Universidad de Deusto
Biblioteca

BIBLIOTECA NACIONAL DE PORTUGAL

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. BERNARDI

Doctoris Mellitissimi,

AC PRIMI ABBATIS

Clarævallensis Cœnobij, Opera,

IN DVOS TOMOS DISTINCTA.

Quibus adiecimus eiusdem Auctoris Opuscula: quæ, vt cætera eius scripta, cœlestem, ac diuinam sapiunt eruditionem.

Nunc recèns impressa accuratissimè recognita, & repurgata: sedulaq; collatione, ad antiquiorum exemplarium fidem, natiuæ integritati restituta.

Cum amplissimis, ac locupletissimis Indicibus, utrique Tomo inseruientibus.

TOMVS PRIMVS

Complectitur ea, quæ sequens indicat pagina.

VENETIIS, M D LXXXIII.

APVD IVNTAS.

IN Aduentu Domini Sermonem septem car. 1
Feria quarta quatuor Temporum super Euangelium
Missus est sermones quatuor. 7
In Vigilia Natiuitatis Domini Sermones sex 16
In die natiuitatis Domini Serm. quinque 25
In Natali Sanctorum Innocentium Ser. unus 29
In Circuncisione Domini Serm. tres 30
In Epiphania Domini Sermones quatuor. 33
Dominica prima post Epiph. Serm. duo 37
In Conuersione sancti Pauli Serm. duo 39
In Purificatione B. Mariæ Serm. tres 41
In Septuagesima Sermones duo 42
In capite Ieiunij in Quadragesima, Ser. septem. 44
De sancto Benedicto Sermo. unus 49
In Annuntiatione B. Mariæ Ser. tres 51
Dominica in Ramis Palmarum Serm. tres. 55
Feria quarta in pasione Domini Serm. unus 59
In Cœna Domini Serm. unus 60
In Resurrectione Domini Serm. quatuor 61
Dominica prima post Pascha Sermo duo 67
In Rogationibus Serm. unus 69
De Ascensione Domini Serm. sex 69
In Festo Pentecostes Serm. tres. 76
In Natiuitate Sancti Ioannis Baptistæ Serm. unus 79
In Vigilia Apostolorum Petri & Pauli Serm. unus 81
In Die Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Ser. tres 82
De Dauid & Goliat Sermo. unus 84
Super Euangelium Misereor super Turbam Sermones tres 85
De Sancto Victore confessore Serm. duo. 88
In festo Sanctæ Mariæ Magdalenæ Serm. unus 89
In Assumptione B. Mariæ Serm. quinque 91
Item de Beata Maria Serm. duo 98
In Natiuitate B. Mariæ Ser. unus. 101
In Festo Sancti Michaelis Serm. duo 103
In solemnitate omnium Sanctorum Serm. quinque 105
De Sancto Malachia Episcopo Serm. duo 113
In prima Dominica Nouembris super uerba, Vidi Dominum &c.
Serm. quinque 115
De Sancto Martino Serm. unus 120
De Sancto Clemente Serm. unus 123
In Vigilia & Festo sancti Andreę Ser. tres. 124
De obitu B. Vmberti Serm. unus 127
De Eccleſię Dedicatione Serm. sex 129

In Psalmum, Qui habitat, Serm. septemdecim 134
Sermones in uarijs materijs numero quadraginta a car. 156. usque ad 191. 156
Tractatus ad Milites Templi, Cap. 13. complectens 191
Tractatus de Conuersione ad Clericos continens: Cap. 31 197
Parui Sermones numero 66. 204
Tractatus de Donis spirituſſancti cap. 7. complectens 223
Sententiæ Morales numero 213 224
In Cantica Canticorum Serm. 86. 236

Adijciuntur.

In eadem Cantica Serm. 48. D. Gilleberti. 360
Indices duo locupletisſimi utriq; Tomo deſeruientes quorum alter Veteris, & noui Teſtamenti, alter D. Bernardi ſententias complectitur, cum alijs quę in fine locantur.

FINIS.

REVEREDO IN CHRISTO PATRI, DOMINO D. LVDOVICO DE RIE,

EPISCOPO GENVENSI SANCTI EVGENDI Iurenſis, & Albæ Ripę Abbati Clariſſimo.

Franciſcus Comeſtor Arneducens, Edumenſis, ſocius collegij Sorbonæ S.

QVod ſuo ſeculo verè ſcripſit Eccleſiaſtes, Pontifex ſapientiſſime, Faciendi libros nullus eſt finis: id nimis uerum eſſe, hac noſtra luctuoſiſſima ętate, magno Reip. Chriſtianę detrimento experimur. Nam etſi ingenue fatendum eſt quam maximam deberi gratiã ijs, qui non minori fide, ac zelo domus Dei, quàm ingenij præſtantia, ſtudio, & eruditione, in publicam totius Chriſtianiſmi vtilitatem, ſyncerioris doctrinæ libros edunt: tamen cum nouorũ librorum tam varia, tamq; luxurioſa ſeges erumpat in lucem hoc tempore, vt iam varietate, ac multitudine laboret ſua, dum per ſpeciem doctrinæ ſalubrioris uirulenta dogmata velut inter triticum zizania, confertim pullulant: non mediocriter Reipublicæ Chriſtianæ etiam conſulere videntur ij, qui doctorum veterum, & eorum maxime quos merito maiorum gentium nuncupamus, monimentis à ſitu & ſqualore uindicandis operam ſumunt. Nam neque recentiores abſque veterum exacta cognitione, aut inoffenſe legi, aut omnino intelligi poſſunt: cum illi ſi quid piè, ſi quid eruditè ſcri unt; id fere ab his mutuentur: & vt iuniores leuibus prælijs videantur præpollere, ſeniores tamen ſtataria pugna ſuperiores ſunt. Quod admonet vetus illa paræmia qua D. Hieronymus D. Auguſtino reſpondet. Bos laſſus fortius fixit pedem. In his autem maiorum gentium doctoribus haud poſtremus mihi ſemper viſus eſt melliſluus ille doctor eccleſiæ Chriſtianæ beatus Bernardus, vt qui

qui iuxta nominis sui augurium, suauissimo doctrinæ suæ fonte irriguam religiosæ sanctitatis nardum nobis odorandam, osculandamq; reliquerit: tanta vi suspectas, aut contentiosas doctrinas abigens, sic vbique spirans vigorem Euangelicum, ut nusquam non sentias vitam doctrinæ parem. Itaque dum euoluendis eius operibus, eo studiosius incumberem, quo mihi antiquius & fidelius eorum exemplar refertissima illa Sorbonici collegy nostri bibliotheca suppeditabat, incidi primum in epilogum eius libri, cui titulus est De diligendo Deo, in vulgatis codicibus nescio quo modo prætermissum. Deinde in opusculum De amore Dei, ac dignitate amoris diuini, vt lectione dignissimum, ita & quam minime ante hac typis excusum. Quod vbi cum tractatu De diligendo Deo contulissem (nam primum suspicabar titulo tantum differre) & inuenissem tractatu quidem dissimilem, stylo autem & eruditione non item præsertim coniecturam styli confirmante, Domini Abbatis Spahemensis, & aliorum plurium authoritate: nec non testimonio Godefridi Tilmanni Carthusiæ Parisiensis ex professo monachi, & Græcè & Latinè doctissimi. Adhæc haberem in manibus eiusdem authoris sermones duos, alterum De contentione inter ciues Hierusalem & Babylonis, alterum De trinitate, nequaquam pati potui, tales tanti viris fœtus, cum blatis & tineis rixari diutius. Itaque cum de ijs ab iniuria vindicandis cogitarem, rogauit me nobilis illa matrona, sub cuius prælo cętera tunc eiusdem authoris opera erant, ut quam citissime hoc munere fungerer, nouam aditionem admodum procederę, tantum illa opuscula in mora esse. Quæ me causa mouit, ut celeritate quanta potui maxima, transcripta opuscula recognouerim, & typographo excudenda prębuerim. Qua in re non ausim polliceri, qualicunque, meo studio, nihil resedisse, quod castigatoris manum poscat. Præsertim cum quibus vsi sumus exemplaria, ita uetusta sint, ita multis locis mutila, vt alicubi singulas dictiones singulis capitalibus literis designent: alibi obliteratis pene situ, ac uetustate literis, nonnunquam amanuensis incuria suppressis dictionibus oedipum requirant. Adde quod si quid librariorum indiligentia peccatum est, id præstare non potuimus, qui eum prælo commercij nil habuimus, & ne habere quidem per studiorum nostrorum occupationes potuimus. Hunc igitur qualemcunque pulcherrimorum operum accessionem, tui clarissimi nominis auspicijs, tuoq; fauore commendatam, prodire in lucem pluribus de causis voluimus. Primum quod tibi cum Diuo Bernardo sit patria nobilitasq; communis. Deinde quod eius non modo doctrinam, sed & vitæ genus, cultumq; religionis, inter ceteros unice amplexeris, vir alioqui præter fumosas maiorum imagines amplissimi muneris dignitatem commendatione præstantis ingenij, reconditæ eruditionis, exacti iudicij, grauitatis pari modestiæ coniunctæ, bene uolentiæ in studiosos, iustitiæ in omnes, pietatis in Deum Opt. Max. consequutus: vt non tam titulo, quam merito tuo præsulem agas Christianæ pietatis propugnatorem acerrimum ab aulico strepitu, a mundi fastu, & illecebris, ab omni denique ambitione maxime alienum. Accedit eo, quod pro tua in nos sin-

singulari & supra omne meritum nostrum, pro pensa uoluntate, ne potem tuum ex sorore Ioachinum a Malano vt natalibus clarissimum, ita & indole generosissimum nobis in disciplinam tradidisti. Qua propter vt argumento aliquo gratitudinem animi in te mei testarer, hanc qualemcunque operam, dignitati tue dicaui. Quam tu pro isto tuo plusquam niueo in nos animi tui candore, æqui boniq; consulas. Vale antistes amplissime.

Universidad de Deusto
Biblioteca

INDEX
SENTENTIARVM
VETERIS, AC NOVI TESTAMENTI,

A BEATO BERNARDO IN SVIS SERMONIBVS, ac tractatibus expositarum, secundum ordinem librorum, capitulorum, atque Psalmorum, ad literas alphabeticas, vbi adaptatus.

EX LIBRO GENESEOS.

Genesis j.

TERRA autem erat inanis, & vacua. f.213.a.t.1
Diuisit lucem a tenebris. 53. m.t.2.
Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. 52.K. & 53.i.ibi, Denique, & 161.f. & 250.c.t.1. & 151.211.i.t.2
Formauit igitur dominus hominem de limo terræ. 182.f.g
Inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ. 340.k
Plantauerat autem dominus Deus paradisum voluptatis a principio. 233.e. Paradisorum. & 201.c.
Fluuius egrediebatur de loco voluptatis, qui diuidit, in quatuor capita. 232.l
Tulit ergo dominus Deus hominem in paradiso voluptatis, vt operaretur & custodiret illum. 59.m. & 158.m. & 188.b.t.1. Nihilominus 190.k.t.2
Ex omni ligno paradisi comede, & de ligno autem scientiæ boni, & mali ne comedas. 31.K
In quacunque enim die comederis eo. f. 146.m. Siquidem. 174.i
Adduxit dominus animalia ad Adam, vt videret quid vocaret ea. 43.e
Immisit dominus Deus soporem in Adam f.43.e
Relinquet homo patrem & matrem. f.355.i Denique.
Serpens erat callidior cunctis. 3.d. Deprehensæ. 174.c. & 166.m. Denique primos. iij.
Nequaquam moriemini. 3.d.26. h. & 174.d
Eritis sicut dij, scientes bonum & malum. f.1.e.d. & 26.g
Vidit mulier lignum. 52.l. & 166.m. & 176.d
Abscondit se Adam & vxor eius. 181.K. Dedit que viro suo, & 106.f. Prima. ibid. f. Propterea, & g. Iam uero.
Cumq; cognouissent se esse nudos, consuerunt folia ficus. 161.g. Sed heu me.
Vocem tuam domine audiui in paradiso, & timui. 25.m. Olim. 52.K.m
Mulier, quam dedisti mihi. 8.e. 53.h. & 101.i 109.K. & 159.d.t.2
Inimicitias ponam inter te & mulierem. 9.f
In dolore paries filios. 12.d
Pro eo, quod obedisti voci vxoris tuæ. 211.d
Terra es, & in terram ibis. 120.g
Emisit eos de paradiso. 107.m. Miseri, & 190. k.t.o.2
Cherubin collocauit. 119.l
Si recte offers, & recte nõ diuidis, peccasti, 269.e
Sub te erit appetitus eius. 47.e
Nunquid custos fratris mei sum ego? 81.m iiij.
Maior est iniquitas mea, quam vt veniam mereas. 247.a. & 322.i.t.1. & 196.i. 108.i

Nolite ergo.to. 2.

vj. *Pœnitet me fecisse hominem.* 53.d
*Non permanebit spiritus meus in homine.f.*104.d
viij. *Proni sunt sensus hominis in malum.f.*279.f.& 299.m
xij. *Egredere de terra tua . & de cognatione tua* 162.m.& 233.g.t.2
xv. *Suspice cœlum,& numera stellas.*121.i.*Si qđ̃.*
*Tolle filium tuum, quem diligis Isaac.*295.a.t.2
xxij. *Sic & olim.& 123.i.Domine,i nqui it*
*Vestibus Esau valde boni. induit Rebecca Iacobi.*230.i
Vox quidem vox Iacob est,manus autem, manus sunt Esau. 276.b
Statim vt sensit vestimentorum eius fragrãtiam 193.d
*Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni.f.*303.k
Det tibi de rore cœli,&c.In pinguedine terræ,& in rore cœli,&c. 213.a
xxviij. *Num vnam tantum benedictionem habes pater?* 196.i.t.2
Vidit Iacob scalam. 193. *Vidit.*105.h. *Vidit scalam.* 172.l
*Illud quoque.*191.l.m.to.2.
Terram,in qua dormis tibi dabo . 226.i
Vere dominus est in loco isto. 134.h
Nunc est hic aliud, nisi domus Dei. 133.d
Si decreuerit.
xxv. *Vere locus iste sanctus est.* 182.d
xxxij. *Cras mihi respondebit iustitia mea.* 22.f.t. 1.& 197.a.t.2
Ecce vir luctabatur cum Iacob vsque mane.fo. 103.h
*Tetigit neruum fœmoris eius.*175.t.i.g. *Quam.*
Non dimittam te,nisi benedixeris mihi.f. 349.l.
Et sanctus.
xxxiiij. *Egressa est Dina,vt videret filias illius regionis* 176.c.t.2 *Dina.*
xcxviij. *Fecit Iacob filio suo Ioseph tunicam talarẽ.*181.l
Non sum.
Audite somnium meum. 177.l *Sic Ioseph.*
xxxix. *Ecce dominus meus ignorat quid habeat in domo sua.* 142.h.t.2
Nẽ est in omnibus bonis domini mei, quod in mea non sit potestate. 251.i
xl. *Positus est Ioseph in carcerem.* 195.e
Tres in carcere.
xlij. *Memento mei,cum bene tibi fuerit.* 6.a
Furtim sublatus sum de terra Hebræorũ. f.1.f
xliij. *Fames coegit Israel intrare in Aegyptũ.f.*213.b
xlviij. *Erumpebant lachrymæ.* 249.i
xlix. *Dominus,qui pascit me à iuuẽtute mea.f* 337.e.f
Ruben primogenitus meus non crescas, quia ascẽdisti cubile patris tui, 282.f.g

Ex libro Exodi.

Filia Pharaonis vocauit nomen eius Moyses, Exodi.2
dicens:De aqua tuli eum. 67.m
iij. *Vadam, & videbo visionem hanc magnam.folio* 99.e
*Solue calciamentum de pedibus tuis,locus enim, &c.*199.c *Solue.*
Educam populum meum de terra illa , in terram bonam. 194.e *Moyses*
Ego sum qui sum . Et qui est, misit me ad vos. 253.c
Qui est misit me ad vos. 143.m.t.2
v. *Deus Hebræorum vocauit nos , vt eamus viam* *trium dierum.* 86.g
*Paleæ dabuntur vobis,& reddetis.*201.a *Hinc*
vij. *Induratum est cor Pharaonis.* 128.m.t.2
viij. *Deuorauit virga Aaron virgas Magorum.folio* 72.c
*Digitus Dei est hic.*49.g.t.2 *Digitus.*
x. *Vbicunque Israel erat,lux erat.* 340.m. *Nam.*
xij. *Os non comminuetis ex eo.* 162.a
xiiij. *Quid clamas ad me?* 154.k
*Erat eis aquæ quasi murus a dextris , & a sinistris.*187.a.t.2 *Nimirum.*
xvj. *Fugiamus Israelem,dominus enim pugnat contra nos.* 294.a.
xvij. *Hodie scietis,quia veniet dominus,& mane,&c.* 19.g
xxij. *Manus Moysi erant graues.*280.c. *Non pari.*
Sedit populus manducare & bibere. 69.m.t.2
Dimitte me , vt irascatur furor meus. 280.b
Moysi 91.d *Peccat.*
Si dimittis,dimitte:alioquin dele me de libro,&c. 40.c.t.2 *An non.*249.k

Ex Leuitico.

Leuitici 11.& 12 *Omne quod habet pennulas & squamas.f.* 105.m
Mulier , quæ suscepto semine peperit filium , immunda erit. 42.f
Sanctificamini hodie,& estote parati. 22.c

Ex libro Numerorum.

Nu. 12. *Locuta est Maria & Aaron contra Moysen propter vxorem Aethio.* 292.e
*Erat Moyses vir mitissimus super omnes homines.*249.k.40.a.b.t.2
xviij. *Virga Aaron sequenti die inuenta est germinasse.* 9.g
xxiij. *Moriatur anima mea morte iustorum .* 140.b
Vbi est thesaurus.& 261.h

Ex Deutoronomio.

Deut.6. *Audi Israel, dominus Deus noster, Drus unus est.* 97.i
Diliges dominum Deum tuum ex toto corde,&c. 177.l.261.l.t.i.& 164.k. & per totum tractatum

Etatum.& 168.k.169.f. tom. 2
Ego puto.
vij. *Maledicta sterilis in Israel .* 12.d.e
xxxij. *Et surgeret mel de petra.*78.g. *Quam dulciter.*
Vtinam saperent & intelligerent. 83.e.114.m. to.2 *Vtinam.*

Ex Libro Iosue.

iosue. 15. *Ebuzeum habitatorem Hierusalem non potuerunt filij Iuda delere.* 318.l. *Velis nolis.*

Ex libro Iudicum.

Iud.6.g *Vid Gedeonis vellus significet.* 9.h
Cœlesti rore area rigatur. 101.i
*Moriatur anima mea cum Philisthijm, ait Samson.*157.g.t.2 *Vide*
xx. *Peccauit Beniamin,& cinguntur reliquæ tribus ad vltionem.* 130.e *Peccauit*

Ex primo Regum.

j. Re. 2. *Si peccauit vir in virũ,placari ei poterit Deus.* 158.g.t.2 *Si peccauerit.*
iij. *Loquere domine, quia audit seruus tuus.* 176.d *Loquere.*
xv. *Melior est obedientia,quam victimæ.* 260.f *Nam illam.*
Quasi peccatum hariolandi est,repugnare. 66.d 287.e.f. *Nam qui.& 159.b.t.2.Denique.*
Quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere. 66.d. 187.e.f. *Nam qui.*
xvj. *Homo videt in facie, Deus in corde.* 45.g.t.2
Inueni hominem secundum cor meum . 324.h *Absit.*
Peccaui sed nunc honora me. 256.f. *Nunquid.* 196.k.t.2. *An non idem.*
Lugebat Samuel Saul. 249.l.& 14.k.t.2
xvij. *Stans Goliath, clamabat aduersus phalangas Israel.* 84.m

Ex secundo Regum.

2. Reg.j *Montes Gelboe,nec ros , nec pluuia descendat super vos.* 312.f
vj. *Ludam,& vilior fiam.* 146.c
xvj. *Semel per iugum mortis maledicebat Dauid.*288. a. *Quamobrem.*

Ex tertio Regum.

3.Re. 3. *Nec mihi,nec tibi sit, sed diuidatur.* 25.i
Et tu quidem.Timuit Helias Iezabel, & surgens abijt. 221.d
xix. *Neque melior sum,quàm patres mei.*48.a.t.2 *Aut si.*
*Hodie cibus allatus est ab Angelo.*137.c.*Helię.*

Ex quarto Regum.

4.Re.2. *Ordo domine,vt fiat spiritus tuus duplex in me.* 71.l.76.f
Ascende calue,ascende calue. 194.g
iiij. *Sicut oleum.* 71.b.75.a. *Vel certe.*
Tolle baculum tuum. 254.h.i
Incubuit Helisæus super puerum. 255.k.& m.
Hæliseus mortuum suscitauit . 62.d
Erat autem fames in terra , & filij prophetarum habitant cum Helisæo. 221.f
Vades & lauare septies in Iordane. 65.a
Nunquid meliores sunt fluuij Damasci. 194.f v.

Ex secundo Paralipomenon.

2.Pa.20 *O Iuda,& Hierusalem nolite timere, cras egredimini.* 17.k.m.& 18.b

Ex libro Iob.

Iob.j. v. *Nudus egressus sum de utero matris meę.*133 l.to.2
Vidi stultum firma radice . 114.m.t.2
Homo nascitur ad laborem. 157.h.& 190.h.
In sex tribulationibus liberabit te,& in septimæ non tanget te malum. 181.h
vj. *Visitans speciem tuam,non peccabis.* 105.l.t.2
vij. *Quę prius nolebat tangere animam meam.* 128. m.t.2
Militia seu tentatio est uita hominis super terrã. 156.k.228.g.18.f.t.2. *Si inquam.*
Si dormiero, dicam,quando consurgam. 306.d 316.l
Quid est homo, quia magnificas eum. 133.m *Quid est homo.*33.m.*Domine quid est.et* 131 h.i.t.2.33.c
*Cur non tollis peccatum meum.*170.a. b.t. 2 *Aut quid apponis erga eum cor tuum.* 149.d
*Oculos hominum,quare posuisti me contrarium tibi.*353.g.et 112.g.*O custo.*131.c.t.2.*Quare.*187.l.t.2. *O custos.*
Indica mihi,cur me ita iudices . 285.g
x. *Vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.*188.e *Cum cœperint.*
xiij. *Vtinam taceretis , ut putaremini esse sapientes.* 46.b.t.2 *Stultus.*
xiiij. *Homo natus de muliere.* 59.g.& 133.i.t.2
xix. *Si ignoraui,mecum erit ignorantia mea.* 257.m. *Et si quid.*
Miseremini mei,miseremini mei,saltem vos amici mei. 113.k *Miseremini.*
In carne mea videbo Deum Saluatorem meum, 142.m.*Ob hanc.& 246.a Vnde ergo.*
xxj. *Ducunt in bonis dies suos,& in puncto ad infernum descendunt.*213.t.2.h *Quis putat.*
xxiiij. *Pauit sterilem , & quæ non parit & uiduæ non bene fecit.*183.a.t.2
Beati misericordes.
xxix. *Oculus fui cœco,& pes claudio, pater eram pauperum.* 249.i
xxx. *Frater fui draconum.*304.e *Non mediocris.*
xxxj. *Si oscultatus sum manu meã ore meo,quæ est iniquitas maxima.*239.l.& 277.f. *Ne quæram.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

En venter meus, quasi mustum absque spiraculo. 178.c.to.2

Ex Psalterio.

Psal.j. BEatus vir, qui non abijt *in consilio impiorum.* 213.c

Sed in lege domini voluntas eius. ibid.f

Et erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus. 49.e.229.c

Et folium eius non defluet. 325.c. *Vides.*

ij. *Astiterunt reges terræ.* 97.g.h.i.k.& 340.K.l

iiij. *Fili hominum usquequo graui corde.* 73.m. 172.b

Iracimini & nolite peccare. 297.g.34 i.t.2

Signatum est super nos lumen vultus tui domine. 53.l.t.2 *Quid item.*

vj. *In pace in idipsum, dormiam, & requiescam.* folio 109 b.308.i

viij. *Domine ne in furore tuo arguas me.* 334.l *Domine, ne.*

Quid est homo, quod memores eius. 149.e *Tu quis.*

Ministri eum paulominus ab Angelis. 103.m 361.a.*Transilyt.* 341.l

ix. *Propter quid irritauit impius Deum.* 255.c

Vide quoniam laborem & dolorem consideras. 60.a

Cognoscetur dominus iudicia faciens. 61.a.t.2 *Cognoscetur.* 174.d.t. *Cognoscetur.*

Laudatur peccator in desideriis animæ suæ. folio 41.b.t.2

Inclinabit se, & cadet. 339.b

Dixit impius in corde suo, non requiret. f. 190. f. t.2. *Odibilis.*

x. *Dominus interrogat iustum, & impium.* f.230.k *Tribus.*

Qui autem diligit iniquitatem, odit animam suã. 198.i. *At forte.*

In circuitu impij ambulant. 156.a. *In circuitu.* 167.g.t.2. *Sita.* 191.a.t.2. *Cæterum.*

xiij. *Dixit insipiens in corde suo, non est Deus.* folio 214.b

Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt. Ibidem i.

Non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnũ. ibidem k

Contritio, & infelicitas in vijs eorum. f.147.e

xiiij. *Domine, qui habitat in tabernaculo tuo.* folio 180.d

Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus. 51.e. *Certum.*

xv. *Multiplicatæ sunt infirmitates eorum.* 214.K

Delectationes in dextera tua vsque in finẽ. 308. i.156.b. *Et nunc.*

Notas mihi feci sti vias vitæ. 82.g. *Gloriosa & i*

Adimplebis me lætitia cum vultu tuo. 158.a *Quoniam.*

Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. 289.b

Inimici mei, animam meam circundederunt. 216. xvj. g.t.2

Diligam te domine, fortitudo mea. 167.c.t.1

Ascendit fumus in ira eius. 229.b. *Fumus.* xvij.

Voluit super pennas ventorum. *Ibidem Ambulat.*

Tenebrosa aqua in nubibus aeris. f.38.e *Et fortasse.*

Eripuit me de inimicis meis fortissimis. 25.a

Cũ sancto sanctus eris. 102.e.& 163.g.& 335. d.18.k.t.2. *Alioquin.*

Cum viro innocente, innocens eris. 18.f.t.2

Quoniam in te eripiar a tentatione. 142.k

Populus, quem non cognoui, seruiuit mihi. 214.m

Filij alieni mentiti sunt mihi. 350.c

Dies diei eructat verbum. 102.e

In sole posuit tabernaculum suum. 241.K xviij.

Et ipse tanquam sponsus, procedens de thalamo suo. 38.e

Lex domini immaculata, conuertens animas. 13. a.t.2.129.e.t.2.170.l.m.t.2

Timor domini. 170.l.m.t.2

Delicta quis intelligit. 284.c

Hi in curribus. 52.k

Et vide. 231.d

Quatuor. 132.b. *In scriptura.* xix.

Quoniam præuenisti eum in benedictionibus dulcedinis. 214.l.& 167.d. *Tu ergo.* t.2 xx.

Sicut aqua effusus sum. 254.e xxj.

Virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sũt 189.d. *Parcitur.* xxij.

Deduxit me super semitas iustitiæ. 182. d.t.2 *Intelligens.*

Calix domini inebrians. 323.a

Quis ascendet in montem domini. 183.a.210.b xxiij.

Hæc est generatio quærentium dominum. folio 138.i

Vias tuas demonstra mihi. 285.g xxiiij.

Vniuersæ viæ domini misericordia & veritas. 148.b

Vide humilitatem meam, & dolorem meum. folio 192.l.t.2. *Oportet.*

Domine, dilexi decorem domus tuæ. 302.g xxv. *Demine dilexi.*

Quoniam abscondit me in tabernaculo suo in die malorum. 137.d xxvj.

Et nunc exaltauit caput meum. 228.i

Circuiui, & immolaui in tabernaculo eius. folio 73.a

Credo videre bona domini, in terra viuentium. 142.l

xxix. *Concidisti saccum meum, & circundedisti me lætitia.* 71.a

xxx. *Oblitioni datus sum, tanquam mortuus à corde.* 265.d

Fastus sum tanquam vas perditum. 50.l. *Ego.*

Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ domine. 109.k

xxxj. *Beatus vir, cui non imputabit dominus peccatũ.* 51.d

Conuersus sum in ærumna mea. 304.d

Tu remisisti impietatem peccati mei. 341.f *Audi denique.*

Pro ac orabit ad te omnis sanctus. 341.f *Tu inquit.* & 25.e.t.2. *Pro hac.*

xxxiij. *Audiant mansueti, & lætentur.* 268.m

Accedite ad eum, & illuminamini. 282.a *Propterea.*

Gustate, & videte, quoniam suauis. 101.f *Et fructus.* 105.m.

Timete dominum omnes sancti eius. 112.c

Quis est homo, qui vult vitam. f.154.c *Quis est homo.*

Multæ tribulationes iustorum. 162.l. & 217.l. t.2. *Eripe.*

Mors peccatorum pessima. 52.c. & 114.e.& 215.b.& 217.d

Iuxta est dominus his, qui tribulato sunt corde. 19.a.to.2

xxxiiij. *Iudica domine nocentes me.* 258.d. *In cœlo.*

Domine, quis similis tibi. 334.m. *Domine.*

xxxv. *Iustitia tua sicut montes Dei.* 116.a 172.e

Expulsi sunt, nec potuerunt stare. 357.m

xxxvj. *Delectare in domino, & dabit petitiones cordis tui.* 57.e.g

Cum ceciderit iustus, non collidetur. 136.f

Quoniam tanquam fœnum velociter arescunt. 51.m.t.2

Declina à malo, & fac bonum. 76.K.200.l. 213.b

Adiuuabit eos dominus. 145.d. *Denique.*

xxxvij. *Putruerunt, & corruptæ sunt cicatrices.* folio 258.k

Cor meum conturbatum est, dereliquit me. f.97.e. *Hæc igitur.*

Amici mei, & proximi mei. 347.g *Vigilarent.*

xxxviij. *Thesaurizat, & ignorat cui congregabit ea.* folio 356.f *Veruntamen.*

Vt sciam quid desit mihi. 132.e.t.2. *Rara.*

Quoniam aduena ego sum apud te. 179.a *Familiaris.*

xxxix. *Expectans expectaui dominum.* 332.m *Expectans.*

Dominus sollicitus est mei. 98.g *Quàm dulciter.*

Beatus qui intelligit super egenum. 68.a.t.2 *Et vere.*

Transibo in locum tabernaculi. 278.b

Ad meipsum anima mea conturbata est. folio 291.g

Abyssus abyssum inuocat. 95.d. *Caro.* & 53.l.t. 2. *Sic abyssus.*

Eructauit cor meum verbum bonum. 331.f xliiij.

Speciosus forma præ filijs hominum. 109.m.& 336.b

Propter veritatem & mansuetudinem. 335.a *Non solum.*

Vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ. folio 266.b.i.

Audi filia, & vide. 12.m.& 21.d

Concupiscet Rex decorem tuum. 358.d *Denique.*

Vacate & videte, quoniam ego sum Deus. 97.d. & 157.b.& 158.b.& 129.b.t.2 xlv.

Psallite Deo nostro, psallite. 243.g

Suscepimus Deus misericordiam tuam. 41.a xlvij.

Homo cum in honore esset. 139.e.& 289.g.h.i. K.& 353.l.& 51.a.t.2 xlviij.

Comparatus est iumentis insipientibus. f.186.b *An vero.*

Et similis factus est illis. 353.l.

Sicut oues in inferno positi sunt. 172.b xlix.

Immola Deo sacrificium laudis. 251.b

Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris. f.269 a.b.c *Vtilissime.*

Existimasti inique quod ero tui similis. f. 353.l. *Et item.*

Inuoca me in die tribulationis. 368.a.t.2

Arguam te, & statuam contra faciem tuam. folio 182.g.t.2

Arguam. & 195.d.t.2

Sacrificium laudis honorificabit me. 243.b

Miserere mei Deus, secundum magnam. f.167.f l.

Asperges me domine hyssopo. 300.d

Auditui meo dabis gaudium. 277.c

Ne proïcias me à facie tuæ. 79.a

Cor contritum & humiliatum, Deus non &c. 315.b. *Nec dubium.* 25.f.t.2 *Non despicit.*

Benigne fac in bonæ voluntate tuæ. 174.b lij.

Dixit insipiens in corde suo, non est Deus. folio 214.b liiij.

Quis dabit mihi pennas, sicut columbæ. folio 140.b

Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. 309.c

Descendant in infernum viuentes. 199.c.to.2.c. *Descendant.*
Viri sanguinum & dolosi, non di. 158.c.
lvj. *Lingua eorum, gladius acutus.* 170.e
lvij. *Lætabitur iustus, cum uiderit uindictam fo.* 143. *f. Lætabitur.*
lviij. *Deus ostendit mihi super inimicos meos, fol.* 121. *f.to.2. Non sunt.*
lxj. *Nonne Deo subiecta erit anima mea.* 178. *d. &* 235.K.
*Vani filij hominum, mendaces si.ho.*16.*f.t.*2. *Sedet. &* 401.*i. Sunt enim.*
*Semel locutus est Deus.*161.*g. Semel. &* 214.*h. Semel.*
*Duo hæc audiui, qa potestas.*165.*g. t.* 2. *Oportet.*
lxij. *Sitiuit anima mea.* 6.*b. Sitiuit.*
*In terra deserta.*228.*l. &* 231.*c. Quadrisariã.*
Vt viderem virtutem tuam, & gloriam tuam. folio 5.*g h. Et item.*
lxv. *Terribilis in consilijs super.* 201.*m. Plane.*
Transiuimus per ignem & aquam 144. *e. Transiuimus.*
lxvij. *Iter facite ei, qui ascendit super oc.* 174.*b*
*Terra mota est, etenim cæli.*55. *k.to.*2. *Terra.*
Cæli distillauerunt. 77.*a. Hodie.*
Pluuiam uoluntariam. 84.K. *Pluuiam.*
Si dormiatis inter medios cle. 5.*d. Sint. &* 309. *k. Si dormiatis.*
*Posteriora dorsi eius.*322.*l.* *Sed interim.*
Mons coagulatus, mons pinguis. 184. *e. f. Vt quid.*
*Præuenerunt Principes coniuncti.*242.*f. &* 41. *g.to.*2.
Principes Iuda duces eorum. 243.*h*
Psallite Deo, qui ascendit super cælum. 274.*m*
Ecce dabit uoci suæ uocem uirtutis. 319.*c*
Eth. & 88.*h.to.*2. *Manent.*
Mirabilis Deus in sanctis suis. 129.*m.*
Mirabilis. & 151.*l. Si qua.*
lxviij. *Infixus sum in limo profundi.* 21.*l.*
*Et placebit Deo super uitulum nouellum. fo.*229 *g. Vituli.*
lxix. *Auertantur statim erubescentes.* 35.*e. to.*2.
lxx. *Deus meus eripe me de manu peccatoris. f.*353.*h Quis me eripiet.*
*Introibo in potentias domini.*144.*h. Introibo. &* 14.*g.to.*2. *Introibo.*
lxxj. *Deus iudicium tuum regida.* 341.*g*
*Iudicabit pauperes populi, & sal.*257.*c. Iucundum.*
*Replebitur maiestate eius omnis terra. fo.*111.*k. &* 116.*c*
xxij. *Mei autem pene moti sunt pedes.* 95.*b.t.* 2. *Vobis audeo.*
*In labore hominum non sunt, ideo tenuit eos superbia.*157.*i. &* 267.*e. &* 187.*d t.*2. *&* 190. *b.t.*2. *In labore.*
Transierunt in affectum cordis. 358.*c*
Ad nihilum redactus sum, & nesciui. 161.*c Vere.*
Quid enim mihi est in cælo. 164.*c*
Mihi autem adhærere Deo bonum est. fol. 161.*c. Mihi.*
*Deus autem rex noster, in secula operatus est salutem.*77.*d. Et tunc. &* 344.*a. Tu ne.* lxxiij
*Cum accepero tempus, ego iustitias.*314. *f.* 120. *l.to.*2. *Quòd si.* lxxiiij.
Calix in manu domini, uini meri. 140.*m*
Factus est in pace locus eius. 224.*k* lxxv.
Dormierunt somnum suum. 51.*m.to.*2. *Dormierunt.*
*Quoniã cogitatio hominis confitebitur tibi.*323.*f*
*Renuit consolari anima mea. f.*278.*m. Item meũ.* lxxvj.
Turbatus sum, & non sum locutus. 279.*g*
Hæc mutatio dexteræ excelsi. 12.*f.t.*2
Memer fui Dei, & delectatus sum. 183.*k Qui surfum.* 212.*i*
Tu es Deus, qui facis mirabilia. 251.*l. Si.*
In mari uia tua. 241.*l.* *In mari.*
Vestigia tua non cognoscentur. 342.*c. Sed ne.*
Spiritus uadens, & non rediens. 356.*b*
Et oblii sunt benefactorum eius. 248.*b* lxxvij.
Et occidit in grandine uineas eorum. 325.*b Et occidit.*
Appare coram Effraim Beniamin. 24.*f.* lxxix.
Sumite psalmum, & date tympanum. fol. 183. *l.to.*2. lxxx.
Cibauit eos ex adipe frumenti. 343.*g. Audi.*
*Quam dilecta tabernacula tua. f.*109.*l. et* 132. *e. Illam. &* 215.*b. &* 206.*a.to.*2. lxxxiij.
*Beati qui habitant in domo tua domine. f.*130.*d. Beati.*
*Beatus uir cuius est auxilium abs te.*96.*l. Ascẽdunt. &* 164.*d.*
Ibunt de uirtute in uirtutem. 225. *f. Ibunt.*
Audiam, quid loquatur in me. 164.*e. &* 284.*b* lxxxiii
Vt inhabitet gloria in terra nostra. 51.*d.h.*
Misericordia & ueritas obuiauerunt sibi. 89.*f.*
*Ecce dominus dabit benignitatem.*318.*i. Dominus.*
Iustitia ante eum ambulabit. 316.*g*
Gloriosa dicta sunt de te. 213.K.*t.*2 lxxxv.
Quia repleta est malis anima mea. 75.*l.* lxxxvj.
*Misericordia domini in æternum cantabo.*86.K. lxxxvij.
Domine in lumine uultus tui. 88.*h. &* 178.*g*
Quoniam gloria uirtus eorum tu es. 88.*h*
Quis est homo, qui viuet, & non videbit mortẽ? 340.*Itaque.*

Mane

lxxxix. *Mane sicut herba transeat.* 81.*Mane.*
Lætati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti. 333.*e*
xc. *Qui habitat in adiutorio altissimi.*134. *k. & cõ sequenter expositio totius psalmi in septemdecim sermonibus ab ipso.*134. *usque ad.*154. *Et tamen quæ sequuntur etiam reperiuntur exposita extra eiusdem psalmi expositionem.*
Quoniam ipse liberauit me de laqueo venantiũ, & a uerbo aspero. 166.*i.t.*2
*A timore nocturno, a sagitta uolante in tenebris, ab in cursu & dæmonio meridiano.*287.*f.g.h*
Cadent a latere tuo mille. 56.*c*
Cum ipso sum in tribulatione. 113. *h. Ita.*
xcj. *Iustus germinabit sicut lilium.* 303.*a*
Quoniam rectus dominus Deus noster. 269.*c. Rectus. &* 350.*d. Nempe.*
xcij. *Dominus regnauit, decorem induit. &* 136.*d.t.*2
*Domum tuam decet.*502 *b. &* 132.*e. Cæterum.*
xciij. *Beatus homo, quem tu erudieris domine.*228 *k. Nostræ.*
xciiij. *Quadraginta annis.* 197.*c*
xcv. *Confessio & pulchritudo in conspectu eius.*226. *i. &* 57 *i.t.*2.
xcvj. *Ignis ante ipsum præcedet.* 282 *c &* 316. 1
xcviij. *Cantate domino canticum nouum, quia mirabilia.* 711.*Venit.*
Honor regis, iudicium diligit. 4 *m*
Deus tu propitius fuisti eis, & ulciscens. 297.*h*
c. *Misericordiam & iudicium cantabo tibi domine.* 242.*c. Proinde*
Superbo oculo, & insatiabili corde. 7.*g*
cj. *Ossa mea, sicut cremium aruerunt.* 262.*b*
Cinerem tanquam panem manducabam. 337.*f*
*Mutabis eos, & mutabũtur, tu autem idem.*63.*g*
cij. *Longaminis, & multum misericors.* 145.*l*
*Qui replet in bonis desiderium tuum.*167.*i. t.*2
Misericordia domini ab æterno, & usque in æternum. 153.K. *Audiat. t.*1
ciij. *Extendens cælum sicut pellem.* 274.*k* *Extendens.*
Qui emittis fontes in conuallibus. 217
Hoc mare magnum, & spaciosum manibus 187.*l*
Emitte spiritum tuum, & creabuntur. 7 *t.c*
ciiij. *Quærere faciem eius semper.* 355.*a*
Ferrum pertransiit animam eius. 322 K.
cv. *Visita nos in salutari tuo.* 231.*e. Modis.*
Dixit, ut disperderet eos. 314.K *Dixit.*
cvij. *Errauerunt in solitudine in inaquoso.* 82. K. *&* 156.*l m.*
Via ciuitatis habitaculi non inuenerunt. Ib.
cviij. *Paratum cor meum Deus, paratum cor meũ.* 45.*e &* 215.*c*
cix. *Operantur sicut diploide confusione sua.* 354.*b*
Quia.
Dixit dominus domino meo, sede. 346.*m*
In splendoribus sanctorum ex utero ante luciferum. 102.*e*
De torrente in uia bibit. 231. *c.* *Quinque.*
Magna opera domini. 26.*e* cx.
Dispersit dedit pauperibus. 117.*d.e.t.*2 cxi.
Quis sicut dominus Deus noster, qui in altis habitat? 116.*f* cxii.
In exitu Israel de Aegypto. 229.*b* cxiii.
Conuertere anima mea in requiem tuam. 108, *d.e. & ibid.i.*124.*h* cxiiii.
*Credidi propter quod locutus sum.*174.*m.t.*2. cxv.
Omnis homo mendax. 174.*b.t.*2. *Quid.*
*Quid retribuam domino.*86.K. *Quid enim. &* 166.*c. Quid retribuam.*
Preciosa in conspectu domini. 114.*e. &* 123.*l.* 210.*m. &* 50.*d.t.*2.
Impulsus euersus sum, vt caderem. cxvij.
In uia testimoniorum tuorum delectatus sũ. 316.*e. In uia.* cxviij.
Dormitauit anima mea præ tedio. 284,*a*
Viam iniquitatis amoue a me. 172 *b.t.*2
Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ. 237.*g*
Bonitatem & disciplinam. 64.*g. Samaritanus.*
*In ueritate tua humiliasti me.*173.*i. Nempe. &* 291.*f. Nonne.*
Super omnes docentes me intellexi, 79.*m* *Gaudeo.*
Hereditate acquisiui testimonia tua in æternum. 315.*e. Etenim.*
Confige timore tuo carnes meas. 279.*i. Vide.*
Intellectum da mihi, & uiuam. 340.*d*
Pax multa diligentibus legem tuam. 198.*d*
Errauisicut ouis, quæ periit. 356.*b Audi.*
Sagittæ potentis acutę. 228.*m. & a* cxix.
Leuaui oculos meos in montes. 43.*l. t.*2.*i.k. Quis enim.*
Non dormitabit, neque, dormiet, qui custodit Israel. 146.*b* cxx.
In domum domini lætantes ibimus, 132. *e. Di eo autem.* cxxj.
Fiat pax in virtute tua. 169 *m. Fiat.*
Anima nostra sicut passer. 309.*b.* *Proinde.* cxxiij.
Qui seminat in lachrymis. 292.*m* cxxv.
*Euntes ibant, & flebant. ibidem k. Tu ergo Vanum ex uobis ante lucem surgere.*247.*k Vanum &* 324.*l* cxxvij.
Vxor tua sicut vitis abundans. 175 *l. Ad* cxxviij
*Apud dominum misericordia, & copiosa.*264 *k* cxxix.
Ad cumulum.
Memento domine Dauid, & omnis. 249.*i* cxxxj.
Si dedero somnum oculis meis. 130.*f*
Propterea.

cxxxij. Ecce quam bonum, & quam iucundum. 247. m
cxxxv. Confitemini domino quoniam in æternum. 170. l.t.2. Confitebitur.
cxxxvj. In salicibus in medio eius, suspendimus. 140. h
Si oblitus fuero tui Hierusalem. 141. e. & 172. f
In principio lætitiæ meę. 172. f
Beatus qui tenebit, & allidet paruulos. 84. i
cxxxviij. Quo ibo a spiritu tuo, & quo a facie tua fugiam? 25. m. Quid tu times.
Si ascendero in cęlum, tu illic es. 225. f. Hoc
Nox illuminatio mea in delicijs meis. 340 l. Festinemus.
Imperfectum meum viderunt. 306. f. Imperfectũ. & 167. d. t. 2. Imperfectum.
Nimis honorati sunt. 83. c
cxxxix. Obumbrasti super caLut meum in die belli. 137. d. De protectione.
cxl. Pone domine custodiam ori meo. 171. g. h. & 196. g. Vnde.
Non declines cor meum in verba malitiæ. 178. g. t. 2
Corripiet me iustus in misericordia 83. a et 316. h
Absorpti sunt iuncti petræ iudices eorum. 144. h
Nec modo quidem.
cxlj. Me expectant iusti, donec retribuas mihi. 17. c d & 118. f Præstolatur.
cxlij. Non intres in iudicium cum seruo tuo. 107. i
Non intres. & 115. b
Hoc enim. & 115. f. t. 2 Non contendit.
Auditam fac mihi mane misericordiam tuam Do
cxliij. mine, quid est homo quia innotuisti ei? 115. d. t. 2. Et quia & 53. a O domine t. 2
Homo uanitati similis factus est. 16. f. g. t. 2
Vanitati.
cxliiij. Memoriam abundantiæ suauitatis tuæ. 3. g
Sed non.
Voluntatem timentium se faciet. 227. f
cxlvj. Magnus dominus noster, & magna virtus eius. 350. d. Nempe.
cxlvij. Lauda Hierusalem dominum. 43. m. & 102. e. et 172. c & 285. i
Velociter currit sermo eius. 35. d t. 2
A facie frigoris eius, quis sustinebit? 325. f
Non fecit taliter omni nationi. 179. h Iam.
cxlviij. Quoniam ipse dixit & facta sunt. 60. b. & 151. f. Verum. & 172. e
Et prius. 248. e quid enim.

De Parabolis Salomonis.

Prouer. j. Filli si te lactauerint peccatores, ne acquiescas. 411. t. 2 Vani.
Ego quoque in interitu vestro ridebo. 142. i t. 2. Vani,
Auersio parunlorum interficiet eos. 57. i Ita.
ij. Lamium cum malefecerint. 256. e & 274. c. t.
1. Hę sunt.
Lignum vitæ, est sapientia his, qui apprehenderint eam. 325. b Sic stultus.
Beatus homo qui inuenit sapientiam, et qui af- iij.
fluit prudentia. 168. c
In sinistra eius diuitię et gloria. 5. b et 21. g
In sinistra.
Omni custodia serua cor tuum. 172. b & 182. e iiij.
215. e & 176. c t. 2. Audi & 215. b t. 2. Id-
circo. Ego diligentes me diligo. 335. d
Principium sapientiæ, timor domini. 268. g ix.
Sapientia ædificauit sibi domum. 4. i & 206. m
Aquæ furtiuæ dulciores sunt. 43. b t. 2
In multiloquio non deerit peccatum. 170. c xj.
Vt enim præter eam.
Expectatio iustorum lætitia. 137. c
Si expectatio. & 331. g
Extrema gaudij, luctus occupat. 55. k xiiij.
Lingua pacifica compescit lites. 270. i Scriptum. xv.
Vniuersa propter semetipsum operatus est domi- xvj.
nus. 79 m Omnia.
Impius, cum venerit in profundum malorum xviij.
contemnit. 179. K t. 2
Mors & vita in manibus linguæ. 160. c d e
Pondus & pondus, abominatio est apud Deũ. xx.
297. m
Prudentiæ tuę pone modum. 293. l Verbi. xxij.
Septies in die cadit iustus. 257. m Denique. xxiiij.
Per agrum hominis pigri transiui. 325. b
Mel inuenisti? comede qd sufficit tibi. 216. g xxv.
Qui scrutator est maiestatis, opprimetur a gloria.
324. g
Sicut canis, qui reuertitur ad vomitum. 92. h xxvij.
Reuersus.
Beatus homo, qui semper est pauidus. 313. m xxviij.
& 45. i t. 2
Mendacitatem & diuitias ne dederis mihi. 56 xxx.
c 333. g
Sangui sugæ duæ sunt filiæ. 187. k t. 2
Mulierem fortem quis inueniet? 9. g
Digiti eius apprehenderunt fusum. 254. e

Ex Ecclesiastæ.

Ecclej. AD locum, unde exeunt flumina reuertuntur. 250. e
Omnia tempus habent 47. g t. 2. Indignaris. iij.
& 192. f. t. 2
Vnus interitus est hominis, & iumentorum. 354.
c. Quidni similiter.
Funiculus triplex difficile rumpitur. 255. m iiij.
Dat sentire.
Vbi multæ opes, ibi multi qui comedunt eas 199 v.
e. Postremo.
Auarus non implebitur pecu. 168. i t. 2. Ideo.
Cor stultorum, vbi lætitia. 178. a t. 2 vij.

Noli

Noli nimium iustus esse. 233. K. Noli.
ix. Nescit homo, utrum amore, an odio dignus sit. 42. k & 68. g
Nouit. 233. c
x. Muscæ morientes, perdunt suauitatem unguenti. 59. k
Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te. 174. d
xj. Vnde & sapiens. & 216. h
xij. Si ceciderit lignum & austrum. ibi. k
Deum time, & mandata eius obserua. 236. b & 260. h.

Ex Canticis Canticorum.

Cant. j. OSculetur me osculo oris sui. 207 a. & 323. f & 238. m & 242. c e. Et consequenter ip sa canticorum expositio in octoginta sex sermo nibus, a 236. usque ad finem primi Tomi: Et nihilominus sequuntur aliquæ ipsorum canticorum sententiæ, quæ expositæ reperiuntur, nõ solũ in eisdem, sed et extra prędictos sermones.
Quia meliora sunt ubera tua vino. 217. i
Fragrantia unguentis optimis. ibid. k l
Trahe me post te. 70. g
Introduxit me in cellaria sua. 220. K
Nigra sum sed formosa 270. h & 195. b t. 2
Si ignoras te, o pulchra inter mulieres. 166. b
195. a t. 2. & 176. b t. 2
Ecce tu pulcher dilecte mi. 165. f. t. 2. Ecce.
Fructus eius dulcis gutturi meo. 101. f
Sub umbra illius, quem desideraueram. ibid.
Fulcite me floribus. 308. f & 165. e t. 2
Læua eius sub capite meo. 20. f & 110. g
Audi. & 165. h l
Ecce iste venit saliens in montibus. 2. l & 73. k
En ipse stat post parietem. 22. c
Iam hyems. 165. f
Surge propera amica mea. 94. K Veni.
Ficus protulit grossos suos. 194. f. t. 2. Sunt.
Dilectus meus mihi. 103. g h
Inuenerunt me vigiles ciuitatis. 153. d
Quæsiui, & non inueni illum. 160. b Quæsiui.
Temui eum, nec dimittam. 60. d
Ferculum Salomonis media charitati constrauit. 172. m t. 2
Quæ est ista quæ ascendit per desertum. 219. d & 228. l m
Egredimini filiæ Sion. 34. i K & 113. i & 206. h
Dentes tui, sicut grex tonsarum. 221. a
Mel & lac sub lingua eius. 324. b
Emissiones tuæ paradisus. 219. c
Surge Aquilo, & veni auster. 171. g
Veni in hortum meum soror mea sponsa. 220. K
Comedite amici mei, & bibite, & inhebriamini charissimi. 191. g
Sed quando. & 169. g. t. 2
Quæ est ista, quæ progreditur, sicut aurora consurgens? 219. e Quæ est.
Reuertere, reuertere Sunamitis. 55. i 205. d 219 c. 354. e
Fortis est, ut mors dilectio. 23. e t. 2
Fuge dilecte mi, & assimulare capreę, hinnuloq; ceruorum. 145. f Merito.
Quo abijt dilectus tuus? 160. b Quo ergo.
Introduxit me rex in cubiculũ suum. 175. g. t. 2
Vox turturis audita est in terra nostra. 103. g
Vox. Ex libro Sapientię.

Sapien. j. DIligite iustitiam, qui iudicatis terram. 226. g Diligite. & 145. l Diligite.
Peruersę cogitationes separant a Deo. 194. i
Noluit.
Spiritus sanctus disciplinę effugiet fictum. 236. c
Quomodo.
Os quod mentitur, occidit animam. 257. m. a
Visi sunt oculis insipientium mori. 83. d iij.
O quam pulchra, & casta generatio cum cha- iiij.
ritate. 23. a b t. 2
Iustus si morte preoccupatus fuerit, in refrige. 52. c
Consummatus in breui, expleuit tempora multa. 107. g t. 2
Senectus venerabilis non diuturna. 22. b t. 2
Iudicium durissimum his, qui præsunt, fiet. 22. g vj.
h. i t. 2
Spiritus domini multiplex. 79. c. Vere. vij.
Sapientia vincit malitiam. 8. f
Itaque quippe. 61. K & i 307. a Nonne.
In manu Dei sumus, & sermones nostri. 45. g t. 2
Sapientia attingit a fine ad finem fortiter. 152 viij.
e. Porro. t. 2
Corpus quod corrumpitur aggrauat animam. ix.
43. d 70. b 352. e
Iustum deduxit dñs per vias rectas. 173. l x.
Certamen forte dedit illi ut vinceret. 163. a b
Oĩa in mensura nu. & pondere. 43. m 216. l xj.

Ex Ecclesiastico.

Eccle. j. TImor domini expellit peccatum. 165. l
Agnoscunt.
Filia accedens ad seruitutem Dei, ista in iustitia, ij.
& timore. 326. g
Est confusio adducens peccatum, & confusio ad iiij.
gloriam. 196. f Ait 77. e. t. 2
Est pudor adducens gloriam. 77. e t. 2
Ne tardes conuerti ad dominum. 194. i t. 2 v.
Ne putas.
Memorare nouissima tua, & in æternum non pec vij.
cabis. 166. b 181. i
Fili, e tibi sunt, seruа corpus earũ, & non ostendas
hilarem faciem tuam ad il. 278. m 141. i t. 2
Initium omnis peccati superbia. 1. c x.

Vt

Væteræ, cuius rex est pu. 25. h.t.2. Dicimus.
xi. *In die bonorum, ne immemor sis malorũ. 56.c*
Ne laudes hominũ in vita sua. 112.c.d.& 171. m.t.2. De quali.
Ante mortem ne laudes hominem quenquam. 112.c.d.
xiiii. *Beatus vir, qui in sapientia morabitur. 225.e*
xv. *Aqua sapientiæ salutaris potauit illum. 264.f*
Non est speciosa laus in ore peccatoris. 114.e
Sic enim. 215.e
xviii. *Cum consummatus fueris homo, tunc incipit. 105. g.t.2. Iam sen.*
xix. *Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo. 23.b.& 139. l.t.2*
Qui credit cito, leuis est corde. 80.f.t.2 Denique.
xxii. *De stercoribus boum lapidabitur piger. 85.a 51.l.t.2.& 195.c*
xxiiii. *In omnibus requiem quæsiui. 110.b*
Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo. 211.k.t.2. Beata anima.
Spiritus mel dulcis. 127.i
Memoria mea in generatione seculorum. 165. h. tomo 2.
xxvii. *Qui elucidant me. 294.l. Denique.*
Homo sensatus in sapientia manet: nam stultus sicut luna mutatur. 98.c
Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tentatio. 179.h.t.2
xxx. *Miserere animę tuę placens Deo. 225.t.1.fo. 12.e.78.f.t.2.*
xxxi. *Beatus homo, qui post aurum non abijt. 108.b Beatus vir.*
Eleemosynas illius enarrabit omnis ecclesia sanctorum. 49.f.t.2
xxxii. *Rectorem seu principem constituerunt. 12.h.t.2*
Omnia fac cum consilio. 139.l.t.2
xxxv. *Oratio humiliantis se, cęlos penetrabit. 36.d. 46.l.m.*
xxxvi. *Oratio iusti penetrat cœlos. 47.a*
xxxviii. *Innoua signa, & immutata mirabilia. 21.h*
xl. *Sapientiam scribe in ocio. 358.a*
xlii. *Iugum graue super filios Adam. 43.d*
xliiii. *Melior est iniquitas viri, quàm benefaciens mulier. 250.c*
Hi sunt viri misericordiæ. 83.d
Cum semine eorum permanent bona. 250.c Meministis.
xlv. *In fide, & leuitate ipsius, sanctum fecit illum. 238.g.115.*

Ex Esaia.

Esaiæ j. *Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. 287.k.l*
Nisi dominus exercituum reliquißet nob. 7.h.Vi detur. 203.c.d.e.f
Cum extenderitis manus vestras, auertam oculos meos a vobis. 302.e
Auferte malum cogitationum vestrarum. 35.c.t. 2. Denique.
Iniqui sunt cętus vestri. 79.d. Sit procul.
Si fuerint peccata vestra vt coccinum. 270.m
Principes tui infideles, socij furum. 1.d
Erit mons domus domini præparatus in vertice montium. 183.m. Denique. ii.
Ingredere in petram, & abscondere in fossa humo, 325.K
In die illa erit germen domini in magnificentia, 74.g.& 77.b iiii.
Vinea domini exercituum, domus Israel est. 280.m. Si autem. v.
Vę qui coniungitis domum ad domum. 26.k.t.2. Vix.
Vidi dominum sedentem super solium. 115.m vi.
Seraphim duabus alis volabat. 117.a In quibus.
Plena erat omnis terra maiestate eius. 116.c Sermo 2. Plena erat.
Et ea, quæ sub ipso erant, replebant templum. ibidem.e.119.i.
Seraphim stabant super illud. 116.h.i.119.K
Vę mihi, quia tacui. 11.b
Vir pollutus labijs. 11.h.t.1. Redarguit.
Si non credideritis, non intelligetis. 227.a vii.
Pete tibi signum à domino. 2.m
Ecce virgo concipiet. 2.l.& 2.a
Butyrum, & mel comedet. 3.a
Vt sciat reprobare malum. 27.a
Multiplicasti gentem, non magnificasti lętitiam. 139.b
Multiplicasti. 203.d. Dilatata.
Paruulus datus est nobis. 14.l. 20.f. 31.m.& 33.m x.
Vocabitur nomen eius, admirabilis consiliarius. 31.m. 207.c.& 253.a
Et erunt, qui beatificęt populum istum. 269.f.t.1
Egredierunt virga de radice Iesse. 3.c.& 9.g. 53.K. 145.l.t.2. Egredietur. xi.
Requiescet super eum spiritus domini. 223.c cap. 1. & consequenter per alia sex capitula.
Haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris. 26.c.& 222.b.t.1. Haurietis. x
Lucifer, qui mane oriebaris. 177.i. t.2 xiiii.
Sedebo in monte testamenti. 50.m. 68.c.& 72.f. 147.f.t.1
Ascendebam super latitudinem nubium in lateribus Aquilonis. 117.i.t.1
Ab initio.& 157.b.t.1
In lateribus Aquilonis. 116.g.h.t.1 xxi.

Si

Si quæritis, quærite. 168.c. 172.c. t.1
Conuertimini, & uenite. 168.c.t.1
xviiii. *Et erit sicut populus, sic sacerdos. 39.c.t.1. 187. c.t.2. Quis.*
Secretum meũ mihi, secretum meum mihi. 267.b
Vrbs fortitudinis nostrę Sion. 96.l. Idcirco.& 130.i.t.1
xxvi. *Misereamur impio, & non discet facere iustitiã. 267.d,& 297.g.45.f.t.1.*
In terra sanctorum iniqua gessit. 190.h.t.2
Quasi parturiuimus, & peperimus spiritum. 52. c.t.2. Nunc.
xxviii. *Sola vexatio intellectum dabit auditui. 128.b.t. 2. Nolo.*
Vt faciat opus suum, alienum est opus eius ab eo. 172.c.t.1. Vt faciat.
xxxii. *Beati qui seminant super omnes aquas. 50.l*
xxxix. *Ego dixi in dimidio dierum meorum, integrum cãticum exponitur. 159.e. per totum.*
Domine, vim patior, respondе pro me. 352.c
Ecce in pace amaritudo mea amarissima. 287.k. t.1. per totum.
Consolamini, consolamini populе meus. 29.i
Omnis caro fenum. 289.h. 216.k.t.1
Super montem excelsum ascende, &c. 106.m.t.1
xli. *Exiccatum est fœnum, & cecidit flos. 289.h.t.1*
xlii. *Glutino bonum est. 130.d.t.1*
xliii. *Gloriam meam alteri non dabo 25 1.i.K.t.1*
Ego infrenabo os tuum laude. 247.a.t.1
l. *Dominus Deus meus aperuit mihi aurem. 80. e.277.d.t.1*
li. *Incuruare vt transeamus. 188.e.f.t.1*
liii. *Vere languores nostros ipse tulit. 59.m.t.1*
Oblatus est, quia ipse voluit. 42.h.t.1
Generationem eius quis enarrabit? 16.e.217.f
Pro transgressoribus rogauit. 14.l. t.1 Ipsum.
lv. *Venite, emite absque argento. 64 g. t.1*
Quærite dominum, dum inueniri potest. 46.h. 158.b.& 344.m.t.1
Derelinquat impius viam suam. 245.l.t.1
Verbum meum, quod egredietur de ore meo, non reuertetur ad me vacuum. 334.a.t.1
Montes, & colles cantabunt coram Deo laudes. 311.m.t.1.
lviii. *Clama ne cesses, quasi tuba. 46.m.t.1*
Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. 338.b.t.1
lxi. *Spiritus domini super me, eo quod vnxerit me. 256.h.t.1.*
lxii. *Super muros tuos Hierusalem &c. 131.b.t.1*
Qui reminiscimini domini, ne taceatis. 102.e.t.1
lxiii. *Ego, qui loquor iustitiam. 284.a.t.1*
Super quem requiescet spiritus meus. 8. l.t.1
Vermis eorum non morietur. 198.h.i.& 145.a tomo 2.
Oculus non vidit Deus absque te, quæ præparasti diligentibus te. 248.b.t.1 lxiiii.
Cœlum sedes mea: terra autem &c. 177.h.t.2 Sed. lxvj.

Ex Hieremia.

Hier. i.

Priusquam te formarem in vtero, noui te. 74.i. t.1. Et de Hieremia.
Vt euellas, & destruas. 130.a.t.2 iii.
Conuertimini filij reuertentes. 197.a.t.1 iiii.
Ventrem meum doleo. 197.d. 290.e.t.1
Sapientes sunt, vt faciant mala. 134.e.t.2 vii.
Bonas facite vias vestras, & studia vestra. 48.m.t.2. Illuc toto. ix.
Quis dabit capiti meo, aquam? 256.d. t.1
Ascendit mors per fenestras nostras. 269.a.t. 1. Sic quippe.
Docuerunt linguam suam loqui mendacium. 130 a.t.2. xv.
Si separaueris pretiosum a vili, tanquam os meum eris. 146.i.t.1 xvii.
Diem hominis non desiderauit, tu scis. 155.d.
Fallax. 270.m. Quis nostrum. c.25.e. Diem.t.2. xviii.
Nunquid redditur pro bono malum? 59.i.t.1 xxix.
Ego cogito cogitationes. 33.l.77.c.102.b.& 237.l.t.1.
Et habitabo in eis. 275.e.f.t.1. Longe. xxxi.
Nouum faciet dominus super terram. 9.i.& 42.f.g.t.1 xlviii.
Fęmina circundabit virum. 9.i.k.t.1
Maledictus qui facit opus domini fraudulenter. 303.b.t.1. Vnde li.
Fugite de medio Babylonis. 204.f. t.1

Ex libro Threnorum. iii.

Misericordię domini, quia non sumus consumpti. 102.l.t.1
Quæramus gratiam.
Bonus es dominus sperantibus in eum, animæ quęrenti eum. 145.f.t.1
Bonus est domine animę quærenti te. ibidem.& 168.K.t.2
Bonum est præstolari cum silentio salutare domini. 331.g.t.1 Rectum.
Bonum est viro cum portauerit iugum, &c. 82.K
Leuauit se supra se. ibidem l.t.1
Scrutemur vias nostras, & studia nostra. 319.m. to.1. Ergo.
Leuemus corda nostra cum manibus. 74.b.t.1 iiii.
Filij Sion inclyti, & amicti auro. 172.d.t.1
Qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora. 258.b.t.1. Durus equidem.

Spiritus

Spiritus oris nostri Christus dominus. 2.K.71.K
Spiritus ante faciem nostram Christus dominus. 75.b. *Immo.* 101.f.261.c.t.1

Ex Baruch.

In umbra eius viuemus, &c. 101.f.261.c

Ex Baruch.

Baru. 4. *In terris visus est, & cum hominibus conuersatus est.* 311.a.t.1. *Sane.*

Ex Ezechiele.

NOlunt audire, te, quia nolunt audire me. 296. f.t.1
Dedit frumen tuam duriorem. 137.1.t.1. *Potest*
Tu aũt animam tuam liberasti. 297.h.t.1. *Pro.*
xij. *Fode parietem, & adhuc videbis.* 188.f.t.1
xiiij. *Si Noe, Daniel, & Iob.* 164.b.t.1
xxviij. *Tu signaculum similitudinis.* 176.e.t.1
Perdidisti sapientiam tuam in decore tuo. 343.g
xxxiij. *Viuo ego dicit dominus, nolo mortem peccatoris.*
xxxxvj. 42.i.167.g.197.a.245.l.t.1
Non propter vos ego faciam, sed propter nomen sãctum meum. 333.f.t.1 *Transiuimus.*

Ex Daniele.

Dan.13. *Angustiæ mihi sunt undique.* 54.c.t.1

Ex Oseę Propheta.

Oseæ.2. iiij. *DEsponsauit te mihi in fide.* 134.f.333.f
Peccata populi meĩ comedent. 347.f.189.b. c.to.2.
Quia tu scientiam repulisti. 290.c.t.1
v. *Veni. e & reuertamur ad dominum.* 206.g
Viuificabit nos post duos dies. 18.m. 340.b
vij. *Comederunt alieni robur eius.* 45.b. & 92.c.& 116.e.t.2.
viij. *Ipsi regnauerunt, & non ex me.* 203.a.t.1
x. *Dicent montibus operite nos.* 145.b.t.2
Effraim vitula docta diligere triturum. 245. b.to.1
Seminate vobis ad iustitiam. 291.k.55.h.t.2

Ex Ioele Propheta.

Ioel. j. *COmputruerunt iumenta in stercore suo.* 146.l. to.1. *Quomodo dicunt.*
ij. *Conuertimini ad me, &c.* 45.m.114.h.t.1
Scindite corda vestra, &c. 45.d.t.1
Sanctificate ieiunium, vocate cętum. 46.l.t.1

Ex Iona.

Ionæ. j. *Tollite me, & mittite in mare.* 1.e.t.1

Ex Michea.

Micheæ 6. *Populemeus, quid potui facere tibi, & non feci?* 194.g.t.2.

Ex Abacuch Propheta.

Abac.2. *SVper custodiam meam stabo.* 161.i.t.1
Si moram fecerit, expecta illum. 342.b.t.1
iij. *Incuruati sunt colles mundi.* 148.K.t.1
Eleuatus est sol iustitiæ, & luna steit in ordine suo. 66.g.t.2. *Bonus pater.*

Ex Sophonia.

Scrutabor Hierusalem in lucernis. 314.g.t.1 Sopho.j

Ex Malachia.

SI pater ego sum, vbi est honor meus? 255.b Mala.j.
Confundor. & 355.i.t.1
Si dominus ego sum, vbi est, &c. *Ibidem.*
Labia sacerdotis custodiunt scientiam. 143.b.t 2.158.k ij.
Vobis timentibus Deum oritur sol iustitię. 53. K.to.2 iiij.

Ex primo libro Machabęorum.

ET nunc clamemus in cœlum, & miserebitur 1.Ma.4.
nostri Deus noster. 154.m.t.1
Et facta est lætitia in populo magna valde. 251. K.to.1

Ex Matthęo Euangelista.

LIber generationis Iesu Christi. 16.e.f.t.1 Matt.1.
Natus est Iesus qui vocatur Christus. 27.l. to.1 *Duo quædam.*
Ioseph autem vir eius cum esset iustus, & nollet eam traducere, voluit occulte dimittere eam. 11.d.e.t.1
Vocabis nomen eius Iesum. 21.k.t.1
Ipse saluum faciet populum suum. 12.h.t.1
Ecce Magi ab oriente venerunt. 34.c.t.1 ij.
Herodes rex turbatus est. 35.b.t.1
In Bethleem Iudæ. 16.e.f.17.g.t.1
Et in Bethleem terra Iuda. *ibi.h. Iesus*
Ecce stella, quam viderant in oriente. 36.c.t.1
Et intrantes domum, inuenerũt puerum. 36.e.t.1
Et procidentes adorauerunt eum. 36.c.t.1
Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera. *Ibidem* 233.l.t.1
Pœnitentiam agite, & appropinquabit regnum iiij.
Dei. 161.h.& 227.a.t.1
Quis vobis demonstrauit fugere à ventura ira? 190.i.t.2
Omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur. 200.l. *Neque.*
Venit Iesus ad Ioannem, vt baptizaretur. 33.e.f.
Sic decet nos implere omnem iustitiam. 36.i.t.1
Cum ieiunasset Iesus quadraginta diebus, & 40. noctibus. 44.f.g.& per 10. *sermo.*
Non in solo pane viuit homo. 80.k. & 131.l. 137.c.t.1.
Mitte re deorsum. 152.i.t.1. *Iam.*
Hæc omnia tibi dabo, si cadens, &c. *ibid.*
Accesserunt Angeli, & ministrabant ei. 237.c
Non in solo.
Venite post me, & faciam vos piscatores hominũ. 126.g
Videns turbas Iesus ascendit in montem. 106. v. a. *Et cum sedisset, &c.* 106.b. *ibid.b*
Beati pauperes spiritu. 5.e.f.106.c.263.m

Beata

Beati mites. 10.b.e.& 199.c
Beati qui lugent. 106.f.& 201.b
Beati qui esuriũt & sitiũt iustitiã. 107.g.202.f
Beati misericordes. 107.i.202.i
Beati mundo corde. 144.d.202.k.107.l
Beati pacifici. 108.b.204.b
Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. 73.b.& 108.b.& 204.i.t.2.
Vos estis lux mundi. 185.i.t.2. *Quomodo.*
Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. 279.d.e.f
Esto consentiens aduersario tuo. *ibid.g.*356.g
Qui soluit vnum de mandatis istis minimis. fol. 27.d.t.2. *Deinde.*
Si offers munus tuum ad altare. 102.a
Si recordatus fueris, quod frater tuus habeat aliquid. *ibid.e*
Vade prius reconciliari fratri tuo. 163.e.t.2
Cum orauerris, intra cubiculum tuum. 359.k
vj. *Pater noster, qui es in cęlis.* 101.e.& 134.b 153.b.178.c.t.1.75.i.t.2.253.b.c.t.2.
Sanctificetur nomen tuum. 48.l. & 101.f
Adueniat regnum tuum. 48.l. 101.g
Fiat voluntas tua. 48.b.157.i.k.151.K.t.2.& 169.e.t.2.
Cum ieiunas, vnge caput tuum. 44.i.t.1
Si oculus tuus fuerit simplex. 166.m.t.2
De vestimentis quid soliciti estis? 16.a.b.& 184.f.g.
vij. *Hypocrita, eĩce primum trabem.* f.174.l
Quem regula. 182.f
Lata porta est & spaciosa, quę ducit ad mortem. 174.a.229.b
Arcta via est, quæ ducit ad vitam. *ibid.*
A fructibus eorum cognoscetis eos. 99.c
viij. *Et ego homo sub potestate.* 176.c.d
Vulpes foueas habẽt, & volucres cęli nidos. 192 d.t.2 *Inimici.*
ix. *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.* f.177.l
x. *Estote prudentes sicut serpentes.* 122.d.t.2
Qui perseuerauerit usque in finẽ, hic saluus erit. 63.a.t.2
Nolite timere eos, qui occidunt corpus. f.256.d.e
Omnis qui confitebitur me coram hominibus. 68.c.d
Qui amat patrem, aut matrem plus quam me. 58.d.& 16.b.t.2.
xj. *Qui recipit iustũ in nomine iusti.* 13.m.t.2
Euntes renunciate Ioanni. 320.b. *Propterea.*
Regnum cęlorum vim patitur. 225.a
Venite Ioannes Bap. ista non manducans. 80.i
Venite ad me omnes, qui laboratis. 152.h.& 178.g. *Venite.* 52.e.t.2.& 171.b.t.2
Tollite iugum meum. 171.c.t.2. *Tollite.*
Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde. 5. c.23.h.25.K.40.K.100.a.172.f.297.l
Iugum meum suaue est. 177.g. *Venite.* 33.c.t.2. & 158.l.t.2
Onus meum leue est. 170.b.c
Qui non est mecum, contra me est. 40.e xij.
Omne uerbum ociosum, quod locuti fuerit homines. 170.c.& totus *sermo utilissimus.*
Exiit qui seminat seminare. 50. xiij.
Simite utraque crescere usque ad messem. 149.f
Simile est regnum cęlorum fermento, quod acceptum mulier. 271.i.K.& 144.i.K
Ager est mundus. 168.b.& 132.b.t.2
Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito. 211.b
Simile est reguum cœlorum sagenæ. 185.b
Ibi erat fletus, & stridor dentium. 143.c
Ascendit in montem solus orare. 74.b
Videns Petrus uentum ualidum. 85.c. *Nam* xiiij.
Cæcus si cæco ducatum præstet. 189.a.t.2. *Si* xv.
Catelli edunt de micis. 104.a. *Dicitur certe.*
Vade post me satana. 8.a.259.a.t.1 xvj.
Si quis uult post me uenire. 127.l. 193.d.t.2
Tollat Crucem suam. 124.i. *Merito.* 181.h.i.t.2
Qui uult animam suam saluam facere, perdet eã. 281.h
Quam dabit homo commutationem pro aĩa sua? 30.K.t.2. *Quid prodest.* xvi.
Et resplenduit facies eius sicut sol. 73.l
Bonum esses nos hic esse. 73.m.l
Hic est filius meus dilectus. 34.f
Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti. 341.i
Qui scandalizauerit unum de pusillis istis. f.10. xviij.
c.t.2.& 158.h.t.2. *Nam de.*
Væ homini illi, per quem scandalum uenit. f.104 e.42.l.158.h.t.2
Si oculus tuus scandalizat te. 105.g
Bonum est unum oculum habentem. *ibid.h.i*
Angeli eorum semper uident faciem patris mei. 133.a *Angeli.*
Vbi sunt duo, uel tres congregati, &c. 103.i
Dixit Simon Petrus ad Iesum. Ecce nos reliquimus omnia. 189.d.& 261.b.& 187.e.c.t.2 *Dixit. Et consequenter explanatio ipsius Euangelij in sex folijs, &* 191.l.t.2
Quid ergo erit nobis. 191.e.t.2
Amen amen dico uobis, quòd uos, qui secutis me. *ibidem.*
Sedebitis & uos. ibi.h. 193.e.t.2. *Sedebitis.*
Et omnis qui reliquit patrem, aut matrem. 194.i t.2.196.g.t.2
Centuplum accipiet. 196.l.t.2 *Centup um.*
Vitam æternam possidebit. 197.b.t.2

Propter

Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ. 355.i
Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. 163.b.t.2 Subit.
Sinite paruulos ad me uenire. 99.d.t.2
xx. Filius hominis non uenit ministrare.f.104.m. 3. m.to.2
xxj. Si quis uobis aliquid dixerit, d cite, quia dominus his opus habet. 57.i.t.1
Ex adduxerunt asinam, & pullum. 41.l.m.49.e 50.l.m.& 139,f.& 274.l.m.t.1
Alij cedebant ramos de arboribus. 49.e
Verebuntur filium meum. 29.i
Dabitur regnum Dei genti facienti fructum. folio 325.d.t.1
Domus mea, domus &c. 41.e.t. 2. Increpa.
xxij. Ibi erit fletus & stridor dentiū. 143.e.t.1
Diliges dominum Deum tuum, vide sup. Deut. 6
Diliges proximum tuum sicut teipsum, 307.m.& 198.l.t.2
Amant primas cathedras. 194.f.t. 2. Infelix.
xxiij. Qui maior est uestrum, erit uester minister. 131 m.to.2 Reges.
Quis q se humiliat exaltabitur. 70.g.& 173.g.t.1
Væ uobis Scribæ, & Pharisæi hypocritæ.f. 195. c.t.2 E contra.
Beatus ille seruus, quē cum uenerit dominus eius, inuenerit sic facientem. 110.t.1. Beatus ait.
xxiiij. Quis putas est fidelis seruus & prudēs. 22.g.t.2 Quis putas. 140.f.t.2. Quarēdus. et 189.l.t.2
xxv. Simile est regnum cœlorū decem uirginib. 234.m
Quinque aūt ex eis erant fatuæ. 93.c. Quia.
Date uobis de oleo uestro. 44.i.t.1
Euge serue bone & fidelis. 251.t.1. Fidelis, Venite benedicti patris mei. 143.d.t.1
Ite maledicti in ignem æternum. 166.i.t.2
xxvj. Vt quid perditio hæc? 218.m. Sed. 249.b.t.1
Quid uultis mihi dare, & ego uobis tradam eū. 188.g t.2 Sed nec
Bonum erat ei, si natus non fuisset, &c. 286.l
Vigilate & orate, ne intretis intemationem.f.127 l.m.t.1 Scuto.
Conuerte gladiū tuū in uaginam. 188.h.t.2
xxvij. Egressus foras Petrus fleuit amare. 78.i
Abiens Iudas, laqueo se suspendit. 53.e.t.1
Si Rex Israel est, descendat nunc de Cruce. 61.k
Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? 118.g Deus meus.
Terra mota est, & petræ scissæ sunt. 58.b.& 64. d.to.1
xxviij. Seductor ille dixit adhuc uiuens, post tres dies resurgam. 63.l.t.1
Venit Maria Magdalene, & altera Maria.f.64 c.t.1. Ex Marco.

Non sum dignus procumbens soluere corrigiā calceamenti eius. 63.g Mar. j.
Fili, dimittuntur tibi peccata tua. 202.h.t.1 ij.
Quis potest. i
Quæ est mater mea & fratres mei. 38. iij.
Quę est mater.
Hærodes metuebat Ioannem. 81.m.t.1 vj.
Misereor super turbam. 85.f.t.1 viij.
Et collidens, & multum discerpens eum dæmon, exiit ab eo. 6.l.t.1 ixi
Audistis.
Nemo est, qui reliquerit domum, aut fratres. 195 t.t.2 x. Nemo
Quid tibi uis faciam? ait dñs cæco. 40.f.g.h
Oia quecunque orantes petitis 47.e.g.214.f.t.2 xj.
Reddite quę sunt Cæsaris, Cæsari. 26.a.t.1 xij.
De die autem illo, uel hora. 173.g.t.2 Vide. xiii.
Videns Centurio, qui ex aduerso stabat, quia sic clamans expirasset. 276.b.t.1 Quam. xv.
Maria Magdalena & Maria Iacobi & Salome &c. 64.e. 209.b. 219.b. 249.m. 344.c.d xvj.
Et valde mane una sabbatorum uenerunt ad monumentum. 286.m
Quis nobis reuoluet lapidem ab ostio monumentii? 209.b.t.1 Talibus.
Recumbentibus undecim discipulis, apparuit illis Iesus. 69.l.t.1
Et exprobauit Iesus incredulitatem illorum, et duritiam cerdis. ibid.
Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit. 69.m.t.1.& 38.i.t.2
Signa autem eos, qui credtderunt hæc sequentur. 61.m.t.1
Et dominus quidem Iesus postq̄ locutus est eis, assumptus est in cælum. 70.d.e Quam.
Sedet a dextris Dei. 70.f.t.2 Manipulus.

Ex Luca.

Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero. 74. t.t.2 & de Hieremia.
Multi in natiuitate eius gaudebunt. 80.k. 74.k
Missus est Angelus Gabriel. Ipsum totum Euangelium exponitur a folio quarto, usque ac soliū nouum inclusiue. Et sequuntur sententiæ eiusdem Euangelij alibi expositę.
Missus est Angelus Gabriel. 53.f.& 55.e
Missus est. 77.d Missus 39.i. Si quidem. t.2
Cui nomen Nazareth. 55.e.f Missus
Aue gratia plena. 205.c.207.a
Benedicta tu mulieribus. 55.f
Turbata est. 99 h
Maria cogitabat qualis esset ista salutatio.f. 99. i.102 m. Maria, inquil.
Ne timeas Maria, inuenisti gratiam apud Deū. 55.f 95.h.& 99.h.i.102.m.
Vocabitur filius Dei. 101.k. Quid in ea. Quomodo

Quomodo fiet istud, quoniam uirum nō cognosco? 95.g. Si uerum. 99.i
Spiritus sanctus superueniet in te, & uirtus. 71. k. 93.g.h.& 98.d.& 207.a.& 283.h
Et quod nascetur ex te sanctum. 100.a
Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum uerbum tuum. 100.a
Exurgens Maria abiit in montana. 99.i. Iure.
Abiit in montana cum festinatione, & salutauit Elizabeth. ibi. 101.m.& seq.
Vñ mihi hoc ut ueniat mater domini mei ad me? 100.a. 101.m
Respexit humilitatem ancillę suæ. 297.a.b Non potest. 300.d
Beatam me dicent omnes generationes. 78.e
Tu puer propheta altissimi uocaberis. 81.a
Recitnauit eum in præsepio. 21.k. 193.b
ij. Pastores erant in regione eadē.f. 28.d.& 227.m
Ecce euangelizo uobis gaudium magnum. 23.m
Natus est uobis hodie Saluator. 25.l
Hoc uobis signum. 28.f.& 238.c
Inueniet is infantem pannis inuolutum. 28.f
Gloria in altissimis Deo. 30.a.53.h.& 77.d Vere. 112.g.& 200.l.251.l.61.b.t.2
In terra pax hominibus. 21.m.& 53.e.& 126. d.& 251.l
Transeamus usque Bethleem. 24.e.& 264.h
Videamus hoc uerbum, quod factum est. 24.e.& 164.h
Et uenerunt festinantes, & inuenerunt Mariam & Ioseph. 280.f.g
Inuenerunt Mariam & Ioseph, & infantem positum in præsepio. 100.l. Inuenerunt.
Maria autem conseruabat oīa uerba hæc. ibid.m
Postquam consumati sunt dies octo. 30.d.l.234.l
Vocatum est nomen eius Iesus. 31.i
Quod uocatum est ab Angelo priusquam conciperetur. ibid.l.m
Postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ. 42.f.& 206.k
Obtulerunt pro eo par turturum, aut duos pullos columbarum. 42.g.h.& 320.f
Et ecce homo in Hierusalem, cui nomen Simeon. 333.g.h.
Accipit eum Simeon in ulnas suas. 206.k.l.& 238.b.c
Tuam ipsius aīam pertransibit gladius. 270.i
Descendit cum eis, & erat subditus illis. 8.m.& 66.e. inuenius.& 260.g
iij. Et erat subditus illis. 8.m.& 66.e.g
Iesus autem proficiebat sapientia. 10.l.
vj. Genimina uiperarum, quis est ndit uobis fugere a uentura. 146.k.& 190.l.h
Et nox de cato facta est. 36. Mensuram bonam, et confertam. 40.i. Quid.n.& 248.b.& 338.a
Lachrymis cepit rigare pedes eius. f. 177.k. At uero. Osculabatur pedes eius, & unguento ungebat. 89.f Osculatur, & per t.ser.
Hic si esset prepheta, sciret utique quæ, & qualis. 131.d. Vt sciatis.
Exiit qui seminat seminare. 50.k
Si quid supererogaueris; cum rediero reddam tibi. 43.l Propterea.
Qui habet aures audiendi. ibi.l. In nobis. Quis est, qui me tetigit. 177.i. Quis me. Si quis uult post me uenire, abne. 250.l. Nemo mittens manum ad aratrū. 48.e.t.2 Nemo mittens.
Videbam Satanam sicut fulgur de cælo cadentē. 1.c.133.b. Videbam, et 189.c
Beati oculi qui idnt, quæ uos uidetis. 75.c. Beati si quidem.
Homo quidam incidit in latrones. 52.i xj.
Infundens oleum et uinum. 256. h.i
Curam illius habe. 138.b.t.2
Quis uestrum habebit amicum. 69.i. 209.d
Beati qui audiunt uerbum Dei, et custodiunt illud. 176.e.
Dabit dominus spiritū bonū petentibus se. 127.k xij.
Homo, quis me constituit iudicem, aut diuisorem inter uos. 129.f.t.2
Timete eum, qui postquam occiderit corpus. folio 151.c
Quærite primum regnum Dei. 168.m. t.2
Sint lumbi uestri precincti. 230.i. Tres. xiij.
Lucernæ ardentes in manibus uestris. 19.l.m
Et uos simules hoībus expectantibus, dñm suum, qū reuertatur a nuptijs. 37.l.230, m.et 33.i.h
Et si uenerit in secunda uigilia. 19.m
Et si in tertia uigilia uenerit. 171.h
Ignem ueni mittere in terram. 41.e
Arborem fici habebat quidam. 332.l. Quanta cū inuitatus fueris ad nuptias. 292.b Nunc.
Recumbe in nouissimo loco. ibi.c. utiliter.
Iuga bouum emi quinque. 186.g.h.t.2 xiiij.
Compelle intrare. 225.b.et 137.m.t.2 xv.
Homo quidā habuit duos filios. 163.h.et 254.g
Filius prodigus pauit porcus. 220.f
In se autem reuersus. 299.a. 300.b
Nō sū dignus uocari filius tuus. 179.k. Prodigus
Frater senior de agro ueniebat. 63.k xvj.
Indignatus frater senior. 341.d
Væ per quem scandala ueniunt. 91.c.t.2
Facite uobis amicos de mammona iniquitatis. 187 b.to.2
Homo quidam erat diues. 190.k.t.2 Ego.
Factum est aūt, ut moreretur mendicus. 110.d
Fili, recordare quia recepisti bona. 201.m. Memento. 6.e.t.2. et 190.k.t.2

Universidad de Deusto Biblioteca

xvij. Cū feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis dicite, quia serui inutiles sumus. 137.e.& 170.b.& 66.g.t.2.& 161.f.t.2. Hinc.

xviij. Nonne decem mundati sunt? 179.a. Nonne Deus gratias ago tibi, quia non sum. 55.h.et 250.f. 174.b.t.2

xix. Publicanus percutiebat pectus suum. 171.i Vim faciebat.

Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus. 107.i. Et attende.i

xxij. Omni habenti dabitur. 340.a

Desiderio desideraui pascha manducare vobiscum. 57.k

Orate ne intretis intentationem. 138.g

Ecce duo gladij. 138.h.t.2

Apparuit ei Angelus de cœlo. 125.c

xxiij. Surgite, orate ne intretis in tentationem. f. 346.c Porro.

Et facti sunt amici, Herodes & Pilatus. f. 268.a

Filiæ Hierusalem nolite flere super me. 64.f.& 128.i. Filiæ.

Tunc incipient dicere montibus, cadite super nos. 145.b.t.2

Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. f. 59.i.& 158.l.t.2

Hic nihil mali gessit. 288.k

Memento mei, dum veneris in regnum tuū. 56.l

Latro de cruce clamabat. 35.l. Et latronis.

Hodie mecum eris in paradiso. 12.e.t.2. Beatus.

Ipse se finxit longius ire. 342.b

xxiiij. Sedete in ciuitate, quoadusque induamini virtute ex alto. 76.e. Sed dum.

Et factum est dum benediceret illis, recessit ab eis. 70.c.d. In hac.

Ex Ioanne.

Ioan j. Lux in tenebris lucet. 145.a

In propria venit. 3.f

Quotquot aūt receperunt eum, dedit. 190.e

Verbū caro factum est. 17.g.23.d.& 27.b.52.e

Vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti. 77.d

Plenum gratiæ & veritatis. 343.f. Familiare.

De plenitudine eius nos oēs accepimus. 96.l

Lex per Moysen data est gratia, & veritas. folio 211.f

Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. 6.k.21.i.34.e.& 58.f.& 81.b

Vidi spiritum descendentem quasi columbam de cœlo. 34.f.g

A Nazareth potest aliquid boni esse? 193.e

Videbitis cœlum apertum, & Angelos Dei descendentes. 133.a.& 147.b.304.f

ij. Deficiente uino, dixit mater Iesu ad eum. 37.l. Vinū nō habent. 100.l. Tertio. 180.t.2.b. Discedite. 76.e

Dominus meus, & Deus meus 322.b

Beati qui non uiderunt, et crediderunt 24.c

Sciens Petrus quia dñs est, misit se in mare 133.g.10.2. Simon Ioannis amas me? 346.c

Petre amas me? 172.c. Annō 158.e.203.b

Pasce oues meas 64.e.132.f.t.2 Cui enim.

Ex Epistola Pauli ad Rom.

Qui prædestinatus est filius Dei i uirtute 144 i.t.2 Nec mirum Rom. i.

Sapientibus et insipientibus debitor sum. f. 134.e.temo 2

Deus illis reuelauit 244.a

Inuisibilia Dei a creatura mūdi f. 164.c.244.a

Cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt 127.b

Dicētes se esse sapientes, stulti facti sunt. f. 265.c.d ij.

Detractores, Deo odibiles 170.d. e. et 269.a

Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? 245.b

Thesaurizas tibi iram in die iræ 167.g.

Secundum autem duritatem tuam, et cor impœnitens ibid.h

Et si Abraham ex operibus iustificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum 343.b iij.

Gloriamur in tribulationibut 155.e v.

Cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filij eius 83.e.f.t.2

Spes non confundit, quia charitas Dei diffusa est 292.m

Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris 54.b.c.tomo 2

Non sicut delictū, ita et donum 103.m A primo homine. Non ergo regnet peccatum in uestro vj. mortali corpore 146.a

Humanum dico, propter infirmitatem carnis uestræ 143.b.et 201.b.t.2

Sicut exhibuistis membra uestra seruire immunditiæ 212.l et 201.b.t.2 vi.

Scio quia non habitat in me, hoc est in carne mea bonum 318.l.& 353.b.t.1

Velle adiacet mihi, perficere autem bonum non inuenio 147.l.t.2 Ecce 149.b.t.2

Non enim quod uolo, hoc ago 353.g

Infelix ego homo, quis me liberabit 158.b

Deus filium suum mittens 193.c

Non sunt condignæ passiones 287.f.g. Si enim.

Vanitati creatura subiecta est non uolens 17.c.2. Nonne et 287.f. Vanitas.

Spiritus postulat pro nobis gemitibus 320.f

Ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertate gloriæ filiorū Dei 148.d.t.2. Cum igitur. Diligentibus Deū oia cooperāt̄ur i bonū 136.f iustus. 156.k et hęc 169.g t.2. Quæst.

Quid tibi & mihi est mulier? 38.g

Erant autem ibi lapideę hydriæ. f. 37.m. et l.m.& 208.h 171.

Capientes singulæ metre. bi. vel. ter. 37.b. et k.& 313.c 208.

Imple hydrias aqua. 39.l. Ait.& 124.c.d

Oēs homo primum bonum vinum ponit. 208.l

Seruasti bonum vinum vsque adhuc. 171.l iij.

Cum fecisset quasi flagellum de funiculis. f. 130.b Plena.

Spiritus vbi vult spirat. 210.k

Nescis unde veniat, aut quo vadat. 342.c

Nemo ascendi in cœlum, nisi qui descendit. folio 209.e

Qui habet sponsam sponsus est. 81.b iiij.

Illum oportet crescere, me aūt minui. ibid.c

Mens cibus est, vt faciam voluntatem. 157.k v.

Tolle grabatum tuum, & ambula. 60.c

Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius &c. 239.g.h.

Potestatem dedit ei pater iudicium facere. folio 241.g.& 25.f.t.2

Ille erat lucerna ardēs & lucēs. f. 80.f. et 117.k

Gloriā ab inuicem accipitis, & gloriam. 251.l.m

Colligite, quæ superauerunt fragmenta. 87.b vj.

Operamini cibum, qui non perit. f. 179.i Operamini. 52.a.t.2

Nemo potest venire ad me, nisi pater. 152.h.t.2 Nam quòd.

Nisi manducaueritis carnem filij hoīs. f. 136.l

Qui manducat meam carnem, & bibit meū sanguinem. 166.i.t.2

Durus est hic sermo. 136.l.et 161.f

Spiritus est qui viuificat, caro non prodest quicquam. 285.k.et 54.c

Verba quę ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt. 193.b

Nolite iudicare secūdum faciem. f. 47.d.et 102. vij. a.10.2

Iesus autem inclinans se deorsum. 54.m viij.

Qui sine peccato est vestrum, primus in eam lapidem mittat. 54.a

Nemo te condemnauit. 54.a

Quo ego vado, uos non potestis uenire. 70.d

Principium, qui et loquor vobis. 243.a.t.2 Quid item.

Qui ex Deo est, verba Dei audit. 42.i

Vis qui facit peccatū, seruus est peccati. 352.f

Si uos filius liberauerit, veri liberi eritis. 1.b

Abrahā pater uester exultauit ut uideret. f. 23.a Si quidem.

Qui non intrat per ostium in ouile. 334.a x. Qui non in.

Ego sum pastor bonus. 225.b.103.b.t.2 Bonus

Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. 276.i

Mercenarius uidet lupum uenientem. 206.b

Ego patet unum sumus. 337.g

Domine si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus 179.m

Et lachrymatus est Iesus 274.g

Infremuit Iesus spiritu 125.b

xj. Domine iam fœtet 62.e.94.c.d

Clamauit uoce magna Lazare 106.d

Expedit uobis ut unus moriatur 276.m

Maria unxit pedes Iesu 218.k

xij Domus impleta est ex odore unguēti 246.f.& domus. Nisi granum frumenti 254.d. Vnū scio.

iij. Qui amat animam suam, perdet eam 281.i

Nunc iudicium est mundi 241.l

Ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum 263.m

Ambulate, dum lucem habetis 306.f

xiij. Si non lauero te, non habebis partem mecū 61.b

xiiij. In domo pris mei māsiones multę sunt 182.d.t.2 Ego sum uia ueritas, et uita 81.e.171.i.t.2 Ego in patre, & pater in me est f. 118.f.& 334.g.

Qui credit in me, opera 71.m Si diligitis me, māda ta mea seruate f. 5.h.& 149.h

Ad eum uenientes, & mansionem apud eum faciemus 4.b.i

Paracletus āt spiritus sanctus, quē mittet pr̄ 78.f

Ille uos docebit omnia, & suggeret 70.k.l. Si diligeretis me, gauderetis utique 361.m Si diligeretis. Sine me nihil potestis facere 313.a Maiorem hac dilectionē nemo habet 58.d.144.d

Vos autem dixi amicos 53.h.t.2 Animalis. Elegi uos & posui uos. 50.k. Vt eatis & fructū afferatis. ibid. Si non uenissem, & locutus non fuissem. f. 37.d.t.2 Quia hęc locutus sum uobis, tristitia impleuit cor uestrum 75.c. Quid mirum. Exiui a patre & ueni in mundū 50.h

Nisi ego abiero, paracletus non ueniet ad uos 78.k. 72.e. Denique & 75.d.& 79.a Quid.

Et cum uenerit ille, arguet mundum de peccato 77.k.& 210.k

Modicum, & non iam uidebitis me 342.b

Tristitia uestra uertetur i gaudiū 171.l.65.l.t.2

xviij. In mundo pressuram habebitis. f. 229.g. Quadri-

xix. formis. Qui est ueritas 168.d

Tolle tolle, crucifige eum 56.d

Erat autem tunica inconsutili 52.k

Cum accepisset aceum 58.e

Inclinato capite tradidit spiritum ibid.

Et continuo exiuit sanguis & aqua 67.a

xx. Domine si sustulisti eum 91.d. Felix 242.i

Noli me tangere non. n. ascendi ad patre 118.g. 267.g. Nisi uidero in manibus eius figuram

Quos prædestinauit, hos & uocauit. 173.m.210.k
Et quos uocauit, illos et iustificauit. 140.i.226.l
Quos aũt iustificauit, illos et magnificauit. 226.l
Qui proprio filio non pepercit 156.c
Quis nos separabit a charitate Christi? 165.l
Certus sum, q. neque mors neque uita 349.l.m
Non uolentis neque currentis 154.g. Quid.n.
ix. Ignorantes iustitiam Dei, & suam ibid.h
x. Quomodo prædicabunt, nisi mittantur? 326.i
Prope est uerbum in ore tuo, & in corde tuo 2.k.165.g.& 196.f
Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem 17.k. Fides ex auditu 295.m
xj. Mmisterium meum honorificabo 18.i.t.2.22.l.t.2 Nam qui
Noli altũ sapere, sed time 26.m.t.2.et 59.a.t.2
Inuestigabiles uiæ eius 22.d.t.2
Quis cognouit sensum dñi? 53.l.t.2 Væ uobis
Ex quo oĩa, per quẽ oĩa 78.l. denique 143.b.t.2
Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt oĩa 240.a
xij Exhibeatis corpora uestra hostiam uiuentẽ. 42.h
Rationabile obsequium uestrum 260.g
Vt probetis, quę sit uolũtas Dei bona. 143.a.t.2
Dic autem per gratiam, quę data est mihi, omnibus qui sunt inter uos, plus sapere 290.c Et Apostolus
Non plus sapere quàm oporteat sapere, sed sapere ad sobrietatem 168.d.t.2
Gaudere cũ gaudentib. 89.g Quæna & 246.e
Prouidentes bona non tantum coram Deo, sed ẽt coram hominibus 182.i Mihi
Mihi uindictam, et ego retribuam, dicit dñs 55.c
Vince in bono malum 188.g
Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit 326.m Omnis
xij. Quæ sunt a Deo ordinata sunt 72.e In nostra & 26.a.to.2
Reddite oĩbus debita 174.e Vis scire, et 169.g
Nemini quicquam debeatis, nisi ut inuicem diligatis 151.g. Puto
xiiij. Nox præcessit, dies autem appropinquauit 22.e 286.m Paulus
Carnis cura ne feceritis in desiderijs 200.f.129.i.t.2 Non ergo 192.f.t.2 Non sic. Non est regnum Dei esca, & potus 171.i & 172.b
Omne quod non est ex fide, peccatum est 161.d.t.2 Omne
xv. Quęcunque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt 147.b.c
Vt per patientiam & consolationem scripturarũ spem habeamus 192.e

Ex Epistola prima ad Corinthios.

.1Co.1. VErbum Crucis pereuntibus quidem stultitia est 63.K

Perdam sapientiam sapientum, & prudentiã prudentium reprobabo 343.b
Placuit Deo per stultitiam prędicationis, saluos facere credentes 191.c.t.2 Quod si
Quod stultum est Dei, sapiẽtius est hoĩbus 195.d
Christus nobis factus est a Deo sapientia, & iustitia 264.h.i
Factus est nobis iustitia, a Deo patre 83.a.t.2 Non condemnabit
Oculus non uidit, nec auris audiuit 11.m
Nobis autem reuelauit Deus per spiritum suum ij. 244.a 142.c.t.2
Nos autem spiritum huius mundi accepimus, sed spiritũ qui ex Deo est 189.m.t.1 Trahe nos.
Spiritualis homo iudicat oĩa, & ipse a nemine iudicatur, 136.e.t.2
Cum sit inter uos zelus 104.c Audiamus
Vnusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem iij. 64.k.t.2 Si semen
Auditores Dei sumus 150.e.t.2
Fũdamẽtum aliud nemo potest ponere 282.d.t.1
Templum Dei sanctum est, quod estis uos. 132.e Templum & 302.f.t.1
Vniuscuiusque opus, quale sit, ignis probabit 182. iiij. d.e.tomo 1
Sic nos existimet homo, ut ministros Christi 182.h.185.k.t.1. Mihi & 188.d.t.1 Mihi
Iam quęritur inter dispensatores 94.k.t.1 Erit
Mihi autem pro minimo 185.k. & si. & 188.d Et uide & 25.b.e Nam t.2
Qui iudicat me Dominus est trãgressus 54.g.t.2
Nolite ante tempus iudicare 182.e.t.2. Vũ nũc
Laus erit unicuiq; a Deo 112.d.t.1 Tunc inquit
Quid habes quod non accepisti? si autem ac cepisti 164.a.t.2
Spectaculum facti sumus mundo, & Angelis, & v. hominibus 213.m.t.1
Pascha nostrum immolatus est Christus 62.b.t.1
Qui adhæret Deo, unus spiritus est 337.f.g.t.1 Nunc uero
Per arma iustitię a dextris, et a sinistris 142.h.t.1
Glorificate, & portate Deũ in corpore uestro 139 e.tomo 1
Infidelis si discedit, discedat 51.i.t.2
Alligatus est uxori 45.h.t.2 vj.
Virgo cogitat quę domini sunt 102.m.t.1
Scientia inflat, charitas ædificat 291.f.t.1 viij.
Si quis se existimat scire aliquid & 290.d.e.t.1
Qui altario deseruiunt, cum altario participant ix. 189.c.t.2
Cum liber essem ex omnibus, omnium me seruum feci 128.c.t.2. Vbique
Oĩbus oĩa factus sum eodem t.1 Si item
Sic currite ut cõprehendatis 167.h.t.2. Quorũ Patres

x. Patres nostri oẽs sub nube fuerunt 193.i.tomo 1
Neq; murmuraueritis, sicut qdã eorũ. 244.m.t.1
Si quis se existimat stare, uideat ne cedat 42.k. tomo 1 Propter hoc
Non potestis calicem domini bibere, & calicem dæmoniorum 6.e.tomo 2
Caput Christi Deus 247.h. tomo 1 Si enim
xj. Non est creatus uir propter mulierem, sed mulier propter uirum 201. tomo 2.f. & 293.f. to.2
Conuenientibus uobis in unum, iam non est dominicam cęnam manducare 184.c.tomo 2
Ideo inter uos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi 63.a.tomo 1
Ego accepi a dño, qđ & tradidi uobis. 34.l.m.t.2
Si nosmẽtipsos diiudicaremus, nõ utique diiudicaremur 314.f.t.1 Verendum. Nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Iesu 174.d.t.1
xij. Vnicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem 76.i.to.1 Nemo
Alĩ per spiritũ datur sermo sapiẽtiæ 214.h.t.1
Æmulamini charismata meliora 183.i.t.2 Tu ergo
xiij. Si charitatem non habuero, nihil sum 275.g.t.1
Charitas patiens est benigna est 59.k. 4.g.t.2
Charitas benigna est 8.f.t.2
Charitas non quærit, quæ sua sunt 258.h Si insisterint & 43.h.t.2
Charitas nunq; excidit 272.K.t.1 Qđ infirmum
Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus 189.a.t.1
Nunc manent. spes, fides, & charitas, tria hęc, maior autem 204.l.m.t.1 per totum sermonem.
xiiij. Orabo spiritu, orabo, & mente 227.e.t.1
Psallam spirito, psallam & mente 242.e Credimus & 202.b.t.2.203.c.t.2. sed tunc.
Ignorans ignorabitur 290.m.291.l.131.b. Noueris.t.2 Gratia eius in me uacua non fuit.
xv. 142.a. Age.t.2
Abundantibus omnibus laborauí. 132.a.t.2 138.b.to.2
Nõ ego aũt, sed gr̃a Dei mecũ 153.d.t.2 Vnde
Vnusquisque in suo ordine resurget 137.m.t.2. & 188.e.f.t.2 Cum cęperint
Vt sit Deus oĩa in oĩbus 184.g.t.1 Magnus
Stella differt a stella in claritate 182.e.t.2
Ignorantiam Dei quidã habent 4.h.292.e.t.1
Sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem cęlestis 6.i. Veniet. 216.k.t.1
Absorta est mors in uictoria 127.b.c.t.1. Caro et sanguis regnũ Dei non possidebat 14.g.t.2
2.Cor.j Ibi est mors uictoria tua? 114.d.t.1

Ex epistola Pauli 2. ad Corinthios.

BEnedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Christi 294.h.t.1

Sicut abundant passiones Christi in nobis 144.l.t.1 Ben e ergo
Gloria nostra hæc est testimonium consoiæ nostrę ij. 51.d.et 99.f.et 251.m.et 270.a.et 25.a.t.2
Non.n. ignoramus cogitationes uel astutias eius 42.c.t.2 Non enim
Christus bonus odor sumus 249.h. & 322.i.& iij. 336.k.to.1 Ego
Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi, ex nobis 284.a.t.2 Apostolus iiij.
Vbi spiritus Domini, ibi libertas 353.g.t.1
Quod in præsenti est momentaneum, & leue tribulationis nostræ 185.f.57.e.t.1 Hoc nempe.
Si terrestris domus nostra 135.d.t.1
Quandiu sumus in hoc corpore, peregrinamur a domin 163.f.t.2
Siue mente excedimus Deo 358 g.t.1
Et si cognouimus secundum carnem Christum, sed nunc iam non nouimus 122.c.t.2 Et si cognouimus v.
Si qua in Christo nouæ creatura 96.k.t.1 vj.
Obsecramus pro Christo reconciliamini Deo 225. vij. m.t.1 Siue mente excedimus, Deo 50.l.t.1. Cõ viij. tristati estis secundum Deum 33.c.t.2. Prouidentes bona non solum coram Deo, sed ẽt corã hominibus 50.l. Prouidentes ix.
Qui parce seminat, parce & metet 134.k x. Si quidem 125.k.t.2. Agite
Hilarem datorem diligit Deus. 337.d.t.1. Epistolæ inquiunt, graues sunt & fortes, præsentia autem corporis infirma 270.l.t.1
Qui gloriatur, in domino glorietur 162.b.t.1
Non enim qui seipsum commendat, ille probatus ẽ. 162.c.to.1
Timeo ne sicut serpens seduxit Euam. 174.c.t.1 xj. Denique
Ipse Satanas transfigurat se in Angelum lucis. 176.d.t.1 Sed
Libenter sufferti is insipientes, cum sitis ipsi sapientes 128.b.t.2 xij.
Quis infirmatur & ego non infirmor? 276.m.t.1
Ministri Christi sunt, & ego 132.a.t.2. Scio hominem in Christo 175.g.h.t.2 Excedunt
Audiri arcana uerba, quę non licet 323.e.f.t.1 Nonne tibi
Parco aũt, nequis me existimet supra id, quod uidet in me 16.f.t.2.46.b.c. Terret.to.2
Ne magnitudo reuelationũ extollat me 313.b.t.2
Sufficit tibi gratia mea 175.l.t.2
Libenter gloriabor in infirmitatibus meis 271.b. 218.b.to.1
Cum infirmior, tunc potens sum 279.h.106.i.t.2
Licet plus uos diligens, minus diligat 44.a.t.2. Si nemo per totam epistolam. Gala. 1. ij.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ex epistola Pauli ad Galatas.

Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus nō essem 22.K.t.2 *Veruntamen.*

iij. *Viuo autem iam non ego, viuit uero in me Christus* 48.a t.1 *Sic stulti estis, ut cum spiritu cœperitis, carne consummamini* 287.e.t.1

iiij. *Quando venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum* 2.k.t.1 *Quando uenit &* 256.h. t.1. *Non venit. Filioli mei quos iterum parturio donec* 358.f. t.2 *Abrahā duos filios habuit* 57.k.i.t.1 *caro concupiscit aduersus spiritum spiritus autem aduersus carnem.* 47.b. & 58.k.l. & 87.e.128.i.k.t.1

v. *Vt non quæcunque uultis, illa faciatis.* 149.b.t. 2, *Cæterum*
Vos qui spirituales estis 155.k.t. 2. *Sed iam.*
Alter Alterius onera portate 35.g.h.t.2
Opus suum probet unusquisque 24.a.t.2
Qui seminat in carne 146.l. *propterea* 200.h.t.1
Mihi autē absit gloriari, nisi in cruce 54.c. 125. k.271.b. & 74.i.t.2. *Mihi*
Qui seminat in carne, de carne metet & corruptionem 200.h.t. 1 *Mihi mundus crucifixus est.* & *ego mundo.* 48.a t.1. *Audi. Quotquot baptizati estis, in Christo baptizati estis* 165. l.t.1 *Ex epistola Pauli ad Ephesios.*

Epist. 1. ij. Benedictius Deus, & pater domini nostri Iesu Christi 348.c.t.1
Eramus sicut cæteris filij iræ 41.a.t.1

iij. *Propter nimiam charitatem* 58.d.t.1
Christum habitare per fidem in cordibus nestris. 64.c.68.c.d. & 211.i.t.2

iiij. *Vt possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit longitudo* 146.d.t.2 *Solicite seruare unitatem spiritus in uinculo pacis* 105.c.t.2
Christus qui descendit, ipse est, & qui ascēdit 69. b. *Qui enim* 73.i.t.1

v. *Deponit secundum pristinam conuersationem ueterem hominem* 217.a *Scio t.2. Estote imitatores Dei, sicut filij charissimi* 355.h.t.1
Nemo unq̄ carnem suā odit habuit 146.i.k.c.1
Erunt duo in carne una 348.a.t.1. *Quid restat. Induite uos armaturam Dei.* 130.h.t.1

vj. *Rectores tenebrarum harum* 148.a 154.a 177. h.t. & cap. *sequen.*
Ex epistola ad Philippenses.

Philip. 2 Cupio dissolui, & esse cum Christo. 79.m.t.2 *Quis dabit*

ij. *Non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo* 13.i.t.1. *Christus semetipsum exinaniuit* 25. l. & 50.l. & 84.k.t.2
Omnes quę sua sunt quærunt 347. f.t.1
Et habitu inuentus ut homo 341. f. t.1
Christus factus est pro nobis obediens 228.i.t.1
Dilectio Christiana gloria est Dei 70.c.t.1
Deus est qui operatur in nobis, & uelle, & perficere 144.k. & 154.f.t.2
Ego me nō arbitror cōprehendisse. 300.f. *et* 132. f.t.2. *Gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt* 61.m.t.2 iij.
Nostra aut̄ conuersatio in cœlis est 112.e.t.1
Saluatorem expectamus. 6.k.116.d.t. 1.
Reformabit corpus humilitatis nostræ. 308.a.t.1
Gaudete in domino semper, iterum dico gaudete 20.f. & 181.m.t.1 iiij.
Modestia uestra nota sit 22.b. 40.k t.1. *Oīa possum in eo, qui me confortat.* 35.l.t.1. *Quidni.*
Ex epistola ad Colossenses.
Conuiuificauit uos cum illo condonans uobis omnia delicta, delens quod aduersus nos erat chirographum decret. 181.l.t 2. *Satisfecit.* Col. 2.
In ipso habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter 256.h.t.1. *Neque. Si consurrexisti cū Christo, quę sursum* 64.b. *Quicunque* 74.b. t.1. *Quæ sursum sunt quęrite, ubi Christus est in dextera Dei sedens.* 2.g. *Merito, et* 18.a 74 h.i. & 112.f.t.1. *Ę nobis. Mortui enim estis & uita uestra abscondita est.* 309.b.t.1, *Cum Christus apparuerit, uita uestra.* 67.m.t.1 iij.
Ex epistola 1. ad Thessalonicenses.
Rapiemur cum illis in nubibus obuiam. Christo in aera 74.b.t.1. *Erit enim.* 1. Th. 4.
In omnibus gratias agite. 247.a.to.1
Alioquin 250.f.t.1. *Ad locum*
Cum dixerint Pax, & securitas. 32. i.t. 2
Sine intermissione orate 177.m.t.1
Hęc autem
Spiritum noli extinguere. 121.l.t.2
Veruntamen.
Ex epistola 2. ad Thessalonicenses. 2. Th.
Qui extollitur supra omne, quod dicitur Deus. 22.a.to.1
Ex epistola 1. ad Timotheum.
Charitas de corde puro, & conscientia bona. 187.t.t.1. *Audistis. &* 13.m.t.3. 23.c.t.2 1. Ti. 1.
Ignorans fecit, in credulitate 40.e.f.t.1
Iustis non est lex posita. 14.d.t.2 *Itaque,*
Soli Deo honor. & gloria. 149. g
Quid retribues 355. i.K. *Seruilis*
Obsecro primum fieri obsecrationes. 167.h.*et* 227 c. *Primo* ij.
Adam non est seductus, mulier autem seducta in præuaricatione fuit. 126.e
Non in uestę preciosa. 22.t.t.2 *ibid.*
L. Clamatur. iij.
Qui bene ministrauerint, gradum bonum sibi acquirent. 93 h.t.1. *Bonum.*
Spiritus manifeste dicit, in nouissimis tēporibus discedent quidam a fide.
Corporalis exercitatio ad modicum valet. 183. i. t.2. *Iam uero.*
Exerce te ipsum ad pietatem. 198.a.t.2
Nemo adolescentiam tuam contemnat. 36. l. t.2 *Timendum.*

v. *Modico uino utere propter stomachum tuū.* 282. k. & 183 h.t.2. *Sed &* 184.d. t.2
Viduas honora, quę uere uiduæ sunt. 133. h.t.2 *Neque.*

vj. *Habentes uictum, & uestitum, his contenti simus.* 6.f.t.2. 184.e.t.2
Qui uolunt diuites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum diaboli. 136.i. 187.a.to. 1 *Nam & per.*
Solus Deus habet immortalitatem. 352.c.t.1.
Ex epistola ij. ad Timotheum.

2. Ti. 1. Scio cui credidi. 318.l.t.1. *Denique*
Nouit a omnus, qui sunt eius. 13 h.t. 1
Seruum Dei non oportet litigare. 18.f.t.2. *Porro*
Vt resipiscant a diabolo laqueis. 247.i.t.1. *Dixisti*

ij. *Omnes qui pie uiuere uolunt in Christo.* 43.k.t.2
Ex epistola ad Titum.

Ad Tit. Apparuit grā Dei Saluatoris nostri. 28. h. & ij. 83.e.207.e. *et* 225.d.t.1. *et* 193.c.t.2. *Sobrie*
ij. *Apparuit benignitas & humanitas Saluatoris nostri Dei.* 25.l. & 33.k. & 181.a.t.1
Ex epistola Pauli ad Hebræos.

Heb. 1. Pluriās oīa uerbo uirtutis sue. 134.l.t.1. *Apud*
Nonne oēs administratorij sunt spiritus, in ministerij missi. 18.d *et* 89.c. *Superni. et* 103.l. *et* 121.m. *Sed et ipsos. et* 148.m. *et* 240.c.t.
ij. *Nusquam Angelos apprehēdit.* 172.e.t.2. *Nusq.*
iij. *Omnia nuda & aperta sunt oculis eius.* 85. d.t.1
Non habemus Pontificem, qui non possit compati. 57.i. & 173.f.t.2
Tentatum per omnia pro similitudine absque peccato. 151.h. & 314.t.t.1. *Sciebat.*

v. *Didicit ex his, quæ passus est obedientiam.* 172.c. t.2. & 114.t.1. *Sciebat.*

vj. *Terra sæpe supra se uenientem bibens imbrem, & germinans herbam opportunam illis, a quibus colitur, accipit benedictionem à Deo.* 49.d.t.1

x. Horrendum est incidere in manus Dei uiuentis. 144.i.t.1

xj. *Fides est sperandarum substantia rerum, argumētum non apparentium.* 145.g. 81.e. to.2. *Scio. Sine fide impossibile est placere Deo.* 269.t.1
Sancti per fidem uicerunt regna. 67. K.l.t.1
Conualuerint de infirmitatibus. 49.g t.2. *Quāta.*
Pacem sectamini cum omnibus. 134.f.t.1. *Pax.*
Angelis hospitio receptis. 100. h.t. 2

xiij. *Non habemus hic ciuitatem manentem, sed futurem inquirimus.* 319.d.t.1. *Ubi*

Ex actis Apostolorum.

Coepit Iesus facere & docere. 106.a. 87.g.t.2 Acto. j.
Uidētib. illis eleuatus est. 173.i.t.2.a. *sumo.*
Nubes suscepit eū ab oculis eorū. 72.e.t.1. *Dico.*
Cumq; intuerentur euntem illum. 70. d.t.1
Quid tamen. Apo. 3.
Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum. 70 e.t.1 *Prorsus.*
Sic ueniet, quemadmodum uidistis eum euntem in cœlum. 128.g.t.1
Hi omnes erant perseuerantes unanimiter in oratione. 60.e. & 100.m. *Deniq; legis. et* 76.e t.1
Præuaricatus est Iudas, ut abiret in locum suū. 143.g.t.1. *Pulchre.*
Cum complerentur dies Pentecostes. 77. a.to.1
Apparuērūt apostolis dispertitæ linguę. 77.l.t.1
Replenit totam domum, ubi erant sedentes. 77.m to. *Ita cum.*
Repleti sunt oēs spiritu sancto. 76.g.t.1. *Conflat.*
Non sicut uos æstimatis, i ebri sunt. 78.i.k. *Aliquin. &* 305.m.t.1
Diuidebatur singulis, prout cuique opus erat. 184.g.t.1 iiij.
Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una. ibid. h.t.1 *Multitudinis.*
Obedire Deo oportet magis, quā hominib. 8.h.t.2 v.
Et subito circumfulsit eum lux de cælo. 39.b ix.
Magnifice.
Saule Saule, quid me persequeris. 39.a *Saule.*
Domine, quid me uis facere? 49. f. *Et ille.*
Surge, & ingredere ciuitatem. 40.g
Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. xiiij. 124.f
Non facio animam meam preciosiorem me.f. 281.f *Merito.*
Beatus est dare, quam accipere. 50.f. t.2. *epistola centesima. Si minu.* 69.b. *Erras.* t.2.

Ex epistola Iacobi Apostoli.

Omne datum optimum, & omne donum perfectum. 153.e Iac. 1.2.
Voluntariè aūt nos genuit uerbo ueritatis. 189. K. *Gratias.* 255.b *At uero.*
Si quis auditor est uerbi, & non factor. 85. f
Fides sine operibus mortua est. 23.g
Linguā modicum quidem membrum. 65.i & ij. 170.c.d.e.f g iiij.
Linguam nullus hominum domare potest. 65.i
Quæ desursum est sapientia, prima quidem pudica est, deinde pacifica. 25.b. 66.f & 176.e
Petitis, & non accipitis, eo quod male petatis. folio 191.l
Neque.
Humilibus Deus dat gratiam. 55.g.20.i.t.2

Vita hõis, est vapor ad modicum apparens. 200.g
Nonplus sapere, quam sapere oportet. 290.c
Sc emi bonum facere, & non facienti, peccatum est illi. 290.e.& 343.g
v. *Confitemini alterutrum peccata vestra. f.* 216.a to.2 *Sufficit*

Ex prima epistola beati Petri Apostoli.

1.Pet.2.c. *VOs autem genus electum, regali sacerdotium.* 229.d
Obsecro vos tanq̃ aduenas & peregrinos. 48.m
v. *Humiliammini sub potenti manu Dei.* 42.i. *Propter Omnem solicitudinem vestram proijcientes in eũ, qm̃ ipsi est curæ de vobis. f.* 145. c. & 333.b

Ex epistola prima Ioannis.

Io. 1. c. *QVod fuit ab initio, quod audiuimus, quod vidimus oculis nostris.* 60.b
ij. *Nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt.* 68.c.& 181.l
Omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & ambitio seculi. 68.c & 190. e.t.2
iij. *Mundus transit, & concupiscentia eius.* 53.g.t.2
Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus. 282.m
Non diligamus verbo, neque lingua. 47. k.t.2
Breues, & 307.k. *& per totum sermonẽ vtiliter.*
iiij. *In hoc est charitas nõ quasi nos dilexerimus Deũ.* 145.a.b
Deus charitas est, et qui manet in charitate. 337 f.g. & 355.i.& 13.b.t.2 *Lex*
Perfecta charitas foras emittit timorem. ibid.
Nam quod legitur. 170. c. *Nunquam erit.* t.2
v. *Omne quod natum est ex Deo, vincit mundum.* 67.i.k
Hæc est victoria quæ vincit mundum. 14. b
Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit, qm̃ Iesus est filius Dei. 67.i *Vides.*
Hic est, qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus. 67.m
iij. *Tres sunt, qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus.* 68.d.209.c
Omnis qui natus est ex Deo, non peccat. 42.k.& 161.e. *Scimus.* 268.g.h. & 151.a.t.2

Ex epistola Iudæ.

Iudę epistola. *HI sunt q segregant semetipsos, animales spiritũ nõ habẽtes. f.* 41.d.& 104.e.d. *Audiamus.*

Ex Apocalypsi.

Apo.3. *VTinã calidus esses, aut frigidus.* 94.k. *Oportet Ego quos amo arguo & castigo.* 163.f
v. *Vidi in dextera sedentis supra thronum, librum, signatum sigillis septem.* 62.g.h.i
Et ego flebam multum, quoniam nemo inuẽtus est dignus aperire librum. f. 23.t *Merito*
Ecce vicit Leo de tribus Iuda. 208. m. *erat numerus eorum millia millium.* 178.b
vj. *Sub altare Dei audiui voces occisorum alias, vidi subtus altare animas interfectorum propter regnum Dei.* 110.c *Sic enim.*
Sustinete modicum tempus, donec impleatur numerus fratrũ vestrorũ. 109.l. et m. *Propterea.*
vij. *Et datæ sunt illis singulæ stolæ albæ.* 18.c
viij. *Lauerunt stolas suas.* 62.c
Ascendit fumus aromatum in conspectu domini de manu Angeli. 104.m. *Ministrant enim.*
ij. *Signum magnum in cælo.* 98.m
Mulier amicta sole. 98.b.c.d.e
Et luna sub pedibus eius. 99.m
Et in capite eius corona stellarum duodecim f. 99 *f. In capite, & ibi k* *Offerantur.*
Cantabant quasi canticum nouum. 9.c.d
xiiij. *Hi sequuntur agnum, quocunque ierit.* 110.a
Sed si vis, & b. Sine macula sunt. 110.a
Amodo iam dicit spiritus vt requiescant a laboribus suis. 109.g
xxj. *Vid. ciuitatem sanctam Hierusalem.* 132.i.k.& 274.
Et audiui vocem magnam de throno. ibid. b. c
Et audiui.
Absterget Deus omnem lachrymam ab oculis sanctorum. 192.i.t.2
Ecce nouo facio omnia. 21.b
Qui audit, dicat veni, 40.b.t.2

Finis Indicis sententiarum utriusque Testamenti.

INDEX POTIORVM SENTENTIARVM IN OPERA DIVI BERNARDI PRIMI ABBATIS CLARAEVALENSIS.

PER ORDINEM LITERARVM Dispositus.

ABBAS, Episcopus & canonicus, quo pacto inuestituram sumant. f. 60.f.to.1
Abbates nonnulli redarguuntur, quòd sub humili habitu & tonsura superbe sapiant. 27.c.28.i.k.to.2
Abbatum cura plerunque augetur cum minui putatur. 36. i.to.2
Abbatum negligentia ad comprimendum luxum vestium, & alimentorum culpatur. 185.i.t.2
Abiectione non gaudere, minus est à perfecto. 103.c.d.to.2
Abijcere à nobis oculum, vel pedem, quid sit. 105.g.to.1
Abijciamus opera tenebrarum. f.22 e.to.1
Abrahę duo sinus, vnus inferno obscurus, alter in paradiso luminosus. f.110.f.to.1
Abrahę seruus quærit puellam, quam præparauit Abraham filio suo quærit Angelus puellã quã præparauit Deus pater filio suo. 98.l.t.1
Abrenunciantes nouiter seculo, sustineant Deum in patientia. 40.h.to.1
Abscondere bona nostra vile magis, quam ostendere. 5.b.c.t.1
Abstinere a carnalibus desiderijs debemus. folio 48 m.t.1
Abstinentiæ singularitas scandalo fuit. fol. 316. i.k.to.1
Abstinentia tractatur. 38. k. 68.c.281.h.to.1.
Abusio magna, & magna nimis vt dines esse velis vermiculus vilis. 65.a.to.1
Abusus lugendus, quo vitia reputantur virtutes & econtra. 183.m.to.2
Accedendum ad Deum est, non irruendum. folio 282.b.to.1
Accedere potest ad Deum per gratiam, qui peccãdo ab eo recedere potuit, & econuerso. 354.e. tomo 1
Acceptio personarum pessima. 134.b.t.2
Accessum ad Deum habemus per Mariam. folio 3.e.to.1
Accedia fortassis interuenienti tædio, vel corpore non diffidas, nec etiam abundanti a extollaris. 262.i.k.& 163.l.to.1
Actione quandoque præponimus inferiora, affectis superiora præferentes. 306.d.e.t.1
Actiua vita, via est ad contemplationem. folio 302.c.d.t.1
Ab Adam & Eua primis parentibus peccatum & miseriam traximus. 56.b.t.2
Adam a qua gloria & honore ceciderit. f. 289.f. g.to.1
Adam contemplatione deuota clamat, Fili Dauid miserere mei. 32.d.i.1
Adam nobis duo reliquit, laborem & dolorem. 59.m.t.2
Adam pro morsu pomi vetiti, fugit à facie Dei: quo igitur fugiemus in die iudicij, pro peccatis

Universidad de Deusto
Biblioteca

tis nostris? 181.k.t.1
Adæ deiectio & miserabilis humiliatio.fo. 289. i.k.t.1
Adæ quod dictum est. fo. 190 i.tomo 2
Adesse dominum qualiter percipere poterimus. 316.g.to.1
Adesse vel abesse verbum percipitur,quod tamen aduenire,vel recedere non sentitur. 342.c.d. tomo 1
Addiscere volentes non recto fine, increpantur. 290.b.c.d.t.1
Adhærens Deo, vnus spiritus est, sed non unum cum eo. 337.f.g.t.1
Adhærere Christo, est actiones nostras ad iustitiam dirigere,& passiones propter iustitiam sustinere. 60.c.d.t.1
Adiurantur filiæ Hierusalem, idest adolescentulæ,ne sponsam dormientem excitent. 309.m tomo 1
Adiutorium diuinum,quàm nobis sit necessarium. 23.b.& 357.k.t.1
Adiutorij diuini inhabitator per non inhabitantes cognoscitur. 235.m.t.1
Adiutorio sunt electis peregrinantibus Angeli, & spiritus beati. 344.h.i.t.2
Adolescens verbosus,iustitiæ hostis. folio 139. l.tomo 2
Adolescentior dicitur homo carnalibus concupiscentijs deditus. 301.m.t.1
Adolescentiori filio comparatur populus gentilis seniori Iudaicus.252.d.t.1.& per totum sermonem.
Adornandus est thalamus humilitate & paupertate. 16.i.t.1
Aduentus Christi Saluatoris nostri necessarius. 7.d.to.1
Aduentus Christi occultus,cui venienti ad surgere debemus. 2.k.t.1
Aduentus domini corporis. 3.g.h. & 19.g.t.1
Aduentus domini spiritalis, seu visitatio domini quomodo præsentiri potest. f. 315.c d.t.1
Aduentus domini in mentem, quæ sint signa & prænuncij. 282.c.d.& 318.h.t.1
Aduentus domini triplex. 4.h.& 5.g.t.1
Aduentus domini triplex vtilitas. 7.e.d.t.1
Aduentus filij Dei rõ quę,& qs,vnde,quo,ad qd quando,& qua venit. f.1.b.& 2.g.h.t.1
Aduentus nomen,& aduentus ratio qualiter differant. 1.a t.1
Aduentus domini deuote celebrãdus est.f.4.a t.1
Aduentus domini,& sex circunstantiæ eius. f.1. a.to.1.per totum.
Aduentum Domini Iesu sua man festanda est benignitas. 33.a.t.1
Aduentum Domini quæliter celebrare debeamus 4.a.& 5.b.c.t.1
Aduentum Domini (sicut ab eo qui expertus est edocemur) ignis præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. 76.e.f.t.2
Aduentum domini inluxu ciborum docens,Christum inhonorat. 3.g.& 4.h.t.1
Aduenientis personæ considerãda maiestas dignationis magnitudo,charitatis latitudo,humanæ naturæ exaltatio. 3.f.g.t.1
Aduersarius cui cosentire nos oportet i via Deus est. 313.g.t.1
Aduersarius habet ignem suum. 42.e.t.1
Aduersitas multos frangit,prosperitas plures extollit. 56.c.t.1
Aduersitati tria sunt opponenda. 230.k.t.1
Aduersus os loquentium iniqua sufficit bonorum opinio cum testimonio conscientiæ. 268.m.t.1
Adulatores et detractores,qualiter capiendi sint. 315.c.d.t.1
Aduocatus fidelis,qui non quærit, quæ sua sunt. 40.c.to.2
Aduocatorum versutia. 130.a.t.2
Affectanti cælestia terrena non sapiunt.fo.56.d. tomo 2
Affectio alia,quam caro gignit,alia quam rõ regit,alia quam condit sapientia. f.307.1.t.2
Affectiones diuersæ secundum diuersos actus,& diuersas differẽtias reperiuntur.f.242.c.d.t.1
Affectiones simplices naturaliter insunt, additamenta vero ex gratia. 149.b.to.2
Affectiones ordinatę virtutes sunt,inordinatæ uitia.306.g.& per totum serm.,
Affectione oarere uitiosum est.Et ibi triplici affectione. 307.i.k.t.1
Affectionum animæ mutabilitas, diuina mutat nomina. 163.g.t.1
Affectus charitatis cuiquam, quamuis iniquo & inimico denegandus non est. 307.m.& a.t.1
Affectus liber est. 77.d.t.2
Affectus mirabilis dilectionis sponsę, quem eructat præ nimio amore dilecti sui.fo.331.b.t.1 & per totum.
Affectus,siue profectus aĩæ,tres sunt.f.239.l.t.1
Affectus suas etiam voces habet.331.d.et 349. h.t.t.1.& per totum utiliter.
Affectu intellectu,& intellectu affectui repugnãtibus,uita infernalis est. 75.m.t.1
Affectu seu auiditate nihil,quamuis vile menacho desiderandum est. 187.b.t.1
Affecti pauci reperiuntur, illuminati & intelligentes plures. 75.l.t.1
Affici plus debemus quibusdam, quæ ad nos non spectant, spectant,quam his quæ spectant. folio 306.d. tomo 1
Affinitas animæ ad verbum. 350.c.t.1
Affirmans veritatem,quam nescit,mentitur proferens uero dubie mendacium, an mentiatur. 257.a.t.1
Afflictorum proprium, vt carere miseria, perfectam beatitudinem arbitrentur, folio 151.k. tomo 1
Affluentia sapientiæ,est confessio propriæ iniquitatis,gratiarum actio,sermo ędificationis.168 e.tomo 1
Ager,thesaurus,& margarita, tria denotant.fol. 221.a.b.t.1
Agnosce homo dignitatem tuam, agnosce quam grauia sunt vulnera, pro quibus necesse fuit Christum vulnerari. 261.f.t.1
Agnoscitur in Christi incarnatione longitudo breuis,latitudo angusta,altitudo subdita,profunditas plana. 10.k.t.1
Agnus & columba, in quibus conueniant. folio 34.f.t.1
Agnus totus suauis. 21.b.t.1
Alę duæ,agnitio & deuotio. 117.h.t.1
Alę sex uni ex Seraphim,& alæ sex alteri, quid significent. ibid.a
Alys aliud,aut aliter loquendũ est. 236.a.to.1
Aliter domini,aliter Angelorum,aliter hominum statio. 219.i.t.1
Aliud est hoc,vel illud opinando sentire, et aliud temere adfirmare,quod nescias.f.257.e.to.1
Aliud est nosse Deum,aliud timere.267. folio & 268.g.t1
Allicit nos Deus ad regni cælorum ingressum commonitione,cupiditate, & amore.folio 177.m. a.tomo 1
Alloquitur Bernardus Angelum, qui Iesum in monte olueti censoriabat.folio 165.c.& 166. c.tomo 1
Altaria quibus vota superponere debemus, tria sunt. 231.b.t.1
Altario seruiens,de altario viuat. 6.f.t.2
Altercatio iustitiæ,pacis,ueritatis, & misericordiæ pro humani generis reparatione.521.k.l.t. 1.& per tot.sermo.
Altitudo omnis se extollens aduersus scientiam Dei, deijcitur, & de familiaritate, quæ inter Deum & hominem contrahitur. 334. a.b.t.1
In alto nil altum sapere,nil Deo charius,hominibus nil rarius. 59.a.t.2
Ama nesciri,& lauder te os alienum. 27.a.t.1
Amare an debeamus affectuali, an actuali amore. 306.l.t.1
Amare Christum dulciter,quibus indicijs cognoscitur. 260.l.t.1
Amari indignus dignoscitur, qui in lignus castigatione censetur. 296.f.t.1
Amari,timeri,& honorari, quomodo differenter exigit Deus.355.i.t.1.per to.ser.util.
Amari uult Deus non solum dulciter, sed & sapienter. 260.g.t.1
Amemus Christum,quia nos ab eo amari præsentimus. 53.a t.2
Amabilem nobis Christum facit præcipue passio eius pro nobis. 260.t.1
Amandi tres differentiæ,hoc est caste,sancte, ardenter. 242.d.e t.1
Amandus est Deus affectuose,circumspecte,dulciter,fortiter,& prudẽter 177.b.et 261.l.t.1
Amandus ualde a nobis est,per quem sanus uisimus,& sapimus. 260.h.t.1
Amans anima uotis fertur,&c. 343.c.t. 1
Amans qlibet vigilat & obseruat,& beatus quẽ dominus inuenerit uigilantem. 315.c.t.1
Amanti nihil difficile. 55.l.t.1
Amatæ rei subtractio,desiderij augmentatio est. 307.c.t.1
Ambitio causa furoris. 61.a.b.t.2
Ambie o cæca. 345.g.t.1
Ambitio latere vult.61.l.t.2. & ibi pulchre cupiuntur ambitiosi.
Ambitio mater hypocrisis. ibid.
Ambitio prælationis reprehenditur.26.h.i.et 61 l.m.t.2
Ambitio culpatur.16.m.& 72.g.h. & 138.l.m t.1 Plane,& 130 b. 134.g.138.f.t.2
Ambitionis impudentia. 203.a.b.t.1
Ambitionis malum. 134.g.t.2
Ambitionis malum insanabile. 26.i.t.2
Ambientium diuersa genera. 139.i.k.t.2
Ambulabat Apostolus quando dicebat: Non arbitror me comprehendisse. 306.f t.1
Ambulat dominus super pennas uentorum. 229: h.t.1 Ambulat.
Ambulare qualiter debeamus. 41.c.t.1
Amicitia pauperum regum amicos constituit, amor paupertatis reges. 216.i.k.t.1
Amicitia uera est charitatem in Deo habere.folio 147.l.t.2
Amicitia uera obiurgationem habet,ad lationem nunquam. 101.b.t.2
Amicitiæ ueræ tunc erunt,si ueritatis fuerint fœderatæ consortio. 42.b.t.2
Amicissimos oportet esse Christo sponso pastores, custodes sponsæ eius ecclesię. 346.b. c.tomo 1
Amicus mundi, excluditur a concilio amicorum Dei. 53.g.h.i.t.2

Universidad de Deusto
Biblioteca

Amicus ad nos veniens de via, quid significet. 209.d.t.1
Amissum non immerito reputatur, quod ingrato datur. 180.c.t.1
Amatores seculi infælices. 54.d.t.2
Amor ab amando dicitur, non ab honorando 355.i.t.1
Amor ardens, quo anima diligit Deum.f. 242. c. t.1. *& per totum sermonem.*
Amor carnalis Christi, etsi eiusdem amori spirituali postponatur, est tamen multum utilis, & bonus. 263.a.b.c.t.1
Amor carnis homini supra carnem Christi, reprehenditur. ibid.
Amor castus. 242.c.d.t.1. *vtiliter & deuote. fol.* 279.i.t.1
Amor de Deo triumphat. 327.b.t.1
Amor Dei ad animam sibi dilectam, valde commendatur. 307.l.m.t.1
Amor cordis est quodammodo carnalis. fol. 256. b.to.1
Amor Dei, amorem animæ parit. 355 c.t.1
Amor Dei zelum parit, amor proximi, mansuetudinem. 300.b.t.1
Amor diuinus flagrans & vehemens esse debet. 331.d. *&* 365.h. *&* 357.a.t.1. *et* 57.k.l.t.2. *&* 127.a.t.2
Amor dominum nescit, omnes ex æquo intuetur. 319.a. *&* 354. *&* 127.i.t.2
Amor est Deus. 319.a.b.t.1
Amor est nexus perfectissimus. 335.h.i.t.1
Amor fidelis & syncerus non est, vbi dubietatis scrupuli retinetur. 76.g.t.2
Amor iustus si quòd propriis voluptatibus subtrahitur, fraternis necessitatibus non negetur. 168.l.t.2
Amor mundi mox finiendus est, amor verus non it. 53.g.h.t.2
Amor mundi cludit amatores suos. 248.d.t.1
Amor Petri. 261.a.t.1
Amor præceps & vehemens, nec iudicium præstolatur, nec consilio temperatur, nec pudore frænatur, nec rationi subijcitur.f. 349.h. *&* 245. g.*tomo* 1.
Amor propriæ quietis, præiudicare non debet sanctæ obedientiæ actibus. 302.c.d.t.1
Amor pudorem, modum, et consilium nescit. 340. c.*tomo* 1
Amor purus, mercenarius non est. 355.l.t.1
Amor prurus de spe vires non sumit. ibid.
Amor quinque partitus, quinque etiam sensibus adaptari potest. 165.h.t.1
Amor reuerentiam nescit. 355.h.t.1
Amor sanctius non verbo æstimandus est, vel lingua, sed opere & veritate. 349.h.t.1
Amor sibi abundat, & vbi venerit cæteros in se oës traduci & captiuat affectus. 355. k. t.1
Amor sicut nec odium, sic nec veritatis iudicium nouit. 174.l.t.2
Amor spiritualis a carnali discernit.f. 285.h.t.1
Amor sponsi fecit vt omnium dominus, dominum se nesciat. sed dilectum. 301.h.t.1
Amor tenax, & indissolubilis, quo anima tenet sponsum, & qualiter sponsus in finem seculi reuertetur ad synagogam saluandam. 349. h.t.1 *& per totum sermonem.*
Amor triplex, seruilis, mercenarius, & filialis. 13.a.to.1. *& per totam epistolam t.2*
Amor triplex tria excludens, quæ non sunt ex patre, propter quod ter fuit Petrus interrogatus. 181.l.t.1
Amor tui, tuum cõtra te iudicium fallit. 174.t.2
Amor vbi est, labor non est, sed sapor. 357.b.to.1
Amor vehemens, non attendit quæ verborum serie ebulliat. 339.e. *& per totum sermo.*
Amor verus se ipso contentus est. 331.e.to.1
Amor verus est, quo veritas adamatur. fo. 347. k.*tomo* 1
Amor vino comparatur. 305.m.t.1
Amoris Dei suauitas experimento & non ratione percipitur. 331.b.t.1. *& per to. ser.*
Amoris diuersæ species. 165.h.t.1
Amoris diuini violentia. 327.a.b. 355. l.t.1
Amoris excessus. 349.h.t.1. *&* 168. .t.2
Amoris incentiua describuntur. 308.e.t.1
Amoris magna potentia, 350.a.t.1
Amoris mira commendatio. 354.g.t.1
Amoris ordo, ad nos, ad Deum, ad proximum. 168.k.l.t.2
Amoris proprietas, eleganter & valde vtiliter tractatur. 355.h.t.1 *& per t. sermonem.*
Amoris rectus ordo. 12.e.t.2
Amoris virtutes, proprietates, & dotes miro modo deducuntur. 349.h.t.1
Amoris vis magna in martyrib. 169. e.t.2
Amori cedit maiestas. 319.b t.1
Amorem diuinum, teste Apostolo, neque mors, neque vita, & c. tollere potest, sed sola voluntas nostra, quam ideo tanta enumerando non adiecit Apostolus. 165.l t.1
Amorem præcedit iustificatio, præcedit & timor. 53.k t.2
Amore zelante & feruido debet ardere amicus sponsi. 276.la.t.1
Amores duo sunt, carnalis & spiritualis ex quibus quatuor modi diligendi colliguntur. 225. c.*tomo* 1
Amplexatus est nos Christus per laborem, & dolorem

lorem nostrum. 60.c.t.1
Angelus, animæ Deum inuenienti, & ei vnitæ cõgaudet. 282.c.283.d.t.1
Angelus confortans eum, ideſt, Christum, deuote deducitur. 125. *&* 126.c.t.1
Angelus, dies, virgo Maria dies. 125. *&* 26.c. *tomo* 1
Angelus Gabriel cur ad Mariam, & non alius missus fuerit. 7.g.t.1
Angelus magni consilij Christus, homini ad imaginem trinitatis facto, tria proposuit, seruitutẽ, vtilitatem, asperitatem. 210.m. t.1
Angelus malus ingerit malum, sub specie boni. 287.g.h.t.1
Angelus Mariam salutans, cur dixerit, dominus tecum, & non potius dominus in te. 12.a.t. 1
Angelus mulieribus apparens, cur stola candida dicitur fuisse indutus. 62.c.d.t.1
Angelus quare ostio clauso intrauerit ad Mariã. 12.l.t.1
Angelus quærit puellam, quam dominus præparauit filio domini sui, sicut seruus Abrahæ puellam, quam præparauerat deus filio domini sui. 98.l.to.1
Angelus Mariam uita sociam visitat. 102.m.t.1
Angelus an habeat corpus sibi naturale, ut homo an simplici spiritali substantia subsistens sumat, id cum opus est, & opere expleto reponat. 240.f.241.g.t.1
Angeli ab hominibus diligi debent, nam & homines ab Angelis diliguntur. 149.f.g. *&* 347. f.*tomo* 1
Angeli corporibus vtuntur ad opera exercenda. 240.b.c.t.1
Angeli & cæteri super cęlestes spiritus premensura, qua Deum capiunt, & intelligunt, eum quoque ipsi diligunt. 259.d.260.e.f.t.1
Angeli & sancti viri a nobis adsumpti ecclesiam custodiunt. 348.h.i.t.1
Angeli exhibent iustitiam Deo, pacem inter se, gaudium sibi. 172.d.t.1
Angeli extollentia in furore delecta est, hominis autem in ira. 334.k t.1
Angeli multa bona in nobis inuenire delectãtur. 104.b.t.1. *&* seq.
Angeli nec bruta ad ea capessenda, quæ spiritualem creaturam beatam faciunt, corporibus adiunantur, sed solus hominis spiritus, qui inter supremum & infimum tenet locum, indiget 240.b.t.1. *& per totum sermonem.*
Angelo magnum est ministrum esse Christi. 119. t.k.to.1
Angelus nostro debemus reuerentiam pro præsentia deuotionem pro beneuolentia, fiduciam pro custodia. 149.f.t.1
Angelis Deus, quid, quibus, & de quo mandauerit custodiendum. ibid.e
Angelis etiam Christus est redemptio. 264. i.t.1
Angelis melior factus est Christus. 341.i.t.1
Angelorũ agmina ab hominibus visa sunt. 293. l.m.t.1
Angelorum auxilium implorãdum est. 169.i.t.1
Angelorum custodia materia est uitæ, nil est ecclesia. 293.l.m.t.1
Angelorum Deus, etiam hominum Deum se nominat. 253.c.t.1
Angelorum & sanctorum gloria, complementum sumit & ecclesiæ complemento. 333.d.e.t.1
Angelorum nouem sunt ordines, qui pulchre distinguuntur. 259.m.t.1
Angelorũ uitæ ascensio & descensio. 14.h.t.1
Angelos Deus collocauit non in summo, sed in tuto, homines uero nec in summo, nec in tuto, sed in cauto. 148.a.t.1
Angelica salutatione Mariæ se reputabat indignam. 102.m.t.1
Angelica & humana natura per duo Seraphim intelligitur. 127.h.t.1. *& conseq.*
Angelicæ salutationis, & Euangelij. Missus est, expositio. 6.e.t.1. *& per quatuor homilias.*
Angelicus ascensus & descensus uicissitudine careret. 133.a.t.1
Angelica uita, uirginitas. 102.m.t.1
Anguli & latebræ omnino fugiantur. 86.h.t.1
Anima a Deo derelicta, redire plerunque nuls & non potest, tanta est in reditu difficultas. 356. b.*tomo* 1
Anima ad imaginem Dei facta cæteris occupari potest, repleri nullo modo potest. 191.a.t.2 *Pœnis namque.*
Anima animam uotis fertur, trahitur desiderijs, &c. 342.c.t.1
Anima animæ nostræ, Deus est. 166.k. *&* 194. i.*tomo* 1
Animæ captiuatur in quatuor. 233.d.t.1
Anima castificato corde, nihil præter Deum quærit. 189.c.d.t.1
Anima cupiens sedes seu sola taberuaculum Dei fieri, non sit intricata forensibus causis. 275.f. g.*tomo* 1
Anima damnata, misera est. 297.h.i.t.1
Anima de cælo est. 274.b.t.1
Anima Deo chaca iuxta uarias sui dispositiones & affectus ipsum uidet transformatum. 282. e.f.to. 1
Anima deuota amore vulnerata dicere potest. Noli me considerare, quam fuscasim. fo. 280. k.*tomo* 1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anima deuota cupiens fieri sponsa Dei, studeat ambas genas intentionis speciosa habere. 295. h.to.1

Anima deuota uerbum quæris, propter septem sibi utiles causa. 356 f.g.t.1. & per to. ser.

Anima Deum uidens, non aliter eum uidet, quam si sola uideatur a Deo. 335. d.t.1

Anima discedente a corpore, linguæ silebis & omnes sensus obmutescent. 6.m.t.1

Anima dignus est hospes dignæ igitur ab hospite suo honorari. ibid.

Anima donec purgata perfecte fuerit, non uideo qualiter illi aptari posset, quod dicitur: Ostende mihi faciem tuam. 324.k.t.1

Anima dotata sp. atque uirtutibus in se gerens sponsi similitudinem, audet eo se nubilem exhibere, quo socernus similiorem. 356.f.t.1

Anima est sedes Christi, ubi libenter inhabitat. 275.e.t.1

Anima est plurima ingenij uiua iter comprehendat, se tamen ut plurimum ignorat. folio 162. l.to.1

Anima fidei deuotio est, fides uero, quę non operatur ex dilectione, cadauer est. 269.e.t.1

Anima humana, similis est uerbo in simplicitate, & in arbitrij libertate. 350. b.c.t.1

Anima hospes nobilis est corporis. 6.m.t.1

Anima in carne inter spinas uersatur. fo. 34.c.d. tomo 1

Anima in culpam corrupta, fecit ut corpus corrüpetur in pœnam. 6.K.t.1

Anima immortalis est uita naturali, sed non spirituali. 354.b.t.1

Anima in se habet unde moueatur, aut stare cum uerbo, aut redire, si mota fuerit. ibid.

Anima in spiritu ambulans, domus est sponsi. 302 f.tomo 1

Anima in sui conditione accepit etsi non esse, posse tamen esse beata. 252.b.t.1

Anima magna res est, quæ Christi sanguine redempta est. 30.k.t.1

Anima multis patet insidijs. 281.d.t.1

Anima ne per ignorantiam in malum currat, petat humiliter consilium a domino, qui se negare non poterit, tantum ut humiliter, deuote, & perseueranter petat. 357.h.t.1

Anima nihil inuenire potest accommodatius ad se humiliandum, quam si se in ueritate inuenerit. 291.f.t.1

Anima non est imago Dei, sed ad imaginem et imaginis capax. 350.c.t.1

Anima non se prius unitam Deo, nec ex perfecte adhærere sinet, donec illum in se, & se in illo manentem persenserit. 335.c.t.1

Anima nondum affecta, sed magis compuncta recordatione peccatorum, non sponsum quærit, sed medicum. 284.l.t.1

Anima post mortem diffusa, iam quomodo uoluerit, non erit, ut necessario in seipsam tendet, uel inuita. 158.g.t.1

Anima primo omnium scire seipsum debet. folio 291.f.t.1.

Anima prior reparanda est, deinde corpus. folio 6.k.t.1

Anima qualis esse debeat, ut ei intendat Deus. 334.i.k.t.1

Anima qualiter crescat & extendatur & qualis a Deo esse requiritur, ut ei placeat. folio 275.f.g.t.1

Anima quam diu præmitur à spiritu seruitutis parumque habet de spe, de timore plurimum, non est ei pax neque requies. 309. k.t.1

Anima quantæ sanctitatis esse requiratur, ut cũ sponsa eccleſia dicere præsumat, dilectus meus mihi, & ego illi. 334.i.t.1

Anima quantumcunque uitijs corrupta, adhuc per amorem casti & sancti redire potest ad similitudinem Christi. 354.f.t.1. & per totum sermonem.

Anima quærens Deum, præuenitur ab eo, ut quærat. 355.a.t.1. & per tot. ser.

Anima quæ adhuc in tristitia est, beneficio non gaudet, sed indiget. 247.i.t.1

Anima quæ perfecte diligit, nupsit. 355.h.t.1

Anima quę secundum carnem uiuit, uiuens mortua est. 352.c.t.1

Anima quæ semel a domino didicit, & accepit intrare ad seipsam, & gustare, quam suauis est dominus, nihil tantum formidat, quomodo a gratia ne derelinquatur. 288.c.289.f.to.1

Anima quæ se singulariter in spe constituit, tam sentit non iam in timore seruit, sed requieſcit in charitate. 309.l.t.1

Anima quęque ad Deum inclinans aurem suam, populumq; suum, ac domum patris sui obliuiscens, Rex Christus decorem illius concupiscet 12.m.t.1

Anima quęrit uerbum, cui consentiat ad correptionem, &c. 356.f.t.1

Anima quęque eo pessima est, quo optima, si ipsi quod est, adscribat sibi. 356.b.t.2

Anima quo enucleatius suam agnoscit originem, eo amplius erubescat uitam habere degenerẽ. 354 & 355.g.t.1

Anima quomodo se cognoscere potest a Deo diligi. 340.c.t.1

Anima qũo corpus suũ putetur diligere, quod eã uarijs afficit tormentis. f.123.a.t.1

Anima

Anima quomodo cum Deo perfecte uniatur 335 e.f.tomo 1

Anima rationalis creando immittitur folio 26. f. tomo 1

Anima rectitudinem perdere potest, sed non suam magnitudinem 350.d.t.1

Anima redire cupiens ad Christum, qualiter debeat 354.& 355.g.t.1

Anima redire cupiens ad Christum, ad memoriam reuocat unde ueniat, defectus suos in amaritudine recolendo. ibidem f.g. & per totum sermonem

Anima sancta cęlum est habens, solem intellectum lunam, fidem astra, uirtutes 275.e.t.1

Anima sancta cum Dei sentit gratiam, agnoscit præsentiam, cum uero non, absentiam quęrit, & rursum præsentiam quæris f.342.a.t.1

Anima sancta & si plurimis decoretur uirtutibus, nullam tamen earundem uirtutum legitur sponsus concupiscere præter decorem 358.c.d.tomo 1

Anima sancta non modo cælestis est propter originem, sed & cælum ipsum, propter imitationem uirtutum 275.f.t.1

Anima sentiat quod continet pagina. 309.a.t.1

Anima si admodum sponsæ uigilet, salutabitur ut amica, consolabitur ut columba, amplexabitur ut formosa 318.m.t.1

Anima si tam inerudita fuerit, ut nec etiam sua sufficiat perscrutari ca, quæ foris sunt attendat, agit palam, & manifeste 165.g.t.1

Anima similis Deo manens per peccatum dissimilis facta est, in simplicitate, in immortalitate, et libertate 353.k.t.2.per totum sermonem

Anima simplex est, sine ulla sensuum diclime, se totam uidet, audit, & eadem intuiciens est & inspecta 197.c.t.1

Anima sponsa Dei quàm caste, sancte, & ardenter amet 248.c.d.t.1

Animam suam habet corruptionem, & corpus suum, corruptio animę tripartita est, corporis quadripartita 214.i.t.1

Anima timore & amore uelut duobus brachijs coprehendit 146.f.t.2

Anima tribus potissimum dotatur, ratione, uoluntate, & memoria 248.c.t.1

Anima uerbo Dei similatur per simplicitatem essentiæ, immortalitatem, & arbitrij libertatem 351.l.m.t.1 & per tot.sermo.

Anima uiatrix consolationem recipit contemplatione diuini luminis 296.a.t.1

Anima uita est, uiuens quidem, sed non aliunde, quam seipsa 352.a.t.1

Anima uolens Christum in se habitare, tria debet considerare 130.g.t.1

Animæ ad Deum fiducia tractatur 353.e.t.1

Animę cupienti, nihil satis festinatur 341.e

Animæ cutis & ossa quæ sint 162.m.t.1

Animæ decor, humilitas & innocentia folio 300. d tomo 1

Animæ diligenti Deum, corpus multiũale. 168. b.tomo 2

Ex occasione

Animæ dissimilitudo 355.k.tomo 1.& per totum sermo. utiliter

Animæ diuinitatem contemplanti, rerum inferiorum imagines ab Angelis ingeruntur 266. a.tomo 1

Animæ dotes ut mereatur formosa dici sunt sicut pelles Salomonis 274.k.l.t.1

Animæ duo contraria, & multæ miseriæ.f. 133. l.tomo 1

Animę duo brachia, intellectus & amor. folio 16.f.to.2

Animę duo sunt loca, inferior quem regit, superior in quo requieſcit 216.b.t.1

Animæ duplex pulchritudo, & qualiter anima ad uerbum Dei loquitur, & uerbum ad animam, & quæ sint eorum linguæ. 300.c.d.t.1 & per totum sermonem

Animæ electorum per uineas significantur, & de prudentia carnis, quæ est mors 280.l.t.1. & per totum sermo.

Animæ & corporis diuersę impressiones fo. 118. i.to. 1

Constat enim.

Animę & uerbi similitudo & dissimilitudo folio 353.l.to.1

Animæ faciei est intentio, cuius quę sit pulchritudo, aut deformitas, solitudo aut pudicitia declaratur 293.e.t.1. & per to.ser.

Animæ gustus de diuina præsentia uariatur pro uarijs ipsius animæ desiderijs 262.k.l.to.1

Animæ humiliationis causæ continentur fo.291. f.tomo 1

Animæ idem est esse quod uiuere, licet non quod bene & beata uiuere 351.l.t.1

Animæ immortalitatis tractatur 352.c.t.1

Animę impedimenta multa tractantur fo. 247. c.tomo 1

Animę incrementum 275.f.g.t.1

Animę latitudo, altitudo, pulchritudo ibid.

Animæ libertas 352.i.to.1

Animæ libertas deturpari potest, sed non destrui 355.b.t.1

Animæ malum quid sit 146.l.t.1

Animæ miseria de perditione imaginis & similitudinis Dei 353.l.t.1.per to.ser.util.

Animæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index potiorum Sententiarum

Animæ paritas & disparitas, cum uerbo tractatur 352.b.t.1
Animæ prima forma obscurari potest, sed non exterminari 353.l.t.1
Animæ quantitas æstimanda est de mensura charitatis 275.g.t.1
Animæ quædam sunt in studijs spiritualibus faui gatę, & in tempore uersę uias domini tristi & ærente corde ambulantes 284.m.t.1
Anima quærens Deum, prouentæ est a Deo 356. b.t.1 & per totum sermonem
Animę retrocedentis deploratio 289.f.t.1
Animæ salus prouidenda, animæ enim non corpori est ad hoc tempus adsignatu 192.f.t.1
Animæ sanctæ quando sine macula, uel ruga exsistere dicantur 109.a.t.1
Animæ sanctæ uita salubriter perdenda. 281.g. tomo 1
Animę sanctorum sua corpora recipere desiderăt 168.c.t 2 & per to. utiliter
Animæ similitudo, simplicitas æternitas, libertas 351.l.m.t.1
Animæ similitudo peccatis fusca, & terra, & fucata hypocrisi 353.k.t.1. & per to.ser.
Animæ simplicitas, & similitudo non apparet duplicitate humanæ dolositatis, simulationis, hypocrasis , ibi.m. & per totum
Animæ simplicitas tractatur 351.l.t.1
Animę specialis gradus, quo cætera uiuentia præcellit, tractatur 352.a.t.1
Animæ sunt diuersæ affectiones, secundum quas etiam ipse Deus immutabilis mutari uideatur 163 g.t.1
Animæ suauissimum stratum 109.i.t.1
Animæ tam impiorũ, quam sanctorum ante Christi resurrectionem in tenebris erant, sed impiorum in dolore & cruciatu, sanctorum sine dolore 110.e.t.1
Animæ triplicem habent naturam. ibi.i Constat enim animarum
Animæ uita à uita, simplex a simplici, &c. folio 352.b.t.1
Animæ uita Deus, corporis uita anima, a Deo regi noluit anima, nequeat igitur ipsa corpus regere 194.i.t.1
Animæ uita, & sensus qui sint 165.g.t.1
Animæ unde est candor liliorum. Quod sponsus pascit nos, & pascitur a nobis. Et qualis sit unitas animæ sanctæ ad Deum 334.b.t.1. & per tooum sermonem
Animam peregrinaria a Domino, & in cælis esse, quomodo concr.lari potest. f.163.e.to.2
Animam suam pro ouibus ponere paratus sit, qui eas suscepit custodiendas 279.f.t.1
Animam suam non pluris facere, quam se, qualiter accipiendum sit ibid.
Animarum saluti pertinens, quàm auide suscipiendum sit 83.c.d.t.1. & seq.
Animarum sanctarum tres status pulchre dedu cuntur 109.l.m.t.1
Animarum sanctarum uoces Ioannem sub altari audiuisse, quid significet ibi.K
Animi ægritudo contingit, aut conuersionis nouitate, aut conuersationis tempore f.147.i.t.1
Animum intendens inquirendæ ueritati solo ueritatis amore, talis rem & causam habet honestă 295.g.t.1
Animorum diuersitas, unde proueniat. fo. 75. m. tomo 1
Animantia quędam etsi mala sunt, prosunt tamẽ usu, etsi non usu 240.f Quid enim
Animalibus nouæ legis, sex alæ insunt. f.232. m. tomo 1
Animalibus quatuor, quatuor penne sunt. folio 232.m.t.1
Anni nubiles & perfectę ętatis dicuntur spirituales, quantum ad materia 237.b.t. 1
Ante laborem sumere cibum, & ante meritũ exigere præmium, ordo præposterus. f. 302.d.t.1
Ante peccatum homo erat in actione & meditatione sine passione 158.m.t.1
Ante ruinam exaltatur cor, humiliatur uero ante exaltationem. 223.e.288.m.t.1
Apertas confessionis fenestras inueniat in nobis dominus 315.a.t.1
Apis Christus 3.b.t.1
Apis proprietates, & conditiones ibid.c
Apologia Bernardi ad Vuilermum Cluniacum 180.f.t.2
Apostoli dictum, quos præsciuit, &c. significari uidetur per caput, corpus, & pedes, quę alis Seraphin uelantur 110.c.t.1
Apostoli nubibus comparantur 9.i.t.1
Apostoli Petrus, & Paulus, quare uiri misericordię dicantur 84.g.t.1
Apparet dominus quærentibus se 282.c.t.1
Apparet in amaritudine medicus ibid.m Qui similiter.
Apparere quis uolens alter, quam intus sit, pessimus 297.m.t.1
Apparebit Christus in iudicio in forma hominis 341.e.t.1
Apparuerat potentia in rerum creatione, sapientia in earum gubernatione, sed humilitas et benignitas in humanitatis assumptione apparuit 24.l.t.1
Apparuit Deus infirmis, ut fidem faceret, & desiderio satisfaceret perfectorum 238.c.d. t.1

Apparitio

In opera Diui Bernardi.

Apparitio Magorum non sola fuit 33.e.t.1
Apparitiones septem post resurrectionem legimus sicut ante passionem tres purgationes 66. f. g. tomo 1
Apparitiones tres mirabiles fuerunt, sed harum mirabilior trium Magorum 34.h.t.1
Appellatione legę Christi comminationem supplicij, dexteræ uero regni promissionem intelligamus 308.h.t.1
Appellationes in causis magno et pro inuitu seruari debent 135.h.t.2
Appellationum usurpatio i id.l
Appetitus gulę & libidinis, quem finem habeăt. 199.d.t.1
Appetitus reprimendus est, quem omnino extinguere non possumus 182.g.t.1
Appetitus uanitatis est contemptus ueritatis, & contemptus ueritatis causa est nostrę cęcitatis 15.d.t.2
Appropriat Christus de se loquentibus. 245. i. tomo 1
Aptitudo temporis, quo turturis uox audiri debuit 319.c.t.1
Aqua conuertitur in uinum, quotiens tristitia nostro conuertitur in gaudium imo etiam uertitur in panem 124.b.125.t.1.c.d
Aquat timor domini 37.l.t.1
Aqua triplex nobis per Christum apposita 123.l. t.1. & per totum sermonem
Aquę sacrę scripturę ualeant ad lauandum, ad potandum, ad cibos coquendum 264.f.t.1
Aquarum effusio, ideſt cogitationum confusio, terram facit inanem & uacuam 213.a.t.1
Aquilæ dominico corpori adsidentes tres sunt 232.i.t.1
Arbitri libertas, animam non minus insignem, minusue similem uerbo facit, imo etiam forte plus facit 352.d.t.1
Arbor bona, puritas cordis 66.e.t.1
Arbor habet uenustatem in foliis, pulchritudinem in floribus, saporem & medicinam in fructu 20.b.t.1
Arbores aliquæ sunt, quę non faciunt fructum, sunt quę faciunt, sed non suum sunt quæ faciunt fructum, sed non in tempore suo 49.g.t. 1. & per totum ser.
Arcana uerba, quę non licet homini loqui 323. e.to.1
Arcæ duæ sunt in ueteri lege 232.a.t.1
Ardor desiderij, faciem domini preuenire debet ad omnem animam, ad quam ipse est uenturus 282.c.t. 1
Ardor & lux triplex fuit in Ioanne 80.h. t.1
Ardere parum est, lucere uanum, ardere & lucere perfectum ibi.e
Arguere & increpare interdum necesse est. 83.c tomo 1
Arguitur peccator, inique Deo se similem existimans 354.d.t.1
Argumentum est superbię, priuatio gratię 313. a. tomo 1
Argumentum ualidissimum, quod pater & filius unum sunt. Et anima igitur quę adhæret Deo non ante se existimet ei perfecte unitam, donec illum in se, & se in illo manentem persenserit. 302.f.t.1
Arma ad custodiendum castrum nostri corporis 130.i.to.1
Arma & scutum boni Christiani crux est. 127. l. tomo 1
Arma fidelium tria sunt 230.a.t.1
Arma quibus principaliter communimur, quatuor sunt 233.d.t.1
Arma uirtutis, quibus arma nequitiæ expugnantur 229.f.t.1
Aromata animę quę sint 64.b.t.1
Aromata a tribus deuotis fœminis empta, quid significent 249.m t.1
Aromata emant tres mulieres, mens, lingua, manus 65.b.t.1
Aromata linguæ tria ibi.h i
Aromata mentis, numero proprię uoluntatis emẽda sunt ibi.g
Arrogantia sextus gradus superbię, quid sit 178 e.tomo 2
Arrogantia quanta mala operetur 72.f.g.t.1
Arrogantia triplex, & duplex ignorantia 164. b.tomo 2
Artium mechanicarum, imo & liberalium ignorantia dammabilis non est 290.a. b. t.2
Ascendere & descendere quomodo debeamus 72 d. & sequen.
Ascenderit cur Christus in montem ad docendum turbas
Ascendit Christus, ut fides merito non priuaretur 145.g.h.utiliter
Ascendit Christus crucem 194 g.t.1
Acensio & descensio Domini 209.e t.1
Ascensionem geminam denotat Apostolus in eo, quod dicit, quærere & sapere non infima, sed superna 74.i.t.1
Ascensionum montes declarantur 72. d.t.1. & per totum sermonem utiliter
Ascensuri de conualle plorationis ad altiora semper tendere debemus 228.l.t.1
Ascensus ad ciuitatem Hierusalem cælestem, arduus est 174.a.t.1
Ascensus montium uirtutum 210.i.t.1

Aspersio,

Aspersio, inscriptio, inunctio & benedictio ecclesię, talia in nobis spiritualiter facta ostendunt 129.b.t.1
Aspiratus dies, quis sit 339.i.t.1
Aspis autem cauda dicitur obturare, ne incantantis uocem audiat 150.a.t.1
Astare Deo, nobis necesse est, uelimus nolimus 25.f.to.2
Astutias maligni spiritus qualiter cauere debeamus 173 m.t.1
Adsurgere uolens ad diuinas laudes, duabus causis retrahitur 247.i.k.t.1
Attendere debemus Dei reuerentiam 147.b.t.1
Attentio habenda est in oratione & psalmodia 243.g.h.1 & per totum sermonem.
Auariticę currus quibus rotis & equis trahitur 294 c.to.1
Auaritia culpatur 246. & 263.a.t.1
Auarus erumenę suę confortatur ibid.
Auarus terrena esuris ut mendicus, fidelis uero contemnit ut dominus 263.m.t.1
Auctor mirabilium Deus, mirabilia operatus est in Maria 230.l.t.1
Auctoritates præcipientium, & qualitas præceptorum attendenda est 157.b.t.2
Audite non debemus unde lędamur, etiam si a religioso uiro, uel etiam ab Angelo proferatur 170.f.t.1
Auditu & non uisu peruenitur ad notitiam ueritatis 276.l.to.1
Auditus ad meritum, uisus ad premium 277.c. tomo 1
Auditus certior est uisu ibid.c
Auditus inuenit, quod uisum latet ibid.
Auditus precedit uisum, & fides uisionem 296. a.t.1 Gradus
Auditur, uisus est pregaratio 295.m.t.1
Auditus uisum precellere declaratur 30.b.t.1
Audita uisa confirmant 320.g.t.1
Auiditas sedula, qua sponsa dilectum per noctes quæsiuit 343. K.t.1
Augustinus quodammodo coniugij legi uidetur uotum continentiæ subijcere 162 a.t.2
Augustinus & Gregorius fideles dispensatores ibidem
Auriga uirtutum, discretio 306.c.t.1
Auris ad obediendum præparari debet 277.c. d. tomo 1
Auris prima mortis ianua, prima aperiatur, & uitæ ibidem
Aurora est in aduentu domini 286.l.t.1
Aurum, id est uerbum, uel sapientiam Dei, qualiter declaratum est 322.m.t.1
Austeritas uitę, & parsimonia summa memoratur 27.m.t.1
Auxilium Dei duplex, correptio, & consolatio 263.c.to.1

B

Babylon, & Hierusalem sunt in continuo bello 253.e.t.1
Inter Babylonem.
Baptizari Christus uoluit non ut se, sed non pingaret 34.f.t.1
Baptismus ad quid nobis prodest 60. f. t.1
Baptismus aqua, martyrium sanguine designatur 67.b.t.1
Baptismus duplex declaratur 165. l.to.1. & per to.sermo.
Baptismus parnulorum approbatur 56. m. 330. i. & 333.f.t.1.38.m.t.2
Baptismus triplex, aquæ, martyrij, fidei in.to.2 Sed miror
Baptismi sacramentum declaratur 60.e.165.l.t. 1. per totum sermonem
Baptismo primo abrenunciamus diabolo, & omnibus pompis eius. Secundo indigemus baptimo, in quo mundo, & propriæ uoluntati abrenunciamus 166.a.t.1
Baptizatus qui fuerit, & crediderit, saluus erit, quomodo intelligi debeat 69.m.t.1
Basiliscus solo uisu interficit hominem 152. l. l. tomo 1
Beatus es, si cor tuum timore triplici repleueris 313.b.t.1
Beatus homo, qui inuenit sapientiam, declaratur 168.b.t.1
Beatus ille non in quo non inuenit, sed cui non imputabit dominus peccatum 184. c. t. 1
Beatus uir, cuius est nomen domini spes eius 153 b tomo 1
Beatus uir, qui non abijt in consilio impiorum, exponitur 213.c.t.1
Beatus mens, quam sibi totam uendicauit sapor boni, & odium mali 358.c.t.1
Beatitudines seu benedictiones euangelicæ pulchre tractantur 5.d. & 105.i.t.1 & per t. sermo. utiliter, usque ad finem ser.
Beatitudinis octo, sanantur octo peccata: 251.c. tomo 1
Beatitudinibus plures abstinuntur, quia pennas de argentatas non habent. 5.d.t.1. et per totum ser. utiliter
Beati qui audiunt uerbum Dei, utiliter deducitur 176.e.t.1
Beati qui custodiunt uestimenta sua munda 300 d tomo 1
Beatitudo ultimo tractatur 205.b.t.1
Bellatorum Christi mores describuntur 192.g.t.1

Bene

Bene non regis, si bene non regeris 114.b.t.2
Bene semper cogitare, bene dicere, bene facere admonemur 228.a.t.1
Bene uiuere quid sit, & quos ad bene beateq; uiuendum requiramus 82.i.t.1. & seq.
Bene uiuere, omni arti, omniumq; scientiæ, longe præstat ibid.
Benedictio triplex nobis necessaria est 214.l. tomo 1
Benedictiones, & diuitiæ cum Christo 315.c.tomo 1
Benedictiones Euangelicę prima & secunda tractantur 199. b. t.1
Tertia, quarta, & quinta 202.i.k.l.t.1
Benedictus fructus Marię in odore, in sapore, in specie 12.c.t.1
Benedicti prius uocabuntur ad regnum, quam maledicti deijciantur 143.d.t.1
Benefacit nemo nullus, ait Ambrosius, etiam si bonum est, quod facit 107.e.t.2
Beneficia Dei plurima, quę multum nos ad eum diligendum mouent 322.i.K.t.2
Beneficia Dei homini collata quatuor 151. c.tomo 1
Beneficia exercitium, & negotia laude digna Girardi fratris S. Bernardi 271.d.t.1.per t.ser.
Beneficia nobis multipliciter collata per mortem Christi numerantur 264.k.l.t.1. & seq. 324 i.k.to.1
Beneficia quatuor nobis conferuntur, si sub scapulis Dei confugerimus 137.b.t.1
Beneficus uerus est Deus, dans affluenter, & non improperans 255.b.c.t.1
Benignitas Christi nobis in suo aduentu manifestata est 33.k.t.1
Beneuolentia tractatur 69.b.t.2. Epist.153.
Bernardus retia texis uulpeculis suggerentibus monachis prædicationis officium, & cæteris neophytis ad hoc non missis 326.i.k.t.1
Bernardus ad illa quem adas uulpeculas, domini uineam demolientes, texit retia. ibid.
Bernardus ab ineunte sua conuersatione pro acerno meritorum, quę sibi deesse iudicabat, fasciculum de laboribus uitæ & passionis Christi sibi colligare, & inter ubera sua collocare curauit 299.e.f.t.1. & seq.
Bernardus assumit sibi lamentum cuiuslibet superbi. & ideo indeuoti, & indurati 312.k.l.t.1. & seq.
Bernardus, imo potius sua sancta anima, fratribus uerecunde narrat, quomodo agit cum sponso suo Christo, & quomodo reciproca uicissitudine sponsus Christus cum ea 342. a. b. c. tomo 1
Bernardus humiliter se reprehendit & arguit, quod præsumat colloquia Angeli ad Virginę, & uirginis ad Angelum tractare 11.k.t.1
Bernardus pingui mineruæ materias quas inter manus tenet, siue ulla surreptione est fundo tenus exponere, prout ipse protestatur 353.k.t.1 Et ibi utilis sermo de anima.
Bernardi deuota contemplatio aloquentis uirginem, & ei applaudentis, quod antiquas diras euaserit maledictiones 12. d.t.1
Bernardi narratiuncula de suo spirituali tyrocinio 253.i.t.1
Bernardi syluestris epistola, quæ docet formulam honeste uiuendi 242. l. Petis a me. Et consequenter eiusdem materiæ notabile documentum 243.d.t.2
Eiusdem epistola de cura, & regimine rei familiaris 301.f.t.2
Bernardo displicuit quorundam indiscretio singularisq; abstinentia ibi.
Bethania castellum Mariæ & Marthæ locus obedientiæ 196.b.t.1
Bethphage uinculus sacerdotum, domus buccæ interpretatur 196.f.t.1
Bethleem situatio, & ibi de præsepio, fano, & eorundem significatione 194.e.t.1
Bethlehem efficiamur, in nobis nascetur Christus 25.b.t.1
Bibet Christus in regno suo, non tamen manducabit 339. f. t.1
Bini & bini in processione itur 41. c. d.t.1
Bonus desinis esse, ubi incipis nolle fieri melior 48 a.tomo 2
Bonus est Deus patiens, & longanimis 252.f.t.1
Bonus studeat semper melior fieri, alioquin bonus esse desinit 48.a.t.2
Bonus uideri, & malus esse cupiens, reprehenditur 328.m.t.1
Boni quicquid habemus, Deo tribuendum a quo omne bonum, sine quo non parum aliquid, sed nihil omnino possimus incipere, ne dicam perficere 154.e.f.t.2
Bona animę, quę sint 196. b.t.1
Bona clarescunt, cum fuerint malis comparata. 41.f.t.2
Bona coram hominibus & coram Deo, tribus modis prouidentur 212.b.t.1
Bona corporis, quæ sint 169.g.t.1
Bona duo, quę oculum interiorem faciunt simplicem, & mala æque duo quæ eum faciunt nequam 160.m.t.2
Bona eminentiora in anima, dignitas, scientia, uirtus 164. m.t.1
Bona gloria, ubi nihil, quod nobis sit, totum sit

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod velis 170.m.t.1
Bona mors iusti. sed mors peccatorum pessima 52 c.t.2
Bona mors, quę vitam non auferi, sed transfert in melius 309.c.t.1
Bona multa sunt, & non sapiunt, quia non sapore boni ad illa impellimur, sicut multis quæ faciunt mala, non sapiunt 258.c.t.1
Bona multa sunt, quę minus bona, quod ex consuetudine, & non ex dulcedine fiunt 245.g.tomo 1
Bona nostra consideratione non debemus, sed potius aliorum uona 188.b.t.1
Bona omnia non nobis, sed Deo tribuenda 153.b.c.tomo 2
Bona temporalia a Deo postulari nonnunquam possunt, si urget necessitas, sed hoc moderate. 177.m.t.1
Bona tria, naturalia, spiritualia, & æterna 169.c.to.1
Bonum castrum custodit, qui corpus suum custodit quomodo intelligitur 92.l.t.1
Bouum est uiro, cum portauerit iugum, &c. 82.k. tomo 1
Bonum facere non debemus, nisi quomodo fas est illud facere 45.h.t.2
Bonum magnum quærere Deum primum in donis ultimum in profectibus 355.a.t.1
Bonum nobis cum uno oculo, uel pede, intrare in regnum cælorum, quam duos, &c. exponitur. 105.b.t.1
Bonum non est, quod bene non fit 45.h.t.2
Bonum operatur aliquando quis non uolens non sibi, sed alteri 241.h.t.1
Bono opere peracto, securius & facilius in contemplatione dormitur 301.l.t.1
Bonum triplex quod habet in se perfectio bonę uoluntatis 150.e.t.2
Bonorum quatuor genera 215.d.t.1
Bonorum quę monachis quisque facere debet compendiosa enumeratio 245.l.t.1
In bonis pure, & pure malis nullam deberi hominibus obedientiam 9.i.t.2
Bonos habeamus in consilio, obsequio, contubernio 18.i.to.2
Bonas facite uias uestras 232.c.t.1
Botrus cypri Christus in resurrectione 298.a.tomo 1
Boues hi sunt, qui in opere Dei strenue exercentur 216.l.t.1
Breuitas uitæ præsentis 156.l.t.1 & 112.m.t.2
Bruta non puniuntur, quia ratione carẽt 352.d.t.1. Propterea, quæ sunt
Bubulcus habere debet duo 230.a.t.1
Bubulcus.
Butyrum, & mel comedet, quid per utrumque significetur 3.a.t.1

C

CAduca, & uana, infelix peccator non erubescit æterni patris amori & honori præferre 255.b.t.1
Cain cur auersatus est Deus 335.d.t.1
Calcaria quibus propheta asinam urget, duo sũt. 231.e.t.1. Duo sunt calcaria
Calix quem pro nobis Christus bibit, eum maxime nobis facit amabilem 260.i.t.1
Calix Saluatoris, non est calix aquæ frigidæ, sed calix inebrians 144.m.t.1
Calices tres dominus nobis propinat 231.c.t.1 Tres sunt calices
Caluariæ locus ubi uerus Helisæus Christus ab infensatis pueris irrisus est 194.g.t.1
Campi & horti quantum ad florum productionẽ differunt 303.i.k.t.1
Canales multi ecclesia reperiuntur, conchæ pauci 298.g.t.1
Cancelli parietis, qui est caro Christi, qui sint 315 b.i.t.1
Candelabra in scripturis reperiuntur tria 251.f.t.1. Candelabra
Candor animæ faciens ipsam & opera eius, lilia, quotuplex sit 337.c.d.t.1
Candidum est & uirtus, quicquid de corde puro egreditur, & si bona fama secuta fuerit, lilium est. ibidem c.
Canibus & uenatoribus plerumque contingit a bestia, quam egressi fuerant desistere, & sequi alia, quæ forte occurrerit 255.l.t.1 Canibus quoque
Canonizatio sancti Bernardi immediate post eius vitam.
Cantare domino pro uitijs subiugatis, pro aduersis superatis, pro promissis præmijs, antiquorũ exemplo debemus.
Cantus ad placendum hominibus culpatur 216.c.to.2
Canticum canticorum sola unctio docet 237.b. tomo 1
Canticorum sermones incipiunt 236.a.t.1
Cantum Ezechiæ, Ego dixi, exponitur 158.c.d.to.1
Cantica canticorum quare ita dicantur, et in quo à cæteris differant 236.d.e.t.1
Cantica fidelium quatuor sunt 232.c.t.1 Cantica.
Capi domino qualiter debeat uulpes, adulator uidelicet, & detractor 325.c.t.1

Capite nobis uulpes paruulas, qui hoc loquitur Deus est non tamen ut Deus, sed ut sponsus. 326.a.327.b.t.1
Cæpręq; ceruique camporum sunt spiritus beati. 310.d.t.1
Capreæ comparatur Christus propter acumen uisus 314.e.t.1
Capreæ ueritas, himulo gratia comparatur 344.f.tomo 1
Caput Dei, & pedes, quare alis duorum Seraphin uelari dicuntur 118.c. t.1
Caput impium, subiectos suæ conformat impietati 33.b.t.1
Caput mens interior, facies conscientia 44. m.tomo 1
Caputium propriæ uerecundiæ omnes portans, qa omnes peccauerunt 349. d.t.1
Carbo desolatorius est Christus dominus 316.i.tomo 1
Cardinales uirtutes habuit perfectissime Christus 264.k.to.1
Carentia ratione, non mereri 352.d.t.1
Caro castiganda est, ut illuminetur nox mortis nostrę 334.m.t.1
Caro Christi paries erat diuinitatem celãs 316 k.tomo 1
Caro, & carnis gloria, ęternæ felicitatis aditum inter ludit.
Caro inimica eus nostra est, a qua uehementer impugnamur 46.i t.1
Caro misera est, insipiens, & ęeca 6.b.t.1
Caro mundus, diabolus: & Deus quatuor sunt, quorum obsequio in hac uita deseruimus 228 g tomo 1
Caro, mundus, dęmonia, hostes hominum sunt 87 e.tomo 1
Caro odit flagellum 146.l.t.1
Caro sanguis tribus configenda est 279.h.t.1
Caro spiritui seruire debet, & non econtra, sic erit uxor nostra uitis abundans 175.l. t.1
Carnis concupiscentia paries erat, Paulum à Christo diuidens 315.m.t.1
Carnis facta si spiritus mortificamus, respiramus 340.m.t.1
Carnis infirmitas robur auget spiritus, fortitudo uero debilitatem 279.h.t.1
Carnis nomine uitium quandoque designatur. 289.h.t.1
Carnis seruire uitijs, quam actiones, & passiones eius ordinare, familiare nobis est. 60.b.c. tomo 1
Carnis uoluptatibus adherentes, impossibile est gaudio spirituali repleri 71.b.t.1
Carnalis amor Christi, quando sit bonus 261.c.d.tom 1
Carnalis amor reprehenditur 261. a.b.t.1
Carnalis sapientię discipulum se manifestat, qui sic disputat, hoc oculis, hoc capiti, hoc pectori, uel stomacho nocet 280.h.t.1
Carnali delectatione præsente, abest spiritualis delectatio 242.l.t.1
Carnalis concupiscentię connaturalem homini mãsuetudinem exterminant 299.m.t.1
Carnales concupiscentię priuant nos bono locali. ibidem
Carnales, & glutones in repantur 281.h.t.1
Carnales etsi aliqui sint, filij spirituales, alij tamẽ uia plus appetunt, alij minus 213.a.t.1
Carnales homines mortem optant habere iustorũ, non uitam. 262.h.to.1
Carnaliter diligebant discipuli Christum prius, quàm cælos ascenderet 261.m tom.1
Castelli quod intrauit Iesus, multiplex acceptio. 92.i.t. 1
Castrum corpori nostri qualiter custodiendum sit. ibidem l.
Castri nostri custodia triplici eget apparatu, munitione, armis, & alimentis 130.i.t.1
Castitas in initio non suadebatur 320.f.g.tomo 1.
Castitas sine charitate nec precium habet nec meritum, quippe qua est ueluti lampas sine oleo. 23.c.t.2
Castitate quid decorius ibid.e
Castitas sola est, quę in hoc, & loco, & tempore mobilitatis, statum quendam immortalis gloriæ representat 23.a.b.c.t.2
Castitas Angeli, castitate hominis felicior, at non fortior ibid.a
Castitas per pulchrum ornamentum, sacerdotium honorat 23.b.t.1
Castus homo & Angelus, felicitate differunt, non uirtute ibid.a
Casuros a latere domini sinistro mille, & decem millia a dextris eius, qui significet 141. a. b.
Cauere a propria uolumate debemus 166.m.tomo 1
Cauendę sunt cogitationes inutiles 162.m.tomo 1
Cauendum est a demonio meridiano 286.d.tomo 1
Cauendum est audire unde lędamur, etiam si a religioso uiro, imo etiam si ab Angelo proferatur. 170.c.t.1
Cauendum est ne aliquando conqueramur lampas nostras esse exinctas 234.m t.1
Caverna macerię, macerię Angelorum, qui ceciderunt loca 323.b.c.t.1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cauernæ, piæ mentes, & studioſe fieri ſtudeant melius quam in eis inueniri ibi.d.e
Cauſa diligendi Deum 164.k.t.2
Cauſę reddentes ſecuros præliantes de prælio inito 191.d.t.1
Cauſæ tres adſignari ſolent cur Deum quærentes nonnunquam fruſtrari ſoleant 344.m.& t.1. *per totum ſermo.*
Cautela & uerecundia ſponſæ quærentis uerbum & de commendatione uerecundiæ 358. h. tomo 1
Cauterium conſpirationis antiquæ portamus omnes 340.l.t.1
Cecidimus omnes in lapſu primi hominis ſuper aceruum lapidum, & in luto, quo fit ut non ſolum inquinati, ſed & vulnerati ſimus 60.f. tomo 1
Celebrare deuote debemus aduentum dominicum 4.a.tomo 1
Cęlum ſanctum animam, ſolem intellectum, lunã fidem, aſtra uirtutes dicimus 275.e.t.1
Cælum ſicut pellem Dei ſapientia Chriſtus extendit 274.k.t.1
Cęli ad quos rapimur, tres ſunt 233.e.t.1
Cæleſtis gloria perfici non poteſt abſque preſenti eccleſia 333.e.t.1
Cæleſtis habitatio montes & colles, ideſt, ſuper cæleſtes ſpiritus habet, qui, & oues etiam nominantur 310.i.t.1.& ſeq.
Cæleſtis habitationis ſtatum, n l ſic proprie repræſentat, quomodo alacritas laudantium Deum 247.l.m.t.1
Cæleſtis patria, & felicitas commendatur 285.i. tomo 1
Cæleſti benedictione indignus conuincitur, qui dubio quærit affectu 3.i.t.2
Celſitudo in prælatione, ſed ſolicitudo maior 131. k.tomo 2
Cella ex uinaria non omne donum ſpiritus prodire putatur. 305.a.t.1
Cella uinaria domus, in qua erant diſcipuli congregati ibid.
Cella uinaria domus orationis ibid.
Cellarum quare una uinaria, altera aromatica, tertia unguentaria uocentur 266.i.k.l.t.1
Cellaria Chriſti, cogitanda ſunt loca odoramentis plena, referta delicijs 265.d.e.t.1
Cellaria moralis diſciplina, tria continentur, ſubeſſe, coeſſe, præeſſe 266.i.k.t.1
Centum milium annorum uita, nõ ſufficit ad Deũ ſicut dignum eſt, quærendum 159.b.t.1
Centurio non credidit ex eo, quod uidit, ſed ex eo, quod audiuit, quia fides ex auditu 277.c.tomo 1
Charitas aliena opera, facit ſua 346.e.t.1
Denique requiratur
Charitas animam conformat & maritat verbo. 355.h.t.1
Charitas animam dilatat, ut fiat habitatio Dei. 275.g.h.t.1
Charitas, caſtitas, & humilitas, nullius ſunt coloris, ſed nonnullius decoris 23.b.t.2
Charitas Chriſti quanta fueris, etiam per deſcenſum ad inferos intelligi poteſt 2. a.t.1
Charitas conſeruat indiuiduam unitatem. 81.a. tomo 2
Charitas duplex actualis & effectualis, & de eius ordinatione 306. h.tomo 1.& per totum ſerm.
Charitas eccleſiæ ad Chriſtum indiſſolubilis eſt. 349.l.t.1
Charitas eſt, per quam homo interior creſcit 44. h.tomo 1
Charitas eſt uita fidei 64. d.t.1
Charitas eſt fortior morte 52.c.t.1
Charitas fraternitatis ſummopere ſeruanda eſt. 279.d.t.1
Charitas in actu & affectu 306.h.t.1
Charitas lex domini immaculata 170.m.t.2
Charitas mater bona 4.f.t.2
Charitas mortem infert, quæ a corde ſit, & procedit 19.e.t.2
Charitas multiformiter alijs virtutibus præfertur 279.d.t.1
Charitas nimia in Chriſto 58.d.t.1
Charitas non quærit, quæ ſua ſunt 43.h.t.1
Charitas non ſinit mentem eſſe ſui iuris, quam ſemel affecerit 36.i.t.2
Charitas, patientia, uoluntas, diuerſa loquuntur, & ſentiunt 126.e.t.1
Charitas per diſcretionem ordinatur 305. m. t.1 *& per totum ſermonem*
Charitas perfecta virtus 23.b. t.2
Charitas ſyncera de corde puro, conſcientia bona, & fide non ficta. 170.k.l.to.2 *Memini.*
Charitas tenacior glutino 349.l.t.1
Charitas tractatur 279.d.& 319.m. 321.e.t.1 & 13.l.to.2.& 67.k.to.2
Charitas unde procedit 174.e.t.2
Charitas fortis ut mors 40.c.t.2
Charitatis dotes 4.f.t.2
Charitatis dilatatio tractatur 175.g.to.1
Charitatis fiducia 301. h. to.1. & *ſequentibus.*
Charitatis intuitu contra charitatem perpetratũ, militare non debes 156.g. h.i.k.t.2
Charitatis nomine multifariam abutitur 189.m. tomo 2

Charitatis ordinatio tria in anima noſtra diſtribui, Marthæ adminiſtrationem, Mariæ contẽplationem, Lazaro pœnitentiam 94. i. t.1
Charitatis ordo 307.k.t.1
Charitatis puritas, amplitudo, latitudo, ſublimitas 275.h.t.1
Charitatis proprietates 8.f.t.2
Charitatis ſynceritas 12.i.k. to. 1. & *per totam epiſtolam.t.2*
Charitati ſoli deſeruiendum eſt 147.e.f.t.2
Charitati ampliori plerumque adſtringitur qui poſt increpatoria comaluerunt de infirmitate, quàm qui fortes ab initio permanſerunt 279. g.h.t.1.& ſequen.
Charitate & non neceſſitate exinanitus Chriſtus. 297.K.l.t.1
Charitate fraudari, contra charitatem eſt 306.g. tomo 1
Charitate nimia dilexit nos Chriſtus 58.d.t.1
Charitate refrigeſcente, diffidere non debemus. 264.i.k t.1
Chriſma in Chriſti baptiſmate non defuit 25. c. to.1
Chriſtus ab anima ſancta ſuſcipitur tanquam ſpõſus, ab anima infirmata tanquam medicus 284 k.t.1.*per totum ſermo.*
Chriſtus abſque tanta, quam aſſumpſit, difficultate, & labore, humanum genus redimere potuit 248.e to.1
Chriſtus acuto viſu, iudicio velox 318. 314. e. tomo 1
Chriſtus ad iudicandum veniet in humana forma ut electis mitis appareat 340.c.t.1.& *per totum ſermonem*
Chriſtus ad nos veniens, videamus quis veniat, unde, quo, ad quid, quando, & qua 1. b.c.f.g. h.to.1
Chriſtus aſſumpſit noſtras infirmitates. 5. f. tomo 1
Chriſtus attulit diuitias 21.i.t.1
Chriſtus attulit medicinas precioſas in aduentu ſuo ibid.g
Chriſtus comes facundus 283.f t.1
Chriſtus communitatis amator 36.h.t.1
Chriſtus comparatur capreæ, propter viſus acumen 163.d.e.t.1
Comparatur & hinnulo ibid.
Chriſtus cum omnino perfectus fuerit, quomodo intelligitur quod legitur in Euangelio, Ieſus autem proficiebat 9.l m. t.1
Chriſtus cum ſit dominus omnium, cur ei à patre dicitur, poſtula a me, & dabo. 276.a.t.1
Chriſtus decorus in ſubſtantia diuina 301. l. tomo 1
Chriſtus deſcendit ab inenarrabilibus cęli diuitijs 65, a. tomo 1
Chriſtus deſcendit in carcerem, ut educeret vinctum de domo carceris 32.d.t.1
Chriſtus dicendo in terra noſtra, proprietatem abnuit, ſocietatem non reſpuit 319.c.t.1
Chriſtus el git quod moleſtius eſt, præſertim paruulo, & pauperis matris filio 27.m.t.1
Chriſtus eſt flos campi, horti, thalami 303.i.k.t. 1.& *per totum ſermo.*
Chriſtus eſuriuit iuſtitiam 5.f.t.1
Chriſtus ex nobis aſumpſit, quę pro nobis ſuſtinuit 344.c.t.1
Chriſtus exterius ſpecioſus forma præ filijs hominum, interius uero candor lucis æternę 38.c. tomo 1
Chriſtus factus eſt nobis ſapientia in prædicatione, iuſtitia in peccatorum abſolutione, ſanctificatio in conuerſatione, redemptio in paſſione. 264.k.to.1
Chriſtus factus eſt quaſi ſaccus plenus miſericordia 33.l.t.1
Chriſtus faſciculus myrrhæ inter proſpera & aduerſa 298.e f.t.1
Chriſtus fidelis conſiliarius, fortis auxiliarius, efficax patronus 7.d.t.1
Chriſtus filius carnis Adæ, ſed non filius præuaricationis Adæ 77.b.t.1
Chriſtus futurus eſt rationi plenitudo lucis, voluntati multitudo pacis, memorię continuatio æternitatis 248.g.t.1
Chriſtus humanitatem ſuam ab eccleſia ſubtraxit, ut daret locum fidei 345.i.K.t.1
Chriſtus ibi prius medicinam appoſuit, ubi primus vulneri patebat locus 77.d.t.1
Chriſtus imago Dei, homo ad imaginem 350.c.tomo 1
Chriſtus in capite ſponſus, in corpore ſponſa 275 c.tomo 1
Chriſtus in carne didicit miſereri 314. h.i. t.1
Chriſtus in carne didicit obedientiam ibid.
Chriſtus in carne præſentem fieri deſiderabam patres antiqui 237.l.t.1
Chriſtus in carne viſibiliter operas mirabilia, oſtẽdit ſe eſſe, qui ante inuiſibiliter operabatur, 240.a to.1
Chriſtus incomprehenſibilis, prius inacceſſibilis, inuiſibilis & inexcogitabilis, nunc comprehendi uideri & cogitari voluit 102.c.t.1
Chriſtus in diuinitate nihil habebat, quo aſcenderet, deſcendit, propterea factus homo, ut aſcẽderet, deſcẽdamus igitur, ut aſcẽdamus 70.g.t.1
Chriſtus in mundum venit, a quo non aberat, ſed apparuit, qui latebat 3.f.t.1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Christus in primo aduentu fuit redemptio nostra, in ultimo apparebit vita nostra, in secundo est consolatio nostra 5.h.t.1
Christus in sua humanitate non magnus dominus predicatur, sed paruus, & amabilis 394.f.t.1
Christus in sua incarnatione soluit vinctum, illuminauit cæcum, reduxit erroneum, reconciliauit reum 264.l.t.1
Christus in suo descensu dat sentire fideliter, proferre viiliter, efficaciter adimplere 255. m. tomo 1
Christus in vita passiuam habuit actionem, & in morte passionem actiuam sustinuit. 60.m.to.1
Christus imitando sponsam ad culturam vineariī ostendit zelum, quem ad animas habet, quæ per vineas significantur 322.g.t.1
Christus iustus, & misericors, & Saluator, & iudex 314.e.*Christus*
Christus laborem considerauit & dolorem 59.m. to.1.& *seq.*
Christus medicus noster sciebat se ad infirmos descendere 256.h.i.t.1
Christus minister bonus carnem suam in cibum, sanguinem in potum, animam in precium dedit 312.d.t.1
Christus minoratus est multo magis Angelis. 32. c.tomo 1
Christus miser fieri voluit 173.k.t.2
Sed iam.
Christus mons coagulatus, mons pinguis ad se trahit omnia 184.e. t.1
Christus mori potuit, quia homo fuit. & quia iustus, mors eius nos liberare potuit 195.l.t.1
Christus, mulctatur morte, turpatur cruce 193. d.tomo 2
Christus non ociose tertio repetijt, Petre amas me 346 c.t.1
Christus nunquid repellet quærentem, qui, & contemnentem requirit? 356.e.t.1
Christus o cisus tulit peccata tripliciter 59.f.g. tomo 1
Christus paruulus factus est, ut fieret paruitatis exemplum 40.i.t.1
Christus pascitur & pascit 335.e.t.1
Christus patiendi speculum, patientis præmium 303.m.t.1
Christus pauper factus est propter nos 23.d.t.1
Christus per carnem vmbra est fidei, qui per spiritum est lumen intelligentiæ 305.k.t.1
Christus per mare ambulans Apostolos quasi volebat præterire, nec tamē istud uolebat, sed magis eorum probare fidem 342.b.t.1
Christus pro nobis passus est dextrum latus fodi 142.g.t.1
Christus quanta nobis largitus sit bona 151.e.to 1.& *per totum sermonem*
Christus quanto pro nobis vilior, tanto nobis charior esse debet 33.m.t.1
Christus qualiter ab anima deuota suscipi debeat 6.h.i.& 283.g.h.t.1
Christus etsi de cælo est de terra tamen loquitur 319.a.to.1
Christus quibus & quando uolebat sapiens, sapientior, sapientissimus apparebat, & semper uirilem animū habuit, ideo semper uir fuit 9. m.tomo 1
Christus recumbentibus non dedignatus est apparere, quanto magis orationi incumbentibus appareret? 69.l.t.1
Christus rex in exilio mansuetus, in iudicio iustus, in regno gloriosus 35.k.t.1
Christus salus cum salute veniet, & cum salute, vnguentis & gloria venit 16.f.t.1
Christus sanctos apostolos exprobrauit, non igitur molestè ferre a prælatis, seu etiam alijs minoribus exprobrari 69.l.t.1
Christus se dominum vniuersorum monstrauit 69.b.t.1
Christus semetipsum exinaniuit vsque ad hoc, ut pasceretur, ipse omnium pastor 397.k.t.1
Christus sex nominibus uocatur 207.c.d.t.1
Christus solus irrisui fuit in passione, qui solus poterat esse terrori 276.b.t.1.& *solus*
Christus solus intrat in cælum, non tamen truncus, sed cum membris suis ei adhærētibus 179 a.tomo 1
Christus sponsus æqualit r & indifferenter præsto vbique est, diuinæ præsentia maiestatis, gratiæ tamen exhibitone seu inhibitione quibusdā longe, quibusdam prope est 314.l.t.1
Christus sponsus tanquam gigas exultauit ad currendam viam, nos uero nisi vnguenta sp rauerit, non curremus 263.h.t.1
Christus suauis est gustui, dulcis gutturi 385.k. l.tomo 1
Christus suscipitur ab anima sancta tanquam spōsus, ab anima infirma tanquam medicus, & ibi de differentia cogitationum 283.K.t.1.et *per totum sermonem*
Christus talis apparuit, qui merito amaretur, verax per se, iustus pro hominibus, mitis hominibus 335.h.t.1
Christus tollit peccata nostra a manu, ab oculo, a collo, a carne 6.k.t.1
Christus totus mihi datus, totus in meos usus expensus est 32.d.t.1
Christus totus suauis, totus salubris, totus delectabilis, totus secundum sponsæ vocem desiderabilis 38.d.t.1
Christus triginta annis operatus est salutem in medio terræ, affixus cruci, addictus morti 172. e.tomo 1
Christus tribulationem & dolorem inuenit 154. k.tomo 1
Christus venit in Angelis, accelerat in Patriarchis, appropriat in prophetis, adest in carne, respicit in miraculis, loquitur in Apostolis 315. c.tomo 1
Christus uenit in pleuitudine vnctionis gratiæ & veritatis 256.h.t.1
Christus uerbum Dei quomodo, & in quibus virtutibus recipitur 6.h.t.1
Christus viuendo viuere docuit, moriendo mortē securam reddidit 194.h.t.1
Christi beneficia, & labores tanti pro nobis suscepti, valde nos obligant ad eum amandum 174 f.tomo 1
Christi conuersatio super terram fuit aurora 286 l.tomo 1
Christi infirmitas, & maiestas memoratur 195. c.tomo 1
Christi magna exinanitio ad carnem, mortem, & crucem 248.e.t.1
Christi natiuitas a duobus nos liberauit inimicis 25.m.t.1
Christi posteritas aliquid habent quod videre delectat 322.l.t.2
Christi redemptionis modus, & fructus 248.b. tomo 1
Christo debemus vitam nostram, qui pro nobis suā posuit 174.e.t.1
Christo & eius gloriæ omnes frui cupiunt, sed pauci imitari eum uolunt 263.h.t.1
Christo existente in sepulchro, quid nobis faciendum sit 64.g.65.h.t.1
Christo in cruce dormiente, exiuit de suo latere sanguis, & aqua ad formationem ecclesiæ, sicut Adam dormiente a latere eius costa subtracta est, de quā formata est Euā 67.a.n.1.& *sequentibus*
Christo nos a lege peccati, et mortis liberante, cur adhuc morimur 195.d.t.1
Christo supra modum debitores sumus 174.d.e.f. t.1.& *per totum sermonem*
Christum apprehendere poteris citius sequendo, quam legendo 52.e.t.2
Christum crucis ignominiam subire, tria compulerunt 226.i.t.1
Christum dedit nobis Deus pater per Mariam propter sanitatem 20.e.t.1
Christum differentia quadruplici multi sequuntur 210.l.t.1
Christum diuersis rebus comparari, non est incōueniens 9.h.t.1
Christum introiisse in castellum, quid significet 92.h.t.1
Christum legimus ex patre, in patre, cum patre, a patre, pro patre, & sub patre 113.d.e.t.1
Christum melius est modo arguentem, & docentem audire, quam in die iudicij iudicantē 61 i.tomo 1
Christum pasci inter lilia, & candore, & odore uirtutum delectari dicitur 337.e.t.1
Christiani a Christo nomen acceperunt 229.e. tomo 1
Christianus sum, frater Christi sum, heres Dei, coheres Christi 254.e.t.1
Cibus bonus obedientia, cibus bonus patientia si tamen sapientia triplici condiantur 157.k.tomo 1
Cibus cordis 57.l.t.1
Cibus Dei est impletio verbi seu voluntatis eius 338.a.t.1
Cibus in ore, psalmus in corde sap. 243.g.t.1
Cibus meus Christus, & ego eius 335.e.f.to.1
Cibus meus', inquit Christus dominus, est vt faciam voluntatem patris mei, sed hic non in patria 339.e.t.1
Cibus purgatorius, contemplationis, consolatorius 172.a.to.2
Cibi Israel res sunt 234.h.t.1
Cibi Israel.
Ciboforiori egent, qui egregijs facinoribus uacāt, uiuant de paleis Aegypti, qui operibus luti et lateris deseruiunt 37.c.t.1
Cibo boni operis, & orationis potu sumpto, anima ægrota per contemplationem pausat. 259. l.to.1
Cibo indigesto comparatur scientia sine operibus 289.d.e.t 1.*sunt nanque*
Ciborum obseruatores, morum uero neglectores, inuoluuntur 3.g.4.h & 281.h.t.2. & 188.d. e.f.t.2.*u iliter*
Cibos coitu procreatos generaliter vitantes, arguuntur 329.e.f.t.1
Cibos spirituales sicut & corporales, quidam cito sapiant, quidam vero ut sapiant, condire oportet 60.e t.1
Cibaria, & vestimenta delicata reprehenduntur 30.h.i t.1
Cincturis tribus accingimur & cohibemur 231 e.*Tria*
Circuncidi quare Christus uoluerit. 30 f.t.1
Circunciso quare octaua die celebratur. ibi.l
Circuncidi in omnibus sensibus, & non in uno solo membro debemus 30 g.h t.1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Circuncisio,quid sit 32.c.t.1
Circunciso domino in eo nec neruus rumpitur,nec os comminuitur 234.l.t.1
Circundari vir qualiter a fœmina potuerit. 10.a. tomo 1
Ciuitas cœlestis ex adipe satiatur 43.m.t.1
Ciuitas,sponsa,omes,vnum sunt 346. c.t.1
Clamat Habakum penitentiam, clamat præsepe, clamant lachrymæ, clamant panni in Christi natiuitate 28.b.t.i
Clamemus in cælum,quia sub cælo omnium labor & dolor 154.m.t.1
Clamor pauperum contra Pontifices,aurum in frenis equorum seu mularum apponi facientes.
Claraualis est Hierusalem,quæ cœlesti Hierusalē sociata est 31.b.t.2 *Viro honorabili.*
Claraualis situatio,& descriptio 300.i.t.2
Clarificat filius patrem,sicut & a patre clarificatur 345.k.t.1
Clarificatus est filius magnificentissime. ibidem l.m.t.1
Claritas una,& coæterna est patris,& filij ibid.
Claues,quæ nobis occulta reserant,tres sunt 232 b.t.1.*Claues.*
Claues regni cœloruma ccepit Petrus,quę sunt potestas claudendi,et aperiendi,atque inter claudendos,& admittendos discretio 334.a.t.1
Clerici ab hominibus vsurpāt,quod delectat 188 d.e.f.t.2
Clerici aliud esse,aliud videre uolunt 137.m.t.2
Clericorum forma,qualis esse debeat vt merito pfecturam adsumere cogantur 139.m.t.2.& sequent.b.
Clerici laute uiuentes inuehuntur elegāter & vtiliter ualde 281.h.i.& 188.d.e.t.2
Clerici multi nullius sunt ordinis 137.m.& 187 c.d.t.2
Clerici partem habentes in terra, partem in cœlo uendicare qualem præsumunt ibid.
Clerici peccata populi comedunt 189. b.t.2
Clerici qui peruerso ordine quærunt ecclesiastica *beneficia reprehenduntur* 188.h.i.t.2
Clerici qui preces debitas non faciunt profundato ribus,culpantur 189.b.c.g.t.2
Clerici ut se corrigant admonentur 203. b.t.1
Clericis conceditur ut bene viuentes, & altario seruientes de altario uiuant, uiuant quidem non luxurientur 6.f.t.1
Clericos facilius curia recipit bonos,quam faciat. 139.m.t.2
Clericorum abominatio & ambitio culpatur 203 c.d.t.1
Clericorum insolentia culpatur 66.f.e.2.& 188 l.m.to.2
Clericorum periculum vehementer formidandū 267.e.t.1.*utiliter*
Coadiutores Dei sumus consensu voluntatis 154 e.tomo 2
Coagulum passionis,& pinguedo sanitatis fuerunt in Christo monte montium 229.g.t.1 *In monte.*
Coesse alijs debemus in mansuetudine 266.k.l.tomo 1
Coginus quodam modo Deum vt iudices,& condemnet 31.k.t.1
Cogita qualem te fecit Deus 151.g.t.1
Cogita unde venis,& erubesce ubi sis,& ingemisce quo uadis,& contremisce 166.b.t.1
Cogitare debemus dei maiestatem cum timore,charitatem cum amore 3.f.g.t.1
Cogitare debemus bona aliorū, quæ non habemus & nunquam econtra 188.g.h.t.1.*utiliter.*
Cogitatio bona Deo danda,non nobis 284.c.t.1
Cogitatio inutilis uitanda est 162.m.t.1
Cogitatio mala a nobis,bona a Deo. 284. a.t.1
Cogitatio mala animam decolorat,affectio vulnerat,consensus necat 162.m.t.1
Cogitatio pudica & pacifica a sapientia Dei procedit,quod si talis non fuerit,nec procedit 176 d.e.to.1
Cogitationes hominum vanæ,aut per Angelos malos immissæ,pro virtutibus se ingerunt 326.l. tomo 1
Cogitationes malæ,an de corde nostro sint,an a spiritu maligno,sine periculo ignoratur 248.b.tomo 1
Cogitationes malas quomodo viriliter repellere debeamus 182.f.t.1.& seq.
Cogitationes paruulorum seu inchoantium & cogitatio perfectorum,quomodo differant 190.i. k.to.1
Cogitationes uanę contemplationem impediunt. 168.f.t.1
Cogitationes uanę,quas passim suscipimus inexcusabiles sunt 165.g.t.1
Cogitationum differentiæ,unde oriantur. 283.b. tomo 1
Cogitationum ociosarum primum genus lutū simplex,secundum limus,tertium fœtidissimum cœnum 182.g.t.1
Cogitationem bonam,consensum, & opus in nobis operatur Deus 154.f.t.2
Cognatio animę ad uerbum 350.c.t.1
Cognatio fidei & spei germanæ, quod illa credit, & hæc sperat,& charitas ad quod creditur & speratur currit 145.c.t.1
Cognitio tui,gradus ad notitiam 310.i.t.1
Cognitio tui per necessaria ibid.

Cognitio

Cognitio tui & Dei ibi.
Cognitio tui & Dei præcedit scientiam ibi.
Cognitione non solum, sed & amore adhærendū est Deo 15.d.t.2
Cohabitatio uirorum & mulierum continentiæ, repugnat & damnatur 327.g.t.1
Cohgremia triplex,timor,pudor, amor 160.b.c. tomo 1
Coitu procreatos cibos generaliter vitantes, reprobantur 329.e.f.t.1
Collit Deum nemo, nisi qui ei uoluntarie subiectus est 28.g.t.1
Colles pro dæmonibus intelligi possunt 412.f.t.1
Collis nomine designatur intellectus animę 295. l.to.1
Columba non incongrue venit ad iudicādū agnū 34.f.t.1
Columbarum ætas & non turturum pro oblatione Christi designatur 320.f.t.1
Columbę meditatio contemplatione, hirundinis uero clamore actio designatur 159.b.t.1
Columnis quatuor morum,& tribus fidei columnis Maria extruxit Christo domum 207.b
Comedite amici,&c. 169.b.t.2
Commendat eos Deus, quos castigat & arguit. 163.f.t.1
Commixto triplex 26.f.t.1
Commoto corde accedere ad altare,quam periculosum sit 163.e.t.2
Comparatio ad probandum quomodo Deus indigne ferat, quod sic sua parum pendimus beneficia 27.d.t.1
Cmparatio animæ, & aranęe ex suis uisceribus telam ad muscas capiendas texentium 198. f.tomo 1
Comparatio animæ corpori infusæ,ad nobilem & diuitem in domo pauperis hospitatum 6.m.& a.tomo 2
Comparatio de hoc quod sicut de latere Adæ dormientis formata est Eua, sic & de latere Christi dormientis constituta est sponsa Christi ecclesia 67 a.t.1. & seq.
Comparatio de Dauid,Goliath & quinque lapidibus pulchra & utilis 84.m.t.1
Comparatio de certo extincto,& uoluptate transacta 257.f.g.t.1
Comparatio de cibo indigesto,& scientia sine operibus 290.e.t.1.& seq.
Comparatio de Dina & curiositate 167 k.t.1
Comparatio de his,qui nulla ratione separari queunt a terrenis & corporalibus consolationibus & uoluptatibus 1.a.t.1
Comparatio de hoc,quod Andreas optabat crucem Christus uero dixit. Si possibile est transeat a me calix iste 125.b.t.1
Comparatio de hoc,quod nemo timere sibi debet de animæ humiliatione 292.b.c.t.1
Comparatio de hoc, quod dictum est sponsam pulchram esse inter omnes mulieres 293.f.et g.t.1
Comparatio de hoc,quod sicut seculares in precipuis festis preparant delicata cibaria, sic spiritales uiri spiritualia pparare debent 105. i.t.1
Comparatio de uetere Adam in nobis effuso, vt nunc nouus Adam Christus in nobis effundatur 107.b.t.1
Comparatio de medicina corporali ad spiritualē. 65.m.t.1
Comparatio de milite a rege expulso 158. b.t.1
Comparatio de secularibus ad claustrales 188 g.t.1
Comparatio de spiritualibus operatoribus cum corporalibus,qui in suo exercitio longe prestāt spiritualibus 189.d.t.1
Comparatio dignitatis sensuum adinuicem 165. k.l.t.1
Comparatio de nonnullis,qui inter duas epulantium mensas ieiuni remanent 190.l.t.1
Comparatio duorum Iesum præcedentium cum nostro Iesu domino nostro,cum salutari admodum doctrina 13.b.t.1
Comparatio eorum, qui in monasterio uniuersa feruenter,& aliorum, qui negligenter agunt, illis paradisus terrestris, istis infernis superior 75.l.m.t.1
Comparatio ferendi luminis in domo,uel sub diuo 19.l.t.1
Comparatio hominis manus prurientes usque ad sanguinem scalpentis,& animę titillantis uoluptates seu cogitationes recipientis, quam uterque sciat post uoluptatem admissam dolorem suę essurum 198.f.t.1
Comparatio infirmitatis animæ ad infirmitatem corporis 212.b.t.1
Comprratio Ioseph Patriarchę ad Ioseph uirum Mariæ 21.f.t.1
Comparatio prævaricationis Adam ad mortem, & obedientiæ Christi ad iustitiam, & uitam operantis 195.a.t.1
Comparatio quinque affectuum animę cum quinque sensibus corporis 165.b.t.1
Comparatio quod concha debet fontem imitari. 258.i.t.1
Comparatio ut lis de actionibus electorum,& reproborum 19.a.b.t.2
Comparatio secundi Adam ad primum, & Marię ad Euam 98.m.t.1
Comparatio uestimenti inquinati, quod repente exuimus,& aię nitijs,& immundis cogitationibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

tibus deturbatę, quam tamen deserere negligimus 197.e.t.1
Comparationes bonæ, & vtiles 194.i.k.t.1
Comparantur homines carnales his, qui in aquis submerguntur 1.a.t.1
Comparantur vt vineæ florentes nouitiis 321.b. tomo 1
Compatiendi modus vbi eger ęgro, famelicus fame lico compatitur 172.c.t.2
Comprehendit homo Deum timore, & amore 146. f.g.t.2
Compunctio quadruplex 255.a.t.1
Compunctionis duo genera 315.h.t.1
Concha fontem imitetur, utilis comparatio 258. i.t.1
Conchæ non carnali similes esse debent imperfecti, & sempleni ibid.
Concupiscentia carnis, oculorum, & uitę superbia non sunt ex patre 161.l.t.1
Concupiscentia carnis, oculorum, & uitæ superbia qualiter declinantur 187.a.t.1
Concupiscentia carnis, oculorum & superbia vitæ, qualiter vincuntur 68.c.t.1
Concupiscentia nobis hæreditaria, est Angelus satanę 340.l.t.1
Concupiscentiæ carnales connaturalem homini mã suetudinem exterminant 299.m.t.1
Concupiscentiæ vitio, quam difficulter resistatur 182.e.f.t.1
Concupiscentiæ virus omnia membra inficit, quo fit, vt nisi cum atroci violentia, & vehementi colluctatione gratia Dei confortata, quis euadere peccatum non possit. 180.g.t.1
Vnde enim
Concupiscentis nostris totis viribus resistendum est, & præcipue primis motibus 315.a.t.1
Nonne.
Conditiones animæ quæ sponsa dici meretur 342 a.t.1
Conditionis, quibus aliquis in hac seculi tentatione positus se sanctum dicere, & humiliter prę sumere possit 190.f.t.1
Condonari commissa, quid sit 46.K.t.1
Confessio ornamentum est animæ 57.l.ket.2
Confessio gratiæ, gratiam designat in anima confitenti 332.l.t.1
Confessio humilis sit pura, fidelis 276.e f.g.t.1
Confessio simulata est nonus superbiæ gradus 179 g.h.t.1
Confessio uera quæ sit 17.l.t.1
Confessin verecunda inuenit apud Deum, quo se humiliando deijciat, &c 240.m.t.1
Confessio utilis eltei potest ex scriptis 216.c. 10. & 11.t.2
Confessionis modus 196.f.g.t.1
Confessionis nummus declaratur 65.i.t.1
Confessione humili peccata remittuntur 241.l.t. 1. & seq.
Confessionem, & decorem induere 17.k.t.1
Confessionem præcedat timor duplex, & pudor duplex 255.i.b.t.1
Confessionem quatuor impediunt 124.i t.1
Confitentur aliqui domino, quoniam potens est, alij quia bonus eis est, alij quia simpliciter bonus est 170 l.t.2
Confidere in propria virtute, pessimum 135.c. tomo 1
Configenda est caro sagittis tribus 279.i.t.1
Conflictus uitiorum, & virtutum 167.i.t.1 & g totum sermo.
Conformitas animę ad verbum per charitatem, quam iucunda, & optabilis sit 355.h.t.1
Confessio est nos caput sursum habere, qui cor sursum non habemus 166.c
Confusio temporis præsentium temporum ad comparationem ardoris antiquorum patrum 237. i.to.1
Conscientia felix, in qua luctamen timoris, & lętitię reperitur 19.l.t.1
Conscientiæ liber 197.c.t.1
Conscientię purificandæ forma 302.f.t.1
Conscientię testimonium, de quo gloriatur Apostolus, quid sit 108.f.t.1
Conscientię testimonium gloria nostra 25.f.t.2
Consensu & deliberatione ad mortem peccamus 162.a.t.1
Consentire debemus Deo, aduersario increpanti 356.g.t.1
Conseruatio paucis mutuæ 172.a.t.1
Considera quanta sit apud te dignatio Dei. 38.f. to.1. *Et tu ergo*
Considera quid natus, & qua is natus sis 132. f.to.2
Consideratio Dei parit spem, & chaeitatem 161 K.to.1
Consideratio duplex 133.a.t.1
Vtiliter.
Consideratio nostra a nobis incip. 131.b.i.t.2
Consideratio passionis, & laborum Christi facit animam illęsam pergere inter prospera & aduersa 298.d.& per totum sermo.
Consideratio perutilis, qua prudentia, rustitia, fortitudo, & temperantia, & alia bona acquirun tur 129.h.t.2
Cõsideratio quærat, quod sermo nõ explicat, &c. 142.c.t.1
Consideratio triplex, quæ omne opus prævenire debet 136.e.t.2

Conside-

Consideratio nostri parit timorem, & humilitatem 161.k t.1
Consideratio tua peroptima 138.l. to. 1
Consideratio vtilis & compunctiua eorum, quę anima a corpore separata inueniet 181.i.t.1
Ex consideratione remedij, periculi estimatur quãtitas 28.c.t.1
Considerandum qualis sis, & qualis fueris 133. k.tomo 2
Considerandum quid, qui,, qualis ibid.f
Considerationis species tres 141.b.t.2
Considerationi aliquando, & non semper actioni nosmetipsos dare debemus 129.g.t.2
Consideremus quales sumus, & quales fuerimus 132.f.t.2
Consideremus quanta sit erga nos Dei dignatio. 38.f.to.1
Vtiliter ualde.
Consideremus quid nati, & quales nati sumus 133.h.i.to.1
Propter percunctanti.
Consilium salubre Ber. ad Vulpeculæ astutiam destruendam, suggerentis monachis ac cæteris neophytis, prædicationis officium ad hoc non assumptis 326.e.i.t.1
Consilia bona, quæ sint 18.h.t.2
Consilia perfecta non sunt absque prudentia, & Beneuolentia ibid.
Consilium Dei magnum, quod ab æterno latuerat, prodit in lucem ad miseri consolationem. 53.a.to.2
Consilium duplex, bonum quod assumunt boni, & malum quod mali assumunt 44.e.f.t.2
Consilium proprium, quam malum sit 66.d.e. tomo 1
Consilium salubre qualiter timoratus quisque se habere debet, quando perplexus reperitur de re aliqua, an sit Dei uoluntas, uel non. 178.e. to.1. *Vtiliter ualde.*
Consilium salubre ad corpus 6.m.t.1
Consolatio ad pusillanimes 157.e.t.1
Consolatio bona cum a peruersis blasphemamur benefacientes 268.m.t.1 *Vtiliter.*
Consolatio bona 158.d.t.1
Consolatio duplex passionis Christi, memoria, & spes de futura gloria 323.c,t.1
Consolatio, & affabilis pacificatio sponsæ ad sponsam pro austera increpatione prius facta 284. a.b.tomo 1
Consolatio mundi ad nihilum utilis 20.f.t.1
Consolatio eius nostra Christus 33.k.t.1
Consolationis Dei uerba 230.a.t.1. *Verba*
Consolationis respiratio pauperibus spiritu 199. b.tomo 1
Consolatione diuina, qui sunt digni 29.m.t.1
Consolationem recipit anima uiatrix, contemplatione diui luminis 295.m.t.1
Consortia eorum, qui salutem impediunt, expauescenda 39.c.d.t.1
Conspirationis antiquæ cauterium portamus omnes 342.l.t.1
Conspiraverunt primi parentes, aduersus dominum, & aduersus Christum eius ibid.K
Consuetudo, & neglectus auertunt nos. 127. l. tomo 2
Consuetudo mala du it ad incuriam, & neglectum ibid.
Consuetudo mala Catenæ comparatur, quę facilius dissoluitur, quam rumpatur 167.l.t.1
Consuetudo peccandi, quæ sit 178.c.t.2
Postquam.
Consuetudinis vlcus, qualiter amputetur, & sanetur 258.k.t.1
Consulentem Deum, qui audire nolunt, eum finaliter condemnantem audient 161.h.t.1
Contẽplatio deusta de nomine Iesu. 13.h.& 33. a.tomo 1
Contemplatio diuinę suauitatis, & gloriæ, solis mente, & corpore puris conceditur. 332. i.t.1
Contemplatio pro distributione temporum, tribus modis distinguitur 217.b.c.t.1
Et notandum ubi Bernardus se reprehendit de cura susceptt regiminis
Contemplatio tractatur 201.a.b.c.d. & 323.t. 1.e.& 57.m.& 151.h. & 242. h. & 215. h.tomo 2
Contemplatio utilis de sponsa in lectulo suo dilectum quærente & de mulieribus, quę uenerũt ut ungerent Iesum. 305. k.to. 1.& per totum sermonem.
Contemplationis circa Deum tres mundi sub figuratrium cellarum. 269.e.t.1.& per totum sermonem.
Contemplationis, & actionis necessaria uicissitudo declaratur 317.d.t.1.
Contemplationis excessus duo sunt, unus in intellectu, alter in affectu unus in lumine, alter in feruore, unus in acquisitione, alter in deuotione 305.c.t.1
Contemplationis ocium, & studium prædicationis ꝓuicissim intermittat anima Deo deuota 316.k t.1
Contemplationis opus nonnunquam prædicationis gratia intermittendum est 296.c.t.1
Contemplationis quatuor sunt species. 146.g.t.2
Contemplationis quies pro lucro animarum libeter intermittenda est 308.e.t.n
Contemplationis quies, præiudicare non debet sa-

cræ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ele obedientiæ actibus 308.b.t.1
Contemplationis theoricæ arcanum 267.a.t.1
Contemplationum duo genera sunt 324.f.t.1
Contemplation sanctæ nihil deperit ibid. f. & per totum sermonem
Contemplationi vacantes, non sunt otiosi, vel dispernendi 250.b.t.1
Contemplationem tria impediunt 97.e.t.1
Contemplatione pausat anima ægrota 259.l.t.1
Contemplationam ante actionem (quę sub obedientia agitur) quęrere, est odor prępostorus 302.c.d.to.1
Contemplatiuos importune molestantes reprehendantur 310.e.f.t.1
Contemplatiua uita est à nobis eligenda, actiua vero (si præcipitur) patienter est toleranda 165.f.tomo 1
Contemplatiuorum alij ascendunt, alij rapiuntur 333 g.to.1
Contemplari Deum nemo potest, nec verbum Dei prædicare, nisi habuerit mētis puritatem 324 k.to.1
Contemptus culpæ facit maiorem, vel minorem, secundum differentiam prępicientium 157.b.c.tomo 2
Contemptus munditangitur 5.b.125.m.& 166 d.to.1.& 153.g.156.d.f.g.t.2
Contentio uitiorum 186.i.t.2
Contentio virginitatis, & humilitatis adinuicē 8.k.l.to.1
Continentia non habet meritum absque puritate intentionis 243.h.t.1
Continentia non habet meritum, quę gloriam requirit humanam ibid.
Continentię hostes caro, mundus, dęmonia 87.e. tomo 1
Continentiæ murus, quàm sit solidus 96.l.to.1
Contra aduersarium maiore fortitudine, & cautela opus est ab ea parte, vnde insiliit acrior 62.l.tomo 2
Contra eos, qui in solennitatibus nimis corioſe uestiuntur, & cibantur 80.i.t.1
Contraria sicut simul esse non possunt, sic nec carnales, & spirituales delicię 6.e.t.2
Contrem. scenda est diuina maiestas 25.d.t.2
Contritio & confessio tractantur 255.k. & per totum sermo to.1
Contritio est unguentum suaui agrantia totam domum ecclesiæ replens 246.e.t.1
Conueniunt plures de nomine Iesu, & ibi deuota contemplatio de nomine eius 33.a.t.1
Conuersatio monasterij, baptismus secundus est. 162.b.t.2
Conuersationis alienæ sumus curiosi exploratores aut iudices temerarij 295.k
Conuersationis honestæ institutio 211.m. 249.a.tomo 1
Conuersationis spiritualis, contemplationis primus gradus, ut in consideratione nostra turbemur per timorem, diuina respiremus per spem 161.k.to.1
Conuersationis spiritualis utilis traditio. ibi.
Conuersari sic debet Christi minister, ut ex moribus exterioribus existimentur compositiones interiores 182.h.t.1
Conuersio bona timor domini 164.m.t.1
Conuersio duplex, interior & exterior 45.m.& 92.b.t.1
Conuersio mala, conuersio bona 45.a.t.1
Conuersionem nostram quatuor solent præcedere status 163.h.t.1
Conuersionis perfectę forma 42.f.& 45.b.t.1
Conuersos ad dominum, iam non solicitet carnalium cura parentum 40.h.t.1
Conuersus in tribus per considerationem peccatorum, per metum suppliciorum, & per spem veniæ conuertitur 87.c.t.1
Conuertere anima mea in requiem tuam, pulchre deducitur 109.h.t.1 Interim.
Conuiuium apertum non modo prohibetur, sed clandestinum, & uenenatum susurrium 279 i.tomo 1
Conuiuium magnum est, in quo apponuntur misericordia, iustitia & gratia 50, m.t.1
Cor anteruinam exaltabitur 288.m.t.1
Cor durum, pessimum 128.m.t.2
Cor peruersum 45.c.t.1
Cor hominis prauum, sensus eius proni in malū 154.m.t.1
Cor in quatuor affectionibus est, quid diligas, quid metuas, vnde gaudeas, seu contristeris 45.c.t.1
Cor leuare, quid sit 72.h.t.1
Cor paratum ad aduersa, & prospera 45.e.t.1
Cor sursum habere seu deorsum, tractatur 188. e.t.1 per t.ser.
Cordis custodia, quę prestantior est, sine manu, & linguæ haberi non potest 171.h.i.t.1
Cordis duri conditiones 156.m.t.1
Cordis petitiones tres 47.g.t.1
Cordis instabilitas 215.l.t.2
Cordis pij est, cedere importunitati 107.e.t.2
Cordium nostrorum duritia declaratur 78.h.t.1
Corde infimo qui sint, & qui corde alto 188.f. tomo 1
Corda nostra donec in hoc seculo diuisa sunt pauulatim ad superna leuanda sunt 74.k.t.1
Cornua crucis quatuor 61.m.t.1

Corona

Corona Christus est pro se patienti, & eum coronans 303.m.& a.t.1
Corpus animum aggrauat, ne lumen incircunscriptum videat 271.d.e.t.1
Corpus aut tebernaculum militantis, aut stabulū uiatoris ibid.d
Corpus Christi mysticum se solos esse gloriabantur stulti quidam hæretici 327.e.f.t.1
Corpus luto, sputis & huiusmodi maculatur ictibus vulneratur, confessione perimitur. Anima similiter cogitatione, affectu & concupiscentia vulneratur, & consensu necatur. 162.l.m.s. 1.& per to.sermo.
Corpus quod corrumpitur, &c. quomodo intelligitur 69.k.t.1
Corpus trahit animam in reigonem suam 121.h. to.1
Corporis conuersio non est spernenda 45.c.t.1
Corporis conuersio, qualiter fieri debeat ibi.
Corporis per spiritum castigatio, & afflictio non minus aię, quam corpori proficit 116.e.t.1
Corpori sanitatem non voluptatem, cordi puritatem, fratri pacem, imitationem sanctis compassionem mortuis debemus, & auxilium ab Angelo, pietatem a Deo postulemus 169.h.t.1
Corpore indiget Angelus, vt pie subueniat 240. b.c.t.1
Corpore non indiget Deus ibid.c.& seq.
Corripientes benigne sustinendi sunt 279.f.g.t.1
Corripere debet ecclesiasticus in spiritu diuinitatis in delicto præoccupatus. ibidem & 222.h. i.K.t.1
Correptio si aterna qualiter fieri debeat 81.m.to. 1.& 299.l.t.1.& 71.h.t.2
Correptio prelati necessaria 296.f.t.1
Correptioni sibi factę, quidam impatienter & impudenter se defendunt ibid.
Correptionem mansuete suscipientes, & se corripientes a malis liberant ibid.1. utiliter.
Corripiendi modus 64.f.t.1
Corrupti sunt, & abominabiles, &c. exponitur. 214.i.k.t.1
Corruptio animæ triparitita, corporis quadriparti ta est ibid.
Creatura a noua contra facimus in manu habet innocentiam, contra flagitium continentiam. 5.l. tomo 1
Creaturas duas ad intelligendum se Deus condidit, hominem scilicet, & Angelum 226.a.tomo 1
Credere simpliciter Iesum esse filium Dei, non sufficit ad uitam æternam 67.l.t.1
Credulitas facilitas pessima 134.l.t.2
Crescit anima non substantia, sed virtute 275. g.tomo 2
Crudelitas sacrilega committitur, quum ecclesię ministri quid præter victum & vestitum sibi retinent 189.c.t.1
Crudeles animarum rectores 246.d.t.1
Crumenę sinæ conformatur auarus 263.a.t.1
Crux Christi Iudæis scandalum fuit 63.k.t.1
Crux Christi reflores in conuersatione religionis 55.k.l.m.t.2
Crux preciosa est, amabilis, exultabilis 125.k.& mo 1
Crucis descensionis suasio 62.c.t.1
Crucis quatuor cornua gemmis quatuor, id est quatuor virtutibus ornantur 61.m.& 127. a.tomo 1
Crucem tollere non cessemus 62.d.e.t.1
Cubilia Christi uaria 267.a.t.1
Cubile Iesu triplex est 232.a.t.1
Cubile.
Cui non sapit Deus iustitiam per timorem nec misericordiam per amorem, dicit in corde suo, non est Deus 214.b.t.1
Culpæ, quę contrahitur ex transgressione, triplex modus 159.d.e.t.2
Cultus Dei in tribus consistit 213.e.t.1
Cum famina semper esse, & eam non cognoscere faminam, nonne plus est, quam mortuum suscitare 227.g.t.1
Cupere cum Christo esse, vehementer, ardenter, assidue debemus 284.k.t.1
Cupiditas diuidit ecclesiam latus domini iterum confodit 61.a.t.1
Cupiditas memoratur 138.l.m. & 147.c.d.& 263.m.t.1.& 216.d.t.2
Cur Angelus dixerit, hic erit magnus, & non potius, hic est magnus 13.k.t.1
Cur filius, & non pater nec spiritus sanctus incarnatus est 3.c.t.1
Curia cœlestis prestolatur consummationem nostram 17.c.t.1
Curia romana bonos facilius recipere, quam facere consueuit 139.m.t.1
Curare inueniri fidelis seruus quisque debet 87. f.to.2
Cur non est Deo de bobus, seu alijs rebus ab homine 333.b.t.1
Cura quanta sit Deo de nobis sine de ecclesia. ibidem.
Curæ Dei fidem anima sancta ex duobus habet. 334.i.t.1
Cures prius facere, quā docere, & sic dabis nocitiuæ uocem virtutis 319.c.t.1.& 87.g.t.2
Currere debemus non in nostrorum fiducia meritorum 99.c.d.t.1

Cur-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Currite fratres, tota curia celestis vos expectat. 26.e.t.1
Currentium in odore Christi differentia 265.a.b. c.tomo 1
Currendum in odore unguentorum Christi 264. b.to.1
Curiositas aliqua laudabilis est 3.b.t.1
Curiositas digne reprehenditur 176.b.t.1
Curiositas Eue ibid.d
Curiositas Luciferi ibid.i
Curiositas monachorum perniciosa 184.g.h. tomo 2
Currus Pharaonis, & Principes exercitus malitia, luxuria, amaritia, & huiusmodi 293.i.to mo 1
Currus tres in scriptura leguntur 233.b *In scriptura to.1*
Currum quatuor sunt species 231.d.to.1 *Quatuor.*
Curuæ animæ quæ terrenis inhiant 269.e.t.1
Custodia manus, cordis, oris habenda est 170.a tomo 1
Custoditæ nostræ iugiter intenti flemus 161.i.tomo 1
Custodes ecclesiæ sunt apostoli, & apostolici viri. 347.h.t.1
Curis, caro & os, quibusdam animæ viribus comparantur 162.l.t.1

D

DAuid, inquit; Sicut adipe & pinguedine &c. infundi prius uolens, & sic effunderes & tu disce non nisi de plenitudine effundere 258 h.i.to.1
Dauid, Iosue & alij plures de hostibus triumpharunt, & ipsi soli glorioſi. Et Deus cuncta creauit solus, & de hoste triumphauit cur igitur non solus erit gl.riosus? 39.k.t.1
Dauid multifariam extollitur, & laudatur 331 h.to.1
Dauid omnium mansuetissimus, illius mortem lugebat, qui suam semper sitiebat 249.k.t.1
Dauid regi aliquando maledixit seruus, & eum ulcisci uolenti potius, quam exprobranti succedendum putauit 288.a.t.1
Dauid sanctus cauterio graui uidetur quosdam inurere, dmm dicit, in labore hominum nō sunt 187.d.t.2
Dauid aquam, quam desiderauerat potare timuit 183.k.t.2 *Dauid.*
Dauid sanctitati subreptum, sapientiæ Salomonis illusum, Sansonis fortitudini obuiatum, nil igitur mirum, si adolescentulo in loco horroris, & uastæ solitudinis surripiatur 2.g.t.2
Dauid indicium fuit amoris uehementis de filio parricida, dum dixit, Parcite puero Absalon. 172 m.t.2
Dare uoci nostræ uocem uirtutis qualiter fiat 319.o.t.1.& 87.g.t.2
De aduentu Domini, & sex circunstantijs eius. 1.a.to.1
De amore ardenti, quo anima diligit Deum, & de attentione habenda, quando quis orat, uel psallit coram Deo & Angelis 242.c.t.1
De altitudine & bassitudine cordis 188.e.t.1
De aquæ ductu in natiuitate virginis 101.e.tomo 1
De argentare qualiter debeamus animas nostras. 5.f.g.to.1
De attentatione habenda in seruitio Dei, & ardēti amore, quo anima diligit Deum 242.e.d.tomo 1
De Bethleem Nazareth, monte Oliueti, ualle Iosaphat, Iordane, Caluario, Sepulchro Bethphage, & Bethania 193.b.e.t.1
Debitores sumus debito quadruplici 174.a tomo 1
Debitores sum us præcipue quinque, corpori, cordi fratri, sanctis, & mortuis 169.g.h.t.1
De canticu Ezechiæ 158.c.d.t.1
De circunciſione, baptismo, & uerbo Domini ad Ioannem, sic nos oportet implere omnem iustitiam 36.g.h.t.1
De circunciſione nostra, & triplici testimonio, qđ habere debemus 30.g.h.t.1
Declamationes super Euangelium, dixit Simon Petrus ad Iesum, incipiunt 186.f.t.2
Declinare a malo, & facere bonum, quomodo a à spiritu sancto procedat 76.K.t.1
De consideratione ad Eugenium tractatus incipit 291.k.t.1
De conuersione ad clericos 197.m.t.1.& per totum tractatum.
Decor animæ duplex, innocentia & humilitas. 302.c.d.t.1
Decor non mediocris castitatis, charitas & humilitas 265.b.c.t.1
Decor animę charitas, iuſtitia, patientia 274.l. tomo 1
Decor uerus Deus est 57.l.t.2
Decor, qui cum ueſte induitur, & cum ueſte deponitur, ueſtimenti est, non ueſti.i ibi.k
Decoro corporali sicut aliquis ornatur, & inde concupiſcitur, sic decorem spiritualem sponsæ Deus concupiuit 358.c.d.t.1
De custodia manus, linguę, et cordis utiliter 170 a.t.1.& per to.serm.
De cute, carne, & ossibus 161.l.t.1. per totum sermonem.

De cordis contritione, & tribus speciebus uerę confeſsionis 253.a.t.1
De Dauid, & Golia, & quinque lapidibus 84i m.to.1
Dedicantes ecclesiam Pontifices, quinque facere solent 129.b.t.1
Dedicatio ecclesię, nostra est solennitas 134.g.tomo 1
Dedicationis ecclesiæ uniuersæ cerimoniæ non ad lapides, sed ad nos spectant ibid.b
Dedicationes ecclesiarum, quam dignum sit celebrare 129.l.m.t.1
De die octaua circuncisionis 31.a.t.1
De diligendo Deo tractatus incipit 166.l.t.1
De diuersis affectionibus animæ, & diuersis nominibus, secundum eas 163.g.t.1
De duabus operationibus spiritus sancti, effuſione scilicet & infuſione 258.f.t.1
De duabus notitijs, & duabus ignorantijs 291.i. tomo 1
De duobus discipulis euntibus in Emaus, Euangelij expoſitio. Duo ex discipulis Iesu in fine libri post sermones Gilleberti super cantica.
De duplici aduentu, & penis de argentatis 4.a. tomo 1
De duplici pulchritudine animę 300.c.t.1
De duplici baptiſmo 165.l.t.1
De duplici ignorantia nimium fugienda 288.d. tomo 1
De dura increpatione sponsi ad sponsam ibid.
De eo, quod legitur in Iob: In sex tribulationibus liberabit 180.d.t.1
De eo quod dominus ait: & uos similes hominibus &c. 37.l.t.1
De eo quod scriptum est Beatus homo, qui inuenit sapientiam 178.b.t.1
De ecclesia & synagoga 252.d.t.1
De erroribus quorundam negantium nuptias, & circa baptiſmum paruulorum purgatorij ignē, & orationes pro defunctis 328.m.t.1. & per totum sermonem utiliter, & argutiſſime.
De exemplis obedientiæ 120.e.f.t.1
Defenſio culpæ uel excuſatio perniciosa. 256.h. tomo 1
Defenſio peccatorum culpatur 178.g.t.2
De fructu & modo pertinentibus ad opus redemptionis 247.l.m.t.1
De gratia & libero arbitrio, incip. 147.k.t.1
De gemina consideratione sui 133.l.t.1
De gloria Deo tribuenda pro bonis suis nobis impenſis 250.f.t.1
De habitu, actione, & sermone, & . 210 h.t.1
De his, quæ semper sectanda sunt a mente deuota 285.g.to.1
De humilitate & patientia 188.m.t.1
De imagine siue uerbo Dei, & de erroribus Gilberti Porretani 380.c. tomo 1. & per totum sermonem
De intellectu, & affectu 70.h. & 72.g.t.1
De incarnatione Christi per Patriarchas & Prophetas prenunciata, & ab eis ardentiſſime prestolata 237.i.t.1
De interiori domo tractatus incipit 218.d.t.2
Delectamenta sanctorum quę sint 109.b.i.t.1
De laude reciproca sponſi, & sponſę 304.c.t.1
De lamentatione virginis Mariæ, in fine libri post sermones Gilleberti super cantica canticorum, & ibi consequenter doctrina utilis pro uita monastica deuote tenenda
Delectamur per uoluntatem, per rationem exercitamur 212.i.t.1
Delectatio illecebroſæ cogitationis, & ſi paruam in anima moram faciat, fedatamen post se relinquit uestigia 197.d.t.1
Delectatio sancta declinat occupari secularibus desiderijs 65.a.t.1
Delectationes, quæ in Deo sunt, quæ sint. 47.e.tomo 1
Delendus fucus fugacis huius nitoris, ac nitor gloriq coloratæ 133.l.t.2
Delicati cibi monachorum culpantur 183.b. & 184.c.t.1 *Valde utiliter*
Delicato nimis ocio per contemplationem dormitare cupit, qui non prius exercitatus quieſcere appetat 302.c.d.t.1
Delicię spirituales, & seculares in eodem se non compatiuntur 6.e.t.2
Delicta, & occultæ concupiſcentiæ noſtræ, & alienæ in nos malæ ſi nostri non dominantur a maximo liberabimur peccato 180.h.t.1
De ligno, fœno, & ſtipula 182.c.t.1
Deliquentes quæ nuis in magnis, uix ferimus reprehendi, sponſa in oppoſitum 300.e.t.1
De luciferi deiectione 257.K.t.1
De miraculo in nuptijs facto 39.l.m.t.1
Dæmonum habitatio à nubibus, & infra eſt in aere iſto caliginoso inter cœlum, & terram. 312.g.h.t.to.1
Dæmonium meridianum, quid sit. 127.a.t.1
De multiplici utilitate uerbi Dei 176.d.e.per totum.
De mundis piſcibus 225.i.t.1
De nigredine, & formoſitate sponſę 270.h.t.1
De nigredine, & formoſitate sponſi 176.l.t.1
De nimia quadam fallacia presentis uitæ 138.k. tomo 1
De nominibus Iesu 31.i.t.2
Donnona militia. 191.m.t.1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nouum militiæ & per totum tractatum
De nouem ordinibus Angelorum 259.m.t.1
Dentium multiplex situs, ordinatus, & natura, per quos uiri monastici designantur 211. a.b. tomo 1
De obedientia, patientia, & sapientia 157.b.t.1
De ornatu sponsæ, & quomodo anima sancta cœlorum dicitur 274.i.t.1
De octo beatitudinibus 106.c.t.1
De ordine uitæ & morũ institutione incipit 233. l.m.to.2
De oratione dominica incipit 48.b.t.1
De osculo pedis, manus, & oris domini 238.d. tomo 1
De planctu Bernardi pro morte Gerardi fratris sui 271.d.t.1
De præcepto & dispensatione tractatus incipit. 155.b.c.t.2
De primordijs, medijs & nouissimis 166.b.t.1
De pronunciatione, Iesu Christus nascitur in Bethleem Iudæ 16.e.t.1
De quadruplici debito 174.a.t.1
De quatuor uirtutibus Cardinalibus, & quatuor unguentis Christi 263.e.t.1
De quatuor continuis solennitatibus, natalis scilicet domini Stephani, Ioannis, & Innocentium 29.m.to.1
De quatuor generibus tentationum 287.g.t.1
De gradibus humilitatis, tractatus incipit 171.b tomo 1
De quatuor modis seu speciebus orandi 177. b. tomo 1
De quatuor generibus spirituum, uidelicet Dei, Angeli, hominis, & pecoris. 240. b.t.1
De querimonia ecclesiæ contra suos impugnatores 278.a.t.2
De relinquenda propria uoluntate 165. l.to.1
Descendi. Christus ad te in carcerem 264.k.t.1
Descendit Christus misericorditer 173.i.t.1
Descendere de Cruce, quare Christus noluerit. 61.k
Descensio, & ascensio nostra 210.g.t.1
Descensio gradus in uiam peccati 147.g.to.1
Descensionis septem gradus habet humilitas 229 c.tomo 1
Descriptio exultationis supernorum ciuium in Mariæ assumptione 91.b.t.1
De septem donis spiritus sancti contra septem uitia 167.i.t.1
De septem misericordijs 86.k.t.1
De septem panibus, quibus turba reficitur. ibi.e
De septem spiritus 175.k.t.1
Deserti quadrifarium est genus. 231.c
Quadrifariam t.1
Desideria hominum in tribus maxime constituta sunt 23.i.t.1
Desiderium electorum informe est 229.g
Triforme. 1.c
Desiderium insatiabile cordis humani 199.d.e.f. 167.e.to.2
Desiderium triplex est memoria sanctorum proueniens 112.e.f.t.1
Desiderium, uox est etiam ualida. 342.a.t.1
Nunquid.
Desperatio ex ignorantia Dei nascitur, & qualiter sponsa pulchra dicatur inter mulieres 292 a.d.t.2.& seq.
Desperare nullus debet pro magnitudine cuiuslibet primus 39.a.b.t.1
Despe, & timore 308.i.309.k.t.1
Desponsata Maria, quare fuerit 11.d.t.1
De summo, & incircumscriptio spiritu, qui est Deus, & qui dicatur pedes domini 241.i. tomo 1
De statu, & compositione ecclesiæ 301.m.t.1
De tentatione prouectorum monachorum, & de hæreticis 226.g.t.1
Detractio fraterna pessima 40.d.t.1
Detractio reprehenditur 170.c.268.m.& 134. b.t.2.180.g.t.2
Detrahentium uirulenta pestis 269.a.b.t.1
Detractor, & adulator, qualiter capiantur 325. c.to.1
De tribus apparitionibus 33.k.t.1
De tribus aquis 123 l.124.d.t.1
De tribus cellis, uinaria, aromatica, unguentaria. 266.i.t.1
Habes igitur.
De tribus modis contemplationis 265. d.t.1
De tribus Magis 34.b.t.1
De tribus ordinibus ecclesiæ 187.l.t.1
De tribus unguentis spiritualibus, quæ sunt deuotio, contritio, & pietas 246.c.t.1
De triplici aduentu, et carnis resurrectione 6.l. k.to.1
De triplici cohærentia uinculorum, clauorum, & glutinorum 160.b.t.1
De triplici custodia, manus, linguæ et cordis 170 a.tomo 1
De triplici genere cogitationum 124.e.t.1
De triplici iudicio, proprio, humano diuino 182. b.to.1
De triplici modo dilectionis, qua Deum diligimus 260.b.t.1
De triplici genere bonorum, & uigilantia super cogitationibus 168.f.t.1
De triplici misericordia, & quatuor miserationibus 167.f.t.1

De

De triplici timore, quo quisque timere debet, ne perdat gratiam bene operandi 303.m.t.1
De triplici flore, uirginitatis scilicet, martyrij, & bonæ operationis 302.b.t.1
De triplici utilitate aduentus domini 7.c.to.1
De triplici profectu animæ, quæ fit per osculum pedis, manus, & oris domini 239.i. k.tomo 1
De uberibus sponsi domini Iesu Christi 244. f.to mo 1
De uerbis Abacuc. Super custodiam meam stabo 161.f.to.1
De uerbis apostoli. Non est regnum Dei esca & potus 171.i.172.a.to.1
De uerbis Apostoli. Qui gloriatur 162. b. tomo 1
De uerbis Apostoli. Apparuit benignitas 33.k. tomo 1
De uerbis domini. Omnis qui se exaltat humiliabitur 173.g.t.1
De uerbis Esaiæ. Vidi dominum sedentem 115. m.116.c. & seq.
De uerbis Esaiæ ad Acham. Pete tibi signum. 2. m.tomo 1
De uerbis psalmi. Quis ascendet 183.n. tomo 1
De uerbis psalmi. Audiam quid loquatur 164. c.tomo 1
De uerbis libri sapientiæ. Iustum deduxit 173. l.tomo 1
De uerbis Originis 184.b.to.1
De uita, & quinque sensibus animæ, & ibi utiles omnino similitudines 165.g.t.1
Deuotio de beneficijs Dei, & gratiarum actione. 247.g.t.1
Deuotio habenda est circa diuinum officiũ 242. e.f.& 303.b.t.1
Deuotio infrigidis accenditur affatu, aspectu uel memoria spiritualium uirorum 253.i. k.t.1
Deuotio tractatur 26.b.& 71.b.c. & 75.a.b. & 137.b.
Deuotio unguentorum est animæ dolorem lenies. 258.k.t.1
Deuotionis, & charitatis feruori ac dulcedini anhelans nil aliud, quàm osculum petit 205. b.tomo 1
Deuotionis gratia datur in piatione persistentibus 205.l.t.1
Deuotionis nostræ gratiam, quatuor uidentur adaugere 228.k.to.1
Deotæ Deo animæ, uicissim apparet, & disparet Christus sponsus 284.k.l.t.1
Deuoti quique Deo semper suppliciter, orare debent dicendo, cito anticipent nos misericordiæ tuę 356.c.t.1
Deus amat ut charitas, nouit ut ueritas, sedet ut equitas, dominatur ut maiestas, regit ut principium, tuetur ut salus, operatur ut uirtus, reuelat ut lux, assistit ut pietas 143.m.t.2
Deus, Angelus, homo sibi inuicem cooperantur in sanctum, & castum Christi, & ecclesiæ connubium 348.a.t.1
Deus charitas est, & quanto quis Deo coniunctior tanto charitate plenior 272.i.K.t.1
Deus cordis arcana clarissime contuetur 200.h. tomo 1
Deus cui proprium est misereri, ex se miserandi sumit materiam, quod autem condemnet, eum cogimus 242.a.b.t.1
Deus curam habet nostri 49.d.t.1
Deus de seruitute creaturæ corporeæ non efficaciam, sed congruentiam quærit 241.h. tomo 1
Deus dilexit nos tribus modis 260.k.t.1
Deus diligendus est sine modo ibid.l
Deus eleemosynam non recipit de manu raptoris, feneratoris, & hypocritę 338.a.to.1
Deus est in creaturis 12.a.t.1
Deus est in omni loco, sed dissimiliter: 134.h.tomo 1
Deus est pœna reproborum 145.m.t.2
Deus est trinus, & unus ibid.c
Deus & beati spiritus cum eo, tribus modis uestigandi sunt 142.d.t.2
Deus æternitas est, ideo non reperitur nisi ab his, qui perseueranter eum quærunt 189.d.t.1
Deus ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia a.b.& 143.b.t.2
Deus exercet uindictam in hostes per tria 231, g.tomo 1
Deus facit quod uult ipsa sola uoluntate uolendi 241.f.g.t.1
Deus hominem non tanquam asinum aut bouem, sed tanquam uoluntarium habere uoluit 181 m.tomo 1
Deus idem semper manens, non tamen semper est eiusdem efficaciæ 315.d.t.1
Deus ignis consumens est ibid.i
Deus in libertate posuit hominem primum 43. e. tomo 1
Deus in nobis loquitur pacem, pietatem iustitiam 284.a.b.t.1
Deus in omnibus creandis, gubernandis, & disponendis, corporis non indiget instrumentis 240 a.tomo 1
Deus in reparatione nostra non tantum potentiam, sed & sapientiam ostendere uoluit 10. b.c.tomo 1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Deus longitudo propter æternitatem 146.c.t.2
Deus mandando impossibilia non homines præuaricatores facit, sed humiles 302.e.t.1
Deus misericordiarum 28.k.t.1
Deus misericorditer apparuit in carne 241.i.k. tomo 1
Deus modum acceptat, omnia enim fecit in numero, pondere, & mensura 30.k.t.1
Deus non humiliatis, sed humilibus dat gratiam. 188.c.to.1
Deus non pater iudiciorum seu ultionum, sed pater misericordiarum dicitur 28.K.t.1
Deus non plene cognoscitur, nisi ab his, a quibus perfecte diligitur 244.e.t.1
Deus omnia in omnibus, iucundum, utile, honestum. 23 i.to.1
Deus operatur in nobis velle, & perficere 144. k.tomo 1
Deus optimus totus 142.d.t.2
Deus qualiter comprehendi possit in hac uita 146 d.tomo 2
Deus quamuis omnipotens non tamen potuit facere creaturam ei æqualem 13.i.t.1
Deus quærendus est debito tempore, modo, & loco 343.k.t.1
Deus quibus apparere solet 282.c.d.t.1
Deus quid est, & alia multa de Deo, 38.i.& 53. f.& seq.& 247.c.t.1.& 143.m.t.2
Deus quid est? quo nihil melius cogitari potest. 143.b.to.2
Deus, qui erexit hominẽ lapsum, dedit stanti Angelo ne laberetur 264.i t.1
Deus ratione utentibus lux est, recte utentibus uirtus, uincentibus gloria 240.a.t.1
Deus requiri uult, quod pollicetur 15.b.t.1
Deus se ostendit animę secundum varias formas iuxta varias ipsius animæ dispositiones, & affectus 283.e.f.t.1
Deus simplex est, simplicitatem cordis requirit. 189.b.t.1
Deus solicite quærendus est 355.a.t.1
Deus timeri exigit ut dominus, honorari ut pater ut sponsus amari 355.i.t.1
Deus ubique est 134.h.t.1
Deus uera uita animæ inter hoc separat malum. 146.l.t.1
Deus ueritas est, & tales quęsitores requirit, qui quærant eum in spiritu & ueritate 189.d.tomo 1
Deus uideri non potest in hac uita sicuti est. fo. 282.a.t.1
Dei gratia temperatur nobis 137. f.t.1
Dei infirmum fortius est hominibus 195. c. tomo 1
Dei maxima ad hominem beneficia 177. m. tomo 1
Dei potestas seruo reuelatur, mercenario fœlicitas, filio ueritas 160.m.t.1
Dei uerbi lingua, fauor dignationis, animæ uero deuotionis feruor 301.i.k.t.1
Dei uicissitudines euntix, & redeuntis in anima. 342.a.t.1
Dei uisio fit diuersis modis 283.c.t.1
Deo credidisse eum uidisse est 325.f.t.1
Deo inuenire non conuenit, sed prævenire, inuentio enim præuentionem excludit. folio 348. d. e.tomo 1
Deo nil maius potest cogitari 80.i.k.t.2
Deo non intendere, sed in seculum, secularis est animę, neutram generum speciosam habenti. 365.g.h.t.1 utiliter.
Deo non tollit fuit esse ab æterno, nec erit esse in æternum 282.l.m.t.1
Deo reputare debemus, si quid uirtutis habemus, alioquin fures sumus 251.a.t.1
Deo tribus uinculis constringimur 160. b.t.1
Deo tripliciter fruemur in paradiso 111. g.t.1
Deum cogita factorem tuum, cogita benefactorem, cogita patrem, cogita dominum f. 255.a. b.to.1
Deo consulentem, & audire nolentes, condemnãtem eum finaliter audient 161.h.t.1
Deum diligendi modus triplex 260.h.t.1
Deum diligere toto corde, tota anima, tota uirtute, quid sit ibid.l.k
Deum omnes ignorant, qui ad eum conuerti nolunt 292.e.t.1
Deum timere in hoc seculo, tota est nostra beatitudo 112.c.t.1
Dextera & læua Christi, quid significent fo. 20. g.to.1
Dextrę & sinistræ nominibus prospera, & aduersa designantur 308.i.t.1
Diabolus efficacius machinamentum non habet ad tollendam charitatem, quam ut in cautę in ea faciat ambulare 260.g.t.1
Diabolus elaborat ut creaturam rationalem in utraque sua qualitate corrumpat. f.46.g.t.1
Diabolus horribilis a fideli non timendus. f. 140. k.tomo 1
Diabolus in cælo iudicatus est, quia inuenta est iniquitas eius ad odium 334.m.t.1
Diabolus inuidet humano generi 141.b.t.1
Diabolus mendacij pater 1.d.t.1
Diabolus propter superbiam cecidit, & si ita factum est cum Angelo, quid de me fiet terra & cinere? 312. k.t.1
Diabolus quare cecidit 343. h.t.1

Diabolus scandalorum suggestor 43.h.t.1
Diaboli deiectio, nobis debet esse humiliationis occasio 312.k.t.1
Diaboli duplex malitia 125.k.l.t.1
Diabolo ignis infernalis paratus est, & si nondũ præcipitatio 114.d.t.1
Dialogus deuotus Angeli, cum uirgine Maria. 14.c.t.1.& per totum sermo.
Dicere uerbi diuini ad animam, & animæ uerbo respondere, quid sint 301.i.t.1
Didicit Christus in carne obedientiam, & misericordiam 314.i.t.1 *Denique.*
Dies aspirans & umbræ inclinatę, quę sint, folio 339.d.t.& per totum sermo.
Dies diei eructans uerbum, exponitur. fo.205. e. tomo 1
Dies duo sunt 19.h.& 34.i.t.1
Dies infructuosos, qui præterierunt, nec recupera ei queunt, necesse est recuperari in amaritudine animæ nostrę 260.i.t.1
Dies inspirans respirans, aspirans 340.a tomo 1
Dies iudicij veniet, ubi plus ualebunt puræ corda, quam astuta uerba 3.k.t.2
Dies octo, in quibus spiritualis homo nascitur, & die octauo circumciditur 32. e.f. t.1
Dies proficientes habentur 306.f.to.1. *Dices.*
Dies quartus fœtidus, & fœtor quatriduani Lazari, quid denotant. 62.e. & 94.c.95.d.tomo 1
Dies sanctos celebrant plures sine deuotione 3.g. tomo 1
Dies tres 18.m.t.1
Die, qua Deus condidit, redemit hominem, hoc est sexta feria. 62.d.e.t.1
Diem extremi iudicij, pauci uenturum esse sciũt, quamuis uideatur omnibus esse nota, quoniam pauci sunt, qui saluantur. folio 19.i. tomo 1
Differenter est Deus in creaturis 11.a. t.1
Differentia eorum, qui simul in monasterio uiuũt. 71.m.t.1
Differentia inter martyres, & confessores, quę sit 51.c.t.1
Differentia quadruplex eorum, qui Christum sequuntur 210.l.t.1
Differentiæ actuum antiquę legis & nouæ, immo & similitudo 293.l.m.t.1
Differentię quatuor sunt, cognitorum, non cognitorum, cognoscentium, & non cognoscentium. 214.m.t.1
Differentiæ, quæ inter sapientem, & stultum reperiuntur 325.b.t.1 utiliter.
Differentiæ ordinum, & obseruantię eorum tractantur 162.i.K.t.2 *Nam qui.*
Definitio opinionis, fidei, intellectus. folio 142.d. tomo 2
Dilatari oportet animam, ut fiat habitatio Dei. 225.f.g.t.1
Dilatatio pœnitentiæ usque ad mortem periculosa est ualde 214.k.t.1
Dilectio causa quęsitionis, quęsitio fructus dilectionis est 356.d.t.1
Dilectio Dei habet uinum æmulationis, dilectio proximi, oleum mansuetudinis. folio 298.b.tomo 1
Dilectio duplex, carnalis & spiritualis. fo. 245. e.tomo 1
Dilectio fortis ut mors, dura sicut infernus æmulatio 40.c.t.2
Dilectio quinque partita est 165. h.t.1
Dilectio sola regnare debet in nobis 149. h. tomo 1
Dilectio triplex, qua Deus diligi debet. fo.260.h. to.1.& per totum ser.utiliter.
Dilectio triplex excludens tria, quæ non sunt ex patre 261.l.t.1
Dilectionis aculeus Iesus, & hic crucifixus. folio 165.d.t.2.per totum sermonem
Dilectionis discretio 261.m.t.1
Dilectionis formam a Christo disci. 261.d.t.1
Dilectionis ordo 307.m.t.1.utiliter.
Dilectum inter lilia pasci, non de corporalibus liliis, sed de spiritualibus intelligendum est 335 h.i.to.1
Dilexit nos Christus dulciter, sapienter, fortiter. 260.k.t.1
Diligamus Christum, &c. 35.f.t.1
Diligit Deus diligentes se 335.d.t.1
Diligendi Deum modus est, eum diligere, sine modo 164.k.l.t.2
Diligere dominum Deum, toto corde, tota anima, tota uirtute debemus, in hoc enim est uera sapientia 307.m.t.1
Diligitur Deus ineffabiliter ab Angelica creatura 260.k.t.1
Diligendus est Christus Iesus, & ratio quare. 259.d.260.e.t.1
Diligendum non est semper amplius, quod prius curandum est 306.d.e.t.1
Diligere ex se toto Deum quisque debet a quo se totum habet 166.m.t.2
Diligere opere, & ueritate qualiter fit. 306.i.t.1
Diligere proximum, Deum in causa habere necesse est 170.m.t.2
Diligere, quæ circa summum sunt, summa demẽtia est. 67. f.t.2 *Et quid mirum*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diligere nosipsos debemus propter Deum. folio 168.c.tomo 1
Diligeret temporalia magis, quam spiritualia summa est dementia 32.i.2
Diligere tota anima, est sapienter amare. fo. 261. l.tomo 1
Diligere toto corde est omne, quod blanditur amore Christi postponere 261.c.t.1
Diligere tota virtute est fortiter pro iustitia sustinere 262.e.t.1 Quod si etiam.
Diligere uanitatem, & contemnere veritatem, uanum & iniquum est 15.d.t.2
Discere a Christo debet quisque Christianus, quo modo Christum diligat 261.l.t.1
Discere Iesum, omni scibili salubrius. f.55.h.t.2
Discernet Deus in iudicio inter electos, & reprobos 341.g.h.t.1
Discernere nemo ad purum potest, malum innatis a malo seminato 284.c.t.1
Discerne qualis ex te, qualis sis dono Dei. folio 133.l.t.1
Disciplina claustri qualis esse, & qualis non esse debeat 41.e.t.2
Disciplina memoratur 25.d.t.1.57.l.t.2
Disciplina moralis docet subesse, coesse, praesse. 266.i. Habes igitur 1. 1
Disciplina summa ibid.k.i
Discipuli carnaliter diligebant Christum, cum de eius discessu tristes erant 261.m.t.1
Discretio est auriga virtutum 33.i.& 306.c. t.mo 1
Discretio in obedientia reprehenditur 40.g.t.1
Discretio non uales absque charitate, nec econtra 266.m.to.1
Discretio omni virtuti ordinem ponit 306.c.tomo 1
Discretio resistendi tentationib. 357.i.k.t.1
Discretio tractatur 33.i.& 64.e.f.t.1
Discretione ordinatur charitas 305.m.t.1
Dispar meritum is habet, qui socialiter uiuit ab eo, qui utiliter praest 266.m.t.1
Dispertite lingue tanquam ignis implent domos nostras spirituales 77.l. Itaque t.1
Dispensatio prelatorum mala, dispensatio nō est, sed dissipatio 137.i.k.t.2 Quid inquis.
Dispensatio prelatorum pernitiis modus ibi.i Vidit ciuitatem.
Disputatio probans voluntatem cogi non posse. 352. e.to.1
Disputatio profunda de imagine, uerbo, & de anima & sua rectitudine, & magnitudine 350. d.tomo 1
Disputatio subtilis de imagine sine verbo Dei, & de anima, quę ad imaginem est. Et de erroribus Gilberti Porretani. Ibidem c.& per totum sermonem
Dissentiat sibi, qui cupit Deo consentire 356.f. tomo 1
Dissimulare fratrum delicta, exemplo Ioannis nō debemus 81.m.to.1
Dissimulatio pœnitentię usque ad mortem pericu losa est ualde 214.k.t.1
Dissolui cupiunt sancti, quod formidabile est peccatoribus 313.l.m.t.1
Distantia locorum ueram amicitiam disiungere non potest 32.l.t.2
Distantia, quanta est inter pastorem & gregem tanta esse debet inter episcopum & plebem. 225.b.to.1
Distinguendum semper est inter manifesta, & dubia 257.a.to.1
Distinctio trium graduum in dominica incarnatione 145.k.t.1
Diuersa uulpecularum genera declarantur 325 a.b.c.to.1
Dimidens actum a fide, inique diuidit 269.f.t.1
Diuinitatem non esse Deum, & similia dicentes improbantur 351.k.t.1
Diuinus sermo potio est 238.f.t.1
Diuina maiestas, etiam cedit amori 319.b.t.1
Diuina nomina mutantur pro mutabilitate affectuum animæ 163.g.t.1
Diuina unitas, qua tres substantiæ in Christo, una persona sunt 144.b.t.2
Diuini amoris erga nos geminum argumentum. 54.b.to.1
Diuinorum conscij secretorum tres sunt 233. h. Diuinorum.
Diuine uisionis excellentia, & gustus diuinæ dulcedinis varietas, pro uariis animæ desideriis. 282.m.& per totum sermo.t.1
Diuinæ unitatis excellentia 146.f.t.2
Diuine uocis utilitas multiplex 176.e.f.t.1
Diuitias scire, & possidere, differunt 267.f. t.1
Diuitiæ salutis, quæ sint 21.b.t.1
Diuitiarum amor insatiabilis 199.e.t.1 Postremo
Dixit insipiens in corde suo, non est Deus, exponitur 214.b.t.1
Docet Deus sine corpore, sicut & apud ueteres docebat hominem scientiam 341.i.t.1
Doctoris boni conditiones 319.c.t.1
Doctoris illius uocem libenter audio, qui non sibi plausum, sed mihi planctum moueat. Ibidem
Doctores cum dicantur Petrus & Paulus, quid nos docent 82.i.t.1

Doctrina sana nos uendicat a carnalibus desideriis, scripit mundo, & acquirit Deo 246.a.tomo 1
Documenta salubria ad salutem consequendam. 200.l.t.1
Dolere in nobis ipsis debemus, si inuidos nos esse sentiamus 306.f.t.1
Dolor contritionis frænandus, & non interpolandus est, commemoratione beneficiorum Dei, & laudes eius 247.m.t.1
Dolor nimius non deliberat 2.c.t.2
Dolor uehemens beati Bernardi de morte Gerardi monachi fratris sui. 271.f.t.1
Dolentium planctus, & huiusmodi naturales emissiones sicus nec usus creat, nec præmeditatio formal, sic flagrans amor, cum intra se cohiberi non valet, non attendit quo ordine quaue serie ebullias 331.d.t.1
Dominus aliquando sedet in valle Iosaphat 231 e. Dominus sedet.t.2
Domini est salus, & non liberi arbitrij. fo. 153. .c.to.2
Domus domini tria patitur pericula 130.k.t.1
Domus felix, in qua de Maria Martha conqueritur 93.g.t.1
Domus orationis sicut & domus in quæ erant discipuli congregati, cella potest dici uinaria. 305.m.to.1
Domus scopis mundata, sed uacans, quid sit 92. a.to.1
Domus spiritualis timore est instruenda, patientia roboranda, longanimitate dilatanda 304. f. tomo 1
Domum Dei spiritualem se esse cognoscat, qui nō in carne, sed in spiritu ambulat. ibid.
Domum fabricare Deum uolens, quomodo facere debeat 130.g.h.i.t.1
Domestici ecclesię, inimici eius, & ibi de ambitione ecclesiasticorum 287.i.t.1
Donum accipiendo, osculanda est manus. f.239. g.to.1
Donum non omne, quamuis spirituale, prodit de cella uinaria 305.b.t.1
Dona Dei ascribere sibi, pessimum est. fo. 356. b.to.2
Dona septem spiritus sancti tractantur 66.f.t.1. & 223.c.t. 1. & per duas columnas seq.
Dona septem spiritus sancti, septem sunt phialæ, ex quibus effudit oleum Christus in uulneribus nostris 256.i.t.1
Dona septem spiritus sancti, ualent contra septē gradus peccati, si bene ordinentur 167.i. tomo 1
Donationum Dei ordo ad animam, quam de peccato liberat 293.k.to.2
Donec inclinentur umbræ, umbrarum nomine hoc in loco designantur contrariæ potestates 339. d.to.1
Donec in sacris scripturis quandoq; sumitur inclusiue, quandoq; exclusiue. f.339.g.h.t.1
Dormit inter medios cleros anima, quę amore potius, quam timore supplicij proficit. fo. 309.to mo 1
Dotes animæ, carnis continentia, cordis industria uoluntatis rectitudo 250.f.t.1
Dotes mirabiles, ac uirtutes, quibus quilibet nobilis dotari debet, ubi milites laudantur, quod non sunt uenatores 192.g.h.t.1
Ducem adsumat sibi sponsam, qui uias uitæ ingredi desiderat 347.l.t.1
Duo brachia sponsi 4.a.t.1
Duo consideranda sunt in opere nostræ redemptionis 247.l.m.t.1
Duo minuta Deo offerenda sunt, ideſt corpus & anima 42.h.t.1
Duo necessaria ad iustitiam exercendam. f. 171, m.to.1
Duo nobis in hæreditatem reliquerat Adam. fo. 59.m.to.1
Duo rerum genera in natiuitate Christi non solum diuersa, sed & dissimilia valde. fo. 27.l. tomo 1
Duo sunt de Christo, unum nobis cognitum, alterum incognitum, similiter & de spiritu sancto 217.f.tomo 1
Duo tempora scilicet quadragesimę, & quinquagesimæ celebrat ecclesia 77.a
Duæ res consolantur ecclesiam presentem. f. 323 c.t.1
Duę sunt operationes spiritus sancti, effusio scilicet & infusio 258.e.t.1
Duplex pudor 196.f.t.1 Est pudor.
Duplex spiritus, quem Heliseus postulabat ab Helia, quis sit 71.l.m.t.1
Duplici pane nos cibat Deus 43.m.t.1
Duplici stola uestiri sanctos, quid sit, et stolæ quę sint 109.m.t.1
Duritia cordis nostri, culpatur deuota exclamatione 28.b.to.1
Duritiam cordis, quomodo quis incurrat, & quid sit cor durum 128.m.to.2

E

EBrietas duplex 207.e.t.1
Ebrij Apostoli fuerunt in die Pentecostes nō musto, sed spiritu sancto 305.m.t.1
Ebrij omnes, qui fuerint, non uno modo inebriantur 229.d.t.1
Ebriam se non negat sponsa 305.m.t.1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine 309 c.tomo 1
Ecce iste venit saliens in montibus, qui sint illi montes & colles, longa disputatio 310.h.t.1. *& per totum sermonem.*
Ecce, quàm bonum, & quàm iocundum: exponitur 215.c.t.1
Ecce vicit Leo exponitur 208.m.t.1
Ecclesia a Iudæis repulsa in gentem magnam, id est in fines orbis terrarum missa est.fo. 280.b. tomo 1
Ecclesia Christianorum, & synagoga Iudeorum memoratur 252.d.t.1.*& per to.ser.*
Ecclesia Christi quare ab uniuersitate gentium suscepta est, & non synagoga 278.b.t.1
Ecclesia conqueritur de suis impugnatoribus, uel de his, qui fraternitatis unitatem impugnant 278.a.to.1.*per to.sermo.*
Ecclesia persecutionibus creuit 280.l.t.1
Ecclesia plangit tam illos, qui scire contemnunt quomodo sit uiuendum, quam illos, qui scientes, nihilominus male uiuunt folio 291.*f. tomo* 1
Ecclesia primitiua Christum abeuntem rogat cito reuerti 341.e.t.1
Ecclesia quomodo, quæ ue ratione inuenta dicatur 346.c.t.1
Ecclesia recumbit mtus, sed ecclesia interim perfectorum, spes tamen est nobis 252.h.t.1
Ecclesia reperit diuitias diuinæ misericordiæ in foraminibus uulnerum Christi 322.*f.* t. 1.*& per totum sermonem.*
Ecclesia, seu deuota anima, a domino soror, sponsa & filia appellatur 244.e.t.1
Ecclesia synagogæ non inuidet, sed ad eam nititur introducere Christum 349.l.m.t.1
Ecclesia sponsa, celos suos habet 276.i.t.1
Ecclesia sponsa ideo plus diligit, quia ei plus dimissum est 153.l.t.1
Ecclesia sponsa Christi, optat trahi post sponsum. 262.*f.*t.1
Ecclesiæ amaritudo amarissima 39.b.c.to. 1.*&* 287.K.t.1
*Ecclesiæ complementum, finis est omnium f.*333. e.to.1
Ecclesiæ cura quanta sit Deo *ibi.b*
*Ecclesiæ dedicatio, nostra est solemnitas.f.*134.*f. tomo* 1
Ecclesiæ dignitates ab ambitiosis impudenter quæruntur, quo fit vt nil restet, nisi aduentus filij perditionis 139.b.c.t.1
Ecclesiæ domestici inimici eius 287.k.t.1
Ecclesiæ lecti, laquearia & tigna, quæ sint f. 307 *m.t.1.per totum sermonem*
Ecclesiæ ministri timeant, quia bona ecclesiæ impiæ & sacrilege, non in usus pauperum extendunt 276.d.t.1
Ecclesiæ nomine non tantum una anima, sed multarum unitas designatur 322.h.t.1
Ecclesiæ lugenda nimia miseria, & quomodo in pace amaritudo eius amarissima 39.c.c.1.*&* 287.k.t.1
Ecclesiæ prælati quales esse debeant 301. *a.t.1. per totum sermonem.*
Ecclesiæ profuerunt persecutores obesse cupientes 280.l.t.1
Ecclesiæ pulcher status, auctoritas prælatorum, cleri decus, populi disciplina, monachorum quies 302.b.t.1
Ecclesiæ quatuor tentationes 138.*i.& 287.f.t.* 1.*per totum sermonem.*
Ecclesiæ quærimonia contra suos impugnatores, & contra eos, qui impugnant unitatem fraternam 278.a.t.1
Ecclesiæ quæ ex gentibus est, & synagogæ comparatio 252.d.t.1
Ecclesiæ quod deest, perfectionis in uno, suppletur in alio 250.d.t.1
Ecclesiæ status & positio, & quomodo per actiuã uitam, quæ sub obedientia agitur, perueniatur ad contemplatiuam 301.*m.t.1.per totum sermonem*
Ecclesiæ typus in partibus præcessit, & sacramenta nostræ salutis in exitu Israel de Aegypto, & in transitu maris, baptismã significatur. 294.*i.t.*1
Ecclesiam custodiunt Apostoli, & Apostolici uiri, ab ea assumpti 347.*h.t.*1
Ecclesias si uineas intelligimus, uulpes hæreticos apertus est sensus, ut hæretici potius capiantur, quam effugentur 326.*m.t.*1
*Edenda tria in sanctis nobis apponuntur fo.*232. *a.t.1.Tria.*
Edificare super fundamentum lignum, fenum stipulam, aurum & argentum, quid sit. 182.*d. tomo* 1
Edulium carnis, quod nobis apponitur ad edendum, trifariam est 231.*h.t.*1
Quod nobis.
Efficax nil tam ad gratiam promerendam, & retinendam inuenitur, quam si omni tempore non inueniamur altum sapere, sed timere 351.*m. tomo* 1
Efficax nil adeo inuenitur ad curanda conscientiæ uulnera, quàm Christi uulnerum sedula meditatio 324.*k.t.*1
Effundere nemo debet, nisi plenius, ad exemplum fontis, uel conchæ 258.*i.t.*1
Effusio

Effusio nominum Christi 253.*b.c.t.*1
Effusum non integrum sponsi nomen capiunt adolescentulæ, & animæ nondum perfectiæ 259. *a.to.*1
Eger sicut se habet ad medicum, sic peccator esse debet ad creatorem 227.*c.t.*1
Ego dixi in dimidio, exponitur 158.*d.t.*1
Ego flos campi, sponsa monstrat quietis lectulum sponsus uocat ad campum, ad exercitium prouocat 303.*m.t.*1
Ego quos amo arguo 297.*g.t.*1
Egrediamur de conclaui seculi 18.*a.t.*1
Egredimini de sensu carnis, ad mentis intellectũ. 35.*k.t.*1
Egredimini filiæ Sion, exponitur. 206.*h.t.*1
Egredietur uirga, &c. exponitur. 9 *g.t.*1
Egressus uel eiectus, a domino non reuertetur oculus eius, ut uideat bona 356.*b.t.*1
Elationis peruersitas inuehitur 30. *e.t.*1
Electorum omnis profectus, quatuor gradibus distinguitur 225.*c.t.*1
Electorum signa quædam enumerantur 42.*i.k.t.* 1.*&* 68 *g.t.*1
Electorum tres ordines declarantur 260.*l.t.*1
Electi uitam præstolatur 230.*l.t.*1
Electi.
Electos tria in futuro manent *ibid.g*
Electos.
*Eligere debemus abiecti esse, & ad instar Pauli per obedientiam ad manus trahi.*40.*i.Caueamus to.*1
Emere sine argento & commutatione, quid sit 64 *g.to.*1
Emenda sunt aromata mentis tummo propriæ uoluntatis *ibid. h*
*Emissiones tres, continentium, coniugatorum, & prælatorum.*219.*c.t. 1. per totum sermo.*
Emisso spiritu creatur, & renouatur facies terræ. 71.*c.t.*1
Emulationi discretio necessaria est 305.*c.t.*1
Episcoporum honores affectandi non sunt, nec episcopis quomodocunque detrahendum 250. *b. c.to.*1
Episcoporum laboribus commiserari debemus. Ibidem.
Episcopos non esse nisi qui boni reperti sunt asserentes, reprobantur 330.*k*
Epistola ad fratres de Monte Dei 197.*e.t.*2
Epistola apologetica, seu purgatiua beati Bernardi. 180.*f.t.*2
Epistolæ Bernardi incipiunt. 2.*b.t.*2
Epithetum, seu nomen triplex triplicatum, de Salomone Christo 35.*i.k.*206.*h.i.t.*1
Epulum spirituale de strili litera, tanquam granum de palea trahitur 225.*c.t.*1
Equaliter diligendi sunt proximi 258.*h.t.*1
Equanimis esse debet anima fidelis, inter prospera & aduersa 271.*f.t.*1
Equitatui a omini quare assimulatur anima. folio 203.*l.t.*1
Eremi solitudo multos spiritu feruentes euomuit. 326.*i.t.*1
Errores quorundam negantium nuptias, & circa baptismum parulorum, purgatorium & orationes pro defunctis 328.*m.t.* 1. *per totũ ser.*
Error Gilleberti Porretani Pictauensis episcopis 351.*i.t.*1
Erroris Origeni confutatio 311.*g.t.*1
Errauerunt in solitudine, qualiter intelligatur. 156.*l.t.*1
Erubescimus uulnerum ligaturam, qui de uulneribus interdum gloriamur 230.*i.t.*1
Esau uectes, &c. quid significent 230. *i.t.*1
*Esse Dei & eius præsentia describitur.fol.*160. *b.to.*1
Esse, in Deo uerum est, quod nec a fuit præcidi ur nec ab eris expungitur 282.*m.t.*1
Esse omnium Deus est, non materiale, sed causale. 240.*a.t.* 1
*Essentia diuina singulariter simplex est.f.*351.*g. tomo* 1
Estimatur hodie magnus, qui suæ conuersionis exordia retinet 179.*m.t.*1
Esuries nostræ mensæ tres apponuntur.f. 231.*h. tomo* 1
Esurire & sitire iustitiam 5.*e.t.*1
Eterna est imago & species animæ, quam in habitat Deus, scilicet charitas 274.*l.t.*1
Euadum mortalia appetit, mortalis facta est. 352.*a.t.*1
*Euam quid transgredi fecerit præceptum.f.*126 *e.to.*1
*Euam triplex occasio ad peccandum illexit.f.*52. *l.to.*1
Euangelium ad quid scriptum est 85. *f.t.*1
Euangelica sanctione præceptum est, ne terrenis affectibus inhærentem salutemus. folio 228. *h.tomo* 1
Eucharistiæ sacramentum, duo in nobis operatur 61.*g.t.*1
Exaltat dominus caput nostrum tribus modis. 228.*i.t.*1
Exaudiri non meretur, qui non postulat, aut tepide postulat 153.*i.t.*1
Excessus contemplationis duo, unus in intellectu alter in affectu 305.*c.t.*1
Excessus mentis duplex 309.*c.t.*1
Excessus, qui contemplatio dicitur, in qua sponsus

quiescere facit animam sanctam zelans pro eius quiete. 309.m. tomo 1. per totum sermonem.
Excessus, qui & contemplatio dicitur. ibid.m.& 309.c.t.1
Excitatio salubris ad humiliter & pacifice viuendum, & gaudia cœlestia contemplandum. 162.e.f.t.1
Excusare debemus delinquentes, quantum fieri potest 295.k.t.1
Excusatio Bernardi, quod post alios præsumpserit exponere Euangelium, Missus est. f. 16. d. tomo 1
Excusatio perfecta, testimonium conscientiæ suæ. 131.g.t.2
Excusationis genus est, cum argueris tu, alium incusare 256.g.t.1
Excusationis malum 179.g.t.2
Excusationem de ignorantia non habent monachi 4.h.to.1
Excusationem interdum nobis tribuimus, ignorãtia voluntatis diuinę, in quibusdam rebus dubijs 178.d.t.1
Exempla bonę uitæ a Christo & eius actibus assumere debemus 264.k.l.m.t.1
Exemplum operis est sermo viuus & efficax 50. i.& 65.k.to.1
Exemplo sapientis, non debet homo esse in aduersis tumidus, nec in prosperis dissolutus. 262. k.l.to.1
Exemplo Bernardi æquanimes esse debemus in prosperis & aduersis 271.f.g.t.1
Exemplar preciosum Christi conuersatio & uita. 24.k.to.1
Exercitus diaboli vincitur per sancta opera. folio 94.a.b.t.1
Exercitium bonorum operum interim quæri debet, cum nita contemplatiua. folio 302 c.d. tomo 1
Exercitium electorum triforme 230.l.t.1
Exercitij spiritualis summa, in tribus consistit. 83.e.t.1
Exhortatio & consolatio sunt lac uberum sponsæ 246.c.d.t.1
Exhortatio salubris ad extirpanda vitia, & inserendas virtutes 203.c.d.t.1
Exhortatio utilis ad currendum cum sponsa in odorem unguentorum sponsi 264.k.l.t.1
Exhibeamus nos benignos, inuicem supportantes. 40.e.f.t.1
Exire qualiter debeamus de terra nostra, de cognatione, & de domo patris nostri. fo. 162. m. tomo 1
Exinaniri quare uoluit Deus, cum posset aliter redimere 248.e.t.1
Exinaniuit se cœlestis sponsus ut homines terrenos ad cœlum traheret 276.a.b.t.1
Exinaniuit se Christus tripliciter 248.e.t.1
Existimasti inique, quod ero tui similis, declaratur 354.d.t.1
Expectare debemus Deum cum silentio fo. 231 g. tomo 1
Expectantes Deum debent esse suspendi. f. 228. b. m. to. 1
Expectat Deus delinquentes, benigne suscipiens reuertentes 245.k.t.1
Expectatio molesta 65.l.m.t.2
Expectare, odorare est 331.f.g.h.t.1
Expectauerunt patres antiqui dominum ibid.
Expectat peccator nihil ibid.g
Expedit ut unus moriatur pro populo, exponitur 276.m.t.1
Experimenta septem, sine quibus vera salus non est 255.a.t.1
Expositio Euangelij de septem panibus 85.f.t.1
Expositio Euangelij, Missus est 7.e.f.& per quatuor Homilias.
Exprobratio quod incontinentes uitiosi & indigni, sacros ordines adsumere non verentur. 203.c.to.1

F

Facere id debemus, ad quod uenimus. folio 157.h.to.1
Facies animę, mentis intentio 294.f.t.1
Faciem lauare, & ungere caput dum ieiunamus, quomodo intelligitur 44.i.t.1
Factus est in pace locus eius, exponitur. fo. 224. k. tomo 1
Fallere & falli, malum 102.m.t.2
Falsitas diaboli, qua Deum mendacij, & inuidiæ accusauerat, deprehensa est. 3.d.t.1
Falsitate posse seduci. & ueritate non posse reduci, turpe 96.g.t.2. Turpe.
Fallacia animia huius vitæ, quæ sit. folio 156. k. tomo 1
Fœna uitium in uirtutem commutare non potest. 336.c. Porro, & 337.d.t.1
Fama virtutem reddit illustriorem, tametsi non maiorem ibi. Porro.
Fames erat in terra, & filij prophetarum, &c. fo. 221.f.to.1
Familiaritas inter Deum & animam contrahitur ex mansione eius apud eam 335. c. d. tomo 1
Fasciculus myrrhę dilectus meus mihi, &c. folio 300.f.t.1
Fasciculus myrrha est Christus Iesus. fo. 298. d. tomo 1

Facsi-

Fasciculum myrrhæ fecit sibi pater noster Bernardus 298.f.t.1
Fœda admota pulchris, pulchriora reddunt pulchra, & magis fœda redduntur fœda. f. 51. f.t. 2. Sic fœda
Fœlix anima, quę leonem potenti virtute conculcat 152.m.t.1
Fœlix, cuius cogitatio omnes affectiones dirigit. 60.c.t.1
Fœlix Maria, cui nec humilitas defuit, nec virginitas 8.b.t.1
Fœlix mens, cui dominus utrunque infixerit pedem, timorem uidelicet & specie 242.a.to.1
Fœlix, qui Christum habet consolatorem, & auditorem 154.m.t.1
Fœlicitatis comparatio 181.K.t.1. utiliter.
Fœlicitas falsa memoratur 147.e.t.1
Fœlicitas, fœliciores, fœliciſſimi, qui sint. fo. 154. m. to 1
Fœlices, qui soli Deo uiuunt 75.a.to.1
Fœmina circundabit virum, quæ est hæc fœmina, quis uero uir? 9.m.t.1
Fœmina redditur pro fœmina 9.e.t.1 Quid dicebas.
Fenestrę & cancelli parietis, qui est caro Christi sensus & affectus corporei, per quos experimentum cœpit humanarum necessitatum 314 h.i.t.1
Feriatum tempus commodius ad orationem assumitur 359.K.t.1
Fernentes aliqui sunt in principio, qui in fine tepidissimi reperiuntur 287.e.t.1
Feruidorum & tepidorum differentia utiliter describitur 71.m.a.t.1
Feruidorum & tepidorum status 71.a. 75.l.to mo 1
Festa præcipua, uotiuis præuenienda sunt ieiunijs 124.e.t.1
Festiuitatibus sanctorum plures amplius de vanitate, quam de festiuitate gaudent. fo. 237. i. tomo 1
Festinemus ut habitemus sine metu, abundemus sine defectu, epulemur sine fastu. fo. 285. k.t.1 Festinemus proinde.
Fiat mihi secundum verbum tuum, multipliciter exponitur 16.b.t.1
Fiat voluntas tua, exponitur 48.h.t.1
Ficus populum designat 320.k.t.1
Ficus singulariter dicitur, produxit grossos suos, de qua arbore Christus in Euangelio multa parabolicè dixit ibid.
Ficus spirituales habent illi, qui suauiores in moribus noscuntur, uneas uero, qui spiritu fernentiores 321.e.t.1
Fidere curæ & dignationi domini, sancta animæ ex duobus habet 334.i.t.1
Fidelis, qui nec sibi credit, nec in se sperat 23. b. tomo 1
Fidelis sermo, ut quos solenni uenerамur officio, sequamur exemplo 108.d.t.1
Fideli homini totus mundus diuitiarum est. fo. 263.m.t.1
Fides, cordis ad Deum conuersio 37. h. t. 2
Fides & spes tractantur 283. g. Ita per omnem.
Fides ex auditu, ex uisu confirmatio est. fo. 320. g.t.1.& 345.h.t.1
Fides, floris nomine designatur 319.c.d.t.1
Fides suadenda, non imponenda 330.l.t.1
Fides lucem non extinguit, sed custodit solatio. 283.h.to.1
Fides merito suo fraudanda non est. 345. h. t.1
Fides nostra uincit mundum, quomodo intelligitur 67.k.l.t.1. utiliter.
Fides occulta, quę cognouit Christum in multis actuum ac temporum differentijs Deum esse. 33.l.to.1
Fides parẽtum sufficit pro paruulis, ut Chananęę fides pro filia sua 329.g.330.h.i.t.1
Fides quamuis recta, quę nõ operatur ex dilectione, non facit hominem rectum, sed nec operare recta rectum faciunt sine fide 269.e.f.t.1
Fides rara & tenuis fuit in plebe tempore prophetarum, non tamen in ipsis prophetis, qui prædicabãt Christum in carne venturum 237.l.t.1
Fides salutem operatur uolenti 37.c.t.2
Fides sine operibus mortua est. fo. 269. e.& 308 d. tomo 1
Fides sine operibus est putridum cadauer. f. 269. e. to. 1
Fides sine operibus non valet 308.c. & 269.a. tomo 1
Fidei fortitudo ubi non est, non habitat Christus. 24.g.to.1
Fides trifaria diuisio, mortua, ficta, probata 23. g. to. 2
Fidelium arma tria sunt 230.a.t.1
Fides sola absque baptismo in necessitate sufficit ad salutem 37.g.t.2. Porro in maiori ætate.
Fides tractatur. 65.a. & 64.c. Vnde uidetur. & 277.f.g.& 269.e.t.1
Fides uera uniuersa præcepta complectitur. folio 38.m.to.1 Vera.
Fides uera, quæ sit 24.b.to.1
Fides uinea, uirtutes palmites 281.d.t.1
Fides uita est, & uitę umbra sicut e regione uita in delicijs agens (quæ est ex fide) mors est, umbra mortis 305.i.t.

Fides

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fides viuida & victoriosa, quæ sit 69.m.t.1
Fides vmbra Christi, in qua viuitur inter homines 304.h.t.1
Fidei vita est charitas 64.c.t.1. *Vnde.*
Fide magni magna & sublimia de supernis merentur 284.285.e.t.1
Fide mundandus est oculus, quo Deus videndus est 277.c.t.1
Fiducia falsa & vera tractatur 54.a.t.1
Nemo te condemnauit.
Fiducię robur præstat, quòd Christus dignatus est inclinare se iacenti 255.l.t.1
Fiduciam & ausum reuertendi ad Deum præstat animæ, quæri & diligi ab eo 356.b.c.t.1
Fiduciam nullam nobis asserre debet lætitia seculi 56.b.t.1
Fige pedem contra tentationem, & disce nulli cedendum tentiori 50.h.t.1
Figurauit Moses ab edicto Pharaonis, per Mariam eius filiam liberatus, Christum a cede Herodis per Mariam Aegyptum traductum. 67.m.& a.t.1
Figuratiua significata eorum, quæ Rebeccæ filio suo Iacob fecit accepturo benedictionem 276.a.b.t.1
Filius quare in mundum venerit & non pater. 1.b.c.t.1
Filij Adam genus auarum, quid uobis cum terrenis diuitijs? 4.b.t.1
Filij Adam infælices omissis ueris & salutaribus studijs caduca quærunt 1.a.t.1
Filium Dei, degenerem nephas est suspicari 1.b. *tomo* 1
Filij Dei, diuersę habitudines ad patrem.f. 118.d.e.f.t.1
Filij matris meæ, Annas, Caiphas, Iudas & cęteri filij synagogę inimici Christi: pugnauerunt cõtra me, contra Christum caput ecclesiæ 278 *a.tomo* 1
Fili prodigi parabolæ 185.c. *per totum sermo.*
Filiorum, alij filij alieni, alij filij Israel folio 230. *i.to.*1 *Alij sunt filij.*
Filiæ ignorantię duæ sunt: falsitas & dubietas. 257.m.t.1
Filiæ magnæ misericordiæ quatuor sunt.f. 167. *h.to.*1
Fili recole primordia, attende media, memorare nouissima 167.b.t.1
Fimus qualite in lapides mutatur 83.b.t.1
Finis eorum, qui Euangelio non obediunt 5.b.c. *to.*1. *Insipiens tu.*
Finis præsentis uitæ, cohærere debet futuræ uitę principio 83.d.t.1
Finis omnium, pendet de statu & consummatione ecclesiæ 333.e.t.d
Fines operum nostrorum sunt tres 120.b *Ea quę.*
Flagellis cæsus Christus 59.i.t.1
Flendi forma 273.f.t.1
*Flendum interdum est, sed ne quid nimis.f.*274. *i.to.*1
Fletus multus apud multus, sed fructus nullus. 273.b.t.1
Fletus stridor q; dentium, quare maledictis attribuatur 143.e.t.1
Flos campi Christus, & quare sic potius appellatus 302.h.t.1
Flos Christus 3.c.t.1
Flos conuersatio nouella 325.t.1.c
Flos decor honestę conuersationis, fragrantia bonæ opinionis, intentio futuræ retributionis. 55.f.t.1
Flos triplex, horti, campi, thalami 303.i.t.1
Flos triplex, scilicet virginitatis, martyrij, bonæ operationis, & de deuotione habenda circa diuinum officium. ibi.& per totum sermo.
Flores apparuerunt in terra cum resloruit caro Christi in resurrectione 318.i.t.1
Flores fuerunt, qui primi crediderunt de populo. Ibidem.
Florum uinearum odorem serpentes non sustinent 321.b.t.1
*Fluuij, quibus insti se balneam, duo sunt.fo.*232. *c.tomo* 1
Fluuij, quibus se peccatores lauant, duo sunt. Ibidem.
Fomes, cur post baptismum remanet 60.f.t.1
Fomenta ignis tria in nobis 332.l.t.1 *Fomenta.*
Fons Christus, fontes quatuor ab eo derivati. 25. *a.tomo* 1
Fontes quatuor irrigant hortum Dei. 232.l.t.1
Fontes quibus animæ lauantur, tres sunt.f. 232. *l.t.*1. *Fontes.*
Fontes sunt quatuor, veritas, sapientia, virtus, charitas 222.h.t.1. *per totum sermo.*
Foraxina petrę rectę vulnera Christi intelliguntur 322.h.t.1
Foris apparere nolis aliter, quam te inueneris intus 297.b.t.1
Forma Iesu fuis triplex 233.h.& 2 *Triplex.*
Forma optima compositionis inter reum seruum, & offensum dominum 53.h.t.1
Forma sanctæ uitæ describitur 117.c. *per totum sermonem.*
Formarum varietas & specierum numerositas in rebus conditis, quid nisi quidam radij deitatis? 282.b.to.1
Formosa & nigra qualiter est ecclesia sponsa. 270.i.k.t.1
Fornicator peccat in seipsum, iniuriosus in proximum, & qui extollitur & inflatur in Deum. 28.g
Fragilitas humana duo timuit, quæ Christus suæ natiuitate tulit 121.h.t.1
Fragmenta septem panum, quę septem misericordias denotant 87.b.t.1
Fragrantiam beneficiorum Dei, qui non sentit, aut mortuus est aut putidus 264.l.t.1
Fraterna dilectio ex recta natura primordia ducit 299.l.t.1
Frater infirmitates pauperum fratrum, tam corporales quam spirituales modeste ferens, est uere fratrum amator 249.l.t.1
Frater senior de agro ueniens, & intrare nolens, formam populi veteris, & terreni tenuit 344. *d.to.*1
Fratres exemplo, & institutionibus sanctorum patrum uiuentes sunt lectus floridus 301.a.t.1
Freneſis nulla grauior iudicatur, quam impenitentia cordis, & obstinata peccandi uoluntas. 198.f.t.1
Frigus aquilonare, a quo panditur omne malum, præsertim in religione super omnia formidandum est 325.f.t.1
Fronte aliquando gerimus lepram, aliquãdo thau aliquando laminam auream 231.e *In fronte.*
Frui Deo quid sit, & quod hoc non docet lingua, sed gratia 358.f.g.t.1
Fructus, & modus, & opus humanæ redemptionis pertinentes 243.l.t.1. *per tot. sermo.*
Fructus finis, & merces nostri laboris, quis sit. 96.m.t.1
Fructus gloriæ temporalis 50.k.t.1
Fructus nostrę redemptionis Christus rationi futurus est plenitudo lucis, voluntati multitudo pacis, memoriæ continuatio æternitatis 248. *c. tomo* 1
Fructus spiritus enumerantur 325.d.t.1
Fructus vineæ domini *ibid.d.e.t.*1
Fructuum differentia 49.f.g.t.1
Fugere quorsum debeamus, ne flagellum diuinæ comminationis nobis appropinquet 146.d.t.1
*Fulcite me floribus, stipate me malis, &c. exponitur.*307.d.t.1.d.& 165.e.t.2
Fulcite me floribus, in floribus nouellæ incipientium conuersatio demonstratur, in fructibus proficientium fortitudo, & maturitas perfectorum est 307.c.t.1
Funiculus triplex curiositatis, vanitatis, voluptatis 52.l.t.1
Furari nos ipsos aliquando debemus ad nimiam miseriam nostram gemendam 158.b.t.1 *Ego uir videns.*

G

Gabriel Angelus in quo differat a filio Dei, cum uterque fortitudo Dei interpretetur. 7.g.t.1
Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus, in uerbis his exponuntur materni affectus. 246.c.t.1
Gaudete de exhibitione, gaudete iterum de promissione 20.f.t.1
Gaudium duplex, iustitia, & pax, & gaudium in spiritu sancto 171.i.t.1
Gaudium de regno Dei, de iustitia, & pace procedit *ibid.k*
Gaudere, & dolere in quibus debemus 45.c.to- *mo* 1
Gaudendum est de his, quæ expectamus, & gaudendum quoque de his, quę sustinemus 171. *m.tomo* 1 *Gaudete.*
Gaudendum in bono alieno magno magis, quam in proprio paruo 305.e.t.1
Gaudium in materia conuertibili necesse est re mutata 157.f.t.1
Gaudium post tristitiam subit 333.e.t.1
Gaudium solummodo verum est, quod de creatore concipitur 57.m.t.2 *Magnum.*
Gaudium spirituale excitatur interdum quibusdam spiritualibus 185.i.t.1.& 172.c.t.1
Gaudiorum infusio, reuelatio secretorum, & huiusmodi, scala sunt, quibus sponsa spiritualis osculari petit 257.k.t.1
Gedeonis uellus, quid significet 9.h.t.1
Gelboe montes, spiritus maligni, & homines superbi, & aridi, quos non uisitat dominus 312. *h.tomo* 1
Geminat anima deuota Christi absentiam 319. *c.tomo* 1
Gemitui animę deuotæ respondetur è cælo 319. *d.t.*1. *hoc quippe.*
Gemitus animę suspirantis ad cęlestem patriam, & de commendatione ueduitatis, & castitatis 319.a.t.1.& *per totum sermonem.*
Gemit in ore omnium fidelium spiritus sanctus. 319.e.320.f.t.1
Gemendum nobis, & aliquando nosipsos furari ad miseriam nostram considerandum, & lugendum debemus 158.b.t.1 *Propterea.*
Gemitus patrum rarus fuit, unde & dicebat quidam

Universidad de Deusto
Biblioteca

dæm. Secretum meum mihi, secretum meum mihi 319.e.t.1
Gemendo potius, quam declamando doctor auditores emendat. ibid.e
Genæ faciei animę quæ est intentio, sunt res, & causa, idest quid, & propter intendas. g. h. 244.f.295.g.h.t.1
Genæ tuæ pulchrę sunt, sicut turturis. ibi.c
Genera retributionis quatuor 230. h.t.1
Genera hominum sunt tria, quibus Deus loquitur pacem 165.e.t.1
Generatio diuina, & humana in Christo sunt, & in spiritu sancto processio, & gratia. 233.i.to. Duo sunt.
Generatio cælestis, æterna prædestinatio est 161. e.tomo 1
Generatio prauа, peruersa, & stulta, quæ memoriam domini fastidit, & præsentiam expauescit 167.i.t.2
Generatio terrena, quia iniustitia vincere debeat cælestem 161.e.t.1
Generatio triplex tractatur 188.i.t.1
Generatio voluntaria, voluntarium exhibet sacrificium ibid.l
Generatione casta, quid pulchrius 188.l. m. & 189.a.t.1
Generatione spirituali facti sumus filij, & fratres Dei 67.k.l.t.1
Genitale secretum virginis sibi referat filius, & eidem virgini seruat virginale signaculum. 12.b.t.1. Filius.
Genus omne despectionis, & iniuriæ prohibet. 279.e.t.1
Genus potentię triplex in incarnatione 24.K.l.
Gentes miseriam quærunt. Iudæi meritis gloriantur 252.e.f.t.1
Gerardi mona chi sermo funebris a beato patre Bernardo compositus 271. d. t. per totum ser.
Gignentis genitiq, mutua cognitio, & dilectio osculum est suauissimum, sed secretissimum. 244.l.t.1
Gillibertus Porretanus episcopus Pictauen. conuincitur 351.i.t.1
Gladij duo vterque ecclesiæ is ab ecclesia, ille ad meritum ecclesiæ 302.h.t.1
Gloria Angelorum, & beatorum complectitur ex meritis hominum 333.e.t.1
Gloria, & diuitiæ in domo eius, qui timet dominum 21.m.t.1
Gloria, & laus Deo semper attribuenda est, pro omnibus beneficijs eius in nos 250.e.f.t.1. & per to. sermo.
Gloria inhabitans unde sit homini 51.f.t.1
Gloria in hac uita abneganda 251.m. & 251.a
Gloria nostra testimonium conscientię nostræ 51. d.t.1. Gloria nostra.
Gloria quomodo vitanda est, & quomodo quis gloriari debeat 162.b.t.1. & seq.
Gloria sine uirtute indebita uerus. 88.h.i.t.1. per totum sermonem.
Gloria soli Deo 61.c.t.1
Gloria uera, gloria fallax 154.d.t.1
Gloria vt inhabitet in terra nostra, quatuor sunt quærenda 111.k.t.1
Gloriam meam (inquit dominus) alteri non dabo quid ergo dabit? pacem (inquit) do uobis, pacem relinquo uobis 251.i.k.t.1
Gloriam meam alteri non dabo, & superbus, ego gloriam usurpabo 28.g.t.1
Gloriam mundi respuere Condelector.
Gloriam non suam, sed Dei quærat, cupiens ad diuinæ maiestatis contemplationem admitti. 323.g.t.1
Gloriam pro gratia Dei captans, fur est, & latro. 356.b.t.1
Gloriam sibi retinuit Deus, de hoc exempla habetur. 351.h.t.1
Gloriari debemus, sed in quo 251.m.t.1
Gloriari in puritate conscientiæ, & in aduersitate 271.a.t.1
Gloriari quomodo neminem oportet, quod si gloriatur, in domino glorietur 252.g.h. & 303. i.tomo 1
Gloriatur Maria virgo singulariter multis de causis 9.c.d.e.t.1
Glorieris volo testimonio conscientiæ tuę 132.e. tomo 2. Volo.
Glorificatio in longitudine, multitudine, & plenitudine charitatis 154.d.t.1
Glutinum duplex cognitionis scilicet, & dilectionis 130.d.t.1
Glutinum fidei, & charitatis ecclesię ad Christum, quam tenax sit 349.l.to.
Goliath superbos significat 84.m.t.1
Grabatum suum quis ille sit, qui tollat, & eat in domum suam 60.c.d.t.1
Gradiuntur non omnes uniformiter ad Deum. 229.f.t.1. Non omnes.
Gradus ad notitiam Dei, est cognitio sui 291. g.tomo 1
Gradus hominum quatuor inuenimus 173.g.tomo 1
Gradus quibus anima peruenit ad mortem, hoc est ad peccatum mortale 261.f.g.t.1
Gradus qui sunt misero homini emergenti de profundo uitiorum 168.c.d.t.1
Gradus summus, & animus imus monstrum est. 132.d.tomo 2
Gradus tres ueritatis 174.d.t.2. Cum sint.
Gratia baptismi, purgatio peccatorum 60. f t.1
Gratia Christo pro omni gratia referenda est 250 e.f.to.1
Gratia comparatur humulo, veritas capręę 343 f.tomo 1
Gratia Dei, cibus animæ 54.m.to.1
Gratia Dei vacua non sit in nobis, & ibi utilitas de gratia 313.m.to.1
Gratia, non natura quis a peccato resurgit 299. a.tomo 1
Gratia hominem in hominis mansuetudinem reuerti facit ibid.
Gratia non recidiuandi prius quærenda est, quam altiora præsumere 239.f.g.t.1
Gratia prior, qua quis pœnitet de peccatis, parum aut nihil prodest, nisi secundam habuerit gratiam, qua deinceps ad vomitum non reuertatur ibi.
Gratia quandiu adest, operemur in ea 262.k.t.1 Viam.
Gratia sine veritate non prodest, vnde plenis gratiæ & veritatis 343.f.g.t.1
Gratię confessio, gratiam designat in anima constitutis 334.l.t.1
Gratiæ diuinæ impedimenta 55.g.h.to.1. & per totum sermonem
Gratiæ diuinæ præcessus & gradus ad humanã naturam 315.c.t.1
Gratię priuatio, superbiæ uel futuræ, vel in existentis est argumentum 315.m.t.1
Gratiæ subtractionis, causa est, superbia illam animam possidens, vel possessura etiam si non appareat, etiam si nil tibi conscius sis ibid.a
Gratiam Dei continens synagoga repudiatã est. 332.m.to.1
Gratiam Dei non recognoscere, sed sibi arrogare, superbia intolerabilis est 313.a.to.1
Gratiam duplicem confitetur ecclesia, prœuenientem & subsequentem 332. m.t.1
Gratiam percepisse multis non profuit, eo quòd tẽperamentum de veritate pariter non acceperunt 343.f.t.1
Gratiam recipientes & non reddentes, culpantur 86.k.l.t.1
Gratiã triplicem a domino suscepimus 96.m.t.1
Gratiarum actio 96.k. Quid enim. & 179.a. & 247.m.t.1
Gratiarum actio non omnis Deo accepta est sed odiosa 250.f.g.t.1. & ibid.h
Gratiarum actio pudica sit, & mera simplicitate procedat ibid.
Gratiarum actio, qualis esse debeat ibid.
Gratiarum actio usurpatius, quam sensu, vel affectu in ore multorum sonat ibid.g. Sed quid.
Gratiarum cessat decursus, vbi recursus non fuerit 44.i.t.1
Gratiarum & uirtutum omnium, Christus Iesus est origo 250.e.t.1
Gratiarum flumina in suum principium reuertantur ibi.f
Gratias agere debemus factori nostro, benefactori, redemptori, remuneratori nostro 151.e.t.1
Gratias agere Deo debemus 250.f.g. & seq.
Graue illi nihil esse poterit, qui semper mente tractat, quod non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam 73. l.t.1
Graue iugum super filios Adam 43.d.to.1
Gregorius Venantio apostatę perduranti, legitur communionem indulsisse 162.a.t.2
Gressus ad Deum non uniformis est 229.f.to.1
Gressus in omnibus erat populus Iudæorum 320. k.tomo 1
Grossis ficuum primi populi fructus, idest, opera designantur ibid.
Gulæ & luxuria culpantur 183.m.to.2.347.f. to.1.Miror.
Gustu contemplationis refectus, diuina habet intelligere 202.f.t.1
Gustus diuinę præsentiæ variatur animæ pro varijs eius desiderijs 283.e.f.t.1

H

HAbemus in Christo quod amemus, admiremur, & imitemur 332.l.t.1. & per totum sermo,
Habens fructum in sanctificatione, finem uero uitam æternam 154.b.t.1
Habitans in petra, quid mirum, si admodum petrę duruerit? 322.m.t.1. & 323.a.t.1
Habitare in adiutorio Dei 135.m.t.1
Habitatio periculose 135.c.t.1
Haurietis aquas, exponitur 26.c. & 222.h.t.1
Hædi dicuntur, vagi & petulantes corporis sensus 289.e.f.t.1
Hædi pelles, quibus collum & manus Iacob obuoluta sunt, quid denotant 276.a.t.1
Helias timuit Iesabel, exponitur 221.d.t.1
Heliæ ascensio, Domini ascensionem præfigurabat 71.l.m.t.1
Helisęus spiritum Heliæ sibi duplicari obtinuit, si tamen Heliam eum tolleretur uideret 71.l. to.1. & 247.l.t.1
Helisæo puerum suscitanti comparatur Iesus naturam saluans 255.k.t.1. & seq.
Helisęum imo Christum potentem in opere ei ser-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mone mortuo misertum fuisse iacenti inclinasse, &c. non uacat a misterio 255.l.m.t.1
Herbarum species, quatuor sunt in horto Dei. 232.c.t.1 Quatuor.
Hereditatem domini possidere uocati sumus omnes 316.e.t.1
Heresis quædam occulta denudatur. 329.e. f. tomo 1
Heresis quorundam idiotarum suggillantium cõtra matrimonium denudatur 328.m.to.1.& per to. sermo.
Hæretici capiendi sunt potius, quam abigendi. 326.m.t.1
Hæretici duplices, publici & occulti 327.c. tomo 1
Hæretici sic impugnandi sunt, vt si fieri potest cõuertantur 326.m.t.1
Hæretici gladio cohercendi 330.k.t.1
Hæreticorum duplex genus, manifestorum scilicet & occultorum, qui ne secretum pro datur, deierare permittunt 327.c.t.1.& per totum sermonem.
Hæreticorum quorundam versutia 326.g.h. tomo 1
Hereticis omnibus vna semper fuit intentio de singularitate scientiæ 327.d.t.1
Heu heu domine Deus, in persecutione tua primi sunt, qui uidentur in ecclesia tua primatum diligere, gerere prin ipatum 39.c.to.1
Hi sunt viri misericordiæ, explanatur vtiliter. 84.g.t.1
Hierusalem Christi sponsa, quando & in quo habitu uisa est de cælo descendens 275.c.t.1
Hierusalem & Babylon semper inuicem aduersantur 235.e.t.1.Inter.
Hierusalem uisio pacis interpretatur 17.l.t.1
Hilaris dator non modo a Deo diligitur, sed & qui tribuit in simplicitate 337.d.t.1
Hilarem diligit Deus 46.g.& 337.d.t.1
Himnulo cernorum comparatur sponsus propter uelocem cursum 313.d.t.1
Historia, quæ horti nomine designatur, tripartita est 266.h.t.1
Homo à Deo, non se creatur, sanatur, saluatur. 154.g.h.to.2
Homo ad imaginem Dei factus uix aut nunquam gloriari compescere potest. 162.b.t.1 Sed.
Homo ad laborem natus, si refugit laborem, non facit ad quod natus est 190.k.t.2
Homo adserte quod limus es, & non sis superbus quia Deo iunctus, & non sis ingratus 20.c.to mo 1
Homo animal est oneriferum 152.c.t.1
Homo ante aduẽtum Dei sedebat in tenebris 264
k.to.1.Sedebas.
Homo ante peccatum in actione erat, & meditatione sine passione, postmodum promouendus ad fruitionem contemplationis, & ibi saluifera comparatio 158.m.t.1
Homo conuincitur ire post greges 290.l.m. tomo 1
Homo cum in honore esset. non intellexit, exponitur 26.t.1.g.& 289.g.& 52.a.to.2
Homo cum sit liber, interueniente tamen peccato, seruus efficitur 354.d.t.1
Homo, cur rectus etiam corpore factus fuerit 121 k.t.1.Nam.
Homo debet in omnibus præualere, ut honoretur Deus 149.h.t.1
Homo descendens de Hierusalem in Hierico, non est abductus, sed in uia semiuiuus relictus est 120.g.t.1
Homo, disce, obedire, disce terræ subdi, discepuluis obtemperare 8.a.t.1
Homo, & natus sit ad laborem, si non tamen ad laborem creatus est 132.h.t.1
Homo exterior per faciem cognoscitur, interior uero per uoluntatem 71.c.t.1
Homo iunior, filius dicitur propter naturam deprauatam 299.a.t.1
Homo miser, qui totus pergens in ea, quę foris sũt ignarus interiorum suorum 45.b.t.1
Homo perfectus, cautus sibi, placens Deo, utilis fuit 317.m.t.1
Homo primus æmctus fuit quatuor uirtutibus. 26.g.to.1 Ab anima
Homo primus munitus fuit sigillo diuino, & accedens pessimus latro, sigillum fregit ibid.
Homo qualiter in hominem redijsse dicatur 299. a.tomo 1
Homo qui loco diaboli in paradisum admittendus est, qualis esse & non esse debeat 116.e. tomo 1
Homo, qui nunquam à propria uoluptate recedit, culpatur 149.c.t.1
Ve homini.
Homo ratione uigens & ratione non uiuens, bestijs quodammodo bestialior uidetur 289.k.l. tomo 1
Homo totus cecidit, totus resurgere non potest simul 192.e.to.2
Homo uacare debet ad se & Deum cognoscendũ. 346.c d.t.1
Homo uerus erat aliquando in nobis præuaricator tam in manu, quàm in ore & in corde 6.i. tomo 1
Homo uirtutis prouidebit semper bona, non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus. 337.c.tomo 1
Homo uiuit in uerbo, quod procedit de ore Dei. 24.g to.1 Confirma.
Homo uterque, interior uidelicet & exterior suo accinctus gladio, impauidus procedere potest ad prælium 191.m.t.1
Homo ut pie condescenda t proximo, consideret se ipsum 299.l.t.1
Hominis perfectio, continentia sibi, innocentia proximo, patientia utrique 336.m.& 336.a. tomo 1
Homini ad omnem iustitiam sufficit solum habere propitium, cui sols peccauit. f. 268.g.t.1
Homini utile est, se scire hominem esse. fol. 158.l. m. tomo 1
Hominem illum, quem unctio spiritus miserata denuo profundere sua benignitate dignatur, is continuo reuertitur in hominem, & aliquid melius a gratia, quam a natura recipiet 299. m. tomo 1
Hominem non de qualibet terra, sed de limo psalmatum, non sine causa dicitur 182.f.t.1
Non sine causa.
Homines Deum expectantes, tria ab eo sperant. 230.m
Hominem sanctum quæ faciunt 112.b.c.to.1
Homines, duo sunt, vetus, & nouus 212. K. tomo 1
Homines locum sanctificant, non locus homines. 282.d.to.1
Homines, non arbores amat homo Deus. f. 320.i. K. tomo 1
Homines proh dolor plus ad ea, quæ facta sunt, quam ad id, ad quod facta sunt, se occupant. 79.l.t.1
Hommes secularibus negotijs dediti, quibus assimilantur 1.a.to.1
Homines uidentur esse sub principe tenebrarum 163.k.t.1
Homines uidentur esse sub principe tenebrarum. 163.k.t.1
Homines & Angeli creati sunt ad intelligendũ Deum 226.a.t.1
Hominum tria genera reperiuntur. 182.d.t.1
Sunt enim.
Honestum est animæ decor 358.d.t.1
Honorari appetunt multi in schola humilitatis. 16.m.& a.t.1
Honorandi quam maxime sunt Angeli & amandi 149.f.t.1
Honori totum datur, sanctitati nihil 138.f. tomo 2 Vides.
Horreo uermem mordacem, & mortem uimacem. 145.c.1.b.t.2
Horror iudicij 143.d.e.t.1
Hospitalitatis diligentia, qualis esse debeat folio 100.k.to.2
Hospitem nobilem habet caro, dignum est ut eum reuereatur 6.m.t.1
Hostes habemus carnem, mundum diabolum 17. m.to.1
Hostem crudelissimum circunferre cogimur, quẽ sustentare licet, non perimere. f. 87.e.t.1
Hostes indefessi nos assidue oppugnant, modo aperte, modo fraudulenter, quos ne uidere quidem possumus, quanto minus cauere ibid.
Hostium duo genera 190.g.t.1
Hostes quibus tradimur, tres sunt 233.f.t.1
Hostiam laudis immolantes & reddentes uota nostra curemus omni diligentia vigere sensum vsui, affectum sensui, exultationem affectui, &c. 261.b.t.1
Humana & Angelica natura per duo Seraphim intelligitur 117.h.t.1
Humana fragilitas timet duo, pudorem & dolorem 21.h.i.t.1
Humano generi, generalis miseria triplex est. Nã & faciler sumus ad seducendum, & debiles ad operandum, & fragiles ad resistendum 17. c.to.1
Humanum genus accepit concupiscentiam hereditariam ex transgressione primorum parentũ. 340.l.t.1
Humanitas Christi, fidem instruit, spem roborat charitatem accendit 34.h.d.t.1
Humanitatis omnium est id, in quo sibi quisque indulget, non ægrè ferre cæteris. f. 185.i.t.1
Humanitatem suam, quare subtraxit Christus ab ecclesia 345.h.i.to.1
Humilitas bonus fundus 232.d.t.2
Humilitas Christi in superbo non operatur. 65.a tomo 1 Helisæus.
Humilitas cordis, mansuetudo pudoris, magnanimitas fidei, compassio mentis commendantur, et a nobis exemplo virginis exiguntur 99.k.t.1
Nunquid enim.
Humilitas cordis, receptaculum gratiæ. folio 55. g. tomo 1
Humilitas Deo nos reconciliat, Deo facit esse subiectos 28.g.t.1
Humilitas docet locum nouissimum tenere. folio 292.b.c.to.2
Humilitas duplex, aliæ cognationis, alteræ affectionis 5.c.t.1.& 296.i.t.1
Humilitas duplex est. 5.c.
Discite a me.
Humilitas duplex, unæ quam parit veritas, alteræ quam inflammat charitas 297.i.t.1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Humilitas est contemptus propriæ excellentiæ. 247.l.to.1
Humilitas & humiliatio differunt 288.a.t.1
Humilitas, simplicitas, & innocentia, decor sunt animæ 300.d.e.t.1
Humilitas & mansuetudo collectaneę sunt. folio 100.a.to.1
Humilitas & patientia tractantur 288.m.t.1
Humilitas falsa & iactantia in confessione reprehenduntur 256.f.t.1
Humilitas fæniliaris Deo 171.i.t.1
Humilitas fundamentum virtutum 146.h.t.2
Virtutum.
Humilitas gloriosa res est 80.b.t.2
Humilitas honorata, magna & rara virtus folio 15.m.251.b.t.1
Humilitas lilio conuallium comparatur. fo.303.m.& 303.a.to.1
Humilitas magis necessaria est, quam virginitas 6.k.l to.1
Humilitas magna virtus, quę meretur, quod non docetur 358.g.t.1
Humilitas Mariæ longe virginitati præfertur. 76.k.to.1
Humilitas maxime facit in veritate sciri se. folio 291.f.to.1
Humilitas nardus amore calens, deuotione vigens, opinione redolens 297.a.t.1
Odor deuotio est.
Humilitas nardo comparatur 297.k.l.m.t.1
Humilitatis odor bonus 298.a.t.1
Humilitas pari ponderetimentis & sperantis æstimatur 297.l.t.1
Humilitas per Saluatoris infantiam, per uirginę continentia, iustitia per Ioseph designatur 28.g.tomo 1
Humilitas qualiter custodiri possit. ibidem per totum sermonem
Humilitas septem gradus habet ascensionis folio 229.e.to.1
Humilitas sola est læse charitatis reparatio f.k.l.tomo 1 Quod si.
Humilitas sola gratiam inuenturam est 25.f.t.2
Humilitas solito & ex consueto placet Deo folio 298.a.b.t.1
Humilitas stabile fundamentum 291.f.t.1
Humilitas uirtus magna, cui etiam deitatis maiestas tam facile se inclinat 298.d.t.1
Humilitas unde nascatur 174.c.d.t.2
Humilitatis gradus, qui sint 55 g.t.1
Humilitatis gratia conseruandæ, diuina debet gratia ordinare, ut quanto quisque plus proficit, eo minus se putet profecisse 177.k.t.1
Humilitatis modus 174.a.b.c.t.2. utiliter
Humilitatis odor, deuotio uoluntatis 294.i.t.1. & seq.
Humilitatem quatuor causant 251.d.t.1
Humilitatis perfectio, consummatio est iustitiæ. 303.a.to.1
Humilitatis regno etiam militat superbia. folio 257.c.t.1
Humilitatis summa in eo consistit, si voluntas nostra per omnia diuinæ sit subiecta voluntati 178.d.t.1
Humilitatis tres gradus, luctus pœnitentię, desiderium iustitiæ, opus misericordiæ. folio 274.a.b.c.d.t.2
Humilitatis triplex modus ibid.
Humilitatis virtus maxima, & maxime necessaria in vita sociali, & charitate fraterna 42.e tomo 1
Humilitatis virtus tria habet 229.f.t.1
Humilis sub habitu nonnulli abbates superbe agendo, volunt a suis subditis strictissime obediri, & ipsi superioribus obedire recusant 27.c.tomo 2
Humilitatem ab Angelo commendari, quid denotat 28.f.t.1
Humilitatem quatuor faciunt veram 231.d.t.1
Quatuor.
Humilitate ad sublimitatem ascendimus, hæc est enim uia, & non alia 70.f.to.1
Humilitate meremur altiora 288.m.t.1
Oportet.
Humilitate, quid ditius, quid preciosius, quare regnum cœlorum emitur 21.k.t.1
Quid enim.
Humilis debet esse confessio, simplex & fidelis. 256.e.to.1
Humilis sis ad petendum veniam, facilis ad dandam, & sic omnia membra erunt in pace 171 m.171.a.tomo 1
Humilis uere parcit animę suæ 46.c.t.2
Humilis uerus, uilis vult reputari, non humilis prædicari 256.f.t.1
Humiles & non elati, & replebunt templum paradisi 116.f.t.1
Humiles exaltari, superbos deijci nunciauit Maria 258.d.t.1
Hæ virtutes.
Humiles qui de se præsumere nesciunt, martyrio idonei sunt 303.a.t.1
Humiles si inuenti fuerimus, germinabimus sicut lilium ibid.
Humilibus consentire, non alia sapere. fo.297.K.tomo 1

Humi-

Humiliantur alij nequiter, alij patienter, alij libenter 288.a.b.to.1
Humiliari cur, & qualiter homo quisque debet 303 a.tomo 1
Humiliatio uia ad humilitatem. 46.b.t.1
Humiliter de se sentire oportet, nitentem ad altiora 288.m.t.1 & per totum sermo.
Humiliare, & apprehendisti 46.m.t.1
Humiliari & humilem esse, non idem est, folio 288.a.b.tomo 1
Humiliatur homo in uera cognitione sui folio 291.f.tomo 1
Humiliatos plures uidemus, sed non humiles 173.i.tomo 1
Humiliari propinquantis gratiæ est argumentum 288.m.tomo 1
Humiliat quosdam ueritas, quos uoluntas extollit 297.g.h.i.t.1
Humiliauit se Christus, non necessitate, sed charitate 297.k.to.1
Humiliare se plusquam ueritas habeat, non est malum, 292.b.to.1
Humilia sponsi Christi libentius loquitur eius spō sa ecclesia, uel anima deuota fol. 335.f.tomo 1
Humiliter sustinere aduersa, pro patientia reputatur 58.c.tomo 1
Humiliate uos 36.k.l.t.1 Hoc sentire.
Hydriæ capientes singulæ, &c. exponitur folio 208.k.l.tomo 1
Hydriæ sex erant ibi positæ: exponitur. Ibi folio.
Hyems & si imbribus abundet, habet tamen & æstas pluuias suas suaues & uberes folio 319.m.tomo 1
Hyems tempus, quid significet. Ibidem.
Hypocrisis ecclesiasticorum, putidæ labes folio 287.k.tomo 1
Hypocrisis malum abscondit, quod est, & bonum, quod non est, mentitur 328.m.tomo 1
Hypocrita arguitur singularitatis & uanitatis 42.k.tomo 1 usque ad finem sermo.
Hypocritæ animæ est intendere in Deum, non propter Deum. 295 g.tomo 1
Hypocritæ portant crucem non suam, cum Simone Cyrenæo 49.g.to.1
Hypocritæ grossorum ficus nomine designantur 320.i.tomo 1
Hypocritarum conditio 250. & 251.h.tomo 1

I

Iacob luctatus est quater 231.e.to.1
Iactantia tractatur 178.c.to.2
Iam non operor, sed quod inhabitat in me peccatum: exponitur 318.l.t.1. & 353.l.tomo 1
Ianitor triplex ad portas memoriæ, uoluntatis, & orationis 212.i.to.1. Ne ergo.
Ieiunio aliæ duæ sunt, orationis uidelicet & iustitiæ, & qualiter ieiunare debemus folio 46.l.tomo 1 & per totum sermonem.
Ieiunium bonum cum fletu & planctu 45.d.to.1
Ieiunium deuote suscipiendum 45.f.tomo 1
& per totum sermo.
Ieiunium salutare, quo remittuntur æterna supplicia Ibidem k.
Ieiunij die, immo in omni quamuis bono opere omnino non inueniatur uoluntas nostra 338.b
Ieiunia superborum, uel immundorum, Deo non placent Ibidem.
Ieiunare in uigilijs celebritatum, quid denotet. 124.e.tomo 1
Ieiunare non solum ore, sed omnibus membris tenemur, & quomodo fructuosum sit ieiunare. 46.i.k.tomo 1
Iesus Christus filius Dei uenit cum salute, cum unctione, cum gloria 16.f.to.1
Iesus circuncisio, Maria purificata, quare dicantur, cum nec ille circuncisione, nec illa purificatione indigerent 206.l.to.1
Iesus dicitur ter fleuisse. 231.e.to.1 Iesus.
Iesus mansuetus omnem tulit austeritatem folio 36.g.tomo 1
Iesus mel in ore, in aure melos, in corde iubilus 254.f.g.tomo 1
Iesus myrrha in morte, botrus in resurrectione 300.b.tomo 1
Iesus nomen commendatur. 253.a.tomo 1 & per totum sermonem.
Iesu nomen in alijs à Christo, id est, filijs Naue Iosedech & Syrach uacuum erat. Ibidem.h i.
Iesus nomen lux, cibus medicina. Ibidem f.
Iesus nomen, quare oleo comparatur 254.e.tom.1
Iesus saluator nominatur ab angelo & hominibus: quippe qui saluator erat angelorum & hominum 30.g.to.1
Iesus saluator, quid tam necessarium perditis, optabile miseris, utile desperatis 23 k.tomo 1
Iesus suscitat mortuum, tanquam qui baculum mittit, alij autem tanquam baculus erant 254.i.tomo 1
Iesus uir erat nondum etiam natus, sed sapientia non ætate, nec minus sapiens fuit conceptus, quam natus, paruus quam magnus 10.l.tomo 1
Iesum Christum præcesserunt alij duo Iesus. 13.b.tomo 1
Iesum cum nomino, hominem mihi propono mitem, & humilem corde, benignum, sobrium, castum, misericordem, omniq; honestate, & sanctitate conspicuum 254.h.tomo 1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index potiorum sententiarum

Iesum sequi salubre consilium tenere, solenne gaudium, manducare beata uita 78.k.to.2
Ignis aduentum Dei præcedentis, & eius ignis qui Deus est, differentia 316.i.t.1
Ignis duplex mittitur in terram, a Deo uidelicet & a diabolo 41.e.t.1
Ignis tria habet, fumum, lucem, ardorem 182.e.tomo 1
Ignorare bona a quo procedunt, pessimum 164.a.b.tomo 2
Ignorantia condemnatur 290.tomo 1 m.& per tomo ser.
Ignorantia Dei nos tenente, quomodo sperabimus in eum, quem ignoramus: si nostri, quomodo humiles erimus 292.a.to.1
Ignorantia Dei plerunque desperationem parturit 292.d.tomo 1
Ignorantia Dei & sui perniciosa, quippe quę iumentis hominem comparabilem facit 289.i.k. tomo 1
Ignorantia duplex, Dei, & sui, & notitia similiter duplex 291.i.& 292.a.t.1
Ignorantia fugienda, unde tot mala oriuntur 289.k.tomo 1
Ignorantia in omnibus non habet excusationem 37.d.tomo 2
Ignorantia non omnis damnabilis est 290.a.to.1
Ignorantiam sui habent, qui tanquam mortui a corde, omnium insumunt operam circa carnem 146.i.tomo 1
Ignorantia sui superbiam causat 292.a.t.1
Ignorantia sui, initium omnis peccati ignorantia Dei, consummatio omnis peccati Ibidem.a.
Ignorantiæ filię falsitas & dubietas 257.m to.1
Ignoratur periculose, quando ueniat aut uadat spiritus, non ita unde ueniat, aut quo uadat. Ibidem.l.
Illecebras carnis post gustum dulcedinis spiritualis repetere, quam durum sit 288.d.tomo 1
Illuminat animam uerbum rogantem eum, ut uias eius eam doceat 357.h.to.1
Imago Dei qualiter reformetur 83.e.to.1
Imago, & quod ad imaginem est, de uicino se respiciunt 351.i.et m.to.1
Imago uerbum, anima uero ad imaginem 350.o.tomo 1
Imaginariæ rerum inferiorum similitudines ab angelis ingeruntur animæ diuinitatem contemplanti 296.b.to.1
Imber bonus et malus multiplex 318.g.t.1
Immissiones fiunt per angelos malos 284.b.tomo 1 Cæterum
Imitari et sequi Christum, quam utile sit 5.f.et 60.a.tomo 1
Imitemur humilitatem Christi 14.l.to.1
Imitatores sunt demonis, quicunque de scripturis sanctis aliquid non sancte usurpant 135.m.tomo 1
Immortalitas animæ qualiter obscura et tetra facta est 353.m.et 354.a.t.1
Immortalitatem qualiter solus Deus habet 352.c.tomo 1
Impellere nihil potest hominem præter seipsum 357.i.to.1
Impedimentum hominis duplex, quo minus ad deum pergat 1.i.to.2
Impedimenta ne uoluntas nostra uoluntati diuinæ conformetur, quæ sint 48.h.t.1
Impedimenta septem quibus ab oratione et mandatorum obseruatione retardamur 43.a t.1
Impedire animarum salutem, est persequi saluatorem 39.d to.1
Impenderunt sancti patres pro ouibus curam substantiam, seipsos 138.f.t.2
Impenitentia cordis, e peccandi obstinata uoluntas 195.f.t.1
Imperfectionem conuersationis suppleat humilitas confessionis 18.b.t.1
Imperfectorum signa utiliter habentur 258.f.g.to.1 et per totum ser.
Implere studeant perfecti omnem iustitiam 36.i.tomo 1
Impiorum refugium esse triforme 230.b.to.1
Impius (inquit propheta) irritauit Deum: quia dixit in corde suo, non requiret 259.c.to.1
Importabile aliquid nonnunquam reputatur, quod postmodum facile, immo et delectabile reperitur 128.m.t.2
Impossibile non erit apud Deum omne uerbum, quare dicatur uerbum, et non potius factum 14.h.to.1 mouet me.
Impudentia clericorum culpatur 190.f.to.2
Impudentia et præsumptio quorundam monachorum inuehitur. 302.e.t.1
Impulsores tres sunt, diabolus, mundus, et ipse, qui se impellit 357.i.t o.2
Impulsorem si timere uis, non ueniat tibi pes superbiæ. Ibidem m.
Impunitas ausum parit. 141.i.to.2
Impunitas incurię soboles, insolentię mater, radix impudentię, transgressionum nutrix 137.m.141.i.tomo 2
In aduersis modus obseruandus 134.a.t.2
Inanis gloria de uotis et spiritu alibus uiris insidiari solet 251.h.i.t.1
Inanẽ gloriam pauci omnino reiiciunt. Ibidem.i.
In bello, quã lecto glorioſius est occũbere 191.a.t.1
Incarnatio Christi per patriarchas et prophetas præ-

In opera Diui Bernardi.

nunciata, et ab eis ardentissime expectata, memoratur 137.i.to.1
Incarnatio domini diabolo celanda erat 8.b.c. tomo 1
Incarnari uoluit Christus, ut carnales homines ad amorem suum traheret 261.b.t.1
Incassum laborat in acquisitione uirtutum, qui alibi, quam in Christo quærit 265.d.to.1
In Christo trinitas in substantijs, unitas in persona, sicut in oppositum in absoluta diuinitate trinitas in personis, et unitas in substantia 20.c. tomo 1
In circumcisione domini nec neruus rumpitur, nec os comminuitur 234.l.t.1
Incitat Bernardus Christum, qui tandiu tacuit ad loquendum, et se reprehendit, quod promptior sit ad loquendum 39.l.tomo 1
Incommodum triplex hominem de domo eijcit. 167.i tomo 1
In congregatione demorari securius est, quam in solitudine 32.f.to.1
In contemplatione requiescendum est 201.d.t.1.
Incredulitas Iudæorum, qui compleuerunt mensuram patrum suorum occidendo Christum, memoratur 320.k.t.1
Increpatio dura, quam sponsus facit sponsæ, et de duplici ignorantia nimium pauenda et fugienda 288.d.t.1 et per totum ser.
Increpatio iusti bonus simus est, malis uero et pigris lapides, bona quidem est increpatio, si tamen discreta fuerit 83.b.tomo 1
Increpatio spiritus ueritatis a nobis repellit superbiam 163.f.g.t.1
Increpatio patienter ferenda est 279.f.g.t.1
Indeuoti incitantur intuitu uel rememoratione aliquorum deuotorum 253.i k.t.1
Index certissimus mansuetudinis et uerecundiæ in Maria, fuit tarditas ad loquendum 99.l.to.1 et 179.a.to.2
Indicium ueræ compunctionis, subtractio occasionis est 64.b.to.1
Indulgentia Dei, candor est animę 337.c.d.to.1
Indulgentium iniurias differentia 87.c.d.to.1
Industria naturę nunquam dormitet. Grande profecto in nobis donum naturæ ipsa est 354.c. tomo 1
Inebrians uerbis et fragrans beneficijs sibi dictum putet, meliora sunt uerba tua uino. 250.d. tomo 1
Inepta lętitia pessima 178.a.f.2
Infelix, qui uoluntatem corporis, et secularis colligit glorię uanitatem 3.g.tomo 1
Infernus inferior, quis sit 92.m t.1
Infirmitas carnis robur spiritui auget, et econtra. 279.h.tomo 1
Infirmitas Christi et maiestas offenduntur 195.c.tomo 1
Infirmitatem omnem deposuit Christus in resurrectione sua 344.c.d.t. 1
Infirmitatum et necessitatum omnium, uerbũ Dei remedium esse dignoscitur 359.l.tomo 1
Infirmum quicquid Deo tribuitur, de nostro uenit 339.d. tomo 1
Infundi debet homo priusquam effundat, ut se concham exhibeat 258.g.i.t.1
Infusa a spiritu sancto, fideliter recondenda sunt et communicanda 253.k t.1
Infusio et effusio duæ sancti spiritus operationes 258.f.tomo 1
In ieiunio fletu, et planctu quęrendus est dominus 113.h.tomo 1
Ingenio prægolantes ante pene flagitant finem, quam principium teneant sermonis 255.k.tomo 1
In gloria cœlesti mira serenitas, plena securitas, ęterna felicitas 248.d.t.1
In gloria recedet error a ratione, dolor a uoluntate, a memoria timor. Ibidem.
Ingrati ne simus liberatori nostro 293.k.to.1
Ingratitudo peremptoria res est, et hostis gratiæ 85.k.tomo 1
Ingratitudo, quam graue sit uitium 308.h.to.1
Ingratitudinis uitium pessimum, et summe cauendum 179.h.t.1 et per totum sermonem.
Inhabitatores diuini adiutorij, qui sint 135.c. tomo 1
Inhumanum pascere oculos supplicijs miserorum 143.d.tomo 1
In initio conuersionis nulla uirtus magis necessaria, quam simplicitas humili, et grauitas uerecunda 36.f.to.1
Iniquitatem qui diligit, non solum animam sed et carnem odit 198.f.t.1
Initium omnis peccati, superbia 1.c.
Initium sapientię timor domini, medium spes charitas plenitudo 125.a.t.1
Iniuriam filij uindicauit pater in angelo et homine 334.k.
In læua merita, in dextera præmia continentur 20.g.tomo 1
In natali domini sermo de uerbis apostoli, Benedictus Deus et pater domini 29.h.to.1
In natali domini sermo de eo quod pastores inuenerunt Mariam et Ioseph, infantem positum in præsepio 29.h.tomo 1
In natali domini de tribus mixturis 26.f.t.1
In nitens contra se imalescet 357.l.t.2
In nitens Deo coget pro ratione uniuersa, iram meum,

Universidad de Deusto
Biblioteca

metum, cupiditatem, & odium Ibidem.
Innocentes in Christo per sanguinem suum regenerati, uere martyres fuerunt 207.b.to.1
Innocentem pro impio mori non iustitiæ est sed misericordiæ, non tamen contra iustitiam. 197.l.m.tomo 1
Innocentiam seruare plures inueniuntur, quam qui digne pœnitentiam agant 175.h.tomo 1
Inobedientis copiam si non dabit tantus obedientiæ amator, ut mori, quam non obedire maluerit 302.d.t.1
Inobedientia non tam pensanda est, quantum intentio inobedientis 159.b.c.t.2
Inobedientia siue quælibet alia culpa, quamuis minima, & de minimis præceptis, & si secularibus solum sit nœuus, monachis uero grauis macula. 170.a.b.tomo 1
In pace ecclesiæ amaritudo eius amarissima 39.c.d.287.i.k.tomo 1
In pace in idipsum, cui conueniat dicere 308.i.tomo 1
In patria nec longiturnitas terminum, nec claritas occasum, nec satietas habet fastidium 185.i.tomo 1
Inquinare animam tria solent. 107.l.t.1
Inquirere tria iudicium, iustitiam, & locum habitationis debemus 285 g.t.1
Inquirere ueritatem debemus in nobis, in proximis, in sui natura 172.b.t.2
Insolentia clericorum, qui ditantur bonis ecclesiæ 66.m.tomo 2
Inspiratio diuina, cor sanat a multis miseriis 177.h.t.1 per totum sermonem
Instabilitas cordis quæ sit 215.l.t.2
Integra & perfecta moralitas, in duobus præcipue consistit 213.b.t.1
Intellectu affectui, & affectu intellectui repugnantibus, uita est infernalis 75.m.t.1
Intellectus & affectus purgandi sunt 71.i.to.1
Intellectus ex littera eruendus, ac diripiendus est 340.c.& 341.d.t.1
Intellectus rerum spiritualium, uerus animæ panis 53.i.t.1
Intellectus uita est: Intellectum, inquit, da mihi, & uiuam 341.d.t.1
Intelligentes & illuminati, plures reperiuntur, sed affecti pauci 75.l.t.1
Intempestiua reuocatio, magni uiuis ameris, magnæ alterius amabilitatis iudicium est 344.l. tomo 1
Intendere debet anima, qualis debeat esse, ut erga Deum tantam familiaritatem habeat quod tanquam ad amicum familiariter confabuletur 334.i.tomo 1
Intendere quis potest in Deum culpabiliter uelut hypocrita: & intendere in aliud quam in Deū laudabiliter, ut Martha 295.g.h.t.1
Intendere non Deo, sed seculo, secularis est animæ, &c. Ibidem g
Intendit Deus ecclesiæ uel animæ, quia benignus, & hæc illi intendit, quia non ingrata 333.d.tomo 1
Intentio, affectio, memoria, quando bene uidentur agere 318.i.k.t.1
Intentio bona, & recta requirit duo, rem & causam, id est, quid intendas, & propter quid 295.g.tomo 1
Intentio culpas, & merita discernit 34.k.t.2
Intentio facies dicitur animæ 294.f.t.1
Intentio, propositum, rerum causa, culpas distinguunt & merita 34.k.t.2
Intentio pugnantis est causa, aut periculi, aut uictoriæ 191.b.t.1
Intermiratos discurrere comatulos, & clamistratos non decet 141.i.k.to.2
Interrogat nos dominus tribus modis 230.k to.1 Tribus modis.
Interrogatio pulchra, quasi commensalium Dei ad sponsum, & eius responsio 244.f.245.g.t.1
In timore & tremore nostram debemus operari salutem 172.a.t.2
Intrauit Iesus in quoddam castellum: exponitur 92.i.& 93.f.& 96.g.205.f.t.1
Introductio sponsæ triplex est, in hortum, in cellarium, in cubiculum 220.k.t.2
Introductio in cellarium continet moralem scientiam, & ibi de aliis utilibus Ibid.
Intueri deum est si non in sublimitate, saltem in humilitate suademur 264.g.t.1
Intuere rerum creationem, positionem, dispositionem 20.b.t.2
Inuectiua aduersus monachos saluberrima 141.e.f.tomo 1
Inuectiua aduersus eos qui non recto fine scire & addiscere uolunt 290.c.d.t.1
Inuectiua aduersus hypocritas fuco sanctitatis laute utentes 287.k.t.1
Inuectiua aduersus malos & abutentes. folio 204.h tomo 1
Inuectiua aduersus prælatos aurū in frænis equorum & mularum apponentes 22.m.t.1
Inuectiua & grauis increpatio contra murmurantes & detrahentes 268.m.& 269.a.tomo.1 utiliter ualde
Inuectiua & ironia aduersus monachos delicatos reſpuentes cibaria communia 281.h.t.1
Inuectiua in eos, qui luxu uestium & ciborum solemnitates celebrant 3.g.4.h.t.1

Inuectiua

Inuectiua in Luciferum, scientiam primis parenti bus promittentem 1.c.d.t.1
Inuectiua in Luciferum dicentem. Sedebo in mōte testamenti, in lateribus Aquilonis 72.f.t.1
Inuectiua in malos, & ambitiosos prælatos 39.b. c.tomo 1
Inuectiua in monachos, qui de peccatis suis seu uanis corporis exercitationibus impudenter seu ficte & dolose se iactitant 256.e.f.t.1
Inuenerunt ecclesiam apostoli, & sancti alij a Christo missi 347.i.t. 1 Et aduertendum.
Inuenire Deo non conuenit, sed prænenire 348.e tomo 1
Inueniri non potuit ecclesia ante incarnationem sine reuelatione ibi.d
In uia Dei non progredi, regredi est 42.e.t.1
Inuidens quisque doleat, q. inuidet 306.f.t.1
Inuidere nulli debent, si infirmitati aliorum prælatos condescendere uideant, sed potius intrinsecus humiliter gaudeant, quod tali non egeāt misericordia 183.e.f.t.1
Inuidet diabolus Angelorum & hominum gloriæ 312.h.i.t.1
Inuidia duplici per paupertatem liberamur 205 f.tomo 1
Inuidia tractatur 141.b.t.1
Inuidet diabolus humano generi, uolens illud habere subiectum, quia preuidit hominem Deum futurum 267.b.t.1
In uigilijs deprimi somno, abominabile est Angelis 242.e.f.243.g.t.1
Inuisibilia Dei per animam rationalem quam per alia, quæ facta sunt, melius conspiciuntur. 164.d
Iob ad manum electas species habebat 249.i.tomo 1
Iucunditas corporis, nec sine miseria, &c. folio 149.m.t.1
Ioannes adhuc in utero lucerna erat, sed sub modico, ipsum suum modum duntaxat illuminans 80.g.t.1
Ioannes erat lucerna ardens & lucens ibid.f
Ioannes erat lucerna ardens & lucens, qui etiam Lucifer dicitur, pulchre deducitur folio 121. K.tomo 1
Ioannes triplicem ardorem, & lucem habuit 80. h.tomo 1
Ioannes uenit nec manducans, nec bibens, incentiuum seruoris nobis esse debet ibid.i
Ioannis sanctitas & excellentia super ceteros sanctos ibid.f
Ioannem non prædicatio, sed inspiratio docuit. Ibidem g.
Iordanus fluuius lauat, Trinitatis in Christi baptisma-te dedicati 194.f.t.1
Ioseph & Samuel unguento odorifero respersi erant 249.i.t.1
Ioseph nouit mulierem gloriam esse uiri, iniquum igitur iudicauit eum in gloriam facere, qui se fecerat gloriosum 251.i.t.1
Ioseph quare de domo Dauid fuit 11.g.t.1
Ioseph quare occulte uoluerit Mariam dimittere Ibidem b
Ioseph uir Mariæ, & Ioseph patriarcha adinuicem comparantur ibid. f.g.
Ira affectio naturalis, sed abutentibus bono naturæ, grauis perditio est 150.c.t.1
Ira bona, ira mala ibid.
Ira Dei duplex 297.g.t.2
Iram Dei in furorem uertūt diffidentia filij 344 m.tomo 1
Ira Dei misericordię recordetur ibi. k.l
Ira Dei nascimur filij, non furoris ibid.l
Ira Dei qua in peccantes animaduertit, ex misericordia procedit 297.g.t.1
Ira Dei tunc timenda est, cum peccata non punio ibidem
Iracundiæ spiritus, quis sit 150. c.t.1
Irasci, ubi irascendum est 356. e. Itaque.
Irasci quandoque utile ac laudabile est 35. i.t.2
Iratus cum fueris, Dei misericordiæ recordaberis 267.h.t.1
Ironia contra monachos delicatos de cibis disputantes 283.i k.t.1
Irrationabilia animalia, nec merentur, nec iudicantur 352.d.e.f.t.1
Irreligiosum est religiosæ, secularibus implicari negocijs 142.h.t.1
Isaias Christum appellans pluribus nominibus, nullam de nomine Iesu facit mentionem 31.l. m.tomo 1
Itredit q, sensus ad animam tanquam uisitans & probans 342.b.t.1
Iudaico non notemur opprobrio, de Iudæis enim legitur, quod non fuerunt memores beneficiorū eius 238.b.t.1
Iudeus cum Deo agit pacto conuentionis, Christianus beneplacito uoluntatis 252.g.t.1
Iudæus iudicium quærit, & habeat, gentes autem super misericordia honorent Deum. Ibidem e
Iudæi litteræ sonum sequūtus, nos sensum 340.c. tomo 1 Hic litteræ.
Iudæi mensuram patrum suorum impleuerunt in Christo & discipulis eius 320.k.l.t.2 Ego tamen.
Iudæi unctionem habent, sed non effusam, 253.l

Iudæi vt tandem ad Christum conuertantur, opus ecclesiæ 350.m.t.1
Iudæi & Gentiles, si sit spes de eorum salute, potiusne sint sustinendi quam gladio feriendi 121 f.g.to.2
Iudæorum pertinacia & miseranda cecitas 341 d.to.1
Iudæorum populus increpatur 320.l.to.1 Ergo.
Iudæorum populus in omnibus grossius erat ibid. l.m.
Iudicare alium monacho temerarium 295.k.tomo 1
Iudicanti astare pauendum 144.i.t.1
Iudicabit Christus in habitu nostræ infirmitatis, vt vitis appareat boni 341.f.t.1 Vt ergo.
Iudicauit Bernardus, quantumlibet reum monachum in suo monasterio pœnitentiam agere, quam foris vagando prouincias circuire 119. k.tomo 2
Iudicare temetipsum perneccessarium 194. f. tomo 1
Iudicemus nosmetipsos, & non iudicabimur. 314 f. Verendum to.1
Iudicium, consilium, complacitum, quid sint 159 i.tomo 2
Iudicium Dei potest homo euadere per ueram pœnitentiam 313.d.to.1. per tot. sermo.
Iudicium Dei vestigare in timore, & tremore. 153.g.t.1
Iudicium diligit Deus, diligit enim animam quæ sine intermissione considerat, & sine dissimulatione diiudicat semetipsam 4.m.t.1
Iudicium in alium non ferimus, nisi quia illo nos honorationes reputamus 150.f.g.t.1. per totum sermo.
Iudicium meum de vultu tuo prodeat 308. k.tomo 1
Iudicium nonnunquam retractandum venit 35. a.tomo 2
Iudicium quadruplex 174.m.t.1
Iudicium triplex, humanum, proprium, & diuinum 182.b. In quibus t.1
Iudicij censuram ira enernat, mollior affectus præcipitat 133.m.t.2
Iudicij horror 143.d.t.1
Iudiciorum Dei abyssus multa 55.i.t.2
Iudiciorum Dei contemplatio tremorem inducit, & efficit, atque ad sapientiam initiat contemplantem 269.f.g.to.1
Iudicet homo seipsum, ut Dei euadat iudicium. 314.f.g.to.1
Iumentum Christi memoratur 49.e.to.1
Iumentum domini 56.m.t.1
Iumentum domini qualiter esse debemus 49. e.tomo 1
Iumenta cognoscunt possessorem suum 32. b.tomo 1
Iumentis comparatur homo propter ignorantiam Dei & sui 289 f.g.h.i.t.1
Iumentis similis factus est homo, ut pulchre declaratur 354.c.d.t.1
Iuramenta illicita non esse tenendum 191.d. tomo 2
Iurare nisi peierando prohibent hæretici quidam 327.d.t.1
Iustitia aliqua impleri mandatur, quę impleri nõ potest 306.b.t.1 Nec latuit.
Iustitia in duobus est 207.e.t.1
Iustitia in Ioseph viro Mariæ commendatur, & quid sit iustitia ostenditur 28.g.t.1
Iustitia lilium est unum ex his, inter quæ pascitur Christus 336.k.t.1
Iustitia maxima, stricta & amplior, quæ sint tractatur 36.i.t.1. Est autem.
Iustitia quadruplex 119.a.t.1
Iustitia uia, per quam ad lætitiam uenitur 37.k. tomo 1
Iustitiæ consentaneum, & bonis utile Christi resurrectionem non omnibus, sed solum a Deo ordinatis fuisse prolatum 345.i.k.t.1
Iustitię dies nobis miseram, Deo misericordiam. 37.k.to.1
Iustitiæ exercendę duo sunt necessaria 171.m.tomo 1
Iustitiæ prior portio non peccare, secunda pœnitentiam damnare peccatum 52.l.tomo 1 Prior.
Iustitiam cum feceris, fac & pacem 172.d.e. tomo 1
Iustitias iudicabit Dominus, qualiter intelligitur 314.f.to.1
Iustificatio ex timore, & amore procedit 53.K. tomo 2
Iustificatio & glorificatio sunt, in quibus consistit nostra salus 226.l.t.1
Iustum deduxit Dominus per uias rectas, &c. 173.l.to.1
Iusto & fideli homini totus mundus diuitiarum est 263.m.t.1
Iustus & misericors dominus 314.e.t.1 Christus.
Iustus non continue, sed tantum in principio sermonis accusator est sui 228.a.t.1
Iustus non modo, sed & beatus, cui non imputabit Dominus peccatum 265.a.b.t.1
Iustus quem spectat, peccator expectat, expectatio enim

enim odoratio est, spectatio uero gustatio 131. g.tomo 1
Iustus quisque sapiens est 325.b.t.1
Iusto sua uita uinea est culta, &c. ibi. a
Iusti sunt in triplici differentia 173.l.to.1

L

Labia cognitionis & deuotionis parare debet sponsa ad osculum 244.b.c.t.1
Labor Christi difficillimus humani generis fuit reparatio 60.b.t.1
Labor non profectus gloriandus 138.c.t.2
Labor placet supernis spiritibus 28.d.t.1
Laborem & dolorem multi sustinent, quem tamen Deus non considerat 60.a.to.1
Laboribus prælatorum consideratis, minus affectari debet eorum honor 250.c.t.1
Laborantibus manibus sicut nec oculus claudiatur ad nidendum, nec auris ad audiendum, sic corpore laborantibus mens a suo opere non debet ociosa esse 190.b.t.1
Laborabat plus omnibus Gerardus, & minus accipiebat 272.l.t.1 Si quidem plus
Lachrymæ Christi deuotio cuique pudorem pariunt 28.b.t.1
Lachrymæ pœnitentium, uinum eorum 280.b.tomo 1
Lachrymarum quatuor genera 36. f.t.1
Lac uberum sponsę, exhortatio est, & consolatio. 246.c.d.to.1
Lamentatio peccatoris fructuosa 217. b. c. tomo 1
Lampades septem bonorum mentes illustrant 231 g.tomo 1
Lampadum nostrarum extinctionem conqueri caueamus 234.m.t.1
Lapis & panis quanquam in rerum natura omnino diuersa sint, attamen in sensis mystico idem significant ibi lit. C.
Lapidibus Dauid Philistęum percussit quinque partitum uerbum intelligitur, idest, comminationis, promissionis &c. 85.c d.to.1
Lapis quadrus, quid denotet 233.i.t.1
Lapsus primi hominis 289.g.t.1
Laqueus diaboli, diuitię sunt 136.k.t.1
Laquearia & tigna ecclesię quæ sint 301. m.tomo 1
Latere dęmones incarnationem Christi Deus uoluit, & quamobrem 10.b.c.t.1
Latrones qui nobis quæque optima sunt furantur quatuor sunt 233.f.t.1 Latrones.
Latrones uestem innocentiæ diripiunt 233.f. tomo 1
Latus Christi dextrum & sinistrum, quid significent 141.a.t.1
Laus Dro reddenda de singulis nobis ab eo præstitis beneficijs 257.d.t.1
Laus diuina et supernę ciuitatis tractatur 43.m. 70.h.Redit.et 109.h.i.185.g.Audi.et 201 a.b.c.et 242.e.f.& 247.l.m.285.k.& 286 l.m.to.1
Laus perniciosa, & econuerso 41.h.t.2
Laus reciproca inter sponsum & sponsam, qualiter per uulnera Christi intelligitur opus & fides 301 a & per tot. sermo.
Laus seductoria, & econuerso 17.m. & a.to.2 Scio me.
Laus speciosa non est in ore peccatoris 215.e. tomo 1
Laudis humanæ contemptor a duobus sibi præcauet 24.m.t.2
Laudis humanæ uanitas 15.c.t.2
Laudis nostrę oblatio, quam Deo immolamus triformis esse debet 228.a.t.1
Laudibus Dei sine uenie assidendum est 302.b.tomo 1
Laudibus dignus qui inter fratres sine querela cõuersatur 82.i k.321.e.t.1
Laudibus & ueneratione digna est uirgo Maria. 9.d.tomo 1
Laudari qualiter debet Deus pro suis beneficijs. 251.a.tomo 1 Omnis igitur.
Laudandi qui sint 114.b.t.1
Laudatio hominum moderanda 35.o.t. 2
Lazarus quatriduanus in monumento, quid significet 94.c.t.1
Lazari cur nulla fit mentio in Euangelio Martę & Mariæ 93.d.t.1
Lectus animæ, in quo pausat, tripartitus est folio 231 g.tomo 1 Lectus animæ.
Lectus Christi, uterus uirginis, præsepium, tumulus 434.c.to.1 An non.
Lectus, in quo recipiendus est dominus ad quiescendum qualis esse debeat 268. b to.1
Lectus sponsę, id est ecclesia, quis sit folio 301.m. tomo 1
Lecti nomine, claustrum uel monasterium intelligitur 301.a.t.1
Lectulus noster floridus, & e pulchre omnem statum ecclesię, breui hoc uno uersiculo comprehensum conspicitur 301.m & a.to.1
Legis & gratiæ comparatio 280.b.c.t.1
Legis nouæ suauitas, legis ueteris austeritas ibi. Moysi sane oblatum est.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lenitas hominibus placet, sicut fides Deo. fo. 23. g. tomo 1
Leo de tribu Iuda leonem conculcauit. 61. k. & 149. d. to. 1
Lepra superbiæ, septempliciter nos occupauit 65. a tomo 1
Lepra spiritualis, qualiter mundatur. ibid. & per totum utiliter
Lætitia inepta tractatur 178. a. b. t. 2
Lætitiam prouenientem ex humiliatione & laboribus consummatis, cœlesti, nescirent, nisi per ecclesiæ filios 333. e. t. 1
Letos vos esse volo, sed nondum securos. f. 137. m. tomo 1
Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me 4. a. t. 1
Leuare se super se, quid sit 82. k. l. t. 1
Leue non est, quo Deus quomodolibet offenditur. 279. e to. 1
Leuiora peccata tractantur 40. e. f. & 279. e. f. & 318. l. t. 1
Lenitas tractatur 177. m. & 178. a. t. 2
Lex domini immaculata 170. m. t. 2
Lex & gratia, quomodo differunt 280. b. t. 1
Lex membrorum, legi Dei repugnat 363. g. t. 1
Lex peccati & concupiscentiæ in omnibus membris nostris habitat 180. g. t. 1
Lex per Moysen, &c. exponitur 251. f. t. 1
Lex triplex, serui mercenarij, & filij 170. a tomo 2
Libera ratio, quodammodo captiua tenetur folio 43. e. 44. f. to. 2
Liberatio plena & perfecta 153. d. to. 1
Liber, quamuis sit homo, intercueniente tamen peccato seruus efficitur 352. e. to. 1
Liberi arbitrij totum opus est consentire, & hoc quidem ex gratia 154. e. t. 2
Libero ex arbitrio & gratia, quid habemus. folio 149. b. to. 2
Liberum arbitrium, consilium, & complacitum. 148. i. to. 2
Libertas in anima fulget, ut gemma in auro 352. d. tomo 1
Libertas triplex, quarum ultima sola liberum arbitrium notant 149. b. c. to. 2
Libertas, ubi non est, nec meritum ibid.
Libertatis vis, & dignitas ibid.
Libidinis & gulæ, cæterarumq; nanitatum appetitus, quem finem habeant 199. d. t. 1
Ligna domus Ꝑ. ritualis, quæ sint 229. c. t. 1
Lignis quibus compactus est potest religionis, tria sunt, pœna corporis, paupertas substantiæ, humilitas obedientiæ 187. a. t. 1
Ligna sunt omnes insti, qui plantati in medio ecclesiæ temporalis debent facere fructus uitæ, qui maneant 229 c. t. 1
Lignum, fœnum, & stipula, quid significent 182. c. d. tomo 1
Lilium est Christus, & inter lilia commoratur & pascitur 337. d. t. 1. Sponsus.
Lilium odore potius quam sapore placet. fo. 103. i. tomo 1
Lilium sponsus est, sed non lilium inter spinas. 336. b. t. 1
Lilium ueritatis est, cuius odor animat fidem, splẽdor intellectum illuminat 336. i. to. 1
Lilium unum non sufficit, duo ad minus necessaria sunt 336. a. to. 1
Lilia sancti quidem habent, sed non omnia quæ habent, lilia sunt 336. m. t. 1
Lilia sunt quæcunque Christi sunt, ut conceptio, natiuitas, &c. ibid. l
Liliorum amator nunquam sine lilijs est. fo. 336. b. tomo 1
Lingua amoris ei barbara est, qui amorem non nouit 349. b. t. 1 Quomodo.
Lingua detractoria uipera est 170. d. t. 1
Lingua duplex Dei uidelicet & animæ. ibi. per totum sermo.
Lingua etsi multa mala faciat tamen optima. folio 170. c. to. 1
Lingua paruum membrum innumeras contrahit sordes. ibid. b Quòd si dixeris.
Lingua quam litera efficacior 32. a. b. a. 2
Lingua quintuplex, dissoluta, impudica, magniloqua, dolosa, maledica. 170. b. t. 1
Lingua tenuis est et lata, uacuãdis cordibus aptis instrumentum ibid. f.
Lingua uiperea quomodo uno flatu tres occidit. ibidem e
Linguæ aromata modestia in incipiendo, copia in exhortando, efficacia in persuadendo 65. h. tomo 1.
Linguæ uitia diuersa 32. l. t. 1 Vilis siquidem.
Locus est apud sponsum, de quo sua iura decernit. 267. c. to. 1
Locus, in quo uere cernitur Deus quiescens & multæ misericordiæ ibid. g
Locus triplex 114. e. t. 1 Est enim.
Loca tria, cœlum, terra, infernum. folio 224. i. tomo 1
Longe est aliquando Deus à sanctis per dispensationem, quibus tamen semper prope est. fo. 365. l. m. tomo 1
Longe semper est Deus a peccatoribus ibid.
Longitudo, latitudo sublimitas, & profundum Deus est 145. c. t. 2
Loquentibus de se dominus appropriat 244. c. tomo

tomo primo
Loquitur uerbum animæ, & anima uerbo. folio 301. i
Lucere solum non licet, expedit & ardere. folio 80. f. tomo 1
Lucerna lucens & ardens Ioannes erat ibid.
Lucerna sub modio erat Ioannes, dum adhuc esset in utero 80. g. t. 1
Lucernæ, seu candelæ ardentes in manibus. fo. 41. d. tomo 1
Lucernæ quæ noctem uitæ præsentis illuminant tres sunt 232 K. t. 1
Lucernæ sunt tres 230. i. t. 1 Tres sunt.
Lucifer in cælo concepit dolorem, & in paradiso peperit iniquitatem 258. g. t. 1
Lucifer in Dei uerbo præsidens, homines in gloria pari profecturos inuidit ibid. b
Lucifer quomodo arguitur & reprehenditur 68. e. tomo 1
Lucifer superbus lucem præferens, non ignem habens, alteri tantum innixus alæ cecidit folio 199 m t. 1
Luciferi deiectio tractatur 257. l. t. 1
Lucifero dictum est, in decore tuo perdidisti sapientiam, nolo propterea decorem, qui mihi sapientiam tollat 383. g. t. 1
Luciferum alloquitur inuehendo beatus Bernardus 117. i. k. t. 1. & seq.
Lucra nostra Deus à se non reputat aliena. folio 327. a. to. 1
Luctandum est cum Angelo, ne succumbamus, quia regnum cælorum vim patitur 103. h. tomo 1
Luctari cum vitijs debemus 14. b. t. 1
Ludus bonus quo Michol irascitur, Deus delectatur 146. c. t. 2
Lugendum est, & post luctum consolandum, post consolationem, ad cælestia contemplanda accedendum 201. a. b. c. t. 1
Lugenies sunt aliqui, sed si de corde procederent lachrymæ, non tam cito solucrentur in risum. 5. e. tomo 1
Luna hoc est ecclesia, prouolutis pedibus, deuotam ad Mariam fundis orationem f. 99. e. f. t. 1
Luna, quare sub Mariæ pedibus ibi. b. c.
Luna quid designet ibid.
Lux contemplatio, & etiam opera bona. fo. 308. d tomo 1
Lux pusilla ante aduentum 286. l. t. 1
Luxit Ioannes exemplo, digito, uerbo 81. a. t. 1
Luxuria & gula memorantur 172. b. 199. d. t. 1. 6. e. to. 1. & 283. m. t. 2
Luxuriæ currus, quibus rotis & equis ducatur. 224. c. to. 1 Luxuriæ.
Luxus uestium, equorum ciborum, & aliarum superfluitatem culpatur 229. l. m. t. 2

M

Maceria sanctorum communionem designat. 323. b. t. 1
Maceriarum uarię differentię, et acceptiones tractantur ibid. d
Macula odibilis, quæ beatam adimit uisionem. 102. k. to. 1 Odibilis.
Macula propriam curationem requirit. fol. 180 g. tomo 1
Magdalena Christum tangere cur prohibetur 217. f g. t. 1
Magi conuenerunt Christum esse, Deum cognouerunt & regem, sed & hominem moriturum. 34. b. 35. i. t. 1
Magistri operum Pharaonis tres sunt 231. b. t. 1 Magistri.
Magorum oblationis significatio 234. l. t. 1
Magistrum, qui se sibi constituit, se stulto discipulum subdit. 46. m. t. 2. Et merito.
Magna audent, qui magni sum, & quia audent obtinent 285. e. t. 1
Magnæ cum delinquimus, uix ferimus reprehendi 390. f. t. 1
Magna res est, scire uiuere 82. i. t. 1
Magnum & rectum in anima, & unde ei proueniant 350. c. d. e. t. 1
Magnum & rectum in imagine sunt idem, sed in anima separantur ibid. e
Magnitudo animæ, quid differebat ab ea 350. d. e. tomo 1
Magnificauit dominus facere nobiscum in creatione, in redemptione, in glorificatione 26. f. tomo 1
Maiestatis seruator opprimitur a gloria, non miratur 324. g. h. t. 1
Male cogitare, maledicere, male facere prohibemur 228. l. t. 1
Malum duplex, idest culpæ & pœnæ diligentibus cooperatur in bonum 190. i. t. 1
Malum duplex, innatum & seminatum 284. a. tomo 1
Malum duplex, ligno paratur infructuoso, securis & ignis 272. b. t. 1
Malum impunitum esse non potest 290. i. tomo 2
Malum murmurantium tractatur 224. m. t. 1
Malum omnino propria voluntas, quæ fit ut bona nostra, bona nobis non sint 339. c. t. 1
Malum obstinatæ mentis punitum æternaliter, licet temporaliter perpetratum 105. f. t. 2
Malum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index potiorum Sententiarum

Malum patiendo, quoniam triplex est, triplicem requirit prouidentiam 82. k.t.1
Malum quod nemo videt, nemo arguit 58.c. tomo 2
*Malum quod sua anima, animam priuat.f.*146. k.tomo 2
Malum si comprimas tuum, reputat tibi ad iustitiam si alienum reprimas, ad gloriam 87. e. tomo 2
Malum triplex est in morte his, qui in sex tribulationibus huius mundi dissimulauerunt liberari, nec in sex hydrijs purificantur 181. i. tomo 1
Malum volenti agere, desertum, abundantiam habet, nemus umbram, silentium solitudo 58. c.tomo 2
Mala ex bonis oriuntur, cum non reddimus gloriam pro suscepta gratia 356.a.t.1
Mandata Dei quare custodiri nimis iubentur. 17.b.to.1
Manducat nos Deus, & a nobis manducatur copiose 335.f.t.1.*Nolite.*
Mansio patris & filij apud animam, quomodo conijci valeat, quando fiat 334.b.t.1
Mansiones apud Deum multæ 267.b.t.1
*Mane fuit, quando ortus est sol iustitiæ. fo.*286. l.tomo 1
Manichæi error confunditur 329.f.t.1
Mansueti benigne corripiendi sunt, inquieti seuere 299.K.t.1
Mansuetudo Christi post eum, merito nos currere facit 265.a.t.1
Mansuetudo probatur in tribus, in verborum iniurijs, rerum damnis, & corporis læsione 41. k.tomo 1
Mansuetudo sponsæ pro maledicto reddentis benedictum 270.h.t.1
Mansuetudinem homini connaturalem, concupiscentiæ carnales exterminant 299.m.t.1
Mansuetudinis virtus, lilij nomine designatur. 335.a.k.to.1
Mansuetis placere in operibus nostris bonis satis sit nobis 266.l.m.t.1
Manus aromata tria sunt, & quo nummo emantur 65.k.l.m.t.1
Manus Dei duplex, latitudo, & fortitudo 242. c.tomo 1
Manus domini non osculatur, qui magis in se, quam in domino gloriatur 239.l.t.1
Manus duæ, quibus Angeli sancti dicuntur nos portare quæ sint 150.l.t.1
Manus, pedes, & os Dei 239. m.t.1
Mare sicut est origo omnium fluminum, sit Christus omnium virtutum 250.f.t.1
Maria ab Angelo interrogando, quomodo fieret istud, quoniam virum non cognouisset, non de facto dubitauit, sed modum inquisiuit 14.c. tomo 1
Maria absque omni macula concepit 79. h.i.tomo 1
Maria ante sancta, quam nata 74.k.t.2
Maria aquæ ductus est 101. e.t.1
Maria a sancto Dauid præmunita fuit, ut se ad saluatoris aduentum præpararet 12.m.t.1
Maria ascendit delicijs affluens, quę sunt illæ deliciæ 94.a.t.1
Maria ascensiones, in corde suo disposuit 100.b. tomo 1
Maria beata sola inter mulieres 21.h *O beata.*
Maria cõsolatur ab Angelo, cum in sermone eius turbaretur 13.g.t.1
Maria cur sole amicta dicatur 98. b. t.1
Maria etiam in umbra fidei uiuebat 283.h.t.1 *Denique.*
Maria gratia plena est, quia Deo, & Angelis, & hominibus grata 98.l.t.1
Maria in omnibus inuocanda necessitatibus 11. i.tomo 1
Maria in se tota vulnus amoris suscepit 279. i. tomo 1
Maria interrogatur a quo edocta fuerit, Deo virginitatem placere 8.k.l.t.1
Maria inuenit gratia enim scilicet Dei, & hominum pacem, mortis destructionem, vitę reparationem 13.g.to.1 *Inuenisti.*
Maria inuenta est in utero habens de spiritu sancto, ita & sponsa ecclesia 8.c.d.to.1.*per totum sermonem.*
Maria longe dissimiliter, quam alij repleta est spiritu sancto 8.c.d.t.1. *per to.sermo.*
Maria, Martha, & Lazarus in eadē domo, quid significent 93.i.t.1
Maria, Martha, & Lazarus, quid hæc denotent vocabula ibid.
Maria martyr extitit 100.c.to.1
Maria n ediante, habemus quicquid gratiæ in nobis est 103.k.t.1
Maria multis figuris & scripturis veteris testamenti prænostrata fuit 8.f.t.1
Maria omni honore dignissima ibi.
Maria ornata est gemmis virtutum 8.d.t.1
Maria perpulchre exhortatur consensum Angelo dare 15.i.to.1 *Audisti.*
Maria qualiter omnibus omnia facta est. fo. 98. b.tomo 1
Maria quare desponsata fuisse dicatur 10. a.b. tomo 1
Maria quare maris stella dicatur 11.b.t.1
Maria quater duntaxat legitur locuta fuisse, & eius taciturnitas laudatur 100.l.m.t.1
Maria quatuor virtutes cardinales possidebat. 15.l.m.
Maria quibus priuilegijs omnes sanctos & sanctas præcellat 95.f.t.1
Maria quod mater Dei sit & nominetur, dignitas maxima 8.m.t.1
Maria sideri, siue stellæ aptissime comparata 11. b.tomo 1
Maria si pie a nobis pulsata fuerit, non deerit necessitati nostrę 38.g *Quotiens.*
Maria stella ex Iacob 11.b.t.1
Maria totis cordium medullis a nobis veneranda est 9.c.f.t.1
Maria vellus Gedeonis dicitur, Moysi rubo comparatur, stellæ duodecim declarantur 9. b.t. 1. & 99.e.f.t.1
Maria non prætendit meritum, sed gratiam quęrit 102.m.t.1
Maria gratia plena, gratiam adhuc inuenit super effluentiam q̃, petit ad salutem uniuersitatis. 101. i.tomo 1
Maria iusta, ex qua sol iustitię ortus. ibid.
Maria medium terrę, quomodo dicitur. folio 77. d.tomo 1
Mariæ copia tanta preciosi balsami infusa ut omnes huius salutiferum odorem senserint 161. i.tomo 1
Maria veneratione digna, in qua humilitatem fęcunditas, & partus consecrat virginitatem. 8.k.to.1
Mariæ virgo fœlix 27.i.t.1
Mariæ conceptus & partus 53.f.91.h.t.1
Marię desponsatio in aliquo dubitationi Thomæ coadaptatur 10.a.b.t.1
Mariæ & Marthæ appellatione veniunt intellectus & operatio intelligendi a 96.a.t.1
Mariæ excellentia 91.f.g.t.1
*Mariæ fœcunditas tria nobis contulit.fo.*230.l.t. 1.*Tria nobis.*
*Mariæ humilitas multifarie comendatur. f.*8.k. l.to.1.& 100.m.t.1 *Væ nobis.*
*Marię taciturnitas valde commendatur. fo.*99. k.l.tomo 1 *Gratissima.*
Mariæ misericordia et puritas 15.i.*Audisti* 77. d.& 97.h.i.& 98.b.t.1
Marię plures prærogatiuę. 95.f.t.1
Mariam purificari, & Iesum circundi, quid sit. 107.l.to.1
Mariam uenerari vult, qui totum nos habere p Mariam voluit 101. k.t.1
Marias tres in oblatione vngnentorum, qualiter imitemur 249.m.t.1
Maritatur anima uerbo Dei fideli cõnubio 358. e.f.tomo 1
Martha duobus modis excipit Saluatorem.folio 96.c.tomo 1
Ad Martham spectat ornatus Marię impletio, munditia Lazaro, vt sit domus non uacans, ornata, & munda 93.d.to.1
Martham contra Mariam murmurasse legimus, Mariam vero contra Martham minime 97.d. tomo 1
Martham habemus ut amicam, Lazarum vt columbam, Mariam vt formosam. f.317.m.t.1
Martham inferiorem & non potius Mariam, cur dominum dicitur suscepisse 93.f.t.1
Martyr quis esse potest sine voluntate, sed non cõtra voluntatem 30.c *Considerent hæc.*
Martyrij genus paupertas voluntaria.folio 108. b.tomo 1
Martyrij genus est facta carnis mortificare illo, quo membra cæduntur ferro, horrore mitius, sed diuturnitate molestius. f.281.i.t.1
Martyrum fiducia, fortitudo, & tolerantia ex uisceribus & vulneribus Christi 322. m. t.1
Martyrium fructus est ecclesiæ 321.c.t.1
Martyrum sanguinis non habentes, martyrium saltem aquę & spiritus quærant.folio 124.c. tomo 1
Martyrium sine sanguine triplex 232.c.t.1
Maires, non domini subditorum debent esse prælati 266.f.g.t.1
Medela spiritualis omnium spiritualium infirmitatum tractatur 176.f.t.1
Medicamina plurima nostris infirmitatibus multis attulit medicus sapiens Iesus 256.i.t.1
Medicina animę utiliter tractatur 258.k.to.1
Medicina sero paratur cum mala per longas inualuere morę 84.m.t.2
Medicum se exhibet Christus animæ peccatis saucię 284.l.m.t.1
Medicum se non putet ordinem professus, sed monachum 282.k.to.1
Medicos non dominos oportet esse prælatos 270. h.i.tomo 1
Meditatio perutilis meditari quid in natura sis. 122.a.to.2
Meditatione pericula agnoscimus, oratione euadimus 126.f.to.1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Meditationes, quibus Christianus diu noctuq; de maiestate diuina afficitur, uerba sunt eius qui loquitur in cantico 284 a.t.1
Medius locus tutus est 133.k.t.2
Medium tene, si non vis perdere modum ibid.
In medio terrę Deus operatus est salutem, hoc est, in Mariæ utero 77.d.t.1
Meliores Angelis effectus est Christus, non de diuina, sed humana natura dicitur 341. i.t.1 Fundamenta.
Melius est ut pereat unus, quam unitas 51.i. tomo 2
Mel & lac sub lingua eius deducitur 234.b.t.1 per totum sermo.
Mel inuenisti, si sapientiam inueniſti 216.g.t.1
Mel inuenisti, &c. exponitur ibid.
Membrum capiti iuhærens, facilius capiti, si deforme est, reformatur, quam diuulsum quamlibet simile copulatur. 180.f.t.1
Membrum debet sequi caput 44 g.t.1
Membra Christi sibi moribus conforma, & fide adhærentia, cum eo capite suo paradisum ascendent 180.e.t.1
Memoria amaritudinum & passionum Christi, de quibus Bernardus fasciculum fecit, tractatur. 298.f.g.299.t.1
Memoria passionis & resurrectionis Christi per necessaria 165. f.g.t.2
Memorare amaritudines & beneficia domini. 174.d.e.t.1
Mendacium dubie proferens non mentitur, sed si ueritatem, quam nescit affirmat, mentitur 257 m. & seq.
Mens assueta delicijs, nec exculta disciplinæ sarculo, eas contrahit sordes 69.m.t.2
Mens assueta quietis & bonis operibus in fide nõ fictta radicatis, non recipit consolationem, quotiens sibi (vt assolet) lux contemplationis subtrahitur 308.d.t.1
Mens deuota quæ sunt quæ se qui debeat, quid sit meridies. Et de quatuor generibus tẽtationum vitandis 285.h. Et per tot. sermo.
Mens, manus, lingua, per tres mulieres, quæ emerunt aromata, significantur 209 b
Mens quam affecerit charitas, sui iuris esse non sinit 36.m.t.2
Mens quæ spiritus sancti ignorat absceſſum, patet seductioni, & quæ reditum non obseruat, erit ingrata visitationi 357. l.t.1
Mentis aromata sunt compassionis affectus, rectitudinis zelus, discretionis spiritus 64. e.t.1
Mentis intentio facies est animæ, ex qua rectitudo operis, sicut ex facie pulchritudo corporis æstimatur. 295.e.t.1
Mensę tres esuriei nostrę apponuntur 231.b.tomo 1
Mensura diligendi seipsum, a mensura dilectionis, quæ proximus diligimus, assumenda est 15 c.d tomo 2
Mensura, qua diligendus est Deus 340.a
Mensuram plenam confertam, &c. exponitur ibi. vsque ad finem serm.
Mentis, quam frugibus seruandis, vigilatius insistendum 324.m. & 325.a.t.1 Ante.
Merces vestra multa est in cœlo, qualiter intelligi debeat 108.b.t.1
Meretricum nomine concupiscentiæ carnis intelliguntur 163 i.t.1
Meritici nomine cœlestis habitatio designatur. 235.i.k.l.to.1
Meritum dispar habet, qui socialiter uiuit, & qui utiliter præest 266 m t.1
Meritum est scire, quod non sufficiant merita, 333.f.to.1
Meritum hominis totum, si totam spem suam ponat in Deo 153.g.t.1
Meritum quid sit, & quòd sine libertate non est. 352.d.t.1
Merita Deo attribuenda 153.g. & 316. k. & 333.f.to.1
Merita nostra in quatuor confistunt 129.b.c. & k.tomo 1
Merito quilibet vehementer cupit pasci de domini bonis, & in domo domini, quippe qui posuit fines nostros pacem, & adipe frumenti satiet nos 185.i.t.1
Metretę tres, & tres sunt timores 313. c.t.1
Militiæ quis fructus, ubi occisor mortaliter peccat, & occisus æternaliter perit? Et de vanitate apparatus militaris, & de tribus causis bellorum suscitandorum 191.b.c.t.1
Minister Dei non sine causa gladium portat, potiusq; dicendus macida, quam homicida 191 d.t.1. & 3.d.t. 2 Abbas.
Minister bonus Christus spiritu alacer, charitate feruens, pietate deuotus 312.d.t.1
Ministerij honor, morum grauitas, cõsiliorum maturitas, actuum honestas 18.i. & 22.h.i.t.2
Minoratus ab Angelis Christus hominibus tamẽ prefertur 304.f.t.1
Minuendi sanguinis duplex est causa 233. k.tomo 1
Mirabiles iactantiæ genus, vt non possis putari sanctus, si non appareas sceleratus 256.f.tomo 1
Mirabile martyrium & graue inter epulas esurire, &c. 108.b.t.1

Mirabi-

Mirabiles fuerunt tres apparitiones: sed harum mirabilior illa trium Magorum 34.h. 35.i.tomo 1
Mirabilia tria operatus est Deus in Maria 230. l.tomo 1
Miranda est plurimorum audacia, qui quamuis de propriis uineis non nisi spinas colligant uineis tamen dominicis se præsumptuose ingerere non formidant 281.e.t.1
Miseratio crudelis, qua pœnitentia minuitur. 134.k.tomo 1
Miseratio domini, meritum hominis. 323. k.tomo 1
Miseretur Deus nunc impijs, ut eis in æternum irascatur 267.e.t.1
Miseria hominis 59.f.g. & 74.h. & 84.h. & 190.h.to.1 & 133.i.to.2
Miseria nostra quanta sit, & indigentia quàm multiplex 234.m. & a.to.1
Miseria nostra opus habet misericordia & miseratione 41.b.to.1
Miseria nostra pulchris comparationibus ostendatur 166.c.to.1 & per totum sermonem.
Miseria nulla uerior, quàm falsa lætitia 149.m. tomo 2
Miseria, sedes misericordiæ 15.c.to.2
Miseri nos ab illa salici regione depulsi 172.d. tomo 1
Misericordia Dei in pœnitentes tractatur 17.g. h. & 29.i.k. & 41.m. & 54.l. & 59.k.l. & 249.i.k. & 268.g.to.1
Misericordia Dei, qua tradat ferire comparatione aliarum misericordiarum suarum, parua est 167.f.tomo 1
Misericordia domini, pallium breue non est 322. k.tomo 1
Misericordia habet quatuor filias 167.h.to.1
Misericordia inordinata, & irrationabilis, quæ sit 183.a.to.2
Misericordia promittitur miserenti 202.i.tom.1
Misericordia triplex, & quadruplex miseratio 167.f.tomo 1
Misericordia triplex, nomine trium panum designatur 87.b.c.to.1
Misericordia uera 12.e.to.2
Misericordiæ domini in nobis septem numerantur 86.m.to.1
Misericordiæ domini multæ & æternæ 59.i.to.1 322 k.tomo 1
Misericordiæ septem, & earum fragmenta 87. b.tomo 1
Misericordiam & iudicium cantare debemus 314.e.tomo 1
Misericordiarum fragmenta septem 87.b.to.1
Misericordiarum pater, quomodo Deus dicatur 29.i.k.to.1
Misericordes ueri 5.e.f.to.1
Misit pater filium ut præiret in uia morum 262. i.tomo 1
Mitis apparebit Christus electis, terribilis reprobis in iudicio 341.f.to.1
Mites sunt aliqui, sed quandiu nihil dicitur, uel agitur nisi pro eorum arbitrio 5.d.to.1
Mixtura triplex, quam fecit Deus in assumptione nostræ carnis 18.a.to.1
Modestia nostra nota sit 20.b.t.1
Modestię prælatorum modus 136.m.to.2
Moderata correctio memoratur 64.e.to.1
Modus amandi carnem suam 149.h.to.1
Modus diligendi Deum 117.c.to.2. Hic primũ.
Modus & fructus redemptionis Christi. 246.b. tomo 1
Modus inueniendi gratiam. 55.f.t.1
Modus medij, non infra deijci, non attolli supra, non euadere in longius, non extendi in latius 133.k.tomo 2
Modus melior in omnibus 140.e.f.t.2
Modus misericordiæ & pietatis, qui modus, siue que forma in sanctis præcessit 249.h.i.to.1
Modus nostræ redemptionis quantæ fuerit humilitatis, mansuetudinis, dignationis 248.d.e. tomo 1
Modus redeundi ad Deum casui primi hominis oppositus 225.d.to.1
Modi diligendi sunt quatuor 233.i.to.1
Modum iustitia quærit 119.m.t.2
Molesta patienter ferre sufficit ad salutem: sed cumulus est ea libenter complecti 52.b.c.to.1
Molestus Deo, quis sit 2.a.to.1
Mollis, & mansueta increpatio sancti Bernardi in aliquos fratres, qui plus debito eum præpediebant, quo minus contemplationi uacaret 310.f.tomo 1
Momentaneum breue tribulationis, æternum pondus operatur in nobis 157.e.to.1
Monachalis obseruantia in duo diuiditur, in præcepta uidelicet, & remedia 160.i.tomo 2 Partienda est.
Monachus habitu mentiens sanctitatem, culpatur 86.m.tomo 2
Monachus peccati consuetudine obligatus fœlicem se reputaret, si esset tanquam unus in seculo te pide uiuens 163.l.to.1.
Monachus, qui post amara conuersionis suæ primordia in spem respirat, is profecto iam meret 291.l.tomo.1
Monachus siue alius quisquã p exteriori mũditia nisi interior affuerit, nõ est mundus 92.a.b.t.

Monachi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Monachi plures cum primum religionem intrant, timorari satis: sed fiducia tandem accepta, in superbiam, & præsumptionem assurgunt 180.c.tomo 1
Monachi officium non docere, sed lugere 326.i. tomo 1
Monachi se secularibus curis implicantes, reprehenduntur 16.a.t.1
Monachi singularitas pernicioſa 282.k.l.
Monachi ſunt uelut inter duas menſas epulantium ieiuni poſiti 190.i.to.1
Monachi ſuperbi arguuntur 181.b.i.t.2
Monachum eſſe te puta, non medicum 282.k.l. utiliter
Monachorum certamen quale eſt 123.b.t.1
Monachorum cibi delicati culpantur 183.b 184.c.d.t.2
Monachorum inſignia 27.g.t.2
Monachorum intemperãtia oſtenditur 184.d.t.2
Monachorum uita, qualis eſſe debeat 66.g.t.2
Monachorum precioſus habitus culpatur 16.a b. & 184.g.h.tomo 2.
Monachorum quorundam peruerſitas, declaratur 16.m.t.1
Monachis duo ſunt obſeruanda 9.k.t.2
Monachis, quibus utique nunquam doctrina cœleſtis deeſt, nulla de ignorantia excuſatio 75.l. tomo 1 *Nam de ignorantia*
Monaſteria ſtagnis comparantur 125.m.tomo 1
Monolegium pœnitentis, quia Dei bonitatem ignorat deſperantis 113.h.t.1 & per totum ſermo.
Monſtruoſa res gradus ſummus, & animus imus 132.d.tomo 2
Montes Bethel, angelorum agmina 309.k tomo 1
Montes, & aſcenſiones, quibus ad regnum cœlorum aſcendendum eſt 73.k.l.t.1
Montium nomine quid ſignificetur & ibi de montibus, & collibus 310.g.& 311.c.d.t.1
Montes & colles in cœleſtibus ſunt, & montes illi iidem, qui & oues, id eſt cœleſtes ſpiritus 309.k.l.m tomo 1
Montes illi iidem, qui & oues, id eſt cœleſtes ſpiritus, qui intra ſe uerbo Dei paſcuntur Ibidem.
Montes ſancti fide ſolidi, ſpe excelſi, charitate ſpatioſi 312.h. *Quam miſer*
Montium diuerſorum aſcenſiones. 72.d.e.f. tomo 1
Montium, & collium nomine, ſignificantur beatitudines cœleſtium ſpirituum, in quibus ſponſus tranſilijt, id eſt notum, fecit myſterium ſuæ incarnationis ueniens ad ſe incarnandum 310.g. *per totum ſerm.*
Montium genera quatuor 233.e.t.1
Montium & collium nomine patriarchæ & prophetæ ſignificantur 312.e.to.1
Monium Gelboe nomine, intelliguntur angeli mali. 312.f.g.t.1 *per totum ſer.*
Montium nomine ſignantur Apoſtoli & homines, & per colles dæmones. Ibidem c.d. per totum ſermonem.
Montium plures differentiæ. 253.e.tomo 1 *Montium.*
Monumentum domini accedere uolentes, prius per confeſſionem ueſtimenta ſua dealbare debent 65.i.tomo 1
Moralis diſciplina tres cellæ, aromatica, unguentaria, uinaria 266.i.tomo 1 *In morali.*
Moralis honeſtas, cãdor eſt animæ 336.b.c.t.1
Moralitas integra & perfecta, in duobus præcipue conſiſtit 213.b.t.1
Morbo triplici laborat genus humanum, principio, medio & fine 227.c.to.1
Morborum mentis a morſu ſerpentis non diſcernit niſi diſcretor ſpirituum 284.b.to.1
Mores bellatorum Chriſti utiliter deſcribuntur 192.g.tomo 1
Morum color & odor, qui ſit 337.c.t.1
Moriatur anima mea morte iuſtarum 169.c.t.1
Mors a morte, uita ab errore, peccato gratia liberauit 195.d.t.1
Mors animæ, obliuio 227.f.t.1
Mors bona, quæ uitam non aufert, ſed transfert in melius 309.c.t.1
Mors Chriſti preciosa 83.e.f.to.2
Mors corporalis 146.k.t.1 & ſeq.52.c.to.2
Mors depaſcet uoluptuoſos 172.b.c.t.1
Mors diaboli opus, & peccati pœna uicta eſt & ipſum peccatum uictum 114.d.t.1
Mors felix, mihi mundus crucifixus eſt folio 48. a tomo 1
Mors duriter increpatur 271.f.g.t.1
Mors iacenti in peccatis ante conuerſionem, infernus ſuccumbenti poſt acceptam remiſſionem, lacus deſperanti poſt expertam contemplationem 160.l.to.o 1
Mors iuſti bona propter requiem, melior propter nouitatem, optima propter ſecuritatem 52. c.tomo 2 *Bona mors.*
Mors mortem operata eſt, ſpiritualis corporalem, culpabilis pœnalem, uoluntaria neceſſariam 194.i.t.1 *Nil profecto.*
Mors peccatorum peſſima, mala in amiſſione mundi, peior in ſeparatione carnis, peſſima in uermis contritione 215.b.t.1
Mors peccatorum mal i, peior, peſſima, ſed bonorum, mors bona, melior, optima. Ibidem.

Mors

Mors peregrinantis fœlix, mihi mundus crucifixus eſt 48.m.& a.
Mors quomodo capite Chriſto ſuperata, adhuc in dies apud electos graſſatur 114.c.t.2
Mors triplex triplicem mortem operata eſt. folio 194.i. tomo 1 *Nil profecto.*
Mortem eccleſia ſpecialius ueneratur; quæ tamen inter homines plus horretur 146.l.tomo 1
Mortem preciosam faciunt duo, uita, & cauſa. folio 231.d.t.1 *Precioſum.*
Mortem ſanctorum tria faciunt preciosam. folio 210.m.tomo 1
Mortem ſpiritualium optant ſibi carnales: quorum tamen uitam abhorrent 208.b.to.1
Morte Malachiæ, & cuiuslibet ſancti uiri merito dolendum foret, ſi haberemus hic ciuitatem manentem 115.i.tomo 1
Mortis increpatio 271.f.g.t.1 & per to.ſer.
Morti noſtræ auplici, mors Chriſti occurrit folio 194.i.tomo 1
Mortis ſeparatio amariſſima 282.b.t.1
Mortem iuſtus etſi non euitat, certe tamen non timet 52.c.t.2
Mortui fratris copioſissima & elegantiſſima deploratio 271.d.t1
Mortui recordantur & miſerantur noſtri Ibidem i.k.
Mortuos lugere propter quod & quouſque debemus 273.f.t.1 *Planxit.*
Mori potuit Chriſtus, quia homo fuit: & quia iuſtus, mors eius non liberare potuit folio 195.l.tomo 1
Moyſes a filia Pharaonis ab aquis liberatus, præfigurauit Chriſtum in Aegyptum fugientem, ab Herodis manibus liberatum. folio 67.m.t.1
Moyſes, Aaron & Samuel in ſacerdotium aſſumuntur 233.b.tomo 1 *Tres in ſacerdotium.*
Moyſes inſtar matris, quæ ſine paruulo ſuo intrare ad menſam diuitis recuſat, ſic ſine populo terram promiſsionis intrare nolebat 249.i. k.tomo 1
Moyſes loquebatur, & dominus reſpondebat: ſic uerbum ſponſus animæ deuotæ, & econuerſo 300.c.tomo 1
Moſi magna petenti, minora conceſſa ſunt. folio 288.m.tomo.1
Moyſi domino dicenti: dimitte me, & faciam te in gentem magnam, merito renuit: quia hoc ſponſæ reſeruatam erat folio 280.b.c. tomo 1
Moyſi & Aethiopiſſæ coniugium, præfigurauit coniugium Chriſti & eccleſiæ. folio 294.d.e. tomo 1
Moyſen & Hur graues manus habuiſſe, quid denotabat 280.c.t.1
Mulier ſi dormierit cum uiro altero, nunquid reuertetur ad uirum priorem? folio 356.e.f.t.1
Mulieris nomine carnales animæ deſignantur 292.e.tomo 1
Mulieres quæ Chriſtum unctiuræ uenerant, unctiæ ſunt ab eo 344.d.t.1
Multifarie demonſtratus eſt Deus amiquis, per imagines tamen extrinſecus apparentes 282.c.tomo 1
Multiplicatæ ſunt infirmitates eorum, &c. folio 244.k.tomo 1
Multiplici uiſione uiſus eſt dominus ab Iſaia, et aliis prophetis 118.g.t.1
Mundari corde, quid ſit 5.f.t.1 *Item.*
Mundi corde non omnes ſunt, qui uerbis eſſe apparent 40.k.l.t.1
Mundantur non omnes qui audiunt uerbum Dei, ſed qui obediunt 277.d.e.a.1
Mundus apte compedibus comparatur 198.b.i.1
Mundus contemnendus eſt, ſi ſalutari uolumus. Ibidem.
Mundus hic totus nox eſt, & noctes habet plurimas 345.e.t.1
Mundus iſte ſenſibilis eſt, quaſi liber, in quo qui uolunt Dei ſapientiam legant 164.c.to.1
Mundus quod ſuum eſt diligit 53.g.h.t.1
Munera & promiſsiones ſponſi ad ſponſam 293.k.tomo 1
Munera tria regum, quid ſignificent 35.i.to.1
Munitiones quibus anima uallatur, tres ſunt 231.f.t.1 *Munitiones.*
Murenulæ aureæ uermiculatæ argẽto, quæ ſint in anima 295.m.t.1
Murmuratio non leue peccatum eſt 224.m.t.1
Murmurantes & detrahentes increpantur 208.m.t.1 & 169.a.t.1 *valde utiliter*
Murus continentiæ quam ſit ſolidus 29.l.to.1 *Idcirco enim.*
Muſcæ morituræ exterminantes ſuauitatem unguenti quæ ſint 59.k.tomo 1
Muſto pleni erant apoſtoli 305.m.t.1
Mutabilitas affectionum animæ diuina mutat nomina 163.g.t.1
Mutatio hominis per ignorantiam lachrymoſa 289.i.t.
Mutatio turpis de meditationibus ſanctis ad ſeruitutem carnis 330.m.t.1 a.
Mutationum tria genera 230.b.t.1. *Tria*
Myrrha Chriſto in cruce oblata, myrrha qua unctus eſt. 298.f.g.t.1
Myrrha Chriſtus in morte, botrus in reſurrectione. Ibidem *Myrrhæ* .b.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Myrthæ fasciculus ex Christi passionibus colligendus Ibidem f
Myrrhę nomine tribulationes designantur Ibidem c
Misteria magna fidei, cognoscentes, ea minoribus communicent. 285.f.t.1

N

Naaman precepto Helisæi in Iordane septies immersus est 65.m.to.1
Nardus herba humilis & calidæ naturæ, non inconuenienter humilitatem significat. 297.i. tomo 1
Nardi proprietates 95.h.t.1
Nasci Christus quare voluerit nocte & hyeme 27.m.tomo 1
Nascitur homo per gratiam, quando iustitiæ illuminat tenebras peccatorum addens ad terroris cumulum brevem numerum dierum, & finem incertum 32.e.t.1 In peccatis.
Naturali appetitu celsitudinem desideramus 72.f.to.1.cupidi.
Natus ex Deo, scilicet per prædestinatione non peccat, quomodo intelligitur 268.g.h.to.1
Natus quibusdam nondum Christus est, quibusdam nondum passus, quibusdam nondum surrexit, quibusdam nondum ascendit ealijs nondum misit spiritum sanctum 66.h.t.1 Suns enim.
Natura humana & euangelica per duos Seraphim intelligitur 117.h.t.1
Natura melior est homo ad compatiendum, quam ad indignandum asperior, nisi a peccato obsolescat 299.l.to.1
Natura propter peccatum ad indignandum quam ad compatiendum paratior 299.a.t.1 Igitur.
Naturarum quanta diuersitas in humana substantia conueniat 133.c.d.t.1
Nauis prælatorum tribus lateribus compacta esse debet, cordis puritatee conscientia bona, & fide non ficta 187.c.to.1
Nazaret & eius significatio, ibidem pulchra & utilis comparatio Isaac palpantis, & non videntis Iacob 193.e.t.1
Necesse est, ut qui terrena contempsimus flagranti desiderio cœlestia requiramus 214.g.t.1
Necessitas fælix, quę in melius cogit 155.d.to.1
Necessitas, quomodo stet cum uoluntate 352.e.f. tomo 1
Necessitates, septem, propter quas anima quærit uerbum, quo tandem reformata accedit ad eius dulcedinem contemplandam atque perfruendam 256.f g.t.1 per totum sermonem.
Negligentia abbatum non reprimentium uestium & alimentorum luxum culpatur 185.i.to.2
Negligentia altaris 34.l.t.2
Neglecta cuncta, cuncta iacentia, cuncta inculta & sordida Per agrum, inquit, hominis pigri transiui, & ecce totum repleuerant urticæ 325.a.b.t.1
Neglectus & contemptus mandatorum, qui est 157.e.f.to.2
Negligimus frequenter propria, & curiosi sumus ad aliena, & sic nec fumum abijcimus, uxorem non corrigimus, tesum non reficimus 167.i. k.tomo 1
Nemo absque sui, & dei cogitatione saluari potest. 262.i.t.1
Nemo ascendit cælum, &c. 209.e.t.1
Nemo Deum uidit unquam 282.a.t.1.
Nemo dicat, leuia sunt hæc 40.f.t.1
Nemo magis iram meretur, quam amicum simulans inimicus 203.a.t.1
Nemo saluandus in uia: exponitur 228.h. tomo 1
Nemo saluatur inuitus, & econtra 152.g.h.t.2
Nequam, ubi est quod dixisti: Nequaquam morie mini? ecce enim morimur omnes 26.g.h.t.1
Niger apparuit Christus in passione 276.a.b. tomo 1
Niger Christus erat reputatione Herodis, formosus confessione latronis, et centurionis fide. Ibidem. Alind.
Niger erat Christus superficietenus, intus autem candidus 276.m.& a.t.1
Niger, & formosus Christus 271.b.c.t.1
Nigra, & formosa, qualiter est anima, Christi sponsa 270.l.t.1.& sequen.
Nigra, qualiter formosa fiat 238.e.to.1
Nigrum se fecit Christus, ut multos dealbaret 276.m.tomo 1
Nigram atque decoram unde se dicat sponsa 36.m.& 37.a.270.k.& 277.c.d tomo 1
Nigrum se libenter dicit sponsa, ut libere dilecto dicat. Opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me 271.b.c.& 278.k tomo 1
Nigri sunt iusti superficietenus, peccatores autem interius 276.m.to.1
Nigredo ad humanitatem, candor ad diuinitatem refertur. Ibidem. Multos.
Nigredo fælix, quæ parit mentis candorem, lumen scientiæ, & conscientiæ puritatem 270.l.m.tomo 1. Fælix.
Nigredo pœnitentiæ, passionis, persecutionis 278.k.tomo 1
Nigredinem Christi, fideles eius imitantur 276.m.& a.tomo 1
Nihil intulisti in hunc mundum, nec quidquam inde auferes 50.l to.2
Nihil ita iræ impetum cohibet, superbiæ tumorem sedat, &c. quomodo nomen Iesu 254.f g h t.1
Nihil mihi conscius sum, rara uox 132.e to.2
Nihil nobis cum litera, quæ gustata carnem sapit, glutita mortem affert 340.c t.1
Nihil nos Deus habere uoluit, quod per Mariæ manus non transiret 103.i k.to.1
Nihil prorsus boni, nisi à Deo habemus, uel habebimus 250 e f tomo 1
Nihil sibi deesse putans, omnia ei desunt 132.e tomo 2
Nihil sub sole stabile, neque iucundum 166.d tomo 1
Nisi conuersi fueritis, &c 22.a to.1
Nisi ego abiero, paracletus non ueniet, quid per hoc intelligitur 75.d.to.1
Nititur quis frustra in dilectum, si non innititur 357.l tomo 1
Nobilem hospitem habet corpus, quem honorare debet 6.k l.m t..1
Nocere tantum solet cæcis, & negligentibus inanis gloria, non attendentibus quam sit friuola, caduca, uana, inutilis 152.l.m.to.1
Noli nimium iustus esse 137.e t.1
Nomen Christi sonat aut maiestatem, aut pietatem 253.b to.1
Nomen Dei infusum angelis, ab his in homines, et a Iudæis in gentes transfusum est. Ibidem c d
Nomen dei maiestatis, in nomen pietatis transfunditur. Ibidem b Proiecto.
Nomen, & memoriale dei in nobis est. Ibidem.
Nomen Iesu, cibus 254 f tomo 1
Nomen Iesu, dulcis, & redolens effusio, & exhalatio 256 i tomo 1
Nomen Iesu effusum est in gentes 256.d to.1 Vnum scio.
Nomen Iesu est medicina salubris fidelibus Christianis in omnibus aduersitatibus 253.a to.1 per totum sermonem.
Nomen Iesu, lux. Ibidem f
Nomen Iesu sic effusum est, ut non solum cælum terrasque perfuderit, sed & inferos respexerit. Ibidem.
Nomen sponsi lucet predicatum, pascit recogitatum, inuocatum leuit. Ibidem f
Nomen sponsi non capiunt adolescentulæ, & imperfectiores animæ nisi effusum 259.m & a tom. 1
Nomine uinearum Engaddi, ecclesiæ plebes intelliguntur 299.k t.1
Nominibus diuersis, quare Deum uocamus 163.g tomo 1
Non est regnum Dei esca, & potus, exponitur 172.b tomo 1
Non est speciosa laus in ore peccatoris, exponitur 215.e tomo 1
Non est qui faciat bonum, non est usque ad unum 214.i tomo 1
Non est uir fortis, cui non crescit animus in ipsa rerum difficultate 106.m to.2
Non nobis domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam 112.g to.1 Non nobis
Non omne quod libet, licet: nec quod licet statim expedit 18.f tomo 2
Non per uisum, sed per auditum peruenitur ad notitiam ueritatis 277.d e tomo 1
Non quod uolo, hoc ago, &c. 353.g to.1
Nosse Deum, doctum facit esse hominem: timere Deum sapientem 267.f tomo 1
Noscere unde aliquis possit, an remissa sunt ei peccata 177.k.tomo 1
Noscere unde possimus dominum nobiscum esse in tribulatione 154.l to.no 1
Noscere unde poterimus quis spiritum, an bonus scilicet, uel malus nobis persuadeat aliquid 175.l m.to.1
Notitiæ duæ, & duæ ignorantiæ, & de his quæ ex se parturiunt 291.i to.1 per totum sermonem. Puto.
Nouissima hominis mors, iudicium gehenna 166. e tomo 1
Nouissimæ iustorum falsus propheta optabat, sed principia non ita 262.h t.1
Nouissimum locum tenere, est humilitatis 292. a b c tomo 1
Nouitas contra ecclesię ritum non placet, mater temeritatis, soror superstitionis, filia leuitatis 75.a b tomo 2 Aliquin.
Ad nouitios utilis instructio 30 b to.2
Nouitij adhuc, & incipientes fidem & credulitatem habere decem dictis, & documentis seniorum 356.e tomo 1
Nouitiorum feruor laudatur 321.b tomo 1
Nouitiorum id est nouiter conuersorum immoderata uehementia reprimitur 298 f tomo 1
Nouitiorum tentationes, & pericula sub tropo ustionis florum 325.e f to.1
Nox diabolus, nox angelus Satanæ, nox antichristus, quem dominus interficiet spiritu oris sui 339.h tomo 1
Nox est totus hic mundus, & noctes habet plurimas 345.f to.1
Nox in sacra scriptura, quid significet 138.i tomo 1
Nox multiplex, sicut & umbra 339 g h to.1
Nox natiuitatis Christi, cur præ cęteris noctibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

solennizetur 28.e.to.1
Nubes bonę, & nubes malę 318.g.to.1
Nubit animæ uerbo ad fœcunditatem 358.e.f. tomo 1
Nubere prohibent nonnulli hæretici 328.a to.1
Nugæ in ore sacerdotis, blasphemiæ sunt 134.a. tomo 2
Numerus ternarius ad fidem, quaternarius ad mores pertinet 207.m & a to.1
Nuptiarum pluralitas culpatur 320.f.g tomo 1
Nuptiarum spiritualium ad quas imitamur, Christus sponsus est 38.e.to.1
Nuptiarum tres sunt species. Tres sunt. 230.m.to.1

O

OBedientia admodum bona, Deo & hominibus delectabilis, ut pote, quæ uerbum æternam sapientiam dominum Iesum sequi fecit fabrum, & pauperculum fœminam, magistrum discipulos, Deum homines. Erat, inquit, subditus illis 260.g.to.1
Obedientia amica salutis 186.f.to.2
Obedientia bonus cibus, patientia bonus cibus: sitamen sapientia (& id quidem triplici) condiantur 157.g.to.1
Obedientia circa difficilia gratior, contemptus circa minima damnabilis 161.e.f.to.2
Obedientia perfecta 157.m.to.2
Obedientia molesta est suspicari de omni præcepto 158.l.to.2
Obedientia peruersa 11.k.l.to.2
Obedientiæ bonum 192.g.to.1
Obedientiæ falsus nummus, uoluntas propria: bonus charitas 126.f.g.to.1
Obedientiæ forma, ordo & mensura 157.m.to.2
Obedientiæ gradus tres 195.b.c.d.to.2
Obedientię metæ & limites tres 156.l.tomo 2
Obedientiæ modus 157.c.tomo 2
Obedientiæ neglectus culpabilis, contemptus damnabilis 157.e.to.2
Obedientiæ perfecta forma 40.e.126.g.to.1.& 27.c.to.2
Obedientiæ proprietates, & conditiones 277.d.e.f.tomo 1
Obedientiæ pulchra & utilis disputatio 121.l.m. tomo 1
Obedientię speculum Christus 172.d.tomo 2
Obedientiæ uirtus utiliter deducitur 8.a 40.g h 126.f & 187.a 297.m to.1 7.a to. 2.12.i to.2. *Obedientiæ.*
Obedire in quibus non debemus 9.i.tomo 2
Obedire necesse est, ut fide mundemur 277.d.e.tomo 1
Obedire prępositis, & gratias Deo reddere debemus 153.f.tomo 1
Obedire quibus, & quomodo debetur 157.a tomo 2
Obeditionis mediulium dubium est: ueruntamen dubia in suspenso teneantur, donec patris accedat consilium & auctoritas 178.e.f. tomo 1
Obiurgationi per superiores factæ quidam impatientiam, quidam contemptum, quidam impudentiam defensionis addunt 196.f. tomo. 1
Oblatio quam Deo offerimus, triformis esse debet 228.a tomo 1
Oblatio noua, est offerre deum 42.g.h.tomo 1
Oblatio tria debet habere, constantiam uirilem, continentiam carnalem, & conscientiam humilem. Ibidem.i
Obliuio quędam bona est, & quædam mala 22.f. tomo 1
Obnoxij sumus Deo in tribus 230.k.tomo 1
Obsecratio, oratio, postulatio, & gratiarum actio tractatur 177.h.to.1 & per totum sermonem.
Obsecratio u erecundo fiat affectu, gratiarũ actio esse debet deuotione & delicijs affluens. Ibidem m.& 177.a to.1
Obsecratio utilis ad fratres, ad laborem spiritualem, & bene beateque uiuendum 157.h tomo 1
Obsequium triplex 56.m.tomo 1
Obseruatores ciborum culpantur 3.g h & 281.h.to.1 188.d e to.2
Obseruantiæ filiorum Dei sex 207.f.to.1
Obseruantias sex ad purificanda confitentium corda sancti patres instituerunt 38.tomo 1
Obstacula, quæ nos separant à uoluntate diuina 48.h tomo 1
Obstinati in suo sensu pessimi 66.d.1.1
Obstinatio & præsumptio tractantur 45.e.f.& 86.h & 147.e to.1
Obtulerunt Magi domino aurum, thus, & myrrham 234.l to.1
Occultam non decet esse doctrinam, sicut nec euangelium occultum est 327.e f.to.1
Occurrendum est Deo nostro 2.k.tomo 1
Ocio proprio & quieti non pœnituit Bernardum prętulisse curam sermonis, dum intelligeret se profeciße 308.e tomo 1
Otiositas apprime fugienda est 132.a to.2
Octaua sanctorum, cur celebretur 30.l.to.1
Oculum alia ue membra scandalizantia eruere, et proijcere, qualiter intelligatur 105.g.tomo 1

Oculus domini respicientis, quid sit 316.i *Porro* tomo 1
Oculum, & aurem, quos inobedientia clausit, aperiat obedientia 277.d.to.1
Oculus fidei thesaurum inuenit absconditum 145.f.tomo 1
Oculus interior, & exterior: differunt, & utrum que ne uideat, uria impediunt 97.e to.1
Oculi interioris, quadrifaria diuisio 160.a tomo 2
Oculum interiorem simplicem faciunt duo, charitas in intentione, & in electione ueritas 160.m.tomo 2
Oculus, manus, & pes, qualiter nos scandalizant 105.g.h tomo 1
Oculus non uidit, nec auris audiuit, &c. 21.m tomo 1
Oculus, quia solus inter membra cum sole luminis similitudinem habet, ideo solus solem intueri potest: & sic de oculo mentis ad solem iustitiæ Deum 282.a tomo 1
Oculus, quo Deus uidendus est, nunc fide mundatur 277.c.tomo 1
Oculi sponsę duo sunt Duo sunt oculi. 231.f.to.1
Oculus ueneratus & malignus, quis sit 150.b tomo 1 *Ar basilicus.*
Odor bonus, testimonium bonum 231.b.c.to.1
Odorem bonę estimationis de se dederunt fidei fundatores primi 297.a to.1
Odorem Christi senserunt patres, non tamen dederunt, nisi ipso Christo nascente 321.c. tomo 1
Odor, deuotio est: odor, bona opinio, quę ad omnes peruenit, ut Christi sis bonus odor in omni loco 297.m.& a tomo 1
Odor humilitatis deuotio & bona æstimatio. Ibidem.
Odorem morum fama diiudicat, colorem conscientia 334.b.to.1
Odor sapientię, iustitiæ, sanctificationis, & redemptionis Christi, quomodo percipiatur 264.b i.tomo 1
Odorat tantum peccator dominum, iustus uero etiam gustat 331.g.to.1
Odor uinearum serpentes fugat 321.b.to.1
Offensæ fratrum, etiam leuiores uitandę sunt 279.e tomo 1
Offeramus Christum parualum oculis patris sui 13.l.to.1 *discamus.*
Officium diuinum ordinate, reuerenter & attente dicendum 303.b.to.1
Officium monachi non docere, sed lugere 47.h. to.2 & 326.i to.1
Oleum cui nomen Christi comparatur lucet, pascit, ungit 254.e f to.1
Oleum effusum nomen tuum, explanatur 263.h to.1 & per totum sermonem.
Oleum tripartitum 229.d.to.1
Oleum mansuetudinis ex fraterno amore habens & diuino amore uinum æmulationis, securus accedant ad sananda uulnera illius qui incidit in latrones, pyssimi Samaritani optimus imitator 300.b.c.tomo 1 *utiliter ualde per totum.*
Omni custodia custodi cor tuum: exponitur 141.c.to.1 & 215.e tomo 1
Omnia fecit Deus in pondere, mensura & numero 216.l.tomo 1
Omnia fieri debent per Deum, qui est causa indeficiens 144.k.to.1
Omnia illi desunt, qui nil sibi deesse putat 132.e.tomo 2
Omnia quæ fecerimus, ad unitatis uinculum adunemus 173.m.to.1
Omnis qui se exaltat, humiliabitur 173.g.tomo 1
Omnis homo mendax, quid sit 174.a to.2
Omnipotens facit Deus sperantes in se, & sibi initentes 357.l.tomo 1
Onus Christi leue, quid sit 152.b.c.tomo 1
Onus duplex. Ibidem.
O nouissimum & altissimum, o humilem & sublimem 58.d.to.1
Opus Dei, quare laudum solennia dicantur 303.b.to.1
Opera bona in feruore deuotionis, & dulcedine gratię 26.c.tomo 1
Opera bona renouanda sunt, ne sicut flores thalami marcescant 303.l.to.1
Opera & non uerba discernunt inter filios Dei, et filios diffidentiæ 52.g tomo 2
Opera mala fugienda, bona exercenda 200.l. tomo 1
Opus nostrę conditionis tractatur 26.f.to.1
Opera temporalia semina sunt mercedis ęternæ. 200.b tomo 1
Opus trina consideratione debet preueniri, id est, an liceat, deceat, expediat 136.e f.to.2
Operatio Dei triplex, creatio, formatio, consummatio 154.h.i to.2. *Igitur.*
Operatio diuina triplex, scilicet per quam, contra quam, & cum qua operatur 153.c.tomo 2
Operatione spiritus sancti in nobis sunt infusio et effusio 258.f tomo 1
Operimenta altaris tria 232.b.c.i
Oppido cuique tria sunt necessaria 95.k.l.1
Opprobrium Christi fere gloriosum est 271.b.c. tomo 1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Optima pars, quam elegit Maria, quę sit 93.g.t.1
Orantibus angeli astant 242.e f.g.to.1
Oratio ad eos sanctos præcipue fiat, quibus orans magis afficitur 323.d.to.1
Orans considerare, debet, quid petit, quem petit, et seipsum, qui petit 227.e.to.1
Oratio deuota. Per te accessum 3.e.to.1
Oratio dominica exponitur 48.h.to.1
Orationis domus, id est, ecclesia cella uinaria dicitur 305.m.to.1
Oratio duas alas habeat, contemptum mundi, & carnis afflictiones 36.d.to.1
Oratio fidelis, humilis, feruens si fuerit, cœlum sine dubio penetrabit, unde certum est quod uincta non redibit 46.m. & 47.a.to.1
Oratio ieiunio misceatur 46.k.l.to.1
Oratio iusti penetrat cælos, qualiter intelligatur. Et quod nemo potest bene Deum contemplari, nec uerbum Dei prædicare, nisi perfectam habuerit mentis puritatem 311.b tomo 1
Orationis locus, modus, & tempus congruum docentur 357.h.i.t.1
Orationis modus, forma & efficacia 47.b et 177.h & 305.a & 359.k.l.to.1
Orationis modi tractantur 16.b c & 177.h.tomo 1
Orationis non modo locum, sed & tempus obseruari oportet, & ipsum quoque tempus feriatum commodius assumitur 359.K to.1
Orationes nostras non paruipendamus: nam aut quod orates petimus dabitur, aut aliquid aliud utilius 66.e tomo 1
Oratio peccatoris debet fieri affectu uerecundo, puro affectu, amplo affectu 227.e tomo 1
Oratio potus est animæ 259.l.to.1
Oratio, præcipuum est remedium, ne quid contra Dei uoluntatem uelimus aut faciamus 316.l tomo 1
Oratio, prædicatio, contemplatio tractantur Ibidem.
Orationes pro temporalibus, pro uirtutibus pro uita æterna, quales esse debeant 48.g tomo 1
Orare, qua puritate debeamus 227.e to.1
Oratio, qualis esse debeat 46.m. & 359.k.l tomo 1
Orationis quatuor species, obsecratio, oratio, postulatio, & gratiarum actio 157 b to.1
Oratio recta non est, si aliud petitur præter Deum, uel propter Deum 359.l tomo 1
Oratio secretum amat. Ibidem i k
Orationis secutura bona commendatio, si uerecundia præmittatur. fb.d.m.k
Orationem suam nemo paruipendat 47.e tomo 1
Oratio tractatur 16.b & 50.i k. & seq. & 265.i k & 309.l 324.k tomo 1
Orantes uerecundiam seruare debent 242.e 359.k tomo 1
Orantes nonnunquam in principio tepidi sunt, qui tandem feruentes euadunt 245.m.tomo 1
Ordinatione Dei, perseverat dies 306.c to.1
Ordinatio uoluntatis 147.a t.1
Ordines angelorum distinguuntur 259.m tomo 1
Ordinatam charitatem, qui in ueritate habeat, uix inuenitur 306.a tomo 1
Ordo charitatis actualis & affectualis tractatur 306.g h tomo 1
Ordo charitatis tractatur 306.d to.1
Ordo cœlestium 142.e to.2
Ordo diligendi Deum, proximum, & inimicum 307.l m.to.1
Ordo noster, quid est 66 g to.2
Ordo pulcherrimus pastoris assumendi 88.g to.2 *Destituti.*
Ordines quatuor in processione domini 56.d tomo 1
Ordo rectus requiris se prius, deinde alios curare 196.e tomo 1
Ordo uirtutum, quomodo a se inuicem sigillatim oriantur 206.i tomo 1
Oris custodia semper utilis est 141.k.t.1
Ornatus animæ qui sit 302.f to.1
Ornatum corporis sancti contemnunt, solum animæ decorem quærentes 270.l to.1
Ornatus boni & religiosi uiri tractatur 261.l tomo 1
Ortus, cellarium, cubiculum, quid significent 266.g h tomo 1
Ortus Christi, historicus sacræ scripturæ sensus. Ibidem h i
Ortus historiæ sacræ scripturæ habet tria, cæli & terræ creationem, reconciliationem, reparationem 266.h i t.1
Ortus sacræ scripturæ, historia est 266.g tomo 1
Ortus triplex animarum sanctarum 231.h t.1 *Triplex.*
Os confractum & comminutum, quid significet 162.a tomo 1
Os corporale Christi discipulos in monte docuit, qui angelos in cœlo silendo docet 251.k tomo 1
Os de ossibus meis, & caro de carne mea, quomodo me spernere poterit? 238.a to.1

Os

Os Dei, manus & pedes, qui sint 239.m.to.1
Oscitationes septem pueri, quatuor ad sensum compunctionis, tres ad somni confessionis pertinent 255.a.tomo 1
Osculum ab osculo accipere, est simul scientiæ guttum, & gratiæ condimentum recipere 244.b.tomo 1
Osculum de ore. Ego & pater unum sumus Ibidem.c d.
Osculum de osculo, non est id, quod osculum de ore. Ibidem.
Oscula dici possunt unum naturale, aliud doctrinale, aliud gratiosum 217.a.t.1
Osculum diuinum tantæ est efficaciæ, ut ex ipso mox sponsa concipiat 245.m.t.1
Osculum felix per quod non solum agnoscitur Deus, sed diligitur. Ibidem e
Osculum manus, secundus gradus satisfactionis, decor continentiæ, digni pœnitentiæ fructus 239.f.tomo 1
Osculum manuum tractatur 238.d.e.to.1
Osculo oris dei significatur spiritus sanctus, quem ecclesia Dei petit sibi dari ad notitiam trinitatis 243 k.l.tomo 1 per totum ser. *Hodie nobis.*
Osculo oris domini petit osculari sponsa, quo osculo mediante omnia uirtutis opera dulcia sunt, pinguia & utilia 245.g.h. tomo 1
Osculum oris Christi fuit, cum diceret apostolis: Accipite spiritum sanctum 243.l.to.1
Osculum oris sponsi Christus Iesus 237.k.tomo 1
Osculetur me osculo oris sui: exponitur 217.a. b.c.to.1.& seq.
Osculum pacis petebant patres antiqui 237.l. tomo 1
Osculum pedis, satisfactio pœnitentis, uerecundia & mensura 238.e.& 239.f.to.1
Osculum pedis, manus & oris domini tractatur 238.e.to.1 per totum sermonem.
Osculari petit sponsa non simpliciter & more communi, sed osculo oris domini 239.k. tomo 1
Osculum sanctum a Deo duabus de causis indultum mundo 239.c.d.to.1
Osculans si recte pater dicatur, & filius osculatus, igitur recte spiritus sanctus osculum dicitur quem spiritum petit sibi dari sponsa cum dicit: Osculetur me 218.h.& 243.m tomo 1
Osculari sponsæ petens, uerecundæ non ad ipsum sponsum, sed ad alios dirigit sermonem, osculetur me inquit. Ibidem e
Osculandi sunt prius dominici pedes, secundo manus, tertio os 239 f.h.t.1
Oscula tria sunt 218.i. Tria. 233.f.t.1
Ostendit se Deus animæ secundum uarias formas, iuxta uarias animæ dispositiones & affectus 283.e f.tomo 1
Ostia, per quę transitur ad uitam, tria sunt 232.l.tomo 1 *Ostia.*
Ostiarius uoluntatis sit recordatio cœlestis gloriæ, & eius thalami custos, sit recordatio profunda gehennę 212.k tomo 1
O uirgo uere beata, uere non tibi opus est purificatione 42.g.tomo 1
Ouis Christus, ouis genus humanum, & ibi de natura ouis, de cuius lacte caseus fit & butyrum 3.b.tomo 1
Ouium custodiæ, pastui, ornati pastores intendere debent 346.c.tomo 1

P

Pacem contemnentes, & gloriam appetentes, pacem perdunt, & gloriam 61.c.tomo 2
Pacem, qui diligit, congaudet unitati 8.f. tomo 2
Pacem primi parentes perdiderunt, quia misericordia, ueritate, & iustitia spoliati peccando fuerant 51.i.& 52.k.l.tomo 1 & seq.
Pacis mutuę conseruatio 171.m.to.1
Pacifici in triplici sunt differentia 228.k. tomo 1
Pacifici non pacifici beati dicuntur 204.b.to.1 *per totum sermo.*
Pacifici ueri non uomes sunt, qui esse apparent 5.f.tomo 1
Pallium breue non est misericordia dei 222.k. tomo 1
Pallia, quibus nuditas nostra operitur, quatuor sunt 233.e.to.1
Panis angelorum factus est nobis fœnum appositum 289.g.tomo 1
Panis conseruationis habet tria, subtractionem occasionis, uirtutem resistendi, sanitatem affectionis 87.b.tomo 1
Panibus miraculi, qui cupit saturari triduo sustineat dominum nec esse est. 86.g.tomo 1
Pane nostro uescimur in sudore nostri uultus 311.l tomo 1
Panes septem frangendo multa cecidere fragmenta 87.b tomo 1
Panes septem, quibus reficiamur, assignantur 86.i.to.& per totum.
Panes tres accommodantur uni tantum amico ad uenienti 69.i.to.1
Panes tres, quid significent 209 d.to.1

Panes tres sunt, quos de uia ueniens quærit amicus 69.i.& 233.i.to.1
Panes tres sanctitas, iustitia, pietas 49.f
Panes tres sunt, ueritas, charitas, fortitudo 69.i.k.tomo 1
Panes, quibus alimur in hac uita, tres sunt 232.k.tomo 1
Panum quatuor differentiæ. Ibidem.
Panum Iesu in sinum positi. 28.f.to.1
Pannis inuoluitur Christus, non sine certi ratione mysterij. Ibidem.
Papa plenitudinem potestatis habet in operibus iustis sed in iniustis non ita. 136.e.f.t.2 per totū.
Paradisi descriptio utilis. 173.c.d.t.1
Parabola de filio regis. 185.c.t.1
Parabola de fide, spe, & charitate. 280.f.to.2.
Parabola de nuptijs filij regis. Ibidem k l. Filius.
Paradisus, felix regio. 285.i.to.1
Paradisorum tria sunt genera. 233.e.to.1
Paradisus uoluptatis internæ conscientiæ. 201.f tomo 1
Paras sedem Christo, si tribus reddis, quæ sua sūt. 41.to.1
Paratum cor meum: exponitur. 215.c.to.1
Parati simus excutiendo soporem, sanctificati cupidinis noxiæ, frenando furorem. 22.e.to.1
Paries erat caro Christi diuinitatem celans. 314.b.i.to.1
Paries est peccatum & corpus peccati diuidens inter nos & deum. Ibidem k
Parietis huius fenestræ, & cancelli sensus, & affectus corporei. Ibidem h i
Parietibus quinque intercluſi, concupiscentia uidelicet, consensu, actu, consuetudine, & contemptu, quomodo ad Deum pergemus. 315.a tomo.1
Parietem, quis non irrideat, si se dicat radium parturire, quem suscipit per senestram, aut si gloriemur nubes, quòd imbrem generent? 251 l tomo 1
Pariendi duo sunt genera in matrimonio spirituali, & ibi de raptu & excessu mentis, & alij utilibus. 358.f.to.1
Pars domini sumus. 234.l.t.1. Pars tua.
Paruitas gemina, humilitas, & mansuetudo 40.k tomo 1.
Paruuli baptizati ad uiam transire creduntur. 330.l.to.1
Paruulus est Iesus, pro paruo placari potest. 33.b tomo 1
Paruulus natus est nobis. 13.k.l.to.1
Pascha non reditus, sed transitus interpretatur. 63.l.to.1
Pascebatur Christus inter lilia, Mariam, Martham, & Lazarum spiritualiter, & corporaliter. 335.e tomo 1
Pascitur Deus, cum fermo eius impletur. Ibidem m.
Pasci & pati simul, nonne molestia iucunditas? 286.b.tomo 1
Pascua in patria tuta & secura, sed non sic pascua in uia 285.i.to.1
Pascendas oues non premendas suscipiunt quicunque præsati 132.c.to.2
Pascit nos Deus & profectibus nostris pascitur 337.e.f.tomo 1
Pascendæ sunt animæ pastu triplici, mente, ore, opere 64.e.tomo 1
Pascuæ uiæ in sacramento 286.a.b.tomo 1
Passio Christi opus nostræ redemptionis, totum amorem nostrum sibi uendicare debet 260.i. tomo 1
Passiones Christi meditari, sapientia est, & sublimis philosophia 298.g.to.1
Passio Christi ultimum refugium, singulare remedium, quæ deficiente sapientia, iustitia non sufficiente sanctitatis succumbentibus meritis succurrit 265.m.to.1
Passionum & laborum Christi consideratio, facit sponsam, id est animam illæsam pergere inter prospera, & aduersa 298.d.tomo 1 & per to. sermo.
Passio domini tria habet, opus, modum, causam: in opere patientia, in modo humilitas, in causa charitas commendatur 58.c.tomo 1
Passiones huius temporis non sunt condignæ ad præteritam culpam, quæ remittitur, ad gratiā, quæ immittitur, ad futuram gloriam, quæ promittitur 204.g.t.1
Pastor bonus Christus, ipse pascua, ipse redemptio 283.i.tomo 1
Pastores ecclesiarum uel animarum, quales esse debeant. 346.a.to.1
Pastorum est uigilare super gregem propter tria necessaria, uidelicet ad disciplinam, ad custodiam, ad preces 226.m.to.1
Pastor idiota inutilis est, sed & æquè doctus non bonus 346.e.to.1
Pastorum malorum increpatio. Ibidem f.
Pastores non prius se mouebant, dum uerbum erat tantum apud deum. At ubi uerbum, quod erat, factum est, tunc uenerunt festinantes 267.h.i.tomo 1
Pastoribus signum Christi inueniendi, præsepium fuit, & panniculorum inuolutio 238.c.to.1
Pastus animæ nostræ pro præsenti statu, quis sit 285.i.k.tomo 1
Patres antiqui Christum adorantes non publicarunt,

runt, expectantes ut tempore suo reuelaretur 321.c.tomo 1
Pater clarificata filium, dispensantis peritio, non indigentis 345.k.to.1
Pater dedit filio suo iudicij potestatem, non quia filius eius, sed quia filius hominis est 341.g. tomo 1
Patrem & filium ad animam uenire, quid sit 334.k.tomo 1
Patre & filio cognitis, cognoscitur utriusq; bonitas, quæ est spiritus sanctus 243.m.to.1
Pater filium clarificat, & filius quidem clarificat patrem 345.k.l.to.1
Pater filium osculans, illi arcana suæ diuinitatis plenissime enucleat 244.c.to.1
Pater misericordiarum, & non misericordiæ, quare dicitur 29.k.to.1
Patrem misericordiarum apostolus appellat Deū, non unam, sed duplicem misericordiam denotat. Ibidem, & per totum sermonem.
Patientia alia bona pro bonis reddens, alia non reddens malæ pro malis, alia pro malis bona reddens 202.m.to.1
Patientia bonus cibus: obedientia, bonus cibus, si tamen sapientia triplici condiantur 157.k. tomo 1
Patientiæ, & mansuetudinis exercitium in tribus consistit, in uerborum iniurijs, in damnis rerum, in corporis læsione 40.k.to.1
Patiens, & longanimis, & bonus est Deus 233.f.tomo 1
Patientibus malum, quod quidem triplex est, triplex necessaria est prouidentia 82.k.to.1
Patientiæ, obedientiæ, & sapientiæ bona 157.h. tomo 1
Patienter non modo, sed libenter ad tormenta properandum est 169.l.to.1
Patientes oportet esse prælatos 270.h.to.1
Patientia tractatur 59.k.l.t.1 & 10.e.f.& 17.d.tomo 2
Patientia probationem operatur: probatio spem 147.c.tomo 1
Patiendi speculum, & præmium patientis, nobis est dominus Iesus 303.m.to.1
Patientia, uoluntas, charitas diuersimode trahuntur, & diuersimode sentiunt, & loquuntur 126.e.f.t.1
Patrimonia pauperum, ecclesiæ facultates sunt 189.t.tomo 2
Patientiā semper & timorati simus: nil enim efficacius reperitur ad promerendam, retinendam, et recuperandam gratiam, quam semper pauidum esse 313.m.to.1
Pauli apostoli commendatio odorifera 149.b.& 270.l.tomo 1
Paulus blasphemus fuit, sed non in spiritum sanctum, ideo consecutus est misericordiam 40.f. tomo 1
Paulum, cur Deus ad Ananiam miserit erudiendum, & non per se ipsum erudierit, Ibidem.g. & sequentibus.
Pauperes aliqui esse uolunt, eo pacto ut nihil eis desit 5.d.t.1
Pauperibus superbis dicitur, uæ 181.h.i.t.2
Pauperes qui sunt, quos Christus Beatos esse dicit 106.c.to.1
Paupertas Christi, ditior est cunctis opibus 21.k. tomo 1
Paupertas Christi imitanda est 17.i.& 21.k. & 65.a.b.t.1
Paupertatem Dei filius concupiscens descendit, ut eam eligeret sibi, & nobis suæ æstimationem faceret preciosam 17.i.t.1
Paupertas humilis laudanda 17.d.t.2
Paupertas, nobilis titulus 17.l.t.2
Paupertas, penna magna, quæ cito in regnum uolatur 5.d.
Paupertas per Christum dedicata 28.e.t.1
Paupertas, preciosior thesauris seculi tomo 1 137.m.
Paupertas, uirtus non reputatur, sed paupertatis amor 50.f.to.2
Paupertas uoluntaria, non uniuersaliter laudem habet apud Deum 106.d.to.1
paupertas uoluntaria fœlix 144.l.t.1
paupertatis, triplex genus 106.c.t.1
pax, cui non sufficit, gloriam quærens, non sufficit Deus, qui est pax nostra 251.k.to.1
Pax & tranquillitas, quam cuncti habere debet, tractatur 302.e.to.1
pax non solum fratribus est exhibenda, sed & his qui oderunt pacem 270.h.i.t.1
pax in hoc seculo, non gloria quærenda est 112.g.tomo 1
pax tractatur 5.e.& 202.m.& 279.e.t.1
pax triformis 233.i.t.1
pax triplex, ficta, inordinata, Christiana 224.k.tomo 1
pacem contemnentes, & gloriam appetentes, pacem perdunt, & gloriam 61.c.f.2
pacem, qualiter primi parentes perdiderunt 52.m tomo 1
pacem sequentium, tria sunt genera 233.i.to.1 Sequentium.
peccata aliqua minima sunt, alia magna, alia mediocria, & propterea egent triplici misericordia, parua, mediocri, & magna, & quatuor miserationibus 167.f.t.1

Universidad de Deusto
Biblioteca

peccare ante, uel post conuersionem; qualis sit differentia 48.h.to.1
peccator dissolui non cupit, sed formidat 315.m.tomo 1
peccatorum diuersa genera declarantur 327.c.f.to.1 & 217.k.to.2
peccata etiam leuiora sollicite cauenda, & putanda sunt 6.k.l.& 40.f.& 61.h.i.& 318.k l,to.1 & sequentibus.
peccatum & miseriam a primis parentibus habemus 56.b.to.2
peccata cst adhuc contritione & confessione delcta rememorantur, non tamen nocent quamdiu displicent, sed etiam prodesse possunt 202.h.tomo 1
peccata & uitia sunt tanquam parietes inter Deũ et peccatorem mediantes 314.i.to.1 et per totum sermonem.
peccatorum excusationes 178.g.tomo 2
peccata fratrum dissimulare non debemus 81.l.m.tomo 1
peccati gradus, primus, concupiscentia, & cætera 315.m.tomo 1
peccantem latere, est impossibile 200.h.i.to.1
peccatum, morbus est animę 6.k.tomo 1
peccatum mors est animę. Iesus uita 254.i.to.1
peccati proximi processus 340.k.tomo 1
peccator, qualiter contrarius est Deo, & sibimetipsi grauis 353.g.h.to.1
peccata, quibus frequentius impugnari solent claustrales 316.c.to.2 per totum sermonem.
peccatum, quod nec hic nec in futuro remittetur 330 k tomo 1
peccatoris remedium 81.b.to.1
peccata si remissa fuerint, qualiter quis conijcere possit 177.k.l.t.1
peccatum tollere debemus a manu, ab oculo a collo, a carne 6.k.t.1 Ecce qui.
peccatum uoluntati adscribendum est, non potestati 151.i.t.2
pedes affectiones sunt animæ, qui ex toto mundi esse non possunt, sed lotione indigent 61.i.tomo 1
pedes, manus, & os habet Deus, non per effectum, non per naturam 239.m.to.1
pedes Dei duo sunt, misericordia & iudicium 218.k tomo 1
pedes duo, quibus uti debemus 232.a.to.1
pegierare permittunt quidam hæretici antequam secretum prodant 327.d.to.1
pelles ad quarum formositatem comparatur sponsa, sunt angeli & beati in paradiso, imo & ipse paradisus 274.m.t.1
Pelles hædi, quibus Iacob manus & collum contecta sunt 276.m.t.1
pelles Salomonis, quid denotant. Ibidem a
pelliceæ tunicæ primorum parentum, quid designant Ibidem a
pœnę infernales memorantur 167.g.to.1 et 195.d.tomo 2
pœna inferni quam sit longa, quam grauis, quam infructuosa 145.m.t.2 et a.
pœnitere debemus cunctis diebus huius uitæ 46.f.g.h.tomo 1
pœnitentia quid sit 77.k.l.tomo 1
pœnitentię dies quatuor sunt 94.c.to.1
pœnitentiæ odor 246.g.tomo 1
pœnitentię tempus, non solum est quadragesima 46.h.tomo 1
pœnitentiæ, tres sunt species 230.l.to.1
pœnitentię, tria sunt necessaria. Ibidem f.
pœnitentiam fugere pessimum 188.h.to.2
penulę ad hilaritatem referuntur 125.a.t.1
pennæ nostræ qualiter deargentari debeant 5.b.tomo 1.per totum sermonem.
per agrum, inquit sapiens pigri, & per uineam stulti transiui, & ecce urticæ & spinæ occupauerant eum 325.b.to.1
percurere ferro, an prorsus non liceat christiano 191.d.to.1 & sequen.
perdere animam docuit Christus, medici saluam facere docent 282.h.to.1
peregrini proprietates utiles 48.m t.1
peregrinos nos esse, necesse reputare debemus 33.k l.tomo 1
peregrinus uia regia incedit 48.m.t.1
perfectioni studere, si esse perfectum sit, profecto nolle proficere, deficere est folio 105.f.g.tomo 1
perfectus ille est, qui uere dicere potest: Vineam meam custodiui 281.f.t.1
perfectus nemo est, qui perfectior esse non appetit 25.f.to.2 Nemo
perfectiores quique ad instruendas animas a domino inuitantur 317.c.d.t.1 & 161.e.f.to.2
perfecti studere debent omnem iustitiam adimplere 36.i.tomo 1
perfectio uirtus 105.g.h.to.1
periculum duplex 213.i.to.1 Duplex.
periculum est in meditullio obedientiæ. folio 178.d.tomo 1
periculose, imo damnabiliter erratur, si quod Dei est in nobis, demus nobis 284.c.to.1 periculum non incurris, quantumcunque te humilis 292.b.tomo 1
pericu a tria circa orationem concurrere solent 46.m.tomo 1
pericula tria reperiuntur in ordine continentium 187.m.t.1
periculum triplex cauere debemus. Ibidem.
periculose uiuitur absq; præceptore 187.b.tomo 1
per osculum oris Dei, significatur spiritus sanctus 243.K.tomo 1
persecutio a domesticis et familiaribus grauius tolerat.ur 278.b.t.1
persequi Christum, quis dicatur 41.a b.t.1
persecutio discernit mercenarios a pastoribus 303.l.m.tomo 1
persecutiones tolerare nos admonet Christus Ibidem.
persistentibus in oratione, infundit ur gratia, quãuis forte n initio aridi sint 245.m.to.1
perseuerare in peccato, est diabolicum 1.f
perseuerantia, optima uirtus 63..t.to.2
pertinaces monachi, magistram habent uoluntatem suam, non regulam, non abbatem 260.f.g.tomo 2
peruersi cordis est, ingratitudinis occasiones uestigare 151.g.to.1
pes noster, affectio nostra 153.h.t.1
pes uester, spes uestra. Ibidem.
petitiones cordis, bona corporis, bona animæ beatitudo uitæ æternæ 47.g.to.1
petere debemus consolationem, liberationem, glorificationem 154.k l.tomo 1
petitiones tres, quas anima curiosa Dei non cessat inquirere, iustitiam, iudicium, & locum habitationis gloriæ sponsi. Ibidem.i.k.l.per totum sermonem.
petra erat Christus, quid non boni in petra? 322.i.tomo 1
petræ foramina, Christi uulnera. Ibidem.i.k.
petrus ad prunas sedebat 317.e.et 318.f.to.1
petrus, quare Bariona, deinde Satanas appellatus sit 133.d.e.to.1
petrum, quare Satanas a Christo uocatus est. Ibidem.
petrus respexit Deus, sed non allocutus est 315.d.tomo 1
petrus tribus dotatus fuit 230.a.tomo 1 Tria.
pharaonis curribus, pompæ diaboli comparantur 293.l.m.tomo 1
philosophorum et hæreticorum dogmata, non sunt pastus animæ 286.c.to.1
philosophi prioris seculi, naturę, seu fortunę adscribebant quod uidebant, et non Deo 241.K.tomo 1
philosophi, qui Deum cognoscentes, non tanquam Deum glorificauerunt, Deum per spiritum sanctum non cognouerunt 224.a.b.to.1

et sequen.
philosophia sublimis, est passiones Christi meditari 298.g.tomo 1
philosophia pauli, ualde dissimilis est philosophię antiquorum philosophorum folio 162.c.
picturę, sculpturę, et ornamenta monasteriorum, tam in ecclesia et clausiris, quam in domibus culpantur 185.m.tomo 2 Vanitas.
pietas a Deo quærenda est, cui amorem, subiectionem, et humilitatem debemus folio 169.i.tomo 1
pietas contritioni et confessioni prefertur folio 246.d. e.tomo 1
pietas Dei omni iniquitate maior est 245.k.l tomo 1
pietati accessit, quicquid maiestati uisum est deperisse 341 i.tomo 1
pietatis fructus 140.h.tomo 1
pietatis origo, in quolibet homine ex consideratione sui 299.l.to.1
pietatis, siue misericordię exempla 249.h.i.k.l.tomo 1
pietatis uirtus, quantum uiscera illa affecit, in quibus nouem mensibus requieuit folio 37.l.m.tomo 1
pietatis unguentorum, ex quibus speciebus conficiatur 248.f.tomo 1
pisces, qui dicantur mundi 125.m.to.1
piscinę tres in scriptura reperiuntur 232.k.to.1 Piscinæ.
pium Christi nomen non prodest, nisi pietas in moribus teneatur 253.m.to.1
pium Christi nomen 254.d.to.1
pium non minus est docere animam scientia, quam escam prębere corpori. Ibidem.a.
pius pulsator plerunque inuenit, quod temerarius scrutator inuenire non potest 271. f.tomo 1
plaga ecclesiæ a domesticis illata, insanabilis 287 i.k.tomo 1
planctus Bernardi, de morte fratris sui Gerardi 271.d.to.1 et per totum sermonem
plangebat populus synagogę de diuturniore mora Messię 237.i.k.to.1
plantatio Dei, homo bonus 266.h.t.1
plantę Dei, animę sunt 18.g.to.2
plenitudinem, et de plenitudine spiritus accipere, quid sit 244.d.e.1
plenus sit homo, priusquam in alios prędicando effundat 258.f.g.to.1
plenus uenit Iesus, non uacuus 256.h.i.to.1
plenitudinem uirtutum, solus Christus habet 336.m.et a tomo 1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Plorãtibus alijs, beatus Bernardus fratrem suum siccis oculis sepeliuit 271.f.to.1
Pluuere & solem oriri super bonos & malos facit Christus spiritualiter 241 k.i.1
plures imitantur obedientiam cæci euangelici, cui dominus dixit, Quid uis ut faciam tibi? quàm obedientiam pauli, qui dixit: Domine, quid me uis facere? 40.f.to.1
pondus habet duplex, & Deo displicet, qui se intus despicabilem cognoscens, magnus cupit æsti mari 297.m.t.1
populus, quem non cognoui, &c. 214.m.to.1
porcina caro, quare non offerebatur in ueteri testamento 49 g.tomo 1
portantibus crucem Christi, & non sequentibus, uæ dicitur 181.h.tomo 2
portate Deum in corpore uestro 139.e.tomo 1
portas suas mundus habet, quibus ingredimur ad eum 229.h.to.1
portæ tres sunt, ecclesiæ, iustitiæ, æternales. Ibidem.k
portarum differentia. Ibidem h.
posito corpore, nullæ pœnitentia fructuosa est 198.g.tomo 1
posito in alto, non altum sapere difficile 26.m.t.2
post Deum pauci, ad Deum omnes ire uolunt 262.h.tomo 1
posteriora Christi uidere, quàm desiderabile sit 322.l tomo 1
postulatio quæ sit, à quibus, & de quibus fieri debet 175.a.to.1
potestatem aperiendi, & scientiam discernendi petrus accepit 334.a.to.1
præceptorem & ducem sibi assumat qui uias uitæ uult ingredi 347.k.l.tomo 1
præcepium e charitate impleri nequit in uia, & tamen ad utilitatem nostram imperatum est. 306 g.h.tomo 1
præceptorum qualitas, & præcipientium auctoritas attendenda est 157.b.to.2
præceptorum genus, duplex in lege ueteri 211.f. tomo 1
præciosa in conspectu, &c. exponitur 210.m.& 211.a.tomo 1
precium affectatur a multis in uestibus, non necessitas 16.a.to.1
prædestinatio, celestis est generatio 268.g.h. tomo 1
prædestinauit Deus ante tempus, creauit cum tempore, inspirat in tempore 348.b.c.tomo 1
prædicatio absque puritate, non placet 324.l.t.1
prædicatio castitatis nox turturis dicitur 320.f. tomo 1
prædicatio cum puritate mentis, Deo accepta est 324.k l.tomo 1
prædicatio cum impuritate mentis, Deo odibilis est. Ibidem l.m.
prædicandi desiderium, monachos multos auertit 326.g.i tomo 1
prædicationis fructus, magis necessarius est, quam contemplationis 245.l m.tomo 1
prædicatio, oratio, contemplatio, in tribus his uocabulis, quæ sunt amica, columba, & formosa, intelliguntur 316.l.to.1
prædicatoribus non bene uiuentibus uæ dicitur 297.h.to.1 Moysen.
prædicator plus intendere debet ad imbuenda corda, quàm exprimenda uerba 258.f g.tomo 1
prædicator, qualis esse debeat 324.k l.m.to.1
prædicatoribus, quæ sint cauenda. Ibidem.
prædicator, quibus infundi prius debeat 258.g. tomo 1
prædicator se concham exhibeat, non canalem. Ibidem.
prædicationes sanctorum, miraculis confirmatæ sunt 320.g.h.to.1
præesse alijs, quid requirat 267.a.to.1
præestis, sed si non prodestis, infelices uos putate 26.m.to 2. Non uos.
præesse, & non prodesse graue, nolle prodesse grauius 45.f.to.2 Tene.
prefigurationis quatuor sunt tempora 231.d.t.1
prelationis ambitio subsannatur 190.g.tomo 2
prelati animus, qualis esse debet 140 e.f.to.2
prelationis ardor, ambitionis impudentia 203.a. tomo 1
prelati attendant depositum suum, ciuitas est, uigilate ad custodiame & concordiam, sponsa est, studete ornatui, oues sunt, intendite pastui 346.c tomo 1
prelati boni aduersus murmur subditorum, parãt medicinam 270.h.to.1
prælati cauere debent personarum acceptionem, quo uitio solent iudices inquinari 134.c.to.2
prelatorum consideratis laboribus, minus a sectari debet eorum honor 250.c.to.1
prelatis contraria Deo iubentibus non est obediendum 9.h.i.to.1
prelatorum crudelis amor dominandi, culpatur 347.f.tomo 1
prelati cura debita 346.c.tomo 1 & 136.b.t.2 Poteram.
prelatus debet habere clementiæ pietatem, zeli rectitudinem, discretionem harum mediatricem 133.l.m.& a to.2
prelatus debitor sollicitudinis, custodiæ, & disciplinæ 4.k.l.to.1
prelati ecclesia constantes sint, & boni testimonij 59.m.& 60.a.b.c.d.tomo 1
prelati esse uolunt formidini, utilitati raro 266.f. tomo 1
prelati & doctores, prophetarum, & apostolorum uice funguntur 296.f.& 297.g. tomo 1
prelati familia, qualiter ornetur, incedere q; debeat 269.a.to.1
prælatorum hoc est apostolorum, & apostolicorum uirorum bona, & sedula custodia suprà gregem suum 347.h.i.to.1
prelatus increpationem & instructionem suam uacuam aspiciens, non mediocriter torquetur 296.f.to.1 & 297.g.to.1
prelatorum malorum cura 347.f.to.1
prælatorum male conditiones, imò corruptissimi mores aperte denudantur. Ibidem.
prelati male regentes, culpantur 246.c.tomo 1 Igitur.
prelati mali ecclesiæ, qui sunt 347.f.to.1 per totum sermonem.
prelati mansueti sint subditis, ut matres filijs 266.g.tomo 1
prelati medici sint, non domini. Ibidem.
prælati mali ecclesiæ, qui sint: & item quomodo spiritus, & animæ sanctorum simul cum angelis adiutorio sunt electis adhuc peregrinantibus 347.g.h.tomo 1
prelati multi superbiunt de sublimatione 16.m. tomo 1
prelatus paratus sit omnium necessitatibus succurrere 310.f to.1 Non uiat.
prelati patientes sint, & mansueti 270.b.to.1
prelati pauci, qui utiliter: pauciores, qui humiliter presint 267.m.tomo 1
prælationis periculum 165.f.to.1
prelati periculum inter prospera, & aduersa 189.m.to 2. & a to.2
prælati plorare debent super impudentia subditorum 297.g.to.1 Aliquotiens.
prælati ponant metam obedientiæ subditorum 157.b.c.tomo 2
prælatorum profectus debet esse profectus subditorum, & quicquid plus eis merentur, cum eisdem debent partiri 265.f.to.1
prelatus, qualiter moratus esse debet 266.m. tomo 1
prelatus, quas uirtutes habere debeat 141.l. tomo 2
prelatus, qui alijs præest in solicitudine, uix unquam, uel raro secure uacat sibi, dum semper timet sui penuriam facere subditis 310.g.tom. 1
prelati, qui sibi prelationem usurpauerunt, redarguuntur 203.a.t.1 Ego uobis
prelato quid sit necessarium, ut digne præesse possit 189.l.to.2. Quis putas.
prelatione, quis sit dignus 103.b.tomo 2
prælati, quomodo debent habere bonam conscientiam 26.k.l.to.2
prælatorum quorumcumq; planctus, quod uineam suam sollicite non custodierint 281.e.to.1
prelati reddituri sunt rationem pro animabus, quod est periculosissimum 4.l.tomo 1
prelatus siue doctor quisque, quomodo gaudio gaudet de subditorum per eius prædicationem emendatione 308.e.to.1
prælatorum solicitudo erga subditos, qualis esse debeat 308.g.t.1 Etenim.
prælati summa officij, pascere uerbo, exemplo, siue oratione 87.g 88.h.to.2
prelatorum timor trifarius est 229.g.to.1
prælati sunt oneri animæ infirmæ. 35.g h. tomo 2
prelatis tria sunt necessaria 230.a.to.1. Tria.
prelatis tanquam Deo obediendum est 158.f.t.2
prælatorum uanitas, & curiositas 24.l.to.2
prelatorum uitiosa suspitio, & solicitudo supra supellectilem suam, culpantur 140 h.tomo 2
prælatorum zelus, quantus esse debeat 246.d.& 266.l.310 e.f.t.1 & 87.f.to.2 & 134 d.e. to.2.& 137 b.c.1.2.& seq.
preparatio digna sedis domini 4.a.to.1
præparare nos regno cælesti debemus usq; ad mortem 55.a.to.2
preparare, qualiter nos debeamus ad quadragesimam celebrandam 52.c.to.1 Nunc.
preparatio sedis Dei, &c. 312.g to.1
preputia tria præscinduntur 231.a.to.1
presentiam Christi in carne, patres ardenter flagitabant 237.i.to.1
presentiæ Dei experimentum 343.d.e.to.1
præsentia nostra cum Deo, & peregrinatio nostra ab ipso 163.f.to.2 In quantum quidem.
præsentiam rerum non solo uisu probari nec omnia uisui subiacere corporalia 145.f. g.tomo 1
præsis, ut prosis, curam illorum habe, non dominium 134.d.to.2
pressura nostra quadriformis est 229 g.to.1 Quadriformis.
presto est oculus cui omnia patent, etsi non patet ipse, uerumtamen uerendus est aspectus exploratoris illius, qui post parietem stat 318. g.tomo 1
præsumptioni debetur correptio, correptioni emendatio, emendationi remuneratio 300. c.tomo 1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Præsumptio hominum 147.f.to.1 *Fuge. præsumptionis malum* 178.f. *tomo* 2. *per totum sermo.*
Præsumptio monachorum 27.c.to.2
Præsumit ecclesia, non de suis meritis, sed de Dei misericordia 333.c.tomo 1
Præsumptio, & obstinatio, ubi obstinatio, & præsumptio 147.f.to.1
Præsumptio pessima 42.b.to.1 *Si triduo*
Præuenisti eum in benedictionibus 214.l.to.1
Præuenit Deus, quærendo prius animam se quærentem 356.d.to.1
Præuenit Deus omnes, qui conuertuntur ad se 349 f.to.1
Præuenta anima a Deo. *Ibidem.*
primi parētes conspirauerunt aduersus dominum, & Christum eius 340 k tomo 1
primordia recolenda sunt, attendenda media nouissima memoranda 166.b.to.1
principes diaboli, & currus eorum 293.i.k. to.1 *& per totum sermonem.*
Principis error tantis obest, quantis præst. 63. k.tomo 2
principes in nobis tres sunt 230.b.to.1
principes Iuda duces eorum confitentium, continentium, contemplantium 243.h. tomo 1
Principes Iuda, Zabulon, & Neptalim, qui sint. *Ibidem.*
Principes nostri Adam, & Eua, socij fuerunt furum 1.c.d.to.1
Priuatio gratiæ, argumentum est superbiæ præsentis, uel futuræ 313.b.t.1
Processioni lætæ in die palmarum, non sine causa adiungitur passio 55.i.to.1
Processio qualiter fieri debeat 41.c.d.t.1
Prodesse studeat, qui præesse cupit 266.l.to.1 *Alioquin.*
Profectus animæ triplex, secundum triplex osculum 239.i.k.to.1
profectus electorum quatuor gradibus distinguitur 225.e.to.1
Profectus & defectus 105.e.to.2
Profectibus nostris pascitur Deus, qui pascit nos 337.e.f.tomo 1
Proficis minime, si iam tibi sufficis 132.f. tomo 2
Proficere nolle, deficere est 105.g.to.2 *Quod si.*
Proficere proficisci est 18.f.t.1
Proficere quomodo possum, qui fratri proficienti inuideo? 306.f.to.1
professionis animæ, uerbo nubentis contractus 358.e f.tomo 2
Professionis profectio 180.c.to.1
Promissio duplex domini exhibita seculi contemptoribus 137.b.to.1
Promotio iuuenum ad ecclesiasticas dignitates redarguitur 25.f.g.26 h.i.t.2
Proni sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia 299.m.t.1
Propheta ait hominem iumentis insipientibus cōparatum, quia non intellexit folio 289.i.to.1
Prophetæ antiqui, ne moram Christo faciente uniuersum genus desperatione periret, magis suspirijs Christi præsentiam optabant 238.b.to.1
Propheta dicens: tu autem in sancto habitas: non nisi de anima uirtuosa dixisse creditur 295.f. tomo 1
Prophetia multiplici, etiam moderni quicunque sunt boni, & deuoti prophetant 189.a to.1
Propinquatio portus salutis 140.l to.1
Propria uoluntas & proprium consilium, quantum sit malum 66.b.c.to.1
Proprietates & signa quibus agnoscitur pulchritudo animæ 358.c.d.tomo 1
Proprietas ubi est, ibi singularitas: & ubi singularitas, ibi angulus: ubi angulus, ibi sordes 169 m.tomo 2 *¡Porro ubi.*
Propriæ uoluntatis uitium ualde detestabile est 65.h.& 201.m.& a.tomo 1
Propter Deum non solum bona omnia, sed & per eum fieri, Deus enim est, qui operatur in nobis uelle & perficere 142.a tomo 1
Prosperitati blandienti, aduersitas sine fine succedit 32.i.tomo 1
Prosperitas & aduersitas opportune uitandæ & suscipiendæ sunt 57.i.tomo 1
Prospera & aduersa, per dexteram & sinistram designantur 308.i.to.1
Prouidere bona debemus coram Deo & hominibus 233.h.to.1 & 153.e.f.tomo 1
Prouidentiam Dei cæteris creaturis non negamus, sed sponsa curam uendicat sibi folio 332. b.tomo 1
Proximus, quemuere te oportet diligere tanquam teipsum ut ipse tibi sapias, prout est non aliud profecto sapiet tibi, quam tu tibi, qui hoc est, quod tu 307.m.to.1
Proximis sit homo compatiens ex propriæ fragilitatis consideratione 299.l.tomo 1
Prudens uirgo non sapientiam, ut Salomon, aut diuitias, sed gratiam petebat 101.l.tomo 1
Prudentia uera in Christi doctrina, iustitia in Christi misericordia, temperantia in Christi uita, fortitudo in eiusdem passione reperiuntur 265.d.tomo 1
Psalmus, Beatus uir: exponitur 213.c.d.to.1
Psalmus, Ecce quam bonum: expo. 215.c.d.to.1

Psalmus

Psalmus, Qui habitat: exponitur 135.l.m.t.1 *& per 15 sermones sequentes.*
Psalmos terrere debet anima dentibus intelligentiæ 243 g.tomo 1
Psallendum est attente propter angelos assistentes 242.e.f.& 303.b.tomo 1
Psallendum est pure & strenue. *Ibidem.*
Psallentibus se admiscent angeli 142.e.to.1
Pudor adducens peccatum, & pudor adducens gloriam 77.e.& 78.f.t.2.& 196 f.to.1
Pudicis auribus scripturę uerba suspiciendа sunt 324.g.h.tomo 1
Pudor bonus; quo peccasse, aut peccare confunderis 196.f.to.1 *Et quidem.*
Pudor de præteritis, nouæ conuersationis temperat austeritatem 41.e.to.1
Pudor duplex 196.f.t.1 *Ait enim.*
Pudet ingratitudinis, quamuis ad confusionis cumulum arguat etiam reddidisse mala pro bonis, & odium pro dilectione 255.b.to.1
Pudore minus suas partes exequente, a timore ad iuuetur. *Ibidem c*
Pudor offensarum Dei, duplex. *Ibidem a*
Pudor paternus. *Ibidem c*
Pudicitia commendatur 320.f.to.1
Puellæ, quæ uerunt sensum nostrum, tres sunt 231.i.tomo 1
Puerum ab Helisæo suscitatum esse, quid significet 255.m.to.1
Pulchra admota fœdis, pulchriora redduntur, & fœda magis fœda redduntur 41.f.tomo 2 *Sic fœda*
Pulchritudo animæ duplex, innocentia, & humilitas 300.d.to.1
Pulchritudo animæ non corporis, cordi est, & placet sanctis 270.l.to.1
Pulchritudo animæ, recta intentio 294.e.f. tomo 1
Pulchritudo & decor, sponsi ecclesię Christi memoratur 283.d.e.f.to.1
Pulchra inter mulieres, quare dicitur sponsa 293.f.tomo 1
Pulcher uidetur sponsus Christus animæ sibi deuotæ 271.b.to.1
Pugnantis causa, si bona fuerit, exitus pugnę malus esse non poterit: sic nec econtra 192.d.e.f. tomo 1
Pungeris bene, si compungeris 304.d.tomo 1
Purganda in nobis duo sunt 71.i.to.1
Purgatorium ignem negabant quidam 330.m tomo 1
Purgationem peccatorum faciam sex, compunctio, confessio, eelemosynarum largitio iniuriarum remissio, corporis afflictio, præceptorum obediencia 37 a.b.to.1
Purgationes septem, septem donis spiritus sancti æquiparantur 66.f.g.t.1
Purgationes sicut septem ante passionem legimus, sic totidem apparitiones. *Ibidem f.*
Purificatione Maria non eguit 42.f to.1
Purificatio confitentium, sex observantijs perficitur 38.k.to.1
Puritas pontificum, in quo consistit 23.c.to.2
Puritas, tria confert 230.k.to.1
Puritati, tria sunt necessaria *Ibidem.*
Pusillanimes ad deuotionem uix exurgunt folio. 247.i.tomo 1
Pusillanimitas tractatur 153.g.& 247.i.to.1 & 19.a.b.tomo 2
Putasse semel uitia parum est, uelis nolis tecum habitat Hiebuzeus 318.l to.1
Putationis spiritualis tempus & modus docentur *Ibidem.e f*
Putanda sunt semper uitia, quia putata repullulant. *Ibidem l*
Putationis tempus uerbi Dei, & extirpandorum uitiorum est. *Ibidem f*
Putare uineas, quid sit. *Ibidem.*

Q

Quadragesimæ, & quinquagesimæ tempora, quid significent 77.a.to.1
Quadragesima ex decem Decalogi præceptis, quater ductis constituitur 175.k.
Quadragesimalis obseruatio non solis monachis singularis est, sed communis, quemadmodum Christi ieiunium omnibus commune est Christianis, 44.f.tomo 1
Quadragesima uera interior 175.k.to.1
Quadrifaria unctio tractatur 263.e.to.1 *per totum sermonem.*
Quadriformis est pressura nostra 229.g. tomo 1
Quadrifarium est genus deserti 231.e. tomo 1
Quadriparitum est officium sacerdotale 232.i. tomo 1
Quadrus lapis, quid denotat 233.i.to.1
Qualem quis se parauerit Deo, talis oportet & appareat Deus 235.c.to.1
Qualiter quis in congregatione se regere debeat 82.i.tomo.1
Quales secum domesticos debet habere papa seu bonus quicunque prelatus, & qui sunt, qui in beneficijs, & dignitatibus presici debeant 139.e i.k.l.tomo 2

Quantitas animæ, de mensura charitatis æstimatur 275.f.tomo 1
Quantum Deo displicet peccatorum impudentia, tantum uerecundia placet 239.h.to.1
Quantum fecit Deus, & pro quibus 32.b. tomo 1
Quantum quis crescit in gratiam, tantum, & in fiduciam dilatatur 239.h.to.1
Quare Christus apostolis dixerit: Nisi ego abiero, paracletus non uenier ad uos 78.k.to.1 Nisi, inquit.
Quarta tentatio in Christum, quæ fuerit, cum tantum in tribus tentatum fuisse à diabolo legatur 151.h.i.tomo 1
Quater anima deuota exhortatur reuerti, non sine mysterio 55.i.tomo 1
Quater luctatus est Iacob 231.e.tomo 1
Quatuor genera hominum regnum cœlorum possidentium 225.a.to.1 & 231.d.tomo 1
Quatuor mundi diligendi 225.c.to.1
Quatuor sunt, quæ confessionem impediunt 226.i. tomo 1
Quatuor sunt genera uoluntatis humanæ 227. f.tomo 1
Quatuor sunt quorum obsequijs in hac uita deseruimus Ibidem g
Quatuor sunt, quæ adaugent deuotionem. Ibidem K
Quatuor sunt genera, quorum non est, qui faciat bonum, nisi unum 214.i.tomo 1
Quatuor sunt species curruum 231.d.to.1
Quatuor sunt tempora. Ibidem d
Quatuor uirgines, quibus nubere debemus. Ibidem.f.
Quatuor fontes irrigant hortum Dei. Ibidem l
Quatuor animalibus, quatuor pennæ sunt. Ibidem m
Quatuo sunt cantica fidelium 232.c.tomo 1
Quatuor species herbarum in hort. Dei sunt. Ibidem c
Quatuor sunt arma, quibus principaliter communimur 233.d.to.1
Quatuor sunt, quibus anima captiuatur. Ibid.
Quatuor sunt pallia, quibus nostra nuditas operitur 233.e.tomo 1 Ibidem.i
Quatuor modi diligendi.
Quatuor dies quibus Lazarus fœtens in monumento iacuit, quid significent 94.c.to.1 & per totum sermonem.
Quatuor gradibus distinguitur omnis electorum profectus 227.e.tomo 1
Quatuor gradus descensionum in peccatum 147. g.tomo 1
Quatuor sunt genera spiritum 240.b.to.1
Quatuor habemus creditores, quibus totam uitam nostram debemus 174.f.g.tomo 1
Quatuor tentationes quibus circundamur 138. g.tomo 1
Quæ habemus à Deo, sine eo seruare non possumus 135.a.b.tomo 1
Quem Deus humiliat, quomodo præsumit exaltari? 194.i.k.to.1
Quem Deus negligit, nemo potest corrigere 51.i. tomo 1
Quæri à Deo. 356.b c.to 1
Quæri à Deo, est ad reditum suaderi, inueniri autem persuaderi est 356.e.to.1
Quæris anima uerbum propter commoditates septem 356.f.to.1
Quærite, cum dictum sit, & inuenietis: cur igitur sponsa dilectum, quem tam diligenter quæsierit, nec tamen inuenerit, tres assignantur causæ 343.k. & 344.l.to.1
Quærere Deum 356.f.g.to.1
Quærere Deum, cunctis animæ bonis, & donis antefertur. Ibidem
Quærere Deum non potest anima, nisi præueniatur, ut quærat 356.d.tomo 1
Quærendi Deum fiducia, uoluntas, & potestas ab ipso est. Ibidem b
Querendi Deum, modus laudabilis 189.c.to.1 Itaque.
Quærendi Dei, tria obseruanda sunt, tempus, modus, locus 344.m. & a.to.1
Quærendi Deum, utilis & saluberrimus modus 160.b.c.tomo 1
Querite dominum 46.h.to.1
Quærendus est Deus, dum inueniri potest 344. m.tomo 1
Quærendus est Deus ardenter & infatigabiliter 342.l.m.tomo 1
Querimonia in recidiuantes tam cito in peccata post resurrectionem 63.m.tomo 1
Querimonia ecclesiæ iusta: Amici mei, & proximi mei, &c. nec ad ullam instantius, quam ad nostram referenda ætatem 347.g.h.tomo 1
Quærere quæstum proprium, non profectum de subditis, deiecti animi est 136.b.to.2
Quærere quæ sua sunt, pessimum 188.i.to.2
Quæri, quomodo debeat dominus 346.m.tomo 1
Quærenti se Deus, non statim adest, ut desiderium sui augeat 343.k tomo 1
Quæsitus est frustra Christus in lectulo post resurrectionem 344.d.tomo 1
Quæstio utilissima, cur Deus religiosis modernis, non tantam confert gratiam, quantam antiquis patribus, nec eorum exaudiat orationes quo-

modo antiquorum patrum 179.l.m.tomo 1 utiliter.
Qui adhæret dæmoni, unus cum eo efficitur dæmon. 49.g.to.1
Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: qualiter intelligitur 69.m.to.1
Qui ex Deo est, uerba Dei audit 42.l.to.1
Qui gloriatur in domino glorietur: exponitur 160.c to.1
Qui mihi ministrat, me sequatur: expon. 210.l.
Qui natus est ex Deo, non peccat 42.k.tomo 1
Qui peccatum non fecit, non dedignatus est se peccatorem reputari: nos & esse uolumus, & reputari nolumus 30.e.tomo 1
Quid diligas metuas, gaudeas, seu contristeris, si consideres, inuenies animum secularem & peruersum 46.g.to.1
Qui sibi nequam, cui bonus erit? 148.k.tomo 1
Qui uult uenire post me: exponitur 210.m. tomo 1
Quicquid es, quicquid potes, debes creanti, redimenti, uocanti 172.f.tomo 1
Quid facitis, ô Magi? ibi deuota collocutio ad Magos 34.c.tomo 1
Quies contemplationis pro fructu bonorum operum libenter interrumpenda est 308.e.to.1
Quies perpetuæ ab omni strepitu secularium personarum, & iuge silentium cogunt cœlestia meditari 41.e.tomo 2
Quis ascendet in montem domini: exponitur 210. i.tomo 1
Quis uerum habet amicum: exponitur folio 69. i.tomo 1
Quinque sunt torrentes 231.c.t.1
Quinque partitus amor, quinque sensibus adaptatur 165.b.tomo 1
Quod infirmum est Dei, fortius est hominibus: exponitur 231.c.tomo 1

R

Radix quilibet Christianus, quis si sine fructu inuentus fuerit, à securi tutus minime est 347.k.tomo 1
Radicibus, quot arbor innititur, tot ramis decoratur 50.i.tomo 1
Radici respondeat proceritas ramorum, generositas florum, facunditas fructuum. folio 320. l.m.tomo 1
Raptus animæ deuotæ, & curiculum sponsi regis tractatur 268.g.h.to.1
Rara auis in terris, aut sanctitatem non perdere, aut humilitatem sanctimonia non excludi 300.f.tomo 1
Rara uirtus est, alienæ non inuidere uirtuti, nedum gaudere ad illam 292.e.f.to.1
Rara uirtus, magna licet operantem magnum se nescire mirabilem apparere, & contemptibilem repulare mirabilius est ipsis uirtutibus 251. h.i.tomo 1
Rationalis creatura ad hoc se debet diligere, ut beata sit, & Deum, per quem solum beatificari possit 227.g.tomo 1
Ratio inuincibilis aduersus eos, qui dicunt diuinitatem non esse Deum, & huiusmodi 351.h. tomo 1
Ratio, quamuis libera, quodammodo captiua 353.g.tomo 1
Ratiocinatio utilis de miseria uoluntatis humanæ quę ancillæ tenetur etiam liberæ Ibidem.g.h. i.
Rebellionis malum 179.i.to.1. Hic nisi.
Recapitulatio de nonnullis precedentibus uisionibus 283.i.K.tomo 1
Recedit Deus ad tempus sanctis 315.l.tomo 1
Recedendi terminus, resurrectio domini (prohdolor) facta est 63.m.tomo 1
Recidere, seu recidiuum pati longe deterius est, quam inciuere 313.b.to.i Iam si.
Recolens se alieno debito teneri periculo mortis instante, an ei, si desit unde persoluat, sola pœnitentia, nè damnetur, sufficiat 38.l.tomo 2
Recompensatio iustitiæ pro pecunia, bona est 17. b.tomo 1
Reconciliari debemus tribus, hominibus, angelis, Deo 224.m.tomo 2
Reconciliauit Deus homines in tribus 53.h. i.tomo 1
Reconciliatio dulcissima, satisfactio suauissima 34.b.tomo 1
Reconciliantur homines tribus, timore, pietate, scientia 53.b.tomo 1. In his.
Recordari debemus dolorum Christi 59.m. tomo 1
Recordare in beneficio reparationis modum & fructum 248.b.to.1
Recordatio iniurię magis instigat iniurias quam mitiget 2.c.tomo 2
Recordatio passionis Christi consolatur ecclesiam 323.c.tomo 1
Recordatio passionum Christi in prosperis reprimit, & in aduersis erigit 298.e.to.1
Recordatio peccatorum, recordatione beneficiorum miscetur 247.m.tomo 1
Recordatio uulnerum Christi medicamentum efficax 327.i.k.to.1
Rectores, qualiter subditos regere debent folio 210.m.f.1 & 246.c.d.to.1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Rectorum quorundam crudelitas 246.d e.to.1
Rectitudo actionis non ualet sine uera fide folio. 269 e tomo 1
Rectitudo ad uiam, latitudo ad planitiem patet 156 m.to.1 *utiliter.*
Rectitudo animę, fides, & actio 269.e.to.1
Rectitudo corporis, arguit curuitatem animæ. *Ibidem d.*
Rectitudo hominis, in qua creatus est. folio 269. c.to.1. *Propterea.*
Rectitudo hominis secundum animam, quæ sit. *Ibidem.*
Rectitudo, siue uita fidei 269.e.to.1. *Si enim.*
Rectitudinem spiritu seruare, monet rectitudo corporis. *Ibidem c.d.*
Rectitudinem suam anima perdere potest, sed non suam magnitudinem 350.d.tomo 1
Rectus dominus, rectum fecit hominem 269.c.t.1
Recta facere, & inutilem se reputare, apud paucos reperitur 66.h.t.2
Rectas faciamus uias nostras 270.g.t.1
Rectus homo, quis sit. *Ibidem c*
Rectus oblator esse noli, & prauus diuisor. *Ibidem.*
Recti si nos diligunt, odium iniquorum contemnamus 268.l.m.tomo 1
Redde superiori, inferiori, æquali, cuique quod debes 4.i.to.1
Redemptio apud Deum copiosa 266 k.tomo 1
Redemit Deus etiam angelos 264.i.tomo 1
Redemptionis & creationis, pulchra comparatio 260 i.tomo 1
Redemptionis nostræ fructus, & modus 248.b. tomo 1
Redemptionis opus ab omnibus precipuè recolendum est. *Ibidem.*
Redemptionis opus Christum amabilem præcipuè facit 260.i.to.1
Redeundi ad Deum, quidam motus primi hominis casui oppositus 225.d.to.1
Redire ad cor, quam utile 198.h.to.1
Reditte præuaricatores ad cor 64.b.to.1
Refugium impiorum est triforme 230.b.to.1
Refugium in tentationibus 145.b.to.1
Refugij sex sunt ciuitates 233.e.to.1
Reges & sacerdotes sunt omnes electi, & eos oportet oleo unctionis iniungi 229.d.to.1
Regem non habere, nisi Iesum, & ibi deuota contemplatio 14.b.t.1 *Beati.*
Regeneratio animæ 192.f.to.2
Reges tres Christum adorantes, non horruerunt stabuli fœtorem, nec Christi paupertatem 34.a.tomo 1 c.d.
Regnum cœlorum differenter possident quatuor hominum genera 231. d.t.1
Regnum Dei conceditur, promittitur, ostenditur, percutitur 173.l.to.1
Regnum Dei, non est esca & potus, amplesti me exponitur 171.i.k.to.1
Regnare qualiter dicatur dominus in domo Iacob, & sedere super sedem Dauid 14.a. to.1 *tunc.*
Regnare super terram, quid prodest, & regno cœlorum carere 88.m.to.2
Religio munda, secundum baptismă est 166. a.to.1 & 162.a b.to.2
Religionis sub habitu si consideres quid diligas, quid metuas, unde gaudeas, uel contristeris, inuenies animum secularem, & cor peruersum 45.c.to.1
Religiosi mores, & conuersio referuntur 87.f. g.tomo 2
Religiosi non debent prælatorum, uel ambire gloriam, uel excessus temere iudicare 250.b.c. tomo 1
Relinquere certa pro dubijs, tutum non est 162. h.i.k to.2
Relinquere omnia, quam relinqui melius est 186.f g.tomo 2
Reliquiæ cogitationis, diem festum agunt Deo 323.f.tomo 2
Remedij consideratione, periculi æstimatur quantitas 28.c.to.1
Remedia quinque contra superbiam 205.e tomo 1 *Sunt.*
Remedium salubre per mansuetudinem mitigare efferos uoluntatis motus 199.c.tomo 1
Remedia utilia aduersus tentationes 180.h. tomo 1
Remissionem peccatorum, spiritus sanctus operatur 77.l.to.1
Remuneratio bonorum, non solum est iusti lætitia, sed ipsa etiam expectatio 331.g.to.1
Renasci in gratia 32.e. *Non ignoramus.*
Renouatio interior rectitudo intentionis, puritas affectionis, recordatio bonę operationis 154.t.to.2
Renouamur tribus modis 231.c.to.1
Replebimur Deo quantum ad rationem, uoluntatem, & memoriam 248.c.d.t.1
Reprehendere nos acriter debemus de receptione uanarum cogitationum: quanto magis pernicio sarum? 183.l.to.1 *utiliter*
Reprobi sunt sicut fumus, puluis & terra 230. k tomo 1
Reprobantur exemptiones 27.c.& 136.e to.2
Reprobi tria sperare dicuntur 230.m.tomo 1
Repugnandum studiosius, &c. 139.d.to.1

Repulsa deuota sponsi ad sponsam inuectigantem, ubi sponsus cubet in meridie, & pascat 193. g h tomo 1
Requies seu sessio duplex, corporis scilicet & animæ in futuro 192.h to.2
Rerum plenitudo, cum in Christo sit sine numero, & sine modo, non est requirendus compositionis modus, uel specierum numerus unguenti 265. c tomo 1
Res pauperum non pauperibus dare, par sacrilegij crimen esse dignoscitur 189.c to.2
Rei amatæ subtractio, augmentat desiderium 307.c to.j
Rei designatæ pertinax & diuturna fraudatio, tardarum nutrix, suspicionum fomes, &c. 343. k tomo 1
Resistere, qualiter debeamus tentationibus 47. c tomo 1
Resistere uiriliter debemus contra tentationes diaboli, mundi, & carnis 357.k tomo 1
Respicientis domini, quis sit oculus 316.i tomo 1 *Porro.*
Respicit Deus, & alloquitur, quos sine indignatione diligit 315.c to.j
Respectus domini uariatur pro meritis eorum, quos respicit 315.d to.1
Respirare festinemus à conspiratione antiqua, carnem scilicet confrigendo cum uitijs & concupiscentijs 340.l to.1 *Festinemus.*
Responde uerbum, & suscipe uerbum 15.l.t.j
Resurrectio domini duplici priuilegio cęteris præeminet resurrectionibus 62.c d to.j
Resurrectio nostra futura est gloriosior, quam prima conditio 146.m to.1
Resurrectio, transitus, & transmigratio 63.l.t.j
Retinet rem proximi, qui dono eloquentiæ prędituus, aut scientiæ, damnabili tamen silentio ligat 258.f tomo 1
Retribuere domino quid tenemur pro tantis bonis nobis ab eo illatis 42.h to.1
Retributionis quatuor sunt genera 230.h to.1
Reuelata facie speculari gloriam Dei non datur, nisi mente & corpore mundis 332.i to.j
Reuelatio per spiritum sanctum facta, & ad cognitionem illustrat, & ad amorem inflammat. 244. a to.1
Reuerendus est Christus in præsepio, in patibulo, in sepulchro, & in illis suscipiendus 29.i to.j
Reuerentia est duplex 4.i to.j
Reuertendum est ad quatuor 219.c to.j
Reuerti potest ad Deum, qui recedere ab eo potuit 354.e to.1
Reuertere, reuertere Sunamitis 55.i & 219.c tomo j
Reuertere, similis esto capręæ. Sponsa typum primitiuę gerebat ecclesię 340.c 341.d e to.j
Reuocantia nos a proposito nostro, duo sunt 233. e to.j *Quę nos*
Rei ueniam habent a Maria. 233.h to.j
Riuuli quatuor descendentes a Christo fonte 264.h i to.j
Riuuli salutis tres fluxerunt a corpore Iesu. 232.k to.j
Ructatores 331.f g h to.j *& per totum ser.*
Ructus fuit sponsę, seu ebullitum uerbum, dilectus meus mihi, & ego. *Ibidem e & per totum sermonem.*
Ructus Hieremię, suaue redolet. *Bonum est, inquit, præstolari cum silentio salutare domini.* *Ibidem f g*
Ructus non habet iuncturas orationum. *Ibidem e*
Ructus pro contrarijs qualitatibus, equibus educitur, odorem portat, uel malum, uel bonum: sponsa autem eructauit uerbum bonum, & redolens ructum. *Ibidem e f g*

S

Sacerdotale officium, quadripartitum est 232.i o.1 *Quadripartitum.*
Sacerdotum superfluus habitus reprehenditur 22.i k to.2
Sacramentum absque spiritu, ad iudicium sumitur: & caro non prodest quicquam: litera occidit: & fides mortua est, sed spiritus est, qui uiuificat 285.i k t.1
Sacramenta ad quid instituta sunt 60.f to.1
Sacramentum altaris duo facit, sensum minuit, et in grauioribus tollit consensum 61. g.tomo 2
Sacramentum baptismi in nube, & mari designatum est 305.i to.j
Sacramentum magnum Christi, & ecclesiæ, id est nostræ redemptionis opus simul operatur Deus, angelus, homo 348.a tomo j
Sacra fames dominandi in prælatione culpatur 261.i k tomo 1
Sacra scriptura habet eruditionem, admonitionem consolationem 147.b to.j
Sacra scriptura tria habet: hortum, simplicę historiam: cellarium, moralem sensum: cubiculum, arcanum theoricæ contemplationis 266.g to.1
Sacrę historiæ horus. *Ib dem.*
Sacrę scripturę intellectus 340.c t.1 *Nihil.*
Sacrificia tria sunt 233.d t.*Tria.*
Sacrilegio non absimilis, qui res pauperum non illis distribuit 189.c to.2

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sagittis tribus hostes suos dominus sauciat 228. *m tomo* 1
Sagittæ tres, quibus dominus hos allicit, quos ad se trahere uult 128.*a tomo* 1
Sagitta triplici caro configenda est, timore, sermone, & amore Dei 279.*i to.* 1
Sagitta uolans in tenebris, quæ sit 238.*k l to.* 1
Sagitta uolans in tenebris, quæ sit 238 *k l to.* 1
Sal cum fame ad omne condimentum sufficiens est 46.*to.* 2 *prudenter*
Salit Christus in montibus, transilit colles, id est superat, & uincit alacritate ministrandi, & transilit Gabrielem præueniens ad uirginem 311.*d* 312.*e tomo* 1
Saliens in montibus, transiliens colles 311 *a to.* 1
Saltus sponsi Christi ad sibi dilectæ ecclesiæ uenientis amplexus 211.*l m to.* 1
Salomon ecclesiæ sponsus, non ille rex mortalis, sed Christus Dei sapientia 274.*i k tomo* 1
Salomon ait: Fili mi, ne per effluas, & apostolus propterea, inquit, debemus intendere his quæ audiuntur, ne forte pereffluamus 258.*i to.* 1
Salomon, cum diceret sponsam pulchram, sicut pelles Salomonis: non de se Salomone loquebatur, sed de Salomone Christo folio 274.*i k t.* 1
Salomonis libri tres primi, quid doceant folio 236.*a b tomo* 1
Salomon noster Christus, non solum pacificus, sed apostolo teste pax nostra 274 *k to.* 1
Salomonem uidere in diademate, &c. deducitur 113.*i tomo* 1
Salubre consilium ad corpus 6.*m tomo* 1
Salutatio deuota ad sanctam Hierusalem, & terram promissionis 193.*a tomo* 1
Salutis integritas in quatuor uirtutibus folio 38.*i tomo* 1
Salus nostra in duobus consistit, in iustificatione, & glorificatione 226.*l tomo* 1
Salutem nostram operando tria Deus sibi propria uendicat, prædistinationem, creationem, & inspirationem 348 *b c tomo* 1
Salutem nostram maxime desiderant sancti in cœlis 18.*c d to.* 1
Salutis nostræ opus tria habet, formam humilitatis, mensuram charitatis, & sacramentum redemptionis 84.*i k tomo* 2
Salutis nostræ opus tres simul cooperantur, Deus angelus, homo 348.*a tomo* 1
Salutis spiritualis receptæ signa septem 255.*m & 255.a tomo* 1
Salutis testimonia 30.*g h to.* 1
Salutem animarum impedire, est persequi Christum 35.*b & 39 a b to.* 1
Saluator nemo absque cognitione sui 291.*i t.* 1
Saluator nemo absque timore & amore Dei Ibid.
Saluus factus es pro nihilo, non tamen de nihilo 151.*g tomo* 1
Sanctus aliquis dicitur, quamuis non secundum meritum, sed secundum propositum, et affectum 190 *f to.* 1 & 145.*f. to.* 2
Sanctorum dolor triformis est 229.*g to.* 1
Sancti & angeli nos desiderant ad perfectionem suæ beatitudinis 18.*c d. tomo* 1
Sanctum facit affectio sancta 190 *f tomo et* 146.*f tomo* 1
Sanctorum festa præcipua uotiuis præuenienda sunt ieiunijs 124.*e tomo* 1
Sanctorum festiuitatibus, plures amplius de uanitate, quã de festiuitate gaudent, folio 237.*l t.* 1
Sanctorum genus triplex 111 *m to.* 1
Sancti habent pro peccatis exorare, ut de misericordia saluifiant, propriæ iustitia non fidentes 341.*f tomo* 1
Sancti in terra positi multa potuerunt, nunquid non plura in cœlo? 173.*i k to.* 1
Sanctos patres non latuit, ab antico Deum super genus humanum cogitare cogitationes pacis 238.*l tomo* 1
Sanctis quomodo omnia cooperantur in bonum 190.*f tomo* 1
Sanctorum triplex gaudium, ante mortem, ante iudicium, post iudicium. Et de multiplici eorum gloria 108.*f g tomo* 1
Sancti uidebunt retributionem malorum ad cumulum gratiarum, & econtra de malis 143.*d t.* 2
Sancti uigiles sunt circa suos 347.*b to.* 1
Sanctæ uitæ forma 127.*c t. per totum ser.*
Sanctificatio bona est 134.*b tomo* 1
Sanctificatio duplex, mansuetudinis, & lenitatis 23.*h i tomo* 1
Sanctificationis modus 277.*d tomo* 1
Sanctificatio perfecta 23.*h to.* 1
Sanguis Christi clamat contra dispersores. folio 101.*e tomo* 2
Sanguis Christi multus ad ignoscendum folio 84.*g tomo* 2
Sanguis fugæ iterum, id est, uoluntatis propriæ duæ sunt filiæ clamantes, affer, affer, quæ nunquam dicunt, sufficit 187.*k tomo* 2
Sanitas capitis redundat in membris 68.*b to* 2
Sanitas corporis facit et ad uoluptatem transit, sed sicut solicite seruanda est corporis sanitas, ita imo solicitius seruanda est cordis puritas. 169. *g h tomo* 1
Sanitatem corporis, puritatem cordi, pacem fratri, imitationem sanctis, compassionem miseris debemus, & auxilium ab angelo præteremus a Deo postulemus. *Ibidem.*

sapere

Sapere ad sobrietatem monet Apostolus folio 168. *d tomo* 1
Sapere ad sobrietatem, quid sit 290. *c. to.* 1
Sapere in alto non altum, nil Deo charius, nil rarius hominibus 59.*a to.* 2
Sapientia acie ordinata procedit cõtra septem gradus peccati 167.*i to.* 1
Sapientia attingit, & cætera. Ibid. 307.*b tomo* 1
Sapientia Deus est, propterea non solum dulciter, sed & sapienter uult diligi folio 260.*i k to.* 1
Sapientia Dei per oculos carnis non trahitur 277.*d e tomo* 1
Sapientia ædificauit sibi domum: exponitur 4.*m tomo* 1
Sapientia est, per quam quæque res sapiunt, prout sunt 307.*m to.* 1 & 307.*b to.* 1
Sapiens est, cui res sapiunt prout sunt 307.*m t.* 1
Sapiens permanet ut sol, quomodo intelligatur 80.*f to.* 1
Sapientis, & optimi uiri conditiones. Ibidem f g
Sapientes huius seculi, uirtutes ueras non habuerunt 265.*c tomo* 1
Sapientia gubernatrix triplium 65.*l to.* 2
Sapientiam inuenisti, mel inuenisti, tantum ne multum comedas, ne saturatus eum omas illud. Euomit sapientiam, qui inde superbit 168.*c* & 216.*g* 250. *f to.* 1 *utiliter*
Sapientia non inuenitur in terra suauiter uiuentium 168.*b c tomo* 1
Sapientia odium mali, & sapor boni 358.*b tomo* 1
Sapientiæ opus continentia, patientia, obedientia 168.*c tomo* 1
Sapientia, quæ obedientiæ & patientiæ iungitur, triplex est 158.*l tomo* 1
Sapientia quę sursum est & cætera 66.*f to.* 1
Sapientiam, quia fecit diabolus suam, ideo illam perdidit 341.*h to.* 1
Sapiẽtia quid sit, in quo a uirtute differat, & quod sit opus eius 357.*m. tomo* 1
Sapientia qualiter quæratur, & ubi inueniatur 164.*c tomo* 1
Sapientia qualiter quæratur *Ibidem e*
Sapientia Dei, quasi perdix fouet filios suos quos non peperit 230.*i to.* 1 *Sapientia.*
Sapientia salutaris, pudica, pacifica 26.*b tomo* 1
Sapientia sobria est in pœnitudine peccatorum, in contemptu mundanorum, in desiderio futurorum 163.*d tomo* 1
Sapientia sobria inuenitur, si beatitudinem concupiscamus. *Ibidem.*
Sapientia triplex, carnis, huius mundi, & quæ desursum est 206.*m to.* 1
Sapientia triplex est, iustitia in intentione, charitas in affectione, humilitas in reputatione 158.*l to.* 1
Sapientia uera cognitionem cum dilectione complectitur 244.*a to.* 1
Sapientia uera in uoluptate minime consistit 290.*b c*
Sapientia uera, quæ sit 17.*d tomo* 2
Sapientia uictrix singula uitia eradicat, & singulas inserit uirtutes 168.*a tomo* 1 *Attingit.*
Sapientia uincit malitiam, septem uitia impugnãdo, & uirtutes inserendo 167.*i tomo* 1
Sapit Deus iustitiam per timorem, & misericordiam per amorem 214.*h to.* 1
Saporem boni perdidimus in Eua. 358.*b tomo* 1
Sapores Dei diuersi sumimus 214.*h i to.* 1 *Sapores diuersi* 307.*m & a t.* 1
Satan regnum accepit super omnes filios superbiæ, factus princeps tenebrarum harũ. 257.*c to.* 1
Satisfaciendum est humiliter his, qui aliquid habent aduersum nos 239.*l tomo* 1
Satisfactionis modus *Ibidem.*
Saũciat dominus tribus sagittis eos, quos ad degustandum dulcedinem suæ dilectionis inuitat 228.*a tomo* j
Scala clausiralium incipit 239.*f tomo* 2
Scalæ latera, uilitas, et asperitas 193.*l m tomo* 2
Scandalum quomodo caueri debeat 104.*d e to.* j *et* 43.*h tomo* 2
Scandalum melius oriri, quam ueritatem relinqui 40.*k to.* 2
Scandalum tolerabilius, et magis uenia dignum, quod fit mente profitendi in melius 162.*m to.* 2 *Qua lis.*
Scandalum scandalo non bene resarciri. Ibidem.
Sciendi modus potius quærendus, quam scientiæ 290.*d tomo* 1
Sciendi triplex modus. *Ibidem a b*
Scienda nesciuntur aut sciendi incuria, aut discendi desidia, aut uerecundia inquirendi 37.*d tomo* 2
Scientia abutuntur multi 290.*d tomo* 1
Scientiarum alia est instans, alia est dolorem afferens *Ibidem c*
Scientia bona in se si tamen ueritate subnixa sit *Ibidem c*
Scientia carnis, et scientia mundi, quid utraque docet 173.*l m tomo* 1
Scientia Dei et sui, necessaria homini est ad salutem 293.*g h to.* 1
Scienti et non facienti, peccatum est 290.*e tomo* 1
Sciens et non operans, torrosiones conscientiæ patitur *Ibidem.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Scientia illa non inflat, quæ scientiæ Dei, & sui superuenit. Ibidem m
Scientia inflans contristans 290 c t.1
Scientia literarum bona, scientia propriæ infirmitatis melior. Ibidem a per totum sermonem.
Scientia literarum minime contemnenda 291.i to.1 Non tamen.
Scientia literarum reprehendenda non est, quę ecclesiæ non mediocriter prodest, sed tamen legitur, scientia inflat 27.a b to.1 per totum sermonem.
Scientia propriæ infirmitatis, præstat scientię literarum 290.a b to.1
Scientię fructus in modo sciendi consistit. Ibidem c
Scientiæ lumen, quo illuminari debemus 19.i tomo 1
Scientię lumen operatur pœnitudinem, correptionem, & sollicitudinem. Ibidem k
Scientiæ lumen, iustitiæ germen præcedere debet 55.h tomo 2 Vides.
Scientię malorum comparatio ad patrem & matrem 173.m to.1
Scientia mundi docet uanitatem, scientia carnis uoluptatem 173.m to.1
Scientia minime contemnenda 66.d e to.1
Scientia, prophetia linguę, & huiusmodi inter grossos reputari possunt 321.e to.1
Scientia, quæ inflat, non est ab osculo 244. b tomo 1
Scientia, quę inflat, quomodo pernitiosa est 290. c e to.1
Scientia, quę uicinius saluti appropiat, magis, & prius quęrenda est 290.c to.1
Scientia sanctorum, & scientia malorum, quomodo differant 173.m to.1
Scientia sine operibus cibo indigesto comparatur 290.e to 1
Scientia sui, timorem Dei in anima generat: scientia Dei eius amorem. Ibidem i
Scientia subripi, & zelum dormire, non est paris periculi 111.e to.2
Scire benefacere si non detur uelle, nihil prodest, sed quid si uelis, sed minime possis 341.g tomo 1
Scire primo seipsum postulat ratio ordinis, & dignitatis 291.f to.1
Scire seipsum præcipua causa est humilitatis. Ibid.
Scire uolunt diuersi, ob fines diuersos 290.d tomo 1
Scindere corda, & non uestimenta quid sit 45.d t.1
Scripturæ sacræ intellectus, à solo Deo sperandus est 314.i k to.1
Scrutabitur Deus omnia in iudicio 296.a b to.1
Scrutatio diuinæ maiestatis formidanda est, uoluntatis tuta & pia 324.g h t.1
Scrutatores maiestatis irruptores dicuntur: & ideo opprimuntur a gloria: igitur scrutatio maiestatis formidolosa, uoluntatis uero tam tuta, quàm pia. Ibid. g h & 282.b to.1
Scrutinio sen per indiget anima nostra 319.m t.1
Scrutemur uias nostras. Ibidem.
Scuto circundati ne à sagitta uolante timeamus, quid sit 139.d to.1
Scutum gratia diuina 138.g to.1
Seculares a religiosis nec irrideri nec iudicari debent 250.c to.1
Secularibus desiderijs præoccupatum, delectatio sancta declinat 75.a to.1
Seculum præsens, Ægypti uocabulo nuncupatur 229.b to.1
Seculum præsens, nequam 154.m tomo 1
Seculi prioris homines & philosophi sentiebant, & apprehendebant diuina beneficia, sed non beneficium 241.i k to.1
Securitas non est in cælo, neq; in paradiso, multo minus in mundo 182.c to.1
Sedere sub umbra desiderata 304.h to.1
Sedente Iesu in monte, cur soli discipuli ad eum accessisse leguntur 106.b to.1
Seductori dat manum, qui dare dissimulat præcepturi 347.l to.1
Semel locutus est Deus, qualiter intelligi debeat 161.f g to.1
Semen ueritatis iustitiæ, triforme est 230.i tomo 1
Semine de modico, copiosa exurgit messis sine bona, sine mala 200.h tomo 1
Seminum tria genera sunt 291.k t.1
Seminare ad iustitiam. Ibidem.
Seminare nos ipsos debemus 49.e to.1
Senior frater exira manens, & inuidens minori, populus est Iudaicus 341.d to.1
Sensus triplex sacræ scripturæ 197.c to.1
Sensus omnes hominis, diuinę uoci resistunt 199. m to.1
Sensus quinque animæ, qui sint, & qualiter alter alteri præst 165.k to.1
Sensuum repugnantia in eum, qui emendare uitam cupiens, à uitijs nitiur abstinere 199.l m tomo 1
Sententię plures sancti Bernardi incipiunt 224. k tomo 1
Sententię ualde utiles, quod de meritis non sit præsumendum, & nihil nobis in Deo sperandum. 333.f g tomo 1
Semire de nobis debemus in humilitate, & de domino in bonitate 247.a to.1

Segaratus

Separatus à bonorum consortio, spiritualiter dominum uidere non potest 76.e tomo 1
Separatio charitatis, mors fidei 268.m & 269.a to.1 Sic quippe.
Septem columnæ, quæ sint, quas sibi sapientia excidit 4.m tomo 1
Septem dona spiritus sancti, contra septem uitia 167.i tomo 1
Septem misericordiæ assignantur 86.m to.1
Septem panes dum frangerentur, multa inde ceciderunt fragmenta 87.a tomo 1
Septem panes quibus reficiamur 86.i to.1
Septem signacula, quæ soluit agnus 61.k tomo 1
Sepulchrum Christi describitur 194.h to.1
Sepulchrum inter sancta loca obtinet principatum Ibidem.
Sequamur caput nostrum, & quid sit 62.d t.1
Sequi Christum per uiam humilitatis 8.a to.1
Sequi Christum, hoc est trahi post Christum 262. h i k tom 1
Sequentium pacem, tria sunt genera 233.i to.1 Sequentium.
Seraphim sex alæ sunt 232.m to.1
Sermones Bernardi de tempore aduentus, & sanctis incipiunt 1 a
Sermones eiusdem seu Homilię super euangelium, Missus est, incipiunt 7.e to.1
Sermones eius in dedicatione ecclesiæ incipiunt 129.l m to.1
Sermones eius super psalmum, Qui habitat, incipiunt 135.m to.1
Sermones eius de diuersis, incipiunt 156.k to.1
Sermones eius, qui parui sermones uocantur, incipiunt 204.K to.1
Sermones uarij utiles, & fructuosi sancto Bernardo ascripti incipiunt 244.a t.1
Sermones Gilleberti super cantica canticorum 360.tomo 2
Sermonem Dei qualiter seruare debeamus 6.h tomo 1
Sermones Dei seruandi sunt in corde, quemadmodum cibus corporalis in corpore. Ibidem h i
Sermo Dei ueritas est, & ipse sponsus is cum auditur, & minime obeditur illi, uacuus & ieiunus remanet 338.m to.1
Sermo diuinus aqua est, potans, lauans, & coquens 264.f to.1 Et nimirum. 50.i & 67.m to.1
Seruire debet in timore anima in carne 364.c d tomo 1
Sex alæ animalibus nouæ legis 232.m to.1
Sex alæ uni, & sex alæ alteri, quid significant 117.a tomo 1
Sex annis seruies, in septimo liber egredieris quemodo intelligitur 171.l to.1
Sex hydriæ sunt positæ his, qui post baptismum in peccata labuntur 38.i k to.1
Sex sunt refugij ciuitates 233.e to.j
Si quæritis, quærite, exponitur 189.c to.j
Sic nos existimet homo, exponitur 212.g to.j
Sicut initium sapientiæ timor domini, sic initium peccati superbia 292.a to.j
Sicut incorporum medicina, & c sic medicus Christus 65.m t.j
Sicut lilium inter spinas 103.i k to.
Sicut portauimus imaginem terreni hominis, exponitur 212.k tomo 1
Sicut uita corporis, sic uita fidei 64.c d to.j
Sigilli diuini quod in nobis erat fractio, quanta nobis mala irrogauerit 26.g h to.j
Signacula septem 208.m t.j
Signa aduentus Christi filij in animam, & signa aduentus patris utiliter habentur 334.b tomo 2
Signum, cui contradictum est, Christus 238.b c tomo 1
Signum is habet a Deo diligi, qui Deum ardenter diligit 335.c to.1
Signum magnum apparuit 98.m to.j
Signum pacis, quod est osculum, patres antiqui flagitabant 237 l & 238.m to.1
Signum pastoribus Christi inuestigandi præsepium fuit, & panniculorum inuolutio 238.c tomo 1
Signum pijs humilibusque promissum Christus. Ibidem c d
Signa, quę sunt quærenti Deum 160.b to.2
Signum, quid sit 60.e f to.2
Signa quibus quodammodo, quis coniecturam sumere poterit, an de numero electorum sit re proborum fuerit 42.i K & 68.f g tomo 2
Signa quibus Christus utrunque infixerit pedem, timor iudicij, & spes misericordiæ 241.m & 242.a tomo 1
Signa quibus quis bonam spem habet salutis 255.a to.1
Silentium irreprehensibile. immo & laudabile 102.e 103.f tomo 1
Silentium, quam utile sit 216.d e t.2
Silentij quies 178.d e to.1
Similitudo animæ ad Deum per peccatum non deleta, sed obscurata est 353.l m to.1
Similitudinem Dei, animam retinere monstrant tria simplicitas, immortalitas, & libertas. Ibidem.
Similitudo de Pharaõe, et exercitu eius, et domini

Universidad de Deusto
Biblioteca

eo æquitatu, & aliis huiusmodi 293.l m & 294.a b to.1
Similis est dilectus meus capræ hinnuloque cerui rum, duo bona sponsi, misericordia scilicet & iudicium in his duobus animantibus commendantur 313.d to.1
Similitudo est inter oleum, & nomen sponsi: Oleum enim lucet, pascit, ungit, fouet ignem, nutrit carnem, lenit dolorem 254.e f.to.1
Similitudo in primo homine periit, sed non imago 52.k to.1
Similitudo ratio est uidendi, dissimilitudo non uidendi 282.a to.1
Similem se esse Deo, peccator inique existimat 354 d.tomo 1
Similis sit Deo necesse est, qui Deum, sicuti est, uidere mereatur 282.b.to.1
Similes studeamus fieri hominibus expectantibus dominum 36.l m to.1
Simplicitas animæ, duplicitate dolositatis humanæ tecta est 353.m to.1
Simplicitas candor est animæ, & operationis eius 337.d to.1
Simplicitas Dei declaratur 351.g h to.1
Simplicitas mera siue intentio, in gratiarum actione 250.h to.1
Simplicitas uera siue intentio in confessione 256.g.tomo 1
Singularitas, & abstinentia ultra regulam, culpamur 256.g to.1
Singularitas & inobedientia 302 e to.1
Singularitas perniciosa 326.i k.t.1
Singularitas tractatur 178.d e to.2
Singularitas monachi perniciosa 286.d to.1
Singularitas seu solitudo superborum utiliter declaratur 82.k & 156.l m to.1 Errauerunt in solitudine.
Sinistra Christi, quid nobis repræsentet 22.c t.1
Si recte offers, & recte non diuidis, peccasti 269.f tomo 1
Sis humilis ad petendam ueniam, facilis ad dandam, & sic membra erunt in pace 171.m & 172.a to.1
Siue ad austrum siue ad aquilonem arbor ceciderit, ibi erit 216.k to.1
Sobrietas duplex 207.e to.1
Socialis & pacifica conuersatio, pulchre laudatur 266.i tomo 1
Societatem deserens amittit conuentorum solatia 230.b tomo 1
Socij laboris, & mercedis participes erit 35.h t.2
Sola humilitas est læsæ charitatis reparatio 27.k l tomo 1
Sola studeat esse anima, cupiens esse Christi sponsa 295.i k tomo 1
Solet dici, Bonum castellum custodit, qui corpus suum custodit 215.f to.1
Solitarius incedere curans, cæteris est molestus 41.d tomo 1
Solitaria uita denotatur 295.i k to.1
Solitudo superborum est, quia solos se reputant, et appetunt reputari 156.l to.1
Solus potest esse quis inter multos existens: & cum solus est, inter multos esse 295.h i K tomo 1
Sol non omnes, quibus lucet etiam calefacit 267.f tomo 1
Sol oriens in Christi resurrectione 286.m tomo 1
Vt sole sublato nõ lucescit; sic sublata Maria nil, nisi densissimæ tenebræ, relinquuntur 101.k tomo 1
Sole decolorari qualiter accipiendum sit 278.l m tomo 1
Solennibus diebus, quæ ad solennitatem spectant, præcipue ueniunt tractanda 35.m tomo 1
Solium altissimi quale sit 116 b t.1
Solia duo Deus habet 232.m to.1 Solia.
Solicitus est Deus de his, qui de ipso sunt soliciti 335.c d tomo 1
Solicitudo officium prælati, non celsitudo 131.k l m tomo 2
Solicitudo pro singulis 46.g to.1
Soliciti simus considerare non quod habemus sed quod nobis adhuc deest, toto mentis affectu acquirere studeamus 188.g tomo 1
Somnus multiplex 309.a t.1
Somnus, quem dominus misit in Adam qualis fuit 43.c tomo 1
Soror sponsæ sensum interiorem illuminat, & morte propulsat a uitam tribuit sempiternam 309.b tomo 1
Sordidis cur indutus uestibus Christus fuerit, cum altercaretur cum diabolo 28.f tomo 1
Sordibus nouis non superuenientibus, poterunt uetustæ expurgari 198 k to.1
Species malæ uitandæ sunt 136.d e to.2
Specie tua, & pulchritudine tua, unde species & pulchritudo? ex lilys 335.l l to.1
Spectaculum facti sumus mundo, angelis & hominibus 212.m to.1
Speluncæ in libris reperiuntur 233 d t.1
Sperare a Christo uirtutes, cuius doctrina seminarium prudentiæ, cuius misericordia opus iustitiæ, cuius uita speculum temperantiæ, cuius mors insigne esse fortitudinis 265.c d tomo 1
Sperare desuper in spirituali exercitio duplex auxilium debemus, correptionem, consolationem 263.b c tomo 1
Sperare in Christo in prosperis, & aduersis debemus 262.k l to.1
Sperare in Deum, & ipsum esse spem nostram qualiter differant 145.e t.1
Sperare in Deo solum 153.g to.1
Sperare in domino, perfectissimum est, & ipse tota ratio nostræ expectationis 145.b to.1
Sperare in domino, quam bonum sit, & efficax. Ibidem g
Sperare nil nisi à Deo, sed nil quærere nisi Deum, singularis perfectionis est 145.e to.1
Sperant multi in multis, mihi autem adhærere Deo, bonum est 145.b c to.1
Spes, & timor tractantur 308.k l to.1
Spe gaudere post lachrymas 292.m to.1
Spes gloriæ in tribulatione 155.e to.1
Spes inter timorem, & securitatem collocatur 308.i 309 k to.1
Spes miserorum Deus 153.d to.1
Spem nostram triplex ratio discutit, & roborat 231.f to.1 Spem.
Spes resurrectionis 142.l to.1
Spes sola apud Deum miserationis obtinet locum 54.a tomo 1
Spes suos seu etiam alienos conuertendi, multos decepit monachos 326.h i to.1
Spes uana, quæ sit 135.b c to.1
Spes uitæ æternæ lætitiam facit 291.l to.1
Spes tractatur 55.b & 139.d & 145.b.to.1
Species serræ, quadriformis 231 c to.1
Speluncæ tres sunt 233.d to.1
Spinæ multiplices 304.c tomo 1
Spina pœna est, spina culpa, spina falsus frater, spina uicinus malus est. Ibidem.d
Spinas solus hominum Christus non habet 336.b tomo 1
Spiritus adiuuat infirmitatem nostram 138.g tomo 1
Spiritu ambulantes, nec in uno statu, nec eadem semper facilitate proficere possunt 262.k tomo 1
Spiritus angelicus siue partim sit corporalis, siue mere spiritualis, animæ illabi non potest 240.f tomo 1
Spiritus ante faciem nostram Christus dominus, &c. 283.g tomo j
Spiritus beati, uisione satiantur, dulcedine inebriantur, charitate satiantur 230.m tomo j
Spiritum bonorum, & malorum discretio 175.k l tomo 1
Spiritus carnis mollia loquens, spiritus mundi uana suggerens, spiritus malignus amaritudines immittens, audiendi non sunt 176.b c.tomo j
Spiritus cælestes diuersimode Deum diligunt, sicut & capiunt 259.d 260.e to.1
Spirituum diuersa genera per totum sermonem. j75.l to.j
Spiritus diuinus per se aut per angelum: oppositæ horum, quę agunt, spiritus humanus atque malignus agit in nobis 175.m & a tomo j
Spiritum domini permanere in homine in æternum, qualiter accipiendum sit 289.b t.1
Spiritum duplicem in Helisæo haberi quid est 71.m tomo j
Spiritus nequitiæ, & astutię, qualiter cognoscantur j76.d to.j
Spiritus omnes præter diuinum, corporibus egent 240.b tomo 1
Spiritus quadruplex, pecoris, hominis, angelicus, diuinus. Ibidem.
Spiritus qualiter peti debeat j27.k to.1
Spiritus quando ueniat aut nadat, periculose ignoratur 257.q l t.j
Spiritus reprobi nigent industria naturali 40.m & a to.2 Porro
Spiritus superbiæ, est dæmonium meridianum 127.a tomo 1
Spiritus sunt administratorij, qui curam habent salutis nostræ 230.m t.j
Spiritus summus, incircunscriptus, qui Deus est. Et ibi quomodo misericordia, & iudicium sunt pedes domini 24j.i tomo 1 & per totum sermo.
Spiritus timoris non prodest, ubi non est spiritus charitatis 256.d e tomo j
Spiritus tria sortiuntur nomina 230.m to.j
Spiritus tres maligni, id est spiritus nequitiæ, spiritus carnis, & spiritus huius mundi j75.m tomo j
Spiritus malignos occurrere, & inflare demigranti, ut patet ae Christo, & diuo. Martiano j39 d e tomo j
Spiritus mendax est, qui alicui suggerit, ut exeat de concilio iustorum, & congregatione j74.d tomo j
In spiritu ueritatis non esse, est & non j74.d to.j
Spiritus malignos in nos nihil posse aliud, quam quod à Deo permittitur 236.i tomo j
Spiritus triplex designatur per psalmistam cum dicit, Ne proicias me a facie tua &c. 97.a tomo j

Universidad de Deusto
Biblioteca

Spiritus sanctus adiuuat infirmitatem nostram 126.i to.1
Spiritus sanctus arguit mundum de peccato, iustitia, & iudicio 210.k to.1
Spiritus sanctus cur domino uiuente non uenerit super apostolos 71.l & 76 d tomo 1
Spiritus sancti doctrina non curiositatem acuit, sed charitatem accendit 244.b to.1
Spiritus sanctus gemine suæ operationis experimentum tribuit 257.l m t.1
Spiritus sancti gratia indigemus, ut custodiat corda, & intelligentias: ne forte cum non aderit, adesse putemus. Ibidem k l
Spiritus sanctus in tribus punctis docet nos omnia 78.f tomo 1
Spiritus sancti multiplicitas 79.c to. Vere.
Spiritus sanctus non semper est eodem modo in uiris spiritualibus 262.i k to.1
Spiritus sancti operationes duæ, infusio, & effusio. 258.e f to.1
Spiritui sancto præparare nos debemus 257.l tomo 1
Spiritus sanctus quem repleuerit, sanctificat 740. i tomo 2
Spiritus sanctus quomodo procedit, spirat, inhabitat, replet, & glorificat 110.k tomo 1
Spiritus sanctus quos repleuerit cognoscere facit eos a misericordia præuentos fuisse 78.g tomo 1
Spiritus sanctus scrutatur etiam interiora Dei. 256.k tomo 1
Spiritus sanctus specialiter dicitur spiritus cuius opus multiplex 76.i Processio, & 78 k 79.l tomo 1 Expedit.
Spiritus sanctus superueniet in te quomodo intelligitur 14.e to.1
Spiritus sanctus significatur osculo oris dei: quem spiritum ecclesia sponsa petit sibi dari ad notitiam trinitatis 245.k.l tomo 1 per totum ser.
Spiritus sanctus triæ operatur in nobis ad declinandum a malo 76.k to.1
Spiritus sanctus tria æquæ in nobis operatur ad faciendum bonum. Ibidem l
Spiritualis medela, ad omnes infirmitates spirituales docetur 176.f g to.1
Spiritualis medicus oleo mansuetudinis, & uino zeli medetur 299.k tomo 1
Spiritualis circumcisio, quæ sit 32.e to.1
Spirituali in matrimonio, duo sunt genera parendi 358.f tomo 1
Sponsa nos sumus omnes uocati ad nuptias, Christus uero sponsus 38.e to.1
Sponsa Christi ciuitas, templum, & domus, pro eodem accipiuntur 132.i to.1
Sponsa, & sanctorum patrum nemo dicere præsumpserunt: Osculetur me ore suo, sed osculetur me osculo oris sui 237.k tomo 1
Sponsa magna a magno petens, non utitur blandi tijs seu exordio, sed ex abundantia cordis frontose prorumpens ait, Osculetur me &c. 242. d e tomo 1
Sponsa angelos tanquam domesticos sponsi alloqui creditur, cum dicit: Osculetur me &c. Ibidem i
Sponsa petens osculum, non exprimit a quo cupiat osculari, sed more Marię Magdalenes quærit & petit. Ibidem.
Sponsæ de omni uirtute sua uel gratia non audet sibi quidquam arrogare: quanto minus nos adolescentulæ forte quæ nos sumus 251.b 252.c tomo 1
Sponsa una de angelis, & hominibus, & unus sponsus Christus. 275.c tomo 1
Sponsa ecclesia satagit formæ suę, quæ de cœlo uenit conformari. Ibidem.
Sponsa in se habet humilitatem, & sublimitatem, & terrenum habitaculum, & cœleste palatium 276.i k tomo 1
Sponsa non negat nigredinem, sed excusat. Ibidem m
Sponsa, id est ecclesia se trahi optat post sponsum suum Christum 262.f tomo 1 per totum sermo.
Sponsa familiarius a Christo, tanquam a sponso trahi petit, quam a patre: quauis quos trahit filius, trahit, & pater. Ibidem i
Sponsa interim recipit magnam consolationem de contemplatione diuinæ claritatis, antequam perueniat ad eius speciem futuram 297. l tomo 1
Sponsa quę dixit se uulneratam a filijs matris suę id etiam in bonam partem sumi posse. 279.g tomo 1
Sponsa se ab illis promotam fuisse fatetur, a quibus, & passam 280.l to.1
Sponsa libentius sponsi humilia, quam sublimia rememorat 335.e f tomo 1
Sponsa quonam pacto se dicat postam custodem in uineis, quum suam ipsius uineam non custodierit 281.c d tomo 1
Sponsa synagogæ fuit, sed fatuæ 332.m to.1
Sponsa dilectum attollens, & malo comparans, quomodo intelligatur 304.f g tomo 1
Sponsa umbram Christi maxime desiderabat. Ibidem h
Sponsa se ebriam non negat, sed amore spirituali, non uino Ibidem m

Sponsa ecclesia petit sibi accumulari fructus bonorum operum cum floribus, & odoramentis fidei: & ibi de spe & timore 307.c tomo 1
Sponsa inquiens: Dilectus meus mihi, & ego illi, erupit in amoris uoctum 331.e to.1
Sponsa cur se fuscam dixerit 278.l t.j
Sponsa quare peculiariter de filijs matris suæ id est, de Iudæis synagogæ filiis conqueritur 278.a to.1
Sponsa mysterij conscia cum dilectum pasci inter lilia prospexisset: constituit terminum: Donec, inquit, aspiret dies 337.f to.1
Sponsa cur, Quem diligit anima mea, & non Quem diligo, dixerit 344.e to.1
Sponsa quem quærebat, non reperit. & reperta est ab his, quos non quærebat 347.k l tomo 1
Sponsa id est ecclesia electorum, prædestinata est a Deo ante secula, & preuenta ab eo, ut quæreret eum, & converteretur. 348. a tomo 1
Sponsa cur dixerit se custodes ciuitatis pertransisse. Ibidem i
Sponsæ nitenti ad contemplationis quietem, labor prædicationis imponitur: & sitienti sponsi præsentiam, filiorum sponsi pariendorum alendorumque solicitudo iniungitur 296.c tomo 1
Sponsa nulla occasione potuit separari a charitate, quæ est in Christo Iesu 349.l to.1
Sponsa uerbum quærit uerecunde: quia in lectulo: quia per noctes: hæc uerecundia gloriam habet, non peccatum 358.h 359.i tomo 1
Sponsę, id est ecclesię nigredo, & formositas 270.h tomo 1
Sponsæ mansuetudo aduersus detrahentium linguas. Ibidem.
Sponsæ ornatur: & quo pacto quælibet anima sancta cœlum dicatur 274.i to.1 & per totum sermonem.
Sponsę si unguenta preciosa sint, qualia putas sint ipsius sponsi 263.e f.1
Sponsæ magna fiducia, quę dominum sabaoth dilectum suum nominat 333.c tomo 1
Sponsæ humilitas commendatur, quum dicitur: Oculi tui columbarum 300.f to.1
Sponsæ somnus, non corporis dormitio est, 309.b tomo 1
Sponsæ prudentia, & profunditas apparet 298. a b tomo 1
Sponsam esse formosam sicut pelles Salomonis, de quo Salomonem intelligatur 274.i k to.1
Sponsam Christi fatuam esse nunc non decet, sicut aliquando fuit synagoga 334.k tomo 1
Sponsam sub umbra Christi sedisse, plus est, quam prophetam sub ipsa uixisse 305.k tomo 1
Sponsam se nigram, sed formosam dicentem, quid designet 270.h to.1
Sponsus sponsę dicit: Si te ignoras, egredere, quid significet 288.m & a to.j
Sponsus sponsam pulchram omnimode dicit: sed pulchram inter mulieres 293 f tomo 1
Sponsus laudans sponsam, cur dixerit. Pulchrę sunt genę tuę pluraliter, & non facies tua pulchra 294.e tomo 1
Sponsus Christus cur nunc per seipsum sponsam consolatur, & obiurgat: nunc uero per alios increpare, & consolari procurat 296. e tomo 1
Sponsus ut himnolus apparuit: quippe qui paruulus natus est nobis 314.e to.1
Sponsus hortatur sponsam, id est, perfectos uiros ad regimen imperfectorum 317.b tomo 1
Sponsus adiurat filias Hierusalem, ne dilectam suscitent, & fere eodem momento ipsemet dicit: surge, propera amica mea. Ibidem.
Sponsus sponsam uocans ad se uenire in foraminibus petrę, & cauernis maceriæ, prætendit se uerecundum, qui sponsa frui utreatur, nisi in abscondito 322.f g tomo 1
Sponsus ad horam se subtrahit, ut auid. us reuocetur, mordicus retineatur 342.a tomo 1
Sponsi claritas, in qua coæqualis est patri, sedet a dextris, &c. 345.h tomo 1
Sponsi secreti, & circunspecti saltus, a nobis apprime obseruandi sunt 312.i to.1
Sponsi nigredo & formositas 276.l m t.j
Sponsi nomen tribus de causis oleo comparatur 253.m tomo 1
Sponsi cubiculum, quod est, & ubi est 267.c d e tomo 1
Sponsum se exhibet Christus animę sibi deuotę 262.g h tomo 1
Stabulum in sua natiuitate cur Christus elegerit. 27.a tomo 1
Standum in humilitate 49.f to.1
Stare non potest homo, nisi uerbo Dei inueniatur 357.l m tomo 1
Stare seraphim cur dicantur 116.f to.1
Stetit in carne Christus solus 314.i k to.1
Status animarum sunt tres 109.l m tomo 1
Status triplex coniugatorum, prelatorum, monachorum, per tres uiros: Noe, Daniel, & Iob intellectus, triplicem, & differentem tenentes uiam ad paradisum 187.l to.1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Status animæ tres. in corpore, posito corpore, recepto corpore 227.a.t 1.
Sacerdotibus bonum lapidabitur piger 216.l tomo 1
Studendum magis amari, quàm metui 268.g tomo 1
Studijs sanctioribus proficientium uirtutes contrariæ sese aperte opponere non audent, sed solent in occulto insidiari, quasi uulpeculæ fraudulentæ, specie uirtutes, re autem uitia 161.g h tomo 1
Studium bonæ actionis, ocium contemplationis, lachryma pœnitentis, extra Bethaniam Christo accepta esse non poterunt 169.h tomo 1
Studium non tam fuit Bernardi exponendi uerba, quam imbuendi corda 255.k tomo 1
Stultus, qui cistellę labiorum alterius gloriam suam credit, & cœperit mendicare ab eo, quia cum eam habere uoluerit 251.m.tomo 1
Stulto non esse uinea sicut nec uita: nam quod uiuit mortem potius censeas, quàm uitam 325.b tomo 1
Subesse, coesse, præesse, moralis disciplina docet 266.i tomo 1
Subiectionem triplicem Deo debemus 178.d tomo 1
Subtractio rei, quam amas, augmentatio desiderij est 307.c t. 1
Succidenda sunt continuo uitiorum nascentium capita 318.k l tomo 1
Sufficit opinio bonorum, cum proprio testimonio conscientię, aduersus os loquentium iniqua 168.m tomo 1
Suggestio triplex, carnis, spiritus, & dæmonis: quibus tanquam ex singulis nummis tria emuntur 213.c d e tomo 1
Superbiæ quadruplex 205.d to.1
Superbia Luciferi detestatur 116.f g to.1
Superbiæ unde nascatur 291.f & m & 292.a tomo 1
Superbia primæ miseriarum, & ærumnarum parens, mater mortis 257.c t.1
Superbia etiam diaboli humilibus proficit. Ibidem.
Superbia tolerabilior in diuite, quàm in paupere 313.k tomo 1
Superbia sub pannis humilitatis Iesu, culpatur 181.h i tomo 2
Superbiæ duæ species: & ibi definitio superbiæ 24.l.tomo 2
Superbiæ uitium designatur in superbo Goliath 85.a b tomo 1
Superbientibus angelis si non pepercerit Deus, quanto magis nec tibi putredini parcet? i c
Superbos transilit Deus transiens ad humiles 212.b i tomo 1
Superfluitas bonorum ecclesiæ periculosa, & magnopere cauenda 267.e f t.j
Superfluitas exterior, interioris uanitatis indicium 185.i to.2
Superiora, ut sunt æterna, frequenter affectu prę ferimus, effectu inferiora præferentes 307.k l t mo 1
Surge propera amica mea. Fœlix conscientia, quæ de se talia audire meretur 315.e tomo 1
Sursum caput habere, & cor deorsum, magna confusio 166.c tomo 1
Synagoga quidem Christum peperit, sed officio matris, non autem affectu 25.i tomo j
Synagoga pacto conuentionis egit cum Deo: ecclesia uero beneplacito uoluntatis innititur 252.g h tomo 1
Synagoga fortis non curat onus leue, nec iugum suaue: sana est, non ei opus medicis. Ibidem e
Synagoga hœdum foris cum amicis suis dæmonibus manult comedere, quam uitulum saginatũ in domo paterna. Ibidem g
Synagoga iudicium quærit, ecclesia misericordiam: accipiat utraque quod petit. Ibidem e f g
Synagoga oleum habet, sed non effusum, sed reconditum habet codicibus, sed non in cordibus Ibidem e
Synagoga adhuc in tenebris est, & fame laborat 254.h tomo 1
Synagogæ olim dicebatur: Ego sum dominus, ecclesia uero dicit: Pater noster: & merito. Ibidem b c

T

Tabernacula, atria, domus declarantur 215.b tomo 1
Tabernaculum corpus 146.h i t.1
Tabernaculum nostri corporis, non ciuis mansio, sed domus indigenæ, sed uel tabernaculum militantis, uel stabulum uiatoris 271.d tomo 1
Taciturnitas domini nobis ad exemplum facta est.
Tacebat in passione Christus 318.f to.1
Tactus manus corporis Christi omnes languores sanabat 241.l tomo 1
Talis apparuit Christus, qui merito amaretur 335.h tomo 1

Tantę efficaciæ osculum diuinum est, ut exipso mox sponsa concipiat 241.m t. j
Tarditatem insciemię nostrę erudit dominus tribus modis 228.k to.j
Tardus nemo aut segnis esse debet in gratiam reserendo 308.g h to.1
Temetipsum attende, ut alijs noueris compati 64.f tomo j
Temperantię est prospera declinare, & aduersa uiriliter tolerare 57.i to.j
Templi decor est, pia habitantium religiositas 192.k 193.l to j
Templi dedicatio, in cuius seu quorum honorem fiat, declaratur 131.b c to.j
Templum Dei facit is, cuius non est decepta ratio, uoluntas peruersa, inquinata memoria 130.h tomo j
Templum Dei, quod sumus ne forte uacillet curemus lignis fortibus sustentare 302.f g tomo j
Templum Hierosolymitanum describitur: & pulchra salutatio ad sanctam ciuitatem Hierusalem, & terram promissionis 192.k 193.m t. mo j
Templum honorare fraterna dilectione, deuota subiectione, uoluntaria paupertate. Ibidem.l
Templum, quibus repleatur benedictionibus cum dicitur, Ea quę sub ipso erant, replebant templum 119.i tomo j
Tentationibus resistendo uictoria acquiritur 47.b c & 136.f & 138.f. Scuto. & 141. a b & 326.g h to.1 per tot. & 217.k tomo 2
Tentatio ad probationem est, non ad desolationem 136.f tomo 1
Tentatio fallax 156.k.to.1
Tentationum quatuor sunt genera 138.h i to.1 & 287.f i to.1
Tentatio multum confert 47.c & 136.f & 137.e & 251.l & 326.g h tomo j
Tentatio quadruplex proiectis præcipue monachis ingruit 326.i & m tomo 1
Tentationes monachorum proiectorum, & de hæreticis 326.g h to.1 per totum.
Tetationes quatuor contra quatuor beneficia creatoris 161.h i t.j
Tentationes quatuor distinguuntur 287.f tomo j
Tentationibus undique circundamur 138.g tomo 1
Tentationes uariæ sunt pro temporum ac gratum diuersitate 326.g h to.1 per totum.
Tempus acceptabile nunc est saluis operandi, & quærendi deum 344.m to.j
Temporis hyemalis (quod præteriisse dicitur) appellatione significatur tempus illud cum dominus Iesus iam non palam ambularet apud Iudęos 317.e to.1
Temporalia cum necesse est possidamus 359.l m tomo 2
Temporalia nobis ministras Deus propter duplicem causam 138.g h tomo 1
Temporalia cum labore obtinentur, cum timore possidentur 167.f to.2 *Videas.*
Temporalia, & carnis gloria possessa onerant amata inquinant, amissa cruciant 51.l tom o 2
Temporalium abundantia, æternorum facit oblitionem 2.k tomo 1
Tenerum, & modicum membrum lingua, faciens sępe magnum malum 170.e f tomo 1
Tenet ecclesia Christum, & ab eo tenetur 349.l tomo 1
Tepidi quasi in inferno sunt 71.a 8.to.1
Tepidorum ac feruidorum differentia 75.l m & 71.a b tomo 1
Tepidum quando te reperis, non discedas ab eloquio Dei, quod ualde est ignitum 176.f tomo 1
Tepido corde, & arido sępe ad altare orationem ue accedimus: persistentibus tamen repente infunditur gratia 145.m to.1
Tepidorum miserabilis conditio 75.l & 170.c tomo 1
Tepor religiosorum culpatur 253.i k tomo 1
Terram cur uocat sponsus suam 319.a to.j
Terra imbrem frequenter suscipiens, & nõ ferens fructum, reproba est, & proxima maledictioni 49.d tomo j
Terrę species quadriformis 231.c to.j
Terram uiri tauit Christus, non aerem 312.g tomo j
Terra, quam mites, & mansueti possidere dicuntur, est proprium corpus 106.e to j
In terra sanctorum iniqua gessit, & non uidebit gloriam domini terribilis commutatio illa, præsertim ministris ecclesię, qui in terram sanctorum iniqua gerunt 267.d.to.1 & 190 g h to.2
Terrena tenere, et cęlestia negligere, periculosissimum 186 h to.2 & per totum.
Terrena esuris auarus ut mendicus, fidelis contemnit ut dominus 263.m tomo 1
Terrena postulare, amori carnis, et non animæ ascribendum est. 345.e tomo 1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Testimonium a sanguine, aqua & spiritu habere, quomodo cognoscitur 68.g tomo j
Testimonium conscientiæ in tribus consistit 51.d tomo 1
Testimonium conscientiæ tractatur 51.g tomo 1 & 132. d to.2
Testimonia Dei acquirere, quam bonum sit 315.d e1omo 1
Testimonium triplex dari in cœlo, & testimonium triplex dari in terra 67. k per tot. ser. & 68.e to.1 per tot. ser.
Testimonia tria 209.c tomo 1
Theoricæ contemplationis arcanum cubiculi nomine designatur 267 a to.1
Thesauri quos thesaurizare debemus, tres sunt 231.h to.1
Thesauri sapientiæ & scientiæ penes sponsum Christum absconditi sunt 285.f to.1
Timenda esse nouissima dicitur, non primordia uel media 116.e f to.1
Time Deum omni tempore, & ex omni corde tuo, & implesti hydriam tuam usque ad summum 313.c tomo 1
Timere Deum, semen iustitiæ 291.i to.1
Timere & aliud non sapere, efficax est ad gratiã promerendam, retinendam & recuperandam 168.d & 315.m to.1
Timere debemus, ne sicut Eua a serpente seducamur 174.c to.1
Timendus est malleus, hoc est, timendum est uerbum asperum 136.k to.1 & 256.d e1.j
Timor ad resistendum peccato, ualidus dignoscitur, quam pudor & dolor 166.f tomo 1
Timor bonus, timor malus 45.i k to.2
Timor Dei duplex 37.b c & 256.i1.1
Timor Dei, fructus spei 153.g to.j
Timor Dei initium sapientiæ 267.f to.1
Timor Dei uenit ex notitia nostri in nobis, & ex notitia amor Dei. Et econtra de ignorantia nostri superbia, & de ignorantia Dei desperatio procedit 292.a b to.1
Timor domini, quam utilis est 37.a 39.k l & 53.h i & 267.d to.1
Timor domini aqua 37.b t.1
Timor domini in homine de cognitione sui nascitur 291.h to.1
Timor domini præferendus est pietati 53.i tomo 1
Timorem triplicem habens, mitreta triplex uocatur 313.b c to.1
Timor gehennæ, initium est sapientiæ 267.f tom 1.
Timor ingeri: cordi peccata, quæ fecimus: supplicia, quæ meruimus: præmia ad quæ tendimus 138.k tomo 1
Timor nocturnus, sagitta uolans in die 287. f tomo 1
Et ibi quatuor tentationibus.
Timor prælatorum est trifarius 229.g to.1
Timor quidam inutilis, quidam tristis, timor pius humilis, fructuosus 45.i tomo 1
Timor pœnam habet, amor suauitatem 309.k tomo 1
Timor sapientiam facit 267.f to.1
Timor triplex 37.b c & 39.m & 208.l tomo 1
Timore nil melius ad impetrandam, & præsernandam gratiam 313.m tomo 1
Timore supplicij, & amore boni, facere aliquid uel omittere, quomodo differant 309.k tomo 1 per totum.
Timores tres 313.m to.1
Timore uocamur, amore iustificamur 53.k tomo 2
Timotheo cur suadet Paulus uti uino 284.i to.1 & ibi de curiositate ciborum.
Titillatio carnis nostræ tribus causis contingit 228.k to.1
Tolle grabbatum tuum 60.c t.1
Tolerantia martyrum ex uisceribus, & uulneribus Christi est 22.m to.2
Tonitruum aliud igneum, aliud pluuiale 231.e to.1. *Tonitruum.*
Torcular calcaui solus, & de gentibus non est uir mecum, quid igitur homini cum uictoria? Impudentissimum est arrogare gloriam sine uictoria, uictoriam absque pugna 251.k l tomo 1
Tormentum ad tormenta, sicut ad ornamenta, ad pœnas, sicut, ad delicias properant, qui regnũ Dei quærunt 167.l 168.m to.1
Torrentes quinque sunt 231.c to.1 *Quinque.*
Totus mundus diuitiarum est fideli homini 259. m tomo 1
Trahit ad se iustus omnia. *Ibidem.*
Trahi post sponsum optat sponsa ecclesia 262.f tomo 1
Trahuntur aliqui ad sequendum Deum, alij ducuntur, quidam rapiuntur 70.g t.j
Trahimur, cum tentationibus exercemur: currimus, cum interius consolamur 263.c tomo 1
Trahi necesse est animam quantæuis sit perfectionis 262.f to.1
Trahi posti Christum, sperare in Christo in aduersis, & prosperis. *Ibidem m*
Tra quilus deus tranquillat omnia 262.h t.1

Transire ad Christum, & pertransire, quid sit 349.i to.1
Transiuit Christus, resurgendo, pertransiuit ascendendo. *Ibidem k*
Trepidare ubi non est timor 55.b to.1
Tres dies sunt, scilicet laboris, requietionis, glorificationis, quartus dies, id est uoluptatis fœtet 92.d e to.1
Tres mulieres ungentes Iesum moraliter, quæ sint 64.c to.j
Tres panes ab amico commodari petere, quid significet 59.i to.j
Tres reperiuntur male fructificantes 49.f g tomo 1
Tres sunt status animæ 227.a t.j
Tres aquilæ sunt corpori diuino assidentes 231.c tomo j
Tres calices, quos dominus nobis propinat. *Ibidem.c*
Tres curtus reperiuntur in scripturis 232.b tomo 1
Tres ex omni populo liberantur. *Ibidem h*
Tres in sacerdotium adsumuntur. *Ibidem.*
Tres riui salutis fluxerunt a latere Christi 232. k tomo 1
Tres contemj Latinorum feneſtræ. *Ibidem.*
Tres sunt decursus aquarum 329.c to.j
Tres equorum species 230.a to.1
Tres pœnitentiæ differentiæ *Ibidem e*
Tres sunt in nobis principes. *Ibidem.*
Tres sunt claues, quæ nobis occulta reserant 232. b tomo 1
Tres sunt cibi Israel. *Ibidem h*
Tres testimonium dant in cælis 209.c tomo 1
Tres sunt, quibus reconciliari debemus 224.m tomo 1
Tres species ueræ confessionis per totum sermonem. 255.k tomo 1
Tria cogitationum genera 182.e tomo 1
Tria consideranda in festiuitatibus sanctorum 81.d tomo l
Tria ferculæ in scutellæ Dei continentur 232.l tomo 1
Tria hominum genera intelligi solent, quibus Deus loquitur pacem, continentibus, coniugatis, prælatis 164.e to.1
Tria hominum genera non habitantium in aduitorio diuino 135.m tomo 1
Tria in nobis operatur spiritus sanctus ad declinandum à malo 77.l to.1
Tria in opere mundi consideranda 78.l tomo 1
Tria in oppido necessaria 95.k tomo 1
Tria in passione Christi attendere debemus 58.c tomo j
Tria necessaria sunt ad parandam domum 130.g h tomo j
Tria præcipuæ intuendæ sunt in mysterio incarnationis 84.i to.2
Tria nos à contemplatione Dei impediunt 99.e f tomo 1
Tria sunt altaria, quibus uota superponimus 231.i tomo 1
Tria nobis occurrunt, quotiens uoluntatis imitatione egredimur 229.b to.1
Tria in futuro electos manent. *Ibidem g*
Tria quibus Deo obnoxij sumus. *Ibidem k*
Tria opponenda sunt aduersitati. *Ibidem l*
Tria operatus est Deus in Maria. *Ibidem*
Tria nobis contulit Mariæ fœcunditas. *Ibidem.*
Tria præstolantur electi in futuro. *Ibidem.*
Tria reprobi separare dicuntur. *Ibidem m*
Tria sunt arma fidelium. 230.a to.1
Tria reperiuntur in Petro. *Ibidem b*
Tria sunt genera mutationum. *Ibidem.*
Tria subruunt patientiam. *Ibidem.*
Tria sunt iudicia. *Ibidem d*
Tria faciunt mortem pretiosam. *Ibidem.*
Tria sunt, quæ nos restringunt. *Ibidem e*
Tria in scripturis leguntur candelabra. *Ibidem f*
Tria quibus Deus uindictam exercet. *Ibidem g*
Tria nobis in sanctis apponuntur edenda 232. a tomo 1
Tria sunt operimenta altaris. *Ibidem b*
Tria sunt sacrificia. *Ibidem d*
Tria sunt genera sequentium pacem. *Ibidem i*
Tria loca, quæ singula habitatores suos possident 226.i tomo 1 *Tria.*
Tria necessaria ad purè orandum 227.e tomo 1
Tria sunt opponenda aduersitati 230 l tomo 1
Tria confert tribulatio. *Ibidem K*
Tria sunt, quæ hominem à domo expellunt 167.i tomo 1
Tria Christum coegerunt crucem subire 228.i tomo 1
Tria desertorum genera 228.l m tomo 1
Tria sunt, quæ in opere nostræ salutis sibi inuicem cooperantur 348.a to.1
Tria sunt, quæ unitatem impedire solent 99.i tomo 1
Tria sunt uincula, quibus Deo astringimur 160. b tomo 1

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tria transeuntia per hoc seculum 187.*l to.* 1
Tribus modis interrogat nos deus 230.*k to.* 1
Tribus modis renouatur 231.*c f.* 1
Tribus modis exaltat dominus caput nostrum 228.*i tomo* 1
Tribus modis erudit dominus tarditatem inscientiæ nostræ. *Ibidem.K*
Tribus ex causis procedit titillatio carnis nostræ. *Ibidem.K*
Tribus modis prouidemus bona coram hominibus, habitu, actione, & sermone 183.*i tomo* 1
Tribus modis prouidentur bona coram hominibus, & tribus modis coram Deo. *Ibidem.*
Tribus duæ sunt, Leui scilicet & Iudæ, ex quibus sacerdotes sumuntur Aaron, & Christus, & eorum successio 231.*i to.* 1
Tribulatio multam confert utilitatem 154.*m & a tomo* 1
Tribulatio necessaria, quæ in gloriam uertitur 154.*d tomo* 1
Tribulatio patientiam operatur, patientia probationem probatio spem *Ibidem.e*
Tribulationes patienter, & considenter ferendæ sunt 304.*c d e to.* 1
Tribulationes sex nobis sunt, aduersus desideria, & aduersus quinque paritam sensualitatem 181 *i to.* 1 *per tot. sermonem.*
Tribulationes sex, quæ sint, de quibus in Iob legitur: & earum remedia. *Ibidem.*
Tribulos, & spinas de propriis colligentes non erubescunt uineæ domini curam arripere 281.*e tomo* 1
Trifaria est uestis nostra 230.*i to.* 1
Trifariam edulium nobis apponitur 231.*h tomo* 1
Triforme est desiderium electorum 229.*g tomo* 1
Triformis est sanctorum dolor. *Ibidem.*
Triforme est exercitium electorum. *Ibidem l*
Triformis est ascensus domini 231.*d tomo* 1
Triformis esse debet oblatio nostræ laudis 218.*a tomo* 1
Triforme est impiorum refugium 230.*b tomo* 1
Triformis uiuendi status 228.*i tomo* 1
Trinitatis seu diuinitatis arcanum nec ab angelis, nec ab hominibus, nisi spiritu sancto reuelante cognoscitur 244.*b tomo* 1
Trinitas animæ quantis intricauit se erroribus, doloribus, timoribus 248.*c f.* 1
Trinitatem totam fuisse cum Maria dum angelus diceret: Dominus tecum 12.*a tomo* 1
Triplex custodia manus, linguæ, & cordis 170.*a tomo* 1
Triplex genus bonorum, & uigilantia super cogitationibus 168.*b to.* 1
Triplex gradus, scilicet incipientium, proficientium perfectorum 125.*a to.* 1
Triplicem gratiam a domino suscipimus 96.*k l tomo* 1
Tripliciter homines sub principe tenebrarum esse dicuntur 163.*k to.* 1
Triplex modus uiuendi laudabilis, in congregatione 82.*i to.* 1
Triplex peccatum inualuit super terram 95.*f g tomo* 1
Triplex ratio spem nostram roborat 231.*f tomo* 1
Triplex est cubile Iesu 232.*a to.* 1
Triplex fuit forma Iesu 232.*a f.* 1
Triplex hortus, ubi animæ beatorum spaciantur 231.*h to.* j
Triplicem differentiam habent ea, quæ agimus *Ibidem b*
Triplici morbo laborat genus humanum 227.*c tomo* 1
Triplex periculum cauere debemus 84.*l tomo* j
Triplex prouidentia contra triplex malum. *Ibidem.*
Triplici uia nascimur omnes 41.*b to.* 1
Tristitia de peccatis, dulcescit beneficiorum Dei recordatione 247.*l m f.* j
Tristitia dissimulanda 271.*f to.* 1
Tunicæ, quibus uestimur, tres sunt 232.*m tomo* 1
Turpe lucrum prælatorum inuehitur 247.*h tomo* 1
Turbari bonum, sed non perturbari 13.*f tomo* 1
Turbata Maria qualiter fuerit in sermone angeli *Ibidem*
Turtur auis gemens, pudica, petens celsiora 319.*c d tomo* 1
Turtur cur pro Christo sit oblata. *Ibidem f*
Turturem non solum commendat gemitus, commendat & castitas, digna propterea fuit dari hostia pro partu uirginis. *Ibidem e f*
Turtur pudica auicula 295.*h f.* 1
Turturi quare comparatur anima Deuota *Ibidem i*
Turturis uox gementi, quàm canenti similior, peregrinationis nostræ nos admonet 319.*c tomo* j
Turturis uox, quę sit, & quando cœperit audiri *Ibidem c d*

Vacare debet

Vacare debet homo ad se, & Deum cognoscendum 260.*h f.* 1
Vacat sibi uix uel raro, qui in alijs in solicitudine præest 310.*g tomo* j
Vacuam curis, odio, luxuria & huiusmodi oportet esse animam, quam inhabitet Deus. 275.*g tomo* j
Vacua non sit in nobis gratia 313.*m & 313.a tomo* j
Vanæ gloriæ contemptus tractatur 138.*l et* 152.*l & 251 i & 289.g h to.* j
Vanitas humanæ laudis 15.*c* 17.*m to.* 2
Vanitatem seculi improbare debemus, exercere pœnitentiam, &c. 229.*h to* j
Vanitatis malum. 15.*c d.to.* 2
Vanitati triplici subiectus est homo 248.*c tomo* 1
Varietas uestimentorum, & ferculorum culpatur 4.*b tomo* 2
Vbera Christi duo sunt, longanimitas in expectando, & facilitas in donando 245.*k tomo* 1
Vbera in oratione replentur. *Ibidem m*
Vbera meliora uino, id est pinguedo gratię diuinæ longe efficacior ad profectum, quam mordax increpatio prælatorum. *Ibidem l*
Vbera prelatorum, siue prædicatorum. *Ibid.m & 246.a to.* 1
Vbera sponsæ affectus duo, compassio, & exhortatio, siue congratulatio 246.*c tomo* 1
Verba sponsi, equa nimis peccatorum expectatio, & benigna susceptio 245.*k.f.* j
Verba sponsæ exhausta rursum de fonte materni pectoris sumunt, quod propinant. 246.*b tomo* j
Vbera iterum duo sunt 233.*g f.* 1
Vbera tua meliora sunt uino hęc uerba a sodalibus prolata fuisse conjci potest 245.*i tomo* 1
Vbera duo sponsæ, unum congratulationis, alterum compassionis 217.*d to.* 1
Vbi non est par culpa, par non debet procedere pœna 90.*b tomo* 2
Væ homini, per quem scandalum uenit 104.*e tomo* 1
Vę nobis, qui spiritum in naribus habemus, qui totum proferimus spiritum 100.*m tomo* j
Væ nobis.
Væ tibi amaritudo peccatorum, propter quæ soluenda tanta amaritudo necessaria est 56.*d tom.* j
Væ uobis diuites 27.*d to.* j
Velim nolim Deo astare necesse est 25.*f to.* 2
Vellus Gedeonis rore perfunditur 9.*h f.* 1
Venatores clerici & monachi, si reprehensibiles non essent, Bernardus non laudaret milites sancti Io. quòd uenator inter eos non reperitur 192.*g h to.* 1 *per totum.*
Veniunt ad animam, & mansionem apud eam faciunt pater, filius, & spiritus sanctus 335.*b tomo* 1
Venisse ad animam patrem, filium, & spiritum sanctum, qualiter conjectari possit. *Ibidem.*
Venisse ad nos qualiter Christus dicatur, cum præsertim semper ubique fuerit 3.*f tomo* j
Venite ad me omnes: exponitur 152.*b tomo* 1
Venire Christus dicitur in aquâ & igne, ad differentiam Moysi 67.*m tomo* 1
Venit Deus per seipsum ad animam se quærentem 228.*c tomo* 1
Venit Deus ad animam, & ab ea prout uulti recedit 342.*m to.* 1
Veni in hortum meum: exponitur 220.*k tomo* j
Venis medicus ad ægrotos 19.*g tomo* 1
Venialia negligenda non sunt quasi leuia 40.*e f tomo* 1
Ventrem meum dolo: exponitur 290.*e* 291.*f tomo* 1
Ventis tribus expositi sumus, carni, mundo, diabolo 19.*m to* j
Vera sapientia, quę sit 17.*d to.* 2
Verbum ab anima propter commoditates septem, quæritur 356.*e to.* j
Verbum abbreuiatum fecit Deus 25.*k to.* j
Verbum ad animam uenire, quid est, & eam erudire in sapientia, quid est patrem uenire, affice re ad mortem sapientię 334.*k to.* j
Verbum asperum Christus sustinuit, & maledicti horribiliter audient, & sustinebunt 136.*k tomo* j
Verbum carni adhęrens factum est caro: quanto magis, qui adhęret spiritui Deo, Vnus spiritus est cum eo 337.*f g to.* j
Verba Christi cibo optimo comparantur 331.*b tomo* j
Verba Christi sine eo minime possum discuti. *Ibidem.*
Verba consolationis Dei sex sunt 230.*a tomo* 1
Verba Christi spiritus, & uita sunt aliquibus, & & sequuntur ea alijs dura uidentur, & alibi quærunt consolationem 161.*f tomo* 1
Verba Christi sponsi triplici eminent gratia 331.*b tomo* 1
Verbum Dei aliter sapit electis, aliter reprobis 171.*f g to.* 1

Verbum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Verbum Dei contra omnes angustias, & necessitates remedium habet 176.e f to.1
Verbum Dei cum fastidio susceptum, conscientiæ tormentum portabit 290.m & a tomo 1
Verbum Dei uirtus, & sapientia infirmitatis, & ignorantiæ nostræ medetur 357.l m tomo 1
Verbum Dei sibi placentibus animam sibi deuotam edocet 357.h tomo 1
Verba æque dulcia reperta nõ sunt, per quæ Christi & animæ exprimuntur affectus, sicut sponsus & sponsa 242.c d to.1
Verbum imago est: & cuius 350.c to.1
Verbum increpationis fimo comparatur 82.k l m & 83.a b to.1
Verbi, hoc est Christi lingua, fauor dignationis: animæ uero feruor deuotionis folio 301.i k to.1 *Et uerbi.*
Verbi Dei impletio, cibus seu pastus eius est 336.a b to.1
Verbi in animam introitus, uel exitus non sentitur: cuius tamen præsentia, uel absentia percipitur 301.i k.to.1
Verbum omnia est 359.l to.1
Verbum panis angelorum factum est cibarium iumentorum 193.a b t.j
Verbum qualiter naturam carnis assumpserit 60.b to.1
Verbum, quod à Deo ad animam nostram uenit, reuerti uacuum non decet 284.c d tomo 1
Verba quædam sunt sponsi ad nos nostræ meditationes de ipso, & eius gloria, elegantia, potentia, maiestate: quibus pro certo sciamus nos alloqui, ut non fatigemur laboribus, sermonibus eius delectati. Ibidem a
Verba sacræ scripturæ deliciosa, solida, efficacia 331.b tomo 1
Verba salutis frequentius audita reprobis nilescunt 82.l to.1
Verbum triplex 206.f g to.j
Verbum uirtus, uerbum sapientia est. sumas ergo animæ de uirtute uirtutem, de sapientia sapientiam 357.m to.1
Verbi uisitationem putantes nostram esse cogitationem, periculose erramus 284.a b tomo 1
Vere est solum, quod nec à fuit præciditur, nec aberit expungitur 282.m tomo 1
Verebuntur filium meum 29.i to.1
Verecundo adolescente, quid dulcius? 359.h to.1
Verecundia aliqua culpabilis est 77.d e to.2
Verecunda & mansueta excusatio, seu apologia nostri Bernardi, cum uerbi & animæ amatorias uicissitudines suiipsius experimento dens dare uellet 342.m tomo 1
Verendum ne aliquando sana doctrina infirmis cedat ad periculum, quod ad remedium dicitur 287.f tomo 1
Verecundiæ proprium est uitare laudes, uitare iactantiam 356.i k to.1
Verecundia, quàm dulcis sit & amabilis. Ibidem h
Verecundiam seruare debent orantes 359.i k tomo 1
Verecundiæ commendatio. Ibidem k
Vere undia ueluti candor est, animæ faciem decorans 294.e tomo 1
Verecundia uenustatem ingerit, & gratiam auget. Ibidem f
Veritatis amor fidus amor est, & custos animæ 347.k tomo 1
Veritas capreæ, gratia uero hinnulo comparatur 343.f tomo 1
Veritas & gratia simul contemperandæ sunt 343.f tomo 1
Veritatis gradus ascendimus per laborem humilitatis, per affectum compassionis, per excessum contemplationis 193.d to.2
Veritas impuris mentibus non se ostendit, non se credit sapientia 314.l to.1
Veritas non relinquenda 42.l tomo 2
Veritatis onus leue 35.c to.2
Veritas perfecta cibus spiritualis 53.i to.1
Veritatis protectio necessaria 139.d tomo 1
Veritatem, quia non tenuit diabolus, cecidit à gratia 333.f g tomo 1
Veritas reducit in mentem, quòd non sunt condignę passiones huius temporis, ad futuram gloriam 138.k to.1
Veritas sæpenumero odium parit 42.K l t.2
Veritas sine gratia amara est & onerosa, gratia sine ueritate dissoluta 343.f to.1
Veritas unum est ex liliis, inter quę pascitur Christus. 335.h i tomo 1
Vermem tunc sentiri cum suffocari potest, optimum est, si tamen peccatorum putredinem, & seipsam rodendo consumat 198.h tomo 1
Vermis conscientię in præsenti sentiri, & suffocari debet, non reseruar in futurum. Ibidem.
Vermes ires 209.c to.1
Verus amor præmium non requirit, sed meretur 167.e tomo 2
Vera & plena fides, uniuersa præcepta complecti tur 38.m tomo 2

Vestiga-

Vestigare, quid desit non tibi sit pigrum, nec quod desit uerecundum sit fateri 132.e to.2
Vestium curiositas, deformitatis mentium, et morum indicium est 137.m t.1
Vestimenta et cibaria delicata reprehenduntur 80.i to.1 et 137.m 184.f tomo 1
Vestimenta ministrorum Dei tria sunt 231.f t.1
Vestimentorum luxus, et ciborum apparatos in solennitatibus culpatur 16.m et sequen. et 80.i to.1
Vestes h sas, quid denotant 230.i to.1
Vestis, qua sacerdos uti debet, triplex. Ibidem d e
Vestes nostræ, uirtutes sunt 45.e to.1
Vestes substrauerunt apostoli Christo super asinam sessuro 274.m to.1
Vetus homo tripliciter in nobis est 6.i to 1
Vetustas trip ex, et nouitas triplex 212.k tomo 1
Viæ angelorum, quę sint 147.h to.1
Viæ nostræ, uiæ dæmonum, uię beatorum spirituum, uię quoque domini, quę sint. Ibidem d e f
Viæ domini rectę, uię pulchrę, uię plane 174.a tomo 1
Vię filiorum Adam in necessitate et cupiditate uersantur 147.d to.1
Viarum fructus, salus uiatoris. Ibidem m
Via legis domini sex diebus consummatur 214.g tomo 1
Vias misericordiæ et ueritatis ingrediamur 148.l m tomo 1
Via monachalis (quę pons est) recta dignoscitur, sed non omnino secura, nam ibidem triplex reperitur periculum 187.m to.1
Via, per quam nos oportet in cælum ascendere, quę sit 70.f to.1
Viam, quam tenere debemus, uia domini assumere debemus 78.e tomo 1
Via, quę ducit ad uitam, trifaria ratione distinguitur 229.c to.1
Viæ, quę ducunt ad mortem, ratione trifaria diuiduntur. Ibidem b
Vię quæ sunt, in quibus angelorum custodia indigemus 148.m t.1
Via regia nec ad dexteram declinat, nec ad sinistram 234.c to.1
Via secura inueniendi ueritatem 176.a t.2
Viam trium dierum facere necesse est, scilicet timori, pietati, rationi 86.g to.1
Vicissim it Deus & redit ad animam sanctam. 342.a b c to.1
Vicissim apparet & disparet Deus animæ ideo desiderio se quærenti 284.k l to.1
Vicissitudo contemplationis necessaria actionis declaratur 317.b to.1
Vicissitudines Dei euntis & redeuntis in animæ 342.m & 343.a to.1
Victus & uestitus sufficit 6.f to.2
Victoria multiplex 61 k to.1 per totum ser.
Vicit leo, exponitur 61.k & 208.m t.1
Victoria, quæ aduersus mundum obtinetur multifarie declaratur 67.i to.1 & per totum serm.
Videre Deum sicuti est, nil desiderabilius, nil delectabilius 282.m to.1
Videtur Deus ab anima humili uisione suaui et suaui 301.h i to.1
Videtur Deus ab anima uiatrice nunc ut dominus, nunc ut sponsus. Ibidem.
Vidi dominum sedentem 115.m to.1 & per quinque sermones sequentes.
Videre in uia Deum quomodo potest aliquis & quomodo non potest 282.a to.1
Videamus quis, unde, quo, quando, & ad quid, & qua ueniat i f g to.1
Videri non potest Deus in hac uita sicuti est 282.l m to.1
Videte detractores, uidete canes, id est hæreticos negantes baptismum parnulorum 329.f g to.1
Videmus nunc Deum per speculum & in ænigmate & tia uidere nobis expedit folio 283. g h tomo 1
Videri uult uulnera sua Christus, tanquam duces bonus signa 323.a t.1
Vidi in dextera sedentis super thronum 62.g t.1
Vigiliæ bonę, rectitudo operationis, puritas intentionis, custodia unitatis 19.m & 20.a to.1
Vigiles boni 346.a to.1
Vigiles deprimi somno, abominabile angelis 242.f tomo 1
Vigiles esse debemus circa opus nostræ salutis 257.l m to.1
Vigiles operies esse pastores Christi 346.a b to.1
Vigiles, qui sponsum inuenerunt, qui sunt. Ibid.
Vigiliæ sunt in duplici differentia, uigiliæ enim sunt carnalium & spiritualium folio 81.c d t.mo 1
Vigilat super nos Deus 146.b t.1
Vigiliæ tres, quibus dominus uenire dicitur quæ sint 21.m t.1 & sequen.
Vilitas conditionis humanę, declaratur folio 212 d e to.2
Vilem & contemptionem Christus demonstrare se potuit, sed plane non reputare 297.k l to.1
Vincula tria sunt, quibus Christo aligamur 160.c d t.mo 1
Vim patior: responde pro me 329.g 330.h & 352.e tomo 1

Vineæ a furtiuis machinamentis surripitur, eiusdem botros ira præfocauit, tulit iactantia, fœda aut inanis gloria, &c. 281.d to.1
Vineæ, anima custodis. Ibidem e
Vineæ cuiuslibet uita 325.a to.1
Vineis dominicis se ingerere non uerentur 281.e tomo 1
Vinea ecclesia 280.m & a to.1
Vinea electa, religio bene ordinata 66.f to.2
uineæ fidelis animæ habent fidem, uitem, uirtutes, palmites: botrum, opus: deuotionem, uinum 281.d to.1
Vinea fides, uel anima, palmites autem uirtutes Ibidem.
Vineas habent, qui spiritu feruentiores noscuntur ficus uero, qui suauiores in moribus 321.e t.1
Vinearum nomine fideles populi significantur, & ideo non abs re ponitur, Posuerunt me custodē in uineis 280.l m to.1
Vinea, quam sponsa se dicit non custodisse, ipsa est ecclesia in Christum credenium. Ibidem l m & 280.a to.1
Vineam suam custodisse debet, qui alienæ custos ponitur 280.b c tomo 1
Vineæ spirituales tunc dederunt odorem suum, cū apparuit benignitas, & humanitas Saluatoris nostri Dei. 321.c d to.1
Vinum Christi merum, uinum nostrum mixtum aqua 144.a to.1
Vino ex uua expresse comparatur carnalis affectus: uua enim semel expressa, non habet quod iterum fluat: sed non sic ubera sponsæ 246. b tomo 1
Vinum bonum gratia deuotionis, feruor charitatis 38.g tomo 1
Vinum in uineis Engaddi non inuenitur, sed oleū, quærat, uinum in Cypro. Insula enim illa uinifera est, 301.k l tomo 1
Vinum merum quale sit, & qui dignus sit illud bibere 144.m & a t.1
Vini non tantum, quantum olei nobis attulit Christus 256.i 157.k tomo 1
Vinum triforme est in scypho Dei. 232.m to.1
Virga egreditur de radice Iesse, quid per uirgam, per radicem, per fructum significetur 9.g t.1
Virgæ tres sunt 233.g to.1
Virgo concipiet sine pudore, peperit sine dolore, mater mansit sine corruptione 21.h i tomo 1
Virgines debent semper esse paratæ 13.e to.1
Virginitas humilitate non comitata, gratiæ plenitudinem non meretur 98.l m tomo 1
Virginitas laudabilis, sed humilitas necessaria, et ipsarum pulchra permixtio 8.k l tomo 1
Virginitas Mariæ sine humilitate Deo non placuisset 8.k l m to.1
Virginitatis & humilitatis adinuicem contentio 8.k l tomo 1
Virginitas consulitur: humilitas uero præcipitur Ibidem k l
Virgines quatuor nobis in coniugium sociare debemus 231.f to.1
Virginibus solis nubendum esse asserentes reprobantur 329.c tomo 1
Virgo uirga sublimis, &c. 3.c d to.1
Virum animæ trium, id est rationis, memoriæ, & uoluntatis infirmitas 199.a b to.1
Vires, seu potentię hominis 145.a to.2
Viro bonum est portare iugum domini ab adolescentia 82.k to.1
Vir desideriorum cupiens dissolui, & esse cum Christo, id cupiat uehementer, ardenter sitiat, & assidue meditetur, talis profectò non secus, quam in forma sponsæ suscipiet uerbum in tempore uisitationis 284.k l to.1
Vir ecclesiasticus pius esse debet in corrigendo mansuetos, & austerus contra asperos. & obstinatos 299 i K to.1
Viro forti crescit animus in difficultate 106.m & 106.a b to.2 & sequen.
Virorum & mulierum cohabitatio continentię repugnat, & damnatur 327.g t.1
Viri mali docuerunt linguas suas loqui grandia 99.e tomo 1
Viri misericordiæ, quare de apostolis dicitur 84. g tomo 1
Vir propheta Christus descendens dignatus est coequari paruo filio 255.m tomo 1
Viro sapienti uita, seu mors, sit sibi uinea in cultu: & de duobus uulpium generibus, scilicet adulatoribus, & detractoribus. Et de tentationibus monachorum nouitiorum 324.m & a to.1 per totum.
Viri tres: Noe, Daniel, Iob, primus naui, secundus ponte, tertius uado transit: & hi tres uiri, tres ordines ecclesiæ significant 187.l to.1
Virtus adiuuat sapientiam, erudit & informat 207.e tomo 1
Virtutes aliquas, habent aliqui, sed ad mensuram solus Christus habet sine modo, qui totum habet 336.m & a t.1
Virtutis armas, quibus arma nequitiæ expugnantur, quę sint 229.f to.1
Virtutes bonæ diuitię 5.b to.1
Virtutes cardinales perfectissime in Christo fuerunt 264.k 305.m & a to.1 per totum ferm.
Virtutes cardinales respondent quatuor unguentis Christi, quæ sunt sapientia, iustitia, sanctificatio, redemptio 264.k to.1 & per totum ser.
Virtutum Christi fragrantia, nisi nos trahat, inexcusabiles sumus. Ibidem l m
Virtutem Dei appetiuit angelus homo scientiam 334.m to.1
Virtus de necessitate laudanda, magis autem de libertate 56.g tomo 2
Virtutis est aduersa fortiter sustinere 358. c to.1
Virtus est mater gloriæ 88.h to.1
Virtus & sapientia 357.m to.1
Virtus etsi propter bonam famam non sit maior, pulchrior tamen et illustrior efficitur 336.c t.1
Virtus humilitatis, & patientiæ tractantur 288. m to.1 & per totum sermonem.
Virtus innocentiæ laudabilis est, quam continentiæ uirtus comitatur. Ibidem m & per totum sermonem.
Virtus in pace acquiritur, in pressura probatur, in victoria approbatur 60.g t.2
Virtutes lilia dicuntur 336.l m to.1
Virtus maxima, inter prauos uiuere bene 304.d e tomo 1
Virtus medium tenet uitiorum, & putatione indiget 318.l to.1
Virtutes merito stellę dicuntur: stellæ enim nocte lucent, & in die latent 275.e to.1
Virtus non est operis nostri, quia dominus facit hæc omnia 142.k l to.1
Virtus nulla sine conniuentia uoluntatis folio 197.m to.1
Virtutes præcipue tres 336.a to.1
Virtus prima ad salutem necessaria, innocentia est. Ibidem
Virtutes omnes à Christo sperandæ sunt 265. d tomo 1
Virtutes quatuor contra quatuor tentationes 152.l m & a b to.1
Virtutibus quatuor uestitus fuit Adam. 51.h i tomo 1
Virtus triplex nominis Iesu. 254.f g h i to.1
Virtus uera est recta facere, & inutilem se reputare 66.h i to.2
Virtutes ueras non habuerunt mundi sapientes sine Christo 265.c to.1
Visio beatorum, qua uident Deum sicuti est, permanens est 283.i k t.1
Visio Dei duplex, posteriorum, & faciei folio 322.l to.1
Visio Dei fit diuersis modis 283.i to.1
Visiones diuersæ & cognitiones, quibus uisus & agnitus est dominus 116.m & a to.1
Visione huiusmodi uidetur id, quod Deus non per imagines corporeas, non tamen sicuti est 283. e tomo 1
Visio in patria uere meridies 286.b to.1
Visio qua Deus animæ se quærenti demonstrat 282.c tomo 1
Visio quam hic de Deo habemus, non permanet 282.m tomo 1
Visio qua uidendus est Deus in futuro, secuti est, Ibidem l m
Visione sublimi, & suaui uidetur Deus ab anima humili 300.g et 301.h tomo.1
Visitatur à domino, et uisitationis suæ tempus cognoscit, qui cor suum præparat folio 316.f tomo 1
Visitat Deus humiles, superbos transilit folio 312.i k tomo 1
Visitatio diuina non est plena, nec iucunda absque ueritate, et gratia 343.f to.1
Visitationis diuinæ gradus, signa, et prænuntij 316.g h i to.1
Visitationes domini, quę fiunt animæ rectæ sibi uacanti. Et qui per Lazarum, Mariam et Martham significantur. Ibidem c per totum.
Visitationem et consolationem diuinam desiderās quid facere et quomodo uiuere debeat, et signa uisitationis 316 f g tomo 1
Visitat nos Deus quatuor modis 231.e tomo 1
Visitationem uerbi, putantes nostram esse cogitationem, periculose erramus 284.c d tomo 1
Visitari à domino cupiens, quomodo agere debeat 315.e to.1
Visitationes uerbi sponsi, quę sint in spiritu ad animam sanctam: de quibus ipse Bernardus se præbet exemplum ad ædificationem audiētium 342.l m to.1
Vita actiua et contemplatiua 302.c d et 307. c d et 316.k to.1
Vita actiua et contemplatiua pulchrè intelliguntur per uerba Iob, Si dormiero, dico quando surgam 159.h i to.1 et seq.
Vitæ actiuę pariter et contemplatiuæ utilitas 272.l m to.1
Vitę animę, quę sit 146.l et 165 g h tomo 1
Vita animę Deus ipsa corporis 146.l m et 194.i tomo 1
Vitæ austeritas, et paupertas summa, quam Christus ab infantia suscepit, memoratur 27.l m tomo 1
Vita Bernardi in oratione soluta incipit post uitam Malachiæ episcopi.
Vita bernardi in carmine, immediate sequitur eam, quę est in oratione soluta.
Vita Malachię immediate post appendicem operum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vita Christi uiuendi regula, mors redemptio 194.*h* to.1
Vitæ communi non contenti, propriam uoluntatem sequentes, culpantur 260.*f* to.1
Vitæ duæ amatorum paupertatis, per Mariham et Mariam designantur 205.*e f* tomo 1
Vitæ duobus modis à corde procedit 215.*e* to.1
Vitæ et sensus animæ 165.*g* to.1
Vita fides est charitas 64.*c d* tomo 1
Vitæ humanæ forma pulchrè, et utiliter describitur 158.*c d* to.1
Vitam in delicijs agens, quoniam non est ex fide mors est et umbra mortis 305.*i* to.1
Vita infernalis est, quando intellectus affectui, affectus intellectui inuicem repugnant 75. *m* tomo 1
Vita mundana periculosa 173.*m* to.1 *Et in contrarium*
Vitæ per auditum sequitur mortem 277.*c d* to.1
Vitæ præsentis finis principio futuræ debet adhærere 83.*d e* to.1
Vitæ sanctæ et religiosæ forma et exercitium, in qua continentur bona naturæ, gratiæ, gloriæ, humanitatis uirtus gloriæ 169.*f g* to.1
Vita sine fine 156.*b c* to.1
Vita sine fructu grauior mors 272.*h* to.1
Vita solitaria 295.*h i* to.1
Vita uera non nisi in conuersione est 197.*a* to.1
Vita uitiosa 82.*i* et 146.*l m* et 35.*l* et 173.*m* t.j *Et in contrarium et* 48.*a* to.2 *Recedant.*
Vita uiri sapientis uinca est, sua mens, sua conscientia, nil inculum uel desertum in se sapiès dereliquet, stultus non ita 325.*a* to.1
Vitanda negligentia: nam in graniori periculo, est desperationis indicium 146.*l m* to.1
Vitia semper putanda 318.*k l* to.1
Vitiorum seruitus, et mortis incertitudo 200.*f* tomo 1
Vitiorum hominis gemini species 210.*i* to.1
Vitiorum pullulantium capita statim rescindenda 318.*k l*
Vitiorum correptione si quis scandalizatus fuerit, scandalum illud non corripientis, sed correpti 42.*l m* tomo 2
Vitiorum contentio 184.*g h* to.2
Viuis carnalibus implicitus, spiritualia illia minus aut minime sentit 198.*i* to.1
Vitreæ per quas solis radius infunditur, tres sunt 231.*g* to.1
Vitula effraim docta diligere trituram, qualiter. et ad quid adaptatur 245.*h i* to.1
Vituli domino immolandi tres sunt Vituli. 229.*g* to.1
Viuendum est unanimiter, sociabiliter, ordinabiliter 82.*i* to.1
Viuentium gradus uarij distinguuntur 351.*m et a* to.1
Viuit in nobis Christus tandiu, quandiu et fides 64.*c* to.1
Viuimus in spe 139.*d* to.1
Viuimus in umbra Christi, qui per fidem ambulamus, et carne ipsius pascimur ut uiuamus 283. *g h* tomo 1
Viuendi modum triformem homines habent 228. *i* tomo 1
Viuere proprie non debet, qui non diligit, inter quos uiuit 165.*h* to.1
Vlceratæ peccatis conscientiæ, quibus medicaminibus refouenda sit 258.*k* to.1
Vltionum pater, quare Deus non dicatur 29.*K* tomo 1
Vlcus inueteratæ consuetudinis qualiter amputandum, et dolor eius leniendus sit 258.*k* to.1
Vmbra bona sub alis Iesu 9.*h* to.1
Vmbra Christi, caro eius et fides 339.*g h* to.1
Vmbræ duplices, corporales et spirituales 304.*h i*
Vmbræ huius mundi, uel tolluntur uel inclinantur 339.*g h i* to.1
Vmbrarum nomine aliquando designantur contrariæ potestates, ut ibi, Donec inclinentur umbræ. Ibidem *g*
Vmbræ spirituales triplices. Ibidem *k l*
Vna est sponsa ecclesia ex angelis et hominibus 275.*c d* tomo 1
Vnio diuinarum personarum declaratur 337 *f g* to.1
Vnio perfecta nostri ad Deum quæ sit 337.*e f* t.1
Vnio uerbi cum homine est communio uoluntatum, et consensus in charitate. Ibidem *f g h*
Vnitatem animæ ad Deum facit uoluntatum consensio non confusio naturarum. Ibidem *g h*
Vnitas animorum necessaria 43.*e f* tomo 1 *Cessabit.*
Vnitas bona, et unitas peruersa, quæ sint 97.*b* tomo 1
Vnitas bonorum gemina Ibidem
Vnitas dilectionis 338.*i* tomo 1
Vnitas diuina, et unitas qua anima adhæret Deo non sunt eædem unitates, prout amplissime probatur. Ibidem *g h i et seq.*
Vnitas duplex est 97.*g* to.1
Vnitatis et pacis turbatores culpantur 279. *c d* tomo
Vnitas et trinitas personarum declaratur 337.*f g* tomo 1
Vnitas fraternitatis summopere seruanda est 279 *c d e* tomo 1

Vnitatum octo differentiæ 215.*c d* to.1
Vnum est necessarium, deducitur 97.*f g* t.1
Vnum & unus inter unitates discriminant 337. *f g* to.1
Vnus pereat melius, quam unitas 51.*i* to.2
Vniuersæ uiæ domini, misericordia & ueritas 147.*b* to.1
Vnctio quadrifaria 263.*e* to.1
Vnguentis a sanctis mulieribus quare non est unctus Iesus 249.*a* to.1
Vnge caput tuum, quid significat 44.*h i k* tomo 1
Vngere non tantum caput aut pedes domini, uer. Christianum decet, sed & totum corpus 249. *a* to.1
Vnguenta Christi, sapientia, iustit a, sanctificatio, redemptio 263.*g h* to.1
Vnguentum contritionis bonum, est quo unguntur pedes domini: unguentum deuotionis melius, quo ungitur caput. unguentum pietatis optimum, quo totum ungitur corpus domini 250.*c d* tomo 1
Vnguenta contritio, deuotio, pietas 246.*e f* & 250.*c d* to.1
Vnguentum contritionis, est in peccatorum recordatione 246.*e f* to.1
Vnguentum deuotionis in beneficiorum recordatione Ibidem *g*
Vnguentorum fragrantiam qui non sentit, aut putidus est, aut mortuus 264.*l m* tomo 1
Vnguenta Mariarum euangelicarum, quæ fuerint 246.*e* & 219.*a* to.1
Vnguentum pietatis in proximorum sublenatione 250.*c d* to.1
Vnguentum pietatis preciosius est unguentis contritionis & deuotionis 219.*a* to.1
Vnguenta quatuor sponsi, quatuorque uirtutes cardinales tractantur 263.*e* t.1 *et per tot. ser.*
Vnguenta spiritualia, scilicet deuotionis, contritionis, pietatis, ampliſſime tractantur 246.*c* t.1 *& per totum sermonem.*
Vnguenta spiritualia sponsi alia, & alia sponsæ 246.*e f* to.1
Vngit sponsus magis, aut minus iuxta uarias uitæ merita 256.*g h i* to.1
Vnctæ sunt a Christo mulieres sanctæ, quæ ipsum uncturæ uenerant 344.*d* to.1
Vnguentorum tria sunt genera 217.*e* tomo 1
Vnguenta tria sunt 233.*g* to.1
Vnguentum triplex sp mse, contritionis, deuotionis, pietatis: primum pungitiuum, secundum temperatiuum, tertium sanatiuum 246. *e f* tomo 1
Vnctius uenit Iesus, ut nos ungeret 256.*h* to.1
Vnctio quadrifaria 264.*k* to.1
Vocabulis tribus sponsæ, amica formosa, columba: predicatio, oratio, & contemplatio designatur 316.*l* to.1
Vocatum est nomen Iesus, non impositum 31.*l m* tomo 1
Vocari & reuocari uult Christus 342.*l m* to.1
Vocabitur nomen eius admirabilis: exponitur 207.*c* to.1
Vocati sumus omnes hæreditatem domini possidere 313.*d* to.1 *Christus. &* 315.*e* tomo 1
Vocationes tres sunt 233.*g* to.1
Vocem doctoris illius libenter audio, qui non sibi plausum, sed mihi planctum moueat 319.*c* to.1
Voci tuæ uocem uirtutis, dabis, si quod doces feceris. Ibidem *&* 87.*g* to.2
Vocis suauitatem, & aculei punctionem debet habere bubulcus arator 230.*a* t.1
Volunt omnes Deo frui, sed non ita imitari 262.*h* tomo 1
Voluntarium merito dicendum, quòd in uoluntate suscipientes est, & non necessarium 155.*c* to.1
Voluntario qualis necessitas, si repugne 352.*e f* tomo 1
Voluntarius consensus alius est, & aliud naturalis appetitus 147.*m* to.2 *Enimuero.*
Voluntatis corruptæ uniuersa perficientis flagitia, ampla & utilis descriptio 199.*m* tomo 1
Voluntatem Dei scrutari tutum & pium est, maiestatem uero, temerarium & formidandum 324.*g* to.1
Voluntatem Dei non faciunt beati, sed ea potius fruuntur 339.*e* t.1
Voluntas Dei bona, beneplacens. Ibidem. et 142. *h i* tomo 2
Voluntas & opus quomodo differant 30.*c* to.1 *Magna &* 38.*l* to.2
Voluntatis hominis cum uoluntate diuinæ unio fit per consummatione iustitiæ, fortitudinis, temperantiæ et prudetiæ 49.*h* 50.*i* t.1 *et per tot. ser.*
Voluntas hominis interueniente peccato, uim quãdam & necessitatem patitur 354.*c d e* to.1
Voluntatis humanæ quatuor sunt genera, sicca, recta, beata, peruersa 227.*f* t.1
Voluntatem humanam, uoci diuinæ obtemperare, quibusdam facile uidetur 198.*k* tomo 1
Voluntas in bono mutata 202.*k* to.1
Voluntas inficit, memoria inficitur 199.*a b* to.1
Voluntatis liberum arbitrium est discernere, quid liceat, probare quid expediat, experiri quid libeat 149.*i k l* tomo 2
Voluntas misera & infirma: quæ etsi libera, plerunque tamen, quod uult, facere nequit 145. *m* to.2 *Quid inquis.*

Voluntates mortificare 144.k to.1
Voluntas non est, ubi est necessitas 147.b to.2
Voluntas non cogitur, & propterea sola mereretur uel demeretur 352.e to.1 & 248. d to.2
Voluntas nostra diuinæ uoluntati subijci debet 178.d to.1
Voluntas nostra quibus inhærere, & a quibus se cauere debeat. Ibidem d e
Voluntas, patientia, charitas, diuersos habent affectus, secundum quos diuersa sentiunt & loquuntur 126.e to.1
Voluntas peccato in deterius mutata necessitatem facit 352.e to.1
Voluntas an reputetur pro facto cum in bono, tum in malo, ubi factum excludit necessitas 30.b c to.1 & 38.l to.2
De uoluntate bona fac eleemosynam, si non potes de terrena substantia: & omnia munda erunt tibi 202.k to.1
Voluntatis pessimæ conditiones 201.m & 201.a to.1
Voluntas propria cesset, & infernus non erit 66.c tomo 1
Voluntas propria crudelissima. Ibidem d
Voluntas propria est, quę non est communis cum Deo et hominibus, sed nostrã tantum 66.b c t.j
Voluntas propria fugienda est 165.l to.1
Voluntas propria mirabiliter in uehitus 198.k t.j
Voluntatis propriæ & corruptæ imago terribilis 198.l m to.1 *utiliter.*
Voluntas propria quid mali operatur, si prædominari permittatur 165.l m to.1
Voluntatis propriæ & proprij consilij lepra sordentes audiant quid spiritus dicat ecclesiis 66. g tomo 1
Voluntas propria grande malum est, quæ fit ut bona nostra, bona nobis non sint 338.c tomo 1
Voluntatis propriæ, ridiculosa inuectio 201.m & a & 353.g to.
Volunias rebellis & obstinata bonis admonitionibus deterior plerunq; redditur 201.m & a t.j
Voluntas sic seruit peccato, quod libere se sub illo tenet 352.e 353.h to.1
Voluntas sola meretur retributionem 156.m t.2
Voluntas triplex, libera, mala, & bona 150.e f tomo 2
Voluntatis uia tria hominum genera uehuntur, seruus, mercenarius, filius 214.g tomo 1
Voluptatibus carnis adhærentes, impossibile est gaudio spirituali repleti 71.b c to.1
Voluptati cedentes comedendo pinguia, in talium terra non est audita uox turturis 319.c to.1
Voluptuosi ciborum exquisitores arguuntur 171. h b to.1. & 181
Voluptas corporis, malum, afflictio, bonum 3.g h & 27.a to.1
Voluptatem fugere nos admonent auctoritates sanctorum, & potissimum quæ passus est Christus. 50.l m to.1 & sequentibus.
Votis suorum satisfacere nititur Ber in sancti amoris arcanis referandis 344.l m t.1
Vox diuina auribus animæ insonans, primò conturbat, terret, diiudicat: sed continuo uiuificat, liquefacit, calefacit, illuminat, mundat 176. e f tomo 1
Vocem domini non esse, sed nostram cognoscimus, si quæ nostra sunt, & non quæ Iesu Christi quærimus 197.c tomo 1
Vox sponsi Dei ad animam sibi deuotam loquentis, amor eius est 316.k to.1
Voces suos affectus habet 331.d to.1
Vox turturis, quæ sit, & quando cœperit audiri 319.c d to.1
Vox operis, quàm oris ualidior. Ibidem c
Vna uox unumquemque manifestum facit et præsentem indicat. Ibidem e f
Vox unius per omnium labia sonat, quamuis multi sint, quos gemere audias. Ibidem.
Vsus facit uirtutes, non natura. tuum est autem abutendo facere uitia, aut bene utendo uirtutes 133.m tomo 2
Vtilis lectio, utilis eruditio est: sed multo magis unctio necessaria 189.l m to.2
Ad utilitatem ecclesiæ aliquæ esse dispensanda, ubi necessitas exigit 157.d t.2. *Vbi*
Vtile nobis est, ut non enacuetur meritum fidei, quòd Christus se subducat nisi, dans locum uirtuti 345.h i tomo 1
Vtilitas uerbi Dei, 176.d e to.1
Vtinam saperes & intelligeres cum thesauro pecuniæ thesaurum iræ pariter cumulari 188.k t.j
Vtinam saperent, & intelligerent, &c. tria ibi nobis commendantur 83.e to.1
Vtinam in duodecim unus hodie Petrus, unus qui reliquerit omnia, unus qui careret loculis inueniretur 188.K to.1
Viuunt multi malè bonis ecclesiæ 267.d to.1
Ti meant.
Vua expressa, ultra non fluit, secus ubera sponsæ 246.b tomo 1
Vulnera Christi foramina petræ 322.h to.1
Vulnerum Christi meditatione, nihil efficacius ad ad curanda conscientiæ uulnera 324.k tomo 1
Vulnera Christi tutum peccatoribus refugium præbent 322.h & 323.b c tomo 1
Vulnera sua uideri uult Christus, tanquam duæ bonus signa 323.m to.1

Vulpeculærum diuersa genera 324.m to.1 *et per totum sermonem.*
Vulpeculę, seu uulpes paruulæ, subtiles dicuntur tentationes, quę facile agnosci non possunt, nec ideo caueri, nisi a perfectis et exercitatis 326. i k tomo 1
Vulpes sunt adulatores et detractores. Ibidem c
Vulpes tentationes sunt, tentationes uerò diuersę, pro temporis diuersitate Ibidem g h
Vulpium tria genera, adulatores, detractores, seductores, etc. Ibidem c

Z

Zebedæi filij magna petenter, minus acceperunt 288.m to.1
Zelantes aliqui contra aliorum delicta tam impudenter, quàm inaniter æstuant, seipsos tam insipienter, quàm inutiliter palpant 5.e tomo 1
Zelus charitatis à Deo immissus, signum est aduentus Dei ad animam 334.b to.1
Zelus Dei ad animam sibi dilectam, quantus sit 309.m et a tomo 1
Zelat Deus etiam apud spiritus malos humilium salutem 257.c d tomo 1
Zelo feruentes esse debent animarum pastores 346.d tomo 1
Zelus indiscretus reprehenditur 110.l tomo 2 *et* 266.m to.1
Zelum immittere, misericordiæ est: zelum intendere, iudicij 334.a b to.1
Zelus iustitiæ, amor dilecti in affectibus pietatis 300.b to.1
Zelus pietatis suauiter ardet, efficaciter expiat 334.a b to.1
Zelus prælatorum, qualis esse debeat 266.l t.1 *Oportet.*
Zelus sine discretione, importabilis est. Ibidem m *et* 267.a to.1
Zelus super iniquos. Ibidem e
Zelus, nisi nomine designatur 300.b c to.1

Indicis potiorum sententiarum in opera D. Bernardi primi Clarævallis Abbatis, finis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

TABVLA SVPER SERMONES GILLEBERTI IN CANTICA CANTICORVM.

QVOS INSERVIMVS IN CALCE PRIMI TOMI.

Absconde eleemosynam in sinu pauperis, et ipsa orabit pro te ad dominum exponitur folio. 373.b tomo 1

Adiuro uos, et cætera, exponitur folio 377. b to. 1

Adducet dominus uentum de deserto urentem, et desiccabit uenas mortis, exponitur 379.d e

Amor ipse de quiete inquietior redditur folio 392.f

Amor humanum animum Deo conciliat et unit 374.g h

Amor commendatur fo. 386.k. et per tot. serm.

Amor proximi compassionem habet, et quendam nimis suauem gustum 387.d

Amor in auribus domini solus obstrepens, corporalium strepitus dedignatur uerborum 394.k

Amor uehemens patientis simul afficit, et carnem, et mentem 432.k

Amanti quàm durum est animum dimidiare cum Christo et mundo 374.g to. 1

Amantium zelus impatiens quid habeat 376.f

Amici quare aliquid dicantur, et quare charissimi 416.g h

Angeli custodes et curatores nostri sunt folio 370.g

Angelico exemplo humilem et attentum præbeamus auditum alieno sermoni 390.a

Angelus in annunciatione, angelus in natiuitate, etc. Ibidem.

Annunciatio præcationis tenet effectum folio 432.i

Animus quanto fuerit expeditior, tanto quidem impensior erit in illud quod amat 360.e

Antidotum efficax ad mitigandum omnem mentis desolationem est spes resurrectionis futuræ 410.e f

Aperiri sibi per contemplationem diuinitas petit à nobis 326.i k, 427.l m

Apertio sponsi est apparitio eius. Ibidem.

Apertio sponsæ est apparatus eius. Ibidem.

Aperire non posset sponsa, nisi prius dilectus inspirationis manum occultam apponeret 427.c

Apostolorum commendatio 413.f

Aquæ uiuæ sunt aquæ non deficientes 417.a

Aquilo significat aduersitates, et aduersam fortunam 417.e f et 419.b c per tot. sermonem.

Arbitrium ubi est, semper liberum est, non tamen liberum ad omnia 420.d e

Argentum quid significet 385.c d

Aroma nihil uidetur offerre, quæ orat et optat 409.i K

Aroma bonum, propositum sanctum, et conscientia pura 419.a b

Ascendet Deus super nubem leuem, etc. exponitur 379.e

Ascensiones disposuit in corde suo: exponitur 388.l m

Aurum quid significet 385.c d

Auster significat fœlicitatem et securitatem terrenam 418.e et 419.b c per totum sermonem.

B

Balsamum olere quis dicatur 384.k

Bene ungitur et bene redolet, qui diligit bona coram Deo, etc. 410.a b

Bonum opus, uel quærere Iesum, uel tenere: sed opportunitas et loci, et temporis huic adhibenda est operi 360.d

Bona iustitia quæ dicatur, et quæ melior 375.b

Bonus odor fama bona, bonus odor conscientia bona 334.h

Bona intentio pura, quam uiuidam reddit, et uelut animatam feruida et dulcis affectio 403.1

Bona unguenta impassibilitas et patientia, folio 408.e

Bonum unguentum & bonus odor spiritualis in domino exultatio, & modesta exhibitio lætitia, & notitia 410.a

Bona uestimenta bona sunt opera 412.f

Bonus sopor mentis excessus, & alienatio ab affectibus carnis, & a sensibus corporis 378. g h & 425.k l

C

Caminus Christus dicitur 379.b

Chaos magnum firmatum est inter animam, & Dei naturam 372.d e

Cantate Deo canticum nouum, &c. exponitur 365.l m

Capacem esse summi boni, ipsum habere, & esse ipsum, hæc tria distincta sunt 372.f

Capilli tui sicut grex caprarum, &c. exponitur 393.f g

Capreæ & cerui qui dicantur 377.c d

Caro uoluntarijs afflicta disciplinis nonne Deum ad propiciationem flectere nititur? 412.g

Carnis nomen in bono alicubi accipitur 361.l

Castitas commendatur 385.a b

Castitatis Christi, Mariæ, & aliorum differentia 422.e f

Cedrus, Libanus, myrrha, aloe, quatuor uirtutes cardinales interpretantur 433.d e

Charitas commendatur 387.d e

Charitas speciale quoddam est insigne discipulatus Christi, & doctrinæ eius singulare indicium. Ibidem.

Charitati innata est sollicitudo quædam, prudentia quædam, & cætera 399.f

Charitas ista nouit testamenti occasiones, & cum opus est fugere, & ubi fugiendi non est copia, fortiter ferre. Ibidem

Charitas radix est, et quasi rami uirtutes cæteræ de illa pullulant 411 h

Charitas sit tibi custodia flammea 413 a

Charitas ordinata quando dicatur 424.h

Charissimus quis dicatur. Ibidem

Christus singulariter non tam ceruus quam hinnulus dicitur. 377.e

Christus canimus dicitur 379.b

Christus dicitur ignis consumens 380.g

Christus solus dictus est Salomon noster uerus pacificus 381.c

Christus totus nobis est charitatis illecebra incitamentum amoris 387.f

Christus hodiæ synagoge dedit libellum repudij 389.d

Christus horret magis asperitatem morum, linguæ stimulos, quam aculeos spinarum. 389.f

Christi laudes ponuntur 389.h 390.i

Christus Iesus non metit, nisi quod suum est, nisi quod ipse præseminauit 423.a

Christi humanitas gratiam comparat, diuinitas confert 426.i K

Christiani mali reprehenduntur 393.g h

Circuitus quidam spirituales declarantur 364.d e

Ciuitas Dei dici potest non inconuenienter uniuersitas creaturæ 364.g

Cogitationes antiquas qui nesciunt habere 375.a

Cognatio praua quam contagio sequitur 427 b

Collis thuris quis dicatur 402.a b

Colli nomine quid accipiatur 398.k 405.h

Colloquia tua, conuersatio communis gratiam spirent 416.b

Comedite amici, et bibite, et inebriamini charissimi exponitur 424.g

Commendatio cuiusdam abbatis mortui Ricualis 424.c d e

Compassio interna, et compositio quædam disciplinæ, et doctrinæ necessariæ sunt doctoribus 400.l m

Concupiscentia cum sola est, satis inardescit exterior uero materia, si accendit, insanit 398.m

Conscientia bona nil tutius 361.K

Conscientiæ cuiusque habet quandam propriam faciem 397.f

Consultatio quidem utilis, et frequenter quòd non confert eorum qui consuluntur eruditio, consulentis meretur humilitas 369 a b

Contemplatio iucunda in cœlesti familia 370.g

Contemplatio sola non excidet in futuro, ideo hanc partem tibi elige in præsenti 375.i

Contemplationis gratia compassionem non euacuat, sed informat mentis excessus 378.f g

Contemplatio passionis Christi, per totum. 388.b m

Contemplatio sapientiæ æternæ refectio est 389.e f

Contemplationis locus pulcherrimus ubi sit 401.f g

Contemplandi de Deo tripes modus 428.d

Contritio bona quæ dicatur 380.k

Cor impij est turbulentum, et tabidum, luxosum, et secum semper colluctans 362.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cor Christi quis dicatur 319.g
Cor do libera, & a rei familiaris curæ magis profluent in contemplatione, & charitate Dei. 420.c
Cornelij centurionis commendatio 413.i
Corona nobis est incarnatio 389.e
Coronatur ille per tribulationis tolerantiam qui mitis, qui mansuetus, &c. 404.k
De corpore Christi. unde 307.b
Cum pertransissem illos, &c. exponitur 370.b c
Cumulata plane materias præmiorum inter totius puritatis meritos, passionibus uarijs atteritur 303.k
Cura frequens mundi, insensibilem pone reddit affectum 360.d e
Cura animarum, & administrandæ necessitatis sollicitudo grauis, & onerosum satis est pallium 421.b
Custodes pigri, & male fideles quid faciant 368.e
Custos qualis esse debeat. Ibidem g
Custos ciuitatis doctores sancti quando dicatur hominem inuenire 430.h i

D

Delicta antiqua non possent nouis deseruire sacramentis, nisi occulta ratione diuina intus operante prouidentia 365. tomo 1 h
Dentes tui quasi grex detonsarum: exponitur 394.b
Dentes ecclesiæ qui dicantur 395.c g
Desertum quid significet 379.c d
Dispensatio ecclesiæ dicitur participatio spiritus. 389.h
Detrahentes professionibus, & ordinibus reprehenduntur 367.h & 397.h i 432.g h
Detractio rapacitatis genus est 337.c
Deus est ubique per existentiam, sed non equaliter in singulis per efficientiam 364.a
Diadema quid significet 389.c d
Diem hominis non concupiui: exponitur 360.f
Dignatio hæc ipsa, qua Deus uoluit incarnari quendam uidetur attulisse decorem dignitati maiestatis 390.a b
Diligam te bone Iesu, diligam te uirtus mea &c. 387.g
Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & cætera. exponitur 403.h i
Dilectio maior est omnibus sacrificijs & holocaustomatibus 409.g
Dilectioni commode adsignatur conclusio, & bonis est dilectio murus 414.a
Dilectus meus candidus, & rubicundus, &c. exponitur 434.m
Discipuli carpentes opera prælatorum reprehenduntur 393.f
Diuina natura inconuertibilis, & incommutabilis est 376.m & 371.a
Doctores sacri uarios animorum inuestigans affectus 430.i
Dormire quis dicatur spiritualiter 425.k l
Dulce satis est te bone Iesu quærere, dulcius tenere 360.a
Dulcedo simulata, & dulcedo exigua linguæ quæ sit 432.d
Duo ubera tua, sicut duo hinnuli, &c. exponitur 299.i k

E

Ecclesia utranque naturam, id est, humanam, & diuinam integram fatetur in Christo 370.to.f g
Ecclesia dispensata est Christo in fide 389.b
Ecclesia sponsa Christi remittit, permittit, promittit, præmittit 412.b c
Ecclesia dicitur pulcherrima mulierum quare hoc 434.b
Ecclesiæ corpus plenum est oculis ante, & retro 393.e
Ecclesiæ primitiuæ persecutio, & constantia 376.d e f 423.l
Ego dormio & cor meum uigilat exponitur 425.k
Eleemosynæ uocabulo non incongrue censentur uniuersa, quæ indigentibus miseri corditer impenduntur 373.b
Eloquentia tuæ signum nunquam euidentius dabis, quam si humilem materiam exequaris ornate 400.m & a
Emissiones tuæ paradisus malorum punicorum: exponitur 414.e f g
Euangelice ex toto loquere, qui uir euangelicus es 382.i
Exclamatio temporum nostrorum: O misera hæc tempora nostra, &c. 378.f
Exclamatio monus spiritualis: O beatum montem, &c. 402.a
Exclamatio uerbi: O mira uis uerbi, &c. 430.f g
Exclamatio charitatis: O potens, & prepotens passio charitatis, &c. 432.l
Exhortatio fratrum 393.d e
Exhortatio pœnitentium 430.i k
Exhortatio curam animarum habentium: & administrandæ necessitatis sollicitudinem ex officio. 431.d e

F

Fama bona, odor bonus 384.b
Fauus distillans labia tua, &c. exponitur 411.m
Fælix anima, quæ bono contemplationis fueris 374.i
Fælix qui satis lauit lectulum cordis, &c. 388.k l
Ferculum sibi fecit res Salomon, &c. exponitur 383.c per totum.
Fides Christi, Iudeorum traditiones, & dogmata philosophorum arida fecit 366.e
Fides utrosque populos æquæ nobilitat, uidelicet Iudeos, & gentes: sed Iudeus aliter reputat 400.b
Fidelis anima omnia replicat, & recensest in laudem Dei. 365.k
Fidelium conuersatio gemina est 386.f g
De filio prodigio
Fons signatus quid sit 413.k l 414.b c d
Fons sapientiæ bonus omnino, sed adhuc sub signaculo nobis emanat 114.d
Fons signatus, & fons patens differunt. Ibidem
Fons ortorum, & puteus aquarum uiuentium, &c. exponitur 416.f & sequentibus.
Fontis, & putei differentia 416.h i
Formosus in flola suæ cur Christus dicatur. 370.h
Fortitudo bona quæ dicatur 378.e
Fortes Israel qui dicantur, & qui male fortes 382.g
Foueam quasi fodit, qui terreni sensus acumine scripturæ soliditatem penetrat, &c. 417.m
Frigidæ, & feruidæ orationis differentia 380.i
Fugitiui religiosi notantur. 418.d

G

Gemittus tuus dulcis, quem genuit amor 396.c to.1
Gemelli duo hinnulicapreæ dicuntur Iudæi & Græci siue gentes 400.b
Genæ ipsæ uocis usum habent, & oris aut supplent officium, aut amplius exornant. 396.b c
Gladius spiritus (quod est uerbum Dei) habentes, et non secundum illud operantes reprehenduntur 382.f g
Gloriosi qui uere dicantur 365.g
Gloriari nemo debet castum se habere cor aut alias uirtutes 397.f
Gillebertus orat pro religioso qui censetur mortuus, quando est uel tædij, uel desperationis mole obrutus 383.a
Gillebertus plangit, et lamentatur uirginem quandam corruptam 422.m et a b
Gillebertus plangit, et lamentatur sanctum Aelredum mortuum abbatem Rieuallis 424.c d e
Gillebertus plangit, et lamentatur quod curæ animarum ex officio ipsi incumbebat, et administrandæ necessitatis sollicitudo. 431.b c
Gratias tibi domine Iesu Christe, quod nobis salutis occasiones paras.

H

Hæretici notantur 216.c 426.e f.1
Horret Christus magis asperitatem morum, linguæ stimulos, quam aculeos spinarum 389.f g
Homo spiritualis sit quasi aquila 375.a
Hostis carne nostra quasi castro utens, regiones spiritus de uicino infestat 381.e
Humiliabam in ieiunio animam meam, et oratio mea in sinu meo conuertetur: exponitur 412.f
Humilitas nec contra iniuriantes tumet, nec supra consortes, tendit 415.k
Humilitas perfecta de meritis semper alienis præsumit 432.f

I

Acula sublimia exhortationis non sunt passim fundenda, nec in omni multitudine, etc. 342.l
Iesu bone, quid est quod alicubi non inueniris, qui ubique crederis, etc. 364.a b
Iesus quando ad te ingrediatur, et quando tu ad illum ingrediaris 429.l
Ignis Iesus ignis bonus est 380.g h
Ignorantiæ tuæ nox serenam tibi uisionem adimit secretorum cælestium 360.d e f
Impassibilitatis, et patientiæ differentia 410.e f
Impetus multiplex notatur 414.c
Incarnatio nobis corona est 189.e h
Increpatorius doctoris sermo si quosdam specialiter tangere uidetur, non ad odij fomitem illud inuertant 430.i K
Iniquitas, et inæqualitas multa est ad transitoria intensum, impendere animum, ad æterna rem ssum 431.e

Universidad de Deusto Biblioteca

Inuenire illa quę sursum sunt bona, est quo dam dulcedinis, & experientię gustu presentit illa 364.c

Inuidia quid faciat de alienis bonis 387.a b c

In inuidam animam non potest intrare æstimatio bona de bonis alienis. Ibidem e

Inuitationes mutuæ sponsi, & sponsæ habentur 421.k l

Inothæs columbę est donum, illum significans qui spiritualis gratiæ est plenus 387.a

Iudęis & philosophi carpuntur 366.e 425.b c & 434.i

Iudæus in communi clementia iura sibi priuata deposcit 400.b

Iuga boum emi quinque: exponitur 398. l m

Iustissimus, potentissimus, prudentissimus moderator quid operatur. 365.k

L

Labia spiritualia, & interiora quæ dicantur tomo 1 396.l

Lac quasi uidetur omnis doctrina, omnis affectus pius animę illapsus dulciter 400.d

Lamentatio animę Deum quærentis, & non inuenientis 363.i k

Lamentatio Gilleberti contra fratres malignantes 378.k l

Lamentatio Gilleberti propter aduersitates, & adversam fortunam 418. & per totum.

Lamentatio Gilleberti pro uirgine quadam corrupta 421.m & a b

Languor amantis est affectio quædam de absente dilecto amantem conficiens 432.i k

Languores tres enumerantur. Ibidem m

Latitudine sui cordis aliqui exponuntur seculari prudentiæ, & isti reprehenduntur 367.m

Laudes horti concluſi in tribus absoluit scriptura 414.b

Laurentij martyris commendatio 422.f

Lectio debet orationi seruire, preparare affectum, non horas præripere, nec succidere moras 369.b

In lectulo meo quæsiui per noctes, quem diligit anima: exponitur 360.c 361.m per totum.

Lectulus bonus dicitur conscientię quies, & munditia 362.a 374.a & 383.n

In lectulis magnum, & multiplex mysterium reperies 383.a

Leuitas innata tibi, uicina est lapsui 376.f

Libano in scripturis legitur comparata uirginitas 384.h & a

Libertas duplex describitur 420.e f

Libertas triplex describitur. Ibidem f g

Lilium, & lilia, qui, & quę dicantur 400.c

Lingua praua quid requirat 396.a

Lingua & labia ac si quidam argenteus canalis sunt, & cętera 412.d

Liuor dum priuatam semper excellentiam cogitat, alienam obscurat 387.c

Locus proprius, & domesticus matris Ecclesię est contemplatio. 375.

M

Magna uis amoris alieno non nititur suffragio, proprius contenta meritis 361.i k tomo 1

Magna uis amoris quem nec infirmitas, nec aduersitas compescit, nec illa innata, nec ista illata 362.c

Magna, & uiolenta est uis charitatis 405.e

Magnus plane est (si quis est) qui sicut nunquam titubat in fide: ita passionibus animi nullis turbetur 377.a

Magna eloquentiæ laus est, causam quam susceperis, apte exequi, &c. 400.a

Magnus mons Paulus dicitur 401.f g

Mala punica significant uerecundiam. Potest & in malis punicis martyrum intelligi patientia, & regulares conuentus 413.l m & 414.a b

Malignatur in sancto qui malignatur in bono, siue in suo, siue in alieno 392.l

Mammæ duæ sunt materne pietatis spirituales 406.e

Mariæ uirginis uterus dicitur desertum propter incorruptionem 379.d

Maria Magdalenæ commendatio 409.i k & 410.c

Martyrum commendatio 394.l 431.c

Mediator quidam inter Deum, & homines, qualiter se habere debet 399.g h

Mens secura, & libera, iure lectulus dicitur 362.a b

Mentis excessus bonus est sopor 378.h 425.m

Myrrha quid significet 380.i 412.e

Misericordiam quam debes ex loco, ex animo solue 410.e

Molesta amanti dilatio, sed solens protracta desideria amplius crescere 368.d

Molestus stimulus, sed tamen uexatio præstat humilitatem profectui 381.a

Molesta est utraque affectio, & non dulcescere quod elegeris, & sentire quod oderis molestum

sum utrumque, & cætera 419.a

Monachorum est, non colloquium, sed silentium, &c. 370.c

Monachi reprehenduntur, quod mundo se studioſe conformant 377.m & a

Mons mirrhæ qui dicatur 402.m

Mortuus est, qui uel tædij, uel desperationis malo obruitur, &c. 383.a

Mors bona quæ dicatur 398.a

Motus intentionis prauæ, & à Deo habet quòd motus est, & ab ipso non habet quòd pariter est 365.b

Multos uidemus, & dolemus tam iusperato cessisse, quàm subito erupisse 380.f

Mundicia meretur notitiam, non hanc literatoriam tantum, sed quandam dulcem, & intimam, & ipsius animæ medullis infusam 367.a

N

Nardus uel in nardo intelligitur mentis quies 415.m to.1

De natura diuina, & humanâ Christi 422.h 433.e f g & 435.a b

Nemo alij in gratia quocunque in gradu fuerit, aut participium, aut paritatem inuideat 400.b

Nil bona tutius conscientia 361.i K

Nobilitate seculi non debemus chari Deo reputari 386.h

Nomen Iesu ubique uenerabile est, & utinã quod uox sonat, uita depromat 367.a

Non facile est uirtutem cuiusqi ex indicijs definire 392.b

Nonatianus hæreticus reprehenditur 409.i K

Noniſſima tuba quid sit 385.f

Nouum canticum quare dicatur 365.l

Nox quædam bona dicitur 361.g h

Nubes cæli dicitur sponsa. 403.e f

O

Obseruantiarum duritia, & petra disciplinæ frequenter largos effundit riuos olei, &c. 399.d e

Otium liberum, & irrigatio crebra sanctę meditationis multum cooperatur, ut læta prodeant germina sapientię 367.m

Otio libero non omnes rite, & iure debito fruuntur 373.k & 431.d e

Oculus turbatus uel ira, uel cura quomodo lucem illam inaccessam inuebitur 360.d

Oculus intentionis simplex illustrat uniuersum corpus operationis 392.k

Oculus quando tenebrosus, quando lucidus, quando caligans dicatur. Ibidem i

Oculi tui columbarum: exponitur 392.i per totũ

Oculi ecclesię qui sint 393.f 405.

Odor misericordię, & remissionis suauius fragrat in ecclesia 410.d

Odor quid sit. Ibidem

Omnia Deum mihi monstrant ad cognitionem, se non omnia me mouere possunt intus ad deuotionem 364.b

Omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est in eis: exponitur 395.b

Opera sequuntur spiritum sicut calor ignem, umbra corpus, lux solem, effectus causam 375.k l

Opera patientia, & publica ostentationem, & inanem iactantiam redolent 412.f g

Operatio tristis, & spiritualis gaudij carens irrigatione uicina sterilitati uidetur 414.c

Opus ipsum obliniscitur opus se esse dum amoris pinguedine totum inficitur 415.k

Opera exterioris sollicitudinis, & usus contemplationis confici simul non possunt. Ibidem l

Optima pars contemplationis, & dilectionis est usus 373.c

Oratio pertinax pertingit ad finem 368.d

Orationis Christi species facta est altera: exponitur 379.b

Oratio quæ succensa non fuerit, nescit itinere directo ad deum ire 379.i

Orationis usus animum reddit mundum, & candidum 402.d

Oratio in sinu conuertitur, quæ celerem precibus reportat effectum 412.f

Orationis uicem quæ opera habere dicantur Ibidem g h

Orans non sinat animam fluctuare, non declinare ad alia 432.m

Ordines regulares unde prodierunt 414.f g

Ortus conclusus es soror mea sponsa: exponitur 413.k

Ortus sponsi quis dicatur 422.d

Ostiorum magna est distantia, & triplex est ostium. 430.k

P

Palliorum genera spiritualia multa sunt 430.h ad finem sermonis

Paradisus conclusus, & paradisus emissus differunt 414.e

Pharisæus reprehenditur 411.k

Pardo comparatur hereticus, & homo uarius &

Universidad de Deusto
Biblioteca

& inconstans 404.l
Pauli apostoli uirtutes 380.l 381.m 384.g
Paulus apostolus dicitur magnus mons 401.f
Pax abundans, quę dicatur 381.d
Pelagius hæreticus reprehenditur 409.i k
Pestilentia morum hodie fœda satis, & lenta nimis exhalat 377.m
Petrus & qui cum ipso erant in monte, grauati sunt somno, exponitur 378.i
In phrenesicis non minuitur innata rationalitas, sed in sic affectis nullus eius motus existere ualet 420.f
Prædicantes in conuentu fratrum redarguuntur & instruuntur 400.m
Prędicationis officium non omnibus incumbit 426.i
Prælationis labores ingredi festinantes arguuntur 404.b c 426.g
Præteritæ & pertransire differunt 370.c d
Propefeci iustitiam meam, & salus mea non elongabitur, exponitur. Ibidem e
Propugnaculæ charitatis exprimuntur. folio 399.g
Prudentię carnis, & prudentię spiritus differentia 392.m
Pudicitia & patientia comites dicuntur & differunt. 419.f

Q

Qualis est dilectus tuus ex dilecto, ò pulcherrima mulierum, &c. exponitur 433.f
Quam pulchrę sunt mammæ tuæ: exponitur 406.c
Quatuor aduerte, uel in sponsa, uel circa sponsam ecclesiam: inuestigationes, uota, præcepta, & preces 430.l
Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, &c. exponitur 379.b
Querela animæ Deum quærentis et non inuenientis 363. k
Quæsiui & non inueni illum, uocaui, & non respondit mihi, exponitur 430.l
Quæstruosa res, nomen est Christi 368.b c
Qui confidunt in domino mutabunt fortitudinem: exponitur 378.e
Quid tibi cum conflictu cui totum de affectu constare debet? 384.k l
Quicquid de Christo sapis, quicquid sentis, intra ecclesiæ constringas regulas folio 375.a
Quies & libertas in hoc corpore breuis, & exigua est: exponitur 362.b
Quid intelligentia inuenis, diligentia tene, & retine 373.k

R

Rapacitatis genus est, si famam decerpis. folio 387.a
Reconciliatio est iterata animorum dissidentium conciliatio 409.g
Regulares conuentus intelliguntur in malis puniendis 414.f g
Regularis conuersationis opera per myrrham probatissimam, & indisciplinatæ per reprobam designantur 428.e f
Regularis exercitatio, & hostilis uexatio utraq; probabilis seruata patientia. Ibidem f g
Religiosorum commendatio 362.d 393.a 394.i k 432.f g
Religiosorum exhortatio, & commonitio de uitandis cogitationibus turpibus 395.a
Religionis professores sal esse terræ debemus 377.m & a
Religiosi redargutio dicentis, non me illę scripturę sacrę sermo ædificat 395.h i
Religiosorum & secularium differentia quo ad uitam 416.g
Religiosis detrahentes reprehenduntur 432.g
Religiosorum magna collaudatio, sed maior moderatio inuenitur in illo dicto prophetæ: Candidiores Nazarei eius niue, &c folio 434.l

S

Sabbatum delicatum est, & sanctum, & gloriosum, exponitur 375.m
Sapientia in animum quietum, & purum ultro incurrere solet, & gratis influere 306.c
Sapientia huius mundi, & sapientia quę de Deo est, differunt 367.m & a
Sapientes huius seculi circumierunt rerum naturam, & in artificio suo operantem aduerterũt sapientiam Dei 367.k l
Schisma eorum, qui nihil proprij habere uolunt, & eorum qui de proprietate gloriantur, tangitur 405.k
Schismatici tanguntur 417.m
Scriptura, uerbum & stabile facit & uisibile, &c. 433.b c
Septenarius, aut spirituali tatem, aut uniuersalitatem indicat gratiarum 415.b
Seruus malus, & piger reprehenditur 403.b
Simplicitas bona, quę dicatur. 382.k
Synagoga reprehenditur 376.g
Synagoga repudiata, ecclesia accepta folio. 389.d
Sicut uita concinea labia tua, exponitur folio 396.k
Sicut fragmen mali punici. ita genæ tuæ, exponitur 397.d

Sicut

Sicut turris Dauid collum tuum exponitur 399.d e
Aspe supernorum, omnium actuum caput, & totius intentio uitæ inchoare debet, & illi cohærere. 424.e
Sponsa cum sponsa loquitur, tunc loquitur in loquela dulcioris labij, & lingua altera 412.a b
Sponsa primo tremit, secundo surgit, tertio aperit 429.b
Sterilis est intelligentia quam non coæua, & germana comitatur deuotio 395.h
Stimulatur Paulus ne extollatur, & quomodo qui hæc audis, refugis stimulari? 380.l 381.m & a
Suauissimum mihi cernical bone Iesu, spineæ illa capitis tui corona, &c. 363.h
Successio duplex innuitur: una de summis, alia de inferius erumpens 396.m
Summissior quidem uox, sed mens interior, & præces tacitę multum habent acuminis 394.k
Surgam et circuibo ciuitatem quęram per uicos & plateas: exponitur 363.m & 364.a b
Suspecta est mihi omnis doctrina & certe despecta, quę nullam inducit de Christo mentionem. 366.

T

TAedium uehemens & amaritudo cordis uirtutes ipsas exercet, non enertis 419.m
Tenui illum, nec dimittam: exponitur. folio 372.b 373.a b & g & 375.a per totum ser.
Tenuit eos superbia: exponitur 373.k
Tenere qualiter dilectum debeamus 377.m
Terræ quædam sunt superiora, quędam inferiora, quędam infima 397.h
Thus quid significet 387.i
Timores tres innuuntur 380 f g
Timor rigore gelido constringit affectus. folio 419.b
Torrens duplex spiritualis describitur 417.a
Tota pulchra es amica mea, &c. exponitur folio 419.e
Tranquilli as mentis efficax est ad incrementa gratiarum 379.b
Tribulatio & aduersitas exterior plangitur 418.e f g h
Tribulatio interior Ibidem l m

V

VAdam mihi ad montem myrrhæ: exponitur 402.l
Uberibus geminis erga subditos abundare debet qui doctoris & patris in ecclesia locum occupat 406.e
Veniat dilectus meus in ortum suum, &c. exponitur 424.l m
Venustas uultus mentem interpretatur, et internos affectus facies loquitur 366.b
Verba consolatoria dum aliqui plus æquo sectantur, in uana deuoluuntur 409.b
Videas.
Vicissitudo refectionem affert, defectum prohibet. 428.g
Verecundia commendatur
Vigiles qui dicantur 397.d e
Vigiliæ quædam sunt solicitudinem replet ę molestia, quædam bonę. 425.a Ibidem.
Virgines sacræ instruuntur 385.a per totum.
Virgo quædam corrupta plangitur, uel lamentatur 421.m & 421.a b
Virgula fumi quare sponsa dicatur 380.f
Virtutes ipsę suapte natura intus in animo locatę sunt 393.c
Visio sponsi, non est una nec simplex, nec uniformis 369.b
Visio Dei quodam cum affectu semper accipienda 388.a
Viderunt insulę et timuerunt, et extrema terræ obstupuerunt: exponitur. Ibidem b
Umbra quę dicatur 360.f 361.g
Umbrę tres sunt 401.f
Unguentarius est Satanas, nolite ab illo oleũ emere 384.k
Unguentorum et aromatum differentia 410.b
Unguentum proponitur, cuius odor super omnia ecclesiasticorum donorum excellat aromata 310.e
Unguenta quadruplicia sunt. Ibidem f
Unctio quid sit 411.i
Utinam nos tales simus auditores uerbi Dei, qui non succumbamus his, quę dicuntur 370.c
Utinam fidem, quam habeo in Christo, omnia opera mea attestentur 393.b
Utinam mihi nihil incumbat negocij, nisi suspenso semper stupore mirari impensam gratiam 403.b
Vocem frequenter eripit oratio uehemens 394.i k
Vox dilecti pulsantis, exponitur 425.b
Vulnerasti cor meum soror mea, sponsa, etc. exponitur 403.d e
Vultus animi interpres est, et ab intimo affectu habitum trahit. 373.a

Finis tabulę super sermones Gilleberti, in Cantica Canticorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

INDEX SINGVLORVM SERMONVM.

Atque primo de Aduentu Domini. qui sunt omnes primo de Aduentu.

Hodie fratres Sermo i. 1 a to. 1
Audiuimus suadentem. Sermo. ii. 2. m
In aduentu domini. Sermo iii. 3. f
Dignum est fratres. Sermo. iiij. 4 a
Diximus nuper. Sermo v 5. g
Volo uos fratres. Sermo. 6. 6. i
Si deuote. Sermo 12 7. c

Feria iiij. quatuor temporum super euangelium, Missus est.

Missus est. Homelia i 7. e
Nouum quidem canticum. Homelia ii. 8. c
Libenter ubi mihi. Homelia iij. 11. k
Non est dubium. Homelia iiij. 14. m

In uigilia natiuitatis Domini.

Sonuit uos. Sermo i. 16. e
O Iuda & Hierusalem. Sermo ii. 17. K
Hodie scietis. Sermo iii. 19. g
Hodiernum quidem sermonem. Sermo iiii. 20. e
Sanctificamini hodie. Sermo v. 22. c
Auditum audiuimus. Sermo. vi 23. k

In die Natiuitatis Domini.

Grandis quidem. Sermo i. 25. k
Magna opera domini. Sermo ii. 26. e
Duo quedam regum genera. Sermo iii. 27. l
Agnoscite Sermo iiii. 28. e
Benedictus Deus. Sermo v. 29. h

De festis sanctorum Stephani, Ioannis, & Innocentium.

Benedictus qui uenit. Sermo. 29. m

In circuncisione domini.

Postquam consummati sunt. Sermo i 30. d
Postquam consummati sunt &c. Ab initio. Sermo ii. 31. i
In circuncisione domini. Sermo iii. 31. a

In Epiphania Domini.

Apparuit benignitas Sermo i. 33. k
Tres apparitiones. Sermo ii 34. h
Necessarium nobis uidetur. Sermo iii. 35. m
Populo deuoto. Sermo iiii. 36. g

Dominica prima post Epiphaniam.

In lectione sancti euangelij. Sermo i 37. l
In operibus Domini. Sermo iiij. 37. c

In conuersione sancti Pauli.

Merito quidem. Sermo i. 39. a
Conuersus est hodie Paulus. Sermo ii. 40. i

In festo purificationis beatæ Mariæ.

Hodie templi dominum. Sermo i. 41. i
Gratias redemptori. Sermo ii. 41. c
Purificationem beatæ Mariæ Sermo iii. 42. f

In septuagesima.

Magna mihi consolatio Sermo i. 42. i
Immisit dominus. Sermo ii. 43. e

De quadragesima.

Hodie dilectissimi. Sermo i. 44. f
Conuertimini ad me. Sermo ii. 45. m
Rogo uos. Sermo iii. 45. f
Quia ieiunij. Sermo iiij. 46. k
Charitas qua pro uobis. Sermo v. 47. b

De oratione Dominicali in quadrag.

Fiat uoluntas tua. Sermo vi. 48. h
Obsecro uos. Sermo vii. 48. m

De sancto Benedicto.

Conuenientibus in unum. Sermo. 49. e

In Annunciatione beatæ Mariæ.

Vt inhabnet. Sermo i. 51. d
Considerare est fratres. Sermo ii. 53. f
Quam diues es. Sermo iii. 54. l

Dominica in ramis palmarum.

Non sine causa. Sermo i. 55. i
Necesse est. Sermo ii 56. b
Cum uniuersa. Sermo iii. 57. h

Feria quarta hebdomadæ pœnosæ de passione Domini.

Vigilate amico. Sermo. 59. a

In cœna domini.

Hi sunt dies. Sermo. 60. d

De resurrectione Domini.

Vicit leo. Sermo i. 61. k
Accepimus ab apostolo. Sermo ii. 64. c
Sicum in corporum medicina. Sermo iii. 65. m
Omnia quæ de saluatore. Sermo iiii. 66. h

Dominica prima post Pascha.

Omne quod natum est, Sermo i 67. i
Ex epistola beati Ioannis. Sermo ii. 68. e

In rogationibus.

Quis uestrum sermo.

De ascensione Domini.

Recumbentibus duodecim sermo ii. 69. l
Solennitas ista. Sermo ii. 69. b

Hedie

Hodie cælorum dominus sermo iij. 70. b
Si natiuitatis. sermo iiij. 72. d
Triplicem nobis. sermo v. 74. e
Hodie sedenti in throno. sermo vi 74. g

In festo Pentecostes.

Celebremus dilectissimi. sermo i 76. b
Quam libenter. sermo iii.
Ho die dilectissimi. sermo ii. 78. i
De corpore Christi. Sedisti. ad mensam. 261. 80. 2 m

In natiuitate sancti Ioannis Baptistæ.

Sit procul ab his. sermo. 79. d

In uigilia apostolorum Petri & Pauli.

In sanctorum uigilus. sermo. 81. c

In die Apostolorum Petri & Pauli.

Gloriosa nobis. sermo i. 82. g
Sancti isti. sermo ii. 82. l
Merito fratres. sermo iii. 84. g

De Dauid & Goliath.

Audiuimus ex libro regum. sermo. 84. m

De euangelio septem panum.

Misereor super turbam. sermo i. 85. f
Misericordias domini. sermo ii. 86. k
Scitis quid fecerim. sermo iii. 77. b
Victoris uita, sermo i 88. b
Gaudete in domino. eiusdem sermo ii. Ibid. m
Hodie misericordiæ 89. f

In assumptione beatæ Mariæ.

Virgo hodie gloriosa sermo i. 91. e
Intrauit Iesus, & cætera. Opportune. sermo ii. 92. i
Intrauit Iesus, &c. Quid est. sermo iii. 93. f
Tempus loquendi sermo iiii. 94. a
Intrauit Iesus. Quod dominus sermo v. 95. i
Aue gratia plena. sermo vi. 98. i

Item de sancta Maria.

Signum magnum. sermo. 98. m

In natiuitate beatæ Mariæ.

Fœcundæ Mariæ uirginis. sermo. 101. e

In solennitate sancti Michaelis.

Angelorum hodie. sermo i 103. l
Audistis fratres. sermo ii. 104. e

In solennitate omnium sanctorum.

Festiuitatem hodiernam sanctorũ oũm ser. i 105. i
Quia sanctorum omnium. sermo ii. 108. c
Aduertistis ni fallor sermo iii. 109. l
Cum de aliari sermo iiii. 110. d
Festina nobis sermo v. 111

De sancto Malachia episcopo.

De cælo uobis hodie sermo i. 113. m
Religiosis fratribus. epistola. 115. i

De uerbis Esaiæ: uidi dominum. sedentem super solium.

Vidi dominum sermo i. Ibidem m
Plena erat. sermo ii. 116. c
Non uobis arbitror. sermo iii. Ibidem b
Cum dixisset propheta. sermo iiii. 117. a
Commendant nobis sacrę litterę. sermo v. 118. d

De sancto Martino.

Puto sermonem. sermo. 120. e

De sancto Clemente.

Preciosa in conspectu domini. sermo. 123. b

In uigilia sancti Andreæ.

Sanctorum festa. sermo. 124. e

In die apostoli Andreæ.

Celebrantes hodie sermo i. 125. i
Beati Andreę. sermo ii. 126. f
Item de sancto Andrea sermo. Et quietum studium 297. c to 2 a
In festo sancti Nicolai episcopi. sermo. Nicolaus ipse. 299. c to. 2
In obitu Humberti monachi.
Humbertus famulus sermo. 127. b

In dedicatione ecclesiæ.

Festiuitas hodierna sermo i. 129. l
Olim rex gloriosus. sermo ii. 130. e
Domus hæc sermo iii. Ibidem i
Votiuis laudibus. sermo iiii. 131. c
Etiam hodie. sermo v. 132. i
Domesticæ nobis sermo vi. 134. g

Tituli sermonum in psal. Qui habitat.

Consideratio laborem. Præfatio in explanationem psalmi. Qui habitat. 134. k
Qui habitæ sermo. 135. m
Qui habitat. sermo ii. 135. e
Deus meus sermo iii. 136. b
Scapulis suis sermo iiii. 137. b
Scuto circundabit sermo v. 138. f
Solet in diuinis sermo vi. Ibidem i
In spe uiuimus sermo vii. 139. d
Breuius quidem sermo viii. 142. i
Etiam fratres hodie. sermo ix. 144. k
Nec nostra est sermo x. 145. g
Scriptum est. sermo xi. 146. b
Si memineritis serm, xii. 148. b
Possimus hunc uersum. sermo xiii. 150. l
Agamus gratias fratres. sermo xiiii. 151. e
Venite ad me. sermo xv. 152. b
Clamauit ad me. sermo xvi. 153. l
Bene nobiscum. sermo xvii. 154. b

Tituli sermonum de diuersis.

De nimia quadam fallacia præsentis uitæ. Vera omnino. 156. k
De obedientia, patientia, & sapientia. Obsecro. 157. b
De cantico Ezechiæ, Ego dixi. Viri. 158. c
De triplici cohærentia uinculorum, clamorum, & glutinorum. Non hic sumus 160. a

Universidad de Deusto
Biblioteca

De uerbis Abacuc prophetæ. Super custodiam meam stabo Legimus. 161.f
De cute, carne, & ossibus animæ. Beatus Dauid. 162.l
De uerbis apostoli. Qui gloriatur. Qui gloriatur. Ibidem.b
De diuersis affectionibus animæ, & diuersis nominibus secundum eas. Quod diuersis. 163.g
De uerbis psalmi. Audiam quid loquitur. Inuisibilia. 164.c
De uita & quinque sensibus animæ. Magna est. 165.g
De duplici baptismo. Scitis fratres. 166.l
De primordijs, medijs & nouissimis nostris. Fili memorare. 176.b
De triplici misericordia, & quatuor miserationibus. Miserere mei. 167.f
De septem donis spiritus sancti contra septem uitia. Sapientia uincit. Ibid.i
De eo quod scriptum est. Beatus qui inuenit sapientiam. Quid in hoc mundo. 168.b
De triplici genere bonorum, et uigilantia super cogitationibus. Et propensius. Ibidem.f
De triplici custodia, manus linguæ & cordis. Omnes nobis. 170.a
De uerbis apostoli. Non est regnum Dei esca & potus. Non est regnum. 181.i
De eisdem verbis apostoli. Solet apostolus. 172.b
De verbis domini. Omnis qui se exaltat, humiliabitur. Omnis qui se. 173.g
De uerbis libri sapientiæ. Iustum deduxit dominus. Iustum deduxit. Ibidem.l
De quadruplici debito. In uia estis. 174.a
De septem spiritibus. Magister gentium. 175.k
De multiplici utilitate uerbi Dei. Tenetis credo. 176.d
De quatuor modis orandi. Quatuor mihi. 177.b
Quomodo uoluntas nostra diuine uoluntati tripliciter subijci debeat. Audistis nunc. 178.c
Contra pessimum uitium ingratitudinis. Magna est super. Ibidem.b
De eo quod in Iob legitur. In sex tribulationib. liberabit te. Dignum valde. 180.d
De diligendo Deo. Nolite diligere. 181.l
De ligno, feno & stipula. Nusquam est securitas. 182.c
De triplici genere cogitationum. Admonet uos. Ibidem.e
De triplici iudicio, uidelicet proprio, humano, & diuino. Sic nos existimet. 182.h
De uerbis psalmi. Quis ascendet. 183.m
De uerbis Origenis. Nocere possunt. 184.h
Parabola de filio regis. Rex diues. 185.e
De tribus ordinibus ecclesiæ ad patres in capitulo factis. Hoc mane. 187.l
Sermones exhortatorij ad fratres.
De eo quod nuperrime, sermo 1. 188.e
Hæc est generatio, sermo 2. Ibidem.i
Pauperes quidem uidentur. sermo 3. 190.e
Labor iste fratres, sermo 4. Ibidem.h
Exhortatio ad milites templi complectens. 13. capitula.
Nouum militiæ genus. 191.m
Sermo exhortatorius ad clericos. 31. continens capitula.
Ad audiendum. 197.m
Eiusdem Bernardi parui sermones, numero 66. quorum primus incipit.
Beata illa & sempiterna 204.k
De donis spiritus sancti sermo continens septem capitula, quorum primum incipit.
Prima gratia. 223.e
Deinde plures morales & utiles sententiæ eiusdem Bernardi, numero 213. quarum prima incipit.
Factus est in pace. 224.
Insuper eiusdem Bernardi sermones super cãtica canticorum nu. 86. quorum primus incipit.
Vobis fratres. 136.a
Postmodum epistolæ eius numero. 351. quarum prima incipit.
Satis & plusquam satis. 1.b.in prin.t.2
Cum alijs operibus, & tractatibus superius in primo huius voluminis folio numeratis.

FINIS.

INDEX EPISTOLARVM DIVI BERNARDI AD ORDINEM ALPHABETICVM DISPOSITVS.

ABBATI *Alpensi nomine Garino. Reuerendo patri.* 105.t.2.d
Abbati Aquisicinti. Aluiso abbati. 32.k to.2
Abbati Aremanē. pro monacho fugitiuo. Lator. 114.c.t.2
Eidem & monachis suis. Venerabili. 117.k.to.2
Abbati Valermen. Bucardo Ignitum. 67.c.to.2
Abbati Bellilocі Odoni. Fratri. 126.d.t.2
Abbati Bonenallis Carnoten. Arnoldo. Suscepimus. 117.h t.2
Abbas Caseˢ Rarij Bernardo Dilecto 123.f
Abbatis Ciſtercij congregatis. In multa. 67
Abbati Cluniacen. Domino & patri. 68
Eidem domino Petro. 68
Eidem. Quam nolim. Ibidem.
Eidem. ita ne. 95
Eidem. Quid facis. 108
Eidem Domino & patri. 117
Eidem. Filius uester. 108
Abbas Cluniacē. Petrus ad Bernardum. Forti. Ibidem.
Abbati cuidam nomine Bernardo. Dilecto patri. 123
Abbati cuidam super fratre. 51
Abbati de Buzeyo Filio charissimo. 96
Abbati de Claranalle. Recte. 111
Abbati de Castellione Balduino. Et in hoc. 124
Abbati de Cella. Vnde mihi. 114
Abbati de Dunis. Fratri & amico. 124
Eidem. Amantissimo. Ibidem.
Abbati de Præmonstrato. Audiui 104
Abbati Eboracen. Consilium. 43
Abbati Fontanen. Ricardo & socijs eius. Quanta. 49.
Abbati Fusniacen. Ramaldo dilectissimo. 34
Eidem. Plangis. 35
Eidem. Sperabam. 35
Abbatis G. domino G. abbati. 126
Abbati Igniaci Humberto Parcat. 66
Abbati Liscensi. Venerabili patri. 122
Abbati Lucę. Bonum nobis. 42
Abbati monasterij Reatini Balduino. Epistolæ quam. 87
Abbati Molismen. Guidoni. Quanto. 43
Abbati Morimundi Alnodo. Domino abbati. 7
Abbati Potiniaci. Dilectissimo. 19
Abbati Plutarien. Artando. Quicquid. 36
Eidem. Vnde placuit. Ibid.
Abbati Pultarensi Gerardo. Scripsisse. 43
Abbati Rualeno. Satis supperq;. 107
Abbati sancti Bertini Leonio. Dilecto. 121
Eidem. Amico. 125
Abbati sancti Dionisij Suggerio. Exijt. 40
Eidem. Charissimo. 108
Abbati sancti Michaelis Lelberto. Patri. 119
Abbati sancti Ioannis Carnoten. Ad ea de quib. 43.
Abbati sancti Nicasij Remen. Quanto tibi. 19
Abbati sancti Nicolai Simoni. Persecutionem. 44
Eidem. Prouide. 44
Abbati sancti Stephani Diuionen. Herberto. Si frater. 96
Abbati sancti Theodorici Gaufrido Primo. 32
Abbati sancti Theodorici Guilielmo. Quod me. 44
Eidem. Si nemo. 44
Eidem. Frater. Ibi.
Abbatibus Suessionij congregatis. Reuerendis. 48
Abbati. Trecen. Vno. amico. 126
Abbati Trium fontium Guidoni. Pœnitet me. 110
Eidem Vnde te. 34
Eidem. Considerans. Ibidem.
Abbatissæ Faberniacen. Bernardus. 126
Actio causæ Lingonen ecclesiæ ad Innocentium papam. Dum adhuc. 71
Alberuni primicerio Metensi. Honorabili. 96
Alberto incluso. Frater Bernardus. 126
Andreæ auunculo suo. Literæ tuę. 113
Alexandro Linconiensi. Viro. 31
Archiepiscopo Eboracen. Splendor. 48

Archiepiscopo Hybernienſi Malachiæ. Venerabili. 118
Eidem. Malachię. *Ibidem.*
Eidem. Amantiſſimo. 119
Archiepiſcopo Luciden. Eskilio. Amantiſſimo. *Ibidem.*
Archiepiſcopo Lugdunen. Humbaldo Reuerendiſſime. 16
Archiepiſcopo Magutinen. Venerabili 121
Archiepiſcopo Rothomagen. Hugoni. Si diei. 17
Archiepiſcopo Senonen. Henrico Domino. 21
Eidem. Prioris 27
Eidem. Videtis. *Ibidem.*
Eidem. Pro multis. 77
Archiepiſcopus Turonen. Hildebertus ad Bernardum Balſamum. 59
Archiepiſcopo Turonen. Hildeberto. Bonus homo. 59
Eidem. Magno. *Ibidem.*
Ardutioni Gebenæ electo. Credimus. 18
Eidem iam epiſcopo. Præbet. *Ibidem.*
Beatrici nobili. Miror tuæ. 58.t.2
Bernardo de Portis. Petis inſtanter. 69
Eidem. Diſſimulare. *Ibidem.*
Bernardi Sylueſtris epiſtolæ. Gratioſo. 301
Bernardo priori Portarum. Reuerendiſſimis 103.
Brunoni Colonienſi. Domino. 8
Eidem. Quæris a me. 12
Eidem Dignationis. *Ibidem.*
Eidem. Horrendum. *Ibidem.*
Canonicis Lugdunenſibus. *Inter eccleſias.* 74.to.2
Canonicis quibuſdam regularibus. Exhortatio. 7
Carnuſienſibus, & Guigoni priori. *Inter patres.* 12
Eiſdem. Amantiſſimo. 14
Celeſtino papæ. Oportet. 96
Clareuallenſibus ſuis. Chariſſimis. 66
Eiſdem. Triſtis eſt. *Ibidem*
Clero Mediolanen. Benedicti 64
Clero Sernonen. Deſituti. 88
Comiti Angoliſmenſi Angleberto pro fratribus de Brixia. Nolite 115
Comitiſſæ Bleſenſi. Si quando. *Ibidem.*
Comiti Campaniæ Theobaldo. Laudabili. 20
Eidem Principi. *Ibidem*
Eidem. Cum multa. 21
Eidem. Timeo uos. *Ibidem.*
Eidem. Scitis quia. 109
Eidem. Duo nobis. 21
Comiti Henrico. Abbas 111
Comiti Pictauen. ex perſona ducis Burgundiæ. Guillermo. 63
Eidem. In eo animo. *Ibidem.*
Comiti ſancti Egidij Hildefonſo. Quantæ. 99
Conrado duci Omnis. 49
Conrado regi Romanorum. Scripta ueſtra 77
Eidem Nec dulcius 101
Cuidam amico ſuo. Et ſi facie. 51
Cuidam alteri. De Machabæis. Quod per fratrem 49
Cuidam, qui auſus eſt nouitium dehortari. Et ſi ignotus. 114
Cuidam. Fratrem. 51
Duci, & ducissæ Lotharingiæ. Du. 58.to.2
Duciſſe Burgundiæ. Veſtræ dignationis. 59
Duciſſe Lotharingæ. Gratias agimus. *Ibidem.*
Epiſcopo Andegauenſi Vlgerio. Lachrymas 87.tomo 2
Epiſcopis Aquitaniæ. Dominis & patribus. 60
Epiſcopo Attrebaten. Aluiſo. Venerabilis patri. 122
Epiſcopo Carnote. Gaufrido. Fideliſſimo. 30
Eidem. Quod ad me. *Ibidem*
Eidem. Sicut is *Ibidem*
Epiſcopo Cathalaunenſi Ebalo. *Domino Ebalo.* *Ibidem*
Epiſcopo Conſtantien. pro Arnoldo de Brixia. Si ſcirei. 85
Epiſcopo cuidam. Siminus. 50
Epiſcopis & cardinalibus Romanis. Vos ſcitis. 73
Eiſdem de eodom. Dominis & patribus. 78
Epiſcopo, & clero Spiren. Domino, & patri. 120.
Epiſcopo & clero Trecen. Legimus. 88
Epiſcopo Hoſtien. Dominus abbas. 112
Eidem pro Ioruano cardinali. Pertranſiit. 113
Eidem pro epiſcopo Cenomanen. Adeſt epiſcopus, 114
Eidem de electione abbatis de Tribus fontibus. Væ mundo. *Ibidem*
Eidem Feſtineiſta. 116
Epiſcopo Laudunenſi. Veſtri ſumus. 109
Epiſcopo Lauſennenſi Guidoni. Manum ueſtram. 18
Epiſcopo Lincolienſi Alexandro. Viro. 31
Epiſcopo Lingonem. Guilenco. Domino ibidem. *Eidem.*

Eidem Proeccleſia. *Ibidem.*
Epiſcopo Lundonienſi Gilberto. Longe ſatis. 17
Epiſcopo Metenſi. Stephano. 18
Epiſcopo Nouiomenſi Balduino. Domino. Balduino. 124
Epiſcopo Papienſi Petro. Si ſemen. 64
Eidem. Si triſtia. *Ibidem.*
Epiſcopo Præneſtinenſi Stephano. Loquitur. 93
Epiſcopis & cardinalibus Romanæ curiæ contra Petrum Abailardum. Dominus & patribus. 78
Epiſcopis quatuor curiæ Romanæ. Quantum. 91
Eidem vobis audeo. 95
Eidem. Si uera. *Ibidem.*
Eidem. Ad hoc. *Ibidem.*
Epiſcopo Roſrenſi. Dure. 83
Epiſcopis Senonis conuocandis contra Petrum Abailardum. Exijt ſermo. 78
Epiſcopo Sueſſionenſi Ioſleno, & Suggerio abbati ſancti Dionyſii. Scripſeram. 92
Eidem minime. 92
Eidem. Ero pace laborauimus. 93
Eidem. Semper. *Ibidem.*
Epiſcopo Trecen. Attoni. Pauperi. epiſcopo. 17
Epiſcopis tribus curiæ Romanæ. Ad hoc. 95
Epiſcopo Tulen. Ricuino. Reuerendo. 31
Epiſcopo Viridunen. Henrico. Domino. *Ibidem*
Eidem. Super his. *Ibidem.*
Epiſcopo Vſuinonen. Henrico. Viro. 48
Ermangardi quondam comitiſſæ Britanię dilectæ. 58
Eidem. Recipi. *Ibidem.*
Eugenio Papæ. Amantiſſime. 93
Eidem pro intruſo. Eboracem. Importunus. 98
Eidem pro eodem. Quàm cupio. 99
Eidem pro epiſcopo Aurelianen. Ita quæſo. 101
Eidem pro eodem. Tempus eſt. 102
Eidem pro Remenſi archiepiſcopo. Amantiſſimo. *Ibidem.*
Eidem pro domino Sagimen. Non eſt mihi. *Ibidem.*
Eidem pro Valentino electo. Si rebus. 103
Eidem Amantiſſimo. *Ibid.*
Eidem pro Eboracen. Sæuit. *Ibidem.*
Eidem pro itinere Hieroſolymitano. Non eſt leue. 106
Eidem pro patre Philippo. Eſt negocium 107
Eidem pro abbate Caziacen. Porrexeram. 108
Eidem pro abbate Rualeno. In ueritate. 107
Eidem pro eodem. Eſt quid *Ibidem.*
Eidem pro quodam paupere abbate. Vnus. *Ibidem.*
Eidem pro monachis. Mozonenſibus. Non poſſum. *Ibidem.*
Eidem pro fratribus de Corona. Alij uereantur. 108
Eidem Serpens. 109
Eidem. Quiescant. *Ibid.*
Eidem. Amantiſſimo. *Ibid.*
Eidem pro electione Altiſſiodoren. Cum primùm 110
Eidem pro obitu epiſcopi Altiſſiodorem. Adhuc. *Ibidem.*
Eidem pro domino Cluniacen. Stultum. *Ibidem.*
Eidem pro epiſcopo Reluacen. Petitiones. *Ibidem.*
Eidem pro Altiſſiodorem. negocio. Bene faciis. 111
Eidem pro Gigniacenſibus. Apud. 112
Eidem pro Remenſi archiepiſcopo. Dominus. *Ibidem.*
Eidem pro Odone abbate ſancti Dionyſii. Pro eccleſia. *Ibidem.*
Eidem pro eodem. Si ſuſurrationes. *Ibidem*
Eidem pro eccleſia ſancti Eugendi. Sancti Eugendi. 313
Eidem pro epiſcopo Cenomanen. Adeſt epiſcopus. 114
Eidem de Nicolao. Nicolaus ille. *Ibidem*
Eidem pro Epiſcopo Beluacen. Filius ueſter. 116
Euſtachio occupatori Valentinæ ſedis. Viro illuſtri. 77
Falconi, & Guidoni. Plaga ut. 72
Eidem. Scripſimus. 74
Fulconi Ligonienſi puero. Bonę indolis. 4
Fratribus de ſancto Anaſtaſio. Dilectiſſimis. 120.
Fratribus Hybernienſibus in obitu Malachię, Religioſis, inter ſermones. 113.to.1
Altero de calno monte. Sepe. 51.t.2
G. cancellario. Prędecęſſ. 123
Gaufrido de Loraterio Odor im flore. 60
Gaufrido de Perona & eius ſocijs. Dilectus. 55

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index Epistolarum.

Et ad eiusdem parentes consolatoria. Si filium. Ibidem.
Gaufrido Lexoniensi. Doleo. 56
G. Diacono & cardinali. Domino & amico. 124.
Godefrido priori Clarevallis postea episcopo Lingonen. Fratris Godefrido. 119
Guidoni de Castello, qui postea Papa Celestinus. Venerabili domino. 86
Guidonis legati Arnoldus. 86
Haymerico cancellario. Viro illustri. 15. tomo 2.
Eidem. Viro illustri 16
Eidem. Viro illustri 28
Eidem. Amicus uester 29
Eidem. Pro multis 30
Eidem. Volo 30
Eidem. Speciali 70
Eidem. Domino Ibidem
Eidem. Frequentem. 71
Eidem. Si uerbis 77
Eidem. Viro illustri 28
Henrico archidiacono. Dilecto 124
Henrico Cardinali. Sic tibi. 114
Henrico comitti. Abbas 111
Henrico Murdach. Dilecto 52
Henrico regi Anglorum. Henrico 48
Eidem Henrico 65
Honorio papæ. Summo 15
Eidem. Summo Ibidem
Eidem. Summo 28
Eidem. Tristissimæ Ibidem.
Eidem. Summo 29
Eidem. Oportebat. Ibidem.
Hugoni comiti Compagniæ, militi templi facto. Si causa 19
Hugoni de sancto Victore. Si tibi 36
Hugoni Farsito. Charissimo. 20
Eidem. Dilectissimo Ibidem.
Hugoni nouicio & post Benevallen. Abbati. Charissimo in Christo 120
Ianuensibus. 63 to. 2
Imperatrici Romanorum. In reconciliatione. 65
Innocentio Papæ. Sanitas. 68
Eidem pro Trecen. Episcopo. Insolentia 69
Eidem pro Bernardo de portis. Dilectum 69
Eidem pro clericis Aurelianen. Vsquequo. 70
Eidem super intersectione prioris sancti Victoris. Amantissimo. Ibidem.
Eidem pro episcopo Parien. Pijssimo 70
Eidem pro eodem. Vox sanguinis 71
Eidem unde supra. Iterum 72
Eidem unde supra. Clementissimæ Ibidem.
Eidem unde supra dignatio 73
Eidem pro Falcone Lugudunen. archiepiscopo. Qui in aliorum 74
Eidem pro Godefrido Lingonen. episcopo. Inter cetera Ibidem.
Eidem pro Alberone Trevoren. Archiepiscopo. Voluntas 75
Eidem pro eodem. Nunquid. 76
Eidem pro eodem Amantissimo Ibidem.
Eidem pro eodem. Quomodo Ibidem.
Eidem pro eodem. Iterum 77
Eidem fratrem Ibidem.
Eidem de hæresibus Abailardi. Amantissimo. 79
Eidem contra quædam capitula prædictarum hæresum. Amantissimo Ibidem.
Eiusdem Innocentij rescriptum contra prædictas hæreses. Innocentius 85
Eidem Innocentio pro domino Remensi. Reverendissimo. 84
Eidem. In causa. 86
Eidem. Vsquequo. 87
Eidem Dominus Cantuarien. 89
Eidem. Dominum Sampsonem Remensem. Ibidem.
Eidem. Vir illustris. Ibidem.
Eidem. Quis mihi Ibidem.
Eidem. Si cura. 90
Eidem pro comite Rodulpho & eius uxore. Scriptum. Ibidem.
Eidem. Tribulatio. Ibidem.
Eidem excusatoria, sed & ultima. Domino Ibidem.
Eidem. Amantissimo. 118
Eidem. Amantissimo 122
Eidem. Amantissimo. Ibidem.
Eidem. Amantissimo 124
Eidem Inuenis. 123
Eidem. Scribo uobis. 90
Ioanni cardinali Cremen. Dilectionem. 71
Iuoni cardinali. Dilectissimo 88
Lambertum fugitivum remittit Bernardus ad proprium monasterium. Fratrem. 51. tomo 2.
Legatis apostolicis pro episcopo Maguntino. Dominus 115
Lothario Imperatori. Lothario 65
Eidem. Miror 65
Ludouico regi Francorum. Eximio. 28
Eidem. Libenter 91
Eidem. Scit Deus. Ibid.
Eidem. Ludouico 94.

Eidem.

Index in appendicem posteriorum.

Eidem. Volui ego. 111
Eidem. Ludouico. 106
Ludouico iuniori regi Francorum. Si totus. 73
Eidem. Si homo. 115
Eidem pro ipsius infirmitate solicito. In literis. Ibidem.
Machabæorum, cur festum celebratur. Quæris. 118. to. 2
Et respondet epistolæ nonagesimæ octauæ.
Matthæo legato. Fuit quidam. 16
Mathildæ reginæ Anglorum. Illustrissimæ. 126
Mediolanensibus. Suis. 64
Monacho Adæ. Tua mihi. 7
Eidem. Si maneres. 8
Monacho Alardo. Dilecto filio. 123
Monacho Drogoni. Quam non. 19
Monachis Alpensibus. Bonus pater. 66
Monachis de Tribus fontibus. Quod nondum. 34
Monachis ecclesiæ sancti Bertini. Dilectissimo. 125
Eidem. Vniversis. Ibidem.
Monachis Flaviacen. Domino. H. 32
Eisdem. Modestiæ. 33
Nouicijs apud Mediolanum conversis. Charissimis. 64. to. 2
Ogerico canonico regulari. Totis. 45.
Eidem. Omitto. 46. tomo 2
Eidem. Indignaris. 47
Eidem breves. Ibidem.
Parentibus Heliæ monachi. Sola. 56. to. 2
Patriarcha Hyerosolymorum. Patriarchalibus. 75
Petro Bizuntinensi. Peregrinationem. 86
Petro diacono cardinali. Domino venerabili. 15
Eidem. Cum totum. Ibidem.
Eidem. Tempus est. 16
Petro presbytero cardinali. Charissimo domino. 15
Philippo ecclesiæ Turonen. electo. Doleo. 69
Pisanis. Pisanis nostris. 63
Reginæ Hierosolymorum. Audierunt. 88. to. 2
Eidem. Dilectæ. 113
Roberto nepoti suo. Satis. 2
Rogerio regi Siciliæ. Longe. 88
Eidem. Si me quæritis. 89
Eidem. Habetis. Ibidem.
Rolando cardinali, & cancellario. Domino. 113
Romanæ curiæ, Dominis, & patribus episcopis. 97
Romanæ curiæ quando abbas sancti Anastasii electus fuit in Papam Eugenium. Dominis et patribus reverendis cardinalibus. Ibidem.
Romano, Romanæ curiæ subdiacono. Bernardus. 52
Romani, discedentibus ab Eugenio. Nobilibus. 100
Rorgoni de Abbatis villa. Viro. 126
Sanctimoniali cuidam. Magnum. 57 tomo 2
Sanctimoniali de monasterio beatæ Mariæ Trecensis. Relatum 58
Santiæ sorori imperatoris Hispaniæ. Quod factis. 115
Simoni filio Castellani Cameracen. Cognoscens. 78
Situatio Clarevallis. Situm Clarevallis. 300
Sophiæ virgini. Bernardus. 56
Tholosanis post reditum suum. In aduentu. 100. to. 2
Thomæ de sancto Audomaro. Charissimo. 54.
Thomæ præposito de Beruerla. Thomæ. 52
Vniversis civibus Mediolanen. Vtex. 64. to. 2
Vuillelmo cuidam. Nuncium. 50

INDEX IN APPENDICEM posteriorem.

Abbati quam periculosum esse statum suum. 494. e to. 2
Absentia Iesu Christi diligentibus eum magnum dolorem generat. 409. 2 tomo 2.
Acies inter Hierusalem, & Babyloniam ordinatæ. 406. k to. 2
Ad patrem uado, ut genus humanum &c. 425 tomo 2
Adulatio summo studio euitanda est. 428. i to. 2
Amator Dei ex corde perfecto non sapit alta. 435. c to. 2
Amen hebreum est, & in se quasdam continet significationes diuersas. 420. h to. 2
Amor triplex. 419 e to. 2
Amor bonus. Ibidem.
Amor malus. Ibidem.
Amor mediocris. Ibidem.
Amor mundi & amor Dei valde aduersantur inter se. 422 i to. 2
Anima quæ sola peccatrix esse dicitur. 422. d to. 2
Anima illa felix est quæ gemit & luget quotidie absentiam Christi saluatoris sui. Ibid.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anima in tentatione posita qualiter resistit tentationi 427.a to.2
Apud Deum secura sunt omnia 410.d to.2
Aqua quæ à Iesu Christo in pelum mittitur, spiritus, spiritus sanctus est 413.g to.2
Amicus magis est homini Deus, quàm ipse sibi est 405.g to.2
Apostolos baptizatos esse innuitur in illis uerbis, qui lotus est, non indiget nisi ut peces lauet, sed non legimus ubi 414.b to.2
Atrium Hierusalem. 411.h to.2
Auarus nimis est cui non sufficit Christus 425.l tomo 2

B

Bellatrix egregia uirgo Maria uocatur serpentis antiqui 404.i to.2
Bethleem ubi Christus paruulus & pauper nascitur, bonæ uitæ est inchoatio 409.h to.2
Bonitas Christi in uulnis Simeonis consideranda est 410.d t.2

C

Charitas multiplex uocatur 418.g to.2
Caro & sanguis Christi testimonium de suâ dilectione omnibus reddunt 432.K to.2
Cœna Iesu Christi cum apostolis passionem significat 413.K to.2
Charitas nos in Deo, & Deum in nobis manere facit 427.d t.2
Charitas uera quid nobis precipiat 432.h to.2
Cibum mentis non uentris in mensa domini inueniatur 412.a to.2
Contemplationis uis 428.k to.2
Contemplationis genera multa, ac spiritualium uisionum 410.c to.2
Cor nostrum quomodo Deo detur 415.l to.2
Cor nostrum nihil dignius facere potest, quàm factori suo se reddere 415.l to.2
Cor hominum quid uigilare debet 405.d & seq.
Contritio cordis quàm Deo grata sit 411.f to.2
Creatura quantum diligi debet 422.d to.2
Creatori minimè placere possumus, nisi prius nobis ipsis displicemus 433.e to.2
Christus quare in passione turbetur 415.l t.2
Christus mori timuit ut nos Christiani non timeamus 414.c to.2
Christus quare nos dilexit in morte. Ibidem d
Christus sine modo nos dilexit. Ibidem.
Christus magis de morte traditoris Iudæ dolet quàm de passione suâ 415.m t.2
Christus maiora per suos fideles operatur quàm dum in carne uiueret 421.i to.2
Christus quare differt nobis auxilium. Ibidem K
Christus bonis tantum post resurrectionem apparuit 422.g to.2
Christus dicit & docet quod ipsa trinitas dicit & docet 424.h to.2
Christus post sanguinis effusionem accepit corporis immortalitatem 414.d to.2
Cubiculum cordis nostri quasi in speluncam ingredi debemus 410.m to.2
Curare debemus nihil præter deum 423.m

D

Daud manu fortis producit aciem uirtutum contra Nabucdonosor 406.k to.2
Deprecatio ad gloriosam uirginem Mariam 404.b tomo 2
Deus est omne quod quærere possis 405.f to.2
Deus ipse pro nobis rogat secundum quod homo, quando nos facit se rogare Deum, tunc enim patrem rogat pro nobis cum nos illum rogamus unum cum patre deũ esse credentes 421.b t.2
Deus uenit ad hominem subueniendo, illuminando, implendo 423.c to.2
Difficultas nulla ibi apparet ubi est charitas 432.i tomo 2
Deus semper ubique totus est, ubicunque fueris sine ipso male eris, & male tibi erit: & ubicunque fueris cum ipso bene eris, & bene tibi erit 405.f to.2
Dilectio Dei non quærit ueflem, sed nostram mentem, nec quærit opinionem, sed tantum bonam actionem 421.a tomo 2
Dilectiones Christi duæ sunt 432.k to.2
Dormire in homine spiritus Dei quid 404.a to.2
Domus Dei patris est ipsa prædestinatio & præscientia eius 409.a to.2
Dignitates multæ in uita æterna sunt, quia ibi alia claritas solis, alia lunæ, alia stellarum Ibidem.
Diligere Deum ex toto corde, ex tota mente, et omni anima, & omnibus uisceribus nostris, et hoc tantum quærit 414.d to.2
Diligere Deum quid. 432.l to.2

E

Væ filij qui sunt 436.h to.2
Eleemosinam cum paupere suscipit Christos. 415.k to.2

F

Fides distinguitur per diuersas proprietates 426.i to.2
Flores tres miramur in beata uirgine Maria 403 g tomo 2
Felix est quem pater & filius & spiritus sanctus diligit Deus 423.b to.2
Fons hædi dicitur pœnitentia uel baptism. 427.l t.2
Forma humilitatis & reuerentiæ pueris data, ut in medio seniorum taceant ut audiant, interrogent ut discant 427.d to.2

Forma data ecclesiæ seruandi necessaria 416.g tomo 2
Fructus carnis. 405.c to.2

G

Gallus antequam cantet exponitur 419.l t.2
Gloria prima & secunda, prima uirtutis, secunda beatitudinis 434.m to.2
Gradus duodecim humilitatis. 406.b & seq.

H

Heremi commendatio 434.h i t.2
Hortus deliciarũ nobis est uterus beatæ Mariæ uirginis 403.g to.2
Hortus conclusis est beata Maria 403.g t.2
Homo in quanta miseria positus sit 404.m tomo 2
Homo quanto magis ad mundum accedit, tanto longius a Deo recedit. Ibidem
Homo totus sibi displicere debet, ut summo Deo placere possit 404.b to.2
Homo quicquid sine Deo facit, totum est malitia, & uanitas, quia nihil est bonum sine summo bono 404.a to.2
Homo semper sit memor omnium quæ præcepit Deus 406.c to.2
Homo semper a Deo uidetur, & ab angelis facta sui illi renunciantur. Ibidem.
Homo operari non cesset quod sibi expediat in eternum 415.h to.2
Homo secundum suum laborem mercedem habebit Ibidem.

I

Ignis consumens quis 403.f to.2
Ierusalem ad quam dominus ascendit est cœlestium secretorum contemplatio 409.g to.2
Iesus natus in Bethleem, latet in Aegypto, nutritur in Nazareth quid 407.k to.2
Iesus Hebraicè, Latinè saluator interpretatur 412.c to.2
Iesus Christus semel mortuus est. Ibidem.
Iesus Christus in quibus clarificatus est 417.k tomo 2
Iudæi panem intinctum comedunt 416.b to.2

L

Labor illi nullus est, ubi uerus amor est 432. tomo 2
Lætitia Iudæorum uertetur in luctum 412.c t.2
Latera scalæ Iacob. 406.b to.2
Laudes uteri beatæ Mariæ uirginis 403.g to.2
Linteo exterfit, quid significet 413.k.to.2
Loculi & Marsupia foueæ diaboli sunt 413.f tomo 2
Loculi mentis. Ibidem.

M

Malum proditionis bonum redemptionis nostræ fecit 413.g to.2
Mansiones duę domini 424.g to.2
Marsupium murmurationis, detractionis, &c. 413.f to.2
Manere in Deum quomodo 410.a to.2
Manus sui corporis edocta frequenter palpat dolorem 419.i to.2
Manere aliud est in illo, aliud cum illo, aliud iuxta eum, aliud longe ab eo 429.a to.2
Meditari de gestis Iesu Christi in duodena ætate 407.i to.2
Mittentis non missi auctoritas in misso commendatur 415.i to.2
Monachus non interrogatus loqui minime debet. Ibidem f g
Monachi indicia si diligit creatorem suum 423.a to.2
Monachus uerus quas conditiones habere debet 433.a tomo 2
Mos Iudæorum ascendentium ad templum ad diem festum, uiri seorsum à mulieribus, ne forte aliquid coinquinationes subrepetet 408.a tomo 2
Mos & consuetudo Iudæorum quare diem Paschæ solemnem haberent 414.b to.2
Mundus pluribus modis dicitur 422.h tomo 2
Multi sunt qui domini mandata habent, & ea minime tenent. Ibidem.i
Multi in stadio mandatorum Dei currere incipiũt 430.f to.2
Moyses uerus. 412.b to.2

N

Natura omnes æquales sumus, eadem conditione exituri sumus 415.k to.2
Nazareth, ubi Iesus nutritur, uirtutum est exercitatio 409.g h to.2
Nemo uenit ad patrem nisi per me, exponitur 429.e tomo 2

O

Obseruatio & custodia mandatorum Christi probat dilectionem Dei. 423.m to.2
Omnis qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur, exponitur 406.a t.2
Opiniones diuersę de anima Iesu Christi. 409.f tomo 2
Orphani Græcè, latinè pupilli 422.g to.2
Ossa eorum dispicat Deus qui hominibus placent 404.b tomo 2
Quis centesima quæ sit. 425.d to.2

P

Panis intinctus significat fictionem Iudę 416.a tomo 2
Panis intinctus multipliciter accipitur in sacra scriptura. Ibidem b

Parce non seminat qui parum habens parum largitur 427.b to.2
Parentes semper plus amant filios paruos quam magnos 403.f to.2
Passio Iesu Christi est peccatorum nostrorum uera purgatio 413.k to.2
Pauperem ex quacunque causa abhorrere non debemus 415.k to.2
Paracletum alium dabit uobis, exponitur 321.b tomo 2
Paracletus dicitur aduocatus, uel consolator. Ibidem.
Paracletus quem mittet pater, &c. exponitur 424.h to.2
Pasca interpretatur transitus 442.b t.2
Pax domini Iesu Christi qualis sit 425.m to.2
Pax mundi 425.a t.2
Pacis definitio. Ibidem.
Peccatrix Magdalena locum tutum mundo ostendit 411.f to.2
Peccata quippe nostra diuina seueritas nequaquam multa remanere permittit 427.a tomo 2
Perturbationes duę carnis & spiritus 415.l
Perfectio seruorum Dei. 405.i tomo 2
Petitio nostra, qualis esse debet 421.k to.2
Petrus magno timore percussus propter immensam humilitatem Iesu Christi 413.l to.2
Portæ Hierusalem. Ibidem h
Possibilitas amandi communis est cuilibet 430.k tomo 2
Peluis qua usus est Iesus Christus ad lauandos discipulorum pedes, ecclesia interpretatur 413.i to.2
Potentia nulla Deum turbare potest 410.d to.2
Prędestinationis nonnulla declaratio 419.a tomo 2
Prælati qui cathedram regiminis tenent, uideat unusquisque, si exemplum Iesu Christi tenent. 414.e to.2
Paradisus Dei uerus quis 403.g to.2
Potentia Christi in uultum igneum in uendentes & ementes in templo consideranda est 410.d tomo 2
Probatio dilectionis est exhibitio operis 423.a tomo 2
Prodigus filius 408.l t.2
Propter omnia, quę occurrunt nobis dimittimus Deum, & idcirco omnia dimittunt nos 404.a tomo 2
Proximus nostter qualiter diligendus sit 418.e tomo 2
Proximos nostros cum diligimus sicut nos 432.m tomo 2

Qui uias beatæ mariæ uirginis insectatus fuerit non ambulabit in tenebris, sed lumen uitę inueniet, 403.i to.2
Qui non fleuit quando erat tempus flendi, æterno luctu lugebit. sed sine fructu 405.e tomo 2
Quicquid filius Dei habet per naturam, filius hominis habet per gratiam 417.k to.2

R

Religionis erga Deum commendatio 434.g t.2

S

Sacerdotes mali Iudæ Scharioti comparantur 415.g to.2
Sapientia sola uincit malitiam 405.i t.2
Scala Iacob. 406.b to.2
Scala Iacob, exponitur 418.c to.2
Schariotis a uico unde ortus est, alio nomine maroris siue mala mors 412.e t.2
Semita charitatis est non solum diligentem diligere, sed etiam odientem non minus quam seipsum, sed sicut seipsum 433.a tomo 2
Senes stupent, iuuenes Iesum in ætate xij. annorum admirantur 408.a to.2
Sermo quem audistis non est meus, exponitur 424.e f to.2
Simon dicitur obediens 412.e to.2
Si ego laui pedes uestros, per pulchra expositio 414.e to.2
Sperare sine meritis non spes, sed præsumptio dici debet 412.d to.2
Spiritus sanctus uisitans miseram animam, septiformem gratiam suam infundit 405.b tomo 2
Spiritus sanctus in anima septiformem beatitudinem ædificat per spiritum timoris, faciens beatos pauperes spiritu. Ibidem.i
Spiritus Christi odit amatorem mundi 422.c tomo 2
Ita uult amari ut nihil aliud præter ipsum ametur Ibidem.
Stadium nostrum est obseruantia Dei 432.j tomo 2
Stadij finis nostri est charitas. Ibidem
Subiractio cibi & potus corpori nostro ferit cupidinis arcus, optimum remedium omnibus 431.a tomo 2

T

Talis studeas uiuere qualis affectas in extremo iudicio inueniri 435.e f.2
Thomas qui dicitur Didimus, id est dubius uel dubitans 420.d to.2
Totus homo sibi displicere debet, ut summo Deo placere possit 404.b to.2

Tradere

Tradere dominum, uendere deuendit dominum qui a se illum alienat 409.f t.2
Turtur auis castissima & solitaga 410.l to.2
Tutius est audire quam dicere, erudiri quam erudire 435.c to.2

V

Verba domini quam dulcia sint diligentibus illum 424.i to.2
Veritas non sine periculo prædicatur 414.b tomo 2
Væ homini est & erit, quia quæ sunt mundi mundo reddit, quę uero Dei sunt Deo non reddit 405.c to.2
Via peccatorum quare prosperatur 410.b to.2
Vigor naturæ conseruandus est in assumendis alimentis, & non est sequendus appetitus illecebrosæ gulæ 409.m t.2
Vineæ domini uniuersalis ecclesiæ, uiolæ humilitatis 403.g to.2
Virtutes quatuor cardinales 408.i to.2
Verum uirginis Mariæ uelut templum Dei uiui mundus ueneratur 403.f to.2
Viris spiritualibus quę maxime congruunt 411.i to.2
Vitæ solitariæ commendatio 434.g to.2
Viuo & uos uiuetis sic exponitur 418.g to.2
Vtilitas propria proximorum utilitati aliquando postponenda est 432.k t.2

INDEX CAPITVLORVM.

De precatio & laus elegantissima ad gloriosam beatam uirginem. 403
De miseria humana, sermo. 404
De pugna spirituali, sermo iii. 406
Ex regula beati patris Benedicti de humilitate. 406
Gradus duodecim humilitatis. Ibidem.
Homilia infra octauam Epiphanę. 407
Prologus sermonum in cœna domini. 412
Sermo secundus in cœna domini 413
Sermo tertius in cœna domini. 415
Sermo quartus in cœna domini. 417
Sermo quintus in cœna domini. 418
Sermo sextus in cœna domini. 419
Sermo septimus in cœna domini. 420
Sermo octauus in cœna domini. 421
Sermo nonus in cœna domini. 422
Sermo decimus in cœna domini. 424
Sermo undecimus in cœna domini. 427
Sermo duodecimus in cœna domini. 427
Sermo decimustertius in cœna domini 431
Sermo decimusquartus & decimusquintus in cœna domini. 432 & 433
Sermo deuotissimus in parasceue. 433
Epistola ad quendam. 434
Meditatio deuotissima super Salue regina. 435
De undecim oneribus, sermo. 437

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

INDICVLVS OPERVM B. BERNARDI CLARAEVALLIS ABBATIS PRIMI, QVORVM SERIES Duplex est.

Priorem obtinent quæ illius γνήσια sunt & legitimi partus; posteriorem eâ, quibus de auctore non iniuria hactenus controuersum est, etiamsi bona horum pars salutarem admodum doctrinam re ipsa promittat, quæ item nomen sui præferunt auctoris. ceu sunt sermones Gilleberti. 48. in partem Canticorum desideratam, aut certè ποιευδεπίγραφα, ἐξ. Per nos interim cui uis licebit suo de his frui iudicio.

VÆ citra ullam controuersiam sunt patris huius eximii, ac doctoris Bernardi, à folio 1. extenduntur adusq; fo. 53.

Sermones septē, qui de aduentu Domini sunt. fol. 1. a

His continenter subtexuimus homilias quatuor in illud Lucæ, Missus est angelus. folio 7. e

Proxime his ordine concurrunt reliqui sermones de tempore. fol. 16. d. & sequen.

In dedicatione ecclesiæ, sermones sex. folio. 129. l

Sermones septemdecim in explanationem psalmi, Qui habitat. fo. 134. k l. 135. m

Sermones de diuersis argumentis. fo. 156. k l. & sequen.

Sermones quatuor exhortatorii de altitudine cordis. fol. 188. e

Sermo protreticus ad milites templi, cõplectens capita 13. 191. m

Sermo item de conuersione ad clericos continens capita 31. 197. m

Sermones parui numero 66. 204. k

De donis spiritus sancti, tractatus, complectens septem capita. 223. c

Eiusdem B P sententiæ formandis moribus accommodæ. 224. k

Sermones in cantica 86. h. i. a. col. 1. fol. 136. se extendunt ad folium usque 2. tom. 2.

Morte præuentus non absoluit cœpta explanationem, cuius uicem de iu suppleuit non malus auctor D. Gillebertus abbas de Holandia in Britannia maiore, siue Angula, id que sermonib 48.

Epistola num. 35 fo. 2. to. 2. b

Libri quinque de cõsideratione ad Eugeniũ ex discipulo pontificem maximum. folio 127. k to. 2

De gratia & libero arbitrio, tractatus, folio 147. k. to. 2

De diligendo Deo ad Haynericum Cardinalem. 164. k. to. 2.

Duodecim gradibus humilitatis, & totidem superbiæ cum humilitate ἐναντίας pugnati, cum retractatione præuia. folio 171, i to. 2

Apologia eiusdem ad Gaulielmum abbatem. folio 180 f. to. 2

Dialogismus Petri cum domino Iesu, proponentis: Ecce nos reliquimus omnia. fol. 186. d. e. f. to. 2.

Quæ series altera complectitur, sunt hæc.

De uita solitaria ad fratres de monte Dei. folio 197. c. to. 2

Meditationes. 211. h. to. 2

De interiori domo. 218. d. to. 2

De ordine uitæ. 233. l. to. 2

Scala claustralium. 239 f. to. 2.

Formula honestæ uitæ fol. 242. l. to. 2. De hac quoque sub caldem totius operis non nihil admonimus. En habes. 248. co. 4 t. 2

No-

è S. Crucis cœnobio

Speculum monachorum 144. h to. 2

Sermones aliquot, qui adscribebantur Bernardo 244. a to. 2

Inter hos habes alterum sermonem de cœna Domini. 258. e to. 2

De conscientia liber proximè his subiungitur, qui antea excusus non fuerat. folio 293. h to. 2

Sermo de S. Andrea. 297 to. 2 alter item de S. Nicolao 299. to. 2 e S. Crucis collegio habita.

Hypographe, siue descriptio Clarævallis. Ibidem. 1

Epistola Bernardi Sylvestris. 301. ft. 2

Sermones Gillebetti in Cantica inseruimus in calce primi Tomi. 360. a t. 1

De lamentatione uirginis Mariæ. 304. t. 2

Doctrina B. Bernardi 305 a to. 2

Homelia de duobus discipulis euntibus in Eamus. 304. i to. 2

Secundum hæc, duplicem subiicimus appendicem. De priore admonuimus prima epistola quam habes fol. 312. to. 2 Ea continentur hæc.

è Sorbona.

Libellus de amore Dei. 312. b to. 2

Libellus de natura & dignitate amoris diuini 316. e to. 2

prius excusus.

Sermo de passione Domini. 324. k to. 2

Liber de passione Domini, super illud. Ego sum uitis uera, complectens capita 46. folio 328. i

è Carnutia.

Rhythmica oratio ad unum quodlibet membrorum Christi patientis, & à cruce pendentis 360. i to. 2

Iubilus in commemorationem dominicæ passionis, qui & rhythmica constat modulatione 362. i to. 2

Oratio rhythmica ad dominum Iesum Christum, eiusque uirginem matrem. folio 363. b to. 2 76.

Prosa rhythmica modulatione excurrens, in laudem dominicæ natiuitatis 364 g t. 2

Confessionis priuatæ formula. Ibidem.

Ad sororem modus bene uiuendi 365. c t. 2

Te conscientia libellus alter 369. c to 2

En huic quam primi dedimus, apprimimus & alteram ab exemplo uno Venetæ editionis superiore anno emissæ partim desumptam, partim corrogatam ex archiuis Cartusiæ, a cœlestinorum Parisiensium, & in publicum usum expromptam. Vtrãque appendicem sedulò recognouit, & pro cuiusq; loci ratione, annotatiunculis ceu stellulis illustrauit Hodefridus Tilmannus Cartusię Parisien. monachus. Has uerò postrema appendice continetur.

Ad gloriosam virginem Mariam deprecatio 403. b to. 2

De miseria humana 404 m t. 2

De pugna spirituali sermo tertius 406. k t. 2

De Duodecim gradibus humilitatis ex regula D. Benedicti 406 a t. 2

Sermo in dominica infra octauam epiphaniæ 407. h to. 2

In cœna domini sermones fol. 412. m to 2

Homilia super uerbis domini, Simile est regnum cœlorum homini negociatori, &c. folio 433. f to. 2

Epistola ad quendam, quid a nobis requirat Deus insinuans 434 l to. 2

Super Salue regina meditatio 435. e to 2

In aduentu domini de undecimo neribus sermo 437 f to. 2

Horum operum calci subiecimus, Coronidis uice, uitam imprimis Sancti Malachiæ episcopi, auctore B. Bernardo: de in eadẽ opera, per præsum attexuimus & huius eximi doctoris uitam quinq; comprehensam libellis. Primi auctor scribitur Gaufredus is, qui ex abbate S. Theodorici, se in disciplinam monasticam dedidit Signiacĩ, aut quod alii malunt, in Clarauallẽ sub S. uiri magisterio.

è Cœnobio cœlestinorum pariss.

FRATER FRANCISCVS Mauroy Clareuallensis.

Ad lectorem Epigramma.

MYstica de sanctis excerpere sensa libellis,
Qui cupis, & sensus noscere præcipuos:
Quos sacra consueuit scriptura tenere secretos.
Nec nisi diuinis enucleare uiris:
Huc tentans celeri uelox accurrere gressu,
Comperies sub to talia quæque tibi
Si quoq; de clara dubitans uirtute, moueris
Vt tete solides: en tibi consilium.
Consule Bernardum. Bernardus, quæ dubitasti
Certa tibi tradit, si sua scripta legis.
Nam latebrosa nimis, & quę fuscata uidentur,
Aut digesta minus, clarificare solet.
Hunc tibi prestituas certis quandoque diebus
Optime uoluendum: tunc tibi proficies.
Quicquid enim dicas, est is, cui nemo secundus
Vita, doctrina, religione, modo.
Eloquio pollet, pollet pietate, sagaci
Non minus ingenio, simplicitate magis.
Fęlices nimium, quos sancti corpus honorat
Clareuallenses, si bene perspiciant.
Illic quæ tractas spirante uolumina sancto
Nomina conflauit maximus ille pater.
Hos tu præseruans duris Bernarde periclis
Fac cera maneant religione uiri.
Fac nullæ moueant horum præcordia lites,
Omnia corrumpat iurgia, uerus amor.
Fac sua contineant cum casta corpora mente:
Contemnantq; leues orbis inanis opes.
Ad te iam rediens o lector, quæso sequenti
Nostro non segnis credito consilio.
Bernardum cebro legites: semperq; profunda
Mente notes sancti dogmata sancta uiri.

EPIGRAMMA AD LIBRVM.

INunc, & tandem totum Bernarde per orbē
Protinus exilias: ne tua fama cadat.
Diuinasq; tuis sermonibus exprime leges:
Crimina fac homines deseruisse uelint
Vade precor, cunctis Bernarde legare suauis:
Flecte ad uirtutes pectora dura pias.
Tu quēcunq; iuuat sanctos cognoscere patres:
Bernardum relegas inclyta scripta colens.
Rigida iamdudum feruescet amore uoluntas:
Et mens doctrinæ dulcia mella feret.

EPIGRAMMA IOANNI Egidij Nucerien. ad Librum.

IPede præcipiti totum Bernarde, per orbem:
Horret adire tuos lingua canina libros.
Hæc tua magnificas monumēta ferātur in urbes
Ne pereat turpi candida fama situ.
Postulat hoc grauium prudentia clara uirorum:
Quos trahit ad superos mens generosa lares.

CARMEN ENCOMIASTICVM in uitam & obitum

B. Bernardi Clareuallensis cœnobii primi Abbatis, ex viij. fastorum de diebus sacris.

F. Baptistæ Mantuani ordini Carmelitanī facilè Antistitis depromptum.

BErnardi lux festa uenit celeberrima Belgis.
Belga fuit, sex germanos unamque sororem
Traxit ad obsequium Christi. Deus omnibus unum
Inspirauit opus uitę genus unum.
Mater adhuc prægnans uidit p somnia, crebris
Se gestare utero catulum latratibus aerem.
Sic Deus ostendit, uenturi qualia partus
Ora, & corda forent, contra genus oē malorū.
Ipse pudicitiam coluit muliebra passus
Bella tamen Iuuenis, roseo quia candidus ore.
Corda paroxysmis grauibus torquebat, & igne
Quo uenus accendit teneras mœsta medullas.
Cum peteret Celtas, & nox iam pallida cœlū
Clauderet, hospitium subiit: temeraria noctu
Hospita sopito Iuueni petulanter adhæsit
Admouitque latus lateri, scelus ille repente
Horruit, & magno sociis clamore uocatis
Nequitiam facto uicit terrore furentem.
Ingens forma malū, quo nulla nocentior herba
Per iuga Thessaliæ legitur, per Phasides arua.
Tradidit ingenium sacris sermonibus, omne
Quod docuit Christus, qđ pdixere Prophetæ,
Quod didicit Moses pauchæo in uertice, secū
Assidue meditans siue præceptoribus ullis
Sciuit, & idcirco syluas habuisse magistras
Se dicebat, inops uixit. sed munda uolebat
Vestimenta, situm damnas, sordemq; perosus.
Id curæ quod uulgus habet pro corpore, solam
Transtulit ad mentē uitiorū accerrimus hostis.
Si populis certamen erat, discordia regnis

Ber-

Bernardus pacator erat, legatus ad urbes
Ibat, & ad reges odium fracturus, & iram
Munere fungentem tali uidere Alemani,
Videre insubres quondam, uidere Aquitani:
Si quando in dubijs nutabant pectora rebus.
Ipse erat interpres ducens mortalia corda
De tenebris ad lumen, uti solet ignea lampas
Longinqua de turre micans adducere noctu
Turbine iactatos secura ad littora nautis.
Prodigijs, quod uix nume. cōprehēdere fas est
Claruit, occultas hominum cognoscere curas,
Pellere auernalles genios, curare iacentes
In languore potens, ideoq; impleuerat orbem
Fama uiri, nomenq; uolans pelegrina per ora.
Sexdecies fundasse decem Cistertia tecta
Dicitur, vnius ualuit prudentia tantum.
Sacra igitur meritis huius vigesima tanti
Est aurora patris, qua sese in summa recepit
Limina supremi quod continet omnia, Cęli.

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. BERNARDI
CLARAEVALLENSIS COENOBII ABBATIS PRIMI SERMONVM OPVS.

De Aduentu Domini, & sex circunstantijs eius.

SERMO PRIMVS.

HODIE, fratres, celebramus aduẽtus initium cuius utiq;, sicut & cæterarũ solẽnitatum, nomen quidem celebre satis, & notũ mũdo sed ratio nominis forte nõ ita. Infelices. n. filii Adã, omissis ueris & salutaribus studiis, caduca potius, & transitoria quærunt. Quibus assimilabimus homines generationis huius; aut quibus cõparabimus illos quos uidemus à terrenis & corperalibus consolationibus auelli, separariq; nõ posse? Profecto similes sunt his, B qui submersi periclitãtur in aquis. Nimirũ uideas eos tenentes tenere: nec ulla ratione deserere quod primũ occurrerit manib. quic quid sit illud, licet tale sit aliquid, quod omninò prodesse nõ possit; ut sunt radices herbarum cæteraq; similia. Nã, & si qui ad eos fortè ueniant ut subueniant, nonnunquã solent apprehensos inuoluere secũ, adeò, vt iã nec sibi, nec illis auxiliũ ferre præualeãt. Sic pereũt in hoc mari magno, & spatioso; sic pereunt miseri, dũ peritura sectantes omittunt *Ioan. 8.* solida: quibus apprehensis emergerẽ & salua- *Mat. 11* re possent animas suas. Neq; enim de uanitate, sed de ueritate dicitur: Cognoscetis eam & liberabit uos. Vos igitur, fratres, quibus tã quã paruulis reuelat Deus, quæ abscondita sunt à sapientibus & prudentibus, circa ea, quæ uere salutaria sunt, sedula cogitatione uersamini; & diligenter pensate rationem aduentus huius; quærentes nimirum, qs sit qui ueniat, undè, quò, ad quid, quando, & quà. Laudabilis sine dubio curiositas ista est & salubris: neq; enim tam deuotè Ecclesia uniuersa præsentem celebraret aduentum, nisi lateret in eo magnum aliquod sacramẽtum. Primo igitur loco cum Apostolo stupente & admirante intuemini & uos, quantus sit iste qui ingreditur: ipse enim est secũdum Gabrielis testimonium altissimi filius, *Luc. 1.* ac proinde coaltissimus ipse. Neque enim fas est Dei filium degenerem suspicari: sed æqualis fateri necesse est altitudinis, & eiusdẽ penitus dignititatis. Nã & filios principũ principes, & filios regum reges esse, quis nesciat? Veruntamen quid sibi uult, quod e tribus personis, quas in summa Trinitate credimus, confitemur, & adoramus, non pater, non spiritus sanctus aduenit, sed filius? Minimè quidẽ ego id factum arbitror sine causa. Sed quis cognouit sensũ domini aut quis C consiliarius eius fuit? Neq; enim sine altissi- *Ro. 11.* mo trinitatis consilio factũm est, ut filius aduenire. Et si consideramus exilij nostri causam fortassis aduertere possum' uel ex parte, quam congruũ fuerit à filio nos maximè liberari. Lucifer enim ille, qui mane oriebatur, pro eo quod altissimi similitudinẽ usurpare tentauit, & rapinam arbitratus, est esse æqualem Deo quod utiq; filu est præcipitatus illico corruit; quoniã zelauit p filio *Ro. 12.* pater, & opere dixisse uidetur Mihi uindicta & ego retribuã. Continuo uidebã Sathanã tanquã fulgur cadentẽ de cœlo. Quid tu *Luc. 10* igitur superbis terra & cinis? Si superbientibus angelis Deus non pepercit: quãto magis tibi putredo & uermis? Nihil ille fecit, nihil operatus est: tantũ cogitauit superbiã, & in momento, in ictu oculi irreparabiliter precipitatus est; quia iuxta euangelistam: in ueritate non stetit. Fugite superbiam fratres mei *Ioan. 8* *Eccl. 1*

(quæso) multum fugite: Initiũ omnis peccati superbia: quæ tam uelociter ipsum quoq; syderibus cunctis clarius micantem, æterna caligine obtenebrauit Luciferum: quæ non modo Angelum, sed Angelorum primum, in diabolum cõmutauit. Vnde & protinus inuidens homini, quam cõceperat in semetipso, in eo peperit iniquitatem, suadens ut lignũ uetitum gustans, fieret sicut Deus, sciens bonum & malum. Quid enim polliceris, quid promittis miser cum filius altissimi scientię clauem habeat; imo: & ipse sit clauis Dauid,
Apo. 3. qui claudit & nemo aperit? In eo sunt om-
Colo. 2. nes thesauri sapientiæ & scientiæ abscondi-
ti: tu ne eos ut homini præstes, inique furaberis? Videtis, quia uere iuxta domini sententiam; mendax ille est, & pater eius. Nam
Io. 8. & mendax fuit dicens: Similis ero altissimo:
Esa. 24. & mendacij pater, cum in hominem quo-
Gen. 3. que uenenatum suæ falsitatis seminarium
Ps. 49. effudit, dicens: Eritis sicut Dij. Tu quoque ò homo, si vides furem curris cum eo?
Isa. 1. Audistis fratres, quid hac nocte lectũ est in Esaia, dicente domino: Principes tui infideles: uel ut alia trãslatio habet, inobedientes, socij furum. Reuera enim Principes nostri Adam & Eua, principia nostræ propaginis, inobedientes & socij furum: qui quod filij
E Dei est, serpentis, imo diaboli per serpentẽ consilio subripere tentant. Nec dissimulat iniuriã filij peter (pater enim diligit filium,) sed continuò, & in ipsum hominem vindictam retribuit, & aggrauat super nos manum suam. Omnes enim in Adam peccauimus, & in eo sententiam damnationis accepimus omnes. Quid agat filius videns pro se zelare patrem, & nulli penitus parcere creature? Ecce, inquit, occasione mei creaturas suas pater amittit, altitudinem meam primus Angelus affectauit, & populum, qui sibi crederet habuit: sed continuò patris zelus grauiter uindicauit in illum, percutiens eum pariter cum omnibus suis plaga incurabili, castigatione crudeli. Scientiam quoque quæ uilihominus mea est, surripere homo uoluit, & ne illi quidem misertus est, nec pepercit oculus. Nunquid de bobus cura est Deo? Duas tantũ fecerat nobiles creaturas,
1. Cor. 9. rationis participes, capaces beatitudinis; Angelum videlicet, atq; Hominem: sed ecce propter me angelos perdidit multos, homines uniuersos. Ergo ut sciant, quia & ego diligo patrem: per me recipiat quos quodammodo propter me amisisse uidetur. Si propter me tẽpestas hæc orta est, ait Ionas, tollite *Ionæ 1.*
me, & mittite in mare. Omnes inuident mihi. Ecce uenio & talem eis exhibeo memetipsum; vt quisquis inuidere uoluerit, quisquis gestierit imitari, fiat ei æmulatio ista in bonum. Noui tamen in affectum malitiæ & nequitiæ trãsire Angelos desertores, nec ex ignorantia aliqua, seu infirmitate peccasse, ideoque perire necesse est, pœnitere nolentes. Patris enim amor, & honor F
regis, iudicium diligit. Propter hoc enim & ipse creauit homines ab initio, qui supplerent locum illum, & ruinas Hierusalem restaurarent. Sciebat enim nullam Angelis pa
Esa. 16. tere redeundi uiam. Nempè nouit superbiam Moab, quòd superbus est ualde: & superbia eius, pœnitentiæ remedium non admittit, ac per hoc nec uenit. At uerò hominis uice nullam postea condidit creaturam, innuens ex hoc ipso redimendum ad hucho minem: quippè quem supplantauit aliena malitia, ideoque prodesse ei potest charitas
Gẽ. 40. aliena. Ita domine obsecro, complaceat tibi ut eruas me; quoniam ego infirmus sum. Quoniã de terra mea furtim sublatus sum, & hic innocens in lacum missus sum. Non penitus quidem innocens, sed quantum ad eum qui me seduxit, innocens aliquatenus. Mendacium mihi persuasum est domine: ueniat ueritas, ut possit falsitas deprehendi; & cognoscam ueritatem, & ueritas liberabit me; si tamen deprehensę falsitati penitus renunciauero, & cognitæ adhę sero ueritati. Alioquin non humana erit tentatio, nec humanum peccatum; sed obstinatio diabolica. Nam perseuerare in malo diabolicum est; & digni sunt perire cum illo quicunque in similitudinem eius permanent in peccato. Ecce fratres audistis quis sit qui ueniat: considerate iam unde veniat, & quò. Venit utiquè de corde Dei patris in uterum Virginis matris: veniat à summo cœlo in inferiores patres terræ. Quid ergo? Nonnè & nobis in terra est conuersandum? Est; si tamen in ea perstitit ille. Vbi enim bene erit sine illo, aut vbi male esse poterit
Ps. 77. cum illo? Quid mihi est in cœlo, & à te quid uolui super terram? Deus cordis mei,
Ps. 72. & pars mea Deus in æternum. Nam & si ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala; si tamen tu mecum es. Nunc autem ut uideo, & ad terras, & ad ipsum quoquè descendis infernum; non tanquàm uinctus, sed tanquam inter mortuos liberã

ber: sicut lux quæ in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Vndè nec relinquitur anima in inferno, nec sanctum corpus in terra videt corruptionem. Christus enim qui descendit, ipse est & qui ascendit vt ad impleret omnia, de quo scri-
Act. 10. ptum est: Qui pertransijt benefaciendo, &
Psal. 18. sanando omnes oppressos à diabolo. Et alibi: Exultauit vt gigas ad currendam viam, à summo cœlo egressio eius, & occursus
Gelo. 3. eius vsque ad summum eius. Merito proindè clamat apostolus dicens, Quæ sursum sunt quærite, vbi Christus est in dextera dei sedens. Incassum laboraret erigere corda nostra, nisi collocatum in cœlis salutis nostræ doceret auctorem. Sed videamus iam quæ sequuntur. Nam & si materia quidem copiosa inuenitur & vberrima valde; sed angustia temporis tantam sermonis longitudinem non admittit. Considerantibus ergo quis veniat, magna omninò, & ineffabilis maiestas innotuit. Suspicientibus vndè veniat, grãdis planè patuit via, secundum eius testimonium qui prophetico præuẽtus
Esa. 30. H spiritu, Ecce, inquit nomen domini venit de longinquo. Porrò quo veniat intuentibus apparuit inæstimabilis dignatio, & penitus inex cogitabilis', quod in carceris huius errorem, tanta descendere dignata est celsitudo. Iam quis dubitet magnum aliquid in causa fuisse, vt maiestas tanta de tam longinquo, in locum tam indignum descendere dignaretur? Planè magnum aliquid, quia misericordia magna, quia miseratio multa, quia charitas copiosa. Ad quid enim venisse credẽdus est? Hoc nanque est, quod iuxta propositum ordinem oporteat iam perscrutari. Nec sanè laborandum est in hac parte, cum manifestè aduentus eius causam, & verba ipsius & opera clament. Ad quærendum quippè omem centesimam, quæ errauerat de mõtibus, properauit; & vt confiteantur manifestius domino misericordiæ eius, & mirabilia eius filiis hominũ, propter nos venit. Mira quærentis Dei dignatio, magna dignitas hominis sic quæsiti. In qua si gloriari voluerit, non erit insipiens: non quod aliquid esse uideatur tanquàm à seipso, sed quod tanti eũ fecerit ipse, qui fecit. Omnes. n. diuitiæ, omnis gloria mũdi, & quicquid in eo cõcupiscitur, minus est ad hanc gloriã: imò nec est ali
Iob. 7. quid in cõparatione eius. Domine, quid est homo, quia magnificas eũ, aut quid apponis erga eũ cor tuũ? Attamen velim nosse, quid sibi voluerit quòd ad nos venit ille, aut quare non magis iuimus nos ad illũ? Nostra. n. erat necessitas; sed nec est consuetudo diuitum, vt ad pauperes veniant; nec, si præstare voluerint. Ita est fratres, nos magis ad eum venire dignũ fuit. Sed duplex erat impedi I
mentum. nam & caligabant oculi nostri, ille *1. Tim. 6.*
vero lucem habitat in accessibilem; & iacentes paralytici in grabato, diuinam illam non poteramus attingere celsitudinem. Propterea benignissimus Saluator, & medicus animarum, descendit ab altitudine sua, & claritatem suam infirmis oculis temperauit. Induit se laterna quadam, illo utique gloriosso, & ab omni labe purissimo corpore, quod susceperit. Hęc est enim illa leuissima plane, & *Esa. 19.*
præfulgida nubes, supra quam ascendurum eum Propheta prædixerat, vt descenderet I Ægiptum. Tempus est iam, ipsum quoque considerare tempus, quo saluator aduenit. Venit enim (quod & vos credimus non late re) non in initio, nec in medio temporis, sed in fine. Nec incongrue factum est, sed uere sapienter dispossuit sapientia, vt cum magis esset necessarium, tunc primo ferret auxilium, pronos ad ingratitudinem Adæ filios non ignorans. Vere enim aduesperascebat, & inclinata erat iam dies, recesserat paulominus sol iustitiæ: ita vt exiguus nimis splẽdor eius, aut calor esset i terris. Nam & lux diuinæ notitiæ parua admodum erat, & abũdante iniquitate feruor refriguerat charitatis. Iam non apparebat Angelus, non loquebatur Propheta, cessabãt uelut desperatione uicti, præ nimia utique duritia hominum & obstinatione: at ego. ait filius tunc dixi, ecce uenio. Sic sic, dum medium silentium tenerent omnia, & nox in suo cursu iter perageret, omnipotẽs sermo tuus domine a regalibus sedibus venit. Quod & apostolus innuens aiebat: Quando venit pleni- K
tudo temporis, misit deus filium suum. Ni *Galat. 4.*
mirum plenitudo & abundantia temporalium, obliuionem & inopiam fecerat æternorum. Opportune ergo tunc aduenit æternitas, quando magis temporalitas præualebat. Nam vt cætera sileam, ipsa quoque pax temporalis illo in tempore tanta fuit, vt ad hominis unius edictũ describeretur universus orbis. Habetis iam & personam uenientis, & locum: utrunque id est, à quo & ad quem uenit: causam quoque & tempus non ignoratis. Vnum restat, uia scilicet per quam uenit, & hæc quoque diligenter re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quirenda: ut possimus sicut dignum est ei occurrere. Veruntamen sicut ad operandã salutẽ in medio terræ, uenit semel in carne uisibilis: ita quotidie ad saluandas animas singulorum in spiritu uenit & inuisibilis, si cut scriptũ est: Spiritus ante faciem nostrã
Thren. 4. Christus dominus. Et, ut noueris occultum esse spiritualem hunc aduentum, In umbra eius, inquit, uiuemus inter gentes. Propterea dignum est, ut si non ualet infirmus in occursum tanti medici procedere lõgius, saltem conetur erigere caput, & aliqua tenus assurgere uenienti. Non te oportet ò homo maria transfretare, non penetrare nubes, non transalpinare necesse est. Non grandis inquam, tibi ostenditur uia; usque ad temetipsum occurre Deo tuo: propè ẽ enim uerbum in ore tuo, & i corde tuo. Vsque ad cordis compunctionem, & oris confessionẽ occurre; ut saltem exeas de sterquilinio miseræ conscientiæ: quoniam indignum est il
L luc auctorem puritatis intrare. Et hæc quidem de eo aduentu dicta sunt, quo singulorũ mentes inuisibili dignatur illustrare præsentia. Libet autem & manifesti aduentus uiam considerare. Quoniam uiæ eius uiæ
Prou. 3. pulchræ, & omnes semitæ eius pacificæ,
Cant. 2. Ecce, inquit sponsa uenit is saliens in montibus, transiliens colles. Venientem uides ò pulchra, sed cubantem uidere ante non poteras. Dixisti enim: Indica mihi quem
Can. 1. diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes. Cubans pascit angelos in illas perpetuas æternitates, quos satiat uisione æternitatis, & immutabilitatis suæ, sed ne ignores te ò pulchra, quoniam mirabilis facta est uisio illa ex te, confortata est, & non poteris ad eam. Veruntamen ecce egressus est de loco sancto suo, & qui cubans pascit angelos ipse cœpit. ficque sanabit, nos & uidebitur neniens & pastus, qui cubans & pascens ante uideri non poterat. Ecce uenit hic saliens in montibus, transiliens colles. Montes & colles Patriarchas & Prophetas accipe, & quẽ admodum uenerit saliens, & transiliens in libro generationis lege; Abrahã genuit Isaac Isaac genuit Iacob, &c. Ex his mõtibus pro
Mat. 1. diit, ut inuenies, radix Iesse, unde iuxta prophetã: Egressa est uirga, & ex inde flos ascẽdit, super quem requieuit spiritus septiformis.
Esa. 11. Quod manifestius alio in loco aperiens idem propheta Ecce, inquit, uirgo cõcipiet & pariet filium, & uocabitur nomen
Esa. 7. eius Emmanuel, quod interpretatur nobiscum Deus. Quem enim prius florem, ipsum deinde Emmanuelem, & quam dixerat uirgam manifestius exprimens uirginem nomi
M nauit. Sed necesse est altissimi huius sacramẽti considerationem diei alteri reseruari. Digna est enim proprio sermone materia; præsertim quod in longum iam hodiernus sermo processerit.

In Aduentu domini. De uerbis Esaiæ ad Achaz Pete tibi signum. usque, Butyrum & mel. Sermo secundus.

AVDIVIMVS suadẽte regi Achaz Esaiam, petere signum a domino, si *Esa. 7.* ue in profundũ inferni, siue in excelsum supra. Audiuimus respõsionem eius, formã quidẽ habentẽ pietatis, sed non uirtutem. Propter hoc denique ab eo, qui intuetur cor, & cui confitetur hominis cogitatio, meruit reprobari. Nõ petam, inquit, & nõ tentabo dominũ. Elatus erat Achaz fastigio solij regalis astutus humanæ sapientiæ uerbis. Audierat igitur Esaias à domino. Vade, dic uulpi illi, petat sibi signũ a dño i profundum. Habet enim uulpes foueam, sed in infernum quoq; si descenderit, adest qui cõ *Vbi sup.* prehendat sapientes in astutia sua. Item. Vade, ait dominus, dic uolucri illi, petat sibi signum in excelsum supra. Habet enim uolucris nidum, sed & si in cœlum ascenderit, illic est qui superbis resistens propria calcat uirtute superborum & sublimium colla. Veruntamen dissimulat ille potestatis excelsæ seu incomprehensibilis profunditatis sapien
A tiæ quærere signum, & propterea signũ bonitatis & charitatis domui Dauid ipse dominus promittit, ut quos nec potestas, nec sapientia terruit alliciat saltẽ exhibitio charitatis. Põt tamen in eo quod ait in profundũ inferni, etiam charitas ipsa, qua maiorem nemo habuit, ut in infernum quoque pro amicis moriẽdo descenderet, nõ immerito desi gnari, vt præcipiatur Achaz uel in excelsum regnantis expauescere maiestatẽ, uel descẽdentis ad infernos amplecti charitatem. Molestus est ergo non solum hominibus, sed etiam Deo, quisquis nec maiestatẽ cogitat in timore, nec charitatem cũ amore meditatur. Prepter hoc, inquit, dabit dominus ipse
Esa. 7. uobis signum, in quo manifeste & maiestas & charitas innotescat. Ecce uirgo concipiet, & pariet filium, & uocabitur nomen eius Emmanuel,

Emanuel, quod interpretatur nobiscum Deus. Noli fugere Adam, quia nobiscum Deus. Ne timeas o homo, nec audito Dei nomine terrearis: quia nobiscum Deus. Nobiscum carnis similitudine, nobiscum utilitate. Propter nos uenit, tanquàm unus ex nobis, similis nobis, passibilis. Denique Buty-
Vbi sup. rũ, inquit, & mel comedet. Ac si dicat, Par-
Ibid. uulus erit, & uescet infantibus alimẽtis. Vt sciat, inquit, reprobare malũ, & eligere bonum. Et iam hic bonum, & malum audis, sicut in arbore uetita, sicut in ligno transgres-
Ps. 108. sionis. Sed multo melius a primo Adam, se
B cundus iste paritur: eligens enim bonum, malum reprobat: non sicut ille, qui dilexit maledictionem, & uenit ei, & uoluit benedictionem, & elongata est ab eo. Nam & in eo quod præmisit: Butyrum & mel comedet, aduertere poteris paruuli huius electionem. Tantùm adsit eius gratia, vt quod præstat, utcunque sentire, dignè, & accommodatè ad intelligendum proferre concedat.

Duo sunt in lacte ouis; butyrũ, & caseus. Butyrum pingue, & humidum; caseus econtra aridus, & durꝰ. Bene enim paruulus noster eligere nouit; qui butyrum comedens,
Ps. 118. caseum utique non comedit. Quæ est enim
Mat. 11. ouis centesima, quæ errauit, & in psalmo loquitur, Errani sicut ouis quæ perijt? Vtique Genus humanũ, quod benignissimus pastor quærit, alijs sane nonagintanouem ouibus in mõtibus derelictis. In hac igitur oue duo reperies, naturam dulcem, naturam bonam;
Vbi sup. & bonam ualde, tãquam butyrum: & peccati corruptionem, ut caseum. Vide ergo quã optimè puer noster elegit, qui naturam nostrã sine ulla peccati corruptione suscepit. Nam de peccatoribus legis, Coagulatũ est sicut lac cor eorum; in quibus utique lactis puritatem corruperat fermentum malitiæ, coagalum iniquitatis. Sic & apis habet mel lis dulcedinem, habet etiam aculei punctionem. Apis vero est, quæ pascitur inter lilia: quæ florigerã inhabitat patriam Angelorũ. Vnde & ad ciuitatem Nazaret, quod interpretatur flos, aduolauit; & ad suauè olẽtem
C perpetuæ uirginitatis florẽ aduenit, illi in-
Ps. 100. sedit, illi adhæsit. Huius apis mel, & aculeũ nõ ignorat, qui misericordiam ei, & iudiciũ
Luc. 9. cum Propheta decantat. Attamen ad nos ueniens, solùm mel attulit, & non aculeum; ideò misericordiam, & non iudicium; ita ut suadentibus quandoque discipulis, ita ut rem, quæ suscipere eum noluit, præciperet igne consumi, respondèrit: Filium hominis nõ uenisse, ut iudicaret, sed ut saluaret mũdum Non habebat aculeũ apis nostra; quo dammodo deposuerat illum, quando tanta indigna patiẽs, misericordiam exhibebat, & non iudicium. Sed nolite sperare in iniquitate, nolite peccare in spe. Habet enim apis nostra quandoque assumere aculeum suũ, & acriter nimis infigere illum in medullas
H hominum peccatorum. Quoniam pater nõ *Ioan. 5.* iudicat quenquam, sed filio dedit omne iudicium. Nunc autem paruulus noster butyrum & mel comedit, quãdo bonum naturæ humanæ diuinæ misericordiæ sic uniuit in semetipso, ut esset homo uerus, & peccatũ non habens, Deus misericors, & iudicium nõ exhibens. Ex his manifestum iã arbitror, quænam sit uirga de radice Iesse procedẽs, quis uero flos sup quem requieuit spiritus sanctus. Quoniã uirgo Dei genetrix uirga est, flos filius eius. Flos itaq; filius uirginis, flos candidus, & rubicundus, electus ex milibus. Flos, in quẽ prospicere desiderãt Angeli, flos ad cuius odorem reuiuiscunt mor- *Can. 1.*
tui: & sicut ipse testatur, flos campi est & non horti. Campus enim sine omni humano floret adminiculo, non seminatus ab aliquo, non defossus sarculo, non impinguatus
D fimo. Sic omnino, sic uirginis aluus floruit, sic inuiolata, integra, & casta Mariæ uiscera. tanquam pascuæ æterni uiroris, florem protulere: cuius pulchritudo non uideat corruptionem, cuius gloria in perpetuum non marcescat. O uirgo uirga sublimis, in quam sublimè uerticem sanctũ erigis, usq; ad sedentem in throno, usque ad dominũ maiestatis. Neque enim id mirum; quoniã in altum mittis radices humilitatis. O uerè cœlestis planta, preciosior cunctis, sanctior uniuersis. O uere lignum uitæ, quod solum fuit dignum portare fructum salutis. Deprehensa est maligne serpens uersutia tua, nudata est plane falsitas tua. Duo imposueras creatori; mendacij, & inuidiæ infamaueras eũ: sed in utroq; conuictus es esse mẽtitus. Siquidem, & ab initio moritur, cui dixeras, Nequaquã morieris. & ueritas Domini ma- *Gene. 3.*
net in æternum. Sed & nunc respõde si po- *Ps. 116.*
tes, quam ei arborem; cuius arboris fructũ *Roma. 8.*
inuidere potuit; qui ne hanc quidem uirgam electam, & fructum sublimem negauit? Etenim qui proprio filio non pepercit, quo modo non omnia simul cum illo donauit? Sed iam aduertistis, ni fallor, quoniam uir

Universidad de Deusto
Biblioteca

go regia ipsa est via, per quam saluator aduenit, procedens ex ipsius utero, tanquam spõsus de thalamo suo. Tenentes ergo viam, quam priore (si memmitis) cœpimus insuestigare sermone, studeamus, & nos dilectissimi ad ipsum per eam ascendere, qui per ipsam ad nos descendit, per eam venire in gratiam ipsius, qui per eam in nostram miseriã
E venit. Per te accessum habeamus ad filium, o benedicta inuentrix gratiæ, genitrix vitæ, mater salutis, & per te nos suscipiat, qui per te datus est nobis. Excuset apud ipsum integritas tua culpam nostræ corruptionis, & humilitas Dei gratia nostræ veniam impetret vanitati. Copiosa charitas tua nostrorũ cooperiat multitudinem peccatorum, & fœcunditas gloriosa fœcunditatem nobis conferat meritorum Domina nostra, mediatrix nostra, aduocata nostra, tuo filio nos reconcilia tuo filio nos commenda, tuo nos filio repræsenta. Fac o benedicta per gratiam quam inuenisti; per prærogatiuam, quam meruisti, p misericordiam, quam peperisti: vt qui te mediante fieri dignatus est particeps infirmitatis, & miseriæ nostræ, te quoque interceden te, participes faciat nos gloriæ, & beatitudinis suæ, Iesus Christus filius tuus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

De triplici domini Aduentu, & de septem Columnis, quas in nobis erigere debemus. Sermo tertius. Vnde supra.

IN Aduentu domini, quem celebramus, si
F ersonam venientis intueor, non capio excellentiam maiestatis. Si attendo ad quos venerit, dignationis magnitudinẽ expauesco. Stupent certè Angeli de nouo vidẽtes infrà se, quem suprà semper adorãt, manifestè iã, & ascendentes, & descendentes ad filium hominis. Si considero pp quid venerit, amplector quoad possum inæstimabilem latitudinem charitatis. Si modum cogito, exaltationem agnosco humanæ condi tionis. Venit siquidem uniuersitatis Creator, & dominus, uenit ad homines, uenit propter homines venit homo. Sed dicet aliquis: Quomodo venisse dicitur, qui semper vbique fuit. Erat quidem in mundo,
Ieme 1. & mundus per ipsum factus est, sed mundus eum non cognouit. Non ergo uenit, qui aderat, sed apparuit qui latebat: Vnde & humanam, in qua agnosceretur, induit formam; qui nimirum in diuina lucem habitat inaccessibilem. Nec sanè inglorium maiestati, apparere in propria similitudine sua, quam fecerat ab initio: nec indignum Deo, à quibus in substantia sua non poterat agnosci, in imagine exiberi: ut qui fecerat hominem ad imaginem, & similitudinem suam, ipse hominibus innotesceret factus homo. Hodie ergo aduentus tantæ maiestatis, tantæ humilitatis, tantæ charitatis, tantæ etiam glorificationis nostrę, ab uniuersa ecclesia semel in anno solemnis memoria celebratur Sed vtinam ita semel ageretur, ut semper id quippe dignius. Quantæ enim insaniæ, ut post tanti regis aduentum, alijs quibuslibet negotiis homines uelint, seu audeant occupari, & non magis, omissis omnibus, soli eius cultui vacent; nec in eius præsentia cu iusquam meminerint cæterorum? Sed non omnium est quod ait Propheta: Memoriam abundantiæ suanitatis tuæ eructabunt, siquidem nec omnes hæc memoria pascit. Sane nemo quod non gustauit, sed neque quod
G *Ps.144.* tantum gustauit, eructat. Ructus quippe nõ nisi de plenitudine, & satietate procedit. Propterea quorum secularis est mens, & uita, memoriam hanc & si celebrant, non eructãt sine deuotione, & affectione dies istos arida quadam consuetudine obseruantes. Denique quod damnabilius est, ipsa quoque inæstimabilis huius dignationis memoria datur in occasione carnis, ut videas eos tanta solicitudine diebus istis vestium, atque ẽt ciborum parare delitias, ac si hæc & huiusmodi quærat in natiuitate sua Christus, & ibi suscipiatur dignius, ubi hæc accuratius exhibentur. Sed ipsum audi dicentem: Superbo oculo, & insatiabili corde, cum hoc *Ps.100.* non edebam. Quid tanta ambitione vestes paras in natale meum? Detestor ergo superbiam, nõ amplector. Quid tanta solicitudine ciborum copias reponis in tempus illud? Damno ego carnis delitias, non accepto. Planè insatiabilis es corde tanta parans, & ec tam longo, nam corpori vtique, & pauciora sufficerent, & quæ possent opportunius inueniri. Celebrans ergo aduentum meum, labiis me honoras, sed cor tuum longe est a me. Non me colis, sed Deus tuus venter est, & gloria in confusione tibi, Infœlix omnino, qui voluptatem corporis, & secularis coliꝰ gloriæ vanitatem. Beatus autem

tem populus, cuius est dominus Deus eius.
H Fratres nolite uos æmulari in malignantibus, neque zelaueritis facientes iniquitatẽ.
Ps. 143. Intelligite magis in nouissima eorum, &
Ps. 30. compatimini eis ex animo, & orate pro eis qui præoccupati sunt in delicto. Hoc enim faciunt miseri, quia ignorantiam Dei habent. Nam si cognouissent, nun uam dominũ gloriæ tanta aduersum se insania prouocarent. Nos autem dilectissimi excusationem de ignorantia non habemus. Planè nosti eũ quisquis hic es: & si dixeris quia non noui eum, eris similis secularibus, mendax. Denique, si eum non nosti, quis te huc adduxit, aut quomodo huc uenisti? alioquin quã do tibi persuaderi posset charorum affectibus, corporis voluptatibus, seculi vanitatibus sponte abrenunciare. & iactare cogitatum tuum in domino, & omnem sollicitudinem in eum proijcere: de quo nihil bene imò tam malè conscientia teste meueras? Quis tibi, inquam, persuadere id posset, nescites quia bonus dominus sperantibus in se, animæ quærenti ipsum, nisi cognouisses, & tu qa suauis est dominus, & mitis, & multæ misericordiæ, & verax? Hæc autem vndè nosti, nisi quia non solum ad te, sed etiam in te venit? Triplicem enim eius aduentum nouimus, ad homines, in homines contra homines. Ad homines quidem indifferenter, non autem ita in homines aut contra homines. Sed qua primus & tertius noti sunt, vtpotè manifesti: de secundo, qui spiritualis, & occultus est, ipsum audi dicen
Ioan. 14. tem: Si quis diligit, me sermonem meum
I seruabit, & pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Beatus apud quem mansionem facies domine Iesu. Beatus in quo sapientia ædificat sibi domum, excidens columnas septem beata anima quæ sedes est sapientiæ.
Psal. 83. Quænam est illa? Anima utique iusti. Merito planè, quia iustitia, & iudicium præparatio sedis tuæ. Quis in vobis est fratres, qui desiderat in anima sua sedem parare Christo? ecce quæ in illi serica, quæ tapetia, quod palumar oporteat preparari. Iustitia, inquit, & iudicium præparatio sedis tuæ. Iustitia virtus est, quod suum est unicuique tribuens. Tribue ergo tribus quæ sua sunt. Redde superiori, redde inferiori, redde æquali, cuique quod debes, & dignè celebras aduentum Christi, parãs ei in iustitia sedem suam. Redde, inquam, reuerẽtiam prælato, & obedientiam; quarum altera cordis, altera corporis est. Nec enim sufficit exterius obtemperare maioribus nostris, nisi ex intimo cordis affectu sublimiter sentiamus de eis. Quod & si tam manifeste innotuerit indigna prælati alicuius uita, ut nihil omnino dissimulationis, nihil excusationis admittat, propter eum tamen a quo est omnis potestas, ipsum, quem modum talem nouimus, excelsum reputare debemus, non præsentibus personæ meritis, sed ordinationi diuinę, & dignitati ipsius officij deferentes. Sic & fratribus nostris inter quos viuimus, ipso iure fraternitatis, & societatis humanæ, consilij sumus, & auxK lij debitores. Hæc enim uolumus, vt & ipsi nobis impendant, consilium quo eruditur ignorantia nostra, auxilium quo iuuetur infirmitas nostra. Sed forte erit inter vos qui tacitus respondeat dicens: Quod ego cõsilium dabo fratri, cui nec vnum quidem dicere uerbum fas est absque licentia? Quod ei auxilium impendere est, cum nec minimum aliquid agere liceat absque obedientia? Ad quod ego: Non deerit certe, quod facias, tantummodo charitas fraterna non desit. Nullum ego consilium melius arbitror, quàm si exemplo tuo fratrem docere studeas quæ oporteat, quæ non oporteat fieri, prouocans eum ad meliora, & consulens ei non verbo, neque lingua; sed opere, & ueritate. An uerò utilius aut efficacius auxilium aliquod est, quàm ut ores deuotè pro eo, ut non dissimules redarguere culpas eius; ut non modo nullum ei offendiculum ponas, sed & sollicitus sis quantum prævales, tanquam Angelus pacis, de regno Dei scandala tollere, & occasiones scãdalorum penitus dimouere? Si talem te fratri auxiliarium, & consiliarium exhibes, reddis ei quod debes, nec habet unde causetur. Porrò si cui forte prælatus es, huic sine dubio teneris debitor sollicitudinis amplioris. Exigit a te, & ipse custodiam, & disciplinam. Custodiam quidem, vt possit cauere peccatum. Disciplinam uerò, ut quod minus cauit, minime maneat impunitum. Quod & in omni fratrum præcisè videris habes tamen sub te cui custodiam hanc, & disciplinam oporteat exhiberi. Dico autem corpus tuum, quod sine dubio regendum accepit spiritus tuus. Debes ei custodiam, ut non regnet in eo peccatum, nec membra tua arma fiant iniquitatis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Debes,& disciplinã, vt dignos faciat pœnitentiæ fructus castigatum,& subditum seruituti. Longè tamen grauiori & periculosiori debito tenétur adstricti, qui pro multis animabus reddituri sunt rationem. Quid ego infœlix, quo me vertam, si tantum thesaurum, si preciosum depositũ istud quod sibi Christus sanguine ꝓprio preciosius iudicauit, contigerit negligentius custodire? Si stillantem in cruce domini sanguinem collegissem, essetque repositus penes me in vase vitreo, quod & portari sæpius oporteret; quid animi habiturus essem in discrimine tanto? Et certe id seruandum accepi, pro quo mercator non insipiens, ipsa vtique sapientia, sanguinem illum dedit. Sed & habeo thesaurum istum in uasis fictilibus, & quib⁹ multo plura quàm utreis imminere pericula uideantur. Accedit sanè ad solicitudinis cumulum, & pondus timoris, quod cum & meam & proximi conscientiam seruare necesse sit, neutra mihi satis est nota. Vtraque abyssus est imperscrutabilis, utraque mihi nox est; & nihilominus exigitur a me utriusque custodia, & clamatur: Custos qui de nocte, custos qui de nocte. Non est mihi dicere cum Cain: Nunquid custos fratris mei sum ego? sed est fateri humiliter cum Propheta: Quia nisi dominus custodierit ciuitatem, frustra uigilat qui custodit eam. In eo tamen excusabilis ego uideor, si, ut prædixi, debitam exhibeo custodiam pariter & disciplinam. Quod si priora quoque quattuor nõ defuerint: dico autem erga ꝓlatos reuerentiam, & obedientiam; consiliũ, & auxilium erga fratres: quod ad iustitiam pertinet, non imparatam sedem inueniet sapientia.

Esa.20. *Gen.4.* *Ps.126*

Et fortassis hæc uideantur sex Columnę quas excidit in ipsa domo, quam ædificauit sibi; & septima quoque quærenda est, si forte & eam nobis notã facere ipsa dignetur. Quid uero prohibet sicut sex in iustitia, sic primam quoque intelligi in iudicio? Neque enim iustitia sola, sed iustitia, inquit, & iudicium præparato sedis tuæ. Denique si prælatis, & æqualibus, & inferioribus reddimus qđ oportet, nihil nè accipiet Deus? At ei plane qđ debet retribuere nemo potest, quod tam copiose accumulauerit super nos misericordiam suam, quòd tam multa deliquerimus ei, quòd tam fragiles & nihili simus; quòd tam plenus & sufficiés ille sibi, & bonorum omnium nostrorum non egés. Audiui tamen dicẽtem eum, cui incerta & occulta sapientiæ suæ reuelauerat, quia Honor regis iudicium diligit. Nihil quod in se est a nobis exigit amplius, tantum dicamus iniquitates, nostras & iustificabit nos gratis ut gratia commendetur. Diligit enim animam, quæ in cõspectu eius, & sine intermissione considerat, & sine simulatione dijudicat semetipsam. Idque iudicium non nisi propter nos a nobis exigit, quia si nosmetipsos iudicauerimus, non utique iudicabimur. Propterea sapiens ueretur omnia, opera sua scrutatur, discurit, & dijudicat uniuersa. Honorat quippe ueritatem, qui & se & suа omnia in eo statu, quo ueritas habet, & agnoscit veraciter, & humiliter confitetur. Audi deniq; manifestius a te iudicium exigi post iustitiam,: Cum feceritis, inquit, omnia quæ præcepta sunt uobis: dicite, serui inutiles sumus. Hæc planè quoad in hominẽ est digna sedis præparatio domino maiestatis: ut & iustitiæ mandata studeat obseruare, & semper indignum sese, & inutilem arbitretur.

Ps.98.

A

Luc.17

In Aduentu domini. De duplici Aduentu Et Pennis deargentatis.
Sermo quartus.

DIgnum est, fratres, ut tota deuotiõne domini celebretis Aduẽtum: delectati tanta consolatione, inflãmati tãta dilectione. Nec uero solum cogitetis Aduẽtũ, quo venit quærere, & salũ facere quod perierat: sed & illũ nihilomin⁹ quo veniet, & assumet nos ad seipsum. Vtinam circa hos duos aduentus iugi meditatione uersemini, ruminãtes in cordibus uestris, quantũ in priõre præstiterit, quantum ꝓmiserit in secundo. Vtinã certè dormiatis iter medios cleros. Hæc sunt. n. duo brachia sponsi: inter quæ sponsa dormiẽs aiebat; Læua eius sub capite meo, & dextera eius amplexabit̃ me. Nã in sinistra quidẽ eius (sicut alibi legimus) diuitiæ & gloria: in dextera lõgitudo uitæ. In sinistra eius, inquit, diuitiæ, & gloria. Filij Adam genus auarum & ambitiosum audite. Quid vobis cum terrenis diuitijs, & gloria temporali, quæ nec veræ, net vestræ sunt? Aurum & argentum nõne terra est rubra & alba, quam solus hominum error facit, aut magis reputat precio

Cant.2.

B

Pro.2.

sam? Denique si uestra sunt hæc, tollite ea vobiscum. Sed homo cum interierit non sumet omnia: neque descendet cum eo gloria eius. Veræ ergo diuitiæ non opes sunt, sed uirtutes: quas secum conscientia portat, ut in perpetuum diues fiat. De gloria quoque dicit Apostolus: Gloria nostra hæc est; testimonium conscientiæ nostræ. Hæc est utique vera gloria, quæ est a spiritu ueritatis. Ipse enim spiritus testimoniũ perhibet spiritui nostro, quod filij Dei sumus. Gloria uerò, quã ab inuicem accipiunt qui gloriã, quæ est a solo Deo, nõ requirunt, vana est. Quoniam uani filij hominum. Insipiens tu, qui merces congregas in saccum pertusum: qui thesaurũ tuum alieno in ore cõstituis: ignoras ꝙ arca ista non clauditur, nec seras habet? Quanto melius sapiunt qui thesaurum suum ipsi sibi seruant, alijs non cõmittunt? Verum nunquid semper seruabunt? Nunquid semper abscondent? Veniet cum manifesta erunt abscondita cordis: quæ uero fuerint ostentata nõ comparebunt. Hinc est, quod ueniente domino fatuarum uirginum lampades extinguuntur: & qui receperunt mercedem suam a domino nescisũtur. Propterea dico uobis carissimi, utile est abscondere magis quàm ostentare, si quid habemus boni: sicut & mendici cum eleemosynã petunt, non preciosas uestes ostẽdunt, sed seminuda membra, aut ulcera si habuerint, ut citius ad misericordiam videntis animus inclinetur. Quã regulam Publicanus ille seruauit multo melius Pharisęo, & ideo descendit iustificatus ab illo, ideſt præ illo. Tempus est, fratres, ut iudicium incipiat a domo Dei. Quis finis eorum, qui non obediunt Euãgelio? Quod iudicium his, qui in hoc iudicio nõ resurgunt? Quicunq; enim iudicari dissimulant eo iudicio, quod nunc est; in quo princeps huius mundi eijcitur foras, iudicem expectent, uel magis timeãt, a quo cum ipso principe suo foras eijcientur & ipsi. Nos aũt si perfecte iudicamur nunc, securi saluatorem expectemus dominũ nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostri ę configuratum corpori claritatis suæ. Tunc fulgebunt iusti, ita ut uideri possint docti, pariter & indocti: fulgebunt enim sicut Sol in regno patris eorum. Erit autem claritas solis septempliciter, id est sicut lux septẽ dierũ. Aduẽiens enim saluator reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ: si tamen prius fuerit cor reformatum, & configuratum humilitati cordi ipsius. Propter quod & dicebat: Discite a me quia mitis sum, & humilis corde. Considera sanè in his uerbis quoniam humilitas duplex est: altera cognitionis, altera affectionis, quæ hic dicitur cordis. Priore cognoscimus, quod nihil sumus: & hãc discimus a nobis ipsis & ab infirmitate propria, posteriore calcamus gloriam mundi: & hanc ab illo discimus, qui exinaniuit semetipsum formam serui accipiens: qui etiam quæsitus in regnum, fugit: quæsitus ad tanta probra & ignominiosum supplicium crucis; spõte obtulit semet ipsum. Sint ergo (si dormire nolumus inter medios cleros, ideſt duos aduentus) pennę nostræ deargentatæ: vt illam scilicet uirtutum formã teneamus, quam uerbo & exemplo commendauit Christus præsens in carne. In argento siquidem non incongrue intelligitur humanitas eius, sicut in auro diuinitas. Omnis itaque uirtus nostra tam longè est a uera uirtute, quam longè est ab ea forma: & omnis penna nostra ad nihilum ualet, si non fuerit deargentata. Magna quę dam penna est paupertatis: qua tam citò uolatur in regnum cœlorum. Nam in alijs uirtutibus, quæ sequuntur, promissio futuro tempore indicatur: paupertati non tã promittitur, ꝙ datur. Vnde & præsenti tempore enuntiatum est; quoniam ipsorum est regnum cœlorum: cum in cæteris dicatur: hæreditabunt, consolabuntur, & similia. Videmus autem pauperes aliquos, qui si ueram haberent paupertatem, non adeo pusillanimes inuenirentur, & tristes: vtpote reges, & reges cęli. Sed hi sunt qui pauperes esse uolunt, eo tamen pacto, ut nihil eis desit: & sic diligunt paupertatem, ut nullam inopiam patiantur. Sunt & alij mites, sed quãdiu nihil dicitur, vel agitur, nisi pro eorum arbitrio. Patebit autem quàm longe fiunt a uera mansuetudine, si leuis oriatur occasio. Hæc mansuetudo quomodo hæreditabit, ꝙ ante hæreditatem deficit? Alios quoq; lugentes video; sed si de corde procederent illæ lacrymæ, non tã facilè illicò soluerent̃ in risum. Nũc autem cum abundantius ociosa uerba & scurrilia profluant, quàm prius lacrymæ: lacrymas huiusmodi de his esse non arbitror, quibus consolatio diuina promittitur, quandoquidem post illas tam facile consolatio uilis admittitur. Alij tam uehementer contra aliorum delicta zelantur, ut uideri

Mat.11.

D

Phil.2.

Luc.18.

Matt.5.

E

Universidad de Deusto
Biblioteca

posset esurire, & sitire iustitiã, si esset apud eos de suis quoq; peccatis idem iudicium: sed nunc pondus, & pondus utrunq; abominatio est apud Deum. Nam cõtra alios tam impudenter, quàm inaniter æstuãt: semetipsos tam insipiẽter, quàm inutiliter palpant. Sunt alij misericordes de his, q̃ ad ipsos nõ pertinent, qui scandalizantur si non datur omnibus abundanter: sic tamẽ vt ipsi ne in modico quidem grauẽtur. Qui si misericordes essent, de suo facere deberẽt misericordiam: si non posseat de terrena substãtia, de voluntate bona darent his, qui fortè cõtra eos peccare viderentur, indulgentiã, darẽt dulce signum, verbum bonum quod est super datum optimum: vt eorum mentes ad pœnitentiam promouerent. Deniq; & his, & omnibus, quos in peccato esse cognoscerẽt, compassionem impenderent, & orationem.

F Alioquin misericordia eorum nulla est; & misericordiam consequuntur nullam. Item sunt qui peccata sua sic confitentur, ut videri possint ex desiderio mundandi cordis id agere, (omnia enim in confessione lauantur) nisi quòd ea, quæ ipsi sponte dicunt alijs, ab alijs patienter audire non possunt. Qui si verè mundari desiderarent, vt videtur, non irritarentur; sed haberẽt eis gratiã, qui suas illis maculas demõstrarent. Sunt & alij, qui si viderint quempiã vel leuiter scãdalizatum, valde soliciti sunt, quomodo eũ in pacem reducere possint, ut videretur pacifici; nisi quòd eorum commotio si fortè quicquã contra eos factum dictumve videbitur, tardius vniuersis poterit, difficiliusq; sedari. Qui nimirum si uerè pacem diligerent, haud dubium quin eam quærerent sibi ipsis. Deargentemus ergo pẽnas nostras in Christi conuersatione; sicut & martyres sancti lauerunt stolas suas in eius passione. Imitemur quoad possumus eũ, qui sic dilexit paupertatem, vt quamuis in eius manu essent fines terræ, tamen non habuit vbi caput reclinaret: ita, vt discipulos adhærentes ei, legamus fame compulsos spicas manibus confricasse, cum per sata transirent. quique tanquàm ouis ad occisionem ductus est: & sicut agnus coram tondẽte se obmutuit, & non aperuit os suum: quem & super Lazarum, & super ciuitatem fleuisse, & in orationibus pernoctasse, legimus: risisse vero, aut iocasse nusquam. Qui sic esuriuit iustitiam, vt cũ propria non haberet, tãtam pro peccatis nostris a seipso exegit satisfactionẽ: vnde in cruce nihil aliud, quàm iustitiam sitiebat. Qui pro inimicis mori nõ dubitauit, & orauit pro crucifixoribus suis; qui peccatum non fecit, & imposita sibi ab alijs patiẽter audiuit: qui pro reconciliandis sibi peccatoribus tanta sustinuit.

G

De medio Aduentu. Et triplici Innocatione. Sermo quintus. Vnde supra.

DIximus nuper his qui deargentauerunt pennas suas, dormiendum inter medios cleros, duos significantes aduentus, sed ubi sit dormiendum non diximus. Tertius enim quidam Aduentus est medius inter illos: in quo delectabiliter dormiunt qui eum norunt. Illi enim duo manifesti sunt, sed non iste. In priore quidem in terris visus, & cùm hominibus conuersatus est: quando (sicut ipse testatur) & viderunt & oderunt. In posteriore vero videbit omnis caro salutare Dei nostr. Et videbunt in quem transfixerunt. Medius occultus est, in quo soli eum in seipsis vident electi, & saluæ fiunt animę eorum. In primo ergo venit in carne, & infirmitate, in hoc medio in spiritu & uirtute, in ultimo in gloria, & maiestate. Per uirtutẽ enim peruenitur ad gloriam. Quia dominus uirtutum ipse est rex gloriæ. Et item alibi ait idem propheta. Vt viderem virtutem tuam, & gloriam tuam. *Baruc. 3. Ioan. 19. Luc. 3. Ioan. 9. Psal. 23. Psal. 62.*

H

Aduẽtus siquidem iste medius, uia quædam est, per quam a primo veniatur ad ultimum. In primo Christus fuit redẽptio nostra, in ultimo apparebit uita nostra. In isto ut dormiamus inter medios cleros, requies est & consolatio nostra. Sed ne cui forte inuentitia uideantur, quæ de hoc Aduẽtu medio dicimus: ipsum audite. Si quis diligit me, inquit, sermones meos seruabit: & pater meus diliget eum, & ad eum ueniemus. Sed quid est, si quis diligit me sermones meos seruabit? Legi enim alibi. Qui timet Deũ, faciet bona: sed plus aliquid dictum sentio de diligẽte, quia sermones dei seruabit. Vbi ergo seruandi sunt? Haud dubium quin in corde: sicut ait propheta: In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi. Sed quomodo in corde seruandi? An sufficit sola eos seruare memoria? At uero sic seruãti dicet Apostolus: Quoniam scientia inflat. Deniq; & memoriam facile delet obliuio. Sic serua sermonem Dei, quomodo melius *Ioan. 14. Eccl. 15. Psal. 118. 1. Cor. 8.*

seruare

seruare potes cibum corporis tui. Nam & ille panis uiuus est, & cibus mẽtis. Panis terrenus dum in arca est, potest à fure tolli, potest à mure corrodi, potest à uetustate corrumpi. Vbi uero comederis illũ; quid horũ timeas? Hoc modo custodi uerbum Dei: Beati enim qui custodiunt illud. Ergo trajiciatur in uiscera quædam animæ tuæ: transeat in affectiões tuas, & in mores tuos. Comede bonum, & delectabitur in crassitudine anima tua. Ne obliuiscaris comedere panem tuum, ne exaresçat cor tuum. sed adipe & pinguedine repleat anima tua. Si sic uerbum Dei seruaueris, haud dubium quin abeo seruieris. Veniet enim filius ad te cum patre, veniet Propheta magnus, qui renouabit Hierusalem, & ille noua faciet omnia. Hoc enim facit hic aduẽtus, ut sicut portauimus imaginem terreni, sic portemus & imaginẽ cœlestis. Sicut fuit uetus Adam effusus per totum hominem & totum occupauit, ita modò totum obtineat Christus, qui totũ creauit, totum redemit: totum & glorificabit, quique totum hominem saluũ fecit in sabbato. Erat in nobis aliquando uerus homo, preuaricator ille erat in nobis, tam in manu quàm in ore, & in corde. In manu dupliciter, per sacinus, & flagitiũ. In ore similiter, per arrogãtiam, & detractionem. In corde quoque per desideria carnis, & desideria glorię temporalis. Nunc autem si qua noua creatura in ipso, vetera transierunt, & contra facinus in manu, innocentia; contra flagitium, continentia est. In ore contra arrogantiam verbum confessionis: contra detractionem verbum ædificationis; vt recedãt vetera de ore nostro. In corde vero contra carnis desideria, charitas; humilitas contra gloriam temporalem. Et uide si non in his tribus Christum Dei verbum recipiant singuli electorum, quibus dictum est: Pone me signaculum super brachium tuum, signum super cor tuum. Et alibi, Prope est verbum in ore tuo, & in corde tuo. *Luc. 11.* *Cant. 8.* *Ro. 10.*

De triplici Aduentu & Carnis Resurrectione: Sermo sextus. Vnde supra.

K VOlo vos, fratres, non ignorare tempus visitationis uestræ; sed ne illud quidem quid hoc tempore visitetur in uobis. Animabus enim hoc tempus est, non corporibus assignatum; quòd uidelicet lõgè dignior anima corpore, priorem sibi solicitudinem naturali vendicet dignitate. Sed & prior reparanda est; quam constat corruisse priorem. Anima siquidẽ corrupta in culpam, fecit vt corpus quoque corrumperetur in pœnam. Deniq; si Christi membra volumus inueniri, sequendum nobis est sine dubio caput nostrum: vt videlicet prima nobis reparandarum sit sollicitudo animarum; pro quibus ipse iam venit, & quarum prius mederi studuit corruptioni. Corporis verò curam illi tempori magis reseruemus, & differamus in illum diẽ, quo reformandi corporis gratia est uenturus, sicut meminit Apostolus dicens: Saluatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. In priore siquidem Aduentu tanquàm præco, vel magis verè præco ipsius Ioanne Baptista clamat: Ecce, (inquit,) Agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi. Non dicit morbos corporis, non molestias carnis; sed peccatum quod est morbus animæ, & corruptio mentis. Ecce qui tollit peccata mundi. Vnde? Vtique a manu, ab oculo, a collo, demum etiam a carne ipsa, cui altius infixum est. Tollit peccatum è manibus, commissa peccata delens: tollit ab oculo, purgans cordis intentionem: tollit a collo uiolentam, remouens dominationem: sicut scriptum est: Sceptrum exactoris eius superasti, sicut in die Madian. Itẽque, Computrescet iugum a facie olei. Et Apostolus loquitur dicens: Vt nõ regnet peccatum in uestro mortali corpore. Siquidem alio in loco ait idem Apostolus: Scio, inquit, quod non est in me bonum, hoc est in carne mea. Et alibi: Infœlix ego homo, qnis me liberabit de corpore mortis huius? Sciebat nimirum non prius liberandum se esse a pessima illa radice, quæ carni infixa est, a lege peccati quæ est in membris nostris; donec & ab ipso corpore solueretur. Vndè & cupiebat dissolui & cum Christo esse, sciens quòd peccatum separans inter nos & Deum, penitus auferri non poterit, donec liberemur a corpore. Audistis de quodã, quem Dominus curauit a demonio, quoniam collidens & multum discerpens eum dæmon, exiuit ab illo. Itaq; dico vobis genus illud peccati, quod toties conturbat nos (concupiscẽtias loquor & desideria mala) reprimi quidem debet, & potest per gratiam Dei, vt non regnet in nobis. Nec *Luc. 11.* *Phil. 3.* *Ioan. 1.* *Esa. 9.* *Esa. 10.* *Rom. 6.* *Rom. 7.* *Phil. 1.* *Mat. 9.* *Rom. 6*

demus

Universidad de Deusto
Biblioteca

demus mẽbra nostra, arma iniquitatis pec-
Rom.6. cato, & sic nulla damnatio est his qui sunt
in Christo Iesu; sed non eijcitur nisi in mor
te: quando sic discerpimur, vt anima separe
tur a corpore. Habes ad quid uenerit Chri
stus; & cui intendere debeat Christianus.
Propterea noli ò corpus, noli præripere tẽ
pora, potes enim impedire animæ tuæ salu
Eccl.3. tẽ, tuam ipsius operari non potes. Oia tem
2.Tim.2 pus habent; patere vt nunc anima pro se la
boret, magis autem etiam collabora ei, quo
niam si cõpateris, & conregnabis. Quantũ
eius impedis reparationẽ, tantùm impedis
tuam: quod nimirum ante reparari non po
teris; donec suam in ea Deus imaginẽ vi-
deat reformatã. Nobilem hospitem habes
ò caro, nobilẽ ualde, & tota salus tua pẽdet
de eius salute. Da honorem hospiti tanto.
Tu quidem habitas in regione tua: anima
uero peregrina, & exul apud te est hospita
ta. Quæso te, quis rusticus, si forte nobilis
& ꝓpotens quispiã apud eum uoluerit ho-
spitari, non libenter in angulo domus suæ,
aut sub gradibus suis, uel in ipsis cineribus
accubabit, cedens hospiti suo locum, sicut
dignũ est, potioré? Et tu ergo fac similiter.
Iniurias uel molestias tuas ne reputaueris:
tm̃, ut hospes tuus honorificè possit apud
te demorari. Honor tibi est, ut pro eo inte-
rim te exhibeas inhonorum. Ac ne fortè de
spicias, aut paruipendas hospitem tuũ pro
eo quòd peregrinus tibi uidetur, & aduena:
diligenter attende quid hospitis huius tibi
præsentia largiat̃. Ipse enim est, qui tribuit
oculis uisum: auditum auribus præstat: ipse
est, qui linguæ uocem; palato gustũ; motum
membris omnibus subministrat. Si quid ui
tæ, si quid sensus, si quid in te decoris est,
huius hospitis beneficium recognosce. De-
niq; discessus eius probat; quid ꝑsentia cõse
rebat. Protinus enim anima discedente lin
gua silebit: oculi nihil uidebũt: obsurdescẽt
aures: corpus omne rigebit: facies expalle-
scet. In breui quoq; totum cadauer putidũ
simul, & putridum fiet, & decor omnis in sa
niem conuertetur. Vt quid ergo pro tẽpo-
rali qualibet delectatione cõtristas & lædis
hospitem istum: quam nec sentire quidem
vllo modo poteras, nisi per ipsum? Ad hęc,
si tantùm tibi confert exul, & inimicitiarũ
causa a facie domini sui eiectus: quantum ti
bi præstabit reconciliatus? Noli ò corpus,
noli impedire reconciliationem illam; qm̃
grandis tibi exinde gloria paratur. Patiẽter
imò & libenter temetipsum expone ad om
nia; nihil dissimules quod huic uideatur re
conciliationi posse prodesse. Dic hospiti
tuo: Qua recordabitur dominus tui, & re-
stituet te in gradũ pristinum, & tu memen-
to mei. Omnino enim memor erit tui in bo
num, si bene seruieris illi; & cum peruene-
rit ad dominum suum, suggeret ei de te, &
loquetur bonum pro bono hospite, dicens:
Cum in ultionẽ culpæ suæ exularet seruus
tuus: pauper quidã, apud quem hospitatus
sum, fecit mecum misericordiam; & utinam
retribuat pro me dominus meus. Primo si-
quidem omnia sua, dehinc etiam semetip-
sum exposuit utilitatibus meis, non parcẽs
sibi propter me, In ieiunijs multis, in labo-
ribus frequenter, in uigilijs supra modum:
in fame, & siti: etiam in frigore, & nuditate.
Psl.144 Quid igitur? Profecto non mentitur scri-
ptura quæ dicit: Voluntatem timentium se
faciet, & deprecationem eorum exaudiet.
O si fortè gustare dulcedinem hanc, si for
tè gloriam istã ualeas æstimare. Mira enim
dicturus sum: sed tamen uera, & omnino
indubitata fidelibus. Ipse dominus sabaoth,
dominus uirtutum, & rex gloriæ: ipse de-
scendet ad reformanda corpora nostra, &
configuranda corpori claritatis suæ. Quãta
erit illa gloria, quàm ineffabilis exultatio:
qm̃ Creator uniuersitatis, qui ꝑ animabus
iustificandis humilis ante uenerat, & occul
tus, pro te glorificanda ò misera caro, sùbli
mis ueniet, & manifestus: non iam in infir
mitate, sed in gloria & maiestate sua? Quis
cogitabit diẽ Aduentus illius, quando de-
scendet cum plenitudine luminis, præcur
rentibus Angelis, & tubę cõcentu excitanti
bus de puluere corpus inops, & rapiẽtibus
illud obuiam Christo in aera? Quousque
igitur caro misera, insipiens, cæca, demens,
& prorsus insana caro trãsitoriãs & caducas
quærit consolationes, imò desolationes, si
fortè contingat repelli, & indignam iudica
ri hac gloria, magis autẽ nihilominus ine-
fabili in æternum excruciari pœna? Non sic
obsecro fratres mei, non sic: quinimò de-
lectetur in huiusmodi meditationibus ani
ma nostra: quin etiã caro nostra requiescat
in spe, saluatorẽ expectãs dm̃ nostrum Ie
sum Christum, qui reformabit illam confi
Psal.62. guratam corpori claritatis suæ. Sic enim ait
Propheta: Sitiuit in te anima mea, q̃ mul-
tipliciter tibi caro mea. Desiderabat qui-
dem anima prophetalis Aduentum priorẽ,
quo

quo se nouerat redimendam: sed multo am
plius caro desiderabat aduentum posteriorẽ
& glorificationem suam. Tunc enim imple-
buntur desideria nostra, & plena erit maie-
state domini omnis terra. Ad quam gloriã,
ad quã beatitudinem, ad quam deniq; pa-
cem, quæ exuperat omnem sensum ipse sua
nos misericordia perducat: nec confundat
nos ab expectatione nostra saluator quem
expectamus Iesus Christus dominus noster,
qui est super omnia benedictus in secula.

De triplici utilitate Aduentus Domini
Sermo septimus.

SI deuotè celebramus aduentum domi-
ni, id facimus quod oportet. Siquidem non modò ad nos, sed propter
nos uenit, qui bonorũ nostrorum nõ
eget. Verum nostræ quidem indigentiæ quã
titatem manifestius ipsa dignationis eius in-
dicat magnitudo. Nec modò periculum ęgri
tudinis ex ipso precio medicaminis innote-
scit: sed & ualetudinũ numerus ex multitu-
dine remediorũ. Vt quid.n. diuisiones gratia
rũ sunt, si non vr̃ necessitatum ulla diuersi-
tas? Et quidẽ difficile est uniuersas uno ser-
mone prosequi indigẽtias, quas experimur;
sed occurrunt mihi interim tres communes
omnibus, & quodammodo principales. Ne-
mo.n. reperitur in nobis, qui non interim, &
consilij, & auxilij, & præsidij indiguus uidea
tur. Nimirũ generalis est humano generi mi
seria triplex: & quotquot degimus in regio-
ne umbræ mortis, in infirmitate corporis, in
loco tẽtationis, si diligenter aduertimus, tri
plici hoc incommodo miserabiliter labora-
mus. Nam, & faciles sumus ad seducendum,
& debiles ad operandum, & fragiles ad resi-
stendum. Si discernere uolumus inter bonũ
& malum, decipimur: si tentamus facere bo-
D num, deficimus: si conamur resistere malo
deijcimur, & superamur. Necessarius proin
de saluatoris aduentus: necessaria sic præoc
cupatis hominibus præsentia Christi. Atque
utinam sic ueniat, ut copiosissima dignatio
ne sua, & in nobis per fidem habitans illumi
net cœcitatem nostram, & nobiscum manẽs
adiuuet infirmitatem nostram, & pro nobis
Rom. 8. stans fragilitatem nostram protegat, & pro
pugnet. Si enim ille in nobis, quis iam deci
piat nos? Si ille nobiscum, quid de cætero
non possumus in eo qui confortat nos? Si
ille pro nobis, quis contra nos? Fidelis con
siliarius est; qui neq; falli omnino, nec falle
re queat; fortis auxiliarius, qui non lasseſcat,
patronus efficax, qui & ipsum Satanam sub
pedibus nostris uelociter conterat, & omnia
eius machinamenta confringat. Nimirum
ipse est Dei sapientia, cui semper in prõptu
sit instruere ignorantes: ip se Dei virtus, cui
facile sit, & deficiẽtes reficere, & eripere pe
riclitantes. Ad hũc ergo tantum eruditorem
fratres mei in omni deliberatione curramus,
hunc tam strenuum adiutorem in omni ope
ratione inuocemus, huic tam fido propugna
tori in omni colluctatione committam̃ ani
mas nostras: qui ad hoc ipsum uenit in mun
dum, ut habitans in hominibus, cum homini
bus, pro hominibus, & tenebras nostras illu
minaret, labores leuaret, & pericula propul
saret.

Incipit Præfatio beati Bernardi abbatis
in laudibus Virginis matris. E

SCribere me aliquid, & deuotio iubet,
& prohibet occupatio. Verumtamen,
quia prępediente corporali molestia,
fratrũ ad præsens non ualeo sectari cõ
uentum; id tantillum ocij, quod uel mihi de
somno fraudans in noctibus intercipere si-
nor, non finã ocioſum. Libet ergo tentare id
potissimũ aggredi, qđ sæpe animũ pulsauit:
loqui uidelicet aliquid in laudibus Virginis
matris, sup illa lectione euãgelica, in qua Lu
Luc. 1. ca referente dñicæ annunciationis contine
tur historia. Ad quod sanè opus faciendum,
& si nulla fratrum, quorum me profectibus
deseruire necesse est, uel necessitas urgeat
uel utilitas moneat, dum tamen ex hoc non
impediar quo ad quæq; ipsorum necessaria
minus paratus inueniar, non arbitror eos de
bere grauari, si propriæ satisfacio deuotioni.

Incipit Homilia prima Bernardi abbatis
in laudibus Virginis matris.

MIssus est Angelus Gabriel à Deo in
Luc. 1. ciuitatẽ Galilææ, cui nomẽ Naza
reth, ad uirginẽ desponsatã uiro, cui
nomẽ erat Ioseph, ã domo Dauid
& nomẽ virg. Maria. Quid sibi uoluit euãg.
tot ꝑpria noia rerũ i hoc loco tã signãter ex
primere? Credo, qa noluit nos negligen-

ter

ter audire, quod tam diligenter studuit enarrare. Nominat siquidem nuncium, qui mittitur; dominum, a quo mittitur; virginem, ad quam mittitur; sponsum quoque virginis, amborumque genus; ciuitatum ac regionem propriis degsinat nominibus. Vt quid hoc? Putasne aliquid horum superuacuè positum sit? Nequaquàm. Si enim nec folium de arbore sine causa, nec unus ex passeribus sine patre cœlesti cadit super terrã; putem ego de ore sancti Euangelistæ superfluum diffluere uerbum, præsertim in sacra historia Verbi? Non puto. Plena quippè sunt omnia supernis mysterijs, ac cœlesti singula dulcedine redundantia: si tamen diligentem habeant inspectorem, qui nouerit sugere mel de petra, oleumq; de saxo durissimo. Nempe in illa die stillarunt montes dulcedinem, colles fluxerunt lac & mel; quando rorantibus cęlis desuper, nubibus q; pluentibus iustum, aperta est terra læta germinans saluatorem: quando domino dante benignitatem, & terra nostra reddente fructum suum. super illum montem montium, montem coagulatum, & pinguem; misericordia, & ueritas obuiauerũt sibi, iustitia, & pax osculatæ sunt. Illo quoque in tẽpore vnus iste inter cæteros montes non modicus, beatus hic videlicet Euangelista, dum desideratum nobis nostræ salutis exordium suo mellifluo commendauit eloquio, ueluti per flante austro, atque vicino sole radiante iustitiæ, quædam ex eo spiritualia fluxerũt aromata. Vtinam & nunc Deus emittat uerbũ suum, & liquefaciat ex nobis, perfiet spiritus eius, & fiant nobis intelligibilia verba euangelica, fiant in cordibus nostris desiderabilia super aurum, & lapidem precioſum multùm; fiantq; dulciora super mel & fauũ.

Matth. 10. *Ioel.* 3. *Esd.* 45. *Ps.* 84. *Ps.* 147.

G

Textus. Ait itaq; : Missus est angelus Gabriel à Deo Non arbitror hunc angelum de minoribus esse, qui qualibet ex causa crebra soleant ad terras fungi legatione: quod & ex eius nomine palàm intelligi datur, quod interpretatum fortitudo Dei dicitur. Et quia non ab alio aliquo fortè excellẽtiore se (ut assolet) spiritu; sed ab ipso Deo mitti perhibetur: propter hoc ergo positũ est, a Deo: uel ideo dictum est, a Deo; ne cui, uel beatorum spiritum suum Deus antequam uirgini reuelasse putetur consilium; excepto duntaxat archangelo Gabriele, qui utique tantæ inter suos inueniri poterit excellentiæ, ut tali, & nomine dignus haberetur, & nuncio. Nec discordat nomen a nuncio. Dei quippe virtutem Christum, quem melius nunciare decebat, quàm hunc, quem simile nomen honorat? Nam quid est aliud fortitudo, quàm virtus? Nõ autem dedecens, aut incõgruum videatur, dominum & nuncium communi censeri vocabulo; cum similis in utroque appellationis, non sit tamen utriusque similis causa. Aliter quippe Christus fortitudo, uel uirtus Dei dicitur, aliter angelus. Angelus enim tantum nuncupatiuè, Christus autem etiam substantiuè. Christus Dei virtus, & dicitur, & est, quæ forti armato, qui suũ atriũ in pace custodire solebat, fortior superueniens, ipsum suo brachio debellauit: & sic ei vasa captiuitatis potenter eripuit. Angelus verò fortitudo Dei appellatus est, uel quòd huiusce modi meruerit prærogatiuam officij quo eiusdem nunciare aduentum virtutis; vel quia virginem natura pauidam, simplicem, verecundam, de miraculi nouitate ne expauescerer, confortare deberet. Quod & fecit, Ne timeas, inquiens, Maria, inueniſti gratiam apud Deum. Sed & ipsius sponsum hominem, uti que nihilominus humilem ac timoratum non irrationabiliter forsitan idẽ angelus confortasse creditur; quanquàm tũc ab Euangelista non nominetur. Ioseph, inquit, fili Dauid, ne timeas accipere Mariam coniugem tuam. Conuenienter itaque Gabriel ad hoc opus eligitur: imò quia tale illi negocium iniungitur, rectè tali nomine desiguatur. Missus est ergo angelus Gabriel à Deo: quo? In ciuitatem Galileæ, cui nomen Nazareth. Videamus si, vt ait Nathanael; à Nazareth potest aliquid boni esse. Nazareth interpretatur flos. Videtur autem mihi quoddam semen fuisse diuinæ cognationis, tanquam è cœlo iactatum in terras, allocutiones & promissiones factæ cœlitus ad patres, Abraham scilicet, Isaac & Iacob. De quo semine scriptum est: Nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma fuissemus, & quasi Gomorra similes essemus. Floruit autem hoc semen in mirabilibus, quæ ostẽsa sunt in exitu Israel de Ægypto in figuris, & ęnigmatibus per torum iter in deserto, usque in terram promissionis; & deinceps in visionibus, & vaticinijs Prophetarũ, in ordinatione quoque regni, ac sacerdotij usque ad Christum. Christus autem huius seminis. & horum florum non immeritò fructus esse intelligitur, dicente Dauid, Dominus dabit benignitatem, & terra nostra

Ioan. 1. *Esa.* 1. *Matt.* 1. *Textus.* *Ps.* 48.

Ps. 131. stra dabit fructum suum. Et iterum, De fructu ventris tui ponam super sedem tuã. In Nazareth ergo nunciatur Christus nasciturus: quia in flore speratur fructus processurus. Sed prodeunte fructu, flos decidit, quia ueritate apparente in carne, figura pertransijt. Vnde & Nazereth ciuitas Galileæ dicitur, ideſt transmigrationis: quia nascente Christo, omnia illa transierunt, quæ superius enumerauimus: quæ ut ait Apostolus, in figura contingebant illis. Hos ergo flores, & nos, qui iam fructum tenemus, pertransisse uidemus; & dũ adhuc florere uidebant, transituri præuidebantur. Vnde Dauid, Mane sicut herba transeat, mane floreat, & trãseat uespere decidat, induret, & aresçat. Vespere etenim, ideſt, Quando uenit plenitudo tẽporis, in quo misit Deus unigenitum suum factum ex muliere, factum sub lege; dicente ipso, Ecce noua facio omnia, uetera transierunt, & disparuerunt, quomodo in nouitate succrescentes fructus flores decidunt & arescunt. Vnde rursus scriptum est: Fœnum aruit & flos decidit, uerbum autem domini manet in æternum. Credo non ambigis, quin uerbum fructus sit: uerbum autẽ Christus est. Bonus itaque fructus Christus, q manet in eternum. Sed ubi est fœnum, quod aruit? Vbi est flos qui decidit? Propheta re

1. Corin. 10. *Ps.* 49. *Gal.* 4. *Esa.* 43. *Esa.* 40. *Ps.* 75.

K spondeat; Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius tanquam flos fœni. Si omnis caro fœnum; ergo carnalis ille populus Iudæorum fœnum fuit. An non fœnum aruit, dum idem populus ab omni spiritus pinguedine vacuus siccæ litteræ adhęsit? An non etiam flos decidit, quãdo gloriatio, quam habebãt in lege, non remansit? Si flos non decidit, ubi ergo regnum, ubi sacerdotium, ubi prophetæ, ubi templum, ubi denique magnalia ilia, de quibus gloriari solebant, & dicere; Quanta audiuimus, & cognouimus ea, & patres nostri narrauerunt nobis? Et iterum, Quanta mandauit patribus nostris nota facere ea, filijs suis. Et hæc dicta sunt pro eo quòd positum est in Nazareth ciuitatẽ Galilææ. In illam ergo ciuitatem, Missus est angelus Gabriel à Deo. Ad quem? Ad virginem desponsatam uiro, cui nomen erat Ioseph. Quæ est hæc uirgo tã uenerabilis, ut salutetur ab angelo; tam humilis, ut desponsata sit fabro? Pulchra pmixtio uirginitatis, & humilitatis; nec mediocriter placet Deo illa anima, in qua & humilitas cõmẽdat uirginitatem, & uirginitas exornat humilitatẽ

Esa. 40. *Ps.* 77. *Textus.*

Sed quanta putas ueneratione digna est, in qua humilitatem exaltat fœcunditas, & partus consecrat uirginitatem? Audis uirginẽ, audis humilem: si non potes uirginitatem humilis, imitare humilitatem uirginis. Laudabilis uirtus uirginitas, sed magis necessaria humilitas. Illa consulitur; ista præcipitur. Ad illam inuitaris; ad istam cogeris. De illa dicitur: Qui potest capere capiat. De ista dicitur: Nisi quis efficiatur, sicut paruulus iste non intrabit in regnum cœlorum. Illa ergo remuneratur, ista exigitur. Potes denique sine virginitate saluari; sine humilitate non potes. Potest inquam placere humilitas quę virginitatem deplorat amissam; sine humilitate autem, audeo dicere, nec uirginitas Mariæ placuisset. Super quem, inquit, requiescet spiritus meus, nisi super humilẽ, & quietum? Super humilem dixit, non super virginem: Si igitur Maria humilis non esset, super eam spiritus sanctus non requieuisset. Si super eam non requieuisset, nec impregnasset. Quomodo enim de ipso sine ipso cõciperet? Patet itaque, quia, ut de spiritu sancto conciperet, sicut ipsa perhibet, Respexit humilitatem ancillæ suæ Deo, potius quàm uirginitatẽ. Etsi placuit ex uirginitate; tamen ex humilitate concepit. Vnde cõstat, quia ẽt, ut placeret uirginitas, humilitas, ꝑcul dubio fecit. Quid dicis uirgo superba? Maria uirginem se oblita, gloriatur de humilitate, & tu negligendo humilitatem, blãdiris tibi de uirginitate? Respexit ait illa humilitatem ancillæ suæ. Quæ illa? Virgo utique sancta, uirgo sobria, uirgo deuota. Nunquid tu castior illa? Nunquid deuotior? Aut nũquid tua fortè pudicitia gratior castitate Mariæ ut tu scilicet sine humilitate placere sufficias ex tua quod illa non potuit ex sua. Deniq;, quanto honorabilior es ex singula. munere castimoniæ, tanto tibi tu maior em iniuriam facis; quò eius in te decoram fœdas permixtione superbiæ. Alio quin expedit tibi uirginẽ nõ esse, qnam de uirginitate insolescere. Non omnium quidem est uirginitas: multo tamẽ paucorum est cum uirginitate humilitas Si igitur uirginitatem in Maria non potes nisi mirari, stude humilitatem imitari, & sufficit tibi. Quod si uirgo & humilis es quisquis es, magnus es. Est tamen maius aliquid quod mireris in Maria scilicet cum uirginitate fœcũditatẽ. A seculo enim nõ est audiũ, ut aliqua simul mater esset & uirgo, qã si & cuius mater attendas: quo te tua super

L *Mat.* 8. & 19. *Esa.* vlt. *Luc.* 1. *Vbi sup.* M

eius mirabili celsitudine ducet admiratio? Nõne ad hoc ut te videas nec satis posse mirari? Nonne tuo, imo veritatis iudicio illa, quæ Deum habuit filiũ, super omnes etiam choros exaltabitur Angelorũ? An nõ Deũ, & dñm Angelorum Maria suum audacter appellat filium dicens? Fili quid fecisti nobis sic? Quis hoc audeat Angelorũ? Sufficeit, & pro magno habent, quòd cum sint spiritus ex conditione, ex gratia facti sunt, & vocati Angeli, testante Dauid, Qui facit, inquit, Angelos suos spiritꝰ. Maria vero matrẽ se agnoscens, maiestatem illam, cui illi cum reuerentia seruiuit, cum fiducia suum nuncupat filium. Nec dedignatur nuncupari Deus: quod esse dignatus est. Nã paulopost subdit Euangelista. Et erat inquiẽs, subditꝰ illis. Quis? Quibus? De hominibus Deus, inquã cui Angeli subditi sunt, cui principatus, & potestates obediunt; subditus erat Marię. Nec tantùm Mariæ, sed etiam Ioseph, ꝓpter Mariam. Mirare ergo utrumlibet, & elige quod amplius mireris, siue filij beniguissimam dignationem, siue matris excellẽtissimam dignitatem. Vtrinque stupor, utrinque miraculum. Et ꝙ Deus fœminæ obtemperet, humilitas absq; exemplo; & ꝙ Deo fœmina principetur, sublimitas sine socio. In laudibus uirginum singulariter canitur, ꝙ sequũtur agnum quocunque ierit. Quibus ergo laudibus iudicas dignam, quæ ẽt ꝑpit? Discе homo obedire, discе terra subdi, discе puluis obtemperare. De auctore tuo loquẽs Euãgelista. Et erat, inqt subditus illis; haud dubiũ, quin Mariæ, & Ioseph. Erubescе supbe cinis. Deus se humiliat, & tu te exaltas? Deus hominibus subdit, & tu dominari gestiẽs hominibus, tuo te præponis auctori. Vtinam mihi aliquando tale aliquid cogitãti Deus respondere dignetur, quod & suo increpando respondit Apostolo, Vade, inqt, post me Satana, quia non sapis ea, quę Dei sunt. Quoties enim hominibus præesse desidero, toties Deum meum præire contendo; & tunc uerè nõ sapio ea, quæ Dei sunt: de ipso namque dictum est. Et erat subditus illis. Si hominis o homo, imitari dedignaris exempium, certè non erit tibi indignum se qui auctorem tuũ. Si non potes forsitan sequm quocũque ierit, dignare vel sequi quò tibi condescendit. Hoc est si nõ potes sublimem incedere semitam uirginitatis, seque re uel eum per tutissimam uiam humilitatis, a cuius rectitudine si qui etiam de uirginibus deuiauerint, ut uerum fatear, nec ipsi sequuntur agnum quocumque ierit. Sequitur quidem agnum coinquinatus, humilis, sequitur & uirgo superbus, sed neuter quocunque ierit: quia nec ille ascendere potest ad munditiam agni qui fine macula est, nec is ad eiusdem mansuetudinem descendere dignatur, qua scilicet non coram tondente, sed coram occidente se obmutuit. Attamen saluberiorem elegit sequendi partem in humilitate peccator, quam in uirginitate superbus; cum & illius immundiciam sua humilis satisfactio purget, & huius pudicitiã superbia inquinet. Sed fælix Maria cui nec humilitas defuit, nec uirginitas. Et quidem singularis uirginitas quam non temerauit, sed honorauit fœcunditas; & nihilominus specialis humilitas, quam nõ abstulit, sed extulit fœcunda uirginitas; & in comparabilis prorsus fœcunditas, quam uirginitas simul comitatur, & humilitas. Quid horum non mirabile, quid non incomparabile, quid non singulare? Mirum uero, si non hæsitas in eorũ ponderatione; quid tua iudices dignius admiratione, utrum uidelicet potius stupẽda sit fœcunditas in uirgine, an in matre integritas, sublimitas in prole, an cum tanta sublimitate humilitas; nisi quod indubitanter horum singulis præferenda sunt simul cuncta, & incõparabiliter excellentius est, atq; fœlicius omnia percepisse, quam aliqua. Et quid mirũ, si Deus qui mirabilis legitur & cernitur in sanctis suis, mirabilem se exhibuit in matre sua? Veneramini ergo coniuges in carne corruptibili carnis integritatem; miramini etiam uos sacræ uirgines in uirgine fœcũditatẽ: imitamini omnes homines Dei matris humilitatem. Honorate sancti angeli uestri regis matrem, qui nostræ adoratis virginis prolem, ipsum utique nostrum pariter ac uestrum regem: nostri generis reparatorẽ, uestre ciuitatis instauratorem. Cuius apud uos tam sublimis, inter nos tam humilis, a uobis pariter & a nobis detur, & dignitati debita reuerentia, & dignationi honor & gloria, in sæcula seculorum. Amen.

Luc. 2.

Psl. 103.

Luc. 2.

Apo. 14.

Mat. 19.

Homelia I I. Vnde supra.

NOuum quidem canticum illud quod solis dabitur in regno Dei cãtare virginib. ipsã virginũ reginã cũ cæteris, imo primã inter cæteras eé canturã. nemo est qui ambigat. Puto autem illam præter illud quod solis, licet cũ omnibus, tamen uirginibus ei, ut dixi, commune erit dulciori quodam atque elegantiori carmine lætificaturam esse ciuitatem Dei. Cuius utique dulcisonos depromere vel exprimere modulos, ne ipsarũ quidem uirginũ ulla digna inuenietur: qa soli meritò decãtãdũ seruabit quæ sola de partu, & partu diuino gloriat. Gloriatur dixerim de partu nõ in se, sed in ipsꝰ, quẽ peperit, Deus si quidẽ (Deus. n. est quem peperit) matrem suã singulari in cęlestibus donaturus gloria, singulari in terris præuenire curauit & gratia, qua videlicet ineffabiliter, & intacta cõciperet, & pareret incorrupta. Porrò Deũ hmõi decebat natiuitas, qua non nisi de uirgine nascereturTalis congruebat, & uirgini partus, ut non pareret nisi Deum. Proinde factor hominum vt homo fieret, nasciturus de homine talem sibi ex omnibus debuit eligere, imò condere matrem: qualem & se decere sciebat, & sibi nouerat placituram. Voluit itaque esse virginẽ, de qua immaculata immaculatus procederet omniũ maculas purgaturus. Voluit & humilem, de qua mitis & humilis corde prodiret, harũ in se virtutũ necessarium omnibus, saluberrimũque exẽplũ ostensurus. Dedit virgini partum, qui ei iã ante, & virginitatis inspirauerat uotũ, & humilitatis prærogauerat meritum. Alioquin quomodo Angelus eã in sequentibus gratia plenã pronũciat, si quippam vel parũ boni, quod ex gratia non esset habebat. Vt igitur quæ sanctum sanctorum conceptura erat pariter, & paritura, sancta esset corpore, accepit donũ virginitatis: ut esset & mẽte, accepit & humilitatis. His nimirũ uirgo regia, gemmis ornata uirtutum, geminoq; mẽtis pariter, & corporis decore præfulgida specie sua & pulchritudine sua in cœlestib. cognita, cœli ciuiũ in se ꝓuocauit aspectus, ita ut & regis animum in sui concupiscentiam inclinaret, & cęlestem nũtium ad se de supernis educeret. Et hoc est quod nobis hic Euangelista cõmendat, cum angelũ perhibet à Deo destinatum ad virginem. A Deo, inquit ad virginem, ideſt, à celso ad humilem, a domino ad ancillam, a creatore ad creaturam. Quanta dignatio Dei, quãta uirginis excellentia? Currite matres, currite filiæ, currite omnes quæ post Euam, & ex Eua, & parturimini cum tristitia, & parturitis: adite virginalem thalamũ, ingredimini si potestis pudicum sororis uestrę cubiculũ. Ecce enim Deus mittit ad uirginem, ecce affatur Angelus Mariam. Apposite aurem parieti, auscultate quid nunciet ei, si fortè audiatis, unde consolemini. Lætare pater Adam, sed magis tu ò Eua mater exulta: qui sicut omnium parentes, ita omnium filiꝰtis perẽptores: &, quod infelicius est, prius peremptores, quàm parentes. Ambo, inquam, cõsolamini super filia, & tali filia; sed illa amplius de qua malum ortum est prius, cuius opprobrium in omnes pertranlijt mulieres. Instat namq; tempus, quo iam tollatur opprobrium; nec habeat uir quid causetur aduersus fœminam; qui utique dum se imprudenter excusare conaretur, crudeliter illam accusare nõ cunctatus est, dicens: Mulier quam dedisti mihi, dedit mihi de ligno, & comedi. Propterea curre Eua ad Mariã, curre mater ad filiam, filia pro matre respõdeat, ipsa matris, opprobriũ auferat: ipsa patri pro matre satisfaciat, quia ecce si uir cecidit per fœminam, iam non erigitur nisi per fœminam. Quid dicebas ò Adam? Mulier quam dedisti mihi, dedit mihi de ligno & comedi. Verba malitiæ sunt hæc, quibus magis augeas, q̃ deleas culpam. Veruntamen sapientia uicit malitiam, cũ occasionem uenię, quam a te Deus interrogando elicere tentauit, sed non potuit, in thesauro indefi cientis suæ pietatis inuenit. Redditur nẽpe fœmina pro fœmina, prudens pro fatua, humilis pro superba, quæ pro ligno mortis gustum tibi porrigat uitæ, & pro uenenoso cibo illo amaritudinis dulcedinem pariat fructus æterni. Muta ergo iniquæ excusationis uerbum in uocem gratiarum actionis; & dic Domine, Mulier quam dedisti mihi, dedit mihi de ligno uitæ, & comedi, & dulce factum est super mel ori meo; quia in ipso uiuificasti me. Ecce enim ad hoc, Missus est Angelus ad uirginem. O admirandam & omni honore dignissimam uirginem, o fœminam singulariter uenerandam, super oẽs fœminas admirabilem, parentum reparatricem, posterorum uiuificatricem. Missus est, inquit, angelus ad uirginem. Virginem carne, uirginẽ mẽte, uirginẽ professione, uirginẽ denique; qualẽ describit Apostolus mẽte & corpore sanctã. Nec nouiter, nec fortuito inuentã, sed a sęculo electã, ab altissimo prę cognitã, & sibi ꝑparatã; ab angelis seruatã, a patribus pręfiguratã, a ꝓphetis promissã. Scrutare scripturas, & proba quæ dico. Vis

Gen. 3.

Sap. 7.

2. Cor. 7.

ne vt & ego aliqua ex his testimonia hic inferam? Vt pauca loquar de pluribus: Quã tibi aliam prædixisse Deus videtur, quando
Gen. 3. ad serpẽtem ait: Inimicitias ponam inter te & mulierem? Et si adhuc dubitas, an de Maria dixerit, audi quod sequitur: Ipsa cõteret
Vbi supra. caput tuum. Cui hæc seruata victoria est, nisi Mariæ? Ipsa proculdubio caput cõtriuit venenatum, quę omnimodam maligni suggestionem tam de carnis illecebra, quam de mentis superbia deduxit ad nihilũ. Quàm
G verò aliam Salomon requirebat, cum dice-
Pro. 31. bat: Mulierem fortem quis inueniet? Nouerat quippe uir sapiens huius sexus infirmitatem, fragile corpus, lubricam mentem, quia tamen & Deum legerat promisisse, & ita vidébat congruere, vt qui vicerat per fœminam vinceretur per ipsam, vehemẽter admirãs aiebat: Mulierem fortem quis inueniet? Quod est dicere. Si ita de manu fœminę pẽdet & nostra omnium salus, & innocẽtiæ restitutio, & de hoste victoria; fortis omnino necesse est ut prouideatur, quæ ad tantum
Vbi supra. opus possit esse idonea. Sed mulierem fortẽ quis inueniet? At ne hoc quęsisse putẽ desperando, subdit prophetando. Procul & de ultimis finibus precium eius, hoc est non vile, non paruum, non mediocre, non deniq; de terra; sed de cœlo, nec de cœlo proximo terris pretium fortis huius mulieris, sed a summo cœlo egressio eius. Quid deinde ru-
Eso. 3. bus ille quondam Mosaicus portendebat, flammas quidem emittens, sed non ardens,
Nu. 17. nisi Mariam parientem & dolorem non sentientem? Quid, rogo, virga Aaron florida, nec humectata, nisi ipsam concipientẽ, quã-
Esa. 11. uis uirum non cognoscẽtem? Huius magni miraculi maius mysterium Esaias edisserit,
H dicens: Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascẽdet: virgam, virginẽ: florem, virginis partum intelligens. Sed si tibi, quod nũc in flore Christus intelligi dicitur, superiori videtur aduersari sententiæ, qua nõ virgæ flore, sed floris fructu designari dicebatur, noueris in eadẽ Aaronica virga, quæ non solum fioruit, sed & frõduit, & fructum emisit, non solum flore vel fructu,
Iso. 14. sed ipsis etiam frondibus eundẽ significari.
Iso. 17. Noueris & apud Moysem, nec fructu uirgæ, nec flore, sed ipsa uirga demõstrari. Illa utique uirga, qua feriente, aqua uel diuidit trãsituris, vel de petra excutit bibituris. Nullũ aũt inconuenies est diuersis rebus diuersis ex causis Christũ figurari; & in virga quidé potentiam, in flore verò fragantiam, in fructu autem saporis dulcedinem, in frõdibus quoque sedulã eius intelligi protectionẽ; qua uidelicet paruulos ad se confugientes sub umbra alarum suarum protegere nõ desinit; siue ab æstu carnalium desideriorum, siue a facie impiorũ qui eos afflixerunt. Bona & desiderabilis umbra sub alis Iesu: vbi Psal. 56.
tutum est fugiẽtibus refugium, gratum fessis refrigerium. Miserere mei domine Iesu: miserere mei: quoniam in te confidit anima mea, & in umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat inquitas. In hoc tamẽ Esaiæ testimonio, florem filium, uirgam intelligẽ matrem? Cũ & uirga floruit absq; germine, & uirgo concepit non ex homine. Nec uirgæ uirorem floris læsit emissio, nec uirginis pudorẽ sacri partus editio. Proferamus & alia uirgini matri, Deoq; filio congrua de
I scripturis testimonia. Quid illud Gedeonis Iudic. 6.
uell9 significat, quod utiq; de carnẽ tõsum, sed sine uulnere carnis in area ponit, & nũc quidẽ lana, nunc verò area rore perfundit: nisi carnẽ assumptã de carne uirginis, & absque detrimẽto uirginitatis? Cui utiq; distillantibus cœlis, tota se infudit plenitudo diuinitatis: adeo ut ex hac plenitudine omnes acceperimus, qui uerè sine illa non aliud, q̃ terra arida sumus. Huic quoq; Gedeonico facto propheticum dictum pulchrè satis cõuenire uidetur: ubi legitur, Descendet sicut Psal. 71.
pluuia in uellus. Nã per hoc quod sequit̃: & sicut stillicidia stillantia super terrã, idem datur intelligi, quod per inuentam rore madidam aream. Pluuia quippe uoluntaria quã segregauit Deus hæreditati suæ, placidæ prius & absq; strepitu operationis humanę suo se quietissimo elapsu uirgineũ demisit in uterũ: postmodũ uerò ubiq; terrarũ diffusa est, per ora prædicatorum: non iam sicut pluuia in uellus, sed sicut stillicidia stillãtia super terrã, cum quodã utiq; strepitu uerborũ, ac sonitu miraculorũ. Siquidem recordatæ sunt nubes illę quæ portabant pluuiã, pręceptũ sibi fuisse cũ mitterentur. Quod dico uobis in tenebris, dicite in lumine, & quod in aure auditis, prędicate super tecta. Mat. 10.
Quod & fecerunt: Etenim in oẽm terrã exiit sonus eorũ, & in fines orbis terræ uerba eorũ. Audiamus & Hieremiã noua uetoribus uaticinante, & quẽ præsentem monstrare nõ poterat, uenturũ & ardẽter desiderãtẽ, & fidenter promittẽtem. Nouum inquit creauit dñs super terram: fœmina circunda-

bit

K bit virum. Quæ est hæc fœmina? Quis vero iste vir? Aut si vir, quomodo a fœmina circundatus? Aut si a fœmina circundari potest, quomodo vir? Et vt apertius dicam: quomodo potest simul & uir esse, & in utero matris? Hoc est. n. virũ a fœmina circundari. Nouimus uiros, qui scilicet infantiã, pueritiam, adolescentiam, atq; iuuentutem transeuntes, ad gradũ vsque senectuti proximum peruenerunt. Qui ergo iam adeò grandis est, quomodo a fœmina circundari potest? Si dixisset, fœmina circundabit infantem, vel fœmina circundabit paruulum, nec nouum uideretur, nec mirum. Nunc autem quia nil tale posuit, sed dixit virũ: quęrimus quæ sit hæc nouitas, quam Deus fecit in terra: vt fœmina circundaret virum, & vir intra fœminei vnius corpusculi membra sese cohiberet? Quid est hoc miraculi? Nunquid
Ioan. 3. potest homo, vt ait Nicodemus, in ventrem matris suæ iterato introire & renasci? Sed verto me ad conceptũ partumq; virginalẽ, si forte inter plurima noua et mira, q̃ ibi perfecto inspicit, qui diligenter inquirit, et hãc, quam de Propheta protuli, reperiã nouitatem. Porrò ibi agnoscitur lõgitudo breuis, latitudo angusta, latitudo subdita, profunditas plana. Ibi agnoscitur lux non lucens, verbum infans, aqua sitiens, panis esuriens: Videas si attendas potentiam regi, sapientiam
L pati, vitam mori, fortitudinẽ infirmari. Sed quod non minus mirandum est, ipsa ibi cernitur tristitia lætificans, pauor confortans, passio saluans, mors viuificãs, infirmitas roborans. Cui tam illud quoque non occurrat quod quærebam? Nunquid non facilè tibi est inter hæc fœminam agnoscere virũ circundantem, cum Mariam videas virum approbatum a Deo Iesum suo vtero circũplectentem? Virum autẽ dixerim fuisse Iesum, nõ solùm iam cum diceretur vir prophęta, potens in opere & sermone, sed etiã cũ tenera adhuc infantis membra, Dei mater blãdo vel foueret in gremio, vel gestaret in vtero. Vir igitur erat Iesus necdum etiã natus, sed sapientia, non ætate, animi vigore nõ viribus corporis, maturitate sensuum, nõ corpulentia membrorum. Neque. n. minus habuit sapientiæ, vel potius non minus fuit sapientia Iesus cõceptus, quàm natus, paruus quàm magnus. Siue ergo latens in vtero, siue vagiens in præsepio, siue iam grandiusculus interrogans doctores in templo, siue iã perfectæ ætatis docẽs in populo, æquè profectò plenus fuit spiritu sancto. Nec fuit hora in quacunq; ætate sua, qua de plenitudine illa, quã in sui cõceptione accepit in vtero vel aliquid minueretur, vel aliquid eidé adijceretur, sed a principio perfectus, a principio, inquam, Plenus fuit spiritu sapientiæ & intellectus, spiritu cõsilij & fortitudinis, Esa. 11.
spiritu sciẽtiæ & pietatis, & spiritu timoris domini. Nec te moueat quod de illo legis M
in alio loco: Iesus aũt proficiebat sapientia, Luc. 2.
& ætate, & gratia apud Deum & homines. Nam quod de sapientia & gratia hic dictũ est, non secundum quod erat, sed secundũ quod apparebat intelligendum est, nõ quia videlicet aliquid ei nouum accideret, quod ante non haberet, sed quod accidere videretur, quando volebat ipse vt videretur. Tu homo cum proficis, non quando, nec quantum vis proficis, sed te nescience tuus moderatur profectus, tua vita disponitur.

At verò puer Iesus, qui disponit tuã, ipse disponebat & suã, & qñ volebat, & quibus volebat sapiens apparebat, qñ & quibus volebat sapientior, qñ & quibus volebat sapientissimus, quanquã in se nunquàm esset nisi sapientissimus. Similiter & cum semper omni gratia plenus fuisset, siue quam apud Deum, siue quã apud homines habere deberet, pro suo tũ arbitrio eam nunc plus, nũc minus ostentabat, prout cernentiũ vel meritis cõgruere, vel saluti expedire sciebat. Cõstat ergo quia semper Iesus uirilem animũ habuit. & si semper in corpore vir non apparuit. Cur deniq; dubito virum fuisse in utero, quem inibi Deum fuisse non ambigo? Minus quippè est esse virum, quàm esse Deũ. Sed vide si non etiam hanc Hieremiæ nouitatem Esaias lucidissime aperit, qui nouos Esa. 7.
superius Aaronicos flores exposuit. Ecce, inquit, virgo concipiet, & pariet filium. En habes fœminam scilicet virginem. Vis & de viro audire quid sit? Et vocabitur, ait, nomen eius Emmanuel, ideſt, nobiscũ Deus. Fœmina itaque circundans virum, virgo est concipiens Deum. Vides q̃ pulchrè & cõcorditer sanctorum mira facta & mystica dicta sibi in A
uicem concinunt? Vides quàm stupendũ sit hoc vnum de virgine, & in virgine, factum miraculum, quod tot miracula præuenerũt, tot oracula promiserunt? Vnus nimirũ fuit

Universidad de Deusto
Biblioteca

spiritus prophetarum: & licet diuersis modis, signis, & tẽporibus eandem rem diuersi non diuerso spiritu & prænuntiarunt, & prædixerunt. Quod Moysi monstratum est in rubo & igne; Aaron in virga & flore; Gedeoni in vellere & rore; hoc apertè Salomõ præuidit in forti muliere & eius precio: apertius Hieremias præcinit de fœmina & viro: apertissimè Esaias declarauit de virgine & Deo. Gabriel tandem exhibuit ipsam salutando.

Luc. 1. Ipsa nanque est de qua nunc Euangelista: Missus est, ait, Angelus Gabriel a Deo ad virginẽ desponsatam Ioseph. Ad uirginem, inquit, desponsatam. Quare desponsatam? Cum esset, in quam, virgo electa; & ut ostensum est, uirgo cõceptura, uirgo paritura, mirum cur despõsata fuerit non nuptura. Nũquid uel hoc casu factum quis dixerit? Nõ est casu factum, quod rationabilis causa commendat; causa ualde utilis & necessaria, & diuini prorsus adinuentione consilij digna. Dicã quod mihi, imò quod ante me Patribus visum fuit. Illa utique fuit ratio desponsationis Mariæ, quæ & dubitationis Thomæ. Mos siquidem Iudæorũ erat, ut a die despõsationis suæ, usq; ad tempus nuptiarũ, sponsis sponsæ traderentur custodiẽdæ; quate-
B nus earũ ipsi eo sibi pudicitiã curiosius seruarent, quo sibi ipsi fideliores existerẽt. Sicut ergo Thomas dubitãdo, palpando, confirmatissimus factus est dominicæ cõfessor resurrectionis; ita & Ioseph Mariã sibi despõsando, eiusq; conuersationem in tempore custodiæ studiosius comprobãdo, factus est pudicitiæ fidelissimus testis. Pulchra vtriusque rei conuenientia; & dubitatio Thomæ, & desponsatio Mariæ. Poterant quidem similis erroris laqueum nobis inijcere; fidei uidelicet in illo, castitatis in illa; ueritatẽ in suspitionem adducere: sed ualde prudẽter, & piè factum est per contrarium; ut unde metuebatur suspitio, firma sit certitudo. Nã & de filij resurrectione citius quidem ego, qui infirmus sum, crediderim Thomæ dubitanti & palpanti, quàm Cephæ audienti & credenti: & de matris continentia facilius despõso eius custodienti & experienti; quàm ipsi quoq; uirgini de sola sua conscientia se defendenti. Dic quæso, quis eam uidens desponsatam & grauidam, non potius diceret corruptam quàm uirginem? Nõ autem decebat hoc dici de matre domini. Tolerabilius uerò atq; honestius fuit putari ad tempus Christum de coniugio fuisse natum, q̃ de fornicatione. Sed non poterat, inquit, Deus apertum aliquod ostendere signum; quo uidelicet fieret, ut eius nec ortus infamaretur, nec mater criminaretur? Poterat utiq;: sed nõ poterat latere dæmones, quod scirent homines. Oportebat autẽ a Princi-
C pe mundi aliquandiu celari diuini consilij sacramentũ: non quod Deus si palam opus suũ facere uellet, impediri posse ab illo me tueret; sed quia ipse qui non solũ potẽter, sed etiam sapienter quæcunq; uoluit fecit, sicut in omnibus operibus suis quasdam rerum uel tẽporum congruentias propter ordinis pulchritudinem seruare consueuit: ita in hoc quoque tã magnifico opere suo, nostræ uidelicet reparationis, non tantũ potẽtiam suam, sed & prudentiam ostendere uoluit. Et quanquam illud aliter quomodo uellet perficere potuisset, placuit ei tamẽ eo potius & modo, & ordine hominem sibi reconciliare, quo nouerat ecidisse, vt sicut Diabolus prius seduxit fœminam, & postmodũ uirum per fœminam uicit, ita prius a fœmina uirgine seduceretur, & post a uiro Christo apertè debellaretur, quatenus malitiæ fraudi dũ ars pietatis illuderet, ac maligni fortitudinem Christi uirtus contereret, diabolo Deus & prudẽtior appareret, & fortior. Ita quippe decuit incarnatã sapientiam spiritalem uincere malitiam quo non solum attingeret a fine usq; ad finem fortiter, sed & disponeret omnia suauiter. Attingit autem a fine usque ad finem, id est a cœlo vsque ad infernum. Si ascendero, inquit, in cœlum, *Ps. 138.* tu illic es, si descendero ad infernum, ades. Vtrobiq; uerò fortiter quãdo & de supernis expulit superbum, & apud inferos spoliauit auarum. Conueniens ergo erat ut sua uiter quoq; omnia cœlestia scilicet & terrena disponeret, quatenus & illinc dejciens inquietum, reliquos in pace firmaret, & hic debellaturus inuidũ, nobis prius suæ humi D litatis, & mãsuetudinis ualde necessarium exẽplũ relinqueret, sicq; mirabili fieret moderamine sapiẽtiæ, ut & suis suauis, & hostibus fortis appareret. Quid.n. p̃deesset, diabolũ à Deo uinci, nobis manẽtibus superbis? Necessariò igit̃ despõsata est Maria Ioseph, q̃n per hoc & a canibus sanctũ absconditur, & a spõso uirginitas comprobatur, & uirginis tam uerecundiæ parcitur, q̃ famæ prouidetur. Quid sapiẽtius? quid dignius diuina prouidẽtia? Vno tali cõsilio secretis cœlestibus, & admittitur testis, & excludit̃ hostis,

& inte-

& integra seruatur fama virginis matris. Alioquin q̃s peperciſſet iustus adulteræ?

Matt. 1. Scriptum est autem: Ioseph autem vir eius cum esset iustus, & nollet eam traducere, voluit occultè dimittere eam. Bene cũ esset iustus, noluit eam traducere, quia sicut nequaquam iustus esset si cognitã ream cõsensisset, sic nihilominus iustus non esset, si probatam innoxiam condemnasset. Cum ergò iustus esset, & nollet eam traducere, voluit dimittere eam. Quare voluit dimittere eam? Accipe & in hoc non meam, sed Patrum sententiam. Propter hoc Ioseph voluit dimittere eam, propter quod & Petrus

Luc. 5. dominum a se repellebat dicens. Exi a me domine, quia homo peccator sum. Propter quod & Centurio a domo sua eum prohibe-

Matt. 8. bat, cum diceret: Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum. Ita ergo & Ioseph indignum & peccatorem se reputãs dicebat intra se, a tali & a tanta nõ debere sibi
E vltra familiare præstari contubernium, cuius supra se mirabilem expauescebat dignitatẽ. Videbat & horrebat diuinæ p̃sentiæ certissimum gestantẽ insigne, & quia mysterium penetrare nõ poterat, volebat dimittere eã. Expauit Petrus potẽtiæ magnitudinem, expauit Cẽturio præsentiæ maiestatẽ. Exhorruit nimirum & Ioseph sicut homo huius tanti miraculi nouitatem, mysterij profunditatẽ, & ideo occultè voluit dimittere eã. Miraris q̃ Ioseph prægnantis sese consortio virginis indicabat indignũ, cum audias & sanctam Elisabeth eius nõ posse ferre p̃sentiã, nisi cum tremore quidem, & reuerẽtia? Ait namq; : Vnde hoc mihi vt veniat

Luc. 1. mater domini mei ad me? Ideo itaque Ioseph voluit dimittere eam. Sed quare occulte & nõ palam? Ne videlicet diuortij causa inquireretur, exigeretur ratio. Quid enim vir iustus respõderet populo duræ ceruicis, populo non credenti, & contradicenti? Si diceret quod sentiebat, quod de illius puritate cõprobauerat, nõne mox increduli & crudeles Iudæi subsannarent illum, lapidarent illam? Quando namq; veritati crederent tacenti in vtero, quam postea contẽpserunt clamãtem in templo? Quid facerent necdũ apparenti, cui postmodum impias manus miecerunt, etiã miraculis coruscãti? Meritò ergo vir iustus ne aut mentiri, aut diffamare cogeretur innoxiam, voluit occultè dimittere eam. Sin verò aliter quis sentiat, & Ioseph sicut hominem dubitasse conten-

dat, sed quia iustus erat noluisse quidem ha F
bitare cum ea propter suspitionẽ, nec tamẽ (qa pius erat) traducere voluisse suspectã, & ideo voluerit occultè dimittere eam, breuiter respondeo, etiam sic dubitationẽ illã Ioseph fuisse necessariã, quę diuino meruit certificari oraculo. Sic quippè scriptum est:

Luc. 3. Hæc autem eo cogitante, scilicet, quòd occultè dimitteret eã, apparuit ei Angelus in somnis dicens. Ioseph fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Quod enim in ea natum est, de spiritu sancto est. Itaque propter istas rationes despõsata est Maria Ioseph, vel potius, sicut ponit Euangelista, viro, cui nomen erat Ioseph. Virum nominat, nõ quia maritus, sed quòd homo virtutis erat. Vel potius qa iuxta aliũ Euangelistam vir non simpliciter, sed vir eius dictus est: meritò appellatur, quod necessarie putat. Debuit ergo vir eius appellari, quia necesse fuit & putari, sicut & pater saluatoris nõ quidẽ esse, sed dici meruit, ut putaretur esse, dicẽte hoc ipso Euangelista: Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorũ triginta, ut putabatur filius Ioseph. Nec vir ergo matris, nec filij pater extitit, quamuis certa, vt dictũ est, & necessaria dispensatione vtrumque ad tempus & appellatus sit & putatus. Conijce tñ ex hac appellatione, qua, licet dispẽsatoria, meruit honorari, adeo ut pater Dei & dictus & creditus sit. Conijce & ex proprio uocabulo quod augmentum nõ dubitas interpretari, quis & qualis homo fuerit iste homo Ioseph. Simul & memẽto magni illius quondam Patriarchæ venditi in *Gen. 4?*
Aegypto, & scito ipsius istũ non solũ uocabulũ fuisse sortitũ, sed & castimoniam adeptum, innocentiam assecutum, & gratiam. G
Siquidẽ ille Ioseph fraterna ex inuidia uenditus, & ductus in Aegyptum, Christi uẽditionem præfigurauit. Iste Ioseph Herodia *Mat. 2.*
nam inuidiam fugiens Christum in Aegy *Gen. 37*
ptum portauit. Ille domino suo fidem ser- *Matt. 1.*
uans dominæ noluit commisceri. Iste do- *Gen. 40*
minam suam domini sui matrem virginem agnoscens, & ipse continens fidelitèr custodiuit. Illi data est intelligentia in mysteriis somniorum. Isti datum est conscium fieri, atq; participem cœlestium sacramentorũ. Ille frumenta seruauit nõ sibi, sed omni populo. Iste panem uiuum è cœlo seruandum accepit tam sibi quàm toti mundo. Non est dubium quin bonus & fidelis homo fuerit iste Ioseph, cui mater despõsata est saluato-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ris. Fidelis,inquam, seruus & prudens,quẽ constituit dominus suæ matris solatiũ, suæ carnis nutritium: solum deniq; in terris magni consilij coadiutorem fidissimũ. Huc accedit,q; dicitur fuisse de domo Dauid. Vere.n. de domo Dauid : verè de regia stirpe descẽdit vir illæ Ioseph,nobilis genere, mẽte nobilior.Planè filius Dauid,non degenerans à patre suo Dauid. Prorsus,inquam,filius Dauid non tantùm carne, sed fide, sed sanctitate,sed deuotione: quem tãquam alterum Dauid dominus inuenit secundũ cor suum,cui tuto cõmitteret secretissimũ,atq; sacratissimum sui cordis arcanũ; cui tanquã
H alteri Dauid incerta,& occulta sapiẽtiæ suę manifestauit : & dedit illi non ignarum esse mysterij , quod nemo Principũ huius seculi agnouit. Cui deniq; datum est quod multi reges & prophetæ cũ vellent videre non viderunt,audire & non audierunt,non solũ videre & audire,sed etiam portare, deducere,amplecti,deosculari,& nutrire, & custodire.Non tantùm aũt Ioseph , sed & Maria descendisse credenda est de domo Dauid . Alioqum non esset desponsata viro de domo Dauid, si non esset & ipsa de domo Dauid.Ambo igitur erant de domo Dauid:sed in altera cõpleta est veritas , quam iurauit dominus Dauid; altero tantum cõscio & teste adimpletæ promissionis . In fine autem versus.Et nomẽ,inquit,virginis, Maria. Loquamur pauca,& super hoc nomine , quod interpretatum,maris stella dicitur,& matri virgini valde cõuenienter aptatur.Ipsa nãque aptissimè syderi comparatur:quia sicut sine sui corruptione sydus suum emittit radium , sic absq; sui læsione virgo parturit filium . Nec syderi radius suam minuit claritatem,nec virgini filius suam integritatem . Ipsa est igitur nobilis illa stella ex Iacob orta,cuius radius vniuersum orbẽ illuminat ; cuius splendor & præfulget in supernis , & inferos penetrat, terras etiam perlustrans , & calefaciẽs magis mentes,quàm corpora: fouet virtutes,excoquit vitia.Ipsa,inquam, est prælara,& eximia stella super hoc mare magnũ, & spacioſum necessariò subleuata , micans meritis, illustrans exẽplis . O quis-
I quis te intelligis in huius seculi profluuio magis inter procellas , & tẽpestates fluctuare,q; per terram ambulare : ne auertas oculos a fulgore huius syderis, si non vis obrui procellis . Si insurgant uenti tentationum, si incurras scopulos tribulationum; respice stellam,voca Mariã . Si iactaris superbiæ vndis,si ambitionis,si detractionis,si æmulationis;respice stellam,voca Mariam . Si iracundia,aut auaritia , aut carnis illecebra nauiculam cõcusserit mentis ; respice ad Mariam . Si criminum immanitate turbatus , conscięntiæ fœditate cõfusus,iudicij horrore perteritus , barathro incipias absorberi tristitiæ , desperationis abysso;cogita Mariã . In periculis,in angustijs, in rebus dubijs, Mariã cogita, Mariam inuoca . Non recedat ab ore, nõ recedat a corde ; & vt impetres eius orationis suffragium, nõ deseras cõuersationis exemplum.Ipsam sequens nõ deuias;ipsam rogans non desperas ; ipsam cogitãs non erras.Ipsa tenente non corruis,ipsa protegente non metuis,ipsa duce non fatigaris, ipsa propitia peruenis: & sic in temetipso experiris,quam meritò dictum sit.Et'nomen virginis Maria. Sed iam modicè pausandum est, *Mat.1.*
ne , & nos in transitu claritatem tanti lumi nis intueamur . Vt enim verbis apostolicis vtar:Bonum est nos hic esse: & libet dulciter contemplari in silentio, quod laboriosa non sufficit explicare locutio . Interim autem ex deuota scintillantis syderis contemplatione,feruentior reparabitur in his, quæ sequuntur disputatio .

Homilia III. Vnde supra .

K Libenter , vbi mihi congruere uideo , verba sanctorum assumo ; quò vel ex vasculorum pulchritudine gratiora fiant, quæque in eis lectori apposuerim . Vt autem nunc a propheticis verbis incipiam . Væ mihi non quidem sicut pro- *Esa. 6.*
phetæ , quia tacui , sed quia locutus sum ; quoniam vir pollutus labijs ego sum . Heu quot vana , quot falsa, quot turpia per hoc ipsum spurcissimum os meum euomuisse me recolo , in quo nunc cœlestia reuoluere verba præsumo. Vehementer timeo,ne iamiã audiam ad me dictum:Quare tu enarras iu- *Psal.49.*
stitias meas,& assumis testamentum meum per os tuum?Vtinam & mihi de superno altari nõ quidem carbo vnus , sed ingens globus igneus afferatur;qui videlicet multã & inueteratam prurientis oris mei rubiginem ad plenũ excoquere sufficiat, quatenus angeli ad virginem , & virginis ad ipsum grata inuicẽ , ac casta colloquia dignus habear meo qualicunque replicare sermone . Ait enim Euangelista : Et ingressus Angelus ad *Luc. 1.*
eam ; haud dubium quin ad Mariam, dixit, Aue gratia plena,dominus tecum.Quò ingressus

gressus ad eã?Puto in secretariũ pudici cubiculi,vbi illa fortassis clauso super se ostio orabat patrem in abscõdito . Solent Angeli astare orantibus,& delectari in his,quos vident leuare puras manus in oratione;holocaustum sanctæ deuotionis gaudẽt se offerre Deo in odorem suauitatis. Mariæ autem
L orationes quantum placuerunt in cõspectu altissimi Angelus indicauit : qui ingressus ad eã tã reuerẽter salutauit. Nec fuit difficilè Angelũ per clausum ostium penetrare ad abdita virginis , qui vtiq; ex subtilitate substãtiæ suę hoc habet in natura , vt nec seris ferreis eius arceaẽ ingressus,quocunq; suus eũ impetus ferat. Angelicis enim spiritibus parietes nõ obsistunt, sed cuncta illis visibilia cedunt,cuncta æquè corpora quantumlibet solida,vel spissa,penetrabilia sunt eis,ac peruia. Suspicandum igitur non est,q; apertum inuenerit Angelus ostiolum virginis ; cui nimirum in proposito erat hominum fugere frequẽtias,vitare colloquia:ne vel orãtis perturbaretur silentiũ,vel cõtinentis castitas tentaretur . Clauserat itaq; et iam illa hora suum super se habitaculum virgo prudentissima,sed hominibus,nõ Angelis. Proinde etsi ad eã potuit intrare Angelus; sed nulli hominum facilis patebat accessus. In-
Texus. Act.6. gressus ergo Angelus ad eã dixit: Aue gratia plena,Dominus tecum. Legimus in actibus Apostolorum,& Stephanum plenũ gratia , & Apostolos fuisse repletos spiritu sancto;sed lõge dissimiliter a Maria. Alioquin nec in illo habitauit plenitudo diuinitatis corporaliter, quemadmodum in Maria:nec illi conceperunt de spiritu sancto quomodo Maria.Aue,inquit,gratia plena, Dñs tecum . Quid mirum si gratia plena erat,cum qua dominus erat ? Sed hoc potius mirandum , quomodo qui Angelũ miserat ad vir
M ginem, ab Angelo inuentus est esse cum virgine.Itane velocior Angelo fuit Deus,vt festinantem nũcium celerior ipse præueniret ad terras ? Nec mirum. Nam cum esset rex in accubitu suo, nardus virginis dedit odorem suum , & ascendit in conspectu gloriæ eius fumus aromatis , & inuenit gratiam coram oculis domini,clamantibus qui circun-
Can.3. stabant : Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi , ex aromatibus
Psal.18. mirrhæ & thuris? Statimq́ue rex egrediens de loco sancto suo, Exultauit vt gigas ad currendã viã , & licet a summo cœlo egressio eius,nimio tñ peruoluãs desiderio præ-

uenit suum nuncium ad virginem , quam amauerat, quam sibi elegerat, cuius decorẽ concupierat. Quem prospiciens a longè venientem,gratulans & exultans ait Ecclesia: Ecce venit is saliens in montibus, transiliẽs colles . Meritò aũt concupiuit rex decorem *Can.3.*
virginis. Fecerat enim quicquid lõgè anteà præmonita fuerat a patre suo Dauid, dicen- *Psal.44.*
te sibi : Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui. Et si hoc feceris,cõcupiscet rex decorem tuũ. Audiuit quippè & uidit , non vt quidam, qui audientes non audiũt , & videntes non intelligunt ; sed audiuit & credidit,vidit & intellexit . Et inclinauit aurem suam ad obedientiam , & cor suum & disciplinam,& oblita est populum suum, ad domum patris sui; quia nec populum suum augere prolis successione,nec domui patris sui relinquere curauit hæredem ; sed quicquid honoris in populo, quicquid de paterna domo rerum terrenarum habere potuisset,omnia arbitrata est vt stercora , vt Chri A
stum lucrifaceret. Nec fefellit eam intẽtio, quando & Christum sibi filium vendicauit, nec propositum pudicitię uiolauit.Bene igitur gratia plena : quæ & virginitatis gratiã tenuit, & insuper fœcunditatis gloriam acquisiuit. Aue,inquit,gratia plena, Dominus tecum. Non dixit dominus in te, sed dominus tecum. Deus enim,qui vbiq; æqualiter totus est, per suam simplicem substantiam , aliter tamẽ in rationabilibus creaturis , quã in cæteris,& ipsarum aliter in bonis , quàm in malis est per efficaciã . Ita sanè est in irrationabilibus creaturis, vt tamen non capiatur ab ipsis.A rationalibus autem omnibus quidem capi potest per cognitionem , sed a bonis tãtum capitur etiam per amorem. In solis ergo bonis ita est , vt etiam sit cũ ipsis propter concordiã voluntatis.Nam dũ suas voluntates ita iustitiæ subdunt, vt Deũ non dedeceat velle,quod ipsi volunt,per hoc,q; ab eius voluntate non dissentiunt, Deũ sibi specialiter iungunt. Sed cũ ita sit cum omnibus sanctis, specialiter tñ cum Maria ; cum qua vtiq; tanta ei cõsensio fuit , vt illius nõ solũ voluntatẽ,sed ẽt carnem sibi coniungeret; ac si de sua , virginisq; substantia vnum Christũ efficeret , vel potius vnus Christus fieret ; qui etsi nec totus de Deo,nec totus de virgine,totus tñ Dei, & totus virginis esset;nec duo filij,sed vnus vtriusq; filius. Ait itaq; : Aue gratia plena,Dñs tecũ . Nec tã B
tum

Universidad de Deusto
Biblioteca

tum demirus filius tecum, quem carne tua induis: sed & dominus spiritus sanctus, dè quo concipis,& dominus pater, qui genuit quem concipis. Pater inquam tecum,qui filium suum facit & tuum. Filius tecum, qui ad condendum in te mirabiles sacramẽtum miro modo & sibi reserat genitale secretũ, & tibi seruat virginale signaculũ. Spiritus sanctus tecum, qui cum patre & filio tuum sanctificat uterum. Dominus ergo tecum. Benedicta tu in mulieribus. Libet adiũgere quod Elisabeth, cuius hæc verba sunt, prosecuta subiũxit: Et benedictus fructus vẽtris tui. Nõ quia tu benedicta, ideo benedictus fructus ventris tui, sed quia ille te præuenit in benedictionibus dulcedinis, ideo tu benedicta, Verè etenim benedictus fructus ventris tui, in quo benedictæ sunt omnes gentes: de cuius plenitudine tu quoque accepisti cũ cæteris, etsi differentius a cæteris. Ac propterea quidẽ benedicta tu, sed in mulieribus, ille verò benedictus non in hominibus, nõ inter angelos, sed qui est, ut ait Apo-
Rom.9. stolus, super omnia benedictus Deus in sæcula. Dẽ benedictus vir, benedictus panis, benedicta mulier, benedicta terra, uel si qd tale i creaturis benedictũ esse memoratur, sed singulariter benedictus fructus ventris tui, cũ sit super omnia benedictus Deus in secula. Benedictus ergo fructus uentris tui. Benedictus in odore, benedictus in sapore, benedictus in specie. Huius odoriferi fru-
Gen. 27. ctus frangrantiã sentiebat, qui dicebat: Ecce
C odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit dominus. An nõ uere benedictus, cui
Psal.33. benedixit dominus? De sapore huius fru-
Psal.30. ctus quidã, q̃ gustauerat taliter eructabat
2.Pet.2. dicens: Gustate & uidete, qm̃ suauis est dominus. Et alibi: Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ domine, quam abscondisti timentibus te. Et alius quidam: Si tamen, inquit, gustatis, quoniam dulcis est dominus. Et ipse fructus de se, inuitãs nos ad se. Qui edit me, ait, adhuc esuriet: & qui bibit me, adhuc sitiet. Vtique propter saporis dulcedinem hoc dicebat, qui semel gustatus magis excitat appetitũ. Bonus fructus, qui animarum esurientium, & sitientium iustitiã,
Gen.9. & esca, & potus est. Audisti de odore; audisti de sapore; audi & de specie. Si in fructus ille Mortis non solum suauis fuit ad vescendum, sed etiam teste scriptura delectabilis aspectu: quanto magis huius uitalis fructus uim cum decorem debemus inquirere. In quem, teste alia scriptura, desiderant etiam angeli prospicere? Cuius pulchritudinem *1.Pet.1.*
in spiritu uidebat, & in corpore uidere cupiebat, qui dicebat Ex Sion species decoris *Psal.49.*
eius. Et ne mediocrem tibi uideatur commendasse decorẽ, recole quod in alio Psalmo legis: Speciosus forma præ filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis, propterea benedixit te Deus in æternum. Benedictus ergo fructus uentris tui, cui benedixit *Psal.44.*
Deus in æternum. Ex cuius benedictione benedicta etiam tu in mulieribus: quia non potest mala arbor fructum facere bonum. Benedicta, inquam, tu in mulieribus, quæ
D illam generalem maledictionẽ euasisti, qua
Gen.3. dictum est: In tristitia paries filios: & nihilominus illam, qua secutum est: Maledicta sterilis in Israel, ac singularem conse cuta es benedictionem, ut nec sterilis maneas, nec cum dolore parturias. Dura necessitas, & graue iugum super omnes filias Euæ. Et si pariunt cruciantur, & si non pariunt maledicuntur. Et dolor prohibet parere, & non parere maledictio. Quid facies uirgo, quæ hæc audis, quæ hæc legis? Si parturis, angustiaris, si sterilis manes, malediceris. Quid eliges uirgo prudens? Angustiæ, inquit, mihi sunt undique. Melius est tamen mihi maledictum incurrere & castã manere, quàm prius quidẽ concipere per cõcupiscentiã, quod meritò post cum dolore parturiam. Hinc etenim & si uideo maledictũ, sed non peccatum: illinc uerò & peccatum simul & cruciatum. Denique hæc maledictio, quid aliud est, quàm hominũ exprobratio? Neq; ob aliud sanè dicitur sterilis maledicta, nisi quòd opprobrio & contemptui sit habenda, tanquàm inutilis, & infructuosa, & hoc in Israel tantum. Mihi autem pro minimo est, quòd hominibus displiceo, dum me possim uirginem castam exhibere Christo. O uirgo prudens, o uirgo deuota, quis te docuit Deo placere uirginitatem? Quę lex, quæ iustitia, quæ pagina ueteris testamenti uel præcipit, uel consulit, uel hortatur E
Rom.8. in carne non carnaliter uiuere, & in terris angelicam ducere uitam? Vbi legeras beata uirgo, sapientia carnis mors est? & Cu-
Ro.13. ram carnis ne perfeceritis in desiderio? Vbi legeras de uirginibus, quia cantant canticum nouum, quod nemo alius cantare potest, & sequuntur agnum quocun-
Apo.14. que ierit? Vbi legeras, laudatos esse qui
Matt.19 se castrauerunt propter regnum cœlorum?
2.Co.10.

Vbi

1.Cor.7. Vbi legeras. In carne enim ambulantes, non secundum carnem militamus: &, Qui matrimonio iungit uirginem suam bene facit, & qui non iungit melius facit? Vbi audie-
Vbi sup. ras: Volo uos omnes esse sicut, & meipsum
Ibidem. &, Bonum est homini si sic permaneat secũ-
Vbi sup. dum meum consilium? De uirginibus, inquit, præceptum non habeo, consilium autẽ do. Tu uerò non dicam præceptum, sed nec consilium, nec exemplum: nisi q̃ unctio docebat te de omnibus, ac sermo Dei uiuus & efficax ante tibi factus est magister, quã filius, prius instruxerit mẽtem, quàm induerit carnẽ. Christo ergo deuoues te exhibere uirginẽ, & nescis, & ipsi exhiberi te oportet etiam matrem? Eligis in Israel esse contemptibilis; & ut illi placeas cui te probasti, maledictũ incurrere sterilitatis. Et ecce maledictio benedictione cõmutatur, sterilitas fœcunditate recompensatur. Aperi uirgo sinum, expande gremium, præpara urerum: quia ecce facturus est tibi magna, qui potẽs est: intãtum ut pro maledictione Israel, beatam te dicant omnes generationes. Nec su-
F spectam habeas prudens uirgo fecunditatẽ, quia non auferet integritatem. Concipies, sed sine peccato. Grauida eris, sed non grauata: paries, sed non cum tristitia: nescies nirum, & gignes filium. Qualẽ filium? Illius erit mater, cuius Deus est pater. Filius paternæ charitatis etit corona tuæ castitatis sapiẽtia paterni cordis erit fructus uteri uirginalis. Deum denique paries, & de Deo cõcipies. Confortare ergo uirgo fœcũda, casta puerpera, mater intacta: quia non eris in Israel ultra maledicta, neq; inter steriles deputata. Et si adhuc maledixeris ab Israel secundum carnem, non quia sterilem uident, sed quia fœcundam inuidẽt: memẽto quòd & Christus maledictum pertulit crucis, qui te suam matrem benedixit in cœlis, sed & in terris ab Angelo benedicta, & a cũctis generationibus, terræ meritò beata prædicaris.
Textus. Benedicta ergo tu in mulieribus, & benedictus fructus uentris tui. Quæ cum audisset turbata est i sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutatio. Solent uirgines, quæ uere uirgines sunt, semper pauidæ, & nunquam esse securæ, & ut caueant timenda, etiam tuta pertimescere, scientes se in uasis fictilibus thesaurum portare præciosum, & nimis arduum esse uiuere angelicè inter homines, & in terris more cœlestiũ cõuersari, & in carne cęlibem agere uitã. Ac proindè quęcunq; circa quicquid subitũ fuerit ortum, suspectas habent insidias, totum contra se æstimant machinatum. Idcircò, & Maria turbata est in sermone. Angeli. Turbata est, sed non perturbata. Turbatus sum, in- *Psa.75.*
quit, & non sum locutus: sed cogitaui dies G
antiquos, & annos æternos in mente habui. Ita ergo & Maria turbata est, & non est locuta, sed cogitabat qualis esset ista salutatio. Quòd turbata est, verecundiæ fuit virginalis: quòd non perturbata, fortitudinis: quòd tacuit, & cogitauit, prudentiæ. Cogitabat autem qualis esset ista salutatio. Sciebat prudẽs virgo, quòd sæpe Angelus Satanę trãsfigurat se in Angelum lucis; & quia nimirũ humilis, & simplex erat, nihil tale penitus a sancto Angelo sperabat, & idcò cogitabat qualis esset ista salutatio. Tunc Angelus intuitus uirginem; & uarias eam secum uoluere cogitationes facillimè deprehendens, paulatim consolatur; confirmat dubiam; ac familiariter; uocãs ex nomine, benignè, ne timeat, persuadet. Ne timeas, inquit, Maria, inuenisti gratiam apud Deũ. Nihil hic doli, nihil hic fallaciæ est. Nullam circumuentionem, nullas hic suspiceris insidias. Non sum homo, sed spiritus, & Dei Angelus, non Satanæ. Ne timeas Maria, inuenisti gra- *Textus.*
tiam apud Deum. O si scires quantum tua humilitas altissimo placeat; quanta te apud ipsum sublimitas maneat, angelico te indignam nec alloquio iudicares nec obsequio.

Vt quid enim indebitam tibi dixeris gratiam Angelorum, quæ inuenisti gratiã apud Deum? Inuenisti, quod quærebas, inuenisti, quod nemo ante te potuit inuenire, inuenisti gratiam apud Deum. Quam gratiam? Dei, & hominum pacem; mortis destruH
ctionem; vitæ reparationem. Hæc est ęr- *Textus.*
go gratia, quam inuenisti apud Deum. Et hoc tibi signum: Ecce concipies, & paries filium, & uocabis nomen eius Iesum. Intellige prudens uirgo ex nomine filij promissi, quantam & quam specialem gratiam inueneris apud Deum. Et uocabis, ait, nomen eius Iesum. Rationem huius uocabuli *Mat.1.*
alius Euangelista ponit Angelo sic interpretante. Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Duos Iesus lego in typo huius, quem nunc in manibus habemus, præcessisse, ambos populis præfuisse. Quorum unus populum suũ de Babylone eduxit, alter suum in terram promissionis introduxit. Et illi quidem illos, quibus

præerant,

Universidad de Deusto
Biblioteca

præerant,ab hostibus defendebant;sed nun
quid saluabant a peccatis eorum? Is autem
noster Iesus, & a peccatis saluat populum
suum,& introducit in terram uiuentium.Ip
se enim saluum faciet populum suum apec
catis eorum.Quis est hic,qui etiam peccata
dimittit? Vtinam,& me peccatorem digne
tur dominus Iesus annumerare populo suo
vt saluum me faciat a peccatis meis. Verè
enim beatus populus,cuius iste Iesus domi
nus Deus eius;quia ipse saluũ faciet popu-
lum suum a peccatis eorum.Vereor autem
ne multi se profiteãtur esse de populo eius
quos tamẽ ipse nõ habeat pro populo suo.
Mat.15. Vereor ne pleriſq;, qui quasi in populo e-
ius religiosiores esse uidentur,ipse aliquan
do dicat:Populus hic labijsme honorat,cor
autem eorum longe est a me. Nouit.n. do-
minus Iesus,qui sunt eius;nouit,& quos e-
I legerit a principio.Quid me uocatis,ait, do
Luc. 6. mine domine,& nõ facitis quæ dico?Vis sci
re an pertineas ad populum eius, uel poti⁹
vis esse de populo eius?Fac quæ dicit Iesus:
& computabit te in populo suo.Fac quæ iu
bet in Euangelio dominus Iesus;quæ iubet
in lege & Prophetis;quæ iubet p ministros
suos,qui sunt in Ecclesia;obtempera eius vi
carijs præpositis tuis,non tantum bonis, &
Mat.11. modestis:sed ẽt discolis: & disce ab ipso Ie
su,quia mitis est & humilis corde,& eris de
beato populo eius quem elegit in hæredita
tem sibi,eris de laudabili populo eius quẽ
dominus exercituũ benedixit,dicẽs: Opus
manuum mearũ tu es,hęreditas mea Israel,
cui,ne forte Israel carnalem æmulieris,etiã
Psa. 17 testimonium perhibet,dicẽs: Populus, quẽ
non cognoui seruiuit mihi, in auditu auris
obediuit mihi. Sed audiamus quid idem
Textus. Angelus sentiat de illo: cui necdũ cõcepto
tale indidit nomen. Ait namque: Hic erit
magnus,& filius altissimi uocabitur. Benè
magnus qui filius altissimi merebitur appel
lari.An nõ magnus, cuius magnitudinis nõ
est finis?Et quis magnus,ait, sicut Deus no
Ps. 144. ster?Plane magnus qui tã magnus, quam al
Ps. 112. tissimus,quia & ipse altissimus. Neq; enim
Phil.2. altissimi filius rapinam arbitrabitur esse se
æqualem altissimo.Ille meritò arbitrandus
est cogitasse rapinam, qui cum de nihilo in
angelicam formam factus fuisset,factori suo
se comparans usurpauit sibi, quod filij altis
simi propriũ est; qui utique in forma Dei
a Deo non factus,sed genitus est. Altissi-
mus enim Deus pater quamuis omnipotẽs
sit,non potuit tamen uel æqualem sibi con
dere creaturam;uel inæqualẽ gignere filiũ.
Fecit itaque Angelum magnum, sed non
quantus ipse:& ideò nec altissimum. Solũ
autem unigenitum quem non fecit, sed ge-
nuit omnipotens omnipotentem,altissimus
altissimum,æternus coæternum, ipsum sibi
per omnia comparari,nec rapinam æstimat,
nec iniuriã.Rectè ergo hic erit magnus,qui
filius altissimi uocabitur. Sed quare hic erit
& nõ potius est magnus. Qui semp æquali
ter magnus,non habet quo crescat;nec ma
ior post conceptum futurus sit, quam ante
uel sit uel fuerit.An fortè ꝓpterea dixerit
erit;quia qui magnus Deus erat, magnus
homo futurus sit. Bene ergo hic erit ma-
gnus.Magnus homo,magnus Doctor, ma-
gnus Propheta. Sic enim dicitur de eo in
Euangelio.Quia propheta magnus surrexit *Luc.7.*
in nobis.Et a minori quodam propheta ma
gnus itidem Propheta uenturus promittit:
Ecce,inquit,ueniet propheta magnus,& ip
se renouabit Hierusalem.Et tu quidẽ o uir
go parunlum paries,paruulum nutries, par
uulũ lactabis:sed uidẽs paruum cogita ma-
gnũ.Erit.n.magnus, quia magnificabit eum
Deus in conspectu regum;adeo ut adorent
eum omnes reges,omnes gentes seruiãt ei.
Magnificet ergo & anima tua dominum,
quia hic erit magnus,& filius altissimi uoca *Luc.1.*
bitur.Magnus erit,& magna faciet tibi qui
potens est,& sanctum nomen eius. Quod L
etiam sanctius nomen,quàm quòd filius al
tissimi uocabitur? Magnificetur, & a nobis
parruis magnus dominus, quos ut faceret
magnos, factus est paruulus:Paruulus ait,
natus est nobis,& filius datus est nobis.No
bis inquam non sibi,qui utique ante tempo *Esa.9.*
ra multo nobilius natus ex patre, nasci tẽ
poraliter non indigebat ex matre.Non An
gelis quoque, qui cum magnum haberent,
paruulum non acquirebant. Nobis ergo na
tus, nobis & datus, quia nobis necessa-
rius. Iam de nobis nato, & dato faciamus
ad quod natus est,& datus.Vtamur nostro
in nostram utilitatem.de saluatore salutem
operemur. Ecce paruulus in medio statui-
tur.O paruulus,paruulis desideratus.O ve
re paruulus,sed malitia non sapientia. Stu-
deamus effici sicut paruulus iste; discamus
ab ipso,qa mitis est,& humilis corde:ne ma
gnus videlicet Deus,sine causa factus sit ho
mo paruus, ne gratis mortuus, ne in ua-
cuum crucifixus. Discamus eius humilita-
tem

tem,imitemur mãsuetudinẽ, amplectamur
dilectionẽ,communicemus passionibus, la
uemur in sanguine eius, ipsum offeramus
propitiationẽ pro peccatis nostris: quoniã
Rom.8. ad hoc ipse natus,& datus est nobis: Ipsum
oculis patris,ipsum offeramus, & suis, qa
& pater proprio filio suo non pepercit,sed
pro nobis tradidit illũ,& ipse filius semetip
sum exinaniuit forma serui accipiẽs:ipsetra
didit in mortẽ animã suam,& cũ sceleratis
reputatus est,& ipse peccata multorũ tulit,
& pro transgressoribus rogauit,ut nõ peri-
Luc.23. rent.Non possunt perire pro quibus filius
M rogat ne pereant,pro quibus pater tradidit
filiũ in mortẽ,vt viuãt. Aequaliter ergo ab
vtroq; speranda est venia,in quibus æqua-
lis est in pietate misericordia, par in volun
tate potẽtia,vna in deitate substãtia.In qua
vnus cũ eis spiritus sanctus viuit & regnat
Deus per omnia secula seculorum. Amen.

Homilia quarta. Vnde supra.

Pro. 10. NOn est dubium quicquid in laudi-
bus matris proferimus ad filium ꝑ
tinere, & rursum cum filium hono-
remus. à gloria matris non recedi-
mus.Nam si iuxta Salamonẽ, Filius sapiẽs
gloria est patris, quanto magis glorioſum
est,matrem ipsius effici sapientiæ? Sed q d
ego tento in eius laudibus quam laudabilẽ
prædicant prophetæ,perhibet angelus, nar
rat Euangelista? Non ergo laudo, quia nõ
audeo:sed tantum replico deuotus,qđ iam
Textus. explicauit p os Euangelistæ Spirit⁹ sanctus
Sequitur nanq; & ait:Et dabit illi Domin⁹
Deus sedem Dauid patris sui. Verba sunt
angeli ad virginẽ de promisso filio,promit-
tentis,q⁹ debeat possidere regnum Dauid.
Quod de stirpe Dauid duxerit originẽ Do
minus Iesus,nemo dubitat. Quæro autem
quomodo dederit ei Deus sedẽ Dauid pa-
tris sui, cum ipse in Hierusalem non regna
uerit,quinimò turbis eum volentibus cõsti
A tuere regem non acquieuerit;sed & ante fa
Ioan.18. ciem Pilati protestatus sit:Regnũ meũ non
Esa. 6. est de hoc mundo. Denique quid magnum
promittitur ei,qui sedet super Cherubin,
quẽ Propheta uidit sedentem super soliũ
excelsum,& elenatũ,sedere in throno Da-
uid patris sui? Sed nouimus quandam aliã
Gierusalem ab ea, quæ nõ est in qua regna
uit Dauid significatam multo ista nobiliorẽ
multo ditiorem. Hanc igitur puto hic fuisse
significatam,illo videlicet usu loquẽdi,quo
sæpe reperies in scripturis significans poni
ꝑ significato. Tunc sanè dedit illi Deus se
dẽ Dauid patris sui,quando constitutus est *Luc. 1.*
rex ab eo super Siõ montẽ sanctũ eius. Sed
hic Propheta de quo regno dixerat,expres
sius apertiisse uidetur,in eo quòd nõ in Siõ
posuit,sed super Sion. Nam ideò fortassis
dictum est super,quia in Sion quidẽ regna
uit Dauid,super Sion uerò regnũ est illius, *Esa. 9.*
de quo dictum est ad Dauid,De fructu uẽ-
tris tui ponam super sedem tuam: de quo
& dictum est per alium Propheram: Super
soliũ Dauid,& super regnum eius sedebit.
Vides quia ubiq; reperies super:Super Siõ
super sedem,super solium, super regnum.
Dabit ergo ei Dominus Deus sedẽ Dauid
patris sui non typicam sed ueram, nõ tem-
poralem sed æternam,non terrenã sed cœ
lestem.Quæ idcirco(ut iam dictum est)me
moratur fuisse Dauid:quia hæc,in qua tem
poraliter sedit, ęternæ illius gerebat imagi *Textus.*
nem.Et regnabit in domo Iacob in æternũ, B
& regnũ eius non erit finis. Hic quoque si
domum Iacob temporalem accipimus,quo
modo in illa quæ æterna non est,in æternũ
regnaturus est?Quærenda est ergo domus
æterna Iacob, in qua regner in æternũ,cu-
ius regni non erit finis.An non deniq; do-
mus illa Iacob exasperans impiè abnegauit
eum, & insipiẽter respuit ante faciem Pila
ti,quando illo perhibente:Regem uestrum
crucifigam?vno ore respondẽdo clamauit:
Non habemus regem nisi Cæsarem?Requi *Ioan.19.*
re itaq; Apostolũ,& discernet tibi eũ, qui
in occulto Iudæus est,ab illo qui in manife *Rom. 2.*
sto; & quæ in spiritu est circuncisionẽ ab
ea,quæ fit in carne, & spiritualem Israel a
carnali;& filiũ fidei Abrahæ à filijs carnis.
Non enim,inquit,omnes q erant ex Israel
hi sunt Israelitæ; neq; qui semẽ sunt Abra
hæ,hi filij.Sequere ergo & dic:Similiter nõ
omnes qui ex Iacob,hi reputãdi sunt in do
mo Iacob Iacob quippe ipse est qui Israel. *Colo. 1.*
Solos igitur,qui in fide Iacob perfecti inue *Rom. 9.*
niendi sunt,reputa in domo Iacob. Vel po
tius ipsos noueris fore spiritualẽ,& æternã
domum Iacob,in qua regnabit Dominus Ie
sus in æternũ. Quis ex nobis est, qui iuxta
interpretationẽ nominis Iacob,supplãtet dia
bolũ de corde suo,luctetur cũ uitijs,& con
cupiscentijs suis:ut nõ regnet peccatũ i suo
mortali corpore;sed regnet in eo Iesus, &
nunc quidem ꝑ gratiã, & in æternũ ꝑ glo-
riam

riam? Beati in quibus Iesus regnabit in ęternum, quia & ipsi cum eo regnabunt, & regni eius non erit finis. O quàm gloriosum
C est regnũ illud, in quo reges cõgregati sunt, conuenerunt in unum, ad laudandum scilicet & glorificandum eum, qui super omnes est rex regum & dominus dominantiũ. De cuius splendidissima contemplatione fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorũ. O
Mat.14. si & mei peccatoris meminerit Iesus in beneplacito populi sui, cum uenerit in regnũ suum. O si me in illa die, quando traditurus est regnum Deo & patri, uisitare dignabitur in salutari suo, ad utendum scilicet in bonitate electorum suorum, ad lætãdum in lætitia gẽtis suæ, ut laudetur etiam a me cum hæreditate sua. Veni interim Domine Iesu, auser scandala de regno tuo, quod est anima mea, ut regnes tu, qui debes, in ea. Venit enim auaritia, & uendicat in me sibi sedem, iactantia cupit dominari mihi, superbia uult mihi esse rex, luxuria dicit ego regnabo, ambitio, detractio, inuidia, & iracundia certant in meipso de meipso, cuius ego potissimum esse uidear. Ego autem quantũ ualeo resisto, renitor, quantũ iuuor, Dominum meũ Iesum reclamo, ipsi me defendo; quia ipsius me iuris agnosco. Ipsum mihi Deum, ipsum mihi Dominum teneo & dico, nõ habeo regem nisi Dominum Iesum. Veni ergo Domine, disperge illos in uirtute tua, regnabis in me, quia tu es ipse rex meus & Deus meus, quia mãdas salutes Iacob. Dixit aũt Maria ad Angelum. Quomodo fiet istud, qm̃ uirum non cognosco? Primò quidem prudenter tacuit, cum adhuc dubia cogitabat, qualis esset ista salutatio, mallẽs nimirum humiliter non respõdere,
D quàm temerè loqui quod nesciret. Iam uerò confortata & bene prẽmeditata, Angelo quidẽ foris loquẽte, sed Deo intus persuadente, erat enim Dominus cum illa, dicẽte Angelo, Dominus tecum, ita ergo cõfirmata, fide scilicet depellente timorẽ, lætitia uerecundiam, dixit ad Angelum: Quomodo fiet istud, qm̃ uirum non cognosco? Nõ dubitat de facto, sed modum requirit, & ordinẽ. Nec enim quærit an fiet istud, sed quomodo, Quasi dicat. Cum sciat Dñs meus, testis cõscientiæ meæ, uotũ esse ancillæ suæ nõ cognoscere uirum, qua lege, quo ordine placebit ei, ut fiat istud? Si oportuerit me frangere uotũ, ut pariã talem filium, & gaudeo de filio, & doleo de proposito. Fiat tñ uoluntas eius. Sin uerò uirgo cõcipiã, uirgo & pariã, quod utique si placuerit ei impossibile non erit, tunc scio uerè, quia respexit humilitatem ancillæ suæ. Quomodo ergo *Textus.*
fiet istud quoniam uirum non cognosco? Et respõdẽs Angelus dixit ei. Spiritus sanctus superueniet in te, & uirtus altissimi obumbrabit tibi. Superius dicta est fuisse gratia plena, & nunc qũo dicitur, Spiritus sanctus superueniet in te, & uirtus altissimi obumbrabit tibi? Nunquid potuit repleri gratia, & necdum habere spiritum sanctum, cum ipse sit dator gratiarum? Si autem iam spiritus sanctus in ea erat, quomodo adhuc tanquã nouiter superuenturus repromittitur? An fortè ideo non dixit simpliciter, ueniet in te, sed addidit super, quia & prius quidẽ E
in ea fuit per multam gratiam; sed nunc superuenire nunciatur propter abundãtioris gratiæ plenitudinem, quam effusurus est sit per illam? At uerò cum plena iam sit, illud amplius quomodo capere poterit? Si autem plus aliquid capere potest, quomodo & ante plena fuisse intelligẽda est? An prior quidem gratia eius tantum repleuerat mentẽ, sequens uerò etiam uentrẽ perfundere debeat, quatenus scilicet plenitudo diuinitatis, q̃ antè in illa, sicut & in multis sanctorũ spiritualiter habitabat, etiam sicut in nullo sanctorum corporaliter in ipsa habitare incipiat? Ait itaq;: Spiritus sanctus superueniet in te, & uirtus altissimi obumbrabit tibi. Quid est: & uirtus altissimi obumbrabit tibi? Qui potest capere, capiat. Quis enim, excepta fortassis illa, q̃ hoc sola in se fœlicissimè meruit experiri, intellectu capere, ratione discernere possit, qualiter splẽdor ille inaccessibilis uirgineis sese uisceribus infuderit. & ut illa inaccessibilẽ accedere ad se ferre potuisset, de portiũcula eiusdẽ corporis, cui se animatè contemperauit, reliquæ massæ umbraculum fecerit? Et fortasse p.p hoc maxime dictũ est: Obũbrabit tibi, quia res nimirum in sacramẽto erat, & quod sola per se trinitas in sola, & cum sola uirgine uoluit operari, soli datum est nosse, cui soli datũ est experiri. Dicatur ergo: Spiritus sanctus superueniet in te, qui vtique sua potẽtia fœcundabit te. Et uirtus altissimi obumbrabit tibi, hoc est illum modum, quo de spiritu sancto cõcipies, Dei uirtus, & Dei sapiẽ F
tia Christus sic in suo secretissimo consilio obumbrando conteget & occultabit, quatenus sibi tãtum notus habeatur & tibi. Ac si

Angelus

Angelus respondeat ad virginẽ. Quid a me requiris, quod in te mox experieris? Sciens scies, & fœliciter scies, sed illo doctore, quo & authore. Ego aũt missus sum nũciare uirginalem conceptum, non creare. Nec potest doceri, nisi a donante: nec põt addiscì nisi a
Textus. suscipiente. Ideoq; & quod nascetur ex te sanctum, uocabitur filius Dei. Quod est dicere; Qm̃ non est de homine, sed de spiritu sancto, quod concipies, cõcipies autem altissimi uirtutem, hoc est filium Dei: idèoq; & quod nascetur ex te sanctum, uocabitur filius Dei, ideſt, non solum qui de sinu patris in uterum tuum ueniens obumbrabit tibi, sed etiam id, quod de tua substantia sociabit sibi, ex hoc iam uocabitur filius Dei; quemadmodũ & is, qui a patre est ante secula genitus, tuus quoque amodò reputabitur filius. Sic autem & quod natũ est ex ipso patre, erit tuus, & quod nascẽ ex te, erit eius: ut tamen nõ sint duo filij, sed unus. Et licet aliquid quidẽ ex te, aliud ex illo sit; iam nõ tamen cuiusque suus, sed unus utriusq; erit filius. Ideoq; & quod nascetur ex te sanctũ uocabitur filius Dei. Attende, quæso, quàm reuerenter dixerit, quod nascetur ex te sanctum. Vt quid enim ita simpliciter sanctũ, & absq; additamẽto? Credo, quia non habuit quid proprie, digneve nominaret illud eximiũ, illud magnificũ, illud reuerendũ, quod de purissima uidelicet uirginis carne cũ sua anima unico patris erat uniendum. Si diceret sancta caro, uel sanctus homo, uel sanctus infans, quicquid tale poneret, parum sibi dixisse uideretur. Posuit ergo indefinitè sanctũ, quia quicquid illud sit, quod uirgo genuit, sanctũ proculdubio ac singulariter sanctum fuit, & per spiritus sanctificatio
Textus. nem, & per uerbi assumptionem. Et adiecit Angelus: Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua. Quid fuit necesse etiam huius sterilis uirgini nunciare conceptum? Nunquid sortè dubiam adhuc, & incredulam oraculo, recẽtiori uoluit confirmare miraculo? Absit. Legimus & Zachariæ incredulitatem ab hoc ipso angelo fuisse castigatam. Mariam autem in aliquo reprehensam non legimus, quin potius fidem ipsius, Elisabeth prophetante laudatam agnouimus. Beata es, inquit, quæ credidisti, quoniam perficientur in te, quæ dicta sunt tibi a Domino. Sed ideo sterilis cognatæ conceptus uirgini nũciatur, ut dũ miraculum miraculo additur, gaudium gaudio cumuletur. Porrò necesse erat non modico lætitiæ & amoris præueniente inflammari incendio, quę filium paternæ dilectionis cum gaudio spiritus sancti mox fuerat conceptura. Neque enim nisi in deuotissimo corde atque hilarissimo, tanta se capere poterat dulcedinis & alacritatis affluentia. Vel ideo conceptus Elisabeth nunciatur Mariæ, qa profectò decebat, ut uerbũ mox diuulgandum ubiq;, prius sciret uirgo per Angelum, quàm audiret ab homine: ne ma H
ter uidelicet Dei a consilijs filij uideretur amota; si eorum quæ in terris tam propè gerentur remãsisset ignara. Vel ideo potius conceptus Elisabeth Mariæ nunciatus est, ut dũ nunc saluatoris, nunc præcursoris edoceatur aduentum, rerum tempus, & ordinẽ tenẽs ipsa melius postmodum scriptoribus, ac prędicatoribus euangelij referret ueritatem, quæ & plenè de omnibus a principio cœlitus fuerit instructa mysterijs. Vel ideo adhuc nunciatur Mariæ conceptus Elisabeth, ut audiens cognatam uetulam, & grauidam cogitet iuuencula de obsequio, sicq; illa properante ad uisitandum, paruulo Prophetæ locus, & occasio detur, quo minori adhuc Dño sui officij ualeat exhibere primitias; & dũ ad se inuicẽ occurrit matrũ, infantumq; ab alterutro excitata deuotio, mirabilius fiat miraculum de miraculo. Vide autem ne hęc tam magnifica, quæ ab Angelo audis prænunciata, ab ipso speres perficienda. A quo ergo, si quæris, ipsum audi angelum: Quia non erit, inquit, im- *Textus.*
possibile apud Deum omne uerbum. tanquam diceret. Hæc quæ ego tam fideliter promitto, non de mea, sed de illius qui me misit uirtute præsumo: Quia non erit impossibile apud Deum omne uerbum. Quale enim illi uerbum impossibile poterit esse qui omnia fecit in uerbo? Monet me & hoc in uerbis angelicis, quòd signanter non ait, Quia non erit impossibile apud Deum omne factum, sed omne uerbum. An idcirco I
posuit uerbum, quia quàm facile possunt homines loqui, quod uolunt, etiam quod nullatenus facere possunt, tam facile imo in cõparabiliter facilius ualet Deus opere implere quicquid illi uerbo ualẽt exprimere? Dicam apertius. Si hominibus tam facile esset facere, quàm dicere quod uolũt, & ipsis quoque non esset impossibile omne uerbum. Nunc autem quoniam uulgaris, & uerus sermo est, multum interesse inter lo

qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui,& facere, sed apud homines, non apud Deum; soli Deo, quia idem est facere quod loqui, idem loqui, quod velle; meritò non erit impossibile apud Deum omne verbum. Verbi gratia. Potuerunt præuidere & prædicere Prophetæ virginem, vel sterilem cõceptura ac pariturã, sed nũquid facere, vt conciperet & pareret? Deus autem qui dedit eis posse præuidere, quam facilè potuit nunc, quod voluit per illos prædicere, tam facilè potuit nunc, quãdo voluit per se ipsum, quod promisit, implere. Siquidem apud Deum nec verbum dissidet ab intentione; quia veritas est: nec factum a uerbo, quia uirtus est: nec modus a facto; quia sapientia est; ac per hoc non erit impossibile apud Deum omne verbum. Audisti Virgo factum, audisti & modum, vtrunque mirũ, *Zach. 9.* vtrunque iucundum. Iucundare filia Sion, & exulta satis filia Hierusalem. Et quoniam auditui tuo datum est gaudium & lætitia: audiamus & nos a te respõsum lætitiæ, qd desideramus, vt iam exultét ossa humiliata. Audisti, inquam, factum & credidisti; crede & de modo quod audisti. Audisti quia concipies & paries filium, audisti quod nõ per K hominem, sed per spiritum sanctum: expectat Angelus respõsum; tempus est enim, vt reuertatur ad Deum, qui misit illum. Expectamus & nos ò Domina uerbum miserationis, quos miserabiliter premit sententia dãnationis. Et ecce offertur tibi pretium salutis nostræ, statim liberabimur si consentis. In sempiterno Dei verbo facti sumus omnes, & ecce morimur: in tuo breui responso sumus reficiẽdi, vt ad vitam reuocemur. Hoc supplicat a te ò pia Virgo flebilis Adã cum misera sobole sua exul de paradiso, hoc Abraham, hoc Dauid. Hoc cæteri flagitant sancti patres, patres scilicet tui, qui & ipsi habitant in regione vmbræ mortis. Hoc totus mundus tuis genibus prouolutus expectat. Nec immeritò, quando ex ore tuo pendet consolatio miserorum, redemptio captiuorum, liberatio damnatorum; salus denique vniuersorum filiorum Adam totus generis tui. Da Virgo responsum festinanter. O Domina, responde verbum quod terra, quod inferi, quod expectant, & superi. Ipse quoque omnium rex, & Dominus quantum concupiuit decorem tuum, tantum desiderat & responsionis assensum: in qua nimirum proposuit saluare mundum. Et cui placuisti in silentio, iam magis placebis ex verbo: cum ipse tibi clamet è cœlo, O pulchra inter mulieres, fac me audire vocem tuam. Si ergo tu eum facias audire uocem tuã, ipse te faciet videre salutem nostram. Nunquid non hoc est, quod quærebas, quòd gemebas, qđ diebus & noctibus orando suspirabas? Quid L igitur? Tu es cui hoc promissum est, an aliã expectamus? Imò tu ipsa, non alia. Tu, inquam, illa promissa, illa expectata, illa desiderata, ex qua sanctus pater tuus Iacobus iam morti appropinquans vitam sperabat æternam, cum diceret: Expectabo salutare *Gen. 49.* tuum Domine. In qua denique & per quã Deus ipse rex noster ante sæcula disposuit operari salutẽ in medio terræ. Quid ab alia speras, quod tibi offertur? Quid per aliã expectas, quod per te mox exhibebitur; dummodo præbeas assensum, respõdeas verbũ? Responde itaq; citus Angelo, imò per angelum Domino. Responde verbum, & suscipe uerbum. Profer tuum, & cõcipe diuinũ; Emitte transitorium, & amplectere sempiternum. Quid tardas? Quid trepidas? Crede, confitere, & suscipe. Sumat humilitas audaciam, uerecundia fiduciam. Nullatenus conuenit nunc, vt virginalis simplicitas obliuiscatur prudentiã. In hac sola re, ne timeat prudens virgo præsumptionem: quia etsi grata in silentio uerecundia; magis tamen nunc in verbo pietas necessaria. Aperi virgo beata cor fidei, labia confessioni, viscera creatori. Ecce desideratus cunctis gẽtibus, foris pulsat ád ostium. O si te morante pertransierit, & rursus incipias dolens quærere, quem diligit anima tua. Surge, curre, aperi. Surge per fidem, curre per deuotionem, aperi per confessionem. Ecce, inquit, An- *Textus.* cilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Semper solet esse gratiæ diuinæ familiaris virtus humilitas. Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Hu- M militer ergo respondet, vt sedes gratiæ præparetur. Ecce, inquit, ancilla Domini. Quæ est hæc tam sublimis humilitas, quæ cedere non nouit honoribus, insolescere gloria *Iaco. 4.* nescit? Mater Dei eligitur, & ancillam se nominat. Non mediocris reuera humilitatis insigne, nec, oblata tanta gloria, obliuisci humilitatem. Non magnum est esse humilem in abiectione, magna prorsus, & rara virtus humilitas honorata. Si me miserum homuncionem meis decepta simulationibus ad aliquem, vel mediocrem honorem

rem proiexerit Ecclesia, Deo nimirum hoc vel propter meã, uel propter subditorũ peccata permittente: nonne statim oblitus, qui fuerim, talẽ me puto, qualis ab hominibus, qui cor non vident, putatus sum? Credo sanè, conscientiã non attendo, & reputans nõ honorẽ uirtutibus, sed uirtutes honori, eo sanctiorem, quo superiorem me æstimo. Videas plerosq; in Ecclesia de ignobilibus nobiles, de pauperibus diuites factos, subito in tumescere, pristinæ obliuisci abiectionis: genus quoq; suum erubescere, & infimos dedignari parẽtes. Videas & homines pecunio sos ad honores quosq; Ecclesiasticos pertolarie: moxque sibi applaudere sanctitatem, vestium duntaxat mutatione, nõ mentium: & dignos se æstimare dignitate, ad quã ambiendo peruenerunt, quodq; (si audeo dicere) adepti sunt nummis, attribuere meritis. Omitto aũt de his, quos excęcat ambitio, & honor ipse superbiendi eis materia est. Sed video (qđ magis doleo) post spretã sæculi pompam, nõnullos in schola humilitatis su- A perbiam magis addiscere, ac sub alis mitis, humilisq; magistri, grauius insolescere. & impatientes amplius fieri in claustro, quàm fuissent in sæculo. Quodq; magis puersum est, pleriq; in domo Dei non patiuntur haberi contemptui, qui in sua non nisi contẽptibiles esse potuerũt: vt quia uidelicet ubi a pluribus honores appetuntur, ipsi locũ habere nõ meruerunt, saltem ibi honorabiles uideantur, ubi ab omnibus honores contẽnuntur. Video & alios (quod non sine dolore uideri debet) post aggressam Christi militiã, rursus secularibus implicari negotijs, rursus cupiditatibus terrenis immergi: cum magna cura erigere muros, & negligere mores, sub prætextu quoq; cõis utilitatis uerba uendere diuitibus; & matronis salutatio nes, sed & cõtra Imperatoris sui edicta concupiscere aliena, & sua cũ lite repetere, nõ audientes Apostolũ ex imperio regis tubici *2. Cor. 6.* nantem: Hoc ipsum, inquit, delictum est in uobis, qꝰ causas habetis. Quare non magis fraudem patimini? Itane mundum sibi, & se mũdo crucifixerunt, ut qui antea uix in suo uico, uel oppido cogniti fuerant, modo circumeuntes prouincias, & curias frequentantes, regũ notitias, principumq; familiaritates assecuti sint? Quid de ipso habitu dicam, in quo iam non calor, sed color requiritur, magisq; cultui uestiũ, quàm uirtutum insistitur? Pudet dicere; vincuntur in suo studio mulierculæ, quando a monachis precium affectatur in uestibus, non necessitas, nec saltẽ forma religionis retẽta in habitu. Ornari nõ armari appetũt milites Christi; B qui dũ se pparare ad prælũ & cõtra aereas potestates prætendere paupertatis insigne debuerãt, quod utiq, aduersarij ualde formidant, in mollitie uestimentorum, pacis potius præferẽtes indicium, ultrò se hostibus sine sanguine tradunt inermes. Nec alitide hæc omnia mala contingunt, nisi qꝰ illã, qua sæculum deserimus, deserentes humilitatẽ; dum per hoc cogimur inepta denuo sectari studia secularium, canes efficimur reuertẽtes ad uomitum. Audiamus itaque quotquot tales sumus, quid illa responderit, quę Dei mater eligebatur, sed humilitatem nõ obliuiscebatur: Ecce, ait, Ancilla domini, fiat mihi secundum uerbum tuum. Fiat, desiderij est signum, non dubitationis indicium. Et per hoc quod dicit, Fiat mihi secundum uerbum tuum, magis intelligenda est affectum exprimere desiderãtis, quàm effectum requirere, more dubitantis; quanquã nil obstet intelligi, Fiat, esse uerbum orãtis. Nemo quippe orat: nisi quod credit & sperat. Vult aũt a se requiri Deus etiam quod pollicetur. Et ideò forte multa, quæ dare disposuit prius pollicetur, ut ex ꝓmissione deuotio excitetur: sicque quod gratis daturus erat, deuota oratio premereatur. Sic pius dñs, qui omnes homines vult saluos fieri merita nobis extorquet a nobis, & dum nos prævenit tribuendo, quod retribuat gratis C agit, ne gratis tribuat. Hoc utique prudens uirgo intellexit, quando prævenienti se muneri gratuitæ promissionis iunxit meritum suæ orationis: Fiat, inquiens, mihi secundũ uerbum tuum. Fiat mihi de uerbo secundum uerbum tuum. Verbum, quod erat in principio apud Deum, fiat caro de carne mea, secundum uerbum tuum. Fiat obsecro mihi uerbum non prolatum, quod transeat, sed conceptum ut maneat; carne uidelicet indutum, non aere. Fiat mihi non tantum audibile auribus, sed & uisibile oculis, palpabile manibus, gestabile humeris. Nec fiat mihi uerbum scriptum & mutum, sed incarnatum & uiuum: hoc est; non mutis figuris mortuis in pellibus exaratum, sed in forma humana meis castis visceribus uiuaciter impressum; & hoc non mortui calami depictione, sed Sancti Spiritus operatione. Eo uidelicet modo fiat mihi, quo semi-

nante

Universidad de Deusto
Biblioteca

mi ante me factum est, nemini post me faciē dum. Porrò multifariā multisq; modis olim Deus loquutus est patribus in prophetis, & alijs quidē in aure, alijs in ore, alijs etiam in manu factū esse verbum dñi memoratur: mihi autem, oro, ut in utero fiat iuxta uerbū tuū. Nolo aūt ut fiat mihi aut declamatorie prędicatum, aut figuraliter significatum, aut imaginatorie somniatum, sed silenter inspiratum, personaliter incarnatum, corporaliter inuisceratū. Verbum igitur, quod in se nec poterat fieri, nec indigebat, dignet̄ in me, dignetur & mihi fieri secūdum uerbum tuū. Fiat quidem generaliter omni mundo, sed specialiter fiat mihi secm uerbū tuum.

D *EXCVSATIO EIVSDEM, QVOD locum hunc euangelicum post expositores alios explanare voluerit.*

LEctionem euangelicam exposui, sicut potui; nec ignoro, & non omnibus placebit: sed scio me ob hanc rem, multorū fore indignationi obnoxiū: & aut iudicabor superfluus, aut presumptor quod uidelicet post Patres, qui hunc ipsum locū plenissimē exposuerūt, rursus in eodē nouus expositor ausus fuerim mittere manū. Sed si quid dictū est post Patres, qđ nō sit contra patres, nec patribus arbitror, nec cuiquā displicere debere. Vbi aūt dixi, qđ à patribus accepi, dū sic absit typus præsumptionis, ut non desit fructus deuotionis, patiēter audiāt de superfluitate causantes. Nouerit tamē, qui me tanquam de ociosa, & non necessaria explanatione suggillāt, non tam iatēdisse exponere Euāgelīū, q̄ ex euāgelio sumere occasionem loquendi, qđ loq delectabat. Si uerò peccaui, quòd propriam magis ex hoc excitari deuotionem, quàm cōmunē quæsierim utilitatē, potēs erit pia virgo apud suum misericordem filium hoc meum excusare pctūm, cui hoc meum, quale cunque opusculum deuotissimè destinaui.

In Vigilia Natalis Domini, Sermo I.

De pronunciatione, Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleem Iudæ.

EONVIT vox letitiæ in terra nostra, uox exultationis, & salutis in tabernaculis peccatorū. Auditum est verbum bonum, uerbum consolatorium, sermo iocunditate plenus, dignus omni acceptione. Iubilate montes laudem, & omnia ligna syluarum. Plaudite manibus ante faciem dñi, quia uenit. Audite cœli, & auribꝰ pcipe terra, obstupescę, & lauda vniuersitas creaturæ, sed tu magis o homo, Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleē Iudæ. Quis tam lapidei cordis, cuius anima non liquefacta sit in hoc uerbo? Quid annunciari dulcius poterat, quid delectabilius commendari? Quid tale unquàm auditum est, aut quid simile aliquando mundus accepit? Christus filius Dei nascitur in Bethleē Iudæ. O breue uerbū de uerbo abbreuiato, sed cœlesti suauitate refertum. Laborat affectio mellifluæ dulcedinis, copiam latius effundere gestiens, nec inueniens uerba, Tanta siquidem est gratia sermonis huius, ut cōtinuò incipiat minus sapere, si uel unum iota mutauero. Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleem Iudæ. O natiuitas illibata sanctitate, honorabilis mūdo, amabilis hominibus collati magnitudine beneficij, inuesti gabilis etiam angelis sacri profunditate mysterij, & in his omnibus admirabilis singulari excellētia nouitatis: ut potè quæ nec prima similem uisa est, nec habere sequētē. O partus solus sine dolore, solus nesciusF pudoris, corruptionis ignarus, nō reserans, sed consecrās uirginalis uteri templū. O natiuitas supra naturā, sed pro natura miraculi excellentia superans, sed reparans uirtute mysterij. Fratres, generationē istam quis enarrabit? Angelus nunciat, uirtus obūbrat, altissimi superuenit spiritus, uirgo credit, fi de concipit, uirgo parturit, uirgo permanet. Quis non miretur? Nascitur altissimi filius Deus, de Deo genitus ante sæcula, nascitur uerbum infans, quis uel satis miretur. Nec sanè ociosa natiuitas, aut infructuosa dignatis maiestatis. Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleē Iudæ. Vos, qui in puluere estis, expgiscimini, & laudate, ecce dominus ueniet cū salute. Venit cū salute, uenit cū unguentis, uenit cū gloria. Neque enim sine salute Iesus, neque sine unctione Christus, uec sine gloria uenit Dei filius. Si quidem ipse salus, ipse unctio, ipse gloria, si cut scriptū est. Gloria patris, filius sapiens. *Pro. 10.* Fœlix anima, quæ gustato salutis fructu trahitur, & currit in odorē unguētorum, ut uideat gloriā eius, gloriam quasi unigeniti a patre. Respirate perditi, uenit Iesus quærere, & saluū facere qđ perierat. Morbidi conualescite, uenit Christus. qui cōtritos corde sanat

sanat unctione misericordiæ suæ. Exultate lud stabulum, & illius præsepij gloriam? quicunque estis grandia concupiscentes, de scendit ad vos filius Dei, vt regni sui faciat cohæredes. Ita obsecro Sana me Dñe & sanabor, saluum me fac & saluus ero, glorifica & ero gloriosus. Sic nempe benedicet anima mea Dominum, & omnia quæ intra me sunt nomini sancto eius, cum propitiatus fueris omnibus iniquitatibus meis, sana ueris omnes infirmitates meas, repleueris
G in bonis desideriū meum. Hęc tria dilectissimi sapit mihi quod audio nosci Iesum Christū filiū Dei. Quare.n. vocamus nomen eius Iesum, nisi quia ipse saluū faciet populum suum a peccatis eorū? Aut quare Christus noiari voluit, nisi quia cōputrescere faciet iugū a facie olei? Quare filius Dei factus est homo, nisi ut hoies faceret filios Dei? Volūtati aūt eius, quis resistit? Iesus, q iustificat; quis est qui cōdemnet? Christus qui sanat; quis est qui vulneret? Filius Dei qui exaltat quis est qui humiliet? Nascitur ergo Iesus, gaudeat quisquis ille est, quem perpetuę dānationis reum adiudicabat conscientia peccatorum. Excedit quippè pietas Iesu oēm criminum quantitatē, seu numerositatem. Nascitur Christus, lętetur quicunq; vitijs expugnabatur antiquis. Siquidem ante faciem unctionis Christi, nullus omnino stare poterit morbus aīæ quamlibet inueteratus. Nascitur filius Dei, exultet qui magna solet desiderare, quia magnus munerator aduenit. Fratres, hic ē hæres, deuotè suscipiamus eum; sic.n. & hæreditas nostra erit. Qui.n. proprium filium dedit, qūo non omnia nobis simul cum illo donauit? Nemo discredat
Ioan. 1. nemo hæsitet; habemus testimonium credibile nimis. Verbum caro factū est, & habitauit in nobis. Fratres habere voluit vnigenitus Dei, ut esset in multis fratribus primogenitus ipse. Vtique nihil hæsitet ipsa pusillanimitas fragilitatis humanæ, prius ipse fa-
H ctus est hominum frater, factus est hominis filius, factus est homo. Si & hoc homo iudicat incredibile, fidem astruunt oculi. Iesus Christus natus est in Bethleem Iudæ. Et uide dignationem. Non in Hierusalem ciuitate regia, sed in Bethleem, quæ minima est in milibus Iuda. O Bethleem parua, sed iam magnificata a Domino magnificauit te qui factus est in te paruus ex magno. Lætare Bethleem, & per omnes uicos tuos festiuum hodie Alleluia cantetur. Quæ tibi ciuitas si audit, non inuideat preciosissimum il-

In vniuersa siquidem terra iam celebre est nomen tuum, & beatam te dicunt omnes generationes. Vbique gloriosa dicuntur de te ciuitas Dei, ubique psallitur; quia homo natus est in ea, & ipse fundauit eam altissimus. Vbique, inquam, prædicatur, ubique clamatur, quia Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleem Iudę. Nec ociosum quod additur Iudæ. siquidem admonet nos eius, quæ ad patres facta est repromissio. Non auferetur, inquit, sceptrum *Gen. 49.* de Iuda, & dux de femore eius, donec ueniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Salus quippe ex Iudæis, sed sa *Vbi supra.* lus usque ad fines terræ. Iuda, ait, te laudabunt fratres tui: Manus tuæ in ceruicibus inimicorum tuorum, & cætera quę de Iuda illo nusquam legimus; sed in Christo videmus impleta. Ipse est enim Leo de tribu Iuda, de quo & additur: Catulus leonis Iuda ad prædam, inquit, fili mi ascendisti. Magnus prædator Christus, qui priusquam sciat uocare patrem, aut matrem, Samariæ spolia diripit. Magnus prædator Christus, *Esa. 8.* qui ascēdens in altum captiuam duxit capti I uitatem; nec tamen abstulit quidquam, sed magis ipse dedit dona hominibus. Has itaq; & cęteras similes prophetias impletas in Christo, de eo siquidem & prædictas, ad mentem reuocat, quod dicitur Bethleem Iudę: nec omnino quærere est, utrum a Bethleem possit aliquid boni esse. Sanè quod ad nos spectat, discimus etiam ex hoc quemadmodum suscipi velit, qui in Bethleem voluit nasci. Erat enim qui forte ei sublimia quærēda arbitraretur esse palatia, ubi cum gloria rex gloriæ susciperetur, sed nō propter hoc a regalibus illis sedibus uenit. In sinistra eius diuitiæ & gloria, in dex- *Prou. 3.* tera longiturnitas uitæ: horum omnium æterna in cælis affluentia suppetebat; sed paupertas non inueniebatur in eis. Porrò in terris abundabat, & superabundabat hæc species, & nesciebat homo precium eius. Hanc itaque Dei filius concupiscens descendit ut eam eligāt sibi, & nobis quoque sua æstimatione faciat preciosam. Adorna thalamum tuum Sion, sed humilitate, sed paupertate. In his enim pannis complacet sibi, & Maria testimonium perhibente his sericis delectatur inuolui. Abominationes Aegyptiorum immola Deo tuo. Considera denique quòd in Bethleem Iudæ nascitur,

Universidad de Deusto
Biblioteca

& solicitus esto, quomodo Bethleem Iudæ inueniaris, & iam non in te quidem suscipi dedignetur. Bethleem quippe domum panis, Iuda sonat confessionem. Tu ergo si diuini uero pabulo repleas animam tuam, fideliterque, & si non digna, certè quanta potes deuotione suscipias panem illũ, qui de cœlo descendit, & dat uitam mundo, dominicum uidelicet Corpus Iesu, ut ueterem utrem corporis tui noua illa resurrectionis caro reficiat & sustineat, quatenus nouũ quod intus est uinũ, hoc solidatus glutino ualeat cõtinere. Si denique ex fide uiuas & neq uaquàm gemere oporteat, quia oblitus fis comedere panẽ tuum Bethleem factus es dignus planè susceptione dominica, si tamen confessio non defuerit. Sit proindè Iudea sanctificatio tua, confessionem & decorem induere, quam maximè stolam i mi nistris suis Christus acceptat. Denique breRo. 10. uiter tibi utrunque commendat Apostolus: Corde, inquiens, creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Iustitia siquidem in corde, panis in domo. Est enim iustitia panis. Et beati qui esuriunt & sitiũtMat. 5. iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Sit ergo in corde iustitia, & iustitia, quæ ex fide est: hæc enim sola habet gloriã apud Deũ. Sit etiam in ore confessio ad salutem, & securus iam suscipe eum, quem Bethleem Iudæ nascitur. Iesum Christum filium Dei.

In Vigilia Natalis Domini. De eo quod scriptum est: O Iuda & Hierusalem nolite timere, cras egrediemini, & dominus erit uobiscum. Sermo secundus.

2 Pa. 20 OIVDA & Hierusalem nolite timere. Veros alloquimur Iudæos non littera, sed spiritu, semẽ Abraham. cuius multiplicatio, sicut promissa legitur, sic uidetur impleta. Neque enim filij carnis, sed filii promissionis deputantur in semine. Sed nec illi Hierusalem dicimus, quæ occidit Prophetas. Vnde enim illam consolemur, super quam dominus fleuit, quæ data est in subuersionem? Illi dicimus quæ de cœlo noua descendit. Nolite timere o Iuda & Hierusalem; Nolite timere ueri confessores, non solum ore, sed toti pariter, & omni parte Domino confitemini induti confessionem sicut uestimentum, imo quorum omnia interiora Domino confitentur, & omnia ossa dicunt, Domine quis similis tibi? non sicut hi, qui confitentur se nosse Deum. factis autem negant. Vera confessio est, si omnia opera nostra, fratres, opera eius sint, & confiteantur ei. Confiteantur autem gemina quadam confessione, ut duplicibus uestiamini, id est confessione peccatorum uestrorum & confessione laudis diuinæ. Tunc enim uere Iudæi eritis, si omnis uita uestra confitetur uos peccatores, & dignos multò maioribus pœnis. Deum uero summe bonum, qui pro his leuibus & transitorijs pœnis, æterna condonat supplicia, quæ meruistis. Quisquis enim ardenter non desiderat pœnitentiam uidetur operibus dicere non indigere se pœnitentia; & ita suam non confitetur culpam, aut non posse prodesse ei pœnitentiam: sic & diuinam non confitetur bonitatem. Vos autem estote ueri Iudæi, sed & Hierusalem uera, ut nihil iam timeatis. Est enim Hierusalem uisio pacis. Visio, non possessio, cuius fines Dominus posuit pacem, non initium sanè, nec medium. Si ergo pacem non habetis, imo quia perfectam in hoc sæculo habere nõ potestis saltem uidete eam, intuemini, considerate, & desiderate eã. Illuc sint oculi cordis uestri, ad pacem sese dirigat intẽtio uestra, ut omnia quæcunque facitis; huius pacis, quæ exuperat omnem sensum, desiderio faciatis in omnibus hoc intendatis, ut reconciliati pacẽ habeatis ad Deum. His dicimus nolite timere; hos cõsolamur, nõ eos qui uiã pacis non cognouerunt. Nam si illis dicitur, cras egrediemini, comminatio non consolatio erit ista. Soli nimirum dissolui desiderant, & egredi concupiscunt, qui pacem uident, & sciunt, si terrestres domus eorum huius habitationis dissoluantur, quoniã ædificationem habent ex Deo, & non illi qui in insaniam uersi suis compedibus delectantur. Denique hi tales moriendo, nõ tam egressi dicendi sunt, quam ingressi, qui non in lucẽ non in libertatem uadunt, sed in carcerem, sed in tenebras, sed in infernum. Vobis autem dicitur: Nolite timere, cras egrediemini, & iam non erit timor in finibus uestris. Multos quidem habetis hostes. carnem, qua nullus potest esse uicinior hostis: præsens seculũ nequàm, quod undiq; circon

confusum est uobis: principes tenebrarum. qui uiã uestram obsident in aere collocati. Attamen nolite timere, cras egrediemini, id est in proximo. Cras enim i proximo est.
Gen. 30. Vnde & sanctus Iacob ait: Cras respõdebit
Osee. 6. mihi iustitia mea. Tres enim dies sunt de quibus etiam legimus: Viuificabit nos post duos dies, in die tertia resuscitabit nos. Vnus sub Adam, alter in Christo, tertius cum Christo. Vnde & ibi subditur, sciemus sequemurque ut cognoscamus dominũ. Et hic dicitur cras egrediemini, & dominus
A erit uobiscum. His enim dicitur, qui dimidiauerunt dies suos, in quibus perijt dies, in qua nati sunt, quæ est dies Adæ, dies peccati; cui Hieremias quoq; maledicebat dicẽs: Maledicta dies in qua natus sum. Omnes. n. in illa nascimur. Vtinam pereat in nobis omnibus dies illa, quæ dies nebulæ & caligi nis, dies tenebrarum & turbinis, quam in nobis fecit Adam, quam fecit inimicus, qui dixit: Aperientur oculi uestri. Ecce uerò illuxit nobis dies redemptionis nouæ, repa rationis antiquæ, felicitatis æternę. Hæc est dies quam fecit dominus, exultemus & lętemur in ea, quia cras egrediemur, Vnde, nisi de conclaui huius sæculi, de ergastulo huius corporis, de compedibus necessitatis, curiositatis, uanitatis, & uoluptatis, quæ etiã inuitis nobis pedes tenent affectionis?
Hie. 20.
Gene. 3. Quid enim spiritui nostro cum terrenis?
Ps. 117 Cur non spiritualia desiderat, spiritualia quærit, spiritualia sapit? O spiritus, qui de sursum estis, quid uobis cum infimis? Quæ sursum sunt quærite, ubi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Sed corpus, qđ corrumpitur, aggrauat animã, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitãtem. Necessitates multæ miseri huius corporis detinent nos. Viscus quidam praui desiderij, &
B delectationis terrenæ uolare non patitur, & citius retrahit mentem, si forte aliquando subleuetur. Sed nolite timere, cras egrediemini de lacu miseriæ, & de luto fecis. Nam ut inde nos educeret, infixus est ipse quoque in limo profundi. Nolite ergo timere, cras egrediemini de corpore morte dum ipsum in Christo, ut ambuletis sicut & ipse ambulauit. Qui enim dicit se in Christo manere, debet sicut ipse ambulauit & ille ambulare. Nolite ergo timere, quia cras egrediemini, & sic semper cum domino eritis. Vel quia signanter dictum; Et dominus erit uobiscum, sic intelligamus, ut dum sumus in corpore, possimus nos esse cum domino, id est adhærere eius uoluntati; sed non ille nobiscum, ut consentiat uoluntati nostræ. Vellemus enim iam liberi esse, concupiscimus dissolui, egredi desideramus; sed adhuc differt ille certa ex causa. Cras egrediemur, & dominus erit nobiscum: ut quicquid uoluerimus uidit, & in nullo a nostra uoluntate discordet. Itaque Iuda & Hierusalem nolite timere, si perfectionem quam desideratis nondũ potestis adipisci, sed quod minus habet imperfectio conuersationis, suppleat humilitas confessionis, & imperfectum uestrum uiderit oculi Dei. Propterea enim mandata sua Ps. 138. mandauit custodiri nimis, ut uidentes im Ps. 118. perfectionem nostram deficere, & nõ posse Psal. 62. implere, quod debet, fugiamus ad misericordiam, & dicamus: Quoniam melior est misericordia tua super uitas: & qui non possumus in uestitu innocentiæ seu iustitiæ, appareamus uestiti confessione. Confessio enim & pulchritudo in conspectu domini, si tamen sit, ut diximus, non oris tantum, sed etiam totius hominis, ut omnia nostra dicant; Domine quis similis tibi? idque solius pacis intuitu, & desiderio reconciliationis ad Deum. Talibus enim Psal. 95 dicitur, o Iuda & Hierusalem nolite timere, cras egrediemini, id est quam cito a corpore exierit anima, omnes simul affectiones, omnia desideria, quibus per uniuersum interim mundum dispersa & ligata tenebatur; & dissoluentur; & egredieẽ de uisco hoc: & dominus erit uobiscum. Nimis id quidem uobis uideri potest, si tamen ad uos respicitis, & non ad ea quæ expectant uos. Nonne hoc uniuersus mundus expectat? Creatura enim subiecta é uanitati, & cadente homine, quem constituerat dominus dominum domus suæ, & principem omnis possessionis suæ, tota simul hæreditas corrupta est. Inde distemperatus aer, terra in operibus Adæ maledicta, & omnia subdita uanitati. Nec sanè reparabitur hæreditas, donec raparantur hæredes. Vnde & iuxta Apostoli testimonium, Rom. 8 Ingemiscit quoque, & parturit, usq; adhuc. Nec soli utique huic mundo, sed & angelis & hominibus spectaculum facti sumus. Me inquit, expectant insti donec retribuas mi Ps. 141 hi. Et martyres cum iudicij diem postulaC
1. Io. 2.
Col. 3.
Sap. 9.
2. Pet. 2.

rent, nõ tanquàm uindictæ cupidi, sed perfectionem desiderantes beatitudinis, quam tunc habituri sunt, acceperunt diuinum re-
Apoc. 6. sponsum: Sustinete modicum tempus, donec impleatur numerus fratrum uestrorũ.
D Acceperunt ergo iam singulas stolas; sed non uestientur duplicibus, donec uestiamur & nos. Vadia tenemus, & obsides ipsa eorum corpora, sine quibus consummari non
Heb. 11. possunt, nec ea recipient sine nobis. Vnde de patriarchis, & prophetis, ait Apostolus. Deo melius aliquid prouidente pro nobis, ut non sine nobis consumarentur. O si cognosceremus, & nos quomodo expectãt & quantum desiderãt aduentum nostrum, quàm solicitè quærunt, quàm libenter audiunt bona de nobis. Quid tamen de his loquor, qui didicerunt ex his, quæ passi sunt compassionem, quando & ipsis nos Angeli sancti desiderant? Nonne de uermiculis istis, & de puluere isto restaurandi sunt muri cœlestis Hierusalem? Putatis quantum desiderant ciues cœlestes instaurari ciuitatis suæ ruinas? Quomodo soliciti sunt ut ueniant lapides uiui, qui coædificentur eis? Quomodo discurrunt medij inter nos, & Deum, fidelissimè portantes ad eum gemitus nostros, & ipsius nobis gratiam deuotissimè reportantes? Planè non dedignabuntur, ut simus eorum socij: quorum facti sunt iam ministri. Nonne enim omnes administratorij sunt spiritus in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis? Festinemus, obtecro, dilectissimi, festinemus, tota nos multitudo cœlestis curiæ expectat. Exultare, angelos fecimus, quando conuersi sumus ad pœnitentiam, proficiamus, & festinemus complere de no
E bis eorum lætitiam. Væ tibi quicunque es, qui deliberas redire ad lutum, reuerti ad uomitum. Putasne placatos habebis in iudicio quos tanto & tam sperato priuare uis gaudio? Exultauerunt cum nos ad pœnitentiam uenimus, tanquam super his, quos ab ipsa inferi porta cernerent euocari. Quid nunc erit, si ab ipsa paradisi ianua reuerti uiderint, & abire retrorsum eos, qui iam pedem alterum in paradiso posuerunt? Nam & si corpora inferius, sed corda sursum. Curite fratres, currite: non soli angeli, sed & ipse angelorum uos creator expectat. Nuptiæ paratæ sunt, sed nõdum plena domus, adhuc expectantur, de quibus nuptiæ impleantur. Expectat uos pater & desiderat non solum propter nimiam charitatem suã, qua dilexit uos, unde & unigenitus, qui in sinu patris est, ipse enarrauit: Pater, inquiens, amat uos, sed propter semetipsum, sicut loquitur per Prophetã: Propter memetipsum ego faciam, non propter uos.
Ioan. 15. Quis enim implendum dubitet, quod promisit filio, dicens: Postula a me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam? Et alibi: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos
Psal. 2. scabellum pedum tuorum. Non conterentur omnes inimici eius, dum nos, qui sumus
Ps. 109. membra eius, aliquatenus impugnabunt. Non implebitur hæc, promissio, donec nouissima inimica destruatur mors. Nam de filio quis nesciat quãtum desideret fructum natiuitatis, & totius uitæ, quam gessit in carne; denique fructum crucis, & mortis suæ, precium sanguinis pretiosi? Nonne traditus est regnum Deo & patri, quod acquisi-
F uit? Nonne ei restauraturus est creaturas suas, pro quibus pater illum misit in terras? Expectat nos & Spiritus sanctus. Est enim charitas & benignitas, in qua prædestinati sumus ab æterno, nec dubium quin prædestinationem suam uelit impleri. Ergo quia paratæ sunt nuptiæ & omnis nos curiæ cœlestis frequentia desiderat & expectat, curramus non quasi in incertum, curramus desiderijs, & profectu uirtutũ. Proficere proficisci est. Dicamus singuli: Aspice in me &
Ps. 118. miserere mei, secundum iudicium diligen-
Rom. 8. tium nomen tuum. Non sicut ego merui,
Vbi sup. sed sicut illi decreuerint miserere. Dica-
Mat. 20. mus item, sicut fuerit uoluntas tua. Scimus quoniam scriptum est: Si Deus pro nobis, quis contra nos? Aut quis accusabit aduersus electos Dei? An non licet, inquit, mihi, facere quod uolo? Hæc sit interim consolatio nostra, charissimi, donec egrediamur, & dominus sit nobiscum. Qui magna sua misericordia, ad beatam illam egressionem, & ad clarum illud cras nos perducat, & in hoc quoq; proximo cras uisitare nos, & nobiscum esse dignetur; vt si quis fortè in tentatione qualibet detinetur, ipso miserante qui prædicare uenit clausis apertionem, cras egrediatur, ut cum gaudio salutari susci-
piamus coronam paruuli Regis nostri, ipso præstante: Qui cum patre & spiritu sancto uiuit & regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

In Vigilia

In Vigilia Natalis Domini,
Sermo tertius.

HODIE scietis, quia ueniet dominus, & mane uidebitis gloriam eius. Quique terrigenę, & filij hominũ, audite. Vos qui in puluere estis expergiscimini & laudate, quia ueniet medicus ad ægrotos, redemptor ad uenditos, ad errantes uia, ad mortuos uita. Venit quippè qui proijciat in profundum maris omnia peccata nostra, qui sanet omnes infirmitates nostras, qui nos propriis humeris ad ꝑpriæ dignitatis reportet originem. Magna est ista potentia, sed plus est miranda misericordia, quod sic uenire uoluit. qui potuit subuenire. Hodie, inquit, scietis quia ueniet dominus. Verba hæc quidem suo loco & tempore in scriptura posita sunt, sed non incongruè illa Vigiliæ dominicæ natiuitatis Ecclesia mater aptauit: Ecclesia, in quã, illa quæ secum habet consilium, & spiritum spõsi & Dei sui, cui dilectus inter ubera cõmoratur, ipsam cordis suis sedem principaliter possidens, & conseruans. Nimirum ipsa est quæ uulnerauit cor eius, & in ipsam abyssũ secretorum Dei oculum contemplationis immersit, ut & illi in suo, & sibi in eius corde, perennem faciat mansionem. Cum ergo ipsa in scripturis diuinis, uerba uel alterat uel alternat, fortior est illa compositio, quã positio prima uerborum, & fortassis tanto fortior, quantum distat inter figuram & ueritatem, inter lucem & umbram, inter dominam & ancillam. Hodie scietis, quia ue-
H niet dominus. Secundum æstimationem meam duo in uerbis istis dies nobis expressius commendantur. Primus, quia primi hominis lapsu labitur usque ad finem mundi, dies cui sancti sæpius maledixisse noscuntur. Ab illa enim lucidissima die, in qua conditus fuerat Adam, eiectus est, & ĩ has rerũ
1. Cor. 7. cõtrusus angustias, diem tenebrosum incurrit, & pene a lumine ueritatis extinctus. In hac die nascimur uniuersi, si tamen dies debet, & nõ potius nox uocari, nisi quod lumẽ rationis, quasi quandã scintillulã nobis insuperabilis illa misericordia dereliquit. Secunda uerò dies erit in splendoribus sanctorum, in perpetuas æternitates, cum inclarierit illud serenissimum mane, cui est misericordia repromissa, & absorpta erit mors ĩ uictoria: cũ dimotis umbris & tenebris splẽdor ueræ lucis sursum, & deorsum, intus & exterius cuncta pariter occupabit. Auditam fac mihi mane misericordiam tuam, ait sanctus, & Repleti sumus mane misericordia tua. Sed ad nostrum diem reuertamur, qui tãquam custodia in nocte pro sua breuitate dicitur, qui tanquàm nihilum, & mane ab illo familiari spiritus sancti organo nominatur, cũ dicit: Qm̃ oẽs dies nostri defecerũt, & Defecerũt sicut fumus dies mei, & Dies mei sicut ut umbra declinauerunt. Parui & pessimi sunt oẽs dies uitæ meæ, ait ille sanctus Patriarcha, qui uidit dominũ facie ad faciẽ, qui cũ eo tam familiariter loquebat. Et quidẽ in hac ipsa die homini Deus rationem præstat, tribuit intelligentiam; sed necesse est, ut exeuntem de hoc mundo illumi
I net lumine scientiæ; nisi de domo carceris & umbra mortis extinctus exierit, illumi nari non ualeat in æternum. Ideo quippè unigenitus Dei Sol iustitiæ tanquã immẽsi, & præclari luminis cereus in huius mũdi carcerẽ illuminatus est, & accensus, ut omnes qui illuminari uoluerint, ad illum accedant, illiq; iungantur, ut nihil medium interilos sit, & ipsum. Peccata enim nostra se parant inter nos & Deũ, sed illis sublatis uero lumini illuminandi, & quasi concorporandi connectimur in idipsum: sicut lumen extinctum lumini lucenti, & ardenti sine ali quo medio coniũgitur ut illuminetur, qua tenùs per exẽplum uisibiliũ, affectus rerũ inuisibilium cognoscamus. Ad hoc igitur tã magnum & præfulgidum sydus, iuxta Prophetam, illuminemus nobis lumen scientiæ priusquã de mundi huius tenebris exeam⁹ ne de tenebris transeamus ad tenebras, & tenebras sempiternas. Quæ est aũt ista sciẽtia? Profecto scire quia uenier dominus; & si quãdo ueniet, scire non possumus. Hoc é illud totum quod postulatur a nobis. At, in quis, ista sciẽtia omnium est. Quis enim ne sciat uel nomine tenus fidelis, qa uenit dominus, quia uenturus est iudicare uiuos & mortuos, & reddere unicuique iuxta opera sua. Non omniũ ista est scientia, fratres mei sed nec multorum: paucorum est; quia reuera pauci sunt qui saluantur. Putasne qa illi qui cũ male fecerint lætantur, & exultãt in rebus pessimis, uel sciant, uel recogitẽt, qa ueniet dominus? Si dixerint ipsi Tu noli cre
Io. 2. dere, quia, Qui dicit se nosse Deũ, & mãdata eius nõ custodit, mendax est. Confitẽtur K ait Apostolus, nosse Deum, factis autẽ negant. Quia fides sine operibus mortua est
Ad Tit. 2. lat. 2.

Psl. 142. Ps. 99. Ps. 39. Ps. 101. Vbi sup.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nõ enim ita se omni impuritate polluerẽt, si dominum venturum scirent vel formidarent; sed vigilarent vtique, & non finerent tam grauiter perfodi conscientias suas. Scię tia autem ista in primo gradu operatur pœnitudinem & dolorem; vt risum in luctum, cantum in planctum, gaudium in mœrorem conuertat; & incipiãt tibi displicere, quæ vehementer ante placuerant, & illa specialiter horreas, quę specialiter appetebas. Sic enim
Eccl.1. scriptũ est: Quia qui addit scientiam, addit & dolorem, ut ueracis sanctæ scientię sit dolor subsequens argumentum. In secundo uero gradu operatur correctionem, ut iam non exhibeas membra tua arma iniquitatis peccato, sed coercẽs gulã, iugules luxuriã, superbiã deprimas, & facias seruire corpus sanctitati, quod iniquitati ante seruierat. Pœnitudo enim sine correctione nõ prodest, sicut sapiens ait: Vnus ædificãs, & vnus destruẽs, quid prodest eis nisi labor? Vnus
Eccl.14. orans, & unus maledicẽs, cuius uocẽ exaudiet Deus? Qui enim baptizatur a mortuo,
Ioan.5. & iterum tangit eum, nihil proficit lauatio eius. Sed iuxta saluatoris sententiam: Verendũ est, ne ei aliquid deterius contingat. Sed quia hæc diutius haberi nõ possunt, nisi circa se multa circunspectione mens indefessa vigilet & attendat. In tertio gradu operat solicitudinem, vt iam solicitus incipiat ambulare cum Deo suo, & ex omni parte scrutetur, ne vel in leuissima re tremendæ illius
L maiestatis offendatur aspectus. In pœnitudine accenditur, in correctione ardet, in solicitudine lucet, ut interius & exterius renouetur. Hic iam respirare incipit a tribulatione malorum & dolore, & timoris magnitudinẽ spirituali lætitia temperare, ne suorũ enormitate scelerum, abundãtiori tristitia absorbeatur. Hinc & si timet a iudice, sperat a saluatore, cum iam in animo eius timor & lætitia obequitent, & obuient sibi, plerunque timor lætitiam superet, lætitia sæpius timorem excludat, & infra sui gaudij concludat arcanum. Fœlix conscientia, in qua luctamen huiusmodi indefinenter conficitur, donec quod mortale est absorbeatur a uita, donec euacuetur timor, qui ex parte est & succedat lætitia, quod perfectum est: quia non timor sempiternus, sed lætitia sempiterna erit ei. Iam verò sic ardens & lucens nõdum in domo se esse confidat, ubi sine omni timore uentorum, accensum lumen soleat deportari, sed meminerit se esse sub dio, & vtraq; manu studeat operire quod portat, nec credat aeri, etiam si uideat esse trãquillum: repente.n. & hora qua non putauerit, mutabitur, & si uel ad modicum manus remiserit. lumen extinguetur. Quòd & si etiã ardor portantis manus (ut quandoq; fieri solet) adusserit, eligat potius pati. quã retrahere manus suas, quia in momento, in ictu oculi poterit exsufflari. Si essemus in domo illa non manu facta, æterna in cælis, ubi nul
M lus inimicus intrat, nullus exit amicus, nihil esset timendum. Nũc verò tribus malignissimis & ualidissimis ventis expositi sumus; Carni, Diabolo, & Mundo, qui conscientiã illuminatam moliuntur extinguere, insufflãtes in cordibus nostris desideria mala, motus illicitos; & ita te repẽte turbãtes, ut uix prænoscere ualeas, vnde uenias, aut quo uadas. Ex quibus & si duo sępius intermittũt: a tertio tamen nemo unquàm sufflãdi industria extorsit. Idcò utrisque manibus & cordis & corporis anima est tegenda, ne fortè quæ iam illuminata fuerat, extinguatur, nec cedendum uel recedendum etiam si grauis tentationum feruor utriusq; hominis statũ uehementer afflixerit, sed dicendũ cum sancto: Aia mea in manibus meis semper. Eligamus potius ardere, quàm cedere. Et sicut quod in manibus nostris tenemus, non facile obliuiscimur: sic nunquam obliuiscamur negotium animarum nostrarum, & illa cura principaliter uigeat in cordibus nostris. Cũ ergo sic lumbi nostri accincti fuerint, & lucernæ ardentes, custodiẽdæ sunt uigiliæ nostris supra gregem cogitationum & actionũ nostrarũ: vt si in prima vigilia, uel secunda vel tertia dominus venerir, paratos nos inueniat. Prima uigilia est rectitudo operis, ut ad hanc quam iurasti regulam, omnem uitã exæquare coneris, nec transgrediaris termi nos, quos posuerunt patres tui, in omnibus uiæ & uitæ huius exercitijs, non declinans ad dexteram, neq; ad sinistram. Secunda, puritas intentionis, vt simplex oculus totum corpus lucidum faciat; ut quidquid feceris, propter Deum facias, & ad locum vnde exeunt gratiæ reuertantur, ut iterum fluant. Tertia est custodia unitatis, ut in congregatione positus uoluntates aliorum tuis uoluntatibus anteponas, ut non solum sine querela, sed & cum gratia inter fratres
2. Math. 15. maneas, portans omnes, orãs pro omnibus, ut & de te quoque dicatur: Hic est fratrum amator, & populi Israel, hic est, qui multum orat

Semper timendum est quamdiu sumus in hoc sæculo.

Ps.118.

orat pro populo, & uniuersa sancta ciuitate Hierusalem. Ita ergo in hac die aduentus vnigeniti, nobis ueram scientiam accendit, scientiam, inquam, illam, quæ nos doceat, quia ueniet dominus, quæ sit morum nostrorum perpetuum & stabile fundamentũ. Et mane, inquit, uidebitis gloriam eius. O mane, o dies, quæ melior es in atrijs domini super millia, quando erit mensis ex mense, & sabbatum ex sabbato, cum splendor luces, & feruor charitatis vsque in altissima illa magnalia terrarũ incolas illustrabit? Quis de te cogitare, nedum aliquid præsumat recitare? Interim tamen ædificemus, fratres, fidem nostram; vt si mirabilia illa, quæ nobis reseruantur, uidere non possumus, saltẽ mirabilia, quę propter nos in terris facta sunt, aliquantulum contemplemur. Tria opera, tres mixturas fecit omnipotẽs illa maiestas in assumptione nostræ carnis: ita singulariter mirabilia, & mirabiliter singularia, ut talia nec facta sint, nec facienda sint amplius super terram. Coniuncta quippè sunt adinuicem Deus, & homo; mater & uirgo; fides & cor humanum. Admirabiles istæ mixturæ; & omni miraculo mirabilius, quomodo
B tam diuersa, tamq; diuisa ab inuicem, inuicem potuerunt coniungi? Et primò quidem intuere creationem, positionem & dispositionem rerum, quanta sit uidelicet in creatione potentia, quãta in positione sapiẽtia. in compositione quanta benignitas. In creatione vide quàm multa, & quàm magna potenter creata sunt; in positione quàm sapiẽter cuncta locata sunt; in bonitate quàm benigne suprema, & infima connexa sunt; tam amabili, quã admirabili charitate. Huic.n. limo terreno uim uitalẽ miscuit, ut in arboribus, unde surgit uenustas in folijs, in floribus pulchritudo, sapor in fructibus & medicina. Nec hoc cõtentus adiecit etiã uim sensibilẽ limo nostro, vt in pecoribus, quæ non solũ uitã habeant, sed & sentiãt, quinq; partita sensificatione uigentes. Addidit adhuc honorare limũ nostrũ, & ei uim rationalem immisit, ut in hoĩbus, qui non solũ viuunt, sentiũt, sed & discernũt inter commodũ & incõmodum, inter bonũ & malum, inter verũ & falsum. Voluit quoque infirmiora nostra abundãtiori gloria sublimare, & cõtradelicet seipsum, limo nostro cõiungeret, & in persona vna sibi inuicẽ unirẽtur. Deus & limus; maiestas & infirmitas tãta, vtilitas & sublimitas tãta. Nihil enim Deo sublimius, nil uilius limo; & tamen tanta dignatione Deus descendit in limũ, tantaq; dignitate limus ascẽdit ad Deũ, vt quicquid i eo Deus fecit, limus fecisse credat: quicquid limus pertulit, Deus in illo pertulisse dicatur, tam ineffabili, q̃ incomprehensibili sacramento. C
Et attende, quia sicut in illa singulari diuinitate Trinitas est in pſonis, Vnitas in substãtia: sic in ista speciali commixtione trinitas est in substantijs, in persona vnitas: & sicut ibi personæ non scindunt unitatem, unitas non minuit trinitatẽ: ita & hic persona non confundit substãtias, nec substãtiæ ipsæ personæ dissipant unitatem. Sũma illa trinitas hãc nobis exhibuit trinitatem, opus mirabile, opus singulare, inter omnia & super omnia opera sua. Verbũ enim & anima & caro in vnã conuenire personã, & hæc tria vnũ, & hoc vnũ tria, non confusione substantiæ, sed unitate personę. Hæc est prima & super excellens mixtura, & hæc prima inter tres. Aduerte homo, quia limus es, & non sis superbus: quia Deo connunctus es, & non sis ingratus. Scda mixtura est uirgo & mater, admirabilis planè & singularis. A sęculo nõ est auditum, q̃ virgo esset, quæ peperit; q̃ mater esset, quæ uirgo permansit. Nunquã iuxta rerum ordinem uirginitas ubi fœcunditas prædicatur, nec fœcunditas ubi uirginitas integra conseruatur. Sola hæc est, in qua uirginitas & fœcunditas obuiauerunt sibi. Ibi semel factum est, quod factum non fuerat, nec fiet in æternum; quę nec primam similem uisa est, nec habere sequentẽ. Tertia est fides & cor humanum; & hæc quidẽ prima & secunda inferior, sed nõ minus fortitan fortis. Mirum enim est, quomodo cor humanum his duobus fidem accõmodauit; quomodo credi potuit, q̃ Deus homo esset; q̃ uirgo manserit, quæ peperisset. Sicut ferrum & testa iungi non possũt, sic & hęc duo nequeunt cõmisceri, si non misceat glutinũ Spiritus sancti. Ergone credendum est, D
q̃ iste Deus sit, qui ponitur in præsepio, qui vagit in cunis, qui omnũ infantiliũ necessitatũ iniurias patitur, qui flagellatur, qui cõspuitur, qui crucifigitur, qui ponitur in sepulchro, & inter duos lapides concluditur excelsus & immẽsus? Illane uirgo erit, q̃ lactat puerum, cui maritus continuus comes est in conuiuio, in thalamo, qui ducit illã in Aegyptũ, reducit ab Aegypto, & solus cum sola tam longinquam, tam secretam cõficit

uiã? Qũo potuit hoc persuaderi generi humano, vniuersõ orbi terrarũ? Et tã tam facile, tã potenter persuasum est, ut mihi id credibile faciat credentiũ multitudo. Iuuenes & virgines, senes cum iunioribus elegerũt mille mortibus mori, quã vel ad momẽtum ab ista fide deficere. Et hæc quidẽ mixtura excellens; sed excellentior secũda: tertia uerò excellẽtissima est. Primam auris audiuit, sed oculus nõ uidit; quia auditum est & creditũ vsq; in fines terræ magnũ illud pietatis sacramentũ: sed tñ oculus (Deus) nõ uidit absq; te, quomodo te intra virginei ventris angustias humano corpori comunxisti. Secundã oculus uidit, quia se fœcundam & virginẽ illa singularis regina cõspexit quæ Cõseruabat oĩa uerba hæc cõferẽs in corde suo. Cognouit & Ioseph non minus testis, quã custos tantæ virginitatis. Tertia in cor hominis ascẽdit, cũ quod factũ est, sicut factũ est, creditũ est; cũ magis oraculo q̃ oculo credidimus, cũ quæ dicta, vel facta sunt, tenemus firmissimẽ, nullatenus dubitãtes. In prima vide quid, in secunda per quid, in tertia pp quid Deus dederit tibi. Dedit tibi Christũ per Mariã pp sanitatẽ. In prima remediũ est, quia ex Deo & hoĩe cataplasma cõfectũ est, qđ sanaret oẽs ifirmitates tuas. Contusæ sunt aũt & cõmixtæ hæ duæ species in utero virginis tanq̃ in mortariolo, sancto spiritu tanquã pistillo illas suauiter cõmiscente. Sed q̃a indignus eras cui dona retur; datũ est Mariæ, vt per illam acciperes quicquid haberes, quæ p̃ hoc, q̃ mater est, genuit tibi Deũ: per hoc q̃ virgo est, exaudita est pro reuerẽtia sua in causa tua & totius generis humani. Si sola mater esset, sufficeret ei vt saluaretur per filiorũ generatiõẽ; si sola uirgo, sufficeret sibi, nec benedictus fructus vẽtris eius mundi preciũ esset. Cũ ergo in prima sit remediũ, in secũda adiutoriũ est, q̃a nihil nos De⁹ habere uoluit, quod per Mariæ manus nõ transiret. In tertia autem meritum est, quia cum hæc firmiter credimus, iam meritũ habemus: & in fide sanitas est, quia q̃ crediderit saluus erit.

Propterea non abs re puto præparare hodie corda uestra tantæ solemnitati, præsertim cum sit profundissima sacramẽti huius, & incomprehensibilis altitudo: & tanquam fons uitæ, quo magis hauriat, eo magis exuberans nunquàm valeat exhauriri. Deniq; scio quemadmodum abundet pro Christo tribulatio uestra, & utinam abundet & cõsolatio nostra per ipsum. Nam mundialem quidem consolationem vobis offerre nec libet, nec licet. Vilis enim est, & ad nihilum utilis huiusmodi consolatio, & (quod magis est metuendum) etiam veræ ac salubris cõsolationis est impedimẽtum. Propterea qui delectatio est & gloria angelorum, ipse factus est salus & consolatio miserorum: qui in ciuitate sua magnus & sublimis valde beatificat ciues, ipse in exilio paruulus & humilis ualde lætificat exules: & qui in altissimis est gloria patris, factus est in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Paruulus enim datus est paruulis, vt magn⁹ detur magnis, & quos iustificat paruulus, magnificet postmodum & glorificet magnus & gloriosus. Hinc sine dubio vas electionis, quod de plenitudine paruuli huius acceperat, (licet.n. paruulus, sed plenus, plenus gratia & ueritate, & in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter,) hinc utiq; Paulus eructat verbum illud bonum, quod his diebus frequenter audistis: Gaudete in domino semper, iterum dico gaudete. Gaudete, inquit, de exhibitione, iterum gaudete de ꝓmissione: quoniam & res plena gaudio, & spes plena gaudio est. Gaudete, quia iã percepistis dona finistræ; gaudete, quia expectatis præmia dexteræ. Læua, inquit, eius sub capite meo, & dextra illius amplexabitur me. Læua quidem leuat, dextera suscipit. Læua medetur, & iustificat, dextera amplectitur & beatificat. In læua eius merita, in dextera uerò præmia continentur. In dextera, inquam, delitiæ, in finistra sunt medicinæ. Sed attende pium medicum, attende medicum sapientem. Confidera diligentius quàm noua medicamina portet, unde quàm non modò pretiosas, sed & speciosas attulerit medicinas, nõ solum perutiles ad sanitatis fructum, sed & delectabiles ad aspectum, & suaues ad gustum. Denique primam eius medicinam, primum quod in finistra portat attende; & cõceptum inuenis sine semine. Intuere obsecro quale sit istud, quàm nouum, quàm admirabile, quàm amabile,

Item in Vigilia Natalis Domini.
Sermo quartus.

HOdiernum quidem sermonem ordinis nostri consuetudo nõ exigit, sed craftina opus erit circa missarum solemnia diutius occupari, & hora breuis sermonis longitudinem non admittet.

amabile, quàm iucundum. Quid enim pulchrius quàm generatio casta; quid gloriosius quàm sancta & syncera conceptio, in qua nihil pudoris est, nihil sordis, nihil corruptionis? At quoniam minus fortassis detineret nos grata licet admiratio nouitatis, nisi fructus quoq; salutis & vtilitatis cõsideratio animum delectaret; conceptus iste nõ modò gloriosus in ipsa quasi exteriori specie, sed & preciosus in interiori virtute: ut secundum quod scriptum est, in finistra Dominí gloria simul & diuitiæ inueniantur, diuitiæ inquam salutis, cum gloria nouitatis. Quis enim potest facere mundum de immundo conceptum semine, nisi qui solus sine omni licita, & immunda conceptus est voluptate. In ipsa radice & origine mea infectus, & inquinatus sum; immunda est conceptio mea, sed est à quo tollatur ista cõfusio. Ipse eã tollit, in qué solum ipsa non cadit. Diuitias salutis habeo, quibus redimam propriæ conceptionis impuritatem, Christi purissimam cõceptionem. Adde adhuc Domine Iesu, innoua signa, immuta mirabilia: nam priora quidem ipsa cõsuetudine viluerunt. Planè enim solis ortus, & occasus, terræ fœcunditas, temporum vicissitudo, miracula sunt, & magna miracula; sed toties hæc vidimus, vt iam non sit qui attendat. Innoua, & signa, & immuta mirabilia. Ecce, ait, noua facio omnia. Quis hoc ait? Agnus vtique qui sedebat in throno. Agnus planè totus suauis, totus delectabilis, denique totus vnctus. Hanc enim interpretationem habet nomen eius, quod est Christus. Cui poterit asper aut durus videri, qui nec ipsi matri in natiuitate quicquam asperitatis, quicquam intulit læsionis? O noua uerè miracula. Conceptus fuit sine pudore, partus sine dolore. Mutata est in virgine nostra maledictio Euæ. Peperit enim filium sine dolore. Mutata est, inquam, maledictio in benedictionem: sicut prædictum est per Angelum Gabrielem: Benedicta tu in mulieribus. O beata sola inter mulieres benedicta, & non maledicta, sola a generali maledicto libera, & à dolore parturiẽtium aliena. Nec mirum, fratres, si dolorem nõ intulit matri, qui dolores totius mundi tulit, secundum quod Esaias ait: Quia uerè languores nostros ipse tulit. Duo sunt quæ timet humana fragilitas, pudor & dolor. Vtrunque Christus tollere venit, vnde & vtrunque suscepit, quando (vt cætera fileam) morte, & morte turpissima condemnatus est ab iniquis. Itaque vt fiduciam nobis daret, q̃ tolleret hæc a nobis, prius matrẽ suam immunem ab utroque seruauit; vt ne in conceptu quicquam pudoris, nec in partu quicquam doloris existeret. Accumulantur adhuc diuitiæ, crescit gloria, innouãtur signa, & miracula immutantur. Non solum sine pudore cõceptus, & sine dolore partus, sed & mater est sine corruptione. O verè nouitas inaudita. Virgo peperit, & post partum inuiolata permansit, fœcunditatem prolis cum carnis integritate, & gaudium matris habens cum virginitatis honore. Iam securus expecto promissam mihi gloriam incorruptionis in carne mea; quandoquidem cõ seruata per eum est incorruptio etiã in matre sua. Facile erit ei, per quem mater ipsa incorruptionem non perdidit pariendo, vt & corruptibile hoc incorruptionem induat resurgendo. Habes tamen adhuc maiores diuitias, habes gloriam ampliorem. Mater est sine corruptione virginitatis, filius sine omni labe peccati. Non cadit in matrem Euæ maledictio, non cadit in prolem generalis illa cõditio, de qua dictum est per Prophetam: Nemo mundus a sorde, nec infans, cuius est vnius diei vita super terram. Ecce infans sine sorde, solus iter homines verax, imò & veritas ipsa. Ecce agnus sine macula, agnus Dei, qui tollit peccata mundi. Quis enim peccata melius tolleret, quàm is, in quem peccatum non cadit? Iste sine dubio lauare me potest, quem constat inquinatũ nõ esse. Hæc manus opertum luto detergat oculum meum, quæ sola sine puluere, est. Iste mihi festucam educat de oculo, qui nõ habet trabẽ in suo, imò iste trabem educat de meo, qui nec exiguum puluerem habet in suo. Vidimus certe diuitias salutis & uitæ. Vidimus gloriam eius, gloriam quasi uni geniti a patre. Quæris a quo patre? Et filius altissimi vocabitur. Manifestum est quis altissimus sit. Sed ne quis remaneat locus dissimulationis. Quod ex te nascetur sanctum, ait Angelus Gabriel ad Mariam, vocabitur filius Dei. O vere sanctum. Non dabis domine sanctum tuum videre corruptionem, quod nec matri quidem abstulit incorruptionem. Crescunt miracula, multiplicantur diuitiæ, thesaurus aperitur. Quæ generat; & mater & virgo est: qui generatur, Deus & homo est. Sed nunquid dabitur sanctum canibus, aut margaritæ porcis?

Abscon-

Prou. 3. *Iob. 13.*
Esa. 36. *Apoc. 5.*
Iob 25.
Ioan. 1. *Luc. 1.*
Vbi sup. *Psal. 15*
Luc. 1.
Esa. 53.
Colo. 1. *Phil. 4.*
Can. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Abscõdatur certè thesaurus noster in agro, & pecunia nostra ĩ sacculo reponatur. Operiatur cõceptus sine semine matris despõsatione, partus sine dolore, uagitibus paruuli, & mœrore. Abscondatur, & parturientis in corruptio legali purificatione, infantis innocẽtia solita circuncisione. Absconde, inquã, absconde Maria non solis fulgorẽ, pone in præsepio, inuolue pannis infantem. Nam & ipsi panni diuitiæ nostræ sunt. Preciosiores siquidem panni saluatoris omni purpura, & gloriosius hoc ptæsepe auratis regũ solijs, ditior denique Christi paupertas cunctis opibus, cunctisque thesauris seculi. Quid enim humilitate ditius, quid precio sus inuenitur; qua nimirum regnum cœlorum emitur, & diuina gratia acquiritur? Sicut scriptum est: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cẽlorum. Et apud L Apostolum: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Habes commendatam à Deo humilitatem in natiuitate. In hac enim exinaniuit semetipsum, formam serui accipiens, & habitu inuentus ut homo. Vis adhuc precisiores diuitias, & superexcellentem gloriam inuenire? Habes charitatem in passione: Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Hæ diuitiæ salutis & gloria sanguis preciosus, quo redẽpti sumus, & crux dominica, in qua cum Apostolo gloriamur: Mihi, inquit, ãbsit gloriari, nisi in cruce domini mei Iesu Christi. Et dicebat: Nihil arbitratus sum me scire inter uos nisi Christum Iesum, & hunc crucifixum. Ipsa est læua Christus Iesus, & hic crucifixus: nam dextera quidem Christus Iesus, & hic gloriosus. Christum, inquit, Iesum, & hunc crucifixum. Fortasse crux ipsa nos sumus, cui Christus memoratur infixus. Homo enim formam crucis habet: quam si manus extenderit, exprimet manifestius. Loquitur autem Christus in psalmo: Infixus sum in limo profundi. Limum, quidẽ nos esse manifestum est, quoniam de limo plasmati sumus. Sed tunc quidem limus paradisus sumus, nunc uerò limus profundi. Infixus sum, inquit, non pertransij, non recessi. Vobiscum sum usue ad consummationem sæculi. Ipse est enim Emmanuel nobiscum Deus. Nobiscum utique, sed per sinistrã. Sic enim olim Thamar pariente Zaram prius solam protulit manum, quæ in sacramento dominicæ passionis coccineo alliga

Esa. 11.

Luc. 2.

Esa. 9.

ta est filo. Itaque iam quidem tenemus sinistram, sed adhuc clamare necesse est. Operi M manum tuarum porriges dexteram. Nam delectationes in dextera tua usque in finẽ. Domine ostende nobis dexteram, & suffi cit nobis. Gloria, inquit, & diuitiæ in domo eius, uiisq; qui timet dominum. Sed in domo tua dñe quid? Profectò gratiarũ actio, & uox laudis. Beati qui habitat ĩ domo tua dñe, &c. Oculus euim non vidit, auris non audiuit, & in cor hominis nõ ascendit quæ præparauit Deus diligentibus se. Lux est enim inaccessibilis, pax est quæ exuperat omne m sensum, fons est qui ascensum nescit, sed descensum. Non uidit oculus lucem inaccessibilem, non audiuit auris pacem incõprehensibilem. Specioſi quidem pedes euã gelizantium pacem. Sed licèt in omnẽ terram exierit sonus eorum, pax tamẽ quę exuperat omnẽ sensum, nec ab ipsis quãta erat potuit capi, nedũ aliorũ auribus tradi. Ait etiam Paulus ipse: Fratres ego me non arbitror comprehẽdisse. Fides quidẽ exauditu, auditus autẽ per uerbum Dei, sed fides nõ spes, & promissio non exhibitio pacis. Et quidem pax nunc est etiam in terra hominibus bonæ voluntatis. Sed quid est pax ista, ad illius plenitudinem, & supereminentiã pacis? Vnde & ipse dominus ait: Pacem meam do uobis, pacem relinquo vobis. Meã siquidem quæ exuperat omnem sensum, & est pax super pacem. Necdum capaces estis: propterea do vobis patriam pacis, & relinquo interim viam pacis. Sed quid est quod diximus, in cor hominis nõ ascendit? Vtiq; qa fons est, & ascẽsum nescit. Scimus enim quia fontium natura est riuos sectari cõuallium, montiũ ardua declinare, sicut scriptum est: Qui emittis fontes in conuallibus, inter A medium montium pertransibũt aquæ. Hoc autem est undè admonẽre sæpius studeo vestram charitatẽ, quia Deus superbis resistit, humilibus autẽ dat gratiam. Fons enim ad altioré nõ ascendit, quàm sit locus eius undè procedit. Sed videri potest secũdũ hanc regulã nõ impediri à superbia vias gratiæ; præsertim, quòd ille primus superbus q se cũdũ scripturã rex est, super oẽs filios superbiæ, dixisse non legitur altior ero, sed ero, inquit, similis altissimo. Attamẽ nõ mentitur Apostolus, qñ ille attollitur supra oẽ quod creditur aut quod colitur Deus. Horret humanus auditus uerbum, sed utinam horreat simplicit er animus cogitatũ malignũ pari-

Ioan. 3.

ter

ter & affectum. Dico enim vobis, quod non ille tantum, sed & omnis superbus extollit supra Deum. Vult enim Deus fieri uoluntatem suam, & superbus vult fieri suam. Iam videtur æqualitas; sed attende malè cõgruã proportionẽ. Deus quidem in his tantum, quæ ratio approbat suam uult fieri uoluntatem; superbus verò & cum ratione, & cõtra rationẽ. Vides quoniam altitudo est, & non illuc peruenium fluenta gratiæ. Nisi conuersi fueritis, inquit, & efficiamini sicut parulus iste (se autem dicit qui est fons uitæ, in quo habitat, vnde manat plenitudo omnium gratiarum) non intrabitis in regnum cælorum. Para proinde riuulos, aggeres terrenæ & elatæ cogitationis dsperge, conformare filio hominis non primo homini: quia fons gratiæ in cor hominis carnalis scilicet, B & terreni non ascendit. Oculum quoq; purga, vt videre possis merissimã lucem, & aurem tuam inclina ad obediendum, ut quandoque peruenias ad quietem perpetuã, & *Ioan. 2.* pacem super pacem. Lux enim est propter serenitatẽ, pax propter tranquillitatẽ, fons propter affluentiam, & æternitatẽ. Fontem assigna patri ex quo nascitur filius, & procedit spiritus sanctus: lucem filio qui est utiq; candor uitæ æternæ, & lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum: pacem spiritui sancto, qui nimirum super humilem, & quietũ requiescit. Nec hoc dico tanquam propria ista sint singulorum: nam & pater lux est, vt sit filius lumẽ de lumine; & filius pax est, pax nostra qui fecit vtraque unum: & spiritus sanctus fons est a quæ salientis in vitam æternam. Sed quando ad hoc peruenieмus? Quando adimplebis me Domine lætitia cum vultu tuo? Gaudemus in te, quoniam visitasti nos oriẽs ex alto; iterum gaudemus spectante beatã spẽ in aduentu secundo. Sed quãdo ueniet plenitudo lætitiæ non de memoria, sed de præ- *Phil. 4.* sentia, de exhibitione, non de expectatione? Modestia vestra, ait Apostolus, nota sit omnibus hominib⁹, Dominus prope est. Dignum est enim vt & modestia nostra nota sit, sicut Domini Dei nostri modestia cũctis innotuit. Quid enim magis incongruũ, quã vt immoderatè agat homo, cõscius propriæ infirmitatis, quandoquidem apparuit *Mat. 11.* inter homines modestus Dominus maiesta- C tis? Discite, inquit, à me quia mitis sum, & humilis corde; vt possit etiã modestia vestra innotescere cæteris. Iam quod sequitur, Dominus prope est, de Dextera debet intelligi. Nã de sinistra ipse loquitur: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi. Prope est Dominus, fratres mei nihil soliciti sitis, in proximo est & citius apparebit. Nolite deficere, nolite lassari: quærite eum dum inueniri potest, in uocate eũ dum prope est. Prope est Dominus his, qui tribulato sunt corde, prope est expectantibus eum, expectantibus eum in veritate. Deniq; vis nosse quàm prope est? Audi sponsam de sponso canentem. Quoniã ecce stat post parietem. Parietem istum corpus tuum intellige, quod obstaculũ expedit, vt eum qui prope est nondum valeas intueri. Propterea Paulus ipse dissolui cupit, & cum Christo esse, & exclamãs misera bilius: Infœlix, in quit, ego homo, quis me *Rom. 7.* liberabit de corpore mortis huius? Sic & *Ps. 141.* Propheta in psalmo: Educ, inquit, de carcere animam meam ad confitendum nomini tuo.

Mat. 28

Psal. 34.

Can. 2.

Phil. 1.

Item in Vigilia Natalis Domini. De Responsorio Sanctificamini hodie. Sermo V.

Sanctificamini hodie, & estote parati: die enim crastina videbitis maiestatem Dei in vobis. Celebraturi Dominicæ natiuitatis ineffabile sacramentum, iure quidem monemur fratres, in omni sanctificatione pparari. Adest.n. sanctus sanctorũ, adest ipse qui dixit. Sãcti estote, quia & ego sanctus sum, Domine Deus vester. Alioquin qũo dabitur sanctũ canibus', & margarita porcis, nisi prius illi ab iniquitate, isti ab illicita voluptate purgati de cętero tota solicitudine fugiant, illi quidẽ vomitũ, isti volutabrũ luti? Susceпturus olim diuina manda D ta carnalis Israel sanctificabatur in iustitijs carnis, in baptismatibus varijs, in munerib⁹, & hostijs, quæ nõ poterãt iuxta cõscientiã perfectũ facere seruientẽ. Verũ hęc quidem omnia transiere, nimirũ vsq; ad tẽpus correptionis impositæ, quod vtiq; iam aduenit. Opportune igitur ex hoc iã perfecta nobis inducitur sanctificatio, interna mandat ablutio, exigit munditia spiritualis, dicẽte Domino. Beati mundo corde, quoniã ipsi Deũ *Mat. 3.* videbũt. Ad hoc viuimus fratres, ad hoc nati, ad hoc vocati sum⁹, ad hoc nobis dies hodiernus illuxit. Erat aliqñ nox, qñ nemo poterat hæc operari. Erat nox in vniuerso

Leu. 20.

orbe

Universidad de Deusto
Biblioteca

orbe antè veri luminis ortum, ante Christi nativitatem. Erat nox etiam singulis quibusque vestrum ante suam cuiusque conversionem, & internam regenerationem. An non profundissima nox, & densissimæ tenebræ erant super vniversam faciem terræ, cũ olim patres nostri factitios colerent Deos, & insano penitùs sacrilegio ligna & lapides adorarent? Aut non etiam cuiq; vestrum caligino sa nox erat, cum tanquàm sine Deo in hoc sęculo viueremus, cũ ambularemus post cõ cupiscentias nostras, cum sectaremur carnis illecebras, cum obtemperaremus desiderijs sęcularibus, cum exhiberemus membra nostra arma iniquitatis peccato, cum seruiremus iniquitati ad iniqnitatẽ, in quibus nũc meritò erubescimus tanquàm operibus te
E nebrarum? Qui dormiunt, nocte dormiunt,
1. Th. 5. Apostolus ait, & qui ebrij sunt, nocte ebrij sunt. Et hæc quidẽ fuistis, sed excitati estis, sed sanctificati estis; si tamen filij lucis estis, & filij diei, nõ noctis neque tenebrarum. Si quidẽ præco dici est etiam ille, qui clamat: Sobrij estote, & vigilate. Et Iudæis loqueba
1. Pe. 4. tur in Pentecoste de condiscipulis. Quomodo hi ebrij sunt, cũ sit hora diei tertia? Hoc
Act. 2. enim est quod ait eius coapostolus: Nox pRo. 13. cessit, dies autem appropinquauit. Abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sicut in die honestè ambulemus. Abijciamus, inquit, opera tenebrarum, somnolentiam scilicet, & ebrietatem: quoniam, (vt supra meminimus) qui dormiunt, nocte dormiũt, & qui ebrij sunt, nocte ebrij sunt, vt tanquam in die non dormitemus, sed ambulemus: atque hoc quidem honestè, nõ temulẽtè. Vides hominem, cuius ad omne bonum dormitat anima eius præ tædio, in tenebris est vsque adhuc. Vides inebriatũ absinthio sapientem plusquam oportet nõ ad sobrietatem, cuius nec oculus visu, nec auris impleatur auditu, qui pecuniam aut simile aliquid diligens, non satietur, longã instar hydropici sitim bibens, filius noctis est, & tenebrarum. Nec facilè separantur hæc duo, dicẽte scriptura: Quoniam in desiderijs est omnis ociosus, hoc est, in ebrietate omnis somnolentus. Sanctificemur ergo hodie, & parati simus, parati quidẽ hodie nocturnũ
F excutiẽdo soporem. Porrò sanctificati nihi lominus tanquàm in die ab ebrietate nocturna cupidinis noxię frenando furorem. In his enim duobus mãdatis tota lex pẽdet & prophetæ, quæ sunt, declinare à malo, & facere bonum: verum hoc hodie. Nam crastina nec in sanctificatione erit, nec i præparatione, sed in visione vtique maiestatis. Crastina, inquit, die videbitis maiestatẽ Dei in vobis. Hoc est quod ait patriarcha Iacob: Cras mihi respondebit iustitia mea. Hodie Gen. 30.
enim iustitia colitur, cras respondebit, hodie exercetur, cras fructificabit. Alioquin qđ nõ seminauerit homo, nec metet. Nec enim tunc videbit maiestatem, qui contempserit interim sanctitatem: nec orietur ei Sol gloriæ, cui Sol iustitiæ ortus nõ fuerit: nec illucescet ei dies crastina, cui nõ luxerit hodierna. Nimirum idem ipse, qui hodie quidem nobis factus est à Deo patre iustitia, apparebit cras vita nostra, vt & nos cum eo appareamus in gloria. Hodie enim paruulus nascitur nobis, vt non apponat homo magnificare seipsum, sed conuertamur magis, & efficiamur sicut paruuli. cras exhibebitur magnus Dominus, & laudabilis nimis, ut ipsi quoque magnificemur in laude, cum videlicet erit vnicuique laus à Deo. Nimirũ quos hodie iustificauerit, cras magnificabit, & cõ summationi sanctitatis succedit visio maiestatis. Nec inanis visio, quæ nõ nisi in similitudine cõstat, similes enim ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est. Vnde & hic quoq; non simpliciter dicitur, videbitis maiestatẽ Dei, sed additur signanter in vobis. Hodie nimirum tanquàm in speculo, nos in eo videmus, dum nostra suscipit, cras videbimus eum in nobis, quando iam sua donabit, G
cum ostẽdet nobis seipsum, & assumet nos ad seipsum. Hoc est quòd transeuntem sese ministraturũ fore, pmisit, de cuius interim plenitudine accepimus, non sanè gloriã pro gloria, sed gratiam pro gratia: sicut scriptũ Psa. 83.
est: Gratiam & gloriam dabit Dominus. Ne ergo contemnas priora munera, si sequẽtia concupiscis, nec fastidias prius eduliũ si uis accipere quæ sequuntur. Vel pro ipso fercu lo, in quo apponitur, quod apponitur, sume re non recuses. Ferculum enim imputribile fecit sibi pacificus noster, corpus incorrupti bile aptans sibi: in quo salutis epulas mini Psa. 15.
straret. Non dabis, inquit, sanctum tuum videre corruptionẽ. Illud vtique de quo Gabriel ad Mariã. Quod nascetur, ait ex te sanLuc. 1.
ctũ vocabitur filius Dei. Ab hoc agitur sancto hodie sanctificemur, vt maiestatẽ eius vbi dies illa aspirauerit videamus. Siquidẽ dies sanctificatus illuxit nobis, dies salutis, non gloriæ aut fœlicitatis. Denique donec

passio

passio sancti sanctorum annunciatur, qui nimirum in paraseeue passus est, ideſt in die præparationis, meritò omnibus dicitur: Sanctificamini hodie, & estote parati. Sanctificamini magis ac magis de virtute in virtutem proficiendo, & estote parati perseuerando.
Eccle. 4. In quibus tamen sanctificabimur? Legi de quodam, dicẽte scriptura. Quoniam in fide & lenitate ipsius sanctum fecit illum, neque enim hominibus sine lenitate, non plus quã Deo sine fide, placere possibile est. Meritò sanè in his monemur esse parati, quibus, &
H Deo cõueniamus, cuius maiestatẽ visuri sumus, & nobis inuicẽ, vt in nobis eã pariter videamus. Propterea siquidem oportet nos quidere bona, non solum corã Deo, sed ét corã hominibus, vt non tantum regi nostro, sed & conciuibus, & cõmilitonibus nostris grati esse possimus. Et quidem ante omnia
Act. 19. fides quærenda est, de qua legitur: Fide mũ
Matt. 5. dans corda eorum. Beati. n. mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Crede ergo te Deo, cõmitte te ei, iacta in eum cogitatum tuum, & ipse te enutriet, vt fiducialiPsal. 29. ter, & fideliter dicas: Dominus solicitus est mei: neque enim sapiunt homines amantes seipsos, homines scioli & soliciti pro seipsis, curam carnis perficiẽtes in desiderijs, surdi ad uocẽ dicentis; Omnem solicitudinem vestram proijcientes in eum; ipsi enim
1. Pe. 6. cura est de vobis. Nam sibi quidem ipsi fidere, nõ fidei, sed perfidiæ est; nec cõfidentiæ, sed diffidentiæ magis in semetipso habere fiduciã. Is verè fidelis est, q nec sibi credit, nec in se sperat, factus sibi tanquam vas perditum; sed sic perdens animam suam, vt in vitam æternam custodiat eam. Porrò id qui dem sola facit humilitas cordis, vt non sibi fidelis anima innitat, sed deserens semetipsam ascendat iam de deserto innixa sup dilectum, atque ideò delitijs affluens. Sed vt perfecta sit sanctificatio, etiam mansuetudi-
Mat. 11. nem, & gratiam socialis vitæ à sancto sanctorum discamus oportet, sicut ipse ait: Di-
I scite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Quid enim huiusmodi hominẽ dicere prohibet delitijs affluẽtem, qui suauis & mitis & multæ misericordiæ, omnibus omnia factus est, & vniuersos perfundit oleo quodã mãsuetudinis, & lenitatis, quo sic infusus est sic perfusus etiam & superfusus, vt stillare videatur vndiq; ? Fœlix qui gemina hac sanctificatione paratꝰ dicere potest. Paratũ cor meũ Deus, paratum cor meũ. Habet hodie quidem fructũ suum in sanctificationẽ, crastina die finem habiturus vitam æternã. Videbit enim maiestatem Dei, quod vtiq; uita æterna est, sicut & Veritas ait. Hæc est vita æterna, vt cognoscant te solum verũ Deũ & quẽ misisti Iesum Christum. Redder ei coronam iustitiæ iustus iudex in illum diẽ, cui sane altera non succedet. Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ipsius. Quousquè dilatabitur? Vsque ad videndam in se maiestatem Dei. Nolite arbitrari fratres, quod illam vobis promissionem uerbis explicare possim. Sanctificamini hodie & estote parati, crastina die videbitis, & gaudebitis, & gaudiũ uestrũ implebitur. Quid Luc. 6.
.n. maiestas illa nõ impleat? Etiã superimplebit, & superefluet, qñ mensurã bonã, & cõfertã, & coagitatã, & superefluẽtem dabũt in sinus vestros. Vsque adeò quidem superefluet, ut supra modũ in sublimitate excedat, non modò merita, sed & vota, sicut uere potens est facere, supra quã nos intellige re aut sperare possumus. Nã desideria qudẽ nostra in tribꝰ maxime constituta uidentur, qđ decet, qđ expedit, qđ delectat. Hæc
K sunt, quæ cõcupiscimus, oẽs quidẽ oĩa, sed alius magis hoc, alius illud. Ille sic deditus est uoluptati, ut nec honestatẽ satis reputet nec utilitatẽ: ille quæstui magis incubans, & honestũ dissimulat, & iucundũ: ille voluptatis pariter, & vtilitatis negligentior, solũ vel maxime honorẽ sectatur. Nec verò reprehẽsibile desiderium horũ, sed si ibi quærere mus ea, vbi verè inueniremus. Hæc enim vbi uerè sunt, vnum sunt, atq; ipsum utiq; summum bonum, summa vtilitas, summa gloria, summa voluptas. Atq; hæc quidem quãtũ interim capere possumus expectatio nostra est, & promissa nobis visio maiestatis in nobis, ut Deus sit omnia in omnibus, omne iucundũ, omne vtile, omne honestum.

Item in Vigilia Natalis Domini. De Pronunciatione ipsius. Sermo VI.

AVditum audiuimus plenum gratia, dignum acceptione: Iesus Chri- Abdia 1.
stus filius Dei in Bethleẽ Iudæ nascitur. Anima mea liquefacta est in sermone isto, sed & spiritus meus in præcordijs meis æstuat, iucunditatẽ hanc, & exultationẽ solito vobis desiderio eructare festinans. Iesus interpretatur saluator. Quid tũ necessariũ perditis, quid tam optabile miseris,

Universidad de Deusto
Biblioteca

seris,quid tã vtile desperatis? Alioquin vñ salus. Vñ vel tenuis aliqua spes salutis in lege peccati,in corpore mortis,in malitia hac diei,& loco afflictionis,nisi noua nobis, & i sperata nascereẽ? At tu fortè salutẽ optas, sed curationis acerbitatẽ teneritudinis pariter, & ægritudinis propriæ cõscius reformidas. Ne timeas,Christus est suauis plane,& mitis,& multæ misericordiæ,vnctus oleo lętitiæ præ participibus suis, eis nimirũ;qui licet nõ ipsam plenitudinẽ,de plenitudine tñ huius accipiunt participiũ vnctionis. Ne verò suauẽ audiẽs,inefficacẽ fore autumes salutorẽ,additur etiã:Filius Dei:qualis.n. pater,talis filius,cui subest cũ voluerit posse. Aut forsitan vtilitate salutis,& iucunditate vnctionis audita,nescio quid submurmuras, puto etiã de honestate solicitus. Saluatorẽ tibi gratularis adesse,vt potè iacẽs paralyticus in grabato,aut magis inter Hierusalẽ,& Hiericó semiuiuus in via. Amplius aũt lætaris nec durum esse medicũ,nec grauibus vti medicinis,ne tibi forsitan intolerabilior videatur breuis ipsa curatio, quàm diuturna ægritudo. Sic nimirum, sic vsq; hodie multi percunt medicũ fugientes, q̃ Iesum quidẽ nouerint,sed Christũ nesciant, humano sensu de multitudine,& malignitate morborũ, paratæ sibi medelæ molestiã æstimantes. Tã verò si certus de saluatore, & nihilominus Christũ esse cognoscis,nõ vtẽtem cauterio. sed vnguento;non vstione, sed vnctione curãtem. Vnum adhuc arbitror ingenuã posse mouere creaturã,ne fortè(quod absit)saluatoris huius nõ satis condigna videatur esse persona. Puto tamen non vsque adeò ambitiosus es & gloriæ cupidus, aut zelator honoris,vt ab vno quopiã è cõseruis tuis,si p̃stare posset hãc gratiã, susciperе detrectares. Nã si angelus aut archãgelus esset, vel ex superiori quouis ordine spiritum beatorũ,multo minus animositas tua,quod causa retur,haberet. Nunc autem tanto ampliore tibi deuotione suscipiẽdus est iste saluator, quanto differentius præ cæteris omnib⁹ nomen hæreditauit Iesus Christus filius Dei. Et vide si nõ euidentius hæc tria ad pastores loquens angelus commendauit gaudiũ magnum,quod euangelizabat, exponens. Qua,inquit,natus est nobis hodie saluator qui est Christus Dominus. Exultemus igitur fratres in hac natiuitate,& multipliciter gratulemur in ea,quam & salutis vtilitas,& vnctionis suauitas, & filij Dei maiestas tam eleganter illustrat,vt nihil desit ex omnib⁹ quæ desiderantur,nec cõmodum, nec iucũ dũ,nec honestum. Exultemus, inquam, ruminantes intra nosmetipsos,& inuicem eructantes suaue verbũ, eloquium dulce Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleem Iudæ. Nec mihi quis ad ista respondeat indenotus,ingratus,irreligiosus: Non est hoc nouum,olim auditum est, olim factum est: olim natus est Christ⁹. Ego enim dico olim, & ante. Nec mirabitur olim,& ante,cui propheticum illud occurrerit,in æternum,& vltrà. Natus est ergo Christus,non modò ante hęc nostra tẽpora,sed ante tẽpora vniuersa. Verum illa quidem natiuitas posuit tenebras latibulum suum, imo verò lucẽ magis habitat inaccessibilem, latet in corde patris in monte ymbroso & condenso. Vt ergo alia quatenus innotescеret,natus est: & in tẽpore natus ex carne,natus in carne, factum est verbum caro. Quid tñ mirum si vsq; hodie dicitur in ecclesia,Christus filius Dei nasci tur;qñ tam longè antea dicebatur(haud dubiũ quin de ipso)puer nat⁹ est nobis. Olim cępit audiri verbũ hoc, & nemo sanctorum aliquando fastidiuit. Siquidẽ Iesus Christus filius Dei.heri,& hodie,& in æternũ. Hinc nimirũ primus homo omniũ viuentium pater,magnũ eructãs sacramentum, quod in Christo, & in ecclesia Apostolus postmodũ euidentius commendauit: Relinquet,ait,homo,& patrem,& matrem,& adhærebit vxori suæ,& erunt duo in carne vna. Hinc nihilominus Abraham pater omnium credẽtiũ exultauit,vt videret diem hunc,& vidit, & gauisus est. Alioquin quando seruum iurantem sibi per Deum cœli,sub femore suo manum ponere præcepisset, nisi ipsum vtique Deum cœli ex eodẽ nasciturum femore prę uidisset? Hoc quoq; consilium cordis sui homini secũdum cor suum reuelauit Deus,cui iurauit veritatẽ & non frustrabitur eũ: De fructu,inquiens, vẽtris tui ponam super sedem tuam. Vnde & in Bethleem Iudæ nascitur,sicut Angelus ait,ciuitate Dauid;vtique propter veritatem Dei,ad confirmãdas promissionesq; Patrum. Hoc etiam multipariè multisq; modis cęteris reuelatum est patribus & prophetis. Absit autem vt à diligentibus Deum aliquando fuerit negligẽter audi tum nisi fortè negligere videbatur qui dicebat. Obsecro Dñe,mitte quẽ missur⁹ es:aut fastidire qui clamabat. Vtinã dirumperes cęlos & descenderes:ceteraq; similia. Idipsum deinde

deinde Apostoli sancti viderunt, & audierunt, & manus eorum tractauerunt de verbo,vitæ, quibus singulariter aiebat: Beati oculi,qui vident quæ vos uidetis. Postremò hoc idem nobis quoque seruatum est fideli bus,vtique thesauris fidei commendatum, ipso æquè dicente. Beati qui non viderunt & crediderunt. Pars nostra hæc in verbo vitæ. Næc sanè contemptibilis ex qua nimirũ viuitur, & qua vincitur mundus: quoniam iustus ex fide viuit. Et hæc est victoria, quæ vincit mundum,fides nostra. Hæc est,quæ velut quoddam ęternitatis exemplar præterita simul & p̃sentia, ac futura, sinu quodã vastissimo cõprehẽdit,vt nihil ei prætereat, nihil pareat,præeat nihil. Merito proindè i testimonium fidei vestræ, vbi facta est vox annũciationis huius in auribus vestris exultastis in gaudio,egistis gratias,prostrati solo tenus adorastis, concurrentes velut sub vmbra alarum eius,& sub pẽnis eius sperãtes. Nunquid nõ singulari natiuitate saluatoris audita, clamastis cordibus vestris dicentes: Mihi autem adhęrere Deo bonum est? Aut potius illud,quod idem propheta ait: Deo subiecta esto anima mea? Infœlix nimirum quisquis fictè prostratus, corde rigido corpus humiliauit. Est enim qui humiliatur,ne quiter,interiora autẽ eius plena sunt dolo. Quisquis enim necessitatem suã minus cõsiderat,minus sentit incommoda, minus pericula panet,minus deuotè cõfugit ad remedia ortæ salutis,minus affectuosè se subijcit Deo,minus fideliter psallit: Domine refugium factus es nobis. Huius adoratio min⁹ accepta,huius ꝓstratio minus verax, huius humiliatio minus habẽs,huius etiã victoriosa minus,imò & minus viuida fides. Quid tamen dicit? Beati qui non viderunt & crediderunt: Quasi non videatur ipsum credere quodãmodò iam videre. Sed aduerte diligenter,cui,& quando dictum sit: Ei vtiq;, qui arguebatur q̃,quia vidisset,credidisset. Neque enim idipsum est vidisse,& ideo credidisse, quod credendo vidisse. Alioquin Abraham,pater quonam modo dominicum hunc vidisse diem nisi credendo, credẽdus est? Sed & illud quomodo accipietur,quod hac nocte cantatum est nobis: Santificamini hodie,& estote parati,crastina die videbitis maiestatẽ Dei in vobis: si nõ mente videre est,pia deuotione repræsentare,& recolere fide nõ ficta,magnũ illud magnę pietatis sacramẽtum,quod manifestatũ est in carne, iustificatum est in spiritu,apparuit angelis, prædicatum est gentibus,creditum est mũdo,assumptum est in gloria? Semper igitur nouum qđ semper innouat mentes,nec unquã netus,quod fructificare non cessat, qđ in perpetuũ nõ marcescit. Hoc est enim sanctum,quod non datur videre corruptionẽ. Hic nouus homo q̃ nullius vnquã vetustatis capax,etiã eos,quorũ inueterauerũt oĩa ossa,in verã vitæ trãsferat nouitatem. Inde est,q̃ etiã in præsenti tam iucundissima annunciatione(si aduertistis) congruè satis dicitur nõ tã natus esse,quã nasci. Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleem Iudæ. Sicut.n.quodammodo immolãt adhuc quotidiè,donec mortẽ eius annũciamus, si videtur,& nasci, dũ fideliter repræsentamus eĩ⁹ natiuitatẽ. Die igitur crastina videbim⁹ maiestatem Dei;sed sanè in nobis non insciptoso vtiq; maiestatem in humilitate,virtutem in infirmitate,in homiue Deum. Ipse est enim Emmanuel, quod interpretatur nobiscum Deus. Et euidentius audi: Verbum, inquit, caro factum est,& habitauit in nobis. Deinque ex tunc & deinceps vidimus gloriã ei⁹, sed gloriam quasi vnigeniti a patre, utique plenũ gratiæ vidimus, & veritatis. Non.n. gloriã potestatis,aut claritatis,sed gloriam paternæ pietatis,gloriã gratiæ,de qua Apostolus:in laudem.inquit glorię gratiæ suæ. Sic ergo nascitur. Sed ubi putas? In Bethleẽ Iudę. Neque enim decet nos ita Bethleem præterire. Transeamus vsque Bethleem,dicunt pastores,non Bethleem pertrãseam⁹. Quid enim si pauper viculus est? Quid si uidetur minima in Iudea? Ne id quidem incõgruũ ei, qui cum diues esset propter nos factus est pauper,& cũ esset magnus dominus,& laudabilis nimis, paruulus natus est nobis. Et dicebat:Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Itẽque:Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut puer iste non intrabitis in regnum cœlorum. Vnde etiã stabulum elegit, & præsepe,vtique domum luteam,& diuersorium iumentorum,ut hunc esse scias, qui de stercore erigit pauperem,& saluos facit homines & iumenta. Vtinam autem iuueniamur, & nos Bethleem Iudæ, ut in nobis quoque dignetur nasci; & audire mereamur. Quia uobis timentibus Deum orietur Sol iustitiæ. Fortè enim est hoc,quod supra meminimus,ad uidendam in nobis dominã maiestatem, & sanctificatione opus esse, & præ-

Ioan. 20.
Abdi. 2.
Psal. 72.
Psal. 16.
Psal. 89.
Ioan. 1.
Eph. 1.
Mat. 5.
Mat. 18.
Mala. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Psl.113. & præparatione. Nam & iuxta Propheta: Facta est Iudæa sanctificatio eius, quia videlicet omnia in confessione lauantur, & domus panis, quod Bethleem sonat, ad prępara-
tionem fortasse uidetur magnopere pertinere. Quo enim ille paratus est, ut excipere tantũ hospitem possit, qui dicit: Quia nõ
Isa. 3. est in domo mea panis? Denique quia imparatus erat quidam, necesse habuit amici ostium clausum media nocte pulsare & dicere: Quia amicus meus venit ad me de uia,
Luc. 11. & non habeo quod ponã ante illum. Paratũ
Psl.111. cor eius sperare in domino, ait Propheta,
Vbi sup. haud dubiũ, quin de iusto loquens. Confirmatum est cor eius, non cõmouebitur. Non est paratum cor, quod non est cõfirmatum. Scimus autem, ipso eodem teste Prophe-
Psl.103. ta, quòd panis cor hominis confirmet. Non est ergo paratum, sed aridum & exangue cor eius, qui oblitus est comedere panem suum. Est autem paratus & nõ turbatus, ut custodiat mandata uitæ, qui oblitus ea, quæ retrò sunt, in ea, quæ ante sunt, se extendit. Vides quàm fugienda quædam, q̃ sit quędã obliuio cupienda? neq; enim totus Manasses Iordanem transijt, sed nec totus citra fibi elegit mansionem. Est, qui oblitus est domini creatoris sui; & est, qui prouidet eum in conspectu suo semper, oblitus populum suum & domum patris sui. Et ille quidem cœlestia obliuiscitur, hic uerò quæ sunt super terrã: iste præsentia, ille futura. iste quæ
videntur, ille q̃ non videntur, postremò iste quæ sua sunt, ille quæ Iesu Christi. Vterq;
F Manasses, vterq, obliuiosus, sed alter quidẽ Hierusalem, alter Babylonis oblitus: alter eorum quæ impediunt, & iste paratus; alter sanè eorũ magis quæ expediunt, & quæ nõ expedit obliuisci, atque hic penitus impara tus ad uidendum in se domini maiestatem. Neque enim est domus panis, in qua saluator oriatur, non est Manasses ille, cui appa-
Psal.79. reat, qui Israel regit, & super Cherubin se-
Eze.14. det. Appare, inquit, coram Effraim, Beniamin, & Manasse. Ego arbitror istos tres esse qui saluantur, quos alius quidem Propheta Noe, Danielem & Iob nominauit, eosdem quoque & tribus illis pastoribus designari, qui nato angelo magni consilij gaudiũ magnum angelus euangelizauit. Vide autem
Luc. 2. ne fortè ipsi sint & tres Magi uenientes iam nõ modò ab Oriente, sed etiam ab Occidẽte, vt recumbant cum Abraham, Isaac, & Iacob. Fortè enim non incongruè uidebitur ad Ephraim quidem, quod fructificationem sonat, pertinere thuris oblationẽ, quod offerre incensum dignum in odorem suauitatis proprium sit eorum, quos posuit dominus, vt eant & fructum afferant, id est, Eccle
siæ prælatorum. Nã & Beniamin filius dex- G
træ offerat necesse est aurum, id est substantiam huius mundi, ut uidelicet fidelis populus in parte dextera cõstitutus a iudice me-
Mat.25 reatur audire: Quia esuriui & dedistis mihi manducare, &c. Porrò Manasses (si tamen is esse noluerit cui appareat Deus) myrrham offerat mortificationis; quã quidẽ a nostra specialiter arbitror professione requiri. Et hæc dicta sint, ne ad eam partem tribus Manasse, quæ citra Iordanem substitit pertinea mus, sed obliuiscamur magis ea, quæ retrò sunt extẽti & intenti ad interiora. Nunc verò redeamus vsque Bethleem, & uideamus hoc uerbum quod factum est, quod fecit dominus & ostendit nobis. Dominus panis est, vt iã diximus, bonũ est nos illic esse. vbi.n.
Psl.118. fuerit uerbum domini, non deest utique panis, qui cõfirmet cor, dicente Propheta: Cõ firma me in uerbis tuis. Nimirum in uerbo quod procedit de ore Dei uinit homo, uinit in Christo, uiuit in eo Christus. Ibi oritur, ibi apparet, nec omnino amat cor titubans, aut uacillans, sed stabile & confirmatum. Si quis murmurat, si quis hæsitat, si qs nutat, si quis cogitat reuolui in lutũ, redire ad uomitum, deserere votum, mutare propositũ suum, non est Bethleem iste, non est domus panis. Sola enim fames, & fames ualida in Aegyptum eum descẽdere, porcos pascere, siliquas esurire, cõpellit, vtpote procul agẽtẽ a domo panis, a domo patris: in qua etiã mercenarij panibus abundare noscuntur.
Abdi 8. Nõ ergo in huiusmodi corde nascitur Chri- H
stus, cui deest fidei fortitudo, utiq; panis uitæ, Scriptura teste: Quoniam iustus ex fide uiuit, quod uidelicet animæ uera uita (quæ ipse est) non nisi per fidem interim habitet in cordibus nostris. Alioquin, quomodo in
Mat.10. illo nascitur Iesus, quomodo salus oritur illi; quandoquidem uera omnino, certaq; sententia est, quòd is tantum qui perseueraue rit usque in finem, saluus erit? Nam quòd minime inueniatur in eo Christus, nec de eis sit, quibus dicit, Quia unctionẽ habetis
Ioan. 5. a sancto; ex eo uel maximè cõstat, q̃ sine diabio etiam aruit cor illius, ex quo oblitus est comedere panem suum. Multo minus autem ad filium pertinet Dei, qui huiusmodi est,

di est, q̃ non nisi super quietum & humilẽ ac trementẽ verba sua requiescat spiritus ipsius, nec sit ulla societas æternitati, & tantæ mutabilitati ei qui est, & ei qui nunquam in eodem permanet statu. Cæterùm quãlibet firmi, quamlibet fortes in fide, quamlibet parati, quamlibet panibus abundantes, ipso
Luc. 11. quidem largiente cui quotidie orantes dici
1. Io. 1. mus: Panem nostrum quotidianũ da nobis hodie, necesse habemus addere cõsequẽter Dimitte nobis debita nostra. Alioquin si dixerimus q̃m peccatum non habemus, nosipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Nimirũ veritas ipse est, qui non simpliciter in Bethleem, sed in Bethleem Iudæ nascit Iesus Christus filius Dei. Præoccupemus igitur faciẽ Dñi in cõfessione, vt sanctificati pariter & parati inueniamur & nos Bethleẽ I Iudæ, atq; ita nascentẽ Dñm videre mereamur in nobis. Cæterũ si qua anima cousq; profecerit (quod quidẽ est multũ ad nos) vt sit fecũda virgo, sit stella maris, sit plena gratia, & superuenientem habens in se spiritũ sanctum; puto q̃ non modo in ea, sed ex ea quoq; non dedignabitur nasci. Nemo sanè id sibi arrogare pręsumat, nisi quos ipse speciali designatione tanquàm dig to monstra
Mat.12. uerit, dicẽs: Ecce mater mea & fratres mei.
Gal. 4. Enimuero audi vnum ex istis: Filioli mei, ait, quos iterũ parturio donec formẽt Christus in vobis. Si enim nasci uidebatur in eis cum formabatur Christus in eis, quomodo non etiam ab eo similiter nasci eum dicere quis præsumat, qui in ipsis quodammodo parturiebat? Et tu quidem impia synagoga hunc nobis filium peperisti, officio quidem matris, sed non matris affectu. Exutisti eum de sinu tuo extra ciuitatem eijciens, & eleuans super terram, tanquàm dicens ecclesiæ gentium pariter & ecclesiæ primitiorum, quæ est in cœlis: nec mihi nec uobis sit, sed diuidatur. Diuidatur, inquam, non inter vtraque, sed ab vtrisque. Expulsum enim & exaltatum & eleuatum, & quidem modice satis; tamen vt nec in tuis essent mœnibus nec in terra, ferro vndiq; coarctasti: ne forte uel hac vel illac excederet, vt videlicet a te separatus, ad neutrum perueniret illarum. Sæua nimirum mater, ita abortiuum facere voluisti, dum non esset qui excipere posset excussum. Age ergo quid profeceris, imò quàm nihil profeceris intuere. Vndique enim egrediuntur filiæ Sion, vt videant regem Salomonem in diademate quo coronasti eum. Relinquens matrem adhęret vxori suæ, vt sint duo in carne vna: & ciuitate pulsus, atq; leuatus a terra, omnia trahit ad se, quippe qui est super omnia benedictus Deus in sæcula. Amen.

In Die Natalis Domini. De Fontibus Saluatoris. Sermo primus.

GRandis quidẽ est dilecti mi hodierna dominicæ natiuitatis solẽnitas, sed dies breuis cogit breuiare sermonẽ. Nec mirum, si facimus nos breue uerbũ, q̃n
Hier 23. & Deus pater verbũ fecit abbreuiatũ. Vultis nosse q̃ longum q̃ breue fecit? Cœlum,
Psal.92. inquit hoc verbum, & terram ego impleo. Nunc caro factum, in angusto locatũ præsepio est. A sæculo, ait Propheta, & in sæculũ tu es Deus, & ecce factus est infans diei vnius. Ad quid hoc fratres, aut q̃ necessitas fuit vt sic exinaniret se, sic humiliaret se, sic abbreuiaret se Dñs maiestatis; nisi vt vos simili
Mat.11. ter faciatis? Iam clamat exemplo, quod
Mar. 6. postmodum prædicaturus est verbo: Discite a me quia mitis sum & humilis corde: vt verax inueniatur, qui dicit: Cœpit Iesus facere & docere. Obsecro, pinde & plurimũ rogo, fratres, non patiamini sine causa tam preciosum exẽplar vobis exhibitũ esse; sed cõformamini illi & renouamini spiritu mẽtis vestræ. Studete humilitati, q̃ fundamentum est, custosq; virtutum; se tamen illam q̃ sola potest saluare animas vestras. Quid
L enim magis indignum, quid detestandum amplius, quid grauius puniendum, quã vt videns Deum cœli paruulum factum, ultra apponat homo magnificare se super terrã? Intolerabilis impudentiæ est, vt vbi sese exi
Phil.1. naniuit maiestas, vermiculus infletur & intumescat. Hoc igitur est propter quod exinanuit se formã serui accipiens, qui in forma Dei patri æqualis erat, sed exinaniuit maiestate, & potẽtia, nõ bonitate & misericordia
Ad Tit.3 Quid n ait Apostolus? Apparuit, inquit, benignitas & humanitas saluatoris nostri Dei. Apparuerat ante potentia in rerum creatione, apparebat sapientia in earum gubernatione, sed benignitas misericordiæ nunc maxime apparuit in humanitate. Innotuerat Iudæis potestas, in signis atque portentis, vnde & in ea lege sæpius inueneris, ego Dominus, ego Deus. Philosophis quoque

Universidad de Deusto
Biblioteca

abundantibus in sensu suo maiestas innotuit, quoniam iuxta Apostoli uerba: Quod
Rom. 1. notum est Dei, manifestum est in illis. Veruntamen & Iudæi potestate ipsa premebantur, & Philosophi scrutatores maiestatis opprimebantur a gloria'; potestas subiectionem, maiestas exigit admirationem, neutra imitationem. Appareat Domine bonitas, cui possit homo, qui ad imaginem tuam creatus est, conformari: nam maiestatem, potestatem, sapientiam, nec imitari possumus, nec expedit æmulari. Quousque angustiata est misericordia tua in sola angelorum parte, reliquam occupat iudicium cum toto pariter humano genere?
Psal. 35. Domine in cœlo misericordia tua, & ueritas tua usque ad nubes, terram uniuersam condemnans & aereas potestates. Dilatet misericordia terminos suos, extendat fines,
M expandat sinus, attingat a fine usque ad finem fortiter, disponens omnia suauiter. Restrictus est, Domine, iudicio sinus tuus, solue cingulum tuum, & veni miserationibus affluens, supereffluens charitate.
Quid tu times, ò homo, quid trepidas a facie Domini, quia uenit? Venit non iudicare, sed saluare terram. Olim tibi persuasum est ab infideli quodam seruo, ut furtim tolleres, & imponeres regium diadema capiti tuo. Deprehensus in furto, quidni timeres, quidni fugeres a facie sua? Fortè enim iam gladium vibrabat ignitum.
Gen. 3. Nunc in exilio positus, in sudore uultus tui ueseeris pane tuo. Et ecce vox audita est in terra, quia dominator aduenit.
Quò ibis a spiritu eius, & quò a facie eius
Ps. 138. fugies? Noli fugere, noli timere; non uenit cum armis, non puniendum, sed saluandum requirit. Et ne fortè dicas etiam
Gen. 3. nunc: Vocem tuam audiui, & abscondi me: ecce infans est, & sine uoce. Nam uagientis uox magis miseranda est, quàm tremenda. Aut si cui fortè terribilis, sed non tibi. Paruulus factus est, tenera membra virgo mater pannis alligat; & adhuc timore trepidas? Vel in hoc scies, quia non uenit perdere te, sed saluare; eripere, & non ligare. Iam aduersus hostes tuos dimicat, iam superborum, & sublimium colla, tanquàm Dei virtus, & sapientia calcat. Duo sunt tibi hostes, Peccatum, & Mors, idest, mors corporis & animæ. Vtrunque debellaturus aduenit, & ab utroque saluabit te, noli timere. Et iam quidem peccatum in propria persona uicit, quando humanam na A
turam sine ulla contagione suscepit. Grandis enim peccato facta est uiolentia, & reuera expugnatum esse cognoscitur; quando natura, quam se totam infecisse, & occupasse gloriabatur, ab eo penitus aliena in Christo inuenta est. Dehinc persequitur inimicos tuos, & comprehendit eos, nec conuertitur donec deficiant. Contra peccatum dimicans in cõuersatione sua uerbis pariter & exemplis oppugnat, sed in passione sua alligat illud, alligat planè fortem, & diripit vasa eius. Iam verò eodem ordine mortem quoque superat, prius in seipso cũ resurgit primitiæ dormientium, & primogenitus mortuorum: postmodùm debellaturus eam pariter in omnibus nobis, quando videlicet suscitabit mortalia corpora nostra, & destruetur nouissima inimica mors. Propterea enim resurgens decorem indutus est, non sicut antea nascens pannis involutus est. Propterea qui prius sinu misericordiæ affluebat non iudicans quemquam, resurgens præcinxit se, & institiæ cingulo videtur quodammodo effluentem sinum misericordiæ collegisse; quoniam ex tunc præparatur ad iudicium, quod in nostra resurrectione futurum est. Nam & propterea paruulus antea venit, ut misericordiam prærogaret, & futurum in fine iudicium præeurrens, misericordia temperaret. Licet enim paruulus ad nos veneris, non parum tamen attulit, non parum contulit nobis. Si quæris quid attulit, primò omnium attulit misericordiam, secundum
Ad Tit. 3. quam, teste Apostolo, saluos nos fecit. Neque enim his tantũ profuit, quos tunc præsens inuenit, sed fons est, qui nunquàm po
B terit exhauriri. Fons nobis est Christus Do
Apoc. 1. minus, vnde lauemur, sicut scriptũ est: Qui
Eccle. 4. dilexit nos, & lauit nos a peccatis nostris.
Vbi sup. Veruntamen non ille solus aquarũ est vsus nec tantum sordes abluunt, sed & sitim extinguunt. Beatus uero, ait sapiens, qui in sapientia morabitur, & qui in iustitia meditabitur. Et post pauca: Aqua, inquit, sapientiæ salutaris potabit illum. Bene sapientiæ salutaris; quoniam sapientia carnis mors est, & sapientia mundi etiam ipsa inimica est Deo. Sola, quæ ex Deo est sapientia, salutaris est, quæ secundum beati Iacobi
Iac. 3. diffinitionem, primum pudica, deinde pacifica est. Nã sapientia carnis voluptuosa est, nõ pudica. Sapiẽtia mundi tumultuosa est, non

non pacifica. Sapientia verò quæ ex Deo est, primum pudica est, non quærens quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi, vt non suam quisque faciat voluntatem, sed consideret quæ sit voluntas Dei; deinde pacifica non abundans in suo sensu, sed alieno magis acquiescens consilio vel iudicio. Tertius aquarum usus est irrigatio, quam profectò maximè necessariam habent nouellæ plantationes. Alioquin aut minus proficient, aut ex toto peribunt præ siccitate. Quærat ergo deuotionis aquas quisquis se minauerit bonorum operum semina, ut irrigatus fonte gratiæ, bonæ conuersationis ortus, non arescat; sed in perpetua uiriditate proficiat. Orat enim pro huiusmodi
Psal. 79. Propheta, Et holocaustum tuum, inquiẽs, pingue fiat. Sic & in laudibus Aaron legis, quoniam sacrificium eius quotidianus
C ignis absumpsit. In quibus omnibus nihil aliud intelligendum uidetur, nisi ut bona opera feruore deuotionis, & dulcedine spiritualis gratiæ condiantur. Putas, inueniri poterit quartus fons, ut paradisum recuperemus quatuor fontium irrigatione amœnissimum? Nam si terrenam paradisum denuo nobis reddendam non speramus, quomodo regnum cœlorum sperabi-
Ioan. 3. mus? Si terrena, inquit, dixi uobis & non creditis: quomodo si dixero vobis cœlestia credetis? Nunc autem, vt de exhibitione præsentium firma sit expectatio futurorũ, paradisum habemus multo meliorem, & longè delectabiliorem, quàm primi parentes habuerunt, & paradisus noster Christus Dominus est. In quo tres quidem fontes iam inuenimus; quartum quæramus. Habemus de fonte misericordiæ ad diluendas culpas, aquas remissionis; habemus de fonte sapientiæ ad potandum sitim nostram, aquas discretionis: habemus de fonte gratiæ ad irrigandas plantas bonorum operum, aquas deuotionis. Quæramus ad decoquendos cibos, aquas feruentes, aquas æmulationis. Hæ nimirum condiunt & decoquunt affectiones nostras, & ebulliunt
Psal. 38. de fonte charitatis. Vnde ait Propheta. Concaluit cor meum intra me, & in medi-
Psal. 68. tatione mea exardescet ignis. Alibi quoque: Zelus, inquit, domus tuæ comedit me. Siquidem ex dulcedine deuotionis diligens iustitiam, ex feruore æmulationis, odio habet iniquitatem. Et unde ne fortè de
Esa. 12. fontibus istis prædixerit Esaias: Hauritis aquas in gaudio de fontibus saluatoris. Nã vt promissionẽ hanc vitæ præsentis esse noueris non futuræ, illud attende quod sequitur, dicetis in illa die: Confitemini Domino, & inuocate nomen eius. Inuocatio quip D
pè præsentis temporis est, sicut scriptũ est; Ps. 80.
Inuoca me in die tribulationis. Porrò ex his quatuor fontibus tres quidem propriè conuenire videntur tribus ecclesiæ ordinibus, singuli singulis. Nam primus quidem communis est omnibus. In multis enim offendimus omnes, & necessarium habemus misericordiæ fontem ad diluendas offensionum sordes. Omnes, inquam, peccauimus, & egemus gloria Dei. Et prælati, Rom. 3.
& continentes, & coniungati. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nosipsos sedu
cimus. Quia ergo nemo mundus à sorde, ne 1. Ioan. 1
cessarius est omnibus fons misericordiæ, & pari uoto debent ad hunc fontem Noe, Daniel, & Iob properare. De cætero quidem Iob maximæ sapientiæ fontem quærat, quoniam ipse magis inter medios laqueos ambulat, ita vt magnum videatur si à malo declinat. Danieli uerò currendum est ad fontem gratiæ, cui nimirum pœnitentiæ opera, & labores abstinentiæ deuotionis gratia necesse est impinguare. Oportet enim, ut nos maximè in hilaritate omnia faciamus. Quoniam hilarem datorem diligit Deus. Nam & terra nostra nequaquàm fertilis est huiusmodi seminis, bonæ scilicet conuersationis: ideoque facile exarescet, nisi crebris irrigationibus adiuuetur. Vnde & in oratione dominica huiusmodi gratiam sub quotidiani panis nomine postulamus. Meritò sanè ne forte cadat super nos terribilis illa maledictio prophetiæ imprecationis: Fiant sicut fœnum tecto Ps. 128.
rum, quod priusquam euellatur exaruit. E
Fons uerò æmulationis Noe conuenit specialiter, quia maxime prælatos decet hic zelus. Quatuor itaque fontes istos, adhuc in carne viuentibus nobis, in semetipso Christus exhibet: quintum, qui est fons uitæ, post hoc sæculum repromittens, ad quem si
tiebat Propheta cum diceret; Sitiuit anima Psa. 41.
mea ad Deum fortem viuum. Fortasis etiam propter hos quatuor fontes, quatuor in locis uulneratus est Christus, adhuc uiuens in cruce: propter quintum, cum iam tradidisset spiritum, transforatus est in latere. Viuebat adhuc, quando foderunt ei manus & pedes; ut nobis adhuc uiuentibus

quatuor fontes ex seipso proferret. Quintum pertulit vulnus cum iam expirasset, vt in se nihilominus quintum nobis fontem post obitum aperiret. Sed ecce, dum loquimur de mysterijs natiuitatis, ad scrutanda repentè deuenimus sacramenta dominicæ passionis. Nec mirum tamen si quærimus in passione, quid in natiuitate sua Christus attulerit. Tunc enim conscisso sacco pecuniam, quæ latebat, in precium nostræ redêptionis effudit.

De tribus Mixturis. Sermo secundus. Vnde supra.

Ps.100. MAgna opera Domini, ait Prophe-
ta Dauid. Magna quidem omnia
opera eius, fratres, siquidem magnus & ipse: sed ad nos maximè
spectant, quæ in eis maxima esse videntur.
Hinc est quod psallit idem Propheta, dicês.
Magnificauit Dominus facere nobiscum.
Ps.115. Denique quàm magnificè nobiscum agat,
F specialiter tria quædam eius opera clamãt,
primæ nostræ creationis, præsentis redemptionis, futuræ glorificationis: Quam magnificata sunt in singulis, opera tua Domine. Tuum est, virtutê operum tuorũ annunciare populo tuo, nos ipsa saltem opera non silemus. Triplicem, fratres, cõmixtionem in his tribus cõsiderare est, cœlestis planè operis, & diuinæ uirtutis. Nàm in primo opere conditionis nostræ de limo terræ plasmauit hominem Deus, & inspirauit in faciem eius spiritum vitæ. Qualis artifex; qualis unitor rerum, ad cuius nutum sic conglutinantur sibi limus terræ, & spiritus vitę? Limus quidê iam ante creatus erat, quando in principio creauit Deus cœlum & terram. At spiritus sanè non communê, sed propriam habet cõditionem; nec in massa creatur, sed singulari quadã excellẽtia inspiratur. Agnosce, ò homo, dignitatem tuam, agnosce gloriam conditionis humanę. Est enim tibi cum mundo corpus, sic enim decet eum qui constitutus est sup vniuersam huius creaturæ corporeę molem, aliqua ei simulari ex parte: sed est tibi etiam sublimius aliquid, nec omnino cõparandus es cæteris creaturis. Compacta & consœderata sunt in te caro, & anima; illa plasmata, hæc inspirata. Sed cuius interest hæc commixtio? Cui hac vnione præstatur? Etenim iuxta sapientiam filiorum huius sæculi: Vbi sociãtur summis inferiora, præualent qui potestatem habẽt, & humilioribus vtuntur pro libitu suo. Cõculcat fortior minus fortem, rider sapiens indoctum, simplicem fallit astutus, potens despicit imbecillem. Non sic in opere tuo Deus, non sic tua commixtione, non ad hoc sociasti spiritum limo, sublimem humili, dignam & excellentem creaturã abiectæ & inutili massæ. Quis non videat, fratres, quãtum corpori præstet anima? Nunquid non truncus esset insensibilis caro inanimata? Ab anima enim pulchritudo, ab anima incrementum, ab anima claritatis uisus, & sonus uocis, Denique sensus omnis ab anima est. Charitatem mihi coniunctio ista commendat, charitatem in hac ipsa conditionis propriæ pagina lego. Charitatem in ipso statim principio non solum prædicat, sed ingerit mihi manus benignissima creatoris. Et quidem magna hęc coniunctio, dilectissimi, sed si stabilis permansisset. Nunc autem licet diuino fuerit munita sigillo, (ad imaginem quippe, & similitudinem suam creauit Deus hominẽ) heu diruptum est sigillum, & unitas dissipata, accedens pessimus ille latro recês adhuc sigillum fregit: & sic, mutata similitudine diuina, comparatus est miser homo iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Rectum quippe fecit Deus hominem, atq; hęc similitudo eius, de quo scriptum est: Quia rectus Dominus Deus noster, & nõ est iniquitas in eo. Veracem quoque & iustum fecit eum, sicut & ipse veritas, & iustitia est, nec vnitas ipsa posset dissungi, dum sigilli huius integritas permaneret. Verùm supernenit falsarius, qui indoctis sigillum promittens melius (væ væ) fregit, quod erat manu diuinitatis impressum: Eritis, inquit, sicut dij, scientes bonum & malum. O maleuole, ò maligne, ad quid eis huius similitudo scientiæ? Sint certè sicut dij, recti, iusti, veraces: sint sicut Deus, in quê peccatum non cadit. Hoc quippè sigillo stante, stabit vnitas illa. Iã experimur miseri, quid nobis psuaserit versutia diabolicæ fraudis. Fracto namq; sigillo sequitur amarum dissidium, triste diuortium. Vbi est quod dixisti nequã, nequaquàm moriemini? Ecce enim morimur omnes, & non est homo qui uiuat & non uideat mortem. Sed quid erit Domine Deus? Nunquàm nè reparabitur opus tuum; & qui ceciderit, non adijciet ut resurgat? Non est qui reficiat, nisi qui fecit. Itaq; propter miseriã inopum, & gemitum pauperum

Psal.48.

Psal.91.

Gene.3.

rum nunc exurgam, dicit Dominus, ponam
Psal.11. in salutari, fiducialiter agam in eo: Nihil siquidem proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei. Nonam, inquit ego facio commixtionem: vbi & expressius & robustius pono sigillum; eum, qui nõ ad imaginem meam factus, sed est ipsa imago, splendor gloriæ, & figura substantiæ; nõ factus sed genitus ante sæcula. Et ne fortè timeas esse frangendum, audi Prophetã:
Psal.21. Aruit, inquit, tanquam testa virtus mea, sed talis testa, quàm nec ipse malleus vniuersæ terræ nocere vllo modo possit. Sanè cum prima ex duobus facta sit, secunda iam coniunctio fit ex tribus, vt discas ex hoc ipso ad sacramentum accedere trinitatis. Verbum quod erat in principio apud Deũ, & Deus erat: anima, quæ de nihilo creata est, & ante non erat: caro de massa corruptionis sine corruptione aliqua diuino segregata artificio: qualis nulla iam caro erat; uinculo indissolubili in personæ coeunt vnitatem. Ha
I bes in his triplex genus potentiæ, quod nõ erat creatum; quod perierat reparatum; qđ super omnia erat paulominus ab angelis minoratum. Hæc sunt euangelica illa sata farinæ, quæ pariter fermentantur, ut sit panis Angelorum, quem manducet homo, panis cor hominis confirmans. Fœlix mulier, bene dicta in mulieribus; in cuius castis uisceribus superueniẽte igne sancti spiritus coctus
Luc.1. est panis iste Fœlix, inquam, mulier, quæ in hæc tria sata immisit fidei suæ fermentum. Siquidem fide concepit, fide peperit, & ut ait Elisabeth: Beata quæ credidit, quoniam perfecta sunt i ea quæ dicta sunt ei à Domino. Nec mireris, q̃ fide eius mediante, vnitum dixerim verbum carni; quandoquidem & carnem ipsam de eius carne susceperit. Sanè ne hoc quidê præsenti expositioni obuia re possit, quod de cœlestis regni dicit similitudine. Neque enim indignum videtur si cœlorum regnum fidei Mariæ comparatur, qua & reparatur. Huius itaq; vinculi unionis nulla ơino soluere poterit creatura. Siquidem nec princeps huius mundi habet in eo quicquam, nec ipse Ioãnes soluere dignus est corrigiam calceamenti. Quid tñ? Soluatur certe aliquatenus necesse est, alioquin, quod dissolutum est, nõ resolidatur.
Apoc.5. Panis integer, thesaurus absconditus, sapientia occulta, quæ utilitas in his omnibus? Meritò flebat Ioannes non inueniri, qui aperiret librum, & solueret signacula eius. Dũ enim clausus staret, nemo ex nobis diuinam illam attingere sapientiam præualeret. Aperi tu librum Agne Dei, uera manK suetudo. Fodiẽdas expone Iudæo manus tuas, & pedes tuos, ut qui in eis latet, procedat thesaurus salutis, & copiosa redemptio. Frãge deniq; esurientibus panẽ tuũ. Solus enim frangere potes, qui solus, vt confracta solides, stare potes: & in ipsa cõfractione solª potestatẽ habes ponẽdi animã; & cũ uolueris resumendi. Tua igitur miseratione soluatur aliquatenus hoc templum, sed non penitus dissoluatur. Separetur ab anima caro, sed verbum sanè & carnis seruet incorruptionem, & animæ plenam conferat libertatẽ: ut sola inter mortuos liberè agat educês vinctos de domo carceris, sedentes in tenebris, & in vmbra mortis. Ponat anima sancta carnem immaculatam, sed resumendã tertia die, ut moriens mortem perimat, & uita omnium cum resurgente resurgat. Ita factũ est, dilectissimi, & ita factũ gaudeamus. Morte illa mors mortua est, regenerati sumª in spẽ uitę per resurrectionem Iesu Christi ex *Abdias.* mortuis. Iam quid futurum sit in vnione tertia, quis loquetur? Nec oculus uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quę præparauit Deus diligentibus se. Consummatio erit illa cum tradiderit Christus regnum Deo & patri: & erunt duo non iam in carne una, sed in spiritu uno. Etenim si adhærens carni verbum factũ est caro, multo magis, qui adhæserit Deo, unus spiritus erit cum eo. Et in hac quidê unione media, humilitas exhibetur, & humilitas magna nimis: in ea uerò, quam expectamus, ad quam suspiramus, perfecta nobis (si tamen nobis) reposita glorificatio est. Quòd si meminimus in prima cõiunctione, qua ex anima, & L carne compactus est homo, charitatem commendari, meritò humilitas eminet in secunda, quia sola uirtus est humilitatis lę̃ę repa ratio charitatis. Porrò q̃ unitur rationalis animę creatura terreno corpori omninò nõ est humilitati ascribere: siquidem non ex deliberatione propria carni miscetur, sed creando immittitur, immittendo creatur. Non sic sanè summus ille spiritus, qui cum esset magis bonus ipso beneplaciti sui arbitrio, accessit ad corpus incoinquinatum. Merito denique charitatem & humilitatem sequitur glorificatio, quia sine charitate nihil prodesse potest. Et nemo nisi qui se humiliat exaltabitur. *Luc.14.*

In Natali Domini. De loco & tempore, & alijs circunſtantijs. Sermo III.

DVo quædam rerum genera, fratres, in hac natiuitate Domini conſidero non ſolum diuerſa, ſed & diſſimilia valdè. Siquidem & puer qui naſcitur Deus eſt; & mater de qua naſcitur virgo eſt & partus ipſe ſine dolore eſt. Fulget in tenebris lux noua de cœlo, gaudium Angelus euangelizat. Laudat multitudo cœleſtis militiæ, datur gloria Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Currunt paſtores, inueniunt quod ad eos dictum eſt verbum, nunciant alijs: quicunque audiunt admirantur. Hæc & his ſimilia, dilectiſſimi, diuinæ virtutis ſunt, non fragilitatis humanæ. Vaſa ſunt aurea & argentea, quibus pro tanta ſò lénitate in menſa Domini ét egenis quibuſque hodie miniſtratur. Non eſt nobis tollere iſta nõ nobis datur aureus diſcus aut ſcyphus, ſed qui in eis eſt cibus & potus. Diligenter conſidera, ait Sapiens, quæ tibi appo
Pro.23. M nũtur. Et ego quidem agnoſco mea eſſe natiuitatis huius tẽpus, & locũ, infantilis corporis teneritudinem, paruuli vagitus, & lacrymas; ſed & ipſorum, quibus primo annũciatur natiuitas ſaluatoris, paupertatem paſtorum atque uigilias Mea ſunt hęc, pro me faciunt, mihi apponuntur, mihi proponuntur imitanda. Hyeme natus eſt, nocte natus eſt Chriſtus. Nunquid credimus caſu factum, vt in tanta aeris inclemẽtia, & tenebris naſceret, cuius eſt hyems, & æſtas, dies & nox? Non eligũt paruuli cæteri quando naſcantur, quippe quibus adhuc vix incipiẽtibus viuere, nullus ſubeſt rationis vſus, nulla eligendi libertas, facultas nulla deliberãdi. Chriſtus, fratres, etſi homo erat, erat tamen in principio apud Deum, & Deus erat eiuſdem cuius nunc eſt, ſapientiæ, & poteſtatis, ut potè Dei virtus & Dei ſapientia. Naſciturus itaque Dei filius, cuius in arbitrio erat quodcunque uellet eligere tẽpus, elegit quod moleſtius eſt, præſertim paruulo, & pauperis matris filio, quæ vix pãnos haberet ad inuoluendum, præſepe ad reclinandum. Et cum eſſet tanta neceſſitas, nullam audio pellum fieri mentionem. Primus Adam pelliceis veſtitur tunicis, pannis ſecundus obuoluitur. Non eſt tale iudicium mundi. Aut iſte fallitur, aut mundus errat. Sed diuinam falli impoſſibile eſt ſapientiam. Meritò proinde & carnis prudẽtia (mors ſiquidem & ipſa inimica eſt Deo) & ſęculis quoq; prudentia ſtultitia nominatur. Quid enim? Chriſtus vtique, qui *1.Cor.1.* non fallitur, elegit quod carni moleſtũ eſt. Id ergo melius, id utilius, id potius eligendum, & quiſquis aliud doceat vel ſuadet ab A eo tanquam à ſeductore cauendum. Iam verò etiam nocte voluit naſci. Vbi ſunt qui tã impudenter oſtentare geſtiunt ſemetipſos? Chriſtus eligit quod ſalubrius iudicat, vos eligitis, quod reprobat ille. Quis prudẽtior è duobus? Cuius iudicium iuſtius, cuius ſententia ſanior? Denique tacet Chriſtus, nõ ſe extollit, non magnificat, non prædicat, & ecce annunciat eum Angelus, laudat multitudo cœleſtis exercitus. Et tu ergo qui Chriſtum ſequeris, inuentum abſconde theſaurum. Ama neſciri, laudet te os alienum, ſileat tuum. Adhuc autem in ſtabulo naſcitur Chriſtus, & in præſepio reclinatur. Et *Pſ. 49.* nonne ipſe qui dicit: Meus eſt orbis terræ, & plenitudo eius? Quid ergo ſtabulum elegit? Planè vt reprobet gloriam mundi, damnet ſęculi uanitatem. Necdum loquitur lingua, & quæcunque de eo ſunt clamant, prædicant, euangelizant. Ipſa quoque infantilia membra non ſilent. In omnibus mundi iudicium arguitur, ſubuertitur conſutatur. Quis enim hominum, ſi daretur optio, non magis eligeret robuſtum corpus, & ætatem intelligibilem quàm infantilem? O ſapientia quæ de occultis traheris; ò uere incarnata & velata ſapiẽtia. Et tamẽ fratres, ipſe eſt *Eſa.45.* promiſſus olim per Eſaiam: Paruulus ſciens reprobare malum, & eligere bonum. Malũ ergo uoluptas corporis, bonũ verò afflictio *Io.1.* eſt. Siquidem & hanc eligit, & illam reprobat puer ſapiens, verbum infans. Verbum enim caro factum eſt, caro infirma, caro infantilis, caro tenera, caro impotens omnis operis, omnis laboris impatiens. Et verè, fratres, verbum factũ eſt caro, & ſic habitauit in nobis. Dum eſſet in principio apud Deũ lucem habitabat inacceſſibilem, & non erat qui caperet illud. Quis.n. inueſtigauit ſen- *Eſa.40.* ſum dñi aut quis conſiliarius eius fuit? Car- *1.Cor.2.* nalis homo nõ percipit ea quæ ſunt ſpiritus Dei; ſed iam capiat, & carnalis, quia verbum factũ eſt caro. Si nihil pter carnẽ nouit audire, ecce verbũ caro factũ eſt, audiat illud vel in carne. O homo, in carne tibi exhibetur ſapientia illa quondã occulta, ecce iam trahit de occultis, & ipſis ſeſe ingerit ſenſibus car-

nis tuæ. Carnaliter (vt iam dixerim) prædicatur tibi, fuge voluptatem; quia poſita eſt mors ſecus introitum delectationis. Age pę-
Mat.1. nitentiam, quia per hanc appropinquat regnum Dei. Hoc tibi prædicat ſtabulum iſtud, hoc præſepe clamat, hoc membra illa infantilia manifeſtè loquuntur, hoc lachrymæ & vagitus euangelizant. Plorat quippe Chriſtus, ſed non ſicut cæteri, aut certè nõ quare cæteri ſolent. In alijs ſenſus, in Chriſto prævalebat affectus. Patiuntur illi, non agunt vtpotè nec ipſius adhuc vſum voluntatis habentes. Illi ex paſſione lugent, Chriſtus ex cõpaſſione. Illi iugum graue, quod eſt ſuper omnes filios Adæ, Chriſtus filiorum Adę peccata deplorat, & certè pro quibus nunc lachrymas fundit, poſteà fundet & ſanguinem. O duritia cordis mei. Vtinam Domine ſicut verbum caro factum eſt, ita & cor meum carneum fiat. Siquidem,
Ezę.11. & hoc pollicitus es per Prophetam: Auferam, inquit, a uobis cor lapideum, & dabo vobis cor carneum. Fratres, lachrymæ Chriſti mihi & pudorem pariunt, & dolorem.
C Ludebam ego foris in platea, & in ſecreto regalis cubiculi ſuper me ferebatur iudiciũ mortis. Audiuit hoc unigenitus eius, exijt poſito diademate, ſacco veſtitus, aſperſus cinere caput, nudus pedes, flens & einlans, quòd morte damnatus eſſet ſeruulus eius. Intueor illum ſubitò procedentem, ſtupeo nouitatem, cauſam percunctor, & audio. Quid facturus ſum? Adhuc ne ludam, & deludam lachrymas eius? Planè ſi inſanus ſum, & mentis inops, non ſequar eum, nec ſimul cum lugente lugebo. Ecce vnde pudor. Dolor & timor vnde? Vtique quia ex cõſideratione remedij, periculi mei æſtimo quantitatem. Neſciebam, ſanus mihi videbar, & ecce mittitur virginis filius, filius Dei altiſſimi, & iubetur occidi; vt vulneribus meis preciosi ſanguinis illius balſamo medeatur. Agnoſce, ò homo, quàm grauia ſunt vulnera pro quibus neceſſe eſt Dominum Chriſtum vulnerari. Si non eſſent hæc ad mortem, & mortem ſempiternam, nũquàm pro eorum remedio Dei filius moreretur. Pudet itaque, dilectiſſimi, propriam negligenter diſſimulare paſſionem, cui tantam a maieſtate tanta exhiberi video compaſſionem. Compatitur filius Dei & plorat: homo patitur & ridebit? Sic & medicinæ æſtimatio, & doloris mihi & timoris exaggeratio eſt. Verùm ſi diligenter obſeruem præcepta medici, erit etiam conſolationis occaſio. Sicut enim grauem agnoſco morbum, cui tanta apponitur medicina, ſic & ex hoc ipſo non incurabilem eſſe coniector. Neq; enim precioſiſſimas ſpecies fruſtrà inſumeret medicus ſapiens, imò ſapientia ipſa. Porrò fruſtrà inſumi conſtat non ſolùm ſi abſque eis facilis eſſet curatio, ſed multo magis ſi & cum eis ſit impoſſibilis. Animat itaque ad pœnitentiam, & accendit uehementius deſiderium ſpes concepta. Sanè accedit ad conſolationem ipſa quoque, quę paſtoribus vigilantibus exhibita eſt viſitatio & allocutio angelorum. Væ vobis diuites, qui habetis conſolationem ueſtram, ut iam non mereamini habere cœleſtem. Quàm multi enim nobiles ſecundum carnem, quàm multi potentes, quàm multi ſapientes huius ſæculi hora illa in ſtratis mollibus quieſcebãt, & nemo eorum dignus habitus eſt, nouam uidere lucem, ſcire magnum illud gaudiũ, angelos audire cantantes: Gloria in excelſis Deo. Agnoſcant igitur homines, quia qui in labore hominum non ſunt, viſitari ab angelis non merentur. Agnoſcant quam placeat ſupernis ciuibus labor, cuius ſpiritalis intẽtio eſt; quandoquidem & eos qui pro uictu corporis, corporali urgente neceſſitate laborant, ſuo dignantur alloquio, & alloquio tam felici. Nimirum humanam in eis agno- *Gen.3.*
ſcunt ordinationem, qua conſtituit Deus, vt in ſudore vultus ſui veſcatur Adam pane ſuo. Obſecro uos, dilectiſſimi, conſiderate diligentius quantum fecerit Deus pro neſtra exhortatione & ſalute: nec infructuoſus inueniatur in uobis ſermo tam uiuus & efficax, ſermo fidelis & omni acceptione dignus, ſermo non tam oris, quàm operis. Patris fratres, parum mihi moleſtum eſſe, ſi hoc ipſum uerbũ, quod nunc loquor ad vos vacuum & ſine aliqua utilitate deperire in cordibus veſtris noſſem? Et quis ſum ego, aut quis eſt hic ſermo meus? Si hunc tantillum uocis laborem inutilem eſſe doleret homo puſillus, imò & nihili: quàm iuſtius indignabitur Dominus maieſtatis, ſi tantùm eius operam noſtra aut duritia, aut negligẽtia contingat euacuari? Auertat hoc a ſeruulis ſuis qui pro eorum ſalute induere dignatus eſt formam ſerui vnigenitus Dei patris, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula ſæculorum. Amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Item in Natali Domini, De eo quòd Pastores inuenerunt Mariam, & Ioseph, & Infantem positum in præsepio.
Sermo quartus.

AGnoscite, fratres dilectissimi, quanta sit hodierna solẽnitas, cui & dies breuis, & terræ angusta est latitudo; loco pariter & tempore dilatatur. Noctem præoccupat, cœlum replet antequam terram. Nox enim vt dies illuminata est, cum intempestæ noctis hora pastores circunfulsit lux noua de cœlo. Et vt noueritis quo in loco solemnitatis huius cœperint gaudia celebrari; quod tam angelis erat futurum, omni populo gaudium euangelizatur, sed & confestim adest diuinis personãs laudibus cęlestis exercitus multitudo. Hinc est q̃ solemnis ducitur nox ista præ cæteris, in psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, & his potissimũ in vigilijs sine vlla hæsitatione credendũ est, cœlestes illos principes pũenire cõiunctos psallẽtibus, in medio iuuẽcularũ tympanistriarum. Sed q̃ multa hodie gẽmis, & auro fulgent altaria, quanti ubiq; pallijs parietes adornantur. Putas ad hęc diuertent angeli, & pannosos homines declinabunt? Si ita est, cur pastoribus ouium magis apparuere, quã terræ regibus, quã sacerdotibus tẽpli? Cur & ipse Saluator cuius est aurum pariter & argentũ, sacrã in corpore
F suo dedicat paupertatẽ? Aut certè cur paupertas ipsa tã solicite enarratur ab angelo? Neq; .n. sine certi ratione mysterij pannis Saluator obuoluitur & ponitur in pręsepio, qñ id manifeste in signũ nobis cõmendatur
Luc. 2. ab angelo. Hoc, inquit, vobis signũ: Inuenietis infantẽ pannis inuolutum. In signũ positi sunt panni tui Domine Iesu; sed in signũ cui a multis vsque hodie contradicitur. Multi quippè vocati, sed nõ multi electi, & ideo nec signati. Agnosco certè, agnosco Iesum magnum sacerdotem, sordidis opertũ uestibus, dũ altercaretur cum diabolo. Sciẽtibus scripturas loquor, & quibus non ignota est
Zach. 3. prophetica visio Zachariæ. Vbi verò exaltatum est caput nostrum super inimicos nostros, ex hoc planè mutauit vestem, decoré induit, amictus lumine sicut vestimẽto. Exẽplum dedit nobis, vt & nos eadẽ faciamus. Vtilior siquidem in conflictu lorica ferrea, quàm stola linea; licèt oneri sit illa, hæc honori. Erit cum & membra sequentur caput, vt corpus iam vnine rsum vno psallat spiritu, & dicat: Conscidisti saccum meum, & circundedisti me lætitia. Inuenietis, inquit, in-
Psal. 29. fantem pannis inuolutũ & positum in præ-
Luc. 2. sepio. Et post pauca: Venerunt, ait Euangelista, festinantes, & inuenerunt Mariam & Ioseph, & Infantem positũ in præsepio. Quid est, q̃ sola ab angelo commendari videtur humilitas, nec tñ sola a pastoribus inueniri? Fortè specialius commendat angelus humilitatem: quia ruentibus cæteris per superbiam, ipse in humilitate stetisset. Aut propterea certè cęlitus annunciatur humilitas, G
quòd hæc quasi propria virtus diuinæ exhibenda sit maiestati. Sola tamen non potuit inueniri, quia semper gratia datur humilibus. Inuenerunt ergo Mariam & Ioseph, & Infantem positum in præsepio. Sicut enim Saluatoris infantia manifestam prętẽdit humilitatẽ, sic per virginẽ continentia, iustitia per Ioseph virum iustũ, cuius laus est in euãgelio, non incongruè designatur. Sanè cõtinentiam deberi carni quis nesciat? Iustitia verò virtus est, quod suũ est cuiq; tribuẽs, & hæc erga proximos est necessaria. Porrò humilitas Deo nos recõciliat, Deo facit esse
Luc. 1. subiectos, Deo placet in nobis, sicut ait Virgo beata: Respexit Deus humilitatem ancillæ suæ. Itaq; qui fornicatur, peccat in corpus suum, qui iniuriosus est in proximum, qui extollitur & inflatur in Deum. Fornicator semetipsum dehonestat, injuriosus molestat proximum, elatus, quod in se est, Deũ
Esa. 42. inhonorat. Gloriam meam, Dominus ait alteri non dabo: Et superbus, ego, inquit, mihi eã, licet nõ dederis, vsurpabo. Nec enim placet ei angelica distributio, dans gloriam Deo, pacẽ hominibus. Non ergo colit Deũ, sed aduersus eum extollitur impius planè & infidelis. Quæ est enim pietas, nisi cultus Dei? Quis verò Deum colit, nisi qui uoluntariè ei subiectus est, & sicut oculi seruorum in manibus Dominorum suorum, sic oculi cordis eius ad Dominum Deum suũ? Vt ergo inueniatur in nobis semper Maria, & Ioseph, & Infans positus in præsepio: sobriè & iustè, & piè viuamus in hoc sæculo. Propter hoc enim apparuit gratia Dei eru-
Ad Tit. 2. diens nos, & per hoc quoq; illius gloria apH parebit. Sic.n. habes: Apparuit gratia Dei omnibus hominibus erudiens nos, vt abnegantes impietatem & secularia desideria, sobriè, & iustè, & piè viuamus in hoc sæculo, expectantes beatam spẽ, & aduẽtum gloriæ magni Dei. Apparuit in paruulo gratia ad eru-

Luc. 1. ditionem. Sed hic erit magnus, sicut de eo Gabriel locut⁹ est, & quos paruulus erudierit ad humilitatem cordis, & mãsuetudinem; magnificabit postmodùm, & glorificabit magnus, & gloriosus aduẽiens Iesus Christus dominus noster.

Item in Natali Domini. De Verbis Apostoli: Benedictus Deus, & pater domini, &c.
Sermo quintus.

2. Cor. 1. BEnedictus Deus, & pater dñi nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius cõsolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Benedictus, qui⁹ propter nimiam charitatem suã⁹, qua dilexit nos, filiũ suum dilectum in quo ei bene cõplacuit, misit; per quem recõciliati pacẽ habeamus ad eum, & idem sit nobis recõciliationis huius, & mediator & obses. Non est quod vereamur, fratres mei sub tã pio mediatore; non est quod de tam fido ob fide dubitemus. Sed qualis mediator est inquies, qui in stabulo nascitur, in præsepio ponitur, pannis inuoluitur sicut cæteri; plorat vt cæteri; denique infans iacet vt cæteri consueuerunt? Magnus planè mediator est etiam in his omnibus, quæ ad pacem sunt non perfunctorie, sed efficaciter quærẽs. In
I fans quidem est, sed verbum infans, cuius
Esa. 40. ne ipsa quidem infantia tacet. Consolamini consolamini, dicit dominus Deus vester, dicit hoc Emmanuel nobiscum Deus.

Clamat hoc stabulũ, clamat præsepe, clamant lachrymæ, clamant panni. Clamat stabulum, curãdo sese homini, qui in latrones inciderat pręparari. Clamat præsepe, eidem homini qui iumentis comparatus fuerat, pabulum ministrari. Clamant lachrimæ, clamant panni eiusdem ipsius cruenta iam vul
Luc. 10. nera ablui, & detergi. Siquidem nullo horũ
Ps. 48. Christus eguit, nihilo horum illi propter se,
Mat. 21. magis autem omnia propter electos. Verebuntur filiũ meũ, ait pater misericordiarũ. Verum id quidem Domine, reuerentur eũ. Sed qui? Non planè Iudæi ad quos missus, sed electi propter quos missus. Reueremur eum nos in præsepio, reueremur in patibulo, reueremur in sepulchro. Deuotè susci-
L pimus reuerum propter nos, cruentum propter nos pallidum propter nos, sepultum propter nos reueremur. Deuotè adoramus eũm magis, deuotè amplectimur cum Simeone sancto infantiam Saluatoris, susci-
Ps. 102. pientes misericordiam tuam in medio templi tui. Siquidem ipse est de quo legimus: Misericordia domini ab æterno⁹. Alioquin quid coætermum patri nisi filius, & spiritus sanctus? Et vterque quidem non tam miseri cors, quam ipsa verè misericordia; nihilominus etiam pater misericordia est, atque hi tres non nisi vna misericordia, sicut vna essentia, vna sapiẽtia, vna diuinitas, vna maiestas. In eo tamẽ quòd pater misericordiarũ dicitur Deus, quis non videat velut proprio nomine filium designari? Et benè dicitur pa-
Ps. 35. ter misericordiarum, cui proprium est misereri semper, & parcere. Sed fortè quis dicat Quomodo illi proprium est misereri, cuius
Psal. 24. iudicia abyssus multa? Neque enim dicitur omnes viæ eius sola, misericordia, sed misericordia & veritas. Non minus iustus quàm misericors est, cui misericordia & iudicium K decantatur. Verum id quidem cui vult misereturr, & quem vult indurat: sed quòd misereturr propriũ illi est, ex se enim sumit materiam; & velut quoddam seminarium miserendi. Nam quòd iudicat, & condẽnat nos eum quodammodo cogimus, vt longè aliter de corde ipsius miseratio, quàm animaduersio procedere videatur. Ipsum audi dicentẽ: Nunquid voluntatis meæ est mors impij, dicit dominus: & non magis vt cõuertatur, & viuat? Rectè igitur non pater iudiciorum,
Ezec. 18. vel vltionum dicitur, sed pater misericordiarum: non modo quòd pater videatur misereri potius quàm indignari, & quemadmodũ pater filiorum misereatur timentium se: sed eo magis quòd miserendi causam, & originẽ sumat ex proprio; iudicandi, vel vlciscendi magis ex nostro. Sed si ppter hoc pater misericordiæ, quare pater misericordiarũ? Se-
Psal. 1. mel locutus est Deus, ait Propheta, duo hęc audiui, q̃a potestas Dei est, & tibi Domine misericordia. Cæterum Apostolus nobis in uno verbo, in filio vno ipsam quoque miseri cordiam duplicem commendat, patrẽ dicẽs non vnius tantum misericordiæ, sed misericordiarũ; & Deum non unius, sed totius cõsolationis, qui consolatur nos non modò in hac vel in illa, sed in omni tribulatione. Mi-
2. Cor. 1. sericordiæ domini multæ, ait quidam, videlicet quia multæ tribulationes iustorũ, & de L omnibus his liberabit eos dominus. Vnus
Thren. 3. est Dei filius, vnum verbum; sed miseria nostra multiplex non modò magnam misericordiam, sed & multitudinem quærit miserationum:

Universidad de Deusto
Biblioteca

rationũ. Fortè tamẽ propter substantiam duplicem, qua subsistit humana conditio, cũ sit utraque tam misera, non incongrue duplex hominum dicatur esse miseria, licèt sit multiplex in utraque. Siquidẽ & corporis, & cordis nostri tribulationes multiplicatæ sunt; sed ab utrisq; necessitatibus eruit, qui totum hominem saluum facit. Cum ergo unus ille, & unicus Dei filius, & iam nũc uenerit ꝓpter animas, tollere scilicet peccata mundi; & secundò propter corpora sit uenturus, ut ea resuscitet & configuret corpori claritatis suæ, nõ incõgruum fortasse uidebitur, ut in eo quòd patrẽ misericordiarum benedicimus, duplicem hanc misericordiã cõfiteamur. Suscipiés enim humanę naturę corpus simul, & animã, non modo semel cõsolamini, sed (ut supra quoq; meminimus) consolamini cõsolamini dicit dñs Deus uester, ut uidelicet certi simus, quòd utrunq; sit saluaturus, qui neutrum susc̃ipere est dignatus. Sed in quibus putas? Planè in populo suo. Ipse enim & nunc saluũ faciet, nõ quoscunq;, sed populũ suum a peccatis eorum; & postmodum non omne corpus; sed corpus humilitatis configurabit corpori claritatis suæ. Denicq; populũ suum cõsolatur, utiq; populũ humilem quem saluum faciet, nam oculos superborũ humiliabit. Vis nosse populũ eius? Tibi derelictus est pauper,
M ait homo, secundum cor Dei. Sed & ipse i
Psal. 9. Euangelio. Væ uobis, inquit, diuites qui ha
Luc. 6. betis consolationẽ uestrã. Vtinam nos dilectissimi, in eo populo inueniri semper optemus, non cui dicit, uę; sed quem consolatur dominus Deus suus. Quid enim cõsoletur eos qui i suam habent consolationem? Non consolatur Christi infantia garrulos, nõ cõsolantur Christi lachrimæ cachinantes, nõ cõsolantur panni eius ambulantes in stolis, non consolantur præsepe & stabulum amãtes primas cathedras i synagogis; sed æquanimiter forte uniuersam hãc consolationẽ expectantibus in silentio, dominum lugẽtibus, pãnosis pauperibus cedere uidebũtur Cæterum audiãt quòd & ipsi quoq; angeli non alios consolantur. Vigilantibus enim pastoribus & custodientibus uigilias noctis euãgelizatur gaudium nouæ lucis, & eis natus dicitur esse Saluator. Pauperibus atq; laborantibus, non uobis diuitibus, qui uestrã habetis cõsolationem, & uæ diuinum inter ipsas uigilias noctis dies sanctificatus illuxit, & nox sicut dies illuminata; imò in diẽ mutata est, dicente Angelo. Quia natus est *Luc. 1.*
uobis Saluator, hodie utiq;, nõ i hac nocte. Siquidem nox præcesserit, dies autem appropinquauit; uerus utique dies ex die salutare Dei Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia benedictus in sęcula. Amẽ.

In Natali sanctorum Innocentium, De quatuor continuis solemnitatibus, scilicet Natiuitatis domini, ac sanctorum Stephani, Ioannis, & Innocentium. Sermo primus.

BEnedictus qui uenit in nomine do- *Ps. 117.*
mini. Deus dominus & illuxit nobis. Benedictum nomen gloriæ eius qđ est sanctum. Neque enim ociosè uenit quod ex Maria natum est sanctum, sed copiosè diffundit, & nomen & gratiam sanctitatis. Nimirum inde Stephanus sanctus, inde Ioannes sanctus, inde sancti etiam Innocentes. Vtili proindè dispensatione triplex ista solennitas Natale dñi comitat ut nõ modò inter cõtiguas solemnitates deuotio cõtinua perseueret; sed & fructus dominicæ natiuitatis exinde nobis, uelut ex quadã prosecutione euidẽtius innotescat. Siqdẽ aduertere est in his tribus solemnitatibus trplicẽ quandã speciẽ sanctitatis; nec facilè præter hæc tria sanctorũ genera, quartũ aliud posse arbitror i hominib⁹ reperiri. Habemus in beato Stphano martyrij simul & opus & uoluntatẽ. Habem⁹ solã uoluntatẽ in beato Ioanne. solũ in beatis Innocentibus opus. Biberũt oẽs hi calicem salutaris, *Mat. 20.*
aut corpore simul & spiritu, aut solo spiritu, aut corpore solo. Calicẽ quidẽ meũ bibetis ait Dñs Iacobo & Ioãni; nec dubiũ quin de passionis calice loquereť. Demũ cũ Petro diceret. Sequere me, euidẽter eũ ad imitationẽ suæ prouocãs passionis, cõuersus ille
uidit discipulũ, quẽ diligebat Iesus sequen- *Ioan. 21.*
tẽ, nõ tã gressu corporis, quã prõptæ deuotionis affectu. Et bibit ergo Ioãnes calicẽ salutaris, & secutus ẽ Dñm sicut Petrus, & si nõ omnimodè sicut Petr⁹. Quòd.n. sic mã
sit ut nõ etiã passiõe corporea Dñm sequeretur, diuini fuit cõsilij sicut ipse ait: Sic eũ *vbi sup.*
uolo manere donec ueniã. Ac si dicat: Vult B
quidẽ & ipse sequi, sed ego sic eũ uolo manere. An uerò de Innocentũ coronis, quis dubitet? Ille pro Christo trucidatos infantes dubitet inter martires coronari, qui regeneratos in Christo non credit inter adoptionis

ptionis filio numerari. Alioqn qñ coæuos sibi pueros, puer ille qui natus est nobis, nõ contra nos; propter se pateretur occidi? qđ utique solo nutu poterat prohibere, nisi melius aliquid eis prouideret, ut quemadmodum cæteris infantibus, nunc quidem circuncisio⁹, nunc uero baptismus sine ullo propriæ uolũtatis usu sufficit ad salutẽ, sic nihilominus pro eo susceptum martyriũ illis sufficeret ad sanctitatem. Si quęrit eorũ apud Deum merita, ut coronarẽtur; quære & apud Herodem crimina ut trucidarent. An fortè minor Christi pietas, quàm Herodis ꝑietas; ut ille quidẽ potuerit innoxios neci dare, Christus non potuerit ꝓpter se occisos coronare? Sit ergo Stephanus martyr apud homines, cuius uoluntaria passio euidẽter apparuit i eo uel maxime, q in ipso mortis articulo, tam pro persequentib⁹, quam pro scipso solicitudinem gereret amplioręq; passionis internæ compassionis affectus, ut illorũ magis scelera, quàm sua uulnera plãgeret. Sit Ioannes apud Angelos martyr, q
bus tanquàm spiritualibus creaturis spiritualia deuotionis eius signa certius innotuerũt. Cæterũ hi sunt planè martyres tui
C Deus, ut in quibus nec homo nec Angelus meritũ inuenit, singularis tuæ prærogatiua gratiæ euidentius commendetur. Ex ore i
Psal. 8. tantium & lactẽtium perfecisti laudẽ. Glo-
Luc. 1. ria i excelsis Deo, Angeli dicũt, & in terra pax homnibus bonæ uolũtatis. Magna qui dẽ, sed audeo dicere, necdum perfecta laus donec ueniat, qui dicat: Sinite paruulos ad
Mat. 19 me uenire, quia talium est regnum cœlorũ & pax hominibus, etiam sine uolũtatis usu in sacramento pietatis. Considerent hæc, qui opere & uolũtate contentiosis solẽt disputationibus corrixari; cõsiderẽt & aduertant neutrũ negligi oportere, ubi non uidetur deesse facultas: præsertim cũ utrunque sine altero, ubi tamen facultas deest nõ modo salutem conferre possit, sed etiam sancti
tatem. Sed & hoc quoque firmiter teneãt, prodesse quidem opus sine uoluntate, non autem cõtra uolũtatem, ut undè saluantur infantes, inde magis damnẽtur fictè accedẽtes. Nihilominus sane in quibusdam uolũtas sine opere sufficiens est, non autẽ cõtra opus: uerbi causa: Rapitur quis in bona qui
dem uoluntate, sed necdum perfecta, necdum idonea, martyrium sustinere. Quis illi audeat pro hac imperfectione negare salutem? Fortè enim propterea non sinitur in illam grauem tentationem uenire, ne deficiat & damnetur. Nimirũm si in hac tam i firma uoluntate inducerẽtur i eam, quę supra ipsum est, tentationem, nec uolũtas roboraretur; quis illum dubitet defecturũ, negaturum, & si in eo mori contigerit, etiã periturum? Qui enim erubuerit me corã hominibus, erubescam & ego eũ, ait Domin⁹, *Luc. 9.*
coram Angelis Dei. In ea igitur imperfecta uolũtate, in qua saluatur quis, ubi deest facultas operis, iam non saluari posset ꝓpter defectum operis, uel opus defectionis. Idẽ
uerò & in ignorãtia posset accidere. Aemu D
lemur proinde charitatem & sectemur bona opera, fratres mei, nec infirmitatis, nec ignorãtiæ peccata ullo modo paruipendentes. Magis autẽ soliciti & timorati, agamus gratias benignissimo & largissimo Saluatori, qui humanæ salutis occasiones tã copiosa charitate perquirit, ut in his uolũtatẽ & opus, in his sine opere uoluntatẽ, in his ẽt sine uolũtate opus salutis inuenire lętetur
vnlt qui oẽs homines saluos fieri & ad agnitionẽ sui uenire. Hæc est enim uita æterna, *Ioan. 2.*
ut cognoscamus patrem uerum Deum, & quem misit Iesum Christum, qui unus cũ eo uerus est Deus super omnia benedictus in sæcula. Amen.

In Circũcisione Domini. De Circumcisione nostra & triplici testimonio, quod habere debemus. Sermo primus.

OStquã consummati sunt dies octo, ut circunc̃ideretur puer, uocatum est nomen eius Iesus. Audimus paucis, *Luc. 2.*
expressum magnum pietatis sacramẽtum. Audiuimus congrua lectionem uerbo abbreuiato quod fecit dominus super terram. Abbreuiatum enim in carne, amplius abbreuiatur susc̃epta etiam carnis circuncisione. Minoratus paulominus ab Angelis Dei filius humanam naturam induit; sed iam nec ipsum respuens remedium humanæ corruptionis, planè multo minoratus ab eis. Habes igitur hic magnum fidei documentum, habes & manifestũ humilitatis exemplum. Ad quid enim tibi cir
E cuncisio necessaria, qui peccatum non commisisti, nec contraxisti? Quòd ipse nõ feceris ętas manifestat; quod nõ cõtraxeris multo certius ꝓbat patris diuinitas, integritas matris. Summus sacerdos es, quem nec

super

Universidad de Deusto
Biblioteca

super patre nec super matre contaminandū prophetatum est in lege, potius, quàm mandatum. Est enim tibi pater ab æterno, sed Deus est in quem peccatum nō cadit. Est & mater ex tempore, sed uirgo, nec pare re potuit icorruptio corruptelā. Super hęc omnia circunciditur puer, agnus sine macula. Et si non eguit, tamen uoluit circuncidi. Nec uestigium quidē nullum uulneris habeas alligaturam nō refugit uulneris. Non sic impij nouæ sic, nō sic agit peruersitas elationis humanæ. Erubescimus uulnerum ligaturam, qui de uulneribus interdum etiā gloriamur. Quem nemo potest arguere de peccato, ipse peccati remedium, & uerecūdium pariter & austerū sine ulla necessitate susćepit, nec repulit cultrum lapideum, in quo solo uetus illa quæ raderet rubigo nō fuit. Nos econtra inuerecundi ad obscœnitatem culpę erubescimus agere pœnitētiā, quod extremæ demētiæ est, malè proni in uulnera, peius in remedia uerecundi. Qui peccatū non fecit, nō dedignatus est se pec
F catorē reputari, nos & esse uolumus, & nolumus æstimari. Ita nè sano opus est medicina, & non potius malè habentibus? Imò uerò ita nè eget medicamine nō æger, sed medicus? Quis hominum tātæ sibi nō dicā gloriæ, sed uel innocentiæ conscius ęquanimiter circuncidentis manum admitteret? Christus uerò patienter quæ nō rapuit exoluit, qui uenerat purgationem facere, nō sustipere delictorum. Sed dicas: Quidni susciperet paruulus? Imo uerò quidni susciperet humilis & mansuetus? Quidni obmutesceret coram circuncidente, qui corā tondente obmutuit, coram crucifigente siluit? Alioquin non erat illi difficile carnē suam integram conseruare ne scinderetur, qui fecerat ne uirginalis uteri porta in exitu suo aperiretur. Non erat difficile paruulo prohibere, ne caro illa circuncideretur; qñ nec mortuo fuit difficile custodire ne corrūperetur. Postquam ergo consumati sunt dies octo ut circuncideretur puer, uocatū est nomē eius Iesus. Magnū & mirabile sacramentū. Circunciditur puer, & uocatur Iesus. Quid sibi uult ista connexio? Circuncisio nēpe magis saluādi, quam Saluatoris esse uidetur, & Saluatorē circuncidere decet q̄ circūcidi, sed agnosce mediatorē Dei & hominū, qui ab ipso natiuitatis suæ exordio diuinis humana sociat, ima summis. Nascit ex muliere; sed cui fœcūditatis fructus sic accedat, ut non decidat flos uirginitatis. Pannis inuoluitur, sed panni ipsi angelicis laudibus honorātur. Absconditur i presepio, sed proditur radiāte stella de cœlo. Sic & circūcisio ueritatem susceptæ probat humanitatis, & nomen qđ est super omne nomen gloriam indicat maiestatis. Circūcidi
G ditur tanquam uerus Abrahæ filius. Iesus uocatur tanquam filius Dei. Neq; enim ad instar priorū, meus iste Iesus nomen uacuū aut inane portat. Nō est in eo magni nominis umbra sed ueritas. Cœlitùs siquidem i ditum nomen Euangelista testatur: qđ uocatum est ab Angelo priusquam i utero cōciperetur. Et attende uerbi profunditatē. Postquam natus est Iesus, Iesus uocatur ab hominib⁹, qui uocatus est ab Angelo priusquam in utero conciperetur, Idem quippe & Angeli Saluator & hominis: sed hominis ab incarnatione, Angeli ab initio creaturę. Vocatū est, ait, nomen eus Iesus, qđ uocatum est ab Angelo. In ore ergo duorum *Mat. 1.* uel trium testiū stat omne uerbū, & ipsum quod in propheta abbreuiatū, manifestius in Euāgelio legitur, caro factum. Nos, fratres mei, nos respicit hęc parabola. Christ⁹ enim nec angelico eguit testimonio, nec humano, sed, ut scriptū est: omnia propter electos. Triplex proinde quærendū nobis salutis propriæ testimoniū, ne fortè uideamur assumpsisse nomē Dei nostri in uanū. *2. Tim. 2.* Et nos. n. fratres circuncidi necesse est, & sic nomen salutis accipere. Circūcidi sanè nō litera, sed spiritu, & ueritate: circuncidi, nō uno mēbro, sed toto corpore simul. Licèt enim magis in ea parte, in qua mādata est, Iudæis circūcisio regnet additamētum Leuiathā qđ a malo ē, & amputari debet, uniuersam tamē occupat carnem. A planta pedis usque ad uerticem nō est in nobis sanitas, nec est aliqua pars, quæ nō tabida sit
H hoc ueneno. Propterea sicut paruulus adhuc in fide & dilectione populus congruū sibi mādatū exiguæ circuncisionis accepit; sic ubi creuit in uirū perfectiorē, toto iubetur corpore baptizari, quę toti est hominis integra circuncisio. Hinc é q̄ Saluator noster & circuncidi octauo die; & post annum tricesimū dignatus est crucifigi, ubi in pœnā corpus omne distensum est, cuius similitudini, mortis cōplantamur & nos, ut scribit Apostolus nimirū quod nouissimè traditum est, obseruantes. Quæ est ergo moralis circuncisio nostra, nisi quam commēdat

idem

idem Apostolus: Victum, inquiens, & uestitum habentes, his contenti simus? Optimè *1. Tim. 6* prorsus circuncidit nos, & superflua resecat uniuersa, uoluntaria paupertas, pœnitentiæ labor, regularis obseruatio disciplinæ. Cæterum in hac circuncisione triplex nobis quærendum est salutis nostræ testimonium ab Angelo & Maria, & Ioseph. Oportet, inquā ut ante omnia nobis magni cōsilij Angelus salutis nomen imponat. Dehinc & ipsius quo que cōgregationis necessaria est attestatio, quæ tā quam mater est singulorum. Mater, inquam, uirgo tanquàm ea, quam despō
2. Corin. 11. dit Apostolus, uni uiro uirginem castam exhibere Christo. Sed nec ipsius ministri contemnendum est testimonium, ei qui imitari quærit saluatoris exemplum. Hic est Ioseph, locum quidem obtinens sponsi, re autem uera seruus, & dispensator, qui sanè pater uocatur, magis autem nutritiuus est. Sed dico eadem manifestius: Et ab his qui foris sunt, fratres mei, & ab eo qui intus est
I habere oportet testimonium bonum. Cuius enim omnibus grata, nemini onerosa est cō uersatio, huic sine dubio propria de salute uniuersa fratrum congregatio attestatur. Frustra planè super his dūtaxat, quę sunt in manifesto, nequissimus ille fratrū accusator trahit in causam, quem excusat uniuersitas fratrum. Habet & a prælatis testimonium quisquis & peccata sæcularis uitæ, & huius quoque temporis negligentias (quoniam in *Ieco. 3.* multis offendimus omnes) nisi fortè sanctiores nos arbitramur discipulo, quem dilexit Iesus, humili eis & pura confessione iudicā da semper exponit, & eorum satisfacere studet arbitrio. Iam nè in his quidem pessimi illius timenda est accusatio, quoniam nō iudicabit dominus bis in idipsum. At fortè criminari uolet intentionem, & in ea parte calumniam struere machinabitur, in qua nec fratrum nec ipsius patris testimonium satis efficax uideatur. Necesse est ergo, ut in hac parte opituletur nobis testis internus, qui magis cor, quàm faciem intuetur. A quo sane & incipiendum est, ut non prius quicquam concipiatur in animo, quam ab eo salutis nomē acceperit. Vbi uerò in opus processerit manifestum, expedit iam exteriora quoque sibi testimonia conciliare, sicut ait
2. Cor. 8. Apostolus: Prouidentes bona non tantùm coram Deo, sed etiam coram hominibus.

In Circūcisione Domini. De Nominibus eius: Sermo secundus.

POstquam cōsummati sunt dies octo, ut circuncideretur puer, uocatum est nomē eius Iesus. Ab initio Deus modum acceperat, & nihil unquam immoderatum illi placuit æquitati. Hinc fuit quòd nō modò in pondere, & mēsura, & numero cōdidit uniuersa, sed & protinus ipsi hominimodum præscripsit, mandatum contulit dicens: Ex omni ligno paradisi comedes, de li *Gen. 3.* gno autē scientiæ boni & mali ne comedas. Leuissimum planè mādatum, & larga omni nò mēsura. Sed trāsgressus est homo prescriptū sibi modū, & constitutum sibi terminū prætergressus. Vnde & auertens ab eo faciē suam Deus, uix tandem in diebus Abrahæ amici sui placabilis fieri incipiēs, rursus modum instituit, promulgauit legem, sed non priori similem usquequaque. Ea siquidem ad cautelam fuerat, hæc ad medelā. Ibi prohibitio facta, ne superfluitas subintraret, hic iam indicta abscissio est, ut sacramenti remedio, quæ subintrauerat tolleretur. Postremo illa quidem in arbore data est lex, ne fructu eius uesceretur, hæc in proprio corpore, ut caro præputij scinderetur. Nec dubiū sanè, quin cætera quoque humani corporis membra additamentum illud Leuiathan occuparet; uenenum scilicet concupiscentiæ, & immoderatæ atque inordinatæ illecebra uoluptatis, ut generalis quædam abscissio omnibus necessaria uideretur. Cæterum quia singulorum membrorum absciſſionem humanæ carnis fragilitas, & infantilis ætatis infirmitas nullatenus sustineret, pio moderami ne dispositio superna prouidit, ut i ea potissimum parte concupiscentia castigaretur, in qua uehementius eam sæuire constabat, & uiolentius malignari. In omni siquidem L
contradicentium spiritui rebellione membrorum, solum illud usque adeò contumax inuenitur, ut contra omnem uoluntatis deliberationē ad inhonestos, & illicitos motus assurgat. Nam quòd hæc circuncisio octaua die fiebat, spem commendabat regni cœlestis, quod uidelicet ad primum reflexus dierum circulus præferre quādam cōtinę speciem uideretur. Hinc est quod octaua potissimum dies, post solemnitates præcipuas celebratur, & in sermone domini, primæ beatitudini copulatur octaua, ut cœlestis regni

demum

Universidad de Deusto
Biblioteca

demum iterata promissio, euidenter nobis coronam fabricet: Meritò sanè dum circunciditur puer, q natus est nobis. Saluator vocatur, quòd videlicet ex hoc iam cœperit operari salutem nostram, immaculatum illũ pro nobis sanguinem fundens. Neque enim iã quærere est Christianis cur voluerit dominus Christus circuncidi. Propter hoc siq dem circunciſus est, propter quod natus, ꝓpter quod passus. Nihil horum propter se, sed omnia propter electos. Nec in peccato genitus, nec a peccato circunciſus, nec mortuus est pro peccato suo, magis autem propter delicta nostra. Quod uocatum est, inquit, ab Angelo priusquam in vtero conciperetur. Vocatum planè, non impositum, nẽ pè hoc ei nomen est ab æterno. A natura propria habet vt sit Saluator, innatum est ei nomen hoc non inditum ab humana vel angelica creatura. Sed quid dicimus, quòd egregius ille Propheta hunc ipsum puerum
M multis nominibus appellandum fore prædicens, hoc unum tacuisse videtur, quod solũ (vt præmonuit Angelus, & testatur Euangelista) vocatum est nomen eius? Exultauit Esaias, vt videret diem hunc, & vidit, & gauisus est. Denique & loquebatur gratulabũdus & laudans Deum: Puer natus est nobis
Esa. 9. filius datu est nobis, & factus est principatus eius super humerũ eius: & vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus fortis, pater futuri sæculi, princeps pacis. Magna quidem nomina. Sed vbi est nomen, quod est super omne nomen, nomen Iesu, in quo omne genu flectatur? Fortè in his omnibus vnũ illud inuenies, sed expressum quodammodo & effusum. Nẽpe ipsum est de quo sponsa in cantico amoris: Oleum, inquit, effusum nomen tuum. Habes ergo
Cant. 1. vnũ ex his omnibus appellationibus Iesum, nec omnino aut vocari posset, aut esse Saluator, si fortè quippiã horum defuisset. Nũ quid non verè admirabilem cum singuli, sumus experti, in mutatione vtique voluntatum nostrarum? Hoc nempè est saluationis nostræ principium, cum incipimus respuere quod diligebamus, dolere unde lætabamur amplecti quod timebamus, sequi quod fugiebamus, optare quod cõtemnebamus. Admirabilis planè, qui hæc operatur mirabilia. Sed nihilominus, & consiliarium se se exhibeat necesse est in electione pœnitentiæ, & uitæ ordinatione; ne forte sit nobis absq; scientia zelus, & uoluntati bonæ prudentia desit. Sanè opus est, ut Deum quoque probemus in remissione videlicet priorum delictorum; quia nec sine hac salus nobis
A constare potest: & nemo põt dimittere peccata, nisi solus Deus. Verum ne id quidem sufficit ad salutem: nisi fortem quoque experiamur in expugnando impugnãtes nos, ne ab eisdem rursum concupiscentijs superemur: & fiant nouissima nostra peiora prioribus. Videturnè iam aliquid deesse Saluatori? Planè deesset quod maximũ est: nisi & pater esset futuri seculi, vt per eum scilicet in immortalitatem resurgeremus, qui per præsentis seculi patrem g neramur ad mortem. Neque hoc satis, si non etiam princeps pacis patri nos reconciliaret, cui traditurus est regnum, ne fortè sicut filij perditionis vtique non salutis, resurrecturi videremur ad pœnam. Multiplicabitur sanè eius imperium, vt meritò Saluator dicatur: etiam pro multitudine saluandorum; & pacis non erit finis, vt veram noueris esse salutẽ, quæ non possit timere defectum.

Item in Circunciſione Domini. De Die octauo. Sermo tertius.

IN circunciſione domini fratres habemus quod amemus, & admiremur: habemus etiam quod imitemur. Patet in ea magnum dignationis beneficium, unde gratias agamus: latet aliquid clausum, quod in nobis implere debeamus. Venit namque dominus propter nos, nõ solum redimendos sanguinis effusione: sed & docendos verbis: & exemplis nihilominus instruendos. Sicut enim penitus erat inutile viam scire, si detineremur in carcere: ita redimi non prodesset, si viæ ignaros, qui, primus inueniret, primus reduceret in carcerem retrudendos. Itaque in maiore quidem ætate patientiæ, & humilitatis: & super omnia charitatis cæterarumque virtutum manifesta dedit Saluator exẽpla: in infantia verò figuris velata. Sed tanquam ad hæc discutienda ueniamus delectat aliquid prius de tanta, & tam manifesta dignatione loqui. Habent Angeli gloriam puram & perfectam: sed nec nos erimus sine gloria. Videamus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre: gloriam misericordiæ, & affectus verè paterni; gloriam procedentis ex corde patris, & paterna

terna planè uiscera exhibẽtis. Omnes enim peccauerunt, ait Apostolus & egent gloria
Ro. 3. Dei. Et alio loco: Mihi, inquit absit gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu Christi. Quid enim nobis glorioſius, quàm quòd tãti æstimauit nos Deus? Quæue maior illi gloria, quam tãta dignatio, & tãta benignitas, eò utiq; dulcissima, quo tam gratuita? Nã pro impijs mortuus est. Videte quantum fecit & pro qualibus. Pro qualibus ut non superbiamus: quãtum ne desperemus. Propterea ut inueniamini non spiritũ habere huius mundi, sed spiritum qui ex Deo est, & sciatis quæ a Deo data sunt nobis:
Psal. 72 nolite obsecro fieri sicut equus & mulus, sed sicut pium iumentum, quod ait: Vt iumẽtum factus sum apud te, & ego semper tecum. Talia enim iumẽta cognoscunt possessorem suum, & præsepe domini sui: in quo positam est eis pijssimum fœnum, ipse qui panis est angelorum. Ipse enim est panis uiuus, de quo uiuere debuit homo,
C sed quia homo iumentum factus est, & panis factus est fœnum, ut uel sic uiuat de ea. Et huius quidem mutationis sacramẽtum die natiuitatis celebratum est, quando uer
Esa. 30. bum caro factum est, cũ sit omnis caro fœnum. Ipsa ergo die minoratus est ab angelis, & habitu inuentus ut homo, Hodie uero mirabilius aliquid audio. Iam minoratus est multo minus angelis, qui nõ solum formam homims, sed formam habet peccatoris, & infigitur uelut quodã cauterio latronis. Quid est enim circũcisio, nisi superfluitatis, & peccati indicium? In te domine Iesu, quid est superfluum quod circuncidatur? Nonne tu uerus Deus es de Deo patre: homo uerus sine omni peccato ḋ uirgine matre? Quid facitis circuncidentes eũ.
Gen. 17. Putatis quia super eũ possit cadere illa sententia: Masculus, cuius præputij caro circũcisa nõ fuerit, pibit anima ipsius de populo suo? Põt obliuiſci pater filij uteri sui? Aut nõ cognoscceret eum nisi signum circuncisionis haberet? Imò uerò si quomodo posset nõ agnoscere filium, in quo ei bene cõplacuit, ex hoc maximè signo poterat ignorare eũ, inuẽta in eo circuncisione, quã peccatoribus ipso prouiderat ob purgationẽ utique delictorum. Sed quid mirum si caput pro membris accepit curationem, quã tamen in seipso non habuit necessariã? Nõ nè & in membris nostris sæpe pro unius infirmitate alteri adhibẽt curatio? Dolet caput & in brachio fit coctura: dolent renes, & sit i tibia. Ita hodie, ꝓ totius corporis pu D
tredine cauterium quoddam infixum est i capite. Denique quid mirũ, si pro nobis dignatus est circuncidi, pro quibus dignatus est mori? Totus siquidẽ mihi datus, & totus in meos usus expensus est. Ego enim audiens, quia transit ante carcerẽ filius magni regis, cœpi altius gemere & miserabilius exclamare dicens: Fili Dei miserere mei. At ille sicut benignissim⁹, quisnam est inquit, iste fletus & ululatus quem audio? Et dicunt ei: Ipse est Adam proditor ille, quem pater uelter trudi fecit in carcerem, donec cogitet quibus illum supplicijs faciat interire. Quid ageret cuius natura bonitas: cui proprium est misereri semper & parcere? Descendit in carcerem, uenit ut educat uinctum de domo carceris. Iudæi uerò non immemores odij, quo oderant patrem exercent illud in filium. Vnde & ipse ait: Quia oderunt me, & patrem meũ.
Quid ergo fecerunt impij, quibus grauis *Ioan. 15*
erat etiam ad uidendum? Hic est, inquiunt *Mat. 21*
Hæres; uenite, occidamus eum. Sic ergo occiderunt agnum Dei: in suam quidem perniciem, sed in salutem nostram. Illi enim sanguinem agni fuderunt, nos accesſimus & bibimus illum. Accipimus calicem salutaris: & calix noster inebrians quam præclarus est. Ecce undè gratias agamus. Nam ante paucos dies celebrauimus Aduẽtum eius in carcerem huius mundi, id est diem Natalis. Hodie uero celebramus quod catenas & uincula nostra susceperit. Hodie enim qui peccatum non fecit, ut reos absolueret, innoxias manus eorum catenis
E inseruit. Hodie sub lege factus est, qui legem dedit. Sed dicendum est iam quid in hac circuncisione nobis spiritualiter in dicetur agendum. Nequè enim sine causa in lege præceptum, nec sine causa completum est in domino, ut octaua die fieret circuncisio. Sed quis cognouit sensum do *Gen. 17.*
mini, aut quis consiliarius eius fuit? Adsit nũc uestris desiderijs aduocatus spiritus qui sctutetur alta Dei, & differat uobis sacramentum illud octauæ diei. Non ignoramus iam oportere hominem nasci deuuo, nam propter hoc secũdo natus ẽ Dei filius. In peccatis si quidem nascimur omnes, & necesse habemus renasci in gratia, quam in baptismate quidem percepimus, sed heu totum perijt in seculari uita.

Nunc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nunc primum miserãte Deo uirtus gratiæ in nobis operatur,ut in nouitate vitę ambulemus. Ergo nascitur homo:quãdo sol iustitiæ ortus in animo,peccatorũ illuminat tenebras,horrendumque Dei iudicium interuis obtutibus offert:addens ad terroris uinculum,breuem dierum numerum & ũnem incertum. Hæc plane uespera est,ad quã demorabãt fletus, & necesse est addi matutinat lætitiam,ut auditam faciat nobis misericordiam suã. Sic enim fit uespere & mane dies vnus. Est aũt dies ista iustitiæ, reddens unicuiq; quod suum est,nobis miseriam,miseri cordiam Deo. In hac die puer nascitur:quãdo,ex his quæ diximus ad amorem pœnitẽtiæ,& odium peccati animus excitatur. Sed periculosum est si forte uel inter seculi urbas agere pœnitentiam:ubi nimirum alii uenentis persuasionibus, alii undiq; exẽplis peioribus ad peccatum alliciãt,alii adulationibus in uanam gloriam,alii detractionibus
F in impatientiam animum eius deiciãt Procedat iam necesse est prudẽtiæ radius. Ostẽdat quantas & quãtum importunas p'rtim in hac generatione nequã opportunitates & occasiones peccati offerat mũdus,& ingerat, quam debilis sit ad illas humanus animus,maximè qui in peccati cõsuetudine sit
Psal.25. nutritus. In hac ergo die prudentiæ eligat de præsenti sæculo nequã fugere,dicens cũ Propheta. Odiui ecclesiam malignantium, & cum impijs non sedebo . Sed nondum sufficit hoc. Forte enim uult eligere solitudinẽ non satis attendens propriam infirmitatẽ,& periculosam diaboli luctam. Quid enim periculosius quàm solum luctari contra antiqui hostis uersutias,à quo uideatur & quem uidere nõ possit? Itaque iam habet necessariam fortitudinis diẽ ut nouerit custodiẽdam ad dominum fortitudinẽ suam, & aciem multorum pariter pugnantium esse quærendam: ubi tot sunt auxiliarij quot socij: & tales qui dicere possint cum Apostolo: Quia non ignoramus astutias mimici. Congregatio enim pro fortitudine sua,
2.Co. 2. terribilis est ut castrorum acies ordinata. Væ autem soli, quia si ceciderit non habet subleuãtem. Quod si cuiquam ex antiquis patribus gratiam hanc cõcessam audiamus non expedit temere se cõmittere huic periculo, nec oportet tentare Deũ, sicut & magister noster de anachoretis loquens,q nõ inquit, conuersionis feruore nouitio, &c. Itaque in hac fortitudinis die ad id, quod iam cœperat. id est, Odiui ecclesiam malignantium etiam addit quod sequitur: Lauabo inter innocentes manus meas. Verum cum eligit esse in congregatione multorũ: nunquid eliget esse magister qui nondũ discipul⁹ fuit,& docere quod didicit nũquã. Et quomodo, aut in se,aut in alijs motus irrationabiles poterit temperare? Nemo carnem suam odio habuit. Quomodo ergo putatis si iam magister suus fuerit ille quin faciat sibi aliquando eo amplius,quo familiarius condescendat? Illucescat igit dies temperantiæ, ut quærat quomodo temperari & refrenari possint incontinẽtes motus uoluptatis,bestiales motus curiositatis,cerui-cosi motus elationis suæ. Eligat abiect⁹ esse in domo Dei sui,& subiectus esse magistro sub quo frangatur eius uolũtas,& obedientiæ freno cõcupiscẽtia reprimatur: sitq; qđ ait Propheta: Imposuisti homines super capita nostra. Nec dedignandum seruo,quod præcessit in domino. Siquidem non est seruus maior domino suo. Ille enim cum iam creuisset ætate & sapientia, & gratia apud Deum & homines; cũ iam duodecim annorũ esset,& remansisset in Hierusalem;inuẽtus a beata uirgine & Ioseph, cui⁹ filius putabatur, in medio doctorũ audiens illos & interrogans: tũ descendit cum illis , & erat subditus illis. Et tu ergo subditus esto propter illum. Sed iam tibi in ipsa obedientiæ uia,al quã fortasis dura & aspera ocurrere possunt, ut accipias interdum præcepta nõ nulla,quæ licet salubria sint, minus tamen suauia uideantur. Hæc si molestè cœperis
H sustinere,si dijudicare prælatũ, si murmurare in corde, etiam si exterius impleas qđ iubetur, non est hæc uirtus patientiæ , sed uelamentum malitiæ . Necesse est ergo ut illucescat dies patientiæ , per quam omnia dura & aspera tacita amplectaris conscientia,te magis diiudicans & durius arguens, cui nimirum displicent quæ ad salutẽ sunt & in cogitatione tua semper partem magistri quoad potes aduersus temetipsũ iuuãteque in omnibus accusare,ipsum uero magis excusare laborans. Porro in hoc loco iã cauendum tibi arbitror a superbia . Magnũ est enim omnino sic uincere semetipsum. Melior est ait Salomon , patiens uiro forti & qui dominatur animo suo, expugnatore urbium. Considera deniq;quàm manifestè Propheta doceat necessariam esse humilitatem post patientiam,dicens: Veruntamen

Prou.16

Psal. 61

Deo subiecta esto anima mea: quoniam ab ipso patientia mea. Nonne uidetur hic occasione patiẽtiæ tentationẽ sensisse superbię? Necesse est ergo ut illuminet cor tuũ radi⁹ humilitatis,& declaret quid à te sit, quid a Deo,vt non altũ sapias. Quoniam Deus superbis resistit:humilibus dat aũt gratiã . Iã uero cũ in his diutius fueris exercitatus: roga dari tibi deuotionis lumẽ:diẽ serenissimã & sabbatum mentis,in quo tanquam emeritus miles, in laboribus uniuersis uiuas absque labore,dilatato nimirum corde currens uiam mandatorum Dei: ut quod prius cum amaritudine,& coactione tui spiritus faciebas:de cætero iam cũ summa dulcedine per
I Psal.38. agas & delectatione. Hanc(nifallor gratiam petebat , qui ait : Remitte mihi ut refrigerer . Ac si dicat,Quousque in labore,& dolore isto crucior,& morte afficior tota die ? Remitte mihi ut refrigerer. Verũ & ad hãc quidem perfectionem pauci(ni fallor) perueniunt in hac uita. Neque enim si quis aliquando uidetur hãc habere;cõtinuò credat sibi,necesse est;maximè si nouiti⁹ est, nec p præfatos ascenderit gradus. Pius enim dominus noster Iesus Christus pusillos corde blãditijs talibus solet allicere. Sed nouerint qui hmõi sunt,gratiam hanc præstitam sibi esse,non datam, ut in die bonorũ memores sint malorum,& in die malorum non immemores sint bonorum. Lõge aliter qui exercitatos habent sensus deuotionis huius, fœlici fruunt̃ iucũditate. Sed multi tota uita sua ad hoc tendunt & nunquam pertendũt; qui bus tñ si piò & perseueranter conati sunt; statim vt de corpore exeũt , redditur quod in hac vita dispensatorie est negatũ,illuc producente eos sola gratia,quò prius tendebãt ipsi cum gratia,ut consummati in breui, expleant tempora multa. Illis verò qui ad hãc deuotionis gratiam perueniunt, unum videtur restare periculum , & omnino timendũ eis à dæmonio meridiano . Ipse enim Satanas trãsfigurat se in angelũ lucis. Hoc ergo timendum ei, qui tanta delectatione omnia faciẽdum sequitur affectionem , corpus destruat per immoderatam exercitationẽ , ac deinde necesse habeat,nõ sine magno spiritualis exercitij detrimẽto circa debilitati
K curã corporis occupari. Ergo nẽ incurrat q currit,illuminari necesse est lumine discretionis quæ mater virtutum est, & cõsumma tio perfectionis. Hæc nimirum docet ne q d nimis , æque hæc est octaua dies, in qua circunciditur puer ; quia discretio verè circuncidit,vt non plus nec minus fiat. Nam & q nimius est, fructũ boni operis abscindit, nõ circuncidit;sicut qui tepidus est,si minus facit. In hac ergo die nomen imponitur & nomen salutis, nec de eo qui sic cõuersatur dubitem dicere,quod suam ipsius salutem operetur: Vsq; ad hunc enim diẽ dicere possũt angeli,qui norunt secreta cœlestia ; sed ego nunc primum ei fiducialiter nomen salutis impono. At vero,quia omnino rara ista auis est in terris , eius discretionis locum in vobis,fratres,suppleat virtus obedientiæ,vt nihil plus,nihilminus , nihil aliter,quam imperatum fit,faciatis.

In Epiphania Domini. De verbis Apostoli, Apparuit benignitas. Et tribus Apparitionibus. Sermo I.

APparuit benignitas , & humanitas Saluatoris nostri Dei. Gratias Deo,per quẽ sic abundat consolatio nostra i hac peregrinatione, in hoc exilio, in hac miseria. Sup his nãque sæpius vos admonere curamus, vt nũquã mẽte excidat , peregrinos esse lõge factos à patria,pulsos hæreditate. Quisquis enim desolationem nõ nouit nec consolationẽ agnoscere potest. Quisq; consolationem ignorat esse necessariam, iu
L pereſt ut non habeat Dei gratiam . Indẽ est q; homines seculi negotijs,& flagitijs implicati,dũ miseriam non sentiunt,nõ attendũt misericordiam. Vos quibus non frustrã dictum est: Vacate,& uidete , quoniam suauis est Dominus;& de quibus idem Propheta; *Psal.45.* Virtutem,inquit,operum suorũ annũciabit *Psᵉ.110.* populo suo. Vos inquam,quos non detinet occupatio secularis attendite,quænã sit consolatio spiritualis. Vos qui nõ ignoratis exilium;audite quia de cœlo venit auxiliũ. Apparuit enim benignitas , & humanitas Salua-
Ad Ti.3 toris nostri Dei Priusquã appareret humanitas,latebat benignitas. Siquidẽ,& priⁿ erat, nã & misericordia Domini ab æterno est. Sed usi tanta agnosci poterat? Promittebatur,sed non sentiebatur: vnde & à multis nõ credebatur. Multifarie,quippe multisq; *Hebr. 1.* modis loquebatur Dominus in prophetis ; *Hie. 29.* Ego inquiẽs,cogito cogitatiões pacis, & nõ afflictionis. Sed q d respõdebat homo afflictionẽ sentiẽs,pacẽ nesciẽs. Quousq; dicitis pax pax,& nõ é pax? Propter hoc angeli *Ezc. 13.* *Esa. 53.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

pacis amarè flebant dicentes: Domine, quis
Psal. 92. credidit auditui nostro? Sed nõ credant ho
Psal. 18. mines vel visui suo: quia testimonia Dei credibilia facta sunt nimis. Vt enim nec turbatum quidem oculum lateat: In sole posuit tabernaculũ suum. Ecce pax non promissa, sed missa: non dilata, sed data: non Prophetata, sed præsentata. Ecce quasi saccum plenum misericordia sua. Deus pater misit in terram saccum, inquam, in passione cõscidẽdum, vt effundatur quod in eo latet preciũ
M nostrum. Saccum vtique, & si paruum, sed plenum. Paruulus siquidẽ datus est nobis: sed in quo habitat oĩs plenitudo diuinitatis. Postquàm enim venit plenitudo temporis, venit & plenitudo diuinitatis. Venit in carne, vt uel sic carnalibus exhiberetur: & apparẽte humanitate, benignitas agnoscerẽtur. Vbi enim Dei innotescit humanitas: iã benignitas latere non potest. In quo enim magis commendare poterat benignitatem suam, quàm suscipiendo carnem meam. Meam, inquam, non carnem Adam, id est, non qualem ille habuit ante culpam. Quid tantoperè declaret eius misericordiam, q̃ q̃ ipsam suscepit miseriam? Quid ita pietate plenum, quàm quòd Dei verbum propter nos factum est fœnum? Domine quid
Iob 7. est homo quia reputas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Hic attendat homo quanta sit cura eius Deo, hinc sciat quid de eo cogitet, aut quid sentiat. Non interroges, ò homo, ea quæ pateris, sed quæ passus est ille. Quanti te fecit ex his quæ pro te factus est agnosce, vt appareat tibi benignitas eius ex humanitate. Quanto enim minorem se fecit in humanitate, tanto maiorem
Ad Tit. 3. exhibuit in bonitate: & quanto pro me vilior, tanto mihi charior est. Apparuit inquit Apostolus benignitas & humanitas Saluatoris nostri Dei. Magna planè, & manifesta benignitas, Dei humanitas, & magnum benignitatis indicium declarauit, qui humanitati addere nomen Dei curauit. Et quidem ad Mariam missus Gabriel angelus Filium Dei loquitur: sed nõ nominat Deũ. Benedictus Deus qui talem nobis de nobis ipsis angelum dedit, vt noster ipse suppleret, quod ille non dixit. Nam & ipse spiritum Dei habuit: & eius spiritu locutus est, quod nobis valdè necessariũ fuit. Quid enim sic instruit fidem, spem roborat, charitatem accẽdit: quomodo humanitas Dei? Sed angelo nostro id reseruatum est, quod alij tacuerunt. Neque enim omnes omnia dicere congruum erat, vt a diuersis diuersa colligere gratulemur, & debitas singulis gratias referamus. Attamen vnum est, in quo conueniunt Apostolus, & angeli, qui de Christi natiuitate loquuntur, id est in nomine Saluatoris. Ad Mariam quidem tanquàm plenius edoctam per spiritum, *Luc. 1.* Gabriel loquens indicat nomen solum: Et uocabis, inquit, nomen eius Iesum. Ad Ioseph ueniens Angelus, non solum nomẽ protulit: sed & causam eius interpretatus *Mat. 1.* edocuit dicens. Et uocabis nomen eius *Luc. 1.* Iesum: ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Sed & pastoribus quoque annunciatur gaudium magnum, natum illis Saluatorem Christum Dominum. Simile aliquid Paulus loquitur: Ap- *Ad Tit. 3.* paruit benignitas, & humanitas Saluatoris nostri Dei. Benè dulce nomen, nullus ex ipsis tacuit, quia hoc mihi maximè necessarium fuit. Alioquin quid agerem audiens Dominum uenientem? Nunquid non fugerem, sicut Adam, qui a facie eius fugit, sed
B non effugit? Nonne desperarem audiens, quia venit ille, cuius legem sic preuaricatus sum, cuius patientia sic abusus sum, cuius beneficio tam ingratus inuentus sum? Quæ uerò maior cõsolatio poterat esse, quàm in dulci uocabulo, in nomine consolatorio? Propterea & ipse dicit: Quia nõ uenit filius *Ioan. 12.* ut iudicet mundum sed ut saluetur mũdus per ipsum. Iam confidenter accedo, iam supplico fiducialiter. Quid enim timeam quãdo saluator uenit in domum meam? Ei soli peccaui, donatum erit quicquid indulserit ille. Vtique enim licet ei, quod vult, facere. *Rom. 8. vbi sup.* Deus est qui iustificat, quis est qui condemnet? Aut quis accusabit aduersus electos Dei? Propterea gaudere nos oportet, quòd in nostra uenerit: nunc enim facilis ad indulgentiam erit. Denique paruulus est, leuiter placari potest. Quis enim nesciat quia puer facile donat? Ecce si non fuerit pro minimo, possumus reconciliari pro minimo. Pro minimo, inquam, non tamen sine pœnitentia: sed quia minimum quiddam sit nostra ipsa pœnitẽtia. Pauperes sumus parum dare possumus. attamen reconciliari possumus pro paruo illo si uolumus. Totũ quod dare possum, miserũ corpus istud est: illud si dedero satis est. Si quò minus, addo & corpus ipsi. Nã illud de meo est: & meum est. Paruulus enim natus est nobis, & filius datus ẽ mihi.

De

De te domine suppleo quod minus habeo in me. O dulcissima reconciliatio. O satisfactio suauissima. O uerè reconciliatio facilis, sed perutilis: satisfactio parua, sed nõ parui pendẽda. Etenim quàm facilis modo, tã
C difficilis erit postea; & sicut modo nemo est qui reconciliari non possit: ita post paululũ nemo qui possit: quoniam sicut benignitas apparuit ultra omnem spem, ultra omnem ẽstimationem: similem expectare possumus iudicij districtionẽ. Noli ergo contemnere Dei misericordiam: si nõ sentire uis iustitiã sed iram, sed indignationem, sed æmulatio
Psal. 6. nem, sed furorem. Domine ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripias me. Vt enim scires quanta districtio succedit, tanta illa mansuetudo præuenit. Ex magnitudine indulgentiæ, magnitudinem ultionis attende. Immensus est enim Deus, & infinitus in iustitia, sicut & in misericordia. Multus ad ignoscendum: multus ad ulciscendum. Sed misericordia quidem priora sibi uendicat, ut si uoluerimus, districtio inuenire nõ possit in quem sæuiat. Propter hoc enim benignitatem prærogauit, ut per eam reconciliati seueritatem uideamus securi. Propterea uoluit non solùm ad terras descendere, sed ẽt innotescere: non solum nasci, sed & agnosci. Denique propter hanc agnitionem dies ista celebris habetur, & insignis dies apparitionis. Hodie enim Magi ab oriente uenerunt: ortum solem iustitiæ requirentes, eũ
Zach. 6. de quo legitur: Ecce uir, oriens nomen illi. Hodie adorauerunt nouum uirginis partũ, sequentes noui syderis ductum. Nonne & hic nobis est magna consolatio: sicut in illo de quo loquuti sumus Apostoli uerbo? Ille dixit Deum: isti nõ uoce, sed opere dicunt. Quid facitis ò Magi, quid facitis? Lactentẽ
D puerum adoratis, in tugurio uili, in uilibus pannis? Ergone Deus est iste? Deus certè in templo sancto suo: Deus in cœlo sedes eius: & uos eum quæritis in uili stabulo, in matris gremio? Quid facitis, quòd & aurum offertis? Ergo rex est ipse. Et ubi aula regia, ubi thronus, ubi curiæ regalis frequentia? Nunquid aula est stabulum, thronus præsepium, curiæ frequentia Ioseph & Maria? Quomodo ita insipientes facti sunt uiri sapientes, ut adorent paruulum despicabilem tam suæ ætate, quàm paupertate suorum? Insipientes facti sunt, vt fierent sapientes, & prædocuit eos spiritus, quod postea præ-
1. Co. 3. dicauit Apostolus: Qui uult sapiens esse, stultus fiat, ut sit sapiens. Quia enim per sapientiam mundus in sapientia sua Deum cognoscere non poterat: placuit Deo per stultitiam prædicationis saluos fieri credentes. Nonne timendum erat fratres, ne scandalizarentur uiri isti: & illusos se crederent cum tanta indigna uiderent? A regia ciuitate, ubi regem quærendum coniectabant, ad Bethleem uillam paruulam diriguntur. Ingrediuntur stabulum, inueniunt inuolutum pannis infantulum. Non illis sordet stabulum: non pannis offenduntur, nõ scandalizantur lactentis infantia: procidunt; uenerantur ut regem, adorant ut Deum. Sed pfectò qui illos adduxit ipse, & instruxit, & qui per stellã foris admonuit, ipse in occulto cordis edocuit. Hæc igitur Domini declaratio clarificauit hanc diem, & Magorum deuota ueneratio deuotam fecit, & uenerabilẽ. Nec sola hæc apparitio, sed altera q̃dam E
sicut a patribus nostris accepimus hodie celebratur: quæ & si longo post tempore, facta creditur hoc ipso die. Cum enim iam Christus triginta annorum tempus exegisset in carne, qui secundum diuinitatem idẽ ipse est, & anni eius non deficiunt: inter populares turbas ad Baptismum Ioannis aduenit. Venit tãquam unus è populo, qui solus erat sine peccato. Quis eum tunc crederet filium Dei, quis putaret Dñm maiestatis? Valde quidem humiliaris Domine: in imis absconderis, sed Ioannem latere nõ poteris. Nonne ipse est, qui per maternũ uterum te nondum natum, nondũ natus agnouit? Nonne ipse est, qui per utriusque materni uteri parietes te agnouit, & quia turbis clamare non potuit, saltem matrem suã motu exultationis edocuit? Nunc autem quid? Vidit eum Ioannes, ait Euangelista, *Ioan. 1.* uenientem ad se, & ait: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Verè agnus, verè humilis, uerè mansuetus. Ecce, inquit, agnus Dei: ecce qui tollit peccata mũdi. En ipse qui purgationem faciet delictorũ ecce sentinam nostram purgaturus aduenit, & tamen post hoc testimonium, baptizari uult a Ioanne. Tremit ille. Quid mirũ? Quid, inquã, mirũ, si tremit homo, nec audet attingere sanctum Dei uerticẽ, caput adorandũ angelis, reuerẽdum potestatibus, tremendũ principatibus? Baptizari uis Domine Iesu. Vt quid. n. aut quid tibi opus fuit baptisma te? Nunquid sano opus est medicina, aut mundatione mundo? Vñ tibi peccatũ, ut ba

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eptiſma ſit neceſſarium? Nunquid a patre? At patrem quidem habes, ſed Deum, & æqualis es illi, Deus de Deo, lumen de lumine. Nam in Deum peccatum cadere non poſſe, quis neſciat? An uerò de matre? Nam & matrem habes, ſed uirgo eſt. Quod ergo peccatum ex ea trahere potuiſti, quæ te ſine iniquitate concepit, & ſalua integritate peperit? Quã maculã habere poteſt agnus ſine macula? Ego, inquit Ioannes, a te debeo baptizari, & tu uenis ad me? Magna utrinque humilitas: ſed nulla comparatio. Quomodo enim non humiliaretur homo coram humili Deo? Sine modo, inquit Dominus, decet enim ſic nos implere omnem iuſtitiam. Acquieuit Ioannes & obediuit, baptizauit agnum Dei, & aquas lauit. Nos abluti ſumus, non ille; quia nobis lauandis aquæ cognoſcuntur ablutæ. Sed fortaſſis minus credis Ioannis teſtimonio: quia ipſe homo eſt, & potes habere ſuſpectũ: cognatus eius eſt, cui teſtimonium perhibet. Ecce teſtimonium maius Ioanne: teſtimoniũ aduenientis columbæ. Nec incongruè ad indicandum agnum Dei uenit columba: quia nihil melius agno conuenit, quàm columba. Quod agnus in animalibus, hoc colũba in auibus eſt. Summa utriuſque innocentia: ſumma manſuetudo, ſumma ſimplicitas. Quid enim ſic alienũ ab omni malitia, ſicut agnus & columba? Nocere cuiquã neſciũt: lædere non nouerunt. Sed ne fortuito caſu id eueniſſe cauſeris: ecce teſtimonium Dei patris. Ecce Deus maieſtatis intonuit: Dñs ſuper aquas multas, & uox patris audita eſt: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Vere enim hic eſt, in quo nõ eſt quod patri diſpliceat, quod oculos maieſtatis offendat. Vnde & ipſe ait. Quia quę placita ſunt ei, facio ſemper. Ipſum inquit, audite. Ecce Domine Ieſu, uel iam nunc loquere. Quouſq; ſiles, quouſq; diſſimulas? Diu tacuiſti & uaide diu, uel iam nunc loquendi licentiam habes a patre. Quandiu uirtus & Dei ſapientia, quaſi infirmus aliquis, & inſipiens lates in populo? Quandiu nobilis rex, & rex cœli, fabri filium te patris appellari pariter & putari? Etenim Lucas Euangeliſta teſtatur: Quoniam adhuc filius Ioſeph putabatur. O humilitas, uirtus Chriſti, quantum confundis ſuperbiam noſtræ uanitatis? Parum aliquid ſcio uel magis ſcire mihi uideor, & iam flere non poſſum: impudenter me, & imprudenter ingerens & oſtentans, promptus ad loquẽdum, uelox ad docendum, tardus ad audiẽdum. Et Chriſtus cum tanto tempore ſilebat, cum ſeipſum ab condebat: nunquid inanem gloriam metuebat? Quid timeret ab inani gloria, qui eſt uera gloria patris? Vtique timebat, ſed non ſibi. Nobis timebat ab illa, quibus nouerat eſſe timendum: nobis cauebat, nos inſtruebat. Tacebat ure, ſed inſtruebat opere; & quod poſtea docuit verbo, iã clamabat exemplo: Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde. Nam de infantia Domini parum aliquid audio: ex tunc iam uſque ad hũc tricesimum annum nihil inuenio. Nunc uero iam latere non poteſt, qui tam manifeſte demonſtratur a patre. Nam in prima quoque apparitione cum matre uirgine noluit apparere, q̃ uere cundia quædam in uirginitate ſignaretur. Tertia quoq; apparitio eius in Euangelio inuenitur, & hæc nihilominus hodie celebratur. Inuitatus enim ad nuptias Dominus uino deficiente cõpaſſus eorum uerecundiæ, aquam mutauit in uinum. Hoc ẽt, ſicut ait Euangeliſta, ſignorum eius fuit initium. Itaq; in prima apparitione homo uerus innotuit: ubi inter ubera matris infans apparuit. In ſecunda uerò, uerum eſſe Dei filium patris indicat teſtimonium. In tertia uero, uerus eſſe Deus demonſtratur: ad cuius imperium natura mutatur. Tot teſtimonijs hodie confirmatur fides noſtra: tot indicijs roboratur ſpes noſtra, tot incentiuis inflammatur charitas noſtra.

Mat. 3.

Vbi ſup.

Ibidem.

G

Ioan. 8.

Luc. 2.

De Magis. Vbi expenitur illud de Cantieis: Egredimini filiæ Sion. Sermo II. Vnde ſupra.

TRes apparitiones Domini legimus una quidem die, ſed non uno tempore factas. Et quidem mirabilis ſecunda, mirabilis tertia, ſed prima apparitio mirabilius admirãda. Mirabilis aquæ mutatio, mirabilis Ioannis & colũbæ pariter, & paternæ uocis atteſtatio, ſed illud mirabile magis, q̃ agnitus eſt a Magis. Nã q̃ Deum agnoſcant indicat adoratio, indicat thuris oblatio. Nec ſolũ Deum, ſed & regẽ agnoſcunt, q̃ deſignatur in auro. Et in his non latet eos magnum pietatis ſacramentum: unde & myrra indicat moriturum. Adorant Magi, & offerunt munera adhuc

I

ſugẽti matris ubera. Sed ubi eſt ò Magi, ubi eſt purpura regis huius? Nunquid uiles pãni iſti, quibus eſt inuolutus? Si rex eſt, diadema eius ubi eſt? Sed uos eum uerè uidetis in diademate, quo coronauit eũ mater ſua, in ſacco mortalitatis. De quo reſurgẽs ait: Quia cõſcidiſti ſaccum meum, & circũdediſti me lætitia. Egredimini filiæ Sion, & uidete regẽ Salomonem in diademate, quo coronauit eũ mater ſua &c. Egredimini uirtutes angelicæ, in colæ ciuitatis ſupernæ. Ecce rex veſter, ſed in corona noſtra, in diademate, quo coronauit eũ mater ſua. Sed his delitijs uſq; modò caruiſtis, hanc haſtenus dulcedinem non guſtaſtis. Habetis ſublimitatem eius: ſed humilitatem eius non uidiſtis. Egredimini igitur, & uidete regẽ Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater ſua. Veruntamen nõ eſt opus illis noſtra exhortatione: quoniã ipſi ſunt, qui deſiderant in illũ proſpicere. Illis enim quãto ſublimitas notior, tanto humilitas preciosior, & amabilior eſt. Vnde licèt nobis maior ſit cauſa lætitię (nobis enim natus eſt, & nobis datus) tamen ipſi nos præueniunt, ipſi nos exhortãtur. Probat hoc Angelus qui gaudium magnum euangelizat paſtoribus, & quæ cum eo facta eſt multitudo cœleſtis exercitus. Vobis ergo dicimus filiæ Siõ animæ ſeculares, debiles, delicatæ filiæ nõ filij, in quibus nihil eſt fortitudinis, nihil eſt uirilis animi. Egredimini filiæ Sion: Egredimini de ſenſu carnis, ad intellectum mentis: de ſeruitute carnalis concupiſcentiæ, ad libertatem ſpiritualis intelligentiæ. Egredimini de terra ueſtra & de cognatione veſtra, & de domo patris veſtri, & uidete regẽ Salomonẽ: alioquin non erit tutum uobis uidere eum eccleſiaſtem. Idem enim qui Salomon, id eſt pacificus in exilio eſt: Eccleſiaſtes, id eſt concionator erit in iudicio: Idida, id eſt dilectus Domini in regno. In exilio manſuetus, & amabilis; in iudicio iuſtus, & terribilis; in regno glorioſus, & admirabilis. Egredimini igitur, & uidete regem Salamonem: nam ubique rex eſt. Licèt enim regnum eius non ſit de hoc mundo: tamen rex eſt etiã in hoc mundo. Interrogatus ſiquidem. Ergo rex es tu? Ego, inquit, in hoc natus ſum, & in hoc ueni in mundum. Hic ergo rector eſt morum, in iudicio diſcretor meritorum, in regno diſtributor præmiorum. Egredimini proinde filiæ Sion, & uidete regem Salomonem in

Pſal. 39.
Can. 3.

K

Ioan. 18.
Vbi ſup.

diademate, quo coronauit eum mater ſua: in corona paupertatis, in corona miſeriæ. Siquidem coronatus eſt a nouerca ſua corona ſpinea, corona miſeriæ, coronandus a familia ſua corona iuſtitiæ: quando exibunt angeli, & tollent de regno eius omnia ſcandala; quando ueniet ad iudicium cum ſenioribus populi ſui: cum pugnabit pro eo orbis terræ, aduerſus inſenſatos. Coronat eum & pater corona gloriæ, ſicut pſalmus ait: Gloria & honore coronaſti enim. Videte eum filiæ Sion in diademate quo coronauit eum mater ſua, ſuſcipite coronam paruuli, propter uos regis veſtri, & unà cum Magis humilitatem eius adorate: quorum fidei deuotio uobis hodie proponitur in exemplo. Cui enim comparabimus, & cui ſimiles æſtimabimus uiros iſtos? Si latronis fidem, ſi Centurionis confeſſionem conſidero, in eo ſuperexcellere uidẽtur iſti, quòd iam tum miracula multa fecerat, iam tũc a multis prædicatus fuerat, a multis adoratus. Attamẽ conſideremus quid & illi dixerint. Clamabat latro de cruce: Dñe memento mei dum ueneris in regnum tuum. Ergone per ſupplicium ille uadit in regnũ? Quis indicauit tibi quoniã oportebat pati Chriſtum, & ſic intrare in gloriã ſuam? Tu quoque Centurio eum unde noſti? uidens quòd ſic clamans expiraſſet. Verè, inquit, hic homo filius Dei erat. Mira res, & omni admiratione digna. Propterea rogo uos intuemini, & uidete quàm occulta ſit fides, quam lynceos oculos habeat diligentius cõfiderate. Cognoſcit Dei filium lactẽtem, cognoſcit in ligno pendentem, cognoſcit morientem. Siquidem latro in patibulo, Magi in ſtabulo cognoſcunt: ille clauis, infixũ, illi pannis inuolutũ. Centurio uerò uitã agnouit in morte. Iſti Dei uirtutem i teneri corporis infirmitate: ille ſummum ſpiritum in expiratione, iſti Dei uerbum in infantia cognouere. Siquidẽ qcquid ille ſermonibus, iſti muneribus confitentur. Latro regem, Centurio Dei filium, ſimul & hominẽ pronunciat. Et hæc tria ipſa Magorum munera indicant, niſi quòd thure non tam Dei filium monſtrauere, quàm Deum. Obſecramus ergo, chariſſimi, profit uobis tanta charitas, quã uobis Deus maieſtatis exhibuit: tanta humilitas, quam ſuſcepit: tanta benignitas, quæ uobis per Chriſti humilitatem apparuit. Agamus gratias redemptori & mediatori noſtro, per quem nobis innotuit

Luc. 2.

Mat. 26.

L

M

Universidad de Deusto
Biblioteca

tàm bona erga nos uoluntas Dei patris. Si-
1.Cor.7. quidem talem iam nouimus eius animum, ut non immeritò dicamus: Sic currimus, nõ quasi in incertũ. Profectò enim tale est erga nos cor Dei patris, quale nobis expressit quid de eius corde processit.

Item in Epiphania Dommi. Sermo tertius.

NEcessarium nobis uidetur, fratres, iuxta cæterarũ solemnitatum consuetudinem, etiam solemnitatis hodiernæ uobis exponere rationem Interdum enim contra uitia loquimur: & genus illud sermonis perutile: sed diebus cæteris uidetur opportunius conueniri. Festiuis autẽ & maximè in præcipuis solẽnitatibus magis circa ea quæ solẽnitatis sunt imorãdum uidetur, ut pariter & erudiatur animus & excitetur affectus. Quomodo.n. celebrabitis qđ nescitis, aut quo scietis, nisi annuncietur uobis? Propterea nõ sit molestum his, qui sunt in lege periti, si parũ doctis morem gerimus, ut exigit ratio charitatis. Credo enim ne ipsos quidẽ suis epulis esse fraudandos: si minus eruditis tãquam populariꝫ turbis, grossiores prius apposuerint cibos. Ita uero apponẽt, si fraternę charitatis intuitu placuerint eis, quæ necessaria sunt nõ satis intelligẽtibus, & si fortasse sibi minus necessaria uideantur. Sic autem fragmenta postmodùm recolligẽt sibijpsis, si diligentius recogitãtes subtiliora quęq; tanquam munda animalia ruminauerint: quæ parũ intelligibiles animos præ subtilitate effugerint. Solẽnitas igitur hodiernæ diei ab apparitione nomen accepit. Epiphania quidem apparitio est. Hodie ergo apparitio domini celebratur: nõn tantum una, sed trina sicut à patribus nostris accepimꝰ. Hodie.n. paruulus rex noster paucis à natiuitate diebus transactis stella declarãte primitijs gentium apparuit. Hodie quoq; cũ iam triginta ferme in dispensatione carnis egisset annos: qui secundum diuinitatem idem ipse est, & anni eius non deficiunt: inter populares turbas abscõditus ad Iordanẽ baptizãdus aduenit: sed testimonio Dei patris innotuit. Hodie nihilominus cũ discipulis suis uocatus ad nuptias deficiente uino, signo admirabili sue potentiæ aquas in uinum mutauit. Sed delectat eam, quæ in
A fantia Saluatoris facta ẽ, apparitione, & diligẽtius intueri: quoniàm & dulcissima est, & specialius hodie nosciẽ celebrari. Hodie ergo sicut audiuimus in euangelica lectiõe Magi Hierosolymam uenerunt ab oriente. Meritò sanè ab oriente ueniũt, qui solis iustitiæ nouum nobis ortum annũciant: qui latis rumuribus totum mundũ illuminant. Nisi quòd infœlix Iudæa, quia lucẽ oderat B ad fulgorem nouæ claritatis obtenebrãt: & caligãtes oculi eius coruscãte radio solis æterni multo magis excæcantur. Veniẽtes ergo ab oriẽte Magi, qđ dixerint audiamꝰ. Vbi est qui natus est rex Iudæorũ? Quàm certa fides, & nihil penitus hæsitãs. Non q̃ *Mat. 1.* runt utrũ natus sit: sed fiducialiter loquuntur: & interrogant sine dubitatione ubi sit q̃ natus est rex Iudæorũ. Porrò audito (nec mirũ) nomine regis, rex Herodes successorẽ suspicatus expauit. Nec mirũm si turbatur Herodes: sed quòd Hierusalem ciuitas Dei (quæ uisio pacis est) cũ Herode turbatur, quis non moretur? Videte fratres quantũ noceat iniqua potestas: quomodo caput impium subiectos quoq; suę conformat impietati. Misera planè ciuitas in qua regnat Herodes, quoniam Herodianæ sine dubio particeps erit malitiæ, & ad nouæ salutis ortũ Herodiana mouebit turbatione. Confido ego i Domino: quoniam inter nos minimè regnabit: etiã si adesse cõtingat, quod & ipsum Deus auertat. Nã Herodiana malitia, & Babylonica crudelitas est, nascentẽ uelle extinguere religionem, & alidere parUulos Israelis. Si quid enim ad salutẽ pertinens, si quid religionis oritur: quicunq; resistit, quicunq; repugnat, plenè cum Aegyptijs paruulos Israelitici germinis necare conatur: imò cũ Herode nascẽtẽ persequitur Saluatorẽ. Sed iam inchoatã prosequamur historiam. Credo si quis conscius est C huius rei, studiosius sibi cauebit de cætero, & Herodianum execrabitur animum: ne similem exitum sortiatur. Ergo quærentibus Magis regem Iudæorum, & scisciteante a scribis Herode dominicæ natiuitatis locum: illi iuxta Prophetam, nomen ciuitatis edicunt. Cũque recessissent Magi, *Textus.* & reliquissent Iudæos: Ecce stella quam uiderant in oriente antecedebat eos. Hinc manifestè datur intelligi, quoniam humanum flagitantes consilium, diuinum, amisere ducatum: & conuersos ad terrenum documentum, signum cœleste deseruit *Textus.* Vnde & relicto Herode, continuò gauisi sunt

sunt gaudio magno ualde. Stella enim antecedebat eos, usque dum ueniens staret supra ubi puer erat. Et intrantes domum inuenerunt puerum cum Maria matre eius, & procidentes adorauerunt eum. Vnde uobis hoc ò alienigenæ? Neque enim tantam inuenimus fidem in Israel. Sic uos non offendit uilis habitatio stabuli, non pauperies cunæ præsepij? Non uos pauperis matris præsentia: non lactentis infantia scandalizat? Denique apertis thesauris suis, ait Euãgelista, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Si solum obtulissent aurum, videri fortasse poterant paupertati matris uoluisse consulere, ut haberet nimirum undè paruulũ posset filium educare. Hec autem offerentes pariter aurum, thus, & myrrham, sine dubio spiritualis oblationis genus insinuant. Aurum enim inter diuitias sęculi uidetur excellere, quod per eius gratiam omnes nos deuotè obtulimus Saluatori, cum pro eius nomine ex integro dereliD quimus substantiam huius mundi. Iam uero necesse est, ut qui perfectè terrena contempsimus, flagranti desiderio cœlestia requiramus. Sic enim offerimus, & thuris odo
Apoc.5. ramentum: quo nimirum, ut in Apocalypsi beati Ioannis legis, significantur orationes
Ps.140. sanctorum. Vnde & Propheta in psalmo. Di-
Eccl.35. rigatur, inquit, oratio mea sicut incẽsum in conspectu tuo. Sic & in alio loco legis, quia oratio iusti cœlos penetrat. Oratio inquam: non cuiuslibet, sed iusti. Nam qui auertit aurem suã ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Porrò si iustus esse uolueris, & non auertere aurem tuam à mãdatis Domini, ne auertat ipse suam à precibus tuis: necesse est, ut non solum præsens seculum con-
Luc.14. temnas, sed & ipsam carnẽ castiges, & subij-
Ma.19. cias seruituti. Nam qui dixit: Nisi quis abnunciauerit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Et alibi. Si uis esse perfectus, uade, & uende omnia quæ habes, & da pauperibus, & ueni sequere me.
Ma.16. Idem ipse in alio loco ait: Qui uult uenire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Quod exponens
Gal.5. Apostolus. Quicunque, inquit, sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum uitijs, & concupiscentijs. Duas igitur alas habet oratio nostra, contemptum mundi, & afflictionem carnis; nec dubium quin cœlos penetret, & dirigatur sicut incensum in conspectu Dei. Erit enim gratum sacrificium, & acceptabilis oblatio nostra; in qua cum auro, & thure fuerit etiam, & myrrha, quæ licet amara sit, tamen perutilis est, & conseruat E corpus, quod mortuum est propter peccatum, ne defluens in uitium putresiat. Hæc breuiter pro imitanda Magorum oblatione sint dicta. Cæterum quoniam apparitionem hanc esse diximus, quid in ea appareat dignum est, ut quæramus. Vtique secundum uerba Apostoli Apparuit benignitas, & hu-
Ad Ti.3 manitas Saluatoris nostri Dei. Ecce enim i
Mat. 1. Euangelica lectione audiuimus: quoniam intrantes domum Magi inuenerunt puerũ cum Maria matre eius. In infantuli corpore quod uirgineo mater fouebat in gremio, qđ nisi ueritas susceptæ carnis apparuit? Quid in eo, quòd cum matre paruulus inuenitur: nisi uerus homo, & uerus hominis filius declaratur? Iam uerò, & in secunda apparitione uide, si non manifestè uocis paternæ testimonio Dei filius approbatur. Cęli namque aperti sunt super eum, & descẽdit spiritus sanctus corporali specie sicut columba in illum, & uox patris audita est: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Satis equidem manifestum est ex hoc ipso, satis euidens, & indubitabile, quoniam Dei filium necesse est Deum esse. Nam & filios hominum homines, & ipsorum quoque animalium fœtus ex eodem cum eis genere esse nemo est qui dubitet. Veruntamen ut nullus sacrilego errori remaneat locus, qui in prima apparitione uerus homo, & filius hominis est declaratus, & in secunda uerus nihilominus Dei filius: in tertia iam uerus Deus, & auctor naturæ probatur, ad cuius nutum natura mutatur. Nos ergo dilectissimi, Chri- F stum Iesum diligamus, ut uerum hominem, & fratrem nostrum, honoremus ut Dei filium, adoremus ut Deum. Securè credamus in eũ, securè credamus ei nosipsos, fratres mei, cui nec potestas deest saluãdi nos, cum sit uerus Deus, & Dei filius: nec bona uoluntas, cum sit tanquam unus ex nobis uerus homo, & hominis filius. Quomodo namque nobis erit inexorabilis, propter quod factus est similis nobis passibilis? Iam si desideratis super his apparitionibus aliquid ad ædificationem morum audire, illud attendite, quòd primo omnium Christus appareat puer cum uirgine matre, ut simplicitatem, & uerecundiam ante omnia quærendam nobis doceat esse. Nam & pue-

ris simplicitas naturalis, & cognata uirgini
bus uerecũdia est. Omnibus ergo nobis in
conuersionis nostræ initio nulla magis uir
tus necessaria est, quàm simplicitas humilis
& grauitas uerecunda. In secunda uero ap
paritione uenit Saluator ad aquas baptismi
non quidem lauandus, sed magis à patre te
stimonium accepturus. Hæ sunt lachrymæ
deuotionis, in quibus non indulgentia pec
catorũ, sed beneplacitum quæritur Dei pa
tris, cum descendit in nos spiritus adoptio
nis filiorum, testimonium perhibẽs spiritui
nostro, quòd sumus filij Dei, ut mellifluam
nobis uocem de cælo uideamur audire, quia
vere Deus pater in nobis cõplaceat sibi, nec
parum distat inter has lachrymas deuotio
nis, & ætatis vtiq; iam uirilis, atq; eas quas
G primæua ætas inter infantiæ vagitus emisit
lachrymas vtiq; pœnitentiæ, & cõfessionis.
Veruntamen longè amplius vtrisq; præcel
lunt aliæ quædã lachrymæ, quibus, & infun
ditur sapor uini. Illas enim lachrymas verè
in uinum mutari dixerim, quę fraternæ cõ
passionis affectu in feruore prodeunt chari
tatis: pro qua etiã ad horã tui ipsius immemor esse sobria quadam ebrietate uideris.

De Circumcisione, Baptismo: & Verbo Domini ad Ioãnem. Sic decet nos implere omnem iustitiam. Sermo IIII. Qui legitur in octaua Epiphaniæ.

Iosue 5. POpulo duræ ceruicis cultellus erat ne
cessarius, & lapideis cordibus meritò
cultri lapidei debebantur, qualibus a
Iesu Naue facta circuncisio memorat'.
Noster autem Iesus tanquam agnus mãsue
tus omnem austeritatem abstulit. Domine
agnus es cum lana, & lacte ueniens: auferа
me obsecro cultellum istum. Durum enim
videtur: & crudele, paruulo recẽter nato cul
trum lapideũ adhibere. Sic agit misericors.
Duritiam duris congruam seruis, filijs com
mutauit in mansuetudinem, ut rubiginem
originalis peccati quã uix cultellus eradere
poterat, ex hoc iam cũ vnctione gratiæ faci
le lauet aqua. Nihil ergo mirũ si pro diuersi
tate temporũ mutata sint sacramenta: ut da
retur vtriq; qđ cõgruũ erat eis. Ipse uerò
H Christus vtrumque suscepit, ut tanquam la
pis angularis utrique parieti cohæreret, ac
si duarũ capita corrigiarum consuetudo con
necteret: sicut & Pascha figuratum ipse cõ
pleuit, & verũ protinus inchoauit. Sed &
propterea uoluit circuncidi, ut ostenderet
auctorẽ se esse veteris legis, sicut & Euan
gelij: qm̃ qui per seipsum ait: Nisi quis rena *Ioan. 3.*
tus fuerit ex aqua & spiritu sancto, &c. ipse
idem per seruum suũ prius dixerat: Omnis
anima cuius præputij caro circuncisa nõ fue
rit, peribit de populo suo. Quod si solum ba
ptisma suscepisset, uideri poterat refugisse
circuncisionem, tãquam nihil ad se pertinẽ
tem. Si uerò circuncideretur, & non baptiz
tur, quomodo mihi persuaderi posset
baptizari, circuncisione relicta? Nunc itaque
post circuncisionem baptisma suscipiens il
lud mihi tenendum tradidit, quod ultimò
suscepit. Denique communitatis amator &
commendator qui habitare facit unius mo
ris in domo, quomodo communitatem de
sereret & alios scandalizaret? Sic enim scan
dalizarentur uidentes eum non circuncidi:
sicut hodie scẽdalizaretur. Ecclesia si infan
tem uideret non baptizari. Nec solùm com
munitatis, & unitatis bonum commendare,
sed humilitatem uoluit exhibere, ut ligatu
ram uulneratorũ susciperet, qui solus erat
absque uulnere. Hinc enim Apostolus di- *Gala. 4.*
cit: Misit Deus filium suum in mundum; na
tum ex muliere, factum sub lege. Verum ne
quis fortè diceret, quod circuncisus est, pa
rentes fecerunt, paruulus enim erat, iã tri
ginta annorum ad baptismũ ipse perrexit.
Inclinatur sub Baptistæ manibus caput tre- I
mendum potestatibus, principatibus ado
randum. Quid mirum si Baptista contte
muit? Quis uel ipsa cogitatione non cõtre
miscat? O quàm altum erit in iudicio ca
put, quod modo inclinatur, & uertex qui
modo tam humilis uidetur, quam sublimis,
& excelsus tunc apparebit? Sine, inquit, mo *Matt. 3.*
do: sic enim decet nos implere omnem iu
stitiã. Siquidem qui in plenitudine tẽporis
uenit, & in quo habitat plenitudo diuinita
tis, nihil nouit nisi plenũ. Nã legẽ nõ uenit
soluere, sed implere. Est autem iustitia quæ
dam stricta & angusta ualde; ita ut quàm ci
to pedem uerteris, in peccati foueam cadas,
nec præponere se æquali, nec æquare præ
posito. Huius definitio est reddere unicui
que, quod suũ est. Altera latior, & amplior
iustitia, nec æquare se pari, nec inferiori præ
ponere. Sicut enim grandis, & grauis est su
perbia præferre se æquali, aut æquare præ
lato: ita magnæ humilitatis est, inferiorem
se exhibere æquali, aut æqualem inferiori:

Maxima

Maxima & plena iustitia est, se inferiorem
exhibere etiam ipsi inferiori. Sicut n. sum
ma & intolerabilis superbia est superiori se
præponere: ita inferiori se subdere, summa
& plena iustitia est, Quod Ioannes ait: Ego
à te debeo baptizari: de prima fuit, quia su
periori se subdidit: quod autem Christus se
cit, de plena iustitia fecit: siquidem ille ser
uuli sui manibus se inclinauit. Videat autẽ
nunc quisque quem imitetur hunc, an eum
K qui extollitur super omne quod creditur
Deũ aut colitur. Studeamus & nos obsecro
fratres, ad implere omnem iustitiam. Ipsa. n.
est uia, per quam ad letitiam uenitur. Nam
letitia præmium est: iustitia uero meritum
& materia. Nam de ipsa iustitia erit lætitia
nostra: quando Christus apparebit uita no
stra: & nos apparebimus cum ipso in gloria:
quoniam ipse est qui factus est nobis à Deo
patre iustitia. Beati uerò qui etiam nunc de
iustitia lætantur, & exhilarantur in consci
entijs suis: sugentes mel de petra, oleũque
de saxo durissimo. Nũc autem uidetur labo
riosa iustitia, sed uenit quando in suauita
te, & iucunditate sine omni labore desidere
tur & habeatur; ametur, & percipiatur; quã
do fruemur ipsa iustitia. Væ autem his, qui
prætergrediuntur uiam, qui relicta iustitia,
uanam & transitoriam lætitiam quærunt.
Cum enim de transitorijs quærunt læti
tiam, non poterit non transire transeuntib⁹
his de quibus erat. Sicut n. lignis defici
entibus deficit ignis: sic mundis transit, &
concupiscentia eius: haud dubium quin &
lætitia quoque.

Dominicæ primæ post octauam Epiphaniæ. De Miraculo facto in Nuptijs. Et de eo, quod dominus ait. Et uos similes hominibus expectantibus &c. Sermo primus.

L IN lectiõe sancti Euãgelij, fratres, hodie
audiuimus, quia dominus noster iuit ad
nuptias. Faciamus ergo quod alibi mo
net: & studeamus similes fieri homi
nibus expectantibus dominum suum quan
do reuertatur à nuptijs. Nam tenenti car
ucam in agro, & uendenti aliquid, uel emẽ
ti in foro: non dicitur quid expectas? neque
enim similes sunt expectãtib⁹. Et uerò, quẽ
nidemus stare ante ianuã, pulsare crebrius,
sæpius suspicere ad fenestras: nihil mirũ si
dicitur quid expectas? Illi ergo sũt similes
expectantibus, qui non surda aure audie
runt. Vacate & uidete, quoniam ego sum *Psa. 45*
Deus. Veniet dominus expectantibus eũ
in ueritate: qualis erat qui dici. Expectans *Psal. 93.*
expectaui dominum. Veniet tãquam reuer
tẽs à nuptijs, inebriatus uino charitatis, &
immemor iniquitatum nostrarum. Veniet A
non expectantibus tanquam reuertẽs à nu
ptijs: tanquam potens crapulatus à uino.
Vere ebrius & immemor miserationũ sua
rum. Tũc enim quantum ad illos obliuisce
tur misereri Deus. Veniet in ira & indigna
tione tãquam furibũdes: sed ò Domine ne
in furore tuo arguas me. Hæc modo non
tam de præsentib⁹ nuptijs, quam pro earũ
occasione sint dicta. Iam uerò sequamur
unà cũ discipulis ad nuptias euntem domi
num, ut uidẽtes quod facturus est pariter
credamus cum illis. Deficiente uino dixit *Textus.*
mater Iesu ad eum. Vinum non habent.
Compassa est enim eorũ uerecundiæ sicut
misericors, sicut benignissima. Quid ã fon
te pietatis procederet nisi pietas? Quid, in
quam, mirũ si pietatẽ exhibent uiscera pie
tatis? Nonne qui pomum in manu suã te
nuerit dimidia die, reliqua diei parte pomi
seruabit odorem? Quantum igitur uiscera M
illa uirtus pietat's affecit, in quibus nouẽ
mẽsibus requieuit? Nam & ante mentẽ re
pleuit, quàm uentrẽ: & cũ processit ex ute
ro, ab animo nõ recessit. Durior fortasse &
austerior uideri posset responsio Domini,
sed nouerat ille cui loquerer: & quis loque
retur, illa non ignorabat. Denique ut scias
quomodo responsum ipsum acceperit, aut
quantũ de filij benignitate præsumpserit
ait ministris. Quæcunq; præceperit uobis *Textus.*
seruate, & facite. Erant aũt ibi lapideæ hy
driæ sex positæ. Has nũc hydrias purifican
dis ueris Iudæis, nõ litera, sed spiritu neces
se habem⁹ apponere, uel magis appositas
demõstrare. Quia. n. nondũ peruenit eccle
sia ad perfectã purificationẽ: quando eã si
bi Christus exhibebit gloriosam non habẽ
tem maculã, neque rugam, aut aliquid hu
iusmodi: multis iterum purificationibus o
pus habet, quatenus sicut abundãt peccata
abũdet indulgentia: sicut multiplicatur mi
seria, sic misericordia: nisi quòd non sicut
delictum, ita & donum. Gratia enim nõ so
lũ peccata lauat, sed & merita donat. Sex
igitur hydriæ sunt positæ his, qui post ba
ptismũ in peccata labuntur: de his enim lo

quim &c.

quimur, quia de his sumus. Exuimus tunicã ueterem: sed heu peius reinduimus eã. Lauim⁹ pedes nostros, sed peius inquinamus eos. Sicut ergo, quod alius inquinauerat, lauit alius: sic inquinatos à nobis, lauari opus est & a nobis. Aliena lauit aqua quos culpa inquinauerat aliena. Nec timeu sic
A aliena dixerim, ut negem nostram, alioquin nec inquinaret. Sed aliena est, quia in Adã omnes nescientes peccauimus: nostra, quia & si in alio, nos tamen peccauimus, & nobis iusto Dei iudicio imputabatur licet occulto. Veruntamẽ ut iã non sit qđ causeris, ò homo, contra inobediẽtiam Adæ datur tibi obedientia Christi: ut si gratis uenundatus es, gratis & redimaris. Si nesciens in Adam peristi nesciens uiuificeris in Christo. Nesciẽti quando ad lignum uetitũ uetus Adam tetendit manus noxias: nesciisti nihilominus quando in ligno salutifero innoxias manus Christus extendit. A primo homine in te manauit macula, qua inquinatus es: à Christi latere aqua, qua mundatus es. Nunc iã inquinatus propria culpa: propria nihilominus aqua mundaberis, ab illo tamen & p il lum qui solus est purgationem faciẽs peccatorũ. Prima ergo hydria & prima purgat.o
Eze. 18. in compũctione est, de qua legimus, quoniã inquacũque hora ingemuerit peccator, omnium iniquitatum eius non recordabor. Secunda uero, confessio est. Omnia siquidem in confessione lauantur. Tertia, eleemosynarum largitio. Hinc enim habes in Euangelio; Date eleemosynã, & ecce omnia mũ
Luc. 11. da sunt uobis. Quarta remissio iniuriarum secundum quod orantes dicimus: Dimitte
Vni sup. nobis debita nostra, sicut & nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Quinta, est afflictio corporis: unde & oramus ut mundi per abB stinentiam Deo canamus gloriam. Sexta, est obediẽtia præceptorum, sicut audierunt discipuli, quod utinam audire mereamur & nos: Vos mundi estis propter sermonem quem loquutus sum uobis. Nimirum qa
Io.in. 10 non erant sicut hi quibus dicitur: Sermo meus non capit in uobis, sed in auditu uer*Ioan.* 8. bi obaudierant ei. Hæ sunt sex hydriæ positæ in purificationem nostrã, quæ uacuæ sũt & plenæ uento, si pro inani gloria obseruantur. Aqua replentur, si timore Dei custodiantur, quoniam timor domini fons uitæ: Aqua, inquam, timor domini est, & si min⁹ sapida, sed optime refrigerans animam noxijs desiderijs æstuantem. Aqua est quæ iacula inimici ignita possit extinguere. Nam nec illud dissonat quòd aqua sẽper ima petit, & timor ad ima cogitationem deducit, & i inferioribus immoratur, atque loca horrenda pauida mente collustrat. iuxta illud: Vadam ad portas inferi. Sed diuina *Esa.* 38. uirtute aqua mutatur in uinum; quando perfecta charitas foras mittit timorem. Dicuntur autem lapideæ hidriæ: non tam propter duritiam, quàm stabilitatem. Capientes singulæ metretas binas uel ternas. Duæ metretæ, duplex timor, ne fortè trudi in gehennam, ne forte ab æterna uita contingat excludi. Sed quia de contingente futuro sunt ista, & blandiri potest sibi anima dicẽs: Postquam aliquandiu in uoluptatibus tuis uixeris, ages pœnitentiã: nec ista iam caturus, nec periturus in illa, bonum est adhibere & tertium: qui utique spiritualibus notus est, eo utilior quo de presenti est. Timent enim qui nouerunt spiritualem cibum, ne quando fortè fraudentur eo. Cibo siquidem forti egent, qui manum miserunt ad fortia. Viuant de paleis Ægypti, qui deseruiunt in operibus luti, & lateris: nobis fortior cibus est necessarios: quoniã nobis grandis restat uia, ut ambulemus in fortitudine cibi illius. Ipse est panis Angelorum panis uiuus, panis quotidianus.
Hic est, de quo nobis promissum est, Quia centuplum accipiemus in hoc seculo. Sicut *Mat.* 19 enim mercenarijs & quotidianus cibus datur in opere, & merces seruatur in fine: sic dominus in uitam eternã in fine reddet, & interim centuplum repromittit & exhibet. Quid ergo mirum si timet ne perdat hanc gratiam, qui iam consecutus est eam? Hæc est metreta tertia quam sub disiunctione signanter posuit eo quod non omnium sit: quia nec omnibus centuplum repromissũ; sed solis qui omnia reliquerunt.

De mutatione Aquæ in uinum. Sermo II. Vnde supra.

IN operibus domini, fratres, & minus capaces animos exterior cõsideratio pascit: & qui magis exercitatos habent sensus, solidiorẽ intus cibũ inueniunt, & suauiorem tamquam adipem medullamque frumẽti. Sũt enim & exteriori specie delectabilia & interiori uirtute multo delectabiliora, quẽadmodũ & ipse exterius quidẽ speciosus procedens de thalamo suo. Sponsa uero nos ipsi sumus, si non uobis uidetur incredibile, & omnes simul una sponsa, & anim̃ singulorum quasi singulæ sponsæ. Sed quã- *Psal.* 38.
do hoc sentire poterit fragilitas nostra de Deo suo, quòd eo affectu se diligat, quo diligitur sponsa a sponso? Multum enim hęc sponsa sponso suo inferior genere, inferior specie, inferior dignitate. Attamen propter æthiopissam istam de longinquo filius æterni regis aduenit, & ut sibi desponsaret illã, etiam mori pro ea non timuit. Moyses quidem æthiopissam duxit uxorem, sed non potuit æthiopissę mutare colorem; Christus F
vero quam adamauit ignobilem adhuc & fœdam, gloriosam sibi exhibebit Ecclesiam non habentem maculam neq; rugam. Murmuret Aaron, murmuret & Maria, non nouna, sed uetus, non mater domini, sed soror Moysis. Nõ nostra, in uam, Maria, illa enim solicita est si quid forte deest in nuptijs.
Vos autem ut dignum est murmurantibus sacerdotibus, murmurante Synagoga, toto affectu in gratiarum actione uersamini. Vnde enim tibi ò humana anima; unde tibi hoc? Vnde tibi tam inæstimabilis gloria, ut eius sponsa merearis esse, in quem desiderant Angeli ipsi prospicere? Vnde tibi hoc ut ipse sponsus tuus, cuius pulchritudinem sol & luna mirantur: ad cuius nutum uniuersa mutantur? Quid retribues domino pro omnibus quæ retribuit tibi, ut sis sõcia mensæ, socia regni, socia denique thalami; ut introducat te rex in cubiculum suũ? Vide iam quid de Deo tuo sentias, uide quantum de Deo præsumas. Vide quibus brachijs uicariæ charitatis redamandus & amplectendus sit, qui tanti te æstimauit, imo qui tanti te fecit: de latere enim suo te reformauit, quando propter te obdormiuit in cruce, & ob hoc somnum mortis excepit. Propter te a Deo patre exiuit: & matrem synagogam reliquit: ut adhærens ei, unus cum eo spiritus efficiaris. Et tu ergo audi filia & uide, & considera quanta sit erga te dignatio Dei tui, & obliuiscere populum tuum & domum patris tui. Desere carnales affectus, seculares mores dedisce: a prioribus uitijs abstine, consuetudines noxias obliuiscere. Quid enim putas? nonne stat angelus domini qui secet te mediam, si fortè (quod auertat ipse) alterum admiseris amatorem? Iam enim desponsata es illi, iam nuptiarum prandium celebratur, nam

cœna

D erat forma præ filijs hominum: interius autem tanquàm candor lucis æternæ, etiã ipsis supereminens uultis angelorum. Apparebat enim foris homo sine culpa, caro sine peccato, agnus sine macula. Quàm speciosi
Num. 1 pedes annunciantis pacem, annunciantis bona? sed multo speciosius & preciosius caput eius: qm̃ caput Christi Deus. Delectabilis aspectus hominis in quem peccatum non cadit: & beati oculi qui uiderunt, sed multo
Mat. 5. magis beati mundo corde, qm̃ ipsi Deum uidebunt. Denique cum peruenisset ad nucleum, testam iam (licet decoram valde) nõ reputabat Apostolus dicens: Et si cognouimus aliquando Christum secundum carnẽ,
2. *Co.* 5. sed nunc iam non nouimus. Nimirum quia dominus ipse prædixerat: Caro non prodest quicquam, spiritus est qui uiuificat. Sed hæc est sapiẽtia quam loquitur Paulus inter perfectos, non inter eos quibus le-
1. *Co.* 2. gimus ab eodem dictum: Nihil arbitratus sum me scire inter uos, nisi Iesum Christũ, & hunc crucifixum. Totus suauis est, totus salubris est, totus delectabilis, totus deniq; secundum sponsæ uocem desiderabilis. Sicut autem in eo ostensum est: sic & in operibus eius reperies. Nam & superficies ipsa, tanquàm a foris considerata, decora est ualde, & si quis fregerit nucem intus inueniet quòd iucundius sit, & multo amplius delectabile. Non sic apud patres ueteris testamenti reperies. Nam & in operibus eorum decora, & delectabilis est significatio mysti
E ca. Ipsa tamen si per se considerentur, inuenientur aliquando minus digna; ut sunt facta Iacob, adulterium Dauid, & multa simi
Psal. 17. lia. Præciosa quidem sunt fercula, sed uasa non adeò præciosa. Et fortasse propterea dictum est: Tenebrosa aqua in nubibus aeris, quoniam tenebrosæ nubes illæ fuerunt, & subiunctum est de domino, præ fulgore in conspectu eius nubes transierunt. Credo iã aduertistis ad quid hæc dicere uelim. Audistis enim hodie miraculum factũ in nuptijs, initium utique signorum domini; cuius & historia satis est admirabilis, & significatio amplius delectabilis. Magnum enim diuinę maiestatis indicium fuit, ad nutum domini, aquam in uinum conuerti; sed est illa multo melior mutatio dexteræ excelsi, quã in ista præfigurauit. Omnes enim nos ad spirituales nuptias uocati sumus, in quibus utique sponsus est Christus dominus. Vnde canimus in psalmo. Et ipse tanquã spon-

cœna quidem in cœlo & in aula æterna paratur. Veruntamen nunquid ibi vinum deficiet? Absit. Inebriabimur ibi ab vbertate domus Dei, & torrēte voluptatis eius potabimur. Paratum est profectò illis nuptijs flumen vini, vini, inquam, quod lætificat cor. Siquidem fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei. Nunc autem quoniam grandis nobis restat via, prandium quidem accipimus hic, & si non in tanta copia, quod plenitudo & satietas cœnæ reseruetur æternæ. Hic ergo nonnunquam vinum deficit, gratia scilicet deuotionis, & feruor charitatis. Quoties mihi necesse est, fratres, post lachrymosas quærimonias vestras exorare matrem misericordiæ, vt suggerat suo benignissimo filio, quoniam vinum non habeatis? Et ipsa dico vobis, charissimi, si pie a nobis pulsata fuerit, non deerit necessitati nostræ, quoniam misericors est, & mater misericordiæ. Nam si compassa est verecundię illorum, a quibus fuerat inuitata, multo magis compatietur nobis, si pię fuerit inuocata. Placent enim illi nuptiæ nostræ, & pertinent ad eam multo amplius, illis, nimirū de cuius vtero tanquam è thalamo suo cęlestis spōsus processit. Sed quem non moueat quòd in nuptijs illis respondit dominus benignissimæ, ac sanctissimæ matri suæ, dicens, Quid mihi & tibi est mulier? Quid tibi & illi domine? Nōne quod filio & matri? Quid ad illam pertinens queris, cum tu sis, benedictus fructus vētris eius immaculati. Nonne ipsa est, quæ saluo pudore cōcepit, & sine corruptione te peperit? Nonne ipsa est, in cuius vtero nouem mēsibus moratus es, cuius virgineis vberibus lactatus es: cum qua iam duodecim annorum factus de Hierusalē descendisti, & eras subditus illi? Nūc ergo Dñe quid molestus es illi dicens, quid mihi & tibi? Multùm per omnem modum. Sed manifestè iam video quòd non velut indignans, aut cōfundere volens virginis matris tenerā verecundiam dixeris, quid mihi & tibi? cum venientibus ad te, iuxta matris præceptum, ministris, nihil cunctatus facias quod illa suggessit. Vt quid ergo, fratres, vt quid sic respōderat prius? Vtiq; pp nos; vt conuersos ad dominum iam nō soliciter carnalium cura parētum, & necessitudines illæ non impediant exercitium spirituale. Quandiu enim de mundo sumus, debitores nos constat esse parentibus. At postquā reliquimus nosmetipsos, multo magis ab eorum solicitudine liberi sumus. Vnde & legimus, Fratrem quendā in Eremo conuersantē, cum ad eū carnalis frater auxilij gratia aduentasset, respondisse, vt adiret alterum fratrem eorum; cum ille vtiq; iam obijsset. Cumq; admiratus, qui venerat, respōderet; quia ille obijt; eremita se quoq; similiter obijsse respondit. Optimè ergo nos docuit dominus ne soliciti simus super ꝓpinquis carnis nostrę plus quàm Religio postulet, quādo ipse matri & tali matri respōdit, quid mihi & tibi est mulier? Sic & in alio loco cum suggereret ei quidā, quoniam foris staret cū fratribus domini, quærens ei loqui respondit. Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? Vbi modo sunt qui tam carnaliter & inaniter super carnalibus propinquis suis solent esse soliciti, ac si adhuc viuerent & ipsi cū eis? Sed videamus iam quid sequitur. Erant, ait Euāgelista, hydriæ sex positæ secundum purificationem Iudæorum. Vel ex hoc potes manifestius aduertere nō plenitudinem, sed præparationem nuptiarum esse, vbi nimirum adhuc opus est purificatione. Despōsationis ergo nuptiæ istæ sunt, nō copulationis. Absit enim illis in nuptijs fore vasa purificationis: quādo gloriosam sibi Christus Ecclesiā exhibebit non habentem maculam neq; rugam, aut aliquid huiusmodi. Vbi autem non erit macula, quæ purificatio erit necessaria? Nunc utiq; lauandi tempus est, nunc purificationem patet esse necessariam: quoniam nemo mundus a sorde, nec infans cuius est vnius diei vita super terrā. Nunc abluitur sponsa, nunc purificatur, vt in cęlestibus illis nuptijs sponso suo sine omni macula præsentetur. Quæramus ergo hydrias sex, in quibus hæc ablutio Iudæorum, id est confitentium purificatio fiat. Nā si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis nō est, q̄ solā liberat, sola saluat, sola lauat. Qđ si confiteamur peccata nostra; non deerunt ueris Iudæis purificationis hydriæ: quoniā fidelis est Deus, qui dimittat nobis peccata, & emundet nos ab omni iniquitate. Ego quidē sex hydrias, sex obseruantias arbitror esse, quas ad purificanda confitentiū corda sancti patres instituere; & omnes illas (ni fallor) hic poterimus inuenire. Prima siquidē hydria continentia est castitatis, quia dilauitur quicquid ante luxuria inquinauit. Secunda verò ieiunium est, vt quod maculauerat crapula, nunc abstinentia mundet.

Psal. 49.

Textus. H

Marc. 3.

Textus. K

1. Io. 1.

Per

Per segnitiem quoque & ociositatem, quę inimica est animæ, multas contraximus sordes contra Dei sententiā, In sudore vultus alieni, nō nostri panē nescētes: propter hoc quoq; tertia hydria nobis apponitur, vt sordes tilę in labore manuum diluātur. Sic & per somnolentiam cæteraq; noctium & tenebrarū opera multa deliquimus: ideò quoque, quarta hydria vigiliarū Obseruantia ponitur, vt nocte surgentes ad confitendū domino, nō bonas noctes præteriti tēporis redimamus. Iam verò de lingua quis nesciat quam multū inquinauerit nos ꝓ uana loquia & mendacia, ꝓ detractiones & adulationes, ꝓ uerba malitię & uerba iactātię? Pro his omnibus necessaria est hydria quinta, Silentium scilicet custos religionis, & in quo est fortitudo nostra. Sexta quoque hydria Disciplina est, qua nō nostro arbitrio, sed alieno uiuimus, ut deleatur quicquid in disciplinate uiuendo deliquimus. Lapidea sunt hæc, dura sunt, sed necesse habemus in his lauari: nisi forte uoluerimus propter fœditates nostras à domino accipere libellum repudij. Attamē in eo quod dicuntur lapidex, nō solum duritia, sed multo melius soliditas potest intelligi: quoniam nō lauant hæc, nisi firma stabilitate permanserint. Aut ergo domin⁹ ad ministros: Implete hydrias aqua. Quid sibi istud uult Domine? Ministri soliciti sunt de uini penuria, & tu dicis, implete hydrias aqua? Illi de poculis cogitant, & tu præcipis, vt vasa purificationis impleant? Sic omninò, sic suspiranti Iacob ad Rachelis amplexus. Lia à patre supponitur. Nobis, fratres, q̄ ministri sumus & serui uestri per Christū nobis præcipitur implere hydrias aqua, quotiens deest uinū. Ac si dicatur: Illi deuotionem desiderāt, unum requirunt, feruorem flagitant: sed nōdum uenit hora mea, īplēte hydrias aqua. Quæ est enim aqua sapientiæ salutaris, & si nō adeo suauis, nisi fons uitæ & initium sapientiæ timor domini? Dicitur ergo ministris: Iacuti te metū, & spiritu timoris non tā uana quā corda replete: quia vt ad charitatem perueniāt initiandi sunt à timore, vt dicant & ipsi: A timore tuo cōcepimus domine & parturiuimus spiritum salutis. Sed quomodo implebuntur hydrię? Prædixerat enim Euāgelista, Capientes singulæ metretas binas vel ternas. Quæ sunt duæ metretæ, quæue tertia? Vtiq; duplex timor, cōis & notus omnibus. Ac tertius quidē minus communis, & minus notus. Primus enim timor est ne cruciemur in gehenna. Secundus, ne exclusi usione Dei priuemur tam inæstimabili gloria. Tertius replet animā omni solicitudine timidā, ne fortè ā ſeratur à gratia. Et quidem omnis timor domini sicut aqua extinguit ignē, sic extinguit peccati cōcupiscentiam, sed his maxime cum ad omne tēptationē statim occurrit, ne fortè contingat amittere gratiā, ut sibi derelictus homo labatur quotidie de malo in peius, de pericu lo minori in grauiorem culpā; quales utiq; multos uidemus cū in sordibus sint, sordescentes adhuc. Nā aduersus timorem istiū, non est unde sibi blandiatur anima, siue de minori forte quantitate peccati, siue de emendatione futura. Talibus enim blandimentis impediuntur aliquatenus duo prima genera timoris. Præcepit ergo nobis dominus, ut has aqua hydrias impleamus. Sūt enim aliquādo uacuæ & plenę uēto: siquis tamē adeo insanus est, ut in eo per uanitatis studium, illæ, quas prædiximus, obseruātię mercede perpetua uacuētur, ut sunt fatuæ uirgines, in quarum uasis oleum non habetur. Interdum autem quod peius est, plenę quidem sunt, sed plenæ ueneno, quod est inuidia, murmur, rācor animi, & detractio. Propterea ne fortè subintrent ista, dū uinū deest, iubemur implere hydrias aqua ut seruentur mandata domini in timore: quę tunc mutatur in uinum, cū timor expellitur a charitate, & implētur omnia feruore spiritus & iucunda deuotione.

Gen. 3.

Textus.

Gen. 29.

L

M

In Conuersione sancti Pauli. Quomodo ad exemplum eius debemus conuerti. Sermo primus. A

MEritò quidem, dilectissimi conuersio Doctoris gentium ab infidelitate gentium festiuis gaudijs hodie celebrāt. Multos enim ab hac radice ramos prodijsse uidemus. Conuersus Paulus conuersionis minister factus est uniuerso mundo. Et multos quidem, olim in carne adhuc, sed non iam secundum carnem ambulans, prædicationis officio conuertit ad Deum; nunc quoque in ipso felicius uiuens & apud ipsum, ne adhuc quidē cessat ab hominum conuersione, dico autē exemplo, oratione, doctrina. Propterea denique conuersionis eius memoria frequētatur; quod & ipsa quoque memorantibus

utilis

utilis inueniatur. In hac enim memoria & peccator spem ueniæ concipit, & prouocatur ad pœnitentiam; & qui iam pœnitet, perfectæ conuersionis accipit formã. Quis deperet ultra pro magnitudine cuiuslibet criminis, quãdoquidẽ Saulũ audiat adhuc spirantem minarũ, & cædis in discipulos domini, subitò factum uas electionis? Quis dicat iniquitatis põdere pressus, assurgere iam ad studia meliora non ualeo: quando i ipso itinere, quo sanguinẽ sitiens Christianum, dirum toto pectore uirus effiabat, persecutor crudelissimus infidelissimum repẽte mutatus est prædicatorem? Magnifice si
B quidem in hac una conuersione misericordiæ magnitudo & efficacia gratiæ commẽdatur. Subitò, ait Lucas, circunfulsit eũ lux
Luc. 9. de cęlo. O uerè inæstimabilis diuinæ dignatio pietatis. Illustrat cęlesti fulgor uel à foris, intus adhuc luminis incapacem. Qui necdum infundi poterat, diuina saltem circũfunditur claritate. Et uox facta est Lucis & uocis testimonia credibilia facta sunt nimis, nec dubitare est de ueritate, quæ sese ingerit p utraſq; oculorũ scilicet, auriũq; fenestras. Sic nimirum, sic in Iordane quoque supra caput domini et colũba apparuit & uox sonuit: sic & in monte quãdo trãsfiguratus est corã discipulis, & claritas uisa est, & uox nihilominus patris audita. Saule Saule, quid me persequeris? Verè deprehẽ
Textus. sus est Saulus: non est dissimulandi locus, non est facultas ulla negandi. In manibus sunt epistolæ crudelissimæ legationis, auctoritatis execrãdę potestatis iniquę. Quid me persequeris? inquit. An non persequebatur Christum, qui Christi membra trucidabat i terris? An uerò persecuti sunt Christum, qui sacratissimũ illud corpus crucis affixere patibulo, & non persequebatur eũ qui aduersus corpus eius, quod est ecclesia (est enim corpus eius etiã ipsa) odio ferebat iniquo? Denique si proprium sanguinẽ dedit in precium redemptionis animarũ, non tibi uidetur grauiorẽ ab eo subſtinere persecutionẽ, qui sui suggestione maligna, exẽplo pernicioso, scãdali occasione, auertit ab eo animas quas redemit: quàm à Iu-
C dæo qui sanguinem illum fudit? Agnoscite dilectissimi, & expauescite consortia eorũ, qui salutẽ impediunt animarum. Horrendum penitùs sacrilegium, quod & ipsorum uidetur excedere facinus, qui domino maiestatis manus sacrilegas iniecerunt. Videbatur iam cessasse persecutionis tẽpus, sed ut palam factum est, nunquam deest persecutio Christiano, sed neq; Christo. Et nũc quod grauius est, ipsi Christum persequuntur, qui ab eo utique Christiani dicuntur. Amici tui Deus & proximi aduersum te appropinquauerunt, & steterunt. Coniurasse uidetur contra te uniuersitas populi Christiani à minimo usque ad maximũ, à planta pedis usque ad uerticem nõ est sanitas ulla: egressa est iniquitas à seniorib⁹ iudicibus uicarijs tuis, qui uidẽtur regere populum tuum: nõ est iam dicere, ut populus sic sacerdos, quia nec sic populus, ut sacerdos. Heu heu Domine Deus, quia ipsi sunt in pſecutione tua primi, qui uidẽtur in ecclesia tua primatũ diligere, gerere principatũ. Arcẽ Sion occupauerũt, apprehẽderũt munitiones, & uniuersam deinceps libere & potestatiuè tradunt incẽdio ciuitatẽ. Misera eorum conuersatio plebis tuæ miserabilis subuersio est. Atque utinã sola hac parte nocerent. Esset fortè qui dominica prædmonitus, & prædmonitus exhortatione daret operam, ipsorum non exempla imitari, sed obseruare præcepta, iuxta illud: *Mat.14.*
Quæ dicũt facite, & ad opera eorum nolite respicere. Nunc autem dati sunt sacri gradus in occasionem turpis lucri, & quæstum æstimant pietatem. Copiosissimæ siquidem
D pietatis inueniuntur in suscipienda, imò ac cipienda magis animarũ cura, sed hæc apud eos cura minor, & de animarum salute nouissima cogitatio é. An uerò Saluatori animarũ grauior ulla esse poterat persecutio? Inique agunt & cęteri cõtra Christum, multique sunt nostris temporibus Antichristi. Meritò tamen & crudeliorem eam cẽset p secutionem pro acceptis beneficiis, & grauiorem sentit pro potestate, quam propriis sustinet a ministris: licet alii quoque multi contra proximorũ salutem multifariè multisque modis, & uarijs occasionibus agere uideantur. Hæc uidet Christus, & silet: hæc Saluator patitur, & dissimulat. Propterea dissimulemus nos quoq; necesse est & sileamus iterim maximeque de prælatis nostris magistris ecclesiarum. Sic nimirũm sic placet & ipsis, ut euadant nunc humana iudicia, ueniatq; semel iudicium graue his qui præsunt, & potentes patiantur tormẽta potenter. Vereor dilectissimi, ne quis fortè sit & in nobis Domini persecutor, qa manifesta docuit ratio impedire salutem,

esse

esse persequi Saluatorem. Quas ego de salute animæ meæ fratri illi gratias agere possum, qui mihi propinat detractionis fraternæ uenenum? Meritò detractores Deo o-
Rom. 1. dibiles describuntur, tanquàm persecutores. Quid & is, qui exemplo suo ad remissius agendum cæteros prouocat, aut singularitate turbat, aut inquietat curiositate, aut impatientia sua, & murmuratione molestat, aut quocunq; modo contristat spiritũ Dei, q in eis est, scãdalizãs unũ de minimis istis credẽtibus in eũ? Nõnè & hic manifestè pſequitur Christũ? Vt ergo persecutor & nomẽ & crimen longe sit semper a nobis, obsecro uos, dilectissimi benignos semper & mites exhibeamus nos inuicem, supportantes in omni patientia: & ad id quod melius, & perfectius est alterutrũ prouocantes. Quis .n. seruus sufficere sibi putat non persequi dominum, sed nec obsequi domino? Quam habiturus est gratiam si ut nõ resistit, sic nec assistit quidem? Denique si quis adeò pusillanimis est, ut satis sibi reputet nec persecu
Mat.12. Textus. torem esse nec coadiutorem Dei, audiat quid ipse loquatur. Qui non est mecũ, contra me est: & qui nõ colligit mecum, dispergit. Saule, Saule quid me persequeris? Et ille. Quis es domine? Hinc profectò datur intelligi quia uerè circunfusa erat illi claritas, nõ infusa. Audiebat Paulus uocem dñi, sed faciem domini non uidebat, quoniam eruditebatur ad fidem: & ut ipse postea docuit fides ex auditu est. Quis es? inquit. Ignotum enim persequebatur, & ideò consecutus est misericordiam, quia ignorans in incredulitate hoc fecit. Discite ex hoc, fratres, iustum iudicem Deum, non modò quid fiat, sed & quo animo fiat considerate; & cauete deinceps ne quis parua reputet, quamlibet parua si sciẽter delinquere conuincatur. Nemo dicat in corde suo, l euia sunt ista, non curo corrigere, non est ma-
F gnum si in his maneam uenialibus minimisque peccatis. Hæc est enim dilectissimi impœnitentia, hæc blasphemia in spiritum sanctum, blasphemia irremissibilis. Paulus quidem blasphemus fuit, sed non in spiritũ sanctum, quia ignorans fecit in incredulitate. Non in spiritum sanctum blasphemãs, ideo
Textus. consecutus est misericordiam. Quis es domine? Et dominus ad eum, Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris. Ego sum Saluator, quem tu persequendo petis. Ego sum de quo tu in lege tua legis prædictum, quod nescis impletum, quia Nazarenus uocabitur. Et ille: Domine quid me uis facere? Hæc planè, fratres, perfecta con *Mat.2.*
uersionis est forma. Paratum, inquit, cor *Textus.*
meum Deus, paratum cor meum. Para- *Psal.56.*
tus sum & non sum turbatus, ut custodiam *Ps.118.*
mandata tua. Domine quid me uis facere? O uerbum breue, sed plenum, sed niuum, sed efficax, sed dignum omni acceptione. Quàm pauci inueniuntur in hac perfectæ obedientiæ forma, qui suam ita abiecerint uoluntatem, ut ne ipsum quidẽ cor proprium habeant, ut non quid ipsi, sed quid dominus uelit omni hora requirant, dicentes sine intermissione. Domine quid me uis facere? Et illud Samuelis, Loquere domine, quia audit seruus tuus. Heu plures habemus euangelici illius cœci, quã *1.Reg.3.*
noui Apostoli imitatores. Quid uis, ait, *Mat.10.*
Dominus ad cœcum illum, ut faciam tibi? Quanta est miseratio tua domine, quanta dignatio tua? Siccine dominus serui quærit ut faciat noluntatem? Verè cœcus ille, quia non considerauit, non expauit, non exclamauit. Absit hoc domine, tu magis dic quid me facere uelis. Sic enim decet; sic G
omninò dignum est, non meam a te, sed a me tuam quæri, & fieri uoluntatem. Videtis, fratres, quia uerè necessaria erat hoc in loco conuersio? Sic profectò, sic multorum usque hodie pusillanimitas, & peruersitas exigit, ut ab eis quæri oporteat, quid uis ut faciam tibi? non ipsi quærant, domine quid me uis facere? Considerare necesse habent ministri, & uicarij Christi, quid sibi præcipi uelint, non ipsi considerant quæ uoluntas sit præceptoris. Non est obedientia eorum plena, non in omnibus parati sunt obsequi, non per omnia sequi proposuerunt eum, qui non suam, sed patris uenit facere uoluntatem. Discernunt, & dijudicant eligentes, in quibus obediant imperanti, immo in quibus præceptorem suũ ipsorum obedire necesse sit uoluntati.
Huiusmodi itaque, & si tolerari se uideant, & condescendi, ac morem geri infirmitati suæ proficiant, obsecro, pudeatque semper paruulos inueniri; ne quando forte audiant, quid debui uobis facere & non feci? & abstentibus patientia, & benignitate prælati, fiat tandem multitudo exhibitæ miserationis, cumulus iustæ damnationis.
Domine quid me uis facere? Et domi- *Textus.*
nus ad illum. Surge & ingredere ciuita-

tem

tẽ,ibi dicetur tibi quid te oporteat facere.
O sapiẽtia suauiter uere uniuersa disponẽs.
Eum,cui tu loqueris,erudiendum de volun
tate tua mittis ad hominem,ut socialis utq
commendetur utilitas,& edoctus per homi
H nem discat,& ipse secundum datam sibi gra
tiam hominibus subuenire.Ingredere ciui-
tatem.Videtis,fratres,non sine diuino consi
lio factũ esse,ut hanc ciuitatẽ dñi uirtutũ in
grederemini,diuinã discere uoluntatẽ? Pla
nè,qui te salubriter terruit & conuertit cor
tuum ad desiderandam uoluntatẽ suã, ipse
tibi dixit,surge,& ingredere ciuitatem.Sed
audi quam manifeste in his quę sequuntur,
uoluntaria simplicitas & Christiana cõmẽ-
datur mãsuetudo.Apertis oculis nihil uide
bat:ad manus autem trahebatur ab his, qui
comitabantur eum.Felix ęcitas, qua malè
quondam illuminati in prænaricatione,tã-
dem in conuersione oculi salubriter excęcã
tur.Sanè quod triduo Paulus sine cibo ma
net persistens in oratione:ad eos maxime p
tinet,qui nouiter seculo abrenũciantes nec
dum in cœlesti consolatione respirant.Susti
neant ergo & ipsi dominum in omni patiẽ-
tia orent sine intermissione,querẽtes, petẽ
tes,pulsantes:quia exaudiet eos pater cœle
stis in tempore opportuno. Nõ obliuiscẽ
eorum in finẽ,ueniet & nõ tardabit.Si tri-
duo sustinueris eum non habens quod mã
duces,confide quia miserator & misericors
dominus ieiunum te non dimittet. Exinde
iubetur Ananias manus iponere Saluo, sed
tanquam benè eruditus nõ cõtinuò acquie
scit.Vide enim si non etiam Paulus ipse do
ctrinam hanc,deinde tradit discipulo: Ne-
1.Tim.5 mini,inquiens,cito manus imponas. Vidit
ut dominus, uirum imponentem sibi ma-
nus,ut uisum recipiat.Fratres. Paulus hoc
I cũ uidisset,nõ cõtinuò illuminatus est. Nũ
quid non expectauit Ananiæ manum, quia
uenturum eum fortè in somnis præuidit?
Hæc dico chariſſimi, quia uereor ne qs for
tè sit inter uos, q solo sese somnio psumat
illuminatũ esse:nec iam æquanimiter patia
tur ad manum trahi, sed ductorẽ sese profi
teatur aliorum.Cui enim necdum adminis
trationis cura iniuncta est, cui necdũ credi
ta dispensatio,cui necdum præceptũ, vt vi
deat & prouideat his,q a apertos oculos ha
bentes nihil uident:quid hoc præsumere tẽ
tat,nisi quia meditatur inania & quasi som
nia uana sectã? Caueamus ab hoc uitio fra
tres: semper quod in nobis est,abiecti eliga
mus esse & ad manus trahi, mansuetudinẽ
& humilitatem discẽtes a Christo domino:
cui est honor,& gloria i sęcula sęculorũ.Amñ

Sermo secundus. Vnde supra.

COnuersus est hodie Paulus, imo
Saulus conuersus, uersus est in
Paulum. Siquidem factus est tan-
quam euangelicus ille paruulus,
de quo Dominus ait: Nisi conuersi fueritis Mat.18.
& efficiamini sicut paruulus iste,nõ intrabi
tis in regnum cœlorum.Fortè enim seipsum
dicebat. Nimirum ipse magnus dominus &
laudabilis nimis, ipse paruulus q datus est
nobis.Nec tamen magnus interim, sed par
uulus exhibetur, ut seipsum faciat gratum
& efficax necessariæ paruitatis exemplum.
Ad paruulũ ergo fit conuersio tua,ut discas
paruulus esse,tu quoq; cum conuerteris par
uulus fias.Enimuero audi quam euidenter K
ipsum tibi(in quo constituit formam cõuer
sionis)paruulum manifestat, signanter ea
quæ sunt paruuli in scipso imitanda propo
nens.Discite a me,inquit,quia mitis sum &
humilis corde.Gemina paruitas, humilitas
& mansuetudo.Et illa interior,ista exterior Mat.11.
paruitas:utraq; tamen non parua uirtus est
nempe quam paruulus ille tam magnus uni
cum magisterium profitetur.Hodie ergo cõ
uersus est Paulus,hodie desiit esse Saulus.
Hodie factꝰ est humilis,& mitis corde.Pro
bat oris cõfessio cordis humiliationẽ,dũ cla
mat:Domine qd me uis facere? Magis aũt
probat ipsa collatæ gratiæ magnitudo, quæ Act.9.
nimirum tam multa,nisi multum humili,da
ta non fuit.Cęterum mãsuetudo (quoniã
exterior quædã,ut diximus, paruitas & ob
hoc manifestior est)tripliciter nobis in con
uersione hac commendatur. Triplici quidẽ
uelut ariete mãsuetudo nostra pulsatur,uer
orum iniurijs,damnis rerum,corporis lęsio
ne.In his tribus,omnis exhibitio patientiæ,
omnis exercitatio mãsuetudinis. Probata est
illa uirtus,quam nihil horum uidetur cõcu
tere potuisse.Cõsiderare libet, quemadmo
dũ Paulus super his omnibus in ipsa, statim
sua conuersione tẽtatus,uere iam Paulus in
uentus,sit in hac parte uere mitis & patiẽs.
Saule Saule quid me persequeris?Durũ est
tibi contra stimulum calcitrare. Durũ equi-
dem uerbum,uerbum increpatorium plenũ L
comminatione. Sane quod ad corpus perti
nuit,concussus est & prostratus in terra. An

uero

L uerò & damno quoq; probatus est? Et ual-
de, Siquidẽ ipsum ei lumen ademptum est
Ibidem. oculorum,& apertis,vt scriptum est, oculis
nihil uidebat. Experta est in his tribus, &
exercitata patientia Iob,quem in hac uirtu
te opinatissimum Deus exẽplar dedit. Sed
vestræ in hoc industriæ relinquimus uesti-
gandum.Sufficit nos monere formam ueræ
conuersionis magna ex parte in hac man-
suetudine constitutum; vt pudeat eos, qui
conuersi esse debuerant, vel in corporũ læ-
sione,uel in damno rerum,uel quod magis
indignum est, in uerborum iniurijs inueni
ri peruersos penitus,& auersos.

In Purificatione beatæ Mariæ. De triplici Misericordia. Sermo I.

HOdie tẽpli dñm, in tem-
plũ dñi uirgo mater indu
cit.Ioseph quoq; sistit do
mino,non suũ,sed eius fi-
liũ dilectũ,in quo ei bene
cõplacuit.Agnoscit iustus
quẽ expectabat.Anna quoq; vidua confite-
tur. Ab his quatuor primò hodierna pro-
cessio celebrata est; q postmodũ exultatio-
ne vniuersæ terræ in omni loco,& ab omni
gente celebrarẽt. Nec sanè mirũ si tũc par-
ua fuit,qñ quidẽ paruus erat, qui suscipie-
bat.Nullum ibi locum peccator habuit, oẽs
iusti,oẽs sancti,oẽs fuere perfecti.Sed nun-
quid hos tñ saluabis dñe? Crescat corpus,
M crescat & miseratio. Hoies & iumenta salua
bis domine, cum multiplicaueris misericor
diam tuam Deus. In secunda iam processio
ne præeunt turbæ, turbæ sequuntur, nec
virgo portat sed asellus.Neminẽ itaq; dedi
gnatur:nec ipsos qui computruerunt, tanq̃
iumenta in stercore suo. Nõ dedignatur,in
quã, sed si apostolica vestimenta nõ desint,
si doctrina eorum,si morum iustitia, si obe-
dientia, si charitas cooperiat multitudinem
peccatorũ,ex hoc iam processionis suæ glo-
ria nõ censebit indignos. Magis uerò & ip-
sam q tam paucis collata vĩ, nobis quoque
ab ipso inuenire est reseruatã. Quidni reser
uaret posteris, quã & prærogauit antiquis?
Dauid rex & Propheta exultauit vt videret
diem istum,& vidit,& gauisus est. Alioquin
si non uiderat,unde psallebat? Suscepimus,
inquit, Deus misericordiam tuam in medio
Psal.47. tẽpli tui. Suscepit hanc misericordiam dñi
Dauid,su scepit Simeõ. Suscepimus & nos,
& quicunque sunt prædordinati ad uitam. Si
quidem Christus heri, & hodie, & in æter-
nũ.In medio.n.templi misericordia est, nõ
in angulo aut diuersorio,q a nõ est acceptio
personarum apud Deũ. In communi posita
est, offertur oĩbus, & nemo illius expers,
nisi qui renuit. Deriuantur aquę tuæ foras
domine Deus, nihilominus tamẽ fons tuus
tibi proprius est,& non bibit alienus ex eo.
Qui tuus est,non uidebit mortem donec ui
derit Christũ Domini, ut securus dimitta-
tur in pace. Quidni dimittatur in pace, qui
Christum Domini habet in pectore? Ipse
enim est pax nostra, qui per fidẽ habitat in A
cordibus nostris. Tu quomodo hinc exibit
anima misera,quæ ducẽ itineris Iesum igno
ras?Ignorantiam enim Dei quidam habẽt.
Vnde hoc? Nempe quia lux venit in mun-
dũ, & dilexerunt homines magis tenebras,
q̃ lucem.Et lux,inquit,in tenebris lucet, &
tenebræ eam non comprehenderunt. Ac si
dicat:Et in plateis deriuantur aquæ, & alie
nus non bibit ex eis; & misericordia in me-
dio tẽpli est; nec tamen accedunt, quos ma
net æterna dãnatio. Medius uestrum stat, ò
miseri,quẽ uos nescitis, ut morientes ante-
quàm uideritis Christũ Domini non in pa-
ce dimittamini: sed potius rapiamini a ru-
gientibus præparatis ad escam. Suscepi- *Psal.45.*
mus Deus misericordiam tuã in medio tẽ- *Ps.35.*
pli tui. Longè est hæc gratiarũ actio a uoce
illa gementis: Domine in cęlo misericordia
tua,& veritas tua vsque ad nubes.Quid.n.?
Videtur ne tibi in medio fuisse misericor-
dia,cũ apud solos cœligenas spiritus habere
tur?At ubi sanè minoratus est Christus pau
lominus ab angelis,factusq; est Dei & ho-
nũ mediator,ac uelut lapis angularis pacifi-
cauit p sanguinem suũ, quæ in cœlis sunt,&
quæ super terrã: ex hoc planè iam susce pi-
mus Deus misericordiam tuam in medio tẽ
pli tui. Eramus enim & nos natura filij iræ,
sed consecuti sumus misericordiam. Cu-
ius ire filij, & quam misericordiam conse-
cuti? Nempè filij ignorantiæ, ignauiæ, cap-
tiuitatis, & consecuti sumus sapientiam,
uirtutem, redemptionem. Ignorantia mu-
lieris seductæ execauerat nos; mollicies vi-
ri abstracti & illecti a propria concupiscen-
tia, enerauerat nos, malitia diaboli expo-
sitos iustè a Deo captiuauerat nos. Sic ergo
nascimur uniuersi, primùm quidẽ uiæ ciui-
tatis habitaculi prorsus ignari; deinde im-
becilles & ignaui; vt etsi nota nobis esset

Universidad de Deusto
Biblioteca

uita uitæ, propria tamen præpediremur & detineremur inertia: postremò captiui sub pessimo crudelissimoque tyranno, ut licet prudentes essemus atque robusti, ipsa tamen miseræ seruitutis opprimeremur conditione. Nunquid non misericordia & miseratione multa opus habet tãta miseria? Aut certè si iam salui sumus ab hac triplici ira per Christum, qui factus est nobis sapientiã a Deo patre, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio: quanta nobis uigilantia opus est, dilectissimi, ne fortè (quod absit) inuenian tur nostra nouissima peiora prioribus, si denuo contingat iram incendere, utpotè qui non naturã iam, sed propria uoluntate filij iræ sumus? Amplectamur itaque misericordiam, quam in medio templi suscepimus, & cum beata Anna non dimoueamur a templo. Templum enim Dei sanctum est, quod estis uos, ait Apostolus. Propè est hæc misericordia, propè est uerbum in ore uestro,
1. Co. 3. & in corde uestro. Denique in cordibus uestris per fidem habitat Christus. Hoc templũ eius, & hęc sedes eius, nisi fortè excidit nobis, quoniam anima iusti sedes sapientiæ est. Quod ergo frequenter, imò & semper admonere cupio fratres meos, obsecro &
C nunc ambulemus non secundum carnem in carne, ne displiceamus Deo, non simus amici huius seculi, ne Dei constituamur inimici. Resistamus ergo diabolo & fugiet a nobis, ut liberè iam ambulemus in spiritu, & in corde sit cõuersatio nostra. Siquidẽ corpus quod corrumpitur aggrauat, & enernat, &
Sap. 9. effœminat animam, & terrena inhabitatio sensum multa cogitantem deprimit, ut ad cœlestia non assurgat. Vnde & sapientia huius mundi stultitia est apud Deum, & a máligno qui superatur, ei & seruus addicitur. Porrò in corde suscipitur misericordia, in
1. Co. 3. corde habitat Christus: in corde loquitur pacem in plebem suã, & super sanctos suos, & in eos, qui conuertuntur ad cor.

De Ordine, & modo Processionis. Sermo II. Vnde supra.

GRatias Redemptori nostro, qui tam copiosè præuenit nos in benedictionibus dulcedinis, sacramentis in sanctiæ suæ gaudia nostra multiplicans. Celebratis siquidem pauloante Natiuitate, Circuncisione, & Apparitione eius, sestus hodie nobis oblationis diesilluxit. Hodie namque sistitur creatori terræ fructus sublimis, hodie placabilis, & Deo placens hostia uirginis manibus offertur in templo, portatur a parentibus, a senibus expectatur. Offerunt Ioseph Maria sacrificium laudis, sacrificium matutinum: Simeon & Anna suscipiunt. Ab his quattuor celebrata
D processio est, quę per quattuor orbis climata solennibus hodie gaudijs ad memoriam reuocatur. Quia ergo festiuam hodie & nos ipsi præter cæterarum cõsuetudinem solẽnitatum acturi sumus processionem, nõ inutile arbitror modum ipsius & ordinem diligentius intueri. Processuri sumus bini & bini candelas habentes in manibus, ipsas quoq; succensas nec quolibet igne, sed qui prius in ecclesia sacerdotali benedictione fuerit cõsecratus. Ad hæc futuri sunt in processione nostra nouissimi primi, & primi nouissimi: & cantabimus in uijs Domini, quoniam magna est gloria Domini.

Meritò sanè bini & bini procedimus: sic enim ob commendationem fraternæ charitatis, & socialis uitæ, missos a Salnatore discipulos Euangelia sacra testantur. Turbat processionem si quis solitarius incedere curat, nec sibi soli nocet, sed etiam cæteris est molestus. Hi sunt, qui segregant semet ipsos animales spiritum non habentes, nec solliciti seruare unitatem spiritus in uinculo pacis. Iam uero sicut non est bonum esse hominem solum, sic in conspectu Domini uacuum apparere est prohibitum. Cum enim arguantur ociositatis ipsi quoque, quos nemo conduxit: qui iam conducti sunt, si ociosi inuenti fuerint quid merẽtur? Fides quip Iaco. 2. pe sine operibus mortua est. Ipsa deni ue opera nostra in feruore agenda sunt, & in desiderio cordis: vt sint lucernæ ardentes in Luc. 12. manibus nostris. Alioquin timendum est E ne fortè tepidos nos euomere incipiat, qui euangelio loquitur dicens: Ignem ueni mittere in terram, & quid uolo, nisi ut ardeat? Hic plane sacer & benedictus est ignis, quẽ pater sanctificauit & misit in mundum, & cui benedicitur in ecclesijs, sicut scriptum est: In ecclesijs benedicite Deo Domino. Habet enim etiam aduersarius noster, utpotè peruersus diuinorum operum æmulator, habet, inquam, ignem suum & ipse, & ignem concupiscentiæ carnalis, ignem inuidiæ, & ambitionis, quem Saluator in nobis nõ accendere, sed extinguere uenit. Deniq; si quis alienũ hunc ignem in diuino offerre

præ-

præsumpserit sacrificio, etiam si patrem habeat Aaron, morietur in iniquitate sua. Porrò super hæc, quę de sociali uita, & fraterna dilectione, de bonis operib⁹, & feruore sancto dicta sunt, humilitatis virtus maxima, maximeq; necessaria est, vt honore præueniamus inuicem: nec modò priores, sed & ipsos iuniores sibi quisque præponat, quæ ni mirùm humilitatis perfectio est, & iustitiæ
2. Cor. 9. plenitudo. Et quoniam hilarem datorem diligit Deus, & fructus charitatis est gaudium in spiritu sancto, cantemus, ut dictum est in vijs Domini: quoniam magna est gloria Domini. Cãtemus Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit. In quibus omnibus si quis forsitan proficere dissimulat, & profici sci de uirtute in virtutem; nouerit quisquis huiusmodi est in statione, non in processio
F ne se esse: imo verò & in regressione: quoniam in via vitæ non progredi, regredi est; cum nihil adhuc in eodem statu permaneat. Porrò profectus noster in eo consistit (vt sępius me dixisse memini) vt nunquam arbitremur nos appræhendisse: sed semper extẽ damur ad anteriora, incessanter conemur in melius, vt imperfectum nostrum diuinæ misericordiæ obtutibus iugiter exponamus.

Item in Purificatione. De puero, Maria, & Ioseph. Sermo. III.

PVrificationẽ beatæ Mariæ virginis hodie celebramus, quæ secundum legem Luc. 11. Moysi facta est transactis à Natiuitate Domini quadraginta diebus. In lege enim scriptum erat, vt mulier quæ suscepto semine peperisset filium, immunda esset septem diebus, & octauo die circuncideretur puer; dehinc ablutioni & purificationi intẽta, abstineret ab ingressu tẽpli trigintatrib⁹ diebus: quibus expletis, offerret filiũ Domino cũ muneribus. Sed quis non aduertat in ipso sententiæ huius initio, liberam matrem Domini ab hoc præcepto? Putas enim quia dicturus Moyses, mulierem quæ peperisset filium, immundam esse, non timuerit super matre Domini blasphemiæ crimen incurrere, & idcirco præmiserit susceptо semine? Alioquin nisi parituram præuidisset sine semine virginem, quæ necessitas erat de susceptо semine fieri mentionem? Patet itaque quod lex ista matrem domini nõ includit, quæ non susceptо semine filium peperit, sicut prædictum erat per Hieremiam. Quia nouum faceret Dominus super terrã. *Hie.* 31.
G Quæris quod nouum? Mulier, inquit, circũdabit virum. Non ab alrero viro virum suscipiet, non humana lege concipiet hominem: sed intra viscera intacta & integra vi tũ claudet: ita sanè ut intrante, & exeunte Domino iuxta alium prophetã: Porta Oriẽ talis clausa iugiter perseueret. Putas ergo *Hie.* 44. non poterat moueri animus eius & dicere, quid mihi opus purificatione? Cur absque ab ingressu templi, cuius uterus nesciés virum templum factus est spiritus sancti. Cur non ingrediar templum, quæ peperi Dominum templi? Nihil in hoc conceptu, nihil in partu impurum fuit, nihil illicitum, nihil purgandum: nimirum cũ proles ista fons puritatis sit, & purgationem venerit facere delictorũ. Quid in me legalis purificet obseruatio, quę puriſima facta sum ipso partu immaculato? Verè o beata virgo, uere non habes causam, nec tibi opus est purificatione. Sed nunquid filio tuo opus erat circuncisione? Esto inter mulieres tanquàm una earum, nam & filius tu⁹ sic est in numero puerorum. Circuncidi voluit, & non multo magis velit offerri? Offer filium tuum uirgo sacrata, & benedictum fructum uẽtris tui Domino repræsenta. Offer ad nostram omnium reconciliationem hostiam sanctã, Deo placentem. Omnino acceptabit Deus pater oblationem nouam, & preciosissimam hostiam de qua ipse ait: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene cõplacui. Sed *Mat.* 3.
H oblatio ista, fratres, satis delicata videtur, ubi tantum sistitur Domino, redimetur auibus, & illico reportatur. Veniet quando nõ in tẽplo offeretur, nec inter brachia Simeonis, sed extra ciuitatẽ inter brachia crucis. Veniet quando non redimetur alieno, sed alios redimet sanguine proprio; qua redemptionẽ eum misit Deus pater populo suo. Illud erit sacrificium vespertinũ, illud est matutinum. Istud quidem iucundius, sed illud plenius. Istud enim tempore natiuitatis, illud iam in plenitudine ætatis, de utroque tamẽ potes accipere quod Propheta prædixit: Oblatus est quia ipse uoluit. Nam & mo *Esa.* 53. do oblatus est, nõ quia opus habuit, nõ quia sub legis edicto fuit; sed qa voluit. Et in cruce nihilominus oblatus est, nõ quia meruit, nõ quia Iudæus prævaluit; sed quia ipse uoluit. Voluntarie sacrificabo tibi Domine.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quia uoluntariè oblatus es pro mea salute, non pro tua necessitate.

Sed quid, fratres, nos offerimus, aut quid retribuimus illi pro omnibus, quæ retribuit nobis? Ille pro nobis obtulit hostiã preciosiorẽ, quàm habuit, nimirũ qua preciosior esse non potuit. Et nos ergo faciamus, quod possumus; optimum quod habemus offerentes illi, quod sumus, utique nosmetipsi. Ille seipsum obtulit, tu quis es qui teipsum offerre cunctaris? Quis mihi tribuat, ut oblationẽ meã dignetur maiestas tanta suscipere? Duo minuta habeo Domine, corpus & animam; dico utinam hæc tibi perfectè possim in sacrificium laudis offerre. Bonum.n. mihi longèq; gloriosius, atq; utilius est, ut tibi magis offerar, quàm deserar mihi ipsi. Nam ad me ipsum anima mea cõturbatur, in te uerò exultabit spiritus meas, si tibi veraciter offeratur. Fratres morituro Dominо Iudæus mortuas hostias offerebat, sed iam nunc Viuo ego, dicit Dominus: nolo mortem peccatoris: sed magis ut conuertatur & uiuat. Non uult Dominus mortem meam, & non libenter offeram illi uitam meam? Hæc est enim hostia placabilis, Deo placens hostia, hostia uiua. Sed in oblatione illa Domini tres fuisse leguntur, & in oblatione nostra tria nihilominus a Domino requiruntur. Fuit in oblatione illa, Ioseph spõsus matris Domini, cuius filius putabatur: fuit & ipsa uirgo mater: & puer Iesus, qui oferebatur. Sit ergo & in oblatione nostra cõstantia uirilis, sit constantia carnis, sit conscientia humilis. Sit, inquam, in proposito perseuerandi animus uirilis, sit in continentia castitas virginalis, sit in conscientia simplicitas & humilitas puerilis. Amen.

I

Nie. 18. & 33.

In Septuagesimæ. Sermo primus.

MAgna mihi consolatio est, fratres, mei, in uerbo illo Domini: Qui est ex Deo, uerba Dei audit. Propterea enim uos libenter auditis, quia ex Deo estis. Nec ignoro, quòd alio in loco dicit scriptura: Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: sed multo aliter sunt ex eo qui secundum beati Ioannis Euangelium: Non ex uoluntate carnis nati sunt, sed ex Deo. Vnde & inuenies ab eodem Ioanne in Epistola sua scriptum: Omnis qui natus est ex Deo, non peccat: sed generatio cœlestis conseruat illum. Non peccat, inquit, id est, non permanet in peccato, quia cõseruat illum, utiq; ut perire non possit ea, quæ falli non potest, generatio cœlestis. Siue non peccat, id est, tantundem est, ac si non peccet, pro eo scilicet, quòd non imputatur ei peccatum: generatio enim cœlestis etiam in hac parte conseruat illum. Sed generationem istam quis enarrabit? Quis potest dicere: Ego de electis sum, ego de prædestinatis ad uitam, ego de numero filiorum? Quis hæc, inquam, dicere potest? reclamat nimirũ scriptura: Nescit homo si sit dignus amore, an odio. Certitudinem utique non habemus sed spei fiducia consolatur nos, ne dubitationis huius anxietate penitus cruciemur. Propter hoc data sunt signa quędã, & indicia manifesta salutis: vt indubitabile sit eum esse de numero electorum, in quo ea signa permanserint. Propter hoc, inquã, quos præsciuit Deus, & prædestinauit cõformes fieri imaginis filij sui, ut quibus certitudinem negat causa solicitudinis, uel fiduciam præstet gratia consolationis. Hoc enim est unde semper soliciti, & in timore & tremore humiliemur necesse est sub potenti manu Dei: quoniam quales sumus, nosse possumus uel ex parte: quales autem futuri sumus, id nosse penitus nobis impossibile est. Itaque qui stat, uideat ne cadat, & in ea forma, quæ salutis indicium est, & argumentum prædestinationis, perseueret, atque proficiat. Porrò inter ea, quæ fiduciã præstant & materiam spei, unum illud maximum est, de quo nunc cœpimus loqui. qui de Deo est, uerba Dei audit. Nonnullos.n. sic interdum audientes inuenies, ac si nihil omnino ad eos pertineant, quæ dicuntur, non intrare cor suum, non discutere mores suos, non cogitare, ne fortè quod audiunt, dictum sit propter eos. Magis autem si fortè sermo Dei uiuus & efficax (qui suo, & non eius qui loquitur, arbitrio fertur, quocunq; uoluerit) si, inquam, manifeste aduersus uitia illa processerit, quibus sese illi sentiunt obligatos, dissimulant, & auertunt oculos cordis, aut qualibet adinuentione palliant uitia, & seducunt miseri semetipsos. In his ergo salutis signa non uideo: magis autem uereor, ne fortè propterea non audiant uerbum Dei; quia non sunt ipsi ex Deo. In uobis, fratres, (gratia Deo) uerè inuenio aures audiendi: nimirùm cum in emendatione uestra sine mora apparet fructus uerbi: sed etiã inter loquẽdum, fateor,

K

Ioan. 18. *Ro.* 11.

Ioan. 1. *1. Io.* 5.

L

Ecclꝰ.

Rom. 8.

nonnunquàm sentire mihi videor feruorẽ studij uestri. Etenim quãto abundantius sugitis, tanto amplius replet ubera mea dignatio spiritus sancti, & tanto copiosius datur, quod propinem uobis, quanto citius quod propinatur hausistis. Propterea sæpius loquor uobis, & præter consuetudinẽ ordinis nostri: scio enim quis dixerit: Si quid supererogaueris cũ rediero, reddam tibi. Initium Septuagesimæ, fratres, hodie celebratur, cuius nomen in uniuersa ecclesia celebre satis habetur. Iã uerò dico uobis, charissimi, quia plurimum in hoc noie compatior mihi ipsi. Commouetur enim intra me spiritus meus spirans nimirum ad patriam illã, in qua nec numerus est, nec mẽsura, nec pondus. Quãdiu enim in pondere, & mẽsura, & numero uniuersa corporis & animæ bona recipio? Quãti mercenarij in domo patris mei abũdãt panibus, ego autem hic fame pereo? Nã de corporali cibo ad Adã dictum est, & per uenit usq; ad me: In sudore uultus tui uesceris pane tuo. Sed & cũ laborauero panis datur mihi in põdere, potus in mensura, pulmenta in numero. Et de corporali quidẽ sic. Quid uerò de spirituali? Vtique antequam comedam suspiro, atq; utinam cum suspirauero, & fleuero uel fragmẽtum exiguũ merear de cœlesti cõuiuio, & tanquàm catellus edam de micis, quæ cadunt de mensa dominorum meorũ. O Hierusalem ciuitas regis magni, qui te ex adipe frumẽti satiat, & quã fluminis impetus lætificat, in te nec põdus vtiq;, nec mensura, sed satietas est, & affluẽtia summa. Sed nec habes numerũ: quippè cuius participatio eius in idipsum. Ego verò qui totus sum in uicissitudine, & numero, qñ ueniam ad unam illam, quam requiro? Quando satiabor apparente gloria tua domine? Qñ inebriabor ab ubertate domus tuæ, & torrente uoluptatis tuæ quando potabis me? Nunc enim tam exigua sunt stillicidia stillantia super terram, ut nec glutire quidem possim saliuam meam. Sic omninò sic uerum est, fratres, quoniam modo omnia dantur in pondere, & mensura, & numero: sed ueniet dies quando omnia sunt cessatura. Nã de numero quidem legimus: Quoniam sapiẽtiæ illius non est numerus. Et alio in loco apud eundem prophetam: Delectationes in dextera tua vsq; ad finẽ. Audi etiam apud Apostolum pondus sine põdere: Supra modum, inquit, in sublimitatẽ æternum pondus gloriæ. Audi pondus æternum: sed attende quia præmiserit supra modum. Sic & Christum audio mensuram sine mensura promittentem: Mensuram, inquit, confertam, & coagitatam, & superefluentem. Sed quando uenient ista? Profectò in fine præsentis Septuagesimæ, quod est tempus captiuitatis nostræ. Sic.n. legimus quod captiuitati a Babylonijs filij Israel terminum acceperunt annorum septuaginta, quibus trãsactis redierunt in sua, cum instauratum est templum, & ciuitas rædificata. At uerò captiuitas nostra, fratres, quãdo finietur, quæ tot annis ab initio utique mundi protenditur? Quando liberabimur a seruitute ista? Quando restaurabitur Hierusalem ciuitas sancta? Vtique completa hac Septuagesima, quæ ex denario & septenario constat, pp decem mandata, quæ accepimus, & septem impedimenta quibus a mandatorum obedientia retardamur. Primum enim impedimẽtum nostrum & occupatio grauis, est ipsa necessitas huius miseri corporis. Quod dum modò somnum, modò cibum, modo uestem, cæteraq; similia quærit, haud dubium quin frequenter impediat nos ab exercitio spirituali. Secundo loco impediunt nos uitia cordis, ut est leuitas, suspitio impatiẽtiæ, aut inuidiæ motus, laudis appetitus, & similia; q̃ quotidie experimur in nobis. Tertiũ & quartum impedimentũ accipe prosperitatem huius seculi & aduersitatẽ. Sicut.n. corpus quod corrũpitur aggrauat animã, sic deprimit ẽt terrena inhabitatio sensum multa cogitantẽ. Vtrinq; ergo caue a laqueo tẽtationis, & quære arma iustitiæ a dextris & a sinistris. Quintum impedimentum grauissimum & periculosissimum ignorantia nostra est. In multis enim omnimò incertum habemus, quid agere debeamus: ita ut quid oremus sicut oportet nesciamus. Sextũ impedimentũ est aduersarius noster, qui tãquàm leo rugiens circuit quærens quem deuoret. Atq; utinã in istis sex tribulationibus liberaremur, ut uel in septima nõ tangeret nos malum, nec apprehẽderet nos periculũ in falsis fratribus. Vtinã soli impugnarent nos maligni spiritus cum suggestionibus suis, & mihil nocerent hoies perniciosis exẽplis, persuasionibus importunis, sermonibus adulationis uel detractionis, atque alijs mille modis. Videtis certè q̃ necessarium sit, ut aduersus hæc septẽ pericula, quibus impedimur, septiformis spiritus sancti auxilio subleuemur. Pro his enim

M

A

Gen. 3.

Psal. 46. *Psal.* 15.

B

septē, quibus ab obseruantia Decalogi retardamur, in luctu pœnitētiæ Septuagesima præsens agitur. Vnde & reticetur interim Alleluia solēne, & humanæ transgressionis
C historia miserabilis ab exordio recensetur.

De eo quod scriptum est. Immisit Dominus soporem in Adam. Sermo II. Vnde supra.

Gen. 2. IMmisit dominus soporem in Adam. Immisit & in se ipsum factus nimirum secundus Adam: sed est distantia fortè non parua. Ille enim soporatus videtur præ excessu contemplationis, Christus miserationis affectu: ut in illum soporem immiserit ueritas; in hunc charitas, cum utraque sit Dominus. Ait enim Ioannes Euan-
Ioan. 4. gelista: Deus Charitas est. Et ipse Domi-
Ioan. 14. nus: Ego sum uia, ueritas, & uita. Sanè soporem Christi solius charitatis fuisse nemo dubitat, uel nomine tenus Christianus. Siquidem accubuit ut Leo, non uictus plane sed uictor, potestate propria ponens animam, somnum mortis excipiens propria uoluntate. Cæterum qualis & ille sopor dicendus sit fuisse uel credendus, quem Dominus immisit in Adam, in quo sine sensu omninò doloris in mulierem ædificandam costa sublata est de latere dormientis? Mihi quidem non nisi incommutabilis ueritatis intuitu, & abysso diuinæ sapientiæ corporis excedens sensibus obdormisse uidetur, quod ex eius uerbis uel maximè conijci potest. Rediens nimirum indicat quod abijsset, cum tanq̃ ebrius de cella uinaria ueniēs & eructans illud magnum sacramentum, quod tanto post in Christo & in ecclesia
D apostolus commendauit. Hoc nunc, inquit,
Gen. 2. os ex ossibus meis; propter hoc inquit? Re-
Ephe. 5. linquet homo patrē, & matrem, & adhærebit uxori suę; & erunt duo in carne una. An tibi penitus obdormisse uidet, qui in hanc uocem excitatus erupit, & nō magis dicere potuisse: Ego dormio & cor meum uigilat?
Can. 5. Verum id quidem sine præiudicio dixerim, si cui fortè aliter uisum fuerit, maximè si quid aliud in sanctorum paginis inuenitur. Neque enim communem arbitror fuisse soporem, aut nostris similē somnis, quos nec contemplationis excessus, nec miserationis affectus, sed infirmitatis defectus immittit, quos nec ueritas nec charitas, sed necessitas parit. Graue siquidē iugum super filios Adam. Non autem in principio super Adā. sed nunc iam super filios eius. Quid nō grauе miseris, quibus & uiuere labor est? Quibus & (quod pauci uidentur aduertere, sentire penitus nemo) ipse quoq; sensualitatis usus inuenitur oneri, adeò ut nequeat sustineri nisi alterna requie foueamur? Quid non labor, & dolor, & afflictio spiritus ex omnibus, quę sub sole sunt, quando & illud ei grauissimum est, quo potissimum delectatur, uegetatio, scilicet, & sensificatio carnis. Nimirum quàm sit ei dulce consortiū, triste diuortium manifestat, dum uix tandem auelli potest, dū corruptio ipsa corporis penitus intolerabilis est uegetanti. Sanè non
Sap. 9. simpliciter corpus, sed corpus quod corrūpitur aggrauat animam, ut immunem ab hoc grauamine primi parentis animam noueris extitisse, donec adhuc corpus gereret
E incorruptum. Nimirum in libertate posuit eū Deus, ut inter summa & infima uersans, & in illa excederet sine difficultate, & ad hæc sine illecebra aut necessitate descenderet. Illa penetrās naturali uiuacitate & puritate mētis, hæc authoritate dijudicans præsidentis. Denique adducta sunt animalia ad Adam, ut uideret quid uocaret ea: nō ipse aliqua curiositate ductus est ut uideret ea. Non sic in nobis libera ratio, sed undiq; ei luctandum est. Sic enim ab infimis uisco quodam captiua tenetur, & a summis indigna repellitur: ut nec ab his sine dolore possit auelli, nec ad illa sine magno gemitu uel raro queat admitti. Hinc nempe uim faciūt, qui quærunt animam meam ut clamare ne
Rom. 17. Mat. 11. cesse sit. Infœlix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius. Inde priusquam comedam suspiro: Quia regnū cœlorum uim patitur, & uiolenti rapiunt illud. Nihilominus tamen & illic unitas, & hic tenenda diuisio est, sicut & Adam soporatus est in contemplatione, & animalia nominum impositione discrenit. Sic nimirum sis & Abraam in sacrificio, non quidem uolatilia, sed animalia legitur diuisisse. Et Martha erga multa turbatur, cum unū sit necessariū. Necessarium planè unū & maximè necessarium, quoniam hæc pars optima quæ nō auferetur. Cessabit diuisio, cū uenerit plenitudo, & erit totius sanctæ ciuitatis Hierusalē
F participatio in idipsum. Interim spiritus sapiēter non modò unicus, sed multiplex est: interiora quidē i unitatē solidās, sed sub iudicio exteriora distinguēs. Vtrunq; tibi im-

primi-

primitiua ecclesia commendatur, quando multitudinis credentium erat cor vnum & anima vna: ne volatilia scinderentur: diuidebatur autem singulis prout cuiq; opus erat, vt animalia secarentur. Sit igitur etiā in nobis charissimi vnitas animorum, vnita sint corda diligendo vnum, quærendo vnum, adhærendo vni, & idipsum inuicem sentiēdo. Sic nimirum exterior ipsa diuisio, & euadit periculum, & scandalum non incurrit, dum videlicet, & si propria cuique tolerātia, propria quoque nonnunquam in terrenis agendis sententia: sed & diuersa interdum dona gratiarum: nec membra omnia actum eundem videntur habere, unitas tamen interior & vnanimitas ipsam quoque multiplicitatē colligat, & constringat charitatis glutino, & vinculo pacis.

In capite Ieiunij. Quomodo debemus ungere caput nostrum, & faciem nostram lauare. Sermo I.

HOdie, dilectissimi, sacrum. Quadragesimæ tēpus ingredimur, tēpus militiæ Christianæ. Non nobis singularis est hęc obseruatio, vna omniū est, quicūq; i eādē fidei conueniunt vnitatem. Quidni cōmune Christi Ieiuniū omnibus Christianis? Quidni caput suum membra sequātur? Si bona suscepimus ab hoc capite, mala autem quare
G non sustineamus? An respuere tristia uolumus, & communicare iucundis? Si ita est, indignos nos capitis huius participatione probamus. Omne enim qđ patitur ille pro nobis est. Quod si in opere salutis nostrę ei collaborare piget, i quo deinceps coadiutores nos exhibemus illi? Non est magnum si ieiunet cū Christo, qui sessurus est ad mēsam patris cum ipso. Non est magnum si compatitur membrū capiti, cum quo & glorificandum est. Fœlix membrum, quod huic adhæserit per omnia capiti, & sequetur illud quo cūque ierit. Alioquin si fortè abscindi separariq́ue contingat, priuetur statim necesse est, ēt spiritu vitæ. Quæcunque. n. portio capiti non cohæret, vnde ei iam sensus, aut uita? Nec sane deerit, qui expositam occupet, vt nè tunc quidē sit absq; capite. Germinabit rursum radix amaritudinis, venenatum caput iterum pullulabit. Illud, inquam, caput, quod in eo contriuerat ante fortis mulier, mater ecclesia. Dico autem, quando p eam regeneratus est in spem vitæ, quem natura filium iræ, mater carnalis ediderat. Videbit ergo iā si fuerit qui reuelatos habeat oculos cordis, & spiritualiter intuetur horrendum omninò monstrum: corpus quidē hominis, caput autem dæmonis habens. Nō solum autem, sed etiam erunt nouissima hominis illius peiora prioribus, cum vipereum illud caput, quod prius fuerat amputatum non absque septem nequioribus se reuertatur. Quis non solo contremiscat auditu? Tollens membrum Christi, faciam membrum dęmoniorū? Abscissus autē a corpore Chri H
sti, Satanæ, miser, incorporabor? Sit procul à nobis semper execrāda ista commutatio, fratres mei. Mihi omninò adhærere, tibi bonum est, ò Caput glorioſum, & benedictum in secula, in quod & angeli prospicere cōcupiscunt, Sequar te quocunque ieris. Si transieris per ignem, non auellar à te, non timebo mala, quoniam tu mecū es. Tu dolores meos portas, & pro me doles, tu prius transis per angustum passionis foramen, ut latū præbeas sequentibus membris ingressum. Quis nos separabit à charitate Christi? Ipsa enim est, per quā omne corpus per nexus, & iuncturas crescit. Hoc glutinum bonum, cuius meminit Esaias: Hæc perquàm bonū *Ps. 41.* est & iucundum, habitares fratres in vnū. Hoc unguentum, quod descendit à capite in barbam, à capite descendit, & in oram vestimenti, vt ne minima quidē fimbria careat unctione. In capite siquidem plenitudo gratiarum, de qua accipimus omnes, in capite uniuersitas miserationis, in capite inexhaustus fons pietatis diuinæ, in capite affluentia tota spiritualis vnguenti, sicut scriptum est: Vnxit te Deus, Deus tuus, oleo *Ps. 44.* lætitiæ prę participibus tuis. Ipsum tamen, quod tam copiosè pater vnxerat caput, Maria quoque ungere non ueretur. Calumniantur quidem discipuli, sed respondet ueritas pro ea, quod bonum opus sit operata. Denique & nobis hodie quid præcipit in Euangelio? Tu, inquit, cum ieiunaueris, vnge caput tuum. Mira dignatio. Spiritus Domini super eum, eo quòd vnxit eum, & nihilominus tamen Euangelizans pauperibus, ait: Vnge caput tuū. Complacet sibi pa- *Mat. 6.* ter in filio, & dum uox sonat in æthere, descendit Spiritus in columba. Putatis, fratres, quia Christi Baptismo Chrisma defuerit? Manet Domini Spiritus super ipsum, & vnctum ab eo quis dubitet? *Ma. 3.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene cõplacuit. Hæc planè spiritualis vnguẽti fragantia est. Vnxit pater filium præ participibus suis, in quo præ cæteris singulariter complacet sibi. Pater enim diligit filiũ affectu vtiq; diuino & inexperto omni creaturæ Vnxit, inquã, præ participibus suis, accumulãs super eum vniuersa charismata beni gnitatis, mãsuetudinis, & suauitatis, abundãtius eũ replens visceribus misericordiæ, & miserationis. Vnctum denique misit ad nos quẽ nobis exhibuit plenum gratiæ, & miserationis. Sic unctum à patre est caput nostrũ, & nihilomin⁹ vngi postulat & à nobis.

Mat.6: Cũ ieiunaueris, inquit, unge caput tuũ. I tane aquam petit à riuulo fons indeficiens?
Eccl.1. Petit sine dubio, aut certè repetit magis. Ad fontẽ. n. vñ exeunt flumina reuertũtur, ut iterum fluant. Nõ verò, vt minus habens quod dederat, Christus repetit, sed ne tibi pereat quicquid ad eũ referre volueris. Siq dem etiam fluminis aqua si stare cœperit, & ipsa putresceet, & inũdatione facta superue niẽs repelletur. Sic planè sic gratiarũ cessat decurs⁹ vbi recursus nõ fuerit, nec modo ni hil augetur ingrato, sed & quod acceperat
K vertitur ei in pernicié. Fidelis autem in modico cẽsetur dignus munere ampliori. Vnge igitur caput tuũ, refundẽs in eum, qui supra te est, quicquid in te est deuotionis, qc quid delectationis, quicquid affectionis. Vnge igitur caput tuum, vt si qua in te est gratia referatur ad ipsum, nec tuam quæras gloriã, sed ipsius. Vngit enim Christum qui bonus eius odor est in omni loco. Memento sanè aduersus hypocritas hunc processisse sermonẽ. Nolite, inquit, fieri sicut hypocritæ
Vbi sup. tristes. Non omnimodam nobis tristitiã interdicit, sed quæ in facie est coram hominibus. Alioquin cor sapientis vbi tristitia, &
Eccl.7. *2.Cor.6.* Paulum quoque discipulos contristas se nõ piget pro eo, quòd contristati sunt ad salutem. Non est talis tristia hypocritarum non corde, sed in facie est. Exterminant enim facies suas.

Nota proinde qđ nõ dixerit nolite esse sicut hypochritę tristes, sed nolite fieri, hoc est fingi. Sic quippe vulgo dicitur. Tristẽ se facit, aut magnificat se, & qui beatificat te, in errorem te adducit, & similia quæ simulationis sunt, non veritatis. Tu autẽ cũ ieiunaueris unge caput tuum, & faciem tuam laua. Exterminant illi faciem, tu autem lauare uberis. Est autem facies, quæ in facie est conuersatio. Hanc fidelis Christi seruus lauat, ne quod offendiculum præbeat intuẽti, hypocrita magis exterminat, dũ singularia magis & inusitata sectat. Sed nec caput vngit, cuius affectio elongatur à Christo, & vanis fauoribus delectatur. Vngit potius semetipsum, vt propriæ fragrantiam opinionis respergat. Aut certè quia manifestum est non esse caput hypocritæ Christum: nec suum tamen qualecunque caput vngere potest, cuius mens non propriæ testimonio cõscientiæ; sed adulationibus demulcetur. Date nobis, aiunt fatuæ uirgines, de oleo uestro. Cur hoc? Quia in uasis suis oleum non habent. Sed non est prudẽtium huiuscemodi oleum dare. Quod enim sibi fieri nolunt quando ipsi faciẽt alijs? Audi uerò Prophetam, cui incerta, & occulta sapiẽtiæ sue reuelauerat Deus: Oleum, inquit, peccatoris nõ *Ps.140.* impinguet caput meũ. Emunt oleum istud *Ma.6.* hypocritæ, sicut ait Dominus. Amẽ dico uobis, receperunt mercedem suã. Exterminãt enim facies suas, ut appareant ieiunãtes. Vides quàm breui sermone hypocritas, & singularitatis notat & arguit vanitatis. Vide ẽt quam paucis & coram Deo suadeat bona, & coram hominibus prouidere. Vnge caput tuum & facié tuã laua, hoc est sic te irreprehensibilem foris exhibe, ut diuinam tibi cõciliare studeas gratiam, & ante oculos humanos non propriam quæras gloriam, sed auctoris. Potest tamen & alio modo lota facies conscientia pura, & unctum caput intelligi mens deuota. Quòd si id probas, aduersus duplex vitium, quod maximè solent appetere ieiunantes, hæc duo uerba ablutionis, & vnctionis dicta videntur. Alius. n. ieiu *Psal.32.* nat studio vanitatis, & huic dicitur faciem tuã laua. Alius ieiunat cum impatientia, & rãcore, & huic opus est vt caput ungat. Est autẽ caput istud mens interior, quæ tunc vngitur in ieiunio, cũ spiritualiter delectatur in eo. An uerò tibi nouum uidetur, ut dicamus caput ungi ieiunio? Ego plus dico, etiã impinguatur. Nunquàmne legisti quod scriptum est, ut alat eos in fame? Est ergo ieiunium corporis, capitis unctio, & carnis inedia, refectio cordis. Quidni dixerim unctionem, quæ & medetur vulneribus, & exaspe ratas conscientias lenit? Emat igitur hypocrita ieiunio suo oleum peccatoris, ego meum interim non uendo ieiunium, & ipsum mihi oleum est quo ungar. Vnge, inquit, caput tuũ, ne quid fortè murmuris, aut impatien-

impatientiæ subeat. Non solum autem, sed & gloriare in tribulatione, sicut ait Apostolus. Gloriare, inquam, sed absque omni studio uanitatis: vt sit etiam facies munda ab oleo peccatoris.

Item in capite ieiunij. Quomodo debemus conuerti ad dominum. Sermo II.

Ioel 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio, & fletu, & planctu: & scindite corda vestra, & non vestimenta vestra: ait Dominus omnipotens. Quid sibi uult dilectissimi quod præcipit dominus, vt cõuertamur ad eũ? Vbique enim est, & replet omnia, & nihilominus complectitur vniuersa. Quò me
Ps.138. vertam vt conuertar ad te domine Deus meus? Si ascendero in cœlum tu illic es, si descendero in infernum ades. Quid iubes quò conuertar ad te? Supra, an infra, ad de
A xteram, an ad sinistram? Consilium istud est, fratres mei, secretum est, quod solis creditur amicis. Mysterium regni Dei est, Apostolis reuelatur in auræ, nam turbis ni
Mat.18. hil dicitur absque parabola. Nisi conuersi fueritis, inquit, & efficiamini sicut paruulus iste, non intrabitis in regnum cœlorũ. Agnosce planè, quò uelit vt conuertamur. Ad paruulum conuerti necesse est, ut discamus ab eo, quia mitis est & humilis corde. Ad hoc siquidem paruulus datus est nobis.
Isa.12. Sanè idem & magnus est, sed in ciuitate domini: cui & dicitur: Exulta & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui sanctus Israel. Quid tu inflaris o homo? Quid extolleris sine causa? Quid alta sapis & oculi tui omne sublime vident, quod tibi non cedet in bonum? Sublimis quidem dominus, sed non ita proponitur tibi. Laudabilis magnitudo illius, non etiam imitabilis. Eleuata
Ps.62. est magnificentia illius & nõ poteris ad eã. Nec si te ruperis, apprehendes. Accedet, inquit, homo ad cor altũ, & exaltabitur Deus. Excelsus siquidẽ dominus & humilia respicit, & alta a longe cognoscit. Humiliare, & apprehendisti. Hæc planè lex pietatis & ꝓpter hanc legem suttinui te domine. Si forte sublimitatis eẽt via propositа, & illic iter quo ostenderetur salutare Dei, quanta facerent homines ut exaltarentur. Quamcrudeliter inuicem sternerent, inuicem conculcarent, quàm impudenter reperẽt manibusq; & pedibus conarentur in altum, vt imponerent se se homines sup capita aliena? Et certè qui contendit supergredi proximos, mul B
tas inueniet difficultates, multos habebit emulos, multos patietur cõtradictores, ascẽdentes æquidem ex aduerso. Nihil uerò facilius est uolenti, quàm humiliare semetipsum. Hoc verbum est, dilectissimi, quod omninò nos reddit inexcusabiles: vt ne tenuẽ quidem nobis velamen prætendere liceat. Sed iam ad hunc paruulum ad manſuetudinis, & humilitatis magistrum, quonam modo conuerti necesse si uideamus. Conuertimini, inquit. ad me in toto corde uestro. Fratres si dixisset conuertimi *Ioel.2.* ni, nihil addens esset uobis forsitan liberum respondere: Factum est: iam aliud propone mandatum. Nunc autem spiritualis (vt audio) conuersionis nos admones, quæ nõ vna die perficitur, vtinam vel in omni vita, qua degimus in hoc corpore, valeat consummari. Corporis namque conuersio si sola fuerit, nulla erit. Forma siquidem cõuersionis est ista non u ritas, vacuã virtute gerens speciem pietatis. Miser homo qui totus pergens in ea quæ foris sunt, & ignarus *Ps.21.* interiorũ suorũ, putans aliquid se esse cũ nihil sit, ipse se seducit. Sicut aqua effusus sũ, ait Psalmista in ꝑsona hominis huiusce modi, & dispersa sunt omnia ossa mea. Et alius *Osee.8.* quidem propheta. Comederunt, inquit, alieni robur eius & ignorauit: Exteriorem quippe superficiem intuens salua sibi omnia suspicatur, nõ sentiens uermem occultum, q interiora corrodit. Manet tõsura, vestis nec dum mutata est; ieiuniorum regula custodi tur, statutis; psallitur horis, sed cor lõgè est C
à me, dicit dominus. Attẽde solerter quid *Mat.15.* diligas, qd metuas, unde gaudeas aut cõtristeris, & sub habitu religionis animũ seculare, sub pannis conuersionis inuenies conuersum. Totum enim cor in his quattuor affectionibus est, & de his accipiẽdum puto quod dicitur ut in toto corde tuo conuertaris ad dominum. Conuertatur proinde amor tuus ut nihil omninò diligas nisi ipsum, aut certè propter ipsũ. Conuertatur etiam ad ipsum timor tuus, quia peruersus est timor omnis quo metuis aliquid prætereum, aut non propter eum. Sic & gaudium tuum & tristitia æquè conuertatur ad ipsum. Hoc autem ita fiet si non nisi secundum eũ doleas aut læteris. Quid enim peruersum magis quam lætari cum malæfeceris, & in rebus pessimis exultare? Sed & ea quoq; quæ secũdũ carnem est tristitia, mortem operatur.

Si.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si pro tuo siue p proximi peccato doles bene facis,& hæc tristitia est ad salutem. Si gaudeas,ad munera gratiæ,hoc gaudiũ sanctum est, & securum gaudium in spiritu sancto. Debes & in dilectione Christi fraternis congaudere prosperitatibus, & aduersitatibus condolere,sicut scriptum est: Gaudere cum gaudentibus,flere,cum flentibus. Verũ ne ipsa corporalis quidem est paruipendẽda conuersio, quia spiritualis huius admiculum noscitur esse non paruum. Inde est quod in loco hoc dominus cũ dixisset in to
D to corde,adiunxit protinus,in ieiunio, q̃d vtique corporis est. Volo tamen admonitos esse fratres meos, obseruandum illud nõ abescis tantum, sed ab omnibus illecebris carnis,& vniuersa corporis voluptate. Imò uerò ieiunãdum longè amplius a vitijs, quã a cibis. Sed est panis a quo uos ieiunare nolo, ne fortè deficiatis in uia, & si nescitis,panẽ dico lachrymarum. Sequitur enim. In ieiunio,& fletu,& planctu. Exigit enim planctũ a nobis pœnitentia præteriræ cõuersationis, exigit fletum desideriũ futuræ beatitudinis.
Ps.41. Factæ sunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte,ait Propheta,cũ dicitur mihi quotidie,vbi est Deus tuus? Parũ ei placet huius uitæ nouitas, qui necdũ uetera plangit, necdũ plangit admissa peccata,necdũ plangit tempus amissũ. Si non plangis, planè nõ sentis animæ vulnera,conscientiæ læsionem. Sed nec futura satis gaudia cõcupiscis, si nõ quotidie satis postulas ea cum lachrymis. Minus tibi nota sunt si non renuit cõsolari
Ioel.2. anima tua, donec veniãt. Addit deindè Propheta. Et scindite corda vestra, & non vestimẽta uestra. Quibus verbis manifestè prior ille populus Iudæorum,& duritię cordis & uanæ superstitionis arguitur. Crebra siquidẽ apud eos scissio uestium, sed non cordiũ esse solebat. Quando enim, scinderẽtur corda lapidea,quæ nõ poterant nec circuncidi? Scindite,inquit,corda vestra,& nõ vestimẽta uestra. Quis in vobis est cuius voluntas circa vnum aliquid solet obstinatior inueniri. Scindat cor suũ gladio spiritus, quod est
E verbũ Dei,scindat illud, & in multas minutias festinet dispartiri. Alioquin non est conuerti ad dominum in toto corde, nisi scisso corde. Donec enim illam unam accipias in Hierusalẽ,cuius est participatio in idipsum multa interim tibi præcipiũtur: & si in vno offenderis,factus es omnium reus. Spiritus domini multiplex,ait Sapiens,nec potes se qui multiplicem sine multiplici scissione. Ps.56. Audi denique hominem quem secundum cor suum inuenerat Deus: Paratum,inquit, cor meum Deus,paratum cor meum. Paratum ad aduersa, paratum ad prospera, paratum ad humilia,paratum ad sublimia, paratum ad uniuersa quæcunq; præceperis. Vis pastorem ouium facere, uis cõstituere regẽ populorum? Paratum cor meum Deus,paratum cor meum. Quis ut Dauid fidelis ingre Ps.118. diens, & egrediens, & pergẽs ad imperium regis? Et dicebat de peccatoribus: Coagulatũ est sicut lac cor eorũ,ego uerò legem tuã meditatus sum. Inde enim cordis duritia, inde mẽtis obstinatio, quia meditatur quis non legem domini, sed propriam uoluntatem. Scindamus itaque corda nostra, dilectissimi,quatenus integra proinde uestimẽta seruemus. Vestes enim nostræ uirtutes sunt. Bona uestis charitas, bona uestis obPs.31. dientia est. Beatus qui custodit uestimenta Iac.5. hæc,ut non ambulet nudus. Denique beati quorum tecta sunt peccata,etenim charitas operit multitudinẽ peccatorũ. Scindamus
F corda sicut prædictũ est, ut hæc uestimenta integra seruemus quemadmodum integra seruata est tunica Saluatoris. Nec modò integram seruat uestẽ scissio cordis, sed & talarẽ eam facit & polymitam, qualem a sancto Patriarcha Iacob accepit filius qui præ cæteris amabatur. Hinc nẽpè uirtutũ perseuerantia,hinc conuersationis pulchræ discolor unitas. Hinc illa est gloria regis filiæ in fimbrijs aureis, circumamictæ uarietatibus. Potest tamen & aliter hęc scissio cordis intelligi,ut si quidem prauum fuerit, scindatur ad confessionem; si durum, ad cõpassionẽ. Quidni scindatur cor, ut uisceribus effluat pietatis. Quidni scindatur ulcus,ut sanies effluat. Vtilis prorsus utraq; scissio,ut nec clausũ lateat peccati uirus in corde,nec indigẽti proximo claudamus uiscera misericordiæ, ut & ipsi cõsequamur misericordiã a domino nostro Iesu Christo,qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Item de Ieiunio Quadragesimæ. Sermo III. Vnde supra.

ROgo uos, dilectissimi, tota deuotione suscipite quadragesimale Ieiunium, quod non sola abstinentia commendat, sed multo magis sacramentum. Nam si deuotè usque modò ieiunauimus,

nauimus,utique sancto hoc tempore ieiunã dum nobis est multo deuotius. Si quid .n. additur ad solitum abstinentiæ modum, nũ quid non ualde indignum est,ut nobis one rosum sit quod Ecclesia portat uniuersa no biscum? Hactenus usque ad nonam ieiunauimus soli, nunc usq; ad uesperam ieiuna
G bunt nobiscũ pariter uniuersi reges,& principes,clerus & populus,nobiles, & ignobiles,simul in unum diues,& pauper. Hæc id circo dixerim,fratres,ne quis fortè turbeẽ à pusillanimitate spiritus,& ieiunium præsens quis minori deuotione suscipiat; dum se fortassis meminerit prioris quoq; ieiunii pondus satis difficile tolerasse. Hoc enim quantum potest laborat aduersarius noster ut holocaustũ nostrum deuotionis pingue dine uacuetur,ut & minus acceptũ sit Deo, & conscientia nostra in spirituali gaudio minus exhilaretur: sicq; de pusillanimitate to lerantię etiam cõscientiæ pusillanimitas ge neretur. Cuius astutias non ignorantes, tota obsecro aduersus eum solicitudine uigile mus;& quia hilarem datorem diligit Deus, & ipsa quoque conscientia nostra, ampliori exinde fiducia subleuatur: ut deuotiora sint nostra ieiunia, solicite nobis totius ecclesię proponamus exempla. Sed quid de his loquor, quos habemus in hac ieiunii obseruatione consortes,quasi non multo excellẽtio res habeamus in ea duces imo & cõsecratores? Quanta deuotione suscipiendum est nobis,quod à sancto Moyse tãquàm hæreditario iure traditur,cui speciali præ cæteris Prophetis prerogatiua facie ad faciẽ domin⁹ loquebatur? Quãto feruore amplectẽdum est,quod Helias ille commẽdat, igneo
H curru raptus in cœlum? Ecce enim quàm multa millia à diebus illis generalis condite mortis inuasit. Helias tamen usque adhuc conseruante domino manus eius euasit. Iã verò si cõmendant ieiuniũ præsens Moyses & Helias,qua nuis magni,tremen c onser ui nostri; quantum commendat illud Iesus dominus noster,qui & ipse diebus totidem ieiunauit? Qualis ille est,non dicam monachus sed Christianus,quiminus deuote ieiunium suscipit,quod ei tradit ipse Nhristus? Denique tanto deuotius imitãdũ nobis est dilectissimi, Nhristi ieiunantis exemplum, quanto certius est propter nos eum ieiunasse, non propter seipsum. Ieiunemus ergo charissimi,& deuote ieiunemus sancto hoc. Quadragesimæ tẽpore: ita sane ut noueri-
mus Quadragesimã nostram nõ solos quadraginta dies habere. Continuanda enim nobis est Quadragesima cunctis diebus miserę huius uitæ, dũ per auxiliũ gratiæ (quæ in quatuor Euangelijs cõmendatur) necesse est nos Decalogum legis implere. Errãt planè qui paucissimos dies istos ad pœnitẽtiam sufficere credunt, cũ certum si totum uitæ huius tempus,non nisi ad pœnitentiã institutum. Quærite dominum,ait Prophe
Esa.55. ta,non solùm quadraginta diebus, sed dũ inueniri potest: inuocate eũ dũ propè est. Neque enim tunc erit inuocandi tempus, quando nemini proximus erit Deus, sed alijs quidẽ præsens, alijs uerò nimis ualde remotus. Interim sanè ex eo, q̃d proximus dicitur manifestũ est,quod nondum habetur. sed tamẽ haberi & inueniri facilè põt. Quis tibi uidetur proximus fuisse illi, qui
I incidit in latrones? Vtique qui fecit cum eo misericordiam. Ergo quia toto hoc tempo
Luc.10 re misericordiæ proximus est: quærite dominũ, charissimi,dum inueniri potest,inuocate eum dum propè est. Veruntamẽ præsenti Quadragesima maiori nobis est feruore quærẽdus,quæ non solũ pars, sed & sacramentum est totius temporis huius. Propterea si fortè diebus cæteris studia uestra aliquatenus intepuerãt, dignum est ut nũc in feruore spitus recalescant. Quod si gula sola peccauit, sola quoq; ieiunet, & sufficit. Si uerò peccauerunt & membra cætera cur non ieiunẽt & ipsa? Ieiunet ergo oculus qui deprædatus est animam,ieiunet auris,ieiunet lingua, ieiunet manus, ieiunet etiam anima ipsa. Ieiunet oculus à curiosis aspectibus & òmni petulãtia,ut bene humiliatus coerceatur in pœnitẽtia, qui malè liber uagabatur in culpa. Ieiunet auris, nequiter pruriens à fabulis & rumoribus, & quæcunque ociosa sunt & ad salutem minimè pertinentia. Ieiunet lingua à detractione & murmuratione,ab inutilibus uanis atque scurrilibus verbis: iterdum quoq; ob grauitatatem silentij,& ab ipsis quæ uideri poterant necessaria. Ieiunet manus ab ociosis signis,& ab operibus omnibus quæcunque nõ sunt imperata. Sed & multo magis anima ipsa ieunet a vitijs,& propria uolũtate sua. Etenim sine ieiunio hoc cætera à domino reprobantur,sicut scriptũ est: Quia in diebus ieiuniorum uestrorum uoluntates uestrę inueniuntur. Esa.58.

Item

Universidad de Deusto
Biblioteca

Item de Oratione, & Ieiunio. Sermo IIII. Vnde supra.

QVia Ieiunij quadragesimalis tẽpus aduenit, qđ tota deuotione suscipere moneo charitatẽ uestram, dignũ reor aliquatenꝰ exponeꝛ quo fructu & quẽadmodũ oporteat ieiunare. Primũ quidẽ fratres, peo quod ab ipsis quoq; licitis abstinemus, ea nobis quæ prius cõmisimus illicita condonant. Quid uerò est cõdonari cõmissa, nisi ieiunio breui ieiunia redimi sẽpiterna? Gehennã enim meruimus, ubi nullus unquã cibus est, cõsolatio nulla
Luc. 16 terminus nullus: ubi guttam aquę diues postulat, & accipere non meretur. Bonũ ergo & salutare ieiunium, quo redimunt æterna supplicia, dũ remittunt hoc modo peccata. Non solum autem abolitio est peccatorum sed extirpatio uitiorum: nõ solũ obtinet ueniam, sed & promeretur gratiam: non solum delet peccata prẽterita, quę cõmisimꝰ, sed & repellit futura quæ cõmittere poteramus. Dicam unum adhuc qđ facile capiatis, sæpius, nisi fallor, experti. Ieiunium orationi deuotionem & fiduciam donat. Et uide quemadmodum sibiinuicem Ieiunijs & Oratio socientur (sicut scriptum est: Frater adiuuans fratrem ambo consolabuntur.)
Eccl. 35. Oratio uirtutem impetrat ieiunãdi, & Ieiunium gratiã promeretur orandi. Ieiunium Orationẽ roborat, Oratio sanctificat Ieiunijs & domino reprçsẽtat. Quid. n. Ieiunijs
L nobis proderit, si relinquatur in terra? qđ absit. Subleuetur ergo Ieiunijs pẽna quadã Orationis. Verum huic ne forte minus sufficiat, alteram quoque necesse est sociari, Oratio iusti, ait scriptura, penetrat cœlos. Sint ergo Ieiunio nostro, vt facile cœlos penetret, alæ duæ. Orationis scilicet atq; iustitiæ. Iustitia uerò quæ est, nisi quæ cuiq; red
ibidem dit qđ suum est? Noli ergo quasi solũ attẽdere Deũ. debitor enim es etiam prælatis, etiam fratribus tuis: nec uult Deus ut parui pendas, quos ipse minimè paruipendit. Neque enim sine cã, ait Apostolus. Prouidẽtes bona non tãtum coram Deo, sed etiam
2. Co. 9. coram hominibus. Dicebas fortasse, sufficit mihi si tãtum Deus approbat qđ ago, quæ mihi de humano cuta iudicio? Sed certum sis qđ ei minimè placeat quicquid cum scãdalo filiorum eius, & contra ipsius feceris uoluntatẽ, cui obedire te tãquàm eius uicario oportebat. Sanctificate, inquit, ieiunijs uocate cœtum. Quid est enim cœtum uo- *Ioel. 2.*
care? Vnitatem seruare, diligere pacem, fraternitatem amare. Superbus ille Phariseus ieiunium habuit, ieiunium sanctificauit, qui nimirum & ieiunauit bis in sabbato, & gratias egit Deo. Sed non uocauit cœtum dicens: Non sum sicut cæteri hominũ, ideoq; *Luc. 18*
ala una nitens, ieiunium eius non peruenit in cœlum, Vos ergo charissimi lauate manus uestras in sanguine peccatoris, & omni nõ soliciti estote, ut alas duas habeat ieiunium uestrũ, sanctimoniam scilicet & pacem M
sine qua nemo uidebit Deum. Sanctificate ieiunium vt puta intẽtio, & deuota oratio diuinæ illum offerat maiestati: uocate cœtũ, vt cõgruat unitati. Laudate dominum in tympano & choro, vt concors sit mortificatio carnis. Porrò qa & de ieiunio, & de iustitia aliqua diximus, dignũ est vt de oratione quoque pauca loquamur. Hæc. n. quantò efficacior est, si fiat ut debet, tanto callidius impediri ab aduersario solet. Interdũ enim grauiter impeditur oratio à pusillanimitate spiritus & timore imoderato. Hoc autem tunc solet fieri, cũ sic cogitat homo propriam indignitatem, vt non conuertat oculos ad diuinam bonitatem. Abyssus. n. *Psal. 18*
Abyssum inuocat. abyssus luminosa, abyssum tenebrosam, abyssus misericordię abyssum miseriæ. Profundum namque est cor hominis, & imperscrutabile. Sed si magna est iniquitas mea, multo maior est Domine pietas tua. Ideoque cum ad maipsum turbata fuerit anima mea, memor fum multitudinis misericordiæ tuæ, & respiro in ea: & cũ introiero in potentias meas, nolo me morari iustitiæ tuæ solius. Veruntamen sicut periculum est, si fuerit oratio nimis timida, sic in cõtraria parte nõ minus, imo & maius periculum est, si forte fuerit temeraria. De his qui sic orant audi quid loquat ad Prophetam dominus: Clama, inquit, ne cesses, quasi tuba exalta uocem tuam, &c. Quasi tuba, inquit, quia in spiritu uehemẽti increpandi sunt temerarij. Me etenim q *Esa. 58*
runt, qui seipsos nõdum inuenerunt. Nec hoc dico, vt peccatoribus auferam orãdi fiA
ducíam, sed uolo eos orare tanquam gentẽ quæ peccatum fecerit non iustitiã. Orent pro indulgẽtia peccatorum suorum in animo contrito & spiritu humilitatis, quemadmodum publicanus ille: Deus, inquit, propitius esto mihi peccatori. Temeritatem *Luc. 18*

enim dico, quando is in cuius conscientia peccatum adhuc, aut uitium aliquod regnat ambulat in magnis, & mirabilibus super se: minꝰ solicitus pro periculo animæ suæ. Tertium periculum est, si sit oratio tepida, & non ex uiua affectione procedens: Timida quidem oratio cœlum non penetrat, quia restringit animum timor immoderatus, ut oratio non dicã non ascendere, sed nec procedere queat. Tepida uero in ascensu lãguescit, & deficit, eo quod nõ habeat uigorem. Nam temeraria ascendit, sed resilit, resistit enim ei, nec tantum non obtinet gratiam; sed & meretur offensam. Quæ uero fidelis, & humilis, & feruens oratio fuerit, cœlum sine dubio penetrabit: unde certum est qđ uacua redire non poterit.

Item de triplici modo Orationis. Sermo V. Vnde supra.

CHaritas, qua pro uobis solicitus sum, fratres mei, cogit, vt loquar uobis; & vrgẽte ea multo sæpius loquerer, ni
B si tã multis occupationibus impediret. Nec mirũ si solicitus sum pro uobis, cũ inueniã in meipso materiã multam, & occasionẽ solicitudinis. Quoties. n. propriam miseriam, & multimoda pericula cogito, haud dubium quin ad meipsum conturbetur anima mea. Nec minor mihi solicitudo est pro singulis quibuscunque uestrum, si tamen diligo uos tanquàm meipsum. Nouit ipse qui scrutatur corda, quoties in corde meo propriæ solicitudini prẽponderat solicitudo uestra. Nec mirũ si multa mihi solicitudo ẽ, & timor magnus cõturbat me super omnibus uobis, quos uideo in tanta miseria, & in tantis constitutos esse periculis. Ipsi. n. ut mani
Pericnlũ festum est, gestamus laqueum nostrum, ubi que proprium circunferimus inimicum, carnẽ hanc loquor de peccato natam, in peccato nutritam, corruptam nimis ipsa origine, sed multo amplius praua consuetudine uitiatã. Hinc est q, tam acriter caro aduersus spiritum concupiscit, q, assiduè murmurat, & impatiẽs est disciplinæ, quod illicita suggerit, quod nec rationi obtemperat, nec inhibetur ullo timore. Huic accedit, hãc adiuuat, hac vtitur ad impugnandos nos callidissimus serpens, cui nullum aliud desiderium est, nullum studium, nullum negotium nisi effundere sanguinem animarum. Hic est qui iugiter machinatur malũ, qui desideria carnis instigat, qui cõcupiscentiæ ignem naC
turalem quodammodo venenatis suggestionibus sufflat, illicitos motus inflammat, peccati occasiones parat: & mille nocendi artibus corda hominum tentare non cessat. Hic est, qui manus nostras proprio cingulo alligat, & (ut dicitur) baculo nostro nos cędit, ut caro quæ data est in adiutorium, in ruinam nobis, & in laqueum fiat. Sed quid, prodest indicasse pericula si nulla consolatio, nulla adhibeantur remedia? Grande quidẽ *Remedia*
periculum est, & grauis lucta aduersus domesticũ hostem, maximè cum nos aduenę simus, & ille ciuis, ille suam inhabitet regionẽ nos exules simus, & peregrini. Magnũ quoque discrimen aduersus diabolicæ fraudis astutias, tam crebros, imo continuos habere conflictus, quem nec uidere quidem possumus, & quem nimis astutum fecerit tam natura subtilis, quàm longa exercitatio malitiæ eius. Veruntamen in nobis est si uincimus, & nemo nostrum in hoc certamine deijcitur, inuitus. Sub te est ò homo appetitus tuus, & tu dominaberis illis. Potest *Gen. 4.*
inimicus excitare tentationis motum, sed in te est si uolueris dare, seu negare consensum. In tua facultate est si uolueris inimicũ tuũ facere seruũ tuum, ut omnia tibi cooperẽtur in bonum. Ecce enim inflammat inimicus desideriũ cibi uanitatis, aut impatientiæ cogitationes ingerit, aut excitat libidinis motũ: tu solummodo ne consenseris, & quoties restiteris toties coronaberis. Veruntamen negare non possumus, fratres: molesta sunt hæc, & periculosa, sed & in ipso certamine si uiriliter resistimus, quædam pia trã D
quillitas de conscientia bona nascitur. Credo etiam si cogitationes istas quam cito in nobis aduertimus non patimur remorari, sed in spiritu uehementi animus aduersus illas excitatur: quoniam inimicus confusus abscedet à nobis, non tam libenter illico reuertetur. Sed qui sumus nos, aut quæ fortitudo nostra, ut tam multis tentationibus resistere ualeamus? Hoc erat certè quod q̃rebat Deus, hoc erat ad quod nos perducere satagebat: ut uidentes defectum nostrum, & quod non est nobis auxilium aliud, ad eius misericordiam tota humilitate curramus. Propterea rogo uos, fratres, ut semper ad manũ habeatis tutissimũ orationis refugiũ, de qua etiam memini me paulò antè in fine *Orationis refugium.*
sermonis esse locutum. Veruntamen quoties

Universidad de Deusto Biblioteca

ties de oratione loquor, uerba quædam humanæ cogitationis audire mihi uideor in corde uestro, quæ & ab alijs frequenter audiui, & nonnunquã expertus sum in corde meo. Quid enim est, quòd licèt nũquam ab oratione cessemus, uix vnquam experiri uideatur aliquis nostrum, quis sit orationis suæ fructus? Sicut ad orationem accedim⁹, sic redire uidemur, nemo nobis respondet uerbũ, nemo quicquam donat, sed laborasse uidemur incassum. Sed quid in Euange-
Ioan. 7. lio dicit dominus? Nolite, ait, iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudi-
E cate. Quod est autem iustum iudiciũ, nisi iudicium fidei? quoniã iustus ex fide uiuit. Ergo iudicium fidei sequere, & non experimentum tuum: quoniam fides quidem uerax, sed experimentum fallax. Quæ est ergo ueritas fidei, nisi quod promittit ipse filius Dei. Quicquid orantes petitis credite,
Mat. 11 qa accipietis, & fiet uobis. Nemo uestrum, fratres, paruipendat orationẽ suam. Dico enim uobis, quia ipse ad quem oramus non paruipendit eam. Priusquam egressa sit ab ore nostro, ipse scribi iubet eã in libro suo. Et unũ indubitanter è duobus sperare possumus: quoniã aut dabit quod petimus, aut quod nobis nouerit esse utilius. Nos enim quid oremus sicut oportet, nescimus, sed miseretur ille super ignorantiam nostrã, & orationem benignè suscipiens, quod nobis aut omnino non est utile, aut non tam citò dari necesse est, minimè tribuit: oratio tamen infructuosa, non erit. Ita sanè si fecerimus quod monemur in psalmo, id est, si delectemur in domino. Ait enim sanctus Dauid: Delectare in domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Sed quid ò Propheta
Psal. 26 quod tã absolutè mones delectari in domino, ac si ad manum nobis sit huiusmodi delectatio? Delectationem cibi, somni, & quietis, & cæterorum quæ in terra sunt nouimus. Deus autem quam delectationem habet, vt in eo delectemur? Fratres mei, seculares hoc dicere possunt, uos non potestis. Quis enim uestrum est, qui non sæpe exp
E tus sit conscientiæ bonæ delectationem, q non gustauerit saporem castitatis, humilitatis, charitatis? Nõ est hæc delectatio potus neque cibi, aut similis cuiuslibet rei, delectatio tamẽ est, & maior omnibus illis: diuina enim est, & non carnalis delectatio, &
Luc. 16. cum in his delectamur, plane delectamur ĩ domino. Sed causãtur multi fortasse quòd affectum hunc delectabilem, & dulciorẽ super mel & fauum rarius experiantur: nimirum quia tentationibus interim exercẽtur multoq; uirilius agunt, si uirtutes ipsas nõ pro delectatione quam experiantur, sed ꝓ uirtutib⁹ ipsis, & pro solo beneplacito Dei tota intentione, & si non tota affectione sectantur. Nec dubium quin optimè complaceat, qui hujusmodi est, Prophetæ admonitioni, qua dicit: Delectare in domino, quoniam nõ de affectu loquitur, sed de exercitio. Affectus enim ille beatitudinis ẽ, exercitium uerò uirtutis, Delectare, inquit, in domino ad hoc tende, ad hoc conare, vt in domino delecteris, & dabit tibi petitiones cordis tui. Sed considera quod petitiones cordis dixerit, quas approbat iudiciũ rationis. Nec habes unde causeris, sed unde magis tanto affectu in gratiarum actione uerseris: quandoquidẽ tanta super te cura est Deo tuo, vt quoties ignorãs quæris, quod tibi inutile est, non te audiat super hoc, sed mutet illud vtiliori dono. Sic & pater carnalis paruulo quærenti panem, libẽter porrigit: quærenti cultellum quem nõ necessarium putat non consentit, sed magis panẽ ei quẽ dederat frangit, uel per aliquem ministrorũ frangi præcipit, ut nihil ille habeat periculi, nihil laboris. Porrò petitiões cordis in tribus credo constare: nec uideo qd G
præter illa elect⁹ quisque sibi debeat postulare. Duo quidem huius temporis sunt, id est, bona corporis, & animæ: tertium uero, beatitudo æternæ uitæ. Nec mireris quod bona corporis à Deo dixerim esse quærenda, quoniam eius sunt corporalia omnia, sicut & spiritualia omnia bona. Ab eo ergo petendũ & sperandum nobis est, unde possimus in eius seruitio sustentari. Veruntamen pro necessitatibus animæ orãdum nobis est & frequentius, & feruentius, idest, pro obtinẽda gratia Dei, animæque uirtutibus. Sic & pro uita æterna tota pietate, & toto nobis orandum est desiderio, ubi nimirum corporis & animæ plena, & perfecta sit beatitudo. In his ergo tribus vt cordis petitiones sint, tria nobis sunt obseruãda. Nam & in prima quidem superfluitas, & in secunda impuritas, & elatio interdum surrepere solet in tertia. Nonnunquam enim temporalia quæri solent ad uoluptatem, uirtutes ad ostentationem, Sed & uitam æternam fortassis aliqui non in humilitate quærunt, sed tãquam in fiducia suorum

rum meritorũ, Nec hoc dico quin accepta gratia fiduciã donet orandi, sed nõ oportet ut in ea constituat quisquã fiduciã impetrãdi, hoc solũ conferũt hæc præmissa dona, ut ab ea misericordia quæ tribuit hęc, sperẽtur etiam ampliora. Sit ergo oratio q̃ pro tẽporalibus est, circa solas necessitates restricta
H sit oratio, quæ ꝓ uirtutibus est, animæ etiã ab omni impuritate libera, & circa solũ beneplacitũ Dei intenta: sit ea, quæ sit ꝓ æterna uita, in omni humilitate, præsumẽs de sola, ut dignum est, miseratione diuina.

In Quadragesima. De Oratione Dominica. Sermo VI. Vnde supra.

Fiat uoluntas sicut in cœlo & in terra. Voluntas domini fratres, quæ prius
Mat. 6. angelos creauit faciens eosdem, post modum in eis facta beauit. Sicut. n. uerbum quod erat in principio, carnem susc ipiens dicitur (& uere dicitur) factum
Io. 1. caro, sic uoluntas illa æterna in angelo facta est, cum angelicam omninò in se absorbuit uoluntatem. Quidni dicatur facta in angelo cum angelica facta est? Hæc enim summa illius fœlicitatis est, hic uoluptatis cœlestis torrẽs: quòd diuina uoluntas ipsa facta est etiam angelorum, ut quemadmodum placet Deo vniuersitas administrationis huius, sic & ipsi in cunctis gaudeãt in omnibus delectentur. Hoc igitur oramus ut hæc uoluntas sicut in cœlestibus facta est creaturis, fiat etiã in terrenis, ut sicut angelus sit, & homo adhærens Deo vnus cũ eo spiritus sit. Sed heu me, quot obstacula separant, quot prohibent impedimenta? Obiicit
I sese malitia mediã, obiicit infirmitas, obiicit concupiscentia & ignorantia nostra. Inest enim nobis quasi a natura, magis autem ab exterminio naturæ affectio quædã pessima & libido nocẽdi, ut inextinguibilis inuenia tur in miseris animabus nostris malitię delectatio. Quod uerò longius a uolũtate diuina? Planè chaos magnum inter nos & illã firmatum est in hac parte, cum semper eũ delectet præstare beneficia, & ingratis nobis ecõtra suggerat affectio crudelissima, & innoxijs uelle nocere. Hinc omnis radix amaritudinis germinat, hinc inuidiæ, hinc detractiões, hinc dissensiones pullulã, hinc fluescũt inimicitiæ. At hæc q̃dẽ germina uirulenta præcidi semper necesse ẽ falsę iustitiæ, qua uidelicet extorquemus a nobis, nec cui faciamus quod nolumus nobis fieri sed quæ uolumus vt faciãt nobis homines & nos eis eadẽ faciamus. Eradicari tñ aut extirpari a cordibus nostris omninò nõ poterit malitia, donec in mundo fuerimus, qui totus positus est in maligno. Cõteritur quidẽ serpentis caput, sed experiri est frequẽter calcaneo insidiantẽ. Secũdo loco ipsa quoq; corruptibilis huius ifirmitate corporis præpedimur, ne uoluntas nostra diuinæ ualeat cohærere. Nobis quidẽ q̃d molestum sentimus nõ potest non displicere: & frequenter in his uoluntas nostra à diuina dissidet uolũtate, cui ne penitus aduersetur fortitudo, est nobis necessaria, quæ secunda species ẽ uirtutis. Nec sola impedit afflictio corporis, ipedit & cõcupiscẽtia qua multiplicib⁹ & inexplebilibus distrahimur K
desiderijs. Quando aũt poterit anfractuosa & angulis plena uolũtas ei uniri q̃ rectissima est, & oĩmodis idistorta? Hei mihi domine deus, quia undique mihi bella, undique tela uolãt, unique pericula, undiq; Pro. 20.
impedimẽta. Quocũq; me vertã nulla usquã securitas est, & quæ mulcẽt & q̃ molestãt timeo & esuries & refectio, & somnus & uigiliæ, & labor & requies militãt cõtra me. Diuitias & paupertates ne dederis mihi, orat Sapiens nimirũ qa vtrobique laqueus vtrobiq; periculũ. Quod si reprimit temperãtia cõcupiscentiã (hoc quippe vni Rom. 7.
cũ in huiusmodi remedium est) erit quidem unio iam nonnulla, sed plena non erit. Hinc & Apostolus de se fatetur: Ego ipse, ait, mente consentio legi Dei, carne autem legi peccati, quæ est ĩ mẽbris meis. Ex parte ergo cohæret, & ex parte dissidet donec ueniat quod perfectum est, & quod ex parte est, euacuetur. Quarta est ignorantia, quam & ipsa nobis plurimum obesse non ignoratis. Quo enim pacto uoluntatem Dei præuiam sequar vbi ignoro eã? Cognosco autem tantum ex parte, & necdum sicut cognitus sum. Propterea in quirenda sunt nobis cum omni desiderio incremẽta prudentiæ: ut magis ac magis notã faciat nobis Deus uoluntatem suam, vt sciamus quid acceptum sit ei omni tẽpore. Sic uirtutum consumatio, iustitiæ, fortitudinis, temperãtiæ, & prudẽtiæ unionem illam tam fœlicem, quam desiderabilem consummabit, ut sit nobis cum Deo una voluntas, & quæcunque ei placent, placeant simul & nobis, atque hoc nobis

erit

Universidad de Deusto
Biblioteca

rerit (vt de angelis supradictũ est) omninò perfecta iucunditas. Oramus autẽ ut aduenìat regnum dommi, quo uidelicet nobis plana sit de regni potestate securitas. Qđ autem petimus vt sanctificetur nomẽ eius, omnino iam supra nos in eius notitiam pgere cõcupiscimus. Vbi nimirum nobis in nobis, & fœlix securitas & secura fœlicitas fuerit in eũ, qui super nos est, tota iam spiritus uehementia rapiemur. Sanctificeť nomen tuum. Nomen eius, gloria eius Et illa quando non facta? Fieri tamen dicitur sancta gloria eius, cũ in sanctitate glorificatur a nobis, sicut & uoluntatẽ eius, quę æterna est, in nobis ut nostra fiat fieri postulamus. Hoc ergo primùm fieri petimus qđ maximũ est, ut nobis gloriæ illius innotescat sãctitas illibata. Exinde quod ad nos spectat optamus & regni potestatẽ propter securitatem, & uoluntatis eius i nobis perfectionem propter iucunditatẽ. Sed quia necdũ illa perfectione gaudentes, nõ sine magno labore diuinæ possumus obtemperare uoluntati, opus est cibo ne deficiamus, opus ẽ inquam pane quotidiano. Sæpius quoque oberrantes ab ea, & delinquentes, hoc est de relinquẽtes eam, necessario pro indulgẽtia supplicamus dicẽtes: Dimitte nobis debita nostra, &c. At ne fortè i eadem recidamus post accepram ueniam peccatorũ, orãdus a nobis idem ipse est, ne nos inducat in tentationem: sed magis educat nos, & liberet amalo.

Isens in Quadragesima, De Peregrino de Mortuo & Crucifixo. Sermo VII.

1. *Pet.* 3. OBsecro uos tanquam aduenas & peregrinos, abstinere uos a carnalibus desiderijs. Fœlices qui se præsenti seculo nequam aduenas & perigrinos exhibent, immaculatos secu-stodientes ab eo. Neque enim habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inq
Heb. 13. rimus. Abstineamus ergo a carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam tanquam aduenæ & peregrini. Pereginusiq dem uia regia incedit, non declinat ad dexterã neque ad finistrã. Si fortè iurgantes oderit, nõ attendit. Si nubẽtes aut choros ducentes aut aliud quodlibet facientes. nihilominus transit, quia peregrinus est, & nõ pertinet ad eũ de talibus. Ad patriã suspirat ad patriã tendit. uestitũ & uictum habens, non vult alijs onerari. Beatus planè q suum sic agnoscit, sic deplorat incolatum, di
Psal. 38. cẽs domino. Quoniã aduena ego sum apud te, peregrinus sicut omnes patres mei. Magnum hoc quidem, sed fortè gradus aliquis altior est. Nam peregrinus & si nõ admiscetur, ciuibus, aliquando tamen delectatur uidere quæ fiunt, aut audire ab alijs, aut ipse narrare quæ viderit: & his huiusmodi, & si penitus non retinetur, detinetur tamẽ & retardatur, dum minus memor patriæ, minori
A accelerat desiderio. Nam & tanto tempore potest in his delectari, vt iam non solum remouetur, & minus cito veniat, sed & remanens ex toto nec tarde quidem perueniat. *Colo.* 3. Quis igitur est magis alienus ab actibus seculi quã peregrinus? Profectò quibus dicit Apostolus. Mortui. n. estis, & vita vestra abscõdita est cũ Christo in Deo. Peregrin⁹ nimirũ põt facilè occasione viatici plus quam oporteat & detineri quærendo, & prægrauari portãdo. Mortuus, si desit et ipsa sepultura non sentit. Sic vituperantes vt laudantes, sic adulãtes audit vt detrahẽtes, imò uero nec audit quia mortuus est. Omninò fœlix mors quæ sic immaculatum seruat, imo pœnitus alienum facit ad hoc feudo. Sed ne cesse est vt q non viuit in se, viuat Christus
Gal. 2. i illo. Hoc est enim quod ait Apostolus. Vi uo aũt iã non ego, viuit uero in me Christ⁹. Ac si diceret: Ad alia quidem omnia mortuus sum non sentio, non attendo, non curo: si qua uero sunt Christi, hæc uiuũ inueniunt & paratum. Nam si non aliud possum saltem sentio: placet quod ad eius honorẽ fieri video, displicent quæ aliter fiunt. Magnus omnino gradus est iste. At fortasse poterit aliquid adhuc superius iueniri in quo ergo quatenus? In quo putas, nisi in eo, de quo nũc loquebamur, qui raptus est usque ad tertium cœlum? Quis enim prohibet tertiũ cęlũ dicere, si quẽ gradũ supra istos poteris inuenire? Audi igitur ipsum de hac tã
Gala. 6. ta altitudine non in se gloriantem, sed dicẽ
B tem: Mihi absit gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu Christi: per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Non solum, inquit, mortuus mũdo, sed & crucifixus: quod est ignominiosum genus mortis. Ego illi, patuer & ipse mihi, Omnia quæ mũdus amat, crux mihi sunt: delectatio carnis, honores, diuitiæ, uanæ hominum laudes. Quæ uerò mundus reputat crucem, illis affix⁹ sum, illis adhæreo, illa toto amplector affectu. An non-

non maior iste est secundo, & primo gradu? Peregrinus si prudens est & non obliuiscitur suæ peregrinationis (licet cum labore) transit, & nõ magnoperè secularibus implicatur. Mortuus æquè blanda huius seculi, sicut aspera spernit. Qui uero raptus est vsque ad tertium cœlum, crux illi est omne cui mundus inhæret, & his adhæret quæ mundo crux esse videntur. Quamuis in his verbis Apostoli illud quoq; non incõgruè posset intelligi, crucifixũ ei mundũ reputatione, ipsum verò mundo crucifixum compassione. Crucifixum enim mundum videbat obligationibus uitiorum, & ipse crucifigebatur ei per cõpassionis affectũ. Pensemus singuli in quo gradu quisque sit positus, & studeamus proficere de die in diem, quoniam de virtute in virtutem videbitur
Psal. 83: Deus Deorũ in Sion. Maximè verò hoc sancto tempore in omni obsecro puritate cõuersari studeamus, vbi & certus, & breuis dierũ numerus positus est, ne desperet humana fragilitas. Nã si dicitur nobis in omni
C tẽpore soliciti estote omninò ad custodiendam puritatem vestræ conuersationis, quis nõ desperet? Nunc autem mo emur breui dierum numero, omnes aliorum temporũ negligentias emendare, vt vel sic gustemus dulcedinem perfectæ puritatis, & omni deinceps tẽpore in conuersatione nostra sanctæ huius Quadragesimæ vestigia clara resplendeãt. Conemur ergo, fratres, sanctum hoc tẽpus tota deuotione suscipere, & nũc magis arma spiritualia reparare. Nunc. n. generali quodam totius orbis exercitu, contra diabolum Saluator congreditur. Beati qui sub tali duce strenuè militarint. Toto siquidem anno domestica regis familia militat, & assidua est in bellorum procinctu: semel aũt & certo tẽpore uniuersum imperiũ generali cõgregatur exercitu Fęlices uos, qui domestici meruistis esse, quibus dicit Apo-
Eph. 2. stolus: Iam nõ estis hospites & aduenæ, sed estis cives sanctorũ & domestici Dei: Quid igitur factari sunt qui toto anno pugnã susceperunt, quando & ipsi rades, & vacantes prius spiritualia arma arripiunt? Vtiq; solito amplius solitę opus est insistere pugnæ, vt magna quædam victoria regi nostro ad gloriam, nobis proueniat ad salutem.

De S. Benedicto Abbate, Sermo.

COnuenientibus vobis in vnum ad audiendum uerbum salutis, magnus mihi timor, fratres mei, ne quis fortè minus dignè illud recipiat, & non sicut recipiendum est verbum Dei. Scio D
enim terram quæ sæpius superuenientem in se recipit imbrem, si fructum nõ fecerit, reprobam fore & proximam maledicto. Et ego utique, si possem, benedictiones illi dare mallem, & non maledictiones. Imò verò ipsam benedictionem cœlestis patris vestri non meam (quam tamen ipso quidem dignante accipitis per os meum) opto uobis benedictionem manere semper, nec in maledictionem posse mutari. Celebramus hodie magistri nostri glorioſi Benedicti natalem, pro eo vobis, & de eo solẽnis ex more sermo debetur. Cuius dulcissimum nomen, cum omni vobis iucunditate amplectendum est, & honorandum, quoniam ipse dux uester, ipse magister, & legifer uester est. Delector quidẽ & ego in ipsius memoria, licet nõ meo sine rubore beati huius patris nomen audeam memorari. Est. n. mihi de ipsius imitatione uobiscum seculi abrenunciatio, & monasticæ professio disciplinæ, sed singulariter sine uobis cum eo parti cipo nomen abbatis. Abbas fuit, & ego. O abbas. & abbas. Nomen unum, sed in altero sola magni nominis umbra. Ministerium unũ, sed heu me, quàm dissimiles ministri, quantum ministratio ipsa dissimilis. Væ mihi si tam longè a te fuero o beate Benedicte in futuro quàm a tuæ vestigijs sanctitatis longe esse reperior in præsenti. Sed nõ mihi hæc apud vos perorare necesse est. Scio quod scientibus me loquor, tantũ peto, ut pudorẽ hunc, & hunc timorem meũ fraterna compassione leuetis. Quoniam ta
mẽ omnino dispensatio mihi credita est, E
etsi non habeo apud me quod uobis apponam, quæram a beato Benedicto tres panes quibus vos pascam. Reficiat uos sanctitas eius, iustitia eius, pietas eius. Recolite, dilectissimi, q̃ non omnes qui in processione Domini fuerunt, sua illi prostrauerint vestimenta. In illa, inquam, processione, quã annuente Domino in proximo sumus celebraturi, quando uenienti Domino ad passionem, & sedenti super asellum populi occurrerunt, non omnes uestimenta sua prosternebant in uia, sed cædebant aliqui ra-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mos de arboribus. Non erat hoc magnum: quod gratis acceperant, gratis dabant. Verũ tamen ne ipſi quidem penitus otioſi fuerũt, ſed nec à proceſſione legũtur excluſi. Fratres mei, pium Chriſti iumentũ, qui eũ Prophe-
Pſ.72. ta dicere poteſtis: Vt iumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum, vos quibus in
1.Cor.1. ſidet Chriſtus: quoniam anima iuſti ſedes eſt ſapientiæ: & Apoſtolus prædicat Chriſtũ Dei uirtutẽ, & Dei ſapientiam. Si non habeo veſtes quas pedibus veſtris proſternã, tentabo uel ramos cædere de arboribus, ut tantæ proceſſioni, uel parum aliquid non deſit miniſterij mei. Arbor fuit beat⁹ Bene-
dictus grandis, atq; fructifera, tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus
Pſal.1. aquarũ. Vbi ſunt decurſus aquarũ? Profectò in uallibus, quia inter mediũ montiũ pertrã-
F ſibunt aquæ. Quis.n. non uideat etiam torrentes, montium ardua declinare, & mediã
Iaco.4. ad humilitatẽ ſemper diuertere uallis? Sic profectò ſic Deus ſuperbis reſiſtit, humilib⁹ dat gratiam. Securus hic fige pedẽ, quicũq; es iumentum Chriſti: ſuper hunc ramum innitere, ſemitam uallis ſuccede: Nimirum in mente ſibi ſedem conſtituit ſerpẽs antiqu⁹, mordẽs vngulas equi ut cadat aſcenſor eius retro: propterea uallẽ magis elige ad ambulandũ, uallem elige ad plantandũ. Neque.n. uel in ſerendis arboribus montana ſolemus eligere, q. frequenter arida ſunt, & petroſa. In uallibus pinguedo eſt, ibi proficiunt plantæ, ibi plena ſpica, ibi centeſimus oritur fru-
Pſal.64. ctus, iuxta illud: Et valles abundabunt frumento. Audis quia ubi que uallis laudatur, ubique humilitas prædicatur. Ibi plantate, ubi decurſus aquarũ: quia ibi copia gratiæ ſpiritualis, & aquæ quæ ſup cœlos ſunt laudant nomen Domini: ideſt, cœleſtes benedictiones faciunt, ut laudetur. Stemus in hac, chariſſimi, & plantati ſtemus, ut non areſcamus, non moueamur quocunque flatu, ſicut ſcriptum eſt: Si ſpiritus habentis poteſtatem ſuper te irruerit, locum tuũ ne deſeras. nulla.n. tentatio uobis prævalebit, ſi non in magnis, & mirabilib⁹ ſuper uos ambuletis, ſed permaneatis radicibus firmis, in humilitate radicati, atque fundati. Sic fuit plantatus ſecus decurſus aquarum, ſanctus iſte cõfeſſor Domini: quoniam fructum ſuum dedit in tempore ſuo. Sunt enim qui fructum non faciunt: ſunt qui faciunt, ſed non ſuum, ſunt
G qui faciunt ſuum, ſed non in tempore ſuo. Sunt, inquam, arbores infructuoſæ, ut quercus & vlmus, & ſyluęſtres aliæ arbores: ſed huiuſmodi nemo plantat in horto ſuo, quia non faciunt fructum: & ſi quem faciunt, nõ humano eſui aptus eſt, ſed porcino. Tales ſunt filij huius ſęculi, agentes in comeſſationibus & ebrietatibus, in crapula & uoracitate, ſin cubilibus & impudicitiis. Hæc namque porcorum cibus ſunt, quos Iudæus uerus prohibetur comedere: quia Chriſtianus his non debet adhærere. Sicut enim caro porcina cum comeditur, noſtrę adhæret carni, ut iam ſit una caro: ſic tranſgreſſor præcepti Dominici ſpurcos ſibi ſociat ſpiritus, & adhærendo eis, unus cum eis efficitur demon. Nam & idcirco in ſacrificijs prohibetur animal illud offerri, quod ſpurcos ſpiritus immundosque deſignet, qui relicta omni mundicia, ſolis ſibi ſpurcicijs complacẽs, ultionum & criminum ſemper cœno delectatur inuolui. Vnde & in Euangelio, legio illa
Mat.5. maledicta dum eijceretur ab homine, tanquã ſimile ſibi animal porcos poſtulat, nec negantur. His fructum ferunt arbores infructuoſæ, ad quarum radices ſecuris poſita iã videtur. Arbores autem quæ fructũ faciunt ſed non ſuum, hypocritæ ſunt, cum Simone Cirenæo crucem portantes non ſuam: qui religioſa intentione carente, & angariantur & quæ non amant, amore gloriæ, quam deſiderant, facere compelluntur. Nam in eo, H quod dicitur: In tempore ſuo, arguuntur q dam ante tempus fructificare uolentes. Nõ ne enim & arboribus noſtris cuius, quam oporteat pullulantibus, timemus omnino floribus intempeſtiuis? Sic ſunt aliqui, quorum fructus, quia nimis propere, minus proſpere oriuntur. Hi ſunt qui in initio converſionis ſuæ alijs fructificare continuo uelle præſumunt, contraq; legis decreta arare in primogenito bouis, & ouis primogenita tõdere ęſtimantes. Vultis noſſe, quàm ſolicite id uitauerit ſanctus iſte magiſter noſter? Et hunc ramũ uobis appono, quoniam tribus annis ſoli Deo notus, hominibus manſit incognitus. Fructum quidem multum tulit, ipſi cernitis, ſed in tempore ſuo. Neque enim credebat tempus eſſe fructificandi, quando tanta carnis tentatione grauatus eſt, ut penè cederet, penè diſcederet. Ego enim nec iſtum quidem ramum prætereo, quoniam etſi hirſutus quodammodo ſpinarum aculeis, quibus ſeipſum Domini Benedictus iniecit, tamen utilis eſt omnino: utilis iumento Domini propter foueas tentationum,

num, ne in eas incidat conſentiendo, ſed magis reſiſtat & uiriliter agat ſuſtineatque dominum, ne deſperet. Hic ergo fige pedem Chriſti iumentum, & diſce quantumcunq; acerba tẽtatio ſæuiat, nõ cedere nec credere propterea derelictũ te eſſe a Domino, ſed memineris ſcriptum eſſe: Inuoca me
Pſal.30. in die tribulationis, eruam te & honorificabis me. Ergo ut dicere cœperam, non credebat. Benedictus tunc eſſe fructificandi tẽpus, quando ad huc tantis tentationibus urgebatur. Sed uenit tempus, & in tempore ſuo fructum dedit. De fructu eius ſunt illa tria quæ ſuperius tetigi: ſanctitas eius, iuſtitia eius, pietas eius. Sanctitatem miracula probãt, doctrina pietatem, uita iuſtitiam. Vides ò iumentum Chriſti ramos folijs uirẽtes, floribus, onuſtos fructu? Sup iſtos innitere, ut greſſus rectos facias pedibus tuis. Sed quomodo tibi appono eius miracula? Nunquid ut miracula facere uelis? Nequaquã, ſed ut miraculis eius innitaris: videlicet vt confidas & gaudeas quòd ſub tali poſitus es paſtore: quòd tantum meruiſti habere patronum. Omnino enim ualde potens eſt in cœlis, qui tam magnus & potens exiſtit in terris ſecundum magnitudinem gratiæ, magnitudine gloriæ exaltatus. Nam & iuxta radicum quantitatem rami prodire noſcuntur: & quot radicibus arbor innititur, tot ramis, ſicut aiunt, decoratur. Sic ergo licèt non habeamus noſtra, conſolatio magna nobis eſſe debent patroni noſtri miracula. Doctrina uerò inſtruit nos, & dirigit greſſus noſtros in uiam pacis. Porrò uitæ iuſtitia omninò roborat & animat nos: ut tanto magis accendamur ad agenda quæ docuit, quanto certi ſumus eum nõ alia docuiſſe quàm fecerit. Sermo quidem uiuus & efficax exemplum operis eſt: plurimũ faciens ſuadibile quod dicitur, dum monſtrat factibile quod ſuadetur. In hunc ergo modum & ſanctitas cõfortat, pietas informat,
K iuſtitia confirmat. Quantæ enim pietatis fuit, quòd non ſolùm præſentibus profuit, ſed & pro futuris ſolicitus fuit? Non ſolũ his, qui tunc erant, fructum tulit hęc arbor, ſed utique hodie fructus eius & creſcit & manet. Dilectus plane Deo & hominibus: cuius non ſola preſentia in benedictione fuit, ſicut ſunt multi dilecti Deo ſoli, quia ſoli Deo iã cogniti: ſed & memoria eius ęt nunc in benedictione eſt. Nam & uſque hodie in triplicem amoris Dominici cõfeſſionem triplici hoc fructu paſcit Domini gregẽ. Paſcit uita, paſcit doctrina, paſcit interceſſione. Per quẽ inceſſanter adiuti, fructificate & vos chariſſimi: quoniam in hoc poſiti eſtis, ut eatis & fructum afferatis. Vnde eatis? Vtiq; a uobis ipſis ſicut ſcriptum eſt: A uoluptatibus tuis auertere. Nã & de Domino legimus. Quia exijt ſeminare ſemen
Mat.13. ſuum. Ecce & hic habemus ſemen ſuum ſicut & prius fructum ſuum. Imitemur & hũc fratres, quoniam ad hoc uenit, ut formã nobis traderet, & uiã demonſtraret. Fortaſſis & ipſe Dominus arbor eſt, & debemus ab eo quoq; ramos accipere, quos noſtris pedibus apponamus: imò nõ fortaſſe, ſed magis uere arbor eſt ipſe & planta cœleſtis, ſed in
Pſal.84. terris plantata, ſicut ſcriptum eſt. Veritas de terra orta eſt, & iuſtitia de cœlo proſpexit. Ab eo igitur hunc ramum uobis appono, ut ſicut ſeipſum exinaniuit hoc ipſum ſentiatis in uobis: niſi quòd non tam ego appono quàm apoſtolus, apud quem legiſtis. Hoc
Phil.2. ſentite in uobis quod & in Chriſto Ieſu: L. qui cũ in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit formam ſerui accipiens: in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo. Et uos fratres chariſſimi exinanite uos, humiliate uos, ſeminate uos, perdite uos. Seminate corpus animale, & reſurget corpus ſpirituale. Perdite animas ueſtras, & in uitam æternam ſeruabitis eas. Vultis noſſe quomodo id fecerit Apoſtolus ipſe qui docuit? Siue, inquit, mente exce-
2. Cor.5. dimus Deo: ſiue ſobrij ſumus uobis. Quid ergo tibi? Ego inquit, factus ſum tanquam uas perditũ. Bene ſeipſum perdit, qui nihil vnquam pro ſe facit: ſed omnis eius intẽtio & oé deſiderium tendit ad Dei placitũ, & utilitatem fratrum ſuorum. Infœlix enim, *Gala. 6.*
Eſa. 32. qui ſeminat in carne, quia de carne metet *Pſ. 118.* corruptionem: Alibi uero ſcriptum eſt. Beati qui ſeminãt ſuper omnes aquas. Sed quo ſuper omnes aquas? Forte & ſuper aquas de quibus legitur? Et aquæ, quæ ſuper cœlos ſunt laudent nomen Dñi: quę ſunt uirtutes angelicæ, & cœleſtes populi. Ira plane cũ ſpectaculum facti ſumus & angelis, & hominibus. Seminemus igitur hominibus exemplum bonum per aperta opera, ſeminemus angelis gaudium magnum per occulta ſuſpiria, & cætera huiuſmodi quæ ſolis eis ſunt nota. Gaudium enim eſt angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiam agente. Hinc di- *2. Cor.8.*

Mcebat Apostolus. Prouidentes bona nō tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Cotā Deo dixit: coram eis, qui uultui Dei assistūt. Ipsis enim maximè placet, cū uos uident occultè orantes, aut ruminantes psalmum aliquē, aut tale aliquid facientes. Sic seminate & uos, sic fructificate charissimi. Seminate & vos, quia tā multi ante vos seminauerunt, fructificate quia uobis seminauerunt. O genus Adā, quàm multi seminauerunt in te, & quàm preciosum semen: quàm male peribis & quàm meritò, si perierit in te tantum semen, simul & seminantiū labor. Cui perditioni traderis ab agricola, si in te perierint hæc vniuersa? Seminauit in terra nostra tota trinitas, seminauerunt angeli pariter & Apostoli, seminauerunt martyres, & confessores, & uirgines. Seminauit & filius: ipse enim est qui exijt seminare semen suum. Pater enim non exijt, sed filius a patre processit & venit in mundū: vt qui prius erat cogitatio pacis in corde patris, fieret & ipse pax nostra in utero matris. Seminauit & spiritus sanctus, quia & ipse uenit, & apparuerunt discipulis dispartitæ linguæ tanq̄ ignis. Ita tota trinitas seminauit: pater scilicet panem de cœlo, filius ueritatem, spiritus sanctus charitatem. Angeli quoq, seminauerunt, quādo cadentibus alijs ipsi steterunt. Dixit enim Lucifer ille, (sed non iam lucifer, sed tenebrifer & vesperus.) Sedebo in monte testamenti, similis ero altissimo. O impudens, ò impudens. Millia millium ministrant ei, & decies centena millia assistūt, & tu sedebis? Cherubim, ait propheta, stabant, & non sedebant. Quid laborasti, ut iā sedeas? Omnes administratorij sunt spiritus missi in ministeriū propter eos, qui hæreditatē capiūt salutis, & tu sedebis? Quid seminasti, ut iam metas? Non est tuum, non est tuum hoc, sed quibus paratū est a patre. Quid eis inuides? Profectò ipsi sedebunt, ipsi, inquā, uermiculi terræ iudicantes sedebunt, & tu non modo, nō stabis, sed iudicābis astabis. Nescitis, ait Apostolus, quia & angelos iudicabimus? Ipsi utique ibant, & flebant mittentes semina sua, uenientes autem uenient cum exultatione portantes manipulos suos. Duo manipuli, sunt, quos q̄ris, honoris scilicet, & quietis. Sessionem affectas, & altitudinem, sed non sic, non sic: non colliges, quia non seminasti. Qui seminauerunt laborem, & utilitatem, metent honorem pariter & quietem. Pro confusione enim sua duplici & labore, in terra sua duplicia possidebunt. Vnde & dicebat quidā: Vide humilitatem meam, & laborem meum. Hodie audistis in Euāgelio promittentem Dominum, & dicentē discipulis: Sedebitis super sedes iudicantes duodecim tribus Israel. Ecce quies sessionis, & honor iudicij. Nam & ipse Dns ad hæc noluit peruenire, nisi per humilitatem & laborem. Vnde & morte turpissima condemnatus est, interrogatus tormētis, & opprobrijs saturatus: vtique ut inimicus induatur cōfusione ipse pariter & omnes qui imitātur eum, & prętergrediuntur uiam. Ipse est, ò inique, ipse est qui sessurus est in sede maiestatis suæ similis altissimo, & coaltissimus ei. Hoc utique cogitauerunt angeli sancti, qui cadente maligno, apostasiæ illius non consenserunt: nobis relinquentes exemplum, ut quemadmodum ipsi elegerunt ministrare, sic & nos faciamus. Nam etiam qui laborē fugiunt, honorem captāt, illum se nouerint imitari, qui sessionem altitudinemq̄; quæsiuit: & si non satis terret eos illius culpa, terreat, uel uindicta. Omnia enim in contrarium deuenerunt, ut formatus sit ad illudendū ei, & ignis æternus præparatus est illi. Ad hæc uitanda, prudentiam nobis seminarunt sancti angeli, qui prius eam, alijs cadentibus, tenuerunt. Sed & Apostoli hanc ipsam seminauerunt nobis, quando recedentibus his qui sapientiam huius mundi sequebantur, quæ stultitia est apud Deum, & prudentiam carnis, quæ mortem operatur, & inimica est Deo: ipsi Domino adhæserunt. Scādalizati enim illi audientes de sacramento carnis, & sanguinis ultra non ibant cum eo: discipuli uerò interrogati an & ipsi uellent abire, responderunt: Ad quem ibimus? Verba uitæ æternæ habes. Necesse habem⁹, fratres, hanc prudētiam imitari: quia multi adhuc ambulant cum Iesu, donec ueniatur ad edendum eius carnem, & bibendum sanguinem illius, ad comunicandum, scilicet passionibus eius. hoc enim & verbū illud, & ipsum sacramentum significat: ex tūc autem scādalizantur, & abeunt retrò dicētes: quia durus est hic sermo. Nos cum Apostolis prudētes simus & dicamus: Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Non discedimus a te, uiuificabis nos. Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Non solus mundus habet delectationem, sed multò maior

Mat.14. Luc.8. *Esa. 14. Eze. 10.* *1. Cor.6. Psal. 125.* *Psal.118.* *Mat.9.* *Ioan.6.* *Deut.*

maior est in uerbis tuis. Vnde & Propheta ait: Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. Ad quem igitur ibimus? uerba uitæ æternæ habes Domine: & ea q̄ sunt super omnia, quæ mundus habere potest. Non solum ipsa uita, sed & promissio uitæ æternæ, & expectatio iustorum lætitia est, & tanta lętitia, ut omne quod concupiscitur ei non ualeat comparari. Hanc igitur prudentiam nobis apostoli sancti seminauerunt. Martyres uerò, manifestum est, fortitudinem seminasse. Porrò uerò cōfessores seminauerunt iustitiam, quā in omni uita sua sequuti sunt. Hoc enim interest inter martyres & confessores, quod inter Petrum simul omnia relinquentem, & Abrahā substantiā mundi in bonos usus expendētem. Sic enim illi consumati in breui expleuerūt tempora multa: isti uerò longa & multimoda traxere martyria. Virgines sanctæ planū est, quia temperantiam seminauerunt, quæ sic libidinem calcauerunt.

D *In Annunciatione beatæ Mariæ. De verbis Psalmi. Vt inhabitet gloria in terra nostra. Sermo I.*

VT inhabitet gloria in terra nostra, misericordia, & ueritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax osculatæ sunt. Gloria nostra hæc est, ait Apostolus, testimoniū conscientiæ nostræ. Non quidē tale testimoniū, quale ille superbus pharisęus habebat seducta & seductrice cogitatione, testimoniū perhibēs de seipso; & testimoniū eius uerū nō erat, sed cū spiritus ipse testimonium perhibet spiritui nostro. Porrò hoc testimoniū in tribus consistere credo. Necesse est.n. primo omnium credere, q̄ remissionē, peccatorum habere nō possis, nisi per indulgentiam Dei: deinde q̄ nihil prorsus habere queas operis boni, nisi & hoc dederit ipse: postremò q̄ æternā uitam nullis potes operibus promereri, nisi gratis detur & illa. Quis.n. pōt facere mundū de immūdo conceptum semine, nisi qui solus est mūdus? Vtique quod factum est non potest nō fieri: ipso tamen non imputante erit quasi non fuerit. Quòd Propheta quoque cōsiderans, ait: Beatus uir cui non imputauit Dominus peccatum. De operibus uerò bonis certum omninò est, quòd nemo hæc habeat a seipso. Nam si stare non potuit humana natura adhuc integra, quanto minus poterit per seipsam resurgere iā corrupta? Certum est ad suā originem uniuersa, quantum in eis est tēdere, & in eam semper esse E partem procliuiora. Sic & nos, qui de nihilo creati sumus, cōstat quia si nobis ipsis relinquimur, in peccatū semper, quod nihil est, declinamus. Iam uerò de æterna uita scimus, quia non sunt condignæ passiones huius temporis ad futurā gloriam, nec si unus omnes sustineat. Neque enim talia sunt hominum merita, ut propterea uita æterna debeatur ex iure, aut Deus iniuriam aliquā faceret nisi eam donaret. Nam ut taceam, q̄ merita omnia dona Dei sunt, & ita homo magis pp ipsa Deo debitor est, quam Deus homini: quid sunt merita omnia ad tantam gloriam? deniq; quis melior est Propheta, cui Dominus ipse tam insigne testimonium perhibet, dicens: Virum inueni, secundum cor meum? Veruntamen & ipse necesse habuit dicere Deo: Non intres in iudicium *Psal.142.* cum seruo tuo Domine. Nemo itaq; se seducat: quia si bene cogitare uoluerit, inueniet procul dubio, quod nec cum decem millibus possit occurrere ei, qui cū uiginti millibus uenit ad se. Verum hæc, quæ nunc diximus, nō omnino sufficiunt, sed magis initium quoddā, & uelut fundamentum fidei sunt habenda. Ideoque si credis peccata tua non posse deleri nisi ab eo cui soli peccasti, & in quem peccatum non cadit, bene facis; sed adde adhuc, ut & hoc credas, quia per ipsum tibi peccata donantur. Hoc est testimoniū quod perhibet in corde nostro spiritus sanctus, dicēs: Dimissa sunt tibi peccata tua. Sic enim arbitratur Apostolus, gratis iustificari hominem per fidem. Ita de meritis quo F que si credis nō posse haberi nisi per ipsum, *Rom. 3.* nō sufficit donec tibi perhibeat testimoniū spiritus ueritatis, quia habes ea per illum. Sic & de uita æterna habeas necesse est testimonium spiritus: quòd ad eam diuino sis munere peruenturus. Ipse enim peccata cō donat: ipse donat merita, & pmia nihilominus ipse redonat. Porrò testimonia ista credibilia facta sunt nimis. Nam de remissione quidem peccatorum ualidissimū teneo argumentum, dominicam passionem. Vox siquidē sanguinis eius inualuit multo plus quàm uox sanguinis Abel, clamans in cordibus electorum, remissionem omnium peccatorum. Traditus est enim propter peccata nostra: nec dubium quin potētior & effi-

2. Co. 1. *Psal.31.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

cacior sit mors illius in bonum, quàm peccata nostra in malum. De bonis autem operibus argumentum nihilominus efficax mihi est resurrectio eius, quia resurrexit propter iustificationem nostram. Porrò de spe præmiorum testimonium eius est ascensio, quia ascendit propter glorificationem nostram. Hæc tria in psalmis habes, dicente Propheta. Beatus vir cui non imputabit Dominus peccatum. Et alibi: Beatus uir cuius est auxilium abs te. Item alibi: Beatus quem elegisti, & assumpsisti, habitabit in atrijs tuis. Hæc est gloria uera, gloria inhabitans: quia ab eo est qui per fi-
G dem habitat in cordibus nostris. Filij uero Adam gloriam, quæ abinuicem est quærentes, gloriam quæ à solo Deo est non uolebant, sed sic gloriam extrinsecus fluentem, sectantes habebant, gloriam non in semetipsis, sed magis in alijs. Vis nosse unde sit homini inhabitans gloria? Dico breuiter quoniam ad mystica festinat intentio. Nam & ea sola proposueram in uerbis illis propheticis diligentius uestigare, sed reflexit ad moralia ocurrens prima fronte Apostolicus sermo de interna gloria, & testimonio conscientiæ. Sic ergo inhabitat hæc gloria etiam hic in terra nostra, si misericordia, & ueritas obuient sibi, & sese iustitia & pax osculentur. Præuenienti siquidem misericordiæ, ut ueritas nostræ conuersionis occurrat necesse est, ac de cætero sanctimoniam sectemur & pacem, sine qua nemo uidebit Deum. Vbi enim compungitur quis, iam tunc eum misericordia præuenit, sed nequaquàm ingredietur donec ei ueritas confessionis occurrat. Peccaui. Domino, ait ipse Dauid ad Nathan prophetam, cum de adulterio & homicidio argueretur. Et transtulit Dominus peccatum à te, ait Propheta. Nimirum misericordia, & ueritas obuiauerunt sibi. Et hoc quidem, ut declines à malo. Iam uero ut facias bonum, in rympano & choro tibi psallendum est, ut ipsa mortificatio carnis tuę & pœnitentiæ fructus, ac iustitiæ opera, in unitate & concordia fiant: quoniam vnitas spiritus, uinculum est perfectionis.
H Neque ad dexteram, neque ad sinistram declinaueris. Sunt enim quorum dextera est dextera iniquitatis. Pharisæus ille cuius supra meminimus, non erat sicut cæteri hominum, sed ipse sibi, ut diximus, testimonium perhibuit, sed non uerum. Sanè quisquis ille est, in quo misericordia, & ueritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax osculatæ sunt securè glorietur, sed in eo qui sibi testimonium perhibet in spiritu utique veritatis. Vt inhabitet gloria in terra nostra, misericordia & ueritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax osculatæ sunt. Si gloria patris filius sapiens, cum sit sapientia ipsa, sapiẽtior nemo: liquet profecto gloriam patris, Christum Dei uirtutem, & Dei sapientiam esse. Quia ergo multifariè multisque modis de eo prædictum fuerat in prophetis, *Heb. 1.* quod in terris uidendus esset, & inter homines conuersaturus, quando modo id factum sit, & impletis, quæ de eo per os omnium prophetarum dicta fuerant, habitauerit gloria in terra nostra, Psalmista indicat in his uerbis, ac si manifestè dicat. Vt *Psal. 38.* uerbum caro fieret & habitaret in nobis, misericordia, & ueritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax osculatæ sunt. Magnum sacramẽtum, fratres, diligentius perscrutandum, nisi & intellectus mysterio, & ipsi quoque intellectui uerba deessent. Dico tamen ut cunque modicum id quod sentio, si fortè uel occasionem dedisse uidear sapienti. Videre mihi uideor dilectissimi, quatuor virtutibus his amictum primum hominem ab ipso suæ creationis exordio, &, vt Propheta I
meminit, vestimento salutis indutũ. Est. n. i his quattuor illa salutis integritas, nec sine his omnibus potest cõstare salus: præsertim cũ nec possunt esse uirtutes, si abinuicem seperentur. Acceperat ergo homo misericordiã custodem scilicet, atq; pedissequam, ut ipsa præueniret, ipsa & sequeretur eum, ipsa que protegeret, & conseruaret ubiq;. Vides qualẽ nutritiũ contulit paruulo suo Deus, qualem dedit pedisse quam homini recens orto. Sed erat illi necessarius etiã eruditor tanquam ingenuæ, & rationabili creaturæ, ut non sicut iumentum aliquod custodiret, sed tanquam paruulus educaretur. Cui sanè magisterio nemo poterat aptior inueniri, quàm ueritas ipsa, quæ eum in agnitionem summæ perduceret aliquando ueritatis. Interim uerò ne sapiens inueniretur ut malũ faceret, essetque peccatum ei tanquam sciẽti bonum & minimè facienti, iustitiam quo que qua regeretur accepit. Adhuc autem & pacem qua foueretur, & delectaretur addidit manus benignissima creatoris. Pacem utique duplicem, ut nec intus pugnæ, nec foris timores, id est, nec caro concupisceret

aduersus

aduersus spiritum: nec esset ei creatura ulla formidini. Nam & bestijs omnibus liberè imposuit nomina, & serpens ipse, qui violẽtia non præsumpsit, fraude magis eum aggressus est. Quid huic deerat, quem misericordia custodiebat, docebat veritas, regebat iustitia, pax fouebat? Sed heu homo iste ad multam perniciem, & insipientiam sibi, de-
Luc. 10. scendit de Hierusalem in hierico. Siquidẽ incidit in latrones, a quibus & ante omnia
K legitur despoliatus. An non despoliatus, qui Domino veniente nudum se esse conqueritur? Nec verò poterat reuestiri, vel ablata sibi recipere vestimenta, nisi Christus amitteret sua. Sicut enim viuificari in anima nisi interueniente corporali morte Christi nõ potuit, ita nec reuestiri sine eius despoliatione. Et uide si non propter has quatuor partes uestimenti, quod amiserat primus, & uetus homo in totidem quoq; diuisa sunt secundi, & noui hominis uestimenta. An fortè quæris & tunicam inconsutilem, quæ non diuiditur, sed sortè, puenit? Ego diuinam arbitror esse imaginem, quæ nimirum non assita, sed insita, atque ipsi impressa naturæ, diuidi scindiq; nõ potest: Ad imaginem nempè & similitudinem Dei factus est homo, in imagine arbitrij libertatẽ, uirtutes habens in similitudine. Et similitudo quidem perijt, ueruntamen in imagine pertransit homo. Imago siquidem in gehenna ipsa uiri poterit non exuri, ardere, sed nõ deleri. Hæc ergo nõ scinditur, sed sortè prouenit. Et quocunq; peruenias anima, simul & ipsa erit. Nam similitudo non sic, sed aut manet in bono, aut si peccauerit anima, mutatur miserabiliter, iumentis insipientibus similata. Sed quia spoliatũ uirtutibus quattuor hominem diximus, quonam modo singulis sit spoliatus, congruum est, ut dicamus: Perdidit homo iustitiam; cum Eua serpentis Adam mulieris voci obediuit po-
L tius, quam diuinæ. Erat tamen residuum aliquid, quod apprehendere possent, idque Dominus suo illo scrutinio innuebat, sed abiecerunt etiam illud, conuersi in uerba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis. Prior enim iustitiæ portio non peccare, secunda per pœnitentiam damnare peccatum. Perdidit & misericordiam cum sic exarsit Eua in concupiscentia sua, ut nec sibi, nec uiro, nec filijs parceret nascituris, simul omnes terribili maledicto, & necessitati mortis addicens. Adam quoque indignationi diuinæ mulierem pro qua peccauerat obiecit: quasi post tergum eius volens declinare sagittam. Vidit enim mulier lignum, quod esset pulchrum uisu, & ad uescendum suaue, & a serpente audierat tanquàm Deos se futuros. Funiculus triplex difficile rumpitur, curiositatis, noluptatis, & uanitatis. Hæc sola mundus habebet, concupiscentiam carnis concupiscentiam oculorum, & superbiam uitæ. His abstracta & illecta misericordiam omnem crudelis mater abiecit. Sic & Adam qui mulieri malè misertus est, ut cum ea peccaret, bene noluit misereri, ut pœnam sustineret pro ea. Priuata est etiam mulier ueritate, primò quidem malè detorquens, quod audierat: Morte morieris, & dicens, ne fortè moriamur: demum serpenti credẽs, penitus abneganti & dicenti nequaquam moriemini. Priuatus est & Adam ueritate, ubi eam confiteri erubuit, folia, hoc est excusationũ operimenta prætendens. Siquidem ipsa dicit: Qui erubuerit me corã hominibus, eru- *Luc. 9.*
bescam & ego eum coram patre meo. Pacẽ M
quoque protinus amiserunt, quia non est pax impijs dicit Dominus. Nonne enim cõtrariam legem inuenerant in membris suis, quos de nouo pudere cœperat nuditatis? Timui ego, inquit, eò quod nudus essem. *Gen. 3.*
Non sic miser non sic paulo antè timebas, non quærebas folia, licet corpore nudus sicut & modò. Ex hoc sanè (vt Prophetæ ipsius parabolam prosequamur, qui sibi obuiasse eas, & reconciliatas in osculo memorauit) grauis quædam inter uirtutes uidetur orta contentio. Siquidem ueritas & iustitia miserum affligebant, pax & misericordia zeli huius expertes iudicabãt magis esse parcendum. Sunt etenim collactaneæ hę duæ sibi, quemadmodum & priores. Vnde & factũ est ut perseuerantibus illis in ultione & præuaricatorẽ hinc inde cædentibus, & præsentes molestias futuri cumulantibus cõminatione supplicij, illæ secederẽt in cor patris redeuntes ad dominum qui illas dedit. Solus siquidem ipse cogitabat cogitationes pacis cum afflictionis plena omnia viderentur. Siquidem non cessãbat pax, nõ ei misericordia dabat silẽtium, sed pio quodam susurro paterna pulsantes uiscera loquebantur. Nunquid in æternum proijcet Deus, aut non apponet ut complacitior sit adhuc? Nunquid obliuiscetur misereri Deus, aut continebit in ira sua misericor-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dias suas? Et quamuis diu multumq; uisus
sit dissimulare pater miserationum, ut interim satisfaceret zelo iustitiæ & ueritatis: nõ
tamen infructuosa fuit supplicantiũ importunitas, sed exaudita est in tempore opportuno. Fortè.n. interpellantibus tale dicatur
A dedisse respõsum. Vsquequò preces uestrę? Debitor sum & fororibus uestris, quas accin
ctas uidetis ad faciendã uindictam in natio
nibus, iustitiæ & ueritati. Vocent & veniãt,
Isa. 33. & super hoc uerbo pariter cõferamus. Festi
nant ergo legati cęlestes, & ut uiderũt mise
riam hominum, crudelem plagam, ut Pro
pheta loquitur, angeli pacis amarè flebant.
Qui enim fidelius quærerent, aut rogarent
quæ ad pacẽ sunt, quàm angeli pacis? Sanè
ex deliberatione cõi ascendit ueritas ad cõ
stitutam diem, sed ascendit usque ad nubes
necdum planè lucida, sed subobscura & ob
nubilata adhuc zelo indignationis. Factũq;
Psal. 35. est ut legimus in Propheta: Domine in cę
lo misericordia tua, & ueritas tua usque ad
nubes. Medius autem pater luminum resi
debat, & utraq; ꝑ parte sua vtilius quod ha
bebat loquebatur. Quis putas illi colloquio
meruit interesse, & indicabit nobis? Quis
audiuit & enarrabit? Fortè inenarrabilia
sunt & non licet homini loqui. Summa ta
men cõtrouersiæ totius hæc fuisse uidetur.
Eget miseratione creatura rationalis, ait mi
sericordia, quoniam misera facta est, & mise
rabilis valde. Venit tempus miserendi eius,
quia iam præterijt tempus. Econtra ueritas.
Oportet, inquit, impleri sermonem quem
locutus es Domine. Totus moriatur Adam
necesse est cum omnibus, qui in eo erãt, qua
die uetitum pomum in præuaricatione gu-
B stauit. Vt quid ergo ait misericordia, ut
quid me genuisti pater citius perituram?
Scit enim ueritas ipsa, quoniã misericordia
tua perijt, & nulla est, si non aliquando mi
serearis. Similiter autẽ econtrario & illa lo
quebatur. Quis enim nesciat, quod si prædi
ctam sibi præuaricator sententiam mortis
euaserit, perijt, nec permanebit iã in æter
nũ ueritas tua Domine? Ecce uerò unus de
Cherubim, id est, magni consilij angelus ad
regem Salomonem suggerit esse mittẽdas.
Quoniam filio, inquit, datum est omne iu-
Ioan. 5. dicium. Et in eius ergo conspectu misericor
dia, & ueritas obuiauerunt sibi, eadem quæ
supra meminimus uerba querimoniæ repe
tentes. Fateor, ait ueritas, zelum bonum
misericordia habet; sed utinam secundum
scientiam. Nunc autem quid præuaricatori
potius quàm sorori iudicat esse parcẽdum?
At tu, inquit misericordia, neutri parcis,
sed tanta indignatione sæuis in præuaricato
rem, vt innoluas pariter & sororem. Quid
mali merui? si quid habes aduersum me di
cito mihi. Sinautem, quid me persequeris?
Grandis controuersia, fratres, & intricata ni
mirum disceptatio. Quis non illic diceret,
bonum nobis erat si natus non fuisset homo
iste? Sic erat, dilectissimi, omnino, sic erat,
nõ uidebatur quomodo simul possent erga
hominem misericorda & veritas conseruа
ri. Cumq; adijceret ueritas in ipsum quo-
que iudicem partis suæ iniuriam retorque
ri, dicens cauendum omninò ne fieret irri-
tum uerbum patris, ne sermo uiuus & effi-
C cax qualibet occasione euacuaretur, parcite
quæso ait pax, parcite uerbis huiusmodi: nõ
nos talis altercatio decet, uirtutum est inho
nesta contentio. Porrò iudex inclinans se,
digito scribebat in terra. Erãt autem uerba
scripturæ, quæ pax ipsa legit in auribus om
nium. Ea siquidem propius assidebat. Hæc
dicit, perij si Adam non moriatur: & hæc
dicit, perij nisi misericordiam consequatur.
Fiat mors bona, & habet utraque quod pe-
tit. Obstupuere omnes in uerbo sapientiæ
& forma compositionis pariter atque iudi-
cij. Siquidem manifestum fuit nullam eius
querimoniæ occasionem relinqui: siquidem
fieri posset quod utraque petebat, vt & mo
reretur, & misericordiã consequeretur. Sed
id quomodo fiet? inquiunt. Mors crudelissi
ma, & amarissima est, mors terribilis, & ipso
horrenda auditu. Bona fieri quanam ratio- Esa. 38.
ne poterit? At ille. Mors, inquit, peccato-
rum pessima, sed preciosa fieri potest mors
sanctorum. An non preciosa erit, si fuerit
ianua uitæ, porta gloriæ? Preciosa, inquiũt;
Sed quomodo fiet istud? Fieri, ait, potest: si
ex charitate moriatur quis, utiq; qui nihil Ezech. 3.
debeat morti. Neq; enim detinere poterit
mors innoxium, sed forabitur, ut scriptum
est, maxilla Leuiathan, & destruetur pa-
ries medius, soluetuŕque chaos magnum,
quod inter mortem vitamq; firmatum est.
Nimirum charitas fortis ut mors, imò & for
tior morte si fortis illius intrauerit atrium,
alligabit eum, & diripet utique uasa eius,
sed & ipso transitu suo ponet profundum
maris uiam, ut transeant liberati. Bonus ui- D
sus est sermo, vtpotè fidelis, & omni acce-
ptione dignus. Sed ubi poterit ille inno-

tens

tens inueniri, qui mori uelit nõ ex debito,
sed ex uoluntate, non ex malo merito, sed
ex beneplacito suo? Circuit ueritas orbem
terræ, & nemo mundus à sorde: nec infans
cuius est unius diei uita super terram. Sed
& misericordia cœlum omne perlustrat, &
in angelis quoq; ne dixerim prauitatẽ, mi-
norem tamen inuenit charitatem. Nimirũ
hæc uictoria alij debebatur, quo maiorem
charitatem nemo haberet, vt animã suam
poneret qnis pro seruis inutilibus, & indi-
gnis. Nã etsi ipse iam nõ dicit nos seruos,
hoc ipsum immẽsæ dilectionis est, & exi-
miæ dignationis. Nos autẽ etsi omnia, quę
ꝑcepta sũt nobis faceremus, qd aliud dice
re deberemus, nisi qđ serui inutiles sum⁹?
Sed quis eum super hoc conuenire ꝑsume
ret? Redeunt ad constitutam diẽ ueritas, &
misericordia, anxiæ plurimum non inuẽto
quod desiderabant. Tunc uerò seorsũ pax
consolans eas, uos, inquit, nescitis quicquã
Ioan. 11. nec cogitatis. Non est qui faciat bonũ hoc,
Ps. 52. non est usque ad unum. Qui consilium de
Gen. 6. dit, ferat auxiliũ. Intellexit rex quid loque
retur, & ait: Pœnitet me fecisse hominem.
Pœna, inquit, me tenet, mihi incumbit susti
nere pœnam, pœnitentiam agere pro homi
ne quem creaui. Tũc etgo dixit, ecce uenio:
Non enim potest hic calix transire, nisi bi-
Zach. 9. bam illum. Et accersito Gabriele, Vade, in
E quit, dic filię Sion, ecce rex tuus uenit. Festi
nauit ille & ait: Adorna thalamum tuum
Sion, & susci pe regem. Porrò uenturum re
gem misericordia, & ueritas præuenerũt, si
Ps. 88. cut scriptũ est. Misericordia, & ueritas præ
cedent faciem tuam. Iustitia thronũ præpa
uat, secundum illud; Iustitia, & iudicium
ꝑparatio sedis tuæ. Pax cũ rege uenit, ut ꝑ
pheta fidelis inueniretur qui dixerat: Pax
erit in terra nostra cũ uenerit. Inde est qđ
Luc. 2. nato domino, angelorũ chor⁹ canebat. Pax
in terra hominibus bonæ uolũtatis. Sed &
tunc iustitia, & pax osculatæ sunt, quæ non
modicè uidebãtur hactenus disfidere. Pri-
or enim si qua erat ex lege iustitia nõ oscu
lũ, sed aculeum magis habebat urgẽs timo
re quàm prouocans dilectione. Sed nec ha
buit illa reconciliationem, sicut habet nunc
q̃ ex fide nosci: esse iustitia. Alioquin quid
erat qđ nec Abraham, nec Moyses, nec cæ
teri iusti temporis illius, in obitu suo pacẽ
illam beatitudinis æternæ appræhẽdere,
aut regnum pacis poterant introire, nisi qđ
minimè adhuc iustitia, & pax sese fuerant
osculatæ? Ex hoc sanè, dilectissimi ferueն-
tiore nobis zelo sectanda iustitia est. Siqui
dem iustitia, & pax osculatæ sunt, & indisso
lubile amicitiarum iniere fœdus: ut quicun
que testimonium iustitiæ secũdum tulerit,
hilari vultu iam amplexibus lætis accipia-
tur à pace, in idipsum dormiens, & requie-
scens.

Item de septiformi Spiritu in Christo. In annũcia tione Dominica. Sermo II.

COnsiderare est, fratres, in solemni-
tate hodierna dominicæ Annuncia
tionis, uelut amœnissimam quandã
planiciẽ, simplicẽ nostræ reparatio-
nis historiam. Iniungitur noua legatio An
gelo Gabrieli, & nouã uirgo professa uirtu
tẽ, nouæ salutationis honoratur obsequio.
Antiquaexcludit maledictio mulierũ nouã
noua mater accipit benedictionẽ. Impletur
ꝑ gratiã, quæ cocupiscentiã nescit, ut spiri-
tu superueniente altissimi pariat filiũ, q̃ ui-
rũ dedignatur admittere. Intrat ad nos ea
dẽ porta salutis antidotum, qua uenenum
serpentis ingrediens, uniuersitatẽ generis
humani occuparat. Innumeros huiuscemo
di flores ex his facile est legere pratis, sed i
tueor mediã metuẽdæ profunditatis abys-
sum. Abyssus planè imperscrutabilis, Incar
nationis dominicæ sacramẽtum, abyssus in
penetrabilis. uerbum caro factum est, & ha
bitauit in nobis. Quis enim inuestiget, quis
attingat, quis apprehendat? Puteus altus
est & in quo hauriam non est mihi. Verun
tamen solet interdum superposita puteis
humectare linteamina uapor exhalãs. Pro-
pterea sanè licet irrũpere uerear proprię
conscius infirmitatis, frequenter tñ uelut
super os hui⁹ putei expãdo ad te Domine
manus meas, ꝑ eo q̃ anima mea sicut terra
sine aqua tibi. Et nũc siquidem quod (ascen G
dente de deorsum nebula) tenuis ebiberit
cogitatio, uobis, fratres modicum illud si
ne iuidia cõmunicare curabo, uelut expres
so linteamine, uel exigua refundens cœle-
stis stillicidia roris. Quæro igitur qua ratio
ne filius magis incarnatus sit, quam pater,
aut spiritus sanctus, cũ totius trinitatis nõ
modò æqualis sit gloria, sed una eademq;
substantia. Sed quis cognouit sensum do-
mini. aut quis consiliarius eius fuit? Al-
tissimum est mysterium, nec nos oportet te
merè super huiuscemodi præcipitare sentẽ

tiam.

tiam. Videtur tamē nec patris nec ſpiritus incarnationem in pluralitate filiorum effugiſſe confuſionem, dum alius Dei, alius filius hominis diceretur. Videt & illud maximè congruum, vt is ſpecialiter filius fieret qui filius erat: ne quid eſſet ambiguitatis in nomine. Deniq; ipſa eſt uirginis noſtræ gloria ſingularis & excellens prærogatiua Mariæ, quòd filium unum eundemq; cum Deo patre meruit habtre communē, quam ſanè perijſſe conſtat ſi nō filius incarnaretur. Sed nec nobis alia dari poſſet occaſio ſimilis ſperādæ ſalutis & hæreditatis factus quidem primogenitus in multis fratribus, qui unigenitus erat, aſsiſcet eos ſine dubio in hæreditatē, quos uocauit i adoptionem. Si enim fratres, & cohæredes. Hic ergo Chriſtus Ieſus mediator fidelis, ſi
H cut in perſona una Dei hominiſq; ſubſtantiam copulauit ineffabili ſacramento, ſic & in ipſa reconciliatione conſilio vſus altiſſimo, mediam non deſeruit æquitatē, utriſque tribuens quod oportebat, honorem Deo, homini miſerationem. Hæc enim optima inter offenſum Dominum & reū ſeruum forma compoſitionis, ut nec honorandi Domini zelo ſeruus opprimatur auſteriori ſententia: nec rurſum dum huic immoderatus cōdeſcenditur, ille debito fraudetur honore. Audi igitur & diligenter obſerua angelicam in huius mediatoris ortu diſtributionem. Gloria, inquiunt, in altiſ
Luc. 2. ſimis Deo, & i terra pax hominibus bonæ uoluntatis. Huius denique gratia obſeruationis fideli recōciliatori Chriſto nec timoris ſpiritus defuit, quo patri ſemper reuerentiā exhiberet, ſemper ei deferret, ſemp gloriā eius quæreret: nec ſpiritus pietatis, quo miſericorditer compateretur hominibus. Vnde & neceſſarium habuit ſpiritum quoque ſcientiæ per quem timoris pariter & pietatis diſtributio fieret inconfuſa. Et nota quod in primo illo parentum noſtrorum peccato tres quidem auctores extiterunt, ſed manifeſtè defuerunt tria tribus. Dico enim Euam, Diabolum, & Adam.
1. Tit. 2. Non habuit Eua ſcientiam, quæ ut ait Apoſtolus, ſeducta eſt in prævaricationem. Verum hæc quidem ſerpenti non defuit, qui callidior deſcribitur cæteris animantibus ſed pietatem malignus nō habuit, qui ab initio factus eſt homicida. Adam uerò pius fortè uidetur mulierem non contriſtando, ſed timorem Domini dereliquit, uoci illius magis obediens quàm diuinæ. Vtinam magis timor Domini prævaluiſſet I
in eo, ſicut de Chriſto ſignanter legitur. Quia repleuit eum nō pietatis ſpiritus, ſed *Eſa. 11.*
timoris. In omnibus enim & per omnia pietati proximorum timor Domini præferendus eſt, & ſolus ipſe eſt qui totum ſibi hominem debeat uendicare. In his igitur tribus, timore, pietate, & ſcientia, mediator noſter reconciliauit homines Deo. Nā in conſilio & fortitudine de manu aduerſarij liberauit. Conſilio ſiquidem priſtino iure priuauit hoſtem, data poteſtate ut manus inijceret innocenti. Fortitudine prœualuit: ne uiolenter poſſet retineri redēptor, dum uictor ab inferis redijt, & uita omniū cum eo ſurrexit. Exinde cibat nos panis uitæ & intellectus, & potat aqua ſapiētiæ ſalutaris. Eſt enim intellectus rerum ſpiritualium & inuiſibilium uerus animæ panis confimans cor noſtrum, & ad omne opus bonum roborans in omni exercitatione ſpirituali. Carnalis autem homo qui non percipit ea quæ ſunt ſpiritus Dei, ſed ſtultitia ei uidentur, gemat & lugeat, dicens: Aruit
Pſ. 101. cor meum, quia oblitus ſum comedere panem meū. Ecce enim mera & perfecta ueritas eſt non prodeſſe homini ſi uniuerſum mundum lucretur, animæ autem ſuæ detrimētum faciat. Sed quādo id credere poſſit auarus? Sine cauſa laborat quiſquis ei id pſuadere conatur. Vt quid hoc? Nempe ſtultitia illi uidetur. Quid uerius quàm iugum Chriſti eſſe ſuaue? Appone homini ſeculari, & uide ſi non magis lapidem, quàm panē reputabit, & certè huiuſmodi intelligentia ueritatis internæ uiuit anima, & hic eſt ſpiritualis cibus. Nō enim in ſolo pane
K viuit homo, ſed i omni uerbo quod procedit de ore Dei. Veruntamē donec ſapit tibi *Deu. 8.*
ueritas nō ſine difficultate ad interiora trajcitur. Vbi uerò cœperis in ea oblectari. iam non cibus, ſed potus eſt, & ſine difficultate intrat in animam, quo uidelicet ſpiritualis cibus intelligentiæ potu ſapientię digeratur, ne ipſius interioris hominis artubus, id eſt affectibus ſiccitate laborantibus, oneri magis ſit quàm utilitati. Ex omnib⁹ ergo, quæ ſaluandis populis fuerāt neceſſaria, nihil penitus defuit ſaluatori. Ipſe eſt. n. de quo præcinit Eſaias: Egredietur uirga ē radice Ieſſe, & flos ē radice eius aſcēdet, & *Eſa. 11.*
requieſcet ſuper eū ſpiritus Domini, ſpiritus ſapiētiæ & itellectus, ſpiritus cōſilij, & fortitudinis, ſpiritus ſciētiæ & pietatis, & replebit eū ſpiritus timoris domini. Illud ſanè diligenter attēde, quod florē hūc de radice non de virga dixerit aſcēſurū. Quia etenim ſi noua Chriſti caro i uirgine creata ēet ex nihilo, quod æſtimauerūt nōnulli, non de radice flos, ſed forte de virga dici poterat aſcendiſſe. Nūc aūt quia prodijt ex radice, ſine dubio ab origine communem probatur habuiſſe materiam. Nam quòd ſuper eum ſpiritus requieuit, nihil in eo contradictionis fuiſſe declarat. In nobis enim quia non
L omnino ſuperior eſt ſpiritus non requieſcit carne nimirum aduerſus ſpiritum & ſpiritu aduerſus carnem concupiſcente: à quo conflictu nos liberet, in quo nihil ſimile fuit, nouus homo, & uerus homo, qui uerā carnis noſtræ ſuſcepit originem; ſed fermētum uetus concupiſcentiæ non ſuſcepit.

In Annunciatione Dominica, præſertim cum tertio ſabbato quadrageſimæ occurrit, De Adultera Suſanna, & beata Maria. Sermo III.

QVàm diues es i miſericordia, quàm magnificus in iuſtitia, ī gratia quàm munificus Domine Deus noſter. Non eſt qui ſimilis ſit tibi, munerator copioſiſſime, remunerator æquiſſime, piiſſime liberator. Gratis reſpicis humiles, iuſte iudicas innocentes, miſericorditer ſaluas ēt peccatores. Hæc ſunt, dilectiſſimi, quæ nobis in menſa diuitis huius patris familias sāctarū teſtimoniis ſcripturarū, hodie quidē ſi diligēter aduertim⁹ ſolito copioſius apponuntur. Nimirū hanc nobis copiam præſtant, quæ pariter conuenerunt ſacrum uidelicet tempus Quadrageſimæ & ſacratiſſima dies Annūciatiōis dominicę. Hodie enim in auribus noſtris deprehensā in adulterio mulierem indulgentia redemptoris abſoluit: hodie innoxium Suſannæ sā
M guinē liberauit: hodie quoque beatam uirginem ſingulari munere gratuitæ benedictionis impleuit. Magnum conuiuium. ubi pariter nobis miſericordia iuſtitia, & gratia apponuntur. Nunquid non miſericordia eſca hominum, hominum ſalutaris omnino & efficax ad medelam? Nunquid non etiam iuſtitia panis cordis? Et quidem opti
Mat. 5. me cōfirmans illud, utpotè cibus ſolidus ad nutrimentum. Denique beati qui eſuriunt illum, quoniam ipſi ſaturabuntur. Nunquid non cibus animæ gratia Dei ſui? Dulciſſimus ſanè, & omnem habens in ſe ſuauitatem, & delectamentum ſaporis. Imò uerò hæc ſibi omnia pariter uendicans nō modo delectat, ſed & reficit, & medetur. Accedamus ad menſam hanc, fratres mei, & ex ſingulis dapibus, uel modicū aliquid deguſtemus. In lege Moyſes mandauit huiuſmodi lapidari, aiunt de peccatrice peccarores, de Adultera phariſæi, ſed ad duritiam lapidei cordis ueſtri ille locutus eſt, Ieſus ār inclinauit ſe. Dñe inclina cœlos tuos & deſcende. *Pſal. 13*
Inclinans ſe & ad miſericordiam flectus (neque enim Iudaici cordis erat) digito ſcribebat nō iam in lapide, ſed in terra. Neq; hoc tātum ſemel, ſed hic quoq; duplex ſcriptura, ſicut quod Moyſen tabulæ duæ. Et fortè veritatem & gratiam ſcribens & iterū ſcribens terræ impreſſiſſe uidetur, ſecundū quod Ioannes Apoſtolus ait. Lex per Moy *Io. 1.*
ſen data eſt, gratia & ueritas p Ieſum Chriſtum facta eſt. Conſidera denique an uideri poſſit de tabula veritatis legiſſe: unde refelleret phariſæos. Qui ſine peccato eſt veſtrum, primus in eam lapidem mittat. Ver- A
bum quidem abbreuiatum, ſed viuum & efficax, & ancipiti gladio penetrābilius. Quā *Textus.*
grauiter enim ad uerbum hoc ſaxea corda transfoſſa, quàm uehementer hoc vno lapillo contritæ ſint lapideæ frontes, rubor ipſe cōfuſionis & clandeſtinus probauit abſceſſus? Meruit quidem Adultera lapidari ſed is punire geſtiat, qui dignus non eſt etiam ipſe puniri. Is præſumat a peccatrice exigere vltionem, qui eandem excipere nō meretur. Alioquin ipſe vicinior, a ſe incipiat: in ſe prius ſentētiam ferat, exerceat q; uindictam: Hæc veritas. Cæterum adhuc animus eſt. Etſi accuſatores refellit hęc veritas, ſed ream necdum abſoluit, ſcribat iterum, ſcribat gratiam, legat & audiamus. Nemo te condemnauit mulier? Nemo do- *Textus.*
mine. Nec ego te condemnabo: uade & amplius noli peccare. O uox miſericordiæ, *Pſ. 141.*
ò auditus lætitiæ ſalutaris. Auditam fac mihi mane miſericordiam tuam: quia in te ſperaui Domine, Sola nimirùm ſpes apud te miſerationis obtinet locum, nec oleum miſericordiæ, niſi in uaſe fiduciæ ponis. Sed eſt infidelis fiducia, ſolius vtique maledictionis capax, cum uidelicet in ſpe peccamus. quamquam nec fiducia illa dicenda ſit, ſed inſenſibilitas quædam & diſſimulat pernitioſa. Quæ enim fiducia ei, qui

peri-

periculum non attendit? Aut quod ibi timoris remediũ,ubi uec timor ſentitur, nec materia ipſa timoris? Fiducia ſolatium eſt, nec eget ille ſolatio qui lætatur cum malè fecerit,& in peſſimis rebus magis exultat. Rogemus itaque,fratres,reſponderi nobis, quãtashabeamus iniquitates & peccata,ſcelera noſtra, & delicta nobis deſideremus oſtẽdi,Scrutemur vias noſtras & ſtudia noſtra: periculaq; uniuerſa vigili intentione penſemus.Dicat quiſque in pauore ſuo, uadã ad portas inferi: ut iã nõ niſi in ſola Dei miſericordia reſpiremus,Hęc uera hominis fiducia à ſe deficientis,& innitentis domino ſuo.Hæc inquam uera fiducia cui miſericordia non denegatur.Propheta atteſtante qm̃ beneplacitum eſt domino ſuper timentes eũ,& in eis qui ſperant ſuper miſericor
B dia eius.Nec parua itaque ſuppetit nobis, i nobis quidẽ timoris,in ipſo autẽ cauſa fiduciæ,Suauis & mitis eſt, copioſæ miſericordiæ:præſtabilis ſup malitia,multus ad ignoſcẽdũ.Credamus ſanè uel inimicis, qui in eo nihil aliud unde occaſionẽ ſtruendæ calumniæ caperent,inuenerunt. Cõpatietur aiunt peccatrici nec ſibi oblatam ullatenus occidi patietur. Tenebitur itaque manifeſtus aduerſarius legis, cum abſoluerit lege damnatam.In ueſtrum,ò phariſæi,caput tota ueſtræ malignitatis adinueuti o retorquetur. Diffiditis cauſæ,qui iudicium ſubter fugitis. Nam illa quidem ſine iniuria legis abſoluitur, quæ ſine accuſatore relinquitur. Sed conſideremus,fratres, qm̃ hinc abeant
C phariſæi.Videtis ne duos ſenes(nam à ſenioribus exire cœperunt) quomodo in pomerio Ioachim abſconduntur? Suſannam quæ runt uxorem eius: ſequamur eos: nam ini qua cogitatione pleni ſunt contra eam.Cõſentire nobis, aiunt ſenes, aiunt phariſæi, aiunt lupi, qui ab alterius pauloante, licet errantis ouiculæ,fuerant deuoratione fruſtrati.Conſentire nobis, & cõmiſcere nobiſcum.Inueterati dierum malorum,modo ac cuſabatis adulterium,modo adulterium ſuadetis? Sed hæc eſt tota iuſtitia ueſtra;& quæ palam arguitis eadẽ agitis in occulto. Hinc fuit quòd ex iſtis unus poſt unum, cum ille omniũ cõſcius occultorum, ueſtras tam uali dè percuſſiſſet cõſcientias dicens. Qui ſine peccato eſt ueſtrũ, primus in eam lapidem mittat.Meritò proinde ad diſcipulos ueri-
Mat. 5. tas ait.Niſi abundauerit iuſtitia ueſtra pluſ quam ſcribarum & phariſæorum, non intra bitis in regnum cœlorum. Alioquin dicemus,aiunt, contra te teſtimonium. Semen Chanaan & non Iuda:nec hoc quidẽ Moyſes in lege mandauit. An qui decreuit adulteram lapidare,mandauit accuſare pudicã? An qui iuſſit adulteram lapidibus opprimi, etiam iuſſit contra inſontem teſtimoniũ ferri? Imò uerò ſicut adulteram, ſic etiam falſum teſtem non impunitum eſſe præcepit. Sed qui gloriamini in lege,per legis præuaricationẽ Deum inhonoratis.Ingemuit Suſanna,& ait Anguſtiæ mihi ſunt undique. *Dan.13*
Vndique enim mors. Hinc quidem corporea,inde ſpiritualis. Si hoc, inquit, egero, mors mihi eſt: ſi autem non egero,non effugiam manus ueſtras.Veſtras,ò phariſæi, manus,nec adultera effugit,nec pudica:ueſtras accuſationes,nec ſanctus, nec peccatore uadit.Diſſimulatis peccata ueſtra, ubi inuene **D**
ritis aliena.Alioquin ſi quis fortè ſuum non habet ueſtrũ ei impingitis crimen. Quid tũ Suſanna facit inter mortẽ,& mortẽ, animæ ſcilicèt & corporis undique anguſtiata? Melius eſt mihi,inquit, abſque operç incidere in manus hominũ,quàm delinquere legem Dei mei.Nimirũ ſciebat iſta quàm horrendum ſit iucidere in manus Dei uiuentis.
Nam homines cũ occiderint corpus,animæ non habent ultra quid faciant: ille autem timendus eſt qui poteſtatem habet & corpus & animam mittere in gehennam. Quid familiam Ioachim tardat? Irruat per poſticũ, nam in pomerio clamor auditur. Clamor ut luporum grauium,& balantis ouiculæ in ter eos.Sed non patitur ab eis innoxium deuorari qui ab ipſis eorum faucibus tam dignanter eripuit,etiam eripi non merentem. Meritò proinde cum duceretur ad mortem erat cor eius fiduciã habens in domino,quẽ uſque adeo timuiſſet ut timorem omnem poſtpoſuiſſet humanum, & ipſius legem & ſimul uitę præpoſuiſſet & famæ. Non enim dictus fuerat ſermo huiuſcemodi aliquãdo de Suſanna. Sed & parentes eius iuſti erant & uir eius honoratior omnium ludæorum. Merito igitur à iuſto iudice iuſtam de iniuſtis obtinuit ultionem:quæ tam uehemẽter iuſtitiã eſuriuit,ut propter eam contemneret mortem corporis,opprobrium generis, luctum inconſolabilem amicorum. Et nos, fratres,ſi à Chriſto audiuim⁹,nec ego te cõdemnabo ſi peccare iam nolumus contrà ipſum ſi in Chriſto uolumus piè uiuere, neceſſe eſt ſuſtineamus perſecutionem, ne malũ **E**

pro

pro malo,aut maledictũ pro maledicto reddamus.Alioquin,qui patientiam non ſeruauerit perdet iuſtitiam,hoc eſt uitam pdet, hoc eſt perdet iuſtitiam ſuam. Mihi uindictam & ego retribuam, dicit Dominus. Ita prorſus eſt.Ipſe retribuet, ſed ſi ei vindictã ſerues, ſi non tollas ab eo iudicium, ſi non reddas retribuentibus tibi mala.Faciet iudicium,ſed iniuriam patienti:in æquitate iudicabit,ſed pro manſuetis terrę.Iam uobis, ni fallor moleſtum eſt quòd delitiæ tardãt. Non miremini,delitiæ ſunt. Non onerabunt quamlibet ſatiatos, nec à ructantibus quidem poterunt faſtidiri. Miſſus eſt Gabriel Angelus à Deo, in ciuitatem Galilææ cui nomen Nazareth. Miraris quòd Nazareth parua ciuitas, & tanti regis nuncio illuſtretur & tanto? ſed magnus latet in hac parua ciuitate theſaurus,latet inquam, ſed homines latet,non Deum. An non theſaurus de Maria? vbicunque illa eſt,& cor eius. Oculi eius ſuper eam, vbique reſpicit humilitatem ancillæ ſuæ.Nouit cœlum unigenitus Dei patris? Si nouit cœlum,nouit & Nazareth. Quidni ſciat patriam ſuam? quidni nouerit hæreditatem ſuam? Cœlum ex patre,Nazareth ex matre uendicat ſibi, ſicut ipſe ſe & filium Dauid,& dominum eſſe teſtatur.Cœlum cœli domino,terram au-
Pſ. 113. tem dedit filijs hominum. Cedat ergo ei
E utrunq; neceſſe eſt in poſſeſſionem, qui nõ modò dominus,ſed & fili⁹ hominis eſt. Audi etiam quomodo terram ſibi tanquàm filius hominis uendicat, ſed & communicat
Can.2 tanquam ſponſus.Flores, inquit, apparuerunt in terra noſtra. Neque hinc diſcrepat, quòd Nazareth interpretatur flos. Amat florigeram patriam flos de radice Ieſſe,& libenter inter lilia paſcitur flos campi,& liliũ conuallium. Commendat enim flores pulchritudo,Suaue olentia,& ſpes fructus, gratia triplex. Neque florem reputat Deus. Et bene ei complacet in te, ſi tibi nec honeſtę conuerſationis decor, nec bonæ opinionis fragrantia,nec intentio deſit futuræ retribn tionis.Fructus enim ſpiritus eſt uita ęterna.
Textus. Ne timeas Maria, inueniſti enim gratiam apud dominum. Quantam gratiam? Gratiam plenam, gratiam ſingularem. Singularem,an generalem? Vtranque ſine dubio quia plenam,& eo ſingularem quo generalem: ipſa enim generalem ſingulariter accepiſti.Eò,inquam, ſingularem, quò generalem:nam ſola præ omnibus gratiam inueniſti. Singularem, quòd ſola hanc inueneris plenitudinem.Generalem quòd de ipſa plenitudine accipiant uniuerſi. Benedicta tu in *Textus.* mulieribus, & benedictus fructus uentris tui.Singulariter quidem fructus uẽtris tui eſt,ſed ad omnium quidem mentes te mediante pernenit. Sic nimirũ,ſic olim ros totus in uellere,totus in area,ſed in nulla parte areæ totus ſicut in uellere fuit. In te ſola rex ille diues,& prædiues exinanitus,excelſus,humiliatus,immẽſus,abbreuiatus, & ab Angelis minoratus eſt:verus deniq; Deus, **F**
& Dei filius incarnatus.Sed quo fructu? Nẽpe ut omnes ei⁹ paupertate locupletemur, eius humilitate ſubleuemur,eius minoratione magnificemnr,eius incarnatione adhærẽtes Deo incipiamus un⁹ eſſe ſpiritus cũ eo. Sed quid dicimus fratres? Cuinam potiſſimum uaſi gratia infunditur? Si(ut ſupra me minimus) capax quidem eſt miſericordiæ fiducia,patientia uerò iuſtitię,quale iam potiſſimus idoneum gratię receptaculum exhibere? Balſamum eſt puriſſimum, & ſolidiſſimum uas requirit. Et quid tam purum, quidue tam ſolidũ,quam humilitas cordis? Meritò proinde humilibus dat gratiam: merito reſpexit Deus humilitatẽ ancillæ ſuæ. Quonam merito quæris? Eo utique,quo animum humilem, meritum non occuparet humanum,quo minus liberè influeret diuinæ gratiæ plenitudo. Sed ad hanc nobis humilitatem quibuſdam erit gradibus aſcendẽdum. Primo enim cor homini quem adhuc peccare deleſtat,nec miſeram conſuetudinẽ propoſito meliore mutauit, ne ſit gratiæ capax,proprijs uitijs prępeditur.Secũdo quoque ubi corrigere mores & priores nequitias de cætero non iterare proponit, ipſa tamen peccata præterita,licet iam amputata quodammodo videantur,dum in eo manẽt, gratiam non admittunt.Manent autem donec confeſſione lauentur,donec ſuccedentibus dignis fructibus pęnitentiæ de medio fiant. Sed uæ tibi ſi fortè uitijs, & peccatis pernicioſior ſucceſſerit ingratitudo. Quid **G**
enim tam euidenter gratiæ aduerſatur à Tepeſcimus proceſſu temporis à feruore cõuerſationis noſtræ,paulatim refrigeſcit charitas,abundat iniquitas, ut cõſumemur carne qui ſpiritu cœperamus.Inde. n eſt ut minus ea ſciamus,quæ à Deo donata ſunt nobis,indenoti pariter & ingrati. Ttimorẽ domini relinquimus, religioſam omittimus ſolitudinẽ:uerboſi,curioſi,faceti,etiam detra-

ctores,

Universidad de Deusto Biblioteca

ctores & murmuratores, uacãtes nugis, fu
gitãtes, labores disciplinæ quoties sine no
ta id licet, quasi uerò cõfestim sit etiã sine
noxa. Quid ergo tantis repulsam obsta-
culis gratiam nobis deesse miramus? Iam ue-
rò si quis iuxta Apostolum vt uerbũ Chri-
Colo. 3. sti, verbum gratiæ in eo habitet gratus est?
si quis deuotus, si quis solicitus, si quis spi-
ritu feruens, caueat sibi ne suis fidat meri-
tis, ne suis operib. initatur: alioquin nec hu
iuscemodi quidẽ animum intrat gratia. Ni
Luc. 18. mirũ plenus est, nec in eo iam inuenit gra
tia locum sibi. Consideretis pharisæum il-
lum orantem. Non erat raptor, non iniu-
stus, non adulter. An sine fructibus pœni-
tentiæ erat? Ieiunabat bis in sabbato, deci-
mas dabat omnium quæ possidebat. Sed in
gratum forsitan suspicamini. Audite quid
dicat. Deus gratias ago tibi. Sed non erat
uacuus, non erat exinanitus, non erat hu-
milis, sed elatus. Non enim quid sibi dees-
set scire studuit, sed exaggerauit meritum
suũ, nec erat solida plenitudo, sed tumor.
Vacuus proinde redijt: quia pleuitudinem
simulauit. Nam publicanus ille qui exina-
nire seipsum, qui uacuum uas exhibere cu-
rauit, gratiã retulit ampliorem. Nos ergo
fratres si gratiã cupimus inuenire: sic de
cætero abstineamus a uitijs, ut de præteri-
tis quoque peccatis digne pœniteamus. Ni
hilominus quoque soliciti simus, & deuo-
tos nos Deo, & uerè humiles exhibere: hu
iusmodi nempe animas grataner respicit
Sap. 4. pio illo respectu, de quo sapiens ait: Quo-
niam gratia & misericordia Dei est in san-
ctos eius, & respectus i electos illius. Et for
tè propterea quater reuocat animam quã
respicit, dicens: Reuertere reuertere Suna
Can. 6. mitis, reuertere reuertere, ut intueamur te
quo uidelicet nec in peccandi consuetudi-
ne, nec in conscientia peccatorum: sed nec i
tépore & torpore ingratitudinis, aut i ela-
tionis cæcitate persistat. A quo nos quadri
partito periculo reuocare & eripere digne
tur, qui factus est nobis a Deo sapientia, &
iustitia, & sanctificatio, & redẽptio, Ie
sus Christus dominus noster, qui
cum patre & spiritu sancto
uiuit & regnat Deus
per infinita sęcula
sæculorum.
Amen.

Dominica in ramis Palmarum. De tribus ordinibus obsequentium Christo. Sermo primus.

NOn sine causa spiritum sponsi pari
ter & Dei sui habens ecclesia, pro-
cessionem hodie noua quadam &
mira coniũct one addidit passioni.
Rom. 1. Nam processio plausum habet, passio plan-
ctum. Quoniam ergo sap entibus & insipiẽ
K tibus debitores sumus, uideam' quid utrisq
conferat hæc coniunctio. Et prius qui
dam quid secularibus indicet: quoniam nõ
prius quod spirituale, sed quod animale.
Videat secularis anima, uideat & intelligat
quoniam extrema gaudij luctus occupat.
Propter hoc enim qui cætera quo ue cœ-
pit facere & docere, non solũ uerbis prædi
Prou. 14 cans, sed exemplis: quod ante prædixerat
per Prophetam. Quoniam omnis caro fœ-
num, & omnis gloria eius tãquam flos fœ-
Esa. 40. ni: etiam apparens in carne manifeste stu-
duit probare in seipso. Vnde & processio-
nis gloria uoluit sublimari: q paulo post si-
bi nouerat imminere diẽ ignominiosissimę
passionis. Quis ergo sperare iã debeat i in
certo gloriæ téporalis, cũ uideat i ipso quo
que, qui peccatũ non fecit, creatore téporũ
& conditore uniuersitatis post exaltationẽ
tantam, tãtam nihilominus humiliationẽ
sequi? In eadem. n. ciuitate, a plebe eadẽ &
eodẽ tempore nũc quidẽ processionis glo-
ria & diuinis est laudibus honoratus: post-
modũ uerò interrogatus cõtumelijs, & tor
mẽto, & cũ sceleratis deputatus. Hic ẽ trãsi
toriæ finis lætitiæ: hic fructus gloriæ tépo
ralis. Propterea prudenter orat Propheta
ut cãtet dño gloria eius, & non cõpungat. i.
Psal. 26 processionẽ habeat, quã passio ñ sequatur.
Vobis aũt charissimi tanquam spiritualib.
spiritualia comparantes, in processione qui
dẽ cœlestis patriæ repræsentamus gloriã,
in passione monstramus uiam. Nam si in p
cessione quidẽ uenit tibi in mẽtem futura
illa lætitia, & exultatio multa nimis, quãdo
rapiemur i nubibus obuiã Christo in aera:
si tota concupiscentia uidere desideras diẽ
illam, quãdõ susciperetur in cœlesti Hieru-
salem Christus dominus, caput cum omnib'
membris portãs triumphũ uictoriæ applau
dentibus iã nõ popularibus turmis, sed ut
tuũibus angelicis clamãtibus undique po-
pulis utriusque testamenti. Benedictus q
uenit in nomine domini: si quã cõsideratti
in

in processione quo properandum sit disce
in passione qua sit eundũ. Hæc est enim uia
vitæ tribulatio præsens, via gloriæ, via ciui-
tatis habitaculi, via regni secundum quòd
Luc. 23. clamat latro de cruce: Memento mei domi
ne dum veneris in regnum tuum. Euntẽ in
regnum vidit, quo cum peruenisset sui me
morem esse rogauit. Peruenit ergo & ipse.
Sed si vis nosse, quàm compendiosa uia, ea-
dem die meruit cum domino esse in paradi
so. Tolerabilem proinde reddit passionis la
borem gloria processionis: quoniam amanti
nihil difficile est. Ne mireris, quòd præsenti
processione cœlestẽ dixerim repræsentari,
quando vnus, & idem in utraque suscipitur,
etsi longè aliter & ab his. In hac enim pces
sione irrationabili iumẽto Christus insidet:
in illa uerò iumentum futurum est, sed rõ-
Prou. 14 nale, quoniam homines, & iumenta saluos
Psal. 72 facies domine, Cui simile est illud. Vt iumẽ
tũ factus sum apud te, & ego semper tecũ.
M Et vide si non de processione loquitur cũ
sequitur, Tenuisti manum dexteram meã,
& in voluntate tua deduxisti me: & cum glo
ria suscepisti me. Ibi certè ne ipse quidẽ pul
lus deerit: quoniam etsi murmuret hæreti
cus paruulos nõ finens uenire, paruulorũ
baptismo detrahens, qui paruulus natus ẽ,
& primam paruulorum elegit aciem (inno-
centes loquor) hodie quoq; paruulos a gra
tia nõ excludit, quia nec pietati incõgruũ,
nec maiestati eius difficile est, ut suppleat
munus gratiæ, q minus in eis habet natura
possibile Ibi non ramos arborum, non uilia
uestimenta popularis turma prosternet: sed
demittent pẽnas suas animalia sãcta: depo
nent coronas suas ante thronum agni vigin
ti quatuor seniores & uirtutes oẽs angeli-
cæ quicquid habẽt gloriæ, uel decoris totũ
ei ascribent: totũ ei attribuẽt. Iã uerò quo-
niam de iumento, & vestibus, & de ramis ar
borum mentio facta est: considerare diligẽ
tius libet tripiex obsequium, quod in pro-
cessione hac exhiberi video Saluatori. Pri-
mũ quidẽ a iumẽto cui insidet. Secũdũ ab
eis, qui sua illi uestimenta sternunt. Tertiũ
uero, ab his qui de arboribus ramos cædere
perhibentur. Nonne tamen oẽs reliqui ex
eo, quod abundat sibi mittunt, & quasi sine
grauamine obsequuntur domino: solũ ue-
ro iumentum semetipsum exponit eius ob
sequio? Silendum mihi est, ut elevationẽ
caueatis, an magis loquar, ut habeatis cõsu
lationem? Iumentum cui insidet Christus
nonne uos estis, iuxta præceptum Aposto-
li glorificantes, & portantes Deũ in corpo
rib. uestris? Expendunt enim seculares ho-
mines in obsequium domini, non quidem A
corpora, sed quæ adiacent, & necessaria sũt
corporibus, cum de terrena substantia elee
mosynas largiuntur. Prælati quoque ramos
cædunt de arboribus, verbi causa cum de fi-
de, & obedientia Abrahæ, de castitate Io-
seph, de mansuetudine Moysi, cæterorũq;
sanctorum virtutibus euangelizant. Verũta
men & illi de promptuarijs plenis largiun
tur: & hi, quæ acceperunt gratis, gratis ni
hilominus dare iubentur. Omnes tamen si
fideliter suo quisq; intentus fuerit minis-
terio in processione Saluatoris sunt, & cũ eo
ingrediuntur in sanctam ciuitatem: quoniã
tres prænidit Propheta saluandos. Noe cæ
dentem ramos in arcæ fabricam: Danielem
in viri edulio, labore abstinentiæ factum,
tanquam iumentum Saluatorẽq; portan-
tem: tertium quoque Iob bene dispensan-
tem substantiam huius mundi, & de uelleri
bus ouium suarum pauperum latera cale-
facientem. Cui tamen in processione illa Ie
sus propinquior, cui de tribus ordinibus sa
lus uicinior, facile credo potestis aduertere.

In Ramis Palmarum, De Passione, & processione, & quatuor ordinibus processionis. Sermo II.

NEcesse est, ut loquamur hodie bre- B
uius propter angustiam temporis.
Multa quidem nobis ministrat pro-
cessio quam celebraturi sumus:
Celebraturi sumus hodie processionem, &
paulopost audituri passionem, Quid sibi
vult mirabilis ista coniunctio, aut quid co-
gitauerunt patres nostri passionem adden-
tes processioni? Nam processio quidem me
ritò representatur hodie, quæ facta est
hodie. Passio uerò cur addita est, quam se-
xta feria constat esse secutã? Opportune uti
que processioni passio cõiuncta est. ut disca
mus in nulla lætitia huius seculi: habere fi-
duciam: scientes qm extrema gaudij luctus
occupat, Propterea non simus stulti, ut occi
dat nos prosperitas nostra, sed in die bonorũ
non immemores simus malorum, & ecõuer
so. Istis. n. mixtũ est præsens seculũ nõ secularí
bus tm, sed ẽt spiritualibus uiris. Nã secula
ribus viris aliqñ, quæ placent, quandoque
quæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

que displicent uidemus accidere: & ipsis nihilominus spiritualibus, non semper tristia, non semper læta succedunt, sed vespere & mane dies unus. Et illud. Visitas eum diluculo, & subito probas illum. Verum hoc interim dum præsens seculum manet, uel manat magis & fluit. Cæterum post hoc seculum duo futura sunt secula ualde diuisa & diuersa: ita ut in altero, non nisi fletus & stridor dentium, in altero sola gratiarum actio & vox laudis. Absterget enim Deus omnē lachrymā ab oculis sanctorum: & mors iam non erit amplius, neque luctus, neque clamor: sed nec ullus dolor: quoniam priora

C transierunt. Interim sicut amatores mundi multa patiuntur aduersa; sic nec ipsis seruis Dei omnia in hoc mundo optata succedūt. In die ergo malorum memores sunt bonorum, ne pusillanimes fiant & impatientes, si

Psal. 48. cut is de quo legimus in psalmo: Confitebitur tibi cum benefeceris ei. In die quoq; bonorum non immemores sunt malorum: ne extollantur & dicant in abundantia sua, non mouebimur in æternum. Sicut enim secularium rerum prosperitas occidit stultū secularem, sic potest & abundantia spiritualis prosperitatis occidere indoctū spiritualem, atque ideo non spiritualem. Spiritualis quippè dijudicat omnia. Vnde autē euenit quod stultum occidit prosperitas, & nō

Eccl. 5. sapientem, alibi habemus. Cor sapientis ubi

Vbi sup. tristitia, & cor stultorum ubi lætitia. Meritò proinde ait. Bonum est magis ire ad domum luctus, quàm ad domum conuiuij. Licèt enim multos frangat aduersitas, tamen multo plures extollit prosperitas: sicut scri

Psal. 60. ptum est. Cadent a latere tuo mille, sinistro scilicet per quod signatur aduersitas: & decem milia, id est multo plures a dextris tuis in quibus prosperitas designatur. Denique quia utrobiq; periculum est: orat Sapiens,

Prou. 30 & dicit: Diuitias & paupertates ne dederis mihi: ne forte aut diuitiæ extollerent in superbiam: aut paupertas deijceret in impatiētiam. Vnde & dominus sicut in passione patiētiam, ita in processione humilitatem exhibere curauit: In illa enim tanquā ouis ad

D occisionem ductus est, & quasi agnus corā tondente obmutuit, & nō aperuit os suum.

Luc. 24. Qui cum percuteretur, nō comminabatur: sed magis orabat dicens: Pater ignosce illis, qia nesciunt quid faciunt. In processione autem quid? Parabant sese populi: vt exirent obuiam ei, nec eū latebat qui nouerat quid esset in homine. Propter quod & ipse paratus est nō in curribus & in equis: nec in frenis argēteis, aut sellis auro tectis: sed humilis asselli tergo sedēs suppositis. Apostolorum uestibus, quas ego de preciosioribus regionis fuisse non credo. Sed quid fuit quòd processionem habere uoluit, qui mox futurā nouerat passionē? Fortè, ut amarior esset passio, quàm processio præcessisset. Ab eodem enim populo, in eodem loco, & ipso tē pore paucissimis diebus interpositis primò cum tanto triūpho susceptus, postea crucifixus est. O quàm dissimile est: Tolle tolle crucifige eū: & benedictus qui uenit in nomine domini, osanna in excelsis. Quàm dissimile rex Israel: & nō habemus regem nisi Cæsarem. Quàm dissimiles rami urentes, & crux; flores, & spinæ. Cui prius sternebātur uestimenta aliena, ecce suis exuitur, & sors mittitur super ea. Væ tibi amaritudo peccatorum nostrorum, propter quæ soluē da tāta amaritudo necessaria est. Iam uero ad processionē accedens tāquàm quattuor ordines in ea mihi videor intueri: & fortassis in hac nostra processione hodie omnes poterunt inueniri. Præibāt enim aliqui, & uiā parabant. Ipsi sunt qui uiam parant domino ad corda uestra, qui uos regunt & dirigunt gressus uestros in uiam pacis. Alij se E quebantur, & hi sunt qui propriæ insciētiæ conscij deuotè sequuntur, & adhærent semper uestigijs præcedentium. Erant quoque discipuli tanquam domestici lateri eius adhærētes. Ipsi sunt qui optimam partē elegerunt, qui in claustro solt Deo uiuūt, semper Deo adhærētes, & eius placitum considerā tes. Ipsum quoq; iumentum, cui insidebat nō defuit, quod designat duros corde; & animos quodammodo bestiales. Verū non fuit animaliū ibi huiusmodi copiosior multitudo, nec oportuit. Tales enim magis oneri sunt quàm honori, nec propter eos processio ualde glorioſior est. Huiusmodi namq; cantare non norunt, sed male sonoros dant rugitus. Ipsi sunt qui uirga semper & calcaribus egent. Attamen nec ipsos relinquit dominus, dū disciplinam ferre noluerint. His enim dicitur; Seruite domino in timore, & apprehēdite disciplinam, nequando irascatur dominus, & pereatis de uia iusta. Postquam enim iumentum hoc disciplinam ferre noluerit: quid restat nisi ut abijciat eum dominus cum indignatione quadam, & protinus exeat a uia, currens ad spinas & tribu

los,

los, a quibus suffocatur uerbum Dei, qui sunt diuitiæ huius mundi & uoluptates carnis? Sed si qui tales sunt hic, quibus grauis sit ordo & omnia onerosa, quos pungi frequēter oporteat & urgeri: obsecramus eos vt studeāt de iumentis si forte queāt in homines commutari, & computari inter eos, ut aut de præcedentibus, aut de adhærentibus & collateralibus, aut de sequētibus sint.

F Quod si non faciunt, obsecro, vt vel in eo quod sunt permaneant, & patiēter interim ferant quæ salubria sunt, etsi minus suauia, donec complaceat domino respicere humilitatē eorum, & in melius aliquid eos promouere. Vultis autem vt aliquatenus conso

Psal. 18. lemur iumentum nostrum? Scimus equidē quia cantare non nouit. Neque enim de eis est qui dicere possit: Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ, in loco peregrinationis meæ. Attamē unum est, quod nemini cæterorum tā propè est dominus. Nam nec ipsi qui in hinc inde adhærent, tam prope eū habent ut iumentum cui insidet. Et audi hoc

Psal. 33. ipsum a propheta. Prope est dominus his, qui tribulato sunt corde. Nam & mater quē ægrotantem nouit filium, magis fouet, & sæpius amplectitur eum. Nemo igitur indignetur: nemo contemnat dum uoluerit esse Christi iumentum. Etenim qui scandalizauerit unum de pusillis istis, illum grauiter offendit, qui eos tāquam mater gremio suæ fouet misericordiæ, donec roborentur. Vnde & morum infirmitates patientissime ferēdas beatus Benedictus admonuit. Qua tuor ergo sunt genera in processione domini. Boni, prudētes; & boni, simplices; hi sunt qui præeunt, & qui sequuntur. Bonos autem addidi, quia prudentes non boni iniqui sunt, iuxta illud: Sapientes sunt, ut faciant mala, & simplices nō boni stulti sunt.

Hier. 4. In processione autem domini, nec iniquus locum habet, nec stultus. Porrò qui adhæ-

G rent ei cōtemplatiui sunt. Qui portant eū & onerantur eo: ipsi sunt duri corde, & passum deuoti. Sed ecce omnes sunt in processione domini: & nemo ex ipsis faciem eius uidet. Nam qui præcedunt occupati sunt in paranda uia, soliciti circa peccata, tentationes aliorum. Qui sequuntur ipsi omnino faciē eius uidere non possunt, sed sicut Moysi dictum est posteriora eius uident. Iumentum cui insidet nunquam ad uidendum leuat oculos: sed pronum est semper in terram. Qui uerò adhærent ipsi aliquando uidere possunt, sed raptim & non continue nec plene: dum adhuc sunt in uia. Attamē quantum ad alios, ipsi magis facie ad faciē eum uident: iuxta quod uerè de Moyse scriptum est, quia cæteris quidē prophetis per uisiones, & somnia: Moysi uero facie ad faciem loquebatur. Quantum ad plenā sanè Exo. 33. uisionem, nec ipse Moyses dum uiueret in hoc mūdo impetrare potuit faciem ipsius visionem: quia sicut ipse ait; Non uidebit me homo, & uiuet. Non uidebor, inquit, in hac uita: non uidebit quis faciem meam in hac uia, & in processione ista. Ipse itaque magna pietate sua donet nobis sic in eius processione perseuerare dum uiuimus, ut in magna illa processione, qua cum suis omnibus a patre suscipiendus est, & traditurus regnum Deo & patri, sanctam ciuitatem ingredi mereamur, cū eo qui uiuit, & regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

De quinque diebus Processionis, Refectionis, Passionis, Requietionis, Resurrectionis, Sermo III. Vnde supra. H

CVm vniuersa fecerit Deus in numero, pondere, & mensura: specialius tamen ea tempora, quibus in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est; quæcunque in eis operatus, locutus, aut passus est, ita disposuit, vt ne minimum quidem momentum, ne unum iota a sacramento uacauerit, aut præterierit sine mysterio. Euidentius tamen quattuor proximos dies, & ipsum quem hodie colimus illustrauit: diem Processionis, diem Refectionis, Passionis, Requietionis, & Resurrectionis suę. Notabiles admodum dies, & inter cæteros insignes magis. Prima siquidem die gloriam suscipere dignatus est humanam & cum ingenti quodam tripudio, & exultatione uniuersæ terræ Hierosolymam non proprijs (vt hactenus consueuerat) pedibus, sed iumento uectus intrare. Et hæc quidem præparatio ad passionem fuit, excitata hinc maxime inuidia sacerdotum. Sane uenturas aliquādo turbas, ut raperēt, & eū regem facerent, fugiens legitur declinasse. Nūc uero etiam non quæsitus affuit, vt tanquàm rex Israel susciperetur, & prædicaretur ab eis: quinetiam in hæc ipsa præconia eorum (quod dubium non est) animos excitauit. Sic nimirum & de passione aduertere est. Exijt quandoque, & abscondit se ab

 eis,

Universidad de Deusto
Biblioteca

eis, scilicet Iudæis. Nec uolebat iam ambulare palam in Iudæa: quia quærebant eum
I interficere. Scies autem quòd uenerit hora eius tanquam potestatē habens, spontaneus ipse se obtulit passioni. Decebat nempe pōtificē nostrum tentari per omnia pro similitudine absque peccato, ut tanquā uerus homo & prospera hominum, & aduersa opportunè uitaret, opportune susciperet, & utraq; rerum in se ipso nobis salutare præberet exemplum. Vt enim temperantiæ est præconia populi & seculi eius prospera declinare: sic interdū iustitiæ est, certa quidem dispēsatione admittere ea. Persecutio quoque & temporalis omnis aduersitas pro loco & tempore prudenter aliquando fugienda erit: cum autem necesse fuerit, uiriliter toleranda. Et in his quidē duobus prosperitatem & aduersitatē loquor, humana omnis uita uersatur. Nihilominus autem in illis quattuor notissimis utiq; speciebus uirtus uniuersa consistit. Ita ergo omnē uirtutem implere decuit eum in quo plenius habitabat omnis plenitudo uirtutis, ut notum fieret omnibus, quia is sciret maximè abundare, sciret, & penuriā pati. Non enim Dei sapientia de his erat, quos occidere prosperitas sua non Dei uirtus, de his quos perdere posset auersio. Vtrunque. n. scriptum est, q prosperitas non tamen omniū, sed stultorū occidat illos: auersio utiq; non quorumlibet, sed paruulorū perdat illos. Quàm modestè tamē hanc ipsam uidetur gloriā suscepisse ad triumphalē occursum in asino ue-
Mat. 21 niens non in curribus aut in equis? Et dicebat: Si quis uobis aliquid dixerit: dicite, qa
K Dominus his opus habet. Opus magnum, opus salutis. Nēpe homines & iumenta saluos facere uenerat: multiplicans misericordiam suam Deus. Initia nostræ cōuersionis fouet ista dignatio, ut primū ex ancilla filiū generemus. Solutus est ad mandatum Domini, qui antea tenebatur, aut non ualens, aut non uolens benefacere, aut utroq; fortius uinculo alligatus, nec uolēs scilicet nec ualens. Non nouit interim purius in dño gratulari: persuasum tenet placere ei, quod agit, & consolatur in eo quod sibi eum quo dāmodo se facere reputet debitorē sepius memorans, quia Dominus his opus habet. Nam processu temporis in eo magis afficitur ut suo solicitēt debito, & timeat ne forsē tantis beneficijs inueniatur ingratus: dicens, quia seruus inutilis sum & bonorum meorum non eges. At hæc quidē uerax affectio & fidelis: hic filius liberæ, cū quo ancillæ filius hæres esse nō possit. Ita ergo in hac processione. Cæterū ante passionē affectuosius paterfamilias refectionem suis curauit domesticis exhibere: & in hoc quoq; apparuit benignitas & humanitas Saluatoris. Cū enim dilexisset suos in finem dilexit eos, &
Luc. 22. dicebat: Desiderio desideraui hoc pascha mā ducare uobiscum antequàm patiar. Oportebat enim. Expetierat eos satanas ut cribraret sicut triticum: opus erat præuenire resectionem. Denique qui refecti paulominus defecerunt, quid ieiuni fecissent? Hinc fuit quòd nō modo corpora, sed etiam corda refecit, & ea quàm maximè. Neque enim corL. poralis passio, sed tentatio spiritualis instabat, quod singulariter ille futurus esset do nec trāsiret. Ea nimirū hostia sicut sola prodesse potuit, sic sola sufficit: nec Christū decuit simul & Petrū, aut Iacobū, uel Ioannē pro salute hominū pati. Crucifixi tamē fuere cū eo alij duo, sed duo nequā: de quibus nulla prorsus suspicio posset haberi. tanquā ex eis minus efficax sacrificiū suppleretur. Quibus ergo panibus in cœna refecit Apo
Ioan. stolos? Vt ego arbitror quinque. Meus, inquit, cibus est, ut faciam uoluntatem patris mei. Cibus utique, sed cibus cordis. Quid enim æquè confirmat, & cor roborat humanum? quid ita in omni necessitate cōfortat & sustentat, ut diuinæ uoluntatis executio, uelut in quendam animæ uentrē conscientiam scilicet eius ingesta? Sic & sermonem diuinæ exhortationis, & promissionū eius consolationem, & orantiū lachrymas. panes cordis esse solus ille ignorat, cuius iā haurit Cor pro eo, q suum ipsius panem comedere sit oblitus. Super omnia autē caro Domini uerè est cibus, & cibus uitæ, panis de cælo uiuus. Nullum ex his in hac tam solemni cœna Domini defuisse reperies, si diligenter aduertas. Recumbentibus adhuc discipulis surgit a cœna, præcingitur linteo: aquā ponit in peluim, discipulorum pedes abluit & extergit. Non est uolūtas carnis & sanguinis hęc, sed uolūtas patris & sanctificatio nostra. Deniq; si non lauero te (ait Dns ad Petrū obnixius repugnantem) nō habebis partē mecū. Scimus aūt quis dixit, Eum M
Ioan. 13. qui uenit ad me nō eijciā foras, quia descēIoan. 6. di de cœlo, non ut faciā uoluntatē meā, sed uoluntatem eius qui misit me. Opportunè autem & utique more suo, post exemplum

operis,

operis, exhortationē sermonis adiunxit. Inter loquendum quoque (nam copiosissimus extitit sermo) multis eos promissionibus propter instantem maximè passionem refouere & resocillare curauit: de resurrectione sua de aduentu paracleti: de eorum cōfirmatione, & aliquādo assumptione ad seipsum. Nec multo post uentum est ad orationē, & vsq; tertiò factus in agonia orabat. Vbi qui
L. dem non solis oculis, sed quasi mēbris omnibus steuisse videtur: vt totum corpus eius, quod est ecclesia totius lachrymis corporis purgaretur. Nam de sacramento quidē corporis, & sanguinis sui nemo qui nesciat hāc quoq; tantam & tam singularem alimoniā ea primum die exhibitam: ea die cōmendatam & mandatam deinceps frequentari. Ex hoc iam dies sequitur passionis. In qua nimirum sicut totum hominem saluum fecit, sic de toto se fecit hostiā salutarem: corpus exponens tantis supplicijs & iniurijs: animum uerò geminæ cuiusdam humanissimæ compassionis affectui hinc quidem super mœre inconsolabili sanctarum fœminarum, inde super desperatione & dispersione discipulorū. In his quattuor crux dominica fuit: & hęc omnia propter nos passus est, qui tāta charitate compassus est nobis. Veruntamen quæ de ipso erant finem habuere, sicut ipse lamentantibus mulieribus ait: Finem
A vtique celerrimum & celeberrimum primo quidem requiem: deinde resurrectionem. Nos quoq; si festinamus in illam ingredi requiē per multas tribulationes nobis (si meminerimus) transeundum est. Et prius quidem donec sumus in tribulatione, magnum nobis uidetur aspirare ad requiem: tāquam nihil simus amplius desideraturi. Verum non erit nobis requies, ne in requie quidē ipsa, a desiderio gloriæ, a desiderio resurrectionis. Amodo inquit iam, dicit spiritus, ut requiescant a laboribus suis. A labore ergo requiescunt qui in Domino moriuntur, sed non requiescūt interim a clamore. Denique sub throno Dei clamant animæ occisorum: quia etsi nihil habeant, quod molestet: nondum tamen totum habent, quod delectet, donec requiem resurrectio, nec sabbatum pascha sequatur.

Feria quarta Hebdomadæ Pœnosæ, de Passione Domini. Sermo.

Vigilate animo, fratres, ne infructuose vos huius tēporis sacramenta pertrāseant. Copiosa est benedictio: date receptacula munda, deuotas aias, tensus vigiles, affectus sobrios, puras cō scientias exhibete tantis charismatibus gratiarū. Nimirū admonet vos solicitudinis huius nō modo specialis ipsa conuersatio, quā p̄fessi estis, sed & generali ecclesiæ obseruatio, cuius filij estis, Vniuersi siquidē Christiani sacra hac septimana, aut præ solito, B
aut p̄ter solitū pietatē colunt, modestiā exhibēt, humilitatē sectātur, induunt grauitatē; vt Christo patiēti quo dāmodo cōpati videā tur. Quis. n. tā irreligiosus, qui nō cōpungatur? quis tā insolens ut nō humilietur? quis tam iracundus, ut non indulgeat? quis tam deliciosus, ut nō abstineat? quis tā flagitiosus, ut nō contineat? quis tam maliciosus, ut nō pēniteat his diebus? Meritò quidē Nempe adest passio Domini vsq; hodie terram mouēs, petras scindens, aperiēs monumenta, propè est etiam resurrectio eius: in qua solemnitatem celebrabitis altissimo Domino: vtinam vsq; in altissima, quæ fecit magnalia alacritate, & auiditate spiritus subeuntes. Nihil in mundo poterat melius fieri, quàm quod factum est a Domino his diebus. Nihil mundo poterat melius uel vtilius commendari, quàm ut ritu perpetuo celebret, & singulis annis memoriale eius in desiderio animæ, & memoriā abundantiæ suauitatis suæ eructet. Vtrunq; autem propter nos, quòd in utroque nobis salutis fructus in utroque uita spiritus nostri. Mirabilis passio tua Domine Iesu, quæ passiones omnium nostrū propulsauit: propiciata est omnibus iniquitatibus nostris, & nulli unquam pesti nostrę inuenitur inefficax. Quis. n. tā ad mortem, quod nō tua morte saluetur? In hac igitur passione, fratres, tria specialiter cōuenit intueri: opus, modum, causam. Nā C
in opere quidem patientia, in modo humilitas, in causa charitas commendatur. Patientia autem singularis, q̄ uidelicet cum supra dorsum eius fabricarent peccatores, cum sic extenderetur in ligno, ut dinumerarentur omnia ossa eius: cum fortissimum illud propugnaculū, quod custodit Israel, undiq; fœdaretur, cū foderentur manus & pe

Universidad de Deusto
Biblioteca

des ſicut agnus ad occiſionem ductus ſit, & tanquàm ouis coram tondente, nõ aperuit os ſuum nõ aduerſus patrem murmurans a quo miſſus fuerat, non aduerſus humanum genus, pro quo quæ non rapuit exſoluebat: non denique uel contra populum ipſum peculiarem ſibi, a quo pro tantis beneficijs tãta mala recipiebat. Plectũtur aliqui pro peccatis ſuis & humiliter ſuſtinent: hoc ipſum tamen eis ad patientiam reputatur. Flagellantur alij non tam purgandi quàm probandi coronandique, & maior in eis patientia comprobatur & commendatur. Quomodo non màxima cenſeatur in Chriſto, qui in funiculo hæreditatis ſuæ ab his, quibus ſpecialiter aduenerat Saluator, crudeliſſima morte mulctabatur ſicut fur, nullum omninò peccatum, nec actu proprio, nec contractu, ſed nec in quo creſcere poſſet habens? Nimirum in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis, nõ umbraticè, ſed corporaliter: in quo Deus eſt mundum reconcilians ſibi non figuratiue, ſed ſubſtantialiter: qui deinque plenus eſt gratiæ & ueritatis, nõ cooperatiue, ſed perſonaliter. Vt faciat opus ſuũ
Eſa. 28. alienum eſt, opus eius ab eis, Eſaias loqui-
D tur, quia & opus ſuum fuit quod dedit ei pater ut faceret: & alienum ab eo vt talis talia ſuſtineret. Ita ergo habes in opere patiẽtiã. Nam modum ipſum (ſi diligenter attẽdas) non modò mitem, ſed & humilem corde cognoſces. Nempe in humilitate iudiciũ eius ſublatũ eſt cum nec ad tantas blaſphemias, nec ad falſiſſima quæ ſibi obijciebantur crimina reſponderet. Vidimus, inquit, eum & non erat ei aſpectus, non ſpecioſum forma præ filijs hominum, ſed opprobrium hominum & tanquam leproſum: nouiſſimum virorum planè uirum dolorum a Deo percuſſum & humiliatum: ita vt nulla eſſet ei ſpecies neque decor. O nouiſſimum, & altiſſimum, ò humilem, & ſublimem, ò opprobriũ hominũ, & gloriã angelorũ. Nemo illo ſublimior, nemo humilior deniq; Sputis illitus eſt, opprobrijs ſaturatus, eſt, morte turpiſſima condẽnatus eſt, cũ ſceleratis deputatus eſt. Nihilnè merebitur uel iſta humilitas, quæ hunc habet modum: imò quæ tam eſt ultra modum? Sicut eſt patientia ſingularis ſic & humilitas admirabilis, utraq; ſine exẽplo. Vtranque tamen magnificè cauſa ipſa commendat, nimirum charitas eſt. Propter nimiam quidem charitatem ſuam, qua dilexit nos Deus, vt ſeruũ redimeret, nec pater filio, nec ſibi filius ipſe pepercit. Verè nimiã, quia & menſurã excedit, modum ſuperat, planè ſupereminens vniuerſis. Maiorẽ, *Ioan. 15.* inquit, charitatem nemo habet, q̃ ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Tu maiorem habuiſti domine ponens eam etiã E pro inimicis. Cum enim adhuc inimici eſſemus, per mortem tuam, & tibi reconciliati ſumus & patri. Quænam alia uidebitur eſſe uel fuiſſe, uel fore huic ſimilis charitati? Vix pro iuſto quis moritur: tu pro impijs paſſus es: moriens propter delicta noſtra, qui ueniſti iuſtificare gratis peccatores, ſeruos facere fratres, captiuos cohæredes, exules reges. Nec ſanè aliud aliquid patientiã hãc & humilitatem æquè illuſtrat, quàm q̃ tradidit in mortem animam ſuam, & peccata multorum tulit: etiam pro tranſgreſſoribus rogans, vt nõ perirent. Fidelis ſermo & omni acceptione dignus. Quia enim uoluit, oblatus eſt. Non modò uoluit, & oblatus eſt, ſed quia uoluit. Solus nimirum poteſtatem habuit ponendi animam ſuam: nemo eam abſtulit ab eo ultrò. Cum accepiſſet acetum dixit: Conſummatum eſt. Nihil *Ioan. 19.* reſtat adimplendum: iam nõ eſt quod expectem. Et inclinato capite (factus obediens vſque ad mortem) tradidit ſpiritum. Quis tam facile quando vult dormit? Magna quidem infirmitas mori, ſed planè ſic mori uirtus immenſa. Nempe quod infirmum eſt Dei, fortius eſt hominibus. Poteſt humana ueſania ſibijpſi in mortem ſceleratus injicere manus, ſed nõ hoc eſt ponere animã ſuã vrgere eã magis & violẽter abrumpere quã ad nutum ponere eſt. Tibi impie Iuda miſera planè facultas fuit non ponendi animã, ſed perdendi: nec tradente te, ſed trahente laqueo nequiſſimus ille ſpiritus tuus exiuit, non emiſſus a te, ſed amiſſus. Solus in mortem tradidit animam ſuam, qui ſolus uirtute propria regreſſus ad vitam. Solus poteſtatẽ habuit ponẽdi, qui ſolus facultatẽ æquè habuit liberã reſumendi, imperium habens vitæ & mortis. Digna ergo charitas tã ineſtimabilis, humilitas tam admirabilis, patientia tam inſuperabilis. Digna planè tam ſancta, tam immaculata hoſtia, tã acceptabilis, dignus eſt agnus q̃ occiſus eſt accipere fortitudinẽ, facere ad quod uenit, tollere peccata mũdi. Ego autem dico peccatum triplex quod inuoluis ſuper terram. Putatis q̃ dice F re uelim cõcupiſcentiam carnis, & cõcupiſcentiam oculorum, & ſuperbiã uitæ? Funiculus

ſolus triplex eſt qui difficilè rumpitur: propterea multi trahunt, imò trahuntur hoc funiculo vanitatis, ſed prior ille ternarius nõ immeritò prævalet in electis. Quomodo.n. non illius patientiæ recordatio omnem arceat voluptatem? quomodo non illius humilitatis conſideratio ſuperbiam vitæ prorſus extundat? Nam charitas illa planè digna cuius meditatio ſic mentem occupet ſic totam ſibi uendicet animam, ut omnino uicium curioſitatis exſufflet. Fortis igitur cõtra hæc paſſio Saluatoris: ſed aliud ego triplex æquè peccatum quemadmodũ uirtus crucis expugnat dicere cogitaui, & id fortè vtilius audiatur. Primum quidem originale; ſecundum perſonale dixerim; tertiũ ſingulare. Et originale quidem maximum illud delictum vocatur, quod a primo Adam contrahimus, in quo peccauimus omnes,
G pro quo morimur vniuerſi. Maximum planè quòd ſic totum non modò genus humanum: ſed & quæliber ipſius generis occupat, vt non ſit qui euadat, non ſit uſque ad unum. A primo homine uſque ad nouiſſimum protenditur, & in ſingulis quoque a planta pedis vſque ad verticem diffunditur hoc uenenum. Sed & aliter nihilominus in uniuerſam dilatatur ætatem, ab ea ſcilicet die, qua ſua quemq; concipit, vſq; ad eã qua communis eum recipit mater. Alioquin vn de graue iugum ſuper omnes & totos filios Adam, idq; a die exitus de uẽtre matris eorũ, vſq; in diem ſepulturæ in matrẽ omniũ? In ſordibus generamur, in tenebris cõfouemur, in doloribus parturimur. Ante exitum miſeras oneramus matres: in exitu more vipereo laceramus: mirũ q̃ nõ ipſi pariter laceramur. Primã vocem plorationis edimus, meritò quidẽ vtpotè vallem plorationis ingreſſi, vt nobis illud ſancti Iob ex oi parte poſſit aptari: Homo natus de muliere, breui viuẽs tẽpore, repletur multis miſerijs. Quã verũ verbũ hoc ſit, nõ nos uerba docuere,
Iob 14. ſed uerbera. Homo, inquit, natus de muliere, tuhil abiectius. Et ne fortè ex ipſa ſibi voluntate corporeorũ ſenſum, quàm de ſenſibilibus hauriat blãdiatur, in ipſo ſtatim introitu de exitu quoq; terribiliter admonetur cũ dicitur, breui viuens tempore. At ne ſpaciolũ illud, quod iter ingreſſum & egreſſum relinquitur, ſibi liberũ putet, repletur, ait, multis miſerijs. Multis & multipliciõus, inquã, miſerijs corporis, miſerijs cordis, miſerijs cũ dormit, miſerijs dum vigilat, miſerijs quaqua uerſum ſe uertat. Nimirum ip- H ſe quoq; natus ex uirgine imò factus ex muliere (ſed benedicta in mulieribus) qui lo- *Ioan. 19.* quitur ad matrem: Mulier ecce filius tuus: etiam breui uiuens tempore ſuper terram: & nihilominus multis eſt repletus miſerijs, in illa breuitate appetitus inſidijs, interrogatus contumelijs, pulſatus iniurijs, uexatus ſupplicijs, conuitijs laceſſitus. Tunè hãe ſufficere dubites obedientiam quæ reatum omnem, primæ præuaricationis abſoluat? imò uerò non ſicut delictum, ita & donum. Nam peccatum ex uno in condemnationẽ: gratiam autem ex multis delictis in iuſtificationẽ. Et graue quidem omninò delictũ illud originale, quod non ſolum perſonam infecit, ſed & naturam. Perſonale tamen cuique grauius eſt, cum iam laxatis habenis exhibemus undique membra noſtra arma iniquitatis peccato: non modò iam alieno, ſed proprio crimine compediti. Singulare uerò eſt grauiſſimum, quod commiſſum eſt in Dominum maieſtatis, cum uiri impij uirum iuſtum iniuſtè occiderunt: & ſacrilegas manus in ipſum Dei filium iniecerunt crudeliſſimi homicidæ: imò (ſi fas eſt dicere) etiam deicidæ. Quid duo præcedentia ad tertium? Ad hoc expalluit & expauit tota machina mundialis, & penè in antiquum chaos ſint omnia reuoluta. Ponamus aliquem de regni principibus terram regiam populaſſe in naſtitate hoſtili: ponamus aliũ qui cum eſſet de conuiuio & conſilio regis unicum eius filiũ proditorijs manibus ſuffocaſſet. Nunquid non primus reſpectu ſecundi innocens uidebitur & immunis? Sic eſt omne peccatum, quantum ad hoc peccatum: & tamen hoc peccatum in ſe pertulit, qui ſeipſum fecit peccatũ, ut de peccato dãnaret, peccatũ. Per hoc enim omne peccatũ tã originale, quàm perſonale deletũ eſt, & ipſum quoq; ſingulare eliminatum eſt per ſeipſum. Argumentũ mihi eſt a maximo, q̃ duo minora ſunt exploſa. Et ecce argumentum. Peccatum multotũ tulit, & pro tranſgreſſoribus rogauit ut non perirent. Pater ignoſce illis, quia neſciũt quid faciũt. Volat irreuocabile uerbum tuũ Dñe, nec reuertetur ad te uacuũ, ſed faciet ad quod miſiſti. Vide nũc opera Domini quæ poſuit prodi- *Luc. 23.* gia ſup terrã. Flagellis cæſus eſt, ſpinis coronatus, clauis cõfoſſus, affixus patibulo, opprobrijs ſaturatus: oium in dolorum immemor, ignoſce, ait, illis. Hinc multæ miſeriæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

corporis, hinc multæ misericordiæ cordis, hinc dolores, hinc miserationes, hinc oleũ exultationis, hinc sanguinis guttæ decurrentis in terram. Misericordiæ Domini multæ, sed & miseriæ Domini multæ. Vincent nè miseriæ misericordias, an misericordiæ miserias superabũt? Vincãt misericordiæ tuæ antiquæ Dñe, uincant sapientiæ malitiã. Magna.n.illorũ iniquitas, sed nunquid non maior pietas tua Domine? Multum per omnẽ modũ. Nunquid redditur pro bono malũ, *Hier. 18.* ait, quia foderunt foueã animæ meæ? Planè K foderunt in patientiæ foueam: occasiones indignationis plurimas & permaximas ministrantes. Sed quid horum fouea ad abyssum mansuetudinis tuæ? Retribuentes mala pro bonis foueam foderunt, sed charitas non irritatur, non præcipitatur, nunquàm excidit, non in foueam ruit, & pro retributis malis cumulat bona. Absit vt muscæ morituræ exterminent suauitatem unguenti, quod de tuo corpore fluit, quia apud sinum tuũ misericordia, & copiosa apud eum redemptio. Muscæ morituræ miseriæ sunt, muscæ morituræ blasphemiæ sunt, muscæ morituræ insultationes sunt, quas tibi reddit generatio praua & exasperans. Tu autem quid? In ipsa eleuatione manuum tuarum cum iam sacrificium matutinum in holocaustum vespertinum transierit: in ipsa, inquã, virtute incensi, quod cœlos ascendebat, terram operiebat, inferos respergebat, exaudiẽdus pro reuerentia tua clamas: Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciũt. O quàm multus es ad ignoscendum, ò quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Dñe. O quàm longè cogitationes tuæ a cogitationibus nostris: ò quàm firmata est etiam super impios misericordia tua. Mira res. Ille clamat ignosce. Iudæi crucifige. Molliti sunt sermones eius super oleũ, & isti sunt iacula. O charitas patiens, sed & compatiens. Charitas patiens est, sufficit. Charitas benigna est, cumulus est. Noli vinci a malo, charitas abundãs, sed uince in bono malum, superabundans, L est. Non enim sola patiẽtia, sed benignitas Dei ad pœnitentiam Iudæos adduxit, quia benigna charitas: etiã quos tolerat amat, & amat tam ardenter. Patiens charitas dissimulat, expectat, sustinet delinquentẽ: sed benignè trahit, adducit, conuerti facit ab errore uiæ suæ, deniq; cooperit multitudinem peccatorũ. O Iudæi lapides estis, sed lapidẽ percutitis molliorẽ: de quo resonat tinnitus pietatis & ebullit oleum charitatis. Quomodo potabis Domine desiderantes te torrente uoluptatis tuæ, qui sic perfundis crucifigentes te oleo misericordiæ tuæ? Patet igitur, quia hæc passio potentissima est ad exhauriendum omnium genera peccatorum. Sed quis scit si data est mihi? Mihi data est, quia alteri dari non potuit. Nunquid angelo? Sed ille non eguit. Nunquid diabolo? Sed ille non resurgit. Denique non in similitudinem angelorum (absit autem ut in similitudinem dæmonum) sed in similitudinem hominum factus & habitu inuentus ut homo exinaniuit semetipsum, formã serui accipiẽs. Filius erat, & factus est tanquã seruus. Non solum formam serui accepit vt subesset, sed etiam mali serui, vt vapularet, & serui peccati vt pœnam solueret cum culpam non haberet. In similitudinem, inquit, hominum non hominis: quia primus homo nec in carne peccati, nec in similitudine carnis peccati creatus est. Christus enim in uniuersali hominum miseria pressius & profundius se immersit, ne subtilis ille diaboli oculus magnum hoc pietatis deprehen M deret sacramentum. Ideo habitu & omni habitu inuentus est ut homo, nec in eo quã tum ad naturæ debitum signũ aliquod singularitatis apparuit. Quia ita enim inuentus est, ideò crucifixus. Paucis autem reuelauit seipsum vt essent qui crederent: reliquis autem absconditus est. Quia si cognouissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. Ad hoc etiam illi singulari peccato ignorantia copulauit, ut sub aliqua iustitiæ umbra ignorantibus posset ignosci. Duo autem nobis in hæreditatẽ reliquerat ille uetustus Adam, qui fugit a facie Dei, laborẽ uidelicet & dolorẽ: laborem in actione, dolorem in passione. Non hoc ipse audierat in paradiso, quẽ acceperat vt operaretur & custodiret illũ. Operaretur delectabiliter, custodiret fideliter sibi & posteris suis. Christus Dñs laborem & dolorẽ considerauit, ut traderet eos in manus suas: imò se magis in manus eorum fixus in limo profundi, & intrauerunt aquæ istæ vsq; ad animã eius. Vide, ad patrẽ inquit, humilitatẽ meã & laborẽ meũ: quia pauper ego sum, & in laboribus a iuuẽtute mea. Laborauit sustinẽs, manus eius in laboribus seruierunt. De dolore uide quid dixerit. O uos oẽs qui transitis per uiã, attendite & uidete si est dolor sicut dolor meus. Verè languores nostros ipse tulit

1. Cor. 2.

Psal. 18.

Thrẽ. 1.
Esa. 3.

lit, & infirmitates nostras ipse portauit, uir dolorum pauper & dolens, tẽtatus per omnia absque peccato. Et in uita passiuam habuit actionem, & in morte passionem actiA uam sustinuit, dum salutem operaretur in medio terræ. Proinde memor ero quandiu fuero laborum illorum, quos pertulit in prędicando, fatigationum in discurrendo, tentationum in ieiunando, vigiliarum in orando, lachrymarum in compatiendo. Recordabor etiam dolorum eius, conuiciorum, sputorum, colaphorum, subsannationum, exprobationum, clauorum, horumque similium; quæ per eum & super eum abundantius transierunt. Facit ergo mihi fortitudo, facit similitudo: sed si accesserit etiam imitatio, ut sequar uestigia eius. Alioquin etiam exquiretur a me sanguis iustus qui effusus est super terram, nec immunis ero ab illo tã singulari scelere Iudæorum: quòd uidelicet tantæ charitati ingratus fuerim: quòd spiritui gratiæ contumeliam fecerim, quòd sanguinem testamenti pollutum duxerim, q conculcauerim filium Dei. Sunt plerique qui laborẽ & dolorem patiuntur, sed necessitas in causa est non uoluntas, & hi nõ sunt conformes imaginis filij Dei. Sunt qui ex uoluntate sustinent, sed non est ei sors, neque pars in sermone isto. Vigilat tota nocte luxuriosus, non solum patienter, sed & libẽter, ut suam expleat uoluntatem: vigilat raptor uestitus ferro, ut diripiat prædam: vigilat fur, ut domum perfodiat alienam. Sed hi omnes & horum similes longè sunt a labore & dolore quem cõfiderat Dominus. Homines autem bonæ uoluntatis, qui Christiana uoluntate diuitias paupertate commutauerunt, uel etiam non habitas, tanquam habitas cõtempserunt, relinquentes omnia propter ipsum, sicut & ipse reliquit omnia B propter ipsos, sequuntur eum quocunque ierit. Huiusmodi autem imitatio ualidissimum argumentum mihi est, quod passio Saluatoris & similitudo humanitatis in meam transeunt utilitatem. Hic enim sapor, hic fructus est & laboris & doloris. Vide ergo quàm magnificauerit facere tecum illa maiestas. De omnibus quæ in cęlo & sub cęlo sunt, dixit & facta sunt. Et quid facilius dicta? Sed nunquid solo uerbo factum est, cũ te, quem fecerat refecit? Triginta & tribus annis super terram uisus, & cum hominibus conuersatus: etiam habuit in factis calumniatores, in dictis insultatores, non habens ubi caput suum reclinaret. Quare hoc? Quia uerbum a sua subtilitate descenderat & grossius acceperat indumentum. Nam caro factum fuerat, & ideò grossiori & morosiori opere utebatur. Sicut autem cogitatio uestit sibi uocem corpoream absq; sui diminutione, uel ante uocem, uel post uocem: sic filius Dei assumpsit carnem non cõmixtionẽ passus, neq; diminutionem, nec ante carnem, nec post carnem. Apud patrẽ inuisibilis, sed hic manus nostræ tractauerunt de uerbo uitæ, & quod erat ab initio, uidimus oculis nostris. Hoc autem uerbũ, quia carnem purissimam & animam sanctissimam unierat sibi, liberè moderabatur actiones corporis sui, tum quia sapientia, & iustitia erat: tum quia nullam habebat prorsus legem in membris suis repugnantem legi mẽtis suæ. Meum uerbum, nec sapientia, nec iustitia est, sed tamen utriusq; capax, & possunt ei hæc abesse, & adesse: abesse autem facilius. Familiare enim magis iam nobis est C carnis nostræ seruire uitijs; quàm actiones, & passiones eius ordinare: pro eo quòd omnis ætas ab adolescentia prona est in malum, inter flagella quoque, & gladios, etiã sub discrimine mortis ad suas abiens uoluptates. Fœlix cuius cogitatio, hoc est verbum nostrum, omnes actiones suas ad iustitiam dirigit, ut & intentio sana sit, & operatio recta. Fœlix qui passiones corporis sui propter iustitiã ordinat, ut quicquid patitur, propter Dei filium patiatur: quatenus & à corde tollatur murmuratio, & in ore uersetur gratiarum actio & uox laudis. Qui sic extulit se: iste tollit grabatum suũ, & uadit in domum suam. Grabatum nostrum corpus est, in quo prius languidi iacebamus, seruientes desiderijs & cõcupiscentijs nostris. Nunc portamus illud cum spiritui obedire cogimus, & mortuum nostrum portamus: quia corpus mortuũ est propter peccatum. Ambulamus tamen non currimus: quia corpus, quod corrumpitur aggrauat animã, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Ambulamus etiam in domum nostram. In quam domũ? In matrem omnium, quia sepulchra eorum domus illorum in æternum. Vel potius in domum nostram, quam habemus ex Deo nõ manu factam æternam in cœlis. Qui sub hoc onere ambulamus posito eo, quid putatis quò curremus? Quomodo uolabimus? Planè super pennas uentorum. Amplexa-

tus est nos Dominus Iesus per laborem, & dolorem nostrum. Amplectamur eum nos quoq; vicarijs quibusdam amplexibus propter iustitiam, & iustitiam suam, actiones ad iustitiam dirigendo, passiones propter iustitiam sustinendo. Dicamus quoq; cum sponsa. Tenui eum, nec dimittam. Dicamus etiã cum patriarcha, non dimittam te nisi benedixeris mihi. Quid enim iam supereſt nisi benedictio? Quid post amplexum, nisi osculum reſtat? Si sic adhærerem Deo: quomodo non iam clamare liberet: Osculetur me osculo oris sui? Ciba nos interim Domine lachrymarum pane, & potum da nobis in lachrymis in mensura: donec perducas nos ad mensuram bonam & confertam & coagitatam, quam dabis in sinus nostros, qui es in sinu patris super omnia benedictus Deus in sæcula. Amen.

Gen. 32.

Can. 1.

In Cœna Domini. De Baptismo, & de Sacramento altaris, & ablutione pedum. Sermo.

HI sunt dies quos obseruare debemus: dies pleni pleni pietate & gratia, quibus ét sceleratorum hominũ mentes ad pœnitẽtiam prouocantur. Tanta siquidem est vis sacramentorũ eorum, quæ diebus istis recolunt, vt possint ipsa quoq; lapidea scindere corda, & pectus oẽ, licet ferreũ emollire sufficiãt. Deniq; videbimus vsq; hodie ad passionẽ Christi nõ modò cęlestia cõpati, sed terrã moueri, & petras scindi, & in confessione peccatorũ aperiri monumẽta. At verò qñ sic est in spiritualibus cibis, sicut & in corporalibus, vt in quibusdã statim præsto sit sapor, in aliquib⁹ oporteat laborare: quæ manifesta sunt, nostro nõ indigent ministerio: quæ verò clausa sunt diligẽtem volunt habere consideratorẽ. Neq; n. tradit mater paruulo nucem integram, sed frangit eã & nucleum porrigit. Sic & ego vobis, fratres charissimi, si possem sacra, quę clausa sunt aperire debuerã: sed quia minus possum, rogemus vt vobis pariter, & mihi mater sapientia frangat nuces istas, nuces inquam, quas protulit sacerdotalis virga virtutis, quam emisit Dominus ex Sion. Multa quidem sunt sacramenta, & scrutãdis omnibus hora non sufficit. Fortasis etiam aliqui vestrum imbecilles sunt ad tanta simul capienda. De tribus itaque sacramentis, quæ satis congrua sunt huic tempori dicendum erit, quod Dominus ipse donauerit. Sacramentum dicitur sacrum signum, siue sacrum secretum. Multa siquidem fiunt propter se tantum: alia verò propter alia designanda, & ipsa dicuntur signa, & sunt. Vt enim de vsualibus sumamus exemplum: datur annulus absolutè propter annulum, & nulla est significatio: datur ad inuestiendum de hæreditate aliqua, & signum est: ita ut iã dicere possit qui accipit. Annulus nõ ualet quicquam, sed hæreditas est, quam quærebam. In hunc itaq; modum appropinquans passioni Dominus de gratia sua inuestire curauit suos, vt inuisibilis gratia signo aliquo visibili præstaretur. Ad hæc instituta sunt oĩa sacramẽta, ad hæc Eucharistiæ participatio, ad hęc pedum ablutio, ad hæc denique ipse baptismus initium sacramentorum omnium: in quo complantamur similitudini mortis eius, vnde & trina mersio, tridui quod nunc celebrandum est formã gerit. Sicut enim in exterioribus diuersa sunt signa, & vt cœpto immoremur exemplo, variæ sunt inuestituræ secundũ ea, de quibus inuestimur: verbi gratia, inuestitur canonicus per librum, abbas per baculũ, episcopus per baculũ & annulum simul: sicut, inquam, in huiusmodi rebus est, sic & diuisiones gratiarũ diuersis sunt traditæ sacramẽtis. Quæ est gratia vnde per baptismum inuestimur? Vtiq; purgatio delictorum. Quis. n. potest facere mundum de immũdo conceptum semine, nisi qui solus est mundus; &, in quem peccatum non cadit, Deus? Huius quidem gratiæ sacramentũ prius erat circuncisio, ut originalis rubiginem culpæ, quę manauerat a parentibus primis, cultellus eraderet: sed ueniente Domino qui agnus est, totus suauis & mitis, cuius iugum suaue est, & onus leue, optimè satis mutatum est, ut inuetera tam rubiginem cum vnctione sancti spiritus aqua diluerет, & acerbitas illa cessaret. Sed forte, quærat aliquis & dicat: Si deletum est in baptismo quod contraximus a parentibus: cur adhuc manet cupiditatis fomes, & velut incentiuum quoddam peccati? Neq; enim dubium quin a primis parentibus in nos traducta sit lex ista peccati. Omnes siquidem in peccatrice uoluptate generamur: propterea licet inuiti, illicitos quosdam motus cõcupiscentiarum, & tanquam bestiales sentimus. Dixi vobis sæpius, nec mente

E

G

miente excidere debet: quoniam in casu primi hominis cecidimus omnes. Cecidimus autem super aceruum lapidum, & in luto: vnde non solum inquinati, sed etiam uulnerati, & grauiter quassati sumus. Lauari quidem citò possumus: ad sanandum uerò op⁹ est curatione multa. Lauamur igitur in baptismo, quia deletur chirographum damnationis nostræ: & gratia hæc nobis confertur ne iam nobis concupiscentia noceat, si tamen a consensu abstineamus, atque ita tanquam sanies inueterati ulceris remouetur, dum tollitur damnatio, & responsum mortis, quod prius inde manabat. Sed quis poterit tam efferos motus frangere? quis pruritum ulceris huius ferre queat? Confidite, quia & in hoc gratia subuenit, & ut securi sitis, sacramenti dominici corporis, & sanguinis precioſi iuestituram habetis. Duo enim illud sacramentum operatur in nobis: vt uidelicet & sensum minuat in minimis, & in grauioribus peccatis tollat omninò consensum. Si quis uestrum non tam sæpe modò, non tam acerbos sentit iracundiæ motus, inuidiæ, luxuriæ, aut cæterorum huiusmodi: gratias agat corpori, & sanguini domini, quoniam uirtus sacramenti operatur in eo; & gaudeat quòd pessimum ulcus accedat ad sanitatem. Sed tamen quid agimus, quod hoc in corpore peccati, & in hoc tempore malo non possumus esse sine peccato? Nunquid desperabimus? Absit. Si dixerimus, ait beatus Ioannes quia peccatum non habemus, nosipsos seducimus, & ueritas in nobis non est. Si autem confessi fuerimus peccata nostra, fidelis Deus est, qui remittat nobis peccata, & emundet nos ab omni iniquitate. Nam ut de remissione quotidianorum minimè dubitemus, habemus eius sacramentum, pedũ ablutionem. Quæris fortè unde sciam q̃ sacramentum sit huius remissionis: maximè cum ipse dominus promiserit. Petro dicens: Quod ego facio tu nescis modò: scies autem posteà: nihil autem de sacramẽto locutus est: sed tantum exemplum, inquit, dedi uobis: ut & uos ita faciatis. Verum multa habebat illis dicere, sed tunc portare non poterant, Ideoq́ue nec ex toto uoluit eos anxios, & suspectos reliquere, nec dicere quod tunc non caperent. Vis autem nosse quia pro sacramento illud est, non pro solo exemplo factum? Illud attende quod Petro dictum est. Si non lauero te, non habebis partem mecum. Aliquid igitur latet, quod necessarium est ad salutem, quando sine eo, nec ipse Petrus partem haberet in regno Christi, & Dei. Vide enim si non expauerit Petrus ad tantæ commina tionis terrificum uerbum, si non agnouerit salutare esse mysterium cum respondit: Domine nõ tantum pedes meos, sed & manus, & caput. Et unde scimus, quia ad diluenda peccata, quæ non sunt ad mortem: & a quibus plenè cauere non possumus ante mortẽ ablutio ista pertineat? Ex eo planè. quòd offerenti manus, & caput pariter ad abluendum responsum est: Qui lotus est non indiget, nisi ut pedes lauet. Lotus est, qui grauia peccata non habet, cuius caput ideſt intentio: & manus, ideſt operatio & conuersa tio munda est: sed pedes qui sunt animæ affectiones, dum in hoc puluere gradimur ex toto mundi esse non possunt, quin aliquando uanitati, aliquando uoluptati aut curiositati plus quàm oportet cedat animus uel ad horam. In multis enim offendimus omnes. Veruntamen, nemo contemnat aut paruipẽdat. Impossibile est enim cũ eis saluari, impossibile est ea dilui, nisi per Christum Iesum & a Christo. Nemo, inquam, pernicioſa securitate dormitet, declinans in uerba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis, quoniam ut audiuit Petrus ab ipso, nisi lauerit ea Christus, non habebimus partem cum eo. Nec ideò tamen proeis necesse est nimis esse solicitos: ignoscet facilè, imò & libenter, si tantummodo nos agnoscamus. In huiusmodi nanque quasi ineuitabilibus & negligentia culpabilis est, & timor immoderatus. Hinc est quod in oratione quam ipse constituit, quotidiè p peccatis illis voluit nos orare. Sicut enim d concupiscentia diximus, quòd licet damnationem abstulerit, quia iuxta Apostolũ, Nulla damnatio est his, qui sunt in Christo Iesu tamen ad humiliandos nos ipsam adhuc patitur uiuere in nobis, & grauiter affligere nos, ut sentiamus quid nobis gratia præstet, & semper ad illius auxilium recurramus sic & de minoribus istis peccata pia dispensatione nobiscũ agitur: nt non penitus auferãtur, sed in illis nos erudiat Deus, ut cũ minima cauere nõ possumus, certi simus, q̃ nõ nostris uiribus maiora superemus: semperque timorati, & omnino soliciti simus quomodo ei⁹ gratiã non amittamus, quã nobis tam multipliciter necessariã esse sentimus.

ibidem.

I

Iaco. 3.

Rom. 8.

1. Ioã. 1. H

Rom. 13

K

In

In Die sancto Paschæ. De septem signaculis, quæ soluit agnus. Sermo I.

Apoc. 5. VIcit leo de tribu Iuda. Vicit planè malitiâ sapiẽtia, attingẽs à fine vsq; ad finẽ fortiter, & suauiter vniuersa disponẽs. sed ꝓ me fortiter, sua uiter mihi. Vicit Iudæorũ blasphemias in patibulo, fortẽ armatũ alligauit in atrio, & de ipso mortis imperio triũphauit, Vbi.n. sunt opprobia tua Iudeæ? Vbi sunt fabulæ uasa captiuitatis? Vbi est mors victoria tua? Confusus est calumniator, raptor spoliatus est. Nouũ genus potentię, hactenus uictorioſa mors obstupescit. Quid tu Iudęe? quid pridie ante crucẽ agitabas caput sacrilegũ? q d
Mat. 27 sacrum hominis Christi caput exagitabas opproprijs? Christus, inquit, rex Israel descẽdat de cruce. O uenenata lingua uerbũ
Ioã. 11. malitiæ, sermo nequã. Non est hoc Caipha, quod paulo ante dicebas. Expedit, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. At illud quia mendacium non erat, non loquebaris de ꝓprio: non à temetipso dicebas: Si rex Israel est, descendat de cruce. Hoc planè tuum est: magis autẽ eius qui mendax est ab initio. Quid enim consequentiæ uidetur habere ut descendat, si rex Israel est, & non magis ascendat? Sic non meministi semper antique, quàm confusus abscesseris, olim, cum dicere præsumpsisses: Mitte te deorsum: &, Hæc omnia tibi dabo, si procidens adoraueris me. Sic tibi
Mat. 4. Iudæe, excidit quod audisti, quia Dominus regnauit a ligno, ut regem abneges, quia manet in ligno. Sed forsitan nec audisti: quia non Iudæis, sed nationibus, hæc annunciatio debebatur. Dicite, inquit, in nationibus,
Ps. 95. quia Dominus regnauit à ligno. Merito proinde titulum regni præses gentilis inscripsit ligno, nec potuit Iudæus, vt voluit, corrumpere tituli inscriptionem: nedum impedire Dominicam passionem, & nostram redemptionem. Descendat, inquit, si rex Israel est. Imò uerò, quia rex Israel est, titulum regni non deserat: uirgam imperij nõ deponat, cuius nimirum imperium super
Esa. 9. humerum eius, sicut præcinit Esaias. Noli,
Iob. 19. inquiunt Iudæi ad Pilatum, noli scribere rex Iudæorum, sed quia ipse dixit, Rex sum Iudæorum. Et Pilatus: Quod scripsi, scripsi. Si Pilatus quod scripsit scripsit; Christus non perficiet quod incœpit? Ipse enim cœpit, & saluabit nos. Sed dicunt: Alios saL uos fecit seipsum nõ potest saluum facere. Imò uerò si descenderit, neminem saluum faciet. Cum enim saluus esse non possit, nisi qui perseuerauerit usque in finem, quantominus poterit esse Saluator? Alios ergo saluos fecit: nam saluatione, cum sit salus ipse non indiget. Operatur salutem nostrã, nec caudam deesse patitur sacrificio uespertino hostiæ salutari. Noui inique, quid cogites. Non tibi dabit occasionem surripiendæ nobis perseuerantiæ, quæ sola coronatur. Nõ M
faciet obmutescere prædicatorum linguas consolantium pusillanimes, & dicentium singulis: Tu locum tuum ne deseras: quod sine dubio sequeretur, si respondere possent, q a Christus suum deseruit. Proni enim sunt sensus hominis & cogitationes in malum. Sine causa maligne parasti sagittas tuas in pharetra, & discipulorum suspiria cumulas opprobrijs Iudæorum. Illi quippe desperãt isti improperat: sed Christo neutra tela nocebunt. Aliud tempus elegit confortandis discipulis, & aliud aduersarijs confutandis. Interim patientiam magis exhibet, humilitatem commendat, obeditiam implet, perficit charitatem. His nanq; virtutum gẽmis quatuor cornua crucis ornãtur. Et est supereminentior charitas, à dextris obediẽtia, patientia a sinistris: radix virtutum humilitas in profundo. His ditauit trophæũ crucis consumatio Dñicæ passionis, cum ad Iudæorum blasphemias humilis, ad vulnera patiẽs: intus linguis, clauis exterius pũgeretur. Nam & charitas i eo perfecta est, quod pro amicis animã posuit, & obedientia consumata, cum inclinato capite tradidit spiritũ, factus obediẽs vsq; ad mortẽ. His spoliatoribus, hac priuare gloria Xpi satagebant ecclesiã, qui dicebãt: Si rex Israel est, descendant de cruce. Nimirũ, ut nõ sit iam obediẽtiæ forma, nõ incẽtiuũ amoris, nõ patientiæ vel humilitatis exẽplũ, sed deleri habeãt ex Euangelio verba illa suauissima, & dulciora super mel, & fauũ. Maiorẽ hac dilectionem A
Ioan. 15. nemo habet, quã ut animã suã ponat q s ꝓ
Io. 15. a amicis suis. Et ad patrem. Opus consumaui
Ioã. 17. a quod dedisti mihi ut faciam. Itemq; ad di-
Ma. 11. d scipulos: Discite a me quia mitis sum, & hu-
Ioã. 12. c milis corde. Et ego si exaltatus fuero a ter-
Nu. 21. b ra, omnia traham ad meipsum. Hoc est. n. q dolet uenenati serpentis astutia, exaltatum in deserto serpẽtẽ æneũ, cuius intuitu sanẽtur uulnera quæ inflixit. Alioquin quo nã

alio

alio instigante misisse credimus vxorẽ. Pila-
Mat. 27. c ti ad ipsum dicentem: Nihil tibi & iusto illi multa enim passa sum hodie per uisum propter eum? Timebat ergo iam tunc, sed nũc maximè, uirtute crucis eneruari se sentiens inimicus. Sera ducitur pœnitentia, & quos iustigauit ad crucifigendum, instigat ad suadendũ, ut de cruce descendat. Denique si rex Israel est, inquiunt, descendat de cruce,
Mat. 5. c & credimus ei. Hæc planè serpentis astutia, hæc adinuentio nequitiæ spũalis. Audierat impius Saluatoris vocem dicentis. Nõ sum missus nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel: & nouerat quantum pro salute illius populi zelum gerere videretur: propterea malitiosè nimis linguas erudiens blasphemorum suggerebat ut dicerent: descẽdat, & credimus: quasi iã nihil posset obstare quin descẽderet, qui eorũ credulitatẽ tãto
L pere desideraret. Sed quid machinatur: aut cui parat insidias uersipellis? Nempe ei, in quo nihil proficiet inimicus, & filius iniquitatis non apponet nocere ei. Non mouetur uana pollicitatione, qui nouit omnium corda: sicut exprobratione blasphema mitissimus omnium mouebitur. Eò quippe tendebat malitiosa suasio, non ut ipsi crederent,
Deut. 31 sed nostra quoque siqua erat fides in eum, omnimodis deperiret. Legentes enim Dei perfecta sunt opera, quando fateremur Deum, qui salutis opus reliquisset imperfectum?
Sap. 3. b. Sed audiamus quid ad hæc Christus respondeat per Prophetam: Quæris signa Iudæe? Expecta me in die resurrectionis meæ. Si uis credere, maiora iam tibi opera demonstraui. Multiplicaui signa: sanitates perfeci heri, & pridie, hodie magis habeo consumari. An non maius erat quod vidisti è corporibus obsessis spiritus exire malignos, & de grabatis suis exilire paraliticos: quàm è manibus meis, uel pedibus clauos resilire quos infixisti? Sed patiendi. tempº est, non faciendi, & passionis horam sicut prævenire frustra conatus es, sic nec poteris impedire. Sed si adhuc generatio praua & adultera signum quærit, non ei dabitur nisi signum Ionæ Prophetæ. Non signum descensionis, sed resurrectionis. Quòd si Iudæus non quærit, amplectatur & gaudeat Christianus. Vicit enim leo de tribu Iuda. Suscitatus est paterna uoce leonis catulus:
Mar. 16. a clauso prodijt tumulo, qui de patibulo non descendit. An uerò id maius sit, inimici nostri sint iudices, qui tam curiosè munierant monumentum: signantes lapides cum custodibus. Hunc enim lapidem magnum ualdè, de quo mulieres illæ deuotæ inuicẽ quærebantur, facta iã resurrectione dominica, reuoluit Angelº, & resedit, sicut scriptũ est, super eũ. Constat proinde clauso exiisse C
tumulo rediuiuũ corpus, quod clauso uirginis utero natũ processit in uitã, & ad discipulos clausis introiuit ianuis i eõclaui. Sed est locus uñ clausis noluit ꝓcedere ianuis, carcer utiq; gehennalis. Confregit siquidẽ ferreos uectes, repagula uniuersa contriuit, vt liberè suos educeret, quos redemerat de manu inimici, & plenis egrederenr portis agmina sanctorum dealbatorum, qui lauerũt stolas suas, & candidas eas fecerunt in sanguine agni. Candidas prorsus in sanguine agni: qa exiuitcũ eo, & i eo ẽt aqua dealbãs: & testimoniũ phibet ipse, q uidit. Aut certè candidas in sanguine agni nouelli: sanguine lacteo candido & rubicũdo: sicut habes i cãtico Cãticorũ dilectus meus ait spõ Can. 5. c.
sa cãdidus, & rubicũdus electus ex millibº. Inde est, qꝑ in stola candida & fulgureo uultu, testis quoq; resurrectionis apparuit. Iam si confutandis Iudæorũ calũnijs sufficere videtur hoc ipsum, qꝑ clauso egressus est monumẽto, cui iusultãtes dicebat. Si rex Israel est, descendat de cruce: (curiosius nãq; monumentum claudere & signare studuerant, quã infigere clauos) si igitur uicit leo de tribu Iuda, in hoc ipso processu, & maius demonstranit opus quã peterent: ipsum iã resurrectionis miraculũ, cui poterit cõparari?

Legimus nonnullorũ præcessisse resurrectiones, aut magis certè suscitationes, sed
D istius ptæambulas, quibus, & duplici priuilegio noscitur prꝑeminere. Nam cæteri quidẽ resurrexerãt mortui, iterũ morituri; Christus resurgẽs ex mortuis iã nõ moritː mors illi ultrà non dominabitː. Illi mortui denuò Rom. 6. b
opus hñt iterũ rescuscitari: Christus, qꝑ mortuus est peccato, mortuus est semel: qꝑ autẽ uiuit, uiuit Deus, uiuit i æternitate. Merito proinde resurgentiũ primitiæ Christus: qui ita resurrexit ut cadere non adijciat, q solº attigit immortalitatẽ. Est & aliud, in quo resurrectionis huius innotescat gloria singularis. Quis. n. in oibus cæteris suscitanit aliquando semetipsum? Ineffabile istud est, ut
4. Reg. 4. à morte se excitet ipse, quidormit: singulare est: nõ est q faciat nõ est vsq; ad vnũ. Heliseus propheta mortuum suscitauit, sed alterum, non seipsum. Ecce. n. quot annis iacet

in mo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

in monumento, quòd a se non potest, sperans ab alio suscitari: ab eo vtiq; qui triumphauit mortis imperium in seipso. Inde est quòd cæteros quidem dicimus, suscitatos, Christum resurrexisse, qui solus virtute propria victor prodijt de sepulchro. Siquidem & in hoc uicit leo de tribu Iuda. Quantum poterit, imò quid non posse videbitur uiuens, & decens patri. Resurrexi, & adhuc sum tecum: qui tam potens extitit deputatus cum mortuis, sed inter mortuos liber? Nec uerò resurrectionem distulit ultra tertium diem: ut Propheta fidelis inueniatur
Oseæ 6.a qui dixit: Viuificabit nos post duos dies, in
E die tertia suscitabit nos. Decet nimirum ut quemadmodum caput præcesserit, sequantur membra. In patibulo sexta feria redemit hominem, ipsa die qua fecerat hominem in initio: sequenti die sabbatizauit in monumento, consummato opere quod susceperat; tertia uero, quæ prima dierum est, primitiæ dormientium apparuit mortis uictor nouus homo. Ita & nos quicunque sequimur caput nostrum: tota die hac qua plasmati, & redempti sumus, non cessemus agere pœnitentiam, non cessemus tollere crucem nostrã, perseuerantes in ea sicut ipse perseuerauit, donec dicat spiritus ut requiescamus a laboribus nostris. Neminem audiamus, fratres: non carnem & sanguinem, non spiritum quemlibet, descẽsum à cruce suadentem. Persistamus in cruce, moriamur in cruce, deponamur aliorum manibus, non nostra leuitate. Caput nostrum deposuere, viri iusti: nos ergo dignatione sua Angeli sancti deponant: ut consumata uiriliter die crucis secunda, quæ post mortem est, quiescamus suauiter, dormiamus feliciter in sepulchris; expectantes beatam spem, & aduentum gloriæ magni Dei: qui resuscitabit corpora nostra, tertia demum die, configurata corpori claritatis suæ. Fœtent quatriduani, sicut de Lazaro scribitur. Iam fœtet domine; quatriduanus est enim. Adinuentio filiorum Adam quartam formauit
Ioã. 11.a diem, quam a domino non accepit. Propterea corrupti sunt, & abominabiles facti sunt tanquam iumenta, quæ in stercore suo putruerunt. Diuinæ siquidem ordinationis est triduum quod prædiximus: in labore, in requie, in resurrectione. Non placent hæc filijs hominum, sed suam uolunt præferre
F diem; differentes pœnitentiam, ut indulgeant voluptati. Non est hæc dies quam fecit dominus: quatriduani facti sunt, & iam fœtent. Non nouit hanc quod de Maria natum est sanctum, tertia resurrexit die, ne uideret corruptionem. Vicit itaque leo de tribu Iuda. Occisus est agn⁹, sed leo uicit. Leo *Amos 3.*
rugiet; quis non pauebit? Leo, inquam, fortissimus bestiarum, qui ad nullius pauebit *b*
occursum, scilicet leo de tribu Iuda. Pa- *Ioã. 19.a*
ueant qui abnegauerunt, qui dixerunt; Nõ habemus regem nisi Cęsarem. Paueant qui *Ma. 28.*
dixerunt, Nolumus hunc regnare super *d*
nos. Redit siquidem accepto regno, & malos malè perdet. Vultis nosse, quia redit accepto regno? Data est mihi, inquit, omnis potestas in cœlo & in terra. Sed & pater in
Psal. 2.b psalmo. Postula a me, ait, & dabo tibi gẽtes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. Reges eos in uirga ferrea; & tanquam uas figuli confringes eos. Fortis siquidem leo est, non crudelis: grauis tamen indignatio eius; & intolerabilis ira columbæ. Sed pro suis leo rugiet, non in suos. Paueant alieni: tribus Iuda magis exultet. Gaudeant qui induti sunt confessione, quorum omnia ossa dicunt. Domine quis similis tibi? Leo de tribu Iuda, radix Dauid. Dicitur enim Dauid uisu desiderabilis, uel manu fortis: & idem ait: Ante te omne de
Psal.37.b siderium meum, & fortitudinem meã ad te custodiam. Radix, inquit, Dauid. Non Dauid radix eius, sed ipse radix Dauid quia portat & non portatur. Meritò Dauid sancte filium tuum uocas dominum tuum: quia non tu radicem portas, sed radix te.
Radix fortitudinis tuæ, & desiderij: radix *G*
desiderabilis, radix fortis. Vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid: aperire librum, & soluere septem signacula eius: Apocalypsis
Apo.5.b uerba sunt hæc. Discant qui non legerunt: recolant qui nouerunt. Vidit, inquit Ioannes, in dextera sedentis super thronũ librũ signatum sigillis septem, & non erat qui legeret, uel aperiret. Ego, ait, flebam multũm, quod nemo aperire librum dignus inueniretur. Et unus de senioribus dixit mihi. Ne fleueris. Ecce uicit leo de tribu Iuda, radix Dauid. Et uidi, & ecce in medio throni agnum stantem tanquam occisum. Et ueniens accepit librum de dextera sedentis in throno, & aperuit librum, factaque est lętitia magna, & gratiarum actio. Leonem Ioannes audietat, & agnum uidit, Agnus occisus est: agnus accepit librum: agnus aperuit, & apparuit leo. Denique dignus est

(aiunt

aiunt seniores, agnus qui occisus est, accipere fortitudinem. Non mansuetudinem amittere, sed accipere fortitudinem: & ut agnus maneat, & leo sit. Plus dico: ut mihi uidetur, idem etiam liber est, qui non potebat aperiri. Quis enim dignus inueniretur
Mat. 3. aperire hunc librum? Indignum se profite-
Mar. 1.a tur & ipse Baptista Ioannes, quo inter na-
Luc. 3. tos mulierum maior nemo surrexit. Non
Ioan. 1. sum, inquit, dignus soluere corrigiam calceamenti eius. Venerat enim ad nos calcea ta maiestas, diuinitas incarnata, uenerat Dei sapientia, sed in libro clauso utique & signa
H to. Quod ligabat corrigia calceamenti: hoc claudebant signacula libri. Sed quid dicimus super his septem? An fortè triplex animæ uirtus, ratio, memoria, & uoluntas, & quadrifaria corporis compositio, ex elementis uidelicet quatuor, in his septẽ est intelligenda, ut nihil de ueritate humanitatis de fuisse nouerimus Saluatori? An magis humanitas eius ipse est liber, & quærenda sũt signacula septem? Septem enim quædam arbitror inueniri quibus maximè celabatur in carne præsentia maiestatis, ut non posset aperiri liber, & sapientia, quæ latebat agnosci. Sunt autem quę occurrunt interim, matris desponsatio, quia partus virginis, & conceptionis puritas velabatur: ita vt hominis fabri filius, fabricator hominis putaretur. Infirmitas etiam corporis, qua nimirum plorans, vagiens, lactẽs, & dormiens, & cæteris subiacẽs necessitatibus carnis, latebat inter hæc uirtus diuinitatis. Sic & circuncisionis signum susçipiens, peccati remedium, ægritudinis medicinam, qui morbum omnem tollere uenerat & peccatum, & itẽ in Ægyptum fugiens a facie Herodis reguli: nec Dei filius agnosci poterat, nec Rex cœli,
Mat.4.a Quid trina illa tentatio inimici: in deserto, in pinnaculo, supra montem? Si filius Dei, inquit, es: dic ut lapides isti panes fiant. Et item: Mitte te deorsum. Neutrum Christus fecit: ut signaretur liber: ut falleretur astutus. Deniq; eo usque seductus est ut haberet iam pro constanti hominem esse pu
I rum, & in tantam uesaniam superbia cœca proruperat, ut nõ diceret ultra, si filius Dei es, sed hæc omnia tibi dabo si procidẽs adoraueris me. Sextum est signaculum crucis ubi pependit inter latrones, & cum iniquis deputatus est Dominus maiestatis. Clausit & sepultura librum hunc, nec ullum signaculum omnino sic obstruxit, sic occultauit magnum pietatis sacramentum. Sepulto uirum Domino sola restare desperatio uidebatur: adeò ut discipuli dicerent. Quia *Lu.24.d*
nos sperabamus. Quis non illo fleret in tempore clausum arctius librum, & non esse qui aperiret? Sed ne fleueris vltra Ioãnes sancte ét tu noli flere Maria. Procul sit luctus: tristitiæ nebula dissipetur. Lætamini in Do *Esa.32.a*
mino, & exultate iusti, & gloriamini omnes recti corde. Dignus est agnus, qui occisus est, leo qui resurrexit. Postremo liber ipse dignus est aperire seipsum. Resurgens nimirum à mortuis, resurgens autẽ uirtute propria, & post tres dies sicut prædixerat, testimonium perhibentibus inimicis, & resurgens in tãta maiestate & gloria: indicat manifestè quæcunque prædiximus signacula, uel operimenta uoluntaria non necessaria, nec cõditionis fuisse, sed dignationis. Quid tu nuper Iudæe signabas lapidem monumẽtũ? Quia seductor ille dixerat adhuc uiuẽs: Post tres dies resurgam. Verè seductor, sed *Hie. 20.*
pius, non malitiosus. Denique seduxisti me *a*
Domine, & seductus sum (ait Propheta uester in persona uestra) fortior me fuisti, & inualuisti: Seducit uos ò Iudęi in passione: nam in resurrectione inualuit, & prænaluit
1.Co.2.b vincens leo de tribu Iuda. Etenim si cognouissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. Quid ergo facturus es? Et prædi- K
Lu.11.d xit, & iam reuixit: Diligenter explora signa
Ma.12.d culum sepulturæ: apertum est enim. Datur tibi signũ Ionæ Prophetæ: quia & hoc prædixit ipse: Egreditur Ionas de uentre ceti, Christus de corde terræ tertia die procedit. Nisi q⁹ manifeste plus quam Ionas hic: qui semetipsum uiriliter, & ab ipso utero mortis eduxit. Propterea uiri Niuitiæ consurgent cõtra uos in iudicio: propterea ipsi iudices vestri erunt: quia prophetæ obtempe rauerunt, uos nec Domino prophetarum. Vbi est quod dicebatis: Descẽdat de cruce, & credimus ei? Crucis signaculum dirumpere uoluistis, promittentes ad fidem uos introituros. Ecce apertum non diruptum est, introite. Alioquin si non creditis resurgẽti utiq; nec credidissetis descendenti. Sic uos scandalizabat crux Christi. Verbum. n. cru
1.Co.1.a cis Iudæis quidẽ scãdalũ est: ait Apostolus. Excitet uos saltem nouitas resurrectionis. Inuenimus nos in cruce gloriã. Nobis, qui saluamur, Dei virtus est: & omnium, ut oitẽ dimus, plenitudo uirtutum. Sic uobis pars, uel in resurrectione. Sed fortè & illa, imò

multò

Universidad de Deusto
Biblioteca

multo magis illa vos scandalizat, & odor uitæ nobis in uitam, vobis est odor mortis in
Lu.15.a mortem. Quid ergo insistimus? Non sustinet audire symphoniam, & chorum senior
frater, occisum nobis saginatum vitulum in
dignatur. Foris stat, omninò non acquie-
1.Cor.5.a scit intrare. Ingrediamur nos, fratres, &
epulemur in azymis synceritatis, & uerita
L tis: etenim Pascha nostrum immolatus est
Christus. Amplectamur cõmendatas nobis
in cruce virtutes: humilitatem, patientiam
obedientiam & charitatem. In hac quoque
tam præcipua solemnitate quid cõmẽdetur
nobis, iedula cogitatione pẽsemus. Nempe
resurrectio transitus, & transmigratio. Chri
stus enim, fratres, non cecidit hodie, sed re-
surrexit: non redijt, sed transijt: transmigra
uit, non remeauit. Denique & ipsum quod
celebramus Pascha, transitus, nõ reditus in
terpretatur: & Galilæa, ubi uidendus nobis
promittitur qui resurrexit, non remotionẽ
sonat, sed transmigrationem. Credo iam ali
quorum ingenia prœuolãt: & quorsum hæc
uelint tendere, suspicantur. Dicimus tamẽ
breuiter: præsertim ne deuotionem uestrã
in tanta solemnitate, sermonis videatur pro
lixitas onerare. Si post consumationẽ cru-
cis in nostram hanc mortalitatẽ, & vitæ præ
sentis ærumnas Christus dominus reuixis
set: ego eum, fratres, non transijsse dicerẽ,
sed redijsse: non transmigrasse in sublimius
aliquid, sed ad statum remeasse priorem.
Nunc autem, quia transijt in nouitatem uitæ, nos quoque inuitat ad transitum, uocat
in Galilæam. Propterea siquidẽ quod mor
tuus est peccato, mortuus est semel, quia q̃
iam uiuit, uiuit non carni, sed Deo. Quid
nos dicimus, qui sacram domini resurrectio
nem Paschæ priuamus nomine, ut sit nobis
in reditum magis quam in transitum? Lu-
ximus his diebus, compunctioni & oratio-
M ni, grauitati & abstinentiæ dediti: cæterorũ
negligentias tẽporum sacro hoc quadrage-
nario redimere, & diluere cupientes. Com
municauimus passionibus Christi. Complan
tati ei denuò sumus per baptismum quen-
dam lachrymarum, pœnitentiæ, confessio-
nis. Si ergo mortui sumus peccato, quomo
do uiuemus adhuc in illo? Si negligentias
plãximus, quid causæ est ut redeamus nũc
in easdem? Inueniemur nunc iterum curiosi
ut ante, uerbosi ut ante, pigri & negligẽtes
ut ante: uani, suspiciosi, detractores, iracũ
di, cæterisq; impliciti uicijs, quæ tam anxiè
deplorauimus his diebus? Laui pedes meos
quomodo iterum inquinabo eos? Exui me
tunicam meam; quomodo induam eam? Nõ
est transmigratio hæc fratres: non sic uide-
bitur Christus, non hoc iter quo ostendat
nobis Deus salutare suum. Denique qui re-
trò respicit, indignus est regno Dei. Sic ama Luc.9.d
tores seculi, inimici crucis Christi, cuius
in uanum accepto nomine dicuntur Chri-
stiani: toto hoc tempore quadragesimali ad
instantes inhiant dies resurrectionis, heu vt
liberius indulgeant voluptati. Obnubilat,
fratres, solẽnitatis lætitiam materia tristior:
sed ipsius plangimus solemnitatis iniuriam,
quam dissimulare non possumus, nec in ip-
sa, imò minus in ipsa. Proh dolor, peccandi
tempus, terminus recidendi, facta est resur
rectio Saluatoris. Ex hoc nempè comessa
tiones, & ebrietates redeunt, cubilia & im-
pudicitiæ repeuntur: & laxantur concupi-
scentijs frena: quasi ad hoc surrexit Chri-
stus, & non magis propter iustificationem
nostram. Sic honoratis miseri Christum,
quem suscepistis? Venturo parastis hospi-
tium, confitentes peccata cum gemitu: casti
A gantes corpora, eleemosynas impenden-
tes: & ecce susceptum proditis inimicis,
imò exire compellitis, priores nequitias ad
mittẽdo. Neque enim cohabitatio esse po-
test Inci ad tenebras, Christi cum superbia,
cum auaritia, cum ambitione, cum fraterno
odio, cum luxuria, cum fornicatione. Quid
enim minus præsenti debetur, quàm uentu
ro? Quid minus reuerentiæ resurrectionis
tempus exigit, quàm passionis? Sed uos, ut
manifestum est, neutram honoratis. Nam
si compateremini, & conregnaretis: si com-
mori eremini, & cõresurgeretis. Nunc autẽ
ex sola consuetudine temporis, & simulatio
ne quadam humiliatio illa processit, quam
non sequitur exultatio spiritualis. Propter 1.Co.11.
hoc, ut ait Apostolus, multi infirmi, & imbe g
cilles, & dormiunt multi. Propter hoc cre
bra in diuersis regionibus hominum morta
litas specialiter his diebus. Quid enim? De
prehẽsi estis inter angustias prœuaricatores
non qui prœuaricati estis, sed qui persistitis
in peccato addentes prœuaricationẽ, aut pe
nitus impœnitentes, aut tepidè pœnitentes,
uec pericula fugientes, uel post miserã expe
rientiam incentiua peccati. Irretiuit uos, ini
micus perplexis, ut ait scriptura, neruis te- Ioh.40.
sticulorum. Si hac conscientia Christi sacra
menta refugitis: nihil uobis commune cum
Christo

Ioã.6.f. Christo, non habetis vitam in uobis. Ipsum
audite dicentem: Nisi manducaueritis car-
B nem filij hominis, & biberitis eius sangui-
nem, non habebitis uitam in uobis. Si indi
gnè susceperitis, iudicium uobis manducatis,
sanctum domini non dijudicantes. Redite
ergo prœuaricatores, ad cor, & in toto corde
quærite dominum, & odite malum: pœnitẽ
tes non verbo tantum, & lingua, sed spiritu
& veritate. Quia uerò non satis cecidisse pi
get hominem, ut videtur, qui adhuc manere
disponit in lubrico: aut errasse, qui ducem
non quærit: sit verè compunctionis indiciũ
opportunitatis fuga, subtractio occasionis.
Alioquin timendũ valdè ne dies ista (siqui
dem & ipsa posita est in ruinam, & resurre
ctionem multorum in Israel) reprobet nos
uel tanquam manifestè alienos a Christo,
Christo uon communicantes, uel tanquam
socios Iudæ, in quem intrauit satanas post
bucellam. Sed quid ad nos, fratres, de his q̃
foris sunt iudicare, nisi quod in eodem nos
fuisse laqueo plangimus, ab eodem erutos
gratulamur, sola misericordia operante, in
quo miserabiliter eos detineri fraterna cha
ritate dolemus? Vtinam autem uel nos iã
sanctificati, & penitus alieni ab hac misera,
& sacrilega consuetudine inueniamur, nec
quicquam in nobis pereat, aut minuatur de
exercitio spirituali sacræ resurrectionis ad-
uentu, sed transire magis, & excrescere stu
deamus. Quicunque enim post lamenta pœ
tentiæ non ad carnales redit consolationes
sed in fiduciam diuinæ miserationis exce-
dit, ingreditur nouam quandam deuotio-
nem, & gaudium in spiritu sancto: nec tã
compungitur præteritorum recordatione
peccatorum, quam delectatur memoria, &
C inflammat̃, æternorum desiderio præmiorũ,
Col. 3.a is planè est qui cum Christo resurgit, qui
Pascha celebrat, qui festinat in Galilæam.
Vos ergo, charissimi, si consurrexistis cum
Christo, quæ sursum sunt quærite, ubi
Christus est in dextera Dei sedens: quæ sur
sum sunt sapitæ, non quæ super terram; ut
quemadmodum Christus resurrexit à mor
tuis per gloriam patris, ita & uos in nouita
te uitæ ambuletis: ut a seculari lætitia, & cõ
solatione mundi per compunctionem, & tri
stitiam quæ secundum Deum est, ad deuo
tionem sanctam, & spiritualem uos transi-
re gaudeatis exultationem: ipso præstante
qui transiuit ex hoc mundo ad patrem, &
nos quoque trahere post se, & in Galilæam
vocare dignatur, vt semetipsum nobis ostẽ
dat, qui est super omnia Deus benedictus
in sæcula. Amen.

In tempore Resurrectionis. Ad Abbates, de lectio ne Euangelica, Maria Magdalena, & Ma ria Iacobi, & Salome, &c. Sermo II.

ACcepimus ab Apostolo habitare Ephe. 3.
Christũ per fidẽ i cordibus nostris.
Vñ uidetur nõ incongruè intelligi
posse tãdiu Christũ in nobis uiuere,
Quãdiu viuit fides. At postquã fides nostra
mortua est, quodãmodo Christus mortuus Ioã.10.f
est nobis. Porrò fidei uitã, opera attestãtur,
sicut scriptũ est: Opera quæ dedit mihi pa-
ter, ipsa testimoniũ perhibent de me. Nec
discrepare uidetur ab hac sententia, qui fi-
dẽ sine operibus mortuã asserit in semetip
sa. Sicut.n. corporis huius uitã ex motu suo D
dignoscimus, ita & fidei uuã ex operib⁹ bo Iac.2.a
nis. Itaque uita quidem corporis est anima,
p quã mouetur & sentit, uita uero fidei cha
ritas est: quia per illã operatur: sicut in Apo
stolo legis. Fides quæ per dilectionẽ opera
tur. Vñ & refrigescente charitate fides mo Gala.5.a
ritur, sicur corpus anima recedente. Tu er
go si uideris hominẽ in bonis operibus stre
nuũ, & feruore conuersationis hilarem ui-
uere in eo fidem non dubites, indubitata te
nẽs vitæ illius argumẽta. Sed sunt nõnulli,
qui cũ spiritu cœperint, heu, carne postea
cõsumãtur. Scimus ãt, quia iã non pmanet
in eis spirit⁹, uitæ quia scriptũ est: Non per
manebit spiritus meus in homine in æternũ Gen.6.a
quia caro est. Quòd si nõ permaneat spiri-
tus, haud dubiũ, quin excidat charitas, quæ
nimirũ diffusa est in cordibus nostris p spi-
ritũ sanctũ qui datus est nobis. Porrò fidei
uitam, ut iam diximus, in charitate consti-
tuit, qui fidẽ per dilectionẽ perhibuit ope- Rom.5.a
rari. Hinc ergo colligitur, recedẽte spiritu
fidẽ mori, quoniã spiritus est qui uiuificat.
Deniq; si sapere sẽm carnẽ mors est, non
dubiũ, quin illi quos uiuere lætabamur: quã
diu facta carnis spiritu mortificabant, secun
dum carnẽ uiuentes plangendi sint tanquã Rom.8.a
mortui. Vnde & in eodẽ Apostolo legis. Si, E
inquit, secundum carnẽ uixeritis, moriemi-
ni, si ãt spiritu facta carnis mortificaueritis,
viuetis. Ve tibi quicũq; es canis reuers⁹ ad
uomitũ, & sus lota in uolutabro luti. Non
eos tm̃ loquor qui corpore, sed etiã eos qui
corde redeunt in Ægyptum, seculi huius
oblectamenta

Universidad de Deusto
Biblioteca

oblectamenta sectantes,ac proinde fidei uitam,quæ est charitas non habentes. Si quis enim diligit mundum, non est charitas patris in eo. Quis magis mortuus eo, qui fouet ignem in sinu,peccatum in conscientia, nec sentit,nec expauescit.nec excutit? Ecce igitur Christus in sepulchro, fides mortua est in animo, Quid faciemus ei? Quid fecerunt sanctæ mulieres,quæ solæ ex omnibus suis ampliori tenebantur affectu ? emerunt aromata,ut uenientes vngerent Iesum. Nũ quid ut suscitarent ? Et nos scimus,fratres, quia suscitare nostrum non est, sed ungere nobis incumbit. Cur hoc ? Nempe ne fœteat q huiusmodi est, ne sit cæteris odor mortis,ne pereffluat,& penitus dissoluatur. Emant proinde aromata sua tres mulieres, mens,lingua,manus. De his enim ut arbitror, Petrus mandatum accepit tertiò pa-
Ioan.21.d scere gregem domini. Pasce, inquit,mente,pasce ore, pasce opere. Pasce animi oratione, uerbi exhortatione, exempli exhibitione. Quærat igitur mens aromata sua,ante omnia compassionis affectum,de hinc rectitudinis zelum: & inter hæc discretionis spiritum non omittat. Quoties peccantem videris fratrem,continuò procedere debet compassionis affectus,tanquàm cognat⁹ hu
F manitati, quippe quem concipis ex teipso. Vos,inquit Apostolus,qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis,considerans teipsum,ne & tu tenteris. Et cum exiret dominus baiulans sibi crucem, & plãgerent super eum, nondum quidem omnes tribus terræ,sed mulieres paucæ,conuersus ad eas:Filiæ,inquit,Hierusalem,nolite flere super me,sed super uosipsas flere, & super
Ioh 14. filios uestros. Ordinem diligenter attende. Super uos,inquit,primò:deinde super filios vestros. Temetipsum attende ut alij noueris compati,ut arguas in spiritu lenitatis. Te ipsum considera,ne & tu tenteris. Sed quia exemplum efficacius persuader,& altius imprimit animo, mitto uos ad sanctum illum senem: qui cum audisset peccasse uuum ex fratribus,amarissimè flebat,inquiens. Ille hodie,& ego cras. Qui sic flebat super se,putas quia non compassus sit fratri? Hic itaque compassionis affectus multis siquidem prodest, quia animus liberalis contristare quem pro se viderit anxium,erubescit. Sed quid agimus quòd nonnulli dura cervice,& attrita sunt fronte, vt quo magis eis compatimur,tanto magis nostra & compassione & patientia abutuntur? Nonne sicut compatiebamur fratri,ita ipsi iustitiæ compatien-
Ioan.15. dum est,quã videmus tam impudenter abijci,tam imprudenter prouocari? Scio quia si qua in nobis est charitas,contemptum hunc Dei ferre æquanimiter non possumus. Hic est zelus iustitiæ,qno aduersus delinquẽtes accendimur,tanquam pietate ducti erga eã, quam contemni videmus iustitiam Dei. Veruntamen oportet ut priora sibi uendicet compassionis affectus. Alioquin in spiritu G uehementi conterimus naues Tharsis, conterimus quassatum calamum. Extinguim⁹ linum fumigans. Sed cum uterque aderit videlicet & compassionis affectus, & zelus iustitiæ,necesse est ut adsit spiritus discretionis,ne fortè cum oporteat hunc exhiberi ille precedat, & indiscretio ipsa confundat uniuersa. Habeat itaque mens nostra tertium spiritũ discretionis,ut miscens aptè temporibus tempora,opportunè æmulari, & nihilominus ignoscere sciat. Samaritanus sit,custodiens, & obseruans quando oleum misericordiæ, quando vinum feruoris exhibeat. Et ne forte meum putetis inuentum, Prophetam audite in psalmo hæc eadem & eodem ordine postulantem: Bonitatem,in quit,& disciplinam & scientiam doce me. Sed unde hæc nobis? Neque enim talia profert virtutum germina terra cordis nostri: sed magis spinas & tribulos germinat nobis. Emere ergo oportet. A quo autem emẽda sunt ? Ab eo utique qui ait: Venite, emite absque argento,& absque ulla commutatione, uinum & lac. Non ignoratis quid lactis dulcedo, quid uini desiguet austeritas? Quid est autem emere sine argento & sine commutatione? Non talis est emptio apud amatores huius sæculi, sed apud auctorem sæculi alia esse non potest. Propheta enim dixit domino: Deus meus es tu,quoniam bonorum meorum non eges. Quam igitur commutationem ei dabis homo pro gratia sua qui nullius eget, & cuius sunt vniuersa? Gratia gratis datur,etiam cũ emitur gratis emitur:quia quod datur pro ea, nobis melius retinetur. Tria ergo aromata mentis nummo propriæ uoluntatis emenda sunt, quam quidem dimittentes nihil amittimus, etiam & lucramur plurimum commutantes illam in melius, ut cõmunis fiat,quæ propria fuit. Porrò communis voluntas charitas est. Emimus ergo absq; commutatione recipientes quod non habuimus, & quod habuimus melius retinentes. Quando verò cõpatietur fratri,qui in propria voluntate nescit cõpati nisi sibi? aut quando amans seipsum diliget iustitiã, & odio habebit iniquitatẽ? Simulare quidem potest ante oculos hominum etiam & semetipsum seducere vt cum priuato amore vel odio ducitur, cõpassionis affectũ aut zelum putet esse iustitiæ. Verum facile est nosse,quàm sint aliena a propria uoluntate,
1. Co.13 q̃ propria sunt charitatis, cui illa recta fronte cõtrariam se constituit. Nam charitas benigna est, charitas super iniquitate non gaudet. Iã de spiritu discretionis scimus, quia nihil sic illum extinguit quomodo voluntas propria subuertẽs corda hominum & rationis oculos claudens. Emenda proinde sunt tria mentis aromata, affectus compassionis, rectitudinis zelus, & spiritus discretionis, nummo, vt dictum est, propriæ voluntatis. Linguæ quoque aromata tria nihilominus sunt,modestia in increpãdo, copia in exhortando,efficacia in persuadendo. Vis habere hæc aromata? Eme illa a Domino Deo tuo.
I Eme, inquam, sicut & priora sine commutatione: vt aliquid recipias,perdas nihil. Eme a Domino moderatam correptionem, quia omninò magnum quoddam bonum & datũ
Luc.3. optimũ est,& quod habeant pauci. linguam enim, vt ait beatus Iacobus, nemo domare potest. Videas multos (syncera licèt intentione & benigno accedant animo) leuiter dicere quod grauiter audiatur. Volat irreuocabile verbũ: & quod sanare debuerat (quia mordacius fortè uidetur) exasperat, & exulcerat magis,quãdo negligentiæ additur impudentia, etiam & impatientia cumulatur, ut qui sordidus erat sordescat adhuc, declinans in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis, ac more phrenetici nõ solum repellens, sed & mordere tẽtans medici manum. Multis quoque non suppetit uerborum copia, sed præ sermonis inopia linguam suam palato adhærescere sentiunt, quod & ipsum interdum solet audientibus obesse non parum. Alijs uerò ad manum est abundantia multa sermonis, sed quæ dicunt minus sapiunt, minus acceptantur, & quia gratiã non habẽt, minus efficacia sunt, quæ loquũtur. Vides quàm necesse sit emere ab eo,a quo omne bonũ est, a quo omnis scientia, modestiã in increpando, copiã i exhortando,efficaciam in persuadendo. Proinde eme ista nummo confessionis, vt prius peccata tua cõfitearis,quàm ad expurganda accedas aliena. Magnum prorsus & mirabile sacramentum animæ suscitatio. Vide ne ad illud immundus accedas. Quod si forte nõ potes innocens, imò quia non potes, laua inter innocentes manus tuas, antequàm circundes monumentũ Domini, omnia siquidem in cõfessione lauantur. Et hæc ablutio K
in quãdam innocentiam tibi deputabitur, ut inter innocentes assistas. Ad altaris officium nemo accedit in uestc communi, sed quisquis accessurus est,albis induitur. Et tu ergo cum ad Domini monumentum properas, lauare, dealbare, induere uestimentis gloriæ,ut dicatur tibi: Confessionem & de- Psal.103.
corẽ induisti. Quia ubi confessio,ibi in conspectu Domini pulchritudo est. Hæc pro eo dicta sunt, ut aromata linguæ moderata increpatio,copiosa exhortatio,efficax persuasio nummo confessionis emantur. Veruntamen legimus, & quotidianis etiam experimentis didicimus, cuius vita despicitur, restat vt prædicatio contemnatur. Paret ergo & manus aromata sua ne subsannet nos sapiens, tanquàm pigrum illum, cui labor sit manum ad os porrigere, ne possit dicere is quem arguit: Tu qui alium doces, teipsum non doces. alligas enim onera grauia & importabilia, & imponis ea in humeros hominum,digito tuo nolens ea mouere. Dico uo Nota.
bis, sermo quidem uiuus & efficax exemplũ est operis, facile persuadens quod intendimus, dum factibile probet esse, quod suademus. Pro huiusmodi habeat necesse est etiã manus aromata sua, continentiam in carne, misericordiã in fratre, patiẽtiam in pietate: Vnde Apostolus ait: Sobrie & iustè & piè uiAd Tit.
uamus. Hæc enim tria sunt cõuersationi nostræ maximè necessaria,quoniam primũ debemus nobis,ſm proximo,tertium Deo. Nã qui fornicatur, in corpus suum peccat magno illud priuans honore, & pauẽdo adijciens, pudendoq; decore, tollens membrũ Christi & faciẽs membrum meretricis. Ego autem non ab ea tantum,quæ tam abominabilis est, sed ab omni uoluptate carnis continendum dico. Ante omnia igitur perfectam hanc continentiam quære, quam debes tibi ipsi. Nemo enim tibi propinquior est. Dehinc adde misericordiam, quam debes proximo,quia cum eo saluandus es. Deinde patientia quam debes Deo, quia ab eo saluandus es. Omnes enim qui piè uolunt uiue- 2. Tim. 3
re in Christo persequutionem patientur. Actu 14

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et per multas tribulationes oportet nos intrare in regnũ cœlorũ. Vide ergo ne per impatientiã pereas, sed vniuersa ꝓ eo sustine, qui prior pro te maiora sustinuit, & apud quem infructuosa patientia non erit, sicut ait Propheta: Patientia pauperum non peribit in finem. Porrò hæc manus aromata nũmo subiectionis emuntur. Hæc est enim quæ dirigit gressus nostros, & sanctæ conuersationis gratiam promeretur. Nam si contraria lex inuẽta est in membris nostris per inobedientiam, quis nesciat per obediẽtiam continentiam dari? Ipsa quoq; est quæ misericordiam ordinare nouit, ipsa quæ patientiam & docet & donat. Cum his igitur aromatibus accede ad eũ, in quo fides mortua est. Verùm si consideremus quàm magnum sit ad nos suscitare eum, qui huiusmodi est, quàm difficile sit vel accedere ad cor eius, quod lapidea quædã obstinatio, & impudentia clausit, puto quòd dicere habeamus & nos: Quis reuoluet lapidem ab ostio monumenti? Attamen dum sic trepidi ueremur accedere cunctantes ad tam grande miraculum, fit nonnunquam ut solita pietate, præparationem cordis nostri audiat auris diuina, & ad vocem virtutis eius resurgat qui erat mortuus. Et ecce angelus Domini, hilaritas quædã in vultu illius tanquã in ostio monumenti nobis apparet, & fulgor quidã index resurrectionis, vt apertè videatur facies eius immutata, accessum præbens nobis ad cor suũ, imò & aduocans, ipsumq; obstinationis suę reuoluens lapidem & sedes super eum ita vt suscitata fide, ipsa ẽt linteamina, quibus obuoluta fuerat, ipse demonstret. Dumq; omnia quæ in corde suo prius actitabantur aperit, & confitetur quomodo seipsum sepelierat intus, ipsam tepiditatem, & negligentiam suam prodens: Venite, inquit, & videte locum vbi positus erat Dominus.

Psal. 9.

Mat. 28.

In tempore Resurrectionis. De Mersione Naaman septies in Iordane, & denudatione septemplicis lepre, & de septẽ apparitionibus Domini resurgẽtis, quibus septẽ Dona Spiritus sancti designantur. Ser. III.

Sicut in corporum medicina prius purgationes adhibentur, deinde refectiones, vt scilicet prius exinaniatur corpus ab humoribus noxijs, dehinc cibis sanioribus foueatur. Sic medicus animarum Dominus Christus, cuius tota dispensatio, quàm exhibuit in carne medicina salutis est, ante passionem suam septem dedit purgationes, post Resurrectionem suam totidem cibos salubres pariter & suaues. Helisæus noster Naaman leprosum septies in Iordane mergi præcepit, qui interpretatur descensus. In descensu domini nostri Iesu Christi, id est in humilitate conuersationis eius, quam exhibuit ante passionem, mundamur & purgamur. In resurrectione vero, & vita quam ostendit quadraginta diebus reficimur, & delectabilibus pascimur alimentis. Septempliciter enim occupauit nos lepra superbiæ, in proprietate possessionum, in gloria vestium, in voluptate corporum, in ore quoque dupliciter similiter & in corde. Prima est lepra domus, qua diuites esse uolumus in hoc sæculo, sed ab ista mundamur, si immergimur in Iordane, id est in Christi descensu. Inuenimus enim quoniam ille cum esset diues, propter nos pauper factus est. Descendit ab inenarrabilibus cœli diuitijs, & veniens in mundum, nec istas, qualescunque diuitias habere uoluit, sed in tanta paupertate venit, vt natus continuò poneretur in præsepio, quia ei non erat locus in diuersorio. Dentque quis nesciat, quoniam filius hominis non habebat vbi caput suum reclinaret? Qui bene mergitur hic, quando quæret diuitias huius mundi? Et verè magna abusio, & magna nimis, ut dives esse uelit vermiculus vilis propter quem Deus maiestatis & Dominus Sabaoth uoluit pauperfieri. Porrò in lepra uestis omnem sæculi huius pomposam intellige vanitatem. Nam ab illa nihilominus in Iordanis mersione mundaberis, ubi inuenies Christum Domini vilibus pannis inuolutum, factum opprobrium hominum, & abiectionem plebis. A lepra quoque corporis mundamur in ipso Iordane, si bene cogitantes dominicam passionem erubescimus sequi corporis voluptatem. At in ore, vt diximus, duplex est lepra. Cum enim aduersi quicquam contigerit, murmuramus, & impatientiæ verbum tanquam lepræ sanies effluit. sed ab hac mundamur si illum attendimus, qui tanquam ouis ad occisionem ductus est, & non aperuit os suum. Qui cum malediceretur non remaledicebat, cum pateretur non comminabatur. In prosperis quoque

4. Reg. 5.

contra

contra eum qui dixit. Non qui seipsum commendat ille probatus est, commendamus nosmetipsos, non in multa patientia, sed in arrogantia, & inquinat nos altera lepra, verbum iactantiæ. Vt ergo mundemur ab illa, mergamur in Iordane, & imitemur eum qui non quærebat gloriam suã. Vnde & dæmonia, quæ clamabant, quia ipse esset Dei filius, præcipiebat obmutescere, & illuminatos cæcos dicere prohibebat. In corde duplex est lepra, propria voluntas, & proprium consilium. Lepra utraque nimis pessima, eoque perniciosior, quò magis interior. Voluntatem dico propriam, quæ non est communis cum Deo & hominibus, sed nostra tantum, quando, quod uolumus non ad honorem Dei, non ad vtilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus non intendentes placere Deo & prodesse fratribus, sed satisfacere proprijs motibus animorum. Huic contraria est recta fronte charitas, quæ Deus est. Hæc enim aduersus Deum inimicitias exercens est, & guerram crudelissimam. Quid enim odit aut punit Deus præter propriam voluntatem? Cesset uoluntas propria & infernus non erit. In quẽ enim ignis ille desæuiet, nisi in propriam voluntatem? Etiam nunc cum frigus aut famem, aut aliquid tale patimur, quid læditur nisi propria voluntas? Quod si uoluntariè sustinemus, ipsa iam uoluntas communis est, sed infirmitas quædam & uelut pruritus uoluntatis adhuc de proprio est, & in illo omnes pœnas sustinemus donec penitus consumatur. Nam uoluntas illa proprie dicitur cui assentimus, & cui se liberum inclinat arbitrium. Hæc autem desideria, & concupiscentiæ, quæ inuitos teneat, non uoluntas, sed corruptio uoluntatis est. Porrò uoluntas propria quo furore Dominus maiestatis impugnet, audiant, & timeant serui propriæ uoluntatis. Primò namque seipsam subtrahit, & subducit eius dominatui, cui tamquam auctori seruire iure debuerat, dum efficitur sua. Sed nunquid contenta erit hac iniuria? Addit adhuc, & quod in se est omnia quoque, quæ Dei sunt tollit, & diripit. Quem enim modum sibi ponit humana cupiditas? Nonne qui per usuram acquirit pecuniam modicam, similiter mundum lucrari conaretur uniuersum, si non deesset possibilitas, si supperet uoluntati facultas? Dico fiducialiter, nemini, qui sit in propria uoluntate, posset uniuersus mundus sufficere. Sed utinam uel rebus istis esset contenta, ne in ipsum, horribile dictu, desæuisset auctorem. Nunc autem & ipsum (quantum in ipsa est) Deum perimit uoluntas propria. Omninò enim uellet Deum peccata sua, aut uendicare non posse, aut nolle, aut ea nescire. Vult ergo eum non esse Deum, quæ quantum in ipsa est, uult eum, aut impotentem, aut iniustum esse, aut insipientem. Crudelis planè & omninò exectanda malitia, quæ Dei potentiam, iustitiam, sapientiam perire desiderat. Hæc est crudelis bestia, fera pessima, rapacissima lupa, & leæna sæuissima. Hæc est immundissima lepra animi propter quam in Iordane mergi oporteat, & imitari eum qui non uenit facere uoluntatem suam. Vnde & in passione, non mea inquit uoluntas, sed tua fiat. Lepra uerò proprij consilij eò pernicioſior est quò magis occulta, & quantò plus abundat, tanto sibi quisque sanior esse uidetur. Hæc illorum est qui zelum Dei habent, sed non secundum scientiam. sequentes errorem suum, & obstinati in eo, ita ut nullis uelint consilijs acquiescere. Hi sunt unitatis diuisores, inimici pacis, charitatis expertes, uanitate tumentes, placentes sibi, & magni in oculis suis, ignorantes Dei iustitiam, & suam uolentes constituere. Et quæ maior superbia, quàm ut unus homo toti congregationi iudicium suum præferat, tanquàm ipse solus habeat spiritum Dei? Idololatriæ scelus est non acquiescere, & quasi peccatum ariolandi repugnare. Eant nunc qui se faciunt religioſiores alijs, qui non sunt sicut cæteri hominum, ecce arioli, & idololatræ facti sunt: si tamen uel ei, qui dixit hoc plus, quàm sibi, iudicant esse credendum. Neque huic dissonat ueritatis sermo, quem dixit: Si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus. Sed ubi poterit hæc lepra mundari nisi in Iordane? Ibi mergere, quicunque huiusmodi es, & attende, quid fecerit magni consilij angelus, quomodo consilium suum posposuerit consilio, uel magis uoluntati mulieris unius (beatam uirginem loquor,) & fabri pauperis ipse est Ioseph. Inuentus enim in medio doctorum audiens eos, & interrogans quodammodo increpatus a matre est: Fili quid fecisti nobis sic? At ille: Quid

Nota.

Mat. 11.

Luc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

erat,inquit,quòd me quærebatis? Nesciebatis quia in his, quæ patris mei sunt, oportet me esse? At illi non intellexerunt verbum. Et quid fecit verbum? Non capiebatur in se,descendit,ita vt esset etiam subditus illis. Quis iam non erubescat obstinatus esse in consilio suo, quando suum sapientia ipsa deseruit? Sic mutauit consilium suum, vt quod iam tunc ceperat, ex tunc vsq; ad tricesimum ætatis suæ annum prorsus dimiserit. nihil enim ab hoc duodecimo anno de eius doctrina, vel operibus inuenis vsque ad annos triginta. Sed fortè quærendum ab ipso est quomodo voluntatem suam,consiliumve reliquerit. O Domine,voluntas de qua dixisti, vt non fieret, si bona non erat, quomodo tua erat? Si bona erat quare derelicta est? sic & consilium si
F non bonum,quomodo tuum? si bonum quo modo relinquendum? Et bona erãt, & eius erant,neq; minus tamẽ relinquenda ob hoc videlicet, vt fierent meliora. Neque enim oportebat propria præiudicare cõmunibus.
Mat. 14 Erat ergo voluntas Christi, & bona erat qua dicebat. Si fieri potest, transeat a me calix iste,sed ea de qua dicebat,fiat voluntas tua, melior erat: quia communis non solum patris,sed & Christi ipsius (oblatus est enim, quia ipse voluit)& nostra. Nisi enim granũ frumenti cadens in terram mortuum esset, ipsum solum maneret, mortuum uerò multum fructum attulit. Atque hæc voluntas patris erat, ut uidelicet haberet quos adoptaret in filios; Christi erat, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. Nostra erat, quia pro nobis faciebat,vt redimeretur. De consilio idem dicimus.Christi enim erat, & bonum erat consilium illud quod ait, quia in his quæ patris meis sunt, oportet me esse. Sed quia illi non intellexerunt, mutauit illud consilũ, vt nos mundaret ab ea lepra, quæ proprij consilij est. Exemplum enim dedit nobis,vt & nos ita faciamus. Nam ab initio nouerat quid esset facturus, sed uoluit formam nobis huius humilitatis exhibere,& ad lauandam pestimam hanc lepram diuinum in seipso parare Iordanem. Audiant igitur utrique pariter,qui propriæ uoluntatis,& qui proprij consilij lepra sordent, audiant quid spiritus dicat ecclesijs breui uno
Iac. 3. uersiculo lepram utranq; condemnans: Sapientia,ait,quæ de sursum est,primum quidem pudica est contra propriæ uoluntatis impuritatem, deinde pacifica contra consilij proprij obstinatam rebellionem. Dum ab his septem purgatus fuerit æger, tanquã post septem cellas quærat septem fercula, quæ sunt Septẽ Spiritus sancti Dona.Porrò sicut in uita Domini ante passionem septẽ G
purgationes inuenimus,sic & in apparitionibus septem, quæ post resurrectionem factæ leguntur, septem illa Dona Spiritus sancti possumus inuenire. In prima spiritum timoris accipe, quando mulieribus sanctis uenienti bus descendit angelus; de cœlo & terræ motus factus est, ita ut ipsas timore perterritas oportuerit ab angelo consolari. In spiritu pietatis apparuit Simoni, quia magna & omninò, & uerè Domino Iesu digna pietatis dignatio, q; ei quasi singulariter & ante cæteros dignatus est apparere;quem præ cæteris de negatione eius rea conscientia confundebat,ut ubi abundauit delictum, superabundaret & gratia. In spiritu scientiæ *Rom.* 5.
duobus pergẽtibus in Emaus scripturas exposuit, incipiens a Moyse & prophetis. In spiritu fortitudinis ianuis clausis intrauit ostendens manus & latus, sicut solent in signum uirtutis clypeorum foramina demonstrari.In spiritu consilij frustra in piscatione laborantes, mittere in dexteram rete consuluit. In spiritu intellectus aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas. In spiritu sapientiæ die quadragesimo apparuit eis,quã H
do uidentibus illis eleuatus est,& uiderunt filium hominis ascendentem ubi erat prius. Vsque ad illam enim diem quasi per stultitiam prædicationis saluos faciebat credentes, postquam uerò coram eis ascendit ad patrem,iam cœpit sapientia declarari.

In tempore Resurrectionis; quomodo quibusdam nondum natus est Christus, quibusdam nondum passus,quibusdam nondum resurrexit, quibusdam nondum ascendit in cœlum, quibusdam nondum misit spiritum sanctum. Ser. IIII. H

OMnia quæ de Saluatore legimus,medicamina sunt animarũ nostrarum. Videamus ergo ne quando forte dicatur de nobis. Curauimus Babylonẽ,& non est sanata. Cogitet unusquisque, quantũ operentur in eo tam salutaria medicamenta. Sunt enim quibus nondum natus est Christus; sunt quibus nondum est passus; sunt quibus non resurrexit usque adhuc.

Phil. 2. adhuc. Alijs quoque nondum ascendit;alijs nondum misit spiritum sanctum. Quomodo enim operatur eius humilitas, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualẽ Deo,sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens: quomodo inquam, Dei humilitas in superbo homine operatur? Quæ illius humilitatis uestigia in his, qui adhuc toto desiderio terrenis diuitijs & honoribus inhiant? An non modo exilaratur conscientia vestra, fratres mei, q; *Esa.* 9. dicere potestis? Paruulus natus est nobis? Sunt quibus nondum est passus Christus, qui labores fugiunt & mortem metuunt usque adhuc, quasi uerò ille & labores sustinendo, & mortem moriendo non uicerit. Sunt quibus nondum surrexit, qui in labo-
I rum anxietate & afflictione pœnitẽtiæ mor te afficiuntur tota die, nondum spirituali consolatione recepta.Sed nisi breuiati fuissent dies illi,quis posset sustinere? Alijs surrexit Christus, sed nondum ascendit, imò cum eis adhuc pia dulcedine cõmoratur in terris, his scilicet qui in deuotione sunt tota die,flent in orationibus, suspirãt in meditationibus suis, & omnia festiua & iucunda sunt eis, & per omnes dies illos continuum Alleluia cãtatur.Sed oportet lac eis subtrahi, vt discant vesci solido cibo, & expedit eis ut Christus vadat, & hæc tẽporalis deuotio subtrahatur. Sed quando hoc capere poterunt?Desertos sese a domino,priuatos gratia conqueruntur.Sed expectent paululum,sedeant in ciuitate,donec induantur sublidiori quadã uirtute ex alto & maiora percipiant charismata spiritus sancti, sicut Apostoli promoti sunt in gradum altiorem,& supereminentiorem viam charitatis ingressi, non iam soliciti quomodo flerent paululũ, sed quomodo magna quadam uictoria de communi aduersario triumpharent, & conculcarent Sathanam sub pedibus suis.

In Octaua Paschæ, de tribus testimonijs in cælo & in terra. Sermo primus.

1. Io. 5. OMne quod natum est ex Deo, uincit mundum. Postquam unigenitus Dei non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, hominis quoque dignatus est fieri filius, & habitu inuentus vt homo, non immeritò iam de cœlesti generatione exiguitas humana præsumit. Neque enim indignum est Deo,eorum fieri patrem, quorum se Christus fecerit fratrem. hinc est quòd beatus Ioannes, qui sæpius nobis ac studiosius hanc commendat adoptionem filiorum Dei, in ipso quoque Euangelij sui principio: Quotquot, K
inquit, receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Huic ergo verbo simile *Ioan.* 1.
est quod audiuimus hodie de eius Epistola recitari: Omne,inquit, quod natum est ex
Deo, uincit mundum. Quotquot enim *1. Ioan.* 5
sunt Christi, cum Christo eos mũdus odit, sed cum Christo superatur pariter & abipsis. Nolite, ait, mirari si odit vos mundus, scitote quia priorem me vobis odio habuit.
Et item: Confidite, inquit, quia ego uici *Ioan.* 15.
mundum. Sic nimirum manifesta fit ser- *Ioan.* 16.
monis illius veritas quem ait apostolus: *Rom.* 8.
Quos præsciuit, inquit (haud dubium quin Deus pater) & prædestinauit conformes fieri imagini filij sui. Vide conformationem. Post ipsum adoptantur, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus: post ipsum odit mundus eos, post ipsum & ab eis vincitur mundus. Benè ergo quod natum est ex Deo,uincit mundum, ut sit testimonium cœlestis generationis uictoria tentationis, & sicut is qui filius est per naturam mundum cum suo principe triumphauit: sic & nos uictores inueniamur quotquot sumus filij adoptionis. Victores sanè, sed in ipso qui conformat nos, in quo & possumus omnia, quia hęc est uictoria quæ uincit mũdum,fides nostra. Fide siquidem in Dei filios adoptamur, fidem in nobis mundus in maligno positus odit,atque persequitur, fide quoque & uincitur, sicut scriptum est; *Heb.* 11.
Sancti per fidẽ uicerunt regna. Quidni at- *Abdiæ*
tribuatur fidei uictoria, cuius est etiam uita? Iustus,inquit, ex fide uiuit. Quoties er- 1. L
go tentationi resistis, quoties uincis malignum, noli proprijs tribuere uiribus, noli in te,sed magis in Domino gloriari. Quando enim fortis ille armatus tuæ cederet infirmitati? Audi denique quid dominici constitutus pastor ouilis admoneat: Aduersa- *1. Pe.* 5.
rius, inquit, uester diabolus tanquã leo rugiens circuit quærens quem deuoret, cui resistite fortes in fide. Vides quemadmodum sibi ueritatis testimonia concinant? Paulus, fide regna uicisse sanctos; Petrus, principi mundi resistendum in fide; Ioannes quoq; *Heb.* 11.
Hæc est, inquit, uictoria quæ uincit mundũ *1. Pet.* 5.
fides nostra. Sequitur: Quis est qui uincit *1. Io.* 5.
mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est *Textus.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

filius Dei? Certum id quidem, fratres, omnem qui non credit in filium Dei, ex hoc ipso iam non modo victum esse, sed etiam iudicatum. Sine fide enim impossibile est placere Deo. Veruntamen potest fortè mouere q; tam multos, videmus credentes Iesum filium Dei esse, adhuc tamé mundi nihilominus cupiditatibus irretitos. Quid ergo? ait: Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quia Iesus est filius Dei, cum & ipse iam mundus id credat? An non ipsi quoque dæmones & credunt & contremiscunt? Sed dico, Putasne filiũ Dei reputat Iesum, quisquis ille est homo, qui ipsius nec terretur cõminationibus, nec attrahitur promissionibus, nec præceptis obtemperat, nec cõfilijs acquiescit? Nonne is etiam si fateatur
Iac. 2. se nosse Deum, factis tamen negat? Porrò
M fides sine operibus mortua est in semetipsa. Nec sanè mirum uideri potest si nequaquã uincit, quæ nec uiuit quidem. Quæris quæ nam sit uiuida & victoriosa fides? Illa sine dubio, per quam Christus habitat in cordibus nostris. Christus enim & uirtus est & uita nostra. Cum Christus apparuerit uita ve-
Colo. 3. stra, ait Apostolus, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Vnde gloria nisi de Victoria? Aut quare cum ipso apparebimus, nisi quia in ipso & vincimus? Denique si his tantum data est potestas filios Dei fieri, qua susceperunt Christum, de his quoque so-
1. Ioan. 5 lis intelligendum est quod dicitur: Omnis qui natus est ex Deo, uincit mundum. Inde est quòd hic quoque cum dixisset, quis est qui uincit mundũ nisi qui credit quia Iesus est filius Dei? vt planius faceret eam cõmen-
Vbi sup. dari fidem, per quam, ut dictum est, Christus in cordibus nostris habitat, addidit continuò de ipsius aduentu dicens: Hic est qui venit per aquã & sanguinẽ Iesus Christus. Adhuc aũt supereminentiorem uiam ostendens, & spiritus est, inquit, qui testificatur, quoniam Iesus est filius Dei. Sanè quòd interponit, signanter repetens, non in aqua solum, sed in aqua & sanguine, ad Moysi
Exod. 1. differentiam arbitror accipiendum. Moyses quidem in aqua venit, a qua & nomen accepit ut Moyses vocaretur. Recolant quibus nota est historia ueteris testamenti, quẽad modum in Ægypto, dum paruuli omnes Israelituci germinis necarentur, expositum in aquis Moysen tulerit filia Pharaonis. Et ui de si non manifestè Christi, & in hoc ipso videtur præcessisse figura simili nempè cũ Pharaone etiã Herodes suspicione laborãs ad eadẽ conuersus est crudelitatis argumẽta, sed eodẽ modo est & ipse delusus. Vtrobique pro unius suspecta persona trucidatur numerositas puerorum, utrobique qui quærebatur, euadit. Et quomodo Moysen filia Pharaonis, ita Christum quoq; Aegyptus (quæ non immeritò Pharaonis intelligitur filia) susceperit conseruandum. Manifestè tamen pluſquam Moyses hic, utpotè qui venerit non in aqua tantum, sed in aqua & sanguine. Aquæ enim multæ, populi multi. Venit ergo in aqua tantum, qui congregauit quidem populum, sed populum non redemit. Nam & ipsa quoque de seruitute Aegyptia liberatio, non Moysi, sed agni sanguine facta est, liberando nos præfigurans a vana nostra conuersatione huius seculi sanguine agni immaculati Christi Iesu. Hic est verus legifer noster, apud quem copiosa est redemptio: mortuus est enim non tantũ pro gẽte, sed vt filios Dei qui dispersi erãt congregaret in unum. Memento sanè hunc esse Ioannem, qui uidit, & testimoniũ perhibuit, & scimus quia verum est testimonium eius, exisse de latere Domini dormiẽtis in cruce sanguinem simul & aquam: quo uidelicet dormienti nouo Adæ noua de latere suo proferretur pariter & redimeretur ecclesia. Sic ego hodie quoq; ad nos p aquã & sanguinem uenit, ut sit aqua & sanguis testimonium aduentus eius fideiq; victricis.
A Non solũ aũt, sed testimoniũ est maius his quod perhibet spiritus ueritatis. Horũ triũ
B testimonium uerum, certumq; est, & fœlix anima quæ meretur illud accipere. Tres.n. sunt qui testimonium dãt in terra, spiritus, aqua, & sanguis. In aqua quidem baptismũ intellige, in sanguine martyrium, in spiritu charitatem. Spiritus enim est qui viuificat, *Rom. 4.* & fidei vita dilectio. Deniq; si quæris quid spiritui, & charitati? respondeat Paulus: Quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est nobis. Necessariò quoque spiritus additur *1. Co. 13.* aquæ & sanguini; cui codẽ Apostolo teste, sine charitate quicquid habeas nihil prosit. Iã uerò quia baptismũ aqua, martyriũ diximus sanguine designari: memento & unicum & quotidianum esse baptismum, similiter & martyrium. Est enim & martyrij genus, & quædã effusio sanguinis in quotidiana corporis afflictione. Est & baptismus aliquis in compunctione cordis, & lachryma-

rum

rum assiduitate. Sic quippe infirmis, & pusillis corde necesse est, ut quem semel pro Christo ponere non sufficiunt, saltem mitiori quodam, sed diuturniori martyrio sanguinem fundant. Sic & baptismi sacramentum, quoniam iterari non licet, his qui sæpius in multis offendunt, frequenti oportet
Psal. 6. ablutione suppleri. Vnde & Propheta: Lauabo, inquit, per singulas noctes lectum meũ lachrymis meis stratum meum rigabo. Vis ergo nosse quis est qui vincit mundũ?
1. Io. 2. C Quæ in eo vincenda sunt, diligentius intuere. Siquidem, & hoc ipsum beatus iste Ioannes indicat dicens: Charissimi, nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Omne enim quod in mundo est, cõcupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorũ, & ambitio sæculi. Hæc sunt tres turmæ, quas fecerunt Chaldæi: sed memini quoq;
Gen. 32. sanctum Iacob fecisse tres turmas, cum timeret a facie Esau rediẽs de Mesopotamia. Et vobis ergo aduersus triplex genus tentationis triplici opus est munimento, ut carnis quidẽ concupiscentia ipsius mortificatione vincatur quam, si meminisſis, in sanguinis testimonio diximus intelligendã. Oculorũ uerò concupiscentiam superet studium cõpunctionis, & assiduitas lachrymarum. Porrò ambitionis uanitatem uirtus charitatis excludat, quæ sola castificat animum, sola purgat intentionem. Certum quippe trium phati mundi testimonium est, si corpus castiges, & subijcias seruituti, ne pernitiosa libertate seruiat voluptati, si fletui præbeas oculos magis quàm petulantiæ, uel curiositati, si deniq; spirituali dilectione flagrans nulli animum dederis vanitati. Meritò sanè vnus est qui in terra, pariter, & in cœlo testimonium perhibet spiritus, quia sibi corporis afflictio cessabit, siue lachrymarum fons exiccabitur, sed charitas nunquàm excidit. Prælibatio quædã est in præsenti, consummatio, & plenitudo in futuro manet. Veruntamen licet maneat post aquam, & sanguinem spiritus (aqua quippe & sanguis regnum Dei non possidebunt) interim tamen, aut uix, aut nullo modo inuenire est spiritum sine illis, quoniam hi tres, inquit, vnum sunt: vt quolibet ex his tribus defi-
D ciente, adesse cætera non præsumas. Simul uerò iuncta testimonia ista credibilia facta sunt nimis, nec poterit cui in terris suppetunt hæc carere testimonio uel in cœlis. Confitetur Dei filium corã hominibus non verbo neque lingua, sed opere & veritate, & filius quoque confitebitur eum coram angelis Dei. An verò ei deesse poterit in testimonio pater, cui filium uideat attestãtem? Sine dubio confitebitur & ipse quod viderit in abscondito. Sed neq; spiritus quidem a patre filioq; dissentiet, quippe qui patris filijq; sit spiritus. Denique quonam modo careat testimonio eius in cœlo, qui habere illud meruit & in terra? Tres ergo sunt qui testimonium dant in cœlo, pater, & filius, & spiritus sanctus. Et ne quam fortè dissonantiam suspiceris, hi tres unum sunt. Magnũ profectò habituri sunt testimonium quos in cœlo pater susceperit, tanquam filios & hæredes, filius asciuerit tanquam fratres & cohæredes, spiritus sanctus adhærẽtes Deo vnum spiritum faciat esse cum eo. Est enim spiritus ipse indissolubile uinculum trinitatis, per quem sicut pater, & filius unũ sunt, sic & nos vnum sumus in ipsis, eo miserante, qui pro discipulis hoc ipsum orare dignatus est, Iesu Christo Domino nostro.

De ijsdem Testimonijs. Sermo II. Vnde supra.

EX epistola beati Ioannis hodie nobis E est lectio recitata, in qua discimus testimonium dari triplex in cœlo, triplex in terra. Et quidem pro meo sapere illud stabilitatis, hoc reparationis est signum: illud angelos, istud homines: illud beatos a miseris, istud iustos discernit ab impijs. Angelis siquidem qui in prima illa præuaricatione, superbiente Lucifero, in veritate steterũt, merito testimonium perhibet unio trinitatis; hominibus quos diuina miseratio saluat spiritus aqua, & sanguis. Quidni perhibeat testimonium pater a quibus honoratus est, ut pater? Tibi uerò maligne sic loquitur: Si ergo pater, vbi est honor meus? Careas omnino necesse est *Mala. 1.* testimonio patris, cuius tibi gloriam vsurpare conaris, non honorare cum cupiens, sed æquare. Sedebo inquit, in monte te-*Esa. 14.* stamenti, & similis ero altissimo. Itane modò creatus, patri spirituum consedebis? Et certe necdum tibi dixit: Sede a dextris *Ps. 109* meis. Si nescis ò impudens, vnigenitus ille est, cui eterna generatione patris æqualitas collata est, & confessus. Tu rapinam cogitans esse æqualis Deo, filio gloriam in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

vides, gloriam quasi unigeniti a patre, ut ne ab ipso quidem testimonium merearis habere. An verò poterit detestato a patre & filio utriusque spiritus attestari? Abominatur superbum profectò & inquietum, qui super quicum & humilem requieſcit, amator pacis, & unitatis consecrator, aduersum te pro pace & unirate zelatur. Quid mirum, fratres, si timemus ne fortè pusillam hanc uineam domini depasci singularis ferus incipiat? Quantos enim cœlestis uineæ palmites prima illa singularitas cōculcauit? Sed fortè superbiam quidem in eo facilè aduertistis, non autem singularitatem. Dico ergo: Vbi stabat uniuersitas angelorum, nunquid caruit singularitatis uitio, qui sedere uelle præsumpsit? An fortè quæritis unde mihi nota sit hæc statio angelorum? Duos teneo idoneos testes, quorum uterque quod uidit hoc testatur. Vidi Dominum sedentem; ait Esaias; Seraphim autem stabāt. Et Daniel, Millia, inquit, millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei. An & tertium desideratis, ut in ore trium testium stet omne uerbum? Apostolum profero, qui usque ad tertium raptus est cœlum, & rediens loquebatur. Nōne omnes administratorij sunt spiritus? Sicine ubi stant omnes, uniuersi ministrant, tu pacis inimice sedebis? Planè contristas spiritum, qui habitare facit unius moris in domo. Offendis charitatem, quia scindis unitatem, rumpis uinculum pacis. Meritò proinde angelorum, qui suum nec ordinē, nec domicilium relinquere, charitati, unitati, & paci spiritus attestatur, a quo sanè tua, & inuidia, & singularitas, & inquietudo reprobatur. Et hæc quidem de eo testimonio, quod datur in cœlis. Est & aliud quod datur in terra, ad discernēdos utiq; qui in ea sunt exules ab indigenis, hoc est in cęli ciues a ciuibus Babylonis. Quando enim sine testimonio electos suos deserat Deus? Aut certè quænā eis esse poterat consolatio inter spem & metum solicitudine anxia fluctuantibus, si nullum omnino electionis suę habere testimonium mererētur? Nouit Dominus qui sunt eius, & solus ipse scit, quos elegerit a principio. Quis uero scit hominū, si est dignus amore uel odio? Quod si ut certum est, certitudo nobis omnino negatur, nunquid non tanto delectabiliora erunt, si qua fortè electionis huius signa possimus inuenire. Quā enim requiem habere potest spiritus noster, dum prædestinationis suæ nullum adhuc testimonium tenet? Fidelis proinde sermo & omni acceptione dignus, quo salutis testimonia commendātur. Hoc sanè uerbo & electis cōsolatio ministratur, subtrahitur reprobis excusatio. Cognitis siquidem signis uitæ, quisquis hæc negligit, manifestè conuincitur in uano accipere animam suam, & pro nihilo habere terram desiderabilem comprobatur. Tres sunt, inquit, qui testimoniū dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis. Scitis fratres: quia in primo homine peccauimus omnes, in ipso etiam cecidimus uniuersi. Cecidimus sanè in carcerem, luto pariter & lapidibus plenum. Exinde iacebamus captiui, inquinati, conquassati, donec uenit desideratus gentibus, qui nos redimeret, ablueret, adiuuaret. Hic est enim qui sanguinem proprium dedit in redemptionem; aquam simul produxit de latere suo in ablutionem; emisit deinde de excelso spiritum suum qui adiuuaret infirmitatem nostram. Vis ergo nosse an hæc aliquid operentur in te, ne fortè reus sis sanguinis Domini quem euacuas quantum in te est, sed & aqua ipsa, quæ debuerat mundare in sordibus permanenti iudicium dānationis accumulet, spiritus quoque cui resistis non liberet maledictum a labijs suis? Cauendum enim ne sint tibi hæc infructuosa, quæ necessario essent pariter & damnosa. Quis est autem qui testimonium habet effusi non sine causa sanguinis Christi, nisi qui continet a peccatis? Seruus enim peccati est, qui peccatum facit, ut si deinceps continere potuerit, & iugum abijcere miserę seruitutis, certissimum sit testimonium redemptionis, quam operatur sine dubio sanguis Christi. Verum non sufficit peccatori continentia, si non etiam adsit pœnitentia. Habet ergo, & ab aqua testimonium, qui laborat in gemitu suo lauans per singulas noctes lectum suum. Sicut enim sanguis ille redemit, ut nō regnet peccatum in nostro mortali corpore, sic aqua illa abluit ab his peccatis, quæ commisimus ante. Sed quid erit, quòd longo catenarum usu, & carceris habitatione crudeli, confracti sumus, atque collisi defecimus in uia uita? Innocemus spiritum uiuificatorem & adiutorem, confidentes, quia dabit pater, qui est in cęlis, spiritum bonum petentibus se. Sanè nouum superueniſſe spiritum certissimè conuersatio noua testatur.

Esa. 6. *Dani. 7.* *Heb. 1.*

F

G

H

Iam

Iam ut breuiter repetā, a sanguine & aqua & spiritu habere est testimonium, si continues a peccatis, si dignos agis pœnitentiæ fructus, si facis opera vitæ.

Lu. 11. *In Rogationibus. De tribus panibus.*

QVis uestrū habebit amicū, &c. Quid est, quòd amicum unum perhibet aduenisse, nec tamen contentus est quærere panē unum? Putas ne tā voracem æstimabat amicum, ut non posset vni sufficere panis vnus? Nam vni quidem tres apponere panes inconsequens omninò vī. Puta ergo cū uxore & mancipio hominē aduenisse, vt suū cuique panem apponere uelit amicus. Ego quidem amicum uenientē ad me, non alium itelligo, quā meipsum. Nemo quippe charior mihi, nemo germanior est. Ad me ergo de via uenit amicus, cum transitoria deserens ad cor redeo, sicut scriptum est. Redite prævaricatores ad cor. Deinde tunc uerè sibi quisque amicus est, cum de uia reddit, quoniam qui diligit iniquitatem odit animam suam. A die itaq; conuersionis meæ, de uia ad me uenit amicus. Venit de regione longinqua, ubi pascere porcos & ipsorū siliquas istatiabiliter esurire solebat. Venit fame laborans, confectus inedia, attenuatus ieiunio. Venit necesse habens inuenire amicum, sed heu me, pauperem elegit hospitem, & uacuum ingreditur habitaculum. Quid faciam huic amico misero & miserabili? Omninò enim non habeo, quod ponam ante illū. Fateor amicus est, sed ego mendicus. Quid uenisti ad me, amice in necessitate tanta? Sum mendicus, & non est in domo mea panis. Festina, inquit, discurre, suscita amicum tuum illum magnum, quo maiorem dilectionem nemo habet, sed neque substantiam ampliorem: *Mat. 7.* Quære, pete, pulsa, quia omnis, qui quærit inuenit, & qui petit accipit, & pulsanti aperietur. Clama & dic, amice commoda mihi tres panes. Qui sunt isti panes fratres? Vtinam mereamur accipere eos. Fortè enim & ipsos nemo scit, nisi qui accipit. Credo tamen petendos nobis esse tres panes. Veritatis, Charitatis, Fortitudinis. His tribus egere me fateor, ueniente ad me amico de uia, ueniente autem, ut dixi, cum uxore & mancipio. Deficit quippe ratio mea (ipse est enim uir) præ ignorantia ueritatis, languet & uoluntas præ inedia affectionis, infirmatur caro præ inopia fortitudinis. Nam & ratio minus intelligit quæ agenda sunt, & uoluntas minus diligit intellecta: & ad hæc etiam corpus, quòd corrumpitur aggrauat animam, ut non quæcunque uolumus, illa faciamus. Auxit cor meum etiam, & corpus meum, qui obliti sumus comedere panem meum. Neque enim pateret hūc defectum, si iugiter exercitata esset ratio in inquisitione ueritatis, uoluntas in desiderio charitatis, caro in operatione uirtutis. Quomodo ergo mihi amice tres panes, ut intelligam, ut diligam, ut faciam uoluntatem tuā? Sic enim uiuitur, & in talibus uita spiritus mei, dicente scriptura. Quoniam uita in uoluntate eius. *Ps. 29.*

K

In Ascensione Domini. De Euangelica lectione. Sermo I.

RECŪBĒTIBVS undecim discipulis apparuit illis Iesus. Apparuit uerè benignitas & humanitas Saluatoris. Multa.n. fiduciā sibi, quibētius adsit orōni incūbētibus, qñ nec recumbentibus quidē dedignatur adesse. Apparuit, in quam, benignitas eius, qui cognouit figmentum nostrum, nec dedignatur necessitates nostras, sed miseretur, si tñ curam carnis non in desiderio facimus, sed in necessitate. Quod considerans idem Apostolus. Siue manducamus, inquit, siue aliquid aliud facimus, omnia in gloriam Domini faciamus. Potest tamen, quòd recumbentibus apparuit, ad id quoque referri, quod albi calumniantibus Iudæis aduersus discipulos non ieiunantes Non possunt, inquit, filij sponsi lugere quandiu cum eis est sponsus. Sequitur. Et exprobauit incredulitatem illorum & duritiam cordis, quia his, qui uiderant eum resurrexisse non crediderant. Audis Christum discipulos increpantem: imò quod durius sonat etiam exprobantem, ne quandocunque, sed ea hora, qua eis corporalem sentiam subtracturus, uideri poterat magis ab increpatione parcere debuisse. Nolo ergo indignari de cætero, si te quoque aliquando Christi uicarius increpauerit. Id enim exhibet quando ascensurus ab eis in cœlum, suis Christus legitur exhibuisse discipulis. Sed quid est, fratres, quod dicit, his qui

Ma. 16. *I. Co. 10.* *Textus.* *Christus increpat apostolus*

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui uiderant cum resurrexisse non credide
rant? Aut qui fuere, quorum beati oculi
M glorioſum resurrectionis dominicæ merue
runt uidere miraculum? Neque enim resur
gentem illũ quiſquam legitur aut creditur
uidiſſe mortalium. Reſtat ergo de Angelis
accipiendum, quibus utique resurrectionis
teſtimonium perhibentibus, Apoſtolorum
puſillanimitas hęſitauit. Iam uerò ut faciat
Pſ.118. quod ſcriptum eſt. Bonitatem, & diſciplinam & ſcientiam doce me, uiſitationis gratiam. exprobrationis cenſuram, prædicationis quoque doctrinã ſequatur, & dicat:
Mar. 16. Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſaluus erit. Sed quid ad hæc dicemus fratres? Magna nimis uidetur ſecularibus hominibus in hoc uerbo data fiducia, uereorque ne da re eam incipiant in occaſionem carnis, blandientes ſibi plus quàm oporteat ſine operi bus de baptiſmo, & credulitate. Veruntamen conſideremus quod ſequitur: Signa
Vbi ſup. autem eos qui crediderunt hæc ſequentur. Nec minor fortaſſe uidebitur ipſis quoque religioſis ex hoc verbo prouenire deſperatio, quam ex verbo priore vanæ ſpei data ſecularibus occaſio videretur. Quis enim ea quæ in præſenti loco ſcripta ſunt ſigna, uidetur habere credulitatis, ſine qua nemo poterit ſaluari; quoniam qui non crediderit condemnabitur. Et ſine dubio impoſſibile
Heb.11. eſt placere Deo. Quis inquam dæmonia eijcit, linguis nouis loquitur, ſerpentes tollit? Quid ergo? Si nemo hæc habet aut per pauci noſtris videntur habere temporibus, aut nemo ſaluabitur, aut hi ſoli, qui his muneribus gloriantur, quæ non tam merita
A ſunt quàm indicia meritorum, adeo ut mul
Mat. 7. ti dicentes: Nonne in nomine tuo dæmonia eiecimus, & i nomine tuo virtutes multas fecimus? audire habeant in iudicio: Nescio vos, diſcedite a me operarij iniquitatis.
Rom. 2. Vbi eſt, quod ait Apoſtolus cum de iuſto iudice loqueretur, qui reddet unicuiq; iuxta opera ſua: ſi, quod abſit, quærenda ſunt in iudicio ſigna potius, quam merita? Sunt tamen & ipſa merita ſigna quædam, certiora utiq; & ſalubriora. Nec difficilè arbitror noſſe, quemadmodum intelligi ſigna poſſint præſentia, ut ſint indubitata ſigna credulitatis, ac per hoc & ſalutis. Primum
Per compunctionẽ eijciũtur dæmonia. enim opus fidei per dilectionem operantis cordis compunctio eſt, in qua ſine dubio eijciuntur dæmonia, cum eradicantur è corde peccata. Exinde qui in Chriſtum credunt linguis loquuntur nouis, cum iam recedunt vetera de ore eorum, ne de cætero vetuſta protoparentum lingua loquuntur declinantium in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis. Vbi verò compunctione cordis & oris cõfeſſione priora ſunt deleta peccata; ne recidiuum patiantur, & iam ſint poſteriora peiora prioribus, ſerpentes tollãt neceſſe eſt, ideſt ut uenenatas ſuggeſtiones extinguant. Quid tamen agendum, ſi qua forte radix pullulat, quæ tam uelociter nequeat extirpari, ſed ſtimulat animum cõcupiſcentia carnis? Profectò ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit: quoniam iuxta Saluatoris exemplum, cum guſtauerint nolent bibere, id eſt cum ſenſerint, nolent conſentire. Sic enim non eis nocebit, quia nulla dominatio eſt his qui ſunt, in
Chriſto Ieſu concupiſcentiæ ſenſus abſque B
conſenſu. Quid tamen? Moleſta certè & periculoſa, & ſic corruptæ & infirmæ affectionis lucta: ſed qui crediderint, ſuper ægros manus imponent & bene habebunt, id eſt, ægras affectiones bonis operibus operient, & hoc remedio curabuntur.

Item in Die Aſcenſionis. Quomodo aſcendit ſuper omnes cœlos, ut adimpleret omnia. Sermo II.

SOlemnitas iſta, fratres chariſſimi glorioſa eſt, & ut ita dicam, gaudioſa, in qua & ſingularis Chriſto gloria, & nobis ſpiritalis lætitia exhibetur. Conſummatio enim & adimpletio eſt reliquarum ſolemnitatum & fœlix clauſula. totius itinerarij filij Dei. Qui enim deſcendit, ipſe eſt & qui aſcendit hodierna die ſuper omnes cœlos, ut adimpleret omnia. Iam enim cũ ſe Dominum vniuerſorum, quæ ſunt in terra & in mari, & in inferno probaſſet, nõ reſtabat, niſi ut aeris, & cœlorum ſe eſſe Dominum argumẽtis ſimilibus, vel certè potioribus approbaret. Terra enim cognouit Dominum, quia ad uocem virtutis eius cum clamaſſet magna uoce, Lazare ueni foras, mortuum reddidit. Cognouit mare, quia ſolidum ſe prębuit ſub pedibus eius, ita ut Apoſtoli eum putarent phantaſma eſſe. Cognouit infernus cuius ipſe portas æreas, & vectes ferreos confregit, ubi & ligauit illum inſatiabilem, & homicidam, qui vocatur Diabolus, & C
Satanas. Profectò qui mortuos ſuſcitauit le

proſos

proſos mundauit, cœcos illuminauit, claudos firmauit, & omnes exſufflauit infirmitates, Dominus omniũ fuit, & eadem manu qua fecerat, quæ defecerant, recipiebat. Sic & qui in ore piſcis cum ipſo piſce ſtaterem inueniri prædixit, patet proculdubio, quia maris & omnium, quæ in mari mouẽtur Dominus fuit. Qui uerò traduxit æreas poteſtates, & affixit eas cruci ſuæ, claret quia ſuper infernales officinas poteſtatẽ accepit. Hic eſt enim qui pertranſijt benefaciendo, & ſanando omnes oppreſſos à diabolo, qui ſtetit in loco campeſtri, vt doceret turbas, ante præſidem ut alapas ſuſtineret, toto tẽpore quo in terris viſus eſt, & cum hominibus conuerſatus in laboribus multis, ſtans & operans ſalutem in medio terræ. Ad claudendam igitur tunicam tuam inconſutilem Domine Ieſu, ad perficiendum fidei noſtræ integritatem, reſtat vt videntibus diſcipulis per medium aeris ſicut aeris Dominus aſcẽdas ſuper omnes cœlos. Extunc probabitur quia Dominus uniuerſorum tu es, quia omnia in omnibus adimpleſti, & iam tibi profectò debebitur, ut in nomine tuo omne genu flectatur, cœleſtium. terreſtrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur quia tu es in gloria, & in dextera patris. In hac dextera ſunt delectationes vſque in finem,
Col. 3. & ideò monet Apoſtolus, vt quæramus quæ ſurſum ſunt, ubi Chriſtus eſt in dextera Dei ſedens: quia illic profecto theſaurus noſter eſt Ieſus Chriſtus, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſcõditi, in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Qui tamen putatis D
fratres, quantus dolor & timor irruperit Apoſtolica pectora, cum enm uiderunt à ſe tolli & attolli in aera, non ſcalis adiutum, nõ ſubleuatum funibus, etſi angelico comitatũ obſequio, non tamẽ fultum auxilio, ſed gradientem in multitudine fortitudinis ſuæ
Ioã.8. Impletumeſt quod eis dixerat. Quo ego vado, uos non poteſtis uenire. Quocunque. n. terrarum ijſſet eum indiuiſibiliter ſequerentur, mare (ſicut Petrus fecit aliquando) cum eo etiam ſubmergendi intrarent, ſed hàc ſequi non poterant: quia corpus
Sapien.9 quod corrumpitur, aggranat animam, & deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantem. Dolor ergo nimius erat, quia videbunt illum, propter quem omnia reliquerunt, à ſuis ſenſibus, & aſpectibus tolli, ut non poſſent ablato à ſe ſponſo, filij ſponſi nõ lugere: timor, quia orphani relinquebantur in medio Iudæorum, nondum confirmati virtute ex alto. Benedicens ergo eis ferebatur in cœlum, forte concuſſis illius ſingularis miſericordiæ uiſceribus cum miſeros ſuos & pauperem ſuam ſchiolam relinqueret, niſi quod ueniebat parare eis lõcum, & quia expediebat ut præſentiam eis ſubtraheret corporalem. Quàm fœlix, quã digna iſta proceſſio ad quam ne ipſi quidẽ adhuc Apoſtoli digni fuerunt admitti, cum & animarum ſanctarum, & cœleſtium uirtutum triumphali pompa deductus ad patrem, ſedet à dextris Dei. Nunc uerè ad- E
impleuit omnia, quia natus eſt inter homines, cum hominibus conuerſatus eſt, ab hominibus & pro hominibus paſſus & mortuus eſt, reſurrexit, aſcendit, ſedet ad dexteram Dei. Agnoſco tunicam deſuper contextam per totum, quàm ſuperna illa manſio claudit, ubi adimpletus eſt, & adimpleuit omnia Dominus Ieſus Chriſtus. Verum tamẽ quid mihi & ſolẽnitatibus iſtis? Quis me conſolabitur Domine Ieſu, quia te non uidi in cruce ſuſpenſum, plagis liuidũ, pallidum morte, quia non ſum crucifixo compaſſus, obſecutus mortuo, vt ſaltem lachrymis meis loca illa vuulnerũ delinirẽ? Quomodo me dereliquiſti inſalutatũ, cum formoſus in ſtola tua rex gloriæ in alta cęlorũ te recepiſti. Prorſus renuiſſet cõſolari anima mea, niſi me angeli in voce exultationis præueniſſent, qui dixerũt. Viri Galilæi quid ſtatis aſpiciẽtes in cœlũ? Hic Ieſus qui aſsũptus *Actu.1.*
eſt à vobis in cœlũ, ſic ueniet quemadmodũ vidiſtis eũ euntẽ in cœlum, ſic inquiunt ueniet. Ergo ne ueniet quærere nos in illa tã ſingulari, quam uniuerſali proceſſione, cum præcedẽtibus omnibus angelis, & ſubſequẽtibus hominibus uniuerſis deſcẽdet iudicare uiuos & mortuos? Proculdubio ueniet, ſed quomodo aſcẽdit, non quomodo ante deſcẽdit. Humilis enim prius uenit animas ſaluare, ſublimis aute ueniet cadauer iſtud reſuſcitare, & configurare corporiclaritatis ſuæ, vt infirmiori huic vaſculo abũdãtiorẽ impendere videatur honorem. Tunc enim videbitur cũ poteſtate magna & maieſtate, qui prius in infirmitate carnis latuerat. Intuebor & ego eum, ſed non modo: uidebo eum, ſed non propẽ: ita ut hæc ſecunda glo F
rificatio priori glorificationi propter excellentem gloriam manifeſtè præluceat. Manipulus primitiarum noſtrarum Chriſtus oblatus

latus est,ad dexteram patris assumptus, & assistit nunc vultui Dei pro nobis.Sed & autem ad dexteram habens in dextra misericordiam,in sinistra iudicium, & misericordiam multam nimis, & iudicium multum nimis:in dextera aquam, in sinistra ignem immobiliter tenens. Et quidem corrobora uit misericordiam suam super timentes se secundum altitudinem cœli a terra,vt maiores cumulos miserationum domini sentiãt, quàm sit spatij inter cœlum & terram: proposítum namque Dei super illos manet immobile,& misericordia domini ab æterno, & usque in æternum super timentes eum. Ab æterno per prædestinationem,in æternum per glorificationem. Similiter & in rebus terribilis est super filios hominum, & utrinq; stat fixa sententia æternitatis, & in his qui salui fiunt, & in his qui pereunt. Quis scit si omnium uestrum, quos hic uideo,nomina scripta sunt in cœlis,& in libro prædestinationis annotata? Vocationes. n. & iustificationes vestræ aliqua signa mihi videor intueri in conuersatione huius tãtæ humilitatis. Quanto putas gaudio repleren tur omnia ossa mea,si id scire contingeret? Sed nescit homo vtrum sit dignus amore, an odio. Propterea,dilectissimi, perseuerate in disciplina,quam suscepistis,vt per humilitatẽ ad sublimitatẽ ascendatis,quia hæc est via,& non alia præter ipsam. Qui aliter uadit,cadit potius,quam ascendit,quia sola est humilitas quæ exaltat,sola quæ ducit ad uitam. Christus enim cum per naturam diuinitatis non haberet quo cresceret vel ascenderet:quia ultra Deum,nihil est, per descẽsum,quomodo crescere inuenit, veniens in carnari, pati,mori,ne moreremur in eternũ:propter quod Deus exaltauit illũ,quia, resurrexit,ascẽdit,sedet ad dexteram Dei. Vade & tu sic similiter. Neque enim ascendere potes nisi descenderis, quia vt eterna lege fixũ est: Omnis qui se exaltat humiliabitur,& qui se humiliat exaltabitur. O peruersitas,o abusio filiorum Adã, quia cum ascẽdere difficillimũ sit,descẽdere aũt facillimũ, ipsi & leuiter ascendunt & difficilius descẽdũt,parati ad honores & celsitudines graduũ ecclesiasticorum,ipsis etiã angelicis humeris formidandos. Ad sequẽdũ autem te Domine Iesu uix inueniũtur,qui uel tractari patiantur,qui velint duci per viam mandatorum tuorum. Alij enim trahuntur, qui possunt dicere: Trahe me post te:alij ducuntur,qui dicunt: Introduxit me rex in cellaria sua. Alij rapiunt ficut Apostolus raptus est ad tertium cœlum. Et primi quidem fœlices,qui in patientia sua possident animas suas.secundi fœliciores,quia ex uoluntate sua confitentur ei: tertij fœlicissimi, qui in profundissima Dei misericordia, quasi quodammodo sepulta iam arbitrij sui potestate in diuitias gloriæ, in spiritu ardoris rapiuntur,nescientes siue in corpore,siue extra corpus,hoc solũ sciẽtes quòd rapti sint. Beatus qui vbique te ducem habet Domine Iesu,non illum refugam spiritum,qui statim ascendere voluit & tota diuinitatis dextera percussius est. Nos autem populus tuus & oues pascuæ tuæ sequamur te, per te ad te. Quia tu es via,veritas,& vita:via in exẽplo,ueritas in promisso, vita in præmio. Verba enim æternæ vitæ habes, & nos cognoscimus,& credimus,quia tu es Christus filius Dei viui,qui es super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

De Intellectu & Affectu. Sermo tertius. Vnde supra,& legitur in octauo is.

HOdie cęlorum dominus, cęlorum alta cęlesti potentia penetrauit,& infirma carnis tanquã nubila quædã excutiẽs,induit stolã glorię. Eleuat⁹ est Sol in ortu suo,incaluit & inualuit. Dilatauit & multiplicauit radios super terrã, nec est qui se abscondat à calore eius. Redijt ad regionem sapientiæ,sapientia Dei, ubi oẽs bonum & intelligunt,& requirunt, intellectu perspicacissimi,affectu paratissimi,ad audiendam uocem sermonum eius. Nos autẽ in regione ista sumus vbi plurimum est malitiæ,sapientiæ parum, quia corpus qđ corrũpitur aggrauat animam,& deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantẽ. Per sensum hic ego arbitror intellectum designari,qui tunc verè deprimitur,cum multa cogitat,cum non colligit se circa illam vnã, & unicam meditationem, quæ concipitur de ciuitate illa cuius, participatio eius in id ipsum. Hujusmodi intellectum oportet deprimi & distrahi per multa, multis & multiplicibus modis. Animam uerò hic æstimo dicei affectiones, quæ corrupto corpore diuersis passionibus afficiuntur,quæ mitigari nũ quam possunt ne dicam sanari, donec uoluntas vnum quærat,& tendat ad vnum.

Duo

Duo ergo sunt,quæ in nobis purgãda sunt, intellectus,& affectus. Intellectus vt nouerit,affectus vt velit. Fęlices & uerè fœlices illi duo viri Helias, & Enoch, quibus omnes materiæ,& occasiones ablatæ sunt, quæ eorum intellectum impediãt uel affectum: quia soli Deo viuentes, nec nouerunt nisi Deum, nec cupiunt nisi Deum. Denique & de Enoch legitur,quia raptus est, ne malitia mutaret intellectũ eius, aut ne fictio deciperet animam illius. Intellectus noster turbatus erat,ne dicam cœcatus,affectus inquinatus erat,& multum inquinatus: sed Christus intellectum illuminat, spiritus sanctus affectum purgat. Venit enim filius Dei, & tot & tanta mirabilia in mundo operatus est, vt non immeritò intellectum nostrũ ab omnibus mũdanis rebus euocauerit,ut semper cogitemus, & nunquam cogitare sufficiamus, quia mirabilia fecit. Verè latissimos nobis ad spaciandum intelligentiæ cãpos dereliquit,& torrens cogitationum istarum profundissimus est, qui iuxta Prophetam non possit transuadari. Quis enim sufficiat cogitare qualiter rerum dominus præuenerit nos,venerit ad nos, subuenerit nobis,& singularis illa maiestas voluerit mori, vt viueremus,seruire ut regnaremus, exulare ut repatriaremus, & usque ad seruilissima opera inclinari, ut constitueret nos super omnia opera sua? Talem se obtulit apostolis Apostolorum Dominus, ut iam non inuisibilia Dei per ea, quæ facta sunt intellecta conspicerent, sed ipse facie ad faciem uideretur,qui omnia fecit. Et quia discipuli carnales erant. & Deus spiritus est, nec bñ conuenit spiritui,& carni,vmbra corporis sui temperauit se eis, vt obiectu uiuificæ carnis viderent verbũ in carne,solem in nube,lumen in testa,cereum in laterna. Spiritus enim oris nostri Christus dominus, cui diximus. In vmbra tua uiuimus inter gentes. In umbra,inquit,tua inter gentes, non inter Angelos,ubi purissimum lumen purissimis oculis intuebimur. Vnde & uirtus altissimi obumbrauit uirgini, ne nimio splẽdore præstricta, diuinitatis fulgur etiam singularis Aquila tolerare non posset Ad hoc autem carnem eius proposuit, ut omnem cogitatum eorum ab humanis rebus ad carnem suam (qua & mirabilia dicebat, & mirabilia faciebat) adunaret, & sic de carne transferret ad spiritum, quia spiritus est Deus: & eos qui adorant eum in spiritu & ueritate oportet adorare. Non tibi uidetur eis intellectum illuminasse,cum aperuit illis sensum,ut intelligerent scripturas, ostẽdens,quia hæc oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis, & ita intrare in gloriã suam. Sed illi sanctissimæ carni eius assuefacti,uerbum de discessu eius audire non poterant, vt eos relinqueret pro omnia reliquissent. Quare hoc? Quia intellectus illuminatus erat,sed nondum purgatus affect⁹. Vnde & benignus magister blande eos ac dulciter consolabatur dicens: Expedit uobis,vt ego uadam. Si enim non abiero, paracletus non ueniet ad uos Sed quia hęc locutus sum uobis,tristitia impleuit cor uestrũ. Quid est quod Christo commorante in terris spiritus sanctus ad eos uenire nõ potuit? An carnis illius consortiũ abhorrebat,quæ de ipso & per ipsum i uirgine,& de uirgine matre concepta erat,& nata? Absit. Sed ut ostenderet nobis per quã ambularemus viã formã opponeret cui imprimeremur. Et ille quidẽ illis plorantibus eleuatus in cœlum, spiritum sanctũ misit,qui affectum eorum, id est,uoluntatem mundauit,imò potius alterauit,ut iam magis dominum uelint ascẽdisse, quam prius detinuisse uoluerant. Impletum est,quod eis prædixerat,uos autem contristabimini,sed tristitia uestra conuertetur in gaudium. Sic ergo eorum intelligentia per Christum illuminata est, & uolũtas emundata per spiritum: ut sicut bonum noluerint, sic & uelint, quod solum perfecta religio uel religiosa perfectio est. Recordor nunc Hælisei sancti,cui cum Helias dixisset ut in discessu,uel ascensu suo postularet qđ uellet,respondit. Oro ut fiat spiritus tuus duplex in me. At ille: Rem difficilem postulasti. Attamẽ si uideris quando tollar à te,erit quod petijsti. Nõne tibi uidetur Helias ascendentis domini signare personam: Helisæus uero chorum Apostolorũ in ascẽsione Christi anxiè suspirãtem? Sicut enim Helisæus ab Helia nullo pacto auelli poterat,sic nec apostoli a Christi præsentia poterãt separari. Vix enim tandem eis persuasit, quia sine fide impossibile esse placere Deo. Quis est ergo spiritus iste duplex qui quæritur,nisi illuminatio intellectus,& affectus purgatio? Res difficilis,quia rarus in terris est qui illum habere mereatur? Attamen, inquit, si uideris quando tollar a te, erit quod petijsti. Nihil est quod propter hoc habeant, perdere uel debeant alũni tui

domi-

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

domine Ieſu, quia uidentibus illis, es eleuatus in cœlum, & deſiderantibus oculis te ſecuti ſunt gradientem in multitudine fortitudinis tuæ. Vel certè ſpiritum duplicem dicere poſſumus illud quod Saluator ad diſcipulos ait. Qui credit in me, opera quæ ego facio & ipſe faciet, & maiora horum faciet. Nonnè maiora Chriſto per Chriſtum tamen fecit Petrus, de quo legitur quia in plateis ponebantur infirmi in lectulis, ut ueniente Petro ſaltem umbra illius obumbraret quêquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus ſuis? Nuſquam enim dominus umbra ſua inuenitur infirmitates ſanaſſe. Non dubito ego intellectum omnium veſtrum, qui hic eſtis, illuminatum eſſe, ſed non affectum æquè eſſe purgatum, manifeſtis approbabo coniecturis. Omnes, quod bonum eſt nobis, & iuam per quam incedere, & quomodo in ea incedere debeatis, ſed uoluntas non una eſt. Quidam enim ad omnia uiæ, & uitæ huius exercitia non ſolùm ambulant, ſed & currunt, imò potius uolât. ut eis & uigiliæ breues, & cibi dulces, & pãni ſuaues, labores nõ ſolùm tolerabiles, ſed & appetibiles uideantur. Alij autem nõ ſic, ſed corde arido, & affectione recalcitrante uix trahuntur ad hæc, uix gehennali timore compelluntur. Quoſdam nec compellimus quidem, quibus frõs mulieris meretricis facta eſt, & nolunt erubeſcere. Sunt iterũ multi inter nos, qui de vno pane comedunt nobiſcum, dormiunt nobiſcum, cantant nobiſcum, laborant, miſeri, & miſerabiles, vtpotè ſocij tribulationis, ſed conſolationis nõ ita. Nunquid abbbreuiata eſt manus domini, ut omnibus donare non poſſit, qui aperit manum ſuam, & implet omne animal benedictione? Quid ergo in cauſa eſt? Illud omnino, quia non vident Chriſtum cum tollitur ab eis, id eſt, non cogitant quomodo eos orphanos reliquerit, quòd peregrini, & aduenæ ſint ſuper terram, q̃ tandiũ fæculẽti corporis horrido carcere teneantur, & nõ ſint cum Chriſto. Huiuſmodi autẽ ſi diu ita permanſerint ſub onere, aut opprimuntur, & ſuccũbunt; aut quodãmodo in inferno ſunt, vt nunquam ad plenum reſpirent in luce miſerationum dñi, nec in libertatem ſpirit⁹, quæ ſola facit iugum ſuaue, & onus leue. Inde autem tam pernicioſa tepiditas emanat, quia affectus, ideſt uoluntas eorum nondum purgata eſt, nec bonum ſic uolunt ſicut nouerunt, a propria concupiſcentia abſtracti grauiter illecti. Amant enim in carne ſua terrenas conſolatiunculas, ſiue in verbo, ſiue in ſigno, ſiue in facto, ſiue in aliquo alio: & ſi hæc interrumpunt aliquando, nõ tamen penitus rumpunt. Inde eſt, quòd raro affectiones ſuas dirigunt in Deum, & eorum compunctio non continua ſed horaria eſt. Impleri autem viſitationibus ſnbiacet, & quanto magis illis euacuabitur, tanto amplius iſtis implebitur: ſi multum, multum; ſi parum, parum. Vel certè ſi magis probas, nunquam iſtæ illis miſceri poterunt in æternum, quia vbi vaſa vacua non inuenit, oleum ſtare neceſſe eſt: nec mittunt uinum nouum niſi in utres nouos, ut ambo conſeruentur. Neque enim ſpiritus, & caro, ignis, & tepiditas in uno domicilio commorantur, præſertim cum tepiditas ipſi domino ſoleat uomitum prouocare. Si enim apoſtoli adhuc carni dominicæ iuhærentes quę ſola ſancta, quia ſancti ſanctorum, erat, ſpiritu ſancto repleri nequierunt, donec tolleretur ab eis, tu carni tuæ (quæ ſordidiſſima eſt, & diuerſarum ſpurcitiarũ phantaſijs repleta) aſtrictus, & conglutinatus, illum meraciſſimum ſpiritum te poſſe putas ſuſcipere, niſi carneis iſtis conſolationibus funditus renunciare tentaueris? Reuera cum inceperis, triſtitia implebit cor tuũ: ſed ſi perſeueraueris, triſtitia conuertetur in gaudium. Tunc enim purgabitur affectus & uoluntas renonabitur, vel potius noua creabitur; ut omnia qnæ primò difficilia imò impoſſibilia uidebãtur, cum multa percurrantur dulcedine, & auiditate. Emitte, inquit, ſpiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. Sicut per faciem exterior homo cognoſcitur, ſic per voluntatẽ demonſtratur interior. Emiſſo ergo ſpiritu creatur, & renouatur facies terræ, ideſt terrena uoluntas fit cœleſtis, parata ad nutum citius obedire. Beati qui tales ſunt: quia nõ ſolum malum non ſentiunt, ſed in mira quadam cordis dilatione commorantur. De illis enim, quos ſupra commemorauimus, terribiliter ait Deus: Non permanebit ſpiritus meus in hominibus iſtis, quia caro ſunt, ideſt carnales, & quicquid in eis ſpiritus fuerat, in carnem euauit. Quia igitur, chariſſimi, hodierna dies eſt, in qua ſponſus aufertur a nobis, & non ſine tumultu aliquo animorum noſtrorum, ad hoc tamen vt mittat nobis ſpiritũ veritatis, ploremus, & oremus, vt dignos nos inueniat, vel potius efficiat,

Ioan. 14.
Actu. 4.
A
B
C

ciat, & repleat domum iſtam, ubi ſumus ſedentes, quatenus non vexatio, ſed unctio eius doceat nos de omnibus: ſicq; intellectu clarificato & affectu purificato, ueniat ad nos, & apud nos faciat manſionem. Et ſicut ſerpens Moyſis deuorauit omnes ſerpẽtes magorum, ſic iſte cum uenerit, abſorbebit omnes carnales affectiones, & delectationes noſtras, & conſolationes, ita vt de labore requiẽ, de tribulatione lætitiam, de contumelia gloriam habeamus, ſicut illi quos repleuerat, ibant gaudentes à conſpectu cõcilij, qm̃ digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati. Spiritus enim Ieſu, ſpiritus bonus, ſpiritus ſanctus, ſpiritus rectus, ſpiritus dulcis, ſpiritus principalis, quicquid in hoc ſęculo nequam videtur difficile, & anguſtum, leue facit & latum: opprobrium gaudium iudicat, deſpectionẽ exultationẽ eſſe perſuadet. Scrutemur ergo iuxta. Prophetam uias noſtras, & ſtudia noſtra, leuemus corda noſtra cum manibus, vt in ſolemnitate ſancti ſpiritus gaudeamus, & abundãtius gaudeamus, qui nos inducat in omnẽ, ſicut promiſit Dei filius, veritatem.

D
Thre. 3.

In Die Aſcenſionis. De duobus non bonis motibus, & de ſeptem Aſcenſionibus Chriſti. Sermo quartus.

SI Natiuitatis, & Reſurrectionis domini cæ digna deuotione ſolẽnia celebramus hodiernũ quoq; Aſcenſionis diem non minus deuotione cõuenit celebrari. In nullo ſiquidem a feſtiuitatibus illis iſta degenerat, ſed finis earum, & adimpletio eſt. Merito quidẽ ſolẽnitatis, & lætitiæ dies agitur. qñ ſol ille ſuper cęleſtis, ſol iuſtitiæ noſtris ſe præſentauit obtutib⁹, & nube carnis & mortalitatis ſacco, fulgorem ſuũ, & lucẽ temperans inacceſſibilem. Magna quoque lætitia & exultatio multa nimis, quando cõ ſciſſo ſacco, lætitia circundatus eſt, factaq́ue de medio ſacci ipſius non quidem ſubſtantia, ſed uetuſtate, ſed corruptione, ſed miſeria, ſed uilitate, noſtræ dedicauit primordia reſurrectionis. Veruntamen quid mihi, & ſolemnitatibus illis, ſi conuerſatio mea vſque adhuc detinetur in terris? Quis vero uel deſiderare præſumeret aſcẽſum cęli, niſi quia is, qui deſcẽderat prior aſcendit? Dico ergo uobis, non multo mihi tolerabilior videretur exilij huius habitatio, quàm gehenna, niſi dominus Sabaoth reliquiſſet nobis ſemen fiduciæ, & expectationis, quando eleuatus eſt in nubibus, & ſpem fecit credentibus. Denique niſi ego abiero, inquit, paracletus non ueniet ad uos. Quis paracletus? Vtique per quem diffunditur charitas, & iam ſpes non confundit. Ille paracletus per quem in cœlis ſit connerſatio noſtra uirtus ex alto, per quam ſurſum ſint corda ueſtra. Vado, inquit parare uobis locum; & ſi abiero, iterum ueniam & aſſumam uos ad meipſum. Vbi enim fuerit corpus, ibi congregabũtur, & aquilæ. Vides, ne quemadmodum cætera rum ſolemnitatum ea, quam hodie celebramus, & conſummationem habeat, & fructum declaret, & augeat gratiam? Sicut enim cætera omnia eius, qui nobis natus eſt, & nobis datus, ita ipſa quoque ipſius aſcenſio propter nos facta eſt, & facit pro nobis. In noſtra ſiquidem uita, multa (quantum in nobis eſt) videmur agere caſu, multa neceſſitate; ſed Chriſtus Dei uirtus, & Dei ſapientia neutri potuit ſubiacere. Quæ enim Dei virtutem neceſſitas cogeret, aut Quid ageret Dei ſapientia caſu? Omnia proinde quæcunque loquutus eſt, quæcunque operatus eſt, quæcunque paſſus eſt ne dubites fuiſſe uoluntaria, plena ſacramentorum, plena ſalutis. Hæc ſcientes ſi quid aliquando eorum, quæ de Chriſto ſunt in noſtram ſcientiam uenire contingat, non ſic audiendum eſt tanquam ſi inuentitium quidpiam proferamus; ſed tanquam id quod etiam priuſquam cauſa ſciretur, conſtaret nequaquam ſine cauſa fuiſſe. Sicut enim qui ſcribit certis rationibus collocat uniuerſa, ita quę a Deo ſunt, ordinata ſunt, maximeq; ea quæ præſens in carne eſt operata maieſtas. Sed uæ anguſtæ cognitioni, uæ paupertati ſcientiæ noſtrę, qui tantum ex parte cognoſcimus, & parte modica. Vix ſcintillulæ quædam nobis elucent de tanta luminis copia, de lucerna poſita ſuper candelabrum. Sanè quanto minus ſinguli capimus, tanto fidelius cæteris communicanda ſunt quæ ſingulis reuelantur. Et ego fratres, quæ mihi ad ueſtram ædificationem de aſcenſione, imo de aſcenſionibus ſuis donare ipſe dignatur, nec uolo nec debeo ſubtrahere uobis, præſertim q̃ lex ſpiritualium prę̃rogatiua donorum, ut communicata non minuantur. Aliquibus fortaſſis hęc nota ſunt, quibus ſimiliter reuelata ſunt,

Ioã. 16.
Ioan. 14.
E
F

ſed

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed propter eos, qui forte non aduerterunt sublimioribus intenti, aut alijs occupati, seu etiam propter eos qui minus capacis intelligentiæ sunt, mihi incumbit loqui, quæ sentio. Christus qui descendit ipse est, & qui
Ephe. 4. ascendit Apostoli verba sunt hæc Ego autē credo eum in hoc ipso, quòd descenderit ascendisse. Sic enim oportebat Christū ascēdere, ut nos ascendere doceremur. Cupidi quidem sumus ascensionis: exaltationē concupiscimus omnes. Nobiles enim creaturæ sumus, & magni cuiusdam animi, ideoque altitudinem naturali appetimus desiderio. Sed uæ nobis, si uoluerimus eum sequi qui
Esa. 14. ait: Sedebo in monte testamenti, in lateribꝰ aquilonis. Heu miser in lateribus aquilonis. Frigidus est mons ille, non te sequimur. Po
G testatis habes concupiscentiam, altitudinē præsumis potentiæ. Quanti tamen vsque hodie fœda sequuntur, infeliciaque uestigia, imò uerò quam pauci euadunt quibus non dominandi libido dominetur? Hinc est quod benefici uocantur, qui potestatem habent, hinc q laudatur peccator in desiderijs animæ suæ. Potentibus siquidem omnes adulantur, inuident omnes. Quem sequimini miseri homines, quem sequimini? An nō videtis Sathanam tanquam fulgur de cœlo cadentem? Nonne iste est mons in quem ascendit angelus, & diabolus factus est? Vel illud aduertite, quòd post casum suum inuidia cruciante malè solicitus de supplātādo homine, illius tamen montis ascensum nullatenus ausus est suadere ei, in quo nimirū pro inani ascensu tam immane præcipitium cognoscēretur expertus. Sed non defuit versuto hosti quid ageret. Similem ei montem
Gen. 3. alterum demonstrauit. Eritis, inquiens, sicut dij, scientes bonum, & malum. Pernicio sa etiam hæc ascensio, imò magis descensio est de Hierusalem in Hericho. Pessimus mons inflans scientia, in quem tamen usque hodie videas tanta cōcupiscentia plurimos repere filiorum Adam, ac si non nouerint quantum pater eorum in illius montis ascēsu descēderit, imò quam grauiter ceciderit quantum tota deiecta sit & conquassata posteritas. Nondum sanata sunt vulnera, quę tibi in ascensu montis illius inflicta sunt, licèt adhuc in patre lateres, & nunc iterum in ꝓpria persona conaris ascēdere, vt sit error nouissimus peior priore? Quænam miseris tam dira libido? Filij hominum usque quo graui corde, vt quid diligitis uanitatem & quæritis mendacium? An ignoratis, quoniam infirma mundi elegit Deus vt confun H
dat fortia: & stultos mūdi elegit Deus, vt cō *Psal. 4.*
fundat sapiētes? Non nos Dei comminatio *1. Cor. 1.*
terror reuocat perditurі sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reproba turi? non patris exemplum, nō denique sensus ipse noster, & duræ experientia necessitatis, cui sumus addicti per insipientē scientiæ apperitum? Ecce uobis, fratres, montem demonstrauimus alium, non in quem ascendatis, sed quē fugiatis. Ipse est in quē ascendebat, qui voluit esse sicut Deus sciēs bonum & malum, ipse quem vsq; hodie filij eius accumulant & eleuant, nihil inuenientes tam vile, vnde non velint nomen eleuare scientiæ. Videas alium literarum, alium mundialis curæ, istum placitationum displicentium Deo, illum seruilis cuiuslibet artis tam vehementer affectare scientiam, ut laborem non reputet, tantummodo ut possit aliquibus doctior reputari. Sic ædificāt Babel: sic putāt ad Dei se peruēturos similitudinem: sic concupiscunt, quod non expedit, quod expedit omittentes. Quid uobis & montibus istis in quorum ascensu tanta difficultas est, & tam grande periculum? aut cur eum deseritis montem, cuius & facilis est ascensus & perutilis? Potestatis ambitio Angelum fœlicitate priuauit angelica: scientiæ appetitus hominem immortalitatis gloria spoliauit. Conetur quis ascendere in montem potestatis, quantos putas contradictores habebit, quantos inueniet repulsores obstacula quanta, quam difficilem viam? I
Quid si tandem eum adipisci contigerit, *Sapiem. 6*
quod optabat? Potentes, ait scriptura, potenter tormenta patientur, ut præsentes solicitudines, & anxietates, quas potestas ipsa parit omittam. Cupidus alter est inflantis scientiæ, quantùm laborabit, quantum anxiabitur spiritus eius? Et tamen audiet, nec si te ruperis apprehendes. In amaritudine morabitur oculus eius, quoties videre contigerit cui se posteriorem iudicet, aut putet *1. Cor. 8.*
ab alijs reputari. Quid cum intumuerit multum? Perdam, inquit Dominus, sapientiā sapiētium, & prudentiā prudētiū reprobabo. Iā ne multis immorer, vidistis, vt arbitror, quàm fugiendus nobis sit mons uterque, si præcipitium Angeli, si casum hominis expauescimus. Montes Gelboe, nec ros nec pluuia veniant super uos. Quid tamen agimus? Ascendere sic non expedit, & ascendendi

dendi tenemur concupiscentia. Quis docebit nos ascensum salubrem? Quid nisi de quo legimus. Quoniam qui descendit ipse
Ephe. 4. est & qui ascendit? Ab ipso demonstranda nobis erat ascensionis uia, ne ductoris, imò se ductoris iniqui aut uestigium aut consilium sequeremur. Quia ergo non erat quo ascenderet descendit altissimus, & suo nobis descensu suauem ac salubrem dedicauit ascensum. Descendit de monte potentiæ carnis infirmitate circundatus, descendit de monte scientiæ, quoniam placuit Deo per stultitiā prædicationis saluos facere credentes. Quid enim tenello corpore & infantilibus membris uidetur infirmius? Quid indoctius apparet paruulo, qui sola matris ubera nouerit? Quis impotentior eo, cuius omnia membra clauis affixa, cuius omnia dinumerantur
K ossa. Quis insipientior eo, qui tradebat in mortem animam suam, & quæ non rapuit, tunc exoluebat? Vides quàm multum descenderit, quantum a potentia sua, quantum à sapientia sua exinanierit semetipsum. Sed non potuit altius montem bonitatis ascendere, nec suam commendare expressius charitatem. Nec mirum si descendendo Chri-
Psal. 22. stus ascendit, quando priorum uterque ceci-
Esaie 2. dit ascendendo. Et mihi quidem uidetur mō tis huius ascensorem quærere qui dicebat. Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Forte etiam Esaias ascensionis desiderio cadētes intuens homines ad hunc reuocabat montem exclamans. Venite Ascendamus in montem Domini. An non manifeste eos de priorum montium ascensione redarguens montis huius prædi-
Psal. 66. cat ubertatem, qui ait. Vt quid suspicamini
Psal. 67. montes coagulatos? Mons coagulatus
Can. 2. mons pinguis. Hic est igitur mons domus Domini præparatus in uertice montium, super quos salientem sponsum inspexerat quæ dicebat. Ecce uenit is saliens in montibus. Docebat enim ignarum uitæ trahebat paruulum, infantulum deducebat. Ideoque uelut quibusdam passibus ibat, ut de uirtute in uirtutem uideretur Deus
Psal. 16. deorum in Sion. Iustitia enim eius sicut mon
L tes Dei. Sed iam, si placet, saltus etiam ipsos intueamur, quibus exultauit ut gigas ad currendam uiam, & cuius egressio a summo cęli per gradus quosdam usque ad summum eius occurrit. Primum ergo constitue montem illum, in quem ascendit cum Petro, &
Mat. 17. Iacobo & Ioanne, ubi & transfiguratus est ante eos. Refulsit facies eius ut sol, & uestimenta eius facta sunt alba ficut nix. Resurrectionis gloria ista est, quam in monte spei contemplamur. Vt quid enim ascendit, ut transfiguraretur, nisi ut doceret nos cogitatione ascendere ad futuram illam gloriam, quæ reuelabitur in nobis? Fœlix cuius meditatio in conspectu Domini est semper, A
qui in corde suo delectationes dexteræ Domini usque in finem sedula cogitatione reuoluit. Quid enim graue illi poterit uideri qui semper mente tractat, quòd non sint condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam? Quid concupiscere poterit in seculo nequam, cuius oculus semper uidet bona Domini in terra uiuentium, semper uidet æterna præmia? Tibi dixit cor- *Psal. 26.*
meum (Propheta loquitur Domino) tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea: faciem tuam Domine requiram. Quis mihi tribuat, ut omnes surgentes stetis in excelso, & uideatis exultationem quæ uentura est uobis a Domino? Non sit molestum uobis obsecro, quòd in monte hoc aliquanto diutius immoremur. Poterimus enim cæte- *Mat 17.*
ros festinantius pertransire. Veruntamen in M
isto quem non detineat sententia illa sancti Petri quam in eo protulit & de eo: Domine, inquiens, bonum est nos hic esse? Quid est bonum est, imo quid aliud uidetur bonū quam in bonis animam demorari, quandoquidem adhuc corpus non potest? Puto quod eius qui ingrediebatur in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei, in uoce exultationis, & confessionis sonus epulantis fuerit, bonum est nos hic esse. Quis enim ex uobis secum cogitans futuram illam uitam, sed lætitiam, sed iucunditatem, sed beatitudinem, sed gloriam filiorum Dei quis inquam talia tranquilla secum conscientia uoluens non continuo de plenitudine intimæ suauitatis eructat: Domine bonum est nos hic esse? Non sane in hac ærumnosa peregrinatione ubi corpore detinetur, sed in suaui ac salubri illa cogitatione, in *Psal. 54.*
qua corde uersatur. Quis mihi dabit pennas sicut columbæ, & uolabo, & requiescam? Vos autem filij hominum, filij hominis quis descendit de Hierusalem in Hiericо, filij hominum usque quo graui corde? Ascendite ad cor altum, & exaltabitur Deus. Hic est mons in quo transfiguratur Christus. Ascendite, & scietis quoniam Dominus sanctum suū mirificauit. Obsecro uos fratres mei, non

Universidad de Deusto
Biblioteca

grauentur corda uestra in curis secularibus: nam de crapula, & ebrietate (gratias Deo) non magnopere necesse habeo uos admonere. Exonerate obsecro corda uestra graui mole terrenarum cogitationum, ut sciatis mirrificatum a Domino sanctum suum. Leuate corda uestra cum manibus quibusdam
A cogitationum, ut transfiguratum, Dominum uideatis. Formate in cordibus uestris non modo patriarcharũ & prophetarum tabernacula, sed omnes domos illius cælestis multiplices mansiones secundum eum, qui circuibat immolans in tabernaculo Domini ho
Psal. 83. stiam uociferationis cantans, & psalmum illum dicens Domino. Quam dilecta tabernacula tua domine uirtutum, concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Circuite & uos charissimi cum pietatis & deuotionis hostia, uisitantes animo sedes supernas, & multas, quæ in domo patris sunt mansiones, humiliter prosternentes corda uestra ante thronum Dei & agni, cum reuerentia supplicantes singulis ordinibus angelorum, patriarcharum numerum, cuneos prophetarum, & senatum apostolicum salutantes, coronas martyrum susciptentes purpureis rutilantes floribus, redolentes lilijs, choros virginum admirantes, atque ad mellifluum no-
Psal. 41. ui cantici sonum quantum prævalet infirmitas cordis erigentes auditum. Hæc recordatus sum (Propheta loquitur Domino) & effudi in me animam meam. Quæ? Qm tran-
Psal. 76. sibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei. Et item: Memor fui, inquit, Dei & delectatus sum. Quem uiderunt Apostoli uidit & iste, nec dissimili, ut arbitror, uisione: nisi quòd spirituale totum ha-
Esa. 53. buit huius uisio, corporeum nihil. Omnino non uidit eum, sicut is qui dicebat. Vidimus eum, & non erat illi species neque decor. Transfiguratum proculdubio vidit & spe-
Mar. 17 cioſum forma præ filijs hominum, qui delectatum se perhibet sicut & Apostoli, bonum
B est, inquiunt domino, nos hic esse. Et ut nihil desit propositæ similitudini, illi quidem proni cecidisse leguntur, hic uerò suum fatetur spiritũ defecisse. Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ domine, quam abscondisti timentibus te. Ascendentes igitur in hunc montem & reuelata facie gloriam Domini speculantes haud dubium quin clamare habeatis & vos, Trahe nos post te. Quid enim prodest scire quò sit eundum, si quidem qua debeas ire non moueris; Alterum proinde montẽ ascendas necesse est, in quo prædicantem audias, & scalam erigentem octo distinctam scalaribus, cuius summitas cœlos tangit, Beati qui persecutionem pa-
Mat. 5. tiuncur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Iam si primum ascenderis mõtem iugi meditatione supernæ gloriæ, illum nihilominus montem ascendere non grauaberis, ut in lege eius mediteris die ac nocte, sicut idem Propheta non solum meditabatur in præmijs, sed & in mandatis Domini quæ dilexit. Sic enim audies, & tu, & quo eam, scitis propter ascensionẽ primam & uibm scitis propter secundum. Propterea in corde tuo pone uiam ueritatis inquirere, ne forte sis de eorum numero, q uiam ciuitatis habitaculi non inuenerunt. Magis autem solicitus esto ascendere non modo cogitatione cœlestis gloriæ, sed & conuersatione quæ cœlestem gloriam merea
Can. 3. tur. Tertium nihilominus montem lego, in quem ascẽdit solus orare. Vides ergo quàm bene sponsa in canticis, ecce, inquit, uenit
C iste saliens in montibus. In primo transfiguratus est, ut scires quo tenderes: in secundo uerba uitæ loquutus est, ut scires qua peruenires, orauit in tertio, vt eundi & peruenien
Iacob. 4. di bonã obtinere studeas uoluntatẽ. Scienti enim bonum & non facienti peccatum est illi. Propterea sciens quoniam in oratione data tur bona uoluntas, cum uideris quæ agenda sunt ut conualescas ad agenda quæ uideris, ascende tu ad orationem, ora instanter, ora perseueranter, sicut ille pernoctabat in oratione & dabit pater bonus spiritum bonum petenti se. Et uide quam utiliter orationis tempore etiam corporalis loci secretũ quẽri mus quando hoc ille non solum docuit uer bo: Intra, inquiens, in cubiculum tuum, &
Mat. 6. clauso ostio ora patrem tuum, sed commendauit exemplo, nec domesticorum quemquam admittens, sed solus ascendens ad orationem. Putas poterimus aliquid amplius de eius ascensionibus inuenire? Poterimus utique. Volo enim ut nec iumenti ipsius sis immemor, super quod legitur ascendisse. Volo ut nec ipsam crucis ascensionem omittas. Nam & in illa exaltari opportebat filium hominis. Et ego, inquit, si exaltatus fuero à terra, omnia trahã ad meip sum. Itaque cum
Ioan. 12. iam & cognitio supperit & uelle adiacet, q d agis quod perficere bonum non inuenis, sed asinini quidam & bestiales motus legem contrariam habẽt & captiuare te uolũt. Quid in

quam

quam facies super concupiscentijs irrationabilibus, quæ sunt in membris tuis? Vrget te etiam cum ieiunare consentis gulæ illecebra
D cum uigilare proponis, somnolentia premit. Quid faciemus huic asino? Asininum enim istud est cõe cum asinis, quia homo cõparatus est iumeris insipientibus, &
Psal. 48. similis factus est illis. Ascende Dñe super asinum istũ, conculca hos bestiales motus, quia domari debẽt ne dominati prævaleant. Nisi n. calcati fuerint conculcabunt nos nisi premãtur opprimẽt nos. Propterea sequere aĩa mea, & in hac ascensione Christum Dñm, ut sub te sit appetitus tuus, & tu domineris illius. Nã ut in cœlum ascendas prius necesse est leuare te super te, calcando carnalia desideria, q̃ in te militant aduersum te. Sequere etiam ascendentẽ crucẽ exaltatũ à terra, ut non solũ super te, sed & super omnẽ quoque mundum mentis fastigio colloceris, uniuersa, q̃ in terris sunt deorsum aspiciens, & despiciens sicut scriptum est. Cernent terram de
Esa. 33. longe. Nulla te mundi oblectamẽta inclinẽt nullæ aduersitates deijciant. Absit tibi gloriari nisi in cruce Domini tui Iesu Christi, per quem tibi mundus crucifixus est, ut q̃ mundus appetit crucem reputes, & tu crucifixus mundo, illis quæ mundus crucem reputat, toto inhæreas amore. Iam uerò quid ex hoc restat, nisi ut ad illum ascendas qui est supra omnia Deus benedictus in sæcula? Dissolui iam & esse cum Christo multo magis optiE mum. Beatus uir cuius est auxilium abs te, ait Propheta ad Dominum, ascensiones in corde suo disposuit, ibit de uirtute in uirtu-
Psal. 75. tem usque ad uidendum Deum Deorum in
Ephe. 4. Sion. Hæc est ultima ascensio in qua implen
Esaiæ. 64 tur omnia, sicut ait Apostolus. Christus, qui
2. Cor. 2. descendit, ipse est & qui ascendit, ut adimpleret omnia. Sed de illa ascensione quid dicã? Quo ascendemus? ut ubi Christus est & nos simus. Quid ibi erit? Oculus Deus non uidit absque te, quæ præparasti diligentibus te. Desideremus hanc, fratres mei, suspiremus ad eam iugiter, & eo magis affectus uigeat, quo deficit intellectus.

De Magnanimitate, Longanimitate, & Vnanimitate. Sermo V.

Act. 2. TRiplicem nobis in ecclesia primitiua uirtutem sanctus Lucas breui sermone commendat, ubi post Dominicam ascensionem unanimiter eos in oratione perseuerasse describit, expectantes cœlestem consolationem cuius acceperant per repromissionem. Laudabili si quidem magnanimitate pusillus grex pastoris solatio destitutus, minime tamen dubitans quoniam illi cura esset de eis, sed paternam pro eis gereret solicitudinem, deuotis pulsabat supplicationibus cœlum, certus quòd penetrarent illud iustorum orationes, nec pauperum preces spernerentur à Domino, aut sine copiosa benedictione redirent. Sed nec sine longanimi Abac. 2.
tate persistebant indeficientes, iuxta illud, pheticum. Si moram fecerit expecta eum, F
quia ueniens ueniet & non tardabit. Porrò unanimitas quidem legitur euidẽter expressa, q̃ hæc sola diuini spiritus charismata mereatur. Neque enim est Deus dissensionis, sed pacis, neque habitare facit nisi unius moris in domo. Iure igitur præparationem cordis eorum audiuit auris diuina, nec ab expectatione sua cõfudit eos, qui & magnanimes & longanimes, & unanimes essent. Certissima namque hæc testimonia sunt fidei, spei, charitatis. Et quidem euidenter spes longanimitatem, unanimitatẽ charitas operatur. Nunquid fides quoque magnanimum facit? Et sola. Quicquid. n. sine fide præsumitur, non est ulla animi solida magnitudo, sed uenPhilip 4.
tosa quædam inflatio & tumor inanis. Vis audire magnanimum uirum? Oia, inquit, possum in eo, qui me confortat. Imitemur triplicem hanc præparationem, fratres, si desideramus superefluentem mẽsuram spiritus obtinere. Omnibus enim præter Christum ad mensuram datur spiritus, sed mensuræ cumulus super effluentis uidetur quodammodo excessisse mensuram. Euidens fuit magnanimitas in conuersione nostra, sit etiã in consummatione longanimitas, sit unanimitas in conuersatione. Huiusmodi si quidem animabus cœlestis illa Hierusalem desiderat instaurari, quibus nec fidei magnitudo desit in suscipiendo onere Christi, nec longitudo spei in persistendo, nec charitatis iunctura, quod est uinculum perfectionis.

Item in Ascensione Domini, De Intellectu & Affectu. Sermo VI.

HOdie sedenti in throno antiquo dierum, consessurus pariter oblatus est filius hominis, & erit deinceps nõ modo germin Domini in magnificẽtia,

K 2 &

Universidad de Deusto
Biblioteca

& gloria, sed & fructus terræ sublimis. Fœlix unio, & amplectendum ineffabilibus gaudijs sacramentum. Idem enim, & germen Domini, & fructus terræ, idem & ipse Dei filius, & fructus uentris Mariæ est. Idem filius Dauid, & Dominus, de quo hodie gaudium eius impletum est, unde olim præcinens aiebat: Dixit Dominus Domino meo
Ps.109. d sede à dextris meis. Quomodo enim non Dominus germen Domini? Idem tamen, & filius eius, utpote fructus terræ sublimis, fructus uirgæ, quæ de radice Iesse processit. Hodie igitur suum hunc, & hominis filium apud semetipsum pater clarificat claritate, quam habuit, priusquam mundus fieret apud ipsum. Hodie ueritatem, quæ de terra orta est, cœlum sibi redditam gloriatur.
Matt. 9. Hodie sponsus auferetur à filijs, & lugêdum eis est, sicut ipse prædixit: Non enim poterant filij sponsi lugere donec sponsus cum eis erat, sed uenit dies, ut auferatur ab eis,
Mat. 17 b ut de cætero lugeant & ieiunent. Vbi illud iam Petre, quod dixeras: Domine bonum
H est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula? Ecce enim ingressus est amplius & perfectius tabernaculum, non manufactum, id-est non huius creationis. Quomodo ergo iam bonum est nos hic esse? Imò uerò molestum est, graue est, periculosum est. Nimirum ubi malitiæ plurimum, sapientiæ modicum, si tamen, uel modicum inuenitur, ubi uiscosa omnia, omnia lubrica, operta tenebris, obsessa laqueis peccatorum, ubi periclitantur animæ: ubi spiritus affliguntur sub sole, ubi tantum uanitas, & afflictio spiritus est. Leuemus igitur, fratres mei, leuemus in cœlum corda cum manibus, & ascendentem Dominum sequi, uelut quibusdam passibus deuotionis & fidei, contendamus. Erit enim cum sine mora, sine difficultate obuiam illi in nubibus rapiemur, & id poterunt corpora spiritualia, quod merito interim nequeunt spiritus animales. Nunc enim quantis conatibus corda leuare necesse est, quæ quidem,
Sap. 9. a (ut miserabiliter satis in libro propriæ experientiæ legimus,) & corruptio corporis aggrauat & terrena inhabitatio deprimit? At forte tradendum est quid sit leuare cor, aut quemadmodum illud oporteat eleuari, sed
Colo. 3. a tradendum sane ab Apostolo, quàm a nobis. Si consurrexistis, inquit, cum Christo, quæ sursum sunt quærite, ubi Christus est in dextera Dei sedens: quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Ac si manifestius di-

cat. Si consurrexistis, & coascendite, si conuiuitis, & conregnate. Sequamur, fratres sequamur agnum quocumque ierit, sequamur patientem, sequamur & resurgentem, sequamur multo libentius ascendentem. Crucifigatur uetus homo noster simul cum illo, I
ut destruatur corpus peccati, ut ultra non seruiamus peccato, mortificatis nimirum membris nostris, quæ sunt super terram. Sed & quomodo ipse resurrexit à mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate uitæ ambulemus. In hoc enim mortuus est & resurrexit, ut peccatis mortui, iustitiæ uiuamus. Cæterum quoniam uitæ nouitas locum exigit tutiorem, & resurrectionis dignitas altiorē expetit gradum, sequamur etiam ascendentem, quærere uidelicet, & sapere, quæ sursum sunt, ubi ille est, non quæ super terram. Quæris quis ille sit locus? Apostolum audi. Quæ sursum est, inquit, Hierusalem libera est, quæ est mater nostra. Vis scire quæ nam ibi sint? Visio pacis est. Lauda
Gal. 4. a Ps. 147. b Hierusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion, qui posuit fines tuos pacem. O pax q̃ exuperas omnem sensum, ò pax etiam super pacem, ò mensura super mensuram, confer ta & coagitata & superefluens. Compatere igitur Christo anima Christiana: conresurge, coascende, quod est, declina a malo, & fac bonum, inquire pacem, & persequere eam. Sic nimirum Paulus in actibus Apostolorum de continentia, & iustitia, & spe uitæ
Act. 13. b Ln. 12. c æternæ memoratur docuisse discipulos. Sic ueritas ipsa monet in Euangelio præcingere lumbos, lucernas accendere, & deinceps hominibus expectantibus Dominum suum similes inueniri. Cæterum gemina quædam (si bene aduertistis) ascensio nobis ab Apostolo commendatur, in eo quòd & quærere, & sapere monuit non infima, sed superna. Quam fortasse distinctionem ne ipse quoque Propheta præterijsse omnino uidebitur dicens: Inquire pacem, & persequere eã
Ps. 33. a K ut hoc sit pacem sequendam quærere, per sequi inquisitam, quod est sapienda quærere, quæsita sapere, quæ sursum sunt non quæ super terram. Nimirum donec diuisa sunt corda nostra, & multos iuterim sinus inueniuntur habere: nec sibi omnibus cohærere uidentur, nel particulatim ea, & membratim quodammodo leuare necesse est, ut in superna illa Hierusalem colligantur: cuius participatio eius in idipsum, ubi non tantum singuli, sed & omnes pariter

ter incipiant habitare in unum non modo, scilicet nõ diuisi in semetipsis, sed nec inter seipsos. Ecce enim ut tanquàm principalia cordis ipsius membra distinguam: est intellectus in nobis, est & affectus: & hi quoque sæpius sibi inuicẽ aduersantes ut alter summa petere, alter appetere infima uideatur. Quantus uerò is dolor, quàm grauis animæ cruciatus, dum sic distrahitur, sic dilaceratur, sic abrumpitur a seipsa, uel ex ea saltem, quam omnibus expertri in promptu est, corporis scissione conficiat: si quis in suo spiritu animaduertere perniciosa & periculosa insensibilitate non neglexerit. Distrahuntur hominũ crura, & longioris obice ligni remouentur ab inuicem pedes. & dum adhuc crura integra manẽt, quis tamen ille est cruciatus? Sic sic affligi plangimus miseros, qui corporaliter inter nos cõuersantes, illuminati fortè similiter, sed dissimiliter inueniuntur affecti. Intelligunt pariter bona quæ faciant, sed non pariter diligunt intelle
L ctа. Nam de ignorantia, fratres, quæ nã executio nobis, quibus nunquam doctrina cœlestis, numquã diuina lectio, numquã spiritualis eruditio deest? Quæcunque uera sunt, quæcunque pudica, quæcunque iusta, quæ cunque amabilia, quæcunque bonæ famiæ: si qua uirtus, si qua laus disciplinæ, hæc discitis & accipitis, hæc auditis pariter, & videtis, in exemplis uidelicet & uerbis eorũ, qui inter nos sunt perfecti, quorũ & hortatio, & cõuersatio plenius erudit uniuersos. Etiam autẽ hæc ut intellectum admonent, moueant & affectũ, ne sit intus amarissima contradictio, & diuisio molestissima, dum hinc quidem sursum trahimur, sed retrahimur inde deorsum. Nimirum aduertere potes in omnibus fere religiosis congregationibus, uiros repletos consolatione, superabundantes gaudio, iucundos semper & hilares, feruentes spiritu, die ac nocte meditantes in lege Dei, crebro suspicientes in cœlũ & puras manus in oratione leuantes, solicitos obseruatores conscientiæ, & deuotos sectatores bonorũ operũ, quibus amabilis disciplina, dulce ieiuniũ, uigiliæ breues, labor manuũ delectabilis, & uniuersa deniq; conuersationis huius austeritas refrigerium uideatur. Cõtra sanè inuenire est homines pusillanimes & remissos, defecientes sub onere, uirga & calcaribus indigentes, quorum remissa lætitia, pusillanimis tristitia est, quorum breuis & rara compunctio, animalis cogitatio, tepida cõuersatio, quorum obedientia sine deuotione, sermo sine circũspectione, oratio sine cordis intentione, lectio sine ædificatione, quos deniq; ut uidemus, uix gehennæ metus inhibet, uix pudor cohibet, uix frenat ratio, uix disciplina coercet. Nõ tibi horum uita inferno penitus appropinquare ví, dum intellectu affectui, & affectu intellectui repugnante, necesse habẽt mittere manum ad opera fortiũ, qui cibo fortium minimè sustentantur, socij planè tribulationis, sed non consolationis? Exurgamus, obsecro, quicunque eiusmodi sumus, resarciamus animas, spiritũ recolligamus, obijcientes pernicioſam tepiditatem, etsi non quia periculosa est, & Deo solet (ut interdum miserabiliter plangimus) etiam uomitum pronocare: certè quia molestissima, plena miseriæ & doloris, & inferno planè proxima umbra mortis iurè cẽsetur. Si quærimus quæ sursum sunt, ét sapere & prælibare interim studeamus. Fortè enim poterit intellectui & affectui non inconuenienter aptari, quòd & quærere quę sursum sunt & sapere admonemur: ut in principalibus (quemadmodum supra dictum est) membris suis corda nostra manibus quibusdam pij conatus, & exercitij spiritualis leuare studeamus ad Deum. Omnes, ni fallor, quæ sursum sunt quærimus intellectu fidei, & iudicio rationis; sed non æquè forsitan sapimus oẽs quæ sursum sunt, tãquàm inescati his, quæ sunt super terra, uiolẽto quodam præiudicio affectionis. Inde enim ea, quã pauloante ostẽdimus, animorũ diuersitas, tãta disparilitas studiorũ, conuersationũ tãta dissimilitudo? Vñ spiritualis gratiæ inopia tanta quibusdã cum alijs copia tãta exuberet? Profectò nec auarus nec inops est gratiæ distributor; sed ubi uacua uasa desunt, stare oleũ necesse est. Vndiq; se ingerit amor mundi: cum consolationibus imò desolationibus suis obseruat aditus: per fenestras irruit, mentem occupat, sed non eius qui dixit: Renuit consolari aia mea, memor fui Dei, & delectatus sum. Præoccupatũ nempe sęcularibus desiderijs animum, delectatio sancta declinat: nec misceri poterunt uera uanis, æterna caducis, spiritualia corporalibus, summa imis: ut pariter sapias quæ sursum sunt, & quæ super terrã. Felices nimirũ uiri illi, per quos dominica ascensio legitur præsignata; Enoch raptus, trãslatus Helias. Felices plane qui soli iam Deo uiuunt, soli uacant intelligendo,

Universidad de Deusto
Biblioteca

diligendo, fruẽdo. Neq; enim corpora, quæ corrumpuntur, illas aggrauant animas: aut terrena inhabitatio sensus eorum tanquàm multa cogitãtes deprimit, qui cũ Deo ambulasse noscuntur. Factum est impedimentum oẽ de medio: occasio uniuersa tublata materies nulla relicta est, q̃ eorũ affectũ aggrauet, uel deprimat intellectũ. Nã & priorem ab hoc raptũ scriptura cõmemorat, ne forte uincat malitia sapientiã, & intellectus eius, uel anima ultra decipi ualeat, aut mutari.

Sap. 4. Nobis aũt unde in his tenebris ueritas, unde charitas in hoc sæculo neq̃, in hoc mundo qui totus positus est in maligno? Putas erit qui intellectũ illuminet, qui inflammet

B affectũ? Erit utiq; si connertamur ad Christum, ut uelamẽ de cordibus auferatur. Hic

Esa. 9. a est.n de quo scriptũ est: Habitantibus in regione umbræ mortis lux orta est eis. Siqui-

Actu 17 dẽ prioris ignorãtiæ tẽpora despiciẽs Deus annunciauit hoibus, ut oẽs ubique agerent pœnitentiã, secundũ quod Paulus Athenien sibus tradit. Memento etenim Dei uerbũ & sapientiam incarnatã: cuius utiq; opus erat toto illo tẽpore quo uideri in terris, & inter homines conuersari dignata est ineffabilis illa uirtus, illa gloria, illa maiestas, illuminare oculos cordis, etiam suadere fidem homi

Esa. 61. nibus prædicatione pariter, & ostensione si

Io. 12. f gnorum. Deniq; spiritus domini, ait, super me: ad euangelizandum pauperibus misit me. Et apostolis loquebatur: Adhuc modicum lumen in uobis est, ambulate dum lucem habetis, ut non tenebræ uos comprehẽdant. Nec modò ante passionem, sed & post resurrectionem in multis argumentis per

Act. 1. d dies quadraginta apparẽs eis, & loquens de regno Dei. quando & sensum eis ut scripturas intelligerẽt legitur aperuisse, intellectũ potius informabat, quàm purgabat affectũ. Quando.n. ad spiritualia affici possent animales? Imò uerò ne ipsam quidẽ meram lucem poterant aliquatenus sustinere; sed exhiberi illis oportuit uerbũ in carne, solẽ in nube, lumen in testa, mel in cera, cereum in laterna. Spiritus ante faciẽ illorũ Christus dominus, sed nõ utiq; sine umbra in qua ui

C uerẽt interim inter gentes. Vnde & uirgini legitur obũbrasse, ne uehementiori reuerberata splendore, ad candidissimã illam lucem purissimumq; fulgorem diuinitatis, etiam illius aquilæ posset acies hebetari. Minimè tamẽ uel nubes ipsa leuis est, potuit ociosa, sed ea quoque usus est in salutem, & discipulorũ animos qui nec ad fidei intellectum sine aliqua mutatione effectus poterãt promoueri, nec assurgere adhuc ad spiritualia præualebant, in suæ carnis prouocauit affectum, ut amore quodã humano operanti mira, mira loquenti homini adhęrerent, amore utique carnali adhuc, sed tam ualido, ut

Exo. 7. cæteris omnibus præualeret. Nimirum hic erat ille Moysi serpens, qui serpentes mágorũ Ægypti oẽs pariter deuorauit. Denique

Mat. 19. ecce nos, inquiunt, reliquimus omnia, & secuti sumus te. Beati si quidem oculi qui uidebant dominum maiestatis in carne præsentem, auctorem uniuersitatis inter homines conuersantẽ, uirtutibus coruscantẽ, infirmos curãtem, mare calcantẽ, mortuos suscitantem, dæmonijs imperãtem, & potestatem similem hominibus conferentẽ, mitẽ, & humilẽ corde, benignũ, affabilem, misericordiæ uisceribus affluentẽ, agnum Dei peccatũ non habẽtem, & omnium peccata portantem. Beatæ aures, quæ uerba uitæ ab ipsius incarnati uerbi ore percipere merebantur, quibus enarrabat unigenitus qui est in sinu patris, & nota faciebat quæcunq; audisset a patre, ut fluenta doctrinæ cœlestis ab ipsius ueritatis purissimo fonte haurirẽt, uniuersis postmodum gentibus propinanda imò eructanda potarent. Quid mirum, D fratres, si implebat tristitia cor eorum, cum ab eis sese pronunciaret iturum, & adderet:

Ioan. 8. Quò ego uado, uos non potestis uenire modò? Quidni concuterentur uiscera, turbaret affectus, hæsitaret animus, hæreret uultus, paueret auditus, nec omninò æquanimiter discessionis eius sermo posset admitti, ut relinqueret eos pro quo oia reliquissent? Cæterum nõ ut maneret in carne, sed ut transferretur uel spiritum, totus ab eo in illã carnem discipulorũ fuerat collectus affectus, ut dicere esset aliquãdo: Et si cognouimus

2. Cor. 5. Christum secundum carnem, sed nunc iam non nouimus. Vnde & benignissimus ille magister blandis eos refouens cõsolationibus, ait: Rogabo patrem meum, & alium

Ioan. 14. paracletum dabit uobis, spiritum ueritatis: qui uobiscum maneat in æternum. Et item: Ego ueritatem dico uobis, expedit uobis ut

Ioan. 16. ego uadam: Nisi enim abiero, paracletus non ueniet ad uos. Grande mysteriũ fratres mei, quid enim sibi uult, Nisi ego abiero, paracletus non ueniet? Ita ne inuisa paracleto præsentia Christi, aut contubernium Dominicæ carnis Spiritus sanctus horrebat,

bat, quæ (sicut angelo prænunciante cognouimus) ne concipi quidem, nisi eo superueniente potuerit? Quid est ergo: Nisi ego abiero, paracletus non ueniet? Nisi carnis præsentia uestris subtrahatur aspectibus, spiritualis gratiæ plenitudinem occupata mẽs non admittit, non recipit animus, non capit affectus. Quid uobis uidetur, fratres? Si hæc ita sunt, imò quia ita sunt, audeat quis de cẽtero phantasticis quibusdã illecebris dedi-

E tus, sectãs lenocinia carnis suæ, carnis utiq; peccatricis, genitæ in peccatis, assuetæ peccatis, in qua deniq; bonum non est, illũ pariter expectare paracletũ? Audeat, inquã, qui huic sterquilinio semper inhæret, qui carnẽ fouet, in carne seminat, carnem sapit: illam nihilominus consolationem, supernæ uisitationis, torrẽtem uoluptatis illum, illam sperare gratiã spiritus uehementis, quam, ut ueritas ipsa testatur, ne cum ipsa quidem uerbi carne percipere ullatenus Apostoli potuerunt? Errat omninò si quis cœlestem illam dulcedinem huic cineri, diuinum illud balsamum huic ueneno, charismata illa spiritus misceri posse huiusmodi illecebris arbitratur. Falleris Thoma sancte, falleris, si uidere Dominum speras ab Apostolorum collegio separatus. Non amat ueritas angulos, nõ ei diuersoria placent. In medio stat, id est discipulina communi, communi uita, cõmunibus studijs delectatur. Vsque quò miser diuerticula captas, & consolatione propriæ uoluntatis tanto labore quæritas, tanto rubore mendicas? Et quid facio, inquis? Eijce ancillam & filium eius: non.n. hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. Nulla, ut dictum est, conuentio ueritati & uanitati, luci & tenebris, spiritui & carni, igni & rapiditati. Sed dum ille moratur, inquies, sine aliqua consolatione esse non possum. Imò uerò si

Abacuc 2. morã fecerit, expecta eum: quia ueniens ueniet, & nõ tardabit. Apostoli decem dies in

Acto 1. F hac expectatione sederũt, perseuerãtes unanimiter in oratione cum mulieribus & Maria matre Iesu. Et tu igitur orare disce, disce quærere, petere, pulsare; donec inuenias, do nec accipias, donec aperiatur tibi. Nouit Dominus figmentũ tuum, fidelis est, non te patietur tentari, supra id quã possis. Confido in ipso, q; si fideliter expectaueris, nec diem decimum expectabit. Præueniet certè in benedictionibus dulcedinis desolatã animã & orantẽ, ut feliciter, & non ad insipientiã tibi cõsolari renuens, in ipsius memoria delecteris inebriatus ab ubertate domus, & uoluptatis eius torrente potatus. Sic primitũ & Helisæus quondam orasse legitur, cum dulcissimum illud solatium Heliæ præsentiam sibi plangeret subtrahendam. Sed considera diligentius quid orauerit, quidve responsum sit postulanti. Oro inquit: Domine, ut fiat spiritus tuus duplex in me. Nimirum duplicari ei spiritum oportebat, ut magistri abeuntis absentiam gratia duplicata

4. Re. 2. b suppleret. Vnde & Helias ad eũ: Si uideris, inquit, quando tollar a te, fiet quod petisti. Duplicauit enim spiritum uisio abeuntis, cum euidenter raptus in cœlum uniuersæ pariter eius desideria secum tulit: ut incipere ipse quoq; iam sapere, quę sursum sunt, non quæ super terram. Duplicauit spiritum uisio abeuntis: ut intellectui spirituali spiritualis iungeretur affectus, cum ipsa utique cui potissimum inhærebat, carne raptus in cœlum: quod euidentius in Apostolis inuenitur impletum. Vbi enim uidentibus illis suus ille Iesus tam manifestè eleuatus est & ferebatur in cœlum, ut nemo eorum opus G haberet interrogare, quò uadis, ipsa iam, ut ita dixerim, oculata fide edocti sunt supplices in cœlũ leuare oculos, puras tendere manus, promissa sibi dona charismatũ postulantes, donec fieret repẽtè de cœlo sonus aduenientis spiritus uehementis, aduenientis utique ignis, quem Dominus Iesus mittebat in terram, uolens uehementer accendi. Constat siquidem eos & prius spiritum accepisse, cum uidelicet insufflauit eis: & dixit: Ac-

Ioan. 20. cipite Spiritum sanctum, sed spiritum planè fidei, & intelligentiæ, non feruoris, quo magis illuminaretur ratio, quàm inflammaretur affectio, dum duplicat utique spiritus opus fuit. Quos enim uerbum patris disciplinam & scientiam antè docuerat, & intellectu adimpleuerat corda eorum, aduenies utique postmodum ignis diuinus, & inueniens iam receptacula munda infudit uberius dona charismatum, & in spiritualẽ omninò mutauit amorem, ut accensa in eis charitas fortis ut mors, iam non modò fores, sed ne ipsa quidem ora propter metum Iudæorum claudere dignaretur. Cui nos gratia pro nostræ exiguitatis modulo preparãtes, exinanire per omnia nosmetipsos, & a delectationibus miseris, & caducis consolationibus euacuare studeamus, dilectissimi, corda nostra, maximeq; instante nunc die festo, & feruẽtius & fiducialius unanimiter

Universidad de Deusto
Biblioteca

perſeueremus in oratione, vt ſua nos viſitatione, ſua conſolatione & confirmatione dignetur ſpūs ille benignus, ſpūs dulcis, ſpūs H fortis, infirma roborans, aſpera planans, corda purificans, qui cū patre & filio idipſum, ſed non is ipſe eſt: vt tres vnum, & vnū tres eſſe veriſſime prorſus, & fideliſſimè catholica eccleſia fateatur a patre adoptata, a filio deſponſata, a ſpiritu ſancto confirmata, quibus vt vna ſubitaneitia, ſic eadem nihilominus gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

In Feſto Pentecoſtes. Sermo primus.

CElebramus, dilectiſſimi, hodie ſpiritus ſancti ſolēnitatem, tota cū iucunditate celebrandā, dignam omni deuotione. Dulciſſimum enim quid dā in Deo ſpūs ſanctus eſt, bonignitas Dei, & idē ipſe Deꝰ. Proinde ſi celebramus ſanctorum ſolēnia, quanto magis eius a quo habuerunt, vt ſancti eſſent quotquot fuere ſancti? Si veneramur ſanctificatos, quanto magis ipſum ſanctificatorem conuenit honorari? Hodie itaque feſtiuitas eſt ſpiritus ſancti, qua viſibiliter apparuit inuiſibilis, ſicut & filius cum ſit nihilominus inuiſibilis in ſeipſo, dignatus eſt exhibere ſe in carne viſibilem. Hodie ſpiritus ſanctus reuelat nobis aliquid de ſeipſo, ſicut arte de patre, & filio aliq d nouerамus. Nam perfecta trinitatis cognitio, vita æterna eſt. Nunc aūt ex parte cognoſcimus, reliqua credimus, quæ minimè *Pſal 96.* ſufficimus comprehendere. Et de patre qui *Rom. 1.* dem noui creationem, clamantibus creaturis: Ipſe fecit nos, & non ipſi nos. Inuiſibilia enim Dei a creatura mundi, per ea, quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur. At vero eternitatem, & immutabilitatem ipſius cōhendere, multum eſt a me: lucem habitat inacceſſibilem. De filio autem magnum aliquid noui (eius gratia) ſcilicet incarnationem. Nam generationem eius quis enarrabit? Quis comprehendat æqualem genitum genitori? Iam & de ſpiritu ſancto ſi non proceſſionem, qua ex patre filioque procedit, (illa enim mirabilis facta eſt ſcientia ex me, confortata eſt, & non potero ad eam,) nouū ſñ aliquid, uidelicet inſpirationem. Duo enim ſunt, vnde procedat, & quo. Proceſſio a patre & filio, poſſunt tenebras labiolū ſuū, ſed proceſſio ad homines, hodie cœpit manoteſcere, & eſt iam fidelibus manifeſta. Et prius equidem (quoniam ſic oportebat) ſignis viſibilibus inuiſibilis ſpiritus ſuum declarabat aduentum: nunc eius ſigna quò ſpiritualiora ſunt, eò magis congrua, eò magis videntur ſpiritu ſancto digna. Venit tunc ſuper diſcipulos in linguis igneis, vt verba ignea loquerentur, & legem igneam linguæ igneæ prædicarent. Nemo conqueratur, q minime nobis illa manifeſtatio ſpiritus fiat. Vnicuique enim datur manifeſtatio ſpiritus *1.Co.12* ad vtilitatem. Denique ſi dicere opus eſt, nobis illa manifeſtatio potius, quàm apoſtolis facta eſt. Ad quid enim illis neceſſariæ linguæ gentium, niſi ad conuerſionem gentium? Fuit in eis alia quædam manifeſtatio magis ad eos pertinens, & hæc vſque hodie fit in nobis. Manifeſtum enim fuit, indutos eſſe virtute ex alto, qui de tanta puſillanimitate ſpiritus ad tantam deuenere conſtantiam. Non eſt iam fugere, non eſt abſcondi propter metum Iudæorum, conſtantius modò prædicant, quàm deliteſcerent ante timidius. Denique mutationem illam dexteræ excelſi, manifeſte declarat Principis apoſtolorum prius quidem inter ancillæ verba formidо, poſtmodum inter principum verbera K fortitudo. Ibant, ait ſcriptura, gaudentes a *Actor 5* conſpectu concilij, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati, quem ſanè prius cum duceretur ad concilium, ſolum reliquerant fugientes. Quis dubitet aduenиſſe ſpiritum vehementem, qui mentes eorum inuiſibili illuſtraret potentia? In hunc modum etiam modò, quæ ſpiri- *1.Pet.3.* tus operatur in nobis, teſtimonium perhibent in nobis de eo. Quia igitur mandatum accepimus vt declinantes a malo faciamus quod bonum eſt, vide quemadmodum ſpiritus in vtroq; adiuuet infirmitatem noſtrā, Nam diuiſiones gratiarum ſunt, idem autē ſpiritus. Propterea ad declinandum a malo tria operatur in nobis, cōpunctionem, ſupplicationem, remiſſionem. Inimium enim reuerendi ad Deum, pœnitentia eſt, quā ſine dubio ſpiritus operatur, ō noſter, ſed Dei: idque & certa ratio docet, & confirmat auctoritas. Quis enim cum ad ignem venerit algens, & fuerit calefactus, dubitabit eū abigue venиſſe calorem, quem habere non poterat ſine illo? Sic ergo qui prius in iniquitate erat frigidus, ſi poſtmodum feruore quodam pœnitentiæ accendatur, aliunde ſibi ſpiritum, qui ſuum arguit & dijudicat, non

dubitet

dubitet aduenиſſe. Habes hoc & in Euange- *Ioan.16.* lio, ubi cum loqueretur de ſpiritu quem accepturi erant credentes in eū. Ille, inquit, arguet mundum de peccato. Sed quid prodeſt pœnitere de culpa, & non ſupplicare pro uenia? Neceſſe eſt ut etiam hoc ſpiritus operetur, dulcedine quadam ſpei replens L animum, per quam fiducialiter poſtules nihil hæſitans. Vis ne oſtēdam tibi etiam hoc opus eſſe ſpiritus ſancti? Vtique dum abeſt ille, tale aliquid in tuo ſpiritu nō inuenies. Denique ipſe eſt in quo clamamus, Abba pater. Ipſe qui poſtulat pro ſanctis, gemitibus inenarrabilibus. Et hæc quidē in corde noſtro. Quid āt in corde patris? Sicut in nobis interpellat pro nobis, ita & in patre delicta donat eam ipſo patre. Aduocatū noſter ad patrem in cordibus noſtris. Dominus noſter in corde patris. Itaque quod poſtulamus: idem ipſe donat, qui donat, ut poſtulemus: & ſicut nos erigit pia quadam fiducia, ita Deum inclinat ad nos magis pia miſericordia ſua. Itaque ut omnino ſcias quia remiſſionem peccatorum ſpiritus ſanctus operatur, audi quod aliquando audierunt Apoſtoli: Accipite ſpiritum ſanctum, *Ioā.20.f* quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis. Et de malo quidem declinando ſic. Porrò ad faciendum bonum, quid in nobis ſpiritus bonus operatur? Profectò monet, & mouet, & docet. Monet memoriam, rationem docet, mouet uoluntatē. In his n. tribus tota conſiſtit anima. Memoriæ ſuggerit bona in cogitationibus ſanctis, atque ita ignauiā noſtram torporemque repellit. Propterea quoties huiuſmodi ſuggeſtionem boni tenſeris in corde tuo, da honorem Deo, & age reuerentiam ſpiritui ſancto, cuius uox ſonat in auribus tuis: Ipſe nanque eſt qui loquitur *Ioā.14.f* iuſtitiam. Et in Euangelio habes, quia ille ſuggeret uobis omnia quæcūque dixero uobis. Et aduerte quid præmiſerit. Ille docebit uos omnia. Dixeram n. quia docet rationē. M Multi ſiquidem monentur vt bene faciant, ſed minime ſciunt quid agēdum ſit, niſi ad ſit denuo gratia ſpiritus ſancti: & quam inſpirat cogitationem, doceat in opus proferre, ne vacua i nobis ſit gratia Dei. Sed quid? Scienti bonum & non facienti, peccatū eſt illi gratia. Propterea non ſolum moneri, & doceri, uerum etiam moueri, & attrahi ad bonū neceſſe eſt ab eo utique ſpiritu, qui adiuuat infirmitatem noſtrā, & per quē in cordibus noſtris diffunditur charitas, quæ eſt bona uolūtas. Itaque cū ſic adueniens ſpiritus totam poſſederit animam, ſuggerendo, inſtruendo, afficiendo, loquens ſemper in cogitationibus noſtris, ut audiamus, & nos quid loquatur in nobis Dominus Deus, ratione illuminans, voluntatem inflammās, non tibi videtur, quia tot in domū impleuerint diſpertitæ linguæ tanquam ignis? Nam in his tribus ſuperius dictum eſt animam conſiſtere totam. Sint autem diſpertitæ linguæ propter multiplices cogitationes, ſed earum multiplicitas, & uno lumine ueritatis, & uno charitatis feruore, ſit tanquā ignis. Aut certè domus impletio uni potius reſeruetur quando menſuram bonam, & cōfertam, & coagitatam ſuperefflуētem dabūt in ſinus noſtros. Sed quando hæc erunt? Profectò cum completi fuerint dies Pentecoſtes. Fœlices nos, qui iam intraſtis quinquageſimam requiei, & iubilum annum: Fratres noſtros loquor, quibus iam dixit ſpiritus, ut requieſcant à laboribus ſuis. Etenim hoc quoque inter eius opera reperimus. Duo nanque tempora celebramus, A fratres, quadrageſimæ unum, alterum quinquageſimæ; illud ante paſſionem, iſtud poſt reſurrectionem, illud in cumpunctione cordis, & lamentis pœnitentiæ, iſtud in deuotione ſpiritus, & Alleluia ſolemni. Prius quidem tēpus ipſa eſt uita præſens: poſterius uerò quieté ſanctorum ſignificat, quæ eſt poſt mortem. Cum autē uenerit illius quinquageſimæ finis, in iudicio, ſcilicet & reſurrectione, cōpletis diebus Pentecoſtes, aderit plenitudo ſpiritus, & totam replebit domum. Plena ſiquidem erit omnis terra maieſtate eius, quando non ſolum anima, ſed & ipſum corpus ſpirituale reſurget, ſi tamē iuxta Apoſtoli monitum, dum adhuc eſt animale fuerit ſeminatum.

Eadem Die Pentecoſtes, Sermo II.

HOdie, dilectiſſimi, cœli diſtillauerunt à facie Dei Sinai, a facie Dei Iſrael, & pluuia voluntariа ſe gregata eſt hæreditati Chriſti. Spiritus n. ſanctus procedēs à patre, largiorem unctionē ſuæ maieſtatis in Apoſtolos ſuperfudit, & tribuit eis charismatum dona. Poſt magnificentiam enim reſurgentis, poſt gloriam aſcendentis,

poſt

Universidad de Deusto
Biblioteca

post residentis sublimitatem, non restabat nisi ut expectatio iustorum lætitia aduenire, & cœli muneribus cœlestes homines implerentur. Vide autem si non & sententiarum pondere, & uerborum ordine hæc omnia Esaias longe ante prædixit. Erit, inquit, in die illa germen Domini in magnificentia & gloria, & fructus terræ sublimis, & exultatio his q saluati fuerint de Israel. Germen Domini Iesus Christus solus de mundissimo conceptus semine: quia etsi in similitudine carnis peccati, non tamen in carne peccati. Etsi filius carnis Adæ, uon tamẽ filius præuaricationis Adæ, quia nõ fuit natura filius iræ, sicut reliqui omnes qui in iniquitatibus sunt concepti. Istud ergo germen quod de uirga Iesse uirore uirgineo pullulauit, in magnificentia fuit cum resurrexisset à mortuis, quia tunc domine Deus meus magnificatus es uehementer. confessionem & decorem induens, amictus lumine sicut uestimento. Quanta autem ascendentis gloria, cum medius angelorum & animarum sanctarum ad patrem deduceris, & triumphatrice palma cœlis inuectus, susceptum hominem in ipsa diuinitatis claudis idẽtitate? Quis cogitet (nedũ loquatur) quàm sit fructus terræ sublimis in consessu ad dexteram patris, quod utique cœlestium oculos reuerberat naturarum, quod angelicus intuitus contremit, non attingit? Veniat ergo exultatio Domine Iesu his, qui saluati sunt de Israel, Apostolis tuis, quos elegisti ante mundi constitutionem. Veniat spiritus tuus bonus qui sordes abluat, & infundat uirtutes, in spiritu iudicij, & spiritu ardoris Dei. Eia igitur, fratres, cogitemus super nos & in nos opera Trinitatis ab initio mũdi usque ad finem, & uideamus quam solicita fuerit illa maiestas, cui administratio pariter & gubernatio seculorum incumbit, 'ne nos perderet in æternum. Et potenter quidem omnia fecerat, & sapienter omnia gubernabat, & utrarumque rerum tam potentiæ quàm sapientiæ signa manifestissima tenebantur in creatione, & conseruatione machinæ mundialis. Et bonitas quidem in Deo erat, & bonitas multa nimis, sed latebat in corde patris, cumulanda quandoq; super genus filiorum Adam tẽpore opportuno. Dicebat tamen Dominus: Ego cogito cogitationes pacis, ut mitteret nobis illum qui est pax nostra, qui fecit utraq; unum: ut iam daret pacem super pacẽ, pacem his qui longe, & pacem his qui prope. Verbũ igitur Dei in sublimi cõstitutũ, ut ad nos descenderet, propria benignitas inuitauit, misericordia traxit, ueritas, qua se promiserat uenturum compulit, puritas uteri uirginalis salua uirginis suscepit integritate, potẽtia eduxit, obedientia in omnibus deduxit, patientia armauit, charitas uerbis & miraculis manifestauit. Prorsus amplissima mihi nunc materia & malorũ meorũ suppetit, & bonorum Domini mei, ut cũ cogitauerim uias meas. conuertã pedes meos in testimonia tua. Illa enim bona ineffabilia sunt, quia (ut uerbi uerbo cuncta concludam) nihil melius inuenire potuit, unde nos redimeret sapiẽtia Dei, in omni sapientia sua. Sed & mala circundederant nos quorum non erat numerus: quia peccaui, Iustus loquitur, super numerũ arenæ maris. Et propter nomen tuum domine propitiaberis peccato meo, multũ est enim. Missus est coluber tortuosus à diabolo, ut uenenum per aures mulieris in ipsius mentem transfunderet, & sic refunderet in totius posteritatis originem. Missus est interim Gabriel Angelus à Deo, ut uerbum patris per aurem uirginis in uentrem, & mentem ipsius eructaret, ut eadem uia intraret & antidotum, qua uenenum intrauerat. Verè uidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à patre. qua totum paternum est, quod de corde patris Christus attulit nobis, ut nihil in filio Dei nisi dulce, nisi paternum humani generis trepidatio suspicetur. A planta pedis usque ad uerticem nõ erat in nobis sanitas: erraueramus ab utero, in utero damnati antequã nati, quia de peccato & in peccato concepti. Christus ergo ibi primum medicinã apposuit, ubi primus uulneri patebat locus: & substantialiter utero uirginis illapsus, de spiritu sancto conceptus est: ut conceptionem nostram mũdaret quam spiritus malus si non fecerat, tamen infecerat: ut non esset etiam in utero uita ipsius ociosa, dum nouem mensibus purgat uulnus antiquum, scrutans, ut dicitur usque ad imum putredinem uirulentam, ut sanitas sempiterna succederet. Et tunc iam operabatur salutem nostrã in medio terræ, in utero uidelicet uirginis Mariæ, qui mirabili proprietate terræ medium appellatur. Ad illã enim sicut ad mediũ, sicut ad arcã Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negociũ seculorũ respiciunt, & qui in cœlo habitant, & qui in inferno, & qui nos præcesserunt, & nos, qui

Ma.4.a B

C

Hie.29.c

2.Pa.39 a

Psa.38.c

D

E sumus, & qui sequentur, & nati natorum, & qui nascentur ab illis. Illi qui sunt in cœlo, ut resartiantur: & qui in inferno, ut eripiantur: qui præcesserunt, ut Prophetæ fideles inueniantur: qui sequuntur, ut glorificentur: Eò beatam te dicunt omnes generationes genitrix Dei, domina mundi, regina cœli, Omnes, inquam, generationes. Sunt.n. generationes cœli & terræ. Pater spirituũ, ait Apostolus ex quo omnis paternitas in cœlo, & in terra nominatur. Ex hoc ergo beatam te dicent omnes generationes, quę omnibus generationibus uitam & gloriam genuisti. In te enim angeli lætitiam, iusti gratiam, peccatores ueniam inuenerunt in æternum. Meritò in te respiciunt oculi totius creaturæ, quia in te & per te & de te benigna manus omnipotentis quicquid creauerat recreauit. Placebit ne tibi Domine Iesu ut dones mihi uitam tuam sicut dedisti conceptionem? quia non solum cõceptio mea immunda, sed mors peruersa, uita periculosa, & post mortẽ restat mors grauior, mors secunda. Non solum, ait, conceptionem meam, sed & uitam meam, & per singulos ætatum gradus infantiæ, pueritiæ, adolescentiæ, inuentutis tibi donabo adijciens mortem, resurrectionem, ascensionem, & missionem spiritus sancti. Hoc autem ideò ut conceptio mea emundet tuam: uita mea instruat tuam: mors mea destruat tuam: resurrectio mea præcedat tuam: ascensio mea præparet tuam: porrò spiritus adiuuet infirmitatem tuam. Sic enim planè uidebis, & uiam, per quam ambules, & cautelã qua ambules, & ad quam ambules mansionem. In uita mea cognosces uitam tuã, ut sicut ego paupertatis & obedientiæ, humilitatis, & patientiæ, charitatis, & misericordię indeclina F biles semitas tenui: sic & tu eisdem uestigijs incedas, non declinans ad dexteram neque ad sinistram. In morte autem mea dabo tibi iustitiam meam, dirumpens iugum captiuitatis tuæ, expugnãs hostes, qui sunt in uia uel iuxta uiam, ut non apponant amplius nocere tibi. His autem completis reuertar in domum meam unde exiui, & ouibus illis quæ in montibus remanserunt, & quas propter te reliqueram, ut non te ducerem, sed reportarem, reddam faciem meã. Et ne de absentia mea uel murmures uel cõtristeris, mittam tibi spiritum paracletũ, qui tibi donet pignus salutis, robur uitæ, scientiæ lumen. Pignus salutis, ut ipse spiritus reddat testimonium spiritui tuo, q filius Dei sis: qui certissima signa prædestinationis tuæ cordi tuo imprimat & ostẽdat. qui donet lætitiam in corde tuo, & de rore cœli si non continuè, tamen sæpissimè mentem tuam impinguet: robur uitæ, ut quod per natura tibi est impossibile, & per gratiam eius non solũ possibile, sed & facile fiat: ita ut in laboribus, in uigilijs, infame & siti, & in omnib⁹ obseruantijs (quæ nisi farinula ista dulcorentur, prorsus mors in olla appareat) dele stabiliter incedas, sicut in omnibus diuitijs. Scientiæ lumen, ut cum omnia benefeceris, te seruum inutilem putes: & quicquid boni in te inueneris, illi tribuas a quo omne bonum est, sine quo non parum aliquid, sed nihil omninò potes incipere, ne perficere dicã. Sic ergo spiritus iste in tribus istis te docebit omnia, sed omnia quæ ad tuã pertinẽt salutem, quia in ipsis est plena & absoluta perfectio. Hoc est quod per Prophetã idẽ spiritus dicit. Seminate uobis ad iustitiã, ubi pignus salutis ostenditur: metite spem uitæ ubi uitale robur accipitur: illuminate uobis lumen scientiæ, quod uerbis proprijs subinfertur. Vnde & spiritus iste sup Apostolos in igne apparuit, propter lumen pariter, & ardorem. Quos.n. repleuerit, & spiritu fortitudinis, & in ueritate cognoscere facit, quia sola misericordia est, q̃ eos & prœuenit, & producit. Multũ sibi de hac misericordia undique contraxerat puer dñi, cã diceret: Misericordia eius prœueniet me. Et misericordia tua ante oculos meos ẽ, & misericordia tua subsequetur me omnibus diebus uitę meæ, & qui me coronat in misericordia, & miserationib⁹, & Deus meus misericordia mea. Quã dulciter Dñe Iesu cũ hominib. cõuersatus es, q̃ abundãter multa & magna bona hoĩbus largitus es, q̃ sortiter tã indigna quã aspera pro hominibus passus es, ita ut liceat fugere mel de petra, oleumq; de saxo durissimo. Duro ad uerba, duriore ad uerbera, durissimo ad crucis horrenda: quia in oĩbus his sicut agnus coram tondente se obmutuit, & non aperuit os suum. Vides igitur quã uerũ dixerit ille, qui dixit. Dominus solicit⁹ H est mei. Pater ut seruũ redimat, filio nõ parcit, filius seipsum libentissimè tradit, spiritum sanctum uterque mittit, & ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. O duri & indurati obdurati filij Adam, quos non emollit tanta benignitas, tanta flamma, tam ingens ardor amoris

Ephe.3.e

Ose.x. a

Psa.58. b
Psa.25. a
Psa.22. b
Psa. 102. a

Universidad de Deusto
Biblioteca

tam uehemens amatur, qui pro uilibus ſarcinulis tam precioſas merces expendit. Nõ enim corruptibilibus auro uel argẽto redemit nos, ſed precioſo ſanguine ſuo, quem effudit abunde: quia largiter nudæ ſanguinis de corpore Ieſu per quinq; partes emanauerunt. Quid ultra debuit facere & non fecit? Illuminauit cœcos, reduxit erroneos, reconciliauit reos, iuſtificauit impios, triginta, & tribus annis ſuper terram uiſus cũ hominibus conuerſatus, pro hominibus mortuus, qui de Cherubim & Seraphim & omnibus angelicis virtutibus dixit & facta ſũt, cui ſubeſt cum uoluerit omnia poſſe. Quid ergo a te quærit, qui tanta ſolicitudine te quæſiuit, niſi te ſolicitum ambulare cũ Deo tuo? Hanc ſolicitudinem non facit niſi ſpiritus ſanctus, qui ſcrutatur profunda pectorum noſtrorum, diſcretor cogitationum, & intentionum cordis, qui nec minimam paleam intra cordis, quod poſſidet habitaculum patitur reſidere, ſed ſtatim igne ſubtiliſſimæ circunſpectionis exurit ſpiritus dulcis, & ſtrauis, qui noſtram uoluntatem flectat, imò erigat & dirigi magis ad ſuam, ut eam & ueraciter intelligere, & feruenter diligere, & efficaciter implere poſſimus.

Nota.

I *Item in Eadem Solemnitate. Sermo III.*

QVàm libenter uobis communicem, ſi quid mihi ſuperna dignatione ſeſero inſpiratum, nouit ſpiritus ipſe, cuius hodie ſolẽnitatẽ, & ſolẽnitatẽ ꝓcipuã celebramus, utinã deuotione præcipua. Ipſe eſt. n. dilectiſſimi, qui uos ſedere facit nõ ſolũ in ciuitate, ſed & in domo una, ut ſedeat ſuperſedẽtes, ut requieſcat ſuper humiles & trementes ad ſermones ſuos. Ipſe eſt qui virgini obumbrauit, Apoſtolos roborauit, ut & uirgineo corpori temperaret deitatis acceſſum, & Apoſtolos ſideret uirtute ex alto, feruentiſſima ſcilicet charitate.

Pſ. 149. Hanc nimirum Apoſtolicus ille chorus loricam ſeſe induit ſicut gigas ad faciendam uindictam in nationibus, increpationes in populis: ad alligandos reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis. Quia enim in domum fortis, ligare eũ & uaſa eius diripere nitebantur, * opus erat fortitudine ampliori. Alioquin quam multum erat ad ipſos ut de morte triũpharent, & ne ipſæ quidẽ portæ inferi prævalerent aduerſus eos, ſi non vigeret in eis ꝙ in eis uinceret dilectio fortis ut mors, dura ſicut infernus æmulatio? Hunc ſibi zelum imbiberant cum uino ebrij putarentur. Et uerè ebrij uino, ſed non eo, quo ab incredulis ebrij credebantur. Planè, inquam ebrij, ſed uino nouo, quod ueteres quidem utres nec mererenur, accipere, nec continere ualerent. Hoc enim uinum uera illa uitis fuderat de excelſo, uinũ lætificans cor, non ſtatũ mentis euertẽs, uinũ germinãs uirgines, nõ apoſtatare faciens ẽt ſapientes. Nouũ uinũ ſed habitantibus ſuper terram. Nam in cœlis quidem olim copioſiſſimè redundabat non in utribus nec in teſtes uaſis, ſed in cella uinaria, in ſpiritualibus apothecis. Fluebat per uicos & plateas omnes illius ciuitatis uinum, in quo lætitia cordis, non carnis luxuria eſt, nam terrigenæ & filij hominum uinum eiuſmodi non habebant. Sic igitur cœlum quidem uino proprio fruebatur, qã terra interim neſciebat, ſed ne ipſa quidem terra penitus inops carne Chriſti gloriabatur, cuius præſentiã nihilominus cœlum fiebat. Quidni fideliſſimum fieret grauiſſimumque commercium inter cœlum, & terram, inter angelos & Apoſtolos, ut exhiberetur illis caro Chriſti, iſtis uinum cœli, eſſetque in terra ſpiritus, caro in cœlis, ac deinceps omnia omnibus communia in æternum? Niſi, inquit, ego abiero, paracletus non ueniet ad uos. Hoc eſt dicere: Si nõ deſideriis quod amatis, non habebitis qđ deſideratis. Expedit ergo uobis, ut ego uadam: uos quoque de terra ad cœlum, de carne ad ſpiritum translaturus: filius enim ſpiritus, pater ſpiritus, ſpiritus ſanctus, ſpiritus eſt, Denique ſpiritus ante faciẽ noſtram Chriſtus Dominus, ſed & pater quia ſpiritus eſt tales quærit adoratores, qui adorent eũ in ſpiritu & ueritate. Spiritus tamen ſanctus quaſi ſpecialiter ſpiritus dicitur, quòd ab utroque procedat firmiſſimum, & indiſſolubile uinculum trinitatis, tanquam proprie ſanctus, ꝙ ſit domum patris & filij: omnem ſanctificant creaturam: quamuis pater quoque, & ſpiritus, & ſanctus, itemque & filius, & ſpiritus, & ſanctus ſit. Ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, ait Apoſtolus. Tria in magno huius mundi opere cogitare debemus uidelicet quid ſit, quomodo ſit, ad quid ſit conſtitutus. Et in eſſe quidem rerum inæſtimabilis potentia commendatur, quod tam multa, tam magna, tam multipliciter tam magnificè ſunt creata. Sane in modo pſo ſapientia ſingularis elucet, quòd hæc quidem ſurſum, hæc uerò deorſum, hæc in medio ordinatiſſimè ſint locata. Si uerò ad quid factus ſit mediteris, occurit tam utilis benignitas, tam benigna utilitas, quæ etiã ingratiſſimos quoſque multitudine & magnitudine beneficiorum poſſit obruere. Potentiſſimè ſiquidem ex nihilo omnia, ſapientiſſime pulchra, benigniſſimè utilia ſunt creata. Veruntamen, & fuiſſe nouimus ab initio, & adhuc multos eſſe uidemus in filijs hominum, qui in bonis inferioribus ſenſibilis mũdi huius, tota ſenſualitate depreſſi, totos ſe dederunt his, quæ facta ſunt, quonammodo uel ad quid facta ſint negligentes. Quid iſtos, niſi carnales dicamus? Pauciſſimos eſſe iam arbitror, legimus tamen nonnullos quandoque fuiſſe, quibus ſummum ſtudium fuit, atque unica ſolicitudo modum & ordinem inueſtigare factorum, adeò ut plerique non modò utilitatem rerum perquirere diſſimulauerint, ſed & ipſas magnanimiter ſpreuerint, cibo paruiſſimo uiliſſimoque contenti. Ipſi quidem ſeſe Philoſophos uocant, ſed a nobis curioſi & uani rectius appellantur. Vtriſque igitur ſucceſſerunt uiri prudentiores utriſque, qui nimirum & quę facta ſunt, & quomodo facta ſunt tranſilientes, intenderunt aciem mentis, ut ad quid facta ſunt uiderent. Nec latuit eos, quoniam omnia propter ſemetipſum fecit Deus, omnia propter ſuos. Aliter tamen propter ſe, aliter propter ſuos: in eo quippe quod dicitur omnia propter ſe, præueniens commendatur origo, in eo autem quod dicitur omnia propter ſuos, magis exprimitur fructus ſequens. Omnia fecit propter ſemetipſum. gratuita uidelicet bonitate, omnia propter electos ſuos, pro eorum ſcilicet utilitate, ut illa quidem efficiens cauſa ſit, hæc finis. Hi ſunt ſpirituales uiri ſic utentes hoc mundo tanquam non utentes, ſed in ſimplicitate cordis ſui quærentes Deum, ne illud quidem magnopere ueſtigantes quonammodo mundialis hæc machina uoluere-

Pſa. 118. tur, primi uoluptate, ſecundi uanitate, tertij ueritate impleti. Gaudeo uos eſſe de hac ſchola, de ſchola uidelicet ſpiritus, ubi bonitatem & diſciplinam, & ſcientiam diſcatis, & dicatis cum ſancto. Super omnes docentes me intellexi. Quare inquam? Nunquid quia purpura & byſſo me indui, & quia lautioribus epulis abundaui? Nunquid quia Platonis argutias, Ariſtotelis uerſutias intellexi, aut ut intelligerem laboraui? Abſit inquam, ſed quia teſtimonia tua exquiſiui. A Fœlix qui in hoc ſancti ſpiritus thalamo cõmoratur, ut poſſit intelligere triplicem illum ſpiritum, de quo idem ipſe puer domini ſuper ſeniores intelligens clamabat, & decantabat. Ne proijcias me a facie tua, & ſpiritum ſanctum tuum ne auferas a me. Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innoua in uiſceribus meis, Redde mihi lætitiam ſalutaris tui, & Spiritu principali confirma me, Spiritum ſanctum ipſum intelligeproprio nomine deſignatum. Rogat ergo ne proijciatur a facie eius tanquam aliquid immundum, quia ſpiritus iſte odit ſordes, nec habitare poterit in corpore ſubdito peccatis. Cui enim proprium eſt peccata repellere, ipſi & proprium eſt peccata odiſſe, nec in uno domicilio pariter morabuntur tanta munditia. & immundiria tanta. Recepto ergo ſancto ſpiritu per ſanctimoniam, ſine qua nemo uidebit Deum, audet quis ante faciem eius apparere tanquam lotus & mundus, utpote qui contineat ſe ab omni malo, & qui actiones & ſi non cogitationes frenauerit. Sed quia peruerſæ & immundæ cogitationes ſeparant a Deo, orandum eſt, ut cor mundum creetur, in nobis, quod utique fiet ſi ſpiritus rectus fuerit in noſtris uiſceribus innouatus. Spiritum rectum, quod ait, filio poteſt non inconuenienter aptari, qui nos ueterem hominem exuens nouum induit, qui nos renouauit in ſpiritu mentis noſtræ tanquam in uiſceribus noſtris, ut cogitemus quæ recta ſunt, ut ambulemus in nouitate ſpiritus, & non in literæ uetuſtate. Formam enim rectitudinis de cœlis attulit, reliquit in terris, immiſcens ſane, & mittens dulcedinem rectitudinis in B omnibus operibus ſuis, ſicut de eo idem ipſe prædixerat. Dulcis & rectus Dominus, Pſal. 24 propter hoc legem dabit delinquentibus in uia. Caſtigato ergo corpore per rectitudinem operum, mundato corde, uel potius innouato per rectitudinem cogitationum, redditur lætitia ſalutaris, ut iam in lumine uultus Dei ambules, & in nomine eius exultes tota die. Quid igitur reſtat, niſi ut ſpiritu principali confirmeris? Patrem intellige ſpiritum principalem, non quòd maior, ſed quòd ſolus a nullo, cum ab eo ſit filius, ſpiritus ſanctus ab utroque. In quo autem confirmatio hæc, niſi in charitate? Aut

Sapien. 1

quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod donum aliud tam dignum patre? quod munus aliud tam paternum? Quis nos, ait
Roma. 6. Apostolus, separabit à charitate Christi? Tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an persecutio, an gladius? Certissimis, quia neque mors, neque uita, neque cætera alia, quæ Apostolus tam multipliciter quam audacter enumerat, poterũt nos separare a charitate Dei quæ est in Christo Iesu. Nunquid non hoc confirmationem ab omni huius sententiæ parte demonstrat? Scis uas tuum possidere in sanctificatione & honore, & non in passione desiderij? spiritum sanctũ accepisti tibi. Vis ut quæcunque tibi uis ab omnibus fieri, tu quoque facias illis, & quod
C tibi fieri non uis, alij ne feceris? spiritum rectum ad opus proximi suscepisti. Hæc est. n. rectitudo quam lex utraque commendat, & quæ naturæ indita est, & quæ tradita per scripturam. Iam si in utroque bono, & in his, quæ ad utrunque pertinent firmiter perseueras principalem spiritum (quem solum deus approbat) recepisti. Alioquin quæ modo sunt, modo non sunt, is qui uere est, non acceperat, nec in caducis istis sibi potest æternitas complacere. Itaque si desideras, ut in te Deus eligat partem sibi, esto solicitus sicut tibi spiritum sanctum, sicut proximo spiritum rectum, sic ei quoque tanquam uero principi, & patri spirituum spiritum principalem exhibere. Vere multiplex spiritus, qui tam multipliciter filiis hominum inspiratur, ut non sit qui se abscondat à calore eius. Siquidem conceditur eis ad usum, ad miraculum, ad salutem, ad auxilium, ad solacium, ad feruorem. Ad usum quidem uitæ, bonis & malis, dignis pariter, & indignis communia bona abundantissime tribuens: ita ut uideatur hic discretionis limitem non tenere. Ingratus, qui in his quoque beneficinm spiritus non agnoscit. Ad miraculum, in signis, & prodigijs, in uariis uirtutib. quas per quorumlibet manus operatur, ipse est antiqua miracula suscitans, ut ex præsentib. fidem astruat præteritorum. Sed quia nonnullis hanc quoque gratiam siue propria utilitate largitur, tertia infunditur ad salutem, cum in toto corde nostro reuertimur ad dominum Deũ nostrum. Porro ad auxilium datur, cum in
D omni colluctatione adiuuat infirmitatem nostram. Nam cum testimonium perhibet spiritui nostro, q̃ filii Dei sumus, ea inspiratio est ad consolationem. Datur etiam ad feruorem cum in cordibus perfectorum uehemẽtius spirans nalidũ ignem charitatis accendit, ut non solum in spe filiorum Dei, sed etiam in tribulationib. glorientur contumeliam gloriam reputantes, opprobrium gaudium, dei ctionem exaltationem. Omnibus nobis, nisi allor, datus est spiritus ad salutem, ad feruorẽ non ita. Pauci enim sũt qui hoc spiritu repleantur, pauci qui studeant æmulari. Contenti sumus angustijs nostris, nec respirare in libertatem illam, non saltem ad eam spirare conamur. Oremus fratres, ut compleantur in nobis dies Pentecostes, dies remissionis, dies exultationis, dies ueris simi iubilęi, & inueniat nos semper spiritus sanctus omnes propter præsentiam corporalem pariter propter cordium unitatem, in eodem loco per promissam stabilitatem, ad laudem & gloriã sponsi ecclesiæ Iesu Christi domini nostri, qui est super omnia deus benedictus in sæcula. Amen.

In Natiuitate sancti Ioannis Babtistæ. De Lucerna ardente & lucente. Sermo.

SIt procul ab his conuentibus fratres, increpatio illa prophetæ Iudaica reprobantis conuenticula, & dicentis: Iniqui sunt cœtu uestri. Hi nimirum cœtus non *Esa. 1.*
iniqui, sed plane sancti, sed religiosi, sed pleni gratia, digni benedictione. Conuenitis siquidem ad audiendum Deum, conuenitis ad laudandum, ad orandum, ad adorandum. Sacer est conuentus uterque, placens Deo, Angelis familiaris. State ergo in reuerentia, fratres, state in solicitudine. & deuotione mẽtis, maximeq́ue in loco orationis, & in hac schola Christi, & auditorio spirituali. Nolite considerare, dilectissimi, quę videntur, & temporalia sunt, sed magis, quæ non uidentur æterna. Secundum fidem non secundum
E faciem iudicate. Terribiliter siquidem metuendus est locus uterque, nec maior adesse credendus est numerus hominum quam angelorum. Patet utrobiq́ue sine dubio porta cœli, scala illi erecta est, ascendunt, & descendunt angeli super filium hominis. Gigas namque est iste filius hominis, cœlum ei sedes est, terra scabellum pedum eius. Et eleuata est magnificentia eius super cœlos, manet tamen nobiscum usque ad seculi consummationem. Ascendunt & descendunt, itaque ad Deum angeli sancti, quia caput,

&

& corpus unus est Christus. Nec tamen ubi caput, sed ubicunque fuerit corpus, ibi congregabuntur, & aquilæ, licet non possit ca-
Mar. 14 put a corpore separari. Denique & ipse
Mar. 18 ait: Vbi duo uel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio eorum sum. Sed fortẽ quis dicat. Vbi est modo Christus? Ostende nobis Christum, & sufficit nobis. Quid curiosos circunducitis oculos? Num ad uidendum, & non magis ad audiendum conueni-
Esa. 58. tis? Dominus Deus aperuit mihi aurem, ait Propheta. Aurem meam aperuit, ut audiam quid loquatur, non oculum, ut videam
1. Co. 12 uultum eius, illuminauit. Aut certè suam mihi aperuit aurem, non faciem reuelauit.
F Post parietem stat, audit, & auditur: sed nec dum apparet. Audit orantes, erudit audientes. An experimentum eius quæritis, qui in me loquitur Christus? Ego, inquit, qui loquor iustitiam. Quidni loquatur ore, quod ipse plasmauit? Quidni suo utatur ut libet artifex instrumento? Non tantum aureæ eorũ, sed & labia mea aperi Domine: ego enim labia mea non prohibebo domine, tu scisti. Bene enim omnia facis, & surdos facis audire, & mutos loqui. Audite ergo fratres, quid de Ioanne loquatur. cuius solemnis hodie nati uitas celeratur. Ipse, inquit, erat lucer-
Ioan. 5. na ardens & lucens. Magnum testimonium fratres mei. Magnus enim est cui perhibetur, sed maior est ipse qui perhibet. Ille, inquit, erat lucerna ardens, & lucens. Est enim tantum lucere vanum, tantum ardere parum, ardere & lucere perfectum. Audi quid
Eccl. 27. dicat scriptura. Sapiens permanet, ut sol; stultus autem ut luna mutatur. Quia enim splendet Luna sine feruore, modo plena, modò exigua, modò nulla uidetur. Mutua tum siquidem lumen nunquam in eodem permanet statu, sed crescit, deficit, extenuatur, adnihilatur, & penitus non comparet. Sic qui conscientias suas in alienis labiis posuerunt, modò magni, modò parui sunt, modò nulli, secundum quòd adulantium linguis, vel uituperare placuerit, uel laudare. At uero solis splendor igneus est, cum feruet acrius, etiam oculis lucidior exhibetur. Sic sapientis ardor internus, foris lucet, & si non ei datur utrunque, curat semper ardere magis, ut pater suus, qui uidet in abscondito, reddat ei. Væ nobis, fratres, si luxerimus tantùm. Nam lucemus quidem & magnificamur ab hominibus, sed mihi pro minimo est, ut ab huma-
no iudicer die. Qui enim iudicat me, Dominus est, qui feruorem ab omnibus exi- G
git: splendorem uerò non ita. Ignem inquit
Luc. 1. ueni mittere in terram, & quid uolo, nisi ut accendatur? Hoc nempe commune mandatum: hoc est quod exigitur, ab uniuersis, nec ulla si deesse contigerit admittitur excusatio. Cæterum singulariter Apostolis, & Apostolicis viris dicitur: Luceat lux
Mat. 5. uestra coram hominibus: nimirum tanquam accensis: & uehementer accensis, & quibus non timeatur à flatu quolibet, aut impulsione uentorum. Dictum est & Ioanni, sed illi in aure audiunt: Ioannes in spiritu tanquam Angelus eruditur. Nimirum tanto propinquor Deo, quanto uox verbo uicina: cui nulla uoce alia media, quod foris sonet oporteat intimari. Neque enim Ioannem prædicatio, sed inspiratio docuit, quem repleuit spiritus in utero matris suæ. Vere ardens & uehementer accensus, quem sic præoccupauit flamma cœlestis, ut iam Christi sentiret aduentum, qui necdum sentire poterat, uel seipsum.
Nimirum nouus ille ignis, qui recens illapsus è cœlo per os Gabrielis in aurem intrauerat uirginis, & per matris aurem introiuit ad paruulum: ut ab ea hora uas electionis suę spiritus sanctus impleret, & lucernam Christo Domino pararet. Fuit ergo iam tunc ardens lucerna, sed interim adhuc sub modio donec super candelabrum poneretur, & luceret omnibus qui erant in domo Domini, Illo enim in tempore solum adhuc potuit illuminare modium sunm: soli interim lucere matri magnum ei pietatis sacramentum reuelans ipso motu nouæ exultationis. Vnde mihi hoc, inquit, ut ue- H
niat mater Domini mei ad me? Quis enim tibi indicauit matrem Domini mulier sancta? Vnde me nosti? Vt facta est inquit uox salutationis tuæ in auribus meis, exultauit
Luc. 1. in gaudio infans in utero meo. Illuminauit ergo iam tunc modium suum sub quo latebat: sed quem non latebat ardens lucerna sub modio; totùm paulopost mundum nouis illustratura fulgoribus. Illa erat, inquit, lucerna ardens & lucens. Non ait
Vbi sup. lucens & ardens: quia Ioannis ex feruore splendor, non feruor prodijt ex splendore. Sunt enim qui non eo lucent, quia feruent: sed magis feruent ut luceant. At isti planè non feruent charitatis spiritu, sed studio vanitatis. Vultis nosse quemadmodum arsit

Ioan-

Ioannes & luxit? Ego vtrunque in eo triplicem posse arbitror inueniri, & ardorem scilicet & splendorem. Ardens enim erat in seipso uehementi austeritate conuersationis: erga Christum intimo quodam, & pleno feruore deuotionis: erga peccantes proximos constantia liberæ increpationis. Luxit nihilominus (ut paucis dixerim) exemplo, digito, uerbo, & seipsum ostendens ad imitationem, & luminare maius, quod latebat ad peccatorum remissionem, & ipsas quo-
Psal.17 que tenebras nostras illuminans, sicut scriptum est: Quoniam tu illuminas lucernam meam, Domine Deus meus illumina tenebras meas. utique ad correptionem. Con
I fidera igitur hominem Angelico promissum oraculo, conceptum miraculo, sanctificatum in utero, & nouum in nouo homine pœnitentiæ mirare feruorem. Victum &
1.Tim.6 uestitum. ait Apostolus, habentes his contenti simus. Apostolica perfectio ista est, sed Ioannes etiam hæc contempsit. Deni-
Mat.11 que audi dominum in Euangelio. Venit inquit, Ioannes non manducans, nec bibens, planè nec uestiens. Sicut enim non est locusta cibus, nisi aliquorum fortè irrationabilium animalium, sic nec pilus cameli hominum est indumentum. Quid tu pilos tuos camele deposuisti? Vtinam gibbum magis deposuisses. Quid uos irrationabiles ferè & reptilia deserti, cibos exquiritis delicatos? Ioannes sanctus homo missus a Deo, immo Angelus Dei, sicut ait pater: Ecce mitto Angelum meum ante te. Hic ergo Ioannes quo nullus maior in natis mulierum innocentissimum illud corpus sic castigat, sic extenuat, sic affligit: uos indui festinatis byssо & purpura, & splendidè epulari? Heu hic est præsentis totus honor Dei, hæc Baptistę reuerentia tota. hæc natiuitatis eius Prophetata quondam lætitia est. Cuius.n. memoriam agitis, ò nimis delicati cultores, cuius celebratis Natalem? Nonne illius qui in eremo fuit hirsutus uestę, confectus inedia? Quid existis in desertum uidere filii Babylonis? arundinem vento agitatam?
Quid igitur? Hominem mollibus uestitum? Nutritum mollibus? In his nempe tota uersatur hæc uestra celebritas: in popularis fauoris aura sectanda, in gloria uestium, & uoluptate ciborum. Sed quid hæc ad Ioannem? Neque enim Ioannes fecit sic, aut tali
K bus unquam potuit delectari. Multi, in-
Luc. 1. quit Angelus, in Natiuitate eius gaudebunt. Verum id quidem multi in Natiuitate eius gaudeant: & paginis ipsis, ut audiuimus, læta est & solemnis. Illi celebrant, quod ignorant, sed non ita debuerant Christiani. Nunc uero & ipsi in hac beati Ioannis, Baptistæ Natiuitate gaudent: sed utinam de Natiuitate, non de uanitate. Quid est enim nisi uanitas uanitatum quicquid sub sole est, aut quid amplius habet homo de uniuerso labore suo quo laborat? Fratres, sub sole est quicquid oculis cernitur, quicquid huic corporeæ luci subiacere videtur. Quid uero illud nisi uapor ad modicum parens? Quid illud nisi fœnum & flos fœni? Omnis caro fœnum, ait Esa. 40.
dominus, & omnis gloria eius quasi flos fœni. Fœnum aruit, & flos decidit: uerbum autem domini manet in æternum. In hoc uerbo laboremus, fratres, in quo & uiuere & gaudere possumus in æternum. Operemur non cibum qui perit, sed qui permanet in uitam æternam. Quis ille? Non in solo pane uiuit homo, sed in omni uerbo quod procedit de ore Dei. Seminemus in hoc uerbo charissimi, seminemus in spiritu: quoniam qui in carne seminant, so- Luc. 4
lam habent metere corruptionem. Gaudeamus intus, & non sub sole, sed iuxta Apostolum tanquam tristes, propter humilitatem & grauitatem: semper autem gaudentes propter internam consolationem, Gaudeamus dilectissimi, in Natali beati Ioannis, & gaudeamus de ipsa Natiuitate. Copiosa quidem nobis in eius recordatione causa: multiplex est materia gaudiorum. Ille erat lucerna ardens & lucens: & Iudæi noluerunt exultare in luce eius: ipse uero potius gaudebat in feruore deuotionis, gaudebat ad uocem sponsi tanquam amicus sponsi. Nobis in utroque gaudendum est, in altero quidem ei, nobis in altero congaudendum. Ardebat enim sibi, nobis autem lucebat. Gaudeamus in feruore eius ad imitationem, gaudeamus in lumine, non tamen ibi manentes, sed ut in lumine eius uideamus lumen. Lumen utique uerum quod Mat.11
non est ipse, sed cui testimonium perhibet ipse. Venit Ioannes ait dominus, nec manducans nec bibens. Incentiuum feruoris id mihi est, & materia humilitatis. Quis enim in nobis est, fratres, qui Ioannis pœnitentiam intuens suam non dico magnificare, sed alicuius saltem momenti reputare præsumat? Quis audeat murmurare in laboribus suis, & dicere, satis est quod patior,

nedum nimis? Quæ enim homicidia, quæ sacrilegia aut flagitia sic puniebat Ioannes in se ipso? Accendamus ad pœnitentiã, fratres, interrogemus conscientias nostras, & animemur ad ultionem exigendam de nobis, ut horrendum possimus euadere iudicium Dei uiuentis. Quic quid uerò minus est feruoris humilitas suppleat puræ cõfessionis. Fidelis est Deus si cõfiteamur iniquitates nostras, si miseria nostras exponamus si nõ excusemus infirmitates nostras, dimittet nobis peccata nostra. Ex hoc sanè & er
M ga proximorum delicta feruorem intuere Ioannis. Hic nempe dignus est, & rationi consentaneus ordo, ut incipiẽdum tibi memineris à te ipso. Ab occultis, inquit, meis
Psal. 18. munda me, & ab alienis parce seruo tuo.
Lu. 1. Genimima uiperarum, ait Ioannes, quis ostendit vobis fugere a uentura ira? De quanto mentis feruore procedere putas scintillas istas, imo carbones desolatorios? Sic neq; pharisæis parcens. Nolite, inquit,
Vbi sup. dicere quia patrem habemus Abraham, potens est.n. Deus de lapidib. istis suscitare filios Abrahę. Sed minus hoc uideatur, si vel ipsum veretur potentis vultum, & non tota libertate spiritus arguit peccantem regem crudelem, atque superbum, sacra quadã uehementia ad hoc ipsum prodiens de deserto, si uel blanditijs eius, uel ipso mortis terrore mouetur. Metuebat, inquit, Herodes Ioannem, & audito eo multa faciebat, & libenter eũ audiebat. At ille nihil ob hoc parcens, non licet, ait, tibi habere eam. Ligatus quoque & in carcerem trusus, nihilominus stetit in ueritate, & occubuit pro ueritate feliciter. Ferueat etiam in nobis zelus iste, charissimi. Ferueat amor iustitiæ, odiũ iniquitatis. Nemo, fratres, uitia palpet, peccata dissimulet nemo. Nemo dicat, nunqd cu
stos fratris mei sum ego? Nemo quod in se est æquanimiter ferat, cũ viderit ordinem deperire, minui disciplinã: Est enim consentire, silere. eũ arguere possis, & scimus quia similis pœna facientes maneat & consentientes. Iã uero super humili & omnino ser
A uentissima deuotione Ioannis erga Domi
num quid loquamur? Inde.n. exultauit in utero, inde expauit Iordane baptizaturus eum, inde non modo Christũ qui putatur, sed vel ipsã corrigiã calciamẽti eius soluere dignum se esse negabat, inde gaudebat amicus sponsi ad uocem sponsi, inde gratiã se accepisse pro gratia fatebatur, illum ãt non ad mensuram habere spiritum, sed plenitudinem, de qua omnes acciperent clamitabat. Nonne Deo subiecta eris anima mea? Psal.61.
Alioqui non ero lucerna ardens: nisi toto corde, tota mente, & ex omnibus uiribus meis diligam. Dominum Deum meũ. Sola enim est charitas quæ accendit ad salutẽ. sola quam infundit & inflammat spiritus, quem extinguere prohibemur. Hẽs quẽad modum Ioannes arserit, & in hoc ipso quẽ admodum luxerit, indicatum est si aduerti sti. Neque enim ardorem eius nosse poteras uisi luxisset. Luxit ergo ut supra memini exemplo, digito, uerbo, opere seipsum Christum indice, nosmetipsos nobis sermone declarans. Tu puer propheta altissimi Lu.1.
uocaberis, ait pater, præibis enim ante faciẽ Domini parare uias eius, ad dandam scientiam salutis plebi eius. Ad dandam, inquit, non saluté (neque enim ille lux,) sed scientiam salutis, ut testimonium perhiberet de lumine. Scientiam, inquit, salutis, in remissionem peccatorum. Num salutis scientiã sapiens paruipendere potest? Ponamus tamen necdum uenisse Ioannem, necdum significasse de Christo. Vbi salutem quæremus? Peccaui peccatum grande, quod sanguine uitulorum uel hircorum deleri non
B potest, quia non holocaustis delectatur altissimus. Memoria mea infecta est fece huius amurcę, nõ est nouaculã, quæ membranam hanc radere possit, quia tota totam imbibit fecem. Si peccati mei oblitus fuero, stultus sũ & ingratus. Si in memoria mea p
manet, arguet me in æternum. Quid igitur faciam? Ibo ad Ioãné, & audiam uocem lætitiæ, misericordię uocem, sermonem gratiæ, uerbum remissionis & pacis. Ecce, inquit, agnus Dei ecce qui tollit peccata mundi. Et alibi. Qui hét sponsam, inquit, sponsus est. Ioan. 1.
Ostẽdit igitur, quia uenit Deus, quia sponsus, qa agnus, quia Deus, certum est quod peccata remittere possit, sed utrũ uelit adhuc in quæstione est. Vult: refecto, quia spõsus est, quia amabilis est. Et Ioãnes amicus sponsi est, quia sponsus nisi amicos habere non nouit. Et licet uelit gloriosam spõsam nõ habẽtẽ maculã, aut rugã, aut aliqd eiusmodi non tñ quærit talẽ. Vbi.n. illã inueniret? Sed talẽ potius ipse facit talẽ sibi Hier.
exhibet ipse. Audi deniq; quid dicat p Prophetam. Vulgo dicitur. Nunquid mulier, si dormierit cũ altero uiro, reuertetãd virum suũ priorẽ? Tu ãt fornicata es cũ amatorib.

multis reuertere tamen ad me,& ego susci
piam te.Ecce quòd possit,ecce quòd uelit.
Sed tu fortassis timeas eam,quam facere ve
nit delictorum purgationem, ne ultione,
C & scissione ossa & medullas offium collidat
ne dolorem inferat morte grauiorem. Au-
di,Agnus est, in mansuetudine uenit cum
lana,& lacte,solo uerbo iustificãs impium.
Mat. 8. Quid enim, iuxta comicum,facilius dictu?
Tacum,inquit,die verbo, & sanabitur puer
meus. Vt quid ergo deinceps hæsitemus,
fratres,& non omni fiducia ad thronũ glo
riæ ascendamus? Agamus Ioanni gratias,
& eo mediante transeamus ad Christum,
quia ut ait ipse illum opportet crescere,me
autem minui. Quomodo minui? Splẽdore
utique non seruare. Retraxit radios, recol-
legit se,ne fieret sicut is,qui totum proferr
spiritum suum.Illum,inquit,oportet cresce
re,qui exhauriri non potest de cuius pleni
tudine omnes accipient,me autem minui,
cui datus est spiritus ad mensuram, & dan
da magis opera,ut ardere semper ualeam,
quam lucere. Præcessi solem tãquam sydus
matutinum, abscondi necesse est orto iam
sole.Non est mihi nisi modicum olei, quo
ungar,uolo illud in uase tutius, quam in lã
pade possidere.

In *Vigilia Petri, & Pauli. Apostolorum. Sermo.*

IN sanctorum uigiliis necesse est vigilare
hominem spiritualem, qui solemnitates
eorum celebrare desiderat in spiritu, &
ueritate. Aliæ.n.carnalium, aliæ spiritua
lium uigiliæ.Illi & nitidiores cultus,& epu
las præparant lautiores,& fortassis in ipsis
uigilijs operantur opera tenebrarum,lætan
D tur cum malefecerint.& exultant in rebus
pessimis.Vos non ita didicistis Christum,
qui Christum secuti estis, qui omnia reli-
quistis,qui uigilanti oculo uigiliarum nomẽ
debetis attendere. Ad hoc.n.uigiliæ propo
nuntur,ut euigilemus si in aliquo peccato,
uel negligentiaa dormitamus,& præoccu-
pemus faciem sanctorum in confessione.
Non sic filij huius seculi non sic, qui poten
tes sunt ad bibendum uinum,& uiri fortes
ad miscendam ebrietatem, qui obdormie-
rũt in flagitijs,& facinoribus suis.Illud vos
non lateat,quia qui ebrij sunt nocte ebrij
sunt,& qui dormiunt, nocte dormiunt, &
frustra sonat eis nomen uigiliarum sancta
rum,cum ipsi magis dormire studeant, quã
uigilare.Vos non estis filij noctis,neque te
nebrarum,sed lucis & diei,ut non uos præ
occupent natalitij sanctorum dies, & inue
niant imparatos.Tria sunt igitur quæ in fe
stiuitatibus sanctorum uigilanter considera
re debemus,auxilium sancti,exemplũ eius,
confusionem nostram. Auxilium eius, quia
qui potens in terra, potentior est in cœlis
ante faciem Domini Dei sui.Si enim dum
hic uiueret misertus est peccatorib. & ora
uit pro eis: nunc tanto amplius quanto ue
rius agnoscit miserias nostras, orat pro no
bis patrem, quia beata illa patria charitatẽ
eius non immutauit sed augmentauit. Ne
que enim quia impassibilis omnino, ideo
& incompassibilis factus est, sed nunc po
tius induit sibi uiscera misericordiæ, cum
ante fontem misericordiæ existit. Est & a-
lia causa quæ magis urget sanctos,ut sollici
E ti sint de nobis, quia iuxta uocem Apostoli
Deus prouidet pro nobis ne fine nobis con
summentur sicut ait sanctus Dauid: Me
Ps.141. expectant iusti donec retribuas mihi. Debe
mus etiam attendere exemplum eius,quia
quandiu in terris uisus est, & cum homini
bus conuersatu. est,non declinauit ad dex
teram,neque ad sinistram,sed uiam regiam
tenuit,donec ueniret ad illum qui dicit.
Ioan.14. Ego sum uia ueritas,& uita. Intuemini hu
militatem operum eius, auctoritatem uer
borum eius,& tunc uidebitis quomodo tã
uerbo,quam exemplo luxerit inter homi
nes qualia nobis uestigia dereliquerit, ut
ambulemus per ea,& non erremus in eis.
Verè iuxta Prophetam. Semita iusti recta
Esa. 26. est,rectus callis iusti ad ambulandum. Sed
& diligentiori intuitu confusionem no
stram inspiciamus, quia homo ille similis
nobis fuit passibilis, ex eodem luto forma
tus,ex quo & nos. Quid ergo est quod
non solum difficile, sed impossibile credi
mus,ut faciamus opera quæ fecit, ut sequa
mur uestigia eius? Confundamur,fratres,
& contremiscamus ad uocem istam, si for
te hæc confusio adducat nobis gloriam, si
forte generet gratiam nobis timor iste.
Homines isti fuerunt,qui præcesserũt nos,
qui tam mirabiliter processerunt per vias
uitæ,vt uix eos homines fuisse credamus.
Sic ergo in sanctorum festiuitatibus, &
gaudere,& confundi debemus. gaudere,
quia

quia patronos præmisimus,confundi, quia
eos imitari non possumus. Ita semper gau-
dium nostrum in hac ualle lachrymarum,
F lachrymarum pane condiri debet, ut sem-
per non solum extrema, sed & prima gau-
dij luctus occupet,quia & si magna est gau
diorum materia,sed maxima est dolorum.
Memor sui Dei,clamat iustus,& delectatus
Psal.76. sum,sed & statim subiungit. Defecit spiri-
tus meus,turbatus sum,& non, sum loquu
tus. Quod si hæc in uigilijs uniuscuiusque
sancti cogitare debemuus, quid faciemus
in solemnitate sanctorum & summorum
Apostolorum,Petrum & Paulum loquor?
Sufficeret vnius festiuitas ad infundendã
exultationem uniuersæ terræ, sed amborũ
iuncta est ad cumulum gaudiorum, ut quo
modo in uita sua dilexerũt se,ita & in mor
te non sint separati. Quid illis potentius
dum fuerunt in terris? quorum alteri tra-
duntur claues regni cœlorum, alteri magi-
sterium gentium.Alter Ananiam & Saphi
ram occidit in uerbis oris sui, alter donat
quicquid donat in persona Christi,& cum
infirmatur tunc fortior est & potens. Quã
potentiores sunt in cœlis, qui tam potẽtes
fuerunt in terris? Et qui nobis reliquerũt
maiora exempla,quam illi qui in fame & si
ti,in frigore & nuditate,& in omnibus il-
lis,quæ Paulus enumerat,iugiter sunt affli
cti,& demum fœlici martyrio regna cœle-
stia conscenderunt? Verè nobis rubor con
fusionis sant,quos uix audemus respicere,
ne dicam imitari. Oremus ergo eos, ut ip
si propicium nobis reddant amicum, suum
iudicem nostrum,qui est Deus benedictus
in sęcula. Amen.

In *Die Festo eorundem. Sermo* I.

G GLoriosa nobis solemnita silluxit,quã
præclari martyres,martyrum duces,
Apostolorum principes morte clarif
sima consecrarunt. Isti sunt Petrus &
Paulus duo magna luminaria, quos Deus
in corpore ecclesiæ suæ constituit,quasi ge
minum lumen oculorum. Hi mihi traditi
sunt in magistros,& in mediatores,quib. se
cure me committere possim, quia & notas
mihi fecerunt uias uitæ,& mediantib. illis
ad illum mediatorem ascendere potero, q.
venit pacificare per sanguinem suũ, & quæ
in cœlis, & quæ in terris sunt. Ille enim
in utraque natura purissimus est, rei pecca
tum non fecit,nec inuentus est dolus in o-
re eius. Quomodo ad illum accedere aude
bo,qui sum supra modum peccãs peccator
qui peccani supra numerum arenæ maris,
cũ ille purior,ego impurior esse nõ possim,
Verendum ne incidam in manus Dei viuẽ
tis,si illi appropinquare, uel inhærere præ
sumpsero,quem à me tanta, differentia di-
uidit,quantum distat inter bonum & ma-
lum.Propterea dedit mihi Deus homines
istos,qui & homines essent,& peccatores,
& maximi pecccatores, qui in seipsis,& de
seipsis discerent,quam late alijs misereri
deberent. Magnorum enim criminum Rei
magnis criminibus facile donabunt uenią,
& in qua mensura mensum est eis, remetiẽ
tur nobis. Peccauit peccatum grande Pe- H
trus Apostolus, & fortassis quo grandius
nullum est,& tam uelocissimè,quam facilli
me ueniam consecutus est,& sic ut nihil de
singularitate sui primatus amitteret.Sed &
Paulus,qui in ipsa uiscera nascentis eccle-
siæ,tam singulariter,quã incomparabiliter
grassatus est, per ipsius filii Dei uocem ad
fidem adducitur,& pro tantis malis, tantis
bonis repletus est, ut uas electionis fieret
ad portandum nomẽ eius coram gentib. &
regibus,& filiis Israel. Vas dignum & cęle-
stibus ferculis repletum, de quo, & sanus
escam & infirmus accipiat medicinam. Ta-
les decebat humano generi pastores & do
ctores constitui,qui & dulces essent, & po
tentes,& nihilominus sapientes. Dulces,ut
me blande & misericorditer susciperent.
Potentes,ut fortiter protegerent. Sapiẽtes
ut ad uiã & per uiam ducerent, q̃ ducit ad
ciuitatem. Quid Petro dulcius,qui tã dulci
ter ad se omnes conuocat peccatores,sicut
& Actus apostolici,& Epistolarum eius se
ries attestatur? Quid illo potentius cui &
terra obedivit,cum mortuos reddidit, &
mare sub pedib.eius se calcabile præbuit,
qui Simonem magnum spiritu oris sui in
aere arrigit qui claues regni cœlorum tam
singulariter accepit,ut præcedat sententia
Petri sententiam cęli? Deniq; quodcũque
ligaueris,inquit,super terram,erit ligatum
et in cęlis & quodcũque solueris super ter
ram,erit solutũ & in cęlis. Quid autem illo
sapientius, cui non caro & sanguis reuela-
uit? Libentissime Paulũ sequor, qui præ
nimia dulcedine luget eos,qui peccauerũt, I

Universidad de Deusto
Biblioteca

& non egerunt pœnitentiã, qui fortior est omni principatu, & potestate sapiẽtiam, & medullam sacrorum sensuum, non à primo uel secundo, sed à tertio cœlo largiter aspor tauit. Hi sunt magistrati nostri, qui a magistro omnium uias uitæ plenius didicerunt, & docent nos usque in hodiernum diem. Quid ergo docuerunt, uel docẽt nos Apostoli sancti? Non piscatoriam artem, non sceno factoriam, nel quicquid huiusmodi est, non Platonem legere, non Aristotelis uersutias inuersare, non semper discere, & nunquam ad veritatis scientiam peruenire. Docuerunt me viuere. Putas parua res est scire uiuere. Magnum aliquid, imò max mũ est. Non uiuit qui superbia inflatur, qui luxuria sordidatur, qui cæteris inficitur pestibus quoniam non est hoc viuere, sed uitã cõfundere, & appropinquare usque ad portas mortis. Bonam autem uitam ego puto, & mala pati, & bona facere, & sic perseuerare usque ad mortem. Dicitur uulgo, quia qui bene se pascit, bene uiuit, sed mentita est iniquitas sibi, quia non bene uiuit, nisi qui bonum facit. Arbitror autem, quod tu qui in congregatione es, bene uiuis, si uius ordinabiliter, sociabiliter, & humiliter. Ordinabiliter tibi, sociabiliter proximo, humiliter Deo. Ordinabiliter, ut in omni cõuersatione tua solicitus sis obseruare uias tuas & in conspectu Domini, & in cõspectu proximi, cauens & tibi a peccato, & illi a scãdalo. Sociabiliter, ut studeas amari, & amare, blandum te & affabilem exhibere, supportare non solum patienter, sed & libẽter in firmitates fratrum tuorum, tam morum, q̃ corporum. Humiliter, ut cum hæc omnia feceris, spiritum vanitatis studeas exuflare, qui ex huiusmodi nasci solet, & quantumcunque illum senseris, negare omnino consensum. Sic & in patiendo malum, quoniã triplex est, triplicem prouidentiam adhibere te oportet. Est enim quod a te pateris, quod a proximo, quod a Deo. Primum est, austeritas pœnitentiæ secundum, uexatio alienæ malitiæ, tertium flagellum correctionis diuinæ. In eo quod a te pateris, debes uoluntarie sacrificare, quod a proximo patienter forte, quod a Deo, fine murmure, & cum gratiarum actione sustinere. Nõ sic multi filiorum Adã qui errauerunt in solitudine inaquoso. Errauerunt plane & erãt a uia ueritatis, qui in solitudinem superbiæ recedentes, socialem uitam habere non uoluũt quorũ singularitas associari non potest. Sed & in inaquoso, quia nullo imbre lacrymarum compuncti in terra sterili, & arenti perpetua siccitate morantur. Propterea viã ciuitatis habitaculi non inuenerunt, quia in neterati in terra alienati coinquinati sunt cum mortuis, deputati cum his, qui in infer no sunt. Non erat ita solitarius ille, de quo sanctus Hieremia ait. Bonum est uiro cum portauerit iugum ad adolescẽtia sua. Sedebit solitarius & tacebit, quia leuauit se sup se. Illi errauerunt, sed iste sedebit semper. Illi.n. errant corde iste aũt non sedet, sed sedebit solitarius, cum habuerit honoré singularitatis, illius uidelicet iudiciariæ potestatis insigne, quod sancti in terra possidebunt eum lætitia sempiterna erit eis. Quare? Quia leuauit se super se, id est, cũ adolescens esset, & ætatis lubricæ sentiret ardores, senem induit, relinquens, quod erat assumens quod non erat. Leuauit, inquit, se super se, quia non respicit ad se, sed ad illum qui est super se. Sedebit. n. & tacebit, etiam modo a strepitu diabolicarum suggestionum, a strepitu carnalium desideriorũ, a strepitu mundi. Felix anima, quæ linguas istas non exaudit, audiat licet, illa multum fẽlicior, si tamen aliqua est, cui penitus nõ loquuntur. Hæc est sapientia quam Apostolus loquitur inter perfectos, abscondita in mysterio quam nemo principum seculi huius cognouit. Sic me Apostoli & uinere, & conscendere docuerũt Gratias tibi Domine Iesu, qui abscondisti hæc a sapientib. & prudentibus & reuelasti ea paruulis istis, qui te secuti sunt, & reliquerunt omnia propter nomen tuum.

Thre.3.

1.Cor.2.

In Eadem Solennitate. Sermo II.

SAncti isti quorum solemnis hodie passio celebratur, multam nobis de se loquendi causam, multam quoq; materiam præbuere. Verũ ego unum timeo, ne toties audita uerba salutis, uilescere nobis incipiant tanquam uerba. Vilis siquidẽ, & uolatilis res uerbum hominis, nulli⁹ molis, nullius ponderis, nullius pretii, nullius soliditatis. Aerem uerberat unde & uerbũ dr & sicut solium, quod uento rapitur efflnit, & nõ est qui consideret. Nemo uestrũ fratres sic accipiat imo nemo sic despicit verbũ Dei. Dico.n. uobis bonũ illi fuisset, si nõ audisset hõ ille. Fructus vitę sũt uerba Dei non

non folia, & si folia, sed aurea sunt. Proinde non paruipendantur, non pertranseant, non præternolent. Ipsa quoque colligite fragmẽta, ne pereant. Terra enim quæ sæpius superuenientem susceperit imbrem, & non fecerit fructum, terra reproba est, proxima maledicto. Sic & ea, quæ in Euangelio sterilis ficulnea legitur, si postea quam foderit circa e-m uineæ cultor, atque miserit stercora, nihilominus sterilis inuenta fuerit, nonne iam securis ad radicem illius arboris est ponenda? Et ego dico uobis, si minus boni in secularibus inuenerit maiorem in eis Dominus habiturus est patientiam, quàm in nobis, quibus cœlestium consolationum pluuiam uoluntariam segregauit, quibus non sarculus disciplinæ, non paupertatis', & uilitatis stercora defuerunt. An non stercora sunt abominationes Aegyptiorum, quas immolamus Deo nostro? Stercora plane utilia ad aspectum, sed ad fructum utilia. Non refugiat hanc fœditatem, qui fœcunditatem desiderat. Siquidem ex deformi stercorum aceruo, qui portatur in agrum, formosus surget aceruus manipulorum, qui reportabitur ex agro. Propterea non uilescat uobis utilitas preciosa, sed preciosius cunctis thesauris Aegypti Christi improperium æstimate. Veruntamen terrenum habentibus serquilinium ipsa quoque cœlestis non deest pluuia, quæ est orationum deuotio, iucunda ruminatio psalmodiæ, dulcis meditatio, consolatio scripturarum. Denique & hæc ipsa pluuia est, quam accipitis per os meum, si quando de flumine, cuius impetus letificat Dei ciuitatẽ, & torrente uoluptatis illius aliqua super uos, dum de eis loquimur stillicidia stillare contigerit. Sed necesse habeo interdum circunfodere, quandoquidem posuerunt me custodem, & cultorem in uineis. Heu qui meam non colui, nec custodiui. Necesse habeo tamen, dum hunc occupo locum & circunfodere nonnnnquam, & apponere stercora Molestum id quidem, sed dissimulare nõ audeo, sciens multo amplius securim nocituram, q̃ sarculum, ignem quam fimum. Itaque & arguere, & increpare interdum necesse est, nec ignoro fimum esse uerbum increpatorium, uerbum improperij, & quod si non excuset necessitas ipsum quoq; minus deceat proferentem. Sed quid agimus ꝓ hoc fimo & si aliquos impinguari, sed alio plane, & lapidari, & indurari uidemus? Hinc namque scriptum est. De stercore bouum lapidabitur piger. An non impinguatur, qui increpatus benigne accipit, mansuete rndet, libenter emendare conatur? Hæc plane salubris, & fœcunda impinguatio est, vt corripiat me iustus in misericordia & increpet, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Ex ea siquidem pinguedine quam gene rat oleum peccatoris, abundantius pullulant spinæ & tribuli, & omnis radix amaritudinis germinat copiosius. Itaque qui iustorum increpationem misericordiam nominat, satis indicat quemadmodum susçipienda sit, quam benigno animo, quam deuota mente, quantaque ei gratia sit habenda. Sic enim accipientibus nobis erit impinguatio salubris, non fertilis uitiorum, quemadmodum oleum peccatoris, sed fructus illius, quem secundum Apostolum habemus in sanctificationem. Quid autem fatiamus tibi ò piger, qui ad hanc misericordiam irritaris magis, & exasperaris? Nonne bonum fimum sparsi in agro tuo? Vnde ergo lapides habet? Sed tu inimice homo, quoniam qui diligit iniquitatem, odit animam suam, tu, inquam, inimice homo hoc fecisti, qui desidiam tuam nõ excutere, sed excusare pergens fimum tibi peruertis in lapides, & unde impinguari debueras, lapidaris. Hæc idcirco dicta sunt, fratres, ut noueritis quam benigne audiendum sit, quam deuotè susçipiendum, quam solicite conseruandum quicquid ad animerum salutem pertinet, & non sicut uerbũ hominum sed sicut (quod uere est) uerbum Dei, siue illud consolatorium, siue commonitorium, si ue etiam increpatorium audiatur. Excessi fateor, ipsius propemodum festiuitatis oblitus, sed ut arbitror, non ad insipientiam uobis, si firmiter inhæserint animo, quæ audistis. Et nunc iam de solemnitate ipsæ uel breuiter aliquid loqui tentemus. Apostolorum Christi Festus Dies, quibus sane plurimum a nobis honor deberi, scio. Sed utrum possit aliquis exhiberi, hæsito satis. Nimis enim honorati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. Quid enim? Si in terra adhuc positi omnia poterant, non quidem in se, sed in Christo, quid non poterunt hodie uiuentes in æterna fẽlicitate cum ipso? Mortales adhuc & morituri imperium uitæ & mortis uidebantur habere, solo nimirum uerbo mortificantes, uiuos, & mortuos suscitantes, quanto magis nunc, cum honorati sunt nimis, nimis cõfortatus est principatus eorum? Sed quid

Luc. 2.

Roma.6.

Psal.30.

Psal.38

Eccl.22.

Universidad de Deusto Biblioteca

est fratres? Cum apostolorũ beata hodie memoria celebretur, nunquid natiuitatis seu conuersionis eorum. aut certè uitæ, uel miraculorum solemnis agitur commemoratio? Non est, fratres, natiuitatis humanæ solemnitas, sicut paulo ante beati Ioannis diem natalitium celebrastis. Ille enim nascens honoratur, quia nascitur sanctificatus. Denique in Ioanne solo celebrior est passione natiuitas, quia & si passus pro Christo est, cum pro iustitia, & ueritate occubuit, & euidentius tamen natus pro eo est, nimirum homo missus a Deo, qui in hoc natus est, & ad hoc uenit in mundum, ut perhiberet testimoniũ ueritati. Sed neque conuersionem Apostolorum, aut eorum miracula hodie recensemus sicut cæteris diebus aliis, alterius quidem cõuersio, alterius de carcere liberatio facta per angelum festiuis ecclesiæ gaudiis ad memoriam reuocatur. Mortem specialius uenera tur, quia alias qua nihil inter homines humano iudicio plus horretur. Considerate, fratres, ecclesiæ sanctæ iudicium, secundum fidem, non secundum faciem iudicantis. Mortem siquidem Apostolorum in eorum recolit solemnitate præcipua. Hodie nimirum Petrus crucifixus est, hodie decollatus est Paulus. Hæc hodiernæ causa festiuitatis, hęc præsentium materia gaudiorum. In his igitur festum agens diem & lætum, sine dubio spi-
Ps. 115. ritum sponsi habet ecclesia, spiritum Domini, in cuius conspectu, sicut habes in psalmo, Preciosa est mors sanctorum. Quantos. n. dum paterentur Apostoli credimus affuisse, qui nequaquam preciosis mortibus illorum inuiderent? Visi sunt enim oculis insipien tium mori, & æstimata est afflictio exitus eorum. Et sic quidem uisi sunt oculis in-
Ps. 138. sipientium, ait Propheta, nimis honorati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. Fratres amici Dei mori uidentur oculis insipientium, sed in oculis sapientium iudicantur potius obdormire. Denique & Lazarus dormiebat, quia amicus erat, & cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini. Studeamus, fratres, uiuere uita iustorum, sed morte eorum mori multò magis desideremus. Sapientia enim iustorum nouissima præfert, ibi nos iudicans, ubi nos inuenerit. Omnino necesse est uitæ præsentis finem futurę cohærere principio, nec ibi tolerabilis dissimilitudo est. Sicut enim si quis duo sibi, ut ita dixerim, cinctoria consuere, aut colligare uoluerit minus de reliquis partibus cũ rans, ipsa quæ sibi copulanda sunt capita vniformiter parat, ne dissideant a seipsis, ita dico uobis quantumlibet extiterit conuersatio spiritualis, si carnalis fuerit consummatio nostra, uitæ illi spirituali pœnitus non cohæret, nec caro, & sanguis regnum Dei potest possidere. Filii, ait Sapiens, memorare nouissima tua, & non peccabis. Nimirum, quòd hæc maximè recordatio facias timora *Eccle. 7.* tum, timor expellat peccatum, negligentia non admittat. Hinc, & Moyses de quibusdam. Vtinam, ait, saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent. In quibus utique *Deut. 32* verbis tria nobis uideo commendari, sapientiam, intelligentiam, prouidentiam. Arbitror sane tribus eas assignari posse temporibus, ut æternitati quædam imago reformari videatur in nobis, præsentia moderantibus per sapientiam, præterita per intelligentiam di- *Ad Tit. 2* iudicantibus, nouissima prouidentibus ad cautelam. Hæc nempe spiritualis est exercitii summa, hæc forma studii spiritualis, ut sapienter disponamus præsentia nostra, recogitemus in amaritudine animæ nostræ præterita, futura quoque sollicite prouideamus. Sobrie, & iuste, & pie uiuamus in hoc seculo, ait Apostolus, vt videlicet in præsenti sobrietas obseruetur, vt iusta satisfactione prę terita, quæ nobis sine fructu salutis præterierę, tempora redimantur, ut pietatis clypeum imminentibus de futuro periculis oppona F mus. Sola est enim quæ ad omnia valet pietas, cultus scilicet Dei humilis, & deuotus, nec aliter nobis est prouidere nouissima, nisi ut uniuersa, quæ nobis imminere videntur pericula, sedula nobiscum cogitatione uersantes, discamus de nostra omnino industria, magis autem de nostris diffidere meritis, & soli diuinæ nos protectioni committere pio quodam mentis affectu piæ intentionis in ipsum, cuius datum optimum, & *Mat. 5.* donum perfectum est, consummatio fœlix, & mors pręciosa. Habes in Euangelio tria hæc ipso tibi sermone Domini commendata? Beati, inquit, pauperes, beati mites, beati qui lugent. Beati qui futura sapiunt, præ desiderio cęlestium interno quodam sapore mentis, præsentia respuentes. Beati qui nouissima prouident, in mansuetudine suici pientes insitum uerbũ, quod eorum saluare aias potest, & pietate cordis ad futurã tẽdũt hæreditatẽ. Beati qui pristinum intelligentes errorem, crebris lauãt lachrymis lectũ suum.

Vides

Vides quid optat uir sanctus, quid obtinere cupit eis, pro quibus orat. Vtinam, inquit, saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderẽt, ac si manifestius dicat. Vtinam esset in eis spiritus sapientiæ & intelligentiæ atque consilij. Vtinam hæc in nobis inuentantur, fratres, vt suauiter omnia nostra per sapientiam disponamus, ut intellectu præterita peccata damnemus, ut prouideamus futura consilio. Vtinam sapiamus ad præsentis uitæ moderationẽ, utinam intelligamus ad præteritæ correptionem, utinam deuota in Deum fide prouideamus, ut fœlicem habeamus, ipso miserante, consummationem. Hic enim est funiculus triplex, quo trahimur ad salutem, ordinata cõuersatio, rectum iudicium, fides deuota.

G *Item in Solemnitate eorundem, De lectione libri Sapientiæ Hi sunt uiri misericordiæ.*
Sermo III.

Eccl. 44. MErito, fratres, Apostolis sanctis attribuit mater Ecclesia, q. in sapiẽtiæ libris legitur, Hi sunt uiri misericordiæ, quorum iustitiæ obliuionem, non acceperunt, cum semine eorum permanent bona. Sunt. n. hi plane uiri misericordię siue quia misericordiam cõsequuti, siue quia misericordia pleni, seu quia misericorditer a Deo nobis donati sunt. Et uide quam miseri cordiam consequuti sunt. Paulum interroga
1. Tim. 1. de seipso, uel magis spente confitentem audita. Qui fui blasphemus, & persequutor, & iniquus, sed misericordiam consequutus sum. Quis enim non audiuit quanta mala fecerit sanctis in Hierusalem? Nec solum in Hierusalem, sed & per totam Iudęam insaniæ ferebatur habenis, ut Christi membra laniaret in terris. Denique hac furia uectus ibat, sed præuentus a gratia est. Ibat spirans minarum, & cędis in discipulos Domini, & discipulus Domini factus est, cui ostenderetur, quanta eum oporteret „ pro nomine ipsius pati. Ibat dirum toro corpore uirus exhalãs, & subito in electionis uas mutatus est, ut iã
Actu. 9. cor illius eructaret uerbum bonum, uerbum
1. Tim. 1 pium, & diceret. Domine quid me uis facere?
H Hæc utiq; hæc mutatio dexteræ excelsi Merito proinde loquebatur. Fidelis sermo & oi acceptione dignus, quoniam Dominus Iesus uenit peccatores saluos facere, quorum primus ego sum. Hoc ergo apud Beatũ Paulum fiduciæ & consolationis accipite, fratres, ut ad Dominum iam conuersos, non nimis cruciet præteritorum conscientia delictorum, sed tantum humiliet uos, sicut & ipsum. Ego sum, inquit, minimus Apostolorum, qui non sum dignus uocari Apostolus, quia persequutus sũ Ecclesiam Dei. Ita & nos humiliemur 1. Co. 15. sub potenti manu Dei, & fiduciam hẽamus, quia & nos misericordiam cõsequuti sumus, abluti sumus, sanctificati sumus. Et hoc quidem omnibus nobis, quoniam omnes peccauimus & egemus hac gloria Dei. Verũ apud beatum Petrum aliud habeo, quod apponam eo charius, quo rarius, & quo singularius, eo sublimius. Nam peccauit Paulus, sed ignorãs fecit in incredulitate sua. Petrus cum cecidit apertos habebat oculos. Porro ubi abundauit delictum superabundauit & gratia. Eorũ siquidem qui peccant antequam Deum nouerint, antequam miserationes eius experti sint, antequam portauerint iugum suaue, & onus leue, priusquã deuotionis gratiam, & cõsolationes acceperint Spiritus sancti, eorum, inquam cõpiosa redemptio est, & tales omnes nos fuimus. At eorum, qui post conuersionem suam peccatis, & uitiis implicantur ingrati acceptæ gratiæ, & post missam manũ ad aratrum retro respiciunt tepidi, & carnales facti, aut post agnitam uiam ueritatis retrocunt apostatæ manifesti, eorum utiq; per paucos inuenias, qui post hæc redeant in gradum pristinum, sed magis in sordibus positi, I sordescant adhuc. Super quos Propheta de *Thren. 4.* plorat. Quomodo obscuratum est aurum, inquit, mutatus est color optimus, & qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt iterco ra? Nec tamen si quis huiusmodi est, desperamus de eo, tantum ut resurgere uelit citò. Quanto enim diutius permanebit, tanto euadet difficilius. Beatus vero qui tenebit, & allidet parulos Babylonis ad petram. Et. n. si creuerint, uix poterunt superari. Filioli hęc dico, ut non peccatis, sed & si quis peccauerit, aduocatum habemus apud patrem, qui potest, quod nos minime possumus, tãquam qui cecidit non adijciat in malum, ut profundius cadat, sed magis ut resurgat, confidens, quod nec ei negabitur uenia si tamen ex corde confiteatur peccata sua. Si enim is de quo loquimur Petrus post tam grauem lapsum ad tantam rediit eminentiam sanctitatis quis de cætero desperet si tantum agredi noluerit à peccatis. Attende quod scriptum est.

Egressus foras flevit amare. In egressu cõfessionem oris, in amaro fletu compunctionem cordis intellige. Et attende quòd tunc primum recordatus est verbi, quod dixerat Iesus, tunc primum cordi fuit verbum, quo prędicta fuerat eius infirmitas, cum evanuit præsumpta temeritas. Væ tibi, qui post lapsũ fortiorem te nobis exhibes. Vt quid tã rigidus es in tuam ipsius pernicie? Inclinare potius, ut melius erigaris, & ne prohibeas frangi,
K quod dist rtum est, ut possit melius solidari. Quid iudignaris increpanti gallo? tibi potius indignare. Pluuiam voluntariam, ait Psalmista, segregabis Deus hæreditati tuæ, & infirmata est. Bona infirmitas, quæ segregatur hæreditati, quæ medicum non repellit. Indurátos enim tanquam uas figuli in uirga ferrea conteret, & hæreditas infirmata est, ait tu uerò perfecisti eam. Audiuistis certè, quã misericordiam consequuti sint Apostoli no
Eccle.26 stri, ut iam nemo ex uobis super peccatis pteritis ultra quam necesse sit, confundatur in cubili conscientiæ snæ compunctus. Quid ænim? Forte peccasti in sæculo. Nunquid amplius Paulo? Quod si & ipsa in religione nunquid plus Petro? Attamen, illi in toto corde pœnitentiam agentes, non modò salutem, sed & sanctitatem consequuti sunt, etiam & salutis ministerium, & magisterium adepti sunt sanctitatis. Et tu etgo fac similiter, quoniam propter te Scriptura loquitur: Viros illos esse misericordiæ, utique propter multam misericordiam, quam consequi meruerunt. Potes tamẽ in hoc uerbo etiam illud non inconuenienter accipere, uiros misericordiæ fuisse Apostolos, id est plenos misericordia, seu uiros misericordiæ datos ecclesiæ uniuersæ. Scimus enim quod uiri isti, nec sibi niuere, nec sibi mortui sunt, sed ei qui pro ipsis mortuus est magis autem nobis omnibus propter illum. Quantum enim proderit nobis eorum iustitia, quando ipsa quoque, sicut ostensum est, tantum profuere peccata? Pro nobis facit eorum uita, eorũ
L doctrina, etiam & mors ipsa. Etenim in conuersatione continentiam, in prædicatione sapientiam, in passione sua patientiam nobis beati Apostoli contulerunt. Quartum usque hodie, confere non cessant misericordia pleni, quod est sanctarum fructus orationũ. Quamuis & in ipsa eorum uita adhuc inueuias, quod adnumeres, fiduciam. 5. quam nobis miraculorum exhibitione præbuerunt. Et quis enumerat quam multa nobis per eos beneficia prouenerũt. Bene ergo de eis Scriptura loquitur. Quoniam hi sunt uiri misericordiæ. Et addidit. Quorum iustitiæ oblivionem non acceperũt. Vis ut nec tua accipiat oblivionem? A triplici caue periculo, & florebis in æternum ante Dominum. Legis. n. quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore *Apoc. 3.*
meo. Legis, si auerterit se iustus à iustitia *Ezec. 18.*
sua, & cætera. Omnium iustitiarum eius non *Mat. 7.*
recordabor. Legis quibusdam dicendum in iudicio, non nouit uos, illis sine dubio qui receperunt mercedem suam. Ergo omnis iustitia tepida, omnis transitoria, omnis uendita erit in oblivionem coram Deo. Sed non ita Apostolorum iustitiæ, quod ex eo satis apparer, quod sequitur. Cum semine eorum permanent bona. Manent enim usque hodie in nobis Apostolorum uestigia, & eorum religio, quia ex Deo est, non potest dissolui. Vestes Israelitici populi quadraginta annis *Ps. 146.*
in deserto perseuerauerunt integræ, multo magis Apostolorum uestes super iumẽtum Saluatoris impositæ. Cum semine, inquit, eorum. Quod est semen, quia sequutus adiungit. Hæreditas sancta nepotes eorum? Idẽ profecto & semen sunt, & nepotes. Meministis credo (scientibus enim legẽ loquor) M
meministis, inquam, legalis mandati, ut suscitet frater superstes semen fratri defuncto sine semine. Quis sine semine? Singulariter, ait, ego sum, donec transeam. Ideoque resurgens: Vade, inquit, dic fratribus meis. Ac si dicat, fratres sunt, faciant, quod fratres. Ergo per Euangelium ipsi nos genuerunt, non tamen sibi, sed Christo, quia per Euangeliũ Christi. Hinc est quod molestè tulit Paulus quosdam eorum dicta quib. geniti fuerãt per Euangelium, indignans aduersus eos qui dicebant. Ego sum Pauli, ego sum Cephæ, ego Apollo. Christo magis omnes, & fieri volens & dici. Itaq; semen Apostolorum sumus per prædicationem, sed per adoptionem, & hæreditatem semen Christi, & Apostolorum nepotes *Ioan. 1. 1. Cor. 1.*

De Dauid & Golia, & quinque lapidibus. Sermo.

AVdiuimus ex libro Regum Goliam uirũ *2. Reg. 8*
proceræ staturæ, præsumentem super multa fortitudine, & magnitudine corporis sui, uociferantem aduersus phalangas Iscael,

Israel; & prouocantem eas ad singulare certamen. Audiuimus etiam à Deo suscitatum spiritum pueri iunioris, vt indignè ferret uirum spurium, & incircũcisum castris Israel,
A & Dei summi exprobrãtem agminibus. Spectauimus procedentẽ adolescentulum in funda, & lapide aduersus monstruosæ magnitudinis hominem, loricatũ & clypeo protectũ ac galea, cæterisque terribilem militaribus armis: si qua in nobis erant viscera pietatis non potuimus non timere sic ineunti conflictum, non congaudere vincenti. Laudauimus magnanimitatem paruuli, quòd comederet animam eius zelus domus Dei, & opprobria exprobrantium ei à se non duceret aliena, sed tanquam ad propriam moueretur iniuriam, & doleret super contritiones Ioseph. Mirati sumus tantam in adolescente fiduciam, quanta non inueniretur in uniuerso Israel. Collatam denique cœlitus victoriam, & diuina manifestè patratam uirtute, tam læti suscepimus, quam solliciti certamen expectauimus, armati fide paruuli, & gloriantis propria in virtute gigantis. Iam si spiritalem secundum Apostoli testimonium legem esse non ignoramus, & scriptam esse propter nos, non solum exterioris superficiei oblectandos aspectu, sed interiorum quoque sensuum gustu, tanquam medulla tritici satiandos: considerandum nobis est quisnam uideatur iste Golias, qui populo Dei iam repromissionis terram ingresso, iamque multis ex hostibus triumphanti solus exprobare præsumit, elatus, & inflatus spiritu carnis suæ. Credo enim non incongrue in superbo homine superbiæ uitium designari. Ipsum namque est peccatum maximum, quòd Dei populo magis insultat, & insurgit specialiter aduersus eos, qui cæ-
B tera iam uideantur vicisse peccata. Hinc est, quod prouocat ad singulare certamen tanquam cæteris iam subactis. Nam & Philistæi illo in tempore timebant omninò aduersus Israel in ire conflictum, nisi quod de Golia enormis magnitudinis uiro eorum fiducia tota pendebat. Vnde enim eiusmodi animam superbia tentet, quam sibi subingauit inuidia: seu tepiditas ea, quæ solet Dei uomitum prouocare, aut pigritia quæ facit ut bonum stercoribus lapidetur? Vnde, inquam, ei superbia, vnde extollentia oculorũ, cui adeo cætera uitia dominantur, ut dijudicari se ab vniuersis, tanquam malè sibi conscius arbitretur? Quis deniq; nisi manu fortis, qui cætera iam sibi potenti virtute vitia subiugauit, aduersus nequissimum superbiæ uitium dimicaturus accedat? Procedat, inquit, Dauid manu ortis, quoniam non est uincere tãtum hostem, nisi in manu forti. Armetur ipse contra Goliam, qui & ursum uicerit, & leonem. Videat sane utrum Saulis ei arma possint prodesse, utrum seculari sapientia, & philosophicis traditionibus seu etiam diuinarum superficie scripturarum, quam nimirum occidentem literam uocat Apostolus, *2. Cor. 3.*
Videat inquam utrum his armis debellare superbiam, utrum hac uia humilitatem apprehendere possit. ut onerari sese magis quã roborari sentiens huiusmodi arma, atque impedimenta proijciat, iactans omninò cogitatum suum in Domino, & de propria penitus desperans industria, sola fide armatus non reputet Goliæ proceritatem: ne for- C
tè magnitudinis eius mole prematur, sed potius psallat spiritu, psallat & mente: dominus, inquiens, defensor uitæ meæ, &c. *Thren. 3. Mat. 14.*
Nam & Petrus dum nec uentorum violentiam, nec maris profundum, corporisque põdus consideraret in uerbo Domini iactans semetipsum, nec perire potuit nec timere. At ubi uidit uentum ualidum uenientem, timuit: ipsoque timore protinus mergi cœpit. Simile aliquid etiam nunc athetæ nostro rex Saul suadere tentat: Non potes, inquiens, *2. Reg. 17*
resistere Philistæo isti, nec pugnare aduersus eum, quoniam puer es, hic autem uir bellator ab adolescentia sua. Veruntamen nou acquieuit ille talè aliquid meditari, sed præsumẽs de uirtute eius, cuius auxilio priora certamina iam uicisset, accedit intrepidus. Colligit igitur (abiectis armis Saulis) quinque lapides de torrente, quos nimirum (cum leuia quæque tolleret) leuigare torrens potuit, sed non etiam tollere secum. Torrens quippe, quem: ne forte transeat anima nostra seculum præsens est, Scriptura teste: Quoniam generatio aduenit, & generatio *Eccl. 1.*
prærerit, tanquam tumens unda undam im- *Esa. 40.*
pellens. Quia ergo omnis caro fœnum, & omnis gloria eius tanquam flos agri, huiusmodi leuia facile secum trahit torrens inundans; uerbum autem Domini nullis flu ctibus cedens, manet in æternum. Arbitror proinde non incongrue quinque lapidibus istis, quinque partitum uerbum intelligi, comminationis, promissionis, dilectionis, imitationis, & orationis. Horum quippe verborum latet patens copia in diuina-

D diuinarum reperitur serie scripturarum. Et
1.Co. 7. forte ipsa sunt quinque uerba, quorum me-
1.Ioan.2 minit Paulus, malens quinque verba loqui
in sensu, quàm decem milia in lingua. Præte-
rit enim figura huius mundi, & iuxta aliud
testimonium: Et mundus transit & concupi-
scentia eius. Hæc autem uerba transeunte
mundo, non modo manent, uerum etiam
euangantur magis. dum pertranseuntibus plu-
ribus multiplex est scientia. Iam uero colle-
ctos istos lapides contra superbiæ spiritum
dimicaturus Dauid in uase memoriæ suæ re-
ponat, considerans quanta nobis commine
tur Deus, quanta promittat, quantam no-
bis exhibeat charitatem, & quàm multa no-
bis sanctitatis exempla proponat: quemad-
modum denique orationum nobis ubique
commendet instantiam. Hos, inquam, lapi
des secum tollat, quisquis superbiæ uitium
debellare festinat, ut quoties uenenatum au-
det erigere caput quibuslibet ex his lapidi-
bus manu cogitationis ei occurrat, percussus
in fronte Golias deijciatur opertus confusio
ne. In quo sanè conflictu funda quoque ne-
cessaria est longanimitatis formam habens,
quam huic maxime certamini nulla ratione
deesse necesse est. Quoties ergo uanitatis co
gitatio mentem pulsat, si intimo cordis affe
ctu diuinas expauescere cœperis comina-
tiones, seu promissiones eius desiderare, non
sustinet Golias utriuslibet lapidis iactum,
sed reprimitur illicò tumor omnis. Quod
E si venerit in mentem dilectio illa tam ineffa-
bilis, quàm tibi Deus maiestatis exhibuit, an
non illicò inardescens ad charitatem pror-
sus abominari incipis & abijcere uanitatem?
Sic & exempla sanctorum si diligenti tibi cō
sideratione proponas, erit sine dubio ad re-
primendam elationem cogitatio ista perutilis. Iam uerò si fortè insurgente subitò ela
tione nihil ex his, quæ diximus apprehende
re quiuerit manus tua, toto feruore ad eam
conuertere, quæ sola restat orationem, &
continuò quem eleuatum uideras, & exalta-
tum sicut cedros Libani, subuersus impius iā
non erit. Sed quæras fortasse quemad-
modum suo ipsius gladio Goliæ possis absci
dere caput, id enim tanto tibi iucundius,
quanto molestius hosti. Dico breuiter,
quoniam expertis loquor, & qui facile ca-
piant & aduertant sine mora, quod in seme
ipsis crebrò sentiunt actitari. Quoties te
prouocante uanitate ad recordationem com
minationis diuinæ seu promissionis, aut cæ-
terorum, quæ supra diximus confundi cœpe
ris & erubescere, deuictus est quidem Go-
lias, sed forsitan adhuc uiuit. Accede itaque
proprius ne fortè resurgat, & stans super eū
mucrone proprio caput eius abscinde, de ea
ipsa, quæ te appetit, uanitate perimens uani
tatem. Elata siquidem cogitatione pulsatus,
si ex ea ipsa materiam, & occasionem sumas
humilitatis, quo nimirum humilius deinceps & abiectius, tanquam de superbo homine sentias de te ipso: Goliam utique Goliæ
gladio peremisti.

De Euangelica lectione, Vbi sustinens dominum F
septem panibus Turba reficitur.
Sermo primus.

MIsereor super Turbam, quia iam tri-
duò sustinent me, nec habent qđ
manducent. Euangelium, fra- *Mat.18*
tres, ob hoc scriptum est ut lega
tur: nec ob aliud legitur, quam ut rationa-
bilem consolationem uel desolationem exin
de capiamus. Est enim secularibus consola-
tio uana, de terrenarum affluentia rerum,
uana nihilominus de earum penuria desola
tio. At Euangelium speculum ueritatis nemi
ni blanditur, nullum seducit, talem in eo se
quisque reperiet qualis fuerit, ut nec ibi ti-
more trepidet ubi non est timor; nec læte-
tur cum malè fecerit. Sed quid dicit scriptu *Iacob. 1.*
ra? Si quis auditor est uerbi, & non factor,
hic comparatur uiro consideranti uultum na
tiuitatis suæ in speculo. Considerauit
enim se, & abiit, & statim oblitus est qualis
fuerit. Nos autem, fratres, non sic obse-
cro, non sic, sed consideremus nosmetipsos
in ea, quam audiuimus, sacri Euangelii le-
ctione, ut proficiamus ex ea, & corrigamus
secundum eam, si qua in nobis depræhendi
mus corrigenda. Propter hoc enim optat *Psal.5.*
Propheta dirigi uias suas, ad custodiendas *Psal.11.*
iustificationes domini. Tunc, inquiens, non
confundar, cum perspexero in omnibus mā
datis tuis. Et ego quidem non confundor,
sed glorior pro uobis, fratres mei, quoniam
saluatorem in deserto sequuti, existis ad
eum extra castra: sed uereor ne quis fortè
in triduana expectatione pusillanimis inue- G
niatur, & in Ægyptum seculi huius nequam
uel corde, uel etiam & corpore reuertā-
tur. Meritò proinde clamat diuina Scri- *Psal.26.*
ptura & dicit. Expecta dominum, uiriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine
domi-

dominum. Sed quandiu necesse est sustinere? Prorsus donec misereatur tui. Quæ-
ris quando? Misereor, inquit, super turbā,
quia iam triduò sustinent me. Viam enim
trium dierum eas necesse est in deserto, si
gratum Deo tuo offerre uolueris sacrificium
& triduò sustineas Saluatorem, si miraculi
panibus desideras satiari. Prima est dies ti-
moris, dies, inquam, declarans & illumi-
nans tenebras tuas, interiores scilicet, &
horrendum gehennæ supplicium demon-
strans: in quo sunt tenebræ exteriores, hu-
iusce modi siquidem cogitatio sicut ipsi no-
stis nostræ solet exercere primordia conuer-
sionis. Secunda est, pietatis dies, qua respi-
ramus in luce miserationum Dei. Tertia
dies, est rationis, in qua ueritas innotescit,
ut tanquam ex debito quodam naturæ sine
aliqua contradictione, creatori subiecta
sit creatura, seruus seruiat redemptori. Ex
hinc iubemur iam discumbere, ut charitas
ordinetur in nobis, ex hinc aperit dominus
manum suam, & implet omne animal bene-
dictione. Verum quoniam Apostolis dici-
tur, Facite homines discumbere, quorum
nos (licet ad confusionem nostram habe-
H tis uicarios qualescunque), discumbere uos
admonemus, fratres charissimi, ut refecti pa-
ne benedictionis subsistere possitis in uia: ne
fortè misera necessitate compulsi descenda-
tis & uos in Ægyptum, & incipiant uobis
illudere, qui necdum uobiscum in deserto
secuti sunt Saluatorem. Miseri sanè & ip
si qui non exiere cum exeuntibus, sed pla-
nè miserabiliores omnibus hominibus, qui
profecti quidem cum aliis, sed non cū aliis
sunt refecti.

Porrò si qui fuere, qui discumbentibus
aliis post dumeta seu diuersoria quæuis ab-
sconditi latuere, homines eiusmodi ieiunos
uacuosque remansisse quis nesciat? Sic &
eos nihilominus qui leuitate, & curiositate
ducti, circunquaque uagantes minimè rese-
derunt, aut qui resederunt quidem, sed nō
in ordine nec in numero cæterorum. Hor-
tamur proinde charitatem uestram, & pa-
storali solicitudine admonemus, ne quis ex
uobis inueniatur angulos amare, sectari la-
tebras, quærere diuerticula: quoniam qui
male agit odit lucem, & non uenit ad lucem,
ut non arguantur opera eius. Sed nec inue
niantur in nobis, qui circunferantur omni
uento doctrinæ, instabiles & inquieti, nihil
in se soliditatis, nihil grauitatis habentes,
tanquam puluis quem proiicit uentus à fa-
cie terræ. Nam de his quid dicam, quorum
manus contra omnes, & manus omnium cō *1.Co.12*
tra ipsos? Hi sunt qui separant semetipsos,
animales, spiritum non habentes: quoniam
nemo in spiritu Dei loquens dicit anathe-
ma Iesu. Nequissima plane, & pernicioſissi- I
ma pestis; quoniam uniuersos unius obsti-
natio turbat, & fit omnib. discordiæ fomes,
materia scandalorum. Denique Prophetam *Psal.76.*
audi, qui de uinea domini loquens. Singula
ris, inquit, ferus depastus est eam. Pro hu-
iusmodi rogo & obsecro uos fratres, mei, fu
gite simulationem omnem, & angulos pro-
priæ uoluntatis, fugite inquietudinem & spi
ritum leuitatis, fugite obstinationem, & ne-
quissimum uitium singularitatis; nisi fortè
quod absit, fraudare uultis animas uestras
panis edulio benedicti. Iam uerò ne longius
protraham uos, septem Panes quibus refici
mini isti sunt. Primus panis uerbum Dei in
quo uita hominis est, sicut & ipse testatur.
Secundus panis obedientia est, quoniam
meus cibus est, inquit, ut faciam uoluntatē
eius qui misit me. Tertius panis meditatio
sancta de qua scriptum est; Cogitatio san-
cta conseruabit te: Et quæ alio in loco no-
minari uidetur panis uitæ, & intellectus.
Quartus, panis, orantium lachrymę. Quin- *Psal.79.*
tus uero, pœnitentiæ labor est. Nec mireris *Psa.117*
quod laborem aut lachrimas panem dixe-
rim, nisi fortè excidit tibi quod in Prophe-
ta legisti. Cibabis nos pane lachrymarum.
& item in alio Psalmo: Labores, inquit, ma
nuum tuarum, quia manducabis, beatus es,
& bene tibi erit. Sextus panis est, iucūda una
nimitas socialis, panis, inquam, ex diuersis
granis confectus, fermentatus utique sapien
tia Dei. Porrò septimus panis est, Eucha- *Ioan.6.*
ristia, quoniam panis, inquit, quem ego do, ca
ro mea est pro mundi uita.

De septem uisericordijs. Sermo secundus.
Vide supra. K

MIsericordias Domini in æternum cā
tabo. Vt quid enim mihi insipiens *Psal. 88*
nescio, quæ cogitatio de pœniten-
tiæ huius onere murmurat, ut ag-
grauet illud super ceruicem meam? Aliud
onus sentio, suauius quidem, sed utique
multo maius. Sic enim onerat me misera-
tionibus suis Deus, sic cōcludit, sic obruit be
neficiis suis, ut onus aliud sentire cōpellat.

Quid

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quid enim retribuã Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Tanta tribuit. & tanta retribuit, & tu mihi de alio onere loqueris? Deficit spiritus meus, prorsus deficit in tanta beneficiorum consideratione. Et licet dignas non sufficiam gratias agere, sed ingratitudinem prorsus odit anima mea. Peremptoria siquidem res est ingratitudo, hostis gratiæ, inimica salutis. Dico ego uobis, quoniam pro meo sapere nihil ita displicet Deo, præsertim in filiis gratiæ, in hominibus conuersionis, quemadmodum ingratitudo. Vias enim obstruit gratiæ; & ubi fuerit illa, iam gratia accessum non inuenit, locum non habet. Hinc mihi, fratres, tristitia magna, & dolor continuus est cordi meo, quod nonnullos tam pronos ad leuitatem, ad risum, & ad seurrilia uerba tam faciles uideo: ut pertimescã valde, ne fortè pluſquam expediat, diuinę mi
L sericordiæ sint immemores, & ingrati tã multis beneficiis suis, aliquando deserantur à gratia, quam non ut gratiam uenerantur. Nam de eo quid dicam, qui in murmure & impatientia obstinato perdurat animo, aut quem pœnitet adhæsisse Deo, & contra morem, & contra rationem bonum factum pœnitentia comitatur, qui sine dubio miserationibus Dei non modò non habet gratiam, sed contumeliam reddit? Omnino enim quantum in se est parum honorat eum, à quo uocatus est, quisquis ei seruit in tristitia, & rancore cor, si tamen seruire ei quis potest in ea tristitia, quæ secundum carnem est & mortem operatur. Putas ergo quia maior illi detur gratia, & non magis etiam, quod uidetur habere, auferatur ab eo? Nonne enim iure peditum reputatur, quod ingrato donatum est? Aut dedisse non pœnitet, quod perisse uide
Nota. tur? Oportet proinde gratum esse hominem & deuotum, qui percepta gratiæ munera nõ modò manere sibi desideret, sed & multiplicari. Nemo sanè est, qui non facilè si quærit, inueniat, vnde plurimum sit obnoxius Deo, quoniam non est qui abscondat à calore eius. Sed nos maximè, quos segregauit sibi, & assumpsit ad seruiendum sibi solis, si iuxta Apostolum. Non accepimus spiritum huius mundi, sed spititum, qui ex Deo est: ut sciamus quæ à Deo donata sunt nobis: omninò plurima inueniemus, unde con
Rom. 8. tinuas ei gratias agere debeamus. Quis enim in nobis est, qui non confiteri possit, quoniam misericordia tua magna est super me? Itaque de tanta multitudine miseratio
M num Domini, uobis breuiter aliquas proponere uelim, ut qui sapiens est, occasione accepta sapientior fiat. Septem ergo in me ui deo Misericordias Domini, quas & uosipsi credo facile inuenietis in uobis. Prima est quod à multis peccatis adhuc in seculo positum custodiuit, prima inquam, non inter omnes, quas mihi impendit, sed prima inter has septem. Quis enim non uideat, quód sicut in multis cecidi, sic & in alia poterã cecidisse peccata, nisi omnipotentis pietas conseruasset? Fateor & fatebor, Nisi quia Dominus adiuuit me, paulominus cecidisset in omne peccatum anima mea. Et hæc quanta dignatio pietatis, quod ingratum & paruipendentem sic gratia conseruabat, quòd in multis contrarium & contemnentem, nihilominus ab aliis benignissimè protegebat? At secunda miseratio tua super me Domine, quonam poterit explicari sermone, quam benigna, quam liberalis, quamque gratuita fuerit? Ego peccabam & tu dissimulabas. Non continebam a sceleribus, & tu à uerberibus abstinebas. Prolongabam ego multo tempore iniquitatem meam, & tu Domine pietatẽ tuam. Sed quid prodesset expectatio, nisi sequeretur pœnitudo? Cumulus esset damnationis, dicente Domino: Hæc fecisti & tacui. Tertia proinde miseratio fuit, quòd uisitauit cor meum & immutauit, ut amara fierent, quæ malã dulcia prius erant: qui lætabar cum malefacerem & exultabam in rebus pessimis, inciperem demum recogitare ei annos meos in amaritudine animæ meæ. Et nunc Domine commouisti terram cordis
A mei, & conturbasti eam, sana contritiones eius, quia commota est. Multi enim pœnitentia ducti sunt, sed infructuosa, quoniam pœnitentia eorũ reprobata est, sicut & prior culpa. Itaque & hæc miseratio quarta fuit, q̃ pœnitentem misericorditer suscepisti, ut in eorum numero inueniret, de quibus.
Psal. 49. Psal. 31 Psalmista: Beati, inquit, quorũ remissæ sunt iniquitates. Sequitur misericordia quinta, per quam mihi continendi deinceps, & emẽdatius uiuendi præstitisti uirtutem, ne reciuium patere, & esset nouissimus error peior priore. Omninò enim manifestè tuæ est, Domine Deus, & non humanæ uirtutis, susceptum semel peccati iugum à ceruicibus excutere; quoniam omnis qui facit peccatũ seruus est peccati: nec est liberari nisi in manu sorti. Iam uerò postquàm in his quinque miserationibus à malo liberaueris, ut fiat quod

Psal. 37. quod scriptum est. Decima à malo & fac bonum, in duabus aliis bona largiris. Hæ duæ sunt, gratia promerendi, quia videlicet munus bonæ conuersationis indulges, & spes obtinẽdi, qua donas homini indigno, & peccatori de tua toties experta bonitate usque ad cœlestia speranda præsumere.

De Fragmentis septem Misericordiarum. Sermo III. Vnde supra.

SCitis quid fecerim; septem uobis hodie Misericordias proponendo? Septem utique panes distribui. Nam si
B factæ sunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, quanto magis diuinæ miserationes? Multo enim dulcius istæ sapiunt, reficiunt multo melius, ampliusque confirmant cor hominis. Verùm multa nobis, ni fallor, ex his panibus hodie cecidere fragmenta. Nam, & ego ipse sentiebam inter frangendum multas e manibus euadere micas, atque inter digitos p operantis elabi. Vtrum ipsi collegeritis aliqua, nos uideritis. Ego (si nondum fastiditis) nostra, quę mihi collegeram, sine inuidia communicabo, ne forte incurram maledictionem abscondentis fumenta in populis. Primus itaque panis, si bene memini, conseruatio gratiæ fuit, qua me licet indignum, à multis peccatis adhuc in seculo positum custodiuit. Huius ergo tria teneo fragmenta, habentia prorsus magnum delectamentum saporis & alimoniam uitæ. Tribus siquidem modis à peccato me, memini, conseruatũ; occasionis subtractione, resistendi data uirtute, affectionis sanitate. Multa enim in peccata facile cecidissem, si data esset occasio, sed Dei miseratione non me talis opportunitas apprehendit. In multa quoque pau
C lominus cecidissem grauiter impulsus uolẽtia tentationis. Sed uirtutem dedit Dominus rex uirtutum, ut sub me esset appetitus meus, & ei, quam sentiebam, concupiscentiæ minimè consentirem. Sed & à quibusdam tam longè me fecit miseratio tua Domine, ut penitus abominaret ea, & ne ulla quidem eorum me tentatio molestaret. Secundus quoque panis fuit, expectatio, qua tardabat ultionem, indulgentiam cogitabat. Et huius ergo panis tria fragmenta accipite, cogitantes longanimitatem quam exhibuit, electionem prædestinationis suę, quã impleri uoluit, & charitatem nimiam qua
D nos dilexit. Propter hoc enim expectans expectauit me Dominus, & non intendit mihi sed oculos suos auertit à peccatis meis, quasi nolens aduertere quantum delinquerem. Propter hoc, inquam, dissimulabat, ut commendaret patientiam suam, ut impleret electionem suam, ut confirmaret charitatẽ suã. De tertio quoque pane eius, scilicet miseri cordiæ, qua conuertit nos ad pœnitentiam, tria non tam fragmenta quam frustra uobis appono. Tunc enim, (ut bene memini, cõcussit cor meum, excitans illud, ut aduerteret suorum uulnera peccatorum, & uulnerum sentiret dolorem. Etiam, & terruit deducens ad portas inferi, & præparata iniquis supplicia monstrans. Et ut nihil iam noxiæ remaneret delectationis, meliorem mihi consolationem inspirans, spem indulgentiæ dedit. In his tribus ego conuersus sum, credo quòd & uosipsi. Iam uerò quarti panis, ipsa est indulgentia, obsecro uos diligenter colligite fragmenta ne pereant. Sunt enim salubria ualde, & dulciora super mel & fauum. Sic enim ex toto indulsit, & tam liberaliter omnem donauit iniuriam, ut iam non damnet ulciscendo: nec confundat improperando, nec minus diligat imputando. Sunt enim aliqui sic donantes iniuriã, ut non ulciscantur, sæpius tamen improperent. Sunt & alii qui sileant licet, manet tamen alta mente reposita, & rancorem tenẽt in animo, quarum utique neutra plena indulgentia est. Longè ab his omnibus benignissima est diuinitatis natura, liberaliter agit, ignoscit plenarie, ita ut propter fiduciã peccatorum, sed pœnitentium, ubi abundauit delictum, soleat & gratia superabundare. Testis est Paulus gentium doctor, qui plus omnibus cum diuina gratia laborauit. Testis est Matthæus de Teloneo electus in Apostolum, cui etiam noui Testamenti primum scriptorem esse donatum est. Testis & Petrus, cui post trinam negationem, totius ecclesię pastoralis cura commissa est. Testis denique etiam famosissima illa peccatrix, cui in ipso conuersionis initio tãta multitudo dilectionis concessa est, tanta postmodum indulta gratia familiaritatis. Quis accusauit Mariam, & pro se eam oportuit respondere? Si Pharisæus murmurat, si Martha conqueritur, si scandalizantur Apostoli, Maria tacet: Christus excusat, etiam & laudat tacentem. Denique illud quantæ prærogatiuæ, quantæ excellentiæ fuit, quòd re-

surr-

Universidad de Deusto
Biblioteca

surgentem à mortuis prima uidere, tangere prima meruit? Sed iam transeamus ad alia.
Bonum est quidem nos hic esse, vbi datur fiducia peccatoribus, sed oportet etiam cætera non tacere. Itaque & in continentia ipsa, quæ est panis quintus, tria nihilominus inuenio, vnde meritò clamare possim: Quia fecit mihi magna qui potens est. Fortè paruum aliquid reputatis continentiam vestram, sed ego nō ita. Scio enim quos habeat oppugnatores, & quantæ illam necesse sit esse virtutis, vt possit resistere talibus. Inc. 1.
E Primus siquidem continentiæ nostræ hostis, caro est aduersus spiritum concupiscēs. Quàm domesticus hostis, quàm pernicioſa lucta, quàm intestinum bellum? Hostē hūc crudelissimum nec fugere possumus, ò anima mea, nec fugare, circumferre illū necesse est, quoniam alligatus est nobis; nam qđ periculosius est, & miserabilius, hostem nostrum ipsi cogimur sustentare, perimere eū non licet. Vide ergo, quàm solicitè te custodire necesse sit ab ea, quæ dormit in sinu tuo. Veruntamen non est hic solus aduersarius mihi, alium adhuc habeo, qui circumcinxit, & obsedit me vndique & si ignoratis, hostis ille est præsens seculum nequam. Conclusit inimicus vias meas, & per quinque portas, quinque videlicet corporis sensus iaculis suis vulnerat me, & mors intrat per fenestras meas. Sufficere nimis poterāt isti duo. Sed, heu me, ecce video ventum validū uenientem ab aquilone, à quo pandi tur omne malum. Et nunc quid superest aliud? Domine salua nos perimus. Ecce enim malleus vniuersæ terræ. Ecce serpens callidior cunctis animantibus. Ecce inimicus ille, quem nec videre possum, quantominus cauere? Neque.n. est colluctatio seruare uolētib. continentiam, continentiam autem di co non a sola luxuria, sed à cæteris quoq;, sicut necesse est, uitiis, & peccatis: nō aduersus carnem, & sanguinem tātum, sed aduersus principes, & potestates, aduersus mūdi rectores tenebrarum harum, cōtra spiritualia nequitiæ in cœlestibus. Et quis est qui
F Psal. 10. iacula eorum ignea possit extinguere? Parauerunt sagittas suas in pharetra, vt sagittēt in obscuro rectos corde. Sed & narrauerūt vt absconderent laqueos, & dixerūt. Quis videbit eos? Nunc quidem apertè, & uiolenter, nunc occulte, & fraudulenter, sempāt malitiosè, & crudeliter impugnant, & persequuntur nos. Et ad hæc toleranda ne dicam superanda, quis idoneus? Credo iā vobis aliquatenus innotescit continētiæ difficultas, vt iuxta Apostolum sciatis, quæ a Deo donata sunt uobis. Omninò enim in domino faciamus hanc virtutem, & ipse ad nihilum deducit tribulantes nos. Ipse est qui non modò, carnem nostram cum concupiscentijs suis sed & præsens seculum nequam cum curiositatibus suis, & vanitatibus, etiam & ipsum cum tētationibus suis conterit Satanam sub pedibus nostris. Nunquid non meritò dixeram inuenientem in continentia, unde clamarem. Quia fecit mihi magna qui potens est? Iam vero sexti panis fragmenta accipere. Est autem panis iste gratia promerendi bona, scilicet æternæ uitæ, quam gratiam in tribus maximè constare arbitror; in odio præteritorum malorum, & contemptu præsentium bonorum, & desiderio futurorum. Septimus quoque panis est spes obtinendi, cuius nihilominus teneo fragmenta tria, & eorum sapor dulcis admodum gutturi meo. Tria, inquam, sunt quæ sic roborant, & confirmant cor meum, vt nulla me penuria meritorum, nulla consideratio propriæ uilitatis, nulla æstimatio cœlestis beatitudinis, ab altitudine spei deijcere possit in ea firmiter radicatum. Desideratis ea, an reseruanda sunt propter eū qui dixit: Mel inuenisti? comede quòd sufficit tibi. Sic completur hodie, quod de ſę ipsa Sapientia prophetauit: & nunc idipsum uideo, quoniam qui edunt me, adhuc esurient. Proinde non uos protraham ultra, sed nec uestram fraudabo esuriem, quoniam quidē sic paratos video, ac si necdū sumpseritis quicquam. Tria considero, in quibus tota spes mea consistit, charitatem adoptionis, ueritatem promissionis, potestatem redditionis. Murmuret iam quantum uoluerit insipiens cogitatio mea dicens: Quis enim es tu aut quanta est illa gloria, quibus uè meritis hanc obtinere speras? Et ego fiducialiter respondebo? Scio cui credidi, & certus sum, quia i charitate nimia adoptauit me, quia verax in promissione, quia potens in exhibitione, licet enim ei facere, quod uoluerit: Hic est funiculus triplex qui difficilè rumpitur, quem nobis à patria nostra in hunc carcerem vsque demissum firmiter obsecro teneamus: ut ipse nos subleuet, ipse nos trahat, & pertrahat usque ad conspectum gloriæ magni Dei, qui est benedictus in sęcula. Amen.

In

In Natali sancti Victoris confessoris, sepulti in monasterio Arremarensi, Trecēsis Diœcesis, qui obyt quarto kalendas Martij.
Sermo primus.

H Victoris uita & gloria si specialis non tam ad gloriā, quā ad virtutem prouocat oēs, qui recto sunt corde. Non recti planè sed p uersi est animi ante quærere gloriā
Psa. 126 q̄ exercere uirtutē, & velle coronari, qui legitimè nō certauerit. Vanū est uobis, inquit, ante lucē surgere. Ita est. Frustra ad celsitudinē nitit gloriæ, qui prius non claruit uirtute. Frustra fatuæ uirgines sponso obuiā surgunt, quarū lāpades extinguūtur: & iò fatuę quia uacuis gloriantur lampadibus, virtutis oleū non habentes. Absit mihi gloriari nisi i
Psal. 88 gloria illorū, quibus Propheta congratulans ait. Domine in lumine vultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur. Et infert. Quoniam gloria virtutis eorum tu es. Pulchrè non eorum, sed virtutis eorum gloria commendatur. Quæ enim sine virtute est gloria, profectò indebita uenit, præpropere affectatur, periculosè captatur. Virtus gradus ad gloriam: uirtus mater, gloriæ est. Fallax gloria & uana est pulchritudo, quam illa non parturiuit. Sola est cui gloria iure debetur, & securè impenditur. Sancto Victori nec uirtus, nec gloria deest: sed quemadmodum ambæ res, & quo ordine in homine, p cesserunt, id opere pretium intueri. Pugnauit fortiter, uiriliter superauit, & sic demum
I gloria, & honore coronatur. Quomodo nempè in glorius remansisset bellator fortis humilis uictor? quanquam nec in die uirtutis suæ sine gloria fuit signis, & prodigijs admirandus. Habemus dilectissimi, in uita Victoris, & quod dignè miremur, & quod salubriter imitemur. Miror uina dedisse in eremo, non uitem sed fontem. Miror & stupeo infantem adhuc in utero pauori fuisse pauendis dæmonis, quippe ab ipsis præcognitum, & iam tunc ex nomine designatum. Nec vacuum nomen vbi hostium fuga, & extorta confessio uictoriam concessit infantulo. Quis item non miretur furem a dæmone deprehensum, & rursum à dæmone mox hominem liberatum? Quis non etiam omni ad miratione stupendum ducat, carne circundatum hominem, cœlis patentibus, carnis oculos superno infigere lumini, & uidere uisiones Dei, angelico insuper mulceri cantico, doceri braculo? Hęc atq; similia in sancto homine ueneramur, non æmulamur. Meritò quidem qñ & sine salutis periculo possunt non fieri, & sine salutis periculo nequeunt usurpari. Tutius sane æmulanda solidiora, q̄ sublimiora, & q̄ magis uirtutem redoleant, gloriā minus. Studeamus proinde moribus conformari, cui in mirabilibus simulari, & si uolumus, non ualemus. Æmulemur in uiro sobrium uitum, deuotum affectum, æmulemur mansuetudinē spiritus, castimoniā corporis, oris custodiam, animi puritatem, ponere frenum iræ & modum linguæ, dormire parcius, orare frequentius, commonere nosmetipsos psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, diebꝰ iungere noctes, & diuinis laudibus occupare. Æmulemur charismata meliora. Discamus ab ipso qđ mitis & humilis
K corde fuit. Æmulemur, in quā, qđ extitit liberalis in pauperes, iucundus ad hospites, patiens ad peccantes, benignus ad oēs. Hoc.n. melius. In his forma est cui imprimamur, in miraculis gloria à qua reprimamur. Illa lætificent, ista ædificent: moueant illa, ista p moueant. Epulemur, dilectissimi, ad mensam diuitis uocati, mensam abundantem panibꝰ, deliciis cumulatā. An non diues qui exemplis nos reficit, protegit' meritis, lætificat signis? cōuiuio plane, in cuius hodie conuiuio solemni angeli & homines pariter congregātur. Hi vt reficiant, illi ut delitientur. Illi ut proficiāt, illi ut gaudeant. Cuius uita repleta bonis, quid nisi mensa referta cibis? Nec tñ oībus oīa apponuntur, sed ut tollat quisque qđ sibi expedire & conuenire uidebit. Et ego quidē consilio salubriori diligenter considero, quæ mihi apponuntur. Cautū est mihi eligere mea, & aliena non tangere. Nō extendam manū ad gloriam miraculorū, ne si attentauero quod desuper non accepi, perdā meritò & quod uideor accepisse. Non leuo cum illo oculos ad miranda secreta cęlestia, ne oppressus a gloria confusus resilia, sed ro confugiens ad cōsilium sapientis, qui ait. Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris. Infertur mensis unum nouum *Eccle. 3.*
aquarū rubentium: non tango, quia nō mihi appositū scio, qui similiter elementa mutare, naturas innouare non ualeo. Cerno item in
L mensa Victoris angelos illum audisse canentes. Nunquid uidebo & ego mihi super nos exhiberi cantores: aut certe citharædos illos

de

Universidad de Deusto
Biblioteca

de Apocalypsi coram me citharizare in citharis suis? Imperat ille dæmonibus adhuc i corpore viuens, vinctum in corpore soluit corpore iam solutus. Cibi sunt, sed non mei, equidem iucundi, & sepidi sed non tangit illos anima mea, quoniam non est inopi mihi unde sufficiam talia redhibere. At si diligenter considero, ecce præ oculis in mensa sancti, censura iudicij, disciplinæ uigor, sanctitatis speculum, uitæ forma, uirtutis insigne. Hæc a me & absque præsumptione sumuntur, & salubriter insumuntur: & si dissimulo, districtè reposcuntur. Audi adhuc quę nam mihi iurè apposita patem. Si panem doloris, & uinum compunctionis de diuitis mensa obtuleris, tollo securus qui sum pauper & inops. Erunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, & poculum meum cum fletu miscebo. *Psal. 41* Pars mea hæc qui dolenda commisi. Nec me tamen pigebit ut æstimo cibi huius, quoniam qui apposuit scientiam addidit & dolorem. Sed & si temperantiæ, si iustitiæ, si prudentiæ vel fortitudinis exẽpla appareant, ea incunctanter sume, sciens quia talia oportet me præparare. Hæc mihi apponi, hæc a me repetitum iri non dubio. Nunquid signa & prodigia exigenda a nobis sunt, ut ea diuiti uicissim præparemus? Fratres, uasa sunt in honorem illi, qui nos inuitauit, non cibi pauperum. Tu ergo qui inuitatus es, diligenter considera quid tibi ille, quid sibimet apposuerit; non enim quicquid in mensa apponitur, tibi apponitur. Quid si in poculo aureo fuerit propinatum? Non poculum tibi sed potus apponitur. Sume potum & pone aurum. Ergo exempla bonorum operum & rectitudinem morum paterfamilias communicat ita domesticis, ut prærogatiuam sibi retineat in miraculis. In his tamen atque illis, ille glorificandus est, cuius munus sanctè uiuere, cuius uirtus signa facere est; qui in Trinitate perfecta uiuit & regnat Deus in sæcula sęculorum. Amen.

M

De Eodem. Sermo secundus.

GAudete in domino, dilectissimi, qui inter continua suæ pietatis beneficia indulsit hominem mundo, cuius multi saluarentur exemplo. Iterum dico gaudete, quod factus de medio appropriauit Deo, ut multo plures eius intercessione saluentur. Habet ex hominibus cui hominum peccata donet misericors & miserator dominus. Habet tempus & locum interecedendi plus & misericors aduocatus. Equidem locum quietum & tempus feriatum. In terris usus est, ut esset exemplo: in cœlum leuatus est, ut sit patrocinio. Hic informat ad uitam, illic inuitat ad gloriam. Factus est mediator ad regnum, qui fuit incitator ad opus. Bonus mediator, qui sibi iam postulans nihil, totum in nos transferre desiderat, & supplicantis affectum, & supplicationis fructum. Quid enim quærat sibi qui nullius eget? Dominus conseruat eum & uiuificat eum, & beatum facit eũ in gloria, nihil illi deerit in loco pascuæ collocato. Hæc dies gloriosæ migrationis eius, dies lætitiæ cordis eius, exultemus & lætemur in ea. Introiuit in potentias domini, gaudeamus, quia nunc potentior est ad saluandum. Hodie Victor posito corpore, quo solo præpediri ab introitu gloriæ uidebatur tanto alacrior quanto expeditior penetrauit in sancta, similis factus in gloria sanctorum. Hodie de nouissimo & humili loco, quem sibi ex consilio Saluatoris elegerat, ipso summo patrefamilias euocãte uerus amicus ascendit superius, & est illi gloria coram simul discumbentibus. Hodie despecto mundo & mundi principe triumphato, supra mundum uere uictor ascendit, accipiẽs de manu domini coronam uictoriæ. Ascendit autem cum immensa suppellectili meritorum, clarus triumphis, miraculis gloriosus. Pausat miles emeritus, post labores sudoresque sacræ peractæ militiæ, locatur feliciter, coronatur sublimiter. Anima eius in bonis demorabitur. Quæris ubi? Cum Abraham, Isaac, & Iacob in regno cœlorum. Ita cum talibus & tali in loco sibi sedet. Sedet excelsa & fulgida, sedet læta bunda & laudans. Sedet delicata & ornata monilibus suis, stipata malis, fulcita floribꝰ. Sedet, inquam, sibi uacua curis, delitiis affluens, abundans ocij & quietis ad uacandum sapientiæ. Quæ sedit & fleuit super flumina Babylonis, sedet modò ad fontem uitæ, & conuersatio illi secus torrentem uoluptatis, cuius impetus lætificat ciuitatem Dei. Inuenit sibi fontem horrorum, puteum aquarum uiuentium, & cum Samaritana potatur aqua sapientiæ salutaris, ut non sitiat in æternum. Datur illi de fructu manuum suarum, & laudant eam in portis opera eius, & gloriatur testimonio conscientiæ. Conscientiæ

A

B

scientiæ dico suæ non alterius. Sedet media angelorum, digna planè eorum consortio, quorum desiderio flagrat, puritate nitet, castimonia decoratur. Sedet inter Apostolos vir Apostolicæ gratiæ: nec est quòd se abscõdat à cuneo prophetarũ, qui qué illi prædixerunt, glorificauit & portauit in corpore suo. Neque se putat victoriosis martyrum choris. Victor noster arcendum, qui duro & diuturno martyrio uiuẽtem sui corporis hostiam immolauit. Sed veteranus miles debita iam suauitate, & securitate quietus. Securus quidem sibi, sed nostri solicitus. Non enim cum putredine carnis simul se exuit uisceribus pietatis: nec sibi sic induit stolam gloriæ, ut nostræ pariter miseriæ suæque ipsius misericordiæ obliuionem indueret.

Non est terra obliuionis, quam anima Victoris inhabitat, non terra laboris vt occupetur in ea, non denique terra sed cœlum est. Nũ quid cœlestis habitatio animas, quas admittit, indurat, aut memoria priuat, aut spoliat pietate? Fratres, latitudo cœli dilatat corda, non arctat; exhilarat mentes, non alienat; affectiones non contrahit, sed extendit. In lumine Dei serenatur memoria, non obscuratur. In lumine Dei discitur quod nescitur, non quod scitur dediscitur. Superni spiritus illi qui ab initio cœlos inhabitant, nunquid quia incolunt cœlos, despiciunt terras, & non magis eas uisitant & frequentant? *Hebr. 1.* Nunquid quòd semper uident faciem patris, ministerium euacuat pietas: Omnes nihilominus administratorij spiritus sunt, missi in ministerium propter eos qui hęreditatem capiunt salutis. Quid ergo? Discurrunt Angeli & sucurrunt hominibus, & qui ex nobis sunt nesciunt nos: nec norunt iam compati in quibus passi sunt & ipsi? Qui dolores nesciunt, sentiunt tamen nostros: & *Psa. 141* qui uenerunt de magna tribulatione non recognoscunt iam in quo fuerunt? Scio qui dixit: Me expectant iusti donèc retribuas mihi. Iustus est Victor etiam expectans nostram proculdubio retributionem. Non est ille pincerna Pharaonis, qui inuentam gratiam *Gen. 40.* retinuit sibi, prophetæ sui pariter & captiui minimè recordatus. Minister Christi est, Christum sequitur. Non est ille oblitus suæ promissionis, nec socio passionis regni consortium denegauit. Non est discipulus contra magistrum, non potest Victor quicquam facere nisi quod uiderit magistrum facientem. Opera quæ ille fecit, & iste fecit similiter. Iam cœlos ingressus quos & ante apertos beatis oculis suspiciebat, verè nunc reuelata facie speculatur gloriam Dei, absorptus quidem, sed nõ oblitus clamorem pauperum. Beata visio, qua in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatem, tanquam à spiritu domini. Paruulus ad pugnã, magnus ad uictoriam matris uiscera needum exiens & iam eijciés dæmonia, cum incremento uirtutum ac meritorum. Victor viuens inter peccatores trãslatus est. O virum præcipuæ sanctitatis, qui ante sanctus quàm natus, antè opere quàm nomine Victor. Adhuc vtero clausus iam de hoste triumphauit. O venerandam etiam ipsis Angelis sanctitatem, quam pari studio etsi dispari voluntate, & mali fugitant & frequentant boni. Nec facilè dixerim quid uirum astruat sanctiorem horum fauor, aut pauor illorum. Corpore deniq; terras, mente cœlos inhabitans: aliquando familiarius aliquid nunciantes: aliquando ineffabili cantus suauitate plausibiles supernorum voces spirituum audiebat, Vere anima tua Victor, una ex gemmis, quæ tibi in cruce apparuerunt. Verè infixa cruci, cũ diuinæ inserta gloriæ, eandem sibi claritatis imaginem induit, quam inuenit. Vincenti expandit gremium suum, qui pugnanti derat spiritum sum. O victrix anima quæ sicut passer transuolans, mundi laqueos euasisti: respice ad incautas animas intricatas illis, periclitantes in illis, vt tuo patrocinio eruamur. O miles emerite, qui christianæ militiæ duris laboribus angelicæ fœlicitatis requiem commutasti: respice ad imbelles & imbecilles cõmilitones tuos, qui inter hostiles gladios, & spiritales nequitias tuis laudibus occupamur. O victor inclite, qui & de terra & de cęlo gloriosissimè triumphasti, illius gloriam nobiliter superbus despiciens, & huius regna piè volentius diripiens respice de cęlo ad vinctos terræ, vth ec sit tuorũ consummatio triumphorum, si & nobis demum vicisse te sentiamus. Nam si ex te nomen tibi, perfecta veritas nominis ex nostra liberatione censebitur: & certè deest interpretationi quandiù nos qui tui sumus, minime liberamur. Quam pium, quàm dulce, quàm suaue o Victor in hoc loco afflictionis & in hoc corpore mortis te canere, te colere, te precari. Nomen tuum & memoriale tuum fauus distillans in labiis captiuorum, mel & lac, sub lingua eorum, qui tui memo-

C

D

E

ria delectãtur. Eia ergo fortis athleta, dulcis patrone, aduocate fidelis: exurge in adiutorium nobis, ut & nos de nostra ereptione gaudeamus, & tu de plena victoria glorieris. Omnipotens parer, peccauimus tibi facti filii alieni, sed appropriauimus in Victore, qui dum uicit cupiditatem suam, vincat & iram tuam, nos quoque in gratiam potenter restituat. O uictor Iesu te in nostro Victore laudamus, quia te in illo vicisse cognoscimus. Da ei pijssime Iesu sic de sua in te victoria gloriari, vt non subeat oblivio nostri Fili Dei immitte ei nostri semper in conspectu tuo memorem esse, nostram in tuo tremendo iudicio susçipere & agere causam, qui cum patre & spiritu sancto uiuis & regnas Deus p omnia sęculorum. Amen.

In festo beatæ Mariæ Magdalenæ. Sermo.

F HOdie misericordia, & ueritas obuiauerunt sibi, & multitudo miserationum Domini in peccatricem fœminam refusa est. Filius enim uirginis, peccatricis & menstruatæ manibus attrectatur. Deumque atque Dei filium mulier infirmita contingit. Tangit pedes mundi, atque mundantis immunda, & vestigijs creatoris mulier criminosa procumbit. Transit in affectum cordis præuaricatrix, & redit ad cor. & magnitudinem scelerum, lachrymarum multitudo condemnat. Dissimulat pietas tangentis officium, & obsequiorum instantiam remuneratorius ille maiestatis oculus fœlici dedignatione non inspicit. Osculatur Maria pedes Christi frequentibus osculis, & oculis innundantibus vestigia Redemptoris infundit, tergit crinibus, odoriferis illinit, & irrorat unguentis. Videt & inuidet singularitatis amator: & utrunque redarguit Pharisæi iactantia, illum ignorantiæ, præsumptionis istam. Sed deliberans prouidentia suspendit iudicium, dum affectat obsequium, & inuectiuam retinet præparatam, donec Mariæ sacrificium in holocaustum p transeat. Gaudét angeli super peccatrice pœnitentiam agente, & odoris fragrantia cœlestis ille conuentus aspergitur, saluantemque
Rom. 5. saluandum tota misericordiæ dulcedo pertingit. Vbi abundauit delictum, superabundauit & gratia, & numerositatem criminum præponderans pietas intercludit. Quam magna multitudo dulcedinis tuę Domine in peccatricis confessione, quam iusta reprehensio in Pharisæi superbia, & abusione? Enumeratur obsequentis obsequium, G *2.Co.3.d* & per obliquum tangitur indignantis iniquitas, tota literali cohærentia Simonis inuidiam impugnante. Et quia ubi spiritus Domini, ibi libertas, dimittuntur illi peccata multa, quæ multum diligit: immittuntur illi, qui multum negligit. Non erat satiatus ab uberibus sponsæ, nec inducrat compassionis affectum, legem relegens quæ misericordiam nescit, nouit iustitiam. Lex dura duris & lapideis promulgata, parata percutere, nesciens misereri. Lex excludens pœnitentiæ locum, ueniam negans, emendationis ignara. Lex uinum durum & acidum de botris amarissimis eliquatum, consecratum feritati, deriuatum Israeli, Saluatori propinatum. Vinum de quo dentes bibentium obstupescunt: non de genimine uitis illius, *Can.1.a* quod Saluator bibit nouum in regno patris sui. Verè meliora sunt ubera sponsæ uino isto. Quænam, ais sunt ista? Procedat in medium Paulus Apostolus, & ubera felici lacte manantia nobis assignet, Gaudere, in- *Rom.12* quit, cum gaudentibus, flere cum flentibus. Oquam breui sermociunculo totius c Religionis depinxit insigne, quam eleganti clausula proposuit pietatem, æquitatem statuit, submouit inuidiam? His uberibus mater Ecclesia lactat proficientes, nutriuit perfectos. Gaudere, inquit, cum gaudentibus. Facessat hinc secularis plausus, insania', & lætitia mundialis abscedat, quia non est *Pro.2.c* gaudere impijs, dicit Dominus, Nunquid illorum os gaudio repleri æstimas, qui lætantur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis? Sed nec illi, qui laudibus adulato- H rijs rapiuntur, diuinæ iubilationis agnouere lætitiam. Nunquid qui uestiuntur purpura, & byssо, & epulantur quotidie splendidè gaudium & lætitiam obtinebunt? Absit, ut in terra suauiter uiuentium, gaudiorum inueniatur materia, cum tantis alternationib' tota mundi facies immutetur, ut eleuans allidatur, & respiret allisus. Sed est gaudium continua sibi iucunditate firmissimũ, quod perfectus animus de secura sibi conscientia pollicetur. Mens enim ab huius mũdi aspergine purè pressèque detersa, & in diuinæ contemplationis acumen totum dederij sui figens affectum, gaudens gaudet in Domino, & exultat anima sua in Deo salutari suo. Talis anima minas aspernatur, nescit timorem, ipsam falsam eludit, &

omnium

Psal.18. omnium scandalorum immunis, in pace in idipsum dormiens requiescis. Pax multa diligẽtibus legem tuam, ait Iustus, & nõ est illis scandalum. Nouerat:n. quia lictores non persequuntur martyres, sed coronant. Cum huiusmodi gaudentibus gaudet Apostolus, & ut abundantius gaudeant, tota securitate promittit. Hoc gaudium certum & plenũ est; tantoq; certius idem, quãto uicinius circa identitatem imprimitur. Hæc est mamilla congratulationis, de qua lac exhortationis effunditur, quo nutriuntur perfecti, ut cum auulsi fuerint a lacte isto, epulentur ab introitu gloriæ Dei. Secunda est flere cum flentibus. Nunquid Apostolus præcipit flere rerum amissionem, intermissionem uoluptatum, filiorum mortes, morborum instantiam, grauitatem inopiæ, potentiam sortiorum? Absit. Plorandi enim sunt qui taliter plorant. Religiosa enim tristitia, aut alienum luget peccatum, aut proprium. Beati quorum luctus in hac intentione uersatur, quia consolatoriam possunt in hac expecta re dulcedinem. O quàm leni & dulcissimo spiritu imbutus est spiritus illius, qui nouit in spiritu lenitatis peccantem instruere, su spendere uindictam, & affectuosis uiscerib. inuiscerare sibi peccatorem, donec uitę reddatur. De hac compassionis mamilla lac consolationis effunditur, & hoc lacte pascit Apostolus illos, qui solido cibo uesci non possunt. Amator innocentiæ. pacis amicus, patientiæ cibus, patientibus compatiens, & cõ gaudens gaudentibus, perfectionis metam cursus consumatio contingit. Hæc sunt ubera lacteis irrorata liquoribus, meliora uino, *Can. 1.a* lacte dulciora, missericordiam sonantia, redolentia pietatem. Fragrantia, inquit, ungentis optimis. Digna prorsus ubera, de quibus eliquatur unguentorum infinitas, odorata diffluxione, ciuitatem Dei uiuentis circunquaque respergens. Hæc sunt unguenta, quæ regina Saba attulit in Hierusalem: *3.Re.x.* de quibus dicit Scriptura: Non sunt allata ultra aromata tam multa, quam ea quæ dedit regina Saba Salomoni. Quàm excellenter apposuit optima spiritus ille subtilis, qui totam sibi libri huius rapit positionem? Est enim unguentum bonum, quod Maria K pedibus Saluatoris infudit, est & melius, quod eadem (si tamen eadem) super caput recumbentis effudit: est & optimum, quod & ipsa præparauit toti corpori Christi. Primum unguentum contritionis est, de recordatione peccatorum, de spiritu contrito, & contribulato descendens. Hoc infunduntur pedes illius, qui ambulat super pennas uentorum: hic adorat Maria in loco, ubi steterunt pedes eius. Steterunt, inquam, quia ualidissima amoris manu pedem utrunque retinuit, donec utrumque perungeret, & audiret criminum remissionem, & dimissionem in pace. Remittuntur, inquit, tibi peccata, & uade in pace. Magnam prorsus miseriam magna misericordia diluit & abstergit, & *Luc.7.g* hoc quidem festinanter, quia sine ullo interuallo coniunguntur, & lachrymæ peccatricis, & misericordia Saluatoris. Remittuntur peccata, & in pace dimittitur, ut & de preterito sit solicita, & secura de futuro. Pedes illi sunt misericordia & iudicium quorum alterum sine altero osculari, uel temeraria securitas est, ut desperatio fugienda. Quis enim Dei misericordiam indesinenter attendens, non statim tepidioris uitæ quietem exoptet? Cum enim recogitat uni uersitatis Dominum formam serui pro seruis susçipere, triginta & tribus annis operari salutem nostram in medio terrę huius, capi, ligari lanceari, crucifigi, & hoc totum pati pro filiis hominum; statim deceptoria spe sibi blanditur, & alludit, gaudet obseruari in misericordia & miserationibus, iudicium nescit, ignorat iustitiam, & punien- L da æstimat non puniri. Fallitur, qui sic osculatur misericordiæ pedem, ut pedem iudicii non attendat, qui totum de misericordiæ pede præsumit, hoc solum ad salutem sufficere credens, quod credit. Rursus cum abducit os, & iudicij pedem crebrioribus osculis intertangit, subcutitur carnis animęque substantia, & utriusque hominis statum uehemẽtior aura percellit. Horrendus *Heb.x.f* enim est incidere in manus Dei uiuentis, offendere Creatorem, nescire Dominũ, recalcitrare dominantis imperio, qui habet potestatem corpus, & animam ponere in gehennam. Terribilis certe, sicut ait Apostolus, quædam expectatio iudicij, quando ignis *Ibidem.* in conspectu eius exardescet, & virtutes cœlorum mouebuntur, & vacillantibus conscientiis latitudinem mundi ualidissimus ignis aduret. Nihil prorsus, terribilius, quam uidere latronis officinam plenam sanguine, cumulatam opprobriis, tormentis vndantem. Quis hæc diutius cognitatis nõ statim contremiscat, & in desperationis rotetur abyssum? Non est igitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

huic pedi morosius incumbendum, ne pietatis intuitum ferocia iudicanti s excludat. Vtrunque igitur inungat pedem animæ pœnitentis affectus, & nunc misericordiam amplectens, nunc iudicium deosculans contribulati spiritus offerat holocaustum. Vide Mariam iudicij pedem fortiter attendentē, dum nobilis & lasciua mulier conuiuantium faciem non attendit, sed extenso corpore prouoluitur pedibus maiestatis, doloris plena, timoris impatiens, compunctionis iaculo vulnerata. Sed & misericordiæ pedem labiis impressioribus osculatur, in cuius spe firmiter inhæret vestigijs Redemptoris, donec audiat. Remittuntur tibi peccata tua. Sanè pretiosum vnguentum, quo non solū terrena domus, sed etiam cœlestis aspergitur. Vilissimæ autem sunt species, de quibus conficitur, & magna earum copia intra nostros hortulos poterit inueniri. Peccata igitur nostra plantata in conscientijs nostris, quorum numerositas præ multitudine numerari non potest, species eius sunt. Ipsa igitur in mortariolo pœnitentiæ, macerationis pistillo contusa, & respersa discretionis oleo, doloris igne suppositō, & in aheno disciplinæ cocta vnguentum exhibent pretiosum & acceptū pedibus Saluatoris. Compendiosè autem istud confecimus, sapienti rerum occasionē penitus relinquentes. Et licet materia videatur indignior: interim tamen bonum est vnguentum istud, quod domum replet, penetrat cœlos, angelos lætificat, & beatæ ciuitati lætitiam refundit & gaudium. Hoc est sacrificium iustitiæ. quia sacrificium Deo spiritus contribulatus. Secundum vnguentum est deuotionis de recordatione beneficiorū Dei. Prorsus dignissima huius vnguenti cōpositio: & in istius comparatione prioris est conspersio vilipendenda. Eius enim species de cœlesti paradiso allatæ sunt, & in terra filiorum hominum nequeunt inueniri. Virtutes enim diuinitus collatæ, & in mortariolo pectoris pistillo diligentissimæ meditationis contritæ, & exultationis oleo superfusæ, suffuso igne iustitiæ in humilitatis aheno decoctæ, faciunt vnguentum, & odore, & virtute mirabile, quod solum super caput Domini recumbentis possit effundi, & exhiberi reuerentiæ maiestatis. Sed & hoc recolligimus breuiter, illis qui multa de paucis excipere cognouerunt, verborum multitudinem reseruantes. Notanda tamen vtriusque differentia, & secundi sublimitas attendenda, quoniam illud est sacrificium Deo spiritus contribulatus, & istud sacrificium laudis, quod honorificat Deum. Pedes igitur vngimus Saluatoris, cum de peccatis compungimur: vngimus caput, cum de collatis virtutibus, virtutum largitori gratias cumulamus. Interstitij tamen morositas inter pedes esse debet & caput: quia profectò difficillimus, & prǽsumptuosus saltus est à vestigijs ad verticem Domini transuolare. Neque enim eadem, quæ unxit pedes, vnxit & caput: cum illa meretrix nihil horum fecisse legatur. secundum illud: Verte impios, & non erunt. Vnxit ergo Maria sanctum Domini verticem, profectò iam electa, iam familiaris effecta, longeque à peccatricis illius obuoluta uestigijs, quam in fœlix ille septenarius confundebat. Porrò si duo præmissa unguenta tantæ dignitatis sunt, vt alterum pedibus, alterum complaceat capiti dominantis: illud tertium, quod optimum est & superexcellens, ubinam inuenire poterimus? Sed absit vt sponsa ueritatis à ueritate dissentiat, & tale aliquid habere se iactitet, quod habere non possit. Est ergo tertium vnguentum pietatis: quod est super omnia aromata morbis omnibus, & periculis salutare, quodque nulli unquam pesti inuenitur inefficax. De ipso namque sic legitur. Maria Magdalenæ, & Maria Iacobi, & Salome, emerunt aromata, ut uenientes vngerent Iesum. Vides ne in prima fronte capituli propositum, quod non una uel duæ, sed tres uix sufficiunt ad emendum tantæ compositionis unguentum? Intelligis quia non pedes, aut caput, sed totum crucifixi corpus sibi uendicat ista confectio? Confectio sine dubio pretiosa, quæ toti sufficiat corpori Creatoris. Et attende, quia unguentum pedibus infusum, adeò dignantissima lenitate suscepit, ut Pharisæum murmurantem parabolica prolixitate conuinceret, & retorto sugillaret exemplo. Sed & de refuso super caput eius unguento discipulos indignantes coarguit, bonum mulieris opus esse protestans: & tumidam eorum animositatem uerbis compescuit moderatis. Hoc uerò tam salubre, tamque mirificum, in mortuo suo corpore noluit expendi, quod uiuo utique reseruabat. Duo enim corpora habet Christus, unum quod suscepit ex uirgine, alterum ecclesiæ, quod charius habet benignitas redimentis. Denique illud

M

A

B

a

illud pro isto morti exposuit & tormentis, addictus cruci, iunctus sceleratis, morte turpissima condemnatus. Poterimus ne tam salubrem conficere confectionem? Vniuersæ miseri miseriæ, tam animarum quàm corporum, oculo pietatis inspectæ, species eius sunt. Iste igitur in mortariolo largitatis, dulcedinis pistillo confractæ, & delinitæ charitatis oleo, succenso compassionis igne, & in aheno perseuerantiæ dispumatæ, unguentum faciunt ipsis etiam angelis admirandum. Sunt uiri diuitiarum in domo Domini uirtutum, inuestigemus an apud huiusmodi habeantur unguēta. Primus occurit mihi Paulus (sicut ubique solet) totus præsenti delibutus unguento. Quis infirmatur, inquit, & ego non infirmor? Fœlix anima facta sibi tanquam uas perditum, ut omnium miserias in sua continentia colligaret, totum se toti corpori Christi donauerat, omnibus omnia factus, ut omnes lucrifaceret. Sed & ille simplex, & rectus, & timens Deum, vide quomodo non hominem, imò uerò hominem, & quod uerius est, super hominem ambulabat. Oculus, inquit, fui cœco, & pes claudo, pater eram pauperum, &c. Qui sic eum hoc unguento perunxerat, ut de misericordiæ thalamolargius irroratus exiret. Samuelem recolo, q non semel, sed omnibus diebus uitæ suæ lugebat super Saul, cum sciret illum longius ab oculis diuinitatis elongatum. Non cessabat tamen compassio, quæ condolentis animum irrepserant, fundens lachrymas, etsi non profuturas, puras tamen Dauid parricidam filium continua deploratione plorabat plorans in eo non carnis necessitudinem, sed fidei destructionem. Cerne quomodo Ioseph totus hoc melle illitus erat. Veniunt fratres non iam ante fratrē, sed ante Dominum astantes, conscij proditionis, homicidij rei, fratricidij successores. Videt eos Ioseph, & omnium iniuriarū immemor, dulcissimis fletibus inundatur, & pietatis adeps qui intus latitat, foras per oculos emanat. Fugit odium, nescit iram, tēpus iracundiæ non reseruat, reddens bonū pro malo, pro crudelitate dulcedinem. Pęnè quin oblitus sin Moysen adeo sacri liquoris huius rore perfusum, ut totus ex eo super fundatur & profluat. Peccat Israel, & Moyses peccantem reconciliare nititur, crea tori, sed dissimulat Dominus exaudire rogantem. Promittit plurima Moysi creator omnium, & feriendi licētiam quærit à Moyse, qui Moysen fecit. Dimitte me, inquit, ut irrascatur furor meus contra eos, & faciam te in gentem magnam. Respondit Moyses. Si dimittis, dimitte. Alioquin dele me de libro quem scripsisti. Obstupescenda profecto dulcedo. Et principatum respuit gentis alienæ, & de libro uiuentium deleri desiderat, nisi peccantibus dimittatur offensa. Hęc sunt unguente propitiationis & misericordiæ, quæ à spōse uberibus eliquantur infirmitates omnes fugantia, profligantia passiones. Fœlix Maria unxit pedes Iesu: fœlicior eadem unxit caput auctoris, fęliciſſima quæ rorem unguentarium toti corpori Christi præparauit. Considera quam uehementissimo dilectionis affectu beata hæc mulier diligebat Christum regem. Domine, inquit, si sustulisti eum, dicito mihi, & ego eum tollam. Quem eum Maria? Cum de nullo feceris mentionem, ad quem relationem facias? Putas ne quòd in omnibus cordibus uersetur ita memoria dilecti tui, sicut & in consistorio cordis tui? Et ego, inquit, eum tollā. Mira res. Hominem perfectæ etatis, uirum cuius corpori uix centum libræ sufficiunt unguentorum, tenerrima mulier portabis & tolles? Ardens & affectata locutio, q̄ de puritatis amore refusa, promittit, quod implere non potest. Nihil enim amanti difficile esse uidetur. Quis desperare debeat, tanta peccatrice non solum ueniam, sed & gloriam consequente? Ipsa hodie intercedat pro peccatis nostris, & placatum nobis reddat iudicem nostrum amicum suum, qui est super omnia benedictus Deus in sæcula. Amen.

C

D

E

In Assumptione Beatæ Mariæ. Sermo I.

VIrgo hodie gloriosa cęlos ascēdēs supernorū gaudia ciuium copiosis sine dubio cumulauit augmētis. Hęc est .n. cuius salutationis uox & ipsos exultare facit in gaudio, quos materna adhuc uiscera claudūt, Quod si paruuli necdū nati aia liquefacta est ut Maria locuta est, q̄d putamus quænā illa fuerit cęlestium exultatio, cum & uocem audire, & uidere faciem, & beata eius frui præsentia meruerunt? Nobis uerò charissimi, quæ in eius Assumptione, solemnitatis occasio, quæ causa lætitiæ, quæ materia gaudiorum? Mariæ presentia totus illustratur orbis, adeo ut & ipsa iam

Ioa. 20. d

Gen. 44.

Ex. 32. c

Universidad de Deusto
Biblioteca

cœlestis patria clarius rutilet uirgineæ lam
padis irradiata fulgore. Meritò proinde re-
sonat in excelsis gratiarum actio & vox lau
dis, sed plangendum nobis, quam plauden-
dum magis esse uidetur. Quantum enim
de eius præsentia cœlum exultat, nunquid
non consequens est, ut tantum lugeat hic
noster inferior mundus eius absentiam?
Cesset tamen querela nostra quia nec no-
bis hic est manens ciuitas, sed eam inquiri
mus ad quam hodie Maria benedicti per-
uenit. In quam si conscripti ciues sumus,
dignum profecto est etiam in exilio, etiam
super flumina Babylonis eius nos recorda
ri, eius communicare gaudiis, eius partici-
pare lætitiam, maximeque eam quæ tã co-
pioso impetu lætificat hodie ciuitatẽ Dei,
ut sentiamus & ipsi stillicidia stillantia su-
per terram. Præcessit nos Regina nostra,
præcessit & tam gloriosè suscepta est, ut fi
ducialiter sequãtur Dominam seruuli cla
mantes. Trahe nos post te, in odore unguẽ
torum tuorum curremus. Aduocatam præ
misit peregrinatio nostra, quæ tanquam iu
dicis mater, & mater misericordiæ supplici
ter, & efficaciter salutis nostræ negocia p-
tractabit. Præciosũ hodie munus terra no
stra direxit in cœlum, ut dando, & accipiẽ
do fœlici amicitiarum fœdere copulentur
humana diuinis, terrena cœlestibus, ima
summis: Illo enim ascendit fructus terræ
sublimis, unde data optima & dona perfe
cta descendunt. Ascendens ergo in altum
Virgo beata dabit ipsa quoque dona homi
nibus. Quidni daret? Siquidem nec facul-
tas ei deesse poterit nec uoluntas. Regina
cœlorum est, misericos est. Denique Mater
est unigeniti filij Dei. Nihil enim sic potest
potestatis eius, seu pietatis magnitudinem
commendare, nisi forte aut non creditur
Dei filius honorare matrem, aut dubitare,
quis possit omnino in affectum charitatis
G transisse Mariæ uiscera, in quibus ipsa, quæ
ex Deo est charitas nouem mensib. corpo-
raliter requieuit. Et hæc quidem pp nos
dixerim, fratres, sciens difficile esse, ut in tã
ta inopia charitas illa perfecta non quæ-
rens, quæ sua sunt, ualeat inueniri. Vt tamẽ
interim fileam beneficia, quæ pro illius glo
rificatione consequimur, si eam diligimus,
gaudebimus utique, quia uadit ad filium.
Plane, inquam, cõgratulabimur ei, nisi forte
(quod absit) inuentrici gratiæ omnimodis
inueniamur ingrati. Quem. n. in castellum
mundi huius intrantem prius ipsa susceper
at ab eo susçipitur hodie sanctã ingrediẽs
ciuitatem. Sed cum quanto putas honore,
cum quãta putas exultatione, cum quanta
gloria? Nec in terris locus dignior uteri
uirginalis templo, in quo filiũ Dei Maria
suscepit, nec in cœlis regali solio in quo Ma
riam hodie Mariæ filius sublimauit. Fœlix
nimirũ utraque susceptio, ineffabilis uerac;
quia utraque inexcogitabilis est. Vt quid
enim ea hodie in Ecclesijs Christi euange
lica lectio recitatur, in qua mulier benedi-
cta in mulieribus excepisse intelligitur Sal
uatorem? Credo ut hæc quam celebramus
ex illa susceptione aliquatenus æstimetur,
imò ut iuxta illius inæstimabilem gloriam
inæstimabilis cognoscatur & ista. Quis. n.
etiam si linguis hominum angelorumque H
loquatur explicare queat quemadmodum
superueniente spiritu, obumbrante uirtu-
te altissimi caro factum sit uerbum Dei, p
quod facta sunt omnia, & Dominus maie-
statis quem non capit uniuersitas creatu-
ræ, intra uirginea sese clauserit uiscera fa
ctus homo. Sed & illud quis cogitare suffi-
ciat, quam glorioſa hodie mundi Regina
processerit, & quãto deuotionis affectu to
ta in eius occursum cœlestium legionum
proderit multitudo, quib. ad thronũ gloriæ
canticis sit deducta, quam placido uultu, q
serena facie, quam diuinis amplexibus su-
scepta, à filio, & super omnem exaltata crea
turam, cum eo honore quo tanta Mater di
gna fuit, cum ea gloria, quæ tantum decuit
filium? Fœlicia prorsus oscula labijs impres
sa lactnetis, cui uirgineo mater applaude-
bat in gremio. Vero numquid non fœlicio
ra censebimus quæ ab ore sedentis in dex
tera patris hodie in beata salutatione susce
pit, cum ascenderet ad thronum gloriæ, epi
thalamium canens & dicẽs. Osculetur me
osculo oris sui? Christi generationem, &
Mariæ assumptionem quis enarrabit? Quã
tum. n. gratiæ in terris adepta est præcete-
ris, tantum & in cœlis obtinet gloriæ singu
laris. Quòd si oculus non uidit, nec auris
audiuit, nec in cor hominis ascendent, q
præparauit Deus diligentibus se, quod pre I
parauit gignenti se, & (quod omnibus est
certum) diligenti præ omnibus, quis loqua
tur? Fœlix plane Maria, & multipliciter fœ-
lix, quæ cum excipit Saluatorem, siue cum
a Saluatore susçipitur, utrobique mira di-
gnitas uirginis matris, utrobique amplectẽ
da

Luc. 1. g da dignatio maiestatis. Intrauit, inquit, Ie
sus in quoddam castellum, & mulier quæ-
dam excepit illum in domum suã. Sed lan-
dibus magis uacandum est, q festiuis præ-
conijs hæc dies debeatur. Quia uero copio
sam nobis materiam lectionis huius uerba
ministrant, cras quoque conuenientib. no
bis in unum communicandum erit sine in-
uidia, quod fuerit desuper datum, ut in me
mora tantæ uirginis non modo affectus de
uotionis excitetur, sed & mores ædificen-
tur ad profectum conuersationis, in laudẽ,
& gloriam filij eius Domini nostri, qui est
super omnia Deus benedictus in sæcula.

Item in eadem Solemnitate, De Euangelica lectione. Sermo 2.

Ibidem INtrauit Iesus in quoddam castellum. Op
portune satis hoc mihi in loco prophetica
exclamatio assumenda uidetur. O Israel
quam magna est domus Domini, & ingens
locus possessionis eius? An non ingens, cu
ius comparatione castellum dicitur terræ
huius spatiosissima latitudo? An non in-
gens patria & regio inæstimabilis, quando
ab ea Saluator adueniens, cum ingredere-
Baruc. tur orbẽ terræ, intro iret castellum? Nisi
.c. forte castellum quis aliud intelligendum
putet, quàm atrium fortis armati principis
mundi huius, cuius uasa diripere fortior su
k peruenit. Festinemus in illam ingredi bea-
titudinis amplitudinem, fratres, ubi nemo
alium coangustat: ubi postimus cum om-
nibus sanctis comprehendere quænam sit
longitudo & latitudo, sublimitas & profun
dum. Neque id desperemus, quandoquidẽ
ipse cœlestis habitator prtriæ etiam & crea
tor, nostri huius castelluli angustias non re
fugit. Sed quid introijsse eum dicimus in
castellum? Etiam in angustissimum uirgina
lis uteri diuersorium introiuit. Denique &
mulier quædam excepit illum in domum
suam. Fœlix mulier, quæ iam non explora-
tores Hierico, sed potius fortissimum illum
expolliatorem stulti illius, qui uerè, ut lu-
na mutatur non legatos Iesu filij Naue, sed
ipsum magis susçipere meruit uerum Iesũ
filium Dei. Fœlix, inquam, mulier, cuius do
mus domus Saluatore susçepto inuenta est
munda quidem: sed planè non uacua. Quis
enim uacuam dixerit, quam salutat Ange-
lus gratia plenam? Neque hoc solum, sed
adhuc quoque in eum superuenturum as-
serit Spiritum sanctum. Ad quid putas, ni-
si ut etiam superimpleat eum? Ad quid
nisi ut aduenientе iam spiritu plena, sibi eo
dem superueniente, nobis quoque super
plena & supereffluens fiat? utinam fluant
in nos aromata illa, charismata scilicet gra
tiarum, ut de plenitudine tanta omnes ac-
cipiamus. Ipsa nempe mediatrix nostra, ipsa
est per quam susçepimus misericordiã tuã
Deus, ipsa per quam & nos Dominum Ie
sum in domos nostras excipimus. Et nobis
enim singulis castra sunt singula, & singu-
læ domus, & sapientia pulsat ad ostia singu
lorum. Si quis ei aperuerit, introibit, cœna L
bitque cum eo. Est uulgare prouerbium,
quòd multorum in ore, magis autem in cor
de uersatur. Bonum inquiunt, seruat castel
lum, qui custodierit corpus suum. Sapiens
tamen non sic, sed magis, inquit: Omni cu-
stodia serua cor tuum, quia ex ipso uita pro
cedit. Esto tamen cedendum sit multitudi-
ni: bonum castrum custodiet, qui custodie
rit corpus suum. Illud sanè quærendum,
quenam huic sit adhibenda custodia castro.
Recte ne custodisse tibi, uidetur anima illa
corporis sui castrum, cuius membra uelut
coniuratione facta inimico eius Dominum
tradidere? Sunt enim, qui eam morte fœ
dus inierunt, pactum pepigerunt cũ infer-
no. Incrassatus est, inquit, dilectus, & recalci Deu. 32
trauit, incrassatus, impinguatus, dilatatus.
Hæc planè custodia, quæ laudatur a peccа-
toribus in desideriis carnis suæ. Quid uobis
uidetur fratres? Num & in hac parte ceden
dum est multitudini? Absit. Paulum ma-
gis interrogemus, utpotè ducem strenuum
militiæ spiritualis. Die nobis Apostole, quę 1. Cor.
sit tui custodia castri? Ego ait, sic curro non 9. d
quasi in incertum, sic pugno non quasi ae-
rem uerberãs. Castigo corpus meum, & in
seruitutem redigo, ne forte cum aliis præ- Rom. 6.
dicauero, ipse reprobus efficiar. Et alio in b
loco. non regnet, inquit, peccatum in ve-
stro mortali corpore ad obediendum concu
piscentijs eius. Vtilis profectò custodia, &
fœlix anima, quæ sic custodierit corpus suũ M
ut nunquam sibi uendicet illud inimicus.
Fuit enim aliquando cum hoc meum ca-
strum tyranuidi suæ impius ille subiece-
rat, sibi potestatiuè membris imperans
uniuersis. Quantum eo nocuerit tempo-
re, præsens adhuc indicat desolatio, &
egestas. Heu nec cõtinentiæ murum in eo,
nec patientiæ antemurale reliquit. Exter-

Universidad de Deusto
Biblioteca

minauit uineas,messuit segetes, arbores ex tirpauit, quippe etiam oculus iste meus deprædabatur animam meam. Denique nisi quia Dominus adiuuit me, paulominus habitasset in inferno anima mea. Dico autem infernum inferiorem, ubi nulla confessio, unde nemini datur exire. Cæterum etiam tunc nec carcer illi deerat nec infernus. Ab ipso nempe coniurationis,& perditionis pessimæ deprehensa principio, non alibi, quam in domo propria carcerali est mancipata custodiæ,nec alijs quam suæ illius familiæ data tortoribus. Erat enim illi conscientia carcer, erant tortores,ratio, & memoria,atque hi quidem crudeles, austeri & immisericordes,sed longe minus rugientibus illis præparatis ad escam, quibus erat iam iamque tradenda. Sed benedictus Deus qui non dedit me in captionem dentib.eorum. Benedictus,inquã, Dominus q uisitauit,& fecit redemptionem. Cum.n. inferiori eam carceri tradere malignus, & tortorib.ac celeraret,sed & castrum ipsum ignibus cremare perpetuis,ut digna periurijs fieret retributio mẽbris fortior superuenit. Intrauit in castellum Iesus. qui fortẽ alligans,eius uasa diripuit, ut quæ prius e- A rant in contumeliam,faceret in honorem. Contriuit portas æreas,& confregit ferreos uectes vinctum de domo carceris & vmbra mortis educens. Porrò egressus eius in confessione. Ip sa est enim scopa, qua mũdatus carcer & ornatus,deinceps regularium institutionum iuncis quibusdam pulchrè uirentibus de carcere redit in domum. Hẽt ergo mulier iam domum suam, habet ubi suscipiat eum cui super tantis beneficijs extat obnoxia. Alioquin uæ ei,si eum excipere renuit,si non detinet,si non cogit manere secum,quoniam adueſperascit. Rediens. n.qui primus electus est,mundatam quidẽ & ornatam domum inuenit, sed uacantem. Relinquitur si quidem mulieri domus sua deserta,quam Saluatoris hospitio dignam exhibere neglexit. Quomodo? inquis, Poterit ne domus mundata confessione priorum delictorum, & obseruatione Regularium institutionum ornata, indigna adhuc iudicari habitaculo gratiæ,Saluatoris ingressu? Poterit sine dubio, si superficie tenus emundata,& iuncis (ut dictum est) strata uirentib. interim plena sit luto. Quis. n. suscipiendũ Dominum arbitretur in dealbatis mortuorum sepulchris, quæ uidentur a foris speciosa,intrinsecus autem spurcitia, & sanies uniuersa repleuit? Esto siquidem, ut aliquando tanquam ipsa superficie delectatus incipiat primum apponere pedẽ ei, qui huiusmodi est,primã aliquam uisitationis suæ gratiam indulgendo, nunquid nõ resiliet illico cum indignatione? Nunquid B non effugiet clamitans. Infixus sum in limo P.68.a profundi,& non est subſtantia? Virtutis.n. species,& non ueritas, quasi qualitas est, non substantia. Neque uerò ingressum eius exterioris potest conuersationis tenuis superficies sustinere,quoniam omnia penetrat, & in intimis cordibus eius habitatio est. Quòd si nequaquam spiritus disciplinę subditum manifeste peccatis corpus inhabitat, fictum utique non modò declinat,sed & effugit,atque elongatur ab eo. An uerò aliud est, quam fictio execranda,si peccata superficietenus radas,non intrinsecus eradices? Certus esto quoniam pullulabit uberius, & emundatam,sed uacantem domum cum nequioribus septem qui electus fuerat hostis malignus intrabit. Reuersus enim ad- Nota. uomitum canis, odibilis erit multo plus quam ante,& fiet filius gehennæ multipliciter,qui post indulgentiam delictorum in easdem denuò sordes inciderit, ut sus lota in uolutabro luti. Vis uidere mundatam,ornatam,& uacantem domum? Hominem intuere qui confessus est, & deseruit manifesta peccata præcedentia ad iudicium, & nunc solas mouet manus ad opera mandatorum,corde penitus arido,ductus consuetudine quadam planè quasi uitula Ephraim docta diligere triturам. Exteriorum, quæ ad modicum ualent, ne unum iota præterit, sed camelum glutit dum culicem liquit. In corde enim seruus est C propriæ uoluntatis, cultor auaritiæ, gloriæ cupidus, ambitionis amator, aut hæc omnia, ut singula quæque intus uitia fouens, & mentitur iniquitas sibi, sed Deus non irridetur. Videas enim interdum sic palliatum hominem, ut seducat etiam semetipsum, penitus non attendens uermem, qui interiora depascitur. Manet enim superficies,& salua sibi omni arbitratur. Comederunt, ait Propheta, alieni Oseæ.7.c robur eius, & ignorauit. Dicit quiã dies sum, & nullius egeo,cum sit pauper, & miser,& miserabilis. Nam & inuenta occasione ebullire saniem, quæ latebat in ulcere, & excisam non extirpatam arborem

rem in siluam pullulare videas densiorem. Quod periculum si uolumus declinare, securim ponamus necesse est ad radices arborum, non ad ramos. Non sola inueniatur in nobis exercitatio corporalis ad modicum Textus. valens: sed inueniatur utilis ad omnia pietas,& exercitium spirituale. Mulier,inquit, Martha nomine excepit illum in domum suam,& huic erat soror nomine Maria. Sorores sunt,& debent esse contubernales. Occupatur hæc circa frequens ministerium, illa dominicis est intenta sermonibus. Ad Martham spectat ornatus, sed impletio ad Mariam. Vacat enim domino, ut non sit domus vacans. Sed mundationem cui possumus attribuere? Erit enim,si & hoc inuenerimus, domus in qua Saluator susciputur, & munda,& ornata, & non vacans. Demus eam Lazaro,si & vobis ita videtur: Et ei siquidem fraternitatis iure cum sororibus est D domus illa communis. Dico autem Lazarum, quem quatriduanum iam iamque fœtentem à mortuis excitat vox virtutis; ut videatur satis congruè formam gerere pœnitentis. Intret ergo domum Saluator,& frequenter visitet:& eam,quam pœnitens Lazarus mundat,ornat Martha, & Maria replet internæ dedita contemplationi. Sed fortè curiosus quisquam requirat cur in præsenti euangelica lectione nulla prorsus Lazari mentio fiat. Arbitror sanè ne id quidem à proposita similitudine dissidere. Virginalem etenim domum intelligi uolens spiritus filuit non incongruè pœnitentiam, quæ mã vtique comitatur. Absit.n.vt proprij quicquam inquinamenti domus hæc aliquando habuisse dicatur, vt in ea proinde scopa Lazari quæreretur. Quòd si originalem à parentibus maculam traxit,sed minus à Hieremia sanctificatam in utero, aut non magis á Ioanne spiritu sancto repletã credere prohibet pietas Christiana, Hæc.n festis laudibus nascens honoratur. Postremò cum omnimodò constet ab originali contagio sola gratia mundatam esse Mariam: quippe cum,& nunc in baptismate sola hanc maculam lauet gratia,& sola eam raserit olim petra circuncisionis: ut omninò pium est credere, proprium Maria delictum non habuit, nihilominus ab innocentissimo corde etiam pœnitentia longe fuit. Sit ergo Lazarus apud eius quorum necesse est ab operibus mortuis conscientias emundari. secedat inter uulneratos dormientes in sepulchris, ut in thalamo uirginali inueniantur Martha, & Maria tantum. Ipsa est enim quæ Elisabeth grauidæ & grandeuæ quasi mensibus tribus E humili deseruiuit officio, ipsa uerba omnia quæ de filio dicebantur, conseruabat conferens in corde suo. Neminem ergo moueat quòd susciпiens mulier dominum, non Maria,sed Martha uocatur: quando in hac una & summa Maria, & Marthæ negocium, & Mariæ non ociosum ocium inuenitur. Omnis quidem gloria filiæ regis abintus, nihilominus tamen in fimbrijs aureis circumamicta est uarietate. Non est de numero sanctuarum uirginum prudens uirgo. Lampadẽ habet, sed in uase oleum portat. An fortè excidit uobis Euangelica illa parabola,quæ fatuas uirgines prolubitas narrat ab itroitu nuptiarum? Erat equidem domus earum munda,uirgines enim erant. Erat ornata, quia simul omnes,id est,fatuæ cum prudentibus lampades ornauerunt:sed erat vacans, quia in vasis suis oleum non acceperunt. Hinc est q nec ab eis susciпi in domos suas, nec admittere eas dignatur sponsus cœlestis ad nuptias. Non sic mulier illa fortis,qu serpentis caput contriuit. Habes enim post multa in laudibus eius, quia non extinguetur in nocte lucerna ipsius. In suggillationem hoc dicitur fatuarum, quæ veniente media nocte sponso, conquerũtur serò & dicunt: Quia lampades nostræ extinguuntur. Matt.25 Processit igitur gloriosa uirgo, cuius lampas ardentissima ipsis quoque Angelis lucis miraculo fuit, vt dicerent. Quæ est ista quæ progreditur ficut aurora consurgens, pulchra ut luna,electa ut sol? Clarius enim cæ Can.6.c teris rutilabat, quàm repleuit oleo gratiæ F præ participibus suis Christus Iesus filius eius dominus noster.

Item Vnde supra. Sermo III.

INtrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier quædã Martha nomine excepit illũ in domum suam. Quid est, fratres, Lu.10.g quòd è duabus sororibus altera tantum Dominum legitur excepisse, & ea ipsa quæ uidetur inferior? Optimam enim partem elegit Maria,teste ipso,quem Martha susceпit: sed prior natu Martha uidetur,& salutis initium sibi magis actio, quam contemplatio noscitur uendicare. Laudat Christus Mariam,sed à Martha susciпitur. Amat Rache- Gen.29.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lem Iacob, sed Lia supponitur ignoranti. Si de fraude quæritur, audiat non esse consuetudinis, ut iuniores prius tradantur ad nuptias. Quòd si luteam hanc cogites domũ, facile erit nosse quemadmodum in ea dominum Martha magis excipiat quam Maria.

1.Co.6.d Quod enim ait Apostolus: Glorificate, & portate Deum in corpore uestro: Marthæ dicitur non Mariæ. Hæc nimirum corporis utitur instrumento, cum illi potius sit impedimento. Denique corpus, inquit, quod

Sap. 9.d corrumpitur, aggrauat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem, Nunquid & operantem? Martha igitur in domum suam excepit Saluatorem in terris, Maria potius cogitat quem-

G admodum suscipiatur ab eo in domo nõ manu facta æterna in cœlis. Forte tamen & ipsa dominum suscepisse videtur, sed in spiritu. Dominus enim spiritus est. Huic, inquit,

Textus. (haud dubium quin Marthæ (soror erat nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes Iesu, audiebat uerbum illius. Vides,

Textus. quòd utraque susceperit verbum, hæc in carne, illa in uoce. Martha autem satagebat circa frequens ministerium. Quæ steriit, & ait: Domine, non est tibi curæ, quòd soror mea reliquit me solam ministrare? Putas in domo, in qua Christus suscipitur, uox murmurationis audietur? Fœlix domus, & beata semper congregatio est, ubi de Maria Martha conqueritur. Nam Marię Martham ęmulari prorsus indignum, prorsus illicitum est. Alioquin ubi legitur Maria causante, quia soror mea reliquit me solam uacare? Absit absit, ut qui Deo uacat, ad tumultuosam aspiret fratrum officialium uitam. Martha semper insufficiens sibi, & minus idonea uideatur, alijsque magis id operis, quod administrat optet imponi. Respondit autem ei Iesus: Martha Martha solicita es, & turbaris erga plurima. Vide prærogatiuã Mariæ, quem in omni causa habeat aduocatum.

Textus. Indignatur siquidem Pharisæus, cõqueritur soror, etiam discipuli murmurant: ubiq; Maria tacet, & pro ea loquitur Christus. Optimam, inquit, partem elegit sibi Maria, quæ non auferetur ab ea in æternum. Hoc unum illud necessarium est, hæc una quam Propheta tam sedule requirebat: Vnam, in

Ps.26.b quit, pretij à domino, hanc requiram.

H Quid tamen sibi vult, fratres, quòd optimam partem Maria dicitur elegisse? Vbi iam erit quod aduersus eam proferre solemus, si quando fortè administrantis Marthæ turbationem, inæqualitatem diiudicare uoluerit: Melior est iniquitas uiri, quam bene facies mulier? Vbi erit & illud: Si quis mihi ministrauerit honorificabit eũ pater meus? & illud. Qui maior est uestrum, erit minister uester? Postremó quæ consolatio est laboranti, quasi in eius sigillationem, partem sororis attollere? Vnum ergo arbitror è duobus, ut aut de electione Maria laudetur, quòd pars ipsa, quantum in nobis est. sit omnibus eligenda: aut certè ut neutrum dicatur defuisse, nec in partem quamlibet præcipitasse sententiam, sed ad obedientiã Præceptoris in utrumlibet sit parata. Quis.n.si erit Dauid fidelis ingrediens egrediens, & Ps.56.b pergens ad imperium regis? Denique paratum, inquit, cor meum, paratum cor meum, non semel tamen, sed & secundo, & uacare tibi, & proximis ministrare. Hæc planè pars optima, quæ non auferetur: hæc mens optima, quæ non mutabitur quocunque uocaueris eam. Bonum, inquit, acquirit gradum, qui bene ministrauerit: forte meliorem 1.Ti.3.c qui bene uacauerit Deo; optimum autem, qui perfectus est in vtroque. Vnum adhuc dico, si tamen id de Martha licet suspicari. Nonne.n. quasi ociosam reputasse uidetur, quam sibi dari petijt adiutricem? Sed carnalis est, & omninò non percipit, quę sũt spiritus Dei, si quis fortè uacantem animam sua de uacatione redarguit. Audiat igitur I optimam esse hanc partem, quæ maneat in æternum. Nunquid non rudis quodammodo uidetur anima, quæ diuinæ contemplationis penitus expers, illam intrauit regionẽ ubi hoc unum omnium opus, unum studiũ, eadem vita? Sed consideremus, fratres, quẽadmodum ĩ hac domo nostra tria hæc distribuerit ordinatio charitatis, Marthæ administrationem, Mariæ contemplationem, Lazaro pœnitentiam. Habet hæc simul quæcunque perfecta est anima, magis tamen uidentur ad singulos singula pertinere, ut alij uacent sanctæ contemplationi, alij dediti sint fraternæ administrationi, alij in amaritudine animę suæ recogitent annos suos tanquã uulnerati dormientes in sepulchris. Sic planè sic opus est, ut Maria piè, & sublimiter sentiat de Deo suo, Martha benignè, & misericorditer de proximo, Laxarus miserè & humiliter de seipso. Gradum suum quis- Ezę. 14. que consideret. Si inuẽti fuerint in ciuitate hac Noe, Daniel, Iob, ipsi iustitia sua liberabuntur,

buntur, ait Dominus, sed filium aut filiã nõ liberabunt. Nemini nos blandimur, utinam nec uestrum quispiam se seducat. Quibus enim nulla credita est dispensatio administratio nulla commissa: his omninò sedendum erit aut secus pedes Iesus cum Maria, aut certe cum Lazaro intra septa sepulchri. Quidni erga multa turbetur Martha, quę solicita est pro multis? Tibi ergo, cui necessitas hæc non incumbit, è duobus unum est necessarium, aut non turbari penitus, sed delectati magis in domino: aut si id necdum potes, turbari non erga plurima, sed (ut de se Propheta loquitur) ad teipsum. Iterum dico, ne quis de ignorantia habeat excusationem. Oportet te, frater, ad quem de fabricãda, seu regenda inter undas diluuij arca nihil spectat, aut uirum esse desideriorum, ut Daniel erat, aut cum beato Iob uirum dolorum, & scientem infirmitatem. Alioquin ve

K reor ne tepidum te, & nauseam prouocantẽ euomat ex ore suo, qui te inuenire cupit, aut sui consideratione calidum, charitatis igne flagrãtem, aut tua ipsius cognitione frigidum, & aqua compunctionis ignita diaboli iacula restringentem. Sed & ipsam quoque Martha admonitam esse necesse est id maximè quærere inter dispensatore, ut fidelis quis inueniatur. Erit autem fidelis, si neque quæ sua sunt quærat, sed quæ Iesu Christi, ut sit intentio plura, nec suam faciat, sed domini voluntatem, ut sit actio ordinata. Sunt enim quorum non simplex est oculus, & recipiunt mercedem suam. Sunt qui feruntur proprijs motibus animorum, & contaminata sunt uniuersa quæ offerunt, quippe cum uoluntates eorum inueniantur in eis. Veni nunc mecũ ad nuptiale carmen, & consideremus quem admodum sponsus sibi sponsam uocat, nec ullum omiserit ex his tribus, nec addiderit ultra. Surge, inquit, propera amica mea, formosa mea, columba mea, & ueni. An non Can.2.c amica est, quæ dominicis lucris intenta, fideliter ipsam quoque pro eo ponit animã suã?

L Quoties.n. pro vno ex minimis eius spiritualiter ponit animam suam. An non formosa, quæ reuelata facie gloriam domini speculando, in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatem tanquam à domini spiritu? An non columba, quæ plangit, & gemit in foraminibus petræ, in cauernis maceriæ, tanquam sepulta sub lapide? Mulier ait, Martha nomine excepit enim in domum suam. Certum est, huius tenere locum fratres, officiales, quos fraternæ charitatis intuitus variis administrationibns deputauit. Vtinam aũt & ego ipse inter dispensatores fidelis merear inueniri. Quibus.n. conuenientius videtur aptandum quod Dominus ait, Martha Martha solicita es, q̃ prælatis; si tã dignè in solicitudine præsunt? Aut quis turbatur ergo plurima, nisi cui & Mariæ uacantis & Lazari pœnitentis, sed & ipsorum qui bus onera sua partit, uniuersa incũbit solici- 2.Co.11 tudo? Vide Martham solicitam, uide Marthã g erga plurima turbatam, Apostolum loquor qui prælatos solicitudinis admonens gerit ipse solicitudinẽ omnium ecclesiarũ. Quis infirmatur, inquit, & ego nõ infirmis? Quis scandalizatur, & ego non vror? Suscipiat igitur Martha Dominum in domum suam, cui nimirum credita est dispensatio domus, Mediatrix est, vt sibi pariter & subiectis salutẽ obtineat, suscipiat gratiã: sicut scriptum est: Ps.71.a Suscipiant montes pacem populo, & colles M iustitiam. Suscipient & cæteri coadiutores eius singuli pro qualitate ministerij sui, excipiãt Christum, seruiant Christo, ministrent ei in membris suis: ille in infirmis fratribus, ille in pauperibus, ille in hospitibus, & peregrinis. Quibus ita solicitis circa frequens ministerium, uideat Maria quemadmodum uacet & uideat, q̃m suauis est Dominus. Videat, inquam, quam deuota mente, quam tranquillo sedeat animo secus pedes Iesu, prouidens eum semper in cõspectu suo & uerba ex ore eius excipiens, cuius; & aspectus delectabilis, & eloquium dulce. Diffusa est enim gratia in labiis eius, & est speciosus forma præ filiis hominum, imo etiam super omnem gloriam Angelorum. Gaude & gratias age Maria, quæ partem optimam elegisti. Beati enim oculi, qui vident quæ tu uides, & aures quæ merentur audire, quod audis. Beata plane quæ uenas susurrij diuini percipis in silentio, in quo vtiq; bonum est homini dominum expectare, Simplex esto, non tantum sine dolo, & simulatione, sed & absque multiplicitate occupationum, ut tecum sit sermocinatio eius, cuius & uox dulcis, & facies decora. Vnum caue, ne abundare incipias in sensu tuo, & uelis plus sapere, quàm oportet sapere: ne fortè dum lucem sectaris, impingas in tenebras, illudente tibi dæmonio meridiano: de quo non est huius tẽporis disputare. Nã Lazarus quo deuenit? A Vbi posuistis eum? Sorores alioquin, quæ

scpe-

sepelierunt fratrem prædicatione, & ministerio, exemplo, & oratione. Vbi ergo posuisti eum? Absconditus post fossa humo, sub lapide iacet, non facilè inuenitur. Propterea non erit incongruum quatriduano quartum reseruare sermonem, ut iuxta Saluatoris exemplum audientes: Ecce quem amas infirmatur, & nos maneamus hic die isto.

Item in Eadem Solemnitate.
Sermo IIII.

TEmpus loquendi est omni carni cum assumitur incarnati uerbi Mater in cœlum, nec cessare debet à laudibus humana mortalitas? cum hominis sola natura supra immortales spiritus exaltatur in Virgine. Sed de eius gloria nec silere deuotio patitur, nec dignum aliquid sterilis concipere cogitatio, nec inerudita potest locutio parturire. Hinc est, quòd & ipsi cœlestis curiæ principes in cõsideratione tantæ nouitatis clamant non sine admiratione: Quæ est ista, quæ ascendit de deserto *Gen. 8. b* delicijs affluens? Ac si manifestius dicant. Quanta est hæc, & vnde ei ascendenti utique de deserto affluentia tanta deliciarum? Nec enim pares inueniuntur delitiæ, uel in nobis quos in ciuitate domini lætificat fluminis impetus, quia uultu gloriæ uoluptatis gloria potamur. Quæ est ista, quæ sub sole, ubi nihil est nisi labor & dolor, & afflictio spiritus, ascendit delicijs spiritualibus affluens? Quidni delicias dixerim virginitatis decus, cum munere fœcunditatis, humilitatis insigne, distillantem charitatis fauum, misericordiæ uiscera, plenitudinem **B** gratiæ, prærogatiuam gloriæ singularis? Ascendens igitur de deserto Regina mundi, etiam Angelis sanctis, ut canit. Ecclesia, speciosa facta est, & suauis in delicijs suis. *Psal. 84* Desinant tamen deserti huius mirari delicias, quia dominus dedit benignitatem, & terra nostra dedit fructum suum. Quid mirantur de terra deserta Mariam ascendere delicijs affluentem? Mirentur potius pauperem Christum de cœlestis regni plenitudine descendentem. Longè enim ampliori miraculo dignum videtur Dei filium paulominus ab Angelis minorari, quàm Dei Matrẽ super Angelos exaltari. Illius siquidem exinanitio, facta est repletio nostra: illius mise- *1. Co. 8.* riæ, mundi deliciæ sunt. Denique cum dignaues esset, propter nos pauper factus est, ut nos eius inopia ditaremur. Sed & crucis ignominia, credentium facta est gloria. Ad huc autem, & ad monumentum properat vita nostra, ut quattiduanum reducat à monumento: & eum, de quo uobis hodie, si me minit charitas uestra, sermo debetur, Lazarum quærit, ut quæratur & inueniatur à Lazaro. In hoc enim charitas, non quasi nos dilexerimus Deum, sed quia ipse prior dilexit nos. Agè igitur domine, quære quem amas, ut & amantem facias, & quærentem. Quære ubi posuerunt eum: iacet enim clausus, ligatus, oneratus. Iacet in ergastulo conscientiæ, tenetur uinculis disciplinæ, & tanquam lapide superpositio premitur, & opprimitur onere pœnitentiæ, maximè quòd defit interim fortis, ut mors dilectio, & charitas omnia sustinens. Et in his omnibus iam **C** fœtet Domine: quatriduanus est enim. Credo iam multorum ingenia prænolant, ut intelligant quem uelim dicere Lazarum. Eum *Ezech. 8* fine dubio, qui nuper peccato mortuus fodit sibi parietem, ut uideret abominationes *Esa. 1.* multas, & malas praui, & inscrutabilis cordis sui, & iuxta Prophetam malũ ingressus est in petram, absconditus fossa humo a facie furoris domini. Sed quid est, Domine iã fœtet, quatriduanus est enim? Fortè enim sẽtorem istum & quatuor dies istos non continuò quiuis intelligat. Ego primam arbitror timoris diem, qua nimirum irradiante cordibus nostris peccato morimur, & quodammodo sepelimur in conscientijs nostris. Secunda, ni fallor, agitur in labore certaminis: solet nempe inter primordia conuersionis acrius insurgere tentatio prauæ consuetudinis, & uix extingui possunt iacula ignita diaboli. Tertia nihilominus doloris etiam uidetur, dum recogitat quis annos suos in amaritudine animæ suæ, nec tam laborat declinando futura, quàm præterita plangendo deplorat. Miraris quod hos dixerim dies; Sed sepulturæ debentur dies nebulæ, & caliginis, dies luctus, & amaritudinis. Sequitur dies pudoris non dissimilis tribus. quando iam horribili confusione operitur anima miseranda, dum nimis considerat, quæ & quanta deliquerit, & in oculis cordis terras versat imagines peccatorum. Ainmus huiusce modi nihil dissimulat, sed dijudicat, sed aggrauat, sed exaggerat uniuersa: non sibi parcit durus iudex in semetipsum. Vtilis quidem exacerbatio, & **D** digna

digna miseratione crudelitas. facile sibi diuinam concilians gratiam, dum pro eo meus æmulatur etiam contra seipsam. Veruntamen Lazare veni foras, ne in tanto fœtore diutius immoreris. Caro putrida putredini proxima est, & qui confunditur uehemẽtius & tabescit, prope est ut desperet. Propterea Lazare veni foras. Abyssus abyssum inuocat, abyssus luminis, & misericordiæ, abyssum miseriæ & tenebrarum. Maior illius bonitas quàm iniquitas tua, & ubi peccatum abundat, superabundare gratiam facit. Lazare, inquit, ueni foras. Ac si manifestius dicat, quousque conscientiæ tuæ caligo te detinet? quandiu in cubiculo graui corde compungeris? Veni foras, proce- *Esa 48.* de, respira in lucem miserationum mearũ. *Psa. 41. b* Hoc enim est, quod in Propheta legisti: In frenabo os tuum laude mea, ne pereas. Eui dentius quoque Propheta alius de seipso: Ad meipsum, inquit, anima mea turbata est propterea ero memor tui. Iam uero quid sibi uult quod ait: Tollite lapidem, & post pauca, soluite eum? Nunquid post uisitationem gratiæ consolantis cessabit agere pœnitentiam, quoniam appropinquauit regnum cœlorum, aut abiiciet disciplinam, ne forte iracatur dominus, & pereat de uia iusta? Absit hoc. Tollatur lapis, sed pœnitentia manet, non iam premens & onerans, sed uiuidam & robustam mentem roborans atque confirmans, nimirum cuius cibus sit, (quem antea nesciebat) domini facere uoluntatem. Sic & disciplina non iam cõstrin- **E** git liberum, secundum illud. Iustis non est *1. Ti. 1. c* lex posita, sed uoluntatem regit & dirigit *Psa. 15. c* in uiam pacis. Super hac Lazari suscitatione manifestius psallit Propheta: Non derelinquens animam meam in inferno, quia ut dixisse memini, secundo huius festiuitatis die, infernus quidam, & carcer animæ, rea conscientia est. Nec dabis sanctum tuũ, *Ibidem.* (non suum ipsius, sed tuum utique, quẽ ipse sanctificas) uidere corruptionem. Corruptioni siquidem proximus erat quattriduanus qui cœperat iam fœtere, Prope erat ut penitus dissolueretur, & ueniens in profundum malorum contẽneret impius, sed præ *Ibidem.* uẽtus uoce uirtutis, & ab ea uiuificatus gratias agit dicens. Notas mihi fecisti uias uitæ, adimplebis me lætitia cum uultu tuo. Ad ipsius siquidem contemplationem euocasti & eduxisti ab inferno animam meam, dum anxiaretur super me spiritus meus, in tuens conscientiæ propriæ faciem nimis abominãdam. Clamauit, inquit, uoce magna Lazare ueni foras. Magna utique uoce, non tam sono clamosa, quam pietate & uirtute magnifica. Sed quo deuenimus? Nunquid non super cœlos uirginem prosequebamur euntem? Et ecce cum Lazaro descendimus in abyssum. A splendore uirtutis, ad fœtorem quatriduani procliuis decurrit oratio. Cur hoc, nisi quia põdere proprio ferebamur, & trahebat nos materia, tanta vberior utique, quanto familiarior? Fateor imperitiam meam, pusillanimitatem propriã non abscondo. Non est equidem quod **F** magis delectet, sed nec est quod terreat magis, quàm de gloria uirginis Mariæ habere sermonem.

Vt enim fileam interim ineffabile priuilegium meritorum, & prærogatiuam penitus singularem, tanto eam deuotionis affectu amplectuntur, honorãt, suscipiunt, ut dignum est, uniuersi, ut licet de ea loqui gestiant omnes, tamen quicquid dicitur de indicibili, eo ipso quod dici potuerit, minus gratum sit, minus placeat, minus acceptetur. Quidni minus sapiat quicquid de incomprehensibili gloria compræhẽdere potuerit mens humana? Ecce enim si in ea laudauero virginitatem, mihi multæ uirgines post eam uidentur offerri. Si humilitatem prædicauero, inuenientur forte uel pauci, qui docente filio eius, mites facti sunt, & humiles corde. Si magnificare uoluero misericordiæ eius multitudinem, sunt aliqui misericordiæ uiri, etiam & mulieres. Vnũ est, in quo nec primam simile uisa est, nec habere sequentem, gaudia matris habens cum virginitatis honore. Optimam partem elegit sibi Maria, optimam plane, quia bona fœcunditas coniugalis, melior autem castitas uirginalis, prorsus autem optima est fœcunditas uirginea, seu fecunda uirginitas. Mariæ priuilegium non est, non dabitur alteri, quia non auferetur ab ea. Singulare est, sed continuo etiam indicibile inuenitur ut nemo assequi possit, sic nec eloqui quidem. Quid si & illud adiicias, cuius mater? Quæ iam poterit lingua, etiam si angelica sit, dignis extollere laudibus uirginem matrem, matrem autem non cuiuscunque, sed Dei? Duplex nouitas, duplex prærogatiua, duplex miraculum, sed digne prorsus **G** amplissimeque conueniens. Neque enim filius alius uirginem, nec Deum decuit par

tus

Universidad de Deusto
Biblioteca

tus alter. Veruntamen non hoc tantum, si diligenter attendas, sed cæteras quoque virtutes singulares prorsus inuenies in Maria, quæ uidebantur esse communes. Quæ.n. uel angelica puritas uirginitati illi audeat comparari, quæ digna fuit spiritus sancti sacrarium fieri, & habitaculum filii Dei? Si rerum precia de raritate pensamus, quæ prima in terris angelicam proposuit ducere uitam, super omnes est. Quomodo, inquit, fiet istud, quoniam uirum non cognosco? *Luc. 1. c* Immobile propositum uirginitatis, quod nec angelo filium promittente aliquatenus titubauit. Quomodo, inquit, fiet istud? Neque enim eo modo quo fieri solet in cæteris. Virum penitus non cognosco nec filii desiderio, nec spe prolis. Quanta uerò, & quàm preciosa humilitatis uirtus cum tanta puritate, cum innocentia tanta, cum conscientia prorsus absque delicto, imò cum tantæ gratiæ plenitudine? Vnde tibi humilitas, & tanta humilitas o beata? Digna plane quam respiceret Dominus, cuius decorem concupisceret rex, cuius odore suauissimo ab æterno illo paterni sinus attraheret accubitu. Vide enim quã manifestè sibi concinant Virginis nostræ canticum, & nuptiale carmen nimirum cuius uterus, sponsi thalamus fuit. Audi Mariam in Euangelio. Respexit, inquit, humilitatem ancillæ suæ. *Ibidem. c* H Audi eandem in epithalamio. Cum esset rex, *Can. 1. d* inquit, in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum. Nardus quippe herba humilis est, & pectus purgat, ut manifestũ sit humilitatem nardi nomine designari, cuius odor, & decor inuenerit gratiam apud Deũ. Sileat misericordiam tuam Virgo beata si quis est, qui inuocatam te in necessitatibus suis sibi meminerit defuisse. Nos quidé seruuli tui cæteris in uirtutib. congaudemus tibi, sed in hac potius nobis ipsis. Laudamus uirginitatem, humilitatem miramur, sed misericordia miseris sapit dulcius, misericordiam amplectimur charius, recordamur sæpius, crebrius inuocamus. Hęc est.n. quæ totius mundi reparationem obtinuit, salutem omnium impetrauit. Constat.n. ꝙ uniuersò genere humano fuisse solicitam cui dictum est? Ne timeas Maria, inuenisti *Luc. 1. a* gratiam, utique quam quærebas. Quis ergo misericordiæ tuæ ò benedicta, lõgitudiné, & latitudinem, sublimitatem, & profundũ queat inuestigare? Nã longitudo eius usque in diem nouissimum inuocantibus eam subuenit uniuersis. Latitudo eius replet orbem terrarum, ut tua quoque misericordia plena sit omnis terra. Sic & sublimitas eius ciuitatis supernæ inuenit restaurationem, & profundum eius sedentibus in tenebris, & in umbra mortis obtinuit redemptionẽ. Per te.n. cœlum repletum, infernus euacuatus est, instauratæ ruinæ cęlestis Hierusalem, expectantibus miseris uita perdita data. Si potentissima, & pijssima charitas & affectu compatiendi, & subueniendi abundat effectu, æquè locuples in utroque. Ad hunc igitur fontem sitibunda properet anima nostra. Ad hunc misericordiæ cumulũ tota solicitudine miseria nostra recurrat. Ecce iam quib. potuimus uotis ascendentẽ te ad filium deduximus, & prosecuti sumus saltem à longe, uirgo benedicta. Sic pietatis tuæ ipsam quam apud Deum gratiam inuenisti, notam facere mundo reis ueniam, medelam ægris, pusillis corde robur, afflictis consolationem, periclitantib. adiutorium, & liberationem sanctis tuis precibus obtinendo. In hac quoque die solemnitatis, & lætitiæ dulcissimum Mariæ nomen cum laude inuocantib. seruulis, per te Regina clemens gratiæ suæ munera largiatur Iesus Christus filius tuus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

In eadem Solemnitate.
Sermo V.

INtrauit Iesus in quoddam castellum. *Lu. 10. g* Quod Dominus ac Saluator noster semel, & in uno loco uisibiliter tunc temporis dignatus est operari, hoc etiam nunc vbique terrarum in cordib. electorum operatur quotidie inuisibiliter. Ecce.n. Euãgelio loquente, audiuimus, ꝙ in quoddam castellum intrauit Iesus, & mulier quædam Martha nomine excepit illum, & reliqua. Quod est autem hoc castellum, nisi cor humanum, quod priusquam Dominus ad illud ueniat, cupiditatis fossa uallatur, muroque obstinationis clauditur, atque in interiori latitudine sua Babylonica turre erigitur? Tria certè in omni oppido sunt maxime necessaria, uictualia quib. sustentẽtur, munitio qua protegantur, arma quib. hostibus resistant. Sic ergo, & huius castelli incolæ

colę victũ habent voluptatem corporis, & seculi vanitatem, quibus pascuntur. Habẽt, & qua teguntur, proprii cordis duritiam, vt verbi Dei sagittis potentibus vix aut nunquam penetrari valeant. Accincti sunt armis carnalis, s. sapientiæ argumentis, quib. contra hostes repugnant. Vnde scriptũ est. *Lu. 16. b* Filii, huius seculi prudentiores, filiis lucis in generatione sua sunt. At uerò Christo vi fitante & intrante castellum hoc euertitur, & pro eo nouum aliud pulchrũ ac spirituale constituitur, impleturque quod dicitur. *2. Co. 5. d* Si qua in Christo noua creatura, uetera trã sierunt, & ecce facta sunt omnia noua. Sublata quippe cupiditate expãditur ingens sinus desiderii, ut ad eius aduentum multo magis anhelet mens ad cœlestia, quã prius terrenis incubuerat. Iam ponitur murus cõtinentiæ, antemurale patientię. Surgit autem hoc opus a fundamento fidei, & creseit per dilectionem proximi usque ad charitatem Dei, quæ est in superiori tabulatu, & in propugnaculis eiusdem muri, quia nimirum tunc perfecta est virtus continentiæ L quando in unitate fidei cum proximis cõmuniter uiuentes, non supplicij metu, uel humanæ laudis appetitu, sed solo diuini amoris obtentu à peccatis nos continemus. Vel certè ideo charitas Dei (qua scilicet nos diligit) super murum esse uidetur, vt ꝑ continentiã suo pugnare significetur, & quia continentia crebris ualidisque tentatoris ictibus resistere non possit, nisi eius gratia protegatur. Idcirco enim antemurale patiẽtiæ ponitur, ne ad impugnandam continen- *Ro. 8. g* tiam facilis diabolo pateat accessus. Qui ergo protegente pacientia continenter uiuunt, ipsi bene cum Apostolo protestantur & dicunt. Quis nos separabit à charitate Christi? Tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius? Vides quàm solidus sit continentium murus, quos neque mors, neque uita, neque angeli, neque principatus, neque potestates, neque uirtutes, neque instãtia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura aliqua potest separare à charitate Dei, q̃ est in Christo Iesu. Sed iam pulsemus ad eius portas, portas. s. iustitiæ, vt aperiantur nobis, ingressique per eas uideamus intus magna opera domini exquisita in omnes uoluntates eius. Ibi enim operante ipso construitur tanquam in monte Sion Euangelica illa turris, per quam humiliato corde ascendunt in cœlum sancti de conualle ploronis. Ascendunt, inquã, non uirtute sua sed auxilio, & gratia Dei, sicut ait spiritus sanctus per Prophetam Dauid: Beatus uir, cuius est auxilium abs te, ascensiones in cor M de suo disposuit. Quæris ubi? In conualle plorationis, hoc est in humilitate uitæ præsentis. Et eandem ipsam gratiam replicat di *Ps. 83. b* cens. Et enim benedictionem dabit legislator. Quo autem pertingat ascensus, uel ad quem fructum perducat ascendentes ipsa *Ibidem.* gratia, protinus subiungit. Ibunt, inquit, de virtute in virtutem, uidebitur Deus Deorum in Sion. Hæc est merces, & hic est finis & fructus nostri laboris, uisio scilicet Dei, Quis non hunc tantum fructum rebus omnibus uisibilibus, & inuisibilibus incomparabiliter præferat? Quis est, cuius uel gelidus pectus hoc desiderium non accẽdat. Hæc est enim illa gratia, quam nobis commendat beatus Ioannes Euangelista dicẽs. Et de plenitudine eius nos omnes accepi- *Ioa. 1. b* mus, & gratiam pro gratia. Ex quibus scilicet verbis intuitu, quod triplicem gratiam diuinitus accepimus, unam qua conuertimur, aliam qua in tẽtationibus adiuuamur, tertiam qua probati remuneramur. Prima nos initiat, per quam vocamur, secũda prouehit, qua iustificamur, tertia consummat, qua glorificamur. Et prima quidsm beneplacitum est, secunda meritum, tertia præmium. De prima dictum est, & de plenitudine eius omnes accepimus, de duabus reliquis dictum est, & gratiam pro gratia, id est munera gloræ æternę pro merito temporalis militiæ. Sit ergo prima gratia in muro continentiæ, ad quam vocamur, sit secunda in ascensu turris quam ascendimus, sit tertia in eius culmine quo peruenimus. Hic itaque, id est, in hoc culmine, cum ad illud perueniunt, qui bene proficiunt, fiũt A iam locus, & sedes domino, de quibb. scriptum est: Illuc enim ascenderunt tribus, *Ps. 121.* tribus domini testimonium Israel ad confi- *a* tendum nomini domini, quia illic sederunt sedes in iudicio. Et quidem dum adhuc erant in muro continentiæ & in acie stabant, impugnari poterant, & primo tanquam adiutor notus erat in Iudea Deus, cum uero iam in ista statione consistunt ubi dominum speculantur, in Israel magnum nomen eius, & factus est in pace locus eius, & habitatio eius in Sion.

Ibi

Ibi confregit potentias, arcum, scutum, & gladium, & bellum, quia ibi nullus motus carnis resistit, sed omnimodis subiecta est spiritui. Hunc locum ardenter desiderabat Propheta cum diceret. Si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporib. meis donec inueniam locum domino. Huc etiam uolare cupiens, quis, inquit, dabit mihi pennas sicut columbæ, & uolabo, & requiescam? Iam uero si quæratur de castelli huius habitatoribus, quis cibus ad sustentãdum, quod munimen ad protegẽdum, quæue arma suppetant ad repugnandum, possumus satis rationabiliter respondere, quod quemadmodũ carnalibus carnis opera fuerunt uictus, ita his multo melior cibus sit fructus spiritus. Cibus etiam eorum est, ut faciant uoluntatem patris omnipotentis. Cibus eorum est uerbum Dei, quo pascuntur omnes sancti, tam homines, quàm Angeli. Vnde scriptũ est: B. Non in solo pane uiuit homo, sed in omni uerbo quod procedit de ore Dei. Munimentum eorum est, sicut dictum est, murus continentiæ, & antemurale patientiæ. Habent contra hostes arma, quæ describit Apostolus, loricam iustitiæ, scutum fidei, galeam salutis, & gladium spiritus quod est uerbum Dei. Nec quenquam moueat, quòd idem uerbum dixerim esse, & cibum, & gladium, quasi impossibile, uel absurdum sit. In rebus quidem materialib. aliud hoc, aliud est illud, & alibi quæritur hoc, alibi illud. In rebus uerò spiritualibus non aliud hoc est, quàm illud, nec alibi quæritur hoc, alibi illud, sed omnia sunt nobis in Deo & est Deus omnia in nobis. Ecce enim in natura rerum quid tam diuersum quam panis & lapis? & tamen si ad intellectum mysticum referas, utrunque idem significat. Nam idem Christus est dictus, & panis & lapis, panis scilicet uiuus, & lapis quem reprobauerunt ædificantes. Vtrũque quidem est per significationem, licet neutrum sit per proprietatem. Sed iam reuertamur ad propositum. Intrante Iesu in hoc castellum, duæ sorores & Martha & Maria, id est, operatio & intellectus, excipiunt illum. Excipiunt dixerim, an excipiũtur. Sed siue, hoc, siue illud dicatur, utrunque prodest illis, non Iesu. Et Iesus quidem cũ ad illas uenit, duo confert eis congruentia singulis, uirtutem & sapiẽtiam. Virtutem operationi, sapientiam intellectui. Vnde etiam ab Apostolo prædicatur Dei uirtus, & Dei sapientia. Sed quid est, quod intrantem eum Martha excipit, discurrit, ministrat. Maria uero secus pedes sedens ingressi, in eius uerbum cor suspendit, nisi quod prius est actio, postea uero contemplatio? Quisquis enim ad intelligentiam peruenire desiderat, profecto necesse est, ut prius per omnia bona sese diligenter exerceat, sicut scriptum est: Fili concupiscens sapientiam, cõserua iustitiam, & Deus præbebit illam tibi. Et alibi. A mandatis tuis intellexi. Et fide purgans corda eorum. Qua fide? Fide per dilectionem operante. Habet Martha, dum agit, formam bene operantis, Maria uerò speciem exprimit contemplationis, dum sedet, dum tacet, dum interpellata non respõdet, sed tantum in Dei uerbum toto mentis studio intendit, ac solam, quam diligit, gratiam diuinæ cognitionis cætera respuẽs medullitus haurit, foriśque uelut insensibilis redditur, dum intus ad contemplanda domini sui gaudia fœlicissimè rapitur. Sine dubio talis est illa quæ in canticis loquitur. Ego dormio, & cor meum uigilat. Duobus autem modis Martha excipit Dominum, & duplex ei conuiuium parat, quia duobus modis excluserat eum. Duo quippe sunt in operatione, quæ nobis Deum auferunt, flagitia scilicet & facinora. Flagitia dicimus scilicet quæ in nobis, facinora quæ in proximis peccando committimus. Itẽ sunt duo, quæ Deum reddunt, continentia & beneuolentia, ut scilicet ex contrarijs contraria curentur. Hinc enim scriptum est. Sicut exhibuistis membra uestra seruire immunditiæ iniquitati ad iniquitatem, ita & nunc exhibete ea seruire iustitiæ in sanctificationem. Dum ergo parandis talib. epulis occupatur Martha, multum satagens pro parte sua, uult etiam Mariam, id est, intellectum & omnia interiora sua actioni insistere, operiq́ue suo perficiendo operam dare. Itaque conqueritur de sorore quòd ab ea non adiuuetur, non tamen ad ipsam, sed potius ad Dominum querelam dirigens. Domine non est tibi curæ, quòd soror mea reliquit me solam ministrare; dic ergo illi ut me adiuuet. Vbi sane aduertenda est delatio quædam, & honoris obsequiũ erga Dominum, quod scilicet ipso præsente non sit ausa Martha euocare Mariam, quinimmo & apud ipsum querelam deposuerit, ipsumq́ue Dñm uocauit, in cuius potestate sit imperare

Pſ.131.a
Pſ.54.b
Deu.8.a
Lat.4.a
Ephe.6.c
Textus.
2.Co.1.d
C
Eccl.1.d
Pſ.118.a
Aſh.10.c
Cant.5.a
Rom.9.d
Textus.

perare sorori quicquid necesse fuerit. Non ergo miremur si quempiam laborantem & bene operantem aduersum fratrem uacãtẽ murmurare uideamus, quia hoc in Euangelio legimus Martham fecisse aduersus Mariam. Quòd autem Maria quandoque murmurauerit aduersus Martham, eò quòd eius actionibus implicari uellet, nusquàm omnino reperitur. Neque enim utrunque simul agere competenter sufficere, & curis scilicet exterioribus deseruire, & internis sapientiæ desiderijs uacare. De ipsa quippe sapientia scriptum est: Est qui minoratur actu, percipiet illam. Propterea Maria, sedet, immotaq́ue manet, nec uult interrumpere silentij quietem, ne iucũdam amittat contemplationis dulcedinem, præsertim cũ intus ipsum audiat Dominum dicentem. Vacate & uidete quoniãm ego sum Deus. Hinc sanè considerandum est uia esse, quæ impediunt contemplationem. Equidem animæ nostræ oculus, intelligentia. Siquidẽ enim oculo corporis lux corporea, & cætera, quæq́ue corporalia uidentur, ita Deus qui est lumen incircumscriptum, & eius inuisibilitas, ut cunque, intellectu percipiuntur. Differunt autem in hoc exterior, & interior oculus, quod exteriori quidẽ corporea lux extrinsecus ut uideat admonetur, interiori uero creatoris lumen intrinsecus, ut discernat infunditur. Vtrunque uero oculum tria sunt, quæ ad uidendum impediunt. Primum ergo exteriori, atque uisibili differat ratio nostra, ut de rebus uisibilibus (ordine disputandi) facilius adsurgat ad intelligibilia. Potest sane fieri, ut ille sanus sit, & pateat, sed quoniam lux exterior ei desit, nil uideat. Econtrario fit aliquando, ut præsens quidem ei lux sit, sed forte sanguine, seu quolibet humore concreto turbatus, cernere minimè possit. Iterum solet plerumque contingere, ut neutrum desit ei, nec lux, nec salus, sed tamen aliqua pulueris iniectione lædat, quo fit, ut eius acies retũdat. Sunt ergo tria quæ hunc oculum impediunt, tenebræ, humor concretus, puluis iniectus. Hæc ipsa sunt etiam quibus interior oculus impeditur, sed alia nomina sortiuntur. Nam quod hic tenebræ, ibi peccata dicuntur. Ipsa uero peccata confluunt in memoriam quasi in quandam sentinam, & hic est ille humor concretus. Quod autem hic puluis dicitur, hoc ibi cura terrenorum actuum nuncupatur. Hæc igitur tria sunt, quæ oculum intelligentiæ confundunt, atque è contemplatione ueri luminis excludunt, tenebræ. Pſal.3. scilicet peccatorum, recordatio eorundem peccatorum, cura terrenorum actuum. Pimo illo morbo turbatum se plangebat Propheta cum diceret: Dereliquit me uirtus mea, & lumen oculorum meorum & ipsum non est mecum. Cum enim luce iustitiæ destituimur, nil aliud quàm peccatorum nostrorum tenebras inuenimus. Item secũdo se grauari sentiebat eqm dicebat. Conuersus sum in ærumna mea dum confingitur spina, peccatorum scilicet recordatio. Tertio occupari se conqueritur cũ dicit. Quia cinerem tanquam panem manducabam. Ci Pſal.37. nerem scilicet actionis pro pane cõtemplationis. Quicunque ergo mentis oculum diuinæ contemplationi uult intendere, profecto necesse est, ut eum prius ab hoc tripli ci impedimento studeat purgare. Quod si quis facere contendat, nouerit cõtra triplicem morbum triplex quoque fore remedium. Nam primus quidem per confessionem, secundus per orationem, tertius curatur per quietem. Hoc tertiũ, id est cura rationis poterat ab intentione sua præpediri Maria. Ideoq́ue ministrante Martha sedet ipsa, manetq́ue quieta: Illa igitur conqueռente, & illa tacente, audiamus quid dominus pro Maria responderit. Martha, Martha, inquit, solicita es, & turbaris erga plurima. Erga plurima quidem turbaris, dum & tibi continentiam, & proximis paras netessitatis impensam. Nam ut continentiam habeas, solicita es uigilare, ieiunare, corpus tuum castigare. Vt cæteris præstes, iustas operi, ut habeas unde tribuas necessitatẽ patienti. Porro erga hæc plurima turbaris, sed unum est necessarium. Nisi enim opus tuũ in unitate feceris Deo, qui unus est, acceptũ teste ipso, profecto non erit. Scriptũ quippe est. Non est qui faciat bonum, non est usq́ue ad unum. Hinc est, quod in illa piscina mouebatur aqua, & sanabatur unus. Hinc est, quod decẽ leprosis mundatis unus regressus est cũ magna uoce magñans Deum. Cur etiam Dominus cæteris reprobatis, testimonium laudis ascribit dicens: Nonne decem mundati sunt, & nouem ubi sunt? Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Paulus quoque ait: Omnes quidem currunt, sed unus accipit brauium. His itaque, & alijs quam-

Pſal.37.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Plurimis scripturarum eloquiis pspicuè do
cemur quàm vnitas probabilis sit, maximè
aût ex pśenti tibi loco ubi Dns ait: Porrò
unũ est necessariũ. Sed sciendum q; alia est
unitas sanctorum, quã ex scripturis iam cõ
mendauimus. Alia est facinorosorum, quæ
nihilominus ex eisdem scripturis ostẽditur
& improbatur. De hac enim scriptum est:
Assiterunt reges terræ, & principes cõuene
runt in unum aduersus Dominum & aduer
sus Christũ eius. De hac iterum Euãgelista:
Abeuntes Pharisęi consilium inierunt ut ca
perent Iesum in sermone. Et iterum: Colle
gerunt pontifices & Pharisæi concilium. Vt
quid hoc? Sicut Ioannes testatur, ut inter
ficerent Iesum. Quàm uero pertinax sit ista
roboru unitas, docet ipse Dominus,
qui de corpore diaboli ad beatũ Iob loqui
tur dicens: Corpus illius quasi scuta fusilia
& compactum squamis se prementib. Vna
uni coniungitur, & ne spiraculum quidem
incedit per eas. Vna alteri adhærebit, & te
nentes se neq; quaquam se parabuntur. Talis
unitas, imò uero peruersitas solet esse alio
rum fratrum tepidi ac remisse conuersan
tiũ, quibus si quid honestatis, aut insigne cu
iusquam bonę consuetudinis persuadere ue
lis promptiores sunt maiori dispẽdio ac dif
ficultate grauiori resistere, quam facili com
pendio assequi uelle, quod rectum esse con
stiterit. Peruersa & execranda talis uni
tas. Hac ergo à cordibus & sermonibus no
stris excluſa, illam quæ bona est & tantum
bonorum est, prosequamur. Et ipsa quidem
gemma est. Alia est enim quæ iustificat,
alia quæ glorificat. Illa meritum, ista præ
mium est. Denique de illa scriptum est.
Multitudinis credentium erat cor unum, &
anima una. De hac autem: Qui adhæret
Domino, unus spiritus est. Et quoniam in
futuro magis sperãda est (res est enim futu
ri temporis magis quàm præsentis) eam in
terim omittamus, & à Deo speremus poti⁹:
quàm tractemus. Illam uero quæ iustifi
cat, quæ ẽt nunc potissimùm necessaria est,
in usum nostri operis assumamus. Ipsa est
enim decus suauitatis, quam dulcedine sa
era insonat Psalmista: Ecce quàm bonum
& quàm iucundum, habitare fratres in unũ.
Cuius vnitatis cum descripsisset sermo pro
phęticus pulchritudinem, eius etiam non
tacuit utilitatem, quoniam illic, inquiens
mandauit dominus benedictionem, & ui
tam hic scilicet benedictionem, & in futuro
seculo vitam æternam. Ipsa eum, inquam,
unitas quam summa diligentia obseruandã
tradidit Apostolus, dicens: Soliciti seruare
unitatem spiritus in uinculo pacis. Seruatur
autem hoc unitatis bonum duobus modis
ab his, qui curam gerunt seruandi. Debet
quisque perfectus unitatem habere ad seip
sum: debet & ad proximum. Ad seipsum
per integritatem, ad proximum per cõfor
mitatem. Omnis quippe creatura, & maxi
me rationalis debet suum principium imi
tari. Si ergo Deus noster unus est, dicente
Moyse. Audi Israel, Dominus Deus tuus
unus est; sed & ille cum sit unus, & idem,
atque in seipso perfectus, nec ullo indigẽs,
in est ei tamẽ benignitas erga nos, & amor
ex beneuolentia in nos uenientes, debemus,
& nos quisque sibi unus esse per integrita
tem uirtutis, & unum cum proximis per
uinculum dilectionis. Hanc imitationem
loquens de charitate commendat nobis
Apostolus Ioannes dicens, Quia sicut ille
est, & nos sumus in hoc mundo. Sed hanc
unitatem, quam quenque sibiipsi diximus
habere debere, tria sunt quæ solent impe
dire, nimietas, pusillanimitas, leuitas. Et
nimi, quidem sunt qui putãt se posse, quod
non possunt, & quod non acceperunt, præ
sumunt. Quorum speciem tenebat Petrus
in passione Domini, cum diceret. Domine,
tecum paratus sum, & in carcerem, & in
mortem ire. Pusillanimes contratij sunt ni
mis. Et horum quoque tenuit imaginem
Petrus, cum diceret, Exi a me, quia homo
peccator sum Domine. Leues sunt, &
inconstantes, qui circunferuntur omni uẽto
doctrinæ, quibus quod paulo ante placuit,
nunc displicet, & quod nunc eligunt, post
paululũ reprobant: Sed quid prodest hæc
uitia enumerasse, nisi etiam doceamus qui
bus remediis ea possit quisque in semetipso
curare? Persequamur unitatis inimicos,
nec conuertamur donec deficiant. Igitur cõ
tra nimietatem opponenda est considera
tio propriæ fragilitatis. Ipsa enim est quæ
odiosam præsumptionem potissimũ deiicit.
Contra pusillanimitatem habenda est diui
næ fiducia potestatis, ut quod tuis uiribus
non posse putas, ex illius adiutorio possis
& cum Apostolo dicas. Omnia possum in
eo qui me cõfortat Domino Iesu Christo.
Contra leuitatem adhibenda est cõsultatio
senioris, scilicet ne doctrinis uariis, & pe
regrinis adducaris, sed facias, quod lex
diuina

Ps. 2. a

Mat. 22.

Is. 11. f

H

Iob. 41 a

I

Act. 4. f

1. Cor. 6. d

Ps. 132. a

diuina præcipit. Interroga patrem tuum, & annunciabit tibi maiores tuos, & dicent tibi. Diximus de illa unitate, quam habet quisq; ad seipsum, dicamus & de illa, quam habet ad proximum. Sed illa duob. modis habetur dum & nos per dilectionem tendi mus in alterum, & alterius quoque vicissim in nobis recipimus affectum. Et hæc etiam duobus modis impeditur, obstinatione, & suspicione. Obstinatio non permittit nos ad alterius cor ingredi, nec suspicio patitur credere nos ab alijs amari. Ita fit, ut, dum nec nos alium obstinati diligimus, nec nos ab alijs diligi suspiciosi putamus, unitas, q̃ cum proximis habenda est, impediatur. Ve rũ huic duplici morbo duplex charitas me detur, illa. s. quæ non sua quærit, & iterum illa quę omnia credit. Habeat obstinatus charitatem non quærentem, quæ sua sunt, & alios diligat. Habeat suspiciosus charita tem omnia credentem, & ab alijs se diligi sine dubio credat.

L

De Beata Virgine Maria. Sermo.

Luc. 1. a

AVe gratia plena. Non in sola uirgi nitate confidere poterat gratiæ ple nitudo: neque. n. omnibus est de ea accipere. Fœlices qui non inquina uerunt uestimenta sua, & cũ Regina nostra uirginitatis priuilegio gloriantur. Sed num unã tantum benedictionem habes, ò Domi na? Et mihi obsecro, ut benedicas. Periit uirtus illa à me, non est iã uel aspirare ad il lam. Computri in stercore meo, ut iumen tum factus sum. Sed nunquid non erit mi hi etiam aliquid apud te? Non erit ubi pos sim esse tecũ, quia iam sequi nõ ualeo quo cunq; ieris? Quærit angelus puellam, quã præparauit Dominus filio Domini mei. Bi bit ipse de hydria tua, cognata sibi uirtu te delectatus. Sed nunquid nõ etiam iumẽ tis potum tribues? Bibit angelus, q̃ uirum non cognoscis, bibant iumenta, q̃ de humi litate singulariter gloriaris. Respexit, inqt, Dominus humilitatem ancillæ suæ. Nam uirginitas sine humilitate fortasse hẽt glo riam. sed non apud Deum. Humilia semper excelsus respicit, qui alta a longè cognoscit & humilibus dat gratiam, qui superbis resi stit. Sed fortè ne quidem his duabus metre tis plena est hydria tua, capax est ipsa quo que tertiæ metretæ, ut iam non solum ho mines & iumenta, sed ipse quoque ex ea bibat Architiclin⁹. Hoc. n. uinum bonum, quod seruauimus usque adhuc. Haurit mi nister angelus, ut ferat Architiclino, patrẽ dico, qui trinitatis principium, Architriclinus meritò nominatur. Ait siquid em ange lus fœcunditatem eius commendans, quæ tertia est metreta. Quod ex te nascetur san ctum, uocabitur filius Dei. Ac si dicat? Cũ eo solo tibi est generatio illa communis.

M

Ibidem.

Ité de eadem Virgine Maria. De uerbis Apocalypsis beati Ioannis, Sermo.

Ap. 12. a

SIgnum magnum apparuit in cęlo, mulier amicta Sole, & luna sub pedib. eius & in capite eius corona stellarũ duodecim. Vehementer quidẽ nobis, dilectissimi, uir unus & mulier una nocuere, sed gratias Deo, per unũ nihilominus uirũ, & mulierem unam omnia restaurantur, nec si ne magno feruore gratiarum. Neque enim sicut delictum, ita & donum, sed exceditdã ni æstimationem beneficij magnitudo. Sic nimirum prudentissimus & clemẽtissimus artifex, quod quassatũ fuerat, non cõfregit, sed utilius omninò refecit, ut uidelicet no bis nouum formaret Adam ex ueteri, Euã transfunderet in Mariam. Et quidẽ sufficere poterat Christus, si quidẽ & nunc omnis sufficientia nostra ex eo est, sed nobis bonum non erat hominem solum. Congruum magnis, ut adesset nostræ raparatio ni sexus uterque, quorum corruptioni neuter defuisset. Fidelis plane & potens media tor Dei & hominum homo Christus Iesus sed diuinam in eo reuerentur homines ma iestatem. Absorpta uidetur in deitatem humanitas, non q̃ mutata sit substantia, sed affectio deificata, Non sola illi cantatur misericordia, cantatur pariter & iudiciũ, quia etsi didicit ex his, quæ passus est compassio nem, ut misericors fieret, habent tamen, & iudiciariam potestatem. Denique Deus no ster ignis consumens est. Quidni uereatur peccator accedere, ne quẽadmodum fluit cera a facie ignis, sic pereat ipse facie Dei? Iam itaque ne ipsa mulier benedicta in mulieribus uidebitur otiosa, inuenietur equidem locus eius in hac reconciliatione. Opus est enim mediatore ad mediatorem i stum, nec alter nobis utilior, quam Maria.

Deu. 4. d

Heb. 12.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Crudelis nimirum Eua, per quam serpés antiquus pestiferum etiam ipsi uiro uirus infudit, sed fidelis Maria, quæ salutis antidotum & uiris & mulieribus propinauit. Illa enim ministra seductionis, hæc propiciationis, illa suggessit præuaricationē, hæc
B iniecit redemptionem. Quid ad Mariam accedere trepidet humana fragilitas? Nihil austerū in ea, nihil terribile, tota suauis est omnibus offerens lac & lanam. Reuolue diligentius euangelicæ historiæ seriē uniuersam, & si quid fortè increpatorium, si quid durū, si quod denique sigaum, uel tenuis indignationis occurrerit in Maria, de cætero suspectā hēas, & accedere uerearis. Quod si, ut uere sunt, plena magis omnia pietatis, & gratiæ, plena māsuetudinis, & misericordiæ, quæ ad eam pertinent inueneris, age gratias ei qui talem tibi mediatricem benignissima miseratione prouidit, in qua nihil possit esse suspectū. Deniq; omnib. omnia facta est, sapientib. & insipientib. copiosissima charitatæ debitricem se fecit, omnibus misericordiæ sinum aperit, ut de plenitudine eius accipiant uniuersi captiuus redemptionem, æger curationem tristis consolationem, peccator ueniam, iustus gratiā, angelus lætitiam, denique tota trinitas gloriā. filj persona carnis humanæ substantiā, ut non sit qui se abscondit à calore eius. Putas ne ipsa est sole amicta mulier? Esto siquidem, ut de præsenti ecclesit intelligēdum propheticæ uisionis series ipsa eemōstret, sed id plane non inconuenienter. Maria uidetur attribuendū. Nimirum ee est, q̄ uelut alterum Solem indnit sibi. Quemadmodum enim ille super booos & malos indifferenter oritur, sic ipsa quoque præterita non discūtit merita, sed omnibus sese exorabilem, omnibus, clementissimā, præbet omniū deniq; necessitates amplissimo, q̄
C a miseratur affectu. Nam & defectus omnis sub ea, & quicquid fragilitatis seu corruptionis est, excellentissima quadam sublimitate præ cæteris omnib. excedit, & supergredietur creaturis, ut meritò sub pedib. ei⁹ luna esse dicatur. Atioquin nihil magnum dixisse uidebitur, ut sit luna ista sub pedib. eius, qnàm super omnes angelorū choros, super Cherubim quoq; & Seraphiu exaltatam nefas est dubitare. Solet autem luna non modo defectum corruptionis, sed & stultitiam mentis, nonnunquam uerò ecclesiam huius temporis designare. Illam quidem propter mutabilitatem, hāc sanè propter susceptum aliunde splendorem. Vtraque uero, ut ita dixerim, luna sub Mariæ pedibus congrue satis ponitur, alio tamen, atque alio modo. Siquidem stultus, ut luna *Eccl.27.b*
mutatur, sapiens autem permanet, ut sol. In sole nimirum & feruor & splēdor tlabilis, in luna solus splendor, atque is oino mutabilis, & incertus, qui nunquam in eodē statu permaneat. Iurè ergo Maria sole perhibetur amicta, quæ profundissimam diuinæ sapientiæ ultra quàm credi ualeat, penetrauit abyssum, ut quantū sine personali unione creaturæ conditio patitur, luci illi in accessibili uideatur immersa. Illo nimirum igne prophetę labia purgantur, illo igne. Seraphim accenduntur. Lōgé uerò aliter. Maria meruit non uelut summatim tangi, sed operiri magis undique & circunfundi, & tā quam ipso igne concludi. Candidissimus sane, sed & calidissimus huius mulieris amictus, cuius omnia tam excellenter irradiata D
nosceuntur, ut nihil in ea non dico tenebrosum, sed obscurum saltem, uel minus lucidū, sed ne tepidum quidem aliquid, aut nō feruentissimū liceat suspicari. Insipiētia'ue rò oīs longe sub pedib. eius est, ut penitus absit hæc ab insipientium mulierum numero, & collegio, uirginum fatuarum. Imo uero & unicus ille stultus & totius stultitiæ princeps, qui uerè mutatus, ut luna sapientiam perdidit in decore suo, sub Mariæ pedibus conculcatus, & contritus miseram patitur seruitutem. Nimirum ipsa est quondam à Deo promissa mulier serpentis antiqui caput virtutis pede cōtritura, cuius plane calcaneo in multis uersutis, insidiatus est, sed sine causa, sola. n. contriuit uniuersam hæreticam prauitatem. Alius non de substātia carnis suæ Christum edidisse dogmatizabat, alius paruulum non peperisse, sed reperisse sibilabat, alius, uel potī dartū, uiro cognita blasphemabat, alius Dei matrem audire non sustinens, magnum illud nomen theotocos, impijssimè suggillabat, sed contriii sunt insidiatores, cōculcati supplantatores, confutati derogatoret, & Beatam eam dicunt omnes generationes. Denique & continuo per Herodem draco insidiatus est parienti, ut nasaentem excipiēs filium deuoraret, quòd inimicitiæ essent inter semen mulieris & draconis. Iam si ecclesia lunæ magis intelligenda uidetur uocabulo, quòd uidelicet non ex se splendeat,

deat, sed ab eo qui dicit: Sine me nihil po-
Ioan.15. testis facere. habes mediatricem quam ti-
E bi pauloante commendauimus, euidenter
Ap. 12.a expressam. Mulier, inquit, amicta sole, & luna sub pedibus eius. Amplectamur Mariæ uestigia, fratres mei, & deuotissima supplicatione beatis illius pedibus prouoluamur. Teneamus eam, nec dimittamus donec benedixerit nobis Potens est enim.
Nempe uellus est medium inter rorem & aream, mulier inter solem & lunam, Maria inter Christum & ecclesiam constituta. Sed forte miraris non tam uellus opertum rore, quàm amictam sole mulierem. Magna siquidem familiaritas, sed mira omnino uicinitas solis & mulieris. Quomodo enim in tam uehementi feruore tam fragilis natura subsistit? Meritò quidem admiraris Moyses sancte, & curiosius desideras intueri. Verumtamen solue calceamenta de pedibus
Exo.3.a tuis, & inuolucra pone carnalium cogitationum, si accedere concupiscis. Vado, inquit, & uidebo uisionem hanc magnam. Magna planè uisio rubus ardens sine combustione, magnum signum mulier illæsa manens amicta sole. Non est rubi natura, opertum undique flammis, manere nihilominus incombustum; non mulieris potentia ut sustineat
Luc. 1.d solis amictum. Non est uirtutis humanæ, sed nec angelicæ quidem, sublimior quædā necessaria est. Spiritus sanctus, inquit, superueniet in te. Et tanquam respōdeat illa quoniam spiritus est Deus, & Deus noster ignis consumens est: uirtus, ait, non mea, non tua, sed altissimi obumbrabit tibi. Nihil itaque
F mirum, si sub tali obumbraculo talis etiam à muliere subsumeatur amictus, Mulier, in-
Ro. 13.d quit, amicta sole: planè amicta lumine tanquam uestimento. Non percipit fortè carnalis, nimirū spirituale est, stultitia illi uidetur. Non sic uidebatur Apostolo, qui dicebat: Induimini Dominum Iesum Christum. Quā familiaris ei facta es domina, quàm proxima, imò quam intima fieri meruisti, quantā inueniśti gratiam apud Deum? In te manet, & tu in eo, & uestis eum & uestitus abeo. Vestis eum substantia carnis, & uestit ille te gloria suæ maiestatis. Vestis solem nube, & sole ipsa uestiris. Nouum enim fecit Dominus super terram, ut mulier circunda-
Zach. 6. ret uirum nec alium, quàm Christū, de quo dicitur: Ecce uir, Oriens nomen eius. Nouū quoque fecit in cęlo ut mulier sole appareret amicta. Deniq;, & coronauit eum, & uicissim ab eo meruit coronari. Egredimini filiæ Sion, & uidete regē Salomonē in diademate, quo coronauit eū mater sua. Verūhoc *Can.3.*
alias. Interim sanè ingredimini magis, & uidete reginam in diademate, quo coronauit eam filius suus. In capite, inquit, eius corona stellarum duodecim. Dignum planè stellis *Textus.*
coronari caput, quod & ipsis longè clarius micans, ornet eas potius quam ornetur ab eis. Quidni coronent sidera quā sol uestit? Sicut dies uerni circundabant eā flores rosarum, & lilia conuallių. Nimirū læua spōsi sub capite eius, & iā dextera illius amplexatur eā. Quis illas ęnumet gemmas? Quis stellas nominet quib. Mariæ regiū diadema cōpactū ē? Supra hominē est coronæ huius rationē exponere indicare cōpositionem. Nos G
tamen p modulo nostræ exiguitatis abstinētes a periculoso scrutinio secretorum, non incongruè forsitan duodecim stellas istas, duodecim prærogatiuas gratiarum intelligere uideamur, quibus Maria singulariter adornatur. Siquidem inuenire est in Maria prærogatiuas cœli, prærogatiuas carnis, prærogatiuas cordis, etsi fuerit ternarius iste p quaternarium multiplicatus, habemus fortè stellas duodecim, quibus reginæ nostræ diadema perfulgeat uniuersis. Mihi sanè singularis rutilat fulgor: primo quidem in Marię generatione, secundo i angelica uisitatione: tertio in spiritus superuentione: quarto in filii Dei innenarrabili conceptione. Sic & in his quoq; siderum planè irradiat decus, quod uirginitatis primicęria, quod sine corruptiōe fœcūda, q̄ sine grauamine grauida, quod sine dolore puerpera. Nihilominus etiam speciali quodam splendore in Maria coruscant manluetudo pudoris, deuotio humilitati, magnanimitas credulitatis, martyrium cordis. Vestræ quidem sedulitatis erit singula quæque diligentius intueri. Nos interim satisfeciśse uidebimur, si breuiter ea potuerimus demonstrare. Quid ergo sidereū micat i generatione Mariæ? Planè q̄ ex regibus orta, q̄ ex semine Abrahæ, q̄ generosa ex stirpe Dauid. Si id parū uidetur, adde q̄ generationi illi ob singulare priuilegium sanctitatis diuinitus noscitur esse concessa, quod longe ante eisdem patribus cœlitus repromissa, quòd mysticis præfigurata miraculis, quòd oraculis prænunciata propheticis. Hanc. n. sacer dotalis uirga dū sine radice florut; hanc Gedeonis uellus dum in medio ficcæ areæ maduit; hanc in Eze-

Universidad de Deusto
Biblioteca

chielis uisione Orientali, porta quæ nulli unquam patuit prefignabat. Hanc denique præ cæteris Esaias nunc uirgam de radice Ieſſe orituram promittebat, nunc euidentius uirginem parituram. Meritò signũ hoc magnũ in cœlo apparuiſſe ſcribitur, quod
Esa. 7.c tanto ante de cęlo noſcitur fuiſſe promiſsũ. Dominus ait. Ipſe dabit uobis ſignum. Ecce uirgo concipiet. Magnum profectò ſignum dedit, quia & magnus ipſe qui dedit. Huius ergo prærogatiuæ fulgor, quorum non uehementer reuerberat aciem oculorũ? Iam in eo quòd tam reuerẽter atque officioſiſſimè ab Archangelo ſalutata eſt, ut iam in regali ſolio ſupra omnes cœleſtium ordines regionum exaltatam cernere uideretur, & Paulo minus adoraturus fœminã, qui ſolebat ab hominibus hactenus æquanimiter adorari, excellentiſſimum nobis uirginis noſtræ meritum & ſingularis gratia commẽdatur. Nihilominus fulget ẽt nouus ille conceptionis modus, ut non in iniquitate, quemadmodum cæteræ omnes, ſed ſuperueniente ſpiritu ſancto ſola, & de ſola ſanctificatione Maria conceperat. Nam q̃ uerum Deum, & Dei filium genuit, ut idẽ ipſe Dei atque hominis filius unus omnino Deus & homo prodiret ex Maria, abyſſus eſt luminis, nec facile dixerim, q̃ uel angelicus oculus ad huius fulgoris uehementiã
I non caliget. De cætero ſane & uirginitatẽ carnis, & propoſitum uirginitatis, & ipſius quoque propoſiti nouitas euidenter illuſtrat, quòd uidelicet in libertate ſpiritus legis Moſaicæ decreta tranſcendens, illibatã Deo corporis ſimul & ſpiritus ſanctimoniam nouit. Probat enim propoſiti inuiolabile fundamentum, quod iã conſtanter promittenti filium angelo reſpondit. Quomodo fiet iſtud quoniam uirum nõ cognoſco? Forte.n. propterea primo turbata eſt in ſermone eius & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio, q̃ benedicta ſeſe audiſſet in mulieribus, quæ nimirum benedici in uirginib. sẽper optabat. Et ex tũc quidẽ cogitabat qualis eſſet illa benedictio, q̃ iam uideretur eſſe ſuſpecta. Vbi uero in promiſſione filij manifeſtum uirginitatis periculum uidebatur non potuit ultra diſſimulare quin diceret. Quomodo fiet iſtud, quoniam, uirũ nõ cognoſco? Meritò proinde & illam meruit benedictionem, & hanc non amiſit, ut lõgè glorioſior fiat, ut uirginitas ex fœcunditate & ex uirginitate fœcunditas, ac mutuis ſeſe radijs illuſtrare hæc duo ſidera uideantur. Magnum enim uirginem eſſe, ſed uirginem matrem eſſe, longe amplius per omnẽ modum. Iurè etiã illud moleſtiſſimum tædiũ, quo reliquæ omnes grauidæ mulieres laborare noſcuntur, ſola non ſenſit, quæ ſola ſine libidinoſa uoluptate concepit. Vnde & in ipſo ſuæ conceptionis initio, quando potiſſimum cæteræ mulieres miſerabilius affliguntur, Maria tota alacritate montana conſcendit, ut Eliſabeth miniſtraret. Sed & aſcendit Bethleem imminente iam partu, portans precioſiſſimum illud depoſitum, portans onus le e, portans à quo portabatur. Sic & in partu quam lucidũ eſt, quod noua exultatione nouam edidit prolem, ſola inter mulieres a communi maledicto, & K
dolore parturientium aliena? Si rerũ precia de raritate penſamus, nihil his poteſt rarius inueniri. Siquidem in omnibus iſtis nec primam ſimilem uiſa eſt, nec habere ſequentem. Ex quibus nos ſi ea fideliter intuemur, ſine dubio admirationem concipimus ſed uenerationem, ſed deuotionem, ſed conſolationem. Cæterum quæ reſtant adhuc, & imitationem requirunt. Non eſt nobis ante ortum tam multifariè multisq; modis promitti diuinitus, cęlitus prænunciari, ſed nec ab Archangelo Gabriele tam nouæ ſalutationis obſequiis honorari. Minus autem cætera duo communicat nobis, plane ſeorſum ſuum ſibi. Sola.n. eſt de qua dicitur. Quod in ea natum eſt, de ſpiritu ſancto eſt, ſola cui dicitur. Quod ex te naſcetur ſanctum, uocabitur filius Dei. Offerantur regi uirgines, ſed poſt eam, nam primatum ſola uendicat ſibi. Multo magis autem ſola ſine corruptione concepit, ſine grauamine tulit, ſine dolore filium parturiuit. Itaq; nihil horum a nobis exigitur, ſed exigitur plane non nihil. Nunquid enim ſi defuerit nobis etiam manſuetudo pudoris ſi humilitas cordis, ſi magnanimitas fidei, ſi compaſſio mentis, negligentiam noſtram munerum ſingularitas excuſabit? Gratiſſima ſane gemma in diademate, micans in capite ſtella, rubor in facie hominis uerecundi. An uero quis putat, q̃ hac caruerit gratia, quæ gratia plena fuit. Pudibunda fuit Maria, ex Euangelio id probamus. Vbi ẽm L
aliquando loquax, ubi præſumptuoſa fuiſſe uidetur? Foris ſtabat quærens loqui filio, nec materna auctoritate aut ſermonem interrupit, aut inhabitationem irruit in qua

Mat. 1.b
Luc. 1.d

filius

filius loquebatur. In omni denique textu quatuor Euangeliorum (ſi bene meminimus) non niſi quater Maria loquens auditur. Primo quidem ad angelum, ſed cum iã ſemel, atque iterum allocutus eam fuiſſet. Secundo ad Eliſabeth, quando uox ſalutationis eius Ioannem exultare fecit in utero & ea magnificante Mariam, ipſa magis Dominum magnificare curauit. Tertio ad filium, cum iam eſſet annorum duodecim, q̃ ipſa, & pater eius dolentes quæſiſſent eũ. Quarto in nuptijs ad filiũ & miniſtros. Et is quidẽ ſermo certiſſimus index ingenitæ manſuetudinis, & uirginalis uerecundiæ fuit. Aliorum quippe uerecundiam ſuã reputans, ſuſtinere non potuit, non potuit uini diſſimulare defectum. Vbi ſanè increpata eſt a filio (tanquam mitis & humilis corde) nec illi reſpondit, nec tamen deſperauit, miniſtros admonens facere quod diceret eis. Nunquid non ab initio uenisse pa
Luc. 2.c ſtores, & primam omnium Mariam inueniſſe leguntur? Inuenerunt, ait Euãgeliſta, Mariam, & Ioſeph, & Infantem poſitum in præſepio. Sic & Magi quoque, ſi recolis, nõ ſine Maria matre eius puerum inuenerũt, & inducens in templum Domini, tẽpli Dominũ, multa quidem a Simeone audiuit tã
M de Deo, quã de ſeipſa, ad loquendum tarda, uel ox ad audiendum. Et quidẽ Maria conſeruabat omnia uerba hæc conferẽs in corde ſuo, ſed in his omnibus, neque de ipſo incarnationis dominicæ ſacramento q̃cunque uerbum feciſſe reperies. Væ nobis qui ſpiritum habemus in naribus, uæ qui totum proferimus ſpiritum, qui iuxta illud Comici. Pleni rimarum effluimus undiq;.
Teren in Eunucho Toties denique Maria filium audiuit, non modo turbis loquentem in parabolis, ſed & diſcipulis ſeorſum regni Dei myſteria reuelantem, uidit miracula facientem, uidit deinde in cruce pendentem, uidit expirantem, uidit reſurgentem, uidit & aſcendentem, ſed in his omnibus quoties uerecundiſſimæ uirginis, quoties pudiciſſimæ turturis uox memoratur audita? Denique legis
Act. 1.b in actibus Apoſtolorum, q̃ redeuntes a mõte Oliueti unanimiter perſeuerabant in oratione. Qui? Si forte Maria affuit, nomine tur prima, quæ ſuper omnes eſt, tã filij prærogatiua, quam ſuæ priuilegio ſanctitatis. Petrus, & Andreas, ait, Iacobus, & Ioannes & cæteri qui ſequuntur, hi omnes perſeuerabant unanimiter cum mulieribus & Maria matre Ieſu. Ita ne & mulierum ſeſe ultimam exhibebat, ut nouiſſima omnium poneretur? Vere carnales adhuc diſcipuli, quibus necdum ſpiritus erat datus, quia Ieſus necdum fuerat glorificatus, quando facta eſt inter illos contentio de primatu: cum Maria quanto maior erat humiliaret ſe nõ modo de omnibus, ſed & præ omnib. Meri A.
to facta eſt nouiſſima prima, quæ cum prima eſſet omniũ, ſeſe nouiſſimam faciebat. Merito facta eſt omnium domina, quæ ſe omnium exhibebat ancillam. Merito denique ſuper angelos exaltata eſt, quæ & infra uiduas & pœnitentes, infra eam de qua eiecta fuerant ſeptem dæmonia, ineffabili ſeſe manſuetudine inclinabat. Obſecro uos filioli, æmulamini hanc uirtutem, ſi Mariam diligitis, ſi contenditis ei placere, æmulamini modeſtiam eius, nihil enim tam idoneum homini, nihil tam congruum chriſtiano, maximeq; monachum nihil adeo decet. Et quidem manifeſta ſatis in uirgine ex hac ipſa inſuetudine uirtus humilitatis elucet. Nimirum collactaneæ ſunt humilitatis, & *Mat. 11.*
manſuetudo, in eo cõfœderatæ germanius *d*
qui dicebat. Diſcedite a me quia mitis ſum & humilis corde. Sicut .n. mater præſumptionis elatio, ſic manſuetudo uera non niſi ex uera humilitate procedit. Nec in ſola tantum Mariæ taciturnitate commendatur humilitas, ſed euidentius reſonat in ſermone. Audierat. Quod ex te naſcetur ſanctum *Luc. 1.d*
uocabitur filius Dei. Et nihil aliud, quam ancillam eius ſe eſſe reſpondit. Inde uentum eſt ad Eliſabeth, & continuo uirginis gloria ſingularis eidem per ſpiritum reuelatur. Denique & mirabatur perſonam uenientis, dicens: Vnde hoc mihi, ut ueniat mater Domini mei ad me? Commenda- *Ibidem.*
bat & uocem ſalutantis adiiciens. Vt facta eſt uox ſalutationis tę in auribus meis exultauit in gaudio infans in utero meo, & beatificat fidem credentis. Beata, inquiens, quæ credidiſti, quoniam perficientur in te, quæ dicta ſunt tibi a Domino. Magna quidem præconia, ſed & deuota humilitas nihil ſibi paſſa retinere, in eum magis uniuerſa refudit, cuius in ſe beneficia laudabãtur. Tu, inquit, magnificas matrẽ Domini, ſed Magnificat anima mea Dominum. In uoce mea filium perhibes exultaſſe in gaudio, ſed Exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo. & ipſe quoque tanquam amicus ſponſi gaudet ad uocem ſponſi. Beatam eſſe di- B

Universidad de Deusto
Biblioteca

cis,quæ credidisser,sed credulitatis,& beatitudinis causa respectus est supernæ pietatis,ut ex hoc magis beatam me dicant omnes generationes,quia ancillam humilem, & exiguam respexit Deus . Veruntamen nunquid putamus, fratres, Elisabeth sanctam in eo, quòd per spiritum utique loquebatur, errasse? Absit. Beata planè quã respexit Deus,& beata quæ credidit. Hic enim magnus diuinæ respectionis extitit fructus: Ineffabili siquidem artificio spiritus superueniens tantæ humilitati magnanimitas tanta in secretario uirginei cordis accessit,ut (quemadmodum de integritate & fœcunditate prædiximus, hę quoque nihilominus sunt uicissim ex respectu mutuo clariores, (quòd uidelicet nec humilitas tanta minuit magnanimitatem, nec magnanimitas tanta humilitatem, sed cum in sua æstimatione tam humilis esset, nihilominus & in promissionis credulitate magnanimis,ut quæ nihil aliud quã exiguam sese reputabat ancillam, ad incomprehensibile hoc mysterium,& admirabile commercium, ad inscrutabile sacramentum nullatenus se
C dubitaret electam,& ueram Dei & hominis genitricem crederet mox futurã . Agit hoc nimirum in cordibus electorum gratię prærogatiua diuinæ, ut eos nec humilitas pusillanimes faciat,nec magnanimitas arrogantes,magis autem cooperentur sibi,ut non solum nulla ex magnanimitate subintret elatio, sed hinc maximè prouehatur humilitas,ut inueniantur eo amplius timorati,& largitori munerum non ingrati, ac uicissim ex occasione humilitatis nulla surrepat,sed quo minus de sua quisque uel in minimis præsumere consueuit,eo amplius etiam in magnis quibusque de diuina uirtute confidat. Martyrium sanè uirginis (q̃ nimirum inter stellas diadematis eius, si memiuistis,duodecimam nominauimus (tã in Simeonis propheria,quàm in ipsa dominicæ passionis historia commendatur. Positus est hic (ait sanctus senex de parunlo Iesu)in signum cui contradicetur,& tuam ipsius animam (ad Mariam autem dicebat) p
Lu.2.c transibit gladius. Verè tuam,ò beata Mater animam gladius pertransiuit . Alioquin nõ nisi eam pertransiens,carnem filij tui penetraret. Et quidem postea,quam emisit spiritum tuus ille Iesus (omnium quidem, sed specialiter tuus) ipsius planè non attigit animam crudelis lancea, quæ ipsius (nec mortuo parcens,cui nocere non posset) aperuit latus,sed tuam utique animam pertransiuit. Ipsius nimirum anima iam ibi nõ erat,sed tua planè inde nequibat auelli . D
Tuam ergo pertransiuit animam tis doloris,ut plus quàm martyrem non immeritò prædicemus,in qua nimirum corporeæ sensum passionis excesserit compassionis affectus. An non tibi plus quam gladius fuit,sermo ille (reuera pertransiens animam,& pungens usque ad diuisionem animæ,& spiritus.) Mulier,ecce filius tuus? O commutationem. Ioãnes tibi pro Iesu traditur, seruus pro Dño,discipulus pro magistro,filius Zebedæi pro filio Dei,homo purus ꝓ Deo uero. Quomodo non tuam affectuosissimã animam pertransiret hæc auditio, quando & nostra licet saxea,licet ferrea pectora so
Ro.1.d la recordatio scindit? Non miremini, fratres,quod Maria martyr in anima fuisse dicatur. Miretur qui non meminerit se audisse Paulum inter maxima gentium crimina memorantem,quòd sine affectione fuisset. Longè id fuit a Mariæ uisceribus longè sit a seruulis eius. Sed fortè quis dicat. Nunquid non eum præscierat moriturum? Et indubitanter. Nunquid non sperabat continuò resurrecturum? Et fidenter . Super hæc doluit crucifixum? Et uehementer. Alioquin quisnam tu frater, aut unde tibi hæc sapientia,ut mireris plus Mariam compatientem,quam Mariæ filiũ patientem? Ille etiam mori corpore potuit,ista commori corde non potuit? Fecit illud charitas, qua maiorem nemo habuit,fecit & hoc charitas,cui post illam similis altera non fuit.
Iam te mater misericordiæ per ipsum sinceriſſimæ tuæ mentis affectum,tuis iacens prouoluta pedibus luna, mediatricem sibi apud solem iustitiæ constitutum deuotis supplicationib.interpellat,ut in lumine tuo uideat lumen, solis gratiam tuo mereatur obtentu,quam uerè amauit præ omnibus,& ornauit stola gloriæ induens,& coronã pulchritudinis ponens in capite tuo. Plena es gratiarum,plena rore cœlesti,innixa super dilectum,delicijs affluens. Ciba hodie pauperes tuos Domina,ipsi quoque catelli de micis edant,nec puero Abrahæ tantum,sed & camelis potum tribuas de superefluenti hydria tua,quia tu uerè puella es præelecta & præparata altissimi filio,qui est super omnia benedictus in sęcula, Amen .

In

In Natiuitate B. Mariæ. De aquæductu. Sermo.

FOecundæ virginis amplectitur cœlum præsentiam,terra memoriam veneratur. Sic nimirum totius boni illius exhibitio,hic tenuis quædam libatio pri
Ps.101. d mitiarum,ibi res,& hic nomen. Domine, inquit,nomen tuum in æternum, & memoriale tuũ in generatione,& generationem. Generatio & generatio,non angelorum profectò,sed hominum est.
Mat.6.d Vis scire quia nomen & memoriale eius in nobis est,præsentia in excelso . Sic orabis,inquit: Pater noster,qui es in cœlis , sanctificetur nomen tuum. Fidelis oratio,cuius ipsa primordia & diuinæ adoptionis, & ter
F renę peregrinationis admonent,ut hoc sciẽtes,quòd quandiu non sumus in cœlo,peregrinamur à domino,gemamus intra nosmetipsos adoptionem filiorum expectantes ꝓsentiam utique patris . Signanter proinde,
Thren.4 d & de Christo Propheta loquitur dicens. Spiritus ante faciem nostram Christus dominus,in umbra eius uiuemus inter gentes.
Nam inter cœlestes quidem beatitudines non in umbra uiuitur, sed potius in splendo
Ps.109. a re. In splendoribus sanctorum,inquit,ex utero ante luciferum genui te . Verum id quidem pater . At mater sanè eundem ipsum in splendore non genuit,sed in umbra , non nisi ea tamen,qua obumbrauit altissimus.
Merito proinde canit Ecclesia, non illa quidem Ecclesia sanctorum , quæ in excelsis, &
Can.2. d in splendore est: sed quæ interim peregrinatur in terris : Sub umbra eius , ait, quem, desideraueram sedi , & fructus eius dulcis gutturi meo . Lucem quippe meridianam ubi pascit sponsus,sibi petierat indicari, sed repressa est, & pro plenitudine luminis umbram, pro satietate interim gustum recepit . Denique non ait, sub umbra eius quam desideraueram : sed , sub umbra eius quem desideraueram sedi . Neque enim ipsius expererat umbram,sed ipsum profectò meridiẽ, lumen plenum de lumine pleno. Et fructus , ait , dulcis gutturi meo : ac si dicat , gustui meo . Vsquequo non parcis mihi, nec dimittis me, ut glutiam saliuam meam? Quo
Psal.33. usque manet illa sententia . Gustate , & uidete quoniam suauis est dominus? Et quidem suauis gustui,& dulcis gutturi,ut merito etiam super hoc sponsa proruperit in vocem gratiarum actionis & laudis. Sed quã do dicetur: Comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi? Iusti epulentur, ait Propheta,sed in conspectu Dei, utique non G
in umbra. Et de seipso. Satiabor,ait,cum *Cant.5.a* apparuerit gloria tua . Sed & dominus ad *Ps.67.a* Apostolos ait: Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis, & ego dispono *Luc.22.* uobis, sicut disposuit mihi pater meus re- *a* gnum , ut edatis & bibatis super mensam meam . Sed ubi? In regno meo , inquit .
Beatus planè qui manducabit panem in regno Dei . Sanctificetur itaque nomen tuũ: per quod utrunque interim in nobis es Domine per fidem in cordibus habitans , quoniam nomen tuum iam inuocatum est super nos. Adueniat regnum tuum. Veniat utique quod perfectum est, & euacuetur quod est ex parte. Habetis,ait Apostolus,fructum *Rom.6.d* uestrum in sanctificationem , finem uero uitam æternam. Vita æterna fons indeficiens, qui uniuersam irrigat superficiem paradisi . Nec modo irrigat,sed inebriat , fons hortorum, puteus aquarum uiuentium,quæ fluũt impetu de Libano : & fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei. Quis uero fons uitæ, nisi Christus dominus? Cum Christus, in- *Colo.3.* quit , apparuerit uita uestra: tunc & uos apparebitis cum ipso in gloria . Sanè ipsa se se plenitudo exinaniuit, ut fieret nobis iustitia,& sanctificatio,& remissio,necdum apparens vita,aut gloria,aut beatitudo . Deriua *Prou.5.* tus est fons uique ad nos, in plateis deriuatæ sunt aquæ, licet non bibat alienus ex eis.
Descendit per aquæductum uena illa cœ- H
lestis,non tamen fontis exhibens copiam , sed stillicidia gratiæ arentibus cordibus nostris infundens aliis quidem plus , aliis quidem minus . Plenus equidem aquæ ductus , ut accipiant cæteri de plenitudine, sed non plenitudinem ipsam. Aduertistis iam, ni fallor,quem uelim dicere aquęductum,qui plenitudinem fontis ipsius de corde patris excipiens,nobis ediditillum,sed si non prout est prout capere poteramus . Nostis enim cui dictum sit. Aue gratia plena. An uerò inueniri potuisse miramur unde talis ac tantus fieret aquæductus,cuius nimirum summitas in star profectò scalæ illius quam uidit Patriarcha Iacob,cœlos tangere,imò & transcende *Gen.28.* re cœlos , ut uiuidissimum illum aquarum quæ super cœlos sunt , posset attingere fontem? Mirabatur & Salomon , & uelut desperanti similis erat, Mulierem fortem *Pro.31.*

quis

Universidad de Deusto
Biblioteca

quis inueniet ? Nimirum propterea tanto tempore humano generi fluẽta gratiæ defuerunt, quòd necdum intercederet is, de quo loquimur tam desiderabilis aquæ ductus. Nec mirabere diutius expectatum, si recordaris quot annis Noe vir iustus in arcæ fabrica laborarit, in qua paucæ, id est octo animæ saluæ factæ, idq; satis ad modicum tempus. Sed quomodo noster hic aquæductus fonte illum attingit tam sublimem? Quomodo putas nisi vehementia desiderij, nisi feruore deuotionis, nisi puritate orationis ? Sicut scriptum est: Oratio iusti penetrat cœlos. Et q.s iustus, si non Maria iusta, de qua sol iustitiæ ortus est nobis? Quomodo ergo illa inaccessam attigit maiestatem, nisi pulsando, petendo, quærendo? Denique & quod quærebat, inuenit cui dictum est. Inuenisti gratiã apud Deum. Quid? Plena est gratia, & gratiam ad huc inuenit ? Digna prorsus inuenire quod quærit, cui propria non sufficit plenitudo, nec suo potest esse contenta bono: sed quem admodum scriptum est: Qui bibit me, adhuc sitiet: petit superefluentiam ad salutem uniuersitatis. Spiritus sanctus ait, superueniet in te, & preciosum illud balsamum tanta tibi copia, tantaque plenitudine influet, vt copiosissimè effluat circunquaque. Ita est, iam sentimus, iam exhilarantur facies nostræ in oleo, iam clamamus: Oleum effusum nomen tuũ, memoriale tuum in generatione, & generationem. Verùm id quidem non in uanum, & si oleum effunditur, sed non perit. Propterea siquidem & adolescentulæ paruulæ, scilicet animæ, sponsum diligunt, idque non parùm: & vnguentum descendens de capite, non modo barba, sed & ipsa uestimenti ora suscepit. Intuere, ò homo, consilium Dei, agnosce consilium sapientiæ, consilium pietatis. Cœlesti rore aream rigaturus, totum vellus prius infudit. Redempturus humanum genus, precium vniuersum contulit in Mariam. Vt quid hoc? Fortè vt excusaretur Eua per filiam, & querela uiri aduersus fœminam deinceps sopiretur. Ne dixeris vltra ò Adã; Mulier quam dedisti mihi, dedit mihi de ligno vetito: dic potius: Mulier quam dedisti mihi, me cibauit fructu benedicto.

Eccl. 35. d

I

Eccl. 24. c

Can. 1. a

K Pijssimum sanè consilium, sed latet forsitan aliud, nec totum hoc est. Verum id quidem, sed parum est, ni fallor, desideriis vestris. Dulcedo lactis est, elicietur fortè si fortius premimus & pinguedo butyri. Altius ergo intueamini quanto deuotionis affectu à nobis eam voluerit honorari, qui totius boni plenitudinem posuit in Marię, vt proinde si quid spei in nobis est, si quid gratia si quid salutis, ab ea nouerimus redundare, quæ ascendit delicijs affluẽs. Ortus planè delicia rum, quem non modò afflauerit ueniens, sed & perflauerit superueniens, Auster ille diuinus, vt vndique fluat, & effluant aromata eius, charismata scilicet gratiarum. Tolle corpus hoc solare, quod illuminat mundum, vbi dies ? Tolle Mariam hanc maris stellam, maris vtique magni & spatiosi: quid nisi caligo inuoluens, & vmbra mortis, ac densissimæ tenebræ relinquuntur ? Totis ergo mendullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc ueneremur: quia sic est uoluntas eius qui totũ nos habere voluit per Mariam. Hæc, inquam, voluntas eius est, sed pro nobis. In omnibus siquidem & per omnia prouidens miseris, trepidationem nostram solatur, fidem excitat, spem roborat, diffidentiam abigit, erigit pusillanimitatem. Ad patrem verebaris accedere: solo auditu territus ad folia fugiebas. Iesum tibi dedit mediatorem. Quid non apud talem patrem filius talis obtineat? Exaudietur vtique pro reuerentia sua: pater enim diligit filium. An verò trepidas & ad ipsum ? Frater tuus est & caro tua, tentatus per omnia absque peccato, vt misericors fieret. Hunc tibi fratrem Maria dedit. Sed forsitan & in ipso maiestatem vereare diuinam, quòd licèt factus sit homo, manserit tamen Deus. Aduocatum habere uis, & ad ipsum? ad Mariam recurre. Pura siquidem humanitas in Maria, non modo pura ab omni contaminatione, sed & pura singularitate naturæ. Nec dubius dixerim, exaudietur & ipsa pro reuerentia sua. Exaudiet utique matrem filius, & exaudiet filium pater. Filioli, hæc peccatorum scala, hæc mea maxima fiducia est, hæc tota ratio spei meæ. Quid enim ? Potest ne filius aut repellere, aut sustinere repulsam? non audire, aut non audiri filius potest? Neutrum planè? Inuenisti, ait Angelus, gratiam apud Deum. Fœlicit er. Semper hæc inueniet gratiam, & sola est gratia qua egemus. Prudens virgo nõ sapientiã, sicut Salomon, nõ diuitias, non honores, non potentiã, sed gratiã requirebat. Nimirũ sola est gratia qua saluamur. Quid nos alia concupiscimus, fratres? Quæramus gratiam, & per Mariã quæramus. quia quod quærit, inuenit, & frustrari non potest. Quæramus

L

gratiam

gratiam, sed gratiam apud Deum: nam apud homines gratia fallax. Quærant alii meritum, nos inuenire gratiam studeamus. Quid enim ? Num gratiæ est, quòd hic sumus ? Profectò misericordiæ Domini est, non sumus consumpti nos. Qui nos? Nos periuri, nos adulteri, nos homicidæ,

M nos raptores, purgamenta utique mundi huius. Consulite conscientias uestras, fratres, & uidete, quia ubi abundauit delictum, superabundat & gratia. Maria non prętendit meritum, sed gratiam quærit. Denique usque adeò fidit gratiæ, & non altum sapit, ut salutationem angelicam uereatur. Maria, inquit, cogitabat qualis esset ista salutatio. Nimirum sese salutatione angelica reputabat indignam. Et forsitan talia meditabatur, Vnde hoc mihi, ut ueniat angelus domini mei ad me ? Ne timeas Maria, ne mireris angelum uenientem, & maior angelo uenit. Ne mireris angelum domini, & dominus angeli secum. Postremò quidni uideas angelum, cum iã angelicè uiuas ? Quid ni uisitet angelus uitæ sociam ? Quidni salutet ciuem sanctorum, & domesticam Dei? Angelica plane uita uirginitas: & qui non nubent, neque nubentur, erunt sicut angeli Dei, Videsne quod & huc nihilominis modo aquæductus noster ascendit ad fontem: nec sola iam oratione cœlos penetrat. sed etiam iucorruptione, quæ proximum Deo facit, sicut Sapiens ait? Erat enim uirgo sanc-

Sap. 6. c

ta corpore, & spiritu, cui specialiter esset dicere: Conuersatio nostra in cœlis est. Sancta, inquam, corpore & spiritu, ne quid forsitan super hoc dubites aquæductu. Sublimis equidem ualde, sed nihilominus integerrimus manet. Ortus conclusus, fons signatus, templum domini, sacrarium spiritus sancti. nec enim est fatua uirgo, cui non modò oleum est, sed olei plenitudo in uase recondita. Ascensiones in corde suo disponit, conuersatione pariter (sicuti iam diximus) & oratione ascendens. Denique abiit

A in montana cum festinatione, & salutauit Elisabeth, & in ministerio eius erat quasi mensibus tribus, ut iam tunc posset dicere matri mater, quod tanto post filio dixit filius. sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Planè montana conscendens, cuius iustitia sicut montes Dei. Tertius enim hic ascensus virginis fuit, ut funiculus triplex difficile rumperetur. Fer-uebat siquidem in quærenda gratia charitas, splendebat in carne virginitas, humilitas in obsequio eminebat. Etenim si omnis qui se humiliat exaltabitur: quid hac humilitate sublimius? Venisse eam mirabatur Elisabeth, & dicebat: Vnde hoc mihi, ut ueniat mater domini mei ad me? Sed iam magis miretur, quòd instar vtique filij, & ipsa non ministrari uenerit, sed ministrare. Meritò proinde cantor ille diuinus in ipsius admiratione præcinens, aiebat. Quæ est ista, quæ ascendit, sicut aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis, ut castrorum acies ordinata? Ascendit planè supra omne humanum genus, ascendit vsque ad angelos, sed & ipsos quoque transcendit, & cœlestem omnem supergreditur creaturam. Nimirum supra angelos hauriat necesse est, quam refundat hominibus aquam viuam. Quomodo, inquit, fiet istud, quoniam virum uon cognosco? Vere sancta corpore, & spiritu, & integritatem carnis habens, & propositum integritatis. Respondens autem angelus, dixit: Spiritus sanctus superueniet in te, & uirtus altissimi obumbrauit tibi. Ne me interrogaueris, inquit, supra me est, & non potero ad illud, Spiritus sanctus, non angelus, superueniet in te, & uirtus altissimi obumbrabit tibi, non ego. Ne steteris, uel inter angelos Virgo sancta, sublimius aliquid tuo sibi ministerio propinandum terra sitiens præstolatur. Paululum cum pertransieris eos, inuenies quem diligit anima tua. Paululum, inquam, non quia non incomparabiliter superemineat, sed quòd inter eum, & ipsos medium nihil inuenias. Transi ergo virtutes, & dominationes, Cherubim quoque & Seraphim, ut ad eum perueuias, de quo nociferantur adinuicem, Sanctus, Sanctus, sanctus dominus Deus Sabaoth. Quod enim ex te nasceretur sanctum, uocabitur filius Dei. Fons sapientiæ uerbum patris in excelsis, hoc uerbum mediante te caro fiet: ut dicit, Ego in patre, & pater in me: dicat nihilominus, quia ego a Deo processi & ueni. In principio, inquit, erat uerbũ. Iam scatet fons, sed interim tantum in semetipso. Denique, & uerbum erat apud Deum; lucẽ profectò habitans inaccessibilem, & dicebat dominus ab initio. Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis. Sed penes te est cogitatio tua, & quid cogites, nos nescimus. Quis. n. cognouit sensum dñi, aut quis consiliarius eius erat? Descendit itaque cogitatio

Luc. 1.

B

Esa. 6.

Ioan. 1. a c.

Io. 14. b

Hier. 23

pacis

Universidad de Deusto
Biblioteca

pacis in opus pacis . Verbum caro factum est,& habitat iam in nobis . Habitat planè per fidem in cordibus nostris, habitat in memoria nostra,habitat in cogitatione: quia vsque ad ipsam descendit imaginationem .

Quid enim versus cogitaret homo de Deo , nisi forsitan idolum corde fabricaretur ? Incomprehensibilis erat & inaccessibilis,in uisibilis,& inexcogitabilis omnino . Nunc verò comprehendi uoluit,videri uoluit , cogitari voluit . Quonam modo inquis ? Nimirum iacens in præsepio, in virginali gremio cubans,in monte prædicans , in oratione pnoctans, & in cruce pendens , in morte pallens , liber inter mortuos, & in inferno imperans:seu etiam tertia die resurgés, & Apostolis loca clauorum uictoriæ signa demonstrans,nouissime coram eis cœli secreta conscendens . Quid horum non uere,non pie, non sanctè cogitatur ? Quicquid horum cogito , dum cogito, & per omnia est Deus meus . Hæc ego meditari dixi sapientiam, & prudentiam iudicaui eructare memoriam suauitatis : quoniam in huiusce modi nucleis virga sacerdotalis copiosè produxit, quam in supernis hauriens , uberius nobis Maria refundit . In supernis planè, & ultra Angelos . quæ verbum ex ipso patris corde susscepit , vt scriptum est : Dies diei eructat verbum . Vtique dies pater : siquidem dies ex die salutare Dei . An non etiam virgo dies : Et præclara . Rutilans planè dies, quæ procedit sicut aurora consurgens , pulchra vt luna , electa vt sol . Intuere igitur quemadmodum vsque ad Angelos plenitudine gratiæ , supra Angelos superueniente spiritu sancto peruenit . Est in Angelis charitas , est puritas,est humilitas . Quid horum non enituit in Maria ? Sed ostensum est superius, vt quidem à nobis ostendi potuit : supereminentiam prosequamur . Cui enim Angelorum aliquando dictum est.Spiritus sanctus superueniet in te,& virtus altissimi obumbrabit tibi: ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei? Denique veritas de terra orta est,non de angelica creatura nec Angelos, sed semen Abrahæ apprehendit . Magnum est Angelo , vt minister sit domini, sed Maria sublimius quiddam meruit , vt sit mater . Fœcunditas itaque virginis supereminens gloria est , tantoque excellentior Angelis facta munere singulari , quanto differentius præ miniris nomen matris accepit: hanc inuenit gratiam plena,iam gratia , vt charitate feruida,virginitate integra , humilitate deuota: fieret nihilominus sine uiri cognitione grauida , sine muliebri dolore puerpera . Parum est quod ex ea natum est , sanctum vocatur,& est filius Dei. De reliquo , fratres, curandum nobis summopere est,ne uerbum quod de ore patris ad nos egressum est virgine mediante,uacuum reuertatur , sed per eandem nihilominus virginem gratiam pro gratia referamus. Eructemus memoriam , donec præsentiam suspiramus , & suæ reddantur origini fluenta gratiæ , ut uberius fluant. Alioquin nisi ad fontem redeant,exsiccantur,& infideles in modico , quod maximum est accipere non meremur . Modicum planè memoria ad præsentiam , modicum ad id quod cupimus, magnum ad id qđ meremur : longè infra desiderium , sed nihilominus supra meritum . Sapienter proinde sponsa , & pro hoc modico non modicè gratulatur . Cum enim dixisset : Indica mihi vbi pascas , vbi cubes in meridie : recipiens exigua pro immensis, & pro pastu meridiano libans sacrificium vespertinum , minime tamen vt solet fieri murmurat,aut tristatur,sed gratias agit, & in omnibus sese exhibet deuotiorem . Nouit enim quod si fidelis fuerit in vmbra memoria , lucem præsentiæ sine dubio obtinebit . Itaque qui reminiscimini domini , ne taceatis , & ne detis silentium ei . Nimirum qui præsentem habent dominum , exhortatione non indigent : quod ait Propheta alius : Lauda Hierusalem dominum,lauda Deum tuum Sion: congratulationis est potius quàm commonitionis . Qui in fide ambulant , egeant admonitione ne taceant , ne dederint silentium ei . Loquitur enim & loquitur pacem in plebem suam , & super sanctos suos, & in eos qui conuertuntur ad cor.Cæterum cum sancto sanctus eris , & cum uiro innocente innocens eris : & audientem se se audiet , & loquenti sibi loquetur . Alioquin silentium ei dedisti si taceas . Sed unde si taceas ? A laude ? Ne taceatis , inquit, & ne detis silentium ei , donec stabiliat , & donec ponat Hierusalem laudem in terra .

Laus Hierusalem iucunda , & decora laudatio . Nisi forte Angelos cines Hierusalem mutuis opinamur laudibus delectari, & decipere de uanitate in idipsum . Fiat uoluntas tua mater , sicut in cœlo & in terra , ut laus , Hierusalem stabiliatur in terra . Quid enim

Ps.18.a

Cant.1.d

Ps.147.a

Ps.17.d

Esa.62.d

enim modo est? Non quærit angelus ab Angelo gloriam in Hierusalem, & homo ab homine laudari cupit in terra ? Execranda peruersitas,sed eorum sit,qui ignorantiam Dei habent,qui obliti sunt Domini Dei sui.Vos qui reminiscimini Domini, ne taceatis à laude eius , donec stabiliatur , & perficiatur in terra . Est enim silentium irreprehensibile, imò & laudabile magis . Est & sermo non bonis. Alioquin non diceret Propheta bonum esse homini præstolari cum silentio salutare Dei.Bonum silentium à iactantia, bonum à blasphemia,bonum à murmure,& detractione. Alius enim ob laboris magnitudinem , & pondus dici exasperatus , animo murmurat , dijudicat eos qui pro anima sua peruigilant , tanquam reddituri vtique rationem. Clamor est, sed supra omne silentium clamor iste animi obdurati silere facit (quam audiri non patitur) vocem uerbi.

Thre.3.c

Alius pusillanimitate spiritus in expectatione deficit,pessimumque hoc . Verbum blasphemiæ est,quod nec in hoc seculo remittitur, nec in futuro.Tertius in magnis ambulat,& in mirabilibus super se,dicens: Manus nostra excelsa,putans se aliquid esse,cum nihil sit . Quid loqueretur hic , qui loquitur pacem ? Dicit enim quia dives sum , & nullius egeo . Porrò veritatis sententia est .

Luc.6.d Mat.5.a

Væ uobis,diuitibus,quia habetis hic consolationem uestram . Contra uerò :Beati,inquit , qui lugent , quoniam ipsi consolabuntur . Sileat ergo in nobis lingua male dicta, lingua blasphema , lingua magniloqua: quoniam bonum est in hoc triplici silentio salutare Domini præstolari,ut dicas : Loquere , domine , quia audit seruus tuus. Eiusmodi quippe voces non ad eum sunt , sed aduersus eum,sicut legislator murmurantibus ait:

1.Re.3.b

Non enim contra nos est murmur nostrum, sed contra Dominum . Ita tamen ab his taceas ne omninò taceas , ne dederis silentiũ ei . Loquere illi contra iactantiam in confessione, ut obtineas ueniam de præterito. Loquere in gratiarum actione contra murmurationem , ut ampliorem inuenias gratiã in præsenti . Loquere in oratione contra diffidentiam , vt consequaris & gloriam in futuro . Confitere, inquam , præterita, & pro præsentibus gratias age,ac deinceps orastudiosius pro futuris,ut ne ipse quidem sileat à remissione,ab immissione , a promissione. Ne taceas,inquam,ne dederis silentiũ ei loquere ut & ipse loquatur, & dicere possis.Dilectus meus mihi,& egò illi:Iucunda uox, & eloquium dulce . Nimirum non vox murmuris hæc, sed uox turturis est . Et ne dixeris. Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? non iam aliena reputabitur,de qua sponsus ait: Vox turturis audita est in terra nostra.Audierat enim dicentem: Capite nobis vulpes paruulas : & fortè ex eo in uocem exultationis erupit ut diceret:Dilectus meus mihi,& ego illi . Plane uox turturis,quæ tam viuenti quàm mortuo,singulari vtique castimonia suo compari perseuerat, vt eam neque mors neque uita à Christi separet charitate'. Intuere etenim vtrumnam aliquid hunc dilectũ auertere potuerit à dilecta , quo minus ei & peccanti & auersæ perseueraret.Glomeratæ nubes radios solis offendere contendebant, vt iniquitates nostræ separarent inter nos , & Deum,sed incaluit sol,& vniuersa dissoluit, Alioquin quando redijsses ad eum , nisi ille tibi perseuerasset,nisi clamasset. Reuertere, reuertere Sunamitis,reuertere , reuertere, vt itueamur te?Esto ergo illi, & tu nihilominus perseuerans,ut nullis ab eo flagellis,aut laboribus auertaris.

Cant.5.c Ps.67.a Ibidem d

Luctare cum angelo ne succumbas : quia regnum cœlorum vim paritur,& uiolenti rapiunt illud.An non lucta ; Dilectus meus mihi, & ego illi ? Notam fecit dilectionem suam,experiatur & tuã.In multis. n. tentate Dominus Deus tuus . Declinat sæpius , auertit faciẽ,sed nõ in ira. Probationis istud est,non reprobationis.Sustinuit te dilectus, sustine tu dilectũ,sustine, viriliter age.Non illũ vicere peccata tua, te quoque ipsius flagella non superent,& obtinebis benedictionem.Sed quando ? Cum aurora fuerit,cum aspirauerit iam dies, cum stabilierit Hierusalem laudem in terra.Ecce,inquit,vir luctabatur cum Iacob vsque mane . Auditam fac mihi mane misericordiam tuam,quia speraui in te Domine.Non tacebo,nec dabo tibi silentium vsque mane, vtinam nec ieiuniũ . Nimirum dignari, & pasci,sedinter lilia . Dilectus meus mihi,& ego illi,qui pascitur inter lilia. Nimirum & supra, si meministi , in eodem cantico euidenter expressum est , quòd florum apparitio turturis comitetur auditum.Sed attende, quòd locum non cibum indicare videtur,nec quibus pascitur exprimit,sed inter quæ.Fortè enim non cibo, sed consortio pascitur liliorum,nec lilijs vescitur , sed uersatur . Nimirum odore potius

Mat.20.d

Gen.32.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tius quàm sapore lilia placét, & visui magis sunt apta, quam esui. Ita ergo pascitur inter lilia donec aspiret dies, & venustati florum fructuum succedat vbertas. Interim quippe florum non fructuum tempus est, dū in spe magis, quàm in re sumus: & per fidem nō per speciem ambulantes, expectatione magis, quàm experientia gratulamur. Consi dera denique floris teneritudinem, & me mento verbi, quod ait Apostolus. Quia ha
2.Co.4.b bemus thesaurum istum in uasis fictilibus. Quanta enim videntur imminere pericula floribus? quàm facilè spinarum aculeis liliū perforatur? Meritò proinde canit dilectus: Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. An non erat inter spinas, qui dicebat:
Psl.119. b Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus? Cæterùm & si iustus germinat sicut li lium, sed non ad lilium sponsus pascitur, nec in singularitate complacet sibi. Audi denique inter lilia commorantem. Vbi, inquit,
Mat.18. c duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Amat semper media Iesus, diuerticula semper & reclinatoria reprobat filius hominis, Dei & ho minum mediator. Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia. Curemus ha bere lilia, fratres, extirpare spinas & tribulos & inserere lilia festinemus: si quando forte & ad nos pascendos dignetur dilectus de scendere. Apud Mariam utique pascebatur,
K idáque copiosius pro multitudine liliorum. An non lilia virginitatis decus, humilitatis insigne, supereminentia charitatis? Erūt tamen & nobis lilia, quamuis inferiora ualde, sed ne inter hæc quidem dedignabitur pasci sponsus: si quidem eas quas prædiximus actiones gratiarum deuotionis hilaritas illustrauerit, orationem intentionis puri
Esa. 1. c tas candidauerit, confessionem indulgentia dealbauerit sicut scriptum est: Si fuerint pec cata uestra vt coccinum, quasi nix dealbabun tur; & si fuerint rubra quasi uermiculus, uelut lana alba erunt. Cæterùm quicquid illud est quod offerre paras Mariæ commen dare memento, ut eodem alueo ad largitorem gratię, gratia redeat quo influxit. Neque enim impotens erat Deus, & sine hoc aquæductu infundere gratiam prout uellet, sed tibi uehiculum uoluit prouidere. Fortè enim manus tuæ, aut sanguine plenæ, aut infectæ muneribus, quòd non eas ab omni munere excussisti. Ideoque modicum istud quod offerre desideras, gratiosissimis illis, & omni acceptione dignissimis Mariæ manibus efferendum tradere cura, si non uis sustinere repulsam. Nimirum candidissima quædam lilia sunt, nec causabitur ille liliorum amator inter lilia non inuentum, quicquid illud sit, quod inter Marię manus inuenerit.

In Festiuitate sancti Michaelis. Sermo I.

ANgelorū hodie memoria celebratur, & exigitis debitum pro tanta solēnitate sermonē. Sed q̄d de angelicis spiritibus viles loquātur vermiculi? Credimus sanè, & indubitata fide tenemus diuina eos præsentia, & visione beatos sine fine lætari in bonis dñi, quæ oculus nō vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt. Quid ergo
1.Cor. de his homo loquiat hominibus, quæ nec ipse quidē cogitare, nec illi saltē audire sufficiāt: Profectò si ex abundātia cordis os loq tur, fileat nihilominus lingua necesse est ex inopia cogitationis. Attñ si multum est ad nos loqui de ea claritate & gloria, qua in se metipsis, imò i Deo suo Angeli sancti nostris omninq̄ supereminent cordibus: de ea loquamur, quam nobis exhibent, gratia & charitate. In supernis. n. spiritib. non solum admira bilis dignitas, sed dignatio amabilis inuenitur. Dignum est proinde, fratres, vt gloriam non capientes, tanto magis amplectamur mi sericordiam, qua nimirum constat nihilominus abundare domesticos Dei, cœli ciues, principes paradisi. Testatur denique Apostolus ipse, qui raptus vsque ad tertium cœlū, beatæ illi curiæ meruit interesse, atque eius nosse secreta; qñ omnes administratorij sūt spiritus, missi in ministerium propter eos qui hæreditatem capiunt salutis. Neque id cuiquā incredibile videatur, qñquidē ipse quoque creator & rex Angelorum uenit nō ministrari, sed ministrare, & animam suam dare M
pro multis. Vt quid ergo ministerium illud Angelorum quispiam dedignetur, de quo præcedit eos cui in excelsis tota cum auiditate & fœlicitate ministrant? Si & hinc dubi
Dan.7.c tas, utique qui uidit, testimonium perhibuit.
Psal.8.a Milia, inquiens, milium ministrabant ei, & decies centena milia assistebant ei. Alius quoque Propheta ad patrem de filio loquens, ait. Minuisti eum paulominus ab Angelis. Sic planè, sic decet ut uincat & humilitate qui sublimitate uincebat, sitque tan-

to

to minor Angelis, quanto inferiori sese ministerio mancipauit, cui tanto excellentior est, quanto differentius præ eis nomen hæreditauit. Sed quæras fortasse in quo minoratus uideatur ab Angelis cum ministrare uenit, quando quidē (vt supra meminimus) in ministerium mittuntur & illi? In eo utique q̄ non modo ministrauit, sed ministratus est, eratq̄; unus & idem qui ministrabat
Can. 2.c & qui ministrabatur. Meritò proinde sponsa in Canticis canticorum: Ecce, inquit, uenit is saliens in montibus, transiliēs colles. Ministrans. n. salijt inter Angelos, sed & ipsos transilijt ministratus. Ministrant. n. Angeli, sed de alieno, offerentes Deo bona
Apo.8.a opera non sua, sed nostra, ac nobis eius gratiam referentes. Vnde & Scriptura dicēs. Quoniā ascendit fumus aromatum in conspectu domini de manu Angeli, solicitè p̄misit data ei fuisse incensa multa. Nostros .n. sudores non suos, nostras non suas lachrymas offerunt Deo, nobis quoq; eius munera referunt, & non sua. Non sic minister ille sublimior cunctis, sed humilior uniuersis, qui semetipsum obtulit sacrificiū
A laudis, qui patris offerens animam suā, nobis ministrat usque hodie carnem suā. Huius utique tanti ministri gratia nihil mirū si dignanter nobis, imò & libenter Angeli sancti ministrent. Ipsi. n. amant nos, q̄a nos Christus amauit. Dicitur certè vulgariquodam prouerbio. Qui me amat, amat & catellum meum. Nos uero ò beati Angeli, catelli sumus dñi illius quem tanto affectu diligitis, catelli, inquam, cupientes saturari de micis, quæ cadunt de mensa dominorū nostrorū, qui estis uos. Et hæc dixerim, fratres, ut amplioré de cætero erga beatos Angelos fiduciam habeatis, ac proinde familiarius in oi necessitate uestra eorum inuocetis auxilia, sed & dignius in eorū præsentia conuersari, & magis ac magis eorum uobis conciliare gratiā, captare beneuolēciam exorare clementiam studeatis. Cuius rei gratia necessarium duco alias quoque charitati uestræ exponere cās, q̄ ipsos beatos Angelos pro nostra infirmitate reddāt solicitos absq̄ sua sanè anxietate, sed non absq̄ utilitate nostra, nec ad detrimētū fęlicitatis suæ. sed ad nostræ salutis augmētū, Constat sine dubio rationis participes, & capaces beatitudinis humanas animas angelicæ (si dicere id audeamus) cognatas esse naturæ, nec decet uos, o beati spiritus contra legis præceptum dedignari quam uisitare debetis speciem uestram, licet in multam (ut ipsi cernitis) deiecta sit uilitatem. Sed neque arbitramur uos, superni ciues, ciuitatis uestræ excidio delectari, & ruina mu B
rorum quos semirutos ipsi, uidetis. Cuius instaurationem si desideratis ut dignum est
Psal.50. f. equenter quæso ante thronum gloriæ uerbum precis iterate dicentes, Benigne fac domine bona uoluntate tua Sion, ut ædificentur muri Hierusalem. Si diligitis decorem domus Dei (imo quia diligitis) experiantur zelum uestrum uiui & rationales lapides, qui soli in instaurationem eius uobis possunt coædificari.

Hic est, dilectissimi funiculus triplex quo de excelso cœlorum habitaculo ad consolandos, ad uisitandos, ad adiuuandos nos attrahitur supereminēs charitas Angelorū propter Deum, propter nos, propter seipsos. Propter Deum utique, cuius tāta erga nos misericordiæ uiscera ipsi quoq;, ut dignum est imitantur. Propter nos, in quibus nimirum propriam similitudinem miserantur. Propter seipsos, quorum ordines instauran dos ex uobis toto desiderio præstolantur. In ore enim pauulorum qui lacte modo nescuntur, & nondum solido cibo perficienda est laus illa maiestatis diuinæ, cuius habentes primitias angelici spiritus, beata nimirum delectatione fruuntur: sed tanto aui dius nos expectant, quanto consummationis eius expectatione & expetitione solicitantur. Quæ cum tamen ita sint, pensate quanta etiam nobis solicitudine opus est dilectissimi, ut dignos nox exhibeamus eo rum frequentia, & eo modo conuersemur in conspectu Angelorum, ne forte sanctos offendamus obtutus. Væ enim nobis, si quando prouocati peccatis, & negligentiis C
nostris indignos nos iudicauerint præsen- Ps. 37.b
tia & uisitatione sua, ut iam necesse habeamus & nos plangere, & dicere, cum Prophe ta. Amici mei, & proximi mei aduersum me appropinquauerunt & steterunt. Et qui iuxta me erant de longe stetérunt, & uim faciebant qui quærebant animam meam elongatis nimirum eis quorum præsentia protegere nos, & propulsare poterat inimicum. Quod si tam necessariam habemus familiaritatem dignationis angelicæ, cauenda nobis eorum offensa, & in his maxime exercendum, quibus eos nouimus ob lectari. Sunt enim plurima quæ eis placent

& quæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

& quæ in nobis inuenire delectat: ut est sobrietas, castitas, paupertas voluntaria, crebri in cœlum gemitus, & orationes cum lachrymis, & cordis intentione. Attamen super omnia hæc vnitatem, & pacem à nobis exigunt Angeli pacis. Quidni maximè delectentur in his, quæ formam quandam ciuitatis suæ repræsentant in nobis, ut mirentur Hierusalem nouam in terra? Dico autem ut quomodo ciuitatis illius participatio est in idipsum: sic & nos idipsum sentiamus, idipsum dicamus omnes, & non sint in nobis schismata: sed magis omnes simul vnũ corpus simus in Christo, singuli autem alter alterius membra. Econtra uerò nihil æquè offendit, & ad indignationem prouocat eos, quomodo dissensiones, & scandala si forte inueniantur in nobis. Audiamus siquidem quid loquatur ad Corinthios
2.Co.3.a Paulus: Cum enim sit inter uos zelus & contentio, nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis? In Epistola quoque Iudæ Apostoli legimus sic. Hi sunt qui segre-
Iudæ 1.f gant semetipsos, animales spiritum non habentes. Videre est animam hominis,
D quemadmodum vniuersa corporis membra viuificet cohærentia sibi. Separa ergo quod vis à iunctura cæterorum, & vide an de cętero illud viuificet. Sic est omnis qui dicit, anathema Iesu quod nemo dicit loquens in spiritu Dei: quia anarhema separatio est. Sic & inquam, omnis qui ab vnitate diuiditur, ne dubites quin ab eo recesserit spiritus uitæ. Dignè igitur cõtentiosos, & qui separant semetipsos, Apostoli carnales uocant & animales, spiritum non habentes. Dicunt ergo sancti illi, & beati spiritus, vbi scandala inuenerit, & dissensiones: Quid nobis, & generationi huic spiritum non habenti? Nam si adesset spiritus, per eum vtique charitas diffunderetur, & vnitas non scinderetur. Et dicũt: Non permaneamus cum hominibus istis in æternum: quia caro sunt. Quæ enim conuentio luci ad tnebras? Nos de regno vnitatis, & pacis sumus, & homines istos in eandem vnitatem, & pacem sperabamus esse uenturos. Nunc autem qua ratione nobis cohæreant, qui dissident à seipsis? Videtis quam congruat huic solemnitati Euangelica lectio, quæ sic deterret nos a scandalo paruulorũ, quandoquidem tam uehementer Angelis displicent scandala? Qui scandalizauerit
Mat.18. unum de pusillis istis, durum est quod sequitur. Sed iam pręterit hora, ad missas nobis eundum est. Peto ne sit uobis molestia dilatio, quæ poterit non inutilis, fore, si capitulum præsens sermone altero diligentius prosequamur.

In Eadem solemnitate. Sermo II.

E

AVdistis, fratres, Euangelicam lectionẽ aduersus eos, qui pusillos scãdalizant, satis terribiliter intonantẽ. Nemini blandiẽ veritas, neminẽ palpat, nullum seducit, apertè denuncians, qm.
Ma.18. Væ homini illi, per quem scandalum venit. c
Bonum erat ei si natus non fuisset homo ille. Natus sane denuò, natus ad vitam, natus de spiritu, & nimirum carne postmodum cõsummatus. Expedit ei, si quis est, qui scandala suscitat in hac domo, in hac sancta Deo placita, & Angeli eius admodum gratia ac familiari congregatione, ut suspendatur in collo eius mola asinaria, & pro suaui iugo, & leui onere Saluatoris, graui mole terrenæ cupiditatis fluminis eius imposita demergatur in profundum maris huius magni & spacios manibus, quod est sine dubio seculum nequam. Minus enim damnabile erat ei in seculo magis perire, quàm in monasterio.
Perire siquidem necesse est hominem, qui charitatem non habet, etiam si tradiderit corpus suum ita vt ardeat. Ex hoc dixerim, fratres, non quasi minus bene de uobis sentiam, aut regnare videatur in uobis nequissimum istud uitium: sed ut in ea charitate, & unanimitate, & pace, in qua statis domino, soliciti sitis perseuerare, & abundare magis. Quæ est enim spes nostra, & F
gaudium nostrum, & corona gloria? Nonne vnitas & unanimitas vestra, in qua gaudeo uos inueniri fraternitatis amatores, & ante omnia mutuam in vobismetipsis charitatem habẽtes, quod est uinculum perfectionis? Propter quod obsecro uos, sic state in domino, charissimi. In hoc enim cognoscunt omnes etiam Angeli sancti, quod Christi estis discipuli, si dilectionem habueritis adinuicem. Denique si tenetis memoria, quam uobis præcedenti sermone tradidimus triplicem angelicæ erga nos charitatis, & solicitudinis causam, potest hic quoque fraternæ dilectionis utilitas magnificè commendari. Facile siquidem considerare est homini, qui non diligit proximum,

nullam

nullam ex his quas tunc diximus, suppetere causam. Nunquid enim Christi gratia diligemur ab angelis, si de mutuæ dilectionis inopia cognouerint nequaquam eius nosse esse discipulos? Nunquid diligemur ab eis propter nosipsos, id est, spiritualis naturæ similitudine, si inuenimur non diligere humanæ naturæ nostræ consortes: imò uero si ex eis, quæ inter nos sunt, con
G tentionibus, carnales nos magis, quàm spirituales esse constiterit? Denique nunquid diligent nos propter seipsos, & futuram de nobis ciuitatis suæ restaurationem, si, quod absit unum, quo solo uniri, & coædificari eis possumus, defuerit glutinum charitatis? Quomodo sperabunt reædificandos de nobis perpetuos ciuitatis illius muros, si cognouerint, si uiderint nos non lapides esse uiuos, qui possint inuicem cohærere; sed magis pulũerem quem proiciat uentus à facie terræ, quem unius uerbi flatus in turbinem excitet, & suspicionis
Mat.28. a cuiuslibet leuissima aura dispergat? Et hæc quidẽ dixisse sufficiat pro eo, quod ait dominus: Si quis scandalizauerit unum de pusillis istis. Credo enim quòd maiori solicitudine deinceps ab hac tam nequissima
Mat.5.b peste cauebitis.
Iam uero quem non moueat, quod sequitur in euangelio? Si oculus tuus scandalizauerit te, erue eum, & cętera. Nunquid. n. corporalem hunc oculum monemur eruere, aut unam ex manibus istis, similiter & vnum abscindere pedem? Absit à nobis huiusmodi carnalis omnino, & nimis ridiculosa cogitatio. Sed postquam ab interioribus scandalis deterruit nos sermo diuinus aspere satis, si cut audistis, cõsilium dat, qđ de eo nobis agendum sit scandalo quod interius patimur contrariam inuenientes legem in mẽbris nostris. Ipse enim nouit figmentũ nostrum, quòd eiusmodi scandalum non tam facile à nobis ualeat euitari. Porrò tripliciter fieri scandalum istud quotidiano nobis nosse, licet experimento. Interdũ enim est in nobis spiritualis intẽtionis oculus simplex, & qui gratiæ magis, quã noster dicẽdus sit: sed scandalizat nos oculus nr̃
Ibid.b & qui uere à nobis est, dum uoluntas nostra aliã minus castam importunè ingerit intentionẽ. Sed habemus iam super hoc salubre consiliũ Saluatoris: Erue eum inquit, & proiice abs te: Hoc autem fiet, si non consentias, si abiicias, si resistas. Simili modo de manu, ac pede est intelligendum. Cũ enim H
bonis operibus intẽtos, ad alia opera trahere uoluntas propria conatur, manus nostra est quæ scandalizat nos sed abscindi debet & proijci à nobis, ut non ei consentiamus. Sic etiam proficere in sancta cõuersatione, & ascendere p gradus scalæ, quæ Iacob apparuit, iuxta quod ait Psalmista: De uirtute in uirtutem ire desiderantes, sæpius scandalum patimur à pede quodam pusillanimitatis, & negligentiæ nostrę, qui nimirum de scẽdere magis ac remissius ire conatur: sed abscindi eum necesse est, ut per gratiæ quitat ī directo currere possit sine offensione sine scandalo, sine impedimento. Quod aũt dicit, bonum nobis esse ad uitam intrare cũ oculo, aut manu, aut pede, quam duos habẽtes ire in gehennam ignis: eos notat, q uolũtatem suam, siue bona, siue mala sit æquè sequuntur, & ingrediũtur duabus uijs, nũc bona, nunc mala sectantes, secundum, quod uariantur desideria sua. Quibus meriro vtilius fuerat gratiæ in omnibus inhærere, & ubi obuiat propria uoluntas, abscindere, & a seipsis abijcere eam. Est aũt eum multo tẽpore in abscisione propriæ uoluntatis nostræ exercitati aliquatenus eã domamus, vt discat iam nõ superbire, sed magis sine omni scandalo, uel contradictione Deo subiecta sit anima nostra, nec iã abijcere necesse sit oculum nostrum, nempe qui simplici adhærens oculo factus est & ipse simplex, aut certe iã nõ alter est oculus, sed unus cũ, eo
Apostolo teste: Qm̃ qui adhæret domino, 1.Cor.6.
unus spiritus est cũ eo. Quod aũt de oculo d.
dictũ est, de manu quoq;, & pede eodem mõ est intelligendũ. Cuius. n. uolũtas ex affectione, & cũ desiderio gratiæ cohæret, vt nec cõcupiscat mala agere, nec bona minora, nec minus bene, quàm gratia suggerit: hic plane perfectus est uir. Sed pax ista potius est fœlicitatis: abscissio uero scandalorũ, & tentationum uictoris fortitudinis: illa, inquam, gloriæ, hæc uirtutis.

In Festiuitate Omnium Sanctorum. De lectione Euangelica. Sermo I.

FEstiuitatẽ hodiernã Sanctorũ Omniũ cũ omni deuotione dignũ est celebrari. Nimirũ si magna uidetur, & é, beati Petri solẽnitas, seu beati Stephani,

eut cuiuslibet cæterorum, quanta ista est, quæ non uius tantum est, sed vniuersorũ? Verum nõ ignoratis fratres, secularibus id moris esse, ut Diebus Festis festiua sibi conuiuia parent & quanto fuerit solemnitas clarior, tanto splendidius epulentur. Quid ergo? Nonne & his qui conuertuntur ad cor, cordis delitiæ sunt quærendæ, & spiritualibus spiritualia cõparanda? Propterea iam paratum est conuiuium nostrum, fratres, iam cocta sunt omnia, & epulandi tempus aduenit. Dignum est enim ut prius anima satietur, quod hęc portio sine dubitatione, & sine comparatione sit potior, præsertim cum sanctorum solennitates manifestũ
K sit ad animas magis, quam ad corpora pertinere: & quæ animarum sunt, animæ plus acceptent, quippe naturali quadam eis cognatione coniũctæ. Quibus propterea quoque sancti isti compatiuntur amplius, propterea magis desiderãt animarum bona, & plus earum refectionibus delectantur, quoniam & ipsi similes nobis fuere passibiles & ipsi peregrinationis huius & exilij miserabilis deplorauere molestias: & ipsi graue huius corporis onus, & tumultus seculi, & tentationes experti sunt inimici. Nihil itaque dubium quin gratior eis sit, & multo acceptabilior illa festiuitas, qua intenditur epulis, animarum, quàm sit ea, quæ celebrat a secularibus curam carnis persicientibus in desiderijs uoluptatum. Veruntamen vnde nobis animarum panis in terra deserta, in loco horroris, & uastæ solitudinis? Vnde nobis sub sole spiritualis cibus, vbi nihil est nisi labor & dolor, & afflictio spiritus? Sed scio quis dixerit: Petite, & accipietis. Et illud: *Si uos cum sitis mali, nostis bona data* *Mat. 7. a*
dare filijs uestris, quãto magis pater vester cœlestis è cœlo dabit spiritum bonum patẽtibus se? Nec ignoro, quàm obnixè tota hac nocte, & die petieritis mẽdicantes dari uobis panem de cœlo viuum: nõ eum qui corpus corroborat, sed qui confirmat cor hominis. Nam conuinas quidem non ausim dicere, sed mẽdici sumus præbenda Dei uicentes. Mendici, inquam, iacentes ante ianuam regis prædiuitis, ulceribus pleni, &
L cupientis saturari, imò & sustentari de micis, quæ cadunt de mensa dominorum nostrorum, quorum celebramus hodie solemnitatem. Nempe delitijs affluunt, & mensuram accipiunt bonam, & confertam, & supereffluentem. Confidimus autem quoniã erit qui det nobis: chaos enim magnum & distantia est multũ nimis inter liberalitatẽ, & benignitatem Dei, & auari diuitis credulitatem. Propterea dedit hodie pater noster panem. Patrem enim misericordiarũ, patrem esse necesse est etiam miserorum. Dedit, inquam, nobis panem de cœlo, & cibaria in abundantia: quorum utinam ego fidelis coquus, utinam anima mea coquina utilis uideatur. Si quidem ad præparanda fercula vestra, tota hac nocte concaluit cor meum intra me & in meditatione mea exarsit ignis: ille sine dubio quem dominus Iesus misit in terram & voluit uehementer accendi. Nam spiritualem cibum, & coquinam, & ignẽ habere necesse est spiritualem. Supereſt iam, ut distribuam quæ parauimus: uos autem considerate potius dantem dominum quàm ministrum distribuentem. Ego enim, quantum in me est, nihil aliud sum quàm conseruus uester. qui vobis cum pariter & mihi & uobis (sicut ipse dominus nouit) mendico tamen de cœlo, & alimoniam vitæ. Propterea non ego uobis, sed pater vester ipse est qui dat vobis panem de cœlo uiuum: ipse vos pascit, & operibus & sermonibus, etiam & carne filij, qui est uere cibus. Nam & de operibus lego: Meus cibus est ut faciam voluntatem patris mei: Et de uerbis: Quoniam non in solo pane uiuit homo, sed in
M omni uerbo quod procedit de ore Dei. Ergo nunc quidem cibari habemus factis eius *Ioan. 4. a*
& uerbis, post hæc etiam illibatum domi- *Deu. 8. a*
nici corporis Sacramentum in altaris mensa sacrosancta ipso propitio percepturi. Legimus in Euangelio hodie, quoniam nidẽs turbas Iesus, ascendit in montem. Prædicantem enim dominum, de ciuitatibus & castellis populi sequebantur: quorum sanabat animas, sanabat corpora: & adhærebant ei, affatu pariter & aspectu illius delectati: cuius nimirum uox suauis, & facies decora, sicut scriptum est: Speciosus forma præ filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis. Talis est quem nos sequimur, cui adhæremus, totus desiderabilis, in quem nõ solum populi, sed & ipsi quoque angeli sancti desiderant prospicere. Quid uobis suauius apponemus? Nimirum hæ sunt delitiæ angelorum. Gustate proinde, & uidete quoniam suauis est dominus. Et huic suauitati, huic sapori, huic sapientiæ quæ trahitur de occultis, omne quod desideratur, nõ
ualet

valet comparari. Quid enim? Miraris in sole splendorem, in flore pulchritudinem, in pane saporem, in terra fœcunditatem? Sed à Deo hæc vniuersa donata sunt: nec dubiũ quin multo amplius reseruauerit sibi, quam dederit creaturis. Iam ne hoc quidem otiosum putemus quòd ascendit in montem, nimirum quod tanto ante prædictum est, tan-
Esa. 40. b quàm a longè clamante Propheta: Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas Sion, exalta in fortitudine vocem tuam qui euangelizas Hierusalem. In qua ascen-
A sione si vos melius non habetis, ergo illud intelligendum puto, quod in initio Actuum Apostolorum beatus Lucas meminit, dicẽs:
Actu. 1. Primum quidem sermonem feci de oĩbus ò Theophile, quæ cœpit Iesus facere & docere. Vtique non iuxta Pharisæorum, morem, qui alligabant onera grauia, & importabilia, & imponebant ea in humeros hominum, digito autem suo nolebant ea mouere. An non bonus animæ panis est iste, & plurimum confirmans cor hominis? Fiducialiter sequor te Domine quocunque ieris, & secure incedo viam mandatorum tuorum, sciens quod per eam præcesseris ipse. Securè, inquam, viam mandatorum tuorum curro, quandoquidem noui, quod à summo cœlo egressio tua ad currendam hanc viam: & occursus tuus vsque ad summum eius fuerit per hanc viam. Non possum modo, fratres, in hunc modum singula masticare:
Pro. 21. c vos estote animalia munda & ruminantia, vt fiat sicut scriptum est: Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. Cogit enim succingere, forsitan & præscindere verbum, tam breuitas horæ, quàm ma-
Textus. teriæ magnitudo. Videns turbas Iesus ascendit in montem. Vdens miserationis intuitu, quoniam erant sicut oues errantes non habentes pastorem. Quid est, quod priusquam docere inciperet, ascendit in montem, nisi quòd in hoc ipso docuit
B necesse habere prædicatores verbi Dei desiderijs animi, & conuersione sancta ad su-
Textus. blimia tendere, & virtutum consc endere montem? Et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius: cum sedisset, inquit: Alioquin quis ad excelsum illum gigantem posset accedere. Benignissimè prorsus incli-
Ps. 138. a nauit se, & exinaniuit usque ad sessionem, vt dicat patri: Tu cognouisti sessionem meam, & resurrectionem meam. Sedit enim, ut ad eum quem ne ipsi quidem Angeli stantem attingere poterant, etiam publicani, & peccatores accedant: accedat Maria Magdalenæ, accedat & latro de cruce. Et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius. Accesserunt non tam incessu pedũ, quàm affectu cordis, & imitatione uirtutum.

Bene autem non turbæ, non quilibet de populo, sed discipuli accessisse dicuntur quatenus sicut: testamentum vetus datũ legitur in monte Syna, solo Moyse ascendente, & *Exo. 24. d* populo expectante deorsum: sic & modo sciperent mõtes pacem populo, & colles iustitiam; & uelut in tenebris quibusdam, & i occulto diceretur Apostolis, quod postea dicerent in lumine: & audirent in aure, quæ prædicarent postmodum super tecta. Vnde & sequitur: Et aperiens os suũ docebat *Textus.* eos. Aperuit nunc os suum, qui prophetarum prius aperuerat ora. Hinc est quod legitur in Psalmo, propheta dicente: Domine, labia mea aperies, & os meum annun- *Ps. 50. d* *Heb. 1. a*
ciabit laudem tuam. Nunc autem qui multi fariè multisque modis olim locutus fuerat in prophetis, demum suo ipsius ore locutus est, tanquam si diceret: Et qui loquebar, ecce adsum. Beati qui audierunt loquentem C
in carne sapientiam: beati qui verbi Dei verba quæ ab ipsius ore processerunt, audierunt. Veruntamen quod audierunt illi, adhuc reseruatur nobis: quia & nos audire possumus, quamuis non ab ipso. Aperiens os suum docebat eos, dicens: Beati pauperes spiritu. Verè apertum est os eius, in quo omnes thesauri sapientiæ & scientiæ sunt reconditi. Et verè eius hæc doctrina, qui in Apocalypsi loquitur: Ecce noua facio omnia, qui per Prophetã ante prædixerat: Aperiam os meum, eructabo abscondita à constitutione mundi. Quid enim tam absconditum, quam paupertatem esse beatam? Attamen *Apo. 21* veritas loquitur, quę nec falli nec fallere po- *b*
test: & ipsa est quæ dicit quoniã beati pau- *Ps. 77. a*
peres spiritu. Sic uos insensati filij Adam diuitias quæritis, diuitias desideratis usque ad huc. cum iam beatitudo pauperum diuinitus commendata, prædicata mundo, credita sit ab hominibus? Quærat eas paganus, qui sine Deo uiuit. Quærat Iudæus, qui terrenas promissiones accepit. Sed qua frõte magis, aut qua mẽte Christianus diuitias quærit, postquam Christi beatos esse pauperes prædicauit? Quousque filij alieni, quousq; vanitatem loquetur os vestrum: vt beatum

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicatis populum cui hæc sunt, hæc visibilia, hæc præsentia: cum filius Dei os suum aperiens locutus sit veritatem, beatos esse paupe-
D res, & væ diuitibus? Sed diligenter attende, quod non simpliciter pauperes nominat, propter plebeios pauperes necessitate miserabili, non laudabili voluntate. Spero equidé profuturã eis apud diuinitatis misericordiam hanc ipsam afflictionis suæ miseriam: scio tamen Dominum hoc in loco non de huiusmodi fuisse locutum, sed de
Ps.53.b his qui possunt dicere cum Propheta: Voluntarie sacrificabo tibi. Attamen nec voluntaria quidem paupertas omnis laudem habet apud Deum: nam & philosophi omnia sua reliquisse leguntur, vt expediti mũdialibus curis, studio vanitatis possent uacare liberius; & nolebant censu abundare terreno, vt abundarent magis in sensu suo.

Hos discernit, quod dictum est spiritu, id est spirituali voluntate. Beati vero pauperes spiritu, spirituali scilicet intentione, desiderio spirituali, propter solum beneplacitum Dei, & animarum salutem: quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Sed quis est qui sic loquitur, qui sic beatificat pauperes, & sic dicat? Putas poterit verum esse?
Erit sine dubio: siquidem verax & potens est qui promittit. Si murmurat inimicus, respondebitur ei: An non licet mihi facere quod volo? Nonne oculus tuus nequam est, quia ego bonus? Si tu iurè humiliatus es pro eo, quòd aduersus me exaltare te voluisti, nonne qui se humiliant propter me, meritò sunt exaltandi? Et verè, fratres, si miserrimus ille è cœlo deiectus est, quoniam affectauit celsitudinem, altitudinem cõcupiuit, sublimitatem præsumpsit, nonne consequens est beatos esse, qui sponte in paupertatis humilitatem sese deponunt, & iuxta Domini promissionem ipsorum est regnum cœlorum, quod perdidit
E iste? Et attende, quàm sapienter ordinauerit sapientia, contra peccatum primum remedium primum opponens. Ac si apertius dicat: Vis obtinere cœlum, quod perdidit superbiens Angelus, qui confisus est in virtute sua, & in multitudine diuitiarum
Textus. suarum? Paupertatis vtilitatem amplectere, & tuum erit. Sequitur: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Bene optime. Sic enim oportebat, commendata paupertate, etiam mansuetudinem prædigari: quoniam relinquentibus omnia, prima solet esse tentatio de molestijs corporis, & afflictione carnis insolita. Quid uero paupertas proderit, si, quod absit, pauper murmurationem deueniat, factus exasperans, & impatiens disciplinæ? Optimè quoque post regni promissionem minus aliud regnum velut in arram datur, ut secundum scripturam promissionem habeamus vitæ eius, quæ nunc est pariter & futuræ, & de exhibitione præsentium firma sit expectatio futurorum
1.Tim.4 Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Hanc ergo terram corpus nostrum intelligo. Quod si possidere vult anima, si regnare desiderat super membra sua, necesse est, vt sit ipsa mitis, & superiori suo subiecta, quoniam tale inueniet inferius suum, qualem se exhibuerit superiori. Armatur enim creatura ad vlciscendam sui iniuriam creatoris. Et ideo nouerit anima quæ rebellem sibi inuenit carnem suam, se quoque minus, quàm oporteat, superioribus potestatibus esse subiectam, Mansuescat ipsa, &
F humilietur sub potenti manu Dei altissimi, subiecta sit Deo, & his pariter quibus vice eius habet obedire prælatis: & continu corpus suum inueniet obediens, & subiectum. Veritas enim est, quæ loquitur: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Et vide si non aduersus secundi peccati uulnus, secunda processerit medicina. Prima si quidem post angelicæ præuaricationis ruinam Eua peccauit, inquietudine spiritus agitata, & interdicti dominici iugum fnaue, & leue onus abijciens: quoniam expectare noluit, vt de manu Domini unde iam cætera acceperat, perfectionem quoque beatitudinis mereretur, sed præripere illam serpentis consilio attentauit. Propter hoc paradisum perdidit, terram deliciarum: propter hoc in ipso corpore contrariam legem inuenit. Sed iam fortassis ad hanc Domini uocem desiderio mansuetudinis æstuas, & cõquereris super asperitate cordis tui, & bellumis quibusdam motibus, atque indomita feritate. Attende ergo quod sequitur; Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Equum indomitum flagella domant, animam immitem contritio spiritus, & assiduitas lachrymarum.
Textus. Ergo in omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, mortis horrorem, iudicij tremendum discrimen, ardentis gehennæ metum ab oculis cordis tui elongari nullatenus patiaris. Cogita peregrinationis

nationis tuę miseriam, recogita annos tuos in amaritudine animæ tuæ: cogita uitæ humanæ pericula, cogita fragilitatem propriã: & in huiusmodi cogitatione si perseueraue
G ris, dico tibi, parum senties quicquid foris uidetur esse molestum, dum toto corde circa interiorem molestiam ocuparis, Sed nec patietur Dominus sine cõsolatione te esse, quoniam pater misericordiarũ est, & Deus totius consolationis, & complebitur omninò quod ueritas pollicetur: Beati qui lugẽt, quoniam ipsi consolabuntur. Contrahat autem huic sententiæ, etiam illud quod in Sa
Ecc. 7.a lomone legisti: Melius est ire ad domum luctus, quàm ad domum conuiuii. Propterea beata esses Eua, si post culpam consolationem quęreres lachrymarum, & cõuersa ad pœnitentiam ueniam citius obtineres. Nũc autem miserrimam quæsisti consolationem de simili casu uiri tui, & ueneno pessimo, nequissimo uidelicet uitio, totam infecisti posteritatem tuam ut usque hodie perditionem alterius, alter suam reputet consolationem. Misera prorsus Euæ consolatio, & eorum qui miseriam hanc imitantur: sed beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Verum quid aliud ẽ hæc consolatio, quàm procedens de spe ueniæ gratia deuotionis & suauissima delectatio boni, & gustus sapientiæ licet exiguus, quibus interim benignus Dominus afflictum refrigerat animã? Sed gustus ille nihil aliud est quàm irritamentum desiderij, & incentiuum amoris: si
Eccl.24.c cut scriptum est: Qui edunt me, adhoc esurient & qui bibunt me, adhuc sitient. Propterea illico subinfertur: Beati qui esuriunt
Textus. & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabun
H tur. Qui esurit, esuriat amplius, & qui desiderat, abundãtius adhuc desideret: quoniã quantumcunque desiderare potuerit, tantum est accepturus. Imò uero non secun
Ps. 142. c dum imperfectionẽ, modum uè desiderii, quoniam qui donec perfectè habeat, perfectè desiderare non potest: sed nec & perfectè habere, donec pfectè desideret; sed mẽ
Textus Luc.29. suram accepturus est bonam, & confertam, & coagitatam, & superfluentem. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Infirmiori palato cordis, & animæ languenti adhuc dura & insipida res uidetur esse iustitiã: sed qui gustauerunt, ecce ipsi sciunt, quàm beati sunt q esuriunt illam, quoniam ipsi saturabũtur. O uerè fœlix & gloriosa satietas, ò sanctũ conuiuium, ò desiderabiles epulæ, ubi nimirum anxietas nulla, nullum poterit esse fastidium, quoniam satietas summa, & summum inerit desiderium. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Iam uerò hoc uerbum aduersus Adam procedere credo, qui portionem quidem aliquam uidetur tenuisse iustitiæ, in eo quòd mulieri quidem compassus est. sed si esurisset iustitiam, curasset sine dubio reddere, quod debebat, non modò uxori, sed multo magis creatori. Debebat enim uxori compassionem utique, & disciplinam tanEph. 5. quam inferiori. Caput enim mulieris uir. Debebat autem Deo obedientiam, atque subiectionem. Sed quid putamus, fratres, quam plurimi, usque hodie factum illud grauiter diiudicant, & tamen insipiẽter imitantur? Indignantur aduersus Adam quòd I obedierit uoci uxoris suæ plusquam Dei, & ipsi quotidie Euam suam, carnem uidelicet audiunt plusquam Deum. Fratres si modo præsentem uideremus Adam in eo articulo positum, ascendentibus cogitationibus in cor eius, coarctari inter precem uxoris, & præceptum creatoris, nonne clamaremus aduersus illum dicentes: Caue tibi miser, uide ne feceris, seducta est mulier, non acquiescas ei? Vt quid ergo quoties appræhendit nos tentatio similis, non persuademus similiter nobis ipsis? Beati enim qui esuriunt, & sitiunt, & iustitiam, quoniã ipsi saturabuntur. Sed quid potest esse omnis iustitia nostra coram Deo? Nonne iuxta Prophetam uelut pannus menstruatæ Esaiæ.64 reputabitur: & si districte iudicetur, iniusta inuenietur omnis iustitia nostra, & minus habens? Quid ergo de peccatis erit quãdo ne ipsa quidem pro se poterit respondere iustitia? Properea obnixe cum Prophetа clamantes: Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine: tota humilitate ad misericordiam recurramus, quæ sola potest saluare animas nostras, & solicite pensemus, quod sequitur: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Et attende: quemadmodum Zachæus breuiter uno uerbo utrunque complecti tur dicens: Dimidium bonorum meorum do pauperibus, & si quempiam defraudaui, reddo quadruplum. Vides quantũ esuriuit iste iustitiam, cui non sufficit æqua mensura reddere, nisi reddat quadruplum. Misericordia quoque magna est, quod di

Universidad de Deusto
Biblioteca

midium bonorum suorum dat pauperibus. K
Veruntamen non silebo ego quod sentio.
Laudem Domini loquetur os meum: Domini plane, non uestram. Neque enim
nobis, sed nomini eius da gloriam. Zachæus certe cuius laus est in Euangelio,
dimidium bonorum suorum dedit pauperibus: sed ego multos Zachæos hic uideo, qui nihil sibi ex omnibus reliquere. Quis mihi scribet hoc Euangelium de
Zachæis istis, imò de Petris istis? quis fiducialiter loquatur Domino: Ecce nos reliqui
Mat.19. c. mus omnia, & secuti sumus te? Sed scriptũ est iam in euangelio æterno, in libro uitæ scriptum est & signatum. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequẽtur. Iam uero, fratres, Adæ crudelitatem hęc sententia tangit, quia uidebatur uxoris amore peccasse. Ecce enim scimus, ò Adam quia os de ossibus tuis, & caro de carne tua est, & eius amore peccasti. Videamus nunc quantum diligas eam. Venit Dominus igneum tenens gladium in ultionem prævaricationis, oppone te discrimini propter illam, & dic: Domine, mulier infirmior est, mulier seducta est: mea est, iniquitas,
Gen. 3.b meum peccatum, in me solum vindicta procedat. Sed non loquitur sic: Mulier, inquit, quam dedisti mihi dedit mihi de ligno, & cætera. O peruersitas, pœnam pro ea suscipere refugis, & culpam admittere non recusasti? Quomodo, proh dolor, omnia confudisti, pernicioſè misericors, vbi seuerus esse
L debueras: & pernicioſius crudelis, vbi misericordiam impendere oportebat? Nam delinquere propter illam nullo modo, satisfacere uero pro ea libenti animo debuisti. Sic enim oportet fieri, fratres, ut nũquam propter alium homo pecet, quod est iustitię: & libenter aliena peccata portet quod est misericordiæ. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Sequitur, Beati mundo corde quoniam ipsi Deum uidiebunt, Beati plane & omnino beati qui udebunt in quem desiderant angeli prospicere, quẽ uidere uita æterna est. Tibi dixit cor meũ, exquisiuit te facies mea, faciem tuam domine requiram. Quid enim est in cœlo, & a te qui uolui super terram? Defecit caro mea & cor meũ, Deus cordis, mei & pars mea Deus inęternum. Quando adimplebis me
Texius. letitia cum uultu tuo? Væ mihi ab immunditia cordis mei, qua impediente necdum mereor ad beatam illam uisionem admitti. Quanta sollicitudine, fratres, quãto studio danda est opera ut mundari possit oculus, quo uidendus est Deus? Et ego quidẽ triplici sorte inquinari me sentio, co ncupiscẽtia carnis, & concupiscentia glorię temporalis, & præteritorum conscientia delictorũ. Sunt enim in anima motus quidam utrorumque desideriorum, quos nec ratione, nec uiribus extinguere possum, quandiu sum in hoc seculo nequam, & in corpore mortis teneor alligatus. Attamen contra sordes istas orationis oppono remedium, & propterea sicut oculi seruorum in manibus Dominorum suorũ, ita oculi nostri ad M
Dominum Deum nostrum donec misereatur nostri: qui solus mundus est, & potest facere mundum de immundo conceptum semine. Sic & contra peccati conscientiam remedium confessionis est institutum. & omnia in confessione lauantur. Ecce hæc sunt quæ mundãt oculum cordis, oratio & confessio. Porrò, Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum uidebunt. Videbunt quidem in fine facie ad faciem: uidebunt etiã nunc, sed per speculum in ænigmate: & nũc cognoscent ex parte, perfectè postea cognituri. Omnis enim in cuius conscientia clausum adhuc peccatum uiuit, aut peccat in spe, & ita sentit de Deo tanquam si minùs ei peccata displiceãt, aut peccat in desperatione, immisericordem sentiens Deũ. Quorũ utrique meritò dicitur, exĩstimasti
Ps.44.d inique, quòd ero tui similis, quoniã neuter
Ibid.26. Deum uidet, sed mẽtitur iniquitas sibi, formans sibi idolum pro eo quod non est ipse, Beati uero mundo corde, quoniam ipsi soli Deum uident, soli de eo sentiunt in bonitate: sicut uere bonus est, ita ut nemo bonus sit nisi ipse. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum uidebunt. Miseri proinde Adam & Eua, qui conuersi in uerba malitiæ ad excusandas, excusationes in peccatis, dum confessionis mundationem fugiunt, immundo remanent corde, & à facie Domini eiiciuntur. Sequitur: Beati pacifici, quoniam filij Dei uocabuntur. Meritò filij nomine uocabuntur, qui filij opus impleuerint. Ipse enim est per quem reconciliati pacem habemus ad Deum, ipse qui pacifi A
cauit in sanguine suo quæ in cœlis sunt & q̃ super terrã, mediator Dei & hominũ homo Christus Iesus. Et attende quemadmodum

dum in tribus quidem prioribus sibiipsi reconciliatur anima, in duobus quæ sequuntur proximo, in sexto Deo. In septimo etiã alios reconciliat, tanquam receptus in gratiam Domini, & fœlici familiaritate donatus. Nam paupertate, & mãsuetudine, fletu renouatur in anima similitudo quædam & imago æternitatis omnia tempora complectentis, dũ paupertate futura meretur, mansuetudine sibi præsentia uẽdicat; luctu pœnitentiæ præterita quoque recuperat, sicut scriptum est? Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ. meæ. Porrò
Isa.38.c iustitia, & misericordia perfectè proximo cohæremus, dũ quicquid nolumus nobis fieri, alijs non faciamus p iustitiam, & quæcunque uolumus ut faciant nobis homines & nos faciamus illis per misecordiam. Iam reconciliati nobis, reconciliati etiam proximo, fiducialiter p munditiam cordis reconciliamur Deo. Beati uero qui de sua recõciliatione nõ ingrati, & pro fratribus suis pie solicitiq; eos quoque quantum prævalent, & sibi, & Deo reconciliare laborant. Quibus enim laudibus dignum, quanto amplectendum putas affectu fratrẽ illũ qui sine quærela conuersans inter fratres tota solicitudine cauet, ne quid in eo sit, quod ab alijs portari oporteat, & quicquid i alijs est onerosum, patientissime portat, singulorum scandala sua reputat, qui & cum Apostolo loquitur: Quis scandalizatur, & ego non uror? quis infirmatur, & ego non infirmor? Beati pacifici, quoniã filij Dei uocabuntur.
B Non est enim Deus dissensionis, sed pacis: ideoq; filios pacis Dei quoque filios dignum est appellari, Iam quæ sequitur octa-
2.Co.11. & ua beatitudo, matyrum est prærogatiua: cuius nobis tolerantiæ nec tempus uidet esse
Mat.54. nec uirtus. Honoratur nunc iustitia magis quantùm in facie est aut nulli, aut pauci p eo sustinent persecutionẽ. Fœlices tamẽ si qui sunt, quoniam ipsorum est regnum cœlorum, ut eos nemo persequatur. Quòd si multiplex fuerit tribulatio, tunc quoque multiplicius exultandum, non intuentibus quæ uidẽtur incommoda, sed præmia quæ non uidentur. Quæ enim uidentur, temporalia sunt: quę autem non uidentur, æterna
Beati, inquit eritis cum uos oderint homines, & cũ seperauerint uos, & eiecerint, & dixerint omne malũ aduersum uos mentiẽ-
Texius. tes propter me, Gaudete in illa die, & exultate: ecce enim merces uestra copiosa est in cœlis, copiosior longe quàm sit labor in terris. Veruntamen quid sibi uult quòd eadẽ promissio facta est pauperibus & martyribus, nisi quia uere martyrij genus paupertas uoluntaria est? Beatus uir, ait Prophęta
Eccl.34. qui post aurum non abijt, nec sperauit in thesauris pecuniæ. Quis est hic &, laudabimus eum? Fecit enim mirabilia in uita sua. Quid mirabilius aut quod martyrium gra uius est, quàm inter epulas esurire, inter uestes multas & preciosas algere, paupertate premi inter diuitias, quas offert mundus, quas ostentat malignus, quas desiderat no
C ster iste appetitus? An nõ merito coronabitur qui sic certauerit, mundum abijciens promittentem, irridens inimicum tentantem, & quod gloriosius é de semetipso triumphans, & crucifigens concupiscentiam prurientem? Denique propterea pauperib. pariter, & martyribus regnum cœlorũ promittitur, quia paupertate quidem emitur in passione pro Christo absque omni dilatione percipitur.

In Eadem Solennitate. Sermo II.

QVia sanctorum omnium festiuã hodie, dilectissimi, omniq; dignissimi mani deuotione memoriam celebramus, operæ præcium puto de communi eorum fœlicitate in qua beata iam requie perfruuntur, & futura, quam præstolantur, consumatione, adiuuante spiritu sancto sermonem facere charitati uestræ, ita sanè ut non opinionis pro priæ cõiecturas, sed diuinorum librorum sequar auctoritatem, ne prophetare uidear de corde meo, sed innitar quoad potero testimonijs scripturarum. Erit enim præstante Domino triplex sermonis utilitas, quatenus agnita (uel ex parte aliqua) fœlici retributione sanctorum, abundantiori. deinceps sollicitudine ipsorum inhærere uestigijs, ac feruentori desiderio ad eorum suspirare consortia, propẽsiori quoque deuotione eorundem nos cõmendare patrocinijs studeamus. Fidelis quippe sermo, & omni ac- D
ceptione dignus, ut quos solemni ueneratione prosequimur, etiam simili conuersatione sequamur: quos beatissimos prædicamus, ad eorum beatitudinem tota auidiate curramus, quorum delectamur præconijs, & subleuemur eorum patrocinijs.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nec sanè parũ fructuosa inuenitur memoria festiua sanctorum, languorem, teporem, erroremque depellẽs, cum eorum intercessione iuuetur infirmitas nostra, consideratione beatitudinis excitetur negligentia nostra, ignorantia quoque nostra ipsorũ eruditur exemplis. Propterea cum perfectè eruditos uos ad imitanda sanctorum uestigia, hodierna sancti Euangelij lectione, & ipsius domini sermone non dubitem, erecta nimirum ante oculos uestros scala per quã uniuersus (quem hodie ueneramur) sanctorum chorus ascendit, nec ignorẽ in implorãdis eorum suffragijs totum paulominus noctis, & diei huius religiosa deuotione tempus expensum, iam de eorum fœlicitate loqui, vel exiguum aliquid attentabo, quod donauerit ipse qui eos & magnificat iam & glorificat, quos uocauit prius atque iustificauit. Legimus in Propheta · Conuertere anima mea in requiem tuam, quia dominus benefecit tibi: quia eripuit animam meam de morte, oculos meos à lacrymis, pedes meos à lapsu. Et in alio psalmo: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo uenantium. Multa quoque similia in diuinarum reperisse mihi uideor serie scripturarum uerba hominum, qui liberatos se esse non sine multa admiratione lætantur, uerba perfectæ securitatis, & felicitatis immensæ, uocum gratiarum actionis & lætitiæ, quam pro meo sapere his, qui luteas adhuc domos inhabitant, & in sudore uultus sui comedunt panem suum, omnino non arbitror conuenire. Quis enim eorum gloriabitur castũ se habere cor? Quis audeat gloriari contritum esse laqueum, liberatos pedes à lapsu? reclamante nimirum Apostolo, & dicente: Quisstat, uideat ne cadat? Vnde & de semetipso: Infœlix, inquit, ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Et alio loco. Fratres, inquit, ego me non arbitror comprehendisse. Vnum autem, quæ retrò sunt oblitus, & in ea quæ ante me sunt extentus, secundum ad palmam, &c. Itemque? Ego, ait, sic curro non quasi in incertum, sic pugno non quasi aerem uerberans, sed castigo corpus meum, & seruituti subijcio: ne forte cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Hæc tamen planè tuba militiæ est, hæc uerba ducis strenui fortiter dimicantis. Nam superiora quidem potius triumphantis, aut certè necdum quidem triumphantis, sed cũ uictoria iam redeuntis de prœlio & futurã magni triumphi diẽ læta ac secura conscientia præstolantis. Quid enim loquitur reuersus de prœlio fortis miles, seruus fidelis? Conuertere iam, inquit, anima mea in requiem tuam. Dum enim in corpore mortis domino militares, nulla requies erat, tum pro labore certaminis, tũ pro periculo exitus adhuc incerti. Hinc excitabat tumultus tentationum, inde succumbendi uetus grauius solicitabat. Habebat tamen fratres, & tunc gloriam miles Christi, licet & requiẽ non haberet. Ait siquidem strenuus ille & fortis miles, cuius & paulò ante fecimus mẽtionem: Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ. Quod conscientię testimonium non sic intelligendum puto tanquam ipsa sibi conscientia attestetur. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus comendat. Est ergo testimonium conscientiæ in quo gloriatur Apostolus, non quod perhibeat conscientia. sed quod loquitur spiritus ueritatis in ipsa, testimonium perhibens spiritui nostro qđ filij Dei sumus. Est enim testimonium conscientiæ non perhibentis, sed percipientis. Cum enim ueritas applaudit, cum iustitia attestatur, Dei sine dubio commendantis uox est, & spiritus sancti testimonium phibẽtis, ac si decertãti uiriliter militi rex suus pro cuius amore & honore decertat, propè assistens lętus applaudat, laudet fortia facta proximam clamitet esse uictoriam, parata iam præmia, & coronam polliceatur æternam. In quo testimonio gloriatur siquidem probatus & strenuus miles, minime tamen quiescit, sed tanto acrius uiriliusque decertat. Itaque dum adhuc militant, gaudent utique electi Dei, sed tantum de primitijs spiritus, qui & infirmitatem eorum adiuuat uirtute sua, & pusillanitatem sua consolatur attestatione. Vnde & is (de quo loquebamur) Apostolus: Non est, inquit, regnum Dei esca & potus, sed iustitia, & pax, & gaudium in spiritu sancto. Iam uerò consummato militiæ tempore, gaudium habent sancti etiã in spiritu suo, donec adueniat dies illa, qua introire merantur in gaudium domini sui, gaudium habituri, & in ipso corpore suo. Sicut habemus in psalmo: Signatum est super nos lumen uultus tui domine, de disti lætitiam in corde meo. Vnde? Planè ex his quæ sequuntur. A fructu fromenti, uini, & olei sui. Audiuit enim eiusmodi anima uocem dicentis. Date ei de fructu manuum.

Psa. 114 b

Psa. 123 a

1. Co. 10. c

Rom. 7. d

Phil. 3. a

1. Co. 9. d

Psa. 114 b

Rom. 14. c

Psal. 4. b

nuum suarum, & laudent eam in portis opera eius. Vnde & Ioanni scribere iubetur in Apocalypsi, quoniam beati mortui qui in domino moriuntur. Quare beati? Amodo enim iam dicit spiritus, vt requiescant à laboribus suis. Vnde & in ipso, de quo paulò ante loquebamur psalmo, eis quæ supra posuimus verbis adiunctum est: In pace in idipsum, dormiam & requiescam. Et de operibus habemus in Apocalypsi: Opera enim illorum sequuntur illos. Ad quid uero sequuntur, nisi vt laudent eos in corporis? Ad quid sequuntur nisi vt multiplicemur à fructu eorum, & accipientes de fructu manuum suarum, saginentur vituli, quos ex prophetico testimonio cum reædificabuntur muri Hierusalem, super altare domini nouimus imponendos? Interim quippe sub altari eos esse, & non supra, ipse nos doceat, cuius testimonium credibile factum est nimis qui, ut scribit in Apocalypsi, sub altari ipso eorum etiam voces audiuit. Adhuc ergo signatum est super eos lumen vultus domini ci, & licet non plenam, habent tamen lætitiam multã in corde suo, donec veniat dies illa, qua implebit eos lætitia cum vultu suo. Interim, inquam, conuertantur animæ illæ in requiem suam, donec veniat dies, qua introire mereantur in requiem domini. Adhuc laudant eas in portis opera sua, donec veniat, cum erit vnicuique laus à Deo. Videtis, fratres, quanta est vnitas scripturarũ, quam vno sensu & eisdem penè uerbis de beatitudine loquantur animarum. Iam verò nemo ex vobis paruam aliquam requiem, aut lætitiam suspicetur eorum, qui ab omni penie molestia liberi recogitãt annos suos in dulcedine animæ suæ, lętãtur pro diebꝰ, quibus humiliati sunt, annis quibus viderũt mala, cum iucunda admiratione, & mira iucunditate considerant pericula, quæ euaserunt, labores quos pertulerunt, certamina quæ vicerunt, & pro his omnibus certa, & indubitata fide expectant beatam spem, & aduentum gloriæ magni Dei, & saluatoris sui, qui resuscitabit corpora eorum configurata proprij corporis claritati. Quanta est fœlicitas eorum, quam immensa lætitia, qui nimirum triplici gaudio de recordatione transactæ uirtutis, de exhibitione præsentis quietis, de certa expectatione futurę cõsummationis exultant? Nam de futura illa consummatione habemus vocem eorum in fine ejus psalmi, de quo superius loquebamur. Dicunt enim singulæ animæ quibus iam durum est ad hãc requiem peruenire. In pace in idipsum dormiam & requiescam, quoniã tu domine singulariter in spe cõstituisti me. Singulariter, inquam, in spe, non iam inter spem, & metum vbi prius non sine solicitudine & anxietate plurima fluctuabam. Sic & de præsenti sanctorum requie habemus in alio psalmo cẽtesimo vigẽsimo tertio manifestè verba eorũ quæ superius quoq; cõmemoraui. Cõsiderant. n. & multa cũ admiratione recogitant à quibus laqueis quãtis ve periculis diuino meruerint auxilio liberari, exultantes in Dño dicunt: Nisi quia Dñs erat in nobis, dicat nunc Israel, nisi quia Dominus erat in nobis: cum exurgerent homines in nos, forte uiuos deglutissent nos. Torrentem pertransiuit anima nostra, forsitan pertrãsisset anima nostra aquam intolerabilẽ. Et addunt: Benedictus dominus, qui nõ dedit nos in captionem dentibus eorũ. Sed & uerba quæ iam tempore suæ resolutionis instante loquebatur Apostolus, de eo i quo nunc fœliciter requiescit statu præsumpta, videntur & nunc ei multo melius conuenire: nunc enim iam secure loquitur. Bonum certamen certaui, cursum consummaui, fidẽ seruaui: de reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illũ diem.

Pro. 31. b

Apo. 14. c

Apo. 13.

Apo. 6. c

Psal. 4. b

Mat. 26

Psa. 123 a

2. Tim. 4

diem iustus iudex. Hæc sunt dico uobis, fratres, hæc modo sunt uniuersa sanctorum negocia, hic cibus, hic sommus eorum: & propterea uoluit spiritus sanctus scribi uerba ea quæ protulimus cætera que similia, ut eo his aliquatenus inotesceret nobis status eorum. Lóge aliter tamen afficiuntur in enim huiusmodi meditationib. & multo amplius delectátur quàm nostra aut cogitatio capere aut explicate queat oratio. Audi enim quomodo laborat propheta inculcans, & multiplicans uerba, nec tamen sic digne magnificare ualens quod intendit. Quam magna, inquit, multitudo dulcedinis tuæ domine, quam abscondisti timentibus te. *Esa. 30. c*

Quid tamen addidit, Perfecisti, inquit, eis qui sperant in te, in conspectu filiorum hominum. Est ergo multitudo dulcedinis quę abscondita est magna quidem & magna ualde, necdum tamen perfecta: quoniam in manifesto perficietur, non in abscondito, quãdo non sub altari requiescãt sancti, sed super thronos tanquam iudices residebũt. L

Ad requiem enim exuræ à corporibus animæ sanctæ, protinus admittuntur ad plenã autem gloriam regni, non ita. Me èxpectãt iusti (ait Propheta, cum adhuc detineretur in custodia corporis huius) donec retribuas mihi. Et uox diuina ad animas sanctas corporum suorum resurrectionem flagitãtes: Sustinete modicum tempus. donec impleatur numerus fratrum uestrorum, Sed iã sermo claudendus est: uocant enim nos missarum adhuc celebranda solemnia. Quod ergo restat adhuc de eadem materia, sermoni alteri reseruemus. *Psa 131. b* *Apo. 6. c*

In Eadem Celebritate Sermo III.

ADuertistis, nisi falior, ex his quæ precedente sermone sunt dicta, tres esse sanctarum status animarum. Primum uidelicet in corpore corruptibili, secũdum sine corpore, tertium in beatitudine consummata. Primũ denique in tabernaculis, secundum in atriis, tertium in domo Dei: Quàm dilecta tabernacula tua Domine uirtutum: multo magis tamen atria: concupiscibilia, secundum quod addit: Concupiscit & deficit anima mea in atria domini. Sed quoniam in ipsis quoque atrijs nonnullus ut audis, defectus est, beati omnino qui habitant in domò tua Domine. Lætatus sum *Ps. 84. a*

planè in his, quę dicta sũt mihi, fratres, quoniam in domum domini ibimus. Quod si quæritis unde id tam fiducialiter præsumãt inde sine dubio quòd iam multi ex nobis in atrijs stent expectãtes donec recipiãt corpora sua donec impleatur numerus fratrum. In illã enim beatissimam domum nec sine nobis intrabunt, nec sine corporibus suis: id est nec sancti sine plebe, nec spiritus sine carne. Neque enim præstari decet integrã beatitudinem, donec sit homo integer cui detur, nec perfectione donari ecclesiam imperfectam. propterea cum resurrectionem expectarent corporum, sicut priore sermone iam diximus. acceperunt diuinum responsum dicens: Sustinete medicum tempus, donec compleatur numerus fratrũ uestrorum. Acceperunt iam singulas stolas, sed non uestientur duplicibus donec uestiamur & nos: quomodo de patriarchis & de prophetis ait apostolus: Deo melius aliquid prouidente pro nobis ut non sine nobis cõsummarentur. Stola enim prima ipsa est, quã diximus, fœlicitas & requies animarum, secunda uero imortalitas & gloria corporum. Vnde & dicunt: Vindica domine sanguinem sanctorum tuorum, qui effusus est: non tãquam uindictæ cupidi, nec de propriæ ultionis zelu: sed ex desiderio resurrecti onis, & glorificationis corporum suorum, quam nimirum usque indiem iudicij differendam esse non dubitant, Sed unde hoc tibi ò misera caro, ò fœda, ò fœtida, unde tibi hoc? Animæ sanctæ quas propria Deus insigniuit imagine, te desiderant: quas redemit proprio sanguine, te expectãt: & ipsarum sine te compleri lætitia, perfici gloria, consumari beatitudo non potest, Adeo siquidem uiget in eis desiderium hoc naturale, ut necdum tota eorum affectio liberè pergat in Deum, sed contrahatur quodammodo, & rugam faciat dum inclinantur desiderio tui. Vnde & beatus Ioannes qui multa nobis de eo statu, in quo fœliciter beate animæ requiescunt, per spiritum reseruat. Sine macula, inquit, sunt ante thronum dei. Sine macula, inquam, sed necdum sine ruga: donec ueniat dies, cũ ibi gloriosam Christus exhibebit ecclesiam non habentem maculã neque rugam In his neque, qui adhuc militant, nec sine macula quidẽ ecclesia est: quoniam nemo mundus à sorde, nec infans cuius est unius diei uita super terrã quam utiq; uitã beatus Iob militiã esse testat, In hic uerò qui *Hebr. 11.* *Apo. 14. d* *Iob. 7. A*

qui sub altari Domini requiescunt, iã quidẽ sine macula est ecclesia, sicut hẽs in psalmo: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in mõte sãcto tuo. Qui ingreditur, inquit, sine macula. Hic ergo requiescet in monte Domini qui ingreditur sine macula, qui uero fuerit sine ruga exaltabitur supra montem. Sed si nis scire qñ erunt sine ruga animæ sanctæ, quando extendentur cœli sicut pellis, quæ dilatat penitus, ut nec minima quidem ruga inueniatur, in ea tunc sine dubio quando iam sequentur agnum quocunque ierit. Verè .n. extendi, & dilatari necesse est animas quib. ubiq; sequ ẽtib. est agnus. Quo enim uadit. Attingit profectò a fine usque ad finẽ fortiter, & disponit omnia suauiter. *Ps. 24. a*

B Vis adhuc nosse quo eat agnus, & quo necesse habeant beatæ animæ sequi eũ? In omnibus requiẽ quæsiui. Hæc est planè requies Domini non intercisa, non circa aliquid certum restricta quoniam in omnibus gaudet, in omnibus delectatur, in omnibus requiem quærit & inuenit. Nam & bona ei placeant in scipsis, & delectat nihilominus bona ordinatio malorum. Diligit misericordiam, & iudicium, nec modo in bonorum gloria sibi complacet, sed in ipsis quoq; ut pote iustis supplicijs impiorum. Quid ergo putas ne poterit humana anima in hoc gaudium Domini sui, & in hanc eius requiem intrare, ut & ipsa quoque in omnibus delectetur, nec aliqua iam priuata affectione cõtrahatur in rugam, sed transeat in affectum quendam generalem atque diuinum? Poterit sine dubio si fidelis inueniatur super pauca, quæ accepit militiæ suæ tpe, id est super artus, sup sensus, super appetitus suos quos susscepit regendos, ut in his probetur quam fidelis sit Domino suo. Sciat igitur seruus Christi uas suum possidere in sanctificatione, glorificet, & portet Deum in corpore suo, nec dubium quin fidelem in modico seruum supra multa constituat Dominus liberalis & diues. Supra multa planè, quando constituet eum Dñum domus suæ, & principem omnis possessionis suæ. Neq; id uobis incredibile uideatur, fratres, tanquã à meipso id loquar, quoniã ueritas ipsa manifeste id pollicetur, cuius de promissione omnino dubitare non licet. Beatus sit seruus ille, quem cum ueniet Dominus eius, inueniret sic facientem. Amen dico uobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum. Tunc enim fidelis seruus constituitur super omnia bona Domini sui, cum in gaudium eius meretur intrare, cum eo deinceps lætari in uniuersis, in cunctis gaudere, in omnibus delectari. Etenim qui ad hæret Deo Apostolo teste unus cũ eo spiritus efficitur, & uolũtas eius omnino diuinæ adhærens uoluntati fit una cum ea, ut nihil iam quod contra eam sit, inueniatur in omnibus creaturis, sed uniuersa fiant, uel magis maneant pro eius arbitrio. Hæc est ergo beata spes quam expectãt animæ sanctæ. & licet in gratiarum actione uersentur pro ea fœlicitate in qua requiescunt, adhuc tamen orant & clamant ad Deum pro ea consummatione, quam præstolantur. Vnde quemadmodum sine macula quidem uetustatis, sed non sine ruga contractionis eas diximus esse: sic ad gratiarum actionem iam peruenisse uidentur, sed necdum ad uocem laudis, quoniam perfectum perfectos laudare decet, ut laudetur cum hæreditate sua: quando iam & ipsi laudabunt eum, & erit unicuique laus a Deo. Vnde & Propheta signanter futuri temporis uerbo usus uidet: Beati, inquiens, qui habitant in domo tua domine, in secula seculorum laudabunt te. Nam & beatus Ioannes in Apocalypsi non uocem laudis, sed potius uocem precis audiuit. Sic enim habes: Sub altari Dei audiui uoces occisorum. Quas uoces? Vindica domine sanguinem sanctorum tuorũ qui effusus est. Vox precis, non laudis est ista. Sed quousque a longe circundamus altare istud & ueremur accedere? Desiderat, nisi fallor, charitas uestra audire sacramentum altaris huius, & sacrum, secretumque nosse mysterium. Sed quis ego sum, qui sanctorum cubiculum facile audeam temerarius perscrutator irrumpere. Quasi uerò non legerem scrutatorem maiestatis opprimedum à gloria. Veruntamen pausemus hic si placet hodie, si forte pulsantibus nobis aperire dignẽtur mysterium altaris illius inhabitatrices animę sanctæ, non nostro meritò sanne, sed propter eum qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo agnoscentes & nos inter ciues, & domesticos Dei, nec tanquam hospites, & aduenas a secreta illa habitatione censeant propulsandos. *Mat. 24. a* C *Apo. 6* D

nI

Universidad de Deusto
Biblioteca

In eodem Festo. Sermo. IIII.

CVm de altari illo cœlesti sub quo beatus Ioannes sanctorum voces audiuit, sermo incidisset, distulimus (sicut meminisse arbitror charitatē vestrā) vt oratione pmissa securior nobis ad tam sacrum secretumq; cubiculum pateret accessus. Tēpus est, vt iā dicamus, quod de eo nobis sentire datum est, sine præiudicio sanè, si cui fortè aliter fuerit reuelatum. Illud ergo primum monere potest, quid sibi uelit q beatus Ioannes sub altari Dei audisse se perhibet sanctarum voces animarum, cum Saluator in Euangelio de Lazari anima loquēs non sub altari Dei, sed in sinum Abrahæ dicat eam ab Angelis deportatam. Nā & sanctus Iob, vt apparet, neq̄a quam ad altare
Iob.16.c Dei ausus est aspirare, cum diceret. Quis
Iob.14.c mihi hoc tribuat, vt in inferno protegas me
E & abscondas me donec pertranseat furor tuus & constituas mihi tempus in quo recorderis mei? Sed iam venerat tempus, fratres, illud, quod beatus Iob postulabat, iam recordandi tempus, iam uenerat tempus miserendi, quando sanctorum voces sub altari Dei beatus Ioannes audiuit. Donec enim veniret desideratus ille, q̄ sanguine suo deleret chirographum damnationis vestræ, & flammeum attingens gladium aperiret credentibus regna cœlorum, nullus omnino cuiquàm sanctorum ad ea patebat accessus, sed prouiderat eis Dominus in inferno ipso locum quietis, & refrigerij, chaos magnū firmans inter sanctas illas animas, & animas impiorum. Quamuis enim vtræque in tenebris essent, non vtræque erant in pœnis, sed cruciabantur impij, iusti verò consolabantur. Quod autem in tenebris essent, beati Iob testimonio didicimus, qui se quoque in locum tenebrosum, & opertum mortis
Iob. 10. caligine perhibeat iturum. Hunc ergo locū obscurum quidem, sed quietum, sinū Abrahæ Dominus vocat: pro eo, vt arbitror, q̄ in fide & expectatione quiesceret Saluatoris. Abrahæ. n. fides tam manifestè probata est, & approbata, vt primus ipse futuræ incarnationis Christi meruisset accipere promissionem. In hunc ergo locum Saluator descendens contriuit portas æreas, & vectes
F ferreos confregit, ductosq̄ vinctos de domo carceris sedentes quidem, hoc est quiescentes, sed in tenebris, & ymbra mortis: iā tunc quidem sub altari Dei collocauit, abscondens eos in tabernaculo suo in die malorum, & protegens eos in abscondito tabernaculi sui, donec veniat tempus, in quo procedant completo iam nnmero fratrū, & percipiant regnū quod eis paratum est ab origine mūdi. Iam verò sicubi fortè præsens quoque sanctorū requies Abrahæ sinus vocatur certū est de Euangelio hanc inoleuisse consuetudinē. licet neminem oporteat dubitare longe aliū hūc sinū esse quam illud, quippe cum ille in tenebris, hic in luce multa, in inferno ille fuerit, istæ in cœlo. Non incōgruè tamen etiam nunc dictum videtur patriarcharum filios paternum in sinum recipi, cū ad eorum consortium ab hoc seculo transire meruerint. Porrò altare ipsum de quo nobis habendus est sermo, ergo pro meo sapere nihil aliud arbitror esse, quā corpus ipsum Domini Saluatoris. Credo aūt quod & ego super hoc sensum eius habeā, præsertim cū audiā eum in Euangelio promittentē. Vbi- *Lu. 17.f*
cunque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ. Interim ego sub Christi humanitate fœliciter sancti quiescunt, in qua nimirum desiderant etiā angeli ipsi prospicere, donec veniat tempus q̄n iam non sub altari collocentur, sed exaltentur super altare. Sed quid dixi? Nunquid humanitatis Christi gloriam, non dicam hominum, sed vel Angelorum assequi poterit quis, nedum superare? Quonam igitur modo super altare dixerim exaltandos eos, qui nūc sub altari quiescūt? visione vtiq; & contemplatione, non prælatione. Ostendet. n. nobis filius (vt pollicitus G
est) semetipsum, non in forma serui, sed in forma Dei. Ostendet etiam nobis patrem, & Spiritum sanctum, sine qua nimirum visio- *Ioā.17.d*
ne nihil sufficeret nobis: quoniam hæc est vita æterna, vt cognoscamus patrem verū Deū & quem misit Iesum Christum, & in eis (qđ non est dubium) etiam spiritum vtriusque. Transiens quippe ministrabit nobis nos vtique & vsque ad tempus illud nobis penitus inexpertas delicias manifestæ suæ contemplationis. Vnde & beatus Ioannes in epistola sua: Nunc, inquit, filij Dei sumus, sed non dum apparuit quid erimus. Et addit, Scimus autem quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est. Audi denique sponsam in Cantico canticorum fiducialiter loquentem, & spe quidem iam super altare locatā: Leua eius (haud dubium quin sponsi) sub capite meo, & dextera *Cant.1*

ra illius amplexabitur. Transcendit enim beata anima Christi incarnationem, & humanitatem, quę nimirum læua eius iure uocatur, ut diuinitatem eius, & maiestatem eius, quam non incongruè dexteram nominat sublimius contēpletur. Tripliciter. n. fratres, in æterna illa, & perfecta beatitudine fruemur Deo, uidētes eū in omnib. creaturis, habentes eum in nobisipsis, & quod his omnibus ineffabiliter iucundius sit atq; beatius, ipsam quoque cognoscentes in semetipsa trinitatem, & gloriam illam sine ullo ænigmate mundo cordis oculo cōtēplan-
H tes. In hoc enim erit uita æterna, & perfecta, ut cognoscamus patrem, & filium cū sancto spirito, & uideamus Deum sicuti est: id est nō modò sicut ineſt nobis, videlicet aut cæteris creaturis, sed sicut est in semetipso. Vnde duo illa uelut circuniacentia esse uidentur quæ prædiximus, & quasi cortex tritici. Hæc uero cognitio summa beatitudinis, tritici medulla, adeps frumēti quo nimirum quā sancta Hierusalem satiatur. Verū quam magna est beatitudo illa tam abscondita ab oculis nostris? Nec. n. oculus uidit, *1.Cr.2.c.*
nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quanta claritas, quanta suauitas, quanta iucunditas maneat nos in illa cognitione. Pax Dei est illa, quæ exuperat omnem intellectum, quanto magis omnem sermonē nostrum? Quòd ergo nulli datum est experiri, *Luc.6.f*
nullus conetur effari. Mensuram, ait Dominus, plenam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem, dabunt in sinus uestros. Plenam uniuersitate creaturarum, cōfertā in interiore homine nostro, coagitatam in exteriore, & supereffluentem in Deo ipso. Ibi cumulus fœlicitatis, ibi supereminens gloria, ibi supereffluens beatitudo. Nā quo modo uidendus sit in creaturis, quomodo in nobis habendus, possumus uel ex parte coniicere, ex ipsis nimirū, quas accepimus iam, primitiis spiritus. Cognitio aūt illa oī no adhuc nobis incognita est, mirabilis facta est, confortata est, ut nō possimus ad eā. At uero quemadmodum in creaturis uidē-
I dus sit, possumus aliquatenus intelligere, ni-
Rom.1. mirum cum & modo uideatur in ipsis: unde & philosophi, Apostolo teste per ea quæ facta sunt Dei inuisibilia conspexere. Verùm quantuncunque perficiat quis intelligēdo conspicere, quàm potentissimè, quàm prudentissimè, quam benignissimè maiestas æterna omnia fecerit, cūcta regat, nūc creet omnia, nūc regat, ordinet uniuersa prorsus modicum ab eo, quod est comprehendit. Veniet autem quando iam (ut in præcedēti sermone diximus) sequemur agnum quocunque ierit, & in omnibus consequemur creaturis, ut in omnibus gaudeamus, quod est gaudium Domini Dei nostri. Gaudeamus sanè in omnibus, sed non aliunde quam de ipso: sicut, & ipse non alijs fruitur, sed semetipso. Iam uero quemadmodum in nobis habendus sit, & hoc uel ex parte possumus cogitare. Constat enim animarum triplicem esse naturam: unde, & sapientes mundi huius animam humanam, rationalem, irascibilem, concupiscibilem esse tradiderunt. Quam utique triplicem uium animæ ipsa quoque natura & quotidiana experimenta nos docent. Porrò quemadmodum circa rationale nostrum, & scientia, & ignorantia constat tanquam habitus, & priuatio: sic & circa concupiscibile desiderium & contempsus, & circa id quod dicitur irascibile, & lætitia pariter, & ira uersatur. Implebit ergo Deus rationale nostrum luce sapientiæ: ita ut penitus nobis nihil desit in ulla sapientia. Implebit concupiscibile nostrum fonte iustitiæ, ut omnino desideremus eam, & ea penitus re- *Ma.5.*
pleamur: sicut scriptum est; Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Nulla enim alia res implere potest desiderium animæ. nulla alia præter iustitiam beatificare animam potest. Cum ergo repleuerit Deus concupiscibile nostrum iustitia, quicquid respuere debet anima respuet, quicquid debet concupiscere cōcupiscet. & ex omnibus id magis appetet, quod magis fuerit appetendum. Merito denique concupiscibili nostro iustitiam attribuimus ex quo nimirum, aut iusti, aut iniusti reputamur. Iam uerò quod dicitur in nobis irascibile, cum repleuerit illud Deus, perfecta erit in nobis tranquillitas, & in summam iucunditatem, atque lætitiam replebitur pace diuina. Et uide si non etiam in his tribus perfecta quantum sane ad animam spectat beatitudo consistat: quando scientia iam non inflat propter iustitiam, iam non contristat propter lætitiam, ut esset prouer- *Eccl.1.*
bium illud. Qui apponit scientiam, apponit & dolorem: quoniam iustitia, nec in discreta, ait propter scientiam, nec one rosa propter lætitiam: quando lętitia, nec iacepta erit propter scientiam, nec impu

Universidad de Deusto
Biblioteca

ra propter iustitiam. Sed in his omnib. nihil adhuc exterior homo noster accepit.

Ps. 71.b Ipsi ergo, ut inhabitet gloria etiam in terra nostra, & iuxta alium prophetam replea tur maiestate Dñi ois terra, quatuor sunt quærenda, quem nimirum constat ex elementis quatuor esse compactum. Nec mireris, q plurimũ indigere uidetur, qui miserior est, cum & in psalmo legeris dicente Propheta. Sitiuit in te anima mea, quã multipliciter tibi caro mea. Habeat ergo terra nostra immortalitatem, ne iã timeat denuo se in puluerem redigendã. Resurgens enim corpus nostrum iam non morietur. mors illi ultra non dominabitur. Sed quid proderit si fortè contingat in æternum uiuere in miserijs & ærumnis passibilitatis huius, qua nimirũ incessanter corruptibile hoc corpus affligitur, & si non semel utiq; semper moritur. Habeat certè

Ibi. 62.a I. etiam aliquando omnimodam impassibilitatem, ab humorib. n. inordinatis cãs, aiũt procedere passionum. Sed iam desiderat corpus nostrum ét leuitatem, secundũ eã nimirum, quam habet ex aere portionem. Tanta itaque futura credenda est corporũ leuitas, & agilitas beatorum, ut possint, si uelint, absque omni mora seu difficultate ipsam quoque cogitationum nostrarum se qui ad omnia uelocitatem. Quid ultra dicã est, ad perfectam corporis beatitudinem? Sola utique pulchritudo. Hanc perfectissimam habituri, non immerito possumus attribuere ei parti quam habemus ab igne.

Phil. 3.c Saluatorem. n. expectamus, ut ait Apostolus, qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis suæ, exhibens, quod pollicitus est, quoniam fulgebũt iusti sicut Sol in regno patris eorũ.

Ma. 18.f Sic ergo replebit animas nostras Deus, cũ perfecta in eis scientia fuerit, perfecta iustitia, perfecta lætitia. Sic replebitur maiestate oĩs terra, cum fuerit corpus incorruptibile, impassibile, agile, configuratum denique corpori claritatis suæ. Et uide ne fortè isti sint septem panes, quib. quatuor hominũ milia Saluator legitur satiasse, é quibus eiusdem numeri sportas plenas Apostoli reseruandas sustulerunt. Nunc enim reficimur panibus istis, cum iucunda meditatione beatam spem ruminamus, donec ueniat cum iam non de spe, sed de re ipsa & exhibitiõe gaudẽtes, quasi plenas sportas recipere ꝓ panib. singulis mereamur.

M

In eodem Festo Sermo V.

FEstiua nobis est Dies hæc, & inter ꝑcipuas solemnitates hodierna solemnitas numeratur. Quid ergo dicimꝰ cuius Apostoli, cuius martyris, cuius sãcti. Nõ unius alicuius singulariter, sed pater ũniuersorum. Oês siquidem nouimus festiuitatẽ omnium Sanctorũ dici, & esse, q̃ hodie celebramus. Omniũ inquam, siue cęlestium siue terrestrium. Sunt. n. sancti de cœlo, & sunt sancti de terra, itéq; eorũ qui de terra sunt, quidam adhuc in terra aliqui iam in cęlo. Celebratur ergo festiuitas omniũ horum communiter, sed forsitan non uniformiter. Neque hoc mirum, A
cum non sit ne ipsa quidem sanctitas omniũ uniformis, sed inter sanctos & sanctos distet, idq́ue non parum. Nec modo dico, quia alius alio sanctior (hæc enim quãtitatis potius quam qualitatis distãtia est) sed q̃ non modo magis, & minus, uerum etiã aliter, atque aliter sanctos dici & uere dici inueniamus. Et fortè inter angelos atque homines assignari possit ista diuersitas sanctitatis pariter, & celebritatis. Neque. n. tã quam triumphantes honorari posse uidẽtur, q nũquam pugnasse nosceruntur. Aliter tñ honorãdi sunt nimis etiam ipsi tanquã amici tui Deus, cuius nimirum uoluntati semper adhæserunt, tanta utique felicitate, quãta facilitate. Nisi fortè in eo pugnasse creduntur, quod peccãtib. alijs uiriliter perstiterunt, non abeuntes in concilio impiorum, sed singuli quiq; dicentes: Mihi

Ps. 71.a autem adhærere Deo bonum est. Celebrãda ergo in eis gratia præueniens in benedictione dulcedinis, honorãda benignitas Dei non ad pœnitentiam adducens, sed abducens ab oĩb. quib. pęnitentia debere tur, nõ eripiens à tentatione, sed à tẽtatione cõseruans. Aliud sanè in his sanctitatis genus, & proprio modo uidebitur honorãdũ, q̃ uenerũt ex magna tribulatione, & dealbauerũt stolas suas in sãguine agni, q̃ post multos agones iam nunc triumphant in cęlis coronati, qñ legitimè certauerũt. Est ne adhuc sanctorum tertiũ genus? Est, sed occultũ. Sunt. n. sancti qui adhuc militant, adhuc pugnant, currunt, necdũ cõprehenderunt. Temerariè forsitan huiusmodi uidear dicere sanctos sed tñ nouimus ex his non ueritum dicere Deo, Custodi

Ps. 85.a

animam

Rom. 8.c animam meam, quoniam sanctus sum. Sic & apostolus diuinorum conscius secretorum, euidentius ait. Scimus quoniam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum his, qui secundum propositum uocati sunt sancti. Hæc nimirum diuersitas

B appellationis in nomine sanctitatis, ut alij quidem iam secundum consummationem sancti uocẽtur, alij iuxta solam adhuc prædestinationem. Latet ergo huiusmodi sanctitas penes Deũ, clausa est, & clausè quo

Eccl. 9. dãmodo celebratur. Siquidem nescit homo utrum amore, an odio dignus sit, sed in futurum omnia reseruantur incerta. Sit ergo istorum celebritas Sanctorum in corde Dei, quoniam nouit Dominus qui sũt eius, & ipse scit quos elegerit à principio. Sit etiam apud administratorios illos spiritus, qui mittuntur in ministerium propter eos, qui hæreditatem capiũt salutis. Nos in uita sua laudare hominem prohibemur. Quomodo nanque secura laudatio, ubi nec ipsa uita secura. Non coronabitur, nisi qui legitimè certauerit (ait tuba illa cęlestis) & legem certaminis ab ore ipsius legislatoris auscultauerit. Qui perseuerauerit usque in finẽ, hic saluus erit. Ne scis quis sit perseueraturus, nescis qs sit legitimè certaturus, nescis quis coronam sit accepturus. Illorũ lauda uirtutẽ, quorũ iam certa uictoria est, illos deuotis extolle præconijs, quorũ securè potes adgaudere coronis. Cantauimus sanctis hac no-

Ti. 2.a Iac. 10. 2ª 24. Psal. 33. cte, dicentes. Timete Dominum oês sãcti eius, sed non istis. Non, inquam, eos qui perseuerauerunt usque in finem, timere hortabamur, quia scriptum est. Iam non eritti mor in finibus nostris. Illis potius dicebamus sanctis, quib. custodia multiplex necessaria est pro multitudine periculorum.

T Siquidem non est eis colluctatio aduersus

Ephe. 6. carnem, & sanguinem tantum, sed aduersus principatus quoque & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harũ, contra spiritualia nequitiæ in cœlestibus. Egent planè custodia, qui tam multipliciter non modò cominus, sed eminus appetuntur ubi tot pugnæ foris, non debeut intus deesse timores, ut meritò his dicatur. Timete Dominum omnes sancti eius. Tota interim beatitudo nostra ẽ timere Deũ

Ps. 33.b Pro. 29. dicente scriptura. Beatus homo qui semper est pauidus. Et item Psalmista ait: Beati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in uijs eius. Cæterum longè aliter beati in quibus perfecta charitas foras mittit timorem, nec iam timent ambulantes in uijs eius, sed laudant potius habitãtes in domo, sicut idem ait. Beati qui habitãt in domo tua Domine, in secula seculorũ laudabunt te. Nostra ergo fœlicitas, no- Ps. 83.
stra interim festiuitas in timore Dei, nam illorum magis in exultatione, & laude uersãt. Inde est, q̃ securè laudanẽ hoies q non sua iam uiuunt uita, sed Dei: nam hominum utique uita tentatio est. Est aũt gemina quædam securitas laudis huius, nisi q̃ fortè uidebitur, si diligenter attendimus intra alteram, altera comprehendi. Siquidẽ non est, quod laudare uereamur uerissimè certissimeq́ue laudabiles, non est qđ glorificare cunctemur sic absorptos in gloria, ut nostra omninò nequeant laudatione moueri. Non enim est quò uanitas intret, ubi ueritas iam totum occupauit. Sed quænam, inquies, gloria sanctis? Neque n. singuli sese glorificant, quia scriptum D
est. Non te laudet os tuum. Non uicissim alter alterum laudat, qui in laudem conditoris intenti, & extenti, in quo nimirũ tota eis reposita est beatitudo, mutuis nũ quam uacare laudibus possunt, dicente Propheta, sicut supra quoque meminimus: Beati qui habitant in domo tua Domine, in ęcula ęculorum laudabũt te. Ve- Ps. 83.
runtamen non acquiesco expertes glorię credere sanctos, maxime propter illud, quod Apostolus ait: Quod in præsenti est momentaneum, & leue tribulationis nostræ, supra modũ in sublimitatem æternã 1. Co. 4.
gloriæ põdus operabitur in nobis. Et Propheta. Visita nos in salutari tuo ad uidendũ in bonitate electorum tuorum, ad lętãdũ in lætitia gentis tuæ, ut lauderis cum hæreditate tua. Non. n. ait, ut lauderis ab hæreditate tua, sed cũ hæreditate tua, ut cõis intelligatur futura laudatio. Quòd si ipsa laudat hæreditas Domini, hæreditatem quis laudet, ab Apostolo audiamus: Tunc, inquit, unicuique laus erit. A quo? A Deo. Magnus laudator, & uehementer ambienda laudatio. Fœlix commutatio laudis, ubi & laudare beatum est, & laudari. Ad quid ergo sanctis laus nostra, ad qd glorificatio nostra, ad quid nostra hæc ipsa solennitas? Quo eis terrenos honores Ps. 105.
quos iuxta ueracem filij promissionẽ honorificat pater cœlestis. Quo eis præco-

nia

Universidad de Deusto
Biblioteca

uia nostra ? Pleni sunt . Prorsus ita est,dilectissimi,bonorum nostrorum sãcti non egent,nec quicqnam eis nostra deuotione præstatur Planè quod eorũ memoriam ueneramur,nostra interest, nõ ipsorum.Vultis scire quãtum interest nostra ? Ego in me,fateor,ex hac recordatione sẽtio desiderium uehemens inflammari, & desideriũ triplex.Vulgo dr. Quod non uidet oculus,cor non dolet. Oculus meus, memoria mea,& cogitare de sanctis,quodammodo eos uidere est . Sic nempe portio nostra in terra uiuentium,nec modica sane portio,si tñ ut decet memoriam affectio comitetur:sic,inquam , cõuersatio nostra in cęlis est.Veruntamen nõ sic nra, sicut illorum. Ipsorum enim substantia ibi est,nostra autem desideria, ipsi per præsẽtiam,nos per memoriam ibi sumus. Quando & nos addemur ad patres nostros qñ essentialiter præsentabimur eis . Hoc etñ primum desiderium,quod in nobis sãctorum memoria,uel excitat,uel incitat magis,ut eorũ tã optabili societate fruamur, & mereamur conciues,& cõtubernales esse spirituum beatorum,misereri cœtui patriarcharum,cuneis prophetarum,senatui apostolorum,martyrum exercitib.numerosis confessorum collegijs,uirginum choris,in omnium denique colligi & collætari communionẽ sanctorum . Singulorum quippe recordationes quasi scintillæ singulæ,imò quasi ardentissimæ faces deuotos accendunt animo, ut eorum & cõspectum sẽtiant,& complexum,adeo ut plerunque etiam inter eos esse se reputent, modò ad omnes simul,modo ad hos , uel ad illos tota auiditate,& uehementia corda uibrantes. Alioquin quid istud negligẽ
F tiæ,quid pigritiæ,imo quid uecordiæ , ut nõ crebris suspirijs & feruẽtissima affectione abrumpere hinc , & in illa tam felicia agmina iaculari animos studeamus ? Væ
Ro.1. d nobis à duritijs cordis nostri: Væ a peccato gentiũ,quos Apostolus memorat sine affectione fuisse: Præstolatur nos ecclesia illa primitiuorum, & negligimus desiderant nos sancti & parui pendimus , expectãt nos iusti,& dissimulamus. Excitemur aliquando fratres resurgamus cum Christo,quæramus quæ sursum sunt, quæ sursum sunt sapiamus. Desideremus desiderantes nos,properemus ad præstolantes nos,expectantes nos uotis præoccupemus animorum. Ecce. n.nihil in hac nostra cõmunione securitatis,nihil perfectionis, nihil quietis,& tñ hic quoque quàm bonũ, & quam iucundum,habitare fratres in unum. Quicquid.n.siue interius,siue exterius molestũ occurrit, ipso quoq; tam germanorum consortio fratrum cum quibus est nobis cor unum & anima una in Deũ tolerabilius inuenitur.Quam dulcior erit quàm delectabilior, quàm beatior unio , ubi nulla suspicio esse poterit,nulla dissensionis occasio,ubi oẽs perfecta charitas indissolubili fœdere colligabit , ut sicut pater & filius unum sunt,sic & nos unum simus in ipsis? Non tantummodo societas , sed etiam fœlicitas nobis est optanda sanctorum,ut quorum desideramus præsentiam,gloriam quoque feruentissimis studijs ambiamus . Neque.n. perniciosa hæc ambitio,aut illius affectatio gloriæ ullatenus periculosa est . Nam quod dicimus . Non nobis domine non nobis,sed nomini tuo da gloriam,huius tẽporis uox est quãdo & ipsi Angeli clamant.Gloria in excelsis Deo,& in terra pax hominib. bonæ uoluntatis.Noli me tãgere,ait,nondum,n. ascendi ad patrem meum.Verbum gloriæ est.Nempe filius sapiens gloria patris.Noli ergo,ait gloria,noli me tãgere. Noli interim qrere gloriam,fuge potius, & uide oino ne me tetigeris,donec perueniamus ad patrem,ubi sit gloriatio ois iam secura. Ibi ibi in domino laudabitur aïa mea , audiãt mansueti,& lætentur. Nunquid non uñ audisse dicentem. Noli me tangere non dum ascendi ad patrem meum,quæ in cãtico clamat.Fuge dilecte mi fuge? Hoc est .n.quod supra meminimus.Nõ nobis dñe nõ nobis,sed nomini tuo ad gloriam.Vñ & in hymno hodie nos canimus.Des pacem famulis,nos quoque gloriam per cuncta tibi secula,iuxta angelicã. s.distributionẽ.Quia.n.tentatio est uita hois super terrã,merito in terra homini nõ gloria , sed pax est quæréda,pax cũ Deo,pax cũ proximo,pax cũ seipso.O custos hominũ,quare me posuisti contrariũ tibi,& factus sum mihimetipsi grauis.Vicina nimirum luctæ & intestina seditio , bellũ non ciuile , sed domesticum,spũs aduersus carne, & caro aduersus spiritum concupiscens.Vñ hoc, nisi quia posuisti me contrarium tibi. Tu enim uera libertas,tu uita tu gloria tu sufficientia , tu beatitudo , ego pauper ,
&

G Ps.113. b

Luc.2.b Io.20.d

Can.8.d

Iob.7.d

& miser & miserabilis,confusus & humiliatus usquequaque,mortuus propter peccatum uenundatus sub peccato.Deniq; tu perfecta & sancta voluntas, & requies spiritũ beatorum posuisti me ab initio cõtra Eden (uoluntatem sonat) in labore vtiq; & ærũna. Attamen dicis: Conuertimini ad me in
Ioel.2. c toto corde uestro.Liquet quia sumus auersi, quos ut reuertamur hortaris . Liquet quia contrarij , quos reuocas ut conuertamur. Sed quomodo? In ieiunio,inquit , & fletu & planctu. Mira res . Ita ne in ieiunio tu uersaris,& fletu degis, & in planctu habitas ? Procul a te omnia ista : procul ipse ab his uehementer.Nimirum regnum tuũ in Hierusalem, quam satias adipe frumenti , nec ibi luctus & clamor , sed nec ullus dolor: magis autem gratiarum actio,& uox
Ps.67. a laudis. Iusti , inquit, epulentur in conspectu Dei,& delectentur in lætitia & exultatione.Quomodo ergo in ieiunio & fletu,& planctu conuertemur ad ipsum ? An uerò iustus eum in lætitia , & exultatione , qui uerò nondum iustus est,non nisi in ieiunio & fletu & planctu reperiet ? Ita planè, sed iustus qui iam conspectum meru erit , non qui adhuc uiuat ex fide . Nimirum quod
Pro.90 c ait dominus . Cum ipso sum in tribulatione,ad eum pertinet,qui per fidem ambulat non autem qui ad faciem iam peruenit . Equidem utrisque est caput unum , sed nõ uno modo membris omnibus exhibetur.
I Quidbusdam enim ostenditur caput hirsutum spinis,inclinatum in cruce, ut humiliẽtur pariter , pariter & compungantur. Quibusdam gloriosum apparet, ut ab ipso glorificentur,ut in ipso glorientur facta ei similia,quæ uident sicuti est . Hoc ergo secundum desiderium,quod ex sanctorum commemoratione flagrat in nobis,ut sicut illic sic nobis etiam Christus apparet vita nostra , & nos quoque cum ipso appareamus in gloria. Interim nempe non sicut est,sed sicut pro nobis factum est caput nostrum nobis repræsentatur, non coronatum gloria,sed peccatorum nostrorum circũdatum spinis,dicente scriptura: Egredimini filiæ
Can.3. d Sion & uidete regem Salomonem in diademate quo coronauit eum mater sua. O regem odiadema.Mater siquidem synagoga , non matrem sane se exhibens , sed nouercam,regem nostrum corona spinea coronauit.Pudeat sectari gloriam membra,quibus caput suum tam inglorium exhibetur,non habens speciẽ aut decorem, uel aliq d eiusmodi. Nimirum Salomon est,quod interpretatum est pacificus,sanè quod in præsẽti est,non utique beatificus,aut glorificus , ut in omnibus angelicum illud elogium cõmendatur,quo terris pacem,cœlis gloriam tradiderunt.Pudeat sub spinato capite mẽbrum fieri delicatum , quod ois ei interim purpura non tam honoris sit,quàm irrisionis Videre est tamen hodie multis in locis non sine multa ambitione, & commessatione præsentem diem honorari.Honorari,an dehonestari dicam ? Ipsi uidelicet qui hæc K
agunt . Ipsorum est enim huiusmodi celebritas non sanctorum,quod sibi libet faciũt non quod sanctis.Erit cum uenerit Christus:nec mors eius ultra annunciabitur , ut sciamus quoniam ipsi quoque mortui sumus,& cum eo abscondita est uita nostra , apparebit caput glorioſum, & cum eo membra glorificata fulgebunt, cum uidelicet reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum gloriç capitis,quod est ipse. Hanc L
ergo gloriam tota & tuta ambitione concupiscamus, ne fortè audiamus & nos , quia gloriam quæ ab inuicem est quæritis , & gloriam quæ à solo Deo est non uultis. Sanè vt eam nobis sperare liceat,& ad tantam 1
beatitudinem aspirare , summopere nobis desideranda sunt suffragia quoque sanctorum : ut quod possibilitas nostra non obtinet , eorum nobis intercessione donetur . Miseremini mei,miseremini mei , saltẽ uos amici mei . Nostis ipsi periculum nostrũ, nostis figmentum nostrum, nostis ignorã Iob.19.
tiam nostram , & dolos aduersariorum: nostis eorum impetus , & nostram fragilitatem.Vobis enim loquor qui in eadem tentatione fuistis,qui eosdem superastis conflictus,eosdem laqueos euasistis , qui didicistis ex his,quæ passi estis , compassionem. Confido equidem & de Angelis , quod ne ipsi suam usitare speciem dedignentur,maxime quia scriptum est.Visitabis speciẽ tuã & non peccabis.Cæterum & si de eis mihi arbitror præsumendum ob spiritualis sub- Iob.05.d
stantiæ,& rationalis formæ similitudinem, ampliori tamen fiducia ad eos mihi reor utẽdum,quos habere me nouerim, & in ipsa humilitate consortes,ut oporteat eos familiarius,& specialius misereri,os de ossibus suis,& carnem de carne sua Denique tran M
scuentes ex hoc mundo ad patrem sancta nobis pignora reliquerunt . Apud nos siqui-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dem corpora eorum in pace sepulta sunt, quorum nomina uiuent in seculum, id est, quorum nunquam gloria sepelietur. Absit abs. Gen. 49. c. abs̃it à uobis animæ sanctæ Aegyptia illa crudelitas pincernæ Pharaonis, qui in gradum pristinum restitutus, stat in oblitus é Ioseph sancti, qui in carcere tenebatur. Nõ enim erant unius capitis membra, nec aliqua pars fidei, cum infidele, aut ulla societas Israelitæ ad Agyptium, non plus quàm luci ad tenebras. Interpretatur enim Aegyptus tenebræ, Israel vero uidens Deum atque ideo ubicunque Israel erat, lux erat. Non sic noster Iesus crucifixi secum latronis potuit obliuisci: factum est utique, quod promissum est: ipsa die qua compassus est, & conregnauit. Nos quoque si non sumus ipsius capitis membra cuius & sancti, unde eis tam solemnibus hodie votis & tãto gratulamur affectu? Cæterum qui dixit: Si gloriatur unum membrum, congaudẽt omnia membra: hoc quoque nihilominus ait, qđ si patitur unum membrum, compatiuntur omnia mẽbra. Hæc igitur nostra & eorũ cohærentia est, ut nos congratulemur eis, ipsi compatiantur nobis: nos deuota meditatione regnemus in eis: ipsi in nobis & pro nobis militent pia interuentione. Nec est qđ de eorum pia erga nos solicitudine dubitemus, quandoquidẽ non consummãdi sine nobis, sicut supra meminimus, expectant nos usque adhuc retribuatur nobis, ut videlicet in nouissimo die magno festiuitatis omnia simul in unum perfectum cum suo tam excelso capite membra concurrant, & laudetur cũ hæreditate sua Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus, & laudabilis, & gloriosus in sæcula. Amen.

2. Co. 12. d.

M:

In Transitu sancti Malachiæ Episcopi. Sermo unicus.

DE cœlo uobis hodie dilectissimi, copiosa quæ là est bñdictio destinata, si fideliter eã non distribui, nobis quidẽ dannosum esset: mihi uerò periculosum, cui nimirũ hæc dispensatio uidetur esse cõmissa. Timeo itaque damnum uestrũ, timeo damnationẽ meam, si forte dicat Paruuli petierunt panem, & non fuit qui porrigeret illis. Scio enim quam necessaria uobis sit e cœlo ueniens consolatio, quos

Thren. 4.

constat illecebris carnalibus & oblectamentis secularibus uiriliter abrenunciasse. Nemo sanè beneficij esse cœlestis, & superno dubitet consilio diffinitũ, ut episcopus Malachias hodie inter nos obdormiret, & desideratam inter nos haberet sepulturam. Cum enim nec folium quidem arboris sine diuino nutu cadat in terram, quis tam hebes, ut non euidenter in huius beati uiri aduentu & transitu magnum prorsus consilium supernæ pietatis aduertat? A finibus terræ, terram hic positurus aduenit, alia quidem occasione festinans, quantus ob specialem erga nos charitatem id plurimum desiderasse noscatur. Multa quidem in itinere ipso impedimenta sustinuit, nec transfretare permissus est, donec appropinquaret tempus consummationis eius, & terminus qui non poterat præteriri. Quem quidem multis ad nos peruenientem laboribus, tanquam angelum Dei pro reuerentia sanctitatis suæ susceпimus, sed & nos ipse pro sua mansuetudine & humilitate altius radicata, longe supra, quam mereremur deuoto suscipiebat affectu. Paucos deinde apud nos dies fecit in incolumitate sua dũ socios. præstolaretur, qui dispersi in Anglia fuerãt, cum regis illius uana suspicio Dei hominẽ impediret, Iamque omnibus ad eum collectis, ad Romanam, pro qua uenerat curiam parabat iter: cum subitò infirmitate præuentus sensit protinus ad cœleste magis sese palatium euocari, ideo melius aliquid prouidente pro nobis, ne à nobis egressus alibi consummaretur. Nullum quidem in eo non dico mortis, sed nel grauis ægritudinis signum medicis apparebat, ille tamẽ exhilaratus spiritu aiebat omnimodis oportere, ut hoc anno Malachias ab hac uita egrederetur. Laboratum est econtra, & deuotis precibus apud Deum, & quibuscunque potuimus modis, sed illius prævaluere merita, ut desiderium cordis eius tribueretur ei, & non fraudaretur uoluntate labiorum suorum. Sic enim pro uotis omnia ei concurrere, ut hunc maximè locum diuina sibi inspirante clementia elegisset, & hunc quoque ex longo optaret sepulturæ habere diem, quo fidelium, omnium generalis memoria celebratur. Sed & illud nostra hæc gaudia merito cumulauit, quod fratrum nostrorum ossibus de priore cœmeterio huic asportandis, & recondendis, eadẽ nobis dies auctore Deo fuisset electa.

A

B

Quæ

Quæ nimirum deportantibus nobis, & exmore psallentibus idem uir sanctus plurimum sese illo cantu delectari dicebat, & nõ multo post ipse quoque secutus est somno suauissimo & fœlicissimo soporatus. Agimus itaque gratias Deo super omnibus dispositionibus suis, quòd dignos nos beatæ mortis eius honorare præsentia, quòd paueres suos pretiosissimo corporis eius locupletare thesauro, quod firmos nos tanta ecclesiæ luce uoluit fulcire columna. Alterum siquidem è duobus signum illud quod nobis in bonum factum est persuadet, quòd aut placitus Deo sit locus, aut sibi placitum facere uelit ad quem tantæ sanctitatis uirũ à finibus terræ moriturum sepeliendum q; perduxit, Cæterum populo illi affectuosius cõdolere, & eius quæ tam miserabili ecclesiæ dirum hoc uulnus nõ pepercit inferre, crudelitatem mortis uehemẽtius abhorrere, beati huius patris charitas ipsi compellit. Dira profecto, & inexorabilis mors, q̃ tantã hominum multitudinem unius percussione mulctauit: cæca & improuida, quæ Malachiæ ligauit linguam, impedиit gressus, dissoluit manus, oculos clausit. Illos, inquam, deuotos oculos qui pijssimis flentiũ diuinam peccatoribus reconciliare gratiã consueuere. Illas mundissimas manus quę laboriosis, & humilibus operibus exerceri semper amauerant, quæ dominici corporis hostiam salutarem pro peccatoribus toties offerebant, & sine ira, & disceptatione in oratione letabantur in cœlum, q̃ infirmis multa beneficia præstitisse, & signis uarijs effulsisse noscuntur. Illos quoque speciosos gressus euangelizantis pacem, euangelizãtis bona, illos pedes qui toties fatigati sũt studio pietatis, uestigia illa digna quæ semper deuotis osculis premerentur: sancta denique labia illa sacerdotis, quæ custudiebãt scientiam, os iusti quod sapientiam meditabatur: & linguam eius, quæ iudicium loquens, imo & misericordiam, tantis mederi solebat uulneribus animarum. Nec mirum fratres, inquã esse, quam generauit miqui tas, incõsideratam, quam noscitur seductio perperisse.

C

Nihil, inquam, mirum si ferit sine dilectione, quæ uenit ex præuaricatione, si sit crudelis & furua, quæ exanimat qui serpentis fallacia, & mulieris insipientia prodijt. Quid tamen causamur quod Malachiam ausa sit attentare, fidele equidem membrum Christi, quando & ipsum Malachiæ pariter, & omnium electorum caput furibunda peruasit? Peruasit utique immunem, sed non immunis euasit. Impigit in uitam mors, & inclusit intra se uitam morte, & absorpta est mors à uita. Hamum sibi deuorás inde teneri cœpit, unde uiso é tenuisse. At fortasse quis dicat: Quomodo mors a capite superata uiderur, quæ tanta adhuc libertate sæuit in membra? Si mors mortua, quomodo Malachiam occidit? Si uicta, quomodo adhuc prævalet uniuersis: & non est homo qui uiuat, & non uideat mortem? Victa planè mors opus diaboli, & peccati pœna, uictum peccatum causa mortis, victus & malignus ipse, & peccati author, & mortis, Nec modo victa sunt hęc sed & iudicata iam & damnata. Diffinita quidem, sed nondum promulgata sentẽtia est. Denique iam diabolo ignis paratus, etsi nondum ille precipitatus in ignem, modico adhuc tempore finitur malignari. Tanquam malleus cœlestis opificis factus est maleus uniuersæ terræ. Terit electos ad eorum utilitatem, reprobos conterit in eorũ damnationem. Qualis ergo paterfamilias, tales & domestici eius, peccatum scilicet & mors. Nam & peccatũ licet simul cũ Christo crucifixus non dubitetur affixum, adhuc tamen interim non regnare quidẽ, sed habitare etiam ipso dum uiueret Apostolo permittebatur. Mentior si non ipse ait: Iam nõ ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Sic & mors ipsa minimè quidem adhuc abesse cogitur, sed cogitur non obesse. Erit autem cum dicetur: Vbi est mors uictoria tua? Et ipsa siquidẽ inimica nouissima destruetur. Nunc uero moderãte eo qui imperium habet uitæ & mortis, & mare ipsum certis litorũ coercet metis, mors ipsa dilectis Domini somnus refrigerij est, Propheta attestante qui ait: Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini. Pessima quidem mors peccatorum quorum, & nationitas mala, & uita peior, sed preciosa est mors sanctorũ. Præciosa planè tanquam finis laborum, tanquam uictoriæ consumatio, tanquam uitæ iunua, & perfectæ securitatis ingressus. Congraculemur ita quæ fratres, congratulemur, ut dignum est patri nostro, qa& pium est defunctum plangere Malachiam, & pium magis Malachiæ congaudere uiuẽti. Nunquid non uiuit? Et beate. Numirum

Rom. 8.

Psl. 86. d

uisus est oculis insipientium mori, ille autē est in pace. Denique iam conciuis sanctorū & domesticus Dei psallit pariter, & gratias agit dicēs. Transiuimus per ignem, & aquā
Ps. 65. e & eduxistis nos in refrigerium. Transiuit. planè uiriliter, & fœliciter pertransiuit. Verus Hebreus Pascha celebrauit in spū, & nobis transiens loquebatur. Desiderio desiderauī hoc Pascha māducare apud uos. Trā siuit per ignem, & aquam, quem non tristia
Iu. 22. b frangere, nec detinere mollia potuerunt. Est enim deorsum nos locus, quem sibi totum uendicat ignis, adeo ut ne minimā quidem aquæ guttam de Lazari digito miser ille diues ibi habere potuerit. Est sursum ci
Lu. 15. f uitas Dei, quam lætificat fluminis impetus uoluptatis torrens, calix inebrians quam præclarus. In hoc sanè medio boni, & mali scientia, continetur, & uoluptatis, & tribulationis hic capere est experimentum. Infœlix Eua in has uicissitudines nos induxit. Hic planè dies & nox: nā in inferno tantū nox, & in cœlo tantum dies. Beata proinde
F anima quæ utrunq; pertransit, nec uoluptati inhærens, nec deficiens in tribulatione. Breuiter uobis uuum aliquid ex multis huius uiri magnificis actibus arbitror referēdum in quo strenuè satis, & ignē, & aquā noscitur pertransisse. Magni illius Patritij Hybernienſium Apostoli sedem metropolitanam tyrannicā sibi progenies successionis ordine creans Archiepiscopos uendicabat, hæreditate possidens sanctuariū Dei, Rogatus itaque à fidelibus. Malachias noster, ut tantis sese malis opponeret, animā suam in manibus suis ponens accessit intrepidus, susceptoque Archiepiscopatum, tradens sese discrimini manifesto, ut tanto crimini finem daret. Inter pericula rexit ecclesiam, post pericula sibi continuò successorem alterum canonicè ordinauit. Et siquidē conditione susceperat, ut postquam cessante p secutionis rabie alter secure posset institui, ad sedem propriam remeare permitteret. Vbi fine ecclesiasticis secularibusve reditibus in congregationibus religiosis, quas ipse extruxerat, degens inter eos tanquam unus eorum, usque ad hoc tempus uixit absque ulla proprietate. Sic Dei hominē examinauit non exinaniuit tribulationis incendium (siquidem aurum erat) sic nec illecebra tenuit aut resoluit, nec curiosus suspectator in uia substitit propriæ peregrinationis oblitus. Quis uestrum fratres, non ve-

hementer eius imitari cupiat sanctitatem, si id audeat uel sperare? Credo igitur libētius audituros, si dicere forte poterimus quid sanctum fecerit Malachias. Sed ne nostrum forsitan minus acceptabile testimonium uideatur, scripturam audite dicentem: In fide, & lenitate ipsius sanctum fecit illum. Fide calcabat mundum, Ioanne attestante, qui ait. Hæc est uictoria quæ uincit mundum, fides nostra. Nam in spiritu lenitatis dura quæliber, & aduersa æquo animo tolerabat. Hinc quidem post Christum fide calcabat maria, ne caperetur illecebris, inde in patientia sua possidebat animā suā, ne molestijs frāgeretur. De his enim duobus habes i psalmo casuros a latere tuo mille, & decem milia à dextris tuis, q. multo plures prosperitatis fallaciæ quàm aduersitatis flagella deficiant. Nemo itaque nostrum charissimi plana, mollioris uiæ superficie delectatus, iter illud marinum sibi commodius arbitretur. Magnos hic campus montes habet. Inuisibiles quidem, sed eo ipso periculosiores. Laboriosior fortè uia uidetur inter ardua collium, & aspera rupium, sed expertis longe securior, & desiderabilior inuenitur. Vtrobique tamen la-
2. Co. 6. b borem, utrobique periculum esse nouerat, qui dicebat. Per arma iustitiæ à dextris, & à sinistris, ut meritò congratulemur eis, q transierunt per ignem & aquam, & in refrigerio sunt educti. Refrigerium uultis audire. Vtinam id uobis alius loqueretur. Nam ego quod non gustaui, eructare non possū. Videor tamen mihi hodie super hoc refri-
Ps. 116. b gerio, Malachiam audire dicentem. Cōuertere anima mea in requiem tuā, quia Dominus benefecit tibi, quia eripuit animam meam de morte, &c. In quib. uerbis quid intelligam paucis audite. Siquidem inclinata est iam dies, & longius q. speraueram sermo processit, quod inuitus auellar à paterni dulcedine nominis, & Malachiam silere lingua formidans finem facere uereatur. Mors animæ, fratres mei, peccatum est, nisi forte excidit uobis, quod in Propheta legitis: Anima quæ peccauerit, ipsa morietur. Triplex proinde cōgratulatio est hominis
Ezec. 2. a ab omni peccato & labore, & periculo liberati. Ex hoc si quidem nec peccatum in eo habitare dicitur nec pœnitentiæ luctus indicitur, nec ab ullo deinceps lapsu ei prædicitur esse cauendum. Posuit Helias pallium, non est, quod timeat, nō est, qđ tāgi nedum

teneri

teneri ab adultera uereatur, Currū cōscendit non est iam trepidare ne cadat, suauiter scandit, non laborans uolatu proprio, sed celeri in uehiculo sedēs. Ad hoc nos refrigerium, dilectissimi, tota animi auiditate curramus in odore unguentorum huius beati patris nostri, qui nostrum hodie torporem in seruentissimum desiderium uisus est excitasse. Curramus, inquam, post eum crebrius illi clamantes: Trahe nos post te, & affectu cordis, & profectu conuersationis deuotas omnipotenti misericordiæ gratias referentes, quod indignis seruulis, quibus propria desunt merita, aliena saltem uoluit suffragia non deesse.

Epistola de eodem, ad Fratres de Hybernia.

I REligiosis fratribus, qui in Hybernia sunt, & his maximè congregationib. quas beatæ memoriæ Malachias episcopus fundauit, frater Bernardus Clareuallis uocatus abbas, Paracleti consolationem. Si haberemus hic ciuitatem manentem, copiosissimis iurè lachrimis plangeremus talem nos amisisse conciuem. Cæterum si futuram magis inquirimus, ut oportet, est quidem non modica doloris occasio tam necessario duce destitui: debet tamen zelum temperare scientia, & dolorem spei fiducia delinire. Nec mirari quempiam decet si gemitum extorquet affectus, si desolatio lachrymas exprimit, modum tamen adhibere necesse est, imò non modicè etiam consolari intuentes non quæ uidentur, sed quæ non uidentur. Quę enim uidentur, tēporalia sunt: quæ autem non uidentur, æterna. Primum quidem congratulandum est animæ sanctæ, ne nos arguat de inopia charitatis, dicens, & ipse quod Dñs ad Apost.
Io. 14. a ait: Si diligeretis me, gauderetis utiq; quia uado ad patrem. Prœuenit nos ad patrem spiritum spiritus patris nostri. Nec modo charitatis inopes, sed ingratitudinis etiam rei esse conuincimur super omnibus, quæ per eum nobis beneficia prouenere, si non congratulamur ei qui de labore ad requiē, de periculo ad securitatem, de mundo transit ad patrem. Itaque & pium est Malachiā flere defunctum, & pium magis Malachiæ congaudere uiuenti. Nunquid non uiuit? Vtique, & beatè. Visus est oculis insipientium mori ille autem est in pace. Dehinc etiam utilitatis propriæ consideratio exultandum nobis suggerit, & lætandum, quod K
tam potens suos patronus ad cœlestem curiam, tam fidelis præcesserit aduocatus: cuius & feruentissima charitas obliuisci ne queat filiorum, & probata sanctitas obtineat gratiam apud Deum. Quis enim nunc Malachiam sanctum aut minus posse prodesse, aut minus suos diligere audeat suspicari? Profectò cum diligeretur prius certiora nunc sua dilectionis à Deo capit experimenta, & cum dilexisset suos, in finem dilexit eos. Absit autem, ut tua nunc ò anima sancta, minus efficax æstimetur oratio, quando præsenti uiuidius supplicare est maiestati, nec iam in fide ambulas, sed in specie regnas. Absit ut imminuta necdum exinanita tua illa tam operosa charitas reputetur, cum ad fontem ipsum charitatis æternæ procumbis pleno hauriens ore, cuius, & ipsa prius stillicidia sitiebas. Non potuit morti cedere charitas fortis, ut mors, imo & morte fortior ipsa. Nam, & decedens non erat immemor uestri, affectuosius uos commendans Deo, & nostram quoque exiguitatem solita illa sua mansuetudine, & humilitate exorans, ut uestri non obliuisceremur in finem. Vnde, & dignum duximus scribere uobis, ut sciatis nos, & in spiritualibus, si quid nostra in his exiguitas per beati huius patris nostri merita unquā potuerit, & in corporalibus, si quando forte opportunitas præberetur, omnem uobis consolationē impendere tota deuotione paratos. Et L
nunc quoque dilectissimi Hybernienſis ecclesiæ grauem hanc distitutionem toto miseramur affectu, & eo amplius uobis compatimur, quo nos amplius ex hoc nouimus debitores. Magnificauit enim Dominus facere nobiscum, cum locum nostrum dignatus est beatæ mortis ei honorare præsentia, & pretiosissimo corporis eius locupletare thesauro. Nec molestum sit uobis. quod apud nos habeat sepulturam: quando sic ordinauit Deus secundum multitudinem misericordiæ suæ, ut uos eum uiuum haberetis nobis habere liceat uel defunctum, Et nobis siquidem communis nobiscū pater ille erat & est. nam in morte ipsius: hoc nobis confirmatum est testamētum. Quamobrem sicut nos huius tanti patris gratia uniuersos uos tanquam germanos fratres totis amplectimur uisceribus charitatis, sic & de uobis

Universidad de Deusto
Biblioteca

idē sentire spiritualis ipsa cognatio persuadet. Hortamur autem vos fratres, vt beati huius patris nostri semper curetis sectari vestigia, eo studiosius, quo vobis certius sancta eius conuersatio diuturnis experimētis innotuit. In hoc enim veros vos eius filios esse probabitis, si paterna viriliter institutа seruetis: & vt in eo vidistis, & audistis ab eo quemadmodum vos oporteat ambulare, sic ambuletis, & abundetis magis. Siquidē gloria patris sapientia filiorū. Nam & nostram
Prou.10 a non mediocriter excutere desidiam, & reuerentiam incutere cœpit præsens nobis tantæ perfectionis exemplar. Atq; utinam sic nos post se trahat vt pertrahat in tā recenti virtutum eius odore auidius alacriusque currentes. Orantem pro nobis vniuersitatem
M vestram Christus custodiat.

In Calendis Nouembris. De verbis Esaiæ; Vidi Dominum sedentem super solium excelsum. Sermo I.

Esa.6.a VIdi Dominum sedentem super solium excelsum, & eleuatum, & plena erat omnis terra maiestate eius. Sublimis quædam visio propheta eo nobis sermone describitur. Vidit, inquit, Dominum sedentem. Magnum spectaculum, fratres, & beati oculi qui viderunt. Quis non toto desiderio concupiscat tantæ maiestatis gloriam contemplari? Hoc quippe sanctorum omnium vnicum semper desiderium fuit. Ipse est enim i quē desiderāt angeli prospicere, quē uidere est uita ęterna. Sed aliam, fratres, audio prophe-
Esa.53. a tæ eiusdem, & eiusdem Domini longe dissimilem visionē. Siquidem Esaias iste est qui in alio loco sic loquitur: Vidimus eum, & non erat ei species neq; decor, & æstimauimus eum tanquam leprosum, &c. Vbi illud primum considerandum est, quod communis illa, hæc propheticæ prærogatiuæ propria videatur. Non sine causa sanè ibi vidimus, scriptum est & hic, Vidi: nisi, vt illam quidem intelligas esse communem, hanc verò excellentiæ singularis. Siquidem absque specie, & decore uidit eum, & spreuit Herodes uiderunt quo que ipsi Iudæi qui, & dinumerauerunt omnia ossa eius. Iam uero super hac uisione beata manifestè propheta denuncians ait: Tollatur impius ne uideat
A gloriam Dei.

Multipharie ergo multisque modis non solùm locutus in prophetis, sed & uisus, & à prophetis. Agnouit eum Dauid minoratum ab Angelis. Hieremias etiam uidit eum cum hominibus conuersantem. Esaias modo super solium excelsum. Modò non solum infra Angelos, aut inter homines, sed tanquam leprosum se uidisse testatur, id est, non in carne tantum, sed in similitudine carnis peccati. Tu quoque desideras uidere sublimem, humilem prius Iesum uidere curato. Intuere prius exaltatum in deserto serpentem, si uidere desideras regem in solio residentem. Ista te humiliet uisio, ut illa exaltet humiliatum. Reprimat, & sanet ista tumorem tuum, ut illa repleat, & satiet desiderium tuum. Exinanitum uides? non sit otiosa uisio, quia exaltatum otiosè uidere non poteris. Similis eris illi cum uideris eum sicuti est, esto & nunc similis ei uidens eum sicut propter te factus est. Si enim nein humilitate quidem similitudinem eius abnuis, certa tibi sublimitatis quo que similitudo debetur. Nunquàm ille solium tribulationis a communione gloriæ patietur arceri. Denique usque adeo non dedignatur passionis suæ consortem, & in regnum mittere secum, ut in cruce confitens latro eadem die cum eo fuerit in paradiso. Hinc est, quod ait etiam ad Apostolos: Vos estis qui permansistis mecum in tribulationibus meis, & ego dispono uobis re- *Luc.22.c*
gnum. Quia ergo si compatimur, & conregnabimus. Sit interim meditatio nostra fratres Christus, & hic crucifixus. Ipsum ponamus signaculum super cor, signaculum B
super brachium nostrum. Ipsum amplectamur brachijs quibusdam uicariæ dilectionis, ipsum sequamur studio piæ conuersationis. Hoc enim iter quo ostendatur, & nobis ipse, qui est salutare Dei: sanè non iā sine specie, & decore, sed in claritate tanta, ut maiestas ei⁹ repleat orbem terrarum. Opportunè siquidem uisione prima tāquā hyemali adhuc tempore non super solium, sed inferiori atque humiliori habitatione uidetur. Duplicem quippe solet habere magna domus quælibet mansionem, æstiuā superius, inferius hyemalem. Igitur dum ipsa etiam discipulorū corda brumali adhuc glacie stringerentur, & Petrus quoque non minus gelido corde quam corpore calefaceret ad pruras, tempus omnino non erat habitādi in solio, uel potius apparēdi. At ubi cātabitur cāticū nouū. Hyems abijt, & recessit,

flores

Cant. 2.c flores apparuerunt in terra nostra opportunè iam tunc ascenditur in solium, & habitat Dominus in excelso. Puta ergo Esaiam cum hæc loqueretur, illius gloriam tempo-
Esa. 6.a ris oculo præuidisse prophetico. Vidi, inqt, Dominum sedentem super solium excelsum, &c. Sed quid putamus quale est soliū istud, fratres? Neque enim altissimus in manifestis, & manufactis inhabitat. Nulla omnino materia corporalis apta tanto solio, tanto habitatori videtur. Viuis est construenda lapidibus fabrica spiritualis, quam
C vera, & eterna vita sua inhabitare dignetur. Quòd si minus tanto ædificio sufficit angelica creatura, prævaricatorum vtique minorata præcipitio, suscitet certe de terra inopē, & de puluere erigat pauperem, vt collocet eum cum principibus, & solium gloriæ compleat. Et fortassis propterea ipse qui vidit,
Ps.112. a non modo excelsum solum, sed & eleuatum quoque describit, & angelorum stabilis celsitudo, & hominum misericors eleuatio designetur. Quæ sequuntur, diligentiorem & ipsa considerationem desiderare videntur sufficiat hodie, uel cœpisse.

Item de Eodem. Sermo II.

Esa. 6.a PLena erat (ait contemplator noster deo, quem super solium viderat) maiestate eius omnis terra. Adueniat regnum tuum, vt maiestate tua sicut cœlum repletur, repleatur & terra. Vt quid. n. princeps huius mundi tanto vbique furore debacchatur, nisi quia terra data est in manus impij? Sed & hæc est hora eius, & potestas tenebrarū. Erit ecce quando qui in cœlo locum non habuerit, & ab ipsa quoque
Psal.1.b terræ supficie exturbabitur, miser cauernis vtique subterraneis recludendus. Hinc quoque Propheta Danid sanctorum prosperitate præmissa de maligno & angelis seu membris eius adiecit & ait. Non sic impij non sic, sed tanquam puluis quem proijcit ventus a facie terræ. Nulla iam tunc tentandi facultas erit, inquietandi nulla libertas, possibilitas nulla nocendi. Replebitur maiesta-
D te eius omnis terra, quando iam uoluntatis eius transgressio nulla erit. Magis autē quando creatura ipsa liberabitur à seruitute corruptionis huius, propter quam ingemiscit, & parturit vsque adhuc. Erit enim cœlum nouum, & terra noua, ut quaquà verteris oculos, in ipsa tibi rerum facie diuina videatur quodammodo resplendere maiestas. Sed & est tibi altera quædam terra propinquior, & super hac amplior iustiorque solicitudo. Nemo quippe carnem suā *Ephe.5.f*
odio habuit. Consolare ergo eam, vt & ipsa requiescat in spe audiens nimirum, quia replebitur maiestate Domini omnis terra. Quomodo enim nunc carnem nostram, dilectissimi, maiestas diuina repleat, cum & magnus ille Paulus primitias tantum spiritus habens ingemiscat miserabiliter satis, &
dicat: Scio quia non est in me, hoc est in car- *Rom.7.d*
ne mea bonum? Et certè iam non dominabatur peccatum in eius mortali corpore. Nota tamen adhuc & corpus mortale per- *Ibidem b*
hiberi, & peccati quoque solum dominium *Rom.7.b*
negari. Erat enim etiam tunc lex peccati in membris eius, quàm quidem maiestatis plenitudo cum uenerit prorsus excludet. Non solum autem, sed & nouissima inimica destructur mors. Replebitur ergo maiestatè Domini terra nostra, quando prorsus de medio fiet, & peccati omnis sensus, & debitum mortis. Replebitur, inquam, omnis terra nostra Domini maiestate, quando resurrectionis gloria vestietur, induet immortalitatis stolam, configurabitur deniq; claritati corporis Christi. Saluatorem siquidē
expectamus, qui reformabit corpus humi- *Phil.3.d*
litatis nostræ configuratum corpori clari- E
litatis suæ. Quid adhuc murmuras caro misera, quid adhuc recalcitras, & aduersus spiritum concupiscis? Si te humiliat, si castigat si reigit in seruitutem, id profectò in tuo genere non minus tua iteresť, quam ipsius. Quid eis inuides, qui de operibus uermis, & murium pellibus in gloriam mendicare non erubescunt, cultu indigno viris, interdicto & mulieribus, semetipsos dehonestantes potius, quā ornantes? Reforment ipsi, aut magis certè deforment corpora sua, te, si fueris corporis humilitatis, reformabit idē artifex qui formauit. Illam, si non desipis, præstolabere manum, ut quod fecit, ipsa resiciat. Iam uerò quid in ipsa prophetica uisione sequatur attende. Et ea, inquit. quæ sub ipso erant, replebant templum. Propterea sanè dixi, humiliare sub po- *Esa.6.a*
tenti manu Dei, vt exaltet te in tempore visitationis. Vide, vt sub ipso inueniaris, alioquin non esse poteris cum ipso. Quid enim putas, indifferenter admittet homi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nes in illud tantæ beatitudinis templum, qui ne ipsos quidem angelos indifferenter reliquit in eo? Aut non discernet inter glebas, qui discreuit inter stellas? Examinabit certè argentum, qui ipsum quoque aurum probauit & reprobauit. Qualem ergo putas necesse est hominem inueniri, qui repudiari locum angeli sortiatur? Planè im-
F munem ab omni iniquitate, sed ab ea maximè quæ in ipso quoque angelo: non ad leuem offensam, non ad momentaneam iram inuenta est, sed ad odium sempiternum. Semel turbauit superbia regnum illud, concussit muros, etiam prostrauit ex parte, & parte non modica. Quid ergo? Facile ne deinceps admittenda videtur? Nunquid non odit ciuitas illa & uehementer huiusmodi pestem abominatur? Certi estote, fratres, eum qui superbis non pepercit Angelis, nec hominibus parciturum. Non est contrarius sibi ipsi, non est personarum acceptator, similia sunt iudicia eius. Sola ei placet humilitas, siue in Angelo, siue in homine: & qui sedet in throno, solos eligit subditos è quibus repleat templum. Scriptum quippe
Ps. 112.a est: Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit in cælo & in terra? Vide autem ne fortè Michaelis uerbum sit, superbo illi dicenti: Similis ero altissimo in faciem resistentis. Michael quippe interpretatum dicitur, quis ut Deus? Bene ergo propheta cum dixisset uidisse se dominum super solium excelsum & eleuatum, ne fortè aut excelsum intelligeres de eo dictum qui ait: Ascendam super altitudinem nubium, aut eleuatũ referres ad eos: homines qui in superbiam eriguntur; addit: Et ea quæ sub ipso erant, replebant templum: ut manifestè intelligas non eam altitudinem commendari, quæ extollitur aduersus eum, sed eos in templo siue in solio fore, qui sub eo sunt, alios quidem excelsos stabilitate solida alios ex imo leuatos miseratione diuina. Ac ne fortè obijcias ditioni eius uniuersa subesse, nec quicquam determina-
G tionis habere quod ait: Quæ sub ipso erant, ut sola quæ uoluntaria est, & ex feruore charitatis procedit, approbaret & commendaret Dei subiectionem, addidit & de Seraphim, de quibus & nos loco suo dicemus, quòd ab eo fuerit datum: Et ea, inquit, quę sub ipso erant, replebant templum. Ab initio siquidem creauerat Angelos Deus in quibus beati illius templi plenitudo consta-
ret, sed non in omnibus beneplacitum est ei quia & in ipsis, ut scriptum est, Angelis suis reperit prauitatem. Fuit quippe in eis qui diceret: Ponam sedem meam ad Aqui-
Esa. 14.d lonem: & populum qui sibi crederet habuit. Miser ipse, qui sine Deo esse maluit, quàm sub Deo, miseri illi qui uidentes furem cucurrerunt cum eo. Exierunt infœlices, & uacuus relictus est locus, quem accipiet alter. Nonne Deo subiecta eris anima mea? Alioquin nec tibi locus erit in templo quia quæ sub ipso erant, replebant templum. Frustra pulsabunt fatuæ uirgines in uanum clamabunt ubi impletæ fuerint nuptiæ discumbentium, & ianua clausa erit. Infœlix anima, cui à nuptijs illis contigerit excludi. Infœlix de quo clamabitur. Tollatur impius ne uideat gloriam Dei. Vt quid enim lucem hanc temporalem miser ille uidet, qui gloriam illam non merebitur intueri? Vtinam nihil unquam uidisset oculus meus, si illa (quod auertat Deus) frustrandus est uisione. Erant superbi, insolescãt magis, extollantur, inflentur, appetant semper H in cumulo apparere; ut cum uenerit æquitatis linea, à plenitudine eijciantur. Tu uero non sic, sed Deo, subiecta esto anima mea subiecta sanè ex animo subiecta cum feruore deuotionis, quia Seraphim stabant super illud. Cum quibus stemus, & nos hodie, fratres, nec dimoueamur à templo isto, in quo omnes dicunt gloriam, quia gloriam contemplantur Domini nostri Iesu Christi quia est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

Item de Eodem. Sermo III.

NOn uobis arbitror excidisse de duobus Seraphim hodie uobis habendum esse sermonem propter illud Esaiæ: qui postquam Dominum se
Esa. 6.a se uidisse testatus est super solium residentem, addit Seraphim stare super illud. Seraphim quidem, dilectissimi, sicut frequenter audistis, nomen est supernorum spirituum, ordinis unius de nouem summi, atq; supremi. Verum hoc loco, ut arbitror, non in ea ponitur significatione, præsertim cum innumera illa sint agmina, hic duo tantum Seraphim describantur. Et ego quidem, fratres, si licet in hac parte unicuique abũdare

in

in suo sensu, in duobus Seraphim duplicé arbitror intelligi creaturam rationabilem; angelicam scilicet & humanam. Nec mireris hominem Seraphim factum; memento
I quia creator & dominus Seraphim factus est homo. Ad contumeliam tuam ò superbe, qui creatus inter Angelos, inter Angelos stare nõ meruisti, ecce rex noster nouos in terra Angelos fabricaturus aduenit. At
Luc. 12.f que ut tabescas amplius & liuore proprio torquearis: nõ qualescunque nec inferioris alicuius ordinis Angelos, sed Seraphim. Audi enim quid ipse loquatur: Ignem inquit, ueni mittere in terram, & quid nolo nisi ut accendatur? Vult ergo Seraphim fabricari, ut ibi stent, unde tu corruisti. Seraphim, inquit, stabant super illud. Vt quid ergo tu qui mane oriebaris Lucifer, in ueritate non stetisti, nisi quia Seraphim non fuisti? Seraphim quippe ardens uel incendẽs interpretatur. Tu uero habuisti miser lucem, sed ardorem non habuisti. Bonum erat tibi si ignifer magis esses quam lucifer,
Isa. 14.d nec immoderato appetitu lucendi, ut eras frigidus ipse, frigidam quoque eligeres regionem. Dixisti enim: Ascendam super altitudinem nubium, sedebo in lateribus aquilonis. Quid festinas mane oriri Lucifer? q̃d gloriaris super sidera, quibus aliquando clarius rutilare uideris? Breuis omninò erit gloriatio tua. Sequitur sol iustitiæ quem te esse uana simulatione iactabas, cuius feruore pariter & splendore in nihilum redactus omnino dispareas. Frustra quoque paras uenturum in fine seculorum dominum tanquam ueri solis ortum in damnato illo quem assumpturus es homine præuenire, & extolli super omne quod dicitur, aut colitur Deus: quia & tunc aduentus eius illu-
K stratione penitus destrueris.

Quàm melius, & certè non ad insipientiam sibi Ioannes Baptista, siquidem & ipse lucifer fuit, non sua præsumptione, ne & ipse fur esset & latro, sed Dei patris auctorita-
Luc. 7.d te præmissus est ante dominum. Ecce, inquit, mitto Angelum meum ante faciem
Ps. 131.c tuam, &c. Habes & in psalmo de eodem. Parauí lucernam Christo meo. Ille enim erat lucerna ardens & lucens, & uoluerunt Iudæi ad horam exultare i lumine eius, sed non ipse. Vnde ergo? Ipsum interroga,
Luc. 7.a ipse de se loquatur: Amicus, inquit, sponsi stat, & gaudio gaudet propter uocem sponsi. Stat ergo Ioannes: neque enim arundo est uento agitata. Stat quia amicus, stat quia ardens est, & Seraphim stare describuntur. Vere amicus sponsi, qui procedentis de thalamo suo non æmulatur gloriam, sed parat uiam, sed prædicat gratiam: ut & ipse de plenitudine eius accipere mereatur. Lucet ergo Ioannes, tanto utique clarius quanto amplius feruet, tanto uerius, quanto minus apperit lucere. Fidelis lucifer, qui solis iustitiæ non usurpare uenit, sed prænunciare Ioan. 3.a splendorem. Non sum ego inquit Christus, uenit fortior me post me, cuius non sum dignus soluere corrigiam calceamenti eius. Et illud: Ego baptizo uos aqua, ille baptizabit uos spiritu sancto & igne. Ac si manifestè lucifer dicere uideatur. Quid admiramini intuentes splendorem meum? Non sum ego sol, longe alium uidebitis enim: in eius comparatione tenebræ sumus, & nõ lux. Ego tanquam sidus antelucanum matutino uos rore perfundo, ille emittet in feruore radios suos, soluet glacies, paludes siccabit algentes calefaciet, pauperibus erit pro uestimẽro. Nec sanè dissonat à uerbis iudicis L uox præcursoris, sed manifestè ignẽ à Ioanne promissum Christus exhibuit dicens: Luc. 12.f Ignem ueni mittere in terram. Dicas fortassis in igne ut feruorem, sic & splendorẽ esse. Non contendo, licet feruor ei quodammodo substantialior uideatur: ipsum potius audiamus quid magis in igne eommendet: Ignem, ait, ueni mittere in terram, quid uolo nisi ut ardeat? Cognouisti certè quid uelit. Sed ne illud quidem ignoras, quod uita in uoluntate eius, & seruus sciens nec faciens domini uoluntatem, plagis plurimis habeat uapulare. Quid lucere festinas? Nondum illud aduenit tempus in quo fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Interim perniciosius est iste appetitus lucendi: feruere enim multo melius. Denique si tam uehementer splendorẽ de sideras, quod uideri uis esse curato; & primùm quære feruorem, nec dubium quin & splendor adijciatur tibi. Alioquin incassum laboras quia uanus splendor absque feruore. Mutuata aut magis certe simulata lux est quæ non ab igne procedit. Quod autem alienum est, ad modicum poteris usurpare. Erit maior confusio, quod non erat tuum, uoluisse uideri. Luna ut aiunt, habet absque feruore splendorem, sed & ipsum mutuatur à sole, ideoq; tam frequenter, imò & semper mutatur, nec unqam in

eodem

Eccl. 27. b eodē ſtatu permanet. Sic profectò ſtultus ut luna mutatur, ſapiens permanet ut ſol.
M Ille, inquam, ſtultus qui in decore ſuo perdidit ſapientiam, id eſt, qui refriguit in ſplendore. Cecidit ergo Lucifer ut fulgur de cœlo, Seraphim uero ſtant ſuper illud. Stant planè Seraphim: quia charitas nunquam exidit. Stant attoniti, & ſuſpenſi in contemplatione ſedentis in throno: ſtant in æterna incommutabilitate, & æternitate commutabili. Tu ſedere tentaſti, ò impie, propterea tui moti ſunt pedes, & effuſi ſunt greſſus tui. Filius eſt qui ſedet in throno, dominus ſabaoth, cum tranquillitate iudicans omnia. Sola ſedet trinitas, quæ ſola habet immutabilitatem, ſola eſt apud quam non eſt tranſmutatio, nec uiciſſitudinis obumbratio. Seraphim uero ſtant immutabiles quidem, ſed ſuo modo, non in eius comparatione. Stant extendentes ſe & intendentes in eū in quem proſpicere concupiſcunt. Qui ſedere præſumpſit, ſeipſo uoluit eſſe contentus, vnde ſolam hodie quoque malitiam eſurit · quia ſolam habet hanc à ſemetipſo. Cum loquitur mendacium, de propria loquitur: quia mēdax eſt, & pater eius. Quod audis de uerbo mēdacij, intellige & de opere malitiæ. Et licet malè ſibi in malo complaceat, ſufficere tamen ſibi nunquam poterit, nec in ipſo, Sola proinde ſedet trinitas ſumma, quæ ſola in ſe eſt, & ideo ſola uere eſt: ſola ſe fruitur, ſola nullius eget, ſola ſufficit ſibi-ipſi

1.Co. 13. d

Item de Eodem. Sermo quartus. A

Esa. 6.a Vm dixiſſet Propheta: Et Seraphim ſtabant: adiunxit deīde & ait: Sex alæ uni, & ſex alę alteri. Quid ſibi uolunt alæ iſtę fratres? Ergo ne ét cum hyems trāſierit, & ſedebit rex ſuper ſoliū, volandū adhuc erit & ipſis Seraphim, ut poſſint diuerſis occurrere neceſſitatibus diuerſorum, ab imminentibus liberare periculis, opem ferre laborantibus, in tribulatione poſitos cōſolari? Abſit ut in illo ęternę beatitudinis regno neceſſitas, aut periculum, aut labor, aut tribulatio ſit, cui oporteat ſubueniri. Ad quid ergo tunc alę? Placet mihi ſtatio illa: omnino ſic uolo manere. nec aliquid prorſus admitto quo mihi ſtabilitas illa depereat. Verūtamen ſcio beate Eſaia, quod Propheta es tu, & ſpiritum eius habes, qui abundantia pietatis excedit hominū non modo merita, ſed & vota. Salua mihi ſit illa tam amata ſtabilitas: iam ſi q̄d alæ iſtæ ad beatitudinē addiderint, non recuſo. Credo autē ſicut in ſtatione immutabilitatem, ſic & i uolatu alacritatē promitti, ne uidelicet inſenſibilis quædam & quaſi lapidea ſtabilitas æſtimetur. Sed dicas? Et ſi alas habere neceſſe eſt, quare tam multas? Quid ſibi vult multiplicitas iſta pennarum? Audi quod ſequitur: Duabus alis uelabant caput, duabus pedes, duabus uolabant. In quibus uerbis uidere mihi videor q̄ de ſtatione dictum eſt, volatu manifeſtius explicari. Quo enim Seraphim uolant, niſi in eū cuius ardent amore? Vide flammā quaſi volantem & ſtantem ſimul, nec miraberis iā Seraphim ſtantes volare, ſtare uolātes. Sed quia diximus quo uolant, ipſas quoque quibus volant alas exigere religioſa curioſitas ueſtra uidet. Certius poſſet & credibilius teſtimonium perhibere cui datum eſt & videre. Ego tamen opinor non incongruè pēnas iſtas agnitionem & deuotionē intelligi poſſe, quibus in eum qui ſupra ipſos eſt, Seraphim rapiuntur, Leuat quippe cognitio B

nis ala, ſed ſola non ſufficit. Ruit citius qui una tantum ala uolare contēdit: & quo magis attollitur, plus colliditur. Experti ſunt hoc philoſophi gentium: qui cum cognouiſſent Deum, non ſicut Deum glorificaue runt, ſed euanuerunt in cogitationibus ſuis, & obſcuratum eſt inſpiens cor eorum. Denique traditi in reprobum ſenſum uſque in
4.d ipſas etiam paſſiones ignominiæ corruerūt. Adeo uera probatur illa ſententia: Scienti bonum, & non facienti, peccatū eſt illi. Sic & zelus, abſque ſcientia, quo uehementius irruit, eo grauius corruit, impingens nimirū atque reſiliens. Vbi vero intelligentiā charitas, agnitionem deuotio comitatur, volet ſecurè quiſquis eiuſmodi eſt, uolet ſine fine, quia volat in æternitatem. Iam ſuper ea quæ præmittitur capitis, & pedum uelatione extat à partibus probata ſententia, Dei caput pedesque uelari, eo quod lateat quid ante mundum fuerit, quidue futurum poſt conſumationem. Et hoc quidem pro eo qđ
C diſtinctè in Latinis codicibus ſcriptum eſt, caput eius, & pedes eius. Teſtatur autem interpres noſter in Hebræo uerbum eſſe cōmune quod interpretari poſſit eius & ſuā ut Seraphim iuxta Hebræi ſermonis ambiguitatem, vel faciem pedesque Dei, uel ſuam faciem ac pedes operire dicantur. Vnde & mirum uideri poteſt cur è duobus eū magis in interpretatione elegerit ſenſum, quem uiſionis ipſius conſequentia minus videtur admittere, uidelicet & uelarent pariter caput pedesque ſedentis, niſi quòd Origenis expoſitionem ſecutus eſt in hac parte. Quod ſi de ipſis quoque Seraphim licet accipere, ſic pinge ea ut operto capite & pedibus, ſolum appareat corpus mediū, ſed & ipſum quoque non penitus, propter eas nimirum alas quibus uolare perhibentur. Conſidero ſiquidem quaſi quoddā caput corpus & pedes meos in uerbis Apoſtoli, quibus ait: Quos enim præſciuit, & prędeſtinauit conformes fieri imaginis filij ſui: & quos prædeſtinauit, hos & uocauit: Quos autem uocauit, hos & iuſtificauit: & quos iuſtificauit, hos & magnificauit. Ita ini
Rom. 8.f tium meum ſolius gratiæ, & nō habeo quid mihi in prædeſtinatione attribuam ſine uocatione. Non ſic ſane ab opere iuſtificationis alienus ſum, operatur & illud gratia, ſed plane mecum. Vides be quemadmodū Seraphim in medio appareat aliquatenus? Porro conſummatio quidem & ipſa ſolius gratiæ eſt: nec eſt mihi in hac parte, uel cum ea, ſiue in ea gloriari, quaſi coadiutor uidear, aut cooperator. Velat itaque Seraphim caput ſuum duabus pennis, ſi & uera citer cognouerit, humiliter taceatur quia D miſericordia eum ſola præuenerit. Velat & pedes alis ęquè duabus, ſi miſericordię quoque quæ ſubſecutura eſt, nec ignarus extiterit, nec ingratus. Quam ſanè capitis & pedum uelationem, & nunc quoque negligere non oportet, licet tunc maximè perficienda ſit, quando iudex ſedebit ſuper ſolium, & aſtantes ſibi Seraphim & agnitione ueritatis ſubtilius illuſtrabit, & inflammabit uehementius Charitatis ardore. In quorum numero indignos nos ſeruos nominis ſui, ipſa de qua locuti ſumus conſtituere dignetur miſericordia, quæ ab æterno eſt, & uſque in æternum ſuper electos, in medio quidem aliquatenus oſtendens liberum arbitrium, meriti gratia principium & finem omnino ſoli uendicans ſibi: ut ſit nobis alpha & omega dominus Deus noſter,
& pro utroque iure clamemus: Pſ.113.i Non nobis domine non nobis, ſed nomini tuo da gloriam. Amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vnde supra. Sermo. V.

COmmendant nobis sacræ litteræ Christum dominum, & ex patre, & in patre, & cum patre, & à patre, & pro patre, & etiam sub patre. Quod dicitur ex patre, ineffabilis est natiuitas, quod in patre, consubstantialis unitas, quod cum patre, æqualitas maiestatis: Sane enim tria hæc ab æterno. Cæterũ si ex patre nascens, quid in patre, aut cum patre. E

Non incongruè forsitan in patre cubans, cum patre sedens dicatur. Et audite confessus huius, & huius accubitus rationem. Sicut enim sessio maiestatem, sic confessio æqualitatem exprimit maiestatis, præsertim cum sit ei sedes à dextris patris, non sanè sub pedibus, uel quasi à tergo. Et sedere q dem iam quiescere est, sed iacere magis. Quid autem delectabilius, & quodammodo dulcius esse uidebitur filio, quod in patre est, an quod cum patre omnibus præst. In quo putas horum summa illa pax Dei, quæ exuperat omnem sensum, & singularis requies domini competentius assignetur? Etsi dignè ore id exprimi nequeat corde tamen forsitan piè concipitur, ut salua quidem in omnibus illius indiuisibili simplicitate essentiæ, inter gloriæ æqualitatẽ, & substantiæ unitatem, uelut similis quẽdã ei, quæ inter consessum & accubitum est cogitari posse distinctio uideat. Deniq; parũ uidetur sponsæ uidere sedentem, cubãtem
Cant. 1.b sibi flagitat indicare. Indica mihi, ait quem diligit anima mea, ubi cubes in meridie.

Sed & animæ omni quæ sanum sapit, dulcius sapit per omnem modum, quod Apo-
1. Co. 6.d stolus. Ait: Qui adhæret Deo, unus spiritus
Mat. 19 d est, quam quod Apostolis dicitur: Cum sederit rex in sede maiestatis suæ, sedebitis, & uos iudicantes, haud minus utique iucũdior sessione c.batio. Ego in patre, ait filius, & pater in me est. Non potuit expressius substantiæ unitas commendari. Vbi. n. uterque in altero, nihil quasi exterius licet F nihil interius cogitari, simplicissimam magis credi necesse est in ambobus substãtiæ
1. Ioan. 4. c unitatem. Veruntamen aliquatenus huic simile est quod dicitur. Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo, nisi q hic quidem spiritualis quædam vnio, secundum, quod supra memorauimus. Qui adhæret Deo, non quidem unum, id est, nõ una substantia, sed unus spiritus est, illic uerò naturalis potius, & substantialis unitas desi gnatur. Vnde & habes in Euangelio. Ego & pater unum sumus. Illud proinde iuxta *Ioan. 10 f* præfatam similitudinem tanquam cubiculum unigeniti, & quasi summa quædam dominí requies est. Nos quoque per hanc uoluntatum unionem, & adhæsionẽ spiritus, quam nimirum charitas facit, pro nostro quidem modulo, in hoc suum cubiculum, & suam requiem factus etiam primogenitus introducit. Iam uero quod dicitur a patre, ambulantem significat, & ad eum quem proximo ipso præstante celebraturi sumus spectat incarnationis eius aduentum. Hinc nimirum & ipse ait: Ego enim à Deo pro- *Ioan. 8.e*
cessi, & ueni: in terris denique uisus, & cum *Ibid. 1.d*
hominibus conuersatus medius nostrum, quem nesciebamus stetit, uerus quidẽ Emmanuel, nobiscum Deus nobiscum stans. sed pro patre Quod enim nobiscum stetit, adiutorum, quod pro patre stetit, zelum designat paternam namq; quærebat in omnibus gloriam, cuius & uenerat facere uolũtatem. Cæterum si pendentem confideres si Christum & hunc crucifixum attendas, ibi maxime euidentissimeque cum sub patre reperies. hoc enim proprie acspecialiter ad humanæ pertinuit naturæ humilitatem: G
secundum quam ipse ait: pater maior me *Ioã. 14.c*
est. Dicere ne audebimus, quod aliquando fuerit etiam sine patre: Nemo id præsume ret, si non prior ipse dixisset. Deus meus, *Mat. 27.*
Deus meus, ut quid dereliquisti me, Quasi quædam enim ibi derelictio fuit, ubi nulla fuit in tanta necessitate uirtutis exhibitio, nulla ostensio maiestatis. Habemus itaque Christum ex patre nascentem, in patre cubantem, cum patre sedentem, à patre ambulatem, pro patre stantem, sub patre penden tem, sine patre quodammodo morientem. Quonam igitur modo ex his uidisse eũ cre- *Esa. 6.a*
demus Esaiam, cum diceret: Vidi dominũ sedentem super solium excelsum & eleuatum? Longe enim per omnem modum dissimilis ea uisio fuit, de qua alibi idem Pro- *Ibid. 53.*
pheta: Vidimus eum, inquit, & non erat ei *a*
species neque decor: & æstimauimus eum tanquam leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum. Item utrobique uidit eundẽ, sed non uidit eodem modo, ac per hoc, quodammodo non eundem. Ibi enim uidit eũ liuidum plagis, saturatum opprobriis, afflictum supplicijs, lacessitum iniurijs. Vidit denique contemptibilem, uidit pendentem,

Ibidem. b tem, uidit propter nos moriẽtem: & ait: Attritus est propter scelera nostra, cuius liuore sanati sumus. Ibi, inquam, nouissimus uirorum apparuit, & despectus: hic autẽ erat plena omnis terra maiestate ipsius. Ibi uir dolorum, & sciens infirmitatem, hic Domi-
H nus sedens. Et illa quidem communis usio verbo pluralis numeri designatur, hæc autẽ tam singularis est, quam sublimis. Ibi ergo tãquã vnus de multitudine, uidimus ait: hic uero tanquam solus & solitarius leuans se supra se, uidi, inquit, Dominum sedentem, &c. Sanè competẽter Dominus dicitur, qui sedere conspicitur. Sedere enim præsidẽtis est, sedere dominantis est & regnantis. Maximè verò sedere super solium, dominationem notat; nam sedere simpliciter, aliquando & humiliationem. Cæterum ut prædixi mus, qui in patre cubat delicians, cum patre imperans sedet, ibi sponsus amabilis, ibi Dominus admirabilis. Denique gloriosus Deus in sanctis suis, mirabilis in maiestate sua. Vidi, inquit, Dominum sedentem super solium excelsum & eleuatum, & plena erat omnis terra maiestate eius: & ea quę sub ipso erant replebant tẽplum. Quæ enim sub ipso erãt? Nunquid ipsum, quod dixerat solium quamlibet excelsum & eleuatum, sub ipso tamen nihilominus erat? Si enim ipse super solium sedens, solium plane sub ipso. Et quomodo illud replebat templum? Deinde quando & ipsa iam terra omnis plena est maiestate eius, quomodo templum adhuc uel unde repletur? Enimuero discc ex his quæ audis, solium non machinam imaginari corpoream, sed angelicam intelligere creaturam. Si enim sedes est sapientię anima iusti, quàm dignior sedes angeli sancti? Hoc plane solium gloriæ eius excelsum per naturam, sed multo magis per gratiam eleuatum. Excelsos enim fecit eos natura conditionis, eleuatos gratia confirmationis
I de qua dicitur: Verbo Domini cœli firmati
Psl. 33 b sunt. Ea igitur agmina angelorum in quibus sedet Deus, & quæ sub ipso sunt, templum replent, licet iam terra omnis ipsius plena sit maiestate. Vbique enim regnat, ubique imperat, ubique maiestas eius, sed gratia sortè non ita. Non, inquam ubique sicut potestas, sic & uoluntas eius bona &
Mat. 6.b beneplacens, & perfecta. Alioquin quid est quod dicimus? Fiat uoluntas tua sicut in cœlo & in terra? Fit enim uoluntas eius de omnibus, si. per omnes, non in omnibus tamen. In electis spiritibus fit uolũtas Dei qui eis efficitur cũ ipso vna uoluntas. Hæc sanè adhæsio spiritualis unum spiritum faciens, sicut multitudinis quoque credentium cor unũ & anima vna legitur extitisse. Et ea *Act. 4.f*
quæ sub ipso erant, replebant templũ. Replebant omni benedictione spirituali, replebant consolatione diuina, replebant diuisionibus gratiarum. Replebant denique fructu sanctificationis: siquidem domum tuam Domine decet sanctitudo. Replebãt diuersis charismatum donis, spiritu sapientiæ & intellectus, consilij & fortitudinis, scientiæ & pietatis & replebant illud spiritu timoris Domini. Seraphim stabant super illud. Nomen est ordinis angelorum summi, atque suprem: ut merito stare super cæteros describantur, & ipsi tamen quamlibet cęteris præstent, astant nihilominus Domino præsidenti, deuotum utique ministerium, & plenum reuerentiæ obsequium exhibẽtes. Aliter enim Domini, aliter angeli, aliter ho- K
minis intelligi conuenit stationem. Stat Christus pro patre zelans, patris gloriam quærens, & tãquam fidelis unigenitus, in ò & primogenitus patris, zelo patris aduũas *Act. 7.g*
adoptiuos. Sic illum Stephanus stantem ui- *Ps. 43.d*
dit; quem habuit adiutorem: sic Propheta i adiutorium eum surgere precabãtur: Exurge, inquiens, Domine, adiua nos. Sanè angelica statio ministratio est, dicente Prophe ta: Millia millium ministrabant ei, & decies *Dan. 7.e*
centena millia assistebant ei. Nam hominis quidem stare, persistere est in rigore animi & obseruatione propositi. Sic Moyses steriit in contractione, & in conspectu Domini, ut auerteret iram eius: sic steriit Phinees, & placauit. Seraphim stabant super illud. M

Quid sibi uult quòd non unum, non plurimos stantes uidisse se perhibet Propheta sed duos, Duos siquidem ei apparuisse constat ex eo quod secutus adiunxit: Sex alæ uni, & sex alæ alteri. Et bene duo stant. Væ enim soli, quia si ceciderit, non habet *Eccl. 4*
subeluantem. Væ tibi superbe spiritus solitudinis & solitariæ præsumptionis amator. Non stetisti in ueritate, expulsus est pes tuus perbę; stare nõ potuit. Solus sedere uoles tanquam fulgur ceciditi de cœlo, non habiturus aliquando subleuantem. Sex alæ uni. & sex alæ alteri. Ad quid multiplicitas ista pennarum? Duabus, inquit uelabant caput eius, & duabus pedes & duabus uolabant. Grande mysterium, & profundi

utique

Universidad de Deusto
Biblioteca

vtique sacramentum. Attentas in uobis hæc verba desiderant aures, sed multo magis diserta in nobis lingua exigunt, ma ximeque animum spiritualem. Dico uobis
L tamen, utcunque, quod sentio, nec sane affir mans dico, sed coniectans quodam modo & opinãs. Quid enim æstimare uetat, deiecto Luci fero ad peruigiles excubias Seraphim constitutos, sicut eiecto homine, teste scriptura, Cherubim ad custodiã posuit Deus? Nec incongruè forsitan Cherubim flammeus traditur gladius, ut a ligno uitæ incisio pariter & incensio, quibus nihil carni terribilius, manum perhibeant corporalem. Porrò Seraphim tantum alas accipiũt, quantum uelamine arceãt oculum spiritualem. Denique duabus, inquit, uelabant caput eius & duabus pedes, ut nec alta Dei, ne profundã eius iniquus ille ualeat cõtemplari. Erit cum reuelabitur gloria domini, sed nõ erit hoc nisi factum fuerit ante, quod scriptum est: Tollatur impius ne uideat gloriã Dei. Interim sanè uelatur caput, uelãtur pedes, ut medium quidem aliquid eidem impio videndum, sed ad inuidendum vtique relinquatur. Et uelantur alis, quæ nimirum sic illum arceant, ut istos sustineant & sustollãt.
Gen. 3.d Quærendum tamen prius quibus alis uolare dicantur, quia duabus, inquit, uolabant. Nec incongrue forsitan duas istas naturę & gratiæ dicimus: præsertim cum prius quoque in his ipsis etiã solij celsitudo & eleuatio a nobis fuerit assignata. Viuaci siquidé per naturam intellectu, & feruẽti nihilominus affectu per gratiam in eum, qui supra ipsos est extenti iugiter & intenti, stare quidem ut diximus per ministerium, sed & no
M lare per studium perhibentur. Licet enim uelent caput domini, uelent etiam pedes, sed sibi ista nõ uelant, magis autem sedulè uolant & uolitant inter ista: & alta potẽtiæ eius, & profunda sapientiæ uestigãtes. Nec sanè scrutatores sunt maiestatis, ut proinde opprimantur a gloria, quòd non minus diligãt, quàm intelligãt, utpotè quos ille regit & agit spiritus, qui scrutatur etiã alta Dei. Superbus ille Lucifer lucem præferens nõ ignem habens alteri tantum innixus alæ, casum facere potuit, non uolatum. Exultauit enim lucidus esse, non feruidus, non incensus, quod Seraphim sonat. Non ergo stetit, quia cõcupiuit, sed nec uolare potuit, qđ præsumpsit. Sustulit enim naturæ uirtutes, sed in suam planè perniciem, quippe quem defectus gratiæ mox deiecit. Nec dissimilis sanè illorum casus, qui cum cognouissent Deum, non glorificauerunt aut gratias egerunt, quo tandem merito traditi sunt in reprobum sensum, & obscuratum est insipiẽs cor eorum. Denique & ipsi eorum principi interpositum est uelamen, quod nulla iam naturæ uiuacitate pertranseat, ut ipsius qui
A super solium sedet, caput aut pedes ualeat intueri. Siquidem Seraphim stantes & astãtes duabus alis caput uelant, duabus pedes. Non est corporalis diuina substantia, nec in formam hominum membris distincta corporeis. Spiritus est Deus: & quæ de eo dicuntur, spiritualiter uestiganda. Alioquin quis nobis reuelabit hoc caput, & pedes istos quos geminis alis Seraphim uelant, nisi spiritus ipse qui nouit omnia, quę in eo sunt, & scrutatur etiam alta Dei? Ego enim opinor ipsa esse, quæ in hoc loco capitis nomine designatur. Itaque secundum hunc sensum caput eius, maiestas eius: potestas eius, sempiterna uirtus atque diuinitas. Caput eius, iuxta illud propheticum. Iustitia tua sicut montes Dei. Nempe quod sequitur: Iudicia tua abyssus multa, non incongruè forte uidebitur pedum posse appellatione signari. Sunt enim uelut quidam pedes eius, inuestigabiles uiæ eius, inscrutabilia iudicia eius, profundum sapientiæ. & irreprehensibilis quædam, sed incõprehensibilis dispositio eius. Ad hoc pedes ipsum quoque dominicæ incarnationis mysteriũ specialiter cognoscitur pertinere, & omnis pariter operatio nostræ salutis. Cernere est, quam sit iustitia illa sublimis, quã sicut mõtes Dei Propheta esse miratur. Nostra. n. si qua est humilis iustitia, recta forsitan, sed non pura. Nisi forte meliores nos esse credimus quam patres nostros, qui nõ minus ueraciter quam humiliter aiebant: Omnes iustitiæ nostræ tãquam pannus mẽstruatæ mulieris. Quomodo enim pura iustitia, ubi adhuc non potest culpa deesse? Recta proinde interim uideri potest iustitia hominum, si tamen peccato non consentiat, ut non regnet in eorum mortali corpore. Nam primi hominis in initio quidem nõ modo recta, sed etiã pura fuit, quãdiu ei datum est nec sentire peccatum. Cæterum & hæc ipsa quoniã firma non fuit & puritatẽ facile perdidit, & ne ipsam quoq; recinuit rectitudinẽ suam. Sane apud angelos iustitia recta, pura, & firma est, sublimis
Psl. 64.a
B
quidem

quidem: sed adhuc longe inferior quam diuina. Non enim innata est eis, sed à Deo collata, vt natura ipsa, quod ex se est, non modò iustitiæ, sed etiam iniustitiæ capax inueniatur. Nunquid non ista est prauitas q̃dam quam in Angelis suis vera illa iustitia
P. 132. b legitur inuenisse? Non enim iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens, ait, is qui Dei iustitiam minimè ignorabat. Nec ait, omnis homo: sed omnis viuens, forte ut ne ipsos Angelicos enm noueris spiritus excepisse. Viuunt enim, & ipsi; tanto uerius, quanto proprius astant ei apud quẽ est fons vitæ. Nihilominus etiam iusti sunt, sed ex eo, non coram eo: munere eius, non in eius comparatione. Ipsa enim sibi iustitia est, cuius voluntas non tam æqua quam ipsa æquitas. Et vtraq; non aliud quam ipsa substantia est. Illa ergo iustitia verissimè sicut mõs est, quæ recta est, quæ pura est, quæ firma est, & vt ita dixerim, etiam substantia est.
Quanta enim in hoc capite latet altitudo? Quanta gloria est, quantaque sublimitas in hoc vmbroso & condenso monte reposita? Quibus tamen putamus alis hoc caput Seraphim velant, vt nulla suæ subtilitate naturæ, nulla rationis perspicacitate nequã oculus in illius queat irrumpere veri luminis claritatem? Duabus, ni fallor, alis suæ videlicet ipsorum gloriæ, & felicitatis. Ineffabiliter siquidem delectantur in admiratione contemplationis illius, nec minus gloriantur in ipsius veneratione. Iniquus ille admirationem quidem, sed nõ veneratioonem habens, quia subdi noluit per venerationem, figi non valuit per admirationem. Denique admirationem ipsam in æmulationem conuertit, nec venerari dignatus, sed conatus ẽ
C imitari. Quàm melius Seraphim sua ipsa ad miratione fœlices, veneratione etiam venerabiles fiunt, veram in ipso habentes gloriam cui seruire regnare est, & apud quem omnis, qui se humiliat exaltatur? Et nunc audi quemadmodum his duabus alis ipsum inspiciat, velare Seraphim videantur. Quo ties enim sursum dirigit aciem, in Angelicã statim fœlicitatem, & gloriam malignus offendit, & offundit oculum pessimus humor liuor proprius, vt penetrare ultra non possit. Sic nimirum quasi gemino quodam velãmine ne sublimiora prospiciat inuidus ppeditur, ad illorum quos superiores habere dolet, modò quidem fœlicitatem, modo gloriam, modò utranque simul, reuerberata acie contabescens. Quis enim tam grauis pruritus oculi, quàm inuidia est? Nec vero alijs liuor inuidus, quam aliena gloria & fœlicitate torquetur. Miseria enim, ut aiunt, inuidia caret. Sed & pedes domini, quibus nimirum impenetrabilem iudiciorũ eius abyssum, & dispositionis eius diximus vias inuestigabiles designari, duabus æque alis velant Seraphim. Ego autem dico, prudentia & fidelitate. Cum enim & fideles pariter ministri sint & prudentes, sic diuina negocia gerunt, & saluti prouident electorum, vt malignus ille deprehendere omninò non possit. Ex hoc pedum uelamen D
to factum reor, vt nesciens Dominum gloriæ fecerit crucifigi: ex hoc quotidie fieri vt salutis nostræ negocijs ignorans seruiat, & inuitus, serò postmodum plangens quod dum obesse voluit, inuentus est profuisse. Sic nimirum per administratorios spiritus illuditur eius astutia, quod & fideles sint qui detegere norint, & prudẽtes qui nolint tegere diuina erga nos prouidentiæ & dispositionis arcana: Cæterum sicut è supremis duabus alis nequissimus ille admirationem habuit, sed uenerationem, ut diximus, sic è medijs quoque spiritualem ei intellectũ naturam, sed non etiam gratia affectum dedit. sed nihilominus ex infimis istis facile satis animaduertere est quàm inuentus sit fidelitatis expers, non autem similiter caruisse prudentia. Nisi forte alium aliquem putas esse qui dictus est callidior cunctis animantibus serpens. Forte etiam non incongrue dicimus quoniam eo ipso tam irreuocabilis casus eius, irreparabilisque collisio fuerit, quod ex his quas diximus alis, sicut in parte dextera nulla affuerit, sic in læua nulla defuerit. Non ita sanè duo illi quos Prophetica nobis visio commendauit stantes, & adstantes Domino maiestatis. Cuius e iam duabus, ut dictum est, alis caput uelant, ipsi equidem sua admiratione in qua delectantur feliciter, ac ueneratione in qua sublimiter gloriantur. Duabus etiam pedes, fidelitate uidelicet atque prudentia.
Porrò duabus uolant, naturæ ut diximus perspicacia, & efficacia gratiæ. Sane me- E
diam quasi quandam longitudinem nudam uisibilemque relinquunt, longanimitatem dico, & benignitatem Dei ad pœnitentiam homines inuitantis. Omnibus enim certum est, quemadmodum solem suũ super bonos

Universidad de Deusto
Biblioteca

mos & malos oriri faciat, & pluat super iustos & iniustos. Hac nimirum charitate uerus ille Salomon quasi quædam media sua constrauit propter filias Hierusalem ut quibus altiora se quærere, & profunda uestigare non licet, in his saltē mediis ualeāt exerceri, & ad sublimium subtiliumq; exinde rerum contemplationem promoueri aliquando mereantur. Cæterum nequissimus ille ex hac uisione, & in præsenti torquetur acrius, & grauius cruciabitur in futuro. Primum quidē quòd ipsam nobis longanimitatem benignitatis inuideat, deinde quod nequaquam sibiipsi hac saltem occasione prouideat, ut ad pœnitentiam adducatur.

In Festo sancti Martini. De exemplis Obedientiæ. Sermo.

PVto, sermonem à nobis expetit tam uester iste conuentus, quam aduentus harum honorabilium personarum, quas de longinquo gratulamur adesse. Sane audirem eos ipse libentius: sed quoniam eligunt, imo & exigūt magis ut loquar, mihi si non licet audire eos, eis necesse est obaudire. Et quidem ui uus est nobis sermo tam multa mansuetudo eorum, quā nidelicet meritis sanctiores, dignitate superiores, sapiētia locupletiores non modo ad uisitandos, sed etiam ad audiendos nos dignati sunt declinare. Efficax eruditio, & omni digna acceptione doctrina. Siquidem non uerbo, & lingua, sed ope & ueritate nos admonent imitatores suos esse, sicut ipsi sunt Christi, & discere quod ab ipso utique didicerunt, mites esse, & humiles corde. Sic Maria Elisabeth petiit, coniugtam uirgo, ancillam domina, præcursoris matrē, iudicis mater, Dei genetrix seruuli genitricē. Sic postmodum Iesus etiā ipse Ioannem adijt, & adijt baptizandus, utpote quem decebat implere omnem iustitiam.

Vos quoq; Reuerendi Patres deteriorē nobis nō facitis partem uestram. Ad audiendum quippe quàm ad loquendum uelociores, etiam inter ipsos qui uestro magis egue runt documento. Nam nos quidem quia omnem non possumus implere iustitiā, uel nonnullam nobis exhibere curamus, iustū esse non ignorantes inferiorem superioribus obedire. Sed unde loquemur? Qui de terra est, de terra loquitur, ait uox illa clamantis. De terra ergo loquamur, quia de terra subsistimus, & in terra. Audite quique terrigenæ & filij hominum, uobis dicimus, & de uobis. In terra orimur, in terra morimur reuertentes in eam unde sumus assumpti. Hic nobis angustus introitus, mora breuis, sola mors certa. Cogitur totus Adam iudicium portare quod meruit. Dilatatus est uchemēter, multiplicatus est, & replent terram. Attamen uelit nolit, quantumcunque recalcitret, uniuersus adhuc fert sententiam quam excepit; Terra, inquit, es, & in terram ibis. Grauis equidem sententia, sed non sine grandis misericordiæ temperamento. Dura admodum, sed si merita pensēs, indulgentiæ plena. Siquidem non minus iuste peccauit dicereturq; terra es, sed ex hoc subterram ibis. Iustus foret etiam tunc iustus dominus, & laudabilis nimis. Dignus plane qui laudaretur, sed non ego idoneus qui laudarem. Alioquin tunc quoque mihi lominus uere dicerem, si tamen dicere possem. Iustus es domine, & rectum iudicium tuum. At non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: sed nos qui uiuimus, benedicimus domino. Pepercisti ergo creaturæ tuæ, pepercisti gloriæ nominis tui, ut descendentem de Hierusalem, minime tamen usque in Hierico pater eris abduci. Se miuiuus adhuc relictus in uia semlaudare possim: ubi rotus uixero, ibi totus erumpam in laudem, & dicent omnia ossa mea. Domine, quis similis tibi? Propter hoc nempe cum iratus fuisses, misericordiæ memini sti, non damnans hominem in loco perditionis: sed in loco afflictionis humilians.

Quid causaris homo, quid sententiam queris duriorem? Terræ addictus es, factus è terra, ut ipsa tibi sit patria, quæ materia fuit. Sed audire, inquies, uelim, quia spiritus es, & ad spiritum ibis. Siquidem etiam spiritus sum, quod ad animam pertinet, nec portionem hanc mei dubitauerim potiorē. Audiui sanè ab Apostolo, quia dominus spiritus est, & ab ipso Domino, qa spiritus est Deus. Nec modo spiritus, sed spirituum pater. Vt quid ergo tenet me mater carnis, quia caro ex parte: spirituum pater non recipit, cum ex parte sim spiritus? Scio scio; agit hoc non tam substantia ipsa quam culpa. Sicut enim peccatores spiritus inter cœlum & terram uentosum hoc medium tenent, unde & potestas cuius aeris nominantur; sic peccata nostra inter nos & Deū separant, inter creatorem patremque spiritum,

tuum, & spiritualem utique creaturam. Traxit animam corpus in regionem suam, & ecce prævalens opprimit peregrinam. Factum est nempe talentum plumbi, non aliunde tamen nisi, quia sedet iniquitas super illud. Corpus enim aggrauat animam, sed utique quod corrumpitur: corrumpitur autem; imò etiam, Apostolo teste, mortuum est propter peccatum. Itaque licet quodāmodo cœlum sit homo, cœlestibus sine dubio spiritibus similis, substantia simul & forma, substantia quidem, quoniam spiritualis; forma uero, quia rationalis, est: minime tamen leuare eum duo ista sufficiunt, ut mereatur audire, quia cœlū es, & in cœlū ibis. Frustrà glorietur de libertate arbitrij, quæ in mente est: captiuus ducitur in legem peccati, quæ in carne est. Nam & si forsitan uideretur duplex funiculus posse alteri æquè duplici prænalere, ut uidelicet quem sibi terra gemino quodam iure, tanquam patria pariter & materia uendicat, ob geminam nihilominus, quæ prædicta est, substantiæ scilicet, & formæ similitudinem, cœlum quoquæ recipiat ut cœlestem: sed iam triplicatus inferior ille, & deorsum trahens peccato equidem accedente funiculus, nisi illinc quoque occurrerit gratia, non rumpetur. Sanè ubi illa affuerit, haud dubium quin soluatur facile grauis iste, quo trahimur, imò quem trahimus funiculus iniquitatis. Hæc enim inter nos & Deum non separans interuenit, sed reparans, & coniungens. Itaque ibo mihi ad montem gratiæ, & colles miserationum, quarum thesauros omnes repositos audio penes Christum. Ibo ad eum qui est plenus gratiæ, & ueritatis, si forte accipiam aliquid de plenitudine illa, imò si forte accipiar in plenitudine illa: ut cum cæteris aliquando membris occurrā in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Nemo quippe ascendit in cœlum; nisi qui descendit de cœlo. Fidelissimus plane, & benignissimus mediator, qui quidem non discerneuit, sed fecit utraque unum, medium parietem materiæ soluens, donans nobis omnia delicta, delens quod aduersum nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci: expolians principatus, & potestates, traduxit confidenter palam triumphans illos, pacificansq; per sanguinem suum, quæ sunt in cœlo, & quæ super terrā. Propter hanc nempe salutem, quam in medio terræ erat operaturus, non cōfestim sub terra posuit hominem, sicut peccando meruerat, sed in terra. Siquidem respirandum est nobis, & nullatenus desperandū donec in terra adhuc interim cōstituti, & suspicere cœlum possimus, & suscipere data optima, & dona perfecta desursum à patre luminū, à patre spirituum, à patre misericordiarum. Nam & propterea rectum fecit hominem, etiā corpore ipso, & os homini sublime dedit, cum prona utiq; spectent animantia cætera terram: ut attollens ad sidera uultus ilicò suspiret, ubi tam beatam, & peremnem conspicit mansionem. Nonne enim piè, & si deliter intuentibus nobis uehementissimū quoddam incentiuum amoris, & prouocatio flagrantissimi desiderij est uisio ipsa tam lucidis simæ regionis? Non sunt stellę cœli similes glebis terræ. Inter splendorem Solis & caliginē soli huius, nō parua distantia est. Forte tamen hic quoq; nonnulla, sed in suo genere pulchra uidentur: & hæc ipsa undique mixta non pulchris, ut aurum in luto gemma in sterquilinio, lilium inter spinas. Tota pulchra es patria mea, & macula non est in te, tota pulchra es, absque eo quod intrinsecus latet. Quid illud? Nempe illi beati angelici spiritus, & animę sanctorum, quę iam ingredi meruerunt in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei. Sicut enim sunt corpora terrestria, sic sunt & corpora cœlestia, sed longe uerò alia cœlestiū gloria, quàm terrestrium: sic sunt cœlestes spiritus & terrestres, nec minor sanè distantia inter eos. Angeli, Archangeli, Virtutes Principatus, Potestates, Dominationes, Throni, Cherubim, & Seraphim. Bene nomina noui. Forte hoc totum est. Quid enim amplius capiam terrigena de cœlestibus, carnalis homo de spiritualibus, & diuinis? Veruntamen etsi ignoro quid lateat in his tantis appellationibus, illud equidem certissime noui, quod magnum, & mirabile aliquid sub hac tanta uerborum maiestate clausum sit, & signatum. Non sine causa cœlum hoc dicitur: plane eximium nescio quid celatur in eo. Celatur, inquam, sed tamen non negatur fidei, usquequaque. Videre enim nobis datur in terra ipsam exteriorem cœli pulchritudinem non adire: internam quoque gloriam secretorum eius etsi non comprehendere, conceditur uel audire. Videmus patriam, sed à longe salutamus: odoramus illas delicias, non

Universidad de Deusto
Biblioteca

gustamus. Enimuero non sine causa vnigenitus qui est in sinu patris, ipse nobis in regione hac vmbræ mortis, quam inhabitamus, cœlestium gloriam spirituum sanè per fidem enarrat, corporum vero per speciem
Ps. 44.c manifestat. Audi, inquit, filia, & vide. Et factum est. Quorsum ista? Inclina, ait, aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui. Vult nos ponere contumaciam, discere obedientiam, apprehendere disciplinam. Vult nos etiam obliuisci posteriora, despicere inferiora, terrenos mores, & vitia genuina deserere, cœlestia sapere, superna quærere, anterioribus inhiare.
Vult & illum tantum decorem domus suæ ingenuam concupiscere creaturam: quo scilicet in eandem imaginem transformetur de claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu, ac proinde concupiscat etiam
M rex decorem illius, vtiq, spiritualem. Sed in quo visus ille inquies, vel auditus inclinare me autem, & obaudire monet? nam quod desiderium pariat, manifestum est. Sanè ergo considera uniuersam hanc cœlestium gloriam corporum incessanter legibus obtemperare diuinis, nec vnquam sibi positas in tam continuis motibus metas excedere tẽporum, aut locorum terminos trãsgredi constitutos. Sed & ipsos spiritus tã sublimes audi omnes administratores esse, & in ministerium mitti dignantissimum, ut ne indignum dicam, minimè tamen puto reperies in scripturis aliquando quenquam illorum, vel contradixisse mittenti, uel erga ipsos tam inferiores, se propter quos in ministerium mittebantur, saltem tenuiter fuisse commotum. Exempla sunt obedientia, si diligenter attendas, eò sanè acceptabiliora, quò in materia digniora. Sed noui quid ad ista submurmurat sensus hominis, & cogitatio prona semper ad malũ. Quid tu mihi, inquit, elementorum proponis obedientiam supernorum? Quasi verò, aut sensus vllus in eis, aut ulla vigeat deliberatio rationis, & non potius agi ipsa, quã agere uideantur. Quid verò, vel ipsorum Angelorum obedientiam sic commendas? Sentiũt quidem Angeli, sed delectabilia sola, obedientes equidem creatori, sed tam fœlici, quàm facili voluntate. Quidni obediãt? Semper enim vident faciem patris, quem uidere, perfecta beatitudo, æterna gloria, imma voluptas est. Produc nobis Domi: Patriarchas, & prophetas, viros obedientes præceptis tuis, obedientes ex volũtate, obedientes contra propriam voluntatem. Factum est. Exhibetur nobis (vt cæteros breuitatis causa præteream) exhibetur, A
inquam nobis Abraham ad præceptum Domini exiens de terra sua, efficiens ancillam, & filium eius, etiam charissimum filium Isaac immolare paratus. Quid hic summa astutia poterit cauillari? Forte respondeat, quoniam multipharie multisque modis apparens eis Deus, susciebatur hospitio, participabat conuiuio, animabat allo quio, instruebat consilio, donabat filiis, illustrabat victorijs, diuitijs cumulabat. Quid dices, cum venerit Christus factus obediens patri vsque ad mortem, mortem autem crucis? Multum, inquit, per omnẽ modum. Quando enim vnigenitũ Dei patris, Dei virtutẽ, & Dei sapientiã Christũ, quando præsumerem æmulari? Oblatus est, quia ipse voluit, quando & quantum voluit passus est, utpote verus quidem homo, sed verus nihilominus Deus. Imò verò ne ipsam apostolicam obedientiã afferas velim quos nimirum iuxta propheticam promissionem oculis suis vidisse constat præceptorem suũ, & auribus suis vocem audisse monentis, Vnde & unus eorum expressius scribẽs ait: Quod audiui
1.Io.1.A mus, quod uidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ palpauerunt de uerbo vitæ. Quidni relinquerent omnia, quidni ad omnia sequerentur tantæ præsentiam maiestatis? Quid ego non facerem si mihi eadem copia præstaretur? Sed non fecit taliter omni nationi, non præeunti, utique non sequenti. Siquidem, ut multi reges optauerũt videre & nõ uiderunt, sic nihilo minus uenerunt iam dies, quando desideremus uidere diem unum filiis hominis, nec tamen mereamur. Oportunè ergo iam Martinus ad medium ueniat, ut de medio fiat occasio peccatorum. Hodie enim ille per omnia similis nobis plane, & sensibilis, & passibilis, sed & longe post illa patriarchalium, & propheticarum tempora uisionum, & homo purus, nihil de natura diuinitatis habens: credens autem in eũ, quem nõ uidit plenus fructu obedientię, & uirtutum locuples, solum deseruit, polum subijt, terræ cõmendans, quod habebat à terra, spiritum dirigens ad patrem spirituum, cui fideliter in adoptionis spiritu deseruiuit. Non fuit cęleste corpus, sed nec spiritus quidem cœlestis, rationale animal, etiam & mortale, terrige-

na, filius hominis. In terra natus est, in terra educatus, in terra exercitatus, & probatus, in terra etiam consumatus. Nec uero patriarcha erat, aut unus ex prophetis. De quibus sanè in euangelio veritas ait: Qui lex, &
Mat. 11 b prophetæ vsque ad Ioannem. Multo magis non erat ipse Christus, sed erat tamen Christus in ipso, haud aliter utique quàm per fidem. Enimuerò iuxta hunc modum etiam modo prope est uerbum in corde tuo. & in ore tuo, tantũ si recto quæsieris corde. Nẽpe, Apostolo interpretante, uerbum fidei istud est, de quo Moyses ait. Vnde, & alibi idẽ Apostolus, Iesus Christus, inquit, heri,
C & hodie, & in æternum. Hesternum quidẽ ab initio seculi usque ad ascensionem dominicam, hodiernum uerõ diem exinde usque ad seculi consummationem, porrò æternũ intellige post communem omnium resurrectionem. Nulli horum deest Christus, nulli deest Iesus, nulli deest unctio, nulli salus. Patriarchis, & prophetis in uisione exhibitus est, Apostolus in humanitate, Martino in fide, angelis iam in specie. Quam sanè speciem & electis omnibus ostensurum sese promiserat, non quidem hodie, sed in æternum. Denique iam transierat heri, iam illud nostrum illuxerat hodiernũ, cum Apo-
2.Co.5.d stoli loquerentur: Et si cognouimus Christum secundum carnem, sed iam nunc non nouimus. Videtur tamè etiam in hoc mane de carnibus agni nonnihil esse seruatum: sed quod reliduum est, utique iam datur igni: quod uidelicet usque hodie eadem caro nobis, sed spiritualiter utique non carnaliter exhibeatur. Neque enim est quòd causemur nostro huic negatam tempori siue eam, quæ ad patres ueteris testamẽti, facta est, apparitionem; siue eam, quæ Apostolis exhibita est præsentiam carnis eius. Siqui-
1.Co.2.b dem fideliter considerantibus neutram deesse liquebit. Adest. n. nobis etiam nunc carnis ipsius uera substantia, haud dubium sanè quin in sacramento. Adsunt reuelationes sed in spiritu, & uirtute: ut tempori gratiæ, quod nunc est, nihil in ulla gratia deesse probetur. Denique nec oculus uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se; nobis tamen reuelauit per spiritum suum. Nec mireris ꝙ carnales eis manifestationes exhibuit: qui carnalẽ eius præstolabantur aduentum. Nobis enim tanto efficacior gratia, &
D reuelatio dignior necessaria est, quãto nimirum excellentiora constat esse quæ expectamus. Itaque (ut supra diximus) Martinus iste Christus non fuit, sed tamen Christum habuit: non quomodo angeli in præsentia maiestatis, non quomodo Apostoli in uisione humanitatis, non quomodo olim locutus est in uisione sanctis suis, sed quomodo eum etiam nunc habet ecclesia in fide, & sacramentis. Nò erat ille lux, sed lucerna plane ardens, & lucens, de Ioanne dictum est. Sed si illum protulero, puto dicetis: Maximus hominum est, plusquam propheta est, etiam angelus est Dei patris, sicut ipse testatur. Ecce mitto angelũ meũ, &c. Et Marti- Luc.7.d
nus lucerna erat ardens, & lucens: eũ saltẽ nõ pigeat imitari. Sed imitari i eo, quod est imitabile, non autem quod mirabile exhibetur. Ad mensam diuitis sedes hodie, diligenter considera, quæ tibi apponuntur. Discerne inter cibos, & uasa ciborum. Illa enim iuberis tollere, sed non illa. Diues est iste Martinus, diues in meritis, diues in miraculis, diues in uirtutibus, diues in signis. Diligenter ergo considera, quæ apponũtur tibi, quænam uidelicet ad admirationem, quæ uerò ad imitationem. Aut certè quia sequitur in scriptura illa, quoniam talia oportet te præparare: diligenter considera quid apponitur, & in quo Suscitauit Martinus tres mortuos, quot nimirum Saluatorẽ legerat suscitasse. Reddidit uisum cęcis, surdis auditũ, mutis loquelam, claudis gressum, aridis
E sospitatem. Euasit diuina uirtute pericula, proprij corporis obice flammas repulit, immanem sacrilegæ machinæ molem columna parili è cęlo descendente prostrauit, leprosum mundauit osculo, curauit oleo paralyticam, dæmones uicit, angelos uidit, futura ꝓuidit. Verũ hæc quidem cæteraq; eiusmodi altissima quæ fecit magnalia, quidni mirifica quædã uasa dixerim diuitis huius, auro grauia, gemmis micantia, pariterque materia, & opere preciosa? Noli in his saporem quærere, sed mirare splendorem. Luceat in huiusmodi lucerna nostra, ut in lumine eius uideamus lumen, quod quidem purũ prout in se est, necdũ præuales intueri. Non enim est iste lux, sed ut testimoniũ perhibeat de lumine: & appareat tibi interim gloriosus Deus in sancto suo, dum non potes ad gloriã eius sicut est in seipso. Cæterum ne putaueris ornatas quidẽ Martini lãpades, sed uacuas inueniri: nõ est fatua uirgo, habet in uasis oleum, habet unum in phialis: hẽt in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

trā paropsides istas ciborum copiam, delicias utique spiritales: vt non modò videant & mirentur, sed edant pauperes, & saturentur, atque in illis quidem Dominū laudēt: porrò in his viuant corda eorum. Alioquin quomodo mortui laudabunt te Domine? Vt ergo sit iucunda decoraque laudatio in admiratione, etiā viuant ex imitatione, & ut auidius sumant delicias, ipsas quoque diuitias curiosus contemplentur. Sic nimirū inter splendorem, & feruorē lucernę huius uicarijs quibusdam affectibus discurrēdū, ut nobis alter ex altero commēdetur, & ex mutua collatione uterque cōplacitior fiat. Siquidem humilis fuit, & spiritu pauperis Martinus, sicut euidentissimè probat effectus ipse diuinæ gratiæ, quàm profectò tā multam nisi multum humili non dedisset.

Vt tamen pauca uirtutum eius indicia promam, pauperem illum spiritu beatus nouit Hilarius, cum imponere ei diaconatus officium tentans, nec prænalens, quòd indignū sese uociferaretur: exorcistam eum esse præcepit, in quo quidem locus iniuriæ uideretur, sciens nimirū, quòd humiliorem ordinationem minimè repudiaret. Pauper fuit, uestę sordidus, crine inculcus, facie despicabilis: quæ quidem licet in electione eius à quibusdā maleuolis obiecta fuissent, & in ipso tamē episcopatu sicut scriptum est penitus non mutauit. Denique, quia verè pauper fuit spiritu Martinus, pauper, & modicus meruerit nominari. Audi uerò mansuetudinē eius, suo illo Sulpitio sic scribente: Tantā aduersus omnes iniurias patientiam assumsperat, ut cum esset Summus Sacerdos, impunè etiam ab infimis clericis læderetur, nec propter id eos, aut loco unquam amouerit, aut à sua quantum in ipso fuit charitate repulerit, quod quidem in Brixio manifestè probatum, omnes vos arbitror meminisse.

Eum nempe ex omnibus sibi successorem elegit, & de tanta post futura aduersitate p̄monuit: postremò in fide, & lenitate ipsius sanctū fecit illū, ad cuius os aures suæ fuerant cum respōderent homini, qui de eo sciscitabatur: Si illum delirum quæris; prospice eminus. Ecce cœlum solito sicut amēs respicit. Crebrò siquidem homo Dei, utpotè terram despiciens, cœlum suspiciebat. Nēpe sciebat ad hoc sese, ut supra meminimus rectam in corpore accepisse staturam, sciebat illic esse thesaurum suum, sciebat illic sedere in patris dextera Christum suū, sciebat nunquam sese donec illuc peruenirēt, quod desiderabat assecuturum. Vnde & hoc ipsum, q. delyrus uocabatur in terra, meritò non attendit, cuius nimirum conuersatio esset in cœlis, cuius oculi in capite suo. Sane illuc etiam lachrymæ eius à maxilla ascēdere consueuerāt, quibus sic abundabat, ut soleret pro illorū quoq; qui obtrectatores sui uidebantur flere peccatis. Sanè quantū iustitiam esurierit, tum in cæteris eius actibus, tū specialiter in idololatriæ persecutione probatum est, in templorum destructione, in statuarum deiectione, in successione locorum. Vbi se quoque aliquando non est ueritus dare discrimini, ut occasio tanti criminis de medio tolleretur. Nam misericordem eum in paupere se expertum Saluator ipse apud angelos gloriabatur, datā sibi mēdietatem uestis ostentans. Vtinam nobis etiam miseris apud summum iudicem, in cuius admirabile tabernaculum introiuit, misericordiam illam exhibere dignetur, qua & illos olim morti destinatos, & tormentis uarijs deputatos eripuit, pro quibus ante terreni iudicis ianuam nocte media scribitur iacuisse. Quomodo enim non audiret eum nunc, qui tunc quoque fecit audire? Porrò munditiam cordis eius illud, uel maximè iudicat, quòd non est confusus inimico loquens in porta. Nihil in me funeste reperies: Abrahæ me sinus recipit. Nam in opere pacificorum feliciter planè consummans labores suos, licet dierum suorum finem nō ignoraret, clericos tamen adijt dissidentes, inter quos reformata pace, in pace ipse quiuit. Cæterùm persecutiones quas sustinuit propter iustitiam, longū est numerare quomodo apud Iulianum Augustum in ciuitate Vuangionum intrepidus, imò & illato terrore constantior, custodiæ mancipatus est, ut inermis postero die Barbaris opponeretur: quomodo circa alpes sub securi, quam in uerticem eius latro uibrabat, securissimus fuit: quomodo illum Mediolani Auxentius Arrianus grauiter infectatus, multisque appetitum iniurijs tandem de ciuitate exturbauit; quomodo & alibi prius aduersus sacerdotum perfidias acerrimè pugnans, supplicijs fuit affectus: publicè uirgis cæsus, inde quoque exire compulsus est: quomodo item in cuiusdam fani euersione cum gentilis eum stricto gladio peteret, nudam ceruicem præbuit percussuro, donec ille extollens ad ictum dexteram, cecidit resupinus: qūo alter cum cultro ferire uolit, sed ferrum de manibus eius elapsum, repentè disparuit. Pro quibus oibus dubiū non est multipliciter coronari eum, qui quidem etsi nō semel affectu consummatæ passionis, sed toties, martyr fuit affectu deuotissimæ uoluntatis. Comedite iam amici, & bibite, & inebriamini charissimi. Sic.n. viuitur, & in talibus vita spiritus uestri. Nisi fortè beatos prædicet sermo diuinus, qui mortuos suscitant, cœcos illuminant, morbidos sanant, leprosos mūdant, paralyticos curant, dæmonibus imperant, futura prænunciant, miraculis coruscant: & non magis pauperes spiritu, mites, esurientes, & sitientes iustitiam, misericordes, pacificos, persecutionem propter iustitiam sustinentes. Ignoscite mihi, fratres, exemplum obedientiæ paulominus præteriui, quod quidem uel solum iuxta præpositum ordinem in Martino quoque nobis conuenit exhiberi. Sanè moram facimus, sed, ut arbitror, bonum est nos hic esse, tardius enim hodie uenimus ad Martinum. Domine, inquit, si adhuc populo tuo sum necessarius, nō recuso laborem: fiat uoluntas tua. O uerè sanctissimam animam, o inestimabilem charitatē, ò obedientiam singularem. Bonum certamen certasti, cursum consummasti, fidem seruasti, de reliquo supereſt tibi corona iustitiæ quam reddet tibi Dominus hodie iustus iudex. & adhuc dicis, non recuso laborem, fiat voluntas tua. Obtulisti planè Isaac vnicum illum quem diligis, quod in te est iugulasti. immolasti singulare gaudium tuū pia deuotione, paratus redire iterum in pericula, innouare certamina, denuò subire laborem, sustinere tribulationē, prolongare tentationē, deinde differri adhuc ab illa tāta fœlicitate, & diu desiderata societate spirituum beatorum, aque in huius mortalitatis ærumnas ab ipso introitu gloriæ reuocari: postremò, quod maximum est à Christo tuo peregrinari diutius: si modò ipse uoluisse, Nec sanè dubium quin ampliorem gratiam mereatur, qui paratum se exhibet etiam ante mandatum, quàm qui obedire satagit post mandatum. Magna quidem obedientia uestra angeli sancti, sed quod dicere audeam pace uestra, nescio an inueniatur in uobis quisquam paratus in tale aliquando ministerium mitti, in quo necesse habeat non uidere faciem patris. Magnum est Petre, quod dominum secuturus omnia reliquisti, sed audiui te in monte dicentem ubi transfiguratus est coram uobis: Domine bonum est nos hic esse faciamus hic tria tabernacula. Non est hoc, si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborē. Paratū cor tuum Martine, paratū cor tuū siue manere in corpore, siue dissolui, & esse cum Christo. Er magua quidē in horrēda morte securitas, magna in uisione Christi desideranda, & tā feruenter ac singulariter desiderada perfectio reperitur: sed id quidē longè amplius per omnē modū, quod qui mori non metuis, imò qui tanto desiderio præsentiam Domini concupiscis, uiuere quoq; non renuis & expectatione molestissima fatigari, in quo.n. alio non obedire potuerat, qui iu hoc tanto articulo, tam deuote clamabat, fiat uoluntas tua? Hæc ergo pars uestra sit, fratres, in conuiuio hodierno, hanc nobis obedientiam in mensa pauperis, imò iam diuitis huius appositam diligenter consideremus, scientes qm ipsa est quę a nobis exigitur, ipsa quam oportet nos præparare ut singuli quiq; dicamus. Quia paratus sum & non sum turbatus, ut custodiam mādata tua. Nec modo semel, aut in parte, sed paratum cor meum Deus, paratum cor meum, paratum ad utrunq;, & in nullo tuam præscribens dispositionem. Forte hoc cupio, & specialiter & uehementer; sed ne quidē illud recuso: sicut fuerit uolūtas in cœlo, sic fiat. Desidero requiem, sed non recuso laborem, fiat uoluntas tua.

Mat. 17. a

Psal. 118. b

De sancto Clemente Papa, & martyre. De tribus Aquis. Sermo.

Pretiosa in cōspectu Domini mors sanctorū eius. Audiat peccator, & irascat, dentibus suis fremat, & tabescat. Deprehēsus est in altucia sua, cecidit in foueā quā fecit, in laqueum incidit quē tetendit. Inuidia siquidē diaboli mors intrauit in orbem terrarum, sed ecce preciosa facta est mors sanctorum. Audi igitur hostis uitæ, mortis auctor attēde. Quid ualet iam fraus tua, uersutia tua quid nocet? Imo nero ut plus doleas, etiam omnia cooperātur in bonum his qui secundum propositum uocati sunt sancti. Neque enim alter quā ipsa (quæ tui est operis) de te hodie beatus martyr cuius solemnia celebramus, morte corporis triumphauit: fecit siquidem de

Psal. 115. c

Rom. 8.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de neceſſitate uirtutem, pœnam peccati in meritum gloriæ commutauit: fidelē ſe probauit in modico, ut dignus inueniretur ſupra multa cōſtitutus. Modicū nanq; erat,& omninò modicū quicquid prius acceperat anima illa beata, quantum ad eam gloriam quam præſenti promeruit paſſione. Omnis enim deleſtatio huius mundi,uniuerſa eius
M gloria,quicquid deniq;in eo concupiſcitur, prorſus modicum eſt,in illius fœlicitatis,in illius gloriæ in illius beatitudinis cōparatione,ſi tamen uel modicum dici debet,& nō potius nihilum,uapor ad modicū parēs. Acceperat beatus Clemens nobile genus,amplas poſſeſſiones,hæreditatem multā,ſcientiam quoq; quamplurimam,ita,ut optimus quidem illius temporis philoſophus haberetur. Acceperat hæc uniuerſa à Domino: Dei enim dona ſunt & hæc. Fidelē ergo ſe probauit ei qui dederat, cum pro eius amore uniuerſa contēpſit, omnia detrimentum
Lob.2. b faciens,& arbitratus,ut ſtercora, ut lucrifaceret Chriſtum. Sed fortè murmurat etiam nunc inimicus,pellē,inquiens, pro pelle,& omnia, q̄ habet homo dabit pro anima ſua. Quid ergo? Putas,quod in ipſa corporis ſui uita quā accepit à Domino, infidelis inueniatur,ut uel ipſam præferat illi? Ecce habes poteſtatē, irrue in eū per ſatellites tuos,ut coarctetur è duobus,aut a Domino neceſſe habens,aut corpore ſeparari. Varia, & immania exquire genera tormētorum,ſed noueris te martyri noſtro fabricare coronā. Sicut enim ipſa uitæ huius ornaméta, & adiumenta contempſit, ſic contemnit & ipſam; corpus omne tibi exponit in mortē,& in faciem maledicit tibi,atq; idola tua ſacro ore blaſphemat. Dominum Deū ſuum etiam in
A ter tormenta tua liberē prædicat,in igne cōfitetur: Coronabitur ergo quia legitimē certauit,quia fideliter uicit,quia nec blandimē tis uitæ huius,nec mortis horrore à charitate Chriſti potuit ſeparari. Dic quæſo nobis anima ſancta quę ſic corpus tuum ſupplicijs
Ephe. 5. exponebas,obſecro diligebas illud,an non? Vtique diligebam, inquit, nemo enim unquam odio habuit carnem ſuam. Diligebā ergo eā, ſed parum diligebam tanquā ancillam, & multo magis diligebā Dominum Deū vtique probatio eſſet dilectionis operis exhibitio: libenter ipſam quoq; pro eius gloria mortē corporis amplectebas. Quid nos ad hæc dicimus fratres? Cōgratulamur martyri,ſed iam gloria eius non ſine noſtra confuſione eſt. Ecce enim beatus Clemens homo erat ſimilis nobis paſſibilis, eadem circundatus infirmitate,& carni ſuæ eodem uinculo naturalis affectionis inhærēs. Si ergo ille ſic glorificauit Chriſtum in corpore ſuo,& calicem ſalutaris accepit. quid nos retribuemus Domino pro omnibus,quæ retribuit nobis? Eadem certe inſigniuit imagine,eodem ſanguine nos redemit & uocauit in eandem hæreditatem incorruptilem, & incontaminatam,æternam, conſeruatam in cœlis. Vt quid ergo non poſſumus & nos cum beato Clemente Chriſti bibere calicē? Sed fortè reſpondent aliqui,poſſemus ſi opportunitas non deceſſet, ſed perſecutionis tēpus ceſſauit. At ego, fateor, non ſatis crediderim ita dicentibus. Quid enim? Quotidie ceditis punctioni acus unius & mucroni uos arbitramini poſſe reſiſtere? In minimis probate conflictibus quam uiriliter in maiori certamini ſtare poſſitis. Ecce enim uobis non dicitur, Sacrificate idolis, & uiuite,aut ſi hoc non uultis, oportet uos diuerſis ſupplicijs iterire. Nouit Dominus ſigmentum noſtrum,nec dat nobis tam forte certamen. Beato Clementi certamen forte dedit,ut uinceret, & ſciret quoniam omnium potentior eſt ſapientia, Veſtrum autem certamen quale eſt,fratres mei? Quotidie uobis ſuggeritur in cordibus ueſtris, frange ordinem tuum, murmura, detrahe, age remiſſius,infirmitatem ſimula,reſpōde ei qui fortè durius locutus eſt,vt ſatisfacias deſiderio tuo: nec dicitur cuiquam, niſi hæc feceris,morieris: ſed ut multum, cum difficultate, & labore reſiſtes animo tuo. Et quis ſubſtineret tanta? Hæc enim intus audire hęc reſpondere conſueuimus exhortantibus nos, aut foris homini, aut intus ſpiritui ſancto. Si ergo in huiuſmodi certamine periclitamur,ſi uix reſiſtimus, ſi interdum etiam ſuccumbimus,quid in illo tam graui certamine faceremus? Si iuncis fragilibus cedit infirmitas noſtra, quomodo telis reſiſteret? Videtis quomodo ad nihilum redacti ſumus, & ſicut ſolent mulieres,aut paruuli, pugnantes laudamus alios,pugnare ipſi non poſſumus. Quid tamen agimus? Omnes certe ad nuptias agni uocati ſumus, & in conſpectu eius uacuos apparere nō licet. Diligenter ergo conſideremus,quæ apponuntur nobis,quoniā talia oportet nos præparare. Cōſideranit beatus Clemens uinum ſibi appoſitū eſſe a Domino,& ipſe quoque quoniā dies fuit ad nu
C ptias illas,uinum nihilominus proprij ſanguinis effuſione portauit. Sed nos pauperes ſumus, & uinū Domine non habemus. At ille,implete,inquit,hydrias aqua. Ergò ne & ipſa ſuſcipiet aqua ſi attulerimus eā? Vtique ſuſcipietur. Nam & ipſam cū uino nobis appoſitam inueniet, qui ſecundum monita Sapientis diligenter conſiderauit, quæ ſibi apponuntur,ab eo nimirū, qui uenit non in aqua ſolū, ſed in aqua & ſanguine. Teſtimonium enim perhibuit,qui uidit quod aperto latere Domini dormientis in cruce exierit ſanguis & aqua. Et nos ergo fratres, ut uel fideles nos probemus, Deo noſtro, ſi martyrium ſanguinis non habemus (martyrium enim teſtimonium eſt) q̄ramus,uel teſtimonium aquæ, & ne ipſum quidē deſpiciet Deus. Tres ſunt enim qui teſtimonium dant in terra,ſpiritus,aqua,& ſanguis. Beati quibus trinum ſuppetit teſti
D moniū,quoniā funiculus triplex difficile rūpitur. Nos ſi ſanguinis teſtimoniū nō habemus,habeamus ſpiritum, & aquā,quoniam ſine ſpiritu, nec ſanguis, nec aqua ſufficit imò uerò ſi ſpiritus ipſe ſine aqua, aut ſanguine inuenitur, ſufficit teſtimonium eius: quoniam ſpiritus ueritatis eſt,nec ſanguis, nec aqua quicquam proderūt à ſeipſis, ſed ſpiritus eſt,qui teſtificatur in illis. Sane tamen,aut uix, aut nunquam ſine aqua, aut ſanguine ſpiritum arbitror inueniri. Propterea chariſſimi,quæramus,uel aquam,q ſanguinem non habemus. Et quoniam hydriarum ſupra fecimus mentionem, quæramus mēſuras binas,uel ternas,quas hydriæ capiebant. Nam & Chriſtus triplicē nobis apponit aquam,& perfectus omnis,qui fuerit in nobis ſicuti ipſe,qui nidelicet tres metretas habere poterit. Propter hoc.n. ſub diſtinctione dicit, binas uel ternas,ut duas ad minus conſtet neceſſarias eſſe, tertiam non ab omnibus exigendam. Accipe igitur triplicem aquam,quam tibi Saluator apponit. Plorat ſuper Lazarum, & ſuper ciuitatem Hieruſalem,& hæc eſt aqua prima. Su
Luc.21.c dauit imminēte tam paſſionis hora, & hæc eſt aqua ſecunda, non ab oculis tantum ſed à toto corpore manans. Hæc autem rubea eſt,ſanguineique coloris, ſicut ſcriptū eſt. Et factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram. Iam uerò tertia eſt aqua,quam & prædiximus de latere eius una cum ſanguine emanaſſe. Et tu ergo primam quidem habes ſi rigas lachrymis tuis conſcientię tuæ ſtratum,& dolore compunctionis præteritorū diluis maculas peccatorum,Secundā aquā habes, ſi in ſudore uultus tui ueſceris pane tuo,& labore pœnitentiæ corpus tuū caſtigas, ac reſtringis concupiſcentiæ flammam. Eſt autē ſanguinei coloris ſiue propter laborē,ſeu etiam propter ipſum,quē extinguit concupiſcentiæ ignē. Iam uerò ſi proficere potes uſq; ad deuotionis gratiam,potaberis aqua ſapientiæ ſalutaris, & ſpiritus Chriſti, qui ſuper mel dulcis eſt,fiet in te fons aquæ ſalientis in uitam æternam. Et memento hanc eſſe aquam,quæ procedit de latere dormientis,& ſine omni moleſtia fluit. Oportet enim iam mortuum E
eſſe mundo,qui in hac uoluerit gratia deleſtari. Ergo ut breuiter repetam, prima quidem à præteritis delictis abluit cōſcientiam ſecunda. ut futura caueas extinguit concupiſcentiam: tertia ſi ad eam peruenire meruoris,potat animam ſitientem.

In uigilia ſancti Andreæ Apoſtoli Sermo.

SAnctorum feſta præcipua patrum ſanxit auctoritas uotiuis prænuncijs. Vtiliter plane,& non ad inſipientiā nobis,ſi affuerit q aduertat. Multa ſiquidem quotidie peccata cōtrahimus, & in multis offēdimus omnes: nec tutū omninò eſt celebrandas ſuſcipere feſtiuitates ſacras maximeq; eas,quæ maximæ ſunt,niſi prius abſtinentiæ purificatione premiſſa, quo, & digniores,& capaciores ſueniamur ſpiritualium gaudiorum. Sic enim iuſtus in principio ſermonis accuſatore eſt ſui,nec ipſi à ꝓpria reprehenſione laudes incipit alienas. Quid ſi etiam iuſtus trepidat ſolicitus præuenire eum, qui ipſas quoque paratus eſt iuſtitias iudicare,quid agimus nos,quorum interim iudicata non fuerint,& tecta peccata? Timeo dum, ualde eſt ne forte manifeſta inueniantur præcedentia ad iudicium. Si nec iuſtus ſine modeſtia, & uerecundia quadam ad ſanctorum præſumit accedere laudes,quanto magis peccator in cuius ore non eſt laus ſpecioſa,timeat ſemper neceſſe eſt uocem illam: quare tu enarras F
iuſtitias meas? ſiue illam, Amice, quomodo Pſ.49.
huc intraſti non habens ueſtem nuptialem? Mat.22
Beati pro inde qui ſtolam ſuam,dico autem

Universidad de Deusto
Biblioteca

gloriam conſcientiæ ſuæ, ſoliciti ſunt omni tempore conſeruare immaculatam, ſemper ſplendidam exhibere. Sed quia pauci ſunt, qui ſic omni cuſtodia ſeruêt cor ſuum, pauciores aũt (ſi tamen vel pauciores) q̃ in omni ſanctimonia conſeruent illud, neceſſe eſt frequenti abſtinentia maculas diluere ſubĩ trãtes, præcipuè cum præcipua quælibet ſolemnitas aduenerit celebranda. Non mõ tamen præparatio eſt ad proximam celebritatẽ obſeruatio p̃miſſa ieiunij, eſt & admonitio quædam eruditioq̃ue non parua. Diſcimus ex hoc ipſo quænam uera ſit uia feſtiuitatis æternæ. Quid eſt. n. quòd ieiunijs ſolénia præuenimus, niſi quòd per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei? Indignus quippe ſolemni lætitia eſt qui ſtatutam uigiliæ abſtinentiam non obſeruat. Planè, inquam, ſi renuis affligere animam tuam in uigilia, indignus iure cenſeris requie, & exultatione feſtiua. Eſt autem uniuerſum præſentis pœnitẽtiæ tempus, vigilia quædam ſolemnitatis, magni & ęterni ſabbati, quod præſtolamur. Nec cauſaberis vigiliam longiorem, ſi ęternitatem feſtiuitatis attendas. Licet. n. habere præparationẽ ſoleant ſolemnia diurna diurnam: illa cum æterna ſit, non exit tamen æternam. Sed quò nos rapit iucundior illius memoria fœlicitatis? Hoc enim nomine, & ſæpius, & fortè dignius nominatur illa feſtiuitas. Redeundum nobis eſt ad id, quod præ manibus
G eſt. Hodierni itaque ieiunij, & eius quam præſtolamur ſolemnitatis, & lætitiæ cauſa eſt beata paſſio Andreæ Apoſtoli. Dignum eſt. n. ut ſi cum eo pendere nõ poſſumus, cum eo, uel ieiunemus. Nam & ipſum, cum biduo pẽderet in cruce, etiam ieiunaſſe q̃s dubitet? Inueniamur ergo uel in exiguo cõmunicantes paſſioni eius, & ſi nõ ſimul affixi patibulo, ſimul afflicti ieiunio: ut miſerante Deo etiam coronæ participes ſimus, & in præſenti quoque ſpiritualium ſocij gaudiorum. Quomodo enim non exultemus in memoria triumphi eius quem in ipſa ſui p̃ſentia ſupplicij, tam uehementer nouimus exultaſſe? An non erit læta feſtiuitas, vbi & crux ipſa plena eſt gaudio? Siquidẽ & feſtiuum ſolemus nominare quod lætum eſt, & crux à cruciatu utique dicitur, aut certè cruciatus à cruce. Quanta proinde exultatione uniuerſę terræ celebrandum tantæ noui tatis miraculum, tam magnificum opus diuinæ uirtutis? Andreas homo erat ſimilis nobis paſſibilis, & tam 'uehementi ardorẽ ſpiritus crucem ſitiebat, tam inaudito a ſeculis gaudio tripudiabat cum paratum ſibi eminus patibulum conſpexiſſet. O crux, inquit, diu deſiderata, & iam concupiſcenti animo præparata, ſecurus, & gaudens uenio ad te, ita ut & tu exultans ſuſcipias me. Videtis, quia non ſe capit præ magnitudine gaudij? Ita, inquit, ut & tu exultans. Ergo ne tanta eſt exultatio ut exultet, & ipſa crux, nec læti quicquam habeat, ſed totũ lætitiæ ſit? Aut quis dicat minus, contra conſuetudinem, ſupra rationem, ultra naturam, crucifixum exultare, ſ̃quàm crucem? Illi ſuum
H lætitiæ natura negauit, huic ſi quid præualet, gaudium omne exterminat, ingeritq̃ue dolorem. Amator, ait, tuus ſemper fui, & deſideraui amplecti te. Fratres ignis uibrans eſt, non lingua loquens: & ſi lingua, certè ignea eſt. Carbones ſunt ignis illius, quem de excelſo Chriſtus miſerat ĩ oſſibus meis. Atque utinam deſolatorij nobis ſint: conſumentes, & exurgentes quicquid in nobis eſt carnalis affectionis. Quales enim ſcintillæ ſunt iſtę, aut a quanto interiori incendio micant? Planè beate Andrea, granum ſinapis eſt fides tua, quæ tam inſperatum vbi teri cœpit, cœpit ex ſe proferre feruorẽ. Quid ſi paulo amplius tereretur? Quis feruorem illum animus, quis uerba illa ſuſtinere poſſet auditus? Dum enim minas minaretur Egeas, adhuc granum ſinapis deſpicabile vidébatur. Integrum erat, neſciebamus quid intus lateret. Dominus, inquit, me miſit ad iſtam prouinciam, in qua non paruum ei populum acquiſiui. Accedat comminationis piſtillum, longe iam acrius ſapiet, conſtanciusque loquetur. Terrendum eum putat Egeas crucis ſupplicium minitans, ſed non eſt ita. Accenditur magis in uerbo hoc & liberè clamat: Ego ſi patibulum crucis expaueſcerem, crucis gloriam non prædicarem. At vbi paratum ſibi lignum intuitus eſt, ex hoc iã planè totus igneſcens applaudebat, & blandiebatur illi amatæ ſuę, officio I
ſiſſimè ſalutabat, deuotiſſimè ſuſcipiebat, magnifice attollebat eam, & in ipſius præconio gloriabatur, clamans magis affectione, quam uoce. Salue crux precioſa, quæ decorem, & pulchritudinem de membris dominicis accepiſti. Salue crux, quæ in corpore Chriſti dedicata es, & ex membris eius, tãquam margaritis ornata. Merito proinde crucis amatorẽ uenerantur q̃cũq; ſunt ſer

ui

ui crucis, ſed ab his ampliorẽiure deuotionem exigit, qui ſpecialius propoſuerunt tollere crucem ſuam. Vobis hoc, & de uobis dico, fratres mei, qui nõ ſurda aure audiſtis illam Euangelicam tubam: Qui non baiulat
Luc. 14. crucem ſuam, & ſequitur me, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Parati eſtote, totã animi diligentiam huic adhibere ſolemnitati, & corde magno celebrate eam:, quia magnus omninò conſolationis pariter, & exhorationis theſaurus uobis repoſitus eſt in ea, ſi fuerit qui fodiat, & ſcrutetur.

In Die ſancti Andreæ. De mundis Piſcibus. Sermo I.

CElebrãtes hodie glorioſum beati Andreę triumphũ, in verbis gratię, quę procedebant de ore eius, exultauimus, & delectati ſum⁹. Neque. n. locus poterat eſſe trititiæ, ubi tam uehementer lętabatur & ipſe. Nemo ex nobis compaſſus eſt ſic patienti: nemo auiſus eſt plangere exultatem. Alioquin & nobis ipſe non incongruè dicere poterat, quod Saluator crucem baiulans ſequẽtibus ſe, & lugentibus, ait: Filiæ Hieruſalem nolite flere ſuper me, ſed ſuper uos ipſas flete. Denique cum duceretur ipſe beatus Andreas ad crucem, populus qui ſanctum, & iuſtum dolebat iniuſtè damnari, prohibere uoluit ne puniretur: ſed magis ipſe inſtantiſſima prece prohibuit eos, ne non coronaretur, imò ne non pateretur. Deſiderabat ſiquidem diſſolui, & cum Chriſto eſſe, ſed in
K cruce, quàm ſemper amauerat. Deſiderabat regnum intrare, ſed per patibulum. Quid enim dicit illi amatæ ſuæ? Per te, inquit, me recipiat, qui per te me redemit. Ergo ſi diligimus eum, congaudemus ei, non ſolũ, quia coronatus, ſed & quia crucifixus: quia deſiderium animę ei⁹ tribuit ei Dominus, & poſuit in capite eius coronam de lapide prę-
cioſo. Veruntamen dum congratulamur ei, q̃ diu deſideratæ crucis frui mereatur amplexu, mirum ualdè eſt ſi nõ ipſum eius miramur gaudium, cui congratulamur. Dum enim noctis huius vigilias celebrãtes, in uerbis tantæ exultationis cantando delectaremur, putas non fuit in nobis qui ſecum cogitaret, & diceret? Quid ſibi uult hoc, aut unde tam noua lætitia? Certè, & crux præcioſa eſt, & crux amari poteſt, & crux habet exultationem? Ita eſt, fratres mei. Si fuerit qui colligat, ſemper lignum crucis uitã germinat: fructificat iucunditatem, oleum lætitiæ ſtillat, balſamum ſudat ſpiritualium chariſmatum. Non eſt ſylueſtris arbor, lignum uitæ eſt appræhendentibus eam. Arbor fructifera, arbor ſalutifera eſt: alioquin quomodo Dominicam occuparet terram? Illam dico preciоſiſſimam glebam, cui clauorum eſt infixa radicibus, Si non eſſet hæc precioſior cunctis, fructuoſior uniuerſis, nunquam illo plantaretur in horto, nec illam permitteretur uineam occupare. Deinde quid mirũ ſi cruci ſuauitatẽ dedit, qui dedit & igni? Aut quomodo crux iudicatur inſipida, ubi L
dulce ſapit & flamma? Quid enim ſapiebat Laurentio ignis, cum irrideret carnifices, iudicem ſubſannaret? Quid nos ad iſta dicemus, fratres, quòd non ſapit etiam nobis, quæ pro Chriſto eſt tribulatio, nec guſtamus, & nos manna abſconditum? Sic enim uictus eſſet omninò diabolus⁹, nec haberet penitus, quod afferret. Sufficeret nobis hoc unum aduerſus duplicẽ malitiã inimici. Habet quippe nequiſſimus ille laqueos, habet, & iacula, utpotè calidiſſimus uenator hominum, ſolum ſitiens ſanguinem animarum. Alios telis aperit malicioſæ cuiuslibet ſuggeſtionis, & in eis uulnerat multos, quorum tenuis eſt patientia. Alios uoluptatibus irretire laborat, & in his includit multitudinẽ copioſam eorũ, quæ in terra repũt, aut uolitant iuxta eum. Sit ergo gaudiũ in tribulatione, & iam non habet malignus unde illiciat, non habet unde deijciat: liberati ſumus a laqueo uenantium, pariter, & a uerbo aſpero. Nihil enim proficiet inimicus, in eo, quem crux Chriſti delectat, ſi carnalem ſuggerit delectationem: & filius iniquitatis non apponet nocere ei, ſi ad exaſperandũ animum eius quamlibet immittere tentarit amaritudinem. Non curat delicias, qui ieiunio paſcitur, multo minus murmurare pro eo poteſt, in quo etiam delectatur. Planè altiſſimum poſuit refugium ſuũ: ubi nec muſcipula inimici timenda ſit, nec ſagitta, imò uerò mundus piſcis eſt, ſquãmas pariter, & pennulas habens. Porrò ſicut fruſtra iacitur rete ante oculos pennatorum, ſic fruſtra iacitur telum in ſquãmas loricarum. Huiuſmodi ſiquidem piſces mundos eſſe legalis ſanctio iudicat, qui & pennis leuantur, & proteguntur ſquammis: ſiue illi in mari ſint, ſiue in flumine, ſiue in ſtagno. Habet etiam mare hoc magnum, & ſpatioſum

Tribulationis gaudiũ liberat a Demone

Universidad de Deusto
Biblioteca

sum pisces mũdos,& dominica dignos mẽsa,quia ex his qui in seculi latitudine habitu actuq; uersantur,reliquit sibi multa multa quos Apostolica sagena trahit, ut cum educta fuerit,segregentur à malis. Vbi sanè sedebit,& hic noster piscator hominũ, qui totam nunc post se Achaiam trahit. Habet & flumen pisces mundos,quicunq; inter dispensatores fideles inueniuntur. Fluuius quippe est Prædicatorum Ordo, non in eodem permanens loco, sed extendens se, & currens,ut diuersas irriget terras. Sunt, & in stagno mundi pisces, qui in claustro Deo seruiunt in spiritu & uirtute. Meritò siquidem stagnis Monasteria comparantur ubi quodammodo incarcerati pisces euagãdi non habeant libertatem, quo uidelicet parati sunt semper ad epulas spirituales, dicentes singuli intra se. Qñ ueniet qui nos deferat? Cunctis dieb. quib. nunc milito, expecto donec ueniat immutatio mea. Porrò ut de lege supra meminimus, siue in mari, siue in flumine, siue in stagno, illi mundi sũt pisces, qui squammas & pennulas habent. Sunt autem squãmæ multæ, sed una ex eis quodammodo lorica contexitur, quia una est patientiæ uirtus, licet singulis tribulationibus exhibere singulas uideamur. Iam uerò sicut squãmas ad patientiam, sic pennulas quoq; ad hilaritatem arbitror non incongrue posse referri. Hilaritas quippe leuat & subleuat, ut saltus quosdam in altum dare videatur quisquis exhilaratur. Sane, ut duas habeamus pennulas, duplex nobis hilaritas quærenda est. Et forte propterea docet Apostolus (ille. n. uerè pennas habebat, quib. & in tertium usque cœlum raptus est, & uoluit etiam in Paradisum) non solum gloriari in spe, sed etiam gloriari in tribulationibus. Prorsus sublime uolat quisquis ille est, quem non modo futurorũ expectatio bonorum, sed præsentium quoque malorũ exhibitio ipsa delectat. ita vt in eo etiam glorietur. Talem inuenimus hũc beatum Apostolum, talem miramur, talem meritò prædicamus.

Vnde & triplicem hic licet considerare gradum, incipientium, perficientium, perfectorum. Initium sapientiæ timor domini, medium spes, charitas plenitudo. Denique Apostolum audi, quia plenitudo legis est charitas. Qui initiatur à timore, crucé Christi sustinet patienter, qui proficit in spe, portat libenter, qui uero consummatur in charitate, amplectitur iam ardenter. Solus etenim iste est qui dicere possit, quia amator tuus semper fui, & desideraui amplecti te. Longè est uox illa ab eo, qui sustinet quidem, sed optaret omnino si posset non uenisse in hanc horam. Denique (si nõ uideor temerarius) longè est ab ea uoce. Pater, si fieri potest, transeat à me calix iste. Quid enim? Certè super asellum ascenderat, ut ne hic quidem hostibus relinqueretur. Agnosco planè in duce belli pusillanimorum trepidationem, agnosco ægroti uocem in medico, agnosco infirmantem gallinam cũ pullis, considero charitatem, stupeo miserationem, expauesco dignationem. Misericors dominus, non beati Andreæ robustũ sibi suscepti affectum, quia non est sanis opus medicus, sed malè habentibus. Si quê fortè dignatio scandalizat planè meretur audire. Nonne oculus tuus nequam est, quia ego bonus? Huic enim odor uitæ in mortem est. Quid magnum fuerat Domine Iesu si accedente hora, propter quã ueneras, intrepidus stares, tanquam qui potestatem habebas ponendi animam tuã, & nemo eam tollebat a te? An non longè gloriosius fuit, quandoquidem totum propter nos agebatur, ut non modò passio corporis sed etiam cordis affectio pro nobis faceret & quos uiuificabat mors tua, tua nihilominus & trepidatio robustos, & mœstitia lætos, & tædium alacres, & turbatio quietos faceret, & desolatio consolatos? Lego quidem in Lazari resurrectione quia infremuit spũ, & turbauit seipsum. Sed esto interim quia se ipse turbauit non cõditionis necessitate, sed suæ beneplacito voluntatis. Nunc autem aliquid iam amplius audio. Vsque adeo si quidem prævaluit ea q̃ fortis est vt mors dilectio, vt Christũ Angelus Dei confortauerit. Quis, quem? Euangelistam audi. Apparuit, inquit, Angelus cõfortans eum. Quem eum? Planè eũ, cui nascituro clausus patuit virginis vterus, cuius nutu in vinum aqua mutata est, cuius tactu lepra fugata, sub cuius plantis solidũ mare sterit, ad cuius vocem mortui surrexerunt. Deniq; eum, qui portat omnia verbo virtutis suæ, per quem facta sũt omnia, per quẽ uniuersa subsistunt, etiam & Angelus ipse. Et quid dicam, quem eum? Minus enim moraret si non penitus esset indicibilis. Confortans eum. Quem eum? Cuius ne ipse quidem confortator suus capere poterat

Ioa. 11.c

Mat. 29.d

Mat. 9.b

Mat. 20.b

Luc. 22.c

2. Cor. 5.1

terat maiestatem. Rogo te Angele quem consolaris? An ignorabas qui esset, ad quem consolandum veniebas? Certè consolator est, certè paracletus est. Alioquin non diceret alium paracletum à patre mittẽdũ Apostolis, si non esset & ipse paracletus. Denique agnosco & in hoc ipso paracletũ maximum, agnosco paracletum benignissimum, qui propè sit his, qui tribulato sunt corde. Non despero iam Domine etiam si molesta mihi uideatur tribulatio, quam patior, etiã si pusillanimis sum, etiam si desidero vt trãsferatur calix à me. Nõ despero, inquam, dũmodò audiam ipse: Veruntamen non sicut ego uolo, sed sicut tu. Didici etiam ex hoc ipso non ad carnalem siue caducam recurre re consolationem, sed ad angelicam, sed ad spiritualem, sed ad cœlestem. Ita planè, dũmodo non murmurem: id enim penitus separaret à te, si non citius resipiscerem: non renuo etiam si opus habeo consolari. Quid enim? Agnosco uocem meam in Saluatore: & de salute desperẽ? Planè in patientia mea possidebo animam meam.

Sap 15. Psa. 36.c Veruntamen proficere uolo si possum, nec statim adepta salute esse contẽtus. Qui timet Deum, ait Sapiens, faciet bona: sed parum est. Scriptum est enim. Declina à malo & fac bonum: inquire pacem, & persequere eam. Noli esse salute contentus, quære pacem, ne tibi sit in periculo etiam salus ipsa. Audi ergo Angelum nato ei, qui fact' est pax nostra, exultantem atque canentem Pax in terra hominibus bonæ voluntatis. Quæ autem bona, nisi ordinata uoluntas? Luc. 2. Quænam est illa inquis? Profectò quæ rationi consentanea est, dicenti: Quia non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Rom. 8.d Hoc si iam sentire cœpisti, haud dubium quin libenter feras crucem domini, & dicas: Paratus sum, & non sum turbatus ut custodiam mandata tua. Attamen si uis perfectus esse, vnum adhuc tibi est necessariũ. Ps. 118.c Quid illud, inquis? Profectò gaudium in spiritu sancto. Siquidem & is qui timore coercetur & patiens est, & qui ratione spei ducitur, & benenolus est: nisi etiam fuerit feruens spiritu, facile labi potest. Porrò quæ per spiritum diffunditur charitas, & patiens & benigna est, & quod est amplius, nunquam excidit. In primo denique mandato, quod parentibus nostris datum est, si diligenter consideres, & Eua patiẽs, & Adã beneuolus fuisse uidetur. Quia tamẽ uterque cecidit, liquet quod stabili non erat ille uel illa gradu: Vidit mulier lignum, ait scriptura, quod esset pulchrum uisu, & ad nescendum suaue. Non tibi uidetur uix continere manum? Sic & ubi à serpente interrogata est, uide si non manifestè sonant uerba eius molestium ei fuisse mandatum. Gen 3.b Ex omni, inquit, ligno paradisi comedimus, de ligno autem scientiæ boni, & mali dixit nobis, ne comedamus. Non dicit, sic est uoluntas creatoris: quare sic, ipse nouit: nobis sufficit obedire, quia uita nostra in uoluntate eius. Itaque facile seducta est mulier & promissioni credere, & acquiescere persuasioni. Vir autem non seductus, est, sed subuersus, mulieris amore. Optare enim nouerat semper seruare mãdatum, quod sibi uti le nouerat si non mulier ei aliud suaderet. Nec aliquam in seruando mandato uisus est pati difficultatem, sed quæ bona uoluntas erat, non habuit fortitudinem, quia non habuit feruorem. Fortis quippe est ut mors, non patientia aut spes, sed dilectio. Cant. 8. Non timor aut ratio, sed spiritus fortitudinis est. Dicat patiẽtia, sic oportet fieri: quia timore urgetur. Dicit uoluntas bona, sic expedit, & sic agendum est: quia spei attrahitur ratione. Charitas uero quæ inflammatur a spiritu, neque sic oportet dicit, neque sic expedit, sed sic uolo, inquit, sic cupio, sic desidero nehementer. Videtis quanta sublimitas, uidetis quantà securitas, quantaque suauitas charitatis: Felix anima, quæ ad hũc charitatis peruenerit statum. Nec sanè desperandum nobis, quandoquidem eius qui ad hunc peruenit gradum, ob hoc maximè memoria celebratur: ut ipsius & inuocemus auxilium, & pronocemur exemplo. Plus dico, & ex nobis nonnullos uidere mihi uideor in hoc gradu. Si dicis beatum Andreã Apostolum esse, nec posse te, qui pusillus es eius sequi uestigia: pudeat uel eos qui tecũ sunt non imitari. Nemo repentè fit summus ascendendo, non uolando apprænditur summitas scalæ. Ascendamus igitur uelut duobus quibusdam pedibus, meditatione & oratione. Meditatio siquidem docet quid desit, oratio ne desit obtinet. Illa uiam ostendit, ista deducit. Meditatione denique agnoscimus imminentia nobis pericula, oratione euadimus, præstante domino nostro Iesu Christo.

Vnde

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vnde supra. Sermo II.

BEati Andreæ Apostoli solemnitas hodie celebratur: quam si pia solicitudine perscrutemur, multa inueniemus in ea, quæ ædificent animas nostras. In ipso siquidem conuersionis suæ initio, magnum nobis perfectæ obedientiæ pstat exemplum. Quod quidem Christianis omnibus necessarium: nobis tamen est charius amplectendum, qui nimirum specialiter ex ipsa professione nostra tenemur obedientiæ debitores. Sapiens nummularius est, G imò ipsa sapientia, cui necesse habemus reddere hunc obedientiæ nummum: nec susciperet eum nisi & integer inueniatur, & sine aliqua falsitate. Nam si discutimus, si diiudicamus, & in hoc quidem præcepto obedimus, sed non in illo fractus est nummus: non suscipiet eum Christus, à quo nimirum tenemur nummi integri debitores. Omnes enim obedientiam simpliciter, & sine vlla exceptione promisimus. Quod si quis obediat quidem, sed simulatorie & ad oculum, murmuret autem in abscondito, falsus est nummus eius: plumbum habet non argẽtum, & iniquitas sedet super talentum plũbi. Dolosè agit, sed in conspectu Dei, quoniã Deus non irridetur. Vis audire perfectę obedientiæ formam? Vidit Dominus, ait *Mat. 5. c* Euangelista, Petrum & Andream mittẽtes rete in mare, & ait illis: Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum. Faciam, inquit de piscatoribus piscatores: imò prædicatores. At illi continuò nihil diudicantes, aut hæsitantes, non soliciti unde uiuerent, non considerantes quonammodo rudes homines, & sine literis prædicatores fieri possent: nihil denique interrogantes, sine omni mora relictis retibus, & naui secuti sunt eum. Agnoscite, fratres, quoniam propter uos scripta sunt hæc, propter uos singulis annis in ecclesia recitantur: vt discentes uerę obedientiæ formam, castigetis corda uestra in obedientia charitatis. Hæc nimirũ *1 Reg. 9. d* est, quæ sola commendat obedientiæ nummum, hoc illius argentum est probatum atque purgatum. Sola est charitas, quæ obe- *1 Co. 1. a* dientiam gratam facit, & acceptabilem Deo. H Hilarem quippe datorem diligit Deus. Et item. Si tradidero, inquit, corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habeam: nihil mihi prodest. Vultis ut de ipsa quoque beati huius Apostoli passione quam mirũ hodie celebramus, loquamur aliquid ad laudem Christi, & ædificationem uestram? Audistis certè cum peruenisset beatus Andreas ad locm ubi crux parata erat, quomodo confortatus sit in domino, & per spiritum, quem una cum cæteris Apostolis in igneis linguis acceperat, verba vere ignea loqueretur. Videns ergo paratam eminus crucem, nequaquam (ut exigere videtur mortalis infirmitas) facies eius expaluit, nequaquam sanguis eius gelatus est, nõ fetere comæ, aut uox faucibus hæsit: non contremuit corpus, nec mens turbata est: non receßit, ut assolet, intellectus. Ex abũdantia cordis os locutum est, & charitas quæ feruebat in corde, quasi scintillas quasdam ardentissimas emittebat in uoce. Quid enim beatus Andreas cum sibi paratam, ut dixit, crucem eminus cerneret, loquebatur? O crux, inquit, diu desiderata, & iam concupiscenti animo præparata, securus & gaudens uenio ad te; ita ut & tu exultans suscipias me discipulum eius, qui pependit in te, quia amator tuus semper fui, & desideraui amplecti te. Obsecro, fratres, homo est qui loquitur hęc, an non est homo sed Angelus, aut noua aliqua creatura? Homo planè similis nobis passibilis. Nam passi I bilem eum passio ipsa testatur, qua appropinquante tam lætabundus exultat. Vnde ergo in homine noua hæc exultatio, & lętitia hactenus inaudita: Vnde & in tãta fragilitate tanta constantia? Vnde in homine tam spiritualis mens, tam feruens charitas, animus tam robustus? Absit ut à seipso tantam ei credamus inesse uirtutem. Donũ perfectum est, descendens à patre luminum, ab eo utique qui facit mirabilia magna solus:

Planè spiritus erat, dilectissimi, qui adiuuabat infirmitatem eius, per quem diffundebatur in corde ipsius fortis charitas ut mors, imò & fortior morte. Cuius ò si & nos participes inueniamur. Ecce enim molestus est nobis pœnitentiæ labor, corporis afflictio grauis; abstinentia onerosa, in uigiliis dormitat anima nostra præ tædio, non ob aliud sanè, quàm propter inopiam spiritus. Ipse enim si adesset, adiuuaret sine dubio infirmitatem nostram: & sicut beato Andreæ crucem & mortem ipsam, sic nobis quoque laborem & pœnitentiam nostram faceret non solùm non molestam, sed etiam desiderabilem atque omninò delectabilem *Eccl. 24. c* esse. Spiritus enim meus, ait Dominus, super

super mel dulcis, ita ne ipsa quidẽ dulcedini eius prævalere quæat amarissima licet mortis amaritudo. Quid non temperabit illa dulcedo, quæ mortem quoque facit esse dulcissimam? Quæ resistere possit aspe- *Ps. 126.* ritas unctioni illi, quæ mortem quoque *c* facit suauissimam? Cum dederit, ait, dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini. Quam molestiam non expellit gaudium illud, quod mortem quoque ipsam facit esse K lætissimam? Quæramus hunc spiritum fratres, tota solicitudine operam demus, vt mereamur habere hunc spiritum, imò, ut quem iam habemus, abundantius habeamus. Quicunque enim spiritum Christi non habet, hic non est eius. Nos autem nõ accepimus spiritum huius mundi, sed spiritum qui ex Deo est, ut sciamus, quæ à Deo donata sunt nobis. Testimonium præsentiæ eius præbent opera ipsa salutis, & uitæ, quæ nullatenus agere possemus, nisi spiritus qui uiuificat, spiritus Saluatoris adesset. Quæramus igitur, ut dona sua multiplicet Deus in nobis, & spiritum suum augeat, qui iam primitias dedit. Nullum enim omninò præsentiæ eius certius testimonium est quàm desiderium gratiæ amplioris, quoniã *Eccl. 24.* ipse dicit: Qui edunt me, adhuc esurient & *c* qui bibunt me, adhuc sitient. Sed fortassè multorũ nobis conscientiæ iam respondẽt. Desideramus quidẽ hunc spiritum qui sic adiuuet infirmitatem nostram, sed inuenire nõ possumus. Et ego dico propterea nõ inuenitis, quia non quæritis: propterea nõ accipitis, quia non petitis. Petitis, & non accipitis, eo quòd negligenter petatis. Nihil enim aliud expectat, nihil aliud quærit Deus, nisi ut sedulè, & cum desiderio requiratur. Denique quando negabit petentibus, qui *Mat. 8. b* etiam non petentes prouocat, & hortatur, ut petant? Si uos, inquit, cum sitis mali, nostis bona data dare filijs uestris, quanto magis pater uester cœlestis de cœlo dabit spiritũ bonũ petentibus se? Petite ergo, charissimi, petite sine ĩtermissione, petite sine hæsitatione: in omnibus operib⁹ uestris dulcissimi semper huius ac suauissimi spiritus pſentiã, & auxiliũ inuocate. Et nos enim fratres, cum beato Andrea necesse habemus tollere crucẽ nostram, imò cum eo, quem & ipse secutus est, Domino Saluatore. Inde enim sic lætabatur, inde sic exultabat, quòd non solũ pro eo, sed etiam cum eo mori uideretur, & complantari similitudini mortis eius ut compatiens etiam conregnaret. Cũ quo ut simul crucifigamur, & nos attentius auribus cordis audiamus uocem dicentis: Qui uult uenire post me, abneget semetipsum, & tollat crucẽ suam, & sequatur me. Ac si di- *Luc. 9.* cat: Qui me desiderat, se despiciat: qui uult facere uoluntatẽ meã, discat frãgere suam. Sed continuo bella insurgunt, armãtur protinus aduersũ nos inimici. Et nos armemur contra, mittemur arma regis nostri, ut tollamus, & nos crucem nostram, in qua de inimicis omnibus triumphemus. Audi enim quid Psalmista promiserit, imo spiritus sanctus per os eius: Scuto, inquit, circundabit te ueritas eius; haud dubiũ, quin altissimi. De eo siquidem loquebatur, sicut mani *Ps. 90. a* festè indicãt ipsius psalmi præcedentia uerba. Ad quid fratres, scuto circundamur nisi quia nos undique bella circundant? Denique quid causæ sit, ut te scuto circundet, attende. Scuto, inquit, circũdabit te ueritas eius. Ad quid enim? Nõ timebis, inquit, à timore nocturno. A sagitta uolante in die, à necio perambulante in tenebris, ab incursu, & dæmonio meridiano. Vides ne quàm ne M cesse sit, ut scuto circundet te ueritas, quê sic hostium tela circundant? Ab inferiore enim parte timor nocturnus insurgit, à sinistris sagitta uolat in die, à dextris perambulat negocium tenebrosum: & ut nihil sit uacuum, à superiori parte demonium meridianum insurgit. Nos autem miseri & miserabiles uicinis tot serpentibus, & igneis telis undique uolantibus, insurgentibus inimicis, nihilominus perniciosa securitate, & negligentia dormitamus, torpemus otiosa nitatibus, & scurrilitatibus indulgemus, tãpigri ad spũalia exercitia, ac si iam pax sit, & securitas, & nõ sit militia uita hominis sup terrã. Hoc est, dico uobis charissimi, quod me uehementius terret, quod omnino timoris acerbissimi gladio transuerberat animam meam: quod inter tanta pericula minus timorati, minus exercitati, minus quam necesse sit soliciti uideamur. Siquidẽ unũ è duobus hæc ipsa negligentia nostra probat, aut omnino traditos nos hostibus, & nescire: aut si inter hæc conseruamur, ei qui tuetur nos, ingratos nimirum inueniri. Quorum utrunque quid periculi habeat, satis manifestum est. Propterea obsecro uos dilectissimi, ipsa nos excitet hostiũ malitia peruigil, & instantia eorũ maligna, qua tam sedulo, tam soliciti sunt in nostram pditionem

Securitas Satanæ

nem,nos quoque solicitos faciat & circūspectos,ut in timore & tremore nostram ipsorum salutem operemur. Ecce.n.in cruce salus nostra tantū vt ei uiriliter inhæreamus· 1 Cos. 1. Verbum crucis,ait Apostolus,pereuntibus quidem stultitia,his autem qui salui fiunt.i. nobis,uirtus Dei est. Ipsa est scutum, quo circundamur, ut eius quatuor cornua quadripharia hostium tela repellant. Sic ergo inferius cornu contra timorem nocturnum .i.aduersus pusillanimitatem quæ de carnis afflictione procedit, ut id quod sub nobis est corpus castigare uiriliter studeamus, ac subijcere seruituti. Si quis uero nobis in faciem maledicit,si quis apertè mala suadere conatur,in die uolat sagitta, & à finistris é, finistro nihilominus cornu crucis excipienda. Quod si adulatur, si quasi consulentis animo uenenum propinat fraternæ detractionis,& odium seminare conatur, si deni que iniquum aliquid, tanquam iustum persuadere tentat. à dextris é mihi iste: sed Iudas est,osculo me prodit, & dextro cornu crucis negocium perambulans in tenebris necesse est propulsari. Sed ecce dæmonium meridianum, superbiæ scilicet spiritus, qui nimirum in splendore maiori uirtutum acrius insurgere solet. Hæc autem quàm pernicioſa sit, sæpius uobis intimare curamus. Initium quippe omnis peccati & causa totius perditionis superbia é. Propterea quisquis es, qui salutem tuam operari studes, aduersus hanc, super caput tuum cornu crucis habere memento,ut non eleueris in superbiam, non exaltetur cor tuum,nō ambules in magnis neque in mirabilibus super te. sed tela ea.quæ de sublimi ueniunt,supereminens capiti tuo cornu crucis excipiat. Sanè hoc solum est cui salutis pariter & Luc. 14. regni titulus inscribitur: quia solus qui se humiliat, saluari & exaltari meretur. Iam ut breuiter repetam,quatuor hæc cornua sūt; continentia,patientia,prudentia, & humilitas. Fœlix anima, quæ in hac cruce gloriatur & triumphat, tantum ut perseueret in ea, & nullis ualeat tentationibus deijci. Oret igitur quisquis in hac cruce est, oret cum beato Andrea Dominum & magistrū suum ne patiatur eū de cruce deponi. Quid enim malignus ille non audeat, quid non præsumat impius attentare? Quod Egeæ manibus de discipulo, hoc Iudæorū linguis facere cogitauerat & de magistro. In utroque tamen sera pœnitentia ductus,uictus & confusus abscessit. Vtinam abeat similiter & a nobis, eo uincente qui & in se & in discipulo triumphauit. Faciat ipse ut mereamur & nos in hac nostra, qualicūque cruce pœnitētiæ,quā pro ipsius nomine tulimus, fœliciter consummari, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

In Obitu deuoti Humberti monachi. Sermo.

HVmbert⁹ famulus Domini mortuus est, deuotus famulus, seruus fidelis. Ipsi uidistis qūo nocte præterita inter manus nostras expirauit tanquā unus ex uermiculis terræ. Per hoc triduum fatigauit eū mors,& demolita est intra fauces suas, ut satiaretur sanguine qué sitiuit. Eia fecit quod potuit,occidit carné, & ecce recōdita est in corde terræ. Separauit à nobis dulcem amicum, prudentem consiliarium auxiliarium fortem. Nec mihi, nec nobis pepercit insatiabilis homicida, mihi minus. Siccine separas amara mors? O bestia crudelis,o amaritudo amarissima,o fœtor & horror filiorum Adam. Quid fecisti? Occidisti, possedisti. Sed quid? Carnem vtique solā. Animæ, nō habes quid facias. Volat ad creatorem suum,quem tam ardenter concupierat, tam fortiter secuta fuerat omnibus diebus uitæ suæ. Sed & ipsum corpus quod uideris habere,auferetur à te cū tu nouissima inimica destrueris,& absorberis in uictoria. Reddes vtique, reddes aliquando corpus istud,quod ad signum aduē tus tui tantis hesterna die sputis & excreationibus, ac multiplici sordium squalore repleueras,lætabunda & laudans, quia hunc tuis laqueis irretijsses. Veniet Vnigenitus patris cū potestate magna & maiestate. Hū bertum quærere,& illud idem cadaueros corpus configurare corpori claritatis suæ. Tu autem quid? Profecto(quod in Hieremia scriptum est) in nouissimo dierum stulta remanebis· & Humberto in æternum viuente,ut in perpetuum morieris. Euomuit Prophetam marina bestia,qué deglutierat: & tu Humbertum reddes, qué uideris tuo vastissimō ventre conclusisse. De cætero,fratres,factitium uobis sermonem in omni forma sāctitatis iste Dei seruus exhibuit, qué & longum fecit & magnum. Longum, quantum ad lōginquitatem uiæ: magnum, quantum

Her. 16. b

Ionæ. 3.

quantum ad uitæ sublimitatem. Non oportet me amplius aperire os meum,si bene retinuistis sermonem eius,si uestris illum cordibus impressistis. Quinquaginta annos, & eo amplius uixit seruitio illius, cui seruire regnare est. quia à puerilibus annis locatus est in sanctuario Dei. Nobiscum triginta annis ab ipso pene principio Monasterij huius conuersatus, non solum sine querela,sed & cum gratia: cuius ex hoc memoria in benedictione erit nobis & generationi,quæ uentura. Sicut aduena & peregrinus pertransit uiam & uitam istam, quantum minus potuit de mundi rebus accipiens, ut potè sciens quia nō erat de hoc mundo. Non habebat hic manentem ciuitatem,sicut nec patres sui: sed in anteriora extentus sequebatur ad palmā supernæ uocationis. Nihil habet mundus quod iurè clamet in eo,uel de eo quia nec mundus ei placuit,nec ipse mundo. Quantum parcius potuit de substātia eius accepit, & minus accepisset,si non obedientia coegisset. Victum & uestitum habens,his contentus fuit, non ad superfluitatem,sed ad necessitatem: nisi quod ipsam quoque necessitatē, superfluitatem esse sæpius causabatur. Ante hos paucos dies,si bene memini, dum colloqueremur adnuicem,dicebat se Monasterij huius præbendarium esse,& nullus tanquam utilitatis hominem pasci in domo Dei. Erat enim uere mitis, & humilis corde: & cum cæteris floreret uirtutibus, gratiam tamen mansuetudinis specialiter obtinebat. Ideò se amabilem & affabilem omnibus exhibebat,sicut erat amabilis ualde. Veruntamen in his omnibus,quàm circūcisum fuerit, os eius & lingua,omnes uos plenissimè cognouistis,qui tam diu uidistis eius conuersationem,& sermonem eius audistis. Quis vnquam ex ore eius sonum detractionis, uerbū scurrilitatis,sermonē gloriæ, inuidiæ uocē audiuit? Quis eum,vel alios iudicantem, uel iudicanti consentientem aliquando deprehendit? Quis eum loquentem inania audire potuit? imò quis non ab eo timuit, si talia fortè loqueretur, audiri? Nimirum solicite custodiebat uias suas,ut non delinqueret in lingua sua, sciens quia qui in uerbo non offendit,hic perfectus est uir. Longe à te Humberte, Væ illud Euangelicum: Væ uobis qui ridetis nunc, quia flebitis Luc. 3.a Nunquid aliquis nestrum eum ridentem Luc. 6. & inter multos ridentes inuenit? Serenabat quidem vultum suum assidentium gratia,ne fieret onerosus, sed risum integrum si bene recolitis non admisit. Porrò quanti seruoris in opere Dei diebus & noctibus fuerit,non solum uidistis, sed etiam admirati estis usque ad diem mortis suæ. Cum enim ferè iam ad decrepitam peruenisset ætatem, præter incommoda senectutis, etiam tot & tantis infirmitatibus, quas multi uestrum non ignorant,lassatus atque quassatus:erat tamen,ut dicitur, animus uictor annorum, & cedere nesciens infirmitati. Denique in frigoribus & caloribus per montes & ualles ascendens & descendens, iuuenum laborem prosequebatur, ita ut admirationi esset omnibus & stupori. Si eum quādoque propter multitudinem negociorum consilij gratia retinuissem,tristis perse uerabat & nubilus donec uestro consortio redderetur. Rarissimè unquam solemnibus vigilijs,quas non rarò anticipabat,rarissimè cæteris horis psallentium in choro inuētus est defuisse:nec nisi ea necessitate ut ex instanti responsum mortis habeat infirmitas sequeretur. Porrò in refectorio uix communibus utens cibis siquid fortè aliud apponeretur, aut non accipiebat, aut tam molestè accipiebat, ut super hoc uniuersitatem nostram sæpius molestaret. Decreuerat aquam bibere semper, si non totis uiribus restitissem. Vinum si quandoque bibere cogeretur:erat uinum colore potius quàm sapore, adeo illud aquis nimijs obruebat. Vix unquam obedientia compellente infirmitorium introiuit: uix cum intrasset teneri potuit. Fatcor minus obediens in hac parte, quod auctoritatis suæ mole me premeret. Laudo eum, in hoc non laudo: quia sicut uos scitis, non parum in huiusmodi perstitit obstinatus. Credo quia si quid triste sensit,propter hoc sensit, quod minus nobis consensit de necessitate corporis sui. Sed qualis erat in cōsiliis? Purus utique & discretus, quod ego tanto melius noui.quanto sæpius tetigi pectus eius. Non solus autem noui hoc, nouit & uniuersitas uestra. Quis denique multitudine vel magnitudine tentationum percussus,non audiuit ab ore eius, & radicem tentationis, & curationis remedium? Ita.n. percurrebat omnes angulos conscientiæ infirmantis,ut credere posset, qui confitebatur eū uidisse omnia, omnibus interfuisse. Quātæ autē charitatis erat? Sic se induerat

uiscera

Universidad de Deusto
Biblioteca

uiscera pietatis,ut omnes excusaret, p omnibus intercederet, ne scientibus illis pro quibus loquebatur:non personarum acceptor, sed necessitatum. Erat ergo humilis corde,dulcis sermone,strenuus opere, feruens charitate,in commisso fidelis, in consilio circumspectus & prudens. Compositus erat super omnes homines,quos uiderim i diebus istis,unus & idem perseuerans omni tempore & omni hora. Planè in semitis domini Iesu posuit uestigia,nec retraxit pedem,donec cursum itineris consummaret Ille fuit pauper,pauper etiam iste fuit.Vixit ille in laboribus, & hic in laboribus multis. Crucifixus est ille, & iste multis & magnis crucibus affixus, stigmata Iesu tulit in corpore suo,adimplens ea quę deerant passioni Christi ét in carne sua. Resurrexit ille, iste resurget.Ille ascendit in cœlum, & iste creditur ascensurus.Ascensurus plenè cum rex gloriæ pp nos descendet,sicut prius ascenderat, ut notam faciat potentiam suam cum non minoris excellentiæ sit descẽdere
Actu. 1. *a* per aera, quam per aerem ascendisse. Sic enim olim Angeli prædixerun: quia hic Iesus qui assumptus est à uobis in cœlum, sic
Iacc. 11.*d* ueniet quemadmodum uidistis eum euntẽ
H in cœlum. Nec laudaueris hominem in uita sua,dicit Scriptura, pro eo quod non est secura laudatio nisi post mortem. Hoc & ego in eo studiose seruaui,qui dum uiueret in huiusmodi non aperni os meum: ne fortè possemus,uel ego adulationis notam,uel ille culpam incurrere uanitatis. Ex hoc sane neutrum iam timetur: nec ego eum uideo,& ille forsitan me non audit. Sed & si audiat,non mouetur hominum uerbis, fortius inhæren s atque felicius uerbo Dei. Nihil proficiet inimicus in eo, & uanitatis suggestor non apponet nocere ei.Ecce iam coram te est pater dulcissime, fons ille puritatis, quem tanto ardore animi sitiebas:ecce immersus es in illũ diuinæ pietatis abyssum,cuius memoriam abundantię suauitatis tam deuote eructare solebas.Quis enim tam deuotus prædicator pietatis diuinæ, quis humanæ puritatis commendator tam studiosus, quis utriusque rei tam affectuosus amator erat?aut cui aliquando quinque uerba locutus est,in quibus non uera puritas resonaret,in quibus non sancta Dei pietas audiretur?Non ergo super te doleo cui desiderium animæ tuæ tribuit Deus, mihi potius ademptum doleo fidele consilium, auxilium grande,uirum unanimen,hominẽ secundum cor meum. In me hæc omnia mala ceciderunt. In me transierunt ire tuæ domine Iesu,& terrores tui conturbauerũt me.Elongasti a me amicum & proximum, & notos meos à miseria extrahens, me in miserijs reliquisti. Abstulisti mihi germanos carne,germaniores spiritu,& i tuis negocijs, & in secularibus secundum te sapiẽtes Sustulisti hinc alios atque alios,q onus meum portabant,onus grande quod mihi imposuisti. Vnus mihi propè solus Humbertus supererat è tãtis necessarijs meis,cò I
suauior amicus,quò antiquior. & hunc tulisti,quoniam tuus erat. Ego solus ad uerbera relinquor, ego morior in singulis, & omnes fluctus tuos induxisti super me. Vtinam quê flagellas,occidas semel, & non miserum hominem tot & tantis mortibus seruues. Veruntamen non contradico sermonibus sancti:sed qui cœpit, ipse me conterat, & hæc mihi consolatio sit.ut affligens dolore,non pareat.Ego in flagella paratus sum, si fortè pius pater in beneficia flagella commutet. Vnde & uerba non murmure plena sunt,sed dolore. Non ploro Humbertum (neque enim ille plorandus est,qui vocat? est ad mensam diuitis,)sed super me & super uos ploro,super domũ istam, super cæteros fratres nostros,qui omnes ab eius ore consilium expectabant, Sic & Saluator crucem suam tanquam latro suum laqueũ portans,cum mulieres quę eum à Galilæa secutæ fuerant,super se lamentantes respiceret conuersus ad eas dixit: Filiæ Hierusalem nolite flere super me, sed super uosipsas flete,& super filios uestros. Etenim ea quæ *Luc.* 23.
de me sunt,finem habent. Quæ uidetis mihi præparari,temporalia sunt:quæ non uidetis,æterna.Si temporalia sunt, transitoria sunt:si transitoria sunt, & mortalia sunt & transeundi,uel moriendi argumentũ hoc solum est, quia uideri possunt. Temporalia fuerunt quæ in Humberti morte conspeximus, sed iam obtinet gaudium & lætitiã in perpetuas æternitates.Non est ergo lugendus nobis, cui nec luctus, nec dolor est. Sed nec pro nobis, quibus ille sub altus est K
murmurandum est, magis gratias agamus, quod tamdiu concessus est nobis. Siquidé ut ego arbitror decennium iam decursum est.quod non uixit, nisi nobis & pro nobis: atque hic timor meus est,ne ideo translat? sit, quia non eramus iam digni consortio illius

illius.Quis scit tamen si idcirco sublatus fuerit,ut nos suis intercessionibus protegat apud patrem? Vinam ita sit. Si enim tantæ charitatis erat dum esset nobiscum, ut omnia, quæ ad corpoream necessitatẽ spectãt libentius mihi quam sibi cederet, quanto magis nunc cum illi summæ charitati (quę Deus est) inhæret,maiorẽ habet in me gratiam,& charitatem.Sed forsitan nũc de me & de conuersatione mea plenius nouit ueritatẽ,nec compatitur,ut solebat, sed ut ueror indignatur.Quod si etiam propter peccata nostra abstulit cum Deus, utinam idé ipse obtineat,ut nobis hoc ipsum misericorditer relaxetur,ne pœnam super pœnã susti neamus.De reliquo,fratres,dico uobis, si sequeremini uestigia eius,non tam facile in uanis cogitationib.& ociosis sermonibus,in locis,& scurrilitatibus laberemini: quia in his multum perditis,& de uita uestra, & de tẽpore uestro.Volat irreuocabile rempus, & dum creditis uos cauere pœnam istam minimam,incuritis ampliorem. Illud enim scitote,quia post hanc uitam in purgabilib. locis centupliciter, q fuerint hic neglecta, redduntur usque ad nouissimum quadrantem,Scio ego quia durum est homini dissoluto apprehendere disciplinam,uerboso silentium pati,uagari solito stabilem permanere,sed durius,& multo durius erit futuras illas molestias tolerare.Et homo iste q hic sepultus est,multa in principio (sicut ipse cognouit) super huiusmodi tentamenta sustinuit,sed cum multo luctamine pugnauit,& uicit.Et sicut tunc ei durum erat pugnam in tentationibus sustinere, sic ei modò durius esset ad illas ineptias reuolare,qa bona consuetudo peruenerat in naturam. Exercete uos in doctrina ista & attendite formam illam,quam uidistis in eo, & audistis,ut ad eũ perueniatis,ad quem ipse peruenit, qui est benedictus in sæcula. Amen.

In Dedicatione Ecclesiæ. Sermo I.

Festinitas hodierna fratres, tanto nobis debet esse deuotior, quanto familiarior est.Nã cæteras quidé sanctorũ solemnitates cũ ecclesijs alijs habemus cõmunes,hæc uerò sic nobis est propria,ut necesse sit,uel a nobis eam,uel à nemine celebrari.Nostra est,quia de ecclesia nostra, magis autem nostra,quia de nobisipsis.Miramini forsitan,& erubescitis celebrari festa de uobis,sed nolite fieri sicut equus,& mulus, quibus non est intellectus. Quid enim lapi- *Psa.* 31.*c*
des isti potuerunt sanctitatis habere, ut eo- M
rum solemnia celebremus. Habent utique sanctitatem,sed propter corpora uestra.An uerò corpora uestra sancta esse quis dubitet, quæ templum sancti spiritus sunt, ut sciat unusquisque possidere uas suum in sanctificatione. Itaque sanctæ sunt animæ propter inhabitantem spititum Dei in uobis. Sancta sunt corpora propter animas,sancta est etiam propter corpora domus. Adhuc certè corruptibili tenebatur in carne,& in corpore peccat in quo, & graue adulterij crimen admisit illius anima qui dicebat. Cu *Psa.* 85.*a*
stodi animam meam quoniam sanctus sum. Mirabilis plane Deus in sanctis suis, non modò in cœlestibus, sed etiam in terrenis. Vtrobique sanctos habet & in utrisque mirabilis est,illos quidem beatificans,istos sanctificans. An experimentum quæritis eius de qua loquimur sanctitatis, & sanctorum uobis istorum miracula desideratis ostendi? Multi certè ex uobis a peccatis & vitijs in quib. computruerunt tanquam iumenta in stercore suo exiere uiriliter, & quotidie impugnantib.eis potenter resistunt, iuxta *Heb.* 11.
Apostolum qui de sanctis loquẽs utiq; Cõ ualuerunt,iuquit,de infirmitate, fortes facti sũt in bello. Quid mirabilius, qñ is qui prius vix per biduum poterat à luxuria, crapula,& comessationib.& ebrietatib.a cubilibus,& impudicitijs,cęterisq; similib.& dissimilib. uitijs contmere nunc ab eis continet multis annis,tota vtique vita sua.Quod maius miraculum, qñ tot iuuenes, tot adolescentes,tot nobiles: uniuersi deniq; quos hic uideo,uelut in carcere aperto tenẽtur sine uinculis,solo Dei timore confixi,quod in tanta perseuerant afflictione pœnitentiæ ultra uirtutem humanam, supra naturam, contra consuetudinem. Ipsi credo uidetis quanta iam possemus inuenire miracula, si persecrutari sigillatim liceret singulorũ exitũ de Aegypto, deserti uiam, id est abrenunciationem seculi, introitum monasterij in monasterio conuersationem. Quid uerò sunt hæc,nisi manifesta inhabitantib. in uobis spiritus sancti argumenta.Nam habitare in corpore animam probant uitales motus corporis,habitare in anima spiritum probat

Universidad de Deusto
Biblioteca

vita spiritualis, Illud ex visu, & auditu dignoscitur, istud ex charitate, & humilitate cæterisq; virtutib. Vestra est igitur, fratres charissimi, vestra est hodierna festiuitas.

Ps. 9. g Vos dedicati estis Domino, uos elegit, & assumpsit in proprio. Tibi (inquit Prophe ta, derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Quàm bene commutastis, dilectissimi, quicquid habere potuistis in seculo, quando nunc relinquendo ea, proprij esse meruistis auctoris seculi, & eum habere ꝓpriam possessionem, qui sine dubio portio,

Ps. 143. & hæreditas est suorum. Neque enim, sicut a dixerunt filij iniquitatis, beatus populus cui hæc sunt, temporalia scilicet, quæ præmiserat, promptuaria eructantia ex hoc inillud, oues fœtosæ, & similia, non inquam, beatus populus cui hæc sunt, sed bea-

B tus populus cuius Dominus Deus eius. Videre ergo si non dignum sit, ut festum agamus diem, quo nos assumpsit in proprios,

Luc. 2.b & inuestiuit se per ministeriales, & uicarios suos, ut fiat sicut iam olim promiserat: Ego, inquiens, in medio eorum ero eorũ Deus, nos autẽ populus eius, & oues pascuę eius. Quando enim domus ista per manus pontificum dedicata est Domino, propter nos sine dubio factum est, non solum qui præsentes, sumus, sed, & quicũque vsque in finem seculi Dominó sunt in hoc loco militaturi. In nobis proinde spiritualiter impleri necesse est, quæ parietibus visibiliter præcesserunt. Et si vultis scire, hæc utique sunt: aspersio, inscriptio, inunctio, illuminatio, benedictio. Hæc utique in hac uisibili domo fecere pontifices, hæc & Christus assistens pontifex futurorum bonorum inuisibiliter quotidie operatur in nobis. Primò siquidem aspergit nos hyssopo, ut mundemur, lauemur, dealbemur, dicaturque de no

Cant. 3.b bis. Quæ est ista, quæ ascendit dealbata? Lauat, inquam, nos in confessione, lauat nos lachrimarum imbre, lauat sudore pœnitentię, magis autem lauat nos aqua illa pretiosa quæ de fonte pietatis, id est ab eius latere emanauit. Aspergit nos hyssopo, quæ humilis herba est, & pectoris purgatiua: aqua sapientiæ salutari, quæ est timor Domini, initium sapientiæ, & fons uitæ, etiam condimentum salis admiscens, ne sit insipidus timor sine spe, sine deuotione. Non solùm autem, sed inscribit digito Dei in quo ejiciebat dæmonia, haud dubium quin in spiritu sancto. Inscribit, inquam, legem suã non iam in lapide, sed in tabulis cordis carnalibus, propheticam implens promissionem, qua se pollicitus est ablaturum C cor lapideum, & carneum cor esse daturum id est non durum, non obstinatum, non Iudaicum, sed pium, sed mansuetum, sed tractabile, sed deuotum. Beatus quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris Ez. 11.d eum. Beati, inquam, qui docti, & memores sunt mandatorum eius, sed ad faciendum ea. Alioquin scienti bonum, & non Ibi. 19.d facienti, peccatum est illi, & seruus sciens Iaco. 5.n voluntatem Domini sui, & non faciens, plagis uapulabit multis. Vnde necesse est, ut vnctio spiritualis gratiæ adiuuet infirmitatẽ nostram, obseruantiarum, & multimodæ pœnitentiæ cruces, deuotionis suæ gratia liniens: quia nec sine cruce sequi Christum, & sine unctione crucis asperitatem ferre, quis posset? Hinc est quod multi abominantur, & fugiunt penitentiam, crucẽ quidem videntes, sed non etiam unctionem. Vos qui experti estis, ecce scitis quia vere crux nostra inuncta est, & per gratiam spiritus adiuuantis suauis, & delectabilis est pœnitentia nostra, & ut ita dicam, amaritudo nostra dulcissima. At postquam unctio gratiæ huius præcesserit, iam lucernam suam Christus non ponit sub modio, sed super cãdelabrum: quia tempus est, ut luceat lux nostra coram hominibus, & uideant opera nostra bona, & glorificent patrem nostrum qui in cœlis est. Iam uerò benedictionem quidem expectemus in fine, quando aperiet manum suam, & implebit omne animal benedictione. Nam in quatuor præmissis merita constant, in benedictione sunt præmia. In benedictione tota complebitur gratia sanctificationis, quando iam in domum transibimus non manu factam æternã in cœlis. Ipsa est quæ construitur uiuis ex lapidibus, angelis scilicet, & hominibus. Simul enim ædificatio, & dedicatio ipsa complebitur. Disiuncta nimirum ligna, & lapides, domum non faciunt, nec in eis habitare quis potest, sola verò coniunctio domum facit. Sic cœlestium spirituum perfecta unitas, sine ulla sibi diuisione connexa integram, & congruam deo reddidit habitationem, quam ineffabiliter beatificat inhabitans gloria maiestatis. Quis enim sic sciret uniuersa regnum consilia aut quis eorũ omnia dicta uel facta sic nosset, non modò palatij ligna, & lapides, si non deesset illis intel-

intelligentiæ sensus? Itaq; cęlestis illius curiæ lapides uiui ac rationabiles diuinis intersunt consilijs, & trinitatis mysteria norunt, audiuntq; verba ineffabilia, quæ non licet homini loqui. Beati qui habitant in domo tua Domine, in secula seculorum laudabunt te. Quanto. n. plus uident, plus intelli-

Ps. 83.a gunt, plus agnoscunt: tantò plus diligunt, tantò magis laudant, tantò amplius admirantur. Verum quia cohærere quidem sibi domum illam, & perfectè connexam esse iã diximus, supereſt ut iuncturam, & connexionem ipsam aliquatenus exprimamus. Le-

Ps. 41.b gimus in Esaia: Glutino bonum est. Duplici sibi igitur cohærent lapides illi glutino: cognitionis planæ, & perfectæ dilectionis. Tanto siquidem maiori ad se inuicem dilectione copulantur, quanto ipsi charitati, q̃ Deus est, viciniores assistunt, sed nec ulla se

F parare eos abinuicem suspitio potest, ubi nihil omninò, quod in altero sit, alterum latere patitur penetrans omnia radius uerita-

1. Cor. 6. tis. Quoniam enim qui adhæret Deo, unus spiritus est cum eo, nihil dubium est quin perfectè adhærentes ei beati spiritus cum eo pariter, & in eo penetrent uniuersa. Ad hanc domum si peruenire desideras, sic concupiscat & deficiat anima tua in atria Domini, sicut Propheta clamat: Vnam petij a Do-

Ps. 26.b mino, hanc requiram, vt inhabitem in domo

Ps. 131. Domini omnibus diebus uitæ meæ. Ipsum nihilominus imitare Prophetam, qui sicut iurauit Domino, votum vouit Deo Iacob, si introiero in tabernaculum domus meæ, & cætera. Sed hinc alio sermone nobis tractandum erit, quod Dominus ipse donauerit.

Item in eadem solemnitate. Sermo II.

OLim rex gloriosus, & Propheta Dñi Dauid sanctus religiosa quadam cœpit cogitatione moueri, indignum iudicans, ꝙ nullam adhuc Dominus sa-

2. Ro. 7. baoth domum haberet in terra, ipse uerò

1. Par. 1 domum inhabitaret regiæ dignitatis. Hoc ipsum fratres, nos quoque decet cogitare, fideliter, & utiliter effectui mancipare. Nam ꝙ licet Deo placuerit cogitatio illa Prophetę opus tamen reseruatum est Salomoni, alia ratio est, fortè prolixiore indigens disputatione. Iam uerò, o anima tu quidem sublimi in domo habitas, quæ à Deo tibi fabricata est: corpus hoc dico, quod sic compegit, quod sic aptauit, quod sic ornauit, & ordinauit, vt gloriosè in eo, & delectabiliter habitares. Sed & ipsi corpori domum fecit excelsam aptissimam, & decoram, dico autem sensibilem hunc, & inhabitabilem mundum. Nonne ergo indignum reputat, ut tibi fecerit domum, tu verò ei templum ædificare dissimules? Adhuc domum quidem habes, sed certa esto, quoniam in breui casura est domus tua, & tu nisi prius pro Ps. 146.

uideris aliam, eris pluuiæ, uento, & frigori 2. Cor. 6. exponenda. Heu a facie frigoris eius, quis sustinebit? Fœlix proinde, & multum fœlix anima, quæ dicere potest. Scimus quoniam si terrestris domus nostra huius habitatio- Ps. 11. a nis dissoluatur, quod ædificationem habemus ex Deo, domum non manu factam, æternam in cœlis. Propterea iam ne dederis, ò anima somnum oculis tuis, & palpebris tuis dormitationem, donec inuenias locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.

Sed quid putamus, fratres? Vbi inuenitur Hi. 23.d huius ædificij locus, aut quis poterit esse architectus? Nam uisibile istud templum utique propter nos factum est ad nostram habitationem. Neque enim altissimus in manu factis habitat. Quod ergo ædificabimus templum ei, qui dicit & uere dicit. Cœlum & terram ego impleo. Tribularer ualde & anxiaretur super me spiritus meus, nisi & audio eum de quodam dicentem. Quia ego & pater ad eum ueniemus, & mansionem apud eum faciemus. Ita iam scio ubi præparanda sit domus ei, quoniam non capit cum nisi imago sua. Anima capax illius est, quæ nimirum ad eius imaginem est creata. Pro Luc. 1.d pter quod iam festina, adorna thalamum Ibidem. tuum Sion, quoniam complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur. Exulta satis filia Sion, habitabit in te Deus tuus. Dic cũ Maria tua. Ecce ancilla Domini: fiat mihi secundum uerbum tuum. Dic iuxta beatæ Elisabeth uerbum. Et unde hoc mihi, ut ueniat maiestas Domini mei ad me. Quanta enim Dei benignitas, quanta dignatio, quanta dignitas, quanta gloria animarum, quòd Dominus uniuersorum, & qui nullam habet indigentiam, templum sibi fieri iubet in illis? Itaque, fratres, toto cum desiderio, & digna gratiarum actione studeamus ei tem plũ ædificare in nobis, primo quidem sol citi, ut in singulis deinde, ut in omnib. simul inhabitet, quia nec singulos dedignatur nec

Universidad de Deusto
Biblioteca

uniuersos. Primo igitur loco studeat unusquisque ne dissideat ipse à semetipso, quo
Mat.12.b niam omne regnum in seipsum diuisum desolabitur, & domus supra domum cadet: nec intrabit Christus, ubi fuerint parietes declinati, & maceriæ depulsæ. Nonne enim corporis sui domum integram anima ualt habere, & exire illam necesse est, si fuerint à se inuicem membra dispersa? Videat ergo. & ipsa si desiderat habitare Christum per fidem in corde suo, ideſt in seipsa. solicite caueat ne à se inuicem membra eius dissideãt
H id est ratio, uolantas, atque memoria. Sit ergo sine errore ratio, vt bene congruat uolũtati. Talem enim uoluntas amat. Sit & uolũtas sine iniquitate, quoniam ratio talem approbat. Alioqui si sese iudicat anima propter uoluntatis prauitatem in eo, quòd per rationem probat, bellum intestinum est, & discordia periculosa: quoniam voluntatem huiusmodi ratio semper suggillat, sed accu-
Mat.5.a sat, sed diiudicat, sed condemnat. Propter quod ait Dominus in Euangelio: Esto consentiens aduersario tuo dum es in uia cum illo, ne fortè aduersarius tradat te iudici, & iudex tradat te tortoribus & cętera. Sit etiã memoria sine sorde, ut nullum in ea peccatum maneat, quod non pura confessione, & dignis fructibus pœnitentiæ deleatur. Alioquin conscientiam in qua peccatum latet, & uoluntas odit, & ratio execratur. Bonum proinde parat habitaculum Deo, cuius nec ratio decepta, nec uoluntas peruersa, nec memoria fuerit inquinata. Iam uerò sic se habentibus singulis, etiam omnes nos connecti, & conglutinari necesse est, mutua utiq; charitate, quæ est uinculum perfectionis.
Nam cognitio quidem perfecta in hac uita haberi non potest, fortitan nec oportet. In cœlesti quidem domo cognitio dilectionis est nutrimentum, hic uero esse poterat detrimentum. Quis enim gloriabitur castum se habere cor? Propterea facile erat, & confundi cognitum, & cognoscentem offendi. Ibi iucunda erit cognitio, ubi macula iam
I non erit. Illa ergo domus connexa firmius est tanquam in æternum mansura, hæc tanquam tabernaculum bellatorum minus sibi perfectæ cohæret. Illa nimirum domus lætitiæ, illa militiæ est. Illa domus laudis, illa orationis. Hæc, inquam, est urbs fortitudinis nostræ, illa est ciuitas requiei nostræ. Proinde si uictoriosi fuerimus hic, illic erimus glorioſi: habentes loco galeæ diadema, sceptrum, & palmam pro gladio pro scutò chlamydem deauratam, pro thorace stolam iucunditatis. Interim sanè premi magis, quã perimi videtur utilius, & sustinere pondus clypei & loricæ, quàm maligni iaculis ignеis vulnerari. A quibus nos superna sua protectione custodiat, qui est benedictus in sæcula. Amen.

Item in Eadem Celebritate.
Sermo III.

DOmus hæc, fratres, æterni regis est oppidum, sed obsessum ab inimicis. Quotquot igitur in ipsius armatura sumus, & eius militiæ dedimus nomina, triplici nobis opus nouerimus apparatu ad custodiã castri huius: munitione videlicet, & armis, & alimentis. Quæ est ergo munitio? Vrbs fortitudinis nostræ Sion, ait Propheta, Saluator ponetur in ea murus, & Esa.26.a
antemurale. Murus continentia, antemurale patientia est. Bonus continentiæ murus, qui sic undique circundat, & circuncingit, vt nec per oculorum fenestras, nec per cæteros sensus detur ingressus morti. Bonum antemurale patientiæ, quod primos hostium K
sustinet impetus, ut inter plurima tentamẽta stemus uiriliter, & perseueremus iugiter inconcussi. Vnicum quippe remediũ est, dũ continentiæ quatitur, & quodammodo nutat, obijcere patientiam, & quantumcunq; ferueat sensus peccati, negare omnimodo Lu.21.d
consensum. In patientia uestra, inquit, possidebitis animas uestras. Ponitur ergo in ciuitate Saluator ipse murus, & antemurale, factus nobis à Deo patre iustitia, & prophe Ps.70.a
tæ patiẽtia, sicut idem ait: Quoniam tu es patientia mea Domine. Murus, inquam, ponitur in conuersatione, antemurale in passione, ab omnibus carnis, & seculi præsentis illecebris abstinens, & aduersa sustinens fortiter uniuersa. Oportet autem, & arma parare, sed arma spiritualia potentia Deo, non modo ad resistendum, sed ad impugnandum quoque, & expugnandum uiriliter inimicum. Induite uos armaturam Eph.6.b
Dei, ait Apostolus, & cætera. Quid enim putamus, fratres? Grauis equidem nobis est inimici tentatio, sed longe grauior illi oratio nostra. Ledit nos iniquitas eius, atque uersutia, sed multo amplius nostra eum simplicitas, & misericordia torquet.

Humi-

Humilitatem nostram non sustinet, uritur charitate nostra, mansuetudine, & obedientia cruciatur. Iam uerò nec fame quidem vrgeri possumus, ut hostibus castrum tradere compellamur: quoniam, gratias ago Deo,
Amos.8.d non uenit super nos terribilis illa commination Prophetæ, imò Domini per Prophetam,
L famis uidelicet, & sitis, non panis, & aquæ,
Mat.4.d & De.8.a sed audiendi uerbum Dei. Sic enim habemus. Non in solo pane uiuit homo, sed in omni uerbo, quod procedit de ore Dei. Itaque non nobis alimenta desunt qui, & sermones frequenter, & frequentias sacras lectiones audimus, & interdum quoque spiritualis deuotionis gustamus delicias, tanquam si catuli edant de micis, quæ cãdunt de mensa dominorum suorum, cœlestes illos conuiuas dico, qui replentur ab ubertate domus Dei. Habemus etiam panem lacrymarum. qui licet minus suauis, optimè tamen confirmat cor hominis. Habemus, & obedientiæ panem, de quo loqui
Ioan.4.c tur ad discipulos Dominus: Meus, inquiẽs, cibus est, ut faciam uoluntatem patris mei. Habemus super omnia de cœlo panem uiuum, corpus Domini Saluatoris, in cuius utique fortitudine cibi, omnis aduersæ partis deijcitur fortitudo. Sic ergo munita est castri dominici fortitudo, ut nihil iam timere oporteat, si tamen fideliter, & uiriliter agere uoluerimus, ut uidelicet nec proditores, nec pauidi, nec desides inueniamur. Nam proditores quidem fiunt quicunque in hoc Domini castrum inimicos eius introducere moliuntur, quales sũt vtique detractores, Deo odibiles qui discordias seminant, nutriunt scandala inter fratres. Sicut enim in pace factus est locus Domini, sic in discordia locum diabolo fieri manifestum est. Non miremini, fratres, si durius loqui videor, quia ueritas
M neminem palpat. Omninò proditorem sese nouerit si quis forte (quod absit) uitia quælibet in hanc domum conatur inducere. & templum Dei speluncam facere dæmoniorum. Gratias Deo, non multos hic inuenimus huiusce modi. Sed tamen deprehendimus interdum fortè nonnullos, qui colloquantur hostibus, & paciscantur fœdus cum morte, hoc est moliantur (quod in eis est) imminuere ordinis disciplinam, intepescere feruorem, turbare pacem, lædere charitatem. Verum nos quidem cauemus ab eis quantum possumus sicut scriptũ est de qui busdam, Iesus autem non credebat se eis. Dico autem uobis, quia licet portentur modò, sed portabunt citò graue iudicium, nisi Ioa.12.a
se citius emendauerint, sicut graue damnũ emoliuntur inferre. Quid enim fratet? Vanitati aut tepiditati seu cuilibet alteri uitio fidem seruas operibus, & Deo per tonsuram mentiris? Optimum certè castrum tulisti Christo, si inimicis eius tradideris Claram uallem. Optimos inde singulis annis, & preciosos in oculis suis reditus accipit, & prædam multam quam hostibus eripuit, in hunc munitionis suæ locum solet inducere, & habet fiduciam multam in fortitudine eius. Ecce enim quos redemit de manu inimici, & de regionibus congregauit eos, à solis ortu, & occasu, ab aquilone & mari.
Quibus ergo proditorem castri huius postquam deprehensus, & comprehensus fuerit (neque enim latere aut fugere potest) quibus, inquam, putas exponendum esse suppliciis? Non utique communi cæterorum more damnabitur exquisitis illum necesse est interire tormentis. Sed non modò plus im A
morõr circa ista, credo melius deinceps ab hac tam execrabili proditione cauebimus, studentes, de cætero maiori solicitudine non attrahere, sed repellere uitia, quæcunque illa sint, seu carnalia, seu etiam secularia, ne proditorum notam, uel pœnam incurrere mereamur. Secundo loco etiam illud cauendum, ne quis fortè pusillanimitate defectus, fugiat à munitione, ibi trepidans timore, ubi non est timor, ubi uerò summum periculum, insana temeritate securus. Hostilibus enim manibus hostilibus gladijs se exponit, quicunque est ille qui fugit, ac si ignorèt, quoniam hostes illi omninò carent misericordia, crudeles quidẽ in alienos, sed multo crudeliores in suos quippe crudelissimi in seipsos. Iam uero tertium quoque periculum breuiter dico, quia hora præterijt, dum uestræ, ut dignum est, salutis plurimum cupidus, diuersis morum infirmitatibus remedia diuersa conquiro. Quid prodest si nec prodere castrum nec relinquere uelis, sed segnis, & desidiosus in eo permaneas? Toto proinde animo tota uirtute, dilectissimi, commissum nobis castrum Domini, & regis nostri manu tenere laboremus, soliciti contra omnes inimici uersutias, & aduersus omnia eius machinamenta parati, sicut scriptum est. Resi- Iaco.4
stite diabolo & fugiet à uobis. At quoniã si

mus à quo dictum sit: Nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra uigilat qui custodit
Psa.126.a eam: humiliemur sub potẽti manu altissimi nos, & domũ istam tota deuotione eius misericordiæ commitentes, vt ipse nos custo-
B diat ab omnibus insidijs inicorum omnium ad laudem, & gloriam nominis sui, quod est benedictum in sœcula Amen.

Vnde supra. De triplici mansione Sermo. IIII.

VOtiuis laudibus celebramus hanc diem, & festiuis eam gaudijs honoramus. Quod si nec religiosis cõpetit, nec sapientes decet ignorare quid venerentur, aut celebrare, quod nesciant, q̃ rendum nobis est in cuius id agitur, uel in quorũ cõmemoratione sanctorũ. Nec uero id mihi ex me arbitror præsumendũ: prior loquatur alter cuius testimoniũ maius sit, & credibilius videatur. Miramini fortè cur ista præloquimur, cum uestris sese obtutibus Ecclesia præsens manifestius ingerat cuius anniuersaria Dedicatio celebratur. Quis enim parietes eius sanctos dicere uereatur, quos manus sacratæ Pontificum tantis sanctificauere mysterijs? Extunc quoque, & de inceps sanctarum inibi lectionum resultare frequentia, sanctorum orationem deuota murmurare susurria, sanctarum reliquiarum honorari beata præsentia, sanctorum spirituum indefessa noscitur custodia uigilare. Dicas forsitan, cætera quidem euidentia sunt, sed quis Angelicas sese uidisse excubias gloriatur? Et si tu fortè non uides, est
C tamen qui uider, ipse qui mittit. Quis ille?
Esa. 62. a Nimirum qui loquitur per Propheram. Super muros tuos Hierusalem constitui custodes. Est quidem sursum Hierusalem, quæ est libera mater nostra, sed minimè credide rim super muro eius constitutos esse custodes, in cuius laudibus Propheta decantat: Qui posuit fines tuos pacem. Tu uerò si id parum iudicas, perge audire, quod sequitur in testimonio præcedent: Tota die, inquit, & tota nocte in perpetuum non tacebunt. Siquidem aduertere est, uel ex hoc non hanc esse Hierusalem, de qua legisti: Portæ eius non claudentur per diem; nox enim non erit in ea. Illa ergo Hierusalem nec uicissitudines patitur, nec custodibus eget, nostris potius custodes necesse est, &

Psa.147.a

Ap.21.g

diebus, & noctibus deputari. Super muros tuos Hierusalem constitui custodes. Benignus es Domine, nec nostrorum hac fragili protectione murorum potes esse contentus sed ipsis hominum prælatis hominibus angelicam quoque custodiam superponis, ut muros defensent, & eo qui murorum ambitu continentur. Ita pater quoniam sic est placitum ante te, sic necessarium nobis. Insufficiens enim est ministratio nostra, nisi & nobiscum, & pro nobis administratorios spiritus in ministerium mittas, ut hæreditatẽ capiamus salutis. Quid enim si non uidemus obsequium, cum experiamur auxiliũ? Quid si non meremur aspectum, cum sentiamus effectum? Discimus certè, uel ex 2.Co.4.c
hoc ipso inuisibilia uisibilibus præferenda. D
Quæ enim uidentur, temporalia sunt: quæ autem non uidentur, æterna. Denique Rom.1.c
in inuisibilibus uisibilium causa consistit, ut secundum Apostolum: Inuisibilia Dei per ea, quæ facta sunt, a creatura uisibili intellecta conspiciuntur. Sic nimirum Iudæos olim de inuisibili peccatorum indulgentia sanctum Dei blasphemantes, sanitatis corporeæ signo uisibili confutauit. Vt scias quia filius hominis potestatem habet in terra dimittendi peccata, tunc ait paralitico: Tolle grabatum tuum, & uade in domum tuam. Sic, & phariſæum illum murmu Mat.2.b
rantem aduersus medicum qui salutem operabatur, & succensentem languidæ, quæ sanabatur, manifestis reuicit iudiciis, obsequia mulieris enumerans. Errabat siquidem qui tanquam adhuc peccatricem horrebat, quæ diuinis inhærens uestigiis, rigabat fletibus, tergebat crinibus, osculo premebat, vngebat unguento. Quis enim crimina iam deleta recenseat, quis tangenti succcenseat, quis eam peccatricem censeat, quæ dum cõmissa deplorat, odit iniquitatem: dum osculatur pedes Domini, diligit iustitiam: & rursum dum tergit crinibus, exhibet humilitatem; dum ungit unguento, mansuetudinem præfert? Nunquid possibile est regnare peccatum in animo contrito, & spiritu in gemiscenti, aut non multa charitas operit multitudinem peccatorum? Dimissa sunt Luc.7.b
ei peccata multa: Quoniam dilexit multum. Merirò proinde iam non peccatrix iuxta Pro.12.a
tuam Pharisee sententiam, sed sancta, & discipula Christi uocabitur, à quo etiam didicit in tam breui esse mitis, & humilis corde, Nimirum hoc est, quod in Propheta legisti, E
sed

sed forsitan neglexisti: Vete impios, & non erunt. Sic charissimi, sic & antiquus ille accusator fratrum, si in quibus, & uos erubescitis præterita peccata uestra uobis improperet, Apostolum audite magnificè consolantem uos, & dicentem: Hæc quidem, fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis: & illud: Habetis nunc quidem fructum uestrum in sanctificationem, finem uerò uitam æternam. Et manifestius imprimens: Templum Dei, ait, sanctum est, quod estis uos. Nimirum ipse est cuius reuerẽtiæ primam in huius sermonis principio reseruauimus uocẽ, dum quæreremus sanctos, quorum sanctimoniæ congratulamur deuotione solemni. Licet enim parietes hos, & dici sanctos, & esse faciat consecratio Episcoporum: frequẽtatio scripturarum, instantia orationum, reliquiæ sanctorum, uisitatio Angelorum: minime tamen eorum sanctitas propter se credenda est honorari, quos nec propter se certum est sanctificari. Quinimmo sancta est propter corpora domus, corpora propter animas, animæ propter spiritum inhabitantem. Neque hinc dubitet quis, cum inuisibilis eius gratiæ uisibile nobis signum fiat in bonum. Dico autem in eo, quod & ipsi instar illius Euangelici paralytici surgitis, quòd corporeum hoc grabatum in quo iacebatis languidi, tam facilè tollitis quòd deinque ambulatis in domum uestram. Illam sanè domum de qua lætamini dicentes, cum Propheta: In domum Domini lætantes ibi
Psa.121. mus. O admirabilis domus, & dilectis tabernaculi, & atrijs concupiscibilibus præferen
a da. Quam dilecta tabernacula tua domi-
F
Psa.83.a ne uirtutum: concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini. Verum multo magis beati qui habitant in domo tua domine in sæcula sæculorum laudabunt te. Siquidem gloriosa dicta sunt de te domus Dei. In tabernaculis enim gemitus est pœnitentiæ, in atrijs gustus lætitiæ, in te sãtietas
Idem. gloriæ. Hæc quidem est infima domus orationis, media expectationis, tu gentiarum actionis, & laudis. Fœlix proinde qui hic declinuerit a malo, quod est culpa, & fecerit bonum ut illic a malo, quod est pœna liberetur, & in te recipiat bonum. Hic nimirũ primitiæ spiritus, illic diuitiæ, in te plenitudo: ubi bona illa mẽsura conferta, & coagitata, & superefflũes deturi sinus uestros. Hic denique fiunt sancti, illic securi, in te beati. Hæ siquidem primitiæ spiritus, quæ militantibus interim prærogantur: sanctitas in conuersatione, pietas in intentione, uirtus in colluctatione. In sanctitate conuersationis pœnitentiæ fructus intellige, & corporalia quæque diuinorum exercitia mandatorum, At quoniam hæc, nisi simplex fuerit oculus, simplicia esse non possunt, necessario pietas intentionis, puritas cordis exigitur, ne uel honoris ambitus, uel laudis sitis repat appetitus: sed solus ille desideretur
1 Co.16.c qui solus desiderium replet, & ad proprij
Rom.6. fontis originem omnis, quam accepimus,
1.Co.3.c gratia reuertatur. Memento tamen solam
6.d ex omnibus perseuerantiam coronari, nec eam facile posse inter tot discrimina uendicari, nisi multiplicem obtineas in tam mul- G
tiplici colluctatione uirtute. Hęc in tabernaculis. Porrò in atrijs, quæ post molestos conflictus amœna iucunditate fouendos excipiunt exeuntes, iam diuitiæ spiritus erogantur: requies a laboribus, securitas a solicitudinibus, pax ab hostibus. Ipse enim amodò iam dicit spiritus, ut requiescant à laboribus suis, qui tanto feruore ocium hactenus interdicere, labores indicere consueuit. Ipse seorsum à curis uacet, & ab omni solicitudine sequestrabit, qui modo consilia ponit in anima sua, & solicitam facit ergo multa turbari. Ipse iam parta uictoria in pace in idipsum suauiter dormire præstabit, qui dum adhuc leo rugiens fregit, & ad uigilias excitat, & accingit ad pugnam. Verum in his, ut supra legimus, liberatio magis à malo quam boni muneratio est: nisi quod dura nos nostræ necessitatis experientia cogit, absentiam mali, boni cumulos æstimare: quemadmodum conscientia grauiorum immunitatem criminum, plenitudinem reputat sanctitatis. Hinc aduertere est, quàm longè agimus à summo bono, qui carere culpa iustitiam, carere miseria beatitudinem iudicamus. Absit autem ut talẽ quis putet ubertatem domus filius, & torrentẽ uoluptatis, & si qua sunt alia, q̃ nec oculus uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascẽdit, quæ pparauit Deus diligẽtibus se. Nec ergo audire uelis, ò homo, q̃ auris hominis nõ audiuit, nec ab homine quæras, q̃ humanus nec oculus uidet, nec H
animus capit. Nec tamen hinc penitus tacea mus: nostrã hanc patriam à longe salutãtes, triplicẽ quandã adorare uidemur, potẽtiæ scilicet, & magnificẽtiæ, & gloriæ repromissionem. Siquidem homo erat, & filius capti

uitatis huius, qui dicebat: Introibo in potentias Domini. Cæterum nos scire possumus, quid sit infirmitate carere, tanquam infirmitate circundati. Quid uerò sit virtute indui, & potentiam introire, nec modò potentiam, sed & multã potentiam fortè, & omnipotentiam interim scire non possumus, Clamat etiam testis fidelis, quia quos iustificauit, illos & magnificauit. At magnificentiam eam præsertim, quam procedere deceat à magnitudine cuius, nec finis, nec numerus est, utinam nostræ interim exiguitati, liceat expectare: nam æstimare non licet. Iam uerò, ne ipsius quidem uereri necesse est, aut habere suspectam gloriæ promissionem: fœliciter tunc, & fiducialiter hauries gloriã, à cuius interim appetitu tãtis comminationibus deterreris. Erit enim tunc unicuique laus à Deo, secura certè, & sempiterna, finis pariter & discriminis expers, & ut scriptum est; Iucunda decoraq; laudatio. Eia ergo, fratres, uiriliter interim in tabernaculis militemus, ut suauiter deinde in atrijs requiescamus: vt nouissimè i domo sublimiter gloriemur, cum momentaneum hoc, & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublime æternum pondus gloriæ operabitur in nobis, cum in Domino laudabimur tota die, in ueritate, utique non in uanitate.

Psal. 70. c

Rom. 8. f

Psal. 146. a

I

Item Dedicatione Eccleſiæ. De geminæ conſideratione ſui. Sermo V.

ETiam hodie, fratres, solénitaté agim⁹ & præclaram: Atq; id quidé facile dixerim; sed si pergitis quærere cuius sancti, illud fortè iam non ita. Quoties enim Apostoli seu martyris, uel confessoris alicuius memoria celebratur, haud difficile est dicere cuius: utputa sancti Petri, & Stephani gloriosi, aut scilicet patris nostri Benedicti uel alicuius cæterorum magnorũ principum magnæ curiæ cœli. Nunc uerò nullius eorum solénitas agitur, agitur tñ nonnulla solemnitas. Nec modo nonnulla, sed non parua. Et si iam uultis audire, festiuitas est Domus Domini, tẽpli Dei, ciuitatis regis æterni, sponsæ Christi. Nemo sanè ambigit sanctam esse sponsam sanctiſanctorum, & omni celebritatis honore dignissimam. An uerò domum Dei sanctam esse quis dubitet, de qua legitur: Domum tuam decet sanctitudo? Sic & sanctum est templum eius, mirabile in æquitate: sed & ciuitatem sanctam Ioannes sese uidisse testatur: Vidi, inquit, sanctam ciuitatem Hierusalem nouam descendentem de cœlo, à Deo paratam, tanquam sponsam ornatam uiro suo. In quibus sanè uerbis aperire iam cœpi, quod adhuc, fateor, dissimulare uolebam. Dico autem, quòd eadem sponsa, quæ ciuitas est, sed & templum quoque & domus nihilominus sit. Neque id mirum, præsertim cum similiter unus sit, qui se ei sponsum dignatur, & regem, & Deum & patrẽfamilias exhibere. Necdum tamen uobis, arbitror, satisfactum, donec euidentius, quæ domus huius patris familias, quod hoc templum Dei, quæ ciuitas regis illius, quæ nam denique huius glorioſi sponſi sponſa dici, & esse meruerit, audiatis. At ego super hoc quidem non parum uereor loqui quid sentiam, ne quem uestrum (quod absit) aut minus fideliter, aut minus humiliter audire contingat: ne quis forsitan ab hoc auditorio, aut elatus præ magnitudine gloriæ, aut incredulus exeat præ pusillanimitate spiritus sui. Opto enim semper uos, & fideles, & humiles inueniri, quod utrũque summoperè sit necessarium ad salutem. Solis namque humilibus ipse dat gratiam, cui etiam sine fide placere impossibile est. Opto igitur, & omnibus modis cupio, ut & paruulos, & magnos imo (ut plus miremini) nihil aliud, quam grã de aliquid ei uos exhibere curetis. Neque enim sine magno animo bona illa tam magna capere, aut uim facere poteritis regno cœlorum, non plus, quam idem cœlorum regnum intrare: nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli. Non sum homo profundi sensus, non possum uobis, quod non gustauerim eructare. Dicam tamen, quid interdum in me sentiam actitari, ut si quis forte sibi utile iudicauerit, imitetur. Quia enim olim persuasum est mihi, ut miserear animæ meæ, placiturus exinde Deo meo, frequenter de ea recogito: utinam autem magis semper liceret.

Ibid. 92. & 64.

Act. 21. d

K

Mat. 18. d

Eccl. 30. d

Erat quando id actitari minimè libebat, nẽpe quod minus (si tamen minus, & non magis minimè) diligerem eam. Quomodo enim amat quis, cuius mortem amat? Quod si, ut uerum est, & iudubitabile mors animæ iniquitas est, absolutam proinde liquet esse sententiam, q iniquitatem qui diligit,

L

Psal. 10. d

ligit, odit animam suam. Oderam ergo eam & odisse adhuc, nisi hoc mihi quodcunque amoris eius initium, is qui prior eam dilexerat, contulisset, Ipsius proinde beneficio nonnunquam de ea cogitans, uideor mihi in ea, fateor uelut duo quædam contraria inuenire. Si ipsam prout i se est, & ex se iuxta rei ueritatem intueor, nihil de ea uerius sentire possum, quam ad nihilum esse redactam. Quid modò necesse est singulas eius miserias numerare, quam sit onerata peccatis, obsusa tenebris, irretita illecebris, pruriens concupiscenijs, obnoxia passionibus, impleta illusionibus, prona semper ad malum, in uitium omne procliuis, postremò totius confusionis & ignominiæ impleta? Nimirum si ipse quoque iustitiæ nostræ omnes ad lumen ueritatis inspectæ, uelut pannus menstruatæ inueniuntur, iniustitiæ deinceps quales reputabuntur? Si lumen, quod in nobis est tenebræ sunt, ipse tenebræ quantę erunt? Facile est cuique nostrum si sua melius uniuersa, & sine dissimulatione uestiget, & iudicet sine acceptione personę attestari per omnia apostolicæ ueritati, & liberè proclamare: Qui se putat aliquid esse, cum nihil sit ipse se seducit. Quid est homo, quia magnificas eum ait fidelis, & deuota confessio aut apponis erga eum cor tuum? Quid? Sine dubio uanitati similis factus est homo, ad nihilum redactus est homo, nihil est homo. Quomodo tamen penitus nihil est, quem magnificat Deus? Quomodo nihil, erga quem appositum est cor diuinum? Respiremus fratres, & si nihil sumus in cordibus nostris, fortè i corde Dei potest aliud latere de nobis. O pater misericordiarum, ò pater miserorum, quid apponis erga eos cor tuum? Scio scio: ubi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum: Quomodo ergo nihil sumus, si thesaurus tuus sumus? Omnes gentes quasi non sint, sic sunt ante te, & tanquam nihilum, & inane reputabuntur. Siquidem ante te, sed non sic intra te. Sic in iudicio ueritatis tuæ, sed non sic in affectu pietatis tuæ. Nimirum uocas ea, quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt. Et non sunt ergo, quia quæ non sunt uocas: & sunt, quia uocas. Licet.n non sint quantum ad se, apud te tamen sunt, utique iuxta Apostolum nõ ex operibus iustitiæ, sed ex uocante. Sic nimirum sic consolaris in tua pietate, quem in ueritate tua humiliasti: ut magnificè dilatetur in tuis, qui meritò angustiatur in uiscer ibus suis. Siqui dem uniuersæ uiæ tuæ misericordia, & ueritas, requirentibus testamẽtum tuum, & testimonia tua. Testamentum utique pietatis & testimonia ueritatis. Lege homo in corde tuo, lege intra teipsum de teipso testimonia ueritatis, etiam hac communi luce iudicabis te indignum. Lege in corde Dei testamẽtum, quod firmatum est in sanguine mediatoris, & inuenies, quàm longe aliud speposſidere, quam re tenere uideris. Quid é, inquit, homo, quia magnificas eum? Magnus utique; sed in illo siquidem magnificatus est ab illo. Aut quomodo non magnus apud illum, cui tam magna cura est de eo? Ipsi.n. cura est de nobis, ait Apostolus Petrus. Et propheta: Ego autẽ mendicus sum, & pauper, Dominus solicitus é mei. Planè artificiosa connexio utriusque consideratio nis, qua uelut uno momento descendẽs pariter, & ascendens, & se pauperem, & mẽdicum, & Deum pro se solicitum uidit. Angelicum est illud ascendere, & descendere simul: Videbitis, ait, angelos ascẽdẽtes, & descendentes super filium hominis. Neque enim talis aliqua uicissitudo in eorum ascẽsionibus, & decensionibus est, simul & mittuntur in ministerium propter eos, qui hæreditatem capiũt salutis, & assistunt ultui maiestatis: Deo misericorditer prouidente ut & nobis sit consolatio, & eis tribulatio nulla. Alioquin quando æquanimiter paterentur ab illo ultu glorię in quem semper prospicere desiderant, propter nos, uel ad modicum separari? Denique ipsam audi in Euangelio ueritatem. Angeli eorum, ait (haud dubium quin paruulorum) in cœlis semper uident faciẽ patris: sic uidelicet paruulorum custodiæ deputati, ut non priuati ullo modo beatitudine sua. Hinc est, quod Ioannes sanctus ciuitatem Hierusalem descendentem uidit, stantem non potuit intueri. Et aduerte, quòd descendentem dixerit, non cadentem. Cecidit enim quõdam non minima pars ciuitatis illius, sed ea quidem minimè sancta, quippe cui grauissimus casus fuit, quod totius inimica facta est sanctitatis. Verum hanc quidem ruinam, & terribilem casum Ioannes uidere non potuit, quia necdum erat: sed uidit uerbum, quod in principio erat, uidit principium, quod Apostolis loquebatur: Videbam satanam, tanquam fulgur cadẽtem de cœlo. Itaque pars illa, quæ cecidit, Deo re

Psal. 24. A

Mat. 18. b

Apo. 21. a B

Luc. 10. c

paranda

Universidad de Deusto
Biblioteca

paranda est, cum implebit ruinas, & reædificabit muros Hierusalem, non tamen ex his qui ceciderunt. Hæc autē quæ descendens apparuit, iam parata erat, sicut secutus adiūxit, Deo paratam. Siquidem quod descēdunt non cadunt angeli sancti, diuina præparatio facit: à quo nimirum hæc ipsa eis, *Heb. 1.d* & uoluntas præparata est, & facultas. Vnde non solum administratorios, sed & missos in ministerium, quoquo Apostolus testatur. Quidni mittat angelos, pro quibus, & ipse a patre uoluit mitti? Quidni pro eis inclinet cœlos, pro quibus ipse quoque cœlorum rex inclinauit se, ita, ut digito in terram scriberet. Domine inclina cœlos tuos? Parum est. Et descende. Quid ultra? Vt quibus condescendit, faciat etiam conscendere sibi. Cæterum, ut iam dixi, angelicus ascensus, & descensus caret uicissitudine, nos autem modò hac, modo illac uersari necesse est: quòd C nec supra diutius stare liceat, nec expediat infra longius demorari. Ascendunt, ait, usque ad cœlos, & descendunt usque ad abyssos, anima eorum in malis tabescebat. Vt quid hoc? Propterea sanè anima eorum in malis interim plus tabescet, quàm delectetur in bonis, quòd hæc in te, illa uero *Mat. 19.* tantum in ipse uideantur haberi. Quis po- *d* terit saluus esse? dicūt discipuli Saluatoris. Et illle: Apud homines hoc impossibile est, sed non apud Deum. Hæc tota fiducia nostra, hæc unica consolatio nostra, hæc tota *Rom. 11.* ratio spei nostræ. Sed de possibilitate iam *d* certi, de uoluntate quid agimus? Quis scit si est dignus amore an odio. Quis nouit sensum Domini, aut quis consiliarius eius fuit? Hinc iā planè fidem nobis subuenire necesse est, hic optaret succurrere ueritatem: ut quod de nobis latet in corde patris, nobis per ipsius spiritum reueletur, & spiritus eius testificans persuadeat spiritui nostro, quod filij Dei sumus. Persuadeat autem uocando, & iustificando gratis per fidem, in quibus nimirum uelut medius quidam transitus est ab æterna prædestinatione ad futuram magnificationem. Propterea sanè geminam illam considerationem, alteram quidem iudicij, & ueritatis, alterā uero non incongruè uocari credimus fidei, & pietatis. Nec mirabere in humanis quibusdam tam dissimilia reperiri, si solerter, aduertas quanta, & in ipsa eius substantia conuenisse uideatur diuersitas naturarum. Quid enim spiritu uitæ sublimius? Quid uero humilius limo terræ? Quam profecto tam discohærentium in homine cohærentiam rerum, ipsos quoque sapientes sæculi huius, arbitror, non latuisse cum hominem diffinirent, animal rationale mortale. D Mirabilis siquidem copula rationis, & mortis, mira societas discretionis, & corruptionis. Sic nimirum sic in moribus, sic in affectibus, sic in studijs hominum non minor, fortè, & amplior contrarietas inuenitur ut si totam prauitatē seorsum intuearis, ac rursum quicquid boni uidetur inesse, considerares sigillatim, plenū censeas esse miraculo, quod tam aduersa conuenerit: Inde homo nūc quidem Bariona, nunc uero satana meretur audire. Nolite mirari hoc. Recolite ex euangelio cui dictum sit (& utrunque in *Mat. 16.* ueritate: nam utrunque ab ipsa ueritate dictum) prius quidem beatus es Simon Bariona: nec multo post: uade retro satana. Vnus ergo utrunque, etsi nō utrunque ex uno. Illud enim ex patre, istud ex homine, ipse tamen utrūque erat. Vnde Bariona? Quia nō caro nec sanguis, sed pater ei, quod locutus est reuelauit? Vnde satanas? Quia sapuit, q̄ erant hominum, nō quæ Dei. Iam si utraq; consideratione diligēter inspexerimus nos quid sumus, imò in una, quā nihil in altera, quam magnificati, quippe pro quibus etiā sollicitudinem gerat tanta maiestas, & cor suum apposuerit erga nos: puto temporata uidetur gloriatio nostra, sed forsitan magis aucta, est solidata tamen, ut non in nobis, sed in Domino gloriemur, quibus nimirum in hoc solo respirare est, ut dicamus: Si decreuerit saluare nos, continuò liberabimur. Ex hoc iam in illa superiori specula, uel paululum immorantes, quęramus domum Dei, quæramus templum, quæramus E ciuitatem, quæramus, & sponsam. Neque enim oblitus sum, sed cum metu, & reuerentia dico, nos sumus. Nos, inquam sumus, sed in corde Dei. Nos sumus, sed ipsius dignatione, non dignitate nostra. Non usurpet quod Dei est, ut nō apponat homo magnificare seipsum, alioquin quod illius erat faciens Deus, exaltātem se humiliabit. Quod etsi nos puerili animositate gratis saluari uolumus, merito non saluamur. Excludit miseriæ dissimulatio miserationem, nec dignatio locum habet, vbi fuerit præsumptio dignitatis: prouocat uero compassionem humilis confessio passionis.

Sane

Sanè hæc sola facit, ut nos ipse tanquam dilues paterfamilias alat in fame, & sub copanibus abundantes inueniamur proinde domus eius, cui nunquam deest alimonia uita. Et memento quod domum suam domū *Mat. 21.* orationis esse diffiniat: quia & hoc pro- *b* phetico satis uidetur testimonio conuenire: qui ab ipso nos in orationibus utique *Ps. 79.a* cibandos pane lachrymarum, & in lachry- *Ps. 92.d* mis potum asserit accepturos. Cæterum iuxta eundem Prophetam, sicut supra quoque meminimus; Domum istam decet sanctitudo, ut uidelicet pœnitentiæ lachrymas puritas continentiæ comitetur, & quæ iam domus est, fiat subinde etiam templū Dei. Sancti estote, inquit, quia sanctus sum do- *1.Co. 6.d* minus Deus uester. Et Apostolus: Nescitis quia corpora uestra templum sunt spiritus sancti, & spiritus sanctus habitat in no- F bis: Si quid templum Dei uiolauerit, disperdet eum Deus. Nunquid tamen uel ipsa iam sanctimonia sufficit? Pax quoque *Heb. 12.* necessaria est, Apostolo teste qui ait: Pacē sectamini cum omnibus, & sanctimoniam, sine qua nemo uidebit Deum. Hęc est quæ facit unius moris habitare fratres in unum, nouam utique regi nostro uero pacifico ædificans ciuitatem, quę & ipsa Hierusalem nominetur, quod est nisio pacis. Vbi enim sine fœdere pacis, sine obseruantia legis, sine disciplina & regimine acephala multitudo congregata fuerit, non populus, sed turba uocatur: non est ciuitas, sed confusio Babylonem exihibet, de Hierusalem habet nihil. Sed quemadmodum fieri posse uidebitur, ut rex tantus in sponsum transeat, ciuitas promoueatur in sponsam? Sola hæc potest, quæ nihil non potest, charitas fortis ut mors. Quomodo non facile istam leuet, quæ illum iam incli nauit? Verum hinc tibi nullatenus consulēda prior illa, quam diximus, consideratio tui, hic quam potissimum fidei magnanimitas exercetur. Denique & ipse ait. Desponsaui te mihi in fide, desponsaui te in iudicio & iustitia: eius, non tuam intellige, desponsaui te in misericordia & miserationibus. Si non fecit ille, quod sponsus, si non tanquam sponsus amauit, si non zelatus est tanquam sponsus, noli acquiescere sponsam te arbitrari. Itaque, fratres mei, si per abundantem refectionem magni patris familitas domus esse probamur, si templū Dei per sanctificationem, si ciuitas summi regis per socialis uitę communionem, si sponsa immortalis sponsi per dilectionem, puto iam non esse quod dicere uereat nostram esse solemnitatem, Nec miremini q̄d in terris agitur hæc celebritas, si quidem agitur & in cœlis. Nempe si (ut ueritas ait, *Luc. 15.* & non potest non esse uerum) super uno *b* peccatore pœnitentiam agente gaudium ē in cœlis etiam Angelis Dei, non est dubium multiplex esse super tam multorum pœnitentia peccatorum. Adhuc amplius uultis audire? Etiam gaudium Domini, fortitudo nostra. Collætemur ergo Angelis Dei, congaudeamus Deo, & in gratiarum actione præsens solemnitas agāt: quia quanto nobis domestica, tanto amplius debet esse deuota.

Sermo VI. Vnde supra

DOmestica uobis celebritas Dedicatio domus nostrę, magis aūt domestica nostra ipsorum dedicatio. Nostra siquidem illa aspersio, nostra illa benedictio, nostra cōsecratio fuit: quæ p manus sanctorū celebrata Pontificum, etiā hodie anniuersario redditu uotiuis laudibus ad memoriam reuocatur. Nunquid de lapidibus cura est Deo? Nō parietes dicūt, se homines. Ipsi enim cura est de nobis. Vnus homo erat Iacob, & dormiēs uidit descendentes Angelos & ascendentes. Parū est hoc, etiam dominum Angelorū adesse testatus est dicens. Verè dominus est in loco isto, & ego nesciebam. Miratur. n. gratiā, & dignationis magnitudinem expauescit. Quam terribilior est iste locus, quàm eui dentius certiusque dominus est i loco isto *Gen. 28.* ubi nimirum non modo duo aut tres, sed *d* tam multi in ipsius congregati nomine per H seuerant. Nemo iam nesciat, nemo uestrum ignoret, Siquidem non accepimus spiritum mundi huius, sed spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ à Deo data sunt nobis. Tetribilis planè locus, & dignus omni reuerentia, quem fideles uiri inhabitant, quem Angeli sancti frequentant, quem sua quoque præsentia dominus ipse dignatur. Quomodo enim tantus Patriarcha nescire potuerat quod non esset locus ubi non esset Deus? Sed fortè aliud esse miratus est, vbi ait: Vere dominus est in loco isto. Ibi uere est, & uerè dominus est,

ubi

Universidad de Deusto
Biblioteca

vbi ei⁹ nomine Angeli simul & homines congregantur. Licet enim in omni loco sit qui nullo claudit⁹ loco, signanter tamen dicimus: Pater noster qui es in cœlis: quod aliter illic & proprio quodã modo præsentem se exhibeat, non quidem ipse diuersus, sed diuersa distinguens. Est ergo in omni loco omnia uniuersaliter continens, omniaq; disponens, se longè tamen aliter atque aliter. Apud homines malos est præstans atq; dissimulans, apud electos homines operans & seruãs, apud superos pascẽs & cubans apud inferos arguẽs & damnãs. Facit solem suum oriri etiam super malos, sed ubi malorum interim dissimulatio est,
I quodammodo ueritas non est. Itaque si dicere licet, apud impios est dissimulatione, apud istos in ueritate, apud Angelos in fœlicitate apud inferos in feritate sua. Durũ uobis sonat quod feritate dixi? ego uerò & iram uereor & furorem. Domine ne in furore tuo arguas me, &c. Verè, inquit, dominus est in loco isto. Vbi enim pluit super iustos & iniustos, pater est, pater misericordiarum, expectaas homines ad pœnitentiam.
Heb.10. f Vbi damnat obstinatos, iudex est, & horrẽdum incidere in manus Dei uiuentis. Vbi cubat, sponsus est: & beata anima quam introduxerit in cubiculum suum. Cæterum in loco isto uerè dominus est, si tamen seruiamus ei in spiritu & ueritate. Non enim uerè dominus erat apud eos, quibus dicebat: Quid uocatis me domine, domine, &
Luc.6.g non facitis quæ dico? Testantur sacræ literæ in Paradiso olim positum primum Adã ut operaretur, & custodiret illum. Sic secundus Adam in ecclesia sanctorum, in congregatione suorum, in ortu deliciarum (si quidem deliciæ suæ esse cum filijs hominum) ita inquam, & ipse dominus est in loco isto
Ps.126. a ut operetur atque custodiat. Alioquin sicut nisi quia dominus ædificauerit domum in uanum laborauerunt qui ædificant eam: si nihilominus nisi ipse custodierit ciuitatem, frustra uigilat qui custodit eam. Porrò Angelos ascendentes & descendentes esse in loco isto, Patriarchas ipsa uisio manifestat. Ascendentes ut uideant faciem patris, descendentes ut prouideant nobis. Quid ergo nos, quomodo hic esse debemus, in
K quãta reuerẽtia stare in loco isto, ubi Deus est operans, & seruans ascendẽtes & descẽdentes? Nimirum pœnitentes & expectantes esse nos conuenit. Hoc est enim obliui sci quæ retro sunt, ignorare, reprobare, recogitare annos illos in amaritudine animæ nostræ, ac deinceps cogitatione simul & auiditate extendere nos in anteriora. Ad hoc uenimus, in hoc positi sumus. Hæc sunt quę exiguntur à nobis, præteritorum pœnitudo peccatorum, & futurorum expectatio præmiorum.

Præfatio in explanationem Psalmi. Qui habitat.

COnfidero labores uestros fratres, nõ sine magno miserationis affectu. Quę ro consolationem, quam exhibere possim, & corporalis occurit: sed ea nõ prodest q̃quã, magis & obesse plurimũ potest. Si quidẽ modica sementis detractio, nõ modicũ messis est detrimentũ, & si pœnitentia uestra minuatur miseratione credu
4.Reg.4. li, paulatim gemmis corona uestra priuat. Quid tamen agimus? Vbi Prophetæ farinula? Siquidem mors in olla est, & mortificamini tota die in ieiunijs multis, in labori
L bus frequenter, in uigilijs supra modum, præter ea quę intrinsecus sunt, cõtritio cordium, & multitudo tentationum. Mortificamini, sed propter eũ, qui mortuus est pro uobis. Quod si abũdat tribulatio uestra pro eo, abundabit consolatio uestra per eum, vt in eo delectet anima, quæ in his renuit cõsolari. Apud ipsum namque ipsa quoque tribulatio magna quædam consolatio poterit inueniri? Nonne enim certum est
Heb.1.a supra uires humanas, ultra naturam, contra consuetudinem esse quæ sustinetis? Alius igitur portat ista, ille sine dubio qui secundum Apostolum portat omnia verbo virtutis suæ. Nonne ex hoc iam suo ipsius gladio inimicus perimitur, & magnitudo tribulationis, de qua tentare solebat, ipsa magis tentationes exuperat, tanquam certissimũ diuinæ præsentiæ argumẽtum? Quid enim
Ps.36.A timẽdum nobis, si adest qui portat omnia? Dominus protector uitæ meæ, à quo trepidabo? Nam & si ambulauero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. Quid est, quod totam molem terræ sustinet? Et uniuersus orbis cui
Ps.23.b innitur? Nam si est aliquid quod sustineat cætera, ipsum a quo sustinetur? Non inuenitur nisi uiritutis uerbum omnia portans. Verbo enim domini cœli firmati sunt,

& spiritu

& spiritu oris eius omnis uirtus eorum.

Propterea ut sit uobis in uerbo domini cõsolatio, maximè his diebus quibus (sicut omnino dignum est) aliquatenus maior é labor uester, non erit inutile tractare uobis cum aliquid de scripturis sanctis, quod etiã aliqui uestrum rogauerunt. Vnde nobis eligendus est Psalmus ipse, de quo tẽtationis occasionem inimicus assumpsit, ut inde con
M fringantur arma maligni, unde sibi usurpare præsumpsit. Propterea uolo uos ignorare, fratres, quoniã manifestè imitatores sũt inimici, quicunque de scripturis sanctis aliquid non sancte usurpant, & detinent ueritarem Dei in mendacio, sicut solent quandoque nonulli. Cauete hoc, dilectissimi: quia prorsus diabolicũ est, & de parte eius se esse probant qui id faciunt in suam ipsorum perniciem, salutaria scripta peruertere molientes. Sed non modò plus immoror, sufficit credo breuiter tetigisse. Iam de ipso quem elegimus Psalmo aliqua, præstante domino, disserere & explanare tẽtemus.

IN EXPLICATIONE prim i uersus Psalmi Qui habitat.

SERMO PRIMVS.

Psal.90. QVi habitat i adiutorio altissimi, in protectione Dei cœli cõmorabitur. Quis sit diuini inhabitator adiutorij per nõ inhabitãtes illud melius põt agnosci. Tria siquidẽ eorũ reperies genera. Vnũ nõ sperantium, aliud desperantiũ, tertiũ frustra sperantiũ. Neq; n. inhabitat i adiutorio Dei, qui nõ posuit Deum adiutorem suum, sed confidit in uirtute sua, & in multitudine diuitiarum suarum. Surdus namque ad Prophetæ uocem
Esa.55. a dicentis: Quærite dominum dum inueniri potest, inuocate eum dum prope est, &
A sola tẽporalia quærens, æmulatur in malignantibus, pacem peccatorum uidens, & elongatur ab adiutorio altissimi quod sibi ad hæc necessarium esse non reputat. Sed quid nobis de his quæ foris sunt iudicare? Timeo, fratres, ne forte etiã sit in nobis q non habiter in adiutorio altissimi, sed confidat in uirtute sua, & in multitudine diuitiarum suarum. Fortè enim feruorem habet aliquis, potens in uigilijs, in ieiunijs, in labore, & cæteris huiusmodi, aut etiã multorũ (ut sibi uidetur) diuitias meritorum longo tempore acquisiuit. & in his confidens remissior est in timore Dei, facile iã ad occiositates, & curiositates perniciosa quadam se curitate declinat, murmurat, detrahit, diiudicatque. Qui profectò si habitaret in adiutorio Dei, attẽderet utique sibi, & timeret offendere quem sibi cognosceret adhuc iã necessarium esse. Tanto siquidem amplius timere Deum, & magis solicitus esse debuerat, quanto maiora eius munera iam percepit. Neque enim q̃ habemus ab eo, seruare aut tenere possumus sine eo. Nunc uerò (quod non sine dolore loquimur, aut uidemus) sunt aliqui, qui in conuersionis initio satis timorati & soliciti sunt, donec initium aliquod conuersionis acceperint, & cũ multo magis desiderare debuerant, iuxta illud:
Ecc.24. c Qui edunt me, adhuc esurient: incipiũt sic agere ac si dicant: Vt quid ei seruiamus ultra, quando iam habemus quod daturus é? O si scires quàm parum est quod habes, &
B hoc ipsum quàm citò perdes si nõ seruauerit ille, qui dedit. Hæc enim duo sunt quæ ualde solicitos & subiectos Deo nos reddere possunt: ut nõ simus de his, q propterea non habitant in adiutorio altissimi, quia nõ reputant illud sibi necessariũ esse, & hi sũt qui non sperant in domino.

Sunt autem & alij qui & desperãt, hi sicet qui considerantes imbecillitatem propriam, deficiunt & obruuntur à pusillanimitate spiritus habitantes in carne sua, & circa infirmitatem propriam semper intẽti, vt omnia quę patiuntur, cursim enumerare parati sint. Vbi enim intenderis ingenium uallet. In adiutorio autem Dei non habitãt, neque nouerunt illud, quod nec assurgere ualeant ut aliquando cogitent illud.

Sunt autem alij, qui sperant quidem in domino, sed frustra: quia sic de misericordia eius sibijpsis blandiuntur, ut à peccatis suis non emendentur: uana est omnino spes ista, & hæc confundit, eo quod charitas desit. Cõtra hos Propheta: Maledictus, inquit
Ps.146. b qui peccat in spe. Et alius: Beneplacitum est domino super timentes eum, & in eis q sperant super misericordia eius. Dicturus qui sperant, signanter præmisit, super timẽ

tes

Universidad de Deusto
Biblioteca

tes eum. Fruſtra ſiquidem ſperat qui contẽ ptu ſuo gratiã a ſe repellit, & ſpem ſuam prorſus euacuat. Nullus ergo horum trium habitat in adiutorio altiſſimi. Primus enim habitat in meritis ſuis, ſecundus in pœnis, C tertius in uitijs. Immunda habitatio tertij, anxia ſecundi, ſtulta & periculoſa primi. Quid enim ſtultius quam habitare ĩ domo uix adhuc inchoata? Cõſummaſſe te putas? At cum conſummauerit homo, tũc incipit. Denique ruinoſa eſt omnino hæc habitatio & quæ ſuſtentari magis opus habeat & ſul ciri quàm inhabitari.

Non ne uita præſens fragilis eſt & incer ta? Simile eẽ neceſſe eſt quicquid fundatur in ipſa. Quis enim ſuper fragile fundamentum, ſtabile credat ædificium? Periculoſa ha bitatio eorum, qui in meritis ſuis ſperant, periculoſa, quia ruinoſa. Eorum uero qui conſideratione propriæ infirmitatis deſpe ratione deijciuntur, habitatio eſt anxia, & eos in to rmentis diximus habitare. Quandiu enim & pœnas ſuſtinent, in quibus no cte & die conteruntur, & eis quoque quas nondum ſentiunt amplius cruciant r, ut non ſufficiat diei malitia ſua, ſed opprimun tur his quoque quę fortaſſe nunquam expe rientur: quæ tormenta, qui infernus intole rabilior poteſt excogitari, præſertim quia & tanto labore premuntur, & cœleſtis panis nõ ſuſtentantur edulio? Hi ſunt qui in adiu torio altiſſimi non habitant: quia deſperãt. Priores aũt idcirco nõ quærunt: quia nequa quam ſibi illud neceſſariũ ſentiunt. Extremi uero propterea longe ſunt: quia eo mõ quę rũt auxilium Dei, quo obtinere nõ poſſunt. Soli enim in adiutorio altiſſimi habitãt, qui id ſolum obtinere deſiderant, id ſolũ amittere trepidant: ſedula circa illud & ſolicita cogitatione uerſantes, quæ ẽ utique pietas, cultus Dei. Beatus planè qui ſic habitat in adiutorio altiſſimi: quia in protectione Dei cœli commorabitur: Quid ei nocere poterit eorum, quæ ſub cœlo ſunt, quem Deus cœli protegere & conſeruare uoluerit? Por rò ſub cœlo ſunt quæcunq; nocere poſſunt, D ſub cœlo ſunt aereæ poteſtates, ſub cęlo p ſens ſeculũ nequàm, & caro aduerſus ſpiri tum concupiſcens. Optimè igitur dictũ eſt; In protectione Dei cœli commorabitur: ut nihil eorum quæ ſub cœlo ſunt timere poſ ſit quiſquis protectionem eius habere me ruerit: ſiue ita dictum ſit ut aduerſum ſe quentẽ oratio dependeat. Qui habitat in adiutorio altiſſimi, in protectione Dei cœli commorabitur: dicet Domino, Suſceptor meus es tu: & ſit quod dicitur, In protectione Dei cœli commorabitur, expoſitio præcedentis partis. Qui habitat in adiutorio al tiſſimi: aut magis addere uideatur, ut non ſolum adiutorium ad operandum bonum, ſed protectionem quoque ad liberandũ à malo doceat eſſe quærendam. At uerò diligenter attende, quod in protectione dicit non in præſentia Angelus in præſentia eius exultat, ego utinam poſſim ĩ eius protectio ne morari. Ille beatus in præſentia, ego vtinam in protectione ſim ſecurus. Dei cœli, inquit. Licet enim ubique eſſe non dubitetur, ſic tamen in cœlo eſt, ut ad eius compa rationem nec eſſe uideatur in terris. Propter quod & orantes dicimus. Pater noſter qui es in cœlis. Sicut enim anima cum in toto quoque ſit corpore, excellentius tamẽ & ſingularius eſt in capite, in quo ſunt oẽs E ſenſus, (nam in cæteris omnibus membris uix unum exercet ſolũ, ſcilicet tactũ, vnde quantum ad eum modum quo in capite eſt cætera membra uidetur quodammodo nõ tam inhabitare quam regere) ita ſi præſentiam illius cogitemus, qua beati Angeli perfruuntur, uideri poſſumus uix aliquem. Dei protectionem & non habere. Fœlix tũ anima, quæ uel hanc protectionẽ meretur. Dicet enim domino, Suſceptor meus es tu. Vetum id quidem ſermoni alteri reſeruemus.

Adhuc de primo uerſu. Sermo ſecundus. Vnde ſupra

QVi habitat in adiutorio altiſſimi, ait Propheta, dicet domino, ſuſceptor meus es tu, & refugiũ meũ Deus meus, ſperabo in eũ. Dicet in gratiarũ actione; Confitemini dño miſericordiæ eius, ſuper duplici adiutorio eius. Omnis. n. qui adhuc in adiutorio habitat, nõ in regno; & frequẽter opus habet fugere, & interdum cadit. Fugere, inquã, dũ in hoc corpore ſumus à facie tẽtationis perſequentis oportet. Quod ſi minus celeriter fugim⁹ aliquãdo (ut aſſolet) impellimur & euertimur ſed dominus ſuſcipit nos. Ipſe itaque refugiũ eſt, ut uenientẽ cum ſtercoribus boum pigrorũ lapidatorẽ impigri fugiamus & euadere poſſimus fœdam nimis lapidationem.

Ipſe

Ipſe quoq; ſuſceptor eſt, ut etiam cum ceciderimus non collidamur, quoniam ſupponit manum ſuam. Cum ergo tentationis impetum ſentimus in cogitatione, ſtatim fugiamus ad ipſum, & humiliter poſtulemus auxilium. Quod ſi forte præoccupaue rit nos, ut aliquando cum tardius quàm oporteat ad eum confugimus, ſoliciti ſimus ut ſuſcipiat nos manus Domini. Homines enim aliquando cadere neceſſe eſt, dum in hoc ſeculo detinentur: ſed alii colliduntur alii non, quia Deus ſupponit manum ſuam. Sed quomodo eos diſcernere poterimus, ut ſegregemus iuxta Domini exẽplũ Pro. 24. b agnos ab hœdis, iuſtos ab iniuſtis? Nam & iuſtus ſepties in die cadit. Verum hoc intereſt inter eorum caſus, quod iuſtus ſuſcipitur a Domino, ideoq́ue reſurgit fortior. Iniuſtus autem cum ceciderit, non adiiciet ultra, ut reſurgat, immo uero, aut in pudorem noxium, aut in impudẽtiam cadit. Aut enim excuſat, qđ fecit, & hic eſt pudor ad ducens peccatũ: aut ſit ei frons meretricis, & iã nec Deũ timet, nec hominẽ reueretur, ſed p̃dicat peccatum ſuũ, ſicut Sodoma. Iuſtus uerò ſuper manũ Domini cadit, & miro Rom. 8. c quodam modo etiam ipſum ei peccatũ in iuſtitiam cooperatur. Scimus enim quoniã diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum. Nonne cooperatur nobis ille caſus in bonum, unde, & humiliores efficimur, & cautiores? Nonne Dominus cadentem illum ſuſcipit, qui ab humilitate ſuſci Pſ. 119. b pitur? Impulſus euerſus ſum, ut caderem, G ait Propheta, ſed nihil profecit qui impulit me, quoniam Dominus ſuſcepit me. Sic ergo dicet fidelis anima Domino. Suſceptor meus es tu. Poſſunt omnia dicere, creator meus es tu, poſſunt & animalia dicere paſtor meus es tu. Poſſunt omnes homines dicere, redemptor meus es tu. At uerò ſuſceptor meus es tu, is tantum dicere põt q Textus. habitat in adiutorio altiſſimi. Vnde, & addidit: Et Deus meus. Cur nõ Deus noſter? Quia in creatione, in redẽptione, cęteriſq; communibus beneficijs eſt Deus omnium, ſed in tentationibus ſuis tanquam propriũ eum habent ſinguli electorum. Sic enim paratus eſt ſuſcipere cadentem, & eripere fugiẽtẽ, ut uideri poſſit, relictis omnib. aliis, ei ſoli operam dare: propterea ea expedit omni animæ, Deũ ſemper attendere tãquã propriũ nõ modò adiutorem, ſed ẽt inſpectorẽ. Quomodo enim negligens poterit fieri, qui intuentẽ ſe Deũ nunquam deſinit intueri? Aut qũo non quaſi propriũ illũ habere uidetur, qui ſic eũ ſuper ſe uidet in totum, ut omnia interiora eius, & exteriora oĩ hora conſiderare nõ ceſſet: omneſq; ſolũ actus, ſed etiam ipſos ſubtiliſſimos animæ motus perſcrutetur atq; diiudicet? Hic igitur nõ immeritò dicere poteſt; Deus meus ſperabo in eũ. Et attende, quod non dixerit. ſperaui. aut ſpero, ſed ſperabo, Hoc inquit, eſt uotũ meum, hoc propoſitũ meum, hæc intentio cordis mei. Repoſita eſt hæc H ſpes mea in ſinu meo, & in hac perſeuerabo. Sperabo in eum. Nec deſperabo, nec fruſtra ſperabo, quia maledict⁹ q peccat in ſpe; & nihilominus qui peccat in deſperatione. ſed nec eſſe uolo de his, qui non ſperant in Domino. Sperabo, inquit, in eũ. Sed iam die nobis, quo fructu, qua mercede, quo lucro? Quoniã ipſe liberabit me de laqueo uenan *Textus.* tiũ, & a uerbo aſpero. Sanè laqueum hunc, & hoc uerbũ, in diem alterum, &, ſermonẽ ſi p̃ placet alterum differamus.

De tertio uerſu. Sermo tertius, Vnde ſupra.

DEus meus ſperabo in eũ; quoniã ipſe liberauit me de laqueo uenãtiũ, & a uerbo aſpero. Ego utiq;, fratres, in hoc uerbo magna meiipſius pietate cõpungor, & ualde miſereor animæ meę Ipſe liberauit me de laqueo uenãtiũ. Ergo ne beſtię ſumus nos? Beſtię prorſus. Homo cũ in honore eſſet, non intellexit, cõparat⁹ eſt iumentis inſipientibus. Beſtiæ profectò ſunt homines, oues errantes non habentes paſtorẽ. Quid ſuperbis o homo? q d te ſcio Pſa. 48. c lũ iactas? Vide quia beſtia factus es, cui uenandæ laquei præparantur. Sed qui ſunt uenatores iſti? Venatores utique peſſimi, & nequiſſimi, callidiſſimi, & crudeliſſimi. Venatores qui cornu nõ ſonant, ut nõ audiant ſed ſagittant in occultis immaculatũ. Ipſi rectores ſunt tenebrarũ harũ, aſtutiſſimi uer I ſutia, & malitia diabolicæ fraudis, ita ut ſicut ẽ ante uenatorem beſtia, ſic ad eorũ cõparationem ſit quilibet aſtutiſſimus hominum, præter eos duntaxat, qui cum Apoſtolo non ignorant cogitationes eorum, quibus in Dei ſapientia datum eſt fraudes deprehendere malignorum. Obſecro uos nouellæ plantationes Dei, uos qui

nondum

Universidad de Deusto
Biblioteca

nondũ exercitatos habetis sensus ad discretionem boni & mali, nolite sequi cordis uestri iudicium, nolite abundare in sensu uestro, ne uos tanquam rudes adhuc versutus ille uenator decipiat. Nam siluestribus illis & omnino bestialibus bestijs (seculares homines loquor) apertos satis expandit laqueos, vtpotè quos facile capiendos esse nó dubitat. Vobis autem qui tanquam prudentiores cerui serpentes necatis, & desideratis ad fontem viuum, subtiliores occultatla queos, & callidiora fraudis suæ argumenta conquirit. Vnde obsecro uos humiliamini sub potenti manu Dei pastoris uestri, & acquiescite eorum consilijs qui melius norũt uenatoris illius uersutias, edocti diuturno longo temporis exercitio, & crebris experimentis, tam in se quam in multis. Sed ecce, quia iã uenatores & bestias nouimus, quisnam sit laqueus iste, quærendum est. Nolo ego adinuenire exacte, nec dubium aliquod tradere uobis. Ostendit nobis Apostolus laqueum istum, ipse enim uenatorum illorũ non ignorat cogitationes. De nobis, inquã beate Paule, quis sit laqueus iste diaboli, à quo se liberatam fidelis anima congratula-
1.Ti.6.b tur? Qui volunt, inquit, diuites fieri in hoc seculo, incidunt in tentationes, & in laqueum diaboli. Ergo ne laqueus diaboli diuitiæ sunt huius seculi? Heu quàm pau-
K cos inuenimus, qui ab hoc laqueo liberati exultent, quam multos qui doleat quod parum sibi uidentur irretiti, & adhuc quantũ possunt ipsi se inuoluere, & intricare laborant. Vos qui reliquistis omnia, & secuti estis non habentem ubi caput suum reclinaret filium hominis exultate & dicite. Quoniam ipse liberauit me de laqueo uenãtiũ. Cõfitemini illi toto corde, tota anima, tota uirtute, & ex ipsis medullis cordis gratias ei agite, dicentes. Quoniam ipse liberauit me de laqueo uenantium. Et ut noueritis quàm magnum sit beneficium hoc, & sciatis quæ à Deo donata sunt uobis, audite quod sequitur. Et à uerbo aspero. O homo, uel magis bestia, laqueum non timebas? Time uel malleum. A uerbo, inquit, aspero. Quod est hoc uerbum, nisi illud insatiabilis gehennæ. Affer, affer, percute, dilacera, cito interfice, velociter spolia detrahe. Quid est uerbũ asperum, nisi, Tollatur impius ne videat gloriam Dei? Quomodo exultant uenatores capta bestia, & clamant tolle, tolle, infige verubus, infer pruais, & male bullié tibus impone lebetibus? Verbum asperum fuit quod protulit dominus exasperans populus Iudæorum. Tolle tolle, crucifige eum. Quam horribile uerbũm, quam asperum, quam crudele? Verè dentes eorum arma, Ioan.19. & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus. Hoc uerbum asperum tu sustinuisti domine. Cur, nisi vt nos liberares à uerbo aspero? Sit iam pietatis tuæ, ut non sustinea- L mus nos, quod tu dignatus es sustinere pro nobis. Respondent homines seculares cum eis suademus agere pœnitentiam, & dicunt. Durus est hic sermo. Nempe hoc est quod in Euangelio legimus. Loquebatur de pœnitentia ipsa dominus, sed in figura, Ioan.6.f tanquam his quibus non erat datum nosse mysterium regni Dei. Cum audirent dicentem. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, dixerũt. Durus est hic sermo, & abierunt retrorsum. Quid autem est manducare eius carnem, & bibere sanguinem, nisi communicare passionibus eius, & eam conuersationem imitari quam gessit in carne? Vnde & hoc designat illibatum illud altaris sacramentum vbi dominicum corpus accipimus, ut sicut uidetur illa panis forma in nos intrare sic nouerimus per eam, quam in terris habuit, conuersationem ipsum intrare in nos, ad habitandum per fidem in cordib. nostris. Cum enim iustitia ingreditur, ille ingreditur qui factus est nobis à Deo patre iustitia sed & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Sed tamen adhuc multi 2.Cor.4. nobis dicunt. Durus est hic sermo. Ergo ne durum est momentaneum hoc, & leue tribulationis, quod supra modum in sublimitate æternum pondus gloriæ operatur in nobis? Durum est breuissimo & leuissimo labore cruciatus illos, & tormenta redimere, q̃ nullus terminus finiat, nullus animus sufficiat cogitare? Durum uobis uũ cum dicitur. Agite pœnitentiam? Erratis, sed audituri estis aliquando uerbum asperum, sermonem durum, auditionem malam: Ité M maledicti in ignem æternum. Ita dico uobis hoc timete, hoc durum reputate, & inuenietis, quia iugum domini suaue est, & onus eius leue. Si in seipso suaue illud credere necdum potestis, uel hoc non ignoratis, quoniam huius comparatione suauissimum est. Vos autem, fratres mei, uos pennati, antequorũ oculos frustra iacitur rete, uos qui diuitias huius seculi penitus reliquistis nẽ timeat.

timeatis à uerbo aspero, quoniam iam liberati estis à laqueo? Fœlix tu Idithum, pro quo Psalmi quidam inscripti sunt, qui transilisti laqueũ, ut omnino longè fieres a uerbo aspero. Quibus enim dicetur: Ite maledicti in ignem æternum: Esuriui enim, & Ibidem. non dedistis mihi manducare, quibus, inquam, dicetur, nisi his qui substantiam huius mundi habuere? Nunquid non ualde exhilarantur ad uerbum hoc corda uestra, & spirituali iocunditate replentur? Nunquid non preciosiorem ducitis paupertatẽ uestram thesauris seculi? Siquidem ipsa est, quæ liberat uos à uerbo aspero. Quomodo namque à nobis exigat Deus, quod pro ipsius amore relictum est? Et tamen etiam hoc facitis, & de labore manuum uestrarũ Christus alitur, & uestitur, ut nihil desit. Agite ergo gratias, exultate, & dicite: Quoniam ipse liberauit me de laqueo uenantium, & à uerbo aspero. Exultate, inquam, sed adhuc interim cum tremore. Læti uos esse uolo, sed nõdum securos. Gaudentes in spiritu sancto, sed tamen pauẽtes adhuc, & cauentes à recidiuo. Quid enim uobis ultra pauendum est? Vnum vtique, idque grauissimum, peccatum Iudæ, peccatum apostasiæ. Bene enim factum est, ut pennas accipietis sicut columbæ, & uolaretis ad requiescendum. Nam in terra non erat requies, sed labor & dolor, & afflictio spiritus. Quid ergo timẽdum est sic uolanti nisi ne fortè cadauer uel simile aliquid in terra uideat cuius desiderio tractus uideat a uenatoribus illis pessimis, & præparatis laqueis capiatur, & sint nouissima hominis illius peiora prioribus? Hoc, inquam omni no timendum est, ne quis aut corde solo, aut etiam corpore ad uomitum reuertatur. Leginus enim de filiis Israel quia corde reuerti dierunt in Aegyptum. Nam corpore reuerti clausum post eorũ talos rubrũ mare prohibebat. Hoc est quod uehementer singulis quibusque, timendum est, n equando fortè eatenus Deũ offendant, ut manifeste abijciantur, & euomantur ab eo. aut si pudor neget apostasiam corporis, tepor ipse paulatim ingerat apostasiã cordis, ut uidelicet in habitũ religionis cor seculare gerant, & quicquid secularis cõsolationis inuenire po-
1.Co.9. tuerint, amplectãtur. Neq; enim sumus nos Apostolo sanctiores, qui tamen uerebatur ne fortè cum alijs prædicasset, ipse reprob⁹ efficeretur. Sed id tandiu timendum est, donec corpus istud anima deposuerit. Nam & ipsum corpus la- Thre. 3. queus quidam est, unde, & oculus legitur animam deprædari. Minimè ergo decet esse securum hominem, qui secum portat laqueum suum: imò uerò bonũ est magis habitate in adiutorio altissimi, ut per eum possit laqueus euitari.

De quarto uersu. Sermo quartus. Vnde supra.

SCapulis suis obumbrabit tibi Cõfiten- Tex uus
ti humiliter, & deuote gratias referenti, non immeritò ampliora beneficia promittuntur. Nam qui fidelis inuenitur in modico, iurè cõstituetur super multa: ficus econtrario accipiẽdis indignus est, qui fuerit acceptis ingratus: Itaque deuotæ illi gratiarũ actioni respondet spiritus, non id solũ inquiens faciet, sed & scapulis suis obũbrabit tibi. Credo in his scapulis geminã Dei promissionem intelligendam, uitæ scilicet eius, quæ nũc est, pariter & futuræ. Si enim solum promitteret regnum, & in itinere deesset uiaticum, omnino conquererentur homines & responderent: Magnum quidem est quod promittitur, sed perueniendi illuc nulla facultas datur. Propterea, qui post Mat.19. hoc seculum uitam promisit æternam, ipse d dandum etiam in hoc seculo cẽtuplum pro uidentissima pietate præmisit. Quid iã excusationis habes homo? Profectò obstructum est os loquentium iniqua. Quid plus afferet ad tentandum, nisi quia longa futura est uia tua? Et si grãdis tibi restat uia, cur hoc timeas, cui fortis cibus datur, ne defice- 3.Re.19 re possis in uia? Heliæ utique cibus allatus C est ab angelo, quo nullus in humana consuetudine ulior inuenitur, scilicet panis, & aqua, tanta tamen fortitudo collata est, ut quadraginta diebus ambulans non fatigaretur nec esuriret. Vis tibi hunc cibum ab angelis ministrari? Mirùm ualde, si non uis. Quod si cibum hunc desideras, & angelica ministeria non superba, sed humili magis ambitione requiris, audi quomodo scriptũ sit de Domino, quia tẽtante diabolo, & suadente ut de lapidibus faceret panẽ, restitit Deu. 8.c & dixit: Non in solo pane uiuit homo, sed Mat. 4.c in omni uerbo, quod procedit de ore Dei. Deinde tentationibus superatis, & tentato re fugato, accesserunt angeli, & ministrabãt

ei. Et tu ergo si uis habere ministeriũ angelorum, fuge consolationes sæculi, & tentationibus resiste diaboli. Renuat consolari anima tua in alijs, si uis in Dei memoria delectari. Cum esuris, currere suadet ad panem. At tu potius audi dicentem: Non in solo pane uiuit homo. Cur enim tanta varietate distraheris, ut modo cibum modo potum, modo uestem, aut lectum, nisi pro sola corporis necessaria sustentatione requiras, qui in uno, ideſt, in uerbo Dei potes hæc omnia inuenire? Manna enim est, omnem saporem habens, & odoris delectationem: & requiès est uera & syncera, suauis & salubris, iucunda, & sancta. Hæc promissio est uitę præsentis. Nam promissionem futuræ quis explicet? Si spectatio iustorum lætitia, & tanta lætitia, ut omne, quod desideratur in seculo, non ualeat ei comparari: ipsum quod expectatur quid erit? Oculus non uidit Deus absque te, q̃ præparasti diligentibus te. Sub his itaque scapulis quatuor nobis beneficia conferuntur sub his enim abscondimur, sub his in occursu accipitrum, & miluorum protegimur, quæ sunt aereæ potestates: sub his umbraculum salubre refrigerat nos, & repellit nimirum solis feruorem, sub his quoque alimur, & fouemur. Ait enim Propheta i alio Psalmo: Quomã abscondit me in tabernaculo suo in die malorum: ideſt, dum adhuc dies mali sunt, in terra aliena sumus, q̃ data est in manus impij, in qua nõ est regnũ pacis, nec Deus pacis regnat in ea. Nam si regnat, quid est, quod orantes dicimus? Adueniat regnũ tuũ? Necesse igitur est abscondere interim, si quid habemus boni, quoniã thesaurum regni cœlorum qui inuenit homo abscondit. Propter quod etiam corporaliter in claustris, & in syluis abscondimur. Et si scire uultis quantum in hac absconsione lucramur, credo nullum hic esse, qui, si quartam partem eorum, quæ facit, in seculo actitaret, adoraretur ut sanctus, reputaretur ut angelus: nunc autem quotidie tanquam negligens arguitur, & increpatur. Parum ne hoc lucrum ducitis, quod non reputamini sancti antequam sitis? An non timetis ne fortè hic uili mercede hac recepta, in futuro mercedem nõ habeatis? Necessaria est ergo hæc absconsio non solum ante oculos aliorum, sed etiam multo magis ante teipsum. Hoc enim habet dominica illa sententia: Cum feceritis omnia quæ præcipiuntur uobis, dicite, Serui inutiles sumus: quod debuimus facere fecimus, ue enim uobis si non feciſſemus. Et hęc est utique magna uirtus, & summa securitas, quando, & piè uiuis: & tamen plus attendis, quæ desunt tibi, quam quæ obtinuisse uideris, oblitus, quæ retro sunt, & extendens te in anteriora. Hæc igitur est absconsio, quam sub scapulis Domini præstari dixeramus: quas forsitan absconsio fuit, uel obumbratio, quæ Mariæ facta est a spiritu sancto, ad cœlandum uidelicet tam incomprehensibile sacramentum. De protectione quoque idem ait Propheta iste. Obumbrasti super caput meum in die belli. Sicut enim uidens uenientem accipitrem mater expandit alas, suas, ut pulli subeant, & habeant tutum refugium: sic nobis parata, & quodammodo dilato sinu etensa est summa illa, & ineffabilis pietas Domini nostri. Vnde, & supra dixit: Quoniam refugium meus es tu. Iam uerò sub ipsis quoque scapulis, & umbraculũ salubre, & protectionem habemus. Sicut enim enim iste corporeus solicitet bonus sit, & ualde necessarius, tamen & feruor eius si temperatus non fuerit, infirmo capiti, & splendor infirmis oculis nocet, nec est solis culpa, sed infirmitatis: sic etiam sol iustitiæ est. Vnde & dicitur: Noli nimium iustus esse. Non quod iustitia bona non sit, sed quia dum adhuc infirmi sumus, oportet ipsa bona gratia tẽperari, ne fortè elationis, aut indiscretionis uitium incurramus. Quid est, quod incessanter orantes. & supplicantes nõ possumus ad eam quam desideramus, gratiæ abundantiã peruenire? Putatis quia auarus aut inops factus est Deus, impotens, aut inexorabilis? Absit hoc, prorsus absit: sed ipse cognouit figmentum nostrũ, & scapulis suis obumbrat nobis. Non tamen a petitione, ꝓptereà cessandum est, quia etsi non dat ad satietatem, dat tamen ad sustentationẽ. etsi cauet nobis a feruore nimio, tamen fouet nos tãquam mater calore suo. Hoc ê enim quartum, quod diximus sub scapulis eius nobis præstari, ut tanquam pulli in calore materni corporis foueamur, ne foris uagãtes moriamur, refrigescente nimirum charitate: quæ non diffunditur in nobis, nisi ꝓ spiritum qui datur nobis. Sub his igitur pẽnis eius, securus sperabis, ut uidelicet de exhilaratione præsentium munerum firma sit expectatio futurorum.

Max. 4. a

Esa. 84. a

Max. 9. b

Psal. 136. b

Eccl. 7. a

De

De prima parte quinti uersus, Sermo V. Vnde supra.

Mar. 14. d

Cuto circũdabit te ueritas eius. Vigila te, & orate, ut non intretis in tentationẽ. Et quis hoc dixerit, scitis: & tempus scitis. Dñi enim est uerbum illud in stãte iam passione sua. Et attendite qm̃ ipse quidem erat passurus, & nõ discipuli: nec tamen pro se dicebat orandum, sed pro illis.

Luc. 22. d

Vnde ad Petrũ: Ecce satanas expetiuit uos ut cribraret sicut triticũ: ego autem rogaui pro te, ut nõ deficiat fides tua, & tu aliquãdo conuersus confirma fratres tuos. Si tantũ illos oportebat timere in passione Domini quantum nobis timendum est, fratres, in passione nostra? Vigilate proinde & orate, ut non intretis in tentationẽ quoniam undique circundati estis tentationibus. Vnde & legistis, quia tentatio est uita hominis super terram. Itaque si tot tentationibus plena est uita nostra, ut uon immeritò tota ipsa tentatio debeat appellari: peruigili circunspectione opus est, & oratione ne inducamur in eã, unde est, & illud in oratione Dominica: Et ne nos inducas in tentationem.

Iob. 7. a

Matt. 6. b

Quia ergo undique sic circundatus es tẽtationibus; scuto circundabit te ueritas eius: ut quemadmodum, undique bella, ita undique sint & præsidia. In quo omninò illud manifestum est, spirituale scutum esse oportere, quod circundare potest. Veritas autẽ circundat, quia uerax qui promittit, & sic exhibet, ut promittit. Fidelis Deus ait Apostolus, qui non patietur uos tentari, supra id quod potestis. Non incongrue sanè scuto cõparatur gratia diuinæ protectionis, quod in superiori parte amplum, & latum est, ut caput humerosque custodiat: in inferiori uerò strictius, ut minus oneret, maximè, quòd graciliores sint tibiæ, nec tãfacilè uulnerent, sed nec adeò periculosum sit illis in partibus uulnerari. Sic omni nò sic militibus suis Christus ad inferiora tuenda, id est, carnẽ, magnã (ut ita dixerim) strictitatẽ, atque penuriam rerum temporalium donat: nec uult eos illarum multitudine prægrauari, sed ut uictum, & uestitum habeatis, quemadmodũ ait Apostolus, his contenti simus; in superioribus uero amplio rem latitudinem, & abundãtiam gratiæ spiritualis. Sic enim habes: Primum quærite regnum Dei, & iustitiam eius, & omnia adijcientur uobis. De uictu utique dixit & uestitu. Vnde dixerat solicitos esse non debere. Nam & hæc ipsa pater noster cœlestis benignissima pietate ministrat, ob duplicem scilicet causam: ne uel omnino crederemus insensum si ista negaret, & sic desperaremus, uel illorum nimia solicitudo, spiritualis exercitij fieret detrimẽtũ. Sinchis enim, ne que uiuere, neque Deo seruire est. Cæterũ quanto strictius, tanto melius. Itaque scuto circundabit te ueritas eius, nõ timebis à timore nocturno, a sagitta uolãte in die, a negotio perambulante in tenebris, ab incursu, & dæmonio meridiano. Hæ sunt quatuor tentationes, quibus undique circundati nesse habemus circundari etiam scuto Domini, ut sit nobis à dextris, & à sinistris, ante & retro. Hoc enim præmonitos uos esse uolo, neminem super terram absque tentatione uicturũ, ut cui fortè tollitur aliqua, alteram securus expectet: aut fortè nõ securus, sed pauidus magis, & sic petat ab ea liberari, ut nunquam sibi in corpore mortis huius libertatem perfectam, seu requiẽ audeat polliceri. Qua in re consideranda est nobis, tam benigna erga nos diuinæ pietatis dispensatio, ut quibusdam nos tentationibus patiatur diutius occupari, ne fortè periculosiores occurrant: ab aliquibus uerò citius liberet, ut possimus in alijs, quas nobis utiliores fore præuidet exerceri. Verùm considerandum nobis est sed non mõ, quæ sint istæ quatuor quas hic ponit. Credo enim, quod in hoc ordine, quo hic numerantur, contra eos, qui conuertuntur insurgunt, & uelut principes sunt omnium tentationum.

Max. 6. d

Textus.

1

2. Co. 10. c

2. Ti. 6. b

De secunda parte quinti uersus, & de sexto uersu. Sermo sextus. Vnde supra.

Olet in diuinis scripturis aduersitas designari per noctem, & scimus, quia aduersus eos, qui conuertuntur, primũ esse certamẽ de molestijs corporis consueuit. Caro. n. hactenus indomita, castigari, & in seruitutẽ redigi nequaquã æquanimiter patit̃, sed adhuc memor recens perditæ libertatis acrius concupiscit aduersus spiritũ, maximeq; i his pœnis, i q b. estis uos

Universidad de Deusto
Biblioteca

quotidie morientes: immò uerò morte affecti tota die, quæ & supra uires sunt, & ultra naturam, & contra consuetudinem uestram. Quid igitur mirum? Turbant ista maximè eos, qui necdum consueuerunt, nec dum satis in prompto habeãt recurrere ad orationes, resurgere ad meditationes sanctas, ut sic releuetur diei pondus, & æstus. Necessarium planè nobis inter ipsa nostræ connersionis initia scutum Domini, ut non
K timeamus à timore nocturno. Bene autem dicitur non timendum a timore nocturno, & non dicitur à nocte, quia non ipsa afflictio tentatio est, sed magis timor ipsius. Nam, & omnes laboramus, cum tamen non omnes inde tentemur: & qui tentãtur multo magis timore futuræ, pœnæ, quàm præsentis dolore læduntur. Quia ergo timor ipse, tentatio est, cõgruè dictum est ei, qui circundatur scuto Domini, quod à tentatione hac non timebit. Fortè impugnabitur, fortè tentabitur, fortè timebit noctem, sed non ei timor iste nocebit. Magis autem si non fuerit dominatus, tunc immaculatus erit, & emundabitur, sicut scriptum est, quia territi purgabuntur. Caminus est timor iste, sed vt examinet non exurat, ueritas facit. Nocturnus planè, & tenebrosus timor, sed facilè hunc radius ueritatis exuperat. Ingerit enim oculis cordis nũc quidem peccata, quæ fecimus: ut quemadmodum de se Propheta ait, etiam nos in flagella parati simus, annunciantes iniquitatem nostram, & cogitantes pro peccato nostro. Nunc uerò æterna supplicia, quæ meruimꝰ ut in eorum comparatione quæ euadimus, uniuersa quæ patimur, delicias reputemus. Nunc quoque cœlestia præmia ad quæ tendimus, crebro uidelicet memorantes, quoniã non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Nunc etiam ea quæ pro nobis pertulit Christus, ut crebro considerantes quã tã, sustinuit illa maiestas pro inutilibus seruis, erubescamus non sustinere uel parua ꝓ nobis. Sed fortasse prænaluit ueritas, præ-
L sertim tam multiplex, & usquequaque circundans non repellere modo, sed ẽt expellere penitus hunc timorem. Nox præcessit ut filius lucis, & diei honestè ambulans, time sagittã. Leuiter uolat, leuiter penetrat sed dico tibi non leue infligit uulnus, cito interficit. Nimirum sagitta hęc uana gloria est, nõ est unde hęc impugnet pusillanimes & remissos. Qui feruẽtiores esse uidentur, ipsi paueant, ipsi sibi caueant in hac parte: nihilominus adhuc soliciti non desere scutum inexpugnabile ueritatis. Quid enim aliud tam contrarium uanitati? Nec sanè huic opponenda sagittæ secreta illa, & quodammodo intima ueritatis exigimus: semet ipsam nouerit anima, de se teneat ueritatem. Difficile prorsus, ni fallor, homo uerbis laudantium, hominem in uita sua abduci poterit altum sapere, si se intus ad lucem ueritatis solicita consideratione discutiat. Nonne enim si propriam cogitat conditionem, dicturus est sibi, Quid superbis terra, & cinis? Nonne si propriam confideret corruptionem, fateatur necesse est quoniam non est in eo bonum? Sed, & si forte aliquid habere uidetur, non inueniet puto quod respõdeat Apostolo dicenti: Quid habes quod non accepisti? Et alibi: Qui stat, uideat ne cadat. Postremo si fideliter computet, facile illi erit aduertere, quod nec cum decem millibus possit occurrere ei qui cum uiginti millibus uenit ad se, & omnes iustitias suas tãquam pannum mẽstruatæ reputari. Eadem quoque ueritas, & eis nihilominus opponenda est tentationibus quę sequuntur. Neque.n. uel sic desistit ho M
stis antiquus, sed ad callidiora fortè cõuertitur argumenta. Firmam probauit utique latere turrim, non est quod uel a sinistris pusillanimitate timoris, uel a dextris eam humanis concutere laudibus, in utraque iam mentione frustratus attentet. Sed si uiribus, inquit, discere nequeo: forte decipere possum alicuius ingenio proditoris. Quis putas erit hic proditor? Plane cupiditas, radix iniquitatis, ambitio subtile malum, secretum uirus, pestis occulta, doli artifex mater hypocrisis, liuoris parens, uitiorum origo, criminum fomes uirtutum ærugo, tinea sanctitatis excæcatrix cordium, ex remedijs morbos creans, generans ex medicina languorem. Contempsit unã gloriã, ait qm̃ uana é forte solidius aliquid affectaret, forte honores, fortè diuitias. Quãtos hoc negotiũ perambulãs inte nebris trudi fecit itenebras exteriores, uestę spolians nuptiali, & uirtutum exercitia fructus pietatis euacuans? Quantos ergo pestis hæc nequiter supplantatos turpiter quoque deiecit, ut cæteri quique quos latuit ocultus effossor, subitã expauescerent ad ruinã? Quid uerò hũc fouet uermẽ aliud

quam

quàm mentis alienatio, & obliuio ueritatis?
Mat. 16 d Aut quid nisi ueritas hunc prodendum uestigat proditorem, & negocium arguit tenebrarum? Nimirum hæc est, quæ dicit.
Sap. 6. a Quid prodest homini si uniuersum mundũ lucretur, se autem perdat & detrimentum sui faciat? Et item: Potentes, ait potẽter tormẽta patientur. Hæc est, quæ sedula suggestione reducit in mentem, quàm sit in ambitu friuola consolatio graue iudicium, usus breuis, finis ignotus. Hucusque tentationes Domini: quartam inimicus non præsumit afferre. Illa enim de ignorantia est, nec dubitat sapientissimũ, qui sic moderabatur responsiones suas, ut in nullo unquam posset deprehendere, quod quærebat. Prima siqui
A dem tẽtatione esurienti suadebat de lapidibus panem facere: sed ille, nec posse, nec nõ posse respondens, cibum alium prætendit, dicens: Non in solo pane uiuit homo, &c.
Mat. 4. a Secunda uero tentatione præcipitium suadebat, ptomittens, quia non læderetur si filius Dei eẽt, & sic uidens omnis ciuitas laudaret eum, & magnificaret, & necesse se, nec nõ esse respondit. Tertia de ambitione fuit, quando omnia regna mundi promisit, si cadens adoraret eum. Vides ne, quòd ambitionis uia, adoratio diaboli est, qua uidelicet ad honores, & gloriam mundi perueniendum suis ille adoratoribus pollicetur? Quarta, ut dixi, tentatione apud eum abstinuit, cuius nimirum tantam esset expertus prudentiam ex responsis. Quid autem aduersus alios faciat quos uidet omnimodo diligere iustitiam, & odisse iniquitatem? Quid nisi, ut iniquitatem palliet uirtutis imagine? Quos enim perfectos boni nouerit amatores, malum eis sub specie boni nõ mediocris, sed perfecti, persuadere conatur ut cito consentiat, qui magnopere diligit bonum, & facile qui currit incurrat. Hoc
B est igitur dæmonium non modò diuturnũ, sed meridianum. An non hoc timuit Maria,
2. Co. 2. c quando ad nouam angeli salutationem expauit? An non hoc insinuabat Apostolus cum diceret. Non enim ignoramus cogitationes eius? Ipse enim angelus satanæ transfigurat se in angelum lucis. An non denique hoc ipsum metuebant discipuli, quando uidentes Dominum super mare ambulantem clamabant putantes phantasma esse? Et uide, quàm bene cõgruit, quod quarta uigilia nocte fuisse dicitur, quando contra tentationem quartam uigilasse discipuli perhibentur. Nec uerò in re manifestissima nostro arbitror opus esse eloquio, quod uidelicet sola sit ueritas, quæ palliatam detegit falsitatem. Quatuor has tentationes etiam in generali statu ecclesiæ haud difficile diligens considerator inueniet. Nonne enim timor nocturnus exercebat nouellam adhuc ecclesiæ plantationem, quando omnis, qui occiderit seruos Dei, arbitrabatur se obsequium præstare Deo? Demum per secutione cessante, & die redita turbauit eam grauius, & afflixit sagitta uolans, quando exterunt aliqui de ecclesia inflati spiritu carnis suæ, inanis & uolatilis glorię cupidi, & uolẽtes sibi facere nomẽ linguas suas magnificando, diuersa & peruersa dogmata fabricauerunt. At nunc quidem pax à paganis, pax ab hæreticis: sed non est pax à falsis filijs. Multiplicasti gentem Domine Iesu, sed non magnificasti lætitiam: quoniam multi sunt uocati, pauci uero electi. Omnes Christiani, & omnes ferè, quæ sua sunt quę
C runt, non quæ Iesu Christi. Ipsa quoque ecclesiasticæ dignitatis officia in turpẽ quæstum, & tenebrarum negocium transiere: nec in his salus animarum, sed luxus quæritur diuitiarum. Propter hoc tondentur, propter hoc frequẽtant ecclesias, missas celebrant, psalmos decantant. Pro Episcopatibus, & Archidiaconatibꝰ, Abbatiis, alijsq; dignitatibus impudenter hodie decertatur ut ecclesiarum reditus in superfluitatis, & uanitatis usus dissipentur. Supereſt, ut reueletur homo peccati, filius perditionis, dæmonium non modo diurnum, sed & meridianum; quod non solum transfiguratur in angelum lucis, sed extollitur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur. Nimirũ insidiatur crudelius calcaneo matris Ecclesiæ, à quo dolet caput suum esse cõtritum. Hinc planè grauissimus erit incursus, sed ab hoc quoque ecclesiam electorum ueritas liberabit, propter eos breuiãs dies, & dæmonium meridianum destruens illustratione aduẽtus sui. Et hæc quidẽ dicta sunt de tẽtationibus illis: nã & in sermone quodam super Cãtica canticorum memini me
Ser. 30. super his tractasse similiter, cum meridiani huius dæmonij mẽtio incidisset, ex occasione scilicet meridiani accubitus sponsi, quẽ sibi sponsa petierat indicari.

De septimo uersu. Sermo septimus. Vnde supra.

D

INspe uiuimus, fratres, nec deficimus in tribulatione præsenti, q̃ in expectatione simus idefectibiliũ gaudiorũ. Neq; enim uana uobis hæc expectatio, aut dubia spes uidetur, innixa nimirũ æternæ promissionibus ueritatis. Deinde etiam exerceptione præsentium munerum firma est expectatio futurorum & præsentis gratiæ uirtus nimis credibiliter attestatur fœlicitatẽ promissæ gloriæ sine dubio securturam. Nempe Dominus uirtutũ ipse est rex gloriæ, & in hymno quoq; eundẽ uotis cantamus patrẽ perennis gloriæ, patrem potẽtis gratiæ: cui & in Psalmo canimus, quia misericordiã, & ueritatem diligit Deus gratiã, & gloriã dabit Dominus. Viriliter ergo sustineat i hoc
Ps. 83.c seculo pietas collu&tationẽ, & persecutionẽ, quamlibet æquanimiter patiatur. Quid ni toleret omnia, quæ ad omnia ualet, promissionem habens eius uitæ, quę nũc est, & futuræ? Repugnet fortiter impugnãti, quia & repugnanti propugnator aderit indefessus, & triumphanti non deerit largissimus remunerator. Scuto, inquit, circundabit tã
Textus. ueritas eius. Necessaria planè insuperabilis protectio ueritatis, nõ modò interim in carne degenti, sed postmodum exeunti, & nũc quidẽ ob periculosos cõflictus, tũc uerò ob monstruosos occursus spirituũ malignorũ. Nempe & sanctissimã illã glorioſi Martini
E animam uoluit pars inimica nocere, & cruenta bestia sciens, q̃ modicum iam tempus haberet, tota profectò insania malitiæ infatigabilis, non ẽ uerita prope assistere ei quoque, in quo nihil habebat. Imò uerò ad ipsum etiam regẽ gloriæ accedere impudentissima temeritas illa præsumpsit, sicut ipse testatur. Venit.n. princeps mundi huius, in menon inuenit quicquam. Fœlix anima,
Ioan. 14. quæ sic interim tentationũ iacula scuto ueritatis repulerit ut nil prorsum uenenatum in se coalescere passa, omnino nõ confunda tur esi loquet inimicis suis in porta. Nihil in me funeste reperies. Fœlix quẽ sic circun dat clypeus ueritatis, ut introitũ quoq;, & exitũ eius custodiat: exitum utique ab hac uita, & introitum in futuram, quo uidelicet nec moliatur à tergo, nec à facie mali quippiam inimicus attentet. Siquidem omnino opus erit illic custode, opus erit duce fideli opus erit consolatore magno propter horribiles illas uisiones: non minus, quàm hic adiutore, & propugnatore contra inuisibiles tentatores. Glorificate itaque, dilectissimi, & portate interim Christum in corpore uestro, onus delectabile, suaue pondus, farcinam salutarem etiã si premere aliquãdo fortè uidetur, etiam si interdum latera tundit, & flagellat recalcitrantem, etiam si quando in camo, & freno maxillas constringit, & coercet omnino fœliciter. Esto ut iumentum. Homo, inquit, cum in honore *Psal. 48.*
esset, non intellexit, comparatur est iumen *c*
tis insipientibus, & similis factus est illis. F
Quid enim tantopere, uel plangit Propheta, uel arguit in homine similitudinem iumentorum, præsertim qui alio quodam loce de se loqui, & dicere Deo non sine quadam congratulatione uidetur · Vt iumentum factus sum apud te, & ego semper te cũ *Psal. 72.*
Puto, imò non puto, sed scio similitudinẽ *d*
aliquam iumentorum hominis commendari: sed planè non eam, quæ in non intelligẽdo, & insipientiæ, sed patientiæ imitatione consistat. Neque enim succensentis similiter, sed ne plangentis quidem uideret uox si dixisset: Homo cum sub onere Dei esset, non recalcitrauit, ut iumentum factus est apud eum. Quis enim non illi iumento plurimùm inuideret, cuius in humili tergo ad commendationem ineffabilis suæ mansuetudinis dignatus est sedere Saluator · si cum illius tam precioſi oneris gestatione intelligentiam quoquè tam singularis habuisset honoris? Vt iumeneum igitur esto minimè tamen iumentum: patienrer quidem sustinens onus, sed honorẽ intelligens sapienter, & delectabiliter cogitans tam ipsius oneris qualitatem, quam propriam utilitatem. Magnus ille Ignatius discipuli, quem diligebat Iesus, auditor martyr noster, cuius precioſis reliquijs nostra dita ta est paupertas, Mariam in pluribus, quas ad eam scripsit, Epistolis Christiferam consalutat Egregrius planè titulus dignitatis, & commendatio honoris immensi. Nempe cui seruire, regnare: gestare hunc, non onerari est, sed ornari Cæterum unde ei, de quo nunc loquebamur, Saluatoris asello uerendum ullatenus uidebatur, ne sub illa tali sarcina deficere posset in uia? An uerò timendus ei, aut lopotum incursus aut raptorem occursus, uel præcipitium, seu periculum aliquo sub tan- G

to præside metuendum? Fœlix qui sic tulerit Christum, ut à sancto sanctorum in sanctam ciuitatẽ mereatur induci. Non est omnino, quod timeat ne uel in uia aliquod offendiculum, uel repulsam in ianua patiatur. Illi nempe iumento uiam parabant fideles populi, huic angeli sancti, quoniã angelis suis mandauit de te, ut custodiãt te in
Textus. omnibus uijs tuis, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Sed non sunt hæc prę oc
Textus. cupanda, modò series magis ipsa scripturæ expositionis ordine sequenda est. Cadẽt à latere, inquit, tuo mille, & decem millia à dextris tuis, ad te autem non appropinquabit. Hic enim uersus hodie nobis tractandus est; non ignoratis. In præcedenti sanè capitulo, quod nouissimè tractabatur, dictum est, si recolitis, quemadmodum à quatuor quibusdam maximis equidem grauissimisque tentationibus huius uitę protectio liberet ueritatis, uidelicet à timore nocturno, à sagitta uolante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incursu, & dæmonio meridiano. Quod igitur sequit Cadent à latere tuo mille, &c. futuræ magis uitæ arbitror assignandum. Vnde, & in principio sermõis huius meministis adhuc, ni fallor, sententiæ apostolicæ, qua uidelicet uelere ad omnia pietatem, uitæ quoque eius, quæ nunc est, & futuræ promissionem habere commendat. Audite ergo, & audire
H in lætitia cordis uestri, quod ad futuræ ui-
1.Ti. 4.c tæ promissionem, uestramque expectationem pertinere uiderur. Vbi est thesaurus uester, sit & cor uestrum. Et quidem studiosè audistis præsentia, non sum immemor, sed studiosius decet futura audire. Nam, & Pseudo propheram (Balaam dico) recolite, qui historias nostis, & ipse, inquam iniquus iustorum mortem optabat, & nouissima sua horum similia fieri precabatur. Tantus est pietatis fructus, tanta iustitiæ merces, ut ne ab ipsis quidem nõ desidera ri queat impijs, & iniustis. Minus tamen oblectat canticum Sion salices Babylonis. Suspendenda proinde organa apud eos, lamentandum magis super flumina Babylonis, si forte per suaderi eis possit, ut plaugant. Hic plane cantandum est, ubi non deerunt qui tãta alacritate spiritus saltent ad
Ps. 54. b uocem psalterij, ad canticum Sion: & uehementia quadam sacti desiderij ad eam gestiant præuolare, dicentes: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & uolabo & requiescam? Quid enim aliud exultare, quàm ex seipso saltare? Minus sapit ijs, qui medio adhuc periclitantur in mari, iactantur undis, aguntur fluctibus, quamlibet fauorabile sit, quod de remoti, & propriam desperati tranquilitate seu amœnitate littoris nũciatur. Sed nec ad eiusmodi pertinet animam, quod hodie nobis propositum est, neque enim talis quæpiam adhuc meretur audire: Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. Memento cui hæc promissio facta sit. Nempe ei qui habitat in I
adiutorio altissimi, in protectione Dei cœli commorabitur. Audiat igitur is, qui salutis portui cogitatione iam, & auiditate appropinquat, qui præiactata uelut quadam anchora spei suæ, terræ illi desiderabili inconuulsibiliter inhæsisse uidetur cũctis diebus, quibus nũc militat, expectans donec ueniat immutatio sua. Certissima sane, & præcipua propinquatio portus huius, hæc ipsa conuersatio eius in qua positi estis, exitus præparatio est, uocationis uidelicet, & iustificationis diuinæ. In his nempe duobus fidelis quædam constituta est connexio, uelut cuiusdam æternitatis ad æterni tatem, idest magnificationis ad prædestinationem: quarum equidem sicut prædestinatio nullo est præcisa principio, sic & magnificatio nihilominus nullo unquam fine claudẽda. Ne uero eam, quam diximus, qua si geminæ huius æternitatis mediam conne xionẽ esse putes nostræ adinuentionis. Apostolum audi, si non eandem tibi manifestius ipse commendat: Quos enim præsciuit, & *Rom. 8.f*
prædestinauit conformes fieri imaginis filij sui, quomodo putas, aut quo ordine magnificabit? Siquidem quæ a Deo sunt, ordinata sunt. Nam a prædestinatione ad magnificationem saltu quodam peruenies repentino. Prouide tibi medium pontem, aut magis ingredere iam paratum. Quos prædestinauit, inquit, hos & uocauit: quos autem uocauit, hos & iustificauit. Et quos iustificauit, hos & magnificauit. Hæc uia equidem bona uidetur non nullis hominibus, sed & bona est K
nihil super eius fine timendum. Non tibi sunt uiæ huius suspecta nouissima, perge securus, tanto uiuidius, quanto certius ea iam propinquare uidentur: nempe tenes media, quomodo non nouissima propinquarẽt? Agite, inquit, pœnitentiam, appro *Mat. 3.c*
pinquabit enim. regnum cœlorum. Sed regnum, inquies, cœlorum uim patitur, & uio

Universidad de Deusto
Biblioteca

lenti diripiunt illud. Nullus mihi ad hoc nisi per medios hostium cuneos patet accessus, in itinere medio sunt gigantes, in aere uoli tant, obsident transitum, obseruant transeũ tes. Attamen fiducialiter age, ne timeas. Magni sunt, multi sunt, sed cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. Cadent undique, nunquam tibi deinceps in perpetuum nocituri, parum est, non appropinquaturi. Equidem uidebit peccator, & ira scetur, sed à latere ueniet, quod uidelicet præueniat te misericordia Dei tui, eadẽ quo que nihilominus etiam misericordia subsequatur, & introitum uidelicet tuum, (ut quidem supra meminimus,) & exitum tuum custodiens. Alioquin quid in illo tã terribili spiritualium nequitiarum occursu humani possent consistere sensus, quòd non intolerabili concuterentur horrore? Quid putatis, fratres, si uel uni alicui è tam multis principibus tenebrarum in medium uestri irruere, & in tota feritate sua ac tenebrosi enormitate corporis apparere liceret, quis illum posset, uel corporis sensus sustinere, uel cordis? Denique ante hos paucos dies (ipsi scitis) unum quendam ex uobis, & prius dormientem, & postea excitatum tã grauiter phantasia nocturna perturbare permissa est, ut uix illa die rationis compos, uix potuerit esse securus. Etiam omnes uos pariter expauistis, cum territus ille terribilem nimis exclamasset in uocem. Erubescendum sanè, quod usque adeo fides in uobis, ueldormientibus uisa fuerit obdormisse, sed ad nostram fine dubio factum est admonitionem, ut tota solicitudine meminerimus aduersum quos nobis sit colluctatio, ne quando scilicet, aut ignari hostilis inuidiæ, aut protectioni diuinæ inueniamur ingrati. Ex uehementissimo siquidem proprij cruciatu liuoris in tantum prorupit malitia inueterata furorem, his præsertim diebus sanctis acrius sese indicans uestra deuotione torqueri. Eodem sanè tabescentis insaniæ zelo, sed licentia ampliori exeuntibus sanctis adest, non nisi à latere tamen: neque enim, uel occurre iam a facie quasi ut uim faciat, uel à tergo repere tanquam, ut decipiat permittetur. Sed nec iuxta iter quidem scandalum de cætero ponet tibi: ad te enim non appropinquabit, non modo non attinget, ut feriat, sed nec accedet, vt terreat. Puto enim id uerebaris, ne te forsitã grauis ad illas tam monstruosas effigies, & larualium tanta multitudinem facierum horror inuaderet, sed egregius tibi paracletus, & efficacissimus aderit consolator, ipse nimirum de quo legisti. Coram illo procident Æthiopes, & inimici eius terram lingent. Planè ad nihilum deducetur in conspectu eius malignus, sic timentes se glorificabit. Præsen te te domine Iesu quantumlibet irruant hostes, imo non irruant, sed ruant, confluant undique, sed sic fluant, & pereant à conspectu Domini, quemadmodum fluit cera a facie ignis. Quid enim metuam deficientes, quid rementes paueam, quid uerear cadentes? Etsi ambulauero in medio umbræ mortis, non timebo mala, dummodo tu mecum sis domine Deus meus. Siquidem protinus aspirabit dies, & inclinabuntur umbræ, cadent hincinde principes tenebrarum. Quos enim nunc quoque, dum inter malignas eorum occultasque suggestiones per fidem adhuc non per speciem ambulamus, fides tamen uictoriosa triumphat: quomodo non facilius ipsa iam tunc propalatæ cognitio ueritatis euidens cum suis illis tenebrosis ferrugineisque imaginibus exufflabit? Nec causeris fortè de numero, uel ipsam saltem multitudinem uerearis. Memento sanè, quòd ad unum Saluatoris imperium ab obsesso iam, & diu possesso unius hominis corpore dæmonum legio tota discesserit, & ne ipsos quidem ausa est nisi ab eo iussa contingere porcos, quanto magis ipso duce quotquot fuerint undiq; cadent cum ingenti admiratione, & confusione, dicentes. Quæ est ista, quæ ascendit sicut aurora consurgens, pulchra, ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata? Iutrepidus itaque, & omnino impauidus, magis autem gratulabundus, & laudans oculis tuis considerabis, nec sanè iam uel impugnationem sustinebis, uel furorem pauebis, sed magis retributionem peccatorum uidebis. Et quidem uidentur sufficere posse hodie, quæ dicta sunt, sed adhuc sanè aliquos uestrum nonnulla arbitror expectatione suspẽdi. Mouet. n. studiosiores quosq; ni fallor, quidnam sibi uelit, quòd à dextris quidem decem millia, à sinistris uerò mille perhibet esse casuros. Nam latus sanè, quod simpliciter dicitur, non nisi sinistrum hoc loco licere accipi puto, præsertim, q; dextrum quidem incontinenti proprio designetur ex nomine. Et quidem non sine certa ratione mysterij à sinistris multos, sed multo

Psal. 79.a

M

Psal. 137.b

L

to plures à dextris casuros esse prædixisse uideatur. Nisi fortè quis tam hæbes fuerit & insulsus, ut in eo quòd dicitur mille & decem millia, certam exprimi putet numeri taxationẽ, & non magis superabundantem comparationem. Nos enim sic non diuinas scripturas accipimus, sed neque Ecclesia Dei. Cadent ergo à sinistris quidẽ mille, à dextris autẽ decem millia: quòd uidelicet abundantiori malignitate & uelut copiosiore manu dextris insistere partibus, dextrũ latus appetere consueuissent. Quod quidẽ, si magnum illud ecclesiæ corpus considerare libet, facile satis aduertim⁹ longe acrius impugnari spirituales uiros ipsius ecclesiæ, quàm carnales; quæ nimirum duo eius latera, dextrum sinistrumque puto non incõueniẽter accipimus. Agit hoc sane superba semper inuidiosa malitia, perfectiores quoque uehementius pulsans, iuxta illud: Esca eius electa. Et iterum: Absorbebit fluuium, & non mirabitur, & habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius. Agit, inquam, & si non sine certa diuini dispensatione cõ filij: qui quidem nec imperfectiores supra id quod ferre possunt tentari permittit, faciens cum tentatione prouentum, & perfectoribus non modò gloriosiores, sed numerosiores parat ex hoste triumphos. Tota ergo pariter electorum ecclesia coronabitur: quod ex utraque parte sui legitime certauerit, utroque nimirum cornu tam potenter interim uentilans inimicos, ut paulopost menifestius cadere uideantur à latere eius mille, & decem millia à dextris eius. Sic nimirum olim iam quidem Dauid perfectiore uirtute probata, necdum uerò propalata in Israel reprobatione Saulis, canebant in choro dicentes: Percussit Saul mille. & Dauid decem millia. Sin autem ad singulos magis placet hoc referri, nõ uobis deest ne in hac quidẽ parte spiritualis intelligentiæ uia dummodo propriam super hoc experiẽtiã consulatis. Longè siquidem ampliori solicitudine, & calliditate multiplici pars aduersa nitnere in nobis dexterâ satagit, quam sinistram: nec tam corporis profectò quàm cordis laborat auferre substantiam. Vtranque nimirum prosperitatem humano generi inuidere noscuntur, utraque eos fœlicitate priuare contendunt, & cœlesti uidelicet & terrena; sed longe amplius rore cœli, q̃ pinguedine terræ. An uerò incongruè hęc dixerimus duo latera, quibus nimirum duplicem hominis substantiam constat inniti, uos iudicate. Nam quò spiritualia quidem bona attribuim⁹ dexteræ, sinistræ uerò carnalia, minimè prorsus uereor arguendum: præsertim a uobis, quibus semper studij ẽ nec dexteram aliquando sinistram, nec sinistram dexteram reputare. Nec uerò aliter uera quidem sapientia probat, quàm ut in sinistra diuitiæ & gloria, in dextera autẽ sit longiturnitas uitæ: nam & hoc sanè nullatenus expedit ignorare, quænam uobis uehementius instet peruicax hostiũ multitudo: illi nempe studiosius repugnandum ubi grauior urget necessitas, ubi totum belli imminet pondus, & ubi colluctationis ratio uniuersa consistit: vnde uobis paratur tota aut uictis ignominiosa captiuitas, aut uincẽtibus gloria triumphalis. Denique propter hoc, non quidem ad insipientiam uobis, tendendum liberè aduersario uidemini latus exposuisse sinistrum, ut dexterum proinde tota solicitudine conseruetis. Hæc nimirũ commendata à Christo, & Christianis omnibus imitanda serpentis prudentia est, ut caput solũ toto (si necesse fuerit) expositio corpore tueatur. Hæc uera philosophia, hoc consilium sapientis, ut omni custodia seruetur cor, qa ex ipso uita procedit, Hęc denique gratia, & misericordia Dei in seruos eius, & respectus in electos illius: ut in eorum interim sinistram quidem uelut dissimulans, dexteræ semper studiosus protector assistat. Hinc est quòd de seipso Propheta testatur: Prouidebam dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi ne commouear. Nunquid & illius manum dexteram, & solam eã putas dexteram tenuisse, cuius totam in facultatem pariter, & in carnem licere passus est, quicq d libere uisum est inimico? Veruntamen animam, inquit, eius serua. Vtinam mihi semper à dextris sis Iesu bone, utinam semper teneas manũ dexteram meam. Scio enim, & certus sum, quoniã nulla nocebit aduersitas, si nulla dominetur iniquitas. Tondeatur interim & tũdatur sinistrum latus, pulsetur iniurijs, uellicetur opprobrijs: libens illud expono dum a te custodiar, dũmodo sis ipse protectio mea super manum dexterã meã, Forte enim mille qui à sinistro casuri sunt, homines magis intelligendi sunt quàm dæmones. Hi nimirum nobis nõ nisi ob temporalia quælibet aduersantur & tã sitoria bona, quæ quidem aut nos habere

Iob. 40.

B

1. Reg. 18. b

c

D

Psal. 15.

Iob. 2. b

inui-

Universidad de Deusto Biblioteca

Inuidiosa malignitate suspirent, aut cupiditate iniusta sese potius doleant nõ habere. Fortè.n.mundi huius conantur auferre substantiam, fortè fauorem hominum, fortè ipsam corporum uitam. Vsque huc sæuire humana persecutio potest, animæ verò non habent quid faciant. Nam dæmones quidem superna nobis, & æterna potius ĩuidere nountur, non tamen vt sibi cedat, quod irreparabiliter amiserunt: sed ne illud pauper de puluere suscitatus accedat, vnde ipsi in gloria conditi irreparabiliter ceciderunt. Indignatur, & liuore tabescit obstinata malignitas humanam fragilitatem obtinere, qđ retinere ipsa non meruit. Sed & si quando fortè cuiuis temporalia damna, aut inferre conantur, aut gratulantur inferri: hæc eorũ tota molitio est, vt iactura exterior uel eidẽ ipsi vel alteri occasio sit interna: sicut e regione homines quoties ea suadere nobis, aut quolibet modo efficere curant, vnde dextera nostra lædatur, non hoc quidem principaliter agere, sed tempore aliquis cuiuis prouenturũ, vel sibi scilicet, vel nobis, vel alteri fortè cuipiam, aut detrimentum, aut emolumentum exinde seu captare seu propulsare velle videntur. Nisi fortè eatenus quis in dæmonem transierit ex homine, vt optare vllo modo possit quemlibet sibi inimicissimum hominem æterna damnatione mulctari. Quid nos miseri dormitam⁹ à spirituali studio, quos tam multipliciter insectatur nequitia spiritualis? Et pudor est dicere, & silere prohibet vis doloris. Quãtos enim inuenire est, fratres, ex his quoq; qui in religionis habitu & proposito degũt perfectionis, qnos terribilis illa Prophetæ sententia comprehendisse videtur: Si oblit⁹ fuero tui Hierusalem, obliuioni detur dextera mea. Nẽpe sinistri custodiæ lateris tota solicitudine incubantes callent admodũ, sed sapientia huius seculi, cui abrenunciasse deberant: ea quoque nihilominus quam reuelat caro & sanguis: quibus iuxta Apostolum noluisse acquiescere videbantur. Denique videas eos tam auide lucra captare præsentia. tem secularitertransitorijs vtilitatibus gaudere, ad terrenarum damna vel minima facultatum tam pusillanimiter turbari, tam carnaliter super his decertare, discurrere tam impudenter, tam irreligiose secularib⁹ sese implicare negocijs, ac si hoc esset tota eorum portio, hæc vniuersa substantia. Attentius sane agricola pauperem excollit fundũ, sed cui forte nulla amplior precioſior ve sit possessio. Buccellam panis in sinu suo mendicus abscondit: quod in sac cellis suis solũm hoc metalli genus ærugi-net. Tu quid ita extremæ hic paupertati, & quidem proprij male prodigus laboris, incumbis? Est & alia tibi possessio & si forte remota, Erras. Nil tã prope nos quàm quod intra nos est. At forte non quidem longius positam, sed inutilem esse causaris, ut hic tibi quærendam magis sufficientiam putes. Falleris, ibi magis inuenies, imò non inuenies nisi ibi. An uerò æstimas, quòd vel operam tuam non exigat, vel minus respõdeat operanti? Aut certe in tuto credis esse locatam, nec vlla deinceps solicitudine custodis egere? Quodlibet horũ sapias, scito qđ desipias vehementer. Ibi.n.quàm maxime quæ seminauerit homo, hæc & metet. Sed & qparce seminat, & parce & metet: qui verò ĩ benedictionibus seminauerit, de benedictionibus & meter, vt faciat vnum tricesimum, vnum sexagesimum, vnum centesimum. Habes autem thesaurum istum in vasis fictilibus, si tamen adhuc habes. Puto.n. iam amisisti, puto iam sublatus est, puto iam comederunt alieni robur tuum, & ignorasti, nec potes thesauro tuo cor apponere: quippe q thesaurum ipsum non habeas. Alioquin quæso te, si tam solicitus es, si nec minima spernis, si tam prudẽter seruas paleas tuas etiam horreum tuum seruare memento, & custodire. Imò verò non exponas thesaurum tuum, qui sic incubas sterquillinio tuo. Forte.n. illud tibi inuident mille, sed istum obsident decem millia, nec minus superabũ dames astutia, & crudelitate quàm numero. Cadent, inquit, à latere tuo mille, & decẽ millia à dextris tuis: uerte illuc oculos si dei: forte.n. iam irruperunt aditus, forte iã libere diripiunt omnia, forte iam spolia ipsa distribunt. Quid sinistro lateri tam male studiosus obseruator inhæres, nisi qđ non in latere iam tibi esse, sed in facie sinistra videntur, quod hæc prouideras in conspectu tuo semper: & qui tangit hoc, non latus tetigisse putetur, sed pupillam oculi tui? Cæterum iam nunc tibi prouidit quisquis es dexteri negligens: sinistri lateris cultor, ne cum hœdis locum accipias in sinistra, quam elegisti. Asperum verbum est, fratres, non immeritò expauistis. At cauere non minus necesse est, quàm pauere. Et qui dẽ dominus meus Iesus post cætera

Psal.136. b

inæsti-

inæstimabilis suæ erga me beneficia pietatis, etiam dextrũ sibi propter me passus est latus fodi: quod videlicet non nisi de dextera mihi propinare uellet, non nisi in dextera locum parare refugij. Vtinam ego talis merear esse columba, quæ in foramine petræ habitet, & in foramine lateris dextri. Considera tamen hoc vulnus eum penitus non sensisse. Neque enim illud excipere voluit, nisi iam soporatus in morte: vt moneret te quandiu viuis, in huius semper lateris vigilare custodia, sed & mortuã censeri eã animam oportere, qnæ quidem pernicio sa insensibilitate dissimuler in dextera sibi vulnus infligi. Meritò quidem in sinistro latere positum esse dicitur cor hominis, q affectio eius prona sit semper & procliuis in terram. Nec sanè ignorabat hoc qui miserabiliter ingemiscens: Adhæsit, inquit, pauimento anima mea, viuifica me secundũ verbum tuum. Sed ne is quidem in hoc ponderis conditionis humanæ, & grauedine cordis volebat remanere, qui sic admonens loquebatur: Leuemus corda nostra cum manibus ad Deum. Plane id suadebat, vt a sinistro latere exigerentur ad dextrum. Secularis militia, fratres, in sinistro tantum latere clypeum portat: non imitemur; si interea nolumus deputari, quos huic seculo militare constat, nõ Christo. Nemo, inquit, militans Deo, implicat se negocijs secularibus hoc est scutum applicat non tam dextræ quam sinistræ. Attamen, fratres, utrunque nobis latus tegendum est, si meministis. Scuto, inquit, circundabit te ueritas eius. Et Apostolus ipse: Per arma, inquit, iustitiæ à dextris, & à sinistris Cæterum ipsã audi iustitiam. Fortè enim non eadem utique lateri forma præscribitur. Nempe hinc quidem mandatur · Non vosmetipsos defendentes, charissimi, sed date locum iræ, Inde uerò præcipitur: Nolite locum dare diabolo. Et item: Resiste diabolo, & fugiet à uobis. Audi adhuc quomodo tegas latus utrũque: Prouidentes bona, ait idem Apostolus, non tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Hæc est enim voluntas Dei: ut benefacientes, non modo tabescere malignorum dæmoniũ inuidiam, ve rumetiam obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. Nunquid tamen in æternum erit nobis hęc protectio necessaria? Aut certe ab vtro que latere hostile agmen instabit? Erit quando nõ modò non instabunt, sed nec stabunt quidem. Cadent à latere tuo mille, & decem milia a dextris tuis. Siquidẽ nec humana malicia iam tunc habebit quid faciat, nec dæmonum milia plus uerebimur, quàm totidem uermium agmina uel muscarum. Haud aliter deniqne intuebimur eos, quàm filij Israel transmisso iam mari rubro, undique sui Ægyptios mortuos, sed & rotas currum ire in profundũ cernebant, vt & nos scilicet (lõgè tamen securius, & delectabilius (cantemus Domino quod gloriosè honorificatus sit, equum pariter, & ascensorem eius deijciens in abyssum.

1.Ti.2.a

2.Co.6.b

Rom.12.d

Ephes.4.

Iacob.4.b

1.Co.8.d

De octauo uersu, Sermo octauus. Vnde supra.

BReuius quidem uobis aliquando, dilectissimi, loqueremur, si crebrius id liceret: quod & uos credimus nonnunquam aduertere potuisse. Cæterum quoties ipsa diei præoccupante malitia, pluribus forte diebus molestissimum sustinuimus à uestra exhortatione, & consolatione silentium, neminem uestrum reor oportere mirari si tempus ipsum redimere cupientibus nobis, sermo rarior interdum protractior uideatur. Hoc sane nobis actũ sit breui procœmio, ut hesterni pariter hodierniq; sermonis, illius quidem prolixitas huius verò breuitas excusata, apud uos habeatur. Vereor siquidem minus gratã fore nonnullis, vel fuisse illã, uel istam fore, aut magis vtramq;, quã alterã. Scuto, inquit, circundabit te ueritas eius: nõ timebis à timore nocturno: a sagitta uolante in die, a negocio preambulante in tenebris, ab incursu, & dæmonio meridiano. Cadent a latere mille, & decẽ millia a dextris tuis, ad te aũt nõ appropinquabit. Diximus hinc præcedentibus sermonibus, q dignata est veritas ipsi largiri, quemadmodũ scilicet fidelẽ animã interim quidẽ a tentationibus, postmodum uero a difficultatibus tueatur. Quæ tamen utraque breuius quidẽ in alio Psalmo idem iste Propheta commendans: In te, inquit, eripiar a tentatione, & in Deo meo trãsgrediar murũ: qđ ipso ñimirum duce, nec hic gradiens offendiculum, nec egrediens hinc obstaculum pateretur. In altero ergo crebra ereptio, in altero plena iam, & secura liberatio designatur. Nam in hoc sane tertio quod adiungit. Veruntamen oculis tuis

Texius.

Psal.17.d

consi-de-

Universidad de Deusto
Biblioteca

considerabis, etiam fœlicitatis non modicę promissionem arbitror contineri. Cadet, inquit, à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis, ad te autem non appropinquabit. Veruntamen oculis tuis considerabis. Ita oro Domine, ita fiat. Cadant illi, & non cadam ego: paueant illi, & non paueam ego
L confundantur illi, & non confundar ego. Euidentius siquidem paucis hoc loco uerbis, & animæ mihi immortalitas commendatur, & ipsius quoque fides astruitur corporeæ resurrectionis. Nempe ruentibus illis futurus sum ipse, qui videam, & ne isti quoque quibus eorum nouissimũ intuear retributionem oculi defuturi. Neque enim simpliciter oculis, sed oculis, ait, tuis considerabis: istis utique qui nunc languent præinopia, & deficiunt dum speras in Deum tuum. Et uerè, fratres, deficiunt oculi dum
Rom. 8.c speramus. Quod enim uidet quis, quid sperat? Spes, inquit, quæ uidetur, non est spes. Ipsis ergo iam nũc cõsiderabis oculis, quos modò quidem nec leuare audes ad cœlum, ipsis planè qui toties interim fluũt lachrymis ac crebris compunctionibus atterũtur. Nec enim nouos tibi instaurantibus putes, sed tuos utique restaurandos. Quid tamen de oculo dixerim, & si minutissima, eminẽtissima tamen, excellentissimaque humani corporis portione? Repositа est in sinu nostro beata spes expromissione utique veritatis, nec capillum quidem de capite periturum. Fortè tamen ideirco signanter uisio promittitur oculorum, quod hoc quidem summum interim animæ desiderium videa
Ps. 26.d tur, vt videat bona. Credo, inquit, uidere bona domini in terra uiuentium. Supremas nimirum corporis sui fenestras supernæ aperiri desiderat ueritati, per speciẽ ambulare gestiens, quam per fidem. Sanè fides ex auditu, non ex uisu. Denique substantia est sperandarum rerum, argumentum non apparentium. Et in fide ergo sicut & in spe
M deficit oculus, auris proficit sola. Dominus
Esa. 50.b Deus aperuit mihi aurem, ait Propheta, sed quandoque etiam oculum reuelabit. Erit quando iam non dicetur: Audi filia & uide & inclina aurem tuam: sed leua potius oculos tuos, & contemplare. Quid? Planè
Esa. 6.4. b. et 2.j Co. 2. iucunditatem, & exultationem, quam thesaurizat super te Deus tuus. Quid? plane nõ ex modo quæ interim quidem & si non uidere adhuc & audire, tamen & credere potes: uerum etiam quod sicut non uidit oculus, sic nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quod præparauit Deus diligẽtibus se. Nimirum tanta capiet oculus resurrectionis, quanta nec auditus, nec animus ipse nunc capiat. Ob hanc denique tam uehementem animæ concupiscentiam videndi, scilicet quod audit & credit, alium quoque euidentissimum futuræ præconem resurrectionis ipsorum propriam mentionem fecisse arbitror oculorum. Rursum, ait, circundabor pelle mea, & in carne mea uidebo Deum Saluatorẽ meum: quem visurus sum ego ipse & non alius, & oculi mei conspecturi sunt. Et adiecit: Repositа est hæc spes mea in sinu meo. Fortè tamen considerandum attentius quod ait, oculi mei, sicut & in Psalmo oculis tuis considerabis. Nunquid enim mei esse oculi nũc videnti? Planè non mei. Nonnunquam sanè nisi sunt fuisse mei, quod ipsi quoque ad eam pertinet noscantur quam malè seruaturus accepit
Ps. 90.b paternæ substantiæ portionem. Nempe ue locitер profligata est, vniuersam citius dissipaui. Occupauit membra omnia lex peccati, liberè intrabat mors per fenestras meas, cuius nimirum factus eram seruus etiã ego ipse. Miser equidem seruus, non sanè homi A
ni seruiens, sed immundo peccori, & cœno so. Neque enim mercenaria saltem conditione famulabar, sed planè seruili. Nisi fortè mercedem quis dari puter, cui etiã cibus negatur, cibus quoque ipsa esurie pernicio sior. Cupienti siquidem porcorum siliquas nemo dabat, vt porcis viuerem, & nec cõuiuerem porcis. Deinde nunquid meus tunc oculus erat, quando deprædabatur animam meam? Qua quidem necessitate demum coactus sum beneficium resignare in manus dominatoris, ut quod omnino non poterã, ipse sibi illud ab hostili tyrannide vendicaret. Considerate attentius dilectissimi, & animaduertite in qua nam potestate euaseritis Pharaonis intolerabile iugum: ut iam membra uestra non sint arma iniquitatis peccato, nec regnet ultra in mortalibus corporibus uestris. Non est hoc operis vestri, fratres, dextera domini facit virtutem, sol hoc potest ille, qui nihil omnino nõ potest. Ne dixeritis, manus nostra excelsa, sed tam salubriter, quàm ueraciter confitemini, qa dominus facit hæc omnia. Denique nemo sibi dubitet omnimodis esse cauendum, nec fortè donec adhuc dies mali sunt, & nulla vsquam securitas homini, hanc suam possessionem

sionem de manu tam pij, tamque prouidi tutoris, in periculosam, pernicioſamque interim libertatem recipere uelle præsumat. Quod enim æmulatur pater, pro te æmulatur, nec innidentiæ, sed prouidentiæ est, qđ
B sibi totam iubet manere substantiam ne pereat tibi. Denique ubi ad magnam illam sanctamque ciuitatem perueneris, cuius fines posuit pacem, ubi nullus iam hostium timeatur incursus, non modò reddet te tibi, sed dabit insuper & seipsum. Interim sanè
Lob. 29.f voluntatibus tuis auertere, & Deo dicata membra nulla tibi temeritate usurpes, sciẽs quod pietati sanctificata, non absque graui sacrilegio in usus uanitatis, curiositatis, uo-
1. Co. 6.d luptatis, aut eiusmodi sæcularis operis assumrur. Nescitis, ait Apostolus, quod corpora uestra templum sunt spiritus sancti quem habetis à Deo, & non estis uestri? Et item Corpus, inquit, non fornicationi. Sed cui? Nunquid tibi? Planè sit tibi liberum, sed si eripere illud, aut ereptum saltem, deinceps à fornicationis impetu uẽdicare pro prijs uiribus potes. Quod si fortè non potes, immo quia uerè non potes, sit corpus non fornicationi, sed domino seruiatque interim sanctificationi, ne corruptioni denuò
Rom. 6.c peius seruire contingat. Humanum dico, ait Apostolus, propter infirmitatem carnis uestræ. Sicut exhibuistis membra uestra seruire iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra uestra seruire iustitiæ in sanctificationem. Verum id quidem propter infirmitatem, ut ipse quoq; promisit. Cæterum ubi resurrexit in uirtute quod in infirmitate fuerat seminatum, nullam iam erit necessitas seruiendi. Vbi & securitas libera fuerit, & secura libertas, quidni multo magis reddat eum sibi? Quidni potius libertate donet fidelem seruum magnus ille paterfamilias, quando quidem & super omnia
C bona sua constituet eum? Iam tunc ergo oculis tuis considerabis, si tamen eos fideliter agnoueris interim esse eius, non tuos.
Nam & præter eam, quam diximus, uoti uiq; tam necessarij rationem, quo nimirum membra ipsa, quæ tibi à peccati tyrannide uendicare omnino non posses, proprijs abrenuncians uoluntatib. diuino cultui mancipasti, nunquid uel modò tua esse uidentur, in quibus adhuc contraria lex & si non regnat, habitat tamen, in quibus pœna peccati secundus equidem hostis tuus, non modo manet, sed & prævalet & liberè domina
tur. Tu ne tuum dixeris corpus, quod mortuum est propter peccatum, aut animæ esse quod animam aggrauare non cessat? Planè si quis suum illud dicere cupit, non aliud cõ ueniẽter dixisse uidebitur, quàm onus suũ, quam carcerem suum. Alioquin quonam modo tuos dixeris oculos, quos sanè (uis, non uis) toties somnus occupat, fumus turbat, exiguus puluis sauciat, noxius humor obnubilat, dolor acerbus excruciat, uel ipsa demum nouissima mors excæcat? At tunc planè tui erunt, quando omnia ista nõ erũt, ut uere iam tuis oculis considerare sit, quibus nimirum pro libito deinceps utaris ad omnia tam libere quam secure. Neque. n. auertendi de cętero erunt oculi ne uideant uanitatem, & purissimè uideant ueritatem, multo minus intrabit per fenestras mors, & ipsa quoque inimica nouissima destruatur. An uero times eos è tanta plenitudine luminis, ubi singuli iusti tanquam singuli soles fulgeant, aliquando caligaturos fore? Timendum id planè, si non ipsos quoque oculos sicut cætera humani corporis membra resurrectio glorificaret. Et retributionẽ pec D
catorum uidebis. Hoc planè eis graue tormentum, & magnus quidam malorũ cumulus erit. Fortè, n. quodcũque solatium videretur, eorum quos tam malitioſe impugnauerint, in tormentis suis, uel conscientiam latere, uel ipsos saltem declinare posse conspectus. Veruntamen & si illis ex hac nostra consideratione immensum quoddã miseriæ pondus accedat, nobis quæ necessitas erat, quæ utilitas, quæ uoluptas? Quid. n. modò tam irreligioſum, imo quid tam inhumanũ & execrabile uideretur, q̃ cruore quã tumlibet inimicorum, quantumlibet iniquorum pascere uelle oculos. & oblectare aspectus supplicijs miserorum. Attamen sicut uidebit peccator & irascetur, dentibus suis fremet & tabescet (prius enim benedicti uocabuntur in regnum, quam maledicti in caminum deijciantur ignis æterni, quo uidelicet acrius doleant uidentes quid amiserint) sic iusti quoque videbunt & lætabuntur considerantes quid euaserint. In illa ergo tanta separatione quemadmodum hœdis agnorũ diuisio grauissimi liuoris occasio fiet, sic eletis e regione consideratio reproborum, immensa quædam materia gratiarum actionis & laudis. Vnde enim iusti tã magnificè gratias agerent, nisi cũ illa inexcogitabili fœlicitate qua pfruunt̃, ipsam quoq; retributionem

nem cernerent iniustorũ, à quibus equidẽ
sola misericordia Redemptoris segregatos
se se esse fidelissime & deuotissimẽ recordã
tur? Vnde uerò impij tanto animo furore ta
E beserent, nisi in regnum summæ beatitudi
nis coram sese uidissent alios introduci, &
tunc demum in illos sese fœtores, in illos
horrores, in illos æterni incendij cruciatus,
in illas denique immortalis mortis miserias
Ma.13.f gemerent esse damnatos? Ibi.n. inquit, erit
fletus, & stridor dentium. Fletus quidem ob
ignem qui non extinguitur. Stridor ueró
ob uermem qui non moritur. Planè fletus
ex dolore, stridor dentium ex furore. Fletũ
nempe tormẽtorum immanitas, stridorem
dentium uehementia ipsa tabescentis inuidię, & obstinata malignitas extorquebit. Ita
ergo retributionẽ peccatorum uidebis, ne
uidelicet ignarus tanti periculi, ingratus ali
quando liberatori posse fieri uidearis. Non
solum autem, sed & securitas perfecta iusto
rum, erit uisa retributio peccatorum, quo
uidelicet nec humanam aliquando, nec dia
bolicam ultra uereri malitiam possint, qui
nimirum cadentibus à latere suo mille, &
decem milibus à dextris suis, nõ modò eos
cadere uiderint, sed & cadere in gehẽnam.
Putas.n. timere adhuc non poterant, & cal
lidiorem cunctis animantibus serpentẽ ha
bere suspectum, præsertim seductæ quondã
in Paradiso non immemores mulieris: nisi
cum toto iam corpore suo ultricibus traditũ
flammis, & inter se & eum magnum planè
iam chaos firmatum esse conspicerent? Ter
tium quoque hoc nihilominus peccatorum
tibi consideratio ipsa præstabit, ut ex compa
F ratione deformitatis eorum eminentẽ glo
riosius que resplendeas. Sic nimirum sibi in
uicem collata contraria, suæ quidem utrun
que uidetur suscepisse augmentum aliquod
qualitatis: ut album nigro si conferat, &
hoc cãdidius, & illud tertius apparebit. Sed
audi certius super hoc testimonium prophe
Ps.57.b ticum sermonem: Lætabitur, ait, iustus cum
uiderit uindictam. Vt quid ita? Manus suas
lauabit in sanguine peccatoris. Planè non in
quinabit in sanguine, sed lauabit: ut unde il
le cruentus magis, inde ille nitidior uidea
tur: unde ille plus sorbet, inde iste pulchrius
eluceſcat. Nullam fortè ex his tribus causis
humanus refugere, uel modò inueniatur af
fectus: sed non propter aliquid horum sa
pientia in eorum ridebit interitũ, quod ta
men sine ulla dubitatione factura est. Nem
pe ipsa prædicit, quæ mentiri omninò non
potest. Quia uocaui: & renuisti: extendi ma
Pro.1.d num meam, & nõ fuit qui aspiceret. Et post
pauca. Ego quoq; in interitu uestro ridebo,
& subsannabo, cum uobis quod timebatis
aduenerit, cum irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas ingruerit.
Quid ergo in insipientium interitu sapien
tiæ credimus placiturum, nisi iustissimam
suam dispositionem, & irreprehensibilẽ or
dinem rerum? Sanè quod sapientiæ tunc
placebit, sapientibus quoque placeat neces
se est uniuersis. Non igitur tibi durum uide
atur fore quod dicitur. Oculis tuis consi
derabis: quando & ridebis in eorum interi
tu: nõ quod uelut quadam immanitate cru
delitatis in ipsa tibi ultione complaceat, sed
q. modus ipse pulcherrimus diuinæ or dina
tionis ultra quam credi possit, iustitię zelato G
rẽ & amatorem æquitatis oblectet. Vbi opti
mè omnia constituta, & suum cuique cessis
se locum, imo in suum quemque cessisse, ple
nius & perfectius illustrante ueritate co
gnosces: quomodo non omnia considerare,
& in omnibus omnium moderatorem ma
gnificare libebit? Pulchrè omnino Petrus
Apostolus filium perditionis in locum suũ
abijsse testatus est, quòd in aere crepuerit
medius aerearum collega potestatum: utpo *Act.1.c*
tè quem ueri Dei, & ueri pariter hominis,
qui de cœlo uenisset operaturus salutem in
medio terræ, huius inquam proditorem,
nec cœlum reciperet, nec terra sustineret.
Itaque oculis tuis considerabis, & retribu
tionem peccatorum uidebis. Primò quidem
ob tuam euasionem, secundò ob omnimo
dam securitatem, tertiò quoque ob compa
rationem, quartò ob ipsius iustitiæ perfectã
æmulationem. Erit.n. iam tunc non miseri
cordiæ, sed iudicij tempus: nec ulla omninò
credenda est erga impios futura illic misera
tio, ubi nec ulla speranda est correctio. Pro
cul erit humanæ infirmitatis ista mollities,
qua tamen interim pro tẽpore charitas uti
tur ad salutem, amplissimo quodã uidelicet
expansæ sagenæ sinu & bonos & malos col
ligens pisces. i. affectus iucundos pariter, &
molestos. Verum hoc quidem in mari. Nã
ĩ littore solos eliget bonos, sic uidelicet gau
dens cũ gaudentibus, ut ex hoc iã cum flen
tibus flere non possit. Alioquin quomodo
in nobis iudicabitur hic mundus, hic huius H
teneræ affectiones obliti, introducti q; fueri
mus in cellam uinariam, secundum eũ, qui

dixit,

Ps.70.c dixit. Introibo in potẽtias domini, domine
memorabor iustitiæ tuæ solius? Nec modò
quidem considerare permittimur personã
pauperis, aut misereri eius iudicio, sed cũ
molestia licet, coercendus eiusmodi pieta
tis affectus, & æquitatis est dictanda sentẽ
tia. Quanto magis ubi nulla animi colluctа
Ps.140.b tio, ubi nulla poterit subintrare molestia,
oportet impleri quod dictum est. Absorpti
sunt iuncti petræ iudices eorum? Absorpti
plane in affectum iustitiæ, & petræ solidita
tem cui iuncti sunt imitantes. Iuncti, inquit
petræ, quam profectò solam ut sequerẽtur,
cætera omnia reliquerunt. Nempe hoc est
Ma.19.d quod interroganti Petro quidnam acceptu
ri essent, petra ipsa respondit. Cum sederit
filius hominis in sede maiestatis suæ, sede
bitis, & uos super sedes duodecim iudican
tes duodecim tribus Israel. Hæc quoq; Pro
Es.3.c pheta ait. Dominus ad iudicium ueniet cũ
1.Co.6.d senioribus populi sui. Tu ne putes flexibile
quippiam inueniendum in iudicibus iũctis
petræ. Qui adhæret Deo, Apostolus ait, u
Ps.72.d nus spiritus est, qui & petræ iungitur, lapis
& 140.b unus. Ad quod sanè Propheta non immeri
tò suspirans. Mihi, inquit adhærere Deo bo
nũ est. Ita ergo absorpti sunt iuncti petræ
iudices eorum. O familiaritaais gratiam, o
honoris culmen, ò fiduciæ priuilegium, ò
prærogatiuam securitatis perfectæ.

I Quid enim tam pauendum, quid tã ple
num anxietatis, & uehementissimæ solicitu
dinis excogitari potest, quam iudicandum
astare illi tam terrifico tribunali, & incertã
He.10.f adhuc expectare sub tam districte iudice sẽ
tentiam. Horrendum est, ait Apostolus, in
cidere in manus Dei uiuentis. Iudicemus
interim, fratres, & terribilem illam expecta
tionem præsenti studeamus declinare iudi
1.Ti.5.d cio. Non iudicabit Deus bis in idipsum. Sa
nè ut quorundam peccata, sic & quorundã
studia bona manifesta sunt præcedentia ad
iudicium, ut illi quidem non expectantes,
sententiam, proprio statim pondere crimi
num in tartara deijciantur, isti uerò è regio
ne paratas sibi sedes tota libertate spiritus
sine ulla cunctatione conscendant. Fœlix
paupertas uoluntaria omnia relinquentium
& sequentium te domine Iesu. Fœlix planè
quæ tam securos, imò tam glorioſos faciat
in illo singulari fragore elementorum, & in
illo tremendo examine meritorum, in illo
tanto discrimine iudiciorum. Iam uerò au
diamus quid ad tãtas promissiones deuota
& fidelis anima respondeat, ne fortè aut dif
fidere, aut secus quàm oporteat fidere ui
deatur. Quoniam tu es, inquit, domine spes
mea. Quid tam sobriè, quid tam piè pote
rat dici? Sed nec aliud huic uerbo uidetur
posse conuenientius responderi, quam qđ *Textus.*
sequitur. Altissimũ posuisti refugium tuũ.
Cæterùm ignoscite nobis fratres, hodie
quoque promissæ etiam terminos breuita
tis paulominus excessisse uidemur.

De nono uersu. Sermo IX.
Vnde supra.

ETiam, fratres, hodie aliquid audia
mus de promissione patris, de expe
ctatione filiorum, de fine huius no
stræ peregrinationis, de mercede la
boris, de fructu captiuitatis. Et quidem du
ra omnino captiuitas non modò illa com
munis quam ex ipsa iam conditione gene
ris toleramus humani, sed hæc quoque qua
uoluntates mortificare proprias, etiam per
dere proprias in hoc mundo animas festi
nantes, in hos tam rigidæ compedes disci
plinæ, in hunc tam grauis pœnitentiæ carce
rem dedimus nosmetipsos. Miseranda ser
uitus planè, sed si coacta, sed si non spon
tanea uideretur. Nunc uerò cum uolunta
rie sacrificetis Deo, nec ingeratur ulla, nisi
per ipsam uoluntatem uiolentia uoluntati,
profectò aliquid in causa est. Illud puto ali
quid, quo maius aliquid esse nõ potest. An
uerò plangendũ uidetur quamlibet magnũ
quãlibet laboriosum, quòd propter eũ fiat.
Et si magnitudo ipsa laboris interdum fortè
extorqueat compassionẽ, sed multo magis
causæ consideratio exigit congratulationẽ.
Quid q. bona omnia non modò propter eũ *Phil.2.b*
constat fieri; sed per eum? Deus enim est,
qui operatur in uobis, & uelle & perficere
pro bona uoluntate. Ipse ergo auctor, ipse
remunerator operis, ipse remuneratio tota:
ut summum illud bonum, cuius nimirum
tam pfecta est simplicitas ip seipso, duplex
quodammodo uideatur in nobis causa bo
norum, effectiua scilicet, & finalis. Bene er
go dilectissimi, quod in his omnibus tam
multis laboribus uestris non mõ subsistitis,
sed etiam superatis, propter eum qui dilexit
uos. An uerò non per eum? Et manifeste.
Sicut enim abundant pro Christo tribula
tiones nostrę, ait Apostolus, ita abundant
etiam consolationes nostræ per ipsum.

Visitarux

2.Cor.14 Vsitatus sermo, communis sermo propter Deum, sed planè ubi non uacuè dicitur profundissimus sermo. Crebrò sonat in ore hominum, etiam à quorum corde longe esse probatur. Omne sibi propter Deum præstari postulant, propter Deum flagitant sibi subueniri. Facile quoque ipsa petuntur propter Deum, quæ tamen non sunt, secundū Deum: & id sibi fieri quis obsecrat propter Deum, quod nō desiderat propter Deum, magis autem fortè contra Deum. Cæterum uiuus planè, & efficax sermo, ubi non perfunctorie, non usurpatorie, non uelut quodam usu loquendi, uel arte persuadēdi: sed ex pinguedine, ut dignum est, deuotionis, & pura animi intentione procedit. Nempe & mundus transit, & concupiscentia eius: nec satis utiliter posita, aut stabilita firmiter: uel cadente eo, quæ pro eo facta sunt, uidebuntur. Vbi enim causa ipsa deficiet, quomodo non omnia quoque, quæ ei uidebantur
Esa.40.b innixa, pariter euacuabuntur? Propterea denique, & qui in carne seminant, de carne habent metere corruptionem: quod uidelicet omnis caro fœnum, & gloria eius tanM quam flos fœni: & ubi fœnum aruerit, florem quoque nihilominus cadere sit necesse. Solus qui est causa, indeficiens est nec
Ma.24.c flos fœni, sed uerbum Domini manet in æternum. Denique cœlum, inquit, & terra trā sibunt, uerba autem mea non transibunt. Prudenter itaq; dilectissimi, & uiriliter elegistis propter uerba labiorum eius custodire uias duras, illic seminantes, ubi ne mini-
2.Co.9.b ma quidem portio uestri seminis ualeat deperire. Sanè: Qui parce seminat, non quidē non metet, sed parcè metet. Nempe, qui metit, mercedem accipit & scimus qui promisit, ne eum quidem, qui pro nomine suo calicem aquæ frigidæ dederit sitienti, mercede propria carituru
Ma.10.d m. Nunquid tamen in qua mensura mensus fuerit, sibi quoque remetietur: aut in retributione æquabitur ei,
Mat.4.c qui non aquam porrigens, sed sanguinē tundens, propinatum sibi biberit calicem Saluatoris? Non est hic calix aquæ frigidæ, sed calix inebrians, quàm præclarus, calix uini mei, & quidem plenus mixto. Solus enim me
Iob.14.a rum habuit unum Dominus meus Iesus, qui solus perfectè mundus, & semper etiam potest facere mundum de immundo conceptum semine. Solus planè merum habuit uinum, q ui nimirum, & secundum diuinitatem sapientia est, ubique attingens propter munditiam suam, & nihil inquinatum cadit in eum: & secundum humanitatem peccatorum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius: solus non debito conditionis gustauit mortē, sed suę beneplacito uoluntatis, sane non ob propriam utilitatem, A
bonorum enim nostrorum non eget: sed nec tanquam retribuens nobis gratiam pro gratia, qui non aliter pro amicis mortuus est, nisi pro acquirendis, uidelicet, ut amicus faceret ex inimicis. Cum enim adhuc inimici essemus, reconciliati sumus Deo per sanguinem filij sui. Aut potius pro iam amicis, & si nondum quidem amantibus, sed tamen iam amatis: In hoc est enim gratia, non qua si nos dilexerimus Deum, sed prior ipse di-
2.Co.1.d lexit nos. Vis nosse, quam longe prior? Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, ait Apostolus, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus in Christo Iesu, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem. Et post pauca. Gratificauit, inquit, nos in dilecto filio suo.
Quomodo ergo non dilecti iam tunc in illo, quando electi in illo? Quomodo non ei grati, in quo gratificati sumus? Sic ergo B
Christus, secūdum tempus, quidem pro impijs mortuus est: secundum prædestinationem autem pro fratribus, & amicis. In his ergo omnibus merum est uinum ipsius equi dem, & solius, uti ne quispiam cæterorum
Esa.1.f præsumere audeat non esse, quod sibi propheticum illud aptetur. Vinum tuum mixtum est aqua. Primum, quod nemo interim mundus à sorde, nemo gloriari possit omni no se castum habere cor. Deinde, quod mo rtis debitum persoluant quandoque necesse est. Tertio quod ponentes pro Christo animas hoc sibi compendio uitam mercantur æternam: sed & uæ eis, si ipsius erubesce rent testimonium. Quartò, quod prærogatæ sibi, & gratis exhibitæ tātæ dilectioni imC
parem nimis exiguamque rependant. Attamē ne hoc mixtum, qui sine mixtura est dignatur, adeo, ut fiducialiter Apostolus di
Colo.1.d cat implere se, quæ desunt passionum Christi in corpore suo. Sit ergo licet electus pariter omnibus unus, idemque denarius uitæ reddendus æternę, & in ipsa tam sicut stella à stella differt in claritate, & alia claritas solis, alia claritas lunæ, alia stellarum: sic erit & resurrectio mortuorum: & quamuis domus una, diuersæ tamen in ea sunt mansiones: ut uidelicet quantum quidem ad æternitatem

remitatem, & sufficentiam, & qui parum non minoretur, & qui multum non abundet, quantum uerò: ad eminentiam, & discretionem meritorum unusquisq; accipiat secundum suum laborem, ne quid omnino pereat quod in Christo si seminatum. Hæc autem dicta sunt fratres, ut illius tam spiritualiter respobsi, quod hodie nobis considerandum est gratia commendetur.
Quoniam tu es Domine spes mea. Quicquid igitur agendum sit, quicquid declinandum, quicquid tolerandum, quicquid optādum, tu es domine spes mea. Hæc una mihi omnium promissionum causa, hæc tota ratio meæ expectationis. Prætendat alter meritum, sustinere se iactet pondus diei, & æstus ieiunare bis in sabbato dicat, postremò nō esse sicut cæteros hominum gloriē, mihi ât adhærere deo bonum est, ponerein
C Dño Deo spem meam. Sperent in alijs alij fortè hic in scientia literarum, hic in astutia sæculi, ille in nobilitate, ille in dignitate, ille in alia qualibet uanitate confidat propter te omnia detrimenta, & feci, & ut ster cora arbitror qm̄ tu es Domine spes mea. Speret qui uult in incerto diuitiarum, ego uerò ne ipsa quidem nisi abs te uictui necessaria spero, nimirum uerbo tuo confidēs in quo abieci omnia. Quærite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & omnia adijcientur uobis. Nēpe tibi derelictus est pau
Mat.6.d per, orphano tu eris adiutor. Si mihi præ-
Ps. 9. d mia promittuntur, per te obtinenda sperabo. Si insurgant aduersum me prælia, si sæuiat mundus, si fremat malignus, si ipsa caro aduersum spiritum concupiscat, in te ego sperabo. Fratres, hoc sapere, ex fide uiuere est, nec alius ex sētētia dicere pōt. Qm̄ tu es dñe spes mea, nisi cui intus sit p suasum à spiritu, ut (quemadmodū monet Propheta) iactet cogitatum suū in dño
Ps.54.d sciens q̄ enutriēdus sit ab eo, iuxta illud
1.Pe.5.c quoq; Petri Apostoli. Omnem solicitudinē uestrā proijcientes in eum: ipsi.n. cura est de uobis. Vt quid enim si hæc sapimus, ut quid cunctamur abijcere omninò spes miseras, uanas, inutiles, seductorias, & huic unitā solidæ, tā pfectæ, tam beatæ spei, tota deuotione animi, toto feruore spiritus inhærere? Si quid illi impossibile, si quid uel difficile est, quære aliud i quo speres. Sed uerbo omnia pōt. Quid facillus dictu? Attamen huiusmodi dictum intelligas uolo. Si decreuerit saluare nos, continuò liberabimur, si uiuificare placuerit, uita in uoluntate eius est. Si præmia ætetna largiri, licet ei quod uult facere. An uerò de facilitate iā D
non dubitas, sed ipsa tibi est suspecta uoluntas? Planè & uoluntatis testimonia credibilia facta sunt nimis. Maiorem hac dilectionem nemo habet, quàm ut animam suam Ioa.15.b
ponat quis pro amicis suis. Denique quando insperanti desit illa maiestas, quæ tā studiosè monet in se sperari? Planè non derelinquit sperantes in se. Adiuuabit eos, ait Ps. 36.g
& eruet eos a peccatoribus, & saluabit eos. Quare? Quibus meritis? Audi quod sequitur. Quia sperauerunt in eo. Dulcis causa, attamen efficax, attamen irrefragabilis. Nimirum hæc est iustitia, sed quæ ex fide est, non ex lege. De quacunque tribulatione, inquit, clamauerint ad me, exaudiam eos. Ecce numera tribulationes, secundum multitudinem earum consolationes eius lætificabunt animam tuam, dummodo ad alium non conuertaris, dummodo clames ad eū, dummodo speres in eum, nec humile aliqd uel terrenum, sed altissimum ponas refugium tuum. Quis sperauit in eo, & confusus est? Facilius est cœlum & terram transire, quam uerbum eius euacuari. Altissimū, inquit, posuisti refugium tuum. Non accedet illuc tentator, non calumniator ascendet, non pessimus ille fratrum accusator at Textus.
tinget. Nēpe ei dicitur hoc (recolite Psalmi primordia) ei dicitur, qui in protecti one altissimi commoratur, illud refugiens à pusillanimitate spiritus, & tempestate. Que quidem duplex est necessitas fugiendi, q̄ videlicet. & foris pugnæ, intus timores.
Minus enim fugere opporteret, si uel inte E
rior magnanimitas exteriores tumultus viriliter sustineret, uel exteriori tranquilitate pusillanimitas propter foueretur. Altissimum, ait, posuisti refugium tuū. Sæpe illuc fugiamus, fratres, munitus est locus, nullus ibi timetur hostis. Vtinam magis semper ibi manere liceret. Sed non est hoc tēporis huius. Quod modo refugium est, quandoque habitaculum erit, & habitaculum sempiternum. Interim sane etsi persistere non conceditur, frequenter tñ est recurrendum. Nempe ad omnem tribulationem, ad omnem deniq e cuiuscunque modi necessitatem, aperta est uobis urbs confugii. Sinus matris expansus est. Parata sūt foramina petræ. Patēt uiscera misericordiæ dei nostri. Hoc refugiū declinat, nihil mirū.

si effugere non meretur. Iam quidem, fratres, quæ dicta sunt, ad expositionẽ versus huius videtur posse sufficere, si dixisset Propheta: Quoniam in te speraui: sicut in aliis Psalmis quibusdam inuenitur. Cæterum, quod dicit: Tu es Domine spes mea, fortè amplius aliquid sonat, & sublimius, quod vi delicet non modo in eo speret, sed eum. Cõuenientius siquidem spes nostra dicitur, q̃ speramus, quã in quo speramus. Sunt autem fortè nonnulli qui a Domino obtinere
Ps.72.d temporalia, seu spiritualia quælibet concupiscunt: sed perfecta claritas solum sitit, quod summũ est, tota desiderij vehementia clamans: quid enim mihi est in cœlo, & à te, quid uolui super terram Deus cordis
F mei, & pars mea Deus in æternũ. Pulchrè
Thre.3.c nobis vtrunque paucis verbis hodie Hieremiæ prophetæ lectio cõmẽdauit. Bonus es Domine sperantibus in te, animæ quærenti te. Vbi sanè, & ipsam numeri discretionẽ prudenter aduerte, q̃ sperantes quidem in eo pluraliter dixerit, q̃ hoc videatur cõmune multorum; quærentem verò eum singulariter, quod singularis sit puriratis, singularis gratiæ, singularis perfectionis, non modo nil sperare nisi ab eo, sed nil quærere nisi eũ. Quod si bonus illis, quanto magis isti? Merito proinde quærenti illũ animæ respõ
Ma 17.a detur. Altissimum posuisti refugium tuum.
Ioa.20.d Neque enim sic Deus sitiens anima, aut cũ
Can.8.d Petro ei in terreno monte facere tabernaculum, aut cum Maria deinceps eum tãgere vult in terra, sed planè clamat: Fuge dilecte mi, assimilare capreæ, hinnuloq; ceruorum super montes Bethel. Audiuit enim dicen-
Ioa.14.d tem: Si diligeritis me, gauderetis vtique,
Ioa.20.d quia vado ad patrem, quia pater maior me est. Audiuit dicentem: Noli me tangere, nõ dum enim ascendi ad patrem. Et cœlestis iam non ignara consilij clamat cum Apostolo: Et si cognouimus Christum, secundum carnem, sed nunc iam non nouimus. Super montes, inquit, Bethel, super omnem videlicet potestatem, & principatum, super Angelos, & Archangelos, Cherubim quoque, & Seraphim. Neque enim alij sunt montes domus Dei, quod sonat Bethel, planè in dextera patris, vbi iam nõ sit pater maior eo, in dextera altissimi coaltissimum apprehendere concupiscens. Hæc enim est uita æterna, fratres, ut patrem cognoscamus verum Deum, sed & quem misit Iesum Christum verum nihilominus, & unum cum eo Deum super omnia benedictum in sęcula. Amen.

De decimo uersu, Sermo X. Vnde supra, ¶

NEc nostra est, nec noua uobis, sed nota omninò sententia, in præcipuis quibusque patribus nostræ fidei, quid non sit, quàm quid sit, & sciri posse facilius, & periculosius ignorari. idem sanè, & spei non inconuenienter tribui posse uidetur. Longè enim facilius mẽs humana tantorum experta malorum, quibus sit caritura, quam quibus perfrutiura, comprehẽdit. Nempe germana fidei speiq; cognatio est: ut qđ illa futurũ credit, hæc
Heb.11.c sibi incipiat sperare futurum. Meritò proinde Apostolus fidẽ sperandarũ rerũ substantiã esse diffinit, q̃ videlicet, & non credita nemo sperare, non plus quã supra inane pingere possit. Dicit ergo fides: Parata sunt magna, & inexcogitabilia bona à Deo fidelib' suis. Dicit spes: Mihi illa seruantur. Nã tertia quidem charitas: Curro, mihi ait, ad illa. G
Cæterum, vt iam memini, difficile omnino aut etiam impossibile est illorum, qualitatem inuestigare bonorum: nisi cui fortè (iuxta illud Apostoli, quæ oculus non uidit,
1.Co.2.c nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligẽtibus se) reuelauit ipse per spiritum suum. Sane quantumlibet perfectus in carne adhuc mortali degens: nisi enim esset hic quædam, vt ita dixerim, imperfecta perfectio, non diceret Apostolus: Quotquot perfecti sumus, idip H
sum sentiamus: idipsum profectò, quòd præmiserat: Non quasi iam acceperim, aut iam perfectus sim: etiam Paulus ipse necesse est
1.Co.13.d fateatur, quia nunc cognosco ex parte. Et itẽ: Videmus nunc per speculum, & in ænigmate, tunc autem facie ad faciẽ. Quod ergo homini interim noscitur capabilius, sanè pia, & prouida inculcatione amplius cõmendatur. Proprium enim est afflictorum, molestijs eximi, summam reputent fęlicitatem: & carcere miseria, summam beatitudinem arbitrentur. Vnde Propheta in Psal-
Ps.115.b mo: Conuertere, inquit, anima mea in requiem tuam, quia dominus benefecit tibi: nec ulla tamen collatæ munera fœlicitatis enumerat, sed adiungit. Quia eripuit animã meã de mortẽ, oculos meis à lachrymis, pedes meos a lapsu. In quibus sanè uerbis patenter iudicat quantam sibi requiem, quantaque

taq; Domini beneficia iudicet à tribulationibus, & periculis liberari. Cui profectò sententię illud quoque, quod de Psalmo nonagesimo hodie nobis tractandũ est, simile inuenitur: Non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Est autem versus ipsius, quantum nos capimus, facilis intelligentia, ad quã fortè ex uobis iam aliqui præuolarint. Neque enim tam rudes estis, aut spiritualis studijs tã expertes vt non facillimè inter vos, & taberna
1.Ti.4.b cula vestra, & rursum inter id quod malum
I & flagellum dicitur discernatis. Nam, & Apostolum sanè audistis dicentem: cum iã bonum certamẽ certasset, uelocem fore depositionem tabernaculi sui. Sed quid ego Apostoli verba memoro? Quasi uerò ignorare possit miles tabernaculum suũ, aut docendus sit exemplo alieno. Videmus sanè nonnullos tabernacula sua in turpissimæ captiuitatis domicilia commutasse, nec militare in his, sed miserã ferre seruitutem. Imò uerò (quod omnino ridiculum est) sic errant aliqui, & in tantam obliuionem, & spiritualem phrenesim deuenerũt, ut nihil sese aliud putare quàm suum hoc exterius tabernaculum videantur. Quid enim aliud quàm non modò Dei, sed & sui ignorantiã habent, qui tanquam mortui à corde, omnem insumunt operam circa carnem, sit intendentes tabernaculo suo, ac si nunquam putent esse casurum? Veruntamen cadat necesse est, atque id quidem in breui. An non seipsos nescire videntur, qui sic dediti sunt carni, & sanguini, ac si omnino nihil aliud quam carnem solum se esse reputent, sic in
Hie.15. vano accipientes animas suas, tâquam prorsus ignorent animas se habere. Si separaueris preciosum à vili, ait Dominus, tanquam os meum eris: hoc est, si solerter discreueris inter exteriorem interioremq; substãtiam, ut non plus tabernaculo tuo timeas à flagello, quàm tibi ipsi a malo. Hoc enim malum est, unde dicitur: Declina a malo, & fac bo
Ps.36.c num. Hoc malum, quod sua quidem anima animam priuat, quod separat inter te, & Deum, vt eo regnante, tâquam corpus sine anima, sic sit anima sine Deo, plane mortua in semetipsa, instar vnius eorum quos tanquam sine Deo in hoc seculo fuisse, Apostolus memorabat. Nec sanè dixerim, vt uel ipsam odio habeas carnem tuam. Dilige eum
K tanquam tibi datam in adiutorium, & ad æternæ beatitudinis consortium præparatam. Cæterum sic amet anima carnem, ut non ipsa in carnem transisse putetur, dicaturq; ei a Domino: Non permanebit spiritus meus in homine, qui caro est. Diligat
Gen.6.a anima carnem suam, sed multo magis suam ipsius animam seruet. Amet Adam Euam suam, sed non sic amet, vt uoci eius plus obediat quam diuinæ. Denique ne ipsi qdem expedit sic amari, vt videlicet cui interim caues a flagello paternæ correptionis, thesaurizes ira æternæ damnationis. Genimina viperarum, ait Ioãnes quis de
Mat.3.b monstrauit uos fugere à uentura ira. Facite dignos fructus pœnitentiæ. Ac si euidentius loqueretur: Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus: sustinete virgam corripientem, nec sentiatis malleũ conterentem. Quomodo dicunt nobis carnales homines: Crudelis est, uita uestra, non parcitis carni uestræ. Esto, non parcimus semini. In quo ei magis parcere poteramus. An non melius est illi renouari, & multiplicari in agro, quam in horreo putrefieri. Heu computruerunt iumenta in sterco
Ioel.1.a re suo. Sic vos parcitis carni uestræ. Simus nos crudeles interim non parcendo, at uos planè parcendo crudeliores. Siquidem etiã nunc caro nostra requiescit in spe, uideritis uos ipsi quid ignominię interim uestra sustineat, quid miseriæ eam maneat in futurum. Non accedet ad te malum, & flagellum non
Textus. I. appropinquabit tabernaculo tuo. Hic duplex est stola, & gemina quædam immortalitas commendatur. Vnde enim nisi ex separatione animæ, & corporis mors procedit. Inde est, quòd mortuum corpus exanime nominatur; Vnde autem separatio hæc, nisi ex flagellis præsentibus, ex qualibet doloris vehementita, ex ipsius corporis corruptione, ex pœna peccati? Meritò timet proinde, & odit flagellum caro nostra, quo nimirum ab ipsius animæ tã delectabili honorabiliq; cõsortio amarum nimis diuortium patiat. Cæterum interim quidem donec renouet, velit nolit, sustineat illud necesse est. Expedit autem sic tolerare ut prorsus euadas, & flagellum deinceps non appropinquet tabernaculo tuo. Iã uerò (vt supra meminim⁹, & incessanter conuenit meminisse) uera animæ uita Deus est: & inter hæc quoq; separat malũ, sed malũ animæ, qđ non est aliud quã peccatũ. Eia, fratres, nugari libeat, ocio fitatibus indulgere delectet. Nimirũ gemino hoc serpẽte vicino, qui duplicẽ nobis au

ferant vitã,alter corporis,alter cordis:quid ni secure dormiamus, nisi quòd negligẽtia in grauiori periculo,non tam securitatis est quàm desperationis indicium ? Et quidem optandum nobis ab utroque liberari:sed cauendũ sanè interim peccatum,quàm peccati pœna,& eo studiosius à malo, quam à flagello declinandum,pro pernicioſius,& omnino infœlicius sit à Deo animã, quã à corpore separari. Sanè vbi prorsus de medio factum fuerit omne peccatũ, causa quidem
M omnino sublata, nec ipse quoque deinceps manebit effectus,vt quomodo accedere iã ad te malũ omnino non poterit:sic nec flagellũ quidem valeat appropinquare tabernaculo tuo,q; videlicet, tã longè sit ab exteriori homine quælibet pœna , quã longè fuerit culpa ab interiori. Neque enim dicit, Non erit in te malum , aut flagellum in tabernaculo tuo:sed non accedet,non appropinquabit. Siquidem est considerare homines in quibus peccatum nõ modo habitat, sed & regnat:nec iam proximum magis,aut magis intimũ posse esse videtur, nisi forte cum sic dominabitur eis,vt nullo modo deinceps valeat non dominari. Est autem,& alios inuenire, in quibus quidem adhuc manet peccatum,sed iam non dominatur, aut prævalet in eis,euulsum quodãmodo, nec dum tamen expulsum,deiectũ, sed nõ prorsus eiectum. Constat sanè ab initio nõ fuisse sic,sed in parentibus primis ante primam illam mandari præuaricationem,non modo nõ regnasse peccatum,sed nec fuisse quidẽ: Attamen quodammodo iam tunc propè illis fuisse videtur, quod tã facilè persuasum est,quod tam festinanter intrauit: Quid uerò aliud admonebat, quàm & ipsam quoq; peccati pœnam, etsi necdum inesse coporibus, iam tamen velut pro foribus esse, qui
Gen.2.c dixit. In quacunque die comederitis de ligno scientiæ boni, & mali morte moriemini. Felix proinde expectatio , & beata spes nostra,quorũ tã longè glorioſior futura est resurrectio,quàm fuerit prima conditio,ut nec culpa omnino,nec pœna,nec malum scilicet,nec flagellum,aut regnet,aut habitet,
A aut regnare, aut habitare iã possit aliquando in animabus,seu in corporibus nostris. Non accedet,inquit,ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Nempe nil tam remotum, quam qđ abesse vltra non potest. Sed quid agimus fratres ? Vereor deprehendi. Nempe horam hãc magnus ille , & cõmunis Abbas noster , & uetter non vacationi sermonum,sed operi manuum nosci tur assignasse. Puto tamen ignoscet facile,præsertim non immemor religiosæ fraudis illius, qua Romanus olim tribus annis ei in specu posito pie ministrauit. Pièsiquidem,ut legimus,patris sui oculis furabatur horas, & quem sibi surripere ad manducandum poterat, certis diebus Benedicto panem ferebat. Et ego quidem nõ dubito,fratres,pluribus qui inter uos sunt,abũdantiorem spiritualiũ delitiarum suppetere copiam:sed quod nobis communico,non surripio mihi . Quinimò, & securius & suauius quicquid illud sit,quod Dominus donat,sumo uobiscum:nec enim alimonia hæc distribuendo minuitur,sed potius augetur ministrando. Veruntamen, quòd aliquando uobis loquimur præter consuetudinem ordinis nostri, non nostra id agimus præsumptione,sed de voluntate venerabiliũ fratrũ, & coabbatum nostrorum , qui id nobis etiã iniungunt, quod tamen sibi quidem passim nolunt omnimo licere . Nempe aliam mihi rationem, & singularem necessitatem esse nouerunt. Neque enim modò loquerer uobis,si possem laborare uobiscum. Illud fortè vobis efficacius uerbum foret, sed & conscientiæ meæ magis acceptum . Cæterùm B quando id mihi peccatis meis exigentibus,& oneroſi huius,vt ipsi scitis,tam multiplici infirmitate corporis , & ipsa quoque temporis necessitate negatur; vtinam dicens,& nõ faciens in regno Dei , uel minimus merear inueniri. Amen.

De XI. uersu. Sermo XI.
Vnde supra.

SCriptum est,& ueraciter scriptum quia misericordiæ Dñi,quod consumpti nõ sumus, q; nõ tradidit nos in manus inimicorũ nostrorũ. Vigilat super nos indefessus,& peruigil ille singularis clementiæ oculus, non dormit, neque dormitat, qui custodit Israel. Id quidem necesse. Non enim dormit, neque dormitat, qui impugnat Israel. Et sicut ipse solicitus est nostri, & ipsi cura est de nobis: sic ille solicitus est ut nos mactet,& perdat , & vna ei cura , ne forte qui auersus est reuertatur . Nos autem,aut non attendimus, aut minus attendimus *Tren.3.c*

dimus reuerentiam præsidentis, protegentis custodiam beneficia largientis , ingrati gratiæ , imò tam multiplicibus gratias quibus præuenit nos,& subuenit nobis . Et nunc quidem per seipsum implet splendoribus animas nostras,nunc per angelos uisi
Ro.15.a tat,nunc per homines instruit, nunc etiam consolatur,& erudit per scripturas. Quæcũ
C que enim scripta sunt , ad nostram doctrinam scripta sunt , ut per patientiam, & consolationem scripturarum spem habeamus.
Rom.5.a Bene ad doctrinam , ut per patientiam speremus . Siquidem (ut alibi dictum est) doctrina uiri per patientiam nosci tur,sed & patientia probationem operatur , probatio uerò spem . Quid,nos soli nobis non adsumus , quid soli negligimus nosipsos ? An ideo dissimulandum nobis, undique subuenitur nobis ? Imò uerò propterea studiosius uigilandum . Neque enim tam magna pro nobis in cœlo pariter , & in terra solicitudo gereretur, si non magna nobis incumbere necessitas uideretur , non tam multiplex nobis custodia, nisi ob multiplices insidias poneretur . Fœlices proinde fratres nostri , qui iam liberati sunt de laqueo uenantium , qui de tabernaculis militantium ad atria quiescentium transierunt malorum timere sublato,in spe singulariter constituti . Vni istorum , imò uniuersitati dicitur. Non accedet ad te malum , & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Sanè considera non ad hominem qui secundum carnem uiuit , sed ad eum,qui in carne degens secundum spiritum ambulat , hanc fieri promissionem .
Siquidem non est distinguere inter illum , & tabernaculum illius. Confusa in eo sunt omnia tanquam in filio Babylonis . Denique huiusmodi homo etiam caro est , nec in eo spiritus manet. Vbi autem non fuerit spiritus bonus,quando deerit malum? Porro ubi malum,flagellum quoque appropin-
D quet,necesse est . Semper enim malum pœna comitatur. Non accedet ad te malum & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo . Magna promissio , sed unde id sperare licet ? Quomodo malum, & flagellum euadam,quomodo effugiam, quomodo elongabo,ut non appropinquent mihi ? Quo merito,qua sapientia, qua uirtute. Quoniam angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnib.uijs tuis. In quib. omnibus uijs ? Quibus declinas à malo , quibus fugis à uentura ira. Multæ sunt uiæ, & genera multarum uiarum, magnum profectò periculum uiatori. Quam facilèin multarum occursu errabit in uia sua , qui uiarũ discrettione caruerit . Nam neque angelis mandatum , ut in omnibus uijs custodiant nos , sed in omnibus uijs nostris. Sũt autem a quibus , & in quibus opporteat custodiri . Scrutemur proinde uias nostras , fratres , etiam uias dæmonum , uias quoque beatorum spirituum,& uias Domini inuestigemus . Et quidem supra me est , quod incipio,sed adiuuabitis orationibus uestris, ut aperiat mihi thesaurum intelligẽtiæ suæ, & voluntaria oris mei beneplacita faciat sibi Deus. Viæ igitur filiorum Adam in necessitate & cupiditate uersatur. Ab utraq; siquidem ducimur,& ab utraque trahimur nisi quod uidemur magis urgeri necessitate trahi cupiditate. Et necessitas quidem specialiter corpori tribuenda uidetur. Nec simplex illa est,sed anfractus habens plurimos plurimaque dispendia,nam compendia pauca admodum,si qua tamen. Quis hominum nesciat,q; necessitas hominem reuera quã multiplex sit ? Quis sufficiat quàm sit multiplex explicare . Ipsa nos erudit experientia. ipsa uexatio dat intellectum. In his quisque docetur quàm necesse habeat clamare ad dominum,non de necessitate. sed de necessitatibus meis erue me. Nec modo ab hac uia necessitatis,& sed ab ea quoq; quæ cupiditatis est optabit educi , quisquis non surda aure monita sapiẽtis exceperit. Quid *Ecc.8.d* enim ille ait . A uoluntatib. tuis auertere. Et item. Post concupiscentias tuas non eas. Siquidem è duob.malis longè melius est in necessitate gradi,quam in cupiditate. Multiplex illa, sed ista amplius per omnem modum , imò ultra omnem modum multiplicior inuenitur. Res cordis est ista cupiditas. propterea tanto maior,quanto anima plus est quam corpus . Denique hæ sunt uiæ, q; videntur hominibus bonæ , sed finem non habent nisi cum demergunt in profundum inferni. Si inuenisti uias hominum illud quoque considera ne forte de his dictum sit .
Contritio & infœlicitas in uijs eorum , ut *Psſ.6.* sit contritio in necessitate,infœlicitas in cupiditate. Quomodo in cupiditate in fœlicitas , id est non fœlicitas,ut putatur . Quid .n. si cui fortè uidetur in terrenarum affluẽtia rerum felicitas arridere cupita . Eo ipso infœlicior est,quo uehementius ipsam pro

fœlicitate amplectitur in fœlicitatẽ,aut magis immergitur ei,& absorbetur ab ea. Væ filijs hominum ab hac fœlicitate falsa,atque fallaci. Væ qui dicit,quia dies sum,& nullius egeo,cum sit pauper,& nudus,& miser & miserabilis. Et necessitas quidem ex infirmitate carnis,cupiditas ex cordis inedia,& obliuione procedit. Idcirco alienum mendicat anima,quòd oblita sit comedere panem suum,propterea terrenis inhiat, quod mini me cœlestia meditetur. Videamus,& dæmonum uias. Videamus,& cauẽamus, uideamus,& fugiamus eas. Siquidem uiæ illorũ præsumptio,& obstinatio. Scire uultis unde id sciam? Considerate eorum principem qualis ille est,tales,& domestici eius. Considerate uiarum ipsius principia,si non manifeste in immanissimam statim præsumptionẽ prosilierit dicẽs. Sedebo in monte testamẽti in lateribus Aquilonis, similis ero altissimo. Quam temeraria, quámq; horrenda præsumptio. Nunquid non illic ceciderunt oẽs,qui operantur iniquitatẽ,expulsi sunt,nec potuerunt stare? Propter præsumptionem stare non potuerunt, propter obstinationem qui cecidit,non adijciet, ut resurgat. Ex hac nanque spiritus uadens, ex illa non rediens est. Et mira quidem præsumptio dœmonum,sed non minus mira obstinatio est,quod superbia eorum semper ascendit, propterea non est illis cõmutatio. Quia enim conuerti noluerunt à uia præsumptionis,inciderunt in uiam obstinationis. Quã peruersa,& euersa sunt corde filij hominum quicũq; sectantur uestigia dæmonũ,ingrediuntur dæmonum uias? Hæc eũ tota aduersum nos spiritualium colluctatio nequitiarum est,vt nos seducant,vt nos inducant in uias suas,ut deducant in eis,perducant ad destinatum finẽ qui paratus est eis. Fuge homo præsumptionem, ne gaudeat de te inimicus tuus. Nempe in his maxime uitijs gaudet,in seipso expertus quam difficile possis ab hac tanta uoragine respirare. Nolo autem ignorare uos fratres,quonam modo descendatur, imo cadatur in illas. Primus en,m, ut interim occurrit, gradus descensus finis huius,dissimulatio est propriæ infirmitatis,iniquitatis, in utilitatis, dum sibi parcens, sibi blandiens, sibi persuadens homo aliquid se esse, cum nihil sit,iam ipse se seducit. Secundus gradus ignorantia sui. Vbi enim in primo gradu inutilia sibi consuerit pariomata folio-

Esa. 14.

C

rum, quid supersit, nisi uulnera recta nõ uideat,præsertim cum ad hoc solum texerit ne uideret? Ex hoc tandem fit,vt etiam alio reuelante, uulnera non esse contendat conuersus in uerba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis. Atque is quidem tertius gradus est admodum uicinus, imo contiguus præsumptioni. Quid enim mali iam actitare uereatur, qui præsumit & defensare. Cæterum difficilè hic hærebit in tenebris,& lubrico, præsertim cum non desit etiam Angelus Domini malus persequens,& impellens. Itaq; quartus gradus, uel quartũ potius præcipitium contemptus est,vt quemadmodũ scriptura dicit. Impius cum uenerit in profundum malorum contemnit. Ex hoc & deinceps magis,ac magis super cum urget puteus os suum,dum uidelicet eiusmodi animam contemptus tradit impœnitentiæ, impœnitentia obstinatione firmatus. Hoc est iam peccatum,quod neque in hoc seculo,neque in futuro remittitur,quia cor durum, & induratum,nec timet Deum,nec hominem reueretur. Qui sic in omnibus uijs suis adhæret diabolo manifestè factus est unus spiritus cum eo. Et uiæ quidem hominum quas superius demonstrauimus,ipsæ sunt de quibus dicitur. Tentatio uos non apprehendat nisi humana, & quia humanum peccare. Porro uias diabolicas à natura hominis alienas esse quis nesciat, nisi quod in nonnullis ipsa sibi cõsuetudo induisse naturam uideatur? Cæterum etsi quorundam hominum sit,non humanum tamen, sed diabolicum est in malo perseuerare. Quæ ueræ sunt sanctorum angelorum uiæ? Profecto ille,quas unigenitus enarrauit dicens. Videbitis angelos ascendentes, & descendentes super filium hominis. Ascensio igitur & descensio uiæ illorum. Ascensio propter se descensio, uel potius condescensio propter nos. Sic beati illi spiritus ascendunt per contemplationem Dei,descendũt per compassionem tui,vt custodiant te in omnibus uijs tuis. Ascendunt ad nultum eius,descendunt ad nutum eius, quoniam gelis suis mandauit de te. Nec tamen,velde scendendo uisione gloriæ fraudantur,quia semper uident faciem patris. Puto & uias Domini uultis audire. Multum præsumere uideor,si me illas promisero ostensurum. Legitur autem de ipso. Quoniam docebit nos uias suas. Cui enim alteri crederetur?

Pro. 18.

1. Co. 10

Io. 1. g

Ps. 24. b

Ibidem.

Docuit

Docuit itaque uias suas cum aperuit labia Prophetæ,vt diceret: Vniuersæ uiæ Domini misericordia,& ueritas. Ita ad singulos, ita ad omnes cõmuniter uenit,in misericordia scilicet,& ueritate. Vbi enim multa iam fuerit de miseratione præsumptio, sed obliuio ueritatis,non continuò ibi Deus. Sed neq; ubi terror multus ex recordatione ueritatis nulla autem de memoria misericordiæ consolatio. Nam neque ueritatẽ tenet, qui misericordiam,ubi uerè est, non agnoscit,nec uera esse sine ueritate misericordia potest. Itaque ubi misericordia,& ueritas obuiauerunt sibi, sese etiam iustitia, & pax osculantur,nec is abesse potest,cuius in pace factus est locus. Quanta audiuimus & cognouimus (siquidẽ patres nostri annunciauerunt nobis) super hac culpa tam fœlici misericordiæ,& ueritatis. Misericordia tua, & ueritas tua susceperũt me,ait Propheta. Et alio loco: Misericordia tua,inquit,ante oculos meos est,& complacui in ueritate tua. Sed & Dominꝰ ipse de eo: Veritas mea,& miser icordia mea cum ipso. Sed considera ẽt manifestos aduentus Domini, quemadmodum scilicet in eo quidẽ, qui iã præsumptus est misericordem teneas Saluatorem. Porrò in eo qui in fine promissus est,ueracem sustineas retributionem. Nam & hinc fortè uidebitur dicturꝰ: quia misericordiam & ueritatem diligit Deus,gratiam, & gloria dabit Dominus,& quamuis, & in priore quoque aduentu recordatus sit misericordiæ suæ,& ueritatis suæ domui Israel; & in posteriori,licet iudicaturus sit orbem terræ in æquitate, & populos in ueritate sua,nõ tamen futurum iudicium fiet sine misericordia,nisi fortè ei qui non fecerit misericordiam. Hæc sunt etenim æternitatis itinera, de quibus apud Prophetam sic habes: Incuruati sunt colles mũdi ab itineribus æternitatis eius. Ad manũ est unde id facillimè probare possim. Siquidem misericordia Domini ab æterno,& usque in æternũ. Et ueritas Domini manet in æternum. Ab his itineribus incuruati sunt colles mũdi, superbi dæmones,principes mundi huius tenebrarum harũ: qui uiam ueritatis, & misericordiæ nescierũt, neq; meminerũt semitarum eius. Quid illi & ueritati,qui mẽdax est, & pater eius? Denique habes manifestè de eo scriptũ, qm in ueritate non stetit. Quàm uerò longè fuerit à misericordia,ẽt inflicta nobis ab illo miseria nostra testatur, quando il-

Ps. 39. c & 25. a

Ps. 88. b

K

Aba. 3.

b

Isa. 8. f

le unquam misericors fuit,qui homicida ab initio erat? Postremò qui sibi nequam, cui bonus? Quàm nequissimus ille sibi,qui nunquam super proprium iniquitatis dolet,nũ quam super propria damnatione compungitur? Nimirum falsa præsumptio à uia ueritatis extrusit,crudelis obstinatio uiam misericordiæ intercluſi nde enim nec in se ua quam assequi, nec à Domino misericordiã consequi potest. In hunc ergo modum tumidi illi colles incuruati sunt ab itineribus æternitatis, dum à uijs Domini (quæ quidem rectæ sunt) per anfractus suos,& distorta non tam itinera,quàm præcipitia corruerunt. Quàm uerò prudentius, atque utilius alij quidem colles ab his tineribus incuruati,& humiliati sunt ad salutem. Non enim incuruati ab his tanquam ab eorum rectitudine dissidentes, sed quod ipsa eos incuruauerunt itinera æternitatis. An non incuruatos iam cernere est colles mundi, dnm sublimes quippe ac potentes deuota subiectione inclinantur ad Dominum, & eius uestigia adorant? Nunquid non incuruantur, cum ab ipsa sua pernicioſa celsitudine uanitatis, & crudelitatis, ad humiles semitas conuertuntur misericordiæ, & ueritatis? Ad istas nimirum domini uias nõ modò bonorum spirituum, sed etiam electorum uiæ hominum diriguntur. Et primus quidem gradus misero homini emergenti de profundo uitiorum, illa est misericordia,qua miseretur filio matris suæ,miseretur animæ suæ proinde placens Deo. Imitatur enim qui huiusmodi est, magnum illud diuinæ miserationis opus: compunctus cum eo,qui prior pro eo punctus est, moriens & ipse quodammodo pro salute sua,nec parcens sibiipsi. Hæc miseratio prima excipit redeuntem ad cor, & hæc intra ipsa uiscerum actitatur arcana. Superest ut uia regia progrediatur, & procedat usque ad ueritatem, & quod sæpissimè commendamus uobis, cordis contritionem oris confessio comitetur. Corde enim creditur ad iustitiam,ore autem confessio fit ad salutem. Conuersus ad cor paruulus fiat in oculis suis necesse est,sicut ueritas ait: Nisi cõuersi fueritis, & efficiamini sicut paruulus iste, non intrabitis in regnum cœlorum. Non ergo uelit dissimulare, quod non ualet nescire, quàm ad nihilum redactus sit. Non confundatur in lucem prodere ueritatis, quòd non sine miserationis affe-

L

Ro. 10. e

Ma. 18. a

M

&u viderit in occulto. Sic ingredietur homo misericordiæ uias,& veritatis,vias utiq; Domini,uias uitæ:& fructus viarũ,salus est viatoris. Vias quoq; Angelorũ ad easdem nihilominus tendere manifestum est. Cum enim ascendunt ad contemplationem, inquirunt veritatem,de qua & desiderãdo sitiantur,& sitiando desiderãt.Cum uerò descendunt,faciunt nobiscum misericordiam, vt custodiant nos in omnibus vijs nostris. Administratorij enim spiritus sunt missi in ministerium propter nos.Planè ministri nostri, non Domini nostri. Et in hoc unigeniti formam imitantur, qui non uenit ministrari,sed ministrare: qui stetit inter discipulos tanquam qui ministrat. Fructus angelicarum viarum,quod ad ipsos spectat, sua ipsorum beatitudo,& obedientia charitatis quod autem ad nos pertinet, inde quidem obtentus diuinæ gratiæ,hinc uerò custodia viæ nostræ.Siquidẽ angelis suis mãdauit de te,ut custodiant te in omnibus indigentijs tuis,in omnibus desiderijs tuis.Alioquin facilè est tibi incurrere vias mortis, vt uidelicet,aut de necessitate in obstinationem,aut in præsumptionẽ de cupiditate prorumpas; quæ quidem iam non hominum,sed demonium uiæ sunt.In quo enim, tam facile inueniri solent homines obstinati,qnã in eo, quod aut ad necessitatem pertinere simulãt, aut arbitrantur? Quicquid moneas, ait ille, ego quod possum possum,& non ultra possum.Tu si hic sis,aliter sentias. Vnde uerò in præsumptionem, nisi ex quodam impetu vehementioris desiderijs prosilimus? Interim ergo mandauit angelis suis Deus, non quidem,ut amoueant te à uijs tuis:sed ut in eis ipsis te custodiant,& quasi per uias suas, vias tuas dirigant in uias ipsius. Quouam modo, inquis? Nempe, ut quod Angelus ex sola charitate purius agit, tu propria saltem necessitate compulsus,& admonitus descendas, & condescendas exhibere proximo misericordiã,& rursum cum eodem Angelo leuans desideria tua,tota animi cupiditate ascendere studeas ad summam, & perpetuam veritatẽ. Hinc enim monemur leuare corda nostra cum manibus, hinc audimus quotidie sursum corda. Hinc quoque negligentes arguimur,& dicitur nobis: Filij hominũ, usquequo graui corde? ut quid diligitis vanitatem,& quæritis mendacium? Exoneratum.n.cor & leue,leuat magis, ut quærat,& diligat ueritatem. Nec mireris, quòd in vias Domini secum nos admittere, imò & immittere non dedignentur,qui custodire dignanter in nostris. Quam fœlicius tamen in eis ipsi ambulant, quamque secarius. Cæterum, & ipsi quoque lõge inferius ab eo, qui veritas ipsa, & ipsa misericordia est,in misericordia,& veritate uersantur. Quàm uerò congruè suis quæque gradib⁹, sibiq; competentibus dispoſuit Deus. Summam rerum tenet ipse,qui summus est,ipse supra quem nihil est,ultra quem nihil. Porrò angelos sanctos nõ in summo quidẽ posuit,sed in tuto: quippe ei,qui in summo stat vicinius adhærentes, ac proinde confirmatos uirtute ex alto.Nam homines,quidem nec in summo,nec in tuto sunt,sed in cauto. Deniq;,& in solido sunt,idest in terra, habentes locum imum,sed non infimum: unde & possibile,& necesse sit,ut sibi caueant. Dæmones autem in pendulo huius aeris vagi uentosiq; vagantur.Indigni siquidẽ celos conscendere, ad terram tamen descendere dedignantur.Et hodie quidem ista sufficiãt atque utinam eiusdem ipsius munere sufficientes ei gratias referre ualeamus, ex quo & sufficientia nostra est. Non enim sufficientes sumus, uel cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, nisi ipse dederit nobis, qui dat omnibus affluenter, & est super omnia benedictus in sœcula sęculorum. Amen.

Heb. 1.d
Ma.20.d
B
Ps.4.a
1.Co.3.b

De septimo uersu. Sermo septimus. Vnde supra.

SI memineritis, hesterno sermone uias dæmonum præsumptionem diximus,& obstinationem, nec tacuimus quare id diceremus. Possumus tamen, si necessarium iudicatis, uias eorum uia adhuc alia inuestigare. Nam & si omnimodis eas occultare laborent,multipliciter eos prodit Spiritus sanctus,multipliciter in Scripturis sanctis declarat semitas iniquorum. Legimus si quidem de eis omnibus,quoniam in circuitu impij ambulant.Legimus de eorum principe,quoniam circuit quærens quem deuoret. Quod & ipse fateri cogitur in præsentia maiestatis,ut inter filios Dei, altans, & vnde ueniat requisitus: Circuiui, ait, terram,& perambulaui eam. Dicamus, itaque uias eius circuitionem,& circonuẽtionem.

Ps.11.b
1.Pe.5.
b Iob.1.b & 2.a

Ista

Ista enim ad nos,illa utitur in seipso. Semper ille excollitur,sed deijcitur semper superbia eius ascendit semper humiliatur. Nunquid in circuitu iste? Qui enim in circuitu ambulat,proficiscitur quidẽ,sed proficit nihil. Væ homini, qui sequitur hunc circuitum,qui nunquam à propria voluntate recedit: si conaris auellere, paululum sequi videbitur sed in dolo. Circuitus est, aliunde reditum parat, non ab ea penitus abducetur. Satagit vndique, undique fugitat,hæret tamen semper propriæ uoluntati. Veruntamen si mala est circuitio propria,longe equidem peior circumuentio aliena. Ea siquidem uel maximè diabolum facit. Sed quomodo,fratres,ut miserũ hominem circumueniat,superbissimus ille descendit? Vide circuitum impij, etiam in hoc ipso. Oculi eius omne sublime vident: attamen ima quoque ipsa curiosè vestigat, sed ut magis ascendat,ut uehementius intumescat,& dum conculcauerit humilem,sibi videatur ipse sublimior, sicut scriptum est: Dum superbit impius, incenditur pauper. Quam peruersè ascendentes,& descendẽtes Angelos bonos,Angelus malus æmulatur? Ascendit studio vanitatis, descendit liuore malignitatis. Cuius mendax ascensio, eius crudelis descensio est: expers ille (ut heri diximus) misericordiæ, & veritatis. Cæterum si descendunt maligni, vt circumueniant, gratias ei cuius mandato descendant, & benigni Angeli, ut subueniant nobis, ut custodiant nos in omnibus vijs nostris. Neque hoc solum, sed in manibus, inquit, portabunt te, ne unquam offendas ad lapidem pedem tuum. Quanta nobis, fratres, in huius scripturæ verbis, & eruditio, & admonitio, & consolatio exhibetur? Quis in omnibus Psalmis tam magnificè pusillanimes consolatur, negligentes admonet, erudit ignorantes? Vnde id quoque fidelibus suis prouidentia uoluit diuina præstare, ut in ore ipsorum versiculi Psalmi huius hoc maximè quadragesimali tempore uersarentur. Nec aliunde, quàm ex ipsius usurpatione diaboli sumpta videtur occasio: ut in hoc quoque nequissimus ille seruus filijs seruiat uel inuitus. Quid enim tam molestum ei, quid nobis esse potest tam iucundum,quam vt etiam malum eius nobis cooperetur in bonum? Angelis suis mandauit de te,ut custodiant te in omnibus vijs tuis. Confiteantur Domino misericordiæ eius,& mirabilia eius filijs hominum. Confiteantur,& dicant inter gentes: quoniam magnificauit Dominus facere cum eis. Domine quid est homo,quia innotuisti ei, aut quid apponis erga eum cor tuum? Apponis cor erga eum,geris pro eo solicitudinẽ, curam illius habes, Denique ei mittis unigenitum tuum, immittis spirituum tuum, promittis etiam vultum tuum. Et ne quid in cœlestibus uacet ab opera solicitudinis nostrę,beatos illos spiritus propter nos mittis in ministerium, custodiæ nostræ deputas,nostros iubes fieri pædagogos. Parum est enim quod facis angelos tuos spiritus, facis & angelos paruulorum. Denique Angeli eorum semper uident faciem patris. Illos utique tam fęlices, & tuos ad nos, & nostros ad te Angelos facis. Angelis suis mandauit de te. Mira dignatio, & uerè magna dilectio charitatis. Quis enim,quibus, de quo,quid mandauit? Studiose consideremus, fratres, diligenter commendemus memoriæ hoc tam grande mandatum. Quis enim mandauit,cuius sunt Angeli,cuius mandatis obtemperant, cuius obediunt uoluntati? Nempe angelis suis mandauit de te,ut custodiant te in omnibus vijs tuis: nec cunctantur quin etiam in manibus tollant te. Summa ergo maiestas mandauit Angelis,& angelis suis mandauit. Illis utique sublimibus,tam beatis,tam proximis sibi eo hærentibus, tam familiariter adhærentibus,& uerè domesticis Dei: Mandauit de te. Tu quis es? Domine, quid est homo, quòd memor es eius,aut filius hominis quoniam reputas eum? quasi uero non sit homo putredo, & filius hominis uermis. Sed quid putas mandauit de te? Nunquid scripsit cõtra te amaritudines. Nunquid ut contra solium quod uento rapitur, ostendant potentiam suam, & stipulam siccam persequantur. Nunquid ut tollant impiũ ne uideat gloriam Dei, Mandatum istud est,non mandatum. Nõ recedas ab adiutorio altissimi,in protectione Dei cœli commorare:ne de te illud quandoque mandetur. Quem enim protexerit Deus cœli,non de eo illud mandabitur,sed pro eo. Et quod interim non mandatur,pro eo differtur, ut sint omnia propter electos. Denique paran tibus ire seruis,& continuò super seminata colligere zizania cupientibus prouidus paterfamilias: Sinite,inquit, usq; ad messem,

Ps.108. a
D
E
Ma.18.b
F
Ma.13.d

ne fortè

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne fortè eradicetis simul & triticum. Quomodo igitur tandiu conseruabitur interea? Hoc plane, hoc opus præsens, hoc mandatum tẽporis huius. Itaque angelis suis mandauit de te, ut custodiant te. O triticum inter zizaniũ, ò granum inter paleas, ò lilium inter spinas, Gratias ei, fratres, gratias ei, & pro nobis pariter, & pro uobis. Preciosum depositum nobis commiserat, fructum crucis suæ, precium sanguinis sui. Non est contentus custodia hac tam parum tuta, tã parum utili, tam fragili, tam insufficienti. Super muros tuos Hierusalem cõstituit custodes. Nempe etiam ipsi qui uidentur muri, aut in muro ipso columnæ, his custodibus egent, & maximè. Angelis suis mandauit de te, ut custodiãt te in omnibus uijs tuis. Quantam tibi debet hoc uerbum inferre reuerentiam, afferre deuotionem, cõferre fiduciam, Reuerentiam pro præsentia deuotionem pro beneuolentia, fiduciam pro custodiæ. Ca ite ambula, ut uidelicet cui adsunt angeli (sicut ei mandatum est) in omnibus uijs tuis. In quouis diuersorio, in quouis angulo, angelo tuo reuerentiam habe. Tu ne audeas illo præsente, quod aidẽte me non auderes. An præsentẽ esse dubitas quem non uides? Quid si audires, quid si tangeres, quid si olfaceres? Vide quia nõ solo uisũ rerum præsentia comprobetur.

G Non omnia uisui subiacent, nec corporalia quidẽ: quanto magis spiritualia procul sunt ab omni sensu corporeo & spiritualiter potius uestiganda? Si fidem consulas, ea tibi angelicam probat præsentiam non deesse.

Heb. 11. a Nec dixisse piget, quoniam fides probat: quam nimirum Apostolus argumentũ non apparentium esse diffinit. Adsunt igit, & adsunt tibi, non modò tecum, sed etiam pro te. Adsunt, ut protegant, adsint, ut prosint. Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Siquidem soli ei honor, & gloria. Quare ei soli? quia ipse mãdauit, & omne datum optimum nõ nisi ab illo est. Verũtamen, etsi ille mandauit, ipsis quoque qui et ei ex tãta charitate obediũt, & nobis subueniunt in tanta necessitate, ingratos esse non licet. Simus ergo deuoti, simus grati tãtis custodibus, redamemus eos honoremus eos, quantum possumus, quantum debemus. Totus tamen ei reddatur, & amor & honor noster, a quo tam ipsis quã nobis est totum unde honorare possumus, uel amare, unde amari honorari ue mere-

Luc. 1. c

mur. Neque enim Apostolus ubi ait: Soli Deo honor, & gloria prophetico credẽdus est obuiare sermoni, qui sibi etiam amicos Dei nimis honorificatos esse testatur. Putò autem simili esse illud uerbum Apostoli, ei quod item ait: Nemini quicquam debeatis nisi ut inuicem diligatis. Siquidem nõ hoc noluit, ut alia quælibet debita negarentur, præsertim cum idem ipse dicat. Cui honorem, honorem: & cætera in hunc modum. Vt ergo plenius intelligas quid in utroque senserit, quidue mouerit: uide quemadmodum inter radios solis minora quelibet luminaria non uidentur. Nunquid amota modò sidera arbitramur, nunquid extincta? Minime quidem, sed ampliori claritate quodammodo tecta, interim apparere nõ posse. Sic ergo dilectio illa quæuis debita superans, quasi sola regnare debet in nobis ut quicquid debetur cæteris: sibi uendicet. & ex dilectiõe omnia faciamus. Sic diuinæ prælualere debet honor, & quodammodo præiudicare uniuersis, ut solus ipse non modo præ omnibus, sed in omnibus honoretur. Idipsum sanè putes dictum etiam de amore. Quid enim extra ipsum reliquit cæteris, qui totum cor, totam animam, totam uirtutẽ domino Deo suo in dilectione donauit? In ipso itaque, fratres, affectuosè diligamus angelos eius, tamquã futuros aliquãdo cohæredes nostros, interim uerò actores, & tutores a patre positos, & ꝓpositos nobis. Nunc enim filii Dei sumus, etsi nondum appareat quid erimus, eo quòd adhuc parunli sub tutorib. & actorib. simus, tãquã nihil interim differentes a seruis. Cæterum etsi tam paruuli sumus, & tam magna nobis, nec modo tam magna, sed & tam periculosa uia restat, quid tamen sub tantis custodibus timeamus? Nec superari nec seduci, minus autem seducere possunt, qui custodiunt nos in omnibus uiis nostris. Fideles sunt prudẽtes sunt, potentes sunt, q̃d trepidamus? Tantũ sequamur eos, adhæreamus eis, & in ꝓtectione Dei cœli cõmoremur. Vide. n. q̃ necessaria sit ista protectio, ista custodia in uiis tuis. In manib. inquit, portabunt te, ne unquam offendas ad lapidẽ pedem tuum. Parum tibi uidetur quòd nõ sit lapis offensionis uia? Cõsidera quæ sequũtur: Super aspidem, & basilicum ambulabis & cõculcabis leonem, & draconem. Quàm necessarius pædagogus imò ét bajulus, præsertim paruulo inter hæc gradienti? In manibus

1. Ti. 1. d *Psa. 138. c* *Rom. 3. i* *Ibidem. b* H I *Textus.*

nibus, inquit, portabunt te. In tuis quidẽ uijs custodient te, & deducent paruulũ quã potest paruulus ambulare. Cæterum nõ te patientur tentari supra quàm sustinere potes, sed in manus tollent, ut pertranseas offendiculum. Quàm facilè transit qui illis portatur manibus, quàm suauiter) iuxta uulgare prouerbium) natat, cuius alter sustinet mentum. Quoties ergo grauissima cernitur urgere tentatio, & tribulatio uehemẽs imminere, inuoca custodem tuum, doctorẽ tuum, adiutorem tuum, in opportunitatibus, in tribulatione. Inclama eum: & dic Domine, salua nos, perimus. Non dormit neque dormitat: & si ad tempus quandoq; dissimulet, ne fortè periculosius ab illius manibus ipse præcipites, si te eis ignorauerit sustentatũ. Spirituales enim sunt manus iste, & auxilia utique spiritualia, quæ singulis electorum pro cuiusque discriminis modo & obiectæ difficultatis tanquã lapideæ molis quantitate, ab his qui sibi deputati sũt Angelis spiritualiter, & multipliciter exhibentur. Dico egotamen aliqua ex his quæ communia magis arbitror, & paucis qui inter uos sunt inexperta. Turbatur aliquis uehementer, seu corporali quouis incommoda, seu tribulatione aliqua seculari, seu accedia spiritus, & quadam animi defectione languescens. Iam tentari incidit supra quam ualeat sustinere, iam impinget, & offendet in lapidem, si non fuerit qui subueniat. Quis uero est lapis iste? Ego illum intelligo lapidem offensionis, & petram scãdali, in quam si offenderit quis, collidetur: super quem uerò ceciderit, conteret eum. Lapidem utique angularem, electum, preciosum, qui est dominus Christus. In hunc lapidẽ offendere, est murmurare aduersus eum, scandalizari a pusillanimitate spiritus & tempestate. Itaque opus illi est angelica ope, angelica consolatione, angelicis manibus, qui iam defecit, iam propemodum offendit in lapidem. Et. uere offendit in lapidem qui murmurat & blasphemat, seipsũ collidens, non eum in quem furibundus impingit. Atbitror sanè uelut duabus quibusdam manibus eiusmodi homines interdũ ab Angelis supportari, ut quodãmodo non sentientes transeant, quod tantopere formidabant, nec parum mirentur postmodũ tam super posteriori facilitate, quàm super difficultate priori.

Esa. 8. e

K

Vultis scire quas intelligã duas manus? Duplicem utique demonstrationem, dum uidelicet hinc quidem tribulationis breuitas, inde ęternitas retributionis ostenditur: aut magis pingitur, uel imprimitur cordi, ut intimo affectu sentiat, quoniam momentaneum hoc & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æternum põdus gloriæ operatur in nobis. Quis uerò istas tam bonas per bonos non credat fieri, cum certum sit, quod econtrario malè utique fiant immissiones per angelos malos? Habetote familiares angelos, fratres mei & frequentate eos sedula cogitatione & deuota oratione, qui semper uobis adsunt ad custodiam & consolationem.

L

De. XII. uersu. Sermo XIII. Vnde supra.

Possumus hunc uersum, qui in manib⁹ est uidelicet, In manibus portabunt te & cætera: non modo de præsenti consolatione dictũ accipere, sed ét de futura. Nempe custodiunt nos in uijs nostris angeli sancti, sed uia finita (quod est utique uita finita) i manibus tollunt. Nec enim de sunt nobis testes fideles. Proximè lectũ est uobis de beatissimo patre nostro uerè per omnia Benedicto, quòd dum intẽtam oculorum aciem in splendore coruscæ lucis habere uideretur, uidet Germani animam Capuani episcopi in sphæra ignea ab angelis in cœlũ deferri. Sed quid huiusmodi testimonia requirimus? Ipsa in Euangelio ueritas de mendico & ulceroso ait, quoniam portatus est ab angelis in sinum Abrahæ. Neque enim in illa tã noua nobis tamque incognita regione ambulare ipsi possemus, præsertim cùm tantus sit lapis in uia. Quis lapis? Qui in lapidibus olim consueuerat adorari, qui lapides obtulit Domino dicẽs. Dic ut lapides isti panes fiant. Porrò pes tuus, affectio tua: pes animæ, quam in manibus angeli portant, ne offendat ad lapidem pedem tuum. Quomodo enim non uehementissimè turbaretur anima, si sola hinc egrederetur, & illas sine consolatione ingrederetur uias, si inter illos lapides suis pedibus graderetur? Enimuero manifestius audi, quam necesse habeas portari in manibus alienis, nec alijs quam angelicis tamen: Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem

Luc. 16 f *Mat. 4. a* M *Textus.*

draconem. Quid inter hæc faceret pes humanus? Quid humanæ affectionis inter tã terribilia monstra constaret? Nempe nequitiæ spirituales sunt, & quidem non incongruis appellationibus designatę. Siquidem & de his dictum, quod nequaquam uobis excessisse reor: Cadét a latere tuo mille, & decem milia à dextris tuis. Quis uerò scire potest, an diuisæ sint inter eos operationes malitiæ, ministeria iniquitatis: ut ex diuersis officiis, quin potius maleficijs, uocabula quoque diuersa sortiti nominentur? Alius siquidé aspis, alius uerò basiliscus, alius autem leo, & alius quidem draco, ꝙ uidelicet suo quidem inuisibili modò uariè quoque noceant, quasi alius morsu, alius quoque ui su, alius autem rugitu uel ictu, alius q dem flatu? Legi etiam de quodam genere dæmoniorum, quod non eiiciatur nisi in oratio-
Mat. 17. c nibus & ieiunijs. Nihil poterat namque uerbum Apostolicæ increpationis ad illud. Quomodo non illud aspis erat, illa vtique de Psalmo aspis surda, & obturãs aures, ne uocem audiat incantantis? Vis non terreri
Psl. 57. a A a tam terrifico monstro, uis securus post mortem ambulare super aspidem istam? Caue ne interim post eã ambules, caue ne imiteris, & non erit quod paucas in futuro. Enim uero uitiũ est cui reor eiusmodi spiritum dominari: & si uultis scire, ipsa est circuitio, a qua vobis hesterno sermone monuimus esse cauendum. Ipsa obstinatio est, aduersus quam pridie loquebamur. Nec. n. piget quoties datur occasio, ab hac tam graui peste præmũire uos, ut eam omnimodis fugiatis: quod hæc quidem sit summa quædam religionis subuersio, & uerè iuxta testimonium legislatoris uenenum aspidũ in sanabile. Dicitur aspis hinc alteram au-
Deut. 33 c tem quam pressius potest terræ infigere: in de uerò alteram caudæ immissione nihilo minus obturare, ne audiat. Quid ad hæc incantantis, quod sermo faciet prædicantis? Orabo pro eo, humiliabo in ieunio animam meam, baptizabor pro mortuo uberrimo quodam profluuio lacrymarum apud quem uiderim nihil humanæ incantationis quamlibet sapientiam, nihil quantũcunque admonitionis industriam præualere. Nouerit tamen uir pertinax non cœlo sese, sed solo infigere caput, quòd sapientia quæ desursum est, non modo pudica, sed & pacifica sit: hæc autem magis, vt ita dicam, aspidica, nisi terrena esse non potest. Sed nec adeo obsurde sceret, nisi caudę quoque obturaret auditum. Quæ est hæc cauda? Finis intentionis humanæ. Hęc surditas desperata, dum hinc quidem uelut terræ infixus, propriæ quisque inhæret uoluntati: in
B de uelut reflectens caudam, finem aliquem meditatur, & infigit animo quod desiderat adipisci. Nolite obsecro, fratres, nolite obturare aures, nolite aliquãdo obdurare corda uestra. Inde enim tam mordax & amarus sermo inuenitur in ore hominis obstinati, quòd nulla ad eũ penetrare queat beneuolentia monitoris. Inde aspidi uirus in linguę aculeo pseuerat, quod aduersus linguã incãtatoris tãto se studio obturarit. At basiliscus, ut aiunt, uenenum in oculo gerit pessimum animal, & præ omnibus execrabile. Nosse cupis oculum uenenatum, oculum nequam, oculum fascinantem? Inuidiam cogitato. Quid uero inuidere, nisi malum uidere est? Si non esset ille basiliscus, nunquam per eius inuidiam mors intrasset in orbem terrarum. Væ homini misero, quod inuidum non præuidit. Superemus & uitiũ hoc dum adhuc viuimus, si post mórtem uolumus ministrum tantæ nequitiæ nõ timere. Nemo alterius bonum inuido aspiciat oculo. Nempe hoc ipsum iam quod in se est, tabe sua illud inficere, & quodammodo interficere est. Qui hominem odit, homici-
1. Io. 3. dam illũ ueritas ipsa testatur. Quid & ille qui bonum odit in homine, nunquid non homicida poterit appellari? Adhuc uenit homo, & ille iã reus est mortis eius. Adhuc ardet ignis quẽ dominus Iesus misit in terram, & inuidus tanquam qui spiritum extinxerit, iã damnatur. Væ vobis a dracone. Immanis é bestia, flatu igneo quicquid attige-
C rit, necat: noñ modo bestias terræ, sed & uolucres cœli. Haud alium ego draconẽ hunc q̃ spiritum iracundiæ reor. Quãtos ét sublimis vt uidebatur uitæ, flatu huius draconis misere satis adustos, turpiter i huius os ingemim s cecidisse? Quã melius sibijpsis iratci potuerant ne peccarent? Nimirũ affectio naturalis ira hominum est, sed abutéti aut bono naturę grauis perditio est, & miseranda pernicies. Occupemus illã fratres, in quib. expedit, ne fortè ad inutilia illicitaq; prorumpat. Sic nimirũ solet amorem amor expungere, solet timor timore depelli. Nolite timere eos q corpus occidũt ait dñs animæ aũt nõ habẽt quid faciant. Et consestim ostendam aũt, uobis quem timeatis.

Timere

Timete autem eum qui potestatem habet corpus & animam mittere in gehennã. Ita dico uobis, hunc timete. Ac si manifestius dicat. Hunc timete, ne illos timeatis. Repleat nes spiritus timoris domini, & timor alienus locum non habebit in uobis. Et ego uobis dico. Non autem ego, sed ueritas. non ego, sed Dominus. Nolite irasci eis qui transitoria uobis auferunt, qui conuitia inferunt, qui ingerunt fortè supplicia, & post hoc faciunt nihil. Ostendam autem vobis cui debeatis irasci. Irascimini ei quæ sola vobis nocere potest, sola facere, vt omnia illa non prosint. Vultis scire quænam illa sit? Iniquitas propria. Ita dico uobis, huic irascimini. Nulla enim nocebit aduersitas, si nulla dominetur iniquitas. Quiperfectè
Psl. 35. d huic irascitur, cæteris non mouetur, magis
D & amplectitur ea. Ego, inquit, in flagella paratus sum. Sit damnum, sit conuitium, sit læsio corporalis; paratus sum & non sum turbatus quon iam dolor meus in conspectu meo semper. Qudni extreriora omnia paruipendam in huius æstimatione doloris
3. Re. 26 c Filius, inquit, vteri mei persequitur me, &
Psl. 59. b conuitianti seruulo indignabor? Cor meum dereliquit me, dereliquit me uirtus mea, & lumen oculorum meorum: & damna temporalia plangam, aut incommoda corporalia reputabo? Hinc nimirum non modo mansuetudo oritur, cui draconis flatus non noceat, sed etiam magnanimitas, quam rugitus leonis nõ terreat. Aduersarius uester
1. Pet. 5. c tanquam leo rugiens, ait Petrus. Gratias magno illi leoni de tribu Iuda: rugire iste potest, ferire non potest. Rugiat quantum uult, tantum non fugiat ouis Christi. Quãta minatur, quanta exaggerat, quanta intẽtat? Non simus bestiæ, ut nos prosternat uacuus ille rugitus. Sic enim perhibent qui talia curiosius uestigauerunt, ad rugitum leonis nullam bestiam stare posse, ne eam quidem quæ aduersus ictum eius tota animosi tate repugnat: & plerunque superat ferientem, quæ non sustinet rugientem. Verè bestia, uerè rationis expers, qui tam pusillanimis est ut solo timore cedat, qui sola futuri exaggeratione laboris uictus, ante conflictũ
Iob 12. non telo, sed tuba prosternitur. Nondum restitistis usq; ad sanguinem, ait strenuus ille dux qui leonis huius nouerat uanum esse rugitum. Et alius quidam: Resistite, in-
Iac. 4. b quit, diabolo, & fugiet à uobis,

De XII. *uersu &* XIII. *Sermo* XIIII. *Vnde supra.* E

AGamus fratres gratias factori nostro, benefactori nostro, redẽptori nostro, remuneratori nostro, aut potius spei nostræ. Ipse. n. retributor. ipse retributio nostra, nec aliud iam quàm ipsum expectamus ab ipso. Primũ quod nobis præstitit, nos ipsi sumus. Siquidẽ ipse fecit nos, & nõ ipsi nos. Parùmne tibi videt̃ istud, quia te fecit? Cogita qualem te fecit. Nẽpe ét secundum corpus, egregiã creaturã, sed secundũ animã magis, vtpotè imagine creatoris insignem, rationis participẽ, capacem beatitudinis sempiternę. Porro secundum ambo simul præ cæteris creaturis maxime admirandam, cohærentem sibi incompræhensibili artificio, inuestigabili sapientia conditoris. Itaque tam magnum hoc donum, quam magna res homo. Sed quam gratuitum putas? Planum est, quia nihil ante promeruit, qui penitus nihil fuit,
Psl. 15. a An postea sperabatur gratiã retributurus auctori? Dixi domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges, Nõ igitur necessariam retributurus gratiam ei: qui sic per omnia sibi sufficit, sed deuotas relaturus gratias ei qui sic meruit, sperabatur. Quidni gratias agat? Si quis oculorum lumen, si quis usum aurium, si quis narium
F si quis manuum, si quis pedem tibi præpeditum aliquo modo reparasse uideretur, si quis sopitam quauis occasione excitasse in tẽrationem; quis non alius tibi uehementissimè succenseret, si quando forte beneficij huius immemorem, aut benefactori deprehendisset ingratum? Enimuero dominus Deus tuus, ipsa etiam tibi instrumẽta largitus, ex nihilo facit hæc omnia. Nec modo fecit, sed & compegit etiam & formauit, ac suo quoque illustrauit officio, Qui modo non is omni iure sibi gratias exigit ampliores? Nam ne hoc quidem, licet maximo contẽtus munere, qui dedit vt esses, qui ante non fueras, adiecit etiã unde subsisteres, qui iam eras, Nec minus liberaliter hoc, quam illud mirabiliter est operatus.
Gren. 1. Faciamus, inquit hominem ad imagnem & similitudinem nostram. Quid uero postea? Et præsit piscibus maris, & bestijs terræ, &c. Nam & cœlestia sese elementa in usus creasse tuos, ante docuerat. Nempe

facta

Universidad de Deusto
Biblioteca

facta memorantur vt essent in signa & tempora & dies & annos. Cui putas? Nulli vtique nisi tibi. Cæteræ siquidem omnes creaturæ aut in nullo egent his omnibus, aut non intelligunt ea. Quàm copiosus in secundo hoc beneficio quàm liberalissimus fuit. Quanta igitur largitus est ad sustentationem, quanta ad eruditionem, quanta ad consolationem, quanta ex hoc iam ad correptionem, quanta etiam ad delectationem. Verum hæc duo gratis, & dupliciter gratis fecit. Quid dico dupliciter gratis? Sine merito tuo, sine labore suo. Nempe dixit, & facta sunt. An idcirco minus deuotus, minus obnoxius, minus gratus es, quòd hæc quidem sicut pro nihilo, ita de nihilo fecit. *Psal.32. b*

C Peruersi cordis est occasiones ingratitudinis uestigare. Nemo id facit nisi, qui etiam gratis esset ingratus. Puto enim neutrum tibi propterea minus utile, quàm quod præstanti minimè difficile fuit. Alioquin si forte quod ei laboriosum, tibi magis commodum ducis, ex te ipso tibi iudicium hoc: nec te alibi illud putè quàm apud te didicisse. Sic præstares libêtius ipse fratri tuo absque incommodo tuo. Verum & si gratis præstare uelles, nolles, tamen ut hanc tibi ille prętendere ingratitudinis causam. Cæterum ex hoc iam tertiũ opus tuæ redemptionis attende. Non est uelamen excusationis laboratum prosus in ea. Gratis hoc quoque præstitũ est, sed gratis quod ad te pertinet. Nam quod ad illum, planè non gratis. Saluus factus es pro nihilo, non de nihilo tamen. Quid ad hæc dormitat affectio? Imo nero mortua est illa, non dormit quæ huic beneficio non respondet, quæ se totam nõ effundit in gratiarum actionẽ, & uocem laudis. Nam & cætera duo euidentissimè tertium hoc commẽdant, ut in eis quoque uera fuisse dilectio cõprobetur nõ propterea de facili præstãs quod nolle taliter, sed qđ uon aliter oporteret. Itaque fecit te Deus tuus, fecit tã multa propter te, facit ,ppter te & semet ipsum. Verbum caro factum est & habitauit in nobis. Quid adhuc restat? *Ioan. 1. b* Factus est ipse tecum caro una, te quoque se cũ faciet spirirum unum. Non recedant hæc quatuor à corde tuo, non ab ore, non à memoria, non ab affectione. Hæc cogita semper, in his iugiter delectare. His uelut quibusdam stimulis urgent solicita animã tuam, his facibus eam inflammare curã ad redamãdum eum qui tam mult ol citer suũ tibi erga te commendat amorem. Memeri to sane quod idem ait: Si diligitis me, mandata mea seruate. Serua igitur mãdata creatoris tui, serua mandata benefactoris tui, redẽptoris tui, remuneratoris tui. Sed si hæc quatuor, quot sunt mandata? Omnes nouimus decem esse. Itaque per quaternariũ hunc decalogum legis multiplicans, ueram habes quadragesimam, tenes quadragsimã spiritualium. Tantum sta in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Caue serpentis astutiam, obserua insidias inimici. Nempe quadruplici tentamento quadripha riam impedire conatur actionem quam exigeris gratiarum. Tentatus est in his omnibus Christus, ut ueraciter ab Apostolo scriberetur. Tentatus per omnia pro similitudine absque peccato. Erit fortè qui miretur & dicat quartam sese domini tentationem non legisse. Verùm ut ego arbitror, non hoc diceret si legisse se meminisset, quoniã tentatio est uita hominis super terram. Hoc enim qui meminit, non ea tantum triplici tentatione tentatum fuisse Dominum arbitratur, quæ facta est in ieiunio deserti, in pinnaculo templi, in uertice montis. Sanè in his omnibus erat manifesta tentatio. Verum illa quæ ex tunc, & deinceps usque ad mortem crucis ei nõ defuit, & si occultior, uehementior tamen fuit. Nec hoc quoq; a proposita similitudine uidetur abhorrere. Nam & tria illa beneficia quæ iam transiere, euidentissima & in lucem posita esse noscuntur. Sanè quòd ad spem uitæ æternæ pertinet, nondum exhibitum, necdum propalatum est nobis. Nihil proinde mirum si sit minus aperta tentatio, ubi etiã causa tẽtationis occulta. Cæterùm & diuturnior & ualidior ipsa est, quòd aduersus spem nostram quicquid habet malignitatis exerat inimicus. Itaque primo quidem vt auctori naturæ ingratos faciat, ampliorem ingerit pro natura solicitudinem, quemadmodum etiam ipsi Christo esurienti ausus est dicere: Dic ut lapides isti panes fiant. Quasi uero figmentum nostrum ignoret ipse qui finxit, aut non curet homines, qui cœli uolucres pascit. Quàm uerò ingratus est ei qui propter hominem, uniuersum hunc condidit mundum, quisquis vt substantiam eius quam concupiscit obtineat, prouidens non ueretur adorare malignum. *Ioan. 14. b* *Heb. 4. a* *Iob. 7. a* *Mat. 4. b*

Hæc omnia, inquit, tibi dabo si procidens adorauris me. Tu ne illa fecisti miser?

ser? Quomodo dabis quæ ille creauit? aut Quomodo abs te speranda, quomndo tua adoratione petenda, quæ ab illo condita in illius posita sunt ditione? Iam in hoc quod ait. Mitte te deorsum, caue tibi quicunque es, qui templi pinnaculum cõscendisti. Caue tibi speculator domus domini. Caue tibi, qui in Ecclesia Christi locum cerneris tenere sublimem. Quàm ingratus enim, imò quam iniuriosus es illi magno sacramento K pietatis, si in illo quæstum æstimes pietatẽ. Quàm infidelis es qui ministerium hoc sanguine proprio consecrauit, si eo quæras gloriam tuam, quæ nihil est, quæras quæ tua sunt, non quæ Iesu Christi? Quam indignè respondens eius dignationi, qui in dispensatione humilitatis suæ sublimem esse te fecit, cœlestia tibi sacramenta commisit, cœlestem fortè & ampliorem quam ipsis spiritibus cœlestibus tradidit potestatem, Si deorsum ipse te mittas sapies nõ quę sursum sunt, sed quæ super terram. Sed & omnis qui de uirtutũ eminentia ad inanis glorię sese demittit, & desjcit appetitum, haud dubium quin domino uirtutum, qui tanta inter nos tolerauit, ut nobis formam huius imprimeret sanctitatis, pro gratia contumeliam reddat. Consideremus diligentius, fratres, ne fortè prima illa tentatio quæ corporalis necessitatis occasione animum turbat, aspidi debeat comparari. Hoc enim animal quodammodo uiolentum morsu nocet, obturat autem ne audiat uocem incantantis. Quid uerò agere nititur in hac parte tentator, nisi ut aduersus consolationẽ fidei aurem cordis obstruat & obturet? Sed non profecit inimicus in eo, non illius præclusit auditum, qui ait: Non in solo pane uiuit homo, sed in omni uerbo quod ,pcedit de ore Dei. Nam in eo quod ait; hæc omnia tibi dabo si procidens adoraueris me: in malum insidiantis suadibilem sibilum animad uertite draconis. Ferunt illum in arena latitantem, etiam aues uolantes flatu attrahere uenenato. Quam uenenatus hic flatus fuit, hæc omnia tibi dabo si procidens adoraueris me. Verum non erat ista quælibet auis, nihil potuit draconis flatum ad illam. De basiliseo quid dicimus? Monstruosus cæteris solo uisu hominem inficere & interficere perhibetur. Ni fallor, uana gloria est. Videte ne, inquit iustitiam L uestram faciatis coram hominibus ut uidea *Mat. 4. a* mini ab eis. Ac si dicat: Cauete oculos basiliści. Sed cui nocere dicitur basiliscus? Ei qui non uiderit basiliscum. Alioquin si prior eum uideas, iam non tibi nocet ut aiunt, magis moritur ipse. Ita est, fratres, Non uidentes necat inanis gloria, cæcos & negligentes, qui se ei ostentant, qui se exponunt: & non potius ipsi inspiciunt, non attendunt, non discutiunt illam, non uident denique quàm sit friuola, quàm sit caduca quàm uana quam inutilis. Si quis eum intueatur hoc modo, moritur basiliscus, nec iam occidit eum gloria, sed occiditur magis, & occidit ei quodammodo uersa in puluerem, imo redacta in nihilum. Puto autem non est quærere quid ad inanem gloriam ea tentatio una sit pertinere vbi dictũ est: Si filius Dei es, mitte te deorsum. Vt quid enim hoc nisi ut uideretur, ut laudaretur à basiliseo? Et uide quomodo seipsum occultauerit basiliscus, quasi ut non possit ante uideri. Scriptum est, inquit, *Psal.90. c* quoniam Angelis suis mandauit de te, & in manibus tollent te. Quid scriptum est maligne, quid scriptum est? Angelis suis mandauit de te. Quid mandauit? Animaduertite & uidete quoniam subticuit malignus & fraudulentus, quod malignitatis suæ commenta dissolueret. Quid enim mãdauit? Nempe quod in Psalmo sequitur: M Vt custodiant te in omnibus uijs tuis. Nun quid in præcipitijs. Qualis uia hæc de pinnaculo templi mittere se deorsum. Non est uia hæc, sed ruiua: & si uia, tua est, non illius. Frustrà in tentationem capitis intorsisti, quod scriptum est ad corporis consolationem. Huic enim necesse est custodiri, cui timendum ne offendat ad lapidem pedem suum. Non est quod custodiatur, cui non est quod timeatur. Quid uero taces & illud quod sequitur: Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem? Te enim hæc parabola tangit. Monstruosa malignitas, monstruosis appellationibus conculcanda signatur. Nec modo ab ipso capite, sed etiam a corpore uniuerso, Siquidem aduersus Dominum post ternam confusionem hanc non iam serpentina calliditate, sed crudelitate usus est leonina, vsque ad contumelias, ad flagella, ad alapas, ad mortem, & mortem crucis. Sed manifeste etiam leonem te conculcauit leo de tribu Iuda. Sic & ad uersum nos fratres, ut in cæteris omnibus uiderit se frustratum, toto iam furore persecutionem

secutionem suscitat, qualis nō fuerit ab initio: ut vehemētia tribulationis regnum cœleste sperantibus intercludat.

Fœlix anima, quæ & ipsum leonem potenti uirtute conculcans, violenter illud repere prævalebat. Ex hoc itaque, dilectissimi, tanquam super aspidem & basiliscū cautius, & solicitus ambulemus. Caueam⁹ omnem radicem amaritudinis, ut nemo nostrū mordax inueniatur, nemo audax, uel ardēs,
A nemo inexorabilis, aut rebellis. Nec vero deorsum mittamus nos sed transcēdamus, & transeamus letalē gloriæ tēporalis obtu-
Psa. 1. tū vt quū scriptū est: Frustra iacit rete ante
a oculos pennatorum Conculcemus quo que leonem pariter, & draconē, vt neque illius rugitus terreat, nec istius flatus inficiat. Videntur hæc quatuor monstra affectionibus æquè quatuor singula singulis icubare. Cui ergo potissimum draco insidiatur? Aestimo quia cupiditati, quòd hāc nouerit esse radicē malorū omnium, & quę maximè cor subuertat. Inde enim etiā quasi consulēs dixit, hæc omnia tibi dabo. Nam de leone quidē manifestum est, q nisi ad ianuā timoris terrificos nō dat rugitus. Porro tristitiæ fores aspis obseruat, quod eas maximè morsibus suis peruias arbitretur. Vnde, & ad Christū Dominum donec iam esurientem cerneret non accessit. Econtra sanè caueat necesse ē
Mat, 4.b lætitia basiliscum, quod eo potissimū aditu uenenatos ingerere soleat radios oculorum nec uana gloria nisi ob lætitiæ noceat uanitatem. Illud quoque considera an fortè virtutes quatuor, quatuor his tentationib⁹ opponere ualeamus. Leo rugiet, quis nō timebit? Si quis ille fuerit fortis erit. Sed frustra to leone draco absconditur in arena, ut virulentis flatibus attrahat animam, insufflās ei quodam modo concupiscentiam terrenorum. Quis putas illius præteruitabit insidias? Nemo vtique nisi prudens. At fortè
B dum ad ista descēdete caues, urget quis molestia: & ecce protinus aspis adest. Nam opportunum tēpus sibi inuenisse uidetur. Quis non exasperabitur ab aspide ista? Nempe uir temperans, & modestus, qui sciat abundare, & penuriam pati. Puto ex hac occasione fascinare te uolet malè blādiens oculus nequam. Quis auertat faciem suam? Profecto iustus, qui nō modo non ipse sibi accipere gloriam, quę Dei est, sed ne ab alio quidē recipere uelit oblatam: si tamen ille sit iustus qui iustè, quod iustum est exequatur, qui iustitiam suam non faciat coram hominibus, qui denique etsi iustus fuerit, caput non leuet. Hæc enim uirtus specialiter in humilitate consistit. Hæc intentionē purgat hæc quoque meritum omne eo ueracius & efficacius obtinet, quo minus arrogat sibi.

De XIIII. uersu, Sermo XV. Vnde supra.

VEnite ad me oēs qui laboratis, & onerati estis: & ego reficiā uos, dicit Dominis. Tollite iugū meū super uos, & *Mat, 11 d*
inuenietis requiem animabus uestris Iugū enim meū suaue est, & onus meū leue. Laborantes ad refectionem oneratos. Non tamen interim onus subtrahit, aut laborem, magis autem onere alio, alio labore commutat: sed onere leui, suaui iugo, in quibus requies ac refectio, etsi minus appareat, tamen inuenia tur. Graue onus iniquitas sedens super talentum plumbi. Sub hac gemebat sarcina qui dicebat: Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meū & sicut onus graue grauatæ sunt super me. Quod ergo onus Christi, qđ onus leue? Vt quidem ego sentio onus, beneficiorum, dulce onus, sed ei qui sentit, ei qui experitur. Alioquin si non inuenias, si nō adC uertas, graue omnino, & periculosum. Oneriferum animal homo tempore suæ mortalitatis. *Psa. 37.a* Si adhuc portat peccata sua, onus est graue: si iā forte exoneratus est à peccatis; minus quidem graue: sed si sanum sapiat, non minus grande onus inueniet hanc ipsam quam diximus, exonerationem. Onerat nos, cum exonerat Deus, onerat beneficio, *Psa. 115.* cum exonerat peccato. Vox onerati. Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Vox onerati: Exi à me, quia homo peccator sum Domine. Vox onerati: Semper enim quasi tumentes super me fluctus, timui Deum. Semper, inquit, timui: sicut ante, sic post acceptam indulgentiā peccatorum. Beatus homo qui ita semper est pauidus, nec minori angitur solicitudine, ne fortè obruatur beneficijs, quā peccatis. Ad hoc siquidem diuina nobis tam sedula erga nos, & tam profusa beneficentia commendatur, ut solicitemur ad gratiam, inuitemur ad dilectionem. Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus uijs tuis. Quid ultra potuit tibi facere, & non fecit? Nunquid

quid cogites ingenua creatura. Habes gratiam angelis Domini, sed ad ipsum ambis, Dominum angelorum. Oras, & optas, ut nuncijs non contentus, ipse quoque qui loD quebatur, adsit: nec te quasi per medium, sed sui oris oculo osculetur. Audisti super aspidem, & basiliscum leonem pariter, & draconem tibi ambulādum fore, nec super dracone ipso uictoriam Michaelis, & angelorum eius ignoras. Veruntamē nō Michae-
Iob. 17.c li, sed Domino clamant desideria tua. Libera me, & pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me. Hoc nempe non est modo alijs, sed ipsis quoque altioribus altius captare refugium, ut ex sententia prosi tenti, quoniam tu es Domine spes mea, merito, respondeatur, altissimum posuisti refugium tuum. Non enim dedignatur esse spes miserorum miserator, & misericors Dominus non seipsum liberatorem simul, &
Psa. 126. a protectorem in se sperantibus exhibere recusat. Qm̄ in me sperauit, inquit, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. Nempe, nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra uigilat qui custodit eam, siue illi homo siue etiam angelus esset. Montes in circuitu, Hierusalem, sed patum hoc, imò nihil hoc foret, si non etiam
Can. 3. a Dominus in circuitu esset populi sui. Meritò proinde in Cantico spōsa describitur in uentis licet uigilib. (imò ab eis magis inuēta, nec.n. eos ipsa quærebat) non substitisse contenta fuisse uigilib. sed percontata breuiter de dilecto, ad ipsum ocyus peruolasse. Erat.n. cor eius non in uigilib. sed in Domino fiduciam habent. Et aliter forte suadentib. aiebat: In Dño confido, quomodo
Psa. 10.a E dicitis animæ meæ, transmigra in montem sicut passer? Minus uigilant id obseruarant
1. Co. 1.b Corinthij, cum offensis uigilibus secederent apud eos, & minime pertransierunt. Ego quidem Cephæ, ego autem Pauli, aiūt ego uero Apollo. Sed quid fecerunt uigiles sobrij, uigiles circunspecti? Non eā poterant sibi suscipere sponsam, qui bene eam æmulabantur, qui æmulabant Dei æmulatione, qui desponderant uni uiro uirginem castam exhibere Christo. Percusserunt me & uulnerauerunt me, ait. Vt quid ita? Nifallor urgebant, ut pertransiret, proinde in
Cant. 5.c uentura dilectum. Denique etiam tulerunt pallium meum, inquit, haud dubium quin ut curreret expedita. Animaduertere est, quam ualide percutiat, quibus sagittis Apostolus uulneret eos qui diuertisse apud uigiles uidebantur. Nunquid Paulus pro nobis crucifixus est, aut in nomine Pauli baptizati estis? Et item: Cum enim dicit quis: Ego sum Pauli alius autem ego sum Apollo, nonne homines estis? Quid ergo est Apollo, quid uero Paulus? Ministri eius cui credidistis. Quoniam in me speranit, liberabo eum. Non in uigilibus, non in homine, non in angelo, sed in me, in
Iaco. 1.c quit, sperauit, nihil boni nisi ex me, ne per ipsos expectans. Omne enim datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descēdēs a patre luminum. Ex me uigiliæ hominum utiles, circa opera utique manifesta, eis nimirum custodes homines deputaui. Et me excubiæ angelorū obseruantium, secretiores motus spiritualiter solicitantium, propulsantium suggestiores inF quos. Cæterum intima sanè custodia secretissimæ intentionis, non modò ex me, uerum etiam per me fiat necesse est, quod illo quidem humanus nequeat, sed ne angelicus quoque oculus penetrare. Agnoscamus triplicem hanc custodiam, fratres, & exhibeamus nos eis quales cuiq; conuenit exhiberi. Prouideamus bonam coram hominibus, coram angelis, coram Deo. Contendamus placere oib. per omnia, sed maximè ei qui maximus est super omnia. In conspectu angelorum psalamus ei, ut in eisim *Psa. 118.* pleatur, quod scriptum est. Qui timent te, *Heb. 13.* uidebunt me, & lætabuntur, quia in uerbo *c* tuo superspera ui. Obediamus præpositis nostris, qui peruigilant tanquam reddituri rationem pro animabus nostris, ut non cū tristitia hoc faciant. Et quidem, gratias Deo ex cuius solo munere uenit, non est quòd multum uos moneam, non est quòd multū uobis timeam in hac parte. Quod enim est gaudium meum, & gloria mea, nisi prompta obeditio, & irreprehensibilis conuersatio uestra? Quid si certò cognoscerem ne angelos quidem amplius aliquid in uobis cognoscere, quod dedeceat, apud neminē uestrum ex anathemate Hierico quippiam occultari, non murmurare aliquem, nos detrahere in occulto, non simulatorie agere, uel remisse, non ignominiosas uoluere animo cogitationes, quibus solet heu, interdū ipsa quoque pars corporis perturbari? Magnum hoc mihi gaudij incrementum, sed nondum utique plenitudo. Non eā tā magni sumus, ut possit nobis adeo esse pro mi- G

nimo,ab homine iudicari non posse,minus autem mihi conscios esse nobis. Cæterum si occultissimum iudicem timent etiam magni,quantum nos ad illius examinis memoriam conuenit trepidare? O si mihi contingeret certum esse nil esse in omnibus illum offendens oculum qui solus perfecte nouit quid sit in homine,uidens in eo,& quod in se ille non uidet. Hoc uel maximè iudiciũ uestigemus,fratres,& eo amplius frequentemus in timore,& tremor ipsius considerationem,quo minus comprehendere possumus inuestigabilem abyssum iudiciorũ Dei & irrefragabilem dispositionem. Cum hoc timore spes habet meritum, cum hoc metu fructuosè speratur. Est autem is ipse timor firmissima quædam, & efficax materia spei, si quis prudẽter aduertat. Siquidem maximum, quoddam Dei domum timor iste, & ex perceptione præsentium firma
Ps.149. b est expectatio futurorum. Postremo beneplacitum est Domino super timentes eum, & utique uita in uoluntate eius,& in beneplacito eius salus æterna. Quoniam in me sperauit,liberabo eum. Dulcissima liberalitas,in se sperantibus non deesse. Hoc enim totum hominis meritum,si totam spem sue ponat in eo,qui totum hominem saluum facit. In te sperauerunt patres nostri, speraue
Ps.12.a runt,& liberasti eos,ad te clamauerũt,& saluti facti sunt,in te sperauerunt, & non sunt confusi. Quis enim sperauit in eo,& confu-
H sus est? Sperate in eo omnis congregatio populi. Quemcunque enim locum calcauerit pes, uester erit. Pes uester utique spes uestra est,& quantumcunque illa processerit obtinebit, si tamen in Deum tota figatur. ut firma sit, & non titubet. Quid timeat aspidem,aut basiliscum? quid leonis
Ro.1.8.c rugitus,aut draconis sibilos expauescat? Quoniam in me sperauit, liberabo eum.
Mc.11.a Porrò liberatum quidem neit erum egeat liberari,protegam eum,& conseruabo, si tamen cognouerint nomen meum,ne sibi tribuat,quod liberatus est, sed nomini meo det gloriam. Protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. In præsentia enim multus glorificatio,in notitia nominis protectio exhibetur. Spes in nomine,res in facie est. Quod enim uidet quis,quid speras. Fides utique ex auditu,& ea quidem, iuxta eundem Apostolum, est rerum substãtia sperandarum. Protegam eum, qm cognouit nomen meum. Non nouit nomen eius qui illud assumit in uanum,qui dicit ei Domine Dñe,& non facit,quæ dicit ipse. Non nouit nomen eius,qui eum nec honorat,ut patrem,nec ut Dominum timet. Non nouit nomen eius,qui ad uanitates,& insanias
Ps.39.d falsas conuertitur. Beatus uir cuius est nomen domini spes eius,& non respexit in uanitates,& insanias falsas. Hoc nomẽ cognouerat,qui dicebat. Non enim est aliud nomen datum hominibus in quo opporteat saluos fieri. Nos quoque si nouimus nomen sanctum,quod inuocatum est super nos desiderandum utique nobis, ut semper sanctificetur in nobis, atq; ita orandum iuxta
I Mat. 6. doctrinam,utique Saluatoris: Pater noster qui es in cœlis,sanctificetur nomen tuum. Textus. Denique audi,quid sequatur in psalmo. Clamauit ad me.& ego exaudiam eũ. Hic fructus notitię nominis,clamor orationis, porrò fructus clamoris exauditio Saluatoris. Quomodo enim,aut non inuocãs exaudiri poterat,aut nomen Domini nescienscs inuocare? Gratias ei qui manifestauit hominibus nomen patris, fructum salutis in
Ioel.2.b eius inuocatione constituens, sicut scriptũ est. Quicunque inuocauerit nomen Domini,saluus erit.

De XV. uersu. Sermo XVI.
Vnde supra

Texus. CLamauit ad me,& exaudiam eũ. Hoc plane est testamẽtum pacis, hoc pietatis fœdus,hoc pactũ misericordiæ, & miserationis. Sperauit in me,liberabo eum. Nomen meum cognouit, protegam eum, inuocauit me,& ego exaudiã eũ. Nisi enim hæc aut similia diceret, quis non diffideret. Quis gloriabitur castum se habere cor? Nunc autem apud te propitiatio est,& propter hanc legem tuam sustinui te Domine, Dulcis lex,quæ meritũ exauditionis in clamore constituit postulationis. Clamauit,inquit.ad me,& exaudiam eum. Meritó non exauditur qui clamare dissimulat, aut omnino nõ postulans,aut tepide postulans & remisse. Siquidem in Dei aurib. deliderium uehemens clamor magnus,e regione autẽ remisse intẽtio uox submissa. Quãdo illa penetrabit nubes? qñ audietur in cęlis? Nempe ut clamandum sibi nouerit homo,inter primordia suæ orationis ipsum, quem oraturus est patrem in cœlis esse,pti K aus

nus admonetur,q uidelicet impetu quodã spiritus,illo sibi iaculantium esse memineritorationem. Spiritus est Deus, & in spiritu clamet necesse est quisquis clamorem suum ad eum desiderat peruenire. Sicut.n. non faciem hominis respicit, tanquam hõ, sed magis intuetur cor,sic ad cordis potius uocem,quam corporis aures eius, cui meritò dicitur: Deus cordis mei. Hinc est,quòd Moyses foris tacens intus auditur: dicente
Exo.14. d Domino. Quid clamas ad me? Clamauit ad me,& exaudiam eum. Non immeritò. Clamorem magnum sanè magnitudo necessitatis extorsit. Quid enim clamans perijt nisi consolationem,liberationem,glorificationem? Alioquin quomodo super his exauditur,si pro alijs clamat? Exaudiam eum ait. In quo exaudies Domine,uel in quib.? Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum,& glorificabo eum. Ad magnum illud triduum,quod proximè sumus celebraturi hunc mihi ternarium arbitror referendum Siquidem & ipse propter nos tribulationẽ & dolorem inuenit,quando proposito sibi gaudio sustinuit crucem,confusione cõtempta. Veruntamen,quæ de ipso erant, sicut ante mortem prædixerat,finem habuerunt & sicut in morte dixit. Consummata sunt, & ex tunc sabbatizauit. Nec dilata est gloria resurrectionis die tertia,summo dilucu lo sol iustitiæ de tumulo ortus est nobis. Ita ergo fructus pariter tribulationis,& ueritas ereptionis,in manifestatione glorifica
L tionis apparuit. Nihilominus quoque & in nobis simile quoddam triduum posse uidebitur assignari. Cum ipso sum, ait, in tribulatione. Quando hoc nisi in tribulationis
Ioa.16.g nostræ in die crucis nostræ, dum impletur,
2.Ti.3.c quod ipse ait: In mundo quidem pressurã habebitis & quod Apostolus eius. Omnis qui piè uolunt uiuere in Christo, persecutionem patiuntur? Nam liberatio plena, atque perfecta ante diem sepulturę esse nõ poterit,quòd maneat iugum graue super filios Adam a die exitus de uentre matris eorum,usque in diem sepulturæ in matrẽ omnium. In hac ergo die eripiam eum,inquit, quando nihil iam ultra,quod uel corpori, uel animæ faciat,mundus habebit. Sane glorificatio diem ultimum manet,diem resurrectionis,quando surget in gloria,quod in ignominia interim seminatur. Vnde scimus quòd nobiscum sit in tribulatione? Ex eo utique, quòd in ipsa tribulatione nos sumus. Quis enim sustineret,quis subsisteret, quis persisteret sine eo? Omne gaudiũ existimemus,cum in tribulationes uarias incideri-
Iaco.1.a Actor.14 d mus fratres mei,nõ modò,quia p multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei,sed quoniam iuxta est Dominus his qui tribulato sunt corde. Si ambulauero in medio umbræ mortis,ait quidam, nõ
Ps.114 d timebo mala,quoniam tu mecum es. Ita ergo nobiscum est omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Quando autẽ nos erimus cum ipso? Nimirum quando rapiemur obuiam Christo in aera, & sic semper M cum Domino erimus. Quando apparebimus cum ipso in gloria? Nempe cum Christus apparuerit uita nostra. Interim sanè abscondatur necesse est,ut præcedat tribulatio ereptionem,ereptio glorificationem. Vox liberati. Conuertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi, Hier.17.
b quia eripuit animam meam de morte, oculos meos a lachrymis, pedes meos à lapsu. Eripiam eum,& glorificabo eum. Fœlix qui te interim consolatorem,& adiutorem hẽt adiutor in opportunitatibus,in tribulatione. At quàm fęlicior quem iam eripuisti & exemisti tantis malis,quàm fœlicior,qui iam exẽptus de laqueo uenãtiũ, qui iã raptus est,ne malitia mutet intellectum illius, aut ne fictio decipiat aiam eius. Longè tñ præ his omnibus felicissimus ille erit, quẽ assumpseris ad teipsum,quem repleueris in bonis domus tuæ,& claritati tuæ conformaueris eum. Et nunc filioli, clamemus in cœlum,& miserebitur nostri Deus noster. Clamemus in cœlum,quia sub cœlo omnia labor & dolor,uanitas & afflictio spiritus. Denique prauum est cor hominis, & inscrutabile,proni sensus eius in malum. Nõ est in me bonum,hoc est in carne mea. Lex peccati in ea habitat,aduersus spiritũ concupiscit. Postremo & cor meum dereliquit me,& corpus mortuum est propter peccatum. Sufficit autem diei quoque malitia sua,& est mundus ipse positus in maligno. Quã nequã in omnib.læculum præsens, q̃ nequiter aduersus animam secularia desideria militare nouerunt. Sunt & principes mundi huius tenebrarum harum spirituales nequitiæ,aereæ potestates & inter eas calidior cunctis animantibus serpens. Hæc ergo sub sole omnia. Hæc omnia sub cœlo. Ad quod horum confugium facis? In quo horum otium speras solatij aliquid, aliquid

auxilij inuenire? Si quæras intra te, aruit cor tuum,& obliuioni datum te reperis, tã quam mortuum à corde. Si infra te, corpus quod corrumpitur, aggrauat animam. Si circa te, etiam terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem. Quære ergo supra te, sed cautus esto. uentosa agmina trã silire. Quia enim omne datum optimum,& omne donum perfectum non nisi desursũ esse nouerunt, mediũ inter laqueos obsidere. Transi ergo transi pernicies illas nequitias, quæ tam indefesse custodiunt,& obseruant, ne quis in illam possit euadere ciuitatem. Si te persecuti fuerint, si uulnerauerint, dimitte eis pallium, quod in AEgipto olim Ioseph adulteræ derelinquit, dimitte sindonem, ut cum euangelico illo iuuene profugias nudus ab eis, Numquid non solũ pallium eius, q̃ sindonem dederat Deus in manus impij, in cuius facultatem, & carnem dans potestatem, seruauit tamen animam, ait, illius seruã? Ita ergo sursum cor, sursum clamor, sursum desideria, sursum conuersatio, sursum intentio,& omnis expectatio tua: de sursum sit. Clama ad cœlum, ut exaudiaris, & qui in cœlis est pater mittat tibi auxiliũ de sancto & de Sion tueatur te. Mittat interim auxilium de tribulatione, eripiat à tribulatione, glorificet in resurrectione. Magna sunt hæc, sed tu magnæ promissis. Ex tua promissione speramus, inde audemus dicere. Si corde clamemus pio, certe debes ex promisso. Amen.

Pſ.30.d *Sap.9.d* *Luc.1.c* *Gen.39.c* *Mar.14.* *Iob 1.b* *Textus.* *1.Ti 4.a* *Rom.6.c*

De ultimo uersu. Sermo XVII. Vnde supra.

BEne nobiscum agitur, fratres, satis cõpelit huic tempori uersus psalmi. Celebraturis proximè dominicam resurrectionẽ iam nunc cuiq; nostrum sua promittitur, ut festiuius in capite suo factũ recolant membra, quod in seipsis præstolãtur aliquãdo faciendum. Cõgruus finis Psalmi, ubi psallentis finis promittitur tã beatus. Iucunde completur, dum in eo sponde tionem, finem uero uitam æternam. Ipsa est, quæ hoc loco promittitur plenitudo, ipsa longitudo dierum. Quid enim tam longum; quam quod æternum est? Quid tam longum, quam quod nullo fine præciditur. Bonus finis uita æterna, bonus finis qui finem non habet. Et sanè cuius finis bonus est, ipsum quoq; bonum est. Amplectamur itaq; sanctificationem, quoniam bona est, qñ finis eius uita sine fine. Sanctimoniam sectemur,& pacem, sine qua nemo uidebit Deũ. Lõgitudine, inquit, dierum replebo eum,& ostendam illi salutare meum. Dextræ Dei est ista promissio, munus est dextræ, quam sibi olim sanctus porrigi optabat. Operi, inquit, manuum tuarum porriges dexteram, delectationes in dextera hac usque in finem. Hanc nimirũ,& ille sibi porrigi optauit,& obtinuit dexteram, de quo Psalmista ait. Vitam petijt a te,& tribuisti ei longitudinẽ dierũ in seculum & in seculũ seculi. Manifestius denique sapiẽs dixit. In sinistra illius diuitiæ,& gloria, in dextera eius longiturnitas uitæ. Quis est hõ qui uult uitã diligit dies uidere bon⁹. Hæc.n. uita qua uiuim⁹, magis mors est, nec simpliciter uita, sed uita mortalis. Moritur hõ dicimus quãdo morti certissime appropiquat. Quid uerò agimus ex quo primum incipimus uiuere, nisi morti appropinquare, & incipere mori? Sed, & dies qualescunque uitæ huius pauci,& mali sunt, sicut sanctus Patriarcha testatur. Ibi uerè uiuitur, ubi uida uita est,& uitalis. Ibi dies boni, ubi interminabilis longitudo dierum. Gratias ei qui tam non modo fortiter, sed & suauiter disponit uniuersa. Eorum nempe pauci tas dierum finietur breui, quorum sufficit cuique malitia sua. Vbi autem dierum bonitas æternitas quoque non deerit. Longitudine dierum replebo eum. Quod prius dixerat, glorificabo eum, euidentius hoc uersiculo declarauit. Cui tamen non sufficeret ab eo glorificari, cuius perfecta sunt opera? Non enim tanta immensitas nisi in immensum quempiam glorificare potest. Necesse est magna sit glorificatio à magnifica gloria quæ descendit. Voce delapsa à magnifica gloria, ait Petrus. Bene magnifica gloria glorificant tam magnificẽ, in longitudine, in multitudine, in plenitudine claritatis. Fallax gloria,& uana est claritas, dies hominũ breuis. Sapiens eiusmodi non optabit, magis loquetur ex corde ei qui itutetur cor. Ex

He.12.d *C* *Isa.40.b* *Iob.14.a* *Pſ.20.b* *Pro.3.c* *Gen.47.b* *D* *1.Pet.1.d*

diem hominis non desideraui tu scis. Ego tñ plus aliquid quam non desiderat desidero, ut ne recipiam quidem. Scio enim cuius uox sit: Ego charitatem ab homine non accipio. Quàm uerò miseri, qui gloriã, quæ abinuicem est quærimus,& nolumus eam, quę à solo est Deo. Sola siquidem eam quã solam negligimus, longitudinem habet sola replectionem. Breues dies hominis, & dies eius tanquam flos agri sic efflorebit. Exsiccatum est, inquit, fœnum,& cecidit flos: uerbum autem Domini in æternum manet. Vetus nimirum dies qui non nouit occasum, æterna ueritas, uera æternitas, ac pinde uera æternaq; satietas: Alioquin quomodo gloria illa replebit, quæ fallax, & uana est? Denique,& inanis dicitur, ut noueris te ex ea magis exinaniri posse, nõ posse repleri. Bonũ ergo interim magis necessitas, quam elatio est, bonum magis necessitas quàm uoluptas, quod cum utraque res citius trãseat, altera pœnam habeat altera sit praemium coronam. Vtilis tribulatio, quæ probationem operatur, ducit ad gloriam. Cum ipso sum, inquit, in tribulatione, eripiam eum,& glorificabo eum. Agamus gratias patri misericordiarum, qui nobiscum est in tribulatione,& in omni tribulatione nostra nos consolatur. Res enim, ut dixi, necessaria tribulatio, quæ in gloriam uertitur, tristitia, quæ mutatur in gaudium. Gaudium sanè longum, quod nemo tollit a nobis, gaudium multiplex, gaudium plenum. Res necessaria est ista necessitas, quæ coronam parit. Non contemnamus fratres. semen modicum est: magnus exinde fructus exurgit. Fortè insipidum, fortè acerbum est, forte granum sinapis. Non consideremus, quæ uidentur, sed quæ non uidentur in eo. Quæ enim uidentur, temporalia sunt: quæ autem non uidentur, æternæ. Prælibemus primitias gloriæ, gloriemur in spe gloriæ magni Dei. Nõ solum autem, sed ut dicam expressius, gloriemur in tribulatione, In ea siquidem spes gloriæ est. Vide si non hoc ipsum docere noluit Apostolus cum subiunxit: Quoniam tribulatio patientiã operatur, &c. Manifestè aduertere est in his uerbis cum præmisisset Apostolus gloriari in spe: non aliud aliquid, sed amplius eum addidisse dicendo. Non solùm autẽ, sed & gloriari in tribulationibus. Non enim altera gloriatio commendatur: sed aditur ubi altera gloria, ubi ipsa spei gloriatio requiratur. Si quidem in tribulatione spes glorię, imò & ipsa in tribulatione gloria cõtinetur. sicut spes fructus in semine, sic & ipse fructus in semine est. In hunc modum etiam modò regnum Dei intra nos est. Thesaurus ingens in fictili uase, in agro uili. Est, inquam, sed absconditum est, fœlix qui ibi inuenerit illud. Quid ille? Nempe qui messem magis cogitauerit quam sementẽ. Oculus fidei inuenit hunc thesaurum, non secundum faciem iudicans, sed uidens, quę non apparent, sed intuens, quæ non uidentur. Quam ueraciter hunc thesaurum inuenerat, quem uolebat inueniri, & ab alijs, qui dicebat: Momentaneum hoc, & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum pondus gloriæ operatur in nobis. Non dixit remunerabitur, sed æternum pondus gloriæ operatur in nobis. Latet gloria, fratres mei, abscondita nobis est in tribulatione, in momentaneo hoc latet æternitas, in hoc leui pondus sublime, & supra modum. Interim ergo festinemus nobis emere agrum illum, emere thesaurum istum, qui absconditus est in agro. Omne gaudium existimemus cum in uarias incederimus tribulationes. Dicamus ex animo, dicamus ex sententia: Bonum magis ire ad domum luctus, quàm ad domum conuiuij. Cum ipso sum in tribulatione, ait Deus: & ego aliud iterum requirã, quàm tribulationem? Mihi adhærere Deo bonum est. Non solum autem, sed & ponere in Domino spem meam: inquit eripiam eum, inquit,& glorificabo eum. Cum ipso sum in tribulatione. Deliciæ, iquit, meæ esse cum filijs hominum. Emmanuel nobiscum Deus. Aue gratia plena, ait angelus ad Mariam: Dominus tecum. In plenitudine gratię nobiscum est, in plenitudine gloriæ erimus nos cum eo. Descendit, ut propè sit his, qui tribulato sunt corde, vt nobiscum sit in tribulatione nostra. Erit autem quando rapiemur in nubibus obuiam Christo in aera, & sic semper cum Domino erimus, si tamen curem⁹ interim eum habere nobiscum, ut sit comes uiæ, qui patriæ redditor est futurus: imò q tunc patria, modo sit uia. Bonum mihi Domine tribulari, dummodò ipse sis mecum, quàm regnare sine te, epulari sine te, sine te gloriari. Bonum in tribulatione magis amplecti te, in camino habere te mecum, quam esse sine te, uel in cœlo. Quid enim mihi est in cœlo,& a te quid uolui super terram?

Iam.5.g *Isa.40.b* *1.Cor.4.d* *Rom.4.a* *E* *2.Cor.4.d* *Eccl.7.* *Pſ.72.a* *F* *Pro.8.d* *Luc.10.* *G* *Pſa.72.*

Aurum probat fornax,& uiros iustos tenta
tio tribulationis. Ibi ibi cũ eis es Domine ,
ibi in tuo nomine congregatis medius astas
sicut olim cum tribus pueris es dignatus e-
Dan.3.g tiam ethnico apparere, ut diceret, quia spe
cies quarti, similis filio Dei. Quid trepida-
mus, quid cunctamur, quid refugimus hũc
caminum? Sæuit ignis, sed Dominus nobi-
scum est in tribulatione. Si Deus nobiscũ ,
Textus . quis contra nos? Nihilominus quoque si il
le eripit, quis est qui rapiat de manu eius ?
Quis est qui de manu eius possit eruere ?
Postremò si ille glorificat, quisnam alius in
glorium faciet? Si ille glorificat, quis humi
liabit? Audi denique quanam gloria ipse
glorificet. Longitudine, inquit, dierum re-
plebo eum. Et primò quidem in eo, quòd
dierum nomen pluraliter posuit, non ui-
cissitudinem aliquam, sed multitudinẽ uo-
luit commendare. Alioquin si uicissitudiné
suspicatis, melior est dies una in atrijs Do-
mine super milia. Legimus sanctos atq; per
fectos uiros etiam ab his diebus nostris ple
nos migrasse dierum, nec sanè aliud quam
Psl.83.c uirtutum plenos, plenos intelligimus gra-
H tiarum. Nimirum in hanc plenitudinem ue
lut de die in diem, de claritate in claritatẽ,
non quidẽ à suo, sed à Domini spiritu trãs
formantur. Si ergo dies gratia dicitur, si
(ut supra meminimus) etiam dies hominis
claritas, quæ ab homine est, & male nitens
gloria, quam abinuicem quærimus, quomo
do nõ magis uerus dies, & plenus meridies
ueræ gloriæ plenitudo? Quod si dies pluri
mos diuisione dicimus gratiarum, quomo-
do non in multiplici gloria dierum intelligi
tur multitudo? Postremò euidentius audi-
sine ulla uicissitudine dies multos. Erit lux
Essa.30f lunæ sicut lux solis, ait Propheta, & lux so
lis septempliciter sicut lux septem dierũ .
Istis, ni fallor, cunctis diebus uitæ suæ Psal
mos suos cantare in domo Domini rex fi-
delis optabat. Erit enim deuotos esse Deo
ad singula tantæ, & tam multiplicis gloriæ
munera, & in omnibus semper gratias age-
re, quasi cunctis diebus Psalmos dicere no
mini eius. Longitudine dierum replebo eũ
Ac si manifestius dicat. Scio quid desideret
scio quid sitiat, quid spiat ei. Non ei aurum
uel argentum sapit, nõ uoluptas, non curio
sitas non dignitas aliqua secularis. Omnia
detrimentum facit, omnia aspernatur, & ar
bitratur vt stercora. Exinaniuit penitus se-
metipsum, nec se ex his patitur occupari ,
quibus nouit se non posse repleri. Nõ igno
rat ad cuius imaginem conditus sit, cuius
magnitudinis capax sit, nec sustinet de mo
dico crescere, ut de maximo minuatur. Ita-
que longitudine dierum replebo eum, quẽ
nisi lux uera reficere, nisi æterna implere
non põt, Siquidẽ nec longiturnitas illa ter
minum, nec claritas illa occasum, nec satie-
tas illa fastidium hèt. Erit .n. securitas de e-
ternitate, glorificatio de ueritate, exultatio
de satietate. Et ostendam illi salutare meũ .
Nimirũ ex tunc uidere merebit, quod opta
uit, cũ sibi rex gloriæ glorioſam exhibebit
ecclesiam non habentem maculam ob splẽ
dorẽ dici, sed neq; rugam ob omnimodam
plenitudinem sui. Alioquin ad illius fulgo-
rem luminis sicut non impurus, sic nec tur
batus quidem in aliquo animus, uel inquie He.12.d
tus assurgit. Inde est, quod nunc quoq; (ut
supra memini) sanctimoniam simul, & pacẽ
sectari præcipimur, qp sine his nemo uideat
Deum. Cum ergo repleueris in bonis desi-
derium tuum, ut non aliud sit, quod requi
ras, serenato penitus ex ipsa plenitudine a-
nimo, uidere iam poterit serenitatem illã ,
illã plenitudinem maiestatis, similis Deo fa
ctus, qp uideas eũ sicuti est, aut fortè iã plẽ-
nus oi gloria in semetipso, etiam foris salua
tionem quam operatus est Deus, & plenã
maiestate eius oẽm terrã undiq; circunspi-
ciet delicioſissimus delicioſissimi seculi ha-
bitator, ad hoc quoq; referri posse uidebi
tur, qđ adiecit. Et ostẽdã illi salutare meũ. Psl.120.
Alioquin accipiamus, si magis placet, etiam a
hoc modo, ut ipsos quos promiserat dies ,
in hac offensione salutaris. Longitudine, in
quit, dierum replebo eum. Et tanquã quæ
reres unde erit dies in ciuitate de qua le-
gimus , quia non lucebit ibi sol per diem ,
nox enim non erit in ea. Ostendã illi, ait, sa
lutare meum, ut quemadmodum , & in illa
Scriptura dr. Lucerna eius sit agnus. Osten
dam illi salutare meum. Non iam in fine e- Apo.21.
rudiam, non iam exercebo in spo, sed spẽ &
implebo. Ostendam illi salutare meũ, osten
dam illi Iesum meum, vt in æternum iam
uideat in quem credidit, quem dilexit, quẽ
semper optauit. Ostende nobis Domine, Psl.48.a
misericordiam tuam, & salutare tuum da
nobis. Ostende nobis salutare tuũ, & suffi-
cit nobis. Qui .n. uidet illũ, uidet, & te. quia
ipse in te, & tu in ipso. Hæc est aũt uita eter
na, ut cognoscamus te uerum Deũ, & quẽ
misisti Iesum Christum. Itaque tunc dimit
tes

tes seruum tuum Domine, secundum uer-
bum tuũ in pace, cum uiderint oculi mei sa
lutare tuũ, Iesum tuũ, Dñum meũ , qui est
super oia Deus benedictus in sęcula. Amẽ.

SEQVVNTVR SERMO nes eiusdem de di uersis.

De nimia quadam fallacia præsentiæ uitæ. Sermo.

Iob.7.a VEra omnino sententia fratres, qm tentatio est uita hominis super ter-
ram. Siquidem fallax est, nec simpli
citer fallere cõsueuit. Vt.n. multipli
ter illodat hominibus, mutat facié, mutat
uocé, modo ait, modò negat, nec erubescit,
de ipsa quãtitate sua diuersis diuersa loqui
L tur imoi & eidem diuerso tempore contra-
ria, quoque fuggerit & aduersa . Modò cm
se breuem esse causatur, modò simulat lon
giorem. Cũ peccare delectat adhuc , gemit
altius pro breuitate sua. Nec breuitas falsa,
sed gemitus fallax, quod id memoret cum
mœrore, unde magis opprtuerat gratulari .
Siquidem bonum est ei si sic agere perse-
uerat, ut flagitijs eius quib. uoluntas mo-
dum non ponit, uel necessitas finẽ ponãt.
Expedit ei qui semper anima moritur, ut
corpore moriatur, magis autem ei bonum
erat si netus non fuisset homo ille. Et ipsa
denique uitæ memoria breuioris remediũ
Eccl.7.d magis, q incentiuum debuerat esse peccati,
sicut scriptum est Memorare nouissima tua
& in æternum non peccabis. Quod si usq;
adeò regnat in te peccatum, imo usq; adeo
delectat te seruire peccato, vt doleas tibi
modicũ tempus esse quo seruias ei, sed eo-
usque latã diligis uiam, ut oĩmodis optes si
posses eam etiam facere longam , uelis no-
lis, non longè est finis eius, sed tu, fateor, lõ
ge es à regno Dei, & firmissimum pepigisse
Psl.106. uideris cum morte fœdus, pactum cum in-
a ferno. Erraperunt, ait Propheta, in solitudi
ne in inaquoso , uiam ciuitatis habitaculi
non inuenerunt. Solitudo hæc superborũ
est, quia solos sese reputant, solos appetũt
reputari. Literatus est, odit socium . Astu-
tus in negocijs secularib. neminẽ uellet sibi
Prou. similem inueniri. Pecuniosus est, si ditesce-
M re uiderit alterum, cruciatur. Fortis est, aut
formosus, da ei parem, & contabescit. Soli-
tarias est, sed erroneus. Erat in solicitudi-
ne sua non enim solus habitare poterit su-
per terram. Nec mirum, quod solitudini
huic, in aquosum additur, ut dicatur, in soli-
tudine in inaquoso. Sic enim in solitudini-
bus aquæ deesse solent, & loca deserta ste-
rilia quoque, & arida esse consueuerunt, si
superbiam impœnitentia comitatur . Ela-
tum enim cor durum, & expers est pietatis,
ignarum cõpũctionis, siccum ab omni rore
gratiæ spiritualis, quia superbis Deus, resi-
stit, humilibus uerò dat gratiam. Qui emit Iaco. 4.b
tis fontes in conuallibus, inter medium mõ Psl. 103.
tium, ait Propheta, pertransibunt aquæ . b
Hinc est quòd de seipso miserabiliter con-
querens ait . Anima mea sicut terra sine
aqua tibi. Siquidem aquæ inopia nõ modò
aridum, sed & sordidum facit dum non est Psl. 142.
quo laueris , & humanum cor lachrymas b
nesciens, non modò durum, & impurum es
se necesse est. Lauabo, ait, per singulas no-
ctes lectum meum, ut conscientiæ maculas Psl. 6. b
diluam. Lachrymis meis stratum meum ri-
gabo, ne in me quoque fiat, quod scriptum
est, de semine, quod cecidit supra petrã, & Mat.13.
natũ aruit, quia non habebat humorem. Er a
rauerũt in solitudine in inaquoso, uiam ci-
uitatis habitaculi nõ inuenerunt. Errauer-
unt planè in inuio, & non in uia . Neq.n.
uia est lata uia. Rectitudo quippe ad uiã la
titudo ad planitiẽ magis, q ad uiã pertinet.
Solitudo in uia data est uia, & ubi nulla est
uia totũ est uia. Sic est uita expositа utijsla A
tissimos hũs, hinc inde terminos, quia nul-
los terminos hũs. Nec uita sane dicenda est
qua nimirum soli uimitur morti . Apostolo Rom.8.c
teste. qui ait. Quia si secundum carnem ui-
xeritis, moriemini. Sic nec circuitus uia , &
tamen impiorum est, uia sicut scriptũ est . Psl. 11.b
In circuitu impij ambulant. Ipsa est spacio-
sa uia cuius latitudinis spacium nullis clau-
ditur metis, ubi nec lex est, nec prævaricа-
tio. Huiusmodi ergo filius diffidentiæ qui
totus sese corporeis uoluptatibus , & pro-
prijs uoluntatib. tradiderũt, fiducialiter sa
lax uita breuem sese esse fatetur, ut carnali
ter doleant, q instar principis sui modicum
tempus se hẽre cognoscant, atque co uehe
mentius ad oẽ flagitium inardescat . sicut
quidam dicere referuntur. Non nos præte-
reat flos temporis , corronemus nos rosis,
antequam marcescant. Nullum pratum sit,
quod non per taanseat luxuria nostra , nul-

lus sit expers luxuriæ nostræ, ubique relinquamus signa lætitia, qm̃ hæc est pars, &
Sap. 2. b hæc est sors nostra. Et manifestius: Manducemus, & bibamus, cras. n. moriemur. Verũ id quidem respondebit eis cras iustitia sua, nec manentem hic ciuitatem habent, uel ip si qui uiam ciuitatis habitaculi non inuenerunt. Sed q̃ eo magis peccare festinãt, prorsus insaniunt. Sanè eisdẽ ipsis si qñ fortè imminentis sibi mortis cœperint horrere memoriam, & terribilem expectationem iudicij contremiscere, continuo uitæ huius falacia lõgam se esse mentitur, ut q̃ paulo ante breuem esse doleant peccato uitam, nũc eandem repentè inueniant, usq; adeo p-
B longatam, ut i securè se posse putent nõ modicã adhuc partem consumere in peccatis, quod reliqua longa sit, & sufficiat ad agendam pœnitentiam pro peccatis. Cæterum sicut prioribus nisi resipuerint, timor quem timent, eueniet, imò grauius, quàm q̃ ueretur, accidet eis, ut non modo flagitiorũ tps uelociter transeat, sed & succedat tempus, aut magis æternitas suppliciorum, ita & his cum dixerint pax & securitas, repentinus sit peruenient interitus, ut nõ possit nec dimidiare dies, quib. sese somniant adhuc esse vi-
Esa. 22. d cturos, non illam, quam sibi pollicentur dimidiationem explere dierũ. Vobis, fratres, nec iã à tristitia ueræ breuitatis, nec à fallaci cõsolatione simulatæ longitudinis timeo, qđ certissimè iã cœperitis ire in ciuitatẽ habitationis, nec ambuletis in inuio, sed in uia. Vereor aũt, ne nobis quoque, sed aliter uita ipsa, simulatione longitudinis illudere uelit, non consolationem hinc afferẽs, sed magis inferens desolationem. Vereor inquam ne longiorem sibi uitam superesse quis reputans, & grandem sibi restare autumans uiam obruatur à pusillanimitate spiritus, & labores tantos, & tam diuturnos sustinere posse desperet, quasi uerò non secundũ multitudinem dolorum suorum in corde suo consolationes diuinæ lætificent animas electorum. Et nunc quidem secundum multitudinem dolorum, dum adhuc quasi ad mẽsuram dantur. Cæterum post hæc, dele-
C ctationes non iam consolationes in dextera eius, usque in finem. Concupiscamus illam dexteram, fratres, quæ totos amplexabitur nos, suspiremus ad delectationes illas, ut sicut breue est omnino tempus, ẽt pauci ui-
Rom. 8. d deantur nobis dies præ amoris magnitudine. Non sunt condignæ passiones huius tẽporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Iucunda promissio, & uotis omnibus amplectenda. Non em̃ astabimus quasi inanes, & uacui spectatores, nec gloria quasi extrinsecus reuelabitur nobis, sed in nobis. Videbimus. n. Deum facie ad faciem, sed non extra nos, quia in nobis erit, utiq; oĩa in omnibus. Nimirum plena erit gloria illa ẽt oĩs terra, quanto magis ãĩa replebitur? Replebimur, inquit, in bonis domus Psa. 64. d tuæ. Et quid dico, q̃ non aderit nobis gloria sed inerit? Nunc quoque in nobis est, sed tunc reuelabitur. Nunc enim filij Dei sumus, sed nondum apparuit quid erimus. Fratres mei, si non accepimus spiritũ huius mundi, sed spiritum qui ex Deo est. sciamus quæ à Deo donata sunt nobis. Ego enim dico quoniam oĩa. Et si mihi non creditis, Rom. 8. Apostolo credite. Qui proprio, ait, filio nõ pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non omnia etiam cum illo nobis donauit? Hæc nempe potestas filiorum Dei, quam dedit his, qui receperunt eũ. Hæc gloria cuiusq; fidelis, gloria quasi adoptati à patre, per cum utique cuius gloriam uidimus, gloriam quasi unigeniti à patre. Audi denique potestatem. Omnia, in-
Mar. 9. d quit, possibilia sunt credẽti. Sed adhuc mul-
D ta, inquies, grauiter inquietãt, multa euidẽtius aduersantur. Et miror quomodo omnia data memores, quibus fere nulla famulantur ad uotum. Seruire nobis uidentur aliqua, sed cum labore nostro, nec nisi prius seruierimus eis. Iumenta ipsa nisi fuerint a nobis nutrita, nisi domita, nisi pabulo sustẽtata, non adiuuant. Terra ipsa, quæ debuerat nobis esse germanior, non nisi ipsa sudore uultus nostri panem nobis ministrat, imò & cum coluerimus eam, spinas & tribulos germinat nobis. Et cætera omnia denique si diligenter consideremus, seruitium à nobis magis exigũt, quàm exhibeãt nobis, ut ea interim fileam, quæ sunt parata nocere, ut est ignis ad exurendum, aqua ad submergendũ, feræ ad lacerãdum. Et hæc quidem ita se habẽt, sed tamen nõ mentit Apostolus etiam alio loco manifestius asseuerãs scire se, quoniam diligentib. Deum oĩa coRom. 8. c perantur in bonum, his, qui secundum propositum uocati sunt sancti. Veruntamen solerter attende, q̃ non ad libitũ famulari, sed cooperari dicit ad bonum. Neque. n. ad uolũtatem seruiũt, sed ad utilitatem, nõ ad uoluptatem, sed ad salutem, nõ ad uotum, sed

ad

ad commodum nostrum. Vsque adeo siquidem in hunc modum omnia nobis cooperãtur in bonum, ut inter hæc omnia etiam ea quæ nihil sunt, numerentur, molestia, morbus, & ipsa mors etiam, & peccatum, q̃ quidem constat naturas nõ esse, sed naturæ corruptiones. An uerò ei peccata ipsa non cooperantur in bonũ, qui ex eis humilior, ferE uentior, solicitior, timoratior, & cautior inuenitur? Hæ sunt ergo primitiæ spiritus, hę primitiæ regni, hæc gloriæ prælibatio, hoc potestatis initium, & arra quædam paternæ hæreditatis. Cæterũ cũ uenerit, quod perfectum est, euacuabitur, quod ex parte est, ut ad uotum deinceps omnia disponãtur, q̃ indissolubili uinculo copulata sibi ut ile, & iucundum separari ultra non possint. Hoc nempe erit illud æternum gloriæ põdus de quo identidem ait Apostolus. Momẽtaneũ
2. Co. 4. d inquit, hoc & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ
Nota. pondus oneratur in nobis. Perge ergo murmurare, & dicere. Longum est, graue est, nõ possum tam immania, & tam diuturna portare. Apostolus momentaneum, & leue perhibet esse, quod tolerat, & certè necdum à Iudæis quinquies quadragenas, una minus accepisti, necdum nocte ac die in profundo maris fuisti, necdum plus omnibus laborasti, postremo necdum, usque ad sanguinem restitisti. Vide ergo, quàm non sunt condignæ ad gloriam passiones. Quod tribulationis est, momentaneum est & leue: quod gloriæ, æternum est, & pondus etiam supra modum in sublimitate. Quid in incertum tibi dies, & annos numeras? Transit hora, trãsit & pœna: nec accedunt sibi, sed potius & succedunt. Non sic gloria, non sic remuneratio non sic merces ipsa laboris: nescit uicissitudinem, nescit finem, manet, tota simul, &
Psa. 39. a manet in æternum. Quos dederit inquit, dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini. Sufficit enim nunc cuique diei malitia
F suæ, nec laborem suum posterum maturare sequenti, sed omnium merces laborũ in una
2. Tim. 4. b illa die redditur, cui altera non succedit. Re-
Psa. 83. c posita est mihi corona iustitiæ, ait Apostolus, quam reddet mihi non in illis, sed in illum diẽ iustus index. Melior est enim dies una in atriis illis super millia. Guttatim pœna bibitur, aliquando sumitur: per minutias transit: nam in remuneratione torrens ẽ uoluptatis, & fluminis impetus, torrens inundans lætitiæ, flumen gloriæ, & flumen pacis Flumen planè est, sed quod affluat, non qã fluat, uel effluat. Flumẽ uocatur, non quòd transeat, uel pertranseat, sed q̃ abũdet. AEternum, inquit, gloriæ pondus. Non. n. nobis gloriosa uestis, non gloriosa domus, sed ipsa gloria promittitur. Si quid uerò illorũ, aut similium aliquando dicitur, figura est. Nam in ueritate iustorum expectatio, non aliquod lætum, sed ipsa lætitia est. Gaudent in cibis, gaudent in pompis, gaudent in diuitijs, gaudẽt & in uitijs hoies, sed luctus extrema occupat eiusmodi gaudiorum, q̃ gaudium in materia conuertibili mutari necesse sit remutata. Accenditur cereus, non purum lumen est, sed luceruna siquidem ignis ipse propria fomenta consumit, nec nisi ipsa consummatione souetur. Porrò deficiente materia etiam ipsa deficiet, & ubi illam uiderit prorsus exustam, hunc quoque nihilominus extinctum esse reperies. Sicut ergo flammæ illius nouissima fumus occupat, & caligo, sic lætitia lætæ rei in tristitiã cõmutatur. Nobis autem non fauum mellis, sed puG rissimum, & liquidissimũ mel reposuit Deus, ipsam planè lætitiam, uitam, gloriam, pacẽ, uoluptatem, amœnitatem, fœlicitatem, iucunditatem, & exultationem thesaurizauit nobis Dominus Deus noster, & hæc omnia ynum, ut sit participatio Hierusalem, in id, ipsum. Et hoc unum, & idipsum, non nisi ipse sicut supra memimimus, dicente Apostolo.
1. Co. 15. d Colo. 3. b Qũoniam erit Deus omnia in omnib. Hæc merces nostra, hæc corona nostra, hoc brauium nostrum, ad quod utinam sic curramus, ut comprehendamus. Fratres, nũquam prudens agricola seminandi opportunitatem reputat longiorem, q̃ futuræ messis desiderat ubertatem. Vestri autem dies non minus utiq; quàm capilli omnes numerati sunt, & sicut pilus de corpore, sic & momẽtum de tempore non peribit. Habẽtes ergo talem promissionem charissimi, nõ deficiamus, aut fatigemur aliquando, nec graue putemus, Iesus Christi, quod teste ipso, leue est, uel iugum, quod reuera suaue est, sed
Psa. 122. c ad omne, quod uidemur portare pondus Dei, æternum gloriæ pondus cogitemus. Ad qũ nos sua misericordia perducat uirtutum Dominus, & rex gloriæ, cui interim deuota humilitate clamamus. Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

De

Universidad de Deusto
Biblioteca

De Obedientia, Patientia, & Sapientia. Sermo.

OBsecro uos, fratres, per communem salutem, studiose suscipite data uobis oportunitate operandæ salutis. Obsecro per misericordiã, pro qua tam miserabiles uos facere studuistis, facite ad quod uenistis, ad quod ascendistis de fluminibus Babylonis. Super flumina Babylonis, ait Propheta illic sedimus & fleuimus, dũ recordaremus tui Sion. Nulla uobis hic nutriendorũ liberorum cura, nulla solicitudo quo modo placeatis uxoribus: non de nũdinis, nõ de negotijs secularibus, non de ipso uictu & uestitu necesse est cogitare. Procul à uobis magna quidẽ ex parte diei malitia, & solicitudo uitæ. Sic abscondit uos Deus in abscondito tebernaculi sui. Vacate itaque, dilectissimi, & uidete quoniam ipse est Deus. Verum ut hoc quãdoque possitis curãdũ est uobis prius, ut uideatis quid estis uos, & iuxta ejusdem Prophetæ uocẽ, sciãt gentes quoniam homines sunt. Huic duplici considerationi tota hæc uestra uocatio tribuatur, sicut sanctus orabat: Deus nouerim me, nouerim te. Quomodo enim natus sibi uidetur homo, si labores fugitans, & dolores? Aut quomodo scit se esse hominem qui ad id paratus non est ad quod natus? Homo, inquit, natus ad laborem. Nam ad laborem natum se dubitet, qui non natus est in dolore. Sed dolorem parturientis, clamor: laborem, prolis fletus indicat & uagitus. Quoniam tu laborem & dolorem consideras, ait Propheta. Labor in actionibus: dolor in passionibus est. Proinde qui se nouerat hominem, ad utrumq; paratus supplici confessione dicebat: Paratum cor meũ Deus paratum cor meum. Et geminam hãc præparationem euidentius exprimens, de actione quidem: Peratus sum, ait, & nõ sum turbatus, ut custodiam mandata tua. De passione uerò. Ego, inquit, in flagella paratus sum, & dolor meus in conspectu meo semper. Nemo sane in hac misera uita geminã hanc uexationem se euadere glorietur. Nemo quippe ex omnibus filijs Adæ sine labore hic uiuit homo sine dolore. Est qui declinat aliquos, sed incidit proculdubio in graviores. In labore, inquit, hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur. Non tamen continuò sine labore sunt, aut minime flagellantur. Denique propterea, inquit, tenuit eos superbia. Grauis equidem labor. Operti sunt iniquitate, & impietate sua, grauibus plane flagellis. Siquidem non est gaudere impijs, dicit Dominus. Quòd enim nec laboris anxietatem, nec flagelli sentiunt læsionem, ipsa ism insensibilitas uehementiam indicat passionis. Sudat pauper in opere foris, sed nonquid minus anxie diues intus in ipsa sua cogitatione laborat? Aperit iste os suum in oscitatione, aperit ille in eructatione, & interdum ille grauis fastidio, quàm iste inedia cruciatur. Postremò uelint nolint, non modò homines, sed etiam dæmones, & faciunt, & patiuntur quod prouidentia summa disposuit. Cæterum nec leprosa obedientia, nec canina patientia commendatur. Inde est quòd non simpliciter petimus, ut fiat uoluntas Domini, quam in omnibus, & per omnia fieri certissimè constat (uoluntati enim eius quis resistit) sed ut fiat sicut in cœlo & in terra. Quam nimirum adiectionem duabus quoque præcedentibus petitionibus nihilominus reor aptandam, ut patrem nostrum qui in cœlis est exoremus, quatenus, & nomen eius sanctificetur, & regnum eius adueniat, & uoluntas fiat, Hæc omnia sicut in cœlo, sic & in terra: alioquin ybi non sanctificatur nomen eius? Vbi iam regnum eius non uenit, quando in nomine Iesu omne genu flectitur, cœlestium, terrestrium, & infernorum? Scio te quis es sanctus Dei, ait etiam ipse malignus. At longè aliter, & dissimili prorsus affectione nomẽ istud sanctificatur in cœlis, ybi tam inenarabili iucunditate clamatur, Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus Sabaoth. Sic & regnat non in terra solum, uerum etiam in gehenna, imperium habens uitæ, & mortis. Sed omnino dissimiliter regnat in his, qui inuiti seruiunt, & qui uoluntarie famulantur. Bonus cibus obedientia, de qua nimirum, & ipse Dominus ait: Meus cibus est, ni faciam uoluntatem patris mei. Et Prophetal: Labores, ait manuum tuarum, quia mãducabis, beatus es, & bene tibi erit. Bonus cibus patientia pauperum, quæ non peribit in finem, panis lachrymarum, panis doloris. Veruntamen utiq; necessarium est condimentum, sine quo uterque insipidus non modò non reficiat, sed gustatus afferat mortem. Durissimus equidem cibus uterque, fratres, & nisi aliquod tertium saporabile

Ibidem.

ribile apponatur, vtique mors in olla. Quid uerò tam saporabile quàm Sapientia? Nempe lignum vitæ est, quod & ipsas aquas Marath per Moysen dulcorauit. Farinula est, quæ pulmentum prophetarum per Helisæũ saporauit. Ignis est, qui semper ardere præcipitur in altari. Oleum est, ob cuius inopiam virginibus fatuis ostium clauditur nuptiarum. Sal est, quod nulli sacrificio deesse iubetur. Inde est quod insalsos homines dicimus, quos intelligi volumus minimè sapientes. Et Dominus sal in nobis habere præcipit. Apostolus quoque omnem nostrum sermonem sale monet esse cõditum. Puto tamen hanc ipsam quam obedientiæ, & patientiæ tertiam addi volumus, Sapientiam nihilominus triplicem inueniri, vt nostrum hoc condimentum velut tribus quibusdam herbis conficiatur. Opus est ut iustitia sit in intentione, hilaritas in operatione, humilitas in reputatione. Insipida namque Deo, & insulsa quodammodo nostra obedientia seu etiam patientia est, nisi omnia quæ uel agimus vel patimur, ipse sit causa: quia & quicquid facimus, iubemur facere in gloriam Dei: & non si quid patimur, sed si quid propter iustitiam patimur, beati. Oportet autem pusillanimitatẽ quoque, & tristitiam in omnibus, quæ agenda sunt vel toleranda, cauere: quia hilarem datorem diligit Deus. Denique hilaritas ipsa & deuota voluntas ad eam, quam supra diximus, preparationem specialiter noscitur pertinere. Porrò elationem super omnia fugere necesse est? Quisquis enim altum sapit, & opus eius & patientia uanum sapit, nec grauior ullus sapor, aut magis contrarius est ueritati. Vides ne quàm sit utile homini scire se hominem, ut proinde sit paratus ad mandatorum obedientiam, & tolerantiam flagellorum, ac deinceps studeat, vt qui nec laborem interim potest effugere nec dolorẽ, sic saltem laboret dolcat, ut hæc sibrin cibos transeant salutares? Siquidem melior est obedientia, quam uictimæ, & melior est patiens uiro forti. Inobedientia est causa mortis; omne experimur, omnes morimur propter eam. Impatientia, animæ perditio est, dicente Domino: In patientia uestra possidebitis animas uestras. Nihilominus antem sapientia quoque, quã diximus necessaria est ad salutem. Siquidem non solùm propter inobedientiam quibus obedientia defuit, aut propter impatientiam qui patientia caruerunt; sed & qui non habuerunt sapientiam, propter suam insipiẽtiam perierunt. Et hæc quidem ut sciant homines quoniam homines sunt, actionibus iam & passionib. deputati. Erat quando in actione & meditatione positus erat homo, sine passione habens actionem, habens etiam sine labore meditationem. Dico autem quando positus est i paradisum, ut operaretur, & custodiret. Verũm hinc quo que si non caderet, erat aliquando promouendus ut sola iam frueretur contemplatione; sicut & ex hoc inferiori gradu quem modo tenet, nisi resurgere satagat, in infimum est quando que casurus; uidelicet ut in sola iam passione uersetur, quod nec opus nec ratio, sed tãtum passio apud inferos sit. Fœlix quidem cuius animam corpus non aggrauabat, quia nec corrumpebatur. Sed longe fœlicior si ad hoc peruenisset, ut minoratus actu, plenius perfectiusque perciperet sapientiam, gratis diligens corpus, tanquam in nullo indigens corpore. Esset enim hoc pulcherri mus ordo, & erit adhuc quando erit. Neque enim aliquatenus desperandum, ut uidelicet sicut anima Deo, sic animæ caro dicere videretur. Quoniam bonorum meorũ non eges, adimplebis me lætitia, ait, cum vultu tuo. Inde plenitudo, inde satietas, cum apparuerit gloria tua. Nam quod de corporum reformatione, & conformatione claritati corporis eius expectamus, ex abundanti quodammodo & mensura superfluenti erit, ut fœliciter quidem in ipsius glorificatione, sed nõ principaliter gaudeamus. Vxor, inquit, tua sicut uitis abundans in lateribus domus tuæ. Honorabitur caro, sed iuxta mensuram; non in medio domus habitans, seorsum; nec in facie nobis, sed in latere constituta. Filij tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ. Nimirum opera enim ipsa non deerunt, sed quæ nunc fiunt, non quæ fient; sicut scriptum est; Opera enim illorum sequũtur illos. Verum & si gratulemur, & agamus gratias Deo super his quæ ipsius adiutorio gessimus, non primum tamen eis locum dabimus, sed in circuitu locabuntur.

Nunc uerò in regione corporum habitantes, corporib⁹ sumus obnoxij, & ex quo dissipauerãt legem domini parentes nostri non modo faciendi tempus est, sed etiã patiendi, & omnium nostrum amplius labor

& do-

Universidad de Deusto
Biblioteca

& dolor. Durus equidem cibus est, hordeaceus panis, sed offenso rege, pulsus palatio miles quamlibet delicatus, ad vnum fortè quem solum habet seruulũ diuertere opus habebit: ibi fouere latebras, & insolita capere prandia: apud eum regales delicias pultibus rusticanis, ac nobiles stratus sterquinio mutare seruuli, iuxta illud Propheticæ lamentationis. Qui nutriebantur in croceis, *Thr.4.a* amplexati sunt stercora. Ibique hoc maximè Propheta deplorat, oblitas propriæ cõditionis ingenuas creaturas tantam dissimulare miseriam: nec modò non reputare qđ tolerant, sed tanquam bona magna complecti, *Ibidem.* quæ paulò minus extrema sunt mala. Propterea siquidem & de seipso ait. Ego vidi videns paupertatem meam in uirga indignationis eius. Gemamus nos sub hoc onere, fratres, & præsentes deplorem⁹ cruãs: frequenter quisq; nostrum in uocem *Rom.7.d* piæ quærimoniæ erumpat, & clamet. In fœlix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Studeamus etiam furari aliquando nosmetipsos, & à pessimis occupationibus istis surripere uel ad horam: iacularí animos, uibrare corda in id, quod suum *Ps.45.d* est, & quod quanto naturalius, tanto suauius est. Hoc enim est quod dicitur: Vacate & videte quoniam ego sum Deus. Neque *Mat.5.b* enim est oculorum visio ista, sed cordium, cum Dominus dicat: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Proprium hoc cordis bonum; nec seruili ad hoc indiget *Ps.101.* instrumento; proprius enim animæ cibus *a* est, de quo Propheta: Arruit, iquit, cor meũ quia oblitus sum comedere panem meum. Sanè quod dicimus, dictu facilius nihil est, in comparatione dicimus operum: q; longè sit uolubilior lingua quam dextera: & leuius hæc ad uerbum, quam ad actũ illa moueatur. Alioquin & dictu & actu cogitatus facilior est, q; in eo quidé suo ipsius ore loquatur anima, suis uideat oculis, suis manibus operetur. Quamuis & hic interdum laborare eam necesse est etiam in gemitu suo & intra proprium quoq; cubile compũgi. Siquidem usq; adeo uita nostra inferno appropinquauit, qui solius utique passionis est locus, ut & actioné passio, imò & ipsam quoque cogitationem actio, & passio pariter occuparint. Nonne enim nobis quodam modo passiuæ sunt actiones, & in cogitationibus etiam dolor & labor? Heu nitula Ephraim, docta diligere trituram, assueta iugo, ignara quietis. Quando ueniam & apparebo ante faciem Dei? Quando cessabunt hæc omnia, & iam non erit amplius neque luctus, neque clamor, seũ nec ullus dolor, neque labor ullus? Quando inebriabit animam ubertas domus Dei, & torrens ille indeficiens uoluptatis diuinæ? Quando totam sibi eam serenissimi contemplatio luminis uendicabit? Eilioli, cõcupiscamus in atria domini, erebro suspiremus illuc. Patria nostra ipsa est: odoremus saltem, & à longè salutemus eam. Amen.

De Cantico Ezechiæ regis. Sermo.

VIri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos, perseuerantes in *Ps.54.d* sua uetustate usq; ad mortẽ, & hoc quia non timẽt dñm. Verũ qui timore Dei initiatur ad sapientiã, is continuò dimidiat dies suos, exclamans prę timore. Wa dã ad portas inferi. Cuius utiq; inferi metucũ cęperit quiescere à malis, incipit de bonis quærere consolationẽ, quiã necesse est ĩ alterutro consolari. Est autẽ bona consolatio de spe salutis æternæ, in quam sublatis peccatis, quæ separabãt inter ipsum & Deũ per Dei gratiam reuniscit & hilarescit. In quo cum cęperit proficere, hoc est pie uiuere ĩ Christo, necesse est (teste Scriptura) per- *2.Ti.3.a* secutionem patiatur: ut recens gaudium uertatur in mœrorem, & dulcedo boni uix summis (ut ita dicam) labiis attacta, in amaritudinem commutetur, ita ut libeat dicere: Versa est cithara mea in luctum, & cãtatio mea in plorationem. Plorat ergo amarius amis- *Iob.30.c* sã dulcedinem, quàm prius fleuerat admissam peccatorum amaritudinem, & hoc tam diu facit, donec Deo miserante consolatio reddit. Qua denuò redeũte, cognoscit eam, quam passus est, tentationem, probationem fuisse, non desolationem: porrò probationẽ fuisse ad eruditionem, non ad destructionẽ sicut scriptum est: Visitas eum diluculo, & *Ibidem.* subito probas illum. Vnde & cognito suo de tentatione profectu, non tantum non refugit; sed etiam tentari appetit: Proba me, *Ps.25.b* inquiens, & tenta me. Crebris itaque huiusmodi uicissitudinibus inter gratiæ uisitationem, & tentationis probationem, in schola uirtutum proficiens faciente utique uisitatione ne deficiat, tentatione ne superbiat: & tali tandem exercitio mundato oculo in

E teriori, statim adest lex, cui fideliter in hærere cupiens, sed corpore pressus non prævalens, ad seipsum nolens dolensque resilit. Gustato tamẽ aliquatenus quam dulcis est dominus, eius etiam cum ad sua redierit, in cordis palato saporem retinet; quo fit vt iã ipsum, non ipsius quæcunque bona desideret. Et hęc est charius non quærens quæ sua sunt, hæc facit filium non quærentem sua, sed patrem diligentem. Timor quippe faceret seruum in sua commoda declinantem, spes mercenarium sua lucra sectantem. Per hos proculdubio gradus Ezechias transijt, *Esa.38.a* & innotuit transituris: Ego dixi in dimidio dierum meorum, uadam ad portas inferi. Ac si diceret: Cum deposita imagine terrestris hominis, imaginem cęlestis uellem portare, cœpi à timore, ut præscriptum est. Cõcipiens exclamaui, vadam ad portas inferi. Quo tamen timore nequaquam desperans quæsiui residuum annorum meorum, ut *Luc.15.a* iam mihi viuere inciperem, qui cõtra me uixeram vsque adhuc. Quæsiui autem ab illo qui dixit, Sine me nihil potestis facere. Neque enim ad ipsum sine ipso, non dicam reuerti, sed nec conuerti quidem poteram: *Ps.77.c* vtpote spiritus uadens & non rediens. Quę siui ergo residuum annorum meorũ. Quo accepto (non enim negat qui incitat ad quę rendum) statim veram experior sententiã. *Eccl.2.a* Sapientis, qui ait: Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Tentationibus itaq; cum urgeret, & spes recens quam cœperam salutis, mihi iam iamq; intercludi videretur: dixi, non videbo dominum Deum in F terra viuentium: quod utique in abundantia præsumpserim. Dixi enim in abundantia mea, non mouebor in æternum, non attendens quod in uoluntate tua, nõ in potestate mea, præstitisti decori meo virtutẽ. Quamobrem auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus, nequaquam iam visurus dominum Deum, ideſt patrem, in terram uiuentium. Non aspiciam hominem ultra, uidelicet filium, de quo dictum est: Et *Mic.17.b* homo est, & quis cognouit eum? Sed nec *Isa.66.a* habitatorem quietis, id est spiritum sanctum, de quo scriptum est: Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem & quietum? Addidit quoque? Generatio *Textus.* mea ablata est & conuoluta est à me. Hoc est, bonorum operum proles, quam extimo rę cœperam parturire, ut de aąima nostra possit dici, & quę multos habebat filios, infirmata est. Ablata est autem pia hæc soboles, & conuoluta est à me quasi tabernacula pastorum; ad tempus utique credita, non tradita in æternum. Item adiecit: Præcisa est uelut a texente uita meą: ut dicerẽ profectus uitæ, meę non in mea, sed in manu omnipotentis, sicut tela in manu texentis; quandoquidẽ dum adhuc corditer, hoc est, statim in initio succidit me, quatenus eodẽ pene tempore & dederit, & tulerit, qđ donaret. Sed si dẽfecit uirtus mea, non tamen dereliquit me, ue qui cęperat, non posse p- *2.Co.12.* ficere uideretur. Quid multa? In veritate mox comperi, quia virtus in infirmitate perficitur, & ait; Bonum mihi quia humiliasti me, Cognoui enim, quia de manu usque ad uesperam finies me, ideſt, consummabis me. Non in solo mane uisitationis, aut tantum in vespera tentationis, sed in utroque simul erit perfectio mea. Stultus ego qui tantum sperabam usque ad mane, cum Dauid dicat. A custodia matutina usque ad no- *Ps.129.b* ctem speret Israel in domino. Et quoniam pusillus in spe, quasi leo sic contriuit omnia ossa mea; robur omne uidelicet, de quo adhuc sub tutela gratiæ futurorum improui- *1.Pe.5.b* dus confidebam. Contriuit autem quis, ni si aduersarius noster diabolus, qui tanquã leo rugiens circuit quærens quem deuoret? Tu ergo domine ex hac contritione humiliarum, & probatum de mane usque ad uesperam finies me, quoniam & factum est mane, & uespere dies unus. Quamobrem ego vt didici, benedicam dominum in omni tempore, hoc est mane & uespere non sicut ille qui confitebitur tibi cum benefeceris ei; nõ sicut illi qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt; sed dicam cum sanctis. Si bona suscepimus de manu domi- *Iob.2.c* ni, mala autem quare non sustineamus? Et in mane quidem sicut pullus hirundinis sic clamabo, in uespere autem meditabor ut columba, quatenus & cum gratiæ matutinũ arriserit, in modum hirundinis exultans, & clamitans, gratias agam pro uisitatione; & cum uespera ingruerit, non deerit sacrificiũ uespertinum, cum instar columbæ gemens, lachrymas fundam in tribulatione. Sic enim deseruiet tempus utrunque Deo, cum & ad uesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. Mœrens mœrebo in uespera, quo lætus fruar matutino. Placet utrunque Deo, & peccator compunctus, & iustus de- H

Universidad de Deusto
Biblioteca

uotus: cui è regione displicet tam ingratus iustus, quàm peccator securus. Aut certè sicut pullus hirundinis hac illacque discurrens, Marthæ me officijs mancipabo, hilarem datorem me exhibens omni necessitatem patienti, & meditabor, ut columba: gemendo utique, quod obstat, dum quod restat intueor. Hoc autem faciam mane, & uespere, hoc est prius, & posterius, iuxta quod in typum utriusque uitæ dictum est a Laban: Non est consuetudini, ut minores ante tradamus ad nuptias, quanquam indifferenter de altera ad alteram transeatur. Quod significare Iob puto, ubi ait: Si dormiero, dico, quando surgam? & rursum expectabo uesperam. Quiescens quippe in uespera contemplationis, mane desiderabat quo surgeret ad actionem: rursumque negotijs fatigatus, expectabat uesperã, libenter repetens ocia cõtemplationis. Potest, & per garrulam auiculam, cantus simul psallentium in ecclesia, & per gementẽ columbam, priuata orationum suspiria designari. Sed mediam sententiam magis uelle uidetur sequens uersiculus: Attenuati sunt oculi mei suspicentes in excelso. Siue enim dicatur, attenuati, hoc est subtiles facti, pro assiduitate suspiciendi in excelso, uidelicet sublimia atque excelsa contemplandi; siue intelligatur, attenuati, id é reuerberati, & a suo quodãmodo acumine immi-
nuti, iuxta illud: Defecerunt oculi mei in eloquium tuum. Et rursum: Memor fui Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum, & defecit spiritus meus. Siue ergo illo, siue hoc modo accipiatur, non aliud quàm contemplatio designatur. Cæterum posterior expositio sequentibus magis conuenire uidetur. Ait enim. Domine uim patior. Quasi dicat: Domine non sponte, sed inuitus retrahor, & arceor a tui contẽplatione: quia corpus, quod corrumpitur, aggranat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Respondeo ergo tu ò conditor pro me, qui nosti naturæ conditionẽ. Aut si peccata mea hoc faciunt, nec é culpa naturæ, sed meæ pessimæ consuetudinis, etiam sic nihilominus respondeo pro me affigens peccata cruci, & sanguine tuo delens, ut non sit, quod me impediat contemplantem. Nam quid dicam, aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit? Ad quem me uidelicet alium uertam, aut quis alius respõdebit pro me, cum ipse nõ alius hanc mihi difficultatem imò impossibilitatem imposuerit, dando super me illam sententiam: In sudore uultus tui comedes panem tuum? Quod si non fecerit, legitur: sed fecerim: arguit se, quòd quasi culpam in auctorem retorserit, cũ de natura causatus est, totum sibi imputat, & suis peccatis dicens, quid dicam, aut quid respondebit mihi, cum ipse fecerim? hoc est, id quod patior peccando meruerim. Quamobrem unum est, quod facere possum: Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Nempe non sum dignus, ut ualeam te recogitare cum dulcedine, faciam, quod possum, cogitabo meipsum in amaritudine animæ meæ. Lucem habitas inaccessibilem, nec queo diu infirmam mẽtis aciem radio tui fulgoris infigere, & ob hoc confusus redeo ad consuetas, & familiares mihi tenebras uitæ meæ pristinæ: non quidem in eis iterum iacendo cum mortifera delectatione, sed puniendo eas, & recogitãdo in amaritudine animæ meæ. Oportebat quidem si fieri posset reuiuere me (ut ita loquar) denuo, quod male dixi: sed quia hoc non possum, saltem recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ, faciam recogitando, quod reoperando non possum. Recogitabo autem tibi quia tibi soli peccaui, ut in quo ego me condemno, tu iustificeris, & uincas misericordia cum de me iudicabis. Iam quidem, & ante cogitaueram ea: sed quia non satis punita sunt, quæ me adhuc impedire possunt, rursum redeo ad ea recogitanda in amaritudine animæ meæ, quousque', ita penitus extirpata sint, ut iam impedire non possint. Nec infructuosum, ut arbitror, erit hoc studium. Nempe si sic uiuitur, imò quia sic uiuitur, non quidem carne sed spiritu, & in talibus uita spiritus mei, hoc est tam in me consideratione quam in tui contemplatione, magis ac magis corripies me, & uiuificabis me. Siquidem corripior, cum me cogitando compungor: reuiuisco, cum te subleuatus utcunque intueor. Itaque ostendendo me mihi corripies, ostendendo te uiuificabis. Porrò uiuifices necesse est: quia ecce in pace amaritudo mea amarissima. Amaram passus sum; amaritudinẽ pro peccatis in principio conuersionis, unde exclamaui, Vadam ad portas inferi: amariorem pro terroribus in profectu cõuersationis, quãdo dixi Nõuidebo Dominũ Deũ in terra uiuentiũ.

Sed

Gen. 3.

Gen. 29. e

Iob. 7.

Textus.

Psal. 811. b

I

Sup. 9. d

K

L

Sed ecce iam peccatis pœnitẽtia punitis, & sopitis terroribus, quæ impugnare solebãt in hac tamen pacem amarissimam sustineo amaritudinem pro defectu contẽplationis. Verum qui & mihi peccata miserando donasti, & tentationes iuuando superasti, etiã nunc o Domine reddes mihi lętitiam salutaris tui. Hoc quippe est quod ait: Tu autem eruisti animam meã ut non periret: in conflictu uidelicet uitiorum siue in impetu tentationum: proiecisti post regnum tuũ omnia peccata mea, secundum multitudinẽ miserationum tuarũ. Nec immerito. Neque enim infernus cõfitebitur tibi, quò vtique ego pene descenderam cum irruẽtibus pulsaret tentationibus: quippe quia nisi Deus adiuuit me, paulominus habitasset in inferno anima mea. Sed neque mors laudabit te, qua nimirum aliquando detinẽbar, dum adhuc iacerem mortuus in peccatis: nec expectabunt qui descendunt in lacum, veritatem tuam: qui scilicet, post gustatam dulcedinem contemplationis in lacum descendunt desperationis. Mors siquidem est iacenti in peccatis ante conuersionem: infernus succumbenti tentationibus post acceptam remissionem: lacus verò desperanti post expertam contemplationem. Nam quãto quis ad altiora profecerit, tanto grauius si corruerit colliditur, quando ruit. Non itaque infernus confitebitur tibi, hoc est, qui iam quidem sunt conuersi, sed tentationibus superantur. Neque mors laudabit te Hi utique qui necdum conuersi sunt aut cõfessi, lætantur potius cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis. A mortuo quippe, quasi qui non sit, perit confessio. Nec expectabunt qui descendunt in lacum, ueritatem tuam: quos de fastigio diuinæ contemplationis in lac m propriæ diffidentiæ forte deuolui contigerit. Quod proculdubio sit cum nimia quis tristitia post acceptã tantam lætitiam absorbetur. At verò uiuens ipse confitebitur tibi. Est qui viuens carne, mortuus est spiritu, & est qui mortuus carne, nihilominus mortuus est spiritu: sed horum neuter laudabit te, aut confitebitur tibi. Cæterum viuens, uiuens ipse confitebitur tibi. Qui videlicet non tantum carne, sed & spiritu uiuit, ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie hac me duplici uita tuo munere viuere confido. Sequitur: Pater filiis notam faciet ueritatem tuam. Non reuelatur seruo ueritas, quia seruus nescit quid faciat dominus eius. Sed nec mercenarius rapitur ad contemplandã veritatem, qui propriam quærit vtilitatem. Filio autem pater notam faciet ueritatem. suam, quem audit dicentem: Veruntamen non quod ego uolo, sed quod tu pater. Reuelatur itaque seruo Dei potestas, mercenario fœlicitas, filio ueritas: non quod in Deo ista discreta sint, cui idem posse quod fęlicem & veracem esse; sed quod à creatura creator pro diuersis eiusdem creaturæ affectibus, diuersis sentiatur respectibus. Cũ sancto enim sanctus, & cum peruerso erit peruersus. Audi neque vocem filii: Domine saluum me fac. Quare? fortè ne ardeat in inferno, forte ne fraudetur prœmio? Non, inquit, sed psalmos nostros cantabimus cunctis diebus uitæ nostræ i domo domini. Non, inquit, quæro salutem, ut pœnas uitem, aut in cœlo regnem: sed vt te in æternum cum illis laudem, de quibus scriptum est. Beati qui habitant in domo tua domine, in sęcula sęculorum laudabunt te. Seruus dicit. Vadam ad portas inferi. Mercenarius: Non uidebo dominum Deum in terra uiuentium. Filius: Psalmos nostros cantabimus cunctis diebus uitæ nostræ in domo domini. Cui simile est illud: Aperite mihi portas iustitiæ; ingressus in eas confitebor domino. Et qui timet ire ad portas inferi, & qui Deum cupit videre propter quietem sui, uterque profectò quærit quæ sua sunt. Porro qui psalmos cantare desiderat in domo domini, non sua uel pericula fugit, uel lucra appetit, sed illum proculdubio diligit quem laudare gestit cunctis diebus uitæ suæ. Laudatur non immeritò in æternum, qui uiuit & regnat per omnia sęcula sęculorum. Amen.

Ma. 26. d

Psal. 17. d

Psal. 83.

Psal. 117. c

M

Textus.

A

De triplici cohærentia vinculorum, clausorum, & glutinorum. Sermo.

NOn hic flamus tota die ociosi. Scimus enim & quid quærimus, & quis est, qui nos conduxit. Deum quærimus, Deum expectamus. Non est parua res, nec parui animi, cum illa quæ singulari pietatis nomine gloriatur, sæpius esse quæratur esse frustratã, dicens: Quæsiui illum, & non inueni. Est n. sicut amabilis, ita etiam admirabilis; quia cum non quæritur inuenitur, & non inuenitur cum quæritur. Si nati essemus ex quo factus est homo

B

Cant. 5. b

super

Universidad de Deusto Biblioteca

super terram, & vsque ad centum milia annorum uita nostra extenderetur, non esset tamen condigna quęsito huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Ecce nũc tempus quærendi, ecce nunc dies inueniendi præ manibus sunt. Quærite, inquit, dominum dum inueniri potest: inuocate eum dum prope est. Erit tempus quando nõ erit locus, cum ille sons miserationis interminabili siccabitur siccitate. Quæretis me, inquit, & non inuenietis. Bonus est domine animæ quærenti te. Si quærenti, quãto magis inuenienti? Si tam dulcis est memoria, qualis erit præsentia? Si mel & hic dulce est sub lingua, quid erit supra linguã? Hinc probare uos, fratres, si in via estis, si non exorbitatis. Lætetur, inquit, cor q̃rentium dominum. Si gaudetis ad labores, si in offensione, si indefesso pede curritis uiam mandatorum Dei: si quotidie utriusque hominis status recentior est ad proficiẽdum, & perficiendum quàm ad incipiendũ profectò quæritis faciem eius semper. Quo ergo abijt dilectus ex dilecto? & quæremus eum? Vbi est? Quid dixi miser? Sed ubi nõ est? Altior est cœlo, inferno profundior, latior terra, mari diffusior. Nusquam est, & C ubique est, quia nec ab est vlli, nec ullo capitur loco. Ipse hic est, sed ego hic non sum. Quam uersimilius videretur, vt tu hic non esses, & ego hic essem Domine. Sed ego nec hic nec alibi sum, quia ad nihilum redactus sum, & nescivi. Vere ad nihilum, ideſt ad peccatum, & nescivi: quia non fui ibi cum primus parens meus fleuorauit me morsu amarissimo. Hinc est quod corde cõ fractus & corpore, diffluo in voluptates, in amaritudines, habens innatam culpam, pœnam cognatam, totus fluidus, & eneruis. Ille autem qui idem ipse est, qui dicit: Ego sum qui sum, ueraciter est: cui est esse quod est. Quæ ergo participatio, quæ conuentio illius qui non est, ad illum qui est? Quomodo possunt iam diuersa coniungi? Mihi, ait, Sanctus adhærere Deo bonum est; immediate ei coniungi non possumus, sed per medium aliquod poterit fieri fortassis ista coniunctio. Et ne diutius vos protraham, tria sunt vincula quibus ei astringimur: & sic tria, ut sola cum solis illi uel illorum similibus omne, quoque ligatur, ligetur. Et primum accipite funes. Secundum clauos ligneos uel ferreos. Tertium gluten. Primum astringit fortiter & dure; secundum fortius & durius: tertiũ suauiter & secure. Fune quodammodo alligatus est redemptori, si quis fortè dum uehementior tentatione turbatur, proponit sibi honestatis intuitum, memoriã promissionis, & hoc interim se fune retinet, ne prorsus penitus abrumpatur. Durum profectò uinculum, & molestũ; sed & periculosum nimis, & quod D diu tenere non possit. Siquidem putrescũt funes, & pudoris uinculã aut obliuiscimur, aut abrumpimus citò. Est autem qui clauis configitur domino maiestatis, quem timor Dei ligat, qui non expauescit ad uultus hominum, sed ad memoriam gehennaliũ tormentorum. Et hic quidem peccare non metuit, sed ardere. Durius tamen & fortius primo imprimitur, quia cum ille uacillet in proposito, iste propositum nõ amittit. Tertius verò glutinè ei conglutinatur, id est charitate, qui tam suauiter quam secure ligatus adhærens Deo, unus spiritus est cum eo. Iste est qui quæcunque undecunque, siue quæ facit, siue quæ ei fiunt, ad suum commodũ reuocat & retorquet. Beatus huiusmodi homo, & abundanti spiritus influens maiestate, qui suauis & unctus portat omnes, & neminem onerat ipse: qui terribilius & horribilius ipsa gehenna iudicat in re leuissima vultum omnipotentis scienter offendere. Hic est fratrum amator, & populi Israel. Hic est qui multum orat pro populo, & pro ciuitate sancta Hierusalem. Giurino bonũ est, ait Esaias. Bonum est reuera & iucundum, quia alio duo (ne mala dixerim comparatione istius grauia, & importabilia sunt. Sed ille misericors oculus, qui nouit figmẽtum nostrum, neminem saluandorum dimittit primo, sed prouehit ad secundum; & nec ibi deserens, de secundo perducit ad tertiũ. Primo siquidem quia pudet deserere, æstuantes uix sustinemus ad horam, secundo iam timentes, & sperantes proficimus; E tertio perficimur amantes. Sic igitur duobus præcedentibus timore pariter, & pudore exclusis, in solius amoris reclinatorio cõmoratur. Ita & Christus prius quidem ligatur, secundo crucifigitur, tertio glutinola aromatum inunctione linitur, non qđ opus haberet corpus illud huiusmodi aromatibꝰ solidari, quod dissolui omnino non poterat, aut uidere corruptionem, sed qui propter nos Iudæorum sputo sustinuit, propter nos quoque fidelium non est dedignatus unguenta. Et attende quod uix unius diei spatio

Psa.55. d

Pſ.72.b

Ioan. 7.

2. Mac. 15

Eſa.41.b

spatio in funibus, & clauis moratus cum unctione uictor, qui uicturus perenniter resurrexit. Sic & dilectos in duobus prædictis nõ diutius patitur immutari, sed ungit eos unctione misericordiæ suę, ut crucifixi mundo, & mundus illis, iam resurgaut in nouitate *Rom.8.g* spiritus, & dicant. Quis nos separabit à charitate Dei? Hoc glutino agglutinauit nos sibi ille diuinus intuitus à constitutione mundi, ut essemus sancti, & immaculati in conspectu eius in charitate. Scimus enim quia q natus est ex Deo, non peccat, quia generatio cœlestis seruat eum. Generatio cœlestis est æterna prædestinatio, qua Deus præuidit nos conformes fieri imaginis filij sui. Ex his nullus peccat, id est in peccato perseuerat, quia nouit Dominus qui sunt eius, & propositum Dei manet immobile. Etsi horrendorum criminum nota Dauid inuritur, etsi Maria Magdalenæ septem dæmonijs cumulatur, etsi princeps apostolorum in profundum negationis submergitur, non est tamen qui de manu Dei possit eruere. Quos enim prædestinauit, hos & uocauit, & quos uocauit, hos & iustificauit. Nonne hec adhærere Deo bonũ est? Quærite, fratres, q̃rite Dominum, & confirmamini, quærite faciem eius semper. Quærite Dominũ, & uiuet anima uestra. Et anima mea, inquit, illi uiuet, quæ mundo mortua est. Quæ enim mundo uiuit, non illi uiuit. Sic ergo quæramus eum, ut & semper quæramus, & cũ uenerit quærere nos, dicatur de nobis. Hæc est generatio quærentiũ Deum, quærentiũ faciem Dei Iacob. Sicq; aperiantur portæ ęternales, & introeat rex gloriæ, & nos cũ illo, qui est Deus benedictus in ſecula. Amẽ.

De uerbis Abacuch Prophetæ. Super custodiam meam stabo quòd aliter reprobis, aliter electis sapiat superbum Dei. Sermo.

Ioan.6.

LEgimus in Euangelio, q̃ prædicante Domino, & sub mysterio edendi corporis sui discipulos ad communicãdũ passionibus suis admonente, dixerint quidam. Durus est hic sermo, & ex hoc iam non fuerint cum eo. Interrogati uerò discipuli an & ipsi uellẽt abire. Domine, inquiũt ad quem ibimus? Verba uitæ æternæ habes. Ita dico nobis, fratres, usque hodie quibusdam manifestum est quoniã uerba, quæ loquitur Iesus, spiritus & uita sunt, & propterea sequuntur illum, alijs dura uidentur, & miseram alibi quærunt consolationem. Sapientia siquidem in plateis clamat, in lata G uidelicet, & spacioſa uia, quæ ducit ad mortem, ut reuocet ambulantes per eam. Denique quadraginta annis, inquit, proximus fui generationi huic, & dixi, semper hi errant corde. Habes & in alio psalmo. Semel locutus est Deus. Semel utique, quia semper una enim, & non interpollata, sed cõtinua, & perpetua locutio est. Reuocat autem peccatores ad cor, de cordis errore redarguit, P eo quòd ibi habitet ipse, ibique loquatur faciens nimirum, quod docuit per Prophetã dicentem. Loquimini ad cor Hierusalem. Nam Babylon quoniam terra est, nec potest *Eſ.40. a* sustinere uniuersos sermones eius elongatur à corde, & in carne magis ambulat, tanquam mortua a corde, imo tanquam columba seducta non habens cor. Vult enim lætari cum malefecerit, & exultare in rebus pessimis, audiensque uocem Domini huiusmodi gaudia nullarenus approbantem, sed detestantem, sed arguentem, sed condemnantem, fugit & abscondit se in similitudine p uaricatoris Adæ. Sed heu me quã uile operimentum quæris misera anima, quam inutile quæris operimentum. Folia enim sunt, quæ intexis, folia, inquam quæ nil tibi caloris præbeant, nil habeant soliditatis. Orto deniq; sole arèscent, & uentus urẽs dispergetilla, tu uero nuda, & misera remanebis. Tunc ergo nihil opertum, quod non reueletur, qm̃ ueniet Dominus qui, & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Non erit iam quo lateas misera. Frustra dices montib, cadite super nos, & collibus operite nos, qm̃ nudam, & apertam oportebit te stare ante tribunal Christi, ut audias uocem iudicij, quæ uocem consilij contempsisti. Ecce.n. quid loquitur Deus. Agite, inquit, pœnitẽtiam, & dissimulant multi, & continent aures suas, & dicũt, *Mat.4.c* durus est hic sermo. Non sic impij non fic dissimulare poteritis cum sonabit asperum *Ma.25.d* illud uerbum, & auditio mala. Ite maledicti in ignem æternum. Videtis, fratres, quàm salubriter admoneat no Propheta, ut si uocẽ eius audierimus hodie, non obduremus corda nostra. Eadẽ enim penè uerba & in Euãgelio legitis, & in Propheta Ait.n. Dominꝰ *Ioa.10.c*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ps.94.b in euangelio. Oues meæ uocem meam audiunt. Et sãctus Dauid in Psalmo. Populus, inquit, eius (haud dubium quin Domini,) & oues pascuæ eius hodie si uocem eius audieritis, nolite obdurare corda uestra. Vtilius nãque, & multo salubrius est hodie audire cum consulentem, consolãtem, admonentem, docentem, & ut multum arguentẽ increpãtem, corripientem, quam in die illa tã amara, tam lugubri, tã tenebrosa audire illum iudicantem, indignantem, ulciscentem, sæuientem, condemnantem Bonum, inquam, mihi ut humilier, ut corripiat me iustus in misericordia & increpet me, quã ut oleum peccatoris impinguet caput meũ, ne fortè terra inueniar, quam percutiat virga oris sui, quando uasa figuli uirga ferrea conteremur. Bonum mihi propter uerba labiorum eius cum propheta custodire uias duras, quam pariter cum impio interfici spiritu labiorum eius. Nunc antè si quid amaritudinis sentio in uoce eius, non sine dulcedine est: quoniam cum iratus fuerit, misericordiæ recordabitur, imò uerò, & ipsa indignatio non aliunde quàm de misericordia est. Quos enim amat, arguit, & castigat, & flagellat omnem filium quem recipit, uisitans in uirga iniquitates eius, & in uerberibus peccata ipsius, misericordiam autem suam non dispergit ab eo. Propterea qui prudentes sunt, non operiunt uulnera sua detegunt, & confitentur Domino, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius, & sic unum reprehensiones infundit, ut non desit oleum consolationis. Propterea, inquam, sapiens apprehendit disciplinam nequando irascatur Dominus, & iam secundum multitudinem iræ suæ non quærat, sed recedat zelus eius ab ipso. Inde est enim, quod sapientia cor ubi tristitia cor uerò stultorum ubi lætitia, sed tristitia illius conuertetur in gaudium, & extrema gaudij illorum luctus occupabit. Audi denique Abacuch prophetam quomodo dominicam non dissimulet increpationem, sed sedula ac solicita circa eam cogitatione uersetur. Ait enim. Super custodiam meam stabo, & figam gradum in munitionem, ut uideam quid dicat mihi, & quid respondeam ad arguentem me. Et nos ergo fratres, obsecro super custodiam nostram stemus, quoniam ips militiæ est. Nec in sterquilinio huius miseri corporis, sed in corde ubi Christus habitat, in iudicio, & consilio rationis sit conuersatio nostra ita sane, ut non in ipsa habeamus fiduciam, nec fragili innitamur custodiæ, sed figamus gradũ in munitionem firmissimæ petræ Christo totis uiribus inni- K
tentes, sicut scriptum est. Qui statuit supra Ps.39.a
petrã pedes meos, & direxit gressus meos. Sic ergo constituti, & stabiliti iam contemplemur, ut uideamus qui dicat nobis, & q d respondeamus ad arguentem nos. Primus enim contemplationis gradus iste est, dilectissimi, vt incessãter consideremus quid uelit Dominus, quid placeat ei, quid acceptum sit corã ipso. Et quoniã in multis offendimus omnes, & fortitudo nostra in illius rectitudinem uoluntatis offendit, nec coniungi ei aut coaptari potest humliemur sui potenti manu Dei altissimi, & omnino solicitissimus miserabiles nos exhibere in oculis misericordiæ eius, dicentes. Sana me Domine, & sanabor, saluum me fac, & salu- Hie.17.
ero. Et illud Domine miserere mei, sana ani- Ps.40.a
mam meã quia peccaui tibi. Post quã enim in huiusmodi cogitationibus mundatus est oculus cordis, iã non in spiritu nostro cum amaritudine, sed in diuino magis spũ cum multa delectatione uersamur nec iam consideramus, quæ sit uoluntas Dei in nobis, sed quæ sit in seipsa. Vita enim in uoluntate eius, ut hoc nobis in omnib. utilius atque ono commodius esse non dubitemus, quod eius congruit uoluntati. Et propterea quam solicite conseruare nolumus uitam animæ nostræ, tam soliciti simus quoad postumus ab ea non deuiare. Deinde cum iam in spiri
tuali exercitio aliquatenus profeceramus L
ducem sequentes spiritum, qui scrutatus e-
tiam alta Dei, cogitemus, quã suauis sit Do
minus, quam bonus insemetipso, orantes
cum Propheta, ut uideamus uoluntatẽ Do
mini, & uisitemus iam non cor uostrum, sed
templum eius, & cum eodem Propheta ni- Psa.26.
hilominus dicentes. Ad meipsum aïa mea Ibi.42.b
conturbata est, propterea memor ero tui. In
his enim duobus tota spiritualis cõuersatio-
nis summa uersatur, ut in nostra considera-
tione turbemur, & contristemur ad salu-
tem, in diuina respiremus, ut de gaudio spiritus sancti habeamus cõsolationem. & hinc timorem, & humilitatem, inde uero spem cõcipiamus, & charitatem.

De

De cute, carne, et ossibus animę.
Sermo.

BEatus Dauid in Psalmo trigesimotertio de iustis loquitur dicens. Multæ tribulationes iustorum, sed de omnibus his liberabit eos Dominus. Custodit Dominus oĩa ossa eorum unum ex his non conteretur Quod nemo dictũ esse de corporeis ossibus arbitretur, præsertim cũ tot beatorum martyrum ossa confracta sint manibus hominum impiorum & contrita dentibus bestiarum. Sed miranda prorsus, & miseranda humanarum conditio animarum, quæ licet tam multa foris ingenij uiua citate percipiant, nulla tamẽ perspicacitate semetipsas sicut sunt nosse, aut cogitare sufficiant, sed egeant omninõ figuris, & ænigmatib. quibusdam corporearum similitudinem, ut ex uisibilibus, & exterioribus possint uel aliquatenus inuisibilia, atque interM
na conijcere. Ponamus, itaque uelut quandam animæ cutem cogitationem, carnem affectionem, ut consequenter os eius intẽtionem possimus accipere. Sic.n. erit in ossis integritate aïæ uita, in carnis in corruptione sanitas, in cutis spẽ pulchritudo. Quæ sunt ergo tribulationes iustorum, nisi quòd interdum decoloratur cutis, cum uidelicet inutilis cogitatio in corde uersatur ẽ nonnũ quam uero etiam caro uulneratur, quando ad hoc usque cogitatio pernicioſa procedit, ut delectatione corrumpatur affectio. Nam ossa quidem iustorum omninò integra, atque illæsa custodiuntur à Domino, ut nunquam frangatur propositum cordis eorũ, nunquam salubris intentio conteratur, ut uidelicet concupiscentiæ titillanti etiam detur assensus. Sicut.n. peccati eogitatio decolorat, affectio uulnerat, sic consensus omnino animam necat. Caueamus ergo, dilectissimi, cogitationes inutiles, ut animarum nostrarum facies decora permaneat, ut obliti, quæ retro sunt, id est, populum nostrum, & domum patris nostri, concupiscat rex speciem nostram. Exeamus de terra nostra, ut non comprehendat nos cogitatio spectans ad uoluptatem carnis. Exeamus & de cognatione nostra, i. à cogitationibus curiositatis, quæ nimirum cum in sensibus corporeis habitet, carnali utiq; cognata est uoluptati. Exeamus ét de domopatris nostri, ut fugiamus cogitationes superbiæ & uanitatis. Eramus nos aliquando, sicut & cæteri, filij iræ, eramus & nos ex patre diabolo, qui nimirum rex est super omnes filios superbiæ, & in montib. elationis sedem sibi, atque habitaculum infœlicissimũ A
præparauit. Quòd si fortè aliquando talis aliqua cogitatio mentem subierit, tota solicitudine laboremus citius abluere, & eradere sordem, qua nos maculari conspicimus clamantes eum Propheta ac dicentes. A- Ps.50.a
sperges me Domine hyssopo, & mũdabor lauabis me, & super niuem dealbabor. Iam uero si quando fortè per incuriam, & negligentiam nostram transierit cogitatio inutilis etiam in affectum cordis, scientes quoniam non macula est iam, sed plaga, tota festinatione ad auxilium spiritus, qui adiuuat infirmitatem nostram, recurramus, clamantes illud de Psalmo, & dicentes: Domine Ps.40.a
miserere mei, sana animam meam, quia peccani tibi. Humanæ enim sunt tentationes istæ, nec ex toto caueri possunt, quamdiu in hoc corpore mortis peregrinamur à Domino. Nemo tamen paruipendat, aut dissimulet ista, quoniam etsi non mortifera sunt, certè perituloſa. Intentionem uero, & propositum mentis ea solicitudine custodiam⁹ fratres, qua uitam aïarum nostrarũ uolum⁹ custodire, quoniam istud omninò est peccatum ad mortem, cum ex consensu, & deliberatione delinquimus proprio iudicio condemnati. Nec ideo sanè id dixerim, ut desperet, si quis fortè dilecti huius sibi conscius est, sed ut expauescat præcipitium, & qui cecidit, adijciat citius, ut resurgat. Nouerit.n. excidisse se à iustitia, quicunq; eiusmodi est. Cuius os confractum est, & com- Ex.12.g
minutum, nouerit præcisum se à corpore B
Christi, de quo nimirum legitur. Os non cõminuetis ex eo. Vnde & in passione sua licet plagis uirgarum in liuorem decolorata sit cutis, ut liuore eius nos sanaremur, licet clauis uulnerata sit caro, & lancea latus ei⁹ apertum, ut sanguine eius redimeremur, os tamen non est comminutum ex eo. Propte Ps.138.c
rea, & sanctus Dauid: Non est, inquit, occul Ps.101.a
tatum os meum à te, quod fecisti in occulto. Et in alio Psalmo: Ossa, inquit, mea ut cremium aruerunt. Quod tunc fit, cum omnem delectationem boni prorsus amisisse uidetur anima, solamque sibi aridæ intentionis fortitudinem reseruare. Et uide ne fortè tale aliquid etiam Beatus Iob patefieret, cũ Iob.19.a
diceret. Pelli meæ consumptus carnib. adhæsit os meum, ut uidelicet corrupta affe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctio ne uix solam sibi intentionem spiritualis cogitatio uendicaret.

De uerbis Apostoli. Qui gloriatur, in Domino glorietur, de triplici gloria. Sermo.

2.Co.1.d

Qui gloriatur in Domino glorietur. Nouerat Apostolus gloriam propriam esse creatoris, non creaturæ, secundum illud. Gloriam meam alteri non dabo & gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ uoluntatis. Item que. Non nobis Dñe non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Sed considerauit rationalem creaturam adeo affectare gloriam, ut aut uix, aut nunquam ab hoc compesci desiderio possit, quippe, quæ ad imaginem facta est creatoris, Propterea secũdũ datam sibi à Deo sapientiam, saluberrimum adinuenit cõsilium, dicens. Qñ quidem persuaderi nobis non potest non gloriari, saltem qui gloriatur in Domino glorietur. Et considera quãtum superexcedit Pauli philosophia philosophiam sapientium mundi huius, q̃ nimirum stultitia est apud Deum. Cum.n. nonnullos uiderent philosophi alienis delectari laudib. & gloriam abinuicem quærere, qui inter eos fuere præcipui, prudenter aduerterunt uanam esse huiusmodi gloriã, & penitus contemnendam. Sed considerantes deinde ac studiosius inquirentes quænam appetenda esset gloria sapienti, hic iã planè euanuerunt in cogitationibus suis propriam cuiq; sufficere gloriam arbitrantes, quasi uerò aĩa, quę a semetipsa esse nõ põt, à se possit esse beata. Sicut ergo cupidi laudis alienæ tota solicitudine operam dabant ea operari, quæ mirarentur homines, & laudarent, sic isti sola ea iudicabant sectãda esse, quæ interior arbiter animus approbaret. Et hæc quidem summa philosophia sapientium huius mũdi est, ipse quoq; minus habẽs, licet propinquior ueritati. Vnde & utranq; gloriam, sublimi ueritatis contẽplatione transcendens Apostolus. Qui gloriatur, inquit, non in altero, non in se, sed in Domino glorietur. Et eam, quæ ueritati uidebatur esse uicinior, maiori proinde redarguens solicitudine, & condemnans certo iudicio ueritatis. Non enim, inquit, qui

C

2.Co.3.d

seipsum commendat ille probatus est, sed quem Deus commendat. Vt quid.n. aut de alterius hoĩs, ut de meo ipsius iudicio soli-

2.Co.10 d

citus sum, cuius nec uituperio reprobus nec laude probatus inueniar? Fratres, si me ante uestrum oportet tribunal astare, merito super uestris laudib. gloriaret. Quod si uel meo ipsius essem iudicandus examine, iure meo ipsius testimonio contentus, pro prijs laudib. delectarer, nũc ãt cum nec uestro, nec meo, sed Dei sim iudicio præsẽtãdus, quantæ insipientiæ, imo & insaniæ est, aut in uestro me, aut in meo ipsius testimonio gloriari præsertim cum ipse sit, cuius oculis oĩa nuda sunt, & aperta, & cui nequaquam opus sit, ut quis ei testimonium perhibeat de homine? Meritò proinde Apostolus ipse uanæ, & fallacis gloriæ reprobator. Mihi, inquit, pro minimo est ut à uobis iudicet, aut ab humano die, sed neque me ipsum indico. Nihil.n. mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum, qui autẽ iudicat me, Dominus est. In quib. uerbis illlud quoque diligenter considerandum est, q̃ alienũ quidem iudicio pro minimo habens, suum quoq; nequaquam sequeretur quanuis nõ illud adeo pro minimo iudicaret habendũ. Nemo.n. scit hominum quæ sunt in hoie, nisi spiritus hominis qui in ipso est, ut comparatione interioris testimonij, exterius oĩ no pro nihilo sit habendum. Quid.n. mihi cum eorũ laudib. quib. ignotus sum? Quòd si uel ipse qui in homine est spiritus, oĩa q̃ hominis sunt nosse posset, profectò sufficeret testimonium eius. Nunc ãt prauum est cor hominis, & imperscrutabile ẽt sibiipsi, adeo ut præsentia quoque magna ex parte ignoret, futura uero sua omnino nosse non

1.Co.4.b

1oa.2.& 3.d

possit, quia aliquatenus nouit præsentia, si non reprehẽdat nos cõscientia nostra, non quidem gloriam, sed fiduciam habemus ad eum, sicut Beatus Ioan. ait. Cum autem ueritatis ipsius quam nihil latet, sentẽtiam de nobis tenere meruerimus, in ea planè securius poterimus gloriari. Interim uerò nolite ante tempus iudicare, ait Apostolus, donec ueniat Dominus, qui, & illuminabit abscondita tenebrarum. Illa enim perfecta omnino erit, & secura gloriatio, cum erit unicuique laus à Deo. Nunc quoque licet non plenariè, licet non sine timore, & solicitudine multa, aliquatenus tamen in Domino gloriatur, testimonium perhibente spiritu sancto spiritui nostrò, quòd filij dei sumus. Hinc enim uere possumus gloriari, quòd tantum habemus patrem, quòd maiestati ineffabili cura est de nobis. Vnde & Pro-

1.Co.4.d

pheta

Ioh.7.d

pheta Domine, inquit, quid est homo quia magnificas cum, aut quid apponis erga eũ cor tuum. Itaque qui gloriatur, iam non in

1.Co.4.b

meritis, suis glorietur. Quid enim habet, quod non acceperit? Si autem accepit, quid gloriatur quasi non acceperit? In eo ergo à quo accepit glorietur, non quasi ipsa magnus sit, sed quia magnificet eum Deꝰ hoc est, ut in illis, quæ acceperit nõ quasi ea no acceperit, quasi qui ea accepit glorietur. Neque enim ait Apostolus, si autem accepisti, quid gloriaris, sed quid gloriaris, in-

2.Co.10. d

quit, quasi non acceperis, ut non prohibeat sed docent gloriari. Sed quid sibi uult, q̃d

F

ait, non, n. qui seipsum commendat, ille probatus est, sed quẽ Deus cõmẽdat? Quis est enim quem in hoc seculo cõmẽdat Deus? Quomodo commendauit ueritas eũ qui ad

Apo.3.d

huc reprehensibilis inuenitur? Denique ego, inquit, quos amo arguo, & castigo. Hęc cine commendatio est tota? Prorsus, quantum mihi uidetur, ipsa est. Quæ est cñ melior, & efficacior commendatio quam diuinæ erga nos testatio charitatis? Testimonium uerò amoris eius nullũ credibiliꝰ nul

Ps.40.b

lum certius in hac uita, quàm quod desiderat Propheta, ubi ait: Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me Hæc nãque increpatio qua iugiter nobis suggerit in occulto spiritus ueritatis quid desit nobis, superbiam, negligentiam, ingratitudinemq; repellit. Quo triplici uitio oẽ paulo minus religiosorum hominum genus periculosè laborat, pro eo, q̃ minus attẽta cordis aure percipiant, quid intus loquatur is, qui neminẽ palpat spiritus ueritatis, Quod nonnullis sx inde prouehitur (nisi fallor,) q̃ propriæ gloriæ cupidi, nulla ratione quie

G

scere possunt, cũ in seipsis penitus nihil in ueniunt unde possit aliquatenus gloriari. Perfecta aũt, & secura gloriatio est, cũ ue-

Ps.64.b

remur oĩa opera nostra, sicut testatur beatus Iob de seipso, & cum Esaia Propheta oẽs iustitias nostras, nõ aliud quam pannũ mẽstruatæ reputandas esse cognoscimus. Nihilominus tamen confidimus etiam, & gloriamur in Dño, cuius misericordia tanta est super nos, ut à grauioribus quidem, & quæ ad mortem peccata sunt custodia nos, & tam benigne ipsa imperfectionis nostræ delicta, & conuersationis impuritatem nobis manifestare, & agnitam condonare dignetur, quatenus in humilitate, & solicitudine, & gratiarum actione firmiter radicati, iam non in nobis, sed in Domino glorieniur.

De diuersis affectionibus Animę, & diuersis nominibus secundum eas. Sermo.

Qvòd diuersis nominib. Deũ nũc quidem patrẽ, nunc magistrũ uocemus aut Dominum, non illius simplicissimæ, & oino inuariabilis naturæ diuersitas ulla in causa est, sed affectionũ nostrarũ multiplex uariatio secũdũ diuersos profectos animę, uel defectus. Videntur eñ quædam aĩæ sub patre familias agere, quædam sub Domino, quædam sub magistro, quædam quoq; sub patre, & nonnullæ cũ sponso, ut cum proficientibus proficere, cũ immutatis mutari uideatur, & ipse, qui iuxta Prophetam mutat quidem creaturas, & mutabuntur, licet idem ipse sit, & anni eius non deficiant. Denique quid in alio Psalmo idem Propheta ad ipsum loquatur attende. Cũ sancto, iquit sanctus eris, & cũ uiro innocente innocens eris, & cũ electo electus eris, atque ut magis miremur, q̃ cum peruersu perueteris. Et quemadmodum sic mutetur, imò sic mutet immutabilis ipse secutus adiungit. Quoniam tu populum humilẽ saluum facies, & oculos superborum humiliabis. At uerò quoniam non prius, quod spirituale, sed prius, quod animale, deinde quod

Ps.104. d

Lu.15.n

H

spirituales uidentur mihi quatuor interdum conuersionem nostram præcedere, status unus sub nobis ipsis, tres sub principe mundi huius. Est n. anima sub seipsa, cum propriam sequitur uoluntatẽ, libertate pernicioſa gaudens. Hic est filius ille prodigus qui portionem paternæ substantiæ, quæ se

Ps.17.d

contingebat accepit, ingenium scilicet, memoriam, uires corporis: cęteraque similia bona naturæ, quib. non ad duinam, sed ad suam uteretur uoluntatem, esseque tanquam sine Deo in hoc seculo. Est autem interim homo sub se, cũ propriæ satis faciens uoluntati, necdum tamẽ possidetur a uitijs & peccatis, quoniam qui facit peccatum, iam non sui ipsius seruus est, sed peccati. Iã cunc ergo proficiscitur in regionem longinquam, qui prius quidem separatus erat, sed necdum elongatus à patre. Accepta siquidẽ portione substantiæ factus est tui iuris, & quanuis recessit ab auctore proximus tamen

Universidad de Deusto
Biblioteca

men fuit quandiu ab opere nõ recessit. Hoc autem, tandiu fit dum licita quidem, sed nõ expedientia pro sua sequitur uoluntate. At postquam recesserit, & à seipso, declinans, scilicet in peccatum, tunc iam in longinquã uere proficiscitur regionem, quoniam ab eo qui summè, & singulariter est, nihil longius eo, quod nullo modo est, nihilque remotum magis ab eo, à quo, & per quem, & I in quo sunt omnia, quàm peccatum, quod nihil est inter omnia. Porro iustum diuinæ ultionis iudicium est, ut fugitiuum patris filium alter sibi usurpet in seruum. Vnde & profectus in regionem longinquam uni ciuium legitur adhæsisse, quam ego non aliũ, quàm unum ex malignis spiritib. intelligendum puto, qui pro eo, q̃ obstinatione irreparabili peccant, & transierunt in affectum malitiæ, & nequitiæ, iam non sunt hospites & aduenæ, sed quasi ciues, & inhabitatores peccati. Quid est autem, quod cui dicitur adhæsisse pauper adolescens, & peregrinus nisi quod factus est subditus illi. Denique quemadmodum adhæsit, sequentia manifestant. Sic enim habes. Adhæsit uni ciuium regionis illius, & misit eum in uillam suam pascere porcos. Et nota, q̃ famis necessitate ciui maligno dicitur adhæsisse, sicut Israel tẽpore famis descendisse legitur in Aegyptum. Periculosa planè, & pernicioſa esuries, quæ liberos addicat miseræ seruituti, subijciat operibus luti, & lateris, porcis associet, imò & seruos faciat esse porcorum.

Vnde autem egestas tanta ei, qui diues aduenerat, collectis nimirum omnib. quæ de paterna substantia, in suam acceperat portionem. Ex eo sine dubio, quod præmisũ est dissipasse bona sua uiuendo luxuriosè cum meretricibus: propterea, inquit, cœpit egere. Porrò meretrices istas cõcupiscẽtias carnis intelligè, cum quibus luxuriosè uiuẽdo dissipat bona naturæ, dum eis abutitur ad uoluptatem. Hinc, ut iam diximus, egestas succedit pernicioſa, teste Scriptura, quod K non saturetur oculus uisu, nec auris impleat auditu. Mittitur ergo pascere porcos, corporeos. f. sensus, qui uolutabro luti, & spurcitijs oblectantur. Et uide, ne fortè hi sint porci, quos electi ab homine maligni spiritus intrant. Electum. n. a rationali nostro, id est, mente, peccatum sensibus corporis hæret, Apostolo teste, quod mente cõsentiat legi Dei, carne uero legi peccati, quæ est in membris nostris. Vnde & in alio loco. Scio inquit, quod non est in me bonum, hoc est in carne mea. Quid tamen agendum est eũ sic electi ab homine porcos inhabitãt spurci spiritus, nisi quærenda remedia lachrymarum, & currendum ad aquas, quarum abundantia male uiuida radix peccati suffocetur in eis. Quanuis hæc omnimoda peccati extinctio, fini potius reseruata uidetur. Hæc ex cursu quodam sunt dicta, ut proinde manifestius assignare quonammodo eũ, quẽ sub semetipso repetit, sibi malignus subijciat, tanquam fortis armatus intrãs, & possidens atrium in quo pauper, & debilis inuentus est habitator. Veruntamen tripliciter mihi uidentur homines esse sub principe tenebrarum. Primum quidem, nec uolẽtes, nec nolentes, quod cõuenit his qui nec dum habent uoluntatis usum, sunt tamen uasa iræ, ppter originale peccatum, donec alligato forte uasa eius diripiat fortior, per sacramentum adueniens, uerus utiq; Moyses, qui in aqua uenit, nec in aqua solum, sed in aqua, & sanguine. Secundo uolentes, cum iã uoluntarie peccant. Tertio quoque modo nolentes, cum iam resipiscere uellẽt, nisi, quod peccati consuetudine miserabiliter obligati iusto Dei iudicio, qui in sordibus sunt sordescunt adhuc. In quo tertio L statu laborasse uꝫ prodigus ille filius, & uerè prodigus nisi, qui non modo dissiparat sua, sed & semetipsum subiecerat miseræ seruituti infœlix uenundatus sub peccato, cũ ad se reuersus ait. Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus, ego aũt hic fame pereo? Si quis expratus est in semetipso, facile credo ĩ his uærbis animũ miserabilẽ recognoscet. Quis enim peccati consuetudine obligatus non se fœlicem reputaret si datum ei esset esse, tanquam unũ ex his, quos in seculo tepidos uidet uiuentes sine crimine, minime tamen quærentes, quæ surſum sunt, sed quæ super terram? Quanti, inquit, mercenarij in domo patris mei abundant panibus, id est, consolantur iu innocentia sua, & fruuntur propriæ conscientiæ bono: ego autem hic fame pereo, id est, insatiabilibus crucior peccatorum desiderijs, & affectibus uitiorum? Potest tamen intelligi, quòd non fame panis, nec siti aquæ, sed fame, & siti diuini uerbi, quam & Iudeæ Prophetaminatur, sese perhibeat laborare. Et hæc dixerim non quod ita sit, sed quòd ita sentiat miser humiliatus sub peccato, Neque enim

Ibidem.
Gen.42.
Eccl.1.f
Rom.7.d
Lu.15.d
Amos 8. d

enim gloriantur cõscientiæ testimonio, quo tum secularis & mercenaria intentio est, sed peccator compunctus reputat sanctissimum quacunque ex causa alterum uideat innocentem. Fac me, inquit, sicut unum ex mercenarijs tuis. Ecce hic iam primus est M statꝰ, quo sub Deo cœperunt esse homines qui tanquam mercenarij sub patre familias uiuunt. Hi sunt quos in seculo uidemus, aut nullo, aut exiguo desiderio æternorum uelut sub mercede seruire Deo, & ab eo terrena petere, quæ desiderant. Iam uerò secũdo statu incipit esse sub Domino, qui tanquam seruus carcerem timet, & metuit ne subigatur pœnis. In quo sanè statu conuersio est, exitus què à seculo, & introitus uitæ unde & legis Principium sapientiæ timor Domini. Et alius quidam Propheta. A timore, inquit, tuo concepimus, & parturimus spiritum salutis. Huic gradui tertius admodum proximus & quasi permixtus est, eorũ scilicet qui paruuli adhuc in Christo lac cõcupiscunt tanquam sub magistro, & pædagogo uiuentes. Id nanq; conuenit maximè nequitijs, qui nimirum si fortè in cõsolationibus meditationis sanctæ, lachrymarum, psalmodiæ, & cæterorum huiusmodi cœperint delectari, quasi pueriliter timẽt ne magistrum offendant ne uapulent, defraudentur munusculis quibus solet eos eruditor ille benignissimus allicere. Hi sunt qui prouident Dominum in cõspectu suo semper, & commouentur si uel ad horam abesse contigerit, nec iam seruiliter timẽt supplicia, sed tanquam paruuli metuunt plagas uirgarum, apprehendentes disciplinam magistri, nequando irascatur, & pereant de uia iusta, ne deuotionis gratia subtrahatur, & molestia eis omnia fiant, laborent tædio quodam, & quasi uapulent intus in anima, in amaritudine scilicet cogitationum. Hæc enim uerbera quibus castigat suos paruulos Deus, q̃ melius experimento dignoscimus quam sermone. Vnde. & ipse Dominus loA quitur per Prophetam. Si derelinquerint *Psa.88.c* filij eius legem meam, &c. uisitabo in uirga iniquitates eorum, & in uerberibus peccata eorum. In his itaque primordijs, & quasi infantili ætate sic uicissim sibi succedunt timor Dñi, & disciplina magistri, vt nunc in isto, nunc in statu illo sese inueniat quisquis solicitus fuerit dilligenter hoc obseruare. *Iob.12.b* Inde est, quòd nouellæ adhuc ecclesiæ loquens simul utriusq; nominis meminit, dicẽs. Vocatis me magister, & Domine, & bene dicitis, sum etenim. Agnoscent hic locũ suum nouicij nostri, ut solliciti sint de cætero sedulè magis circa ista uersari, ante oĩa siquidem timor eis necessarius est, quo nimirum peccata possint præterita delere, ca *Ecc.1. c* uere futura. Timor enim Domini, ut ait Scriptura expellit peccatum, siue quod iam admissum est, siue quod tentat intrare. Expellit sanè illud quidem pœnitendo, hoc resistendo. Sed quoniã arcta, & ardua est uia quæ ducit ad uitã, tanquã paruulus in Christo pædagogus uobis, ò filij, ac nutricius necessarius est, qui doceat, deducat, foueat uos, & tanquam alludat paruulis, ac blandi tijs quibusdam consoletur ne pereat ætas infirma. Propterea nõ ego, sed magis ecclesiæ princeps Pastor uos admoneT. Quasi *1.Pe.2.a* modo geniti infantes rationabiles sine dolo lac cõcupiscite, ita sanè ut ĩ eo nequaquã permaneatis, sed in eo crescatis in salutem. *Esa.66.d* Quod alia quædã Scriptura manifestius exprimens loquitur sic. Gaudete gaudio oẽs qui lugebatis super eã (haud dubium quin Hierusalẽ, de ea siquidẽ loquebatur) ut po B temini, ait, a lacte, & satiemini ab uberibus consolationis eius, & cum aualsi fueritis a lacte epulemini ab introitu gloriæ eius. Ipse est. n. status filij iam robustæ ætatis, qui sub patre uiuit, nec lacte iam potatur, sed uescitur solido cibo, oblitus sanè quæ retro sunt, in quib. seruilis oculis in amaritudine morabatur, sed ne ipsa quidem præsentia considerans, nec paruas paruulorum consolationes captans, magis extendens se in anteriora, ad palmam supernæ uocationis, & introitum futuræ beatitudinis, expectans beatam spem, & aduentum gloriæ magni Dei. Euacuauit enim, quæ erãt paruuli, nec circa eiusmodi suaues quidem, sed non perẽnes consolationes hactenus occupatur.

Sed quia iam profecit in uirum perfectum, in his, quæ patris sunt oportet eum esse, suspirare ad hæreditatem, sedulaq; circa eam meditatione uersari. Nunquid enim mercenarium eum quis æstimet, qui paterne inhiat hæreditati, eamque toto affectu expetit, & expectat, quam nimirum filii mercedem esse, non mercenarij Propheta testat? Cum dederit, inquit, dilectis suis somnum, *Ps.126.* ecce hæreditas Domini filij merces fructus *a* uentris. Inuenitur tamẽ alter gradus sublimior, & affectus dignior isto, cum penitus castificato corde nihil aliud desiderat ani-

ma, nihil aliud à Deo quærit, quàm ipsum Deum. Crebro siquidem didicit experimento, quòniam bonus Dominus sperantibus in se, animæ quærenti ipsum, ita ut iam ex affectu cordis atque sententia clamet illud de Psalmo. Quid enim mihi est in cœlo, & à te quid uolui super terram? Defecit caro mea, & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Neque enim suum aliquid, non fœlicitatem, non gloriam, non aliud quicquam tãquam priuato suiipsius amore desiderat animam quæ eiusmodi est, sed tota pergit in Deum, unicuique ei ac perfectum desiderium est ut introducat eã rex in cubiculum suum, ut ipsi adhæreat, ipso fruatur. Vnde & iugiter reuelata facie quoad potest cœlestis sponsi gloriam speculando, in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu. Ex hoc planè audire meretur. Tota pulchra es amica mea. Audet & ipsa loqui. Dilectus meus mihi, & ego illi. Atque in huiusmodi fœliciſſima, & iucundiſſima consabulatione delectatur gloriosa cum sponso.

C
Ps. 72. d
Can. 4. d
Ps. 84. b

De uerbis Psalmi, Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Sermo.

Rom. 1. c
INuisibilia Dei Apostolo teste à creatura mundi per ea, quæ facta sunt intellecta cõspiciuntur. Et est uelut communis quidã liber, & catena alligatus, ut assolet, sensibilis mundus iste, ut in eo sapientiam Dei legat quicunq; uoluerit. Erit tamen cum cœlum plicabitur sicut liber, in quo utique deinceps legero habeat necesse, quoniam erũt omnes docibiles Dei, & quẽadmodum creatura cœli, sic & creatura mundi iam non per speculum, & in ænigmate, sed facie ad faciẽ Deum uidebit, & sapientiam eius ad liquidum contemplabitur in seipsa. Interim uerò opus habet humana anima uelut quodã uehiculo creaturæ, ut ad cognitionem creatoris assurgat, cum econtra longè beatus perfectiusque angelica natura in creatore notitiam habeat creaturæ, ad quam nimirum excellentiam licet ad modicum rapta fuisse uidetur anima illa, quæ collectum sub uno solis radio mundum uniuersum conspexit, de quo miraculo beatus Papa Gregorius in libro Dialogorum scribens; Videat, inquit creatorem, angusta est omnis creatura. Fœlices proinde qui satiantur ex adipe frumenti, nec opus habent sugere mel de petra, oleumque de saxo durissimo, qui uidelicet inuisibilia Dei, non in inuisibilibus rimando perquirunt, sed in ipsis ad liquidum intellecta conspiciunt. Verum, ut iam diximus, angelicæ fœlicitatis illud est, non fragilitatis humanæ. Quæramus igitur per ea saltem, quæ facta sunt, intellectum inuisibiliũ Dei, quæ si in cæteris creaturis intellecta conspicit anima, necesse est, ut longe amplius conspiciat, & intelligat multò subtilius in ea creatura, quæ facta est ad imaginem creatoris, hoc est in seipsa. Nullus Deo uicinior gradus inter omnes, quæ sub sole habitant creaturas, quàm anima humana, ut meritò Propheta dicat ad ipsum: Beatus uir cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit. Et post paucu: Ibunt, inquit, de uirtute in uirtutem, uidebitur Deus Deorũ in Sion. Propterea incessanter hortamur uos, fratres, ut ambuletis uias cordis, & ût anima uestra in omnibus uestris semper, ut audiatis quid loquatur in uobis Deus, quoniam loquetur pacem. Quibus loquetur pacem? Vtique in plebem suam, & in sanctos suos. Quæ est plebs, aut qui sunt sancti? Ipsi nimirum qui conuertuntur ad cor. Vnde & sequitur. Et in eos qui conuertuntur ad cor. Nos tamen in his uerbis tria solemus intelligere hominum genera, quib. solis Deus loquitur pacem. sicut & prophetas alius tres tantum præuidit saluandos, Noe, Danielem, & Iob, contrario quidem ordine, sed eosdem ordines, exprimens, continentium scilicet, prælatorumq; & coniugatorum, si tamen continentes à carnalibus illecebris ad ea quæ cordis id est, ad spiritualia desideria conuertantur. Vnde & Daniel, ut desideriorum, ab angelo nominatur. Et prælati prodesse magis studeant, quàm præesse, quoniam ipsos maxime decet sanctitudo, unde & in Psalmo sancti specialiter appellantur. Et coniugati mandata non transgrediantur, ut meritò plebs Domini, & oues pascuæ eius debeant nominari. Imo uerò, & in nobisipsis (quoniam inde est nobis amplior solicitudo) tres istos ordines assignare solemus, plebem quidem intelligentes officiales fratres, qui exterioribus, & quasi popularibus negocijs occupantur. At uerò qui conuertuntur ad cor, ipsi sunt claustrales, quos nulla impedit occupatio, sed liberè

Ps. 84. b
Ps. 85. b
Ibidem.
E
Ezec. 13. a

liberè uacãt, ut uideãt quoniã suauis est Dominus. Super utrunque parietem Deus loquitur pacem, quoniã idem est ad quod tendunt: licet non eadem via. Est psalterium iucundum cum cithara, nec minus iucundus est sonus citharæ quã psalterij, licet hæc ab inferioribus reddat sonum, illud à superioribus. Veruntamen optimã partem elegit Maria, licet non minoris fortasse meriti sit apud Deum humilis conuersatio Marthæ, sed de electione Maria laudatur, quoniã illa quidem omnino (quod ad nos spectat) eligenda: hæc uerò si iniungitur, patienter est tolerãda. Iã quod interponitur: super sanctos suos: ad prælatos pertiner, quibus nimirum utraque uita necessaria est. Et ipsorum est utrisque prouidere, & copulare sibi parietes è diuerso uenientes: quoniã angularis lapidis (qui est Christus Iesus) uicarij constituti sunt. Nec dubium qui longè periculosior cæteris eorum sit administratio. Tamen si bene administrauerint, gradum bonum sibi acquirent, & maiorem abundãtiã, & supereffluentem mẽsurã accipient pacis, ut de eis meritò dicatur: Quoniã super sanctos pacem loquitur Deus. An uerò dubitet quis quos dixerit sanctos? Audiat Esaiam: Vos, inquit, sancti domini uocabimini ministri Dei nostri. Proposuerã exemplum aliquod dare, quemadmodum ex sua ipsius consideratione ad spiritualem intelligentiã assurgere humanisde beat animus, sed necesse est in diem alterũ & sermonem alterum differre.

B
Tbr. 4. a
Ibidem.
Rom. 7. d
Ps. 45. d
Mat. 5. b
Ps. 101.

De uita, et quinque sensibus Animæ. Sermo.

C
MAgna est dico uobis, charissimi, & nimirũ inexcusabilis negligẽtia nostra, qui cogitationib. ociosis uacãtes tẽpus amittimus, quib. nimirũ nec penetrãdæ nubes, nec maria trãsfretãda, ut salubres inueniamus cogitationes. sed propè est, ut ait Moyses, uerbũ i ore nostro & in corde nostro: & infinitas in nobismetipsis utilium cogitationum occasiones, & seminaria possumus inuenire. Denique si tã inerudita & negligens fuerit anima, ut nec i teriora sua sufficiat perscrutari, attẽdat ea q̃ foris agit palàm, & manifestè, & in ipsis quoque si diligenter quæsierit, inueniet sapientiã. Ecce enim scriptum est: Da occasionem sapienti, & sapientior erit. Considera, ò anima, quid impendas corpori tuo, & inuenies sine dubio, quòd uitã ei sensumque ministras: & uitã quidem in toto corpore inuenies uniformem. Verbi gratia? Neque enim aliter uiuit oculus, quàm articulus. Sensus uero non ita. Quære ergo ut tibi quoque anima tua (quæ est sine dubio Dei tuus) similia largiatur. Neque enim uiuere dicenda est anima quæ ueritatis non habet cognitionem, sed adhuc mortua est in semetipsa, quemadmodum & ea sine sensu, quæ necdum habet dilectionem. Est ergo animæ uita ueritas, sensus charitas. Nec mireris, quòd interdum animæ impiorum notitiã habent ueritatis, quæ tamen expertes sunt charitatis, quando & in corporibus nõ nullis uitam reperis sine sensu, ut sunt arbores, cæteraque similia. Animata quidem, sed animatione: non anima, quemadmodum & animæ iniquorum ueritatis habent notitiam naturali ratione, quæ tamen interdum adiuuatur à gratia, cum nullatenus sanè animetur ab ea. In his autem quibus & cognitionem ueritatis, & dilectionem anima spiritualis infundit, non exteriori quolibet modo, sed tanquã anima ipsorum cui adhærentes unus spiritus fiunt cum ea, in his, inquam, indiuisa est cognitio ueritatis, secundum quod dictum est de uita corporis: Eadem enim cognitione & minima, & maxima compræhendis. Porrò dilectione quidem si diligenter aduertas, uariam, & fortasis secundum quinque sensus corporis quinque pertitam poteris inuenire. Est enim amor prius quo parentes diligimus. Est amor iucundus quo socios diligimus. Est & erga omnes homines amor iustus, erga inimicos amor uiolentus, erga Deum sanctus siue deuotus. In his omnibus si diligenter attendis, proprium erga singulos, & omnino diuersum ab alijs modum inuenies. Denique si considerare curiosius delectat, non immeritò fortasse uidebitur primus, id est, parentum amor tactui conuenire, q̃ hic sensus sola proxima & corpori iuncta percipiat quẽ admodum amor ille nullis exhibetur nisi proximus carnis nostræ. Sed nec illud quipem discrepat à ratione similitudinis, quod hic solus è sensibus per corpus diffunditur uniuersum, quoniam & amor ille naturalis est omni carni, adeo ut ipsa animalia bruta & diligunt fœtus suos, & diligantur

D
2. Vi. 3. a
Iob. 30. c
Ibidem.
Ps. 25. a

ab

Universidad de Deusto
Biblioteca

ab eis. Amor quoque ſocialis uidere licet quàm propriè dicatur gnſtui conuenire, ob maiorem profectò dulcedinem, & quoniã hic ſenſus ſolus eſt, quò magis eget humana uita. Nec uideo qua ratione uiuere dicẽdus eſt, ſaltem hac communi uita, qui non eos diligit inter quos uiuit. Amor autem ge generalis, quo uidelicet omnes homines diligantur, odoratus habet ſimilitudinem, in eo utique quòd hic ſenſus iam remotiora percipiat, & quòd non ex toto carnalis delectationis expers, eo tamen tenuiorem eã habeat quo diffuſiorem. Auditus aũt multo magis remotiora capit, nec inter homines ab amante quiſque remotior eſt, quàm non amans. Denique cum in cæteris ſenſibus nonnulla carnis ipſius oblectatio ſit, & magis ad carnem pertinere uideantur, auditus pena totus exit à carne, & ei dilectioni nõ immeritò conuenire uidetur, cuius tota cauſa obedientia eſt: quam pertinere ad auditum ſatis euidens eſt, cum cæterarum, un de diximus, dilectionum nonnulla à carne ſumatur occaſio. Porrò uiſus quidem in eo ſibi uendicat amoris diuini ſimilitudinem, quòd cæteris omnibus excellentior & ſingularis cuiuſdam naturæ, perſpicacior quo que cæteris inuenitur, & diſcernit multo re motiora. Denique odoratus quidem & audi tus uidentur utique remota ſentire, ſed ad ſe magis quem ſentiãt aerem creduntur attrahere. Viſus autem non ita, ſed magis ipſe exire uidetur, & ad remota procedere. Sic & in dilectionibus eſt. Quodãmodo enim attrahimus proximos quos tanquam noſipſos diligimus. Attrahimus & inimicos, quos
K ad hoc diligimus ut ſint & ipſi ſicut nos, id eſt, ut ſint amici. Deum uerò ſi, ut dignum eſt, tota uirtute, tota anima, toto corde diligimus, ipſi magis in eum pergimus, & tota feſtinatione in eum qui ineffabiliter ſuper nos, properamus. Iam uerò & id manifeſtum eſt, quoniam in corporis ſenſibus uiſus, quidem cæteris omnibus, auditus reliquis tribus dignior, odoratusq; & guſtum & tactum, & ſi non utilitate, dignitate tamẽ ſuperare uidetur, & guſtus tactus ſupereccellere: quod manifeſtat etiam diſpoſitio ipſa membrorum. Oculis ſi quidem in ſummi tate locatis, aures inferiores eſſe quis neſciat? Sic & auribus nares, & fauces naribus, oſis quoque faucibus manus pariter, & reliquas corporis partes ad quas pertinet tactus, ſubeſſe manifeſtum eſt. Secundum ergo hunc modum & in ſenſibus animę conſiderare licet alterum altero digniorem: qđ quia facilè iam poteſtis aduertere, breuitatis cauſa prætereo. Illud quoque ueſtræ nihilominus diligentiæ conſiderandum relinquo, quòd quemadmodum artus corporis cadere neceſſe eſt quã cito deſierit eos anima uegetare, ſic & eas quas diximus affectiones, quæ ſunt uelut quædam animæ mẽbra, ſine anima ipſius animæ) quæ Deus eſt) cadere omnino neceſſe eſt, quatenus videlicet aut ex toto non diligatur quod di
L ligendum eſt, aut non diligatur ad quod debet, aut quomodo debet. Sunt enim qui parentes carnaliter tantum diligunt, & ipſi quoque confitentur domino cum benefecerit eis. Sed huiuſmodi dilectio aut omnino vocanda dilectio non eſt, aut caduca eſt, aut decidens in terrena.

De duplici Baptiſmo, & de relinquenda propria uoluntate. Sermo.

SCitis, fratres, (firmiſſime.n. tenetis catholicam ueritatem) quòd in baptiſmate abrenunciantes diabolo pater cœleſtis adoptet, & in regnum filii claritatis ſuæ de poteſtate transferat tenebrarum. Nimirum ipſa eſt ſtola prima, quam uere citò proferre miniſtros paternus iubet affectus, non oris petitionem, nõ deſiderium cordis expectans, ſed & ipſum intellectum præueniens in benedictionibus dulcedinis. Quot quot enim baptizati ſumus in Chriſto Ieſu, Chriſtum induimus. De quo & alius clamat teſtis, & ipſe fidelis, quia quotquot receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri. Nec uero inanis eſt aut infirma poteſtas, quia nimirum certi ſumus continuò, & nos quoniam neque mors, neque uita, neque uirtutes, neque Angeli, neque altitudo, neque profundum poterit nos ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Ieſu. Sed attende quãta enumerauit Apoſtolus (eius enim uerba ſunt) minime tamen adijcens, nec noſipſi. Nimirum hæc eſt libertas qua Chriſtus nos liberauit, ut nulla penitus creatura auellere nos, aut uim facere poſſit. Soli id deſerere poſſumus propria voluntate abſtracti, & illecti à propria concupiſcentia. Præter hanc enim nihil eſt quod timeamus. Denique donec uoluntatis uſum & facultatem deliberandi renãtus quiſq; re

cipiat, à charitate Dei ſeparari omnino non poteſt. Securius interim degit ſub protectione & aduocatione Domini Dei ſui, non eſt, quod uereatur ex omnibus. At ubi ſanè diſcretionis annos ingrediens redditur ſibi, cæterorũ utiq; uiolentiã nec tũc quidẽ formidare neceſſe eſt, ſed ab ea, quæ dormit in ſinu caueat, propria ſcilicet uoluntate. Erit fortè peccatũ in foribus, ſed appetitus eius ſub te eſt, tantum ipſe aperire renuat, conſentire recuſet. Denique primos parentes nõ urſus, aut leo, ſed potius ſerpens, callidior utique non fortior cæteris animantib⁹ ſupplantauit, Nec mulierem uir, ſed mulier uirum. Serpens, ò Eua, decepit te, decepit profectò, non impulit, aut coegit. Mulier tibi, o Adam, de ligno dedit, ſed offerendo utique, non uiolentiam inferendo. Neque enim poteſtate illius, ſed tua factum eſt uoluntate, ut eius uoci plus obedieris quàm diuinæ. Cæterum ſi ille ſibi non præcauit ignarus, nos ſaltem nobis tot exemplis præmoniti caueamus. Imò uerò quoniam pericitati ſumus, & nos miſerabiliter ĩ hac parte, de cætero iam remedium aliquod tantis prouidere malis ſolicitè ſtudeam⁹. Quã do enim fortis ille armatus, quem fortior ſu
A peruenies alligauit atrium illud olim ſuũ ualuit uiolentia aliqua obtinere? Sed uacuum ſibiq́ue inſipienter expoſitum domicilium reperit, & cum alijs ſeptem nequioribus, non fortioribus ingrediens, non irruens, liberè habitauit. Quis uerò illum admiſit, niſi propria uoluntas? Ipſa eſt, quæ in poteſtatem tenebrarum denuò redijt, quæ nos iterum ſubdidit mortis imperio. Veni Domine Ieſu etiam nunc. Ieſu bone ejce iterum fortiter, quem nos inſipienter admiſimus. Tunc enim uerè liberi erimus etiam nunc, ſi nos liberaueris. Irritum fecimus fœdus primum, tibi peccauimus Domine, ſatanæ, & operibus eius obligantes denuo noſmetipſos, iugo iniquitatis colla ultranea ſubmittentes, & ſubijcientes nos miſeræ ſeruituti. Itaque, fratres mei, re baptizari nos conuenit, ſecundum fœdus inire neceſſe eſt, opus eſt profeſſione ſecunda nec iam ſufficit abrenunciare diabolo, & operibus eius, mundo pariter abrenunciandum eſt, & propriæ uoluntati. Ille enim ſeduxit, ille tradidit nos. In priori nimirum baptiſmate, quando nihil nobis adhuc uoluntas noſtra nocuerat, ſatis fuerat abrenunciare diabolo, cuius profectò inuidia peccatum pariter, & mors per unum ingrediens, in omnes homines pertranſiuit. Cæterùm poſtquam mundi fallentis illecebras & infidelitatem propriæ uoluntatis manifeſtè ſumus experti, de cætero iam in ſecundo (ut ita dixerim) conuerſionis noſtræ baptiſmate merito prorſus, & non ad inſipientiã nobis, non reſarcire tãtummodo fœdus primum, ſed etiam roborare ſoliciti, ipſis quoque affectibus pariter abrenunciamus. Studeamus proinde, dilectiſſimi, immaculatos nos ab hoc ſeculo cuſtodire, ſcientes quoniam religio munda, & immaculata coram B Deo hæc eſt, Caueamus autem à propria uoluntate tanquàm a uipera peſſima, & nequiſſima, & quæ ſola deinceps damnare poſſit animas noſtras.

De primordijs, medijs, & nouiſſimis noſtris, Sermo.

Eccl. 7. d

FIli memorare nouiſſima tua, & in eternum non peccabis. Recole primordia, attende media memorare nouiſſima tua. Hæc pudorem adducunt, iſta dolorem ingerunt, illa metum incutiunt. Cogita unde ueneris, & erubeſce: ubi ſis, & ingemiſce: quo uadas, & contremiſce. Vide ne adijcias adhuc ignorare, ne fortè ſuper te ueniat terribilis illa cõminatio qua ſponſus itonat dicens: Si ignorans te, ò pulchra, inter mu- *Can. 1. d*
lieres, egredere, & ubi poſt greges ſodalium *Pſ. 48. a*
tuorũ. Primò ſiquidẽ cum in honore eſſes, ò homo, non intellexiſti, unde cõparatus es iumentis inſipientibus, & ſimilis factus es illis. Iam ſi nec uexatio intellectum dederit auditui, etiam poſt greges abibis, illis nihil malis ſentientibus, malis expoſitus uniuerſis. Agnoſce ergo primordia tua, & erubeſce cõparatum te eſſe iumẽtis: memorare nouiſſima tua, & time ne abeas etiam poſt iumẽta. Erubeſce inquam, quòd pro conſortio Angelorum, conſortium ſortitus es pecorum, non modo in neceſſitatibus corporis, ſed etiam in affectibus cordis. Cum iumentis partiris cibum terræ, quia panem Angelicum, panem faſtidiſti cœleſtem. Non ſolum autem, ſed etiam, quod peius eſt, in recto corpore curua eſt anima: & in corpore manet humanæ animæ ſimilitudo, in animę uero beſtiali ſimilitudine mutata eſt ſimilitudo Dei. An non confunderis

Universidad de Deusto
Biblioteca

ris sursum caput habere, qui sursum cor nō habes? corpore rectus stare, qui corde repis in terra? An non repere est in terra carnē sapere, carnalia desiderare, carnalia quærere? Veruntamen quia ad imaginem, & similitudinem Dei creatus es, si perdidisti similitudinem similis factus iumentis, sed in imagine pertransisti. Ergo si in sublimi positus non intellexisti quoniam limus esses, noli infixus in limo profundi ignorare quia imago Dei es, & erubesce quòd peregrinam ei superduxeris similitudinem. Memor nobilitatis tuæ, pudeat te tātæ deiectionis. Ne ignores pulchritudinem tuam, vt de fœditate amplius confundaris. Hæc est iuxta Salomonem confusio adducens gloriam, quando à tanta gloria cecidisse cōfunderis. Eras enim aliquando gloria & honore coronat⁹, constituturus super opera manuum domini, in cola paradisi, angelorum ciuis, & domesticus domini Sabaoth. Hinc deiecisti teipsum in has interiores tenebras, vnde ad exteriores quoq; & palpabiles tenebras ejciendus eris aliquando, si non caues. Ab ista, inquā gloria filiorum Dei deposuisti temetipsum, a fœlici illa & dulcissima patria, ab orto, uoluptatis exulem te fecisti. Ecce uade uenisti uis nosse quo deuenisti? In locum utique afflictionis. Siquidem uita tua inferno appropinquauit. Quid enim hic nisi labor, & dolor, & afflictio spiritus? Sed nunc ita contigit tibi, ac si puer in carcere natus sit, & in carcere sit nutritus, & quia nunquam viderit lucem, mitetur super tristia & anxietate matris suę. Illa enim scit unde doleat, & quia nouit bona, grauiora sunt ei mala, & recordatione pacis amaritudo eius amarissima est. Tibi magna bona uidentur minora mala, & præmaioribus compedibus quibus assuetus es, minores annullos requiem putas. Comedere appetis, quia fames te cruciat. Vtrunque labor est, sed quia fames gratior magis, comedere nescis, esse laborem. Denique post quam fames depulsa fuerit, uide si non grauius ducis comedere, quam esurire. Sic se habent uniuersa sub sole, ut nihil sit in eis uere iucundum, sed ab uno semper transire uelit homo ad aliud, solaque uicissitudine releuetur utcunq;, ac si prosiliat ab aqua in ignem, & inde rursus in aquā resiliat, vtpote qui neutrum ferre possit.

Omnis siquidem laboris remediū, alterius laboris initium est. Nemo in hoc seculo nequam quod uult habere potest; quandoquidem nec iustus iustitia satiatur, nec uoluptuosus uoluptate, nec curiosi rate curiosus nec ambitiosus inani gloria. Ecce unde doleas si nondum insensibilis factus es. Ecce unde doleas, & in exilio positus es, in deserto moraris, & in tenebris ambulas, & in lubrico, & in sudore uultus tui uescēris pane tuo. An non in amaritudine moratur oculus tuus, quoties ista considerat & deplorat pariter cum Propheta: Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est? Habes iam primordia, habes etiam media: sed nouissima quæ sunt? Nam de eis dicitur, q⁹ eorum memor non peccabis. Ipsa sunt mors iudicium gehenna. Quid horribilius morte? quid iudicio terribilius? Nam gehenna nihil potest intolerabilius cogitari. Quid metuet si quis ad ista non trepidat, non expauescit, non timore concutitur? O homo pudorem perdideras ad nobilem creaturam pertinentem, si dolorem non sentiebas afflictionis, quod est etiam carnalium: uel timorem nō omittas, quoniam ille est etiam iumentorū. Oneramus asinum & fatigamus in laboribus plurimis, & non curat, quia asinus est. At si in ignem impellere, si in foueam præcipitare uelis, caueat quantum potest, quia uitam diligit, & mortem timet. An non tibi ergo iustum uidetur, ut qui modo iumētis insensibilior fuerit, post iumenta ipsa compellatur abire, & in tormentis positus locum teneat posteriorem? Time ergo, ò homo, quòd in morte separandus es à bonis omnibus huius corporis, & tam dulce carnis & animæ uinculum amarissimo secandum diuortio erit. Time quod in terribili iudicio ei præsentandus es, in cuius manus horrendum est incidere: & eo examinante quem nihil latet, si quidem inuenta fuerit in te iniquitas, alienandus ab uniuersitate quietis, & gloriæ, & segregandus à numero beatorum. Time quod in gehenna cruciatibus æternis & immensis exponendus es, in sorte diaboli, & angelorū eius: in igne æterno, qui præparatus est eis. Hic ergo timor initium sapientiæ dicitur, non pudor, non dolor: quia neuter eorum sic initiat ad sapientiam, neuter tantum habet efficaciam. Vnde est quod non dicitur memorare primordia, aut media, sed nouissima, & nō peccabis? Validior enim est & uehementior spiritus timoris ad resistendum peccato; quàm pudor & dolor; quia pudor de multitudine, & dolor de qualicunque huius mundi

mundi consolatione capit solatium, timor uerò non inuenit unde consoletur. Nā in morte non magnum, non paruum aliquid de bonis huius mundi tecum delaturus es in iudicio nec fallere nec resistere possibile erit: in gehenna penitus nulla consolatio, sed perpetuum uæ, ululatus, & fletus, & stridor dentium.

De triplici misericordia, & quatuor miserationibus. Sermo.

Psal. 5. a

Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam, Sicut sunt peccata minima, sunt mediocria, sunt & magna, sic est misericordia parua, mediocris, & magna. Magnus ergo peccator magna misericordia opus habet: ut ubi abundauit delictum, superabundet & gratia. Paruam misericordiam dico expectationem, qua non statim punit peccantem, sed expectat ad pœnitentiam. Paruam autem non in se, sed ad comparationem aliarum, Alioquin magna planè, magna omnino misericordia, expectatio Domini est. Nam peccantem angelum omnino non expectauit, sed præcipitauit: hominem quoque peccantem non distulit, sed protinus expulit de paradiso. Nunc iam expectat, dissimulat, sustinet decem annis, uiginti, usque ad senectutem, & senium. Etsi consideremus quanta & quam plurima peccata quotidie fiunt, nonne leuia reputamus illa, quę tam continuò damnationis excepere sententiam? Nihil proinde mirum si ipsius quoque Prophetæ pene moti sunt pedes, pene gressus effusi, quoniam zelabat super iniquos pacem peccatorum uidens, si peccatores ipsi dicunt, quomodo scit Deus, & si est scientia in excelso? Sed hæc est gratia crucis Christi, & uirtus, Viuo ego dicit Dominus, nolo mortē peccatoris, sed ut magis conuertatur & uiuat. Quantum uero mihi uidetur, uox Christi resurgētis est ista. Ac si dicat, uelit nolit Iudæus, uiuo ego. Nolo mortē peccatoris qui mori uolui pro peccatoribus. Volo ut fructuosa sit mors mea, & copiosa per eam redemptio. Hāc ergo misericordiam domini qua tardat ferire paratus ignoscere: paruam non quidem in seipsa, sed aliarum comparatione nominaui, quia hæc si quidem sola fuerit, nullatenus sufficit ad salutem, imo uero iudicium damnationis accumulat, ut dicatur, hęc fecisti, & tacui. Apostolum proinde audiamus more suo terribiliter intonantem: An diuitias bonitatis eius, inquit (haud dubium quin Dei) & longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam patiētia Dei ad pœnitentiam te adducit? Tu autem secundum duritiam tuam & cor impœnitens thesaurizas tibi iram in die iræ. Thesaurizas, inquit, tibi thesauros iræ pro prærogatis thesauris misericordiæ quos contemnis, & euacuas in te misericordiam Dei. Sed secūdū quid? Secundum duritiam tuam, ait, & cor impœnitens. Quis autem scindet duritiam istam, nisi qui passione sua petras scidit? Quis dabit cor pœnitens, nisi a quo est omne datū optimum? Hæc est secunda misericordia omnino maior priore, quæ facit ne prima sit infructuosa, & conuertatur in damnationem mortis, dando scilicet pœnitentiam, sine qua expectatio non modò non prodest, sed obest plurimum. Et hæc quidem in leuibus peccatis potest sufficere, quoniam in his a quibus abstinere non possumus dum gestamus corpus peccati. ad salutem suffice re potest pœnitentia quotidiana. At in grauioribus quidem, & quæ peccata ad mortē sunt, opus est non modò pœnitentia, uerū etiam continentia. Difficilis prorsus res, & soli diuinæ uirtuti possibilis, susceptum semel peccati iugum à ceruicibus excutere: quoniam qui facit peccatum seruus est peccati, nec est jam liberari nisi in manu fortis: Hęc est magna misericordia magnis necessaria peccatoribus, de qua dicitur: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum, &c. De quatuor filiabus magnæ misericordiæ dictum est, quæ sunt immissio amaritudinis, subtractio opportunitatis, uirtus resistēdi, & sanitas affectionis. Quandoque enim ei qui peccato quouis obligatus tenetur, piè immittit Dominus amaritudines quasdam, quæ mentē occupant hominis, & expellūt pernitiosam delectationem peccati. Quandoque subtrahit opportunitatem. nec tentari patitur in firmitatem. Quandoque uirtutem donat resistendi quod maius est, ut scilicet tentationem sentiens uiriliter agat, & non consentiat. Quandoque affectionem sanat, quod perfectissimum est, & in quo prorsus tentatio tollitur, ut non solum non consentiatur ei, sed nec sentiatur quidem.

Rom. 2. a

Psal. 50. a

Ezech. 18. g

Psal. 46. d

De

De septem donis Spiritus Sancti contrà septem Vitia. Sermo.

SApientia uincit malitiã, dum satanã cõterit Dei uirtus,& Dei sapientia Christus. Attingit ergo à fine usque ad finem fortiter,in cœlo quidem deijciendo superbum,in mundo superãdo malignũ, in inferno spollãdo auarum. Et disponit omnia suauiter,in cœlo ſtãtes Angelo confirmã do,in mundo uenundatos redimendo in inferno captiuos liberãdo. Aut si melius placet,accipiamns hoc modo:Ordinata procedit acie aduersus septem peccati gradus spiritus septiformis. Et primus contra negligentiam timor exurgit, nimirũ ipse est quo concutitur anima,discutitur conſciẽtia, excutitur sopor læthalis,incutitur solicitudo. Deniq; qui timet Deum,nihil negligit, sed ueretur omnia opera sua. Cæterùm ut grauior sit conflictus, squama squamæ iũgitur & comitantia sunt in humano corde negligentia sui,& curiositas cæterorum. Triplex enim,ut ait Sapiens,incommodum ejcit de domo inhabitantem;fumus, ſtillicidium,mala uxor. Quando uerò hæc deerunt negligenti? Propria quidem qui negligit, fumũ non abigit, uxorem non corrigit, tectum
K non reficit. Fumant peccata nullo misericordiæ ſtudio, nullis lachrymarum undis extincta, & fumus ille teterrimus, & intolerabilis. Malignatur uoluntas ipso negle ctu quotidie deterior ſemetipsa. Stillat ſuperni iudicis indignatio ex defectu utique charitatis, quæ sola operit multitudiné pec catorum. Egrediatur utique foras necesse est,& curiosius exteriora conſideret,qui sic interna deſpicit,præterita non reſpicit,præ ſentia non inſpicit,futura non proſpicit. Eui denter proinde curiositati pietas aduerſatur, & quem illa à corde euocat, iſta reuocat. Nimirum pietas illa eſt cultus Dei, & in corde colitur, qui in corde cognoſcitur habitare. Parit autem curiositas experientiã mali,ut facilè qui per multa uagatur offendat,facilè cadat in laqueum, facile inueniat quod perniciosè delectet. Confligit sanè aduersus hanc ſcientiæ ſpiritus, docens eligere bonum,reprobare malum: docens quid perniciosum ſit, quid ue expediat experiri. Veruntamen in multis iam in concu piſcentiã experientia tranſire uidetur. Habes ergo hos gradus in Dina filia Iacob,quã nimirum ad uidẽdum alienigenas mulieres egreſsã,Emor filius,Sichem rapuiſſe, corrupiſſe,ac deinde triſtem blãditijs deleniſſe legitur,ita ut illius animæ anima eius adhæſerit. Dico autem in concupiſcentiã,& ut Propheta meminit, in affectum cordis tranſiſſe hominem qui legem ſpreuit,honeſtatem abiecit,ualefecit pudori:timorem autem Domini penitus tranſilijt, ſoloque uehitur appetitu,ſequitur concupiſcentiam ſolam, ſola trahitur uoluptate, & eſt apud eum pro ratione uoluntas. Contra hanc igitur concu piſcentiam mali dimicat fortitudo: neque L enim ulla iam niſi in manu forti liberatio eſt. Indicat ſibi homo ieiunia, corpus caſtiget & ſubijciat ſeruituti, ne forte iam de radice colubri egrediatur regulus,de concupiſcentia conſuetudo. Quemadmodum enim miſera nimium & miſerabilis humana fragilitas ſine pruritu concupiſcentiæ,aut impetu deſiderij ſola conſuetudine ipſa ad illicita trahatur,utinam omnibus liceat ignorare. Nimirum peccatum faciens, ſeruus eſt *Ioan.8.d* peccati,ſeruus plãè diaboli,ad praua quæque prout ducitur ſequens,à quo nimirum captiuus tenetur ad ipſius uoluntatem. Eſt autem conſuetudo hæc grauis quædam, & pernicioſa catena,ſoluenda utique facilius quàm rumpenda:ut hic maximè uulgare illud prouerbium uideatur uſurpari, induſtriam uiolentia potiorem: ut quemadmodum uis ui repellitur,& feruore ſpiritus feruor extinguatur deſideriorum, ut maligni artem arte deludas, & conſuetudini conſiliũ opponas. Alioquin ſi fortè uiolentiam quæres & caſtigationem corporis ſperes conſuetudini prævalere,timẽdũ omnino eſt,ne ſit perniciosus labor,& prius ipſa ſubſtãtia deficiat q̃ inolita concupiſcentia,præſertim, q̃ altera quædã natura ſit ipſa cõſuetudo. Neceſſarium itaq; eſt conſiliũ uel ab ipſo magni conſilij Angelo miniſtratum, uel ab homine aliquo ſpirituali,qui cogitationes ſatanæ ſpiritualiaque remedia non ignoret. Subtrahenda nobis occaſio eſt & opportunitas fugienda peccati. Legimus,fratres,in eremo M fornicationis ſpiritu quempiam impugnatum,laudabili prorsus induſtria à patre curatum. Aduocatus.n.ſenior fratrem alterum ſecretò,iuſſit ut eundem laceſſiret iniurijs, & prior ipſe quaſi accepta ab eo injuria quę reretur. Anxiabatur ille,& cõfuſus uehemẽter,ſic in breui oblitus eſt priſtinæ tentationis,ut quærenti de ea non ſine admiratione plurima

plurima reſponderet; Papæ, uiuere non licet:& fornicari libet? Sed fortè necdum uenit tui uictoria repoſita eſt, quem triũphus manet,cui corona debetur, & contemptus ex cõſuetudine prodit,ut tãto liberius, quãto'deſperatius peccãs,totas iã concupiſcentiæ laxet habenas,toto impetu feratur in pceps,ſicut ſcrip tum eſt:Peccator cum uenerit in profundum malorũ contemnit. Hunc ergo contemptũ neceſſe eſt ut ſpiritus intellectus impugnet,illuminãs tenebras cordis, & lucem diuinæ miſericordiæ, & copioſæ miſerationis infundens. Intelligentia nempe diuinis, & altiſſimis rebus attribuenda eſt, quas quidem ratio humana nullatenus *Rom.5.d* difficile autem uel fides ipſa compræhende re poſſit,ut eſt illud: Vbi abundauit delictũ, ſuperabundauit & gratia. Iam ſi contemptus præſtiterit, accedere neceſſe eſt & malitiam,ut quam poteſt conſolationem deſperatus miſer admittat, & cui non eſt pars in bonis,lætetur uel in malis,lætetur cũ male fecerit,& exultet in rebus peſſimis. Ex his ergo ſolùm hoc remedium eſt,ut ipſa aduerſus malitiam ſapientia congrediatur, pro-
A priaque dextera prælietur,quę ſuccumbere omnino non nouit. Quando enim liberetur qui in habitationem deſcendit, niſi præueniatur in benedictionibus ſupernæ dulcedinis,ut clauum clauo expellat, & peſtiferam dulcedinem uitiorum iucunditas ſpiritualis unctionis excludat? Attingit ergo à fine uſque ad finẽ fortiter ſapientia uictrix eradicãdo ſingula uitia, ſingulasque inſerẽdo uirtutes. Excutitur ſiquidem negligentia, ut timoris ſpiritus repleat mentem,abijcitur curioſitas ut ſuccedat pietas,experientia mali fugatur,apponiturque ſcientia. Sic & concupiſcentiæ prævalet fortitudo, & conſilium conſuetudine amputat,& intellectus uigès contemptum amouet,& diſparente omnino malitia,ſapentia regnat. Qua quidẽ triũphante,de cætero miſeram illam animam, quàm perniciosè negligentia ſoporauerat, peius excitauerat curioſitas,attraxerat experientia,tenuerat concupiſcentia, ligauerat conſuetudo, contemptus in carcerem truſerat,malitia ingulauerat:timor ſuſcitat, pietas blãdè demulcet, ſcientia quid actum ſit indicãs,dolorem apponit, quod ſuum eſt, fortitudo erigit,cõſilium ſoluit, intellectus educit de carcere, ſapientia menſam ponit, refocillat eſurientem,& ſalutaribus reparat alimentis.

De eo quod ſcriptum eſt. Beatus homo, qui inuenit ſapientiam,& quia affluit prudentia. Sermo.

QVid in hoc mundo agimus, fratres, aut quid facimus de hoc mundo? Si ſaluari contendimus à præſenti ſeculo nequã, quid ad hoc mũdo de- B cernimus? Si exire uolumus, quid cõpedes noſtros nobiſcũ trahere laboramus? Ponamus aureos eſſe, ſed multo melius eſt ſine his liberari;quã eorũ occaſione teneri. Nõ æſtimemus precium,ſed impedimentũ conſideremus, ne præter ipſam quæ dura satis reputãda eſt conditionis neceſſitatem,ẽt cupiditatis uiſco inhærere hic incipiamus, & inanis ſolitudinis nexibus irretiri. Quid.n. in cõpedibus faciat quis,percunctari fortè minus congruum iudicetur,quod uidelicet ad patiendum magis, quã ad aliquid faciẽdum ſoleãt homines compediri: & actionis impedimenta compedes ſunt, adminicula paſſionis. Agẽdum tñ nobis aliquid in hoc mundo, agenda utique pœnitentia, ſed ad paſſionem hęc potius,quam ad actionem uidebitur pertinere. Nihilominus tamẽ agendum hic nobis aliquid:non quidem de hoc mundo,ſed in hoc mundo. Cum enim legatur:Adam in loco uoluptatis ab initio poſitus ut operaretur,quis ſanum ſapiens,filios eius in loco afflictionis ad feriandũ poſitos arbitretur? Operemur ergo, ſed cibum qui non perit. operemur opus ſalutis noſtræ. Operemur in uinea domini:ut denarium diurnum accipere mereamur. Operemur in Sapientia quæ dicit. Qui operãtur in me, *Eccl.24.d* nõ peccabunt. Ager enim eſt mundus: ait ueritas. Fodiamus,in eo theſaurus abſconditus latet,effodiamus eũ. Ipſa eſt.n.ſapientia quæ trahitur de occultis. Omnes eã quę *Mat.13.* rimus:omnes concupiſcimus eam. Sed fruſtrà quærit qui in lectulo ſuo quęrit:neque .n.in terra ſuauiter uiuentium inuenitur. Lectulus eſt, & ibi gigãtem quæris? Tuus C eſt,& ibi ſperas inuenire eum qui diuerſoria ſemper ignorat? Si quæritis,inquit,quę rite:conuertimini & uenite. Quæris unde? *Eſa.21.a* A lectulo tuo. Quæris vñ conuertaris? A uoluntatibus,inquit,tuis auertere. Etſi in uoluntatibus meis non inuenio,ubi,inquis, inuenio ſapientiam? Vehementer enim eam cõſiderat anima meanec inuenire ſufficiet ſi contigerit inuenire: niſi menſuram bonam

nam,& confertam,& coagitatã, & superefluentem ponã in sinum meum. Meritó quidem. Beatus. n. homo qui inuenit sapientiã:
Deu. 30. c & Rom. 10. b & qui affluit prudentia. Quære ergo dum inueniri potest; dum prope est, inuoca illã. Vis audire, quam prope sit? Prope est uerbum in corde tuo, & in ore tuo, tãtum illud recto si quæsieris corde. Erige cor, surge de lectulo tuo, vt non frustra audias admonentem sursum habere cor. Sic enim inuenies corde sapientiam: ore affluës prudentia, sed affluere non effluere, uel euomere cura. Ni mirum mel inueniſti si inueniſti sapientiam
Eccl. 24. c tãtum ne multũ comedas: ne satiatus euomas illud. Sic comede, ut sem p esurias. Nã ipsa dicit. Qui me eduut, adhuc esuriẽt. Noli multum reputare, quod habes noli satiari ne euomas; & hoc ipsum quod uideris habere, auferatur a te; quippe qui ante tempus quærere destitisti. Neque enim dum potest
D inueniri, dum prope est, ab inquisitione, uel
Pr. 15. d inuocatione cessandũ est. Aliter quoque sicut qui mel comedit multum, ut ait idem Salomon, non est ei bonum: ita qui scrutatur est maiestatis, opprimet a gloria. Quid tu, Pilate, seorsum interrogas Dominum, ut tibi susurret in aure quid sit ueritas? Multũ est ad te: non dabitur sanctũ cani, nec margarita porco. Quære potius fidei gustũ: satietatẽ intelligentiæ interim ne requiras.
Meritò, fratres, reuerberata acie protin⁹ resiliit: & responsum nõ sustinés, egressus est ad iudæos, qui ambulare cẽperat in magnis & mirabilibus super se, quid esset ueritas p conctatus. Quocirca quæramus sapientiam in corde; & sapientiam, quæ ex fide quemadmodum Apostolus ait; Non plus sapere;
Ro. 12. a quàm oportet sapere; sed sapere ad sobrietatem. Sobria siquidem sapientia est in pœnitudine peccatorum præteritorum; in contemptu præsentium commodorum, in desiderio futurorum præmiorum. Inueniſti planè sapientiã, si prioris uitæ peccata desleas; si huius seculi desiderabilia paruipendas; si æternam beatitudinem toto desiderio concupiscas. Inueniſti sapientiam, si tibi horum singula sapiunt sunt, ut hæc quidem amara, & omnino fugienda ista quoque uelut caduca, & rransitoria contẽnenda, illa uerò, ut perfecta bona totis appetenda desiderijs, intimo quodam animi sapore dijudices, & discernas; atque hæc quidem sobria est sapientia, & uomitum nescit, ubi & timoris frig⁹ ex recordatione peccatorũ, & charitatis feruor ex appetitu diuinarũ promissionum, tepiditatem amouet earũ, quæ nũc
E sunt pessimarum occupationum; ut nec euo
Pro. 3. b mas sapientiam, nec euomaris ab ea. Sicut enim beatus homo qui inuenit sapientiam; sic etiam beatus uir, uel beatior etiam qui morabitur in sapientia; fortè enim hoc ad
Ro. 10. b affluentiam spectat. Sanè in his tribus ore affluit sapientia, uel prudentia, si sit in ore confessio propriæ iniquitatis; si gratiarum actio, & uox laudis, si etiam sermo ædificationis. Nimirum creditur ad iustitiam; ore autem confessio fit ad salutem; atq; in prin-
Pr. 19. a cipio quidem sermonis iustus accusator est sui. Nam in medio magnificare Dominum; in tertio quoq; (si eatenus affluit sapientia) ædificare proximum debet. An uero, & in opere affluendum est sapiẽtia? Est maximè. Quæramus ergo, & in opere triplicẽ affluẽtiam, nam & olim est a sapiente quodam, ꝙ sapientia tripliciter describeretur. Itaque si uos melius non habetis; puto ego, quod ad opus pertinet, copiosè satis affluere sapientia quicunque inter uos continenter, patiẽter, & obedienter conuersatur, tantum ut fidelis obedientia propriam mortificet uoluẽtatem, humilis continentia carnalem pariter, & secularem amputet uoluptatem; hilaris patientia utranque simul, & corporalem scilicet, & mundialem uiriliter sustineat ad uersitatem.

De triplici genere Bonorum, & Vigilantiæ super cogitationibus. Sermo.

ET propensius studium, & cura uigilantior nostris esset cogitationibus adhibẽda, fratres mei, nostis, inquã, quibus tã sanctarũ meditationũ assiduè materia ministratur: nocte enim & die nobis propheticæ, & euangelicæ, sed & apostolicæ uoces canuntur, & leguntur, quę & pœnam minantur inferni, & gloriam regni pollicentur. Vnde ergo nobis tam uanæ, tam noxiæ, tam obscœnæ cogitationes, quæ nũc immunditia, & eleuatione, nunc superbia, & ambitione, cæterisq; passionibus extorquẽt nos, ut uix aliquando in serenitatem sanctarum cogitationum respiremus? Vę nobis a corpore, & tẽpore cordis nostri, qui pmittimus nos his uanitatibus occupari, & non magis ex instanti transilimus in bona Domini, siue in naturalia, siue in spiritualia, seu etiam

etiam in æterna. Et quidem naturalis bona magna, spiritualia maiora, sed maxima sunt æterna. In primis reparamur, in secundis exercitamur extendimur, & beatificamur in tertijs. Si non potes oculum meditationis in illam sublimitatem æternalium bonorũ infingere, quia stantia sunt, & omnem sensum exuperant in bonis gratiæ, quæ sunt exercitio uirtutũ, uisum reflecte, ut uideas, quam puræ conscientiæ, quàm libere frontis sit uersari, & conuersari in castitate, & charitate, in patientia, & humilitate cæterisq; uirtutibus, quæ amabilem Deo, placabilem, & limitabilem hominibus reddunt.
Quòd si & hæc nimis sublima sunt, & trãsgredientia infirmitatem tuam, demitte oculos tuos in bona naturæ, quæ tibi tam familiaria esse debent, quantum tu familiaris
G es tibi. Nec sic dicimus bona naturæ quasi gratiæ non sint, sed ideo ꝙ ipsi naturæ quodammodo ingenita, & complantata fuerũt antequam fieret peccatum illud, quod non solum personam infecit, sed etiam naturam. Eo tunc non ita nobis ad manum proueniſſe monstratur propter uulnus inflictum, cum tñ nos illa in nobis, & circa nos
1. Co. 12. esse tam rationibus, quam affectionib. plerumque sentiamus. Et quia nos ex anima, & corpore consistimus, iuxta uocem Apostoli, ab animali parte, id est, à bonis corporis incipiamus, ut non sit prius quod spirituale est. sed quod animale. Sũt autem oia bona corporis, & quæ ei solummodo debea mus, sanitas. Nihil autem ei ultra dandum est, uel quærendũ, sed hoc termino ligandũ & seruãdum est, cum fructus eius nullus sit & mors sit znis illius. Sed hic fouea est, quę
H uolo uos lateat. Insidiatur enim uoluptas sanitati, & tam subtili malignitate prosequitur, ut uix eam quis uel possit cauere vel noluerit. Quòd si uoluptati seruitur, non sanitati, hoc iam de natura non est, sed sub natura, quæ morti manus dat, cum magistram constituit voluptatem. Inde etiam est, quòd multi ad tam bestiales, & rebelles impetus descenderunt, uel (ut dicam uerius) cecidерunt, ut uoluptatem præferant sanitati, & illis ipsis sæpissimè uolutentur, quæ sciũt difficiles, & acutissimas subsequi passiones. Sicut autem corporis natura est sanitas, ita cordis natura est puritas, quia turbato oculo non uidebitur Deus, & cor humanũ ad
M hoc factũ est, ut suum uideat creatorem. Si uerò sanitati corporis solicita est prouidentia custodia, puriteti cordis tanto solicitior est impẽdenda, quanto pars ista dignior illa esse conuincitur. Hic tamen simpliciter accipimus puritatem, ut uidelicet omnia ꝙ agimus, purè, & humiliter confiteamur Domino in oratione, hominibus in confessione, & dicamus. Dixi confitebor aduersùm
Ps. 31. b me in iustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Et quia sociale animal sumus, ex his quæ in nobis sunt, ad ea, quæ circa nos sunt, transeamus, ut si fieri potest, quod ex nobis est pacem habemus cum omnibus hominibus. Hæc enim est lex naturalis societatis, ut omnia quæcũque nobis fieri nolumus, aliis non faciam⁹, & quæ nobis fieri uolumus, alijs impendere studeamus. Sicut ergo debemus sanitatem corpori, puritatem cordi sic & fratri pacem. Iam hinc transeundum est ad sanctorũ animas, quæ de huius mortalitatis carcere ad cœlorum gaudia uolauerunt. His profectò debemus imitationem, quia similes fuere nobis passibiles, & notas nobis fecerunt uias uitæ, quas tam infatigabiliter, quàm interminabiliter tenuerunt. Sed & illic qui non in tanta sanctitate seu peracta pœnitentia exierunt, compassionem debemus, & orationem propter similis naturæ consortiũ, ut pius pater auferat scoriam eorum, & in beneficia flagella commutet, & sic tandem reconsignet ad beatæ gaudia ciuitatis. Si enim tauri cum taurum mortuũ inuenerint, plorant, mugiunt, & quasi quibusdam debitis humanitatis obsequijs fraterna funera
I prosequuntur, quid debet homo homini, quem & ratio docet, & trahit affectio? Sicut ergo sanctis animabus imitationem, sic minus sanctis compassionem debemus. Illinc exemplum, hinc gemitum hauriẽtes. A sanctis uerò angelis auxilium quærendũ est, & occultis suspirijs, & frequẽtia lachrymarum, ut illi supereminenti maiestati preces nostras offerant, referant gratiam, quia administrarorij spiritus sunt, missi propter nos, ut hæreditatem capiamus salutis. Ab illo autem rerum omnium Domino pietas quærenda est, ut ille cuius natura bonitas, cui proprium est misereri semper, & parce
Hebr. 1. d te, non respiciat multitudinem iniquitatum nostrarum, sed secundum multitudinẽ miserationum suarum misereatur nostri. Ipsi enim nos, & amorem debemus, & subiectionem cum omni reuerentia, & humilitate. Amorem, quia fecit nos, & benefecit nobis

subiectionem, quia super nos est, & hoc precipit nobis, terribilis in consilijs super filios hominum. Ita ergo & sanitatem corpori, puritatem cordi, pacem fratri, imitationem sanctis, compassionem mortuis debemus, auxilium ab angelo, pietatem à Deo postulemus. Ex arca naturalium bonorum habere debemus, & quærere, ut sciamus, quia cum hæc, quæ omnia mandata sunt, & data naturæ fecerimus, serui inutiles sumus, quæ debuimus facere, fecimus. Aut uix enim, aut nunquam inuenitur aliquod præceptum datum hominibus, quod transeat terminos, possibilitatemque naturæ. In his aũt bonis, sicut prædiximus reparamur, & quasi quodammodo restituimur in antiquum, dum ad ingenitam naturæ suauitatem K reuertimur, dum etiam nobis, & his q circa nos sunt, & eis qui supra nos sunt, debitum rerum ordinem exhibemus. Et hæc quidem pro bonis naturalibus. Spiritualia autem bona in quibus exercemur vt ad eterna tendamus, ipsa eadem sunt, sed alia, quia alio intuitu considerata, cum plurimis tamen alijs quæ longum est enumerare.

Illa enim iuxta naturam, hæc supra naturã esse noscuntur. Nam & spirituali exercicio non sanitatem debemus corpori, sed seruitutem, sed afflictionem, sed laborem, iuxta uocem illius spiritualis & summe spiritualis
1.Co.9.d hominis qui dicebat. Castigo corpus meum & in seruitutem redigo. Nec istam tm̃ cordi puritatem debemus, vt pure, & humiliter confiteamur peccata nostra, sed ut in intentione, & opera hanc circunspectionem exhibeamus, ut & uita nostra sit fructuosa, & fama gloriosa, non quæ fructificet ibi, sed Deo: non quæ glorificet se, sed patrem suũ qui in cœlis est. Pacem quoque non solum tribb. exhibendam dicimus in uia ista, sed cum his qui oderunt pacem, esse pacificum, portare omnes, & à nemine uelle portari.

Confitemur etiam non modò compassionẽ mortuis, & orationem, sed in spe etiam cõgratulationem adhibendam, quia & si contristandum est, q̃ in locis purgatorii patiũtur, multo amplius collætandũ, quod prope est, ut abstergat Deus omnẽ lachrymã ab oculis eorũ, & iam non sit neq; luctus, neque clamor, sed nec ullus dolor, quæ prima abie
L runt. Sanctis uerò animabus non iam imitationem nec à sanctis angelis tantummodo quærere debemus auxilium, sed ardẽter desiderare conspectum eorum, & esse cum illis, & uidere quæ sunt illæ colũnæ cœli, quæ sustinent orbem terrarum, in quibus rutilat & relucet tm̃, & tam excellẽs diuinitatis insigne. In Dño aũt non solum pietas quærenda est, sed & in eum tota affectio dirigenda, ut diligamus nos propter ipsum, & suspiciamus quæ sit illa maiestas quæ cuncta faciat, cũcta contineat, & in quam desiderant rationabiles creaturæ prospicere. Hæ sunt semitæ spiritualis exercitij, in quib. religiosa mens & dilatatur, & delectatur, eorum, quæ sunt retro oblita, & ad anteriora, id est æterna bona se extendens, sequitur ad palmam supernæ uocationis. Nũquid nõ supra naturam Beatus iste Andreas Apostolus, cuius solemnitas præ manibus est, transilierat, qui dicebat. O bona crux diu desiderata, & iam concupiscenti animo præparata, securus & gaudens uenio ad te? Alterata hominis est ista uox, & qui de bonis naturæ ad gratiæ bona surrexerat, ut non solum gloriaretur in spe, sed & in tribulationib. & gaudens iret à conspectu concilii, q̃ dignus esset pro nomine Iesu contumeliam pati. Non modu ẽm patienter, sed & libenter uerum & ardenter ad tormenta sicut ad ornamenta, ad pœnas sicut ad delicias propẽrabat. Porro quidem æterna bona illa bona sunt, quæ nec oculus uidit, nec auris audiuit & quæ nunquam exeunt ab illa patria, quæ nescit nisi gaudium, & iubilationem. Ibi nihil deest, ecce abundantia qua impleatur humana cupiditas. Quæ est ista copia ubi nihil quod nolis sit, totum sit quod uelis? Ps.121.b
Fiat pax, ait Propheta ad Hierusalem, in uirtute tua, & abundantia in turribus tuis. In illis, inquam, turribus quæ iuxta prophetam alium gemmis ædificabuntur, ubi adipe frumenti, non cortice sacramẽti satiabit nos Deus. Quòd si nihil deerit nobis, aliquid autem uos latuerit, nunquid erit gloria consumata? Ideo nihil latebit nos, & ecce sapientia qua curiositas hominis satietur. O sapientia, qua tunc omnia, quæ in cœlo, & quæ in terra sunt, perfectissime cognoscemus in ipso fonte sapientiæ rerum omnium cognitionem bibentes. Non me tuam suspiciones, non timebo consilia, quia ciuitas illa iuxta Ioannem purissimo uitro similis erit, ut sicut per uitrũ lucidissime cernimus, sic aliorũ conscientias clarissimè uideamus. Quid si, & nihil defuerit, & nihil aduerit, maneat autem timor, & anxietas amittendi? Ideo nihil terret, & ecce potẽtia qua

Ps.147 qua humana infirmitas roboretur. Qui posuit, inquit, fines tuos pacem, & confortauit seras portarum tuarum, ita ut nullus inimicus intret, nullus exire possit amicus. Vbi ergo summa abundantia, summa sapientia, summa potẽtia est, puto q̃ nihil desit plenitudini beatitudinis, quantum spectat ad sũmam felicitatis humanæ. Hæc sunt bona naturæ, gratiæ, gloriæ, bona humanitatis, bona uirtutis, bona æternitatis. Hæc cogitemus, hæc ruminemus fratres, & iuxta præceptum legis reuocemus ruminationem, q̃ a sic uiuitur, & in talibus uita spiritus nostri.
A sic enim cogitatio sancta seruabit nos, ut dicamus cũm sancto: Meditatio cordis mei in
Ibid.18. d. conspectu tuo semper, Domine adiutor meus, & redemptor meus.

De triplici Custodia: manus, lingue, & cordis. Sermo.

OMnes nobis causamur deesse gratiam, sed iustius forsitan ipsa sibi quæritur gratia deesse nonnullos, nempe tres cordis est gratia deuotionis ista, quam quærimus, & hoc munere ipse se fraudat, qui internum ei dissimulat receptaculum exhibere. Cæterùm unde illi cura cordis, cui ne ipsa quidem adhuc oris circunspectio, seu manus custodia subest: Non sibi deesse miretur consummationem, qui nec initium apprehendit, sed ne is quoque, qui initium iam tenere videtur, si ad medium non peruenit. Magnum est homini sæculari mundas habere manus, monacho non est magnum, sed planè magnum ei malum esse probatur, ne ipsarum quidem cõtagia declinate. Imò uerò, & in ipsis quoque manibus longè amplior munditia, & iustitia abundantior à nobis exigitur, quam ab illis. Nimirum illis dicitur: Fugite fornicationem, & qui furabatur, iam nõ furetur:
1.Cor.7 b. cæteraq; similia: quæ qui fecerint regnum
Ephe.4. c non consequentur. Nunquid & nobis ab huiusmodi contagijs operum, & tam grauis
B manuum contaminatione timendum est? Sed quo nitidiores manus, eo grauius quoque minor in eis nenus offendit, & sicut preciosam uestem exigua quæuis macula turpius decolorat: nobis ad immunditiam minima quælibet inobedientia sufficit, nec iam neuus est, sed grauis macula, si in actionibus nostris uel minorum residet negligentia mandatorum: Hæc igitur operum diligentia seruandorum, initia nostræ conuersationis exercet: dum adhuc quidem modicũ, sed tamen iam lumen in nobis est, nisi fortè magnum se putant habere lumen quibus ueritas ait: Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt uobis, dicite quia serui inutiles sumus, q̃ debuimus facere fecimus. Sed hoc, inquies, propter humilitatem dixit esse dicendum. Plane propter humilitatem: sed nunquid contra ueritatem? Cæterum si circa factorum quoque custodiam inuenimur adhuc negligentiores: nemo sapiens enim ĩ quare e ulcem moneat, qui utinam nõ gluttiat, uel camelum. At si iam manus mundatæ fuerint (nec sic quidem continuò ad cor transitur) labijs sane mundandis secundùm studiũ, & media solicitudo debetur. Quod si dixeris, rarus est, qui sermones suos in iudicio disponere uideatur, uel ex hoc disces quam sit rara perfectio, cum nec perfectum inueniri omnibus esse commune. Quis sanè numeret quantas modicum linguæ mẽbrum contrahat sordes: quam multiplex in abijs incircuncisis immunditia coaguletur, quam sit grauis pernicies oris incircunspectis? Est enim lingua dissoluta in sermonibus ociosis, est lingua impudica, est magniloqua, quarum prima lasciuiæ sequens arrogantiæ famulatur. Est etiam lingua dolosa, & itema lingua maledica, quarum altera in fasiloquã & adulatoriã subdiuiditur altera uero nunc in facie contumelias irrogat, nunc detrahit in occulto. Quod si de omni, uel ocioso uerbo quod cũque locuti fuerint homines, Deo sunt reddituri rationem in die iudicii, quanto districtius de uerbo mendaci, mordaci, & iniurioso, de elato, uel lasciuo, de adulatorio, aut detractori iudicabuntur? quam uera sententia, fratres. In multiloquio non effugiendum peccatum. Vt enim præterea cætera, si propterea est ociosum uerbum, quod nullam rationabilem causam habeat, quam rationem de eo redere poterimus, quod est præter rationem? Nemo nostrum, fratres, parui æstimet tempus, quod in uerbis consumitur ociosis. Si quidem tempus acceptabile est, & dies salutis. Volat uerbum irreuocabile, uolat tempus irremeabile, nec aduertit insipiens quid amittat. Libet confamulari, aiunt, donec hora præterea: O donec præterea, hora, ò donec pertranseat tẽpus. Donec hora prætereat, quam tibi ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam ue-

uiã,ad acquirẽdã gloriam,ad gloriã promerendã,miseratio cõditoris indulget. Donec trãseat tps,quo diuinam tibi repropiciare debueras pietatẽ, properare ad angelicã societatem suspirare ad amissam hæreditatẽ, aspirare ad promissam fœliciratem.excitare remissiam uoluntatem flere commissam iniquitatem . Sic nimirum sic agricolæ cum
D diu desiderata affuerit opportunitas seminandi,sic uinitores cum expectatum tempus putationis aduenerit inuenisse occupationes,& quasi irreprehensibiliter sine opere diem transegisse lætantur ? Sic instantibus nundinis institores nectere mora, occasiones quærere solent , ne quem forte sibi ex eis quæstum prouenire contingat ? Sic denique pauperes mendicantes cum multis clamorib.euocatus tandem affuerit elee mosynarum distributor,diuerticula captãt, & concurrentibus socijs uacuos ambiũt occupare recessus, & fouere latebras in angulis platearum. Vtinam tamen,uel solum tẽpus uitæ amitteretur in uerbis,sed multi in his etiam uitam amittere cõprobantur,nec modò ipsi amittere,sed adimere quoque , & hoc fratribus suis. An non amittunt uitã detractores Deo odibiles,odibiles uitæ.Fugit uita quos odit,& quos uita fugit, mori necesse est.An non,& ipse moritur,qui uenenum bibit , q, ei male sua da detractoris lingua propinat? Si quidem furtim ei dilectionis uita subtrahitur,& dum nescit, paulatim in eo fraterna charitas refrigescit. Audituru s est forsitan ipse quoque cui detrahitur,undiq; enim uerba uolant, & multorum prius ora sermo pertransiens, difficile fieri potest , quin singulorum creuerit linguis,& quasi iam prouectus referatur ad eũ ad cuius spectat offensam . Itaque scandalizabitur audiens,& tabescet, eoq; facilius extinguetur in eo charitas,quo amplius
E ante uiuere uidebatur . Si inimicus,ait,me
Ps. 54.b maledixisset mihi, sustinuissem utiq; & qui dem cauet sibi prudens auditor,cauet,& ipse si non,desipit,qui sibi nouerit esse detractum,ille ne ueneno inficiatur, iste ne scandalo perturbetur . Sed quod in se est tamẽ lingua maledica,illius percutiens conscientiam,& istius uulnerans charitatem , & secum pariter utrumque peremit . Nunquid non uipera est lingua ista ? Ferocissima plane nimirum , quæ tam læthaliter tres inficiat flatu uno. Nunquid non lancea est ista lingua ? Profecto & acutissima, quæ tres penetrat ictu uno. Lingua, inquit, eorum gladius acutus. Gladius equidem anceps , Ibi.59.a
imò triceps est lingua detractoris. Nec uerò eiusmodi linguam ipso etiam mucrone quo dominicum latus confossum est crudeliorem dicere uereris . Fodit enim hæc quoque Christicorpus,& membrum de membro,nec iam examine fodit,sed facit exanime fodiendo. Ipsis quoque nocentior est spinis , quas illi tam sublimi capiti furor militaris imposuit,seu etiã clauis ferreis,quos sanctissimis manibus illis , & pedibus consummatio Iudaicæ iniquitatis infixit . Nisi enim huius,quod nunc pungitur, & transfoditur corporis sui uitam illius uitæ corporis prætulisset,nunquam illud pro isto mortis iniuriæ,crucis ignominiæ tradidisset . A
Et dicimus . Leuis res sermo,tenera, mollis , & exigua caro lingua hominis, quis sapiens magnipendat ? Leuis quidem res sermo , quia leuiter uolat , sed grauiter uulnerat : leuiter transit , sed grauiter urit : leuiter penetrat animum , sed non leuiter exit , profertur leuiter , sed non leuiter reuocatur:facile uolat,atque ideo facile uio- F
lat charitatem. Vilis res est musca moriẽs, sed exterminat oleum suauitatis.Tenerum membrorum lingua,attamen uix teneri potest substantia quidem infirmum atque exiguum,sed usu magnum, & ualidum inuenitur. Modicum membrum est , sed nisi caueas,magnum malum.Tenuis est,& lata aptissimum uacuandis cordibus instrumentum,sicut multorum mihi inter uos conscientias,arbitror,attestari,nisi fortè omnes tam perfectissimus , ut nunquam nobis post longas confabulationes inuenta sit mens quodammodo uacua. meditatio minus deuota,sicca magis affectio,& holocaustum orationis non adeo pingue propter uerba siue quæ diximus , siue etiam quæ audiuimus, uerba tamen . Facile enim lingua labitur , nec minus facile illabitur cordi , ita u multis loquendum minus profuerit,quòd propriam cohibuerint,dum non cauerint alienum . Vulis frater qui tibi loquitur,sapiẽs est,religiosus ac timẽs Deum plus dico, angelus est,& angelus lucis,etiam sic caue tibi ne audias unde lædaris.Nec personam tibi uelim suspectam esse,sed linguam , præsertim in sermocinatione communi.Bona quidem columbæ simplicitas,sed in hac parte quoque serpentis astutiam non omittas . Maria ne angelicũ quidẽ uerbũ sine discussione

sione præteriens,cogitabat qualis esset ista salutatio. Tu quoque qui crebris experimẽ
L.1.c tis saltem solerter aduertisti quantum nocent uerba,non desipies si solicitus fueris, quandoquidem interesse necesse est collocutioni nõ modo ori circunspectionem,sed & auri nihilominus adhibere cautelam: Nõ miremini quod huic gradui proficientium diucius immoremur , plures si quidem inter uos proficientes esse credimus , quàm perfectos . Forte tamen nimij uideamur in suggillatione uerborum . Sed mementote, quoniam lingua est , quę contra uitia linguæ loquitur , ut in eo uel maxime haberi
Con. 4.d debeat excusata, quòd nec parcat. & aduersus propria quoque sui ipsius pericula muniat audientes, Ventus est sermo , sed non semper est uentus urens. Surge, inquit, aquilo,ueni auster , perfla ortum meum,& fluant aromata illius.Est quoque magis nihilominus sermonis utilitas , & frequenter in lingua fructus preciosissimus reperitur. Nempe iusti uita ex fide est, & fides ex auditu, auditus per uerbum Dei. Quomodo enim uiuet quis nisi crediderit ? Quomodo credet nisi audierit? Quomodo audiet nisi annuncietur ei ? Sane propterea maio
Pr.18.d rem ei diligentiam , & diligentiorem custodiam conuenit exhiberi,quòd sit iuxta scripturam mors,& uita in manibus linguæ. Alio si sola inesset uita,nec circumcisio quidẽ ei,sed sola mors , etiam abscisio deberetur, Nunc uerò ponenda nobis ori nostro custodia,& ostium circunstantiæ labiis , ut nec uitalem ædificationem clausura damnet æterna , nec læthalis pernicies liberum sortiatur egressum , Vigilemus itaque super opera nostra,fratres,ne uel omittamus, quod præceptum,uel quod prohibitum est committamus . Hortatur nos ad hipertitã
Ps.36. c hanc custodiam Propheta,cum dicit. Declina a malo,& fac bonum. Vigilemus nihilominus super uerba nostra,ne in eis uel offendere Deum,uel proximum nocere contingat. Fœlix siquidem quem in omni confabulatione duplex timor ille solicitat,duorum consideratio stimulat auditorum , primum quidem diuinæ maiestatis,in cui manus incidere prorsus horrendum , de hinc fraternæ infirmitatis,cui nihilominus perfacile est offendiculum dare. Puto tamen neminem quidem qui in uerbo cauet offensionẽ perfectum adhuc dici oportere , nisi forsitã comparatione prioris,qui tantum super o- pera uigilabat . Nam & ueritas in Euangelio de uigilantibus seruis & aduentum Do- Lu. 12.c
mini prestolantibus loquens.Si , inquit , in tertia uigilia uenerit,& ita inuenerit, beati sunt serui illi. Quod nequaquam de prima,sed nec de secunda dictum quidẽ reperies.Est autem uigiliathæc super cor, cui sa- Pro. 4.d
ne omnem iam custodiã exhibere Sapiens monet nimirum quia ex ipso uita procedit. Ego tamen ẽt hanc constare arbitror specialiter in duobus , ut uidelicet super affectionum pariter , & cogitationum suarũ greges mens solicita nigilanter intendat . Et bene huic datur omnis custodia , à quo cæteras quoque duas procedere constat, nisi forte, (quod absit) simulationis gerantur studio, I
& pietatis habeant speciem,non uirtutem . Sicut enim fontis uena scaturiẽs nisi fossas ante repleuerit adiacẽtes,nec refluere, nec sedare, nec in altum sese tollere præualebit.q, uidelicet aliàs occupetur,sic humanꝰ animus,donec eas quas prædiximus manus & linguæ custodias solerter impleat,nec ad perfectam hãc suijpsius poterit reflecti curã nec iucunda deuotionis tranquillitate frui. nec in sublimem diuinæ contemplationis proficere gradum. Eia,fratres si supernæ uisitationis gratiarum quærimus sic queramꝰ si spirituales consolationes desideramus pcipere,sic petamus , si cœlum nobis aperiri eupimus,sic pulsemus . Hoc deniq; triplici modo uigilemus,sit ad nuptias nolumus intrare cum nostro sponso Iesu Christo Domino,qui est benedictus in sæcula. Amen.

De uerbis Apostoli. Non est regnum Dei esca & potus. Sermo I.

NOn est regnum Dei esca , & potus , Ro. 14.c
sed iustitia,& pax,& gaudium in spiritu sancto . Quid prætergredimur uiam,qui ad gaudium properamus ? Est quidem gaudium de regno Dei, sed nõ præmium est.Est gaudium de regno Dei , sed non gaudium carnale , non gaudium se K
culare,non gaudiũ cuius extrema luctus occupat,sed in quod magis tristitia uertitur , non deniq; gaudium eorum qui lætãtur cũ malefecerint,& exultatio quæ in reb. pessimis est , sed gaudium in spiritu sancto . Vnde autem hoc gaudium interim , nisi

de iustitia,& pace procedit? Ipsa ergo procedant tanquam cellulæ mellis, ut facile ad huc labilem liquorem suauitatis solidior possit materia continere. Erit quando iam ipso simplici melle fruemur,& gaudium uostrum plenum,& purum erit, ut non modò in spiritu, sed de ipso quoque spiritu gaudeamus. Erit quando omnimodis erit gaudium spirituale,ut nullis iam corporeis occasionibus excitetur,non operibus misericordiæ non lacrymis pœnitentiæ, non exercitatione iustitiæ, non probatione patientiæ,sed ipsa magis præsentia spiritus in quẽ desiderant etiam angeli prospicere. Interim sanè uelut salis loco sapiẽtia mihi cætera condit,tanquam non sit,& ipsa cibus. Interim prius quam comedam, suspiro, & nec tunc quidem permittor, ut glutiam saliuam meam. Est enim sapiens,cui quæque res sapiunt prout sunt. Cui uerò ipsa iam in se prout est sapientia sapit,is non modo sapiens,sed etiam beatus est. Nempe hoc est uidere Deum, sicuti est, atque hic quidem fluminis impetus lætificans ciuitatem Dei. torrens uoluptatis, hæc denique ubertas inebrians est. Nunc uerò Domine uinum non habent deficit enim in his interim nuptijs uinum,uinum utiq; carnalis illecebræ, & concupiscentiæ secularis. Fel draconum, inquit, uinum eorum,& uenenum aspidum insanabile. Semper nobis hoc uinum deficiat fratres mei, quia non est hoc uinum bonum. Bonum uinum non ex uinea impuritatis, sed ex hydrie purificationis hauritur. Bonum uinum non ex una Gomorræ conficitur, sed ex aqua Iudeæ. Seruasti,inquit,bonum uinum usq; adhuc. Nam optimum quidem uinum seruat etiã adhuc,quod uidelicet non ex aqua conficiendum, sed exprimendum magis ex botro illo magno terræ promissionis, qui interim in uecte portatur, dum secundum carnem nouimus Christum,& hunc crucifixũ. Nunquid non illi uinum defecerat, qui dicebat, Renuit consolari anima mea? Sed & uinum aqua factum gustasse uisus est, cum subiunxit. Memor fui Dei, & delectatus sum. Quid enim faciet in præsentia,qui in sola memoria delectatur? Sic & Apostoli plane uinum aqua factum gustauerunt quando ibant gaudentes à conspectu concilij quoniam digni habiti sunt, pro nomine Iesu contumeliam pati. Quomodo non uinum ex aqua gaudium de contumelia? Nimirum implebatur iam promissio ueritatis,quæ ad eas facta erat hoc modo. Tristitia uestra conuertetur in gaudium, hoc est,aqua uestra uertetur in uinum. Miraris, quòd in uinum aqua mutatur? etiam transit in panem, nisi fortè oblitus es commedere panem tuum,cum de quo legisti: Cibabis nos pane lachrimarum,& potum dabis nobis in lachrimis in mensura. Denique audi mensuram. Erant, ait, lapideæ hydreæ sex positæ secundum purificationem Iudæorũ. Si uerus Iudæus es,non carne, sed spiritu: sex annis seruies, in septimo liber egredieris,in sex hydrijs purificaberis, sex diebus operaberis, in sex tribulationibus liberaberis,in septima non tanget te malum. Nõ solum autem liberaberis in eis,sed & uinũ bibes ex eis,ubi cœperis, iuxta Apostolum, gloriari non solum in spe,sed etiam in tribulationibus. Hoc enim est duplex interim gaudium,quod habes in spiritu sancto, de memoria futurorum bonorum,& malorum præsentium tolerantia. Nil quippe in his carnale sapit, nil seculare, nil uanum, sed spiritus ueritatis, & cœlestis sapiẽtia est,cuius in utraque suauitas prælibatur. Gaudete in Dño semper,ait Apostolus, iterum dico gaudete. Et duplicis huius gaudij materiam secutus adiunxit. Modestia uestra nota sit omnibus hominibus,Dominus prope est. Quid modestia,nisi mansuetudo, & patientia est? Gaudeamus ergo de his,quæ expectamus,quoniam Dominus prope est. Iterum gaudeamus de his, quæ sustinemus,ut modestia uestra omnibus nota sit. Nimirum tribulatio patientiam operatur,patientia probationem,probatio nerò spem, spes autem non confundit. Sanè,ut idoneus fiat animus, geminæ huic spirituali lætitiæ capescendæ, duo æquè ad iustitiam exercendam, duo nihilominus ad conseruandam pacem necesse est præmittantur, quæ quidem utraque copiosius nobis scriptura Sacra commendat. Siquidem iustitiæ exercitatio in his duobus mandatis tota pendere uidetur,ut quod sibi quis fieri non uult, alij non faciat,sicut ad gentes missa epistola continet Apostolorum, & quemadmodum ad eosdem Apostolus dicit. Quæcunque uolumus,ut nobis faciant homines, & nos faciamus illis. Cæterum quoniam in multis offendimus omnes, impossibile est in hoc loco, & tempore scandalorum (neque enim adhuc uenerunt angeli, qui de regno

Deu.32. c

L

Ioa. 2. b

Ps.76. a

Ioã.16.d

Ps.79.d

Ioan.2.

M

Tob. 4.c
Mat.7.b

Phil.4.

gno Dei tollant omnia scandala, sed nec sumus in illa beata ciuitate cuius fines pacem posuit Deus) propterea impossibile hic, & modo pacem inter nos conseruari, nisi & is qui in aliquo fortè offendit proximũ, animosam elationem,& qui offensus est, nihilominus caueat inexorabilem obstinationẽ.

Studeamus,itaque, fratres mei,& humiles ad satisfaciendum his, qui aliquid habẽt aduersum nos,& remittendũ his,qui offenderunt nos,faciles inueniri,quia non solum mutuæ inter nos pacis cõseruatio constat in his duobus, sed ne ipsa quoque diuina sine his propiciatio poterit obtineri, quod nec munus ab eo recipiat,qui non prius ierit,ut fratri recõcilietur,& dimissum etiam ab eo delictæ strictius exigat qui conseruo suo debitum non remittit. Iam si manent in nobis iustitia,pax,& gaudiũ in spiritu sancto, tria hæc,non quasi securi simus pro eo,quod regnum Dei intra nos est,sed eo magis in timore,& tremore nostram ipsorum salutem operemur,scientes nimirum, quòd hunc tãtum thesaurum adhuc in uasis fictilibus habeamus.

Item de eisdem Verbis Apostoli. Non est regnum Dei esca,& potus.
Sermo II.

B Solet Apostolus Paulus in uerbis esse breuis in sententijs copiosus. Nõ ignorauit hoc ille tam eloquẽtiæ, quam sapientiæ dotib. approbatus, qui singula Pauli uerba tonitrua iudicabat. Tam signanter.n. uniuersa depromit,& sic intonat spiritu & uirtute, ut in serie ordinem,in sensu plenitudinem, in utroque connexionẽ mirabiliter extendat. Non est inquit, regnum Dei esca,& potus,sed iustitia, & pax,& gaudium in spiritu sancto. Quid ad hæc dicitis uos gulosi,& luxuriosi, quorũ Deus uenter est,quorum oia usus,aut in uentre, aut sub uentre est qui ut ait Iacob. Apostolus in luxuriis enutristis corda, & corpora uestra? Audite, audite, quia esca uentri, & uenter escis,Deus ãt hunc,& has destruet. Væ uobis,qui dormitis in lectis eburneis,& lasciuitis instratis uestris: qui comeditis uitulũ de armento,& bibitis uinum defecatum, & primis ungimini unguentis. Filij hominum usq, quo graui corde,quia corpore pingui, ut quid diligitis uanitatem,& ueritatem ne gligitis? Pinguedo carnis,delitiæ corporis, saturitas uentris,aut ante mortem uos deserent,aut uos in morte illas relinquetis. Cũ inquit, Sanctus cum interierit, non sumet omnia,neque descendet cum eo gloria eius. Sicut oues in inferno positi sunt, mors depascet eos. Quàm bene sicut oues? quia detracto uellere mundi,alium diuitiarum, dure pressique detõsi, sempiternis nudi deputabuntur incẽdijs. Mors depascet eos, quia semper morientur ad uitam, & semper uiuent ad mortem. Ergo hic caro uermibus, illic anima ignibus deputatur, donec rursus infœlici collegio colligati, tormentis pœnalibus socientur, qui socij fuerunt in uitijs. O delitate, qui delitijs, & diuitijs circunfusus, atque confusus, confusionem expectas, & mortem non est regnum Dei esca, & potus, non purpura, & byssus, quia dines ille utroque circunfluus, in puncto ad inferna descendit. Quid ergo? Sed iustitia, & pax & gaudium in spiritu sancto. Attendis, & intendis quia,gaudium in fine est? Sic fatui filij Adam,& præcipiti saltu iustitiam transilientes,& pacem, rem finalem in principium conuertere,& peruetere uultis? Nemo enim est qui gaudere non uelit. Nõ stabit,& non erit istud, quia sicut non est pax impijs,sic nec gaudere impijs, dicit Dominus. Non sic impij non sic. Prius est iustitiam facere,inquirere pacem, & persequi eam,& sic demum apprehendere gaudium, imo à gaudio comprehendi. Sic angelicus ille conuentus prius iustitiam fecit, cum stetit in ueritate,& ueritatis deseruit deserto rem. Post hæc illa pace firmati sunt, quæ exuperas omnem sensum, quia cum diuersis honoris primatibus ambirantur, nullus qui murmuret,qui inuideat nullus. Lauda tu Hierusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion,quoniam confortauit seras portarum tuarum,benedixit filijs tuis in te,qui posuit fines tuos pacem. Lauda, & laudes replica,quia munitissimus uectibus,& inconuulsibilibus seris clausæ sunt portæ tuæ,nullus inimicus intrat,nullus exit amicus, benedicti filij tui in te,omni benedictione spirituali in cœlestibus cum Christo. Iam non est timor in finibus tuis, quia posuit fines tuos pacem,nullæ tibi tentationes nulla sese cogitationum turma confundit,quia uersipellis ille,& tortor longe est a muris tuis,& filijs tuis. Et illo qui idem est, omnia in identitate consolidat,atq; coniũgit.

Rom.14.

Iaco.5.a
2.Co.6.c
Amos.6. d

Ps.48.d
Ibidem.c

C

Lu.16.d

Es.48.d

Ps.147. c

D

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cuius participatio, inquit in idipsum. Hoc iam tertio hauriunt aquas in gaudio de fontibus Saluatoris, & nudis (ut ita dicam) oculis diuinitatis intuentur essentiam, nulla corporeorum phantasmarum imaginatione ceptis. Ecce gaudium in fine, sed fine fine. Miseri nos qui ab illa fœlici regione repulsi in hanc descendimus: imò occidimus uanitatem. Filij Sion ait Propheta, inclyti & amicti auro primo, quomodo reputati sunt in uasa testea? Filij Sion illius uidelicet speculatiuæ ciuitatis, quam ædificauit Dominus, ut uideatur in gloria sua: filij supernæ Hierusalem, quę libera est mater nostra: inciyti per dignitatem conditionis, amicti auro primo, per diuinitatis imaginem. Quomodo ergo ex his non quidem reputati sumus in uasa testea, in hæc lutea, & fragilia corpora degenerauimus? Exhibent enim angeli, fratres charissimi, iustitiam Deo, pacem inter se gaudium sibi. Sic & tu, homo, noli prius rapere, quod tuum est, & iustitiam, quam Deo, & pacem quam proximo debes, contemnere. Iustitia uirtus est, qua redditur unicuique, quod suum est. Tu non solum iustitiam, sed multas, & multiplices iustitias debes creatori. Iustus enim Dominus, E
& iustitias dilexit. Iustitia tua sicut montes *Ps. 35.d*
Dei. Bene sicut montes, quia plures cumulos miserationum suarum ingessit tibi. Et prius quidem te cum cæteris, & inter cætera creauit, non sine magna prærogatiua dignitatis. Dixit enim de omnibus, & facta sunt. Post hæc uehementissimo tui amore inflammata maiestas illa redemit te. Nunquid uerbi facilitate? Non, Sed triginta annis operatus est salutem tuam in medio terrę, affixus cruci, adictus mortis, ludibrijs deputatus. Deus tuus factus est frater tuus non angelorum frater, quia nusquam angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit. Commune quidem habes, quod factus es, quòd frater es, speciale. Adiecit adhuc erga nos specialius quoddam, quod delata nos, & spaciosa uia, quę ducit ad mortem, digito suo traxit, & posuit in consilio iustorum, & congregatio. Quid ultra debuit facere, & non fecit. Cuius uel saxum pectus tanta, & talia à tanto, & tali collata beneficiorum multitudo nõ emolliat? Quic quid igitur es, quicquid potes, debes creanti, redimenti, uocanti, sed, cum iustitiam feceris, fac & pacem. Quamdiu enim sumus in hoc uase testeo, & fragilitate complexionis humanæ, non possumus inueniri scandalorum prorsus immunes. Si igitur recordatus fueris, q̃ frater tuus habet aliquid aduersum te, sis humilis ad ueniam petendam, si tu habes aduersus illum, sis facilis ad dandam, & omnia membra eruntin pace. Sic. n. ad duo ista charitatem, & humilitatem pa- F
ratissimi, non poterimus dissensionem senti- *Ma. 11.d*
re. Discite, inquit, à me quia mitis sum, & humilis corde: mitis, quod pertinet ad charitatem, quia charitas patiens est, benigna est, humilis, quod ad ipsam uerbi spectat p̃ prietatem. Sic procedentibus erit gaudium in Spiritu sancto. Loquar quod expertus nouit, inexpertus ignorat, animalis. n. homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei. Nunquid non plerunq; orantib. nobis omnia uiseerum succutiuntur occulta ad memoriam gaudij illius, quod est in Hierusalem, quę sursum est, quo est mater nostra, & lachrymarum unda unltus meditantium superfundit? O si duraret. Si oblitus fuero tui Hierusalem obliuioni detur dextera mea, adhæreat lingua mea faucib. meis, si nõ meminero tui, si non proposuero Hierusalem, in principio lætitiæ, meæ. Vere in principio lætitiæ, quia finis illic repositus est. Quando conscíudens fac cum meum Domine Iesu, & circundabis me lætitia, ut cantet tibi gloria mea, & non compungar? Principium gaudij illius quod hic quandoque sentimus, stilla est, guttula est, de flumine illo est descendens, cuius impetus lætificat ciuitatem Dei. Quandoque ueniet tempus, ut perennibus gaudijs non in ipso diuinitatis fonte profundius immergamur, ubi unde undam sine intercapedine G
& interpolatione continuet. Quando ueniam, & apparebo ante faciẽ Dei: Qñ transibo in locum tabernaculi admirabilis usq; ad domum Dei. Quando sicut audiuimus sic uidebimus in ciuitate Domini uirtutũ. Eia igitur, fratres, huic fœlici ternario fi-
deliter insistamus, & semper simus *Ma. 16.d*
memores uerbi illius. Amice
ad quid ueniisti. Quia nõ
ad hoc uenimus, ut
simulatoria
specie
regem interficiamus,
sed ei seruiamus
qui est be
nedictus in sæcu-
la.

D4

De uerbis Domini; Omnis qui se exaltat. humiliabitur. Ser.

Lu. 18. c

OMnis qui se exaltat, humiliabitur. & qui se humiliat, exaltabitur. Si consideramus diligenter, fratres, gradus hominũ quatuor inueniemus: dico ãt summã fęlicitarẽ in cęlo, ad quã suspiramus: mediã infœlicitatẽ in paradiso vñ ceci dimus: itemq; mediam infęlicitatem in hoc mundo, pro qua gemimus: & in inferno extremã infęlicitatem, quã meritò formidamus. Breuius tamen dicere possum; uitam, & umbram uitæ, umbram morti, & mortẽ. Itaque nec in summo nec in imo positi timemus descendere, ascendere cupimus, eo magis anxij, quo uidemur uiciniores infimis quam supremis: & ecce dicitur nobis: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur. Quid nam sibi vult, cancellata hæc connexio exaltationis, & humiliationis? Ita ne parum est Domine, quòd in ueritate tua humiliasti nos, quia adhuc exigis, ut apponat homo humiliare
seipsum? Et quidem restat adhuc quo pos- H
simus humiliari, sed qui illo ceciderit, iam non adijciet, vt re urgat: qui humiliatus fuerit usque illuc, frustra speret exaltationem, siquidem humiliasti nos in loco afflictionis, & operuit nos umbra mortis. Vsque adeo uita nostra inferno appropinquauit, quo nos humiliabimus ultra? Quæ utilitas in sanguine nostro, si descenderimus in corruptionem? Sanè nihil aliud infra nos est quàm irreparabilis illa corruptio, post umbram mortis non restat nisi mors, post locũ afflictionis solus supereſt locus mortis. Qui se, inquit, humiliat, exaltabitur. Si dixisset, qui humiliatus fuerit exaltabitur, exultassem utiq; tanquam certissimè humiliatus, & uehementer. Nunc uero cum dicat, qui se humiliat exaltabitur, angustiæ mihi sunt undique, nec ignoro quid eligam, sed quid agam. Exaltari cupio, quia summopere id necessarium. Siquidem neque hic manentem habeo ciuitatem, nec bonum esset hic manere, etiam si liceret. Porro inferius adhuc ire, perire est. Iam enim locum teneo inferiorem, & qui solum habeat intra se infimum, hoc est infernum: si me illuc humiliauero, non est spes exaltationis: si me non humiliauero, idẽtidẽ desperatio est exaltationis: quia qui se humiliauerit exaltabitur, & is tantum. Si hoc egero, mors mihi est: si autem non egero: & ab exaltatione repulsus, nec sic effugiam manus mortis. Sed si hoc difficile patet, saltem quod præmissum est consideremus.

Omnis qui se exaltat, ait, humiliabitur. I
Quem enim ueritas humiliat, ipse quomo- *ibidem*
do se exaltat? Neque hic dicimus quo, sed quomodo; quia non locus uidetur deesse, sed uirtus. Non, inquam, deest homini quo exaltare se possit, sed deest omnino qui possit. Est quidem uoluntas multa, sed nulla facultas. Nempe uelint nolint homines, communis totius Adæ, totius humani generis uox est; In ueritate tua humiliasti me. Quisquis autem in ueritate humiliatur, ue- *Ps. 118.*
raciter humiliatur, nec nisi fallaciter exalta- K
tur. Quid est autem falsò exaltari, nisi uerè non exaltari? Gratias, ei, quia non dixit, omnis qui se exaltauerit, exaltabitur. Quomodo enim conaremur in uanum exaltari, si id arbitraremur, quando ne ipsa quidem nunc desperatio proficiendi, appetitum cohibet exaltandi? Et fortè hoc est, quod ait, Qui se exaltat, humiliabitur; nec pertinet ad effectum qui nullus est, sed affectum qui stultus est.

Quantos enim uidemus humiliatos, sed non humiles; percussores, sed non dolẽtes curatos quidem à Domino. sed ne ipsa curatione sanatos. Hi sunt qui sub sensibus esse delicias computant, dissimulantes peccata; quæ actitant, lubricum in quo titubãt, tenebras quibus caligãt, laqueos inter quos ambulant, locũ afflictionis quem inhabitant corpus mortis, quod gestant, iugum graue, quod tolerant, grauiorem conscientiã quã occulant, grauissimam sententiam quã expectant. Talis ille erat, cui Ioannes in Apo- *Apoc. 3*
calypsi scribere iubebatur: Dicis quia diues *d*
sum, & nullius egeo, & nescis quia tu es pauper, & miser, & miserabilis; & cęcus, & nudus. Nec mirum si sit uana, & mendax exaltatio filiorum hominum; siquidem uani K
sunt, & mendaces. Humiliat eos ueritas exaltat uanitas. Et dilexerunt magis tenebras quam lucem amplectentes exaltantem se uanitatem, & quærentes mendaciũ. Porrò contra ueritatem, quæ se humiliat uotis, & studijs quibus possunt dissimulationibus & conatibus friuoli strecalcitrantes. Fecimusne aliquid? Puto quia inuenimus etiam quomodo humiliat homo seipsum. Dico autem, ut adhæreat humilianti se ueritati,

tati, nec dissimuler, sed cooperetur ei deuo to pietatis affectu. Proinde cauebo deinceps quàm solicite potero duritiam cordis, sentiam, & plãgam dolorem meum, ne si fortè insensibile fuerit, sit etiã insanabile uulnus meum. Ego uir uidens paupertatem meã in uirga indignationis eius, ne ueniat anima mea in consortio eorum de quibus Veritas ait; Percussi eos, & non doluerunt. Et itẽ: *Hie. 5.* Curauimus Babylonem, & non est sanata. *Hie. 51. a* Grauis curatio humiliatio hæc, sed grauior morbus superbia est, quæ utinam sic curetur, ut sanetur hac cura. Consentiam itaque aduersario meo, acquiescam iudici meo cedam denique urgenti aculeo, ne bis pungat. Tale enim reor esse, quod Domin⁹ ait. Omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Ac si dicat: Quisquis contra stimulum recalcitrat, duplo pungetur: parcetur autem ei, qui senserit & dederit locum iræ.

L. *De verbis libri Sapientiæ. Iustum deduxit dominus per uias rectas, &c. Sermo.*

Sap. 10. a IVstum deduxit dominus per uias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi scientiam sanctorum: honestauit illum in laboribus, & compleuit labores illius. Est iustus, qui in principio sermonis accusator est sui, & est iustus, qui ex fide uiuit, & est iustus qui absque errore est. Et primus quidem bonus, quia accedit ad uiam secundus melior, quia currit per uiam: tertius optimus, quia iam appropinquat ad finem uiæ. Hic tñ accipiamus primum quẽ uelocius inuenimus. Hunc deduxit dñs, & non alius, quia ipsius est de uia iniquitatis ad uiam ueritatis reducere, & deducere p eam. Per uias, inquit, rectas. Viæ dñi uiæ rectæ, uiæ pulchræ, uiæ plenæ, uiæ planæ. Rectæ sine errore, quia ducunt ad uitam. Pulchræ sine sorde, quia docent munditiam. Planæ multitudine, quia totus iã mundus est intra Xp̃i sagenam. Planæ sine difficultate, quia donant suauitatem. Iugum. n. eius suaue est, & onus eius leue. Et ostendit illi regnum Dei. Regnum Dei conceditur, promittitur, ostenditur, percipitur. Conceditur in prædestinatione, promittit in uocatione ostenditur in iustificatione, in glorificatione percipitur. Vnde est illud. Venite benedicti patris mei percipite regnum Dei. Sic enim alt Apostolus: Quos prædestinauit, hos & *Ma. 25. d* M R *om. 8. f* uocauit, & quos uocauit, illos, & iustificauit, quos autem iustificauit, illos & magnificauit. In prædestinatione est gratia, in uocatione potentia, in iustificatione lætitia, in magnificatione est gloria. Et dedit illi scientiam sanctorum. Scientia sanctorum est hic temporaliter cruciari & delectari in æternũ. Et in contrarium scientia malorum relabitur, Alia est scientia mundi quæ docet uanitatem, & alia scientia carnis qnæ docet uoluptatem. Illa tanquam pater, ista tanquam mater nobis est. Sicut enim mater filio suo semper optat, quietem, & omnem prorsus laborem claudit à filio suo: sic caro inflata, impinguata, dilatata recalcitrat, nec minimis saltem digitis patitur se contingi. Et sicut pater uult filium suum hinc illucq; discurrere, ut addiscat unde aliquando magnificetur: sic & mundus uult hominem multis laboribus intricari, ut habeat unde superbiat, unde infletur & despiat de uanitate in idipsum. Sanguisugæ duæ sunt filiæ, id est propriæ uoluntatis, quæ quasi radix est. duæ filiæ sunt, uanitas & uoluptas, clamantes: affer, affer. Hę nunquam satiantur, nunquã dicunt: sufficit. Si quis has plenè in se contriuerit, non immeritò sibi illam uocem poterit coaptare: Quoniam, inquit, pater meus & mater mea dereliquerunt me, dominus autem assumpsit me. Honestauit illum in laboribus. Nonne nos, & in ipsis laboribus nostris honestamur, cum omnia quæ facimus. ad unitatis uinculum adunamus, ut non in nobis sit pondus & pondus, mensura & mensura, quia utrunque abominabile est ante Deum. Nonne & hæc uilitas, hæc deformitas, hæc semincta honorantur & adotantur a principibus terræ? Væ nobis, si exultauerimus nisi in Christo & pro Christo: uæ nobis, si uendibilem obtulerimus paupertatem. Et compleuit labores illius, uel illic in perseuerantia, ut usque in finem iustitiam non relinquat: uel illic in gloria, ut gaudeat in æternum. Fœlix utraque completio, cum & hic moritur iustus plenus dierum, & illic oritur in plenitudine dierum, utrobique plenus, & hic gratia, & illic gloria, quia gratiam & gloriam dabit dominus.

A

Do

De quadruplici Debito. Sermo.

IN uia estis, fratres, quæ ducit ad uitam, in via recta, & impolluta quæ ducit ad ciuitatem sanctam Hierusalem, illam quæ libera est, quæ sursum est, quæ est mater nostra. Arduus quidem ascensus eius, utpotè per ipsam mortis summitatem incisus: sed uia compendiosior laboris magnitudinem uel temperat, uel excludit. Vos autẽ tam fœlici facilitate, quàm facili fœlicitate uiã istã non solum itis, sed curritis quia exonerati estis & accincti, nihil ponderis super dorsa portantes. Non sic aliqui non sic, qui quadrigas, & quadrigalia onera pertrahentes montis circuitum ambire decernunt, & plerunque per deuexa montis præcipitantur, ut uix finem inueniant uiæ suæ. Fœlices igitur uos, qui uos, & uestra sine omni exceptiuncula reliquistis, per ipsum montis uerticem iter facitis ei qui ascendit super occasum, dominus nomen illi. Illi uerò qui quãuis Aegyptum fugerint, tamen ad quæque Aegyptia tenerrimè resuspirant, uiam ciuitatis habitaculi non inuenerunt: sed uoluntatum suarum grauissimis sarcinis prægraua ti, uel sub onere, uel cum onere cadunt, ut uix ad cursum perueniant destinatum. Quid enim est (gratias illi cuius gratia hoc totum factum est) quòd uita uestra uitam Apostolicam repræsentet? Illi reliquerunt omnia, & in schola Saluatoris sub eius præsentia congregati hauserunt aquas in gaudio de fonte Saluatoris, ipsum uitæ fontẽ in ipso fonte bibentes. Beati oculi qui uiderunt. Nunquid non & uos non in præsentia, sed in absentia ipsius, non ad uerba oris eius, sed ad uocem nunciorum eius, simile aliquid feci stis? Defendite uobis hanc prærogatiuam, quòd illi ad uisum & ad uerbum, uos ad auditum & nuncium credidistis. Sic state in domino, charissimi, ut quem admodum illi in fame & siti, in frigore, & nuditate, in laboribus, & ieiuniis, & uigiliis, & cæteris obseruantijs iustitiæ, uiam regiam tenuerunt, sic & uos & si non eorum *Ps. 89. d* meritis, tamen exercitijs aliquatenus coæquati dicatis domino Deo uestro, cum ueneritis ante thronum gloriæ ipsius: Lætati sumus pro diebus quibus nos humiliasti, annis quibus uidimus mala. In ueritate dico uobis, quia in ueritate estis in uia recta, in uia sancta quæ perducat ad sanctum sanctorum. Mentior (quod ad consolationem uestram dico (si nõ ex manibus huius peccatoris, monachorum nouitiorum & conuersorum animæ ad cœlestia gaudia uolauerunt, tam liberæ quam libertate de carcere nostræ mortalitatis. Si quæritis unde id sciam, scitote quia certissima mihi signa inde facta sunt & ostensa. Nõ est igitur quod uobis uel pro uobis timeam à uiribus satanæ, & ministrorum eius, cum nouerim illius fortitudinem per Redemptoris uulnera traductam, & deductam ad nihilum. In spiritu enim fortitudinis fortem fortior ille contriuit, portas æreas, & uectes ferreos confringens uersutijs, & astutijs illius formido mihi est pro uobis, in quibus partim subtilitate naturæ, partim experientiã temporum sub tot armatorum milibus eruditus, fragilitatem humanæ naturæ quaqua uersum seuerterit non ignorat. Sic ille insatiabilis homicida primis parentibus nostris non ursos, non Leones, non fortia terræ animalia delegauit: sed tortuosum & callidum serpẽtem, qui per sinuosa uolumina nunc caput cauda, nunc caudam capite tegere consueuit. Denique & serpens non fortior erat, sed callidior cunctis animantibus terræ, ait *Gen. 3. a* Scriptura. Vnde & interrogatione incepit, mentem mulieris explorans, sciens ingenio non uiribus laborandum. Cur præcepit uobis dominus Deus, inquiens, ne comederitis de ligno scientiæ boni & mali? Quæ respondit: Ne forte moriamur. Qđ D Deus pro certò posuerat dicens: Quacunque die comederitis, morte moriemini. ista sub dubio supponit, ne forte, inquiens, si comederimus moriamur. Et audi ingenium malitiamque serpentis: Nequaquam, inquit, moriemini. Deus affirmat, mulier dubitat, satan negat. Sic & ego timeo ne sicut serpens Euam deduxit astutia sua, sic & sensus uestri corrumpantur à castitate quæ est in Christo Iesu. Putasne aliquis in uobis est qui dicat in cogitationibus suis, cur præcepit uobis Deus ut istam regulam teneretis? Secundum enim impetum spirituum uestrorum huic tepido remissiorem, illi feruenti uitam arctionem proponit, hoc solum expetens, & expectans, ut quoquo modo tollat eum à concilio iustorum & congregatione. Profectò spiritus ille qui tibi hoc suggerit, spiritus mendax est, spiritus potestatem habens, qui tibi inuidet locum tuum. Vnde & Sapiens huius

B

C

rei

Universidad de Deusto
Biblioteca

rei non ignarus. Si spiritus potestatem habentis super te ascenderit, ait, locum tuum ne dimiseris. Absit enim ut spiritus veritatis qui te huc adduxit, te reducere uelit: quia non est in ore eius, est & non; sed est in illo, est sicut irrefragabilis auctoritas testatur. Nemo, ait Apostolus loquens in spiritu Dei, dicit anathema Iesu. Iesus, saluator siue salus: anathema, separatio interpretatur. Qui uerò tibi separationem à salute submurmurat: nec Dei spiritus est, nec à Deò, quia spiritus sanctus
E non dispergere, sed colligere uenit: qui semper reuocat dispersos Israel in terram suam. Quid? Vitam fortiorem aliquis quærat? Dico uobis quia ista fortissima est, & quæ ex omni parte si dissimulare noueris. primæ illi scholæ Saluatoris pro sua possibilitate respondeat: An audes ad molliorē uel cogitando descendere? O si cognouisses & tu quàm multa, & quàm multis debeas: uideres quàm nihil sit quod facis, quàm nec inter minima numerandum ad comparationem debitorum tuorum. Vis scire quæ & quibus debeas? Primo Christo Iesu debes omnem uitam tuam, quia ipse uitam suam posuit pro uita tua: & cruciatus amaros sustinuit, ne tu perpetuos sustineres. Quid tibi dirum uel durum esse poterit: cū recordatus fueris quis ille in forma Dei, in die æternitatis suæ, in splendoribus sancto rum ante luciferum genitus, spendor & figura substantiæ Dei, uenit ad carcerem tuū ad limum tuum, infixus (ut dicitur) vsque ad cubitos in limo profundi? Quid non suaue tibi: cum tibi collegeris omnes amaritudines domini tui, & rememoraberis primum quidem illarum infantilium necessitatum: deinde laborum quos pertulit in prædicando: fatigationem in discurrendo: tentationum in ieiunando: uigiliarum in orando; lachrymarum in compatiendo: insidiarum in colloquendo, postremò periculorū in falsis fratribus, conuitiorum, sputorum, colaphorum, flagellorum, irrisionum, sub-
F sannationum, exprobrationum, clauorum, horumque similium: quæ in salutem nostri generis triginta & tribus annis operatus & passus es in medio terræ? O quàm indebita miseratio, quàm gratuita & sic probata dilectio, quam inopinata dignatio: quam stupenda dulcedo, quam inuicta mansuetudo: regem gloriæ pro despicatissimo uermiculo, imò uermiculo crucifigi? Quis audiuit unquam tale, aut quis uidit huic simile? Vix enim pro iusto quis moritur, ipse pro iniustis & inimicis mortuus est, eligens exulare à cœlis, ut nos reportaret ad cœlos: amicus dulcis, consiliarius prudens, auditor fortis. Quid retribuam domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Nonne si conferrentur in me omnes uitæ filiorum Adam, & omnes dies sęculi, & labores omnium hominum qui fuerunt, qui sunt, & qui erunt, nihil esset ad comparationē corporis illius quod spectabile & stupendum est uirtutib⁹ etiam supernis in cōceptu de spiritu sancto in ortu de uirgine, in uitæ innocentia, in doctrinæ affluentia, in coruscationibus miraculorum, in reuelationibus sacramentorum? Vides igitur quia sicut exaltātur cœli à terra, sic exaltata est uita illa à uita nostra, quę tamen posita est pro uita nostra. Sicut nihil ad aliquid nullam habet comparationem, ita & uita nostra nullam habet ad uitam illius proportionem, cum illa dignior, ista minor esse non possit. Nec me putes rem exaggerare sermonibus, quia hic deficit omnis lingua, nec sufficit oculus, uel ad iuuendum tantæ dignationis arcanum. Cum ergo ei donauero quicquid sum, quicquid possum, nonne istud sic est sicut stella ad solem, gutta ad fluuium, lapis ad montem, granum ad aceruum? Non habeo nisi mi G nuta duo, imò minuti ssima corpus & animam, uel potius unum minutum uoluntatē meam: & non dabo illam ad uoluntatem illius, qui tantus tantillum tantis beneficijs præuenit qui toto se totum me cōparauit? Alioquin si illam retinuero, qua fronte, quibus oculis, qua mente, qua conscietia uado ad uiscera misericordiæ Dei nostri; & audeo profodere illud fortissimum propugnaculum quod custodi Israel, & illius sanguinis nō guttas, sed undas à quinque partibus corporis in meum precium detorquere? O generatio peruersa, & infideles filij, quid facietis in die calamitatis de longe uenientis? ad cuius fugietis auxilium? Sed nunquid huic soli debitor sum, cui uix parum aliquid retribuere possum? Exigunt a me præterita peccata mea futuram uitam meam, ut faciam fructus dignos pœnitētiæ & recogitem omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Et ad hæc qs idoneus? Peccaui super numerum arenę maris, & multiplicata sunt peccata mea, & non sum dignus uidere altitudinem cœli præ multitudine

1.Co.32 a

Ps.39.c tudine iniquitatis meæ: quoniam irritaui iram tuam, & malum coram te feci. Circundederunt me mala, quorum non est numerus, compræhenderunt me iniquitates meæ, & non potui ut uiderem. Quod ergo fine numero est, quomodo numerabo? Quo modo satisfaciam cum cogat reddere debitum usque ad noui limum quadrantē? Sed & delicta quis intelligit? Ait illa cœlestis fistula Ambrosius. Facilius inueni eos qui in
H nocentiam seruauerunt, quàm qui cōgruā egerunt pœnitentiam. Sed & quantumlibet pœniteat, quantumlibet se afflictet, & maceret propter nomen tuum, non propter meū
Ps. 42.c meritum propiciaberis peccato meo domine, ait iustus, multum est enim. Cum ergo quicquid uiuis, quicquid sapis, quicquid habes, quicquid potes, huic uni rei dedicaueris, nunquid aliquid est, uel inter aliqua computandum? Pauloante uitam tuam pro uita sua Christo reddideras: & nunc iterū eam totam præcedentium exigit recordatio peccatorum. Nūquid (ut uul go dicitur) de una filia duos generos statuisti facere? Quid si tertium tibi debitorem ostendam, qui non minus acriter quàm ueraciter uendicat eam sibi? Puto quòd & tupossidere de
Ps. 86.a fideras ciuitatem de qua dicitur: Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei. Gloriā illā, quā nec oculus uidit, nec auris audiuit, nec in cor dominis ascendit, regnum omnium sęculorum, uiuere in æternum, in perpetuas hæreditates. Credo quod uelis esse æqualis angelis Dei in cœlo, esse etiam hæres Dei, cohæres Christi, & in plateis supernæ Sion melos angelicum auscultare, & uidere quicquid illud sit, cum Christus tradiderit regnum Deo patri, & erit Deus omnia in omnibus. Postremò esse similis Deo, & uidere eum sicuti est. Nec dubito quin & concupiscas suspicere & umbras declinantes, & diem aspirantem, cum illuxerit illa solemnis dies, & nubila rerum excusserit: quando iam non inclinabitur dies, sed erit
I æterna meridies, quando erit plenitudo fer uoris & lucis, solis statio, & tenebrarum exterminatio, deficcatio paludum, fætorum depulsio. Nonne ad hoc emendum, totum te, & quæcunque, & undecunque contrahere poteris, dare oportebit? Et cum uniuersa compleueris, non tamen putes esse condignas passiones huius temporis, uel corporis ad futuram gloram quæ reuelabitur in nobis. An sic impudens es uel imprudens, ut minutum tuum quod sibi tam Christi uita, quam peccati pœnitentia certatim rapiunt, etiam ad hoc conquirendum uel audeas numerare. Quid dices si & quartum debitorem in medium adduxero, qui sibi etiam iurē primatus sui superiores tres cedere uelit? Ecce in ianuis est qui fecit cœlum, & terram, & creator tuus est, tu creatura, tu seruus, ille dominus, ille figulus, tu figmentum. Totum ergo quod est, illi debes à quo totum habes, illi præcipue domino qui & te fecit, & benefecit tibi, qui tibi ministrat siderum cursus, aeris temperiem, fœcunditatem terræ fructuum ubertatē. Huic reuera totis medullis, totis uiribus seruiendum, ne fortè indignationis oculo te respiciat, & despiciat, & conterat in æternum, & in seculum seculi. Non arbitror autem q te tanta raptet insania, ut & hic minutum tuum nomiuare nedum numerare præsumas. Expone ergo mihi cui horum quatuor proponas reddere quod debes, cum unusquisque tam internus quàm æternus exactor, fit ut te possit singulariter suffocare. Eia Domine patior, respondē pro me. In manus tuas commendo minutum meum, tu persolue omnibus, tu ab omnibus libera, quia tu es Deus, & non homo, & quod ho- K minibus impossibile, est possibile est tibi. Quod habui, & feci. Domine habe me excusatum, quia imperfectum meum uiderunt oculi tui. Quis ergo amplius gruniet dicās. Nimium laboramus, nimium ieiunamus, nimium uigilamus, cum nec milesimæ imò nec minimæ parti debitorum suorum ualet respondere? Hæc est fortasse, fratres, illa uera uestra quadragesima, non exterior, sed interior, quæ non corticem sacramenti, sed adipem frumenti contineat. Si enim unicuique istorum quatuor & pro se & per se omnem decalogi perfectionem debetis, profectò decem quater ducta quadragesimā uestram faciunt, quam custodire uos oporteat omnibus dieb. uitæ uestræ. Et ipse qui uos congregauit in loco isto, uitam uestram conseruet in opere sancto, ut cum ipse apparuerit uita uestra, & uos appareatis cum ipso in gloria.

De

De septem spiritibus, Sermo.

MAgister gentium Paulus ex occasione ipsius spiritualis naturæ qua uiuimus, ad spiritualem conuersationem excitans discipulos ait: Si
Gala. 6. spũ viuimus, spũ & ambulemus. Ac si dicat: Si caro non prodest quicquam, sed spiritus est, qui uiuificat ipsam, seperare oportet pciosum à uili, & digniorem præponere parti: ut sc̃dm spũm ambulemus, non secundũ
L carnem. Ad spiritum enim debet fieri conuersio carnis, ut seruiat ipsa, & non seruiat ei, ut dicat spiritus seruo suo, veni, & ueniat: fac hoc, & faciat illud. Sic enim erit uxor uestra sicut uitis abundans, & saluabitur per
Psa. 118 generationem filiorum, qui sunt opera bona, si fuerit ipsa quidem in lateribus domus nostræ, id est in abscondito, & humili loco: anima uerò resideat in medio tanquam domina tanquam paterfamilias, tanquam iudex: ut fiat, quod scriptum est: Anima mea in manibus meis semper. Maledictus enim spiritus ille qui partem suam deteriorem facit. Maledictus homo, qui pascit sterilem, & uiduæ non benefacit. Denique, ut testa-
Rom. 8.c tur idem Apostolus. Si secundum carnem uixerimus, moriemur, quoniam qui in carne ambulant, Deo placere non possunt: &
Ibidem. qui seminant in carne, de carne metent corruptionem. Si autem spiritu facta carnis mortificauerimus, uiuemus: quoniam qui spiritu Dei aguntur, hi filij Dei sunt, & qui seminant in spiritu, de spiritu metent uitam æternam. Prudenter proinde, fratres, & nõ ad insipientiam nobis spiritualem elegimus uitam, castigare scilicet corpus, & seruituti subijcere; & Deum qui spiritus est adorare in spiritu, & ueritate. Sed quia spirituum diuersa sunt genera, necessaria est nobis eorum discretio, præsertim cum ab Apostolo didicerimus non omni spiritui esse credendum. Videri enim potest minus eruditis, &
M qui parum exercitatos habent sensus omnẽ cogitationem non alterius quàm ipsius humani spiritus esse sermonem, quod non ita
Ps. 84.b esse, & certa fidei ueritas probat, & diuinarum testimonia scripturarũ. Audiam, inquit Propheta, non quid ego loquar, sed quid lo-
Zach. 1.c quatur in me Dominus Deus. Et alius propheta: Angelus, inquit, qui loquebatur in
2. Co. 12. a me, &c. Et in Psalmo discimus fieri immissiones etiã per Angelos malos. Vnde, & ti-

Apostolus, ne sicut serpens decepit Euam astutia sua; sic, & discipulorum quibus loqui-
2. Co. 2. c tur, corda decipiantur ad eo, utique cuius ipse Paulus astutias non ignorat. Vnde & dicit; Non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem, sed aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum. Esse tamen spiritum carnis non bonum, manifestè idem Apostolus indicat, ubi inflatos spiritu carnis suæ quosdam esse testatur. Esse etiam spiritum huius mũdi declarat ubi gloriatur in Domino, pro se pariter, & pro discipulis suis, non quòd eũ acceperint; sed spiritum qui à Deo est, ut sciamus, inquit, quæ à Deo donata sunt nobis. Sunt ergo hi duo satellites maligni illius principis tenebrarum, ut dominetur spiritus nequitiæ spiritui carnis, & spiritui huius mundi. Quisquis ergo ex his tribus spiritibus spiritui nostro loquatur; ne credamus ei, quoniam sanguinem fitiant, nõ quidem corporum, sed quod grauius est animarum. Sed quoniam spiritualis omnium natura est, a sermonibus eorum cognoscemus eos; & quis spiritus sit qui loquatur, ipsa suggestio declarabit. Semper enim spiritus carnis mollia, spiritus mundi uana, spiritus malitiæ semper amara loquitur. Quotiens ergo importunè (ut assolet) carnalis cogitatio mentem pulsat; uerbi gratia, cum de potu, de cibo, de somno, cæterisque similibus ad carnis curam pertinentibus cogitantes, humano quodam inardescimus desiderio; certum sit nobis spiritum carnis esse qui loquitur, & tanquam aduersarium repellamus eum, dicentes; Vade retro satana, quo-
Mat. 8.d niam non sapis ea quæ Dei sunt; sed magis sapientia tua inimica est Deo. Cum autem non de illecebris carnis, sed de ambulatione seculi, de iactantia, & arrogantia, cæterisque similibus cogitatio uana uersatur in cordibus nostris, spiritus mundi est, qui loquitur, longè perniciosior hostis, & maiori solicitudine repellendus. Interdum uerò satellitibus istis terga uertentibus princeps ipse habens iram magnam tanquã leo rugiens insurgit aduersus nos, cum uidelicet non ad uoluptatẽ carnis, aut sæculi uanitatem, sed ad iram, ad impatientiam, ad inuidiam, ad amaritudinem animi prouocamur; importunè in gerendo si quid minus amicabiliter minus ue discrete factum uidetur, aut dictum; si qua denique, aut in signo, aut in opere quolibet dat a uidet indignationis

gnationis occasio, materia suspitionis. Huic ergo cogitationi non aliter quam ipsi diabolo resistendum est: nec aliter ab ea quàm ab ipsa perditione cauendum. Scriptum est enim, In patientia uestra possidebitis animas
Luc. 21. a uestras. Fit tamen aliquando ut spiritus noster à quolibet horum trium crebrò superatus, & seruus addictus illi in suam ipsius pniciem (heu) uices illius agat, ut iam siue
B omni alterius spiritus suggestione ipsa ex anima, aut uoluptuosas, aut uanas, aut amaras pariat cogitationes. Iam uerò non facilè arbitror posse discerni, quando noster ipse loquitur spiritus, quando ue loquentem alterum audiat quemlibet è tribus illis. Sed quid refert quicunq; loquatur, dum unum, & idem sit quod loquuntur? Quid refert loquentis nosse personam, dum constat per nitiosum esse quod loquitur? Si inimicus est, resiste uiriliter inimico; si tuus ipse spiri
Z tus est, argue eum, & miserabiliter plange, quòd in tantam miseriam, & tam miserabilem deuenerit seruitutem.

Quoties uerò super castigando corpore, humiliando corde, seruanda unitate, & charitate fratribus exhibẽda, seu cæteris uirtutibus acquirendis, conseruandis, amplificandis, salubris cogitatio in mente uersatur diuinus sine dubio spiritus est qui loquitur, aut per se ipsum sanè, aut per angelum suũ. Et quemadmodum de humano aut maligno spiritu dictum; sic & de Angelico & de diuino. Nec facile est, quis loquatur, discernere nec ignorare periculosum; præsertim cum certum sit angelum bonum nunquam loq ex semetipso, sed Deum esse qui loquitur i ipso. Studiosius igitur deinceps consideremus, quonam modo malignorum illorum spirituum suggestiones audire, imò quanta indignatione abijcere debeamus, auertentes aures nostras ne audiant us sanguinem, & sapientiam quam reuelat caro & sanguis; parvulos quoque Babylonis, cogitatus scilicet mundanos ab ipso initio tenentes, & allidentes ad petram; ipsum etiam malignũ eum tentationibus suis à conspectu cordis nostri abijcientes, & deducentes ad nihilũ. Eas ueró cogitationes quæ iustitię & ueritatis nos admonent, tota deuotione susçipientes diuinæ dignationi gratiam habeamus; nec aliquãdo tantæ benignitati inueniamur ingrati, scientes quoniam ipse eum qui loquitur iustitiam; ipse enim cuius sermo ueritas est. Quantæ enim temeritatis, imò quantæ insaniæ est, si fortè dum alloquitur nos dominus maiestatis, nos insensati auertamus aurem, & ad nescio quas ineptias conuertamur? Quanta est hæc iniuria, & quàm grauiter uindicanda, cum uilissimus uermis clamantem ad se audire dedignatur creatorem uniuersitatis? Quanta uerò & quã ineffabilis diuinæ dignatio bonitatis, quę quotidie conspicit nos infœlices auertentes aures, obdurantes corda, & nihilominus clamat ad nos, & iugiter clamitat in plateis? Vere in plateis, quia in latitudine charitatis. Ecce enim bonorum meorum non eges Domine, & tamen dicis; Conuertimini filij hominum. Et iterum clamitas; Reuerte-
Can. 6. a te reuertere Sunamitis, reuertere reuertere, ut intueamur te. Propterea obsecro uos, dilectissimi, q reminiscimini Domini, ne taceatis, & ne detis silentium ei; audientes iugiter quid loquatur in uobis dominus Deus, quoniam loquitur pacem. Fœlix & beata anima quæ uenas susurri diuini perci D
pit in silentio, frequenter iterans illud Sa-
1. Re. 3. b muelis; Loquere domine, quia audit seruus tuus. Hic ergo hodiernus sermo finem accipiet, ut etiam tacentibus nobis Deum intus audiamus loquentem & suadentem de regno suo, tanto utilius, quanto subtilius p internam inspirationem. Si qua tamen adhuc de audienda hac domini uoce ipse suggesserit, alio sermone tractabimus, ne præsertim in tam utili ac spirituali materia mẽtes uestras lõgitudine sermonis oneremus.

De quadruplici Debito. Sermo.

TEnetis credo quemadmodum hesterno sermone de ea, quæ nobis admodum necessaria est, discretione spirituum admonuerimus solicitudinẽ uestram, ut contra uenenatos serpentis antiqui sibilos, contra mortiferos syrenæ cantus, aures cordis iugiter obturare studeatis, ut nec spiritum carnis loquentem mollia; nec spiritum mundi uana suggerentem, nec spiritum nequitiæ audiatis immitentẽ; amaritudines, & scandala seminantem. Sed huius spiritus astutias nosse necesse est, huius cogitationes non expedit ignorare. Interdũ. n. transfigurat se malignus ille & nequã spiritus in angelũ lucis, ut uirtutis simulatione plus noceat. Sed & tunc quoque si diligenter aduertimus nonnũquã ipsi amaritudinis, & discordiæ seminaria spargit;

Suader

Suadet enim nonnullis singularia ieiunia q̃
dam, vnde cæteri scandalizentur: non quia
ieiunium diligat, sed quia scandalo delecte
E tur. Multa quoque in hunc modum solet
afferre, quæ tamen diuina sapientia facile di
scernantur, si Apostolicam illam beati Iaco
Iacob. 3.d bi diffinitionem præ oculis habeamus, qui
diuinam describens sapientiam ait: Sapien-
tia, quæ à Deo est, primum quidem pudica
est, deinde pacifica. Omnem ergo cogitatio
nem in qua hæc duo non concurrunt, à Dei
sapientia alienam esse non dubites. Eam
ergo, quæ pudica uidetur nec ad uitia trahit
aperte, sed uirtutis prætendit imaginem,
tunc demum à Deo noueris esse: si pacifica
sit, si prælati tui, atque spiritualium fra-
trum approbatur iudicio, quoniam non fa-
ciet Dominus Deus uerbum, quod non re-
uelauerit seruis suis. Quanta uero deuotio
ne, quanta humilitate, quanta solicitudine
cogitatio salubris non aliter, quam diuinæ
dignationis sermo suscipi debeat, & heste
rno sermone partim iam diximus, & hodier-
no nihilominus aliquanto latius persuade
re conabimur. Beati enim qui audiunt uer-
Lu. 11.d bum Dei, & custodiunt illud. Vultis nosse
quàm beati? Primum quidem sonans in au
ribus animæ uox diuina conturbat, terret,
dijudicatq́ue, sed continuò si bene aduerte
ris, uiuificat, liquefacit, calefacit, illuminat,
mundat. Denique & cibus noster est, & gla-
dius, & medicina, & confirmatio, & requies
resurrectio quoq;, & consummatio nostra.
F Nec mireris, quòd uerbum Dei iam nunc i-
uentiatur omnia in omnibus esse, quantum
spectat ad iustificationem, siquidem & futu
rum est omnia in omnibus ad glorificatio-
nem. Audiat & illud peccator, & conturba-
bitur uenter eius: a uoce illa carnalis anima
contremiscet. Omnia nanque cordis secre-
ta rimatur, atque dijudicat sermo uiuus, &
efficax, cordium atque cogitationum pscru
tator. Vnde & licet morruus in peccato, si
audieris uocem filij Dei, uiuens. Sermo. n.
quem loquitur, spiritus, & uita est. Si cor
tuum induratum est, memento scripturæ di
centis: Emittet uerbum suum, & liquefaciet
Ps. 147. c ea. Et item: Anima mea liquefacta est, ut di-
lectus locutus est. Si tepidus es, & euomi iã
Deu. 5.c formidas, non discedas ab eloquio Domi-
ni, & inflammabite te, quia eloquium eius
ignitum ualde. Quod si tenebras ignoran-
tiæ plangis, diligenter audi quid loquatur
in te Dominus Deus, & erit lucerna pedi-
bus tuis uerbum Domini, & lumen semitis
tuis. At fortassis tanto amplius doles, quan-
to clarius peccata etiam minima illumina-
tus agnoscis: sed sanctificabit te pater in ue
ritate, quæ est utique sermo eius, ut inter Ioan. 14.c
Apostolos audire mereari: Iam uos mun-
di estis propter sermonem quem locutus
sum uobis. Iam uerò cum laueris manus
tuas: ecce parauit in conspectu tuo mẽsam,
ut non solo de pane uiuas, sed ex omni uer
bo, quod procedit de ore Dei, & in fortitu-
dine cibi illius curras uiam mãdatorũ eius.
Vbi si consistunt aduersum te castra, & præ
lium tentationis insurgit, arripe gladium
spiritus, quod est uerbum Dei, & in eo faci
le triumphabis. Quod si forte (ut est certa-
G minis consuetudo) contigerit aliquando
uulneratis, mittet uerbum suum, & sanabit
te, & eripiet te de interitionibus tuis: ut in
te quoque impleatur, quod ait Centurio, Ma. 8.d
cuius fides tam magnificè commendatur:
Domine, inquit, die tantum uerbo, & sana-
bitur puer meus. Sed etsi titubas adhuc, cõ
fitere, & clama: Mei autem pene moti sunt Ps. 27.a
pedes, pene effusi sunt gressus mei: & in uer
bis suis confirmabit te ut experimento di-
scas, quoniam uerbo Domini cœli firmati
sunt, & spiritu oris eius omnis uirtus eorũ.
In his atque huiusmodi perseuera, in tali-
bus iugiter exercere, donec iam dicat spiri-
tus, ut requiescas à laboribus tuis. In hoc
uerbo quiescẽs dulciter at suauiter sopora-
beris donec ueniet hora, cum omnes qui in
monumentis sunt audient uocem eius, &
procedent. Sed quò? Alii quidem in iudi-
cium, alij uerò in uitam æternam. Et quis
scit si est dignus amore, uel odio? Tunc ma
ximè memor esto uerbi tui seruo tuo Domi
ne, in quo mihi spem dedisti, ut ab auditio-
ne mala non timeam, sed beata magis audi
tio perducat ad uisionem, cum dices: Veni
te benedicti patris mei, &c. Quicunque Mat. 25.
enim confitebitur me coram hominib⁹, ait d
ipse, hunc & ego confitebor in cõspectu pa Lu. 12.d
tris mei, & angelorum, sanctorum, quod no
bis conferre dignetur ipse, qui constitutus
est iudex uiuorum, & mortuorum.
Amen.

H

De quatuor modis orandi, de obsecratio ne, oratione, postulatione, & gratiarum actione. Sermo.

1.Ti.2.a QVatuor mihi uidentur orãdi modo exprimere Apostoli uerba dicẽtis. Volo primum fieri obsecrationes: deinde orationes, postulationes, gratiarum actiones. Sũt. n. quos adhuc pec cato cõscientia terret, & eruciat, nõdum ac cepta resistẽdi uirtute, tunc. s. cum primum ipsos in peccatorum cęno iacẽtes spiritus ueritatis irradiat, & excitans erubescere fa cit, & tunc re Deum, dum uident immanitatem criminum, meritorum exiguitatem, & uelut ardentem coram se gehennã expa uescentes, qm̃ in seipsis boni nil inueniunt Ex. 23.b aliunde apprehendunt vnde teganẽ. Sciunt 34.c. enim quod non sit tutum in cõspectu Dñi Dei sui uacuos apparere cõtra legis præce ptum, & multo minus id præsumere plenis stercore manibus audent. Quia ergo timẽt, & meritò timent per seipsos accedere, stu dent quasi per alios supplicare. Tale est il lud orationis genus, quo solemus uti dicen tes. Sancte Petre, ora pro nobis, & similia. Maximè uero illud obsecratio est manife sta. Per passionem tuam, libera nos Domi ne, & cætera in hunc modum. Tale enim uidetur, ac si latro deprehensus, & iã uici nus suspendio, quando penitus desperat, nec inuenit in se unde ueniam deprecetur extendens brachia dicat, quia sic passus est Christus, ut eorum à quib. tenetur, animos Mat. 11.a moueat ad pietatem. Credo ego de tali bus dici posse, quia regnum cœlorum uim Lu. 18.b patitur, & uiolenti rapiunt illud. Vim facie Mat. 6.c bat regno cœlorum publicanus ille, q dum non auderet oculos ad cœlos leuare, ipsum cœlum ad se potuit inclinare. Simile ali quid mulier illa egisse uidetur, quæ profiu nium sanguinis habens, dum timeret ad Christum accedere, fecit ab eo uirtutem e xire. Furtim. n. tetigit fimbriam, & curata est ab infirmitate, unde & indignantis quo dammodo uerbum uidetur, quod de ea do minus ait. Quis me tetigit? Et addidit. Sen sià me exire uirtutem. Nõ credo, quod sit inter nos quispiam, sed fortè nonnulli in se culari habitu, uel conuersatione potuerunt aliquando experiri, quid loquor, ut inuiti fluxum sanguinis paterentur, eius inquam sanguinis qui regnum Dei non possidebit, Etenim qui facit peccatum, seruus est pec cati, nec sua se poterit continere uirtute, et Ioan. 8.a cum uolet. Huic ergo minimè expedit per seipsum ad Christum accedere, sed tangere si quã inuenerit eius fimbriã, hoc est eum considerare hominem, quem humiliorem uiderit, & extremum in ecclesia, quæ est ue stis Christi eum inquam, qui elegit abiect⁹ esse in domo Dei, oportet considerare, quo niam is uere est fimbria posita in hora ue stimenti, ad quam utiq; spiritualis unguen ti descendens a capite copia tota decurrit. Hunc si beneficijs aliquib. seu prece humi li, aut confessione puta tetigerit, ut affectũ eius erga se moueat ad compatiẽdum sibi, habeat fidem, & sine dubitatione sanabitur. Illud tamen nouerit fimbria, non a se, sed a Christo exiisse uirtutem, qui & tangi se pa testatur in fimbria. Expressi nunc uobis quã tum potui quale sit, & cui animæ necessa rium genus obsecrationis. At uerò iam cõ tinendi uirtute accepta securus accedit, qui sibi conscius fuerit pro delictis præteritis, ueniam quærens, & oratione utens, q̃ no stri oris est ratio, quando iã ore suo loqui tur cum Deo suo. Hinc illud est, q̃ Maria Magdalene, quanquam non minus humilis Hæmorrhoissa illa, non sic tamẽ uereretur ac cedere, sed rigat lachrymis pedes, capillis tergit, ungit unguento, osculatur ore deuo to. Vnde satis liquet, quòd omnino iam pro posuerat in corde suo à peccato deinceps abstinere, & quasi profluuium stabat. Quod si iam consecutus es & tu, primum est ut ip si Domino in oratione loquẽs, recogites an nos tuos in amaritudine aĩæ tuæ. Dehinc postquam in lamentis pœnitentiæ aliquan diu perseuerans, hilaritatem quandam, & fi duciam conceperis indulgentiæ, accede iam ad postulationes, ut securè tanquã recept⁹ in gratiam Domini, tibi, & cõseruis tuis au deas petere quod oportet. At fortassis, req ras, unde aut quomõ nosse poteris, utrum hanc consecutus sis indulgentiam. Sic nimi rum conseruandæ humilitatis gratiæ, diui na solet pietas ordinare, ut quanto quis plus proficit, eo minus se reputet profeciss se. Nam & usq; ad supremum exercitij spi ritualis gradum, si quis eousq; peruenerit, aliquid ei de primi gradus imperfectione relinquitur, ut sibi primum uideatur adep tus. Attamen scio, q̃ hodie lectum sit in Euangelio, dixerat Iesus paralitico. Confide fili, remittunt tibi peccata tua, & reputatum

Universidad de Deusto
Biblioteca

est ei blasphemiam. At ille, cui nimirum cogitatio hominis confitetur. Quid, inquit, cogitatis mala in cordibus uestris? Blasphemare me blasphematis, & quasi ad excusandum uim uisibilis curationis, uirtutē mihi inuisibilem usurpare. Sed ego uos potius plasphemos esse conuinco, signo probans uisibili inuisibilem potestatem. Vt sciatis, inquit, quia potestatem habet filius hominis in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico. Surge tolle lectum tuum, & ambula. Et tu ergo si iam surgis desiderio supernorum, grabatum tollis, corpus scilicet à terrenis eleuans uoluptatibus, ut iā non feratur anima cōcupiscentijs eius, sed magis ipsa, ut dignum est, regat illud, & ferat quo non uult, si dæmum ambulas, quæ retro sunt obliuiscens, & ad ea q̄ ante sunt te extendens desiderio, & proposito proficiendi, curatum te esse non dubites. Neq; enim surgere poteras si nō aliquatenus onus esset alleuiatum, & nec grebatum tollere nisi exoneratur magis, quia nec ambulare in feruore conuersationis cum peccatorum graui mole possibile est. Propter qđ fiducialiter iam postulare potest, qui eiusmodi est, tantum caueat ne forte aut postulet non postulanda, aut minus postulet, quæ à Deo sunt postulanda: aut ea tepide quærat quæ toto affectu, & omni tempore sunt quæranda. Petitis, & non accipitis, *Iaco. 4.a*
M ait Iacobus, eo quòd male petatis, utpotè in coucupiscētiis uestris. Sic agit omnis, qui tetrena querit ultra necessitatem, qui mundialem gloriam sectatur, aut uoluptatem. Tale est etiam quod solent sæculares homines mortem inimicorum in orationibus postulare, cæteraq; similia quæ non oportet. At uerò temporalia si defuerint, petenda quidem sunt quantum necessitas humana requirit, sed iuxta beati Gregorij sententiam, non sunt hæc nimirum requirenda. In quo genere etiam illa spiritualia sunt, si ne quibus nihilominus salus constate pōt, ut sermo scientiæ, gratia curationū, omnia quæ de quibus certum non hēmus quid expediat nobis, utpotē si tę fatiget tentatio, supplicandum quidem pro eo, ut auferatur à te, sed non nimis obnizè, quoniam in talibus meminisse semper oportet Apostolicæ illius sententiæ. Nos enim quid oremus sicut oportet nescimus, & Deo magis com-
Rom. 8.a mittere, quam timere aliquid apud nos desinitæ. Hæc autem sunt toto affectu, & omni tempore postulanda, hæc sunt ꝑ quibus inceſſanter, & quam obnixè poterunt, ad Deum clament desideria tua, ut habeas gratiam eius bonam, & placere possis in oculis pietatis ipsius, & in eo uiuas, & moria-
Lu. 18.a ris in ipso, ut gloriam eius uidere, & ipso
Psa. 26.c frui in perpetuum merearis. De his enim dictum est. Sine intermissione orate. Vnde & Prophetā. Exquisiuit, inquit, te facies mea, faciem tuam Domine requiram. Et alibi. Vnam petij a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus uitæ meæ. Porrò ad quartum genus orationis, quod est gratiarum actio, per paucos attingere credo, & quo rarius, eò præciosius est. Multā enim prorsus, gratiam inuenit apud Deum, quem, iuxta promissionem suam, exaudit antequam inuocetur, & testimonium reddet spiritui eius spiritus, quem habet ex Deo, quoniam exauditum est desiderium eius, ita, ut certus iā nou orare, sed gratias agere possit. Sic em habes in Eazari resuscitatione, ubi Dominus, licet prius nihil orasset. Pater, inquit,
Ioa. 11.a gratias ago tibi, quia audisti me. Prima igit id est, obsecratio uerecundo fiat affectu. Secunda, quam proprie diximus orationem, affectu puro, ut uidelicet non dissimulemus peccata non nos palpemus, scientes, ꝙ sic quisque inuenit gratiam apud Deum, si
Iaco. 1.a inuētus fuerit durus iudex in semetipsum.
Iosue. 1.a Tertia, id est, postulatio amplum quærit affectum, & fiduciæ latitudinē, sicut scriptū est. Postulet autem in fide nihil hæsitans. Credo enim propterea dictum. Quemcunque locum calcauerit pes uester, uester erit, ꝙ tantum impetrabimus, quantū porreximus pedem fidei. Quarta, quæ est gratiarum actio, ipsa debet esse deuotione plenissima, & delicijs affluens. Iam uerò de reuerentia orationis, in eo quod lectum est in capitulo ipsius regulæ, uos modò solicitauit auctoritas, ex cuius occasione aliqua de oratione dicenda putaui. Illud tamen breuiter dico, nonnullos, ut arbitror, experiri interdum in oratione ariditatem, & hebetudinem quandam mentis, ut solis orantes
B labiis non satis attendant, neq; quid dicāt neque cui loquantur, pro eo, quod uelit ex consuetudine quadam cum minus digna reuerentia, & solicitudine acceserunt. Quid enim aliud cogitare debet frater intrās ad orationem, quam propheticum illud. In-
Psa. 41.b grediar in locum tabernaculi admirabilis

fis usque ad domum Dei? Omninò siquidē oportet nos orationis tpe curiā intrare cęlestem, illam utique curiā in qua rex regnum stellato sedet solio, circundante in numerabili, & ineffabili beatorum spiritū exercitu. Vnde & ipse qui uiderat, ꝙa maiorem numerum non inuenit. Milia, ait, mi
Dan. 7.c lium ministrabant ei, & decies centena milia assistebant ei. Quanta ergo cum reuerētia, quanto timore, quanta illuc humilitate accedere debet à palude sua procedens & repens ranuncula uilis. Quam tremebūdus, quàm supplex, quàm denique humilis, & solicitus, & toto intentus animo maiestati gloriæ, in præsentia angelorum, in concilio iustorum, & congregatione assiste re poterit miser homuncio. In cunctis igitur actionibus nostris multa opus est anima uigilantia, sed præcipue in oratione. Et enim sicut in regula nostra legimus, licet hora omni, & omni loco oculi Domini super nos speculentur, maximè tamen in oratione. Licet enim semper uideamur, sed nunc ét præsentamus, & ostendimus nos quasi facie ad faciem cum Deo loquētes. Porro quanuis ubique sit Deus, in cœlo tamen orandus est, ibique orationis tempore cogitandos, ut mens nostra non oratorij tecto non aeris spatio, non ipsa retardetur nubium densitate, iuxta eam formam, quæ
Mat. 6.b nobis a Christo tradita est, ubi ait. Sic orabitis, Pater noster qui es in cœlis. Cœlum enim quaeam prærogatiua etiam sedes siue thronus Dei uocatur, quia ad eam comparationem, qua Deum in cœlis angeli sācti, & electorum animæ uident, nos miseri, & peregrini super terram uix solum nomē habere uidemur. Sic igitur oret qui orat, tā quam assumptus, & præsentatus ei qui sedet super excelsum thronum in angelis, qui minimè ceciderunt, & eleuatum in hominibus quos suscit auit de puluere inopes, & erexit, de stercore pauperes sic, in quam,
Ge. 18.d semetipsum considerat, & sic attendat, tanquam præsentatum Domino maiestatis, ut dicat cum Abraham: Loquar ad dominum meum, cum sim puluis, & cinis. Et quia tuo præcepto commonitus, tua institutio-
ne formatus, id præsumo Domine fons pietatis.

Quomodo uoluntas nostra diuina uoluntati triplicter subijci debeat Sermo.

AVdistis nunc ex regula nostra, fratres, de humilitate sententiam, cui ego, qquoties legitor, toto animo intentos uos esse uolo. Insipiens est. n. & & insanus quicunque in alijs uitæ meritis, quicuuq; in alia regione seu sapientia, nisi in sola humilitate confiddit. Apud Dominum, fratres, ius habere non possumus, quoniam in multis offendimus omnes, sed nec fallere eum, ispe enim nouit abscondita cordis, quanto magis opera manifesta, utique D
nec resistere uiribus, quoniam omnipotens est. Quid ergo restat nisi ad humilitatis remedia tota mente confugere, & quicquid in alijs minus habemus, de ea supplere? Sed, ò mira uanitas, ò mira saturitas cordis nostei, cuius elationem perfectè reprimere cuius ceruicosos motus omnino domare, humilitatis materia tanta non sufficit, quin superbiat adhuc terra & cinis.

Porrò totius humilitatis summa i eo ui detur consistere, si uoluntas nostra Diuinæ (ut dignum est) subiecta sit uoluntati, sicut ait Propheta: Nonne *Deo* subiecta erit ani-
Psa. 61.a mæ mea. Scio quidem creaturam omnem uelit nolit subiectā esse creatori Sed a creatura rationali uoluntaria subiectio quæritur, ut uoluntariè sacrificet Domino, & cō fiteatur nomini eiu, non quia terribile, & sanctum, non quia omnipotens, sed quia bonum est. Atuerò subiectionem istam triplicem esse necesse est, ut quod certū est Deū uelle, id nos uelimus omnino, & quod certum est eum nolle, similiter execremur, & nos. Quod āt incertū est utrū uelit, aut nolit, neq; uelimus ex toto, neq; penitus nos uelimus. Hic certè, fratres, in hoc medio totum periculū est religiosorū, dum infœliciter blandimur nobis, & palpantes seducimus nosmetipsos. Huic accedit, ut dissimulemus Domini quærere uoluntatem, dum nostram facere, & aliquam de ignorātia habere uolumus excusationem. Quis. n. est ille tam infœlix monachus, qui id nolle audeat, quòd certus est Deum uelle, aut ꝙ certus est eum nolle, id uelle præsumat. Se in medio periculū est his, qui iā egressi de seculo, in loco conuersionis habitāt tanquā in paradiso uoluptatis, sicut iu medio para-

disi lignum transgressionis positum erat, in quo præuaricati sunt parentes primi, lignũ scientiæ boni, & mali, non tantum boni, uel mali solius, sed boni, & mali. Propterea rogo uos, fratres, diligenter attendite quia nihil mihi occurrit, quod utilius possitis audire. Vbi certa est Dei uoluntas, omnino nostra sequatur, in his uidelicet de quib. certum aliquid in scripturis inuenimus, aut ipse spiritus manifestè clamat in cordib. nostris, quid sentiendum sit, ut est charitas, humilitas, castitas, obedientia, hæc approbebemus indubitanter, & appetamus, quę placere Deo scimus indubitãter. Sed & ea omnimodis odisse debemus, de quibus certũ est, quod oderit ea Deus, ut est apostasia, fornicatio, iniquitas, impatientia. In his uerò rebus de quibus nihil certi possumus inuenire, nihil certum uoluntas nostra desiniat, pendeat inter utrunque, aut saltè neutri parti nimis inhæreat, cogitans sẽper ne fortè altera pars Deo magis placeat, & paratissimus uoluntatem eius sequi in quamcunq; partẽ eam cognouerimus inclinari. Nemo super his, quæ certa sunt, hęsitet, neiho dubia pro certis admittat, nemo sibi in dubijs iudicium uendicet præcipitẽt uè sẽ
P.18.x tentia, & experiemur, quod scriptũ est. Pax
F multa diligentibus legem tuam Domine, & non est illis scandalum. Vnde enim sunt scandala, unde turbatio nisi q̃ propriam sequimur uoluntatem, & temere, q̃ uolumus in corde nostro definientes, si quomodo id prohiberi contingat, aut impediri, continuo etiam in impatientiam, in murmurationem, in scandalum proni sumus, non attendentes, quoniam omnia cooperantur in bonum his qui secundum propositũ uocati sunt sancti, & qui nobis casus uidetur, sermo quidem Dei est, suam nobis indicãs uoluntatem? At quicunque nihil certum, de huiusmodi in corde posuerit, in quamcunque partem postea conuertantur, scandalizari non poterit. Aut si quis facere cogitat unde mandatum certum non habet, si uoluntatem suam suspensam tenuerit donec prælatum interroget, & ab eo quęrat Domini uoluntatem, cui uice ipsius obedit, non turbabitur quicquid ei præcipiatur quoniam pax multa diligentibus legem tuã Domine, & non est illis scandalum. Porrò quod dixi uoluntatem suspensam teneat, aut uolũtatẽ suã diuinæ subijciat uoluntati, non de concupiscentijs desideriorũ, nõ de affectionib. dico. Illud enim impossibile est, dum adhuc in hoc peccati corpore, in hoc corpore mortis anima detinetur.

Quid. n. esset aliud quàm uita æterna, tota affectione diuinam in omnibus sequi uolũtatem? Sed consensum nostrum necesse est diuinæ subijcere uoluntati, si pacem æternam, & pacem desideramus habere præsentem, sicut scriptum est. Pacem meam do uobis, pacem relinquo uobis. Domine, ait Propheta, in lumine uultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabunt, tota die. Alius n. ambulat in lumine uultus sui, solicitus facere suam uoluntatem, & beneplacitũ cordis sui considerãs. Alius ambulat in lumine uultus humani, in eo semper intẽtus quid hominib. placeat, quid mundus iudicet, de quo dicit Prophẽta. Diẽ hominis non cõcupiui, Domine tu scis. Contritio, & infœlicitas in uiis eorum, & uiam pacis non cognouerunt, non est timor Dei ante oculos eorum. Nam qui timor Dei semper hẽt præoculis, uiæ eius uiæ pulchræ, & omnes semitæ eius pacificæ. Venite ad me, inquit, omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam uos, quos uestræ seu alienæ uoluntatis dura premit seruitus, & inuenietis requiem animab. uestris. Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue. Quãto. n. benignior, & dulcior est diuina clemẽtia quolibet homine, tanto suauius esse manifestũ est iugum eius cæteris omnibus. Propterea homines sibi ipsis, aut alijs hominibus placere studentes cõfusi sũt, sed qui in lumine uultus tui ambulant Dñe id solum cogitantes quomodo tuam faciant uoluntatem, & toto corde contendentes placere tibi, nunc quidem nomine tuo exultabunt, & nõ erit illis scandalum. Demum in iustitia tua exultabunt, quando exuentes infirmitates suas & intrantes potẽtias Domini memorabuntur iustitiæ tuæ solius, ut eã tunc teneant sine labore, quam modo sequi laborant. H

Ioa. 14. G

Hi. 17. b
Ps. 13. b

Mat. 11. d

Contra pessimum uitium Ingratitudinis. Sermo.

MAgna est sup nos dilectissimi, magna ualde misericordia Dei nr̃i, quos tã ineffabili spiritꝰ sui uirtute, tã inestimabili dono gratiæ suæ eripuit a uana nostra cõuersatione huiꝰ seculi, in quo eramus aliqñ tãquã fine Deo, aut

execrabilius est) etiam contra Deum, non ignorantiam habentes, sed contemptum cuius uitæ, aut potius mortis (anima enim, quæ peccauerat, ipsa moriebatur) utinam frequenter in oculis cordis nostri tetra uersetur imago, quanta uidelicet cæcitas, quanta peruersitas illa fuerit, ut sedula meditatione pensantes miseriæ pondus, etsi non tam perfectè, sicut est aliquatenus, tamen æstimare possumus liberatricis misericordiæ quantitatem. Iam uerò si quis ex uobis diligenter considerare non negligat, non modo unde erutus, sed ubi sit constitutus, non solum quid euaserit sed & quid acceperit; non tantum unde reuocatus sit, sed etiam quò uocatus, inueniet sine dubio cumulum huius misericordiæ omnino mensuræ prioris excedere quantitatem. Neque enim fecit taliter omni nationi, ut non solum iudicia, sed & consilia sua manifestaret eis sed omnino magnificauit facere nobiscum, non solum in sernos assumens, sed eligens in amicos. Neque enim nos eligimus
I eum, sed ipse eligit nos, & posuit nos, ut eamus, & fructum afferamus: fructum, inquã, non solum non peremptorium, quod ad iudicium pertinens notum sit etiam seruis, sed nec periturum quidem, quod de consilio est, & reuelatur amicis. In hoc si quidem positi sumus, ut non peccato seruiamus: ipse enim est peremptorius labor, nec seculo quoque: quemadmodum hi quos uidemus subditos curis terrenis, etsi non culpis, corporalibus officiis, etsi non flagitiis implicatos, & in ea, quæ præterit huius mundi figura, pro sua suorumq; ne præsenti sustentatione laborantes, quorum utique labor etsi non ad damnationem, minime tamen pertinet ad salutem, ita ut etsi conseruauerint fundamentum, detrimentum tamen patiantur, pereuntibus, quæ superædificauerant ipsi uerò salui sint, sic tamen quasi per ignem. Nobis autem quid dicitur? Quod consilium datis amicis? Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in uitam æternam. Nec cessamus ab operando hoc cibo etiam cum terrenis fortè occupemur operibus, aut obedientia dictante, aut fraternæ charitatis intuitu, quoniam dissimilis nobis intentio est ab his quorum laborem perituram esse prædiximus. Dissimili proinde radice inhærens labor similis non similiter habet perire, quoniam radicatus est in ea, quæ nunquam perit æternitate. Denique si fortè non quidem illicita, nec tamen expedientia sectantes prioris forsitan fornicationẽ relicta stetissemus in coniugij castitate, non capientes, quod de cœlibi uita datum nouimus esse consilium, sed a rapinis, & fraudibus abstinentes, licitè propriis rebus uteremur; necdum tamen ad perfectionem euangelicam attingentes, sicut scriptum est, Si uis esse perfectus, uade, & uende omnia quæ habes, & ueni sequere me, &c. Hoc ipsum quantæ pietatis esset, si tantis criminibus in quibus multi ex uobis inuoluti solum in se responsum mortis, & iudicium certæ damnationis haberent, datum esset uel in inferiori aliquo respirare gradu? Prodigus certe filius ad filiorum numerum aspirare timebat, beatum se reputans si forte, uel in mercenariorum numero recipi mereretur: minimè tamen sufficere potuit paternę pietati, nisi tam copiosam ei misericordiam exhiberet, cui posset & ipse, qui nunquam a patre discesserat senior filius inuidere. Sic & nos dilectissimi, abundanter effusa super nos misericordia Dei nostri, ne filiis ire, & dissidentiæ non solum ad electorum recepit numerum, sed uocauit ad collegium perfectorum. Nam, & si forte aliquorum negligentia ad perfectionem non assurgit, nisi uiderint, quid excusationis possint afferre, quoniam apostolicam omnes nos uitam professi sumus apostolicæ professioni nomina dedimus uniuersi. Quod sanè non Ps. 71. a
de ea gloria sanctitatis dixerim, quam non sibi tantum, sed uniuerso orbi suscipere meruerunt, sicut scriptum est: Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam: sed de Mat. 19.
eorum potius professione qua pro omnibus Petrus loquitur dicens: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Sed iam omL
nino mouet, fratres mei, quid sibi uelit, q̃ dominus erga nos liberalis nunc diuina clementia uideatur, ut quibus tanta contulit non rogantib. non desiderantibus, imo, & fortasse recusantibus: nunc orantibus, obsecrantibus, postulantibus, sæpissimè, imò continuè, uideatur multa minora negare. Quid enim putamus charissimi? Abbreuiata est manus Domini, an fortè thesauri gratiæ defecerunt? Quid inquam, putamus, utrum uoluntas mutata sit, an immutata facultas? Neutrum sanè de eo æstimare licet, neutrum fas est credere de omni potenti, & immutabili maiestate. Quid sibi uult ergo, quod iugiter orantes,

Universidad de Deusto Biblioteca

obsecrantes, postulantes, nō exaudit quib.
Eccl. 12. tantam, & tam gratuitam misericordiam
prærogauit? Nam si respondeat quis, quod
Apostolo Paulo responsum est, sufficere
nobis gratiam Dei planè omnino fallitur,
cum pro ea, quam maximè uniuersæ oratio
nes, obsecrationes, & postulationes nostræ
fiant, ne ambulemus in magnis, aut in mira
bilibus super nos, orantes nobis dari humi
litatem quanta decet non dico sanctos, sed
monachos peccatores, obsecrantes patien
tiam nobis tribui quanta non dico in mar
tyribus inuenta est, sed professioni nostræ
necessaria est postulantes charitatem quan
tam non dico angelis, sed patribus qui fue
re homines similes nobis passibiles, etiā &
peccatores, diuino munere collatam agno
uimus ex testimonio scripturarum. Væ ge
nerationi huic miseræ ab imperfectione sua
cui sufficere uidetur sufficientia, imo ino
M pia tanta. Quis enim ad perfectionem il
lam quā scripturæ tradunt, uel aspirare ui
detur? Non sine causa sane cum sint nobis
eadem cum patribus conuersionis initia, di
spar ualde conuersationis profectus inueni
tur, adeo ut cū eos profeciſſe de die in die
& cursum consummasse legamus, apud nos
magnus æstimaretur si quis, uel ipsa cōuer
sionis suæ primordia conseruaret, ut nō mi
nus humilis, aut timoratus, non minus soli
citus, & circunspectus, non minus feruens
spiritus, non minus patiens ac māsuetus in
medio quàm in initio uideretur. Quantos
enim uidemus quasi oblitos sui, & peccato
rum suorum, Dei quoque, & beneficiorum
eius immemores, sic nō redimere, sed amit
tere tempus, ut de moribus, & affectionib.
suis uix ultima apud ipsos mentio fiat.
Quid istos aliud agere dixerim, qui scurri
tates, detractiones, iactantiæ, & impatiētiæ
uerba non reputant, facile contristant pro
ximos, imo spiritum Dei qui in eis est, pu
sillorum scandala parui pendunt, ad incre
pationem aliorum aut negligentia quadam
dormitare uidentur, aut iracundiæ facibus
inflammātur, & cum his quasi gens, quæ fe
cerit iustitiam, accedunt libere ad ecclesiā,
psallunt cum alijs, sed non spiritus neque
mente, orationis tempore nescio quas ine
ptias meditantur, & ne ipso quidem tremē
do angelis participare uerentur dominici
corporis sacramento: quid, inquam, istos
aliud agere dixerim quam securos iam de
gratia Domini sua fiducialiter de ea quam
longo tempore promeruerint familiaritate
præsumere? Hoc nempe est, quod uulgari
prouerbio dicitur. Familiaris Dominus fa A
tuum nutrit seruum. Sed ubi est, dilectissi
mi, quod toties canitis. Quoniam aduena Psl. 38.c
ego sum apud te, & peregrinus, sicut om
nes patres mei? Heu heu, non inuenitur
qui redeat, & agat gratias Deo, nisi hic alie
nigena. Nonne decem mundati sunt, & no- Luc. 17.d
uem ubi sunt. Meministis credo uerba Sal
uatoris hæc esse, nouem illorum ingratitu
dinem arguentis. Bene siquidem orasse,
obsecrasse, postulasse leguntur, qui leuaue
runt uocem dicentes. Iesu fili Dauid, mise
rere nobis. Sed defuit eis quarta, quā adie
cit Apostolus, gratiarum actio, quan
do nec redierunt, nec egerunt gratias
Deo.

Multos quoque uidemus usque hodie
satis importunè petentes, quod sibi deesse
cognouerint, sed paucos admodum noui
mus, qui dignas super acceptis beneficijs
gratias agere uideantur. Nec reprehensibi
le, quod instanter petimus, sed planè peti
tioni negat effectum, quod inuenimur in
grati. Et fortè hoc etiam clementia esse ui
detur, ingratis negare, quod postulant, ne
contingat uobis, ut tanto grauius de ingra
titudine iudicemur quanto magis accumu
latis beneficijs ingrati probabimur extitis
se. Ergo misericordiæ res est in hac parte
subtrahere misericordiam, quemadmodum
iræ, & indignationis misericordiam exhibe
re, eam sanè de qua per Prophetam ipse pa Esa. 26.b
ter misericordiarum loquitur dicens. Mise
reamur impio, & non discet facere iustitiā.
Quàm multos enim uidemus & plangimus
fratres, qui dummodo maneat habitus, & B
tonsura, salua sibi omnia arbitrantur? non
considerantes miseri, quemadmodum in
gratitudinis uermis interiora corrodēs, ob
hoc tantum corticem, quem uidēt transfo
rare dissimulet, ne fortè recogitēt, & erube
scant, ipsaque uerecundia emendētur. Qui
sic interdum in nonnullis consumpta esse
interiora uniuersa præsumit, ut nō uereatur
ad ea quoque, quæ foris apparent, uene
natum ducere caput, nisi fortè quos uide
mus manifestè apostatare a Deo, repente
fieri pessimos arbitramur, & non magis pau
latim defeciſſe, cum comederint alieni ro
bur eorum, & nescierunt. Vides ergo non
omnibus prodesse, q; à lepra seculatis con
uersationis, cuius peccata manifesta sunt,
emun-

emundantur, sed nonnullis peius in occul
to ingratitudinis ulcus oriri, quod tāto pe
Lu. 27.d riculosius sit, quanto interius. Et bene Sal
uator hinc in Euangelio nouem illos, ubi
sunt quærit, quoniam longe est à peccato
ribus salus. Sic enim, & primum hominem
Psl. 1.d post peccatum ubi sit interrogat, & in iudi
cio nescire se profitebitur operarios iniqui
tatis, cum legamus in Psalmo. Quoniam no
uit Dominus uiam iustorum, & iter impio
rum peribit. Nec sine causa in nouenario
inuenti sunt, qui non redeunt ad Saluato
rem, in quo nimirum numero quaternario
quinarius iungitur, & est non bona mixtio
corporeæ sensualitatis, & euangelicæ tradi
tionis. Quod tunc fieri solet, cum sic uolu
mus quatuor euangelijs obedire, ut quinq;
corporis sensus pariter oblectare uelimus.
Fœlix autem Samaritanus ille, qui cogno
uit se nihil habere, quod non accepisset, id
C circo seruauit depositum, & cum gratiarū
actione ad Dominum est reuersus. Fœlix
qui ad singula dona gratiæ redit ad eum, in
quo est plenitudo omnium gratiarū, cui dū
nos pro acceptis non ingratos exhibemus,
locū in nobis facimus gratiæ, ut maiora ad
duc accipere mereamur. Omnino enim so
la nos à profectu cōuersationis impedit in
gratitudo nostra, dum quodammodo amis
sum reputans dator, quod ingratus accepit
cauet sibi de cætero tanto plura amitteret,
quanto conferret ingrato. Fœlix proinde,
qui se alienigenam reputans, etiam pro qui
busque minimis beneficijs non minimas
refert grates, gratuitum esse non dubitans,
neque dissimulans, q; alieno impenditur, &
ignoto. Nos autem miseri, & miserabiles
cum in initio adhuc alienos nos, æstima
mus, timorati satis, satis deuoti, & humiles
inuenimur, tam facile postmodum obliui
scimur, quam gratuitum sit quicquid acce
pimus, & præsumentes non bene quasi de
familiaritate Dei, nequaquam aduertimus
quod mereamur audire, quoniam inimici
Domini domestici eius. Tanto. n. facilius
nunc offendimus, eum, quanto ea grauius,
quæ à nobis committuntur iudicanda no
uerimus esse, cum in Psalmo legamus, quo
Psl. 54.b niam si inimicus meus maledixisset mihi,
sustinuissem utique. Obsecro itaq; fratres
mei, humiliemur magis, ac magis sub poten
D ti manu Dei, & ab hoc tam maximo, tam ne
quissimo uitio ingratitudinis lōge fieri stu
deamus, ut tota deuotione in gratiarum ac
tione uersantes, conciliemus nobis gratiā
Dei nostri, quæ sola potest saluare animas
nostras. Nec uerbo tantum, uel lingua, sed
opere, & ueritate exhibeamus nos gratos
ei, qui gratiarū actionem magis, q̄ dictionē
a nobis exigit dator gratiarum Dñs Deus
noster, qui est benedictus in sęcula. Amen.

De eo quod legitur in Iob, in sex tribulatio Iob. 5.c
nibus liberabit te, et in septima non
tanget te malum.
Sermo.

DIgnum ualde est, & omnino exigit
ratio æquitatis, ut quib. a conditio
ne mundi regnum paratur, ipsi ēt se
se regno parare non negligāt, ne pa
rato regno inueniātur forsitan qui regnatu
ri fuerant imparati. Sic enim legimus de cę
na quadam, dicente Domino. Quoniā qui- Mat. 22.
dem cena parata est, sed qui uocati erāt nō 4
fuerunt digni. Quærimus ergo quemadmo
dum regno parato parari debeant reges fu
turi. Etsi piè quęrimus, cū Propheta, utiq;
dicere non audemus. Domine quis habita- Iob. 15.b
bit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet
in mōte sancto tuo. Qui ingreditur, inquit, E
sine macula. Sed hæc, inquies, præparatio
soli Christo conuenire uidetur. Nemo. n. cę
terorum omnium mundus a sorde, nec in
fans cuius est uita unius diei super terram.
Itaque solus intrabit, qui solus agnus est si
ne macula, solus argui non potuit de pec
cato, quod non ab eo factum est, nec in eo
inuentum. Solus planè summus pontifex
meus, nec in patre, nec in matre contamina
tus est, vt lex dicit: patrem quippe sed Deū
matrem quoque, sed uirginem habens, un
de & solus ingreditur sancta sanctorum, &
nemo ascendit in cœlum, nisi qui descen
dit de cœlo filius hominis, qui est in cęlo.
Quid ergo nos? Ita ne continuo desperabi
mus? Imò uerò sperabimus, & hinc maxi
mè. Licet enim solus, sed profectò totus in
trabit, & os non comminuetur ex eo. Non
sine membris caput inuenitur in regno, si
tamen membra fuerint conformia sibi, &
cohærentia capiti suo. Conformia sanè mo
ribus, cohærentia fide. Habet enim consor
tionē quantum potest, habet & cohærē
tiam ipsa etiam minor ætas, dum & similitu
dinis mortis eius mersione illa triplici co-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ma, plantatur, & fidem in inuolucro quodã recipit, quod necdum capax sit euolutæ.
Benignus est nimirum spiritus sapientię, & quem traducta culpa ligaueras, indulta iustitia soluit. Sed non ita deinceps liberabit maledictum à labijs suis. Voluntarie enim
Ro. 10.c peccanti post agnitam gratiam nõ relinquitur hostia pro peccato. Sed nec sic liberabit à suis quomodo ab alienis labijs maledictum. Maledictio, fratres, graue est macula, & scimus quoniam nõ quod intrat in os coinquinat hominẽ, sed quod de ore egre
Ma. 15. b ditur. Inde ergo macula, inde maledictio a labijs suis, sed non semper a proprijs. Neq; enim de corpore, uel corde propria originalis in paruulis culpa procedit, cui nõ modo consensus, sed ne usus quidem interim potest sensus esse peccati. Quomodo tamen maledictum à labijs suis non liberat spiritus, aut uoluntarie peccantibus non relinquitur hostia, nisi quia non illi denuo crucifigitur Christus, nec complantatur iterum similitudini mortis eius per baptismum? Propria iam eo lachrymarum unda exigitur, propriam baiulare crucem, propriam mortificare membra, & propriam immolare hostiam necesse est. Sine causa aliter diceret, credo proprijs labijs expietur oportet propiorum maledictio labiorum, per multas enim tribulationes in regnum Dei intrare necesse est, & nemo nisi per tribulationes ingreditur, aut proprias, aut
Act. 14. d alienas. Sola nimirum secundi Adæ tribulatio purgat, quos contaminauit offensio sola prioris, non q̃ propria cuiquam sufficere possit satisfactio. Quid enim est uniuersa pœnitentia nostra, nisi quod si non compatimur, omnino non possumus conregnare? Quod enim in nobis minus est, ipse supplet, modicum tamen illud quodcunque nostrum est, non patitur reseruari. Quòd si fidei cohærentia sine morum conformitate nequaquam saluat adultos, longè minus saluare poterunt opera sine fide. Facilius enim membrum inhærens capiti si deforme est reformatur, quàm diuisum quam libet simile copuletur. Et ipsum tamen, q̃d deforme est, aut conforme fieri imagini filij sui & capitis sui, aut certe tandem auelli ab eo, necesse est anathema esse à Christo, ne in illa plenitudine corporis ei⁹ inueniatur quippiam indecorum. Vbi ergo macula propria, propria quoque purgatio iurè requiritur, & si examinatio multiplex opus est etiã tribulatione multiplici. Vnde enim tribulatio nisi dum resistitur contaminationi, concupiscentiæ repugnatur? Quid uerò in homine purum ab hac macula, immune ab hoc contagio poterit inueniri? Ab intus manat, de corde exit pestiferum uirus ac deinceps corpus occupat uniuersum, mẽtem desiderijs affligit, membra illecebris inficit. Inde pruritus aurium, oculorum petulantia, inde olfaciendi uoluptas, inde in fauces tã inordinata delectatio, inde in uniuerso corpore molliciei sensus, & libido pernicioſa tangendi, intus in anima ebrietas illa desideriorũ, & fornax quędã ambitionis, auaritiæ, inuidiæ, cõtumaciæ, nequitiæ, & eium deniq; uitiorum affectib. uehementer accensa. Quot enim corpus illecebras, quot oblectamenta mundus habere uidetur, tot patitur tribulationes tot sustinet tentationes uir iustus. Et quemadmodum ambulãs quis in carne, sensuum uoluptate delectatur, & delicias computat esse sub sensibus sic & omnis, qui in spiritu seminare desiderat spinas, & tribulos quos propria terra ex maledicto utique germinat, potius eradicare quam propagare contendit, quippe qui conuertitur in ærumna sua, quoties configitur spina. Huic ergo tam multipharię pesti, per singula quæque resistere, quàm multiplex tribulatio? A planta pedis usque ad uerticem non est sanitas in me, totum infecit concupiscentia lex peccati in membris omnibus inuenitur, undique per feneſtras mors intrare contendit, & intus fomes totius nequitiæ, periculosius sæuit, crudelius malignatur. Minimè tamen in hac tã multiplici lucta deficiendum, aut desperatione cedendum est. Licet enim abundent tribulationes pro Christo, sed abundant, & consolationes per ipsum. Denique audi consolationem. Peccatum in foribus est nisi ipse aperias, non intrabit. Appetitus in corde prurit, sed sub te est, nisi sponte cesseris, nil nocebit. Audi consolationem. Consensum cohibe ne prævaleant hæc, & immaculatus eris, ut sine macula ingrediaris, & ipse ad habitandum in tabernaculo, & requiescendum in monte sancto Domini Dei tui. Si tui non fuerint dominati, tunc immaculatus eris, & emundaberis à delicto maximo. Maximum planè delictum, quòd interiorem, & exteriorem hominem occupat uniuersum. Audi adhuc consolationem. In sex, inquit, tribulationibus

nibus liberaberis, & in septima non tanget
Iob. 5.a te malũ. Si puer Hæbræus es, sex annis seruiens liber egredieris in septimo. Sex tibi tribulationes sunt contra desideria cordis, & quinquepertitam sensualitatis corporeę uolũtatem: sed in his sex liberaberis à septima non quidem ne ueniat, sed ne lædat, ne noceat, ne tangat te malum. Veniet quidem mors, ipsa.n. est septima tribulatio: sed somnus erit dilectis Domini, & ecce hæreditas eius. Erit ianua uitæ, erit initium refrigerij, erit sancti illius montis scala, & ingressus in locum tabernaculi admirabilis, quod fixit Deus, & non homo. In septima itaque non tanget te malum. Malum utique triplex, quod eos manet in septima, qui in sex tribulationibus dissimulant perfectè interim liberati, nec in sex hydrijs purificantur ad liquidum, ut exhibeantur in nuptijs spõsi nõ habentes maculam, neque rugam. Monet enim eos horror in exitu, dolor in transitu, pudor in conspectu gloriæ magni Dei. Vnde nobis ista dissimulatio est, fratres mei? Vnde hæc tam pernicioſa tepiditas? Vnde hæc securitas maledicta? Quid seducimus miseri nosmetipsos? Forsitan iam diuites facti sumus, forsitan iam regnamur? Nonnne ostim domus nostræ horribiles spiritus illi obsident? Nonne exitum nostrum larualeſ illæ facies præstolantur? Quis illæ pauor erit ò anima mea, cum dimissis omnib⁹ quorum tibi est tam iucunda præsentia, tam grauis aspectus, cohabitatio ipsa, tam familiaris sola ingrediens incognitã penitus regionẽ occurſantia tibi cateruatim ruere teterrima illa monstra uidebis? Quis tibi in die tantæ necessitatis occurret? Quis tuebitur à rugientibus præparatis ad escam? quis cõsolabitur? quis deducet? Filioli mei, memoremur hæc nouissima nostra, ne peccemus. Nam & per ignem nobis transeundum est, & uniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit. Ibi enim aurum nostrum uertetur in scoriam, ibi reuelabitur uniuersa impuritas, ibi ueritas ipsa accepto tempore, quod nobis interim datum contemnimus, iustitias iudicabit. Quid uerò illic omnes iustitiæ nostræ, nisi pannus menstruatæ reputabuntur? Quicquid nunc paruipendendo transimus, palpando tegimus, dissimulando negligimus, quanto illic cruciatu uindex flamma consumet? Vtinam magis nunc daret, quis capiti meo aquas, & oculis meis fontem lachrymarum? forte enim nõ reperiret ignis exurẽs. quod interim fluens lachryma diluisset. Iã uerò post ignem illum putas residuum aliquid inuenietur in nobis? Aut tantum erit, ut audeamus illud uultui maiestatis offerre: aut eius sic astare conspectui? Quis ille pudor erit, quæue confusio, post tanta beneficia tã tepidos, tam imperfectos, tam uacuos apparere ante faciem Dei nostri? Fugiebat Adã ut absconderetur ab eo, post unius utique pomi uetiti gustum, quid nos post tanta flagitia post tanta facinora præsumemus? Quã do ab hac confusione purgabitur oculus cordis, cui nisi operam dare negligimus, ut irreuerberata acie ueri illius solis radios ualeat intueri? Sicut fluit cera a facie ignis, sic peribunt peccatores à facie Dei. Ingrediatur utique putredo in ossibus meis, & subter me scateat, ut requiescam in die tribulationis huius septimæ, & in ea non tangat *Psa. 67.* me malum. Malum hoc triplex, horroris doloris, & pudoris. Fœlix siquidem anima, quę fiducialiter inimicis suis loquetur in *L* porta: Quid hic astas cruenta bestia? Nihil in me funeste reperies. Fœlicior cuius opus non arserit, quem superedificasse aurum, argentum, lapides pretiosos, examen illud in ueniet. Fœlicissimus qui sine ulla nube confusionis reuelata penitus facie gloriam Domini speculando, in eadem imaginẽ transformabitur, & similis erit illi, uidens eum sicuti est, utique super omnia Deus benedictus, & laudabilis, & gloriosus in sęcula sęculorum. Amen.

De diligendo Deo Sermo.

NOlite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt. Omnia enim quæ in mundo sunt, concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & ambitio spiritus, quę non sunt ex patre. Quid ergo? Sunt aliqua ex patre quibus nobis ista recompensentur, Sunt utique omnimo dulciora his, & amabiliora, sed hæc non creduntur seruis, multo minus inimicis. Quisquis uero amicus uoluerit esse huius mundi, inimicus Dei cõstituetur. Amicis creditur consiliũ, quibus dicitur. Quia omnia quæcunque audiui a patre meo, nota feci, uobis. Exponit beatus Gregorius, quia amor ipse, notitia est triplex amor, qui tria illa excludat, quæ non sunt ex patre. Et propterea credo ter interro- *Ioã. 15. b*

rogatus

rogatur Petrus, Amas me, amas me, amas me? Sed, & fortè hæc sunt de quibus in lege
Ioā.21.c præcipitur. Diliges Dominum Deum tuum
Deu.6.a ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, &
ex tota uirtute tua, id est, diliges dulciter,
siue affectuosè, diliges prudenter, diliges
M fortiter. Siquidem amor cordis simile quid
dam habet carnalis amoris: nam affectio-
nes propriæ cordis esse dicuntur. Anima
uerò aliquanto iam superius sonat, unde &
meritò dicitur sedes sapientiæ, ut meritò
uideatur illi attribuendum prudenter dili-
gere Deum. Sanè ad affectuosum illum, quē
dicimus cordis amorem, plurimum ualet i-
carnationis Christi cogitatio, sed & totius
dispensationis quam gessit in carne, & ma-
ximè passionis. Vidēs enim Deus homines
omnino carnales effectos, tantum ei dulce-
dinem exhibuit in carne, ut durissimi cordis
fit quisquis eum toto affectu non diligat.
Volēs siquidem nobilē creaturā hominem
recuperare, si, inquit, inuitum coegero, asi-
num habebo, non hominem, quoniam qui-
dem non libens ueniet nec spontaneus, ut
Ps.52.b possit dicere: Voluntariè sacrificabo tibi.
Nunquid asinis dabo regnum meum? Nun-
quid de bolus cura est Deo? Vt ergo habeā
uoluntarium, terrebo eum, si fortè conuer-
tatur, & uiuat. Et comminatus est acerbio-
ra, quæ excogitari possunt, tenebras æter-
nas, uermes immortales, ignem inextingui
bilem. Cum autē nec sic homo reuocaretur
ait; Non solum timidus, sed etiam cupidus
est: promittam ei quod potissimum dese-
rabile uideatur. Desiderant homines aurū,
& argentum, & similia, & super hæc omnia
uitam desiderant. Manifestū est hoc, & ual-
de manifestum. Si, inquit, tantopere deside
rant miseram hanc laboriosam uitam, & mo
mentaneam, quantum diligent uitam quie-
A tam, æternam, beatam? Promisit itaque ui-
tam æternam, promisit quod nec oculus ui
dit, nec auris audiuit, nec in cor hominis
ascendit. Vidēs autē quod nihil proficeret.
Vnum, inquit, restat adhuc. Inest homini nō
solum timor & cupiditas, sed & amor, nec
quicquam in eo uehementius ad trahen-
dum. Venit igitur in carne, & tam amabilē
se exhibuit, ut illam nobis impenderet cha-
ritatem, qua maiorem nemo habet, ut ani-
mam suā daret pro nobis. Quisquis sanè nec
ob hoc quidem conuerti noluerit, nōne me
ritò audiet; Quid debui facere tibi, & non
feci? Ut uerè in nullo sic commendat Deus
charitatem suam, quomodo in mysterio in-
carnationis eius, & passionis; in nullo sic
reuelatur eius pietas, in nullo sic apparet
benignitas, quomodo in humanitate, Apo-
stolo teste, qui ait: Apparuit benignitas,
& humanitas Saluatoris nostri Dei. Nam
potentia quidem occultata est, quoniam in
infirmitate uenit. Vnde Abacuch: Absconditā
dita est, inquit, fortitudo eius, haud du-
bium quin in cruce, cuius cornua in man-
bus eius. Sapientia quoque abscondita est,
& incarnata. Placuit enim ei per stultitiam
uerbi, saluos facere credentes. Nonne quo
dammodo stultum se fecerat, qui tradidit
in mortem animam suam, & tulit peccata
multorum, & quæ non rapuit, tunc exolue-
bat? Nonne ebrius erat uino charitatis, &
immemor sui, contra Petri consilium dicen
tis; Propitius esto tibi? Itaque absconditā
est fortitudo, maximèque uelata & incar-
nata sapientia, sed benignitas nō potuit am-
plius declarari, nec abundantius exprimi nō
euidentius commendari. Porrò id quidem
ad affectuosum cordis amorem diximus pē-
tinere. Nam uidere est homines sic affe-
ctos erga huiusmodi, ut uix sine lachrymis
audiunt, uel recordentur. Hic ergo amor cō
tra concupiscentiam carnis est. Quid enim
dulce sit ei in carne, cui tanta dulcedo est
in Christi passione? Verum hæc dulcedo
falli potest si desit prudentia, & iam diffi-
cile caueri poterit in melle uenenum. Ne-
esse est igitur adesse prudentiam, qua di-
ligenter interiora mysteria inuestigare pos-
simus, ut paratissimus omni poscenti redde
re rationem. Hic amor prudens excludit cu
riositatem. Siquidem animus his inten-
tus, temporalium non poterit esse curiosus,
dicens cum Propheta: Quomodo dilexi le
gem tuam Domine, tota die meditatio
mea est. Tertium est, ut fortiter quisque
diligat, quatenus sicut falli non potest, ita
nec cogi possit, paratus omnia pati propter
iustitiam. Quis autem nesciat eum, qui rex
cœli sit, terrena regna & honores non ambi
re, sed magis abijcere? Porrò beati, qui per
secutionem patiuntur propter iustitiam,
quoniam ipsorum est regnum cœlorum.
Itaque de his tribus nunc Petrus interroga
tur, quia prius inuentus fuerat minus ha-
bēns. Audiens enim primo de passione Do-
mini, ferre non potuit, tanquam dulci-
ter diligens, sed absit, inquit, à te, utpotè
insipienter amans. Vnde & audire meruit:

Ad Tit. 3.b

Abac.3.d

Mar. B

Ps. 118. n

Mat.5.d

Vade

Mar.8.d Vade retro Satana, quoniam non sapis ea
C quæ Dei sunt. Simile aliquid in Apostolis
Ioā.14.c erat: quibus dicebatur. Si diligeritis me,
gauderetis utique quia uado ad patrem: im
mo uerò qui diligunt, dolent. Et diligunt &
non diligunt: diligunt dulciter, sed non sa-
pienter. Nocte uerò ipsa, qua tradendus
Lu.22.d erat Dominus, & dulciter & prudenter dili
gebat Petrus, cum diceret: Tecum paratus
sum & in carcerem, & mortem ire: sed non
diligebat fortiter quoniam qui cecidit, sta-
bili non erat ille gradu. Nondum uenerat
Act.5.c uirtus ex alto, qua accepta non negauit, sed
libera uoce usus. Vos, inquit, iudicate, utrū
Deo magis obedire oporteat an hominib?.
Ioā.21.c An non congruè de dilectione requiritur,
qui pascendo præponitur gregi? Ille. n. præ-
esse debet aliis, q uino charitatis inebriatus
æstuat immemor sui: ut non quærat q sua
sunt, sed magis quæ Iesu Christi. Et nota
quia requisitus Petrus an diligat plus his,
tantum respondit se diligere, nō audens af
firmare, quod prius se dixisse tempore con-
Ma.14.b fundebatur, & fortasse propterea contrista
tus est. Dixerat enim prius: Etsi omnes scā
dalizati fuerint in te, sed non ego.

De ligno, fœno, & stipula. Sermo.

NVsquam est securitas, fratres, neque
in cœlo, neque in paradiso, multo
minus in mūdo. In cœlo. n. cecidit An
D gelus sub præsentia diuinitatis. Adā
in paradiso de loco uoluptatis. Iudas in mū
do de schola saluatoris. Hæc idcirco dixe-
rim, ne quis sibi de loco isto blandiatur, q a
dī locus iste sanctus est; quia non locus ho-
mines, sed homines locum sanctificant. Sūt
.n. etiam inter nos tria genera hominum, ip
saque satis incongrua, & ordini homini qui
hanc uiā ingressus est. Sunt. n. qui bene ince
perunt, sed statim defecerunt. Et sunt qui
nunquā inceperunt, sed in sua mollitie per-
manserūt, & permanent. Et sunt qui rapian
tur spiritu leuitatis, tardi ad audiendū, uelo
ces ad loquendum, paratissimi cursim enu-
merare quod faciunt, si quid faciunt tamen.
Nunquid uel istos repellet Deus? Non, si in
fundamento permanserint: sed salui erunt,
2.Co.3.c sic tamen quasi per ignem. Per quem ignē?
Dicit Apostolus. Fundamentum aliud ne-
mo potest ponere præter id quod positum
est, quod est Christus Iesus. Si quis ædifi-
cauerit super fundamentum hoc lignum
num, stipulam: detrimentum patietur
autem saluus erit, sic tamen quasi per igne.
Fundamentum Christus est. lignum fragile
est, fœnum molle, stipula leuis. Ligna
sunt qui fortiter incepe unt, sed fracti non
renodantur. Fœnum sunt, qui fugienda mol
litie tepefacti, nec sunt mirate digiti (ut di-
citur) labores arduos attingere nolunt. Sti
pula sunt, qui leuitatis motibus exusti,
nunquam in eodem statu permanent. Et
timendum quidem est de istis, sed non de-
sperandum. quia si in fundamento Chri-
stum habuerint, hoc est in hac uia uirtum fi-
nierint, salui erunt, sic tamē quasi per ignē. E
Ignis tria habet, fumum, lucem, ardorem. Fu
mus excitat lachrymas, lux uicina illuminat
ardor adurit. Ita & qui eiusmodi est, fumū,
hoc est amatitudinem, in mente habere de-
bet, quia tepidus est, quia remissus est, quia
leuis, quia ordinem, quantum in se est, sub-
ruit, & perturbat. Sed & lucē in ore, ut qua
lis est in mente, talem se in confessione, &
dicat, & plangat, ut & linguam acuat con-
scientia, & conscientiam arguat lingua. Ne-
esse est quoque ut ardorem sentiat in cor-
pore, i. pœnitentiæ tribulationem, & si non
multimodam, aliquam tamen. Putas quia
sic compunctos corde, ore confessos, corpo-
re fatigatos abijciet, qui omnes homines
uult saluos fieri, & neminem uult perire?
Sunt & alij qui ædificant super fundamen-
tum hoc, aurum, argentū, & lapides pciosos,
qui uehementer incipiunt, uehementius
proficiunt, uehementissimè pficiunt, non at
tendētes q d caro possit, sed q d spūs uelit.

De triplici genere Cogitationum nostrarum. Sermo.

ADmonet nos beatus Benedictus, fra Pro.4.d
tres, solicitos esse circa cogitationes
nostras, sapiētis utiq; cōsiliū sequēs,
q oī custodia cor custodire suadet,
qm ex ipso uita procedit. Tria igitur occur-
runt genera cogitationū, à quibus multa so
licitudine cauere necesse sit eos, qui conver
tuntur ad cor, & dignum Deo in semetipsis
templum exibere festinant. Sunt enim non-
nullæ interdum cogitationes penitus ocio- F
sæ, & ad rem non pertinentes: quastam faci
le abijcere, quam recipere facile possit ani-
ma,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ma, dummodo sit secum habitans in corde suo, & adsistēs dominatori uniuersæ terræ. Sunt & aliæ cogitationes uiolentę magis & fortius adhærentes, quæ uidelicet ad necessitates naturę & pertinent, & quasi ex eodē adsumpto limo, de quo & nos facti sumus, si paululum insederint, auelli nequeunt siue læsione & difficultate. Sæpe enim sic afficit nos cogitatio carnalis de cibo, de potu sine uestimento, ut uix eradicari queat de cordibus nostris, quod non aliunde est, nisi q; & ipsa limosa & uiscosa quodammodo, limosam nihilominus, & glutinosam inuenerit terram. Non sine causa enim dictum est, hominē plasmatum non de terra qualibet, sed de limo. Vide enim quàm limosum sit corpus, quod ipsi quoque spiritus tam fortiter, & penè indissolubiliter inhæret, ut uix cum multa afflictione possit aliquando separari. Quid ergo agendum cum limosa illa cogitatio mentem subierit? Planè exclamandum nobis est cum sancto Iacob atque dicendū. Ge49.a Rubem primogenitus meus non crescas, ascendisti enim cubile patris tui. Rubeā enim & carnalis atque sanguinea huiusmodi concupiscentia est, quæ tunc cubile nostrum ascendit, cum non solum memoriam tangit cogitatione, sed & ipsum uoluntatis stratum ingreditur & polluit praua delectatione.

G Bene autem primogenitus noster dicitur appetitus ille carnalis, qui ab ipso nimirum initio uitæ nostræ, in nobis pullulat, cum cætera uitia processu temporis ex malitia mundi huius uarijsque occasionibus contrahuntur. Oportet ergo reprimere, quem extinguere non possumus appetitum, ut quam citò cubile nostrum ingreditur, crescere eum nullatenus patiamur, sed sub nobis sit, quēadmodum dicit Scriptura. Subter te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius. Iam uerò tertium cogitationū genus immundū nimis ac fœtidum est, quod nec admittere quidem ulla ratione debemus, sed longe præsentiræ fœtorem, tota uirtute repellere, toto animo propulsare, & conuersi statim ad gemitus, lachrymis atque suspirijs inuocantes spiritum, qui adiuuet infirmitatem nostram. Sic nimirum confusus abscedens nō tam facile deinceps simile aliquid uiriliter resistentibus nobis malignus hostis offerre, uel afferre præsumet. Dico autem cogitationes illas immundas penitus ac fœtidas, quæ ad luxuriam, ad inuidiam & uanam gloriam pertinent, cæteraque uitia detestanda. Oportet enim si mundas conseruare nōlumus animas nostras, adhuc longe agentib. cogitationib. huiuscemodi multa cū indignatione occurrere. & exufflare à nobis, ut nullus eis detur accessus. Et primum quidē genus cogitationum ociosarum, s. ad rem non pertinentium, lutum est, sed lutum simplex, ideſt non inhærens nec fœtens, nisi forte diutius immoretur in nobis, & per incuriam ac negligentiam nostram in alterum genus cogitationum uertatur, quod quotidie experimur. Dum enim ociosa tanquam minima spernimus, ad turpia atque inhonesta dilabimur. Secundum uero cogitationum genus non lutum simplex, sed ut iā diximus, uiscosum ac limosum est. Nam tertium quidem sic cauendum est non tanquam lutum aut limus, sed tanquam immundissimū ac fœtidissimum cœnum.

De triplici iudicio proprio, humano & diuino. Sermo.

Sic nos existimet homo ut ministros Cristi, & dispensatores mysteriorum Dei. 1.Co.4.b
Minister Christi sic debet cōuersari, ut ex morib. exterioris hominis qui uidetur, existimetur cōpositio interioris animiq; non uidetur, ne uel ab alio uel à seipso possit iudicari, sed dicat cum eodem Apostolo. Mihi pro minimo est ut à uobis iudicer, aut ab humano die, sed neque me ipsum iudico, qui autem iudicat me, dominus est. In quibus uerbis notanda sunt tria iudicia, humanum, suum cuiusque proprium, & diuinum. Et humanum quidem potest iudicare de rebus exterioribus. quæ sensibus corporis percipiuntur, de interioribus. uero non potest. Hinc .n. scriptum est. Quis. n. scit hominum quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui est in eo? Qua propter de his quæ sunt in homine potest iudicare spiritus hominis qui in ipso est longe uero præstantius de his ipsis iudicat Deus, cuius necdum fatetur Apostolus euasisse iudiciū, qui tamen iam humanū trāscendisset & proprium. Porro humanū cōtemnebat qui dicebat. Mihi autem pro minimo ē ut à uobis iudicer, aut ab humano die. Sed neq; propriū timebat, qui dicebat. Sed neq; meipsum iudico, nihil enim mihi conscius sum. Solum ergo restabat diuinum, de quo ait. Qui autem iudicat me, dominus est. Debet tamen quisque quantum potest se irreprehensibilem exhibere, primum quidem coram Deo, sed deinde etiam corā hominibus. Hoc nempe est quod alibi loquitur idem Apostolus, dicens: Prouidentes, bona non tantum coram Deo, sed etiā coram hominibus. Tribus siquidem modis prouidemus bona coram hominibus, id est habitu, actione, sermone. Habitu, ne sit notabilis; actione, ne sit reprehensibilis: sermone, ne sit contemptibilis. Tribus etiam coram Deo, cogitatione, affectione, & intentione. Nā & cogitatio debet esse sancta. Vnde scriptum est: Cogitatio sancta seruabit te, & affectio pura, & intentio recta. Sunt autem tria ista, ideſt cogitatio, affectio, intentio, in anima. Sed in ea quoque propriis singula locis distincta uidentur. Nam cogitatio in memoria est, affectio in uoluntate, intentio in ratione consistit. Atque ut eorum usum ac differētiam clarius uideamus, sumamus nobis exemplum de rebus exterioribus. In corporibus si quilibet deformis color cutem tantum inficiet, corpus quidem turpius redditur, sed nil ei de sua sanitate ex hoc adimitur. Si ergo carni putredo aliqua uel liuidus tumor insederit, iam non solum decus corporis, sed salus quoque perturbatur. Quod si languor forsitan inualescens, cum ipsa carne ossa quoque medullitus occuparit, tunc demum de uita non immeritò potest desperari. Eodem modo in anima si peccatum suggeritur memorię per cogitationem, nullum tamen præbuerit aut uoluntas affectum, aut deliberatio ipsa consensum; fateor quidem, deformitas est, nec audire interim anima illa meretur. Tota pulchra es amica mea; & si næuus est, sed non morbus. Quòd si uoluntas quoque occupata sensu delectationis afficitur, resistit tantum adhuc deliberatio rationis, infirmatur quidem, sed necdum moritur anima, clamet tamen necesse est. Sana me domine, & sanabo. Tunc uerò mori dicitur, quando & ipsa ratio ad peccatum per intentionem curuatur: tunc enim consentit. Et de tali dicitur: Anima quæ peccauerit, ipsa morietur. Hunc triplicem gradum deplorauit Dauid ex persona Adam, dicens domino expellenti de Paradiso in latā huius seculi euagationem: Cōfirmasti super me manum tuam. Et quoniam carnalia desideria sunt pœna peccati: non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ. Iam uerò nec robur est rationis: Non est pax ossibus meis à facie peccatorum meorum. Qui rursus eosdem gradus ex persona Iusti decantat dicens. Memor fui Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum. Delectatus enim per uoluntatē, exercitatus per rationem. Ne ergo à memoria repellat Deum irruens turba plurimarū cogitationum, quæ solent effluere tanquam uilis plebs in atrium, ponatur ad eius portā ianitor, cuius nomē est recordatio propriæ professionis: ut cum turpibus sese cogitationibus sensérit animus prægrauari, increpet se & dicat sibi. Tu ne hæc debes cogitare, qui sacerdos es, qui clericus es, qui monachus es? Cultor iustitiæ debet in se quicquā iniquum admittere? Decet seruum Christi, amatorem Dei tale aliquid ad modicum meditari? Hæc dicendo, excludet fluxum illicitæ cogitationis per recordationē propriæ professionis. Similiter ad portam uoluntatis in qua solent manere carnalia desideria, tanquam in domo domestica familia, statuatur ostiarius qui uocatur recordatio cœlestis patriæ. Hic enim potest prauum desiderium quasi cuneus cuneum expellere: & ipsum qui ait. Ecce sto ad ostium & pulso; sine cunctatione recipere. Iam uerò ad thalamum rationis talis, & tam ferox adhibendus est custos qui nemini parcat, sed quicunque hostis siue clam siue palam ingredi præsumpserit, procul eū arceat, & hic sit recordatio gehennæ. In cæteris siquidem, ideſt memoria & uoluntate, non ita est intolerabile si uel memoria recipiat quandoque uagam cogitationem, uel uolūtas impuram affectionem. Hoc uerò grauissimum, & omnino damnosum, si unquam ratio perdiderit rectitudinem intentionis.

Ro.12.d

De uerbis Psalmi uicesimiterij, Quis ascendet. Sermo.

Quis ascendet in montē domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Verbū exhortationis est, fratres mei: ut quiquidem oēs ascendere nitimur, oēs tendimus in sublime, sursum aspiramus omnes, omnes conamur in altū: illuc studeamus, ascendere, ubi bonum sit nos esse, ubi securum sit nos esse, unde cadere non oporteat, ubi stare possimus. Nec modo ut desiderium

Hie. 17.

Ps.18.

Ps.37.a

Ps.22.a

Apo.3.d

Universidad de Deusto Biblioteca

derium prouocet, ascensorem montis huius Propheta requirit; uerum etiam ut ascendere cupientem modum doceat ascendēdi. Fęlix qui huius montis ascensiones in corde suo disposuit, concupiscens, & deijciens in atria domini. Siquidem mons iste est mons vber, bonorum omnium cumulus, mons voluptatis æternæ, domus Dei est. Et qui habitant in domo tua Domine, in sęcula sęculorum laudabunt te. Audi testem fidelē quia mons est domus ista. O Israel quàm magna domus domini, & ingens locus possessionis eius, magnus & non habens consummationem, excelsus & immensus. Imò uerò non solum mons est, sed & mons montiū, & multæ in eo mansiones, multi montes. Denique etiam fundamentum eius in montibus sanctis. Et ne hoc quide sanctus tacuit Esaias. Erit, inquit, mons domus domini præparatus in uertice montium, & eleuabitur sup colles. Quidni montiū mons, fundatus exultatione uniuersæ terræ: ubi tam multiplex omnium delectabilium copia, ubi copiarum omnium plenitudo? Erit enim mons pacis, mons gaudij, mons uitæ, mons gloriæ. Et hi omnes montes unus mons consummatę fęlicitatis. An non mons pacis, pax super pacem, pax quæ exuperat omnem sensum? Plane mons magnus pax in corde, pax in carne, pax ab iniquis hominibus, pax cum omnibus proximis, pax ab ipsis dæmonib⁹, pax cum Deo, & pacis non erit finis. Erit gaudium, sed quale Dominos ait, Gaudium plenum, securum gaudium, quod nemo tollet à nobis. Sed & uitam habituri sumus, & abundantius habituri, q̄ non possit ineffi- cax esse tanti pastoris aduentus, qui ad hoc ipsum uenit ad oues (sicut ipse testatur) ut uitam habeant, & abundantius habeant. Nunquid non etiam mons tibi uidetur ęternum gloriæ pondus supra modum in sublimitate? Porro ex his omnibus, & si qua possunt similiter desiderabilia cogitari, una est beatitudinis mensura bona, conferta, coagitata, supereffluens, ac si plurimos montes, alium quidem aureum, alium argenteum, alium ex hyacinthis, & smaragdis atq; omnium gemmarum gloria, alium quoque ex vermiculo purpura & byssо cæteris q̄; eiusmodi opibus pariter coaceruans in unum redigas montem. Omnia enim nobis multiplicia reddentur. Et qui aurum & argentū, lapides pręciosos superædificauerit fundamento, ædificium humile in immensos montes excreuisse mirabitur, & ex modico semine magnos metet non tam manipulos, quàm aceruos manipulorum. Quis ergo ascendet in montem domini, aut quis stabit E in loco sancto eius? Innocens, manibus, & mundo corde. Beatus ille, si quis tamen ille est. Sed quis gloriabitur Innocentes manus, aut castum se habere cor? Nemo mundus à sorde, nec infans cuius est unius diei uita super terram. Vnus tamen est inter nos innocens, mundus inter impuros, inter mortuos liber. unus est, & non æstimabitur alius absque eo. Ipse est de quo legisti: Nemo ascendit in cœlum, nisi qui de scendit de cœlo, filius hominis qui est in cælo. Erat etiam innocens manibus, qui peccatum non fecit, sed multa bona operatus Iudæis libere aiebat: Quis ex uobis arguet me de peccato? An uerò mundissimū cor fuisse quis dubitat unitum personaliter sapientiæ, in quam nihil inquinatum incurrit, attingit autem ubique propter suā munditiam? Sed non in uano accepit animam suam, qui solus potestatem habuit ponendi animam suam, & iterum resumendi. Non in uano accepit nascens, non in uano posuit moriens, non in uano recepit resurgens. At quomodo non in dolo iurauit proximo suo, quomodo non in uano accepit animam suā quomodo non in uano omnia illa perfecit, si hic solus accipiat benedictionem? Ita ne oportebat Christum pati, resurgere, & sic introire in gloriam suam? Sua erat. Quæ utilitas in sanguine eius, dum omnes descēdimus in corruptionem? Quæ ueritas in promissione si (ut supra meminimus) nemo F ascendit in cœlum, nisi qui de cęlo descendit? Esto, hic accipiat beuedictionem, misericordiam quare? At non solus hic accipiet aut certè magis non soli sibi accipiet, si aduertas. Perge enim per sacra uerba prophetica, & uide quoniam modo, uelut occultè multitudinem subinducit. Loquebat de unu & dicebat, hic accipiet. Sed continuò hunc transfundit in hanc generationē, & ait: Hæc est generatio quærentium: ut in uno non personæ singularitatem intelligas, sed spiritus unitatem. Nimirum hic sponsus, & hæc sponsa est, & scimus quis dixerit: Iam non sunt duo, sed una caro. Ita ergo hic ascendet, hic accipiet benedictionem, sed ascendent etiam cum eo uel magis in eo qui ab eo accipient benedictionem. Andi hoc à Ptopheta: Etenim bene-

dictionem dabit legislator, ibunt de uirtute in uirtutem. Atque hoc est propter, q̄ oportebat Christū pati, & resurgere à mortuis, ut prædicetur in nomine eius pœnitentia & remissio peccatorum, & pœnitētia ad innocentiam, remissio ad munditiam deputetur. Beatus enim, non in quo non inuenerit, sed cui non imputabit dominus peccatum. Inueni, ait, hominem secundum cor meum. Nunquid ut gloriari possit castum se habere cor? Non: quia stellæ non sunt mundæ in conspectu eius, sed cor contritū & humiliatum Deus non despiciet. Cor contritum proximum cordi mundo, & hoc est esse iuxta cor Dei. Siquidem prope est D his qui tribulato sunt corde. Samaritanus est proximus ei, qui incidit in latrones. Nō iurabit in dolo huic proximo suo, sed faciat quod promisit. Amen dico uobis, sedebitis & uos iudicantes. Simus ergo, & nos, dilectissimi, pro nostro quidem modulo, & manuum innocentiæ, & cordis munditiæ sectatores. Ante omnia quidem solici, i& si penitus cauere pro humana fragilitate non prævalimus, quantum tamen declinare à malo possumus non modo actionis, sed & cogitationis. De cætero quoque ne in uano accepimus animas nostras rationales, exerceamus nos in operibus bonis, & consilio rationis utamur. Quomodo enim non frustra humanam accipit homo animam, qui tanquam unum, & irrationabilibus animantibus incubans corporeis uoluptatibus solū sequitur carnis appetitum? Addit quoque Propheta: Nec iurauit in dolo proximo suo. Sicut enim munditiam intra nos, erga proximum innocentiam conuenit obseruari: sic & in nobis, & erga proximum exercenda uirtutis opera, opera pietas. Non ergo simus nobis inutiles, ne in uano recepe- rimus animas nostras: non simus inutiles proximo nostro, ne in uano ei iurasse probemur. Nouit figmentum nostrum spiritus qui loquebatur per Prophetam, nec de utilitate proximi simpliciter uoluit commonere. De iuramento nos conuenit, ut agnoscamus debitum, ut promissam fidem irritam facere vereamur. Omnes enim proximis iurati sumus cum quibus in ecclesiæ ueni- E mus unitatem. Et hæc professio fidei Christianæ, ut qui uiuit, iam non sibi uiuat, sed ei qui pro omnibus mortuus est. Nec mihi dicat quis. Et uiuam, sed tibi non: quandoquidem ille non solum pro omnibus uixit, sed & pro omnibus mortuus est. Quomodo enim ei uiuit qui negligit sic ab eo dilectos? Quomodo ei uiuit qui legem eius non implet, qui mandatum eius non seruat? Quæris legem, quæris mandatum? Hoc est, inquit, mandatum meum, ut diligatis inuicem sicut dilexi uos. Et Apostolus: Alter alterius onera portare, & sic adimplebitis legem Christi. Noli ergo putare gratuitum bonum quod exhibes proximo, ut liceat etiam dissimulare si uelis. Debitor es, sacramenti cautione, & propria professione teneris. Hic ergo accipiet benedictionem à domino, & misericordiam à Deo salutari suo. Hic, quia unus accipit brauium. Sed ne unum hominem putes, hæc est generatio quærentium dominum. Hic accipiet benedictionem; quia caput & corpus unus est Christus. Sed hęc est generatio: quia in mensura ætatis plenitudinis Christi omnes pariter occurremus. Et fortè idem ipse dominus mons domini est, de quo dicitur: Quis ascendet in montem domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Nimirum ipse est abscissus sine manibus lapis, qui in montem creuit immensum; ipse qui exaltatus à terra omnia trahit ad se; mons coagulatus, mons pingnis. Et quid uos Iudæi, ut quid suspicamini montes coagulatos, montem in quo beneplacitum est Deo habitare in eo? In Beelzebub, inquiunt, principe dæmoniorum ejcit dæmonia. Execranda suspicio, & blasphemia repræhensibilis. Princeps est Christus & magnus Princeps, cuius ne ipsi quidem dæmones possunt effugere principatum. At illorum regnum in seipsis diuisum desolabitur. Huius regnum integrum atque perfectum, & regni eius non erit finis. Distat ergo inter principem & principes, nec ulla comparatio inter montem coagulatum, & pinguem, & montes tantum coagulatos. Vester iste Beelzebub mōs coagulatus, sed non pinguis, magis autem sterilitate perpetua maledictus. Mons, quia elatus est: coagulatus, quia squama squamæ coniungitur, & coagulatum est, si cut lac cor eorum. Christus dominus mons est, mons coagulatus, & mons pinguis. Mons est sublimitate, coagulatus multorum congerie, pinguis charitate. Et nūc uide quomodo trahit ad se omnia, quomodo ei omnia uniantur unitate substantiali, personali, spirituali, sacramentali.

Haber

Universidad de Deusto
Biblioteca

Habet in se patrem cum quo est una substã
tia, habet assumptũ hominem cum quo est
una persona, habet adhærẽtem sibi fidelem
animam, cum qua est spiritus unus, habet
sponsam ecclesiam unam omnium electo-
rum, cum qua est caro una Et forte carnalis
hęc unio dicenda fuisse uidebitur, sed sacra
mentalem dicere malui, dignius hoc voca-
Ephe. 5. bulum arbitratus, præsertim occasioné dã
tẽ Apostolo. ubi ait: Sacramentum hoc ma
G gnum est, ego autem dico in Christo & in
Ephe. 5. g ecclesia. Pinguissimus planè & uberimus
Ps. 67. d mons in quo beneplacitum est Deo habita
Ps. 44. b re in eo: siquidem propheta unxit cũ oleo
letitiæ præ particibus suis, Mons cœle-
stium aromatum, mons charismatum spiri-
tualium: non ad mensuram accipiens spiri-
tum, sed omnimodam obtinens plenitudi-
nem gratiarum. Magnus mons, in quo o-
mnes thesauri sapientiæ & scientiæ absco
diti sunt, in quo tota humanitatis ueritas to
ta diuinitatis inhabitat plenitudo: excelsus
& immensus: in quo omnia instaurantur,
quæ in cœlis & quę super terram, ut sit De-
Colo. 2. a us omnia in omnibus. Venite, ascendamus
in hunc montem, fratres, & si uia nobis ui-
detur ardua, exoneremus nos: si arcta, etiam
exinanire nos non parcamus: si longa, tanto
magis festinemus: si laboriosa, clamemus ei:
Cant. 1. a Trahe nos post te, in odore unguentorum
1. Cor. 9. d tuorum curemus. Fœlix qui sic cucurrerit
ut comprehendat, immo ut ipse compræhẽ
datur, & in illam amplitudinem montis &
plenitudinem corporis Christi mereatur
admitti. Fœlix qui in illum beatificum
montem tam desideranter & perseuerãter
ascenderit, ut in loco sancto locum accipiés
stationis, Deo patri in sãcto eius appareat,
simul & uideat uirtutem eius & gloriam.
Ps. 62. a Haud aliam sanè quàm eundem ipsum mõ-
tem montium, montem coagulatum & pin-
guem, Iesum Christum dominum nostrum
in quo nimirum per prædestinationem ab
æterno apparuit ei qui dilexit nos & gratifi
cauit in dilecto filio suo, in quo elegit nos
H ante mundi constitutionem. Sed iam tunc
Eph. 3. f. 1. a cognoscemus sicut & cogniti sumus. cum
plenius & perfectius exaltatus altissi-
1. Co. 13. e mus & uberimus ille mons om-
nia trahet ad se qui est su-
per omnia benedi-
ctus in secula,
Amen.

De uerbis Origenis. Sermo.

NOcere possunt, ut uereor, forte nõnul
lis uerba quæ heri lecta sunt nobis;
ex homilia scilicet Origenis super
capitulum illud legis, ubi Aaron & Leui. 16
filii eius uinũ bibere prohibentur cũ accessu
ri sũt ad altare: si recipiãt ea simpliciter si-
cut sonare uidẽtur. Saluator meus, inquit, lu
getẽt nunc peccata mea, & tãdiu est in mœ
rore quandiu nos pristimus in errore. Plu-
rima quoq; alia in hunc modum abundan-
tius forsitan quàm circunspectus dicta, nec
tã sobriè quàm discretè. Quid nam sibi
uult insolitus iste grunitus, aut quis inter
uos nescio quid submurmurat? Scio qui-
dem doctos in lege diuina huiusmodi uer-
ba ridere, sed nihilominus & minus sapien
tibus me confiteor debitorem. Nec modò
de intellectu Origenis quæstio est, potuerit
forsitan hyperbolicè loqui: ipse uiderit, ni
hil interest nostra, Quamuis ne hoc qui-
dem silendum arbitror quod euidentissime
illum contra fidem nonnullã scripsisse, san-
ctorum patrum tradat authoritas, atq; ideo
non sine circumspectione monet esse legẽ
dum. Verum nos in presenti non quid ip-
se senserit querimus, sed id agere cupimus
ut uos omnes quod ad sanam doctrinam p I
tinet sentientes, nihil moueamini uerbis il
lis. Absit enim ut in cœlo credatur locus
esse tristi tiæ, sicut nec culpæ. Nemo ibi de-
linquere, nemo lugere potest, sicut nec in
terra quidem pœna ulla fuisset, nisi iniqui-
tas præcessisset. In cœlo utique sola iusti-
tia, sola nihilominus lętitię est: in inferno
solum peccatum, & pena peccati, porro in
medio utraque inueniuntur, atq; ideo neu
tra consummata. In multis offendimur, Iacob. 3. a
quia in multis offendimus omnes quoniam
enim nullus in cœlo passionis locus esse po
terat uel doloris, propterea sanè unigeni-
tus Dei patris passione sua hominẽ redẽptu
rus, sicut carnem in qua pateretur (qui pati
non poterat in diuinitate) suscepit, sic etiã Bruno. f
interris uisus est, & cum hominibus conuer e
satus est, ut humiliaret etiam semetipsum in Ps. 45. d
loco afflictionis. Hic ergo turbare, se pauę-
re quoque dignatus est & tædere, tentatus
per omnia pro similitudine absque peccato.
In terra, inquam, uere lachrimatus est Iesus
uerè contristatus, uerè passus, uerè mortuus
uere sepultus. sed ubi surrexit, uetera tran-
fierunt,

Cant. 3. a fierunt. Noli ultra dilectum tuum in tuo
Mat. 28. a quærere lectulo, surrexit, non est hic. Vox
sponsæ est. In lectulo meo quæsiui, quem
diligit anima mea, quæsiui, & non inueni.
Maria fuit quæ Dominum quæsiuit in lectu
lo, quæ fuit in tumulo, nec inuenit. Magis
autem inuenerunt eam uigiles, & dixerunt.
K Quid quæris uiuentem cum mortuis? Fuit
quidem cum mortuis, sed iam non est: fuit
inter mortuos, sed & tunc liber fuit. Siqui-
dem ipse sese turbauit, ipse animam suam
posuit, quia oblatus est, & omnis ei infirmi
1. Co. 1. d tas de uoluntate fuit, non de necessitate.
Vnde & quod infirmum erat Dei, fortius
erat hominibus, ꝙ esset tunc quoque etiam
inter paruulos magnus, inter infirmos uali
dus, inter mortuos liber. Videtur quidem
& in nostris aliquando tribulationibus esse
nonnulla libertas, cum uidelicet pro pecca-
tis proximorum libera, & liberali charitate
laborem pœnitentiæ sustinemus, lugentes
1. Cor. 4 pro eis, ieiunantes pro eis, uapulantes pro
eis, & quæ non rapuimus exoluentes. Vnde
& Paulus. Cum liber essem, inquit, ex om-
nibus, omnium me seruum feci. Cæterum
nihil hoc ad libertatem illius, qui nihil pro
prij delicti habuit, qui nihil morti debuit,
mihi meruit tribulationis. Nã & nobis qui-
dem etiam uoluntarias illas tribulationes
etsi proximus exigere forsitan ex iure non
potest, exigit tamẽ Deus. Etsi proximo for-
tè uidetur quis reddere plusquam debeat,
Deo tamen nemo unquam totum reddit,
quod debeat. Mihi autem, inquit Apostо-
lus, pro minimo est, ut à nobis iudicer, aut
ab humano die, sed neque meipsum iudico.
Nota sanè, quod alibi ait. Si nosmetipsos
iudicaremus, non utique iudicaremur. Et
2. Co. 11. g item. Spiritualis homo omnia diiudicat.
Non enim iudicate hic posuit, sed diiudica-
1. Co. 2. d re, quod utique discernere & probare est:
Rom. 14. d sicut item ait. Beatus qui se non iudicat in
eo, quod probat. Itaque pro minimo illi
erat, ut ab eis iudicaretur, quibus nihil sese
debiti officij subtraxisse sciebat, nihil pecca-
1 Co. 11. se in aliquem, sed magis omnibus præstitis-
se, adeò ut securа ingenuè loqueretur. Qui
infirmatur, & ego non infirmor? Quis scan-
2. Co. 9. c dalizatur, & ego non uror? Nam & Iudæis
Iudæus factus est, ut Iudæus lucrifaceret, &
his qui sine lege erant, tanquam sine lege,
postremò omnibus omnia factus est, ut om
nes saluos faceret. Merito proinde pro mi-
nimo illi erat, ut ab eis iudicaretur, quibus
usque adeo sese sine offensione præbuerat,
inter quos sic honorificauerat ministerium
suum. Sed neque ipse se dijudicabat in eo,
quod probabat, perfectè etiam sibi quod de
bebat impendens, corpori castigationem,
animæ miserationem, atque omnem custo-
diæ solicitudinem cordi suo, ut nec in se
quoque peccati conscius haberetur. Sed nõ 1. Cor. 4.
in hoc, inquit, iustificatus sum, qui autem iu
dicat me, Dominus est. Illius enim prorsus
nequeo declinare iudicium, & si iustus fue-
ro, non leuabo caput, quoniam omnes iu-
stitiæ meæ tanquam pannus menstruatę co
ram illo. Non est qui in conspectu eius
iustificetur, non est usque ad unum. Cæte-
rorum siquidem nemo est, qnem non opor Esa. 64. b
teat dicere Deo. Tibi peccaui, sed magis Ps. 142.
qui in ueritate potest dicere, tibi soli. Solus Psal. 5. a
ille etiam inter mortuos penitus liber fuit,
qui peccatum non fecit, cuius iustitia sicut
montes Dei. Cæterum inm nec inter mor M
tuos est, sed assumptus ab eis, mutatus cor-
pore, mutatus corde, ingressus in potentias
Domini, & omni infirmitate priuatus, exu-
tus nimirum sordidas illas uestes, quibus
sanè apud Zachariam prophetam primo ue Zac. 3. a
stitus apparuit, & indutus splendidis, sicut Psa. 29. c
loquitur in Plasmo. Cõcidisti saccum meum
& circundedisti me lætitia. Quia enim ue-
ram humanæ carnis & animæ substantiam
susceperit, ueram utriusque naturam, nec cor
poris illi defuerunt, nec animæ passiones,
sed ex hoc iam glorificatus est in utroque.
Puto autem quod utriusque glorificationẽ
breui uno uersiculo Propheta comprehen-
dit dicens. Dominus regnauit, decorem Ps. 92. a
induit, induit Dominus fortitudinem. De
corem sanè in corpore claritatis, fortitudi-
nem uerò in perturbabili statu mẽtis. Deni
que tristis est, inquit, anima mea, sed usque
ad mortem. Vnde & inclinant caput dixit. Mat. 16. d
Consummatum est: ne quid deinceps in- Ioan. 19. f
firmitatis in eo liceat suspicari. Sed ait iste. 2. Co. 12. g
Si Apostolus ipsius luget quosdam qui an-
te peccauerunt, nec pœnitentiam egerunt
in his, quæ gesserunt, quid dicam de ipso,
qui filius dicitur charitatis? Et deinde.
Cum ergo, quæ nostra sunt, quæfierit, nunc
iam nos non quærit, nec quæ nostra sunt co
gitat, nec de erroribus nostris mœret, nec
perditiones nostras deflet, & contritiones
qui fleuit super Hierusalem? Item: Nunc, Psal. 85.
inquit, quia misericors, & miserator est Do
minus, maiori affectu quam Apostolus

Universidad de Deusto
Biblioteca

suus flet cum flentibus,& luget eos qui ante peccauerunt. Nec enim putandũ est, q Paulus lugeat pro peccatoribus, & fleat. Dominus autẽ meus abstineat a fletu. Hæc quidem sic accipere, quibus adhuc dilectũ in lectulo quærere dicam? Nescit mortuus extra tumultum, nescis infirmus extra lectũ nescit paruulus extra lectulum quærere quẽ diligit anima sua. Verum ille (ut supra meminimus) non minus corde, quàm corpore glorificatus (imo tanto amplius, quanto amplior anima, & gloriæ capacior est, quàm caro) sicut non potest negligere suos, sic nec lugere pro eis. Sed quando humana fragilitas eiusmodi capere possit affectum, qui sine miseria misereatur, & sic diligat eũ qui docet, aut qui periclitatur, ut tamen ipse omninò nec doleat, nec turbetur? Verum tamen etsi id longe supra nostram experiẽtiam est, Deo tamen nihil impossibile est.

Post igitur nõ modo sibi, sed & suis omnib. quos infirmitate carnis exutos, uirtute induit, & in potentias introduxit, eam conferre dilectionem, quæ gaudeat cum gaudentibus, nõ autem fleat cũ flentib. & sic eos quos amat, efficacissimè & effectuosissime uniat, ut ipsa tamen imperturbabilis perseueret. Nec dubium sanè quin longe præstantior sit ea dilectio, quemad modum medicina (si quæ tamen eiusmodi est) preciosior utique iudicatur, quæ sic curat uulnera ut inter curandum nec uir tus eius in aliquo, nec substantia minuatur, quàm ea quæ sic curat, ut
Rom.6.b
B curando deficiat aut corrumpatur. Licet ergo fleuerit Dominus super Hierusalem, ex hoc iam omnino non flebit, sicut mortuus est, sed resurgens ex mortuis iam non moritur, sicut fuit in lectulo, sed exurgens iam in lectulo non inuenitur. Habet tamen etiam nunc ineffabiliter ampliorem affectum, & efficatiorem, quàm habeant qui lugent pro delinquentib. aut pro fratribus ponunt animas, quamuis ipse quidem consummato ni
Mat.15.f
mirum opere suo, neutrum deinceps sit facturus. Nostræ infirmitatis istud est, quorũ adhuc in mari sagena trahitur, & ex omni genere piscium congregat, nihil omnino discernens. Ille enim, nec modo ille, sed & Apostoli, & cæteri qui cum eo sunt sancti, ad littus, utique peruenerunt, nec mixtos pisces in uasis posuere, sed electos, & bonos tantum, nam malos utique foras miserunt. Quantos ego interim cogos trahere malos pisces, quãtos anxios & molestos intra sagenam meam congregaui, quando uobis adhæsit anima mea. Congratulor proficientibus, iucunda effectio bonus est piscis. Condoleo deficientibus, fleo cum flentibus, angor pro periclitantibus, infirmor cum infirmantibus, uror cum scandalizatis. Grauia Ps.54.b
sunt hæc, & acerba, utique mali pisces. Malos autem dixerim nõ propter culpam, sed propter pœnam. Faciat Deus à multitudine malorum piscium obruamur pusillanimitate spiritus, & tempestate, donec perueniamus ad optati littoris stationẽ, ubi malos separemus & secludamus à bonis, vt videlicet de cętero nec luctus, nec clamor, sed nec ullus dolor, aut etiam timor sit in finibus nostris, sed gratiarum actio, & uox exultationis. C

Parabola, quæ beato Bernardo ascribitur de filio regis.

Rex diues & præpotens Deus omnipotẽs filium sibi fecit hominem, quẽ creauerat, cui sicut puero delicato pædagogos deleganit legem, prophetas, cæterosq; tutores, & auctores usq; ad præfinitum tempus eius consummationis. Instruxit eum, & monuit, Dominum eum paradisi constituens omnesq; thesauros gloriæ suæ ei ostendens & repromittens si se non desereret. Et ne quid deesset bonis eius, etiam liberum arbitrium ei indulsit, ut bonum eius esset uoluntarium, non coactum. Accepta ergo scientia boni & mali, cœpit ei tædere bonorum suorum, à concupiscentia sciendi bonum & malum. Egressus igitur de paradiso bonæ conscientiæ, noua quærens quæ nesciebat, q a nulla adhuc, nisi bono nouerat, paternis legibus & pædagogis relictis manducauit de ligno scientiæ boni & mali contra uetitum patris, & abscondens se miser & fugiẽs à facie Domini, cepit uagari puer insipiens per montes altitudinis, per ualles curiositatis, per campos licentiæ, per nemora luxuriæ, per paludes uoluptatum carnalium, per fluctus curarum secularium. Videns antiquus prædo lasciuum puerum sine custode, sine rectore, procul à domo patris uagantem, accessit, & pomula illa inobedientię manu malæ persuasionis di porrigẽs postquam consensum ab eo elicuit, aggressus est miserum, & in terram, id est in terrena

D rena eum desideria præcipitans, pedesque ideſt mentis affectiones, ne resurgat, fortissimis ei secularis concupiscentiæ uinculis alligans, menusq; operationis, & oculosmẽtis, misit eum in nauim malæ securitatis; & flante uehementer uento adulationis, transuexit eum in longinquam regionem dissimilitudinis. Veniens ille in regionẽ uon suam uenalis factus est omnibus, qui prætergrediuntur uiam. Discit porcos pascere, siliquas porcorum manducare: dedi scit omnia, quæ didicerat, & discit, quæ ne sciebat, seruilia scilicet opera. Vinctusq; in desperationis carcere, ubi in circuitu impii ambulant, in mola illa impiæ circuitionis cogitur molere emolumento malæ conscientiæ. Proh dolor. Et ubi nunc est pater ille potentissimus. & dulcissimus atque libera lissimus? Nunquid potest obliuiſci filium uteri sui? Absit, absit. Non obliuiscitur, sed misereatur, dolet & conqueritur de absentia, & perditione filii sui. Mandat amicis, solicitat seruos, omnesque suscitat ad requirendum eum. Vnus seruorum timor, ad imperium Domini filii fugitiui uestigia prosequens, in profundo carceris inuenit filiũ regis, carnalibus peccatorum sordibus obsitum, uinculis, & catenis malæ cõsuetudinis ligatum, miserum, & amentem, in miseriis securũ, & ridentẽ. Quẽ uerbis, & uerberibus surgens, ut exiret, & rediret tanta miserum confusione deiecit, ut sicut morti iã uicinus iaceret, & adhæreret in terra uẽter ei⁹. Egressus euestigio alius, cui nomẽ spes
E uidensque filium regis a timore nõ erutũ, sed obrutũ: non adiutũ, sed deiectũ, accessit leniter, & susciteans de terra inopem, & de stercore erigens pauperẽ, leuansq; caput eius & coacta in unum cõsolationis uestę, oculos eius detergens, & faciem: Heu, inquit, q̃ti mercenarij in domo patris tui abũdant panibus, tu autem hic fame peris? Surge obsecro, & uade ad patrem tuum, & dic ei: Pater fac me sicut unum ex mercenariis tuis. Tunc ille tandem uix ad se modicum reuersus. Tu ne es, inquit, spes? & quomodo spei introitus potuit patere in tãtum, & tam horribile profũdũ desperationis meæ; Ego ego, inquit, sum spes a patre tibi transmissa, te adiutura, te non defertura, donec te introducã in domũ patris tui, & in cubiculum genitricis tuæ. Et ò, inquit ille, dulce leuamen laborum, dulcis consolatio miserorum, o una, & non infima de tribus cubiculi regis assistricib. uides carceris mei profundum immane, uides uincula, quæ tamen ad ingressum tuum iam maxima ex parte diruta suut, & dissoluta, uides conceptiuorum meorum immanem multitudinem, fortitudinem, uelocitatem, asluciam: & quis tibi locus hic? At spes, ne timeas, inquit, qui nos adiuuat, misericors est, qui pro nobis pugnat, omnipotens est: pluresque sunt nobiscum quam cum illis. Super hæc omnia adduxi tibi a patre missum equum desiderii, cui cum insederis, me duce ab his omnibus securus proficiscaris. Dixit, & mollibus stramentis piæ deuotionis subnixus, & bonorum exemplorum calcaribus additis, equo desiderij imposuit filiũ regis, sed frenum defuit, tanta erat festinatio fugiendi. Illicò equus currit ifrenis, trahit spes ante, timor autem retrò uerberibus urget, & minis. Tunc uidentes hoc turbati sunt princi F
pes Edom, robustos Moab obtinuit tremor obtiguerũt omnes ihabitatores Chanaan. Irruat super eos formido, & pauor in magnitu dine brachii tui, fiant immobiles qua si lapis donec pertranseat filius tuus Domine, filius tuus iste, quem possedisti. Sed cũ sic feruntur præcipites, effugiũt quidẽ, sed non sine periculo, quia sine modo, sine consilio. Proꝛter quod a patre transmissa accurrit prudentia, una de summis principibus palatii, in comitatu amica habens temperantiã, & tenẽs currentes. Parcius, inqt, obsecro parcius; dicit.n. Salomon: qui festinus est, pedibus offendit. Sic si curritus, offenditis, si offenditis, caditis, si caditis, filiũ Pro. 19.a
regis, quem suscepistis liberandum, inimicis redditis. Nam si ceciderit, illicò manus eorum erit super eum. Hæc dicens, frenum discretiõis imposuit feruido illi equo desiderij, eiusq; habenas temperantiæ regendas commisit. Cumque timor retro deuicinia, & uirtute inimicorum, & tarditate fugæ causaretur. Vade, inquit prudentia, retro satana scandalum es. nobis. Fortitudo & laus nostra Dominus, & factus est nobis in salutẽ. Et ecce fortitudo miles Domini egregius, accurrens per campum fiducię, extracto gladio lætitiæ: Nolite, inquit, turbari, plures nobiscum sunt, quàm cum illis. Tunc prudentiæ curiæ cęlestis assueta con G
siliis, cauete, inquit, obsecro, quia hæreditas illa de quam in initio festinatur, sicut dicit Salomon, in fine benedictione carebit. Proficiscimini igitur, non tam festinanter,

Universidad de Deusto Biblioteca

Pro.20.c

Eccl. 1.d

M

I

K

quam prudenter. Inimici enim non sunt in itinere, sed iuxta iter scandalum solent ponere in biuiis, & triuiis, & uiarum anfractibus. Præcedam itaque: uos autem tenete uiam iustitiæ, & uelociter introducemus uos in castra sapientiæ; quæ iam non procul sunt a nobis. Sapientia enim est de qua dicitur. Concupiscens sapientiam, discе iustitiam. Sic itaque dum uiam carpunt, urget timor, spes trahit, munit fortitudo, temperantia moderatur, prouidet & instruit prudentia, ducit & perducit iustitia, appropinquat filius regis castris sapientiæ. Quæ noui hospitis audito aduentu præoccupat eum qui concupiscit, occurrit, & ostendit se in uiis hilariter. Fossa uerò profundæ humilitatis castra cingebat; super quam fortissimus, & pulcherrimus murus obediētiæ ædificatus cœlos penetrabat, quem bonorum exemplorum historiæ undique depictæ mirabiliter decorabant. Aedificatus autem erat cum propugnaculis, mille clypei ex eo dependebant, omnis armatura fortium. Porta professionis omnibus patens, ianitor in limine dignos inducens, & indignos abiiciens. Præco super portam clamans. Si quis diligit sapientiam, ad me declinet, & eam inueniet, & eam dum inuenerit, beatus est, si tenuerit eam. Huc filius regis, occurrentis sibi sapiētię ductu introductus, imò ulnis deportatus, familiæ regiæ ualattus obsequiis ad mediæ ciuitatis arcem perducitur. Vbi ipsa ædificauit sibi domum scidit columnas septem subdidit sibi gentes superborum, & sublimium colla propria uirtute calcauit. Ibi collocatur in lecto sapientiæ, quem ambiunt sexaginta fortissimi ex fortibus Israel, uniuscuiusque ensis super fœmur suum. Adeest Dauid in tympano, & choro, in cordis, & organo, cæterique cœlestis curiæ paranymphi gaudentes, & exultantes magis super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonagintanouem iustis qui non indigent pœnitentia. Et ecce ueniens ab Aquilone uentus turbinis, & ignis inuoluens totam concussit domum sapientiæ, castra turbauit Egressus est enim Pharao cum curribus, & equitibus, persequens fugientem Israel. Cogitauerunt etiam unanimiter simul aduersus eum, testamentum disposuerunt tabernacula Idumæorū, & Hismaelitæ, Moab & Agareni, Iebal, & Amō, & Amaleech, alie nigenæ cum habitantibus Tyrum. Etenim Assur ille magnus exterminator diabolus uenit cum illis. Quid multa? Obsessa est ciuitas, iam surgunt tentationum machinæ, urget undique inimicus ille, in insidiis draco, in aperto leo, cogit socios ignes, iniicit perfodit muros, bella suscitat, insidias submittit, totius urbis minitans excidium. Intus uerò timor, & angustiæ, & uehementi, & improuiso hostium impetu omnes turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum deuorata est, & clamauerunt ad Dominum cum tribularentur. Curritur ad arcem sapientiæ: mala nunciantur, consilium quæritur. Reuersa enim ad se prudentia consulit sapientiam quid facto opus sit. Illa acceleranda testatur, & regis summi quærendum consilium. Et quis, inquit, ibit nobis? At sapientia, oratio inquit. Et ne moram faciat in eundo, ascendat super equum fidei. Quæsita diu oratio, & in tanto tumultu uix tandem inuenta adest, ascendit super equum fidei, & proficiscitur per uiam cœli, nec cessat donec intret portas Domini in confessione, atria eius in hymnis. Et sicut familiare mancipiū cum fiducia accedens ad thronum gloriæ eius, exponit necessitatis suæ negocium. Audito rex filii periculo, conuersus ad consortem regni sui charitatem. O, inquit, quem mittam, & quis ibit nobis? At illa, ecce ego, inquit, mitte me. Tunc rex, Prævalens, inquit, prævalebis, & liberabis eum, egredere & face ita. Illico egressam a facie Domini reginam cœli charitatem tota comitat milicia cœlestis, uenientesq; & descendens in castra, a uirtute, & lætitia præsentiæ suæ illico omnia exhilarauit, commota composuit turbata pacauit. Reddita est miseris lux, timidis fiducia. Redit coram spes, quæ pene aufugerat, fortitudo, quæ pene corruerat. Resumit constantiam tota sapientiæ militia. At inimici ciuitatem obsidentes, quæna est, inquiunt, exultatio in castris? Non fuit tanta exultatio heri, & nudiustertius. Væ nobis, uenit Deus in castra: uæ nobis. Fugiamus Israelem: Deus enim pugnat pro eis. Sic fugientib. inimicis, gratiæ Dei impetus lætificat ciuitatem Dei, sanctificauit tabernaculū suū altissimus. Deꝰ in medio eiꝰ non cōmouebitur, adiuuabit eā Deus manè diluculo. Conturbatæ sunt gentes, & inclinata sunt regna, dedit uocē suā, mota est terra. Dominus uirtutū nobiscū, susceptor noster Deus Iacob. Suscipiens ergo puerum Dei

Dei, puerum suum regina charitas euexit ad cœlum, patriqué Deo repræsentauit. Cui pater placidus ac serenus occurrens, ciito, inquit. proferte stolam primam, & induite illum, & date annulum in manu eius, & calceamenta in pedibus eius. Et producite uitulum saginatum, & occidite illum, Epulari enim, & gaudere oportet, quia iste filius meus mortuus fuerat, & reuixit, perierat, & inuentus est. Nota hic quatuor in pueri nostri liberatione. Primò pœnitentiam, sed fatuam, Secundo fugam, sed temerariam, & irrationabilem. Tertiò pugnam, sed trepidam, & meticulosam. Quartò uictoriam ualidam, & sapientem. Quæ omnia in uno quolibet fugiente de seculo inuenies. Primò enim est egens, & insipiens: Posteà præceps, & temerarius in prosperis: deinde trepidus, & pusillanimis i aduersis. postremò prouidus, & eruditus, & perfectus in regno charitatis.

L
Ps.10.c

De tribus ordinibus Ecclesiæ ad patres in capitulo factis, Sermo.

HOc mare magnum & spatiosum, in quo utique certum est nihil aliud quam præsens seculum amarum fluctuans designari, tribus hominū generibus suo cuique modo peruium est, ut transeant liberati. Tres enim sunt Noe, Daniel, & Iob, quorum primus naui, secundus ponte, tertius uado transit. Porrò tres homines, tres ordines Ecclesiæ signant. Noe quidam arcam rexit, ne periret diluuio, ubi protinus rectorum Ecclesiæ formam agnosco. Daniel uir desideriorum abstinentiæ, & castimoniæ deditus, ipse est soli Deo uacās Pœnitentium, & continentium ordo. Iob quoque substantiam huius mundi bene dispensans in coniugio, fidelem designat populum terrena licite possidentem. De primo igitur, & secundo nobis habendus est sermo quoniā adunt uenerabiles fratres, & coabbates nostri de numero prælatorum, adunt, & monachi de pœnitentium ordine: a quo tamen nec nos abbates alienos reputare debemus, nisi fortè (quod absit) officii nostri gratia nostræ fuerimus professionis immemores. Tertium igitur coniugatorum uidelicet ordinem magis succincte trā scurro, tanquam minus ad nos pertinentē. Ipse est, qui maximè mare magnum uado pertranſit, laboriosum prorsus, & periculosum etiam & longum habens iter: quippe qui nulla uiæ compendia captet. Nam quod periculosū sit iter, in eo patet quod tā multos in eo perire dolemus, tam paucos uidemus sicut necesse est pertranſire. ualde. n. difficile est, prēsertim diebus istis quibus malitia nimia inualuit, inter undas huius mūdi uoraginē uitiorū, & criminaliū peccatorū foueas declinare. At continentiū quidem ordo, & ponte pertranſit, quod iter breuius, & facilius, & securius esse nemo est qui nesciat. Sed omitto laudes, pericula magis ostendo. hoc. n. multo melius atque utilius est. Recta qdē semita uestra, chariſſimi, securior cōiugatorum uia, nō tā omnino secura. Timendum. n periculū triplex, id est ne forte aut quare se alteri, aut respicere retro aut certe i medio ponte stare, aut reſidere quis uelit. Neque. n. ullū ex his tribus pō tis patitur angustia, & arcta uia, quæ ducit ad uitam. Contra ergo primum periculum oremus singuli cum Propheta: Ne ueniat pes superbiæ: quoniam ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem. Nam de eo qui mittens manum suam ad aratrum, postea retro conuertitur. certum est quoniam labitur statim, & pelagus operit caput eius. Sed & qui stare uoluerit, nō quidem relinquens ordinem, sed proficere in eo dissimulans, cadat necesse est ab his qui sequūtur impulsus, & euersus. Arcta enim est uia, & impedimento ē proficere, & proficiſci uolētibus. Hinc est, quod iugiter arguunt, & reprehendunt, quōd ferre nequeunt tepiditatis eius segnitiem, quod uelut quibusdam stimulis urgēt & impingunt manibus: ut unum necesse sit ē duobus, aut proficere scilicet, aut prorsus deficere. Minimè igitur oportet sistere gressum: retrospicere quoque, aut æquare nos aliis, multo expedit minus: sed tota humilitate currendum nobis & properādum, ne quando forte is qui egressus est, ut gigas ad currendam uiam, longe a nobis fiat quē si bene sapimus prouidentes in conspectu nostro semper, & in eius odore tracti facilius citiusque curremus. Nec uerò angusta nimis iueniretur pontis semita currere in ea uolentibus: tribus enim compactus est lignis: ut qui perfectē eis inniti uoluerint, nō labatur in itinere pes eorum. Hæc autem sunt pœna corporis, paupertas substantiæ mundialis, & humilitas obedientiæ. Nam & per multas tribulationes oportet nos

Ps. 35.d

M

A

intrare in regnum cœlorum, & qui uolunt
1.Ti. 14 diuites fieri, incidunt in tentationem, & laqueum diaboli, & quem à Deo suo exturbauit inobedientia, sine dubio per obedientiã recto tramite ad eum redit. Hæc itaque sibi inuicem compacta esse necesse est. Nam nec pœna corporis inter diuitias stabilis, nec obedientia sine pœna facile potest esse discreta, & paupertas in uoluptate, & uolũtate propria nullius potest esse momenti, & obedientia in diuitijs, & uoluptate nec stabilis nec gloriosa. At uerò his rite compositis uide si non tria maris huius pericula euasisti, concupiscentiam carnis, concupiscẽtiã oculorum, & superbiam uitæ. Rite, inquam, compositis, ut in pœna quidem nodum impatientiæ, in paupertate uero cupiditatis scrupulum, in obedientia næuũ caueas propriæ uoluntatis Nam, & qui murmurauerunt a serpentibus perierunt, & qui uolunt diuites fieri (non autem qui sunt, sed qui uolunt fieri) incidunt in laqueum diaboli. Sed & illud quid refert si forte, (qđ absit) non quidem diuitias, sed ea ipsa, quæ paupertatis sunt, toto affectu desideres, aut etiã ardentius, quàm diuitias cupiant homines seculares? Quid distat quæcunque substantia desideretur, dum æqualiter sit corrupt⁹ affectus, nisi q; tolerabilius illud uideri potest, quæ pluris esse uidentur, plurimum desiderare? Porro quisquis, uel aperte, uel occulte satagit, ut quod habet in uoluntate, hoc ei spiritualis pater iniungat, ipse seducit si forte sibi quasi de obedientia blandiatur. Neque enim in ea re ipse prælato, sed magis ei prælatus obedit. Veruntamen quia iuxta sententiam Saluatoris, in qua mensura mensi fuerimus, remetietur nobis, bonũ est homini hoc ad cumulum dare, ut de eorum sit numero quibus mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in sinus suos. Sufficit enim ad salutem, corporis molestias patienter ferre sed cumulus est etiam libenter in feruore spiritus eas amplecti; Sufficere potest superflua non requirere, sed nec propter ipsa si fortè desinit necessaria murmurare, sed cumulus est etiam exultare, & libenter quærere quomodo alius magis habeat necessaria, & ipse penuriam patiatur. Sufficit quoque ad salutem, si nec impatientia nec simulatione ad id, quod desideras, inuitum uelis prælati animum inclinare, sed cumulus est et fugere ea quib. uoluntatem propriam sen-

Mar. 4.

seris oblectari, quantum sanè bona cum conscientia potes. Porro prælati quidem ipsi sunt qui descendunt mare in nauibus faciẽtes operationem in aquis multis. Neque enim certa pontis aliqua seu uadi semita coarctantur, ut liberè possint usquequaque discurrere, & occurrere singulis; ut oportet, ac dirigere pontis semitam seu uadi ordinare gradientes pericula inuestigare ac declinare excitare tepidos, pusillanimes sustentare. Denique ascendunt usque ad cęlos, & descendunt usque ad inferos, nunc quidem spiritualia tractantes atque sublimia, nunc infernalia, & horribilia facta diiudicantes.
Sed quæ poterit nauis inueniri quę tam immanes sustineat fluctus, & in tantum secura possit esse discrimine? Vtiq; fortis, ut mors dilectio durat sicut infernus æmulatio, quia iuxta, quod alibi habes. Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem. Necessaria est, & omnino necessaria nauis ista prælatis, tribus compacta lateribus, quæ est utiq; forma nauium, ut sit nimirum iuxta Pauli doctrinam, charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Puritatem quidem cordis in eo prælatus habeat, ut pro desse desideret, non præesse, ut. s. proprium commodum, uel honorem seculi, seu aliud quidpiam suum in prælatione non quærat, præter solum beneplacitum Dei, & animarum salutem. Sed cum intentione pura, irreprehensibilis quoque necessaria est conuersatio, ut forma factus gregis incipiat facere, & docere secundum magistri nostri regulã, quæcunque docuerit discipulis esse contraria, hæc in suis actibus indicet non agenda, ne forte submurmurare possit frater quẽ arguit, & dicere. Medice cura te ipsum. Talis enim occasio plurima damnatio prælati plurima subditorũ perditio est. Non quod ego bene id caueã, idcirco sic loquor, sed & mihi, & omnibus pariter ueritas clamat, quoniam oportet irreprehensibilem esse eum qui præest, ita, ut secura conscientia cũ Domino respondeat exprobantibus sibi uerbũ. Quis ex uobis arguet me de peccato. Nõ q; sine peccato penitus esse possit in hac misera uita, sed quod ea, quæ arguit in discipulis oportet summopere uitare magistrum. Ob hoc qualis est in conuersatione, talis sit necesse est etiam in occulta cogitatione, ne uidelicet sotis humilis, intus elatus sit in corde suo, præsumens de sapientia seu uirtute, aut sanctitate sua, quæ est sine dubio ficta,

Can. 8.

D Luc. 4.d

1.Ti. 3.d
Ioã. 8.d

ficta, quando nõ sicut ostendit humilitas cõuersationis, in sola Dei pietate confidit. Et uide quam propriè his tribus, cordis scilicet puritati, conscientiæ bonæ, & fidei non fictę
1.Co.4.a conuenire uideantur alia quoque ipsius Apostoli uerba dicentis. Mihi autem pro minimo est, ut à uobis iudicer, aut ab humano die, &c. Non me iudicio, inquit quia nihil mihi cõscius sum, quod meum aliquid quæ tã, sed quæ Iesu Christi. Sed & pro minimo mihi est, ut à uobis iudicer, propter conscię tiam bonam, & irreprehensibilem conuersationem. Qui autem iudicat me, inquit, Dominus est, ut in eo solo spem suam positam esse doceret, humiliatus sub potenti manu Dei. Sed & illud tu iudica utrum possit his conuenienter aptari tria a Petri interrogatio, ut hoc sit dicere. Amas me, amas me, amas me. Habes charitatem de corde puro,
E & conscientia bona, & fide non ficta? Meritò siquidem interrogatur an charitatem habeat piscator hominum constituendus.

Exhortatorij ad fratres de altitudine & bassitudine cordis. Sermo I.

DE eo, quod maximè superrime dictũ est, sursũ alios, alios seorsum aspicere, habeo adhuc aliquid, qđ uestræ nõ sileã charitati. Nã earũ quidẽ cogitationum quas expressimus tunc, si bene meministis, licet perfectior altera, utraq; tamẽ utilis est. Sunt aũt qui alio modo, aut sursũ cor hẽant sicut fecit Deus hominem rectum, & securè respondeant ad exhortantis uocem presbyteri: Habemus ad Dominum. Sunt & alii qui similes brutis animalibus inclinati deorsum, derisui sese faciant esse immundis spiritibus, qui profecto clamitant illudẽtes: Incuruare, ut transeamus. Scitis enim quod in congregatione plurimorum impossibile est unius omnes fortitudinis esse seu corporum, seu morum, nam utramq; infirmitatem patiẽte ferre regulæ nostræ monet auctoritas, & utriq; aliquatenus condescẽdere iubet charitas. Videt hoc alter quispiam, & fortassis incipit inuidere cui condolere debuerat. Hinc accidit, ut sæpe beatificet eũ in corde suo, ea de re unde miserũ se illi reputat molestè ferẽs necessitatem suã. Omnino igitur icuruatũ se esse, & basso cor

G * Alias fratres qui dam Latinos.

de carnẽ sapere probat, apud quem ne ipsa quidẽ miseria caret inuidia. Sed eis quas certa charitatis considerationẽ alienæ necessitati dispensationes prælatus impendit, talibus apponit cor suũ, similia quærens, murmurat aduersum eum qui denegat irrationabiliter postulanti. Hinc suspiciones, detractiones, & scandala suscitantur. Non idcirco id loquor charissimi, quasi magnopere uobis habeam conqueri super hac re, sed præmonere uos, & præmunire necessarium duxi propter multos qui inter uos sunt teneri, & delicati, quibus aut ætas, aut infirmitas rigorem communis regulæ exigit aliquatenus temperari. Gratias ei de cuius munere uenit, quia multos hic uideo quorum mens intenta Deo tam longè facta est ab illo iusimo cogitatu, ut iuxta se positos debiliores prorsus ignorent, se minus omnib. facere conquerantur. Nimirum quia superiores semper attendunt, cum Apostolo obliti, quæ retro sũt & extenti in anteriora. Quãtum putas illos ego admirer, quantũ ueneror in corde meo quantum amplector charitatis affectu, qui uelut nescientes eos, quos secum quotidie uident, unum forte, aut duos, seu etiam plures quos in maiore feruore spiritus uiderint sibi ex omnib. eligunt, & cum ipsi fortè meliores sint, semper tamen illorum sibi prępo nunt, & proponunt in Domino sancta studia, & exercitia corporalia seu etiã spiritualia. Memini me altera quoque iam uice dixisse, sed iterum repetere nõ grauabor, quã sublimi aliquando meditationi monachus
* quidam laicus toto intendit spatio uigiliarum. Etenim somno mane apprehẽsum me in adiutorium trahit & prostratus pedib. Vę mihi, inquit, quia monachum in uigilijs unũ consideraui in quo triginta uirtutes numeraui, quarũ ne unam quidẽ in me inuenio. Et fortassè nullam ille tanta habebat, quanta hæc ipsa erat religiosæ æmulationis humilitas. Hic itaq; fructus sit nostri huius sermonis, ut aliorum altiora semper attẽdat, quia in eo plenitudo constat humilitatis. Nam si forte in re aliqua maior tibi fratre aliquo gratia collata uidetur, sed in multis (si bonus æmulator fueris) iudicare te poteris inferiorem. Quid enim si forte laborare, aut ieiunare plus illo potes, & ille te patientia superat, præcedit humilitate, supereminet charitate? Quid enim tota die super id qđ uideris habere, insipienti cogitatione uersaris? Esto magis solicitus, ut scias quid desit

Universidad de Deusto
Biblioteca

tibi. Hoc enim melius. Vtinam, fratres, non sit essemus cupidi gratiæ spiritualis, quemadmodum seculares homines pecuniæ temporalis. Debemus certè, & multum debuimus uincere in bono malũ & tanto amplius desiderare, quanto preciosius est, quod desideramus, sed utinam uel æquales esse possimus. Magna enim confusio, magna ualde, q ardentius illi pernicioſa desiderãt, quàm nos utilia, citius illi ad mortem properant, quàm nos ad uitam. Quãto enim desiderio pecuniæ crucietur auarus, quanto gloriæ appetitu ambitiosus exæstuet, quam uiolẽter denique sua trahat quemq; uoluptas, quis explicet? Videas certe eos, qui quid adepti sunt parũpendere, non attendere, quanto labore, & desiderio ea uix tandem consequi potuere, quoniam uilescunt eis omnia præ desiderio minoris forte rei, quam alteri cœperint inuidere.

H

Et tu ergo non magnopere cogites, quæ tibi uideris habere, nisi forte interdum, ut gratias agere possis, & te noueris debitoré ei qui dedit, seu gratia consolationis, cum id necesse fuerit, ne qualibet ex causa tristior fias. De cætero ea semper magis attende, quæ alius habet, tu non habes, quòd hęc cogitatio in humilitate te custodiat, & a desensii tepiditatis elonget, magis autem, & accendat desiderio profiteiendi. Vide autem quãtum è regione malum cogitatio illa parturiat, quàm sedule uersas in animo, quod tibi habere uideris, & alterum quempiam æstimas non habere. Hinc enim eleuaris in superbiam, dum te præponis alteri. Hinc, pficere negligis, dum te magnum quempiam arbitraris. Hinc demum incipis & deficere, dum tibi alterius comparatione etiam nimis egisse uideris, sicq; in tepiditatem incidis, & incipis remissius agere. Scimus autẽ, quia Deus superbis resistit, humilib. autem dat gratiam, & quia maledictus, qui opus Dei negligenter fecerit. Beati uero qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, quia si spiritu facta carnis mortificauerimus, uiuemus, si uero secundum carnem uixerimus, moriemur.

Ieuo. 4.b
Hi. 48.d

I

Vnde supra. Sermo secundus.

HÆC est generatio quærentium Dominum, quærentium faciem Dei Iac. Et diuersis, & diuersa quærentib. hominum turbis animo fatigatus, quã desideranter ad hunc cuneum hodie spiritũ refocillaturus accessi. Gratias Deo, non sũ fraudatus a desiderio meo, nõ frustratus a spe mea. Concupiui uidere, uidi, & liquefacta est anima mea. Repletus sum consolatione, superabundo gaudio, oia interiora mea nomini Domini benedicunt, oia ossa mea dicunt, Domine quis similis tibi? Nẽpe prospiciens eminus cum accederem, fateor, uidere mihi corporaliter uisus sum quos in spiritu quondam Prophęta præuidit, & continuò subijt animum, quod ore ille deprompserat, ut cum eo psallerem dicens. Hæc est gener. tio quærentium Dominum. Multæ sũt generationes hominũ, & ni fallor, tertia ista generatio, quæ nunc uiget, & apparet in uobis. Prima siquidem generatio, nec q̃rens adhuc Dominum, nec quæsita fuit à Domino, cum in obliuione mentis, & reatu iniquitatis unumquemque genuit mater sua. Secunda proinde statim (sicut necesse erat) ex aqua, & spiritu remedium nobis exhibuit festinatum, & fuit illa generatio nondum quidem generatio quærentium, sed tamen iam quæsitorum, quod nec scientes ad hunc quærere Dominum, nec ualentes ipse quæsierit. Quæsiuit igitur nos, & acquisiuit in generatione secunda, ut essemus iam populus acquisitionis. Si adhuc fortè senior frater murmurat, & inuidia contabescit, dicitur ei. Quoniam epulari. & gaudere oportebat, quia hic frater tuus perierat, & inuentus est. Cæterum ad hoc statim quæsiuit nos Dominus, ut quæreretur tempore opportuno, cum iam posset quæri, posset & inueniri. Væ nobis quoniam tam diu dissimulauimus, & neglexim̃us, quærere uitam, quærere eum, qui solus bonus est quærentibus se, animæ speranti in se.

Ps. 23.b

Ps. 34.b

K

Væ tibi generatio praua, & exasperans, mala, & adultera generatio, mendacium usque hodie quæritans, & diligens uanitatem, nec seruans fidem cui deiponsata fueras veritati. Nunquid non opus habet eiusmodi generatio nasci denuo, iterum generari? Et maximè. Nempe genimina uiperarum facti, tãto magis, nunc necesse habẽt in uentrem

uentrem matris gratiæ iterato introire, & nasci, quanto facta noscuntur posteriora eorum deteriora prioribus. Gratias ipsi gratię, & si dici potest, plusquã gratuitæ miserationi, quæ beneficiis obruit non modò immeritos, sed nimirum male meritos, & ingratos. Gratias ei qui regenerauit uos etiam hac uice in spem uitæ, ut adoptionem filiorum reciperetis. Voluntariè enim nunc proprie genuit uos, uerbo utique ueritatis. Nã quòd prius uos genuit sacramento equidem pietatis, etsi uoluntarium generanti genitis tamen uoluntatium esse non potuit, in quib. adhuc nullus uoluntatis usus, nullum rationis exercitium fuit, ac proinde nulla generationis ipsius agnitio, nulla tanti notitia genitoris. Nunc demum uoluntaria generatio uoluntarium exhibet sacrificium iuxta illud. Voluntariè sacrificabo tibi, & cõfitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est. Hæc est generatio quærentium Dominum. Quærentium, an habentium dicam? Habentium utique, & quærentium. Alioquin non possent quærere non habentes. Sed quid habentes, aut quid quærentes, uel potius quomodo requirentes? Verbo geniti, uerbum habent. Nunquid non uerbum Dominus? Ioannem audi. Et Deus erat uerbum. Quid ergo iam amplius quærit generatio quærentium Dominum? Considera quid sequatur in Psalmo. Hæc est generatie quærentium Dominum, quærentium fãciem Dei Iacob. Eundem proinde habent pariter, & requirunt, quia unus, idemq̃, & uerbum patris, & splendor paternæ gloriæ est. Et is quidem non quæsitus haberi forsitan potest, non habitus autem quæri omnino non potest. Denique ipsa est, quæ de se loquitur sapientia. Qui edit me, adhuc esuriet. Potens ipse est præstare etiam se non qnærenti, qui (ut supra ostendimus) de cumulo gratiæ, & benedictione dulcedinis quærit, & prævenit adhuc quærere non ualentes. Nemo autem ante idoneus quærere quam habere, quia nemo, inquit, uenit ad me, nisi pater meus traxerit eum. Adest ergo, qui trahit, & quodammodo, necdum adest, qui non alio trahit quam ad seipsum. Nunquam enim nec usquam sine filio pater adest per fidem, ut ad speciem trahat. Quomodo ergo nunc non exultet spiritus meus, quomodo non sine modo iucundetur in generatione ista quærentium Dominum? Nempe testimonium credibile nimis gustatæ sapientiæ, est esuries ipsa tam uehemens. Certissima mihi probatio, & indubitabile argumẽtũ, quia habetis quẽ sic quæritis: in uobis habitat, qui tam ualide trahit uos ad seipsum. Non enim humanæ possibilitatis est cursus iste, eius dextera facit uirtutem, cui semper necesse est, ut dametis. Trahe nos post te, in odore unguentorum tuorum curremus. Non inquam; ab homine forma ista conuersationis, nec aliud experimentum quærimus eius, qui in uobis habitat Christus, quam quòd ita quęritis Christum. Videtis enim, fratres, qualem spiritum accepistis? spiritum qui ex Deo est, ut sciatis, quę à Deo donata sunt uobis. Audiuimus apostolicum, audiuimus & propheticum etiam, & euangelicum gradum, quibus nihil a nobis arbitror posse sublimius affectari. Sanè è singulis mihi uideor in uobis aliquid, & magnum aliquid inuenire. Quis enim cœlibem uitam, uitam cœlestem, & angelicam dicere uereatur? Aut, quòd in resurrectione futuri sunt omnes electi, quomodo non iam nunc estis sicut angeli Dei in cœlo, a nuptijs penitus abstinentes? Amplectimini, fratres, preciosissimam margaritam; amplectimini sanctimoniam uitæ, quę nos efficit sanctorum similes, & domesticos Dei dicente Scriptura. Incorruptio facit proximum esse Deo. Ita ergo non uestro quidem merito, sed gratia Dei estis quod estis quod ad castitatem, & sanctimoniam spectat, angeli quidem terreni, aut potius cœli ciues, sed interrim in terra peregrini. Quandiu enim sumus in hoc corpore, peregrinamur à Domino. De prophetia quid diximus? Lex & prophetę usque ad Ioannem. Veritas ait. Verumtamen non erat ille aduersarius, sed discipul⁹ utiq; ueritatis, qui dicebat etiam post Ioannem: Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cessauit ergo prophetia, quia iam cognoscimus: nec dum tamen tota cessauit, quia adhuc ex parte. Cum uenerit, inquit, quod perfectum, euacuabitur, quod ex parte est. Siquidem ante Ioannem qui fuerunt prophetę utrunque aduentum Domini prophetabant, & quasi neutra adhuc pars salutis in notitia, sed utraque profetia erat magnum sanè prophetandi genus cui uos deditos esse conspicio, magnum prophetiæ studium, cui uos uideo mancipatos, quod illud? Nempe iuxta Apostolum non considerare, quę uidentur, sed quę nõ uidẽtur.

Ioa. 1.a
Ps. 23.b

Eccl. 24.e

Ioan. 6.c

M

Cant. 1.a

A

Sap. 7.c

Luc. 16.c

1. Co. 4.a

Ibidem.

2. Co. 4.d

Universidad de Deusto
Biblioteca

uidentur,sine dubio prophetare est. Ambulare in spiritu, ex fide uiuere, quæ sursum sunt quærere, non quæ super terram. obliuisci, quæ retro sunt, & extendi in anteriora, ex magna parte ,pphetare est. Alioquin quonam modo nisi per spiritum prophetię conuersatio nostra in cœlis est? Sic nimirũ prophetæ olim quasi non inter homines erant sui tẽporis,sed uirtute, & impetu quodam spiritus dies illos transilientes exultabant ut uiderent diem domini,& uidebant, B & lætabantur in ea.Sed& professionẽ Apostolicam audiamus: Ecce nos reliquimus omnia,& secuti sumus te. Si gloriari licet, Mat. 19. habemus gloriam: sed si sapimus,habere curabimus apud Deum. Hæc enim uera est gloriatio,ut qui gloriatur, in domino glorietur. Nam neque manus nostra excelsa, sed dominus fecit hæc omnia. Fecit nobis magna qui potens est,ut meritò magnificet anima nostra dominum.Ipsius enim magno munere factum est, ut magnum illud propositum unde magni gloriabantur. Apostoli,magnificè sequeremur. Forte etiam si in hoc quoque gloriari uoluero,non ero insipiens. Veritatem.n.dicam,esse hic aliquos qui plusquam nauem & retia reliquere.
Quid uerò illud quod ipsi quidem Apostoli reliquerant omnia, sed ut præsentem in carne dominum sequerentur? Non est nostrum dicere, securius ipsum dominũ audiamus. Quia uidisti me,inquit,Thoma,credidisti:beati qui non uiderunt,& crediderũt. Fortè etiã prophetandi genus excellentius esse uidebitur,non intendeas quibuscunq; temporalibus rebus, & tranfituris aliquando,sed spiritualibus & æternis,nihilominus in uase fictili: thesaurus castitatis illustrior, in carne fragili ex aliqua parte probabilior uirtus. Vbi ergo angelica in hoc corpore cõ C uersatio,in corde prophetica expectatio,in utroq; apostolica perfectio inuenitur: quãtus iste cumulus gratiarum? Quid retribuitis domino pro omnibus quæ retribuit uobis? Sublimis gradus, sed eo amplius periculosa ruina. Nunquid non tres cœli sunt quos ascendimus? Itaque qui stat,uideat ne Lu. 10. e cadat. Videbam,inquit, satanam tanquam fulgur de cœlo cadentem. Ex alto corruit, confractus, & comminutus est, desperata est plaga eius. Factus est spiritus eius uadens, & non rediens. Nunquid & uos uultis abire? Satanas ruit, nunquid & ruitis nos secum? Quàm salubrius uobis stare in uijs domini,stare in gratia in qua statis. Nõ enim beatus uir qui non abijt in uia peccatorum, beatus magis cuius est auxilium abste Domine. Ibunt.n. huiusmodi de uirtute in uirtute, ad uidendum Deum Deorum in Sion, ad uidendum in bonitate electorum tuorum, ut lauderis cum hæreditate tua. Ipsi nempe hæreditas, ipsi sunt Dij, & Psa. 38.a filij excelsi omnes: Itaque fratres mei,quãdoquidem ueriſſimè certissimeq́ue hæc est generatio quærentium dominum, quærentium faciem Dei Iacob: quid uobis dixerim aliud quàm quod idem Propheta ait: Lætetur cor quærentium dominum: quærite dominum & confirmamini, quærite faciem eius semper? Et quod alius quidam dicit: Esa. 21.c Si quæritis,quærite. Quid est, si quæritis, quærite? In simplicitate cordis quærite illum. Non aliud tanquam illum, non aliud præter illum, non aliud post illum. In simplicitate cordis quærite illum. Simplex natura simplicitatem cordis exquirit. Denique & cum simplicibus sermocinatio D eius. Vir duplex animo,inconstans est in omnibus uijs suis. Non potest quem quæritis inueniri ab his qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Æternitas est:quæ nisi perseueranter quæsita,minimè inuenitur. Væ etiam peccatori terram ingredienti duab.uijs. Nemo enim duobus dominis seruire potest. Ne hanc quidem Lu. 16.c duplicitatem amat integritas illa,perfectio illa,illa plenitudo. Indignum enim est ei, inueniendam se præbeat,nisi perfectò eam quæsieris corde. Cæterum si odibilis est canis reuersus ad suum uomitum, & sus lota in uolutabro luti,sed & ipsum quoque quẽ inuenerit tepidum,ex ore suo euomere incipit Deus: simulator, & proditor ubi parebunt? Si maledictus qui faciat opus Dei negligenter qui fraudulenter fecerit,quid meretur? Fugiamus hanc duplicitatem,charissimi, & à fermento Pharisæorum omnimodis caueamus. Veritas est Deus,& tales q̃sitores requirit,qui quærunt eum in spiritu,& ueritate. Si nolumus fruſtra quærere Dominum,quæramus ueraciter,quæramus frequenter, quæramus perseueranter: ut nec pro illo quæramus aliud, nec cum illo aliud sed nec ab illo ad aliud cõuertamur. Facilius est.n.cœlum & terrã transire, quã ut si quęrens non inueniat. sic petens non accipiat,sic pulsanti non aperiatur.

Quo-

E *Quomodo malum duplex cooperetur in bonum. Sermo teri us. Vnde supra.*

PAuperes quidem uidemur, & sumus: sed si spiritum,qui ex Deo est, accipiamus,ut sciamusq́ue à Deo donata sũt Ioan. 1.b nobis:magna ab eo gloria, magna nobis est collata potestas. Quotquot,inquit, receperũt eũ,dedit eis potestatẽ filios Dei fieri. An potestas filiorũ Dei est ista, quando ẽt nobis seruiunt uniuersa? Sciebat.n. Rom. 8.c Apostolus ipse quoniam diligentibus Deũ omnia cooperantur in bonum. Sed fortè dicat aliquis uestrum, quid hoc ad me? & in pusillanimitate cordis sui talia meditetur. Gloriẽtur certè de potestate filiorum Dei, in quibus filialis erga eum fernet amor,uiget affectus, ut præsumant omnia sibi cooperari in bonum,qui Deum diligunt in ueritate. Ego uerò mendicus sum & pauper, carens affectu filiali, expers dignæ deuotionis. Sed attende quod sequitur. Nullum.n. desperationi locũ reliquit in scriptura suã, qui alio loco sic loquitur. Vt per patientiã, & consolationem scripturarum spem habeamus. Affectus.n.ille quem quæris, pax est, non patientia:in patria est, non in uia: nec eos qui eiusmodi sunt, a scriptura opus est consolari. Ergo per patientiam, & consolationem scripturarum spem habeamus, etiã si nondum possumus apprehẽdere pacem. Propterea cum dixisset diligentibus Deum omnia cooperari in bonũ,solerter addidit, F his qui secundum propositum uocati sunt sancti. In quo uerbo non te terreat sanctitatis nomen,quando non secundum meritũ, sed secundum propositum, non secundum affectionem,sed secũdum intentionem sanPs. 85.d ctos uocat, iuxta illud Prophetæ. Custodi animam meam,quoniam sanctus sum. Illã enim quam putas sanctitate ne ipse quidẽ Paulus corruptibili adhuc grauatus corpore arbitrabatur se compræhendisse. Vnum Phil. 3.a autem,inquit,quæ retro sunt oblitus, & in ea quæ ante me sunt extendens, sequor ad palmam supernæ uocationis. Vides quia licet nondum apprehendisset brauium,habebat tamen propositum sanctitatis. Et tu ergo si proposueris in corde tuo declinare à malo,& facere quod bonum est, tenere qđ accepisti,& proficere semper in melius, sed & si quid aliquando minus recte egeris(ut est humana fragilitas)non in eo persistere, sed pœnitere,& corrigere quantum prœuales:eris sine dubio sanctus, & tu,sed cui interim clamare necesse sit: Custodi animam meam,quoniam sanctus sum. Vis ergo nosse quemadmodum huiusmodi sanctis omnia cooperantur in bonum? Non modo curo per singula,quia in longum protrahi sermonem hora non patitur. Eundum nobis est,iam enim campanam audiuimus, iam uespertinæ tempus orationis aduenit. Audite ergo uerbum abbreuiatum quemadmodum nobis uniuersa seruiant, omnia cooperẽtur in bonum,Inimici nostri sint iudices. Etenim si quidem illi pro nobis, quis contra nos? Si pro nobis faciunt hostes nostri, G quomodo non omnia simul cum illis. Porrò duo nobis, ut manifestum est,aduersantur hostium genera, malum uidelicet duplex, quod facimus,& quod patimur. Hæc autem,ut apertius dixerim,sunt culpa,& pœna. Itaque cum sit nobis utraque contraria, erit si uoluerimus utraq; pro nobis, ut hęc quidem ab illa liberet,& item aduersus illã iuuet illa,nec parum. Ecce enim compungimur in cordibus nostris,& in cubili conscię tiæ super delictis præteritis, sed delinit conscientiam, & corrodentium peccatorum dẽtes conterens reducit ad spem uenię pœnitentia ista & uoluntaria pœna quã patimur non solum autem præterita,sed & futura repellit. Nam & tentantia propulsat uitia, & nonnulla sic perimit,ut rarò aut nunquã erigere caput audeant uenenatum. Sic pœna facit pro nobis aduersus culpam,ut uel omnino non sit,uel sit minor. Culpa uerò nihilo minus agit,ut aut non sit,aut minor sit pœna. Non quidem ut omnino non sit, siue à quantitate sua minoretur,quod nullatenus expediret:sed ut non sit pœna,aut minor sit pœna,uidelicet ut aut non sit,aut minus sit onerosa. Quisquis enim perfectè senserit onus peccati,& animæ læsionem exterioré, utique aut parum sentiet, aut ex toto non sentiet corporis pœnam,nec reputabit labo-
rem quo peccata noluerit deleri præterita, 2.R.16.
futura caueri. Sic enim sanctus Dauid con- b
uiciantis serui non reputauit iniurias, memor filij persequentis.

Vnde

Vnde supra de duabus mensis.
Sermo quartus.

H LAbor iste, fratres, exilij, & paupertatis nostræ nos admonet, profectò, & iniquitatis. Vt q.d.n. morte afficimur tota die, in ieiunijs multis, in uigilijs abundantius, in laboribus, & ærumnis? Nun quid ad hæc creati sumus? Absit, nam licet homo natus sit ad laborem, sed minime ad laborem creatus est; natiuitas est in culpa, ideo & in pœna. Omnes enim oportet nos gemere cum Propheta: In iniquitatibus cõceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Aliena ab utrisque prima creatio, quia sicut nec culpam, ita nec pœnam Deus fecit. Quod de ea quæ maior est omnium, morte uidelicet aperte scriptura testatur: In uidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum. Et in alio loco Deus mortem nõ fecit. Itaque sicut laborantibus manibus nec oculus propterea clauditur, nec auris abstinet ab auditu, sic imò, & multò melius laborante corpore, mens quoque ipsa suo intẽta sit operi ut non uacet. Causam laboris cogitet in labore, ut ipsa ei pœna quam patitur, culpam, pro qua patitur, repræsentet. Et dum uidet uulnerum ligaturam, ipsa sub pannis uulnera meditetur. Huiusmodi siquidem cogitatione humiliamur sub potenti manu Dei, & dulci quadam pietate mens plena, miserabilem se exhibet in oculis eius. Hinc quippe Scriptura nos admonet. Miserere, inquiens, animæ tuæ placens Deo. Nec dubium quin ea quæ Deo placet miseria facile possit eius misericordiam obtinere. Et ne dixerimus, unde miserendum sit animabus nostris? Nisi enim insipienter dissimulaueri mus, multa in eius miseratione digna poterunt inueniri. Vnum tamen dico, ut occasionem uobis dedisse uidear, & cætera quoq; similiter aduertatis. Nonne uelut inter duas mensas positi epulantes hinc inde spectamus ieiuni? Sic sumus omnino, sic sumus. Vnde ergo sic positis risus, unde iocus, unde leuitas, unde superbia, unde extollentia oculorum? An fortè non agnoscimus mensas, non consideramus epulas, delicias non uidemus? Hinc mihi sunt, quos uideo deliciosè uiuentes in omnibus bonis sensibilis huius mundi: unde contẽplor alios quibus disposuit Christus regnum, ut edãt, & bibant super mensam eius in regno, patris sui. Vtrobique uideo similes mei homines, fratres meos, & heu me ad neutram licet extendere manum. Ab utraque mensa prohibeor, ab hac quidem professionis, ab illa corporis uinculo, ut nec ad inferiorem audeam, nec ad superiorẽ accedere possim. Quid inter hæc restat nisi comedere panẽ doloris, ut sint mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, si quis fortè cœlestium conuiurum misericordia motus, in os latrantis sub mensa catelli, uel exigua aliqua deliciarum illarum fragmenta dimittat. Nam inferior quidem consideratio, qua nobis ipsis compatimur eorum respectu quos nouimus deliciosè uiuentes in hoc seculo, infirmæ adhuc animæ est, nec omnino talis mihi placet affectio in anima spirituali. Longius enim positus est à iudicio ueritatis, qui beatificat quos uelut miserrimos lugere debuerat, q peccant, & non agunt pœnitentiam, & se miserum reputat non sanè consensu iudicij sed affectionis sensu, quòd non sit sicut illi, qui id magis optare debuerant, ut omnes essent sicut ipse. Hoc tamen solum tali in cogitatione laudabile est, si miseriam ipsam quam reputat, pro amore siue timore Dei patiẽter ferre deliberat, & cum pietate quadam dicit Deo: Propter uerba labiorum tuorum ego custodiui uias duras. Et hæc quidem cogitatio inchoantium est tanquã lac paruulorum. At uerò cum iam proficere cœperit anima, & affectione sequi iudicium rationis, omnia proculdubio detrimentum faciet, & quasi stercora arbitratus lugebit cum Propheta super eos, qui amplexati sũt stercora. Ipse uerò sancta quadam humilique superbia hæc uniuersa despiciet, & magna in altitudine animi collocatus non beatum dicet populum cui hæc sunt, sed miserum planè, beatũ uerò cuius dominus Deus eius. Verum dum hic ita sui comparatione misereatur illis, inueniet utique quorum cõparatione, sui quoque misereatur, si suspexerit ad cœlestes diuitias, & delectationes in dextera domini usque in finem. Vnde fit ut qui prius de inferiori irriguo lachrymas fundens plangebat dicens, Cũm propter te mortificamur tota die; iam de superiori abũdantiores emittat fletus dicens: Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est,

Psal. 50. a

Eccl. 30. d

Psal. 16. b

Ro. 8. d

Psal. 119. a

PROLOGVS BEATI BERNARDI IN SERMONEM SEQVENTEM.

L *Hugoni militi Christi, & magistro militiæ Christi.*

BERNARDVS Clarevallis solo nomine Abbas, bonum certamẽ certare. Semèl & secũdò, & tertiò, ni fallor, petijsti à me, Hugo charissime, ut tibi tuisq; commilitonibus scriberem exhortationis sermonem, & aduersus hostilem tyrannidem quia lanceam non liceret, stilum uibrarem, asserens uobis non parum fore adiutorij, si quos armis non possum, litteris animarem. Distuli sanè aliquandiu, non quod contemnenda uideretur petitio, sed ne leuis præceps que culparetur assensio, qđ melius melior implere sufficeret, præsumerem impetitus, & res admodum necessaria per me minus forte commoda redderetur. Verùm uidens me longa satis huiuscemodi expectatione frustratum, ne iam magis nolle, quàm non posse uideret, tandem ego quidem quod potui, feci; lector iudicet an satisfeci. Quanquam & si cui fortè aut minimè placet, aut non sufficiat, non tamen interest mea, qui tuæ pro meo sapere non defui uoluntati.

INCIPIT SERMO EXHORTATORIVS B. BERNARDI ABBATIS CLAREVALLENSIS. AD MILITES TEMPLI.

CAPITVLVM PRIMVM.

Al NOVVM militiæ genus ortum nuper auditur in terris, & in illa regione quã olim in carne præsens uisitauit oriens ex alto: ut unde tunc in fortitudine manus suæ terebrarũ principes exturbauit, inde & modo ipsorum satellites filios diffidentiæ in manu fortium suorum dissipatos exterminet, faciens etiam nunc redemptionem plebis suæ, & rursum erigens cornu salutis nobis i domo Dauid pueri s. i. Nouum inquam militiæ genus, & sæculis inexpertum, qua gemino pariter conflictu infatigabiliter decertatur, tum aduersus carnem, & sanguinem, tum contra spiritualia nequitiæ in cœlestibus. Et quidem ubi solis uiribus corporis corporeo fortiter hosti resistitur, id quidẽ ego tam non iudicio mirum, quàm nec ratum existimo. Sed & quando animi uirtute uitiis siue dæmonijs bellum indicitur, re hoc quidem mirabile, & si laudabile dixerim, cum plenus monachis cernatur mundus. Cæterùm cum uterque homo suo quisque gladio potẽter accingitur, suo cingulo nobiliter insignitur, quis hoc non æstimet omni admiratione dignissimum, quod adeo liquet esse insolitum? Impauidus profectò miles, & omni ex parte securus, qui ut corpus ferro, sic animum fidei lorica induitur. Vtrisque nimirum munitus armis, nec dæmonem timet, nec hominem. Nec uerò mortem formidat, qui mori desiderat. Quid enim ue l uiuens uel moriens metuat, cui uiuere Christus est, & mori lucrum? Stat quidem fideliter libenterque pro Christo, sed magis cupit dissolui, & esse cum Christo, hoc enim melius. Securi igitur procedite milites, & intrepido animo inimicos crucis Christi propellite, certi quia neque mors, neque uita poterit nos separare a charitate Dei, quæ est in Christo Iesu: illud sanè uobiscum in omni periculo replicantes: Siue uiuimus, siue morimur, Domini sumus. Quam glorioſi reuertuntur uictores de prælio, quam beati moriuntur martyres in prælio. Gaude fortis athleta, si uiuis, & uincis in domino, sed magis exulta & gloriare si moreris, & iungeris domino. Vita quidem fructuosa, & uictoria

A

Rom. 8. b

ria, glorioſa: ſed utrique mors ſacrā iure prę
ponitur. Nam etſi beati qui in domino mo
riuntur, num multò magis qui pro domi
mino moriuntur?

Et quidem ſiue in lecto ſiue i bello quis
moritur, pretioſa erit ſine dubio in conſpe
ctu domini mors ſanctorum eius. Cæterum
in bello tanto profectò preciosior, quanto
& glorioſior. O uita ſecura, ubi pura cõſcię
tia. O inquam, uita ſecura, ubi abſque formi
dine mors expectatur, imò & exoptatur cũ
dulcedine, & excipitur cum deuotione. O
uerè ſancta, & tuta militia, atque a duplı-
ci illo periculo prorſus libera, quo id homi
num genus ſolet frequenter periclitari, ubi
duntaxat Chriſtus non eſt cauſa militandi.
Quoties namque congrederis tu qui mili-
tiam militas ſecularem, timendum omni-
no, ne aut occides hoſtem quidem in cor-
B pore, te uerò in anima: aut ſortè tu occida-
ris ab illo, & in corpore pariter, & in anima.
Ex cordis nēpè affectu non belli euentu pē
ſatur uel periculum uel uictoria Chriſtiani.
Si bona fuerit cauſa pugnantis, pugnæ exi-
tus malus eſſe non poterit: ſicut nec bonus
iudicabit ut finis, ubi cauſa non bona, & in-
tentio non recta præceſſerit. Si in uolun-
tate alterum occidendi te potius occidi cõ-
tigerit, moreris homicida. Quòd ſi præua-
les, & uoluntate ſuperandi uel uincendi
ſortè occidis hominem, uiuis homicida.
Non autem expedit ſiue mortuo ſiue uiuo,
ſiue uictori ſiue victo eſſe homicidam. Infœ
lix uictoria, qua ſuperans hominem, ſuc-
cumbis uitio. Et ita tibi aut ſuperbia domi-
nante, fruſtra gloriaris de homine ſuperato.
Eſt tamen qui nec ulciſcendi zelo, nec uin-
cendi typo, ſed tantum euadendi remedio
interficit hominem: ſed ne hanc quidem bo
nam dixerim uictoriam: cum de duobus ma
lis in corpore, quàm in anima, mori leuius
ſit. Non ãt quia corpus occiditur, ẽt aĩa mo
ritur: ſed aĩa quæ peccauerit, ipſa morietur.

De Militia ſeculari. Capitulum ſecundum.

QVis igitur finis, fructus ue ſecularis
huius non dico militiæ, ſed malitiæ,
ſi & occiſor lęthaliter peccat, & occi
ſus ęternaliter perit? Enimuerò ut
1.Co.9.b uerbis utar Apoſtoli: Et qui arat, in ſpe de-
C bet arare, & qui triturat, in ſpe fructus per-
cipiendi. Quis ergo ò milites hic tam ſtupę
dus error, quis furor hic tam non ferendus,
tāris ſumptibus ac laboribus militare, ſtipē
diis uerò nullis niſi aut mortis aut criminis?
Operitis equos ſericis, & pendulos neſcio
quos panniculos loricis ſuperinduitis: de-
pingitis haſtas, clypeos, & ſellas frena & cal
caria auro, & argento gemmiſque circum-
ornatis, & cũ tanta pompa pudendo furore,
& impudenti ſtupore ad mortem properā-
tis. Militaria ſunt hęc inſignia, an muliebria
potius ornamenta? Nunquid fortè hoſtilis
mucro reuerebitur aurum, gemmis parcet,
ſerica penetrare non poterit? Denique qđ
ipſi ſæpius cęteriuſque experimini, tria ar-
bitror eſſe neceſſaria præliāti, ut. f. ſtrenuus
induſtriuſque miles, & circunſpectus ſit ad
ſe ſeruandum, & expeditus ad diſcurrēdū,
& promptus ad feriendum. Vos per contra
rium in oculorum grauamen fœmineo ritu
comam nutritis, longis ac profuſis crinibus,
ac camiſijs propria uobis ueſtigia obuoluiti-
tis, delicatas ac teneras manus amplis, &
circunflentibus manicis ſepelitis. Super hęc
omnia eſt, quod armati conſcientiam ma-
gis terret, cauſa illa nimirum ſatis leuis ac
friuola, qua uidelicet talis præſumitur, & tā
periculoſa militia. Non ſanè inter uos aliud
bella mouet, lites ſuſcitat, niſi irrationa-
bilis iracundię motus, aut inanis gloriæ ap-
petitus, aut terrenæ qualiſcunque poſſeſſio
nis cupiditas, talibus certè ex cauſis neque
occidere, neque occumbere tutum eſt.

De noua Militia. Capitulum tertium.

AT uero Chriſti milites ſecuri prælią
tur prælia domini ſui, nequaquā me
tuentes, aut de hoſtiū cæde peccatū,
aut de ſua nece periculum, qñ qui-
dem mors pro Chriſto uel ferenda uel infe
renda, & nihil habeat criminis, & plurimū
gloria mereatur. Hinc quippe Chriſto, inde
Chriſtus acquiritur qui nimirū, & libenter
accipit hoſtis mortem pro ultione, & liben
tius præbet ſeipſum militi pro cõſolatione.
Miles, inquā, Xpi ſecurus interimit, interit
ſecurior. Sibi pſtat cũ interit, Chriſto cũ in
terimit. Non. n. ſine cauſa gladium portat.
Dei etenim miniſter eſt ad uindictam male
factorum, laudem uerò bonorum. Sane cum
occidit ma efactorem, non homicida, ſed,
ut ita dixerim, malicida, & planè Chriſti
uindex

uindex in his qui male agunt, & defenſor
Chriſtianorum reputatur. Cum autem oc-
ciditur ipſe, non periiſſe, ſed peruenisſe co-
gnoſcitur. Mors ergo, quā irrogat, Chriſti
eſt lucrum, quam excipit, ſuum. In morte pa
gani Chriſtianus gloriatur, quia Chriſtus
Pſ. 57.b glorificatur. In morte Chriſtiani regis libe-
ralitas aperitur, cum miles remunerandus
educitur. Porrò ſuper illo lætabitur iuſtus
cũ uiderit uindictam, de iſto dicet homo. Si
utique eſt fructus iuſto: utique eſt Deus iu-
dicans eos in terra. Non. n. uel pagani negā
di eſſent, ſi quo modo aliter poſſent a nimia
infeſtatione ſeu oppreſſione fidelīū cohibe
ri. Nunc autē melius eſt, ut occidantur, quā
Luc. 3.c certe relinquatur uirga peccatorum ſuper
ſortem iuſtorum: ne forte extendāt iuſti ad
iniquitatem manus ſuas. Quid enim? Si per
curere in gladio omnino fas non eſt Chri-
ſtiano, cur ergo præco Saluatoris contentos
fore ſuis ſtipendijs militib. indixit, & nō po
tius omnem militiam interdixit? Si autem
(quod uerum eſt) omnibus fas eſt ad hoc ip
ſum duntaxat diuinitus ordinaris, nec aliud
ſane quicquā melius profeſſis, quibus, quæ-
ſo, potius quàm quorū manibus, & uiribus
urbs fortitudinis noſtræ Siō pro noſtro om
nium munimine retinetur, ut depulſis diui
næ tranſgreſſoribus legis, ſecura ingredia-
tur gens iuſta cuſtodiens ueritatem? Secu-
rè pro nde diſſipentur gentes, quæ bella uo
lūt, & abſcindantur qui uos conturbant, &
diſperdantur de ciuitate Domini omnes
ope antes iniquitatem, qui poſitas i Hie-
roſolymis Chriſtiani populi inæſtimabiles
diuitias tollere neſtiunt, ſancta polluere, &
hæreditate poſſidere ſanctuarium Dei. Exe
rat gladium, uterque fidelium in ceruices
inimicorum, ad deſtruendam omnem altitu
dinem extollentem ſe aduerſus ſcientiam
Dei, quæ eſt Chriſtianorum fides, ne quādo
dicant gentes, ubi eſt Deus eorum? Quibus
Mat.23. d. expulſis reueretur ipſe in hæreditatē do-
Hie. 12. a mumque ſuam, de qua iratus in Euangelio.
F Ecce, inquit, relinquetur uobis domus ue-
Ibid.21. ſtra deſerta, & per Prophetam ita conqueri
tur: Reliqui domum meam, dimiſi hæredi-
tatē meam implebitque illud propheticū,
Redemit Dominus populum ſuū, & libera-
uit eum, & uenient, & exultabunt in monte
Sion, & gaudebunt de bonis Domini. Læta
Pſ. 52.a ro Hieruſalem, & cognoſce iam tempus ui-
ſitationis tuæ. Gaudete, & laudate ſimul de
ſerta Hieruſalem, quia conſolatus eſt Do-
minus populum ſuum, redemit Hieruſalē
parauit Dominus brachium ſuum ſanctum
in oculis omniū gentium. Virgo Iſrael cor-
rueras, & non erat qui ſubleuaret te. Sur-
ge iam, excutere de puluere uirgo captiua
filia Sion. Surge inquam, & ſta in excelſo, &
uide iucunditatem, quæ uenit tibi a Deo
tuo. Non uocaberis ultra derelicta, & terra
tua nō uocabitur amplius deſolata, quia cō
placuit Domino in te, & terra tua hæredita
bitur. Leua in circuitu oculos tuos, & uide
omnes iſti congregati ſunt, uenerunt tibi.
Hoc tibi auxilium miſſum de ſancto. Omni
no per iſtos tibi iamiamq; illa perſoluitur
antiqua promiſſio. Ponam te in ſuperbiam *Eſa.60.c*
ſęculorum, gaudium in generatione, & gene
rationem, & ſuges lac gentium, & mamilla
regum lactaberis. Et item; Sicut mater con
ſolatur filios ſuos, ita & ego conſolabor uos
& in Hieruſalem conſolabimini. Vides ne,
quam crebra ueterum atteſtatione noua ap
probatur militia, & qđ ſicut audiuimus, ſic
uidimus in ciuitate Domini uirtutum. Dū
modo ſanè ſpiritualibus nō præiudicet ſen
ſibus literalis interpretatio, quo minus. ſ.
ſperemus in æternum, quicquid huic tem-
pori ſignificando ex prophetarum uocibus
uſurpamus, ne per id quod cernitur, euane
ſcat quod creditur, & ſpei copias imminuat
penuria rei, præſentiumque atteſtatio ſit G
enacuatio futurorum. Alioquin terrenæ ci
uitatis temporalis gloria non deſtruit cœ-
leſtia bona, ſed aſtruit, ſi tamen iſta minimè
dubitamus illius tenere figuram, quæ in cę
lis eſt mater noſtra.

De conſeruatione militum templi. Capitulum quartum.

SEd iam ad imitationem ſeu ad confuſio
nem noſtrorum militū non planè Deo
ſed diabolo militantium, dicamus breui
ter Chriſti equitū mores, & uitam, qua-
liter in bello domine conuerſentur, quo pa
lam fiat quantū ab inuicē differāt Dei, ſecu
liq; militia. Primo quidem utroliber diſci- *Eccl.22.*
plina non deeſt, obedientia nequaquam cō *a*
temnitur quia teſte Scriptura. Et filius indi *1.Re.16*
ſciplinatus peribit, & pctūs eſt ariolandi re- *c*
pugnare, & quaſi ſcelus idolatriæ nolle ac-
ęſcere. Itur & redit ad nutū eius qui præ
eſt induitur, quod ille donauerit, nec aliun-
de ueſtimentum ſeu alimentum præſumit,

Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et in uictu, & ueſtitu cauetur omne ſuperfluum, ſoli neceſſitati conſulitur. Viuitur plane in communi iucunda, & ſobria cõuerſatione, abſque uxoribus, & abſque liberis. Et ne quid deſit ex euangelica perfectione abſque omni proprio habitant unius moris in domo una, ſolliciti ſeruare uuitatem ſpiri
H tus in uinculo pacis. Dicas uniuerſæ multitudinis eſſe cor unum, & animam unam, ita quiſque non omnino propriam ſequi uolũtatem, ſed magis obſequi ſatagit imperanti. Nullo tempore, aut ocioſi ſedent, aut curioſi uagantur, ſed ſemper dum procedunt (quod quidem raro contingit) ne gratis comendat panem, armorum ſeu ueſtimentorũ, uel ſciſſa reſarciunt, uel uetuſta reficiunt uel inordinata componunt, & quæque poſtremo facienda magiſtri uoluntas, & communis indicit neceſſitas. Perſona inter eos minimè accipitur, defertur meliori, non nobiliori. Honore ſe inuicem præueniunt, alterutrum onera portant, ut ſic adimpleant legem Chriſti. Verbum inſolens, opus inutile, riſus immoderatus, murmur, uel tenue ſi ue ſuſurrium, nequaquam ibi deprehenditur inemendatum. Scacos & aleas deteſtantur, abhorrent uenationem, nec ludicra illa auium rapina, ut aſſolet, delectantur. Mimos & magos, & fabulatores, ſcurrilesque cantilenas, aut ludorum ſpectacula, tanquã uanitates, & inſanias falſas reſpuunt & abominantur. Capillos tondent, ſcientes iuxta Apoſtolum ignominiam eſſe uiro ſi comam nutrierit. Nunquam compti, raro loti, magis autẽ neglecto crine hiſpidi, puluere fœdi, lorica chaumate fuſci. Porrò imminente bello, intus fide, foris ferro non auro ſe muniunt, quatenus armati, & non ornati, hoſtibus metum incutiant, non prouocent auariam. Equos habere cupiunt fortes, & ueloces non tamen coloratos, aut phaleratos, pugnam quippe non pompam, uictoriã, ſed non gloriam cogitantes & ſtudentes magis eſſe formidini quàm admirationi. Deinde non turbulenti, aut impetuoſi, & quaſi ex leuitate præcipites, ſed conſule, atque cum omni cautela, & prouidentia ſeipſos ordinantes, & diſponentes in acie: iuxta, quod de patribus ſcriptum eſt. Veri profectò Iſraelitæ procedunt ad bella pacifici. At uero ubi uentum fuerit ad certamen, tum demum priſtina leuitate poſtpoſita, tanquam ſi dicerent. Nonne qui oderuut te Domine
Pſ.138.d oderam, & ſuper inimicos tuos tabeſcebã? irruunt in aduerſarios hoſtes uelut oues rẽputant, nequaquam etſi pauciſſimi, uel ſæuam barbariem, uel numeroſam multitudinem formidantes. Nouerunt ſiquidem nõ de ſuis præſumere uiribus, ſed de uirtute
1.Ma.3. domini ſabaoth ſperare uictoriã, cui nimirũ facile eſſe cõfidunt, iuxta ſententiã Mach*b* bæi, concludi multos in manus paucorum & non eſſe differentiam in conſpectu Dei cœli liberare in multis, & in paucis, quia nõ in multitudine exercitus eſt uictoria belli, ſed de cœlo fortitudo eſt. Quod frequentiſſime experti ſunt, ita ut plerunq; quaſi perſecutus ſit unus mille, & duo fugarint decem milia. Ita deniq; miro quodam ac ſingulari modo cernuntur, & agnis mitiores, & leonibus ferociores, ut penè dubitẽ quid potius cenſeã appellandos, monachos uidelicet an milites, niſi quod utrunq; forſan congruentius nominarim, quib. neutrũ deeſſe cognoſcitur, nec monachi manſuetudo, nec militis fortitudo. De qua re quid di
K cendum niſi quod a Domino factum eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris? Tales ſibi elegit Deus, & collegit à finib. terræ miniſtros ex fortiſſimis Iſrael, qui ueri lectuli Salomonis factum, ſ. ſepulchrum uigilanter fideliterque cuſtodiant omnes tenẽtes gladios & ad bella doctiſſimi.

De Templo, Capitulum quintum.

EST uero templum Hieroſolymis in quo pariter habitant, antiquo & famoſiſſimo illi Salomonis impar quidem ſtructura, ſed non inferius gloria. Siquidẽ uniuerſa illius magnificentia in corruptibilius auro, & argento, & quadratura lapidum, & uarietate lignorum cõtinebatur, huius aũt omnia decor, & gratiæ uenuſtatis, ornatus, pia eſt habitantiũ religioſitas, & ordinatiſſima cõuerſatio. Illud uarijs extitit ſpectandum colorib. hoc diuerſis uirtutibus, & ſanctis actibus uenerandum. Do
Pſ.9.d mum quippe Dei decet ſanctitudo, qui nõ tam politis marmoribus quàm ornatis moribus delectatur & putas magis diligit mentes, q̃ ſuperaut tos parietes. Ornatur tamen huius quoq; facies templi, ſed armis, non gemmis, & pro antiquis coronis aureis, circumpendentib. clypeis paries operitur, pẽdelabris, thuribulis, atq; urceolis, dom' um
diq;

diq̃ue frenis, ſellis, ac lanceis communitur. Planè his omnibus liquidò demonſtrantib. eodem pro domo Dei ſeruere milites zelo, quo ipſe quondam militum dux uehementiſſimè inflammatus armata illa ſanctiſſima manu, non tamen ferro, ſed flagello, quod fecerat de reſticulis, introiuit in templum, negociantes expulit, numulariorum effudit
L æs, & cathedras uendentium colũbas euertit, indigniſſimum iudicans orationis domum huiuſcemodi forenſibus infeſtari. Tali proinde ſui regis permotus exemplo deuotus exercitus multo ſanè indignius longeq; intolerabilius arbitrans ſancta pollui ab infidelibus quàm a mercatoribus infeſtari, in domo ſancta cum equis, & armis commoratur, tam ab ipſa, quam a cęteris ſacris omni infidelitatis ſpurca, & tyrranica rabie propulſata, ipſi in ea die noctuq̃ tã honeſtis, quàm uilib. officijs occupantur. Honorant certatim Dei tẽplum ſedulis, & ſinceris obſequijs, iugi in eo deuotio immolantes non quidem ueterum ritu pecudum carnes, ſed uere hoſtias pacificas, fraternam dilectionẽ, deuotam ſubiectionem, uoluntariã paupertatem. Hæc Hieroſolymis actitantur, & orbis excitatur. Audiunt inſulæ, & attendunt populi de longe, & ebulliunt ab Oriente in Occidentem tanquam torrens inũdans gloriæ gentium, & tanquam fluminis impetus lætificans ciuitatem Dei. Quodq; cernitur iucundius, & agitur commodius, paucos admodum in tanta multitudine hominum illo confluere uideas, niſi utique ſceleratos, & impios, raptores, & ſacrilegos, homicidas, periuros, adulteros, de quorum profecto ꝓfectione ſicut duplex q uoddam conſtat pro uenire bonum, ita duplicatur, & gaudium, quandoquidem tam ſuos de ſuo diſceſſu lętificant, quam illos de aduentu quibus ſubuenire feſtinant. Proſunt quippe utrobique
M non ſolum utique iſtos tuendo, ſed iam etiã illos non opprimẽdo. Itaq; lætatur Ægyptus in profectione eorum, cum tamen de protectione corũ nihilominus lætetur mõs Sion, & exultent filiæ Iudæ. Illa quidem ſede manu eorum, iſta magis in manu eorum liberari ſe meritò gloriatur. Illa libenter admittit crudeliſſimos ſui uaſtiores, iſta cum gaudio ſuſcipit ſui fideliſſimos defenſores, & unde iſta dulciſſimè conſolatur, inde illa æque ſaluberrimè deſolatur. Sic Chriſtus ſic nouit ulciſci in hoſtes ſuos, ut non ſolũ de ipſis, ſed per ipſos quoque frequẽter ſo
leat tanto glorioſius, quanto, & potentius triumphare. Iucundè ſanè, & commode, ut quos diu pertulit oppugnatores, magis iam propugnatores habere incipiat faciatq̃; de hoſte militem, qui de Saulo quondam perſecutore fecit Paulum prædicatorem. Quã
obrem non miror ſi etiam ſuperna illa cu- *Lu.15.b*
ria iuxta teſtimonium Saluatoris exultat magis ſuper uno peccatore pœnitentiã agẽte, quàm ſuper plurimis iuſtis, qui non indigent pœnitentia, dum peccatoris, & maligni tantis proculdubio profit conuerſio, quantis & prior nocuerat conuerſatio. Sal
A ue igitur ciuitas ſancta, quam ipſe ſanctifica uit ſibi tabernaculum ſuum altiſſimus, quo tanta in te, & per te generatio ſaluaretur. Salue ciuitas regis magni, ex qua noua, & iucunda mundo miracula nullis temporibus defuere ab initio. Salue domina gentium, princeps prouinciarum, Patriarcharum poſſeſſio, Prophetarum mater, & Apoſtolorum, & initiatrix fidei, gloria populi Chriſtiani, quam Deus ſemper a principio paſſus eſt oppugnari: ut uiris fortibus ſicut uirtutis, ita fores occaſio, & ſalutis. Salue terra promiſſionis, quæ olim fluens lac, & mel tuis duntaxat habitatoribus, nunc uniuerſo orbi remedia ſalutis, uitæ porrigis alimenta. Terra inquam bona, & opima, quæ in fęcundiſſimo illo ſinu tuo ex arca paterni cordis cœleſte granum ſuſcipiens, tantas ex ſupreno ſemine martyrum ſegetes protuliſti, & nihilominus ex omni reliquo fideli genere fructum fertilis gleba triceſimum, & ſexageſimum, & centeſimæm ſuper omnem terram multipliciter procreaſti. Vnde & de magna multitudine dulcedinis tuæ iucundiſſimè ſatiati, & opulentiſſime ſaginati, memoriam abundantiæ ſuauitatis tuæ ubique eructant, qui te uiderũt, & uſque ad extremum terræ magnificentiã gloriæ tuæ loquuntur eis, qui te non uiderunt, enarrant mirabilia, quæ in te fiunt. Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas Dei. Sed iam ex his quibus affluis delicijs nos quoquo pauca proferamus in medium, ad laudem, & gloriam nominis tui.

De Bethleem, Capitulum V I.

HAbes ante omnia in refectione animarum sanctarum Bethleem domũ panis in qua primum is qui de cęlo descenderat, pariente uirgine panis uiuus apparuit. Monstratur pijs ibidẽ iumẽtis præsepium, & in præsepio fœnum de
Esa. 40. d prato uirginali, quo uel sic cognoscat bos possessorem suum & asinus præsepe Domini sui. Omnis quippe caro fœnum, & omnis gloria eius ut flos fœni.

Porrò suum homo quia in quo factus est honorem non intelligendo, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis, uerbum panis angelorum sanctum est
Psa. 48. c pabulum iumentorum, ut habeat carnis fœnum, quod ruminet, qui uerbi pane uescipenitus dissueuit, quousque per hominem Deum priori redditus dignitati, & ex pecore rursus conuersus in hominem, cum Paulo dicere possit. Et si cognouimus Christũ
1. Co. 5. d secundum carnem, sed nunc iam non nouimus. Quod sanè non arbitror quempiam dicere posse ueraciter, nisi qui prius cum Petro ex ore ueritatis illud item audierit.
Ioan. 6. g Verba quæ ego locutus sum uobis spiritus & uita sunt, caro autem non prodest quicquam. Alioquin qui in uerbis Christi uitã inuenit, carnem iam non requirit, & est de numero beatorum qui non uiderunt, & crediderunt. Nec enim opus est uel lactis poculum nisi utique paruulo, uel fœni pabulum iumento. Qui autem non offendit in uerbo, ille perfectus est uir, solido planè uesci cibo idoneus, & licet in sudore uultus sui, panem uerbi comedit absque offensione. Sed & securus ac sine scandalo loquitur Dei sapientiam, dumtaxat inter perfectos spiritualibus spiritualia comparans cum tamen infantib. siue pecoribus cautus sit pro
C captu quidem eorum proponere tãtummodo Iesum Christum, & hũc crucifixum. Vnus tamen idemq; cibus ex cœlestibus pascuis suauiter quidem, & ruminatur a peco re, & manducatur ab homine, & uiro uires, & paruulo tribuit nutrimentum.

De Nazareth, Capitulum V II.

E

CErnitur, & Nazareth, quæ interpretatur flos, in qua is qui natus in Bethleem erat tanquam fructus in flore coalescens nutritus est Deus infans, ut floris odor fructus saporem præcederet, ac de naribus prophetarum, faucibus se Apostolorum liquor sanctus infunderet. Iudæisq; tenui odore contentis, gustu solido reficeret christianos. Senserat tamen flo rem Nathanael, quod super omnia aromata
Ioan. 1. g suaue redoleret. Vnde, & aiebat. A Nazaret potest aliquid boni esse? sed nequaquã sola contentus fragrantia, respondentem sibi. Veni, & uide, Philippũ secutus est. Imò uerò miræ illius suauitatis admodũ respersione delectatus, haustuq; boni odoris factus saporis auidior, odore ipso duce, ad fructum usque sine mora peruenire curauit, cupiens plenius experiri, quod tenuiter præsenserat, præsensq; degustare, quod odoraD uerat absens. Videamus & deolfactu Isaac, ne fortè aliquid, quod pertineat ad hæc ipsa, quæ in manibus sunt, protenderit. Loqui
Ge. 27. d tur de illo Scriptura sic. Statimque ut sensit uestimentorum eius fragrantiam (haud dubium quin Iacob) Ecce, inquit, odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. Vestimenti fragantiam sensit, sed uestiti præsentiam non agnouit, soloque uestis tãquam floris odore forinsecus delectatus, quasi fructus interioris dulcedinẽ non gustauit, dum & electi filii simul, & sacramenti fraudatus cognitione remãsit. Quò spectat hoc? Vestimentum profectò spiritus, litera est, & caro uerbi. Sed ne nũc quidem Iudæus in carne uerbum, in homine sic deitatem, nec sub tegmine literę sensum præuidet spiritualem: forisq; palpans hœdi pellẽ, quæ similitudinem maioris, hoc est primi, & antiqui peccatoris expresserat, ad nudam non peruenit ueritatem. Non sane in carne peccati, sed in similitudine carnis peccati, qui peccatum nõ facere, sed tollere ueniebat apparuit, ea scilicet de causa, quam ipse non tacuit, ut qui non uident uideant, & qui uident cæci fiant. Hac ergo similitudine deceptus Propheta, cœcus hodie quem nescit, benedicit, dum quem lectitat in libris, ignorat, & in miraculis, & quẽ propriis attrectat manibus, ligando, flagellando, colaphizando, minimè tamen uel resurgendo intelligit. Si enim cognouissent nunquam dominum gloriæ crucifixissent. Percurramus succincto sermone, & cætera loca sancta, & si non omnia, saltem aliqua: quoniam, quæ admirari per singula nõ sufficimus, libet uel insigniora, & ipsa breuiter recordari.

De monte Oliueti, & ualle Iosaphat. Capitulum V III.

ASceditur in monte Oliueti, descenditur in uallem Iosaphat, ut sic diuitias diuinæ misericordiæ cogites, quatenus horrorem iudicii nequaquam dissimules, quia etsi in multis miserationibus suis multus est, ad ignoscendum, iudicia tamẽ eius nihilominus abyssus mul
Psa. 35. b ta, quibus agnoscitur ualde omnino terribilis super filios hominum. Dauid denique, qui montem Oliueti demonstrat dicens. Homines, & iumenta saluabis Domine, quẽ
Ibidem. d admodum multiplicasti misericordiam tuã Deus, etiam iudicii uallem in eodem Psalmo commemorat dicens. Non ueniat mihi, inquiens, pes superbiæ, & manus peccatoris non moueat me. Cuius & præcipitium
Psa. 118. d se omnino perhorrescere fatetur, cum in alio Psalmo ita loquitur orans. Cõfige timore tuo carne meas a iudiciis. n. tuis timui. Superbus in hanc uallem corruit, & cõquassatur, humilis descendit, & minime periclitatur. Superbus excusat peccatum suum, humilis accusat, sciens quia Deus nõ bis iudicat in idipsum, & quod si nosmetipsos iudicauerimus, non utiq; iudicabimur. Porrò superbus non attendens quam horrendum sit incidere in manus Dei uiuentis, facile prorumpit in uerba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis. Magna
F reuera malitia, tui te non misereri, & solum post peccatum remedium confessionis à te ipso repellere, ignemq; in sinu tuo inuolue
Eccl. 30. d re potius, quàm excutere, nec præbere aurem consilio Sapientis qui ait. Miserere animæ tuæ placens Deo. Proinde qui sibine quam, cui bonus? Nunc iudicium est mũdi, nunc princeps huius mundi eiicietur foras, hoc est de corde tuo, si te tamen humiliando ipse diiudicas. Erat iudicium cœli quando ipsum uocabitur cœlum desursum, & terra discernere populum suum, in quo sane timendum ne proiiciaris tu cum ipso, & angelis eius, si tamen inuentus fueris iniudicatus. Alioquin spiritualis homo qui omnia diiudicat, ipse a nemine iudicabitur.
1. Co. 1. d Propter hoc ergo iudicium incipit à domo Dei, ut suos quos nouit iudex cum uenerit inueniat iudicatos, & iam nil de eis habeat iudicare, quando uidelicet iudicandi sunt hi, qui in labore hominum non sunt, & cũ hominibus non flagellabuntur.

De Iordane. Capitulum I X.

QVã læto sinu Iordanis suscipit christianos qui se Christi gloriatur consecratum baptismate. Mentitus planè est Sytus ille leprosus, qui nescio quas Damasci aquas aquis prætulit Israelis, cum Iordanis nostri deuotus Deo samulatus toties probatus extiterit, siue quando Heliæ, siue quando Helisæo, siue etiam (ut antiquius aliquid recolam) quando Iosue, & omni populo simul (impetum mirabiliter inhibens) siccum in se transitũ præbuit. Deniq; quid in fluminibus isto eminentius, quod ipsa trinitas sibi quadã euidenti præG sentia dedicauit? Pater auditus, uisus spiritus sanctus, filius est & baptizatus. Meritò proinde ipsam eius uirtutem, quam Naamã ille consulente Propheta sensit In corpore iubente Christo uniuersus quoque fidelis populus in anima experitur.

De loco Caluariæ. Capitulum X.

EXigitur etiam, uel iam in Caluarię loco cum, ubi uerus Helisæus ab insensatis pueris irrisus, risum suis insinuauit æternum, quibus ait. Ecce ego, &
4. Re. 2. d pueri mei quos mihi dedit Deus. Boni pueri, quos per contrarium illorum malignantium ad laudem excitat Psalmista dicens. Laudate pueri dominum laudate nomen domini. Quatenus in ore sanctorum
Esa. 8. d infantium, & lactentium perficeretur laus, quæ ex ore defecerat inuidorum eorũ utique de quibus quæritur ita. Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. Ascẽ
Psa. 112. a dit itaq; crucem caluus noster, mundo promũdo expositus, & reuelata facie ac discooperta fronte purgationem peccatorum faciens probroso, & auctoræ mortis tam non
Esa. 1. a erubuit

erubuit ignominiam, quàm nec pœnam exhorruit, vt nos opprobrio sempiterno eriperet, restitueret gloriæ. Nec nimirũ. Quid enim erubesceret qui ita lauit nos à peccatis, non quidem ut aqua diluens, & retinés sordes, sed ueluti solis radius desiccãs, & retinens puritatem? Est quippe Dei sapientia ubique attingens propter munditiam suam.

De Sepulchro. Capitulum XI.

INter sancta ac desiderabilia loca sepulchrum tenet quodammodo principatum & deuotionis, plus nescio quid sentitur, ubi mortuus requieuit, quam ubi uiuens conuersatus est. Atq; amplius mouet ad pietatem mortis, quàm uitæ recordatio, puto q illa austerior, hæc dulcior uideatur, magisq; infirmitati blandiatur humanæ quies dormitionis, quàm labor conuersationis: mortis securitas, quam uitæ rectitudo. Vita Christi, uiuendi mihi regula extitit mors à morte redemptio. Illa uitam instruxit, mortem ista destruxit. Vita quidem laboriosa, sed mors preciosa, utraq; uero admodum necessaria. Quid enim Christi prodesse poterat, siue mors nequiter uiuenti, siue damnabiliter morienti? Nunquid denique, aut mors Christi etiam nunc male usq; ad mortem uiuentes à morte æterna liberat, aut mortuos ante Christum sanctos patres uitæ
Ps. 86.g sanctitas liberauit? ficut scriptum est. Quis est homo qui uiuet, & non uidebit morte: eruet animam suam de manu inferi? Nunc ergo, quia utrunque nobis pariter necessarium erat, & piè uiuere, & securè mori, & uiuendo & viuere docuit, & mortem moriẽdo securam reddidit, quoniam quidem resurrecturus occubuit, & spem fecit morientibus resurgeudi. Sed addidit, & tertium beneficium, cum etiam peccata donauit, sine quo utique cætera non ualebant. Quid enim (quantum quidem ad ueram, summãque beatitudinem spectat) quantalibet uitæ rectitudo, seu lõgitudo prodesse poterat illi, qui vel solo originali peccato teneretur astrictus peccatum quippe precet ut sequetur mors, quod sanè si cauisset homo, mortem non gustasset in æternum. Peccando itaq; uitam amisit, & mortem inuenit, quoniam quidem & Deus ita prædixerat, & iustum profectò erat, ut si peccaret homo moreretur. Quid namq; iustus poterat quã recipere talionem? Vita siquidem Deus animæ est, ipsa corporis. Peccando uoluntariè uolens perdidit uiuere, nolens perdat, & uiuificare. Sponte repulit uitam cum uiuere noluit, non valeat eam dare cui, uel quatenus uoluerit. Noluit aĩa regi a Deo, non queat regere corpus. Si non paret superiori, inferiori cur imperet? Inuenit conditor suam sibi rebellem creaturam, inueniat animã suam sibi rebellem pediſſe quã. Transgressor inuentus est homo diuinæ legis, inueniat ipse aliam legem in membris suis repugnantem legi mentis suæ, & captiuantem se in legem peccati. Porrò peccatum, ut scriptum est, separat inter nos, & Deum, separet ptoinde etiam mors inter corpus nostrum, & nos. Non potuit diuidi a Deo anima nisi peccando, nec corpus ab ipsa nisi moriendo. Quid itaque austerius pertulit in ultione, id solum passa a subdito quod præsumpserat in auctorem? Nihil profecto congruentius quam ut mors operata sit mortem spiritualis corporalem, culpabilis pœnalem, uoluntaria necessariam. Cum ergo hac gemina morte secundum utranq; naturam homo damnatus fuisset, altera quidem spirituali, & uoluntaria, altera corporali, & necessaria, utrique Deus homo una sua corporali ac uoluntaria benigne, & potẽter occurrit, illaque una sua nostram utramque damnauit. Meritò quidem. Nam ex duabus mortib. nostris, cum altera nobis in culpæ meritum, altera in pœnæ debitum reputaretur, susciplens pœnam, & nesciens culpã, dum sponte, & tantum in corpore moritur, & uitam nobis, & iustitiam promeretur. Alioquin si corporaliter non pateretur, debitum non soluisset, si non uoluntariè moreretur, meritum mors illa non habuisset. Mon ãt si, ut dictum est, mortis meritũ est peccatum, & peccati debitum mors, Christo remittente peccatum, & moriente pro peccatoribus, profectò iam nullum est meritum & solutum est debitum. Cæterum unde scimus, quod Christus possit peccata dimittere? Hinc proculdubio, quia Deus est, & quis quid uult potest. Vnde ãt & quod Deus sit. Miracula probant. Facit quippe opera, quæ nemo alius facere possit, ut taceam oracula Prophetarũ, nec nõ & paternę uocis testimoniũ elapsæ cęlit⁹ ad ipsũ a magnifica gloria. Quod si De⁹ ,p nobis, qs cõtra nos? De⁹ q iustificat quis est qui cõdẽnet. Si ipse est, & non

alius cui quotidie confitemur dicentes, Tibi soli peccaui: quis melius, imò quis alius
L remittere potest quod in eum peccatũ est? Aut quomodo ipse non potest, qui omnia potest? Denique ego quod in me delinquitur ualeo si nolo donare & Deus nõ queat in se commissa remittere? Si ergo peccata remittere & possit omnipotens, & solus possit, cui soli peccatur: beatus profectò cui non imputabit ipse peccatum. Itaque cognouimus quod peccata Christus diuinitatis suæ potentia uoluit relaxare. Porrò iam de uoluntate qui dubitet? Qui enim nostram & induit carnem, & subiit mortem: putas suam nobis negabit iustitiam? Voluntariè incarnatus, uoluntariè passus, uoluntariè crucifixus, solam a nobis retinebit iustitiam? Quod ergo ex deitate constat illum potuisse, ex humanitate innotuit, & uoluisse. Sed unde rursum confidimus, quod mortem abstulit? Hinc planè, quod eam ipse qui non meruit pertulit. Qua enim ratione iterum exigeretur a nobis, quod pro nobis ille iam soluit? Qui peccati meritum tulit, suam nobis donando iustitiam: ipse mortis debitum soluit, & reddit uitam. Sic namque mortua morte reuertitur uita, quemadmodum ablato peccato redit iustitia. Porro mors Christi morte fugatur, & Christi nobis iustitia imputatur. Verum quomodo mori potuit qui Deus erat? Quoniam nimirum & homo erat. Sed quo pacto mors hominis illius pro altero ualuit? Quia & iustus erat. Profecto namque cum homo esse potuit mori: cum iustus, non debuit gratis. Non quidem peccator mortis sufficit soluere debitum pro altero peccatore, cum quisque moriatur pro se. Qui autẽ mori pro se non habet, nunquid pro alio frustra debet? Quanto sanè indignius mo-
M ritur qui mortem non meruerit, tanto is iustus ,p quo moritum, uiuit, Sed quæ, inquis, iustitia est, ut innocẽs moriatur pro impio? Non est iustitia, sed misericordia. Si iustitia esset, iã nõ gratis, sed ex debito moreretur. Si ex debito ipse quidem moreretur, sed is pro quo moreretur, non uiueret. At ucrò si iustitia non est, non tamen contra iustitiam est. Alioquin & iustus, & misericors simul esse non posset. Sed etsi iustus non iniustè ,p peccatore satisfacere ualeat, quo tamen pacto etiam unus pro pluribus? Et enim satis esse uideretur ad iustitiã, si unus uni moriẽs uitã restituat. Hinc iã respõdeat Apostolus Sicut.n. inquit, per unius delictũ in omnes homines in condemnationem, sic & per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem uitæ. Sicut.n. per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi ita & per unius hominis obedientiam iusti constituuntur multi. Sed fortè unus pluribus iustitiam quidem restituere potuit, uitam non potuit? Per unum, ait, hominem mors, & per unum hominem uita. Sicut.n. in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes uiuificabuntur. Quid enim? Vnus *Ibidem.* peccauit, & omnes tenentur rei, & unius innocentia soli reputabitur uni? Vnius peccatum omnibus operatũ est mortem, & unius iustitia uni uitam restituet? Itane Dei iustitia magis ad condẽnandum, quam ad restaurandum ualuit? Aut plus potuit Adam in malo, quam Christus in bono? Adæ peccatum imputabitur mihi, & Christi iustitia non pertinebit ad me? Illius me inobedientia perdidit, & huius obedientia non proderit mihi? Sed Adæ, inquis, delictum meritò omnes contrahimus, in quo quippe omnes peccauimus, quoniam cum peccauit in ipso eramus, & ex eius carne per carnis concupiscentiam geniti sumus. Atqui ex Deo multo germanius secundum spiritum nascimur, quàm secundum carnem ex Adam. secundũ quem etiam spiritum longe ante fuimus in Christo, quam secundum carnem in Adam, si tamen & nos inter illos numerari consideramus, de quibus Apostolus; Qui elegit nos, *Ephe. 1. a* inquit in ipso (haud dubium quin pater in filio) ante mundi constitutionem. Quod autem etiam ex Deo nati sunt, testatur Euan- *Ioan. 1, b* gelista Ioannes, ubi ait: Qui non ex sanguinibus, neque ex uoluntate carnis, neque ex uoluntate uiri, sed ex Deo nati sunt. Item ipse in Epistola: Omnis q. natus est ex Deo *1. Ioa. 3.* non peccat, quia generatio cœlestis conseruat eum. At carnis traducem, ais, carnalis testatur concupiscentia & peccatum quod in carne sentimus, manifeste probat, quod secundum carnem de carne peccatoris descendimus. Sed enim nihilominus spiritualis illa generatio non quidem in carne sentitur, sed in corde, ab his duntaxat qui cum Paulo dicere possunt: Nos autem sensum Christi *1. Cor. 2.* habebemus: in quo & eatenus profeciſſe sentiunt, ut & ipsi cum omni fiducia dicant: *Rom. 8.* Ipse enim spiritus testimonium reddit spi- *c* ritui nostro, quod sumus filij Dei. Et illud, *2. Cor. 2.* Nos autem non spiritum huius mundi ac- *c*

cepimus, sed spiritum, qui ex Deo est: ut sciamus, quæ à Deo donata sunt nobis.
B Per spiritum ergo qui ex Deo est charitas diffusa est in cordibus nostris: sicut & per carnem, quæ est ex Adam, manat concupiscentia nostris insita membris. Et quo modo ista, quæ à progenitore corporum descendit, nunquam in hac uita mortali à carne recedit; sic ille procedens ex patre spirituum, ab intentione filiorum duntaxat perfectorum nunquam excidit. Si ergo in Deo nati, & in Christo electi sumus, quænam iustitia est, ne plus noceat humana atque terrena, quàm ualeat diuina cœlestisque generatio. Dei electionem uincat carnalis successio, & æterno eius proposito carnis præscribat temporaliter traducta concupiscentia? Quinimò si per unum hominem mors, cur non multo magis per unum,
Rom.5.c & illum hominem uita? Et si in Adam omnes morimur, cur non longe potentius in Christo uiuificabimur? Denique non sicut delictum, ita & donum. Nam iudicium ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem. Christus igitur, & peccata dimittere potuit, cum Deus sit, & mori, cum sit homo, & mortis moriendo soluere debitum, quia iustus, & omnibus unus ad iustitiam vitamque sufficere, quandoquidem & peccatum, & mors ex uno in omnes processerit. Sed hoc quoque necessariè omnino prouisum est, quòd dilata morte homo inter homines dignatus est aliquandiu conuersari, quatenus crebris, & ueris locutionibus ad inuisibilia excitaret, miris operibus astrueret fidem, rectis moribus instrueret. Itaque in oculis hominum Deus homo sobrie, & piè conuersatus, uera locutus, mira operatus, indigna passus, in quo iam defuit nobis ad salutem? Accedat &
C gratia remissionis peccatorum, hoc est ut gratis peccata dimittat; & opus profectò nostræ salutis consummatum est. Non autem metuendum, quòd donandis peccatis aut potestas Deo, aut uoluntas passo, & tanta passio pro peccatoribus desit, si tamè solliciti inueniamur digne, ut oportet, & imitari exẽpla; & uenerari miracula, doctrinæ quoque non existamus increduli, & passionibus non ingrati. Itaque totum nobis de Christo ualuit, totum salutiferum, totumque necessarium fuit, nec minus profuit infirmitas quàm maiestas; quia etsi ex deitatis potẽtia peccati iugum iubendo submouit, ex carnis tamen infirmitate mortis iura moriendo cõfecit. Vnde pulchrè ait Apostolus. Quod infirmum est Dei, fortius est hominibus. Sed & illa eius stultitia per quã ei placuit saluum facere mundum, ut mundi confunderet sapientiam, cõfunderet sapientes, quod Rom.1.d
uidelicet cum in forma Dei esset, Deo æqualis, semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, quod diues cum esset, propter nos egenus factus est, de magno paruus, de celso humilis, infirmus depotente, quòd esurijt, quòd sitijt, quod fatigatus est in itinere & cætera quæ passus est uoluntate non necessitate, hæc ergo ipsius quædam stultitia non ne fuit uia prudẽtiæ, iustitia forma, sanD ctitatis exemplum? Ob hoc item Apostol⁹, 1.Co.1.d
Quod stultum est, inquit, Dei sapientius est hominibus. Mors ergo à morte, uita ab errore, à peccato gratia liberauit. Et quidem mors per iustitiam suã peregit victoriã, quia iustus exoluendo quæ non rapuit, iure omnino quod amiserat accepit. Vita uerò qđ ad se pertinuit, per sapientiam adimpleuit, quæ nobis uitæ, & disciplinæ documentum ad speculum extitit. Porrò gratia ex illa, ut dictum est, potestate peccata dimisit, quæ omnia quæcunque uoluit fecit. Mors itaque Christi, mors est meæ mortis, quia ille mortuus est vt ego viuerẽ, quo pacto enim iam non viuat, pro quo moritu uita: Aut quis iam in via morum, seu rerum notitia errare timebit duce sapientia. Aut unde iam reus tenebitur, quẽ absoluit iustitia? Vitam quidẽ se ipse perhibet in Euãgelio, Ego sum, inquiens, uita. Porrò duo sequentia testatur Apostolus dicens; Quitactus est nobis iustitia, & sapientia à Deo patre. Si ergo lex spiritus uitæ in Christo Iesu liberauit nos à lege peccati, & mortis, ut quid adhuc morimur, & non statim immortalitate uestimur? Sanè ut Dei ueritas impleatur. Quia. n. misericordiam, & uitam tẽ diligit Deus, necesse est mori quidẽ hominẽ, quippe quod prædixerat Deus, sed à morte tamẽ resurgere, ne obliuiscatur misereri Deus. Ita ergo mors, etsi non perpetuo dominatur, manet tamen propter ueritatẽ Dei, nec ad tempus in nobis; quemadmodũ peccatũ etsi iam non regnat in nostro mortali corpore, non tñ deest penitus nobis. Proinde Paulus ex parte quidem liberatũ E se à lege peccati, & mortis gloriatur, sed rursum se utraque nihilominus lege aliqua gra-
Ioã.14.b
1.Co.1.d

uari ex parte conqueritur: siue cum aduersus peccatum miserabiliter clamat: Inuenio aliam legem in membris meis, &c. Siue cũ ingemiscit grauatus (haud dubium quin lege mortis) redemptionem expectans corporis sui. Siue itaque hæc, siue alia quæcunque in hunc modum (prout in talibus in suo quisque abundat sensu) ex occasione sepulchri christiani is sensibus suggerantur, puto, quod nõ mediocris dulcedo deuotionis infundatur cominus intuẽnti, nec parum proficitur cornẽdo etiam corporalibus oculis, corporalẽ locum dominicæ quietis. Etsi quippe iam vacuum sacris membris, plenũ tamen nostris, & iucundis admodum sacramentis. Nostris, inquam, nostris, si tamen tam ardenter amplectimur, quàm indubitanter tenemus, quod Apostolus ait: Consepulti enim sumus per baptismum in mortem, vt quomodo surrexit Christus a mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus: Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus. Quam dulce est peregrinis post multam longi itineris fatigationem, post plurima terræ marisque pericula, ibi tandem quiescere, ubi & agnoscitur suum dominum quieuisse. Puto iam præ gaudio non sentiunt, uiæ laborem, nec grauamen reputant expensarum, sed tanquam
F laboris præmium cursus ve brauium assecu-
Iob.3.d ti, iuxta Scripturæ sententiam, gaudent uehemẽter cum inuenerint sepulchrum. Nec casu, uel subitò, aut ueluti lubrica popularis fauoris opinione id tam celebre sepulchrum nactum esse petetur, cum hoc ipsum
Esa.11.c tantis retro temporibus Esaias tam apertè prædixit: Et erit, inquit, in die illa radix Iesse qui stat insignum populorum, ipsum gentes deprecabuntur, & erit sepulchrum eius glorioſum. Reuera ergo impletum cernimus, quod legimus prophetatum, nouum quidem intuenti, sed legenti antiquum, ut sic adsit de nouitate iucunditas, vt de uetustare non desit auctoritas. Et de sepulchro ista sufficiant.

De Bethpage. Capitulum XII.

QVid de Bethphge dicam uinculo sacerdotum, quam pene præteriram, ubi & confessionis sacramentum, & sacerdotalis ministerij my-

sterium continetur Bethphage quippe domus buccæ interpretatur. Scriptum est autem: Prope est verbum in ore tuo, & in cor Deut.23.
de tuo. Non in altero tantum, sed simul in Ro.10.b
utroque verbum habere memineris. Et quidem verbum in corde peccatoris operatur salutiferam contritionem verbum verò in ore noxiam tollit cõfusionem, ne impediat necessariam confessionem. Ait enim Scriptura: Est pudor adducens peccatum, & est
pudor adducens gloriam. Bonus pudor est Eccl.4.c
quo peccasse, aut certe peccare confunderis, & omnis licet humanus arbiter forte absit, diuinum tanquam humanum tanto verecundius reuereris aspectum, quanto & verius Deum, quàm hominem cogitas patriorem. Tantoque eum grauius offendi a peccante, quãto constat longius ab illo esse omne peccatũ. Huiusce modi proculdubio pudor fugat opprobrium, parat gloriam, dum aut peccatum omnino nõ admittit, aut certe admissum, & pœnitendo punit, & confitendo expellit, si tamen gloria etiam nostra hęc est testimonium cõscientiæ nostræ. Qđ si quispiam confiteri confunditur, id quoq; unde compungitur talis pudor peccatum adducit, & gloriam de conscientia perdit, quando malum quod ex profundo cordis compunctio conatur expellere, pudor ineptus obstruso labiorum ostio non permittit exire, cum eum exemplo Dauid dicere po-
tius oporteret: Et labia mea non prohibebo Ps.39.b
Domine scisti. Qui & seinsum redarguens, puto super hominum stulto, & irrationabili pudore: Quoniam tacui, inquit, inueterauerunt ossa mea. Vnde, & optat ostium po- Ps.31.b
ni circumstantiæ labijs suis, vt oris ianuam, Ps.140.a
& aperire confessioni, & defensioni claudere norit. Denique & apertè hoc ipsum orãs petit a domino sciens quia confessio, & magnificentia opus eius. Et quod uidelicet nostram malitiam, & q æque diuinæ bonitatis & virtutis magnificẽtiam minime tacemus, magnum quidem geminæ confessionis bonum, sed Dei est donum. Ait itaque: Non declines cor meum in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis. Quãobrem ministros verbi sacerdotes caute necesH se est ad vtrunque vigilare solicitus, quo videlicet delinquentium cordibus tanto moderamine uerbum timoris, & contritionis infligant, quatenus eos nequaquam uerbo confessionis exterreant, sic corda aperiant, ut ora non obstruans, sed nec absoluant ẽt

compunctum niſi viderint & confeſſum,qñ quidem corde creditur ad iuſtitiam,ore au
Ro.10.c tem confeſſio fit ad ſalutem. Alioquin a
Lc.17.g mortuo,tanquam,qui non eſt, perit confeſ ſio. Quiſquis igitur verbum in ore habet,& in corde non habet,aut doloſus eſt,aut vanus. Quiſquis verò in corde,& non in ore, aut ſuperbus eſt,aut timidus.

De Bethania. Capitulum XIII.

SAnè nõ omnino (etſi multum feſtinẽ) debeo tranſire ſilenter domum obediẽ tiæ,Bethaniam videlicet, caſtellum Mariæ,& Marthæ,in quo Lazarus eſt reſuſcitatus,vbi nimirum,& vtriuſque vitæ figura,& Dei erga peccatores mira clementia, necnon & virtus obedientiæ vnà cum fructibus pœnitentiæ commendatur. Hoc ergo in loco breuiter intimatum ſufficiat, ꝙ quidem nec ſtudium bonæ actionis,nec otium ſanctæ cõtemplationis, nec lachryma pœnitẽtis extra Bethaniam accepta eſſe poterunt illi,qui tantam habuit obedientiam vt vitam,quàm ipſam,perdere maluerit,fa- I
Iſ.31.a ctus obediens patri vſq; ad mortẽ. Hæ sũt illæ profectò diuitiæ,quas ſermo propheticus ex verbo Domini pollicetur: Conſolabitur inquiens,dominus Sion, & conſolabitur omnes ruinas eius, & ponet deſertum eius quaſi delicias,& ſolitudinem eius quaſi hortum Domini,gaudium & lætitia inuenietur in ea,gratiarum actio, & vox laudis. Hæ igitur orbis decimæ,hic theſaurus cęleſtis,hæc fidelium hæreditas populorum,veſtræ ſunt,chariſſimi,credita fidei,veſtrę prudentiæ,& fortitudini commendat·Tanc autem cœleſte depoſitum ſecurè, & fideliter cuſtodire ſufficitis, ſi nequaquam de ipſa veſtra prudẽtia,vel fortitudine,ſed de Dei tãtum adiutorio vbiq; præſumitis,ſcientes quia non in fortitudine ſua roborabitur vir & ideo dicentes cum Propheta: Dominus firmamentum meum,& refugium meum,& liberator meus.Et illud:Fortitudinem meã ad te cuſtodiã, quia Deus ſuſceptor meus,
Pſ.17.d Deus meus; miſericordia eius præueniet
Pſ.58.b me.Et item:Non nobis Domine non nobis
Pſ.113.b ſed nomini tuo da gloriam, vt in omnibus
Pſ.43. ſit ipſe benedictus, qui docet manus veſtras ad prælı, & digitos veſtros ad bellũ.

Incipiunt capitula ſermonis ſequentis, de Conuerſione ad Clericos.

1 Quod nemo conuerti ad Dominum,niſi Dei voluntate prœuentus,& eius voce interius clamante poſſit.
2 Quod ipſa vox Domini omnibus ſeſe K
offerat, & animam ſibijpſi nolentem præſentet.
3 Quod per hanc animæ ratio quaſi in libro omnia propria deprehendere,reprehendere, diudicare, & diſcernere ualeat.
4 Quod qui diligit iniquitatem,non ſolũ animam, ſed etiam carnem ſuam odire probetur.
5 De pœna poſt mortem,tam animę,quã carnis,& pœnitentia infructuoſa.
6 In præſenti uermis conſcientiæ ſentiẽdus ac ſuffocandus, non in immortali- i
tatem fouendus, & nutriendus.
7 Qđ facile quibuſdã uidetur, ut uoci diuinę obtemperet uoluntas humana.
8 Qualiter uoluntas hominis per gulam, curioſitatem,ac ſuperbiã, & ꝑ omnes ſenſus carnis renitatur uoci diuinæ.
9 Vt ratio animæ iam tandem uexata,prę ſumptæ facilitatis arguatur,& difficultate confundatur.
10 Reſpiratio conſolationis quando huiuſcemodi pauperibus ſpiritu beatitudinem audit promitti regni cœleſtis.
11 Quod hoc regnum ſperare non poſſit in cuius adhuc carne peccatũ regnat, & ideo attendendum,quod ſequitur: Beati mites.
12 Appetitus gulę,& libidinis actus,& exitus quis habeatur: curioſitas uanitas, & amor diuitiarũ,quem finẽ habeant.
13 De indigna ſeruitute uitiorum,& incer L
titudine mortis.
14 De infidelitate diuitiarũ congregatarũ.
15 Quod temporalia, opera quaſi ſemina ſunt mercedis æternæ.
16 Quod impoſſibile ſit peccatum latere.
17 Quid ſentiendũ de his qui impiè agũt, ſi & illi pereunt, qui bona bene non fecerunt.
18 Quod ſpiritui timore Dei correpto, & ad bonum parato reſiſtat caro.
19 Contra hanc luctam lugendum,poſt luctam conſolãdũ, quia beati qui lugẽt.
20 Poſt luctum & conſolationem ad cœleſtia contemplanda accedendum eſt.
21 In

22 In hac contemplatione quieſcendum, guſtuq́ eius delectandum, & erudiendum eſt.
22 Quod guſtu contemplationis refectus, habet intelligere diuina: quia beati qui eſuriunt,& ſitiunt iuſtitiam.
23 Quod peccata noſtra punita,& remiſſa nec iterata nil obeſſe poſſunt,ſed cooperantur potius in bonum.
24 De miſericordia,quæ penitenti promittitur,ac miſeranti. Beati,inquit, miſericordes,
25 Quod,ut Deus uideatur,cor mundandum eſt:quia beati mundo corde, &c.
M 26 De pacato,pacante,& pacifico.
27 Increpatio ab ambitioſos,qni non prius ipſi mundato corde ſe Deum aliis pacificare præſumunt.
28 Admiratio, quòd quidam ſupremuũ pacificorum gradum ſibi vſurpant, qui nullum inferiorum nec primum quidem attigerunt.
29 Exprobatio,quod incontinentes ſacros ordines impudenter temerare non uerẽtur.
30 Exhortatio ad pœnitentiam,& ut prius humilia ſapiaut,ut poſtmodum dignè alta conſcendant.
31 De perſecutione ſuſtinenda ſecundum ultimam beatitudinem.Beati qui perſecutionem patiuntur: Beati eritis, cũ uos oderint,&c.

Quod nemo conuerti ad Dominum,niſi Dei uoluntate præuentus, & eius uoce iuterius clamante poſſit. Cap. I.

Iu.11.d ADuidendum, ut credimus, uerbum
Pſ.102. Dei conuenistis: neque enim cauſa
d nobis alia ueſtræ huius tam auidæ concurſionis occurrit. Approbamus
Ioan.15.c utiq; deſiderium hoc,& laudabili ſtudio cõgaudemus.Beati.n.qui audiunt uerbũ Dei, ſed ſi cuſtodiunt illud. Beati enim qui memores ſunt mandatorum eius, ſed ut faciãt ea.Nimirum uerba uitæ æternæ habet, & uenit hora(utinã,& nũc ſit) quando audiẽt vocem eius:& qui audierint,uiuent. Siquidem uita in uoluntate eius. Et ſi nultis ſcire uoluntas eius, conuerſio noſtra. Denique ipſum audite: Nunquid uoluntatis meæ eſt mors impij, ait Dominus, & non magis,ut conuertatur,& uiuat? Ex quibus uerbis euidenter agnoſcimus, quoniam uera nobis uita non niſi in cõuerſione eſt,nec aliter ad eam patet ingreſſus, dicente Domino:Niſi conuerſi fueritis,& efficiamini ſicut paruuli,nõ intrabitis in regnũ cœlorũ. Mat.18.a Meritò ſane paruuli ſoli intrant, nam puer paruulus minat eos:qui in hoc ipſum natus, & datus eſt nobis. Quæro igitur uocẽ quã audiant mortui,& cum audierint uiuãt.Forte enim,& mortuꝰ euãgelizare neceſſe eſt? Et occurrit interim uerbum breue, ſed ple- Hie.3.d num,quod os Domini locutum eſt, ut Propheta teſtatur:Dixiſti,ait(loquens ſine dubio ad Dominum Deum ſuum) conuertimini filij hominum.Nec immeritò ſanè a filijs quidem hominum uidetur exigenda cõuerſio peccatoribus utique neceſſaria.Nam ſu- Pſ.147. pernis ſpiritibus ea magis,quæ rectos decet a indicta laudatio eſt, eodem Propheta pſallente: Lauda Deum tuum Sion; cæterum quod ait; Dixiſti, meo quidem iudicio nõ Heb.5.e negligenter prætereundum eſt, nec ſimpliciter audiendum. Quis humanis comparare audeat dictis,quod dixiſſe dicitur Deꝰ? Viuus profectò eſt ſermo Dei, & efficax, & uox eius in magnificentia, & uirtute. Denique ipſe dixit, & facta ſunt. Dixit; Fiat lux,& facta eſt lux. Dixit. Conuertimini filii hominum,& conuerſi ſunt. Ita planè conuerſio animarum opus diuinæ uocis eſt, non humanæ.Simon Ioannis piſcator hominum in hoc ipſum uocatus, & conſtitutus à B
Domino, incaſſum tamen & ipſe laborans tota nocte nil capiet,donec in uerbo domini rectè iactans concludere poſſit multitudinem copioſam.Vtiuam iactemus & nos hodie in hoc uerbo,rete uerbi, & experiãtur, qđ ſcriptũ eſt. Ecce dabit uoci ſuæ uocẽ uirtutis. Si mendacium loquimur,id planè de Pſ.67.g proprio eſt. Sed & tunc forſitan noſtra iudicabitur nox eſſe non Domini, ſi quæramus quæ noſtra ſunt, non quæ Ieſu Chriſti. Cæterum etſi loquimur iuſtitiam Dei, & gloriam Dei quærimus, effectum tamen ab eo ſolo ſperare ab eo poſtulare neceſſe eſt, ut uoci ſuæ uocem uirtutis accommodet. Ad hanc ergo interiorem uocem aures cordis erigi admonemus,ut loquentem Deum intus audire,qnàm foris hominem ſtudeatis.Illa enim nox magnificentiæ,& uirtutis, deſerta concutiens,deſerta diſcutiens, tõporem excutiens animarum.

Quod

Quod ipsa uox Domini omnibus se offerat, & animam sibiipsi nolentem præsentet. Capitulum II.

NEc sanè laborandum est, ut ad uocis huius perueniatur auditū, labor est potius aures obturare, ne audias. Nimirū uox ipsa se offert, ipsa se ingerit, nec pulsat interim cessat ad ostia singulorum. Deniq; quadraginta annis, inquit, proximus fui generationi illi, & dixi, semper hi erant corde. Adhuc nobis proximus est, adhuc loquitur, & non est forte qui audiat. Adhuc dicit, hi erant corde, adhuc Sapientia clamitat in plateis. Redite præuaricatores ad cor. Hoc nempe initium loquendi domino, & hoc uerbum ad omnes qui conuertuntur ad cor, præcessisse uidetur & non modo reuocans eos, sed reducens, & statuens contra faciem suam. Est. n. nō tantum uox uirtutis, sed & radius lucis annuncians pariter hominib. peccata eorū, & illuminans abscondita tenebrarum. Nec uerò ulla internæ huius uocis hac lucis differentia est, cū unus idemq; sit Dei filius, & uerbum patris, & splendor gloriæ, sed animæ quoque substantia in suo quidem genere etiam ipsa spiritualis, & simplex, sine ulla distinctione sensuum sic tota, si tamen tota dicenda est, ut & uidēs pariter, & audiēs uideatur. Quid enim illo agitur siue radio siue uerbo, nisi ut nouerit semetipsam? Aperitur siquidem conscientiæ liber, reuoluitur misera uitæ series, tristis quædam historia replicatur, illuminatur ratio, & euoluta memoria uelut quibusdam eius oculis exhibetur. Vtraq; uero non tam ipsius est animæ, quam aïa ipsa, ut eadem sit & inspiciēs, & inspectat contra suā statuta faciem, & a uiolētis quibusdam apparitorib. immissarū utiq; cogitationum coacta proprio interim iudicanda assistere tribunali. Quis sane iudicium hoc sine tribulatione sustineat? Ad meipsum anima mea turbata est, ait Propheta domini, & tu contra faciem tuam, sine argutione, sine turbatione, sed confusione, statui non posse miraris?

Ps. 94. b

C

Ps. 142. a

D

Quod per uocem Dei animæ ratio quasi in libro omnia mala propria deprehendere, reprehendere, diiudicare, discernere ualeat. Capitulum III.

NEc à me speres audire, quid in memoria tua ratio deprehendat, quid diiudicet, quid decernat. Applica intus auditum, deflecte oculos cordis, & proprio disces experimento quid agatur. Nemo.n. scit quæ sunt in homine nisi spiritus hominis qui in ipso est. Si superbia si inuidia, si auaritia, si ambitio, aut similis aliqua pestis abscondita est, uix effugere poterit hoc examen. Si fornicatio, si rapina, si crudelitas, si fraus ulla, aut quælibet culpa admissa est, internum hunc iudicem non latebit reus ipse nec inficiabitur coram eo. Transijt.n. uelociter totus ille pruritus delectationis, iniquæ, & uoluptatis illecebra tota breui finita est, sed amara, quædam impressit signa memoriæ, sed uestigia fœda reliquid. In illud si quidem repositorium uelut in sentinā aliquam tota decurrit abominatio, immunditia tota defluxit. Volumen grande eni uniuersa iuscripta sunt stilo, uti que ueritas: amarum iam uenter tolerat, et si fauces miseras breui transitu dulcedinē quadā friuola uisum est oblectasse. Ventrem meum doleo miser, uentrē meum doleo. Quidni doleam uentrem memoriæ, ubi tanta congesta est putredo? Quis nostrū fratres, exteriorem hanc uestē qua tegitur, si repente obscœnis undiq; sputis illitam, & fœdissimis quibusq; sordib. inquinatam consideret, non uehementer exhoreat, nō uelociter exuat, non indignanter abijciat? Itaque qui non uestem, sed semetipsum intus sub ueste talem reperit, eo amplius doleat, & animo consternetur oportet, quo proprius tolerat, quod exhorret. Neq;.n. ut tunicā abiicit suā, sic abiicere cōtaminata aïa poterit, & seipsā. Deniq; quis in nobis tantæ patientię est, & virtutis, ut si forte (quēadmodū Maria sorore Moysi legitur) carnem suam subitanea quædam lepra male cādentē uiderit, æquo aïo stare possit, & gratias agere creatori? Quid uerò est caro ista, nisi corruptibilis quædam tunica qua uestimur: Aut quid lepra hæc corporea electis oīb. æstimāda, nisi paternæ uirga correptionis, & purgatio cordis? Ibi tribulatio uehemens, & iustissima cā doloris est, cum excitatus

1. Co. 2. c

Nu. 12. c

excitatus sōno miseræ uoluptatis, interio rē cęperit quis deprehēdere leprā quā, sibi ipse multo studio, & labore quæsiuit. Licet enim nemo oderit carnem suam, sed multo minus odisse poterit anima semetipsam.

Quòd diligens iniquitatem, odit animam & carnem suam. Capit. IIII.

Ps. 10. d

F

ATT fortè aliquem moueat illud de Psalmo. Qui diligit iniquitatē, odit animam suam. Ego aūt dico, odit, & carné. An nō odit, cui gehēnæ cumulos mercatur in dies, & cui secundum duritiam suam, & cor impęnitens thesaurizat iram in diem iræ. Cæterum hoc odiū tam carnis, quam animæ, nō in affectu, sed in effectu potius inuenitur. Sic nimirū odit, & phreneticus carnem suam cum sibijpsi manus inferre laborat, rationis deliberatione sopita.

An uerò grauior ulla phrenesis iudicatur quàm impœnitentia cordis, & peccandi obstinata uoluntas? Siquidē manus nepharias iniicit sibiipsi, nec carnem, sed mentem lacerat, & corrodit. Si uidisti hominem scalpere manus, & usque ad sanguinem confricare, euidentem habes in eo similitudinem aiæ peccantis expressam. Cedit siquidem uoluptas illa dolori, & succedit prurnui eruciatus. Neque id ignorabat, sed dissimulabat ille dum scalperet. Sic laceramus propriis manibus animas infœlices, nisi q; tāto grauius quanto excellentior est spiritualis creatura, & cui difficilius medeatur. Neque id quidem inimicitiarum studio gerimus, sed stupore quodā insensibilitatis internę. Effusus siquidem animus damna interiora non sentit, quia nec intus est, sed in uentre forsitan, aut sub uentre. Denique, & animus

Mat. 6. c

quorundam in patinis, quorundam in locu lis inuenitur. Vbi est thesaurus tuus, inquit, ibi est cor tuum. Quid uerū mirum si pro-

6 priam minime sentiat animal læsionem quę suiipsius oblita, & penitus absens sibi, in longinquam profecta est regionem? Erit autē cum in semetipsam reuersa cognoscet quā crudeliter miseræ uenationis obtentu euiscerauit semetipsam. Neq; enim id sentire poterat, dum uilem muscarum prædam desiderio captans insatiabili, aranearum instar ex uiscerib. propriis intexere retia uideret.

De pœna tam animæ quam carnis, & pœnitentia infructuosa post mortem. Cap. V.

ERit autem hic reditus sine dubio uel post mortem, cum uniuersa quib. ad uagandum foras, & inutiliter sese oc cupandum in eam, quæ præterit huius mundi figuram egredi consueuerat, ostia corporis clausa erunt, ut necessario maneat in seipsa, cui nullus iam pateat exitus à seipsa. Verum is quidem perniciosissimus erit reditus, & miseria sempiterna, quando iam pœnitentia haberi poterit, agi non poterit. Vbi enim deerit corpus, actus non erit. Sanè ubi nulla fuerit actio, nec satisfactio quidem ulla poterit inueniri. Quocirca pœnitentiam quidem habere, dolere est, nam pœnitentiam agere, remedium doloris est. Neque enim carenti manibus erit ultra leuare cor in cœlum cum manibus, sed quisquis ante obitum carnis non redierit ad ipsum in seipso maneat necesse est in ęternū. Sed in quali seipso? Qualem sese fecerit in hac uita, qualem inuenerit exiens ab hac uita, nisi quod fortasse erit nonnunquam deterior, nam melior, qui malus est, nunquam erit. Habet.n. hoc ipsum, quod nunc ponit, H quandoque recipere corpus, non tamen ad pœnitentiam, sed ad pœnam. Vbi nimirum peccati ipsius, & carnis quodammodo similis uidebitur esse conditio, ut quemadmodum culpa semper puniri poterit, nec unquam poterit expiari, sic nec in corpore aliquando tormenta finiri nec corpus ipsum exinaniri ualeat in tormentis. Meritò quidem ultio sempiterna desæuiet, q; nunquā possit culpa deleri, & nec substantia carnis deficiet, ne simul cogatur etiam afflictio carnis terminari. Hæc fratres mei, qui pauet, cauet, nam qui negligit, incidit.

Quòd uermis conscientiæ in præsenti sentiri, ac suffocari debet, non in immortalitatem foueri ac nutriri. Ca. VI.

VT ergo redeamus ad uocem, unde processimus, expedit nobis profectò redire ad cor, dum illic iter quo ostendat nobis salutare suum qui tā to studio pietatis illic reuocat præuaricatores

Universidad de Deusto
Biblioteca

res. Nec sentiri interim pigeat morsus uermis, aut periculosa quædam animi amaritudo, & pernicioſa mollities perſuadere queat ut præſentem uelimus diſſimulare moleſtiam. Optimum eſt tunc ſentiri uermem, cum poſſit etiam ſuffocari. Itaque mordeat nunc ut moriatur, & paulatim deſinat mordere mordendo. Rodat interim putredinẽ, ut rodẽdo conſumat, & ipſe quoq; pariter cõſumat, ne fouere incipiat i immortalitatẽ. Vermis, inquit, eorum nõ morietur, & ignis
I eorum non extinguetur. A facie illorũ mor
Eſa.66.g ſuum quis ſuſtinebit? Multiplex.n. nunc conſolatio arguentia conſcientiæ releuat cruciatum. Benignus eſt Deus qui non patitur nos tentari ultra quàm poſſumus, nec uermem hunc ſupra modũ patitur mali gnari. Maximèq; inter initia conuerſionis oleo miſericordiæ linit ulcera, ut nec morbi quantitas, nec difficultas curationis ultra quam expedit innoteſcat, magis autem arridere uideatur facilitas quædam, quę poſtmodum euaneſcit, quando iam exercitatos habenti ſenſus certamen fortè datur vt vincat, & diſcat quoniam omnium potentior eſt ſapientia. Interim ſanè audiens quis uocem domini. Redite præuaricatores ad cor, & tantis in interiore cubiculo obſcœnitatibus depræhenſis, ſingula quæq; rimari ſatagit, & quoniam hæc influxerint aditu curioſus ueſtigator explorat, nec difficile patet foramen imò & foramina contuendi. Sed nec parum illi ex hac conſideratione doloris accedit, cum per feneſtras proprias mors iſta depræhenditur introiſſe. Multa ſiquidẽ admiſiſſe uidetur petulantia oculorum, multa pruritus aurium, multa quoque olfaciendi guſtandi, tangendiq; uoluptas. Nã ſpiritualia quidem uita, quorum ſupra meminim⁹, difficile adhuc prout ſunt, carnalis examinat. Vnde fit ut quæ ſunt grauiora, aut minus aut minimè ſentiat, nec tam ſuperbiæ, aut inuidiæ, quàm flagitioſorum, aut facinoroſorum recordatione actuum mordeatur.

Quòd quibuſdam facile uideatur uoluntatem humanam obtemperare uoci diuinæ. Capitulum VII.

K

ET ecce iterum uox de nubib. dicens. Peccaſti, quieſce. Et quod dicitur, tale eſt. Iam ſentina redũdãs, domum omnem intolerabili fœtore contaminat, & uanum tibi eſt dum adhuc ſordes influat exhaurire: dum peccare non deſtiteris, pœnitere. Quis.n. eorum ieiunia probet, qui ad lites, & contentiones ieiunant, & percutiunt pugno impiè, ſed uoluntates, & uoluptates propriæ inueniuntur in eis? Non tale eſt ieiunium quod elegi, dicit dominus, Eſa.58.b

Claude feneſtras morti, obſera aditus, foramina obſtrue diligenter, & ſic demũ non ſubeuntibus nouis, ſordes poterit expurgare uetuſtas. Æſtimat homo facile, quod iubetur implendum, tanquam ignarus exercitij ſpiritualis. Quis.n. prohibeat, inquit, quo minus imperem membris mei? Incidit igitur gulæ ieiunia, crapulam interdicit, obturari præcipit aures ne audiant ſanguinem, auertit oculos ne uideant uanitatẽ, manus non ad auaritiam, ſed ad eleemoſynam magis extendit, quibus forte & laborem impone uelit, prohibens latrocinia, ſicut ſcriptũ eſt. Qui furabatur iam non furetur, ma Epha.4.d
gis autem laboret manib. ſuis quod bonum eſt, ut habeat unde tribuat neceſſitatem patienti. Cæterum dum ſuas quibuſq; mẽbris in hunc modum leges promulgat, & decreta proponit, interrumpunt ſubitò uocem iu L
bentis, & uno impetu clamant. Vnde hæc noua religio? Facere iubes ut libet. Sed inuenietur, qui nouis decretis obuiet, qui nouis legibus contradicat. Quis.n. ille eſt? inquit. Et illa. Nimirum ipſa quæ paralytica iacet in domo, & male torquetur. Ipſa eſt. n. in cuius nos pridem deputaſti obſequium, ſi non ignoras, ad obediendum utiq; concupiſcentijs eius. Expalluit miſer ad hanc uocem, & confuſus obmutuit. Anxiabatur. n. in eo ſpiritus eius. At membra quidem ad ſuam illam infœliciſſimam dominam incunctanter accedunt, ut aduerſus dominũ crudeliter interpellent, & imperia duriora cauſentur. Plangit gula parſimoniæ ſibi modũ adhibitum, prohibitam crapulæ uoluptatẽ. Oculus quæritur indictas lachrymas, perulantiam interdictam. Quib. hæc & ſimilia, p ſequentib. excitata & uehementer exacerbate uoluntas. Somnium ne eſt, inquit, an fabula quod narratis? Tum uerò opportunum ſuæ tempus nacta quærimoniæ lingua Omnino, ait, ſic eſt ut auditis. Nam & ego a fabulis & mendaciis iuſſa ſum reijcere, & nihil deinceps niſi ſeruum, imò & penitus neceſſarium loqui.

Qualiter

Qualiter uoluntas hominis per gulam, curioſitatem, ac ſuperbiam, & per omnes ſenſus carnis renititur uoci diuinæ.

Capitulum VIII.

EXilit igitur uetula furens, & totius oblita languoris, procedit horrẽtibus comis, ueſte lacerata, pectore nudo, ſcalpens ulcera, frendens dentibus, & are
M ſcens, atque ipſum inficiens area flatibus uirulentis. Quid confundatur, ſi quid adhuc ſupereſt rationis, ad talem miſeræ uoluntatis occurſum, & incurſum? Hæc, inquit, eſt tota tui coniugij fides, ſic compateris malè patienti? Vſque adeo ſuper dolorem uulnerum meorum addere peperciſti? Subtrahendum forſitan ex immoderata dote aliquid uidebatur, ſed quid reliquitur hoc ſublato. Solũ hunc languenti miſerè præſtitiſti, & omnia eius obſequia quemadmodum ſint diſtributa aliquando, cognouiſti. Nunc autẽ ſi tibi forſitan morbi huius peſſimi, quo laboro, triplex maliguitas excidiſſe potuit, ſed non mihi, Siquidem uoluptuoſaſum, curioſa ſum, ambitioſa ſum, & ab hoc triplici ulcere non eſt in me ſanitas a planta pedis uſque ad uerticem. Itaque fauces, & quæ obſcœna ſunt corporis, aſſignata ſunt uoluptati, quandoquidem uelut de nouo neceſſe eſt ſingula recenſeri. Nam curioſitati pes nagas, & indiſciplinatus oculus famulantur. At uanitati quidem aures, & lingua ſeruiũt dum per illam impinguat caput meum oleũ peccatoris, per hãc ipſa ſuppleo quod in laudibus meis alii minus feciſſe uidentur. Valde enim delector, & recipere ab alijs, & cũ opportunè poſſum, etiam tradere alijs laudes meas, & nemo & alieno ore ſemper cupiens prædicari. Cui potiſſimum morbo tuum quoque ingenium plurima ſolet adhibere fomenta. Porrò manus ipſas, quibus
A eſt undiq; motus, non uni ſpecialiter alicui operi deputamus, ſed modò uanitati, modò curioſitati, modò uoluptati ſedulum ſatis exhibent famu atum. Quibus ita diſpoſitis, non mihi hæc omnia uel in uno ſatisfacere aliquãdo potuerunt, quòd non ſatietur oculus uiſu, nec auris impleatur auditu, atque utinam inter ſpectandum totũ aliquando corpus fieret oculus, aut inter prandendum in fauces membra omnia uerterentur. Tu ne igitur mihi id modicum cõſolationis quod utcunque mendico, tentas ſurripere? Dixit, & cum indignatione, & furore recedens. Teneo, inquit, longumq; tenebo.

Vtratio animę iam tandem uexata preſumptæ facilitatis arguatur, & difficultate confundatur. Capitulum IX.

IAm uerò rationi ipſa uexatio dat intellectum, iam innoteſcit, aliquatenus huius negocij difficultas, iam præſumpta facilitas euaneſcit. Videt enim memoria plena ſpurcitiarum, uidet abundantius alias atque alias influere ſordes, uidet ipſas feneſtras morti patulas claudi omnino nõ poſſe & quod adhuc præſidens uoluntas languida dominetur, ex cuius ulceribus ſanies uniuerſa profluxit, Videt denique anima ſeſe contaminatam, nec per aliud, ſed per proprium corpus, nec aliunde quam a ſeipſa. Eſt autem quoddam animæ, ſicut memoria quæ inficitur, ſic uoluntas ipſa quæ inficit. B
Denique tota ipſa nihil eſt aliud quam ratio, memoria, & uoluntas. Nunc autem, & ratio minus habens, cæca quodammodo, q hactenus iſta non uiderit, infirma omnino, q re agnita quidem præualuit temperare, & memoria fœdiſſima pariter, & fœtidiſſima, & uoluntas languida & horrendis ulceribus undique ſcaturieus inuenitur. At ne quid ex omnibus quæ ſunt hominis relinquatur, ipſum etiam corpus rebelle eſt, & ſingula membra, feneſtræ ſingulæ, quibus mors intrat ad animam, & inceſſanter exuberat ipſa confuſio.

Reſpiratio conſolationis pauperibus ſpiritu. Capitulum X.

AVdiat ergo anima quæcunque eiuſmodi eſt uocem diuinam, & audiat cum ſtupore, & admiratione dicentem: Beati pauperes ſpiritu, qm ipſorũ eſt regnum cœlorum. Quis ſpiritu pauperior eo, qui in toto ſpũ ſuo non inuenit requiẽ, non inuenit ubi caput reclinet? Hoc quoq; conſiliũ pietatis; ut qui ſibi diſplicet, placeat Deo: & qui propriam domum odit, domum utique plenam ſpurcitiæ, & infœlicitatis, inuitetur ad domum gloriæ, domum Mat.5.a

non

Universidad de Deusto
Biblioteca

nō manu factam æternam in cœlis. Nec mirum si ad huius dignationis magnitudinem expaueſcit, ſi difficile credit huic auditui, ſi
C uehementi ſtupore admiratur, & ait Ergo ne beatum hominem miſeria facit? Cæterſi quiſquis eiuſmodi es, non diffidas, non miſeria, ſed miſericordia facit beatum: ſed huius propria ſedes miſeria eſt, ut humiliatio
Pſ.67.b in humilitatem tranſeat, neceſſitas in uirtutem. Pluuiam uoluntariam, inquit, ſegregabis Deus hæreditas tuæ, & infirmata eſt, tu uero, perfeciſti eam. Vtilis prorſus infirmitas, quæ medici manum requirit: & ſalubriter a ſe deficit, quam perficit Deus.

Quod regnum ſperare non poſſis, in cuius adhuc carne peccatum regnat. Capitulum. XI.

Sed quia nō eſt uia ad regnum Dei ſine primitijs regni, nec ſperare poteſt cœleſte regnum, cui nec ſuper propria membra adhuc regnare donatur, ſequit uox dicens: Beati mites, quoniam ipſi hæreditabunt terram. Ac ſi euidentius dicat: Mitiga
Mat.5.a efferos uoluntatis motus, & crudelem beſtiam manſue facere cura. Ligatus eſt, ſoluere ſtudeas quod rumpere omnino nō poſſis. Eua tua uita ē. Vim facere, aut eatenus eā offendere nullo modo prævalebis. Nec mora, reſpirans homo inter hæc uerba. atque id quoque facilius reputans, licet uere cundus accedit, & delinire ſatagit uiperam inflammatam. Arguit uitæ carnalis illecebras, & conſolationes ſecularis nugacitatis accuſat tanquam exiguas, & indignas, ſed & breuiſſimas quoque & perniciofiſſimas om
D nibus amatoribus ſuis.

Appetitus gulæ, & libidinis, & cæterarum uanitatum, quem finem habeant. Capitulum. XII.

Vper hoc, ait, nequam & inutili ſeruo tuo & ipſa facere. Nec. n. ificiari potes, ne in modico quidē tibi uniuerſas eius obſequia ſatisfacere aliquādo potuiſſe. Voluptas gutturis quæ tanti hodie æſtimatur, uix duorū obtinet latitudinem digitorū & eius tam modicæ partis tam exigua delectatio quanta operatur ſolicitudine, quantam deinde moleſtiam parit? Hinc monſtruoſius dilatantur renes & humeri, hinc tumentis uteri non tam impinguantur quā imprægnantur aruina: & dum carnis onus oſſa non ſuſtinent, etiam morbi uarij generantur. Sic libidinis illecebroſa uorago, quātis laboribus & diſpendijs, & interdum & fame uel honoris, aut etiam uitæ ipſius periculo comparatur, ut ad modicum flagrans ſulphureus uapor furentes ſtimulis agat, & apum par uolantium ubi malè grata mella fuderit nimis tenaci ſeratı cta corda morſa, cuius appetitus anxietatis & uecordiæ, actus abominationis & igeominiæ, æxitus pœnitudinis & uerecūdię plenus eſſe dignoſcitur. Cæterùm ſpectacula uana rogo quid corpori præſtant, quid ue animæ conferre uidentur? At certe nihil in homine cur curioſitas preuit inuenies Friuola prorſus & E inanis ac nugatoria conſolatio, & neſciu quid illi durius impreces, quā ut ſemper habeat quod requirat, qui iucundæ quietis pacem fugitans. curioſa inquietudine delectatur. Liquet ſanè uel ex hoc ipſo nihil his omnibus delectationis ineſſe, quorum ſolus tranſitus iuuat. Cæterum uanitas uanitatum quam nihil ſit, uel ex ipſo nomine manifeſtius indicatur. Vanus utique labor, qui ſtudio uanitatis aſſumitur. Odoxa doxa, ait Sapiens, in milibus mortalium nihil aliud quàm aurium inflatio uana. Et tamen quantam putas infœlicitatem hæc ipſa nō tam fælix uanitas quam uana fælicitas parit? Hinc namque cæcitas cordis, ſicut ſcriptum eſt: Populi meus, qui te beatificant, in errorem te inducunt. Hinc ceruicoſus furor animoſitatis, hinc ſuſpicionis labor anxius, hinc liuoris crudele tormentum, & cremantis inuidiæ miſerior, quàm miſerabilior cruciatus, hinc diuitiarum amor inſatiabilis longè amplius deſiderio torquet animam, qua refrigeret uſu ſuo: ut potè quarum acquiſitio quidem laboris, poſſeſſio uerò timoris, amiſſio plena doloris inuenitur. Poſtremò ubi multæ, opes, multi etiam qui comedunt eas: & uſus quidem diuitiarū apud alios, diuitibus ſolum nomen cedit & ſolicitudo. Et in his omnibus pro tam exiguis, aut magis ne exiguis quidem, ſed nullis eam paruipendere gloriam, quam nec oculus uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus dſligentibus ſe: non tam inſipientiæ, quam infidelitatis eſſe uidetur.

Boethi. 3. de Cō ſe. miñ. 7.

Ecclſ.5.c

Iſa.c.9. proſa.6.

Eſaiæ 3. b

De

F *De ſeruitute uitiorum & incertitudine mortis. Cap. XIII.*

Nec immeritò ſanè mundus hic poſitus in maligno, uana promiſſione deludit animas propriæ conditionis & nobilitatis oblitas: quas non pudeat porcis in miniſterio ſubiugari, in deſiderio ſociari, nec ſic tamē infœlici edulio ſatiari. Vnde. n. hæc tanta puſillanimitas & abiectio tam miſerabilis, ut egregia creatura capax æternæ beatitudinis & gloriæ magni Dei, utpote cuius ſit inſpiratione condita, ſimilitudine in ſignita cruore redempta, fide dotata. ſpiritu adoptata, miſeriā non erubeſcat ſub putredine hac corporeorū ſenſuum gerere ſeruitutem? Merito planè ne eos quidē apprehendere poteſt, quæ talem deſerens ſponſum, tales ſequitur amatores. Meritò ſi liquas eſurijt & non accepit, qui porcos paſcere maluit, quàm paternis epulis ſatiari. Insanus ſiquidē labor paſcere ſterilem quę non parit, & uiduæ benefacere nolle: omittere curam cordis, & curam carnis agere in deſiderio impinguare & fouere cadauer putridum, quod paulo poſt uermium eſca futurum nullatenus dubitatur. Nam ſeruire mā monæ, & auariciam colere quòd eſt ſeruitus idolorum aut uanitatem ſectari, prorſus de generis animæ iudicium eſſe quis neſciat?

G *De infidelitate diuitiarum congregatarum. Capitulum XIIII*

Esto tamē magna ſint & honeſta quæ mūdus interim amatoribus ſuis erro gare uidet, ſed ſida eſſe quis neſciat? Certa nimirū eorum breuitas, & ipſi us quoq; breuitatis finis incertus, ſæpe uinē tem deſerunt: nam morientem nec rarò ſequuntur. Quid uero in rebus humanis certius morte, quid hora mortis incertius inuenitur? Non miſeratur inopiam, non diuitias reueretur, nō generi cuiuslibet, nō moribus non ipſi denique parcit ætati, niſi quod ſenibus quidem in ianuis, adoleſcētibus in inſidijs eſt. Infœlix proinde qui in huius uitæ tenebris & lubrico fidens periturā inſumit operam, nec aduertit quoniam uapor eſt ad modicū parens, & uanitas uanitatum. Obtinuiſti tandem ambitioſè quam ex longo cō cupieras dignitatem? ſerua quod habes. Impleſti pecunioſe loculos tuos? ſolicitus eſto ne perdas. Vberes fructus attulit ager tuus dirue horrea tua ut maiora ædifices, muta quadrata rotundis: dic animæ tuæ, habes multa bona repoſita in annos plurimos. Erit enim qui dicat: Stulte, hac nocte animam tuam repetent à te: quæ autem paraſti cuius erunt?

Luc. 12. a

Quod temporalia opera, quaſi ſemina ſunt mercedis æternæ. Cap. XV.

Atque utinam tantum congregata H perirent, & non deterius ipſe quoq; periret congregator eorum. Eſſet vtique tolerabilius perituro, quam peremptorio inſudare labori. Nunc uerò ſtipēdia peccati mors: & qui in carne ſeminat, de carne metet corruptionem. Nec enim opera noſtra tranſeunt ut uidentur, ſed tēporalia quæque uelut æternitatis ſemina iaciuntur. Stupebit inſipiens cum ex hoc modico ſemine copioſam uiderit exurgere meſſem, ſeu bonam, ſeu malam, pro diuerſa qualitate ſementis. Hoc qui cogitat nullum omnino paruum reputat eſſe peccatum, quod futuram meſſem potius æſtimet, quàm ſementem. Seminant ergo dum neſciunt, & ſeminant dum occultant homines iniquitat is myſteria, dum uanitatis conſilia celant, dum perambulant in tenebris negocia tenebrarum.

Quod impoſſibile ſit peccantem latere. Capitulum. XVI.

Arietes, inquit, ſunt undique, quis me uidet? Eſto, nemo te uideat, non tamē, nullus. Videt te angelus malus, uidet te angelus bonus, uidet & bonis & malis maior angelis deus, uidet accuſator, uidet teſtium multitudo, uidet & ipſe iudex cui⁹ te oportèt aſſiſtere tribunali, ſub cuius ſane oculis uelle delinquere tam inſanum, quam horrendū incidere in manus Dei viuē tis. Noli eſſe ſecurus, latent inſidiæ quas latere non poſſis. Latent, inquam, inſidiæ, quas ut deprehendere ipſe non potes, ſic nō I potes ipſe non deprehendi. Audi planè qui plantauit aurem, & qui finxit oculum, ipſe conſiderat. Non illius ſolis arcet radios ma-

maceria lapidum, quos ipse creauit, non uel ipse corporis huius paries veritatis excludit aspectum. Nuda sunt eius oculis omnia penetrabilior est ancipiti gladio. Ipsas quoque non modo cernit, sed & discernit cogitationum uias, & medullas affectionum. Denique si non totam humani cordis abyssũ, & quicquid in ipso latet inspiceret præ ipso, non ille iam nil sibi çonscius iudicantis esse Domini sententiam tantopere formida
1.Co.4.a ret. Mihi, inquit, pro minimò est ut à uobis iudicer, aut ab humano die, sed neque meipsum iudico, nihil.n.mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me, Dominus est. Si tu obiectu parietis, aut cuiuslibet simulationis prætẽtu, humana frustrari posse iudicia gloriaris: certus esto non illum uera crimina præterire, qui de falsis etiam accusare criminibus consueuit. Si tantopere eius qui nihilominus forte tuam uereatur, proximi conscientiam reformidas, multo minus eos contemnas, quibus odiosa magis iniquitas, & longe amplior execrabilis corruptio est. Si denique Deũ non times, & solos hominum reuereris aspectus, memor esto hominem Christum hominum facta ignorare non posse, ut quod corã me attentare minime prorsus auderes, multo minus audeas coram ipso: quodque non dico nou liceret, sed nec liberet quidẽ præsumere uidente conseruo, inspiciente domino uel cogitare, penitus exhorrescas. Alioquin si carnis oculum magis, quam gladium qui carnes habet deuorare, formidas: & is quoque timor quem times, eueniet tibi, & accidet quod ueteris. Nihil opertum quod non reueletur, uel occultum quod non scia
K tur. Arguentur à luce in lucem prolata opera tenebrarum: nec modo obscœnitatũ abominanda secreta, sed iniquè commercia uẽdentium sacramenta, & fraudulenta suspiria adinueniẽtiũ dolos, & iudicia subuertẽtium, qui nouit omnia, nota faciet uniuersis: cum cœperit scrutator ille cordis, & renum scrutari Hierusalem in lucernis.

Quid sentiendum sit de his qui impiè gunt. Capitulum XVII.

QVid ergo ibi facturi sunt, imò potius quid passuri, qui crimina commiserunt, ubi audituri sunt. Ite in ignem ęteraũ, qui pietatis opera non fecerunt? Quando uerò admittetur ad nuptias, qui nec lumbos præcinxit, ut abstineret a malo, nec lucernam tenuit ut faceret bonũ quando nec uirginitatis integritas, nec lampadum claritas solius olei poterit excusare defectum? Aut quis illos manere credendus est cruciatus, qui in hac uita non solum mala, sed fortè pessima perpetrant, si sic sunt cruciandi, qui hic bona receperunt, ut in medio flammæ æstuantibus linguis, ne minimæ quidem stillæ obtinere refrigerium queant? Caueamus ergo mala opera, nec includentis sagenæ fiducia, libere intra ecclesiam delinquamus: hoc scientes quia non omnes, quos sagena trahit, piscatorum uasa recipiunt; sed erit cum ad littus uenerint, eligent bonos in uasa, malos autem foras mittent. Neque hoc contẽti lumborum cingulo, accendamus etiam lucernas nostras, & instanter operemur bonum: cogitantes, quòd omnis arbor non modò quæ malum fecerit fructum, sed etiã quæ bonum non fecerit, excidetur, & in ignem mittetur, illum utiq; ignem ætern ũ qui paratus est diabolo, & angelis eius. Cæterum sic declinemus à malo, ut faciamus bonum; inquiramus pacem, non gloriam, p sequamur. Illa enim Dei est, & eam alteri non dabit. Gloriam, inquit, meam alteri non dabo. Et dicebat homo secundum cor Dei. Non nobis domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Recordemur etiã Scripturæ dicentis: Si recte offeras, & non recte diuidas, peccasti. Recta est, fratres, illa nostra diuisio, nemo detractet. Alioquin si cui forsitan minus placet, sciat non nostram esse, sed Angelorum. Priores enim Angeli cecinerunt: Gloria in excelsis Deo, & in terra pas hominibus bonæ uoluntatis. Seruemus ergo in uasis oleum, ne forte, quod absit, clausas iam nuptiarum ianuas frustra pulsantes, uerbum audiamus amarum, & deintus nobis sponsus respondeat. Nescio uos. Adhuc tamen mors posita est non modo secus iniquitatem, sterilitatem, uanitatem, sed & secus introitum ipsius etiam uoluptatis. Quocirca opus est fortitudine aduersus tentamẽta peccati, ut rugienti leoni resistamus fortes in fide, & ignita ipsius iacula hoc ipso clypeo utiliter repellamus. Opus est iustitia, ut operemur bonum. Opus est prudentia, ne cum fatuis uirginibus reprobemur. Opus denique temperantia, ne uoluptatibus indulgentes, audiamus

Esa. 42.b
Psa. 113.a
Luc. 2.b
M

diamus aliquando, quod miser ille epularum pariter, & uestium splendore fruito,
Luc. 16.f dum misericordiam precaretur audiuit: Memẽto fili, quod recepisti bona in uita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic cõsolatur, tu uero cruciaris. Planè terribilis Deus in consilijs super filios hominum, sed si terribilis est, etiam misericors inuenitur,
Ezech. 18.a dum futuri formam iudicij non occultat. Anima enim quę peccauerit, ipsa morietur & palmes qui fructum non fecerit, excidetur. Virgo cui defuerit oleum, a nuptijs excludetur, & qui bona receperit in uita, cruciabitur in futura. Quod si fortè contingat in uno quolibet simul hæc quatuor inueniri, ea planè extrema desperatio est.

Quòd spiritui ad bonum parato resistit caro. Cap. XVIII.

HAEc igitur, & his similia intus suggerit ratio uoluntati, cò copiosius quo perfectius illustratione spiritus edocetur. Fœlix sanè cuius uoluntas sic cesserit, & acquieuerit consilio rationis, ut a timore concipiens, promissionibus deinceps cœlestibus foueatur, & parturiat spiritum salutis. At fortè inuenietur rebellis, & obstinata uoluntas, & nec impatiens solum, sed & monitis peior, & minis durior, & adhibitis acerbior blandimentis. Inuenietur forsitan, quæ nihil mota suggestionibus rationis, imo & graui furore commota respondeat dicens. Quousque uos patior? prædicatio uestra in me non capit. Scio quòd astuti estis, sed astutia uestra in me locum non habet. Forte & aduocans membra singula, solito amplius solitis iubet obedire cõ cupiscentijs, nequitijs deseruire. Hinc nimirum est illud, quod quotidianis discimus experimentis eos, qui conuerti deliberant, tentari acrius a concupiscentia carnis, & urgeri grauius in operibus luti, & lateris, qui Ægyptum egredi, & Pharaonis imperium effugere moliuntur.

A

Quòd lugendum sit, & post luctum consolandum. Cap. XIX.

VTinam autem, qui eiusmodi est, declinet in pietatem, & terribile illud profundum caueat, de quo scriptum *Pro. 18.* est: Impius cum uenerit in profundum malorum, contemnit. Fortissima siquidem potione curatur, & periclitabitur facile, nisi multa solicitudine studeat medici obtemperare consilijs, obseruare præcepta. Veliemens est tentatio, & prossima desperationi, nisi totum colligat, & ad miserandum animæ suæ, quam adeo miseram, & miserabilem uidet, conuertat affectum, & audiat uocem dicentem: Beati qui lugent, quo niã ipsi consolabuntur. Lugeat abundanter, quia lugendi tempus aduenit, & ad sorbendas iuges lachrymas ista sufficiunt. Lugeat, sed non sine pietatis affectu, & obtentu consolationis. Consideret nullam sibi inueniri requiem in seipso, sed omnia plena miseriæ, & desolationis. Consideret non esse bonum in carne sua, sed in sæculo nequam nihil nisi uanitatem, & afflictionem spiritus *Mat. 5.a* contineri. Consideret, inquam, nec intus, nec subtus, nec circa se sibi occurrere consolationem, ut uel tandem aliquando discat quærendam sursum, & desursum esse sperãdam. Lugeat interim plangẽs dolorem suũ, exitus aquarum deducat oculus eius, & palpebra non quiescat. Nimirum purgatur lachrymis oculus ante caligans, & acuitur ut ius, ut intendere possit in serenissimi luminis claritatem.

B

Quòd post consolationem ad cœlestia contemplanda accedendum est. Cap. XX.

EX hoc sanè suscipiat per foramen, prospiciat per cancellos, prædulcem radium prosequatur obtutu, & magorum sedulus imitator, lumen lumine quærat. Inueniet enim locum tabernaculi admirabilis, ubi panem angelorum manducet homo, inueniet paradisũ voluptatis plãtatum a dño, inueniet hortum, & amœnissimum, inueniet refrigerij sedem, & dicet: O si audiat uocem meã misera illa uolũtas, ut ingrediens uideat bona, & uisitet locũ iustũ hic nimirum inueniet requiẽ ampliorẽ, &

Universidad de Deusto
Biblioteca

me q roque eo minus inquietabit, quo minus inquietabitur ipsa. Neque enim mentitur qui dixit: Tollite iugum meum super uos, & inuenietis requiē animabus uestris. In huius fide promissionis exacerbatā blandius alloquatur, & simulata quadam hilaritate, & spiritu mansuetudinis eam conueniens dicat: Cesset penitus indignatio tua: non ego sum qui te offendere possim: tuū est corpus, tuus & ego ipse. non est quod timeas, non est quod uereris. Nec mirum si fortè amarius adhuc reddiderit illa responsum, ut dicat, quia multæ cogitationes adhuc in anima nos adduxerunt, sustineat interim æquanimiter ac dissimulet omnino, quod agitur, donec inter loquendum inducens aliæ pro alijs, opportunè aliquando inferat dicens. Inuenī hodie ortum pulcherrimum & amœnissimum locum, bonum esset illic nos esse, nam & tibi nocet in hoc lecto egritudinis, in hoc doloris strato uersari, in hoc cubili tuo graui corde compūgi. Aderit dominus quærenti se, animæ speranti in se, aderit uotis supplicibus, & uerbis eius efficaciam ministrabit. Excitabitur desiderium uoluntatis, ut non modo uidere locum, sed & introire paulatim, & mansionem tibi facere concupiscat.

D *Quòd in hac contemplatione requiescendum sit. Capitulum XXI.*

NEc uerò locum reputes corporalem paradisum hunc uoluptatis internæ. Non pedibus in hunc ortum, sed affectibus introitur. Nec terrenarum ibi ommendatur arborum copia, sed uirtutū utique spiritualium iucunda decoraque plantatio. Ortus conclusus, ubi fons signatus in quatuor capita deriuatur, & ex una sapientię uena uirtus quadripertita procedit. Splendidissima quoque inibi lilia uernant, & cum flores apparent, etiam uox turturis auditur. Illic nardus sponsæ fragrantissimum præstat odorem, & cærera quoque aromata fluunt, Austro spirante, Aquilone fugato. Ibi media est arbor uitæ, malus illa de cantico cunctis preciosior lignis siluarū, cuius & umbra sponsam refrigerat, & fructus dulcis gutturi eius. Ibi continentiæ nitor, & syncerę ueritatis intuitus oculos cordis irradiat auditui quoque dat gaudium, & lætitiam dulcissima uox consolatoris inferni. Ibi quibusdam speciaribus influit iucundissimus odor agri pleni cui dominus benedixit. Ibi auidissimè prelibantur incōparabiles deliciæ charitatis, & succisis spinis ac uepribus quibus antea pungebatur, unctione misericordiæ perfusus animus in cō scientia bona fœliciter requiescit. Quæ quidem non inter uitæ æternæ præmia, sed inter temporalis militiæ stipendia deputātur nec ad futuram pertinent, sed ad eam magis, quæ nunc est ecclesiæ promissionem, hoc enim centuplum est quod in hoc seculo seculi contemptoribus exhibetur. Nec tibi illud nostro sperueris eloquio commēdandum, solus spiritus est qui reuelat, sine causa pagina consulis, experientia magis require. Sapientia est cuius precium nescit homo de occultis trahitur, nec in terra suauiter uiuentium inuenitur ista suauitas. Nimirum suauitas. Domini est nisi gustaueris, non uidebis. Gustate, inquit, & uidete quoniam suauis est Dominus. Manna abscondi tum est, nomen nouum est, quod nemo scit nisi qui accipit. Non illud eruditio, sed unctio docet, nec scientia, sed conscientia comprehendit. Sanctum est, margaritæ sunt, nec faciet ipse quod prohiber, qui cœpit facere. & docere. Neque enim canes, aut porcos iā reputat, quo prioribus abrenunciantes faci noribus atque flagitijs etiam consolatur p Apostolum, dicens: Hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, tantum caueat ne reuertatur canis ad uomitum, nec sus fora ad uolutabrum luti.

E

Ps. 33.b

1.Co.6.a

Quòd gustu contemplationis refectus habet intelligere diuina Cap. XXII.

Mat.5.a

IN huius ergo ostio paradisi diuini susurri uox auditur, & sacratissimum secretissimumque consilium, quod adsconditum est a sapientibus, & prudentibus, paruulis reuelatur. Cuius sane uocis auditum nō sola iam ratio capit, sed gratanter eum cōmunicat & uoluntati: Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Altissimum plane consilium, & inæstimabile sacramentum. Fidelis sermo & omni acceptione dignus, qui de cœlo nobis a regalibus sedibus uenit. Facta est ualida fames in terra, & omnes iam non egere cœpimus, sed ad extremam iam uenimus egestatem. Denique, & comparati sumus iumentis

iumentis insipientibus, & similes facti sumus illis, etiam porcorum siliquas insatiabiliter esurimus. Qui pecuniam diligit, nō satiatur, qui luxuriam diligit, non satiatur, qui gloriem quærit, non satiatur. Denique qui mundm amat, nunquam satiatur. Noui ego homines satiatos hoc mundo, & ad eius omnem memoriam nauseantes. Noui satiatos pecunia, & satiatos honorib. satiatos uoluptatibus, & curiositatibus huiꝰ mūdi, nec mediocriter, sed usque ad fastidium satiatos. Et facile est cuique uestrum hanc satietatem per Dei gratiam obtinere, neq; enim parit hanc copia, sed contemptus.

Sic fatui filij Adam porcorum uorando filiquas, non esurientes animas, sed esuriem ipsam pascitis animarum. Sola nimirum hoc edulio media uestra nutritur, sola fames alitur cibo innaturali. Et dico plenius exempli gratia, unum sumens è multis quæ humana uanitas concupiscit. Non prius satiabuntur corda hominum auro, quàm auro corpora satientur. Nec indignetur auarus, & de ambitiosis, & luxuriosis, etiam & de facinorosis eadem sententia est. Siquis mihi fortè non credit, experientiæ credat, uel propriæ, uel multorum. Quis in uobis est, fratres, qui satiari cupiat, & desideriū suum optet impleri? Incipiat esurire iusti tiam, & non poterit non satiari. Panes illos desideret qui in domo patris abundant, & inueniet sese cōtinuò siliquas fastidire porcorum. Gustum iustitiæ, uel exiguū studeat experiri, ut eo ipso desideret amplius, & amplius mereatur, sicut scriptum est. Qui edit me, adhuc esuriet, qui bibit me, adhuc sitiet. Hoc enim cognatum magis spiritui, & naturalius desiderium uehemētius occupat cor humanum, cęteraque uiriliter desideria pellit. Sic nimirum fortem armatū fortior superat, sic clauus clauo solet extundi. Beati ergo, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, qm̄ ipsi saturabuntur. Nondum quidē ipsa, qua non satiabitur homo, & uiuet, sed cæteris uniuersis, quæ prius insatiabiliter fuerunt concupita, ut ex hoc sibi uoluntas ad seruiēdum prioribus concupiscentijs corpus uēdicare desistens, rationi prorsus exponat, magis autem urgeat ipsa seruire iustitiæ in sanctificationem, non minore zelo, quam prius exhibuisset seruire iniquitati ad iniquitatem.

G

Eccl.14.c

Quòd peccata punita nec iterata nil possint obesse. Cap. XXIII.

CÆterum iam, & uoluntate mutata, & in seruitutem redacto corpore uelut siccato iam aliquatenus fonte, & oppilato foramine tertium adhuc id que grauissimū restat, de purganda. s. memoria, exhaurienda sentētia. Quomodo enim a memoria mea excidet uita mea? Membrana uilis, & tenuis atramentum fortè prorsus ebibit, qua deinceps arte delebitur? Nō enim superficie tenus tinxit, sed prorsus totam intinxit. Fruſtra conaret eradere, ante scinditur charta, quam characteres miseri deleantur. Ipsam enim forte memoriam delere posset obliuio, ut uidelicet mente captus eorum non meminerim, quæ commisi. Cæterum, ut memoria integra maneat, & ipsius maculæ deleantur, quæ nouacula posset efficere? Solus itaq; sermo uiuus, efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: Dimittūtur tibi peccata tua. Murmuret Pharisæus, & dicat. Quis potest dimittere peccata nisi solus Deus? Mihi enim qui id loquitur Deus est, & non æstimabitur alius ab illo qui adinuenit omnem uiam disciplinæ & dedit illam Iacob puero suo, & Israel dilecto suo, post hæc in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Huius indulgentia delet peccatum, non quidem ut a memoria excidat, sed q prius inesse pariter, & inficere consueuisset, sic de cætere insit memoriæ, ut eā nullatenus decoloret. Multorum. n. nunc peccatorum, quæ uel a nobis, uel ab aliis commissa nouimus, recordamur, sed propria quidem inquinant aliena non nocent. Vt quid hoc, nisi q in his erubescimus singulariter hæc nobis singularer imputauda ueremur? Tolle damnationem, tolle timorem, tolle confusionem quæ quidem omnia planè plena remissio tollit, & non modò non obuerunt, sed etiā cooperabuntur in bonum, ut deuota ei referamus gratias qui remisit.

H

Mat.9.a

Baruc.3.e

De misericordia, quę promittitur misereenti. Cap. XXIV.

IAm uero supplicanti pro eo, congrue respondetur. Beati misericordes, qm̄ misericordiā consequētur. Miserere ergo animæ tuæ, qui Deū tibi uis misereri. Laudet

Mat.5.c

singulas noctes lectũ tuum lachrymis tuis stratum tuum rigare memento. Si compateris tibi ipsi, si laboras in gemitu pœnitentiæ, (primus hic gradus misericordiæ est) misericordiam utique consequeris. Quod si fortè magnus, & multus peccator es, ac magnam quæris misericordiam, ac multitudinem miserationum, tu quoque misericordiam tuam magnificare, & multiplicare labora, reconciliatus esto tibi ipsi: nam & tibi grauis factus eras, quod positus esses cõtrarius Deo. Et hac fanè in domo propria reformata pace eandem necesse est prius erga proximos dilatari, vt nouissimè osculetur te, & ipse osculo oris sui, & quemadmodum scriptum est: Reconciliatus pacem habeas ad Deum. Dimitte his, qui in te peccauerant, & dimittetur tibi, quod ipse peccasti, dum secura conscientia oraueris patrem & dixeris: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Si fortè quêpiam defraudaueris, redde uel simplum, quod supereſt da pauperibus, & misericordiam præstans misericordiam cõsequeris. Si fuerint peccata tua sicut coccinum, quasi nix dealbabuntur. Et si fuerint rubra quasi uermiculus, uelut lana alba erunt. Vt non confundaris super cunctis ad inuentionibus tuis quibus præuaricatus es, in quibus nunc erubescis, fac eleemosynã, si non potes de terrena substantia, de uoluntate bona, & omnia munda erunt, non modo illuminata ratio, & correcta uoluntas, sed ipsa quoque memoria munda erit, vt ex hoc iam voceris ad dominum, & audias uocem dicentis: Beati mundo corde.

Rom. 5. b

Mat. 6. a

Esa. 1. c

Quòd vt Deum videatur, cor mundandum est. Capitulum XXV.

Mat. 5. a

BEati mundo corde, quoniam ipsi Deũ uidebũt. Magna promissio, fratres mei & totis desiderijs affectanda. Hæc. n. uisio, confirmatio est, sicut Ioannes Apostolus ait: Nunc filij Dei sumus, sed nõ dum apparuit quid erimus. Scimus quia cũ apparuerit, similes ei erimus, quia uidebimus eum sicuti est. Hęc uisio uita æterna est, sicut ipsa in Euangelio Veritas ait: Hæc est uita æterna ut cognoscant te solum uerum Deum, & quem misisti Iesum Christũ. Odibilis macula, quæ beatam nobis adimit uisionem, execrabilis negligentia qua dissimulamus interim illius oculi mundationem. Vt enim corporeus nobis uisus, aut humore interiori, aut exterioris iniectione pulueris impeditur, sic & intuitus spiritualis interdum quidem propriæ carnis illecebra, interdum curiositate seculari, & ambitione turbatur. Quod quidem non minus nos experientia propria, quàm diuina pagina docet ubi legitur scriptum: Corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem, in utroque tamẽ solum quod hebetat & confundit obtutum, peccatum est, nec aliud inter oculum & lucem inter Deum, & hominem separare uidetur. Quandiu. n. in hoc corpore sumus, peregrinamur a domino non utique corporis est culpa, huius scilicet, quod gerimus corpus mortis, magis autem quòd corpus peccati sit caro, in qua bonum non est, sed potius lex peccati. Interdum tamèn corporeus oculus non ad huc festuca manente, sed iam sublata, uel exufflata aliquandiu caligare videtur, quod quidem, & ipsum in interiori oculo, qui in spiritu ambulat, sæpius experitur. Neque enim ubi ferrum extraxeris, continuò uulnus redditum est sanitati, sed tunc primum necesse est adhibere fomenta, & operam dare curationi. Nemo ergo sentinam ejciens, mundatum sese protinus arbitretur, qui nimmo nouerit se multis purificationibus egere. Nec modò lauandum aqua, sed & purgandum, & examinandum igni, ut dicat: Transiuimus per ignem, & aquam, & eduxit nos in refrigerium. Beati ergo mundo corde, quoniam ipsi Deum uidebunt. Nũc quidem per speculum in ænigmate, in futuro autem facie ad faciem, ubi nimirum faciei nostrę fuerit consummata mundities, ut sibi eam exhibeat gloriosam non habentem maculam neque rugam.

Sap. 9. d

Ps. 65. c

Mat. 4. a

De peccato, patiente, & pacifico. Capitulum XXVI.

VBi oportunè illicò subinfertur: Beati pacifici, quoniam filij Dei uocabũtur. Est. n. homo pacatus, qui bona pro bonis reddẽs quantum in se est nemini uult nocere: est alius patiens, qui nõ reddẽs mala pro malis ẽt potens est sustinere nocẽtẽ. Est & pacificus, qui bona ꝓ malis reddẽs, in prõptu habet & prodesse nocẽti.

Ibidem. M

Primus quidem parũlus est, & facile scandalizatur: nec facilè qui huiusmodi est, in hoc sæculo nequam. & pleno scandalis poterit, obtinere salutem. Secundus ut scriptum est in patientia sua possidet animam suam. Nam tertius quidem non modò suam possidet, sed & multorum animas lucrifacit. Primus quàntum in ipso est pacem habet. Secundus pacem tenet. Tertius pacẽ facit. Meritò proinde beatificatur nomine filij, ꝙ opus filij impleuerit, ut post suam non ingratus reconciliationem, etiam alios reconciliet patri suo. Siquidem qui bene mintstrauerit, bonum gradum sibi acquirit, nec in domo patris gradus melior credẽdus est esse quàm filij. Si enim filij, & hæredes, hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi, ut quemadmodum dicit. Vbi ipse est, ibi sit, & minister suus. Fatigauimus uos prolixitate sermonis, & dætinuimus ultra quàm oporteret. Ex hoc iã finem loquacitati nostræ, quem non imperat uerecundia, uidetur imperare uel hora. Mementote tamen Apostoli, quem aliquando uerbum prædicationis usq; in mediam noctem legitis protraxisse. Vtinam adhuc (ut ipsius uerbis utar) sustineatis modicum quid insipientiæ meæ. Æmulor enim uos Dei æmulatione.

Rom. 8. c

Ioan. 12. b

1. Cor. 11. c

A

Increpatio ad ambitiosos, qui non mundato corde Deum aliis pacificare præsumunt. Cap. XXVII.

FIlioli mei, qui s hemõstrabit uobis fugere a uentura ira? Nemo enim magis iram meretur, quam amicum simulãs inimicus. Iuda osculo tradis filium hominis, homo unanimis, qui simul mecũ dulcos capiebas cibos, qui in paropside manũ pariter intinxisti? Non est tibi pars in oratione qua orat ad patrem, & dicit. Pater ignoſce illis, quia nesciunt, quid faciunt. Væ uobis qui claue tollitis non scientiæ sũlum, sed auctoritatis, nec ipsi introitis, multipliciter impeditis quos introducere debuistis. Tollitis enim & non accipitis clãues. De quibus Dominus quæritur per Prophetam? Ipsi regnauerunt, & non ex me; principes extiterunt, & ego non uocaui eos. Vnde tantus prælationis ardor, unde ambitionis impudentia tanta, unde uesania tanta præsumptionis humanæ? Audeat ne aliquis uestrum terreni cuiuslibet regũli, non præcipiente, aut etiã prohibẽte eo, occupare ministeria, præripere beneficia, negocia dispensare? Nec tu Deũ putes, quæ in magna domo sua a uasis iræ aptis in interitum sustinet, approbare. Multi quidem ueniunt, sed considera quis uocetur. Ordinem ipsum dominici sermonis attende: Beati, inquit, mundo corde, quoniam ipsi Deum uidebunt. Ac deinde: Beati pacifici, quoniam filii Dei uocabuntur. Mundi corde utique uocat pater cœlestis, qui non quærunt, quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi, nec quod sibi utile, sed quod multis. Petre, inquit, amas me? Domine tu scis quia amo te. Pasces oues meas. Quando enim sic amatas oues committere non amanti? Nimirum hoc quæritur inter dispensatores, ut fidelis quis inueniatur. Væ ministris infidelibus, qui necdum reconciliati reconciliationis alienæ negocia quasi homines, qui iustitiam fecerint apprehendunt. Væ si lijs iræ, qui se ministros gratię profitentur. Væ filiis iræ, qui pacificorum sibi usurpare gradus, & nomina non uerentur. Væ filiis iræ, qui fideles sese meditatores pacis, ut peccata populi comedant, mentiuntur. Væ qui ambulantes in carne Deo placere non possunt, & placere uelle præsumunt.

Mat. 5. c

Luc. 24. c

Osee. 8. a

Quòd quidam pacificorum gradus sibi usurpent. Cap. XXVIII.

ON miramur, fratres, quicunque præsentem statum ecclesiæ miseramur, non miramur de radice colubri regulũ orientem? Non miramur si uindemiat uineam domini, qui institutam a domino prætergreditur uiam. Impudenter. n. pacifici gradum, & filij Dei uices occupat homo, qui nec primam quidem adhuc uocem domini ad cor reuocantis audiuit, aut siquando forsitan cœperit audire, resiliens fugit ad follia, ut abiconderetur in eis. Proprerea necdum peccare quieuit, sed longã adhuc trahit rẽtem, nec dum factus est uir uidens paupertatem suam, sed dicit quia dives sum, & nullius egeo, cum sit pauper, & nudus, & miserabilis. Nihil illi de spiritu mansuetudinis, quo præoccupatos in delicto possit instituere, considerans seipsum ne & ipse tentet. Compũctionis lachrymas nescies lætaꝝ magis cũ malefecerit, & ireb.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pessimis exulrat. Nimirũ iuius eorum, ĕst, q̃ bus Dñs dixit: Væ uobis qui ridetis nunc, q̃m flebitis. Pecunia non iustitiã concupiscunt oculi eius, & omne sublime uidet: miserabiliter esurit dignitates, gloriam sitit humanam procul ab eo misericordiæ uiscera, sæuire potius, & tyrannum exhibere lætatur, quæ lium æstimat pietatem. Quid de munditia cordis loquar? Vtinam non illud obliuioni dedisset tanquam mortuus a corde, utinam non esset columba seducta non habens cor, utinam esset, quod uel de foris est mundum, nec ea, quæ corporalis est macula ta, tunica inueniretur, ut obediri et, uel in hac parte dicenti: Mundamini, qui fertis uasa domini.

Luc.6.d

Esa.52.c

Exprobatio quod incontinentes sacros ordines non uereantur. Cap. XXIX.

NOn accusamus uniuersitatem, sed nec uniuersitatẽ possumus excusare. Reliquit sibi dominus multa milia. Alioquin nisi corũ nos excusaret iustitia, & illud nobis semẽ sanctũ domin⁹ Sabaoth reliquisset, olim iam sicut Sodoma subuersi essemus, & sicut Gomorra similiter perijssemus. Dilatata siquidem uidetur ecclesia, ipse etiã cleri sacratissimus ordo fratrum numerus super numerũ multiplicatus est. Verum et si multiplicasti, gentem Domine, nõ magnificasti lætitiam, dum nihil minus apparet decessisse menti, quam numeri accessisse. Curritur passim ad sacros ordines, & reuerẽda ipsis quoque spiritibus angelicis ministeria homines apprehendunt sine reuerentia, sine consideratione. Neque enim signum regni occupare cœlestis, aut illius timent imperij gestare coronam, in quibus auaritia regnat, ambitio imperat: dominatur superbia, sed & iniquitas, & luxuria etiã principatur in quibus & pessima forte appareat intra parietes abominatio, si iuxta Ezechielis prophetiam parietem fodiamus, ut in domo. Dei uideamus horrendum. Siquidem post fornicationes, post adulteria, post incestus, nec ipsæ quidem apud aliquos ignominiæ passiones, & turpitudini operã desunt: utinam non fierent, quæ usqueadeo non conueniunt, ut nec Apostolũ hæc scribere, nec nos dicere oporteret, ut nec dicentibus crederentur, quòd humanum aliquando occupauerit animum tam abominanda cupido. Nunquid non olim ciuitates iliæ spurcitiæ huius matres diuinò prædamnatæ iudicio, & incendio sunt deletæ? Nunquid non gehennalis flamma moram non sustinens execrabilem illam præuenit tollere nationem, quòd ipsius specialiter essent peccata manifesta præcedentia ad iudicium? Nunquid non & ipsam, ut pote conscient tantæ confusionis, tellurem absumpsit ignis, sulphur, & spiritus procellarum? Nunquid non in lacum horribilem solum omne redactum est? Amputata sunt hydræ capita quinque: sed heu innumera surrexerunt. Quis reædificauit urbes flagitij, quis turpitudinis mœnia dilauit, quis extendit pro pagines nitidiores? Væuæ, inimicus hominum sulphurei illius incendij reliquias infœlices circunquaque dispersit, execrabili illo cinere ecclesiæ corpus aspersit, & ipsorum quoque ministrorum eius nonullos saniæ fœtidissima spurcissimaque respersit. Heu genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, quis inter tua illa primordia tam diuina, & spiritualibus effluentem charismatibus Christianæ religionis ortum, credere posset posse talia in te aliquando reperiri? Ingrediuntur cum hac macula tabernaculum Dei viuentis, inhabitant cum macula, templum sanctum domini polluentes, iudicium multiplex accepturi, quòd & tam grauissimas cõscientias gerunt: & nihilominus sese ingerunt in sanctuarium Dei. Tales enim non modo non placant Deum, sed magis irritant, dum uidentur in cordibus suis dicere: Non requiret. Irritant plane, & infensum reddunt sibi: uereor ne in his quibus cum repropiciare debuerant. Vtinam magis turrim inchoaturi, sedentes computarẽt ne fortè sumptus non habeant ad perficiendum. Vtinam qui continere nõ ualent, perfectionem temerariè profiteri, aut cœlibatui dare nomina uererentur. Sumptuosa siquidem turris est, & uerbum grande quod non omnes capere possunt. Esset autem sine dubio melius nubere quã uri, & saluari in humili gradu fidelis populi, quàm in cleri sublimitate, & deterius uiuere, & districtius iudicari. Multi enim, nõ quidẽ omnes sed tñ multi, certum est, nec latere queunt præ multitudine, nec præ impudentia quæ runt: multi utique libertatem in qua uocati sunt, in occasionẽ carnis dedisse uidentur, abstinen-

Gen.19. c

D

E

F

abstinentes remedio nuptiali, & in omnes deinceps flagitium effluentes.

Exhortatio ad pœnitentiam, ut prius humiliati post exaltentur. Capitulum XXX.

PArcite obsecro, fratres, parcite animabus uestris, parcite sanguini qui pro uobis effusus est. Horrendum cauete periculum, ignem qui paratus est declinate. Inueniatur tandem non irrisoria professionis professio, exhibeatur etiam filius in specie pietatis, non sit inanis cœlibis uitę forma, & uacua ueritatis. Quidni periclitetur castitas in delicijs, humilitas diuitijs, pietas in negotiis, ueritas in multiloquio, charitas in hoc seculo nequam? Fugite de medio Babylonis fugite, & saluate animas uestras. Conuolate ad urbes refugij, ubi possitis & de præteritis agere pœniteutiam, & in præsenti obtinere gratiam & futurã gloriam fiducialiter præstolari. Non uos retardet conscientia peccatorum, quia ubi illa superabundauerũt, superabundare gratia cõ G fuevit, non pœnitentiæ austeritas ipsa deterreat. Neque enim condignæ sunt passiones huius temporis ad præteritam culpam quę remittitur, non ad præsentem cõsolationis gratiam quæ immittitur, non ad futurã gloriam, quę promittitur nobis. Denique nulla est tanta amaritudo, quam non prophetica farina dulcoret, quam non sapidam reddat sapientia lignum uitæ. Si uerbis non creditis, operibus credite, exemplis acquiescite plurimorum. Currunt undiq; peccatores ad pœnitentiam, & natura pariter & consuetudine delicati, exteriorem omnino asperitatem hõ reputant, vt exasperatæ cõscientiæ leniantur. Nihil credentib. impossibile, nil amantibus difficile, nil asperum mitibus nil humilibus arduum reperitur quib. & gratia fert auxilium, & obedienti deuotio lenit imperium. Quandiu ambulatis in magnis, & mirabilibus super uos? Magnum prorsus, & mirabile est ministrum esse Christi, & mysteriorũ Dei, esse dispensatorem. Longè super uos est ordo pacificorum, nisi forte omissis gradibus præostensis saltare magis, quam ascẽdere libet. Vtinam tamen quisquis sic intrat, si fieri posset, tã fideliter ministraret, quàm fiducia liter se ingessit. At difficile fortassis, & impossibile est, ut ex amara radice ambitionis uanis fructus prodeat charitatis. Dico ego H si uultis audire, imò nõ ego, sed Dominus. Cum vocatus fueris ad nuptias, recumbe in nouissimo loco, quia omnis qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur.

Lu.14.d

De persecutione sustinenda secundum ultimam beatitudinem. Ca. XXXI.

BEati, inquit, pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Considera diligenter nõ pacidicos, sed pacificos commendari. Sunt enim qui dicunt, & non faciunt. Sane quemadmodum non auditores legis iusti sunt, sed factores, sic non annunciatores pacis sunt beati, sed actores. Vtinam tameu nostri quicunque uidẽtur hodie Pharisæi (forte enim aliqui sunt) etsi non facerent, saltem dicerent, quod oportet. Vtinã qui sine sumptu Euangelium ponere nolsit ponerent vel pro sumptu, utinam uel Euangelizareut, vt manducarent. Mercenarius, inquit, uidet lupum venientem, & fugit. Vtinam hodie quicunq; pastores non sunt, mercenarios gregi vellent se exhibere, non lupos, vtinam ipsi non læderent, utinam nõ fugerent nemine persequente, utinam non exponerẽt gregem, donec lupus ueniẽs uideretur. Nimirum sustinendi fuerant, si inuenirentur, præsertim tempore pacis, recipientes mercedem suam, & pro mercede sua saltem in custodia gregis laborantes, dũ modo non ipsi turbarent gregem, & gratis auerterent a pascuis iustitiæ, & veritatis. Nã persecutio quidem indubitanter mercenarius à pastorib. segregat, & discernit. Quãdo enim transitoria damna nõ timeat, qui temporalia lucra sectatur? Quando terrenam sustineat persecutionem propter iustitam, qui terrenam mercedem plusquam iustitiam quærit? Beati, inquit, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Pastorum hæc beatitudo, non mercenariorum, multo minus latronum est, uel luporum. Vsqueadeo siquidem persecutionem non sustineat propter iustitiam, ut persecutionẽ malint, quam iustitiã, sustinere. Nempe cõtraria est operibus eorum, grauis est etiã eis ad audiendu. Cæterum propter auaritiam,

Ioã.10.c

Mat.5.a

propter ambitionem paratos eos videas vni uersa pericula subire, suscitare scandala, sustinere odia, dissimulare opprobria, neglige re maledicta, ut non minus pernicioſa ſit animoſitas talium, quàm puſillanimitas mercenarium. Veris ergo paſtoribus dicit Paſtor eorum, Paſtor bonus qui pro ouib. ſuis animam ſuam ponere non pepercit. Beati eritis cum uos oderint homines, & cum ſeparauerint uos, & eiecerint, nomen ueſtrũ tanquam malum propter filium hominis.

Ibidem.

Gaudete in illa die, & exultate, quoniam merces ueſtra copioſa eſt in cœlis. Siquidé non eſt, quòd fures timeant, qui ſibi in cœlo theſaurizant. Non eſt q̃ cauſentur de multiplici tribulatione, ubi multiplicationem mercedis attendunt. Quin imò gaudeant magis, ut dignum eſt, quod non tam perſecutio, quam remuneratio augeatur, & exultent eò abundantius, quò plura ſuſtinent propter Chriſtum; ut eos proinde copioſior merces maneat apud ipſum. Quid timidi eſtis modicæ fidei? Fidelis extat ſententia irrefragabili ueritate ſubnixa, quia nulla nocebit aduerſitas, ſi nulla dominetur iniquitas. Sed parum eſt nocere, etiam prodeſſe rit, & copioſius proderit, dummodo ſit iuſtitiam in intentione, Chriſtus in cauſa, apud quem patientia pauperum non peribit in finem, ipſi gloria, & nunc, & ſemper & in ſæcula ſæculorum. Amen.

Expliciunt ſermones beati Bernardi de tempore, & ſanctis, & de diuerſis utilibus materijs.

INCIPIVNT BEATI Bernardi parui ſermones.

SERMO I.

BEATA illa, & ſempiterna trinitas, pater, & filiꝰ, & Spiritus ſanctus, unus Deus, ſcilicet ſumma potentia, ſumma ſapientia, ſumma benignitas creauit quandam trinitatem ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam, animam uidelicet rationalem, quæ in eo præfert ueſtigium, quoddam illius ſummæ trinitatis, q̃ ex memoria, ratione, & uoluntate conſiſtit. Creauit autem eam hoc modo, ut manens in illo, participatione eius eſſet beata, auerſa ab illo quocunque ſe conferret, remaneret miſera. Sed hæc trinitas creata elegit potius per motum propriæ uoluntatis cadere, quã ex gratia conditoris per arbitrium ſtare. Cecidit ergo per ſuggeſtionem, delectationem, conſenſum ab illa ſumma, & pulchra trinitate, ſcilicet potentia, ſapientia, puritate, in quandam contrariam, & fœdam trinitatem, ſcilicet infirmitatem, cæcitatem, immunditiam. Memoria enim facta eſt impotens, & infirma, ratio impudens, & tenebroſa, uoluntas impura. Porro memoria, quæ ſimplicis diuinitatis potentiam ſtans cogitabat, ab illa cadens, & uelut ſuper ſaxa coruens, in tres partes confracta diſſilijt, ſ. in cogitationes affectuoſas, oneroſas, ociоſas. Affectuoſas uoco illas, in quibus ipſa afficitur, ut in curis rerum neceſſariarum, edendi, bibendi, cæterorumq̃ue ſimilium. Oneroſas, in exteriorib. adminiſtrationib. & occupationibus duris. Ociоſas, quibus nec afficitur, nec oneratur, & tamen ab æternorum contemplatione per illa diſtenditur, ut ſi cogitet, uerbi gratia, equum currentem, aut auem uolantẽ. Rationis quoque triplex caſus eſt. Siquidem eius erat diſcernere inter bonum, & malum, uerum & falſum, commodum, & incommodum. In quibus diſcernendis tanta modò caligine cæcatur, ut ſæpe in contrarium ducat iudicium, recipiens malum pro bono, falſum p uero, noxium pro commodo, & econuerſo. Nunquam uerò in his falleretur, ſi nunquam lumine, à quo creata eſt priuaretur. Sed quia & ipſa inde cecidit, proculdubio nihil aliud, quàm tenebras ſuæ cæcitatis inuenit. Vnde factum eſt, ut & inſtrumentum perderet, ſcilicet illud triuium ſapientiæ, ethicam, logicam, phyſicam, quas nos poſſumus aliis uocare nominibus, moralem, inſpectiuam, & naturalem ſcientiam. Siquidem per ethicam eligitur bonum, & reprobatur malum, per logicam cognoſcitur uerum, & falſum, per phyſicam commodum, & incommodum, id eſt quid in uſum aſſumendum ſit, quid reſpuendum. Sequitur uoluntas, cuius ruina ſimiliter tripartita eſt. Quæ enim ſummæ benignitati, & puritati inhærere, & eam ſolam diligere debuit, per propriam iniquitatẽ à ſupernis in hæc infima lapſa, per concupi-

cupiſcentiam carnis, & cõcupiſcentiam oculorum, & ambitionẽ ſeculi terrena dilexit. Quid hoc in ſœlicius caſu poteſt æſtimari, ubi pereunte memoria, ratione, uoluntate tota animę ſubſtantia perimitur? Veruntamen hunc tam grauem, tam tenebroſum, tã ſordidum lapſum noſtræ naturæ reparauit illa beata Trinitas, memor miſericordiæ ſuę immemor culpæ noſtræ. Venit ergo à patre miſſus Dei filius, & dedit fidem, poſt filium miſſus ſpiritus ſanctus, & dedit charitatem. Per hæc duo, ideſt fidem, & charitatem, facta eſt ſpes redeundi ad patrem. Et hæc eſt Trinitas, ſcilicet fides, ſpes, charitas, per quam uelut per tridentem reduxit de limo
A profundi ad amiſſam beatitudinem illa incommutabilis, & beata Trinitas mutabilem lapſam, & miſeram Trinitatem. Et fides quidem illuminauit rationem, ſpes erexit memoriam, charitas uerò purgauit uoluntatem. Cum ergo uenit, ut dictum eſt, Dei filius, factus eſt homo, qui erat Deus: tanquam medicus bonus dedit præcepta, q̃bus obſeruatis reformaretur ſalus amiſſa. Vt uerò præceptis faceret fidem, exhibuit ſigna. Vt eorundem præceptorum perſuaderet utilitatem, promiſit beatitudinem. Eſt igitur fides alia præceptorum, alia ſignorum, alia promiſſorum: id eſt qua credimus in Deum, qua credimus Deum, qua credimus Deo. Per fidem præceptorum credimus in Deum. Credere autem in Deum eſt in eum ſperare, & eum diligere. Per fidem ſignorum credimus Deum, quia talia poteſt, & omnia poteſt. Per fidem promiſſorum credimus Deo, qui quicquid promittit, ueraciter complet. Similiter quoq; ſpes triplex eſt, & procedit de prædicta triplici fide. Nam de fide præceptorum oritur ſpes ueniæ, de fide ſignorum, ſpes gratiæ, de fide promiſſorum, ſpes gloriæ. Charitas itidem ternario numero colligitur, de corde puro, & de conſcientia bona, & fide non ficta. Puritatem debemus proximo, conſcientiam nobis, fidem: Deo Puritas autem eſt, ut quicquid agitur, aut ad utilitatem proximi, aut ad honorem fiat Dei. Maximè autem exhibenda eſt proximo, quia Deo manifeſti
B ſumus. Proximo autem non poſſumus, niſi inquantum illi cor noſtrum aperimus. Conſcientiam bonam faciunt in nobis duo, pœnitentia, continentia, quando ſcilicet p pœnitentiam peccata commiſſa punimus, & per continentiam deinceps puniенda nõ committimus: & hanc debemus nobis. Poſt hæc ſupereſt fides non ficta, quæ Deo uigilanter exhibenda eſt, ut nec propter proximum cui nos impendimus, offendamus Deum; nec propter conſcientiam, quam per pœnitentiam, & continentiam in humilitate cuſtodire uolumus, minus exequamur mandatorum Dei obedientiam, & hæc eſt fides non ficta. Non ficta autem ponitur ad differentiam mortuæ fidei, & fictæ. Mortua fides eſt, quæ ſine operibus eſt. Fides ficta, quæ ad tempus credit, & in tempore tentationis recedit. Vnde etiam ficta, id eſt fragilis dicitur. Hæc omnia beuius poſſumus colligere, ut facilius commendentur memoriæ. Dicamus ergo, Eſt Trinitas creatrix, pater, & filius, & ſpiritꝰ ſanctus, ex qua cecidit creaca trinitas, memoria, ratio & uoluntas: Et eſt trinitas per quam cecidit, uide licet per ſuggeſtionem, delectationem conſenſum. Et eſt trinitas in quam cecidit, uide licet impotentia, cœcitas, immunditia. Rurſus trinitas, quæ cecidit, ideſt memoria, ratio, uoluntas. Singulæ cuiuſque tripertitus excidit caſus. Memoria cecidit in tres ſpecies cogitationũ; affectuoſas, onerolas, ociоſas. Rõ in triplicem ignorantiã; boni, & mali; ueri, & falſi; commodi, & incommodi. Voluntas in concupiſcentiam carnis, concupiſcentiam oculorum, ambitionem ſeculi. Eſt trinitas per quam reſurgit fides, ſpes, charitas. Quæ trimembres habent ſub diuiſiones. Eſt enim fides præceptorum, ſignorum, promiſſorum, eſt & ſpes ueniæ, gratiæ, gloriæ, & eſt charitas de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta.

C

Sermo II.

AVe Maria gratia plena. Non in ſola uirginitate conſtare poterat gratiæ plenitudo, neque enim omnibus eſt de ea accipere. Fęlices qui nõ in quinauerunt ueſtimẽta ſua, & cum Regina noſtra uirginitatis priuilegio gloriãtur. Sed nũ unã tm̃ benedictionem habes ò Dña? Et mihi, obſecro, ut benedicas. Perijt uirtus illa à me non eſt jã uel aſpirare ad illam. Cõputrui in ſtercore meo, ut iumentum factus ſum. Nunquid non erit mihi etiam aliquid apud te, non erit ubi poſſim eſſe tecũ, quia iam ſequi non ualeo quocunque ieris? Quærit Angelus puellam, quã præparauit

Gen. 27. d

dominus

dominus filio domini sui. Bibit ipse de hydria tua, cognata sibi uirtute delectatus, sed nunquid non & iumentis potum tribues?
Ge.24.e Bibit Angelus quod virum non cognoscis. bibent iumenta quod de humilitate singulariter gloriaris. Respexit, inquit, dominus
Luc.1.e humilitatem ancillæ suæ. Nam virginitas sine humilitate habet fortasse gloriam, sed non apud Deum. Humilia semper excelsus
Psa.37.a respicit, & alta à longe cognoscit. Humili-
Iaco.4.b bus dat gratiam, superbis resistit. Sed forte
D ne in his quidē duabus metretis plena est hyeria tua: capax est etiam tertię, vt non modo Angelus & iumenta, sed ipse iam bi
Ioan.2.b bat Architriclinus. Hoc enim vinum bonū quod seruauimus vsque adhuc. Minister Angelus haurit, sed vt ferat Architriclino. Patrem loquor, qui principiū Trinitatis Ar
Luc.1.a chitriclinus iurè vocatur. Ait sanè Angelus fœcunditatem Marię commendans, quę tertia est metreta. Quod ex te nascetur sanctū vocabitur filius Dei. Ac si dicat; Cum eo solo tibi est generatio ista communis.

Sermo III.

AVe Maria gratia plena. Bene plena: quia Deo & Angelis & hominibus grata. Hominibus per fœcunditatē, Angelis per virginitatem, Deo
Ps.137.b per humiltatem. In hoc tertio a Domino se respectam testatur, qui humilia respicit, & alta a longe cognoscit. Sicut enim oculi
Can.6.d satanæ omne sublime vident, ita oculi Domini omnem humilem intuentur. Vnde ait in Cantico Canticorum: Reuertere reuertere Sunamitis, reuertere reuertere, vt intueamur. Quater dicit reuertere, propter quadruplicem superbiam, per quam auersa à Domino non videbatur. Est enim superbia cordis, superbia oris, superbia operis, su
Ecc.22.a perbia habitus. Superbia cordis est, quando
E homo in oculis suis magnus est. Contra quam Sapiens orat dicens: Extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi. Et alibi: Væ qui sapientes estis in oculis uestris. Superbia oris vel linguæ, quæ & iactantia dicitur, est quando homo non solum magna de se sentit, sed etiam loquitur. Vnde Psalmista: Disperdat Dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam. Superbia operis est, quando homo exteriori qua
Ps.11.a dam superbia, vt magnus appareat agit. De qua idem Psamista ait: Non habitabit in me dio domus meæ, qui facit superbiam. Super-
Ps.100.b biæ habitus est, quando homo vt gloriosus videatur, preciosis se ornat vestibus. Vnde Paulus: Non in ueste preciosa. Et Dominus: Qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt, vbi superbia abundat. Sunt au-
1.Ti.2.e tem quinque, quę ad remedium tam morti
Ma.11.d ferę pestis a Domino rationali animæ sunt posita: locus, corpus, tentatio diaboli, prędicatio Christi, & eius conuersatio. Locus, qa exilium: corpus, quia onerosum; tentatio, quia inquietat: Christi prædicatio, quia ædificat, & eius conuersatio, quia informat. His quasi quinque sensibus Deus humilitatem operatur in anima. Sicut enim anima uita est corporis, ita Deus uita est animæ: & sicut corpus mortuū est, quod per qninque sensus ab anima non vegetatur, ita anima mortua est, quę per hæc à Domino non humiliatur.

Sermo IIII.

INtrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam. Castellum vbi
Luc.10.g Christus intrauit, voluntaria est paupertas, quæ habitatores suos à gemina impu-
F gnatione qua huius mundi amatores expugnantur, reddit securos, scilicet propria inuidia, & aliena. Paupertas enim dum putatur misera, aliena caret inuidia, & quia est voluntaria, nemini quicquam inuidet. Duæ istæ sorores, duas vitas amatorum paupertatis significant. Quidam cum Martha solicita Domino Iesu duo pulmentaria preparāt scilicet correctionem operis cum sallamento contritionis, & opus pietatis cum condimento deuotionis. Hi verò qui cum Maria soli Deo uacant, cōsiderātes quid sit Deus
Gal.6.b in mundo, quid in hominibus, quid in reprobis: contemplantur quia Deus est mundi rector & gubernator, hominum liberator, & adiutor, Angelorum sapor & decor, in seipso principium & finis, reproborum terror & hortor. In creaturis mirabilis, in hominibus amabilis, in Angelis desiderabilis, in seipso incomprehensibilis, in reprobis intolerabilis.

Dies

Sermo V.

Ps.17.a DIes diei eructat verbum. Dies diei Angelus virgini. Dies Angelus propter beatitudinem, virgo dies propter integritatis virtutem. Et nox nocti indicat scientiam. Serpens nox propter malitiam: mulier nox propter ignorantiam. Dies diei eructat verbum: Deitas uirginitati de utero paternæ maiestatis, in ute
G ro maternæ integritatis. Aliter dies diei eructat uerbum, Deus pater animæ rationali per fidem illuminatæ. Et nox nocti indicat scientiam, creatura rationalis animæ ra-
Rom.1.c tionali nondum per fidem illuminatæ. Vnde Apostolus: Inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur à creatura mundi. Vnde nos dicimus, uerbum indicatum, uerbum inspiratum, uerbum eructatū. Primum fecit cognitionem, secundum conuersionem, tertium uiuificationem. Primū obfuit, secundum non profuit, tertium uiuificauit. Primum obfuit, quia cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerūt aut gratia egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. Secundum non profuit, quia nō data est lex quæ posset uiuificare. Tertium viuificauit, quia per crucem redemit. Primū totū deforis, secundū foris & intus, tertiū totū intus. Et nota, quia qđ eructatur de plenitudine eructātis cum quodā ipsius subsitātiæ sapore, pfertur, & iccirco sapientia incarnata dicitur habēs in se omnē plenitudinē,
In miraculis cognitionem, in doctrina conOse.9.a uersionem, in passione uiuificationem. Vnde ait Propheta: Venite & reuertamur ad Dominum, quia ipse cæpit, & sanabit nos: percutiet & curabit nos. Viuificabit nos post duos dies, scilicet cognitionis & conuersionis, in die tertia suscitabit nos,
uoce uerbi incarnati per primam suam resurrectionem
& uiuemus in conspe
ctu eius uiuifica
ti per pas-
sio-
nem, serenius illuminati per miraculorum cognitionem: sequemurque ut cognoscamus Do-
H minum instructi per
doctrinæ con-
uersio-
nem.

Sermo VI.

EGredimini filiæ Sion, & uidete regem Salomonem. Non dicit Ecclesia
Cant.3.d esten, aut Ididan. Nam & his nominibus appellatus est rex ille & significat Iesum Christum nostrum uerum Salomonem, qui est Salomon, ideſt pacificus in exilio: Ecclesiastes, ideſt concionator in iudicio: Idida, ideſt dilectus Domini in regno. Vbique rex. In exilio rector morum, in iudicio discretor meritorum, in regno distributor præmiorum. In exilio mansuetus, in iudicio iustus, in regno glorioſus. In exilio amabilis, in iudicio terribilis, in regno admirabilis. In diademate quo coronauit eum mater sua. Est autem hæc corona misericordiæ, & in hac mirabilis. Coronauit eū & nouerca sua corona miseriæ, & in hac cō temptibilis. Synagogam loquor, quæ se ei non matrem exhibuit, sed nouercam. Coronabit eum familia sua corona iustitiæ, & in hac terribilis. Coronat eum pater suus corona gloriæ, & in hac desiderabilis. Videant ergo eum peccatores in corona miserię, ideſt spinea, & compungantur. Videant eum filiæ Sion animę affectuosæ in corona misericordiæ, & imitentur. Videbunt eum impij in corona iustitiæ, & peribunt. Videbunt eum sancti in corona gloriæ, & perpetualiter gaudebunt. Egredimini filiæ Sion, ānimæ delicatæ de seusu carnis ad intellectum mentis, de seruitute canalis concupiscentiæ ad libertatem spiritualis intelligentiæ, & uidete regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater sua. Coronantur quidem & alij imitatores ipsius, sed hoc ex industria adiuti per gratiam. Solus iste à matre coronatus est, quia solus cū ordinatis affectionibus tanquam sponsus è thalamo procedit ex utero matris. Sunt autē affectiones istæ quatuor notissimæ, amor & lętitia, timor & tristitia. Absque his non subsistit humana anima, sed quibusdam sūt in coronam, quibusdam in confusionem. Purgatæ enim & ordinatæ, glorioſam inuirtutum coronā reddunt animam. Inordinatæ per confusionem deiectam & ignominiosam. Purgantur autem sic. Si amantur quę amanda sunt, si magis amantur quæ magis amanda sunt, si non amantur quæ amanda non sunt, amor purgatus erit. Sic & de cæteris. Ordinantur autem sic: Initio timor deinde lætitia, post tristitia, in consummatione

tione amor. Compositio quarum talis est. De timore & lætitia nascitur prudentia, & est timor causa prudentiæ, lætitia fructus. De lætitia & tristitia nascitur temperantia, cuius est tristitia causa, lætitia fructus. De tristitia & amore nascitur fortitudo, & est tristitia causa fortitudinis, amor fructus. Clauditur circulus coronæ. De amore & timore nascitur iustitia, & est timor causa iustitiæ, amor fructus.

Considera ergo quomodo istæ affectiones ordinatæ virtutes sunt, inordinatæ perturbationes. Si timorem sequatur tristitia, K desperationem generat, si amorem lætitiæ, dissolutionem. Sequatur ergo timorem lætitia, quia timor futura cauet, lætitia de presenti gaudet, prudentis cautelæ finis lætitia possidet. Probet ergo lætitia timorem. Probatus timor nihil aliud quàm prudentia est. Comitetur lætitiã tristitia, quia moderatè læta amplectitur, qui tristitia reminiscitur. Temperet ergo lætitiam tristitia. Temperata lætitia nihil aliud quàm temperantia est. Iungatur amor tristitiæ, quia fortiter sustinet tristitia, qui per amorem quæ sunt amanda desiderat. Confortet ergo amor tristitiam. Confortata uerò tristitia nihil aliud quã fortitudo est. Iungatur amor timori, quia ordinatè amandis inhæret, qui timenda non negligit. Ordinet ergo amor timorem, ordinatus timor nihil aliud quã iustitia est. Duæ affectiones lætitia & tristitia, nõ se extẽdunt ad alia, in nobis enim lætamur & in nobis tristamur. Amor & timor ad alia se extendunt. Timor enim affectio est naturalis, quæ nos coniungit superiori per inferiorem partem, & habet se ad solũ Deum: Amor affectio est, quæ nos coniungit superiori & inferiori, & æquali, & habet se ad Deum & proximum. In his autem duobus perfecta consistit iustitia ut timeamus Deum propter potentiam, amemus propter bonitatem, & proximum propter naturæ societatem.

Sermo VII.

QVid est quod dicimus beatam Mariam purificari? Quid uero quod ipsum Iesum dicimus circuncidi? Enim uerò tam non indiguit illa purificatione, quam nec ille circunciſione. L. Nobis ergo & hic circunciditur, & illa purificatur, præbentes exemplum pœnitentibus, ut a uitijs continentes, primum per ipsam continentiam circuncidamur, deinde a commissis per pœnitentiam purificemur.

Sermo VIII.

QVid est autem, quod Maria portat Iesum in utero, Ioseph in humero, in Aegyptum scilicet iens & inde rediens: Simeõ portat in brachijs? Significat isti tres electorum ordines, Maria prædicatores Ioseph pœnitentes, Simeon bonos operatores. Qui enim alijs euangelizat, quasi Iesum in utero portat, ut eum alijs uel potius alios ei pariat. De talibus erat beatus Paulus, qui dicebat: Filioli mei quos iterũ parturio, donec Christus formetur in nobis. Qui uerò pro Christo laboribus fatigantur, qui persecutiones patiuntur, qui nulli mala inferunt, sed ab alijs illata patienter ferunt, meritò isti portare eum in humeris dicuntur, quibus & ab ipsa. Veritate dicitur. Qui uult uenire post me, abneget semetipsum, &c. Si quis autem est qui porrigat panem esurienti, potum sitienti, cæteraque misericordiæ opera solicitè impendat egenti: nonne iste recte uidetur eum portare in brachijs? Huiusmodi enim dicturus est in iudicio dominus: Quandiu feciſtis uni ex minimis meis mihi feciſtis.

Sermo IX.

SApientia ædificauit sibi domum, &c. Cum multis modis sapientia intelligatur, quærendum est, quæ sapientia ædificauit sibi Domum. Dicitur enim sapientia carnis, quæ inimica est Deo & sapientia huius mundi, quæ stultitia est apud Deum utraque ista, secundum Iacobum Apostolum, terrena est, animalis, diabolica. Secundum hanc sapientiam dicuntur sapientes, ut faciant mala, bene autem facere nesciunt, & in ipsa sua sapientia arguuntur & perduntur, sicut scriptum est: Comprehendam sapientes in astutia eorũ & perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo. Et utique talibus sapientibus uidetur mihi dignè, & competẽter dictum Salomonis aptari, quo ait: Est malitia quam uidi sub sole, uirum qui

qui uidetur apud se sapiens esse. Nulla talis sapientia, siue carnis, siue mũdi ædificat, imò destruit quamcunque domum inhabitat. Est ergo alia sapientia quæ desursum est, primum quidem pudica, deinde pacifica. Hic est Christus Dei uirtus, & Dei sapientia, de quo Apostolus. Qui factus est, inquit, nobis sapientia à Deo, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio. Hæc itaque sapientia quæ Dei erat, & Deus erat, de sinu parris ad ueniens, ædificauit sibi domum, ipsam scilicet matrem suam uirginem Mariam in qua septem colũnas excidit. Quid est in ea septem columnas excidere, nisi ipsam dignum sibi habitaculum fide & operibus præparare? Nimirum ternarius numerus ad fidem propter sanctam trinitatem, A quaternarius pertinet ad mores propter quatuor principales uirtutes. Quòd autem in beata Maria sancta triuitas fuerit (fuerit dico per præsentiam maiestatis) ubi solus filius erat per susceptionem humanitatis, testatur nuncius cœlestis, qui ei arcana mysteria referans, ait. Aue gratia plena, dominus tecum. Et post pauca: Spiritus sanctus superueniet in te, & uirtus altissimi obumbrabit tibi. Ecce habes Domiuum, habes uirtutem altissimi, habes spiritum sanctum, habes patrem & filium & spiritum sanctum. Neque enim potest esse aut pater sine filio aut sine patre filius, aut sine utroque procedens ab utroque spiritus sanctus, ipso filio dicẽte: Ego in patre, & pater in me est. Et iterum: Pater autem in me manens, ipse facit opera. Manifestum est fuisse in corde uirginis fidem sanctæ trinitatis. Vtrum autem & quatuor principales uirtutes tãquã quatuor columnas possederit, inquisitione dignum uidetur. Primum ergo uideamus an fortitudinem habuerit. Quæ nimirum uirtus quomodo illi abesse potuit, quæ abiectis secularibus pompis, spretisque uoluptatibus carnis soli Deo in uirginitate niue re proposuit? Nisi fallor, hæc uirgo est quę apud Salomonem legitur. Mulierem fortem quis inueniet? Procul & de ultimis finibus, precium eius. Quæ adeo fortis fuit ut illius serpentis caput cõtereret, cui à domino dictum est: Inimicitias ponam inter te & mulierem, & inter semen tuum & semen illius, ipsa conteret caput tuum. Porrò quod temperans, prudens, & iusta fuerit, ex angeli collocutione, & sua ipsius responsione luce clarius cõprobamus. Salutata quippe tam uenerabiliter ab Angelo: Aue gratia plena, dominus tecum, non se extulit quasi quæ ex singulari gratiæ priuilegio benediceretur, sed siluit, & qualis esset isolita hęc salutatio, secum cogitauit. Qua in re quid nisi temperans fuit? At uerò cum de cœlestibus mysteriis ab eodẽ Angelo doceretur diligenter quæsiuit quomodo conciperet, ac pareret, quæ uirum utique non cognosceret, & in hoc sine dubio prudẽs extitit. Iustitiæ autem præfert insigne, ubi se ancillam domini confitetur. Nam q iustorum sit confessio, testatur qui ait: Veruntamen iusti confitebuntur nomini tuo, & habitabũt recti cum uultu tuo. Et alibi iustis dicitur: Et dicetis in confessione, opera domini uniuersa bona ualde.

Fuit igitur beata uirgo Maria fortis in p posito, temperans in silentio, prudens in interrogatione, iusta in confessione. His itaq; quatuor morum columnis, & tribus fidei prædictis extruxit in ea sibi domum sapientia cœlestis quæ adeo mentem eius replepleuit, ut de plenitudine mentis fœcunda retur & caro, ac uirgo singulari gratia eandem ipsam sapientiam carne tectam pareret, quam prius mente pura conceperat. Nos quoque si eiusdem sapientiæ fieri domus uolumus, necesse est, ut eisdem septẽ columnis extruamur, id est ut fide & moribus ei præparemur. Et in moribus quidem E solam puto sufficere iustitia, cæteri tamen uirtutibus circumfultam. Itaque ne errore fallatur ignorantiæ sic ei præuia prudentia. Sint hirinde temperantia atque fortitudo, ne fortè labatur, uel in sinistram partẽ declinando.

Sermo X.

EVt uocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius Deus fortis, pater futuri seculi princeps pacis. Admirabilis est in natiuitate, cõsiliarius in prædicatione Deus in operatione, fortis in passione, pater futuri seculi in resurrectione, princeps pacis in perpetua beatitudine. Hæc ẽt nomina possunt ei congrue assignari in opere nostræ salutis. Nã primo dr admirabilis in cõuersione nostræ uoluntatis, q̃ mutatio est soli' dextere excelsi. Postmo dum dr cõsiliarius in reuelatione suę uolũtatis, q̃n reuelat qd sequẽdũ sit iã cõuersis.

Vade

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vnde Paulus conuersus dicebat? Domine quid me uis facere? Conuersi autem necesse est compungantur pro præteritis delictis, in quorum remissione dicitur Deus, cuius tantum est, peccata remittere. Hinc est qđ Saluatore nostro in terra remittente peccata Iudæi dicunt eum blasphemare, quasi q̃ assumeret sibi quod erat solius Dei. Quarto dicitur fortis. Iuxta sententiam.n. Apostoli necesse est, ut omnes qui piè uolunt uiuere in Christo Iesu, persecutionem patiãtur. Sed quis sustineret, nisi ille iuuaret? Vnde Dauid: Nisi quia Dominus adiuuit me, paulominus habitasset in inferno anima mea. Cum ergo nos in tribulatione protegit, cum ipsas aereas potestates arcet a nobis ac repellit, quid aliud in hoc opere dici D potest nisi fortis? Vnde dictum est: Dominus fortis, & potens. Dominus potens in prælio. Et quoniam ipsa conuersio, & uita nostra in Christo agenda est non intuitu temporalium rerum, sed spe futurorum bonorum: ideo quinto loco ponitur, pater futuri seculi. Pater scilicet in regeneratione corporum nostrorum. Quia uerò omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur: ut discernat immutationem iustorum ab iniquorum resurrectione, ponitur sexto loco princeps pacis. Qua obtenta, tota perfectio impletur, nec iam ultra aliud quicq̃ appetendum relinquitur. Ipsa est enim in cuius exultatione concinit Psalmista, dicês. Lauda Hierusalem Dominum, lauda Deũ tuum Sion: quoniam confortauit seras portarum tuarum, benedixit filijs tuis in te, qui posuit fines tuos pacem. Horum sex nominum consequentiam, & uirtutẽ breuiter atque eleganter compræhendit uno nomine Angelus loquens ad Ioseph. Et uocabis, inquit, nomen eius Iesum. Cuius uidelicet nominis exponens rationem: Ipse enim, ait saluum faciet populum suum à peccatis eorum.

1.Ti.3.c

Psl.93.c

Ps.23.b

1.Co.11

Ps.147. a

Mat.1.d

Ibidem.

E

Sermo XI.

FIlius Dei apparuit, ut nos adiuuaret, & erudiret: quod potest, quia est uirtus patris, & sapientia. Virtus adiuuat, sapietia erudit & informat. Infirmitati auxilium est necessarium. Cæcitas eruditione indiget & doctrina. Eruduit sanè faciês abnegare impietatem, & secularia desideria ut sobriè, & iustè & piè uiuamus. Impietas erat incredulitas, quia Deũ nec credebamus nec colebamus. Deum enim sicut pium est colere, sic impium est abnegare. Secularia desideria sunt concupiscentia carnis, concupiscentia oculum, superbia uitæ: quæ trahũt & inclinant ad amorem seculi, istis abnegatis uiuit homo sobriè, refrenans concupiscẽtiam carnis, concupiscentiam oculorum, superbiam uitæ. Postquam uerò incipit esse sobrius, contra duplicem ebrietatem duplicem ponit sobrietatem. Ebrietas exterior uoluptatum effusio, interior curiositatum occupatio. E contra sobrietas exterior uoluptatum refrenatior curiositatum exclusio: Ita uiuit homo sobriè quantum ad seipsum, iustè quantum ad proximum, cui exhibet quod iustum est: iustitia est in duobus; in innocentia, & in beneficentia: innocentia iustitiam inchoat, beneficentia consummat. Piè quantum ad Deum. Pietas est in duobus, ut de nobis non præsumamus, sed in Deo perfectè confidamus, ut per eum omnia mundi impedimenta uincamus. In Deo non est diffidendum, sed secure, & fiducialiter est agendum; ipse tanquam pius F & laudabilis medicus prius bibit potionem quam parabat suis, id est passionem & mortem sustinuit, & sic sanitatem immortalitatis accepit, & impassibilitatis, docens suos ut confidenter biberent potionem quæ generat sanitatem, & uitam, & qui post passionem uita æterna uiuit, spem dat nobis ut idem speremus ab eo securi.

Ad Tim. 2.c.

Sermo XII.

ERant ibi positæ lapideæ sex hydriæ secundum purificationem iudeorum. Intelligimus has sex hyprias positus, esse sex obseruantias serui Dei propositas, i quibus tanq̃ iudæi purificari debeãt, sunt aũt istæ; silentium, psalmodia, uigiliæ, ieiunium, opus manuũ, carnis munditia, in hydria silẽti purificamus à peccatis, quæ uerbositate contrahimus. Cuius uitij sunt octo species. Est enim uerbum stultum, uanum, mendax, ociosum; dolosum, maledicum, impudicum, excusatorium. Quæ nimirum pestis deloquacitate nascitur, & per silentij censuram, aut euertitur funditus, aut certe ne multum noceat, reprimitur. In psalmodia sit duplex confessio, ubi & peccator de culpis compungitur, & Deo laudes super iudicia iustitiæ suæ dicuntur. In hac ergo hydria Iudæus quisque, qui scilicet recte confitetur purificatur ab immundo spiritu blasphemiæ, cui ante conuersionem subiacebat. Deum.n. seipsum laudaret, ac Deũ accusaret, quid aliud, quã blasphemus erat? An non sunt blasphemi qui dicunt, non est æqua uia Domini? An non insipiens ille blasphemus q̃ dicit in corde suo, nõ est Deus? Iam uerò conuersus, & confessus, canticisque diuinis instructus, correcta uita corrigit, & uerba, seq̃ ipsum accusans, mala sibi cõputat: Deum autem laudens, bonum quod in se uidet, non sibi, sed illi applicat: & hoc totum agitur in Psalmodia. Per Psalmodiam accipe quicquid Deo agitur cum mentis melodia, siue sint psalmi; siue hymni, siue etiam quæcunque cantica. Tertiam hydriam posui superius uigilias: has semper debet comitari orationum instantia. Vnde Dominus in Euangelio legitur in oratione pernoctasse, & discipulos suos exhortans utrumque simul conuixit, dicens: Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem. Tales uigiliæ abluunt nos a sordibus, quas contraximus per somnolentiam resoluti, dum obliuione quadam a uia salutis intepuimus ac torpuimus. Quarta hydria est ieiunium, de quo q̃s dubitet an & ipsum purificaret? Vera est illa sententia: Contrarijs curãtur contraria. Si ergo per gulam peccauimus, & ingluuiem, quid restat nisi, ut per abstinentiam reparemur? Nec solũ huius uitijs sit p ieiunium purificatio, insuper, & uirtus ad expellendos dæmones cõparatur, dicente Domino: Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione, & ieiunio. Sequitur quinta hydria, quæ dicitur opus manuum. In quo si H quæratur an sit aliqua purificatio facile potest inueniri per multa. Nam ut plurima pertream, hoc solum quanti sit præconij, quã tæ gratiæ, quis digne æstimet suo se quemque labore transigere, ac nullus aliquid de fiderare? Ac ne me quisquã putet hæc magis declamatorie, quam ex ueritate proferre, audiat ipsum doctorem nostrũ in fide, & ueritate Apostolum Paulum scribentem ad Thessalonicenses, hæc ipsa docentẽ, & præcipientẽ: Rogamꝰ uos, inquit, fratres, ut abundetis magis, & operã detis, ut quieti sitis, & ut uestrum negocium agatis, & operamini manibus uestris sicut præcepimus uobis. & ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt, & nullius aliquid desideretis. Audiat et dẽ ipsum facientem, quæ docebat. Ipsi.n. scitis, inquit, quemadmodum oporteat uos imitari nos, quoniam non inquieti fuimus inter uos, neque panem gratis mãducauimus ab aliquo, sed in labore, & fatigatione, nocte, & die operantes, ne quem uestrum grauaremus. Itẽ audiat docentem, quæ faciebat: Cũ essemus apud uos, hæc denunciabamus uobis, quoniam si quis non vult operari, nec manducet. Vides, quàm solicitè obseruãdũ præcepit doctor gentium opus manuũ? Cur hoc tantopere curauit, nisi quia sicut bonus, & diligens pastor hoc omnium saluti plurimum expedire prouidet? Restat ultima carnis munditia. In hac fit purificatio ab illa quin que pertita corporis illecebra, uisus auditus, gustus, odoratus, tactus. Et cæterа quidem prædicta, ideſt silentium, psalmodia, uigiliæ, ieiunium, opus manuum exerceri sine ista possunt, sed si lumbi præcincti non sint, ideſt si desit carnis munditia, lucernæ ardentes quid proderunt? Hinc ergo colligendum est, q̃ sit nec ſaria huius hydriæ purificatio, quæ sola omnibus supradictis æquipollentem obtinet uim salutis. Et notandum quod in his omnibus obseruantijs quatuor primas debemus nobis, quintã proximo, sextam Deo. Nam silentium, psalmodiam, uigilias, ieiunium debet quisque exercere propter seipsum, hoc est propter suam disciplinam, opus manuum propter proximum, ne quem grauet, sed magis habeat unde tribuat necessitatem patienti, carnis munditiam propter Deum, vt illi placeat, & eius uoluntatem faciat. Vnde scriptũ est: Hæc est enim uoluntas Dei sanctificatio uestra, ut abstineatis uos a fornicatione, ut sciat unusquisque uestrum uas possidere in sanctificatione, & honore. Qđ autem illæ hydriæ lapideæ dicuntur signifi cat, quod sine aliqua difficultate obseruari non possunt, & quod dura, & aspera est uia, quæ ducit ad uitam. Vel certe lapideæ dicitur propter fortitudinem, ne facile frangantur, aut dissoluantur, & effundatur liquor gratiæ, qui in eis continetur, quòd utique cito contingere posset, si uel fictiles essent, uel ligneæ, seu cuiuslibet alterius fragilis materiæ. Vel etiam lapideæ, ideſt Christianæ, a lapide Christo, ut scilicet in fide Christi fiant.

Mat.14.d & Luc.22.

I

1.The.4

Mat.9.c

Ioã.1.d

2.The.3 b

1.The.4 a

Universidad de Deusto Biblioteca

K

Sermo XII.

Ioan.2.a

CApientes singulæ metretas binas uel ternas. Hic primum sciẽdum est, qđ huiusmodi hydriæ aliqñ sunt uacuę, aliqñ sunt plenæ. Plenæ autem aliqñ ueneno, aliqñ aqua, interdum etiam uino. Vacuæ quippe, & inanes sunt, cum pro mani gloria, uel aliquo temporali emolumento fiunt. Plenæ ueneno sunt, si cum murmure, & animi rancore gerantur. Aqua plenæ dicuntur, cum ex timore Dei obseruantur. Si quidem per aquam timor intelligitur. Vnde & apud Salomonem legitur: Timor Domini fons uitæ. Vino autem pleuæ sunt, cum timor uerituri amorem, cum charitas excludit timorem, cum ea quæ prius obseruantur timore pœuæ, iam exercentur delectatione, & amore iustitiæ. Vt uacuæ uel ueneno, infectę sunt nõ uult Dominus: ut impleã tur aqua, iubet Dominus: ut autem aqua in uinum uertatur, hoc facit Dominus. Sed quibus implere hydrias aqua imperat Dominus? Ministris utique, quos & constituit super familiam suam, ut dent illis in tẽpore tritici mensuram, quibus tamẽ Maria primum suggesserit dicens: Quodcunq; dixerit uobis, facite. Quo exemplo inuenitur, quod officium prædicationis nõ debẽt usurpare sibi, nisi quos Maria, ideſt mater gratia prius instruxerit. Alioquin dicetur eis. Regnauerunt, & nõ ex me, principes extiterũt & ego ignorani. Implent ergo ministri hydrias aqua, prædicant mira de dulcedine regni, intentant horrenda de terrore supplicij ut summus auditoribus de utroque timor, ne uel illo fraudentur, uel isto plectantur, & ita capiant hydriæ metretas binas. Quid est autem uel ternas? Addatur illis duobus tertius timor, capiunt hydriæ metretas ternas. Et illi quidem duo prædicti timores de futuro, sunt ualde utiles. Sed est alius timor de præsenti multo probabilior, quo timet homo, & semper est pauidus ne interna gratia deseratur. Quisquis igitur hoc timore repletus fuerit, pfecto binis metretas ternas addidit. Notandum autem quod cũ hydriæ plenæ factæ sunt usq; ad summũ, tunc aqua uersa est in unum bonum: quia nimirum ordinationis est, ut si timor est initium charitatis, perfectum sequatur etiam plenitudo dilectionis. Vnde etia Architriclin' dicit ad sponsum, Omnis homo primum unum bonum ponit, & cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est. Tu autem seruasti unũ bonum usque adhuc? Consuetudinis est secularium hominum, ut cum aliquem honorem adipisci desiderat, cæteros sibi prius pamatorem acquirant, cum uerò adepti fuerint, elati potestate eos ipsos per timorem sibi postmodum subijciant, quibus prius priuati non terrorem, sed amorem exhibuerant. Isti ponunt primum bonum uinum, id est amorem, & cum inebriati fuerint, tũc quod deterius est, id est timorem. E contrario facit sponsus noster. Semper enim seruant ad ultimum bonum uinum, quod uerò in eius comparatione deterius, est ante propinat dicens: Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in timore. Si ex timore te feceris ipsius seruum, faciet te ex charitate amicum suum. Et sic aqua timoris commutabitur in uinum dilectionis. Ad hoc enim purificaris in illis sex hydrijs aquis timoris ad hoc in timore accedis ad ipsum, tanquam seruus ad dominum, ut de seruo proucharis in filium.

Ioan.2.a

Osee.8.a

Ioan.2.d

M Eccl.1.d

Sermo XIII.

ECce uicit leo de tribu Iuda, & radix Dauid aperire librum, & soluere septẽ signacula eius. Septem signacula sunt, tẽporalis natiuitas, legalis circũcisio, matris purgatio, fuga in Ægyptũ, carni necessitudo, baptismus, passio. Hæc siquidẽ sũt ueræ quædã humanitatis insignia, q bus se teneri ac ligari uoluit incarnata Dei sapientia. Ipsa quippe est secunda in trinitate persona, & licet eandem incarnationẽ simul fecerint pater, & filius, & Spiritus sanctus, non tamen pater, aut Spiritus sanctus, est incarnatus, sed solus filius. Impleuit quidẽ, & pater, & Spũs sanctus carnem filij, à quo neut er eorum poterat separari; sed impleuit maiestate, non susceptione. Ideoque filius ostendit in carne potentiã patris per opera, exhibuit bonitatem Spiritus sancti remittendo peccata, & quod ipse erat, id est sapientia occultauit per illa prædicta signacula. Facta est igitur res mira, & obstupenda. Infirmata est uirtus summa, & ut ita dicam (si dici licebt, quod tamen reuerẽter dico) quasi infatuata est sapientia. Nec erubesco dicere, quod non erubuit Doctor gentium docere. Sic nempe credidit, sic docuit, sic

Apo.5.b

Rc scriptum reliquit. Nos, inquit, prædicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem
1.Co.1.d scandalum, gentibus autem stultitiam: ipsis autem uocatis Iudæis atque Græcis, Christum Dei uirtutem, & Dei sapientiam: quia quod stultum est Dei, sapientius est hominibus: & quod infirmum est Dei fortius est hominibus. Veruntamen hæc uirtus abscondenda erat, & in humilitate perficienda: ut omnium implerentur oracula prophetarum. Passus est ergo in cruce impassibilis Deus: & in carne nostra mortali mortuus ac sepultus immortali Dei filius. Sed ecce tertia die resurrexit à mortuis: & qui agnus extiterat in passione, leo factus est in resurrectione. Surrexit, & uicit leo de tribu Iuda; quia mortem quam ex infirmitate nostra pertulit, ex uirtute sua resurgendo calcauit. Resurgens. n. à mortuis, iam non mori
Rom.6.b tur, mors illi ultra non dominabitur. Resurgendo autem, & in cœlum ascendendo, librum aperuit, quia nimirum ex auctoritate sacræ scripturæ, q Deus esset, innotuit. Vnde scriptum est, Exaltare super cœlos Deus
Ps.107.a & super omnem terram gloria tua. Septem quoque eiusdem libri signacula soluit, quãdo eloquia sacra fidelium mentibus reseranit, & quicquid de mysterijs suis lex, & prophetæ sub allegorijs prædixerant, de his scilicet, quæ per hominem temporaliter gessit, de se prædicta, & in se ac per se completa, luce clarius indicauit.

discretionem consilij. Dat manus obedientiam, & emit in tribulatione patientiam, in opere perseuerantiam, in carne continentiam. Dat lingua nummum confessionis, & C
accepit modum in correctione, copiam in Ps.118.a
exhortatione, efficaciam in persuasione. Ibidem.
Talibus ungentis compositis, dum ad monumentum simul uenerint colloquuntur inuicem, & dicunt. Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumentis? Lapis iste est, uel nimia tristitia, uel pigritia, uel duritia, q dum cordis aditum obstruit, frustra ad ungendum mortuum mens, uel manus, uel lingua cum quibuslibet aromatibus uenit Sed quoniam scriptum est. Præparationem cordis eius audiuit auris tua: uident lapidem reuolutum, introeunt in monumentum; & Ps.9.c
quem ungere nolebant mortuum, audiunt suscitatum. Quis hoc indicat? Quis hoc prædicat? Angelus utique testis resurrectionis, uidetur scilicet huius in quo Christus resurrexit, uultus lætior, aspectus uenustior sermo purior, incessus modestior, & ad oẽ opus bonum spiritus promptior. Quæ omnia quid sunt aliud quam quidam internæ resurrectionis hilaris nuncius? Cætera quoque, quæ in Christi resurrectione gesta, uel dicta sunt, utpotè de inuento sudario, ac deipso Domino in Galilæa uidendo, & aliis quæ Euangelica continet historia, possunt nimirum iuxta cœptam tropologiam interpretari, ut quod historice pcessit in capite consequenter etiam credatur fieri moraliter in eius corpore.

Sermo XIV.

B
Mar.16.d QVid est, quod post mortem eius tres illæ sanctæ mulieres emerunt aromata, ut in monumento positum ungerent eũ. Quid in sua actione nobis reliquerunt imitandũ? Res. n. gesta, ut ait beatus Gregorius, aliquid in sancta ecclesia signat gerẽdũ. Et uos ergo si Christũ mortuum, i. fidem Christi mortuam in corde cuiuspiã fratris sensimus, danda nobis opera est, ut ad ungendũ corpus mortuũ emptis aromatibus accedamus. Significant aũt tres illæ mulieres tres in nobis efficientias, q sibi congrua comparãt aromata. Quæ sũt illa? Mens, manus, lingua. Omnis enim qui emit, dat & accipit aliquid, & quod dat perdit, ut possideat quod accipit. Dat igitur mens nummum propriæ uoluntatis, & comparat affectum compassionis, zelum iustitiæ

Sermo XV.

Sermo XVI.

TRes sunt, qui testimonium dant in cœlo, pater & filius, & spiritus sanctus, Tres i terra, spiritus, aqua, & sanguis. 1.Io.5.b
Similiter in inferno, ut in Esaia legimus, Vermis eorũ nõ morietur, & ignis eorũm non extinguetur, Duo mala sunt uermis, & ignis, altero roditur conscientia, altero concremantur corpora. Tertium additur desperatio, quæ in eo utiq; intelligitur, qđ dicitur non morietur, & non extinguetur. His qui in cęlo sunt, datur testimonium beatitudinis his qui in terra, iustificationis, his qui in inferno sunt, damnationis. Primum testimonium est gloriæ, secundum gratiæ, tertium iræ. Esa.66.

Sermo XVII.

D Lu. 11. a

VEniens ad nos de uia noster amicus, videst, quilibet conuersus proximus tribus panibus reficiendum est. Primus panis est continentia, qui restringitur corpus ne peinceps per mortiferas uoluptates defluat. Secundus est humilitas, qua instruitur anima, ne de ipsa sua cõtinentia superbiat. Tertius est feruor charitatis, quo accenditur spiritus, ut utrunque. id est corpus, & animam in castitate, & humilitate perseuerãter custodiat. His tribus uirtutibus, i. castitatis, humilitatis, charitatis tanquã tribus panibus reficitur homo Dei, & roboratur, ut secundum Apostolũ in die aduentus domini sit integer spiritus, anima & corpus. Spiritum autem uocõ gratiã, quæ iuxta Apostolum, eandem adiuuat infirmitatem nostram ne deficiamus, donec suo tẽpore metamus bonum, quod seminamus. Vocatur primus panis carnalis, uel corporalis, secundus rationis, tertius spiritus. Hi panes quoties desunt, a Deo requirendi sunt. Merito autem tres, quæruntur, quia tres reficiendi ueniunt; anima quasi uir, caro quasi coniux, spiritus uelut utriusque uernaculus. Et notandum, quod non ait, Da: sed, Cõmoda mihi tres panes, quasi redditurus: quia sacerdos peccatori conuertenti debet quidẽ gratiam diuinitus impetrare, fructum uerò eiusdem gratiæ non sibi debet, sed Deo referre.

Sermo XVIII.

E Ioan. 3.b

NEmo ascendit in cœlum nisi qui de cœlo descendit, filius hominis qui est in cœlo. Dominus, & Saluator noster Iesus Xps uolẽs nos docere quomodo in cœlum ascenderemus, ipse fecit, quod docuit, ascendit in cœlum. Et quoniam ascẽdere non poterat, nisi prius descenderet, descendere autem eum, uel ascendere non patiebatur diuinitatis suæ simplicitas, quippe quæ nec minui potest nec augeri, ut aliquo modo uariari assumpsit in unitatem suæ psonæ naturam nostram, id est humanam in qua descenderet, & ascenderet uiamque nobis, qua & nos ascenderemus ostenderet. Quod totum indicant sancti Euangeli uerba proposita. In eo enim quod dictum est, Nemo ascendit in cœlum nisi qui descendit, assumptio humanæ naturæ exprimitur, in eo autem, quod infertur. Qui est in cœlo, diuinitatis suæ incommutabilitas ostenditur. In quibus uerbis illud etiam inuitur, quod ipse sit uia per quam ascendamus: ipse patria, ubi maneamus, uia scilicet transeuntibus, patria peruenientibus, manens itaque, quod erat in natura sua, descendit, & ascendit propter nos in nostra, attingens nimirum a fine usque ad finem fortiter, & disponens omnia suauiter. Descendit siquidem quò inferius non decuit, ascẽdit quò celsius non potuit. Ipsumque descensum egit fortiter, quia uirtus erat, ascẽsum disposuit suauiter, quia sapientia erat. Descendit autem dictum est, non cecidit, quia qui cadit, sine gradu ruit, qui autem descendit, gradatim pedem ponit. Sunt ergo gradus in descendendo, sunt in ascendendo. In descendendo primus quidem gradus est a summo cœlo usque ad carnem, secundus usque ad crucem, tertius usq; ad mortem. Ecce quousque descendit. Nunquid amplius potuit? Poterat iam certe rex noster dicere, & quasi quodam operis effectu clamare. Quid ultra debui facere, & non feci? Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Vidimus descensum uideamus, & ascensum. Sed & ille quoque triplex est & eius & primus gradus gloria resurrectionis, secundus potestas iudicij, tertius cõsessus ad dexteram patris. Et de morte quidem meruit resurrectionem, de cruce iudicij potestatem: ut quoniam in illa iniuste iudicatus est, de illa iustam obtineret iudicis censuram, ipso post resurrectionem discente. Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra. Ipsam uero serui formam, id est carnem in qua passus, & mortuus est, resuscitatam euexit super omnes cœlos, & super omnes Angelorum choros, usque ad dexteram patris. Quid hac dispositione suauius, ubi mors absorbetur in uictoria, ubi ignomia crucis uertitur in gloriam? ut de illa dicant sancti, Absit mihi gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu Christi, ubi & ipsa carnis humilitas ex hoc mundo transit ad patrem. Hac ascensione nihil sublimius, honore nihil gloriosius dici potest, aut cogitari. Sic per incarnationis suæ mysterium descendit, & ascendit Dominus relinquens

Esaie 5.d
Ioan. 15. a
Sap. 8.k
F
Matt. 28. d
Gala. 6. d

relinquens nobis exemplum ut sequamur uestigia eius. Sumamus, & nos de mysterio eius moribus nostris exemplum. Qui enim dicit se in Christo manere, debet sicut ipse ambulauit, & ipse ambulare. Descendamus per uiã humilitatis. ponaturque nobis primus eius gradus, id est primus profectus, nolle dominari, secundus uelle subiici, tertius in ipsa subiectione quaslibet contumelias, & iniurias illatas æquanimiter pati. Primo gradu cauit in cœlo Lucifer ille, qui dixit in corde suo: In cœlum ascendam, super astra Dei exaltabo solium meũ sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis ascendam super altitudinem nubium, similis ero altissimo. Hæc dicens irreparabiliter cecidit de cœlo: & hoc ideo fortè, quia omnino intolerabilis superbia est uelle dominari. Secundo gradu caruerunt primi homines in paradiso, qui licet sua maluerint uoluntate abuti, quam creatori subiici: non tamen præsumpserunt ceteris suæ sortis dominari. Ideoque culpa eorum, & pœna longe extitit dissimilis superbiæ, atque ruinæ diaboli: unde & diuina clementia quandoque meruerunt reparari. Tertium gradum non habent qui ad tempus credunt, sed in tempore tẽtationis recedunt. Hæc dicimus ut sciamus a quorum imitatione declinare debeamus. Nam & diabolus, & homo uterque ascendere præpostere uoluit: hic ad scientiam, ille ad potentiam, ambo ad superbiam. Non sic ascendere uelimus, quin potius audiamus Prophetã quærentẽ quo modo ascendendum sit: Quis, inquit, ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in uano animam suam, nec iuranit i dolo proximo suo. Vbi notandum, quod triplicem gradũ ascendendi constituit. Primus gradus est innocentia operis: secundus, munditia cordis: tertius fructus ædificationis. Quos gradus modo inuenimus in superioribus gradibus descensionis. Ibi quippe fuerat tertius gradus, tolerantia iniuriarum. Ipsa est enim quæ probat huius ascensionis primum gradum, id est innocentiam operis. Ibi secundus fuerat patientia subiectionis: & ipsam operatur munditia cordis, quæ est secundus ascensionis gradus. Ad hoc enim doctores prelatos habemus, ut cor mũdemus, dicẽte Domino: Iam uos mũdi estis propter sermonem quẽ locutus sum uobis. Ibi ẽt primus gradus fuerat contẽptus dominationis: hic tertius est fructus ædificationis: Quisquis autem dominari nõ appetit, ut profecto fructuose præ est ceteris instituendis.

Pſ. 14. d

H Pſ. 23. a

Sermo XIX.

QVis ascendet in mõtẽ domini? Ascẽdit quidem semel Christus corpora liter super altitudinẽ cœlorũ, sed & nũc ascẽdit quotidie spiritualiter in cordibus electorũ. Si ergo uolumus & nos cũ eo ascẽdere, ascẽdendũ nobis est in mõtes uirtutum de uallibus uitiorum. Est aũt gemina species ipsorum uitiorum. Alia enim I sunt quæ nocent nobis, alia quæ proximis. Illa flagitia, ista uocantur facinora: & hæc omnia dicuntur uallis lachrymarum, quia omni fletus fluuio plangenda est uita peccatorum. De ualle flagitiorum ascenditur ad montem castitatis triplici continentia, mẽbrorum, sensuum, cogitationum. In prima continentia cohibetur actus, in secunda uitatur aspectus, in tertia resecatur affectus. Item de ualle facinorum ascenditur in montem innocentiæ. Hic erigitur scala. Quod tibi nõ uis fieri, alii ne feceris: & ponitur in ea triplex gradus timoris, uel eius scilicet qui patitur ne reddat talionem, uel superioris potestatis ne inferat ultionem, uel interni iudicis qui reddit unicuique secundum opera sua. Cum autem ad hunc montem ascenderint, iam iusti sunt, & ex fide uiuunt, sed necesse est eos secundũ Apostolum persecutionem pati. Itaque consurgendum est de monte innocentiæ ad montem patientiæ. & hic quoque erigitur scala triplicis gradus. Primus est domini passio, secundus martyrum fortitudo, tertius præmiis magnitudo. Possunt sane gradus isti dici gradus pudoris sicut in innocentia fuerunt gradus timoris. Et nota, quòd mons iste patientiæ secundũ hos gradus est arduus, spinosus, aridus. Arduus propter difficultatem imitandi passionem domini: spinosus propter aculeos tentationum, quæ multiplices sunt, damna scilicet rerum, contumeliæ uerborum, cruciatus corporum, in quibus sancti martyres examinantur: aridus propter retributionem premiorum, quæ non in hoc seculo speratur sed in futuro. Post hunc montem restat ei alius mons ascendendus, mons scilicet montium: ad quẽ cũ peruenerit, iam in eo Deus requie-

requieſcit. Vnde ſcriptum eſt. Factus eſt in pace locus eius. Sed & in hoc monte pacis
Pſ. 75.a erigitur ſchala charitatis, vnde Dominus di-
cit. Quæcunque vultis, vt faciant vobis ho-
Mat. 7.b mine, & vos facite illis. Volumus ſiquidem
Tob. 4. retribui nobis, uolumus ignoſci, uolumus gratis dari.

Sermo XX.

DE ſpiritu ſancto teſtatur Scriptura, quia procedit, ſpirat, inhabitat, re-plet glorificat. Procedere dicitur duobus modis: unde, & quo. Vnde? A patre, & filio. Quo? Ad creaturam. Procedendo prædeſtinat, ſpirando vocat, quos prædeſtinauit: inhabitando iuſtificat, quos uocauit: replendo accumulat meritis, quos iuſtificauit: glorificando ditat præmijs, quos accumulauit meritis.

Sermo XXI.

Ben. 16.b SPiritus ſanctus arguit mundum de pec-
cato, quod diſſimulat: de iuſtitia, quam non ordinat, dum ſibi, non Deo eam dat: de iudicio, quod uſurpat, dum tam de ſe, quam de alijs temere iudicat.

Sermo XXII.

L QVi mihi miniſtrat, me ſequatur. Quidam ſunt qui non ſequuntur Chriſtum, ſed fugiunt. Alij non ſequuntur, ſed præeunt. Nonnulli ſequuntur, ſed non aſſequuntur. Alij uero ſequuntur. & conſequuntur. Non ſequuntur ſed fugiunt, qui necdum peccare deſiſtunt, de quibus ſcriptum eſt: Omnis qui male agit, odit lucem. Et Propheta: Ecce iſti qui
Ioan. 3.c elongant ſe a te, peribunt. Non ſequuntur,
Pſ. 72. d ſed præeunt, qui magiſtrorum ſententijs ſuas præferūt. Quorum imaginem tenebat Petrus, cum pro ſalute noſtra uolentem pati dominum increparet, dicēs: Abſit a te do-
Mat. 16. mine, non erit tibi hoc. Sequuntur, ſed non
c affequuntur, qui ſegniter ac remiſſe agunt, uel uſque ad finē non perſeuerantes de medio itineri reuertuntur. Talibus dicit Apo-
Heb. 12. ſtolus: Remiſſas manus, & diſſoluta genua erigite, & greſſus rectos facite pedibus ueſtris, ut non claudicans, quis erret, magis autem ſanetur. Sequuntur, & conſequuntur, qui uiam humilitatis eius deuoto mentis affectu perſeueranter imitantur. Huiuſmodi uere ſequuntur Dominum. Qui mihi mini- Ioa. 12.d
ſtrat, me ſequatur: ideſt me imitetur, Quo Ibidem.
fructu? Vt ibi ſum ego, inquit, ibi ſit & mini-
ſter meus. Fructus itaque huius imitationis manſio eſt æternæ beatitudinis.

Sermo XXIII.

QVi vult venire poſt me, per me, ad Luc. 9.d
me. Poſt me, quia veritas ſum, per me, quia uia ſum, ad me, quia uita ſum. Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Tria propoſuit Chriſtus, Dei virtus, & Dei ſapientia, Angelis magni conſilij, animæ rationali ad imaginem Trinitatis factę, ſcilicet ſeruitutem, utilitatem, aſperitatem. In abnegatione ſui ſeruitus, intolerationē crucis utilitas, in imitatione Chriſti deſignatur aſperitas, ut quæ per inobedientiam de ſtatu trinę fœlicitatis ceciderat humiliata afflictione trinæ miſeriæ per obedientiam reſurgat. Ceciderat enim a ſeipſa, a ſocietate Angelorum, a uiſione Dei, ideſt a libertate, a dignitate, a beatitudine. Audiat ergo conſilium, ut abnegando ſemetipſam, ideſt propriam uoluntatem, ſui libertatem recuperet tollendo crucem ſuam, ideſt carnem ſuam cum uitijs, & concupiſcentijs crucifigendo. per continentiæ bonum recuperet ſocietatem Angelorum, ſequendo Chriſtum, ideſt, eius paſſionem imitando, recuperet claritatis eius uiſionem: quia ſi compatimur ei, & conregnabimus.

Sermo XXIIII.

PRetioſam in conſpectu Domini mortem ſanctorum eius facit aliquando uita, aliquando cauſa, aliquando uita ſimul cum cauſa. In confeſſoribus, qui in Domino moriuntur, facit precioſam uita. In martiribus, qui pro Domino moriūtur, facit eam precioſam aliquando ſola cā, aliquando cauſa pariter, & uita. Et illa quidem mors precioſa eſt, quam commendat uita: precioſior uero, quam facit cauſa, precioſiſſima uero, quam præuenit uita ſimul cum cauſa.

Pſ. 115.A

Sermo

Sermo XXV.

A

Ibidem. PRecioſa in conſpectu Domini, mors ſanctorum eius. Tria ſunt quæ ſanctū faciunt hominem uictus ſobrius, actus iuſtus, ſenſus pius. Victus ſobrius erit, ſi continenter, ſi ſocialiter, ſi obedienter: id eſt caſte, charitatiue, humiliter uixerimus. Per continentiam enim caſtitas, per ſocialitatem charitas, per obedientiam humilitas acquiritur. Et hæc eſt uirtus, quæ animam perfectè Deo ſubditam, ſub umbra alarum ipſius facit ſecurè niuere. Actus iuſtus erit ſi fuerit rectus, diſcretus, fructuoſus. Rectus per bonam intentionem, diſcretus per menſuram poſſibilitatis, fructuoſus per utilitatem proximorum. Senſus pius erit, ſi fides noſtra Deum ſentit ſummè potentem, ſummè ſapientem, ſummè bonum; ut per eius potētiam, noſtram credamus adiuuari infirmitatem: per eius ſapientiam, noſtram credamus corrigi ignorantiam: per eius bonitatem, noſtram credamus dilui iniquitatem. Tria ſunt, quæ mortem ſanctorum faciunt precioſam, quies a labore, gaudium de noui tate, ſecuritas de æternitate.

Sermo XXVI.

Mat. 13 TRiplicem nobis commendat gradum parabola triplex lectionis unius. Ager eſt corpus. Huic dū adhuc dominant paſſiones deſideriorum, iacet incultę, & obnoxius maledicto. Spinas, & tribulos
B germinat, quid intus lateat ignoratur. Quis enim eo tēpore idoneum reputet ferre dignos pœnitentiæ fructus? Quid tam inſipiēter exponis anima corpus tuum? Neſcis, quid abſconditum ſit in eo? Quid, niſi regnum cœlorum? Inuenire eſt in eo ſalutis opera, quibus regnum cœlorum poteris adipiſci. Eme ergo agrum, & a concupiſcentijs tuis tibi uēdica corpus tuum, dato nimirum precio fomentis, & occaſionibus ipſarum cōcupiſcentiarum. Vbi uerò theſaurum effoderis, eſto iam negociator, & precioſas margaritas quære. Si præcioſiſſimam unam inueneris, etiam tunc uende quicquid habes, & eme eam. Quæ eſt tamen una tam precioſa? Neque enim mirum, ſi pro theſauro uendidit quæcunque habebat, ideſt pro diuitijs ſalutis, & peccata, & peccati fomenta deſeruit. Hęc quippe ſola prius habebat. Nunc autem ubi theſaurum hunc reperit, quomodo quærit bonas margaritas, & pro una omnia uendidit? Ego unam hanc nihil aliud, quam unitatem arbitror eſſe. Quærit autem bonas margaritas, qui in opere ſalutis ſuæ non eſt contentus inferioribus bonis ſed ſumma quæque, & excellentiora pquirit. Nihil ergo precioſius inueniens unitate, non parcat omnibus cæteris propter eā; ieiunijs, uigilijs, orationibus audacter præferat unitatem. Volo autem, ut in ea quoq; ſic maneat, non quaſi unus ex omnibus, ſed quaſi cum omnibus unus. Latum expandat ſinum, ex omni genere affectionem claudat intra uiſcera ſua, omnibus omnia fiat, & cō-
C gaudere paratus, & compati, gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. Erit enim cum ad littus ueniens, malos piſces a ſagena charitas excludet, quicquid moleſtū eſt, foras mittetur.

Sermo XXVII.

EOdē ordine quo præceſſit culpa, ſubſecuta eſt etiā culpæ medicina. Primū peccatum eſt factum in cœlo per ſuperbiam præuaricatoris angeli, qui dixit
Eſa. 14.d in corde ſuo; In cœlū conſcendā, ſuper aſtra Dei exaltabo ſoliū meū, ſedebo in monte teſtamenti, in lateribus Aquilonis, aſcendam ſuper altitudinem nubium, ero ſimilis altiſſimo. In ſeipſo tumuit, & de ſorte beatorū ſpirituum eiectus cœlorum regnum amiſit.
Mat. 5.a Contra hoc peccatum dictum eſt, Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Secundum peccatum commiſſum eſt, per inobedientiam mulieris in paradiſo. Ex hoc peccato facta eſt caro rebellis ſpiritui, ut quoniam ſpiritus eius non fuit ſubiectus creatori, nec caro ſit ſubiecta ſpiritui.
Ibidem. Contra hoc eſt dictum; Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram. Horum duorum peccatorum comprehendit Dominus medicinam dicens, Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde. Tertium peccatum fuit, quod ipſa mulier uirum quoque ſecum traxit in culpam. Debuit quidem illa peccatum ſuum deflere, nec addere peccatū peccato; ſed in hoc ſe putauit habere conſolationem, ſi uirum faceret peccati ſui particip̄em. Quodammodo.n. naturale eſt unumquemq; uelle ſiue in uitijs, ſiue in uirtuti-
Mat. xx d

Universidad de Deusto Biblioteca

bus associare sibi consortem. Contra hoc peccatum est istud remedium: Beati, qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Quartũ peccatum commisit Adam, qui consensit. Adam enim, sicut ait Apostolus, non est seductus, mulier autem seducta in præuaricatione fuit. Illa per ignorantiam, iste peccauit per infirmitatem. Peccauit autem nimis diligendo uxorem, non quia eius uoluntatem fecit, sed quia eam uoluntati prætulit diuinę. Vnde, & a domino ei dictum est: Pro eo, quòd obedisti uoci uxoris tuæ plus quã meæ, maledicta terra in operetuo. Iustum quippe erat, ut illius magis uoluntatem faceret cui plus debebat. Quis uerò ambigat plus eum debere conditori quam uxori? Si quidem uxori erat astrictus tãtum per amorem, Deo autem per timorem, simul, & amorem. Plus ergo debuerunt ualere duo vincula ad tenendum eum erga Dei præceptum, quam unum tantum erga coniugis affectũ. Contra hoc quartum peccatum, adhibitum est remedium: Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabũtur. Habuit quidẽ Adam iustitiam, à iusto Deo creatus iustus sed quia non eam ex libero arbitrio direxit, facile ab ea per idem liberũ arbitriũ defluxit. Quod contra dicitur per spalmistã de Christo: Dilexit iustitiam, & odisti iniquitatem. Quintum æque peccatum commisit, qui propriam culpam retorsit in uxorem cum ait: Mulier quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi. Primo quidem crudelis in se, qui peccatum suum excusauit: secundo in uxorem quam accusauit. Et utrique satis sumpta est digna de peccato uindicta, quãdo eam accusauit, cuius amore peccauit. Contra hoc peccatum dictũ est; Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Sextum peccatum fecit Eua, quæ cum increparetur a Domino cur hoc fecisset, respõdit ei; Serpẽs decepit me & comedi. Sic declinauit & ipsa uerba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis, refundes culpam in serpentem, quasi immunis à crimine, cum nil obfuisset suggestio serpentis, si illa negasset assensum propriæ uoluntatis, & forte præcesserit in ea aliquis motus superbiæ, unde seduci meruit à serpente. Contra quod dictum est. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deũ videbunt. Septimum peccatum factum est extra paradisum, quando Cain cõsurrexit aduersus Abel fratrem suum, & interfecit eum. Ex eo iam tẽpore inueteratũ est, ut mali insurgant in bonos, & opprimant eos. Huius peccati remedium est illum. Beati pacifici, quoniam filij Dei uocabuntur. Quod si ab infestatione cessare noluerint iniqui, patienter tolerẽt eos iusti, audientes consolationem, quæ sequitur, & dicit, Beati qui persecutionem patiũtur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Ecce quàm necessarius fuit aduentus Christi, qui carnem subijceret spiritui, hominem pacificaret sibi, dum reconciliaret homini.

Mat.5.a
1.Ti.2.a
Gen.3.c
Mat.5.a
Ps.44.b
Gen.3.b
Mat.5.a
Gen.3.b
Ps.140.a
Mat.3.c
Gen.4.b
Mat.5.a

Sermo XXVIII.

LEx per Moysen data est, gratia & ueritas per Iesum Christũ facta est. Duplex in lege ueteri præceptorũ genus in uenio. Sunt.n moralia quædã, ut est: Non concupisces, non adulterabis, honora patrem tuũ, & his similia. Sunt ẽt figuratiua & umbratilia quædam, ut est taurorum immolatio, & sanguis hircorum. Verunt͂ carnalis ille populus, nec illa implere poterat, nec in his obtinere salutem. Vnde & Saluator in Euãgelio, legis præcepta improperat Pharisæis, quòd propter traditiones suas irrita facerent Dei mandata, ipsa sine dubio in quibus esset ædificatio morũ. Nã de cæteris ipse loquitur per Prophetam: Dedi eis præcepta non bona, ipsa planę in quibus essent umbra futurorum. Quæ enim consequentia rationis, ut homine peccante aries mulctaretur, & diceret cum Propheta. Quæ nõ rapui, tunc exoluebã? Meritò sanè non bona præcepta populus non bonus accepta, dicente Propheta. Cum sancto sanctus eris, & cum peruerso peruerteris. Nouerat enim Iudæorum corda carnalia, unde & carnalia eis tradidit sacramenta, quæ non possent iuxta conscientiam perfectum facere seruientem in iustitijs carnis. Venit proinde plenus gratia, & ueritate Christus dominus noster, ut ex hoc iam moralia quidem impleantur per gratiam, quæ uero umbratilia, & mystica fuerant, reuelata ueritate deinceps non ad literam obseruentur, sed secundum spiritum spiritualiter intelligãtur. Propterea iam non aries, uel taurus homine peccante mactatur, sed uiua corporis hostia rationale, & acceptabile sacrificium in ieiunijs, & laboribus ueniam meretur pariter, & gratiam.

Mat.5.a
Ioã.1.b
Ma.19.B
Ro.13.c
Exo.20.c
Mat.7.c
Ezc.20.a
Ps.68.a
Ps.17.a

Sermo

Sermo XXIX.

SIc nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Minister Christi sic debet conuersari, ut ex morib. exterioris hominis q uidetur existimetur compositio interioris animi, qui non uidetur uel ab alio, uel a seipso possit iudicari, sed dicat cum eodẽ Apostolo. Mihi pro minimo est, ut à uobis iudicer, aut ab humano die, sed neque meipsũ iudico. Qui autem iudicat me domin' est. In quibus uerbis notanda sunt tria iudicia. Humanum suum cuiusque proprium, diuinum. Et humanum quidem potest iudicare de rebus exterioribus, quæ sensibus corporis percipiuntur: de interioribus uerò non potest. Hinc enim scriptum est. Quis enim scit hominum, quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in eo est? Quapropter de his, quæ sunt in homine, potest iudicare spiritus hominis, qui in ipso est. Longè uerò præstantius de his ipsis iudicat Deus, cuius necdum se fatetur Apostolus euasisse iudicium, qui tamen iam & humanum transcendisset, & proprium. Porrò humanum contemnebat, qui dicebat. Mihi autem pro minimo est, ut a uobis iudicer, aut ab humano die. Sed neque proprium timebat, qui dicebat. Sed neq ue meipsum iudico. Nihil enim mihi conscius sum. Solum ergo restabat diiumum, de quo ait: Qui autem iudicat me, dominus est. Debet tamen quisque quantum potest, irreprehensibilem se exhibere, primum quidem coram Deo, sed deinde coram hominibus. Hoc nempe est, quod alibi loquitur idem Apostolus dicẽs. Prouidentes bona non tantum coram Deo sed coram hominibus. Et notandum, q͂ tribus modis prouidentur bona coram hominibus, ideſt habitu, actione, sermone. Habitu, ne sit notabilis: actione ne sit reprehensibilis, sermone, ne sit contemptibilis. Tribus etiam modis coram Deo, cogitatione, affectione, intentione. Nam & cogitatio debet esse sancta, unde scriptum est. Cogitatio sancta seruabit te, & affectio pura, & intentio recta. Sunt autem tria ista, id est cogitatio, affectio, intentio, in anima, sed in ea quoque proprijs singula locis distincta uidentur. Nam cogitatio in memoria, affectio in uoluntate, intentio in ratione consistit. Atq; ut eorum usum ac differentiã cla-

G
2.Co.4.a
Ibidem.
Ibidem.
Ibidem.
H
1.Co.8.d
1.Co.2.c
Cant.4.b
I
Hie.17.b
Eze.18.a
Ps.37.a
Ibidem.
Ps.76.a
K

rius uideamus, sumamus nobis exemplum de rebus exterioribus. In corporib. si quilibet deformis color cutem tantum inficiat, corpus quidem turpius redditur, sed nil ei de sanitate sua ex hoc adimitur. Si ergo carni putredo aliqua, uel liuidus tumor insederit, iam non solum decor corporis, sed salus quoque turbatur. Quod si languor forsitan inualescens, cum ipsa carne ossa quoq; medullitus occupauit, tunc demum de uita nõ immeritò poterit desperari. Eodem modo in anima si peccatum suggeritur memoriæ per cogitationem, nullum tamen præbuerit aut uoluntas affectum, aut deliberatio ipsa consensum fateor quidem, deformitas est, nec audire interim anima illa meretur. Tota pulchra es amica mea. Cæterum & si næuus est, sed non morbus. Quod si uoluntas, quoque ipsa iam sensu delectationis afficitur, resistit tamen adhuc deliberatio rationis, infirmatur quidem, sed necdum moritur anima, clamet tamen necesse est. Sana me domine, & sanabor. Tunc enim mori dicitur, quando & ipsa ratio ad peccatum per intentionem curuatur. Hoc nempe est peccatum, de quo dicitur. Anima quæ peccauerit ipsa morietur. Hũc triplicem gradum deploret Dauid ex persona peccatoris, dicens domino. Expellendo de paradiso, in latam huius seculi euagationem. Confirmasti super me manum tuam. Et quoniam carnalia desideria sunt peccati pœna. Non est sanitas in carne mea, a facie iræ tuæ. Iã uero ubi robur deest rationis, non est pax ossib. meis, a facie peccatorum meorum. Qui rursum eosdem gradus ex persona iusti decantat dicens: Memor fui Dei, & delectatus sũ & exercitatus sum. Delectatus enim dicit per uoluntatem, exercitatus per rationem. Ne ergo a memoria expellat Deum irruẽs turba plurimarum cogitationum, quæ solent effluere tanquam uilis plebs in atriũ, ponatur ad eius portam ianitor, cuius nomẽ est recordatio propriæ professionis, ut cum turpibus sese cogitationibus senserit animus prægrauari, increpet se, & dicat sibi. Tu ne hæc debes cogitare qui sacerdos es, qui clericus es, qui monachus es? Cultor iustitiæ debet in se huiusmodi quicquam admittere? decet seruum Christi, amatorem Dei, tale aliquid uel ad modicum meditari? Hæc dicendo excludes fluxum illicitæ cogitationis per recordationem propriæ professionis. Similiter ad portam uoluntatis in

qua ſolent manere carnalia deſideria, tanquam in domo domeſtica familia, ſtatuatur oſtiarius qui vocatur recordatio cœleſtis patriæ. Hic enim poteſt prauum deſiderium quaſi cuneus cuneum expellere, & ipſum, qui ait: Ecce ſto ad oſtium, & pulſo, ſine cũctatione recipere. Iam uero ad thalamum rationis talis, & tam ferox adhibendus eſt cuſtos qui nemini parcat, ſed quicunque hoſtis ſiue clam ſiue palam ingredi præſumpſerit, procul enim arceat, & hic ſit recordatio gehennæ. In cæteris ſiquidem, ideſt memoria, & uoluntate non ita eſt intolerabile, ſi uel memoria recipiat, quandoque uagam cogitationem, vel voluntas impuram affectionẽ. Hoc verò grauiſſimum eſt, & omnino damnoſum, ſi unquam ratio perdiderit intentionem rectitudine.

Sermo XXX.

1.Co. 5.f Sicut portauimus imaginem terreni hominis, portemus & imaginem cęleſtis. Duo homines ſunt, vetus, & nouus. Adam uetus, Chriſtus nouus. Ille terrenus, iſte cęleſtis: illius imago uetuſtas, iſtius imago nouitas. Eſt autem triplex vetuſtas, & econtrario triplex nouitas, Eſt enim vetuſtas in corde, in ore, in corpore, in quib. tribus modis peccauimus, cogitatione, locutione, & opere. In corde ſunt deſideria carnalia, & ſecularia, id eſt amor carnis, & amor ſeculi. Similiter in ore eſt gemina uetuſtas, arrogantia, & derogatio. Item gemina in corpore, flagitia, & facinora. Hæc omnia ſũt imago ueteris hominis, & hæc omnia renouando ſunt in nobis. Si non eſſet uetuſtas
Eph.4. f in corde, non diceret Apoſtolus. Renouamini ſpiritu mentis ueſtræ, & induite nouum hominem qui ſecundum Deũ creatus eſt in iuſtitia & ſanctitate veritatis. Item ſi nõ eſſet vetuſtas in ore, non diceret Scriptura. Recedant vetera de ore ueſtro. Et Apoſtolus dicit. Omnis ſermo malus non procedat de ore neſtro, ſed qui bonus eſt, ad ędificationem fidei, ut det gratiam audientibus.
1. Re. 1. a
Eph. 4.g Rom. 9.b Sed & de vetuſtate corporis mentionẽ facit, cũ dicit. Sicut exhibuiſtis mẽbra ueſtra ſeruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem. De cuius renouatione ẽt ſubiungit. Ita nũc exhibete membra ueſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationem. Renouetur ergo cor noſtrum à carnalibus, & ſecularib. deſiderijs, ut exclusis illis, introducatur amor Dei, & amor patriæ cœleſtis. Recedant ab ore noſtro arrogantia, & derogatio, & ſuccedant pro his vera peccatorum noſtrorum confeſſio, & bona de proximis æſtimatio. Pro flagitijs, & facinoribus, quæ vetuſtas eſt corporis, aſſumatur continentia, & innocẽtia, vt. ſ. cõtrarijs virtutib. contraria uitia depellantur. Hanc ſupradictam renouationẽ
Eſa. 44.f Can. 8.d facit Chriſtus habitans in vobis per fidem, ſicut ipſe ait. Ecce noua facio omnia. Vnde & ad ſponſam loquitur in Canticis. Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignaculum ſuper brachium tuum. Habitans igitur in corde eſt ſapiẽtia, habitans in ore ueritas, habitans in corpore iuſtitia.

Sermo XXXI.

1.Co.4.b Spectaculum facti ſumus mundo, & angelis, & hominibus. Ita plane, & malis, & bonis pariter. Illos. n. ſolicitat inuidię paſſio, iſtos compaſſio miſericordiæ vt in nos inceſſanter intendant, illi quidem defectum noſtrum, iſti profectum deſiderantes. Nimirum in probatione ſumus, inter paradiſum & infernum interim medij uelut inter clauſtrum, & ſeculum conſtituti. Diligenter conſideratur utrinque quid agimus, utrique dicitur, o ſi ad nos tranſeat, intentione quidem diſſimili, ſed non diſpari forſitan volũtate. Quod ſi ita omnium oculi in nos: noſtri quo abierunt, aut quare ſoli ipſi receſſerunt à nobis? A dextris ſiquidem, & a ſiniſtris tanto ſtudio circunſpecti, ſoli diſſimulamus inſpicere uitam noſtrã, ſoli noſmetipſos negligimus intueri, nec uerentes deceptorios, nec admiaiſtratorios ſaltem ſpiritus reuerentes. Me expectant iuſti, donec retribuas mihi. Et item. Me expectauerunt peccatores, ut perderent me.
Pſ. 141. a Pſ. 18. m Hinc mihi gehenna, inde corona paratur, & inter hanc atque illam medium nugari libet, oſcitare delectat? Vſque adeo nec trahor deſiderio, nec periculo terreor, nec cupidus planè nec pauidus. in quib. magis fuerat neceſſarium, pernicioſiſſimè inſenſibilis ad utrumque. Exurgamus aliquãdo, fratres nec in uano accipiamus animas noſtras, ꝑ quib. alijs tanto zelo, vel in bonum vigilãt, vel in malum. Non eſt res parua, quãm ſic A inſectantur hoſtes, ciues ſic præſtolantur.

Sermo

B *Sermo XXXII.*

Vsq; hodie in ciuib. Babylonis aquarum effuſio, i. confuſio cogitationũ, terram facit inanem, & vecuã. Dum enim fluctuat circa carnẽ cogitatio vniuerſa, nullum ex ea ſperare eſt fructum
Gen. 1. a ſalutis. Diuidantur ergo, aquæ ab aquis quatenus anima quoque, vt dignum eſt, partem ſibi vendicet ſolicitudinis, & meditationis. Sanè inferiores certis limitib. coerceãtur, certis contineantur alueis, neceſſitatis terminos nõ excedant, proinde ſuperiores copioſius dilatentur. Ex hoc ſanè dat Dominus benedictionem, & terra noſtra dabit
Pſ. 84. b fructum ſuum.

Sermo XXXIII.

CVm in populo Dei carnales alij ſint & alij ſpirituales, nec illi tamen eternorum, nec iſti carent omnimodo tẽporaliũ deſiderio. In eo ſanè diſtant, ꝙ plus alia appetunt alij, & ſecundum ea', quæ præferunt, aut ſpirituales, aut carnales iudicantur. Hinc eſt quod in benedictionibus Iacob, & Eſau, & ros cœli, & terræ pinguedo nominatur, ſed non eodem ordine
Ge. 27. d in utroque. Det tibi Deus de rore cœli, & C de pinguedine terræ abundantiam, ait Iſaac ad Iacob. Ad Eſau uero: In pinguedine terræ, inquit, & in rore cœli deſuper, erit benedictio tua. Quid autem ſinguli præferant, a ſtudijs eorum, & ſolicitudinibus inoteſcat.

Sermo XXXIIII.

INtegra, & perfecta moralitas in duobus præcipue conſiſtit in euitandis vitijs, & appetendis virtutib. quoniam non ſufficit à malo abſtinere, ſi non & bonum faciamus. Inde Pſalmiſta. Declina a malo, &
Pſ. 36. c fac bonum. Fugiamus ergo uitia, amplectamur uirtutes. Hiſtoria igitur ſummatim delibantes moralitatis fructus decerpamus.
Gen. 42. & 43. a Exo. 1. c Fames coegit Iſrael intrare i Ægyptum, ſtatim reperit ibi nouũ dñum, & de libero ſeruus efficitur. Ex illius regionis inhabitatione redigitur ſub poteſtate Pharaonis, qui maſculos præcepit interfici, fœminas reſeruari. Iſrael operibus luti, & lateris duriter affligitur. Pharao paleas miniſtrat laborantibus. Fames coegit. Non fames panis, neque ſitis aquæ, ſed audiendi verbum Dei, cõpellit multos intrare Ægyptum, hoc uerbum Dei eſt lux uera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Vnde
Ioan. 2. b pſalmiſta. Præceptum domini lucidum, illuminans oculos. Qui hanc lucem ſequitur,
Pſ. 18. a non ambulat in tenebris, ſed habet lumen vitæ. De luce præceptorum tranſitur ad lumen præmiorum. Qui huius diuini verbi patitur egeſtatem, cogitur intrare AEgyptum ideſt tenebras. Inuoluitur enim tenebris ignorantiæ & ſubiacet domlnio Pharaonis, ideſt diaboli, qui princeps eſt AEgypti, hoc
Eph. 7. b eſt tenebrarum, iuxta illud Apoſtoli. Nõ eſt nobis colluctatio aduerſus carnem, & ſanguinem, ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarũ harum, contra ſpiritualia nequitiæ in cœleſtibus, Sub iugo Pharaonis ſiunt lutea opera, ideſt diſſoluta, & ſordida. Ab ipſo dãtur paleæ, id eſt leues cogitationes. Palearum eſt leuiter accendi, & in momento conſumi. Sic & malæ cogitationes a diabolo immiſſæ citò in mentib. noſtris accenduntur, carnis mollitie conſentiente. Sed ſi viriliter ſtudeamus reſiſtere, Deo iuuante, protinus extinguuntur. Paleis accenſis coquebatur lutum, & ſolidabatur in lateres, prauæ cogitationes, & quæ ſunt lutum, paleis delectationes accenduntur. Quæ cum tranſeunt in actum tunc decoquuntur, cum verò ducuntur in conſuetudinem, tunc ſolidantur.

Sermo XXXV.

BEatus vir qui non abijt in conſilio impiorum. Pij ſunt qui in Deum credũt, & ipſum colunt. Eſt. n. pietas cultus Dei. Hic aũt cultus in trib. conſiſtit, fide ſpe, & charitate, quæ ſunt inuiſibilia. His tribus carent impij, qui Deum non colunt, & quorum conſiliũ eſt viſibilia inuiſibilib. terrena cœleſtibus præponere. Horum caput & princeps eſt diabolus, qui primus a pietate receſſit, & impius factus etiam homines in paradiſo poſitos, ab eadẽ pietate fraude ſua deiecit, volẽs eos hẽre ſocios ſui erroris, & participes iniquitatis. Ille. n. Euã ſe duxit, & illa uirũ ſibi ſubdidit. Similiter adhuc dæmon ſuggerit carni, caro ſpiritui,
Pſal. 1. a

& ſic

& fit impiorum consilium. Dicunt enim sibi inuicem. Omnium nostrum sit unum marsupium. Ponunt ergo in memoria quasi in marsupio quisque obolum suum: dæmon scilicet suggestionem, caro delectationem, spiritum consensum. Inde tanquam de symbolo comparant sibi victum competentem. Caro quidem combustionem, ignem scilicet qui non extinguitur, spiritus malam cōscientiam, ideſt uermem qui non moritur. Dæmon aũt emit vtriusque sanguinem. Ad hoc consiliũ impiorum itur quatuor modis. Quidã. n. trahuntur inuiti, alij attrahuntur illecti, alij seducuntur ignari, alij sequũtur spontanei. Istis necessariæ sunt quatuor virtutes, per quas armati resistãt ne in cõsilio eant. Inuitis necessaria est fortitudo qua resistant vsque ad mortem minis, cruciatibus & damnis. Illi qui attrahuntur illecti, indigent temperantia quæ reprimit illicita desideria, nec cedit promissionibus, nec emollitur blanditijs. Illis, quæ seducuntur ignari, est opus prudentia, quę ab utilibus inutilia discernit, & docet quid tenendum, quidue reijciendum sit. Iustitia indigent illi, qui sequuntur spontanei. Iustitia est rectitudo uoluntatis, quæ nec amat peccare, nec peccato consentire. Iustitia, & fortitudo sedem habent uoluntatem: quia uoluntas iusta debet esse, & fortis. Est autem iustitia ordinata hoc modo, scilicet mala respuens, bonis
E meliora præponens. Hanc non uidetur habuisse Adam, qui malo consentiens, quod utile erat deseruit. Prudentia, & temperantia sedem habent in ratione, quia ratio prudens debet esse, & temperata. Est quippe prudentia, ratio docta, scilicet a gratia uitare contagia iniustitiæ propter iustitiam. Vitat quidem non solum iniustitiam apertam, sed etiam illa quæ sunt aliquo modo contra iustitiam, attendens non quod licet, sed magis quod expedit: uitans diuitias, & quædam alia, non quia illicita, sed quia iustitiæ solent esse impedimenta. Sed propter quosdam qui ex hypocrisi hoc faciunt, additur, propter iustitiam. Iustitia est perfectio animæ rationalis. Aliæ uirtutes sunt ad eius acquisitionem uel conseruationem, fortitudo, temperantia, prudentia, quæ iustitia cõseruant ne amittatur aut minuatur. Postq̃ uerò perfecta est iustitia, & transit in affectum cordis: idem est quod illa tria: quia fortis est, prudens, temperata. Qui non abijt. Abire pertinet ad illos qui sunt inconstantes, & leuiter possunt impelli. Quod quidã uolentes euitare, fiunt euidenter obstinati nullius consilio acquiescentes, propositum suum immobiliter tenentes: & ideo adiunctum est. Et nõ stetit, scilicet ut nec leuis sit nec obstinatus. Via peccatorum est mũdus, uel propria uoluntas, quæ est superbia, ex qua omnia mala: sicut ex communi sunt bona. E in cathedra pestilentiæ, non sedit. Sedet, qui docet exemplo suo faciens peccare alios. Cathedra est hæc, & quatuor pedibus subsistit. Primus pes est malitia, secundus cõtemptus Dei, tertius in reuerentia, quartus astutia. Malitia est amare malum, & saporẽ mali habere: & malum, quia malum est diligere, sicut facit diabolus, & nonnulli iniqui. Sed quia sit aliquãdo ut tales timeant Deũ F non timore bono, sed ne incurrant, uel damnum rerum, uel corporis cruciatum: ut amplius fiant mali, contemnunt & ipsum Deũ & fit secundus per contemptus Dei. Item posset fieri ut malum amarent, Deum contemnerent, sed inhiberet eos pudor hominum cum quibus habitant, ideo ad augmentum mali sequitur tertius pes, irreuerentia, ut nec Deum timeãt, nec homines reuereãtur. Ad consummationem uerò malitię adest quartus pes, astutia, ut sciant uti tribus prædictis, miscentes oleo uenenum, & melli acetum. Eminens pars cathedræ cui sedẽs in hæret, est potentia. Si enim potens est q prædicta habet, tunc plurimum nocet, uel si potentem sibi allicere potest, quem consilio suo seducat, & ad malum impellat. Deinde apponitur puluinar, ut suauiter sedat. Puluinar fit de leuibus pennis auium, significãs uanam gloriam, & fauorem popularem, q̃bus homines delectati extolluntur. Scabellum pedibus supponitur, ne terram tangãt. Tales enim nonnulli terrenas actiones nõ faciunt, sed spirituales simulant, vt magis decipiant. Horum doctrina est quasi pestilentia, multa loca occupans, & uastans. Sed in lege Domini uoluntas eius. Superiori uersu dictum est quid sit respuendum, in hoc autem dicitur quid sit appetendum. In illo G dictum est tanquam declina a malo: in hoc autem, & fac bonum quod utique est ambulare in lege. Sed quoniam hæc uia agitur nõ gressu corporis, sed affectu mentis, ideo dictum est: In lege domini uoluntas eius. Vel le enim, teste beato Gregorio, mẽte ire est. Per hanc uiam incedunt, & quasi quendam currum ducunt tria genera hominũ, seruus, mercenarius, filius. Trahunt autem eũdem currum iumenta, quorum nomina sunt, cõminatio & promissio. Super comminationem seruus sedet, super promissionem mercenarius. Horum uterque trahit currum, alter timore, alter cupiditate, & uterque prorijs stimulis impellitur. Solus filius q nec timore quatitur, nec illicitur cupiditate, sed spiritu dilectionis agitur, siue labore aut læ
Rom.8.c sione uehitur in curru. Quicunque enim spiritu Dei aguntur, hi filij sunt Dei. Habet etiam currus ille quatuor rotas, illas scilicet quatuor animi affectiones nouissimas, amorem & lætitiam, timorem & tristitiam. Amant enim reprobi temporalia, & lætantur cum malefecerint: sed hunc amorem & hanc lætitiam sequitur timor & tristitia sẽpiterna. Electi uerò quibus dicitur. Mũdus gaudebit, uos autem contristabimini, sed tristitia uestra uertetur in gaudium: ponsit primas rotas timorem & tristitiam, posterio
Io.16.d res amorem & læticiam. Ipsis etenim commutatur timor in charitatem, tristitia in lętitiam sempiternam. Notandum autem, qã hæc uia legis Domini consummatur sex diebus. Et prima quidem dicta est gemitus cor
H dis, secunda confessio oris, tertia largitio propriæ possessionis, quarta labor corporis quinta abnegatio propriæ uoluntatis, sexta contemptus mortis. In septima fit quies ab omnibus prædictis, sperans octauam resurrectionis. Et in lege eius meditabitur die ac nocte. In quocunque statu sit homo positus nunquam recedendum est illi a lege Domini, sed semper in die bonorum non immemor sit malorum, & i die malorum memor sit semper bonorum. Potest etiam per diem & noctem contemplatiua & actiua uita intelligi, quæ ambæ continentur in lege Domini.

Sermo XXXVI.

Ps.52.a DIxit insipiens in corde suo, non est Deus. Deus licet unus sit & unum sit, tamen non sui uarietate, sed animi nostri mutatione gustantibus nobis diuersos uidetur habere sapores. Sapit enim timenti iustitiam & potentiam, sapit
Ps.61.c amanti bonitatem & misericordiam. Vnde & alibi ait idem iste Prophèta: Semel locutus est Deus, duo hæc audiui, quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia. Idem quippe est audire hoc quod gustare, quia utrumque fit una & simplicissima mente. Ita que semel locutus est Deus: quia unum genuit uerbum. Cæterum nos per unum uerbum duo hæc audimus siue sapimus, quia potestas Dei est, & tibi domine misericordia. At is quidem penitus insipiens est, cui nec timorem Deus sapit nec amorem. Discat quantum uult, ego sapientem non dixe Ecc. 1.et
rim, dum nec timebit nec diliget Deũ. Quo Pro. 1.b
modo enim dixerimus in sapientia consummatum, quem uideo nec initiatum? Nam initium sapientiæ timor Domini: consummatio amor, media sibi uendicat spes. Cui ergo nec iustitiam sapit Deus per timorem, nec misericordiam per amorem, is planè dicit in corde suo. Non est Deus. Deum enim nõ putat, quem nec iustum nec pium reputat.

Sermo XXXVII.

COrrupti sunt, & abominabiles facti sunt in studijs suis, non est qui faciat Ps.13.et
bonum, non est usque ad unum. Habet anima corruptionem suam, habet & corpus suã. Corruptio animæ tripartita est, quadripertita est corporis. Corpus siquidẽ constat ex quatuor elementis. Anima uero i triplici ui subsistit. Est enim rationalis, concupiscibilis, irascibilis. Rationalẽ, cuius sanitas est cognitio ueritatis, corrumpit superbia. Corrupta autẽ fallitur duobus modis: in cognitione sui, & cognitione Dei concupiscentiam corrumpit uana gloria, irã inuidia. Corruptio corporis dicitur abominatio, & fit quatuor modis, secundum quatuor elementa ex quibus constat. Quatuor enim sunt, quæ corpus corrumpunt, curiositas, loquacitas, crudelitas, uoluptas. Sunt autem quatuor partes corporis, in quibus singulis maxime uigent singula elementa. Nã in oculis est ignis: in lingua quæ uocem formatur, aer, in manibus quarum propriè tactus est, terra: in membris genitalibus, aqua. Has quatuor partes corrumpit illa qnadripertita pestis. Oculos scilicet curiositas, linguam loquacitas, manus crudelitas, genitalia voluptas. Sic fiunt homines corrupti, & abominabiles, corrupti in anima abominabiles in corpore, corrupti corã Deo, abominabiles coram hominibus. Non est qui faciat bonũ, non est usque ad unum. Quatuor genera sunt hominum, quorũ omnium nullum est, quod faciat bonum nisi unum. Quidam. n. sunt,

sunt,qui Deum nec intelligunt nec requirunt:& hi mortui sunt. Alij intelligunt qui dem, sed non requirunt, & hi impij sunt. Alij requirunt,non autem intelligunt:& hi fatui sunt. Alij uerò & intelligunt,& requirunt:& hi sancti sunt . De quibus solis dici potest,quia ipsi sunt qui faciunt bonum.

Sermo XXXVIII.

Ps. 14.a MVltiplicatæ sunt infirmitates eorũ, postea accelauerũt. Quid dissimulant homines in uita sua agere pœnitentiam,& extrema de confessione præsumunt ? Quomodo sub unius horæ articulo reuocari posse æstimant omnia animæ membra,cuius concupiscentiæ,& desideria per totum mundum sparsa sunt, & ubique terrarum velut quodam uisco tenentur? Non dico,aut Dominus,quin & ta*Ibidem.* lium saluem aliquos , potens sum enim in momento omnia reuocare,sed non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus; ideſt, qui in sanguine perseuerant , donec multiplicatis infirmitatibus deserantur a peccatis antequam deserant ea,non magna talium conuenticula congregabo . Si bene memini , in toto canone scripturarum unũ L latronem inuenies sic saluatum. Noli ergo *Ioan.3.b* huic tam periculosæ expectationi credere temetipsum Et quidem spiritus non modò ubi uult,sed quando uult,spirat,nec ei difficile est de subito perfectam dare contritionem cordis , quam uix multo tempore alij consequuntur , sed unde scis quod tũc tibi ita subuenire velit , quem tu interim *Sap. 1.b* sic repellis ? Benignus quidem est spiritus sapientiæ , sed non liberabit maledictum à labijs suis . Audi quis ille sit: Maledictus q peccat in spe.

Sermo XXXIX.

Ps.20.a PRæueniſti eum in benedictionibus dulcedinis . Triplex nobis necessaria est benedictio,præueniens, adiuuans, & consumans. Prima misericordiæ, secunda gratiæ,tertia gloriæ. Præuenit misericordia conuersionem, adiuuat gratia conuersationem,perficit gloria consumationẽ. Nisi triam hanc benedictionem dederit Deus,non potest dare terra: nostra fructũ salutis . Neque enim aut inchoare bonum donec a misericordia pueniamur, aut age-

re bonum donec adiuuemur a' gratia , aut consummari in bonis possumus donec gloria repleamur. Verum in his tribus non immeritò dulcius sapit ea,quæ non modo immeritos , sed & male meritos præuenit, utdũ adhuc filij sumus iræ, & operamur opera mortis,ipse cogitet super nos cogitationes pacis, & ne petentibus quidem, imò & impetentibus non inuocantibus,sed prouocantibus , non interpellantibus , sed etiam repellentibus, spiritum bonum,spiritum ui M tæ, adoptionis spiritum largitur. Quid illi animæ dulce sapiat , cui misericordia tanta non sapiat? Meritò proinde benedictio dulcedinis nominetur ea,quæ præuenit , quia quæ adiuuat fortitudinis , quæ consumat plenitudinis est.

Sermo X L.

Ps.17.g POpulus quem non cognoui, seruiuit mihi. Non esset magnæ admirationis, si populus a Deo cognitus seruiret illi. Cum uero incognitus illi seruiat,& in auditu auris obediat,magnæ laudi adscribendum est. Ex hoc genere cognitorum, & non cognitorum,cognoscentium,& nõ cognoscentium sunt quatuor differẽtię. Quidam enim sunt quia Deo cognoscuntur & Deum cognoscunt , alij non cognoscuntur nec cognoscunt, alij cognoscuntur quidem sed ipsi non cognoscunt,alij non cognoscũtur & tamen cognoscunt. Cognoscere Dei, est fœlicem facere , cognoscere hominis est gratias agere. Qui ergo cognoscũtur a Deo & Deum cognoscunt,sancti Angeli sunt, q ab eo fœlices facti,eius laudibus semper uacant,& obsequijs deseruiunt . Qui nec cognoscuntur nec cognoscunt, pauperes sunt necessarij,quos nec rerum temporalium copia ditat,nec beatificat seruitus diuina. Qui autem cognoscuntur sed non cognoscunt, A diuites sunt huius seculi, qui acceptis quidem opibus affluunt,sed carnalibus desiderijs huius seculi pressi , nunquam ad cœlestia cor suspendunt. Qui uero non cognoscuntur & cognoscunt , pauperes sunt uoluntarij quos nec tribulatio, nec angustia, nec aliaquæcunque pericula possunt separare a charitate Dei . Et hi, nimirum multis modis probantur aduersis,durisque fatigantur tribulationibus , sicut scriptum *Ec.27.c* est : Vasa figuli probat fornax,& homines iustos tentatio tribulationis . Ex quorum

item

Ps.21.a item pſona loquitur Psalmus : Deus Deus meus respice in me,quare me dereliquisti? Nunquid non incogniti uidentur qui orãt ut respiciantur? Veruntamen licet derelicti uideantur,ipsi tamen Deum cognoscunt:& ex persona cognoscentium statim in eodem Psalmo subinfertur : Deus Deus clamabo per diem,& non exaudies & nocte, & non ad insipientiam mihi. De his ergo uox diuina dicit: Populus quem non cognoui , seruiuit mihi . Ac si aperte diceret Angelis suis. Quid si uos mihi seruitis,quos fœlices facio , quandoquidem illi mihi seruiunt, quos in sua paupertate dereliquo? Et quid si uos mihi obeditis,qui faciem meam uidetis,cum & illi obediant,qui me tantum au*Ps.44.c* diunt,& non uident? Videat quippe Angeli,audiunt homines. Audiunt scilicet & obediunt, ut quandoque similes Angelis facti, mereantur ipsi quoque uidere. Itaque auditus est meritum uidendi,uisio præmium audiendi. Et prius est audire,uidere posterius, sicut scriptum est: Audi filia, & uide. Quisquis ergo in futuro Deum uidere desiderat,profecto necesse est,ut in præsenti prius Deum audiat, & in auditu auris obediat.

B

Sermo XLI.

Ps.33.d MOrs peccatorum pessima. Mala in amissione mundi, quia nõ possunt sine dolore separari ab eo quẽ diligunt. Peior in dissolutione carnis, à qua euelluntur animæ a spiritibus malignis. Pessima in tormentis inferni, quando corpus & anima perpetuis simul addicuntur ignibus. Ecõtrario bonorum mors optima, quoniam quidem sit ibi quies à laborẽ, sit iucunditas de nouitate , sit securitas de æternitate.

Sermo XLII.

Num. 7.a TRia sunt, tabernacula, atria, domus. In tabernaculis sunt omnes iusti in carne uiuentes & laborantes,quia tabernacula laborantium sunt & militantium. Tabernaculum uerò habet tectũ, sed fundamento caret,& portabile est : qa iusti in præsentibus non sunt fundati , sed inquirunt ciuitatem desursum fundamenta habentem. Fides etiam eorum quæ est fundamentum,non est in terrenis,sed in domino. Tectum habent,ideſt, munimentum gratiæ & protectionem. Atria sunt domui uicina,amplitudinem habentia. In illis sunt animæ sanctæ corporibus exutæ, quæ in latitudine sunt, depositæ carnis angustia . Atria *Ps.121.* habent fundamentum sed nõ tectum, quia *d* animæ quæ in amore Dei sunt non ruunt, *C* unde stantes erant pedes nostri,sed non habent tectum , adhuc expectantes augmentum , quod non erit nisi resurrectione corporum suorum. Post ipsam sanè resurrectionem cum Angelis erunt in domo,quæ habet fundamentum & tectum. Fundamentũ est stabilitas æternæ beatitudinis , tectum consummatio & perfectio ipsius.

Sermo XLIII.

Ps.56.a PRaratum cor meum Deus, paratum cor meũ. Via regia,fratres,nec ad dexteram declinat,nec ad sinistram. Porro inuenire est hominem semel quidem paratum,non quidem secundò. Si dixerit ei Deus,Ejice ancillam & filium eius, *Ge.21.b* dico autem opera carnis:non cunctatur . Si *Ge.22.b* dixerit: Immola mihi filium tuum quem diligis Isaac hoc plane iam patienter audire non potest,ut fraternæ utilitatis aut unitatis gratia,spiritualis sustinere uideatur studij detrimenta . Quidni abijciat facilè seruus Christi quicquid ad corpoream pertinet uoluptatem? At uerò spirituali iucunditate æquanimiter fraudari,quando aut obedientia cogit , aut fraternæ charitatis ratio postulat, hoc plane magnum & Deo gratũ offerre est holocaustum . Memento tamen non Isaac in hoc sacrificio, sed arietem contumaciæ iugulari.

Sermo XLIIII.

Ps.132. ECce quam bonum & quam iucundũ habitare fratres in unũ. Est unitas naturalis,unitas carnalis, unitas uirtualis,unitas moralis, unitas spũalis, unitas socialis,unitas pſonalis,unitas principalis. Vnitas naturalis est inter corpus & aiam. Vnitas carnalis inter uirũ & mulierẽ, de qua dictũ est: Erũt duo i carne una. Vnitas virtualis est q̃ hoiem sibijpsi cõiũgit, ut D non p diuersa effluat sed cũ Propheta, unã *Ge.2.c*

petat

petat à Domino. Vnitas moralis est q̃ nos coniungit proximo, Vnde Psalmista. Qui habitare facit vnius moris in domo. Vnitas spiritualis est quæ nos coniungit in Deo. Vnde Apostolus. Qui adhæret Deo, vnus spirit' est. Vnitas socialis inter angelos, quibus oi modis idem velle est, idem nolle. Vnitas personalis in Christo. Voitas principalis quæ & substantialis est in trinitate. Ecce quam bonum & quam iucundum. Sũt quædam bona & iucunda, sunt quædam nec bona nec iucunda. Sunt quædam bona & non iucunda: sunt quædam iucunda & non bona. De bonis & non iucundis, peruenitur ad bona & iucunda. De iucundis & non bonis peruenitur ad non bona, & non iucunda. Bona & non iucunda sunt continentia, patientia, disciplina. Iucunda & non bona, voluptas, curiositas, & uanitas. Nec bona nec iucunda, inuidia, tristitia, accedia. Bona & iucunda, honestas, charitas, & puritas. Ad hoc bonum & iucundum obtinendum, necessaria est vnitas virtualis, & vnitas moralis. Primam disturbant pusillanimitas & lenitas. Pusillanimitas facit propositum relinquere, leuitas mutare. Alteram obstinatio, suspicio, & simulatio disturbant. Obstinatio non recipit proximum, suspicio non credit proximo simulatio non se iungit proximo. Spes æternorum expellit pusillanimitatem humilis obedientia leuitatem. Obstinatio humilitate, suspicio, & simulatio charitate pelluntur.

Pſ.26.b
Pſ.67.a
1.Co.6.a
F

Sermo XLV.

Eccl.15. c

NOn est speciosa laus in ore peccatoris. Etiam quæ est in ore peccatoris pœnitentis, non videtur speciosa, quia adhuc de peccati recordatione & memoria confusionem patitur, & frequẽter inde compungitur. Sed tamen in eo est vtilis & fructuosa confessio, etsi non speciosa decoraq; laudatio. Postquam uerò de beneficijs Dei proficiens adhæret diuinæ laudi & in ea assidue delectatur & proficit: ita vt nihil aliud placeat ei: tunc in ore eius est speciosa laus Dei, ac similitudinem agricolæ, qui cum stercorat agnum suum, totus in luto est & stercorib, non est pulcher labor eius, etsi fit fructuosus, sed quando colligit manipulos segetis, tunc labor est speciosus & dulcis.

Sermo XLVI.

OMni custodia serua cor tuum, quia ex ipso vita procedit. Duobus autẽ modis vita a corde procedit. Aut quia corde creditur ad iustitiam, & iustus ex fide viuit, & fide mundatur cor & mundo corde Deus videtur, id est agnoscitur, & hæc est vita æterna, vt cognoscat te vnum Deum, & quem misisti Iesum Christum, aut quia Christus vita nostra, qui nũc per fidem habitat in cordib. nostris, erit cũ apparebit, & nos cum ipso apparebimus in gloria & qui nunc latet in corde, tunc quasi de corde ad corpus procedet, quando reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. Vñ & aliud Apostolus ait. Nunc filij Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Sed considerandum est qũo dicat. Oi custodia serua cor tuum. Solent dicere homines huius seculi, bonum castellum custodit qui corpus suum custodit. Nos autem non sic, sed ſter quisimium vile custodit corpus suum. Apostolo teste. Quoniam qui seminat in carne, de carne metet corruptionem. Qui verò, inquit, in spiritu, de spiritu metet vitam æternam. Ac si dicat colendum, custodiendum magis animæ castrum, quoniam æterna ex ipso vita procedit. Sed castrum istud in terra inimicorum situm vndique impugnatur, & idcirco omni custodia, id est ex omni parte vigilanti solicitudine est muniendum, inferius, superius, ante & retro, a dextris & a sinistris. Inferius impugnat concupiscentia carnis q̃ militat aduersus aiam, quia caro concupiscit aduersus spiritum. Superius imminet iudicium Dei. Horrendum est enim incidere in manus Dei viuentis. Solicite satis hac parte cor suum custodierat, q̃ dicebat. Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum. Retro mortifera delectatio est, qnæ oritur ex recordatione præteritorum peccatorum. Ante instantia tentationum. A sinistris uerò arrogantium fratrum, & murmurantium inquietudo. A dextris obedientium fratrum deuotio. Possunt. n. hi quoq; (nisi caueatur) duobus nocere modis, aut bonis eorum actibus inuidendo, aut singularem gratiam æmulando. Vigilet ergo aduersus carnem rigor disciplinæ, contra iudicium Dei, iudicij propriæ confessionis: & hoc sit duplex, manifestum de manifestis, occultum de occultis. Vnde ait Apostolus: Si nosmetipsos dijudicaremus. non utique iudicaremur. Contra delectationem, q̃ procedit de recordatione præteritorum peccatorum, frequẽtia lectionis. Contra instantiam tentationis instantia supplicis orationis. Contra fratrum inquietudinem, patientia & compassio. Ad uersus obedientium fratrum seruorem, cõgratulatio, & discretio. Cõgratulatio enim expellit inuidiam, discretio nimiam æmulationem,

Pro. 4.d
Ro.10.
Mat.5.b
Ioã.17.c
F
Phil.3.d
1.Io.3.d
Gal.6.b
G
Heb.10.
Ioã.11.
H

Sermo XLVII.

MEl inueniſti? noli multum comedere, ne forte satiatus euomas illud. Potest nõ incongrue hoc loco mellis nomine, fauor humanæ laudis intelligi. Meritoque non ab omni, sed immoderato mellis huius edulio phibemur. Est enim cum utiliter humanas laudes recipimus, fraternę duntaxat intuitu charitatis, & ad salutem eorum qui nobis propterea facilius acquiescunt. Hac ergo parcitate seruata, mellis huius moderata comestio nõ nocebit. Si quid uerò amplius est, a malo est, & in perniciem conuertetur. Inuento enim melle immoderatius uescitur, quisquis apponens omnino cor suum fauore humane laudis inflatur, increassatur, impingnatur, a quo se Propheta sanctus custodiri deprecatur a Domino, nõ quidem mellis, sed olei satis picina appellatione ipsum, quem prædiximus, fauorem exprimens, ubi ait: Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Vis nosse quando euomat immoderatus epulator mellis edulium, quod usque ad satietatem sumens moduni paretatis excessit? Tunc sine dubio laudes quibus satiabitur, non alium fructum quærens, sed fauore ipso contentus humano: tunc, inquam, multa cum anxietate euomit, quod cum perniciosa delectatione comedit cum alium quemlibet laudari audiens inuidia contabescit. Mens enim dedita uanitati, & arrogantia tumen, laudem alterius suam reputat uituperationem.

Pro.25. b
Pſ.140. b

Sermo XLVIII.

DVo loca sunt animę rationalis, inferior quem regit, & superior in quo requiescit. Inferior quem regit. corpus superior in quo quiescit Deus. De utroque potest recte intelligi, quod scriptum est. Si ascenderit super te spiritus potestatem habentis, locum tuum ne dimiseris: uel inferiorem, scilicet regendo, uel superiorem quiescendo. Sed hoc quod prius dixi, conuenit rudibus adhuc, & imperfectis, quibus loquitur Apostolus: Humanum dico propter infirmitatem carnis uestræ. Sicut enim exhibuistis membra uestra seruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatẽ, ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem. Habet quippe anima tria facere in corpore, uiuificare, sensificare, regere. Sed siue auferatur uita, siue sensus perturbetur, de neutro condemnatur. Sin uerò tentatori uicta succubuit, hoc illi ad peccatũ reputatur. Dicitur ei ergo ne ascendente super eam spiritu, locum suum deserat, hoc est ne ingruẽte tentatione mẽbra sua arma iniquitatis peccato exhibeat. Notandum autem, quod dicitur? Si ascenderit super te spiritus potestatem habentis. Nihil quippe aduersus nos malignus spiritus potest nisi missus, aut permissus. Vnde cum eius sit uoluntas semper mala: iuniquã potestas est nisi iusta. Nam uoluntas quidẽ mala ex seipso sibi inest, potestatem uerò non aliunde quam a Deo habet. Quam tamen potestatem semper moderatur dominus, nescilicet ex nequitia uoluntatis plus puniat, quam eorum exigunt merita qui puniũtur. Et hæc de inferiori loco dicta sũt. Cæterum de superiori hoc intelligitur, ne quietem mentis, quam in Deo habet, tentãte diabolo deserat, sed undecunque ille tẽtauerit, ipsa in Deo fixa constanter in tranquillitate permaneat. Hæc posterior sententia conuenit perfectis, qui cum Helia dicere possunt: Viuit Dominus Deus Israel, in cuius cõspectu sto. Et illud de Ioanne Apostolo, quia sicut ille est, & nos sumus in hoc mundo. Hæc, inquam, sententia conuenit perfectis, qui iam in sua conuersatione, quodam modo immutantur statum æternitatis.

Ec. 10.a
1.Reg.3 b
1. Ioan. 4.d

Sermo

Universidad de Deusto
Biblioteca

K

Sermo XLVIIII.

Eccl.11.b

SIue ad Austrũ siue ad Aquilonem arbor ceciderit, ibi erit. Austri calor & leuitas in sacra scriptura bonam solet habere significationem. Ab Aquilone uerò panditur omne malum. Porrò homines sicut arbores uidit aliquis. Exciditur autem arbor in morte, & quocunque ceciderit, ibi erit: quia ibi te iudicabit Deus, ubi inuenerit. Ibi, inquam, erit immutabiliter & irretractabiliter. Videat quò casura sit antequã cadat, quia postquam ceciderit, non adijciet

Psal.40. & Hc.8

vt resurgat, sed nec vt se vertat. Quò uero casura sit arbor, si scire uolueris, ramos eius attende. Vnde maior est copia ramorum & ponderosior, inde casuram ne dubites, si tamen fuerit tunc excisa. Rami nostri, desideria nostra sunt, quibus ad Austrum extendimur, si spiritualia fuerint, si carnalia, ad Aquilonem. Quæ vero præponderẽt, medium corpus indicat. Ea namque præpõderant, quæ secum traxerint corpus. Sic enim

Rom.6.c

est corpus nostrum inter spiritum cui seruire debet, & carnalia desideria quæ militant aduersus animam, siue potestates tenebra-

L

rum, ac si vacca sit inter raptorem, & rusticum constituta. Quicquid ille minetur, quicquid intendat, si uaccam non duxerit, rusticus vicit. Sic quantuncunque sęuiat malignus, quantuncunque praua desideria crucient, si uas suum sibi uendicat anima, uicisse credenda est, vt quemadmodum ait Apostolus. Non regnet peccatũ in nostro mortali corpore, sed sicut exhibuimus membra nostra seruire iniquitati ad iniquitatem, sic exhibeamus seruire iustitiæ in sanctificationem.

Sermo L.

BOues sunt qui in opere Dei strenue exercentur, qui seminant in lacrymis sed in gaudio metent. Illi sanè quæcũque sunt mundi huius arbitrantur, ut stercora. Piger verò cuius sabbata uidentes hostes deridẽt, dehonestatur ab hostibus in ocio suo, sicut boues strenui in laboribus suis honestantur a Deo. Quem n. maligni spiritus pigrum vident ad spiritualia exercitia, in cogitationib. eius ingerunt importunè terrena, uelut de stercoribus boum massas coagulantes, & pigrum sicut dignus est laptdantes.

Sermo LI.

OMnia fecisti in pondere & mẽsura, & numero. Ad differẽtiam ipsius diuinæ essentiæ dictum est. Creaturæ n. in pondere, & mensura, & numero factæ sunt, solus creator his omnibus caret. Pondus in dignitate rei consideratur. In pondere igitur facta est, quæ rei sui generis est comparanda, aut secundum maius aut secundum minus, aut secundum æquale. Pondus habet quæ quanti valet æstimari potest. Mensura uero in loco & tempore consideratur. Quod si locum solum accipimus corporalem, incorporeum mensura in tempore erit, & non in loco. Neque. n. anima in loco potest esse corporeo, nec corp⁹, de quo magis uidetur, locus aiæ est. Quomodo n. corpore clauditur, quæ sic vegetat exteriora sicut interiora, sic est insuperficie cutis, sicut in visceribus intimis? Sed ex affectione carnali, & consuetudine corporũ sic errat anima, ut seipsam nesciat nisi corpoream cogitare. Vbi est. n. thesaurus eius, ibi est & cor. Hoc sapit quod diligit. Affectionib. siquidem obligata & illita terrenis suam ipsius faciem considerare non potest. Infixa est in limo profundi, & seipsam non videt, sed putat formam suam esse luteam, illam quam portat imaginem. Sed omnino aliter est & aliter considerator mensura animæ secundum locum. Locus siquidem unicuiq; rei, finis est suæ substantiæ. Substantia uerò animæ in ratione, in memoria, in consilio, in iudicio, cæterisq; similibus est, quæ omnia suo quoq; fine clauduntur. In mensura est ergo factus omnis spiritus præter diuinum, quia & ratio eius, & memoria, & cætera omnia suam habent mensuram. In numero facta sunt omnia, vel secundum partium compositionem, vt sunt corpora: uel secundum varietatem, & mutabilitatem ut sunt etiam incorporea. Solus Deus est, in quem nec pondus, nec mẽsura cadit omnino, nec numerus. Vnus Deus est: non habet sui generis cui vlla ex comparari. Vnus est & solus ipse penitus inæstimabilis, æternus quoque & immensus, indiuisus & omnino inuariabilis.

Sap.11.c

M

Mat.6.c

Sermo

Sermo LII.

Can.1.a

A OSculetur me osculo oris sui. Tria sũt scula: primũ pedũ: secundũ manuũ: tertium, oris. Cum primo conuertimur, pedes Domini osculamur.

Duo aũt sunt pedes Domini, misericordia & ueritas. Hunc utrumque pedem Deus cõuertentium cordibus imprimit, & utrunque pedem peccator quisque, si uerè conuertitur, amplectitur. Si enim solam misericordiam sine ueritate reciperet, per præsumptionem caderet. Rursus si ueritatem sine misericordia reciperet, nihilominus; p desperationem periret. Sed ut fiat saluus, ad utr unque pedẽ humiliter pronoluitur, ut per ueritatem peccata damnet, & per misericordiam ueniam sperer: & hoc primum osculum. Secundum osculum sit, cum primum ad bona opera consurgimus. Tunc manus domini osculamur, cum ei nostra bona opera offerimus, uel cum ab eo uirtutum dona recipimus. At uerò tertium ósculum tunc fit, cum iam consumpto luctu pœnitentiæ, iam acceptis uirtutum donis mẽs cœlesti desiderio ispirata ad secreta interioris cubiculi gaudia impatiens amoris introduci desiderat: cum dulcibus suspiriis uocem animi interrumpentibus pio cordis

Ps.26.c

affectu decantat: Vultum tuum Domine requirem, Et ita ex uehementi desiderio sit ei præsens sponsus: quem sic amat, quem sic actat, cui sic suspirat. Primum itaque osculum fit in remistione peccatorum,

B

& dicitur propiciatorium. Secundum fit in donis uirtutum, & uocatur muneratorium. Tertium fit in contemplatione cœlestium, & uocatur contemplatorium. Sciendum est autem, esse duo genera contemplationis. Quidam enim sunt qui ascendunt, & cadunt: alii uerò qui rapiuntur, & descendunt. Ascendunt sicut illi de quibus

Rom.1.e

scriptum est: Cum cognouissẽt Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratia egerunt. Gratias non egerunt: quia uiribus, suis & ingenio tribuerunt, quod Deus

Ibidem.

reuelauit illis. Ideo sequitur casus eorũ, & euanuerunt in cogitationibus suis. Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. Electi uerò rapiuntur, sicut Paulus, & sui similes. Sed & descendunt, ut ea, quæ per excessum mentis uiderint, loquantur parvulis: eo sane modo, quo capiantur ab ipsis. Rapitur Paulus, cum dicit: Sine mente excedimus Deo. Descendit, cũ dicit; Siue sobrii sumus uobis. Hoc poste-

2.Co.5.c

riori genere contẽplationis rapi desiderat anima parfecta in castissimos amplexus spõsi sui dicens: Osculetur me osculo oris sui. Ac si diceret; Ego non uiribus meis, non industria, non meritis ad contemplanda gaudia domini mei assurgere valeo: sed ipse osculetur me osculo oris sui, id est eius gratia fiat. non per doctrinam, non per naturam, sed per gratiam suam osculetur me osculo oris sui. Miro autem modo gratiam operantis, & opus, & modum operis eleganter expressit. Cum enim dicit: Osculetur: operantis gratia monstratur; Cum

C

autem supponit, osculo: ipsum opus, idest contemplatio designatur. Cum uero adiungit, oris sui, modum operis, scilicet quo fiat contemplatio, euidenter expressit. Per os quippe uerbum intelligitur, Fit autem contemplatio ex condescẽsione uerbi Dei ad humanam naturam: per gratiam, & exultationem humanæ naturæ ad ipsum uerbũ per diuinum amorem, Nec absurdum cuiquam uideri debet, si in contẽplatione uerbi Dei hæc ita distinguamus: cum eiusdem quoque uerbi Dei incarnationem eodem ordine factam Euangelium testetur. Ibi etenim gratia prẽmittitur, cum ab angelo uirgo salutatur: Aue, inquit, gratia plena. Et enim cuius sit, & quanta sit ipsa gratia, subiungit dicens: Dominus tecum. Opus

Luc.1.c

etiam eiusdem gratiæ subinfertur, cum dicitur: Benedictus fructus uentris tui. Fructus namque uẽtris tui incarnatio est uerbi. Modus uerò tanti operis edocetur, ubi dicitur: Spiritus sanctus superueniet in te, & uirtus Altissimi obumbrauit tibi. In quibus operibus uerbi, siue his, quæ de Euangelio protulimus, siue his quæ de Canticis canticorum exposuimus, manifesta constat, & istam scilicet incarnationem ex sola ubertate diuinæ gratiæ esse factam: nec illam, id est contemplationem quandoque humanæ uoluntate, sed diuino tantum munere prouenire posse. Et notandum, quod hæc ipsa contemplatio tribus modis pro diuerso statu temporum distinguitur. Et primo quidem uocatur cibus, secundo potus, tertio ebrietas. Vnde, & in consequentibus electi quoque uoce sponsi inuitantur dicentis:

D

Comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi. Prius comedunt, dum in carne

Can.5.a

adhuc corruptibili degunt. Postmodum uerò corpore exuti, & in cœlum translati iam bibere dicuntur eadem, quæ prius comederant: quia iam per speciem contemplantur sine labore, quæ prius per fidē crediderant, dum in corpore positi peregrinarentur a domino, & in sudore uultus sui uescerentur pane suo: sicut & nos facilius sumimus ea, quæ bibimus, quàm illa, quæ mādimus quia in illis nonnullis labor, in his leuis est transitus. In hoc ergo statu positi sancti bibere quidem possunt, sed inebriari non possunt quoniam à perfectissima contēplatione diuinitatis quodammodo retardantur, dum adhuc resurrectionem sui corporis in fine seculi præstolantur. Qua facta ita corpus menti, & Deo mens inhærebit, ut iam de inceps nihil sit quo ab interna ebrietate contemplationis reuocari possit. Prima itaque inuitatione quia comedunt uocantur amici, id est chari: in secunda, quia bibunt, chariores: in tertia quia inebriantur, charissimi. Quia meliora sunt ubera tua uino. Duo sunt ubera sponsæ, unum congratulationis, alterum compassionis. Vnde Apostolus his duobus paruulos fouens, Gaudere, ait cum gaudentibus, flere cum flentibus. Vinum accipitur desiderium seculare, de quo scriptum est: Fel draconum uinum eorum, & uenenum aspidum insanabile. Fragantia unguentis optimis, innuit, q̄ aliqua sunt unguenta bona, aliqua meliora; quibus omnibus superferantur hæc optima.

Cant. 1.a
Rom. 12 c
Deu. 32. c

E Dicamus ergo tria genera esse unguentorū. Primum sit de recordatione peccatorum, cū pro ipsis compungimur, & ueniā petimus, & hoc unguentum bonum est, quia cor contritum, & humiliatum Deus non spernit.

Ps. 50. d

Effunditur aūt ad pedes Domini, ibique remunerationē accipit, scilicet remissionē peccatorum, cum Dominus dicit: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Secundum unguentum fit de recordatione beneficiorum Dei. Et hoc rectè ad caput effunditur: quia uirtutes non nisi ad Deum, a quo sunt referuntur. Hoc autem unguentū iam charius est, quia de hoc scriptum est: Vt quid perditio ista unguēti facta est? Poterat enim uenundari plusquam trecentis denarijs, & dari pauperibus. Sed hanc perditionem approbat Dominus cum dicit; Sinite eam. Quid illi molesti estis? Pauperes enim semper habetis uobiscum, me autem non semper habetis Non solū approbat, sed etiā remunerat, cū dicit: Amen dico uobis, ubicunque prædicatum fuerit hoc Euāgelium in toto mundo dicetur, & quod hæc fecit in memoriam eius. Tertium ergo unguentum componitur de præciosis aromatibus, sicut quibusdam sanctis mulieribus scriptum est, quod emerunt aromata ut uenientes ungerent Iesum. Sed huius tertij ungenti non fit aliqua effusio, uel perditio, quia noluit Dominus illud super corpus suum mortuū effundi, sed seruari uiuo corpori suo, id est ecclesiæ sanctæ, cui nimirum mulieres, quæ cum unguentis uenerant, mittuntur resurrectionem Euāgelizare. Primum itaque unguentum uocatur unguentum compunctionis, & absumitur igne contritionis. Secundum deuotionis, & absumitur igne charitatis. Tertium uocatur unguentum pietatis, quod non absumitur, sed integrum conseruatur.

Ibidem
Mat. 26 a
Ibidem
F

Sermo LIII.

Esa. 53. b

Sicut de Christo duo sunt, unum nobis incognitum, scilicet generatio diuina, de qua scriptum est: Generationē eius quis enarrabit? alterum cognitum, ut generatio, uel opera humana, ita etiam de Spiritu sancto aliud eius nostris est mentibus occultum, scilicet quomodo procedat a patre, & filio; cum sit æqualis, & coæternus eidem patri, & filio: aliud verò ipso docente manifestum, uidelicet quibus modis operet gratiam suam in uobis. Duplex quippe est operatio Sancti spiritus. Operatur enim in nobis aliud propter nos, aliud propter proximos. Propter nos, id est propter utilitatem nostram, operatur in nobis primò compunctionem, consumendo peccata. Secundo deuotionem, ungendo, & sanando uulnera. Tertio creando intellectum tanquam pane cōfirmat nos, & roborat. Quarto hæc ipsa multiplicius augendo, & amorem infundændo, quasi uino inebriat. Cætera charismata, id est sapientia, consilia, & huiusmodi, dantur nobis ad utilitatem aliorū. Vnde Apostolus cū de distributione donorum loqueretur, non ait simpliciter: alij datur sapientia, alij scientia sed addit dicēs, Sermo scientiæ, sermo sapientiæ: ut ostenderet, q̄ huiusmodi dona propter alios dantur, scilicet, ut alij ædificētur. In quibus operibus cauendū est duplex periculum, ne uel illa,

1. Chor. 12 b

illa, quæ dātur propter nos, diuidamus proximis: uel illa quæ propter proximos, reseruemus nobis. Si enim quæ pro utilitate aliorum accepimus, retinemus tantum nobis, charitatem non habemus, & dicitur nobis.

G

Eccl. 20.

Sapientia abscondita, & thesaurus inuisus, quæ utilitas in utrisque? Rursus si de donis Dei uelimus ianotescere hominibus, non Deo in occultis cordis placere, humilitatē, perdimus, & meritò ista uoce increpamur.

1. Cor. 4. b

Quid habes, quod non accepisti? Sic utroq; modo periclitamur, hinc humilitatem, illinc amittendo charitatem. Et quis sine humilitate, & charitate, potest saluus fieri? Rectus ergo profectus nostri ordo est, ut illis donis scilicet compunctione, & cæteris studeam impleri primum, deinde si per gratiam spiritus sancti cætera supercreuerint, id est sapientia, & scientia, curemus illa proximis partiri. Ita sane obtinebimus illud spiritus sancti donum, quod uocatur discretio spirituum, si ea, quæ nobis tantam congruunt, nobis reseruamus, & ea, quæ ad aliorum utilitatem conferuntur, nobis largiamur, & proximis.

Sermo LIV.

Can. 1. a
Mat. 11. c

OSculetur me osculo oris sui. Os patris intelligitur filius. Nemo autem nouit filium nisi pater & nemo nouit patrem nisi filius, & cui uoluerit filius reuelare. A uerò cuicunque fit ista reuelatio, siue patris siue filij, non fit nisi p

H

spiritum sanctū Hinc est quod cū Petrus dixisset Domino Tu es Christus filius Dei uiui: ille respondit: Beatus es Simon Bariona quod inter pretatur filius columbæ: quia caro, & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui est in cœlis. Et Apostolus cum p̄misisset quod oculus nō uidit, & auris non audiuit, & cætera. Statim subiunxit, Nobis autem reuelauit Deus per spiritum suum. Videtur ergo sponsa grantiam habere spiritus sancti, per quam cognoscat filium æqualem patri. Nec dicitur, oscletē me ore suo, (quod solius filij est dicere, non cuiusquā creaturæ: quippe, quæ nullo modo potest esse æqualis patri) sed osculo oris sui. Porrò osculum commune est osculantis & osculati. Si igitur se inuicem osculantur pater, & filius, quid est eorum osculum, nisi spiritus sanctus? Hoc itaque flagrat sponsa osculari, osculetur me, inquiens, osculo oris sui. Hoc osculum testatur etiam Paulus cū accepisse, cum dicit: Quoniam estis filij, misit Deus spiritum filij sui in corda nostra, clamantem, Abba pater. Hoc osculum pollicebatur, & ipse Saluator, cum ad instantiā orationis exhortaretur discipulos: Si uos, inquit, cum sitis mali, nostis bona data dare filijs uestris, quanto magis pater uester, qui in cœlis est dabit bona id est, spiritum bonū petentibus, se? Ex huius osculi impressione suscipit anima rationalis ab ipso sponso suo uerbo Dei cognitionem, & amorem ueritatis, quæ duo quasi labia imprimit ei ipsa Dei uirtus, & Dei sapientia. Siquidem sapiētia cognitionem, uirtus confert amorem. Habet & ipsa anima similiter duo labia quibus osculatur sponsum suum, id est rationem, & uoluntatem. Rationis est percipere sapientiam, uoluntatis uirtutem. Si sola ratio percipiat sapientiæ cognitionem, & uoluntas non habet uirtutis amorem, non est plenum osculum. Aut si sola uoluntas obtineat amorem, & ratio minime percipiat cognitinem, nihilominus est semiplenum. Tunc uerò plenum, & perfectum est, quando & sapientia illustrat rationem, & uirtus afficit uoluntatem.

Hala. 4. b
Mat. 7. b

I

Sermo LV.

Cant. 1. a

OSculetur me osculo oris sui. Tria sunt oscula, reconciliatorium, muneratorij, contemplatorij. Primum ad pedes: secundum, ad manum: tertium ad os sumitur. In primo accipitur remissio peccatorum: in secundo, munus uirtutum: in tertio, cognitio secretorum. Vel ita, osculum doctrinæ, naturæ, gratiæ,

DVo sunt ubera sponsæ, congratulatio, & compassio. Gemina lactis species: exhortatio, & consolatio. Tria unguenta, compunctio, deuotio, pietas. Compunctio de recordatione peccatorum, deuorio de recordatione beneficiorum, pietas ex consideratione miserorum.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sermo LVI.

DVo sunt pedes Dei; misericordia, & iudicium. His circuit, & perãbulat iugiter spirituales mentes exultans ut gigas ad currendam uiã: si tamen tales sunt de quibus meritò dicat: Habitabo in illis, & deambulabo in eis. Hos ergo pedes primo ungit anima peccatrix illo primo unguẽto quod dicitur cõpũctionis. Deniq; Maria quæ peccatrix erat unxit pedes Iesu. Nec mediocre sane unguentum hoc uideatur, de quo scriptum est: Et domus impleta est ex odore unguenti. Nec mirum, cum ét in cœlestibus sentiatur huiusmodi unguẽti fragrantia, Veritate attestante quæ ait: Gaudium est angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente. Verum quantumlibet unguentum hoc pretiosum uidetur, tamen cõparatum alteri, quod appellatur devotionis, & conficitur ex memoria beneficiorum diuinorum, quo & ungitur caput Domini, uile, & nullius precij intelligitur. Denique de illo dicitur: Cor contritum, & humiliatum Deus non despicies. De isto uero: Sacrificium laudis honorificauit me. Caput ex eo ungis, cum de suis donis Deo gratias agis. Siquidem caput Christi, Deus. Deitas ergo in Christo tangitur, quoties ad laudẽ ipsius eius beneficia memoramus, sicut non tam deitas quam humanitas necesse est ut cogitetur, cum non eius dona, sed nostra peccata recordamus. Nam in carnis assumptione duos illos pedes ab hoc accepisse cognoscitur, id est misericordiam, & iudiciũ, ut peccatur qui ad caput, ideſt ad deitatem accessum non habebat, ad pedes, id est ad humanitatẽ accederet. Nisi enim pes ille, quem diximus misericordiam, ad hominem assumptum pertineret, Paulus de illo non diceret: Tentatum autem per omnia p similitudine absque peccato, ut misericors fieret. Et nisi iudicium æquè ad hominem pertineret, ipse homo Deus de seipso non dixisset: Et potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Itaque ad hos pedes uiri doloris & scientis infirmitatem, peccator accedere non dubitans, fidenter loquitur: Nunc autem cum fiducia accedimus ad thronum gratiæ. non enim habemus pontificem qui non sciat compati infirmitatibus nostris. Peccatrix ergo ad pedes, iusta ad ungendum caput accedit. Tanto autem ungentum capitis illo alio quod pedibus apponitur preciosius est æstimandum, quanto species quibus conficitur illis constat esse preciosiores. Has quippe facile, & absque labore in nostra regione reperimus. Peccatores siquidem omnes sumus. Porrò illas difficile ac de longinquo ualde, utpote de paradiso Dei asportatas suscipimus. Omne enim datum optimum, & omne donum perfectum desursum est descendens a patre luminum. Quid denique huiuscemodi unguento excellentius, de cuius effusione etiã Apostoli murmurasse dicuntur dicentes: Vt quid perditio hæc? potuit enim uenundari, & dari pauperibus. Sed, & nunc quoq; cum forte uidetur quispiam uacare Deo, tantæque deuotionis, & gratiæ, ut meritò credatur ungere caput Christi, persistens iugiter in sancta quiete, & gratiarum actione, & diuinæ delectatione deuotionis, non desunt qui hoc perditionem dicant, & iusto ut sibi uidetur murmure conqueruntur, quod is qui pluribus prodesse poterat, quiescat sibi, non quod sanctitati inuideant, sed quod prouideant charitati. Cæterum ipsa charitas Deus huiuscemodi animæ plerunq; parcit, quam uidet spiritualibus studijs delectari, maximeque si talem eam nouerit, quæ adhuc pusillanimitate, & imbecillitate, ut mulier sit, & necdum in uirum perfectum profecerit: quod utique melius ipse discernit, qui intuetur cor, quàm homines, qui in facie tantum uident, & secundum faciem iudicant, cum uidelicet minimè attendunt non esse eiusmodi facilitatis deuote quiescere, & fructuose occupari: humiliter subesse, & utiliter præesse, regi sine querela, & regere sine culpa: obedire sponte, & imperare discrete, bonum denique esset inter bonos, & bonum inter malos: imò etiam esse pacatum, inter filios pacis, & his, qui oderunt pacem, exhiberi pacificum. Sciens ergo Iesus qui sint, quiuè non sint idonei implicari curis pro tali delicata anima, quam pro sui adhuc teneritudine tractandis negocijs minus sufficere sentit, aduersus aliud sentientes, & ob hoc eius quietem tanquam infructuosam bono quidem zelo, sed non secundum scientiam insimulantes, ipso respondet affectu: Quid molesti estis huic mulieri? Nam etsi (quod fatendum est) melius est ad quod illam trahere tentatis, bonum tamen opus est, quod operata est in me. Sinite eam interim operari. bonum quod potest. Noui enim ego, quod adhuc mulier sit. Cum autem mutatione dexteræ excelsi de muliere factus fuerit uir (quod & me quando tamen erit, latere non poterit, quia me prouocante promouebitur, me quoque seruante tenebitur) tunc melior erit iniquitas uiri quam nunc benefaciens mulier. Vnde & illud melius spero. Nec reputo perditionem unguenti huius effusionem, in quo & mulieris deuotio designatur, & mea præfiguratur sepultura. Huc accedit, quod tam late suam fragrantiam circunquaque diffundit quarevbicunque, prædicatum fuerit hoc Euangeliũ, dici etiam habeat quod & hæc fecit in eius commemorationem.

Ioã. 12. a

Luc. 13. b

Ps. 50. d

Ps. 49. d

1. Co. 11

Heb. 4. a

Iacob. 1.

Mat. 26 a

M

Mat. 26. d

Sermo LVII.

IAm ad tertium unguentum ac cedamus. Sane in duorum præmissorum alterutra collatione, priore sequens absque omni ambiguitate cognoscitur esse melius longeque excellentius. Illud autem mirum uidetur, si tertium aliquod inuenire queat, quod ambobus iure debeat anteponi, iuxta quod optimum unguentum sponsa sua redolere ubera glorietur. Aliquin optima nõ sunt si non uincunt, & meliora, sicut & meliora ueraciter non dicuntur, nisi quæ superant bona. Porrò tantæ excellentiæ unguentum illud secundum, quo caput ungitur, inuentum est, ut uix quælibet ei diuitiæ non dico præferri, sed nec saltem conferri posse uideantur. Ego tamen non crediderim sponsam esse mentitam, quippe quæ habeat sponsum ipsam ueritatem, cuius & hic uerba loquitur, qui utique sicut fallere non uult, ita nec falli potest. Alioquin frustra desiderat, & suspirat ueritatis amplexibus iungi, mentiens ueritati. Quæ enim mendacio societas cum ueritate? Quin potius ueritas perdit omnes, qui loquuntur, mendacium. Fortassis in Euangelio si quærimus, inuenimus præcessisse, & huius figuram. Maria, inquit Magdalene, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata, ut uenientes ungerent Iesum. Vides ne in prima frõte propositi capituli quanti æstimandum sit etiam hoc materiale unguentum, cuius aromatibus comparandis non una, uel duę sufficere potuerunt. Vna, primum, una & secundum attulit unguentum. Ad hoc autem comparandum, & præparandum tres pariter conuenerunt ut simul uidelicet emerent, quod per se singulæ non poterant, & sic uenientes ungerent Iesum. Non solum pedes, aut solum caput, sed ut uenientes, inquit, ungerent Iesũ, ideſt totum corpus. Sed attende, q, tam precioſi huius unguenti Christus pati noluerit perditionem fieri, & ideo non inuento corpore reportarunt illud, & iustæ sunt exhibere uiuo, quod præparauerãt mortuo. Quod & fecerunt, cum protinus nunciato gaudio resurrectionis, discipulorum (qui proculdubio membra Christi, & membra uiue erant) tristia corda delinire curarunt. Quę utique mẽbra nisi plus illo crucifixo corpore Christus diligeret, pro his illud crucifigendum non tradidisset. Liquet itaque q, duo illa tanto hoc ultimum prœcellit unguenta, quãto Christus hoc suum corpus, id estecclesiã, cui exhibetur, illo quod ex eo ungi uoluit, quod & propter huius redemptionem tradi uoluit. constat esse amabilius.

Luc. 32. c

A

B

C

Ps. 5. b

Mar. 16. a

Sermo LVIII.

REuertere reuertere Sunamitis, reuertere reuertere, ut intueamur te. Reuertere primò ab inepta lætitia, reuertere secundò ab inutili tristitia, reuertere tertio ab inani gloria, quarto reuertere a latẽti superbia. Inanis gloria est, quæ abore ho minũ venit extrinsecus. Superbia latens oritur intrinsecus. Cum hæc omnia uitia reliquerit animus, intuebitur eam sponsus eius. Ob hoc autem debet ab aliis abstinere, ut digna fiat eius cõplexibus. Vnde & ad eam dicitur. Reuertere reuertere, ut intueamur te.

Cant. 6. d

Sermo LIX.

EMissiones tuæ paradisus. Vox illius cę lestis Hierusalem, congaudentis huic, quæ peregrinatur in terris. Sunt autẽ tres emissiones. Prima coniugatorum pœnitentium in mundo. Secunda conuersorum continentium in claustro. Tertia

Cant. 4.

prælatorum prædicantium & orãtium pro Dei populo. De prima emissione, id est pœ
D nitentia dicunt angeli, quibus gaudium est
Lu. 15. b super uno peccatore pœnitentiam agente.
Cant. 3. b Quæ est ista, quæ ascendit per desertum si-
6. d. 8. a cut aurora consurgens? Ascendere autem dicitur hæc anima pœnitens per desertum, terram scilicet inutam, & inaquosum, peccatorum suorum recordando. Ascendit sicut uirgula, eadem peccata humiliter confitendo. Quæ confessio rectè fieri sicut virgula fumi dicitur, quia per plures peccatorum species, tanquam fumus de thuribulo per plura foramina deriuatur. Et notandum, q̃ cum fumus nunquam habeat splendorem, nõnunquam tamen habere possit odorem.

Ibidem. Quod his fumus confessionis odorem quendam pietatis habeat, innuitur ex his, q̃ subiunguntur. Ex aromatib. myrrhæ, & turis, & uniuersi pulueris pigmentarij. Confessionem debet semper comitari myrrha, & thus, id est mortificatio carnis, & oratio cordis. Alterum enim sine altero, aut parũ,
Ps. 49. c aut nihil prodest. Nam si quis carnẽ mortificet, & orare dissimulet superbus est, & dicitur ei. Nunquid manducabo carnes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo? Item si orauerit, & carnem suam mortificare neglexerit, audiet. Quid vocatis me Do
Luc. 1. g mine Domine, & non facitis quæ dico? Et
Pro. 8. b illud. Qui auertit aurem suam, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis. Vtrunque
Cant. 3. c ergo alteri suffragatur, dum constat', quod
e alterum sine altero reprobatur. Sequitur. Vt vniuersi pulueris pigmentarij. Post recordationem, & confessionem peccatorum post mortificationem, & orationem, exhibe
E dus est fructus eleemosynarum. Quæ bene puluis dicuntur, quia de terrena substantia fiunt. Pigmentarius uerò, quia suauissimũ odorem remittunt. Hinc est, quòd Cornelio bene agenti dictum est. Orationes tuæ,
Act. 10. & eleemosynæ tuæ ascenderũt. Vel uniuersi pulueris pigmentarij, ideo dicitur, quia non solum magna, sed etiã minima quæq; peccata conterenda sunt per confessionem, & diluenda per compunctionem. Hæc de prima emissione dicta sufficiant.

Sermo L. X.

SEcunda est vita continentium in claustro, vel eremo. In hac emissione nulla sit deserti mentio, aut fumi seu pœnitẽtiæ, sed lucis, splendoris, atq; virtutis. Deniq; in huius laude angelica voce cantatur. Quæ est ista, quæ ascendit sicut aurora *Cant. 6. d*
consurgens, pulchra vt luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata? In quibus uerbis triplex uirtus eius ostẽditur, humilitas, castitas, charitas. Aurora quippe finis est noctis, & initium lucis. Nox autem vitam peccatoris, lux significat uitam iusti. Aurora ergo, quæ fugat tenebras, lucem nũciat, merito humilitatem designat, quia sicut illa diem, & noctem, ita ista diuidit iustum, & peccatorem. Nam hinc, id est ab humilitate iustus quisque incipit, & deinde proficit. Vnde etiam ipsa aurora consurgens dicitur, vt videlicet virtutum structu
F ra surgens ab humilitate, tanquam proprio fundamento erigatur. Igitur ad ostendendam eius humilitatem dictum est. Sicut aurora consurgens. Illud uero, quod sequitur, pulchra vt luna, castitatem demonstrat. Porro luna ditiur splendorem suum non a se habere, sed a sole trahere, quantoque magis solis conspectui cernenda opponitur tanto maiore sui parte ab eiusdem solis lumine illustratur. Similiter conregatio seu quæque fidelis anima, si veri solis obtutibus offeratur intuenda, sine dubio ex uisione illius admittit protinus in se decus quoddam pulchritudinis, & uenustatem castitatis. Vnde fit, vt ex eius lumine crescens, & proficiens etiam ad perfectionem prouehatur, vt rectè dicatur de illa, quod sequitur. Electa ut sol, Quare ut sol? An ideo, quia refulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum? Sed ibi unde sicut sol fulgebunt, nisi de splendore vestis nuptialis? Ipsa est enim qua vtique in terris positi vestiendi erant illi quibus dictum est. Vos autem sedete in ciuitate donec induamini virtute ex alto. Hac virtute charitatis, quàm vestis illa nuptialis significat, quisquis indutus fuerit, eamque in se rectè ordinauerit, erit procul dubio terribilis hostibus suis, ut castrorum acies ordinata. Nam de cæteris quidem uirtutibus quantascunque sine charitate habuerunt, non curant dæmones. Cum uerò charitatem, & ipsam ordinatam in acie uiderint,

rint, illico præcipites aguntur in fugam. Po
G test ita eo quod dicitur. Electa vt sol, perseuerantia intelligit, quæ tantum electorum est: in eo autem quod sequitur. Terribilis vt castrorum acies ordinata, discretio matet virtutum, per quam terrentur, & fugantur dæmones, acquiruntur, & conseruantur virtutes. Possunt & alia multa in hac secunda emissione congrue & intelligi, & dici, sed hæc pauca de multis dixisse sufficiat.

Tertia emissio conuenit sanctis prædicatoribus, de quorum uita, & doctrina ét uox illa sub admiratione profertur. Quæ est ista q̃ ascendit de deserto delicijs affluens, innixa super dilectum suum? In prima emissione dictum fuerat. Quæ est ista quæ ascendit p̃ desertum, in hac autem quæ ascendit de deserto: quia nimirum ibi pœnitentes compũgunt spinæ, per quas incedunt, hic uero Doctores quicquid de sæculo suripere potuerunt, sublimi mente calcauerunt. Ideo dictum est deserto delicijs affluens. Sed quærendum est, quæ sint illæ deliciæ, quibus affluere dicuntur, & quis ille dilectus, aut cur super eum iuniti dicantur. Neque enim paruæ æstimandæ sunt, quæ a supernis ciuibus deliciæ nominantur. Siquidem huiusce modi deliciæ mentis sunt non uentris, animi non corporis, spiritus non carnis, rationis non sensualitatis, interioris non exterioris hominis. Quas vt breuiter aliquo modo describam, ipsæ sunt abũdans infusio gratiæ spiritualis. Beata illa anima cui talis gratia infunditur, quæin benedictionibus supernę dulcedinis præuenitur, ut templum Dei & oraculum Spiritus sancti efficiatur. Taliq̃ pe animæ deesse nõ possunt diuitiæ salutis, sapientia, & scientia, & eiusdem salutis
H optimus thesaurus timor Domini. Quibus delicijs cum abundauerit, & repleta fuerit, & exaltet iam in ecclesijs Dominum, & in cathedra seniorum laudet eum. Quod in aure audiuit, in cubiculis prædicet iam super tecta, & sic affluet delicijs. Affluere. n. dictum est verbo doctrinæ insistere, exemplo uitæ lucere, opus spirituale instanter exercere. Sed necesse est vt in his omnibus non suam, sed auctoris sui quærant gloriã.
Cant. 2. d Ipse est enim dilectus eius, de quo scriptũ
Luc. 9. d est. Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi. Et quo pater. Hic est filius meus dilectus ipsum audite. Super quem innitendum est, vt videlicet illius gratiæ auxilio ascribatur opus eius a quo omnia, per quẽ omnia, & ad quem omnia referuntur. Cur autem super eũ inniti debeat ipse dilectus, qui docet hominem scientiam, plenius nos doceat. Ait ille discipulis suis, quos huiusmodi delicijs implebat. Ego sum vitis, uos palmites. Sicut palmes non potest facere fructum, ni
Ioan. 15. si manserit in uite, sic & vos nisi in me man
b seritis. Et iterum. Sine me, inquit, nihil potestis facere. Ac si apertè diceret. Si deliciis uultis affluere, innitimini super me. Sed iam uideamus quomodo illi affluant, & inniantur. Veniat in medium unus pro omnib. ille prædicatur egregius. Eia beatissime Paule affluе deliciis tuis. Certe cum Euangeliũ ac Hierusalem per circuitum ad Illyricum prædicasses, cum sine sumptu ipsum Euangelium posuisses, cum cœlestes thesauros, fi I deiq; sacramentũ Græcis ac Barbaris sapientibus, & insipientibus, vt prudens ac fidelis dispensator erogasses, cum mortificationẽ Iesu in tuo mortali corpore circuntulisses, & inter multas admirandas uirtutes tuas, quas tu potuisti facere, nos uix possumus enarrare, etiam illud cum omni auctoritate fine omni arrogantia, cum esses Apostolorum tuo iudicio minimus, tamẽ ausus es dicere: Gratia Dei in me uacua non fuit, sed abundantius omnibus illis laborani. Magnæ, & ut ita dicam, delicioſæ deliciæ. Sed ne illas amittas, innitere super dilectũ tuum. Non autem ego, inquit, sed gratia dei mecum. Rursum affluе, quoniam, ut uerum fatear, delectant ualde tales deliciæ. Omnia
1. Co. 15. c possum, ait: Iterum inniterere: In eo, inquit
Philip. 4 qui me confortat. Item dicit Apostolus.
2. Co. x. o Qui gloriatur, in Domino glorietur, hoc ẽ, qui deliciis affluit, super dilectum suum innitatur. Hęc de tribus emissionibus in significatione trium generum hominum, quos in hac uita continet sancta ecclesia, quos ét apud Ezechielem designant Noe, Daniel, & Iob, adiuuante Domino diximus, quamuis in singulis quibusque perfectis possint non inconuenienter assignari. Et in his quoque prima emissio est pœnitentia, secunda iustitia, tertia, doctrina, Primò enim pœnitendo conuertuntur, secundo bene uiuendo iustitiam exerceant, tertio si bene profecerint ipsam iustitiam, quam uita tenent, uerbo docent. Sed quoniam uirtutibus insidiantur uitia, & ita inxta sunt posita, ut qui ab illis deuiauerit, istorũ laqueos incurrat, oportet', ut sit pœnitentia sine pudore ne. s. erubescat confiteri commissa peccata,

caueat iustitia simulationem, eliminet præ-
K latio elationem. Vbi enim magnitudo gratia-
rum est, ibi etiã magnitudo discriminis est.

Sermo LXI.

Can. 5. d
Cant. 1. a
Can. 3. a

VEni in hortum meum soror mea spõsa. Alibi dicitur. Introduxit me rex in cellarium suum. Alibi dicitur, in cubiculum suũ. Hæc triplex introductio fit animæ rationali a sponso suo, uerbo scilicet Dei, secundum triplicem sensum scripturarum, historicum, moralem, mysticum. In horto est hystoricus, in cellario moralis, in cubiculo mysticus. In horto, id est in historia continetur triplex trinitatis operatio creatio cœli; & terræ; renouatio cœli, & terræ, confirmatio cœli, & terræ. Pater creauit, filius reconciliauit. Spiritus sanctus confirmauit. Et aliud tempus est creationis aliud confirmationis, aliud reconciliationis, sicut & in horto aliud est tempus plantationis, aliud fructus colligendi, aliud uescendi. Creatio, & reconciliatio sunt præsentis, confirmatio futuri seculi. In principio tẽporis creauit pater, in plenitudine temporis recõciliauit filius, post omne præsens tempus confirmabit Spiritus sanctus. De patre dixit
Ioan. 5. c filius. Pater meus usque modo operatur.
Ibidem. Et de se subiunxit. Et ego operor. Similiter & Spiritus sanctus in consummatione seculi uere poterit dicere. Pater & filius usque modo operantur, & ex hoc iam operor ego cum scilicet iam fecerit corpora nostra spiri-
L tualia, corpus q; adhæserit spiritui, & spiritus Deo, hoc ipsum corpus eodem. Spiritu sancto sic confirmante, vt iam deinceps absque ullo temporis interuenientis momento fiat, quod scriptum est.

Qui adhęret Deo, unus spi-
1. Co. 6. d ritus est. De creatione instruit nos vetus testamen-
tum, & promittit reconciliationem.
Reconciliationem exhibet nouum testamentum,
& spondet confirmationem.

Sermo LXII.

SEcunda introductio est in cellarium. Hoc cellarium continet moralem scientiam, & hẽt tres distinctas mansiones. Prima dicitur aromatica. Secunda fructuaria. Tertia cella vinaria. In prima sunt qui bene se habent cum prælatis, in secunda, qui cum æqualibus, in tertia, qui cũ subditis. Est ergo prima cella disciplinæ, secunda naturæ, tertia gratiæ. Qui enim perfectæ conuersationis nititur cumulum attingere, fit primum discipulus, & ingreditur cellam disciplinæ, in qua mores eius a magistro uarijs virtutib. velut a pigmentarijs aromata diuersis speciebus componuntur. Vnde & M
ista cella dicitur aromatica, quia tales quiq; dum ultro amplectuntur disciplinæ labore, optimum alijs exemplo suo effundunt imitationis odorem. Inde consequenter ingrediuntur in secundum cellam naturæ, quoniam illi quidem cæteris condiscipulis concordare facile possunt, qui iub magistro p priam uoluntatem frangere didicerunt. Et hæc cella vbi cum cęteris communiter viuitur, congrue cella naturæ dicitur, quia omnes homines æquales quidẽ natura genuit, sed alios alijs meritorum causa uel præposuit, vel supposuit. Dicitur etiam fructuaria
Pro. 18 quia magnæ vtilitatis est, si quisque gratiã,
Ps. 132. quam accipit, in alterutrum administrat. Vnde scriptum est. Frater fratrem adiuuans exaltabitur, sicut ciuitas munita. Et item dicit Propheta. Ecce quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in unum. At uerò cum consumati plenè fuerint in hac secunda cella naturæ, tunc tandem ingredi possunt tertiam, quæ est gratiæ, ut etiam cæteris instituendis præsint, qui cum cæteris iustè, & sine querela uixerint. Et hæc quoque cella dicitur uinaria, ut. s. seruent charitate, qui cæteris præsunt in regimine. Dicitur etiam cella gratiæ, & nomen scilicet alijs quoque duabus possit esse commune. Nam & disciplina. & socialis vita donũ gratiæ est, ista tamen sibi illud uendicat specialiter, quoniam quidem multum facile est subiici, uel sociari, rerũ uerò, & difficile ad ailorum regimen uiriliter quemuis posse transferri. His tribus cellis continentur, & formantur omnium hominum mores. Omnes enim homines vel sunt prælati, uel æquale
cul

vel subditi. Quemadmodum autem eliguntur de hortis quæ quæ poriora, & i cellarijs reponuntur, ubi etiam distincta habent loca in quibus seruẽtur: ita de historia sumitur, & quasi reconditur in cellario moralis sensus, vnde omnis humana uita instruatur.
A 1. Pet. 5 Legunt etenim ibi prælati quales se exhibere subditis debeant, cum eis dicitur. Non
2. Cor. 1. d dominantes in clero, sed forma facti gregis. Et illud. Non quia dominamur fidei uestræ, sed adiutores sumus gaudij uestri. Et dominus in Euangelio: Bonus pastor animã suã
Ioã. 10. b dat pro ouibus suis. Inueniunt ẽt in eadem scriptura ęquales, qualiter se habere debeãt inuicem, cum legunt; Alter alterius onera portare, & sic adimplebitis legem Christi.
Galla. 6. Et illud: Honore inuicem præuenientes: &
Ro. 12. c multa in hunc modum. Habent ibi & subditi quod eorum mores componat; quomodo
Hebr. 13. scilicet subdi eos maioribus oporteat, quibus dicitur, Obedire præpositis uestris, & subiacete eis. Ipsi enim peruigilant quasi rationem reddituri pro animabus uestris.

Sermo LXIII.

Gen. 4. d DEntes tui sicut grex tonsarum quæ ascenderũt de lauacro, omnes gemelliis fętibus, & sterilis nõ est in eis. Spiritus sanctus de cuius secretiori fonte cãticorũ flumẽ emanat, in his ut sentio, dẽtibus mysteria nobis nõ parua cõmẽdat. Non sunt hi dentes de quibus dr. Deus cõteret dẽtes eorũ in ore ipsorum. Vel de quibus ad uirũ sanctũ uox diuina proclamat,
Ps. 54. a Per gyrum dentium eius formido. Dentes
Iob. 41. a isti lacte candidiores. Quippe sponsæ sunt, cuius speciẽ concupiuit Altissimus, quæ nõ habet maculam neq; rugam, Cum enim tota candida fit, candidior probatur in dẽtib⁹. Nona tñ, & inaudita comparatione in illius laudes perorat dicens, Dẽtes tui sicut grex tonsarum. Quid in hac rogo similitudine di
B gnũ est, vt eã de cœlestibus arcanis descendisse credamus? Magnum prorsus, & magno animo magnificè sciẽdum, spiritus enim est qui loquitur, qui cum loquitur nec vnum potest iota vacuum præterire. Aliquid profectò est in his dentibus inuolutum, quod euolutum sacratioris intelligẽtiæ præsignet arcanum. Dentes enim candidi sunt & fortes, carnem non habent, carent corio: nihil intra se pati possunt: non est dolor sicut dolor eorum: clausi sunt labijs ne videantur: indecens est cum videntur nisi ridẽdo: toti corpori masticant cibum: nullum inde saporem habent, non facile consummuntur: per ordinem positi sunt: superiores alij & alij inferiores, & cum inferiores moueantur, superiores nunquam. Huiusmodi dẽtes ego arbitror homines monasticæ professionis, qui uiam compendiosiorem, & securiorem vitam eligentes, de toto ecclesię corpore quod candidum est, candidiores esse videntur. Quid enim illis candidius, qui totius immunditias spurcitiæ euitantes, cogitationum sicut actionũ peccata deplorãt? Quid fortius illis, quibus tribulatio pro solatio, contumelia pro gloria, inopia pro abũdantia ducitur? Isti carnem non habent, quia in carne carnem obliti audiunt ab Apo-
Rom. 8. b stolo: Vos autem in carne non estis? sed
C in spiritu. Corio carent: quia nitorem, & distensionem mundanarum solicitudinum non habentes. In pace in idipsum dormiunt, & requiescunt. Nihil morari intra se patiuntur, quia nec modicum quidem offendiculum tolerabile reputãt aut intra se, aut in conscientijs singulorum. Hinc est illa uestra opportuna importunitas, quantam sæpe fatigatis nos vt multoties etiam cum necesse non sit, multum in his diei expendatis. Non est dolor sicut dolor eorũ, quia nihil tam horrendum & horribile est, sicut murmur & dissensio in cõgregatione. Clausi sunt labijs ne uideantur, sic & nos materialibus uallis circuncingimur, ne solarium oculis, & accessui pateamus. Indecens est si appareant, nisi interdum fortè ad risum: quia nihil turpius quam monach⁹ per urbes, & castella discurrens: nisi cum il
la cogit quæ operit multitudinem peccatorum. Charitas enim risus est, quia hilaris est. Læta quidem, non tamen dissoluta. Toti corpori masticant cibum dentes, quia ipsi pro toto ecclesiæ corpore videlicet tã uiuis, quàm mortuis orare sunt constituti.
Ps. 113. d Nullum inde saporem habere debent, nullam sibi gloriam assignare: sed dicere cum Propheta: Non nobis domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Non facilè consummuntur, quia quanto annosiores, tanto feruentiores: & eo rapidius currunt, quo uicinius appropinquant ad palmam. Per ordinem positi sunt. Vbi enim aliquid ordinatum est, si hic non est, ubi cibus, & potus, uigilare & dormire, laborare, & quiescere

Universidad de Deusto Biblioteca

scere, ambulare, & sedere, & cætera omnia in numero, & mensurâ, & pondere consti, tuuntur? Superiores, & inferiores sunt
D quia inter nos prælati, & subditi sunt, & sic superiores inferioribus iunguntur, ut inferiores a superioribus non discordent. Cum autem inferiores moueantur, superiores nunquam moueri debent: quia & si subditi quandoque turbentur, prælatorum est in mente composita perdurare. Sicut grex tonsarum, inquit, Quam bene monachi tõ sis ouibus comparantur: quia reuera tonsi sunt, quibus nec corda, nec corpora, nec aliquid mundanum in proprietate relictum est. Quæ ascenderunt de lauacro. Lauacrum baptismus est, de quo ascendit, qui ad celsitudinem uitæ perfectioris intendit. Descendit aũt, qui se uitę mancipat in honestę. Omnes gemellis fetibus: quia & uerbo pariunt, & exemplo. Et sterilis non est in eis, quia nullus est infœcundus.

Sermo LXIV.

3. Reg. 19.a

IMuit Helias Hiezabel, & surgens abijt quocunq; tulit eum uoluntas, uenitq; in Bersabee Iuda, & dimisit ibi puerũ suũ, & perrexit in desertũ. Cũque uenisset subter umbrę Iuniperi, & sedebit, proiecit se, & dormiuit. Et Angelus dñi tetigit eum, & dixit illi: Surge, & comede. Et respexit: & ecce ad caput suum subcinericius panis, & uas aquæ, Comedit ergo, & bibit, & ambulauit i fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, usque ad montem Dei Oreb. Per Heliam quippe qui interpretatur dominus, uel dominus fortis, intelligitur qnilibet iustus, q persecutionem patitur propter iustitiam.
E Vnde illud: Beati qui persecutionem patiũ
Mat.5.a tur propter iustitiam. Qui metuens Hiezabel; ideſt malitiam seculi, uel tyrranidem diaboli, surgit de tentatione peccaminum, & abijt quocunque eum tulerit uoluntas a domino sibi collata. Venitque in Bersabee Iuda, in sanctam ecclesiam: quæ dicitur Bersabee, ideſt puteus septimus, propter abundantem septiformis spiritus, gratiam, quæ inibi fidelibus diuiditur, uel puteus satietatis, propter mysteriorum Dei profunditatem, & sanctarũ scripturarum refectionẽ. De hac profunditate habemus in Psalmo. Tenebrosa aqua in nubibus aeris. Et rursus: Iudicia tua abyssus multa. Ad eiusdem
Ps. 17.b considerationem Apostolus expauescẽs, &
Ps. 35.b pauescendo deficiens, clamare compellitur,
Rom.1.a O altitudo diuitiarum sapientiæ, & scięti Dei, &c. De hac satietate legis in Psalmo: Super aquã refectionis educauit me. Et itẽ,
Ps. 22.a Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ. Hu
Ps. 35. iusmodi ebrietas non inducit fastidiũ, sed i deficientem quibusdam desiderijs prouocat appetitũ. In hoc sacræ lectionis pelago agũ ambulat, & elephas natat. In catholicæ, doctrinæ mẽsa, iuxta modulũ itelligentiæ, sufficientes singulis epulę apponuntur. Hæc est paradisus deliciarũ, hic est ortus omniũ pomorũ. Veniens itaq; in Bersabee in sanctã ecclesiam, ut dictũ est, currit ad confessionẽ, quæ per Iudam notatur, & dimittit ibi puerum suum, id est puerilem sensum, uel pristinorum actuum debilitatem, & pergit in desertum, id est, in istius mundi cõtemptũ. F
Ps.131.a Quò postquam uenit, sedet, ideſt, a seculari tumultu quiescit, cantans cum Propheta, Hæc requies mea in seculum seculi, Proijcit se, ideſt uilem se reputat suis abrenuncians desiderijs iuxta illud euangelicũ. Qui
Luc.6.c uult uenire ad me abneget semetipsum. Obdormiuit in umbra Iuniperi, quia in aduersis domus Dei secundum sensus corporis uacat omnino ab omnibus prauitatibus, dicens cum psalmista. In pace in idipsum,
Psal.4.b dormiam, & requiescam. Tunc Angelica uisio tangit eum, excitans ad bonum operandum, & ad altiora consurgendum. Respicit ad caput suum, id est ad Christum, qui caput est ecclesiæ. Et ecce subcinericius panis, id est, pastus diuini dogmatis, forinsecus quidem rudis, sed medullitus ineffabiliter confortatiuus, & dulcis. Et uas aquę hoc est fons lachrimarum cum cordis compunctione. Comedit, & bibit, id est adimplet, quæ audit, & pergit in fortitudine ad montem Dei, ad celsitudinem uidelicet beatitudinis.

Sermo LXV.

ERat fames in terra, & filij prophetarũ
4. Reg.4.d habitabant corã Helisæo, quibus fecit apponi pulmẽtum. Cumque gustasse decoctione, exclamauerunt. Mors in olla, uir Dei. Et non potuerunt comedere. Ait ille, Afferte, inquit, farinam. Et misit in ollam, & ait; Infunde turbæ. Et comedit

G medit: & non fuit quicquam amplius amaritudinis i olla. Fames in terra, penuria uerbi Dei in mente humana: filij Prophetarum filij prędicatorum. Propheta interpretatur uidens. Et sancti prædicatores non ab re Prophetæ appellantur, qui & arcana mysteriorum Dei contemplantur: & prout uident mores hominum, adhibent modos curationum. Heliszeus salus Domini interpretatur, quo nomine quiuis prælatus & Doctor ecclesiæ decenter censetur: cuius salubri persuasione Domini salus populus annunciator, & annunciando impertitur. Hic talis ex debito sui officij apponit subiectis ollam grandem, herbas agrestes continentem, ideſt admonitionem de grauibus disserentem, acerbitate refertam, sed tamẽ igne sancti spiritus succensam. Subditi ergo perhorrescentes sermonum austeritatem clamant. Mors in olla, & non possunt gustare. Sapiens igitur dispensator non affert, imò afferri iubet farinam, quoniam non præbet, sed hortatur habere charitatem, cuius condimento redduntur dulcia, quæ prius uidebantur amara. Potest namque prædicator monita salutis auribus circunstantium insonare, sed nemo nisi solus Deus ualet saporem charitatis palato cordis infundere. Vnde Gregorius: Nisi sit intus spiritus qui doceat, doctoris lingua exterius in uacuum laborat. Alius est sapor cœli, alius est sapor terrę. Haudquaquam nobis placere potest sapor cęli, dum saporem quærimus coci nostri. In deserto dantur coturnices & manna id est in loco disciplicæ maiora & minora
Exo. 16 c mandata. Cum uidissent filij Israel manna, dixerunt ad inuicem, Manhu? quid est hoc?
Ibidem. H Ignorabãt enim quid esset. Quibus ait Moyses: Iste est panis quem dedit Dominus uobis aduescendum. Huius facti mysterium in Euangelio Ioannis conuenienter aperitur,
Ioan. 6.f ubi Dominus ait: Amen amen dico uobis, nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c. Multi ergo ex discipulis audientes dixerunt: Durus est hic sermo, quis potest eum audire? Ex hoc multi abierunt retro. Ad hunc itaque modum cum aliqui simplices ad conuersionem ueniunt, seueritatem regulę expauescunt, si fiat eis sermo de mundi contemptu, de uirtutum, uitiorumque conflictu: si anxietas uigilandi, assiduitas orandi, parsimonia ieiunandi ab ipsis requiritur, dicunt conquerendo inter se. Quid est hoc? Quis tot & tanta implere sufficiat? NescIunt enim quanta sit uirtus assumpti ordinis. Sed pastor eis consolatione habet respondere, & de afferenda eos solicitare farina.

Sermo LXVI.

HAurietis aquas in gaudio, de fonti- *Esa.* 12 *b*
bus Saluatoris. Pro paradiso quem perdidimus, restitutus est nobis Christus Saluator. Sicut ergo de uno fonte paradisi deriuantur quatuor flumina ad irrigandum paradisum, ita de pectoris eius arcano procedunt quatuor fontes, ex quibus hauriuntur quatuor aquarum genera, unde tota per uniuersum mundum rigatur Ecclesia. Sunt autem quatuor fontes, ueritas, sapientia, uirtus & charitas. Ex his ergo fontibus hauriuntur aquæ ex singulis scilicet singulæ. Nam de fonte ueritatis summũtur aquæ iudiciorum, de fonte sapientiæ, aquæ consiliorum, de fonte uirtutis, aquæ præsidiorum, de fonte charitatis, aquæ desideriorum. In aquis iudiciorum cognoscimus quid liceat, uel quid non liceat. In I
aquis consiliorum discernimus quid expediat, uel quid non expediat. Sed quia electis uiris rectè per hæc gradientibus nõ desunt tentationes (tentantur autem de duobus, aut terroribus ut concutiantur, aut blãdimentis ut seducantur) idcirco armandi sunt contra terrores præsidijs diuinæ uirtutis, contra blandimenta desiderijs supernæ charitatis. Desiderijs enim meliorum superantur, ut ait quidam Sanctus, desideria deteriorum. Vel sic possumus procedere. Quid prodest nosse quid liceat & expediat (quod utique docent iudicia atque consilia) si posse perfici minimè contingat? Ideò post aquas iudiciorum & consiliorum, quæ rendæ sunt aquæ præsidiorum. Rursum & posse quid ualeat si horum omnium non sit finis charitas? Rectè itaque post iudicia, post consilia, post præsidia, hauriuntur de fonte charitatis desideria, ut uidelicet quicquid sapimus aut loquimur, quicquid operamur aut patimur, æternæ uitæ finis concludat. Sed ut hæc quæ dicta sunt de fontibus, & aquis clarius eluceant, scripturarum testimonijs reor esse comprobanda, aurique similitudines, quas protulimus, uermiculandas argento. Ac primum q̃ dictum est quatuor illos fontes de pectore Iesu manare,

nullum

Universidad de Deusto Biblioteca

Gullũ arbitror ambigere. Quo ãt ex eisdem fontibus hauriantur prædictæ aquæ, id elaborandum est. Veniat ergo Dauid & dicat
K quod ex fonte veritatis procedant iudicia.
Psl. 16.a Hoc certè videtur sensisse cum diceret. De vultu tuo iudicium meum prodeat. Neque enim uir sanctus iudicium suum diceret, quod de vultu Dei, id est de veritate non prodiret. Nouerat enim electos Dei ueritatis iudicijs tanquam virga ferrea regi, & quia sub eorum regimine se esse sentiebat, exulcans psallebat, iudicia Dei uera iustifica
Psl. 18.a ta in semetipso: desiderabilia super aurum & lapidem preciosum multum, & dulciora super mel & fauum. A quibus ne forte per incuriam deuient, audiant uocem patris p eundem Prophetam comminantis. Si in iu dicijs, inquit, meis non ambulauerint, & mã
Psl. 88. e data mea non custodierint uisitabo in uirga iniquitates eorum, & in uerberibus peccata eorum. Hæc mysteria diuini iudicii reserabat cœlestis regni clauicularius cum diceret. Tempus est vt incipiat iudiciũ de domo Dei, si autem primum a nobis, quis fi-
1. Pe. 4 c nis eorum qui non crediderunt Dei Euangelio? Et hoc de electis dictum est. Cæterum est aliud de reprobis iudicium, quod nihilominus ab ipsa ueritate procedit.
Vnde & per Paulum dicitur, scimus enim
Rom. 2.a quoniam iudicium est secundum veritatem in eos qui talia agunt. Et vtrunque quidem iudicium complectitur ipsa Veritas,
Ioan. 9.g dicens: In iudicium ego ueni in hunc mundum, vt qui non vident videant, & qui uident cæci fiant. Vtrunque autem discer-
Mat. 25. d nit cum item dicit. Et ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in uitam æternam. Si uidimus quomodo de fonte veritatis hauriuntur iudicia: videamus quomodo
L de fonte sapientiæ propinentur consilia.
1. Pet. 3. d Quis dubitet Apostolum Paulum esse sapientem; cum & Petrus eius coapostolus sapientiam ei datam esse astruat, & eiusdem Apostoli tota verborum series nil aliud q̃ sapientiã redoleat? Proferat igitur consilia, & ipsa per nos doceat quid peregrinantib. & ad cœlestem patriam festinãtib. expediat. De virginibus, inquit, præceptum domini
1. Co. 7. c non habeo, consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus a domino vt sim fidelis. Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse, hoc est in uirginitate manere, u de uirginibus præceptum haberet, nil aliud quàm quod præciperetur licere. Nunc uerò cum utrunque liceat, uel nubere, uel non nubere, quid compendiosius dici, potuit, quàm bonum est homini sic esse, præsertim cum & necessitatis instantia frequenter obrepere soleat, & citò mori ipsa temporis breuitas urgeat, totiusq; mundi figura prætereat? Item cum de uidua loqueretur: Beatior, inquit, erit si sic (id est innupta) permanserit secundum consilium meum. Ac ne de proprio corde, non potius de fonte sapiẽtiæ uideretur hoc ipsum consilium deprompsisse, subiecit dicens: Puto quod & ego spiritum Dei habeam. Sed cur ergo paucis immoror exemplis, cum in eius uerbis omnes sexus, omnis ætas, omnis conditio consilium inueniat si diligẽter quærat salutis? Quod si quis curiosius uelit perspicere utrum verum sit quod dictũ est de sapientia consilia manare, legat libros qui inscribuntur Sapientiæ, i bi totus orationis contextus consilia parare uidetur. Si M
nerò consultis & utilius studet uitam inde eligere, audiat ipsam salubriter inuitantem sapientiam. Si uis, inquit, ad uitam uenire, Mat. 19.
serua mandata. Quæris cuius? Deum, inquit, time, & mandata eius obserua. Au- c
diat eam ipsam maxerno affectu inclamantem: Da mihi cor tuum. O quantum uellem & ego cor meum in eius membrum su- Pro. 23.
spendere, de cuius ore mirifico tam dulcia c
uitæ consilia audio personare. Vtinam ãt & linguæ meæ calamũ in eius fonte possem intingere, quo idoneus essem ea quoque quę restant, de duobus fontibus, id est uirtutis, & charitatis, utiliter exarare. Et quoniam quatuor isti fontes ita sibi inuicem saporem transfundunt, ut qui de uno bibere quadã ineffabili dilectionis dulcedinem inuitetur: ad alium: libet iam de sapientia ad uirtutẽ transire, & qualiter illinc hauriantur aquæ præsidiorum, quantum ab ipsa uirtute adiuuor, ostendere. Sicut autem superius dixi gemina esse ueritatis iudicia, quia scilicet determinat quid liceat, uel quid non liceat: itidem sapientiæ duo, hoc est quid expediat, uel quid non expediat: ita & hic agnoscamus de fonte uirtutis hauriẽdas duplices præsidiorum aquas, quæ uel abluant electos à culpis, uel refrigerent in tormentis. De utriusque sumamus exemplum. Re-
Luc. 8. f fert Lucas Euangelista, quod quædam mulier quæ fluxum sanguinis patiebatur, erogata in medicos tota substãtia cum minimè curari

curari potuisset, accesserit retrò & tetigerit
A fimbriam vestimenti Domini, & confestim steterit fluxus sanguinis: Iesum uerò dixisse: Quis me tetigit? Cumque discipuli responderent, turbę te comprimunt & affliguat, & dicis quis me tetigit? Rursum repetisse, tetigit me aliquis, nam & ego noui uirtutem de me exisse. Ecce quas aquas præsidij hauserit mulier de fonte uirtutis, quib. abluta est a profluuio sanguinis, quæ nulla medicorũ arte poterat sanari. Quod si quis obiiciat prolatum testimonium nihil ad rem præsentis operis pertinere, eo q. illa mulier nequaquam abluta esse uideatur a culpis, sed tantum ab ægritudine carnis, nouerit
Mat. 9.a moris esse diuinæ uirtutis prius cordi mederi quàm corpori. Vnde & alibi cum quidam ei paralyticus offerretur curandus, tanquã
Ibid. m. bonus & pius medicus uolens sanare prius quod erat potius, id est mentem quam carnem: ait idem paralytico: Confide fili remittuntur tibi peccata tua. Itaque sanata conscientia consequenter sanatur corpus, cum dicitur: Surge, tolle lectum tuum, & uade in domum tuam. Sic ergo & huius cor mulie-
Act. 15. ris prius abluit intus per donum fidei, sicut scriptum est: Fide mundans corda illorum; per quam meruit exterius impe-
Luc. 8. g trare salute corporis. Hoc enim innuit ipse Dominus, cum dicit, Filia, fides tua te saluam fecit, uade in pace. Quod autem de hoc ipso fonte uirtutis hauriãtur aquæ præsidij in tormentis, ostendunt & illi tres pueri in fornacis incendio æstuantis positi, quibus ipsa flamma refriguit, & præcipuè inclytus ille martyr Vincentius, qui cum grauiter torqueretur, non solum toleraſſe, sed etiam tortorem suũ constanter prouocasse fertur his uerbis: Insurge, inquit, & toto malignitatis spiritu debacchare, uidebis me
B Dei uirtute plus posse, dũ torqueor, quàm possis ipse qui torques. Possent plura de hoc fonte uirtutis copiosius dici, sed eũ succinctè prętereo: quia de fonte uirtutis bibere potius, quàm scribere desidero. Ad hũc
Luc. 7. f fontem inuitamur Redemptoris nostri uoce dicentis: Si quis sitit, ueniat & bibat, & de uentre eius fluent aquæ uiuæ. Et sequutus Euãgelista exposuit ad quem fontẽ nos
Ibidem. inuitaret dicens: Hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. Quem, nisi spiritum charitatis, quem mundus non potest accipere, sed soli accipiunt qui uiuere credunt in eum: Ex hoc ergo fontę hauriamus nobis aquas desiderio tũ, ipsaque partiamur in geminos riuulos, ut sicut eiusdẽ charitatis duo sunt præcepta, ita sint & desideria gemina, quibus impleantur ipsa præcepta. Aliud est enim desiderii quo Deus propter seipsum, aliud quo proximus diligitur in Deo, uel propter Deũ. In illo nullus modus, sed ex toto corde, tota anima, tota uirtute diligitur Deus: in hoc autem præscribitur quidam modus, cum dicitur: Diliges proximum tuũ sicut te ipsum. Mat. 22
Illo flagrabat Propheta, cum diceret: Sicut d
ceruus desiderat ad fontes aquarum, ita de- Psl. 42.a
siderat anima mea ad te Deus. Et item: Cõ- Psl. 83.a
cupiscit & deficit anima mea in atria domini. Hoc exhibebat Apostolus Romanis, qui bus scribebat: Desidero enim videre vos, vt
aliquid gratiæ spiritualis impertiar uobis. Ro. 1.a
Et Dominus in Euangelio discipulis suis: Desiderio desideraui hoc Pascha manducare uobiscum antequam patiar. Et notan- Lu. 22.g
dum quòd ad illud excitatur mẽs humana C
specialiter tribus affectionibus, ac prouehitur, unde & Deum diligere toto corde, tota anima, tota virtute iubetur. Prima quidem dulcis, secunda prudens, tertia fortis est. Primam habuit Petrus, cũ Domino mo Mar. 8.d
ri dissuaderet: Ex corde enim dulciter dili Ibidem.
gebat, cuius passionem expauescebat: Sed cum audiret: Vade retrò satana, non sapis quæ Dei sunt, sed quæ hominis: his uerbis eruditus, & intelligens quid boni haberet mors Christi, cœpit tota anima prudente diligere quem prius tantũ diligebat dulciter toto corde, necdum uerò diligebat tota uirtute. Quod si faceret, nec propter mortis discrimen eum negaret. At uerò post resurrectionem, & ascensionem datò desup spiritu, tunc demum tota virtute dilexit, p quo etiam horrendum crucis supplicium post modum subire non expauit. Erga charitatẽ quoque proximi exercemur tripliciter, uel ut ædificetur ipsa charitas vbi non est, vel certe ne pereat, uel minuatur ubi est. Quisquis aũt hanc puro affectu erga proximũ operatur, illam proculdubio quę Deus est, ulterius promeretur.

DE DONIS SPIRITVS SANCTI.

Sermo continens septem capitula.

Capitulum primum.

PRima gratia est timor domini. Qui hãc habet gratiam, omnem odit iniquitatẽ, iuxta illud Psalmista: Iniquitatẽ
odio

odio habui, & abominatus sum. Et alio loco: Omnem uiam iniquitatis odio habui.
D Scriptum namque est: Timor Domini odit malum. Et item: Time Deum, & recede a
Tre. 3.a malo. Et de Iob dicitur. Vir timens Deum,
Iob 1.a & recedens a malo. Sine hac gratia prima gratiarū, quæ totius religionis exordiū est, nullū bonum pullulare uel manare potest. Sicut enim securitas uel desidia causa est, & mater omniū delictorū, sic timor Domini radix est & custos omniū bonorū. Vnde scriptum est: Si nō in timore Domini tenueris te instātes, citò subuertetur domus tua.
Ecc.27.a Omne namq; uirtutum ædificiū illicò uergit in precipitium, si huius gratiæ miserit
Pro.2.a præsidium. Vnde Salomon ait: In timore Domini esto quotidie, quia habebis spem in nouissimo, præstolatio tua non auferetur. Hinc & Apostolus:
Phi.2.a Cum metu & tremore uestram salutem operamini. Et quid plura? Connexa sunt timor & religio, nec manere potest alterum absq; altero. Vnde
Act.x.c Cornelius uir religiosus ac timens Deum,
Luc.2.d & Simeon iustus & timoratus. Vnde Salo-
Ecc.12.d mon: Deum, inquit, time, & mandata eius obserua. Hunc uerò sic habere debemus, quomodo asserit se habuisse Iob beatissimus. Semper quasi tumentes super se fluIob.31.e ctus Deū timuit. Per hunc timorē Dei uniuersa deserimus, mundo abrenunciamus, nosque ipso, sicut Dominus ait, abnegamus nobis: Si quis uult post me uenire, ab
Luc. 9.c neget semetipsum. Iste ergo diuinus timor qui eum quem perfectè imbuit, paupertati subiicit, & a malo diuidit. ita est primus in ordine gratiarum, sicut paupertas in serie beatitudinum. De qua cominus in cæterarum fundamento uirtutum eam ponens, ait: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsoE rum est regnum cœlorum.
Mat.5.a

Capitulum secundum.

Secundum Charisma est spiritus pietatis, illi secundæ, quæ in Euangelio ponitur beatitudini simile, de qua Dominus sic ait. Beati mites, quoniā ipsi possidebunt terrā. De talib. Dominus in Esaia
Mat.5.a ait: Spiritus domini super me, ad annunciā
Esa.61.a dum mansuetis misit me. Moyses quoque
Nu.12.a mitissimus erat super omnes homines, qui morabantur in terra. De talibus Iob dicit: Dominus ponit humiles in sublime, & mœ-
Iob.5.d rentes erigit sospitate. Vnde illud de Domino dicitur. Humiles spiritu saluabit. Econtra de superbis dicitur: Dominus superbis
Ps.33.a Iaco.4.b resistit. Ante ruinam exaltatur cor. Super-
Pro.16.c bia de supernis ad ima precipitat, humilitas de imis ad superna eleuat. Angelus enim in cœlo superbiens ad tartara corruit: homo in terra se humilians ad cœlos ascēdit tanto uero quisque debet esse humilior, quanto
Ecc.3.e est sublimior. Vnde scriptum est: Quanto
Mat.20 d magnus es humilia te in omnibus, & corā Deo inuenies gratiā. Hinc ipse Dominus ad discipulos ait: Qui uoluerit inter uos primus esse, erit uester seruus. Item cum feceritis omnia quę precepta sunt uobis, dicite: Serui inutiles sumus. Item ipse dicit:
Lu.17.a Discite à me quia mitis sum & humilis cor
Mat.11. a de. Sine hac humilitatis uirtute, reliquæ uirtutes nequeunt prodesse. Vnde beatus Gregorius ait: Qui uirtutes sine humilitate congregat, est quasi qui in uentum puluerem portat. Sicut enim puluis uenti uali di flatu dispergitur, sic omne bonū sine humilitate inanis uento gloriæ rapitur. Multo etiam melius est peccatorem esse humilem, quam iustum arrogantem. Quod a Domino euidēter ostenditur, ubi Publicanus &
Lu.18.b Pharisęus in exemplum adducuntur, sicut quidam Sapiens ait. Melior est in malis factis humilis cōfessio, quàm in bonis factis superba gloriatio.

Capitulum tertium.

Tertium donum est spiritus scientiæ, de quo Salomon ait: Qui addit
Ecc.1.d scientiam, addit & dolorē. Vera nāq; scientia est scire nos mortales, & caducos, & frāgiles esse, & in hoc exilio, & in hoc ergastulo in hac peregrinatione in hac ualle lachrymarū dolendum, & lugendum esse. Vnde dicitur in tertia beatitudine, huic tertio dono cōgruenti: Beati qui lugent, quoniam ipsi cōsolabūtur
Item, Ve uobis qui nunc ridetis, quia plorabitis. Hinc Salomō ait: Risus dolori miscebitur, & extrema gaudii luctus occupat.
Mat.6.d Luc.6.d Pro.14. b

Capitulum

Capitulum quartum.

Quarta gratia est spiritus fortitudinis quartæ in Euangelio beatitudini simi-
Mat.5.a lis, de qua dicitur. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Qui enim iustitiam esurit & sitit, cōtra
G quælibet aduersa fortis insuperabilis, & im-
Pro.18.c perterritus existit. Vnde Salomon ait. Iu-
Hc. 11.g stus ut leo confidit, & absque terrore erit. Item: Non contristabitur iustus quicquid ei acciderit. Hoc spiritu erant prædīti omnes de quibus loquitur Apostolus: Sancti ludibria, & verbera experti, insuper & uincula & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt. Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis egentes angustiati, afflicti, quib. dignus non erat mundus. In solitudinibus errantes, in montibus & in speluncis, & in cauernis ter-
Rom.8.g ræ. Hęc & Apostolus ipse, qui ait. Quis nos separabit à charitate Christi. Tribulatio, & cætera. Iste spiritus omnem alienam malitiam sustinet, & aduersus hostiles insidias
Cant.6.a instruit & munit. Vnde sponsus in sponsæ præconio ait. Pulchra es amica mea, suauis & decora sicut Hierusalem, terribilis, ut Castrorum acies ordinata.

Capitulum quintum.

Quintum donum est consilij spiritus qui alijs facit compati & misereri, illi competens, de qua dicitur, quintę beatitudini. Beati misericordes,
Mat.5.a quoniam ipsi misericordiam consequētur.
Pro.22. b Hinc & Salomon ait. Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur. Hanc principaliter tripharіam exercemus, vel quando ex
H eius quæ in Euangelio leguntur opera implemus, uel quando delinquentes corrigere, & ad bonum reducere studemus, vel oīa iniurias nobis illatas facile indulgemus. Iste secundus clementiæ modus, siue consilij spiritus, Deum fecit semetipsum exinanire, formam serui accipere, sut sic posset ouem errantem corrigere, & ad proprium ouile reducere. Vnde Apostolus ait. Semetipsum de
Gal. 1.a dit pro peccatis nostris, ut nos eriperet de præsenti seculo nequam. Huic consulendi modò sic oportet insistere, vt iniungitur ab Apostolo monente. Insta opportune importune. Est & alius consulendi modus, scilicet discretionis uirtus, qua ueras à palliatis atque simulatis virtutibus discernimus, qua etiam ipsum satanam hypocrisis auctorem dignoscimus. Ipse enim satanas, ut ait Apostolus, transfigurat se in angelum lucis, &
2.Co.11. iuxta beati Cypriani dictum, ministros iniustitiæ subornat, noctem afferentes pro die interitum pro salute. Ista quidem cæterarū virtutum magistra ac domina, omnes alias proinde temperat, ac superne gubernat, & ne vltra vel citra euagentur licenter, imperialiter ac discretè cōseruat. Vnde Boethius Virtutes medium tenent. Si vel vltra vel infra quam oportuerit fiat, a uirtute discedi-
tur.

Capitulum sextum.

Sexta gratia est spiritus intelligentiæ, illi sextę beatitudini congruus. Beati mū-
Mat.5.a do corde, quoniam ipsi Deū videbunt. Nisi. n. mentis intuitos diligenter puri ficatus fuerit, mystica ac diuina liquide intelligere nequit. Nam scriptum est. Spiritus
Sap.1.b sanctus disciplinę effugiet fictum, & auferat
I se a cogitationibus quæ sunt sine intellectu. Vnde Salomon: Abominatio Domini, cogitationes malæ. Peruersæ cogitationes sepa-
Pro.15. rant a Deo. Qui ego vult sincerum ac lucidum intellectum habere, prauarum cogitationum phantasias ac nebulas studeat effugare, & omni diligentia, & cautela conseruare. Vnde Salomon: Omni custodia
Pro. 4.d serua cor tuum, quoniam ex ipso uita procedit.

Capitulum septimum.

Septimū donū est spiritus sapientiæ, quidam internus sapor ac suauissimus gustus. Vnde Psalmista: Gustate, & videte,
Ps.33.b quoniam suauis est Dominus. Et item.
Ps.45.b Vacate & uidete. Et iterū. Accedite ad eū,
Ps.33.a & illuminamini. Hoc diuinæ sapientię inter
Mat.5.a no gustu superna prælibamus, videlicet cō templantes quam amœnum sit angelicis cętibus interesse, ubi nil poterit, quod displiceat esse, nil quod placeat abesse. Ista septima gratia illi veræ beatitudini congruit, de qua ait Dns. Beati pacifici, quoniā filij Dei uocabuntur. Qui. n. mentem pacificam, &

crenam

Pro. 19. b

ferenam habent; de lupernis dulcius sapiũt & subtilius vident. Nam quisquis patientior, eo probatur esse sapientior. Vnde Salomon. Doctrina viri per patientiam dignoscitur. De talibus alibi dicitur. Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum. Hæc septem gratiæ, sunt septem mulieres virum vnum apprehendentes, septem spiritus super florem requiescentes, septem in candelabro lucernæ fulgentes, septem in lapide oculi, septem spiritus ante thronum Dei.

K

Finiunt beati Bernardi parui sermones cum adiecto sermone de donis spiritus sancti.

SEQVITVR EIVSDEM liber continens diuersas morales ac utiles sententias.

Psal. 65.

EXACTVS est in pace locus eius. Est pax ficta, vt in Iuda, est inordinata, vt in Adam, & Eua. Harum neutra est locus Dei. Sola pax Christiana, quam Dominꝰ reliquit, & dat discipulis suis, ipsa est in qua Dominus requiescit. Hæc affertur per sanctos prædicatores uniuerso generi humano; sed eam quidem repellunt, aliqui recipiunt. Nos verò exeuntes puluerem pedum nostrorum super odientes pacem, ad dilectorem eiusdem pacis nos conferamus. Eorum alij dicuntur recipientes pacem, alii retinentes pacem, alij facientes. Possunt & alijs nominibus uocari, s. pacati, patientes, pacifici. Et hæc nomina sortiuntur secundũ diuersos status pacis in quibus proficiunt.

Mat. 5.a
Eu. 21. d

L

Nam pacati per hanc pacem possident terram corporis sui, quia mites sunt. Patientes possident animam suam, quibus dicitur. In patientia uestra possidebitis animas uestras. Pacifici possident non solum suam, sed etiã aliorum in quibus faciunt pacem. Vnde meritò filij Dei uocantur. Pacati ergo dicuntur, qui pacem recipiunt, de quibus scriptũ est. Si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax uestra. Sed quia pusilli sunt, scandalis exagitati cito pacem, q̃ receperat perdunt. Patientes autem sunt, qui receptã retinent, nec quauis iniuria exasperati eam amittunt. Istis tanquam robustioribus præcipitur. Pacem diligite, & sanctimoniam sine qua nemo videt Deum. Pacifici verò q̃ non solum in se, & in alijs eam faciunt, sed etiam volentes auferre diligunt, sicut scriptum est. Cum his qui oderunt pacem, erã pacificus. Ecce isti sunt in quibus requiescit & mansionem Deus facit. Ecce isti sunt, quos sicut filios Deus diligit, & de quibus tanquam viuis lapidibus templum sibi sapiẽtia construit. De quo ædificio, ne ullo impulsu possint labefactari, ipso Deo inhabitante pariter, & operante, ad similitudinem lapidis quadrantur quatuor modis, superius, inferius, a dextris, & a sinistris. Superius, cum diuinæ voluntati suam humiliter, & prudẽter subijciũt. Inferius, cum carnem subiectã temperanter regunt. A dextris, iustè bonos amplectendo. A sinistris, malos fortiter tolerando.

Heb. 12.

Psal. 119.

ANte omnia sine murmuratione sint fratres. Fortè aliquri leue peccatum æstimant murmurare, sed non hic q̃ ante omnia monet esse cauendum. Puto autem ne illum quidem leue reputasse, qui murmurantibus aiebat. Non contra nos est murmur uestrum, sed contra Dominũ. Nos enim quid sumus. Sed ne illum quoque qui dixit. Non murmuraueritis, sicut quidam murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore. Illo nimirum exterminatore, qui positus est in hoc ipsum, vt à terminis beatæ illius ciuitatis arceat murmurantes, & longe faciat a finibus eius cui dicitur. Lauda Hierusalem Dominum, lauda Deum tuũ Sion, qui posuit fines tuos pacem. Nihil enim commune habent murmur, & pax gratiarum actio, & detractio zelus amaritudinis, & uox laudis. Itaque in ore trium, & talium testiũ stet hoc uerbum, vt pestem istam murmurationes summoperè nobis nouerimus esse cauendum.

M

Phil. 2.b
Exc. 16.
2. Co. 10.

Psal. 147. a

Res sunt quibus reconciliari dẽmus hominibus, angelis, Deo. Hominibus per apertæ opera, angelis per occulta signa Deo per puritatem cordis. Nam de operibus, quæ coram hominibus faciẽda sunt, scriptum est. Luceat lux uestra coram hominibus, ut uideant uestra opera bona, & glorificent patrem uestrum, qui in cœlis est. De angelis dicit Dauid: In cõspectu angelorum psallam tibi. Occulta autem signa sunt gemitus, suspiria, usus cilici, & cætera pœnitentiæ insignia, quæ angelis placent.

Mat. 5.f

Psal. 137. a

Luc. 25.

Vnde est illud: Gaudium est angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente. Vt autem Deo reconciliemur, nec operibus, nec signis, sed puritate, & simplicitate cordis indigemus. Scriptum est enim Beati mũdo corde, quoniam ipsi Deum uidebunt. Et illud: Si oculus tuus fuerit simplex, & cætera.

Mat. 5.a
Luc. 16.b

A QVatuor sunt genera hominũ regnũ cœlorum possidentium. Alij uiolenter rapiũt alij mercantur, alij furantur, alij ad illud cõpelluntˢ. Rapiunt qui de reliquerunt omnia, & sequũtur Christum: de quibus dicitur: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum, est regnum, cœlorũ. Sunt alij, inferioris gradus, a quibus metuntur carnalia, dum eis spiritualia seminantur & his loquitur in Euangelio Dominus: Facite uobis amicos de mammona iniquitatis, ut cũ defeceritis, recipiant uos in æterna tabernacula. Tales dicũtur mercatores, quia dant in præsenti pauperibus tẽporalia, quæ possident, ut in futuro recipiant ab eis æterna, quæ non nisi per eos habere merentur. Necesse est enim omnes qui in futuro iudicio examinandi sunt, uel esse iudcis amicos, uel apud iudicem intercessores habere amicos. Habent ego primum beatitudinis locũ, qui intercedunt, habent hi pro quibus intercedunt secundum. Sunt aliqui non nulla bona occultè faciunt pro quibus merentur regnum cœlorum: sed tamẽ furari illud dicuntur, quia laudem humanam uitantes, solo diuino testimonio cõtenti sunt. Horum figuram tenuit mulier illa in Euangelio, quæ fluxum sanguinis patiens, cogitauit intra se dicens: Si tetigero fimbriam uestimenti eius salua ero. Quo dicto, accessit occultè, & tetigit, & salua facta est. Alij sunt qui compelluntur. uerbi gratia, ut pauperes necessarij, quos scilicet hic ignis paupertatis Deo dispensante purgat, ne in futuro ignis iudicij puniat. De quibus scriptum est: Compelle intrare, ut impleatur domus mea. Compelluntur multi uarijs necessitatibꝰ & oppressionibus afflicti: qui mira Dei prouidentia dum temporalem pœnam si nõ libenter, tamen patienter sustinent, uitam cõsequuntur æternam.

Luc. 9.f

B

Luc. 14.c

QVantum distat inter pastorẽ & gregẽ, tantum debet distare inter Episcopũ, & plebem. Stat ille sublimis & rectus, curuat iste caput solo depressus, Vnde poeta: Pronaque cum spectẽt animalia cætera terrã, Os homini sublime dedit. Ille regit, iste regitur: ille pascit, iste pascitur ut ex ipsa forma, & habitu uterque discernatur. Habet ille in manu uirgam qua fertur uel potius ducat, & reducat ouem. Quid est aũt habere in manu uirgam, nisi i opere disciplinam. ut subiectos suos exemplo magis instruat quam uerbo? Erubescunt enim superbi esse discipuli, si eos inhumilitate præcesserint magistri. Vnde, & de Domino scriptum est: Quæ cepit Iesus facere, & docere

Ouidius. Mat. 1.c

Act. 1.a

Habet etiam baculũ, quo feriat lupum. Virga oué baculo lupum. Hoc est, mites, & obedientes debet lenius corripere, duros verò corde, & improbos acrius arguere: cumque necesse fuerit, etiam anathematis sententia ferire. Tenet carnem in fune, zelũ scilicet in discretione, ne sit de illis de quibus scriptum est: Habent zelum (alias æmulationẽ) Dei, sed non secundum scientiam: Habet ẽt pastor bonus panem in pera, hoc est uerbũ Dei in memoria.

Ro. 10.a

C

VO sunt amores, carnalis, & spiritualis: ex quibus colliguntur quatuor modi diligendi, scilicet diligere carnẽ carnaliter, spiritũ carnaliter, carnẽ spiritualiter, spiritũ spiritualiter. In his fit quidã profectus, & ascensus ab inferioribus ad superiora. Nã ut homines qui tantũ nouerant diligere carnem carnaliter, ad hoc proficerent, ut Deum quoque diligerẽt spiritualiter, Deus caro factus est, & loquendo & conuersando cum hominibus, primum ab eis carnaliter dilectus est. Cum autem pro amicis suis animam ponere uellet. iam spiritum diligebant, sed adhuc carnaliter. Vnde & Petrus loquenti de passione sua respondit: Absit a te Domine, non erit tibi hoc. Sed cum per eandem passionem fieri mysterium redemptionis agnoscerent, in ipsa passione iam carnem spiritualiter diligebant. Resurgente autem eo, & ascendente, spiritum spiritualiter amant, lætique decantant: Etsi cognouimus secundum carnẽ Christum, sed nunc iam non nouimus. Nos quoque carnẽ nostram carnaliter diligimus cum eius desideria diligimus, & perficimus. Spiritum carnaliter, quando cum flendo, suspirando, gemendo in oratione cõterimus. Carnem spiritualiter, cuius eam spiritus subiectam in bonis spiritualiter exercentes, cum discretione seruamus. Spiritum spiritualiter, cum etiam ipsa spiritualia studia

Mat. 17. a

2. Cor. 5. d

nostra fraternæ utilitati ex charitate posponimus.

D

ET ad Deum quidã redeundi modus primi hominis casui oppositus. Adam quippe in paradiso positus primo perdidit circunspectionem Dei. Testatur enim beatus Augustinus, quod nequeuam tentator hominem de paradiso eiecisset, nisi aliqua elatio in animam hominis præcessisset cum uerissimè scriptum sit: Ante ruinã exaltatur cor. Secundum perdidit iustitiã, quando uxoris uoci plus quam diuinæ obediuit. Iustitia enim est uirtus, quæ suum uti que reddit. Tertio amisit iudicium, cũ post peccatum correctus, oblique per mulierem retorsit propriam culpam in auctorem, dicens: Mulier quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi. Eisdem ergo uirtutum gradibus redeundum est homini in exilio posito, quibus primus expelli meruit de paradiso. Primũ itaque faciendum est iudicium, deinde exercenda iustitia, tandem circunspectio adhibenda. Et iudicium quidem nobis, ut nosipsos iudicemus, & accusemus: iustitiam proximo, circunspectionem debemus Deo. Hanc redeundi uiam ostendit nobis Micheas propheta dicens. In dicabo tibi ò homo, quid sit bonum, & quid Deus requirat a te: utique facere iudicium, & diligere misericordiam & ambulare solicitè cum Deo tuo: Hanc salutis uiam testatur Apostolus Christum docuisse, dicens: Apparuit gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos, ut abnegantes impietatẽ, & secularia desideria, sobriè, & iustè, & piè uiuamus in hoc seculo, &c. Sobriè scilicet quantum ad nos, iustè ad proximum, pie ad Deum. Qui etiam manifestius in tulit circunspectionem Dei, dicens:

E

Ex pectantes beatam spem, &, & ad uentum gloriæ magni Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi. Et in multis alijs Scripturæ sanctæ locis si hic ordo uiæ, & iustitutio uitæ quæratur, potest inueniri: ut illud: Beatus uir qui in sapientia morabitur, & qui in iustitia meditabitur, & in sensu cogitabit circunspectionem Dei. Moratur, siquidem in sapientia, & sapiens, est qui semetipsum hic diiudicat, ut æternum Dei iudicium euadat. Si enim ait Apostolus nosmetipsos diiudicaremus, non utique iudicaremur. Sapiens est non secundum sapientiam huius seculi, sed secundũ illam, quæ trahitur de occultis per quam utique miro Dei opere agitur, ut electi quique tunsionibus, & pressuris hic atriti, in ædificio ueri Salomonis sine sonitu mallei postmodum collocentur.

Pro. 16. c

Gen. 4.b

Mich. 6. b

ad Tit. 3 a

Ibidem.

Eccl. 14. d

1.Co.11. z

QVatuot gradibus distinguitur omnium electorum profectus. Primo enim fit quisq; amicus suæ animæ, secundò fit amicus iustitiæ, tertio sapientiæ, quarto fit sapiens. In primo profectu uitat omnia, quæ animam possunt offendere, & diligit ea, quę eã possunt mulcere. Horret ergo infernum, & cœlum concupiscit: ita potest implere illud diuinum præceptum, quod in prima conuersione sua accepit. Diliges proximum tuum sicut teipsum. Nam dum secundum carnem ambulat, nullo modo potest. Cùm autem spiritui Dei agitur, facilè potest. Quid enim habeat emolumenti homo, si proximus eius ardeat inferno? aut quid perdiderit, si secum fuerit in paradiso. Neque enim talis est illa paradisi hereditas, ut possidentium numero minuatur. Diligit ergo proximum, quem non uult malum pati, sicut nec seipsum, & quem sicut seipsum uult possidere cœlum. Hoc autem suo, id est, hominis spiritu, quando posset, ut scilicet expauescseret gehennam, ac cœlestia desideraret? Sed potest hoc illius spiritu cui dictum est: Si ascendero in cœlum, tu illic es, &c. Spiritus quippe sapientiæ ubiq; præsens, nouit quid in cœlo, & quid agatur in inferno. Cumque mentem humanam repleuerit, & de pœnis inferni incutit timorem, & cœlestium amorem infundit: sicque facit hominem amare seipsum, & dicit ei: Miserere animę tuæ, placens Deo. Primum igitur est diligere se, deinde proximum. Non enim dictum est: Diliges te sicut proximum, sed diliges proximũ sicut te. Hoc modo fit amator animæ suæ per spiritũ sanctũ quem ex fide accepit. Accepto autem hoc dono, non debet eo solo contentus esse, sed ad maiora prouehi, & in melius proficere. Viuit autem iam per spiritum. Sed si per spiritum uiuimus ait Apostolo spiritu & ambulemns. Et alibi dicit: Nos uero omnes reuelata facie gloriam Dei speculantes, in eandem imagnem trãsformamur a claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu. Hoc ipsum, & Ptalmista de sanctis uideatur sensisse: Benedictionem, inquit, dabit legis lator, ibunt de uirtute in

Mat. 26. d

Ecc. 30. d

Gal. 5.c & 6.a 1.Co.3.a

Psal. 138. b

Psal. 83

uirtutem,

G virtutem, uidebitur Deus deorum in Sion. Ambulet, & iste quem in manibus habem⁹ eat, & proficiat donec ad quartum gradum perueniat. Ibi fine dubio factus sapiens, uidebit Deum Deorum in Sion. Porrò eo ipso quod dixi, qui bene diligit animam suã, debet etiam diligere iustitiam. Alioquin si diligit iniquitatem, odit planè non diligit animam suam. Diligendo autem iustitiã transit ad secundum gradum, & audit illud sapientiæ præceptum: Diligite iustitiam qui iudicatis terrã. Quam si perfectè dilexerit debet pro ea ferre patienter omnem pœnã & quamcunque illatam contumeliam. Duo quippe præstabit ei iustitia, unum ut faciat quod debet, alterum ut patiatur, quod debet, scilicet ut si bonum non fecerit quod debuit, malum quod meruit patiatur. Sic miro modo ne deserendo quidem iustitiã ab ipsa deserimur, dum per ipsam quilibet præuaricationis reatus punitur. Neq; enim est qui se absondat à calore eius. Hanc autem pœnam non solum uir iustus non horret, uerum etiam libenter excipit, dum per eam præterire uitæ peccata purgari fideliter credit. Hinc enim scriptum est. Non contristabit iustum quicquid ei acciderit. Opponit igitur varijs uoluptatibus quibus corruit, contraria medicamenta per quæ resurgat. Verbi gratia: cecidit per inobedientiã, per obedientiæ laborem redit ad uitam: lubricus extitit ac dissolutus, per continentiæ studium rigoremque disciplinæ reparatur. Patitur ab ipsis elementis mundi pœnam, quorum usum dudum inflixerat ad uoluptatem. Quibus cruciatibus cum diu tanquam

H aurum in fornace probatus fuerit, quantum scilicet dignum iudicabitis, qui in pane lachrimarum nos cibat, & potum dat nobis in lachrimis in mensura, incipit: iam consolari, & audit illam Esaiæ uocem dicentis: Consolamini populo meus dicit Deus uester. Loquimini ad cor Hierusalem, & aduocate eam, quoniam completa est malicia eius, id est afflictio: dimissa est iniquitas illius. Suscepit de manu Domini dupli cia pro omnibus peccatis suis. Postquam uerò consolationem recepit, solicitus est, & querit quomodo placeat ei, ut cui se probauit. Facit quicquid boni facit, ut soli placeat suo conditori. Transit ad tertium gradum sui profectus, ut sit scilicet amicus sapientię, quę materno affectu loquitur sibi cum dicit: Prębe fili cor tuum mihi. Cum ergo ad hũc gradum peruenerit, nihil aliud ei restat nisi ut ad quartum ascendat, ubi dicitur esse sapiens. Hoc autem fit, quando iam operatur nõ ut ipse Deo placeat, quod utique in tertio gradu fecerat: sed quia placet ei Deus, uel qa placeat Deo quod operatur: Quisquis talis est, potest cum tota fiducia ac securitate conscientię illius Sapiẽtis canticum decantare. In omnibus requiẽ quæsiui, &c. Hic enim requiescit in omnibus, cum per omnia ei placeat Deus, qui non Dei uoluntatem ad suam curuare, sed didicit ad Dei uoluntatem erigere. Morabitur in hæreditate Domini, sicut eiusdem Dñi uoce promittitur, cum dicitur: Terram in qua dormis tibi dabo, hoc est quietem istam ad quam peruenisti labore tuo, & mu nere meo, stabilem tibi faciam atque perpetuam. Quod autem subiũgit, & semini tuo, sic possumus intelligere, ut non solum spiritui detur tranquillitas & hic, & in futuro sed etiam semini tuo, id est operibus tuis dabitur corporis tui glorificatio.

Pro. 12. a

Esa. 40.a

Pro. 15. 6

Eccl. 24. a

I

Gene. 8.a

TRia sunt loca, cœlum, terra, infernus & habent singula habitatores suos. cœlum solos bonos, terra mixtos, infernus solos malos.

Vatuor sunt quæ impediunt confessionem, pudor, timor, spes, desperatio. Quodam enim impedit pudor, qui scilicet pro sola confusione dicere erubescunt peccata quæ commiserũt. De quo per Salomonem dicitur: Est confusio adducens peccatum. Quo contra de his qui confitentur, iterum dicitur. Est confusio adducẽs gloriam. Quos etiam cõmẽdat Propheta dicens: Confessionem, & decorem induisti. Et alibi: Confessio, & magnificentia opus eius. Alios impedit timor. Timent enim si confiteantur, ne grauis eos pœnitentia iniungatur: & hos arguit Iob dicens: Qui timet pruinam, irruet super eum nix. Sunt autem nonnulli qui in hoc mundo adhuc aliquid concupiscunt, nec putant se adepturos quod desiderant, si hominibus quales sint, innotescant. Horum confessionem impedit spes, id est cupiditas potiendi desiderij. talibus comminatur Dominus in Euangelio. Væ prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus. Sunt item alij, qui nil horum uerentur, sed solum hoc timent, quia post peccatorum confessionem ab ipsis abstinere mini-

Eccl. 4.c

Psal. 130. a

Iob. 6. c

Matt. 24. b

mè possent. Et his obest desperatio. Quib⁹ non iucongruè illud potest aptari. Peccator cũ uenerit in profundũ malorũ, contemnis. Fit uero nonnunquam ut hæc omnia simul confessionem impediant. Sed qui quatuor his malis premitur, rectè iam in monumento iacet, & uelut ille Euangelicus quatriduanus foret. Scriptum est enim: A mortuo, ue lut qui nõ sit, perit confessio. Quod si is mortuus est qui non confitetur, utique reui uiscet qui confitebitur. Veniat ergo Iesus, & dicat: Veni foras. Et ad uocem eius illicò suscitabit mortuus. Excipiat hic noster mortuus exhortationem, & non differat confessionem. Dicatur ergo illi quẽ pudor afficit: Cur te pudet peccatum tuum dicere, quem non puduit facere? Aut cur erubescis Deo confiteri cujus oculis non potes abscondi? quod si forte pudor est tibi uni homini, & peccatori peccatum tuum exponere, quid facturus es in die iudicij, ubi omnibus exposita tua conscientia patebit? Hæc itaque tria proponenda sunt contra pudorem, scilicet consideratio rationis, reuerentia intuentis Dei, comparatio maioris confusionis. Similiter contra timorem opponenda sunt tria. Considerandũ enim est quam sit longa pœna inferni, quàm grauis, quam infructuosa. Econtrariò uerò præsentis temporis pœnitentia breuis est, & leuis, & fructuosa. Contra spem quoque itidem tria opponuntur, bona scilicet futuri seculi, præsentis uitæ bona maiora, certiora, durabiliora: ad quorum comparationem quicquid in hoc mundo desiderari potest, modicum est & incertũ, & ut ita dicam, momentaneum. Ita contra desperationem uincendi peccatum, tria sunt remedia. Primũ est uigor ipse propositi boni, quem assumit ex confessione. Secundum est gratia Dei, quam meretur ex humilitate. Tertium est auxilium, quod ex eius habet cui confitetur compassione.

Pro. 18. a

Ioã. 11. b

Ecc. 17. f

Ioã. 11. f

I

Duo sunt in quibus consistit nostra salus, iustificatio, & glorificatio. Altera initiũ, altera perfectio est. In illa labor, in hac aũt fructus laboris est. Et nunc quidẽ iustificatio fit p fidẽ, nam glorificatio erit per speciem. Quanta autem fit in futura uita glorificatio sanctorũ, humanus interim nonpotest attingere intellectus. De illa enim scriptum est, quod oculus non uidit, nec auris audiuit, & cætera. Hæc ergo interim omissa, quoniam uires nostras excedit, de iustificatione, quæ nunc agitur aliqd ad ædificationem fratrum nostrorum, quod necessarium uisum est, loquamur. Ipsa est. n. uia per quam fit transitus ad glorificationẽ dicente Apostolo: Quos prædestinauit, hos & uocauit, & quos uocauit, hos & iustificauit. Quos aũt iustificauit, hos & magnificauit. Neq; enim poterit obtineri magnificatio, nisi iustificatio præcesserit: cum ista meritum, illa præmium sit. Hoc in Euangelio docuit Dominus, qui cum discipulis euãgelizaret regnũ Dei, primum eis proposuit iustitiam, dicens: Nam nisi abundauerit iustitia uestra plus quam scribarum, & pharisæorum: non intrabitis in regnum cælorum. Notandum antem quod sicut in illo beatitudinis regno præsentem se electis sui exhibebit Dominus ad glorificationem, ita etiam se eisdem ipsius exhibet in uia peregrinationis ad iustificationem, ut a quo scilicet glorificandi sunt per speciem, ab ipso prius iustificentur per fidem. Et quidem tria sunt à quibus abstinere debent quicunque iustificari desiderant. Primo utique ab operibus prauis, secundo à carnalibus desiderijs, tertio à curis seculi. Item tria sunt quibus debent insistere, quæ etiam continet sermo Domini, in monte, eleemosina, ieiuniũ, oratio. Sic enim adimpletur iustificatio, dũ ab interdictis uitijs abstinent, & bona, quæ præcepta sunt, fideliter exercent. Opponuntur ergo prauis operibus opera misericordiæ, contra carnalia desideria adhibeantur ieiunia, & pro curis seculi succedat amor Dei, & frequentia orationis.

Esa. 65. a

Rom. 8. f

M

Mat. 5. c

Pastorũ est uigilare super gregẽ p p tria necessaria, uidelicet ad disciplinam, ad custodiam, ad preces. Ad disciplinam propter morũ correctionẽ, ne grex cõmissus propria molestia deficiat. Ad custodiam propter diabolicam suggestionem; ne hostili seducatur caliditate. Ad preces propter tentationum instantiam, ne uincatur à pusillanimitate. In disciplina rigor iustitiæ in custodia spiritus consilij, in prece affectus compassionis.

A

Deus ad intelligendũ se condidit unigenitus auctor creaturas, hominẽ, & angelum. Hominem iustificant, fides, & memoria: Angelũ beatificant intellectus, & psentia. Et quia homines qsque perducendi sunt ad æqualitatem Angelorum, necesse est, ut interim iustificẽtur per fidem, & proficiant ad intellectum. Scriptum est enim: Nisi credideritis, non intelligetis. Itaque fides, uia est ad intelligendum; nam mundatur cor fide, ut intellectu uideat Deũ. Similiter & memoria Dei, uia est ad præsentiam Dei. Qui enim hic habet mãdatorũ eius ut ea faciat memoriã, meretur quando q; ut eius quoque uideat presentiam. Habeant igitur intellectum & præsentiã angeli det in cœlo; habeamus & nos eius fidem & memoriam in mundo.

Esa. 6. b

Res sunt status animæ. In corpore, posito corpore recepto corpore. Primus datus est ei ad agẽdã penitẽtiã, reliqua duo ad habendam requiẽ uel pœnam, scilicet prout gessit in corpore, siue bonum, siue malum. Ad agendam uero pœnitentiã tria sunt necessaria, tempus, corpus, & locus. Quod tẽpus sit necessariũ, dicit Apostolus: Ecce nunc tẽpus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Similiter & de corpore idem scribi: Omnes nos oportet manifestari ante tribunal Christi, ut referat quisque propria corporis prout gessit. Sed & de hoc loco loquitur Scriptura dicẽs: Si ascenderit super te spiritus potestatem habentis, locum tuum ne deseras. Porro tempus in tria diuiditur, in præteritum, in præsens, in futurum. Horum nullum perdit quisquis recte pœnitentiam agit. Nam præteritum quidem, quod perdiderat reflaurandum in amaritudine animæ suæ omnes annos suos recogitat: præsens autem tenet iam per exercitium operis: Futurum uerò per constantiam boni propositi. De præterito loquitur Apostolus cũ dicit: Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Ad præsentis uerò operationem hortatur nos cum dicit; Dum tẽpus habemus operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei: Futuri nos admonet Dominus cum ait: Qui perseuerauerit usq; in finem, saluus erit. Corpus quoq; necessarium est ad agendam pœnitentiam. In corpore quippe possumus mala pati, & bona operari. Pati scilicet pro commissis delictis, operari pro adipiscendis æternis præmiis. Qui ergo corpore caret, dignos pœnitentiæ fructus facere quomodo ualet? Et notandum quod pœnitentia quæ per corpus geritur breuis est & leuis. Breuis, quia corporis morte terminatur. Leuis, quia per societatem corporis fertur facilius. Grauis siquidem esset, si eam solus animus portaret. Cum uero & ipsi corpori eius patitur pondus quanto magis inde corpus oneratur, tanto amplius animus exoneratur. Locus etiã uidetur necessarius esse & utilis, ecclesia scilicet uitæ præsentis, in qua quisquis dum in corpore uiuit, pœnitentiam recte agere negligit, nullum in futuro salutis remedium obtinere poterit.

1. Co. 6. a

2. Co. 5. a

B

Ec. 10. g

Ephe. 5.

Gal. 6. c

Mat. 10.

Triplici morbo laborat genus humanum. Principio, medio, & fine, id est, natiuitate, uita, & morte, Nauitas immunda, uita peruersa, mors periculosa. Venit Christus, & contra triplicem hunc morbum attulit triplex remedium. Natus est enim, uixit, mortuus est: atque eius natiuitas purgauit nostram, mors illius destruxit nostram, & uita eius instruxit nostram.

C

Sicut æger ad medicum, sic esse debet peccator ad creatorem suum. Qui ergo peccator est, debet orare Deum, sicut æger medicũ. Duobus autẽ modis impeditur oratio peccatoris, uel nulla, uel nimia luce. Nulla luce illustratur, qui peccata sua nec uidet nec confitetur. Econtrario nimia luce obruitur, qui ea tanta uidet ut de indulgentia desperet. Horum neuter orat, Quid ergo? Temperanda est lux, ut peccata sua uideat peccator & confiteatur, ac pro ipsis oret ut remittantur. Prima ergo eius oratio debet fieri uerecũdo affectu, hoc autem fit cum necdum peccator audiet per seipsum accedere ad Deum, sed quærit aliquem sanctum uirum, aliquem sanctum pauperem spiritu, qui sit in ora uestimenti Domini tanquam fimbria, per quẽ habeat accessum. Huius orationis tenuit typum illa euangelica mulier quę fluxum sanguinis patiebatur, cupiensque sanari accessit, & intra se cogitauit dicens: Si tetigero fimbriã uestimenti eius, saluabor. Secunda oratio fit puro affectu: & hoc fit, quando scilicet peccator iam per seipsũ accedit, & ore proprio confitetur. Talis orationis reliquit nobis exemplum illa peccatrix, quæ lachrymis rigauit pedes Domini, & capillis capitis sui terfit, de qua dictum est a Domino: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Tertia oratio effunditur amplo affectu: & hoc fit, quando is qui pro se orauerat, orat iam pro aliis. Sic orauerunt Apostoli pro muliere Chananea pro filia sua rogante. Dimitte, inquiunt, illam, quia clamat post nos. Quarta oratio emi-

D

Luc. 8. f

Luc. 7. g

Mat. 15. d

titur deuoto affectu, quę de cordis puritate sine vlla hæsitatione cum gratiarum actione depromitur. Talem orationem fecit ipse Dominus quando quatriduanum de monumento Lazarum resuscitauit, & ait: Pater gratias ago tibi, quia audisti me. Tales orationes docuit nos Apostolus facere frequentes, dicens: Sine intermissione orate, in omnibus gratias agite. Has, quæ dictæ sunt quatuor orationum species, idest uerecundam, puram, amplam, deuotam, nuncupat Apostolus alijs nominibus, & ad eas nos hortatur dicens: Obsecro primo omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones. Nam obsecrationes uerecundo, orationes puro, postulationes amplo, gratiarum actiones fiunt affectu deuoto.

Ioã. 16. c

1. Th. 5. d

1. Ti. 5. a

E

DIximus de generibus affectionum, & orationum, dicamus etiam qua puritate sit orandum. Et quidem tria uidentur mihi hic esse, necessaria, quibus orationis intentio firmiter est astringenda. Considerare namq; debet is qui orat, & quid petit, & ipsum quem petit, & se ipsum qui petit. In eo ãt quod petit, duo debet attendere, ut secundum Deũ sit quod postulat, & vt hoc ipsum in summo affectus desiderio habeat. Verbi gratia. Si mortem inimici si læsionem seu deiectionem proximi orãdo petierit, non est secundũ Deum talis oratio, cum ipse præcipiat, & dicat: Diligite inimicos uestros: benefacite his qui oderunt uos: & orate pro persequentibus, & calumniantibus vos. Si uerò peccatorum remissionem, si spiritus sancti gratiam, si virtutem atq; sapientiam. si fidem, ueritaem, iustitiam humilitatem, patientiam, mansuetudinem, & cætera spiritualia charismata quæsierit, & ea cogitando uehementer affectauerit, hæc secundum Deum est oratio, & hæc verè meretur audiri. De huiusmodi enim orationibus loquitur per Esaiam Deus: Antequam clament ego exaudiam, adhuc illis loquentibus ego audiam. Sunt & alia quæ cum desunt, a Deo dantur, & possunt esse uel non esse secundum Deum, quantũ duntaxat interest finis ad quam referũtur, vt est corporis sanitas, pecunia, cæterarumque rerum affluentia: quæ etsi a Deo sint, non tamen sunt magnipendẽda, nec ex desiderio possidenda. Similiter, & in ipso quem petit, debet duo considerare, bonitatem, & maiestatem. Bonitatem qua gratis uelit, & maiestatem qua planè possit dare quicquid petitur. Sed & in seipso qui petit debet nihilominus duo attendere, id est ut pro suis meritis nihil accepturum putet, sed de Dei misericordia tantum quicquid rogauerit, impetraturum speret. Tunc ergo dicitur corporum, quando tria hæc quæ dicta sunt, & eo modo quo dicta sunt, cogitat. Et quisquis hac puritate, & intentione cordis orauerit, exaudi se sciat, quia sicut testatur Petrus Apostolus: Non est personarum acceptor Deus, sed in omni genere qui timet Deũ, & operatur iustitiã, acceptus est illi.

Luc. 6. d

Esa. 65. d

F

Act. 10. c

Mors animæ obliuio, de qua morte suscitatur hoc modo. Per memoriam sentit, per obedientiam audit, per intelligentiam uidet, per circunspectionem olfacit, & gustat per dilectionem.

QVatuor sunt genera uoluntatis humanę. Sicca in reprobis, & terrenis, quorũ corda nullo rore gratiæ perfunduntur. Recta in inchoantibus, q uitæ pristinæ fortitudinẽ relinquentes, ad boni operis rectitudinem mutatione voluntatis assurgunt. Deuota in proficientibus, qui vsu orationis assiduæ in amorem bene agendi cœlitus eriguntur. Beata in consummatis, qui pene nihil aliud nisi Deum cogitantes, in ipso totius desiderij sui finem reponunt. Inter siccam & rectam uoluntatem chaos quoddam firmatum est, vt qui uoluerit transire non possit, peruersa scilicet intentio. Inter rectam, & deuotam, inolita cõsuetudo. Inter deuotam & beatam, corporalis affectio. Quæ tria quasi quidam lapides dum in uia nostri operis se opponunt, ne de uirtute in uirtutem ascendamus, impediunt.

G

RAtionalis creatura ad hoc se dẽt diligere, vt beata sit, & Deũ per quẽ solũ beatificari possit, cuius insecutor, & æmulus ad hoc elaborat, ut eam in vtraq; sui qualitate corrumpat. Corporeã igit qualitatem appetitu gulæ, & fluxu luxuriæ deprauat penitus & corrumpit, iumentũque carnis his duobus aculeis agitatum in præcipitia mortis impellit. Inuisibilem ergo humanæ substantię portionem spirituali bus aggreditur armis, eamque gemina peste inficiens, tumore superbiæ, & auariciæ labe commaculat; sicque totam massam fermenti huius colluuione corrumpens, homini præripit beatitudinem, quam amisit.

Quatuor

QVatuor sunt quorum in hac uita obsequijs deseruimus, caro, mundus, diabolus, Deus. Carni militamus gulæ illecebris seruiendo, luxurię illi mulis obsequendo. Mũdo militamus auaritiæ æstibus anhelãdo, honoris altitudinẽ affectãdo. Diabolo militamus bonorũ pfectibus inuidendo, & contra Deũ superbiæ spiritu intumescendo. Deo militamus pietatis operibus humiliter insistendo, potestates aereas virtute spiritus oppugnando. Habẽt, & singuli principes isti donatiua sua propria.

H

Caro suis tyronibus elargitur momentaneã uoluptatem: mundus transitoriam sublimitatem: diabolus perpetuam captiuitatem. Deus interminabilem fœlicitatem. Hæc sola præponderat.

EVangelica sanctione præceptũ est, vt in uia mortalitatis huius terrenis affectibus inhærentẽ neminẽ salutemus.

Ioã. 12. a

Quos ãt ab hac vita suspensos uideri mus illis securæ salutationis gaudium offeramus. Vnde & in Euangelio tria salutationis genera inuenimus. Virgo siquidem Maria salutauit Elisabeth, Angelus uero Mariam, Dominus autem Iesus discipulos salutauit post resurrectionem. Cum ergo uidemus eos, qui in sterilitate vitæ huius senuerant, mõtana cõfessionis ascendendo, feruorem pœnitentiæ quasi filium quendam concipere: illis uicem salutationis, illis in uerbo Domini remissionis, & gratiæ, & ueniæ largitatem debemus offerre. Quos uerò in sanctitate, & castimonia Domino seruire conspicimus, inuitando ad meliora, benedictionem, & gratiæ fœcunditatem eis necessario promittamus. Quos sanè in conclaui remotioris uitæ positos, ad imitationis Apostolicæ fastigium tendere uidebimus: illis quietis, & pacis geminam soliditatem, cuius etiam in suo corpore quædam præludia sentiunt, uiuæ uocis ministerio spondeamus.

Luc. 1. b
Ibi lem.
Ioã. 20. c

I

DOminum Iesum Christũ subire crucis, & mortis ignominiã, tria quædã spcipua coactione uoluntaria cõpulerũt. Filialis, & pura obedientia, qua prioris inobediẽtiæ periculũ solueretur. Cõ passibilis, & cõis miseria, quę illius iustitiã in flexibilem, uirgam ferream ad misericordiã hortabatur. Erat miseria illa, & ponderosa & grauis, quæ ceruices hominum communis peccati, & mortis cõditione præmebat. Publica & generalis, quæ iustos, & iniustos simili damnationis sentẽtia pariter obligat. Continua, & pennis, quæ nisi per Christum redemptionis gratiæ fieret, irremediabilis captiuitatis nexu omne genus Adam damnationis uoragine absorbebat. Porrò tertium quod spontaneæ cogit in mortem, celeberrima & solemnis uictoria, cuius successu, inuitabilis diaboli, & mortis potentia in monumento gloriosè & efficaciter erat imminuenda.

TRibus modis exaltat Dominus caput nostrum: mentem. ſa terrenis affectibus suspendendo, ut spe cœlestiũ transitoria contemnamus: diuinam scientiam conferendo, ut eorum quæ temporaliter non uidentur, scientiam teneamus: ad amorem cœlestium subleuando, ut in carne positi, ipsam quoque carnem diuinæ dilectionis altitudine transcendamus.

Homines habent triformen statum uiuẽdi. Non delinquere, quod agit utiq; timor seruilis. Nolle delinquere, quod exhibet filialis. Non posse delinquere, quod sola cõfert beatitudo perennis.

K

Quatuor esse dicuntur quæ nostræ gratiam deuotionis adaugent. Memoria peccatorum, quæ hominẽ reddit humilem apud se. Recordatio pœnarum, quæ illum solicitat ad bene agendum. Consideratio peregrinationis, quæ illum hortatur uisibilia debere contemni. Desiderium uitæ perennis, quæ hominem incitans ad perfectum, cogit eum a terrenis affectibus uoluntatis mutatione suspendi.

NOstræ inscientiæ tarditatem erudit Dominus tribus modis. Indulti beneficij largitate, quæ nostræ duritiam mentis emollit, & excitat ad amorem. Frequenti uerbum seueritate, quæ præstans intellectum auditui, incurit nobis timorem. Contemptus publica utilitate, quo implẽs facies nostras ignominia parit nobis uerecundiam, & ruborem.

Motus & titillatio carnis nostræ, tribus ex causis contingit. Ex præcedenti cogitatione, cum formas & imagines illicitas intus trahentes, in earum retractationem turpiter commoueremur. Ex uentris plenitudine: quia cum uenter ciborum cumulositate

Universidad de Deusto
Biblioteca

L

distenditur, caro lasciuiens ad motum luxuriæ concitatur. Et maligni spiritus impugnatione, quia quò iustos superare se minime posse cosiderat, eo per carnis titillationem grauius eos impugnat.

AVctoritate scripturarũ malè cogitare, & male dicere, & male facere, prohibemur, quia in male cogitare uel mmũditia est, cũ res sordidæ, & impuræ memoria reuoluũtur: uel superbia, cũ animus quasi superior super proximos suos eri gitur, & inflatur. uel auaritia, cũ diabolo instigante cõtra præceptũ Dei res proximi concupiscitur. Necesse est enim malæ cogitationi horum trium aliquid semper inesse. In malè dicere uerò sermo est uel superuacuus ratione, & utilitate carẽs: uel detractorius, fraterna bona iucunda corrosione, & odij instinctus diminuens: vel adulatorius, caput alicuius falsa olei delinitione demulcens. In malè facere quoque opus est uel simulatorium, cum aliud intendimus, quàm opere demonstramus: uel impium, cum proximos nostros lædimus: uel impudicum, cũ nos ali quo modo sordidamus.

DE cõualle plorationis ascensuri semper ad altiora tendere, & anhelare debemus. Est n. quasi quoddam desertum uita ista mortalis, de qua dicitur: Terra deserta in uia, & inaquosa. Sed triformis est species desertorum. Est quippe desertum momentanea scilicet vanitas, quã despicere uitæ moderatione debemus.

Cant. 3. De quo deserto ascendere nos oportet, sicut dr: Quæ est ista quæ ascendit de deserto delitiis affluens, innixa super dilectum
& 8. d suum? Delicijs affluimus, cũ uirtutibus abũdamus. Super dilectum innitimur, cũ Deo ascribimus quicquid boni operamur. Est
M aliud desertum, Christianæ simplicitatis humilitas: uocata desertum, quia ferè nullus est imitator. Christi, qui studeat istud honũ operari. Per hoc desertum necesse est ascendamus. Vnde dicitur: Quæ est ista quæ a-
Ibidem. scendit per desertum sicut uirgula fumi ex aromatibus? Sicui uirgula fumi ex aromatibus ascendimus, cum uirtutum studio, & disciplina exercitati proximos nostros ad bene agendi similitudinem incitamus. Est aliud quoque desertum, innocentiæ purioris simplicitas uel integritas. Ad hoc debemus ascendere, quia ad ueram munditiam, ut simus sancti corpore, & spiritu, debemus anhelare. Ascendamus ergo de deserto momentaneæ uanitatis per desertum humillimæ simplicitatis ad desertum integerrimæ puritatis.

DOminus noster habet propriè sagittas, quibus hostes suos uulnerat, & i brachio uirtutis expugnat. Sunt aũt tres sagittæ, quibus hostes sauciantur. Stimulus amissæ pecuniæ, quia ualde cõteritur, qui instrumenta uiuendi, & satellites uoluptatũ diuitias amisisse reminiscitur. Sequitur testis corporalis molestiæ, quæ ut eius uias ex omni parte sepiat, cũ quem ad peccatum festinare cõsiderat, etiam corporis contritione flagellat. Sequitur malleus infernalis memorię, quia cum se homo undique circunseptum pondere pœnarum corporalium pensat, etiam ad illam quæ fine caret angustiam oculus porrigens, horribilem gehennæ fornacem timida secum cõ
A sideratione tractat.

VNt & aliæ tres sagittæ, quibus Dñs ẽt eos sauciat quos ad degustandam dulcedinem suæ dilectionis inuitat. Quarum prima est timor castus: qui ideo sic nocatur, quia & timeri Dominum a seruo iubet, & seruum ab illicitis continere respectu Domini admonitione continua perluadet. Sequitur amor deuotus: qui dum mentem occupauerit, totam igne suauissimæ dilectionis accendit. Sequitur desiderij uirtus, quæ dum latitudinem conscientiæ uelut aura leuis afflauerit, ea quæ retro sunt mens oblita, ad solam faciem conditoris anhelans, quia sui uoti finem minimè consequutus, contabescit.

Oblatio nostræ laudis quam Deo immolamus. triformis esse debet. Affectuosa, ut mens concordet uoci. Fructuosa, ut ædificationem pariat intuenti. Gratiosa, ut placeat conditori qui gratis dedit.

Decretis, & adhortationibus sanctorum patrum bene cogitare, & bene dicere, & bene facere iugiter admonemur: quia in bene cogitare cogitatio est uel honesta nihil impuritatis contrahens, uel humilis nihil superbum sapiens, uel pia nihil crudele molliens. In bene dicere uerò sermo est, uel auditori commodum afferens, uel humilis nihil inanis eloquentiæ sapore tumescens, uel uerisimilis nihil fuco simulationis obtectum in sua prætextione prętẽdés. In bene facere quoque factum, uel purum, quod munditiam exhibet, uel pium, quod misericordiam redolet, vel pudicum quod oculus intuentium non offendat, aut uiolet

VSitatũ est satis, & tritũ, seculũ istud merito cęcitatis, & ignorantiæ suæ, Aegypti uocabulo nũcupari. Qđ nimirũ quotiẽs mutatione uoluntatis
C egredimur, tria nobis occurrunt. Stimulus cupidit atum, qui ueluti mare rubrum sensum rationis nostræ tumidis, & procellosis undis cogitationum innoluit: & nisi uirga discreti iudicij aquæ superiores ab inferioribus secernantur, subruit sunditus, & demergit. Sequitur cumulus tẽtationum qua si alter Iordanis aluei sui metas excedens, & terram corporis nostri solito plenius occupans, nisi arca testamenti, id est sententia ueritatis intercedens impetus illius refrænet, & ipsum penitus arefaciat, & exsiccet. Sequitur aculeus molestiarum, qui cum ingruerit, quasi iterum Iordanis Helisæo occurrentes, sumendum Heliæ pallium, & medijs fluctibus opponendum: ut quicquid nos temporaliter cruciat respectu Dominicæ passionis sapore mutato, noua nobis sua uitate dulcescat.

VIæ, quæ ducunt ad mortẽ rationẽ tri faria diuidũtur. Alia ærumnosa, alia laboriosa, alia delicioſa. Aerumnosa est in pauperibus, qui in paupertate sua regio spiritu, & diuite animo tumescentes, ab inopia temporali ad ęternam miseriã transferuntur. Laboriosa est in auaris, & cupidis, qui dum diuersarum anxietate curarũ miserabiliter distenduntur, obliuiscũtur ea, quærere, quæ Dei sunt, & auaritiæ æstibus anhelantes, usque ad uitæ terminum ab inquietudine temporali ad æterni laboris angustias transferuntur. Delicioſa in diuitibus delicatis, qui in delicijs, & uoluptatibus enutrientes corpora, & corda sua, post dulcedines momentaneas, & horarias suauitates, ad sempiternas amaritudines deferuntur.

VIa quoq; quæ ducit ad uitam, simili ratione distinguitur. Est. n. alia sanguinea, alia purpurea, alia lactea. Sanguinea in martyribus, qui in sanguine agni suorum corporum indumenta lauerunt, & per iter martyrij triumphalis altitudinis scalium attigerunt. Purpurea est in confessoribus, qui in sua carne uestigia Dominicæ passionis per abstinentiam expresserunt, & in suis corporibus uulnerum Christi stigmata portauerunt. Lactea in uirginibus, quæ in seipsis puritatis angelicæ candidatum, & uirtutes sanctimoniæ consecrauerunt, & per uiam munditiæ ad amplexus, & thalamos ueri sponsi virtutum pennis feliciter euolarunt.

LIgna sunt omnes iusti, qui plantati in medio ecclesiæ tẽporalis facere debẽt fructus uitæ qui maneant. Videat aũt quisq;, ut eligat sibi locum irriguum, in quo fructificans proferat in tempore suo uitæ fructum. Sunt autem tres decursus aquarum. Incitamenta scripturarum: quæ p minas, & promissa honestam in homine suscitant uoluntatem. Charismata gratiarum: quæ hominem spiritualem ex animali efficiunt, ad sui prouisionem, & curam infor D
mando, & docendo omnem ueritatem, ministrant operum fœcunditatem. Stillicidia lachrymarum: quæ dum uenas intentiones atque propositi suo rore irrigant, & infundunt ne lignum moriatur, perseueran tiam largiuntur. Qui iuxta hæc fluenta radicatus fuerit, per menses singulos faciet fructum, & folia ligni illius ad suauitatem gentium.

NOn uno eodemque modo omnes q ebrij fuerint, debriantur. Aliud est ui nũ malitiæ, quod effluit de uua fellis & a diabolo initium habuit: qui amaritudinem peccati, & mortis humano generi propinauit: quo debriantur iniqui conformes facti ei. Aliud est uinum molestiæ, quod emaneat de labrusca conditionis humanæ, quæ domino suo acetum iniquitatis apposuit. Hoc uino quisquis inebriatus, non iniustè, sed merito peccati sui a Deo hoc perperi comprobatur. Aliud est uinum gratiæ, quod ex botro Cypri. ideſt, cõditoris largitate discurrit, & hoc est mustũ quo sponsi filij debriantur, quod mittitur etiam & in vtres nouos.

REges sunt, & sacerdotes oẽs electi, & eos oportet oleo unctionis iungi. Est aũt oleum triforme. Aliquid siquidẽ est oleum effusionis: uidelicet uerbũ Dei quo initiantur ueterem hominẽ exeuntes: ut quasi adolescentulæ in amoré E
sponsi surgant. Aliud est oleum puritatis: quo lagenæ operum nostrorum impleri debent: quod in lampade diuini feruoris ignẽ debet incessanter nutrire. Aliud uero oleum exultationis: charitas uidelicet principalis: quæ mentem quam repleuerit dilatat, ut gustans quàm suauis est dominus

nus, in vertice iustitiæ sedens in solo Deo glorietur, & gaudeat.

CHristiani à Christo nomẽ acceperũt, & operæpreciũ est, vt sicut sunt hæredes nominis, ita sint imitatores sanctitatis. Tria ergo sunt quæ in Christo nobis expressa, plenis uiribus exercere debemus: videlicet improbare uiuaciter seculi uanitatem: quia & Iesus ne rex cõstitueretur à turbis, aufugit. Exercere viriliter pœnitentiam: quia & Iesus sicut agnus occisus est. Et habere veraciter geminam charitatẽ: qua Iesus pro inimicis orauit.

SEptem gradus descensionis habet humilitas. Abdicationem rerũ: exemplũ apostolorum. Abdicationem uestium sicut Helia, & Ioannes. Corporis exercitium: ut Paulus. Directionem in prosperis: instar Dauid pauperis, & regis. Patientiam in aduersis sicut Iob, & Thobias. Propriũ abhorrere consilium, & propriæ uoluntatis affectum.

FARma virtutis quibus arma nequitiæ expugnãtur, sunt hæc. Plena peccati cognitio, quæ expellit tenebras uoluptati. Pœnitentialis afflictio contra dulcedinem carnalitatis. Humilis, & vera cõfessio contra uenenum iniquitatis. Sufficiẽs & digna correctio in mutatione pristinæ uoluntatis. Perseuerantiæ plena successio, ut perfecta subrogetur custodia sanitatis.

Necessaria sunt pœnitentiæ tria hæc. Abstinentia, per quam carnis superbia edomatur. Lectio, cuius fructu reformandus in uigorem animus saginatur. Oratio cuius munimine, & tutela virtutum ex anima proteguntur.

Humilitatis uirtus habet hæc tria. Superiori subdi, ut ad eius æqualitatem nulla ambitione, uel inuidia rapiatur. Æquali non præferri, ne illicito appetitu superior uelle fieri videatur. Minori subdi potius, quam præponi, ut ex hoc humilitatis ueritas comprobetur.

Non omnes uniformiter gradiuntur ad Deum. Quidam passu, sicut illi, qui terrenorum curis impliciti, uix aliquando respirãt ut Domini recordentur. Quidam modesto incessu, qui Domini seruitio mancipati, & Deo quidem seruiunt, & tamen erga seipsos indulgentiores exiſtunt. Alij ueloci, id est rapido cursu: sicut hi qui super carne sua se intuentes, & se, & transitoria contemnentes, celeriter profiscũtur ad Deum, hoc solummodo cupientes, in pace quiescere in idipsum.

Electos tria in futuro maneant. Interna satietas, ęterna iucunditas, iucunda uoluptas. De his dicitur; Exultent iusti, &c.

Triforme est desiderium electorum. Vna nimiter habitare in domo. Vnde est: Vnam petij à domino. Victoriam obtinere de mũdo. Vnde est: Quis me liberabit de corpore mortis huius? Præsentialiter frui Deo. Vnde est, & illud. Cupio dissolui, & esse cum Christo.

Trifarius est prælatorum timor. Ne audientium animos exquisitior apparatus, cõmoueat, ne interni iudicis oculos immoderatior vsus offendet, ne iustitiæ retributio i præsenti eis fiat.

Triformis est sanctorum dolor, quia ceciderunt de paradiso, quia tenentur in exilio: quia differuntur a regno,

In mõte montiũ Christo fuerũt hæc duo, coagulum passionis, & pinguedo sanctitatis.

Vituli quos Domino immolare debemus tres sunt. Nouæ conuersionis effectus, qua si vitulus nouellus cornua producens, & ungulas. Sacræ religionis profectus, qui est uitulus tenerrimus de armento. Consummatæ uirtutis affectus, q est vitulus saginatus.

Quadriformis est pressura nostrę. Corruptibilis carnis angustiæ: quæ sunt dolores mortis, Temporalium præssurarum molestiæ: quæ sunt torrentes iniquitatis. Occulti hostis latentes insidiæ, quæ sunt dolores inferni. Deceptoriæ facies mundanæ gloriæ, quæ sunt laquei mortis.

Fumus est ab ira Dei, quia in consideratione iræ Dei electi cõpunguntˉ, Ignis à facie eius: quia per cognitionẽ, & præsentiam eius ad amorem accendunt. Caligo sub pedibus eius, quia per districtũ illius examen reprobus desperationis nebulis obscuratur.

Ambulat Dñs super pennas uentorum cum electi eius dulcedinem, uel tenuiter attinguntur. Volat, cum de incircunscripta eius substantia nihil percipiunt. Vnde est: Fuge dilecte mi. Ponit Dominus tenebras profunditatis, & altitudinis latibulum diuinitatis suæ in sole manifestationis, & laboris tabernaculum carnis suæ, in luce puritatis, & sanctimoniæ habitaculum mansionis suæ.

Portas suas mundus habet, quibus ingredimur ad eum; quæ sunt, corrupta sensualitas, & iccsta cupiditas. Vnde est; Appropin-

quauerunt usque ad portas mortis. Portæ inferi, cæca desperatio, & dura obstinatio. Vnde est. Portæ inferi non prævalebunt. Portæ cęli, humilis patientia, quæ est porta ferrea ducens ad ciuitatem, & amoris concordia, quæ est porta orientalis.

Genera retributionis sunt quatuor, duo in hoc seculo. & duo in futuro. Retributio prosperitatis, & abundantiæ impiorum. Vnde est. Receperunt mercedem suam. Damnationis, & ignominiæ eorum, familiaritatis & gratiæ iustorũ, dulcedinis amoris, & gloriæ. Duo autem sunt, quæ remunerantur, iustitia operis, & puritas cordis.

Tres sunt lucernæ. Regula disciplinæ Christus quæ accenditur, ut drachma perdita inueniatur. Forma veritatis in Euangelio quæ ponitur super candelabrũ. Sciẽtiæ puritas in corde bono, quæ illuminatur a dño.

Pedes nostri esse debent sicut ceruorum, & sicut vituli.

Alij sunt filij alieni, qui mentiuntur: alij filij Belial, qui non cognoscunt Deum, alijfilij Israel, qui cognoscunt.

Triforme est semen Veritatis, & iustitiæ, quod in terra iactum facit fructum cẽtuplũ iniquitatis, & malitiæ, quod est genimen viperarum: erroris, & malitiæ, quod est Chanaan, & non Iuda.

Sapientia Dei quasi perdix fouet filios, quos non peperit, quasi gallina congregat pullos sub alijs, quasi Aquila prouocat advolandum.

Trifaria est vestis nostra. Pœnitentialis anxietas, quæ est vestis viduitatis, religiosa maturitas, quæ est vestis iucũditatis. sincera integritas, quæ est vestis virginum.

VEstes Esau, honestas vitæ, & maturitas disciplinæ pelliculæ hœdorum, abiectio noxiæ uetustatis, & mortificatio proprię voluntatis. Cibi, hilaris obedientia, & humilis abstinentia. Pater tangit filium appositа probationis manu. Osculatur secretæ inspirationis instinctu. Benedicit religionis profectu.

Tria sunt necessaria puritati. Integritas actionis, simplicitas intentionis, tranquillitas deuotionis.

Puritas tria confert. Spiritum libertatis, gaudiũ securitatis, firmitudinem charitatis.

Reprobi aliquando sunt sicut fumus, qa in sua altitudine euanescũt. Aliquando sicut pulueris, quia nullũ charitatis humorem proferunt. Aliquando sicut cera, quia ad calorẽ

id est impulsum tentationis facile liquefiũt.

Portæ Sion, Ecclesiæ sunt sacramẽta, sine quibus Ecclesiam non intramus. Portæ iustitiæ sunt virtutes mediæ, quas temporaliter exercemus. Portæ æternales sunt præcipuæ virtutes, quas ẽt in futuro habituri sumus.

Tria sunt quibus obnoxij sumus Deo. Signaculum naturæ, quod ad similitudinem Dei facti sumus. Talentum fidei, quod per bonum opus Deo integrum resignare debemus. Titulus professionis, quo ad seruiẽdũ Deo sponsionis vinculis alligamur.

Tribus modis nos interrogat Deus. Promulgatione pcepti, ut nostra nobis obedientia nota fiat. Inuectione flagelli, vt patientia nostra proximis innotescat. Reuelatione secreti, vt sẽ nobis virtus humilitatis aperiat.

Tribulatio tria confert, Exercitiũ, ne virtus amoris ocij tẽpore frigescat. Probationẽ ut nostræ constantiæ fortitudo ad exemplũ hominibus innotescat. Præmium, vt iuxta tribulationis modum, immensum glorię põdus accipiat.

Aduersitati tria sunt opponenda. Electorũ agones, & angustiæ, quas patiuntur qui piè viuunt. Redemptoris afflictiones, & modestiæ, quas ei sæuissimi principes intulerũt. Dispositio moderatricis iustitiæ, cuius altitudinem quasi uirgæ Ioseph summitatem non discutere, sed adorare debemus. Hæc sunt tria illa ostia, vectes, & termini, quibus Dominus circundat mare seculi.

Triforme est exercitium electorum. Austeritas ieiunorum, qua excolitur terra carnis, vt fructũ ferat. Assiduitas lectionũ, qua reficitur animus, vt homo interior pinguescat. Instantia orationum, qua mens ad cœlestium appetitum assurgat.

Auctor mirabilium Deus, tria quædam mirabilia operatus est in Maria. Integritatẽ munditiæ mirabiliter suscitauit, vt arca testamenti auro purissimo tegeretur. Puritatẽ virgineã potẽtialiter fęcundauit, vt rubus ardens non combureretur. Ima supernis in effabiliter copulauit, vt scala Iacob mediante terrena cœlestibus unirentur.

Tria nobis contulit Mariæ fœcunditas. Auertit iugum captiuitatis antiquæ, remisit iram indignationis diuinæ, deleuit notam iniquitatis humanæ.

Electi tria præstolantur in futuro. Qđ in eis mortale, est absorberi, perennis gloriæ compensatione ditari, Deũ sicuti est, insatiabiliter contemplari.

Reprobi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Reprobi tria sperare dicuntur. Voluptatem corpoream sibi ad sufficientiam cumulari, momentaneam gloriam ad beatitudinẽ suffragari, mores suos & opera nullo posse iudicio reprobari.

Imitator tria Christi tria debet agere. Simplicis innocentię sensum tenere, vt cum Christo puer efficiatur. Abiectũ & humilẽ habitum amare, vt infantię Christi pannis vilib. inuoluatur. In disciplina simpliciter ambulare, ut cum Christo in præsepio positus inueniatur.

Spiritus sunt administratorij, qui curam habent salutis nostræ, sunt operatorij, qui actores existunt sospitatis humanæ, sunt cõtemplatorij, qui assistunt uultui maiestatis diuinæ.

Beati spiritus visione satiantur, dulcedine ebriantur, charitate sociantur.

Homines Deum expectantes debent esse suspensi quando veniat, dubij quid eis deferat, hilares & deuoti, diligentius adornati, tria sperantes in eo, nuptialem præsentiam, familiarem gratiam, liberalem munificentiam.

Tres sunt species nuptiarum. Prima reconciliationis per fidem, in qua sunt tria fercula. Peccatorum ablutio, gratiæ consecutio, naturæ reformatio. Secunda adoptionis per spem, in qua etiam sunt, eloquii diuini consolatio, alimoniæ cœlestis communio, dulcedinis internæ prælibatio. Tertia est glorificationis perfectæ per charitatem. Cuius fercula sunt, æterna incorruptio, vera glorificatio, perennis Dei uisio.

A Tres sunt equorum species. Mundialis superbia, cuius ascensor cadit retro. Spiritualis scientia, cuius collo circundatur hinnitus. Integralis munditia, quam omnis cœlorum exercitus sequitur in vestimentis albis.

Verba consolationis Dei sunt, ablutio culpæ, restitutio gratiæ, euasio exilij consecutio regni, consortium diuinitatis, adeptio ęternitatis.

Arma fidelium tria sunt. Sapientiæ plenitudo, quæ est funda Dauid, de qua sententiarum lapides emittuntur. Patientiæ firmitudo, quæ est baculus, quo luporum rabies propulsatur. Charitatis amplitudo, quæ est opera Dauid, de qua orationes proferuntur.

Tria prælatis necessaria sunt. Viua fidei & doctrinæ sinceritas, vt inhabitent in eadem regione Studiosa bene operandi sedulitas, vt vigilias cum pastoribus celebrent. De salute subditorum diligens curiositas, vt custodiant gregem suum.

Bubulcus habere debet duo. Votis suauitatem, quæ laborem mulceat operantium. Aculeiũctionem, quæ torporem excutiat pigritantium.

Tres sunt species pœnitentiæ. Simulatoria & infructuosa, cuius exemplum est in Esau & in Saul. Crudelis & desperata, sicut in Cain & Iuda. Vtilis & consummata, sicut in Maria & Zachæo, cuius partes sunt quinq. Contritio in corde, confessio in ore, macerratio in carne, correctio in opere, perseuerãtia in uirtute.

Tria inueniuntur in Petro, fidei unitas, pœnitentiæ veritas, amoris soliditas.

Tria sunt genera mutationum. Sublimitas in humilitatem, quãdo verbum carnem assumpsit. Contemptibilitas in maiestatem, quando se homo Deus corã discipulis transformauit. Mutabilitas in æternitatem, quando resurgens cœlum regnaturus ascendit.

Ea quæ agimus, vel in lumine uultus hominum facimus, vt hominibus placeamus, vel in lumine uultus nostri, vt benefacere, quod malum est, nos credamus, vel in lumine vultus Dei, vt ipsi soli quicquid boni in nobis est, humilites ascribamus.

Tria sunt, quæ patientiam subruunt. Anxietas nimia doloris, causa iusta innocentis, indignitas inferentis.

Qui à societate recedit, amittit cõuentorum solatia, prosequendo socios subit fastidia, aberrans facile sequitur deuia, incurrit sæpius uitæ naufragia.

Magistri operum Pharaonis tres sunt. Fętidus ardor æstuantis luxuriæ: anxius furor sæuientis auaritiæ, nouius appetitus inanis gloriæ.

Tres sunt in nobis principes, quos necesse est mori, vt Christus viuat. Prudentia secularium, quæ est Ioseph. Eloquentia spiritualium, quæ est Moyses. Copia temporalium quæ est Iosue.

Triforme est impiorum refugium. De ceptricis documentum fallaciæ, quæ est Phiton. Secularis munimentum potentię, quæ est Ramesse. Simulatricis figura iniuriæ: quæ est ciuitas solis. Has iubet Pharao ædificari.

Tres sunt calices quos Dominus nobis propinat: pœnitentiæ & doloris, qui est plenus mixto. Patientiæ & laboris quem bibit Iesus. Beneuolentiæ & amoris, qui est inebrians & præclarus.

Quinque sunt torrentes. Crudelitatis & malitiæ, qui est Cyson: apud quem Iabin occiditur Philosophialis eloquentię: hic est Cedron, ultra quem Iesus egreditur. Passionis & angustiæ: hic est in uia, de quo Iesus dicitur bibisse. Cœlestis sapientiæ, apud quem Helias pascitur. Iucunditatis & læticiæ, quo potantur electi.

Tribus modis renouamur. Carne per baptismi mysterium ab originali peccato: opere per pœnitentiæ remedium ab actuali delicto: carne & spiritu per resurrectionis donum.

Species terræ quadriformis est. Flos & uiriditas temporalium bonorũ, quæ irrigatur sicut paradisus. Vtilis uita & cõuersatio electorum, de qua oritur panis. Amœnitas cœlestium mansionũ: quæ fluit lacte & melle. Situs ghemalium locorum: quæ est terra miseriæ & tenebrarum.

Quadrifarium est genus deserti. Inuia mundani exilij solitudo, de quo Dauid: In terra deserta inuia & inaquosa, &c. Disciplinæ Christianæ difficilis altitudo: in qua peregrinantur filij Israel. Cœlestis Hierusalem delectabilis amplitudo. in qua relinquuntur oues nonagintanouem. Gehennalis miseriæ terribilis habitudo, quæ est desertum solitudinis.

D Quatuor sunt species curruum. Elationis & dominij, in quo mergitur Pharao. Humilitatir & studij, in quo sedet Eunuchus. Deuotionis & obsequij, in quo sedens Ioseph occurrit patri. Amoris & desiderij, in quo rapitur Helias.

Triformis est ascensus Domini. Victorious, quo ascendit super occasum. Speciosus quo ascendit super cœlos cœlorum. Gloriosus, quo ascendit super pennas uentorum.

Regnum cœlorum alij uiolenter rapiunt ut pauperes spiritus alij mercantur, ut illi qui faciunt amicos de mammona iniquitatis: alij furantur, ut mulier, quæ tangit fimbriam. alij compelluntur intrare, ut pauperes seculi.

Quatuor sunt quæ ueram conferunt humilitatem. Vilitas operis, assiduitas subiectionis, comparatio melioris, iudicium contoris.

Tria sunt iudicia; alienum, proprium, diuinum.

Precioſam mortem aliquando facit uita ut in confeſſoribus: aliquando cauſa, ut in martyribus, aliquando uita & cauſa, ut in pleriſque.

Tria ſunt præputia quæ præciduntur. Carnis præputium in Iudæo, cordis præputium in Chriſtiano, linguæ præputium in perfecto. E

Quatuor ſunt tempora, præfigurationis, prænũciationis, uiſitationis, redemprionis.

Modis, quatuor uiſitat nos Deus: Exhibitione præcepti: præceptum enim aliud carnale, aliud ſpirituale. Aſperitate flagelli, eu iuſmodi ſunt quinque cauſæ. Vt ab iniquitate corrigat, ne quis de collata uirtute ſuperbiat, ut uirtus hominibus innoteſcat, ut alios eius exemplo cõpeſcat, ut corona cumuletur & creſcat. Nouitate miraculi: quod uiſibile eſt & inuiſibile. Inſpiratione ſubtili.

Quater luctatus eſt Iacob. In utero cum Eſau, in adoleſcentia cũ eodem, in Meſopotamia cum Laban, in Bethel cum angelo.

Ieſus dicitur ter fleuiſſe. In ipſo ortu, genus humanum: proceſſu temporis, Lazarum ad ultimum in Hieruſalem futurum caſum.

In fronte aliquando lepram, aliquando Thau, aliquando laminam auream gerimus.

Dominus ſedet aliquando in ualle Ioſaphat, aliquando in monte, aliquando in ſolio excelſo.

Tonitruũ aliud igneum, aliud pluuiale.

Duo ſunt calcaria, quibus urget Prophetа aſinam ſuam. Pudor, ne temporaliter pol luatur: timor, ne æternaliter puniatur.

Tria ſunt quę nos reſtringunt & cohibẽt & quaſi cinctoria dici poſſunt. Corporeæ mortis memoria, quæ eſt zona pellicea, qua cingebatur Helias & Ioannes Probabilitas & decor pudicitiæ, qua cingitur Aron ac- F cedens ad Deum. Amor regionis; & iuſticiæ, quæ eſt zona aurea, & ea præcingitur Ieſus ad mammillas.

Quatuor uirgines ſunt, quas in coniugiũ ſociare debemus. Eloquentia philoſophialis, quæ eſt Zelpha ancilla Iacob. Sententia iuriſdicialis, quæ per Balaam deſignatur. Innocentia actualis, quæ Lia poteſt dici. Contemplatio ſpiritualis, quæ Rachel intelligitur.

Duo ſunt oculi ſponſę. Rerum habentiũ conſideratio, quæ eſt uelut flamma ignis: & cœleſtis patriæ digna æſtimatio, in qua uulneratur cor ſponſi.

Veſtimenta

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vestimenta communia ministris Dei tria sunt. Cælestis sapientia, quę est Ephod, & caput operit: perseuerans iustitia, quę poderis est, & totum corpus induit: carnalis continentia, quæ lumbos cingit.

Candelabra in scripturis reperiũtur tria. Legalis obscuritas, quæ spherulas habẽt, & lilia: prophetalis subtilitas, quæ habet duas oliuas in cacumine suo, & Euangelica ueritas, quæ habet in medio sui similem filio hominis.

Munitiones quibus anima uallatur, tres sunt. Sedula circunspectio, quæ est sepes: sãctorum intercessio, quæ est uallum firmissimum: diuina protectio, quæ est murus protegens ab incursu hostium.

Spem nostram triplex ratio discurit & roborat. Humilitas collatæ sapiẽtiæ, quod est ouum in aqua coquere: firmitas constantis patientiæ, quod est ouum igni assare: ueritas inspirationis occultæ, quod est ouum in sagimine frigere.

Tria sunt quibus Deus uindictã exercet in hostes. Lauacri salutaris remedium quod uelut mare rubrum occidit Ægyptios. Pœnitentiæ condignę exercitium, quod uelut sulphur peccatores interimit. Districtionis extremæ iudicium, quod uelut ignis ad uocẽ Heliæ inuoluit.

Lectus animæ, in quo pausat, tripertitus est. Grauitas debilitatis corporeæ, quã sibi languidus sanatus substernit. Tranquillitas quietæ conscientiæ, in qua fugiente Dauid statua ponitur. Hæc est cui duæ culcitræ supponuntur. De præterito securitatis, & fiduciæ amplitudo, de futuro remunerationis, & premij certitudo. Ceruical quod supponitur capiti, diuinæ familiaritati, & gratiæ largitudo. Lectus tertius humilitas superioris gloriæ, quæ est lectus floridus, quem sexaginta fortes ambiunt.

Vitreæ per quas solis radius infunditur, tres sunt charitatis integritas, per quam peccati remissio se infundit: humilitatis puritas per quam Mariæ gratia cœlestis illapsa est: intellectus subtilitas, per quam radius sapiẽtiæ cor illustrat.

Septem lampades thronum electè mẽtis illuminant charismata scilicet spiritus, quę plenius Propheta prosequitur. Quæ dum oleũ gloriæ iuncumque timoris, & infirmitatis cœlesti igne consumunt, lumen ueritatis incessabiliter administrant.

H Quod nobis apponitur ad edendum, triarium est carnis edulium: hœdus de capris in fructu pœnitentiæ, quem Iacob obtulit Isaac, ut benediceretur, uitulus de armento in actu iustitiæ, quem Abraham expédit in cibos angelorum: uitulus saginatus in cumulo gloriæ, quem pater recepto filio legitur uictimasse.

Triplex est hortus in quo electæ animæ spaciãtur. Molestia corruptibilis uitæ, quæ est hortus nucum, in quo Susanna lauatur. Amœnitas iucunditatis supernæ, quæ est hortus deliciarum in quo ponitur Adam, ut operetur, & custodiat, Dulcedo, & suauitas uisionis diuinæ, quæ est hortus conclusus, in quo Ioseph statuit sibi monumentum in petra excisum. Munda quoque conscientia, pro sui diuersitate hos in se iuscipit hortus.

Esuriei nostrę mensæ tres apponũtur. Legis & Euangelij sacramentum, in quo sumũtur sapientiæ dapes. Catholicæ institutionis mysterium, ubi accipitur caro piscis assi, & fauus mellis, Eternæ satietatis arcanũ, quod intra uelum est, & panes continet propositionis, & uitæ.

Thesauri quos thesaurizare debemus, I tres sunt. Desideriũ pietatis in corde qui absconditur in agro, ut ematur. Doctrina ueritatis in ore, quæ est thesaurus niuis & grandinis. Assiduitas perseuerãsin homine, quæ habet frumẽtũ, & hordeũ, & oleum & mel. Hi sunt thesauri Magorum, qui aurũ, thus, & myrrham nato Domino obtulerunt.

Quatuor differentię panum in scripturis reperiuntur, quibus diuersæ generis humani deplorantur miseriæ, panis coctus in stercore humano, bouino, cinere, & clibano, quibus diuersi affectus mentis humanæ exprimuntur.

Altaria, quibus uota superponere debemus, tria sunt, Diuinarũ sanctionũ expletio quod fit de lignis sethim in deserto. Beatorũ multiplex aduocatio, quod fit de lapidibus quos ferrum non tetigit Redemptoris humilis incarnatio, quod fit de terra.

Puellæ quæ euertunt sensum nostrum, tres sunt. Teneritudo carnis nostræ, quę est Dalida, quæ Sansoni eruit oculos. Amœnitas mundialis gloriæ, quæ est Hiezabel, & Naboth occidit. Diffidentia futurę uitæ, quæ est filia Herodiadis, & aufert caput prophetæ.

Duæ sunt tribus Leui, & Iudæ, ex quib⁹ sacerdotes sumuntur, Aaron, & Christus, & eorum successio. Quod qualiter conueniat,

niat, ex nominum interpretatione poterit coniectari.

Aquilæ dominico corpori affidẽtes tres sunt: Magnitudo potentiæ laicalis, grandis & magnarum alarum. Abusio propositi clericalis, quæ ponit in cœlo nidum suum. Humilium subtilitas spiritualis, quæ prouocat ad uolandum pullos suos.

Quadripertitum est officium sacerdotale. Viuam carnis hostiam immolare, quod Leuiticum est. Virtutum charismata Deo offerre, quod est incendere aromata, & filiorum Aaron est. Cum feruore martyrij cœlum intrare, quod est introire cum sanguine sancta sanctorum. Gratiæ & præcum uota cœlo trãsfundere, quod est panem, & uinum Deo offerre.

Fontes quibus animæ lauantur, tres sũt. Anxietas contritionis, quæ irrigat superficiem terræ. Humilitas confessionis quę posita est extra urbem. Deuotio compunctionis, super quam Iesus moratur, & sedet.

Panes quib. alimur in hac uita tres sũt. Purgatorius cum amaritudine, quem mulier Sarreptana ministrat in fame. Consolatorius cum dulcedine, quem angelus apponit quiescentis in umbra. Solidus cum fortitudine qui perducit ad montẽ Dei Oreb. Hi in tribus portionibus corporis Domini ci continentur.

Lucernæ, quæ noctem uitæ huius illustrant tres sunt. Intelligentiæ uigor in animo, quo accẽditur, ut drachma reperiatur. Sapientiæ splendor in uerbo, qui in alto ponitur, ut lumen eius uideatur. Iustitiæ forma in proximo, quæ ueniẽti ad nuptias ante refertur, ut cãdelabris portari possit.

Tres riui salutis fluxerunt a corpore Iesu. Verbum doloris in quo confessio. Sanguis aspersionis in quo afflictio. Aqua emundationis in qua compunctio.

Piscinæ tres in Scriptura reperiuntur. Vetustas erroris, quæ est post duos muros. Sensualitas carnis, in qua decumbebãt L languidi. Perspicacitas rationis, quæ est in uia agri fullonis. In his adaquãtur oues, & holocausta lauantur.

Fomenta ignis in tria in nobis. Stipula cogitationis immundę. Fœnum locutionis prauę. Lignum operationis illicitę. Hęc ad ignem nos nutriunt, nisi superioribus fontibus extinguatur.

Contemplatiuorum fenestrę tres sunt. Originaria, quę est versus Orientẽ. Guber natritia quæ vergit ad austrum. Cõsummatiua, quæ respicit ad Occidentem.

Quatuor fontes irrigant hortũ Dei. Reatus proprij deploratio, quæ circuit terram Aethiopię. Excessionis fraternæ compassio, quæ uadit cõtra Assyrios, Indultæ gratiæ consideratio quæ medium intersecat Babylonis. Desiderioſa charitatis affectio, quæ circuit omnem terrã Euilath. Hi fontes habent irriguum superius, habentes aquas maris, fluminis, fontis, & niuis.

In scutella Dei tria fercula continentur, Claritas, perspicuitas, quæ fulgebit, ut sol: Integritas, quæ erit, ut angeli, Firmitas æternitatis, quæ erit, ut Deus.

Ostia per quæ transitur ad uitam, tria sunt. Fidei ueritas, retro quam Sarra ridet. Spei firmitas, quæ est in latere arcæ. Charitatis soliditas, quam obseruant Cherubim cum flammeo gladio.

Triforme uinum est in scypho Dei. Rubicundum in longanimitate sanctorum, qđ letificat Isaac in ægritudine. Albũ in remuneratione iustorum, quo ebriatur Noe. Nigrum, & acidum in damnatione prauorũ, quod Iesus gustat, sed non uult bibere. M

Vestis qua sacerdos uti dẽt, triplex est. Exterioris operis grassitudo, quo induitur Aaron coram populo. Spiritualis sanctimoniæ habitudo, quã apud se Rebecca abscõdit, & ea utitur Aaron in tabernaculo: Cõtemplatiuæ dulcedinis pulchritudo, quæ inconsutilis est, & ea uritur Iesus.

Tunicæ quib. uestimur, tres sunt Castigatiua corporis edomatio, quæ pellicea est, & induit Adam. Constantis perseuerantiæ longitudo, qua dilectus amicitur Ioseph. Remuneratricis gratiæ largitudo, qua uestitur Iesus.

Seraphim sex alæ sunt. Duæ pedales, pudor de prẽteritis, & metus de futuris. Laterales quibus uelatur, timor deprimens, & spes sustollens. Capitaneæ, humilitas prouehens, & charitas perficiens.

Sofia duo Deus habet Angelicam substantiam, quæ est excelsum solium. Et humanam naturam, quæ est solium eleuatum.

Quatuor animalibus quatuor pennæ sunt. Timor, & pœnitentia, quæ corpus uelant. Amor, & spes, quæ sibi iungũtur, & uolant.

Animalibus nouæ legis sex alæ sunt. Naturalis suggestio, legalis institutio prophe-

talis

talis assertio, Euangelica sanctio, Apostoli
A ca iussio, Ecclesiastica consuetudo.

Cubile Iesu triplex est. Vnitas testamẽ torum, quæ est quasi uterus uirginalis. Ecclesia electorum, quæ est quasi præsepium. Conscientia purgatorum, quæ est quasi sepulchrum in petra.

Tria sunt quæ nobis in sanctis apponuntur ad edendum: exterior corporis habitudo, quam tria sata constituunt: in cultu gra uitas, in habitu uilitas, in incessu maturitas. Hic est panis quo quinque millia satiãtur, & est hordeaceus. Sequitur interior spiritus aptitudo, quam tria quoque sata constituunt, in prosperis humilitas, in aduersis soliditas, in cunctis mediocritas. Hic est panis siligineus, quo quatuor milia saturantur. Sequitur superior, & Deo similis pulchritudo. Huius sata constituit in Deo & homine charitatis triformitas, quæ amicum & inimicum complectitur, & diligit propter Deum. Hic est panis frumẽtitius, qui spiritus sancti sapore decoquitur, & panis angelorum vocatur.

Duæ sunt domus Dei. Exterior rerũ ministra curiositas, quæ tabernaculum est, super quod apparet gloria Domini, & recedit Deo uacans, & seruiens deuota simplicitas, q̃ templum est, & de loco nõ mouetur. Duæ sũt arcæ in ueteri lege. Textus historiæ literalis, quæ habet in se homines & iumenta, & sensus continentiæ spiritualis, q̃ habet manna & uirgam Aaron.

In Scriptura inueniũtur tres currus. Elatio potentiæ temporalis, cuius auriga est tumor præsumptionis, & audaciæ, habens equum robur propriæ confidentiæ. Rotæ eius præceps mobilitas uanitatis, & fœlix successio prosperitatis. Hic est currus Pharaonis, in quo moritur Rechab. Sequitur al
Exo. 14. titudo conuersationis & uitæ, Auriga eius
g & 15. sermo commotionis diuinæ, habens equũ
c uotum perseuerantiæ. Rotæ eius horrenda terribilitas tormentorum, & mira delectabilitas præmiorũ. Hic est currus in quo legit cum Philippo Eunuchus. Sequitur cel
Act. 8. situdo contemplationis, & gratiæ. Auriga
c eius amor cœlestis patriæ, habens equum desiderium beatitudinis & uitæ. Rotæ, improbitio gloriæ mundialis, & diuinæ reuerentia Maiestatis. Hic est currus igneus, in quo Helias rapitur in cœlum.

4. Reg. 2. a Tria sunt operimenta altaris. De peccatis pœnitentialis afflictio, quæ est ciliciũ: de uenia laudis & lætitiæ magnitudo, quæ est uelut æs sonans: de gratia præcordialis iubilatio, quæ rutilat uelut aurum.

Claues quæ nobis occulta referant, tres sunt. Anxii temporis austeritas, quæ aperit puteũ abyssi: præsumptiuæ spei subtilitas, quæ referat regnum cœlorũ: uere dilectionis conspicuitas, quæ est clauis Dauid.

Fluuij quibus peccatores se lauant, duo sunt. Fluxus corruptionis, & lasciuiæ, pestis adulationis & fallaciæ, qui sunt Abana & Pharphar fluuii Damasci.

Quibus iusti se balneant, duo sunt. In- C
uectio corruptionis & cõtumeliæ, suauitas cõsolationis & gratiæ, qui sunt Ior & Dan fluuii Iudææ.

Cantica fidelium quatuor sunt. Victoriæ, quod submerso canitur Pharaone. Ad Exo. 15. c
hortationis, quod terram promissionis cõ d
cinunt intraturi. Lætitiæ, quod de susce- Num. 21. d
ptione filij cantat Anna. Fortitudinis, q̃ 1. Reg. 2. d
Dauid cantat de manu Saulis ereptus.

Quatuor species herbarũ sunt in horto Dei, puritas corporalis munditiæ, quæ est quasi lilium: gratia spiritualis innocentiæ, quæ est quasi hyssopus: ueritas liberalis eloquentiæ, quæ est quasi uiola. iustitia operationis continuæ, quæ est quasi rosa.

Martyrium sine sanguine triplex est. Paritas in ubertate, quam habuit Dauid & Iob: largitas in paupertate, quam exercuit Tobias & uidua: castitas in iuuentute, qua usus est Ioseph in Aegypto.

Duo sunt pedes, quibus uti debemus. Natura & consuetudo.

Equi quibus ad cœlum euehimur, tres sunt. Dolor ex pœnitudine, cuius ungulas coluber mordet. Huius sella est de ueniæ perceptione præsumptio: frenũ & chamus solatia scripturarum, & exemplaria ueterũ. Calcaria quibus urgetur, de reatus enormitate confusio, de pœnæ consideratione formido. Fouea, desperatio. Sequitur feruor ex religione, cui supersedet Mardocheus in uestę regia. Huius sella temperãs discretionis grauitas, frenum & chamus suspecta conditio carnis suæ, & utilis emersio perseuerantiæ. Calcaria exercendæ honestatis cupiditas, & fraternæ commoditatis auiditas. Fouea intemperãtia. Sequitur desiderium ex amore, cui datur fortitudo, & circundatur hinnitus. Calcaria fluxa labilitas præsentium, stabilis æternitas futurorum. Ductor, affectuosi tas uidendi Deum

Deum. Fouea, indiscretio.

1. Reg. 24. a Spelunce in libris sacris inueniũtur tres.
Reg. 25. d Peruersa impietas uoluntatis, quæ est latronum, in qua Saul purgat uentrem. Solida firmitas æquanimitatis, quæ fit in altari, & est unius cubiti. Exercitium geminæ pietatis. Hæc est spelunca duplex, in qua patriarchæ sepeliuntur.

Quatuor sunt arma quibus principaliter communimur. Prudens, & humilis intelligentia, quæ est quasi galea, & caput operit: mediocris, & parca tẽperãtia, quæ est lorica & pectus tegit: perseuerans & patiens cõstãtia, quæ est quasi scutum, & dexteram munit, retributrix æquitatis iustitia, quæ est gladius utrobique incideus ad diuisionem animæ & spiritus.

Tria sunt sacrificia. Pia contritio habens butyrum humilitatis, & absinthium indignationis, digna operatio habens oleum discretionis, & acetum confusionis: gratiarum actio habens balsamum deuotionis, & uenenum ingratitudinis.

Quatuor sunt in quibus anima captiuatur. Mundialis nequitiæ: inutilis tristitia, inanis gloria, latens superba.

Cœli ad quos rapimur, tres sunt. Dignitas ecclesiasticæ puritatis, ad quam rapitur Helias in corpore: ueritas angelicæ subtilitatis ad quam rapitur Ezechiel in spiritu: summæ in circunscriptio deitatis, ad quam rapiũtur animæ electorum.

Sex sunt refugij ciuitates. Interdictæ præuaricationis cautio, sequendæ præceptionis obeditio, propitiandæ diuinitatis ambitio. Hæ sunt in terra Chanaan. Mundanæ fabricæ consideratio, urbis tyrannicæ iugis inspectio: & supereminens uerbi Dei cognitio. Hæ sunt trans Iordanem, & sunt de sorte Leuitica.

Paradisorum tria genera sunt. Voluptuosa dulcedo uisibilium, quæ irrigatur sicut ortus deliciarum, sincera puritas spiritualium quæ in se conseruat hominem, delicios a ueritas super cœlestium, ubi Paulus audit arcana uerba.

2. Reg. 1. b Montium genera quatuor sunt. Montes
Amos 3. c Gelboe, ubi abijcitur clypeus Saul. Montes
Ezech. 36. a Samariæ, qui nimis eriguntur. Montes Armeniæ, super quos arca requieuit. Montes Israel qui expandunt ramos suos.

Quæ nos reuocanti a proposito nostro, duo sunt. Rubor incepti operis, & desperatio exequendæ uirtutis. Hi Rechab, & Banaa, qui occidunt Hisboseth in statu suo.

Pallia quib. nostra nuditas operitur, qua Gen. 3. b
tuor sunt. Vetustas erroris, & nequitiæ, quæ Ge. 28. c
est quasi perizoma uerendorum. Nouitas cõuersationis, & uitæ, qua Rebecca descen- F
dens de camelo operuit uultum suum. Inte- 3. Reg. 2. a
gritas cœlestis sanctimoniæ, quam Helias reliquit Helisæo, & diuidit Iordane. Claritas immortalitatis æternæ, quod est pallium sapphirinum: quo in die festo utitur Mardochæus.

Bonus est Deus, temporale beneficiũ largiter impendẽdo. Patiens est ultionem peccatorum misericorditer differendo. Longanimis est reos ad pœnitentiam inuitando.

Hostes quibus tradimus, tres sunt. Inimũdorũ desideriorum impuritas, quæ sunt quasi mures rodentes posteriora. Corporalium passionum obscœnitas. quæ sunt quasi locustæ mori scorpij percutientes. Rationis, & sensus obstinata peruersitas, quæ sunt serpentes igniti.

Latrones qui nobis optima quæq; furantur, quatuor sunt Hebetati intellectus secordia tollens nobis scientiam ueritatis. Hic latro apud Psalmistam dicitur negotium in tenebris. Indomitæ carnis lasciuia rapiens me Ps. 90. b
ritum integritatis, & dæmonum dicitur meridianum. Fauorabilis auræ iactantia tollens Ibidem.
plenitudinem sanctitatis, & dicitur sagitta Ibidem.
uolans in die. Vitæ huius amor, & appetẽtia rapiens præmium æternitatis, & dicitur timor nocturnus. Hi sunt latrones Syriæ.

Oscula tria sunt. Reconciliatorium, quo duo pedes Domini misericordia, & iustitia contingũt. Remuneratorium, quo duę manus opus creatricis iustitiæ, & modus gubernationis continuæ cõplectuntur. Contẽplatorium, quod sumitur ad os, & uerbum Dei atque hominem in unitate mirãda cõnectat. Possiunt quoque dici Naturale, quando spõtanea uolũtate ducimur ad bonum. Doctrinale, quando admonitione alterius inuitamur ad Deum. Gratiosum, quando iucunda inspiratione trahimur ad bene agendum.

Vocationes tres sunt. Diuina, sicut in Paulo. Humana in quinque militibus conuersis ad uocem Apostolorum. Necessaria in primo Eremita Paulo.

Cõtemplatio dicitur cibus in hac uita, ubi in sudore uescimur pane nostro. Potus in futura, ubi libere, & sine dolore sumitur. Ebrietas in ultimo, cum anima recepto corpore congaudebit: unde dicitur. Come-

dite amici, &c.

Can. 5. Contemplatiui alii ascendunt: & corruũt
Exo. 10. sicut bestia, quæ tangit montem, alii rapiun
Act. 1. b tur, & descendũt, sicut Petrus post excessũ
Ex. 14. d. descendit de cœnaculo.

Duo sunt ubera. Cõpassio de qua fluit lac consolationis, quo nutriuntur infirmi: cõgratulatio, unde fluit lac adhortationis, unde sustentantur ualidi.

Vnguenta tria sunt. Compunctio de memoria peccatorũ, quæ infundit pedes Iesu. Deuotio ex recordatione beneficiorũ, qua perungitur caput Iesu. Pietas ex consideratione miserorum, quæ ad ungendum corpus Iesu a mulieribus præparatur.

Virgæ tres sunt. Virga Moysi, quæ diuidit mare rubrũ. Virga Aaron, quæ confert
Nu. 17. d sacerdotium, Virga Dauid pastoralis pro-
H pulsans aduersarium.
1. Re. 17

Triplex fuit forma Iesu. Communis, & despecta: sole clarior, & tota splendida: spiritualis, & diuina, sed humanis uisibus temperata.

Cibi Israel tres sunt. Azima scientiæ secularis in exitu de Ægypto. Mãna intelligẽtiæ in deserto. Palma uictoriæ triumphalis in promissionis regno.

Diuinorum cõscu secretorum tres sunt. Agnitæ fidei firmissimus executor: ingruentium uitiorum strenuus supplantator: perceptæ gratiæ humilis confessor: hi sunt Petrus Iacobus, & Ioannes.

Tres ex omni populo liberantur. Noè Daniel, & Iob.

Tres in sacerdotium assumuntur. Moyses, Aaron, & Samuel.

Latrones innocentiæ uestẽ diripiunt, tẽtationum sagittis confodiunt, cœlesti consolatione destituunt.

A domina nostra rei habent ueniam, iusti gratiam, angeli lætitiam.

Bona prouidere coram hominibus debemus. Habitu, ne sit notabilis: actione, ne sit reprehensibilis: sermone, ne sit cõtemptibilis. Coram Deo cogitatione sãcta, affectione pura, intentione recta.

Duo sunt in Christo. Generatio diuina, & generatio humana: & in spiritu sancto processio, & gratia. Operatur aliud in nobis pter nos, ut compunctionẽ dimittendo pec
I cata, deuotionem sanando opera, amorẽ reuelando cœlestia. Propter proximos aliud, ut doctrinam sermonum, gratiam curationum, &c.

Duplex est periculum, ne uel ea quæ propter nos, diuidamus proximis: uel ea, quæ propter proximos, reseruemus nobis. Hæc est discretio spirituum.

Ianitor memoriç, recordatio professionis, uoluntatis ianitor, memoria patriæ cœlestis: portitor intentionis, consideratio gehennalis.

Modi diligendi sunt quatuor. Carnẽ amare carnaliter, spiritũ carnaliter, carnem spiritualiter, spiritum spiritualiter.

Tres sunt panes quos de uia ueniens quç rit amicus; continentia, humilitas, charitas. *Lu. 11. 2*

Pax triformis. Ficta, ut in Iuda. Inordinata, ut in Adam, & in Eua. Vera, quam Christus reliquit discipulis suis.

Sequentiũ pacẽ tria sunt genera. Pacati qui in pace possident terrã suam: patientes qui in pacientia sua possident animas suas; pacifici, qui pacem faciunt inter discordes.

Contemplatores alii ascendunt, & cadũt ut illi qui euanuerunt, in cogitationibus suis alii rapiuntur; & descendunt, ubi sine mẽte excedimus Deo.

Quadrus lapis est superius amando cœlestia, inferius contemnẽdo terrena, a dextris uilipendẽdo prospera, a sinistris æquanimiter sustinendo contraria.

Minuendi sanguinis duplex est causa. Interdũ qualitas, interdũ quãtitas obest. Nec minus pernicioſa immoderata abundantia, quã corruptio. Sanguis animæ meæ uolũtas mea Naturæ siquidẽ cognatus præ cæteris humoribus sanguis dicitur, & animæ uita in uoluntate est. Minuatur ergo praua uolũtas quç morbi causa est spiritualis. Minuatur inquã dũ pẽnitus exhauriri exsicariq; non põt. Scindatur, & aperiatur uena ferro compunctionis, ut peccati, etsi nõ omnis sẽsus, certe cõsẽsus effluat, & abiiciatur. An dubitas inueniri, & in anima sanguinis nõ inutilis inutilẽ abũdãtiã? Audi sapientẽ mediciũ qui & ipsum docet iustitiæ sanguinẽ minuẽdum. Nolli, inquit, nimiũ esse iustus. Simile est & istud Apostoli: Non plus sapere, quã *Ecc. 7. c* oportet, sed sapere ad sobrietatẽ. Cui putas *Ro. 12. b* uenæ parcendũ est, si & iustitia, & sapiẽtia egent minutione? Quis. n. sanguis utilior illud tamen memento nec nimis iustũ, iustũ, nec ebriã (ut ita loquar) sapiẽtiã oportet sapientia nominari. Sic nimirũ, & in sanguine corporis inuenire est ubi exercueris nimis, non iam nutrimentum afferre corpori, sed detrimentum. Quamobrem si peccare delestas

ẽtat adhuc, sanguis uitiosus est, & minuere festinato. Si uis agere pœnitentiam, castiga re, ut oportet, membra, corpus affligere, iudicare temetipsum, ut non incidas in manus Dei uiuentis: iustum id quidem, sed ne quid nimis. Alioquin reprimendus feruor immoderatus ne noceat unitati, seruiat indiscretioni.

Pars tua sumus Domine, quam tulisti de
Heb. 4. c L manu Amorrei in gladio, & arcu tuo. Gladius tuus sermo uiuus, & efficax. Arcus tu⁹ incarnatio. Ibi. n. uelut curuato sapientiæ ligno, & pio quodam modo flexa diuinitate, neruus carnis uehementer extensus, &
1. Pe 2. b humanitas ineffabiliter aucta cognoscitur. Pars ego tua sumus, & populus acquisitionis tuæ, quem acquisiuisti uerbo prædicationis, & mysterio incarnationis.

In circunsione Domini, nec neruus rumpitur, nec os comminuitur, ut robustiora q· que, & firmiora seruentur illæsa. Aperitur autem cutis, amputatur caro, sanguis effunditur, ut illecebrosa mollities castigetur. In carne quidem peccatum quod in ea manet intellige, porrò in cute operimentum eius, in sanguine uerò incentiuum. Hæc igitur uera circuncisio spiritu non litera, si uelamen excusationis, & dissimulationis per cõ punctionem cordis, & confessionem oris amoueas: si peccati consuetudinem correctio
Mat. 2. b ni conuersionis abscindas: si denique, ut ne cessarium est, occasiones quoque peccati, & tomitem fugias concupiscentiarum.

Obtulerũt Magi dño aurũ, thus, & myrrham. Hæc fortassis pro loco, & tempore necessaria uidebantur. Audi precium ob paupertatẽ; myrrhæ unguentũ ob infantilis (ut assolet) corporis teneritudinẽ: thuris odoramentũ ob sordidã stabuli mansionem. Nos uerò quoniã illa iã omnia transierunt, offeramus ei acceptibiliora munera, myrrhæ unctionem in cõionem socialis uitæ, thuris speciem in suaue oleatiam bonę famę: auri splẽdorem in conscientiæ puritatem, quo uidelicet nec de officiosa conuersationem famiiarem gratiam, nec de laudabili opinione inanem gloriam, sed honorem Dei, & fratrum utilitatem quærere studeamus.

Caueamus, fratres, ne uasorum interim uacuo splendore decepti, serò conqueri habeam⁹, quod lampades nostrę extinguunt. Ego enim reor minime fuisse accensas, quæ tunc uidentur extingui. Sic nempe habes: Si
Ma. 25. a mile est regnũ cœlorum decem uirginibus, quæ accipientes lampades suas. Accipiẽtes dixit, non accendentes. Quomodo. n. accendernnt, quæ non sumpserunt oleum secum? Aut ubi ignis materia defuit, quomodo ignis fuit? At lucet castitas etiam ex seipsa. Sed quanto lucidior lampas ardens, quàm sine igne, tanto pulchrior casta generatio cũ charitate. Sic & à cæteris uoluptatibus temperantia, & patiẽtia in aduersitatibus, honestas in conuersatione, & circunspectio in sermone, eleemosyna quoq;, & eiusmodi opera pietatis naturali quadã placere gratia, & ueluti ingenito decore etiã apud fatuas uirgines retinere uidẽtur. At quoniã uitrea magis, quàm ignea claritate fulgebant, eo ipso lampades suas arbitrabantur extingui, quo nimirum inanem hunc splendorem ab ęterna conspexerint luce reprobari.

Quanta est miseria nostra, & indigentia nostra quã multiplex. Etiã uerbis opus habe A mus. Et cũ utrunq; sit miserum non iam mirum quod inter nos: mirũ magis, quod ẽt ad nosipsos. Nemo scit, quæ sunt in homine, ni
1. Co. 2. a si spiritus hominis qui est in ipso. Chaos
Lu. 16. f magnum inter nos firmatum est, nisi interueniente quasi instrumẽto uerborũ fiat adinuicẽ transitus quidã cordiũ in cõmunicatione cogitationũ. Hac necessitate inuenta sunt uerba. Quis nesciat? Veruntamẽ, & nosipsos uerbis iã alloqui necesse est. Nonne Deo subiecta eris anima mea Propheta aitã *Ps. 16. a* Ab ipso. n. salutare meũ. Et cui non frequẽter necesse est animã reuocare suã, aduocare rõnẽ suã, suos conuocare affectus? Cui non opus est crebro, seipsum cõmonere uerbis, increpare minis, solicitare monitis, urgere accusationibus? Quin etiã ratiociniis sua *Ps. 42. b* dere expedit, quale est. Ab ipso. n. salutare meũ. Et consolari aliquãdo, iuxta illud. Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Et interdũ uelut excitare, & dicere. Lauda anima mea dñm. Et nonnunquã diligen *Ps. 145.* tius cõmonere de quibus oportet, ut est. Be *a* nedic aĩa mea domino, & noli obliuisci oẽs *Ps. 102.* retributiones eius. Nẽpe cor meũ dereliq t *a* me, & necesse habeo ad meipsum, imo ad me alterũ loqui. Arq; id interim tanto amplius quanto minus sum adhuc reuersus ad cor, reuersus in me, unitus deniq; mihi ipsi. Nã ne inuicẽ quidẽ erit iã uerbis uti, ubi in unũ utiq; uirũ perfectum occurremus oẽs. Opportunè igitur linguæ cessabunt; nec medius requiretur interpres, ubi usque adeo mediũ oẽ charitate constrauerit ille unicus

mediator, ut & nos in unum facti simus in ipsis, qui uerè sempiternèque unum sunt, Deo patre, & ipso domino Iesu Christo.

Eccl. 12. *Psal. 54.e* *Psal. 140. e*

MEl, & lac sub lingua eius. Id quidē necesse. Nā quod in lingua est, durū sonat. Verba sapientis quasi stimuli, & sicut claui in altum defixi. Alius est cuius molliti sunt sermones super oleum, sed oleum peccatoris nō impinguet caput meum. Corripiat me magis iustus, & increpat, nam hoc in misericordia est, quàm illud impinguet oleum caput meum, in quo est dolus. Pulchrè enim nō molles, sed moliti dicuntur sermones, uel suasoris adulatoris, uel suasoris iniqui, quòd sit in eis non tā uera, & solida, quàm superducta, & simulata suauitas. Siquidem ipsi sunt iacula. Denique sub lingua eius quid? Audi Prophetam: Labor, & dolor. Porrò sub lingua eius mel, & lac, qui iuxta eundem Prophetam laborem fingit in præcepto. Miraris fingere ueritatem, nam mirari licet, dubitare non licet. Si & alterum testem quæris, lege in Euangelio quia finxit se lōgius ire. Quid ni figmentum figmento exhibeat? Siquidem ipse nouit figmentum nostrum, utique laboris impatiens, dilationem non sustinens fragile ad utrunque. Piè ergo prouidit ut haberet pietas promissionem uitæ eius, quę nunc est, & futuræ, nec laborem uerum, imponeret, sed magis fingeret in præcepto. Audi quomodo laborē fingere ipse se prodat:

Psal. 9.c *Psal. 30.d* *Luc. 24.d*

C Tollite iugum meum super uos, & inuenietis requiem animabus uestris. Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue. Quo modo non fictus labor, ubi nou labor, sed requies inuenitur? Ita ergo labor in lingua, mel sub lingua. Quid supra linguam? Ineffabilia, quæ non licet homini loqui: Miseri qui solum, quod in lingua sonuit attendētes, nec quod sub lingua reconditum, nec quod supra repositum fuit, capere potuerunt. Durus est hic sermo, inquiunt. Durus equidem, sed tamen idem est uerbum uitæ. Qui non baiulat crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Si quis uenit ad me, & non odit patrem, & matrē adhuc autem, & animam suam, non est me dignus. Quid durius poterat dici? Noli errare. Lapis uidetur, panis est. Durus in cortice, sed suauissimus in medulla. Tentat te Dominus Deus tuus. Fidei exercitatio, & probatio dilectionis est fictio ista laboris.

Mat. 11. d *Ibidem.* *2. Co. 12. a* *Ioan. 6. f* *Mat. 10. d* *Lu. 14. f*

Esto tamē, lapis sit. Num tu credis quod & dæmones credunt. Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. Omnes nouimus, quis hoc dixit. Non dubitat ille posse solo dicto (quo quidem facilius nihil est) ex lapide panē facere, quem filium Dei esse credit. Fas est, & ab hoste doceri. Dicamus & nos filio Dei, dic ut lapides isti panes fiant. Nam & ille, qui hominum utique non dæmonum uenerat in salutem, sic confutauit aduersarios, ut paruulos erudiret. Non. n. dicens quod ille uoluit, sed quod oportuit nos audire, ut uidelicet nostri hic lapis panis fieret, non illius. Non, inquit, in solo pane uiuit homo, sed in omni uerbo, quod procedit de ore Dei. Quid tu ad hæc, ueritatis, inimice, submurmuras. Quod quidem ipse fateris, & negare omnino non potes, potēs est filius Dei dicere, ut lapides panes fiant. Vbi ergo ille de uerbis Dei ait, & generaliter ait, quia sic uiuitur, & in talibus uita spiritus mei, quid tu mihi subsibilas ad quouis eorū, dicens: Durus est hic sermo. Quæ Dei filius dixit, & facta sunt alimenta uitæ: tu ne faxa dixeris, qui filius Dei non es. Non sum ego q te arbitrer (quod temeraria prorsus rapina arbitratus es ipse (esse te æqualem Deo, ut dicente te panis in lapidem reuertatur. Qui filius Dei nō es, sine causa dicas, ut lapides isti panes fiant. Nec minus frustra tuum nobis apponas pro pane lapidem, scorpionem pro ouo, pro pisce serpentem. Væ enim his qui panem lapidem, lapidem panem dicunt, ponentes lucem tenebras, & tenebras lucem: iugum Christi aspernum, & esse sub sentibus delicias reputātes. Has delicias ego nolim. Opto magis gustare, & uidere quoniam suauis est dominus. Hoc. n. non frustra is ipse qui monet, studuerat experiri. Denique ait: Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua. Et rursum: Quam magna, inquit, multitudo dulcedinis tuę domine, quam absconditi timentibus te. Vbi putas absconditur. Nempe sub lingua sua, sub capite eius, quæ dicit: Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabit me. Licet enim in promissione uitæ eius, quæ nunc est, dulcedo, & multitudo dulcedinis, & magna quoque, & quam magna sit multitudo, perfectio tamen non nisi in promissione futuræ, Perfecisti, inquit, his qui sperant in te, in conspectu filiorū hominum. Quid perfecit. Non est hic sermo in lingua, sed supra linguā. Ideo. n. auris non audit, quia nec lingua protulit, qd præparauit Deus his q diligunt

Mat. 4. d *Ibidem.* *Psal. 33. d* *Psal. 118. n* *Psal. 30. c* *Cant. 2. c* *Psal. 30. b*

diligunt eum. Nec sane in abscondito consumatio illa, sed in conspectu filiorum hominum erit. Congrue uerò non adhuc perfectum, sed iam perfecisse cum sperantibus ait: Spe enim salui facti sumus.

Rom. 8. c

INter Babylonem, & Hierusalē nulla pax est, sed guerra cōtinua, Habet unaquæq; ciuitas regem suū. Rex Hierusalē Xps dominus est: rex Babylonis diabolus. Et cū alterū in iustitia alterū in malitia regnare delectet, rex Babylonis quos pōt de ciuitatib⁹ Hierusalē per ministros suos. s. spiritus immundos seducere, ut seruire eos faciat iniquitati ad iniquitatem, in Babylonem trahi. Vnde dum unum de ciuibus suis cōstitutus speculator super muros Hierusalem trahi cerneret: nunciauit regi captam prædam in Babylonem duci. Rex uerò Hierusalē ad uocans spiritū timoris, militē in talibus strenuum; Vade, inquit, eripere prædam nostrā. Ille, ut semper ad omnia imperata paratus, cū uelocitate hostes persequitur, & in auribus factus eorū est repēte sonus, tanquā ad uenientis spiritus uehementis. Timor enim super eos inotuit, & ad uocem uirtutis eius hostium robur omne contremuit: quos in fugam conuersos timor non longius prosecutus est, sed ereptum conciuem reducebat ad propria. Verum unus ex aduersarijs tristitiæ spiritus non erat cum eis quando timor aduenit. Hic cum cerneret socios subitò fugientes, ab insidijs in quibus latebat ocyus aduolauit. A timore, inquiunt, solo factum est istud, & est opprobrium omnibus nobis. At ille ne timeas a timore isto. Scio enim quid facto opus sit. Ibo, & ero spiritus mendax in angulis semitarum, & amicum me simulabo timoris. Noui enim hominem, nec est agendum cum eo ui, sed fraude. Vos autem spectate fidem. Fecit, ut dixerat, & usarum compendia captans præcessit timorem. Referensque iter per uiam, qua gradiebatur timor, obuius ei factus est, amica, sed iniqua cum eo colloquia commiscens, ita ut seducere eum cœperit, & timor nescius bono animo sequebatur. Prope iam erat, ut eos in foueam desperationis impelleret. Sed spectator regi indicat quid agatur. Rex autem unum de militibus suis, spem scilicet, præcepit accersiri, quem cum equo desiderij, & ense lætitiæ in auxilium iubet accelerare timoris. Fidelis milles ad imperium egrediens, cum

Parabole de Anima. *Rom. 6. d* *Act. 1.* F

perueniisset ad locum, uibrans ensem lætitię tristitiam effugauit. Sicque liberatum conciuem, & impositum equo desiderij præcedens trahebat funiculo promissionem, & timor frequens urgebat facto flagello de funiculis peccatorum. Ibat igitur uoluntarius equus, hic attractus, inde compulsus sed in tam rapido cursu timendum ei fuerat ab incursu. Vnde, & collegerunt milites Babylonici consilium dicentes: Quid facimus quia sic euadit, quem iam quasi cum securitate possidebamus? Quomodo plausus inferni uersus est in planctum, & per solos duos milites gandium est in cœlis super sui liberatione conciuis? Quomodo perijt uersutia diabolicæ fraudis? Vnus autem ex eis cæteris nequior, cum sceleris huius opifex esset prophanum protulit consilium, dicens: Vos nescitis quicquam, nec cogitatis quia modo ad capiendum facilior sit, etsi captus difficilius eripi possit. Vos igitur a longe prosequimini, ego me in Angelum lucis transfiguro, ut ignaros uitæ tanquam aduenas, & peregrinos docendi simulatione decipiam. Hunc igitur in modum fraude depositā, regi nostro speculator annunciat, uenire quidem hominem equo impositum desiderij, sed plus quā oporteat properare, eo q frenum, & sella deesset. Hostes, inquit, a longe prosequūtur, alij tanquam inueterati malorum uiarum compendia captant. Sed & nunc unum uideo, in quo armorum nostrorum relucet effigies, a nobis tamen ille exiuit. Necesse est ei: t, qui interrogare nouerit eū, Noster es, an aduersariorum? Porro rex, cuius animum cura semper solicitat animarum, duos consiliarios suos emittit, prudentiam, & temperantiam. Quartum tēperantia quidem equo frenum discretionis imposuit, & spem moderatius incedere persuasit. Prudentia uero timorē increpans, & arguens improbitatis, de futuro commouit, & equo sellā circunspectionis apposuit, ut nō caderet ascensor eius retrò, sed retrò præteriti confessione peccati, ante meditationi iudicij, a finistris patientiæ inniteretur, a dextris humilitati. Porrò spes, & timor dedere calcaria, spes in dextro pede expectationē præmij, timor in finistro supplicij mecū. Et facta mora cū aduesperascere t, & inclinata esset iā dies, rursus congregati sunt hostes ī multitudine, ut dimicent contra eos. Pauet timor, spes accelerat: sed uix tandē ad consiliū eos prudētia temperantiaq; reuocauit.

Et illa: Videtis, inquit, quia dies præcessit, & nox appropinquauit: & q ambulat in te
Rom. 13. d. nebris, nescit quo uadat? Porro nobis grandis restat uia, nec parua est hostiū multitu-
Ioan. 12. f 3. Re. 19 b. do. Est autem miles quidā regi nostro fidelissimus quem ego noui, castrum habens prope nos positum, & firmissimū est habitaculum: quia in petra posuit nidum suum, diuertamus ad illum si placet, quia bonum
Iob 39. d est illic esse. Quod cum placuisset omnibus, & ducem itineris quæsissent, ait prudētia: Armiger meus ratio præcedet nos: est enim gnarus uiarū, & notus iustitiæ, utpote cōsanguineus eius. Præcedēte itaq; rōne cæteris subsequentibus ante uenit ratio: & salutata iustitia, nūciauit hospites aduētare. Quærit illa, qui sint, unde, ad quid uenīāt, scisciatur. Et cum rē cognouisset, hilari uultu surgens fugientibus occurrit cū panibus, & obuiauit illis quasi mater honorificata, susceptāq; animam ab equo deposuit, & in penetralibus domus animam collocauit. Insequitur hostilis exercitus. , & castrum obsidens undique inquirit, si quis forte pateret ingressus, ac tanquam leo circuit quærens quem deuoret. Sed cum undique illud munitum inueniunt tentoria figunt, &
2. Pet 5 b excubias ordinant: ne quis ingredi, aut egredi naleat, ut mane facto instructis machinis diruant, & irruant super eos. Interim pauor pauiditate, & solicitudine non piger, nec unquam securus commilitones excitat, iustitiam cōuenit, de munitione loci, de præparatione armorum quęrit, adiiciens, & illud ne forte sustentationi deficiant alimenta. Ad hęc iustitia respondit: Situs loci, ut animaduertere potestis, saxosus, & inaccessibilis est, nec in armis nec in machinis inimicorum timet insultum.

Sed quia aridus est, paucos habet indigenas, quos, arido hordeace panis cibo utcunque sustentat. & nunc super sunt nobis quinque hordeacei, & duo pisces. Et timor, Quid hęc, inquit, sunt inter tantos?
Ioā. 6. a Im. 11. d Cœpit igitur magis pauere, & tedere, & arguens animā, quod ab equo desiderij descendisset, illud sæpius memorabat, esse nouissima hominis illius peiora prioribus,
K Equus enim ille pperi cursu festinus aduolabat ad urbem, nunc solutus rationis commissus ducatur. Ipse, inquit, uideris, nec melius erat tibi tunc magis quam nunc. Propeiam erat, ut aduersus spem contraria sentiēs em timor insurgeret, sed temperantia prudentiam aduocauit. Accersita prudentia improbitatem timoris obiurgans: In aduersarios, inquit, tuus, o timor, mucro desæ
Psa. 23. 2 uiat. Ne sis quia rex noster rex uirtutum est, dominus fortis, & potens dominus potens in prælio? Eat igitur nuncius qui suorum necessitatē exponat, adiutoriū flagiter auxiliatorem adducat. Et quis ire poterit ait timore? Tenebræ operiunt terram, & muros obsidet hostium priuigil multitudo, & nos ignari uiæ tamquam in regione longinqua. Aduocauerunt igitur hospitem suum iustitiam. Si quid, inquiunt, dotes adiuua nos. Quibus illa; Bono animo estote. Est enim mihi nūcius fidelissimus regi bene notus, & curiæ, oratio scilicet, quæ in secreto noctis silētio per ignotas semitas arcana cœli penetrare, & cubiculum regis adire, & opportuna importunitate pium regis animum flectere non indoctus, supplicatione misera
M bili laborantibus auxiliū solitus impetrare. Eat ille si placet: ecce enim presto est. Cūq; respondissent omnes, placet. Prudē i: quid regis insinuet dictante, iustitia, ut fideliter agat, & ne uacuus reuertatur præcipiente, cæteris, & maxime timore, ut iter accelerare deprecantibus, per occultos quosdā mu
ri exitus dimissus est. At ille hostiū cuneos penetrans securos, omni aue uelocior, i momento, in ictu oculi usque ad portas nouæ
L Hierusalem peruenit. Quas cū clausas reperisset, & pulsasset, ianitoribus ægre ferentibus, quod intempestæ noctis silentio ciuitatem impleret clamoribus, & regi ipsi importunus esse non uereretur, ille perseuerabat pulsans, & amplius loquebatur: Aperite mihi inquit, portas iustitiæ, & ingressus in eas cōfitebor domino regi nostro in ore meo secundum multitudinem dolorū meorum, qui sunt in corde meo. Hęc, inquit, Psa. 118. porta domini mei, iustitia me misit ad uos, Psa. 36. d ut introducat ad regem, quia ad ipsum habeo secreta, quæ perferam. Vox turbinis audita est in terra nostra. Et cum cognouisset nuncium esse iustitiæ, introduci eum præcepit. Ingressa oratio ad regem adorauit, & ait: Rex in æternum uiue. Et ille: 4. Re. 5. Recte ne sunt omnia circa dominum tuū, Luc. 2. b & quæ illius sunt? Et orario. Recte domine, uestri gratia. Porrò unum est necessarium. Seruus ille uester a cornibus unicornium, ad imperiū regis ereptus diuertit ad militem uestrum dominum meum, & domine mi terra illa australis, & arens est, & cibum

eibum non habet. Det dominus benedictionem, & terra nostra det fructum suum, & congregati hostes in multitudine ut dimicent contra nos. Da nobis Domine auxiliū de tribulatione: quia non est alius qui pugnet pro nobis, nisi tu Deus noster. Porrò rex noster, cuius natura bonitas, motus his lachrimis, ait: Quem mittemus? Ad quem charitas. Ecce ego domine, mitte me. Rex autē quęrebat se sociis, sed charitas domesticam sibi familiā respondit sufficere. Exit ergo una cum nobili illo comitatu suo, gaudio, pace, patientia, longanimitate, benignitate, bonitate, mansuetudine. His stipatus dux in signis progreditur, certus que de uictoria erecto signo triumphali primam pertransit inimicorum, secūdamq; custodiam. Cumq; uenisset ad portam, ultrò aperta est ei. Ad cuius ingressum facta est lętitia magna in oppido. Cumque suadente gaudio uociferarentur omnes, & acclamarēt, exortus clamor exterorū castra pteruit. Et illi; Quæ est ista, inquiunt, uox exultationis in auribus nostris de castris Israel, Nō ita erat heri, & nudiustertius. Fortè uenit eis auxilium & impetū faciēt in nos: Fugiamus ergo Israel: dominus enim pugnant pro eis cōtra nos. Interim charitas moræ impatiens ordinati exercitum, aperiri portas, & perseq
præcepit inimicos, pertè denunciās:
Vadam ad portas ruferi. Sicque
uno impetu uniuersus cha
ritatis exercitus proce
dit, quos Babilo
nij non fe
rentes
fugiunt, sed non effugiunt. Cadunt a latere timoris mille,
& a dextris charitatis decem milia.

FINIS SENTENTIARVM
B. Bernardi, cum adiecta parabola de Anima.

A

INCIPIT EXPOSITIO Diui Bernardi.

ABBATIS CLAREVALLIS in Cantica Canticorum.

SERMO PRIMVS.

1. Co. 3. a

VOBIS, fratres, alia, quā aliis de seculo, aut certè aliter dicenda sunt. Illis siquidem lac potū dat, & non escam, qui Apostoli formam tenet in docēdo. *Ibidem.*
Nā spiritualibus solidiora apponenda esse, itidem ipse suo docet exēplo. Loquimur, inquiens, non in doctis humanæ sapientiæ uerbis, sed in doctrina spīritus, spiritualibus spiritualia comparantes. Item: Sapientiam loquimur inter perfectos quales uos nimirum esse cōfido, nisi frustra forte iam ex longo studiis estis cœlestibus Psa. 1. a occupati, exercitati sensibus, & in lege Dei & 118. a meditantes die ac nocte. Itaque parate fauces non lacti, sed pani. Est panis apud Salomonem, isque admodum splendidus sapidusque, librum dico, qui Cantica Canticorum inscribitur. Proferatur si placet, & frangatur. Nam de uerbis Ecclesiastes satis, nisi fallor, per Dei gratiam instructi estis mundi huius cognoscere, & contemnere uanitatem. Quid & paral o'as? An non uita & mores uestris iuxta eam, quæ in ipsis inuenitur doctrinam sufficienter emēdati sunt & informati? Proinde illis ambobus prælibatis, quos nihilominus de amici arca prestitos accepisti, accedite, & ad tertium hunc panem, ut probetis forsitan potiora. Cum enim duo sint mala, quæ uel sola uel maxime militant aduersus animam uanus scilicet amor mundi, & superfluus sui, pesti utrique duo illi libri obuiare noscuntur, alter sæculo disciplinæ praua, quæque in moribus, & carnis superflua resecans, alter luce rationis in omni gloria mundi tucum uanitatis sagaciter deprehendens, ueraciterque distinguens a solido ueritatis. Denique uniuersis humanis studiis, ac mundanis desideriis prætulit: Deum timere, eiusque obseruare man-

Universidad de Deusto
Biblioteca

data. Merito quidem. Verè etenim sapiẽtiæ primum illud initium, secundum consummatio est, si tamen constat uobis non aliud ueram, & consummatam esse sapientiam, quam declinare à malo, & facere bonum. Itemq; recedere à malo neminem posse pfectè absque timore Dei, nec bonum opus omnino esse præter obseruantiam mandatorum. Depulsis ergo duobus malis duorũ lectione librorũ, cõpetenter iam acceditur ad hunc sacrum theoricumque sermonem, qui cum sit amborum fructus, non nisi sobrijs mentibus, & auribus omnino credendus est. Alioquin ante carnẽ disciplinæ studijs edomitam, & mancipatam spiritui, ante spretam, & abiectam seculi pompam, & sarcinam, indignè ab impuris lectio sancta pręsumitur. Quomodo nempe lux incassum circunfundit oculos cœcos uel clausos, ita animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei. Quippe spiritus sanctus disciplinæ effugiet fictum. quod est uita incontinens. Sed nec erit ei unquam pars cũ mundi uanitate, cum ueritatis sit spiritus. Quæ enim societas ei, quæ desursum est sapientiæ, & sapientiæ mũdi, quæ stultitia est apud Deum, aut sapientiæ carnis, quæ & ipsa inimica est Deo? Puto autem, quod iam non habebit, unde aduersum nos murmuret is qui nobis de uia uenit amicus, cum & tertium istum insumserit panem. Sed quis frãget? Adest paterfamilias, cognoscite Dñm i fractione panis. Quis n. alter idoneus? Non equidem ego mihi istud temere arrogauerim. Sic spectetis ad me, ut ex me non expectetis. Nã & ego unus ſnm de expectantibus mendicans, & ipse uobiscum cibũ animę meæ, alimoniam spiritus. Reuera paup, & inops pulso ad eũ q aperit, & nemo claudit, super sermonis huius profundissimo sacramento. Oculi omniũ in te sperant Domine. Paruuli petierunt panẽ, non est qui frangat eis. Speratur id a benignitate tua. O pijssime frange esuriẽtibus panem tuum, meis siquidẽ (si dignaris) manibus, sed tuis uiribus. Dic quæso nobis à quo, de quo, ad quẽ uè dicitur: Osculetur me osculo oris sui? Aut quale est istud ita subitaneũ, & factum repente de medio sermonis exordium? Sic quippe in uerba prorumpit, quasi quẽpiam loquentem præmiserit, cui consequẽter respondentẽ, & hanc introducat personã, quęcunque est ipsa, quæ osculum flagitat. Deinde si se osculari a nescio quo uel petit, uel pcipit, cur signanter, & nominatim ore, & ore suo, quasi aliud, quam os, aut alienum, & nõ potius suum exhibere sibi soleant osculantes? Quanquam ne hoc quidem dicit: Osculetur me ore suo, sed aliud profectò insitatius. Osculo, inquit, oris sui. Et quidem iucundum eloquium, quod ab osculo principium sumit, & blanda ipsa quædam scripturæ facies facile afficit, & allicit ad legendum, ita ut quod in ea latet, & delectet etiã cum labore inuestigare: nec fatiget inquirẽdi forte difficultas, ubi eloquij suauitas mulcet. Verum quem non ualde attentum faciat istiusmodi principium sine principio, & nouitas locutionis in ueteri libro? Vnde constat hoc opus non humano ingenio, sed spirit' arte ita compositum, ut quamuis sit difficile intellectu, sit tamen inquisitu delectabile. Sed quid? Titulum præterimus? Nõ oportet ne unum quidem iota: quando & minutias iubemur colligere fragmentorum ne pereant. Titulus talis est. Incipiunt Cantica canticorum Salomonis. Obserua in primis pacifici nomen quod est Salomon, conuenire principio libri, qui incipit a signo pacis, id est ab osculo, simulque aduerte huiusce modi principijs solis ad hanc intelligendam Scripturam mentes inuitari pacificas, quæ sese iam a uitiorum uendicare perturbationibus, & curarum tumultibus præualeat. Dehinc ne hoc quoque ociosum putes, quod non simpliciter Cantica, sed Cantica canticorum habet inscriptio. Multa quippe legi cantica in scripturis, & nullum illorum memini taliter appellari. Cecinit Israel carnem Domino, q. gladium pariter, & iugum euaserit Pharaonis, gemino maris mirabiliter liberatus, simul & uindicatus ob sequio. Non tamen quod cecinit dictũ est. Canticũ canticorum, sed si bene recolo, Cecinit, ait Scriptura, Israel carmen hoc domino. Cecinit etiã Delbora, cecinit, & Iudith, cecinit, & mater Samuelis. Prophetæ quoq; aliqui cecinerunt, & nemo eorum legit appellasse canticum suum Cantica canticorũ. Sane omnes, ni fallor, ceciniſſe reperies pro quocunq; suo suorum ue pereepto commodo. Verbi gratia pro obtentu uictoriæ, pro euasione periculi, aut pro cupitæ rei qualiscunq; adepto beneficio. Ita ergo pleriq; cecinerunt singuli pro singulis causis, ne ingrati diuinis beneficijs inuenirẽtur iuxta illud. Confitebitur tibi cum benefeceris ei. At uero rex iste Salomon sapiẽtia singularis, sublimis

1.Co.2.d Sap.b

Ioã.14.b

1.Co.3.b Rom.8.a Lu.11.a Lu.24.c

Apo.3.b Ps.144.d Thre.4.

Can.1.a

limis gloria, rebus affluens, pace securus nullius talium egui e cognoscitur pro quo accepto ista decantare iubuerit. Sed nec Scriptura ipsa sui uspiam tale aliquid significare uidetur. Itaque diuinitus inspiratus, Christi & Ecclesiæ laudes, & sacri amoris gratiã & æterni connubij cecinit sacramẽta, simulque expressi sanctæ desiderium animæ, & epitalamij carmen exultans in spiritu, iucundo composuit eloqio, figurato tamen. Nimirum uelabat & ipse instar Moysi faciẽ suam, non minus fortitan in hac parte fulgẽtem, eo quod illo adhuc in tempore nemo aut rarus erat, qui reuelata facie glorią istã speculari sufficeret.

Exod.3.e

Igitur pro sui excellentia reor nuptiale hoc carmen huiusmodi titulo præsignitum, ut meritò Cantica canticorũ singulariter appelletur, sicut is quoque cui canitur, singulariter est dictus rex regum, & dominus dominantium. Cætetũ uos si uestram experientiam aduertatis, nonne in uictoria qua uicit mundum fides uestra, & in exitu uestrio del lacu miseriæ & de luto fecis cãtastis & ipsi domino canticum nouum quia mirabilia fecit? Rursus cum adiecit primum supra petram statuere pedes uestros, & dirige re gressus uestros, puto quòd & tunc nihilominus pro indulta nouitate uitæ immissum sit in os uestrum canticum nouum, carmen deo nostro. Quid cum pœnitentibus nobis non solum peccata dimisit, sed insuper promisit & præmia, num multo magis spe gaudentis futurorum bonorum, cantatis in uijs domini, quoniam magna est gloria domini? At si cui fortè uestrum clausum uel obscurum aliquid de scripturis interdũ eluxerit, tunc prosus necesse est pro percepta cœlestis panis alimonia diuinas mulceat aures in uoce exultationis & confessionis sonus epulantis. Sed & in quotidianis exercitijs & bellis quę nulla hora pie in Christo uiuentibus desunt à carne, à mundo, a diabolo, sicut militiam esse uitam hominis super terram incessanter experimini in nobis metipsis, quotidiana necesse est cantica pro assecutis uictorijs innouari.

1.Ioan.5.c Psal.39.a Psal.97.a Psal.39.d Psal.137.b Ps.41.c Iob.7.d

Quoties tentatio, superatur, aut uitium subiugatur, aut imminens periculum declinatur, aut laqueus insidiantis deprehenditur, aut annosa & inueterata quæcũque animæ passio semel perfectęque sanatur, aut multum diuque cupita & læpius petita uirgus tandem aliquando Dei munere obtinetur, quid nisi toties, iuxta Prophetam persona gratiarum actio & uox laudis, & ad singula quæque beneficia benedicitur Deus in donis suis? Aliquin ingratus reputabitur cum discussio uenerit, qui non poterit dicere Deo: Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ in loco peregrinationis meæ. Arbitror uos in uobis ipsis illa iam recognoscere quæ in psalterio non Cantica canticorũ sed Cantica graduum appellantur, eo quòd ad singulos profectus uestros iuxta ascẽsiones quas quisque in corde suo disposuit, singula sint cantica depromẽda ad laudem & gloriam promouentis. Quoniam modo impleatur aliter ille uersiculus nõ uideo: Vox exultationis & salutis in tabernaculis iusto rum: aut certe Apostoli illa pulcherrima saluberrimaque exhortatio: In psalmis, hymnis & canticis spiritualibus cantãtes & psallentes in cordibus uestris domino.

Ps.118.g Ps.117.b Colo.3.c Eph.5.d

Sed est cãticum quod ex sui singulari dignitate & suauitate cunctis meritò, quæ memorauimus, & si qua sunt alia antecellit, & iurè hoc appellauerim Canticum canticorum, quia cæterorum omniũ ipsum est fructus huiusmodi Cãticum sola unctio docet, sola addiscit experientia. Experti recognoscant, inexperti inardescant desiderio non tam cognoscendi, quam experiendi. Non est enim strepitus oris, sed iubilius cordis: non sonus labiorum, sed motus gaudiorum uoluntatum, non uocum consonantia. Non auditur foris, nec enim in publico personat: sola quæ cantat audit, & cui cantatur, id est sponsus & sponsa. Est quippe nuptiale carnem exprimens, castos iucundosque complexus animorum, morum concordiam, affectuumque consentaneam ad alterum charitatem.

Cæterum non est illud cantare seu audire animæ puerilis & neophytæ adhuc, & recenter conuersæ seculo, sed prouectæ iam & eruditæ mentis, quæ suis nimirum profectibus Deo promouente intantum iam creuerit: quarenus ad perfectam ętatem, & ad nubiles quodãmodo peruenerit annos, annos dico meritorum non temporũ, facta nuptijs cœlestis sponsi idonea, qualis denique suo loco plenius describetur. Sed præterit hora quæ nos exire urget ad opera manuũ, & paupertas, & institutio regularis. Cras in nomine Domini quod cœperamus prosequemur de osculo, quia de titulo hodiernus sermo nos expedivit.

De

De Incarnatione Christi per Patriarchas & Prophetas prænunciata, & ardentissime ab eis expecta. Sermo secundus.

ARdorem desiderij, Patrũ suspirãtiũ Christi in carne præsentiam frequẽtissimè cogitans cõpungor & cõfundor in memetipso, & nũc uix contineo lacrymas, ita pudet teporis torporisque miserabiliũ tẽporũ horũ. Cui nanq; nostrũ tantũ ingerat gaudium gratiæ huius exhibitio, quantum ueteribus sanctis accenderat desideriũ promissio. Ecce enim quam multi in hac eius, quæ proximè celebranda est Natiuitate gaudebunt, sed utinam de natiuitate, non de uanitate. Illorum ergo desiderium flagrans, & piæ expectationis affectum spirat mihi uox ista: Osculetur me osculo oris sui. Senserat nimirum in spiritu quisquis tunc spiritualis esse poterat, quanta foret gratia diffusa in labijs illis: propterea loquens in desiderio animæ, aiebat: Osculetur me osculo oris sui nimirum omnimodis cupiens tantæ suauitatis participio non fraudari. Dicebat enim perfectus quisque: Quo mihi ore hæc seminiuerbia Prophetarum? Ipse potius speciosus forma præ filijs hominũ, ipse me osculetur osculo oris sui. Non audio iam Moysen, impeditioris siquidem linguæ factus est mihi. Esaiæ labia immunda sunt. Hieremias nescit loqui, quia puer est: & prophetæ omnes e lingues sunt. Ipse ipse quem loquuntur, ipse loquatur, ipse me osculetur osculo oris sui. Non in eis iam aut per eos loquatur mihi, quoniam tenebrosa aqua in nubibus aeris: sed ipse me osculetur osculo oris sui, cuius gratiosa præsentia, & admirandæ fluenta doctrinæ fiant in me fons aquæ salientis in uitam æternam. Quem unxit patet oleo lætitiæ præ consortibus suis, nunquid non ex ipso mihi uberior infunditur gratia, si tamen dignetur me osculari osculo oris sui? Cuius utique sermo uiuus & efficax osculum mihi est, non quidem coniunctio laborum quæ interdum pacem mentitur animarum, sed plane infusio gaudiorum, reuelatio secretorum, mira quædam & quodammodo indiscreta commixtio superni luminis & illuminatæ mentis. Adhærens quippe Deo, unus spiritus est. Meritò proinde uisiones & somnia non recipio, figuras & ænigmata nolo: ipsas quoque angelicas fastidio species. Quippe & ipsos longè superat Iesus mæus specie sua & pulchritudine sua. Non ergo alium siue angelum siue hominem, sed ipsum peto osculari me osculo oris sui. Nec sanè præsumo me osculatũ iri ab ore ipsius (est enim hoc assumpti hominis unicæ fœliciratis & prærogatiuæ singularis (sed humilius ab osculo oris sui peto me osculari: quod commune utique est multorum qui dicere possunt: Et nos omnes de plenitudine eius accepimus. Intendite: Sit os osculans uerbũ assumens; osculatum, caro quæ assumitur; osculum uerò quod pariter ab osculante & osculato consitur, persona ipsa ex utroque cõpacta, mediator Dei & hominum homo Christus Iesus. Hac ergo ratione sanctorum nemo dicere præsumebat: Osculetur me ore suo: sed tantum, osculo oris sui: ipsi sanè seruantes prærogatiuam istam, cui singulariter semelque eos uerbi impressum tunc est cum ei se corporaliter plenitudo omnis diuinitatis indulsit. Fœlix osculum, ac stupenda dignatione mirabile; in quo non os ori imprimitur, sed Deus homini unitur. Et ibi quidem contactus labiorum, complexũ significat animorum, hic autem consideratio naturarum diuinis humana componit, quæ in terra sunt & quæ in cœlis pacificãs. Ipse est enim pax nostra, qui fecit utraque unum. Ad hoc igitur osculum sanctus quisque antiqui temporis suspirabat, eo quòd iucunditatem & exultationem thesaurizari super eum, & thesauros omnes sapientiæ & scientiæ in ipso absconditos præsentiret, eu perentque & ipsi de plenitudine eius accipere. Sentio, placet uobis quod dicitur. Sed accipite & alium sensum. Non latet sanctos & ante aduentum Saluatoris, Deũ super mortalium genus cogitare cogitationes pacis. Nec enim faceret uerbum super terram, quod non reuelaret seruis suis: Prophetis. Erat tamen verbum hoc absconditum a multis. Fuit namque in tempore illo rara fides in terris: & tenuis admodũ spes in pluribus quoq; illorum, qui expectabant redemptionem Israel. Qui uerò præsciebant, ipsi & prædicebant Christum in carne uenturum, & cum ipso pacem. Vnde quidam eorum: Et pax erit, inquit, in terra nostra, cum uenerit. Imò per ipsum Dei gratiam homines recuperaturos cum omni

Cant. 1. *Psal. 44.* *Exo. 4.* *Esa. 6.* *Hier. 1.* *Psal. 17.* *Ioan. 4. b* *Psa. 44.* *Heb. 4. c* *2. Cor. 6. d* *Ioan. 1. b* *Luc. 1. g* *Isa. 10. e* *Hier. 8. d* *Ephes. 2. a* *Ioan. 1. a* *4. Reg. 4. c* *Ibidem. c. 15. b* *Colo. 2. a* *Hier. 19. c* *Amos. 3. b* *Luc. 18. f* *Luc. 1. f*

omni fiducia, sicut diuinitus acceperant, prædicabant. Quod, & præcursor Domini Ioannes suo tempore impletum agnouit, & perhibuit, Gratia, inquiens, & veritas per Iesum Christũ facta est: & ita uerum esse omnis nunc Christianus populus experitur.

Cæterùm illis prænunciantibus pacem, moram autem faciente auctore pacis, nutabat populi fides, dum non erat qui redimeret, neque qui saluum faceret. Itaque causabantur homines moras, quod ille toties nunciatus necdum veniret princeps pacis, sicut locutus fuerat per os sanctorum qui à seculo sunt prophetarum eius, & suspectas habentes promissiones, signum promissæ recõciliationis (quod est osculum) flagitabant: ac si nuncijs pacis vnus quilibet responderet de populo. Quousque tollitis animas nostras? Iam olim prædictis pacem, & non venit; promittitis bona, & adhuc turbatio. Ecce hoc ipsum multipariè multisque modis, & angeli patribus, & patres nostri annũciauerunt nobis, dicentes, pax pax, & non est pax. Si mihi vult esse persuasum Deus, quod de suæ beneplacito voluntatis tam crebra iam legatione spondet, nec exhibet, osculetur me osculo oris sui, sicque signo pacis faciat de pace securum. Nam verbis iam quomodo credam? Opus magis est opere verba firmari. Probet ueridicos nuncios suos Deus, si tamen nuncij eius sunt, & sequatur eos ipse, vt sæpius promiserunt, quia sine ipso possunt facere nihil. Misit puerum, tulit baculum, & necdum est vox neque vita. Non surgo, non suscitor, non excutior de puluere, non respiro in spem, si non Propheta ipse descendat, & osculetur me osculo oris sui. Huc accedit quod is qui nostrum profitetur se mediatorem ad Deum Dei filius est, & Deus est. Et quid est homo vt innotescat ei, aut filius hominis vt reputet eum? Quæ mihi fiducia vt tante me audeam credere maiestati? Vnde inquam terra & cinis præsumo Deum curam habere mei? Ad hæc diligit patrem suum, me uerò opus non habet, bonorum meorum non eget. Vnde ergo constabit mihi, quod mediator meus in patre nequaquam sit? Tamẽ si verè, vt dicitis, decreuit misereri Deus, cogitatq; vt complacitior sit adhuc, statuat testamentum pacis, & fœdus perpetuum feriat mihi in osculo oris sui. Vt quæ procedunt de labijs suis nõ faciat irrita eximiat se, humiliet se, inclinet se, & osculetur me osculo oris sui. Vt ex æquo partibus congruens mediator neutri suspectus sit, Deus filius Dei fiat homo, fiat filius hominis, & certum me reddat in hoc osculo oris sui. Securus suscipio mediatorem Dei filium, quem agnosco, & meum. Minimè plane iam mihi suspectus erit. Frater enim, & caro mea est. Puto enim, spernere me iam non poterit os de ossibus meis, & caro de carne mea. Ita ergo vetus quærela sacrosanctum osculum, id est incarnandi verbi mysterium exigebat dum longa & molesta expectatione fatigata fides deficeret, & infidelis populus aduersus promissa Dei victus tædio murmuraret. Ad inuentio mea est, si non hoc idem & vos recognoscitis de scripturis. Inde profectò erant quærulæ illæ, & plenæ murmure uoces. Manda, remanda. Expecta, reexpecta. Modicum ibi, modicum ibi. Inde anxiæ illæ & plenæ pietate preces: Da mercedem Domine sustinentibus te, vt prophetæ tui fideles inueniantur. Item: Suscita domine precationes quas locuti sunt in nomine tuo prophetæ priores. Inde blandę illæ, & plenæ consolatione promissiones: Ecce apparebit Dominus & non mentietur, si moram fecerit, expecta eum, quia veniens veniet, & non tardabit. Item. Prope est vt veniat tempus eius & dies eius non elongabuntur. Et ex persona promissi. Ecce ego, inquit, declino in vos vt flumen pacis, & vt torrens inundans gloriæ gentium. In quibus verbis satis apparet, & prædicatorum instantia, & diffidentia populorum. Sic itaque & plebs murmurabat, & fides nutabat: & iuxta Esaie vaticinium, angeli pacis amarè flebant. Ne ergo vniuersum genus humanum moram faciente Christo desperatione periret, dum se contemni suspicaretur infirma mortalitas suæque reconciliationis cum Deo de gratia toties repromissa diffideret: sancti qui de spiritu certierant, certitudinem de carnis præsentia exoptabant, ac signum reformandæ pacis propter pusillanimes, & incredulos omni instantia requirebãt: O radix Iesse qui stas in signum populorum, quam multi reges, & Prophetæ voluerunt te uidere, & non viderunt? Fœlix tamen ex omnibus Simeon, cuius senectus in misericordia vberi. Is nempe exultauit ut videret desiderij signum, & uidit, & gauisus est: acceptoque osculo pacis, in pace dimittitur, ante tamen aperte pronuncians Iesum esse natum in signum cui contradicendum erat. Omnino

Ioan. 1. a *4. Reg. 4. c* *Esa. 7. a* *Ioan. 1. b* *Luc. 1. g* *Isa. 10. e* *Hier. 8. d* *Gen. 2. d* *Esa. 28. c* *Ezech. 36. c* *Ibidem.* *Abac. 2. a* *Esa. 14. a* *Esa. 66. d* *Esa. 33. b* *Esa. 11. c* *Luc. 2. d* *Psal. 91. b*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Luc. 2. d nino ita fuit. Contradictum est exorto signo pacis, sed ab his qui oderunt pacem. Nã pax hominibus bonæ voluntatis maleuolis autẽ petra scandali, & lapis offensionis. Herodes Ma. 2. a demiq; turbatus est, & omnis Hierosolyma Ioan. 1. b cum illo. Siquidem in propria venit, & sui eũ non receperunt. Fęlices illi sua pernoctatione pastores, qui signi huius visione digni habiti sunt. Iam tunc se abscondebat à sapientibus, & prudẽtibus, & reuelabat paruulis. Et Luc 10. d Herodes videre voluit: sed quia non bona voluntate non meruit. Pacis siquidem signũ erat, datum tantum hominibus bonæ voluntatis. Herodi verò, & similibus eius nõ dabitur nisi signum Ionę prophetæ. Porrò ad pastores. Et hoc, ait Angelis, vobis signum: vobis humilibus; vobis obedientibus: vobis non alta sapientibus: vobis vigilãtibus, & in lege Dei meditantibus die ac nocte. Hoc, inquit, vobis signum. Quod? Quod angeli promittebant, quod populi requirebant, quod prophetæ prædixerant, hoc fecit Dominus nũc & ostendit vobis: in quo recipiant incredu li fidem, pusillanimes spem, perfecti securitatem. Hoc ergo vobis signum. Cuius rei fi- Lu. 2. b 2. Cor. 5. d gnum? Indulgentiæ, gratiæ, pacis, & pacis cuius non erit finis. Hoc est ergo signum. Ro. 5. a Inuenietis infantem pannis quidẽ inuolutũ, & positum in præsepio: Deus est tamen in ipso mundum reconcilians sibi: Morietur propter peccata uestra, & resurget propter iustificationem vestram, vt iustificati per fidem, pacem habeatis ad Deum. Hoc signum paD eis Propheta quondam regi Achaz proponebat petendum à Domino Deo suo, siue in Esa. 7. b excelso supra, siue in inferno deorsum. Sed impius rex recusauit non credens miser, qđ in signo hoc iam sumis in pace socianda essent, quatenus & inferi Domino descenden te salutati osculo sancto signum pacis, & ipsi recipiant, & superni spiritus idipsum nihilominus cum ad cœlos redierint, æterna suauitate participent. Sermo finiendus est, sed vt quod in eo disputandum est, breui recolligã summam, patet hoc sanctum osculum duabus ex causis necessarie indultum mundo, vt & infirmis faceret fidem, & desiderio satisfaceret perfectorum. Porrò ipsum osculũ esse non aliud quam mediatorem Dei, & hominum, hominem Iesum Christum. Qui eũ patre, & spiritusancto uiuit, & regnat Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

De osculo pedis, manus, & oris domini, &c. Sermo III.

HOdie legimus in libro experientiæ. Conuertimini ad vosipsos, & attẽdat unusquisq; conscientiam suam super his quæ dicẽda sunt. Explorare velim si cui unquam vestrum ex sentẽtia dicere datum sit. Osculetur me osculo oris sui, nõ est .n. cuiusuis hominum ex affectu hoc dicere, sed si quis ex ore Christi spirituale osculum E vel semel accepit, hunc proprium experimẽtum profectò solicitat & repetit libens. Ego arbitror neminem, vel scire posse quid sit, ni si quid accipit. Est quippe manna absconditum, & solus qui edit, adhuc esuriet. Est fons signatus, cui non communicat alienus, sed solus qui bibit, adhuc sitiet. Audi expertum Ps. 50. e quomodo requirit. Redde mihi, inquit, lætitiam salutaris tui. Minimè ergo id sibi arroget mei humilis anima onerata peccatis, sugque adhuc carnis obnoxia passionibus, quæ suauitatem spiritus necdum senserit, internorũ ignara atq; inexperta penitus gaudiorum. Ostendo tamen ei quæ huiusmodi est, locum in salutari sibi congruentem. Non temerè assurgat ad os serenissimi sponsi, sed ad pedes seuerissimi Domini mecum pauida iaceat, & cum Publicano terram tremẽs non cœlum aspiciat ne confusa in luminaribus cœlis faciesassueta tenebris opprimatur à gloria, atque in solitis reuerberata splendoribus maiestatis, densioris rursum cœcitate caliginis obuoluatur. Non tibi ò quęcũque es, talis anima, non tibi ille locus vilis, aut despicabilis viddeatur, vbi sancta peccatris peccata deposuit, induit sanctitatem. Ibi Æthiopissa mutauit pellem, & in nouum restituta candorem, iam tunc fiducialiter vera citerque respondebat exprobrantibus sibi verbum. Nigra sum, sed formosa, filiæ Hieru Can. 1. b salem. Miratas quanam id arte potuerit, vel F quibus obtinuerit meritis? Paucis accipe. Ficult amare, & de intimis uiscerib. longa suPs. 147. a spiria trahens salutarib. intra se succulsa sin Ps. 7. c gultibus felleos humores euomuit. Cœlestis Heb. 4. b medicus celerrime subuenit, quia uelociter currit sermo eius. Nunquid nõ potio est sermo Dei? ẽ vtiq; fortis, & vehemẽs & scrutãs Eccl. 3. b & corda & renes. Deniq; sermo Dei viu⁹, & efficax, & penetrabilior oi gladio anciptiti, pertingens

pertingens usq; ad diuisioné animæ ac spiritus, compagum quoque & meduclarum, & discretor cogitationum. Huius ergo beatæ Pœnitentis exẽplo prosternere & tuo misera, ut desinas esse misera, prosternere & tu in terram, amplectere pedes, placa osculis, riga lachrymis, quibus tamen non illum laues, sed te, & fias una de grege tonsarum, quæ ascendunt de lauacro: ita sane ut suffusum pudore ac mærore uultum non ante sustollere audeas quam audias & ipsa, Dimittuntur tibi peccata tua: quam audias, Consurge consurge captiua filia Sion, consurge, excutere de puluere. Sumpto itaque ad pedes primo osculo, nec sic quidem præsumes statim ad osculum oris assurgere: sed erit tibi gradus ad ipsum medium quoddã aliud osculum quod secundo loco ad manum accipies. De quo & talem accipe rationem. Si dixerit mihi Iesus; Dimittũtur tibi peccata Luc. 7. g Esa. 25. e tua: nisi ego peccare desiero, quid proderit? Exui tunicam meam, si reinduero eam, quantũ profeci? Si rursus pedes meos quos laueram inquinauero; nũquid aliquid lanisse ualebit? Sordens omni genere uitiorum iacui diu in luto fecis: sed erit fine dubio recidenti, quam iacenti deterius. Denique qui mesanum fecit, ipsum mihi dixisse recordor. Ecce sanus factus es, uade, G Ioan. 5. c iam amplius noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat. Qui autem dedit uoluntatem pœnitendi, opus est ut addat & continendi uirtutem: ne iterum pœnitẽda, faciamque nouissima mea peiora prioribus. Væ enim mihi etiam pœnitenti, si fortasse Eccl. 7. b subtraxerit manum, sine quo nihil possum facere. Nihil inquã, quia nec pœnitere nec cõtinere. Audio proinde quod consulit Sapiens: Verbum, inquit, in oratione ne iteres: Paueo & quod iudex intentat arbori non facienti fructum bonum. Fateor; pro huiusmodi non sũ omnino contentus priori gratia, qua iam malorum sum pœnitens, nisi & Mat. 3. b 2. Pet. 3. b secundam accepero; ut uidelicet dignos faciam pœnitentiæ fructus: & dein ceps non reuertar ad uomitum.

Hoc ergo restat mihi prius petendum & accipiendum quam præsumam altiora & saeratiora contingere. Nolo repẽte fieri summus: paulatim proficere uolo. Quantum Eccl. 3. b displiceet Deo impudentia peccatoris, tantũ pœnitentis uerecundia placet. Citius placas eũ si mensuram tuam seruaueris, & altiora te non quæsieris. Longus saltus & arduus est de pede ad os, sed nec accessus cõueniens. Quid enim? Recenti adhuc respersus puluere, ora sacra continges? Heri de luto tractus, hodie uultui gloriæ præsentaris? Per manum tibi trãsitus sit. Illa prius tergat: illa te erigat. Quomodo erigat? Dando unde præsumas. Quid istud? Decor continentiæ, & digni pœnitentiæ fructus, quæ sunt opera pietatis. Hæc te de sterco H re erigent in spem audiendi potiora. Sanè Ps. 112. a accipiendo donum, osculare manum, hoc est non tibi, sed nomini eius da gloriam. Da semel & da iterum, tum pro donatis criminibus, tum pro collatis uirtutibus. Aut certè uideto unde munias frontem contra 1. Cor. 4. b ictus istos. Qui habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?

Iam tandem in osculis duobus geminum habens diuinæ dignationis experimentum, forsan non confunderis præsumere sanctiora. Quantum quippe crescis in gratia, tantum & in fiducia dilataris. Inde fit ut & ames ardentius, & pulses fidentius pro eo quod tibi deesse sentis. Porro pulsanti aperietur. Iam summum illud quodcunque est sumæ dignationis & miræ suauitatis osculum credo non negabitur sic affecto. Hæc uia: hic ordo. Primo ad pedes procidimus, & ploramus coram domino, qui facit nos, ea, quæ fecimus nos. Secundo manum quæ Ps. 94. b rimus subleuantis & roborantis genna dissoluta. Postremò cum ista multis precibus & lacrymus obtinemus, tum demũ audemus forsitan ad ipsum os gloriæ caput attollere (pauent & tremens dico) non solum speculandum, sed etiam osculandum, quia spiritus ante faciem nostra Christus dominus: cui adhærentes in osculo sancto, unus spiri Psal. 26. c tus ipsius dignatione efficimur. Tibi Domine Iesu tibi merito dixit cor meum, exquiI fiuit te facies mea, faciem tuã Domine requram. Nempe auditam fecisti mihi mane misericordiam tuam, cũ iacẽti primũ in puluere, tuaque deosculanti reuerenda uestigia, quod male uixeram remisisti. Porro in progressu diei lætificati animam serui tui; cum deinde in osculo manus etiam bene uiuendi gratiam iud Ifisti. Et nunc quid restato bone Domine, nisi ut iam in plenitudine lucis, in feruore spiritus, ad oris quoque osculũ dignanter admittens adimpleas me Ps. 15. c lætitia cum uultu tuo? Iudica mihi, ò suaCan. 1. b uissime ò serenissime, indica mihi ubi pascis,

scis,ubi cubas in meridie. Fratres, bonũ est nos hic esse, sed ecce auocat nos diei malitia. Hi siquidem qui modo superuenisse nũciãtur, gratũ cogunt rumpere magis quàm finire sermonem. Ego exibo ad hospites, ne quid de sit officijs eius, de qua loquimur, charitatis: ne fortè, de nobis audire contingat: Dicunt enim, & non faciunt. Vos orate interim ut uoluntaria oris mei beneplacita faciat Deus ad uestram ipsorum ædificationem, & laudem, & gloriam nominis sui.

Mat.23.a

De tripl ici profectu Animæ, qui fit per oscu um pedis, manus, & oris Domini Sermo. IIII.

TRiplicem quendam animæ profectũ sub nomine trium osculorũ sermo hesternus complexu est. Nunquid excidit uobis? Is mihi hodierna disputatione prosequendus erit, prout parare dignabitur in dulcedine sua pauperi Deus. Diximus, si recolitis, illa oscula sumi ad pedes, K ad manũ, ad os, singula singulis referentes. In primo sanè primordia dedicãtur nostræ conuersionis. Secundum autem proficientibus indulgetur. Porrò tertium sola experitur, & rara perfectio. Ab hoc solo quod ultimum positum est, sumpsit exordium Scriptura ista quam tractare suscepimus, & ipsius causa reliqua duo à nobis adiũcta sunt. An uerò necessariè uos iudicabitis? Puto.n. facies ipsa eloquij facile admonet & ista requirere. Mirum uerò si non & uos aduertitis oportere uera esse aliud, siue alia oscula à quibus illud oris distinguere uoluit qui dixit: Osculetur me osculo oris sui. Cur enim eum sufficere poterat dixisse simpliciter, osculetur me præter morẽ tamen usumque loquendi distinctè, & signanter adiecit, osculo oris sui, nisi ut ostẽderet ipsum qđ petebat osculum summum esse, non solum? Nõne denique ita inuicem loquimur, oscula re me uel da mihi osculum, & nemo sequitur ut dicat ore tuo, siue osculo oris tui? Quid alterutrum osculari parantes, nũ uersus inuicem ora tendimus, quæ tamen abinuicem non requirimus nominatim? Deniq; qui narrat, uerbi gratia, à Domino susceptũ in osculo proditorem. Et osculatus est, ait, eũ: nec addidit ore suo, uel osculo oris sui: Sic nimirum omnis & qui scribit, & qui loquitur consueuit.

Can. 1.a

Mat.14.t

Sũt ergo hi tres animarum affectus siue profectus expertis duntaxat satis noti, & manifesti, cum aut de actis malis indulgentiam, aut de bonis agendis gratiam, aut ipsius etiã indultoris, & benefactoris sui præsentiam: eo quidem modo quo in corpore fragili possibile, est obtinet intueri. Ceterum primum & secundum qua ratione oscula nominauerim, manifestius accipite. Osculum, pacis indicium esse omnes nouimus. Porrò autem si, ut, Scriptura loquitur, peccata nostra separant inter nos, & Deum tollatur de medio quod interest, & pax est. Cum ergo satisfacimus ut alato quod separat, peccato reconciliemur, indulgentiam quam recipimus, quid nisi quoddam osculũ dixerim pacis? Idque interim non alibi, quã ad pedes sumendum. Humilis quippe, & uerecũda debet esse satisfactio, qua emẽdatur superba transgressio. At cum etiam ad uiuendum emendatius, Deoque dignius conuersandum, placita quadam amplioris gratiæ familiaritate donamur, cum ampliori fiducia caput iam leuamus de puluere, largitoris (ut assolet) manum osculaturi, si tamen de accepto munere nõ nostram, sed auctoris gloriam quærimus, eique sua dona & non nobis ascribimus. Alioquin si in te & non magis in Domino gloriaris, propriã profecto, & non Domini manũ osculari conuinceris, quod, iuxta beati Iob sententiam, est iniquitas maxima, & negatio in Deum. Si ergo ad Scripturæ testimonium propriã gloriam quærere propriam est osculari manum: profecto, qui dat gloriam Deo, Dei dicitur non incongruè manum osculari. Et in hominibus quidem ita esse uidemus, seruos uidelicet offensorum dominorum osculari scelere pedes cum ab ipsis ueniam petunt, & pauperes diuitum manus cum ab ei munus accipiunt. Verum quia spiritus est Deus, & nullis simplex illa substãtia membris distincta corporeis: erit forsan qui nullatenus de illo recipiat tale aliquid, sed a me si bi Dei manus & pedes flagitet demonstrari sicque probari quod de osculo pedum manusue diffinio. Sed quid sit & ego uicissim ab ipso meo scisciatore de ore quoque Dei requisiero, quatenus quod de oris osculo Scriptura loquitur, ad Deũ pertinere demonstret? Nempe aut cum isto simul & illa habet, aut cũ illis pariter & isto caret. Sed .n. & os habet Deus, quo docet hominẽ scientiam, & manũ habet, qua dat escã omni, carni, &

L

Iob.31.b

M

Ioan.4.c

ni, & pedes habet quorum terra scabellũ est, ad quos nimirum peccatores terræ conuersi atque humilitati satisfaciunt. Hęc inquã, habet Deus omnia per effectum, non per naturam. Inuenit profectò apud Deum & uerecũda confessio, quo se humiliando deijciat, & prompta deuotio, ubi se innouando reficiat & iucunda contemplatio ubi excedẽdo quiescat. Omnia omnib. est qui omnia administrat, nec quicquam est omnium proprie.

1.Ti.6.c Phil.4.b Nam quod in se est, lucem habitat inaccessibilem, & pax eius exuperat omnem sensum, & sapientiæ eius non est numerus, & magnitudinis eius non est finis, nec pt eum videre homo vt viuat, Non q longe ab vnoquoque sit, qui esse omnium est, sine quo omnia nihil, sed vt tu plus mireris, & nil eo præsẽtius & nil incomprehensibilib. Quid nempe cuique rei præsentius, quã esse suum? Quid cui A que tamen incomprehensibilius quàm esse Ps.146. omnium? Sanè esse omnium dixerim Deũ, non quia illa sunt, quod est ille, sed quia ex Ex.33.d ipso & per ipsum, & in ipso sunt omnia. Esse 1.Io.4.c est ergo omnium quæ facta sunt, ipse fa- Ro.11.d ctor eorũ, sed causale, non materiale. Tali proinde modo dignatur illa maiestas suis esse creaturis, omnibus quidẽ q sunt, animantibus autem q & uiuũt, porrò ratione utentibus lax, recte uerò utentibus, virtus uincẽtibus gloria. Et in his omnibus creandis, gubernãdis, administrandis, mouendis, promouendis, innouandis, firmandis nullis corporeis indiget instrumentis, qui oĩa solo verbo & corpore creauit & spiritus. Animę corporibus & corporeis egent sensib. per quæ sibi inuicem innotescant & ualeant. At non ita omnipotens Deus, cui de sola uoluntate celeris suppetit sufficientia tam creandis rebus, quam ordinandis pro ut uoluerit. Valet cui vult, quantum vult, & absque corporalium officio, obsequio vè membrorũ? Quid? Ad intuenda quæ cundidit ipse, putas sibi requirat corporei sensus adiutorium? Nihil omnium omnino latet, aut effugit lucem ubique præsentem, nec tamen, vt agnoscat aliquid, necessarium habet renunciantis sensus ministerium. Nec solum vniuersa nosci sine corpore, sed & innotescit mundis corde sine corpore. Dico autem idem latius ut planius fiat. Sed fortè quia finiendi iam sermonis angustia non admittit, consilij, magis est ut in crastinum differamus.

De quatuor generibus spiritum, uidelicet Dei, Angeli, hominis, & pecoris. Sermo quintus.

QVatuor spirituum genera nota sũt vobis, pecoris, noster, angelicus, & qui custodit istos. Nõ est ex omnibus cui siue propter se, siue propter alium, siue propter vtrũq; necessarium corpus nõ sit, corporis ve similitudo, excepto dũtaxat illo cui omnis tam corporalis, quam spiritualis creatura meritò confitetur & dicit. Deus Ps.15.a meus es tu: quoniam bonorum meorũ non eges. Et primum quidem ita corpore egere constat, vt nec subsistere absque illo vtcunque possit. Simul quippe & viuificare desinit, & viuere ille spiritus, quando moritur pecus. Verum nos viuimus quidem post corpus: sed ad ea quibus beatè viuitur, nullus nobis accessus patet nisi per corpus. Sensérat hoc qui dicebat: Inuisibilia Dei per ea Rom.1.c: quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Ipsa siquidem quæ facta sunt, ideſt corporalia & uisibilia ista, non nisi per corporis instrumentum sensa in nostram noticiam ueniunt. Habet ergo necessarium corpus spiritualis creatura quæ nos sumus, sine quo nimirum nequaquam illam scientiã assequitur quam solam accipit gradum ad ea de quorũ fit cognitione beata. Hic si mihi obijcitur de C parvulis regeneratis, quod absque scientia rerum corporaliũ exeuntes de corpore, ad beatam uitam nihilominus transire credantur, breuiter respondeo, hoc illis conferre gratiam, non naturam. Et quid ad me de miraculo Dei, qui de naturalibus differo? Iã quod & super cœlestes spiritus opus corporibus habeant illa maximè certos nos faciat uera & uerè diuina sententia. Nonne om- Heb.1.d nes, ait, administratorij spiritus sunt, missi in ministerium propter eos qui hæreditatem capiunt salutis? Quoniam ergo modò implent ministerium suum absque corpore, præsertim apud uiuentes in corpore? Denique non est discurere, nec de loco ad locum transire nisi corporum, quod frequenter angelos facere tam indubitata quàm nota probat auctoritas. Hinc est qđ & uisi sunt patribus, & ad eos intrauerunt, & manducauerũt & pedes lauerunt. Ita inferior superiorq; spiritus proprijs corporibus egent, sed tamẽ quibus iuuent, non etiam iuuentur. At pe-

cus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cus quidem ex debito seruitutis & ad usus tantum temporalium corporalium̃que necessitatum iuuando seruat: ideoq́ue ille
Ioan. 8. d spiritus & cum tempore transit, & cum corpore deficit. Seruus quippe nõ manet in domo in æternum: licet qui bene eo vtuntur, omnẽ vsum huius temporalis seruitutis ad quæstum referant æternorum. Angelus verò curat satagitq́; in libertate spiritus administrare officium pietatis, futurorum bonorum promptum mortalibus alacremq́; ministrum sese exhibens, vtpotè suis in æternũ futuris ciuibus & cohæredibus supernæ iucunditatis. Ille ergo vt iurè seruiant, iste ut
D pie subueniat, ambo proculdubio suis corporibus egent, vt iuuent. Nam in quo ipsi eis iuuentur, non video: ad profectum dumtaxat æternitatis. Irrationalis nempe spiritus etsi corporalia per corpus & ipse hauriat, nũquid tam cousque iuuatur corpore suo, ut per corporalia & sensibilia quæ per illud sẽtit, ét ad spiritualia, & intelligibilia proficiendo pertingat? Ad quæ tamen capessenda, p suo corporali temporaliq́; obsequio nosciturque iuuare illos, qui omnem vsum rerũ temporalium ad fructum transferunt æternarũ, vtentes hoc mundo tanquam non vtentes. Porrò autem super cœlestis spiritus absque adiutorio corporis, & absque intuitu horum quæ per corpus sentiũtur, sola profectò suæ vicinitate ac viuacitate naturæ sufficit apprehendere summa, & intima penetrare. An
Rom. 1. c non hoc Apostolus intellexit, qui cum diceret. Inuisibilia Dei per ea quæ facta sũt intellecta conspiciuntur, adiecit protinus, a creatura mundi? Nimirum quoniã à creatura cœli, non ita. Quo.n.is inuolutus carne, & terræ incola spiritus ex consideratione sensibilium proficiens, gradatim quodãmodo paulatimq́; nititur peruenire: eò ille cœlestium habitator ingenita subtilitate ac sublimitate sua in omni velocitate facilitateq́; pertingit, nullo vtique sensus corporei adminiculo fultus, nullo corporei membri adiutus officio, nullo corporeæ cuiuscunq; rei informatus intuitu. Cur enim inter corpo-
E ra spiritualis scrutetur sensus, quos in libro vitæ, & absque contradictione legit, & absque difficultate intelligit? Cur in sudore vultus sui laboret excutere grana de paleis, de vuis vina, & de amurca oleũ, qui ex omni satis abundeq; ad manum habet? Quis mendicet victum suum per domos alienas, in sua abundans panibus. Quis puteum fode re curet, & in terræ visceribus venas aquarũ cum labore rimari, cui vltro affatim aquas lympidas fons vnus emanat? Nec brutus ergo nec angelicus spiritus ad ea capessenda quæ beatam spiritualem faciunt creaturam, suis ullo modo corporibus adiuuantur, ille quidem pro innata stoliditate non capiens, iste uerò proexcellentioris gloriæ prærogatiua non indigens. Porrò hominis spiritum qui mediũ quendam inter supremũ, & infimum tenet locum, usque adeo ad vtrunque necessarium habere corpus manifestum est, vt absque eo nec ipse proficere, nec alteri, p
D desse possit. Nam vt taceam membra cætera corporis, officiaue membrorum, quonammodo quæso aut sine lingua instruis audientem, aut sine auribus percipis instruentem. Itaq; cum absque corporis adminiculo nec bestialis spiritus seruilis contionis soluere debitum, nec spiritualis cœlestisq́; creatura implere ministeriũ pietatis nec rationalis anima tam proximo, quam etiam sibi sufficiat cõsulere ad salutem, liquet omnem creatum spiritum siue vt iuuet, siue vt iuuetur si mul, & iuuet corporeo prorsus indigere solatio. Quid enim si qua animantia quantum P
ad vsum sui reperiantur incommoda, nullisq́ue apta vsibus humanarum necessitatum? Prosunt profectò visu, & si non vsu, vt liora cordibus intuentium, quam utentium corporibus esse possent. Etsi nociua, etsi etiam pernicioſa temporali hominum constet esse saluti, non tamen deest eorum corporibus vnde cooperentur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt sancti, & si non cedendo in cibum, aut exhibendo ministerium, certe ingenium exercendo, iuxta eum, qui vtique omni vtenti ratione præstò est, communis disciplinæ profectum, quo in uisibilia Dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur. Nam & diabolus eiusq́; satellites, cum sit semper eorũ maligna intentio, nocere quidem semper cupiunt sed bonis æmulatoribus quibus dicitur. Quis uobis nocere poterit, si boni æmulatores fueritis? absit vt possint, magis autem prosunt, & nolentes, cooperanturque in bonum bonis. Cæterum angelica corpora utrum nã ipsis spiritibus naturalis sint sicut hominib. sua, & sint animalia sicut homines, immortalia tamen, quod nondum sunt homines, porrò ipsa corpora mutent, & versent in forma, & specie qua volunt quando apparere uolunt denſantes, & solidantes, ea quantum uolunt

cum

eum tamẽ in sui ueritate præ subtilitate naturæ, atque substantiæ suæ impalpabilia sint & nostris omnino inattingibilia uisib. an uerò simplici spirituali substantia subsistentes, corpora cũ opus est, lumant rursumq́; expleto opere ponant in eandẽ de qua sumpta sunt materiam dissoluenda: nolo, vt a me requiratis. Videntur patres de huiusmodi diuersa sẽsisse, nec mihi perspicuum est unde alterutrum doceam, & nescire me fateor. Sed & vestris profectibus non multum conferre arbitror harum rerum notitiam. Illud autem scitote, nullum creatorum spirituum per se nostris mentibus applicat, vt videlicet mediante nostri sui ue corporis instrumento, ita nobis immisceatur, & infundatur, quo eius participatione docti siue doctiores, vel boni siue meliores efficiamur. Nullus angelorũ, nulla animarum hoc modo mihi capabilis est, nullius ego capax. Nec ipsi angeli ita se alterutrum capiunt. Sequestretur proinde prærogatiua hæc summo ac incircunscripto spiritui, qui soluscum docet angelum, siue hominem scientiam, instrumentum non quærit nostræ corporeæ auris sicut, nec sibi oris. Per se infunditur, per se innotescit, purus capitur à puris. Solus nullius indiget, solus & sibi, & omnib⁹ de sola omnipotenti uoluntate sufficiens. Operatur tamen immensa, & innumera per subiectã creaturam corporalem siue spiritualem, sed quasi imperans, non quasi mendicans. En, uerbi gratia, quod linguam meam corporalem assumpsi nunc in opus suum, docere uidelicet uos, cum per se absque dubio facilius su auiusq́; id posset, profectò indulgentia est, non indigentia. In profectu siquidem vestro meritum quærit mihi, non sibi solatium. Idipsum sapere opus est omni homini operamini bonum, ne forte in se
H de bonis Domini, & non in Domino glorietur.

Est tamen qui bonum operatur non uolens, siue homo malus, siue angelus malus, & constat non fieri propter eum, quod sit per eum, cum prodesse nullum bonũ possit inuito. Igitur ei quidem dispensatio tantum credita est, sed nescio quomodo, gratius iucundiusq́ue sentimus bonum, quod per malum dispensatorem ministratur. Ipsa est ergo causa cur, & per malos Deus sciat bona bonis, non autẽ, quod opera eorum indigeat in beneficiendo. Porro his, quæ ratione, vel sensu carentia, sunt multò minus Deum egere quis dubitet? Sed qũ in opus bonum, & ipsa concurrunt, apparet quoniam omnia seruiunt ei cui meritò
Ps. 49. c dicere. Meus est orbis terræ. Aut certè, quia nouit, quæ per quæ conuenienti⁹ fiãt de seruitute corporeæ creaturæ non efficaciam quærit, sed congruentiam. Esto deinde, q; corporum ministeria opportune plerunque diuinis operibus applicentur, ut, verbi gratia, pluuiæ uiuificandis seminibus & multiplicandis segetibus, & fructib. maturandis: quid proprio, quæso de corpore facere habet, cui ad nutũ indifferenter vniuersa corpora cœlestia, atq; terrestria obsequi constat? Planè superfluo hẽret suum qui nullum sibi repetit alienũ. Verum si cũcta, quæ hoc loco dicenda occurrũt, præsẽti velimus sermone concludere, sermo modum exceder, & vires forsitan aliquorum. Propterea quæ restant, sub alio seruemus absoluenda principio.

I

De summo, & incircunscripto spiritu qui est Deus, & quomodo misericordia, & iudicium dicantur pedes Domini. Sermo VI.

VT præcedenti sequẽs sermo cohæreat, teneris ne datum superius solum summum, & incircunscriptum spiritum ad oẽ, q; facere, uel fieri uult corporis instrumento siue obsequio non egere? Demus ergo securi uerã soli Deo sicut immortalitatem, ita & incorporeitatem, quod solus spirituum uniuersam corpoream naturam eo usque transcẽdat, vt quocunq; corpore in quocunq; opere non indigeat, solo spirituali nutu cum vult ad quæcunque vult agenda contentus. Sola igitur est, quæ nec propter se, nec propter alium solatio corporei instrumenti opus hẽt illa maiestas, cuius omnipotenti arbitrio incunctanter præstò est oẽ opus, omne altum inclinat, omne âduersum cedit, omne creatum fauet, ét nullo interueniente, vel subueniente solatio corporali, siue spirituali. Docet vel monet sine lingua præbet vel tenet sine manibus, sine pedibus currit, & succurrit pereuntibus. Actitabat ista, & cũ patrib. prioribus seculis, expe
Sap. 8. a riebant hoies tedula beneficia, sed latebat eos bñficus. Ille q dẽ attingebat à fine, vsq; ad finẽ fortiter, sed disponẽs oĩa suauiter ñ

Universidad de Deusto
Biblioteca

sentiebatur ab hominibus. Et gaudebant de bonis domini, & dominum sabaoth (eo q̃ cum trãquilitate judicaret omnia) omnino
I nesciebant. Ab ipso erat, sed non cum ipso. Per ipsum uiuebant, sed non ipsi. Et ipso sapiebant, sed non ipsum, alienati, ingrati, insensati. Hinc demum factum est, ut qđ erant quod viuebant, quod sapiebant non auctori tribuerent, sed naturæ ascriberent, aut certe, quod insipientius erat, fortunæ. Propriæ quoq; industriæ atque virtuti multi multa arrogabant. Quanta sibi usurpa
Ps.106 c runt seductorij spiritus? quinta Soli, & lunæ data sunt, quanta terris, & aquis attributa? quanta etiam manufactis fabrilibus q; mortalium deputata operibus? Herbis, arbustis, minutissimis vilissimisq; seminib⁹ pro numinibus deferebatur. Heu sic homines perdiderunt, & commutauerunt gloriam suam in similitudinem vituli comedentis fœnum: Quorum Deus miseratus errores, de monte umbroso, & condenso dignanter egrediens, in sole posuit tabernacu
Ibid.18.a lum suum. Obtulit carnem sapientibus: carnem, per quam discerent sapere, & spiritum. Nam dum in carne, & per carnem facit opera non carnis, sed Dei, naturæ utique imperans, superansq; fortunam, stultam faciens sapientiam hominum, demonumq; debellans tyrannidem, manifestẽ ipsum se indicat esse per quem eadem, & ante fiebant, quando fiebant. In carne inquam, & per carnem potenter ac petenter operatus mira, loc utus salubria, passus indigna, euidenter ostendit quia ipse sit, qui potenter, sed inuisibiliter sæcula condidisset, sa-
L pienter regeret, benignè protegeret. Denique dum euangelizat ingratis, signa præbet infidelibus, pro suis crucifixoribus orat: non ne liquidò ipsum se esse declarat, qui cum patre suo quotidie oriri facit solem suum super bonos, & malos, & pluit super iustos & iniustos? Hoc enim est. quod ipse aiebat.
Mat.5.g
Ioã.10.g Si non facio opera patris mei, nolite credere. Et aperit os carnis suæ docens in monte discipulos, qui in silentio angelos in cœlestibus docet. En ad tactum corporeæ manus curatur lepra, fugatur cæcitas, auditus reparatur, lingua muta resoluitur, discipulus prope mersus erigitur, & is indubitanter agnoscitur cui dixerat longe ante Dauid. A-
Ps.150.d peris tu manum tuam, & imples omne ani-
Ps.103.d mal benedictione. Et item: Aperiente te manum tuam, omnia replebuntur bonitate.

En secus corporale pedes iacens ac pœnitens audit peccatrix. Remittuntur tibi pec-
Mat.9.b cata tua, & recognoscit eum de quo ex multis retrò temporibus scriptum legerat. Egre-
Ab.3.a ditur diabolus ante pedes eius. Vbi nempe peccatum remittitur, ibi proculdubio diabolus de corde peccatoris expellitur. Hinc uniuersaliter de cunctis pœnitentibus dicit.
Ioã.12.c Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi ejcitur foras, quod scilicet humiliter confitenti remittat Deus peccatum, & diabolus eum quem in hominis corde inuaserat, amittat principatum. Deniq; ambulat super undas carnalibus pedibus, cui necdum carne uestito iam Psalmista præcinerat. In mari uia tua, & semitæ tuæ in aquis multis. Quod est: Conculcas corda tumentia superborum, & fluxa desideria carnalium comprimis, iustificans impios & superbos humilians. Quod tamen quia inuisibiliter fit carnalis non sentit a quo fit. Vnde & subdit. Et uestigia tua non cognoscentur. Hinc rursus pater ad filium. Se-
Ps.109.1 de, inquit, a dextris mei, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum: hoc est, donec omnes, qui te contemnunt, tuę uoluntati subijciam, siue inuitos, & miseros, siue uoluntarios, & beatos. Itaque hoc
1.Co.2.d opus spiritus, quia caro non percipiebat, animalis quippe homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei: opus fuit, ut corporalibus pedibus corporaliter incubans, & corporalibus labijs pedes eosdem deosculans
Ps.76.b ueniam peccatorum peccatrix perciperet: sique illa mutatio dexteræ excelsi, qua mirabiliter, sed inuisibiliter iustificat impium, ẽt carnalibus innotesceret. Verùm illos spirituales pedes Dei, quos primo loco spiritualiter osculari pœnitentem oportet, præterire me non oportet. Noui ego curiositatem vestram, quæ nil sua uoluntate inscrutatum omnino prætereat. Nec verò ducendum cõ temptus, nosse quibus scriptura pedib. tam frequenter Deum commemorat, nunc quidem stare, vt ibi: Adorabimus in loco vbi
Ps.131 steterunt pedes eius: nunc verò ambulare, ut ibi. Et habitãdo in illis, & deambulabo in eis: nunc etiam currere, iuxta illud. Exultauit, vt gigas ad currendam uiam. Si rectè
Ps.18.b Apostolo visum est caput Christi referre ad deitatem, puto & nobis non incongruè videri pedes ad hominem pertinere: quorum alterum misericordiam, alterum iudiciũ nominemus. Nota sunt uobis duo ista uocabu
la, &

la & de plerisque scripturæ locis ambo pariter si cogitatis, occurrunt. Quia uerò mise-
A ricordiæ pedẽ Deus in carnẽ cui se uniuit, assumpserit, docet Epistola ad Hebræos, tẽtatum perhibens per omnia Christum pro similitudine absque peccato, ut misericors fieret. Quid illum alterum qui iudiciũ nuncupatus est, nonne ad hominem æque assumptum, & ipsum pertinere ipse Deus homo aperte significat, vbi datam sibi perhibet a patre potestatem iudiciũ facere, quia filius, hominis est? His duobus ergo pedibus aptè
Baruc.3. d subjuno diuinitatis capite cõcurrentibus natus ex muliere, fãctus sub lege, inuisibilis Emmanuel in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. His certè petransit, & nunc benefaciendo, & sanãdo omnes oppressos à diabolo, sed spiritualiter, sed inuisibiliter. His, inquam, pedibus deuotas perambulat mentes, incessanter lustrans scrutasq́ue corda, & renes fidelium. Vide autẽ ne forte hæc illa sint sponsi cura, quæ spõsa tam magnifice commendat in consequentibus, cõparans ea, ni fallor, columnis marmoreis fundatis super bases aureas. Pulchrè
Ps. 18.a Ps. 24.b omnino, quoniam quidem incarnata Dei sapientia, quæ auro designatur, misericordia, & ueritas obuiauerunt sibi: denique vni uersæuiæ Domini misericordia, & ueritas. Fœlix mens cui semel dominus Iesus utrunque infixerit pedẽ. A duobus signis cognoscite eam, quæ huiusmodi est, quę secum necesse est rèferat diuinis impressa uestijs Ip-
B Ps.146. 4 sa sunt timor, & spes: ille iudicij, ista miseri
Pro. 1.a cordiæ repræsentans imaginem. Merito beneplacitum est Deo super timentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius. esi sapientiæ timor initiũ sit, spes profectus. Nam consummationem sibi charitas uendicat. Quæ cum ita sint, non paruus fructus est in primo hoc osculo, quod ad pedes accipitur, tantum curato, ut neutro frauderis illorum. Porrò enim si iam dolore peccati, & iudicij timore compungeris, ueritatis iudicijq́ue uestigio labia impressisti. Quod sitimorem doloremq́ue diuinæ intuitu bonitatis, & spe consequendæ indulgentiæ temperas, etiam misericordiæ pedem amplectite noueris. Alioquin alterum sine altro osculari non expedit, quia & recordatio sũlius iudicij in barathrum desperationis præcipitat, & misericordiæ fallax assentatio pessimam generat securitatem. Datũ est & mihi misero nonnunquam sedere secus pedes Domini Iesu, & modo hunc, modo illum rẽta deuotione amplecti, inquantum me sua benignitas dignabatur admittere. At si quãdo miserationis oblitus stimulante conscientia, iudicio paulò diutius inhærerem: mox metu incredibili, ac miserabili confusione delectus, & tenebroso circunfusus horrore, hoc solum palpitans de profundis clamabã: Quis nouit potestatẽ iræ tuæ, & præ timore tuo iram tuam dinumerare? Quod si eo relicto pedem misericordiæ plus tenere cõtingerem, tanta e contrario incuria, & negligentia dissoluebar, ut confestim, & oratio tepidior: & actio pigrior, & risus promptior & sermo incautior, & omnis denique utriusque hominis status inconstantior appare C ret. Proinde magistra instructus experientia, non iudicium iam solum, aut solam misericordiam. sed misericordiam pariter, & in- Ps. 100. a dicium cantabo tibi Domine. In æternum non obliuiscar iustificationes istas. Cantabiles mihi erunt ambæ pariter in loco peregrinationis meæ: quousque misericordia superexaltata iudicio, miseria conticescat, ac-sola cantet tibi de cætero gloria mea, & nõ compungar. Ps. 70.a

De amore ardenti quo Anima diligit Deum, & de attẽtione habenda, quando homo erat, uel psallit coram Deo, & angelis eius. Sermo VII.

Pse mihi laborem fuscito, qui uos sponte prouoco ad quærendum. Quia enim ego primi oscŭli occasione spirituales Dei pedes proprijs diffinitionibus, ac nominibus equidem ex abundanti demonstrare curaui, uos pergitis inquirere, & de manu, quæ secundo loco osculanda proponitur. Annuo gero uobis morem, insuper non manũ, sed manus ostendo, proprijsque distinguo uocabulis. Latitudo una, altera fortitudo dicatur quod, & tribuat affluenter, & defendat potenter: quod dederit. Vtranque profectò osculabitur, qui ingratus non fuerit. Deum utique bonorum omnium sicut largitorem, ita & conseruatorem recognoscens & confitens. Satis de duobus osculis dictum Canti.1.a esse reor, uideamus, & de tertio. Osculetur, inquit, me osculo oris sui. Qui dicit? Sponsa. Quænam ipsa? Anima sitiens Deum. Sed pono diuersas affectiones: ut ea quæ proprie sponsæ congruit, distinctius

Universidad de Deusto
Biblioteca

eluceſcat. Si ſeruus eſt, timet a facie domini. Si mercenarius, ſperat de manu domini. Si diſcipulus, aurem parat magiſtro. Si filius, honorat patrem. Quæ uerò oſculum poſtulat, amat. Excellit in naturæ donis affectio hæc amoris: præſertim cum ad ſuum recurrit principium, quod eſt Deus. Nec ſunt inuenta æquè dulcia nomina, quibus uerbi ani mæque dulcis adinuicem exprimerentur affectus, quemadmodum ſponſus, & ſponſa quippe, quibus omnia communia ſunt, nil proprium, nil a ſe diuiſum habentibus. Vna
Ge. 2.d utriuſque hæreditas, una domus, una men-
Epheſ.5. ſa, unus chorus, uua etiam caro. Denique
g propter hanc relinquet ille patrem, & matrem, & adhærebit uxori ſuæ, & erunt duo
Pſ. 44. in carne una. Hæc quoque iubetur nihilominus obliuiſci populum ſuum, & domum patris ſui, ut concupiſcat illa decorem eius. Si ergo amare ſpecialiter ſponſis principaliterque conuenit, non immeritò ſponſæ nomine cenſetur anima, quæ amat. Amat autem, quæ oſculum petit. Non petit libertatem, non mercedem, non hæreditatem, nõ denique, uel doctrinam, ſed oſculum. More planè caſtiſſimæ ſponſæ ad ſacrum ſpirantis amorem, nec omnino uolentis flammam diſſimulare, quam patitur. Vide enim quale præcipiat ſermonis exordium. Magnũ quid a magno petitura, nullo tamẽ, ut aſſolet, uti
H tur blanditiarum fuco: nullis circunuolutionibus ad id quod deſiderat, ambit. Non facit proœmium, non captat beneuolentiam: ſed ex abundantia cordis repente prorumpens, unde frontoſeque ſatis, Oſculetur me ait, oſculo oris ſui. An non tibi quaſi dicere manifeſte uidetur: Quid mihi eſt in cœlo, & a te quid uolui ſuper terram? Amat profectò caſtè, quæ ipſum quem amat, quærit, non aliud quicquam ipſius. Amat ſanctè, quia non in concupiſcentia carnis, ſed
Gẽs.1.& in puritate ſpiritus. Amat ardenter, quæ ita
2. prorio debriatur amore, ut maieſtatem non cogitet, Quid enim? Reſpicit terram, & facit eam tremere: & iſta ſe ab eo poſtulat oſculari? Ebria ne eſt? Ebria prorſus. Et fortè tunc cum ad iſta prorupit, exierat de
Pſ. 35.b cellà uinaria, quò ſe nimirum introductam poſtmodum gloriatur. Nam & Dauid de quibuſdam dicebat Deo: Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, & torrente uoluptatis tuæ potabis eos. O quanta amoris
1. Ioa.4. uis, quanta in ſpiritu libertatis fiducia. Quid manifeſtius, quàm quòd perfecta charitas foras mittit timorem? Verecunde tamen non ad ipſum ſponſum ſermonem dirigit: ſed ad alios tanquam de abſente, oſculetur me, inquiens, oſculo oris ſui. Grandis quippe res petitur, & opus eſt uerecundia comitari precem, commendare petentem. Itaque per domeſticos, & intimos acceſſus ad intima quæritur, ambitur ad deſideratum. Quinam illi? Credimus angelos ſanctos aſtare orantibus, offerre Deo preces, & nota hominum, ubi tamen ſine ira, & diſceptatione leuari puras manus perſpexerint. Probat hoc angelus ita loquens Tho.12. c
ad Thobiam: Quando orabas tum lachrymis, & ſepellebas mortuos, & derelinquebas prandium, & mortuos abſcondebas per diem in domo tua, & nocte ſepelie F
bas. ego obtuli orationem tuam domino: puto id uobis ſatis, & alijs ſcripturę teſtimonijs perſuaſum. Nam quòd pſalentibus quoque dignanter admiſceri ſancti angeli
Pſ. 87.b ſoleant, quid eo manifeſtius quod pſalmiſta ait: Præuenerunt principes coniuncti
P.137.a pſallentibus in medio iuuencularum tympaniſtriarum? Vnde, & dicebat: In conſpectu angelorum pſallam tibi. Doleo proinde aliquos ueſtrum graui ingilijs deprimi ſomno, nec cœli ciues reuereri, ſed in præſentia principum tanquam mortuos apparere, cum ueſtra ipſi alacritate permoti, ueſtris intereſt ſolemnijs delectetur. Vereor ne ueſtram deſidiam quandoque abominantes, cum indignatione recedant, & incipiat unuſquiſque ueſtrum
Pſ. 87.b ſero cum gemitu dicere Deo: Longe feciſti notos meos a me: ſpouerunt me abo-
Ibidem. minationem ſibi. Et illud: Elengaſti a
Pſ. 37.a me amicum, & proximum, & notos meos a miſeria. Item: Qui iuxta me erant, de longe ſteterunt, & uim faciebant qui quærebant animam meam. Pro certo enim
Gier. 48 ſi ſe a nobis boni ſpiritus elongauerint; impetus malignorum quis ſuſtinebit? Dico
Apoc. 3 ergo his qui eiuſmodi ſunt: Maledictus quibus opus Dei facit negligenter. Dicit quoque nõ ego, ſed Dominus: Vtinam te calidum, aut frigidum inuenirem: ſed quia te tepidum inueni, incipiam te euomere ex
G ore meo. Ea propter attendite principes
Mat.18. & ueſtros cum ſtatis ad orandum, uel pſallendum, & ſtate cum reuerentia, & diſciplina,
d & gloriamini, quia angeli ueſtri quotidie
Heb.1d uident faciem patris. Nimirum in miniſterium propter nos: qui hæreditatem capiẽ-

ſalutis: deuotionem noſtram in ſuperna ferunt, referunt gratiam. Vſurpemus officium quorum ſortimur conſortium, vt in ore infantium,, & lactentium perficiatur laus Di-
Pſ.8.a camus eis. Pſallite Deo noſtro pſallite. At-
Pſ.46.b que audiamus eos uiciſſim reſpondentes. Pſallite regi noſtro pſallite. Laudẽ ergo cũ cœli cantoribus in commune ducentes, utpotè ciues ſanctorũ, & domeſtici Dei, pſallite ſapienter. Cibus in ore, pſalmus in corde ſapit. Tantum illum terrere non negligat fidelis, & prudens anima quibuſdam dentibus intelligentiæ ſuæ, ne ſi fortè integrum glutiat, & non manſum, fruſtretur palatum ſapor deſiderabili, & dultiori ſuper mel, & fauum. Offeramus cum Apoſtolis in cœleſti
1.Co.5.b conuiuio, & in dominica menſa fauum mel
1.Co.14. lis. Mel in cera, deuotio in litera eſt. Alioc quin litera occidit, ſi abſque ſpiritus condimento glutieris. Si autem cũ Apoſtolo pſal
Ioan.6.c las ſpiritu, pſallas & mente, cognoſces & tu
Ecc.24.e de illius ueritate ſermonis quem dixit Ie-
Eſa.55.a ſus. Verba, quæ locutus ſum uobis, ſpiritus
Pſ.19.a & uita ſunt. Et item quem legimus dicente. Sapientia: Spiritus meus ſuper me dulcis. Sic delectabitur in craſſitudine anima tua, ſic holocauſtum tuum pingue fiet. Sic placabis regem: ſic placebis principibus: ſic denique totam tibi curam beneuolam reddes, & odorati odorem ſuauitatis in cœleſtibus
H de te quoque dicent. Quæ eſt iſta, quæ aſcendit per deſertum ſicut virgula fumi ex
Pſ.67.f aromatibus mirrhæ, & thuris, & uniuerſi pulueris pigmentarij; Principes, inquit, Iuda duces eorum, principes Zabulon, & principes Neptalim, hoc eſt, confitentium, continentium contemplantium. Norunt ſi quidem principes noſtri regi ſuo acceptam eſſe pſallentium, confeſſionem, continentium fortitudinem, contemplantium puritatem, & ſoliciti ſunt exigere a nobis iſtiuſmodi primitias ſpiritus, quæ profectò nõ aliud ſunt quam primi, & puriſſimi fructus ſapiẽtiæ. Quòd enim, non ignoratis? Iudas laudans, uel confitens, & Zabulon habitaculũ certitudinis. Neptalim ceruus emiſſus interpretantur, quia uimirum agilitatis ſuæ ſaltibus exprimitur ſpeculantis exceſſus, ſed & opaca penetrare nemorum, vt ille ſenſuũ conſueuit. Scimus autem qui dixerit.
Pſ.49.d Sacrificium laudis honorificabit me. Ve-
Ecc.15.b rum ſi non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris, nonne per neceſſariam habetis continentiæ uirtutem, per quam fiat, vt non regnet peccatum in veſtro mortali corpore. Porrò continentia nõ habet meritum apud Deum, quæ gloriam requirit humanam. Ideoque maximè opus eſt etiam puritate intentionis, qua ſoli mens veſtra Deo, & placere appetat, & valeat inhærere. Neque
Pſ.62.e enim aliud eſt inhærere Deo, quam uidere
Pſ.72.d Deum: quod ſolis mundi cordibus ſingulari fœlicitate donatur. Cor mundum habebat Dauid qui dicebat Deo: Adhæſit anima mea poſt te. Item: Mihi autem adhærere Deo bonum eſt. Videndo adhærebat, & adhærendo videbat. Animæ ergo in his exercitatæ cœleſtes ſeſe nuncij familiares exhibent, & frequentes, præſertim ſi frequenPſ.112. ter orantem perſenſerint. Quis dabit mihi per vos, o benigni pricipes, petitiones meas
a innoteſcere apud Deum? Non enim Deo, cui etiam cogitatio hominis confitetur, ſed apud Deum, hoc eſt ipſis qui cum Deo ſunt tam beatis virtutibus, quã carne ſolutis ſpiritibus. Quis ſuſcitabit me de terra inopem, & de ſtercore eriget pauperem, ut ſedeam cum principibus, & ſolium gloriæ teneam? Non ambigo quin gratanter in palatio colligant quem dignanter in ſterquilinio uiſitant. Denique lætati ſunt de conuerſione, & in aſſumptione non agnoſcent? Hos itaque puto inter orandum alioqui ſponſam, & ipſis tanquam ſponſi domeſticis ac ſodalibus deſiderium cordis ſui aperire, cum ait. Oſculetur me oſculo oris ſui. Et uide familiare, amicumque colloquium animæ in carne ſuſpirantis cum cœleſtibus poteſtatibus. Geſtit in oſcula: petit, quod cupit, non tamen nominat quem amet: quia illos noſſe non dubitat, utpotè de quo ſibi frequens cum illis ſoleat eſſe confabulatio. Propterea non dicit. Oſculetur me ille, uel ille, ſed oſculetur me tantum: ſicut & Maria Magdalena non exprimebat ex nomine quem quæreret ſed tantum aiebat ei, quem putabat ortulanum: Domine ſi tu ſuſtuliſti eum. Quem
Io.20. e eum? Non aperit, quia palam omnibus eſſe credit quod a ſuo corde, nec ad momentum recedere poteſt. Ita ergo & iſta loquens ſodalibus ſponſi ſui tanquam conſcijs, & qui
K bus ſe nouerat manifeſtã: tacito nomine repentè in hæc de dilecto uerba prorumpit. Oſculetur me oſculo oris ſui. De quo iã oſculo nolo uos diutius protrahere, ſed ſermone craſſino audietis quicquid orantibus uobis ſuggerere mihi inde dignabit docens de omnib. uctio. Neq; enim hoc ſecretum

reuellat caro, & sanguis, sed is qui scrutatur profunda Dei spiritus sanctus, q̃ a patre, filio q́ue procedens, cum ipsis pariter viuit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Quomodo per osculum oris Dei significatur spiritus sanctus, quem Ecclesia sibi petit dari ad notitiam sanctæ trinitatis.

Sermo VIII.

HOdie vobis sicut hesterna promissione teneris, de summo, id est de oris osculo disputare propositum est. Audite attentius, quod sapit suauius, & gustatur rarius, & intelligitur difficilius. Mihi videtur, vt paulò altius inchoem, ineffabile quoddam atq; inexpertum omni creatu-
Ioã.10.c ræ osculum designasse, qui ait: Nemo nouit filium nisi pater, & nemo nouit patrem nisi filius, aut cui noluerit filius reuelare. Pater enim diligit filium, & singulari dilectione amplectitur: sumus æqualem, æternus coæternum: unus unicum. Sed enim non mi-
Ma.26.c nori ipse a filio affectione astringitur, quippe pro cuius amore, & moritur, ipso attestan-
L te cum ait. Vt sciant omnes quia diligo patrẽ, surgite eamus. Haud dubiũ quin ad passionem. Illi itaq; mutua gignentis, genitique cognitio, pariter & dilectio, quid nisi osculũ est suauissimum, sed secretissimum? Ego oro certo ad tantum, & tam sanctum diuini arcanum ne ipsam quidem angelicam admitti arbitror creaturã. Etenim Paulo hoc ipsum sapiente, pax illa exuperat omnem etiã an-
Phi. 4.b gelicum sensum. Vnde nec ista (quanquam multum præsumens) audet tamen dicere osculetur me ore suo: soli illud scilicet reseruans patri, sed aliquid minus postulãs, osculetur me, inquit, osculo oris sui. Videte nouam sponsam nouum osculum accipientem non tamen ab ore, sed ab osculo oris. Insufflauit, inquit, eis, haud dubium quin Iesus Apostolis, id est, primitiæ Ecclesiæ, & dixit.
Ioã.10.c Accipite spiritum sanctum. Osculum profectò fuit. Quid? Corporeus ille flatus? Non: sed inuisibilis spiritus qui propterea in illo dominico flatu datus est, ut per hoc intelligeretur, & ab ipso pariter tanquam a patre procedere, tanquam uerè osculum, quod osculanti osculatoq́; commune est. Itaq; sufficit sponsæ si osculetur ab osculo sponsi, etiã si non osculetur ab ore. Nec enim exiguum quid, aut vile putat osculari ab osculo, quod non est aliud nisi infundi spiritu sancto.

Nempe si rectè pater osculans, filius osculatur accipitur: non erit ab re osculum spiritum sanctum intelligi, vtpotè qui patris filiq́ue imperturbabilis pax sit, gluten firmum, M
indiuiduus amor, indiuisibilis unitas. De ipso igitur audet sponsa, ipsumq́ue infundi sibi fidenter sub osculi nomine petit. Tenet quippe aliquid unde non desit occasio prę-
Lu. 10.d sumendi. Dicens enim filius: Nemo nouit filium nisi pater, & nemo nouit patrem nisi filius: adiecit, aut cui voluerit filius reuelare. Non autem diffidit sponsa quin sibi dari sibi osculum, hoc est spiritum illum in quo sibi, & filius reueletur, & pater. Alter enim sine altero nequaquam innotescit. Vnde est illud. Qui videt me, videt & patrem meum. Et illud Ioannis: Omnis qui negat filium, nec patrem habet. Qui autem confitetur filium, & Patrem habet. Ex quibus li-
Ioã.14.b
j.Ioh.2.c quidò constat, quia nec pater sine filio, nec filius sine patre agnoscitur. Meritò proinde
Io. 17.a non in alterius tantum, sed in vtriusque cognitione constituit summam beatitudinem qui dicit. Hæc est uita æterna, ut cognoscãt te verũ Deum, & quem misisti Iesum Christum. Denique & qui sequuntur agnum, referuntur habere nomen eius, & nomen patris eius scriptum in frontibus suis, quod est de vtriusque notitia gloriari.

Sed dicit aliquis: Ergo, & spiritussancti agnitio non est necessaria, vt cum dixerit esse
Ap.14.b vitam æternam nosse, & patrem, & filium, de spiritu sancto tacuerit. Est vtique, sed vbi, & pater, & filius perfectè agnoscitur, vtriusque bonitas, q̃ spiritussanctus est, quomodo ignoratur? Neque enim integre homo homini innotescit, quandiu latet utrum nam bonæ an malæ sit voluntatis: quanquã, A
& cum dictum est, hæc est vita æterna, vt cognoscant te verum Deum, & quem misisti Iesum Christum, profectò si missio illa beneplacitum tam patris benignè mittentis quàm filij uoluntariè obedientis demõstrat non omnino tacitum est de spiritu sancto, vbi tantæ vtriusque gratiæ mentio facta est vtriusq; siquidem amor, & benignitas spiritus sanctus est.

Trinæ ergo huius agnitionis infundi sibi gratiam, quantũ quidem capi in carne mortali potest, sponsa petit, cum osculum petit.

Petit

Petit autem a filio: quia filij est cui noluerit reuelare. Reuelat ergo filius seipsum cui
1.Co.2.c uult, reuelat & patrem. Reuelat autem sine dubio per osculum, hoc est per Spiritũ sanctum, Apostolo teste, qui ait: Nobis autem reuelauit Deus per spiritum suum. At uerò dando spiritum per quem reuelat, etiam ipsum reuelat. Dando reuelat, & reuelando dat. Porrò reuelatio, quæ per Spiritum sanRom.5.a ctum fit, non solum illustrat ad agnitionem sed etiam accendit ad amorem dicente Paulo: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Et ideo forsan de his qui cognoscentes Deum non tanquam Deum glorificauerũt, non legitur, quod spiritu sancto, reuelante cognoscerent: quia cum cognoscerent, non amauerunt. Sic quippe habes: Deus enim illis reuelauit. Nec enim adiunctum per spiritum suum, ne sibi sponsæ osculum mentes impiæ usurparent, quæ contentæ ea q̃ inflat, eam quæ ædificat nescierunt. Denique ipse Apostolus dicat, per quid cognoRom. 1.e uerunt. Per ea, inquit, quæ facta sunt, intelB lecta conspiciuntur. Vnde & constat quia nec perfectè cognouerũt, quem minime dilexerunt. Si enim integrè cognouissent, bonitatem qua pro eorũ redemptione in carne nasci, & mori uoluit, non ignorassent. Audi denique quid eis de Deo reuelatum Ibidem. fuerit. Sempiterna, ait, uirtus eius, & diuiIob. 41.c nitas. Vides quia quod sublimitatis, quod ma
Ps.130. a iestatis est, in præsumptione spiritus non Dei, sed sui rimati sint, quod autẽ mitis sit,
Pro. 25. b & humilis corde, non intellexerint. Nec mirum, quia & caput eorum Behemoth nihil humile, sed, sicut de eo legitur omne sublime uide. Quo contra Dauid non ambulabat in magnis, neque in mirabilibus supEccl. 2.c ra se, ne scrutator maiestatis opprimeretur a gloria: Vos quoque, ut cautè i arcanis sensibus pedem figatis, mementote semper, q̃d Sapiens admonet: Altiora, inquit, te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris. In spiritu ambulate in illis, & non in sensu proprio. Doctrina spiritus non curiositatem acuit, sed charitatem accendit. Meritò proinde sponsa, quem diligit anima sua inquirens, non se suæ carnis sensibus credit, non curiositatis humanæ inanibus ratiociniis ac quiescit: sed petit osculum, id est spiritum sanctum inuocat, per quem accipiat simul & scientiæ gustum, & gratiæ condimentum. Et bene scientia, quæ in osculo datur, cum amore recipitur, quia amoris indicium osculum est. Scientia ergo, quæ inflat, cum sine charitate sit, non procedit ex osculo. Sed nec qui zelum Dei habent, & non secundum scientiam, sibi ullatenus arrogent illud. Vtrunque enim munus simul fert C
osculi gratia, & agnitionis lucem, & deuotionis pinguedinem. Est quippe spiritus sapientiæ, & intellectus, qui instar apis cerram portantis, & mel, habet omnino. & unde accendant lumen scientiæ, & unde infundat saporem gratiæ. Neuter ergo se osculum percepisse putet, siue qui ueritatem intelligit, nec diligit: siue qui diligit, nec intelligit. Sanè in osculo isto, nec error locum habet, nec tepor. Quamobrem geminæ gratiæ sacrosancti osculi suscipiendæ paret e regione duo labia sua, quæ sponsa est, intelligentiæ rationem, sapientiæ uoluntatem: ut de pleno osculo glorians mereatur audire: Diffusa est gratia in labijs Ps. 44.a tuis, propterea benedixit te Deus in æternum. Itaque pater filium osculans, plenissimè illi arcana suæ diuinitatis eructat, & spirat suauitatem amoris. Scriptum hoc significante, cum ait: Dies diei eructat uerPs. 17.b bum. Qui sanè sempiterno singulariterque beato complexui, nulli omnino (ut iam dictum est) creaturæ interesse donatur, solo utriusque spiritu teste ac conscio mutuæ agnitionis, & dilectionis. Quis Rom.11. d enim cognouit sensum Domini, aut quis consiliarius eius? Sed dicat mihi fortasse aliquis: Tibi ergo unde innotuit, quod nulli fateris creditum creaturæ? Pro facto unigenitus qui est in sinu patris, ipse enarrauit. Enarrauit, dixerim, non mihi misero, & indigno, sed plane Ioanni amico sponsi, cuius hæc uerba sunt, non solum autem, sed & Ioanni Euangelistæ, utique discipulo quem diligebat Iesum. Placitum D
enim fuit Deo, & anima illius, digna prorsus nomine, & dotæ sponsæ, digna sponsi amplexibus, digna denique, quæ recumberet super pectus Domini. Hausit Ioãnes de sinu unigeniti, quod de paterno hauserat ille. Nec solus ipse tamen, sed & omnes, quibus idem aiebat magni consilij angelus. Vos dixi amicos, quia omIoã.15.b nia quæcunque audiui a patre meo, nota Gala.1.c feci uobis. Hausit & Paulus cuius Euangelium non est ab homine, neque ab homine illud accepit, sed per reuelationem Iesu Christi. Profectò hi omnes tam fœliciter,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quàm ueraciter dicere possunt. Vnigenitus, qui erat in sinu patris, ipse enarrauit nobis. Et illa enarratio quid eis nisi osculum fuit? Sed osculum de osculo, & non de ore.
Ioan. 10. f Audi siquidem osculum de ore. Ego, & pater unum sumus. Item. Ego in patre, & pater in me est. Osculum est ore ad os sumptum, sed nemo appropiat. Osculum planè dilectionis, & pacis, sed dilectio illa supereminet omni scientiæ, & pax illa omnem sensum exuperat. Veruntamen, quod oculus non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. Paulo reuelauit Deus per spiritum suum, hoc est per osculum oris sui. Igitur filium in patre, & patrem esse in
1. Cor. 2. e filio osculum de ore est. Quod autè legitur. Non enim accepimus spiritum huius mundi, sed spiritum qui ex Deo est, ut sciamus, quæ à Deo donata sunt nobis: osculum sanè de osculo est. Et ut apertius alterutrum distinguamus, qui plenitudinem capit, osculum de ore sumit: qui uero de plenitudine, osculum de osculo recipit. Magnus quidem Paulus, sed quantumlibet surſum porrigat os, etiam si se usque ad tertium cœlum extendat, circa os altissimi tamen necesse est, ut remaneat & modo suo contentus in se subsistat, & cum pertingere ad multum gloriæ non ualebit, condescendi sibi, & ex alto transmitti osculum humiliter petat. Qui uero non rapinam arbitratur esse se æqualem Deo, ita ut audeat dicere. Ego & pater unum sumus: quia ex æquo coniungitur, ex æquo complectitur: non osculum de
Philip. 1 e Ioan. 10. f loco inferiori mendicat, sed pari celsitudine os ori coniungit, & singulari prærogatiua osculum de ore sumit. Christo igitur osculum est plenitudo. Paulo participatio, ut eũ ille de ore, iste tantum de osculo osculatum se glorietur. Fœlix tamen osculum per quod non solum agnoscitur Deus, sed & diligitur pater: qui nequaquam plenè cognoscitur, nisi cum perfectè diligitur. Quæ in uobis anima sensit aliquando in secreto conscientiæ suæ spiritum filij clamantem, abba pater; Ipsa paterno se diligi præsumat, affectu, quæ eodẽ se spiritu, quod & filius, affectam sentit. Confide quæcunque es illa, confide nihil hæsitans. In spiritu filij, filiam cognosce te patris, sponsam filij, & sororem. Vtroque uocabulo eam, quæ huiusmodi est inuenies appellari. Ad manum est unde id probem, non multum laborabo. Vox sponsi est ad ipsum. Veni in hortum meum soror mea sponsa. Soror siquidẽ est, quia ex uno patre: sponsa, quia in uno spiritu. Nam si carnale matrimonium constituit Cant. 3. a duos in carne una, cur non magis spiritualis copula duos coniunget in uno spiritu? Denique qui adhæret Deo, unus spiritus F est. Sed audi etiam de patre, quàm amanter quàmque dignanter, & si iam eam nominat, & nihilominus tanquam nurum propriam ad filij blandos inuitet amplexus. Au Ps. 44. c di, inquit filia, & uide, & inclina aurem tuã: & obliuiscere populum tuum & domum patris tui, & concupiscet rex decorem tuum. Ecce a quo ista flagitat osculum. O sancta anima reuerentiam habet, quoniam ipse est Dominus Deus tuus. & fortasse non osculandus, sed adorandus cum patre, & Spiritu sancto in secula seculorum. Amen.

De uberibus sponsi, ideſt Christi, quorum unum dicitur expectatio eius erga peccatorem: & alterum dicitur benigna susceptio eius, quando peccator conuerti tur ad pœnitentiã. Ser. IX.

ACcedamus iam ad librum, uerbíque sponsæ rationem demus, & consequentiã. Pendent enim, & prærupta nutant absque principio. Ideoque prmittendum cui competenter cohæreant. Ponamus proinde istos, quos spõsi sodales diximus, uisitandi salutandíque gratia, sicut heri, & nudiustertius, accessisse nunc quoque ad spõsam, ipsamque submurmurãtem & tædentem reperisse, mirari causam, & qua si alloqui in hunc modum: Quid noui accidit? Quid te cernimus solito tristiorem? Quæ inopinati murmuris causa? Certe cum auersa, & alienata ires post amatores tuos, cum quibus male erat tibi, compulsa tandem reuerti ad uirum tuum priorem, nonne ut saltem mereris tangere pedes multis precibus, fletibus institisti? Recolo, inquit. Quid? Obtento eo, simulque accepta in osculo pedum indulgẽtia de offensis, nunquid non rursus facta impatiens, & tanta nequaquam dignatione contenta, sed maioris familiaritatis cupida, secundam quoque gratiam eadem qua prius instantiam postulasti, & impetrasti, ita ut in osculo manus adepta sis uirtutes nõ paucas & non paruas? Nõ diffiteor, ait: Et isti: Enimuero,

ro num tu es quæ iurare, & obtestari solebat si unquam ad osculum manus peruenire daretur, sufficere iam tibi, nil te de cætero petiturã? Ego. Quid igitur? Fortè horũ, quæ acceperas quippã ablatum causaberis. Nihil. An uerò times repetitum iri quod tibi de mala tua pristina conuersatione indultum præsumsperas? Non. Agè tamen dic unde queamus satisfacere tibi. Non quiesco ait, nisi osculetur me osculo oris sui. Gratias de osculo pedem, gratias & de manus: sed si cura est illi ulla de me, osculetur me
Ps. 98. d osculo oris sui. Non sum ingrata, sed amo. Accepi, fateor meriris potiora, sed prorsus inferiora uotis. Desiderio feror, non rõne: Ne quæso causemini præsumptionem, ubi affectio urget. Pudor sanè reclamat, sed superat amor. Nec ignoro, quod honor regis, iudicium diligit, sed præceps amor, nec iudicium præstolatur, nec consilio temperatur, H nec pudore frenatur, nec rationi subijcitur. Rogo, supplico, flagito, osculetur me osculo oris sui. En gratia ipsius multis iam annis caste sobrieque uiuere curo, lectioni insisto, resisto vitijs, orationi incumbo frequenter. Vigilo contra tentationes, recogito annos meos in amaritudine animæ meæ. Sine quę
Osee. 10. e rela me arbitror quantum in me est conseruari inter fratres. Superioribus potestatib. subdita sum, egrediens & regrediens ad imperium senioris. Aliena non cupio: mea potius & me pariter dedi. In fudore vultus mei comedo panem meum. Cæterum quod in his omnibus est, totum constat de cõsuetudine, de dulcedine nihil. Quid, nisi iuxta
Lu. 17. c Prophetam uitula Effraim sum, docta diligere trituram? Denique in Euangelio qui hoc solum quod facere debet, facit, seruus inutilis reputatur. Mandata forsan utcunq; adimpleo sed aĩa mea sicut terra sine aqua in illis. Vt igitur holocaustum meum pingue fiat, osculetur me, quæso, osculo oris sui.

Plerique uestrum mihi quoque, ut memini, in priuatis confessionibus suis conqueri solent super huiusce modi arentis animi languore, atque hebetudine stolidæ mentis, quod Dei scilicet alta atque subtilia penetrare nequeant, quod de suauitate spiritus aut nil aut parum sentiant. Quid isti nisi ad osculum suspirant. Suspirant plane, & inhiant spiritui sapientiæ, & intellectus, intellectus utique quo pertingant, sapientiæ qua gustent quod intellectu apprehenderint. Ego in hoc ipso affectu sanctum puto orasse Prophetam cum diceret: Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum.
Osculum omnino petebat, & illud osculum Ps. 62. b i cuius tactu perfusis labijs pinguedine gratiæ specialis sequeretur, quod alibi idem ipse peccatur: Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, tota Die magnitudi- Ps. 70. a nem tuam. Denique, & ructauit ubi gustauit: Quam magna multitudo dulcedinis tuę Domine quam abscondisti timentibus te. Ps. 30. c Satis hoc osculum detinuit nos, & nec dum me illud, ut uerum fatear digne satis expressisse confido. Sed transeamus ad reliqua; quia id melius impressum quam expressum innotescit. Cant. 1. d

Sequitur. Quia meliora sunt ubera tua uino, fragrantia unguentis optimis. Et hæc uerba cuius sint, auctor non loquitur, relinquens nobis liberè commẽtari cum potissimum personæ conueniat. Mihi uero non deest unde illa congruenter affignem siue spõsæ, siue sponso, siue etiam spõsi sodalib⁹. Et primum sponsæ qualiter congruant, iudicabo. Interim confabulantibus illa pariter atque illis, accessit ipse de quo sermo erat. Vtique libens appropriat de se loquentib⁹. Sic solet. Sic euntibus in Emaus, & conferentibus inter se, iucundum se facundumq; exhibuit comitem. Nempe hoc est quod in Euãgelio pollicetur: Vbi duo uel tres congregati fuerint in nomine meo, ego sum in medio Mat. 18. c eorũ. Est per Prophetam: Antequã, ait, clamẽt, ego exaudiã, adhuc loquentibus illis dicã ecce adsum. Ita ergo nũc nõ uocat⁹ affuit delectatus uerbis prœuenit preces. Arbitror Esa. 65. d q; interdũ nec uerba expectat, sed solis cogitationibus aduocetur. Denique ait homo qui inuentus est secundũ cor Dei. Desideriũ pauperum exaudiuit Dñs, prœparationẽ Ps. 9. g cordis eorum audiuit auris tua. Attendite, K & uos uobis in omni loco, scientes quoniã omnia uestra norit, scrutans corda, & renes Deus, qui finxit sigillatim corda uestra & intelligit omnia opera uestra. Sponsa ergo sponso adesse persentiens subsistit, pudet enim præsumptionis in qua se deprehẽsam intelligit. Nam uerecundius id moliri per internuncios existimarat, moxque cõuersa ad ipsum, temeritatem, prout ualet, excusare conatur: Quia meliora sunt, inquiens ubera tua uino, fragrantia unguentis optimis. Ac si dicat: Si altum sapere uideor,

Universidad de Deusto
Biblioteca

videor,ut feci∫ti,o ſponſe, qui in dulcedine uberum tuorum tanta me dignatione lacta ſti,quatenus omni metu tui charitate, non mea temeritate,depul∫o,audeam plus fortè quam expediat. Audeo ſanè pietatis memor,immemor maie∫tatis. Hæc pro uerborum conſequentia dicta ſint. Nunc qualis ſit iſta uberum ſponſi commendatio, uideamus. Duo ſponſi ubera,duo in ip∫o ſunt ingenitæ manſuetudinis argumenta, quod patienter expectat delinquentem, & clementer recipit pœnitentẽ: Gemina,inquã,dulcedo ſuauitatis exuberat in pectore domini Ieſu,longanimitas videlicet in expectando,& in dando facilitas. Et audi quia non ſit hoc inuentum meum. Legis profectò de longanimitate: An diuitias bonitatis eius,& patientiæ,& lõganimitatis contemnis? Idem: An ignoras quia benignitas Dei ad pœnitẽtiam te adducit? Adhoc ſiquidem diu ſuſpendit ſententiam ultionis à conténente, ut quandoq; exhibeat gratiã remi∫ſionis in pœnitente. Non enim vult mortem peccatoris,ſed ut conuertatur,& uiuat. Ponamus exempla, & de altero ubere,quod dictum eſt remittendi facilitas. Legis,& de ipſa: Quacunque hora ingemuerit peccator peccatum ſuum remittetur ei. Legis: Derelinquat impius viam ſuã,& uir iniquus cogitationes ſuas,& reuertatur ad dominum, & mi∫erebitur eius: & ad Deum noſtrũ: quoniam multus eſt ad ignoſcendum. Pulchrè Dauid paucis compræhendit utrunque dicens: Longanimis,& multum mi∫ericors. Huius ergo geminæ bonitatis experimento in eam ſe fiduciam excreuiſſe fatetur ſponſa,ut auderet petere oſculum: Quid mirũ, dicens, ſi ſic præſumo de te,o ſponſe, quæ de tuis uberibus tantam ſum experta abundantiam ſuauitatis? Ergo ad audendum me prouocat dulcedo uberum tuorum,nõ meorum confidentia meritorum. Quod autem dicit: Meliora ſunt ubera tua uino,hoc eſt: Pinguedo gratiæ quæ de tuis uberibus fluit efficatior mihi eſt ad ſpiritualem profectũ, quàm mordax increpatio prælatorum. Nec ſolum meliora uino, ſed & fragrantia unguentis optimis: quia non modo internæ dulcedinis lacte præſentes alijs, ſed bonæ quoque opinionis grato odore reſpergis abſentes, bonum habens teſtimonium, & ab his qui intus, & ab his qui foris ſunt.

Habes,inquam lac intus,& foris vnguenta: quoniam quidem non eſſent quos lacte reficeres,ſi non prius odore attraheres. Sanè de his vnguẽtis ſi quid dignum cõſideratione contineant, videbitur poſt hæc, cum eo uentum fuerit vbi dicit in conſequentibus: In odore vnguentorum tuorum curremus. Nunc iuxta promi∫ſum noſtrum hæc ipſa uerba quæ ſponſæ data ſunt, an & ſponſo congruant uideamus. Sponſa loquente de ſponſo,repente, ut dixeram, adeſt ille, annuit uoto,dat oſculum, impletq́ue in ea ſermonem qui ſcriptus eſt. Deſideriũ cordis eius tribui∫ti ei, & uoluntate labiorum eius non fraudaſti eum. Quod,& probat ex eius uberum repletione. Tantæ nempe efficatiæ oſculum ſanctum eſt,ut ex ipſo mox cum acceperit illud ſponſa concipiat, tumeſcentibus nimirum uberibus, & lacte quaſi pingueſcentibus in teſtimoniũ. Quibus ſtudiũ eſt orare frequenter,experti ſunt,qđ dico. Sæpe cor de tepido,& arido accedimus, ad altare,orõni incũbimus,perſiſtentibus autẽ repẽte infunditur gratia,pingueſcit pectus, replet viſcera innũdatio pietatis,& ſi ſit qui premat, lac conceptæ dulcedinis uberibus fundere non tardabunt. Dicat ergo: Habes ſponſa quod petiſti,& hoc tibi ſiguũ, quia meliora facta ſunt ubera tua uino. Hinc te ſcilicet noueris oſculum accepi∫ſe, quod te concepi∫ſe ſentis. Vnde,& ubera tibi intumuerunt,facta in ubertate lactis meliora uino ſcientiæ ſecularis,quæ quidem inebriat, ſed curioſitate,non charitate implens: non nutriens: inflans, non ædificans: ingurgitans,non confortans. Sed demus,& ſodalibus iſta depromere: Iniuſte,inquiunt, murmuras aduerſus ſponſum: quia id plus ualet quod ille iam dedit, quàm quod tu petis. Quod enim poſtulas, te quidem delectat: ſed ubera quibus paruulos alis, quos & paris,meliora: hoc eſt neceſſariora ſunt uino contemplationis. Aliud ſiquidem eſt quod unius lætificat cor hominis, & aliud quod lætificat multos. Nã etſi Rachel formoſior, ſed Lya,fœcundior eſt. Noli ergo nimis inſiſtere oſculis contemplationis, quia meliora ſunt ubera prædicationis. Occurrit & alius ſenſus,quem quidem non propoſueram,ſed minimè præteribo. Vt quid enim uerba hæc non magis conuenire eis ipſis dicamus,quibus peſt in ſolicitudine tanquam paruulis mater aut nutrix. Nec enim æquanimiter ferunt iuuẽticulæ,& teneræ adhuc aſiæ,illã uacare quieti, & cui' pleni' eruditi doctrina,& exẽplis informari deſiderãt. Am non

non denique talium in ſubſequenti compe ſcitur inquietudo,ubi ſub graui conteſtatione prohibentur ſuſcitare dilectam quouſq; ipſe uelit? Hę itaque ſentientes oſculis inhiare ſponſam, ſecretum quærere ſibi, fugitare publicum,declinare turbas, & curę ipſarum propriam præferre quietem noli, inquiunt,noli: quia maior in uberibus quam in amplexibus fructus exiſtit. Per ea ſiquidem nos uendicas à carnalibus deſideriis, quę miliant aduerſus animam, eripis mundo,& acquiris Deo. Hoc ergo eſt,quod aiũt quia meliora ſunt ubera tua uino.

Carnis,inquiunt, uoluptatẽ, qua paulo ante tanquam uino æbriæ tenebramur, uincunt hæ,quas tua nobis ubera ſtillant, deliciæ ſpirituales. Et pulchrè uino comparant carnalem affectum. Vt enim una ſemel, ex preſſa non habet iam quod denuo fundat, ſed perpetua ariditate damnatur,ſic caro in preſſula mortis ab omni prorſus ſua delectatione ſiccatur,nec ultra reuireſcit ad libidines. Vnde Propheta: Omnis caro fœnum,& omnis gloria eius tanquam flos fœni. Exſiccatum eſt fœnum,& cecidit flos. Et apoſtolus: Qui ſeminat in carne, de carne & metet corruptionem. Et rurſum: Eſca uentri: & uenter eſcis, Deus autem & hunc & has deſtruet. Vide autem ne non carni tantum,ſed & mundo fortè competat iſta proportio. Siquidem & ipſe tranſit,& cõcupiſcentia eius. Et cum omnia quę in mundo ſunt finem habeant,finis eorum non erit finis: Verum ubera non ſic. Hæc enim cum exhauſta fuerint, rurſum de fonte materni pectoris ſumunt quod propinent ſugentibus. Meritò proinde meliora carnis, ſeculi ue amore aſſeruntur ubera ſponſæ, quæ nullo unquam lactentiũ numero arefiant, ſed ſemper abũdant de uiſceribus charitatis, ut iterum fluant. Flumina ſiquidem fluunt de uentre eius, ſitque in ea fons aquæ ſalientis in uitam æternam. Cumulatur deinde laus uberum fragrantia ungentorum, quod, non ſolum uerborum ſapore paſcãt, ſed & factorum opinione redoleant. Iam quæ ſint ubera, quæ tumida lacte, qualibus delibuta unguentis, ſub alio ſermonis principio Chriſto adiuuante monſtrabimus. Qui cum patre & ſpiritu ſancto uiuit & regnat Deus per omnia ſecula ſæculorum. Amen.

De tribus unguentis ſpiritualibus, ſcilicet deuotionis contritionis, & pietatis.

Sermo X.

NOn ſum ego profundi ſenſus neque adeò ꝓſpicacis ingenii, ut noui quippiã ex me adinuenire poſſim: ſed eſt fons magnus & ideficiẽs os Pauli, qđ patet ad nos. De ipſo haurio mihi etiam nũc in oſtẽſione uberũ ſpõſæ, ſicut & frequẽter ſoleo. Gaudere, inquit, cum gaudentibus, flere cum flentibus. Materni breuiter exprimuntur affectus: quia nec dolere paruuli, nec ualere queunt,abſque illa, quæ genuit. Vtrobiq; neceſſe eſt ſuis eam conformari uiſceribus. Igitur,iuxta Pauli ſententiã, duas illas affectiones duobus ſponſæ uberibus aſſignabo, compaſſionem uni, & congratulationem alteri. Alioquin paruula eſt,& nondum nubilis,ſi nondum ubera miſit, ſi ſe uidelicet neque ad congaudendum ſentiat promptam,neque pronam ad condolendo. Talis ſi fortè ad regimen animarum,ſeu ad officium prædicationis aſſumitur, aliis quidem nõ prodeſt,ſibi uerò obeſt plurimum. Porrò ſeſe ingerere, quantæ impudentię eſt? Sed redeamus ad ubera ſponſæ, ac prodiuerſitate uberũ diuerſas & lactis ſpecies proponamus. Nam congratulatio quidem exhortationis, compaſſio uero conſolationis lac fundit. Porrò utramq; ſpeciem ubertim cœlitus irrorari pro pectori ſuo ſpiritualis mater toties ſentit, quoties oſculum ſumit. Videas eam mox plenis uberibus paruulis incubare lactandis, & exuno quidem cõſolatoria, ex altero uerò exortatoria uberius miniſtrare, prout ſingulis conuenire uidebit. Verbi cauſa: Si quẽ forte ex his quos genuit in Euangelio, deprehẽderit forti ali qua tentatione cõcuſſum, & inde turbatum ac triſtem puſillanimemq́; factum nõ poſſe iam ferre uim tentationis, quomodo condolet, quomodo mulcet, quomodo plangit, quomodo conſolatur, quot argumẽtã pietatis mox repetit, quibus erigat deſolatum? Econtra ſi promptum, ſi alacrem, ſi bene proficiente cognouerit, exultat, aggreditur ſalutaribus monitis, accendit amplius, inſtruit de quibus poteſt ut perſeueret, utque in melius ſemper proficiat exortatur. Omnibus ſe conformat, omnium in

ſe

se tranfert affectus, matrem se denique probat non minus deficientium, quam proficiétium. Quanti hodie secus affectos se ostendunt, de his dico qui animas regere susceperunt. Quod enim sine miserabili gemitu dicendo non est: Christi opprobria, sputa, flagella, clauos, lanceam, crucem, & mortem, hæc omnia in fornace auaritiæ conflãt, & profligant in acquisitionem turpis quæstus & precium uniuersitatis suis marsupiis includere festinant: hoc solo sanè à Iuda Scariothis differentes, quod ille horum omne emolumentum denariorum numero cõpensauit: isti uoraciori ingluuie lucrorum
E infinitas exigunt pecunias, His insatiabili desiderio inhiant, pro his ne amittant, timent: & cum amittunt dolent, harum in amore quiescunt quantum duntaxat liberũ eis est a seruandi uel augmentandi cura.

Animarum nec reputatur casus, nec salus.

Non sunt profecto matres, qui cum sint de crucifixi patrimonio nimium incrassati, impinguati, dilatati, non compatiuntur super contritione, Ioseph. Quæ mater est, non dissimulat: habet ubera, & non uacua, Gaudere cum gaudentibus, flere cum fluentibus monet, nec cessat exprimere de ubere q dẽ congratulationis lac exortationis, de ubere uerò compassionis lac consolationis. Et de sponsæ uberibus & uberum lacte ista sufficiant.

Iam qualibus etiam unguentis eadẽ ubera redoleãt, indicabo, si tamẽ uestris orationibus iuuer, ut quod inde mihi sentire datum est, detur & eloqui dignet ad audientium utilitatem. Alia sponsi, atque alia sponsę unguenta sunt, quemadmodũ & sua cuique ubera. Sed de sponsi quo in loco tractandum sit, superius præfixum est. Nunc sponsę unguentis intendamus, idque attentius tanquam his quę Scriptura non medio criter commendauit, ita ut ea pronunciauerit non simpliciter bona, sed optima. Et pono diuersas species unguentorum, quò ex pluribus ea quæ potissimum sponsæ uberibus congruant, eligamus. Est unguentum contritionis, est unguentum deuotionis est unguentũ pietatis. Primũ pungitiuũ dolorem faciens. Secundum temperatiuũ, do-
F lorem leniens. Tertium sanatiuum, etiam morbum expellens. Nunc de singulis latius disseramus. Est ergo unguentum quod sibi conficit anima multis irretita criminibus, si cũ incipit cogitare uias suas, colligat, congerat, conteratque in mortariolo conscientiæ multas ac uarias species peccatorũ suorum, & intra æstuantis pectoris ollam simul omnia coquat igne quodam pœnitentię & doloris, ut possit dicere cum Propheta: Cócaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis. Ecce hoc est unũ unguentum quo anima peccatrix suę cõuersionis primordia condire debet, plagisque suis recentibus adhibere. Primum namque sacrificiũ Deo spiritus contribulatus. Quã diu ergo nõ habet tanquã pauper & inops unde sibi melius ac preciosius cõponat unguentum, nõ negligat parare interim istud licet de uilibus speciebus, quia cor contritum & humiliatum Deus non despiciat. Tãto autem minus uile diuinis apparebit conspectibus, quanto plus sibi illa uiuerit in recordatione peccatorum suorum. Tamen si illi uisibili quo uisibiliter uncti à peccatrice corporei pedes Dei referunt in Euangelio inuisibile hoc & spirituale fuisse dicimus figuratum: non omnino uile reputate putemus. Quid enim de illo legitur? Et domus inquit, impleta est ex odore unguenti Pec catricis manibus dillabatur, & extremis membris corporis, idest pedibus fundebatur: tamen non usque adeo contemptibile aut uile fuit, quin totam domum uis aromatum & suauitas replere odoris. Quod si attendamus quanta in unius peccatoris conuersione fragrantia respergatur Ecclesiæ, & quantis fiat odor uitæ ad uitã quiuis pœnitẽs, si publicè pfecteque pœniteat, profectò & de hoc æquè indubitanter pronunciamus. Quia domus impleta est ex odore unguenti. Denique & supernas beatorũ mansiones attingit pœnitentiæ odor, ita ut teste ipsa Veritate magnũ gaudium fit in ter angelos Dei super uno peccatore pœnitentiam agente: Gaudete pœnitẽtes, pusillanimes confortamini, uobis dico, quos nu per cõuersos de seculo, & á uijs uestris pra uis recedentes excipit mox amaritudo & cõfusio animi pœnitentis, ac uelut recentiũ adhuc uulnerum dolor nimius excruciat & perturbat. Securę manus uestræ distillent myrrhæ amaritudinem in salubrem hãc unctionem: quia cor contritum & humiliatũ Deus non despiciet. Non est omnino spernenda nec uilis æstimanda huiuscemodi unctio, cuius odor non solum homines prouocat ad correctionem, sed & angelos ad exultationem inuitat. Sed est unguentum tanto

tanto isto profectò preciosius, quãtò de melioribus compositum speciebus. Huius siquidem species ne longe quærantur, penes nos & absque difficultate reperimus, & de nostris hortalis ratium perfacile copiã tollimus, quotiescunq; necessitas poscit. Quis enim non satis de proprio cum vult ad manum habet iniquitates, & peccata, si nõ dissimulat? Hæ autem sunt (sicut recognoscitis) species unguẽti primi, quod iam deseripsimus. At uerò secundi huius aromata, terra nostra nequaquam profert, sed procul &
H de ultimis finibus ea nobis conquirimus.
luc. 1.c Nempe omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est descendens a patre luminum. Fit enim unguentum istud de diuinis collatis humano generi beneficijs. Fœlix qui ipsa sibi studiose colligere, & ante mentis suæ oculos digna cum gratiarum actione reducere curat. Profectò cũ fuerint in uasculo pectoris pistillo crebræ meditationis contusa atque contrita, deindeq; igne sancti desiderij simul decocta omnia, & demum impinguata oleo lætitiæ: erit unctio longe præciosior, excellentiorq;
Ps.49.b priore. Sufficit ad probandum eius testimonium, qui ait: Sacrificium laudis honorificabit me. Nec dubium quin excitet ad laudandum beneficiorum recordatio. Porrò cum Scriptura hoc solum testetur de illo alio, quia uequaquam despicitur, liquet amplius esse commendatum quod & honorificat. Denique illud pedibus apponitur, hoc capiti. Si enim in Christo caput ad diuinitatem referendum est, dicente Paulo:
a.Co.11. caput Christi Deus: proculdubio caput ungit qui gratias, agit, quoniam Deum tangit, non hominem. Non quia non sit homo qui Deus est, siquidẽ Deus & homo unus est Christus: sed quia omne bonum à Deo non ab homine est, etiam ipsum quod per hominem ministratur. Profectò enim spiritus est qui uiuificat, caro nõ prodest quicquam. Propterea & maledictus qui spem suam ponit in homine: quoniã etsi spes nostra tota meritò pendet ex homine Deo,
I non tamen quia homo, sed quia Deus est.
Itaque illud pedibus, hoc capiti exhibetur: quoniam & humiliatio contriti cordis humilitati congruit carnis, & maiestatem decet glorificatio. En quale unguẽtum proposui uobis, quo se nimirum tangi caput illud tremendum principatib. non ducit indignũ imò, & honoris insigne iudicat, dicens, Sacrificium laudis honorificabit me. Quam mobrem non est pauperis & inopis seu pusilli cordis animæ conficere istiusmodi unctionem, nẽpe cuius aromata & species sola conscientia possidet, quæ tamen de libertate spiritus & cordis puritate descendit. Ps.64.d

Quæ enim pusillanimis est & modicæ fidei mẽs, rei suæ familiaris tenuitate cõstringitur, nec ualet præ inopia otiari ad uacandũ diuinis laudibus seu his, quæ laudes pariũt intuendis beneficijs. Et si quando certè conatur assurgere, confestim domesticorũ necessitatum curis urgẽtibus reuocatur ad sua & in spe cõprimi propria egestate compellitur. Quod si huius miseriæ quæritur à me causa? Dicam quod ipsi in uobis, nisi fallor, aut esse aut fuisse recognoscetis. Duabus de causis uidetur mihi huiuscemodi animi ægritudo & diffidentia solere contingere aut de nouitate uidelicet conuersionis, aut certe de conuersationis tepore, etiam si in conuersione longum tempus habuerit.

Vtrunque profectò humiliat & deijcit conscientiam, & inquietam facit, dum siue pro tempore siue pro tepore antiquas animi passiones necdum in se emortuas sentit, & necesse proinde habens resecãdis intẽdere de cordis ortulo spinis iniquitatũ, & urticis cupiditatum, longius à semetipsa euagari non finitur. Quid enim? Qui laborat in gemitu suo, poterit ne simul & in Dei laudibus exultare? Quo nam modo in ore gemẽtis & plãgentis sonabit pariter illud Esaię, gratiarum scilicet actio, & uox laudis? Nam sicut a Sapiente accepimus: Musica in luctu, importuna narratio est. Denique gratiarum actio beneficium sequitur, non præcedit. Quæ autem adhuc in tristitia est anima, beneficio non gaudet, sed indiget. Habet ergo unde preces offerat, non autem unde referat grates. Quomodo enim recolet beneficium quod non accepit? Merito proinde dixi non esse animæ pauperis conficere hoc unguentum, quod de recolendis diuinis beneficijs componi debet: quoniam non potest uidere lucem, donec tenebras intuetur. Nempe in amaritudine est, occupatque memoriam tristis recordatio peccatorum, nec libet lætum quippiam simul admittere. Idcirco talibus denunciat spiritus Propheticus dicens: Vanum est uobis ante lucem surgere. Quod est: Frustra surgitis ad inuenda beneficia quæ delectant, nisi prius recepto lumine consolationis de reatibus qui Ps.51.d Ecc.22.e Ps.126. e

Universidad de Deusto
Biblioteca

conturbant. Non est ergo pauperum hoc unguentum. Sed uidete quinam de eius copia non immerito glorietur: Ibant gaudentes Apostoli a conspectu concilii, quoniã digni habiti sũt pro nomine Iesu cõtumeliã pati. Multum sibi profectò instillauerat de pinguedine spiritus, quorum læuitas non dico uerbis, sed nec uerberibus cessit. Erant enim diuites in charitate, quæ nullis exauritur expensis, & de ipsa facilè holocausta medullata offerre sufficiebant. Fundebant passim
L sudanti a pectora liquorem sanctũ quo imbuta plenius erant, quando loquebantur uariis lignis magnalia Dei, prout spiritus sanctus
Act. 2. b dabat eloqui illis. Nec dubium quin & illi abundarent iisdem unguentis; quibus Apostolus testimonium perhibebat dicens: Gra
2. Co. 1. a tias ago Deo meo sẽper pro uobis in gratia dei quæ data est uobis in Christo Iesu: quia in omnibus diuites facti estis in illo, in omni uerbo & in omne scientia sicut testimonium Christi confirmatum est in uobis, ita ut nihil uobis desit in ulla gratia. Vtinã & pro uobis ego has ipsas gratias referre possim, ut uideam uos diuites in uirtutibus alacres in laudibus Dei, spirituali hac pinguedine abundantius redundantes in Christo Iesu Domino nostro.

De duobus, hoc est fructu, & modo pertinentibus ad opus humanę redemptionis. Ser. XI.

DIxi in fine sermonis, ne me iterare piget, quod cupiã uos oes fieri sacrę unctionis participes, illius uidelicet in qua dei beneficia cũ lętitia & gratiarũ actione recolit sancta deuotio. Hoc. n. bonũ est, tũ propter releuandos uitæ præsẽtis labores, qui utiq; tolerabiliores nobis fiunt exultantibus in laude Dei: tum quia nihil
M ita propriè quendam terris repræsentat cœ
Ps. 83. n lestis habitationis statum, sicut alacritas laudantium Deum: Scriptura dicente: Beati qui habitant in domo tua domine in secula
Ps. 132. a seculorum laudabunt te. De hoc præcipue unguento puto dixisse Prophetam: Ecce quam bonum & quam incundum habitare fratres in unum, sicut unguentum in capite. Neque enim priori uidetur congruere posse. Illud enim etsi bonum sit, non est tamen incundum: quia recordatio peccatorũ amaritudinem facit, non iucunditatem. Sed nec qui illud faciunt, in unum habitant, cũ quisque peccata propria lugeat atque deplo ret, Qui uerò ingratiarum actione uersan tur, Deum totum intuentur & cogitant, ac per hoc ipsi uere habitant in unum. Bonum est autem quod faciunt, quia seruant ei; iustissimè gloriam cuius est: & nihilominus iucundum, qui delectat. Quamobrem suadeo uobis amicis meis reflectere interdum pedem è molesta: & anxia recordatione uiarum uestrarum, & euadere in intimera planiora serenioris memoriæ beneficiorũ Dei: ut qui in uobis confundimini, ipsius intuitu respiretis. Volo uos experiri illud quod Ps. 36. a
sanctus Propheta consulit dicẽs. Delectare in domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Et quidem necessarius dolor pro peccatis, sed si non sit continuus. Sanè interpoletur lætiori recordatio diuinæ benignitatis, ne forte præ tristitia induretur cor, & desperatione plus pereat. Misceamus absinthio mel, ut salubris amaritudo salutem dare tunc possit. cum immixto temperata dulco re bibi poterit. Audi denique Deum quomodo ipse contriti cordis temperat amaritudinem, quo pusillanimem à desperationis barathro reuocat, quomodo blandæ, & fidelis promissionis melle mœrentem consolatur, erigit diffidentem. Ait per Prophetam: A
Ego infrenabo os tuum laude mea ne interIsa. 40. b
eas, hoc est. Ne interitu facinorum tuorum nimiam incurras tristitiam, atque instar effrenis equi desperatus in præceps ruas, & pereas. Freno te, inquit, inhibebo indulgentiæ meæ, & meis laudibus erigam, respirabisque in bonis meis, qui de tuis confunderis malis dum me sanè benignorem, quam
Gen. 4. b te culpabiliorẽ inuenies. Hoc freno si infrenatus fuisset. Cain, nequaquam desperando dixisset. Maior est iniquitas mea, quam vtve niam mœrea. Absit, absit. Maior. n. est ei? pietas, quam quæuis iniquitas. Ideo iustus non continuè, sed tm̃ in principio sermonis accusator est sui. Porrò aũt in Dei laudis extremo sermonis claudere consueuit. Videte de
Ps. 118. nique iustè hoc ordine procedentẽ. Cogitaui, ait, uias meas, & cõuerti pedes meos in testimonia tua, utuidelicet q cõtritionem & infelicitatẽ uijs proprijs ppessus fuerat, i via testimoniorũ Dei delectaretur, sicut in omnib. diuitijs. Et uos igitur exẽplo iusti si de
Sap. 1. c uobis in humilitate sẽtitis, sentite & de Domino in bonitate. Sic. n. legitis apud sapientẽ. Sentite in Dño in bonitate, & in simplicitate cordis quærite illũ. Hoc aũt facile menti persuadet diuinæ munificẽtiæ frequẽs, imo continuũ recordatio. Alioquin qũo implebitur apostolicũ illud, in oibus gratias agentes

fi ea pro quibus gratiæ debentur, à corde recesseruut? Nolo uos Iudaico notari opprobrio, de quibus Scriptura testatur, q̃ nõ fuB rint memores benefactorũ eius, & mirabiliũ
Ps. 77. b eius quæ ostendit eis. Verum qm̃ bona quę largiri mortalibus non cessat misericors, miserator dñs recolere, & recolligere omnia, omni homini impossibile est (quis enim loquetur potẽtias Domini, auditas faciet omnes laudes eius) id saltem quod præcipuum est, & maximum, opus videlicet nostræ redẽptionis à memoria redemptorum aliquatenus non recedat. In quo opere duo potissimum quæ nunc occurrunt, uestris studijs intimare curabo. Et hoc quam paucis ad com
Ps. 118. pendium potero memor illius sentẽtiæ: Da occasionem sapienti, & sapiẽtior erit. Duo erga illa sunt, modus, & fructus. Et modus quidem Dei exinanitio est, fructus uerò nostri de illo repletio. Hoc meditari, sanctę spei seminarium est, illud summi amoris incentiuum. Vtrunque profectibus nostris necessarium, ne aut spes mercenaria sit, si amore non comitetur: aut amor tepescar, si infru
Pro. 6. f ctuosus putetur. Porrò fructum talem expectamus nostri amoris, qualem ipse quẽ amamus promisit, mensura, inquiens, plenam, & cofertam, & coagitatam, & superfluentẽ dabunt, in sinum vestrum. Mẽsura ista, ut audio, erit sine mensura. Sed uelim scire cuius rei futura sit illa mensura, uel potius illa immensitas quæ repromittitur: Oculus
C Ps. 64. a non uidit Deus absq; te, quæ præparasti diligentibus te. Dic nobis tu qui præparas, quid præparas? Credimus, confidimus, reuera sic promittis, replebimur in bonis domus tuæ. Sed quibus, quæso, bonis, uel qualibus? Fortè frumento, uino, oleo, auro, atque argẽto, lapidibus ue preciosis? Sed hęc nouimus & uidimus, & uidem', & fastidimus. Id quærimus, quod oculus non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. Hoc placet, hoc sapit, hoc delectat inquirere, quod
Gen. 6. c cunque est illud. Erunt, inquit, omnes docibiles Dei, & ipse erit omnia in omnibus. Vt audio plenitudo, quam expectamus à Deo, non erit nisi de Deo. Quis uerò comprehendat quam magna multitudo dulcedinis in breui isto sermone comprehensa sit. Erit Deus omnia in omnibus? Vt de corpore taceam, in anima tria intueor: rationẽ, uoluntatem, memoriam: & hæc tria ipsam animam esse. Quantum cuiq̃ horum in præsenti seculo desit de integritate sua, & perfectione, sentit omnis qui ambulat i spiritus. Quare hoc, nisi quia Deus nõdũ est omnia in omnibus. Hinc est quòd & ratio fæpissimè in iudicijs fallitur; & uoluntas quadruplici perturbatione iactatur, & multiplici obliuione confunditur. Triplici huic uanitati nobilis creatura subiecta est non uolens, in spe tamen. Nam qui replet in bonis desiderium animæ, ipse rationi futurus est plenitudo lucis, ipse uolũtati multitudo pacis, ipse memoriæ continuatio æternitatis.
O ueritas, charitas, æternitas. O beata, & beatificans trinitas, ad te mea misera trinitas miserabiliter suspirat, quoniam à te infęliciter exulat. Discedens ad te quantis se in
D trieauit erroribus, doloribus, timoribꝰ. Heu qualem pro te commutauimus trinitatem? Cor meũ conturbatum est, & inde dolor: de
Ps. 37. c reliquit me uirtus mea, & inde pauor: & lumen oculorum meorum non est mecum, & inde error. En quam dissimilem trinitatem o animæ meæ trinitatis exulans offendisti.
Ps. 41. d Veruntamen quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, qm̃ adhuc confitebor illi: cũ error uidelicet à rõne, à uoluntate dolor, atque a memoria timor omnis recesserit, & successerit illa quã speramꝰ mira serenitas, plena suauitas, æterna securitas. Primũ illud faciet ueritas Deꝰ, secũdũ charitas Deus, tertiũ summa potestas Deus, ut sit Deus oĩa in omnibus, rõne recipiẽte lucẽ inextinguibilẽ, uolũtate pacẽ impertubabilẽ cõsequẽte, memoria fonti indeficienti æternaliter inhærẽte. Videritis uos rectè ne primũ illud filio, spiritui sancto
2. Io. 2. a sequés, patri ultimũ assignetis, sic tamẽt nihil horũ uel patri uel filio, uel spũi sancto subtrahatis, ne cui forte personarũ plenitudinẽ minuat distinctio, aut proprietatẽ tollat perfectio. Simul & hoc aduertite, quid si
E mile filij huius seculi experiatur de carnis illecebris, de mũdi spectaculis, & de põpisa tanæ, cum tm̃ hoc totũ sit unde uita præsens eludit miseros amatores suos, dicẽte Ioãne: Quicquid in mundo est, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & ambitio seculi. Hæc de redemptionis fructu. In modo quoq; quẽ, si recolitis, Dei esse exinanitionem diffinimus, tria item præcipue uobis intuenda commendo. Nõ enim simplex aut modica illa exinanitio fuit, sed semetipsum exinaniuit usque ad carnem, ad mortẽ ad crucem. Quis digne pẽset quãtæ fuerit humilitatis, mansuetudinis, dignationis, de

minuta

Universidad de Deusto
Biblioteca

dominum maiestatis carne indui, mulctari morte, turpari cruce? Sed dicit aliquis: Non valuit opus suum reparare creator absq; ista difficultate? Valuit, sed ualuit cum iniuria sui, ne pessimum atque odiosissimum uitium ingratitudinis occasionem ultra reperiret in homine. Sane multum fatigationis assumpsit, quo multæ dilectionis hominem debitorem teneret, cõmoneretq; gratiarum actionis difficultas redemptionis, quem minus esse deuotum fecerat conditionis facilitas. Quid enim dicebas homo creatus, & ingratus? Gratis quidem conditus sum, sed nullo auctoris grauamine uel labore. Siquidem dixit, & factus sum, quemadmodũ, & uniuersa. Quid magnũ est quamlibet magna in uerbi facilitate donaueris? Sic beneficium creationis attenuans humana impietas, ingratitudinis materiam inde sumebat unde amoris causam habere debuerat, idque ad excusandas excusationes in peccatis. Sed obstructum est os loquentiũ iniqua. Luce clarius patet quantummodo dispendium fecit: de domino seruus, de diuite pauper, caro de uerbo, & de Dei filio, hominis filius fieri non despexit. Memento iã te etsi de nihilo factum, non tamen de nihilo redemptum. Sex diebus condidit omnia, & te inter omnia. At uerò per totos triginta annos operatus est salutem tuam in medio terræ. O quantum laborauit sustinens, Carnis necessitates, hostis tentationes; non ne sibi crucis aggrauauit ignominia, mortis cumulauit horrore. Necessarie quidem. Sic homines, & iumenta saluasti Domine, quẽadmodum multiplicasti misericordiam tuã Deus. Hæc meditamini, in his uersamini. Talibus odoramentis refouete uiscera uestra, quæ diu torsit odor molestior peccatorum, ut abundetis, & his unguentis non minus suauibus, quam salutaribus. Nec tamen adhuc uos putetis habere illa optima, quæ in sponsæ uberibus commendantur. De quibus incipere, modo finiendi iam sermonis angustia prohibet. Quæ dicta sunt de aliis, tenete memoria, pbate uita, & de his iuuate me precibus uestris, ut digne loqui possũ, quod & dignum sit tãtis sponsæ delicijs, & uestras animas ad amorem ædificet sponsi Iesu Christi domini nostri. Amen.

Ps. 140.

Ps. 62. c

Ps. 35. b
Ibidem.

De precioso unguento pietatis, & de uenerationē habenda a subditis erga prælatos suos. Sermo duodecimus.

DVo me unguenta nobis tradidisse recordor. Vnum contritionis, delicta multa complectens. Alterum deuotionis, multa continens beneficia. Ambo salubria, sed nõ ambo suauia. Primũ siquidẽ pungitiuũ sentitur, quit mouet ad cõpunctionẽ amara recordatio peccatorum & dolorem facit; cum sequens mitigatoriũ sit, diuinæ bonitatis intuitu consolationem dante, & sedante dolorẽ. Sed est unguentũ quod ambobus longe antecellit, & hoc appellauerim pietatis, eo quod fiat de necessitatibus pauperũ, de anxietatibus oppressorũ, de pertubationibus tristium, de culpis linquentium, & postremo de omnibus quorumlibet miserorum ærumnis, etiam si fuerint inimici. Despicabiles uidentur species istæ, sed est super omnia aromata unguẽtũ quod ex eis conficitur. Sanatium est: Beati enim misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequenter. Igitur multæ miseriæ collectæ, atque oculo pietatis inspectæ, ipsæ sunt species ex quibus unguenta optima componuntur, sponsæ digna uberibus, sponsi sensibus grata. Fœlix mens quæ talium collectionẽ aromatũ sese ditare, & imbuere curauit, infundens ea oleo misericordiæ, & ardore decoquens charitatis. Quis putas est iucundus homo qui misereatur, & commodat, pronus compati, subuenire promptus, dare quam accipere beatius iudicans: ignoscere facilis, irasci difficilis, ulciscì penitus non acquiescens, & per omnia proximorum æquè ut proprias respiciens necessitates? O quæcunque es anima sic affecta, sic imbuta rore misericordiæ, sic affluens pietatis uiscribus, sic te omnibus omnia faciens, sic facta ipsa tibi tanquam vas perditum, ut cæteris presiò ubique semper occurras atque succurras, sic denique mortua tibi, ut uiuas omnibus: tua plane tertium optimumque unguentum fœlix possides, & manus tuæ distillauerunt totius suauitatis liquorem. Non excæcabatur in tempore malo, nec feruor persecutionis ebibet illum: sed semper Deus memor erit omnis sacrificij tui, & holocaustum tuum pingue fiet. Sunt uiri diuitiarum in iustitate Domini uirtutum, quæro an apud aliquos hæc

Mat. 5. a

Ps. 111. c

H

hæc unguenta inueniantur. Et primus occurrit, sicut ubique solet, mihi Paulus uas electionis, reuera nas aromaticum, uas odoriferum, & refertum omni puluere pigmentario. Christi enim erat bonus odor Deo in omni loco. Multæ protectò suauitatis fragantiam longe lateq́ue spargebat pectus illud, quod sic affecerat solicitudo omnium ecclesiarum. Vide enim quales speciales, & qualia aromata coaceruauerat sibi. Quotidie, inquit, morior propter uestram gloriã. Et rursum: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror? Et multis talibus (quæ uobis bene uota sunt) abundabat diues iste in componendis unguentis optimis. Decebat nanque primis, & purissimis aromatibus redolere ubera, quæ Christi membra lactarẽt, quorum Paulus mater erat, pro certo parturiens semel, & iterum donec Christus formaretur in eis, ac membra capiti suo reformarentur. Audi, & de alio diuite quomodo ad manum habebat electas species de quibus optima unguenta conficeret. Foris, inquit, non mansit peregrinus, Ostium meũ uiatori patuit. Item: Oculus fui cœco, & pes claudo. Pater eram pauperum, contebam molas iniqui, & de dentibus illius auferebam prædam. Si negabam, quod uolebant, pauperibus, & oculos uiduæ expectare feci. Si comedi buccellam, meam solus, & non comedit pupillus ex ea. Si despexi prætereuntem eò quòd non haberet indumentum, & absque operimento pauperem. Si non benedixerũt mihi latera eius, & de uellens ouiũ mearum calefactus est. Quanto putamus uir iste odore terram respersérat in his operibus? Singula opera singula erant aromata. His propriam repleuerat cõscientiam, ut fœtorem putridæ carnis internæ suauitatis exhalatione sibi temperaret. Ioseph postquam uniuersam Ægyptũ post se fecit currere in odore unguentorũ suorum, etiam suis uenditoribus eandẽ demum fragrantiam propinauit. Equidem in crepatoria uerba uultu proferebat irato, sed erumpebant lachrymæ de pinguedine cordis, nõ iræ ĩdices, sed gratia proditrices. Samuel lugebat Saul qui se quærebat occidere, & ad ignem charitatis incalescente pectore liquefactus intus pietatis adeps foras emanabat per oculos. Ob bonum denique quem circũquaque diffuderat suæ opinionis odorem, refert de eo Scriptura quia cognouerunt omnes a Dã usque Bersabee, quod fidelis Samuel Propheta esset domini. Quid de Moyse dicam, quanto adipe, & pinguedine, & ipse repleuerat uiscera sua? Nec domus illa exasperans in qua pro tpe uersabatur, potuit unquam in omni murmure, & furore suo unctionem spiritus qua semel imbutus fuerat exterminare, quo minus inter assiduas lites, & quotidiana iurgia ipse in sua mansuetudine perduraret. Meritò testatus est spiritus sanctus de eo, q̃ esset mitissimus omnium hominum qui morabantur super terram. Siquidem cum his qui oderant pacem, erat pacificus, in tantum ut populo ingrato, & rebelli non modo nõ irasceretur, sed & irascentem Deum suo interuentu leniret, sicut scriptum est: Dixit ut disperderet eos, si non Moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius, ut auerteret iram eius ne disperderet eos. Denique si dimitis, ait, dimitte: sin autem, dele me de libro tuo quem scripsisti. O uere hominem unctum unctione misericordiæ. Loquitur planè parentis affectu, quam nulla possit delectare fœlicitas, exortibus quos parturiuit. Verbi gratia, si diues quispiam mulieri pauperculæ dicat: Iugredere tu ad prandium meum, sed quem gestas infantulum relinque foris, quoniam plorat, & molestus est nobis: nunquid faciet? Nonne magis eliget ieiunare, quàm expositio pignore charo sola prandere cum diuite? Ita nec Moysi sedet solum se introduci in gaudium domini sui, foris scilicet remanente populo cui licet inquieto, & ingrato, uice pariter, & affectione matris inhæret. Dolet uiscera, sed tolerabiliorem sibi iudicat tortionem, quã euulsionem. Quid Dauid mansuetius, qui illius mortem lugebat, qui suam semp sitierat? Quid benignius, quam ut eius mo lestè ferret decessum, cui succedebat in regnum? Sed & de morte parricidæ filij quã difficile consolationem admisit? Magnam profectò optimæ unctionis copiam præferebat talis affectio: ideo & securus orabat, dicens: Memento domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius. Ergo hi omnes habuerunt unguenta optima, quibus hodieq́ue per uniuersas ecclesias suauissimè redolent. Nec solum ipsi, sed & quicunque se in hac uita ita benuolos, & beneficos præbuerunt, ita inter homines humanè uiuere studuerunt, quatenus omnes quam uisi sunt habuisse gratiam non sibi tenerẽt,

Gala. 4. c

Iob. 31. d

Iob. 29. c

1. Re. 15

1. Co. 15. d

2. Co. 11. d

2. Co. 11. d

2. Co. 11. d

Gen. 45. a

1. Reg. 1.

2. Re. 19 a

I.

Ps. 131. a

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed in cõmune deducerent,æstimãtes, se amicis pariter,& inimicis,sapientibus,& insipientibus debitores: cumq; fuissent utiles omnibus,humiles in omnibus, & præ omnibus extiterunt dilecti Deo & hominibus quorum fragrãtia in benedictione est: quot quot inquam tales præcesserunt, fragrarit suis tẽporibus,fragrant, & hodie unguentis optimis. Tu quoque si donum,quod de super accepisti,nobis contubernalibus tuis libenter impertiaris,si te exhibeas ubique inter nos officiosum, si affectuo sum, si gratum,si tractabilem, si humilem; testimonium habebis ab hominibus,quòd fragres,& ipse unguentis optimis. Omnis in uobis, qui fraternas infirmitates tã corporum, quam animarum non solum patienter supportat, sed insuper si licet, & si ualet, iuuat obsequijs,confortat alloquijs,cõsilijs informat: hoc non potest propter disciplinam, solicitis saltem orationibus solatiari non cessat infirmo: omnis inquam qui talia operatur in uobis,bonum omnino spargit odorem inter fratres, & odorem de unguentis optimis. Balsamum in ore, huiusce modi frater i congregatione,monstratur digito,& dicunt de eo omnes: Hic est fratrum amator, & populi Israel, hic est qui multum orat pro populo,& uniuersa sancta ciuitate. Sed recurramus ad Euangelium, atque aliud qđ forte spectet,& ad hæc unguenta, requiramus. Maria Magdalenę, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata,ut uenientes ungerent Iesum. Quænam ista unguenta tam preciosa,ut Christi corpori parentur,& cõparentur tam copiosa,ut toti sufficiant: Neutrum quippe duorum præcedentium, aut emptũ aut factũ specialiter ad opus dñi,aut toto in corpore legitur fuisse diffusum, sed de subito introducitur mulier,uno quidem in loco osculans pedes,& unguento ungẽs: in altero uerò uel ipsa,uel altera habens alabastrum unguenti, & illud mittens in caput. Cæterum nunc emerunt aromata, ut uenientes ungerent Iesum. Emunt non unguenta,sed aromata: & unctio in obsequiũ Domini non facta assumitur,sed noua confitetur: nec ad ungendam tantum aliquam corporis partem,uerbi gratia,pedes,aut caput,sed sicut scriptum est,ut uenientes ungerent Iesum, quod est totius complexio non partis distinctio.

M' 2. Mach. 15. c
Mar. 16. a
Ma. 26.
Mar. 14. a

Tu quoque si te induas uiscera misericordiæ, liberalem benignumq; exhibeas non tantum parentibus siue cognatis tuis, aut quos tibi uel benefactores tenes,uel benefacturos speras, nã & Ethnici hoc faciũt, sed,iuxta Pauli consiliũ,studeas operari bonũ ad omnes: ita ut propter Deũ nec inimico officium humanitatis corporale seu spirituale negandũ subtrahendumq; existimes: constat te quoque abundare unguetis optimis nec caput aut pedes dñi tantũ, sed passim quantum in te est ungere suscepisse totum corpus,quod est ecclesia. Et fortè prouide ob hoc Dominus Iesus paratam sibi consectionem expendi noluit in suo corpore mortuo,ut seruaret uiuo. Viuit enim ecclesia, quæ manducat panem uiuum qui de cœlo descẽdit. Ipsa est charius corpus Christi,quod ne mortem gustaret, morti illud alterum traditum fuisse nullus Christianus ignorat. Ipsam ungi, ipsam foueri desiderat, ipsius infirma membra cupit fomentis accuratoribus reuelari. Ipsi ergo preciosa unguenta retinuit,cum anticipans horã, & accelerans gloriam, mulierum deuotionem non elusit, sed instruxit. Renuit ungi,sed parcens,non spernens. Non recusans obsequium,sed reseruans proficuum. Proficuum dico non huius materialis atq; corporalis unguenti, sed planè spiritualis, qđ in isto designatum est. In isto ergo pepcit magister pietatis,unguentis optimis pietatis,quæ membris suis indigentibus tã corporaliter quàm spiritualiter omnino cuperet exhiberi. Denique pauloante cum in caput eius, aut etiam in pedes funderetur unguentum, ipsumque satis preciosum, nunquid prohibuit? Imò & obstitit prohibentibus. Nam & Simoni indignanti, quod se tangi a peccatrice permitteret, longam texuit reprehensionis parabolam, & alijs perditionis unguentum causantibus respondit dicens; Quid molesti estis huic mulieri? Nonnunquam ego (ut modicum faciam ex cessum) cum sederem mihi ad pedes Iesu mœrens, & offerens sacrificium spiritus cõtribulari in recordatione peccatorum meorum,aut certe ad caput siquando, uel raro statem,& exultarem in recordatione beneficiorũ eius,audiui dicentes. Vt quid perditio hęc? Causantes uidelicet,q; soli uiuerem mihi,qui,ut putabant multis prodesse possem. Et dicebant: Potuit enim uenundari multo,& dari pauperibus. Sed non bonum mercatũ mihi est etiã si uniuersum mundũ lucret, meipsum perdere, & detrimentum mei

Esa. 48. b
A
B
Ma. 26. a
Ibidem

mei facere. Vnde intelligens uerba hæc inter illas esse,quas Scriptura loquit muscas morituras,quæ perdũt suauitatem unguenti,recordatus sum diuinæ illius sententiæ. Populе meus,qui te beatificant,in errorem inducunt. Verum audiant excusantem Dominum,& respondentem pro me, qui me quasi de ocio incusant. Quid,inquit, molesti estis huic mulieri? quod est. Vos uidetis in facie,& ideo secundum feciem iudicatis. Nõ est uir,ut putatis,qui possit mittere manum ad fortia,sed mulier. Qui tentatis ei imponere iugum ad quod ego eum minus sufficientem intueor? Bonum opus operatur in me. Stet in bono quandiu non conualescit ad melius. Siquando de muliere in uirum,& uirum perfectum profecerit, potest,& in opus perfectionis assumi. Fratres reuereamur Episcopos, sed uereamur labores eorum. Si labores pensamus,non affectamus honores. Agnoscamus impares uires nostras, nec delectet molles, & fœmineos humeros uirorum supponere sarcinis, nec obseruemus eos,sed honorem. Inhumanè nempe redarguis opera, quorum onera refugis. Temerariè obiurgat uirum de prælio reuertentem mulier nens in domo. Dico enim. Si is qui de claustro est, eum qui uertatur in populo, interdum minus districtè minus uè circunspectè sese agere deprehenderit,uerbi gratia,in uerbo,in cibo,in somno,in risu,in ira,iudicio,nõ ad iudicandum confestim prosiliat sed meminerit scriptũ. Melior est iniquitas uiri,quam benefaciens mulier. Nam tu quidem in tui custodia uigilans bñfacis,sed qui iuuat multos,& melius facit, & uirilius. Quod si implere non sufficit absque aliqua iniquitate, ideſt, absque quadam inæqualitate uitæ, & conuersationis suæ, memento, quia charitas operit multitudinem peccatorum. Hæc dicta sint contra geminam tentationẽ qua sepæ uiri religiosi Episcoporum uel ambire gloriam,uel excessus temere iudicare diabolicis instigationibus incitantur. Sed redamus ad unguenta sponsæ. Vides ne, quam sit præferendum cæteris istud pietatis unguentum,de quo solo permissum non est perditionem fieri? In tantum perditio ipso non fit,ut nec aquæ frigidæ munus irremuneratum finatur. Bonum tamen contritionis unguentum, quod de recordatione peccatorum conficitur, mittiturque in pedes Domini. quia cor contritum,& humiliatum Deus non despiciet. Cæterum lõge melius esse arbitror id,quod dicitur deuotionis,factum de recordatione beneficiorũ Dei,quippe quod & capiti idoneum reputatur,ita ut perhibeat de ipso Deus. Sacrificium laudis honorificabit me. Porro utrum quæ uincit unctio pietatis, quæ de respectu miserorũ sit, & per uniuersum Christi corpus diffunditur. Corpus dico non illud crucifixum, sed quod illius acquisitum est passione. Optimum reuera unguentum, in cuius comparatione cætera,nec respicere se ostendit qui ait: Misericordiam uolo,& non sacrificium. Hanc ergo potissimum in cæteras uirtutes redolere puto ubera sponsæ,quæ sponsi per omnia gestit cõgruere uoluntati. An non odore misericordiæ Thabita etiam in morte fragrabat? Et ideo cito de morte conualuit,quia præualuit odor uitæ. Sed audite uerbum abbreuiatũ super præsenti capitulo. Quisquis, & inebriat uerbis,& fragat beneficijs,sibi dictum putet,quia meliora sunt ubera tua uino,fragrantia unguentis optimis. Et ad hæc quis idoneus? Quis nostrum unum saltem horum integrè perfectèque possideat, ut non videlicet interdum,& in dicendo sterilior, & in operando tepidior sit? Sed est quæ merito,& non hoc dubiè hoc præconio glorietur. Ecclesia utique, cui nunquã de uniuersitate sua deest,& unde inebriet,& unde fragret. Quod enim sibi deest in uno, habet in altero, secundum mensuram donationis Christi, ac moderationem spiritus diuidentis singulis prout uult. Fragrat Ecclesia in his qui sibi faciunt amicos de mammona iniquitatis, inebriat in ministris uerbi, qui uino lætitiæ spiritualis infundunt terram,& inebriant eam, & fructum referunt in patientia. Ipsa audacter securęq; sese nominat sponsam, tanquam quæ uerè habet ubera meliora uino,& fragrantia unguẽtis optimis. Quod etsi nemo nostrum sibi arrogare præsumat, ut animam suam quis audeat sponsam domini appellare: quoniamtamen de Eccleda sumus,quæ merito hoc nomine,& re nominis gloriatur,non immerito gloriæ huius participium usurpamus. Quod enim simul omnes plenè integrèque possidemus,hoc singuli sine contradictione participamus. Gratias tibi domine Iesu,qui nos charissimæ Ecclesiæ tuæ agregare dignatus es,non solum ut fideles essemus, sed ut ẽt tibi uice spõsæ,in amplexus iucundos,ca

Luc. 10. a
Esa. 3. b
Ma. 26. a
Eccl. 42. c
Iacob. 5. d
Ma. 10. d
Ps. 50. d
C
D
Ps. 49. d
Mat. 9. b
Act. 9. &
Cant. 1. c

Universidad de Deusto
Biblioteca

stos, æternosque copularemur, reuelata & ipsi facie speculantes gloriam tuam, quæ tibi communis pariter est cũ patre, & spiritu sancto in sęcula sęculorum. Amen.

De gloria, & laude Deo semper attribuenda pro omnibus bonis eius nobis impensis. Sermo XIII.

ORigo fontium, & fluminum omniũ mare est virtutũ, & scientiarũ dñs Iesus Christus. Quis enim dñs virtutũ nisi ipse est rex gloriæ? Sed & iuxta Annæ canticũ, idé ipse Deus sciẽtiarũ Dominus est. Continentia carnis, cordis industria, nolũtatis rectitudo, ex illo fonte manant. Non solum autem, sed & siquis callet ingenio, si quis nitet eloquio, si quis moribus placet, inde est. Inde scientiæ, inde sapientiæ sermo. Thesauri siquidem sapientiæ, & scientiæ, ibi omnes absconditi sunt. Quid? Casta consilia, iusta iudicia, sancta desideria, nonne riuuli fontis illius sunt? Quòd si copiæ aquarũ secretis, subterraneisque recursibus incessanter æquora repetũt, vt inde rursus ad visus ususque nostros iugi, & infatigabili erumpant obsequio, cur non etiam spirituales riui, ut arua mentium rigare non desinant, proprio fonti sine fraude, & sine intermissione reddantur? Ad locũ unde exeunt reuertãtur flumina gratiarum, ut iterum fluant. Remittatur ad suum principium cœleste profluuiũ, quo uberius terræ refundatur. Qualiter inquis? Qualiter dicit Apostolus: In omnib' gratias agentes. Quicquid sapiẽtię, quicquid te virtutis habere confidis, Dei virtuti, & Dei sapiẽtię deputata Christo. Et quis tã insanus, ais, vt aliunde præsumat? Nemo planè adeo, ut & Pharisæus gratias agat, cuius tamen iustitiæ non est laus à Deo. Nec enim illa gratiarũ actio (si bene recolis Euangelium) graciorẽ eum facit. Quare? Quia quicquid in ore deuotum sonuerit, cordis non sufficit excusare tumorem apud eum qui alta a longe cognoscit.

1.Re.2. a F

Colo. 2.b

1.Thes.5 d

Lu.18.b

Deus, o Pharisæe, non irridetur. Putas tu habes aliquid, quod non accepisti? Nihil, inquit, & ideo gratias refero largitori. Si omnino nihil, ergo nec meritum precessit in te vllum, vt illa de quibus gloriaris acciperes. Quod si & fatearis, primo quidem frustra inflaris aduersus Publicanũ, qui ideo non habet, quod tu, quia non accepit, ut tu. Deinde uide etiam ne nõ integrè sua dona resignes Deo, & tibi inflectens aliquid de gloria, & honore ipsius, fraudis merito arguaris, & fraudis in Deum. Si enim de his, quæ iactas, ex te tibi quippiam forte arrogares, falli te magis, quã velle fraudare crederem, & errorem corrigerem. Nunc verò quia gratias agendo, probas te tibi nihil tribuere, sed Dei esse dona, tua merita prudẽter agnoscere: certa cæteros alpernẽdo prodis te, quod in corde, & corde locutus sis, altero commodans linguam mendacio, altero veritatis usurpans gloriam. Non enim iudicares Publicanum contemnendum præ te, si non præ illo te honorandum censeres. Sed quid respondes Apostolo præscribenti & dicenti: Soli Deo honor & gloria? Quid angelo distinguenti, & docenti, quid sibi retinere placeat Deo, & quid partiri dignetur hominibus? Non gloria, inquit, in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Cernitisne Pharisæũ agentẽ gratias, labijs quidem honorare Deum, cordis autem sententia se? Sic viu quodam magis, quæ sensu uel affectu personare in ore multorum gratiarum actionem aduertere est, in tantum, ut homines quoque sceleratissimi ad quæque flagitia, & facinora sua soleant gratias Deo agere, quod bene prospere reque (vt quidẽ ipsi sapiunt) cesserit sibi in adimpletione peruersarum voluntatũ suarũ. Audias, verbi gratia furem cum impiæ machinationis male cupitum manipulum reportarit, exultantem clam, & dicentem: Deo gratias, non inanes uigilias feci, no&tur num laborem meum non perdidi. Similiter qui hominem interfecit, nonne gloriatur, & refert gratias, quòd prævaluit aduersus æmulum, aut de hoste se uindicauit? Et nihilominus adulter tripudians gestit in Dei laudes, quod diu optato concubitu tandem potitus sit. Non ergo omnis gratiarum actio accepta est Deo, nisi quæ de cordis pudica, & mera simplicitate procedit. Pudica sanè dixerim propter eos qui, & de malis actibus suis gloriantes, Deo gratias agere solent, quasi Deus more ipsorum lætetur cum malefecerint, & exultet in rebus pessimis. Audiet qui huiusmodi est. Exiistimasti inique, quod ero tui similis? arguam te, & statuam contra faciem tuam. Mera uerò adiunxi propter hypocritas, qui Deum quidẽ de bonis suis, sed verborenus glo-

1.Ti.1. b

Luc. 2.b

Pro. 2.b Pſ.67.b

glorificantes, corde retinent quod ore præbuerant, & quoniam dolosè agunt in conspectu eius, inuenitur iniquitas eorum ad odium. Illi impiè mala sua Deo, isti Dei bona fraudulenter intorquent sibi. Et quidem primum illud tam stultum tamque seculare quodammodo etiam bestiale est, ut necesse non habeam de ipso monere uos. Cæterum sequens religiosis maximè, & spiritualibus uiris insidiari solet. Magna, & rara uirtus profectò est, ut magna licet operantem, magnum te nescias, & manifestam, omnibus tuam te solum latere sanctitatem. Mirabilem te apparere, & contemptibilem reputa re: hoc ego ipsis virtutibus mirabilius iudico. Fidelis reuera famulus es, si de multa gloria domini tui etsi non exeunte ex te tamẽ transeunte per te, nil tuis manibus adhærere cogitant. Tunc iuxta Prophetam proijcis auaritiam ex calumnia, & excutis manus tuas ab omni munere. Tunc iuxta mandatum Domini, lux tua lucet coram hominibus, ad glorificandum non te, sed patrem, qui in cœlis est. Sed & imitator Pauli fideliumque prædicatorum, non prædicantium semetipsos, æque nec tu, quæ tua sunt quęris, sed quæ Iesu Christi. Quamobrem audies, & tu: Euge serue bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam. Ioseph cum domum, & omnia bona Ægyptij domini sui sibi credita sciret, dominam non ignorauit exceptam, & ob hoc non acquieuit contingere. Non est, inquit, ex omnibus bonis domini mei, quod non in mea potestate sit, vel nõ tradiderit mihi, præter te, quæ vxor eius es. Mulierem nouerat gloriam esse viri, & iniquũ sibi iudicauit uice contraria inglorium facere eum, qui se fecerat glorioſum. Aduertit homo Dei sapientia prudens, uirum uxoré fortiter tãquam propriam æmulare gloriam, sibique ipsi retinuisse seruandum, non alij credidisse, & manum ad non concessum extendere non præsumpsit. Quid ergo? Homo zelat gloriam suam, & Deũ audet uelle fraudare de sua quasi non zelantem? Sed audi quod dicat. Gloriam, inquit, meam alteri non dabo. Quid ergo dabis nobis Domine, quid dabis nobis? Pacem, inquit, do uobis pacem relinquo uobis. Sufficit mihi. Gratanter suscipio quod relinquis, & relinquo quod retines. Sic placet, sic mea interest non dubito. Abiuro gloriam prorsus, ne fortè si vsurpauero nõ concessum, perdam merito & oblatum. Pacem uolo, pacem desidero, & nihil amplius. Cui non sufficio pax, non sufficies tu. Tu es enim pax nostra, qui fecisti vtraque unum. Hoc mihi necessarium, hoc satis est, reconciliari tibi, reconciliari mihi. Nam ex quo posuisti me contrarium tibi, factus sum etiam mihimetipsi grauis. Cautus sum, nec ingratus fore beneficio datę pacis, nec sacrilegus inuasor gloriæ tuæ. Tibi domine, tibi gloria tua maneat illibata, mecum bene agitur si pacem habuero. Golia prostrato, lætatus est populus pace recepta, sed Dauid singulariter extitit gloriosus, Iosue, Iepthe, Gedeon, Sanson, Iudith quoque, quanquam fœmina, gloriosè in diebus suis triumpharunt de hostibus, sed pace cum gaudio fruẽtibus cæteris nemo eis cõmunicauit in gloria. Iudas Machabæus multis, & ipse inclytus victorijs, cũ frequẽter exultanti populo pacem fortiter pugnãdo tribuisset, nunquid gloriam quandoque est partitus alicui? Denique, & facta est, inquit, non gloria, sed lætitia magna in populo. Quid minus ab his omnibus conditor omnium fecit quominus, & ipse debeat gloriari singulariter? Solus cuncta creauit, solus de hoste triumphauit, solus captiuos liberauit, & socium habebit in gloria? Et brachium, inquit, meum auxiliatum est mihi. Item: Torcular calcaui solus, & de gentibus nõ est uir mecum. Quid mihi ergo cum victoria, si nec in prælio fui? Impudentissimè mihi arrogo, vel gloriam absque victoria, vel victoriam sine pugna. Sed suscipite mõtes populo, pacem suscipite nobis non gloriam, ipsi soli eam seruantes qui solus, & pugnauit, & uicit. Ita quę so ita sit, Gloria in excelsis Deo, & i terra pax hominibus bonæ voluntatis. At uerò non bonæ, sed plane iniquæ uoluntatis est, qui nequaquam pace contẽtus, superbo oculo, & insatiabili corde inquietus anhelat, & ad gloriam Dei, nec pacem proinde retinens, nec gloriam apprehendens. Quis credat parturi eti, si se dicat parturire radium, quem suscepit per fenestrã? Aut si gloriẽtur nubes quod imbres genuerint, quis non irrideat? Mihi liquidò cõstat nec de carnalibus oriri riuos aquarum, nec de labijs, vel dentibus verba pradẽtiæ, etsi sensus vltra corporeus non attingat. Si qua sanè in sanctis digna laude vel admiratione intueor clara luce veritatis discutiens, profectò reperio laudabilem siue mirabilem alium apparere, atque

Eph.2. c

Iob.7.

Pſ.71.a Luc.2.b

1.Mac. 4.g

Eſa.35.c Marc.5.

Phili.2. c & 4.d Mat.25

Gen.39.

1.Cor.7.

Eſa.48.b Luc.24. d

L

Eſ.63.b Ibidem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

alium esse,& laudo Deum in sanctis eius:sive sit Helisæus, siue ille magnus Helias, mortuorum utique suscitatores, ipsi quidē suo non imperio, sed ministerio foris exhibent nobis noua, & insueta: Deus uerò in ipsis manens ipse facit opera: inuisibilis, & M
Ps.71.d inaccessibilis in se, in suis spectabilis atque mirabilis est,& solus mirabilis,qui facit mirabilia solus. Nec laus calami, laudabilis est pictura siue scriptura,nec gloria linguę, aut labiorum sermo bonis. Tempus est,
Ps.10.d ut & Propheta loquatur. Nunquid gloriabitur, inquit, securis contra eum, qui secat
2.Co.1.c in ea, aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur? Quomodo si eleuetur uirga contra eleuātem se, & exaltetur baculus qui utique lignum est, sic contra dominum omnis qui gloriatur, si non in domino glorietur.Si gloriandum est,Paulus me docuit unde, & in quo: Gloria, inquit, nostra hæc est,testimonium conscientiæ nostræ. Securus glorior,si teste conscientia de gloria cō ditoris nihil mihi usurpo. Securus planè: quia iam non contra dominum, sed in do-
Ioan. 5.g mino. Hæc nobis gloriatio non solum non prohibetur, sed & suadetur, cum dicitur: Gloriam abinuicem quæritis, & gloriam,quæ a solo Deo est non uultis? Reuera gloriari in solo Deo, non nisi a solo Deo est. Nec mediocris ista gloria,quippe tam uera quàm de ueritate,& in veritatem tam rara,ut uix uel paucis perfectorum perfectè
Ps.61.c glorietur in ea. Eant ergo uani filij hominum, mendaces filij hominum, eant & decipiant ipsi de uanitate in idipsum. Nam sapiens gloriator probabit opus suum, atque ad lumen ueritatis diligenter examinabit, & sic habebit in semetipso gloriam, & non in ore alterius. Stultus sum si Cistellæ labiorum tuorum gloriam meam credidero, & cœpero mendicare eam abs te cum habere voluero. Nonne nempe in tuo arbitrio est probare me, uel improbare
A prout uolueris? Sed si retineo penes me,ip-
2.Ti.1.c se fidelius seruo mihi. Imò nec mihi eā credo,ipsi potius repono seruandam, qui potens est depositum meum seruare in illum diem,cautus in custodiendo,fidelis in restituendo. Secura tunc erit unicuique laus a Deo,his duntaxat qui humanas laudes cōtempserit. Nam gloria in confusione eorū, qui terrena sapiunt, dicente etiam Dauid.
Ps. 51.b Qui hominibus placent,confusi sunt, quoniam Deus sprevit eos. Fratres,si hæc scitis, nemo vestrū uelit laudari in uita ista: quia quicquid hic fauoris captas quod ad Deum non retuleris, ipsi furaris. Tibi enim unde gloria putidè puluis,tibi unde? De uitæ sanctitate? Sed spiritus est qui sanctificat, spiritus dico,non tuus,sed Dei. Et si prodigijs aut signis effulgeas, in manu tua fiunt, sed uirtute Dei. An blanditur popularis fauor, quod uerbum bonum, & bene forte deprompseris? Sed Christus donauit os, & sapientiam. Nam lingua tua, quid nisi calamus scribæ? Et hoc ipsum mutuo accepisti. Talentum creditum est, repetendum cum usura. Si inuentus fueris ad opus impiger, ad fructum referendum fidelis, pro labore tuo mercedem accipies. Si quo minus, tolletur a te talētum, & nihilominus exigetur lucrum,& uocaberis seruus nequam, & piger. Omnis igitur de bonis multiformis gratiæ apparentis in nobis referatur ad ipsum laus laudabilium siquidem uniuersorum auctorem, & largitorem. Idque non
B fictè,quemadmodum ab hypocritis, nec sola consuetudine, sicut a secularibus:sed nec quadam necessitate,ut iumēta ferendis oneribus applicantur: sed sicut decet sanctos, sinceritate fida,deuotione solicita, hilaritate grata,sed non dissoluta. Immolantes itaque hostiam laudis, & reddentes uota nostra de die in diem, curemus omni uigilantia iūgere sensum u sui,affectum sensui, exultationem affectui, grauitatem exultationi,humilitatem grauitati,libertatem humilitati, quo interdum liberis pugnatæ mentis passibus procedamus, & excedamus per inusitatas quasdā affectiones spirituales lætitias in iubileis amœnitatibus, in lumine Dei, in suauitate, in spiritu sancto,probantes non cōprehensos in his quos Propheta intuebatur cum diceret: Domine in lumine uultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur. At fortasse aliquis mihi dicat: Bene admones, sed si ea diceres,quæ tuo proposito conuenirent. Expectate paulisper. Non sum immemor. Nonne in manibus est id tractare quod dicitur: Cant.1.a
Aeneï.6 Oleum effusum nomen tuum? Hoc opus, hic labor est.Et quæ præmisimus,an fuerint necessaria,uos uidetis. Nunc quod ad me attinet,quia hinc aliena non sint, paucis ad uertite. Nō recordamini in sponsę uberibus extremā commendatam esse suaue olētiam unguentorū? Quid ergo consequentius quā

ut eandem fragrantia sponsa ne sibi arroga-
C re putetur,de sponsi beneficio recognoscat? Cui plane sensui illa omnia, quæ prætaxauimus, subseruire cognoscitis. Quod ubera, inquit,mea sic redolent, & sic placent, nec studijs,nec meritis ascribo meis: sed tuæ, o sponse tribuo largitati, de oleo utique effuso nomine tuo. Hoc pro literæ consequentia. Cæterum explanatio ipsius capituli,cuius occasione super nequissimo uitio ingratitudinis ptæsentem sermonem tam in longum protraximus, tempus aliud, & aliud exordium sermonis desiderat. Nunc hoc solum admonitos uos esse sufficiat:si sponsa utique de omni uirtute sua,uel gratia mini me audet sibi quippiam arrogare, quando minus adolescētulæ fortè, quæ nos sumus?
Ps.113. Dicamus proinde, & nos:sponsæ uestigia insectantes,dicamus: Non nobis domine non nobis,sed nomini tuo da gloriam. Dicamus
Ps.77.d non uerbo, & lingua tantum,sed opere, & ueritate,ne fortè,quod nimis uereo, dicatur & de nobis: Quoniam dilexerant eum in ore suo,& lingua sua mentiti sunt ei: cor autem eorum non erat rectum cum eo, nec fideles habiti sunt in testamento eius. Dicamus ergo dicamus, clamantes plus medullis cordis, quàm labijs oris: Saluos fac nos Domine Deus noster, & congrega nos de nationibus, ut confiteamur nomini sancto tuo, non nostro, & gloriemur in laude non nostra, sed tua,in sęcula seculorum. Amen.

D

De Ecclesia fidelium Christianorum: & de Synagoga Iudæorum perfidorum. Sermo XIIII.

Ps.75.a
Esa.9.a
Ps.33.a NOtus in Iudæa Deus, in Israel magnū nomen eius. Populus gentium qui ambulabat in tenebris, uidit lucē magnam,quæ erat in Iudæa,& in Israel,uoluitque accedere, & illuminari,ut qui aliquando non populus nūc populus esset, lapisque unus angularis ambos in se parietes uenientes e diuerso reciperet, & es-
1.Pet.2.b set de cætero in pace locus eius. Porrò fiducia dabat inuitantis uox,quæ iam sonuerat:
Rom.15.c Lætamini gentes cum plebe eius. Ergo accedere uoluit,sed uetuit synagoga, immundā
Ps.75.a asserens Ecclesiā de gētibus,& indignā,ido lolatriæ facem, & ignorantiæ cæcitatem improperās,& dicebat: Tu enim quo merito? Noli me tangere, Cur inquit? An Iudæorum tantum Deus? Nonne,& gentium? Etsi mihi certè meritum deest, sed non illi miseRom.3.d ratio. Nunquid solummodo iustus est? Est misericors. Domine ueniat mihi miserationes tuæ,& uiuam. Et rursum: Misericordiæ tuæ multæ Domine, secundum iudi-Ps.118. cium tuum uiuifica me: quod nimirum temIbidem. peratum,misericordia est. Quid faciet iustus, & misericors Dominus, altera gloriante in lege& applaudente iustit iam sibi, nec indigente misericordia, sed despiciente ipsam, quæ indiget altera è regione propria cognoscente delicta,confitente indignitatem, renuente iudicium, flagitante misericordiam:quid inquam faciet iudex, & ille
E iudex,cui & iudicare, & misereri sic utrunque familiare est, ut neutrum altero familiarius? Quid sanè possit conuenientius, quàm ut pro suo quæque accipiat uoto, iudicium illa,ista misericordiam? Iudæus iudicium quærit, & habeat gentes autem super misericordia honorant Deum. Est & iudicium, ut qui contemnunt Dei misericordem iustitiam, & suam uolunt constituere (quæ profecto non iustificat, sed accusat)eidem suæ iustitiæ relinquantur, opprimendi magis quam iustificandi.

Est quippe ex lege(quæ neminem unquā duxit ad perfectum)est iugum,quod neque ipsi, neque patres eorum unquam portare potuerunt. Sed synagoga fortis est, non curat onus leue,nec iungum suaue. Sana est non est ei opus medicus, nec unctio spiritus. Confidit in lege, liberet eam si potest. Non autem data est lex,quæ possit uiuificare,in super & occidit. Litera enim occidit. Propterea,inquit, dico uobis moriemini in peccatis uestris. Hoc ergo iudicium, o synagoga, quod flagitas. Errorituo cæca, & contentiosa desistis,donec plenitudo gentium(quas superba spernis,& inuida repellis)introeat, & agnoscat etiam ipsa ipsum, qui notus in Iudæa Deus, quodque est in Ioan.9.g Israel magnum nomen eius. Hoc quippe in iudicium uenit Iesus in hunc mundum, Ps.93.c ut qui non uident uideant, & qui uident & 94.a cæci fiant. Ex parte tamē: quia non repellet F dominus plebem suam:ex toto, seruans sibi Luc. 1.c ad semen Apostolos, & multitudinē credētium,quorum erat cor unum, & anima una. Sed nec repellet in finem, reliquias saluaturus. Iterū enim suscipiet Israel puerū suum, & recordabitur misericordiæ suæ, ut ne ibi

quidem iudicium deserat comes misericordia, vbi nullũ ipsa reperit locum. Alioquin
Luc. 2.e si pro meritis recepisset, iudicium profectò sine misericordia ei, qui non facit misericordiam. Habet quippe Iudæa oleum multum diuinæ notitiæ, idque in se tanquam in uase clausum auara retinet. Peto, & non miseretur, nec commodat. Sola Dei cultum sola notitiam, sola uult possidere magnum nomen eius. Nec zelat sibi, sed inuidet mihi. Ergo tu domine iudica iudicium meum, & nomen tuum magnum magnificetur adhuc & oleum, quod multũ est, multiplicetur magis. Crescat, ebulliat, effundatur, deriuetur, & in gentes, & sentiat omnis caro salutare Dei. Quo pacto (ut uult Iudæus ingratus) tota in barba Aaron remaneat unctio salutaris? Non barbæ sed capitis est. Caput autem non barbæ solius, sed & totius est corporis. Capiat sanè prima, non sola. Refundat, & inferioribus membris, quod accepit ipsa desuper. Descendat descendat, & in ubera Ecclesiæ supernus liquor. Auida quippe nimis hunc sibi exprimere de barba non despicit. Perfusaque rore gratiæ, ut se non ingratam probet, dicat: Oleum effusum nomẽ tuum.
Cant. 1.a Sed exuberet quæso adhuc, & perueniat usque in oram uestimenti, in me utique omnium nouissimo, atque indignissimo, de uestimento tamen. Nam & ego illud mihi de
G maternis uberibus tanquã parυulus in Christo iure profectò pietatis efflagito. Quod si murmuret homo, cui de bonitate oculus nequam est, Domine respõde pro me; De nullo tuo iudicium meum prodeat, & non de supercilio Israel. Imò respõde pro te, & dic calumniatori, tibi quippe calũniatur, quod tribuas gratis. Dic proinde illi: Volo & huic
Mat. 20. b nouissimo dare similiter. Displicet Pharisæo. Quid mussitas? Ius meum, uoluntas est iudicis. Quid iustius ad meritum, quid ad præmium ditius? An non licet ei, quod uult facere? Mihi quidem misericordia, sed tibi minime iniuria fit. Tolle quod tuum est, & nade. Si decreuerit saluare & me, quid tu perdis? Exaggera quantum uis merita, &
Psl. 62.a extolle sudores, melior est misericordia Domini super uitas. Fateor, non sustinui pondus diei, & æstus, sed iugum suaue, & onus leue pro beneplacito patris familias porto. Opus meum uix unius est horæ: & si plus, præ amore nõ sentio. Iudæus proprias exercitet ueneres, mihi probare libet, quæ sit uolũtas Domini bona, & beneplacens, & perfecta. Ex ea sanè operis ac tẽporis damna mihi resarcio. Ille pacto conuentionis, ego placeo placito uoluntatis inito credo, & nõ ad insipientiam mihi. Nam uita in uoluntate eius. Illa mihi reconciliat patrem, illa hæreditatem restituit, etiam cumulatiori gratia symphoniæ, & cantus, & epulari ac totius exultantis familiæ celeberrima gaudia suscitat mihi. Si indignatur frater meus senior ille, qui hœdum comedere malult cum amicis suis foris, quàm mecũ in paterna domo uitulum saginatum, respondebitur illi: Epulari, & gaudere oportet, quiahic filius meus mortuus fuerat, & reuixit, perierat, & inuẽtus est. Adhuc synagoga foris epulatur cum amicis suis dæmonibus, quibus satis placet, quod hœdũ peccati insipiens deuorat transglutiens, & reponens, atque quodammodo occultans sibi illud in uentre socordiæ, & insipientiæ suæ, dum contemnens Dei iustitiam, & suam uolens constituere, dicit se nõ habere peccatum, nec morte egere uituli saginati, mundam siquidem iustamque ex legis operibus se reputans. At uerò Ecclesia scisso uelo occidentis literæ in morte Verbi crucifixi, audacter ad eius penetralia præcessit spiritu libertatis irrumpit, agnoscitur, placet, sortitur æmulæ locũ, fit sponsa, fruitur præreptis amplexibus, & in calore spiritus Christo domini cui confricatur inhærens, stillante ac fundente undique sui oleũ exultationis, hoc illa præ participibus suis excipiens, ait, Oleum effusum nomen tuum.
Psl. 147. b Quid mirũm si ungitur, quæ unctum amplectitur? Ecclesia ergo recumbit intus, sed
Ibidem. Psl. 41.a ecclesia interim perfectorum. Spes tamen est & nobis. Excubemus pro foribus, qui minus perfecti sumus, spes gaudentes. Spõnsus & sponsa soli interim intus sint, mutuis secretisque fruantur amplexibus, nullo strepitu carnalium desideriorum, nullo corporeorum phantasmatum perturbante tumultu. Turba uero adolescentularum, quæ absque huiusmodi inquietudinibus nondum esse possunt, foris expectet. Expectentque I
Psl. 44.d secure scientes ad se illud spectare, quod legunt. Adducentur regi uirgines post eam, proximæ eius afferentur tibi. Et ut quæque sciat cuius spiritu sit, uirgines dico illas, quæ ante Christo fœderatę, quàm fœdatæ mundi complexibus, ipsi firmiter perseuerant, cui se tanto fœlicius quanto maturius deuouerunt, proximas uero, quæ priſtinam suam deformitatẽ, in qua mundo huic quandoque

doque conformes, mundi principibus, idest spiritibus spurcis in omni carnali concupiscentia sese turpiter prostituerant, tandem aliquando erubescentes, & exeuntes in noui hominis formam, quanto serius, tãto syncerius reformare festinant. Et hæ & illæ sanè proficiant, non deficiant neque fatigentur, etsi necdum plenè in se sentiunt unde dicant, & ipsæ: Oleum effusum nomen tuũ. Nec enim audent adolescentulæ per se facere uerba sponso. Tamen si magistræ uestigijs pressius inhærere student, effusi olei saltem odore delectabuntur, & incitabuntur etiam de odoris perceptione cupere, & quærere potiora. Frequenter ergo ipse, quod fateri non verecundor, maximèque in initio conuersionis meæ, corde durus, & frigidus, & quærens quẽ vellet diligere animа mea, nec adhuc enim diligere poterat quem nondum inuenerat, aut certè minus quàm uellet diligebat, & ob hoc quærebat ut magis diligeret, quem nequaquam quæreret, nisi iam aliquatenus dilexisset. Cum ergo eum quærerem in quo recalesceret atque requiesceret spiritus meus, utique torK pens, & languens, nec ulla de parte occurreret qui succurreret, per quem videlicet pruina rigens quæ sensus stringebat iternos dissolueretur, & uernalis illa suauitas ac spiritualis amœnitas reuerteretur, tũc magis ac magis languebat, & tædebat & dormitabat anima mea præ tædio tristis penè, & desperans, & mussitans secum illud: A facie frigoris eius qui sustinebit? cum subitò fortè ad affatum uel etiam aspectum cuiuspiã spiritualis perfectíque uiri, interdum & ad solam defuncti seu absentis memoriam flabat spiritus & fluebant aquæ: & erant mihi lachrymæ illæ panes die ac nocte. Quidnam istud nisi odor exhalãtis unctionis qua erat ille perfusius? Non enim unctio, quæ adme nimirum nisi homine mediante non pertingebat. Ea propter etsi gaudebam de munere, confundebar tamen, & humiliabar, quòd sola ad me tenuis exhalatio, & non pinguis aspersio peruenisset. Odoratu quippe delectatus non tactu, indignum me proinde cognoscebã cui p se ipsum dulcesceret Deus. Et nunc idipsum si accidat, auidus quidem suscipio manus indultum, gratumque habeo: sed dolens doleo per me ipsum nõ metuisse, atque, ut dicitur, de manu in manum minime accepisse, cum obnixè id peterim. Pudet nimirum magis ad homines quam ad Dei moueri memoriam. Et nunc cum gemitu clamo: Quando ueniam, & appa- Psl. 41. c
rebo ante faciem Dei? Existimo & aliquos uestrum idem esse expertos, & experiri interdum adhuc. Qua in re quid sentiẽdum nisi quod nostra aut superbia conuincitur, aut humilitas custoditur, aut fraterna charitas nutritur, aut desiderium excitatur? Vnus idemque cibus & ægrotis est medicina, & ægrotatiuis dieta. Porrò & debiles confortat, & delectat ualentes. Vnus idemque cibus & languorem sanat, & seruat sanitatem: & corpus nutrit, & palato sapit. Sed redeamus ad uerba sponsæ, & sic curemus audire quæ ait, ut studeamus sapere & quod sapit. Sponsa, ut dixi, Ecclesia est. Ipsa est cui plus dimissum est, & quæ plus diligit. Quod æmula improperat ei ad conuicium, hoc sibi ipsa inflectit ad commodum. Inde mansuetior ad correptionem inde patientior ad laborem, inde ardentior ad amorem, inde sagacior ad cautelam, inde humilior pro conscientia, inde acceptior pro uerecundia, inde ad obediendum paratior, inde ad gratiarum actionem deuotior ac solicitior. Denique illa, ut dictum est, murmurante, & memoratę meritа sua, & laCant. 1.a bores, & põdus diei, & æstus, Ecclesia beneficium recolit dicens: Oleum effusum nomen tuum. Hoc planè testimonium Israel Psl. 121.
ad confitendum nomini domini. Non tamc en Israel secundum carnem, sed eius qui secundum spiritum est. Nam hoc ille quo pacto dicat? Non quod non habet oleum, sed non habet effusum. Habet, sed reconditum, habet in codicibus, sed non in cordibus. Foris hæret in litera contractat manibus uas plenum, sed & clausum, nec aperit ut ungatur. Intus intus est unctio spiritus, aperi & ungere, & iam non eris domus exM asperans. Quid facit oleum in uasis, si nõ sentias & in membris? Quid tibi prodest pium Saluatoris nomen lectitare in libris nec habere pietatem in moribus? Oleũ est. Effunde, & senties uirtutem eius, quæ triplex est. Sed Iudæus ista fastidit, uos audite. Volo dicere cur nomen sponsi oleo comparetur, quod nondum dixeram. Et tres huius rei occurrunt causæ. At quoniam pluribus vocabulis appellatur, eo quod, nullum quo proprie dicatur inuenitur, ineffabilis quippe est, prius nobis inuocandus est spiritus sanctus, ut de multis unum quod uult hoc loco intelligi (quoniam scripto

signare

Universidad de Deusto
Biblioteca

designare non placuit) per se nobis aperire dignetur. Sed hoc quoque aliàs. Nam etsi in promptu nunc essent omnia, & neq; uos onerati, nec ego fatigatus essem, hora tamen finem indicit. Tenete in quo attentos uos reddidit, ut nō sit cras necesse repetere. Hoc incūbit, hoc in manibus est, docere. s. cur nomē sponsi oleo comparetur: & quod de nominibus. Et quoniam nō possum ego a me dicere quicquam, indicta oratio est, ut nobis sponsus ipse reuelet per spiritum suū Iesus Christus dominus noster. cui est honor & gloria in sęcula sęculorum. Amen.

A

Qualiter hoc nomē Iesus est medicina salubris fidelibus Christianis in omnibus aduersis. Sermo XV.

BEnignus est spiritus sapientiæ, & non consueuit esse difficilis se inuocantibus, qui sæpe & antequā inuocetur, dicit: Ecce adsum. Audite iam qđ orā
Sap. 1.b tibus uobis per me indicare dignatur de eo,
Esa. 58.c q̄ heri ad hoc ipsum distulimus, & orationū uestrarum fructum tempestiuum percipite. Ostendo nomen, quod oleo meritò comparatur, & quo merito, dicam. Multa quidem sponsi uocabula sparsa per omnem diuinam paginam legitis, sed in duo ea uobis uniuersa complector. Nullum ut arbitror reperietis, quod non aut pietatis gratiam, aut potentiam maiestatis sonet. Spiritus ita dicit etiam per sibi familiarius organum. Duo hæc audiui: quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia. Ergo se-
Ps. 61.c cūdum maiestatem sanctum, & terribile no
Ps. 110. b men eius. Secundum pietatem non est no
Act. 4.c men aliud sub cœlo datum hominibus, in
Hie. 23. b quo oporteat nos saluos fieri. Sed exēplis magis perspicuum fiet. Hoc est, inquit nomen quod uocabunt eum, Dominus iustus noster. Nomen patientiæ est. Item: Et
Esa. 7.c uocabitur nomen eius Emanuel. Pietatem insinuat. Item ipse de se: Vos uocatis me, ait, magister & Domine. Primū gratiæ
Ioā. 13.b est, secundum maiestatis. Non enim minus pium est docere animū scientiā, quā præbere escam corpori. Rursum Propheta: Vocabitur, inquit, nomen eius admirabilis, consi
B liarius, Deus fortis, pater futuri seculi, prin
Psal. 9.b ceps pacis. Primum, tertium, quartum, maiestatem sonant, reliqua pietatem. Quid horum ergo effunditur? Profectò maiestatis ac patientiæ nomen, in id quod est pietatis gratiæ, quodammodo transfunditur, ipsum que effunditur abundè per Iesum Christū Saluatorem nostrum. Nomen, uerbi causa, quod Deus est, nonne in id quod est nobiscum Deus, hoc est in Emmanuel liquescit, & deficit? Sic admirabilis in id quod est cō siliarius, sic Deus & fortis in ea quæ sunt pater futuri seculi, & princeps pacis. Et Dominus iustus noster, misericor, & misera tor Dñs. Non dico nouū quid quondā quo que nihilominus Abram in Abrahā, & Sarrai in Sarrā effusa sunt, & iam tunc salutifere effusionis celebratum præfiguratumque mysterium recordamur. Vbi iam illud quod
Exo. 20. a apud antiquos tam terribiliter, qnàm frequenter intonare solebat: Ego Dominus,
Leui. 20. Nu. 35. d ego Dominus? Mihi dictatur oratio, cuius principium nomine dulci paterno sequētiū obtinendarum petitionū præbet fiduciam.
Esa. 27. a Serui nominantur amici, & resurrectio non tantum discipulis, sed fratribus nunciatur. Nec mirum si cum uenit plenitudo temporis, facta est effusio nominis. Deo quippe
Ioel. 2.g q̄ per Iohelem prmiserat adimplente, & effundente de spiritu suo super omnē carnē, cū tale aliquid, & apud Hebræos olim contigisse legam. Credo uos præuolare, & scire iam quid dicere uelim. Quale erat, inquam, q̄ scisitanti Moysi primo responsum est:
C *Exo. 3.c* Ego sum qui sum, & q̄ est, misit me ad uos? Nescio an uel ipse Moyses caperet sic, si nō
Esa. 65.e uidelicet effunderetur. Sed sursum est, & caput est. Nec modò sursum, sed & effusū. Nam infusum iam erat. Iam cœli habebant illud: iam angelis innotuerat. Est autem foris missum: & quod angelis ita erat infusum, vt esset & priuatū, effusum, & in homines est, ita vt iam tunc meritò clamaret de
Cant. 1.d terra: Oleū effusum nomen tuū, si nō ingra
Exo. 3.b tæ plebis exosa peruicacia obstitisset. Ait. u. Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob. Currite gentes, ad manum est salus, effusum est nomen, quod quicunque inuocauerit, saluus erit. Angelorum Deus, etiam hominum Deum se nominat. Oleum misit in Iacob, & cecidit in Israel. Dicite fratribus uestris: Date nobis de oleo uestro. Si nolunt, rogate Dominū olei ut mittat, & vobis. Dicite: aufer opprobriū nostrū. Ne quæso insultet maleuolus dilectæ tuæ, quā a finibus terræ euocare placuit tibi tanto vtiq; dignantius, quanto minus dignam. Decetne, obsecro, vt benigni patrisfamilias

inuitatos

inuitatos seruus nequā excludat? Ego sum
Mat. 8.b ais, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus
Ps. 121. Iacob. Et nō amplius? Effunde, effunde aperi manū tuā adhuc, & impleo omne animal benedictione. Veniāt ab oriente, & occidente, & recūbant cū Abraham, Isaac, & Iacob in regno cœlorum. Veniant ueniant tribus tribus domini: testimonium Israel ad confitendum nomini domini. Veniant, & recūbant, epulentur, & delectentur in lætitia, & & unus ubiq; resonet in uoce exultationis & confessionis sonus epulantis, oleum effu-
D sum nomen tuū. Vnū scio, si Philippū, &
Ps. 14.a Andreā habuerimus ostiarios, repulsam omnino nō patimur quicunq; oleū petimus, qui cunq; uolumus Iesum uidere. Incunctanter Philippus dicet Andreę: Andreas autem, &
Ioā. 12.c Philippus dicet Iesu: Iesus autem quid? Pro
Philem. fectò quod Iesus: Nisi granū fruméti cadēs in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Moriatur igitur granū, & surgat gentium seges. Oportet pati Christum & resurgere à mortuis, & prædicari in nomine eius pœnitentiam, & remissionē peccatorum non solum in Iudæam, sed etiam in omnes gentes, quatenus ab uno nomine quod est Christus, milia milium credentium Christiani dicantur, & dicant: Oleum effusum nomen tuum. Agnosco enim nomen quod in Esaia legi. Seruos suos, inquit uocabit nomine alio, in quo qui benedictus est super terram benedicetur in domino.
Esa. 65.e Amen. O nomen benedictum. O oleum usquequaque effusum. Quousque de cœlo in Iudæam, & inde in omnem terram excurrit, & de toto orbe clamat Ecclesia: Oleū effusum nomen tuum. Effusum planè, quòd non solū cœlum terrasq; perfudit, sed aspersit & inferos, adeo ut in nomine Iesu omne genu flectatur cœlestium terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, &
Philip. 2. b dicat: Oleum effusum nomen tuum. Ecce Christus, ecce Iesus: utrunque infusum angelis, utrūque effusum in homines, & illos homines qui computruerant tanquam iumenta in stercore suo, homines, & iumenta saluans, quemadmodum multiplicauit misericordiam suam Deus. Quàm carum, quam uile. Vile, sed salubre. Si uile non esset, non mihi effunderetur. Si salubre non esset, non me lucraretur. Particeps nominis sum, sum & hæreditatis. Christianus sum: frater Christi sum. Si sum quod dico, hæres sum Dei; cohæres autem Christi. Et quid mirum *Rom. 8.* sponsi effusum est nomē, cum ipse quoque *Phil. 2.* effusus sit? Nam semetipsum exinaniuit for *Ps. 12.* mam serui accipiens. Deniq; ait: Sicut aqua effusus sum. Effusa est plenitudo diuinitatis habitans super terrā corporaliter, ut de illa plenitudine omnes, qui corpus mortis gestamus, caperemus, ac uitali odore repleti dicere mus: Oleū effusum nomen tuum. En qđ nomen effusum, & qualiter, & quatenus. Cur uero oleū? Nā hoc nondū dixit. In sermone superiore dicere cęperam, sed interuenit subito aliud, quod prædicendum uidebatur: quanquā intermiserim ultra quàm credidi. Quod non aliud esse reor, nisi quòd fortis mulier sapientia misit manum ad colum, & digiti eius apprehenderunt fusum. Nouit enim modicam lanam uel linū in lon *Pro. 31* gum producere filum, atq; in telæ extende *e* re latitudinē, & sic omnes domesticos suos uestire duplicibus. Est proculdubio inter oleum & nomen sponsi similitudo, nec ocio se spiritus sanctus alterutrū cōparauit. Ego autem dico in triplici quadā qualitate olei, quod lucet, pascit, & ungit si uos melius nō habetis. Fouet ignem, nutrit carnem, lenit dolorem; lux, cibus, medicina. Vide idē nūc & de sponsi nomine. Lucet prædicatum: pascit recogitatum, inuocatum lenit, & ungit. Et percurramus singula. Vnde putas in toto orbe tanta, & tam subita fidei luxnisi de prædicato Iesu? Non ne in huius nominis luce Deus non uocauit in admirabile lumē *Ephes. 5.* suum, quibus illuminatis, & in lumine isto *b* ui dentibus lumen, dicat merito Paulus: Fuisti aliquādo tenebræ, nunc autem lux in domino. Hoc denique nomen coram regibus, & gentibus, & filijs Israel portare iussus est idē Apostolus, & portabat nomē tanquā lumē, & illuminabat patriā, & clamabat ubiq; *Rom. 13.* Nox præcessit, dies autē appropinquauit: *d* abijciamus ergo opera tenebrarū, & induamur arma lucis, sicut in die honestè ambulemus. Et monstrabat omnibus lucernā super candelabrū, annuntians in omni loco Iesum & hunc crucifixū. Quo lux ista insplenduit ac prestrinxit eunctorū intuentium oculos, quādo de ore Petri tanquā fulgur ęgredięs claudi unius corporales plantas solidauit, & bases: multosq; spiritualiter cœcos illuminauit? Nunquid non ignē sparsit cū ait: In nomine Iesu Christi Nazareni surge & ambu- *Act. 3.* la? Nec tantum lux est nomē Iesu, sed est & cibus. An non toties confortaris quoties recordaris?

cordaris? Quid æque mẽtem cogitantis impinguat? Quid ita exercitatos reparat sensus: virtutes roborat, uegetat mores bonos atque honestos: castus fouet affectiones? Aridus est omnis animæ cibus si non oleo isto infunditur. Insipidus est si non hoc sale conditur. Si scribas, non sapit mihi nisi legero ibi Iesum. Si disputes aut conferas, nõ sapit mihi nisi sonuerit ibi Iesus. Iesus mel in ore, in aure melos, in corde iubilus. Sed est & medicina. Tristatur aliquis nostrum? veniat in cor Iesus, & inde saliat in os, & ecce ad exortum nominis lumẽ, nubilũ omne diffugit, redit serenum. Labitur quis in crimen, currit insuper ad laqueum mortis desperando? nonne si inuocet nomen uitæ cõfestim respirabit ad vitam? Cui aliquando stetit ante faciem salutaris, nominis duritia, ut assoluet cordis, ignauiæ torpor, rancor animi, languor accediæ? Cui fons fortè siccatus lachrymarum, inuocato Iesu non continuo erupit uberior, fluxit suauior? Cui in periculis palpitanti, & trepidanti, inuocatũ virtutis nomen non statim fiduciam præstitit, depulit metum? Cui quæso, in dubijs æstuanti, & fluctuanti, non subito ad inuocationem clari nominis emicuit certitudo? Cui in aduersis diffidenti, iam iamque deficienti, si nomen adiutorij sonuit defuit fortitudo? Nimirũ morbi, & languores animæ isti sunt, illud medicina. Denique, & probare licet. Inuoca me, inquit, in die tribulationis eruam te, & honorificabis me. Nihil ita iræ impetum cohibet, superbiæ timorem sedat, sanat liuoris uulnus, restringit luxuriæ fluxum, extinguit libidinis flammam, sitim temperat auaritiæ, ac totius indecoris fugat pruriginem. Siquidem cũ nomino Iesum, hominem mihi propono mitem, & humilẽ corde, benignum, sobriam, castum, misericordẽ, & omni denique honestate ac sanctitate conspicuum, eundemque ipsum Deum omnipotentem, qui suo me & exemplo sanet, & roboret adiutorio. Hæc omnia simul mihi sonant cum insonuerit Iesus. Sumo itaque mihi exempla de homine & auxiliũ a potente, illa tanquam pigmentarias species, hoc tanquam unde acuam eas, & facio confectionem, cui similem medicorum nemo facere possit. Hoc tibi electuarium habes, o anima mea, reconditum in uasculo uocabuli huius quod est Iesus, salutiferum certe, quodque nulli unquam pesti tuæ inueniatur inefficax. Semper tibi in sinu sit, semper in manu, quo tui omnes in Iesum & sensus dirigãtur, & actus. Denique & in uitatis: Pone me, inquit, signaculum in corde tuo: signaculum in brachio tuo. Sed hoc alias. Nũc uerò habes unde & brachio medearis, & cordi. Habes inquam, in nomine Iesu unde actus tuos uel prauos corrigas, uel minus perfectos adimpleas: item queum de tuos sensus aut serues ne corrumpãtur, aut si corrumpantur, sanes. Habuit & Iudea quosdam Iesus, quorũ uacuis gloriatur uocabulis. Illa. n. nec lucent, nec pascunt, nec medentur. Idcirco synagoga in tenebris est usque adhuc, fame & infirmitate laborãs. Et non sanabitur nec satiabitur quousque sciat meum Iesum dominari Iacob, & finium terræ, & conuertatur ad uesperam, & famem patiatur ut canes, & circumeat ciuitatem. Et illi quidem præmissi sunt tanquam baculus ad mortuum, Prophetam præueniẽtes, & sua interpretari nomina nequierunt. Vacua quippe erant. Superpositus mortuo baculus est & non erat uox neque sensus quoniam baculus erat. Descẽdit qui baculũ misit, & mox saluum fecit populum suũ a peccatis eorum, probãs se esse quod dicebatur. Quis est hic qui etiam peccata dimittit? Nimirum qui dicit: Salus populi ego sum. Iam vox, iam sensus est, & patet eum nõ inane portare nomen instar priorum. Sentitur infusa salus, & beneficium non tacetur. Intus sensus, foris uox. Cõpungor, & cõfiteor & confessio vitam indicat. A mortuo enim tanquam qui non est perit confessio. Ecce uita, ecce sensus. Suscitatus perfectè sum, integra est resurrectio. An aliud mors corporis est, nisi cũ sensu priuatur, & uita? Peccatum quod mors animæ est, nec compunctionis mihi sensum, nec cõfessionis reliquerat uocem, & erã mortuus. Venit is qui peccata dimittit, & utrunque restituit: & dicit animæ meæ? Salus tua ego sum. Quid mirum si cedit mors, ubi uita descendit? Iam corde creditur ad iustitiã, & ore confessio fit ad salutem. Iam oscitat puer, & oscitat septies & dicit. Septies in die laudem dixi tibi omne. Videte hunc septenarium. Sacer numerus est, non uacat. Sed melius, hoc alij seruamus sermoni quo famelici, & non fastidiosi ad tam bonas epulas accedamus, inuitante nos sponso Ecclesiæ Domino nostro Iesu Christo, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula amen.

Cant. 8.b

Mar. 2.a

Eccl. 17.c

Ps. 34.a
Rom. 10.
f
4. Re. 4.
Ps. 118.a

De

De cordis contritione, & de oribus speciebus uera confessionis. Sermo XVI.

QVid sibi ergo uult septenarius iste? Nescio. n. an ita simplex quispiam in nobis sit, qui sit, q ociosas esse has uices, & numerũ hunc putet fortuitũ. Ego nec illud nacare reor, quòd Prophe ta incũbens super mortuũ, ad mensurã pue-
4. Reg. 4. rilis corporis se se contraxit, os suum ori illius coniunxit, oculisque oculos, & manib' manus. Spiritus sanctus sic omnia fieri, & sic scribi fecit, ad eruditionẽ proculdubio illorum spiritum quos corrupti circumuenit infida societas, ac stulta mundi sapientia
Sap. 9.d desipere docuit. Corpus quippe quod corrumpitur, aggrauat animam, & de primit terrena inhabitatio sensum multa cogitantẽ. Propterea nemo miretur ac molestè accipiat si in his scrutandis, tanquam quibus dã spiritus sancti apothecis curiosus existo, cum sciam quia sic uiuitur, & in talibus uita spiritus mei. Dico tamen his qui præuo-
Esa. 38.e lantes ingenio, in omni sermone ante penè flagitant finem quàm principium teneant: debitorem me etiam tardioribus esse, & maximè. Sed nec studium tam esse mihi ut exponam uerba, quàm ut imbuam corda. Et haurire, & propinare me oportet, quod nõ fit celeriter percurrendo: sed tractando dili genter, & exhortando frequente. Quanquã & præter spem quoq; meam diu uos: discussio detimuit sacramentorum. Putaui fateor
L unum ad hoc sermonem sufficere: syluamque istam umbrosam latebrosamque allegoriarum petransire nos citò & ad planiciem moralium sensum itinere diei quasi unius, peruenire: sed secus contigit. Biduũ quippe iam in eo ex pendimus: & adhuc restat uia. Ictus oculi eminus summitates ramorum. & montium cacumina peruolabat: sed uallium subteriacens uastitas: & dẽsitas dumetorum frustrabatur obtutus. Nunquid, uerbi gratia Heliseę miraculũ præuidere ualebam, quia nobis uidelicet de gentium uocatione, & repulsione Iudæorum differentibus, ita de subito in medium profiliret? Et nuuc quandoquidem incidimus, non pigeat nos paululum immorari, consequenter ad id quod intermittimus, postea reuersuros. Siquidem animarum cibus nihilominus est ille. Canibus quoque ac uenatoribus plerũque contingit à bestia, quam aggressi erant desistere & sequi aliam quæ inopinantibus forte occurerit. Non paruũ fiduciæ robur præstat mihi, quo magnus ille uir Propheta potens in opere, & sermone, de excelso monte cœlorum descendens uisitare dignatus est me, cum sim cinis, & puluis: misereri mortuo: inclinare se iacenti: contrahi & coęquari paruo, ęco partiri lumen oculorum suorum: & os mutũ oris proprijosculo soluere debilesq́, manus suarum roborare coutactu. Sauiter rumino ista, & replentur uiscera mea & interiora mea saginantur: & omnia ossa mea germinant laudem. Hoc semel contuli uniuersi tati, hoc quotidie singulis in M
nobis actitari sentimus, & cordi scilicet tribui intelligentiæ lumẽ, & oris ædificationis uerbũ, & manibus opus iustitiæ. Dat sentire fideliter, dat proferre uiriliter, dat efficacter, adimplere. Et est siniculus triplex, q dif *Eccl. 5.e*
ficile rũpit ad extrahendas animas de carcere diaboli, & trahendas post se ad regna cœlestia: si rectè sentias, si digne proloquaris, si uiuendo confirmes. Oculis suis tetigit meos, interioris hominis frontem claris luminaribus ornans fide, & intellectu. Ori meo *4. Reg. 4*
iũxit suum, & mortuo signũ pacis impressit *f*
quoniam cum adhuc peccatores essemus reconciliauit nos Deo, iustitiæ mortuos. Os ori applicuit, iterato inspirans in fecié meã *Gene. 2.*
spiraculum uitæ: sed sanctioris quam primo *b*
Nam primo quidem in animam uiuentem creauit me: secundò in spiritum uiuificantẽ reformauit me. Manus suas meis superposui, exemplum ptæbens bonorum operum formam obedientiæ: aut certè manus suas *Prou. 31.*
misit ad fortia: ut doceret manus meas ad *e*
prelium', & digitos meos ad bellum. Et oscitauit, inquit puer septies. Sufficiebat ad gloriam manifestandi miraculio scitasse semel: sed mutlipli citas, & insignis numerus mysterij admonent. Si illud ignem uniuersi humani generis primũ quidẽ exanime corpus attendas: uides ubiq; Ecclesiam (ex quo uitam, Propheta in cumbente recedit) quasi septies oscitare quia septies in die laudẽ di *4. Reg. 4*
cere' cõsueuit. Si teipsum aduertas in hoc te *Ps. 118.*
nouerit uita uiuere spirituali, ac mysticum hunc implere numerũ, si sensualitatis tuæ quinariun, charitatis binario subiicis, exhibesque, iuxta Apostolum, membra tua seruire iustitiæ in sanctificationem, quæ prius exibuisti seruire iniquitati ad iniquitatem: aut certe si eundem quinarium proximorum

norum saluti impertiens, ad perficiendum septenarium duo hæc adijcias, misericordiam scilicet, & iudicium cantare Deo. Habeo & alias septem ofcitationes septem uidelicet experimenta sine quibus uera, & certa salus rediuiui spiritus minimè constat, quatuor ad sensum compunctionis, tria ad confessionis solum pertinentia. Si uis, si uox, si sensus est, tu quoque eadem in te recognoscis. Porrò sensum ex integro recuperasse te scias, si tuam conscientiam quadruplici sentis compunctione morderi: pudore gemino, & gemino metu: nam tam ad perficiendum septenarium triplex confessionis species attestatur, de quibus postea uidebitur. Nonne & sanctus Hieremias in suo planctu obseruat hunc numerum? Et tui igitur in tua pro te lamentatione formam habens propheticam, Deum cogita factorem tuum, cogita & benefactorem, cogita patrem, cogita Dominum. Ad omnia reus es, plange per singula. Ad primum & ultimum respondeat timor tuus: ad duo media, pudor. Pater sanè non metuitur, cum pater sit. Patris enim est misereri semper, & parcere. Et si percutit, uirga non baculo percutit, & cum percusserit
Deu. 32. f sanat. Paterna uox est: Percutiam, & ego sanabo. Non est proinde quòd à patre formides, qui etsi quandoque feriat ut emendet, nunquam tamen ut iudicet. At uero cogitantem, quod patrem offenderim,
B est certe quod pudeat: etsi nõ quod terreat. Voluntariè genuit me uerbo ueritatis, non stimulo carnalis cupiditatis excussit, quèad modum genitor carnis meæ. Deinde etiam non pepercit unigenito pro sic genito. Ita ipse quidem patrem se exhibuit mihi, sed non ego me illi uicissim filium. Quanam fronte attollo iam oculos ad uultum patris
Ps. 68. b tam boni tam malus filius? Pudet indigna gessisse genere meo, putet tanto patri uixisse degenerem. Exitus aquarum deducite oculi mei, operiat confusio faciem meam,
Ps. 30. c ultum meum pudor suffundat, occupet que caligo. Deficiat dolore uita mea, & anni mei in gemitibus. Proh pudor, quem fructum habui in quibus nunc erubesco? Si in carne seminaui, de carne non metam nisi corruptionem. Si in mundo, &
Gala. 6. b ipse transit, & concupiscentia eius. Quid? Caduca, uana, & prope nulla, & quorum
1. Ioã. 2. finis mors est, infœlix, & insanus præterre non erubui æterni patris amori, & honori. Confundor confundor audire: Si ego pater, ubi est honor meus? Sed & si pater *Mala. 1. a*
non esset: obrueret me beneficijs. Instaurat aduersum me testes (ut alia innumeraceam) huius corporis uictum, & usum tẽpori huius, & super omnia sanguinem dilecti filij clamantem de terra. Pudet ingratitudinis, quanquam ad confusionis cumulum arguar etiam reddidisse mala pro bonis, & odium pro dilectione. Minimè quidem mihi à benefactore, sicut nec à patre timendum. Verus quippe beneficus est, dans *Iacob. 1. c*
affluenter, & non improperans. Non improperat dono, quia dona sunt: & beneficia sua mihi dedit, non uendidit. Denique sine pœnitentia sunt dona eius. At quãto de illo benignius, tanto de me indignius sentire cogor. Erubesce, & dole nihilominus, anima mea, quoniã etsi illũ nõ repetere & nõ improperare decet: nos tamen omnino dedecet ingratos immemoresq; extitisse. Heu, *Ps. 115. a*
quid uel nunc tandem retribuam domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Quod si segnior, fortè suas partes minus exequitur pudor: timor sanè excitetur in adiutorium, Excitetur. ut excitet. Sepone parum pia uocabula benefactoris, & patris, atque ad au- *2. Cor. 5. a*
steriora conuertere. Nempe qui legitur pater misericordiarum, & Deus totius consolationis: legitur nihilominus Deus ultionum Dominus. Legitur Deus iudex iustus *Ps. 65. a*
& fortis. Legitur terribilis in consilijs super *Psal. 7.* filios hominum. Legitur Deus zelans. *Exo. 20.*
Quod, pater est, quòd beneficus est, tibi est *a*
quod Dominus ac creator, sibi. Etenim *Esa. 48. b*
propter semetipsum fecit omnia, Scriptura *37. g. &*
teste. Qui ergo quod tuum est tibi defendit ac seruat putas & pro se aliquando *Psal. 9. f*
non zelabit: putas sui non requiret principatus honorem? Propter hoc irritauit impius Deum, quia dixit corde suo non requiret. Et quid est in corde suo dicere, non requiret, nisi non metuere quod requirat? Sed requiret usque ad nouissimũ quadrantem: requiret, & retribuet abundanter facientibus superbiam. Requiret à redempto seruitium, honorem, & gloriam ab eo quem plasmauit. Esto quod dissimulet pater: ignoscat beneficus: sed non Dominus, & creatori. Et qui parcit filio, non parcet figmento, non parcet seruo nequam. Nensa cuius sit formidinis & horroris, tum atque omnium contempsisse factorem, offendisse dominum maiestatis. Maiestatis est

est timeri, domini est timeri, & maximè huius maiestatis, huiusque domini. Nam si reum regiæ maiestatis quamuis humanæ, humanis legibus plecti capite sancitum sit, quis, finis contemnentiũ diuinam omnipo-
Ps. 143. tentiam erit? Tangit montes, & fumigant: & tam tremendam maiestatem audet irritare uillis puluiculus, uno leui flatu mox dispergendus, & minimè recolligendus? Ille ille timendus est, qui postquam occiderit corpus, potestatem habet mittere & in gehennam. Paueo gehennam, paueo iudicis uultum, ipsis quoque temendum angelicis potestatibus. Contremisco ab ira potentis, a facie furoris eius, à fragore ruentis mundi, a conflagratione elementorum. a tempestate ualida, a uoce archangeli, & a uerbo aspero. Contremisco a dentibus bestiæ infernalis, a uentre inferi, a rugientibus præparatis ad escam: horreo uermen rodentem, & ignem torrentem, fumum & uaporem & sulphur, & spiritum procel-
Hie. 9. a larum. Horreo tenebras exteriores. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, ut præueniam fletibus fletum & stridorem dentium, & manum pedumque dura uincula & pondus catenarum præmentium, stringentium, urentium, nec consumentium? Heu me mater mea, ut quid me genuisti filium doloris, filium amaritudinis, indignationis & plorationis
E æternæ? Cur exceptus genibus, cur lactatus uberibus, natus in combustionem, & cibus ignis? Qui sic afficitur, sensum proculdubio recuparauit, & in duplici metuisto, itemque pudore illo æque duplici habet ofcitationes quatuor. Tres quæ restant ex uoce confessionis adijciet, & nequaquam dicetur iam de eo, quod non sit uox neque sensus, si tamen de corde humili, simplici, fidelique processerit illa cõfessio. Omne ergo quod remordet conscientiam, confitere humiliter, pure, fideliter, & has
Prou. 2. e uices implesti. Sunt qui gloriantur cum
Esa. 3. b malefecerint, & exultant in rebus pessimis: quos notans propheta, peccata sua, in quit, prædicauerunt sicut Sodoma. Verum hos ab hac disputatione tãquam seculares amoueo. Nam quid ad nos de his qui foris sunnt? Quanquam & de his qui religiose uestiti, & religione professi sunt, nonnunquã audimus aliquos reminisci & iactitare impudentissime mala sua præterita, quæ uerbi gratia, aliquando uel fortiter gladiatorio, uel argute literatorio gessere conflictu, seu aliud quid secundum mundi quidem uanitatem fauorabile, secundum animæ uarò salutem nociuum, pernicioſum, damnoſum. Secularis adhuc animi iudicium est hoc: & humilis habitus, qui gestatur a talibus, non sanctæ nouitatis est meritum, sed priscæ uetustatis operculum. Nonnulli talia quasi dolendo & pœnitẽdo rememorãt, sed gloriam intentione captantes commissa sua non diluunt, sed seipsos illudunt. Nam F
Deus non irridetur. Veterem hominem nõ *Ps. 31.*
exuerunt, sed nouo palliant. Non proditur aut proijcitur uetus fermentum illa cõfessione: sed statuitur, secundum illud: Inueterauerunt ossa mea dum clamarem tota die. Pudet reminiscí quorundam tantam proteruiam, ut non pudeat eos cum exultatione lugenda iactitare, quod & post susceptum sanctum habitum callide quempiam supplantauerint, & circũuenerint in negocio fratrem, aut quod talionem pro cõuicio vel maledictio, id est malum pto malo, aut maledictum pro maledicto audacter reddiderint. Sed est confessio eo periculosius noxia, quò subtilius vana, cum ipsa etiam inhonesta & turpia de nobis detegere non uereamur, non quia humiles sumus, sed ut esse putemur. Appetere autẽ de humilitate laudem humilitatis est non uirtus, sed subuersio. Verus humilis uilis uult reputari, non humilis prædicari. Gaudete contemptu sui: hoc solo sane superbus, quod laudes contẽnit. Quid peruersius, quidue indignius quàm ut humilitatis custos confessio superbiæ militet: inde uelis uideri melior unde uideris deterior? Mirabile iactantiæ genus, ut non possis putari sanctus, si non appareas sceleratus. A talis confessio speciem habens humilitatis nnn uirtutem, non solum ueniam non meretur, sed & provocat iram. Nunquid ptofuit Saul quod se ad increpationẽ Samuelis peccasse confessus est? Culpabilis proculdubio fuit illa confessio, quæ culpam non diluit. Quomodo enim humilem contemneret confessionem humilitatis magister, & cui humilibus dare gratiam certe ingenitum est? Omnino non G
poterat non placari, si quæ in ore sonuit, in corde radiasset humilitas. Ecce cur humilem esse debere confessionẽ dixi. Oportet autem & esse simplicem. Non intentionem (forte quia latet homines) excusare delectet si sit rea, nec leuigare culpam quæ grauis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cis est, nec alieno adumbrare suasu cum inuitum nemo coegerit. Primum illud non confessio est sed defensio, nec placat sed prouocat. Sequens monstrat ingratitudinem, & quò minor reputator culpa, eò minuitur & gloria indultoris. Sed enim minus libenter beneficium datur, quod minus grate minus ue necessariè prouenire sentitur. Veniã proinde sibi adiudicat qui munos largitoris attenuat: quod quidem omnis qui reatum suum uerbis alleuiare conatur, facit. Iam à postremo primi hominis dehortetur exẽplum, nec culpam siquidem diffitentis, nec tamen consequentis ueniam, non dubium quin ob reatus mulieris admixtionem. Genus excusationis est, cum argueris tu, alium incusare. Porrò excusare te uelle quãdo corripieris, quam sit non modo minimè fructuosum sed & pernicioſum, sanctum Dauid interroga. Verba nempe malitiæ excusatione in peccatis appellat, ne in ea declinet cor suum rogans & supplicans. Meritò quidẽ. In animam etenim suam peccat qui se excusat, repellens proinde à se indulgentiæ medicinam, & sic uitam sibi proprio ore intercludens. Et quænam maior militia, quàm propriam armari in salutem, & linguæ tuæ temetipsum mucrone confodere? Denique q sibi ne quam, cui est bonus? Sit autem & fidelis confessi, ut confitearis in spe, de indulgentia pœnitus non difidens, ne tuo te ore non tam iustifices quàm condemnes. Iudas certe proditor domini, & Cain fratricida confessio sunt, & diffisi sunt. Alter: Peccaui, inquit, tradens sanguinem iustum.

Alter: Maior est iniquitas mea, quam ut ueniam merear: & uerax licet, nil eis prosuit infidelis confessio. Hæ itaque tres confessionis obseruantiæ, iunctæ quatuor superioribus compunctionis, septenarium implent. Iam uero sic compunctus, & sic confessus, ac propria proinde certas de uita, certus quoque nihilominus es, ut arbitror, ua cuo nequaquam nomine appellari Iesum, eam qui in te talia ualuit & uoluit operari, nec uacue subsecutum fuisse baculum quẽ premiserat. non uenit uacue, quia non uenit uacuus. Nam quomodo uacuus. in quo habitauit plenitudo? Neque enim ei datus est ad mensuram spiritus. Denique & uenit in plenitudine temporis, plenu proinde uenire se indicans. Bene plenum, quem unxit pater oleo lætitiæ præ consortibus suis. Vnxit & misit plenũ gratiæ & ueritatis. Vnxit ut ungeret. Omnes ab eo uncti sunt, qui de plenitudine eius meruerunt accipere. Ideo ait: Spiritus domini super me, eo quod unxerit me, ad annunciandũ mansuetis misit me ut mederer contritis corde, ut prædicarem captiuis indulgentiam, & clausis apertionem, ut predicarem annum placibilem domino. ueniebat ut audis, ungere contritiones nostras, ac lenire dolores. Ideoque uenit unctus, uenit mansuetus & mitis, & multæ misericordiæ omnibus inuocantibus se. Sciebat se ad infirmor descendere, ex habuitque qualem oportuit. Et quoniam multæ erant infirmitates, multa quoque prouidus meducus medicamina curauit afferre, Attulit spiritum sapientiæ & intellectus, spiritum consilii & fortitudinis, spiritum scientiæ & pietatis, & spiritũ timoris dominis. Vides quot phialas plenas odoramentis cęlestis: medicus præparauit ad sananda uulnera illius miseri qui incidit in latrones? septem sunt nnmero, septem fortasse præfatis oscitationibus excitandis accõmodatæ. Spiritus enim uite erat in phialis. Ex hic profecto infudit oleum meis uulneribus. Infudit & uinum, sed minus quàm olei. Sic nempe congruebat infirmatibus meis. ut misericordiam superexaltaret iudicio, quemadmodum uino oleum superfertur infusum. Attulit proinde quinque cados olei, uini non nisi duos. Vinum siquidem timor tantum & fortitudo fuere, reliquaquinque oleum propria suauitate designant. In spiritu denique fortitudinis tanquam poteus crapulatus a uino descendit ad inferos, contriuit portas a reas, & uectes ferreos confregit, alligauit fortem, & uas captiuitatis eripuit. Descendit nihilominus in spiritu timoris, sed timendus, non timidus. O sapientia, quanta arte medendi in uino & oleo animæ meæ sanitaté restauras, fortiter suauis, & suauiter fortis. Fortis pro me, & suauis mihi. Denique attingis à fine usque ad finem fortiter, & disponis omnia suauiter, propellens inimicum, & infirmum fouens. Sana me domine & sanabor, psallam & confitebor nomini tuo, & dicam: Oleum effusum nomen tuum. Non uinum effusum nolo enim ut intres. in iudicium cum seruo tuo sed oleum, quia coronas me in misericordia & miserationibus. Oleum planè, quod dum superenarat cunctis, quibus immiscetur liquoribus, liquidò illud designat nomen, quod est super omne

Ecc. 61.

Ecc. 14.o H

Ma. 27. a

Gen. 4.d

Ps. 144. b

Ps. 77 k

can. 1.A Ps. 142. & 108. a

omne nomen. O nomen præsuaue, & prædulce. O nomen præclarum. præelectum, & præexcelsum, & superexaltatum in secula. Hoc uere oleum, quod exhilarat faciem hominis quod caput ieiunantis impinguat, ut oleum peccatoris non sentiat. Hoc nomen nouum, quod os Domini nominauit, quod & uocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur. Hoc non solum Iudeus, sed quicuuq; inuocauerit saluus erit, in tantum usquequaq; effusum est. Hoc pater donauit filio. sponso ecclesiæ domino nostro Iesu Christo, qui est super omnia Deus Benedictus in secula. Amen.

Isa. 52. a Luc. 2. c Iobel. 2. g

Sermo XVII. in quo tractatur de Luciferi deiectione.

PVtamus ne satis processum est in sanctuario Dei dum scrutamur mirabile sacramentum, an ad perscrutandum ad huc si qd restat, audemus spiritũ ad interiora sequi? Spiritus nempe iste scrutator non solũ hominũ corda, & renes, sed ét profunda Dei: & siue a nostra, siue ad alia, securus sequor eũ quocunq; ierit. Tantum ut custodiat corda nostra, & intelligentias nostres, ne forte cum non aderit adesse putemus, nostrumq́ue pro ipso sequamus sensum deuiantes. Venit namque; & uadit pro ut uult, & nemo facile scit unde ueniat, aut quo uadit. At illud sine damno fortasse saluris nescire licet. Ceterum quando ueniat, uel quando uadat. id planè periculosissimè ignoratur. Cum enim hæ spiritus sancti circa nos dispensatoriæ quidem uicissitudines uigilantissime. non obseruantur, sit ut nec ablentem desideres, nec presencem glorifices. Nempe qui idcirco recedit, ut audius requiratur, quonã modo abesse nescitur, requiritur? rursum quidignanter ad hoc redit, ut consoletur, qualiter dignè pro sua maiestate susçipitur, si nec adesse sćtur?

Mens ergo, quæ ignorat abscessum, patet seductioni, & quæ reditum non obseruat, erit ingrata uisitationi. Periit quondam aliquid Heliæus à magistro, cum discessum eius imminere presensit, nec obtinuit, sicut scitis, nisi ea quidem conditione, si uideret quando tolleretur a se. In figura contigit hoc illis, scriptum est autem propter nos.

Vigiles esse, & soliciti circa opus nostræ salutis (qũ mira subtilitate ac suauitate diuinę sũæ artis incessanter actitat spiritus in intimo nostri) prophetico docemur, & monemur exemplo. Numquã sanè sine nostra conscientia magistra unctio, quę docet de omnibus, tollatur a nobis, si duplicato uolumus munere non fraudari. Nunquam cũ nenerit inueniat imparatos, sed sẽper uultus suspensos expansosq; habentes sinus ad largam domini benedictioné. Tales denique quærit. similes hominibus expectãcibus domiñ suñ quando reuertatur à nuptiis: qui utique ab illis supernæ mensę copiosis deliciis uacua nunquam reuertũtur manu. Vigilendum proinde, & uigilandum omni hora qa nescimus qua hora spiritus uẽturus sit seu iterum habiturus. It & redit spiritus, & qui stat eo tenente, deserẽte cadat necesse est: sed non colidetur, quia dominus rursũ supponit manum suam. Et has alternare uices nõ cessat in his qui spirituales sunt, uelques potiùs spirituales proinde ip se creare intendit uisitans diluculo, & subito probans Deniq; septies cadit iustus, & septies resurgit. si tamen cadat in die, ut se cadere uideat & cecidisse sciat, & resurgere cupiat, & requirat manum adiuuantis, & dicat; Domine in uoluntate tua præstitisti decori meo uirtutem. auertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbatus. Aliud est dubitare de ueritate, quod patiare, necesse est cũ spitus minime spirãt, & aliud sapere falsitatẽ quod facile caues si eandem tuã ignorãtiã ignoras, quatenus dicas, & tu: Et si quid igneraui, ignorantia mea mecum est. Sancti Iob sententia est. Agnoscite, Pessimæ matris ignorantiæ, posſimæ itidem filiæ duæ sunt, falsitas, & dubietas. Illa miserior, ista miserabilior. Pernicioſior illa, ista molestior. Cum loquitur spiritus, cedit utraque: & est non solum ueritas, sed & certa ueritas. Est quippe ueritatis ille spiritus, cui cõtraria falsitas est. Est & sapientiæ, quæ cum sit candor uitæ æternæ, & ubique attingat propter munditiam suam, obscurũ ambigui non admittit. Cauenda sane, cum spiritus iste non loquitur, etsi non molesta dubietas, certè falsitas exe cranda. Aliud est enim sub incerto hoc uel illud opinando sentire: aliud temere affirmare, quod nesciat. Aut ergo loquatur sẽper spiritus, quod nostri quidem minime arbitrij est, aut quando silere placet hoc ipsũ indicet, & loquatur saltem suum silentium.

M

Luc. 12. c

Iob. 19. a

A

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne ipsum nobis falso præire putantes, nostrum pro ipsomate securi sequamur errorem. Et si suspenderit ambiguo, non relinquat mendacio. Est qui dubie profert mendacium, hoc mentitur, & est qui veritatem quam nescit affirmat, & mentitur. Nam & ille non quidem quod non est esse, sed se quod credit credere dicit, & uerum dicit, etiam si hoc uerum non sit, quod credit, & is cum se certum unde non est certus dicit, uerum non dicit, etiam si uerum sit de quo asserit. His præmissis ad cautelam talia inexpertorum, sequar iam spiritum, sicut confido, præeuntem; eadem tamen cautela si potero quam præmisi, & tentabo facere ipse, quod doceo, ne dicatur & mihi. Tu qui
Ro. 2. c aliis doces, teipsum non doces. Distinguendum sanè inter manifesta, & dubia, nec illa scilicet adducti in dubium, nec ista temerè affirmari. Quod quidem ipsum de magisterio sperandum est spiritus. Nec enim nostra ad illud omnino industria sufficit. Quis
B nouit hominum, an id quod inter homines iudicatum à Deo sermo superior (à quo uidelicet, si bene memini, quartus est iste) patefecit, in supernis quoque iudicium iam factum præcesserit? Quod dico, tale est. Putas ne, Lucifer ille qui mane oriebatur, sed præpropere eleuabatur, antequã uerteretur in tenebras generi nostro inuiderit, & ipse olei effusionem, ut per seipsũ iam tunc indignabundus mussitaret dicens intra se quodãmodo. Vt quid perditio hæc? Hoc ego non asseró dicere spiritũ, sed nec contradicere dico. Nescio enim. Potuit autem contingere (si tamen incredibile non putetur) plenum sapientia, & perfectum decore, homines præscire potuisse futuros, etiam & profecturos in parem gloriam. Sed si præsciuit, in Dei uerbo absque dubio uidit, & in liuore suo inuidit, & molitus est habere subiectos, socios dedignatus. Infirmiores sunt, inquit, inferioresque natura non decet esse conciues, nec æquales in gloria. An fortè prodit impiam hanc
Es. 14. d eius machinationem illa præsumpta ascensio scilicet significans magisterium? Ascendam, inquit, super montem excelsum, & sedebo in lateribus Aquilonis: quo altissimi quandam proinde similitudinem obtineret, si quemadmodum ille super Cherubim sedens gubernat omnem angelicam creaturam, ita & ipse alterus sederet, regeretq; genus humanum. Absit. Iniquitatem meditatus est in cubili suo, mentiatur iniquitas sibi. Nos alium non cognoscimus iudicem quam auctorem. Non diabolus, sed C
Dominus iudicabit orbem terræ. Ipse Deus noster in sæculum, & sæculum sæculi: ipse reget nos in sæcula. Ergo in eclo cõcepit dolorem, & in paradiso peperit iniquitatem prolem malitiæ, matrem mortis, Sap. 10. b
& erumnarum omnium que prima parẽs superbia. Nam etsi inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum, initium tamen omnis peccati superbia. Verum quid illi profuit? Nihilominus tu in nobis es Domine, & nomen tuum inuocatum est super nos. Et dicit populus acquisitionis, dicit Ecclesia redemptorum. Oleum effusum nomen tuum. Cum eijcior ego, tu illud effundis post me, & in me: quoniam cum iratus fueris, misericordiæ recordaberis. Accepit tamen satan regnum super omnes filios superbiæ, factus princeps tenebrarum harum, ut regno humilitatis etiam superbia militet dum in uno suo principatu temporali, & tali multos humiles excelsos æternosq; reges constituit. Iucundum iudicium, ut superbus ille humilium malleator, eisdem ipsis nescientes fabricet coronas perpetuas, impugnando omnes, & omnibus succumbendo. Siquidem ubique, & semper iudicabit dominus populos, & saluos faciet filios pauperũ, & humiliabit calumniatorem. Vbique, & semper defensabit suos, propulsabit nocentes, & tollet nirgam peccatorum desuper sortem iustorum, ut non extendant iusti ad Ps. 45. b
iniquitatem manus suas. Eritq; tandem cum ex toto arcum conteret, & confringet arma & scuta comburet igni. Tu tibi miser sedẽ collocas in Aquilone, plaga nebulosa, & frigida, & ecce suscitantur de puluere inopes, D
& de stercore pauperes, ut sedeant cum principib. & solio gloriæ teneãt, doleasque impleri illud. Pauper & inops laudabũt nomen tuum. Gratias tibi pater orphanorum, & iudex pupillorũ, incaluit super nos mons coagulatus, mons pinguis, cęli distillauerũt a facie Dei Sinai, effusum est oleum, dilatatum est nomen, quod nobis, & cui nos inuidebat iniquus. Dilatatum iniquum usq; ad corda, & ora paruulorum, & in ore infantiũ & lactentium perficitur laus. Porro peccator uidebit, & irascetur, & erit sicut ira implacabilis sic flamma inextinguibilis, quę iã parata est ei, & angelis eius. Zelus dñi exercituum faciet hoc. Quomodo me amas Deus meus?

meus, amor meus? quomodo me amas, ubique recordans mei ubique zelans salutem egeni, & pauperis, non solum aduersum homines superbos, sed etiam aduersus sublimes angelos? In cœlo & in terra iudicas Domine nocentes me, expugnas impugnãtes me. Vbique subuenis, ubique assistis, ubique à dextris es mihi domine ne commouear. Hæc cantabo domino in uita mea, psallam Deo quandiu sum. Hæ uirtutes eius, hæc mirabilia eius, quæ fecit. Hoc primum, &
Eccl. 1. c maximum iudicium, quod mihi illa conscia secretorum aperuit uirgo Maria. Deposuit, inquiens, potentes de sede, & exaltauit humiles. Esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes. Secundum autem simile est huic, quod iam audistis, ut qui non uident uideant, & qui uident cæci fiant. In his duo
Ioan. 9. & Ps. 118. & bus iudicijs consoletur se pauper & dicat. Memor fui iudiciorum tuorum a sæculo domine, & consolatus sum. Sed reuertamur
E ad nosipsos, scrutemurq; uias nostras, & ut in ueritate id possimus, inuocemus spiritum ueritatis, & reuocemus ab alto quo nos eduxerat, quatenus antecedat nos etiam ad nos, quoniam sine ipso possumus nihil. Nec uerendum, q dedignetur condescendere nobis qui potius si uel exiguum quid absq; ipso conamur, indignatur. Non est. n. illa uadens, & non rediens, sed ducit nos, & reducit de claritate in claritatem, tanquam domini spiritus, quandoq; rapiens ad se in lumine suo, quandoq; contemperans, & illuminans tenebras nostras, ut siue supra nos, siue apud nos semper in luce, semper ut filij lucis ambulemus. Trãsiuimus allegoriarum umbras, uentum est ad indaganda moralia. Aedificata est fides, instruatur uita, exercitatus est intellectus, dictetur actus. Siquidem
Ps. 110. b intellectus bonus omnib facientib. eum, si tamen & actus, & intelligentia dirigantur in laudem, & gloriam Domini nostri Iesu Christi, qui est super omnia Deus benedictus in secula Amen.

De duabus operationibus spiritus sancti, quarum una uocatur effusio, & alia insusio. Sermo XVIII.

Cant. 1. a OLeum effusum nomen tuum. Quid certum demonstrat spiritus sanctus obis in nobis occasione huius capituli? Profectò, quod interim occurrit, geminæ cuiusdam suæ operationis experimentum. Vnius quidem, qua nos primo iatus uirtutib. solidat ad salutem, alterius ue- F
ro qua foris quoque muneribus ornat ad ad lucrum. Illas nobis, hæc nostris accipim? uerbi gratia, fides, spes, charitas, nobis pp nos dantur. Absq; his quippe salui esse nõ possumus. Porrò scientiæ seu sapientiæ sermo, gratia curationis, prophetia, simuliaq; quib. carere cum integritate et salutis ppriæ possumus, proximorum proculdubio in salutẽ expendenda donantur. Et has spiritus sancti operationes, quas vel in nobis, vel in aliis experimur, vt ex re nomina accipiant, infusionem si placet atque effusionem nominemus. Cuinã ergo harum cõuenit oleum effusum nomẽ tuum? Nõne effusioni? Nã de infusione, infusum potius, quã effusum dixisset. Deniq; de uberum foris spirante fragrantia, & nõ de internis spõsę virtutib. prolatũ est, oleũ effusum nomen tuũ. Deniq; ob bonũ odoré vberũ extrinsecus perfusorum; ait spõsa. Oleũ effusum nomẽ tuũ ascribens ipsum odorem nomini spõsi, tanquam oleo effuso super ubera. Et quicunq; muuere gratiæ exterioris perfusum se sẽtit, quo & ipse aliis refundere possit, ét huic dicere est, oleũ effusũ nomen tuũ. Sed sanè cauendũ in his, aut dare, quod nobis accedimus, aut q̃ errogandũ accepimus, retinere. Rem Profectò proximi retines tibi, si, verbi causa plen? virtutib. cũ sis, forisq; nihilomin? donis sciẽtiæ, & eloquẽtiæ adornatus, metu fortè aut segnitiæ, aut minus discreta humilitate verbũ bonum, quod posset prodesse multis, inutili, imò & damnabili ligas silentio, certe maledictus, q frumenta abscondis in populis.
Rursum quod tuũ est spargis, & perdis, si G
priusquã insundaris tu, tot? semiplenus festines effundere, cõtra legẽ arãs in primo genito bouis, & ouis primogenitum tondens. Nimirum vita atq; salute, quã alteri das, te Deut. 15. d
fraudas, dum sana vacuus intẽtione, gloriæ inanis vento inflaris, aut terrenæ cupiditatis veneno inficeris, & lxthali apostemate turgens interis. Quamobrem si sapis, conchã te exhibebis, & non canalem. Hic siquidem pene simul, & recepit, & refundit. Illa uerò donec impleatur expectat, & sic quod superabũdat sine suo damno cõmunicat, sciens maledictum, qui partem suã facit deteriorem. Et ne meũ consilium contempti- Pro. 29.
bile ducas, audi sapientiorem me. Stultus, b
ait Salomõ, differt totũ spiritum suum sinul

Universidad de Deusto
Biblioteca

piens reseruat in posterum. Verum carnales multos hodie habemus in ecclesia, conchas uerò perpaucas. Tantæ charitatis sunt per quos nobis fluenta cœlestia emanat, ut ante effundere quàm infundi uelint, loqui quàm audire paratiores, & prompti docere quod non didicerunt, & aliis præesse gestiẽtes, qui se ipsos regere nesciunt. Ego nullum ad salutem pietatis gradum illi gradui anteponendum existimo, quem Sapiens posuit dicens. Miserere aĩæ tuæ placẽs Deo. Quod
Eccl. 30. d. si non habeo nisi parumper olei qua ungar, putas tibi debeo dare, & remanere inanis? Seruo illud mihi, & omnino nisi ad Prophe
H tæ iussionem non profero. Si institerint rogitantes aliqui ex his qui forte existimant de me supra id quod vident in me, aut audiunt aliquid ex me, respondebitur eis: Ne
Mat. 25. fortè non sufficiat nobis, & uobis ite potius
b ad uendentes, & emite vobis. Sed charitas, inquis, non quærit, quæ sua sunt. Et tu scis, quamobrem? Non quærit, quæ sua sunt, profectò quia non desunt. Quisnam quærat quod habet? Charitas, quæ sua sunt, id est propiæ saluti necessaria nunquam non habet. Nec modò habet, sed etiam abundat. Vult abundare sibi, ut possit, & omnibus. Seruat sibi quantum sufficiat, vt nulli deficiat. Alioquin si plena non est, perfecta non est. Cæterum tu frater cui firma satis propria salus nõdum est, cui charitas adhuc aut nulla est, aut adeo tenera atq; arundinea, quatenus omni flatui cedat, omni credat spiritui. omni circunferatur vento doctrinæ, imò cui charitas tanta est, vt vltra mandatum quidem diligas proximum tuũ plus quam teipsum, & rursum tantilla, aut contra mandatum fauore liqueſcat, pauore deficiat, perturbetur tristitia, anatitia recontrariatur, protrahatur ambitione, suspicionibus inquietetur, conuicijs exagitetur, curis euisceretur, honorib. tumeat, liuore tabescat tu, inquam, ita in propriis teipsum sentiens, quanam clementia, quæso, aliena curare,
2. Co. 8. c aut ambis, aut acquieſcis? Sed enim audi q d
Eccl. 7. c consulat cauta, uigilq; charitas. Non quod
I aliis, inquit, sit remissio, vobis autem tribu-
Ps. 161. latio, sed ex æqualitate. Noli nimirum esse
a iustus. Sufficit, vt diligas proximum tuum tanquam teipsum, hoc quippe est ex æqualitate. Dicit enim Dauid. Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea, & labiis exultationis laudabit os meum infundi nimirum prius volens, & sic effundere. Nec solum infundi prius, sed & impleri. quatenus de plenitudine eructaret, non ociaret de inanitate. Cauté quidem, ne quod alijs remissio, sibi esset tribulatio. Et nihilominus caste imitans illum, de cuius plenitudine omnes accepimus. Disce, & tu non nisi de pleno effundere, nec Deo largior esse uelis. Concha imitetur fontem. Non manat ille in riuum, nec in lacum extenditur donec suis satietur aquis. Non pudeat conchã non esse suo fonte prosusiorem. Denique ipse fons uitæ plenus in seipso, & plenus se ipso, nonne primum quidem ebulliens, & saliens in proxima secreta cœlorum, omnia impleuit bonitate, & tunc demum impleris secretioribus superioribusque partib. erupit ad terras, ac de superfluo homines, & iumenta saluauit, quemadmodum multiplicauit misericordiam suam Deus? Prius interna repleuit, & sic exundans in multis miserationibus suis visitauit terram, & inebriauit eam, multiplicauit locupletare eam. Ergo & tu fac similiter. Implere prius, & sic elarato effundere. Benigna prudensque charitas affluere consueuit, non effuere. Fili mi, Heb. 2. d
ne pereffluas, ait Salomon. Et Apostolus: Propterea, inquit, debemus intendere his, quæ dicuntur, ne forte pereffluamus. Quid enim? Tunc Paulo sanctior, sapientior K
Salomone? Alioquin nec mihi sedet dicari ex te exinanitio. Si enim tu tibi nequã cui bonus eris? De cumulo si uales adiua me. Sin autem, parcito tibi. Sed iam audite quæ & quanta saluti propriæ necessaria sint, quæ & quanta infundi oporteat prius quàm effundere præsumamus, quæ tamen in præsentiarum breuiter colligere potero. Hora siquidem iam multum ascendit, & sermonis urget ad finem. Accedit medicus ad vulneratum, spiritus ad animã. Quam enim non reperiat gladio diaboli vulneratam etiam post sanatum unus antiqui delicti medicamento baptismatis. Ps. 37. b
Ergo ad illam animam, quæ dicit. Putruerunt, & corruptæ sunt cicatrices meæ, a facie insipientiæ meæ, cum accedit spiritus, quid primo est? Vt tumor, uel ulcus, quod forte supercreuit in vulnere, & potest impedire sanitatem, ante omnia amputetur. Abscindatur itaque ferro acute compunctionis ulcus, inueteratæ consuetudinis. Sed est acerbus dolor, leuiatur inde vnguẽto deuotionis, quòd non est aliud nisi concepta de spe indulgentiæ exultatio.

Hanc

Hanc continendi parit facultas, & uictoria
Ps. 115. b de peccato. Iam gratias agit, & dicit: Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Deinde apponitur medicamentum pœnitentiæ, malagma ieiunorum, vigiliarum, orationum, & siqua sunt talia pœnitentium
Lam. 4. c exercitia. In labore cibandus est cibo boni operis, ne deficiat. Quòd opus sit cibus, inde doceris: Meus cibus est, inquit, vt faciam
L voluntatem patris mei. Itaque comitentur pœnitentiæ labores, pietatis opera, quæ confortẽt. Magnam, ait, fiduciam præstat apud
Pro. 4. g altissimum eleemosyna. Cibus sitim excitat potandus est. Accedat cibo boni operis orationis potus componens in stomacho conscientiæ, quod bene gestum est, & commendans Deo. Orando bibitur vinum lætificãs cor hominis, vinum spiritus, quod inebriat, & carnalium voluptatum infundit obliuionem. Humectat interiora arentis conscientiæ: escas bonorum actuum digerit, & deducit per quædam animæ membra, fidem roborans, spem confortans, vegetans ordinansque charitatem, & impinguans mores: Sumpto cibo, potuque, quid iam restat, nisi vt pausetæ grotus, & quieti contemplationis post, sudores actionis incumbat? Dormiens in contemplatione Deum somniat, per speculum quidem in ænigmate, non autem facie ad faciem interim intuetur. Tamen sic non tam spectati quam coniectati, idque raPs. 26. b ptim, & quasi sub quodã coruscamine scintillulæ transeuntis, tenuiter vix attacti inardescit amore, & ait: Anima mea desiderauit te in nocte, sed & spiritus meus in præcordijs meis. Talis amor zelat, hic decet amicum sponsi, hoc necesse est ardeat fidelis seruus, & prudens, quem constituit dominus super familiam suam. Hic replet, hic seruat, hic ebullit, hic iam securus effundit, exundans, & erumpens, ac dicens? Quis in
2. Corin. firmatur, & ego non infirmor? Quis scanda-
11. g lizatur, & ego nõ vror? Prædicet, fructificet, innouet signa, immutet mirabilia, non est
M quo se immiscear vanitas, vbi totum occupat charitas. Si quidem plenitudo legis, &
Ro. 13. c cordis est charitas, si tamen plena, Deus denique charitas est, & nihil est in rebus, quod
1. Io. 4. b posiit replere creaturam factam ad imaginem Dei, nisi charitas Deus, qui solus maior est illa. Eam nondum adeptus periculosissime promouetur, quãtislibet alijs videatur pollere virtutibus. Si habuerit omnem scientiam, si dederit omnem substantiam suam paupertibus, si radiderit corpus suum ita, vt ardeat, absque charitate vacuus est. En quanta prius infundenda sunt: vt effundere audeamus de plenitudine non de penuria largientes. Primò quidem cõpunctio, deinde deuotio, tertiò pœnitentiæ labor, quartò pietatis opus, quintò orationis studium, sextò cõtemplationis ocium, septimò plenitudo dilectionis. Hæc omnia operatur vnus, atque idem spiritus, secundum operationem, quæ infusio appellatur: quatenus illa, quę effusio dicta est, pure, & ob hoc tutelam administretur ad laudem, & gloriam domini nostri Iesu Christi. Qui cum patre, & spiritu sancto viuit, & regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

De nouem ordinibus Angelorum.
Sermo XIX.

ADhuc sponsa amatoria loquitur a dhuc pergit amplius prosequi laudes sponsi. Et gratiam prouocat dũ monstrat eam, quam iam acceperat, in se vacuam non fuisse. Audi etenim quid secuta adiungit: Propterea, inquit, adoCant. 1. d
lescentulæ dilexerunt te nimis. Quasi dicat: Non frustra, nec inaniter nomen tuum exA inanitum est, o sponse, atque effusum in vbera mea propterea enim adolescentulæ dilexerũt te nimis. Propter quid? Propter nomen effusum, & propter vbera ex eo perfusa. Inde quippe excitatæ sunt in amorẽ spõsi, inde sumpserunt, vt diligant. Sponsa infusam munus excipiente, illæ mox sensere fragrantiã, quę longè a matre minime esse poterant: atque illa suauitate repletæ dicunt:
Rom. 5. d Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Ergo ipsarum deuotionem sponsa cõmendans. Hic, inquit, fructus, o sponse effusi nominis tui, q; ppea adolescentulæ dilexerũt te. Effusum siquidem sentiunt, qđ integrum capere non valebant: propterea dilexerunt te. Effusio quippe nomen facit capabile, captus amabile, sed adolescentulis duntaxat. Qui captiones sunt, integro gaudent, effuso non indigent. Angelica creatura irrepercussa mentis acie intuetur diuinorum iudiciorum abyssum multam, quorum summæ æquitatis ineffabili delectatione beata gloriatur insuper affectui ea mancipari per suũ ministerium, ac palam fieri, & propterea diligit merito Dominum Christum. Nonne
Heb. 1. d

omnes, ait, administratorij spiritus sunt, missi in ministerium propter eos qui hæreditatem capiunt salutis? Porro Archangelos (ut eis aliquid differentius ab his qui simpliciter Angeli sunt tribuamus) mirabiliter credo delectat, q̃ ipsis quoque æternæ sapientiæ consilijs familiarius admittuntur, eademque per ipsos locis quæque suis, atque temporibus summo moderamine dispensantur. Et hæc causa q̃ diligunt Dominum Christũ & ipsi. Illæ quoque beatitudines, quæ Virtutes ex eo forsitan appellat, sunt, quod uirtutum ac prodigiorum occultas per petuasq; causas fœlici curiositate rimari", ac mirari diuinitus ordinatæ, signa, quæ & quando uolunt ex omnibus elementis terris potenter exhibeant, & ipsæ ergo exinde non immeritò inardescũt diligere dominum uirtutum & Dei uirtutem Christum. Plenum quippe est suauitatis, & gratiæ, incerta & occculta sapientiæ in ipsa sapientia intueri plenum nihilominus honoris, & gloriæ, causarum in Dei uerbo absconditarum mundo spectandas mirandasque in manu ipsorum dirigi efficientias. Sed & illi spiritus qui Potestates nominantur, dum crucifixi nostri diuinam omnipotentiam ubique fottiter attingentem intueri ac magnificare delectantur, exturbare, & debellare dæmonum hominumque contrarias potestates pro his qui hæreditatem capiunt salutis, accipiunt potestatem. Et hi nonne iustissimam habent causam diligant Dominum Iesum? Sunt & super istos Principatus qui ipsum altius speculante, & liquido peruidentes uniuersitatis esse principium, & primogenitum omnis creaturæ: tanta proinde principatus dignitate donantur, ut ubique terrarum habeant potestatem quasi de summo quodam rerum cardine regna, & principatus, & quaslibet pro arbitrio mutare, & ordinare dignitates, pro quorumque meritis facere primos nouissimos, & nouissimos primos: deponere potẽtes de sede, & exaltare humiles. Et hæc istis quoque ratio diligendi. Sed diligunt & Dominationes. Cur? Nescio quid subtilius sublimisque indagare de Christi interminabili, atque irrefragabili dominatu, laudabili quadam præsumpaione feruntur, quod scilicet ubique uniuersitatis non solum potens, sed & præsens, supra infraque obsequi rectissimæ uoluntati suæ cursus temporum motus corporum, nutus mentium, ordine utique pulcherrimo cogat, idque cura tam uigili, ut ne cuncto quidem, aut iota uni, ut dicitur, horum omnium debitum subtrehere famulatum ullatenus liceat: opera tamen tam facili, ut turbationem seu anxiatatem ullam omnino gubernator non sentiat. Intuentes ergo Dominum Sabaoth tanta cum tranquillitate omnia iudicantem, intentissimæ suauissimæque contemplationis stupore nimio, sed sensator, rapti in illud diuinæ claritatis, tam ingens pelagus recipiunt sese in se cretiori quodam miræ trãquillitatis recessu, ubi tanta pace, ac securitate fruuntur, ut quiescentibus ipsis pro reuerentia prærogatiuæ, tanquam uere dominationibus ministrare, & militare uideatur cætera multitudo. In Thronis sedet Deus. Et puto quòd his spiritibus, supra omnes qui memorati sunt, & iustior causa, & copiosior sit materia diligendi. Et enim si intres hominis regis cuiuscunque palatium, nonne cum plenum sit sellis, scamnis, cathedrisque regia sedes in eminenti posita cernitur? Et non est necesse quærere ubi rex sedere solitus sit: nimirum mox occurrit manifesta sedes eius, cæteris altior ornatioresque sedilibus. Sic quoque omni decoris ornatu cunctis alijs præeminere spiritibus istos iutellige, in quibus speciali quodã stupendæ dignationis munere diuina elegit residere maiestas. Quod si sessio significat magisterium, puto illum qui unus est nobis magister in cœlo, & in terra Dei sapientiam Christum, cum alias quidẽ nbique attingat propter munditiam suam, specialius tamen istos atq; principalius, tanquã propriã sedem sua illustrare præsentia, & inde tanquã de solemni adiutorio docere angelũ, docere hominẽ scientiam. Inde angelis diuinorum notitia iudiciorũ, inde consiliorũ archangelis, ibi uirtutes audiunt quando, & ubi, & qualia proferant signa. Ibi deniq; uniuersi, siue sint potestates, siue principatus, siue dominationes, discunt profectò, quid ex officio debeant, quid pro dignitate præsumant, & (quod præcipue cautũ est omnibus) accepta potestate ad propriã uoluntatẽ seu gloriam non abuti. Illa tamen cœli agmina, quæ Cherubim nũcupatur (si eis sui uocabuli seruetur interpretatio) arbitror nil habere, quod ab ipsis, aut per ipsos accipiãt, cum de ipso fonte ad plenum haurire liceat ipso ea per se domino Iesu dignanter introducente in omnem plenitudinẽ ueritatis, & thesauros sapientiæ scientiæq; qui in eo omnes absconditi sunt) largissime reuelãte. Sed

nec

nec ea, quæ appellata sunt Seraphim, quippe quæ ipsa charitas Deus in se adeò traxit. & absorbuit, atq; in eundem rapuit sanctæ affectionis ardorem, vt vnus cum Deo esse spiritus uideantur, instar profectò ignis, qui aerem quem inflammat dum suum ei totum calorem imprimit, induitq; colorem non ignitum, sed ignem fecisse cernitur. Amant itaq; præcipue contemplari in Deo illi quidam spiritus scientiam cuius non est numerus: hi vero charitatem, quæ nunquam excidit. Vnde & nomina ista sortiti sunt ex eo quippe in quo præeminere uidentur. Nam Cherubim quidem plenitudo scientiæ. Seraphim vero incendentia, vel incensa dicũtur. Diligitur ergo ab angelis Deus ob iudiciorum suorum summam æquitatem. Ab archangelis ob consiliorum summam moderationem. Porrò à virtutibus ob benignissima exhibitione miraculorum, per quæ incredulos dignantissime trahit ad fidem. A potestatibus verò ob illã iustissimæ potentiæ uim qua solet a pijs malignantibus propulsare, & arcere crudelitatem. Verum a principatibus ob æternam & originalem illam uirtutem, qua dat esse, & essendi principium omni creaturæ superiori, & inferiori spirituali, & corporali, attingens a fine usque ad finem fortiter. A dominationibus quoq; ob placidissimã uoluntatem, qua licet vbiq; domine tur in fortitudine brachij sui uirtute tamen potentiori pro sua ingenita lenitate, & imperturbabili tranquilitate disponit oĩa suauiter. Diligitur & à Tronis ob beniuolentiam magistræ sapientiæ sine inuidia sese communicantis, & unctionem, quæ gratis docet de omnibus. Cæterum à Cherubim propterea diligitur, quia Deus scientiarũ dominus est, & scicus quid cuique opus si ad salutem, discrete prouideque dona sua digne poscenti bus, prout nouit expdire, distribuit. A Seraphim quoque quia charitas est, & nihil odit eorum, quæ fecit: & vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem ueritatis uenire. Hi ergo omnes pront capiunt, diligunt. Sed enim adolescentulæ, quoniã minus sapiunt, minus & capiunt, nec omnino sufficiunt ad tam sublimia. Paruulæ quippe in Christo sũt lacte & oleo nutriendæ. Ergo vberibus sponsæ opus sumere habent unde diligant. Habet oleum effusum sponsa, ad cuius illæ excitantur odorem gustare, & sentire, quàm suauis est dominus. Cumq; amore flagrantes persenserit, conuertens se ad sponsum. Oleũ ait effusum nomen tnũ, propterea adolescentulæ dilexerunt te nimis. Quid est nimis? valde, uehementer, ardenter. Vel certè magis ex obliquo uos qui nuper ueniistis tangit spiritualis sermo, uestram illam (quã & nos frequenter reprimere conati sumus) minus discretam uehementiam, imo intemperantiam prorsus nimium obstinatam redarguens. Non uultis esse cõmuni contenti uita. Non sufficit uobis regulare ieiuniũ, non solẽnes uigiliæ, non imposita disciplina, non mensura, quã uobis parcimur, in uestimentis, & alimentis, priuata præfectis communibus. Qui uestri curam semel nobis credidistis, quid rursum de uobis uos intromittitis? Nam illam qua toties Deum conscientiis uestris testib. ostendistis, propriam scilicet voluntatem uestram, ecce nunc iterum magistram habetis, non me. Illa uos naturæ docet non parcere, rationi non acquiescere, non obtemperare seniorum consilio, uel exemplo, non obedire nobis. An ignoratis, quia melior est obedientia, quàm uictimæ? Non legistis in Regula uestra, quod quicquid sine voluntate, vel consensu Patris spiritualis fit, uanæ gloriæ deputabitur, nõ mercedi. Non legistis in Euangelio quam formam obediendi puer Iesus pueris sanctis tradiderit. Nam cum remansisset in Hierusalem, & dixisset. In his, quę patris sui erant oportere, se esse, non acquiescentibus parentibus eius, sequi illos in Nazareth non despexit, magister discipulos. Deus homines, uerbum, & sapientia fabrum, & fœminam. Quid? etiam addit sacra Historia. Et erat, inquit, subditus illis, Quousque uos sapientes estis in oculis uestris? Deus se mortalibus credit, & subdit, & uos in uijs uestris adhuc ambulatis? Bonum receperatis spiritum sed non bene utimini eo. Vereor ne alium pro isto recipiatis, qui sub specie boni supplantet vos, & qui spiritu cœpistis, carne cõsummemini. An nescitis quia angelus satanę multoties transfigurat se in angelum lucis? Sapientia est Deus, & uult se amari nõ solum dulciter, sed & sapienter. Vnde Apostolus. Rationabile, inquit, obsequium uestrum. Alioquin facillime zelo tuo spiritus illudet erroris, si scientiam negligas. Nec habet callidus hostis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionẽ quam si efficere possit, ut in ea in caute, & noncum ratione ambuletur. Quamobrem ego cogito modos quosdam tradere nobis,

Kk 4 quos

quos operæprecium est Deum diligentibus obseruare. Sed quia hic sermo finem desiderat, cras eos, si Deus vitam mihi, & otiū, qđ nunc habemus ad differendum seruauerit explicare conabor. Tunc enim recreatis nocturna quiete sensibus, & quod est præcipuum, oratione præmissa alacriores, vt iustū est, ad sermonem de dilectione cōueniemus præstante Domino nostro Iesu Christo, cui honor, & gloria in sęcula sęculorū. Amen.

De triplici modo dilectionis quæ Deum diligimus. Sermo XX.

1.Co. 6. VT à magistri verbis sermo exordium sumat. Qui non amat dominū Iesum anathema sit. Valde omnino mihi amandus est, per quā sum, viuo, & sapio. Si ingratus sum, & indignus. Dignus plane est morte, qui tibi Domine Iesu accusat viuere, & mortuus est, & qui tibi non sapit, desipit, & qui curat esse nisi propter te, pro nihilo est, & nihil est. Deniq; quid est homo nisi quia tu innotuisti ei? Propter temetipsum Deus fecisti omnia & qui esse nult sibi, & non tibi, nihil esse incipit inter omnia.

Deum time, & mandata eius obserua, hoc est, inquit, omnis homo. Ergo si hoc est omnis homo, absque hoc nihil omnis homo. Inclina tibi Deus modicum id quod me dignatus es esse, atq; de mea misera vita suscipe obsecro residuū annorum meorum, pro his

Ps. 143. verò quos viuendo perdidi quia perditè iniqui, cor contritum, & humiliatū! Deus non despicias, Dies mei sicut umbra declinauerūt & præterierunt sine fructu, impossibile est, ut reuocē: placeat, ut regitem tibi eos in amaritudine animæ meæ. Iam de sapientia, ante te est omne desiderium meum, & pro-

Ecc. 12. I positum cordis mei: qua esset in me, seruarem ad te. Sed Deus tu scis insipientiam meam: nisi quod hoc ipsum fortasse sapere est, quod & ego agnosco eam, & quidem ex munere tuo. Auge illud mihi minimè quidē ingrato pro munusculo, sed solicito pro eo, quod deest. Pro his ergo ita sum amans te quantum possum. Sed est quod me plus mo-

Ps. 50. b uet, plus vrget, plus accendit. Super omnia inquam, reddit amabilem te mihi Iesu bone calix quem bibisti, opus nostræ redēptionis. Hoc omnino amorem nostrum facile uendicat totum sibi. Hoc inquam, est quod nostrā deuotionem, & blandius allicit, & iustus exigit, & arctius stringit, & afficit vehementius. Multum quippe laborauit in eo Saluator, nec in omni mundi fabrica tantum fatigationis auctor assumpsit. Illa deniq; dixit, & facta sunt, mandauit, & creata sunt. At uerò hoc, & in dictis suis sustinuit contradictores, Ps. 31. b & in factis obseruatores, & in tormentis illusores, & in morte exprobatores. Ecce quomodo dilexit. Adde, q̄ hanc ipsam dilectionem nō reddidit, sed addidit. Nā quis prior dedit, & retribuetur ei? Sed ut sanctus Ioānes Euangelista ait? Non quia nos dilexerimus Deum, sed quia ipse prior dilexit nos. Ro. 11. d 1. Io. 4. b Denique dilexit etiā non existentes. Sed adiecit, & resistentes diligere iuxta Pauli testimonium dicentis. Qm̄ cum adhuc inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortē filij eius. Alioquin si non dilexisset inimicos oondū possedisset amicus, sicut necdū quos sic diligeret essent, si non dilexisset qui nondum essent. Dilexit autem dulciter, sapienter, fortiter. Dulce nēpe dixerim quod carnem induit, cautum, q̄ culpā cauit, fortè qđ mortē sustinuit. Nā quos sanè in carne visitauit, carnaliter tamen nequaquam amauit, sed in prudentia spiritus. Spiritus quippe ante faciem nostram Christus dominus, æmulans nos Dei æmulatione, non hominis, & certe saniori, qua primus Adam Euam suā. Itaque quos in carne quæsiuit dilexit in spiritu redemit in virtute. Plenū prorsus omni suauitatis dulcedine, uidere hominem hominis conditorem. At dum natura prudenter se legit a culpa, etiam potenter mortē ꝓtulit a natura. In carnis assūptione cōdescendit mihi, in culpæ uitatione consuluit sibi, in mortis susceptione satisfecit patri, amicus dulcis, cōfiliarius prudēs, adiutor fortis. Huic securus me credo, qui saluare me uelit nouerit, possit. Quē quæsiuit, hunc & uocauit per gratiam suam, nūquid ueniētē eijciet foras? Sed nec uim nec fraudē metuo profectò ullā, q̄ me videlicet de manu eius possit eruere, qui & uincentē omnia vicit mortem, & seductorem vniuersitatis serpentem arte vtiq; sanctiore delusit, isto prudentior, illa potentior. Carnis quidem assumit veritatem sed peccati similitudinem, dulcem prorsus iu illa exhibens cōsolationem infirmo, & iu hac prudenter abscōdens laqueū deceptionis diabolo. Porro, ut patri nos reconciliet, mortem fortiter subit, & subigit, fundens ꝓciū nostræ redemptionis sāguinem suū. Ergo L nisi

nisi amasset dulciter, non me in carcere requisisset illa maiestes. Sed iunxit affectioni sapientiam, qua tyrannum deciperet: iunxit, & patientiā, qua placaret offensum Deū patrem. Hi sunt modi quos nobis promisērā, sed præmisi eos in Christo, ut commendabiliores haberetis. Disce ò Christiane à Christo quemadmodum diligas Christum. Disce amare dulciter, amare prudēter, amare fortiter. Dulciter, ne illecti: Prudenter, ne decepti: Fortiter, ne oppressi ab amore domini auertamur. Ne mundi gloria seu carnis uoluptatibus abducaris, dulcescat tibi præ his sapientia Christus. Ne seducaris spiritu mendacij, & erroris, lucescat tibi neritas Christus. Ne aduersitatibus fatigeris, confortet te uirtus Dei Christus. Zelum tuum inflammet charitas, informet scientia, firmet constantia. Sic feruidus, sit circunspectus, sit inuictus. Nec teporem habeas nec careat discretione, nec timidus sit. Et

Deu. 6. a uide ne fortè tria ista tibi, & in lege tradita fuerint, dicente Deo: Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota uirtute tua. Mihi uidetur (si alius competentior sensus in hac trina distinctione non occurrit) amor quidem cordis ad zelum quendam pertinere affectionis, animę uerò amor ad industriam seu iudicium rationis, uirtutes autē dilectio ad

M animi posse referri constantiam uel uigorē. Dilige ergo dūm Deum tuum toto, & pleno cordis affectu: dilige tota rōnis uigilantia, & circunspectione: dilige & tota uirtute nec mori pro eius amore pertimescas: sicut scriptum est in consequentibus; quoniam fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus æmulatio. Si suauis. & dulcis affectui tuo Dominus Iesus, contra maleutique dulces uitæ carnalis illecebras, & uincat dulcedo dulcedinem, quemadmodum clauum clauus expellit. Sed sit nihilominus intelle ctuiprę quia lux, & dux rationi, non solum ob cauendas hæreticæ fraudis decipulas, & fidei puritatē ab eorū uersurijs, custodiendā, uerum ut cautus quoque sis nimiam, & indiscretam nehementiam in tua conuersatione uitare. Sic etiam fortis, & constans amor tuus, nec cedens terroribus, nec succumbens laboribus. Ergo amemus affectuosè, circunspectè; & ualidè, scientes amorē cordis, quem affectuosum dicimus, absque eo qui dicitur animæ, dulcem quidem, sed seductibilem: illum uerò, absq; illo qui uirtutis est, rationabilem esse, sed fragilem. Et uide in manifestis exemplis hoc ita esse uti dicimus. Cum ægrè ferrent discipuli quod de ascensuri magistri discessu ab eodem ipso audierant, audierunt. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia uado ad patrem. Io. 14. b Quid ergo? Non diligebant de cuius discessione dolebant? Sed diligebant quodammodo, & non diligebant. Diligebant dulciter, sed minus prudenter. Diligebant carnaliter, sed non rationabiliter. Denique diligebant toto corde, non autem tota anima. Dilectio eorum contra salutem eorum. Vn- Ibidem. de & aiebat. Expedit uobis ut ego uadam, A culpans consilium, non affectum. Loquenti item de morte sua futura, obuiare sibi conantem Petrum, qui eum tenere diligebat, cum ita ut meministis increpando repressit, quid in eo aliud, quàm imprudentiam reprehendit? Postremò quid est, Non sapis Mat. 8. 4 Dei sunt: nisi non sapienter diligis, humanum sequens affectum, contra diuinum cōsilium? Et uocauit satanam, eo quòd saluti ti, etsi nescienti, aduersareur, qui Saluatorē mori prohiberet. Vnde & correctus, repetentem postmodum triste uerbum minime iam mori uetuit, sed se commoriturum esse promisit. Non autem impleuit, quia nec dum ad tertium peruenerat gradum, iu quo uirtute tota diligitur. Erat tota anima doctus diligere, sed adhuc infirmus, bene instructus, sed parum adiutus, non ignarus mysterij, sed martyrij pauidus. Non plane illa fortis, ut mors dilectio tūc fuit quę morti succubuit. Fuit autem postea, cum ex promissione Iesu Christi indutus uirtute ex alto; tanta tandem cœpit uirtute diligere, ut in concilio prohibitus prædicare nomen sanctum, constanter prohibentibus respon deret. Obedire oportet magis Deo, quam Act. 5. c hominibus. Tunc demum tota uirtute dilexit, cum nec uitæ suæ pepercit pro dilectione. Maiorem siquidem charitatem nemo habet, quàm si animam suam ponat quis pro amicis suis. Quam etsi minimè tunc Io. 15. b posuit, iam tamen exposuit. Ergo non abduci blanditijs, nec seduci fallacijs, nec iniurijs frangit, toto corde, tota anima, tota uirtute diligere est. Et nota amorem cor- B dis quodammodo esse carnalem, quod magis erga carnē Christi, & quæ in carne Christus gessit, uel iussit, cor humanum afficiat. Hoc repletus amore, facile ad omnē de huiusmodi sermonem compungitur. Nihil audiꝰ

audit libentius, nihil legit studiosius, nihil frequentius recolit, nil suauius meditatur. Inde holocausta orationum tanquam ex adipe uituli saginati impinguat. Astat oranti hominis Dei sacra imago, aut nascentis, aut lactentis, aut docentis, aut morientis, aut resurgentis, aut ascendentis & quid tale occurreri, vel stringat necesse est animum in amore virtutum, uel carnis exturbet uitia fugit illecebras, desideria sedet. Ego hanc, arbitror præcipuã inuisibili Deo fuisse causam quod uoluit in carne videri, & cum hominibus homo conuersari, ut carnalium videlicet qui nisi carnaliter amare non poterant, cunctas primo ad suæ carnis salutarẽ amorẽ affectiones retraheret, atque ita gradatim ad amorem perducere spiritualem. Nonne denique in hoc gradu adhuc stabant qui aiebant. Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te? Sola profectò corporalis præsentiæ amore reliquerant omnia, adeò vt salutaris futuræ passionis, & mortis ne audire quidẽ uerbum æquanimiter sustinerẽt, sed nec gloriam ascendentis postmodum nisi cum grauí mœrore suspicere. Hoc enim est qđ eis docebat. Quia hæc locutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum. Itaque in sola interim gratia presentis suæ carnis eos ab amore omnis carnis suspenderat. Monstrabat autem postea eis altiorem amoris gradum cum diceret. Spiritus est qui viuificat, caro nõ prodest quicquam. Puto hunc ascenderat iam, qui dicebat. Etsi cognouimus Christum secundum carnem, sed nunc iam non nouimus. Fortassis & nihilominus Propheta in hoc ipso stabat cum dicere. Spiritus ante faciem nostram Christus Dominus. Nã quod subiungit. Sub vmbra eius viuemus inter gẽtes, mihi uidetur ex persona incipientium addidisse, vt quiescant saltem in vmbra qui solis ferre ardorem minus validos se sentiũt & carnis dulcedine nutriantur, dum necdũ valent ea percipere quæ sunt spiritus Dei. Vmbram siquidem Christi, carnem recor esse ipsius, de qua obumbratum est & Marię, vt eius obiectu feruor, splendorq; spiritus illi temperaretur. In carnis ergo deuotione interim consoletur, qui viuificantẽ spiritum necdum hẽt, eo dumtaxat modo, quo hẽnt illi qui ajunt. Spiritus ante faciem nostram Christus Dominus. Et item. Etsi cognouimus Christũ secũdũ carnẽ, sed nunc iam non nouimus. Nam aliàs quidem nequaquã fine spiritu sancto vel in carne diligitur Christus, etsi non in illa plenitudine. Cuius tã mensura deuotionis hæc est, ut totum cor illa suauitas occuper, totum sibi ab amore uniuersæ carnis ac carnalis illecebræ uendicet. Hoc quippe toto corde diligere est. Alioquin si carnis meæ quamlibet consanguinitatem, uoluptatem fortè præfero carni Dñi mei, per quod me uidelicet minus ea implere cõtingat, quæ in carne manens verbo, & exemplo me docuit: nonne liquidò constat, q; toto nequaquam diligo corde, cum id diuitum habens partem impendere videar carni eius partem intorquere ad propriam? Denique ait: Qui amat patrem aut matrem plus quã me, non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam plus quam me, non est me dignus. Ergo vt breuiter dicam, toto corde diligere, est omne, quod blanditur de carne propria, vel aliena, sacrosanctæ carnis ei? amori postponere. In quo & mundi æquè gloriã comprehendo, quia gloria mundi gloria est carnis, & qui in ea delectantur, carnales esse nõ dubium est. Licet uerò donum, & magnum donum spiritus sit istiusmodi erga carnem Christi deuotio, carnalem tamen dixerim hunc amore, illius vtiq; amoris respectu, quo non tam uerbum caro iam sapit, quam verbũ sapientia, verbũ iustitia, verbũ veritas, verbũ sanctitas, pietas, uirtus, & siquid aliud quod sit huiusmodi dici potest. Et hæc nempe omnia Christus, qui factus est nobis sapientia à Deo, & iustitia, & sanctificatio & redẽptio. An tibi æque, & uno modo affecti videnẽ, is quidem qui Xpo passo piè compatitur, compungit, & mouetur facilè ad memoriã horũ q; pertulit, atq; istius deuotionis suauitate pascitur, & confortatur ad quæq; salubria, honesta, pia, itemque ille, qui iustitiæ zelo semper est accensus, qui ueritatem vbique zelat, qui sapientiæ seruet studijs, cui amica sanctitas uitæ, & morũ disciplina, cuius mores erubescunt iactantiam, abhorrent detractionem, inuidiam nesciunt, superbiam detestantur, omnem humanam gloriam nõ solum fugiunt, sed & fastidiunt, & contemnũt omnem in se carnis, & cordis impuritatem vehementissimè abominantur & persequuntur, omne deniq; tanquam naturaliter & malum respuunt, & quod bonum est amplectũtur. Nonne si compares vtriusq; affectiones, cõstat quodammodo illum superiorem respectu quidem huius amare quasi carnaliter? Bonus tamen amor iste carnalis, per quem uita carnalis excluditur, contemnitur &

Ioã. 16. b

Ioan. 6. g
1. Co. 5. d

Thre. 7. d
Ibidem.

Luc. 1. d

2. Co. 5. d

Luc. 18. c

& uincitur mundus. Proficitur autem in eo cũ fit & rationalis, perficitur cũ efficitur ẽt spiritualis. Porrò rationalis tunc est cum in omnibus quæ oportet de Christo sentiri, fidei ratio ita firma tenetur, ut ab ecclesiastici sensus puritate nulla uerisimilitudine, nulla hæretica seu diabolica circũuentione aliquatenus deuietur. Itemq; cum in propria cõuersatione illa cautela seruatur, ut discretionis meta nulla superstitione uel leuitate, uel spiritus quasi feruentioris nehementia excedatur. Et hoc esse tota anima Deũ diligere iam supra diximus. Quod si etiam adiuuantis spiritus vigor tantus accedat, ut nulla ui laborum uel tormentorũ, sed nec mortis metu iustitia unquam deseratur, in hoc ẽt tota uirtute diligitur, & est amor spiritualis. Quod nimirum nomen huic specialiter amori congruere puto: ob prerogatiuam utique plenitudinis spiritus, qua præcellit. Et hæc sufficiant pro eo quod sponsa dicit. Propterea adolescentulæ dilexerunt te nimis. In his quæ sequuntur, dignetur nobis aperire thesauros misericordiæ suæ ipse custos eorum Iesus Christus dominus noster. Qui uiuit, & regnat cũ patre in unitate spiritus sancti Deus p ois secula seculorum. Amen.

Cant. 1. a

Mat. 5. c

Qualiter sponsas, id est, Ecclesia trahi se optat post sponsum, idest, Christum.

Sermo. XXI.

Cant. 1. a

TRahe me post te: in odore unguẽtorũ tuorũ curremus. Quid spõsanè ergo necesse hẽt trahi, & hoc post spõsum? Quasi uero inuita eũ, & nõ libens sequatur. Sed non ois qui trahit, inuitus trahitur. Nec. n. infirmum aut debilem, cum uidelicet qui se ire non ualet, trahi ad balneum seu ad prandium piget, etsi reum pigeat trahi ad iudicium uel ad pœnã. Deniq; trahi uult quæ & hoc rogat. Non autẽ rogaret, si sequi per seipsam dilectum prout uellet, ualeret. Vt quid uero non ualet? An infirmam fateamur, & sponsam? Si una quæuis ex adolescentulis infirmam se diceret, & peteret trahi, nequaquam miraremur. At uerò de spõsa, quæ trahere, & alios, utpotè fortis, & pfecta posse sufficeret uidebãt, cui nõ durũ sonet, q; & ipsa trahi tanquã infirma uel debilis necesse habeat? De quanam anima iam confidimus, q; ualida sit & sana, si illam infirmam dici consenserimus quæ pro sui singulari perfectione, & excellentiori uirtute sponsa domini nominatur? An ecclesia forte id dixerit cum intueretur dilectum ascẽdentem, gestiens eum sequi, atque assumi cum ipso in gloria? Quanquam, & quantæuis perfectionis anima, quandiu quidem gemit sub corpore mortis huius, & huius seculi nequam retinetur inclusa carcere, uincta necessitatibus, torta sceleribus, lentius: segniusque assurgat necesse est ad contemplãda sublimia, nec omnino liberum habet sequi sponsum quocunque ierit. Hinc lachrymosa uox illa gementis: Infœlix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Hinc supplex illa precatio: Educ de carcere animam meam. Dicat proinde, dicat cum gemitu etiam sponsa: Trahe me post te: quia corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. An hoc dicat cupiens dissolui & esse cum Christo, præsertim dum uideat eas, propter quas manere ipsam in carne necessarium uidebatur, bene proficientes amare iam sponsum, & stare in tuto charitatis? Siquidem hoc præmiserat: Propterea, inquiens, adolescentulæ dilexerunt te. Nunc ergo quasi dicat, ecce adolescentulæ amant te, & amando firmiter inhærent tibi, meque minimè iam opus habent, nulla mihi causa in hac uita ulterius commorandi. Idcirco ait: Trahe me post te. Hoc sentirem, si dixisset, trahe me ad te. Nunc uerò quia dicit Post te, magis illud mihi postulare uidetur, ut conuersationis eius ualeat uestigia sequi, ut possit æmulari uirtutem, & normam tenere uitæ, & morum quæat apprehendere disciplinã. In his quippè maxime opus adiutorio, quo ualeat abnegare semetipsum, & tollere crucem suam, & sic sequi Christum. Hic prorsus trahi necesse habet sponsa, nec sane trahi ab alio, quàm ab eo ipso qui ait: Sine me nihil potestis facere. Scio, inquit, me nequaquam posse peruenire ad te, nisi gradiãdo post te, sed neque hoc quidem nisi adiutam abs te: ideoque precor ut trahas me post te, Beatus siquidem cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit in ualle lachrymarũ, peruenturus quandoq; ad te in montibus gaudiorum. Quam pauci post te ò Domine Iesu ire uolunt, cũ tamen ad te peruenire nemo sit qui nolit, hoc scientibus cunctis quia delectationes in dextera tua usque in finem. Vt propterea,

G

Rom. 7. c

Cant. 1. a
Sap. 9. d

Phil. 1. c

H

Ps. 70. b

Universidad de Deusto
Biblioteca

pterea uolunt omnes te frui, at non ita, & imitari: coaregnare cupiunt, sed non compati. Ex his erat ille qui dicebat, Moriatur anima mea morte iustorum, & fiant nouissima mea horum similia. Optabat sibi extrema iustorum, sed non ita, & principia.

Mortem spiritualium optant sibi etiam carnales, quorum tamen uitam abhorrent, scientes pretiosam mortem esse sanctorum quoniam cum dederit dilectis suis somnum ecce hæreditas domini: & qui beati mortui qui in Domino moriuntur, cum econtrario
Psal.33.d iuxta Prophetæ sententiam, mors peccatorum pessima sit. Non curant quærere quem tamen desiderant inuenire, cupientes con-
Luc.22.c sequi, sed non & sequi. Non sic illi, quibus aiebat: Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis. Beati qui digni habiti sunt testimonio tuo benigne Iesu. Ipsi re-
Psal.15.c uerabant post te, & pedibus, & affectibus.
I Notas eis fecisti uias uitæ, uocans eos post
Mat.4.c te, qui uia, & uita es, & dicens: Venite post me, faciam uos fieri piscatores hominum.
Io.12.d Item: Qui mihi ministrat, me sequatur: & ubi sum ego, illic & minister meus erit. Dicebant ergo gloriantes; Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Sic itaque, & dilecta tua relictis omnibus propter te, concupiscit semper ire post te, semper tuis inhærere vestigiis, ac sequi te quocunque ieris, sciens quoniam uiæ tuæ uiæ pulchræ, & omnes semitæ tuæ pacificæ, & quia qui sequitur te, non ambulat in tenebris.

Precatur autem se trahi, quoniam iustitia tua sicut montes Dei, nec sufficit ad illam suis uiribus. Precatur se trahi, ut assolet, quia nemo uenit ad te, nisi pater tuus tra-
Ioan.6.c xerit eum. Porro quos pater trahit, trahis & tu. Opera quippe quæ pater facit, hæc & filius similiter facit. Sed familiarius a filio postulat trahi tanquam à sponso proprio quem pater misit obuiam ei ducem ac præceptorem, qui sibi præiret in uia morum, & præpararet iter uirtutum, & erudiret eam sicut semetipsum, & uiam prudentiæ doceret & traderet ei legem uitæ, & disciplinæ, & sic meritò ipse concupisceret decorè eius.

Trahe me post te, in odore unguentorũ tuorũ curremus. Propterea opus habeo trahi, qm refriguit paulisper in nobis ignis ameris cui, nec ualemus a facie frigoris hui' currere modo sicut heri, & nudiustertius. Curremus autem postea, cum reddideris lætitiam salutaris tui, cum redierit melior tem-

peries gratiæ, cum sol iustitiæ iterum incaluerit, & pertransierit tentationibus nubes, quæ hunc operire ad horam cernitur, atq; ad lenem flatum auræ blandioris folio cœpe
K rint unguento liquescere, & aromata fluere, & dare odorem suum. Tunc curremus, in odore illo curremus. Spirantibus, inquam, unguẽtis curremus, qm̃ abscederet torpor q nunc est, & reuertetur deuotio, & iã nõ erit opus nobis ut trahamur quippe odore excitatis, ut sponte curramus. Nunc uerò interim trahe me post te. Vides ne illum qui in spiritu ambulat, nequaquam permanere in uno statu, nec eadem semp facilitate proficere, & quod non sit in homine uia eius, sed quemadmodum ei spiritus moderator prout uult dispensat, nunc segnius nunc alacrius quæ retro sunt obliuisci, & ad interiora sese extendere? Puto quod hoc ipsum si attenditis, uestra uobis experientia intus respondet, quod ego foris loquor. Ergo cum te torpore, accedia uel tædio affici sentis, noli propterea diffidere aut desistere à studio spirituali, sed iuuantis, require manum, trahi te obsecrans sponsæ exemplo do-
nec denuo susceitante gratia factus prõptior alacriorque, curas, & dicas: Viam mandato
Psal.118. rum tuorũ cucurri, cum dilatasti cor meum.
b Sic autem quandiu adest gratia, delectare i ea, ut non te existimes donum Dei iure hæreditario possidere, ita uidelicet secutus de eo, quasi nunquam perdere possis: ne subito cum forte retraxerit manum, & subtraxe-
Psal.118. rit donũ, tu animo concidas, & tristior quã
L oportet fias. Denique ne dixeris in abun-
Ibidem. dantia tua, non mouebor in æternum: ne etiam illud quod sequitur, dicere cũ gemitu quidẽ cogitaris: Auertisti faciem tuã à me & factus sum conturbatus. Curabis potius, si sapis pro consilio sapientis in die malorũ non immemor esse bonorum, atque in die bonorũ non immemor esse malorum.

Ergo in die uirtutis tuæ noli esse securus
Psal.76.b sed clama ad Deum cum Propheta, & dic; Cum defecerit uirtus mea, ne derelinquas me. Porrò in tempore tentationis consolate, & dic cum sponsa. Trahe me post te, in odore unguentorum tuorum curremus. Sic te non deseret spes in tempore malo, nec i bono prouidentia deerit, erisque inter aduersa, & prospera mutabilium temporũ tenens quandũ æternitatis imaginem, utique hanc inuiolabilem, & incõcussam constantis animi æqualitatem, benedicens Dominum in

in omni tempore, proindeq́ne vendicas tibi etiam in huius nutabundi seculi dubiis cuẽtibus certisque defectibus perennis quodã modo incommutabilitatis statum, dum te cœperis renouare, & reformare in insigne il-
lud antiquũ similitudinis æterni Dei, apud
Iac. 1.c quem non est transmutatio, nec vicissitudinis oqrumbatio. Quippe sicut ipse est, ita & tu eris in hoc mundo, nec in aduersis timidus, nec in prosperis dissolutus. In hoc, inquam, nobilis creatura facta ad imaginẽ & similitudinẽ eius qui se fecit antiqui honoris dignitatẽ receptare iam iam que, & recuperare se indicat, cũ sibi indignũ ducit huic
Ro.12.c labenti sæculo conformari, reformari magis satagens, iuxta Pauli doctrinam, in nouitate sui sensus in eam similitudinem in qua se conditam nouit, ac per hoc etiam cogens, vt dignum est, seculum istud quòd propter se factum fuit, versa uice mirum in modum conformari sibi, dum omnia ei cooperari in bonum incipiunt, tanquam in propria, & na-
Ibidem. turali forma, abiecta de generi specie recognoscentia Dominum suum, cui ad seruiendum creata fuere. Vnde arbitror illum sermonem quem dixit de se vnigenitus, videlicet si exaltaretur à terra, omnia trahet
Mat.5.c ad se ipsum, cunctis quoque eius fratribus posse esse communem, his vtiq; quos patet præsciuit, & prædestinauit conformes fieri imaginis filii sui, vt ipse primogenitus in multis fratrib. Et ego igitur si exaltatus fuero a terra, audacter dico, omnia traham ad meipsum. Nec enim temerarie usurpo mihi, fratres mei, vocem, cuius me induo similitudinem. Quod si ita est, non putẽt diuites huius seculi fratres Christi sola possidere cœlestia, quia audiunt dicentem. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Non eos, inquam, æstiment sola cœlestia possidere, quia ea sola audiunt in promissione: possident & terrena, & quidem tanquam nihil habentes, sed omnia possidẽtes, non mendicantes vt miseri, sed vt Domini possidentes. eò pro certo magis Domini, quò minus cupidi. Denique fideli homini totus mundus diuitiarum est. Totus plane quia tam aduersa, quam prospera ipsius æque omnia seruiunt ei, & cooperantur in bonum. Ergo auarus terrena esurit ut mendicus, fidelis contemnit, ut Dominus. Ille possidendo mendicat, iste contemnendo seruat. Quære à quouis eorum, qui insatiabili
A corde lucris temporalibus, inhiant quidnam de his sentiat qui sua uendentes, & dantes pauperibus, regna cœlorũ pro terrena mercantur substantia, sapienter agant, necne? procul dubio respondent, sapienter. Quære item cur quod approbat, ipse non facit? Nõ possum, inquiet. Quare? profecto quia domina auaritia non permittit, quia liber non est, quia non sunt sua quæ possidere uidetur, sed nec ipse sui iuris. Si uere tua sunt, expende ad lucra, & pro terrenis cœlestia cõmutato. Si non vales, fatere te pecuniæ tuæ non Dominum esse, sed seruum, custodem, non possessorem. Denique & conformaris crumenæ tuæ, tanquam seruus dominæ suę dum quomodo ille illi necessario & cõgaudet gaudenti, & dolenti condolet, tu quoque cum crescente tuo marsupio crescis pariter animo, & cum decrescente decrescis.

Nam contraheris tristitia, cum illud exinanitur & lætitia solueris, aut certè inflaris superbia cum impletur. Hoc ille. Nos vero sponsæ curremus æmulari libertatem atque constantiam, quæ sicut bene instructa in omnibus, & erudita corde in sapientia, scit abũ dare. scit & penuriam pati. Cum se rogat trahi, ostendit quid desit sibi, non pecuniæ, sed uirtutis. Rursum cum se nihilominus de
B spæ redituræ gratiæ consolatur: etsi defi-
Psal.147 cere, non tamen diffidere se probat. Dicit ergo. Trahe me post te, in odore unguentorũ tuorum curremus. Et quid mirum si indiget trahi, quæ post gigantem currit, quæ cõprehendere n titur cum, qui salit in montibus, transilit colles? Velociter, ait, currit ser-
mo eius. Non valet ex æquo currere, non
Psal.18.c potest pari cum illo celeritate contendere: qui exultat, vt gigas ad curendam uiã, non potest suis viribus, & propterea rogat se trahi. Fessa sunt, inquit, deficio, noli me deserere, sed trahe me post te ne incipiam vagari post amatores alios, nec curram quasi in incertũ. Trahe me post te, quia satius mihi est, ut me trahas, vt. s. vim qualemcunque mihi aut terrendo minis, aut exercendo flagellis inferas, quam parcens in meo me torpore male securam derelinquas. Trahe quodammodo inuitam, vt facias voluntariam. Trahe torpentem, vt reddas currentem. Erit quando non indigebo tractore, quoniam voluntarie, & cum omni alacritate curremus. Non curram ego sola, etsi solam me trahi petierim, current & adolescentulę mee cum. Curremus pariter, curremus simul: ego odore vnguentorum tuorum, ille meo

exsi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

excitatæ exemplo atque hortatu ac per hoc oēs in odore unguentorū tuorū curremus. Habēt sponsa imitatores sui, sicut & ipsa est Christi. Et ideo non ait singulariter curram sed curremus. Sed oritur quæstio, cur similiter cum se petijt trahi ēt adolescentulas nō adiunxit, ut non trahe me, sed trahe nos diceret. Quid. n. fortè ne sponsa indiget trahi & adolescentulæ nō indigent? O pulchra, o felix, o beata, edissere nobis huius distinctionis rationē. Trahe me, ais. Quare me, & nō nos: An hoc bonum inuides nobis? Absit. Neque. n. protinus dixisse adolescentulas te cū esse cursuras, si solā post ipousum ire noluisses. Cur ergo pluraliter mox subiunctura curremus, trahi te singulariter postulasti? Charitas, inquit, ita postulabat. Disce per hoc uerbum à me in spirituali exercitio duplex auxilium desuper sperare, correptionem, & consolationem. Altera foris exercet, altera uisitat intus. Illa reprimit insolētiam, ista infiduciam erigit. Illa operatur humilitatē, ista pusillanimitatem cōsolatur. Illa cautos, ista deuotos facit. Timorem Dñi docet illa, ista ipsum timorem infuso temperat gaudio salutari, sicut scriptum est: Lætetur cor meum ut timeat nomen tuum. Itē: Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. Trahimur cum tentationibus, & tribulationibus exercemur. Currimus, cum internis consolationibus, & inspirationibus uisitati, tanquam in suaue olentibus unguentis respiramus. Ergo quod au sterum, & dutum uidetur: retineo mihi tanquam forti, tanquam sanæ, tanquam perfectę, & dico singulariter, trahe me. Quod suaue, & dulce, tibi tanquam infirmo communico, & dico, curremus. Noui ego adolescentulas delicatas, & teneras esse, & minus ideneas sufferre tentationes, & propterea meū uolo ut currā, sed non ut mecū trahant. Volo habere socias consolationis, non autē & laboris. Quare? Quoniam infirmæ sunt, & uereor ne deficiant, ne succumbant. Me, inquit, o sponse corripe, me exerce, me tenta, me trahe post te: quoniam ego in flagella parata sum, & potens ad sustinendū. Certatim simul curremus, id est sola trahar, sed simul curremus. Curremus curremur sed in odore unguentorum tuorū, non in nostrorū fiducia meritorum. Nec in magnitudine uirium nostrarū currere nos confidimus, sed in multitudinem miserationum tuarū. Nā & si qñ cucurrimus, ac uoluntariæ fuimus, non fuit uolentis neq; curiētis, sed miserentis Dei. Reuertatur miseratio, & currempus. Tu quidē in uirtute tua tanquā gigas, & potens curris: nos nisi unguenta tua spirauerint, nō curremus. Tu quē pater unxit oleo lætitiæ præ consortibus tuis, curris in ipsa unctione nos in illius odore curremus. Tu in plenitudine, nos in odore. Tēpus esset ut p soluerē, qđ de unguentis sponsi longè supra promisisse me memini, si nō huius sermonis lōgitudo uetaret. Differo ergo. Nā & materiæ dignitas arctari molesta breuitate non patitur. Rogate dñm unctionis, ut uoluntaria oris mei beneplacita facere dignet, ad insinuādū uestris desiderijs memoriā abundātiæ suauitatis suæ, quæ est in spōso Ecclesiæ Iesu Christo Domino nostro, & cætera.

Pſ. 15.b
Pſ. 2.c.
Rom. 9.e
Pſ. 44.b

De quatuor unguentis sponsi, atque de quatuor uirtutibus carnalibus. Sermo. XXII.

SIcut speciosa, ita magnifica sponsæ unguenta inuēta sunt, quē admodū cū tractarētur audistis: sponsi qualia sunt? Etsi digne ea nos prout sunt nō sufficimus explicare: haud dubiū tñ quin excellentior horū uirtus, & gratia efficacior sit, quorū solus nō solū adolescētulas, sed ipsam quoq; sponsam odor excitat ad currendū. Si. n. ad uertis, nil tale de propriis unguētis ausa est polliceri. Et quidē illa optima esse gloriatur sed non dicit tñ quia in eis cucurrisset aut curreret, quod in istorū solo odore promittit. Quid si ipsam unctionē i se effusam sentiret, cuius ita tenui exhilarata fragrantia p mouetur ut currat. Mirum si nō & uolaret. Sed dicit aliquis: Define iā cōmendare, satis cū ea cęperis assignare, apparebit quid sint. Non. Minimè ego istud polliceor. Sanè an uel ipsa sint, quæ aio suggerūt dicenda, crede mihi, adhuc nescire me fateor. Existimo .n. sponsum uarias aromatū atque unguēto rum habere species, & non paucas, & alias quidē esse in quibus singulariter oblectatur sponsa, tanquā propinquior ac familiarior, aliàs uerò quæ usq; ad adolescentulas pueniūt, aliàs q̄ pertingūt ēt ad longe positos, & extraneos, ut nō sit qui se abscōdat à calore eius. Sed licet suauis dñs uniuersis, maximè tñ domesticis. Et quanto q̄s ei familiarius pro uitæ meritis ac meritis puritate appropiat, tāto eū arbitror recētiorū aromatū & unctionis suauioris sentire fragrantiam.

Porrò in huiusmodi non capit intelligentia nisi quantum experientia attingit. Ego uerò

uerò haud temere mihi arrogari sponse prę rogatiuā. Nouit sponsus quibus delicijs spiritus foueat dilectā, quibus singulariter refocilleat sensus eius inspirationibus, & mulceat odoramentis. Sit sibi fons proprius, in quo ei non communicet alienus, nec indignius bibat ex eo. Et quippe ortus conclusus, fons signatus. Cæterum deriuantur aquæ inde in plateas. Eas me habere ad manum fateor, dum tamen nemo mihi molestus, sit aut ingratus si de publico haurio, & propino. Nā ut paulispor ministerium meū in hac parte commēdē, nō nullius profectò fetigationis est atque laboris, quotidie. s. exire & haurire ēt de manifestis riuulis scripturarū, & ex eis singulorū necessitatibus inferre, ut absq; suo labore quisq; uestrum prę sto habeat aquas spirituales ad oē opus, ver bi gratia ad lauandū, ad potādū, ad cibos coquendos. Et nimirū aqua sapientiæ salutaris sermo diuinus, nō modo potens, sed & lauans, dicente dño: Et uos mundi estis pp sermonem, quem locutus sum uobis. Sed & crudos carnis cogitatus igne spiritus sancti accedentes coquit diuinum eloquiū, ac uertit in sensus spirituales, & cibos mentis, ita ut dicas: Concalnit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis. Qui mente sanè puriori per seipsos apprehendere sublimiora sufficiunt quam per nos proferantur, non solum non prohibeo, i d & multum congratulor, dum, & ipsi nos patiā tur simpliciora simplicioribus ministrare. Quis dabit mihi ut oēs prophetent? Vtinā mihi necesse non esset in his occupari. Vtinam aut alteri cura incumberet ista, aut certe, quod mallē nemo in uobis esset qui ea digeret, essentque omnes docibiles Dei, & ego possem uacare, & uidere quoniā spōsus est Deus. Nūc uerò quem minimè interim nō dico intueri, sed ne inquirere quidem licet (quod sine lachrymis non loquor) regē in decore suo sedentem super Cherubim, super solium excelsum, & eleuatum, in ea forma, qua æqualis patri in splendoribus sanctorum ante luciferum genitus est, in qua & semper desiderant angeli eum prospicere, Deū apud Deū, ipsū saltem hominē homo hominibus loquor scđm eā formā, in qua ut se manifestum nimia sua dignatione, & dilectione præberet, minoratus ab angelis, in sole posuit tabernaculum suum, tanquam sponsus procedens de thalamo suo. Suauem magis, quàm sublimen, & unctum nō altū loquor, qualem deniq; spiritus dñi unxit, & misit euangelizare pauperibus, mederi cōtritis corde, prædicare captiuis indulgentiā, & clausis apertionē, prædicare annū placabilē dño Saluo igitur cuiq; quod forte sublimius subtiliusque de sponsi unguentis speciali munere sentire sibi & experiri donatū est, ego qđ de communi accepi, profero in cōe. Ipsi quidem fons uitæ, ipse fons signatus, de intra ortū cōclusum erūpens, p os Pauli fistulā suā, tanq̄ uerè illa sapiētia quæ iuxta beati Iob sententiarum trahitur de occultis in quatuor sese riuos diffudit, & deriuant in plateas, ubi uidelicet, & assignat nobis eum factum à Deo sapientiam, & iustitiā, & sanctificationem, & redemptionem. Ex his utique quatuor riuis tanquam preciosissimis unguentis, (nil enim obstat utrunque intelligi, & aquam & unctionem: aquā, quia mūdant, unctionem qa fragrāt) ex his inquā quatuor præmissis tanquā unguentis preciosissimis super montes aromatum de cœlestibus speciebus confectis, tanta Ecclesiæ nares odoris suauitas repleuit, ut mox a quatuor mundi partibus excitata illa dulcedine, supernum properaret ad spōsum, tanquam uerè illa regnina Austri festinans, à finibus terræ audire sapientiam Salomonis, opinionis siquidem odore prouocata. Sanè & Ecclesia non ante currere ualuit in odore sui Salomonis, quousque is, qui ab æterno ex patre sapientia erat, factꝰ est ei in tempore à patre sepientia, quo ipsius odorem percipere posset. Sic iustitia, sic sanctificatio, sic & redemptio nihilominus ei factus est, ut horū quoq; in odore currere posset, cum hæc æque omnia in se ante omnia esset. Nam & in principio quidem erat uerbum, sed tunc demum ad uidendū ipsum pastores uenerunt festinantes, cum nunciatum est factum. Deniq; & loquūtur adinuicem: Transeamus usque Bethleem, & uideamus hoc uerbum quod factum est, qđ fecit dominus, & ostendit nobis. Et sequitur. Quia uenerunt festinantes. Prius non se mouebant, dum uerbum erat tantū apud Deum. At ubi uerbum quod erat, factū est, ubi hoc dominus fecit & ostendit, tunc uenerūt festinantes: tunc cucurrerunt. Quomodo ergo in principio erat uerbū, sed uerbū erat apud Deū, factum est aūt, quatenus esse iciperet, & apud homines: sic nihilominus in principio sapientiā erat, erat iustitia, erat sanctificatio, & redēptio, sed angelis, ut

Iud. 13.b
Pſ. 38.a & 15.
H
Iob. 28.c
3. Reg. 10. a
Ioan. 1.a
Luc. 2.b
Ioan. 1.a

esset

Universidad de Deusto
Biblioteca

esset,& hominibus fecit eum hęc omnia pater,& fecit quod pater. Denique qui factus est,inquit,nobis sapientia a Deo,& non ait simpliciter,qui factus est sapientia,sed qui factus est nobis sapientia: quoniam quod erat angelis,factus est & nobis.

At angelis,inquis, quomodo redemptio fuerit,non uideo. Nec enim auctoritas scripturarum uspiam attentare uidetur eos aliquando aut peccato extitisse captiuos, aut morti obnoxios,ut necessariam haberēt redemptionem, exceptis duntaxat illis qui superbiæ lapsu irremediabili corruentes redimi deinceps non merentur. Si itaque angeli nunquam redempti sunt, alii utique non egentes,alij non promerentes; illi quidem quia nec lapsi sunt:hi autem quia irreuocabiles sunt, quo pacto tu dicis dominum Iesum Christum eis fuisse redemptionem? Audi breuiter: Qui erexit hominē lapsum,dedit stanti angelo ne laberetur, sic illum de captiuitate eruens, sicut hunc à captiuitate defendens. Et hac ratione fuit æque utrique redemptio, soluens illum, & seruans istum. Liquet ergo sanctis angelis dominū Christum fuisse redemptionem,sicut iustitiam,sic sapientiam, sicut sanctificationem:
Rom.1.c k & nihilominus tamen hæc ipsa quatuor esse factum,propter homines, qui inuisibilia Dei non nisi per ea quæ facta sunt intellecta conspicere possunt. Sic ergo omne qđ erat Angelis factū est nobis. Quid? Sapientia,iustitia,sanctificatio,redemptio. Sapientia in prædicatione, iustitia in absolutione peccatorum, sanctificatio in conuersatione quam habuit cum peccatoribus, redemptio in passione, quam sustinuit pro peccatoribus. Vbi ergo hæc à Deo factus, est tunc Ecclesia odorem sensit,tunc cucurrit. Vide iam quadrifariam unctionem, uide effluentissimam atque inæstimabilem suauitatem eius,quem unxit pater oleo lætitiæ præ cōsortibus suis. Sedebas,ò homo,in tenebrosis,& umbra mortis per ignorātiā ueritatis, sedebas uinctus catenis delictorum. Descēdit ad te in carcerem non ut torqueret,sed ut erueret de potestate tenebrarum. Et primo quidem ueritatis doctor detulit umbrā ignorantiæ tuæ,luce sapientiæ suæ. Per iustitiam deinde quæ ex fide est soluit funes peccatorum,gratis iustificans peccatorem. Quo gemino beneficio impleuit sermonē
Psal.145. l illum sancti Dauid Dominus soluit compeditos, dominus illuminat cæcos. Addidit quoque sanctē inter peccatores uiuere, & sic tredere formam uitæ tanquam uiæ, qua redires ad patriam. Ad cumulum postremo pietatis tradidit in mortem animam suam, & de proprio latere protulit preciū satisfactionis quo placaret patrem: per quod illū planē ad se uersiculum traxit. Apud dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio. Prorsus copiosa,quia non gutta, sed unda sanguinis largiter per quinq; partes corporis emanauit. Quid tibi debuit facere,& non fecit? Illuminauit cœcum, soluit uinctum,reduxit erroneum, reconciliauit reum. Quis non post illum libenter atque alacriter currat, qui & ab errore liberat,& errata dissimulat,q deinde meritā uendo tradit, præmia moriendo conquirit? Quam excusationem habet qui in odore horum unguentorum non currit, nisi ad quem forte odor minimè peruenit? Sed enim in omnem terram exiuit odor uitæ: quoniam misericordia domini plena est terra, & miserationes eius super omnia opera eius. Ergo qui uitalem hanc sparsam ubiq; fragrantiam non sentit, & ob hoc non currit: aut mortuus est,aut putidus. Fragrantia fama est,præuenit opinionis odor, excitat ad currendum, perducit ad unctionis experimentum,ad brauium uisionis. Vox una lætantium,omnium peruenientium: Sicut audiuimus,sic uidimus in ciuitate domini uirtutum. Omnino propter mansuetudinem quæ in te prædicatur,currimus post te Domine Iesu, audientes quod non spernas pauperem,peccatorem non horreas. Non horruisti confitentem Latronem, non lachrymantem peccatricē,non Chananęam supplicantem,non deprehensam in adulterio,non sedentem in telonio, non supplicātem publicanum, non negantem discipulum, non persecutorem discipulorum,non ipsos crucifixores tuos. In odore horum currimus. Porrò sapientiæ tuæ odorem ex eo percipimus quod audimus, quia si quis indiget sapientia, postulet eam à te, & dabis ei. Aiunt siquidem quod des omnib affluenter,& non improperes. At uerò iustitiæ tuæ tanta ubique fragrantia spargitur ut non solum iustus, sed etiam ipsa dicaris iustitia,& iustitia iustificans. Tam ualidus denique es ad iustificandum, quām multus ad ignoscendum. Quamobrem quisquis pro peccatis compunctus esurit,& sitit iustitiam,credat in te qui iustificas impium, & solam

solam iustificatus per fidē, pacē habebit ad Deum. Sanctitatem quoque suauissimè, & copiosissime tua redolet, non solum cōuersatio,sed & conceptio. Peccatum siquidem non commisisti,nec cōtraxisti. Qui ergo iustificari a peccatis sectari desiderant delibe-
Leui.19. b rantque sanctimoniam, sine qua nemo uidebit Deum,audiant te clamantem: Sancti
Psal.144. b estote quoniā ego sanctus sum. Considerēt uias tuas, & discant a te quia iustus sis in omnibus uiis tuis, & sanctus in omnibus
Eccl.12.c operibus tuis. Iam redemptionis odor quātos currere facit? Cum exaltaris a terra, tūc prorsus omnia trahis ad teipsum. Passio tua ultimum refugium, singulare remedium. Deficiente sapientia,iustitia non sufficiente sanctitatis succumbentibus meritis,illa suc-
1.Cor.3. b currit. Quis enim de sua uel sapientia, uel iustitia,uel sanctitate præsumat sufficientiā ad salutem? Non quòd sufficientes, inquit, A simus cogitare aliquid a nobis,tanquam ex
Psal.115. c nobis,sed sufficientia nostra ex Deo est. Itaque cum defecerit uirtus mea, non conturPsal.12.b bor,non diffido, scio quid faciam: Calicem
Psal.24.b et 138.d salutaris accipiam,& nomen Domini inuocabo. Illumina oculos meos Domine, ut
Rom.8.g sciam quid acceptum sit coram te omni tēpore,& sapiēs ium. Delicta iuuētutis meę, & ignorātias meas ne memineris, & iustus sum. Deduc me Domine in via tua, & sanctus sum. Veruntamen nisi interpellet sanguis tuus pro me, saluus non sum. Pro his omnibus currimus post te, dimitte nos, quia clamamus post te. Nec currimus æqualiter omnes in odore omnium unguentorū; sed uideas alios uehementius studijs flagrare sapientiæ: alios magis ad pœnitentiam, spe indulgentiæ animari; alios amplius ad uirtutum exercitium, uitæ, & conuersationis eius prouocari exemplo; alios ad pietatē passionis memoria plus accendi. Putamus
Ioan.8.c nos de singulis posse reperire exępla? Currebant in odore sapientiæ qui missi fuerant à Pharisæis,cum reuersi dicerent: Nunquā homo sic locutus est. Vtique admirantes
Ioan.3.a doctrinam,& confitentes sapientiam. Currebat in hoc ipso odore sanctus Nicode-
Luc.7.g mus, qui uenit ad Iesum nocte, in splēdore multo sapientiæ: de multis quippe instructus edoctusque recessit. Verūm in odore iustitiæ cucurrit Maria Magdalena, cui dimissa sunt peccata multa, quoniam dilexit multum, iusta profectò, & sancta, & non iam peccatrix quemadmodū Pharisæus exprobrabat, nesciens iustitiam seu sanctitatē Dei esse munus, non opus hominis; & quia non modo iustus,sed & beatus cui non imputabit Dominus peccatum. An oblitus erat,quomodo uel suam ipsius, uel alterius B corporalem tangendo lepram sugarat, non contraxerat? Sic tactus à peccatrice iustus iustitiam impertit, non perdit; nec sor de peccati, qua illam mundat, se inquinat. Cucurrit & Publicanus, qui cum propiciationem peccatis suis humiliter implora-
Luc. 18. e ret,descendit iustificatus,teste ipsa Iustitia: Cucurrit Petrus, qui lapsus fleuit amare,
Lu.22.g quatenus culpā dilueret, recuperaret iustitiam. Cucurrit Dauid,qui reatum agnoscēs & cōfitens,audire meruit: Et dominus trā-
1.Reg.12. d stulit a te peccatum tuum. Porrò in sanctificationis odore Paulus currere sese testatur cū Christi se imitatorē esse gloriatur dicens ad discipulos: Estote imitatores mei,
Phili. 3. d sicut & ego Christi. Cucurrerunt & omnes qui aiebant. Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Desiderio quippe
Mat. 19 d sequendi Christum reliquerant omnia. Hortatur generaliter uniuersos ad eundem odorem ista sententia: Qui se dicit in Chri-
1.Ioā.2. c sto manere,debet sicuti ille ambulauit,& ipse ambulare. Iam qui in odore cucurrerint passionis,si audire uis, uniuersos martyres accipe. En quatuor unguenta assignata habetis,primum sapientiæ,secundum iustitiæ, tertium sanctificationis,quartum redēptionis. Tenete nomina, percipite fr pum: & compositionis modum, uel num ὁ um specierum quibus confecta sunt, nolite requirere. Non enim facile in sponsi unguentis hęc
C Psal.146. a præstò esse possunt nobis, quemadmodū in superioribus illis sponsæ fuerunt. In Chri-
Psal.35.a sto nempe rerum plenitudo est sine numero & sine modo. Nam & sapientiæ eius nō est numerus, & iustitia ipsius sicut montes Dei, sicut montes æterni,& sanctitas singularis,& redemptio inexplicabilis. Dicendū & hoc quia frustra huius seculi sapientes de quatuor uirtutibus tam multa disputauerunt, quas tamen apprehendere omnino nequiuerunt, cum illum nescierint qui factus est nobis a Deo sapiētia docens prudētiam,& iustitia delicta donans,& sanctificatio in exemplum temperantiæ continenter uiuens,& redemptio in exemplum patientiæ fortiter moriens. Forsitan dicit aliquis: Cætera bene cōueniunt,sed sanctificatio ad temperantiā minus propriè referri uidetur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ad quod respondetur primum id esse continentiam, quod temperantiam. Deinde, usitatum in scripturis sanctificationem pro continentia seu munditia poni. Denique quid ille apud Moysen tam crebræ sanctificationes aliud erant, quam quædam purificationes hominum temperantium se a cibo, a potu, a concubitu, hisque similibus? Sed audi ipsum præcipuè Apostolū, quàm familiare habeat uel uti, uel usurpare sanctificationem in hoc sensu. Hæc est, inquit, uoluntas Dei, sanctificatio uestra, ut sciat unusquisque uestrum suum uas possidere in sanctificatione, & non in passione desiderij. 1.The.4 a

Item: Non. n. uocauit nos Deus in immunditiā, sed in sanctificationē. Liquet, quòd sanctificationem pro temperantia ponit. Ibidem.

Educto itaque in lucem, quod sub obscurum uidebatur, redeo adid, unde digressas erā. D Quid uobis cum uirtutibus, qui Dei virtutē Christum ignoratis? Vbinā, quæso, vera prudentia, nisi in Christi doctrina? Vnde uera iustitia, nisi de Christi misericordia? Vbi uera temperantia, nisi in Christi uita? Vbi uera fortitudo, nisi in Christi passione? Soli ergo qui eius doctrina imbuti sunt, prudentes dicēdi sunt? soli iusti, qui de eius misericordia ueniam peccatorum consecuti sunt, soli temperantes, qui eius uitam imitari studeant: soli fortes, qui eius patientiæ documenta fortiter in aduersis tenēt. Incastū proinde quis laborat in acquisitione uirtutum, si aliunde eas sperandas putat, quā a domino virtutum, cuius doctrina seminarum prudentiæ: cuius misericordia opus iustitiæ: cuius uita, speculum temperātiæ: cuius mors, insigne est fortitudinis. Ipsi honor & gloria in secula seculorum. Amen.

De tribus modis contemplationis circa Deum, sub figura trium cellarum.

Sermo XXIII.

Cāt.1.a Introduxit me rex in cellaria sua. Ecce unde odor, ecce quò curritur. Dixerat quia currendum, & in quo currēdū: sed quo curreadū esset, nō dixerat. Ergo ad cellaria curritur, & curritur in odore, qui ex ipsis procedit, sponsa illum sōlita sua sagacitate presentiente, & cupiente in ipsius plenitudinem introduci. Verum de celarijs his quid sentiendum putemus? Cogitemus ea interim loca quædam redolentia pene sponsum, plena odoramentis, referta delicijs. In ittiusmodi nempe officina potiorā E quæq; ex horto siue ex agro seruanda reponuntur. Illuc ergo pariter currunt. Quis? Spiritu feruentes animæ. Currit sponsa, currunt adolescentulæ: sed quæ amat ardētius currit uelocius, & citius puenit. Peruenies non dico repulsionem, sed nec cunctationē patitur. Sine mora aperitur ei, tanquam domesticæ, tanquam clarissime, tanquam specialiter dilectæ, & singulariter gratiæ. Adolescētulæ autem quid? Sequuntur à lōge. Neque enim cum adhuc infirmæ sint, pari possunt deuotione cum sponsa currere nec ipsius omnino imitari desiderium, & feruorem: ideoque tardius peruenientes, foris remanent. At charitas sponsæ non quiescit, neque insolescit, ut assolet, successibus suis; ut eas obliuiscatur, consolans magis, & hortans ad patientiam, quatenus æquanimiter, & sui ferant repulsam, & illius absentiā. Deniq; & nunciat eis gaudium, quod percepit, non ob aliud sane nisi, ut sibi congaudent, dum sibi confidant minimè alienum fore a se quicquid gratiæ matri accesserit. Nam nec illa ita proficere curat, quo ipsarū negligat curam, nec iuuandos suos profectus putat illarum damno. Quocūq, proinde meritorum prærogatiua tollatur ab illis, charitate absque dubio, & pia solicitudine necesse est eam semper esse cum illis. Oportet denique eam sponsum suum imitari, & petentem nimirum cœlos, & nihilominus F in terris cum suis se fore usque ad consummationem seculi pollicentē. Sic & ista quātumuis proficiat, quantumlibet promoueatur cura, prouidentia, atque affectu ab his quas in Euangelio genuit, nunquam amouetur, nunquam sua uiscera obliuiscitur. Dicat itaque eis: Gaudete, confidite. Introduxit me rex in cellaria sua: putate & uos pariter introductas. Sola introducta uideor, sed soli non proderit. Vestrum omniū est meus omnis profectus: uobis proficio, uobiscum partibor quicquid plus forte uobis meruero. Vis indubitanter scire, quia in hoc sensu & affectu locuta sit? Audi quid illæ respondeant: Exultabimus, & lætabimur: in te. Intē, inquiunt, exultabimus, & lætabimur: nā in nobis necdum meremur. Et addunt: Memores uberum tuorum; hoc est, æquanimiter sustinemus dum uenias, scientes te plenis ad nos reuersuram uberibus. Tunc nos cōfidimus exultare, & lætari, memores interim

interim uberum tuorum. Quod adiungunt, super uinum, significant se adhuc quidem pro sui imperfectione carnalium desideriorū (quæ uino designātur) recordatione pulsari, ninci tamen eadem desideria memoria abundantiæ suauitatis, quam tam ex uberibus fluētum expertæ sunt. Dicerem de uberibus, si non me satis dixisse superius meminissem. Nunc verò uides quomodo de matre præsumant, quomodo eius lucra, & gaudia sua reputant, propriæ repulsæ iniuriam illius introductione consolantes. Minimè ita confiderent, nisi matrem agnoscerent. Ibidem.

Audiant hoc prælati qui fibi commissi semper uolunt esse formidini, utilitati rarò. Psal.2.c G Erudimini qui iudicatis terrā. Discite subditorū matres vos esse debere, non dominos. Studere magis amari, quàm metui. Et si interdum seruitute opus est, paterna sit non tyrannica. Matres fouendo, patres uos corripiendo exhibeatis. Mansuescite, ponite feritatem. Suspendite uerbera, producite ubera: pectora lacte pinguescant, non typho turgeant. Quid iugum uestrum super eos aggrauatis, quorum potius onera portare debetis? Cur morsus a serpente paruulus, fugit conscientiam sacerdotis, ad quem eum magis oportuerat, tanquam ad sinum recurrere matris? Si spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, considerans unusquisque seipsum ne & ipse tentetur. Alioquin ille in peccato suo morietur, sanguinem autem eius, ait, de manu tua requiram. Sed hæc alias. Nunc quoniam literæ consequentia ex his quæ præanimus manifesta est, uideamus iam de celarijs quid spiritualiter sentire debeamus. In consequentibus mentio fit etiam de orto, & de cubiculo, quæ ambo nunc adiungo istis cellarijs, & in præsentem disputationē assumo. Nam simul tractata, melius ex inuicem innotescant. Et quæramus si placet tria ista in scripturis sanctis, ortum, cellarium, cubiculum. In ipsis nempe libenter Deum sitiens anima uersatur, & moratur, sciens se ibi absque dubio inuenturam quē H sitit. Sit itaque ortus simplex ac plana historia, sit cellarium mortali sensus, sit cubiculum arcanum theoricæ contemplationis. Et primum quidem historiam ad ortum puto non immeritò deputari, quod in ea inuenīā tur uti uirtutum tanquam ligna fructifera in horto sponsi, & in paradiso Dei, de quorum bonis actibus ac moribus quot iumis exempla, tot carpis poma. An forte quis ambigat Dei esse plantationem bonum hominem? Audi sanctum Dauid de uiro bono quid canat; Erit, ait, tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarū, quod fructum suum dabit in tempore suo, & folium eius non defluet. Audi Hieremiam eodem spiritu concinentem, & eisdem pene verbis: Erit tanquam lignum, inquit, quod plantatum est secus decursus aquarū, quod ad humorem mittit radices suas, & non timebit cum uenerit æstus. Item Prophera: Iustus, ut palma florebit, & sicut cedrus libani multiplicabitur. Et de seipso: Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei. Est ergo historia ortus, & ipsa tripertita. Continetur nanque in ea cœli, & terræ creatio, reconciliatio, & reparatio. Creatio quidem tanquam horti satio siue plantatio. Recōciliatio autem quasi germinatio satorum, uel plantatorum. Tempore nempe suo roranti bus cœlis desuper, & nubibus pluentibus iustum, aperta est terra, & germinauit Saluatorem, per quem facta est cœli terræque reconciliatio. Ipse est enim pax nostra, qui fecit utraque unū, pacificans in sanguine suo quæ in terris sunt, & quæ in cœlis. Porrō reparatio futura est in fine seculi. Erit enim cœlum nouum, & terra noua, & colligentur boni de medio malorum, tanquam fructus de horto, in Dei promptuaria reponendi. In die illa, ut scriptum est, erit germen domini magnificentia, & gloria, & fructus terræ sublimis. Habes igitur tria tempora in horto historici sensus. In morali quoque disciplina tria æque aduertere est, cellas quasi tres in cellario uno. Et idcirco forsitan pluraliter cellaria dixit, & non cellarium, cellarum uidelicet hunc numerum cogitans. Infra denique introductam se gloriatur in cellam uinariam. Nos ergo quia legimus: Da occasionem sapienti, & sapientior erit: habentes occasionem ex uocabulo quod spiritus sanctus cellæ huic censuit imponendum, reliquis quoque duabus nomina imponamus, aromaticam uni, & unguentariam alteri. Causas horum uocabulorum uidebimus postea. Nunc autem aduerte cuncta apud sponsum salubria cuncta suauia reperiri: uinum, unguenta, aromata. Vinū, Scriptura teste, lætificat cor hominis. Exhilarari nihilominus faciē in oleo legis, quo mitiq; puluis pigmētorū infunditur, ut unguenta fiāt. Aromata

nō modo grata suauitate odoris, sed ui quo medendi utilia sunt. Meritò sed introducta illuc exultat sponsa, ubi tanta redundat ubertas gratiæ. Sed habeo & alia nomina, puto & euidentiorem sui gerentia rationem. Et ut suo ordine nominetur, primam nuncupauerim disciplinæ, secundam naturæ, postremam gratiæ. In priori discis iuxta ethicæ partis rationem inferior esse, in sequenti par, in posteriore superior. hoc est sub alio, cum alio, super alium. Vel sic: Sub esse, coesse, pesse. Primò ergo discis esse discipulus, secundò socius, tertiò & magister. Equidem omnes homines natura æquales genuit. At quoniam bono naturæ in moribus superbia deprauato, facti sunt homines æquitatis impatientes, contendentes inuicem superiores constitui, atque alterutrum supergredi cupientes, & inanis gloriæ cupidi, inuicem inuidentes, inuicē prouocantes; primo omnium in cella priori iugo disciplinæ insolentia morum domanda est, quousque duris ac diutinis seniorum attrita legibus humilietur, & sanetur ceruicosa uoluntas, bonumque in se naturæ, quod superbiēdo amiserat, obediēdo recipiat, dū solo iam naturali affectu non metu discipli-
næ, cum uniuersis naturæ suæ sociis, id est cum omnibus hominibus socialiter quantum in se est, quietèque sese habere didicerit, in cellam tandem naturæ transiens experiensque quod scriptum est: Ecce quam bo- Ps. 132.
num, & quam iucundum habitare fratres in unum, sicut unguentum in capite. Accedit nimirum disciplinatis moribus tanquam tritis speciebus oleum letitiæ bonū naturæ, & fit unguentum bonum, atque incundum. Quo quasi unctus redditur homo suauis, & mitis, homo sine querela, neminē circumueniens, neminem concutiens, neminem lædens, nemini se superextollēs, aut præferēs, insuper & libenter communicans in ratione dati, & accepti. Puto, si bene intellexisti, utriusque cellæ proprietatis non incongruè me hanc unguentariam illā aromaticam ap-
pellasse testaberis. In illa deniq; sicut pigmētorū uires, atque fragrantia pistilli extorquet, & exigit uiolenta contusio, sic rectorū morū elicit quodāmodo, & exprimit naturalē uim uis magisterij, & districtio disciplinæ. In hac autem uoluntariæ, & tanquā in natæ affectionis, grata mansuetudo spōte officiosa currit, instar planè unguēti, quod est in capite, ad leuem caloris tactū descenden-
tis ac diffluentis per totum. Itaq; in cella disciplinæ tanquam sicce ac simplices aromatum species continentur, & inde aromaticam eam denominandam putaui. In ea uero, quæ naturæ dicta est quoniam iam quasi confecta reponuntur, & seruantur unguenta, nihilominus ex re nomen, & ipsa accepit ut unguentaria nuncupetur. Nam uinariam quoque cellam non aliam sanè sui nominis arbitror ferre rationem, nisi quòd in ea uinum zeli in charitate feruentis reconditur. Nec debet omnino præesse aliis, qui in eam necdū meruit introduci. Oportet prorsus
hoc uino æstuet, qui aliis præsidet, quemad- 2. Co. 11.
modum Doctor gentium æstuabat, quando g
dicebat: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror? Alioquin improbè satis pesse affectas, qui bus prodesse non curas, & quorum non zelas salutem, subiectionem nimis ambitiosè uendicas tibi. Hanc ego cellam quoque gratiæ nominaui, non quod absq; gratia, uel reliquas duas obtinere omnino qs possit; sed ob plenitudinē, quæ singulariter in istā percipitur. Deniq; plenitudo legis ē charitas, & M
qui diligit fratrem, legem impleuit. Vidisti Ro. 13.d
rationem uocabulorum, uide & differentiā cellarum. Nec enim paris facilitatis, seu fa cultatis eiusdem est: petulantes nagosq: sensus atque intemperantem carnis appetitū magistri comprimere metu ac rigida disciplinę cohibere censura, & spōtaneo affectu bene cum sociis conuenire. castigatis sub se rula uiuere moribus, & sola magistra uolun tate gratum paribus gerere morem. Nam neque unius rursum quis dicat esse meriti, unius uè uirtutis solicialiter uiuere, & utiliter pręesse. Quàm multi denique sub pce ptore quieti uiuunt, quos si iugo absoluas, uideas non posse quiescere, nec se ullo modo æqualibus seruare innoxios. Itēque innumeros cernes simpliciter ac sine querela inter fratres conuersari, super fratres nō solū inutiliter, sed & insipiēter, & nequiter: Quadā siquidē bona mediocritate contenti sūt, qui huiusmodi sunt, sicut eis mensuram gratiæ partitus est Deus, minimè q dē egētes magistro, nec tamē idoneo magisterio. Prioribus ergo sequētes quidē in moribus antecellunt, sed utriusq; superiores existūt, qui superiores esse sciunt. Denique & accipiunt in promissione qui bene præsunt, confiti super omnia bona domini sui. At pauci profectò qui utiliter, pauciores qui & humiliter

militer præsint. Facile tamen utrunque adimplet qui matrem uirtutum discretionem perfectè adeptus, uino nihilominus charitatis usque ad contemptum propriæ gloriæ, usq; ad sui ipsius obliuionē, & non ad quærenda, quæ sua sunt, debriatur, quod solo ac
A miro spiritu sancti magisterio intra cellam uinariam obtinetur. Virtus siquidem discretionis absque charitatis feruore iacet, & fer uor uehemens absque discretionis temperamento præcipitat. Ideoque laudabilis cui neutrū deest, quatenus, & feruor discretionem erigat, & discretio feruorem regat. Ergo taliter oportet esse moratum eum, qui præest. Optimum autem in moribus dixerim, & summam disciplinæ huius perfectę apprehēdisse, cui totas has cellas absque offendiculo percurrere, & circuire donatum est, qui in nullo prorsus, aut resistat prioribus, aut inuideat paribus, aut subiectis, vel desit in cura, uel in superbia præsit, prælatis obediens, socijs congruens, subditis utiliter condescendens. Quod quidem perfectionis insigne haud dubius sponsæ annuerim. Cāt. 1.a
Innuit hoc etiam sermo quem dixit: Quia introduxit me rex incellaria sua: dum non in unam aliquam cellam, sed in cellaria pluraliter se introductam ostendit. Iam ad cubiculum ueniamus. Quid & istud? Et id me præsumo scire quid sit? Minimè mihi tantæ rei arrogo experientiam, nec glorior in prærogatiua, quæ soli seruatur beatæ spōsæ, cautus iuxta illud Græcorum, Scire meipsum, ut sciam etiam cum Propheta, quid Ps. 93.b
desit mihi. Tamen si nihil omnino scirem, nihil dicerem. Quod scio, non inuideo uobis, nec subtraho. Quod nescio, doceat uos qui docet hominem scientiam. Dixi, & me-
B ministis, in theoricæ contemplationis arcano, regis esse quærendum cubiculum. Sed quomodo de unguētis dixisse me scio, multa uidelicet, & diuersa penes sponsum ea esse, nec omnia præsto omnibus, sed sua quibusque pro diuersitate indulta meritorum: sic quoque non unum puto cubiculum regi esse, sed plura. Nam nec una est regina profectò, sed plures, & concubinæ multæ sunt, Eccl. 24.
& adolescentularum non est numerus. Et c
unaquæque inuenit secretum sibi cum spō so, & dicit: Secretum meum mihi, secretum meum mihi. Non omnibus uno in loco fruidatur grata, & secreta sponsi præsentia, sed ut cuique paratum est a patre ipsius. Non enim nos eum eligimus, sed ipse elegit nos, & posuit nos, & ubi ab eo quisque positus est, ibi est. Denique mulier una compuncta secus pedes Domini Iesu sortita est locū, cū altera suæ deuotionis fructū ad caput inuenerit, si tamen altera. Porro Thomas D
in latere, Ioannes in pectore, Petrus in sinu patris, Paulus in tertio cœlo, secreti huius gratiam sunt assecuti. Quis nostrum dignè distinguere sufficiat has ueritates meritorū, vel potius præmiorum? Ne omnino timen præterijsse, quod ipsi nouimus uideamur, prior mulier strauit sibi in tuto humilitatis, posterior in solio spei. Thomas in solido fidei, Ioannes in lato charitatis, Paulus in intimo sapientiæ, Petrus in luce veritatis. Sic ergo apud sponsum mansiones multæ sunt, & siue regina, siue concubina, siue etiam de numero sit adolescentularū, congruum quæque pro meritis accepit ibi locum, terminumque quousque liceat sibi contemplādo procedere, & introire in gaudium domini sui, & rimari dulcia secreta C
sponsi. Quod suo loco distinctius quantum dignabitur ipse suggerere, demonstrare conabor.

Nunc uerò id nosse sufficiat, nulli adolescentularum, nulli concubinarum, nulli uel reginarū patere omnino accessum ad secretum illud cubiculi, quod suæ illę columbæ formosæ, perfectę uni unicum sponsus seruat. Vnde nec ego sane indignor, si nō ad illud admittor, præsertim cum constet mihi ne ipsam quidem sponsam interim adhuc Cāt. 1.b
ad omne, quod uult, peruenire secretū. Denique & flagitat indicari sibi ubi pascat, ubi cubet in meridie. Sed audire quousque peruenerim, aut me peruenisse putauerim. Nec enim iactantiæ deputandum est, quod in uestros pando profectus. Est locus apud sponsum, de quo sua iura decernit, & disponit consilia ipse uniuersitatis gubernator leges constituens omni creaturæ, pondus & mensuram, & numerum. Et locus iste altus, & secretus, sed minimè quietus. Nam etsi ipse, quantum in se est, disponit omnia suauiter, disponit tamen & contemplātem, qui forte cò loci peruenerit, quiescere non permittit: sed mirabiliter quamuis delectabiliter riuantem, & admirantem fatigat, redditque inquietum.

Pulchrè utrunq; in cōsequētibus sponsa exprimit, & delectationē videlicet illius modi contemplationis, & inquietudinem; ubi & se dormire, & cor suum uigilare fatetur.

Nam in somno quidem suauissimi stuporis placidæque admirationis sentire quietem, in vigilijs verò inquiete nihilominus curiositatis ac laborioſæ exercitationis pati se fatigationem significat. Hinc beatus Iob: Si dormiero, ait, dico, quando consurgam? & rursus expectabo uesperam. Sentis nè in his verbis sanctam animam uelle interdum molestam quodammodo declinare suauitatem, eandemque rursum suauem molestiam affectare? Non.n.dixisses, quando cõsurgam, si ex toto ei quies illa suæ contẽplationis placuisset: sed etsi ex toto displicuisset non denuo expectasset horam quietis, ideſt uesperam. Nõ igitur locus est iste cubiculi, ubi nequaquam per omnem modum quiescitur. Est item locus, de quo super rationalem reprobam quidem creaturam immobilis vigilat secretissima, & seueriſſima animaduersio iusti iudicis Dei, terribilis in cõsilijs super filios hominũ. Cernitur, inquã, a timorato cõtemplatore hoc loco Deus, iusto sed occulto iudicio suo reproborum nec diluens mala, nec acceptans bona insuper & corda indurans, ne fortè doleãt, & resipiscant, & conuertantur, & sanet eos. Et hoc non absq; certa, & æterna ratione: quod tanto formidoloſius constat esse, quãto immobilius fixum extat in æternitate. Pauendum ualde, quod in Prophẽta de huiusmodi legimus, ubi loquens ad angelos suos Deus sic ait: Misereamur impio. Quibus pauentibus atque quærẽtibus: Non ergo discet facere iustitiam? Non, inquit, subdens que causam: In terra, ait, sanctorum iniqua gessit, & non uidebit gloriam Domini. Timeant clerici, timeant ministri ecclesiæ, qui i terris sanctorum quas possident, tam iniqua gerunt, vt stipendijs, quæ sufficere debeãt, minimè contenti, superflua, quibus egeni sustentandi; forent, impiè sacrilegèque sibi retineant & in usus suæ superbiæ, atq; luxuriæ uictũ pauperum consumere non uereantur: dupli ci profectò iniquitate peccantes, quod & aliena diripiunt, & sacris in suis vanitatibus & turpitudinibus abutuntur. Talibus ergo cum in præsentiarum parcere, ac misereri, ne in æternum parcat, cuius iudicia abyſſus multa aduertitur: quis hoc loco requiem quærat? Habet hæc uisio tremorem iudicij, non securitatem cubiculi. Terribilis est locus iste, & totius expers quietis. Totus inhorrui si quando in eum raptus sum illam apud me replicans cum tremore seu-

D Iob.7.a

Esa.26.b Ibidem.

E

tentiam: Quis scit si est dignus amore an odio? Nec mirum si titubo ego ibi (folium utique, quod a uento rapitur, & stipula ficca) ubi & maximus ille contemplator suos quoque fatetur penè motos fuisse pedes, penè effusos gressus. Et dicebat: Zelaui super iniquos, pacem peccatorum uidens. Quare? In labore, inquit, hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur, ideoque tenuit eos superbia, ne humilientur ad pœnitentiam, sed damnentur propter superbiam cum superbo diabolo, & angelis eius. Nam qui in labore hominum non sunt, in labore dæmonum profectò erant, dicente iudice: Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius. Est tamen Dei locus & iste, planè non aliud, quã domus Dei & porta cœli. Hic nempe timeri dicitur Deus. Hic sanctum & terribile nomen eius, & tanquam ingressus gloriæ. Initium plane sapientiæ timor Domini. Nec te moueat, quòd initium sapientiæ huic demum loco dederim, & non priori. Ibi quippein quodã quasi adiutorio suo docentem de omnibus magistram audimus sapiẽtiam, hic & suscipimus. Ibi instruimur quidem, sed hic afficimur. Instructio doctos reddit, affectio sapientes. Sol non omnes quibus lucet, etiã calefacit: sic sapientia multos quos docet quid sit faciendum, non continuò etiam accendit ad faciendum. Aliud est multas diuitias scire, aliud & possidere: nec notitia diuitem facit, sed possessio. Sic prorsus, sic aliud est nosse Deũ, & aliud timere: nec cognitio sapientem, sed timor facit, qui afficit. Tunè sapientẽ dixeris, quem sua scientia inflat? Quis illos sapientes nisi insipientissimus dicat, qui cũ cognouissent Deũ, non tanquam Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt? Ego magis cũ Apostolo sentio, qui insipiẽs cor eorum pronunciat. Et bene initium sapientiæ timor Domini: quia tunc primum Deus animæ sapit, cum eam afficit ad timẽdum, non cum instruit ad sciendum. Times Dei iustitiam, times potentiam, & sapit tibi iustus, & potens Deus, quia timor sapor est. Porrò sapor sapientem facit, sicut scientia scientem, sicut diuitiæ dinitem. Quid ergo prior locus? Tantum præparat ad sapientiam. Illic præpararis, ut hic initieris. Præparatio, rerum cognitio est. Verum hanc facillime sequitur elationis tumor, si nõ reprimat timor, ut meritò dicatur: Initium sapient iæ

Eccl.9.a Iob.13.d

Ps.72.a Ibidem.

Matth. 25.d Gẽ.28.d Ps.110. b F Ibidem. Eccl.1.b

Rom.11.

G pientiæ timor domini, qui se pesti insipientiæ primus opponit. Ibi itaq; quidam accessus est ad sapiẽtiam, hic & ingressus. Porrò nec hic, nec ibi speculãti perfecta est quies: quia illic Deus apparet tanquam solicitus, hic tanquam turbatus. Non ergo cubiculũ quæsieris in his locis, quorum alter auditorium quasi docentis, alter prætorium iudicis magis apparet.

Sed est locus vbi uerè quiescens, & quietus cernitur Deus, locus omnino non iudicis, non magistri, sed sponsi, & qui mihi quidem (nam de alijs nescio) plane cubiculum fit, si quando in illum contigerit introduci. Sed heu rara hora, & parua mora. Clarè ibi agnoscitur miseticordia domini ab æterno, & usq; in æternũ super timẽtes eum. Et fœlix qui dicere potest: Particeps ego sum omnium timentiũ te, & costodientium mandata tua. Stat propositum Dei, stat sententia pacis super timentes eũ, ipsorum & dissimulans mala, & remunerans bona, ut miro modo eis non modò bona, sed & mala cooperentur in bonum. O solus uerè beatus cui non imputauit dominus peccatũ. Nam, qui non habuerit peccatũ, nemo. Omnes enim peccauerunt, & oẽs egent gloria Dei. Quis accusabit tamen aduersus electos Dei? Sufficit mihi ad omnem iustitiam solum habere propitium, cui soli peccaui. Omne quod mihi ipse non imputare decreuerit, sic est quasi non fuerit. Nõ peccare, Dei iustitia est: hominis iustitia, indulgentia Dei. Vidi hæc, & intellexi illius sentẽtię ueritate: Omnis qui natus est ex Deo nõ peccat: quia generatio cœlestis seruat eũ. Generatio cœlestis æterna prædestinatio est, qua electos suos Deus dilexit, & gratificauit in dilecto filio suo ante mundi constitutionem sic in sancto apparentes sibi, ut uiderent uirtutẽ suam, & gloriam suam, quo eius forent consortes hæreditatis, cuius, & apparerẽt conformes imaginis. Hos ergo, aduerti quasi nunquam peccasse, quoniam & si qua diliquisse uidentur in tempore. non apparent in æternitate quia charitas patris ipsorum cooperit multitudinem peccatorum, & dixi beatus quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata: cum subito tanta mihi quoque de me suborta fiducia, & infusa lætitia est, quantus certe in loco horroris, id est in loco secundæ uisionis non præcesserat timor, ita ut mihi uisus fim, tanquam unus ex illis beatus esse. O si durasset. Iterum ite-

Ps.31.a Rom.3.c Rom.8.f

I.Ioã.3.b

H

Ps.62.a

Ps.31.a

rumque uisita me domine in salutari tuo, ad uidendum in bonitate electorum tuorum, ad lætandum in lætitia gentis tuæ. Ps.105.

O ueræ quietis locus, & quem non immeritò cubiculi appellatione censuerim, in quo Deus non quasi turbatus ira, nec uelut distentus cura prospicitur, sed probatur uolũtas eius eo bona, & beneplacens, & perfecta. Visio ista non terret, sed mulcet, inquietam curiositatem nõ excitat, sed sedat, nec fatigat sensus, sed tranquillat. Hic uerè quiescitur. Tranquillus Deus tranquillat omnia, & quietum aspicere quiescere est, Cernere est regem post diurnas foreusium quasi lites causarum, dimissis a se turbis, curarum molestias declinantem, petentem de nocte diuersorium, cubiculum introeuntem cum paucis, quos hoc secreto, & hac familiaritate dignatur, eo certè securis, quò secretius quiescentem, eò serenius se habentem, quò placidius solos intuentem quos diligit. In hoc arcanum, & in hoc sanctuarium Dei si quem forte ueſtrum aliqua hora sic capi, & sic abscondi contigerit, ut minimè auocet, aut perturbet uel sensus egens, uel cura pungens, uel culpa mordens, uel ea cernæ, quæ difficilius amouentur irruentia imaginum corporearum phantasmata: poterit quidem hic cum ad nos redierit, gloriari, & dicere: Introduxit me rex in cubiculum suum. Quod tamen an ipsum sit de quo exultat sponsa non temere affirmauerim. Est tamen cubiculum, & cubiculum regis quia nimirum de tribus, quos triplici assignauimus uisioni, solus factus est in pace locus iste. Vt enim apertè monstratum est, & in priori exigua, & in secundo nulla percipitur quies, cum & illic apparẽs admirabilis, ad indagandi studium exerceat curiositatem, & hic inotescens terribilis, infirmitatem concutiat. At uerò tertio isto in loco non planè terrebilis, nec tam admirabilis, quàm amabilis, apparere dignatur, serenus, & placidus, suauis, & mitis, & multæ misericordiæ omnibus intuentibus se. Iam ut horum, quæ de cellario, sorto, cubiculo, longiori sunt disputata sermone, memoria uestra compendium teneat mementote trium temporum, trium meritorum, trium quasi præmiorum. In sorto aduerte tempora, merita in cellario, præmia in triplici illa contemplatione cubiculum inquirentis. Et de cellario quidem ista sufficiant. Porrò de sorto, uel cubiculo

Cant.1.c

I

K

siqua addenda, aut alia fortè, quàm dicta sint, modò aduertenda occurrerint, loco suo non prætereamus. Sin autem sufficiant, quę dicta sunt, & minime iterentur, neunquam in fastidium, quod absit, ueniant ea, quæ proferuntur ad laudem, & gloriam sponsi Ecclesiæ Domini nostri Iesu Christi, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Hic ostenditur qualiter beatus Bernardus diu distulerit prosequi præsens opus, propter scisma quod in Ecclesia suscitauerat Petrus Leonis contra uerum Papam Innocentium secundum, Tandem diuina clemẽtia suffragante, beatus Bernardus ipsum scisma sedauit: & omnes Ecclesiæ aduersarios, mortuo Petro Leone, cum Papa Innocentio pacificauit: & postmodum ad opus hoc, quod intermiserat, repedauit. Sermo. XXIIII.

HOc demum tertio, fratres, reditũ ab urbe nostrum clemẽtior oculus e cœlo respexit. & ultus tãdem serenior desuper arrisit nobis, iquiunt Leonina rabies, finem accepit malitia, Ecclesia pacem recepit. Ad nihilũ deductus est in conspectu eius malignus, qui eã per hoc fermè octennium diro scismate conturbarat. Nũ uerò ego gratis de tantis periculis ero reditus uobis. Vestris desiderijs donatus sum. uestris me profectibus paro: quorum uiuo meritis, uolo uiuere studijs, & saluti. Quidque dudũ cæpta in Cãticis me exequi uultis, libenter quidẽ accipio, & dignũ arbitror interruptũ potius resarcire sermonẽ, quàm noui ordiri quippiam. Vereor autem ne dissuetum per id tẽporis animũ, & distẽtũ diu habitũ, non solum ad tam diuersa, sed etiam ad tam indigna, dignitas materiæ prout oportet non admittat. Sed si quod habeo, hoc uobis dare poterit & fideli obsequio meo Deus, etiam quod non habeo dare ut dem. Si non, culpetur sanè ingenium, non uoluntas. Locus autem unde incipere debemus, ni fallor, iste est. Recti diligunt te. Quod *Cant. 2.a* antaquam explanare incipiamus quid sit, uideamus, cuius sit, quisnam hoc uideliceet dicat. A nobis namque exigitur, quod auctor non loquitur. Et fortasse melius adolescentulis id damus, ut suis uerbis & hoc addãt: Recti diligunt te. Et cui hoc potissimùm personæ congruere iudicamus? Si adolescẽtulis, matri sine dubio id loquuntur. Si quidem cum dixissent ei: Exultabimus, & lætabimur in te, memores uberum tuorum super uinum: nec dubium quin matri loquerentur · continuato sermone hoc quoque intulerunt: Recti diligunt te, Puto propter aliquas de numero ipsarum, quæ non idem saperẽt, licet pariter currere uideẽtur, quæ sua sunt quærentes, & non ambulantes sim pliciter, neq; sincerè, sed speciali gloriæ matris inuidentes, & captantes occasionẽ murmurandi aduersus eam, ex eo nimirũ, quod sola in cellaria introijsset. Quod non est aliud nisi, quod Apostolus ait: Periculum in falsis fratribus. Ipsæ sunt denique quibus exprobãtibus subinde pro se satisfacere cogitur, ubi eis ita respondet: Nigra sum, sed formosa, filiæ Hierusalem. Itaque propter murmurantes, & blasphemantes dicitur ab his, quæ bonæ, quæ simplices, quæ humiles, & mansuetæ sunt, ab his, inquam, dicitur sponsæ, consolandi gratia: Recti diligunt te. Non sit tibi, inquiunt, cura de iniqua reprehensione blasphemarum harũ, cum constet, quia recti diligunt te. Bona profecto consolatio cum blasphemantur a malis bene facientes, si recti diligant nos. Omnino sufficit aduersus os loquentiũ iniqua, opinio bonorum cum testimonio conscientiæ. In Domino laudabitur anima mea, audiant mansueti, & lætentur Mansueti, inquit, lætentur, mansuetis placeam, & æquanimiter odio, quicquid in me iactare uoluerit liuor perditarum. Ergo in hoc sensu puto appositum, Recti diligunt te. Nec absurdè, ut æstimo, cum ubique penè in choro adolescentularum tales inueniam, quæ acta sponsæ curiosè obseruent, derogandi, non imitandi causa. Torquentur in bonis seniorum suorum, malis pascuntur. Videas ambulare seorsum, conuenire sibi, & sedere pariter, moxque laxare procaces linguas in detestandum susurriũ. Vna uni coniungitur, nec spiraculum incedit in eis, tanta est libido detrahendi, audiendi uè detrahentem. Ineunt familiaritatem ad maledicendum, concordes ad discordiam. Conciliant inter se inimicissimas amicitias, & pari consentaneę malignitatis affectu celebratur odiosa collatio. Haud secus egere quondam Herodes, & Pilatus, de quibus narrat Euangelium, quia facti sunt amici in illa die, hoc, est in die Dominicæ passionis. Conuenientibus sic in

Ibidem.

Psal. 33.d

1.Co. 11. in vnum, non est dominicam cœnam manducare, sed magis propinare, & bibere calicem dæmoniorum, dum importantibus linguis aliorum perditionis virus, aliorum aures intramem mortem libenter excipiũt.

Hier. 9.f Sic quippe iuxta Prophetam, intrat mors per fenestras nostras, cum prurientes auribus, & oribus, læthale poculum detractionis inuicem nobis, ministrare contẽdimus. Non ueniat anima mea in concilio detrahentium: quoniam Deus, odit eos, dicente *Rom. 1.d* Apostolo: Detractores Deo odibiles. Quã *Psal. 110.* sententiam Deus ipse loquẽs in Psalmo, audi quomodo affirmat: Detrahentem, inquit, secretò proximo suo, hunc persequebar. Nec mirum, cum id præcipue vitium charitatem quæ Deus est, & quidem cæteris acrius, impugnare, & persequi cognoscatur, quemadmodum uos quoque potestis aduertere. Omnis qui detrahit, primum quidem seipsum prodit vacuum charitate. Deinde quid aliud detrahendo intẽdit, nisi ut is cui detrahit, veniat in odium uel contemptum ipsis apud quos detrahit? Ferit ergo charitatem in omnibus qui se audiunt, lingua maledicæ: & quantum in se est, necat funditus, & extinguit: non solum autem sed & in absẽtibus vniuersis, ad quos volãs uerbũ forte per eos qui præsentes sunt, per uenire contigerit. Vides quàm facile, & in breui ingentem multitudinem animarũ uelociter currẽs sermo tabe malitiæ huius inficere possit? Propterea dicit de talibus propheticus spiritus. Quorum os maledictione *Psal. 130.* & amaritudine plenum est, ueloces pedes *b* eorum ad effundendum sanguinem. Vti- *Ibidem.* que tam ueloces, quam uelociter currit sermo. Vnus est qui loquitur, & unum tantum uerbum profert, & tamen illud vnum uerbum uno in momento multitudinis audientium, dum aures inficit, animas interficit. Cor siquidem felle luori amarum per linguæ instrumentum spargere nisi amara *Luc. 6.g* non potest, dicente Domino: Ex abundãtia cordis os loquitur. Et sunt species pestis huius, dum alij quidem vnde atque irreuerenter uti in buccam uenerit, uirtus euomant detractionis. Alij autem quodam simulatę uerecundiæ fuco conceptam malitiam quã retinere non possunt, adumbrare conantur. Videas præmitti alta suspiria, ficque quadam cum grauitate, & tarditate, uultu mœsto, demissis supercilijs, & uoce plãgẽti egredi maledictionem, & quidem tãto persuasibiliorem, quanto creditur ab his qui audiunt, corde inuito, & magis condolentis affectu, quam malitiose proferri. Doleo inquit, uehementer, pro eo quòd diligo eum satis, & nunquam potui de hac re corrigere eum. Et alius: Mihi quidem, ait, bene cõpertum fuerat de illo istud, sed per me nunquam innotuisset. At quoniam per alterum patefacta est res, ueritatem negare non possum: dolens dico, reuera ita est. Et addit: Grande damnum. Nam aliàs quidem in pluribus ualet, cæterum in hac parte (vt uerum fateamur) excusari minimè potest. His paucis aduersus malignissimũ uitium commemoratis, reuertamur ad explanandi ordinem, & demonstremus qui sint hoc loco intelligendi, Recti. Non enim arbitror sentire quẽpiam rectè intelligẽtiæ, secundum corpus rectos dici eos, qui sponsam diligunt, Propterea demonstranda à nobis est spiritualis, id est animi, cordis uè rectitudo. Spiritus est qui loquitur, spiritualibus spiritualia comparans. Ergo secundum animum non secũdum terrenam, & feculẽtam materiam Deus hominẽ rectũ fecit. Ad imaginem quippe, & similitudinem suam creauit illum. Ipse verò quemad *Psal. 91.c* modũ psallis, Rectus dominus Deus noster & nõ est iniquitas in eo. Rectus itaq; Deus rectum fecit hominem similem sibi, id est sine iniquitate, sicut nõ est iniquitas in eo. Porrò iniquitas cordis est, non carnis uitiũ, ut per hoc noueris in spirituali portione tui, & non in crassa, luteaque substantia Dei similitudinem conseruandam fore siue reparandam. Spiritus enim est Deus, & eos qui uolũt similes ei uel perseuerare, vel fieri, oportet intrare ad cor, atque in spiritu id negocij actitare: ubi reuelata facie speculantes gloriam Dei, in eandem imaginem trãsformentur, de claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu. Quanquam & corporis staturã dedit homini Deus rectã, forsitan ut ista corporea exterioris uiliorisque rectitudo figmenti hominem interiorem illum, qui ad imaginẽ Dei factus est, spiritualis suæ seruandæ rectitudinis admoneret, & decor limi deformitatem argueret animi. Quid enim indecentius quàm curuũ recto corpore gerere animũ? Peruersa res est & feda, luteum uas quod est corpus de terra, oculos habere sursum, cœlos libere suscipere, cœlorumq; luminaribus oblectare aspectus: spiritualẽ verò cœlestemq; creaturam suos,

ſuos econtrario oculos, id eſt internos ſenſus atque affectus trahere in terram deorſum, & quæ debuit nutriri in croceis, hærere luto tanquam vnam de ſuibus, amplexariq; ſtercora. Erubeſce anima mea diuinam in peccorinam commutaſſe ſimilitudinem. Erubeſce volutari in cœno, quæ de cœlo es. Erubeſce anima, ait corpus, in mei conſideratione. Creatam ſimilis creanti recta, me quoque accepiſti adiutorium ſimile tibi,
Æphe. 5. f utique ſecundum lineamenta corporeæ rectitudinis. Quocunq; te vertas, ſiue ad Deũ ſurſum, ſiue ad me deorſum (nemo ſiquidẽ carnem ſuam vnquam odio habuit) vbique occurrit tibi ſpecies decoris tui, vbique proſtatu tuæ dignitatis habes de magiſterio ſapientiæ familiarem admonitionem. Me ergo meam (quam tui gratia accepi) retinente, & ſeruante prærogatiuam, tu quomodo non confunderis amiſiſſe tuam? Cur ſuam in te conditor intuetur abolitam ſimilitu-
E dinem, cum tuam in me tibi conſeruet, aſſiduéque repræſentet? Iam omne adiutoriũ quod tibi ex me debebatur, uertiſti tibi in confuſionem: abuteris obſequio meo, indigne humanum corpus inhabitas, brutus, & beſtialis ſpiritus. Iſtiuſmodi ergo curuæ animæ non poſſunt diligere ſponſam, quoniam non ſunt amicæ ſponſi, cum ſint mũdi.
Iac. 4. b Qui vult, inquit, amicus eſſe huius mundi, inimicus Dei conſtitnitur. Ergo quærere, & ſapere quæ ſunt ſuper terram, curuitas animæ eſt: & è regione meditari ac deſiderare quæ ſurſum ſunt, rectitudo. Et hanc rectitudinem, ut ſit perfecta in omnibus, inueniri neceſſe eſt ſenſu atque conſenſus. Illum uerò rectum corde dixerim, q ui & rectè in omnibus ſentiat & à recto quod ſenſerit, in nullo diſſentiat. Ecce de quibus dicitur ad ſponſam: Recti diligunt te. Qui uidelicet in omnibus rectè, & recto acquieſcũt. Rectum reuera te dixerim, ſi rectè in omnibus ſentias, & factis non diſſentias. Inuiſibilis animi ſtatum nunciet fides, & actio. Rectum iudica, ſi fide catholicum, & iuſtum opere probaueris. Si quo minus, curuum cenſere non dubite. Si nempe habes: Si recte offers, & recte nõ diuidis, peccaſti. Recte quidem quodcunque horum offers, recte autem ab alterutro ea non diuidis. Noli eſſe rectus oblator, & prauus diuiſor. Quid diuidis actum à fide. Iniquè diuidis, fidem perimens tuam. Nam fides ſine operibus mortua eſt. Munus mortuũ offers Deo. Si enim quædam anima fidei ipſa deuotio eſt, quid fides quæ nõ operatur ex dilectio
Iac. 2. d ne, niſi eadauer exanime. Bene honoras deũ munere fœtido, bene placas tuæ fidei iter
F fector. Quomodo hoſtia pacifica, ubi tam ſæua diſcordia eſt. Non mirum ſi Cain inſurrexit in fratrem, qui ſuam prius occide-
Gen. 4. b rat fidem. Quid miraris, o Cain, ſi ad tua nõ reſpicit munera qui te deſpicit. Nec hoc mirum ſi non reſpicit ad te, quia ita diuiſus es in te. Si manum deuotioni quid animum das liuori. Non concilias Deum tibi, diſcors tecum. Non placas, ſed peccas etſi nondum quidem impie feriendo, ſed tamẽ diuidendo non rectè. Etſi necdum fratricida, iam tamen fideicida teneris. Nunquid rectus uel quando manũ porrigis Deo cuius cor in terram trahit liuor, & fraternũ odium. Quomodo rectus, cuius fides mortua, cuius opus mors, cuius nulla deuotio, amaritudo multa. Erat quidem in offerente fides, ſed non in fide dilectio. Recta oblatio, ſed crudelis diuiſio. Mors fidei, eſt ſeparatio charitatis. Credis in Chriſtum, fac Chriſti opera, ut uiuat fides tua. Fidem tuam dilectio animet, probet actio. Non incuruet terrenum opus, quem fides cœleſtiũ erigit. Qui te dicis in Chriſto manere, debes ſicut ipſe ambulauit, & tu ambulare.
Quod ſi propriam gloriam quæris, florenti inuides, abſenti detrahis, reponis lædẽti te: hoc Chriſtus non fecit. Confiteris te noſſe Deum, factis autem negas. Non rectè planè, ſed impie linguam Chriſto, animam de
Ad Tit. 1. d Mat. 9 G diſti diabolo. Audi ergo quid dicat: Homo iſte labijs me honorat, cor autem eius longe eſt a me. Non es profectò rectus, qui tã non recte diuidis. Non potes attollere caput preſſum diaboli iugo. Non te ſurrigere prævales, cui dominatur iniquitas. Iniquitates tuæ ſupergreſſæ ſunt caput tuũ, & ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper te. Ini
Pſ. 37. d quitas deniq; ſedet ſuper talẽtum plumbi. Vides quod non faciat hominem rectum fides etiam recta, quæ non operatur ex dilectione? At qui ſine dilectione eſt, non habet unde diligat ſponſam. Sed nec opera quamuis recta rectum cor efficere ſufficiunt ſine fide. Quis enim rectũ dicat hominem non placentem Deo, ſine fide autem impoſ
Hebr. 11. d ſibile eſt placere Deo. Qui non placet Deo, nõ poteſt illi placere Deus. Nam cui placet Deus, Deo diſplicere non poteſt. Porrò cui non placet Deus, nec ſpõſa eius. Quomodo ergo

ergo rectus, qui nec Deum diligit, nec Eccleſiam Dei cui dicitur; Recti diligunt te?
Gen. 1. a Si ergo nec fides ſine operibus, nec opera ſine fide ſufficiunt ad animi rectitudinẽ: nos qui in Chriſtũ credimus, fratres, rectas ſtudeamus facere uias noſtras & ſtudia noſtra. Leuemus corda noſtra cũ manibus ad Deũ, vt toti recti inueniamur, fidei noſtræ rectitudinem rectis actibus comprobantes, dilectores ſponſæ, dilecti à ſponſo Ieſu Chriſto Domino noſtro, qui eſt Deus benedictus in ſęcula. Amen.

De nigredine & formoſitate ſponſæ, id eſt Eccleſiæ, quid ſint. *Sermo. XXV.*

HEcce quod dixeram in ſermone, quia æmulis laceſſentibus ſponſa reſpondere cogatur, quæ corpore quidẽ de numero adoleſcentularum eſſe uidẽtur, animo ât longè ſunt. Ait nępe: Nigra
Can. 1. b ſum ſed formoſa, filię Hieruſalẽ Patet q̃ detraheret ei, nigredinem improperãtes. Sed ad ueræ ſponſæ patientiam ac benignitatẽ. Non modò enim non reddidit maledictum pro maledicto, ſed inſuper benedixit, filias Hieruſalem uocans, quæ magis pro ſua nequitia filiæ Babylonis, uel filiæ Baal, aut ſi quod aliud nomen improperij occurriſſet, appellari meruerant. Sanè didicerat à Pro-
Iſa. 41. a phera, imò ab ipſa vnctione, quæ docet ſuauitatem, calamum quaſſatum non conterendum, & linum fumigans non extinguendũ. Propterea non putauit amplius irritandas
Pſ. 118. b ſatis commotas per ſe, nec quicquam addendum ſtimulis inuidiæ qua torquebãtur. Magis autem cum his, qui oderunt pacem ſtuduit eſſe pacifica, ſciens ſe etiam inſipientibus debitricem. Maluit ergo ipſas ſauorabili demulcere uocabulo, quia curæ fuit ei infirmarum potius operam dare ſaluti, quãm propriæ vltioni. Omnibus quidem optanda eſt iſta perfectio, propriè autem optimorum forma eſt prælatorum. Sciũt quippe boni fidelesque præpoſiti languentium ſibi creditam animarum curam, non pompam. Cumque internum murmur cuiuſpiam illarum querulæ uocis iudicio deprehendunt, etſi in ipſos vſque ad conuicia, & contumelias prorumpentis, medicos ſe, & non dominos agnoſcentes, parant confeſtim aduerſus phreneſim animæ non vindictam, ſed medicinam. Hæc igitur ratio cur ſponſa filias Hieruſalẽ dicat eas ipſas, quas maleuolas ſuſtinet atque maledicas, uidelicet vt in blando ſermone deliniat murmurantes, commotionem ſedet, ſanet liuorem.
Pro. 15. c Scriptum eſt enim: Lingua pacifica compeſcit lites. Alias uerò filiæ reuera Hieruſalem quodammodo ſunt quæ huiuſmodi ſunt, nec falsò ita eas nominat ſponſa. Siue enim propter ſacramenta Eccleſiæ, quæ indifferenter quidem cum bonis ſuſcipiunt, ſiue propter fidei æquè communem confeſſionem, ſiue ob fidelium corporalem ſaltem ſocietatem, ſeu etiam propter ſpem futuræ ſalutis, à qua omnino non ſunt quandiu hic uiuunt, uel tales deſperandæ, quantum libet uiuant deſperatæ: non incongruè filię Hieruſalem nominantur. Videamus iam quid illud fuerit dicere: Nigra ſum, ſed formoſa. Nullanè in his uerbis repugnãtia eſt? Abſit. Propter ſimplices dico, qui inter colorem & formam diſcernere non nouerunt cum forma ad compoſitionem pertineat: nigredo color ſit. Non omne denique quod nigrum eſt, continuo deforme eſt. Nigredo, uerbi cauſa, in pupilla non dedecet. Et ingredi quidam lapilli in ornamentis placent. Et nigri capilli candidis vultibus ęt decorem augent & gratiam. Sic tibi quoque facilè aduertere eſt in rebus innumeris. Quanquam ſine numero ſunt, quæ in ſuperficie quidem reperies decoloria: in compoſitione uerò decora. Tali fortaſſis modo poteſt ſponſa cum pulchritudine vti
k que compoſitionis, næuo non carere nigredinis, ſed ſanè in loco peregrinationis ſuæ. Alioquin erit cum eam ſibi in patria exhibebit ſponſus gloriæ glorioſam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiuſmodi. At uerò tunc ſi diceret, quia nigredinem non haberet, ſeipſam ſeduceret: & ueritas in ea non eſſet. Quamobrẽ ne mireris quia dixit: Nigra ſum: & rurſum nihilominus, quia formoſa ſit, gloriatur. Quomodo enim non formoſa, cui dicitur; Veni formoſa mea? Cui autem dicitur: Veni, nondum peruenerat: ne forte quis putet hoc dictum non quidem huic nigræ, quæ adhuc laborat ueniendo in uia? ſed beatæ illi quæ iam prorſus abſque nigredine regnat in patria. Sed audiamus vnde nigram, & unde formoſam ſe dixerit.
An nigram quidem ob terrã conuerſationẽ quã prius habuit ſub principe huius mundi imagi-

imaginem terrestris hominis adhuc portãs: formosam uerò de cœlestis similitudine quã postea commutauit, ambulans iam in nouitate uitæ? Sed si hoc est: cur non magis de præterito, Nigra sui, & non nigra sum dicit? Si cui tamen placet hic sensus, in quod sequitur, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis: sic oporteret intelligi, vt de veteri quidem conuersatione Cedar, de nouа verò Salomonis se dixerit tabernaculũ. Hoc enim esse pelles quod tabernaculum, Propheta ostendit dicens: Repentè vastata sunt tabernacula mea: subitò pelles meæ.

Can. 1.b

Prius igitur nigra sicut vilissima tabernacula Cedar: post ea formosa sicut pelles glorio
L si regis. Sed uideamus quomodo ad statum potius vitæ potioris vtrunque respiciat.

Hie. 3.c

Si consideremus habitũ exteriorem sanctorum, eum qui in facie est, quam sit humilis utique & abiectus, & quadam neglectus in curia: cum tamen identidem intus reuelata facie gloriam Dei speculantes, in eandem imaginem transformentur de claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu: non ne unaquælibet talis anima meritò nobis uidebitur posse respondere exprobrantib⁹ sibi nigredinem: Nigra sum, sed formosa? Vis tibi denique demostrem animam, & nigram pariter, & formosam? Epistolæ, inquiunt, graues sunt: sed præsentia corporis infirma, & sermo contemptibilis. Paulus hic erat. Itane Paulum, o filiæ Hierusalem, de præsentia corporis æstimatis, & tanquã decolorem deformemque contemnitis, qa cernitis homunculum afflictari in fame & siti, in frigore & nuditate, in laboribus plurimis, in plagis supra modum, in mortibus frequenter? Hæc sunt quæ denigrant Paulum. Pro huiusmodi doctor gentium reputatur in glorius, ignobilis, niger, obscurus: tanquam denique peripsema huius mundi. Enimuerò nonne ipse est qui rapitur in paradisum, qui unum alterumque pambulans, vsque ad tertium sui puritate penetrat cœlum? O vere pulcherrima anima quam etsi infirmum inhabitantem corpusculum, pulchritudo cœlestis admittere nõ despexit: Angelica sublimitas non reiecit, charitas diuina non repulit, hanc uos dicitis nigram? Nigra est, sed formosa, filiæ Hierusalem. Nigra uestro, formosa diuino angeli coque iudicio. Et si nigra est, fo-
M rinsecus est. Sibi autem pro minimo est, ut a nobis iudicetur, aut ab his qui secundum

2.Co.10.a

faciem iudicant. Homo siquidem uidet in facie, Deus autem intuetur cor. Propterea etsi nigra foris, sed intus formosa, ut ei placeat cui se probant. Non enim uobis, quibus si adhuc placeret, Christi seruus non esset. Fœlix nigredo quæ mentis candorem parit; lumen scientiæ, conscientiæ puritatem. Audi denique quid per Propheram Deus promittat istiusmodi nigris, quos aut humilitas pœnitentiæ, aut charitatis zelus, tanquam solis æstus decoloraſſe uidetur. Si fuerint, ait, peccata vestra vt coccinũ, quasi nix dealbabuntur: & si fuerint rubra quasi verniculus, uelut lana alba erunt. Non plane contemnenda in sanctis ista nigredo extera, quæ candorem operatur internum, & sedem proinde præparat sapientiæ. Cãdor est enim uitæ æternæ sapientia, ut Sapiens diffinit: & candidam oportet esse animã, in qua ipsa sedem elegerit. Quod si anima iusti sedes est sapientiæ, haud dubiè dixerim animam iusti esse candidam: & fortassis iustitia ipsa candor est. Iustus autem erat Paulus, cui repositа fuerat corona iustitiæ. Candida proinde Pauli anima erat, & sapientia
b sedebat in ea, ita ut sapientiam loqueretur inter perfectos, sapientiam in mysterio absconditam, quam nemo principum huius agnouit. Porro hunc in sapientiæ
A iustitiæq; cãdorem nigredo illa exterior de pſentia corporis infirma, de laboribus plurimis, de ieiunijs ac uigilijs multis, aut operabatur, aut promerebatur. Ideoque & qđ nigrum est Pauli, speciosius est omni ornatu extrinseco, omni etiam regio cultu. Non cõparabitur ei quantalibet pulchritudo carnis, non curis utique nitida, & arsura, non facies colorata uicina putredini, non uestis preciosa obnoxia vetustati, non auri species splendor ve gemmarum, seu quæque talia, quæ omnia sunt ad corruptionem. Merito proinde omnis cura sanctorum, spreto ornatu cultuque superfluo exterioris sui hominis, qui certe corrumpitur, omni se diligentia præbet, & occupat excolendo ac decorando interiori illi, qui ad imaginem Dei est, & renouatur de die in diem. Certi sunt enim, Deo nõ posse esse quicquã acceptius imagine sua, si proprio fuerit restituta decori. Propterea & omnis gloria eorum intus, non foris est: hoc est, non in flore fœni, aut in ore uulgi, sed in Domino. Vnde & dicunt: Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostrę: quod conscientiæ c
solus

2.Ti.4.

2.Cor.1.

solus sit arbiter Deus: cui soli placere desiderãt: & cui placere, sola uera, & summa gloria est. Non mediocris planè gloria illa, quę intus est, in qua gloriari dignatur, & dominus gloriæ, dicente Dauid: Omnis gloria eius filiæ regis ab intus. Et tutior sua cuique gloria, dum habet eam in semetipso, & non in altero. At non in solo fortassis candore interno, sed in exteriori quoque nigredine gloriãdum, ne quid omnino sanctis deesse at, sed omnia cooperentur in bonum. Non solum igitur in spe, sed & gloriari in tribulationibus. Libenter, ait, gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me uirtus Christi. Optanda infirmitas quæ Christi uirtute compensatur. Quis dabit mihi non solum infirmari, sed & destitui ac deficere penitus à memetipso, ut Domini uirtutem uirtute stabiliar? Nam uirtus in infirmitate perficitur.

Ps.44.c

B

2.Co.12.c

Ibidem.

Denique ait: Quando infirmor, tunc fortis sum, & potens. Quod cum ita sit, pulchrè sponsa conuertit sibi ad gloriam quod ei pro opprobrio ab æmulis intorquetur, non modò formosam, sed & nigram esse se glorians. Non enim erubescit nigredinem, quam nouit præcessisse, & in sponso: cui similari quantæ etiã gloriæ est? Nil sibi gloriosius proinde putat quam Christi portare opprobrium. Vnde uox illa prorsus exultationis, & salutis: Absit mihi gloriari, nisi in cruce Domini mei Iesu Christi. Grata ignominia crucis ei qui crucifixo ingratus non est. Nigredo est, sed forma & similitudo Domini. Vade ad sanctum Esaiam, & describet tibi qualem in spiritu illum uiderit. Quem namque alium dicit uirum doloris, & scientem infirmitatem, & quia non erat ei species neque decor? Et addidit: Non puraui simus eum tanquam leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum. Ipse autem uulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra, & liuore eius sanati sumus. Ecce unde niger. Iunge & illud sancti Dauit: Speciosus forma præ filius hominum, & habes totum in sponso quod sponsa de se hoc in loco testata est. Num tibi recte & ipse uidetur secundum ea quæ dicta sunt æmulis posse respondere Iudæis: Niger sum sed formosus, filij Hierusalem? Niger planè: cui non erat species neque decor. Niger: quia uermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis. Denique seipsum fecit peccatum, & nigrum dicere uerear? Intuere sanè pannis sordidum, plagis liuidum, illitum sputis, pallidum morte, & nigrum uel tunc profectò fatebere. Percunctate etiam Apostolos eundem ipsum qualem in monte perspexerint, aut certe angelos in qualem prospicere concupiscant, & nihilominus formosum mirabere. Ergo formosus in se, & niger propter te, Quàm formosum, & in mea forma te agnosco Domine Iesu, non ob diuina tantum quibus effulges miracula, sed & propter ueritatem, & mansuetudinem, & iustitiam. Beatus qui te in his hominem inter homines conuersantem diligẽter obseruans seipsum præbet pro uiribus imitatorem tui. Hoc iam beatitudinis munus formosa tua primitias suæ dotis accepit nec quod formosum est tui imitari pigra, nec quod nigrum sustinere confusa. Vnde, & dicebat. Nigra sum, sed formosa filiæ Hierusalem. Et addidit similitudinem. Sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. At istud obscurum est, nec attingẽdum omninò fatigatis. Habetis tempus ad pulsandum. Si non dissimulatis, aderit qui reuelat mysteria: nec cunctabitur aperire, qui & ad pulsandum inuitat. Ipse est enim qui aperit & nemo claudit: sponsus Ecclesiæ Iesus Christus Dominus noster, qui est benedictus in secula seculorum, Amen.

Ps.44.a

Ps.21.b

D

Apo.3.b

Sermo uigesimussextus, in quo beatus Bernardus interserit planctum, & mœrorem suum pro morte uenerabilis Gerardi monachi, Fratris sui.

Sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. Hic incipiendum, quia hic desijt sermo superior. Hoc expectatis audire quid sit, & qualiter ei quod proximo tractatũ est capitulo coaptetur: quia similitudo est. Potest enim hoc ita subiunctum suisse ut utraq; pars similitudinis ad id solum respõdeat quod ibi præcesserat: Nigra sum. Potest & ita ut duobus illis duo ista, id est singulis referantur. Ille sensus simplicior, iste obscurior est. Sed tentemus utrumque & prius quidem hunc qui difficilior apparet. Non autem in duobus primis, sed in duobus duntaxat extremis difficultas est. Nam Cedar quidem, quod interpretatur tenebræ aperte satis cum nigredine conue-

Can. 1.b

niro

Universidad de Deusto Biblioteca

mire uideturtled pelles Salomonis cum formositate non ita. Porro tabernacula in eandem nihilominus concurrere conuenientia quis non uideat? Quid enim tabernacula, nisi nostra sunt corpora, in quibus peregri-
E namur? Nec enim habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Sed & militamus in eis tãquã in tabernaculis: prorsus uiolenti ad regnum. Denique militia est uita hominis super terram. Et quandiu
Iob. 7.a militamus in hoc corpore, peregrinamur a Domino, ideſt a luce. Nam dominus lux est: & in quantum quisque cum eo non est, in tantum in tenebris est, hoc est in Cedar. Flebilem proinde uocem illam agnoscat suam: Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est, habitaui cum habitantibus Cedar, multum incola fuit anima mea. Est
Psſ. 119. a tergo hoc habitaculum nostri corporis non ciuis manſio, aut domus indigenæ: sed aut taberuaculum militantis, aut stabulum uiatoris. Est inquã hoc corpus tabernaculum, & tabernaculum Cedar, quod nimirum animam q uasi obiectu sui, in circunscripti lumi nis interim nunc fraudat aspectu: nec fit omnino uidere illud, nisi per speculum quidem & in ænigmate, non autem facie
2.Co.13 d ad faciem. Videsne unde Ecclesiæ nigredo, unde pulcherrimis quoque animabus nonnulla rubigo inhæserit? De tabernaculo profectò Cedar: de exercitio laboriosæ miliciæ: de diuturnitate miseri incolatus: de angustijs ærumnosi exilij: de corpore denique fragili & graui, quia corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Propterea & cupiunt dissolui: ut corSapiẽ. 9. d pore ieuatæ, Christi uolent in amplexus. Vnde & gemens una de miseris aiebat: Infælix ego homo, quis me liberabit de corRom. 7.d pore mortis huius? Scit nimirum quæ huiusmodi est, quod non possit in tabernaculo Cedar carere ad purum macula aut ruF ga, non quantulacunque nigredine: & cupit exire, ut se possit exuere. Et hæc ratio est cur sponsa nigram se dixerit sicut tabernacula Cedar.

Sed enim quomodo formosa sicut pelles Salomonis? At nescio quid sublime ac sacrarum sentio in his pellibus inuolutum, quod minime ausim omnino contingere. nisi ad nutum sane ipsis, qui reposuit & signauit. Legi nimirum: Qui scrutator
Pr. 25.d est maiestatis, opprimetur a gloria. Super sedeo igitur & differo. Vobis interim euræ erit solito impetrare fauorem uestris precibus: ut eo alacriores quo fidentiores redeamus ad id, quod attentioribus eget animis. Et fortassis inueniet pius pulsator, quod temerarius scrutator non posset, quã quam & mœror finem imperat, & calamitas quam patior. Quousque enim dissimulo, & ignis quem intra meipsum abscondo, triste pectus adurit, interiora depascitur? Clausus latius serpit, seuit acrius. Quid mihi & cantico huic qui in amaritudine sum? Vis doloris abducit intentionem, & indignatio Domini ebibit spiritum meum. Subtracto siquidem illo per quem mea in Domino studia utcunque libera esse solebant, simul & cor meum dereliquit me. Sed fecit animo, ac dissimulaui usque huc, ne affectus fidem uincere uideretur. Denique plorantibus alijs ego (ut aduertere potuistis) siccis oculis secutus sum inuisum funus, siccis oculis fleti ad tumulum quousque cuncta peracta sunt G exequiarum solemnia. Indutus sacerdotalibus, solitas in eum orationes proprio ore compleui, terram meis manibus ex more ieci super dilecti corpus, terram mox futurum. Qui me intuebantur, flebant, & mirabantur quod non fierem ipse: cum non illum quidem, sed me potius qui illum amissem, omnes miserarentur. Cuius enim uel ferreum pectus super me ibi non mouPſ. 76.a retur, quem uideret Gerardo superstitem? Commune damnum, sed præ meo non reputabatur infortunio. At ego quibus poteram uiribus fidei, reluctabar affectui, nitens uel inuitus non moueri frustra additione naturæ uniuersitatis debito, conditionis usus potentis iussu, iudicio iusti, flagello terribilis, Domini uoluntate. Pro huiusmodi semper extũc & deinceps exegi à memetipso non indulgere multo fletui, multum tamen turbatus & mœstus. Nec potui imperare tristitiæ, qui potui lachrymæ: sed ut scriptum est: Turbatus sum, & Psſ. 76.b non sum locutus. At suppressus dolor altius introrsum radicauit: eo ut sentio, acerbior factus, quod non est exire permissus. Fateor, uictus sum. Exeat necesse est foras quod intus patior. Exeas sane ad oculos fiIbidem. liorũ, qui scientes ia commodum planctum humanius æstiment, dulcius consolentur. Scitis, o filij, quam iustus sit dolor meus, quàm dolenda plaga mea. Cernitis nempe

pe quàm fidus comes deseruit me iuia hac qua ambulabam, quàm nigil ad curam, quã non segnis ad opus, quàm suauis ad mores.
H Quis ita mihi perneceſſarius? cui æquè dilectus ego? Frater erat genere, sed religione germanior. Dolete, quæso, uicem meam uos, quibus hæc nota sunt. Infirmus corpore eram, & ille portabat me. Pusillus cor de eram, & confortabat me. Piger, & negligens, & excitabat me. Improuisus & obliuiosus, & commonebat me. Quo mihi auul sus es? quo mihi raptus è manibus homo vnanimis, homo secundum cor meum?

Amauimus nos in uita, quomodo in mor te sumus separati? Amarissima separatio, & quam nõ posset omnino afficere nisi mors. Quando. n. me uinus uinum deseres? Omnino opus mortis horrendum diuortium. Quis. n. tã suauis uinculo mutui nostri non pepercisset amoris, nisi totius suauitatis inimica mors? Bene mors, quę unum rapiendo duos fuoriosa peremit. An non mors etiam mihi? Imò plus mihi, cui utique omni morte infœlicior uita seruata est. Viuo ut uiuens moriar, & hoc dixerim uitam? Quã mitius me priuares, o austera mors, uitæ usu, quàm fructu. Nam uita sine fruPſ. 76.a ctu grauior mors. Denique duplex malũ ligno paratur infructuoso, securis & ignis. Mat. 3.c Ergo meis laboribus inuidens, elongasti à me amicum, & proximum: per cuius maxime studium erant, si quando erant, fructuosi. Satius proinde mihi fuisset periclitari I uita, quàm tua Gerarde præsentia, qui meorum in domino studiorum eras solicitus incitator, fidelis adiutor, cautus examinator. Cur quæso aut amauimus, aut amisimus nos? Dura conditio, sed mea miseranda fortuna, non & illius. Nam tu, chare frater, si charos amisisti, chariores utique recepisti. Me uerò, quænam iam miserum consolatio manet post te unicum solatium meum? Placita fuit pariter utrique societas corporum pro morum cõcordia: sed solum me diuisio uulnerauit. Commune quod libuit: quod triste, & lugubre, meum: in me transferunt iræ, in me confirmatus furor est. Erat ambobus alterutrum grata præsentia, dulce consortium, suaue colloIbidem. quium: sed tantas utriusq; delicias ego perdidi, tu mutasti. Et quidem immutatis illis retributio multa. Quanto fœnore gaudiorum, ac benedictionum cumulo cares hodie nobis frater charissime: tanto habes. certè pro me tãtillo repositam tibi Christi præsentiam. Nec dispendium sentis absentiæ à nobis tuæ angelorũ admixtus choris. Non est igitur quod causeris tu de nostra quasi subtracta tibi præsentia, cui affatim sui suorũq; copiam Dominus maiestatis indulsit. At ego pro te quid? quàm uellem scire quid nam sentias nunc de me illo unico tuo, medijs nutante curis, & pœnis, destituto te baculo imbecillitatis meæ: si tamen licet adhuc cogitare de miseris ingresso abyssum luminis, atque illo pelago æternæ fœlicitatis absorpto: tortè enim etsi nostri nos secundum carnem, sed nunc iam non Psſ. 70. nosti: & quoniã introisti in potentias Domini, memoraris iustitiæ ejus solius, immemor nostri. Cæterũ qui adhæret Deo, unus 1.Co.6.c. spiritus est, & in diuinum quendã totus immutatur affectũ: nec potest iam sentire aut sapere nisi Deum, & quod sentit aut sapit. Deus, plenus Deo. Deus autem charitas est & quanto quis coniunctior Deo, tanto plenior charitate. Porrò impassibilis est Deus, Ioan. 4.d. sed non incompassibilis, cui proprium est misereri semper & parcere. Ergo & te necesse est misericordem esse, qui inhæres misericordi quamuis iam minimè miser sis: & qui non pateris, compateris tamen: affectus proinde tuus non est imminutus sed 1.Pe.g.a immutatus, ne quoniam Deum induisti, 2.Co.1.d nostri cura te exuisti, & ipsi enim cura est de uobis. Quod infirmum est abiecisti, Psſ.73.d sed non quod pium. Charitas denique Esa.49.d nunquam excidit: Non obliuiscetis me in finem. Videor mihi quasi audire fratrem meum dicentem, Nunquid mater obliui sci poterit filij uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Non expedit prorsus. Scis ubi uersor, ubi iaceam, ubi reliqueris me. Non est qui porrigat manum. Ad omne quod emeserit, respicio ad Gerardum ut consueueram, & non est. Heu tunc ingemisco miser, sicut homo sine adiutorio. Quem consulam in ambiguis, cui in aduersis fidam, quis portabit onera, quis pericula propulsabit? Non ne ubique gressus meos Gerardi oculi anteibãt? Nõne tuũ Gerarde pectus curæ meę notius quam meum ipsis habebant, familiarius incursabant, acrius urgebant? Nõne in lingua tua illa placabili & potenti mea à sermonibus seculi frequentissime uẽdicabas.

& amico

Universidad de Deusto
Biblioteca

& amico reddebas silentio? Dominus dederat illi linguam eruditam, vt sciret quando
Esa.50.b deberet proferre sermonem. Ita denique in
L prudentia responsorum suorum, & in gratia data sibi desuper, & domestis satisfaciebat & exteris, ut pene me nemo requireret cui prior forte Gerardus occurrisset.
Occurrebat autem aduentantibus, opponens se, ne subitò meum ocium incursarēt. Si quibus sanè per se satisfacere nō quibus, hos perducebat ad me, cæteros emittebat. O uirum industrium, ò amicum fidelem: & amico gerebat morem, & officijs charitatis non deerat. Quis uacua ab eo recessit manu? Si diues, consilium: si pauper, subsidiū reportabat. Nec quærebat quæ sua sunt, qui se medijs ingerebat curis, ut ego uacarem. Sperabat enim (sicut erat humillimus) maiorem de nostra quiete fructum, quam si uacaret ipse. Interdum tamen postulabat absolui, & alteri cedere, quasi qui melius prouideret. Sed ubi ille inueniretur? Nec petulanti aliquo, ut assolet, in eo efficij detinebatur affectu, sed solo intuitu charitatis. Siquidem plus omnibus laborabat, & minus omnibus accipiebat, ita ut sæpe cum alijs necessaria ministraret, egeret ipse in pluribus, uerbi causa, cibo aut ueste. Denique cum se sentiret decessui propinquare: Deus, inquit, tu scis quod quantum in me fuit semper optaui quietem mihi intendere, tibi uacare. Sed implicitum tenuit timor tuus, uoluntas fratrum, & studium obediendi, super omnia Abbatis pariter & Fratris germana dilectio. Ita est. Gratias tibi frater, de omni fructu meorum, si quis est in Domino, studiorū.
M Tibi debeo si profeci, si profui. Tu intricaberis, & ego tuo beneficio feriatus sedebam mihi, aut certè diuinis obsequijs sanctius occupabar, aut doctrinæ filiorum utilius intendebam. Cur enim securus intus nō essem, cum te scirem agentem foris manum dexteram meam, lumen oculorum meorū, pectus meum, & linguam meam? Et quidem indefessa manus, oculus simplex pe-
Psa.36.f ctus consilij, lingua loquens iudicium, sicut scriptum est: Os iusti meditabitur sapientiam, & lingua eius loquetur iudicium. Sed quid dixi foris agentem illum, quasi interna Gerardus nesciret, ac spiritualium expers esset donorum? Norunt qui illum norunt spirituales, quàm uerba eius spiritum redolerent. Norunt contubernales, quàm mores eius & studia non carnem saperent, feruerent spiritu. Quis illo rigidior in custodia disciplinæ, quis in castigando corpus suum districtior, suspēsior uel similior incō templando, subtilior in disserendo? Quoties cum eo differens ea didici quæ nesciebam, & qui docturus adueneram, doctus magis abscessi? Nec mirum de me cum magni ac sapientes uiri idipsum nihilominus ex illo sibi accidisse testentur. Non cognouit literaturā, sed habuit literarū inuentorē sensum, Psa.70.a
habuit & illuminātē spiritū. Nec i maximis tantum, sed & in minimis maximus erat.
Quid, uerbi causa, in ædificijs, in agris, hortis, aquis: cunctis denique artibus seu operibus rusticorum; quid, inquam, uel in hoc rerum genere Gerardi subterfugit peritiam? Cementarijs, fabris, agricolis, hortolanis sutoribus atq; exterioribus facile magister erat. Cumque omnium iudicio omnibus esset sapientior, solis in suis oculis non erat sapiens. Vtinam multos etsi minus sapientes, Esa.5.a
non plus tangeret illa maledictio: Væ qui sapientes estis in oculis uestris. Scientibus A
illa loquor, & adhuc plura his de illo, & maiora compertis. Parco tamen, quia caro mea & frater est, hoc tamen securus addo: Mihi utilis in omnibus, & prę omnibus fuit. Vtilis in paruis & magnis, in priuatis, & publicis, foris & intus. Meritò ex eo pendebam totus, qui mihi totum erat. Solum pene reliquerat mihi prouisoris honorem, & nomen. Nam opus ipse faciebat. Ego uocitabar Abbas, sed ille prærat in solicitudine. Merito requieuit in illo spiritus meus, per quem licebat delectari domino in omnibus, prædicare liberius, orare securius. Per te, inquam, mihi, fratres, mi, mens sobria, & grata quies, sermo efficacior pinguior oratio, frequentior lectio, & feruentior affectus. Heu sublatus es, & hæc omnia simul. Tecum omnes pariter abiere deliciæ, & lætitiæ meæ. Iam curæ irruunt, iam molestiæ hinc inde pulsant, & angustiæ undique solum me repeterunt, solæ mihi te abeunte remanserunt, solo sub sarcina gemo. Aut ponere aut opprimi necesse est, quia tu tuos humeros subduxisti. Quis mihi tribuat cito mori post te? Nam pro te nolim nec te tua fraudare gloria. Porro super uenere tibi, labor, & dolor. Viuam quoad uis uam in amaritudine, uiuam in mœrore: & hæc sit mihi consolatio, ut mœrendo affligar. Non parcam, & iuuabo manum domini.

Etenim

Etenim manus Domini tetigit me. Me, inquam, tetigit, & percussit, non illum, quem uocauit ad requiem. Me occidit, cum succidit illum. Numquid enim occisum quis dixerit quem plantauit in uita? Ad quod illi uitæ ianua fuit, mihi planè est mors: meque illa morte mortuum dixerim, non hunc qui obdormiunt in Domino. Exite exite lachrymæ iampridem cupientes: exite, quia is qui uobis meatum obtruxerat, cōmeauit. Aperiantur cataractæ miseri capitis, & erumpāt fontes aquarum, si forte sufficiant sordes diluere culparum, quibus iram merui. Cum consolatus fuerit super me Dominus, tunc fortassis, & ego merear consolari, si tamen
Mat.5.a non pepercero a mœrore. Nam qui lugent, ipsi consolabuntur. Propterea condescēdat mihi omnis sanctus, & in spiritu lenitatis, qui spiritualis est, sustineat lamentantem. Luctus meus humano quæso pensetur affectu, non usu. Videmus nempe mortuos quotidie plangere mortuos suos, fletū multum, & fructum nullum. Non culpamus affectum, nisi eum excedit modum, sed causam. Ille nimirum naturæ est, & eius turbatio pœna peccati, hæc uanitas, & peccatum. Etenim ibi sola, nisi fallor, plorantur damna gloriæ carnis, uitæ præsentis incommoda: Et plorandi qui ita plorant. Nunquid ego sic? Similis mihi affectus, sed altera causa, dissimilisque intentio. Nulla mihi sane querela de omnibus, quæ sunt
C mundi. In his profectò, quæ sunt Dei adeptum doleo fidele auxilium, salutare consilium. Gerardum lugeo, Gerardus est in causa, frater carne, proximus spiritu, socius proposito.

Adhæsit anima mea animæ illius: & unā fecit de duabus nō consanguinitas, sed una animitas. Carnis quidem necessitudo non defuit: sed plus iunxit societas spiritus, consensus animorum, morum conformitas. Cum ergo essemus cor unum & anima una, hanc meam pariter, atque ipsius animam pertransiuit gladius, & tendens mediam partem locauit in cœlo, partem in cœno deseruit. Ego ego illa portio misera in luto iacens, truncata parte tui, & parte potiori, & dicitur mihi, ne fleueris? Auulsa sunt uiscera mea a me, & dicitur mihi, ne senteris? Sentio, sentio, uel inuitus, quia nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea est: sentio prorsus, & doleo, & dolor meus in conspectu meo semper. Nam sane nos poterit duritiæ, & insensibilitatis arguere ille qui uerberat, quomodo illos de quibus ait: Percussi eos, & non doluerunt. Affectū meum confessus sum, & non negaui. Carnalem quis dixerit, ego humanum non nego, sicut nec me hominem. Si nec hoc sufficit, nec carnalem negauerim. Nam & ego carnalis sum, uenundatus sub peccato, addictus morti, pœnis & ærumnis obnoxius. Non sum, fateor, insensibilis ad pœnas, mortem horreo meam, & meorum. Meus Gerardus erat, meus planè. An non meus qui frater sanguine fuit, professione filius, solicitudine pater consors spiritu, intimus affectu? Is recessit a me, sentio, læsus sum, & grauiter. Ignoscite filij: imò si filij, uicem dolete paternam. Miserimini mei, miseremini D
mei, saltem uos amici mei, qui certè consideIob.19.a
ratis, quàm grauia pro peccatis recepille manu Domini. In uirga indignationis suæ percussit me, dignè pro meritis, durè pro uiribus. An leue quis dixerit, uiuere me absque Gerardo, nisi qui ignorat quid mihi eū Gerardo? Nec tamen contradico sermonibus sancti. Nec reprehendo iudicium, quo recepit quisque quo dignus est, ille coronā quā meruit, ego quam debui pœnam. Nunquid quia sentio pœnam, reprehendo sentē tiam? Humanum est illud, hoc impium. Humanum, inquam, & necesse affici erga charos, siue delectabiliter cum præsto sunt, siue cum absunt, molestè. Non erit ociosa socialis conuersatio, præsertim inter amicos: & quid effecerit mutuus amor in sibi præsentibus, horror indicat separationis, & dolor de inuicem in separatis. Doleo super te Gerarde charissime, non quia dolendus, sed quia ablatus. Et ideo fortassis dolendum mihi potius super me, qui bibo calicē amaritudinis. Et solus dolendus, quia solus bibo. Non enim & tu. Solus ego patior, quod solent pariter pati qui se diligunt cum se amittunt. Vtinam non te amiserim, sed præmiserim, utinam uel tardè aliquādo se quarte quocunq; ieris. Non enim dubium quin ad illos ieris quos circa mediū extremæ noctis tuæ in uitabas ad laudem, cum in multu & uoce exultationis subito erupisti in illud E
Diuidicum, stupentibus qui affligebant: Psa.148
Laudate Dominum de cœlis, laudate eum a
in excelsis. Iam tibi frater mi nocte adhuc Psa.138.
media diescebat, nox sicut dies illuminaba b
tur. Prorsus illa nox illuminatio tua in delicijs tuis. Accitus sum ego ad id miraculi, si

dere exultantem in morte hominem, & in
sultantem morti. Vbi est mors uictoria tua?
Vbi est mors stimulus tuus? Iam non sti-
mulus, sed iubilus. Iam cantando moritur
homo, & moriendo cantat. Vsurparis ad læ-
titiam mater mœroris, usurparis ad gloriã
gloriæ inimica, usurparis ad introitum re-
gni porta inferi, & fouea perditionis ad in
uentionem salutis, idque ab homine pecca
tore. Iustè nimirum, quia tu inique in ho-
minem innocentem, & iustum potestate m
temeraria usurpasti. Mortua es, o mors, &
perfor ta homo quem incauta glutijsti, cu-
Osee. 13. d ius illa uox est in Propheta: O mors ero
mors tua, morsus tuus ero inferne. Illo, in-
quam, hamo perforata, transeuntibus per
medium tui fidelibus, latum lætumq; exi
tum pandis ad uitam. Gerardus te non for-
midat larualis effigies. Gerardus per me-
dias fauces tuas transit ad patriam, non mo
do securus, sed & lætabundus, & laudans.
Cum ergo superuenissem, & extrema iam
salmi me audire clara uoce compresser, su-
Ps. 30. b spiciens in cœlum ait: pater, in manus tuas
commendo spiritum meum. Et repetens
eundem sermonem, ac frequenter ingemi-
nans, Pater, pater, conuersus ad me, exilara
ta quidem facie: Quanta, inquit, dignatio
Dei patrem hominum esse, quanta homi-
F num gloria, Dei filios esse, & hæredes? Nã
si filii, & hæredes. Sic cantabit quem nos
lugemus, in quo & meum, fateor, luctum
pene in cantum conuertit, dum in tẽtus glo
riæ eius, propriæ ferè miserię obliuiscor.
Sed reuocat me ad me pungens dolor, fa-
cileque a sereno illo intuitu tanquã a leui
excitat somno perstringens anxietas. Plan-
gam igitur, sed super me, quia super illum
Luc. 7. 2 d iam uetat ratio. Puto enim si opportuni-
tas daretur, modo diceret nobis: Nolite
flere super me, sed super uosipsos flete. Plã
xit meritò Dauid super parricida filio, cui
perpetuò sciret obstructum exitum de uen
tre mortis mole criminis. Meritò super
1. Reg. 1 Saul & super Ionatham: quibus æquè absor
ptis semel, emersio iam non sperabatur. Et
quidem resurgent, sed non ad uitam. Imò
ad uitam, ut uiui in morte insœlicius mo-
riantur. Quanquam de Ionatha possit
non immeritò hærere sententia. At mihi
etsi non ista suppetit plangendi ratio, non
tamen nulla. Plango primum super mea
ipsius plaga, atque huius iactura domus,
Plango deinde super pauperum necessitati-
bus, quorum Gerardus pater erat. Plango
certè, & super uniuerso statu nostri ordinis
nostræ professionis, qui de tuo Gerarde zelo,
consilio, & exemplo robur non mediocre
capiebat. Plango postremò etsi non
super te propter te tamen. Hinc pror-
sus, hic afficior grauiter, quia uehementer
amo. Et nemo mihi molestus sit, dicens
non debere sic affici: cum benignus Samuel
super reprobo rege, & pius Dauid super par
ricida filio satisfacerint affectioni, & non ad
iniuriam fidei, non in superni suggillatio-
nem iudicij. Absalon, fili mi ait sanctus G
Dauid fili mi Absalon: & ecce plus quam 2. Reg. 17
Absalon hic. Saluator quoque uidens ci Luc. 19. f
uitatem Hierusalem, & præuidens ruinã,
fleuit super eam. Et ego propriam, & quæ
in præsenti est desolationem non sentiam?
Plagam meam recentem, & grauem nõ do-
leam? Ille fleuit compatiendo, & ego patiẽ Ioan. 11.
do non audeã? Et certè ad tumulum Lazã e
ri, nec flentes arguit, nec a fletu prohibuit,
imuper & fleuit cum flentibus. Et lachry- Ibidem
matus est, inquit, Iesus. Fuerunt lachrymæ
illæ testes profectò naturæ, nõ iudices diffi-
dentiæ. Denique & prodijt mox ad uo-
cem eius qui erat mortuus, ne continuo pu
tes fidei præiudicium dolentis affectũ. Sic
nec fletus utique noster infidelitatis est si- Iob. 6. d
gnum, sed conditionis indicium. Nec quia
percussus ploro, arguo ferientem, sed pro-
uoco pietatem, seueritatem flectere satago.
Vnde & uerba mea dolore sunt plena, non
tamen & murmure. Nunquid non ple-
num iustitiæ protuli, quod unius sententiæ
complemento & punitus est qui debuit, &
coronatus qui meruit? Et adhuc dico. Be-
ne utrunque fecit dulcis, & rectus dominus
Misericordiam, & iudicium cantabo tibi do
mine. Cantet tibi misericordia, quam feci-
sti cum seruo tuo Gerardo, cantet & iudi-
cium quod nos portamus. In altero bo
nus, in altero iustus laudaberis. An solius Ps. 118.
laus bonitatis? Est & iustitiæ: Iustus es do- H
mine, & rectum iudicium tuum Gerardum
tu dedisti, Gerardum tu abstulisti: & si dole
mus ablatum, non tamẽ obliuiscimur quòd
datus fuit, & gratias agimus, quòd habere il
lum meruimus, quo carere in tantum nõ uo
lumus, in quantum non expedit. Recordor
Domine pacti mei, & miserationis tuæ, ut
magis iustificeris in sermonibus tuis, & uin Ps. 50. d
cas cũ iudicaris. Cũ pro causa Eccleśę anno
præterito Viterbij essemus, ægrotauit ille,
&

& inualescente languore cum iam proxima
uideretur uocatio, ego ægerrimè ferens co-
mitem peregrinationis, & illum comitem
in terra relinquere aliena, nec resignare his
qui mihi eum commiserant, quoniam ama-
batur ab omnibus, sicut erat amabilis ualde
conuersus ad orationem cum fletu, & gemi-
tu. Expecta, inquam, Domine usque ad re-
ditum. Restitutem amicis tolle iam eum si
uis, & non causabor. Exaudisti me Deus: cõ
ualuit, opus perfecimus, quod iniunxera<, re
diuimus cum exultatione reportantes ma-
nipulos pacis. Porrò ego oblitus penè sum
meæ conuentionis, sed non tu. Pudet singul
tuum horum, qui præuaricationis me ar-
guunt. Quid plura? Repetisti commendatũ,
recepisti tuum. Finem uerborum indicunt
lachrymæ, tu illis Domine finem modumq;
in dixeris.

De ornatu sponsæ, & qualiter quælibet Anima sancta cœlum dicatur. Sermo XXVII.

I QVia debitis humanitatis officicijs
amicũ reuertentem in patriã pro se-
cuti sumus, redeo, fratres ad propo-
sitũ ædificãdi, quod intermiserã. In
congruũ namq; est flere lætantẽ, & sedenti
ad epulas lachrymas multas ingerere, im-
portunum. Sed etsi nostras defleamus ærũ-
Esa. 33. c Marc. 5. b nas, nec id quidẽ oportet nimis, ne non tam
amasse illũ, quam nostra quæsisse de illo cõ
moda uideamur. Temperet sanè dilecti gau
dium mœstitiam desolatorum, & tolera-
bilius fiat nobis, quod nobiscum non est,
quia cum Deo est. Fretus ergo orationibus
uestris uolo in lucem, si possum, prodere
quicquid illud est, quod opertum illis pelli
bus sentio, quæ in exemplum decoris spon-
sæ prodactæ sunt. Hoc (si recolitis) tactum
fuit, sed indiscussum remansit: porrò discus-
sum, & declaratum quomodo nigra sit sicut
tabernacula Cedar. Quomodo ergo sicut
pelles Salomonis formosa, quasi Salomon
in omni gloria sua quicquam habuerit con-
dignum decore sponsæ, & gloria ornatus
eius? Et quidem si non ad decorem spon-
sæ, sed ad nigredinem potius nescio quas
pelles istas, sicut & tabernacula Cedar re-
spicere diceremus: fortassis competeret, nec
deesset, unde id congruere monstraremus,
sicut & monstrabimus. At uerò si sponsæ
clarirati quarumcunque decorem pellium
comparandum putamus, hic prosus opus
nobis est eius ad quem pulsastis auxilio, qua
tenus mysterium hoc digne aperire possi-
mus. Quid namque eorum, quæ in faciem
lucent, si internæ cuiuspiam sanctæ animæ
pulchritudini comparetur, non uile ac fœ- k
dum recto appareat æstimatori? Quid, in-
quam, tale in se ostendit, quæ præterit fi-
gura huius mundi, quod æquare speciẽ ani
mæ possit illius, quæ extra terreni hominis
uetustatem, eius qui de cœlo est, decorem
induit, ornata optimis moribus pro monili
bus. ipso putior sicut & excelsior æthere, so
le splendidior? Noli ergo respicere ad istum
Salomonem, cum indagare cupis cuiusmo-
di se pellibus similem in decore sponsa glo-
rietur. Quid est ergo quod dicit: Formo- Canti. 1
sa sum sicut pelles Salomonis? Magnum & b
mirabile quiddam, ut ego æstimo, si tamen
nõ hunc, sed illũ hic attendimus, de quo di
citur: Ecce plus quã Salomon hic. Nam us-
queadeo is meus Salomon, Salomon est, ut
non modo pacificus (quod quidẽ Salomon
interpretatur) sed & pax ipsa uocetur. Pau-
lo perhibente, Quia ipse est pax nostra. A- Ephe. 2. c
pud istũ Salomonem nõ dubito posse inue-
niri, quod decori sponsæ omnino compara-
re non dubitem: & præsertim de pellibus
eius aduerte in Psalmo: Extendens, ait, cœ
lum sicut pellem. Non ille profectò Salo- Ps. 103.
mon (etsi multum sapiens multuḿue po-
tens) extendit cœlum sicut pellem, sed is po
tius qui non tam sapiens, quam ipsa sapien
tia est; ipse prorsus extendit, & condidit.
Istius siquidem, & non illius illa uox est.
Quando præparabat cœlos (haud dubium
quin Deus pater) ego aderam. Aderat sine
dubio præparanti cœlos sua uirtus suaque Prou. 8. c
sapientia. Nec putes astitisse ociosam, &
quasi ad spectandum solummodo: quia di- L
xit, Aderam, non etiam præparabam. Respi
ce paulisper inferius, & inuenies aperte sub
iungentem. Quis erat cum eo componens
omnia: Deniq; ait: Quæcunq; enim pater fa
cit, hæc & filius similiter facit. Et ipse ita- Prou. 8.
que extendit cœlum sicut pellem, Pulcher- c
rima pellis, quæ in modum magni cuiusdã Ioan. 5. c
tentorij uniuersam operiens faciem terræ, Ps. 103
solis, lunæ, atq; stellarum uarietate tam spe c
ctabili humanos oblectat aspectus. Quid
hac pelle formosius? Quid ornatius cœlo?
Minimè tamen uel ipsum ullatenus con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ferendum gloriæ, & decori sponsæ, eo ipso succumbens, quod præterit, & hæc figura ipsius, ut potè corporea, & corporeis subiacés sensibus. Quæ enim uidentur, temporalia sunt, quæ autem nõ uidentur, æterna. Sed est rõnalis q̃dã spõsæ species, spiritualisque effigies, ipsaque æterna, quia imago æternitatis. Decor eius, uerbi gratia, charitas est:
1.Co.13 e & charitas, sicut legitis, nunquã excidit. Est certe & iustitia; & iustitia eius, inquit, manet in seculum seculi. Est etiam patientia,
Pſ.111. a & legitis nihilominus: quia patiẽtia pauperum non peribit in finem. Quid uoluntaria paupertas, quid humilitas? Nonne
Pſ. 18.d altera regnum æternum, altera æquè exaltationem promeretur æternam? Eò quoque spectat & timor domini sanctus permanens in seculum seculi. Sic prudentia, sic temperantia, sic fortitudo, & si quæ sunt uirtutes aliæ, quid nisi margaritæ sunt quædã in sponsæ ornatu, splendore perpetuo coruscantes? Perpetuo inquam, quia sedes, & M fundamentum perpetuitatis. Nec enim perpetuæ, beatæque uitæ omnino locus in anima est, nisi medijs quidem, interiectisq; uirtutibus. Vnde Propheta Deo, qui utique uita beata est, Iustitia, inquit, & iudi-
Pſ. 88.c Epheſ. 3. d cium præparatio, sedis tuæ. Et Apostolus dicit Christum habitare non omnimodo quidem, sed signanter per fidem in cordibus nostris. Domino quoque sessuro super
Mat.22 d asellum uestes suas discipuli substrauerũt, significantes, Saluatorem, seu salutẽ nequaquã insidere nudæ animæ, quam nõ uidelicet uestitam inuenerit doctrina, & moribus Apostolorũ. Et ideo Ecclesia promissionẽ
Pſ. 44.c habens futuræ fælicitatis, curat interim præparare, & præornare se in uestitu deaurato, circundata uarietate gratiarum atque uirtutum (qualem, quidẽ ex parte descripsimus) quò digna, & capax plenitudinis gratiæ inueniatur. Cæterum spirituali huic tam pulchræ uarietati quam de prima interim stola in quadam uestæ suæ sanctificationis accepit, nullo pacto ego comparauerim in decore cœlum hoc uisibile atque corporeum: quamuis in suo genere quidem siderea uarietate pulcherimum. Sed est cœ-
Pſ. 67.g lum cœli, de quo Propheta: Psallite, inquit, Domino, qui ascendit super cælum cæli ad Orientem. Et hoc cœlum intelle-
Pſ.135. ctuale ac spirituale, & qui fecit cœlos in intellectu, creauit illud & statuit in sempiternum, ipsumque inhabitat. Ne uero pu-

tes sponsæ deuotionem citra illud remanere cœlum, in quo scit habitare dilectum.
Vbi enim thesaurus eius, ibi & cor eius. Matt.6.
Aemulatur sanè assistentes uultui, ad quem c
suspirat, & quibus se interim non ualet uidendo associare, studet conformare uiuendo, moribus magis, quam uocibus clamans: Domine, dilexi decorem domus
Pſ.25.d tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Prorsus de hoc cœlo minimè sibi indignum ducit ducere similitudinem. Hoc extentum sicut pellis, non spacijs tamen locorum, sed affectibus animorum. Hoc miris uarijsque artificis distinctum operibus. Diuisiones autem sunt non cælorum, sed beatitudinum. Nam alios quidem posuit Angelos, alios autem Archangelos: alios uerò Virtutes, alios Dominationes, alios Principatus, alios Potestates, alios Thronos, alios Cherubim, atque alios Seraphim. Sic stellatum cœlum hoc. Sic depicta hæc pellis. Hæc una de pellibus mei Salomonis, & hæc præcipua in omni ornatu multiformis gloriæ eius. Habet autem grandis ista pellis, quam plurimas in se æque Salomonis pelles quoniam unusquisque beatus, & sanctus quisque est, pellis est utique Salomonis. Benigni siquidem sunt aque extenti in charitate, pertingentes usque ad uos, quibus gloriam quã habent, nõ inuident, sed optãt, ita ut ex ipsis huius rei gratia demorari, apud nos nõ grauẽtur, seduli circa nos, & curam gerẽtes nostri, omnes administratorij spiritus, missi
Heb.1.d in ministerium propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis. Quamobrem sicut cœlum cælis singulariter dicitur universa illa multitudo collecta beatorũ: sic & cæli cælorũ propter singulos, qui utiq; cæli sunt, nominantur: & ad singulos spectat, quod dicitur: Extendens cælum sicut pellem. Videtis B
Pſ.103. a credo, quænam illæ pelles, & cuius sint Salomonis, de quarũ sponsa similitudine gloriatur. Nunc iam intueamini eius gloriam, quæ & cælo se comparat: & illi cælo, quod tanto est gloriosius, quanto diuinius. Nec immeritò usurpat inde similitudinem, unde originem ducit. Nã si propter corpus quod de terra habet, tabernaculis Cedar se assimilat: cur non & propter animã, quæ de cælo est, æque simile se esse glorietur, præsertim cũ uita testetur originẽ, testetur naturæ dignitatem, & patriæ? Vnum Deum adorat, & colit quomodo angeli, Christũ super omnia amat quomodo angeli, casta est quomodo

modo angeli idque in carne peccati, & fragili corpore, quod nõ angeli, quærit postremò, & sapit, quæ apud illos sunt, non quæ super terram. Quod euidentius cœlestis insigne originis, quàm ingenitam, & in regione dissimilitudinis retinere similitudinem, gloriam uitæ cœlibis in terra, & ab exule usurpari, in corpore denique pene bestiali uiuere angelũ? Cœlestis sunt ista potentiæ, non terrenæ, & quod uerè de cœlo sit anima, quæ hæc potest, aperte indicantia. Audi
Apo.21 e tamen apertius: Vidi, inquit, ciuitatem sanctam Hierusalem nouam, descendentem de
Ibidem. cælo à Deo paratam tãquam sponsam ornatam uiro suo, & addidit: Et audiui uocem magnam de throno dicẽtem: Ecce tabernaculũ Dei cum hominibus, & habitauit cum
C eis. At quid? Credo ut sibi acquirat spõsam de hominibus. Mira res. Ad sponsam veniebat & absque sponsa non ueniebat. Quærebat & absque sponsa cũ ipso erat. An duæ
Cãt. 6. c Ioã. 10. c erant? Absit. Vna est enim, ait, colũba mea. Sed sicut de diuersis ouium gregibus unum facere uoluit, ut sit unum ouile, & unus pastor: ita cum haberet sponsam inhærentem sibi a principio multitudinem angelorum, placuit ei, & de hominibus cõuocare Ecclesiam, atque unire illi, quæ de cœlo est, ut fit una sponsa, & sponsus unus. Ergo ex adiecta ista, perfecta est illa, non duplicata, & agnoscit de se dictũ. Vna est perfecta mea. Porrò unam conformitas facit, nunc quidem in simili deuotione, postea uerò & in pari gloria. Habes itaque utrunque de cœlo, & sponsum scilicet Iesum, & sponsam
Philip.2 a Hierusalem. Et ille quidem ut uideretur, semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus, ut homo. At illam, in quanam putamus forma seu specie, aut in quo habitu videlicet descendentem uidit ille qui uidit? An fortè in frequentiam angelorum, quos uidit descendentes, & ascendentes super filium hominis? Sed melius dicimus, quod sponsam tunc uiderit, cum uerbum in carne uidit, agnoscens duos in carne una. Dum enim sanctus ille Emmanuel terris intulit magisterium disciplinæ cœlestis dum supernæ illius Hierusalem, quæ est mater nostra, uisibilis quædam imago, & species decoris eius per ipsum nobis, & in ipso expressa innotuit, quid nisi in sponso sponsum perspeximus, unam eũdemq; Dominũ glorię admirantes, & sponsum decoratũ corona, & sponsam ornatam monilibus suis? Ipse igitur, D
qui descẽdit, ipse est, & qui ascendit: ut nemo ascendat in cœlum, nisi qui de cœlo descendit: unus idemq; dominus, & sponsus in capite, & sponsa in corpore. Nec frustra in terris uisus est homo cœlestis, cũ de terrenis cœlestes quã plurimos fecerit sibi similes, ut sic quod legitur: Qualis cœlestis, 2.Co.15
tales & cœlestes. Ex tunc igitur in terra uiuitur more cœlestium, dum instar supernæ a
illius beatæque creaturæ, hæc quoque, quæ a finibus terræ uenit audire sapientiã Salomonis, cœlesti uiro nihilominus casto inhæret amore: etsi necdum quomodo illa iuncta per speciem, tamen sponsata per fidem, iuxta promissum Dei dicentis per Prophe-
Oſeæ 2.d tam: Sponsabo te mihi in misericordia, & miserationibus, & sponsabo te mihi in fide. Vnde magis magisque conformari satagit formæ, quæ de cœlo uenit, discens ab ea uerecunda esse, & sobria, discens pudica, & sancta, discens patiens atq; compatiens, postremò discens mitis, & humilis corde. Et ideò mortis huiuscemodi contendit, & absceṅs placere ei, in quem angeli prospicere cõupiscunt, ut dum desiderio feruet angelico, probet se proinde cuem sanctorũ, & domesticam Dei, probet dilectã, probet sponsam.
Ego puto omnem animam talem nõ modò Epheſ.2.
cœlestem esse propter originem, sed & cœ- d
lũ ipsum posse non immeritò appellari propter imitationem. Et tunc liquidò ostendit, quia uerè origo ipsius de cœlis est, cum E
conuersatio eius in cœlis est. Est ergo cœlum sancta aliqua anima, habens solem, intellectum; lunam, fidem; astra uirtutes.
Vel certe sol iustitiæ zelus aut feruens charitas, & luna continentia. Quomodo enim claritas, ut aiunt, lunæ non nisi a sole est, sic absque charitate seu iustitia continentiæ meritum nullum est. Hinc denique Sapiens: O quam pulchra est, inquit, Sapiẽ.4.
casta generatio cum charitate. Porrò stellas a
dixisse uirtutes non me pœnitet, considerantem congruentiam similitudinis. Quomodo nempe stellæ in nocte lucẽt, in die latent, sic uera uirtus, quæ sæpe in prosperis non apparet, eminet in aduersis. Illud Eſa.66.
sanè cautelæ est, hoc necessitatis. Ergo a
uirtus est fidus, & homo uirtutum, cœlum. Nisi quis fortè cum Deum per Prophetam dixisse legit, Cœlum mihi sedes est: cœlum hoc uolubile uisibileque intelligẽdum exi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

æstimet,& non potius illud de quo alibi aper
Sap. 7.d tius Scriptura cõmemorat: Anima,inquiẽs,
iusti sedes est sapientiæ. Qui autem ex do-
ctrina sapit Saluatoris spiritum esse Deum,
atque in spiritu adorandum: etiam sedem
ei non ambigit assignare spiritualem. Ego
uerò fideliter id fecerim, non minus in ho-
minis iusti,quàm in angelico spiritu. Con-
firmat me in hoc sensu maximè illa fidelis
Ioã.14.c promissio : Ego, ait filius, & pater ad eum
(id est ad sanctum hominem) ueniemus, &
mansionem apud eum faciemus. Prophe-
tam quoque non de alio dixisse cœlo arbi-
Psal.21.a tror: Tu autem in sancto habitas laus Israel.
F Manifestè autem Apostolus dicit, habitare
Ephe.3.d Christum per fidẽ in cordibus nostris. Nec
mirum si liberter in habitat cœlum hoc do
minus Iesus,quod utique non quomodo cę
teros dixit tantum, ut fieret, sed pugnauit,
ut acquireret,occubuit ut redimeret. Ideo
& post laborẽ uoto potius ait: Hæc requies
Psal.131. mea in seculum seculi, hic habitabo quoniã
c elegi eam. Et beata cui dicitur: Veni electa
Psal.44. b mea,& ponam in te thronum meum. Quid
tu tristis es nunc ò anima mea,& quare cõ-
turbas me? Putas ne & tu penes te inuenias
locum domino? Et quis nobis locus in no-
bis huic idoneus gloriæ, sufficiẽs maiestati?
Vtinam, uel mereamur adorare in loco ubi
steterunt pedes eius. Quis dabit mihi saltẽ
uestigijs adhærere sanctæ cuiuspiã animæ,
quam elegit in habitationem sibi? Tamen
& si dignetur infundere & meam animam
unctione misericordiæ suæ,atque ita exten
dere sicut pellem,quę utique cum ungitur,
dilatatur, quatenus & ego dicere ualeam:
Psal.118. Viam mandatorum tuorum cucurri,cum di
d latasti cor meum: potero etiã ipse fortassis
ostendere in meipso, etsi non cœnaculum
grande stratum, ubi possit recumbere cum
discipulis suis, attamen ubi saltem reclinet
caput. Alonge suspicio illos certe beatos
2.Cor.6. de quibus dicitur: Et inhabitabo in eis, &
d deambulabo in illis. O quanta illi animæ la
titudo, quanta & meritorum prærogatiua,
quæ dominam in se præsentiam, & digna in-
G uenitur suscipere,& sufficiẽs capere? Quid
illa cui & spatia suppetunt, & deambulato-
ria ad opus quidem maiestatis? Non est
profecto intricata forensibus causis curis uè
secularibus,nec certè uentri, & luxuriæ de-
dita, sed nec curiosa spectandi, seu cupida
omnino dominãdi,uel etiam tumida domi-
natu. Oportet namque primò quidem his
omnibus uacuam esse animam, ut cœlum
fiat,atque habitatio Dei. Alioquin quomo-
do poterit uacare, & uidere quoniam ipse
Psal.45.b est Deus? Sed & odio siue inuidiæ,aut ran-
Sap. 1.d cori minimè prorsus indulgendum, quoniã
in maleuolam animam non introibit sapien
tia. Deinde necesse est eam crescere & dila-
tari,ut sit capax Dei. Porrò latitudo eius,
dilectio eius: sicut dicit Apostolus: Dilata-
mini in charitate. Nam etsi anima minimè,
cũ sit Spiritus,quantitatẽ corporeã recipit,
tamen confert illi gratia quod negatum est
a natura. Crescit quidem,& extenditur,sed
spiritualiter. Crescit non in substantia,sed
in uirtute. Crescit & in gloria. Crescit etiã
in templum sanctum in domino. Crescit de
nique, & proficit in uirum perfectum, in
mẽsuram ætatis plenitudinis Christi. Ergo
quantitas cuiusque animæ æstimetur de
mẽsura charitatis quam habet,ut uerbi gra-
tia, quæ multum habet charitatis magna
sit,quæ parum parua. quæ uero nihil, nihil:
1.Co.13 dicente Paulo: Si charitatem non habue-
ro,nihil sum. Quod si quantulamcumque
habere cœperit, ut saltem diligentes se dili
gere curet,ac salutare uel fratres suos, &
eos qui se salutant: iam non nihil quidem il
lam animam dixerim, quæ in ratione dati,
& accepti socialem saltem retinet charita-
tem. Veruntamẽ iuxta sermonem Domini
quid amplius facit? Nec amplam proinde
nec magnam, sed planè angustam, modi-
camque censuerim animam,quam adeò mo
dicæ charitatis esse cognouerim. At si gran
descat,& proficiat, ita ut transiens limites
angusti obnoxiúque amoris huius, latos fi-
nes bonitatis gratuitæ tota libertate spirit⁹
apprehendat,quatenus largo quodam gre-
mio bonæ uoluntatis ad omnem seipsam cu
ret extendere proximum,diligendo unum-
quemque tanquam seipsam: nunquid iam
illi rectè dicetur: Quid amplius facis? quip-
pe quæ seipsam tam amplam facit? Am-
plum,inquam, gerit charitatis sinum, quæ
complectitur uniuersos etiam quibus nulla
se nouit carnis necessitudine unctam, nulla
spe percipiendi commodi cuiusquam illec-
tam,nulla percepti redhibitione obnoxiã
nullo denique omnino astrictam debito,
nisi illo sanè de quo dicitur. Nemini quic-
quam debeatis,nisi ut inuicem diligatis. Ve
Ro.13.b rum si adijcias etiam usquequaque uim fa
cere regno charitatis, ut usque ad ultimos
eius terminos occupare illud pius inuasor
prævaleas

prævaleas,dum ne inimicis quidẽ clauden-
da uiscera pietatis existimes, benefacias his
quoque qui te oderunt, ores & pro perse-
quentibus ac calumniantibus te, nec non &
cum his qui oderunt pacẽ esse pacificus stu-
deas: tunc prorsus latitudo cœli, latitudo
I tuæ animæ,& altitudo non dispar, sed nec
dissimilis pulchritudo impleturq; tunc de-
Psal.103. mum in ea,quod dicitur : Extendens cœ-
a lum sicut pellem. In quo iam miræ latitudi
nis,altitudinis, ac pulchritudinis cœlo sum
mus,& immensus,atque gloriosus non mo-
do dignanter habitat,sed & spaciose deam-
bulat. Vides ne quales in se habeat Ecclesia
cœlos,cum sit nihilominus ipsa in sua qui-
dem uniuersitate ingens quoddã cœlum ex
tentum a mari usque ad mare, & a flumine
usque ad terminos orbis terrarum? Vide
etiam consequenter, cui & in hoc ipso assi-
miles eam , si tamen non tibi excidit illud
quod paulò ante memoratum est huius rei
exẽplar,de cœlo uidelicet cœli , & de cœlis
cœlorum. Ergo exemplo illius,quæ sursum
est mater nostra,hæc quoque,quę adhuc pe
regrinatur,habet cœlos suos,homines spiri-
tuales uita,& opinione conspicuos,fide pu-
ros,spe firmos,latos charitate,contemplatio
ne suspensos. Et hi pluentes pluuiam uerbi
salutarem,tonãt increpationibus,coruscant
miraculis;hi enarrant gloriam Dei,hi exten
ti,sicut pelles super omnem terram, legem
uitæ,& disciplinæ digito quidem Dei scri-
ptam in semetipsis ostendunt, ad dandam
scientiam salutis plebi eius: ostendunt &
Euangelium pacis, quoniã Salomonis sunt
pelles.

Agnosce iam in his pellibus supernarum
Psal.44.c illarum imaginem , quæ in sponsi ornatu
non longè superius describebantur. Agnos-
ce similiter, & reginam astantem à dextris
Psal.109. eius circum amictam simplibus ornamentis,
b non tamen paribus. Nam etsi huic etiam in
loco peregrinationis suæ , & in die uirtutis
suæ,in splendoribus sanctorum, non mini-
ma claritatis,atque decoris est portio, diffe
renter tamen illũ coronat integritas,& con
summatio gloriæ beatorum. Quanquam &
sponsam dixerim perfectam , atque beatã
sed ex parte: Nam ex parte tabernaculũ Ce
dar, formosa tamen, siue in illa portione sui
quæ iam beata regna, siue etiam in illustri-
Dan.12. bus uiris,quorum etiam in hac nocte suasa
n pietia, atq; uirtutibus tanquam cœlum suis
sideribus adornatur. Vnde Propheta? Qui
docti,inquit,fuerint,fulgebunt quasi splen-
dor firmamenti: & qui ad iustitiam erudiũt
multos,quasi stellæ in perpetuas æternitates
O humilitas,o sublimitas. Et tabernaculum
Cedar,& sanctuarium Dei, & terrenum ha
bitaculum, & cœleste palatium : & domus
lutea,& aula regia, & corpus mortis, & tẽ
plum lucis; & despectio denique superbis,
& sponsa Christi. Nigra est, sed formosa,fi-
liæ Hierusalem,quam etsi labor,& dolor lõ
gi exilij decolorat, species tamen cęlestis
Cant.1.b exornat,exornant pelles Salomonis. Si hor
retis nigram,miremini & formosam. Si de-
spicitis humilem, sublimem suscipite. Hoc
ipsum quam cautum , quam plenum consi-
lij,plenum discretionis,& congruentiæ est,
quod in sponsa deiectio ista,& ista celsitudo
secundum tempus quidem eo moderamine
sibi pariter contemperantur,ut inter mũ
di huius uarietates, & sublimitas erigat hu
milem,ne deficiat in aduersis: & sublimem
humilitas reprimat, ne euanescat in prospe
ris. Pulchræ omnino ambæ res cum adinu-
icem contrariæ sint, sponsæ tamen pariter
cooperantur in bonum, subseruiunt in sa-
lutem. Et hæc pro eo, quod sponsa uidetur
de pellibus Salomonis inducere similitudi-
nem. Restat tamen aperiendus ille super eo
dem capitulo sensus, quem in principio cõ-
moraui,& promisi,qualiter uidelicet to- L
ta ad solam nigredinem similitudo referatur: qua quidem non cessis promissione frau
dandi. Cęterùm id differendum in aliud ser
monis principium : tum qui hoc iam huius
flagitat longitudo, tum etiam,ut prœueniat
ex more oratio ea quæ laudem, & gloriam
sunt referenda sponsi Ecclesiæ Iesu Christi
Domini nostri: qui est Deus benedictus in
secula seculorum. Amen.

De nigredine, & formositate sponsi, & quomodo non per uisum, sed potius per audi-tum corporis peruenitur ad notitiam ueritatis. Sermo XXVIII.

TEnetis credo,cuius,& quibus Salomo
nis pellibus decorẽ sponsæ sentiã cõ
paratum,si tamen ad ostensionem cõ
mendationéque referatur decoris da
ta ex his similitudo. At si ad nigredinem ma
gis referenda putetur,sicut & illa de taber-

Universidad de Deusto
Biblioteca

maculis. Cedar non equidé aliunde occurrit mihi quic quã de pellibus huiusmodi Salomonis, nisi quas forte rex in usum tabernaculi soleret assumere, si quando in tentorijs habitare liberet, quas utique (si quæ tñ fuerunt) obscuras sine dubio, & terras esse necesse fuit, tanquam quæ quotidiano forent
M expositæ soli, & frequentium iniurijs pluuiarum. Neque id frustra, sed ut is qui intus repositus erat ornatus, nitidior seruaretur. Hoc exemplo sponsa non negat nigredinem, sed excusat: nec probro ducit
2.Co.11. & qualemcunque habitum, quem charitas formet, iudicium ueritatis non improbet. De nique quis infirmatur, cum quo non infirmetur? Quis scandalizatur, & non uritur? Induit se compassionis næuum, ut morbum in altero passionis leuet, uel sanet. Nigrescit candoris zelo, lucro pulchritudinis. Multos candidos facit unius denigratio, nõ cum tingitur culpa, sed cum afficitur cura.
Ioañ. 11.f Expedit, inquit, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Expedit ut unus pro omnibus denigretur similitudine carnis peccati, & non tota gens nigredine condemnetur peccati. Splendor & figura substantiæ Dei obnubiletur in for
Ps. 44.a ma serui pro uita serui. Candor uitæ æternæ nigrescat in carne purganda. Speciosus forma præ filijs hominum, pro filijs hominum illuminandis obscuretur in passione, turpetur in cruce, palleat in morte, ex toto non sit ei species, neque decor, ut sibi speciosam, atque decoram acquirat sponsam Ecclesiam sine macula, & sine ruga. Agnosco pellem Salomonis, imò ipsum in pelle foris nigra Salomonem amplector. Habet & Salomon nigredinem, sed in pelle. Foris niger, in cute niger, non intus. Alioquin omnis gloria eius filiæ regis ab intus. Intus diuinitatis candor, de cor uirtutum, splendor gloriæ, innocentiæ puritas. Sed tegit hæc despicabilior infirmitatis co-
A lor, & quasi absconditus uultus eius, & despectus, dum tentatur, per omnia pro similitudine absque peccato. Agnosco denigratæ formam naturæ. Agnosco tunicas illas pel-
Phili.2.a liceas protoplastorum peccantium habitũ. Denique semetipsum denigrauit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo. Agnosco sub pelle hœdi (qui peccatum significat) & manum, quæ peccatum nõ fecit, & collũ per quod malũ cogitatio non transiuit. Ideo que non est inuentus dolus in ore eius. No ui quòd sis lenis natura, mitis, & humilis Esa. 53.e corde blandus aspectu, suauis spiritu. Et Ps. 44.b quidé unctus oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Vnde ergo nunc instar Esau pilosus & hispidus? Cuius nam rugosa & tetra ima go hæc, & unde hi pili? Mei sunt, nam pilosæ manus similitudinem proximi expri munt peccatoris. Meos agnosco hos pilos, & in pelle mea uidebo Deum Saluatorem Iob.19.d meum. Non tamen Rebecca sic illum induit: sed Maria, tanto digniorem qui benedictionem acciperet, quanto sanctior quæ perit. Et bene in meo habitu: quia mihi benedictio uendicatur, mihi postulatur hæreditas. Psal.2.b Siquidem audierat: Postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. Tuam inquit, hereditatem, tuamque possessionem dabo tibi. Quomodo dabis ei, si sua est? Et quomodo suam mones ut postulet? Aut quomodo sua, si necesse habet ut postulet? Mihi proinde postulat, qui meam ad hoc induit formam ut suscipiat causam. Quippe Esa.53.b disciplina pacis nostræ super eum dicente Heb. 1.d Propheta: Et Dominus in eo posuit iniquitatem omnium nostrum: unde debuit fratribus per omnia similari, sicut ait Apostolus, ut misericors fieret. Propterea uox quidem Gene.27 uox Iacbo: manus autem, manus sunt Esau, Suum est, quod auditur ex eo: quod in eo uidetur, nostrum. Quod loquitur, spiritus, & uita est: quod apparet, mortale & mors. Aliud cernitur, & aliud creditur. Nigrum sensus renunciat, fides candidũ & formosum probat. Niger est, sed oculis, insipientium, nam fidelium mentibus formosus ualde. Niger est, sed formosus. Niger reputatione Herodis formosus confessione Latronis, Centurionis fide. Quàm formosum aduerterat qui exclamauit: Verè homo Mar.15.d hic filius Dei erat. Sed in quo aduertit, aduertendum. Si enim attenderet quod apparebat, quomodo formosus, quomodo filius Dei? Quid nisi deforme, & nigrum oculis spectantium occurrebat, cum expansis in cruce manibus, medius duorum nequam risum malignantibus daret, fletum fidelibus? Et solus erat risui, qui solus poterat esse terrori, solus honori debuerat. Vnde igitur aduertit pulchritudinem crucifixi, & quod is sit filius Dei, qui cum Ps. 53.d iniquis reputatus est. Respondere aliquid ad id, nostrum nec fas, nec opus sit.

Nec

Nec enim Euangelistæ, hoc diligentia prætermisit. Sic enim habes. Videns autem Centurio qui aduerso stabat, quia sic clamans exMar.15 d piraſſet, ait: Vere hic homo filius Dei erat.
C Ergo ad uocem credidit, ex uoce agnouit filium Dei, & non ex facie. Erat enim fortasse ex ouibus eius, de quibus ait: Oues meæ uocem meã audiũt, & cognosco meas & cognoscunt me meæ. Auditus inuenit
Ioã. 10. a quod non uisus. Osculum species fefellit, auri ueritas se infudit. Oculus pronũciabat infirmum, oculus fœdum, oculus miserũ oculus morte turpissima cõdemnatum. Auri Dei filius, auri formosus innotuit: sed nõ Iudæorũ quia erant incircũcisi auribus. Meritò Petrus abscidit auriculam serui: ut uiã faceret veritati, & ueritas liberaret eum id est liberam faceret. Erat ille Centurio in circuncisus, sed non aure, qui ad unam expirantis vocem sub tot infirmitatis indicijs Dominum maiestatis agnouit. Ideoque non despexit quod uidit: quia credidit quod nõ uidit. Non autem credidit ex eo quod uidit sed ex eo procul dubio quod audiuit, quia fides ex auditu. Dignum quippe fuerat per superiores oculorum fenestras ueritatem introire ad animam: sed hoc nobis, o anima, seruatur in posterum, cum uidebimus faciem. Nunc autem unde irrepsit morbus, inde remedium intret, & per eadem sequatur uestigia uita mortem, tenebras lux, uenenum serpentis, antidotum ueritatis: sanet oculũ, qui turbatus est, ut serenus uideat quê turbatus non potest. Auris prima mortis ianua, prima aperiatur, & vitæ. Auditus qui tulit, reparet uisum, quoniam nisi credidérimus, non intelligemus. Ergo auditus ad meritum, uisus ad præmium. Vnde Pro-
Ps.50.b pheta: Auditui meo, inquit, dabis gaudium
D & lætitiam: quod fidelis retributio auditionis beata uisio sit, & beatæ meritum uisio-
Mat.5.a nis fidelis auditio. Beati, ait, mundo corde, quoniam ipsi Deum uidebunt. Porrò fide
Act.15. c oportet mundari oculum qui uideat Deũ quêadmodum habes: Fide mundans corda eorũ. Interim ergo dũ, necdum paratus est uisus, auditus excitetur, auditus exercitetur auditus excipiat veritatẽ. Fœlis, cui ueritas
Ps.27.g attestatur dicens: In auditu auris obediuit mihi. Dignus qui uideam, si priusquam uideam, obedisse inueniat. Securus uidebo, ad
Esa.50. b quem me obedientiæ munus præcesserit. Quam beatus qui ait: Dominus Deus aperuit mihi aurem, & ego non contradico, retrorsum non abij. Vbi & uoluntariè habea obedientiæ formam, & longanimitatis exẽplum. Qui enim non contradicit, spontaneus est: & qui tetro non abijt, perseuerat. Vtrumque necessarium, quoniam hilarem datorem diligit Deus. Et qui perseueraue-
rit usque in finem, hic saluus erit. Vtinam 2.Cor.9. & mihi aperiat aurem Dominus, intret ad a cor meum sermo ueritatis, mundet oculum Ma.10. & lætæ præparet uisioni, ut dicam Deo ét c & 24. ipse: Præparationem cordis mei audiuit au b ris tua. Vt audiam à Deo, etiam ipse cum Psal.9.g cæteris obedientibus: Et uos mundi estis Io. 15.a propter sermonẽ quem locutus sum uobis. Euc.11. Nec omnes mundantur qui audiunt, sed q d obediunt. Beati qui audiant, & custodiunt Deu.6.a illud. Talem requirit auditum qui mandat 1.Re.3. dicens: Audi Israel. Talem offert qui ait: b Loquere Domine, quia audit seruus tuus. Ps. 84.b Talem spondet qui dicit: Audiam quid loA quantur in me Dominus Deus. Et ut scias etiam spiritum sanctum hunc in animæ spirituali profectu ordinem obseruare, ut uide licet prius formet auditum, quam lætificet uisum: Audi, inquit, filia, & uide. Quid in tendis oculum? Aurem para. Videre desi- Ps. 44.c deras Christum? oportet te prius audire eum, audire de eo, ut dicas cum uideris: Sicut audiuimus, sicut vidimus. Immensa claritas, uisus angustus, & nõ potes ad eam. Potes auditu, sed non aspectu. Clamantem Ps.47.b denique Deum, Adam ubi es non uidebam iam peccator, audiebam tamen. Sed auditus aspectum restituet, si pius, si uigil, si fidelis præcesserit. Fides purgabit, quem turbauit impietas. Et quem inobedientia clausit, aperiet obedientia. Denique à mandatis Gen.3.d tui intellexi, inquit, quod intellectum reddat obseruatio mandatorum, quem tulit transgressio. Aduerte adhuc in sancto Isaac, quomodo præ cæteris sensibus auditus in Ps.118. iam sene uiguerit. Caligant oculi patriar- a chæ. palatum seducitur, fallitur manus, non fallitur auris. Quid mirum si auris percipit ueritatem, cum fides ex auditu aditus per uerbum Dei, uerbum Dei ueritas sit. Vox, inquit, uox Iacob est, nihil uerius. Ro.10.c Manus autem, manus sunt Esau: nihil fal- Gen.2 sius. Falleris, manus similitudo decepit te. c Nec in gustu ueritas est, si suauitas est. Nam quomodo habet ueritatem, qui se putat edere uenationem, cum domesticis uelcatur hœdorum carnibus? multo minus oculus qui nihil uidet. Non est uerius

Non

in oculo, non sapientia. Væ qui sapientes estis, ait, in oculis uestris. Num bona sapientia cui maledicitur, mundi est, ac per hoc stultitia apud Deũ? Bona, & uera sapiẽtia trahitur de occultis, ut sapit beatus Iob. Quid foris eam quæris in corporis sensu? Sapor in palato, in corde sapientia est. Ne quæras sapientiam in oculis carnis, quia caro, & sanguis non reuelat eam, sed spiritus. Nõ ingustu oris: nec enim inuenitur in terra suauiter iuuentium. non in tactu manus cum sanctus dicat: Si osculatus sum manum meam ore meo, quod est iniquitas maxima & negatio in Deum. Quod tunc fieri arbitror, cum donum Dei quod est sapientia, non Deo, sed meritis ascribitur actionum. Sapiens fuit Isaac, sed tamen errauit in sensibus. Solus habet auditus uerum, qui percipit uerbum. Meritò carnem tediosam uerbi tangere prohibetur mulier carnaliter sapiens, plus quippe tribuens oculo, quàm oraculo, id est carnis sensui, quàm uerbo Dei. Quem enim mortuum uidit, resurrecturum non credidit. cum tamen hoc promiserit ipse. Denique non quieuit oculus usque dum satiatus est uisu, quoniam non erat consolatio fidei, nec Dei rata promissio. Nonne cœlum, & terra, & quicquid omnino carnis oculus attingere potest, ante habent transire, & perire, quam iota unum, aut unus apex ex omnibus quę locutus est Deus? Et tamen cessauit à fletu in uisu oculi, quæ noluit consolari in uerbo Domini, pluris habens experimentum, quàm fidem. At experimentum fallax. Mittitur ergo ad certiorem fidei: cognitionem quę utique apprehendit quod sensus nescit, experimẽtũ non inuenit. Noli me tangere, inquit, hoc est, dissuesce huic seducibili sensui, innitere uerbo, fidei assuesce: fides nescia falli, fides inuisibilia comprehendẽs, sensus penuriam non sentit. Deniq; transgreditur fines etiã rationis humanæ, naturæ usum, ex periẽtiæ terminos. Quid interogas oculũ, ad qđ non sufficit? Et manus quid explorare conatur quod supra ipsam est? Minus est quicquid ille uel illa renuncient. Sanè fides pronunciet de me, quæ maiestati nihil minuat. Disce id habere certius, id tutius sequi, qđ illa suaserit: noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem meum. Quasi uerò iam ascenderit, tunc tangi ab ea uelit aut possit. Et utique poterit, sed affectu non manu, uoto non oculo, fide non sensibus. Quid tu me, ait, modo tangere quæris, quæ sensu corporis gloriã ætimas resurrectionis? Non recordaris quomodo tempore ad huc meæ mortalitatis transfigurati ad horã mo rituri corporis gloriam oculi discipulorum sustinere nequiuerunt? Adhuc quidem tuis sensibus gero morem, formam ingerendo seruilem, quam de consuetudine recognoscas. Cæterum mirabilis facta est gloria mea ex te, confortata est, & non poteris ad eam. Differ ergo iudicium, suspende sententiam, & tantæ rei diffinitionem ne credas sensui, fidei reseruaro. Illa dignius, illa diffiniet certius, quæ plenius comprehendet. Denique comprehendit illo suo mystico ac profundo sinu quæ sit longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum. Quod oculus non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, illa in se quasi quodam inuolucro clausum portat, seruatque signatum. Illa igitur digna me tanget, quæ patri considentem suscipiet non iam in humili habitu, sed in cœlesti carne ipsa, sed altera specie. Quid deformem uis tangere? Expecta ut formosam tangas. Nam qui deformis modo tunc formosus. Deformis tactui. Deformis aspectui. Deformis denique deformi tibi, quæ sensibus plus inhæres, fidei minus. Esto formosa, & tange me. Esto fidelis, & formosa es. Formosa formosum, & dignius tanges, & fœlicius. Tanges manu fidei, desiderij digito, deuotionis amplexu. Tanges oculos mentis. At nunquid adhuc nigrum? Absit. Dilectus tuus candidus, & rubicundus. Formosus planè, quem circundant flores rosarum, & lilia cõuallium, hoc est martyrum uirginumque chori. Et qui medius resideo utrique non dissideo choro, uirgo, & martyr.

Quomodo deniq; candidis non congruo uirginum choris, uirgo, uirginis filius, uir gimis sponsus? Quomodo non roseis martyrum, causa, uirtus fructus, & forma martyrij? Talem talis taliterque tange, & dic. Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex milibus. Milia Milium cum dilecto, & decies centena milia circa dilectum & nemo ad dilectum. Num tibi uerendum erit ne forte in quempiam de multitudine errore incidas quærendo quem diligis? Non prorsus ambiges, quem nam eligas? facile occurret electus à milibus, cunctis insignior, & dices: Iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis

tudinis suæ. Non ergo in pelle nigra, quæ hactenus sanè ingerenda fuit oculis persequentium, ut contemnerent occidendum: aut etiam amicorum, ut recognoscerent redituum: non, inquam, iam in pelle occurret nigra: sed in ueste alba, speciosius forma non modò præ filijs hominum, sed etiam præ uultibus angelorum. Quid me uis tangere in humili habitu, seruili forma, specie contemptibili? Tange cœlesti decorum specie, gloria & honore coronatum: diuina quidem maiestate tremendum, sed ingenita serenitate gratum ac placidum. Inter hæc aduertenda prudentia sponsæ, & profunditas sermonum eius, quæ sub figura pellium Salomonis, scilicet in carne rimata est Deum, in morte uitam, summam gloriæ & honoris inter opprobria, & sub nigro denique habitu crucifixi candorem innocentiæ, splendoremq́ue uirtutum; sicut illæ utique pelles cũ essent nigræ atque despectæ, præciosa & præcãdida præ diuitiis regis in se ornamenta seruabant. Meritò nigredinem nõ contemnit in pellibus, decorem qui sub pellibus est aduertens. Et ideo quidam illã cõtempserunt, quia hunc minime cognouerunt. Si enim cognouissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. Non cognouit Herodes, & idcirco despexit. Non cognouit Synagoga, quæ nigredinem illi passionis & infirmitatis improperans: Alios, ait, saluos fecit, seipsum non potest saluum facere. Christus rex Israel descẽdat de cruce, credimus ei. Sed cognouit Latro de cruce, licet in cruce, qui & innocentiæ puritatem confessus est: Hic autem, inquiens, quid mali fecit? Et gloriam regiæ maiestatis simul est protestatus. Memento mei, dicens, dum ueneris in regnum tuum. Cognouit centurio, qui filium Dei clamat. Cognoscit Ecclesia, quæ & æmulatur nigredinem, ut decorem participet. Non confunditur nigra uideri, nigra dici, ut dicat dilecto: Opprobria exprobrantium tibi, cecidere super me. At lanè nigra instar pellium Salomonis, foris scilicet, & non intus. Neque enim intus nigredinem meus Salomon habet, Denique non ait; Nigra sum sicut Salomon, sed sicut pelles Salomonis: quòd in superficie tantum sit uteri nigredo pacifici. Peccati nigredo intus est, & prius interiora culpa commaculat, quàm ad oculos prodeat. Denique de corde exeunt cogitationes malæ, furta, homicidia, adulteria, blasphemiæ, & hæc sunt quæ coinquinant hominem: sed absit ut Salomonem. Minimè prorsus apud uerum pacificum istiusmodi inquinamenta reperies. Oportet nãque esse sine peccato eum, qui tollit peccata mũdi, quo ad reconciliandos peccatores inuentus idoneus, turè sibi nomen uendicet Salomonis. Sed est nigredo affligentis pœnitentiæ: cum assumitur lamentatio pro delictis. Hãc fortassis nõ abhorreat in me Salomon, si spontè tamen induam mihi pro peccatis meis: quia cor cõtritum & humiliatũ Deus non despiciet. Est & afficientis compassionis, si afflicto condoleas, & fraternum te decoloret incommodum. Nec hanc profectò reijciendam putat noster pacificus, quippe quã & sibi ipse pro nobis dignanter induit, qui peccata nostra tulit in corpore suo super lignum. Est & persecutionis: quæ etiam pro summo ornamento habetur, siquidem suscipiatur pro iustitia & ueritate. Vnde est illud: Ibant gaudentes discipuli à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Denique beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Hac potissimum gloriari Ecclesiam arbitror, hanc libentius imitari de pellibus sponsi. Denique & habes in promissione: Si me persecuti sunt, & uos persequentur. Vnde & addidit sponsa: Nolite me cõsiderare quòd fusca sim, quia decoloratio me sol: hoc est, nolite me notare quasi deformem, quia cernitis pro ingruẽte persecutione minus florentem, minus secundũ gloriam seculi decoloratam. Quid exprobraris nigredinem, quam feruor persecutionis, non conuersationis pudor inuexit? Vel solem dicit zelum iustitiæ, quo accenditur & accingitur aduersus malignantes, dicens Deo: Zelus domus tuæ comedit me. Et illud: Tabescere me fecit zelus meus, quia obliti sunt uerba tua inimici mei. Illud quoque, Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. Item: Nonne qui oderunt te domine oderã, & super inimicos tuos tabescebam? Etiam illud Sapientis caute obseruat: Filię, ait, tibi sunt? noli ostendere lætum, uultum ad ipsas: ut scilicet remissis, & mollibus & fugitantibus disciplinam, non candorem serenitatis, sed obscurum seueritatis exhibeat. Vel decolorari a sole, est ignoscere charitate fraterna, flere cum flentibus, cum infirmantibus infirmari, uri ad scandala singulorũ. Vel sic: Sol

iustitiæ

Psal. 5. c
Iob. 8. c
Iob. 31. c
Tob. 10. d
Ibidem.
Cant. 5. d
Esa. 63. b
Psal. 138.
a
2. Cor. 5. c
H
Ibidem.
Mat. 27. K
Luc. 23. a
Ibidem.
Mat. 27 f
Psal. 68. b
Mat. 15 b
1. Cor. 2. b
Mat. 27. K
Luc. 23. a
Ibidem.
Mat. 27 f
Psal. 68. b
Mat. 15 b
1. Pet. 2. d
Act. 5. g
Mat. 5. a
Ioan. 5. c
Cãt. 1. b
Psal. 68. b
Psal. 118. f
Psal. 138 g
Eccl. 7. c
M

iustitiæ decolorauit me Christus, cuius amore langueo. Languor iste coloris quædam exterminatio est, & defectus in desiderio animæ. Vnde & dicit: Memor fui Dei
Ps. 76.a & delectatus sum, & exercitatus sum, & defecit spiritus meus. Ergo instar urentis solis desiderij ardor peregrinantem in corpore decolorat, dum multui gloriæ inhiantem, impatientem facit repulsa, & excruciat amãtem dilatio. Quis nostrum ita sancto amore ardeat, ut desiderio uidendi Christum omnem colorem præsentis gloriæ lætitiæ-
Hier. 17. c que fastidiat & deponat, illa ei prophetica uoce contestans: Et diem hominis non desi-
Ps. 76.a derauí: tu scis? Item cum sancto Dauid: Renuit consolari anima mea: idest præsentium bonorum inani lætitia despicit colorari. Vel certè, Decolorauit me sol, sui nimirum comparatione splendoris, dum approprians illi, ex eo me obscuram deprehendo, nigram inuenio, fœdam despicio. Cæterùm alias quidem formosa sum, quid fuscam dictis solius solis pulcritudini succũbentem? At sensui priori uidentur magis assentire ea quæ sequuntur: Adijciens siquidem, Filij matris meæ pugnauerunt con-
A tra me; persecutionem passam se esse aperte significat. Sed hinc aliud sermonis principium ordiemur, quoniam sufficere hac uice possunt, quæ accepimus de gloria sponsi. Ecclesiæ Domini nostri Iesu Christi dono ipsius, qui est Deus Benedictus in secula, Amen.

De querimonia Ecclesiæ contra suos impugnatores, uel contra illos, qui impugnant unitatem fraternam.

Sermo. XXIX.

Filij matris meæ pugnauerunt contra me. Annas & Caiphas & Iudas Ischarioth filij synagogæ fuerunt, & hi contra Ecclesiã æque synagogæ filiã in ipso exortu ipsius accerbissime pugnauerunt, suspẽdentes in ligno collectorẽ ipsius Iesũ. Iam tũc si quidẽ Deus impleuit p eos quod olim præsignauerat p Prophetã, dicẽs: Percutiam pastorem, & dispergentur oues. Et
Esa. 13.c fortassis illius uox illa est in cãtico Exechię Præcisa est uelut à texente uita mea, dum adhuc ordirer, succidit me. De his ergo atque alijs, qui de illa gente Christiano nomini contra dixisse scjuntur, puta dictum à sponsa: Filij matris meæ pugnauerunt contra me. Et pulchre filios matris suæ, non autem & patris sui illos uocat, qui non habebant patrem Deũ, sed ex patre diabolo erãt homicidæ utique, sicut & ille homicida erat
Ioan. 8.f ab initio. Propterea non dicit: Fratres mei, aut filij patris mei; sed filij, inquit, matris
B meæ pugnauerunt contra me. Alioquin si non ita distingueret, uideretur etiam Apostolus Paulus cõprehensus in his de quibus
1.Co.15. c conqueritur, quòd & ipse aliquando persecutus sit Ecclesiam Dei. Sed misericordiam
1.Ti.1. consecutus est: quia ignorans hoc fecit manens in incredulitate, & approbauit Deum se habere patrem, fratem Ecclesiæ tam ex patre quam ex matre esse. Sed attende quo modo nominatim filios matris suæ, & solos incusat, quasi soli in culpa sint. Quanta &
Ps. 128. a ab exteris passa est, iuxta illud apud Prophetam: Sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea, & supra dorsum meum fabricauerunt peccatores. Quid ergo singulariter filios matris tuæ causaris, quæ te minimè ignoras, & ex alijs atque alijs nationibus sæpis-
Prou. 25 a simè impugnatam? Ad mensam diuitis uocatus, diligenter, inquit, considera quæ tibi apponuntur. Fratres, ad mensam Salomonis sedemus. Quis ditior Salomone: Non de terrenis dico diuitijs, quãquam & ipsis Salomon abundaret. Sed intuemini præsentem mensam, quomodo supernis est referta delicijs. Spiuritualia sunt & diuina quæ nobis in ea apponũtur. Diligẽter ergo inquit, considera, qua tibi apponuntur, sciẽs qa talia te oportet pręparare. Ego utiq; qđ in me est, diligenter attendo id mihi apponi in his uerbis sponsæ, & ad meam prorsus doctrinam cautelamque respicere, quòd ita ex nomine ac sola exprimitur persecutio à domesticis: & tacentur tot & tam grauia quæ ubique terrarum nihilominus ex omni natione, quæ sub cœlo est ab infidelibus C ab hæreticis & scismaticis pertulisse cognoscitur. Noui sponsæ prudentiam, nec putauerim casu hæc illam, aut quasi immemorem præterijsse. Sed profectò id expressius plangit, quod & sentit differentius, quodque uigilantius nobis cauendum existimat. Quidnam hoc? Malum utiq; intestinũ atq; Mat. 10.c domesticũ. Hoc tibi manifestè in Euangelio Mich. 7.c ore ipsius Saluatoris exprimitur, cum dicit: Et inimici hominis domestici eius. Hoc b & in Propheta Homo, inquit, pacis meæ, Ps. 30.b qui edebat panes meos, magnificauit super me

me supplantationem. Item: Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem
Ps. 54.b utique. Et si is, qui odorat me, super me magna locutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo. Tu uerò homo unanimis dux meus, & notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, hoc est, quod à te patior conuiua, & contubernali meo, id molestius sentio, fero ægrius. Scitis hæc querimonia cuius, & de quo sit.

Agnoscite ergo, & sponsam eodem de filijs matris suæ conquerentem affectu, quo-
Ps. 37.a niam in eodem spiritu, cum ait: Filij matris meæ pugnauerunt contra me. Vnde & alibi loquitur: Amici mei, & proximi aduersum me approprinquauerunt, & steterunt. Longe, quæso, a nobis facite semper hoc tã tã abominibile, & detestabile malum, uos q
Ps. 132. a experti estis, & quotidie experimini quam bonum sit, & quam iucundum habitare fratres in unum, si tamen in unum, & non in scandalum. Alioquin nec iucundum plane nec bonum, sed pessimum ac molestissimũ. Vę autem homini illi per quem unitatis uinculum iucundum turbatur. Iudicium pro-
D fectò putabit quicunque est ille. Ante mihi contingat mori, quàm audire in uobis quẽpiam iustè clamitantem: Filij matris meæ pugnauerunt contra me. Non ne præsentis congregationis tanquam unius matris filij omnes uos estis, singuli alterutrum fratres? Quid ergo foris uos conturbare aut
1. Pe. 3. c contristare possit, si intus bene estis, & fraterna pace gaudetis? Denique quis uobis nocere poterit, inquit, si boni æmulatores fueritis? Quamobrem æmulamini
1.Co.12 d charismata meliora, ut bonos uos probetis æmulatores. Charisma peroptimum, charitas est. Planè incomparabile quod
Ioã. 13. d nouæ sponsæ cœlestis sponsæ toties inculcare curabat, nunc quidem dicens: In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli,
Ioã. 15.b si dilectionem habueritis adinuicem.

Nunc uero: Mandatum nouum do uobis, ut diligatis inuicem: &, Hoc est præce-
1.Co. 13 a ptum meum, ut diligatis inuicem: itemq;, orans unum eos fore sicut ipse, & pater
1.Co. 12 d unum sunt. Et uide si non ipse Paulus q te ad charismata meliora inuitat, inter cætera charitatem in summo ponit, siue cum fide, & spe dicit eam esse maiorem, & superiminentem scientiæ: siue cum innumera-
1.Co. 13 a tis pluribus aut mirabilibus supernæ gratię donis, tanquam ad superexcellentiorẽ uiam nos mittit: haud aliam profecto illam, quam charitatem diffinens. Denique quid nam huic comparandum putemus, quæ ipsi præfertur martyrio: ac si dei trãsferẽti montes? Hoc igitur est quod dico: pax uobis à uobis E sit, & omne quod extrinsecus minari uidetur, non terret, quia non nocet. Nam ecõtrario quicquid foris blandiri apparet, nulla est profectò consolatio, si intus (quod absit) seminarium discordiæ germinauerit. Proinde dilectissimi, pacem habete ad nos, & nolite lædere inuicem, non facto, non uerbo, non signo qualicunque: & ne quis fortè exacerbatus, & præoccupatus à pusillanimitate spiritus, & tempestate Deum interpellare cogatur aduersus eos, qui se leserint aut contristauerint, & prorumpere in uerbum graue contingat: Filij matris meæ pugnauerunt contra me. Sic enim peccãtes in fratrem, in Christum peccatis, qui ait: Mat. 25. Quod uni ex minimis meis feci stis, mihi fe- d cistis. Nec cauendum a grauioribus tantum offensis, uerbi gratia ab aperto cõuicio seu maledicto: sed à clandestino quoque, & uenenato susurrio: Nõ inquã, sufficit, os custodire ab his, & his similibus, cauenda sunt, & leuia, si tamẽ leue debeat dici quodcunque in fratrem præsumpseris uoluntate lædẽdi, cum hoc solo si irascaris illi, diuini reus iudicij tenearis. Meritò quidem. Nam quod tu leue putas, & ob hoc leuius præcipitas, plerunque alius aliter accipit, tanquam homo uidens in facie, & secundum faciem iudicans, paratus festucam trabem suspicare, & 1.Co. 13 scintillam putare fornacem. Non enim est b omniũ charitas illa, quæ omnia credit. Pro Gen. 8.d ni sunt autẽ sensus hominis, & cogitationes ad malũ potius suspicãdũ, quã ad bonũ credendũ; præsertim ubi disciplina silentijs, nec te, qui in causa es, excusare permittit: nec illum uulnus suspicionis aperire, qđ patitur, ut curretur, Ita uritur ille, & moritur clauso & lethali uulnere intra semetipsum gemẽs, F dũ totus in ira & discrepatione positus, nil aliud fidens uersare in mẽte possit, nisi iniuriã, quã accepit. Non potest orare, non põt legere, non sanctum aut spirituale aliquid meditari. Et ita intercepto uitali spiritu, dũ suis destituta alimentis uadit ad morte anima, pro qua Christus mortuus est, quid tu interim, quæso, animi habes? Quid oratio tua aut opus quodcunque interim feceris sapit tibi, contra quem nimirum Christus ar xiè clamat de pectore fratris tui quem cõtri

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſtaſti: Filias, inquiens, matris meæ pugnat cõtra me, & qui ſimul mecum dulces capiebat cibos, repleuit me amaritudine?

Quod ſi dixeris illũ non tam grauiter ꝓ tam leui cauſa debuiſſe turbari: Reſpondeo: Quanto leuior eſt, tanto à te leuius potuit non committi: quãquam neſcio quo modo leue dicas, vt iam dixi, quicquid amplius eſt, quàm iraſci, cum uel hoc ipſum ob noxium eſſe iudicio ex ore ipſius acceperis
Heb. 10. iudicis. Quid enim? Tu nè leue dixeris, in quo offenditur Chriſtus, unde ad Dei iudicium pertrahi habes, cum horrendum ſit incidere in manus Dei uiuentis? Tu ergo accepta fortè iniuria (quod quidem interdũ
G nõ accidere in his conuentibus difficile eſt) non continuò, more ſecularis, obliquè referire fratrem: reſponſione feſtines, ſed neque ſub ſpecie quaſi corripiendum uerbo acuto, & urenti transfigere audeas ullatenus animam, pro qua Chriſtus affigi cruci dignatus eſt, non grunire quaſi increpando, non labijs muſſitare, quaſi murmurando, non narem contrahere, aut cachinnare quaſi ſubſannando, non frontem rugare quaſi inuehendo, aut comminando. Sanè commotio tua ibi moriatur, ubi oritur, nec permittatur exire quæ mortem portat, ne peri
Pſ. 76 a mat, ut dicere poſſis, & tu cum Propheta: Turbatus ſum, & non ſum locutus. Quoſdam altius intellexi ſentire iſtud quaſi de diabolo, & angelis eius dictum, qui cum fuerint, & ipſi filij Hieruſalem illius, quæ ſurſum eſt, mater noſtra: ex quo lapſi ſunt, nõ ceſſant ſororem ſuam Eccleſiam impugnare. Sed neque contendo, ſi quis uſurpet hoc etiam in bonam ſignificationem, ſecun-
Eph. 6.d dum quod ſpirituale qui ſunt in Eccleſia, ad uerſus carnales fratres ſuos dimicant in gladio ſpiritus, quod eſt uerbũ Dei, uulnerates
Pſ. 140. b eos ad ſalutẽ, atq; ad ſpiritualia iſtiuſmodi impugnationibus prouehentes. Vtinam cor
Deu. 32.f ripiat me iuſtus in miſericordia, & increpet
Galx. 2.d me, percutiens, & ſanans, & occidens, & ui-
Mat. 5.d uificans, quo audeam, & ego dicere: Viuo autem iam non ego, uiuit uerò in me Chriſtus. Eſto, inquit, conſentiens aduerſario tuo dum es cum eo in uia, ne tradat te iudici, & iudex tortori. Bonus aduerſarius, cui ſi conſentiens ero, non erit unde aut iudex me calumnietur, aut tortor. Ego profectò
H ſi quos ueſtrum aliquando pro huiuſmodi contriſtaui, non me pœnitet. Contriſtati enim ſunt ad ſalutem. Ad quidem neſcio me id feciſſe unquàm abſq; mea quoque magna triſtitia, ſecundum illud: Mulier cum parit, triſtitiam habet. Sed abſit ut iam meminerim preſſuræ, tenens fructum doloris mei, dum perinde uideam Chriſtum *Iſa. 16.*
formatum in ſobole. Neſcio autem quo *d*
modo etiam tenerius mihi aſtricti ſunt, qui poſt increpatoria, & per increpatoria tandẽ conualuerunt de infirmitate, quàm qui fortes ab initio permanſerunt, non indigentes iſtiuſmodi medicamento.

Ergo in hunc ſenſum poterit eccleſia ſeu Anima diligens Deum dicere quod decolorauit eã ſol, mittendo ſcilicet, & armando de filijs matris eius, qui eã ſalubriter expugnarent, & captiuam ducerent ad fidem amorem q; ipſius, multis utique confixam ſa*Pſ. 119.* gittis illis, de quibus ſcriptum eſt: Sagittæ *b*
potentis acutæ. Et item. Sagittæ tuæ infixæ *Pſ. 37.b*
ſunt mihi. Ideoque ſequitur, & ait: Quoniam non eſt ſanitas in carne mea: ut ſecundum animam ſaniot proinde fortiorq; ſactus dicar. Spiritus quidem promptus eſt, *Mat. 26.*
coro aũt infirma. Et cum Apoſtolo: Quando enim infirmor, tunc potens ſum, & for- *d*
tis. Vides quia carnis infirmitas robur ſpiri *2. Co. 12.*
tui augeat, & ſubminiſtet ures? Ita e contra *e*
rio noueris carnis fortitudinem debilitatẽ ſpiritus operari. Et quid mirum ſi hoſte debilitato, tu fortior efficeris. Niſi fortè il- *Gal. 5.c*
lam tibi inſaniſſimè ducas amicam, quæ non ceſſat concupiſcere aduerſus ſpiritum. Vi deo ergo ſi non prudenter ſagittari, & impugnati ſalubriter poſtulat ſanctus cum dicit in oratione. Confige timore tuo carnes. Optima timor iſte ſagitta, qui configit, & in I terficit carnis deſideria, ut ſpiritus ſaluus *Pſ. 118*
ſit. Sed & qui caſtigat corpus ſuum, & in ſer *a*
uitutẽ redigit, nonne is tibi uidetur etiam manum contra ſe pugnantis, ſe iuuare? Eſt & ſagitta ſermo Dei uiuus, & efficax, & pe- *Heb. 4.c*
netrabilior omni gladio ancipiti. De quo Saluator: Non ueni, inquit, pacem mittere ſed gladium. Eſt etiam ſagitta electa amor *Mat. 10.*
Chriſti, quæ Mariæ animam non modò cõ *a*
fixit, ſed etiam pertranſiuit ut nullam in pectore uirginali particulam uacuam amore relinqueret: ſed toto corde, tota anima, tota uirtute diligeret, & eſſet gratia plena. Aut certè pertranſiuit eam, ut ueniret uſq; ad nos, & de plenitudine illa omnes accipe remus, & fieret mater charitatis, cuius pater eſt charitas Deus, parturiens, & in ſole ponẽs tabernaculũ eius, vt Scriptura impleretur

Pſ. 49. retur, quæ dicit: Dedi te in lucem gentiũ, vt ſis ſalus mea uſque ad extremũ terræ. Hoc enim impletũ eſt per Mariã, quæ in carne uiſibilem edidit, quem inuiſibilem nec de carne nec cum carne ſuſcepit. Et illa quidem in tota ſe grãde & ſuaue amoris uulnus accepit. Ego uerò me fœlicem putauerim, ſi ſumma ſaltẽ quaſi cuſpide huius gladij pungi interdum me ſenſero, ut uel modico accepto amoris uulnere, dicat ẽt anima mea: Vulnerata charitate ego ſum. Quis mihi tribuet in hunc modum non modò uulnerari, ſed & expugnari omnino uſque ad exterminationem coloris & caloris illius, qui
K militat aduerſus animã? Si exprobrauerint filiæ huius ſeculi illi animæ, quæ huiuſmodi eſt, dicentes pallidam & ſine colore eſſe, nonne tibi congrue poſſe reſpondere uidebitur: Nolite me conſiderare quod fuſca ſim: quia decolorauit me ſol? Et ſi ſe ad hoc meminerit peruenisse adhortationibus ſeu increpationibus aliquorum ſeruorum. Dei æmulantium eam Dei æmulatione, nonne conſequenter ueraciterq; inferre poterit: Quia filij matris meæ pugnauerunt contra me? Erit ergo ſenſus (iuxta quod dictum eſt) ut Eccleſia ſeu ſtudioſa quæuis Anima id loquatur, non quaſi gemens aut conquerens: ſed quaſi gaudens & gratias agens, in ſuper & glorians quòd pro nomine & amore Chriſti digna ſit fuſca, ſeu decolor eſſe
Co. 10.c & dici: atque hoc ipſum aſcribat non ſuæ induſtriæ: ſed gratiæ & miſericordiæ præuenientis ſe, & mittentis ad ſe. Nam quomodo crederet ſine prædicante? Quomodo autem prædicarent niſi mitterẽtur? Filios matris ſuæ contra ſe pugnaſſe memorat, nõ ut irata, ſed ut non ingratæ. Vnde & ſequitur: Poſuerunt me cuſtodem in uineis. Quod uerbum utique ſi ſpiritualiter examinetur, puto nil in ſe querimoniæ aut rancoris habere uidebitur, ſed magis fauorabile aliquid redolere. Verùm ad id contingendum prius ſanè quàm manum apponere audeamus (locus enim ſanctus eſt) conciliandus eſt nobis ſolitis precibus, & ſic conſultandus ille ſpiritus qui ſcrutatur alta Dei, aut certè unigenitus, qui eſt in ſinu patris ſponſus Eccleſiæ Ieſus Chriſtus Dominus noſter, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſecula ſeculorum.

Amen.

Qualiter populi fidelium ſeu animæ electorum per uineas ſignificantur, quarum Eccleſiæ cuſtos, dicitur; & de prudentia carnis, quæ eſt mors.

Sermo. XXX.

POſuerunt me cuſtodẽ in uineis. Quid? Tui ne illi oppugnatores, quos proximè memoraſti? Audite & intelligite ſi non ſe ab illis ipſis fatetur iſta pro motam, a quibus & paſſam. Nec mirum tamen, ſiquidem fuerit cauſa pugnandi intẽtio corrigendi. Nam quis neſciat, multos amicabiliter utiliterque multoties oppugnatos? Quàm multos quotidie experimur pijs impugnationibus prælatorũ ad meliora proficere, prouehi ad altiora? Ergo illud potius demonſtremus ſi poſſumus, quemadmodũ aduerſus Eccleſiam pugnatum ſit a filijs matris ſuæ & hoſtili animo, & damno utili. Id enim iucundius, cum qui nocere intendunt, proſunt & nolentes. Vtrunque uerò ſenſum tenet ſuperior interpretatio, quoniam quidem non defuerunt & qui bene, & qui male æmularentur eam diuerſa intẽtione pugnantes, ſed utrique profuerunt. Intantum denique ſe profeciſſe ex ijs, quæ ab æmulis paſſa eſt gloriatur, ut pro una uinea quam ſibi abſtuliſſe niſi ſunt, ſuper multas ſe gaudeat conſtitutã. Hoc mihi, inquit, præſtitere pugnando contra me, & cõtra ui
M neam meã, qui dicunt: Exinanite exinanite uſque ad fundamentum in ea, uti uuam pluribus commutarim. Hoc quippe eſt quod infert: Vineam meam non cuſtodiui: tan- *Pſ. 136.*
quam cauſam ſubiungens, unde hoc illi cõtigerit, ut non in una iam, ſed in pluribus cuſtos poſita ſit. Et litera quidem ſic eſt. Sed ſi eam ſimpliciter ſequimur contẽti eo ſolo quod ſonare in ſuperficie illa uiderur, purabimus nos legere in ſcriptura ſancta de his uineis corporeis & terrenis, quas quotidie cernimus de rore cœli, & de pinguedine terræ accipere, unde fundunt uinum, in quo eſt luxuria: & ſic nihil nõ dico Dñi ſpõſæ dignum: ſed nec cuiuis cæterarum congruum quid de tam ſancta & diuina ſcriptura attuliſſe uidebimur. Quæ enim conuenientia ſponſis & cuſtodiæ uinearum? Sed etſi cõuenire putetur, unde docebimus fuiſſe aliquando Eccleſiam iſtiuſmodi deputatam officio? Nunquid de uineis cura eſt

Deo?

Universidad de Deusto
Biblioteca

Deo? Si autem spirituali sensu uineas eccle
sias, id est, fideles interpretamur populos,
iuxta Prophetæ sensum dicentis: Vinea do-
mini sabaoth domus Israel est: incipiet for-
Esa. 5. b tassis elucere nobis quomodo sponsæ mi-
mè indignum sit fieri custodem in uineis,
puto quidem q; & non parua insuper, & in
hoc ipso apparebit prærogatiua, si quis di-
ligentius curet aduertere quantum ubique
per orbem in huiusmodi uineas dilatauerit
terminos suos à die illa, qua Hierosolymis
a filijs matris suæ expugnata est, & exturba
A ta, una cum prima illa sua nouella plantatione, multitudinem dico credentium, quo-
Act. 4. rum legitur fuisse cor unum, & anima una.
Et ipsa est, quâ modo fatetur se minimè cu-
stodisse: sed non ad insipiẽtiam sibi. Nec.n.
ita inde euulsa in persecutione fuit, ut non
alibi plantaretur, atq; alijs locaretur agrico
lis, qui reddant fructus eius tẽporibus suis.
Non prorsus non petijt, sed migrauit, etiã
creuit & dilatata est, tãquam cui benedixit
Ps. 79. b Dominus. Denique leua oculos tuos, & uide si nõ operuit montes umbra eius, & ar-
busta eius cedros Dei: si non extendit pal-
mites suos usque ad mare, & usque ad flu-
men propagines eius. Nec mirum. Dei
2. Co. 3. b enim ædificatio est, Dei agricultura est.
Ipse fœcundat, ipse propagat, ipse putat, &
purgat eam, ut fructum plus afferat. Quan-
do nempe sua destitueret cura uel opera,
quam plantauit dextera eius? Non planè
habenda neglectui, in qua Apostoli palmi-
tes, Dominus uitis, & pater eius agricola
est. In fide plantata, in charitate mittit ra-
dices, defossa sarculo disciplinæ, stercorata
pœnitentium lachrymis, rigata prædican-
tium uerbis, & sic sanè exuberans uino, in
quo est lætitia, sed non luxuria, uino totius
suauitatis, nullius libidinis. Hoc certè ui-
num lætificat cor hominis, hoc constat &
angelos bibere cum lætitia. Deniq; gaudẽt
in conuersione & pœnitentia peccatorum,
salutem hominum sitientes. Lachrymæ pœ
nitentium uinum eorum, quod in illis uitæ
odor, sapor gratiæ sit, indulgentiæ gustus,
B reconciliationis iucunditas, sanitas redeun
tis innocentiæ, serenatæ suauitas conscien-
tiæ. Ergo ex illa una uinea, quã sæuę perse-
cutionis uisa est deleuisse tempestas, quãtæ
in uniuersa terra propagatæ reflorueri t? Et
in his omnibus cuius posita spõsa est, ut nõ
contristetur, quod primam uineam non cu-
stodiuit. Consolare filia Sion: si cæcitas
ex parte contigit in Israel, quid tu perdis?
Mirare mysterium, & noli plangere detri-
mentum. Dilata sinum, & collige pleni-
tudinem gentium. Dic ciuitatibus Iudæ: Act. 13.
Vobis oportebat primum loqui uerbũ Dei: g
sed quoniã repulistis illud, & indignos uos
iudicastis æternæ uitæ, ecce cõuertimur ad
gentes. Moysi sane oblatũ est à Deo, si pre- Exo. 32.
uaricatorem populum uellet dimittere, &
diuinæ exponere ultioni, ipsum quidem fie b
ri posse in gentem magnam: sed ille renuit.
Quare? Ob nimiam profectò dilectionem,
qua illi fortiter deuinctus populo tenebatur, & quoniã non requirebat quæ sua sunt,
sed Dei honorem, & non quod sibi utile
foret, sed quod multis. Et ille quidem sic.
Ego autem consilio secretiori puto hoc mu
nus diuinitus pro sui magnitudine seruatũ
sponsæ, ut ipsa potius & non Moyses mit-
teretur in gentẽ magnã. Non enim oporte-
bat amicum sponsi præripere sponsæ bene- Mar. ult.
dictionem, & propterea non quidem Moy- d
ses, sed noua sponsa cui dicitur: Ite in mun-
dum uniuersum, prædicate Euãgelium om-
ni creaturæ: ipsa, inquam, prorsus missa
est in gentem magnam. Num in maiorem C
potuit, quàm in uniuersitatem? Et facilè
uniuersitas cessit portanti pacem, gratiam
offerenti. Sed non sicut gratia, ita & lex:
quàm dissimili uultu ad omnem conscien-
tiam se offerunt suauitas huius, & illius au-
steritas. Quis sanè ex æquo respiciat cõdẽ-
nantem & consolantem, reposcentem &
ignoscentem, plectentem & amplectẽtem?
Non pari profectò acceptabitur uoto umbra & lux; ira & pax, iudicium & misericor-
dia, figura & ueritas, uirga & hæreditas, Exo. 17.
frenum & osculum. Graues denique Moysi c
manus testibus Aaron & Hur. Graue le-
gis iugum testibus ipsis Apostolis, qui hoc
& sibi & patribus importabile clamitant.
Graue iugum, & uile præmium: nam ter- Act. 15.
ra est in promissione. Pro huiusmodi non e
est Moyses missus in gentem magnam. Ve-
rùm tu mater Ecclesia promissionem habẽs
vitæ, quæ nunc est, & futuræ, facile in dupli
ci gratia obtines ab uniuersis te recipi, &
propter iugum suaue, & propter regnũ sub-
lime. Pulsa de ciuitate, ab uniuersitate ex-
ciperis, dum sic prouocat quod promittis,
ut quod imponis non terreat. Quid adhuc
unius uineæ plangis damnum, quod tanto
tibi fœnore compensatum est? Pro eo quòd
fuisti derelicta, & odio habita, & non fuit
qui

Ps. 60. c qui per eam transiret. Ponam te, inquit, in
superbiam seculorum, gaudium in genera-
tione, & generationem, & suges lac gentiũ
& mamilla regum lactaberis, & scies quia
ego Dominus saluans te & redemptor tuus
D fortis Iacob. Tali itaque modo dicit spon
sa, Positam custodẽ in uineis, & quia uine-
am suam non custodiunt. Ego loci huius oc-
casione meipsum reprehẽdere soleo, quòd
animarum susceperim curam, qui meam nõ
sufficerem custodire, uineas animas interpre-
tans. Quod si probas & tu hanc nostram
interpretationem, uide etiam consequente
an rectè quoque dicamus fidem, uitem: uir-
tutes, palmites botrum, opus; deuotionem,
Geb. 11. b uinum? Siquidem nec palmes absque uite,
nec uirtus sine fide aliquid est. Sine fide.n.
impossibile est placere Deo, fortassè & di-
Rom. 14. d splicere necesse erit. Denique omne, quod
non est ex fide, peccatum est. Hoc ergo con
siderare oportuit illos, qui me posuerũt cu-
stodem in uineis, si uidelicet propriam cu-
stodissem. At quanto tempore inculta ia-
cuit, & deserta, redacta in solitudinẽ? Pror-
sus defecerat uinum ex ea, arefactis præ ste
rilitate fidei uirtutum palmitibus. Erat fi-
des, sed mortua. Quomodo enim non mor-
tua sine operibus? Et id quidem in seculari
uita. Cæterum conuersus ad dominum, me
liusculè cœpi, fateor, custodire; non tamen
Ps. 126. e prout oportuit. Et quis nempe ad hoc ido-
neus? Nec sanctus Propheta, qui ait: Nisi
dominus custodierit ciuitatem, frustra uigi-
lat qui custodit eam. Quantis etiam tunc
memini me patere insidijs illius qui sagittat
in occultis immaculatum? Quantum nobis,
o uinea mea, furtiuis subreptum est machi-
namentis eo ipso tempore, quo uigilantius
intendere cœpimus curæ, & custodiæ no-
stri? Quot & quales piorum botros operum
aut præfocauit ira, aut tulit iactantia, aut
E fœdauit inanis gloria? Quanta ab illecebra
gulæ, quanta ab acedię spiritu, quanta a pu-
sillanimitate spiritus, & tempestate sustinui
mus? Sic eram, & nihilominus tamen posue
runt me custodem in uineis, non conside-
rantes, quid de mea ego facerem, uel feciss-
sem, nec audientes arguentem magistrum
ac dicendem: Si quis domui suæ præesse ne
scit, quomodo ecclesiæ Dei diligentiam ha-
bebit?

Miror audaciam plurimorum, quos uide
mus de suis uineis non colligere nisi spinas
& tribulos, uinei, tamen Dominicis etiam se
ingere non uereri. Fures sunt, & latrones
non custodes, neque cultores. Hoc illis. Væ
autem mihi etiam nunc a pericolo uineæ
meæ, imò magis nunc quando pluribus in-
tentus, minus circa unam diligens, minusq;
solicitus fieri cogor. Nec sepem circun
dare, nec torcular fodere in ea licet. Hen Ps. 79. b
destructa est maceria eius, & uindemiant
eam omnes, qui prætergrediuntur uiam. Pa
tet expositа tristitiæ, iracundiæ, atque impa
tientiæ per uia. Demoliuntur eam sedulæ
quædam uulpeculæ instantium necessitatũ.
Irrumpunt undique anxietates, suspitiones
solicitudines. Turbæ discordantium, causa-
rum molestiæ, rara hora desunt. Non est
prohibendi facultas, non copia declinandi,
sed nec orandi spacium. Quo imbre lacry-
marum perfundere sufficiam sterilitatem
animæ meæ? Vineæ meæ, uolui dicere, sed
de psalmo sic incidit propter usum, & sen-
sus idem est. Nec piget erroris, qui admo-
net similitudinis, quia non de uinea sermo F
est, sed de anima. Ergo anima cogitetur, cũ
uinea legitur. Siquidem sub huius specie,
& nomine illius sterilitas deploratur. Qui-
bus ergo lachrymis rigabo sterilitatẽ uineæ
meæ? Omnes palmites eius aruerunt præ
inopia. Iacent sine fructu, eo q; non habeãt
humorem. Iesu bone, quos fasciculos sarmẽ
torum ex eis in tuo quotidie sacrificio ustio
contriti cordis mei te teste absumit? Sit, ob Ps. 50. d
secro, sacrificium tibi spiritus contribulatus
cor contritum, & humiliatum Deus ne de-
spicias. Et ego quidem sic pro imperfecto
meo traho ad me capitulum presens. Perfe
ctus aũt omnis erit, qui alias dicere poterit.
Vineam meam non custodiui. illo uidelicet
sensu quo Saluator loquitur in Euangelio:
Qui perdiderit animam suam propter me,
inueniet eam. Idoneus planè, & dignus qui Mat. 10.
ponatur custos in uineis, quem propriæ cu d
ra uineæ a commissarum diligentia, & soli-
citudine non impedit, aut retardat. Dum
non quærit, quæ sua sunt, neque quod sibi
utile est, sed qđ multis. Propterea sane Pe-
tro cura ista credita est in tam multis uineis Luc. 22. d
quæ erant de circuncisione, quia homo pa-
ratus erat, & in carcerem, & in mortem ire,
usque adeo suæ uineæ, id est suæ animæ nõ
detinebatur amore quo minus curæ inten-
deret creditarum. Meritò & Paulo inter gẽ
tes tam ingens sylua credita est uinearum,
quod & ipse in suæ custodia uineæ minime
curiosus inuentus sit, ita ut non solum ali-

Universidad de Deusto
Biblioteca

gari, sed & mori in Hierusalem paratus fue
Act.21. rit propter nomen domini Iesu Christi. De
nique nihil horum uereor, inquit, nec facio
animam meam preciosiorem quã me. Opti
G mus æstimator rerum, qui nil suorum sibi
præferendum existimet. Quam multi saluti
propriæ modicam uilissimamque pecuniã
prætulerunt? Paulus nec animam. Non in-
quit, facio eam preciosiorem quàm me. Er-
go differentiam facis inter te, & animam
tuam. Prudenter quidem tu tibi pluris es
Rom. 7.c quam quiduis tuum. Sed quomodo nõ tua
anima tu? Arbitror quòd quia Paulus iam
tunc iu spiritu ambularet, & mẽte consenti
ret legi Dei, quoniam bona est, id circo hãc
ipsam mentem suam tanquam principale ac
supremum quiddam sui, dignum duxerit sui
met potius quàm suæ cuiuspiam rei nomi-
ne designare: reliquum uero quod constat
naturæ esse inferioris, & inferiori proinde
uilioriq; essentiæ (quod est corpus) ihærere
non modo officio uiuificandi ac sensifican-
di, sed & fouendi, nutriendique desiderio:
hoc, inquam, sensuale atque carnale appella
tione sui homo spiritualis indignum iudi-
cans, inter sua magis censuit deputandum,
quèm se personaliter exprimendum per il-
lud. ¶Cum mestico, inquit, excellentius,
quod in me est, in quo & sto per gratiã Dei
id est mentem rationemque intellige. Cum
loquor animam meam, hoc inferius accipe,
quod carni animamdæ uides accõmodatũ,
etiam & iunctum in concupiscentia. Id me
fuisse quidẽ sed iam non esse agnosco, quia
non secundum carnem adhuc ambulo, sed
secundum spiritum. Viuo ego iam non ego
uiuit uero in me Christus. Secundum men
H tem ego, secundum carnem non ego. Quid
Rom. 8.a enim si carnaliter etiam nunc anima concu-
Gala. 2. piscit? Iam non ego operor illud, sed quod
d habitat in me peccatum. Et ideo non me
Rom. 7.c quidem, sed tamen meum dixerim, quod in
me carnaliter sapit, idque non aliud quàm
ipsam animam. Reuera enim animæ por
tio est carnalis affectio eius, & uita quã ad-
ministrat corpori. Hanc ergo animam suam
Paulus spernebat præ se, paratus pro Domi
no nan solum alligari, sed mori in Hieru sa-
lem, & sic perdere animam suem iuxta cõsi
lium domini. Tu quoque si propriam de-
seras uoluntatem, si corporis uoluptatibus
perfectæ renuncies, si carnem tuã crucifigas
cum uitijs, & concupiscentijs, sed & mortifi
ces membra tua, quę sunt super terram: pro
babis te Pauli imitatorem, qui nõ facies ani
mam tuam preciosiorem te ipso: probabis,
& Christi discipulum etiam illam perdendo Mat.16.
d salubriter. Et quidem prudentius, eam per-
dis, ut custodias, quam custodis, ut perdas.
Nam qui uoluerit animam suam saluam fa-
cere, perdet eam. Quid hic uos dicitis ob-
seruatores ciborum, morum neglectores?
Hippocrates, & sequaces eius docent ani-
mas saluas facere in hoc mundo, Christus,
& eius discipuli perdere. Quemnam uos à
duobus sequi magistrum eligigitis? At ma-
nifestum se facit qui sic disputat, 'Hoc ocu-
lis, hoc capiti, & illud pectori, uel stomacho
nocet. Profectò unusquisque quod a suo
magistro didicit, hoc in medium profert.
Num in Euangelio legisti has differentias,
aut in prophetis aut in literis apostolorum? I
Caro & sãguis pro certo reuelauit tibi hãc
sapientiam, non spiritus patris. Est enim
carnis hęc sapientia. Sed audi quid de ip- Rom.8.a
sa nostri medici sentiant: Sapientia, in- Ibiddm
quiunt carnis mors est. Item: Sapientia
carnis inimica est Deo. Num Hippocratis
seu Galeni sententiam, aut certe de schola
Epicuri debui proponere uobis? Christi
sum discipulis: Christi discipulis loquor.
Ego si peregrinum dogmata induxero, ipse
peccaui. Epicurus atque Hippocrates, cor-
poris alter uoluptatem, alter bonam habitu
dinem præfert; meus magister utriusque rei
contemptum prædicat. Animæ in corpo-
re uitam, quam summo studio iste unde su-
stentet: ille unde, & delectet inquirit, atque
inquirere docet, Saluator monet, & perde-
re. Quid enim tibi aliud de Christi adiuto-
rio sonuit cũ paulo ante clamatum est. Qui
amat animam suam, perdet eam? Perdet
eam, dixit siue ponendo, ut martyr, siue affli
gendo, ut pœnitentes. Quanquam genus
martyrij est, spiritu facta carnis mortificare,
illo nimirum quo membra cæduntur ferro,
horrore quidẽ mitius, sed diuturnitate mo
lestius. Vides ne hanc sententia magistri mei
carnis sapientiam condemnari, per quam Iob. 18.a
utique ant in luxum uoluptatis diffluitur,
aut ipsa quoque bona ualetudo corporis ul
traquàm oporteat appetitur? Denique qđ
uera sapientiam in uoluptates nõ effluat, au
distì profectò a Sapiente, ne inueniri quidẽ Sapie.1
hanc in terra suauiter uiuentium. Qui au- a
tem inuenit, dicit: Super salutem & omnem
pulchritudinem dilexi sapientiam. Si super
salutem, & pulchritudinem, quanto magis
super

super voluptatem, & turpitudinem? Quid
uerò prodest temperare à uoluptatibus; &
inuestigandis diuersitatibus complexion um
ciborumque uarietatibus exquirendis, quo
tidianam expendere curam? Legumina, in-
quit, uentosa sunt, caseus stomachũ grauat,
lac capiti nocet, potũ aquæ nõ sustinet pe-
ctus, caules nutriunt melancholiam, chole-
ram porri accendunt, pisces de stagno, aut
de lutosa aqua meæ penitus cõplexioni nõ
congruũt. Quale est hoc, ut in totis fluuijs,
agris, hortis, cellarijsue reperire uix possit,
quod comedas? Puta te, quæso, mon. chum
esse, non medicum, nec de complexione iu-
dicandum, sed de professione. Parce, obse-
cro, primum quidem quieti tuæ, parce dein
de labori ministrantium, parce grauamini
domus, parce conscientiæ. Conscientiæ dico
nõ tuæ, sed alterius, illius uidelicet qui pro-
pe sedens, & edens, quod sibi apponitur, de
tuo singulari iciunio murmurat. Scandalo
quippe est ei aut tua odiosa superstitio, aut
duritia quam fortè putat illius, qui tibi ha-
bet prouidere. Scandalizatur, inquã, in tua
singularitate frater, indicans te superstitio-
sum, tanquam superflua quæritantem: aut
certè me durum causans, qui non per quiri-
ram uictui tuo necessaria. Frustrà sibi qua-
1.Ti.5 d dam blandiuntur de exemplo Pauli hortan
tis discipulum non bibere aquam, sed modi
co uti uino propter stomachum, & frequen
tes suas infirmitate. Qui attendere debent
L primum quidem Apostolum minimè sibi-
ipsi rem istiusmodi suadere, sed nec discipu
lum æquè exposcere sibi. Deinde non mo-
nacho hoc intimari, sed Episcopo, cuius uita
teneræ adhuc, & nascenti Ecclesiæ per
necessaria esset. Timotheus hic erat. Da
mihi alterum Timotheum, & ego cibo eũ
si uis etiam auro, & potobalsamo. Ceterũ
tu tibimetipsi dispensas, misertus tui. Su-
specta est mihi, fateor, tua ipsius in te di-
spensatio, & vereor tibi illudi sub tegmine,
& nomine discretionis a carnis prudentia.
Id te saltem uolo admonitum esse, ut si tibi
ita autoritas Apostoli placet de bibendo vi
no, modico, quod ille adiunxit, non præ-
termittas. Et de hoc satis. Sed reuertamur
ad sponsam, & discamus ab ea uineas pro-
prius utiliter non custodire, præsertim nos,
qui uidemur deputari custodes in uineis
sponsi ecclesiæ Iesu Christi domini nostri,
qui est super omnia Deus benedictus in se-
cula, Amen.

De excellentia diuinæ uisionis, & qualiter in præsenti sanctis uiris gustus diuinæ præsentiæ uariatur pro uarijs animæ desiderijs. Sermo. XXXI.

INdica mihi quem diligit anima mea, ubi
pascas, ubi cubes in meridie. Studiosis
mentibus uerbum sponsus frequẽter ap
parer, & non sub una specie. Quid ita?
Profectò quoniã nondũ uidetur sicuti est.
Nempe illa uisio stat, quia forma stat, quæ
tunc uidetur. Est enim, nec ullã capit ex eo,
q; est, fuit, uel erit, mutationẽ. Tollе nempe M
fuit, & erit, unde iam transmutatio, aut ui-
cissitudinis obumbratio? At quicquid ue-
niens ex eo, quod fuit non cessat tẽdere in
id quod erit, transitum sanè habet per est,
sed omnino non est. Nam quomodo est,
quod nunquam in eodem statu permanet?
Solũ proinde uerè est, quod nec affuit præ
ciditur, nec aberit expungitur: sed solum
atque inexpugnabile remanet ei est, & ma-
net, quod est. Nec fuit sanè tollit illi esse ab
æterno. non erit esse in æternũ: ac per hoc
sibi uẽdicat uerũ esse, id est increabile, inter
minabile, inuariabile. Cũ igitur ipse qui sic
est, imò qui non sic, aut sic est, uidetur sicu-
ti est, stat, ut dixi, illa uisio, quia nulla eã in-
terpolat uicissitudo. Et tunc ille de Euange
lio unus omnibus qui sic uidens denarius
redditur in una specie, quæ offertur. Nã & Mat.20
quod apparet, ut inuariabile in se est, ita in- a
uariabiliter intuẽtibus præsto est, & quibus
apparet, nil uidere desiderabilius uolũt, nil
possunt delectabilius. Quando ergo illa, uel
fastidiet auiditas, uel se subtrahet suauitas,
uel fraudabit ueritas, uel deficiet eternitas?
Quod si in æternũ extẽditur, uidẽdi copia
pariter, & uoluntas quomodo non plena fe
licitas? nil quippe aut deest iã semper uidẽ-
tibus, aut supereſt semper uolentibus. At ta
lis uisio nõ est uitæ præsentis, sed in nouissi
mis reseruatur, his duntaxat qui dicere pos-
sunt: Scimus quia cum apparuerit, similes ei
erimus, quia uidebimus eũ sicuti est. Et nũc 1.Ioã.3.
quidẽ apparet quibus uult, sed sicuti uult, c
nõ sicuti est. Nõ sapiens, nõ sanctus, nõ pro-
pheta uidere illum sicuti est põt, aut potuit A
in corpore hoc mortali, poterit autẽ in im-
mortali, qui dignus habebitur. Itaque uide
tur & hic, sed sicut uĩ ipsi, & non sicuti est.
Nã neq; hoc luminare magnũ (solẽ loquor,
istũ quẽ quotidie uides) uidisti tamen ali-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quando ſicut eſt, ſed tãtum ſicut illuminat. uerbi cauſa aerem, montem, parietẽ. Quod nec ipſum quidem aliquatenus poſſes, ſi nõ aliqua ex parte ipſum lumen corporis tui pro ſui ingenita ſerenitate, & perſpicuitate cœleſti lumini ſimile eſſet. Non denique alterum membrum corporis capax eſt luminis, ob multam utique diſſimilitudinem. Sed nec ipſe oculus cum turbatus fuerit, lumini propinquabit, nimirum ob amiſſam ſimilitudinem. Qui ergo turbatus, nullatenus ſerenum ſolem uidet propter diſſimilitudinẽ, ſerenus aliquatenus uidet propter nonnullam ſimilitudinem. Profectò ſi pari prorſus puritate uigeret, uideret omnino inoffenſa facie eũ ſicuti eſt, propter omnimodam ſimilitudinem. Ita & ſolem iuſtitiæ illum, qui illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum, uidere in hoc mundo ſicut illuminat illuminatus poteſt, tanquam iam in aliquo ſimilis: ſicuti eſt, omnino non poteſt, tanquam nondum per
Pſ. 33.a fectẽ ſimilis. Propterea dicit: Accedite ad
B eum, & illuminamini: & facies ueſtræ non
2.Co.3.d confundentur. Ita ſane, ſed ſi quantum ſatis eſt illuminamur, ut reuelata facie ſpeculantes gloriam Dei, in eandem imaginem trãſformetur de claritate in claritatem tanquam a domini ſpiritu. Ergo accedendum
Prou. 25.d ad eum, non irruendum, ne irreuerens ſcrutator maieſtatis opprimatur agloria. Nec locis ſane accedendum, ſed claritatibus, ipſiſque non corporeis, ſed ſpiritualibus tanquã a domini ſpiritu. A domini planè, & non a noſtro, quamuis in noſtro. Qui itaque clarior, ille propinquior: eſſe autem clariſſimum, peruenire eſt. Porrò iam præſentibus nõ aliud eſt uidere ſicuti eſt, quàm eſſe ſicuti eſt, & aliqua diſſimilitudine non cõfundi. Sed id tunc, ut dixi. Interim verò tanta hæc formarum uarietas, atque numeroſitas ſpecierũ in rebus conditis, quid niſi quidam ſunt radij deitatis monſtrantes quidem quia uerè ſit a quo ſunt, non tamen quid ſit prorſus diffinientes? Itaque de ipſo uides, ſed non ipſum. Cum autem de eo, quem non uides, cætera uides, ſcis indubitanter exiſtere, quem oportet inquirere, ut inquirentem non fraudet gratia, negligentem ignorantia nõ excuſet. Verùm hoc
Rom.1.c genus uidendi commune. In promptu enim eſt, iuxta Apoſtolum omni utenti ratione, inuiſibilia Dei per ea, quæ facta ſunt intellecta conſpicere.

Alius proculdubio ille modus, quo quõdam patribus crebra illa atque ambitioſa diuinæ præſentiæ familiaritas dignãter indulta eſt, quanquam nec ipſius ſicuti eſt, ſed ſicut dignata eſt. Nec uno omnibus modo, Heb. 1.a
C ſed, ut ait Apoſtolus, multifariè multisque modis: cum ipſe in ſe ſit unus, dicente ipſo Deu.6.a ad Iſrael: Dominus Deus tuus Deus unus eſt. Et hæc demonſtratio non quidem communis, ſed tamen foris facta eſt, nimirum exhibita per imagines extrinſecus apparentes ſeu uoces ſonantes. Sed eſt diuina inſpectio eo differẽtior ab his, quo interior, cum perſeipſum dignatur inuiſere Deus animam quærentem ſe, quæ tamen ad quærendum Pſ. 96.b toto ſe deſiderio, & amore deuouit. Et hoc ſignum iſtiuſmodi aduentus eius ſicut ab eo qui expertus eſt edocemur: ignis ante ipſum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. Oportet namque, ut ſancti deſiderij ardor præueniat faciem eius ad omnem animam, ad quam eſt ipſe uẽturus, qui omnem conſumat rubiginem uitiorum, & ſic præparet locum domino. Et tunc ſcit anima quoniam iuxta eſt dominus, cum ſe ſenſerit illo igne ſuccenſam, & dixerit cum Propheta: De excelſo miſit ignem in oſſibus meis, & erudiuit me. Et illud: Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardeſcet ignis.

Tali animæ ſuſpiranti frequenter imò ſine intermiſſione oranti, & afflictanti ſe præ deſiderio, cum interdum deſideratus ille, qui ita quæritur, miſeratus occurrit, puto illi de propria experientia conuenire, ut dicat cũ ſancto Hieremia: Bonus es Domine ſperantibus in te, animæ quærẽti te. Sed & angelus eius, qui unus eſt de ſodalibus ſponſi, in hoc ipſum deputatus, miniſter ꝓfectò, & arbiter ſecretæ, mutuæq; ſalutationis, is, inquam, angelus quomodo tripudiat, D quomodo collætatur, & condelectatur, & Pſ. 20.a conuerſus ad dominum dicit: Gratias ago tibi Domine maieſtatis, quia deſideriũ cordis eius tribuiſti ei, & uoluntate labiorum eius non fraudaſti eam. Ipſe eſt qui in omni loco ſedulus quidam pediſſequus animæ non ceſſat ſolicitare eam, & aſſiduis ſuggeſtionibus monere dicens: Delectare in domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Et Pſ. 36.a Ibidem.f rurſum: Expecta dominum, & cuſtodi uiam Abac.2.a eius. Item: Si morã fecerit, expecta eũ, quia ueniens ueniet, & non tardabit. At dominum autem; Sicut ceruus, inquit, deſiderat Pſ.41.b

ad fontes aquarum, ita deſiderat anima iſta ad te Deus. Deſiderauit te in nocte, ſed & Pſ.87.b Mat.15.c ſpiritus tuus in præcordijs eius de mane uigilauit ad te. Et iterum: Tota die expandit ad te manus ſuas, dimitte illam quia clamat poſt te. Conuertere aliquantulum, & Pſ.89.c deprecabilis eſto ſuper eam. Reſpice de cœlo, & uide & uiſita deſolatam. Fidelis paranymphus, qui mutui amoris conſcius, ſed non inuidus, non ſuam quærit, ſed domini gratiam: diſcurrit medius inter dilectum, & dilectam, uota offerens, referens dona. Exci tat iſtam, placat illum. Interdum quoque (licet raro) repreſentat eos pariter ſibi ſiue hanc rapiẽs, ſiue illum adducens. Siquidem domeſticus eſt, & notus in palatio, nec uere tur repulſam, & quotidie uidet faciem patris.

Vide autem tu ne quid nos in hac uerbi animæq; commixtione corporeum ſeu imaginatorium ſentire exiſtimes. Id loquimur 1.Co.6.c quod Apoſtolus dicit; Quoniam qui adhæret Deo, unus ſpiritus eſt. Exceſſum puræ
E mentis in Deum, ſiue Dei pium deſcenſum in animam, noſtris quibus poſſumus exprimimus uerbis ſpiritualibus ſpiritualia comparantes. Itaque in ſpiritu fit iſta coniunctio, quia ſpiritus eſt Deus & cõcupiſcit deeorem animæ illius, quam forte aduerterit Eam.4.c in ſpiritu ambulantem, & curam carnis non perficientem in deſiderio, præſertim ſi ſui amore flagrantem conſpexerit. Non ergo ſic affecta, & ſic dilecta, contenta erit omni no uel illa, quæ multis per ea, quæ facta ſũt uel illa, quæ paucis per uiſa, & ſomnie facta eſt manifeſtatio ſponſi, niſi & ſpeciali præro gratiua intimis illum affectibus atque ipſis medullis cordis cœlitus illapſum ſuſcipiat, habeatque præſtò, quem deſiderat nõ figuratum, ſed infuſum; non apparentem, ſed afficientem: nec dubium quin eo iucundior em, quo intus, non foris. Verbum nempe eſt non ſonans, ſed penetrans: non loquax, ſed efficax: non obſtrepens auribus, ſed affectibus blandiens. Facies eſt non formata, ſed formans: non perſtringens oculos corporis, ſed facié cordis lætificans gratia quippe amoris munere, non colore. Non tamen adhuc illũ dixerim apparere ſicuti eſt quãuis non omnino aliud hoc modo exhibeat, quã quod eſt. Neque.n. uel ſic continue preſto erit quanuis deuotiſſimis mentibus, ſed nec uniformiter omnibus. Oportet nãque pro uarijs animæ deſiderijs diuinæ guſtum præſentiæ uariari, & infuſum ſaporẽ ſupernæ dulcedinis diuerſa appetentis animi aliter atq; aliter oblectare palatum. Deniq; adF uertiſti in hoc amatorio carmine quoties mutauerit uultum, & in quanta multitudine dulcedinis ſuę coram dilecta dignatus ſit transformari, & quomodo nunc quidẽ inſtar uerecundi ſponſi ſanctæ animæ ſecretos petat amplexus, & oſculis delectetur. Nunc uerò in oleo, & unguentis medicum exhibere appareat, nimirum propter teneras, & infirmas animas iſtiuſmodi adhuc in digẽtes formentis, & medicamentis, unde & dilicato adoleſcentularum nomine deſignatur ſi muſſitet quis, audiet quia non eſt Mat.9.b opus ſanis meoicus, ſed male habentibus. Nũc rurſum quaſi uiator quiſpiam itineratibus ſponſæ ſimul atque adoleſcentulis ſeſe aſſocians, iucundiſſimis confabulationibus ſuis a labore uiæ omnem releuat comitatum, ita ut eo diſcendente loquantur. Nonne cor noſtrum ardens erat in nobis de Ieſu, dum loqueretur nobis in uia? Luc.24.c

Facundus comes, qui in ſermonũ, & morum ſuauitate ſuorum, tanquam in quadã ſua ueolentia ſpirantium unguentorũ poſt ſe currere faciat uniuerſos. Vnde & dicunt: In odore unguentorũ tuorum curremus. Can. 1.a Item aliquãdo occurrẽs quaſi prædiues alis quis paterfamilias, qui in domo ſua abũdet panibus, imò tanquam rex magnifius, & potens, qui ſponſæ pauperis uideatur puſillanimitatem erigere, pronocare cupiditatem demõſtrans illi omnia deſiderabilia gloriæ ſuæ, diuitias torcularium ac promptuariorum, hortorũ, & agrorum copias, demum etiam introducens eam in ipſa ſecreta cubiculi. Nimirum confidit in ea cor uiri ſui, & G non eſt ex omnibus quod ab illa exiſtimet Pro.ul.b abſcondendum, quam redemit inopẽ, probauit fidelem, amplexatur amabilem. Atq; ita non ceſſat ſiue hoc, ſiue illo modo interno iugiter apparere conſpectui quærentiũ ſe, ut ſermo impleatur quem dixit. Ecce ego uobiſcum ſum uſq; ad cõſummationem Mat.ult. ſeculi. Et in his omnibus ſuauis, & mitis, & d multæ miſericordiæ. Nam in oſculis quidẽ affectuoſum, & blandum, in oleo autem, & in pigmentis atque unguentis clementem, & affluentem uiſceribus pietatis, & cõpaſſionis. Porrò in uia hilarem, affabilem, plenum gratiæ, & ſolatij; in oſtenſione uerò diuitiarum ac poſſeſſionum munificum ſe ac largum pro regia liberalitate remunera-

torem demonstrat. Ita per omnem huius carminis textum reperies uerbum istiusmodi similitudinibus adumbrari. Vnde ego puto id significatum apud Prophetam, vbi ait:
Tre.4. d Spiritus ante faciem nostram Christus Dominus, in umbra eius uiuemus inter gẽtes: quod scilicet uideamus nunc per speculũ, & in ænigmate, & necdum facie ad faciem. At istud sanè donec uiuimus inter gentes. Nam inter angelos aliter: quando iam indifferenti omnino fœlicitate cum ipsis uidebimus cum & nos sicuti est, hoc est, in forma Dei, & non in umbra. Quomodo namque apud ueteres quidem umbrã figurãq; dicimus extitisse, nobis autem per gratiam Christi in carne præsentis ipsam per se illucescere ueritatem: ita nos quoque respectu
H futuri seculi in quadã interim ueritatis umbra uiuere non negabit, nisi qui non acquiescit Apostolo dicẽti: Ex parte cognoscimus & ex parte prophetamus. Et illud: Non ar-
2.Co.13 d bitror me comprehẽdisse. Quomodo.n.nõ
Phili. 3. d est distinctio eius qui per fidẽ ambulat, & illius qui p speciẽ? Ergo iustus ex fide uiuit, beatus exultat in specie. Et ideo sanctus homo uiuit interim in umbra Christi, sanctus
Abac.2. angelus in splendore uultus gloriæ gloriatur. Et bona fidei umbra, quæ lucem tempe-
Act.15. a rat oculo caliganti, & oculum præparat luci. Scriptum est enim: Fide mundans corda eorum. Fides itaque lucem non extinguit, sed custodit. Quicquid sanè est illud, quod uidet angelus, hoc mihi umbra fidei seruat, fidei sinu præpositum, in tempore reuelan-
Luc. 1.c dum. An non expedit tenere uel inuolutũ, quod nudum non capis? Denique & mater
Ibidem. domini uiuebat in umbra fidei, cui dictum est: Et beata, quæ credidisti. Habuit & de Christi corpore umbram, quæ audiuit. Et uirtus altissimi obumbrabit tibi. Nec enim uilis umbra, quæ de uirtute altissimi formatur. Et uere uirtus in carne Christi, quæ uirgini obumbrauit, ut quod impossibile erat mortali fœminæ, obiectu tamen inuolueri uniuici corporis ferret præsentiam maiestatis, & lucem sustineret inaccessibilem. Virtus planè in qua omnis contraria fortitudo debellata est. Et uirtus, & umbra fugans dæmones, tutans homines. Aut certe vir-
I tus uegetans, umbra refrigerans. Viuimus
Ioan. 6.f proinde in umbra Christi, qui per fidem amplectamur, & carne ipsius pascimur, ut uiuamus. Caro enim Christi uerè est cibus. Et uide ne propterea etiam nunc describatur hoc loco apparens, tanquam in scemate pastorali, ubi illum sponsa quasi unũ quempiam de pastoribus uidetur alloqui dicens: Indica mihi ubi pascas, ubi cubes in meridie. Bonus pastor qui animam suam dat pro ouibus suis. Animam pro illis, carnem illis. *Ioã.10.b* Illam in precium, istam in cibum. Res mira: ipse pastor, ipse pascua est, ipse redemptio. Verùm sermo in longum pergit, quoniam locus amplus est, & grandia continens, & non explicabitur paucis, atque hac necessitate uidetur mihi iam rumpendus potius, quam finiendus. Oportet autem, ut, quoniam materia pendet, memoria uigilet, quatenus ubi pausatum erit, inde mox resumatur, & pertractetur prout Dominus dabit Iesus Christus sponsus Ecclesiæ, qui est super omnia Deus benedictus in secula, Amen.

Qualiter Christus suscipitur ab Anima sancta tanquam sponsus, & ab Anima infirma tanquam medicus, & de differentijs Cogitationum, unde oriantur

Sermo. XXXII.

INdica mihi ubi pascas, ubi cubes in meridie. Hic sumus, hinc progredimur. Sed antequam tractari incipiat uisio ista, & allocutio, recapitulandum breuiter arbitror de alijs uisionibus, quæ præcesserit, quomodo nobis aptari spiritualiter possint *k* pro uotis, & meritis singulorum, ut apprehensis illis (si tamen hoc datum fuerit) facilior, & in huius discussione elucceat intellectus. Verum id difficillimum. Nam etsi illa uerba, quibus ipsæ uisiones seu similitudines describuntur, sonare corpora atque corporea uideantur, spiritualia tamen sunt, quę nobis ministrantur in his, ac per hoc in spiritu quoque causas, & rationes earum oportet inquiri. Et quis idoneus inuestigare, & comprehẽdere tam multos animæ affectus profectusque, quibus hæc de præsentia spõsi tam multiformis gratia dispensatur? Tamen si intremus ad nos, & spiritus sanctus in lumine suo dignetur ostendere nobis, quod opere suo non dedignatur assiduè *1.Co.2.c* actitare in nobis, puto non omnino nos in his sine intellectu remansuros. Confido enim non accepisse nos spiritum huius mundi, sed spiritum qui ex Deo est, ut sciamus, quæ a Deo donata sunt nobis.

Ergo

Ps.72.d Ergo si cui nostrum cum sancto Propheta adhærere Deo bonum est, & (ut loquar manifestus) si quis in nobis est ita desiderij uir, vt cupiat dissolui, & cum Christo esse: cupiat autem uehementer, ardenter sitiat, assiduè meditetur is profectó non secus, quam in forma sponsi suscipiet uerbum in tempore uisitationis, hora uidelicet qua se astringi intus quibusdam brachiis sapientię atque inde sibi infundi senserit sancti suauitatem amoris. Siquidem desiderium cor-
Ps.20.a dis eius tribuetur ei, etsi adhuc peregrinanti corpore. Ex parte tamen, idque ad tempus, & tempus modicum. Nam cum uigi-
L lijs, & obsecrationibus, & multo labore, & imbre lachrymarum quæsitus affuerit, subitò dũ teneri putatur, elabitur, & rursum lachrymanti, & insectanti occurrens comprehendi patitur, sed minimè retineri dum subito iterum quasi è manibus euolat. Et si in stiterit precibus, & fletibus deuota anima denuò reuertetur, & uolũtatẽ labiorũ eius non fraudabit eam: sed rursum mox dispare bit, & non videbitur, nisi iterum toto desiderio requiratur. Ita ergo & in hoc corpore
Ibidem. potest esse de præsentia sponsi frequens lætitia, sed non copia: quia etsi uisitatio lætificat sed molestat uicissitudo. Et hoc tãdiu necesse est pati dilectã, donec semel posita corporeæ sarcina molis, auolet, & ipsa leuata pennis desideriorum suorum liberè iter carpens per campos contemplationis, & mẽte sequens expedita dilectum quocunque ierit. Nec tamen uel in transitu præsto erit sic omni animæ, nisi illi duntaxat, quam ingẽs deuotio, & desiderium uehemens, & prædulcis affectus sponsam probat, & dignam ad quam gratia uisitandi accessurum uerbũ decorem induat, formam sponsi accipiens. Qui enim nondum inuenitur ita affectus, sed compunctus magis actuum recordatio-
Iob.10.a ne suorum, loquens in amaritudine animæ suæ, dicat Deo: Noli me condẽnare, aut forte etiã adhuc periculosè tentatur a propria concupiscentia abstractus, & illectus: hic talis non sponsum requirit, sed medicum: ac per hoc non oscula quidem, uel amplexus, sed tm remedia uulneribus accipiet suis, in
M oleo utiq;, & unguentis. An non sæpenumero sic sentimus, & sic experimur orantes nos qui nostris quotidie adhuc excessibus tentamur præsentibus, mordemur præteritis? A quanta me amaritudine frequenter liberasti adueniens Iesu bone? Quoties post anxios fletus, post inenarrabiles gemitus, & singultus, sauciam conscientiam meã unxisti unctione misericordiæ tuæ, & oleo lætitiæ perfudisti? Quoties me oratio quem pene desperantem suscepit, reddit exultantem, & præsumentem de uenia? Qui similiter afficiuntur, ecce hi sciunt quod uere medicus sit dominus Iesus, qui sanat contritos corde, & alligat cõtritiones eorum. Qui ex *Ps.146.* perti non sunt, credant inde eidẽ ipsi dicen *a* ti: Spiritu domini unxit me, ad Euangelizã dũ mansuetis misit me, ut mederer contritis corde. Si adhuc dubitant, accedant cer- *Luc.4.* te, & probent, & sici semetipsis discãt quid *c* sit, misericordiam uolo, & non sacrificium. Sed uideamus, & reliqua. Sũt qui in studijs *Mat.9.b* spiritualibus fatigati, & uersi in tẽporem, atque in defectu quodam spiritus positi ambulant tristes uias domini, corde arente, & tædente accedunt ad quæque iniuncta frequenter murmurant, longos dies, longas cõqueruntur & noctes, loquentes cum sancto Iob: Si dormiero dicam, quando consur- *Iob. 7.a* gam? & rursum expectabo uesperam. Ergo ubi contingit tale aliquid pati, & misertus dominus appropiet nobis in uia qua ambulamus, & incipiat loqui de cœlo qui de cœlo est, nec non fauorabile quippiam cantare
A nobis de canticis Sion, narrare etiam de ciuitate Dei, de pace ciuitatis, de æternitate pacis, de statu æternitatis, dico nobis erit p uehiculo animæ dormitanti, & pigritanti lę ta narratio, ita ut pellat omne fastidium ab animo audientis, & a corpore fatigationem. An tibi aliud, uel pati uel patere ille uidetur, qui ait: Dormitauit anima mea prę *Ps. 118.* tedio, confirma me in uerbis tuis? Et non- *d* ne cum obtinuerit, clamabit. Quomodo dilexi legem tuam Domine tota die meditatio mea est? Sunt enim quædam uerba uerbi sponsi ad nos, nostræ meditationes de *Ibidem.* ipso, & eius gloriæ, elegantia, potentia, maiestate. Non solum autem, sed & cum auida mente uersamus testimonia eius, & iudicia oris eius, & in lege eius meditamur die ac nocte: sciamus pro certo adesse sponsum, atque alloqui nos, ut non fatigemur laboribus, sermonibus delectati. Tu ergo cum tibi aliqua talia uolui animo sentis, non tuam putes cogitationem, sed illum agnosce loquentem, qui apud Propheram dicit: Ego qui loquor iustitiam. Simillima enim *Esa. 63.* sunt nostræ cogitata mentis sermonibus ue *e* ritatis in nobis loquentis: nec facile quis-

Universidad de Deusto
Biblioteca

discernit quid intus pariat cor suũ, quidue audiat, nisi qui prudenter aduertit Dominum in Euangelio loquentem: Quia de cor de exeunt cogitationes malæ. Et illud: Quid cogitatis mala in cordibus uestris? Et qui loquuntur mendacium, de suo loquuntur. Apostolus autem: Non quòd sufficientes, inquit, simus cogitare aliquid a nobis, tanquam ex nobis, subaudis bonum sed sufficientia nostra ex Deo est. Cum ergo mala in corde uersamus, nostra cogitatio est: si bona, Dei sermo est. Illa cor nostrum dicit, hæc audit. Audiam, ait, quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem in plebem suam. Itaque pacem, pietatem, iustitiam, Deus in nobis loquitur: nec talia nos cogitamus ex nobis, sed in nobis audimus. Cæterum homicidia, adulteria, furtã, blasphemiæ, & his similia de corde exeunt, nec audimus ea, sed dicimus. Denique dixit insipiens in corde suo: Non est Deus. Et propter hoc irrita uit impius Deum, quia dixit in corde suo: Non requiret. Sed est præterea, quod cor de quidem sentitur, non tamen cordis est uerbum: nec enim de corde exit, sicut nostra cogitatio, sed neque illud est, quod ad cor fieri diximus, uerbum uidelicet uerbi, cum sit malum: immittitur autem à contrarijs potestatibus, sicut fiunt immissiones per angelos malos, quale uerbi gratia, fuit, quod legitur misisse in cor diabolus, ut traderet Dominum Iudas Simonis Iscariotis. Verum quis ita uigilet diligens obseruator motionum internarum suarum, siue in se, siue & ex se factarum, ut liquido ad quæque illicita sensu cordis sui discernat inter morbum mentis, & morsum serpentis. Ego nulli hoc mortalium possibile puto, nisi qui illuminatus a Spiritu sancto speciale accepit donum, quod Apostolus inter cætera charismata, quæ enumerat nominat discretionem spirituum. Quantumlibet enim quis secundum Salomonem, omni custodia seruet cor suum, & omnia, quæ intra se mouentur, uigilantissima intentione obseruet, etiam si diuturnum fortè in his habuerit exercitium, & frequens experimentum: non poterit tamen ad purum in se dignoscere, discernere ne ab inuicem malum innatum, & malum seminatum. Nam delicta quis intelligit? Nec multum refert nostra scire, unde inest nobis malum, dummodo inesse sciamus: uigilandum potius, & orandum, undecunque sit, ne consentiamus. Denique orat Propheta contra utrunque malum, dicens: Ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce seruo tuo. Et ego non possum tradere uobis, quod non accepi. Non autem accepi, lateor, unde assignem certam notionem inter partum cordis, & seminarium hostis. Quippe utrunque malum, utrunque a malo, utrunque in corde, sed non utrunque de corde. Hoc totum certum mihi in me, etsi incertum, quid cordi, quid hosti tribuam. Et id quidem, ut dixi, absque periculo. Sed sanè est ubi periculosè, imo damnabiliter erratur, atq; ibi merito nobis certa præfigitur regula, ne quod Dei est in nobis, demus nobis, putantes, Verbi uisitationem nostram esse cogitationem. Ergo quantum distat bonum a malo, tantum ista duo a se: quoniam nec de Verbo malum, nec de corde exiet bonum, nisi quod prius fortè de Verbo conceperit: quia nõ potest bona arbor malos fructus facere: nec arbor mala, fructus bonos. At satis dictum esse credo quid Dei, quid nostrum in nostro sit corde, nec superfluè (ut arbitror) sed ut sciant inimici gratiæ absque gratia, nec ad cogitandum bonum sufficere cor humanum, sed sufficientiam ipsius ex Deo esse: Dei uocem bonum, quod cogitatur, non cordis prolem existere. Tu ergo si uocem eius audis, non iam nescias, unde ueniat, aut quo uadat: sciens quia à Deo exit, & ad cor uadi. Vide autem quomodo uerbum, quod egreditur de ore Dei, non reuertatur ad eum uacuum, sed prosperetur, & faciat omnia ad quæ misit illud, ut dicere possis, & tu quia gratia Dei in me uacua non fuit. Fœlix mens cui uerbum indiuiduus comes, ubique se affabilem præbet, cuius indefinenter oblectata suauitate facũdiæ, a carnis molestiis, & uitiis sese uendicet, omni hora redimendo tempus ædiebus malis. Non lassabitur, non molestabitur, quoniam sicut dicit Scriptura: Non contristabit iustum quicqd ei acciderit. Iam uerò magni patris familias seu regiæ maiestatis scema apparere existimo his, qui accedentes ad cor altum de maiori spiritus libertate; & puritate conscientiæ magnanimiores facti consueuerunt audere maiora, inquieti prorsus, & curiosi secretoria penetrare, & apprehendere sublimiora, & tẽtare pfectiora nõ modo sensuũ sed & uirtutũ. Hi.n. pro fide magnitudine digni inueniuntur qui inducantur in omnẽ plenitudinem: nec est omnino in omnib. apothecis sapientiæ à quo Deus scientiarũ Dominus arcendos censeat cupidus ueritatis uanitatis non conscios. Talis erat Moyses qui audebat dicere Deo. Si inueni gratiã in oculis tuis, ostende mihi teipsum. Talis Philippus, qui sibi & suis condiscipulis patrem flagitabat ostendi. Talis & Thomas qui nisi sua manu tãgeret uulnus & fossum latus, credere recusabat. Pusilla fides, sed de magnitudine animi miro modo descendens. Talis quoque Dauid, qui & ipse dicebat Deo: Tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea, faciem tuã domine requiram. Tales itaque magna audent, quoniam magni sunt: & quæ audent obtinent, iuxta uerbum promissionis ad ipsos, q. est istiusmodi: Quemcunque locum calcauerit pes uester, uester erit. Magna siquidem fides magna meretur: & quatenus in bonis Domini fiduciæ pedẽ porrexeris, eatenus possidebis.

Denique Moysi ore ad os loquitur Deus & palam non perænigmata, & figuras Dominum uidere meretur cum prophetis alijs tantum in uisione apparere se dicat, & per somnium loqui. Philippo quoque secundum petitionem cordis sui ostensus est pater in filio, in eo proculdubio quod incontinenti audiuit: Philippe qui uidet me, uidet, & patrem: & quia ego in patre, & pater in me est. Sed & Thomę iuxta desiderium cordis eius palpandum se præbuit, & uoluntate labiorum eius num fraudauit eũ. Quid Dauid? Nonne & ipse uoto se non omnino fraudari significat, ubi ait, non daturum se somnum oculis suis, nec palpebris suis dormitationem, donec inueniret locum domino? Igitur istiusmodi magnis spiritibus magnus ocurrit sponsus, & magnificabit facere cum eis, emittens lucem suam, & ueritatem suam, eosque deducens, & adducens in montem. sanctam suum, & in tabernacula sua, ita ut dicat qui eiusmodi est quia fecit mihi magna qui potens est. Regem in decore suo uidebunt oculi eius præeuntem se ad speciosa deferri, ad flores rosarum, & lilia conuallium, ad amœna hortorũ & irrigua fontium, ad delicias cellariorum & odoramenta aromatum, postremò ad ipsa secreta cubiculi.

Isti sunt thesauri sapientiæ, & scientiæ penes sponsum absconditi, hæc uitæ pascua præparata in refectionẽ animarũ sanctarũ. Beatus uir qui impleuit desideriũ suum ex ipsis. Hoc solum admonitus sit, ne solus habere uelit quæ possunt sufficere pluribus Propterea. n. fortassis post ista omnia sponsus tanquam pastor apparere describitur, ut proinde admoneatur assecutor tantorũ munerum pascendi gregis simpliciorũ, qui scilicet tam nõ ualent per semet ipsos apprehendere ista, quàm non audent sine pastore oues exire in pascua. Deniq; hoc ipsum spõsa prudenter aduertens postulat sibi indicari ubi ipse pascat, & cubet sub meridiano fer uore, parata (ut quidem ex hoc intelligi datur) pasci, & pascere cum illo, & sub illo. Nec enim tutũ arbitratur longè agere gregem a summo pastore, nimirum ob occursiones luporum, eorum maximè qui ueniunt ad nos in uestimentis ouium: & propterea satagit i eisdem cũ ipso pariter pascere pascuis, & cubare umbris. Et causam ponit: Ne incipiam, inquiens, uagari post greges sodalium tuorum: ipsi sunt qui se uolunt uidere amicos sponsi, & non sunt & cum suos non illius greges pascere cura sit eis, hinc inde tamen insidiantes dicunt: Ecce hic est Christus, ecce illic est: uidelicet ut multos seducant, & abdicant à Christi gregibus, & socient suis. Hoc pro literæ textu. Iam uerò spiritualem sensum qui in ea latet, sub alio sermonis principio expectate, quicquid illud erit quod mihi inde uobis orantibus sua misericordia partiri dignabitur sponsus ecclesię Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia deus benedictus in secula. Amen.

De his, quæ semper sectanda sunt à mente deuota; & quid sit meridies; & de quatuor generibus temptationem semper euitandis. Sermo XXX III.

INdica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie. Et alius quidam Indica, inquit, mihi cur me ita iudices. Vbi non sane sentẽtiam causatur, sed scrutatur causam, erudiri flagellis petens, non erui. Item alius precatur, dicens: Vias tuas domine demostra mihi, & semitas tuas edoce me. Quas dixerit uias uel semitas, manifestat alibi: Deduxit me, inquit, super semitas iustitiæ. Ergo tria ista anima curiosa Dei non cessat inquirere, iustitiam, & iudicium, & locum habitationis gloriæ sponsi

Universidad de Deusto
Biblioteca

sponsi, tanquam uiam in qua ambulet, cautelam, qua ambulet, &, ad quam ambulet
H
Psl. 26.b mansionem. De qua mansione sic habes in Propheta: Vnam petij, inquit à domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo
Psl. 15.b domini omnibus diebus uitæ meę. Et iterũ;
Psl. 88.c Domine dilexi decorẽ domus tuæ, & locũ habitationis gloriæ tuæ. Porrò de reliquis duobus, iustitia, & iudicium, ait, præparatio sedes tuæ. Meritò tria ista mens deuota requirit, utpotè sedem Dei, & sedis præparationem. Et pulchrè in sponsæ prærogatiuam concurrunt pariter omnia ad consummationem uirtutum, ut de forma iustitiæ sit formosa, de iudiciorum notitia cauta, de desiderio præsentiæ seu glorię sponsi casta. Talem prorsus decet esse sponsam domini pulchram, eruditam, & castam. Ergo petitio quam ultimam posui, istius est loci. Petit siquidem ab eo quem diligit anima sua, indicari sibi ubi pascat, & ubi cubet in meridie. Et primo aduerte, quàm eleganter amorem spiritus à carnis discernat affectu, dum dilectum exprimere magis ipsa affectionem quàm nomine uolęs, nõ simpliciter quem diligo, sed ò, inquit, quem diligit anima mea, spiritualem designans dilectionem. Deinde quidnam eam in lòco pascuæ adeò delectet, diligẽter attende, Sed nec illud prætereat te de hora meridiana & quòd is potissimum exploratur locus, in quo qui pascit cubat simul: quod est magnę securitatis iudicium. Arbitro enim ob
I hoc additum, cubat, quòd eo loci minimè necesse sit stare, & uigilare super custodiam gregis, quando grex etiam cubante pastore & paulante sub umbris liberè nihilominus discurrat in pascuis.

Fœlix regio in qua pro libitu oues ingrediuntur, & egrediuntur, & non est qui exterreat. Quis mihi tribuat uidere uos, meque pariter in montibus pasci una cum illis nonagintanouem quæ illic relictę leguntur cum pastor earum dignanter ad unã de
Mat. 18. b scendit quæ errauerat? Securè, peculdubio cubat prope, qui & longè recedere minimè dubitauit, sciens quia i tuto eas reliquerat. Meritò sponsa illo suspirat, meritò inhiat loco pascuæ simul & pacis, sed quietis sed securitatis, sed exultationis, sed admirationis sed stuporis. Nam & me miserum heu longe agentem, & de lõge salutantem. En ipsa eius recordatio ad lachrymas prouocat, planè iuxta affectionem, & uocem dicentium: Super flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, dum recordaremur Psl. 136.
tui Sion. Libet exclamare & me cum sponsa pariter, & cum Propheta: Lauda deum a
Psl. 147. tuum Sion. quoniam confortauit seras portarum tuarum, benedixit filijs tuis in te. a
Qui posuit fines tuos pacem & adipe frumenti satiatte. Quis non illic uehementer cupiat pasci, & propter pacem, & propter adipem & propter satietaté? Nihil ibi formidatur, nihil fastiditur, nihil deficit. Tuta habitatio, paradisus dulce pabulũ, uerbum; opulentia multa nimis, æternitas k
Habeo & ego uerbum, sed in carne; & mihi apponitur ueritas, sed in sacramento. Angelus ex adipe frumenti saginatur, & nudo saturatur grano, me oportet iterim quodam sacramenti cortice esse contentum, carnis furfure, literæ palea, uelamine fidei. Et
4. Re. 4.b hæc talia sunt quæ gustata afferunt mortẽ. si non de primitijs spiritus quantulumcunque accipiant condimentum. Prorsus mors mihi in olla, nisi ex Prophetæ farinula dulcoretur. Denique absque spiritu, & sacramentum ad iudicium sumitur, & caro non prodest quicquam, & litera occidit, & fides mortua est. Sed Spiritus est qui uiuificat, ut uiuam in eis. At quantalibet sane abundantia spiritus pinguescant ista, non pari omino iucunditate sumitur cortex sacramenti, & adeps frumenti; fides, & spes; memoria, & præsentia; æternitas, & tempus, uultus, & speculum; imago Dei, & forma serui. Nempe in omnibus his fides locuplex mihi, intellectus pauper. Nunquid uerò par sapor intellectui fideique, cum sit in meritum ista, ille in præmium? Vides ergo distare inter pabula quantum, & inter loca, & sicut exaltantur cœli a terra, ita habitantes in ei; bonis potioribus abundare? Festinemus proinde filij festinemus ad locum tutiorem, ad pastum suauiorem, ad uberiorem & fertiliorem agrum. Festinemus ut habitemus sine metu, abundemus sine defectu, epulemur sine fastidio. Tu enim Domine sabaoth, qui cum tranquillitate iudicas omnia, etiam cum securitate æquè omnia ibi pascis. Idem ipse, Act. 7.b
& dominus exercituum, & postor ouium. L
Ergo & pascis & cubas pariter, sed non hic. Denique stabas cum è cœlo prospiceres unam ex tuis ouiculis (Stephanum loquor) a lupis circundari super terram. Et propterea, quæso, indica mihi ubi pascas, ubi cubes

cubes in meridie, hoc est tota die. Etenim illa meridies tota est dies, & ipsa nesciens
Psl. 83. c uesperam. Et ideo melior dies illa in atrijs tuis super millia, quia nescit occasum. At matutinum forsitan habuit, cum primum uidelicet dies sanctificatus illuxit nobis per uiscera utique misericordiæ Dei
Luc. 1. g nostri, in quibus uisitauit nos oriens ex alto. Verè tunc suscepimus Deus misericor-
Psl. 47. b diam tuam in medio templi tui, cum in medio umbræ mortis exortus matutini lux orta est nobis, & mane uidimus gloriam domini. Quanti reges & prophetæ uoluerunt uidere, & non uiderunt? Quare, nisi quia nox erat, & necdum uenerat illud expectatum mane cui fuerat repromissa misericor-
Psl. 142. b dia? Vnde & orabat quis dicens: Auditam fac mihi mane misericordiam tuã, quia in te speraui. Fuit namque quædam huius aurora diei, ex quo sol iustitiæ per archangelum Gabrielem nunciatus est terris, & Virgo Deum in utero de spiritu sancto concepit, & peperit uirgo, ac deinceps quoad in
1. Co. 2. b terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Nam usque adeò per totũ id temporis lux pusilla & tanquã lux reuera auro ræ apparuit, ut diem esse interim apud homines pene uniuersitas ignoraret. Denique si cognouissent, nunquam dominum gloriæ crucifixissent. Et utique ipsis paucis discipulis dicebatur: Adhuc modicum lumen
Ioã. 12. f M in uobis est, eo quod aurora esset & initium uel potius indicium diei, dum sol adhuc
Ro. 13. d absconderet radios suos, & minimè eos spargeret super terram. Paulus quoque dicebat: Quoniam nox præcessit, dies autem appropinquauit: significans esse tunc adhuc adeo modicũ lumen, ut propinquasse quàm uenisse diem dicere maluerit. Quando autem hoc dicebat? Profectò quãdo sol reuersus ab inferis, iam se ad alta cœli sustulerat. Quanto magis cũ adhuc similitudo carnis peccati instar densæ nubis operiret auroram, iuxta omnes nimirum nostri corporis passiones, ita ut neque amara mors, nec crux probrosa defuerit: quanto magis, inquam, tunc exigua tenuis q; admodum lux fuit, & quæ de auroræ magis quam de solis prodire præsentia uideretur? Erat ergo aurora, & ipsa subobscura satis tota illa Christi conuersatio super terram, usque dum occumbens, & rursum exoriens, solaris suæ præ-
Mar. 16. sentiæ lumine clariori fugauit auroram, & mane facto absorpta est nox in victoria. Denique habes: Et ualde mane una sabatorum ueniunt ad monumenta orto iam sole. An non mane fuit quando ortus est sol? Attulit autem nouum de resurrectione decorem, & sereniorem solito lucem: quoniam 1. Cor. 5.
et nouerameus eum secundum carnem, sed Psl. 92.
nunc iam nõ nouimus. Et scriptum in propheta: Decorem induit, induit fortitudinem, & præcinxit se: quod carnis infirmæ tanquam nubila quædam excuserit, stolam gloriæ indues. Sanè ex tũc eleuatus est sol, & sensim demum effundens suos radios super terram, cœpit paulatim ubique clarior A
apparere, feruidiorque sentiris. Verùm quã tumlibet incalescat, & inualescat, multiplicet, & dilatet radios suos super omne huius nostræ mortalitatis curriculum (erit enim nobiscum usque ad consummationẽ seculi) non tamẽ ad meridianum perueniet lumẽ, nec in illa sui plenitudine uidebitur modo, in qua uidendus est postea ab his duntaxat, quos hac uisione ipse dignabitur. O uerè meridies, plenitudo feruoris, & lucis, solis statio, umbrarum exterminatio, desiccatio paludum, fœtorum depulsio. O perenne solstitium, quando iam non inclinabitur dies, o lumẽ meridianũ, o uernalis temperies, o æstiua uenustas, o autumnalis ubertas, & ne quid uidear præterisse, ò quies, & feriatio hyemalis. Aut certè si hoc magis, probas, sola tũc hyems abijt, & recessit. Hũc locum, inquit, tãræ claritatis, & pacis, & plenitudinis indica mihi, ut quemadmodum Iacob adhuc in corpore manens uidit dominum facie ad faciem, & salua facta est anima eius: uel certè sicut Moyses uidit eũ non per Nu. 12. b
figuras, & ænigmata seu per somnia, uti prophetæ alij, sed modò planè præcellenti atque inexperto cæteris, sibi noto, & Deo: Esa. 6.a
uel sicut Etaias reuelatis oculis cordis uidit eum super solium excelsum & eleuatum: uel etiã quomodo Paulus raptus in paradisum 1. Co. 12.
audiuit uerba ineffabilia, & dominum suum Iesum Christum uidit oculis suis: ita ego quoque te in lumine tuo, & in decore tuo per mentis excessum merear contemplari pascentem uberius, quiescentem securius. B
Nam & hic pascis, sed non in saturitate. Nec cubare licet sed stare, & uigilare oportet propter timores nocturnos.

Heu nec clara lux, nec plena refectio, nec mansio tuta: & ideo indica mihi ubi pascas, Mat. 5
ubi cubes in meridie. Beatã me dicis cũ esurio, & sitio iustitiã. Quid hoc ad illorũ fœlicitatem

Universidad de Deusto
Biblioteca

citatē q repleti sunt in bonis domus tuę, qui epulantur & exultāt in conspectu Dei, & delectantur in lætitia? Sed & si quid potior propter iustitiam, nihilominus beatā pronuncias. Et certè pasci ubi timeas pati iucunditatem habet, sed non securitatem. Porrò autem pasci & pati simul, nonne molesta iucunditas est? Omnia mihi hic cedūt citra persecutum, plura præter uotū, & tutum nihil. Quando adimplebis me lætitia cum vultu tuo? Vultum tuum domine requiram. Vultus tuus meridies est. Indica mihi ubi pascas, ubi cubes in meridie. Scio satis ubi placas non cubans, indica mihi ubi pascas & cubes. Non ignoro ubi aliis temporibus pascere soleas, sed scire uelim ubi in meridie pascas. Nam in tempore quidē mortalitatis meæ, & i loco peregrinationis meæ consueui sanè sub tua custodia pasci, & pascere in lege & prophetis & psalmis de te, necdum in Euangelicis pascuis, & apud Apostolos similiter requieui, frequenter ēt de gestis sanctorum & uerbis & scriptis eorum uictum mihi atque attinentibus mihi mendicaui, ut potui: frequentius autem (quoniam is magis ad manum fuit) mandu caui panem doloris, uinum compunctionis bibi, & factæ sunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi est Deus tuus? Nisi quod de mensa tua, siquidem parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me. De ipsa, inquam, me quidem beneficio miserationis accipio, in quo utcunque respiro quoties tristis est anima mea, & quoties conturbat me. Hæc pascua noui & frequentaui te secura pastorem, sed iudica, queso, etiam quæ non noui. Sunt quidem & alii pastores qui dicunt se esse sodales tuos, & non sunt, habētes greges suos, & fines suos paulo mortis refertos, in quibus pascunt, nec tecum, nec per te, quorum utique terminos non intraui, nec appropriaui eis. Ipsi sunt qui dicunt: Ecce hic est Christus, ecce illic est: promittentes sapientiæ & scientiæ pascua uberiora, & creditur eis, & confluunt ad eos multi, & faciunt eos filios gehennæ duplo, quàm se. Cur hoc, nisi quia non est ibi meridies, perspicua lux ut liquido ueritas cognoscatur; facileque pro ea reciditur falsitas propter uerisimilitudinem, quæ nō facile in obscuro a uero discernitur, præsertim quia aquæ furtiuæ dulciores sūt, & panis absconditus suauior? Et propterea, q̄so, ut indices mihi ubi paschas, ubi cubes in meridie; id est in manifesto, ne seducta incipiam uagari post greges sodalium tuorum, quemadmodum & ipsi uagi sunt, nulla stabiles certitudine ueritatis, semper dicentes, & num quam ad scientiam ueritatis perueniente. Hęc sponsa propter philosophorum & hæreticorum uaria & uana dogmata. Mihi uerò uidetur non solum propterea, sed & propter dolos inuisibiliū potestatum, sicut sunt seductorij spiritus sedentes in insidijs, & parantes sagittas suas in pharetra, ut saggittent in obscuro rectos corde: propter hos inquam, & maxime uidetur mihi illa meridies optanda etiam nobis, ut clara luce deprehendamus astutias diaboli, atque angelum satanē illum, qui se transfigurat in angelum lucis, ab angelo nostro facillime discernamus. Non enim aliter nos custodire sufficimus ab incursu & dæmonio meridiano, nisi in meridiano æquè lumine. Quod quidem dæmonium idcirco meridianum dictum existimo, quia sunt aliquidem numero malignorum, qui cum merito tenebrosæ obstinatę que uolūtatis suę nox & nox perpetua sint, diem tamen se ad fallendum simulare nouerunt, nec modo diem, sed & merediem: sicut eorum princeps non contentus esse æqualis Deo, etiam aduersatur, & extollitur supra id quod dicitur, aut quod colitur Deus. Itaque nisi cordi illius quem forrē aliquod istiusmodi dæmonium meridianum tentandum acceperit, oriens ex alto illuxerit uerus meridies, qui falsum conuincat, & prodat, non poterit omnino caueri, sed tentabit & supplantabit sine dubio sub specie boni, pro bono scilicet malū incauto & inprouido persuadens. Et tunc meridies, id est maior claritas apparet tentans, cum quasi boni maioris imaginem præfert. Quoties uerbi causſa suggesit anticipare uigilias, quod solemnia fratrum illuderet et dormitanti? Quoties produci ieunia, ut diuinis obsequijs eo in utilem redderet, quo imbecillem? Quoties bene proficientibus in cœnobijs inuidens, obtentu quasi maioris puritatis eremum petere persuasit, & cognouerunt miseri tandem quàm uerus sit sermo, quem frustra legerant: Væ soli, quoniam si ceciderit, non habet subleuantem? Quoties ad opus manuum plus quam opus fuerat incitauit, & fractum uiribus cæteris regularibus exercitijs inualidum reddidit? Quàm multis exercitationē corporis

corporis (quæ, iuxta Apostolum, ad modicum ualet) non modicam persuasit, & pietate fraudauit? Denique ipsi experti est is quomodo quidam (ad uerecundiam illorū dicto) qui ante inhiberi non poterant: (ita in spiritu uehementi ad omnia ferebātur) post ad tantam ignauiā deuenerunt, ut, secūdum illud apostoli cum spiritu cœperint; nunc carne consummentur, quā turpe iniere fœdus cum suis corporibus, quibus crudele ante indixerant bellum. Videas, proh pupor, importunè superflua quæritare, qui prius necessaria obstinatissime recusabant. Quānquam si qui in sua fortè inuicti obstinatione perdurāt indiscretius abstinentes, & singularitate mutabili conturbantes eos cū quibus habitare debent unius moris i domo, haud scio sanè an se existiment pietatē retinere, cū huiusmodi mihi uideantur, & longius abiecisse. Nam qui sapientes in oculis suis decreuerunt apud se nec cōsilio acquiescere nec præcepto, uideant quid respondeant, non mihi, sed dicenti, quoniam quasi peccatum hariolandi est, repugnare; & quasi scelus idolatriæ, nolle acquiescere. Præmiserat autem quia melior est obedientia quàm uictima, & auscultare magis quam offerre adipem arietum, id est abstinentiā contumacium. Vnde Dominus per Prophetam: Nunquid manducabo, ait, carnes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo? significans minimè sibi accepta fore ieiunia superborum uel immundorum.

Sed sanè uereor ne damnantes superstitiosos uideamus frena laxare gulosis: & audiant illi ad periculū sui, qđ ad remedium his dicitur. Quamobrem audite utraq; pars quatuor esse tētationum genera, & ipsa nobis ita profetico sermone describi: Scuto inquit, circundabit te ueritas eius: non timebis a timore nocturno, a sagitta uolante in die, à negocio per ambulante in tenebris ab incursu, & dæmonio meridiano. Attendite nihilominus, & uos alij quod omnibus spero profuturum. Illud omnes in nobis sentimus & sensimus qui conuersi sumus ad Dominum, quod sancta Scriptura dicit: Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Itaque primordia nostræ conuersionis) iuxta communis quidem experiētiæ rationem) primus exagitat timor, quem intrantibus statim horror uitæ ingerit arctioris, & in sueta austeritas disciplinæ. At istimor nocturnus dicitur, uel quia nox in scripturis designare solet aduersa, uel quoniam propter quod aduersa pati aggredimus, id nondum reuelatum est. Si enim dies ille luceret, in cuius lumine pariter, & labores, & præmia uideremus, timor omnino quorumuis laborum nullus esset præ desiderio præmiorum, dum clara luce apparet, quoniam non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriā, quæ reuelabitur in nobis. Nunc uerò quoniam abscondita sunt ab oculis nostris, & nox est interim in hac parte, tentamur nimicum à timore nocturno, & pro bonis quæ non uidemus, formidamus quæ in præsentiarum sunt aduersa tolerare. Vigilandum proinde, & orandum primo intrantibus contra hanc primam tentationem, ne subitò præoccupati à pusillanimitate spiritus, & tempestate, a bono cœpto (quod absit) resiliant. Superata autem hac tentatione, armemus nos nihilominus & aduersus hominum laudes, quæ de laudabili potissimū uita sumūt mareriam. Alioquin patebimus uulneri à sagitta uolāte in die, quę est manis gloria. Fama siquidem uolat: & ideo in die, quia ex operibus lucis. Si hæc exsufflatur tāquā inanis aura, testatur solidius aliquid afferatur de diuitijs, & honoribus seculi, si forte qui non curat laudes, appetat dignitates. Et uide si non hic ordo tētandi seruatus est in Domino nostro, cui post suggestum ad solam uanitatem præcipitiū, oblēsa sunt omnia regna mundi atque oblata. Tu ergo exēplo Domini, & ista renue. Aliter necesse est circunuenti te à negocio perambulante in tenebris, quod est hypocrisis. Etenim ista de ambitione descendit, & in tenebris habitatio eius, quippe abscondit quod est: & quod non est, mentitur. Negociatur autem omni tempore, formam retinens pietatis ad sese occultandum, uirtutem autem eius uēdicans, & emens honores. Postrema tentatio est dæmonium meridianum, qp soleat maxime insidiari perfectis, uidelicet tanquam uiri uirtutum omnia superauerint, uoluntates, fauores, honores. Quid enim iam supereſt ei qui tentat, in quo possit pugnare palam aduersus huiusmodi. Venit proinde occultus, qui manifestus non audet: & quem satis expertus est apertum omne horrere malum, falso bono supplantare molitur. Qui autem dicere possunt cum Apostolo: Non.n. ignoramus astutias eius/ quo

quo plus proficiunt, eo magis soliciti sunt
cauere à laqueo isto. Hinc est quod Maria
Iosue.5.c angelica salutatione turbatur, dolum(nisi
fallor)suspicans. Et Iosue non prius ami-
cum angelum suscipit, quàm esse amicum
nouerit. Denique fiscitatur, suus ne sit,an
aduersariorum, tanquam qui expertus sit
dæmonii meridiani uersutias. Apostoli quo
que aliquando cum laborarent in remigan
do uento aduersante, & iactante nauicula
uidentes Dominum ambulantè supra mare
Mar.6.c & putantes esse phantasma, ita ut clamarêt
præ timore, nonne apertam meridiani, su-
spicionem dæmonii prætenderũt? Et recor
damini scripturæ dicentis; quia quarta uigi
lia noctis uenit ad eos ambulãs supra mare.
Quarto igitur, idest supremo domum loco
hæc tentatio formidetur, & quo se in sum
mo stare quis uiderit, eo sibi uigilantius
I ab incursu, & dæmonio meridiano cauen-
Ma.28.d dum intelligat. Porrò discipulis uerus se ma
nifestauit meridies in eo, quod audierunt:
Ego sum: Nolite timere: & falsi suspicio ab
eis depulsa est. Vtinam, & nobis quoties
palleata falsitas mol tur irripere, emittat lu
cem suam, & ueritatem suam ad prodendã
illam oriens ex alto uerus meridies, & diui
dat lucem à tenebris, ut nõ notemur à Pro
Esa.5.c pheta tanquam ponentes lucem tenebras
& tenebras lucem. Ad hucusque fuerit longitudo sermonis, has quatuor tẽtatio
ne tẽrabo suo ordine asignare ipsi corpori
Christi, quod est Ecclesia. Et ecce, quàm bre
uius posthu percurro. Videte primitiuam
Ecclesiam, si non primo peruersa est acriter
nimis a timore nocturno. Erat enim nox
quando omnis qui interficeret sanctos, ar-
bitrabatur obsequium se præstare Deo. Hac
autem tentatione deuicta, & sedata tempe-
state, inclyta facta est, & iuxta promissio-
nem ad se factã in breui posita in superbiã
seculorum. Et dolens inimicus quod frustrat⁹ esset, a timore nocturno conuertit se
callidè ad sagittam uolantem in die, & uul-
nerauit in ea quosdam de Ecclesia. Et surre
xerũt homines uani, cupidi gloriæ, & uolue
runt sibi facere nomen, & exeuntes de ec-
clesia diuidendam matrem suam afflixerũt
in diuersis, & peruersis dogmatibus. Sed
hæc quoque pestis depulsa est in sapientia
sanctorum, sicut & prima in patientia mar-
tyrum. Entempora ista libera quidem Deo
miserantem ab utraque illa malitia, sed pla
ne fœda a negotio perãbulante in tenebris.

Væ generationi huic a fermẽto pharisæorũ
quod est hypocrisis, si tamen hypocrisis di-
ci debet, quæ iã latere præ abundantia non
ualet, & præ impudentia non quærit. Serpit K
hodie putida tabes per omne corpus eccle-
siæ, & quo latius, eo desperatius, eoque peri
culosius, quo interius. Nã si insurgere apertus inimicus hæreticus, mitteretur foras, &
arescceret Si uiolentus inimicus, abscõderet
se forsitan ab eo. Nunc uero quem ejiciet?
aut a quo abscõdet se? Oẽs amici, & omnes
inimici: omnes necessarij, & omnes aduer-
sarij: omnes domestici, & nulli pacifici; om-
nes proximi, & omnes quæ sua sũt quærũt.
Ministri Christi sunt & seruiũt antichristo.
Honorati icedũt de bonis Domini, qui Do
mino honorem non deferunt. Indeis, quẽ
quotidie uides meretricius nitor, histrio-
nicus habitus, regius apparatus: inde au-
rum in frenis, fellis, & calcaribus, & plus cal
caria quam altaria fulgent. Inde splendidæ
mensæ, & cibis, & scyphis, inde comessatio
nes, & ebrietates, inde cithara, & lyra, & ti-
bia, inde redundantia torcularia, & prõptua
ria plena eructantia ex hoc in illud. Inde do Psl.143.
lia pigmentaria, inde referta marsupia. Pro c
huiusmodi uolunt esse, & sunt Ecclesiarum
præpositi, decani, archidiaconi, episcopi, ar-
chiepiscopi: Nec. n. hæc meritò cedunt sed
negotio illi quod perambulat in tenebris.
Olim prædictũ est, & nũc tempus impletio
nis aduenit: Ecce in pace amaritudo mea a-
marissima. Amare prius in nece martyrum, Esa.38.
amarior post in conflictu hæreticorum, ama
rissima nunc in moribus domesticorum. L
Non fugare non fugere eos potest ita inua Psl.39.b
luerunt, & multiplicati sunt super numerũ.
Intestina, & insanabilis est plaga ecclesiæ, &
ideo in pace amaritudo ei⁹ amarissima. Sed
in qua pace? Et pax est, & non est pax. Pax a
paganis, & pax ab hæreticis, sed nõ profecto Esa.1.c
a filijs. Vox plangentis in tempore illo. Fi
lios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreue
runt me. Spreuerunt, & maculauerunt me Psl.90.c
à turpi uita, à turpi quæstu, à turpi cõmer-
cio, a negocio denique perambulante in te
nebris. Superest ut iã de medio fiat dæmo-
nisi meridianum ad seducendos, si qui in
Christo residui sunt adhuc permanẽtes in
simplicitate sua. Siquidé absorbuit fluuios Iob.40.d
sapientum & torrentes potentium, & hẽt
fiduciã ut Iordanis influat in os eius, id est
simplices, & humiles qui sunt in ecclesia.
Ipse enim est Antichristus, qui se non so-
lum

lum diem, sed & meridiem mentietur, & ex
tolletur supra id quod dicitur, aut quod co
litur Deus: quem dominus Iesus interficiet
spiritu oris sui, & destruet. illustratione ad
uentus sui, vtpotè uerus, & æternus meri-
dies, spõsus, & aduocatus ecclesiæ, qui est su
per omnia Deus benedictus in sęcula. Amẽ

In quo tractatur de humilitate, & patientia.
Sermo. XXXIIII.

Cant.1.c SIignorans, o pulchra inter mulieres,
egredere, & abi post greges sodaliũ tuo
rum, & pasce hœdos tuos iuxta taberna
cula pastorũ. Olim sanctus Moyses qm̃
multum præsumebat de gratia, & familiari-
M tate, quam inuenerat apud Deum, aspirabat
ad quandam uisionem maguam, ita ut dice-
ret Deo: Si inueni gratiam in oculis tuis, o-
Exo.33.c stende mihi teipsum. Accepit autem pro
ea uisionem longè inferiorem, ex qua tamẽ
ad ipsam, quam uolebat, posset aliquando
peruenire. Filij quoque Zebedæi in simpli-
citate cordis sui ambulantes, magnum aligd
Mat.20 & ipsi ausi sunt, sed ad gradum nihilomin⁹
c sunt reducti per quem fuerat ascendendũ.
Ita & modò sponsa, quoniam rem grandem
postulare uidetur, reprimitur sanè austerio
ri responsione, sed planè utili, & fideli. O-
portet namque humiliter sentire de seniten
tem ad altiora, ne dum supra se attollitur,
cadat a se, nisi in se firmiter per ueram hu-
militatem fuerit solidatus. Et quia nisi hu-
militatis meritò maxima minimè obtinen-
tur, propterea qui prouehendus est, correp-
tione humiliatur, humilitate meretur.

Tu ergo cum te humiliari videris, habeto
id signum in bonum, omnino argumentum
gratiæ propinquantis. Nam sicut ante rui
nam exaltatur cor, ita ante exaltationẽ hu-
miliatur. Sanè utrunque legis, Deum scili-
cet, & superbis resistere, & humilibus da-
re gratiam. Nonne denique seruum suum
Iob, cum post insignem triumphum, tantã
& tam probatam ipsius patientiam larga re
munerandam benedictionem censeret, pri⁹
in multis & districtis percutiationibus hu
miliare curauit, & sic parare uiam benedi-
ctioni? At parum est cum per seipsum hu-
miliat uos Deus, si tunc libenter accipim⁹,
nisi quando & per alium hoc facit, sapia-
mus similiter. Quamobrem accipite huius
rei mirabile documẽtum de sancto Dauid.
A Aliquando maledictum est illi, & à seruo.

At ille nec cumulatã iniuriam sensit, quia
præsensit gratiam. Quid mihi, ait, & uobis
filij Saruiæ? Ouerè hominem secundum
cor Dei, qui se ulciscenti potius quàm ex 2.Re.16
probranti succensendum putauit. Vnde & b
secura conscientia loquebatur: Si reddidi re
tribuentibus mihi mala, decidam meritò ab
inimicis meis inanis. Vetuit ergo prohiberi Psal.7.a
maledicum conuitiantem, quæstum æsti-
mans maledicta. Et addit: Dominus misit il
lum ad maledicendum Dauid. Prorsus se-
cundum cor Dei, qui de corde Dei ferebat
sententiam. Sæuiebat lingua maledica, & il
le intendebat quid in occulto ageret Deus.
Vox maledicentis in auribus, & animus in-
clinabat se ad benedictionem. Nunquid in
ore blasphemi Deus? Absit. Sed eo usus est
ad humiliandum Dauid. Nec latuit pro-
phetam, quippe cui incerta & occulta sapiẽ
tiæ suæ manifestauerat Deus: & ideo dicit, Psl.118.
Bonum mihi quòd humiliasti, ut discam iu f
stificationes tuas. Vides quia humilitas iu-
stificat nos? Humilitas dixi, & non humilia
tio. Quanti humiliantur, & humiles non
sunt? Alij cum rancore humiliantur, alij pa
tienter, & alij libenter. Primi rei sunt, se-
quentes innoxij ultimi iusti. Quanquam &
innocentia portio iustitiæ est, sed consum-
matio eius apud humilẽ. Qui aut m dicere
potest: Bonum mihi quia humiliasti me: is
uerè humilis est. Non potest hoc dicere qui B
intus tolerat, minus qui murmurat. Neutri
horum promittimus gratiam, quod humilia
tur, etsi sane longe hi duo à se differant: &
alter quidem patientia sua possideat ani-
mam suam, alter in suo murmure pereat.
Sed enim etsi unus iram, neuter tñ gratiam
promeretur quoniam non humilitatis, sed Iacob.4.
humilibus Deus dat gratiam. Est autem hu b
milis, qui humiliationem conuertit in humi
litatem, & ipse est qui dicit Deo: Bonum
mihi quòd humiliasti me. Nemini prorsus
quod patienter fert bonũ est, sed planè mo Psl.118.
lestum. Scimus autem, quod hilarem dato- i
rem diligit Deus. Vnde & cum jejunamus, 2.Cor.9.
iubemur caput nostrum ungere oleo, & fa- b
ciem lauare, ut nostrum scilicet opus bonũ Mat.6.c
spirituali quodam gaudio condiatur, & ho-
locaustum nostrum pingue fiat. Et enim sola
gratiam, quam præfert, meretur læta, & ab
soluta humilitas. Quæ enim coacta fuerit
uel extorta, qualis utiq; est in uiro patiente
illo, qui possidet animam suam; hæc inquam Iacob.1.
humilitas etsi uitam obtinet pp patientiam a
propter

propter tristitiam, tamen gratiã nõ habebit. Non enim congruit ei qui eiusmodi est, illud scripturæ: Glorietur humilis in exaltatione sua: quoniam non sponte humiliatur, neque libenter. Vis autem uidere humilem
1.Co. 12 c recte gloriantem, & uerè dignum gloriã? Libenter, inquit, gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me uirtus Christi. Non dicit patienter se ferre infirmitates suas, sed & gloriari, & libenter gloriari in illis, probans etiam sibi bonum esse; quod humiliatur: nec sufficere omnino, ut possideat animam suam tanquam patienter humiliatus, nisi & gratiam accipiat tanquam sponte humiliatus. Generalem uerò hinc an
Luc. 14. c di regulam. Omnis qui se humiliat, ait, exaltabitur. Significat profectò non omnem exaltandam esse humilitatem, sed eam tantum, quæ de uoluntate uenit, non ex tristitia, nec ex necessitate. Nec enim per contrarium, omnis, qui exaltatur, humiliandus erit: sed tantum qui se exaltat, humiliabitur nimirum ob uoluntariam uanitatem. Ita ergo non qui humiliabitur, sed qui sponte se humiliat, exaltabitur: utique ob meritum uoluntatis. Esto enim quod humilitatis materia per alium ministratur, uerbi gratia, probra, damna, supplicia: non tamen idcirco recte ab alio, quam à semetipso humiliatus ille dicetur, qui illa omnia tacita, & læta conscientia, causa Dei subeunda decreuerit. Sed quo progredimur? Patienter, ut sentio, sustinetis excessum in uerbo de humilitate, & patientia, sed reuertamur ad locum de quo digressi sumus. Id namque incidit nobis ex occasione responsi, quo grandia præsumentem sponsam reprimendã cẽ sunt sponsus, & non ad insipientiam illi, sed ut sane ex eo probabilioris, & maioris humilitatis daretur occasio, per quam dignior potiorum atque eorum ipsorum quæ petebat capacior efficeretur. Veruntamen quia adhuc in ianuis sumus præsentis capituli, discussionis eius initium principio si placet sermonis alterius ordiamur, præsertim ne verba sponsi uel recenseantur cum tædio, uel audiantur. Quod ipse auertat à seruis suis Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in sęcula sęculorum. Amen.

De increpatione dura, quam facit sponsus ad sponsam, & duplici ignorantia nimium pauenda, & fugienda.

Sermo XXXV.

SI te, inquit, ignoras, egredere. Dura, & aspera increpatio, & dicit egredere. Hoc quippe uerbum serui audire solẽt à ualde irascentibus, & indignantibus dñis: uel ancillæ à dominabus suis cum graiter illas offenderint: Exi hinc, exi a me, egredere a conspectu meo, & a domo ista. Hoc ergo uerbo aspero, & amaro satis, & nimium quę increpatorio utitur modò sponsus contra dilectam, sub conditione tamen, si seipsam ignorauerit. Nil quippe ualidius, efficacius ue ad terrendum potuit in eam intendere, quam ut egredi minaretur. Quid & tu aduertere potes, si bene attẽdas unde quo egredi iubeatur. Vnde enim quo putas nisi de spiritu ad carnem, de bonis animi ad secularia desideria, de interna requie mẽtis ad mundi strepitum, & inquietudinem curarum exteriorum? In quibus omnibus non est nisi labor, & dolor, atque afflictio spiritus. Quæ enim anima semel a domino didicit, & accepit intrare ad seipsam, & in intimis suis Dei præsentiam suspirare. & quærere faciem eius semper (spiritus est enim Deus, & qui quærunt eum, oportet eos in spiritu ambulare, & non in carne, ut secundum carnem uiuãt) talis, inquam, anima nescio an uel ipsam gehennam ad tempus experiri horribilius, pænalius ue ducat, quam post spiritualis studij huius gustatam semel suauitatẽ exire denuò ad illecebras uel potius ad molestias carnis, sensuumque inextricabilem repetere curiositatem, dicente Ecclesiaste: Oculus non impletur auisu, nec auris auditu. Audi enim hominem expertum quæ loquimur: Bonus es, inquit, domine sperantibus in te, animæ quærenti te. Ab hoc bono si quis auertere sanctam illam animam conaretur, puto haud secus accepisset, quem si se de paradiso, & ab ipso introitu gloriæ conspiceret deturbari. Audi hunc & alium similem huic: Tibi dixi cor meum, ait, exquisiuit te facies mea, faciem tuam domine requiram. Vnde & dicebat: Mihi autem adhærere Deo bonum est. Et iterum loquens ad animam suam, dicit: Conuertere anima mea in requiem tuam, quia dominus

minus benefecit tibi.

Dico ergo uobis, nihil est quod intãtum formidet, quisquis hoc beneficium semel accepit, quàm ne gratia derelictu, necesse habeat denuo egredi ad carnis consolationes, imò desolationes, rursumq; carnalium sensuum sustinere tumultus. Terribilis proinde, & nimis formidolosa comminatio: Egredere, & pasce hœdos tuos. Quod est, indignam te noueris illa tua familiari, & suaui
2.Pa.26 a rerum contemplatione cœlestium, intelligibilium, diuinarum. Quamobrem egredere de sanctuario meo corde tuo, ubi secretos sacrosque veritatis ac sapientiæ sensus dulciter haurire solebas, & magis tanquam una de secularibus, pascendis, & oblectandis tuę
F carnis sensibus intricare. Hœdos quippe (qui peccatum significant, & in iudicio collocandi sunt a sinistris) dicit uagos, & petulantes corporis sensus, per quos peccatum,
Gen. 1.c tanquam mors per fenestras intrauit ad animam. Cui & bene congruit quod sequitur in scriptura, iuxta tabernacula pastorum.

Non enim supra sicut agni, sed iuxta tabernacula pastorum hœdi pascuntur. Pastores siquidem qui ueri pastores sunt, licet tabernacula habeant de terra, & in terra, corpora uidelicet sua his diebus, quibus nunc militant, non tamen de terra, sed de cœlestibus pascuis greges dominicos pascere consueuerunt: neque enim suam eis, sed domini prędicant uoluntatem. At hœdi (qui sunt corporis sensus) cœlestia non requirunt, sed iuxta tabernacula pastorum omnibus uideli
G cet bonis sensibilibus huius mũdi (quæ est regio corporum) sumunt, unde sua desideria non tam satient quam irritent. Turpis mutatio studiorum, ut cui ante studij fuerat peregrinantem, & exulem animam suam saeris meditationibus, tanquam cęlestibus pascere bonis, Dei beneplacitũ, & mysteria voluntatis eius inquirere, penetrare deuotione cœlos, & mente supernas circuire mansiones, salutare patres atque Apostolos, & choros prophetarum, martyrumque admirari triũphos, ac stupere pulcherrimos ordines Angelorum nunc omnibus his omissis, turpi sẽ mãcipet corporis seruituti ad obedien
Pſ.25.d dum carni, ad satisfaciendum uentri, & gulæ, ad uendicandum in uniuersa terra, unde ex ea, quæ præterit mundi huius figura, suã semper famelicam curiositatem aliquaten⁹: consoletur. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei super huiusmodi animam, quæ cum nu

triretur in croceis, demum amplexatur sterCant. 1.c cora. Pascit enim, iuxta beati uiri sententiã, sterilem, quæ non habebat filios, & uiduæ non benefacit. Et uide quia non simpliciter egredere: sed, Egredere, inquit, & alij post greges sodalium tuorum, & pasce hœdos tuos. In quo, ut mihi uidetur, magnæ cuiusdã rei nos admonet. Quid istud? Heu quòd egregia creatura iã olim facta de grege, & nunc in peius miserabiliter protuens, non saltem inter greges remanere permittitur: sed post abire iubetur. Quomodo, in-Pſ. 48.d quis? Quomodo legis? Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Ecce quomodo de grege facta est egregia creatura. Puto dicerent iumenta, si loqui fas esset: Ecce Adam factum est quasi unus ex nobis. Cum in honore esset, inquit. In quo honore quæris? Habitabat in paradiso, & in loco uoluptatis conuersatio eius. Nihil molestiæ, nihil indigentiæ sentiebat, & odoriferis stipatus malis, fulcitus, floribus, gloria, & honore coronatus, & constitutus super opera manuum psalmatoris. Magis autem ob insigne diuinæ similitudinis præcellebat, & erat illi sors, & societas cum plebe angelorum, & cum omni militia cœlestis exercitus. Sed mutauit istam gloriam Dei in similitudinem uituli comedentis fœnum. Inde est, quód panis angelorũ factus est fœnum positum in præsepio, appositum nobis tanquam iumentis. Verbum quippe caro factum est, & iuxta Pro-H phetam: Omnis pro fœnum. Ac fœnum Eſa.40.b istud minimè desiccatum est, nec ex eo cecidit flos: quia requieuit super ipsum spiritus domini. Propter hoc namq; aliquãdo finis uenit uniuersæ carnis, quia spiritus recesserat uitæ. Denique ait: Non permanebit Gen. 6.a spiritus meus in homine in æternũ, quia caro est. Carnis nomine hoc loco uitium designari intellige, non naturam. Nec. n. spiritũ natura expungit, sed uitium. Propter uitiũ Eſa.40.b ergo omnis caro fœnum, & omnis gloria eius tanquam flos fœni. Exiccatũ est, inquit fœnum, & cecidit flos: sed non ille flos, qui de uirga, & radice Iesse ascẽdit, eo quod requieuit super eum spiritus Domini. Nec il-Ibidem. lud fœnum quod uerbum factum est, propeo quod sequitur in Propheta: Verbũ autẽ domini manet in æternum. Si. n. fœnũ uerbũ, & uerbũ in ęrernum maneat, fœnũ quoque necesse est maneat in æternũ. Alioquin

Universidad de Deusto
Biblioteca

quomodo uitam præbet æternam, si ipsum
Ioã. 6.a minimè manet in æternum ? Ait enim: Si
Ibidem. qs mãducauerit ex hoc pane, uiuet in æternum. Et quem panem dicat, aperit cum subiungit: Et panis quẽ ego dabo, caro mea est pro mundi uita. Quomodo ergo æternum non est, quo æternaliter uiuitur ? Sed recole nunc mecum uocem filij ad patrem loquentis in Psalmo: Non dabis, inquit,
Ps. 15.c sanctum tuum uidere corruptionem. Haud dubium quin de corpore dicat, quod in sepulchro iacebat exanime. Hoc enim sanctũ: & angelus qui nunciauit uirgini locutus est dicens. Et quod nascetur ex te sanctum, uo
I cabitur filius Dei. Quo ergo pacto sanctum fœnum poterat uidere corruptionem, quod de incorrupti uteri perpetuo uideri uernantibus pascuis ortum; etiam auidos Angelorum in se figere possit obtutus, insatiabiliter oblectandos ? Perdat sanè fœnum uiriditatem, si Maria uirginitatem amiserit. Ergo cibus hominis mutauit se in pabulum pecoris, homine mutato in pecus. Heu tristis, & lachrymosa mutatio, ut homo paradisi accola, terræ dominus, cœli ciuis, domesticus domini sabaoth, frater beatorũ spirituum, & cœlestium cohæres uirtutum, repentina se cõuersione inuenerit, & propter infirmitatem iacẽtem in stabulo, & propter pecorinam similitudinem indigentem fœno, & propter indomitam feritatem alligatum præsepio, sicut scriptum est: In chamo,
Ps. 31.b & freno maxillas eorum constringe, qui nõ
Isa. 8.a approximant ad te. Agnosce tamen ò bos possessorem tuum, & ò tu asine præsepe domini tui: ut prophetæ Dei fideles inuenian tur, qui ista sunt Dei mirabilia prælocuti. Cognosce pecus, quem non cognouisti homo. Adora in stabulo, quem fugiebas in paradiso. Honora præsepium, cuius cõtemptisti imperium. Comede fœnum quem panem, & panem angelicum fastidisti. Sed quę nam causa, inquis, tantæ deiectionis ? Profectò quòd homo cum in honore esset, non intellexit. Quid non intellexit ? Non dicit: Non dicamus. Positus in honore non intellexit, quod limus esset, honoris fasti-
K gio delectatus: & continuo in se expertus est, quod tanto post tempore homo de filijs captiuitatis, & prudenter aduertit, & ueraci
Gala. 6. ter protulit dicens: Qui se putat aliquid esse cum nihil sit, ipse se seducit. Væ misero quod nõ fuit qui iam tunc diceret ei. Quid superbis terra, & cinis ? Hinc egregia creatura gregia admixta est, hinc bestiali similitudine Dei similitudo putata est, hinc societas cum iumentis pro consortio, angelorum inita est. Vides quàm sit fugienda nobis hęc ignorantia, de qua tot milia malorum uniuerso nostro generi prouenerunt ? Ait e- Ps. 48.d
nim, propterea hominem iumentis insipientibus comparatum, quia non intellexit. Cauenda proinde omnimodi ignorantia: ne fortè si adhuc sine intellectu, & post uexationẽ iuuenti fuerimus, multo plura, & gra uiora prioribus mala inueniant nos, dicatur Hie. 51r
ą de nobis: Curauimus Babylonem, & a
nõ est sanata. Meritò quidem, quod nec uexatio dederit intellectũ auditui. Et uide ne fortè etiam hic sponsus cum dilectam abignorantia tanto iucrepationis tonitruo deterreret: propterea minimè dixerit, Egrede re cũ gregibus, aut egredere ad greges: sed Egredere, ait, post greges sodalium tuorũ. Vt quid hoc ? Sanè ut secundam proinde ignorantiam priore magis pauendam pudendamque ostenderet, quod illa hominem bestijs parem fecisset, ista & posteriorem. Nam homines quidem meritò ignorãtiæ ignorari, id est reprobari, & ad tremendum illud iudicium stare, & igni perpetuo tradi habet, nõ autem & pecudes. Nec dubium fore deterius his, qui sic erũt, quã his quæ omnino non erunt. Melius ei fuerat, inquit, si natus non fuisset homo ille. Non L
utique si natus nõ fuisset omnino, sed si na- Mar. 14
tus nõ fuisset homo, sed uerbi gratia aut pe c
cus, aut alia quæpiam creatura: quæ quoniã iudicium non haberet, ad iudicium non ueniret, ac per hoc nec ad suplicium. Sciat ergo anima rationalis, quæ se ob priorẽ ignorantiã erubescit pecudes habere sodales in perfruendis utique bonis terræ, non etiam similiter socias habituram in perferẽdis tormentis gehennæ, & tum demum etiã ab ipsis gregibus suorum sodalium iumentorum cum decore exturbandam, nec iam uel cum ipsis ituram: sed planè post, quando illis nihil mali sentientibus, ipsa malis omnibus exponetur. A quibus non liberabitur in æternum, siquidem secundo ignorare adiecerit. Egreditur itaque homo, & solitarius abit post greges sodalium suorum, cum solus in inferno inferiori retruditur. An non
tibi posteriorem uidetur tenere locum, qui Luc. 15r
ligatis manibus, & pedibus proijcitur in te- d
nebras exteriores ? Et erunt profectò nouissima hominis illius peiora prioribus, quando

quando qui prius bestijs æquabatur, nũc & postponitur. Pnto q, & in præsenti uita, si bene aduertas, posteriorẽ ire pecoribus homi nem iudicabis. An non quidem tibi uidetur ipsis bestijs quodãmodo bestialior esse homo ratione uigens, & ratione non uiuens ? Non pecus quidem si se ratione non regat, excusationem habet a natura, a qua hoc ei
M penitus munus negatum est: non habet homo, cui ab ipsa speciali prærogatiua donatum est. Meritò proinde eo ipso censetur homo egredi, & post ire gregalibus animantibus, q, solum hoc animal cõuersatione de generi iura naturæ transgrediens, rationis compos, rationis expertia moribus, & affebus imitatur. Cõuincitur ergo ire post greges homo, & nũc quidem deprauatione naturæ, postmodum autem, & extremitate pęnæ. Ecce sic maledicetur homo, qui ignorantiam Dei habere inuentus fuerit. Dei dicam, an sui ? Vtrunque sine dubio. Vtraque ignorantia damnabilis est, utralibet sufficit ad perditionem. Vis scire quia ira est ? Sed de Dei minimè dubitas, si tamen constat tibi non aliam uitam esse æternã, quam ut patrem cognoscas Deum uerum, & quẽ misit Iesum Christum. Audi ergo sponsum liquidò, & apertè in anima etiam animæ ignorantiam condemnantem. Quid enim
1.Co.14. dicit ? Non utique si Deum, sed si ignoras
2 te, inquit, &c.

Patet ergo quia ignorans ignorabitur, si ue se, siue Deum ignorare contingat. De qua utraque ignorantia erit nobis (si tamen Deus manum apponat, utilis admodum disputatio Non modò tamen, ne fatigati, & non præmissa ex more oratione, aut ego minus diligenter rem necessariam prosequar, aut uos minus attente, quę non nisi magno suscipiẽda sunt desiderio, audiaris. Etenim si corporis cibus, cum absque appetitu & satiatus illum fumis, non modò non prodest, sed & nocet plurimum, multo magis panis animæ cum fastidio sumptus, non scientiæ
A nutrimentum, sed magis tormentum conscientiæ importabit. Quod a nobis auerrat sponsus ecclesiæ Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

Quòd scientia literarum sit bona ad instruendum; sed scientia propriæ infirmitatis sit utilior ad salutem.
Sermo XXXVI.

EN ego meæ promissioni, en ego desiderijs uestris, en ego etiam Deo pro debito famulatu triplici, vt uidetis, rõne urgeor ad loquendũ, pacti ueritate, charitate fraterna, timore dñi. Si tacuero os meũ condemnabit me. Quid si loquar ? Profectò uereor idẽ iudiciũ, ne loquentem videlicet, & non facientem idẽtidẽ os meũ condemnet me. Iuuare me orationibus ue- Rom. 15
stris, ut semper possim & loqui, quæ oportet, & opere implere, quæ loquor. Nõ ignoratis hodiernũ uobis propositum esse sermonẽ de ignorantia, uel potius de ignorantijs, quoniã duæ, si meministis, propositæ sunt nostri una, & altera Dei. Quas & noui mus ambas esse cauendas, q, ambæ damnabiles sint. Superest ut clarius hoc ipsum faciã, edisseram plenius. Sed prius quærendũ existimo, sit nè ignorantia omnis damnabilis. Et mihi quidem uidetur non esse, (neque enim omnis ignorãtia damna) sed mul
B ta, & innumera esse, quæ nescire liceat absque diminutione salutis: uerbi gratia, si ignoras fabrilem artem, seu carpentariam, aut cæmentariam, & quæcunque istiusmodi sunt artes, quæ ad usus uitæ huius præsentis ab hominibus exercentur, nũquid impedit ad salutem ? Etiam absque omnib⁹ illis artibus, quæ liberales dicuntur, quamuis honestioribus utilioribusque studijs, & discãtur, & exerceantur, & quam plurimi hominũ salui facti sunt placentes moribus, atque operibus: quantos enumerat Apostolus in Epistola ad Hebræos factos dilectos non in scientia literarum, sed in conscientia pura, & fide non ficta ? Omnes placuerunt Deo in uita sua, uitæ meritis, non scientiæ. Heb. 11.
Petrus & Andreas, & filij Zebedæi, cæteri que condiscipuli omnes non de schola rhetorum, aut philosophorum assumpti sunt, & nihilominus tamen Saluator per ipsos operatus est salutem in medio terræ. Non in sapientia, quæ in ipsis esset plus quam in cunctis uiuentibus, quemadmodum sanctus aliquis de semetipso confessus est, sed in fide, & lenitate ipsorum saluos fecit illos etiam & sanctos, etiam & magistros. Deni que notas mundo fecerunt uias uitæ, & nõ

Universidad de Deusto
Biblioteca

in sublimitate sermonis, aut in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed sicut placuit Deo p stultitiam prædicationis eorũ saluos facere credentes, quia mundus eum in suã sapientiã non cognouit. Videar forsan nimius in
C suggillatione scientiæ, & quasi reprehendere doctos, ac prohibere studia literarum.
Osee 4. b *Dan. 12. b* Absit. Non ignoro quantum Ecclesiæ profuerint, & profint literati sui, siue ad refellẽdos eos, qui ex aduerso sunt, siue ad simplices instruendos. Denique legi: Quia tu repulisti scientiam, repellam & ego te, ut nõ fungaris mihi sacerdotio. Legi: Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti,
1. Co. 8. a *Eccl. 1. d* & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. Sed & scio ubi legerim: Scientia inflat Et rursum: Qui apponit scientiam, apponit & dolorem. Vides quia differentia est scientiarum, quando alia inflans, alia contristans est? Tibi uerò uelim scire quænam harum videatur utilior seu magis necessaria ad salutem, ne, quæ tumet, an quæ dolet? Sed non dubito quin dolentem tumentis præferas, quia sanitaté, quã tumor simulat, dolor postulat. Qui au-
Luc. 11. b *Ps. 146. a* *Iaco. 4. b* *Ro. 12. b* tem postulat, propinquat soluta, quoniam qui petit, accipit. Denique qui sanat contritos corde, execratur inflatos, dicente Sapientia, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Et apostolus aiebat: Dico aũt per gratiã, quæ data est mihi, omnibus q̃ sunt inter uos, non plus sapere, q̃ oportet sapere, sed sapere ad sobrietatẽ. Nõ prohibet sapere, sed plus sapere, quam oportet. Quid est aũt sapere ad sobrietatẽ? Vigilãtissime obseruare, quid scirẽ magis prius uè oporteat. Tempus enim breue est. Est autem quod in se est omnis scientia bona, quæ tamen veritate subnixa sit: sed tu qui cũ timore, & tremore tuam ipsius operari salutem pro temporis breuitate festinas, ea scire prius, ampliusq; curato, quæ senseris vicinora saluti. Nonne medici corporum medicinæ portionem diffiniunt eligere in sumendis cibis, qd prius, quid posterius, & quemadmodum qd
D que sumi oporteat? Nam etsi bonos constat esse cibos, quos Deus creauit, tu tamẽ ipsos tibi, si in sumendo modum, & ordinem non obseruues, reddis planè non bonos. Ergo qđ dico de cibis, hoc sentite, & de scientiis. Sed melius mitto uos ad magistrum. Non est. n. nostra ista sententia, sed illius, imò & nostra quoniam veritatis. Qui se, inquid, putat
1. Co. 8. a aliquid scire, nondum scit, quomodo oportet eum scire. Vides quoniam non probat multa scientem, si sciendi modum nescierit? Vides, in quam, quomodo fructum, & vtilitatem scientiæ in modo sciendi constituit? Quid ergo dicit modum sciendi? Quid, nisi vt scias quo ordine, quo studio, quo fine quæque nosse oporteat? Quo ordine? vt id prius, quod maturius ad salutem. Quo studio? ut id ardentius, quod vehementius ad amorem. Quo fine? ut non ad inanem gloriam, aut curiositatem, aut aliquid simile, sed tantum ad ædificationem tuam, vel proximi. Sunt namque qui scire volunt eo si ne tantum, ut sciant, & turpis curiositas est. Et sunt qui scire volunt, ut sciantur ipsi, & turpis vanitas est. Qui profecto non euadẽt *Persius, satyra 1.* subsannantem satyricum, & ei qui eiusmodi est decantantem. Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. Et sunt item qui scire uolunt, ut scientiam suam vendãt, verbi causa, pro pecunia, pro honoribus, & turpis quæstus est. Sed sunt quoque qui scire uolunt, ut ædificẽt, & charitas est. Et item qui scire volunt, ut ædificentur, & prudẽtia est. E
Horum omnium soli ultimi duo non inueniuntur in abusione scientiæ, quippe qui ad *Ps. 110. b* hoc volunt intelligere, ut beneficiant. Denique intellectus bonus omnibus facientibus eum. *Iaco. 4. d.*

Reliqui omnes audiant. Scienti bonum, & non facienti, peccatum est ei. Ac si per similitudinem dicat: Snmenti cibum, & non digerenti, perniciosum est ei. Cibus siquidẽ indigestus, & qui bonam non habet decoctionem, malos generat humores, & corrumpit corpus, & non nutrit. Ita & multa scientia ingesta stomacho animæ, quæ est memoria, si decocta igne charitatis non fuerit, & sic per quosdam artus animæ, mores scilicet atque actus transfusa atque digesta, quatenus ipsa de bonis? quæ nouerit uita attestante, & moribus bona efficiatur, nonne illa scié tia reputabitur in peccatum, tanquam cibus conuersus in prauos, noxiosq; humores? An non malus humor peccatum? an nõ mali humores praui mores? An non inflationes, & tortiones in conscientia sustinebit qui huiusmodi est, sciẽs uidelicet bonum, & nõ faciẽs? An non responsum mortis, & damnationis toties in semetipso habebitur, quoties i mẽtem venerit sermo, quem dixit Deus: Quia *Luc. 12. f* seruus sciens uoluntatem domini sui, & nõ faciens digna, plagis uapulabit multis? Et inde ne forte in pſona talis animę Propheta plangere

Hier. 4. c plangeret dicens: Ventrem meum doleo, uẽtrem meum doleo. Nisi quòd ipsa ingeminatio geminum uidetur innuere sensum, ut præter hunc quem diximus, etiam alium requiramus. Puto enim, quòd in sua persona
F potuit hoc dixisse Propheta, quòd uidelicet scientia plenus, & æstuans charitate, & omnino effundere cupiens nõ inueniret, qui curaret audire, & sic quasi oneri sua sibi scientia erat, quam communicare non poterat. Plangit itaque pius Ecclesiæ doctor tam illos qui scire contemnunt quomodo sit uiuendum, quàm illos qui scientes malè nihil lominus uiuunt. Et hoc pro eo, quòd eundem sermonem Propheta repetit. Aduertis ne iam quàm uerum senſit Apostolus, quia scientia inflat? Volo proinde animam primò omnium scire seipsam, quod id postulet ratio & utilitatis, & ordinis. Et ordinis quidem: quoniam quod nos sumus, primum est nobis: utilitatis uerò, quia talis scientia non inflat, sed humiliat, & est quædam præparatio ad ædificandum. Nisi enim super humilitatis stabile fundamentum, spirituale ædificium stare minimè non potest. Porrò ad se humiliandum nihil anima inuenire uiuacius seu accomodatius potest, quam si se in ueritate inuenerit, tantum nõ dissimulet non sit in spiritu eius dolus, statuat se ante faciem suã, nec se a se auertere abducatur. Nonne se ita intuens clara luce ueritatis inueniet se in regione dissimilitudinis, & suspirans misera quam iam latere non poterit, quòd uere misera sit, nonne cum Propheta clamabit ad dominum: In ueritate tua humiliasti me? Nam quomodo non uere humiliabitur in hac uera cogitatione sui, cum seperceperit oneratam peccatis, mole huius mortalis corporis aggrauatam, terrenis intricatam curis, carnalium desiderio
G rum fece infectam, cæcam, curuam, infirmam, implicitam multis erroribus, expositam mille periculis, mille timoribus trepidam, mille difficultatibus anxiam, mille suspicionibus obnoxiam, mille necessitatibus ærumnosam, procliuem ad uitia, inualidam ad uirtutes? Vnde huic iam extollentia oculorum, unde leuare caput· Nonne magis
Ps. 31. b conuertetur in ærumna sua, dum configitur spina? Conuertetur, inquam, ad lachrymas, cõuertetur ad planctus, & gemitus, conuertetur ad dominum, & in humilatate cla-
Ps. 40. b mabit: Sana animam meam quia peccatui tibi· Porrò conuersa ad dominũ recipiet consolationem, quia patet est misericordiarum, & Deus totius consolationis. Ego quandiu in me respicio, in amaritudine moratur oculus meus. Si autem suspexero, & leuauero oculos ad diuinæ miserationis auxilium tẽperabit mox amarã uisionem mei, uisio læta Dei, cui & dico: Ad me ipsum anima mea cõturbata est propterea memor ero tui. Nec mediocris Dei uisio, pium, & deprecabilem *Ps. 41. b* experiri, sicut reuera benignus, & misericors est, & prẽstabilis super malitia, quippe cuius natura bonitas, & cui proprium est misereri semper, & parcere. Tali itaque experimento, & tali ordine salubriter innotescit Deus cum prius se homo nouerit in necessitate positum, & clamabit ad dominum, & exaudiet eum, & dicet: Eruam te, & honorifica- *Ps. 49. c* bis me. Atque hoc modo erit gradus ad notitiam Dei, cognitio tui, & ex imagine sua, quæ in te renouatur, ipse uidebitur, dum tu quidem reuelata facie gloriam domini cum fiducia speculando, in eandẽ imaginẽ transformaris de claritate in claritatem tanquam H a domini spiritu. Sed iam demum aduerte quomodo utraque cognitio sit tibi necessaria ad salutem, ita ut neutra carere ualeas cũ salute. Nam si ignoras te non habebis timorem Dei in te, non humilitatem. An uero sine timore Dei, & sine humilitate de salute præsumas, tu uideris. Benefecistis gruniendo significare, quòd minimè ita sapiatis, imò q̃ non ita desipiatis, ne in eo, quod plenum est immoremur: Sed attendite cætera. An potius pausandum est nobis propter somnolentos? Putabam me uno sermone implere, quod promisi de duplici ignorantia: & recissem, nisi fastidiosis longior uideretur. Quosdam siquidem oscitantes, quosdam & dormitantes intueor. Nec mirum. Præcedentis noctis uigiliæ (lõgissimæ quippe fuerũt) excusant eos. Verùm illis quid dicam, qui & tunc dormierunt, & modo nihilominus dorminunt? Sed non pergo nunc ulterius exagitare uerecundiam eorum, sufficit tetigisse. Puto quòd melius deinceps uilabunt, nostræ obseruationis canterium uerituri. In hac spe gerimus eis ac uice morem, & quod continuandum ratio exigebat, eorum charitate (pẽdente licet disputatione) partimur facientes finem ubi non erat finis. Ipsi uerò I
super sibi facta indulgentia nobiscum glorificent sponsum ecclesiæ Iesum Christum dominum nostrum, quia est super omnia Deus benedictus in secula, Amen.

De duabus notitijs, & de duabus ignorantijs & de his quæ ex se parturiunt.
Sermo XXXVII

PVto nō habemus nunc opus hortari ad uigilādū cū absque dubio sermo ille sugillatorius uigilet, ut pote adhuc recēs, qui heri à nobis charitatiuè prolatus, bene aliquos experge fecit. Ergo tenetis memoria, qđ teneā assensum uestrum, neminē absq; sui cognitione saluari: de qua nimirū mater salutis humilitas oritur, & timor Domini, qui & ipsa sicut initium sapientiæ, ita est, & salutis. Nemo dico absque illa cognitione saluatur, qui tamen ætatem habeat ac facultates cognoscendi. Quod propter paruulos loquor; & ꝓpter fatuos, quorū alia ratio est. Quid si ignoras Deū? Poterint spes esse salutis Cum Dei ignorantia? Ne hoc quidem. Nec enim potes; aut amare quē nescias, aut habere quem non amaueris. Noueris proinde te, ut Deum timeas: noueris ipsum, ut æquè ipsum, diligas. In altero initiaris ad sapientiam, in altero & consummaris: quia initium sapientiæ timor domini est, & plenitudo legis est charitas. Tam ergo utraque ignorantia cauenda est tibi, quàm sine timore, & amore Dei salus esse non potest. Cætera indifferentia sunt, nec salutem si sciantur, nec damnationem si nesciantur habentia. Non tamen dico contemnendam, aut negligendam scientiam literarum, quæ ornat animam, & erudit eam, & facit ut possit etiam alios erudire. Sed duo illa oportet, & expedit ut præcedant, in quibus summam saluis constitut superior
Esa.37.c ratio declarauit. Et uide si non intuebatur,
Ose.10.d & si non docebat hunc ordinem, qui dicebat: Seminate uobis ad iustitiam, metite spē uitæ & tunc demum illuminate uobis, ait, lumen scientiæ. Vltimam posuit scientiam, tanquam picturam, quæ statum habere nequeat super inane, & inde illa duo præmisit, & subiecit illi, tanquam si solidiū aliquid picturæ substerneret. Securus iam intēdam scientiæ, si uitæ prius per beneficium spei securitatem accepero. Tu ergo seminasti tibi ad iustitiam, si ex uera notitia tui euigilasti timere Deum, temetipsum humiliasti, sudisti lachrymas, eleemosynas profudisti, cæterisque te pietatis actionibus mancipasti, ieiunijs, & uiglijs afflixisti corpus, si pectus tunsionibus. cœlos clamoribus fatigasti. Hoc siquidem seminare est ad iustitiā. Semina sunt bona opera, bona studia, semina lachrymæ sunt. Ibant, inquit & flebant mittentes semina sua. Sed quid? Semper flebūt? *Ps.125. d* Absit. Sed uenient cum exultatione portantes manipulos suos. Meritò cum exultatione cum reportant manipulos gloriæ. Ad illud inquis, in resurrectione in nouissimo die, *Ibidem.* & est nimis longa expectatio. Noli animo frangi, noli deficere a pusillanimitate spiritus: habes interim de primitijs spiritus, qđ ad præsens in exultatione metas. Seminate ait, uobis iustitiam, metite spem uitæ. Non L te modo mittit ad diem nouissimum, quando res iam erit in re, & non in spe: Sed de præsēti loquitur. Prorsum magna lætitia, & exultatio multa nimis cū uita uenerit. Sed nunquid tantæ lætitiæ spes erit sine letitia? Spe gaudentes ait Apostulus. Et Dauid nō lætaturum, Sed lætatum se dixit, quod in do *Rom. 12 e* mum domini se speraret iturum. Nondum *Ps. 12.a* uitam tenebat, sed spem profectò uitæ messuerat: atque in semetipso experiebatur ueritatem scripturæ perhibentis, quia non modò remuneratio, sed ipsa quoque expectatio iustorum lætitia. Hanc parit in animo illius, qui sibi ad iustitiam seminauit præsumpta indulgentia delictorum, si tamen ipsam indulgentiam efficatia attestatur acceptæ gratiæ ad uiuendum sanctius deinceps. *prou.10. d* Omnis in uobis, qui hæc sentit intra se actitari, scit quid loquitur spiritus, cuius uox, atque operatio minimè inter se unquam dissentiunt. Propterea ergo intelligit, quæ dicuntur, quoniam quæ foris audit, intus sentit. Nam qui in nobis loquitur, operatur in uobis, unus atque idem spiritus diuidens singulis prout uult: alijs quidem lo
1. Co. 12 qui, alijs autem operari, quod bonum est. Quisquis itaque uestrum post illa amara, & lachrymosa conuesationis suæ primordia respirasse in spē, atque in quoddam sere num supernæ consolationis pennis gratiæ subleuatum se euolasse lætatur, is profectò iam metit suarum recipiens fructum temporaneum lachrymarum, & ipse uidit Deū, & audiuit uocem dicentis; Date ei defructibus manuum suarū. Nam quomodo non *pro. 31.b* uidit Deum qui gustauit, & uidit quoniam M suauis est dominus? Quam dulcē, & suauiem te sensit domine Iesu, cui à te nō modo peccata donata sunt, sed munus sanctitatis indultum: neque id solum, sed addita insuper ad cumulū bonorū m uitæ æternæ pro-

promissio? Felix qui tantum iam messuit, habens interim quidem fructum suum in sanctificationem: finem vero uitam æternam. Merito qui se inuento fleuit, ganisus est uisu domino, ad cuius utique miserationis intuitum tantos iam leuauit manipulos, remissionem, sanctificationem, spem uitæ. O quàm uerus est sermo, qui in Pro-
Ps.126. a pheta legitur: Qui seminat in lachrymis, in exultatione metent. Vbi breuiter comprehensa utraque cognitio est, & nostri quidem, in lachrymis serens, quæ autem Dei metens in gaudio. Hac ergo in nobis gemina præeunte notitia, iam ea, quæ forte super creuerit scientia minimè inflat, utpotè quæ nihil afferre ualeat terreni commodi, uel honoris, quod non sit sanè inferius spe
Rom. 5.a concepta, lætitiaque spei iam altius radicata in animo. Spes autem non confundit, quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis. Ideo illa non confundit, quia ista infundit certitudinem. Per hanc enim ipse Spiritus testimonium perhibet spiritui nostro, quòd Dei filii sumus. Quid nam igitur nobis, de nostra quantacunque scientia prouenire possit, quod non sit minus hac gloria, qua inter Dei filios numeramur? Parum dixi, nec respici in eius comparatione potest
A orbis ipse, & plenitudo eius, etiamsi totus cedat unicuiuis nostrum in possessionem. Cæterum si nos ignorantia Dei tenet, quomodo speramus in eum, quem ignoramus? si nostri, quomodo humiles erimus, putātes nos aliquid esse, cum nihil simus? Scimus autem, nec superbis, nec desperatis partem esse, uel societatem in sorte sanctorum. Istuere ergo nunc mecum quanta cura, & solicitudine ambas istas repellere a uobis ignorantias debeamus, quarum omnis peccati altera initiū parit, altera consummationem, sicut duarū è regione noticiarum initium sapientiæ una, perfectionem altera gignit, illa timorem domini, ista charitatem. At istud de
Eccl.1.b & 10.b notitijs supra ostensum est. Nunc de ignorantij uide. Etenim sicut initium sapientiæ timor domini sic initium omnis peccati superbia, & quomodo perfectionem sibi sapientiæ uendicat amor Dei, ita desperatio sibi omnem malitiæ consummationem. Et quemadmodum ex notitia tui uenit in te timor Dei, atque ex Dei notitia Dei itidem amor: sic econtrario de ignorantia tui superbia, ac de Dei ignorantia uenit daspera-
tio. Sic autem superbiam parit tibi ignorantia tui, cum meliorem quam sis, decepta, & deceptrix tua cogitatio te esse mentitur. Hoc quippe est superbia, hoc initium omnis peccati, cum maiores in tuis oculis quā apud Deum, quam in ueritate. Et ideo qui *Io 8.f* primus peccauit hoc grande peccatum (diabolum loquor) de ipso dictum est, quia in ueritate non stetit, sed mendax est ab initio, quoniam quod in sua fuit cogitatione, non fuit in ueritate. Quid si in eo discordaret B a ueritate, ut minorem se inferioremque putaret quam ueritas haberet? Excusaret cum sua procul dubio ignorantia, & minimè reputaretur superbus, nec tam inueniretur iniquitas eius ad odium, quàm humilitas fortassis ad gratiam. Si enim in quo nam statu unumquemque nostrum habeat Deus, li quidò cognosceremus, nec supra sane, nec infra secedere deberemus, ueritati in omnibus acquiescentes. Nunc autem quia consilium hoc posuit tenebras latibulum suum, & sermo absconditus est a nobis: ita ut nemo sciat si dignus sit amore, uel odio, iustius tutiusque profectò iuxta, ipsius ueritatis cō *1.Re.22* silium nouissimum nobis locum eligimus, *b* de quo postmodum cum honore superius *Eccl.9.a* æducamur, quam præsumimus altiorem, *Lu.14.b* unde cedere mox oporteat cum rubore. Non est ergo periculum quantumcunque te humilies, quantumcunque reputes minorem, quàm sis: hoc est: quàm te ueritas habeat. Est autem grande malum, horrendumque periculum, si uel modicè plus uerò te extollas, si uel uni uidelicet in tua cogitatione te præferas, quem fortè parem tibi ueritas iudicat, aut etiam superiorem. Quemadmodum enim si per ostium transeas, cuius superliminare (ut ad intelligentiam loquar) nimirum bassum sit, non noceat quantumcunque te inclinaueris, nocet autem si uel transuersi digiti spacio plus quam ostij patitur mensura erexeris, ita ut impiugas, & capite quassato collidaris, sic in anima non est plane timenda quantalibet C humiliatio, horrenda autem nimirumque pauēda, uel minima temere presumpta erectio. Quamobrem noli te homo comparare maioribus, noli minoribus, noli aliquibus, noli uni. Quis scis enim o homo, si unus ille quem fortè omnium uilissimum atque miserrimum reputas, cuius uitam sceleratissimam ac singulariter fœdissimam horres, & propterea illum putas sper-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nendum,non modò præ tē, qui forte iam sobrie,& iustè,& pie uiuere te cōfidis,sed etiā
Ps. 76.c præ cæteris omnibus sceleratis,tanquā omnium scelaritissimū,quid scis,inquam, si melior & te,& illis mutatione dexteræ excelsi in se quidē futurus sit,in Deo uero iam sit?
Et propterea non mediocrēm, non uel penultimum,non ipsum saltem inter nouissimos eligere locum nos uoluit, sed recumbe
Lu. 14.b inquit,in nouissimo loco, ut soles uidelicet omnium nouissimus sedeas, teque nemini non dico præponas,sed nec comparare præsumas.En quantum malum uenit de ignorantia nostri. Vtique peccatum diaboli, &
Eccl.10.a initiū omnis peccati superbia. Quid etiam Dei parturiat ignorantia, alias uidebimus. Nā nunc horæ breuitas non permittit,quoniam hodie tarde conuenimus. Itaque sufficiat unumquenque modo ne seipsum ignoret admonitum esse non solum sermone nostro,sed ipsius quoque dignatione sponsi ecclesiæ Iesu Christi Domini nostri, qui est super oia Deus benedictus in secula. Amen.

D *Qualiter ex ignorantia Dei nascitur desperatio, & qualiter sponsa dicatur pulchra inter mulieres. Sermo XXXVIII.*

QVid igitur Dei ignorantia parturit? Nam hinc incipiendum est,sicut recordamini hic hieri fuisse terminatum. Quir itaq; partutit?Diximus disperationē, sed qñ modo,dicamus.Forte aliquis reuersus in se,& displicēs sibi in omnibus malis,q̄ fecit,cogitansq; resipiscere,& redire ab omni uia mala, & carnali conuersatione sua, si ignorat:quàm sit bonus Deus,quā suauis &
Sa. 12.a & mitis quā multus ad ignoscendum:nonne
Esa.55.c sua carnalis cogitatio arguet eum, & dicet. Quid facis? Et uitam illam uis perdere, & futuram? Peccata tua maxima sunt, & nimium multa. Nequaquam pro tot & tantis nec si te excories,sufficies satisfacere.Cōplexio tenera est,uita extitit delicata,consuetudinem difficile uinces. Pro his & similibus desperatus resilit miser,ignorans,quam faciē omnipotens,qui neminem uult perire,cū sta ista dissolueret sequiturq̄ impœnitentia,quæ est delictum maximum, & blasphemia irremissibilis:ipse uero, aut conturbatus nimia tristitia absorbetur, & fertur in profundum,minime iam ut consolationem recipiat emersurus sicut scriptum est: Impius cum uenerit in profundum malorum, Pr.18.a contemnit. Aut certe dissimulans, & sibi qualicunque uerisimili blandiens ratione revocat se irreuocabiliter in seculum ad perfruendum, & deliciandum in omnibus bonis eius quoad licuerit. Cum autem dixerit E
1.The 5. pax & securitas,tunc repentinus,ei superueniet interitus,sicut dolor in utero habentis, & non effugiet. Ita ergo & de ignorantia Dei, uniuersæ malitiæ consummatio uenit, quæ est desperatio. Apostolus dicit, quòd
1.Co.15. ignorantiam Dei quidam habent. Ego autē d dico omnes ignorare Deum,qui nolunt conuerti ad Deum.Neque enim ob aliud proculdubio renuunt,nisi quia grauem, & seuerum imaginantur,qui pius est:durum & implacabilem,qui misericors est:ferum & terribilem,qui amabilis est,& mentitur iniquitas sibi,formans sibi idolum pro eo, quòd non Ps. 145. est ipse.Quid timetis modicæ fidei,ut pec b cata nolit remittere?Sed affixit ea cruci cū suis manibus. Quod teneri & delicati estis? Rom.5.d Sed ipse nouit figmentum nostrum. Quod male assueti, & ligati peccandi consuetudine?Sed Dominus soluit compeditos. Forte ne irritatus immanitate,& multitudine criminum cunctetur porrigere manum adiutorii? Sed ubi abundauit delictum, superabundare & gratia consueuit. An de uestimento soliciti estis,uel cibo,ceterisque corpori uestro necessariis,& propterea cunctamini relinquere uestra?Sed scit quia his omnibus indigetis. Quid multis amplius? Quid iam impedit a salute?Sed hoc est, qđ dico,Deum ignoratis,sed nec creditis audi tui nostro,uellem uos,uel expertis credere, quia nisi credideritis,non intelligetis. Sed F non est omniū fides. Absit autem,ut de tali, hoc est,de Dei ignorantia sponsam commonitam sentiamus, quæ tanta sponsi pariter, & Dei sui non dico agnitione,sed amicitia, & familiaritate donata est,ut eius crebra colloquia & oscula mereretur,& nunc familiari ausu loquitur.Indica mihi ubi pascas, ubi cubes in meridie. Cant.1.d

Vbi sane non ipsum,sed locum habitationis gloriæ eius sibi indicari requirit, quanquā nō aliud ipse,& aliud locus eius,uel gloria Sed reprimēda cēsetur pp psumptionē, & de sua ipsius commonenda cognitione,in qua nimirum uisa est aliquatenus caligare, q̄ tātæ se estimarit idoneā uisioni, siue minus attendēs præ excessu suo,quòd esset in-

corpore:siue frustra sperans etiam manentem in corpore ad illam se posse inaccessibilem accedere claritatem. Ergo ad se ipsam protinus reuocatur,& ignorantia conuincitur, & insolentia castigatur. Si ignoras te,in
Can. 1.c quit, egredere. Terribiliter sponsus intonat in dilectam, non tanquam sponsus, sed tanquam magister: & non quasi iratus, sed ut territa purgaretur,purgata idonea redderetur huic ipsi cui inhiat uisioni. Mundi cordibus nempe illa uisio sequestratur. Pulchrè autem pulchram, non omnimodè quidem, sed pulchram inter mulieres eam dicit uidelicet cum distinctione: quatenus & ex hoc amplius reprimatur, & sciat quid de sit sibi. Ego enim puto mulierum nomine hoc loco appellatas animas carnales ac seculares,nihil in se uirile habentes, nihil forte aut constans in suis actibus demonstrantes, sed totum remissum,totum fœmineum, & G molle quod uiuunt,& quod agunt. Spiritualis autem anima etsi inde iam pulchra,quòd non secundum carnem ambulat, sed secundum spiritum: ex eo tamen q̄ adhuc in corpore uiuit, citra perfectum adhuc pulchritudinis proficit,ac proinde non pulchra omnimodò, sed pulchra inter mulieres, id est inter animas terrenas,& quæ non sunt,sicut ipsa, spirituales: non autem inter angelicas beatitudines,non inter uirtutes,potestates,
Gen.6.b dominationes. Sicut patrum aliquis olim in
& 38.a uentus, & dictus est iustus in generatione
Lu.18.c sua, id est præ omnibus sui temporis, suæq; generationis: & Thamar iustificata perhibetur ex Iuda, hoc est præ Iuda: & in Euangelio Publicanus descendisse refertur de tēplo iustificatus, sed iustificatus à Pharisæo:
Luc.7.b & quomodo magnus ille Ioannes magnificè quondam commendatus est,quòd uidelicet superiorem non haberet, sed hoc inter natos mulierum,non autem inter choros beatorum cœlestiumq̄ spirituum: ita & sponsa modò dicitur pulchra, sed interim adhuc inter mulieres, & non inter cœlestes beatitudines. Desinat proinde quandiu in terris est, quæ in cœlis sunt curiosius inuestigare,ne fortè, scrutatrix maiestatis opprimatur a gloria. Desinat, inquam, donec inter mulieres uersatur,inquirere,quæ apud sublimes illas sunt potestates, solis ipsis perspicua, solis licita tanquam cœlestibus cœlestia ad uidendum. Mirabilis facta est,inquit, uisio ista ex te, ò sponsa,quam tibi postulas demonstrari: nec modò præuales intueri meridianam, & miram quam inhabito claritatem.Dixisti enim: Indica mihi ubi pascas, ubi cubes in meridie. Sed enim induci in nu H bes, penetrare in plenitudinem luminis, irCan. 1.b rumpere claritatis abyssos, & lucem habitare inaccessibilem, nec temporis est huius, nec corporis. Id tibi in nouissimis reseruatur, cum te mihi exhibuero gloriosam, non habentem maculam,aut rugam,aut aliud huiusmodi. An nescis quia quandiu uiuis in hoc corpore,peregrinaris à lumine? Quomodo quæ nec dum tota pulchra es idoneam te existimas uniuersitatem pulchritudinis intueri? Quomodo denique quæris me in mea claritate uidere, quæ adhuc ignoras te? Nam si te plenius nosses, scires utique corpore,quod corrumpitur, aggrauatā nullatenus posse attollere oculos, & figere in illum fulgorem in quem prospicere angeli concupiscunt. Erit cùm apparuero, quòd tota pulchra eris, sicut ego pulcher sum totus,& similima mihi,uidebis me sicuti sum. Tunc audies: Tota pulchra es amica mea, & Can. 4.b macula non est in te.Nunc uerò etsi ex parte iam similis,ex parte tamen dissimilis,contenta esto ex parte cognoscere. Te ipsam attende,& altiora te ne quæsieris, & fortiora Ecc.13.c te ne scrutata fueris. Alioquin si ignoras te, ò pulchra,inter mulieres, nam & ego te dico pulchram,sed inter mulieres, hoc est ex parte. Cum autem uenerit quod perfectum est,tunc euacuabitur,quod ex parte est. Si ergo ignoras te,sedq̄ sequuntur dicta sūt 2.Co.13. & non oportet iterum dici. Promiseram me c de duplici ignorantia utiliter disputaturum. Si quo minus implesse uideor, date ueniam uolenti Nam uelle adiacet mihi,perficere autem non inuenio nisi quantum sua benignitate ad uestram ædificationem largiri dignabitur sponsus Ecclesiæ Iesus Christus Dominus noster qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

De curribus Pharaonis: id est diabolis & de principibus exercitus, qui sunt malitia, luxuria, & auaritia. Sermo XXXIX.

EQuitatui meo in currib. Pharaonis assiCan.
milaui te amica mea. Ante oīa in his uerbis libēter accipim⁹ Ecclesiæ typū in patrib. prœcessisse, & nīræ sacramēta salutis

Universidad de Deusto
Biblioteca

salutis præostẽsa esse, In exitu Israel de Aegypto, geminoque illo admirabili maris obtequio, & transitum scilicet populo dantis & ultionem de hostibus. baptismi gratia eui denter exprimitur, saluantis homines, & crimina submergentis. Omnes, inquit, sub nu-
1. Co. 10. a be fuerunt, & omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari. Sed oportet consequentiam, sicut solemus, signare uerborũ, & sequẽtia prioribus copulare, & ita demũ elicere suaue quippiam si possumus quod prosit moribus instruendis. Vbi itaque ipon sæ præsumptio dura, & austera increpatione repressa est, ne tristior remaneret, bona illi aliqua, quæ iam acceperat, ad memoriã reducuntur, & aliqua quæ nondum acceperat, promittuntur, sed & pulchra denuo per
k hiberet. & appellatur amica. Quod tibi, inquit, dure locutus sum amica mea, nulla in me tibi suspicio sit odij uel rancoris, nam signa amoris mei in te euidẽtia sunt ipsa mea munera, quibus te honorauí, & ornaui. Nec mihi animi est illa retrahere, sed magis adde re ampliora. Vel sic: Non ægre feras amica mea minime te accipere modo quod postulas, quæ tanta à me iam accepisti, & maiora horum accipies, si in præceptis meis ambulaueris, & in amore meo perseueraueris. Hæc pro literæ consequentia. Nunc iam videamus qualia sint quæ se donasse commemorat. Et primum quidem est, quod eam assimilauit equitatui suo in curribus Pharaonis, liberando utique à iugo peccati, mortificatis uniuersis operibus carnis, quemadmodũ ille populus liberatus est a seruitute Aegypti, subuersis. & submersis cunctis curribus
Exo. 14. Pharaonis. Id quidem miserario maxima in qua eo quoque si gloriari uoluero, non ero insipiens, ueritatem enim dicam. Fateor,
Psa. 93. c & fatebor; Nisi quia dominus adiuuit me, paulominus habitasset in inferno anima mea. Non sum ingratus. non sum oblitus.
Psa. 87. a misericordias domini in æternum cantabo. Verùm hactenus mihi cum sponsa. De reliquo, illa singulari dignatione postquam liberata est, ascisciture in amicam, decorem induitur, tanquam Domini sponsa, interim tamen in genis duntaxat, & in collo. Ad hæc illi promittuntur murenulæ pro ornatu ipsæque aureæ pro precio, & distinctæ argento pro decore. Cui non admodum placeat ordo ipse donationum. Primum mi-
L serocorditer liberatur, secundò dignanter adamatur, tertiò benignè abluitur, & purgatur. postremo optimi ornamenti accipit promissionem. Non ambigo, quosdam iam uestrum in semetipsis recognoscere quæ dicuntur, proprioque experimento commonitos ad intelligentiam prævolare. Psl. 118. d Sed sane memor uersiculi illius: Declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectũ dat paruulis, pro huiusmodi dignum duco eodem modice latius explanãda. Benignus est enim spiritus sapientiæ, & placet illi doctor benignus, & diligens, qui ta capiat satisfacere studiosis, vt morem gerere tardioribus non recuset. Denique qui elucidant me Ecc. 24. e uitam æternam habebunt: ait ipsa Sapientia. Quo quidẽ præmio ego fraudari noluerim. Quanquam in his etiam quæ plana uidentur, quandoque talia latent, quæ ipsis quoque capatiores uidentur, & prævolantes in genio, non erit inutile si dilentius declaretur. Sed uide iam similitudinem de Pharaone, & exercitu eius, & domini equitatu. Non inter ipsos exercitus similitudo data est, sed de ipsis. Quæ enim societas luci ad tenebras, aut quæ pars fideli cum infideli? Sed inter sanctam spiritualemque animam, & æquitatum domini plane compartaio est & inter Pharaonem, & diabolum, amborumque exercitus. Nec miraberis unam animam equitatus multitudini similatam, si aduertas quantæ in ipsa una quæ tam sancta anima sit, uirtutum acies habeatur, quanta in affectionibus ordinatio quanta in moribus M disciplina, quanta in orationibus armatura, quantum in actionibus robur, quantus in zelo terror, quanta denique ipsi cum hoste conflictuum assiduitas, numerositas triũphorum. Denique in consequentium legitur. Terribilis ut castrorum acies ordinata. Cant. 6. d Cant. 7. a Et item, Quid uidebis, inquit, in Sunamite, nisi choros castrorum? Aut si id tibi non placet, noueris huiusmodi animam numquam esse sine angelorum custodia, quia eã æmulantur Dei æmulatione, soliciti suo uiro seruare, & uirginem castam exhibere Christo. Et ne dixeris in corde tuo: Vbi 2. Co. 11. c sunt? Quis eo uidit? Vidit eos prophe 4. Re. 6. e ta Helisæus: insuper & fecit orando, ut uideret etiam Giezi. Tu non uides, quia non es propheta, nec puer prophetæ. Vidit patriarcha Iacob, & ait: Castra Dei sunt hæc. Vidit & doctor gentium, qui dicebat: Nonne omnes administratorij Ge. 32. f spiritus sunt missi in ministerium propter Heb. 1. f eos, qui hæreditatem capiunt salutis? Er-

go angelicis fulta ministerijs, & superno stipata agmine spõsa incedens similis est equitatui domini, illi utique, qui quondam in
Exo. 14. f g curribus Pharaonis tam stupendo diuini adiutorij miraculo triumphauit. Si enim diligenter aduertas cuncta, quæ ibi miraris magnificè perpetrata, inuenies hic nihilominus admiranda. Nisi quod in eo nunc magnificentius triumphatur, quòd, quæ illic corporaliter præcesserunt, hic spiritualiter adimplentur. An non tibi nempe multo fortius longeque glorioſus esse uidetur diabo-
A lum prosternere, quam Pharaonem, atque
Eph. 6. b aereas debellare potestates, quã curr⁹ Pharaonis subuertere? Ibi denique pugnatũ est aduersus carnẽ, & sanguinem, hic aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in cœlestibus. Et prosequere modò mecũ singula propositionis mẽbra. Ibi populus eductus de Ægypto, hic homo
1. Pe. 2. c de seculo. Ibi prosternitur Pharao, hic diabolus. Ibi subuertuntur currus Pharaonis, hic carnalia, & secularia desideria quæ militant aduersus animam, subruuntur. Illi in fluctibus, isti in fletibus. Marini illi, amari isti, Puto & nunc clamitare dæmonia, si forExo. 14. f tè contingat incidere in talem animam: Fugiamus Israelem, quia dominus pugnat pro eo. Visnè etiam aliquos de principibus Pharaonis proprijs tibi designem nominibus, & de curribus describam, instar quorum tu quoque alios, si qui sunt, per teipsum ualeas inuenire? Magnus quidem princeps spiritualis, atque inuisibilis regis Ægypti profecto malitia est, magnus luxuria, magnus auaritia. Et hi quidem possident terminos suos sub rege suo, sicut sui cuique assignati sunt. Nam malitia in omni regione maleficiorum atque facinorum dominatur. Luxuria omni immunditiæ & turpitudini carnis præest. Auaritia in partes rapinæ, & fraudis sortita est principatum. Accipe nunc quoque quales his suis principibus
B Pharao præparauerit currus ad persequendum populum Dei. Habet namque malitia currum suum rotis quatuor consistentem: sæuitia, impatientia, audacia, impudentia. Valde etenim uelox est currus iste ad effundendum sanguinem, qui nec innocẽtia sistitur, nec patiẽtia retardatur, nec timore frenatur, nec inhibetur pudore. Trahitur autem duobus admodum pernicibus equis, & ad omnẽ pernicie paratissimis, terrena potentia, & seculari pompa. Tunc namque quadriga ista malitiæ currit ualde uelociter, cum hinc quidem potentiæ effectus subest eius adimplẽdis malitiosis conatibus, inde plausus pompæ arridet perpetratis sceleribus, ut sermo impleatur qui scriptus est; Quoniam laudatur peccator in desiderijs animæ suæ, & iniquus benedicitur. Psl. 9. d Et iterum alia scriptura: Hæc est, inquit, Lu. 22. f hora uestra & potestas tenebrarum. Porrò præsident duobus his equis aurigæ duo, tumor & liuor: & tumor quidem pompam, liuor uero potentiam agit. Is enim rapido fertur diabolicarum amore pomparum, cuius apud se cor prius intumuit. Nam quod in se firmiter stat timore cõpressum, grauitate modestũ, humilitate solidum, puritate sanum, aura huius uanitatis nequaquã leuiter rapietur. Item terrenæ iumentũ potentiæ nonne inuidia agitur, & quasi quibusdã liuoris urgetur hincinde calcaribus, suspicione utique decedendi, & metu succumbẽdi? Aliud est enim, q̃ suspectus est successor, & aliud q̃ timetur inuasor. His itaque stimulis terrena potentia continuè agitatur. Et currus quidem malitiæ sic se haber. Luxuriæ uerò currus quadriga nihilominus C uoluitur uitiorum, ingluuie uidelicet uentris, libidin coitus, mollitie uestium, ocij soporisque resolutione. Trahitur equis eq̃ duobus, prosperitate uitæ, & rerum abundantia: & qui his præsident duo, ignauiæ torpor, & infida securitas: quia & copia in ignauiam soluit: & secundum Scripturam, Prosperitas stultorum perdet illos: nõ sanè ob aliud, nisi quoniam malè securos reddat. Cum autem dixerim pax & securitas, tunc subitaneus superueniet eis interi- Pro. 1. d tus. Hi calcaria minimè habent, neque flagella uel aliquid huiusmodi, sed pro his utrunque paruulo papilione conopeo ad faciendam umbram, & flabello ad citandum 1. The. 5 a uentum. Porrò conopeum dissimulatio est, umbrã faciens, & protegens ab æstu curarũ. Propriũ nãque est mollis, & delicatæ animę etiam necessarias dissimulare curas, & ne ęstuentes solicitudines sentiat, sub latibulo dissimulationis abscõdi. Flabellũ uero effusio est uentum adulationis apportans. Largi sunt enim luxuriosi, ementes auro uentũ de ore adulatorũ. Et de hoc satis. Iam uero auaritia rotis, & ipsa nehitur quatuor uitiorum, quæ sunt pusillanimitas, inhumanitas, conteptus Dei, mortis oblitio. Porro

iumenta trahentia; tenacitas, & rapacitas: & his unus auriga ambobus præsidet, hebendi ardor. Sola siquidem auaritia quoniam conducere plures non patitur, uno contenta est seruitore. Ipse uerò iniuncti operis promptus admodum atq; infatigabilis executor, urgendus sanè iumentis trahentibus flagris utitur acerrimis, libidine acquirendi, & metu amittendi.

D Sunt & alijs principes regis Ægypti, habẽtes, & ipsi currus suos in expeditione domini sui, sicut superbia, quæ unus est de maioribus principibus; sicut inimica fidei impietas, magnum & ipla tenens locũ in domo & regno Pharaonis; & multi adhuc sunt alij inferioris ordinis satrapæ & equites, quorũ non est numerus in Pharaonis exercitu; quorum, & nomina, & officia, nec nõ & arma, & apparatus eorum uestris studijs (ut in his exarceamini) inquirenda relinquo.

In istorũ itaque principũ fortitudine, curruumque suorũ inuisibilis Pharao ubique discurrens, in omnẽ familiã domini, quibus potest uiribus more tyrãnico debacchatur, in his etiam his diebus exeuntem Israel de Ægypto insequitur. At ille nec subuectus curribus, nec protectus armis, nihilominus tamen sola domini manu confortatus
Exo.15. c securè decantat: Cantemus domino, gloriosè enim honorificatus est, equum & ascẽsorem proiecit in mare. Item: Hi incurribus, & in equis, nos autem in nomine domi
Ps.16.b ni nostri inuocabimus. Et hæc dicta sint pro adducta similitudine de equitatu domini, & curribus Pharaonis. Post hæc amica appellatur. Nam ipse quidem, & ante liberationem amicus erat, alioquin non liberasset, quam non amasset, sed illa beneficio liberationis adducta est, ut esset amica.
1.Io.4.b Audi denique confidentem: Non quia dilexerimus eum nos, inquit, sed ipse prior dilexit nos. Recordare nunc mihi & Moysi, &
E Æthiopitæ, & agnosce iam tunc præfigurationem coniugium uerbi & animæ peccatricis, & discerne si potes, quid tibi dulcius sapiat in consideratione suauissimi sacramenti, uerbinè nimium benigna dignatio, an animæ inæstimabilis gloria, an inopinata fiducia peccatoris. Sed non potuit Moyses Æthiopissæ mutare pellem, potuit Christus. Sequitur enim: Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis. Sed hoc sermoni alteri reseruetur: ut semper quæ in mensa sponsi nobis apponuntur cum auiditate sumentes, eructemus in ipsius laudem, & gloriam Iesu Christi domini nostri, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Quòd intentio sit facies animæ, cuius quæ sit pulchritudo aut deformitas declaratur, & quæ eiusdem sit solitudo, & pudicitia. Sermo XL.

PVlchræ sunt genæ tuæ sicut turturis: *Can.1.a*
Tenera est sponsæ uerecundia, & ad increpationẽ sponsi, puto, facies eis rubore suffusa est, pulchriorq; ex eo apparens illicò audit: Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis. Vide autem ne carnaliter cogites coloratam carnis putredinẽ, & cutis turturis. Vide autem ne carnaliter cogi tes

sola indicitur tibi mentis, & spiritus solitu-
K do. Solus es si non communia cogites, si non affectes præsentia, si despicias quod multi suspiciunt, si fastidias quod omnes desiderant, si iurgia deuites, si damna non sentias, si non recorderis iniuriarum. Alioquin nec si solus corpore es solus es. Vides nè posse esse te & solum, cum inter multos, & inter multos cum solus es? Solus es in quantacunque hominum uersaris frequentia: tantum caue alie næ conuersationis esse, aut curiosus explora tor, aut temerarius iudex. Etiam si perperam actum quid deprehendas, nec sic iudices proximum, magis autem excusa. Excusa intentionem si opus non potes, puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum. Quod si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat, suade nihilominus ipse tibi, & dicito apud temetipsum: Vehemens fuit nimis tentatio. Quid de me illa feciſſet, si accepiſſet in me similiter potestatem? Et memento me modo alloqui sponsam, & non amicum spon si instruere, cui alia ratio est diligentius obstruendi ne quis peccet, & explorãdi an peccet, & emendandi si peccatum fuerit. A qua sanè necessitate sponsa libera est, soli niuens sibi, & ipsi quem diligit sponso pariter & domino suo, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Qualiter sponsa recipit interim magnum consolationem de contemplatione diuinæ claritatis, antequam perueniat ad eius speciem futuram.

Sermo XLI.

Cant. 1.o L Collum tuum sicut monilia. Solet ornari collũ monilibus, non ipsis compa rari. Sed hoc illæ faciant, quibus quia de proprio non inest decor, aliũde necesse est, ut mendicent, unde se speciosas mentiantur. Nã sponsæ collũ ita in seipso formosum, & tam decenter quasi natura formatum est, ut extrinsecus non requirat ornatum. Quid enim opus est peregrinorũ fucos adhibere colorum, cui propria & tanquam innata sufficit pulchritudo, in tantũ ut ipsorum quoque quæ ad ornandum quæruntur monilium possit adæquare nitorem? Hoc nempe intelligi uoluit, qui minime quidem à collo (ut assolet) pendere monilia, sed ipsum potius esse, sicut monilia dixit. Nunc iam inuocandus est nobis spiritus sanctus, ut sicut spirituales sponsæ genas sua dignatione tribuit inuenire, ita etiam ipsius spirituale collum demonstrare dignetur. Et meo quidem intellectui (quia mihi incumbit loqui, quæ sentio) nihil interim uerisimilius, probabilius ue elucet, quàm ipsum animæ intellectum colli nomine designari. Tu quoque idem, ut arbitror, approbabis, si aduertas similitudinis rationem. An non siquidem tibi uidetur colli quodammodo uice fungi intellectus, per quem tua anima traijcit in se spiritus uitalia alimenta, atq; in quædam transfundit uiscera morum affectumq; suorum? Hoc ergo sponsæ collum, ideſt purus & simplex intellectus, cum nuda & aperta ueritate satis per seipsum retineat, non indiget ornamento, sed ipsum magis tanquam preciosum monile animã decenter exornat, ac proinde simile monilibus ipsis describitur. Bonũ mo M, nile ueritas, bonum puritas siue simplicitas, bonum planè monile sapere ad sobrietatem Philosophorum uel hereticorum intellectus non habet hunc in se puritatis ueritatisque nitorem. & ideo multã curam gerunt ipsum colorare & fucare phaleris uerborũ, & uerlu tijs syllogismorũ, ne si nudus appareat, falsi etiam appareat turpitudo. Sequitur: Mure nulas aureas faciemus tibi, uermiculatas argento. Si, faciam singulariter, & non pluraliter, facienus, dixisset: absolutè & indubitanter etiã hoc loqui sponsum pronunciassem. Nunc autem uide: e forte magis sodalibus eius cõgruentius assignemus, sponsam quasi consolantibus tali promissione q, donec perueniat ad uisionem, cuius sic flagrat desiderio, facturi sint illi murenulas pulchras & preciosas, quæ sunt auriũ ornamenta. Atque hoc propterea, ut opinor quia fides ex auditu, & quandiu per fidem ambulatur & non per speciem, danda opera potius instruendo auditui, quam uisui exercendo. Fruſtra nãq; intenditur oculus, qui non sit fide mundatus, cum solis qui mundi corde sunt, uidendi copia promittatur. Scriptum *Act.15.f* uerò est: Fide mundans corda eorum. Quia ergo fides ex auditu, & ex illa uisus purgatio est, meritò illi ornandis auribus incendebant, dum auditus sicut ratio docuit, uisus sit præparatio. Tu, inquiunt, ò sponsa intuendæ dilecti inhias claritati, sed hoc alterius

rius tẽporis est. Damus autẽ in præsentiarũ ornamenta auribus tuis, q, erit tibi interim
A cõsolatio erit & præparatio ad hoc ipsum qđ
Ps.144. postulas. Ac si illud Prophetæ ei dicant: Audi filia, & uide. Videre desideras, sed audi prius. Gradus est auditus ad uisum. Proin-
Ps.50.b de audi, & inclina aurem tuam ornamentis, quæ tibi facimus, ut per auditus obedientiam ad gloriam peruenias uisionis. Nos auditui tuo damus gaudium, & lætitiam, nam uisui non est nostrum dare (in quo gaudij plenitudo, & tui desiderij adimpletio est) sed illius
Ps. 15.c quem diligit anima tua. Ipse ut gaudium tuũ plenum sit, ostendet seipsum tibi. Ipse adimplebit te lætitia cum uultu suo. Tu interim accipe ad consolationem murenulas has de manu nostra, cæterum delectationes in dextera eius usque ad finem. Aduertendum cuiusmodi ei murenulas offerunt. Aureas, *Cant.1.c* inquit, & uermiculatas argento. Aurum diui nitatis est fulgor, aurum sapientia, quæ desursum est. Hoc auro fulgentia quædam quasi ueritatis signacula spondet se figuraturos hi, quibus id ministerij est, superni aurifices, at que internis animæ auribus inserturos.

Quod ego non puto esse aliud, quàm texere spirituales quasdam similitudines, & in ipsis purissima diuinæ sapientiæ sensa animæ contemplantis conspectibus importare ut uideat saltem per speculum, & in ænigma te quod nondum facie ad faciem ualet ullatenus intueri. Diuina sunt, & nisi expertis prorsus incognita, quæ affamur, quo- *1.Co.13* modo uidelicet in hoc mortali corpore, fide adhuc habente statum, & necdum pro palata perspicui substantia luminis, iam tamen interim puræ interdum contemplatio ueritatis partes suas agere intra nos uel ex parte præsumit, ita ut liceat usurpare etiam alicui nostrum, cui hoc datum desuper fuerit, illud Apostoli: Nunc cognosco ex parte. Item:
B Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cum autem diuinius aliquid raptim, *1.Co.13* & ueluti in uelocitate corusci luminis interluxerit menti spiritu excedenti, siue ad temperamentum nimij splendoris, siue ad doctrinæ usum: continuò (nescio unde) adsunt imaginatoriæ quædam rerum inferiorum similitudines infusis diuinitus sensis conuenientes accommodatæ, quibus quodammodo adumbratus purissimus ille, ac splendidissimus ueritatis radius, & ipsi animæ tolerabilior fiat, & quibus communicare illum uoluerit capabilior. Existimo tamen ipsos formari in nobis sanctorum suggestionibus angelorum, sicut econtrario contrarias, & malas ingeri immissiones per angelos malos non dubium est. Et fortassis hinc illud est speculum atque ænigma, ut dixit, per *1.Co. 13 d* quod uidebat Apostolus ex istiusmodi puris pulchrisque imaginationibus angelorum quasi manibus fabricatum: quatenus & Dei esse quod purum, & absque omni phantasia corporearum imaginum cernitur, sentiamus, & elegantem quamlibet similitudinem, qua id digne uestitum apparuerit ministerio deputemus angelico. Quod signasse expressiua uidetur alia interpretatio dicens. Similitudines aurifabri faciemus tibi, cum *Cant. 1.d* distinctionibus argenti. Vnum est cum di- C stinctionibus argenti, & uermiculatas argento. In quo mihi significare uidetur non modò similitudines intus per angelos suggeri, sed nitorem quoque eloquij per ipsos extrinsecus ministrari, quo congrue atque decenter ornatæ, & ab auditoribus facilius capiantur, & delectabilius. Quòd si dixe- *Ps 11.a* ris, quid eloquio, & argento, dicit tibi Propheta. Eloquia domini, eloquia casta, argentum igne examinatum. Ita ergo illi cœlestes administratorij spiritus peregrinanti in terris sponsæ faciunt murenulas aureas uermiculatas argento. Vide autem quo modo illa aliud cupit, & aliud accipit, & nitenti ad contemplationis quietem labor prædicationis imponitur: & sitienti sponsi præsentiam, filiorum sponsi pariendorum alendorumque solicitudo iniungitur. Neque non tantum accidit illi hoc, sed & alia uice, (ut memini) cum sponsi amplexus & oscula suspiraret, responsum est ei: Quia melio- *Can. 1.a* ra sunt ubera tua uino: ut ex hoc se intelligeret matrem, atque ad dandum hac paruulis nutriendumque filios reuocari. Fortassis & in alijs Cantici huius locis hoc ipsũ tu quoque (nisi piger sis ad inquirendum) per teipsum aduertere poteris. An non res ista quondam in sancto patriarcha Iacob præfigurabatur, cum fruſtratus optatis diuque expectatis Rachelis amplexibus, pro *Ge.2* sterili & decora, fœcundam & lippam inuitus atque ignarus accepit? Ita ergo nunc sponsa scire cupiens & inquirens, ubi in meridiano horis dilectus pascat & cubet, murenulas pro eo reportat aures, uermiculatas argento, id est sapientiam dum elo- D quentia, haud dubium quin ad prædicationis opus. Docemur ex hoc sane intermitten-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mittenda plerumque dulcia oſcula propter lactentia ubera, nec quenquam ſibi, ſed omnes illi, qui mortuus eſt pro omnibus, eſſe uiuendũ. Væ qui bene de Deo, & ſentire & eloqui acceperunt: ſi quæſtum æſtiment pietatem, ſi conuertant ad inanem gloriam quod ad lucra Dei acceperant erogandum: ſi alta ſapientes, humilibus non conſentiant. Paueant, quod in Propheta legitur dicente domino: Dedi eis aurum meum & argentum meum, ipſi autem de argento & auro meo operati ſunt Baal. Tu ergo audi quid ſponſa accepta hinc quidem increpatione; inde uerò promiſſione, reſponderit. Neque enim uel de promiſſis extollitur, uel pro repulſa iraſcitur, ſed ſicut ſcriptum eſt: Corripe ſapientem, & amabit te. Et item quod ad donationes & promiſſiones ſpectat: Quanto maiores, humilia te in omnibus. Quod ex eius reſponſione melius utrunque patebit. Sed ipſaſi placet diſcuſſio in aliud ſermonis principium differatur. Et de his quæ dicta ſunt, glorificemus ſponſum Eccleſiæ dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui eſt ſuper omnia benedictus Deus in ſecula, Amẽ.

Pron. 6.b
Eccl 3. c

De duplici humilitate, una uidelicet, quam parit ueritas; & altera, quam in flamma charitas.
Sermo. XLII.

Cant. 1.c

E

VM eſſet rex in accubitu ſuo, nardus mea dedit odorẽ ſuũ. Hæc ſunt uerba ſpõſæ quæ in hodiernum diem diſtuli mus, hoc reſpõſum quod dedit, ubi in crepata eſt à ſpõſo, nõ tamẽ ſponſo, ſed eius ſodalibus. Quod facile eſt aduertere ex uerbis ipſis Cũ enim nõ dicit quaſi ad ſecundã perſonam, cum eſſet rex in accubitu tuo: ſed, cum eſſet in accubitu ſuo: patet quod non ad ipſum loquitur, ſed de ipſo. Puta proinde ſponſum, ubi eam (quatenus uiſum fuit) aut corripuit, aut repreſſit, comperta ex ſuffuſione genarum uerecundia, ſeſſiſſe loco, ut illa ſe abſente loqueretur liberius quæ ſentiret: ſed & ſi pauidior (ut aſſolet) quàm oportuerit, & deiectior animo facta eſſet, ſodalium eam conſolationes erigerẽt. Quod tamen per ſeipſum facere non neglexit, quantum iudicauit pro tempore oportere. Nam ut clarum relinqueret quantum ſibi in illa correptione complacuit, quippe quã ſenſit digne, & prout oportuit acceptãri, non ſane ante ſe abſentauit, quã ex abundantia (quod non eſt dubium) cordis prorumperet in laudes eius, & genarũ, collique ipſius pulcritudinem commendare: propterea & qui cum ipſa remanent, blandè loquuntur illi, & munera offerũt ſcientes domini uoluntatem. Ad ipſos ergo reſponſio eius. Et literalis quidem contexio ſcematis ita ſe habet. Sed priuſquam ex hac teſta nucleum ſpiritus elicere inchoemus, dico unum breuiter: Fœlix cui ſua obiurgatio ſic reſpondet, quemadmodum habemus formam præſentis locis. Vtinã magis nemi nem obiurgare neceſſe ſit, hoc enim melius. Sed quoniam in multis offendimus omnes mihi tacere non licet, cui ex officio incumbit peccantes arguere, magis autẽ urget charitas. Quod ſi arguero & fecero quod meum eſt, illa autẽ increpatio procedẽs minimè ꝙ ſuum eſt faciat, neque id ad quod miſi illa, ſe reuertatur ad me uacua tanquam iaculum feriens & reſiliens, quid me animi tunc habere putatis fratres? Nonne augor, nonne torqueor? Et ut mihi uſurpem aliquid ex uerbis magiſtri (quia de ſapientia non poſſum) prorſus coarctor è duobus, & quid eligam neſcio, placere nè mihi in eo, quod locutus ſum, quoniam quod debui feci: an pœnitentiam agere ſuper uerbo meo, quia quod uolui, non recepi. Volui nimirum perimere roſtem, & eripere fratrem: & non feci, ſic magis, autem contrarium accidit. Nam leſi animam & culpam auxi. Siquidem acceſſit, & contemptus. Nolunt audire te, inquit, quia nolunt audire me. Vides quæ maieſtas contemnitur? Non te putes me ſolum ſpreuiſſe, Dominus iocutus eſt. Et quod dixi Prophetæ, dixit & apoſtolis. Qui uos ſpernit, ait, me ſpernit.

Ezech. 3. b

Non ſum Propheta, non ſum apoſtolus: & prophetæ tamen, & apoſtoli (audeo dicere) uice fungor: & quibus non æquor meritis, eorum implicor curis. Etſi ad meam multam confuſionem, etſi ad grande periculum mihi ſuper cathedram Moyſi ſedeo: cuius tamen non uendico mihi uitam, nec experior gratiam. Quid tamen? Nam ideo cathedræ non deferetur, quoniam occupata eſt ab indigno? Etiam ſi Scribæ & Phariſæi in ea ſedeant, inquit, quæ dicunt facite. Plerunque etiam impatientia contẽptui iũgitur: ita ut aliquis non ſolum nõ curet corrigi obiurgatus, ſed inſuper obiurganti impigne-

Luc. 10. c

G

Pſa. 10. a

dignetur more phrenetici manum medici repellentis. Mira peruerſitas. Medicanti ira ſcitur qui non iraſcitur ſagittanti. Eſt enim qui ſagittat in obſcuro rectos corde, qui & teipſum non ſagittauit ad mortem, & in illum non commoueris? Mihi indignaris, qui ſanum te fieri cupio? Iraſcimini, inquit, & nolite peccare, ſi peccato iraſceris, non ſolum minime peccas, ſed & quod peccaras, exterminas. Nunc uero, & peccatum retines medicamentum reſpuendo, & peccare apponis irrationabiliter iraſcendo, & eſt ſupra modum peccans peccatum. Aliquoties additur & impudentia, ut non modò impatienter ferat quod corripitur, ſed etiam id unde reprehenditur, impudenter defendat. Hoc planè deſperatio. Frons, inquit, mulieris meretricis facta eſt tibi, noluiſti erubeſcere. Et ait receſſit zelus meus a te ultra non iraſcar tibi. Solo auditu contremiſco. Sentis ne quanti periculi quantique horroris, & tremoris res ſit peccati defenſio? Dicit iterum: Ego quos amo, arguo, & caſtigo. Si ergo te zelus deſeruit, & amor. Nec eris amore dignus, qui indignus caſtigatione ceſſeris. Vides quia tunc magis iraſcitur Deus, cum non iraſcitur. Miſereamur impio, inquit, & non diſcet facere iuſtitiam. Miſericordiam hanc ego nolo. Super omnem irã miſerario iſta ſapiens mihi uias iuſtitiæ. Satius profecto mihi, iuxta prophetæ conſilium, apprehendere diſciplinam, nequando iraſcatur dominus, & peream de uia iuſta. Volo iraſcaris mihi pater miſericordiarum, ſed illa ira, qua corrigis deuium, non qua extrudis deuia. Illud tua nobis benigna animaduerſio parit, hoc formidoloſa nutrit diſſimulatio. Non enim cum neſcio, ſed cum ſentio te iratum, tunc maximè confido propitium, etenim cum iratus fueris, miſericordiæ recordaberis. Deus, inquit, tu propitius fuiſti eis, & vlciſcens in omnes adinuentiones eorum: Moyſen loquitur, & Aaron atque Samuelem, quos modo præmiſerat, & hoc uocat propitiationem, quod eorũ Deus non pepercit exceſſibus. I nũc tu ergo, atq; hanc tibi excludito in æternum defendendo errorẽ, & accuſando correptionem. An non iſtud eſt malũ dicere bonũ, & bonum malũ? An non ex hac odioſa impudentia pullulabit mox impenitentia, mater deſperationis? Quem. n. pœniteat ſuper bono, qđ putat? Væ illis, inquit. Væ illud æternum eſt. Aliud eſt, quenq; tentari a propria concupiſcentia abſtractum, & illectum, & aliud ſponte appere malum tanquam bonum, ad mortẽ quaſi ad uitam male ſecurum properare. Pro huiuſmodi, dico mallem aliquando tacuiſſe, & diſſimulaſſe, quod agi perperam deprehendi, quàm ad tantam reprehendiſſe pernicium. Dicas, forſam mihi, quod bonum meum ad me reuertatur, & quia liberaui animam meam, & mundus ſum a ſanguine hominis, cui annunciaui, & locutus ſum, ut auerteretur a uia ſua mala, & uiueret. Sed etſi innumera talia addas, me tamen minime iſta conſolabuntur, mortem filii intuentem. Quaſi vero meam illa reprehenſione liberationem quæſierim, & non magis illius. Quæ enim mater etiam ſi omnem quam potuit curam, & diligentiam ægrotanti filio adhibuiſſe ſe ſciat, ſi demum fruſtratam ſe uiderit, & omnes labores ſuos eſſe penitus ineffaces, illo nihilominus morien te, propterea unquã a fletibus temperauit? Et illa quidem hoc pro morte temporali, quanto magis me pro morte æterna mei filij manet utique ploratus, &, ululatus multus, etiam ſi nihil mihi conſcius ſum. quo minus annunciauerim illi? Vides etiam a quantis e regione malis, & ſe, & nos liberat, qui correptus manſuetè reſpondet, uerecunde acquieſcit, modeſtè obtemperat, humiliter confitetur. Huic ergo animæ in omnibus me profitear debitorem, huic me miniſtrum, & ſeruum tanquam digniſſimæ domini mei ſponſæ, & quæ reuera dicere poſſit: Cum eſſet rex in accubitu ſuo, nardus mea dedit odorẽ ſuum. Bonus humilitatis odor, qui de hac uallẽ plorationis aſcendens, perfuſis circumquaque uicinis regionibus, ipſũ quoque regium accubitum grata ſuauitate reſpergat. Eſt narcus humilis herba, quam & calidæ ferunt eſſe naturæ hi, qui herbarũ uires curioſius explorarun, & ideo per hanc uideor mihi non inconuenienter hoc loco uirtutẽ humilitatis accipere, ſed quæ ſancti amoris uaporibus flagret. Quod propterea ſanè dico, quoniam eſt humilitas quam nobis ueritas parit, & non habet calorem, & eſt humilitas quam charitas format, & inflammat. Atque hæc quidem in affectu, illa in cogitatione conſiſtit. Etenim tu ſi temetipſum intus ad lumen ueritatis, & ſine diſſimulatione inſpicias, & ſine palpatione dijudices, non dubito quin humilieris, & tu in oculis tuis factus uilior tibi ex hac uera cognitione tui, quamuis neccdum fortaſſe id eſſe patiaris

Pſa. 4. a

Pſ. 2. c

H

Hier. 3. b
Iacob. 6. c

Apoc. 3. d

Eſa. 26. a

Pſ. 98. b

Luc. 31. b

Pſ. 36.

Cant. 1. d

Universidad de Deusto
Biblioteca

in oculis aliorum. Eris igitur humilis, sed de opere interim ueritatis, & minime adhuc de amoris in fusione. Nã si ueritatis ipsius, quæ te tibi ueraciter atque salubriter demonstrauit sicut splendore illuminatus, ita affectus amore fuisses; uoluisses proculdubio, quod in te est, eandem de te omnes tenere sententiam, quam ipsam apud te ueritatem habere cognoscis. Sanè quod in te est dixerim, quoniam plerunque non expedit innotescere omnibus omnia, quæ nos scimus de nobis, atque ipsa ueritatis charitate, & charitatis ueritate uetamur palam fieri uelle, quod noceat agnoscenti. Alioquin si priuato amore tui tentus detines pariter intra te indicium ueritatis inclusum, cui dubium est minus te ueritatem diligere, cui proprium præfers uel commodum, uel honorem? Vides igitur non esse idipsum, hominem de seipso non altum iam sapere, ueritatis lumine redargutum, & humilibus sponte consentire, munere charitatis adiutum. Illud enim necessitatis est, hoc uoluntatis. Semetipsum exinaniuit, inquit, formam serui accipiens, & formam humilitatis tradens. Ipse se exinaniuit, ipse se humiliauit, non necessitate iudicij, sed nostri charitate. Poterat nimirum uilem se, & contemptibilem demonstrare, sed planè nõ reputare, quoniam sciebat seipsum. Voluntate proinde humilis fuit, & nõ iudicio, qui talem se obtulit, qualem esse nesciuit: magis autem placuit minimũ reputari, qui se summum non ignorabat. Denique ait: Discite a me quia mitis sum, & humilis corde. Corde dixit, cordis affectu, ideſt uoluntate. Itaque necessitatẽ exclusit, qui uoluntatem confessus est. Non enim quomodo ego, uel tu inuenimus nos in ueritate dignos dedecore, & contemptu, dignos omni extremitate, & iferioritate, dignos etiam supplicijs, dignos plagis: nõ, inquam, ita & ille: quæ tamen omnia expertus est, quia uoluit tanquam humilis corde. Humilis uidelicet illa humilitate, quam cordis suasit affectio non quam extorsit discussio ueritatis. Propterea dixi hanc uoluntariæ humilitatis speciem, nõ redargutione ueritatis, sed charitatis intra nos infusione creari: quia cordis est, quia affectionis, quia uoluntatis: an uero recte tu iudica. Itemque etiam hoc tu æque examinetur iudicio dignè ne eãdem domino assignarim, quem charitate constat exinanitum, charitate minoratum ab angelis, charitate parentibus subditum, charitate Baptistæ manibus inelinatum, charitata carnis infirma passum, charitate postremo morti obnoxium, cruce inglorium extitisse. Sed & hoc unum adhuc tui sit considerare arbitrij, rectenè etiã hãc ipsam humilitatem ita charitate calentem herba humili, & calida, ideſt nardo putauerim designatam. Et si ita cuncta probaueris, (probabis enim rationi manifestissimæ acquiescens, tunc si iam apud te ipsum humiliatus es necessaria illa humilitate, quã scrutans corda, & renes ueritas sensibus ingerit animæ uigilantis) adhibe uoluntatem & fac de necessitate uirtutem, quoniam nulla est uirtus sine conuinentia uoluntatis. Sic aũt fiet istud, si nolis alter apparere foris, quã te inuenis intus. Alioquin time ne de te ipso legas: Quoniam dolosè egit in conspectu eius, ut inueniatur iniquitas eius ad odium. Pondus, inquit, & pondus abominatio est apud Deum. Quidenim? Tu te depreciaris i secreto, apud te ipsum ueritatis trutina ponderatus, & foris alterius precij mentiens, maiori te pondere uendis nobis, quam ab ipsa accepisti? Time Deum, & noli hanc rem pessimam facere: ut quem humiliat ueritas, extollat uoluntas: hoc enim est resistere ueritati, hoc pugnare contra Deum. Magis autem acquiesce Deo, & sit uoluntas subdita ueritati, nec tantum subdita, sed & deuota. Nonne Deo, inquit, subiecta erit anima mea? Et parum est esse subiectum Deo, nisi sis & omni humanæ creaturæ propter Deum: siue Abbati tãquam præcellenti, siue Prioribus tanquã abeo constitutis. Ego plus dico subdere, paribus, subdere & minoribus. Sic enim decet nos, inquit, omnem implere iustitiã. Vade & tu ad minorem, si uis in iustitia esse perfectus, defer inferiori, uniori te inclinato. Hoc enim faciens trahes & ipse ad te sponsæ sermonem quem dixit: Quia nardus mea dedit odorem suum. Odor deuotio est, odor bona opinio, quæ ad omnes peruenit, ut Christi sis bonus odor in omnẽ loco, spectabilis omnibus, amabilis omnibus. Non potest hoc ille humilis, quẽ ueritas ad humilitatem cogit, quoniam sibi habet illam, & exire non patitur, ut sparsa foris redoleat. Magis autem non habet odorem, quia non habet deuotionẽ utpotè qui non sponte neque libenter se humiliat: sponsæ uero humilitas tanquam nardus spargit odorem suum, amore ualens, deuotione

Philip. 2 a

Mat. 11 d

Psal. 45 d

Prou. 3 d

Psal. 61

Mat. 3 d

deuotione uigens, opinione redolens. Sponsæ humilitas uoluntaria est, perpetua est, fructifera est. Odor eius, nec reprehensione exterminatur, nec laude. Audierat: Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis, & collum tuũ sicut monillia, Acceperat & repromissionẽ ornatus aurei, & nihilominus tamẽ cum humilitate respondet: & quanto maiorem se audit, tanto humiliat se in omnibus. Non gloriatur in meritis, nec inter laudes suas humilitatis obliuiscitur, quam & humiliter confitetur sub nardi nomine. Ac si uoce uirginis Mariæ dicat: Nullius mihi meriti conscia sum ad tantam dignationem nisi, q̃ respexit Deus humillitatem ancillæ suæ.

Cant. 1. c

Nam quid est aliud, Nardus mea dedit odorem suum, quam placuit mea humilitas? Non mea, inquit, sapientia, non mea nobilitas, non mea pulchritudo, quæ nulla erant mihi, sed quæ sola inerat humilitas dedit odorem suum, ideſt solitum. Solito placet Deo humilitas. Solito planè, atque ex cõsueto excelsius Domin⁹ humilia respicit, & ideo cum esset rex in accubitu, ideſt in excelso habitaculo suo, illuc quoque humilitatis odor ascendit. In altis habitat, inquit, & humilia respicit in cœlo, & in terrã. Ergo cum esset rex in accubitu suo, nardus sponsæ dedit odorem suum. Accubitus regis, sinus est patris: quia semper in patre filius. Nec dubites regem hunc esse clementem, cui perennis accubitus est paternæ benignitatis uersorium. Meritò clamor humilium ascendit ad eum, cui fons pietatis est mansio, cui familiaris suauitas, cui substantialis, uel potius consubstantialis bonitas est: cui ideo totum, quod est, de patre est, ut nil prorsus in regia maiestate nisi paternum, humilium trepidatio suspicetur. Denique propter miseriam inopum, & gemitum pauperum nũc exurgam dicit Dominus. Horum igitur conscia sponsa (utpotè domestica, atque charissima) non se putat arcendam sponsi gratia penuria meritorum, sola de humilitate præsumens. Regem denique nominat, nam sponsum interim territa increpatione non audet, & in alto habitare fatetur, nec si tamen diffidit humilitas. Primitiuæ Ecclesiæ potes hũc congruentissimè aptare sermonem, si recordaris dies illos, quibus assumpto Domino ubi erat prius, & sedente in dextera patris illo suo antiquo nobili, atque glorioso accubitu, discipuli erant congregati in loco uno perseuerantes unanimiter in oratione cum mulieribus, & Maria matre Iesu, & fratribus eius. Nonne tibi uidetur reuera tunc temporis nardum paruulæ, & trepidantis sponsæ dare odorem suum? Denique cum factus est repentè de cœlo sonus, tanquam aduenientis spiritus uehementis, & repleuit totã domum, ubi erant sedentes: an nõ meritò paucula tunc dicere potuit: Cum esset rex in cubitu suo, nardus mea dedit odorem suũ? Patuit pro certo omnibus in loco manentibus, quam gratus humilitatis, & quam bene placitus odor ascenderat, cui mox tam copiosa, & glorioſa remuneratione respõsum est. Cæterum illa non ingrata beneficij fuit. Audi enim quomodo mox repleta deuotione parat se ad omnia mala perferenda pro nomine eius. Nam sequitur: Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Infirmitas mea, quam nostis, non finit ulterius progredi. Hoc solum dico: quia tribulationum amaritudines sub myrrhæ nomine dicit se subire paratam amore dilecti. Reliquum capituli, aliàs prosequemur, si tamen exoratus a uobis spiritus sanctus astiuerit, qui nos intelligere faciat uerba sponsæ, quæ ipse inspirando formauit, sicut nouit illius cuius ipse spiritus est, laudibus conuenire, sponsi ecclesiæ Iesu Christi domini nostri, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Cant. 1. d

B

Psal. 11. a

C

Act. 2. a

Ibidem.

D

Qualiter consideratio passionis & laborum Christi facit sponsam, id est animã pergere illæsam inter prospera. & aduersa huius mundi.

Sermo XLIII.

Cant. 1. d

FAsciculus mirrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Ante rex, modo dilectus. Ante in accubitu regio, modò inter sponsæ ubera. Magna humilitatis uirtus, cui etiam deitatis maiestas, tam facilè se inclinat. Cito reuerentiæ nomen in uocabulũ amicitiæ mutatũ est, & qui longe erat in breui factus est prope. Fasciculus mirrhæ dilectus meus mihi. Mirrhæ amara res, dura, & aspera tribulationũ significat. Ea sibi dilecti causa imminere prospiciens, gratulabũda id loquitur, cõfidens se

Universidad de Deusto
Biblioteca

Act.5.g omnia viriliter subituram. Ibant, inquit, gaudentes discipuli a conspectu consilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu, cõtumeliam pati. Propterea denique non fascem, sed fasciculum dilectum dicit, quòd leue præ amore ipsius ducat quicquid laboris immineat, & doloris. Bene fasciculus, quia paruulus natus est nobis. Bene fasciculus, quia non sunt condignæ passiones huius tẽporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Id enim, inquit, quod in præsenti Ro.8.d est momentaneum, & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum E pondus gloriæ operatur in nobis. Erit ergo quandoque nobis ingens cumulus gloriæ, qui modo est fasciculus mirrhæ. An non fasciculus cuius iugum suaue est, & onus leue? Non quia leue in se (nec enim leuis passionis asperitas mortis amaritudo,) sed leCant.1.d uis tamen amanti. Et ideo non ait tantum fasciculus mirrhæ, dilectus meus, sed mihi, Cant.8.b inquit, quæ diligo, fasciculos est. Vnde & dilectum nominat, monstrans dilectionis vim omnium amaritudinum superare molestiam, & quia fortis est, vt mors dilectio. Et vt scias non in se illam, sed in domino gloriari, neque de propria virtute, sed de domini Ps.22.a adiutorio præsumere fortitudinem, dicit illum inter vbera sua commoraturum, cui secura decantet. Etiam si ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala quoniã Ro.12.c tu mecum es. Memini me in uno superiorum sermonum duo sponsæ vbera congratulationem diffiniisse, atque compassionem, iuxta Pauli doctrinam, dicentis: Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. Quia uero inter aduersa, & prospera versans, nouit vtrobique pericula non deesse, medium huiuscemodi vberum suorum vult habere dilectum, cuius aduersus vtraque continua protectione munitam, nec læta extollãt, nec tristia deijciant. Tu quoque si sapis, imitaberis sponsæ prudentiam, atque hunc mirrhæ tam charum fasciculum de principali tui pectoris, nec ad horam patieris auelli amara illa omnia, quæ pro te pertulit, semper in meCant.1.a moria retinens, & assidua meditatione reuo F luens: quo possis dicere & tu. Fasciculus myrrhe dilectus meus mihi inter ubera mea commorabitur. Et ego, fratres, ab ineunte mea conuersione pro aceruo meritorum, quæ mihi deesse sciebam, hunc mihi: fasciculum colligare, & inter vbera mea collocare curaui, collectum ex omnibus anxietatibus, amaritudinibus domini mei. Primum videlicet infantilium illarum necessitatum. Deinde laborũ quos pertulit in prædicando, fatigationũ in discurrendo, vigiliarum in orãdo tentationum in ieiunando, lachrymarum in compatiendo, in fidiarum in colloquẽdo, postremo periculorum in falsis fratribus, conuitiorum, sputorum, colaphorum, subsannationum, exprobrationum, clauorum, horumque similium quæ in salutem nostri generis sylua euangelica copiosissimè noscitur protulisse.

Vbi sanè inter tot odoriferæ myrrhæ huius ramusculos minimè prætermittendã putaui etiam illam myrrham, qua in cruce potatus est, sed neque illam, qua unctus est in sepultura. Quarum in prima applicuit sibi meorum amaritudinem pecccatorum. In secunda futuram incorruptionem mei corporis dedicauit. Memoriam abundantiæ suauitis horum eructabo quoad uixero. In æternum non obliuiscar miserationes istas: quia in ipsis viuificatus sum. Has olim sanctus Dauid cum lachrymis requirebat. Veniant mihi, inquiẽs, miserationes tuæ, & viIbidem a uam, Has & alius quidam sanctorum cum gemitu memorabat dicens: Misericordiæ domini multæ, quam multi reges, & prophetæ uoluerunt videre, & non viderũt & audire, & non audierunt. Ipsi laborauerunt, & ego G in labores eorum introiui. Ego messui myrrham, quam illi plantauerunt. Mihi hic salutaris fasciculus seruatus est. Nemo tollet eũ a me, inter ubera mea commorabitur. Hæc meditari dixi sapientiam, in his iustitiæ mihi perfectionem constitui in his plenitudinem scientiæ, in his diuitias salutis, in his copias meritorum. Ex his mihi interdum potus salutaris amaritudinis, ex his rursum suauis unctio consolationis. Hæc me erigunt in aduersis, in prosperis reprimunt, & inter lætam tristiaque uitæ præsentis uia regia incedentitutum præbent utrobique ducatum, hinc inde mala imminentia propulsando. Hæc mihi conciliant mundi iudicem, dum tremendum potestatibus, mitem humilemque figurant, dum non solũ placabilem sed & imitabilem repræsentant eũ, qui inaccessibilis est principatibus, terribilis apud reges terræ. Propterea hæc mihi in ore frequenter, sicut nosti: hæc in corde semper, sicut Deus scit, hæc stilo meo admodum familiaria, sicut apparet hæc mea sublimior interim philosophia, scire Iesum, & tũc crucifixum. Nõ requiro, sicut

Can.1.a cut sponsa, ubi cubet in meridie, quem lætus amplector mea inter ubera commorantem. Non requiro ubi pascat in meridie, quem in tueor Saluatorem in cruce. Illud sublimius, illud suauius, vel paratius. Panis illud, hoc lac. Hoc uiscerat reficit paruulorum, hoc replet ubera matrum, & ideo inter ubera mea commorabitur. Hunc & uos, dilectissimi, tam dilectum fasciculum colligite uobis, hunc medullis inserite cordis, hoc munite aditum pectoris, ut & uobis inter ubera commoretur. H Habete illum semper non retro in humeris sed ante præ oculis deportantes & non odorantes, & onus premat, & odor non erigat.

Luc.2.d Mementote, quia accepit eum Simeon in ulnis suis. Maria gestauit in utero, fouit in gremio, sponsa sibi inter ubera collocauit. Et ne quid prætermittam, factum est uerbũ in manu Zachariæ prophetæ, nec non & quorundam aliorum. Arbitror & Ioseph uirum Mariæ super genua frequenter illi arrisisse. Hi omnes ante se eum habuerunt, & nullus retro. Exemplo ergo sint uobis, ut & uos similiter faciatis. Si enim ante oculos habueritis, quem portatis, pro certo uidentes angustias Domini, leuius uestras portabitis, ipso auxiliante Ecclesiæ sponso, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Quòd uir ecclesiasticus debet esse pius in corrigendo mansuetos, & econuerso durus, & austerus contra asperos obstinatos, quando ipsi delinquunt. Sermo XLIIII.

Can.1.d

BOtrus Cypri dilectus meus mihi in uineis Engaddi. Si dilectus in myrrha, multo magis in botri suauitate. Ergo Dominus meus Iesus myrrha mihi in morte, botrus in resurrectione, seipsum mihi saluberrimum temperauit in potum, in lachrymis in mensura. Mortuus est propter Rom.4.d peccata nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram, ut peccatis mortui iustiPs.103. a tiæ uiuamus. Itaque tu si peccata luxisti, bibisti amaritudinem. Si autem iam respirasti in spem uitæ uita sanctiori mutata est tibi myrrhæ amaritudo in uinum, quod lætificat cor hominis. Et fortassis hoc illud significauerit, quod Saluatori oblatum est in cruce uinum myrrhatum, & ideo noluit bibere, quoniam istud fitiebat. Tu ergo post myrrhẽ ut dixi, amaritudines, vinum iucunditatis ex Can.1.a periens, haud temerè & ipse dicere poteris: Botrus Cypri dilectus meus mihi in uineis Engaddi. Engaddi duplicem habet interpretationem, & uni ambæ intellectui seruiunt. Dicitur nauque fons hœdi, & baptisma gentium; lachrymasque peccantium apertè designat. Dicitur & oculus tentationis, qui & lachrymas æquè fundat, & tentationes, quę minimè unquam desunt uitæ hominis super Esa.9.a terram, prospiciat. Sed & populus gentium, qui ambulabat in tenebris, nunquam per se laqueos tentationum agnoscere, ac per hoc, nec euadere potuit, donec per gratiam illi9, qui illuminat cæcos, recepit oculos fidei, do nec uenit ad ecclesiam, quæ habet oculum tentationis, donec se tradidit uiris spiritualibus instruendum, qui illuminati spiritu sapientiæ suo, & experimento docti: possunt ueraciter dicere, quia non ignoramus astutias diaboli, & cogitationes eius. Ferunt in Engaddi arbusculas balsami crescere, quæ in modum uinearum ab indigenis excoluntur, & inde forsitan uineas appellauit. Alioquin quid faceret botrus Cypri in uineis Engaddi? Quis unquam botros de uineis in uineas transportauit? Solet siquidem uinum ubi deest, aliunde euehi, non ubi adest. Ergo uineas Engaddi dicit plebis Ecclesiæ, quæ habet balsami liquorem spiritum mansuetudinis, in quo paruulorum adhuc in Christo teneritudinem blande fouet, & dolores pœnitentium consolatur. Sed & siquis frater in aliquo delicto præoccupatus fuerit, uir ecclesiasticus qui hunc spiritum iam accepit, curabit huiusmodi mox instruere in eodem spiritu lenitatis, considerans seipsum, ne & ipse tentetur. In hoc typo quot quot baptizandi sunt, etiam corporaliter Ecclesia oleo materiali ungere cõsueuit. Quia uerò uulnera illius, qui incidit in latrones, & iumento corporis pij Samaritani Ecclesiæ est deportatus in stabulũ, nõ in solo oleo, sed in uino simul & oleo sanitatem recipiũt, necessariũ habet spiritualis medicus etiam uinũ feruidi zeli cũ oleo mansuetudinis, cui sanè conuenit non modo consolari pusillanimes, sed & corripere inquietos. Si enim uiderit illũ quiuul neratus est, ideſt qui peccauit, blandis, aut lenibus hortamentis, quæ in eũ prærogata sũt, minimè emendatũ, magis autem sortè etiam abutentem sua mansuetudine, & patientia negligentiorem fieri, & in peccato Lu. 10.c

suo etiam securius obdormire: frustrato tam suauium oleo monitorum, oportebit sanè mordacioribus uti medicamentis, & uinum compunctionis infundere, duris uidelicet cũ eo increpationibus atque inuectionibus agere, & si causa requirit, & duritia tanta est, etiam censuræ ecclesiasticæ baculo percellere contemptorem. Sed unde illi hoc uinum? Nec enim in uineis Engaddi uinum inuenitur, sed olem. Quærat ergo in Cypro, nam illa insula ferax est uini, & uini optimi tollensque inde sibi ingentem botrum, quem olim exploratores de Israel in uecte ferebãt chorum propheticum præcedentem, & subsequentem apostolicum, medium autem Iesum pulchrum scemate figurantes. Hunc ergo botrum accipiens sibi dicat: Botrus Cypri dilectus meus mihi. Vidimus botrum uideamus qualiter zeli uinum exprimatur ex eo. Etenim si peccanti homini homo peccator minimè indignatur, sed magis quasi quendam ei suauissimi balsami rorem sudans pium exhibet compassionis affectum: hoc scimus unde uenit, & iam audistis, sed non aduertistis forsitan. Dictum namque est quòd ex consideratione sui ipsius cuique ueniat mansuetum esse ad omnes, dum homo consilio sapientissimi Pauli, ut piè condescédere sciat præoccupatis in peccato, considerat seipsum, ne & ipse tentetur. An non hinc denique amor proximi radicem trahit, de quo in lege mandatur. Diliges proximũ tuum sicut teipsum? Ex intimis sanè humanis affectibus primordia ducit sui ortus fraterna dilectio, & de insita homini ad se ipsum naturali quadam dulcedine tãquam de humore terreno sumit proculdubio uegetationem, & uim per quam spirante quidem gratia desuper fructus parturit pietatis: ut quod sibi anima naturaliter appetit, naturæ consorti, id est alteri homini iure quodam humanitatis ubi poterit, & oportuerit non existimet denegandum, sed sponte ac libens impartiatur. Inest ergo naturæ si peccato non obsolescat, istiusmodi gratæ & egregiæ, quasi suauitatis liquor, ut molliorem magis ad compatiendum peccantibus, quàm ad indignandum asperiorem sese sentiat, & exhibeat. Verùm quia iuxta Sapientis sententiam, Muscæ morituræ exterminant hoc suauitatis unguentum, & minimè habet in se natura unde id reparet sibi semel amissum, sentit se dolenda mutatione corruere in illud, quod ueraciter ait Scriptura: Proni sunt sensus hominis, & cogitationes in malum ab adolescentia. Non bona adolescentia, in qua filius iunior portionem sibi paternæ substantiæ postulat sequestrari, & bonum incipit uelle diuidere quod in commune dulcius possidetur, & habere solus quod participatione nõ minuitur, partitione amittitur. Denique omnia, inquit, bona sua dissipauit, uiuendo luxuriosè cum meretricibus. Quænam hæ meretrices? Vide ne ipsæ exterminant suauitatis unguentum carnales uidelicet concupiscentiæ, de quibus saluberrime Scriptura te admonens: Post concupiscentias, inquit, tuas non eas. Et meritò morituras describit Sapiens: quoniam, & mundus transit, & concupiscentia eius. His ergo dum satisfacere singulariter uolumus, boni nos socialis atque communis singulari suauitate priuamus. Hæ prorsus muscæ sordidæ, & pungentes, quæ in nobis decorem naturę fœdant, mentem curis, & solicitudinibus lacerant, socialis gratiæ suauitatem exterminant. Hinc homo iunior filius appellatur, quòd natura quodam insensatæ lubrico adolescentiæ deprauata omnem uirilis maturitatis ac sapientiæ succum amiserit, at uersus in asperum arente animo præter se uniuersos despiciat, factus sine affectione. Igitur ab ineunte adolescentia ista pessima atque miserrima proni sunt sensus hominis, & cogitationes in malum, & natura ad indignandũ quàm ad compatiendum, paratior. Inde homo tanquam omnino exutus hominem, in quo uult sibi cum opus habet ab hominibus subueniri, non uult ipse hominibus opus habere subuenire. Magis autem iudicat, spernit, irridet homo homines delinquentes peccator, non considerans seipsum ne & ipse tentetur. A quo malo minime per se, ut dixi, natura resurget, neque recuperabit oleum ingenitæ mãsuetudinis, quod semel est externatum in ea. Veruntamen, quod non potest natura, potest gratia. Quem ergo hominum unctio spiritus misserata, perfundere denuò sua benignitate dignabitur: is continuò reuertetur in hominem; insuper & aliquid melius a gratia, quam a natura recipiet. In fide, & lenitate sanctum faciet illum, & dabit illi nou oleum, sed balsamum in uineis Engaddi. Nèc enim dubium ex fonte hœdi profluere charismata meliora, cuius utique unctio hœdos uertit in agnos, & de sinistra transfert in dexteram peccatores,

Can. 1. a

Gal. 6. a

Leu. 10. d

Luc. 15. d

Eccl. 18.

1. Io. 2. c

Eccl. 10.

Gen. 8. d

tores abundantius quidem ante perfusos unctione misericordiæ, ut ubi abũdauerunt delicta, superabundet & gratia. An non uerè uidetur tibi redisse quodammodo is homo in hominem, qui animi secularis feritate deposita, & recuperata etiam cũ ſenore gratiæ humanæ unctione mansuetudinis, quam in ipso muscæ carnalis cupiditatũ penitus exterminarant, de suo quem gestat homine (imò qui ipse est) & materiam sumit, & formam miserandi hominibus alijs, ita ut tanquam feralem quendam rictum exhorreat, non solũ cuiquam facere hominum, quod pati ipse nolit, sed etiam non facere omnia omnibus quæcunque sibi fieri uelit? En unde oleum. Vinum unde? Profectò ex botro cypri. Etenim si amas dominum Iesum toto corde, tota anima, ac tota uirtute tua, nũquid si uideris eius iniurias, contemptumque, ferre ullatenus æquo animo poteris? Minimè, sed mox arreptus spiritu iudicij, & spiritu ardoris, & tanquam potens crapulatus a uino, repletus zelo Phinees, dices cum Dauid: Tabescere me fecit zelus meus, quia obliti sũt uerba tua inimici mei. Et cum Domino: Zelus domus tuæ comedit me. Vinum est ergo feruidissimus zelus iste, expressum le botro cypri, & calix inebrians Christi amor. Denique Deus noster ignis consumens est, & Propheta ignem dicebat de excelso missum in ossibus suis, eo q; diuino amore flagraret. Habens itaq; ex fraterno oleũ mansuetudinis, & ex diuino amore uinũ æmulationis, se curus accede ad sananda uulnera illius, qui incidit in latrones, pijssimi Samaritani optimus imitator, securè quoq; dicito & tu cũ sponsa: botrus cypri dilectus meus mihi in uineis. Engaddi: hoc, zelus iustitiæ amor dilecti mei mihi in affectib. pietatis. Et de hoc satis. Nam & infirmitas mea pausandum indicit, & sæpè facit, ita ut plerunq; cogar imperfectus, ut ipsi scitis, relinquere disputatione, residuaq; capitulorũ in diem alterum referuare. Sed quid? Ego in flagella paratus sum sciens me adhuc longe recipere imperia meritis. Vapulem sanè uapulem, ut male operãs si fortè uerba in merita reputentur, fortassis miserebitur flagellato, qui bonum in me nõ inuenit quod remuneret sponsus ecclesiæ Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Ro. 5. d

Ps. 77. g

Ps. 118. f

Deu. 4. d

Thre. 1. d

Can. 1. d

Ps. 37. d

De duplici pulchritudine animæ, & qualiter anima loquitur ad Dei uerbum, & uerbum ad animam, & quæ sint eorum linguæ. Sermo XLV.

ECce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, occuli tui columbarum. Pulchræ optimè ex amore sponsæ præsumptio ex amore indignatio sponsi. Hoc rei exitus probat. Etenim præsumptionem corruptio, correptionem emendatio, emẽdationem remuneratio secuta est. Adest dilectus, amouetur magister, rex disparet, dignitas exuitur, requerẽtia ponitur. Cedit quippe faustus ubi inualescit affectus. Et sicut quondam quasi amicus ad amicum Moyses loquebatur, & dominus respondebat: ita & nunc inter Verbum, & animam, ac si inter duos uicinos familiaris admodum celebratur confabulatio. Nec mirum. Ex uno amoris fonte utique influit diligere inuicem, confoueri pariter: Ergo dulciora melle uolant hinc inde uerba, mutui in se totus suauitatis feruntur aspectu sancti indices amoris. Deniqne is illam amicam nuncupat, pulchram pronũciat, pulchram iterat, eadem ab illa uicissim recipiens. Nec ociosa iteratio, quæ amoris confirmatio est, & fortassis aliquid innuit requirẽdum. Quæramus geminam animæ pulchritudinem: hoc enim mihi uidetur innuere. Decor animæ humilitatis est. Non a meipso hoc dico, cum Propheta prior dixerit. Asperges me hyssopo, & mundabor: humili herba, & pectoris purgatiua, humilitatem significans. Hæc se post grauem lapsum rex, & Propterea lauari confidit; & sic niueũ quendam innocentiæ recuperare candorem. Verum in eo qui grauiter peccauit, etsi amanda, nõ tamen admiranda humilitas. At si quis innocẽtiam retinet, & nihilominus humilitatem iũgit: nonne is tibi uidetur geminum animæ possidere decorem? Sancta Maria sanctimoniam non amisit, & humilitate non caruit. Et ideo cõcupiuit rex decorem eius, quia humilitatẽ innocẽtiæ sociauit. Deniq; respexit inquit humilitatem ancillæ suæ. Ergo beati qui custodiunt uestimenta sua munda, uidelicet simplicitatis, & innocentiæ, si tamẽ & decorẽ induere humilitatis adijciant. Protecto audiet, quæ hmõi inuenitur. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra. Vtinã uel se-

Ps. 50. b

Ps. 44. c

Luc. 1. a

Universidad de Deusto
Biblioteca

mel dicas animæ meæ, Domine Ieſu. Ecce tu pulchra es. Vtinam mihi humilitatem cuſtodias. Nam primam ueſtem ego male ſeruaui. Seruus tuus ſum ego. Nec enim audio pro
Pſ. 118. 9 iteriamicum, qui teſtimonium decoris mei cum repetitione non audio. Sufficit mihi ſi ſemel audiam. Sed quid ſi & hoc in quæſtione ſit. Scio quid faciam, uenerabor amicam ſeruus cumulatum in ea decorem deformis
Can. 1. d homunculus admirabor, gaudebo ad uocem ſponſi tãtam nihilominus pulchritudinem admirantis. Quis ſcit ſi ſaltem ex hoc inuenturus ſim gratiam in oculis amicæ, ut gratia ipſius & ipſe inueniar inter amicos? Deniq; amicus ſponſi ſtat, & gaudio gaudet propter uocem ſponſi. En uox eius in auribus dilectę audiamus, & gaudeamus. Adſunt ſibi, loquũtur pariter, ſtemus ſimul, nulla nos huic ſubducat colloquio ſeculi cura, nulla illecebra corporis. Ecce, inquit, tu pulchra es ami
Can. 1. d ca mea, ecce tu pulchra. Ecce admirantis vox eſt, reliquum laudis. Meritò admiranda, cui ſanctitas miſſa humilitatem non attulit, ſed ſeruata admiſit. Meritò pulchra repetitur
Iuue. 7. ſatyra. cui neutra defuit pulchritudo. Rara auis in terris, aut ſanctitatem non perdere, aut humilitatem ſanctimoniam nõ excludi, & ideo beata, quæ utranque retinuit, Denique probatum eſt, nihil ſibi conſcia eſt, & correptionem non abnuit. Nos & cum magna delinF quimus, uix ferimus reprehendit hæc autẽ æquo animo audit contra ſe amaritudines, nihil peccans. Nam ſi deſiderat uidere elaCan. 1. d ritatem ſponſi, quid mali eſt? magis & laudis eſt, & tamen increpata pœnitentiam agit, & dicit: Faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Hoc eſt: Sufficit mihi, nolo itam ſcire niſi Ieſum, & hunc crucifixum. Magna humilitas. Actu innocens ſuſcipit pœnitentis affectum: & quæ non habet unde pœniteat,
Ge. 22. a habet tamen ut pœniteat. Cur ergo, inquis, increpata eſt, ſi nihil mali fecit? Sed enim audi nunc diſpenſationem, & prudentiam ſponſi. Sicut Abrahæ olim obedientia ſanè tentata eſt, ita & nunc humilitas ſponſæ. Et quomodo ille impleta obedientia tunc audiuit: Nunc cognoui, quòd timeas Deum, ſic & huic modo quaſi ſub alijs uerbis dicitur. Nunc cognoui, quòd humilis ſis. Hoc enim eſt quod ait: Ecce tu pulchra es. Et ideo præconium iterat, ut gloriæ ſanctiCan. 1. d tatis additum ſignet humilitatis decorem. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra. Nunc cognoui, quòd pulchra ſis, nõ ſolum ex meo amore, ſed etiam ex tua humilitate. Non dico nunc pulchram inter mulieres, nec pulchram in genis, nec in collo, ſicut ante dicebam: ſed pulchram ſimpliciter fateor: non utrique pulchram ex comparatione, non cum diſtinctione, non ex parte. *Ibidem.* Et addit: Oculi tui columbarum. Apertè adhuc commendatur humilitas. Ad hoc ſiquidem reſpicit, quòd illa reprehenſa de alta inquiſitione ſua, continuò non cunctata
Can. 1. d eſt ad ſimpliora deſcẽdere, ita ut diceret. Faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi. Mul
G tum profectò diſtat inter uultum gloriæ, &
Pſ. 130. faſciculum myrrhæ, & ideo magnum humi*Ibidem.* litatis inſigne, inde huc acquieſcere reuocari. Ergo oculi tui columbarum. Iam, inquit, non ambulas in magnus neque in mirabilibus ſuper te, ſed inſtar ſimpliciſſimæ uoluCan. 1. d cris contentus es ſimplicioribus, nidificans in foraminibus petræ, meis uulnerib. immorans: & libenter ea, quæ ſunt de me dumtaxat incarnato, & paſſo, oculo intuẽs columbino. Aut certè quia in ſpecie auis huius ſpiritus ſanctus apparuit, ſpiritualis magis, quã ſimplex in ea intuitus columbæ nomine cõmendatur. Et ſi hoc placeat, oportet referas capitulum præſens ad id, quod paulo ante ſodales murenulas ei facere aureas promiſerunt, non intendentes (ut tunc docui) ornare aures corporis, ſed informare auditũ cordis. Potuit itaque fieri, ut fide, quæ eſt ex auditu, corde amplius mundato ad videndum, quod ante non poterat, inſtructior redderetur.

Et quoniam de acceptis murenulis in uiſu acutiori ad intelligentiam ſpiritualẽ uiſa eſt profeciſſe: placuit ſponſo, cui ſemper, (quod in ſe eſt) placet magis uideri in ſpiritu: & annumerans id quoque eius laudibus
Can. 1. d ait. Oculi tui columbarum. Iam me, inquit, intuere in ſpiritu, quia ſpiritus ante faciem tuam Chriſtus dominus. Et habes unde id poſſis, quia oculi tui columbarũ. Ante non habebas, & ideo reprimenda fuiſti: ſed nunc copiam habeto uiuendi, quia oculi tui columbarum, id eſt ſpirituales. Non ſanè copiam quã petebas: nec enim uel modo adhuc ad illam potes, ſed quæ tamen interim ſufficere poſſit. Sanè ducenda es de claritate
H in claritatem, & proprerea uide, ut potes modo, & cum plus poteris, plus uidebis. Non puto, fratres, non puto mediocrem hanc, neque communem eſſe omnibus uiſionem, etſi

Can. 1. d etſi ſit inferior illa qua uidendus eſt in futuro. Denique ex his, quæ ſequuntur, aduertite. Sequitur enim: Ecce tu pulcher es dilectæ mi, ecce tu pulcher. Vides quam in excelſo ſtat, & in ſublime mentis uerticem extulit, quæ uniuerſitatis dominum quadam ſibi proprietate uendicet in dilectum. Attẽde enim quomodo non ſimpliciter dilecte ſed dilecte mi inquit, ut proprium deſignaret. Magna uiſio prorſus, de qua iſta in id fiduciæ & auctoritatis excreuit, ut omnium dominum, dominum neſciat, ſed dilectum. Exiſtimo enim nequa quam hac uice eius ſẽ ſibus importatas imagines carnis, aut crucis aut alias quaſcunque corporearum ſimilitudines infirmitatum. In his nam q; iuxta Prophetam non erat ſpecies neque decor. Hæc autem cum intuita nunc pulchrum decorũque pronunciat, in uiſione meliori illum ſibi apparuiſſe ſignificans. Ore enim ad os (ſicut quondam cum ſancto Moyſe) loquitur cum ſponſa, & palam non per ænigmata,
Pſ. 33. a & figuras Deum uidet. Talem denique ore pronunciat, qualem & mente conſpicatur, uiſione planè ſublimi & ſuaui. Regem in decore ſuo uiderunt oculi eius, non tamen ut regem, ſed ut dilectum. Viderit eum ſane quis ſuper ſolium excelſum & eleuatum & alius facie quoque ad faciem ſibi apparuiſſe teſtatus ſit: mihi tamen uidetur eminentia in hac parte eſſe apud: ſponſam, quòd ibi uiſus legitur dominus, hic dilectus. Sic enim
Iſa. 6. a habes: Vidi dominum ſedentem ſuper ſo3. Re. 22 d lium excellum & eleuatum. Et item: Vidi dominum facie ad faciem, & ſalua facta eſt
Ge. 32. g anima mea. Sed ſi ego dominus, inquit, ubi eſt timor meus? Quòd ſi illis facta eſt reuelatio cum timore, quia ubi dominus, ibi timor: ego profecto ſi optio daretur, tanto libentius tanto que charius ſponſæ ampleCan. 1. d cterer uiſionem, quanto in meliori affectione, quæ eſt amor, factam aduerto. Nam ti
Pſ. 65. a mor pœnam habet, perfecta autem charitas foras mittit timorem. Multum ſane intereſt apparere terribilem in conſiliis ſuper filios hominum, & apparere ſpecioſum forma prę filijs hominum. Ecce tu pulcher es dilecte mi, & decorus. Verba iſta planè amore reſonant, non timorem. Sed forte aſcendunt cogitationes in corde tuo, & quæris dubius apud te dicens. Qua ratione uerba uerbi facta ad animam referuntur: & rurſum animæ ad uerbum, ut illa audierit uocem loquentis ſibi, & perhibentis quòd pulcha ſit, uiciſſimque idem præconium ſuo mox reddiderit laudatori? Quomodo poſſunt hæc fieri? Nam uerbo loquimur, non uerbum loquitur. Itemque anima non habet unde loquat, niſi os corporis ſibi uerba formauerit ad loquendum. Bene quæris, ſed attende ſpiritum loqui, & ſpiritualiter oportere intelligi, quæ dicuntur. Quoties proinde audis, uel legis uerbum atque animam parirer colloqui, & ſe inuicem intueri, noli tibi imaginari quaſi corporeas intercurrere uoces, ſicut nec corporeas colloquentium apparere imagines. Audi potius quid tibi k ſit in huiuſmodi cogitandum. Spiritus eſt uerbum, ſpiritusque anima, & habent linguas ſuas, quibus ſe alterutrum alloquantur, præſentesque indicent. Et uerbi quidẽ lingua fauor dignationis eius, animæ uerò deuotionis feruor. Elinguis eſt anima atque iuſans, quæ hanc non habet, & non poteſt ipſi ullatenus ſermocinatio eſſe cum uerbo. Ergo huiuſmodi linguam ſuam cum uerbum mouet uolens ad animam loqui, non poteſt anima non ſentire: Viuus eſt enim ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens uſque ad diuiſionem animæ & ſpiritus. Et rurſum cum ſuã animam mouet, verbum latere multo minus poterit, non ſolum quia ubique eſt præſens, ſed propter hoc magis q; niſi ipſo ſtimulante, deuotionis lingua minimè ad loquendum mouetur. Verbo igitur dicere animæ, pulchra es, & appellare amicam, infundere eſt unde & amet, & ſe præſumat amari. Ipſi uerò uerbum uiciſſim nomina re dilectum, & fateri pulchrum quòd amat & quod amatur, ſine fictione & fraude aſcribere illi, & mirari dignationem, & ſtupere ad gratiam. Siquidem pulchritudo illius, dilectio eius, & ideo maior, quia præueniens. Medullis proinde cordis & intimarum uocibus affectionum tanto amplius atque ardentius clamitat ſibi diligendum, quãto id prius ſenſit diligens quam dilectum. Itaque locutio uerbi infuſio doni, reſponſio animæ cum gratiarum actione admiratio. Et idcirco plus diligit, quòd ſe ſentit in diligendo uitam: & ideo plus miratur, q; præuẽtam agnoſcit. Vnde non contenta eſt ſemel dicere pulchrum, niſi repetat & decorum, L eminentiã decoris illa repetitione deſignãs. Aut certè in utraque Chriſti ſubſtantia dignum expreſſit omni admiratione decorem in altera naturæ, in altera gratiæ. Quam

pulcher

Universidad de Deusto
Biblioteca

pulcher es angelis tuis Domine Iesu in forma Dei, in die æternitatis tuæ, in splendoribus sanctorum ante Luciferum genitus, splẽdor, & figura suæ substantiæ patris, & quidem perpetuus minimeque fucatus candor uitæ æternæ. Quam mihi decorus es Domine mi in ipsa tui huius positione decoris. Etenim ubi te exinaniuisti, ubi naturalibus radijs lumen indeficiens exuisti ibi pietas magis emicuit, ibi charitas plus effulsit, ibi amplius gratia radiauit. Quàm clara mihi oriris stella ex Iacob, quam lucidus flos de Iesse egredieris, quàm iucundum lumen in tenebris uisitasti me oriens ex alto. Quàm spectabilis, & stupendus ẽt uirtutibus supernis in conceptu de spiritu, in ortu de uirgine, in uitæ innocentia, in doctrinæ fluentis in coruscationibus miraculorum, in reuelationibus sacramẽtorum. Quam denique rutilans post occasum sol iustitiæ de corde terræ resurgis, quàm formosus in stola tua demum rex gloriæ in alta cœlorum te recipis. Quomodo non pro his omnibus omnia ossa mea dicẽt: Domine quis similis tui? Hæc ergo similiaq; puta in dilecto intuentem sponsam aduertisse cum diceret: Ecce tu pulcher es dilecte mi, & decorus. Neque hæc sola, sed insuper aliquid proculdubio de naturæ decore superioris, quod nostrum omnino præteruolat intuitum, & effugit experimentum. Ergo ite ratio utriusque decorem substantiæ designauit. Audi deinde quomodo tripudiat ad aspectum, affatumque dilecti, & corã ipso nuptiali carmine, quæ amoris sunt gratulabunda, decantat. Sequitur. n. Lectulus noster floridus, tigna domorũ nostrarũ cedrina, laquaria nostra cypressina. Sed seruemus recẽtiori principio sponsæ cãt lenã, ut & nos de qete facti alacriores, libetius exultemus, & lætemur in ea ad laudem, & gloriam sponsi ipsius Iesu Christi Domini nostri, q est super omnia Deus benedictus in secula Amen.

Nu. 24. c
Esa. 11. a

Can. 1. d

De statu & compositione totius Ecclesiæ: & quomodo per actiuam uitam, quæ sub obedientia agitur, peruenitur ad contemplationem. Sermo XLVI.

Can. 1. d

LEctulus noster floridus tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cypressina. Epithalamium canit, cubile & thalamos pulchro sermone describens. Sponsum inuitat ad requié. Hoc .n. melius quiescere, & cum Christo esse. Necessarium autem exire ad lucra propter saluandos. Verum nunc opportunitate, ut putat, inuenta, ornatum nunciat tralamum lectulumque velut digito monstrans, dilectum, ut dixi, inuitat ad requiem, & cum eũtibus in Emaus cordis ardorem non sustinens, ad mentis pertrahit hospitium, secundum pernoctare compellit, & cum Petro loquitur: Domine bonum est nos hic esse. Iam quid spiritualiter ista contineant, requiramus. Et in ecclesia quidem lectum in quo quiescitur claustra existimo esse & monasteria in quibus quiete à curis uiuitur seculi, & solicitudinibus uitæ. Atque is lectus floridus demonstratur, cum exemplis, & institutis patrum tanquam quibusdam benecolentibus respersa floribus fratrum cõuersatio, & uita refulget. Porrò domos populares conuentus intellige Christianorum quod hi qui sublimitate positi sunt, Christiani utique utriusque ordinis principes, quasi tigna parietes iustis impositis legibus fortiter stringunt, ne sua quisque lege uel uoluntate uiuentes, tanquam parietes incli- ps. 61. b
nati, & maceriæ depulsæ dissideant a semetipsis, & sic omnis structura ædificij corruens dissipetur. Laquearia uerò quæ à tignis firmiter pendent, & domos insigniter ornãt puto bene instituti cleri mansuetos, & disciplinatos mores, riteque administrata officia designare. Quomodo namque stabunt ordines clericorum, & administrationes eorum, si non principum tanquam tignorum beneficio & munificentia sustentẽtur, & protegantur potentia? Quòd autem tigna cedrina, & cypressina laquearia describuntur, natura absque dubio habent in his speciebus lignorum, quod congruat præfatis ordinibus. Et cedrus quidem, quoniam imputribile est necnon, & odoriferum, alteque proceritatis lignum, satis indicat quales oporteat assumi uiros in uices tigurum. Ergo ualidos, & constantes necesse est esse eos, qui super alios ordinantur, nec non & longanimes inspe, usq; ad superna mentis uertice attollẽtes, q ẽt bonũ fidei suæ, & cõuersationis ubique odoré spargẽtes, dicere cum Apostolo 2. Cor. 2. d
possint: Christi. n. bonus odor sumus Deo in omni loco. Cypressus item boni æquè odoris, & imputribile similiter lignum incorruptæ uitæ & fidei etiam quemuis de clero decere esse demonstrat, ut meritò decori domus ac laquearium ornatui deputetur.

Scriptum

Scriptum est enim: Domum tuam decet sanctitudo domine in longitudinem dierum. Vbi sanè & sanctimoniæ decus, & indeficiẽtis gratiæ expressa perseuerantia est. Oportet ergo uirum qui ad ornamentum, & decorem assumitur domus, bonis ornatum moribus esse, & quamuis semper ipse sit intus, bonum tñ testimonium habere & ab his qui foris sunt. Sunt & alia in natura lignorum horum competentia his, quæ spiritualiter differuntur, sed breuitatis causa prætereo. Notandum uerò pulchre omnẽ Ecclesia statum breui uno uersiculo comprehensum, auctoritatem scilicet prælatorum, cleri decus, populi disciplinam, monachorum quietem. In horum prorsus, cum rectè sunt omnia, sancta mater Ecclesia consideratione lætatur, & tunc ea quoque offert intuenda dilecto, cum ad eius tanquam omniũ auctoris refert omnia bonitatem, nihil sibi ex omnibus tribuens. Nam quod ait noster & nostrarũ, nõ usurpationis est signũ, sed dilectionis, quod nimiæ uidelicet fiducia charitatis, nihil eius quem ualde diligit, à se æstimet alienũ. Nec enim se sponsi contubernio, aut quietis eius putat arcendam consortio, quæ semper non quæ sua, sed quæ illius sunt quærere consuescit: & hæc causa cur sibi, & sponso simul, siue lectulum, siue domos ausa sit pronuncia re cõmunes. Dixit enim, lectulus noster, & tigna domorum nostrarum, & laquearia nostra: audacter se in possionem associans, cui iunctam non dubitat in amore. Non ita illa quæ propriæ uoluntati nondum abrenunciauit, sed per se iacet, per se habitat: magis autem non per se, sed cum meretricibus luxuriosè uiuendo conuersatur, concupiscentias loquor carnis, cum quibus dissipat bona sua, & portionem substantiæ quam sibi diuidi postulauit.

Ps. 92. a

Can. 1. d

Lu. 15. c

Cæterum tu qui has spiritus sancti uoces audis uel legis, putasne aliquã horum quæ dicuntur, ualeas applicare tibi, ac de fœlicitate sponsæ quæ hoc amoris carmine ab ipso spiritu canitur, aliquid recognoscere in temetipso, ne dicatur, & tibi, quia uocem eius audis, & non scis unde ueniat, aut quo uadat? En forte appetis & ipse cõtẽplationis quietem, & benefacis, tantum ne obliuiscaris flores quibus lectulũ sponsæ legis aspersum. Ergo cura & tu tuum similiter circundare bonorum floribus operum, uirtutum exercitio tanquam flore fructum sanctum ocium præuenire. Alioquin delicato satis ocio dormitare uolens, si nõ exercitatus quescere appetas, & Liæ fœcunditatæ neglecta, solis cupias Rachelis amplexib⁹ oblecta ri. Sed & præposterus ordo est, ante meritũ, exigere præmium, & ante laborem sumere cibũ, cum dicat Apostolus: Qui non laborat non manducet. A mandatis tuis intellexit, inquit, ut scias nisi obedientiæ mandatorum contemplationis gustũ penitus non deberi. Non igitur putes de propriæ amore quietis, sanctæ obedientiæ actibus, seniorũ ue traditionibus præiudicium ullatenus faciendũ. Alioquin non dormiet tecum sponsus in lecto uno, illo præsertim quem tibi, p obedientiæ floribus, cicutis atque urticis in obedientiæ aspersisti. Propter quod non exaudiet orationes tuas, uocatusque nõ ueniet. Nec enim dabit inobedienti copiã sui tantus obediẽtiæ amator, ut mori quam nõ obedire malueruit. Sed neque approbat tuę contemplationis inane ocium, qui dicit per Prophetam: Laborauit sustinens: significans tempus quo exul cœlo, & patria summæ quietis, operatus est salutem in medio terræ. Magis autem uereor, ne te quoque inuoluat formidolosa illa sentẽtia ita intonãs in perfidiam Iudæorum: Neomenias uestras & sabbatum, & festiuitates alias non feram. Item: Kalendas uestras, & solemnitates uestras odit anima mea, facta sunt mihi molesta. Et lugebit super te Propheta, & dicet: Viderunt eam hostes, & deriserunt sabbata eius. Cur enim q̃ dilectus repudiat, non irrideat inimicus? Miror ualde imprudenti m aliquorum qui inter nos sua singularitate turbauerint, sua impatientia irritauerint, sua contumacia, & rebellione contẽpserint, sua inobedientia coinquinauerint, audent nihilominus ad tam fœdum concupiscentiæ suæ, lectulum omni orationum instantia totius puritatis dominum inuitare. At cũ extẽderitis, ait, manus uestras, auertã oculos meos: & cum multiplicaueritis orationẽ, non exaudiam. Quid enim? Lectulus non est floridus, magis autem & putidus est, & tu illuc regem gloriæ trahis? Ad pausandũ hoc facis, an ad causandum. Centurio uetat illum intrare sub tectũ suum propter suam indignitatem, cuius tamen fides in uniuerso redolet Israele. Et tu ad te compellis intrare tantorum sordens spurcitia uitiorum? Clamat Apostolorum Princeps: Exi à me domine quia homo peccator sum: & tu dicis intra ad me Domine,

1. The. 5. a
Ps. 118. a
Esa. 1. b
Thr. 1.
Mat. 8.
Lu. 5. c

quoniam

1.Re. 2. quoniam sanctus sum? Omnes, inquit, unanimes in oratione estote, fraternitatem diligite. Et Vas electionis; Leuantes puras manus, ait, siue ira, & discrepatione. Vides ne
1.Ti.2. quomodo concordet sibi, & eodem spiritu de pace, & tranquillitate animi (quam habere debet ille qui orat) loquantur Princeps
Apo.9.a Apostolorum, & doctor gentium? Perge ergo tu tota die expandere ad Deum manus tuas, qui fratres tota die molestas, unanimitatem impugnas, ab unitate te separas. Et quid me uis facere, inquis? Profectò ut primo quidé emundes conscientiã ab oi inquinamento iræ, & discrepationis, & murmuris & liuoris, & quicquid omnino aduersari cognoscitur aut paci fratrũ, aut obedientiæ se-
F niorũ, de cordis habitaculo eliminare festines. Deinde etiã circundare tibi flores bonorum quorumcunq; actuũ, & laudabiliũ studiorum, atq; odoramenta uirtutũ. i. quæcunque sunt uera, quæcunque pudica, quæcunque insta, quæcunque sancta, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinæ. Hæc cogitare, in his exerceri curato. Ad istiusmodi securè vocabis sponsum, quoniam non introduxeris cũ, veraciter dicere poteris & tu, quia lectulus noster floridus, redolente nimirũ cõsciẽtia pietatem, sed pacẽ, sed mansuetudinem, sed iustitiam, sed obedientiam, sed hilaritatem, sed humilitatẽ. Et de lectulo quidem sic. Domum uerò Dei spiritualem seipsum quisque agnoscat, qui tamen iam non in carne ambulet, sed in spiritu. Templum enim Dei, ait, sanctum est, quod estis uos. Curate ergo, fratres, spirituali huic æ dificio (qđ uos
1.Co.3.d estis) ne forte cum in superiora proficere cęperit, uacillet, & corruat, si lignis fortibus non fuerit subnixum, & colligatum: curate, inquam, illi tigna dare imputribilia, & immobilia, timorem uidelicet Domini illum castum, qui permanet in seculũ seculi: patiẽtiam, de qua scriptum est, quia patientia pauperum non peribit in finem; longanimitatem quoque, quæ sub quouis structurę pondere inflebilis perseuerans in infinita secula uitæ beatæ protenditur, Saluatore loquente in Euangelio: Qui perseuerauerit usque in finem, saluus erit. Magis autem super omnia charitatem, quæ nunquam excipit, quia fortis est, inquit, ut mors dilectio;
Mat.20. c dura sicut infernus æmulatio. Studere deinde his tignis substernere, & alligare ligna alia æ quę preciosa, & pulchra, cui tamen illa ad manum fuerint in opus laquearium, ad decorem domus, sermonem, s. sapientiæ, siue scientiæ prophetiam, gratiam curationum, interpretationem sermonem, & cætera talia quæ magis noscuntur sanè apta ornatui, quàm necessaria fore saluti. De his ꝑceptum non habeo, consilium autem do. Quoniam quidem istiusmodi ligna constat, & laboriosè quæri & difficile inueniri, & periculosè elaborari (nã, & rara ea præsertim his temporibus terra nostra producere repetitur) consulo sanè, & moneo non multo opere ista requiri. Magis autẽ ex lignis alijs laquearia præparari, quæ etsi minus appareãt splendida, non minus tamen ualida esse probantur, insuper & facilius possidentur, & tutius. Vtinam & mihi illorum suppetat copia lignorũ, quibus hortus sponsi Ecclesia copiosè densatur pax, bonitas, benignitas, gaudiũ in spiritu sancto, misereri in hilaritate, tribuere in simplicitate, gaudere cũ gaudentibus, flere cũ flentibus. An non tu illam Ro.12.a domũ, quod ad laquearia spectat, abundeq; ornatam censeas, quam talibus lignis inspexeris sufficienter compositeque tabulatam? Domine dilexi decorem domus tuæ semp; Ps.25.d da mihi ligna hæc, quæso, quibus tibi semp ornatum exhibeam thalamum conscientiæ, conscientiæ dico & meæ, & alterius. Hic cõ
H tentus ero, erunt & qui meo in hac re consilio acquiescere uolent, quia & te puto fore contẽtũ, cætera sanctis Apostolis, & uiris Apostolicis derelinquo. Sed & uox dilectissimi, tametsi illa ligna non habeatis, nihilominus tũ si hæc habetis confidite, nihilominꝰ cũ omni fiducia accedite ad lapidẽ summũ, angularem, electũ, preciosum, nihilominus super fundamentum Apostolorũ, & prophetarum, & ipsi tãquam lapides uiri superædificamini domos spirituales, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias acceptabiles Deo per Iesum Christũ spõsum Ecclesiæ Christi domini nostri, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

De triplici flore, scilicet uirginitatis, martyrij, & bonæ operationis, & de deuotione habendæ circa diuinum officium. Ser. XLVII.

EGo flos campi, & lilium conuallium. Ad hoc respicere puto, quod sponsa de respersis lectulũ floribus cõmẽdarat. Ne.n. sibi flores ascriberet, qꝺ hꝰ lectulus Cant.1

ctulus decoratus, & uenustatus thalamus ui debaturt, infert sponsus se esse florem campi, nec de thalamo sanè prodire flores, sed de campo, & suo munere & sui participatione fieri quod reniret, & quod redolet. Ne
I quis ergo exprobrare illi posset & dicere: Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? ipse dilectæ suæ sicut ambitiosus amator, ita informator benignus, pie illi dignan-
Ibidem. terque demonstrat cui nitorem de quo gloriabatur, ac suaueolentiam lectuli debeat deputare. Ego flos campi, inquit, de me est quod gloriaris. Saluberrimè admonemur & ex hoc loco quia nequaquam gloriari oportet, & si quis gloriatur, in domino glorietur. Et secundam literam istud.

Nunc iam scrutemur ipso, de quo loquimur, addiuuante, spiritualem qui in ea tegitur intellectum. Et primo aduerte non mihi trifarium quendam floris statum, in campo, in orto, in thalamo, vt post hoc etiam illud facilius compertum fiat, cur se potissimum campi florem elegerit appellare. Et in campo quidem & in orto oritur flos, in thalamo autem minimè, redolet & lucet in eo, non tamen erectus & stãs ut in orto, uel campo, sed plane iacens tanquam qui illatus sit, non innatus. Propterea & necesse est sanè reparare frequenter & semper recentiores apponere flores, quod diu odorem suum minime retineãt, nec decorem. Quod si (ut in alio sermone præfatus sum) lectu-
2.Co.9.b lus respersus floribus conscientia est bonis referta operibus, uides certe ut similitudo seruetur, nequaquam sufficere semel uel secũdo operari quod bonum est, nisi incessanter addas noua prioribus, quatenus seminãs in benedictionibus, de benedictionibus & metas. Alioquin iacet & marcet flos boni
K operis, atque in breui omnis ex eo & nitor exterminatur, & uigor. si non aliis atque aliis superiectis pietatis actibus continue reparetur. Hoc in thalamo. In horto autem nõ ita, sed neque in campo similiter. Ex se. n. semel productis floribus assidue subministrant unde diu in ipsis decus ingenitum p seueret. Differunt tamen & ipsi inter se, q hortus quidem ut floreat hominum manu & arte excolitur, campus uero ex semetipso naturaliter producit flores, & absque omni humanæ diligentiæ adiuturio. Putasne iam tibi uideris aduertere quisnam ille sit campus, nec fulcatus uomere, nec defossus sarculo, nec fimo impinguatus, nec manu hominis seminatus: uenustatus tamen nihilominus nobili illo flore, super quem constat re quieuisse spiritum Domini? Ecce, inquit, Ge.27.d odor filij mei sicut odor agri pleni, cui bene dixit Dominus. Necdum speciem suam ille flos agri induerat, & iam dabat odorem suũ, quando eum ut hoc præ gaudio exclamare, præsensit spiritu, corpore marcens sanctus & senex patriarcha, caligans uisu, sed odoratu sagax. Non se proinde debuit florem thalami protestari, qui flos est perpetuo uigens, sed neque item horti, ne humano videretur opere generatus: Pulchra autem & conuenientissime, Flos cãpi, sũ ait, qui & absque humana industria prodijt, & semel prodeunti nulla est deinceps dominata corruptio, ut sermo impleatur quem dixit. Non dabis sanctum tuum uidere corruptio Ps.15.e nem. Sed si placet accipe & aliam huius rei rationem, ut arbitror, non spernendam. Non enim sine causa sãne multiplex spiritus à Sapiente describitur, nisi quòd sub uno literæ cortice diuersos plerunque sapiẽtiæ intellectus tegere consueuit. Itaque iux- L
ta præfatam de floris statu partitionem, flos est uirginitas, flos martyrium, flos actio bona. Io horto uirginitas in campo martyriũ, bonum opus in thalamo. Et bene in horto uirginitas, cui familiaris verecundia est fugitans publici, latibulis gaudens, patiens disciplinæ. Denique in horto flos clauditur qui in cãpo exponitur, spargiturque in thalamo. Et habes: Hortus conclusus, fons signatus. Quod utique claustrum pudoris Cant.4 signat in uirgine, & inuiolatæ custodiã sanctitatis, si tamen talis fuerit, quæ sit sancta corpore & spiritu. Bene item in campo martyrium, dum martires ludibrio omnium exponantur, spectaculum facti & Angelis & hominibus. Nonne illorum miseranda nox Ps.78. est in Psalmo, Facti sumus opprobrium vicinis nostris, sublannatio & illusio his qui in circuitu nostro sunt? Bene quoque in thalamo actio bona, quæ conscientiam & quietam facit & tutam. Post bonum denique opus securius in contemplatione dormitur, & tanto quis fiducialius sublimia intueri & inuestigare aggreditur, quanto sibi conscius est minime se propriæ amore quietis, charitatis operibus defuisse. Et hæc oĩa secũdum aliquid Dominus Iesus.

Ipse flos horti virgo uirga uirgine genera tus. Idem flos campi, martyr, martyrum

corona

Universidad de Deusto
Biblioteca

corona martyrij forma. Denique foras ciuitatem eductus est, extra castra passus est in ligno eleuatus est, spectandus hominibus sublannandus ab omnibus. Ipse item thalami sios, speculum, & exemplum totius be-
M neficientiæ, quemadmodum ipse Iudeis pro
Ioã. 10. f testatus est dicens: Multa bona opera osten-
Ac. 10. f di uobis ex patre meo. Et item: Scriptura de eo: Qui pertransijt, ait, benefaciendo & sanando omnes. Si igitur hæc tria dominus; quæ fuit causa, vt e tribus se campi florem maluerit appellare? Profecto ut eam ad tolerantiam animaret, cui nouerat imminere (siquidem uellet pie uiuere in Christo) persecutionem pati. Id se ergo libentius profitetur ad quod potissimum uult habere sequacem: atque hoc est, quod alias dixi, quo niam semper & illa appetit quietem, & ille incitat ad laborem, denuncians ei quòd per multas tribulationes oportet intrare in re-
Act. 14. d gnum cœlorum. Vnde cum noua in terris
Ioan. 16. a Ecclesia nouiter desponsata sibi redire ad patrem disponeret, dicebat ei: Venit hora ut omnis qui interficit uos, arbitretur ob sequium se præstare Deo. Item: Si me, ait, persecuti sunt, & uos persequentur. Potes & tu in Euangelio multa colligere huic de-
Can. 2. a nunciationi malorum perferendorum simi-
lia. Ego flos campi, & lilium conuallium. Illa ergo monstrante lectulum, ille uocat ad campum, ad exercitium prouocat. Nec putat q icquam persuasibilius fore illi ad in eundem certamen, quàm si sciplum certantis aut exemplum proponat, aut præmium. Ego flos campi. Sane utrumuis in hoc sermone intelligi datur, uel q sit uidelicet pugnantis forma, vel quod gloria triumphantis. Vtrumque es mihi Domine Iesu, & speculum patiendi, & præmium patientis. Vtrunque fortiter prouocat, ac uehementer accendit. Tu doces manus meas ad præ-
Ps. 17. c lium exemplo virtutis tuæ, tu caput meum
A post uictoriam tuæ coronas præsentia maiestatis, siue quia pugnantem te specto, siue quia te expecto non solum coronantem, sed si coronam, in utroque mirabiliter tibi me allicis: uterque funis violentissimus ad trahendum. Trahe me post te, libenter te sequor, libentius fruor. Si sic bonus es Do-
Crnt. 1. a mine sequentibus te, qualis futurus es con
1. Ti. 6. c sequentibus? Ego flos campi, Qui diligit me, ueniat in campum, non refugiat mecũ: & pro me inire certamen, ut possit dicere: [illegible] certamen certaui. Et qm non super bi uel arrogantes, sed humiles potius qui de se præsumere nesciunt, martyrio idonei sũt addit se etiam lilium esse conuallium, idest humilium coronam, specialem gloriam futu
ræ exaltationis ipsorum huius eminentiaflo
ris designans. Erit namque cum omnis uallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur, & tunc candor ille uitæ æternæ
illium planè non collium sed conuallium ap
Esa. 40. d parebit. Iustus germinabit sicut lilium, in-
quit. Quis iustus nisi humilis? Denique cum se manibus Baptistæ serui Dominus in
clinaret, & ille expauesceret maiestatem:
Mat. 3. d Sine, inquit, sic enim decet nos implere om
nem iustitiam, consummationem profectò iustitiæ in humilitatis perfectione constituens. Iustus ergo humilis, iustus conuallis est. Et si humiles inuenti fuerimus, germinabimus & nos sicut lilium, & florebimus in æternum ante dominum. Au non uerè
vel tunc maximè se lilium conuallium com-
B probabit cum refermabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ? Non ait corpus nostrum, sed corpus humili tatis nostræ, vt huius lilii miro & sempiterno candore solos significet humiles illustrã dos. Et hæc dicta sint pro eo quòd sponsus se florem campi, & lilium esse conuallium, p testatus est. Iam etiam quid de sua consequeter charissima protestetur, bonum esset audire, sed hora non patitur. Ex regula namq; nostra nihil operi Dei præponere licet. Quo quidem nomina laudum solemnia quę Deo in oratorio quotidie persoluuntur, pater ideo Benedictus uoluit appellari, ut ex hoc clarius aperiret, quam nos operi illi uel let esse intentos. Vnde uos moneo dilectissimi, pure semper ac strenue diuinis interesse laudibus. Strenuè quidem, ut ficut reue renter, ita & alacriter domino assistatis, non pigri, non somnolenti, non oscitantes, non parcentes uocibus, non præcidẽtes uerba dimidia, non integra transilientes, non factis & remissis uocibus muliebre quiddam balba de nare sonantes, sed uirili, ut dignum est & sonitu & affectu uoces sancti spiritus depromentes. Pure uerò ut nil aliud dum psallitis quam quod psallitis cogitetis. Nec solas dico uitandas cogitationes uanas, & ocio sas, uitãdæ sunt & illæ illa dũtaxat hora, & il lo loco quas officiales fratres p cõi necessitate quasi necessario frequẽter admittere cõpellunt. Sed ne illa quidẽ profectò recipere tunc cũsuluerim, quæ forte paulo ante in claustro

claustro sedentes in codicibus legeratis, qualia & nunc me uiua uoce differente ex hoc auditorio spiritus sancti, recẽtia reportatis.
C Salubria sunt, sed minimè illa salubriter inter psallendum reuoluitis. Spiritus enim sanctus illa hora gratũ non recipit quicquid aliud, quàm debes, neglecto eo, quod debes obtuleris. Cuius semper facere uoluntatem ad eius uoluntatem ipso inspirãte possimus gratia, & misericordia sponsi Ecclesiæ Iesu Christi domini nostri, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

De laude reciproca, quæ fit inter sponsum, & sponsam: & qualiter per umbram Christi intelligatur corpus, & fides eius. Ser. XLVIII.

Can. 2. a SIcut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Non bonæ filiæ quæ pungunt. Attende pessimũ germen eius, cui
Gen. 3. d maledictũ est terræ nostræ. Cũ, inquit, colueris eã, spinas, & tribulos geminabit tibi. Donec ergo in carne est anima, inter spinas profectò uersatur, & necesse est ut patiatur inquietudines tentationũ, tribulationumque aculeos. Qđ si liliũ est ipsa, iuxta sponsi uerbũ, uideat quã uigilẽ, solicitamq; esse oportea t super custodia sui, septa undi-
Psal. 2. c que spinis hinc inde aculeos intendẽtibus.
Phili. 2. c Nec. n. uel leuissimã spinæ sustinet ullaten punctionẽ floris teneritudo, sed mox ut modicè premitur, perforatur. Sentis quã meritò necessarièque hortetur nos Propheta seruire dño in timore, & itẽ Apostolus cũ timore nihilominus, & tremore nostram ip sorũ operari salutem? Tenebant nimirum proprio experimento huius sententiæ ueritatẽ, utpote amici sponsi, qui minimè prorsus ambigerent, & ad suas animas pertinere
Can. 2. a quod dicitur: Sicut liliũ inter spinas sic amica mea inter filias. Denique unus eorũ, Cõuersus sum, ait in ærumna mea dum confi-
Psal. 31. gitur spina. Bene confixus, qui conuersus exinde est. Bene pungeris si compungeris (multis cum sentiunt pœnam corrigũt culpam) & talis dicere potest, Conuersus sum in ærumna mea, dum configitur spina: Spina culpa est, spina pœna est, spina falsus frater, spina uicinus est malus. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. O candens lilium, o tener, & delicate flos, incredu li, & subuersores sunt tecum, uide quomodo cautè ambules inter spinas. Plenus est mundus spinis. In terra sunt, in aere sunt, in carne tua sunt. Versari in his, & minimè lædi, diuinæ potentiæ est, non uirtutis tuæ. Sed confidite, inquit, quia ego vici mundũ. Et si igitur undique tibi intendi prospicias Ioã. 16 g tribulationum tanquam tribulorum aculeos, non turbetur cor tuum, neque formidet, Rom. 5. a sciens quia tribulatio operatur patientiam, patientia probationem, probatio spem, spes autem non confundit. Considera lilia agri quomodo inter spinas uigent, & nitent. Si fœnum quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic custodit, quanto magis amicam, & sponsam suam charissimam? Denique custodit dominus omnes diligentes se. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea Ps. 145.
inter filias. Non mediocris titulus profe- d
ctò uirtutis inter prauos uiuere bonum, & E
inter malignantes innocentiæ retinere candorem, & morum lenitem: magis autem si his qui oderunt pacem, & pacificum, & ami cum ipsis te exhibeas inimicis. Id planè tibi similitudinẽ datam de lilio iure quodã proprietatis specialiter uendicabit, quod ipsas utiq; punguentes se spinas cãdore proprio illustrare, & uenustare non cessat. An non proinde lilium tibi uidetur, implere quodã modo Euãgelij perfectionem, qua orare iu bemur pro calũniantibus, & persequẽtibus Luc. 6. d uos, benefacere his qui oderunt nos? Ergo & tu fac similiter, & erit anima tua amica dñi, & laudabit te de te dicens: Quia sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Sequitur: Sicut malus inter ligna syluarum, sic delictus meus inter filios. Reddit sponsa Can. 2.
præconij uicẽ cõmendanti se sponso, a quo Ibidem.
laudari est laudabilem fieri, & quẽ laudare intelligere, & admirari laudabilem. Et sicut ex eminenti flore figurata à spõso laus eius est: ita è regione & ex excellenti ligno, ipsa illius singularem gloriam eminentiamq; demonstrat. Mouet tamen me de ligno hoc, q non tantæ esse excellentiæ uideatur, quaa tæ aliqua cæterorũ, & iõ minus digne assumi in opus similitudinis, utpotè quod non sufficiat laudis uicem implere. Sicut malus inter ligna siluarum sic dilectus meus inter filios. Deniq; nec sponsa magni æstimasse
F uĩ, quæ hoc in lignis siluarum tantum afferre curauit nmirũ sterilibus, nec fructus humano uictui aptos ferẽtibus. Cur ergo omis sis melioribus, & nobilioribus lignis huius mediocritas arboris adducta in medium

est

Universidad de Deusto
Biblioteca

est ad formandum sponsi præconium? Ita ne ad mensuram laudem recipere debuit, qui ad mensuram spiritum non accepit? Hæc nempe data de illa arbore similitudo facit, ut videatur habere superiorem, qui parem non habet. Quid dicemus ad hæc? Fateor parua laus, quoniam parui laus. Non enim hoc loco prædicatur magnus Dominus, & *Esa.9.a* laudabilis nimis sed paruꝰ dominus, & amabilis nimis, paruulus utique qui natus est nobis. Ergo non maiestas attolitur hic, sed commendatur humilitas, digneque ac rationabiliter quod infirmum, & stultũ est Dei, hominum fortitudini, & sapientiæ antefertur. Ipsi sunt namque ligna siluestria, & *Ps. 13.a* infructuosa, quoniam secundum Prophetã omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est us- *Can.2.a* que ad unum. Sicut malus inter ligna siluarum, sic dilectus meus inter filios. Vna inter ligna siluarum Dominus Iesus arbor faciens fructum, secundum hominem sanè & si prælatus hominibus, sed ab angelis minoratus. Miro etenim modo, & angelis sese factus caro subiecit, & angelos sibi manens *Psal.8.b* Deus subiectos retinuit. Denique videbitis inquit, angelos ascendentes, & descendẽtes super filiũ hominis, q̃ in uno eodemq; homine Christo Iesu, & infirmitatem foueãt, *Ioan.1.g* & stupeant maiestatem. Quia ergo sponsæ id dulcius quod se immituit, sapit: libentius attollit gratiam, præfert misericordiam, stu G per dignationem. Libuit proinde hominem inter homines admirari, non inter Angelo Deum, tanquam malus inter ligna excellit syluarum, & non planè inter hortorum plantaria. Nec putat minui laudes, ubi de consideratione infirmitatis, pietatis boniras exaltatur. Quo enim iuxta aliquid laudibꝰ temperat, eo item iuxta aliquid magis laudat. minus prosequens gloriam dignitatis, *1.Co.1.d* ut gratia dignationis emineat. Sicut ergo Apostolus quod stultum, & infirmum est *Ps. 44.a* Dei, sapientius fortiusque dicit esse hominibus, sed non angelis, & sicut Propheta speciosum prædicat forma præ filijs hominum, & non præ angelis. sic ista certe in eodem spiritu loquens sub typo fructiferæ arboris, *Can.2.a* syluestrium q̃ lignorum hoc loco efferre uoluit hominum Deũ super omnem gratiã hominum, non autem super excellentiam Angelorum. Sicut malus inter ligna syluarũ sic dilectus meus inter filios. Et bene inter filios, quia cũ esset unicus patris sui, multos illi, & absque inuidia filios acquirere studuit, quos non confunditur uocare fratres, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Iure autem præponitur uniuersis adoptatis p *Can.2.d* gratiam is, qui per naturam filius. Sicut malus inter ligna syluarum, sic dilectus meus inter filios. Meritò sicut malus quæ instar fructiferæ arboris, & umbram refrigerij habet, fert fructum optimum. An non uerè fructiferum lignum, cuius floret fructus honoris, & honestatis? Denique lignum uitæ H est apprehendẽtibus eum. Nõ comparabun tur huic omnia ligna syluarum: quia etsi sunt arbores pulchræ, & magnæ, quæ opem ferre uideantur orando, ministrando, docẽdo, exemplis iuuando, solus tamen Dei sapientia Christus lignũ est uitæ, solus panis *Ioan.6.c* uiuus, qui de cælo descendit, & dat uitã mũ *Can.2.a* do. Ideo ait: Sub umbra eius quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Merito desiderauerat umbram de quo, & refrigerium esset, & refectionem pa rter acceptura. Nam cætera quidem syluarum ligna etsi umbram solatij habent, sed non uitæ refectionẽ, non fructus perpetuos salutis. Vnus est. n. uitæ auctor, unus mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus, *1.Tim.2.d* qui dicit sponsæ suæ: Salus tua ego sum.

Non Moyses, inquit, dedit uobis panem *Ioan.6.d* hunc de cœlo, sed pater meus dat uobis panem de cœlo uerum. Propterea ergo Christi potissimum desiderauerat umbrã, quod solus sit, qui non solum ab æstu refrigeret uitiorũ, sed & replet delectationẽ uirtutũ. *Can.2.d* Sub umbra eius, quem desideraueram, sedi. Vmbra eius, caro eius: umbra eius, fides. Mariæ obumbrauit proprij filij caro, mihi Domini fides: quanquam & mihi quoque quomodo non obumbrat caro, qui in myste rio manduco eam? Et sancta nihilominus uirgo fidei, & ipsa experta est umbra, cui dictum est: Et beata quæ credidisti. Snb *Luc.1.e* umbra eius, quem desideraueram, sedi. Et Propheta Spiritus, inquit, ante faciem *Thr.4.d* nostram Christus dominus, in umbra eius uiuimus inter gentes. In umbra in gentibus, in luce cum angelis. In umbra sumus, I quandiu per fidem ambulamus, & non per speciem. Et ideo iustus in umbra, qui ex fide uiuit. At qui uiuit ex intellectu, beatus est: quia non in umbra iam, sed in lumine. Iustus erat Dauid, & ex fide uiuebat cum dicebat Deo: Da mihi intellectum ut discam *Ps.118.b* mandata tua, & uiuam: sciens successurum

fidei intellectum, intellectui reuelandum lumen uitæ, & luminis uitam. Prius est uenire ad umbram, & ita ad id cuius umbra est pertrãsire, quoniã nisi credideritis, ait, non intelligetis. Vides fidem, & uitam esse, & uitæ umbram? Nam e regione uita in delicijs agens *1.Ti.5.a* quoniam non est ex fide, & mors est, & umbra mortis. Quæ enim, inquit, uidua in delicijs est, uiuens, mortua est. Denique sapientia carnis mors est. Sed & mortis est umbra, illius scilicet, quæ cruciat in æternum. Sedimus & nos aliquando in tenebrosis, & umbra mortis, carnaliter conuersantes, & non ex fide uiuentes, mortui tã quidem iustitiæ, a morte uerò secunda paulominus absorbendi. Quantum etenim umbra prope est corporis, cuius est umbra, tan- *Ps.93.c* tum pro certo uita illa nostra inferno appropinquauit. Denique nisi quia dominus adiu- *Ido.3.c* uit me, inquit, paulominus habitasset in infer no anima mea. Nunc autem de umbra mortis, & uitæ transiuimus umbram, magis autẽ translati sumus de morte in uitam in Christi umbra uiuentis, si tamen uiuentes, & nõ mortui. Nec enim reor continuò, ut quis in umbra eius fuerit, q̃ uiuat in ea, quia non planè *k* omnis qui fidem habet, ex fide uiuit. Nam si *Thr.4.d* des sine operibus mortua est, nec potest dare uitam, quam minimè ipsa habuerit. Ideo Propheta cum dixisset: Spiritus ante faciẽ nostram Christus dominus: non contentus fuit sequi, & dicere, in umbra eius sumus, sed in umbra, inquit, eius uiuimus inter gẽtes.

Et tu ergo aude, ut uiuas exemplo Prophetæ in umbra eius, ut quandoq̃ & regnes in lumine eius. Nec enim tantum umbram habet, habet & lucem. Ipse per carnem umbra est fidei, ipsæ intelligentiæ lumen per spiritum. Et caro est enim, & spiritus. Caro in carne manentibus, spiritus ante faciem nostram, id est, in futuro, si tamen, quæ retro sunt obliuiscentes, ad ea, quæ ante sunt, nos- *Ioan.6.g* metipsos extendimus, quo peruenientes ex periamur de uerbo quod dixit. Caro non prodest quicquam, spiritus est qui uiuificat. Nec ignoro, q̃ in carne adhuc manens quis dixerit. Etsi cognouimus Christum secundũ carnem, sed nunc iam non nouimus. At hoc ille. Nos uerò qui nondum in paradisum, nõ dum ad tertium cœlum rapi meruimus, Christi iterim carne pascamur, mysteria ueremur exempla sectemur, fidem seruemus, & uiui *Can.2.e* mus profectò in umbra.

In umbra eius, quem desideraueram, sedi. Fortassis fœlicius aliquid ista expertam se gloriatur in eo, q̃ se in umbra dicit, non ut Propheta uiuere, sed sedisse. Sedere enim quiescere est. Plus est autem quiescere in umbra, quam uiuere: sicut uiuere plus est, q̃ tantummodo esse in ea. Igitur quod est com- *Thr.4.d* mune multorum, Propheta assumens sibi. In umbra eius uiuimus, inquit, sponso uerò habens prærogatiuam etiam, q̃ sub ea singulariter sederit, gloriatur. Non enim ut ille pluraliter uiuimus dixit, ita & hic sedimus, sed singulariter, sedi: ut agnoscas prærogatiuã. Vbi itaq; nos cum uiuimus, qui conscij peccatore sub timore seruimus, ibi hæc deuota, & amans suauiter requiescit. Deniq; timor *Can.2.a* pœnam habet, amor suauitatem. Vnde ait, & fructus eius dulcis gutturi meo, gustum contemplationis significans, quem obtinuerat per amorem suauiter sublenata. At istud in umbra, quia per speculum & in ænigmate. Erit cum declinauerint umbræ crescente lumine, imò penitus disparuerint & subintrabit sicut perspicua, ita & perpetua uisio: eritque non modò suauitas gutturi, sed & satietas uentri, sine fastidio tamen. Sub umbra *Ibidem.* eius, quem desideraueram, sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Nos quoque ubi spõsa pausat, pausemus pariter, desumptu gustu patremfamilias glorificantes, qui nos ad tales epulas inuitauit, sponsum Ecclesiæ Iesũ Christum dominum nostrum, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Qualiter per discretionem ordinatur charitas, ut omnia membra Ecclesiæ, id est electi inuicem colligentur.

Sermo XLIX.

INtroduxit me rex in cellam uinariam, ordinauit in me charitatem. Vt quidẽ pro *Can.2.a* positi capituli uidetur sonare, litera, habito pro uocis dulci admodũ familiariq; colloquio cum dilecto, illo abeunte sponsa regreditur adolescentulas, aspectu ita ipsius affatuq̃ refecta, atque accensa, quatenus M ebriæ similis appareret. Et quasi illis stupentibus nouitatem & quærentibus causam, respondi mirum minimè esse si uino æstuaret quæ in cellã uinariã introisset. Et secundum

Universidad de Deusto
Biblioteca

literã ita. Secundum spiritum quoq; non negat ebriam, sed amore, non vino, nisi quòd amor vinum est. Introduxit me rex in cellã vinariam. Quando præsens est sponsus, & sponsa ad ipsum, sermonem dirigit: tunc spõsus dicitur aut dilectus, aut quem diligit anima mea inquit: loquens uerò de ipso adolescentulis, regem nominat. Vt quid hoc? Propterea credo, quia & sponsæ amanti, atque dilectæ conueniat vti familiarius (quòd a se est) amoris nominibus, & adolescentulis tãquam disciplina indigentibus opus sit reuerendo premi vocabulo maiestatis. Introduxit me rex in cellam uinariam. Quænam ista sit cella vinaria, præterco dicere, quia dixisse me recolo. Tamen si ad Ecclesiam referatur sermo, cum repleti spiritu sancto discipuli musto ebrij a populo putarentur: tunc tanquam amicus sponsi, pro sponsa stans Petrus in medio eorum. Non, inquit, sicut uos æstimatis, hi ebrij sunt. Attende interim, q̃ non omnino ebrios, sed ebrios sicut ab illis æstimati sunt denegauit. Erant.n. ebrij sed spiritu sancto, non musto. Et quasi testificarẽ tur ad plebẽ reuera in cellam se fuisse uinariam introductus, rursum Petrus pro omnibus. Sed hoc est, ait, quod dictum est per prophetam Ioel: Et erit in nouissimis diebus, dicit Dominus, effundã de spiritu meo super omnem carnem, & prophetabunt filij uestri, & filiæ. Iuuenes uestri visiones videbunt, & senes uestri somnia somniabunt. An non tibi cella videtur fuisse uinaria illa domus, in qua erant discipuli pariter congregati, cum factus est repente de cœlo sonus, tanquam aduenientis spiritus vehemẽtis, & repleuit totam domũ vbi erant sedentes, ad impleuitq́ue prophetiam Ioelis? Et nonne vnusquisque illorum exiens inebriatus ab vbertate domus illius, & torrente voluptatis tantæ potatus, dicere meritó quibat, quoniam introduxit me rex in cellam uinariam. Sed & tu quoque si collecto tuo spiritu mẽte sobria, & vacua curis, orationis domum solùm introeas, & stans coram Deo ad vnum aliquod de altaribus cœli, ianua tangas sancti desiderij manu, & præsentatus choris sãctorum tua penetrante deuotione (si quidẽ oratio iusti penetrat cœlos) in ipsorum præsentia miserandus deplores miserias, & calamitates, quas pateris, crebris suspirijs, & gemitibus meæ rabilibus prodas necessitatẽ flagites pietatem. Si, inquam, hoc egeris, confido in eo, qui dixit: Petite, & accipietis: quia si perseueraueris pulsans, non exibis vacuus. Verum cum tenobis reddideris plenũ gratia, & charitate, nec poteris spiritu feruens dissimulare munus acceptum, quod sine inuidia cõmunicabis, eriśq; omnibus in gratia, quæ data est tibi, non modò gratus, sed fortassis etiam admirandus: poteris, & ipse ueraciter protestari, quia introduxit me rex in cellam vinariam: tantum cautus esto non in te, sed in domino gloriari. Nec omne donum quanuis spirituale prodire dixerim de cella vinaria, cum sint & aliæ penes sponsum cellæ, vel apothecæ, diuersa in se recondita habentes dona, atque charismata, secundum diuitias gloriæ eius: de quibus cellis memini me alibi latius disputasse. Nonne hæc condita sunt, inquit, apud me, & signata in thesauris meis? Ergo prædiuersitate cellarum diuisiones gratiarum sunt, & unicuique manifestatur spiritus ad utilitatem. Et quamquam alij quidem detur sermo sapientiæ, alij aũt sermo scientiæ, alij vero prophetia, alij gratia curationum, alij genera linguarum, alij interpretatio sermonum, aliq́ue alijs his similia: non tamen quis horum pro huiusmodi dicere poterit, quòd introductus fuerit in cellam uinariam. Ex alijs quippe cellis siue thesauris ista sumuntur. Sed si quis orando obtineat, mẽte excedere in id diuini, arcani, unde mox redeat diuino amore vehementissimè flagrans, & æstuans iustitiæ zelo, nec non & incunctis spiritualibus studijs atque officijs pernimium feruens ita ut possit dicere: Concaluit cor meum intra me, & in meditationibus mei exardescit ignis: is planè cum ex charitatis abundantia beatam & salutarem vui lætitiæ ructare crapulam cœperit, in cellam non immeritò perhibebi tur uinariam introisse. Cum enim duo sint beatæ contemplationis excessus, in intellectu unus, & alter in affectu: unus in lumine alter in feruore: unus in agnitione, alter in deuotione: pius sanè affectus, & pectus amore calens, & sanctæ deuotionis infusio, etiam & uehementis spiritus repletus zelo, non planè aliunde, quàm è cella uinaria reportantur: & cuicunque cum horum copia surgere ab oratione donatur, potest in ueritate loqui, quia introduxit me rex in cellam uinariam. Sequitur Ordinauit in me charitatem. Oꝛnino necessarie. Importabilis siquidem absque scientia est zelus. Vbi ergo uehemens æmulatio, ibi maxime discretio est necessaria quæ est ordinatio

A Ioel. 2.b

Act. 2. a

Can. 2. a

Mat. 7. g

dinatio charitatis. Semper quidem zelus absque scientia minus efficax, minusque utilis inuenitur, plerumque autem & pernicio sus ualde sentitur. Quo igitur zelus feruidior, ac uehementior spiritus profusioꝛque charitas: eo ungilantioꝛi opus scientia est, quæ zelum supprimat, spiritum temperet, ordinet charitatem. Proinde sanè ne tanquam nimia, & importabilis pro impetu spiritus, quem è cella uidetur uinaria reportasse, præsertim ab adolescentulis sponsa timeatur, iungit quod discretionis est etiam se pariter accepisse, idest ordinem charitatis. Discretio quippe omni virtuti ordinem ponit, ordo modum tribuit, & decorem, etiam & perpetuitatem. Denique ait: Ordinatione tua perseuerat dies: diem uirtutem appellans. Est ergo discretio non tam uirtus quã quædam moderatrix, & auriga uirtutum, ordinatrixque affectuum, & morum doctrix. Tolle hanc, & uirtus uitium erit, ipsaq́ue affectio naturalis in perturbationem magis conuertetur, exterminiumq́ue naturæ. Ordinauit in me charitatem. Factum est autem hoc cum in Ecclesia quosdam quidem dedit Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios uero Euangelistas, alios pastores, & doctores ad consummationem sancto rum. Oportet autem, ut hos una omnes charitas liget, & contemperet in unitatem corporis Christi: quod mini nẽ omnino facere poterit, si ipsa non fuerit ordinata. Nam si suo quisque feratur impetu, secundum spiritum quem accepit, & ad quæque uolet in differenter, prout afficitur, & non rationis iudicio conuolarit, dum sibi assignato officio nemo contentus erit, sed omnes omnia indiscreta administratione pariter attentabunt, non plane unitas erit, sed magis confusio. Ordinauit in me charitatem. Vtnam & in me dominus Iesus tantillum ordinet charitatis quod dedit, ut sic mihi curæ sint uniuersa, quæ sunt ipsius, ut tamen quod mei potissimum propositi, seu officij esse constiterit, ante omnia curem. sed sanè ita id prius, ut tamen ad multa quæ mihi specialiter non attinent, a ficiat amplius. Non enim semper quod prius curandum, id etiam diligendum amplius erit; cum sæpe quod prius est ad solicitudinem, minus sit ad utilitatem, ac per hoc minus esse oporteat & in affectu. Frequenter proinde quod pro iniuncto præponitur, de iudicio post habetur: & quod ueritas iudicat præponẽdum, id clarius amplectendum ordo postulat charitatis. Nonne, uerbi gratia, ex iniuncto incumbit mihi cura omnium uestrum? Iam quicquid huic fortè prætulero operi, quod minus ipsi inuigilem digne, & utiliter pro uiribus exequendo: etsi ex charitate fortassis id facere uidear, ordinis tamen ratio non consentit. Quod si ante omnia quidem, ut debeo, huic intendo curæ, non autẽ magis ad maiora gaudeo Dei lucra, quæ per alterum fieri forte cõperero: patet me ordinẽ charitatis ex parte tenere, ex parte nequaquã. Si uerò me, & ad id amplius, q̃ specialius incumbit solicitũ, & nihilominus ad illud, quod maius est magis affectũ exhibeã, utrobique profectò inuenior charitatis ordinem assecutus, & non est cur dicere non possim etiam ipse, quia ordinauit in me charitatem. Si autem dicas difficile quenquam plus alieno gaudere magno bono, quã proprio paruo; aduertes certe, uel ex hoc excellentiam gratiæ apud sponsam, & quoniã nõ cuilibet animæ dicere sit, quia ordinauit in me charitatem. Quare facies deciderunt quorundam uestrum modò ad hunc sermonem? Nam alta suspiria testantur tristitiam animorum, conscientiarumq́ue deiectionem. Nimirum metientes nosmetipsos nobis sentimus aliqui nostrum pro nostræ imperfectionis experientia, quàm rara uirtus sit alienæ non inuidere uirtutis nedum gaudere ad illam, nedum etiam tãto plus quàm ad propriam quemque gratulari, quanto se perpenderit in uirtute superatum. Adhuc modicum lumen in nobis est, fratres, quotquot de nobis ita sentimus. Ambulemus dum lucem habemus, ne tenebræ nos comprehendant. Ambulare, proficere est. Ambulabat Apostolus, qui dicebat: Non arbitror me comprehendisse. Et addit; Vnum autem, quæ retro sunt, obliuiscẽs, ad ea, quę ante sunt, me extendo. Quid est, unũ autem? Vnum autem, inquit, quasi remansit mihi ad remedium, ad spem, ad consolationem. Quid illud? Quæ retro sunt, uidelicet obliuiscens, ad ea, quæ ante sunt me extẽdo. Magna fiducia, quod magnum electionis uas profectũ abnuens, profectum fatetur. Ergo non ambulantem, sed sedentem a mortis tenebris comprehendi periculũ est. Et quis sædeos, nisi qui non curat proficere? Id caueto. & si morte præoccupatus fueris, in refrigerio eris. Dices Deo: Imperfectum meum uiderunt oculi tui, & in libro tuo mihi omnis

Ibidem.

Can. 2. a

E

F

Ioã. 12. b

Ibidem.

Phil. 3. c

Sap. 4. b

Ps. 138. e

nus, inquit, omnes scribentur. Qui omnes? Profectò qui in desiderio proficiendi inueniuntur. Sequitur enim. Dies formabuntur, *Ibidem.* & nemo in eis: subaudis, peribit. Dies proficientes intellige, qui si morte præoccupati fuerint in eo, quod eis deest, perficiendi sunt. Formabuntur, & nemo in eis informis relinquetur. Et quomodo ais ego proficere possum, qui fratri proficientis inuideo? Si do les quod inuides sentis, sed non consentis. Passio est quandoque sananda, non actio condemnanda. Tantum non illic resideas, iniquitatem meditans in cubili tuo, qualiter uidelicet foueas morbum, satisfacias pe sti, persequaris infontem, bene ab illo gesta
G calumniando, deprimendo, peruertendo, at
Rom.6.b que impediendo gerenda. Alioquin non no cet ambulanti, & extendenti se ad meliora quod iam non ipse operatur, sed quod habitat in eo peccatum. Non est ergo damnatio illi, qui non dat membra sua arma iniquitati, non linguam ad detrahendum, non quicquam reliqui corporis ad lædendum, nocédumve aliquo modo, magis autem confunditur sic se esse malè affectum, & inolitum ex longo uitium, confitendo, flendo, orando conatur expellere, & cum non prævalet, mi tior inde ad omnes, atque apud se humilior inuenitur. Quis sane sapiens hominem dam
Mat.11.d net, qui a domino didicit mitis esse, & humilis corde? Abstitut inueniatur expers salutis imitator Saluatoris sponsi Ecclesiæ Domini nostri, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

De duplici charitate, scilicet actuali, & affectuali: & eius ordinatione. Sermo L.

VOs forsitan expectatis tractari frequentio, explicitum putantes versiculũ, qui nouissimè tractabatur. Verum ego aliud molior. Habeo enim quod adhuc, nobis apponam de fragmentis hesterni conuiuij, quæ mihi collegeram no uerint. Peribũt aũt si nulli appoſuero. Nã si uoluero ea habere solus, ipse peribo. Nolo proinde uestram illis, quàm bene noui, fraudare ingluuiem, præsertim cum sint de ferculo charitatis eo dulcia, quò subtilia, eo sa
H pida quo minuta. Alioquin contra charitatẽ
Can.2.a est ualde nimis de ipsa charitate fraudare. Itaque hic sum: Ordinauit in me charitatem. Est charitas in actu, est & in affectu. Et de illa quidem, quæ operis est, puto datam esse legem hominibus, mandatumque formatum. Nam in effectu quis ita habeat ut mandatur? Ergo illa mandatur ad meritum, est in premium datur. Cuius initium quidem profectumque uitam quoque præsentem experiri diuina posse gratia non negamus: sed planè consummationem defensimus futuræ fœlicitati. Quomodo ergo iubenda fuit, quæ implenda nullo modo erat? Aut si placet tibi magis de affectuali datum fuisse mandatum, non inde contendo, dummodo acquiescas, & tu mihi, quod minime in uita ista ab aliquo hominum possit, vel potuerit adimpleri. *Phili.3.c* Quis enim sibi arrogare id audeat quod se Paulus ipse fatetur non comprehendisse? Nec latuit præceptorem, præcepti pondus hominum excedere uires, sed iudicatrix utile ex hoc ipso suæ illos insufficientiæ admoneri: & ut scirent sane ad quem iustitiæ *Rom.3.* finem niti pro uiribus oporteret. Ergo mã *Ibidem.* dando impossibilia, non præuaricatores homines fecit, sed humiles, ut omne os obstruatur, subditus fiat omnis mundus Deo: quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Accipientes quippe mãdatum, & sentientes defectum, clamabimus in cœlum, & miserebitur nostri Deus: & scie mus in illa die, quia non ex operibus iu- *2.Ti.1.* stitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum suam *1* misericordiam saluos nos fecit. Atque hoc dixerim si quidem consentiremus affectualem lege fuisse mandatam? Sed Actuali id potius conuenire inde, uel maxime apparere uidetur, quod cum dixisset Domi- *Luc.6.b* nus: Diligite inimicos uestros mox de operi- *Ibidem.* bus infert. Benefacite his qui oderunt uos. *Ro.12.d* Item Scriptura: Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi, & hic de actu habes, non de affectu. Sed audi item Dominum etiam de sui dilectione mandantem: Si diligitis me inquit, sermones meos *Ioã.14.b* seruate. Atque hic quoque ad opera mittimur per iunctam obseruantiam mandatorum. Superuacue autem de opere monuisset, si in affectione iam fuisset dilectio. Sic te ergo necesse est, & illud accipere q̃ iuberis diligere proximũ tuũ sicut teipsum, etsi non *Mat.22.* ita aperte expressum sit. An non deniq; satis *d* tibi esse iudices ad implendum istud de proximi dilectione mandatũ, si id perfecte obser

ues, in quo omni homini rectè de lege natu
Mat.7.b ræ præscribitur. Quod tibi non uis fieri, alij ne feceris? Et item illud: Quæcunque uultis, ut faciant uobis homines, & uos facite illis. Neque hoc dico, ut sine affectione simus, & corde arido solas moueamus manus ad opera. Legi inter alia, quæ scribit Apostolus magna, & grauia hominum mala, hoc quoque adnumeratum scilicet, sine
Rom.1.d affectione. Sed est affectio, quam caro gignit, & est quam ratio regit, & est quam cõdit sapientia. Prima est quam Apostolus legi Dei dicit non esse subiectã, nec esse posse. Secũda, quã perhibet è regione consentientẽ
k legi Dei, quoniam bona est. Nec dubium di stare inter se contentiosam, & consentaneã. Longe uero tertia ad utraque distat, quæ & gustat, & sapit quoniam suauis est dominus
Ps.33.c primam eliminans, secundum remunerans. Nam prima quidem dulcis, sed turpis: secunda sicca, sed fortis: ultima pinguis, & suauis est. Igitur per secundum opera fiunt, & in ipsa charitas sedet non illa affectualis, quæ
1.Io.5.b sale sapientiæ condita pingnescens magnam menti importat multitudinem dulcedinis Domini, sed quædam potius actualis: quæ etsi nondum dulci illo amore suauiter reficit, amore tamen amoris ipsius uehementer accendit. Non diligamus, ait uerbo neque lingua, sed opere, & ueritate. Vides quomodo caute medius incedit inter uitiosum, atque affectuosum amorem, ab utroque pariter hanc distinguens actualem, & salutiferam charitatem? Nec linguæ mentieris in hac di
Ibidem. lectione recipit fictum, nec rursum afficientis exigit sapientiæ gustum. Opere, inquit, diligamus, & ueritate, quod uidelicet moueamur ad bene operãdum magis quodam
Can.2.c uiuidæ ueritatis impulsu, quàm sapidæ illius charitatis affectu. Ordinauit in me charitatem. Quam putas harum? Vtramque, sed ordine opposito. Nam actualis inferiora præfert, affectualis superiora. Etenim in bene affecta mente non dubium, uerbi causa, quin dilectioni hominis, Dei dilectio præponatur, & in hominibus ipsis perfectiores infirmioribus, cœlum terræ, æternitas tempori, anima carni. Attamen in bene ordinata actione sæpe, laut etiam semper ordo oppositus inuenitur. Nam, & circa proximi curam, & plus urgemur, & pluries occupamur
L & infirmioribus fratribus diligentiori sedulitate assistimus, & paci terræ magis, quam cœli gloriæ iure humitatis, & ipsa necessitate intendimus, & temporalium inquietudine curarum uix aliquid sentire de æternis permittitur, à languoribus nostri corporis postposita animæ cura pœnæ continuæ interimus, & ipsis denique infirmioribus membris nostris abundantiorem honorem iuxta sententiam Apostoli circundamus: *1.Co.12.a* per hoc quodammodo facientes uerbũ Domini de quo habes: Erunt nouissimi primi, *Mat.20.b* & primi nouissimi. Orantem denique hominem cum Deo loqui quis dubitet? Quoties tamen inde charitate iubente abducimur, & auellimur propter eos, qui nostra indigent opera, uel loquela? Quoties piè cedit negotiorum tumultibus pia quies? Quoties bona conscientia ponitur codex, ut operi manuum insudetur? Quoties pro administratione terrena, iustissimè ipsis superseden mus celebrandis missarum solemnijs? Ordo præposterus, sed necessitas non habet legem. Agit ergo suum actualis charitas ordinem iuxta patrisfamilias iussionem incipiẽs *Ibidem.* a nouissimis. Pia certe, & iusta, quæ non sit acceptrix personarum, nec precia cõsideret rerum, sed hominum necessitas. At non ita in affectuali, nã a primis ipsa ducit ordinẽ.

Est. n. sapientia per quam utiq; quæq; res sapiunt prout sunt: ut, uerbi gratia, quæ pluris natura habet, pluris quoque ipsa affectio sentiat, minora minus, minima minime. Et illum quidem ordinem charitatis ueritas fa M cit, hunc autem ueritatis ordinem charitas uendicat sibi. Nam & uera in hoc est charitas, ut qui indigent amplius, accipiãt pri°: & rursus in eo chara apparet ueritas, si ordinem tenemus affectu, quem illa ratione. Tu ergo si diligas dominum Deum tuum to *Mat.22.* to corde, tota anima, tota uirtute tua, & amorem amoris illũ, quo contenta est charitas actualis, affectu feruentiori transiliens, ipso communis diuino amore (ad quem is est gradus) accepto i plenitudine, spiritu tus igneſcas, sapit tibi profectò Deus, & si non digne omnino prout est (quod utique impossibile est omni creaturæ (certè prout tuum sapere est. Deinde sapies etiam ipse tu tibi prout es, cum te senseris nil habere prorsus, vñ te ames, nisi inquãtũ Dei es: qp pe qui totum unde amas, in illũ effunderis. Sapies, inquam, tibi prout es, cum ipso experimento amoris tui, & affectionis, quam ad teipsum habebis, nihil dignum te esse inuenies, quod uel a teipso ametur nisi propter ipsum, sine quo ipse es nihil. Iã uero proxi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mos, quem uerè te oportet diligere, tanquã teipsum, ut tibi, & ipse sapiat prout est: haud
Ibidem. aliud profectò sapiet tibi, quam tu tibi, qui hoc est quod tu. Est enim homo. Qui itaque te non diligis, nisi quia diligis Deum consequenter omnes, qui similiter diligunt eum, diligis tanquam teipsum. Porro inimicum
A hominem, quoniam nihili est, pro eo, quòd non diliget Deum, non potes quidem dilige re tanquam teipsum, qui Deum diligis, diliges tamen, vt diligat. Nõ est autem idipsum diligere, ut dilgat; & diligere, quia diligit. Proinde ut tibi & ipse sapiat, prout est sapiet tibi non quidem, quod est, qui vtique nihili est, sed quod futurus forsitan est, quod est prope nihili, quippe quod adhuc pendet sub dubio. Etenim de quo constat, quòd ad amo rem Dei non sit deinceps rediturus, sapiat tibi necesse est non prope iam nihil, sed nihil ex toto, utpote quòd in æternum nihili est. Illo igitur excepto, qui non modo iam
Psi.138.d non diligendus, insuper & odio habendus est, secundum illud: Nonne qui oderunt te Domine oderam, & super inimicos tuos tabescebam? de cætero nulli, uel inimicissimo homini negari quantuluncunque affectum charitas sanè in hac parte ambitiosa permit tit. Quis sapiens, & intelliget hæc? Da mihi hominem, qui ante omnia quidem ex toto se diligat Deum: se uerò & proximum in quantum diligunt ipsum, inimicum autem tanquam aliquando forsitã dilecturum, porro parentes carnis suæ germanius propter naturam, spirituales uerò eruditores suos profusius propter gratiam, atque in hũc modum ad cætera quæque, Dei ordinato intendat amore, respiciens terram, suscipiens cœlum, utens hoc mundo, tanquam non utens, & inter utenda, & fruenda intimo quodam mentis sapore discernens, ut transitoria trãsitorie, & ad id duntaxat, quod opus, & prout opus est, curet, æterna desiderio amplectatur æterno: Talem, inquam, da mihi hominem, & ego audacter illum sapientem pro-
B nuncio, cui nimirum quæque res reuera sapiunt, prout sunt, & cui in ueritate, atque se curitate competit gloriari, & dicere: Quia
Cant.2.a ordinauit in me charitatem. Sed ubi ille, aut quando ista? Quod flens dico, quousq; odoramus, & non gustamus, prospicientes patriam, & non apprehendentes, suspirantes & de longe salutantes? O Veritas exulum patria, exilij finis. uideo te, sed intrare non
C dinor carne retentus, sed nec dignus admitti peccatis sordens: O Sapientia, quæ attingis a fine usq; ad finem fortiter in instituendis, & continendis rebus, & disponis omnia suauiter in beandis, & ordinandis affectibus dirige actus nostros, prout nostra temporalis necessitas poscit, & dispone affectus nostros, prout tua ueritas æterna requirit, ut possit uniusquisq; nostrũ securè in te gloriari. & dicere: Quia ordinauit in me charitatẽ. Tu es enim Dei uirtus & Dei sapientia Christus sponsus ecclesiæ Dominus noster super omna Deus benedictus in secula. Amen.

Qualiter sponsa petit sibi accumulari fructus bonorum operum cum floribus, & odoramentis fidei; & de spe timoris. Sermo LI.

Cant.2.d FVlcite me floribus, stipate me malis: quia amore langueo. Creuit amor: quia incentiua amoris plura solito processerunt. Vides siquidem quanta hac uice non videndi tantum, sed & colloquendi copia fuit. Ipsa quoque uisio apparet uultu indulta sereniori, & sermo iucundior, & fer-
C mocinatio longior, atque protractior. Nec solùm oblectata colloquio, sed & gloriata pconio est. Ad hæc, eius quem desideraverat refrigerata est umbra, cibata fructu, potata calice. Nec enim sitibunda putanda est exisEcc.25.b se de cella uinaria, in quam se introductam modo nouissime gloriatur. Imò uerò sitibunda, quoniam qui bibit me, inquit, adhuc sitiet. Post ista omnia sponso more suo secedente, illa languere amore se perhibet, id est præ amore. Quo enim gratiorem fuerat experta præsentiam, eo postmodum absentiam molestiorem sensit. Subtractio nempe rei, quam amas, augmentatio desiderij est: & quod ardentius desideras, cares ægrius. Rogat proinde ista interim odoramentis florum, ac fructuum confoueri, quousq; denuo reuertatur, quê molestissimè sustinet demorantem. Atque is ordo sermonum. Nunc iã spiritualem fructum, qui in ipsis est, spiritu duce ueritatis tẽtemus eruere. Et si communis Ecclesia sanctorum hic recipitur loquẽs, nos in floribus fructibusq; designati sumus, sed & quique conuersi de seculo in to-

to seculo. In floribus quidem nouella, & tenera adhuc incipientium conuersatio demonstratur, in fructibus uerò proficientium fortitudo, & maturitas perfectorum. His stipata mater peregrinans, & fructificans, cui uiuere Christus est, & mori lucrum, profectò æquanimius fert molestiam suæ dilationis, quoniam, iuxta Scripturam, datur ei de fructum manuum suarũ tanquam ex primitijs
D spiritus, & laudant eam in portis opera eius. Si autem secundum mortalem sensum in vna anima vis tibi veraque hæc assignari, & flores videlicet, & fructus fidem florem, fructum actum intellige. Nec incongruè, ut opinor, id tibi uidebitur, si aduertas quomodo instar floris necessario præcedentis fru-
He.11.b Ro.14.d ctum, bonum quoque opus fide oporteat præueniri. Alioquin sine fide impossibile est placere Deo, Paulo attestante: magis autem æquè ipso docente. Omne quod
Iac.2.d non ex fide, etiam peccatum est. Itaque
Can.2.d nec sine flore fructus, nec sine fide opus bonum. Sed & fides sine operibus mortua est, sicut inutiliter quoque flos apparet ubi non sequitur fructus. Fulcite me floribus, stipate me malis: quia amore langueo. Ergo ex bonis operibus in fide non ficta radicatis recipit consolationem mens assueta quieti, quoties sibi (vt assolet) lux contemplationis subtrahitur. Quis enim non dico continuè, sed vel aliquandiu dum in hoc corpore manet, lumine contemplationis fruatur? At quoties, ut dixi, corruit a contemplatiua, toties in actiuam se recipit, inde nimirum tanquam è uicino familiarius reditura in id ipsum, quoniam sunt inuicem contubernales hæ duæ, & cohabitant pariter. Est quippe soror Maria Martha. Neque enim etsi
Matt.5. a cõtemplationis lumine cadit, patitur tamen vllatenus se incidere tenebras peccati
E seu ignauiam ocij, sanè in luce bonæ operaCan.2.d tionis se retinens. Et ut scias etiam opera lucem esse. Luceat lux uestra, inquit, coram hominibus: quod non est dubium de operibus fuisse dictum, quæ homines poterant intueri. Fulcite me floribus, stipate me malis: quia amore langueo. Cum præstò est quod amatur, uiget amor, languet cũ abest. Quod non est aliud quam tedium quoddam impatientis desiderij, quo necesse est affici mentem uehementer amantis absente, quê amat, dum totus in expectatione, quantamlibet festinationem reputat tarditatem. Et ió ista postulat sibi accumulari bonorum operũ fructus cũ fidei odoramentis, in quibus moram faciente sponso interim requiescat. Loquor uobis experimentum meum, quod expertus sum. Siquando sanè comperi profeciſse aliquos uestrum ex meis monitis, tunc non me piguit, fateor, curam prætulisse sermonis proprio ocio, & quieti. Cum enim, uerbi gratia, post sermonem iracundus quispiam reperitur mutatus in mitem, superbus in humilem, pusillanimis in fortem: porrò mitis, humilis, fortis, in sua quisque gratia excreuisse, & seipso melior factus esse agnoscitur, sed & qui fortè tepuerant, & languebant circa spirituale studium torpentes, & dormitantes, ad ignitum eloquium domini Psi. 118 referbuisse, & enigilasse uidentur, & qui de- g serto fonte sapientiæ foderant sibi propriæ uoluntatis cisternas non ualentes aquas continere, propterea quæ ad omne iniũctum granati corde aridio murmurabant, nullum in se habentes deuotionis humorem: hi inquam, cum de rore uerbi, & pluuia uoluntaria, quã segregauit Deus hæreditati suæ refloruisse probantur in opera obedientiæ, facti in omnibus uoluntarij, & deuoti, non est (dico uo F bis) vnde subeat mentem, quasi pro intermisso studio iucundæ contemplationis tristitia, cum talibus fuero circundatus floribus atque fructibus pietatis. Patienter auellor ab infœcundæ Rachelis amplexibus, ut de Lya mihi exuberent fructus profectuum uestrorum. Minimè prorsus pigebit me intermissæ quietis pro cura sermonis, cum uidero in nobis germinare semen meum, atque ex eo augeri incrementa fruguum iustitiæ: ue2.Co.13 stra charitas enim, quæ non quærit, quæ sua sunt, id mihi iam dudum facile persuasit, nil b scilicet desiderabilium meorum uestris perferre utilitatibus. Orare, legere, scribere, meditari, & si qua sunt alia spiritualis studij lucra, hæc arb tratus sum propter uos detrimenta. Fulcite me floribus stipatæ me malis: quia amore langueo. Hoc itaque locu- Cant.2.d ta est sponsa adolescentulis in sponsi absentia, monens eas in fide proficere, & operibus bonis donec ueniat, sentiens in eo fore & beneplacitum sponsi, & filiorum salutem, & suam ipsius consolationem. Scio me hunc locum in libro de dilectione Dei plenius explicuisse, & sub alio intellectu, potiori ne, an deteriori, lector iudicet, si cui utrunque uidere placuerit. Non sanè aprudente de diuersitate sensuũ iudicabor, dũ modo veritas utrobique nobis patrocine-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur,& charitas,cui ſcripturas ſeruire oportet eo ædificet plures,quò plures ex eis in opus ſuum ueros erudierit intellectus. Cur enim hoc diſpliceat in ſenſibus ſcripturarũ, quod
G in uſibus rerum aſſiduè experimur? In quantos,uerbi cauſa,ſola aqua noſtrorum aſſumitur corporum uſus? Ita unus quilibet diuinus ſermo non erit abre, ſi diuerſos pariat intellectus,diuerſis animarum neceſſitatib.
Can.2.a & uſibus accommodandos. Sequitur: Læua eius ſub capite meo,& dextera eius amplexabitur me. Et ſuper hoc quoque in præfato opuſculo memini uberius diſputatum: ſed ſignemus ſermonis ordinem. Liquet de nuo adeſſe ſponſum,credo ut ſua præſentia languentem erigat. Quomodo enim non in præſentia eius cõualeſceret, quam abſentia conſternarat? Ergo non ſuſtinet dilectæ moleſtiam,adeſt neque enim moram facere poteſt tantis deſiderijs euocatus. Et quia illam compereat donec abſens fuit fidelem ad opera, & ſolicitam ad lucra,in eo nimirũ,
Is.6.b quòd flores ſibi,& fructus præcepetant adunari,etiam cum propenſiori hac uice remuneratione gratiæ eſt reuerſus. Denique uno brachiorum ſuorum ſuſtentat caput iacentis,alterum ad amplexandum parans, ut ſinu foueat. Fœlix anima, quæ in Chriſti recumbit pectore,& inter uerbi brachia requieſcit. Læua eius ſub capite meo,& dextera eius amplexabitur me. Non ait, amplexatur: ſed, amplexabitur me: vt noueris priori gratiæ adeo non ingratam,vt ſecũdam gratiarum actione præuenerit. Diſce in referendo gratiam non eſſe tardus,aut ſegnis, diſce ad ſingula dona gratias agere. Diligenter, inquit,conſidera,quæ tibi apponuntur, ut nulla uidelicet Dei dona debita gratiarũ actione fruſtrentur,non grandia,non mediocria, non puſilla. Denique iubemur colligere fragmenta ne pereant,id eſt,nec minima beneficia obliuiſci. Nunquid non perit, quod
H donatur ingrato? Ingratitudo inimica eſt animæ, exinanitio meritorum, uirtutum diſperſio,beneficiorum perditio. Ingratitudo ventus urens, ſiccans ſibi fontem pietatis, rorem miſericordiæ, fluenta gratiæ. Propter hoc denique ſpnnſa mox, ut gratiam de læua ſenſit, gratias egit, non expectans plenitudinem,quę in dextera eſt. Neque enim ubi memorata eſt læuam iam eſſe ſub capite ſuo,etiam ſecuta eſt, à dextera ſe ſimiliter amplexatam,ſed amplexabitur me, inquit. Cæterum quid putamus uerbo ſponſo læuam eſſe, ſiue dexteram? Num id, quod dicitur, hominis uerbum iſtiuſmodi corporeas partes habet in ſe diuiſas, & linea menta diſtincta, ac diſtinguentia inter ſiniſtram, & dexteram? Quanto magis is qui p .16
Dei,& Deus eſt ſermo, uarietatem prorſus aliquam non admittit, ſed eſt qui eſt, in ſua nimirum natura tam ſimplex, ut non habeat partes,tam unus ut non habeat numeros. Eſt enim Dei ſapientia:de qua ſcriptum eſt. Et ſapientiæ eius non eſt numerus. Atſi quod inuariabile eſt, id incomprehenſibile, ac per hoc etiam ineffabile eſſe neceſſe eſt, vbi quæſo inuenias verba,quibus illam maieſtatem,uel dignè aſſignes, uel propriè proloquaris, vel competenter diffinias? Tamen utcunque loquamur, quod, vtcunque de ea ſpiritu ſancto reuelante ſentimus, docemur authoritate patrum, & conſuetudine ſcripturarum congruentes de rebus notis licere ſimilitudines uſurpare, ſed & uerba nõ noua inuenire, ſed nota mutuari,uel transferre,quibus dignè, & competenter eædem ſimilitudines ueſtiantur. Alioquin ridiculè ignota per ignota docere conaberis. Ergo, quia per dextrum, & ſiniſtrum aduerſa ſolent atque proſpera deſignari: uidetur mihi hoc loco intelligi poſſe læuam quidem uerbi comminationem ſupplicij, dextram uerò regni promiſſionem. Eſt autem cum mens noſtra formidine pœnæ ſeruiliter premitur, & tunc nequaquam ſub capite,ſed ſuper caput læua eſſe dicenda eſt: nec poteſt ſic affecta anima omninò dicere: quia læua eius ſub capite meo. At verò ſi proficiens ex hoc ſpiritu ſeruitutis tranſierit in quendam ſponta
Can.8.d nei obſequij digniorem affectum quatenus videlicet premijs potius prouocetur, quàm arctetur ſupplicijs, magis autem ſi amore boni ipſius agatur,tunc indubitanter dicere poterit,quia læua eius ſub capite meo, quippe qui illum ſeruilem metum, qui in ſiniſtra
Ps.15.d eſt, meliori, atque excellentiori habitudine ſuperarit animi, & dignis deſiderijs etiam ipſi appropiauerit dexteræ, in qua ſunt omnes promiſſiones,dicente Propheta
Can.2.a ad Dominum: Delectationes in dextera tua vſque in finem. Vnde & certa ſpe concepta fiducia loquitur. Et dextera eius amplexabitur me. Tu iam mecum uideris an ita affectę & aſſecutæ hunc tantæ ſuauitatis locum,
Ps.4.b illud quoque conueniat de Pſalmo uſurpare, ut dicat etiam ipſa: In pace in idipſum dormiam, & requieſcam: preſertim cum

cum ſuppetat cauſa quæ ſequitur, quoniam tu domine ſingulariter in ſpe cõſtituiſti me. Quod equidem tale eſt. Donec quis premitur a ſpiritu ſeruitutis, parumque habet de ſpe,de timore plurimum, non eſt ei pax neque requies fluctuante nimirũ conſcientia inter ſpem,& timorem, maximeque quòd a ſuper excellente timore abundantius crucietur. Nam timor pœnã habet. Et ideo nõ eſt illi dicere. In pace in idipſum dormiam, & requieſcam; quando necdum ſe ſingulariter in ſpe conſtitutum dicere poteſt. Cæterùm ſi paulatim per incrementum gratiæ cœperit deficere timor,& proficere ſpes, cũ demũ ad hoc uentum fuerit,ut totis viribus exurgens charitas in adiutorium ſpei foras mittat timorem, nonne ciuſmodi anima ſingulariter in ſpe conſtituta uidebitur,ac proinde ẽt in pace in idipſum dormire iã,& requieſcere? Si dormiatis,inqt,inter medios cleros pennæ columbæ deargentatæ. Quod propterea dictum puto, quoniam eſt locus inter timorem & ſæcuritatem,tanquam inter læuã & dexterã,& media uidelicet ſpes, in qua mens, & conſcientia molli nimirum ſuppoſito caritatis ſtatu ſuauiſſimè requieſcit. Et forte in conſequentibus huius ipſius cãtici hic locus fuerit deſignatus, ubi in deſcriptione ferculi. Salomonis inter cætera
Can. 3.d habes: Media charitate conſtrauit propter filias Hieruſalem. Nam qui ſe ſingulariter i ſpe conſtitutum ſentit,non iã in timore ſeruit,ſed requieſcit in charitate. Denique requieſcit,& dormit ſponſa. quo qua dicitur:
Can.2.a Adiuro uos filiæ Hieruſalem per capreas L ceruosque comporum,ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis dilectam quoadusque ipſa uelit. Magna & ſtupenda dignatio,q; quieſcere facit animam contemplantem in ſinu ſuo,inſuper, & cuſtodit ab inſeſtantibus curis, protegitque ab inquietudinibus actionum,& moleſtijs negociorum, nec patitur omnino ſuſcitari niſi ad ipſius utique uolũtatẽ. At iſtud non in angustijs finiendi iam ſermonis adoriendum eſt,magis autem hinc alius inchoetur,quatenus locus delectabilis debita in tractãdo diligẽtia non fraudetur. Non q; uel tunc ſufficientes ſimus cogitare aliquid a nobis quaſi ex nobis(pſertim in tã digna tamq; excellẽte,& omino ſuperemiente materia)ſed ſufficiẽtia noſtra ex Deo eſt, ſponſo eccleſiæ Ieſu Chriſti Domini noſtri, q eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſecula. Amen.

De exceſſu qui contemplatio dicitur, in qua ſponſus facit quieſcere animam ſanctam, pro eius quiete zelans. Serm. LII.

ADiuro uos filiæ Hieruſalẽ, p capreas ceruosque cãporũ, ut non excitetis Can.2.d neq; euigilare faciatis dilectã quoad uſq; ipſa uelit. Prohibentur adoleſcentulæ. Has enim filias Hieruſalem dicit, quia etſi delicatæ, & moles quaſi femineis adhuc effectibus & actibus infirmæ: ſponſæ tamen inhærent ſpe proficiendi, & proficiM ſcendi Hieruſalẽ. Prohibentur ergo ab infeſtatione ſponſæ dormientis,ne.ſ.præter uoluntatem ipſius ullatenus eam excitare præſumant. Propterea enim dulciſſimus ſponſus læuam ſuam capiti eius ſuppoſuit,ſecundum ea quæ præmiſſa ſunt,quatenus in ſinu ſuo eam quieſcere faceret,& dormire. Et tunc ſicut ſub inde Scriptura proſequitur ipſe cuſtos illius dignantiſſime, & benenolẽtiſſime urgilat ſuper eam,ne adoleſcentularum crebris minutisque neceſſitatibus inquietata euigilare cogatur. Iſta eſt literalis cohærentia textus. Sed enim conteſtatio illa facta per capreas ceruosque camporum, nihil omnino ſecundum literam conſequentiæ rationabilis habere uidetur,adeo totam ſibi eam uendicat intelligentia ſpiritualis. At quoquo modo illa ſe habeat, interim bo- *Ibidem.*
num eſt nos hic eſſe, & intueri pauliſper naturæ diuinæ bonitatem,ſuauitatẽ,dignationem. Quid namque tu homo in humanis unquam affectibus expertus es dulcius, quam modò tibi exprimitur de corde altiſſimi? Et exprimitur ab illo,qui ſcrutatur alta Dei,& non poteſt neſcire quæ in eo ſunt, quia ſpiritus ipſius eſt: nec aliud planè loqui quam quod apud ipſum uidit,quoniam ueritatis ſpiritus eſt. Denique nec deeſt in noſtro genere qui hoc munere fœlix lætificari meruit, & ſic in ſemetipſo ſuauiſſimi arcani huius habuerit experimentum: niſi tamen ſcripturę loco,qui præmanibus eſt,omnino decredimus, ubi manifeſte induciter cœleſtis ſponſus uehementiſſime zelans, p quiete cuiuſdam dilectæ ſuæ ſolicitus ſerua A re inter brachia propria dormientem, nequa forte moleſtia, uel inquietudine a ſomno ſuauiſſimo deturbetur. Non me capio præ lætitia, quod illa maieſtas tam familiari dulciq; conſortio noſtræ ſe inclinare

mare infirmitati minimè dedignatur, & ſuperna dietas animæ exultanti inire cõnubia eique ſponſi ardẽtiſſimo amore capti exhibere affectũ non deſpicit. Sic ſic in cœlo eſſe non ambigo, ut lego in terra: ſentietque procerto anima, quod continet pagina, niſi qđ non ſufficit iſta omnino exprimere quãtum capere illa tunc poterit, ſed nec quantum iam poteſt. Quid putas illic accipiet, quæ hic tanta familiaritate donatur, ut Dei brachijs amplecti ſe ſentiat, Dei ſinu foueri, Dei cura, & ſtudio cuſtodiri, ne dormiens fortè à quopiam donec ultro euigilet, excitetur? Age iam itaque dicamus ſi poſſumus quiſnam ille ſit ſomnus, quo dilectam ſuam ſponſus obdormire uelit, nec patiatur omnino niſi ad ipſius arbitrium excitari, ne fortè cum legerit quis apud Apoſtolum: Hora eſt iã nos de ſomno ſurgere: ſiue apud Prophetam exorari ab ipſo, Deum illuminare; oculos ſuos, ne unquã obdormiat in morte nominum æquiuocatione turbetur, nec inueniat omnino quid dignè de dormitione ſponſæ, quæ hoc loco memoratur, ſentire poſſit. Nam ne illud quidem ſimile eſt huic, quod de Lazaro ait in Euãgelio Dominus. Lazarus amicus noſter dormit, eamus, & a ſomno excitemus eum, Hoc enim dicebat de morte corporis eius, cum diſcipuli de dormitione ſomni dictum putarent. Nõ eſt autem is ſpõſæ ſomnus, dormitio corporis uel placida, quæ ſenſus carnis ſuauiter ſopit ad tempus, uel horrida quæ funditus uitam tollere conſuenit. Multo magis uerò, & ab illa alienus exiſtit qua obdormitur morte, cum uidelicet in peccato, quod B eſt ad mortem, irreuocabiliter perſeueratur. Magis autem iſtiuſmodi utilis uigilque ſopor ſenſum interiorem illuminat, & morte propulſata uitam tribuit ſempiternam, Reuera enim dormitio eſt: quæ tamen ſenſum non ſapiat ſed abducat, Eſt, & mors (qđ non dubius dixerim) quoniã Apoſtolus quoſdã in carne ad huc uiuentes comendãdo ſic loquitur: Mortui eſtis, & uita ueſtra abſcondita eſt Chriſto in Deo. Proinde & ego non abſurdè ſponſæ extaſim uocauerim mortem quæ tamen non uita, ſed uitę eripiat laqueis, ut poſſit dicere: Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo uenantium. Inter medios namque laqueos in hac uita incedit, qui utique toties non timentur, quoties ſancta aliqua, & uehementi cogitatione ſuiua à ſemetipſa abripitur; ſi tamen

Rom. 13. a
Pſal. 12. b
Ioan. 11. b
Colo. 3. a
Pſa. 123. a

eouſque mente ſecedat, & auolet, ut & hunc communem tranſcendat uſum, & conſuetudinem cogitandi. Etenim fruſtra iacitur rete ante oculos pennatorum. Quid enim formidetur luxuria, ubi nec uita ſentitur? Excedente quippe anima, etſi non uita, certè uitæ ſenſu, neceſſe eſt etiam ut nec uitæ tentatio ſentiatur. Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & uolabo, & requieſcã? Vtinam hac morte ego frequenter cadam, ut euadam laqueos mortis: ut non ſentiam uitæ luxuriantis mortifera blandimenta, ut non obſtupeſcam ad ſenſum libidinis, ad æſtum auaritiæ, ad iracundiæ, & impatientiæ ſtimulos, ad angores ſolicitudinum, & moleſtias curarum. Moriatur anima mea morte iuſtorum, ut nulla illam illaqueet fraus, nulla oblectet iniquitas: Bona mors, quæ uitam non aufert, ſed transfert in melius. Bona, qua non corpus cadit, ſed anima ſubleuatur. Verum hæc hominum eſt. Sed moriatur anima mea morte etiam, ſi dicit poteſt, angelorum, ut præſentium memoria excedens, rerum ſe inferiorum corporumque non modò cupiditatibus, ſed & ſimilitudinibus exuat, ſitque ei pura cũ illis cõuerſatio, cũ quibus eſt puritatis ſimilitudo. Talis, ut opinior, exceſſus aut tantum aut maximè contemplatio dicitur. Rerum etenim cupiditatibus uiuendo non teneri humanæ uirtutis eſt: corporum uerò ſimilitudinibus ſpeculando non inuolui, angelicæ puritatis eſt: utrunque tamen diuini muneris eſt, utrunque excedere, utrunque te ipſum tranſcendere eſt, ſed longe unum, alterum non longe. Beatus qui dicere poteſt: Ecce elongaui fugiẽs, & manſi in ſolitudine. Non fuit contentus exire niſi & longe ſe faceret, ut poſſet quieſcere. Tranſiliſti carnis oblectamenta, ut minimè iam obedias concupiſcẽtijs eius, nec tenearis illecebris: profeciſti, ſeparaſti te, ſed nondum elongaſti; niſi & irruentia undique phantaſmata corporearum ſimilitudinum tranſuolare mentis puritate prævaleas. Hucuſque noli tibi promittere requiem. Erras ſi citra inuenire te exiſtimas locũ quietatis, ſecretũ ſolitudinis, luminis ſerenum, habitaculum pacis. Sed da mihi qui illuc peruenerit, & in cunctanter fateor quieſcentẽ, qui merito dicat: Cõuertere anima mea in requiem tuã: quia dñs benefecit tibi. Atque hic uerè in ſolitudine locus, & in lumine habitatio, prorſus iuxta prophetam, tabernaculum in

Pſal. 54. a
Pſal. 54. b
C
D
Pſa. 114
Eſa. 5. b

umbraculum

Pſa. 26. b
Prou. 1.
Pſal. 54. a
E
F
Exe. 24.
G

umbraculum diei ab æſtu, in ſecuritatem & abſconſionem a turbine & à pluuia. De quo & ſanctus Dauid: Abſcondit me, inquit, in tabernaculo ſuo in die malorum, protexit me in abſcondito tabernaculi ſui. Puto ergo in ſolitudinem hanc ſeceſſiſſe ſponſam, ibique præ amœnitate loci inter amplexus ſponſi ſuauiter obdormiſſe, ideſt in ſpiritu exceſſiſſe, quando prohibitæ ſunt adoleſcẽtulæ expergefacere illam, quoaduſque ipſa uoluerit. At illud qualiter? Non enim ſimpliciter, neque leui (ut aſſolet) commonitione prohibitæ ſunt, ſed omnino noua & inſueta conteſtatione, per capreas ſcilicet ceruoſque camporum. Quo quidem genere ferarum uidentur mihi ſatis congruenter expreſſæ ſanctæ animæ excutæ corporibus, ſimul & qui cum Deo ſunt angeli, nimirum propter acumen uiſus, & ſaltus celeritatem. Vtrumque hoc ſiquidem utriſque ſpiritibus conuenire cognoſcimus, nam facile & petunt ſumma, & intima penetrant. Quorum quoque in campis deſignata conuerſatio euidenter liberos atque expeditos ſignat in cõtemplatione diſcurſus. Quid ſibi uult ergo adiuratio facta per iſtos? Profectò ne inquietæ adoleſcentulæ audeant leui ex cauſa euocare dilectam à tam reuerendo collegio: cui abſq; dubio toties admiſcetur, quoties contemplando excedit. Pulchrè itaque liorum auctoritate terrentur, à quorum ſocietate cõſtat auelli illam ipſarum importunitate. Attendant adoleſcentulæ, quos offendant pariter cum matrem inquietant, & minimè ita materna de charitate confidant, ut non in illum cœleſtem connentum ſine magna neceſſitate irruere uereantur. Id quippe ſe agere cogitent quoties in contemplatione quieſcenti plus iuſto moleſtæ ſunt. Ponitur ſanè in uoluntate ipſius, & uocare ſibi, & curæ illarum intendere prout oportere iudicauerit, cum uetatur excitari ab illis quouſque ipſa uelit. Nouit ſponſus quanta flagret dilectione, etiam erga proximos ſponſæ, & ſatis propria charitate ſolicitari matrem de profectibus filiarum, nec ſe ullo pacto illis ſubtracturam ſen denegaturam quãtum & quoties opus fuerit, propterea q́ue ſecurè diſcretioni eius crẽdendam cenſuit hanc diſpenſationem. Non enim eſt talis, quales multos uidemus prophetica inuſtione notatos, qui quod craſſum eſt & fortè aſſumentes, quod debile eſt proijciunt, Numquid medicus valentes requirit, & non potius ægrotantes? Si contingat, facit forſitan ut amicus, ſed non ut medicus. Quos docebis magiſter bone, ſi omnes indoctos repuleris? Quibus, q̃ſo, adhibebis diligentiam diſciplinæ, ſi indiſciplinatos uel effugaueris, omnes uel fugeris? In quibus obſecro tuã probabis patientiam, ſi ſolos admiſeris manſuetos, inquietos excluſeris? Sunt tamen de hic ſedentibus, qui utinam præſens capitulum attentius obſeruarent. Cogitarent certe quanta præpoſitis reuerentia debeatur, quos temere inquietando cœli quoque ciuibus ſe reddunt infeſtos: & nobis forte pluſculum ſoli to parcere demum inciperent, nec tam irreuerenter leuiterque ſe ingererent cum uacamus. Rara ſatis mihi ad feriandum a ſuperuenientibus (ut bene norunt) conceditur hora, etiam cum ipſi me in omni patientia ſuſtinebunt. Verum ego ſcrupuloſius moueo iſtiuſmodi querelam, ne quis fortè puſillanimis ſupra uires propriæ patientiæ diſſimulet a neceſſitatibus ſuis, dum me inquietare ueretur. Superſedeo igitur, & ne magis impatiẽtiæ exemplum uidear dare infirmis. Puſilli domini ſunt credentes in eum, nõ patior ut ex me ſcandalum patiantur. Nõ utar hac poteſtate: magis autem ipſi me utantur ut libet, tantum ut ſalui fiant. Parcent mihi ſi non pepercerint, & in eo potius requieſcã ſi non me inquietare timuerint pro neceſſitatibus ſuis. Geram eis morem quoad potuero, & in ipſis ſeruiam Deo meo quandiu fuero in charitate non ficta. Non q̃ram quæ mea ſunt, nec quod mihi eſt utile, quod multis, id mihi utile iudicabo. Hoc ſolum deprecor, vt fiat acceptum eis fructuoſumque miniſterium meum, ſi forte uel ex hoc inueniam in die malã miſericordiam in oculis patris eorũ ſimul & ſponſi Eccleſiæ Ieſu Chriſti Domini noſtri, qui cum eo eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſecula. Amen.

Qualiter per montes & colles ſignificantur beatitudines cœleſtium ſpirituum, in quibus tranſiliit, ideſt notum fecit myſterium ſuæ incarnationis ueniens ad incarnandum. Sermo. LIII.

VOx dilecti mei. Videns ſponſa nouam adoleſcentularum uerecundiam, & uerecundum timorem, quòd ſcilicet de nouo cœpiſſent ſibi audere ſe ingerere ſancto otio ipſius, nec

Universidad de Deusto
Biblioteca

hec sicut heri,& nudiustertius molestæ fieri quiescentis in contemplatione præsumerent,agnoscit hoc sibi prouenisse cura,& opera sponsi,& exultans in spiritu,siue pro illarum profectu,quæ animia, & superflua inquietudine comdescuntur,siue pro sua deinceps futura liberiori quiete,siue etiam p dignatione,& fauore sponsi adeo pro hac ipsa eius quiete zelantis,& tanto studio defensantis suauissima ocia sua,imo studia feruentissima, ait hoc facere uocem dilecti sui huius rei gratia factam ad illas. Etenim is, qui alijs præest in solicitudine, uix unquam uel raro securè uacat sibi, dum semper timet sui penuriam facere subditis,& non placere Deo quod communi utilitati propriam præfert quietem,& contemplationis dulcedinem. Non autem parum gaudij, & securitatis accedit interdum suauiter ferianti, cum ex metu quodam,& reuerentia erga se immissa diuinitus cordibus subditorum,intelligit suam Deo placere quietem, qui facit ut illi æquo magis animo suas necessitates sustineant,quam patris spiritualis grata audeant ocia temere perturbare. Nam iusta trepidatio parunlorum manifeste signat audisse eos intus quasi minacem atque increpatoriam illius proculdubio uocem, qui in Propheta loquitur: Ego qui loquor iustitiã. Vox eius,inspiratio eius est,ac iusti timoris incussio. Comperta ergo hac uoce sponsa gaudens,& exultans; Vox, inquit, dilecti mei. Amica est, & gaudio gaudet propter uocem sponsi. Et addit: Ecce iste uenit saliens in montibus,transiliens colles. Comperta ex auditu uocis dilecti præsentia, incunctanter intendit bene curiosos oculos ad uidendum quem audierat. Auditus ducit ad usum: quia fides ex auditu, qua corda mundantur,ut possit uideri Deus. Sic enim habes: Fide mundans corda. Videt itaque uenientem quem loquentem audierat, obseruante etiam hic ordinem illum spiritu sancto cui apud Prophetam descriptus est ita: Audi filia,& uide. Et ut certius aduertas non casu neque fortuitu,sed de studio magis,& industria, ob illam scilicet rationem, quam præmisimus,auditum hoc loco præmissum usui,uide si non hic ordo uerborum a sancto quoque Iob obseruatus inueniatur, ubi sic loquitur Deo: Auditu auris audiui te,& nunc oculus meus uidet te. Sed & ubi spiritus sanctus super Apostolos in die Pentecostes descendisse memoratur,nõ ne auditus usum præuenisse describitur? Ait enim: Factus est repente de cœlo sonus tanquam aduenientis spiritus uehementis. Et infra: Et apparuerunt illis dispertitæ linguæ tanquam ignis. Et hic ergo spiritus sancti aduentum primo auditus, de hinc usus percepisse refertur. Sed de hoc satis: quoniam tu quoque si curas operam dare huiusce modi inquisitioni,poteris & ipse fortassis in alijs scripturæ locis nonnulla similia reperire. Nunc iam illud consideremus quod diligentiori eget inquisitionis, & difficiliores habet accessus. Ad quod nimirum omni no me egere fateor adiutorio spiritus sancti, ut ponere in lucem possim,qui sint illi mõtes, seu colles, super quos salientem,& transilientem eos,Ecclesia sponsum lætis spectatibus obtutibus,credo cum properaret ad ipsius redemptionem,cuius concupierat decorem. Nam id quidem propterea ita,& nõ dubie sentirim,quoniam simile quid de Propheta occurrit mihi euidenter in spiritu prę uidente, & exprimente Saluatoris aduentum: In sole posuit tabernaculum suum & ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo,exultauit ut gigas ad currendam uiam: a summo cœlo egressio eius,& occursus eius usque ad summum eius. Cursus & recursus is notis simus est,a quo, & ad quid initus, consummatusque,notissimum. Quid igitur? Pingemus nobis siue in Psalmis ista legentes,siue in præsenti cantico, utrum gigantem proceræ staturæ,absentis cuiuspiam mulierculæ amore captum,& dum properat ad cupitos amplexus,transilientem montes colesque hos quos uidemus mole corporea super plana terræ tanta altitudine eminentes, ut supra nubes aliqui illorum uerticem extulisse cernantur? Verum non docet istiusmodi corporeas phantasias imaginari, præsertim tractantes hoc cãticũ spirituale, sed nec licet omino nobis,qui meminimus legisse in Euangelio,quia spiritus est Deus, & eos qui adorãt eum,in spiritu oportet adorare. Qui sunt ergo hi spirituales montes,& colles, vt postmodum consequenter agnoscamus sponsus qui Deus,ad per hoc & spiritus est, quales, & cuiusmodi dabat saltus in illis uel super illos? Si illos putamus, in quibus Euangeliũ refert olim fuisse relictas nonaginta nouẽ oues,cũ pius pastor earũ uenit unam in terris quærere,quæ perierat,nihilominus & adhuc in obscuro res est,& intellectus hæret,dũ difficile sit inuenire spirituales illas & super cœlestes beatitudines(nam ipsę sunt sine dubio, quæ ibi memoratæ sunt, oues)quos uel quales alios habeant spirituales similiter montes uel colles ad habitandum,pascendumve in illis. Veruntamen si non in ueritate aliqui essent. Veritas hoc nõ dixisset. Sed neque Propheta longe ante de ciuitate superna Hierusalem protulisset, qa fundamenta eius sint in montibus sanctis,si non uerè inibi essent montes sancti. Deinque quòd cœlestis habitatio sancta illa uere habeat non modo spirituales,sed & uiuos ac rationales montes,colleśque,audi Esaiam: Montes,& colles cantabunt coram Deo laudes. Quinam igitur isti,nisi ijsdem ipsi cœli inhabitatores spiritus,quos Dominica uoce oues dicimus appellatos, ut ipsi sint montes, qui oues? Nisi forte absurdum tibi uidetur,aut in montibus montes, aut in ouibus oues pasci: & iuxta literam quidem durum sonat,secundum spiritualem autem intelligentiam dulce sapit, si subtiliter aduertamus quomodo utrarunque ouium pastor Dei,scilicet sapientia Christus,unum idemque pabulum ueritatis aliter in terris,aliter in cœlestibus gregibus suis administret. Nam nos quidem mortales homines interim in loco peregrinationis nostræ in sudore uultus nostri comedere panem nostrum necesse habemus,foris illum in labore,& ærumna mendicantes,id est uel a doctis uiris uel à sacris libris,uel certè per ea quæ facta sunt inuisibilia Dei intellecta conspicientes Angeli autem in omni plenitudine & si non a semetipsis,si tamen in semetipsis tanta facilitate,quanta & fœlicitate accipiunt,unde & beate uiuunt. Sunt enim omnes docibiles Dei: quod sane electos hominum quandoque assecuturos certa ueritate promittitur,& nondum experiri tribuitur fœlicitate secura. Pascuntur proinde in montibus mõtes,uel oues in ouibus,cum sanè supernæ illæ substantiæ spirituales intra semetipsas de uerbo uitæ,unde sua beatam perpetuent uitam,affluenter inueniunt, ijdem ipsi & montes,& oues: montes propter plenitudinem uel celsitudinem,oues propter mansuetudinem. Pleni quippe Deo,celsi meritis,comulati uirtutibus, nihilominus tamen erectos uertices tota,& humili obediẽtia submittunt,& inclinant illius longe supereminentis imperio maiestatis, tanquam oues mansuetissimæ ad nutum sui pastoris per omnia ambulantes,& sequentes cũ quocunque ierit. Et in his,secundum Prophetam Dauid, uerè montibus sanctis tanquam prima omnium creata sapientia, fundamenta ciuitatis domini ab initio firmiter stabilita constituunt: quæ utique una est in cœlo, & in terra,licet ex parte peregrinans, & ex parte regnans. Et ex his nihilominus, iuxta Esaiam,tanquam quibusdam nitalibus cymbalis bene sonantibus iugis resonat gratiarum actio,& uox laudis,suaui, & incessabili uoce implentibus,quod ex eodem Propheta paulo ante memorauimus, qnia montes & colles cantabũt coram Deo laudes: & itẽ quod ille alius loquens ad Dominum Deũ: Beati,ait,qui habitant in domo tua domine, in secula seculorum laudabunt te. 1H ergo(ut ad id recurramus,unde aliquantulum,sed ut puto necessariè, digressum est) illi sunt montes atque colles in quibus Ecclesia uidit cœlestem sponsum mira alacritate salientem,cum ad suos properaret amplexus: nec modo salientem, sed & transilientẽ eos. Vis tibi hos saltus ex literis prophetarum apostolorumque demonstrem? Non quod nunc omnia, quæ de hac re apud illos ab ociosis inueniri quærunt testimonia replicare incipiam(hoc enim longum est & opus non est)sed ea tantummodo pono, q breuiter,& aperte astruere uideantur id, q dicitur de sponsi saltibus. Dicit de illo Dauid,quia posuit in sole tabernaculum suum, & ipsa tanquam sponsus procedens de thalamo suo,exultauit ut gigas ad currendam uiam: à summo cœlo egressio eius. En quantum saltum dedit a summo cœlo ad terras. Sane enim non inuenio alibi,ubi in sole posuerit tabernaculum suum,idest in luce, & in manifestõ suam dignatus sit exhibere præsentiam ipse lucis inaccessibilis habitator,nisi utique in terris. Denique in terris uisus est,& cum hominibus cõuersatus est. In terris,in quam,palam,qd est,in sole posuit tabernaculum suum,corpus uidelicet quod de uirginis corpore ad hoc sibi aptare dignatus est,ut in eo in se inuisibilis uideretur, & sic uideret omnis caro salutare Dei, cum in carne uenisset. Salijt ergo in mõtibus, id est in illis supremis spiritibus, cũ ad eos usq; descendit sacramentum à seculis absconditum & magnum pietatis misterium eis dignanter aperiens. Sed transiens hoc superioris atq; eminentiores montes, Cherubim scilicet atque Saraphim,necnon Dominationes, Principatus,& Potestates,virtutesq;,etiam usque ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad inferiorem ordinem Angelorum descendere tanquam ad colles dignatus est. Sed nunquid uel in illis emanuit? Transilijt & colles. Non enim, inquit, angelos sed semen Abrahę apprehendit, quod utique Angelis inferius est, ut sermo impleretur quem dixit memoratus Propheta loquens ita ad patrem de filio: Minuisti eum paulominus ab Angelis. Quanquam hoc sane ad commendationem naturæ humanæ dictum possit intelligi, quòd homo ad imaginem & similitudinem Dei conditus ac prædituſ ratione instar utique Angeli, modicum tamen distet ab Angelo propter corpus de terra.

B Sed audi apostolum Paulum aperte pronunciantem de eo: Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitrabatur esse se æqualem Deo: quia semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo. Et rursum: Vbi uenit, inquit plenitudo temporis misit Deus filium suum, factum ex muliere factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret. Qui ergo factus ex muliere, factus & sub lege est, proculdubio non solum mortes, id est maiores superioresq; beatitudines, sed etiam minores angelos descendêdo trâsilijt, qui quidem in comparatione superiorem meritò collium nomine designantur. Cæterum qui minor est in regno cœlorum, maior est quouis carnem portante super terram, etiam si sit ille magnus Ioannes Baptista. Nam etsi sane Deũ hominem fateamur, etiam in hominem super omnem principatum & potestatem longe incomparabiliter præeminere, certum tamen quia etsi præit maiestate, sed infirmitate succumbit. Ita ergo salijt in montibus, & transilijt colles, cum non solum superioribus, sed & inferioribus spiritibus dignantissimè se inferiorem exhibuit. Nec modò illis supernis spiritibus, sed & ipsis qui domos luteas inhabitant, subiectum se exhibuit, trâsiliens & vincens humilitate etiam hominum humilitatem. Erat denique subditus Mariæ & Ioseph, cum esset duodennis in Nazareth: & apud Iordanem Ioannis se manibus iam iuuenis inclinauit. Sed & inclinata est dies, nec adhuc omnino de his montibus descendere libet. Cæterũ si hac uice noluerimus cuncta horum prout

C delectat explorare amœna, abdita perscrutari, uerendu, ne aut sermo grata breuitate careat, aut larga, excellens q; materies debita diligentia festinatione fraudetur. Pausemus proinde hodie iam si placet in montibus istis, quoniam bonum est nos hic esse, vbi à pastore Christo una cum sanctis Angelis in loco pascuæ collocari, & iucundius pasci mus & uberius. Et nos siquidem ones pascuæ eius. Ruminemus ergo tanquam munda animalia boni pastoris quæ de hodierno sermone tota auiditate glutiuimus, sermone altero residua capituli eiusdem attentius percepturi, largiente sponso Ecclesiæ Iesu Christi domino nostro, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

Heb. 2.d
Psa. 8.b
Ibidem.
Phil. 2.a
Gal. 4.a
Luc. 7.d
Mat. 17.
a Ps 22.a
Ps 94.b

Qualiter tantum per montes significantur Angeli & homines, & per colles dæmones. Item de triplici timore quo quisque timere debet ne perdat gratiam bene operandi, quam à Deo susceperit.

SERMO LIIII.

SVper eodem capitulo quod hesterno sermone uersatum est, dicturus sum alium intellectum quem hodierno seruaturus probate, & eligite potiora. Non est opus superiora repetere, quæ excidisset non arbitror in tam breui. Si quo minus tamen, scripta sunt ut dicta sunt, & excepta stylo, sicut & sermones cæteri, vt facile recuperetur, quod fortè exciderit. Quapropter accipite alia. Ecce uenit iis, inquit, saliens in mõtibus, transiliens colles. Sponsum loquitur: qui profectò tunc in montibus salijt, cum missus à patre ad euangelizandum pauperibus, Angelorum fungi non est dedignatus officio, factus magni consilij Angelus, qui Dominus erat. Per se descendit ad terras, qui alios delegare solebat: per se notum fecit Dominus salutare suum; per se in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam. Cum itaque omnes, iuxta Pauli sententiam, administratorij spiritus sint, missi in ministerium propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis: qui erat super illos, factus est inter illos tanquã unus ex illis, dissimulãs iniuriam, & accumulãs gratiã. Sed audi ipsum. Nõ ueni, inquit, ministrari, sed ministrare, & animã meam dare pro multis. Quod quidem cæterorum nemo feciſſe inuentus est, ut omnes quotquot ministrasse uisi sũt, ipse deo

D

Cant. 2.d
Ps. 97.d
Heb. 1.d
Mat. 20. d

tis transierit fidelibus obsequiis. Bonus minister, qui carnem suam in cibum, sanguinem in potum, animam ministrauit in precium. Bonus plane, qui spiritu alacer, charitate seruens, pietate deuotus, non solum salit in montibus, sed & transilit colles, id est superat, & uincit alacritate ministrandi, utpote quem unxit Deus Deus suus oleo lætitiæ præ consortibus suis. In quo utique singulariter exultauit ut gigas ad currendam uitam. Denique transilit Gabriel? & peruenit ad Virginem, eodem Archangelo testante, cum ait: Aue gratia plena, dominus tecum. Quid? Quem modò reliquit in cœlo, in utero reperis. Quonam modo? Volauit, & præuolauit super pennas uentorum. Victus es, o archangele: transilit te qui præmisit te. Aut certe saliebat in montibus cum in angelis olim patribus apparebat, quod utique proprietati literæ magis conuenire uidetur. Non enim ait, saliens in montes, sed in montibus, ut ipse in eis uideatur salire qui facit, & datur saliant, quemadmodum loquitur in prophetis, operatur in iustis, cum illis uerba, & istis opera tribuit. Adde quòd aliqui eorum personam eius gerebant, ita ut loqueretur quisque illorum non tanquam angelus, sed tanquam dominus. Verbi gratia. Ille angelus qui cum Moyse loquebatur, dicebat. Non ego domini, sed ego dominus: atque id frequentius iterabat. Saliebat ergo in montibus, id est in angelis, in quibus & loquebatur, & suã hominib. exibebat, sed præsentiam. Ad homines enim saliebat, sed in angelis, non in se. Non in sua natura, sed in subiecta creatura. Qui enim salit, de loco ad locum uadit, quod non cadit in Deum. Ergo in montibus, id est in angelis saliebat, qui in se non poterat: & saliebat usque ad colles, id est patriarchas, & prophetas cæterosq; spirituales uiros de terra. Sed transiliebat, & colles, cum non solum magnis, & spiritualibus uiris, sed & aliquibus de populo etiam, & nõnullis mulieribus æque in angelis loqui, & apparere dignatus est. Vel colles dixit aereas potestates, quæ inter montes quidem minimè iam numerantur, pro eo quòd a uirtutum celsitudine defluxerunt per superbiam, nec tamen usque ad humilia uallium, siue ad ualles humilium per pœnitentiam detumescunt. De his arbitror illud dictum in Psalmis. Mõtes sicut cera fluxerunt a facie domini. Hos

Luc. 1.c
Ps. 17.b
Mat. 3.c
Ps. 64.c
1. Re. 1.c
1. Re. 17. g
Ps. 87.a
Ps. 64.b
Ps. 31.a
Ps. 75.e
Ro. 6.b.
Ps. 35.

itaque tumentes ac steriles colles, tanquam medios positos inter montes perfectorum, & uales pœnitentium, proculdubio trâsiliit, qui in montibus salit, hisque præteritis, & despectis descendit ad ualles, ut ualles abundent frumento. Porrò illi e regione æternã ariditate ac sterilitate damnantur, sicut habes Prophetæ super illos imprecationem. Nec ros, inquit, nec pluuia descendant super uos. Atque ut noueris quòd ad angelos qui præuaricati sunt, sub figura montium Gelboe ista loquatur; Vbi, inquit, ceciderunt uulnerati multi. Quã multi in his maledictis montibus de exercitu Israel ceciderunt a principio, & quotidie cadunt. De quibus & habes in eodem Propheta, cum dicit domino. Sicut uulnerati dormientes in sepulchris, quorũ non est memor amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt: Non est ergo mirum si steriles, & infructuosi permanent isti, non montes cœlici, sed aerij colles, super quos nec ros, nec pluuia descẽdit, quippe auctore gratiæ, & benedictionum largitore transiliente eos, & descendente ad ualles, ut cœlesti imbre profundat humiles, qui sunt super terrã, ut fructũ afferant in patientia fructum tricesimum, sexagesimum, & centesimum. Denique uisitauit terram, & inebriauit eam, multiplicauit locupletare eam. Terram uisitauit, non aerem quia misericordia domini plena est terra.

G Denique operatus est salutem in medio terræ nunquid, & in medio aeris? Hoc aduersum Origenem, qui in aere dominum gloriæ denuò pro dæmonio impudenti crucifigit mendatio, cum huius conscius misterii Paulus affirmet, quòd resurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Verum non solum uisitauit terram, qui aerem transiliuit, sed etiam cœlum dicente Scriptura: Domine in cœlo misericordia tua & ueritas tua usque ad nubes. Vsque ad nubes enim cœlum est, quod inhabitant sancti angeli, quos non transiliit sponsus, sed salit in eis, ita ut imprimat ipsis duo quædam uestigia pedum suorum misericordiam, & ueritatem. De quibus Domini uestigiis memini me in superiorib. sermonibus, plenius disputasse. A nubibus uerò, & infra dæmonum habitatio est in aere ille infimo, & caliginoso, in quibus non salit sponsus, sed transilit illos, & præterit, nec ullum in se retinent Dei transeuntis uestigium. Nam quomodo in diabolo ue-

ritas

Universidad de Deusto
Biblioteca

ritas est, de quo in Euangelijs Veritatis sententia extat, quòd in ueritate non stetit, sed
Ioan. 8. f mendax extitit ab initio. Sed nec misericordem quis dixerit eum, qui nihilominus ab i-
Ps. 112. nitio homicida fuisse eadem ipsa Euangelij ueritate conuincitur. Porrò autem qualis pa terfamilias, tale: & domestici eius. Pulchrè proinde de sponso Ecclesia psallens, q in altis habiter, & humilia respiciat in cœlo,
H & in terra, nullam omnino mentionem facit de his, qui in aere uersantur, spiritibus super
Iac. 4. b bis: quoniam Deus superbis resistit, & humilibus dat gratiam. Videt ergo illum salientem in montibus & transilientem colles, iux ta imprecationem Dauid dicentis. Omnes montes qui incircuitu eius sunt, id est in
Ps. 124. circuitu Gelboe, uisitet dominus, a Gelboe
a autem transeat. Diabolo nempe (qui per Gelboe designatur (hincinde sunt montes, quos uisitat dominus, supra angeli, infra homines. In pœnam siquidem suum locum in aere isto medium inter cœlum & terram de cœlo cadens sortitus est, ut uideat & inuideat, ipsaque inuidia torqueatur, Scriptura dicente: Peccator uidebit & irascetur, dentibus suis fremet & tabescet. Quam
Ps. 111. b miser cum suspicit cœlos, in quibus innumeros montes intuetur diuina claritate fulgentes, diuinis laudibus resultantes, sublimes, in gloria, abundantes in gratia. Quam miserior cum respicit terram montes nihilominus quam plurimos de populo acquisitionis habentem, fide solidos, spe excelsos, charitate speciosos, cultos uirtutibus, bonorum operum fructibus refertos, de rore cœli tanquam de saltu sponsi quotidianam capientes benedictionem. Cum quanto putamus dolore, & ratione aspiciat ille cupidissimus gloriæ istos in circuitu suo cum gloriosos montes, cum se & suos è regione incultos, tenebrosos, bonis omnibus infœcundos despiciat, ita ne sentiat esse opprobrium ho-
I minum & angelorum qui omnibus exprobrat, secundum illud in Psalmis. Draco
Ps. 103. e iste quem formasti ad illudendum ei. Atque hoc, quia ob ipsorum superbiam transilit eos sponsus, saliens in montes qui in circuitu ei⁹ sunt, tanquam fons ascendens de medio paradisi, irrigamus uniuersa, & implens omne animal benedictione. Beati, qui torrente
Ps. 35. b uoluptatis huius potari interdum uel raro promerentur, in quibus etsi non continuè fluit, saltem per horas salit aqua sapientiæ, & fons uitæ, ut fiat in ipsis quoque fons aquæ salientis in uitam æternam. Et quidé huius fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei, & sane perenniter, & affluente. In nostros autem montes qui in terra sunt, utinam interdum facta quasi inundationi saltus dare aliquos non despiciat, quibus sufficienter irrigari, nobis quoque qui ualles sumus, stillare uel ratas guttulas possint, ne omnino aridi, & steriles remaneamus. Miseria, & egestas, & omnino fames ualida in regione illa, quæ nullis unquam istiusmodi uel saltibus, uel instillationibus humectatur, pre terfluenter illam fonte sapientiæ. Et quia non habuerunt, inquit, sapientiam petierũt propter suam insipientiam.

Ps. 45. d

Can. 2. d

Ecce uenit saliens in montibus, transiliens colles. Ad hoc salit ut transiliat, qui non uult ad omnes pertingere. Neq; enim in omnibus beneplacitum est Deo, fratres, si iuxta sapientiam Pauli scripta sunt ista ad correctionem nostram, obseruemus sponsi discretos, & circunspectos saltus quemadmodum uidelicet tam apud angelos quam apud nos, & in humiles saliat, & superbos trãsiliat. Siquidem excelsus dominus, & humila respicit, & alta à longe cognoscit. Hæc
k inquam, attendamus, quo cauti simus sponsi nos salutiferis saltibus præparare, ne uelu ti à montibus Gelboe fortè transeat, & a nobis, si indignos nos sua uisitatione conspexerit. Quid superbi terra, & cinis? Et de Angelis transilit dominus execrans eorum superbiam. Ergo repudiatio Angelorum fiat emendatio hominum: scripta est enim ad ipsorum correctionem. Cooperetur mihi in bonum etiam diaboli malum, & lauem manus meas in sanguine peccatoris. Qualiter, inquis? Audi Superbo certe diabolo horrenda, & formidolosa maledictio intorquetur. Propheta Dauid in spiritu dicente de illo sub typo Gelboe, ut supra memoratum est: Montes, inquit qui in circuitu eius sunt, uisi tet dominus, à Gelboe autem transeat. Sa-
a ne ego hoc legens referesque oculos in me, & intuens diligenter, inuenio me peste ipsa infectum, quam in Angelo dominus intantum exhorruit, quatenus propterea declinaret ab eo, cum omnes in circuitu eius mõres, siue de angelis, siue de hominibus uisitationis suæ gratia dignaretur: & pauẽs tre mensque aio ad semet ipsum: Si sic actum est cũ angelo, quid de me fiet terra, & cinere? Ille i cœlo intumuit, ego in sterquilinio. Quis nõ tolerabiliorem in diuite superbiã quam

Ps. 57. b

Ps. 124.

quàm in paupere dicat? Væ mihi. Si tam dure in potente illo animaduersum est pro eo, quòd eleuatum est cor illius, nec ei profuit, quòd cognata potentibus superbia esse cognoscitur: quid de me exigendum & misero,
L & superbo? Denique iam luo pœnas, iam acerbissimè vapulo. Non sine causa sanè aberi, & nudiustertius inuasit me languor iste animi, & mentis hebetudo, insolita quædam inertia spiritus. Currebam bene: sed ecce lapis offensionis in uia, impegi, & corrui. Superbia inuenta est in me, & dominus declinauit in ira à seruo suo. Hinc ista sterilitas animæ meæ, & deuotionis inopia, quam patior. Quomodo ita exaruit cor meum, coagulatum est sicut lac, factum est sicut terra sine aqua? Nec compungi ad lachrymas queo: tanta est duritia cordis. Non sapit Psalmus, non legere libet, non orare delectat, meditationes solitas non inuenio. Vbi illa inebriatio spiritus. Vbi mentis serenitas, & pax, & gaudium in spiritu sancto? Ideo ad opus manuum piger, ad uigilias somnolentus, ad iram præceps, ad odium pertinax, linguæ, & gulæ iudulgentior, segnior obtusiorque ad prædicationem. Heu omnes montes in circuitu meo uisitat dominus, ad me autem non oppropinquat. Num collis non sum ex his quos transilit dominus sponsus? Nam alium quidem intueor singularis abstinentiæ, alium uero patientiæ admirandæ, alium autem summæ humilitatis, & mansuetudinis, alium multæ misericordiæ, & pietatis, illum in contẽplatione frequenter excedere, hunc pulsare, & penetrare cœlos orationum instantia, alioſque in alijs præeminere virtutibus. Hos, in-
M quam, considero, omnes feruentes, omnes deuotos, omnes in Christo unanimes, omnes donis in cœlestib. & grata affluentes, tanquã spirituales reuera montes qui a domino uisitantur, & sponsum in se saltientem frequenter recipiunt. Ego autem qui horum in me inuenio nihil, quid me aliud putem, quàm vnum de montibus Gelboe, quem præterijt in ira, & indignatione sua ille cæterorum omnium benignissimus uisitator? Filioli, hæc cogitatio tollit extollentiam oculorum, conciliat gratiam, sponsi saltibus præ-
1. Co. 4. d parat. Hæc ego in me transfiguraui propter uos, ut & uos ita facciatis. Imitatores mei estote. Quod non de exercitio deco modo uirtutum, aut morum disciplina, aut gloria sanctitatis (nec enim de huiusmodi quicquam mihi temerè arrogauerim imitatione dignum) sed uolo uos non parcere uobis, sed accusare nosmetipsos, quoties forte in uobis, uel ad modicum tepere gratiam, virtutem languescere deprehenditis, sicut & ego pro huiusmodi memetipsum accuso.

Ps. 118. i

Hoc facere hominis est, qui curiosus circunspector est sui, & scrutator uiarum suarum ac studiorum, atque in omnibus semper suspectum habet arrogantiæ uitium, ne subrepat. In ueritate didici nil æquè efficax esse ad gratiam promerendam, retinendam, recuperandam, quàm si omni tempore coram Deo Pro. 28. a inueniaris non altum sapere, sed timere. Beatus homo qui semper est pauidus. Time ergo cum arriserit gratia, time cum abierit, time cum denuo reuerteretur, & hoc est sẽper pauidum esse. Succedant uicissim sibi in animo tres isti timores, secundum quòd gratia uel adesse dignatur, uel offensa recedere, seu iterum placata redire sentietur.
A Cum adest, time ne non dignè opereris ex 2. Co. 6. a ea. Hoc monet Apostolus. Videte, in- 1. Ti. 4. d quieus, ne in uacuum gratiam Dei recipia- 1. Co. 15 tis. Et ad discipulum: Noli, inquit, negligere gratiam, quæ in te est. Et de semetipso b dicebat: Quia gratia Dei in me uacua non fuit. Sciebat homo consilium Dei habens, re dundare in contemptum donantis, donum negligere, nec expendere ad quod donatum est, idque intolerabilem esse superbiam iudicabat, & propterea studiosissime hoc malum, & ipse cauebat, docebatque cauendum. Sed rursum latet fouea hic, quæ nolo uos lateat, de qua is ipse superbiæ spiritus tanto pericu losius, quanto occultius, sicut habetis in Ps. 9. f Psalmo, insidiatur quasi leo in spelunca sua. Nam si impedire non prævalet actionem, tentat intentionem, suggerens, & suadens quatenus affectum gratiæ arroges tibi: quod quidem superbiæ genus longè illo priore intolerabilius esse non ambigas. Quid enim odiosius illa uoce, qua quidam dixerunt. Manus nostra excelsa, & non dominus fecit hæc omnia? Sic ergo timendum manente gratia. Quid si recesserit? Num multo Deu. 32. magis tunc timendum? Planè multò magis, a quia ubi deficit tibi gratia, deficis tu. Audi Ioã. 15. a etenim quid dator gratię dicat: Sine me, ait, nihil poteſtis facere. Time ergo subtracta gratia tanquam mox casurus. Time & contremisce Deo tibi, ut sentis irato. Time quia reliquit te custodia tua. Nec dubites in causa esse superbiam, etiam si non appareat, etiam si tibi nihil conscius sis. Quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

enim tu nescis, scit Deus, qui te iudicat, ipse
est. Sed nec qui seipsum cõmendat, ille proba
B tus est, sed quem Deus commendat. Nũquid
Luc. 4. b commendat te Deus, cum gratia priuat? Aut
nnunquid qui humilibus dat gratiam, humili
auferet datam? Ergo argumentum superbię,
priuatio est gratię. Quanquam tamen inter-
dum subtrahitur gratia siue retrahitur non
pro superbia, quæ iam est, sed quæ futura est,
nisi subtrahatur. Habes huius rei euidens do
cumentum de Apostolo, qui stimulus carnis
suæ sustinebat inuitus, non quia extolleretur
sed ne extolleretur. Sed siue iam existens, si-
ue nondum, superbia tamen semper causa e-
git subtractæ gratiæ. Iam si gratia repropitia-
ta redierit, multo amplius tunc timendum,
ne forte contingat recidiuum pat, iuxta illud
Ioan. 5. c in Euangelio: Ecce sanus factus es, uade
& amplius iam noli peccare, ne aliquid
deterius tibi contingat. Audis recidere,
quam incidere esse deterius? Proinde inua-
lescente periculo, inualescat & metus. Bea-
tus es, si cor tuum triplici isto timore repleue
ris, vt timeas quidem pro accepta gratia, am-
plius pro amissa, longe plus pro recuperata.
Hoc fac, & eris hydria in Christi conuiuio im
pleta, usque ad summum, continens nimirum
metretas non binas tantum, sed & ternas, ut
Christi me rearis benedictionem, quæ aquas
tuas conuertat in uinum lætitiæ, & perfecta
1. Io. 4. d charitas foras mittat timorem. Quod dico,
tale est. Aqua timor est, quoniam ab æstu re
Ps. 120. frigerat desideriorum carnalium. Initium, in
b quit, sapientiæ timor domini. Et habes.
C Aqua sapientiæ salutaris potauit illum. Si
Ecc. 15. b timor sapientia, & sapientia, aqua, timor
Pro. 34. aqua est. Denique timor domini, inquit, fons
d uitæ. Porrò hydria mens tua. Capientes, in-
Ioan. 2. b quit, singulæ metretas binas, vel ternas.
Tres metretæ, timores tres. Et impleuerunt
eas, inquit, usque ad summum. Non unus ti
mor, non duo quoque, sed toti tres simul re-
plent usque ad summum. Omni tempore ti-
me Deum, & ex omni corde tuo, & impleti
hydriam tuam vsque ad summum. Amat
Deus integrum munus, affectum plenum,
perfectum sacrificium. Cura proinde nuptijs
cœlestibus plenam inferre hydriam, ut de te
quoque dicatur, quia replenit eum spiritus ti
moris domini. Qui sic timet, nihil negligit.
Esa. 11. a Vnde namque negligentia intret in plenitu-
dinem? Alioquin quod capere adhuc aliquid
potest, plenum non est. Eadem sane ratione
non potest simul & sic timere, & altum sape-
re. Non est enim quo admittas superbiam, re
pletus timore domini. Et sic de cęteris uitijs
sentiendum, quia necesse est omnia plenitudi
ne timoris excludi. Tunc demum si plenè, si
perfectè timueris, dabit charitas saporem a-
quis tuis ad domini benedictionem. Sine cha
ritate enim timor pœnam habet. Et quidem
charitas unum, quod lætificat cor hominis.
Perfecta autem charitas foras mittit timorẽ,
ut ubi aqua fuerat, unum esse incipiat ad lau
dem, & gloriam sponsi Ecclesiæ Iesu Christi
Domini nostri: qui est super omnia Deus be
nedictus in secula. Amen.

Ps. 103. b
1. Io. 4. b

D

Qualiter homo per ueram pœnitentiam potest euadere iudicium Dei.

Sermo LV.

Cant. 2. b

SImilis est dilectus meus capreę, hinnulo
que ceruorum. Ex præcedenti uersiculo
pendet. Quem. n. salientem, & properan
tem modò descripserat, consequenter cõ
parat capreæ, hinnuloque ceruorum. Aptè
quidem, q. hoc genus animãtium cursu uelox
& saltu agile sit. Porrò sermo de sponso est, &
sermo sponsus est. Et Propheta dicit de Deo
quia uelociter currit sermo eius: sane con-
gruens huic loco. ubi sponsus, qui sermo Dei
est, saliens transiliensque describitur, similis
proinde factus caprex hinnuloque ceruorũ.
Et hæc ratio similitudinis. Adde tamen, ne
ulla similitudinis ipsius, uel minima propor-
tiuncula uacet, quia caprea quidem non mo-
do cursus pernicitate, sed & acumine uisus e-
minet. Quod utique proprie illam respicit na
rationis partem, qua sponsus non solũ saliens
sed & transiliens apparere refertur: quia ni si
acuto, & perspicaci intuitu, non posset omni-
no, præsertim inter currendum, & discernere
in quos salire, & quos transilire deberet. A-
lioquin poterat sufficere ad designandam fe-
stinantis uelociratem de solo hinnulo compa
ratio. Is quippe rapidiori se ferre nosc itur
cursu. Nunc uero quoniam sponsus iste, etsi
ardenter amans cursim ruere in dilectæ uide
tur amplexus, nihilominus tamẽ gressus, uel
potius saltus suos prudenti cõsideratione di
rigere nouit, cautus ubi oporteat figere pedẽ
oportuit profectò cum hinnulo ẽt de caprea
similitudinem dari quatenus & per illum sa-
lientis

Ps. 147. a

E

lientis desiderium, & per hanc eligentis ex-
primeretur iudicium Christus nępe iustus,
& misericors Saluator, & iudex, & q. a amat,
1. Ti. 2. b uult omnes homines saluos fieri, & ad agni-
Ioa. 13. b tionem ueritatis uenire, & quia iudicat, no-
uit, qui sunt eius, & ipse scit quos elegit à
principio. Igitur duo hæc bona sponsi, mise-
ricordiam scilicet, & iudicium in his duobus
animantibus commendata a spiritu sancto
nobis interim sentiamus, ut in testimonium
integritatis, & perfectionis fidei nostræ, nos
quoque Prophetam imitantes, misericor-
diam, & iudicium cantemus domino. Ego
autem non dubito, & alia de horum natura
ab his quidem, qui talium curiosi, & gnari
sunt, posse monstrari, quæ sponso aptari uti
liter, & congruenter queant: sed hæc ut arbi
tror, sufficere possunt ad dandam rationem
adductæ similitudinis. Pulchre tamen
spiritus sanctus non de ceruo, sed de hinnu
Esa. 9. a lo ceruorum similitudinem dedit, in quo &
patrum fecit mentionem, e quibus Chri-
stus secundum carnem; & infantiæ memi-
Soph. 1. c nit Saluatoris. Vt hinnulus quippe appa-
ruit paruulus qui natus est nobis. Verum tu
qui aduentum desideras Saluatoris, time
scrutinium iudicis, time oculos capreæ, ti-
me illum qui per Prophetam dicit: Et erit
in die illa, & ego scrutabor Hierusalem in
lucernis. Acuto uisu est, nihil inscrutatum
relinquet oculus eius. Scrutabitur renes, &
F corda, ipsaque cogitatio hominis confitebi-
Ps. 7. a tur illi. Quid tutum in Babyloneſi Hie-
rusalem manet scrutinium? Puto enim hoc
loco Prophetam Hierusalem nomine desi-
gnasse illos, qui in hoc seculo uitam ducunt
religiosam, mores supernæ illius Hierusalẽ
conuersatione honesta, & ordinata pro uiri
bus imitantes, & non ueluti hi, qui de Baby-
lone sunt, uitam in perturbatione uitiorum
scelerumque confusione uastãtes. Denique
illorum peccata manifesta sunt præceden-
tia ad iudicium, & non egent scrutinio, sed
supplicio. Mea autem (qui uideor monachus
& Hierosolymita) peccata certe occulta
sunt, nomine & habitu monachi adumbra-
ta. Et idcirco necesse erit subtili ea inuesti-
gari discussione, & quasi admotis lucernis
de tenebris in lucem prodi. Possumus affer-
re aliquid & de Psalmo ad confirmandum
id, quod dicitur de scrutanda Hierusalem.
Ait namque sub persona Domini: Cum acce
Ps. 74. b pero tẽpus, ego iustitias iudicabo. Vias iusto
rum, ni fallor, & actus eorum discussurum
se, & examinaturum dicit. Verendum ualde
cum ad hoc uentum fuerit, ne sub tam sub-
tili examine multæ nostræ iustitiæ (ut pu-
tantur) peccata appareant. Vnum est tamẽ
si nosmetipsos dijudicauerimus, non uti- 1. Co. 11
que iudicabimur. Bonum iudicium, quod g
me illi districto diuinoque iudicio subdu-
cit, & abscondit. Prorsus horreo incide-
re in manus Dei uiuentis. Volo uultui iræ
iudicatus præsentari, non iudicandus. Spiri
tualis homo omnia diiudicat, & ipse a nemi
ne iudicatur, iudicabo proinde. Mala mea, 1. Co. 2. d
iudicabo & bona. Mala melioribus curabo G
corrigere actibus, diuere lachrymis, punire
ieunijs, ceterisque sanctæ laboribus disci-
plinæ. In bonis de me humiliter sentiam,
& iuxta præceptum Domini seruum me inu
tilem reputabo, qui quod facere debui, tan-
tum feci. Dabo operam, nec folia pro gra-
nis, nec paleas cum granis offerre. Scru-
tabor ego uias meas, & studia mea: quo is
qui scrutaturus est Hierusalem in lucernis,
nihil inscrutatum in me siue indiscussum in
ueniat. Neque enim iudicaturus est bis in
idipsum. Quis mihi det ita ad liquidum Soph. 1. c
profequi, & persequi uniuersa dilecta mea,
ut in nullo oporteat uereri oculos capreæ,
in nullo ad lumen contingat erubescere lu-
cernarum? Et nunc uideor, sed non uideo:
præsto est oculus cui omnia patent, etsi non
patet ipse. Erit quando cognoscam sicut
& cognitus sum. At nunc quidem cogno-
sco ex parte, non tamen ex parte cognitus,
sed ex toto. Vereor aspectum exploratoris Cant. 2. c
illius, qui post parietem stat. Hoc enim:
Scriptura addit de illo quem pro acumine
uisus capreæ assimilauit: Ecce ipse stat, inquit,
post parietem respiciens per fenestras, pro-
spiciens per cancellos. De quo suo loco
uidebimus. Hunc ergo uereor occultum oc-
cultorum exploratorem. Sponsa nihil uere-
tur, quia nihil sibi conscia est. Quid deni-
que uereatur amica, columba, formosa? Nẽ-
pe subinde habes: Ecce dilectus meus, inquit
loquitur mihi. Mihi nõ loquitur, & ideo tor- Ibidem.
mido aspectum, quoniam non habeo testi-
monium. Tu q. d. uis de te o sponsa? Quid H
tibi loquitur dilectus tuus? Surge, inquit, properа
amica mea, colũba mea, speciosa mea.
Verum hoc quoq; alteri seruabo principio,
nec breuitate arctabo ea, quæ diligentiam
desiderantia sunt, ne forte & de hoc reus in
ueniar, si quo minus uos inueniam iam in
hac parte ædificati ad intelligentiam, & amo

rem sponsi ecclesiæ Iesu Christi Domini nostro, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

Quod peccata & uitia sunt tanquam pariẽtes mediantes inter Deum, & peccatorem. Sermo LVI.

Can.2.c ENipse stat post parietem, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. Secundum literam quidem uidetur dicere, quia is, qui cũ saltib. aduẽtare prospiciebatur, appropiasset, usque ad contubernium sponsæ, & staas post parietẽ curiosius introspiceret p fenestras, & rimas, & uerecundè non præsumeret sese ingerere. Secundum spiritum autem appropiasse quidem nihilominus intelligitur, sed alter, ita sanè quemadmodum & a cœlesti sponso agi oportuit. & a spiritu sancto dici. Nil qp pe quod uel auctorem dedeceat, vel narratorem, uerus & spiritualis intellectus admittet. Ergo appropiauit parieti, cũ adhæsit carni. Caro paries est, & appropiatio sponsi, uer
I bi incarnatio. Porro cancellos, & fenestras, per quas respicere perhibetur, sensus, ut opinor, carnis, & humanos dicit affectus, p quos experimentum cœpit omnium humanarum
Esa.53.b necessitatum. Denique languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Humanis ergo affectionibus sensibusque corporeis pro foramimbus usus est, & fenestris, ut miserias hominum homo factus experimento scirer, & misericors fieret. Sciebat & ante sed aliter. Sciebat denique uirtutem obe-
Hob. 5.c diendi ipse Dominus uirtutum, & tamen, te ste Apostolo, didicit ex his, quæ passus est, obedientiam. In hunc modum, & misericordiam didicit, etsi misericordia Domini ab æterno. Docet hoc quoque idem gentium Doctor, ubi eum asserit tentatum per omnia pro similitudine, absque peccato, ut miseri-
Heb. 4.c cors fieret. Vides ne factum esse, quod erat, & quod nouerat didicisse, & sibi apud nos quæsisse rimas, & fenestras, per quas calamitates nostras diligentius exploraret? Tot autem in nostro tumoio, & pleno rimarum pariete inuenit foramina, quot nostræ infirmitatis, & corruptionis in suo corpore sensit
Cant.2.c experimenta. Sic itaque sponsus post parietẽ stãs, & per fenestras, & cãcellos respiciãs erat. Et bene stans, quia solus reuera i carne stetit, qui carnis peccatum non sensit. Possitmus & hoc fideliter sapere quia stetit per diuinitatis potentiam, qui per carnis infirmi
Mat.26. d tatem occubuit, dicente ipso: Spiritus quidẽ promptus est, caro autem infirma. Ego autẽ puto etiam illud huic sententiæ suffragari, quod sanctus Dauid in hoc mysterio, utpote propheta domini, & prophetans de dño loquebatur, & quidẽ Moysen loquens, sed
k dñm intuens. Ipse enim uerus est Moyses qui uerè p aquã uenit, & nõ in aqua tm, sed in aqua & sanguine. Ait itaq; memoratus Propheta Dixit ut disperderet eos (patrẽ si qdẽ
Ps.105.d loquebatur) si non Moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius, ut auerteret irã eius, ne disperderet eos. Quonam modo, quæso, Moyses stetit in confractione? Quemadmodum, inquam, aut stetit, si confractus est: aut si stetit, quomodo confractus est? At ego tibi ostendo si uis qui uere stetit in confractione. Ego alium noui neminem, qui hoc potuerit nisi dominum meũ Iesum, qui certè in morte uiuebat, qui corpore fractus in cruce diuinitate stabat cum patre, in uno nobiscum supplicans, in altero cum patre propitians. Et stabat post parietẽ dum quod iacebat in illo manifestum erat in carne, & quod stabat i ipso, quasi post carnem latebat, sanè unus idemque homo manifestus, & Deus absconditus. Sed & unicuique nostrum, qui desideramus aduentum ipsius, puto illum nihilominus post parietem stare, dum corpus hoc nostrum, quod certe
2.Co.5.d peccati est, abscondat interim nobis faciem eius, & psentiã intercludat. Deniq; quãdiu sumus hoc in corpore, inquit, peregrinamur a dño. Non quia in corpore, sed quia in corpore hoc, quod utique de peccato est, & sine
Ps.59.a peccato non est. Et ut scias qm obstant non corpora, sed peccata, audi Scripturam: Peccata nostra, inquit, separant inter nos, & Deũ. Et utinam unus mihi tantum obstet paries
L corporis, solumq; obicem pariat id, quod est in carne peccatum, & non multę inter sint macerię uitiorũ. Vereor.n. ne etiam prẽter illud, quod in natura est, quã plurima de propria inquietate adiecerim, quorũ a me interiectu nimiũ elongauerim sponsum, ita ut si uerum dicere uelim, post parietes magis mihi illũ stare fatear, nõ post parietem. Sed dico hoc plausus. Sponsus qdẽ æqualiter atq; indifferenter pitto ubiq; est, diuinæ utiq; psẽtia maiestatis, & magnitudine uirtutis ineffabilis. Gratiæ tñ exhibitione, seu inhibitione quibusdam

busdam longè, quibusdam prope esse dicitur Angelorum duntaxat, & hominum, id est rationalium creaturarum. Denique longe a
Ps.118. b peccatoribus salus. Et sanctus Dauid nihilominus dicit: Vt quid Domine recessisti longe? Cæterum à sanctis pia dispensatione ad
Ps.9.d tempus, & non ex toto, sed iuxta aliquid aliquando longe se facit. Peccatoribus autem
Ps.73.a de quibus dicitur: Superbia eorum ascendit
Ps.9.c semper. Et item: Inquinatæ sunt uiæ illorũ in omni tempore: semper valdeque longe
Ps.26.c est, atque in ira hoc, & non in misericordia. Quamobrem orat ad Deum Sanctus & ait: Ne declines in ira a seruo tuo. Scies quia & in misericordia potuerit declinare. Prope est ergo dominus sanctis, & electis suis etiam cum longe esse uidetur, & non æqualiter omnibus, sed alijs minus, pro meritorum diuersitate. Nam etsi prope est dominus omnibus inuocantibus eum in uerita
te, & iuxta est his qui tribulato sunt corde, non tamẽ omnibus forsan ita, vt dicere possint, quia ipse stat post parietem. Sponsæ uerò quam prope est, quæ uno tantum parietẽ diuiditur? Propterea cupit dissolui, &
Phil.1.c rupto medio pariete cum illo esse, quẽ post parietem esse confidit. Ego autem quoniam
Ps.33.d peccator sum, dissolui non cupio, sed formido, sciens quia mors peccatorum pessima. Quomodo non pessima mors, ubi non subuenit uita? Formido exire, & in ipso contremisco portus ingressu, dum non confido prope assistere qui excipiat exuntem. Quid enim? Securre ne exeo si non dominus custodiat exitum meum? Heu ero ludibrio dæmonum intercipientum me, non assistente qui redimat, neque qui saluum faciat. Nihil tale verendum erat animæ Pauli, cui ab aspectu, & amplexu dilecti unus tantummodo paries obsistebat, uidelicet lex peccati, quam inueniebat in membris suis. Ipsa est carnis concupiscentia, qua carere omnino non potuit donec in carne fuit. Hoc sane uno interiecto pariete non
Rom.7.d longè peregrinabatur a Domino. Vnde, & optabat clamans: Quis me liberabit de corpore mortis huius, sciens se mortis compendio continuò ad vitam peruenturum. Hac ergo Paulus se fatebatur una lege teneri, scilicet concupiscentia, quam carni suæ immobiliter insitam tolerabat inuitus. De cætero nihil, inquit, mihi conscius sum. Verum quis similis Pau-
1.Co.4.a lo, qui non uidelicet huic interdum consentiat concupiscentiæ ad obediendum peccato? Nouerit proinde is, qui peccato consenserit, & alterum sibi se opposuisse parietem, A ipsum utique prauum illicitumque consensum, nec poterit gloriari qui huiusmodi est, quia stet sibi post parietem sponsus quando iam parietes intersint, non paries. Multo minus si consensus uenerit ad effectum, cum tertius quoque iam paries sponsi arceat, impediatque accessum, actus uidelicet ipse peccati. Quid si & consuetudo
Pro.18.a forte peccatum in usum, aut usus etiam in contemptum perduxerit? Sicut scriptum est; Impius cum uenerit in profundum malorum, contemnit. Nonne si ita exieris mulies ante a rugientibus præparatis ad escã poterit deuorari, quam peruenire ad sponsum non uno siquidem iam sed tanta a te parietum numerositate intercluſum? Primus, concupiscentia. Secundus, consensus. Tertius, actus Quartus, consuetudo. Quintus contemptus. Cura ergo concupiscentiæ priori totis resistere uiribus, ut nõ pertrahat in consensum, & omnis deinceps malignitatis fabrica euanescit, nec est omnino quod sponsum prohibeat appropinquare tibi præter solum parietem corporis, quatenus gloriari possis & tu dicens de illo: quia en ipse stat post parietem nostrum. Sed & hoc tibi tota uigilantia prouidendum, vt apertas semper inueniat fenestras & cancellos quoldam confessionum tuarũ, per quos te intus benigne respiciat: quoniam respectus eius, profectus tuus. Aiunt cancellos angustiores esse fenestras, quales utique hi, qui libros describunt, aptare sibi solent ad recipiendum lumen paginis.
Vnde & puto cancellarios eos appellari, qui chartis conscribendis ex officio depu- B tantur. Cum ergo sint duo genera compunctionis: vnum in mœrore pro nostris excessibus, alterum in exultatione pro diuinis muneribus, quoties sane eam, quæ sine angustia cordis minime fit, peccatorum scilicet meorum facio confessionem: uideor mihi cancellum, id est angustiorem aperire fenestram. Nec dubium quin libenter per istam respiciat is, qui stat post parietem pius explorator. Quia cor contritum, & humiliatum Deus non despiciet. Denique & Esa.43.a hortatur ad hoc ipsum: Dic tu inquiens iniquitates tuas, ut iustificeris. Quodsi interdũ corde dilatato in charitate, pro cõfidẽratione diuinæ dignationis misericordiæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

libet animum laxare in uocem laudis,& gratiarum actionem: puto me non tam angustiam,sed amplissimam stanti post parietem sponso aperire fenestram,per quam,ni fallor, tanto libentius respicit,quanto amplius sacrificium laudis honorificat eum. Ad manus est de scripturis vtranque hanc approbare confessionem,sed scientibus ista loquor, & non estis superfluis onerandi,qui uix necessarijs indagandis sufficitis. Tanta quippe sunt sacramenta epithalamij huius,& laudū præconia,quæ in eo decantantur Ecclesiæ, & sponso eius Iesu Christo Domino nostro, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

De uisitationibus Domini,quæ fiunt animæ sibi recte uacanti: & quid per Martham,Lazarum, & Mariam significatur. Ser. LVII.

C Can.2.c IN dilectus meus loquitur mihi. Videte processus gratiæ; & dignationis diuinæ animaduertite gradus. Attendite sponsæ deuotionem,atque solertiam, quam, uigili utique oculo sponsi obseruat aduentū & deinceps ipsius omnia intuetur. Venit ille,accelerat,appropiat,adest,respicit, alloquitur,& nihil horum momentorum sponsæ industriam effugit, anticipatuè notitiam. Venit in angelis,accelerat in patriarchis,appropiat in prophetis,adest in carne,respicit in miraculis,alloquitur in Apostolis. Vel sic: Venit affectus, & studio miserendi,accelerat subueniendi zelo,appropiat humiliando semetipsum,adest præsentibus, prospicit in futuros,loquitur docens,& suadens de regno Dei. Sic ergo est aduentus sponsi. Benedictiones,& diuitiæ salutis cū eo, & uniuersa,quæ de ipso sunt,affluunt delicijs,redundantia certe iucundis.ac salutaribus sacramentis. Porrò quæ amat,uigilat, & obser
Lu.12.c uat,& beata,quam dominus inuenerit uigilantem. Non transibit illam, nec præteribit ab ea,sed stabit,& loquetur ei,loqueturque amatoria, siquidem ut dilectus. Sic quippe habes: Eo dilectus meus loquitur mihi. Bene dilectus qui uenit amatoria locuturus, non autem increpatoria. Neque enim de il-
Can.2.c lis est qui a domino merito arguuntur, q̄ faciem cœli dijudicare nossent,tempus uero aduentus eius minimè cognouissent. Hæc namque tam solers,& prudens ac bene uigilans,& uenientem a longe prospexit,& salientem pro festinatione aduertit,& transilientem superbos,ut humili sibi per humilitatem propinquaret,uigilantissimè obseruauit,& demum cum tam staret, & occultaret se post parietem,nihilominus præsentē agnouit,sed & respicientem per fenestras cācellosq; persensit,& nunc pro remuneratione tantæ deuotionis, & religiosæ solicitudinis loquentem audit. Sanè enim si respexisset, minime locutus fuisset,suspectus poterat esse ille respectus,ne fortè magis indignationis foret,quàm dilectionis. Denique respexit Petrum,& non fecit ei uerbum. Et ideo fortassis fleuit ille, quod respiciens se,tacuerit. Hæc autem quoniam post aspectum meruit,& affatum: non modò non flet, sed & gloriatur præ lætitia clamans: En dilectus meus loquitur mihi. Vides intuitum Domini,cum in se semper maneat idem, non tamen eiusdem semper efficaciæ esse,sed conformari meritis singulorum, quos respicit, & alijs quidem incutere metum, alijs uero magis consolationem,& securitatem afferre? Denique respicit terram,& facit eam tremere: cum è regione respex erit Mariam, & infuderit gratiam. Respexit,ait,humilitatem ancillæ suæ,ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Nō sunt hæc uerba plorantis,aut trepidantis,sed gaudentis. Respexit similiter hoc loco sponsam, & nec tremuit illi,nec fleuit instat Petri,quia non sapiebat terram sicut ille. Dedit verò lætitiā in corde eius,affatu testificans quo eam respexerit affectu. Denique uerba,quæ loquitur,audi quàm non indignātis sint, sed amātis. Sequitur: Surge,propera amica mea, columba mea,formosa mea,& ueni. Fœlix cō
E Can.2.c scientia,quæ de se ista meretur audire. Quis putas in nobis est adeo uigilans,& obseruās tempus uisitationis suæ,sponsum que aduentantem ita per singula eius momenta diligē
Lu.12.c rer explorans,ut cum uenerit,& pulsauerit, confestim aperiat ei? Non enim sic ista de Ecclesia referuntur, vt non singuli nos, qui simul Ecclesia sumus, participare his eius benefactionibus debeamus. Etenim in hoc generaliter omnes, atque indifferenter uocati sumus, ut benedictionem hæredit ate possideamus. Vnde & audebat dicere ad Do
Ps.118 minum quidam. Hæreditate acquisiui testimonia tua in æternum, quia exultatio cordis
c mei sunt. Illa puto hæreditate, qua se esse præsumebat

præsumebat filium patris sui, qui est in cœlis. Porrò si filium, & hæredem: hæredem Dei,cohæredem autem Christi. Magnam uerò rem gloriatur se acquisiuisse hæreditate ista,testimonia domini. Vtinam ego de me vel unum meruerim tenere testimoniū domini: quia is non in uno, sed in multis exultat testimonijs. Denique ait iterum: In uia testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus diuitijs. Et reuera quid diuitiæ salutis,quid deliciæ cordis,quid animæ uera,& cauta securitas,nisi domini attestationes? Non enim,inquit, qui seipsum cō
2.Co.10 d mendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat. Vt quid nos hactenus adhuc
F fraudamur commendationibus seu attestationibus his diuinis, & paterna hæreditate priuamur? Quasi minimè & nos uoluntarie genuerit uerbo ueritatis,sic in nullo nos
Rom. 8.c meminimus ab illo taliter commēdatos,nec ulla de nobis affecutos testimonia eius. Vbi est quod Apostolus dicit,quia ipse Spiritus Dei testimonium perhibet Spiritus nostro, quod filij Dei sumus? Quomodo filii, si expertes hæreditatis? Arguit nos pro certo negligētiæ,& incuriæ ipsa inopia nostra.
Ecc.39.a Nam si quis nostrum integrè, & perfectè, iuxta uerbum Sapientis, cor suum tradat ad uigilandum diluculo ad dominum qui se fecit illum,& in conspectu altissimi deprecetur, simulque notis omnibus studeat, secun
Esa. 4.a Ps. 24.c Ps. 15.c Ps. 23.a dum Esaiam prophetam, parare uias domini, rectas facere semitas Dei sui cui, cum Prepheta sit dicere: Oculi mei semper ad dominum; & quia prouidebam dominum in conspectu meo semper: nonne hic accipiet benedictionem a domino, & misericordiam a Deo salutari suo? Visitabitur profecto frequenter,nec unquam ignorabit tem
G pus uisitationis suæ,quantumlibet is qui in Spiritu uisitat,clandestinus ueniat, & furtiuus,utpotè uerecundus amator. Adhuc ergo longè agentem bene uigilans anima sobria mente prospiciet, & deinceps uniuersa comperiet,quæ in dilecti aduentu sponsam tam solerter quam signanter aduertisse
Pro. 8.b monstrauimus: quia ipse ait: Qui mane uigilauerint ad me, inuenient me. Nam & desiderium festinantis agnoscet, & quando prope,& quando præsto iam erit, continuo sentiet, sed & respicientis se oculum quasi solis radium per fenestras,& rimas parietis subeuntem beato oculo cernet, & demum audiet uoces exultationis, & amoris appellata amica,columba, formosa. Quis sapiens,& intelliget hæc, ita ut eam dignè abinuicem distinguere, & designare singula queat,ac diffinire ad intelligentiam aliorum? Si a me illud speratur,ego ea mallem Cnt.2. ab experto audire,& qui assuetus sit, & exercitatus in talibus. At quoniam quisque qui huiusmodi est,uerecunde magis silentio abscondere eligit,quod silentio percipit & seruare secretum suum sibi, id sibi tutius arbitratur. dico ego cui ex officio loqui est, nec tacere licet, quicquid illud est, quod de huiusmodi,uel proprio uel alieno teneo experimento, & quod facile experiri plures queunt,sane altiora relinquens apprehēde re illa aalentibus. Si igitur admonitus fuero,uel,foris ab homine,uel intus a Spir tu de tuenda iustitia,& seruanda æquitate, istiusmodi salutaris suasio erit mihi profecto prænuncia imminentis aduentus sponsi, & præparatio quędam ad digne suscipiendum supernum uisitatorem, Propheta hęc mihi indicante, dicendo quia iustitia ante eū am- Ps. 84.b bulabit. Et iterum loquitur Deo sic. Iusti- Ps. 88.c tia,& iudiciū,inquit,præparatio sedis tuæ. Nihilominus vero spes eadem arridebit, si sermo insonuerit de humilitate, uel patientia,seu etiam de fraterna charitate, & obedientia deferenda prælatis: maximè autem de sectanda sanctimonia, & pace, & cordis puritate quærenda: quoniam quidem Scriptura ait: Domum domini decet sanctitudo Ps. 92.a & factus est in pace locus eius,& mundi cor H de Deum uidebunt. Quicquid itaque sine de his,siue de alijs, quibuslibet uirtutib. Ps. 75.a Mat 5.4 suggestum animo fuerit,significatio, ut dixi, erit mihi uisitationem domini uirtutum in Ps. 140. minere animæ meæ. Sed & si corripuerit b. me iustus in misericordia, & increpauerit me,idipsum sentiam, sciens quia æmulatio iuuij,& benevolentia iter faciunt ei, qui ascendit super occasum. Bonus occasus, cum ad correptionem iusti ita homo corruit uicinum, & dominus ascendit super illud, conculcans hoc pedibus, & conterens ne resurgat. Non ergo contemnenda increpatio iusti,quæ ruina peccati, cordis sanitas est, nec non & Dei via ad animam.
Sed nec ullius omnino sermo qui ædificet ad pietatem,ad uirtutes,ad mores,optimos, negligenter est audiēdus,quoniam & illiciter quo ostenditur salutare Dei. Quod si sermo gratus uenit,& placidus,quatenus pulso fastidio,cū desiderio audiat: iā nō modo ue

Universidad de Deusto
Biblioteca

nire sponsus,sed & accelerate,ideſt cum deſiderio venire credendus eſt. Illius namque deſiderium tuum creat, ꝙ tu eius propéras ſermonem admittere,inde eſt,quod ipſe feſtinat intrare. Non enim nos eum,ſed ipſe
1.Io. 4.b inquit,prior dilexit nos. Iam & ſi etiam igni tum eloquium ſentis, atque ex eo conſcientiam vri in recordatione peccati. recordare tunc de quo Scriptura dicit,quia ignis ante ipſum præcedet: & ipſum prope eſſe non
Pſ. 66.a dubites. Deniq; iuxta eſt dominus his, qui
Pſ. 33.d tribulato ſunt corde. Si uerò non ſolum cõ I pungeris in ſermone illo,ſed & conuerteris totus ad Dominum, iurans, & ſtatuens cuſtodire iudicia iuſtitiæ eius: etiam adeſſe ipſum iam noueris, præſertim ſi te inardeſcere ſentias amore eius. Etenim utrunque de illo legis, & ignem uidelicet ante ipſum pcedere, & ipſum nihilominus ignem eſſe. Moy
Deu. 4.c ſes ſiquidem de illo dicit, quia Deus ignis conſumens eſt. Differunt autem, quòd is, qui præmittitur, ignis ardorem habet, ſed non amorẽ coquens,ſed non excoquẽs, mouens,nec promouens. Tantum ad excitandũ præmittitur,& præparandum, ſimulque ad commouendum, quid ex te ſis, quo dulcius ſapiat poſtmodum, quod ex Deo mox eris. At uerò ignis qui Deus eſt, conſumit quidem,ſed non affligit,ardet ſuauiter deſolatur fœliciter. Eſt enim uerè carbo deſolatorius ſed qui ſic in uitia exerceat uim ignis, ut in anima uicem exhibeat unctionis. Ergo in uirtute qua immutaris, & in amore quo inflammaris, Dominum præſentem intellige. Nam dextra domini facit virtutem.
Pſ.117. Non autem ſit hæc mutatio dexteræ excelſi
c. miſi in feruore ſpiritus, & in charitate, non ſi
Pſ.76.b cta, ita ut dicat, qui huiuſmodi eſt: Conca
Pſ. 38.a luit cor meum intra me, & in meditatione mea exardeſcet ignis. Porrò hoc igne conſumpto omni labe peccatij & rubigine uitiorum, ſi iam emundata, ac ſerenata conſcientia, ſequatur ſubita quædam, atque inſolita latitudo mentis, & infuſio luminis illuminãtis intellectum uel ad ſcientiam ſcripturarum, uel ad myſteriorum notitiam, quorum alterum propter nos oblectandos, alterum propter ædificandos proximos recordari: oculus reſpicientis procul dubio eſt iſte edũcens, quaſi lumen iuſtitiam tuam, & iudiciũ tuum, tanquam meridiem: iuxta illud Prophetæ Eſaiæ: Orietur, inquit, tanquam ſol
Eſa.58.c lux tua, &c. Sed ſane non per oſtia aperta, ſed per anguſta foramina is tantæ claritatis radius ſe infundet ſtante adhuc duntaxat hoc ruinoſo pariete corporis. Erras ſi aliter ſperas, ad quantamcunque cordis proficias puritatem, cum ille præcipuus contemplator dicat: Videmus nunc per ſpeculum, 1.Co.13
d & in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Poſt hunc tantæ dignationis, ac miſerationis reſpectum ſequitur uox blandè, & leniter diuinam inſinuans uoluntatẽ, quæ non Can.2.c
eſt alius, quàm ipſe amor, qui otioſus eſſe non poteſt, de his quæ Dei ſunt ſolicitãs, & ſuadens. Denique audit ſponſa, ut ſurgat, & properet, haud dubiũ quin ad animarum lucra. Hoc ſiquidem uera, & caſta contemplatio habet, ut mentem, quam diuino igne uehementer ſuccenderit, tanto interdum repleat zelo, & deſiderio acquirendi Deo, qui eum ſimiliter diligant, ut otium contemplationis pro ſtudio prædicationis libentiſſimè intermittat, & rurſum potita uotis, aliquatenus in hac parte tanto ardentius redeat in idipſum, quanto ſe fructuoſius intermiſiſſe meminerint, & item ſumpto contemplationis guſtu, ualentius ad conquirenda lucra ſolita alacritate recurrat. Cæterùm inter uiciſſitudines plerunque mens fluctuat, me- L
tuens, & uehementer exæſtuas, ne fortè alteri horum dum ſuis affectionibus hincinde diſtrahitur, plus iuſto inhæreat, & ſic intro libet, uel ad modum a diuina deuiet uolun- Iob. 7.a
tate. Et fortaſſe tale aliquid ſanctus Iob patiebatur cum diceret. Si dormiero, dico, quando conſurgam? & rurſum expectabo ueſperam: hoc eſt: Et quietus neglecti operis, & occupatus perturbatæ nihilominus quietis me arguo. Vides utrum ſanctũ inter fructum operis, & ſomnum contemplationis grauiter æſtuare: & in bonis licet ſemper uerſantem, ſemper tamen quaſi de malis pœnitentiam agere, & Dei cum gemitu momẽtis ſingulis inquirere uoluntatem? Vnicum quippe huiuſmodi remedium, ſeu refugium oratio eſt, & frequens gemitus ad Deum, ut quid quando, & quatenus nos facere uelit, aſſidue nobis demonſtrare dignetur. Habet ut ego opinor, tria hæc, id eſt prædicationẽ, orationem, contemplationem, in tribus cõmendata, & deſignata uocabulis. Etenim merito amica dicitur, quæ ſponſi lucra ſtudioſe ac fideliter prædicando, conſulendo miniſtrando conquirit. Meritò colũba, quæ nihilominus pro ſuis delictis in oratione gemens, & ſupplicans, diuinam ſibi non ceſſat Can.2.c
conciliare miſericordiam. Meritò quoq; formoſa,

moſa, quæ cœleſti deſiderio fulgens ſuperne contemplationis decorem ſe induit, horis duntaxat quibus commodè, & opportune id poteſt. Sed & illud uide ſi ualeat coaptari huic triplici unius animæ bono, de tribus ui delicet perſonis illis in domo una communẽ
M tibus, amicis utique Saluatoris, & ad modũ
Luc.10.g familiaribus ei: Martham loquor miniſtrantem, & Mariam uacantem, & Lazarum quaſi gemẽtem ſub lapide, & reſurrectionis gratiam flagitantẽ. Hæc dicta ſunt pro eo quod ſponſa deſcribitur adeo ſolers, & peruigil in obſeruando ſemitas ſponſi, vt minime eam latere poſſit quando, & in quanta feſtinatione ad ſe ueniat, ſed & quando longe, & quãdo prope, & quando præſens ſit nulla ſubitatione præoccupari ueleat, ut ignoret, & quia proinde meruerit non ſolum reſpici miſericorditer, ſed & dignanter lætificari amoris uocibus, & gaudere gaudio propter uocem ſponſi. Nos quoque ad hæc, quamuis audacter, adiecimus, ꝙ quæuis etiam de nobis anima ſi ſimiliter uigilet, ſimiliter & ſalutabitur ut amica, conſolabitur ut columba, amplexabitur, ut formoſa. Perfectus omnis reputabitur, in cuius anima tria hæc congruenter atque opportune concurrere uidebũtur, ut & gemere pro ſe, & exultare in Deo nouerit, ſimul & proximorum utilitatibus potens ſit ſubuenire, placens Deo, cautus ſibi, utilis ſuis. Sed ad hæc quis idoneus? Vtinã ipſi in uniuerſis nobis, etſi non tota in ſingulis ſaltem ſingulariter in diuerſis ſicut hodie haberi uidentur, longis reſeruentur temporibus. Habemus ſiquidem Martham tanquam Saluatoris amicam in his, qui exteriora fideliter adminiſtrant. Habemus & Lazarum tãquam columbam gementem, nouitios utiq; qui nuper peccatis mortui, pro recentibus adhuc plagis laborant in gemitu ſuo ſub timore iudicij, & ſicut uulnerati dormientes in ſepulchris, quorum nemo eſt memor amplius, ſic ſe non putant reputari, donec ad
Pſ.87.a Chriſti iuſſionem ſublato pondere timoris
A tanquam præmentis lapidis mole, reſpirare in ſpem ueniæ poſſint. Habemus quoq; Maria in contemplantem, in illis qui proceſſu longioris temporis cooperante gratia Dei in aliquid melius & lætius proficere potuerũt, quando iam de indulgentia præſumentes,
Pſa. 1.a non tam uerſare intra ſe ſoliciti ſunt triſtẽ imaginem peccatorum, quàm certè in lege Dei meditari die ac nocte inſatiabiliter delectantur, interdum etiam reuelata facie gloriam ſponſi cum ineffabili gaudio ſpeculantes, in eãdem imaginem transformantur de claritate in claritatem tanquam à Domini Spiritu. Iam ad quid ſponſam ſurgere & properare hortetur is, qui Paulo ante defenſare uiſus eſt eam, ne dormiens ſuſcitaretur, alio ſermone uidebimus. Adſit ipſe, ut & huius nobis ſacramẽti rationem aperire dignetur ſponſus Eccleſiæ Ieſus Chriſtus dominꝰ noſter, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſecula. Amen.

Qualiter ſponſus hortatur ſponſam, ideſt uiros perfectos ad regimen imperfectorum, & deputatione uitiorum in eis faciẽda ut uirtutes ſuccreſcant.

Sermo LVIII.

VRge, propera amica mea, columba mea, formoſa mea, & ueni. Quis hoc dicit? Abſq; dubio ſponſus. Et nonne ipſe eſt qui Paulò ante ſuſcitari dilectã tantopere prohibebat? Quo pacto ergo nunc non ſolum ut ſurgat: ſed ut & accederet iubet? B
Venit in mentem ſimile quid ex Euangelio. Ea quippe nocte qua Dominus tradebatur, Mat.26.
d cum fatigatos productioribus uigiliis diſcipulos qui ſecum erant, dormire demum ac requieſcere præcepiſſet, in ipſa hora ſurgere cogit. Surgite eamus, inquit, ecce appropinquat qui me tradet. Nunc quoque ſimiliter uno pene momento & prohibet ſuſcita- Ibidem.
ri ſponſam, & ſuſcitat. Surge, inquiens, & ue Can.2.c
ni. Quid ſibi itaque uult tam ſubita hæc mutatio uoluntatis ſiue conſilij? Putamus ne leuitate uſum ſpõſum, & aliquid uoluiſſe prius quod mox noluerit? Minime. Sed agnoſcite eas quas uobis ſupra, ſi me miniſtis commendaui, & non ſemel uiciſſitudines utique ſanctæ quietis, ac neceſſariæ actionis, & quia nõ fit in hac uita contemplandi, nec diuturnitas otij, ubi officij & operis cogentior urget, inſtantiorque utilitas. More igitur ſuo ſponſus ubi dilectam paululum in ſinu proprio quieuiſſe perſentit, ad ea denuò quæ utiliora uiſa ſunt trahere non cunctatur. Non tamen quaſi inuitam, nec enim quod fieri uetuit, faceret ullatenus ipſe. Sed trahi ſane à ſponſo ſponſæ, eſt ab ipſo accipere deſi-

derium

Universidad de Deusto
Biblioteca

derium bonorum operum, desiderium fructificandi sponso, quippe cui niuere sponsus
C est, & mori lucrum. Et est desiderium uehemens quod eam non tantum surgere, sed
& surgere festinanter solicitat. Sic quippe
habes: Surge propera, & ueni. Nec parum
confortat quod audit, ueni: & non, uade:
per hoc se intelligens non tam mitti quã
duci, & secundum pariter sponsum esse uen
turum. Quid enim difficile sibi illo co-
Iob. 7.a mitere putet? Pone me, inquit, iuxta te,
Ps.22.a & cuiusuis manus pugnet contra me. Item:
Si ambulauero in medio umbræ mortis, nõ
timebo mala, quoniam tu mecum es. Non
utique suscitatur præterquam uelit, quando
sit prius ut uelit quod non est aliud nisi san
cti quæstus immissa auiditas. Animatur
etiam ad opus inuictum, & de temporis
opportunitate redditur alacrior. Tempus
Can.2.c faciendi, inquit, ò sponsa, quia hyems tran-
sijt, quando operari nemo poterat. Imber
quoq; qui inundatione facta operiebat ter-
ram, culturas impediebat, & uel sata neca-
bat, uel seri uerabatis, inquam, imber ex-
Ibidem. currit, abijt & recessit. Flores apparue-
runt in terra nostra, uernalem profectò tẽ
periem adesse signantes, operandi commo-
ditatem, frugum uicinitatem ac fructuum.
Denique subdit ubi, & quid primum ope
rari oporteat: Tempus, inquiens, putatio-
Ibidem. nis aduenit. Ad uineas ergo excolendas du-
citur. Quæ ut possit uberioribus fructi
bus respondere colonis, ante omnia neces-
se est sarmenta sterilia proijci, succidi no
xia, putari superflua. Hæc iuxta literam.
Nunc iam uideamus quid istiusmodi quasi
historico seemate spiritualiter nobis innua
turintelligendum: Et uineas quidem ani-
mas esse uel ecclesias, simulque huius rei ra
tionem quænam sit, dixi uobis iam, & audi
stis, nec opus habetis iterato audire. Ad
has itaque reuiscendas, corrigendas, instruẽ
das, saluandas, anima perfectior inuitatur,
quæ tamen id ministerij sortita si non sua
ambitione, sed uocata à Deo tanquam Aa-
ron. Porrò inuitatio ipsa quid est, nisi in
tima quædam stimulatio charitatis piè nos
solicitantis ęmulari fraternam salutẽ, æmu
lari decorem domus domini, incrementa
Ps.25.b lucrorum eius, incrementa frugum iustitiæ
eius, laudem, & gloriam nominis eius?
Istiusmodi itaque circa Deũ religiosis affe-
ctibus quoties is qui animas regere, aut stu
dio prædicationis ex officio intẽdere habet
hominem suum interiorem senserit permo
ueri, toties pro certo sponsum adesse intelli
gat, toties se ab illo ad uineas inuitari. Ad
quid? nisi ut euellat, & destruat, & ædificet,
& plantet? Verò quoniam operi huic, sicut
& omni rei sub cœlo non omne tempus sup
petit, & aptum est, addit is qui inuitat, tem-
pus putationis aduenisse. Adesse hoc noue
rat qui dicebat. Ecce nũc tempus acceptabi
le, ecce nunc dies salutis, nemini dantes ullã
offensionem, ut non uituperetur ministeriũ
nostrum. Vitiosa sine dubio atque superflua
& omne denique quod offendiculum dare,
& impedire fructum salutis possit, putare iã
& resecare monebat, sciens quia tempus pu
tationis aduenerit. Ideo & arebat fideli cui-
dam cultori uinearum: Argue, increpa, obse
cra: in primo, & secundo horum putationẽ,
uel extirpationem, in ultimo plantationem
indicens. Et hæc quidem sponsus per os Pau
li de tempore operandi. Sed audi quid per
proprium os de temporum consideratione
sub alio quidem rerum scemate, & nomine
cum noua sponsa sit locutus. Nonne uos di-
citis, inquit, quia quatuor mẽses sunt, & mes
sis uenit. Ecce dico uobis: Leuate oculos
uestros, & uidete regiones, quia albæ sunt
iam ad messem. Item: Messis quidem multa,
operari pauci: rogate dominum messis ut
mittat operarios in messem suam. Sicut igi-
tur ibi metendi animarum segetes tempus
adesse monstrabat, ita & hic uineas æque in
telligibiles, idest animas, uel Ecclesias tem-
pus putandi aduenisse denunciat, id forsitan
inter utrasque res uolens uocabulorum di-
uersitate distingui; ut messes, plebes: uineas
congregationes sanctorum cohabitantium
intelligamus. Porro hyemale tempus quod
præterisse significat, illud mihi designare ui
detur, cum Dominus Iesus iam non palam
ambularet apud Iudeos, eo quòd conspiras-
sent aduersus eum, uolentes eum interfice-
re. Vnde & dicebat ad quosdam. Tempus
meum nondum aduenit, tempus autem ue-
strum semper est paratum, Et rursum. Ascẽ-
dite uos ad diem festum hunc, ego non ascẽ-
dam. Ascendit tamen postea & ipse, non pa-
lam, sed quasi in occulto. Ex tunc ergo, & de
inceps usq; ad auẽtum. Spiritus sancti, quo
recaluerunt torpentia fidelium corda tan-
quam igne, quẽ Dominus ad hoc ipsũ misit
in terrã, hyẽs fuit. Tu ne negaueris hyemen
tunc

Can.2.c
2.Ti.4.a
E
Io.4.d
Mat.8.d
Ioan.7.d
Ibidem.
Lu.12.f
Io.18.c

tunc fuisse, cum Petrus sederet ad prunas, non minus gelido corde, quàm corpore?
F Denique erat frigus, inquit. Magnum
reuera frigus cor negantis cõstrinxerat. Nec
mirum tamen, cum ignis ab eo ablatus es-
set. Nam paulo ante non paruo feruebat
zelo, quippe adhuc igni proximus, qui eua-
Lu.22.c ginato gladio ne ignem perderet, serui auri-
culam amputauit. Sed non erat tempus pu
Mat.26.c tationis, & ideo audit: Conuerte gladium
tuum in locum suum. Erat enim hora, &
potestas tenebrarum, & quisquis tunc disci-
polorum leuaret gladium uel ferri uel uer-
Ibidem. bi: aut ferro truncandus erat, & neminem
lucraretur, nec quippiam fructus afferret:
aut certe timoris gladio ad negandum co-
gendus, & sic magis ipse periret, iuxta ver-
bum Domini quod subiunxit mox, ita di-
cens: Omnis qui accipit gladium, gladio
peribit.

Quis nempe cæterorum ante pauendam
mortis imaginem impauidus staret, trepi-
dante & cedente principe ipso, & qui uoce
confortatoria sui imperatoris fuerat præmu
nitus & præmonitus alios confortare? Cæ
terùm nec is, nec illi sibi adhuc induerant
uirtutem ex alto, & hoc tutum non erat eis
exire in uineas, & exerere linguæ sarculum,
Mat.15.c & gladio Spiritus putare uites purgare pal-
mites ut fructum plus afferrent. Denique
ipse Dominus tacebat in passione, & in mul
tis interrogatus nõ respondebat: factus iux
ta Prophetam, sicut homo non audiens,
Ps.37.c & non habens in ore suo redargutiones, Di
Lu.22.c cebat autem: Si uobis dixero, non creditis
mihi: si autem & interrogauero, non respon
debitis mihi, sciens tempus putationis non
dum aduenisse, nec responsuram prorsus ui
neam suam impensis laboribus: idest nec fi-
G deis, nec boni operis fructum aliquem relatu
ram. Quare? Quia hyems erat in cordibus
perfidorum, & hyemales quidam malitiæ
imbres occupauerant terram, iacta semina
uerbi sustõcare quàm fouere parationes: sed
& cultui uinearum omnem nihilominus im
pendendam operam frustraturi. Quos uos
me nũc putatis dicere imbres? Istos ne quos
uidemus currentes per aera nubes turbulẽ-
to Spiritu spargere super terram? Non est
ita. Sed quot de terra in aerem sursum fe
runt homines turbulenti spiritus, ponen-
tes in cœlum os suum, & lingua eorum tran
siens in terram, tanquam pluuia amarissi-
ma terram ipsam plaustrem ac sterilem fa-
cit, & tam plantis quàm satis inutilem, non
quidem his uisibilibus atque corporeis ad
nostros utique corporeos usus datis, de qui
bus nulla planè sicut nec de bobus cura est
Deo. Sed quibus? Profectò quæ senit, &
plantauit Dei manus & non hominis, quæ
& uel germinare, uel radicari in fide, & cha
ritate poterant, & fructus parturire salutis,
si bonis, & temporaneis imbribus rigaretur.
Animæ denique sunt, pro quibus Christus
mortuus est.

Væ nubibus pluentibus istiusmodi im-
bres super eas qui lutum faciant, fructũ non
afferant. Nam sicut sunt & bonæ, & ma
læ arbores ferentes quæque fructus pro sui
dissimilitudine differentes, bonæ uidelicet
bonos, & malæ malos. ita & arbitror nubes
& bonas, quæ bonos, & malas quæ ma-
los pluant imbres. Et uide ne forte innue-
ret nobis hanc nubium imbriumque diffe- H
rentiam, qui dicebat: Mandabo nubibus Esa. 5.b
meis ne pluant super eam (haud dubium
quin super uineam) imbrem. Cur putas
adiunxisse signanter. Meis, nisi quia sunt &
malæ nubes, quæ non sunt eius? Tolle tolle, Ioa.19.c
inquiunt, crucifige eum. O nubes uiolentas
& turbidas. O imbrem procellosum, o tor-
rentem iniquitatis, euertere magis quam fę
cundare idoneum. Nec minus malus minus
ue amarus, minori licet impetu proruens.
imber ille qui subsecutus est: Alios saluos Lu.23.d
fecit, seipsum non potest saluum facere?
Christus rex Israel descendat nunc de cru-
ce, & credimus ei. Philosophorum uentosa
loquacitas non bonus imber est, qui sterili-
tatem magis intulit terris, quam fertilitatẽ.
Multò magis praua dogmata hæreticorum,
mali imbres sunt, quæ pro fructibus spinas
producunt & tribulos. Mali imbres etiam
traditiones pharisæorum, quos Saluator re
darguit, & ipsi nubes malæ. Et nisi existi-
mes me iniuriam facere Moysi, nam bona Exe.20.
nubes est illa, non omne quod pluit, uel ip d
sa bonum tamen dicam, ne illi contradi-
cam qui ait: Dedi illis, id est Iudæis, præ-
cepta non bona, haud dubium quin per
Moysen, & iustificationes in quibus non
uiuent in eis. Literalis illa, uerbi causa,
obseruatio sabbati sonantis requiem non 2.Ma
donantis, indictus sacrificiorum ritus, inter a
dictus porciuæ carnis esus, nonnullorun-
que similium quæ immunda à Moyse cen-
sentur, pluuia est hoc totum ex illa nube
descendens. sed nolo in agrum uel hortũ
meum

Universidad de Deusto
Biblioteca

meum quandoque descendat. Fuerit sanè bona suo tempore, post tempus si uenerit, non bonam iam censeo. Omnis etiam lenis, & leniter discendés pluuia, si sit intempestiua, molesta est. Donec ergo istiusmodi aquæ pestilentes occupauerunt terram, & inualuerunt super eam, tempus suum uineæ non habuerunt, nec fuit q̃ sponsa inuitaretur ad putãdas uineas. Cęterum illis decurrentibus terra apparuit arida & flores apparuerũt in ea, significãtes tẽpus putationis adesse. Quoties, quando hoc fuit? Quando reputas, nisi cum resoluit caro Christi in resurrectione: Et hic primus, & maximus flos qui apparuit in terra nostra, nam primitiæ dormientium Christus.
1.Co.15 c Ipse, inquam, flos campi, & liliũ conuallium
Cant.2.a Iesus, ut putabatur filius Ioseph a Naza-
Luc.3.e reth, quod interpretatur flos. Is ergo flos
Mat.27.f apparuit primus, non solus. Nam & multa corpora sanctorum qui dormierant, pariter surrexerunt, qui ueluti quidam lucidissimi flores simul apparuerunt in terra nostra. Denique uenerunt in sanctam ciuitatem, & apparuerunt multis. Flores etiam fuerunt qui primi crediderunt de populo, primitiæ sanctorum. Flores eorum miracula instar florum producentia fructum fidei. Nam postquam ille infidelitatis imber aliquantulũ uel ex parte abiit, & recessit secuta mox est pluuia uoluntaria quã segregauit Deus hæreditati suæ & flores apparere cœperunt.
Ps.84.b Dominus dedit benignitatem, & terra no-
Act.2.g stra dedit flores suos, ita ut una die tria mi-
& 4.a lia, in alia quinque milia de populo crede-
k rent, ideo in breui creuit florum numerus, id est credentium multitudo. Et non potuit gelu malitiæ preualere aduersus flores qui apparebant, nec præripere (ut assole) fructũ uitæ, quam promittebant. Nam cum omnes qui crediderant, induerentur uirtute ex alto: surrexerunt ex eis homines qui minas hominum cõtempserunt, fortes i fide, passi
1.Pe.5.c sunt quidem quã plurimos contradictores, sed non cesserũt, neque subter fugerũt, quominus facerent, & annunciarẽt opera Dei.
Nam iuxta illud in psalmo spiritualiter qui-
Ps.125. dem. Et seminauerũt agros, & plantauerunt
uers 106. uineas, & fecerunt fructum natiuitatis. Pro-
d cessum temporis tẽpestas sedata est, & pace reddita terris creuerunt uineæ, & propagatæ, & dilatatę sunt, & multiplicatæ super numerum. Et tunc demum sponsa ad uineas inuitatur, non quidem ad plantandum, sed ad putandum quod plantatum iam erat. Opportunè quidem, nam id opus pacis tempus requirebat. Quando etenim persecutionis tempore id liceret? Alioquin sumere Ps.149.b
in manus gladios ancipites, facere uindictã in nationibus, increpãtiones in populis, alligare reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis, & facere in eis Ib idem
iudicium conscriptum: hoc quippe putare uineas est. Hæc, inquam, omnia uix uel pacis tempore actitantur in pace. Et de his satis. Poterat etiam finiri sermo, si prius quẽ que uestrum iuxta morem meum de sua uinea monuissem. Quis enim ita ad unguem omnia a se superflua resecauit, ut nil se habere puter putatione dignum? Credite mihi, & L
putata repullulunt, & effugata redeunt, & reaccenduntur extincta, & sopita denuò excitantur. Parum est ergo semel putasse, sæpe putandum est, imò si fieri possit semper, quia semper quod putari oporteat (si non dissimulas) inuenis. Quantumlibet in hoc corpore manens profeceris, erras si uitia putas emortua, & non magis suppressa. Velis Iudit.1.d
nolis intra fines tuos habitat Iebuseus, subiugari potest, sed non exterminari. Scio, inquit, quia non habitat in me bonum: parum est, nisi & malum inesse fateatur. Ro.7.a
Ait: Non quod uolo bonum hoc ago, sed quod odi malum, illud facio. Si autem quod odi id facio, iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Aut te ergo, si audes, præfer Apostolo (nempe ipsius ista uox est) aut fatere cum illo te quoque uitijs non carere. Medium denique uitiorum uirtus tenet, ac proinde sedula eget non solum putatione, sed & circumcisione. Alioquin uerendum ne circunquaque a lãbentibus uel potius à rodentibus uitijs, illa dum nescis paulatim elangueat, aut si superexcreuerint, suffocetur. Vnum in tanto discrimine consilium est, obseruare diligenter, & mox ut renascentium capita apparebunt, prompta seueritate succidere. Non potest uirtus cum uitijs pariter crescere. Ergo ut illa uigeat, ista crescere non sinantur. Tolle superflua, & salubria surgunt, utilitati accedit quicquid cupiditati demis. Demus operam putationi. Putetur cupiditas ut uirtus roboretur. Nobis, fratres, putationis semper est tempus, sicut semper est opus. Confido enim quia nobis hyems iam transijt. M
Cant.2.f
Scitis quam hyemem dicam? Timorem illum qui non est in charitate, qui cũ omnes

initiet

initiet ad sapientiam, neminem consummat: quoniam superueniens charitas extundit illum tanquam hyemem ætas. Aetas enim charitas est. Quæ si iam uenit. imo quia uenit (sicut iustum est mihi sentire de uobis) sic cauerit necesse est omnem hyemalem imbrem, omnem uidelicet anxietatis lachrymam, quam amara recordatio peccati, & timor ante extorquebat iudicii. Itaq; (qđ non dubius dico) etsi non de omnibus uobis, profectò, de pluribus hic iã imber abiit & recessit. Nam & flores apparent, indices pluuiæ suauioris. Habet ætas pluuias suas suaues & uberes. Quid dulcius lacrymis charitatis, Flet quippe charitas sed ex amore, non ex mœrore. Flet ex desiderio. Flet cum fiętibus. Tali imbre non ambigo rigatos uberius actus obedientię uestrę, quos lętus intueor, non murmure terros, non tristitia subobscuros: Ps.138.d
sed quodam spirituali gaudio iucundos, & floridos. Sic sunt ac si semper flores gestetis in manibus. Ergo si hyems transiit, imber abijt, & recessit, si demum flores apparuerunt in terra nostra, & subinde quędã spiritualis gratia uernalis temperies tempus putationis indicit quid restat nisi ut de cætero toti incumbamus huic operi tã sancto, tam necessario? Pre.3.c
Scrutemur, iuxta Prophetam uias nostras & studia nostra, & in eo se quisq; iudicet pro A
feciſſe: non cum non inuenerit quod reprehendat, sed cum quod inueuenerit reprehendet. Tunc te non frustra scrutatus es, si rursum opus esse scrutinio aduertisti. Et toties non te referlit inquisitio tua, quoties iterandam putaueris. Si autem semper hoc cum opus est facis, semper facis. Semper ergo opus esse ibi memineris superni auxili, & misericordię sponsi Ecclesię Iesu Christi domini nostri, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

De gemitibus animæ suspirantis ad cælestem patriam; & de commendatione castitatis, et uidui tatis.

Sermo LIX.

Cant.2.e VOx turturis audita est i terra nostra. Minime iam dissimulare queo quod ecce secundo is qui de cœlo est, de terra loquitur. Vtique tam diligenter, tam socialiter, quasi unus è terra. Ibidem.
Sponsus est iste. Qui cum premiteret flores apparuisse in terra, adiunxit, nostra: & nunc nihilominus uox, inquit, turturis audita est terra nostra. Ergo ne ratione carebit Deo quidem tam inusueta (ne dicam indigna) locutio? Nusquam, ut opinor de cœlo sic locutum repiries, nusquam alibi de terra. Aduerte igitur quantæ suauitatis sit, Deum cœli dicere in terra nostra. Quique terrigenæ, & filii hominum Ps.115.a
audite. Magnificaui dominus facere nobiscum. Multum illi cum terra, multum cum sponsa, quam de terris sibi asciscere placuit. In terra, inquit, nostra. Non pl-
cuit. . .
nè principatum sonat nox ista, seu consortium, sed familiaritatem. Tanquam sponsus hoc dicit, non tanquam Dominus.
Quid? Conditor est, & consortem se repu- B
tat. Amor loquitur, qui dominum nescit: Carmen nimirum amoris est nec aliis hoc quam amatoriis fulciri oportuit. Amat, & Deus, nec aliunde hoc habet, sed ipse est unde amat. Et ideo uehementius, quia non amorem tam habet, quam hoc est ipsa. Verum quos amat, amicos habet non seruos. Denique amicus sit de magistro: nec enim amicos discipulos diceret, si non essent. Vides amori cedere etiam maiestatem? Ita est, fratres, neminem suspicit amore, sed ne despicit quidem. Omnes ex æquo intuetur qui profectè se amant, & in seipso celsos humilesque contemperat, nec modo pares, sed unum eos facit. Tu Deum forsitan ad hoc ab hac amoris regula excipi putas; sed qui ad hæret Deo, unus spiri- 1.Cor.6.d
tus est. Quid miraris hoc? Ipse factus est tanquam unus ex nobis. Minus dixi non tanquam unus, sed unus. Parum est parem esse hominibus, homo est. Inde terram nostram uendicat sibi, sed quasi patriam non quasi possessionem. Quidni uendicet? Inde illi sponsa, inde substantia corporis. In Ibidem
de sponsus ipse, inde duo in carne una. Si ca- Ps.11.
ro una, cur non patria una? Cœlum cœli d
domino, inquit, terram autẽ dedit filijs hominum. Ergo ut filius hominis hæreditat terram, ut dominus subiicit, ut conditor administrat, ut sponsus communicat. Dicendo nempe, in terra nostra, proprietatem pro C
fecto abnuit, societatem non reppulit. Et hæc pro eo quòd sponsus tam benigno uisus est uerbo, ut dignatus sit dicere in terra nostra. Nunc cætera uideamus. Vox turturis Cant.
audita

Universidad de Deusto
Biblioteca

audita est in terra nostra. Et hoc indicium est transactæ hyemis, tempus nihilominus putationis adesse denuncians. Id iuxta literam. Alias turturis uox non dulce admodum sonat sed signat dulcia. Ipsa auicula, si emis, non magnifi discutis, non patui precij est. Et uox quidem gementi, quam canenti similior, peregrinationis nostræ nos admonet. Illius doctoris libenter audio uocem, qui non sibi plausum sed mihi planctum moueat. Vere turturem exhibes, si gemere doceas. Et si persuadere uis, gemendo id magis quàm declamando studeas oportebit. Exemplum sanè tum in alijs multis, tum uel maxime hoc in negotio uerbo efficacius est. Dabis uoci tuæ uocem uirtus. si quod suades prius tibi illud cognosceris persuasisse. Validior operis, quam oris uox. Fac ut loqueris, & non solum ne facilius emendas, sed te quoque non leui liberas probro. Non iam pertinebat ad te si quis dicat: Alligant onera grauia & importabilia, & imponunt ea in humeros hominum, digito autem suo uolunt ea mouere. Sed neque illud uerearis oportet: Tu qui alios doces, teipsum non doces? Vox turturis audita est in terra nostra. Donec homines pro Dei cultu mercedem tantum in terra, & tantum terram acceperunt illam utique lacte & melle manantem, minimè se cognouerunt peregrinos super terram, nec more turturis ingemuerunt ueluti patriæ reminiscentes: magis autem pro patria exilio abstinentes, dederunt se comedere pinguia, & bibere mulsum.

D Ita tam diu non est uox turturis audita in terra nostra. Vbi ergo regni cœlorum promissio facta est, tunc intellexerunt homines se non habere hic ciuitatem manentem sed futuram inquirere tota auiditate cœperunt, & tunc primum manifestè sonuit in terra uox turturis. Nam dum sancta quæque iam anima Christi præsentiam suspiraret, regni dilationem molestè ferret, desideratam patriam gemitibus & suspiriis à longe salutaret: nonne tibi uidetur uice fungi gemebundæ ac castissimæ turturis quæcunque anima in terris ita fecisset? Ex tunc ergo & deinceps uox turturis audita est in terra nostra. Quidni moueat mihi crebras lachrymas & gemitus quotidianos Christi absentia? Domine ante te omne desiderium meum & gemitus meus a te non est absconditus. Laboraui in gemitu meo, tu scis: se l beatus qui dicere potuit. Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachymis meis stratum meum rigabo. Non solum autem mihi, sed & omnibus qui diligunt aduentum eius, gemitus iste comperti sunt. Hoc quippe est quod ipse aiebat: Nunquid possunt, inquit, filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus & tunc lugebunt. Ac si diceret: Ex tunc uox turturis audietur: Ita est Iesu bene, uenerunt dies illi. Nam & ipsa creatura ingemiscit & parturit usque adhuc, reuelationem filiorum Dei expectans. Non solum autem illa, sed & nosipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes redemptionem corporis nostri: hoc scientes, quia quandiu sumus in corpore hoc, peregrinamur a Domino. Nec uacui gemitus, quibus è cœlo tam misericorditer respondetur: Propter miseriam inopum & gemitum pauperum nunc exurgam, dicit dominus. Fuit & in tempore patrum uox ista gementium, sed rara & penes quemque suus gemitus. Vnde & dicebat quas: Secretum meum mihi, secretum meum mihi. Sed & qui aiebat: Gemitus meus à te non est absconditus: profectò monstrabat absconditum esse qui soli Deo non esset absconditus. Et ideo tunc dici non potuit: Vox turturis audita est in terra nostra: quoniam secretum adhuc paucorum iam tunc in multitudinem non exiit. At ubi palam clamatum est: Quæ sursum querite, ubi Christus est in dextera Dei sedens: ad omnes iam cœpit pertinere gemitus iste turtureus, & una omnibus esse gementi ratio, quia omnes sciebant dominum, secundum quod in Hieremia legitur: Et cognoscent me omnes a minimo usque ad maximum, dicit dominus. Cæterum si multi gementes, quid sibi uult unius expressio; Vox turturis, inquit. Quare non turturum? Forte Apostolus id soluit, uni ait: Quia ipse spiritus postulat pro sanctis, gemitibus inenarrabilibus, Ita est ipse inducitur gemens, qui gementes facit. Et quamlibet multi sint quos ita gemere audias, unius per omnium labia uox sonat. Quidni illius qui ipsam in ore singulorum pro quorumque necessitatibus format? denique unicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Sua uox quemque manifestum facit, & præsentem indicat. Et audi ex Euangelio, quod uocem habeat Spiritus sanctus

Ma. 23. a
Rom. 1. e
Ps. 35. b
Ps. 6. a
Ibidem.
Mat. 9. d
Can. 2. c
E
Can. 2. d
Esa. 24.
Ps. 37. b
Colo. 2. a
Hier. 31. f
Ro. 8. c
2. Co. 12. a

Can. 3. d
sanctus: Spiritus, inquit, ubi uult spirat, & uocem eius audis, & nescis unde ueniat, aut quo uadat. Et si ille nesciebat qui literam occidentem docebat mortuos, magister mortuus: nos sciamus qui translati de morte ad uitam per uiuificantem Spiritum, certo, & quotidiano experimento, ipso nos illuminante probamus uota, & gemitus nostros ab ipso uenire, & ad eum ire, illicque inueniri misericordiam in oculis Dei. Quando enim sui Spiritus uocē irritā faceret Deus? At ipse scit quid desideret Spiritus, quia secundum Deum postulat pro sanctis. Nec soli commendant turturem gemitus, commendat & castitas. Huius denique meritò digna fuit dari hostia pro uirgineo partu. Sic quippe habbes: Par turturum, aut duos pullos columbarum. Et licet alias quidem per
Can. 2. d columbam Spiritus sanctus soleat designari: tamen quia libidinosa auis est, non decuit offerri eam in sacrificium Domini, nisi ea sanè ætate qua nesciret libidinem.

At turturis non designatur ætas, quoniā agnoscitur castitas in quacunque ætate. Denique compare uno contenta est: quo amisso, alterum iam non admittit, numerositatē in hominibus nuptiarum redarguens. Nam etsi forsitan culpa proprer incōtinētiam venialis est, ipsa tamen tanta incontinētia turpis est. Pudet ad negocium honestatis ratio
G nem non posse in homine, quod natura possit in uolucre.

Cernere enim est turturem tempore suę uiduitatis, sanctæ uiduitatis opus strenue, atque infatigabiliter exequentem. Videas ubique singularem, ubique gementem audias, nec unquam in uiridi ramo residentem prospicies, ut tu ab eo discas, uoluptatum uirentia uelut uirulenta uitare. Adde quod in iugis montium, & insummitatibus arborum frequentiori illi conuersatio est: ut qđ uel maxime propositum pudicitiæ decet, doceat nos terrena despicere, & amare cœlestia. Ex quibus colligitur quod uox sit turturis, etiam prædicatio castitatis. Neque etiam à principio uox ista in terris audita fuit, sed magis illa: Crescite, &
Gen. 1. c multiplicamini, & replete terram. Incassum profectò uox illa pudicitiæ sonuisset, necdum propalata resurgentium patria: in qua
Lu. 20. f longe fœlicius homines neque nubent neque nubentur, sed sunt sicut Angeli Dei in cœlis. Tu nè uoci illi tempus fuisse tunc dicas, cum maledictio ois subiacebat sterilis in Israel, cum patriarchæ ipsi plures simul haberent uxores, cum frater fratris absq; liberi defuncti semen suscitare ex lege compellebatur.

At ubi insonuit ex ore cœlestis turturis commendatio illa spadorum qui se castrauerunt propter regnum Dei, & ité alterius cuiusdam castissimæ turturis consilium de uiginibus ubique inualuit: tunc primum dici ueraciter potuit, quia uox turturis audita est in terra nostra. Ergo si in terra nostra, & flores apparuerunt, & uox turturis audi- Can. 2. c
ta est: profectò & usu ueritas comperta est H
& auditu. Vox quippe auditur, flos cernitur. Flos miraculum est, ut nostra superior interpretatio habet, quod uoci accedēs fructum parturit fidei. Etsi fides ex auditu, sed ex usu confirmatio est. Sonuit uox, splen Ps. 48. b
duit flos, & ueritas de terra orta est, per fidelium confessionem uerbo signoque pariter concurrentibus in testimonium fidei. Testimonia ista credibilia facta sunt nimis, dū flos uoci, auri oculus attestatur. Audita Ps. 92. c
uisa confirmant, ubi duorum testimonium (auris loquor, & oculi) ratum sit. Propterea Dominus aiebat. Ite renunciate Ioanni (eius nempe discipulis loquebatur) quæ audistis, & uidistis. Nec breuius il- Luc. 7. d
lis nec planius, intimari fidei ualuit certitudo. Eadem sanè in breuis etiam uniuersæ terræ persuasi facta est, eodem argumenti compendio. Quæ audistis, inquit, & uidistis. O uerbum abbreuiatum: attamen uiuum, & efficax. Haud dubius profectò asfero, quod auribus oculisque percepi. Intonat tuba salutaris, corruscant miracula & mundus credit. Cito persuadetur quod dicitur, dum quod stupetur, ostenditur. Habes autem, quia profecti Apostoli prædicauerant ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis. Mat.
Habes in monte stupenda claritate transfi- d
guratum, & nihilominus superna testificatum uoce. Habes in Iordane similiter, & columbam designantem, & uocem testificantem. Ita hæc duo ubique pariter uox, & signum ad introducendam fidem ex diuina I
largitate concurrunt, ut latus ad animam p
ui traiq; fenestras ingressus pateat ueritati. Sequitur: Ficus protulit grossos suos. Non comendamus ex eis, nec. n. etui habiles sunt Ca
ob immaturitatem sui. Bonarum ficuum habent

bent speciem: sed similitudinem, non saporem, forte hypocritas designantes. Non abijciamus tamen, alias forsitans his opus habebimus. Alioquin satis per seipsos leuiter, & ante tempus cadent sicut fœnum tectorum, quod priusquam euellatur exaruit: q; ego de hypocritis dictum reor. Non sine causa tamen in carmine nuptiali eorum mentio
Ps. 128 a facta est. Erunt sine dubio, etsi non esui, usui qualicunque. Multa in nuptijs præter dapes necessarie procurantur. Ego uerò istud adeo minimè prætereũdum existimo, ut quicquid illud est, inter angustias externimatũ sermonis huius discutere nolim: sed differo in diem alterum, & horam liberiorem. An uerò necessarie uobis tunc experiri licebit: tantum mihi opportunitatem facultatemq; obtineant uota uestra ad proferẽdum quod sentio, in uestram ipsorum ædificatione, in laudem, & gloriam spõsi Ecclesiæ Iesu Christi Domini nostri, q; est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

De incredulitate Iudæorum, quæ compleuerunt mensuram patrũ suorum, occidẽdo Christum. Sermo. LX.

Can. 2. c FIcus protulit grossos suos. Ex superiorib⁹ pẽdet præsens locus: dixerat enim tempus putationis uenisse tam ex floribus qui iam apparebant, quã ex audita turturis uoce hoc asserẽs. Idipsum adhuc ex grossorum productione affirmat: quia nõ solum ex floribus, & uoce turturis experimẽtum capitur temporis, capiatur, & ex ficu. Non enim, non est aer indulgentior tunc, cũ ficus grossos suos protulerit. Ficus flores non habet, sed pro floribus grossos mittit tempore, quo cæteræ arbores florent. Et quomodo flores apparent, & transeunt, ad nihil utiles, nisi quòd secuturi fructus quidem prænuncij sunt, ita & grossi oriuntur: sed inmature cadunt, & dant locum maturãdis, ipsi minime habiles ad uescendum. Et hinc ergo, ut dixi, sumit sponsus experimentum temporis, & argumentum suasionis, ut non pigritetur pergere sponsa ad uineas: quia non perit opera quę tempestiua uenit. Et litera quidem sic. Quid uerò spiritus? Vr plane hoc loco non ficum intueamur, sed populum: nempe de hominibus cura est Deo, non de arboribus. Vere ficus est populus, fragilis carne, paruulus sensu, animo humilis, cuius primi fructus (ut interim nomini alludamus) grossi utique & terreni. Nec enim popularis est studij primum L
Mat. 6. d quærere regnum Dei, & iusticiam eius: sed
1. Co. 7. e ut ait Apostolus, cogitare quæ mundi sunt, quomodo placeant uxoribus: uel illæ uiris. Tribulationem carnis habebunt huiusmodi sed in nouissimis non negamus eos fructus fidei assecutores, si bonam habuerint nouissimam confessionem, maximeq; si carnis opera eleemosynis redemerint. Ergo primi plebium fructus nec fructus sunt, nõ magis quam ficuum grossi. Denique si dignos Mat. 3. b postmodum fructus pœnitentiæ fecerint (non enim prius quod spirituale est, sed qd animale) dicetur illis: Quem fructum habuistis tunc, in quibus nunc erubescitis? Ego tamen hoc loco quemuis populum interpretari libet um puto, unus signanter exprimitur. Neque enim, protulerunt, dixit, quasi de pluribus: sed quasi de una, protulit, inquit, ficus grossos suos, & ut sentio ego, quæ est plebs Iudæorum, Quan
Luc. 13. b ta in hanc Saluator parabolice in Euangẽlio loqui uidetur? ut est illud: Arborem lici habebat quidam plãtatã in uinea sua, &c. Itẽ:
Luc. 21. f Ioan. 15 Videte ficulneam & omnes arbores. Et Nathanaeli dictum est: Cum esses sub ficu, uidi te. Et tursum maledicit ficulneæ pro eo, quòd non inuenit in ea fructum. Bene ficus, quæ bona licet patriarcharum radice prodierit: nunquam tamen in altum proficere, nunquam se humo attolere uoluit, nunquam respondere radici procerit te ramorum, generositate florum, fœcunditate fructuum. Male prorsus tibi cum tua radice conuenit arbor pusilla, tortuosa, nodosa. Radix enim sancta. Quid ea dignum tuis apparet in ramis? Ficus, inquit protulit grossos suos. Non hos nobili à radice traxisti semen nequam. Quod in ea est, de Spiritu sancto est, ac per hoc subtile totum Can. 2. c ac suane. Tibi unde hi grossi? Et uere quid non grossum in gente illa? Nec actus profectò, nec affectus, nec intellectus: sed nec ritus quem incolendo Deum habuit. Nam actus in bellis, affectus in lucris totus erat, intellectum in erassitudine literæ, cultus in sanguine pecudum & armentorum. At dicit aliquis: Cum istiusmodi grossos non ali quando proferre gens illa cessauerit, ergo non aliquando tempus putationis non extitit, quia unũ utriq; rei tempus existere perhibetur. Non ita est. Dicimus mulieres filios procreasse, non cum parturiunt, sed cũ iam pepererunt. Dicimus & arbores edidisse flores suos, non cum cœperint florere, sed potius cum desierint. Ita hic quoque dictum est quia ficus protulit grossos suos, non cum aliquos edidit; sed cum totos, ideſt, cum ad finem peruenit editio. Quæris quo tempo-
Mat. 23. d re istiusmodi complementum illi populo
Luc. 9. f accidit? Cum Christum occidit, tunc completa est malitia eius, iuxta quod ipse eis prædixarat: Implete mensuram patrum uestrorum. Vnde in patibulo traditurus iam spiritum, consummatum est, inquit. O qualem consummationem dedit grossis suis ficus hæc maledicta, & subinde æterna aridi-
Mat. 3. b tate damnata? O quam sunt nouissimi peio res prioribus? Incipiens ab inutilibus, ad pernicioſos peruenit venenatos. O grossum uipereumque affectum, odire hominẽ qui hominum & corpora sanat, & animas saluat. O nihilominus intellectum grossum, & certè bouinum, qui Deum non intelexerunt, nec in operibus Dei. Nimium me forte quæratur in sui sugillatione Iudæus, qui intellectum illius dico bouinum.
Isa. 1. a Sed legat in Esaia: & plus quam bouinum
Ibidem audiet: Cognouit, inquit, bos possessorem
Ps. 48. c suum, & asinus præsepe domini sui: Israel non cognouit me, populos meus non intelexit. Vides me Iudæe mitiorem tibi propheta tuo? Ego te comparaui iumentis, ille subijcit. Quanquam in sua persona pro-
Io. 10. g pheta non dixit hoc, sed in Dei, qui Deum se, & ipsis operib. clamat. Et si mihi, inquit, non creditis, operibus credite & si non facio opera patris mei, nolite credere: nec sic tamen euigilant ad intelligendum. Non fuga dæmonum, non obedientia elementorũ, non uita mortuorum bestialem hanc, & plus quam bestialem hebetudinem ab eis depellere quiuit. De qua non minus mirabili, quã miserabili cæcitate factum est, ut in illud tã horrendum tamque enormitet grossum facinus proruerint, Domino maiestatis injicie-
Can. 2. c tes manus sacrilegas. Ex tunc itaque dici potuit quia ficus protulit grossos suos, cum iã uidelicet legitima illius populi esse cœperunt quasi in exitu super summum, ut nouis, iuxta ueterem prohetiam, superuenientibus uetere proijcerentur. Non aliter sanè
Lam. 2. 6. quàm quomodo grossi cadunt & cedunt sub orientibus ficubus bonis. Quandiu, inquit, B nõ cessauit ficus producere grossos suos, nõ

te uocaui ò sponsa, sciés non posse una prodire optimas ficus. Nunc autem productis, q; prius producendi erant, non iam intempestiue te inuito, cum boni ac salutares fructus in proximo esse noscantur, inutiles expuncturi. Nam uineæ, inquit, florentes odo-
Cant. 2. rem dederunt, quod nihilominus appropin quantis fructus iudicium est. Hic odor serpentes fugat. Aiunt florescentibus uineis omne reptile uenenatum cedere loco, nec ullatenus nouorum ferre odorem florum. Quod uolo attendant nouicij nostri, & fiducialiter agant, cogitantes qualem spiritum acceperunt, cuius primitias dæmones non sustinent. Si sic nouicius feruor, quid erit absoluta perfectio? Perpendatur est flore fructus, & saporis uirtus ex ui æstimetur odoris. Vineæ florentes odorem dederunt. Et in principio quidem sic fuit. Ad prædicationem nouæ gratiæ secuta est nouitas uitæ in his qui credidernnt, qui conuersationem
2. Co. 2. d suam inter gentes habentes bonam, Christi erant bonus odor in omni loco. Odor bonus, testimonium bonum. Hoc de bono opere tanquam de flore odor procedit. Et quoniam tali flore, & tali odore inter primordia nascentis fidei fideles animæ ueluti quædam spirituales uineæ referræ apparuerunt, habentes testimonium bonum, & ab his qus foris erant, non incongruè, ut opi-
C nor, de ipsis dictum sentimus quia uineæ florentes odorem dederunt. At quid? Vt eo sanè pronocati etiam quia necdum crediderant, ex bonis operibus illos considerãtes glorificarent, & ipsi Deum, atque ita eis odor uitæ ad uitam esse inciperet. Idcirco ergo dedisse odorem non immeritò referũtur, qui non suam gloriam, sed aliorum de sua bona opinione, quæsiere saluteni. Alioquin poterant more quorundam quæstum æstimare pietatem, uerbi gratia, ostentationis mercedis. At istud esset non dare odorem, sed uendere. Nunc vero quia omnia sua in charitate faciebant, non planè uẽdiderunt odorem, sed dederunt. Cæterum si uineæ animæ, flos opus, odor opinio est, fructus quid? Martyrium. Et uerè fructus Ps. 126
uitis, sanguis est martyris. Cum dederit, inquit, delictis suis somnum, ecce hæreditas domini filij merces fructus uentris. Propemodum dixissem, fructus uitis. Quidni sanguinem uuæ dixerim meracissimum, sanguinem innocentis, sanguinem iusti? Quin imitium rubens probatum, preciosum,

Universidad de Deusto
Biblioteca

nè de uinea Soreth, torculari passionis expressum? Denique preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius. Hæc pro eo, q̃ dictum est uineas florentes odoré dedisse.
Ita si ad tempora gratiæ hunc locum respicere malimus, aut si placet magis referri ad patres (nam uinea Domini Sabaoth domus Israel est) erit sensus. Christum in carne nasciturum, & moriturum adorauerũt prophetæ, & patriarchæ: sed non dederunt tunc eũdem odorem suum, quia non exhibuerunt in carne, quem in Spiritu præsenserunt.
Non dederunt odorem suum, nec secretum suum publicauerunt expectantes, ut reuelaD retur in suo tempore. Quis sanè tunc caperent sapientiam in mysterio absconditam, in corpore non exhibitam? Ita uineæ tunc quidem non dederunt odorem suum. Dederũt autem postea, cum per successiones generationum nascentem ex se Christum, secundũ carnem partu uirgineo seculos ediderunt.
ad Tit. 3 b Tunc plane, inquam spirituales illę uineę dederunt odorem suum, cum apparuit benignitas, & humanitas Saluatoris nostri Dei, & cępit præsentem habere mundus, quem pauci adhuc absentem præsenserant. Vir ille, uerbi causa, qui Iacob tangens, & Christum sentiens: Ecce, inquit, odor filij mei, sicut odor
Ge. 27. d agri pleni cui benedixit Dominus: cum hoc dicebat, habebat delicias suas sibi, nec cuiquã illas communicabat. At ubi uenit plenitudo
Gal. 4. a temporis, in quo misit Deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret: tunc prorsus odor ille qui in illo erat, sese ubique sparsit, adeo ut a finibus terræ ipsum sentiens clamaret Ecclesia: Oleum effusum nomen tuum: currere itaque uineas adolescentulæ in odore olei. Ita ista uinea dedit odorem suum, & eo tempore dederunt & cæteræ, in quibus hic ipse odor unæ exiterat. Quidni dederũt e quibus Christus, secundum carnem? Dictũ est itaque uineas dedisse odorem, siue quia fideles animæ bonam de se ubique opinionẽ spergunt, siue quòd palam facta sunt mundo oracula, & reuelationes patrum & in omnem terram exiit odoratus eorum, dicente Apo
1, 7i 3. d stolo: Manifestè magnum est pietatis sacraE mentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, prędicatum est gentibus, creditum est mundo, assumptum est in gloria. Mirum uero si nec sicus, nec uineæ istæ aliquid habent, quod mores ædificet. Ego hunc locum, arbitror, esse & moralem. Dico autẽ per gratiam Deĩ q̃ in nobis est, & ficus nos habere, & uineas. Ficus quidem, quid suauiores in moribus? uineas uero, qui spiritu feruentiores. Omnis qui se inter nos communiter socialiterque agit, & non tolum sine querela conuersatur inter fratres, sed & multa cum suauitate fruendum se omnibus præbet in omni officio charitatis, quidni illum uicem agere ficus conuenientissime dicam. Qui tamen grossos suos prius protulerit, proiecerit q̃s oportet, timorem utique iudicij, quem perfecta charitas foras mittit, & amaritudinem peccatorum, quæ ueræ confessioni, & infusioni gratiæ, crebarumq; perfusioni lachrymarum cedat necesse est, cæteraq; italia instar grossorũ præcuntia fructuum suauitatem, quæ uos quoq; per uosmetipsos cogitare potestis. Vt tamen adhuc ego aliquid adijciam de eiusmodi, qđ occurrit, uidete ne forte etiã hæc inter grossus deputari possint, scientia, prophetia, linguæ, similiaque. Etenim ista more grossorum deficere habent, & cedere meliorib, dicente 1. Co. 13 c Apostolo, quia & scientia destruetur, & prophetiæ euacuabuntur, & linguæ cessabunt. Fidé quoq; ipsam intellectus excludet, speique succedat uisio necesse est. Quod.n. uidet quis, quid sperat. Sola non excidit charitas sed illa qua Deus toto corde, tota anima F tota uirtute diligitur. Ideo hanc minimè grossi annumeraueram, ne ad ficum quidem di- Lu. 10. f xerim pertinere, sed ad uineas. Iã qui uineæ sunt seniores nobis, quam suauiores se exhibent in spiritu uehementi agentes, zelãtes pro disciplina uitia acerrime corripientes, aptantes sibi congruentissime uocem illam. Nonne qui oderunt te Domine oderam, & Ps. 138 d super inimicos tuos tabescebam? Irem. Zelus domus tuæ comedit me. Et mihi quidé Ps. 68. d illi in dilectione proximi, isti in dilectione Dei eminere uidentur. Sed libet paulisper sub hac uite, & sub hac ficu. Dei proximiq́ue obumbrat dilectio. Vtraque teneo, cum
te amo Domine Iesu Christe, qui
meus proximus es: quoniam
homo es, & fecisti me-
cum misericordiã
& mihi omi-
nus es
su
per omnia Deus bene-
dictus in secula.
Amen.

Qualiter

Qualiter Ecclesia reperit diuitias diuinæ misericordiæ in foraminibus uulnerũ Christi, & de fortitudine martyrum, quam à Christo receperunt.

Sermo LXI.

Can. 2. c SVrge amica mea, sponsa mea, & ueni. Cõmendat sponsus multam dilectionẽ suã iterando amoris uoces. Nam iteratio affectionis expressio est, & quod rursũ ad laborem uinearum solicitat dilectam, ostendit quàm sit de animarum salute solicitus.
G Nam uineas animas esse iam audistis. Non immoremur superuacuè in his, quę dicta sũt. Videte sequentia. Sponsam tamen nusquam, ut memini, in hoc toto opere apertè adhuc nominatam, nisi modo cum ad uineas itur, cũ uino charitatis appropinquatur. Quæ cum
Eph. 5. g 1. Co. 6. g Cant. 2. d Ibidem. uenerit, & perfecta fuerit, faciet spirituale cõiugium, & erunt duo non in carne una; sed in uno spiritu; dicente Apostolo. Qui adhæret Deo, unus spiritus est. Sequitur. Colũba mea in foraminibus petræ, in cauernis maceriæ, ostende mihi faciem tuam, sonet uox tua in auribus meis. Amat, & pergit amatoria loqui. Columbam denuò blãdiendo uocat, suã dicit, & sibi asserit propriam, quodq; ipse rogari obnixus ab illa solebat, ipsius nunc uersa uice, & cõspectum postulat, & colloquiũ. Agit, ut sponsus, sed ut uerecundus, publicũ erubescit, decernitque frui delicijs suis in loco sequestri, utiq; in foraminibus petræ, & in cauernis maceriæ. Puta ergo sic dicere sponsum: Ne timeas amica, quasi hæc ad quam te hortamur opera uinearum, negocium amoris impedire seu interrumpere habeat. Erit certe & aliquis usus in ea ad id quod pariter optamus. Vineæ sanè macerias habẽt, & diuersoria grata uerecundis. Hic literalis lusus.
Quidni dixerim lusum? Quid enim seriũ haber hæc literæ series. Ne auditu quidem dignum quod foris sonat, si non intus adiuuet spiritus infirmitatem intelligentiæ nostræ.
H Ne ergo remaneamus foris, ne & turpium, quod absit, amorum uideamur lenocinia recẽsere: afferre pudicas aures ad sermonem, qui in manibus est de amore, & cum ipsos cogitatis amantes, non uirum, & fœminam, sed uerbum, & animam sentiatis oportet. Et si Christum, & Ecclesiã dixero, quid est, nisi q. Ecclesiæ nomine non una anima, sed multarũ unitas, uel potius unanimitas designatur. Nec sanè foramina petræ, aut cauernas maceriæ, latebras putetis operantium iniquitatem, nequa prorsus suspicio subeat de operibus tenebrarũ. Alius hunc locũ ita exposuit, foramina petræ uulnera Christi interpretans. Rectè omnino, nam petra Christus. Bona Io: 20. d foramina, quæ fidem astruunt resurrectionis, & Christi diuinitatem. Dominus meus, inquit, & Deus meus. Vnde hoc reportatum Ps. 83. d oraculum, nisi ex foraminibus petræ? In his passer inuenit sibi domum, & turtur nidum, ubi reponat pullos suos. In his se columba tutatur, & circunuolitantem intrepida in- Cant. 2. d tuetur accipitrem. Et ideo ait: Columba mea Ps 26. b in foraminibus petræ. Vox columbæ. In pe Ps 39. a tra exaltaut me. Et item. Statuit, inquit, su- Mat. 7. d pra petram pedes meos. Vir sapiens ædificat domum suam supra petram, quòd ibi nec uẽtorum formidet iniurias, nec inundationum. Quid non boni in petra. In petra exaltatus in petra securus, in petra firmiter sto. Securus ab hoste, fortis a casu, & hoc quoniam exaltatus a terra. Anceps est enim, & caducum terrenum omne. Conuersatio nostra in cœlis sit, & nec cadere, ne deijci formidamus. In cœlis petra, in illa firmitas atque securitas est. Petra refugium heri-
I nacijs. Et reuera ubi tuta firmaque infir- Ps. 103.
mis securitas, & requies, nisi in uulneri- b
bus Saluatoris. Tanto illic securior habito, quanto ille potentior est ad saluandum.
Fremit mundus, premit corpus, diabolus insidiatur, non cado: fundatus enim sum supra firmam petram. Peccaui peccatum grande, turbatur conscientia, sed non perturbabitur, quoniam uulnerum domini recordabor. Nempe uulneratus est propter iniquitates nostras. Quid tam ad mortem, quod non Christi morte saluetur. Si ergo in mentem uenerit tam potens tamque efficax medicamentum, nulla iam possim morbi malignitate terreri. Eo ideo liquet errasse illum Con. 4 qui ait: Maior est iniquitas mea, quàm ut ueniam meream. Nisi quod non erat de membris Christi, nec pertinebat ad eum de Christi merito, ut suum præsumeret, suum diceret, quod ullius esset, tanquam rem capitis membrũ. Ego uero fidenter quod ex me mihi deest, usurpo mihi ex uisceribus Domini, quoniam misericordiæ affluunt, nec desunt foramina per quæ affluant. Foderũt manus eius, & pedes, latusque lãcea foraturat. Et per has rimas licet mihi sugere mel de petra oleumque de saxo durissimo, id est, gustare

Universidad de Deusto
Biblioteca

Psa.33. b & uidere, quoniam suauis est Dominus.
Iere.29.c Cogitabat cogitationes pacis, & ego nesciebam. Quis enim cognouit sensum Domini, aut quis consiliarius eius fuit? At clauis reserans clauus penetrans factus est mihi, vt videam voluntatem Domini. Quidni videam per foramen? Clamat clauus, clamat
K vulnus quòd uere Deus sit in Christo mundum reconcilians sibi. Ferrum pertransijt animam eius, & appropinquauit cor illius, ut non iam non sciat compati infirmitatibus meis. Patet arcano cordis per foramina corporis, patet magnum illud pietatis sacramentum, patent uiscera misericordiæ Dei nostri,
Lu. 1.g in quibus uisitauit nos oriens ex alto. Quidni uiscera per uulnera pateant? In quo enim clarius, quam in uulneribus tuis eluxisset, quod tu Domine suauis, & mitis, & multæ misericordiæ? Maiorem enim misericordiam nemo habet, quam ut animam suam ponat, quis pro addictis morti, & damnatis. Meum proinde meritum, miseratio Domini. Non
Thre. 3.c planè sum meriti inops, quam diu ille misera tionum non fuerit. Quod si misericordię Domini mustæ, multus nihilominus ego in meritis sum. Quid enim si multorum sim mihi cõscius delictorum? Nempe ubi abundauit delictum, superabundauit & gratia. Et si misericordiæ Domini ab æterno, & usque in æternum ego quoque misericordias Domini in
Rom.5.b æternum cantabo. Nunquid iustitias meas? Domine memorabor iustitiæ tuæ solius. Ipsa est enim & mea. Nempe factus es mihi tu iustitia a Deo. Nunquid mihi uerendum, ne non una ambobus sufficiat. Non
Esa.28.f est pallium breue, quod secundum Prophetam, non possit operire duos. Iustitia tua
Psa.118.f iustitia in æternum. Quid longius æternitate? Et te pariter, & me operiret larga, & æterna iustitia. Et in me quidem o-
L dit multitudinem peccatorum in te autem
Psa.30. e Domine, quid nisi pietatis thesauros, dimittas bonitatis. Hæ in foraminibus petræ repositæ mihi. Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ in illis, opertæ quidem, sed in his qui pereunt. Vt quid enim sanctum
1.Co.2.c detur canibus, uel margaritæ porcis? Nobis autem reuelauit Deus per Spiritum suũ, etiam & apertis foraminibus introduxit in sancta, quanta in his multitudo dulcedinis, plenitudo gratiæ, perfectioque uirtutum. Ibo mihi ad illa sic referta cellaria, atque ad admonitionem Prophetæ relinquam ciuitates, & habitabo in petra ero quasi columba nidificans in summo ore foraminis, ut cum Moyse positus in foramine petræ, transeunte Domino merear saltem posteriora eius prospicere. Nam faciem stantis, *Ex. 33.d*
ideſt incommutabilis claritatem quis uideat nisi qui introduci iam meruit non in sancta, sed in sancta sanctorum. Nec uilis tamen, aut contemnenda posteriorum contemplatio. Contemnat Herodes: ego tanto magis non contemno, quanto magis contemptibi lem se ostendit Herodi. Habent etiam aliquid & posteriora Domini, quod uidere delectet. Quis scis si conuertatur, & ignoscat Deus, & relinquat post se benedictionem. Erit cum ostendet faciem suam, & *Psa.79.b*
Psa.29.a salui erimus. Sed interim præueniat nos in benedictionibus dulcedinis, illis utiq; quas post se relinquere consueuit. Nunc dignationis suæ posteriora demonstret, alias in gloria dignitatis faciem suam demonstraturus. Sublimis in regno, sed suauis in cruce. In hac me uisione præueniat, in illa adimpleat.
M Adimplebis me, ait, lætitia cum uultu tuo. *Psa.15.a*
Vtraque uisio salutaris, utraque suauis, sed illa in sublimitate, ista in humilitate. Illa in *Psa.67.c*
splendore, hæc in pallore est. Deniq; inquit, & posteriora dorsi eius in pallore auri. Quo non in morte pallescat. Sed melius pallens aurum, quam fulgens auricalchum & quod stultum est Dei, sapientibus est hominibus. Aurum uerbum, aurum sapientia est. Hoc aurum semetipsum decolorauit abscondens formam Dei, & formam serui prætendens. *Can.1.b*
Decolorauit & Ecclesiam, quæ ait. Nolite me considerare, quòd fusca sim, quia decolorauit me sol. Ergo & posteriora ipsius in pallore auri, quæ fuscum non erubuit crucis, ustionem passionis non horruit, liuorem uulnerum non refugit. Et iam complacet sibi in illis, & optat nouissima sua fore horum similia. Idcirco denique audit: Columba mea in foraminibus petræ, quod in Christi uulneribus tota deuotione uersetur, & iugi meditatione deuoretur in illis. Inde martyrij tolerantia, inde illi magna fiducia apud Deum altissimũ. Non est, quòd uereatur martyr exanguem liuidamque leuare ad eum faciem, cuius liuore sanatus est gloriosum repræsentare ad similitudinem mortis eius, utique in pallore auri. Quid uereatur cui cuam à Domino *Can.2.d*
dicitur. Ostende mihi faciem tuam. Ad quid? Vt mihi uidetur, se magis ostendere uult. Ita est, uideri uult, non uidere. Quid enim

enim ille non uidet? Non est ei opus, ut quis se ostendat, a quo nil non uidetur, nec
A si se abscondat. Vult ergo uideri, uult benignus dux deuoti militis uultum, & oculos in sua fusti olli vulnera, ut illius ex hoc animũ erigat, & exemplo sui reddat ad tolerandũ fortiorem. Enim uero non sentiet sua, dum illius uulnera intuebitur. Stat martyr tripudians, & triumphans toto licet lacero corpore, & rimante latera ferro, non modo fortiter, sed & alacriter sacrum e carne sua circunspicit ebullire cruorem. Vbi ergo tunc anima martyris? nempe in tuto, nempe in petra, nempe in uisceribus Iesu, uulneribus nimirum patentibus ad introeundum. Si in suis esset uisceribus scrutans ea, ferrum profecto sentiret: dolorem non ferret: succumberet, & negaret. Nunc autem in petra habitans, quid mirum si in modum petræ durerit? Sed neque hoc mirum, si exul à corpore, dolores non sentiat corporis. Neque hoc facit stupor, sed amor. Submittitur enim sensus, non amittitur. Nec deest dolor, sed superatur, sed contemnitur. Ergo ex petra martyris fortitudo, inde plane potes ad
Psa.22.b bibendum calicem Domini. Et calix hic inebriãs, quàm præclarus est. Præclarus, inquã, atque iucundus, non minus imperatori spectanti, quam militi triumphanti. Gaudium etenim domini, fortitudo nostra. Quidni gaudeat ad uocem fortissimæ confessionis? Denique & requirit eam cum desiderio. So-
Can.2.c net inquens, uox tua in auribus meis. Nec cunctabitur rependere uicem, secundum suam promissionem continuo, ut qui se confessus fuerit coram hominibus, confiteatur
Mat.8.a & ipse eum corã patre suo. Rumpamus sermonem nec enim potest finiri modò: ne sit
B sine modo, si cuncta, quæ adhuc ex proposito capitulo restant, uno isto uelimus sermone complecti. Ergo quod superest seruemus principio alteri, ut de nostro sanè & uerbo, & modo gaudeat ipõ sus Ecclesiæ Iesus Christus Dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Qualiter intelligatur hoc, quod dicitur: Oratio iusti penetrat cælos. Et quod nemo potest bene Deum contemplari, & uerbum Dei prædicare, nisi perfectam habuerit mentis puritatem.

Sermo LXII.

COlumba mea in foraminibus petræ *Cant.2.d*
in cauernis macerię. Non tantum in foraminibus petræ tutum reperit columba refugium, reperit & in cauernis maceriæ. Quod si maceria non congeriem lapidum, sed sanctorum communionẽ accipimus, uideamus ne fortè cauernas maceriæ dixerit angelorum, qui ob superbiam lapsi sunt loca quasi uacua derelicta: quippe quæ repleri ex hominibus habent, tanquam ruinæ de lapidibus uiuis reficiendæ. Vnde Apostolus Petrus: Accedentes, inquit, ad la- *1.Pe.2.a*
pidem uiuum, & ipsi tanquam lapides uiui superædificamini domos spirituales. Nec puto ab re esse si intelligimus Angelorum custodiam uicem exhibere maceriæ in uinea Domini; quæ est ecclesia prædestinatorum: *Heb. 1.d*
cum Paulus dicat: Nonne omnes administratorij spiritus sunt missi in ministerium pro- C
pter eos, qui hæreditatem capiunt salutis? *Psa. 33.b*
Et Propheta: Immittit Angelus Domini in circuitu timentium eum. Et si ita sedet, erit *Psa.118.*
sensus, quia Ecclesiam tempore, & loco pe- *g*
regrinationis suæ duæ res consolentur. De præterito quidem memoria passionis Christi, de futuro aũt, q̃ se in sortem sanctorum cogitat, & confidit recipiendam. Ambo hæc ueluti ante & retro oculata insatiabili desiderio contuetur, & uterq; illi intuitus admodum gratus, uterq; est illi refugium a tribulatione malorum, & dolore integra consolatio: cũ nõ solum, quid sibi expectandũ, sed & unde id sit præsumendum nouerit expecta tio læta, nec dubia, quæ Christi morte firmata est. Cur paueat an præmij magnitudinẽ, quę præcij dignitatem considerat? Quàm libẽs mente inuisit foramina, per quæ sibi sacrosancti sanguinis preciũ fluxit. Quã libẽs cauernas perambulat, & diuersoria, & mãsiones, q̃ sunt in domo patris multę, atq; diuersę, in qbus habet collocare filios suos pro quorunq; diuersitate meritorum. Et nũc q̃dẽ (quod solum interim potest) sola in his memoria requiescit, cęleste habitaculũ, q̃d *Psa.109.a*
desursum est, iã animo induens. Erit aũt cũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

imp leb it ruinas, cum cauernas & corpore inhabitabit, & mente, cum vacua domicilia quæ antiqui reliquerunt habitatores ipsa suæ uniuersitatis illustrabit præsentia, nec ulla ultra apparebit cauerna penitus in cœlesti macuria fœlici de cœtero perfectione sui, atq; integritate gaudente. Aut si id magis probas, dicemus has cauernas, a studiosis
D & pijs mentibus non inueniri sed fieri. Quo nam modo inquis? Cogitatione, & auiditate. Cedit nempe in modum maceriæ mollioris pia maceries desiderio animæ, cedit puræ contemplationis, cedit erebræ oratio
Ecc. 35.c ni. Denique oratio iusti penetrat cœlos. Non utique aeris huius corporei spaciosas altitudines ueluti quodam remigio alarum
Exe. 5.a suarum instar uolucris uolantis scindet, aut quasi gladius acutus ipsis firmamenti soli-
Ps. 18.a dum celsumque uerticem perforabit. Sed sunt cœli sanctis uiui, rationales, qui enarrãt gloriam Dei, qui fauorabili quadam pietate nostris se votis libenter inclinant, & sinuatis ad tactum nostræ deuotionis affectibus in sua nos recipiunt uiscera quoties digna ad eos intentione pulsamus. Pulsanti enim aperietur. Licebit itaque unicuique uestrũ etiam hoc tempore nostræ mortalitatis cauare sibi quacunq; parte uolet cauernas supernæ maceriæ: nunc quidem patriarchas reuisere, nunc uerò salutare prophetas, nunc senatui immiscere Apostolorum, nunc martyrum inseri choris, sed & beatarum uirtutum statu, & mansiones a minimo angelo, usque ad Cherubim, & Seraphim tota mentis alacritate percurrendo lustrare, prout quemque sua deuotio feret. Apud quos magis afficietur immittente sibi spiritu pro-
Luc. 12.c ut uult, si steterit, & pulsauerit, confestim aperietur ei, & facta quasi cauerna in montibus, uel potius mentibus sanctis, dum se ultro inflectunt ad pietatem, requiescit vel paululum apud illos. Omnis animæ sic facientis & facies, & uox Deo grata existit: facies propter puritatem, uox propter confes-
Ps. 95.b sionem. Etenim confessio, & pulchritudo in conspectu eius. Vnde & dicitur illi qui eiusmodi est: Ostende mihi faciem tuam,
Can. 2.d sonet uox tua in auribus meis. Vox admiratio in animo contemplantis, uox gratiarum actio est. Delectatur admodum istiusmodi cauernis Deus, e quibus sibi uox resonat gratiarum actionis, & laudis. Felix mens, quæ sibi in hac maceria frequenter cauare studuit: sed quæ in petra, fœlicior. Licet quidem cauare & in petra, sed ad hoc puriore mentis acie opus est, & uehementiori omnino intentione, etiam & meritis potioribus sanctitatis. Et ad hæc quis idoneus? Nempe ille qui dixit: In principio erat uerbum, & uerbum erat apud Deũ, & Deus erat uerbum, hoc erat in principio apud Deum. Nonne tibi uidetur ipsis se uerbis penetralibus immersisse, & de abditis pectoris eius quandam intimæ sapientiæ sacrosanctam eruisse medullam? Quid ille, qui sapientiam loquebatur inter perfectios, sapientiam in mysterio absconditam, quam nemo principum mundi huius cognouit? Nonne uno, & altero cœlo acuta, sed pia curiositate tenebratis, e tertio tandem hanc pius scrutator euexit? Ad ipsam non siluit nobis uerbis, quibus potuit fidelibus fideliter intimans. Audiuit autem uerba ineffabilia, quæ non licuit illi loqui. Non utique homini, nam 2.Co.12
sibi illa loquebatur, & Deo. Puta ergo Deũ a
quasi solicitam Pauli charitatem hoc modo F
consolari, & dicere: Quid anxiaris, quod Cant.2.d
conceptum tuum auditus non capit humanus? Sonet uox tua in auribus meis: hoc est, si quod sentis, non licet reuelare mortalibus, consolare tamen, quòd uox tua diuinas queat mulcere aures. Vides sanctam animam nunc quidem charitate sobriam nobis, nunc uero puritate excedentem Deo? Vide etiam de sancto Dauid, ne forte ipse ille sit homo de quo cum Deo quasi de alio loquitur. Quoniam cogitatio hominis con-
fitebitur tibi, & relsquiæ cogitationis diem Ps. 75.b
festum agent tibi. Ergo quod de cogitatione prophetica uerbo, & exemplo Prophetæ uenire ad medium poterat, id Propheta in publicam mox laxabat confessionem, & ex eo confitebatur in populis Domino, reliquum sibi & Deo seruans, vnaque festiuum ducens in lætitia, & exultatione. Hoc ergo est, quod nobis intimare memorato uersiculo uoluit, quicquid uidelicet sua illa scrutabunda, & auida cogitatione ex arcano sapientiæ eruere prævalebat, partem, quam poterat, in salutem populorum solicita prædicatione impartiebatur: reliquum, quod capere plebs non poterant, festiua tubilatione in Dei laudibus expendebat. Vides sanctæ contemplationi deperire nihil: dum quod expendi in plebium ædificationem non potest, id uel maxime Deo
Ps. 146 sit iucunda decoraque laudatio? Quæ

cum

cum ita sint, duo liquet contemplationis genera esse, unum de statu, & fœlicitate, & gloria ciuitatis supernæ, quo uel actu, uel ocio
C ingens illa cœlestium ciuium occupata sit multitudo: alterum de regis ipsius maiestate, æternitate, diuinitate. Illa in maceria, ista in petra. Sed hoc quanto difficilius cauatur, tanto suauius quod inde eruis sapit.
Pro. 25. Nec uereris illud, quod scriptura minatur
a scrutatoribus maiestatis, tantum affer purum, & simplicem oculum, non opprimeris à gloria, sed admitteris, nisi non Dei, sed tuam quæsieris gloriam. Alioquin sua quisque opprimitur, non Dei gloria, dum procliuis in istam, ad illam leuare ceruicem nõ sinitur, nimirum grauem cupiditate. Hac excussa secure scrutemur in petra in qua thesauri absconditi sapientiæ, & scientiæ sunt. Si adhuc dubitas, audi ipsam petrã. Qui operantur, inquit, ne me, non pecca-
Ecc. 24. bunt. Quis dabit mihi pennas sicut colum-
c bæ, & uolabo, & requiescam? Ibi requiem
Ps. 54.b inuenit mansuetus, & simplex, ubi dolosus opprimitur, uel elatus, & cupidus inanis gloriæ. Ecclesia columba est, & ideo requiescit. Columba quia innocens, quia gemens. Columba, inquam, qui in mansuetudine suscipit insitum uerbum. Et requiescit in uerbo, hoc est in petra, nam petra est uerbũ. Ecclesia ergo in foraminibus petræ per quam introspicit, & uidet gloriam spõsi sui, nec opprimitur tamen a gloriam, quoniam non sibi vsurpat eam. Non opprimitur, quia non scrutatrix maiestatis, sed uoluntatis: nam quod maiestati attinet, interdum quidem, & in ipsam intendere audet, sed quasi admirans, non quasi scrutans. Sed & si quã do per excessum rapi in illam contingat, di-
H gitus Dei est ille, dignanter leuans hominem, non hominis temeritas insolẽter Dei alta penetrans. Cum enim Apostolus raptum se cõmemoret, ut ausum excusat: quisnam alter præsumat mortalium huic se diuinæ maiestatis horrendo scrutinio proprijs intricare conatibus, & importunus contemplator pauenda irrumpere in arcana? Scrutatores proinde maiestatis tanquã irruptores dici reor, non qui scilicet rapiuntur in eam, sed qui irruunt. Ipsi itaque opprimuntur a gloria. Ergo formidolosa scrutatio maiestatis, at uoluntatis tam tuta, quã pia. Quidni tota diligentia scrutando instẽ sacramento gloriæ uoluntatis, cui mihi parendum per omnia scio? Suauis gloria, quæ non aliunde quam de ipsius suauitatis contemplatione procedit, quàm de diuitiarum bonitatis ac multæ miserationis intuitu. Denique uidimus gloriam hanc, gloriã quasi unigeniti a patre. Totum nempe beni Ioan. 1.a
gnum, & uere paternum quod apparuit gloriæ in hac parte. Non me opprimet gloria ista totis licet uiribus intẽdentem in se, ergo potius imprimere illi. Etenim reuelata fa 2.Co.3.d
cie speculantes in eandẽ imaginem trãsformamur de claritate in claritatem, tanquam a domini spiritu. Transformamur cum conformamur. Absit autem vt in maiestatis gloria, & non magis in uoluntatis molestia, Dei ab homine conformitas præsumatur. Gloria mea hæc est, si unquam de me audiero? Inueni hominem secundum cor meum. Cor sponsi, cor patris sui. Ipsum quod? Estote, Luc. 6.f
I ait, misericordes, sicut & pater uester misericos est. Hæc forma quam uidere desiderat, cum Ecclesia dicit. Ostende mihi faciem tuam, forma pietatis, & mãsuetudinis. Hanc cum omni fiducia leuat ad petram cui similis est. Accedite, inquit, ad eum, & illuminamini, & facies uestræ non confundentur. Quo pacto humilis ab humili confun- Ps. 33.a
detur, a pio sancta, & mansueto modestia? Non plane ab horrebit a puritate petræ pura facies sponsæ, non magis quam à uirtute virtus, à lumine lumen. Sed quia non ex omni interim parte adhuc ad petram foran dam Ecclesia accedere potest (neque enim omnium est qui in Ecclesia sunt sacramenta diuinæ uoluntatis inspicere, aut apprehendere per semetipsos profunda Dei) ideo non solum in foraminibus petræ, sed in cauernis maceriæ habitare ostenditur. Ergo in perfectis quidem qui rimari ac penetrare arcana sapientiæ, & puritate conscientiæ audent, & intelligentiæ acumine possunt, habitat in foraminibus petræ. De reliquo in cauernis maceriæ, aut qui in petra p semetipsos fodere aut non sufficiunt, aut non præsumunt: in maceria fodiant, contenti, uel gloria sanctorum mente intueri. Si cui ne hoc quidem possibile, huic sanè proponet Iesum, & hunc crucifixum: ut & ipse absque suo labore habet in foraminibus petræ, in quibus non laborauit. Iudæi in his laborauerunt, & ipse in labores infidelium introibit, ut fit fidelis. Nec uerendum quod patiatur repulsam, qui & uocatur, ut intret. Ingredere, inquit, in petram, Esa. 2.d
absconde in fossa humo a facie timoris

Universidad de Deusto
Biblioteca

domini,& a gloria maiestatis eius. Infirmæ
k adhuc,& inerti animæ (quæ,iuxta quod in
Euangelio quidam de semetipso confitetur,
fodere non ualet, mendicare erubescit) fos
sa ostenditur humus ubi lateat, donec con-
ualescat,& proficiat, vt possit & ipsa per se
cauare sibi foramina in petra, per quæ in-
Ps. 21.d tret ad interiora uerbi,animi utique vigore,
& puritate. Et si intelleximus fossam humũ,
illam quæ ait: Foderunt manus meas, & pe
des meos: non erit ambigendum se sanitate
in ea citius adipiscenda animæ uulnerata,
quæ in ea demorabitur. Quid enim tam effi
cax ad curanda conscientiæ vulnera, nec nõ
ad purgandam mentis aciem, quam Christi
vulnerum sedula meditatio? Verum donec
purgata,& sanata perfectè fuerit,non uideo
Cant.2.d qualiter illi aptari possit quod dicitur: O-
stende mihi faciem tuam, sonet uox tua in
auribus meis. Quomodo denique faciem
Esa. 2.b suam ostendere audeat, uel leuare uocem
suam,cui & latere indicitur? Abscondere,
inquit, in fossa humo. Quare? Quia non
est pulchra facie,nec digna, quæ uideatur.
Non erit digna uideri, quandiu non erit vi
dere idonea. Cum autem per inhabitatio-
nem fossæ humi in sanando oculo interio-
ri tantum profecerit, ut reuelata facie spe-
culari gloriam Dei & ipsa possit: tunc de-
mum,quæ uidebit fiducialiter iam loque-
tur, voce & facie placens. Placeat necesse
est facies,quæ in Dei claritatem intendere
potest. Neque enim id posset nisi clara ip-
L sa quoque esse,& pura, utique transforma-
ta in eandem quam conspicit claritatis ima-
ginem. Alioquin ipsa dissimilitudine resi-
liret insolito reuerberata fulgore. Ergo cũ
pura purã intueri potuerit veritatem, tune
faciem ipsius sponsus videre cupiet, conse-
quenter & vocẽ eius audire. Nam quantum
illi placeat cũ puritate quidem mentis præ-
dicatio ueritatis,ostendit cũ subinde infert:
Vox.n.tua dulcis. Quid.n. non placeat uox
Can. 2.d si displiceat facies,demõstrat cum illicò sub
dit: Et facies tua decora. Quid internæ de-
cor faciei,nisi puritas? In pluribus hæc abs-
que prædicationis uoce complacuit,illa abs
que ista in nemine. Impurus non se ostendit
ueritas,non se credit sapientia. Quid er
go loquuntur,quã non uiderunt? Quod sci
Isa. 3.d mus,inquit,loquimur,& quę uidimus testa
mur. Id ergo tu audes testari quod non vi-
disti,& loqui quod ignoras? Quæris quam
diũ impurum? Qui laudes requirit huma-
nas,qui non ponit sine sumptu Euangelium
qui euãgelizat, ut mãducet,qui quæstũ æsti
mat pietatem,qui nõ requirit fructũ, sed da
tum. Impuri sunt tales, & cum non habeant
unde uideant ueritatẽ pp impuritatem ha-
bent tamen unde illam loquatur. Quid præ
propere agitis? Cur lucem non expectatis?
Cur opus lucis ante lucem præsumitis? Va- Ps. 126.
num est uobis ante lucem surgere. Lux est a
puritas,lux charitas,quæ nõ quærit,quæ sua 2.Co.13.
sunt. Hæc præcedat, & pes linguæ in incer- g
to non ponitur. Super oculo ueritas non vi
syncero patet. Non est, q se ueritas dene-
get intuendã puro cordi, ac per hoc nec elo M
quendã. Peccatori ãt dicit Deus: Quare tu Ps. 49.c
enarras iustitias meas, & assumis testamen-
tum meum per os tuum? Multi puritate ne-
glecta,ante loqui quã uidere conati sunt, &
aut grauiter errauerunt nescientes de qui- A
bus loquerentur,neq; de quibus affirmarẽt
aut turpiter viluerunt,dũ qui alios docerẽt
seipsos nõ docuissẽt. A quo nos gemino ma
lo sp custodiat exoratꝰ à nobis spõsus Eccle
siæ Iesus Christus dominus noster, qui est
sup omnia Deus benedictus in secula Amẽ.

Quòd uiro sapiẽti uita, seu mens sua sit sibi vinea in cultu. Et de duobus uulpiũ generibus. s. adulatoribus, et de tracteribus. Et de tentationibus monachorũ nouiciorum.

SERMO LXIII.

Can.2.d CApite nobis vulpes paruulas, q̃ de-
moliuntur uineas: nam uinea nostra
floruit. Liquet,q̃ non non ociosè ad
uineas itum sit, qñ ibi inuentæ sunt
vulpes demoliẽtes eas. Litera quidẽ istud.
Spiritus autẽ quid? Ante omnia sane ut cõ-
munẽ,& vsitatum literæ sensum in hac ex-
planatione penitus respuamus: utpotè ine-
ptum,& insulsum, indignumq̃ plane qui
recipiatur in scriptura tã sancta,tam authẽ
tica. Nisi quis forte ita uecors,& animo sto-
lidus sit, ut pro magno habeat didicisse ex
ea instar filiorũ huius seculi curam gerere
terrenarũ possessionũ,cultodire, & defensa
re uineas ab incursantibus bestijs, ne forte
cõtingat amittere fructũ uini,in quo est lu-
xuria, simulq̃ pereat opera, & impensa. Eph. 5.b
Grande.s.damnum,ut propterea librũ san-
ctum tanto studio,& tanta cum ueneratio-
ne

ne legamus, quod docemur in eo à uulpibus
uineas custodire,ne in excolendis illis frustra
marsupia uacuentur, si in custodiendis pigri
fuerimus. Non estis tam rudes, neque adeo
spiritualis gratiæ expertes,ut ita carnaliter sa
piatis. Ergo in spiritu ista quæramus. Ibi sanè
inuenimus,sano quidem intellectu, sensuq;
nihilominus digno,& uineas florentes,& uul
pes demolientes,in quibus capiẽdis uel amo-
uẽdis & honestius laboratur & fructuosius.
An uos dubitatis longe uigilantius insistẽ-
dum mentibus seruandis quam frugibus, lon
ge curiosius inuigilandum cauendis propter
illas spiritualibus nequitijs, quam capien-
dis propter istas fraudulentis uulpeculis?

Sed iam a me demonstrandæ sunt spiritua
les istæ tam uites quàm uulpes. Vestra inter
erit,filij,suæ quenque uineæ prouidere, cum
me disputante aduerterit in quibus sibi,& à
quibus maximè sit cauendum. Viro sapienti
sua uita uinea est,sua mens,sua conscientia.
Nil quippe in cultum desertumuè in se sa-
piens derelinquet: Stultus non ita. Cuncta a-
pud eum neglecta inuenies, cuncta iacentia,
cuncta inculta & sordida. Non est uinea stul-
to. Quomodo uinea,ubi nil plantatum nil ela
B boratum uspiam paret? Tota spinis filuescit
& tribulis stulti uita, & uinea est. Etsi fuit,iã
Prou.24.d non est redacta in solitudinem.

Vbi uitis uirtutis? Vbi botrus boni operis?
Vbi uinum lætitiæ spiritualis? Per agrum ho
minis pigri transiui,inquit,& per uineam ui-
ri stulti,& ecce totum repleuerant urticæ,
& operuerunt superficiem eius spinæ, & ma
ceria lapidum destructa erat. Audis sapien
tem irridentem stultum, quòd bona naturæ
& dona gratiæ, quæ forte per lauacrum re-
generationis acceperat,tanquam illam quam
plantauit Deus & non homo primam suam
uineam,in non uineam negligendo redegit.
Denique non potest uinea esse ubi uita non
est. Nam stultus quòd uiuit, mortem po-
tius quam uitam esse censuerim. Quomodo
uita cum sterilitate? Arbor arida & in ste-
rilitatem uersa, nonne mortua iudicatur?
Et sarmenta mortua sunt. Et occidit, in-
quit,in grandine uineas eorum,monstrans ui
ta priuatas, quæ sterilitate damnatæ sunt.
Ps. 77.c Sic stultus eo ipso q̃ inutiliter uiuit, uiuens
mortuus est. Soli itaque conuenit sapien-
ti habere,uel potius esse uineam, qui uitam
habet. Est lignum fructiferum in domo
Dei,ac per hoc lignum uiuens. Siquidem
& ipsa sapientia,qua sapiens dicitur, & est,
lignum uitæ est apprehendentibus eam.
Quidni uiuat apprehensor eius? Viuit,sed
ex fide. Iustus nempe est sapiens, & iustus ex
fide uidit. Et si anima iusti sedes est sapien Heb. 10.
tiæ, sicut est: profecto is sapiens,qui iustus. c
Is ergo, siue iustum nomines siue sapientem Sap.7.d
nunquam absque uinea uiuet,quia nunquam
non uinet. Hoc quippe est illi uinea quod ui
ta. Et bona uinea iusti,imo bona uinea iu
stus,cui uirtus uitis,cui actio palmes,cui uinũ
testimonium conscientiæ, cui lingua torcular
expressionis. Denique gloria nostra hęc est
inquit, testimonium conscientiæ nostræ. Vi-
des apud sapientem uacare nihil? Sermo,co
gitatio,conuersatio, & si quid aliud est ex 2.Co.1.c
eo, quidni totum Dei agricultura, Dei ædi-
ficatio est, & uinea domini sabaoth? Quid
denique illi de se perire possint,quando & fo
lium eius non defluet? Cæterum tali uineæ
nunquam infestationes,nunquam insidiæ de
erunt. Nempe ubi multæ opes,multi sunt &
qui comedunt eas. Sapiens erit solicitus ser-
uare uineam suam non minus quàm excolere
nec sinet eam uorari à uulpibus. Pessima Eccl.5.b
uulpes occultus detractor, sed non minus
nequam adulator blandus. Cauebit sapiens
ab his. Dabit operam,sane quod in ipso est,
capere illos qui talia agunt,sed capere benefi
cijs atque obsequijs monitisq; salutaribus &
orationibus pro his ad Deum. Non cessabit i-
stiusmodi carbones ignis congerere super ca-
put maledici,& item super adulatoris, quous
que (si fieri potest) & illi inuidiam,& isti si-
mulationem de corde tollat faciens mandatũ Can.2
sponsi dicentis: Capite nobis uulpes paruu-
las, quę demoliuntur uineas. An non tibi cap-
tus ille uidetur qui suffusus ora rubore,qui
pe proprium erubescens iudicium,ipsę suę cõ
fusionis & pœnitudinis testis est, siue quòd
oderit hominem amore dignissimum, siue q̃
dilexerit tantum uerbo,& lingua eum à quo
se diligi opere & ueritate uel sero expertus
est? Captus planè,& captus domino,secun
dum quod nominatim ipse expressit. Ca-
pite, inquiens,nobis. Vtinam ego omnes ad-
uersantes mihi sine causa ita capere possim,
ut Christo eos uel restituam uel acquiram. D
Sic sic confundantur & reuereantur, qui
quærunt animam meam, auertantur retror-
sum & erubescant qui uolunt mihi mala,
quatenus inueniar & ipse obediens sponso, Ps.
non modo in capiendo in uulpes, sed &
in capiendo ipsi. Sed reflectatur sermo ad
sui principium, ut suo ordine series expla-
nationis

Universidad de Deusto
Biblioteca

nationis procedat. Capite nobis uulpes paruu
Can. 2. d las quæ demoliuntur uineas. Locus moralis
est, & iuxta morum disciplinam, nos iam ostē
dimus spirituales has uineas, non nisi spiritua
les uiros esse: quorum cum omnia interiora
culta sint, omniaque germinantia omnia fru
ctificantia, & parturientia spiritum salutis,
quomodo de regno Dei, sic de his uineis æ
què domini sabaoth possum dicere, quoniam
intra nos sunt. Denique in Euangelio legitur
dari gentibus regnum facientib. fructus eius.
Mat. 12. Hi sunt quos Paulus numerat, dicens. Fructus
g autem spiritus est charitas, gaudium, pax, pa-
Gal. 5. b tientia, longanimitas, bonitas, benignitas, man
suetudo fides, modestia, continentia, castitas.
Fructus isti, profectus nostri. Hi accepti spon
so, quia ipsi cura est de nobis. Num de uirgul
tis cura est Deo? Homines, nō arbores amat
E homo Deus, & nostros profectꝰ suos fructus
deputat. Tempus horum diligenter, obseruat
arridet apparentibus, & solicitus satagit ne pe
reant nobis cum apparuerint imò verò ne pe
reant sibi: sed enim reputat tanquam nos.
Can. 2. d Ideoque prouidens capi sibi iubet insidiātes
vulpeculas, ne nouellos fructus ipsæ præri-
piant. Capite, inquit, nobis uulpes paruulas,
quæ demoliuntur uineas. Et quasi quis dicat
præpropere times, nondum uenit fructuum
tempus: non est ita, inquit: nam uinea nostra
floruit. Post flores non est fructuum mora, ad
huc illis cadentibus isti irrumpunt, illico, illi-
co incipiunt apparrere. Parabola ista instantis
est temporis. Videtis istos nouicios? Nuper
uenerunt, nuper conuersi sunt, nō possumus
de ipsis dicere, quia vinea nostra floruit. Flo-
ret enim. Interim quod in eis apparere uide-
tis, flos est, fructuum tempus nondum adue-
nit. Flos nouella conuersatio est, flos formu-
la recens uitæ emendatioris est. Induerunt si
bi faciem disciplinatam, & bonam totius cor-
poris compositionem. Placent, fateor, quæ in
facie sunt negligentior utique is, qui foris ap
paret corporum cultus, & uestium, sermo ra-
rior, uultus hilarior, aspectus uerecundior, in
cessus maturior. Verùm quia hæc nouiter cœ
pere, ipsa sui nouitates flores censenda sunt,
& spes fructuum magis, quam fructus. Vobis,
filioli, non timemus à fraude vulpium, quæ
fructibus magis quā floribus inuidere noscun
tur. Vestrum aliunde periculum est. Vstionem
certe metuo floribus, non subreptionem, sed
ustionem à frigore. Aquilo mihi suspectus est
& frigora matutina, quæ intempestiuos flo-
res solent perdere, fructus præripere. Itaque
ab Aquilone panditur uestrum malum. A fa-
cie frigoris eius quis sustinebit. Hoc frigus si
semel animam, animæ quidem (ut assolet) in
curia spiritu dormitante peruaserit, ac nemi-
ne deinde (quod absit) inhibente ad interio-
ra eius peruenerit, descenderit in uiscera cor-
dis, & sinum mentis, concusserit affectiones, F
occupauerit consilij semitas, perturbauerit iu Hier. in
dicij lumen, libertatem ad dixerit spiritus, psl. 147.
mox (ut in corpore solet euenire fabricitan- b.
tibus) subit quidam animi rigor, & uigor len-
tescit, langor fingitur uirium, horror auste-
ritatis intenditur, timor solicitat paupertatis,
contrahitur animus, subtrahitur gratia, pro-
trahitur l ōgitudo uitæ, sopitur ratio, spiritus
extinguitur, deferuescit nouitius feruor, in
graueſcit tepor fastidiosus, refrigescit frater-
na charitas, blāditur uoluptas, fallit securitas,
reuocat consuetudo. Quid plura? Dissimula-
tur lex, abdicatur ius, fas proscribitur, derelin
quitur timor domini. Dantur postremò impu
dentiæ manus, præsumitur ille temerarius,
ille pudendus, ille turpissimus, plenus ille i-
gnominia, & confusione saltus de excelso in
abyssum, de paimento in sterquilinium, de
solio in cloacam, de cœlo in cœnum, de clau-
stro in seculum, de paradiso in infernum. Prin
cipium, & originem huius pestis, & uel qua
arte uidetur, uel qua superetur uirtute, non
est huius temporis demonstrare. Alias er t
hoc, nunc cæpta prosequamur. Ad prouect o
res, & firmiores sermo est retorquendus, ad
uineam quæ iam floruit, cui quidem etsi non
est quod floribus formidet à frigore, sed non
fructus sicuti sunt à uulpibus. Dicendū aper-
tius quid sint spiritualiter hæ uulpes, cur pu-
sillæ dicantur, cur iubeantur potissimum capi
& non abigi uel occidi etiā introducenda di-
uersa genera harum bestiarum ad maiorem
audientiam notitiam, & cautelam, non
sane sermone isto, ut fastidio cōsu
lamus, & nostræ deuotiones
alacritas perpetuetur in
gratia, & confessio
ne gloriæ ma
gni Ec-
cle
siæ sponsi domini nostri Iesu Chri
sti, qui est super omnia Deus
benedictus in secula.
Amen.

De

De tentationibus monachorum proue-
ctorum, & de hæreticis.
Sermo. LXIIII.

Can. 2. d

ADsum promissioni meæ. Capite no-
bis vulpes paruulas quæ demoliunt
uineas, nam uinea nostra floruit. Vul
pes tentationes sunt. Necesse est, ut
ueniant tentationes. Quis. n. coronabitur, ni
si qui legitimè certauerit? Aut quomodo
certabunt, si desit qui impugnet? Tu ergo
accedens ad seruitutem Dei, sta in timore,
& præpara animam tuam ad tentationē, cer
tus omnes qui piè uolunt viuere in Christo,
persecutionem passuros. Porrò tentationes
diuersæ sunt pro temporum diuersitate. Et
initijs quidem nostris tanquam nouellarū
teneris floribus plantationum in euidenti
vis algoris incūbit, cuius meminimus in ser
mone altero, & incipientes ab hac peste cau
H tos reddidimus. Iam uerò proficientiū san-
ctioribus studijs minimè quidem sese oppo-
nere contrariæ uirtutes apertè audent, sed
solent ex occulto insidiari quasi quædā frau
dulentæ vulpeculæ: specie quidem, uirtutes
re autem, uitiam. Quantos, uerbi gratia, in-
gressos vias vitæ, progressos ad meliora, su-
persemitas iustitiæ bene, secureque proficis-
centes, & proficientes, fraude, proh pudor,
vulpiam harum turpiter supplantatos exper
tus sum, & sero in se uirtutum suffocatos
plangere fructus. Vidi ego hominem cur
rentem bene, & ecce cogitatio (quidni vul-
pecula fuit?) quantis, inquit, bonum, quo so
lus fruor, si essem in patria, possem utique
impartiri fratribus, & cognatis, notis & ami-
Mat. 26 cis? Amant me, & facile acquiescerent sua-
e denti. Vt quid perditio hæc? Vado illuc,
& saluo multos ex illis, & me pariter. Nec
uerendum in loci mutatione. Etenim dum
benefaciam, quid interest ubi, nisi quod il-
lic proculdubio satius, ubi fructuosis degā?
Quid plura? It, & perit miser, non tam
exul ad patriam, quam canis reuersus ad uo
mitum. Et se perdidit infœlix, & suorum
acquisiuit neminem: En una vulpecula. Ista
uidelicet frustratoria spes quā habuit in ac-
quisione suorum. Potes tu quoque per teip
sum in teipso alias atque alias similes huic
inuenire seu aduertere si non negligas.
Vis tamen ut unam adhuc ego ostendam ti-
bi? Facio etiam & tertiam, & quartam quo-
que demonstrabo, si te ad capiendas eas,
quas forte ex his in tua aduerteris uinea,
inuenero uigilantem. Interdum bene profi
cientis cuiulpiam, cum sibi ptofusius aliq d I
supernæ gratiæ senserit irrorari, subit ani-
mum desiderium prædicandi, non quidem
ad parentes, & propinquos, iuxta illud: Cō-
tinuo non acquieui carni & sanguini: sed
quasi purius, fructuosius, fortiusque pas-
sim ad extraneos, & ad omnes. Cautè Pro. 11.
omnino. Sanè timet propheticum incurre d
re maledictum, si quæ absconditо accepit
frumenta, abscondat in populis, & contra
Euangeliū facere, nisi quæ in aure audiuit,
prædicauerit super tecta. Vulpes est, at- Mat. 10.
que illa priore eo nociuior quo occultior ue c
niens. Sed capio tibi eam. Primus Moy
ses dicit: Non arabis in primogenito bo-
uis. Hoc Paulus interpretans, non neophy
tum, inquit, ne in superbiam elatus inci- Deu. 15.
dat in iudicium diaboli. d

Et rursum: Nec quisquam, inquit, su-
mit sibi honorem, sed qui uocatur à Deo
tanquam Aaron. Item ipse: Quomodo 1. Ti. 3. b
prædicabunt, ait, nisi mittantur? Et sci- Heb. 5. a
mus monachi officium esse non docere, sed Rom. 10.
lugere. Ex his similibusque collectis mihi c
texo rete, & capio vulpem, ne demoliatur
uineam. Ex his nempe claret & certum est
quod publice prædicare nec monacho con-
uenit, nec nouitio expedit, nec non misso li-
cet. Porro contra hæc tria uenire quāta cō
scientiæ demolitio est? Ergo quicquid tale
animo suggeratur, siue sit illud tua cogita-
tio, siue immissio per Angelum malum do
losam agnosce vulpeculam, ideſt malū, sub
specie boni. Sed aspice aliam. Quantos k
ex monasterijs spiritu feruentes eremi soli-
tudo susceperit, & aut tepefactos euomuit, aut
tenuit contra eremi legem non modò remis
sos, sed etiam dissolutos, sicque apparuit
vulpeculam affuisse ubi tanta facta est uasta
tio uineæ, ideſt uitæ, & conscientiæ homi-
nis detrimentum. Cogitabat si solus de-
geret, multo se copiosiores fructus spiri-
tus percepturum, quippe qui in commu-
ni uita tantum spiritualis gratiæ fuisset ex-
pertus. Et bona uisa est sua cogitatio sibi, sed
rei exitus indicauit magis eandem illi cogi-
tationē, vulpē demolientē fuisse. Quid illud
q nos quoq; toties in domo ista tam grau
ter inquietat, notabilem loquor quorundā
qui inter nos sunt, superstitiosamque absti-
nentiam, ex qua se omnibus, sibique om-
nes

Universidad de Deusto
Biblioteca

nes molestos reddunt? Quomodo non hæc ipsa discordia tam generalis,& suæ illis conscientiæ dissipatio est,quod in ipso est, grandis uineæ huius quam plantauit dextera domini,uestræ scilicet omnium unanimitatis demolitio? Væ homini per quem scandalum uenit. Qui scandalizauerit,inquit, unũ Mat.16. b Mar. 9.f de his pusillis,durũ est quod sequitur. Quãto duriora meretur qui tantum,& tam sanctam multitudinem scandalizat? Iudicium prorsus durissimum portabit quicunque est ille. Sed hæc alias. Nunc uero intendamus ijs quæ à sponso dicuntur super pusillis, & astutis his animalibus demolientibus uineas Pusillis dixerim non malicia, sed subtilitate. Astutum siquidem natura hoc genus est animantis,promptumque admodum ad nocendum in occulto:& uidetur mihi congruẽtissime designare subtilissima quædam uitia specie palliata uirtutum, qualium utique formam præmissis ad notitiam exemplis, paucis licet, iam aliquantisper expressi. Nec enim aliter nocere queunt nisi quod se uirtutes uirtutum quadam similitudine meniuntur. Sunt autem cogitationes hominum aut uanæ,aut factæ immissiones per Angelos malos, Angelos satanæ qui se transfigurant in angelos lucis, parantes sagittas suas in pharetra,hoc est,in occulto, ut sagittent in obscuro rectos corde. Vnde & pusillas eas propter hoc reor dici,quod cum cætera uitia quadam quasi corpulentia sui manifesta se præbeant, hoc genus pro sui subtilitate haud facile agnosci,& ideo nec caueri possit nisi duntaxat à perfectis,& exercitatis, & q habeant illuminatos oculos cordis ad discretionem boni,& mali,maximeque ad discretionem spirituum,qui cum Apostolo possint dicere. Quia non ignoramus astutias satanæ, neque cogitationes eius. Et uide ne forte ob hoc a sponso iubeantur non quidem exterminari uel abigi,uel occidi, sed capi: qđ uidelicet huiusmodi spirituales dolosasque bestiolas omni uigilantia,& cautela obseruari oporteat,& examinari,& sic capi, idest comprehendi in astucia sua. Ergo cum prodirit dolus,cum fraus aperitur,cum conuincitur falsitas, rectissime tunc dicitur capta uulpes pusilla, quæ demoliebatur uineam. Denique dicimus hominem in sermone capi,sicut hebes in Euangelio: Quia conuenerunt Pharisæi in unum ut caperent Iesum in sermone. Ita ergo sponsus capi iubet uulpes pusillas. quæ demoliuntur uineas: id est, deprehendi,conuinci,prodi. Solum hoc malignitatis genus id proprium habet, ut agnitum tam minime noceat,ita ut agnosci sit illi expugnari. Quis enim nisi demens comperta decipula sciens, & prudens pedem mittit in illam? Sufficit proinde si capiantur quæ eiusmodi sunt, hoc est, si prodas,& deducas ad medium: quippe quibus apparere, perire est. Non sic cætera uitia. Nempe manifeste ueniunt, manifeste nocent,scientes captiuant, superant reluctãtes; ut potenti non dolo agentia. Ergo contra huiusmodi aperte seuientes bestias non inuestigatione opus est, sed refrenatione. Solas has uulpes paruulas, dissimulatrices maximas (quia proditæ iam non nocent) sufficit educi in lucem, & capi in calliditate sua. Nam foueas habent. Tali itaque ex causa uulpes istæ & capi iubentur,& paruulæ describuntur. Vel ideo paruulæ, ut nascentia,in ipso ortu, donec utique parnula sunt, uigilanter obseruans illico comprehendas,ne crescentia plus noceant, & difficilius capiantur. Et si iuxta allegoriam ecclesias,vineas,uulpes,hæreses uel potius hæreticos ipsos intelligamus: simplex est sensus,ut hæretici capiantur potius quã effugentur. Capiantur dico non armis, sed argumentis,quibus refellantur errores eorum,ipsi uero si fieri potest reconcilientur catholicæ,quocentur ad ueram fidem. Hæc est enim uoluntas eius,qui uult omnes homines saluos fieri,& ad agnitionem ueritatis uenire. Hoc denique uelle se perhibet, qui non simpliciter capite uulpes: sed capite nobis,inquit,vulpes paruulas. Sibi ergo, & sponsæ suæ, id est catholicæ iubet acquiri has vulpes,cum ait: Capite eas nobis. Itaq; homo de Ecclesia exercitatus & doctus si cum hæretico homine disputare aggreditur illo intentionem suam dirigere debet, quatenus ita errantem conuincat ut & conuertat,cogitans illud Apostoli Iacobi: quia qui conuerti fecerit peccatorũ ab errore uiæ suæ saluabit animam eius a morte & operit multitudinem peccatorum. Quod si reuerti noluerit,nec conuictus post primam iam, & secundam admonitionem (ut pote qui omnino subuersus est) erit secundum Apostolum deuitandus. Ex hoc iam melius (ut quidem ego arbitror) effugatur,aut etiam religatur quam finitur uineas demoliri. Nec propterea sanè nihil se egisse putet qui hæreticum uicit,& conuicit,hæreses confutauit, uerisimilia

1.Co.11. Ps.10. a

2.Co.2.c

Mat.22. d

Can.2.d M

1.Th.2. b

A

Iacob.5.b

milia à uero clarè aperteque distinxit, praua dogmata, plana, & irrefragabili ratione praua esse monstrauit, prauum denique intellectum extollentem se aduersus scientiam Dei in captiuitatem redegit. Nempe cepit nihilominus qui talia operatus est, uulpem etsi non ad salutem illi: & cepit eam sponso, & sponsæ,quamuis aliter. Nam etsi hæreticus non surrexit de fece; Ecclesia tamen confirmatur in fide,& quidem de profectibus sponsæ,sponsus sine dubio gratulatur. Gaudium etenim domini est fortitudo nostra. Denique non putat à se aliena lucra nostra qui se nobis tam dignanter associat,dum iubet capi uulpes non sibi, sed nobis secum. Capite, inquiens, nobis. Aduertere est enim quod ait, nobis. Quid hæc uoce socialius? Ad non tibi uidetur hoc dicere,quasi quidam patersamilias qui per se nihil habeat,sed omnia communia cũ uxore,& filijs atque domesticis? Et qui loquitur Deus est,minime tamen ut Deus id loquitur,sed ut sponsus. Capite nobis uulpes. Vides quàm socialiter loquitur qui socium non habet? Poterat dicere, mihi, sed maluit, nobis, consortio delectatus. O suauitatem,o gratiam,o amoris uim. Itanè summus omnium unus factus est omnium? Quis hoc fecit? Amor dignitatis nescius, dignatione diues, affectu potens, suasu efficax. Quid uiolentius? Triumphat de Deo amor. Quid tamen tam non uiolentum? Amor est. Quæ est ista uis, quæso, tam uiolenta ad uictoriam,tam uicta ad uiolentiam? Denique semetipsum exinaniuit, ut scias amoris fuisse quòd plenitudo effusa est, quòd altitudo adæquata est,q singularitas associata est. Cũ quonam tibi,o admirande sponse,tam familiare consortium? Nobis,inquit,capite. Cui tecum? An Ecclesiæ de gentibus? De mortalibus & peccatoribus collecta est. Illam scimus quæ sit. Sed tu qui es, Aethiopissæ huius tam deuotus, tã ambitiosus amator? Sanè non alter Moyses, sed plusquam Moyses. Num tu ille es speciosus forma præ filijs hominum? Parum dixi, candor es uitæ æternæ, splendor, & figura substantiæ Dei. Postremò super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Philip.2.a

Ps.44.a

B

C

D

De duplici genere hæreticorum, scilicet manifestorum, & occultorum. Et de impietate quorundam, qui ne secretum prodatur peierare permittunt: dicentes uiros posse mulieribus cohabitare sine detrimento continentiæ.

SERMO LXV.

DVos uobis super uno capitulo disputaui sermones, tertium edere paro, si audire non tædeat. Et necessarium reor. Nam quod ad nostram quidem spectat domesticã uineam (quæ uos estis) satis me arbitror in duobus feciſſe sermonibus pro munimento illi aduersus insidias tripartiti gẽris vulpiũ, qui sunt adulatores, detractores, ac seductorij qdã spiritus, ignari, & assueti mala sub spẽ boni inducere. Versũ dñi cæ uineæ non ita. Illã loquor quæ impleuit terram, cuius & nos portio sumus uineam grandem nimis, domini platatam manu, redemptam sanguine, rigatam uerbo, propagãtã gratia, fecundatam spiritu. Ergo plus pro prij curam gerens, in cõe minus profui. Mouet me autem pro ipsa multitudo demolientium eam, defensantium paucitas, difficultas defensionis. Difficultatem occultatio facit. Nam cum Ecclesia semper ab initio sui uulpes habuerit, cito omnes cõpertæ: & captæ sunt. Confligebat hæreticus palam, nam inde hæreticus maximi, q palã uincere cupiebat, & succumbebat: Ita ergo facile illæ capiebantur uulpes. Quid enim si posita in lucem ueritate hæreticus in suæ pertinaciæ tenebris remanẽs, sólus foris religatus arescerer? Nihilominus capta reputabatur uulpes coronãta impietate, & impio foras misso, ostẽtui utiq; iã uicturo non fructui. Ex hoc, iuxta Prophetam, erant illi opera arentia, & uẽter sterilis: q a nõ repullulat error publici cõfutatus, & falsitas aperta nõ germinat. Quid faciemus his malignissimis uulpibus vt capiqueãt, quæ nocere quã uincere malũt: & ne apparere quidẽ uolunt, sed serpere? Omnibus una intentio hæretici semper fuit captare gloriam de singularitate scientiæ, sola ista malignior cæteris uersutiorq; hæresibus, dãnis pascitur alienis, propriæ gloriæ negliges. Docta credo, exẽplis ueterũ, q pditæ euadere nõ ualebãt, sed confestim capiebant. Nuta est nouo maleficij gẽre operari mysteriũ iniquitatis

Osee.y.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iniquitatis, eo licentius quo latentius. Denique indixere, vt dicitur, latebras sibi firmauerunt sibi sermonum nequam. Iura, periura: secretum prodere noli. Et numero alias ne teneatur quidem iurare ullatenus acquiescunt, propter illud de Euangelio, non iurare neque per cœlum, neque per terram, &
Mat.5.c cætera. O stulti, & tardi corde, repleti sane
Iaco.5.c pharisaico spiritu, liquantes calicem, & camelum glutientes. Iurare non licet, & pierare licet? An in hoc solo utrumque licet? De quo nam mihi Euangeliorum loco producitis istam exceptionem, qui ne iota quidem (vt falso gloriamini) præteriit is: Patet, uos & superstitiosè obseruare de iuramento, & flagitiosè præsumere de periurio. O peruersitatem. Quod ad cautelam consultum est,
E *Can. 2.d* uidelicet non iurare: hoc illi mandati vicetam contentiosè obseruant: & quod immobili iure sancitam est, non peierandum scilicet, hoc tanquam indifferens pro sua uoluntate dispensant. Non, inquiunt, sed ne mysterium publicemus. Quasi gloriæ Dei non sit
f revelare sermonem. An Dei inuident gloriæ? Sed magis credo quod pandere erubescant, scientes in glorium. Nam nefanda, & obscœna dicuntur agere in secreto siquidem
Mat.7.a & uulpium posteriora fœtant. Sed taceo q̃ negarent: ad manifesta respondeant. An iuxta Euangelium cauent sanctum dare canibus, & margaritas porcis? At istud, aperte fateri est se non esse de Ecclesia, qui omnes qui de Ecclesia sunt. canes censent, & porcos. Sine exceptione enim omnibus qui de sua secta non sunt, suum illud quicquid est subtrahendum existimant. Ceterum hoc et si sentiant non respondebunt, ne manifesti fiant, nempe quod omnimodo fugiunt, sed non effugient. Respondemihi, o homo, qui plus quàm oportet sapis & plus quam dici potest desipis. Deest, an non, mysterium, q̃d occultas? Si est, cur non ad eius gloriam pandis? Nam gloria Dei reuelare sermonem. Si non, cur fidem habes in eo quod nõ est Dei nisi quia hæreticus es? Aut igitur Dei secretum ad Dei gloriam prodant, aut Dei nihilominus manifestos se fateantur inimicos
F gloriæ Dei, qui norunt manifestum fieri q̃d ei norunt fore ad gloriam. Stat nempe Scripturæ ueritatis: Gloriam regum celare uerbum, gloria Dei reuelare sermonem. Non
Pr.52.a uis tu reuelare? Non ergo uis Deum glorificare. Sed fortè non recipis scripturam hãc. Ita est, solius Euangelij se profitentur æmulatores, & solos Respondeant proinde Euãgelio. Quod dico, ait, in tenebris, dicite
Mat.10.c in lumine: & quod in aure auditis, prædicate super tecta. Iam non licet silere, usquequo occultum tenetur quod palam Deus fieri iubet? Vsquequo opertum est Euangelium uestrum? Suspicor uestrum non est, sed Pauli. Nam ille suum fatetur opertum non esse. Etsi, inquit, opertum est Euangeliũ meum, in his opertum est qui pereunt. Videte ne uobis diceret apud quos Euange
2.Co.4.d lium inuenitur opertum. Quid apertius q̃d pereatis? An forte nec Paulum recipitis? De quibusdam ita audiui. Non enim inter uos omnes per omnia concordatis etsi a nobis omne dissentiatis. At vero eorum uerba & scripta, & traditiones qui corporaliter cum Saluatore fuerunt pari auctoritate Euãgelij, cuncti, ni fallor, indifferenter recipitis. Nunquid illi opertum tenuere Euangelium suum? Nunquid in Deo carnis infirmã, mortis horrida, crucis ignominia tacuere? Et quidem in omnem terram exiuit sonus eorum. Vbi apostolica forma. & uita quam
Ps.60.b iactatis? Illi clamant, uos susurratis. Illi in publico, uos in angulo. Illi ut nubes uolant, uos in tenebris ad subterraneis domibus de
G litescitis. Quid simile illis in uobis ostenditis? An quod uobiscum mulierculas nõ uti que circunducitis: sed includitis? Non æquè comitatio ut cohabitatio suspicioni patet. Verùm quisnam de illis sinistrum quippiam suspicaretur, qui mortuos suscitabant? Facta similiter, & una recubantem putabo fœminam uirum. Alioquin temere tibi usurpas illorum dispensationem, quorum sanctitatem non habes. Cum fœmina semper esse & non cognoscere fœminam, non ne plus est quàm mortuũ suscitare? Quod minus est non potes, & quod maius est, uis credam tibi? Quotidie latus tuum ad latus iuuenculæ est in mensa. Lectus tuus ad lectum eius in camera, oculi tui ad illius oculus in colloquio, manus tuæ ad manus ipsius in opere, & continens uis putari? Esto ut sis, sed ego suspicione non careo. Scandalo mihi es, tolle scandali causam, quo te probes uerum (ut iactitas) Euangelij æmulatorem. Qui scandalizauerit unum de Ecclesia,
Mat.18.a nonne Euangelium condemnat illum? Tu Ecclesiam scandalizas. Vulpes es demoliens vineam. Iuuate me socij ut capiatur. Vel potius capite uos nobis eam o Angeli Sancti. Versuta est ualde, operta est iniquitate &
impie-

& impietate sua. Planè tam pusilla atque subtilis, ut facile quidem humanos fruitetur obtutus. Nunquid & uestros? Propterea uox illa ad uos, vt potè sodales spõsi. Capite
Can.2.d nobis vulpes paruulas. Ergo facite quod inbemini, capite nobis hanc tam uersipellem vulpeculam, quàm ecce iam diu frustrà insequimur. Docete, & suggerite qualiter stans
H deprehendatur. Hoc enim est cepisse vulpem; quia longe plus nocet falsus catholicus, quam si verus appareret hæreticus. Nõ est autẽ hominis scire quid sit in homine, nisi forte ad hoc ipsum fuerit uel illuminatus spiritu Dei, uel angelica informatus industria. Quod signum dabitis, ut palam fiat pessima hæresis hæc doctrina mentiri non lingua tantum, sed uita? Et quidem recens uastatio uineæ vulpem indicat affuisse, sed nescio qua arte fingendi ita sua confundit uestigia callidissimum animal, ut qua uel intret, uel exeat, haud facile queat ab homine deprehendi. Cumque pateat opus, non apparet auctor. Ita per ea quæ in facie sunt, cũcta dissimulat. Denique si fidem interroges, nihil Christianis. Si conuersationem, nihil irreprehensibilius: & quæ loquitur, factis probat. Videas hominem in testimonium suæ fidei frequentare Ecclesiam, honorare presbyteros, offerre munus suum, confessionem facere, sacramentis communicare. Quid fidelius? Iam quod ad uitam mores que spectat, neminem concutit, neminem circunuenit, neminem supergreditur. Pallent insuper ora ieiunijs, panem non comedit ociosus, operatur manibus unde uitam sustentat. Vbi iam vulpes. Tenebamus eam: quomodo elapsa est e manibus. Quomodo tam repentè disparuit. Instemus, inuestigemus: à fructibus eius cognoscemus eam. Et certe uinearum demolitio testatur vulpem. Mulieres relictis uiris, & item uiri dimissis uxoribus, ad istos se conferunt. Clerici & sa-
I cerdotes populis ecclesijs quòd relictis intonsi, & barbati apud eos inter textores, & textrices plerunque inuenti sunt. An non grauis demolitio ista, An non opera uulpium hæc. Verum non apud omnes forte ista tam manifesta deprehenduntur, & si sint: non est unde probentur. Quonam modo capimus illos. Reuertamur ad consortium, & contubernium fœminarum. Hoc enim inter eos nemo qui careat. Interrogo unumquemp̃iam horum. Heus tu bene uir, quænam hæc mulier, & unde hac tibi. Vxor ne tua? Non, inquit, nam uoto meo istud non conuenit. Filia ergo. Non. Quid? Non soror, non neptis, non aliquo saltem propinquitatis uel affinitatis gradu attinens tibi. Nullo prorsus. Et quomodo tuta tibi cum ista continentia tua. Sane nec licet tibi istud. Cohabitationem (si nescis) uirorum & fœminarum in ijs, qui nouere continentiam. Ecclesia uetat. Si non uis scandalizare Ecclesiã, eijce fœminam. Alioquin ex hoc uno cætera, quæ non adeo manifesta sunt, proculdubio credibilia sunt. Sed quo mihi, inquit, Euangelij loco monstrans prohibitum istud. Euangelium appellasti? ad Euãgelium ibi. Si obedias Euangelio, non facies scandalum. Ptohibet enim plane euangelium scandalum fieri. Facis autem tu, istam non amouendo iuxta constitutum Ecclesiæ. Suspectus eras, at nunc manifestè censebere & contemptor Euangelij, & Ecclesiæ aduersator.

Quid iudicatis, fratres. Si pertinax fuerit ut nec obediat Euangelio, nec Ecclesiæ *k*
acquiescat: quid iam tergiuersari potest. Nonne aperte uobis uidetur deprehensa fraus, comprehensa vulpes. Si non amouet fœminam, non amouet scandalum. Si non amouet scandalum cum amouere possit, transgressor tenetur Euangelij. Quid factura Ecclesia est, nisi ut amoueat illum, qui non uult amore scandalum, ne sit similis illi inobediens. Nam hoc mandatum habet ex Euangelio, uon parcere nec proprio *Mat.5.e*
oculo scandalizanti se, non manui, non pedi: sed eruere illum, abscindere illa, & pro *Mat.18.*
ijcere à se. Si, inquit, Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus. Fecimus ne aliquid: Puto quia fecimus. Cæpimus uulpem: quia fraudem percipimus: Manifesti sunt qui latebant falsi catholici, ueri deprædatores catholicæ. Et enim dum mecum dulces capiebas cibos, corpus dico & sanguinem Christi, dum i domo Dei ambulaimus cum consensu fuit suadendi locus, imò opportunitas seducendi, iuxta illud Sapientiæ: Simulator ore decipit amicum suum.

Nunc autem facile secũdum sapientiam Pauli, post unã & secundum admonitionẽ *l*
hæreticum hominem deuitabo: sciens quia *Pro.*
subuersus est, qui eiusmodi est, ac pro- *b*
inde cautus prouidere ne iam sit, & subuer- *aa 7i.*
sus

sor. Itaque nonnihil est iuxta uerbum, Sapientis, in insidijs suis captos esse iniquos. Illos præsertim iniquos, qui insidijs pro armis uti cauti sunt. Nam conflictus omnibus ab his & defensio perijt. Vile nempe hoc genus, & rusticanum ac sine literis, & prorsus imbelle. Denique vulpes sunt, & pusillæ: sed neque illa in quibus male sentire dicuntur, defensibilia sunt, nec tam subtilia quam suasibilia, idque duntaxat mulierculis, rusticis, & idiotis, & quales utique omnes sunt quotquot adhuc de secta hac esse expertus sum. Nec enim in cunctis assertionibus eorum (nam multæ sunt) nouum quid, aut inauditum audisse me recolo: sed quod tritum est, & diu uentilatum inter antiquos hæreticos, à nostris autem contritū, & euentilatū. Dicendum tñ & dicam quęnã illæ ineptiæ sunt, partim quas suscitantibus se catholicis minus cauté respondentes, ipsi confessi sunt, partim quas diuisi ab inuicem litigantes de inuicem prodiderunt, partim quoq; quas nonnulli eorum redeuntes ad Ecclesiam detexerunt: non ꝙ ad omnes respondeam (nec.n. necesse est) sed tñ ut innotescant. At illud alterius erit opus sermonis, in laudem & gloriam spõsi Ecclesiæ Iesu Christi Domini nostri, q est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Pro. 11. a

L

De erroribus quorundam negantium nuptias; & circa baptismum parvulorum, purgatorium ignem, & orationes pro defunctis. Sermo LXVI.

Can. 2. d

CApite nobis vulpes paruulas, quæ demoliũtur uineas. Ecce ego ad vulpes istas. Ipsæ sunt quæ prætergrediuntur uiam, & vindemiant vineam. Nõ sunt contentæ deserere viã, nisi & desertare vineam possint, addentes preuaricationem.

M Non sufficit hæreticos esse, nisi & hypocritæ sint, vt sit supra modum peccans peccatũ. Hi sunt qui veniunt in uestimentis ouium ad nudandas oues, & spoliandos arietes. An non tibi vtraque res impleta uidetur, ubi & fide plebes, & plebibus sacerdotes de prædati inueniuntur? Quinam isti prædones? Hi oues sunt habitu, aitu uulpes, actu & crudelitate lupi. Hi sunt qui boni uideri, non esse; mali non uideri, sed esse uolunt. Mali sunt, & boni videre volunt, ut soli sunt mali: mali videri timent, ne parũ sint mali. Etenim minus semper malitia palam nocuit, nec unquam bonus nisi boni simulationi deceptus est. Ita ergo in malum bonorum boni apparere student: mali nolunt, vt plus licat malignari. Neque enim est apud eos virtutes colore, sed vitia colorare quodam quasi uirtutum minio. Denique superstitionis impietatem nomine religionis intitulant. Innocentiam diffiniunt tantum in aperto non lædere, innocentiæ proinde solum sibi uendicantes colorem. In operimentum turpitudinis, continentiæ se insigniere voto. Porrò turpitudinem in solis existimant reputandam uxoribus: cum vel sola sit ea quæ cum uxore est causa, quæ turpitudinem excusat in coitu. Rustican homines sunt & idiotæ, & prorsus contemptibiles: sed non est (dico uobis) cum eis negligenter agendum. Multum enim proficiunt ad impietatem, & sermo eorũ ut cancer serpit. Denique non neglexit Spiritus sanctus qui de his quodam tam manifestè vaticinatus est, dicente Apostolo: Spiritus A autem manifestè dicit, quia in nouissimis tẽ- 1. Ti. 4. poribus discedent quidam à fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum in hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere à cibis, quos Deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione. Istos prorsus dicebat. Hi nubere prohibent, hi à cibis abstinent, quos Deus creauit de quibus postea uidebimus. Nunc autem uidere si non proprie dæmonum, & non hominum ludificatio hæc, secundum quod prædixerat spiritus. Quære ab illis suæ sectæ auctorem, neminem dabunt. Quæ hæresis non ex hominibus habuit proprium hæresiarcham? Manichæi Manem habuere principem & præceptorem. Sabelliani Sabellium. Ariani Arium. Eunomiani Eunomium. Nestoriani Nestorium. Ita omnes cæteræ huiusmodi pestes singulæ singulos magistros homines habuisse noscuntur, a quibus originem simul duxere & nomen. Quo nomine isto tituloue censebis? nullo, quoniam non est ab homine illorum hæresis, neque per hominem illam acceperunt. Absit tamen vt per reuelationem Iesu Christi, sed magis & absque dubio (uti Spiritus sanctus prędixit) per immissionem & fraudẽ dæmoniorum in hypocrisi loquentium mẽdacium, prohibentium nubere. In hypocrisi plane hoc, & vulpina dolositate loquuntur, fingentes se amore id dicere castitatis, quod magis causa turpitudinis fouendæ, & B multiplicandæ adinuenerunt. Res tamen tam in aperto est, ut mirer quomodo unquam homini Christiano persuaderi potuerit: nisi quod hi adeo, ut bestiales sunt, ut nõ aduertant qualiter omni immũditiæ laxat habenas, qui nuptias damnat, aut certe ita pleni nequitia, & diabolica malignitate absorpti, vt aduertentes dissi nulent, & lætentur in perditione hominem. Tolle de Ecclesia honorabile connubiũ, & thorũ immaculatum, nonne reples eam concubinarij, incestuosis, seminibus, mollibus, masculorum cõcubitoribus, & omni denique genere immũdorum? Elige ergo utrumlibet, aut saluari uniuersa monstra hæc hominum, aut numerum saluandorum, ad continentium redigi paucitatem. Quam parcus in uno, quam largus in altero? Neutrum horum competit Saluatori. Quid? coronabitur turpitudo? Nihil minus decet honestatis auctorem. Damnabitur uniuersitas præter pauculos continentes? Non est hoc esse Saluatorem. Rara in terris continentia, neque pro tantillo quę stu ad terras plenitudo illa semetipsam exinaniuit. Et quomodo de illa omnes accepimus, si solis indulsit continentibus participium sui? Non est, quod ad hoc respõdeãt. Sed neque ad illud credo: Si honestati in cœlis est locus, non sit autem honesto, & turpi consortium, sicut non est societas luci ad tenebras: profectò neminem immundorum locus in loco salutis manet. Si quis aliter sapit, arguet illũ Apostolicæ a uox, absque omni ambiguo asserẽs: quoniam, quia tales agunt, regnum Dei non possidebunt.

1. Ti. 4. a

Gal. 5. d

Ibidem.

C

Quia tam exiet de cauerna hac insidiosa vulpecula? Puto i fouea deprehẽsam, in qua sibi duo quasi foramina fecerit, unum quo intret, alterum quo exeat. Nam consueuit ita. Vide ergo quomodo utrobique illi intercluſus sit exitus. Si solos in cœlestibus collocat continentes, perit ex maxima parte salus. Si omnem spurcitiam pariter cũ cõtinentibus collocat, perit honestum. Sed iustius perit ipsa, neq; hac exitura, neq; illac, recluſa perpetuò, & capta in fouea quã fecit. Quidã tamen dissentientes ab alijs, inter solos virgines matrimonium contrahi posse fatentur. Verum quid in hac distinctione rationis afferre possint, nõ uideo: nisi quod pro libitu quisque suo sacramenta Ecclesiæ, tanquam matris uiscera dente uipereo certatim inter se dilacerare contendunt. Nam quod dicuntur prætendere de primis coniugibus: quia virgines erant, quid illud, quæso, matrimonij præiudicat libertati, quo minus & inter non uirgines contrahi liceat? Sed nescio quid se in Euãgelio inuenisse surrãt, quod suæ ineptiæ frustra existimant suffragari. Illud credo quòd Dominus cum præmisisset testimoniũ de Genesi: Et creauit Gen. 1. c hominem Deus ad imaginem, & similitudinem suam, masculum, & fœminam creauit illos. Postea intulit: Ergo quod Deus coniũxit, homo non separet. Hoc inquiunt, coniunxit Deus, quia uirgines ambo erant, & iã non licuit separari: non erit autem ex Deo Mar. 10. a copulatio secus præsumpta. Quis tibi dixit propterea a Deo coniunctos, qui uirgines erant? Nã Scriptura hoc non loquitur. An D non uirgines erant, inquit? Erant, sed non est idipsum copulatos uirgines, & copulatos quia uirgines. Quãquam neque hoc quidẽ nominatim dictum reperies, quòd uirgines essent, quãuis essent. Sexuum sanè expressa diuersitas est, nõ uirginitas, cum dictum est: Masculum & fœminam creauit illos. Meritò quidem. Non enim maritalis copula corporum requirit integritatem, sed sexuum aptitudinem. Bene proinde ipsam instituẽs Spiritus sanctus sexum expressit, & uirginitatem tacuit, nec dedit occasionem uenandi uerbum insidiosis vulpeculis. Quod utique libenter fecisset, quamuis id quoq; frustra. Quid enim si dixisset: Virgines creauit illos? Num propterea contin uò obtinuisses solos uirgines licere coniungi? Et tamen quomodo exultasses ex sola uerbi occasione? Quomodo ex suffl asses secundas, & tertias nuptias? quõ insultasses catholicæ scorta lenonesque ad inuicẽ tanto libentius coniungenti, quãto proinde eos de turpi ad honestum transire non dubitat? Fortassis & reprehenderes Deum prophetæ præcipientem fornicariam ducere: nunc autem & occasio deest, & libet gratis hæreticum esse. Nam testimonium, quod usurpasti ad astruẽdum errorem tuum, plus ad destruendũ ualere inuentum est, pro te facere nihil contra te plurimum. Nunc autem audi, quod te ex toto, aut confundit, aut corrigit, & hæresim tuam prorsus cõterit, & comminuit: Mulier quanto tempore uir eius uiuit, alli- 1. Co. 7. g

Universidad de Deusto
Biblioteca

gata est uiro; si autem dormierit uir eius, soluta est a lege uiri, cui nult nubat, tantum in Domino. Paulus est qui concedit uiduæ, ut cui nult nubat: & tu econtra principis; nulla præter uirginem nubat, & hoc non nisi uirgini: ut non cui uult nubat, uel ipsa. Quid manum Dei abbreuias? Quid largam benedictionem nuptiarum restringis? Quid proprium uendicas uirgini, quod indultum est sexui? Non concederet hoc Paulus, nisi liceret. At parum dico concedit, uult quoque. Volo, inquit, adolescentiores nubere, nec dubium quin uiduas dicat. Quid manifestius? Ergo quod concedit, quia licet: etiam uult, quia expedit. Quod licet, & expedit, hæreticus prohibet? Nihil ex hac prohibitione persuadebit, nisi quod hæreticus est. Superest, ut & de residuo Apostolicæ prophetiæ istos aliquantulum exagitemus. Abstinent nanque hi (at prædixit ille) a cibis quos creauit Deus ad percipiendum cũ gratiarum actione. Hinc quoque hæreticos se probantes, non sanè, quia abstinent, sed quia hæreticè abstinent. Nam & ego interdum abstineo, sed abstinentia mea satisfactio est pro peccatis, non superstitio pro impietate. Num redarguimus Paulum, quòd castigat corpus suum, & in seruitutem
1.Cor.9.d tedigit? Abstineo a uino, quia in uino luxuria est: aut si infirmus sum, modico utor,
Ephes.5. iuxta consilium Pauli. Abstineo a carnibus, ne dum nimis nutriunt carnem, simul & carnis nutriant uitia. Panem ipsum cum mensura studebo sumere, ne onerato uentre stare adorandum tædeat, & ne improperet etiam mihi Prophera, quia panem meum comederim in satietate. Sed ne simplici
Leui.26.a quidem aqua ingurgitare me asuescam, ne
Esa.23.d pertingat libidinis. Hereticus aliter. Nempe horret lac, & quicquid ex eo conficitur: postremo omne, quod ex coitu procreatur. Rectè & Christianè si non idcirco, quia ex coitu, sed ne ad coitum prouocent. Cæterum quid sibi uult, quòd ita generaliter omne quo ex coitu generatur, uitatur? Si spirionem generat mihi obseruatio ista ciborum, tam signanter, expressa. Verumtamen si de regula medicorum, hæc profers nobis, non reprehendimus curam carnis, quam nemo unquam odio habuit, si tamen non nimia fuerit. Si de disciplina abstinentium, id est spiritualium medicorum schola: etiam uirtutem approbamus qua carnem domas, frenas libidinem. At si de insania Manichœi præscribis beneficētiæ Dei, ut quod ille creauit, & donauit ad percipiendum cum gratiarum actione, tu non modo ingratus, & censor temerarius immundum decernas, & tanquam a malo abstineas: non planè abstinentiam collaudabo, sed execrabor malitiam, & blasphemiam: te magis immundum dixerim, qui immundum quid putas. Omnia munda mundis, ait ille
Tit.1.d rerum optimus æstimator; & nihil immundum, nisi ei qui immundum quid putat.
Immundis autem, & infidelibus nihil est mundum, sed polluta est eorum & mens, & conscientia. Væ qui respuitis cibos quos
G Deus creauit, iudicantes immundos, & indignos quos trahiciatis in corpora uestra: cum propterea uos corpus Christi, quod est Ecclesia, tanquam pollutos, & immundos expuerit. Non ignoro, quòd se, & solo corpus Christi esse glorientur: sed sibi hoc persuadeant, qui illud quoque persuasum habent, potestatem se habere quotidie in mensa sua corpus Christi, & sanguinem consecrandi ad nutriendũ se corpus Christi,
Mat.5.b & membra. Nempe iactant se esse successores Apostolorũ, & apostolicos nominant, nullum tamen apostolatus sui signum ualentes ostendere: Quousque lucerna sub medio? Vos estis lux mundi, dictum est Apostolis. & ideo Apostoli super candelabrum, ut toto luceant mundo. Pudeat successores Apostolorum lucẽ non esse mundi, sed modij, mundi autem tenebras. Dicamus eis. Vos estis tenebræ mundi. Et transeamus ad alia. Se dicunt Ecclesiam, sed contradicunt ei, qui dicit: Non potest ciuitas abscondi, supra montem posita. Itanè lapidem de monte abscissum sine manibus, montẽ factum, & implectum mundum, uestris creditis inclusum antris? Et ne hîc quidem immorandum. Ipsa opinio refugit publicari, suo contenta susurrio. Habet & semper habebit integrã Christus hereditatem suam, & possessionem suam terminos terræ. Se potuis subtrahunt hunc magnę hæreditati, qui Christo illam conantur detrahere. Videte detractores, uidete canes. Irrident nos, quia baptizamus infantes quòd oramus pro mortuis, quòd Sanctorũ
H suffragia postulamus. In omni genere hominum, atque in utroque sexu festinant prorescribere Christum, in adultis, & paruulis, in uiuis, & mortuis. Hinc quidem infantibus ex impossibilitate naturę, inde ue-

ro adultis ex difficultate continentiæ præscribentes. Porrò mortuos uiuentium fraudantes auxilijs, uiuentes nihilominus sanctorum, qui decesserunt, suffragijs spolian-
Ps.94.a tes. Absit. Non relinquet dominus plebem suam, quæ est sicut arena maris, nec cõtentus erit paucitate hæreticorum qui omnes redemit. Neque enim parua, sed plane copiosa apud eum redemptio. Quantus uero numerus istorum ad magnitudinem precij? Se magis precio fraudant, qui ipsum euacuare conantur. Quid enim si infans pro se loqui non potest, pro quo uox sanguinis fratris sui, & talis fratris clamat ad Deum de terra? Astat, & clamat nihilominus mater Ecclesia, Quid tamen infans? Nõ ne & ipse uidetur tibi inhiare quodammodo de fontibus Saluatoris, & uociferari ad Deum, suisque uagitibus clamitare; Domine uim patior, responde oro me? Flagitat auxilium gratiæ, quia uim patitur ab origine. Clamat innocentia miseri, clamat ignorantia paruuli, clamat addicti infirmitas. Ita ergo clamant hæc omnia, sanguis fratris, fides matris, destitutio miseri, & miseria destituti. Et clamatur ad patrem. Porrò pater seipsum negare non potest, pater est. Nemo mihi dicat, quia non habet fidem cui mater impertit suam inuoluens illi in sacramẽto quo usque idoneus fiat proprio non tantum sensu, sed assensu euolutam puramque percipere. Nunquid breue pallium, ut non possit
I ambos cooperire? Magna est Ecclesiæ fides. Nunquid minor fide Chananęæ mulieris, quam constat & filiæ sufficere potuis-
Mat.15.c se, & sibi? ideo audiuit: O mulier, magna est fides tua, fiat tibi sicut petisti. Nunquid minor fide illorum, qui paralyticum per tegulas demittentes, animæ illi simul & corporis obtinuere salutem? Denique habes:
Mat.9.a Quorum fidem ut vidit, ait paralytico. Con-
Ioan.5.a fide filij, remittuntur tibi peccata tua. Et paulo post: Tolle grabatum tuum, & ambula. Qui hæc credit, facile huic persuadebitur merito Ecclesiam præsumere non solum paruulis baptizatis in sua fide salutẽ, sed êt interfectis pro Christo infantibus coronam martyrij. Quæ cum ita fiunt, nullum præiudicium sustinebũt regenerati de eo, quod
Heb.11.b dictum est: Sine fide impossibile est placere Deo: cum sine fide non sint qui in te-
Mat.16.d stimonium fidei baptismi gratiam percepe-runt. Sed neq; de eo quod item dictum est: Qui vero non crediderit, condemnabitur.

Quid enim credere est, nisi fidem habere
Itaque & mulier saluabitur per generationem filiorum si permanserit in fide cum le- 1.Ti.2.d
nitate. & infantibus per lauacri regeneratio nem succurretur, & adulti qui continere nõ poterunt, coniugij tricesimo fructu se redi-ment, uiuentium quoque preces, & hostias mertui qui opus habebunt. & digni erunt, mediantibus percipient Angelis, & eorum qui iam peruenerunt, uiuentibus adhuc nequaquam solatia deerunt per Deum qui ubique est, & in Deo nusquam affectu cha- K
ritatis absentium. Nam & Christus propter hoc mortuus est, & resurrexit, ut uiuorũ do
minaretur, & mortuorum. Propter hoc R.v.14.b quoque & infans natus est, & per singulos ætatum gradum profecit in uirum, ut nulli deesset ætati. Non credunt autem ignẽ purgatorium restare post mortem, sed statim animam solutam a corpore, uel ad requiem transire, uel ad damnationem. Quærant Mat.12.
ergo ab eo, qui dixit quoddam peccatum es- e
se, quod neque in hoc seculo, neque in futuro remittetur. cur hoc dixerit si nulla manet in futuro remissio, purgatio uè peccati? Iam uerò qui ecclesiam non agnoscunt, non est miru si ordinibus Ecclesiæ detrahunt, si instituta non recipiunt, si sacramenta contemnunt, si mandatis non obediunt. Peccatores, inquiunt, sunt apostolici, archiepiscopi, episcopi, presbyteri, ac per hoc, nec dandis, nec recipiendis, idonei sacramentis. Nunquam uerò duo ista conuenient episcopum esse, & peccatorem? Falsum est. Episcopus erat Caiphas, & tamen quantus peccator, qui in dominum mortis dictabat sententiam? si negas episcopum, arguet testimonium Ioannis, qui cum in testimonium sui pontificatus etiam prophetasse refert. Apostolus erat Iudas, & licet auarus, & scelerat us, electus a domino. An tu de illius Apostolatu dubitas quem Dominus elegit? Nonne ego inquit, uos duodecim elegi, & unus ex uobis diabolus est? Audis eundê Ioan.6.g
electum Apostolum, & extitisse diabolum, & negas posse esse episcopum qui peccator est? Super cathedram Moysi sederunt Scri- L
bæ, & Pharisæi, & qui non obedierunt eis tanquam episcopis, inobedientiæ rei fuerunt, etiam in ipsum Dominum præcipientem, & dicentem: Quæ dicunt facite. Patet Mat.23.
qu anuis Scribæ, quanuis Pharisæi, quanuis b
uidelicet maximi peccatores, propter cathedram tamen Moysi ad eos quoque nihil o

Universidad de Deusto Biblioteca

minus pertinere quod item dixit: Qui uos
Lu.10.c audit,me audit:& qui uos spernit me spernit. Multa quidem, & alia huic populo stulto, & insipienti a spiritibus erroris in hypocrisi loquentibus mendacium mala persuasa sunt,sed non est respondere ad omnia. Quis enim omnia nouit? Deinde labor .nfirmitus esset, & minimà necessarius. Nam quantum ad istos,nec rationibus conuincuntur,quia non intelligunt, nec auctoritatibus corriguntur, quia non recipiunt, nec flectuntur suasionibus, quia subuersi sunt.Probatum est.mori magis eligunt quã conuerti.Horum finis interritus,horum no
Iudi.15. uissima incendium manet Horum siquidem
a in facto Sanson ex succensis uulpium caudis figura præcessit.Plerunque fideles iniectis manibus aliquos ex eis ad medium traxerunt.Quæsiti fidem,cum de quibus suspecti uidebantur,omnia prorsus suo morte negarent,examinati iudicio aquæ,mendaces inuenti sunt.Cumque iam negare non possent quippe deprehensi,aqua eos non recipiente arrepto,ut dicitur,freno dentibus tam misere, quam libere impietatem non confessi,
M sed professi sunt, palam pietatem astruentes,& pro ea mortem subire parati. Nec minus parati inferre qui astabant. Itaque irruens in eos populus nouos hæreticis suæ ipsorum perfidiæ martyres dedit. Approbamus zelum, sed factum non suadeamus: quia fides suadenda est,nõ imponẽda.Quãquam melius proculdubio gladio coerceren tur,illius uidelicet,qui non sine causa gladiũ portat,quam in suum errorem multos traij cere permittantur. Dei enim minister ille
Rom.13. est,uindex in iram ei qui malè ait.Miraban
b tur aliqui,quòd non modò patienter,sed & lxti,ut uidebatur, ducerentur ad mortem: sed qui minus aduertunt quãta sit potestas diaboli,non modò in corpora hominum,sed etiam in corda,quæ semel permissus possederit. Nonne plus est sibimbt hominem injcere manus,quam id libenter ab alio sustinere? Hoe autem in multis potuisse diabolum frequenter experti sumus, qui seipsos,aut submersernnt, aut suspenderunt. Denique Iudas suspendit seipsum, diabolo
Mat.27. sine dubio immittente. Ego tamen majus existimo,magisque admiror quod potuit immisisse in cor eius,ut traderet Dominum quam ut semetipsum suspenderet.Nihil ergo simile habent constantia martyrum, & p tsuacia horum: quia mortis contemptum in illis pietas,in istis cordis duritia operatur. Et ideo Propheta martyris forsitan uoce di
Ps. 118. cebat:Coagulatum est sicut lac cor eorum, a
a ego uero legem tuam meditatus sum: pro eo uidelicet,quod & si pœna eadem uidetur,lõge diuersa esset intentio, illo vtiq; durante cor contra dominum, isto in lege domini meditante. Quæ cũ ita sint,nõ est opus ut dixi,frustra multa aduersus homines stultissimos atque obstinatissimos dicere, sufficit innotuisse illos, ut uitentur. Quamobrẽ ut deprehendantur,cogendi sunt, vel abijcere fœminas,uel exire de Ecclesia:utpote scã dalizantes Ecclesiam in conuictu,& contubernio fœminarum. Dolendum ualde,quod non solum laici princeps,sed & quidam, ut dicitur,de clero,necnon de ordine Episcoporum qui magis eos perlequi debuerant, propter quæstum sustineant,accipientes ab eis munera. Et quomodo,inquiunt,damnabimus nec conuinctos,ne confessos? Friuola satis non ratio,sed occasio. Hoc solo etiam si aliud non esset facile deprehendis,si,ut dixi,uiros,& fœminas qui se continentes dicunt,abinuicem separes,& fœminas quidẽ cum alijs sui & sexus,& uoti degere cogas, uiros æquè cum eiusdẽ propositi uiris. Per hoc enim consultum erit utrorumque uotosimul,& famæ,cum continentiæ suæ & testes habuerint,& custodes. Quod si non sustinent,iustissimè eliminabuntur de Ecclesia quam scandalizant non solum notabili, sed etiam illicita cohabitatione. Ergo ista sufficiant pœ depræhendendis harum vulpium dolis,ad dandam scientiam, & cautelam dilectæ,& glorioſæ sponsæ Domini nostri Ie
B su Christi,qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

De mirabili affectu dilectionis sponsæ, quem eructat propter amorem Christi sponsi. Sermo LXVII.

Cant.2.d
DIlectus meus mihi,& ego illi. Hacte nus uerba sponsi. Adsit ipse,ut digne ad gloriam ipsius, & nostram ipsorum salutem sponsæ eius possimus inuestigare sermones. Neque enim tales sunt,quia a nobis considerari,& discuti,pro ut dignum fuerit,ualeãt,nisi ipse fuerit dux uerbi. Sunt enim quam suaues ad gratiam, tam fœcundi ad sensus, tam etiam profundi ad mysteria. Cui similiabo eos? Vni interim alicui

alicui epularum, quæ triplici quadam emineat gratia, deliciosa ad saporem, solida ad nutrimentum, efficax ad medicinam. Sic inquam,sic singulus quisque sponsæ sermo, & ex eo quod suauiter sonat, affectum mulcet,& de tensuum ubertate mentem impinguat,& nutrit,& de altitudine mysteriorum dum intellectum quo plus exercet, plus terret, miro modo tumorem sanat inflantis scientiæ. Etenim si unus quispiam ex his forte qui sibi scioli uidentur, curiosius sese dederit scrutinio horum cum uiderit ingenij sui succumbere uires, & redigi in captiui
Ps.138. tatem omnem intellectum persenserit, nonne humiliatus ad illam uocem compelletur, vt dicat: Mirabilis facta est scientia tua ex me, confortata est, & non potero ad eam? Et nunc quidem principium uerborum eius quantæ suauitatis insigne præfert? Nam uide quale principium dederit: Dilectus, inquit, meus mihi, & ego illi. Simplex uox uidetur, quoniam suauiter sonat. Sed de hoc uidebitur postea. Nunc uerò a dilectione incipit, de dilecto prosequitur,nihil aliud se scire indicans nisi dile
a ctum.Patet de quo sermo: cum quo non ita. Non enim,ut cum ipso eodem fuerit sentire permittitur,cum ipse iam non affue-
C rit. Neque id dubium, nempe mox eum reuocare uidetur, & quasi post tergum clamare: Reuertere, inquiens, dilecte mi. Vnde adducimur non aliud sanè conijcere, nisi quod finitis uerbis suis, iterum suo more se abstentauerit,& illa remanserit nihilominus de eo loquens, qui nunquam absens est sibi. Ita est, in ore retinuit qui non re-
Luc.6.g cedebat a corde,nec quando recedebat. Quod de ora exit, de corde uenit, & ex abundantia cordis os loquitur. Ergo loquitur de dilecto,ut uerè dilecta, & uerè diligenda,quoniam diligit multum. Quærimus cum quo? Nam de quo nouimus, & non occurrit nisi fortè cum adolescentulis,quæ a matre abesse non possunt, ubi discesserit sponsus. Sed melius, ut opinor, sentimus secum potius, & non cum altero sic locutam,præsertim quòd trunca, & minus continens inueniatur ipsa locutio, in-
Can.2.d sufficiens planè ad dandam intelligentiam auditori,ob quam uel maximè inuicem loquimur.Dilectus meus mihi, inquit, & ego illi. Non plus? Pendet oratio, imò non pendet,sed deficit.Suspenditur auditor, nec eruditur, sed erigitur. Quid est hoc quod dicit,ille mihi,& ego illi? Nescimus quid loquimur:quia non sentimus quod sentit. D
O sancta anima quid tuus ille tibi, qui tu illi?Quænam, quæso, hæc inter uos tam familiariter fauorabiliteréque discurens exhibitio,& redhibitio? Tibi ille, tuque uicissim illi. Sed quid? Idipsum ei tu, quod tibi ille,an aliud? Si nobis, si ad nostram loqueIoan.10. ris intelligentiam,euidenter quod sentis edi
a cito.Quousque animas nostras tollis? An
Esa.24.c secundum Prophetam secretum tuum tibi: Ita est,affectus locutus,est, non intellectus, & ideo non ad intellectum. Ad quid ergo? Ad nihil nisi,quòd mirabiliter delectata, & affecta uehementer ad desideratos affatus, finem illo faciente, nec tacere omnino quiuit,nec tamen quod sensit exprimere. Ne-
Luc.6.g que enim ut exprimeret sic locuta est, sed ne taceret.Ex abunduntia cordis os locutũ est, sed non pro abundantia. Habent suas uoces affectus per quas se etiam cum nolũt, produnt: timor, uerbi causa, meticulosas, dolor gemebundas,amor incundas. Nunquid dolentium planctus,mœrentiumve singultus, uel gemitus, percussorum itemque pauentium subitas, & afferatas clamitationes,seu etiam saturatorum ructus, aut usus creat,aut ratio excitat, aut deliberatio ordinat, aut premeditatio format? Eiusmodi certum est non nutu prodire animi.sed erũpere motu.Sic flagrans ac uehemens: amor præsertim diuinus:cum se intra se cohibere non ualet,non attendit quo ordine, qua lege, qua uè serie seu paucitate uerborum ebulliat, dummodo ex hoc nullum sui sentiat detrimentum. Interdum nec uerba requirit,interdum nec uoces omnino ullas, so-
E lis ad hoc contentus suspiriis. Inde est quod sponsa sancto amore flagrans, idque incredibili modo,sanè pro captanda quantulacunque euaporatione ardoris quem patitur, non considerat quid,qualiter eloquatur: sed quidquid in buccam uenerim, amore urgente non enunciat,sed eructat. Quidni eructet sic refecta,& sic repleta? Reuolue textum epithalamii huius ab ipso exordio usque huc,& uide si tanta uspiam illi quanta hac uice in cunctis uisitationibus,& allocutionibus sponsi copia eius indulta fuerit,& si unquam ex ore ipsius non modo tam multos, sed & tam iucundos sermones acceperit. Quæ argo repleuerat in bonis desiderium suum, quid mirum si ructum potius
Ps.102. quam uerbum fecit? Et si uerbũ fecisset ibi ui-

detur, eructatum puta, & non subordinatum
Psal. 44. a aut præordinatum. Nec enim sponsa rapinã
Cant. 1. d arbitratur sibi aptare Prophetæ dictum. Eructauit cor meum uerbum bonum, quippe eo dem repleta spiritu. Dilectus meus mihi, & ego illi. Nihil consequentiæ habet, deest orationi. Quid inde. Ructus est. Quid tu in ructu quæris orationem iuncturas, solemnia dictionum? Quas tu tuo ructui leges imponis, uel regulas? Non recipit tuam moderationem, non a te compositionem expectat, non commoditatem, non opportunitatem requirit, per se ex intimis non modo cum non uis, sed & cum nescis erumpit, euoluitur potius, quàm emittitur. Tamen odorem
F portat ructus, quandoque bonum, quandoque malum pro uasorum, è quibus ascendit, contrarijs qualitatibus. Denique bonus homo de bono thesauro suo profert bonum, & malus malum. Bonum uas sponsa Domini mei, & bonus mihi odor ex illa. Gratias
Mat. 15. c ago tibi Domine Iesu, qui me dignatus es admittere saltem ad odorandum. Ita Domine, nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa dominorum suorum. Mihi, fateor, bene redolet ructus dilectæ tuæ,
Psal. 144. b & de plenitudine eius quamuis medicum quid gratanter accipio. Memoriam abundantiæ suauitatis tuæ eructat mihi, & nescio quid ineffabile tuæ dignationis, & amoris o-
Cant. 2. d doratus sum in uoce ista. Dilectus meus mi-
Psal. 67. a hi, & ego illi. Ipsa (vt dignum est) epuletur, & exultat in conspectu tuo, & delectetur in
Psal. 64. a lætitia. Veruntamen sic tibi excedat, ut sobria sit nobis. Ipsa ergo repleatur in bonis domus tuæ, & torrente uoluptatis tuæ potetur, sed quæso, perueniat ad me pauperem, uel tenuis odor eructante illa cum satiata fuerit. Bene mihi eructauit Moyses, & bonus odor in ructu eius creantis potenGen. 1. a tiæ: In principio, inquit, creauit Deus cœlũ, & terram. Bene Esaias, nam suauissimum re
Esa. 53. d dimentis misericordiæ odorem dedit, ita eructans: Tradidit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est, & ipse peccata multorum tulit, & pro trãsgressoribus rogauit, ut non perirent. Quid æquè misericor
Psal. 44. a d am redolet? Bonus quoque ex ore Hieremiæ ructus, bonus ex Dauid, qui ait:
G Eructauit cor meum uerbum bonum. Repleti sunt omnes Spiritu sancto, & eructan-
Thre. 3. c tes omnia impleuerunt bonitate. Ructum Hieremiæ requiritis? Non sum oblitus, iam parabam illum. Bonum est prestolari cum silentio salutare Domini. Eius est, non fallor, admonere naribus balsamum uincit suauitas remunerantis iustitiæ, quam importat. Patientem pro iustitia, iuuit me expectare mercedem in posterum, non recipere in præsenti, quod iustitiæ merces salutare non secuti, sed Domini sit. Si moram fecerit, inquit, expecta eum, & ne murmuraueris, quoniam bonum est cum silentio expectare. Ego sciam quod hortatur, expectabo Dominum Saluatorem meum. Sed peccator sum, & ad huc mihi grandis restat uia: quia lõge à peccatoribus salus. Non murmurabo tamen, in odore, uel dolore interim consolabor me. Lætabitur iustus in Domino, gustu experiens quòd ego sentio odoratu. Quem spectat iustus, peccator expectat, & expectatio odoratio est. Nam expectatio, ait, creaturæ reuelationem filiorum Dei expectat. Porro spectare, gustare est, & uidete quoniam suauis est Dominus. An potius iustus, qui expectat, & qui iam tenet beatus? Denique expectatio iustorum lætitia.
Nam peccator nihil expectat. Et inde peccator, quod bonis præsentibus non modo detentus, sed & contentus, nihil in futurum expectat, surdus ad uocem illam. Expecta me, dicit Dominus, in die resurrectionis meæ in futurum. Et ideo iustus erat Simeon
H quia expectabat, & odorabat iam Christum in spiritu, quem necdũ in carne odorabat. Et beatus in expectatione sua: quia p odorem expectationis peruenit ad gustum contemplationis. Denique ait: Et uiderunt oculi mei salutare tuum. Iustus quoque Abraham, qui & ipse expectauit, ut uideret diem Domini, & non est confusus ab expectatione sua nam uidit, & gauisus est. Iusti Apostoli tum audiebant: Et uos similes hominibus expectantibus Dominum suum. Quidni iustus & Dauid quando ajebat: Expectans expectaui Dominum? Ipse est quartus de numero prænominatorum ructatorũ meorum, quem pene præterieram. Non expedit quidem. Iste os suum aperui, & attraxit spiritum, & saturatus non modo eructauit, sed & cantauit. Iesu bone quantam meis naribus, & auribus ilte infudit suauitatem in ructu, & cantu suo de oleo letitiæ, quo unxit te Deus Deus tuus præ consortibus tuis ex myrrha, & gutta, & casfia a uestimentis tuis a domibus eburneis, ex quibus delectauerunt te filiæ regum in honore tuo? Vtinã me digneris occursu tanti uatis,
& amici

Aba. 2. a
3. Re. 19. b

Psal. 63. b
Rom. 8. d
Psal. 33. b
Pr. 10. d
Soph. 3. b
Luc. 2. d
Psal. 44. b
Ioan. 8. g

& amici tui in die solemnitatis, & lætitiæ, quando egredietur de thalamo tuo epithalamium suum canens in psalterio iucundo cum cithara, affluens delitijs, respersus, & respergés uniuersa istiusmodi puluere pigmẽtario. In illa die, uel potius in illa hora, nam hora est si quando est, & fortassis ne hora quidem, sed horę dimidium, iuxta illud Scripturæ: Factum est silentium in cœlo quasi media hora: ergo in illa hora replebitur gaudio os meum, & lingua mea exultatione,
Psal. 125. dum singulos, non dico psalmos, sed ver-
4 sus singulos sentiam ructus, & quidem odoriferos super omnia aromata. Quid Ioan-
I nis ructu fragrantius, qui verbi mihi redolet æternitatem, generationem, diuinitatem? Quid de Pauli ructibus loquar, quan ta orbem suauitate repleuerint? Denique Christi bonus odor erat in omni loco. Verba certè ineffabilia etsi non profert, ut audiam, offert tamen, ut cupiam: & libeat odorare, quæ audire non licet. Nescio enim quo pacto, quo plus latent, plus placent, & auidius inhiamus negatis. Sed iam aduerte apud sponsam similem rem: quomodo instar Pauli, in præsenti capitulo, & secretum non aperit, nec præterit tamen intactum, aliquid quasi olfactui nostro indulgens, quod gusti forte interim non com
Cant. 2. d petere iudicarit: siue propter indignitatem nostram: siue propter incapacitatem. Dilectus meus mihi, & ego illi. Quod non est dubium: duorum quidem hoc loco amor mutuus flagrat, sed in amore summo unius profectò fœlicitas alterius mira dignatio. Neque enim inter pares est consensio seu complexio hæc. Cæterum quid ista ex hac prærogatiua amoris glorietur impensum sibi, repensum que uicissim a se, quis se liquido nosse præsumat, nisi qui præcipua puritate mentis, & corporis sanctitate, in semetipso meruerit tale aliquid experiri? Res est in affectibus: nec ratione
2. Co. 3. d ad eam pertingitur, sed conformitate. Quã pauci uerò qui dicant: Non autem reuelata facie speculantes gloriam domini, in eandem imaginem transformamur de claritate in claritatem, tanquam à domini spiritu.
K Verum ut sub aliqua qualicunque intelligentiæ forma, quod legitur redigatur: saluo quidem sponsæ suo singulari secreto, ad quod interim non datur accedere, præsertim talibus, quales nos sumus: apponendum sanè aliquid nobis, eo accommodatius ad communem sensum, quò usitatius, quod & uerbis cõsequentium, & intellectum det paruulis. Et mihi quidem uidetur satis
Psal. 118. esse ad nostram grossam, & quodammodo a popularem intelligentiam, si dicendo: Dilectus meus mihi: subaudiamus, intendit: ut
Cant. 2. d sit sensus: Dilectus meus intendit mihi, & ego illi. Quanquam tamen nec solus ego id senserim, nec primus: cum Propheta ante me dixerit: Expectans expectaui dominũ,
Psal. 39. c & intendit. Habes apertè intentionem domini ad Prophetam: habes, & Prophetæ ad dominum in eo quod ait: Expectans expectaui. Nam qui expectat, intendit; & expectare, intendere est. Idem omnino sensus: eadem penè uerba apud Prophetam, quæ apud sponsam: sed prius ex Propheta transposita. Prius siquidem is quod illa posterius posuit, & econuerso. Cęterùm sponsa rectius locuta est, & non prætendens meritum, sed præmittens beneficium, & se præuentam dilecti gratia confitens. Recte omnino. Nam quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Denique audi Ioã
Ro. 11. d nem, quid in Epistola super hoc senserit:
1. Io. 4. b In hoc est charitas, inquit, non quasi nos dilexerimus Deum, sed ipse prior dilexit nos. Propheta tamen gratiæ præuentionẽ etsi tacuit, non negauit subsecutionem.
L Plane non tacuit. Sed accipe de alio loco certiorem de te ista ipsius confessionem: Et
Psal. 22. b misericordia tua, inquit (domino loquebatur) subsequitur me omnibus diebus uitæ meæ. Audiet de præuentione identidem ipsius non minus certam manifestamue sententiam. Deus meus, inquit, misericordia eius præueniet me. Item ad dominum:
Psal. 78. b Cito, ait, anticipent nos misericordiæ tuę,
Psal. 58. c quia pauperes facti sumus nimis. Pulchre sponsa posterius, ni fallor, hæc eadem uerba non eodem ordine ponit, sed sequitur, & ipsa Prophetæ ordinem, loquens hoc modo: Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi. Cur ita? Nempe ut tunc magis gratia plenam se probet, cum totum gratiæ dederit, & primas scilicet illi partes ascribens, & ultimas. Aliequin quomodo gratia plena, si quid habuerit quod non sit ex gratia? Non est quo gratia intret, sibi iam meritum occupauit. Ergo iam plena confessio gratiæ, ipsius gratiæ plenitudinem signat in anima cõfitentis. Nã si quid de proprio inest, inquantũ est, gratiam cedere illi necesse est. Deest gratiæ quicqd meritis de

putas. Nolo meritum quod gratiam excludat, Horreo quicquid de meo est, ut sim meus, nisi quòd illud magis forsitan meum est, quod me meum facit. Gratia reddit me mihi iustificatum gratis: & sic liberatum a seruitute peccati. Denique ubi spiritus Domini, ibi libertas. O fatuam sponsam synagogam, quæ contemnens Dei iustitiam, idest gratiam sponsi sui, & suam uolens constituere, iustitiæ Dei non est subiecta. Ob hoc misera repudiata est, & iam non est sponsa, sed Ecclesia, cui dicitur: Desponsaui te mihi in fide. Desponsaui te mihi in iudicio, & iustitia. Desponsaui te mihi in misericordia, & miserationibus. Nec tu me elegisti, sed ego elegi te, nec ut te eligerem, tuam inueni meritam, sed præueni. Ita ergo in fide desponsaui te mihi: & non in operibus legis: desponsauique in iustitia, sed iustitia, quæ est ex fide non ex lege. Restat ut iudices iudicium rectum inter me, & te iudicium quo te desponsaui, ubi constat interuenisse non tuum meritum, sed meum placitum. Hoc est autem indicium, ut tua merita non extollas, non præferas opera legis, non iactet pondus diei, & æstus, quæ magis in fide, & in iustitia, quæ est ex fide, necnon in misericordia, & miserationibus nosceris desponsata. Quæ uere sponsa est agnoscit ista, & utramque gratiam confitetur. Primo quidem eã quæ prima est, qua & præuenta est, postea uerò & subsequentem. Ait itaq; nunc. Dilectus meus mihi & ego illi, principiũ dilecto tribuens. In consequentibus. Ego inquit, dilecto meo, & dilectus meus mihi: cõsummationem illi æque concedens. Nunc iam uideamus, quid dicat. Dilectus meus mihi. Si enim hoc recipitur, ut subaudiamus: intendit, sicut iam diximus, & sicut Propheta ait: Expectans expectaui Dominum, & intendit mihi: ego autem in uerbo isto sentio nescio quid nou plane exiguum, nec mediocris prærogatiuæ. Sed non est ingerenda fatigatis auribus & mentibus res omni alacritate digna. Si non grauat, differatur, & non in longum: crastinus inde incipiat sermo. Tantum orate, ut ab irruentibus occupationibus interim custodiat nos gratia, & misericordia spon si Ecclesiæ Iesu Christi Domini nostri, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen

Osee 2.d

Ioa. 15.c

Mat. 20. b

Pſ. 39.a

A

Qualiter sponsus Christus intendit sponsæ Ecclesiæ, & ipsa illi. Et de cura quam habet Deus de electis, & vnde insit Ecclesiæ. Quid sit mereri, uel non, aut præsumere.
Sermo LXVIII.

AVdite iam quod heri distulimus; audite gaudium meum, quod sensi. Et uestrum est, audire gaudentes. In uno uerbo sponsæ sensi hoc, & quasi odoratus abscondi, eo uobis hodie festiuius exhibendum, quo tempestiuius. Sponsa locuta est, & dixit sponsum intẽdere sibi. Quę est sponsa, & quis est sponsus? Hic Deus noster est, & illa (si audeo dicere) nos sumus, cũ reliqua quidẽ multitudine captiuorum, quos ipse nouit. Gaudeamus. Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ. Nos sumus in quos intendit Deus. Quanta tñ disparilitas. Quid terrigenæ, & filij hominum coram illo? Secundum Prophetã sic sunt quasi non sint, & quasi nihilum, & inanem reputari sunt ei. Quid sibi ergo uult ista inter tam dispares comparatio? Aut illa in immensum gloriatur, aut is in immẽsum amat. Quam admirabile est, quod illius intẽtionem ista sibi, quasi propriam uendicat: dicens. Dilectus meus mihi? Nec eo cõtenta tamen pergit amplius gloriari, respondere se illi, quasi ex æquo morem gerere, repẽdere uicem. Sequitur enim: Et ego illi. Insolens verbum, & ego illi. Nec minus insolẽs dilectus meus mihi: nisi vtroque insolentius utrunque simul. O quid audet cor purum, & conscientia bona, & fides non ficta? Mihi, inquit, intendit. Itane huic intenta est illa maiestas cui gubernatio pariter, & administratio uniuersitatis incumbit, & cura sęculorum ad sola transfertur negocia imo ocia amoris, & desiderij huius? Ita plane. Ipsa est enim Ecclesiæ electorũ, de quibus Apostolus: Omnia, inquit, propter electos. Et cui dubium, quod gratia, & misericordia Dei sit in sanctos eius, & respectus in electos illius? Ergo prouidẽtiã cæteris creaturis non negamus, curam sponsæ uendicat sibi. Nunquid de bobus cura est Deo? Ne dubium quin idem possimus dicere de equis, de camelis, de elephantis, & de cũctis bestijs terræ: similiter & de piscibus maris, & volatilibus cœli, postremò de omni re, quæ est super terrã, solis sanè exceptis quibus

2.Co.1.c

B

Cant.2.d

2.Ti.1.b

Sap. 4.c

2.Cor.5.

bus dicitur. Omnem solicitudinem uestram proijcientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. An non tibi videtur ueluti his uerbis dictum; Intendite illi, quia ipse intẽdit uobis? Et obserua Apostolum Petrum (eius. n. verba sunt) si non & ipse uerborum sponsæ obseruauerit ordinem. Nempe non ait: Omnem solicitudinem uestram proijcientes in eum, ut sit ipsi cura de uobis: sed; Quia ipsi cura est de uobis. aperte proinde monstrans, Ecclesia sanctorum non modo quoniam dilecta, sed & quòd prius dilecta fuerit. Constat non ad eam pertinere de uerbo quod de bobus dixit Apostolus, nam curam illius habet qui dilexit illam, & semetipsum dedit pro illa. Nonne hæc est ouis errans, cuius cura etiã supernorum curæ gregum prælata est? Denique illis expositis, pastor descendit ad istã quæsiuit diligenter, inuentam non reduxit, sed reuexit: noua cum illa & de illa intulit cœlis festa gaudiorum, populis angelorum inuitatis ad solemnitatem. Quid ergo? proprijs humeris dignatus est eam reportare, & curam illius non habebit? Ideo non confunditur dicere: Dominus solicitus est mei. Nec se existimat errare, cum item dicit: Dominus retribuet pro me. Et si quid est aliud quod curam Dei circa ipsam significare uideatur. Inde est quod dominum sabaoth dilectum suum dicit, & cum qui cum tranquillitate iudicat omnia, sibi intendere gloriatur. Quidni glorietur? Audiuit illum dicentem sibi: Nunquid mater potest obliuisci ut non misereatur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Denique oculi domini super iustos. Et quid sponsa, nisi congregatio iustorum? Quid ipsa, nisi generatio quærentium dominum, querentium faciem sponsi? Non enim ille intendit huic, & nõ ista illi. Propterea utrunque ponit, dicens: Illi mihi, & ego illi. Ille mihi, quia benignus & misericors est: ego illi, quia non sum ingrata. Ille mihi gratiam ex gratia: ego illi gratiam pro gratia. Ille meæ liberationi, ego illius honori. Ille saluti meæ, ego illius uoluntati. Ille mihi & non alteri, quoniam una sum columba eius, ego illi & non alteri. Nec enim audio uocẽ alienorum, nec enim acquiesco dicentibus mihi: Ecce hic est Christus: aut ecce illic est. Hæc Ecclesia. Quid singulis quisque nostrum? Putamusne in nobis quempiam esse cui aptari queat quod dicitur: Quid dixi in nobis? Ego autem & de quouis intra Ecclesiam constituto si quis hoc quærat, non omnino reprehendendum censuerim. Nec enim una unius ratio est atque multorum. Denique non propter animã unam, sed propter multas in unam Ecclesiam colligendas, in unicam astringendas sponsam Deus tam multa & fecit, & pertulit cum operatus est salutem in medio terræ. Charissima illa est una uni, non adhærens alteri sponso, non cedens alteri sponsæ. Quid ista non audeat apud tam ambitiosum amatorem? Quid non ab illo speret, qui se quæsiuit è cœlo, uocauit è finibus, terræ? Nec modo quæsiuit, sed acquisiuit. Adde & de modo acquisitionis in sanguine acquisitoris. Alias uerò (ut assolet) propterea magis præsumit, quoniã prospiciens in futurum non ignorat quoniã dominus se opus habet. Quæris ad quid? Ad uidendum in bonitate electorum suorum, ad lætandum in lætitia gentis suæ, ut laudetur cum hæreditate sua. Nec parum hoc opus existimes, nullum, dico tibi remanebit opus perfectum si hoc nutarit. Nõne de statu & consummatione Ecclesiæ finis omnium pendet? Tolle hanc, & frustra inferior ista creatura reuelationem filiorum Dei expectat. Tolle hanc, & neque patriarchæ neque prophetæ aliqui consummabuntur, cum Paulus asserat Deum ita prouidisse pro nobis, ne sine nobis consummarẽtur. Tolle hanc & ipsa sanctorum angelorum p imperfectione sui numeri gloria claudicabit, nec Dei ciuitas de sui integritate gaudebit. Vnde ergo implebitur propositum Dei, & mysterium uoluntatis eius, magnumque illud pietatis sacramentum? Vnde postremo dabis mihi infantes & lactentes, quorum ex ore laudem suam perficiat Deus? Cœlum non habet infantes, habet Ecclesia, quibus & dicit: Lac uobis potum dedi, nõ escã. Et hi ad laudem quasi complendam a Propheta inuitantur, dicente: Laudate pueri dominum. Tu putas Deum nostrum totam habiturum suæ gloriæ laudem, donec ueniant qui in conspectu Angelorum psallant tibi? Lætati sumus pro diebus quibus nos humiliasti, annis quibus uidimus mala. Hoc genus lætitiæ cœli nescierunt nisi per Ecclesiæ filios: hoc nemo unquam lætatur q nunquam non lætatur. Opportune post tristitiam gaudium subit, post laborem quies, post naufragium portus. Placet cunctis

1.Pet.5. C

D

Cant.2.d

E

Pſ. 39.b

Pſ. 137. b

Mat. 13. a

Pſ. 73.c

g

Heb. 11.

p

Pſ. 8.a

2.Co.3.a

Pſ. 112. a

Pſ. 137. a

Pſ. 89.b

Eſa. 49.d

securi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

securitas,sed ei magis qui timuit. Iu cunda omnibus lux,sed euadenti de potestate tenebrarum iucundior. Transisse de morte ad uitam,uitæ gratiam duplicat. Pars mea hęc in cœlesti conuiuio, & seorsum ab ipsis spiritibus beatis. Audeo dicere expertem meæ beatitudinis ipsam beatam vitam, nisi si dignetur fateri, quod per charitatem ea
Lu.15.b in me fruitur,& per me. Aliquid sanè videtur etiam perfectioni illi accessisse ex me,ne que hoc parum. Denique gaudêt Angeli ad pœnitentiam peccatoris. Quod si deliciæ angelorum lachrymæ meæ,quid deliciæ?

Ps.65.c Omne opus ipsorum laudare Deum, sed deest laudi si desint qui dicant: Transiuimus per ignem & aquam,& eduxisti nos in refrigerium. Fœlix proinde in sua uniuersitate Ecclesia,cuius omnis gloriatio impar est causæ,non pro his tantum quæ illi iam facta sunt,sed pro his quoque quæ de illa ad huc oportet fieri. Nam & de meritis quid solicita sit, cui de proposito Dei firmior suppetit securioráque gloriandi ratio? Non potest seipsum negare Deus,neque non facere quæ iam fecit,ut scriptum est. Qui fecit quæ
Eze.36.c futura sunt. Faciet,faciet,nec deerit suo proposito Deus. Sic non est quod iam quęras quibus meritis speremus bona, præsertim cum audias apud Prophetam: Non propter uos,sed propter me ego faciam,dicit dominus. Sufficit ad meritum scire,quod non sufficiant merita. Sed ut ad meritum satis est, de meritis non præsumere: si carere meritis satis ad iudicium est. Porro infantium renatorum neminem carere meritis, sed Christi
G habere merita. Quibus se tamen indignos reddunt si sacramento iungere non nequiuerint, sed neglexerint, quod quidem periculum iam adultæ ætati is est. Merita proinde habere cures: habita,data noueris: fructum speraueris Dei misericordiam & omne periculum euasisti paupertatis,ingratitudinis, præsum-
Pro.30.b ptionis. Pernicioſa paupertas,penuria meritorum: præsumptio autem spiritus fallaces diuitiæ. Et ideo diuitias & paupertates ne deleris mihi domine, ait Sapiens. Fœlix Ecclesia,cui nec merita sine præsumptione,nec præsumptio absque meritis deest. Habet unde præsumat,sed non merita. Habet merita, sed ad promerendum, non ad præsumendũ. Ipsum nõ præsumere, nonne promereri est? Ergo eo præsumit securius, quo non præsumit: & non ad quod confundatur in uerbo gloriæ, cui multa materies gloriandi. Misericordiæ domini multæ, & ueritas eius manens in æternum.

Quidni glorietur secura, in cuius testi- Ps.118.
monium gloriæ,misericordia & ueritas obuiauerunt sibi? Siue igitur dicat: Dilectus a
meus mihi: siue dicat: Expectans expectaui Ps.84.a
dominum,& intendit mihi: siue, Dominus Ps.29.a
solicitus est mei: uel si quę sunt etiam eiusIbidem.
modi uoces aliæ atque aliæ, quæ diuinum quendam affectum ac singularem fauorem erga aliquid similiter exprimere uideantur nihil horum a se alienum putabit,cui oratio
H pręsumendi Domini constitutio est, præsertim cum non alteram videat sponsam, alteramue Ecclesiam, cui possit fieri quæ non possunt non fieri. Ergo de Ecclesia patet, ꝙ in nullo illa omnia sibi aptare uerebitur. De una anima quæritur etiam si sit spiritualis & sancta,liceatnè illi ullo modo audere in talibus. Neq; enim prærogatiuas omnes unius illius catholicæ multitudinis, ob quam omnia fiunt,una de multitudine arrogabit sibi quantalibet emineat sanctitate. Et ideo difficilius,ut sentio ego,inuenietur (si tamen inuenieti),quo modo possit licere. Vnde necessarium reor alio istud sermone tentari, nec modo ingredi uias scrupulosæ disputationis,quarum adhuc exitu m ignoramus,ni si prius super uerbo absconditi oratum fuerit ad eum,qui aperit & nemo claudit sponsum Ecclesiæ Iesum Christum dominum nostrum,qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Qualiter omnis altitudo se extollens aduersus scientiam Dei, deijciur: & de aduentu & mansione patris,& uerbi apud animam Deum diligentem, & familiaritate,quæ inde inter Deum & animam contrahitur.

SERMO LXIX.

Dilectus meus mihi,& ego illi. Hanc Can.2.d
uocem uniuersali Ecclesiæ sermo superior assignauit, ppter factas sibi à Deo promissiones uitę eius quæ nũc est pariter & futuræ. De anima ppposita quæstio

I quæstio est,quia nõ potest sibi arrogare una ꝙ uniuersitas audeat,nec aliquo modo ad se trahere illam. Si non licet,referamus proinde oportet ita ad Ecclesiam, ut ullatenus ad personam. Nec modo hanc, sed & reliquas uoces similes huic loquentes grandia, uerbi gratia. Expectans expectaui Dominum,
Ps.39.a & intendit mihi: & si quas alias sermo superior perstrinxit. Quod si quis licere putat,ego non abhuc,sed interest cui. Non enim cuicunque. Prorsus habet Ecclesia Dei spiri
1.Co.1.c tuales suos,qui non modo fideliter, sed & ducialiter agant in eo, cum Deo quasi cum amico loquentes,testimonium illis perhibẽte conscientia gloriæ eius. Quinam illi sint id quidem penes Deum: tu uerò audi qualem te esse oporteat,si talis uis esse. Quod tamen dixerim non quasi expertus,sed quasi experiri cupiens. Da mihi animam nihil amantem præter Deum, & quod propter Deum amandum est cui uiuere Christus non tantum sit,sed & diu iam fuerit. cui studij,& ocij sit prouidere Deum in conspectu suo sẽper, cui solicite ambulare cũ Domino Deo suo,non dico magna,sed vna uoluntas sit, & facultas non desit: da,inquam, talem animã, & ego non nego dignam sponsi cura, maiestatis respectu,dominantis fauore, solicitudine gubernantis & si uoluerit gloriari, non
Ibidem. erit insipiens,tantum ut qui gloriatur in Domino glorietur. Ita in quo multi audent, audet & unus, sed alia ratione. Nempe sanctam multitudinem causæ supradictæ fidentem faciunt, sanctam animam duplex quædam ratio. Primo quidem quod habeat in natura simplicissima sponsi diuinitas qua
k si unum respicere multos,& quasi multos unum. Nec ad multitudinem multus erit, nec ad paucitatem rarus: nec ad diuersitatẽ diuisus, nec restrictus ad vnum: nec anxius ad curas,nec perturbatus seu turbulentus ad solicitudines. Sic sanè uni intentus,ut nõ detentus: sic pluribus,ut non distentus. Deinde quod ut probare suauissimum,ita charissimum probasse est: tanta est uerbi dignatio, tanta beneuolentia patris uerbi erga bene affectam, & bene compositam animam(quod quidem ipsum patris munus, & uerbi opus est) ut quam sua tali benedictione præuenerint,& præparauerint sibi,sua quoque dignẽ tur præsentia, & ita ut non modo ad eam
Io.14.c ueniant,sed etiam mansionem apud eam faciant. Non enim sufficit exhiberi, nisi & copiam sui præbeant. Quid est uenire ad animam uerbum? Erudire in sapientia. Quid est patrem uenire? Afficere ad amorem sapientiæ,ut dicere possit. Quia amatrix facta sum formæ illius. Patris diligere est, & ideo patris aduentus ex infusa dilectione probatur. Quid faceret eruditio absque dilectione? Inflaret. Quid absque eruditione dilectio? Erraret. Denique errabant, de Ro.10.a
quibus dicebatur. Testimonium illis perhibeo,quod zelum Dei habeant,sed non secũdum scientiam. Non decet sponsam uerbi esse stultam, porrò elatam pater non sustinet. Pater enim diligit filium, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam uerbi,semper in promptu habet deijcere,atque destruere,siue immittendo zelum,siue intẽ- L
dendo quorum alterum misericordiæ, alterum iudicij est. Vtinam in me omnem extollentiam comprimat,imo deijciat, & ad nihilum redigat non accensus furor, sed infusus amor. Vtinam discam non superbire, sed unctione potius quam ultione magistra.
Domine ne in furore tuo arguas me,sicut an Ps.6.a
gelum extollentem se in cœlo: neque in ira tua corripias me,sicut hominem in paradiso. Ambo iniquitatem meditati sunt al- Gen.3.b
titudinem affectantes: ille potentiæ,iste sciẽ Es.14.d
tiæ. Denique credidit insipiens mulier polli Gal.6.a
centi,sed seducenti. Eritis sicut dij, scientes bonum,& malum. Iam sese ante seduxerat, cui persuaserat similem & fore altissimo. Nã qui se putat aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. Verum utraque altitudo deiecta est,sed in homine mitius: iudicante ita illo, qui omnia f e t n pondere,& mensura. Nã angelo in furore punito,imo damnato, homo iram tantum sensit, & non furorem. Nempe cum iratus fuit,misericordiæ recordatus. Propter hoc semen eius filij iræ, & non furoris usque in hodiernum diem. Si non nasceret filius iræ,non opus esset renasci. Si furoris filius nasceret: aut non contigisset aut non profuisset renasci. Vis uidere Luc.19.
furoris filium? Si uidisti Satanam tanquam fulgur cadentem de cœlo,quod est in impetu furoris precipitatum,& cognouisti de furore Dei. Denique non est recordatus misericordiæ suæ, quia cum iratus fuerit,misericordiæ recordabitur,non cum iam usque ad furorem exarserit. Væ filijs diffidentiæ,his M
quoque qui ex Adam sunt quinati iræ filij, ipsi sibi iram in furorem, uirgam in baculum, imo in malleum diabolica obstinatione conuertunt. Denique thesauri- Rom.2
zant

Universidad de Deusto
Biblioteca

zant sibi iram in die iræ. Ira autem accumulata, quid nisi furor? Peccauerunt peccatum diaboli, & diaboli sententia præcelluntur. Væ etiam quamuis mitius quibusdam filijs ire, qui nati in iram, non expectauerunt renasci in gratia. Nempe mortui in quo & nati, iræ filij permanebunt. Iræ dixerim, non furoris: quim ut pijssimè creditur, & humanissime gemitur, mitissimæ sunt pœnę, totum quo addicti sunt, aliunde trahentium. Ergo in furore diabolus iudicatus est quia inuenta est iniquitas eius ad odium, hominis autem ad iram, & ideo non ira corripitur. Ita omnis altitudo contrita est, & quæ inflat, & quæ præcipiat, patre nimium zelante pro filio. Vtrobique siquidem iniuria filij est, & de usurpata potentia aduersus uirtute Dei, quæ ipse est, & de præsumpta scienta aliunde quam à sapientia Dei, quæ nihilominus ipse est. Domine quis similis tibi? Quis
psal. 34. b nisi splendor, & figura substantiæ tuæ.
Quis nisi imago tua. Solus in forma tua, solus non rapinam arbitratus est esse æqualē
phil. 2. a tibi altissimus altissimi filius. Quomodo non æqualis? etiam unum estis ipse, & tu. Sed es illi a dextris tuis non sub pedibus. Quo pacto audet quis persuadere locum unigeniti tui? Præcipitetur. Ponit sibi sedem in excelso: subuertatur cathedra pestilentiæ.

A Item quis docet hominem scientiam? Nonne tuo clauis Dauid aperiens cui uis, & cui uis claudēs? Et quō sine claue ad thesauros sapientiæ & scientiæ introitus, imò irruptio tentabatur? Qui non intrat per ostium fur est, & latro. Petrus ergo intrabit qui claues accipit. Non tamen solus, nam & me si
Mat. 16. c uoluerit, introducet, aliumque excludet quē forte uoluerit, in scientia & potestate sibi data desuper. Et hæ claues quæ? Potestas aperiendi, & claudendi, atque inter excludendos & admittendos discretio. Et non in serpente thesauri, sed in Christo: Et ideo non potuit dare scientiā serpens, quam non habuit, sed qui habuit, dedit. Nec enim potuit habere potestatem, quam non accepit: sed qui accepit, habuit. Dedit Christus, accepit Petrus, nec inflatus de scientia, nec præcipitandus de potētia. Quare? Quia in neutra extollit se aduersus scientiam Dei, qui nihil horum præter Dei scientiam affectauit, sicut ille qui dolosè egit in conspectu eius, ut inueniatur iniquitas eius ad odium. Quomo-
1. Pet. 1. a do denique præter scientiam Dei, qui se scribit Apostolum Iesu Christi secundum præscientiam Dei patris? Et hæc dicta sint pro eo quod incidit de zelo Dei quem intendit in præuaricantes angelum hominemque. Nam in ambobus reperit prauitatem, qualiter uidelicet in ira, & in furore suo destruxerit omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei. Nunc iam recurēdum ad zelum misericordiæ, id est qui non intenditur, sed qui immittitur: quoniam qui intenditur (ut iam diximus) iudicii est, & satis nō terruit ex memoratis exemplis tam grauiter punitorum. Propterea ibo ego mihi ad locū refugij facie furoris domini ad illum utique pietatis zelum suauiter ardentem, efficaciter expiantem. Nunquid non expiat charitas? Et potenter. Legi quod operiat multitudinem peccatorum: sed dico. Nunquid non idonea est, seu sufficiens ad deiciendam humiliandamque omnem extollentiam oculorum, & cordis? Et maximè. Nam non extollitur, non inflatur. Si ergo dominus Iesus dignetur uenire ad me uel potius in me non in zelo furoris, & ne ita quidem, sed in charitate, & spiritu mansuetudinis, æmulans me Dei æmulatione (quid enim ita Dei ut charitas? nempe & Deus est) si in quam in ista uenerit, in hoc cognoscam quod non sit solus, sed uenerit etiā pater suus cum eo. Nam quid æquè paternum? Propter hoc nempe, non pater uerbi tantum, sed & pater misericordiarum est appellatus, quod innatum habeat misereri semper, & parcere. Si sensero aperiri mihi sensum ut intelligam scripturas, aut sermonem sapientię, quasi ebullire ex intimis, aut infuso lumine desuper reuelari mysteria, aut certo expandi mihi quasi quoddam largissimum cœli gremium, & uberiores de sursum influere animo meditationum imbres, non ambigo sponsum adesse.

2. Co. 5. a

B

Verbi siquidem hæ copiæ sunt, & de plenitudine eius ista accipimus. Quod si parciter infuderit humilis quædam, sed pinguis intimæ aspersionis deuotio, ut amor cognitæ ueritatis necessarium quoddam odium uanitatis in me generet, & cōtemptum, ne forte aut scientia inflet, aut frequentia uisitationum extollat me: tunc prorsus paternè sentio agi mecum, & patrem adesse non dubito. Si autem perseuerauero huic dignationi dignis semper (quod in me est) affectibus, & actibus respondere, & gratia Dei apud me uacua non fuerit: etiam mansi[illegible], me facie tum pater enutriens, quā[illegible] erudiens. Quanta putas ex hac mansione inter animam & verbum familiaritatis gratia oriatur, quanta de familiaritate sequatur fiducia? Non est, ut opinor, quod iam talis anima dicere vereatur: Dilectus meus mihi: quæ ex eo quod se diligere, & uehemēter diligere sentit, et diligi nihilominus vehemēter nō ambigit ac de sua singulari in
Mat. 7. a intentione, solicitudine, cura, opera, diligentia, studioque quo incessanter, & ardenter inuigilat queadmodum placeat Deo, æquę hæc omnia in ipso indubitanter agnoscit recordans promissionis eius. In qua mensura mensi fueritis, remetietur uobis: nisi quod
Ecc. 23. a redhibitionem gratiæ prudens sponsa ad suam magis cauta est trahere partem, sciēs
Can. 2. d se potius præuentam à dilecto. Inde est quod illius operā præfert: Dilectus, inquiēs meus mihi, & ego illi. Ergo ex proprijs quæ sunt pœnes Deū agnoscit: nec dubitat se amari quæ amat. Ita est. Amor Dei amorem animæ parit, & illius præcurrens intentio intētā animā facit, solicitudoq; solicitā. Nescio

C

D in qua vicinitate naturæ cū semel reuelata gloriā Dei speculari anima poterit, mox illi se conformari necesse est, atq; in eandē imaginem transformari. Igitur qualem te paraueris Deo, talis oportet appareat tibi Deus. Cum sancto sanctus erit, & cum uiro innocente innocens erit. Quid ni æquè, & cum amante amans, & cum uacante uacans, & cum intento intentus, & solicitus cum solici
Ps. 17. d to? Denique ait. Ego diligentes me diligo, & qui mane uigilauerint ad me, inuenient me. Vides quomodo non solum de amore suo certum te reddat, si quidem tu ames illum: sed etiam de solicitudine sua quam protegeris si te senserit solicitum sui. Vigilas
Pro. 8. b tu? uigilat & ille. Consurge in nocte in principio uigilarum tuarum. Accelera quātum vis etiam ipsas anticipare uigilias inuenies eū, non præuenies. Temere in tali negotio vel prius aliquid tribuis tibi, uel plus, & magis amat, & ante. Si hæc anima scit, imò quia scit, miraris quod illa maiestatem qua si cætera non curantem soli sibi intendere gloriętur, cui soli ipsa postpositis curis omnibus tota deuotione cuttodit. Sermo finem desiderat, sed unum dico spiritualibus, qui in nobis sunt, mirum quidem, sed uerum: animam Deum uidentem haud secus uidere, quam si sola uideatur à Deo. Et ergo fiducia dicit illum intendere sibi, sequi illi, nihil præter se, & ipsum uidens. Bonus es domine animæ quærenti te, occurris, amplecteris, sponsum exhibes, qui dominus es imo qui es super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Vnde sponsus dilectus dicatur, & de veritate, mansuetudine, & iustitia, ceterisque uirtutibus, quæ sunt lilia, inter quæ pascitur.
Sermo. LXX.

E

Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia. Quis hunc iam imputet præsumptioni uel insolentiæ, si se dicat inisse societatem cum illo qui pascitur inter lilia? Etiam si inter sidera pasceretur, eo solo quo pasceretur, nescio quid magnum videri possit cum eiusmodi amicitias seu familiaritatē habere. Aliquid prorsus ignobile & humile sonat, pasci. Nūc uerò cum & pasci inter lilia perhibetur, delectationis adiectio longius amouet, & propulsat temeritatis notam. Quid enim sunt lilia? luxta uerbum domini, fœnum quod hodie est, & cras in clibanum mittitur. Quātus est iste, qui fœno pascitur, quasi unus
Mat. 6. d agnorum aut vitulorum? Et agnus plane & uitulus saginatus. Sed tu forte uigilantius aduertisti non pabulum hoc loco designari, sed locum: nec enim dictum est, lilijs eum pasci: sed inter lilia. Esto. Non fœnum comedit ut bos, in fœno tam uersari, & super fœnum discumbere instar unius de turba, quid eminentiæ habere potest? Quid
F uerò gloriæ hunc habere dilectum illum qui hoc egerit? Et secundum literam quidem sponsæ uerecundia & cautela prudentiæ eius in loquendo satis apparet, utique disponentis sermones suos in iudicio, & rerum gloriam uerborum modestia temperantis. Alias autem non ignorat unum esse &
Ps. 111. a qui pascitur, & qui pascit: inter lilia commorantem, & regnantem super sidera. At libentius humilia dilecti memorat, propter humilitatem quidem, ut dixi, magis autem quod exinde cœpit esse dilectus, ex quo & pasci. Nec modo exinde, sed inde. Nam qui in altissimis est dominus, in imis est dilectus, super sydera regnans, & inter lilia amans. Amabat & super sydera, quia nus-

quam

quam & nunquam potuit non amare, quia amor est: sed donec ad lilia descendit, & pasci inter lilia compertus est, nec amatus est, nec factus dilectus. Quid? Num amatus est à patriarchis, & prophetis? Est, sed non prius est quàm uisus est & ab ipsis inter lilia pasci. Neque enim non uidetur, quem præuiderunt: nisi ita quis absque spiritu sit, ut uidentem in spiritu, putet uidere nihil.

1.Re.9.b Vnde ergo uidentes (nam sic prophetæ appellati sunt) si nihil uiderunt? Inde est quod uoluerunt uidere quæ non uiderunt. Nec enim poterant uelle uidere in corpore quem in spiritu non uidissent. Sed dico, nunquid omnes prophetæ? Quasi omnes uidere uoluerint, aut fuerit omnium fides? Sed enim qui uiderunt, aut Prophetæ fuerunt, aut prophetis acquiescentes. Et credidisse enim nidisse est. Non modo namque qui per prophetiæ spiritum, sed & qui per fidem uidet, si quis ipsum quoque dicat uidere in spiritu, mihi non uidetur errare. Ita ergo quod ad lilia descendere, & inter lilia pasci dignatus est is, qui omnes pasci: dilectum fecit illum, quia non potuit ante diligi, quàm agnosci. Ac per hoc etiam cum de dilecto facta est mentio, pulchrè & illud memoratum est, quod dilectionis, & agnitionis extitit causa. Quærenda in spiritu refectio hæc inter lilia: nam corporea cogitare ridiculum est. Quin ipsa lilia spiritualia (siquidem potuerimus) demonstranda à nobis erunt. Puto hoc quoque dicere nos oportebit, unde inter lilia pascatur dilectus lilijs ne ipsis, an alijs inter lilia reconditis herbis uel floribus? Et in his illud mihi difficilius apparet, quod pasci non pascere perhibetur. Nam quis pascat dubium non est, nec enim indignum ei. At pasci, indigentiam sonat, & ne spiritualiter quidem sine injuria maiestati facile illi posse assignari uidetur. Nec ego sanè recordor usq; modo aduertisse me in hoc cantico pastum uspiam perhiberi, cũ Can.1.b pascentem puto recordemini, & nos mecũ. Denique postulauit sibi aliquando demonstrari ubi in meridie pasceret, & cubaret. Et nunc quidem (quod necdũ dixerat) perhibet pasci, sed non similiter postulat locum indicari sibi, sed ipsa indicat, assignans inter lilia. Nouit hoc, illud non nouit, quia præsto æque esse non potest quod sublime, & in sublimi est, & quod humile, & super terram. Sublime opus, sublimis, & locus, nec accessus ad eum usq; adhuc uel ipsi sponsæ. Et ideo semetipsum exinaniuit usque ad hoc, ut pasceretur ipse omnium pastor, & inuentus est inter lilia, & uisus ab Ecclesia, adamatus est H Psal.44.a ab inope pauper, factus dilectus propter similitudinem. Non solum autem, sed & propter ueritatem, & mansuetudinem, & iustitiam: & per eam scilicet promissiones adimpletæ sunt, quòd superbi dæmones una cũ principe suo iudicati sunt: quòd iniquitates remissæ sunt.

Talis ergo apparuit qui merito amaretur ueræ per se, mitis hominibus, iustus pro hominibus. O uerè amandum & totis medullis cordis amplectendum sponsum. Quid iam cunctetur Ecclesia totam se tota deuotione committere tam fido redditori, tam pio adultori, tam iusto propugnatori? Porro præmiserat Propheta, dicens: Specie tua & pulchritudine tua intende prosperè. Vnde species hæc & pulchritudo? Puto ex lilijs. Quod lilio speciosius? Sic nihil formosius sponso. Ibidem.

Quæ sunt ergo illa lilia, è quibus species decoris eius? Procede, inquit, & regna propter ueritatem & mansuetudinem & iustitiam. Lilia sunt, lilia, inquam, orta de terra, nitentia super terram, eminentia in floribus terræ, fragrantia super odorem aromatum. Ergo inter hæc lilia sponsus, & omnino ex his speciosus & pulcher. Alias enim (quod quidem ad carnis infirma spectat) nõ erat ei species, neque decor. Bonum autem lilium ueritas, candore conspicuum, odore præcipuum. Ibidem.

Deniq; candor est lucis æternæ, splendor & figura substantiæ Dei. Lilium planè, q̃ ad nouam benedictionem, terra nostra produxit, & parauit ante faciem omnium populorum lumen ad reuelationem gentium. Sap.7.b I

Donec sub maledicto fuit terra, spinas & tribulos germinauit. At nunc ueritas de terra orta est, domino benedicente, speciosus omnino quidem flos campi, & lilium conuallium. Agnosce lilium ex candore, qui mox in ipso exortu floris pastoribus de nocte emicuit, dicente Euangelio, quia angelis domini stetit iuxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos. Bene Dei, quia non angeli, sed lilij candor ille aderat, sed illic micabat abusque Bethleem. Agnosce lilium & ex odore, quo & longe positis innotuit magis. Et quidem stella apparuit, sed eam minime uiri graues secuti fuissent: nisi intima quadam suauedolentia orti lilij trahe- Luc.2.c Psa.84.a Luc.2.b

rentur. Et uerè lilium ueritas, cuius odor animat fidem, splendor intellectum illuminat. Leua etiam oculos nunc in ipsam personam domini, qui in Euangelio loquitur. Ego sum ueritas. Et unde quam competenter ueritas lilio comparetur. Si non aduertisti, aduerte de medio floris huius quasi uirgulas aureas prodeuntes, & cinctas candidissimo flore pulchre ac decenter dispositio in coronam: & agnosce auream in Christo diuinitatem humanæ coronam puritate naturæ, id est Christum in diademate, quo coronauit eum mater sua. Nam in quo coronauit eum pater suus, lucem inhabitat inaccessibilem, nec posses in eo illum interim adhuc uidere. Sed de hoc alias. Ioan.4.b

Nunc uero lilium ueritas est. Est & mansuetudo. Et bene lilium mansuetudo habens innocentiæ candorem, & odorem spei, quoniam sunt reliquiæ, inquit, homini pacifico. K Bonæ spei uir mansuetus, nec minus etiã in Psal.36.g præsenti lucidum quoddam uitæ est socialis exemplar. An non lilium quæ lucet officio, redolet spe? Adde quod sicut ueritas de terra orta est, ita mansuetudo. Nisi quis dubitet Psal.84.a Esa.16.a ortum de terra agnũ dominatorem terræ, il Esa.53.a lum agnum qui ad occisionẽ ductus est & nõ aperuit os suum.

Nec tantum mãsuetudo seu ueritas de ter Psal.45.b ra orta est, sed & iustitia: Propheta dicente. Rorate cœli desuper, & nubes pluant iustum aperiatur terra, & germinet saluatorem, & iustitia oriatur simul. Quod autem iustitia lilium sit, recordamini de Scriptura, quia iustus germinabit sicut lilium, & florebit in æternum ante dominum. Nequaquam li- Psal.111. lium hoc hodie est, & eras in clibanum mittitur quia in æternum florebit. Et florebit ante dominum, cuius in memoria æterna eris iustus, & ab auditione mala non timebit, illa scilicet auditione, qua in clibanum ignis peccatores ire iubentur. Porrò huius lilij cã Sap.5.c dor cui non splendet, nisi cui non placet. Denique sol est, non ille qui oritur super bonos & malos. Neque enim qui dicturi sunt. Sol iustitiæ nõ ortus est nobis: lucem illius quandoque uiderunt: uiderunt autẽ quotquot audierunt: uobis autem qui timetis Mal.3.a Deum, orietur sol iustitiæ. Ergo candor huius lilij apud iustos, fragrantia etiam usque ad iniquos diffunditur, etsi non in bonum ipsis. Denique audiuimus iustos, dicentes, quia Christi bonus odor sumus in omni loco, sed aliis quidem odor uitæ in uitam, alij odor mortis in mortem. Quis uel scelerat L tissimus iusti non probet opinionem, quam uis uon amet opus? Et beatus si se non iudicat in eo quod probat. Iudicat autem, quòd probans bonum, & non amans, ideoq̃ nõ beatus plane, sed miser, propter condemnatus iudicio. Quid eo miserius cui odor uitæ, non uitæ, sed mortis nuncius est? Imò nec nũ Ro.14.d cius quidem, sed baiulus. Sunt multa apud sponsum & alia lilia præter hæc, quæ ex Prophetia inciderunt nobis, ueritatem laquor, & mansuetudinem, & iustitiam, nec erit difficile iam cuilibet uestrum similia reperire per semetipsum in horto tam delicioso sponsi. Abundat & superabundat talibus. Quis illa enumeret; Nempe quos uirtutes, tot lilia. Quis finis uirtutum apud dominum uirtutum? Quòd si plenitudo uirtutum in Christo, & liliorum, & fortasis propterea ipse se lilium appellauit, quod totus uersetur in lilijs, & omnia quæ ipsius sunt, lilia sint: conceptio ortus, conuersatio, eloquia, miracula, sacramenta, passio, mors, resurrectio, ascensio, quid horum non candidum, & non suauissimè redolens? Tanta denique in conceptione refulsit superni luminis claritas de superuenientis abundantia spiritus, ut ne ipsa quidem Virgo sancta sustinuisset, si non sibi obumbratum foret à uirtute altissimi. Porrò ortum candidauit incorrupta uirgini M tas matri, conuersationem innocentia uitæ, eloquia ueritas, miracula puritas cordis, sacramenta pietatis arcanum, passionem patiẽdi uoluntas mortem libertas uon moriendi, resurrectionem martyrum fortitudo ascensionem exhibitio promissionum. Quàm bonus fidei odor in his singulis, nostra quidem, qui candorem non uidimus, tempora & uiscera replens. Et beati qui non uiderunt, & credi- Io. 20.c derunt. Pars mea in his odor uitæ, qui procedit ipsis. Is infusus naribus meis apto quodam fidei instrumento, & quidem copiosius pro multitudine liliorum, sanè & exilium leuat, & patriæ desiderium assiduè innouat in uisceribus meis. Habent lilia & aliqui sodalium sponsi, sed non copiam. Omnes enim Ioan.3.d ad mensuram spiritum acceperunt, ad mensuram uirtutes & dona. Solus ille non habet modum, qui habet totum. Aliud est lilia habere, aliud non nisi lilia habere. Quem dabis mihi de filijs captiuitatis adeo innocentem & sanctum, qui totam terram suam floribus occupare potuerit, & ijsmodi floribus; nec infans certè unius diei sine sorde est super terram.

Universidad de Deusto
Biblioteca

terram. Magnus est qui tria uel quatuor lilia ædificare potuerit in terra sua in tanta densitate spinarum & tribulorum, quæ sunt gemina inueterata maledictionis antiquæ. Mecũ uerò, qui pauper sum, bene agitur si unquã ab hac pessima segete iniquitatem uidelicet atq; uitiorum tantulum terræ meæ uendicare extirpando & excolendo sufficiam, unde unum saltem producere lilium possim, si forte & penes me pasci interdum dignetur is,
A qui pascitur inter lilia. At parum dixi, unum de penuria cordis mei os meum locutũ est. Vnum prorsus non sufficit, duo ad minus necessaria. Dico autem continentiam & innocẽtiam: quarum una sine altera nec saluabit. Frustra denique ad unamquamlibet harum intabo sponsum, qui non ad lilium pasci, sed inter lilia perhibetur. Dabo proinde operam habere lilia, ne de singularitate causetur lilij
Ps. 26.c qui non uult nisi inter lilia pasci, & sic declinet in ira à seruo suo. Pono itaq; primam omnium innocentiam, & si huic iungere continentiam qui uero, diuitem me putabo in possessione liliorum. Rex sum autem, si tertiam his adiungere potero patientiam. Et quidẽ possunt sufficere illa. Sed quia & deficere in tentationibus possunt, siquidem tentatio est
Iob. 7.a uita hominis super terram, opus profectò patientia est, quæ utriusq; sit quasi tutrix quædam & custos. Puto si uenerit amator ille liliorum, & ita inuenerit, q̃ non dedignabitur jã pasci apud nos, & apud nos facere pascha: ubi illi & multa suauitas in duabus, & magna erit securitas propter tertiam. Verùm quo pacto dicatur pasci, qui pascit omnia, postea uidebitur. Nunc uerò apparet sponsum non modo apparere inter lilia, sed minime omnino extra lilia posse ali quando inueniri, cum omne quod de eo est, & ipse sit lilium sponsus Ecclesiæ Ie s⁹ Chri stus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Vnde est animæ candor liliorum, quod sponsus & pascit nos, & pascitur à nobis. Et qualis sit unitas animæ sanctæ ad Deum,

B

Sermo LXXI.

Cant. 2.b

FInis præcedentis sermonis principium huius. Est ergo lilium sponsus, sed non lilium inter spinas, quoniam non hẽt spinas qui peccatum non fecit. Denique sponsam protestatus est lilium inter spinas: quoniam si dixerit uel ipsa quia spinas non habeat, seipsam seducit, & ueritas in ea non est. Se uero florem quidem & lilium professus est non tamen inter spinas. Magis autem, Ego, inquit, flos campi, & lilium conuallium & Ibidem.
non est spinarum mentio, quod solus sit hominum qui opus non habeat dicere. Cõuersus sum in ærumn mea dum configitur spina. Ergo absque lilijs nunquam est, qui absPs. 31.a
que uitijs semper est, quia totus, & semper est candidus, speciosus forma præ filijs homiPs. 44.a
num. Tu ergo qui hęc audis uel legis, cura habere lilia penes te, si uis habere hunc habitatorem liliorũ habitantem in te. Opustuũ studium tuum, desiderium tuũ, lilia esse protestentur moralis, quidam rerum ipsarum candor atque odor. Habent & mores colores suos, habent & odores. Neque enim in spiritibus idipsum est color, & odor, nõ magis quam in corporibus. Ergo de colore conEx. 5.d
scientia consultetur, de odore fama. Fœtere fecistis odorem nostrum coram Pharaone, & seruis eius, aiunt illi dicentes de opinione. Porro colorem operi tuo datur cordis intentio, & iudicium conscientię. Nigra sut uitia, uirtus candida est. Inter hanc atque illa, conscientia consulta discernit. Stat sententia Domini de oculo nequam & lucido, quia inter candidum, & nigrum certos fixit limites, & diuisit lucem a tenebris. Quod ergo dę corde puro, & conscientia egreditur bona, candidũ est, & est uirtus. Si aũt & bona fama secuta fuerit, & lilium est, quippe cui nec candor lilij defit, nec odor. Porro uirtus etsi
C non propterea maior, pulchrior tamen, illustriorq; efficitur. Quod si in conscientia nævus fuerit, nec quod ex ea prodierit, carebit nævo. Nã si radix in uitio, & ramus. Ac per hoc quicquid illud sit quod radix uitiata nõ absque traduce uitij ex se producat: uerbi gratia, sermo, actio, oratio: et si fama applaudere

tur, non est quod debeat lilium dici, quia et si odor coniuere uidetur, sed non color.
Quo pacto enim lilium cum impuritatis nævo? Nec sane fama ualebit uendicare uirtuti, quod esse uitium conuicerit conscientia. Erit quidem uirtus contenta candore conscientiæ, ubi sequi non poterit odor famæ cæterum odor famæ, nec excusare sufficiet uitium conscientiæ decoloris. Prouidebit tamen semper (quod in se est) homo uirtutis bona, non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus, ut uere sit lilium.
Es. 1.c Sed est etiã candor animæ iudulgentia Dei ipso dicente per Prophetam. Si fuerint peccata uestra, ut cocinum, quasi nix dealbabũ
D tur, & si fuerint rubra quasi uermiculus, ve lut lana alba erunt. Et est candor, quem si bi induit is, qui miseretur in hilaritate. Etenim si intuearis illum, quem Propheta depingit iucundum hominem, qui miseretur, & commodat: nonne is tibi uidebitur de ipsa animi iucunditate induisse candorẽ quendam pietatis uultui pariter, & operi suo?
Sicut è regione si ex tristitia, & uelut ex necessitate quis tribuat, non candidum planè, sed tetrum præfert manu, & fronte colorẽ.
Ps. 111. Et ideo hilarem datorem diligit Deus. Nunquid, & tristem? Profectò qui respexit ad Abel ob alacritatis candorem: auertit faciem a Cain, quia conciderat facies eius, utique a tristitia, & liuore. Aduerte quãlis calor tristitiæ seu inuidiæ sit, qui Dei a se auertit aspectum. Pulchre, & eleganter in colorando beneficio candor iucunditatis laudatus est uoce illa Poetæ: Super omnia uultus accesseri boni. Nec modo hilaris dator,
1 Co. 9. sed & qui tribuit in simplicitate, diligitur à Deo, & simplicitas candor est. Probamus a contrario, nam nævus duplicitas. Parum dixi, macula est. Quid duplicitas nisi dolus? Sed enim qui dolosè egit in conspectu Dei, inuenta est iniquitas eius ad odiũ.
Ps. 31.a Et ideo beatus, cui non imputabit dominus
Mat. 6.a peccatum, nec est in spiritu eius dolus. Pulcre Dominus paucis utramq; notauit maculam, dolum, tristitiamq;. Noli inquiens fieri sicut hypocritæ tristes. Sponsus itaque & cum sit uirtus, in uirtutibus complacet sibi, & cum sit lilium, libenter inter lilia commoratur, & cum sit candor, delectatur candidis. Et fortasse his hoc est, quod dicitur pasci inter lilia: candore, & odore uirtutũ delecta
E ri. Et quidem pascebatur olim corporaliter apud Mariam, & Martham, & recumbẽs etiam corpore inter lilia (illas loquor, nam lilia erant) nihilominus spiritum refocillabat deuotione, & uirtutibus mulierũ. Quod si illa hora intrasset Propheta, aut Angelus seu alius quiuis spiritualis, tantũ non ignorans, quæ maiestas recumberet, nonne stupens dignationem, & familiaritatem, quam illi esse conspiceret cum puris animis pudicisque corporibus, tamen terrenis, & sexus infirmioris, merito testaretur, quia uidi illũ non modo commorantem, sed & pascẽtem inter lilia? Ita ergo secundum utrumque (carnem dico, & spiritum) pasci inter lilia sponsus inuentus est. Puto autẽ quod & ipse uicissim pasceret, sed in spiritu. Hoc ipso quo pascebatur, quomodo pascebat. Quo modo, inquam, confortabat timiditatem fœminarum, iucundabat humilitatem, impinguabat deuotionem. Sed si uidisti, quod pasci illi sit pascere, uide etiam nunc ne forte, & econuerso pascere sit ei pasci. Domine Ge. 48.e
qui pascis me a iuuentute mea, ait sanctus patriarcha Iacob. Bonus paterfamilias, qui suorum domesticorũ curã gerit, maximè in diebus malis, ut alat eos in fame, cibans illo pane uitæ, & intellectus, & sic nutriens ad uitam æternam. At pascens ita puto nihilominus pascitur ipse, & quidẽ escis, quibus libẽter uescitur, profectib⁹ nostris. Etenim gaudium domini fortitudo nostra. Ita ergo & cũ pascit, pascitur, & pascitur, cum pascit, simul nos suo gaudio spirituali reficiens, & de no F
stro æque spirituali profectu gaudẽs. Cibus Ps. 101.
eius pœnitentia mea, & cibus eius salⁿ mea, b
cibus eius ego ipse. An non cinerẽ tanquam panem mandu cat? Ego autẽ quia peccator sum, cinis sum, ut manducet ab eo. Mandor cum arguor, glutior cum instituor, decoquor cum immutor, digeror cum transformor, unior cum conformor. Nolite mirari hoc, & manducat nos, & manducatur à nobis, quo arctius illi astringamus. Non sane aliàs perfectè unimur illi. Nam si manduco & non manducor, uidebitur in me esse ille, sed nondum in illo ego. Quod si manducor quidem, nec manduco, me in se habere ille, se non etiam in me esse uidebitur. Nec enim perfecta unitio in uno quouis horum. Si enim mãducet me, ut habeat me in se, & a me uicissim manducetur, ut sit in me, quatenus integra firmaque sit connexio, cũ ego in eo, & nihilominus in me ipse erit. Vis tibi per simile ostendã quod dicitur? Attolle oculos nũc in quandã sublimiorem quidem

Universidad de Deusto
Biblioteca

rerum conuenientiam, similem tamẽ huic.
Si ipse sponsus in patre ita esset, vt non tamen in ipso pater, aut ita pater in ipso esset ut non esset ipse in patre: audeo dicere: & ipsorum citra perfectum unitas remaneret, si tamen iam unitas esset. Nunc uerò cum & ipse in patre, & pater in ipso sit, non est
Ps. 72.d quo claudicet unitas, sed uerè perfecteque unum sunt ipse, & pater. Sic igitur anima cui adhærere Deo bonum est, non ante se existimet ipsi perfecte unitam, nisi eum & illum in se, & se in illo manẽtem persenserit.
G Non quia uel tunc unum dicatur cũ Deo, si
1.Co.6.d cut unũ sunt pater, & filius, quamuis qui adhæret Deo, unus spiritus est. Legi hoc, sed illud non legi. Non dico de me, qui nihil sum, sed planè nemo, nisi demens, siue de
Ioan.10. terra, siue de cœlo vsurpauit sibi illam unige
f niti uocem. Ego & pater unum sumus.
Et tamen ego licet puluis, & cinis, fretus quidem Scripturæ auctoritate minimè istud dicere uererer, quia unus cum Deo spiritus
1.Io.4.f sum. Si unquam tamen certis fuero persuasus experimentis Deo me adhærere, instar vnius illorum, qui in charitate manent ac per hoc in Deo manent, & Deus in eis, manpucantes Deum, & manducati a Deo.
Nam de tali adhæsione puto dictum: Qui
1.Co.6.d adhæret Deo, unus spiritus est. Quid ergo? Dicit filius: Ego in patre, & pater in me est, & unum sumus. Dicit homo. Ego in Deo, & Deus in me est, & unus spiritus sumus. Sed nunquid pater, & filius, ut sint in inuicem, ac proinde unam inuicem se manducant, sicut Deus, & homo mutua se quadam in sese manducatione traijciũt, ut per hoc etsi non unum, unus certè spiritus sint? Absit. Nec enim uno modo insunt sibi hi, atque illi. sed neque una unitas utrorumque. Denique innuitur tibi unitatum diuersitas per unus & unum quoniam nec patri & filio unus, nec homini & Deo unum poterit conuenire. Tu si sapis occasione accepta eris sapientior, prudenter aduertens, illic quidem per unum, unitatem substantiæ uel naturæ, hic uerò per unus, æque unitatem, sed ideo longe alteram, quia inter substantias, & naturas: homini nempe & Deo
H sua cuique & natura, & substantia est, cum patris filijque constet penitus esse unam.
Vides illam nec unitatem esse, siquidẽ huic singulari summæque unitati comparetur.
Nam quomodo unitas ubi numerus naturarum, substantiarum diuersitas? Et tamen uuus spiritus dicitur, & est cum Deo anima adhærens Deo, nec præiudicat rerum plura
litas unitati huic, quam facit non confusio naturarum, sed uoluntatum consensio.
Propter hanc quoque multa corda unum, & multæ animæ una dicuntur, sicut scriptũ
Act. 4.f est. Multitudinis credentium erat cor unum & anima una. Et hæc ergo unitas. Cæterum quid ad illam quæ non unione constat, sed extat æternitate? Non planè illam quædam instar huius mutua manducatio facit, quia nec fit. Est enim. Sed nec coniũctio, uel qua si compositio, vel tale aliquid, quod unius non est. Est autem patri, filioque natura, essentia, uoluntas non modo una, sed vnum.
Hoc nempe est illis esse, quod naturam esse hoc uelle, quod esse, uel naturam esse. Non est itaque, quod unitas qua unum sunt pater, & filius, dicatur fieri de naturis, uel essentiis, vel voluntatibus, quia non sunt, non est, quod dicatur, uel fieri, quia est. Nec enim factitia est, sed natiua. Sunt in sese pater, & filius, non solum ineffabili, sed etiam incomprehensibili modo sui ipsorum capabiles, pariter & capaces, sed sane ita capabiles, ut non partibiles, ita capaces, vt non participes. Nam ut in hymno Ecclesia canit. In
patre totus filius, & totus in verbo pater.
I Est pater in filio, in quo sibi semper bene cõ placuit, & est filius in patre, a quo, vt nũquã non natus, ita nunquam est separatus. Porro per charitatem homo in Deo, & Deus in homine est, dicente Ioanne, quia qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.
Consensio quædam hæc, ut sint duo in uno spiritu, imò unus spiritus sint. Vides ne diuersitatem? Non est idem profecto consubstantiale, & consentibile. Quanquam si aduertisti, satis tibi per vnus, & vnum, ipsarũ quoque innuitur differentra unitatum, quoniam quidem, nec patri, & filio, unus: nec homini, & Deo, unum poterit conuenire.
Non possunt dici unus, pater & filius, quia ille pater, & ille filius est: unum tamen dicuntur, & sunt, q; una & omnino illis, & non cui que sua substantia est. Quo contra homo & Deus, quia unius non sunt substantiæ vel naturæ, unum quidem dici non possunt, unus tamen spiritus certa, & absoluta uerita te dicuntur, si sibi glutino amoris inhæreãt. Quam quidem unitatem non tam essentiarũ cohærentia facit, quàm conuiuentia voluntatũ. Pater, ni fallor, satis non modo diuersitas, sed & disparilitas unitatũ, una i vna, alte

ra in diuersis existente essentijs. Quid tam distans ad se quam unitas plurium, & vnius? Ita inter vnitates; vt dixi, discriminant vnus & vnum; quod per vnum quidem in patre, & filio essentiæ unitas, per vnus uerò inter Deum, & hominem non hæc, sed consentanea quædam affectionum pietas designatur. Cum adiectione tamen etiam pater
k & filius sanissimè dicuntur unus, uerbi causa unus Deus, unus dominus, & quicquid aliud est, quod ad se quisque, & non ad alterum dicitur. Siquidem non est illis aduersa diuinitas, siue maiestas, non magis, quam substantia, uel essentia, uel natura. Nempe
Act. 4.f hæc ipsa omnia si pie consideres, non diuersa seu diuisa illis, sed unum sunt. Minus dixi, unum sunt & cum illis. Quid illa unitas qua multa corda unum, & multæ animæ una leguntur? Nec censenda, ut reor, nomine unitatis comparata huic, quæ non multa unit, sed unum singulariter signat. Ergo singularis ac summa illa est unitas, quæ non unitione constat, sed extat æternitate. Nec sanè hanc spiritualis illa præfata manducatio facit, quia nec fit. Est enim. Multo minus eam facere putanda est essentiarum qualiscunque coniunctio, seu consensio uoluntatum, quia non sunt. Vna enim illis (ut dictum est) & essentia, & uoluntas: uni uero non est consensus, non compositio, non copulatio, aut tale aliquid. Duas esse oportet ad minus uoluntates, ut sit consensus, duas æquè essentias, ut sic coniunctio, siue unitio per consensum. Horum nihil in patre, & filio, quippe nec essentias duas, nec duas habentibus uoluntates. Vna est utra
I. que res illis, uel potius (ut præfatum memini) unum duo ista in illis unum, & cum illis sunt, ac per hoc ipsi sicut incomprehensibiliter, ita incommutabiliter inuicem in se manente, nere & singulariter unũ sunt. Si quis tamen inter patrem, & filium dicat esse consensum, non contendo; dummodo non uoluntatum unionem, sed unitatem intelligat uoluntatis. Atqui Deum, & hominem, quia proprijs extant ac distant & uoluntatibus, & substantijs, longè aliter in se alterutrum manere sentimus, id est non substantijs confusos, sed uoluntatibus
Ps. 72.d consentaneos. Et hæc unio ipsis communio uoluntatum, & consensus in charitate. Fœlix unio si experiaris, nulla si comparaueris. Vox experti: Mihi autem adhærere Deo bonum est. Bonum planè, si omni ex parte adhæseris. Quis est qui perfectè adhæret Deo nisi qui in Deo manens tanquam dilectus à Deo, Deum nihilominus in se traxit uicissim diligendo? Ergo cum undique inhærent sibi homo & Deus, inhærent autem undique intima mutuaque dilectione inuisceratí alterutrum sibi: per hoc Deum in homine, & hominem in Deo esse haud dubiè dixerim. Sed homo quidem ab æterno in
Ephe.1.b Deo tanquam ab æterno dilectus, si tamen ex illis, sit qui dicunt: Quoniam dilexit, & gratificauit nos in delicto filio suo ante mũdi constitutionem. Deus uero in homine, ex quo dilectus ab homine est. Et si ita est, homo quidem in Deo est, & quando in homine Deus non est: Deus autem in homine non est qui nõ sit in Deo. Manere enim in dilectione non potest, etsi forsitan ad tẽpus diligat non dilectus, potest autem nondum diligere etiam dilectus. Alioquin quo
1.Io.4.d modo stabit: Quoniam ipse prior dilexit nos? Porrò cum iam etiam diligit qui ante diligebatur, & homo in Deo, & Deus in homine est. Qui autem nunquam diligit, constat, quòd nunquam dilectus est, ac per
M hoc nec ipse in Deo, nec Deus in eo est. Hæc dicta sint ad dandam differentiam inter illam connexionem qua pater, & filius unum sunt, & illã qua adhærens Deo anima, unus spiritus est: ne forte quia legitur de homine manente in charitate, qa in Deo manet, & Deus in eo, & itẽ de filio, q; nihilominus in patre sit, & pater in ipso: par prærogatiua adoptati putaretur, & unici. His ergo ita absolutis, recurrendum nobis ad illum qui pascitur inter lilia, quia inde excursus hic factus est usq; huc, utrumnam non ociosè, nos iudicabitis. Et iã quidẽ loci ipsius duos intellectus posueram, siue quod uirtutibus pascitur candidatorum qui uirtus, & cador est, siue quod peccatores recipit ad pœnitentiam in corpore suo, quod est Ecclesia, pro
Rom.6.a quibus sibi incorporandis seipsum fecit peccatum, qui peccatum non fecit, ut destruerẽtur corpus peccati, cui aliqñ complãtati fuere peccantes, essentq; iustitia in ipso iustificati gratis. Tertiam adhuc pono sententiã quæ occurrit: & satis fore reor non modo pro loci explanatione, sed & pro fine sermonis. Sermo Dei ueritas est, & ipse sponsus. Nostis hoc audite cætera. Is cum auditur, & minime obeditur illi: uacuus interim & ieiunus quodammodo remanet, omnino tristis, & quærulus, quod prolatus in uacuũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

sit. Si autem obeditum fuerit, nonne tibi uerbum uidebitur in quandam excreuisse corpulentiam, quia uerbo opus aceessit, ut pote refectum quibusdam fructibus obediē tiæ, iustitiæ frugibus? Inde est, quod in Apo
Apo. 3. calypsi loquitur: Ecce sto ad ostium & pul-
A so, si quis audierit uocem meam, & aperue rit mihi iantiam, introibo ad illum, & cœnabo cum eo, & ipse mecum. Videtur approbari hic sensus, & apud Prophetam sententia Domini, ubi dicit, quod uerbum suū non reuertetur ad eum uacuum, sed prospe rabitur, & faciet ad quæ misit illud. Non reuertetur, inquit, ad me uacuum, uel ieiunum, sed quasi prospere in omnibus agens, saturabitur bonis actibus eorum, qui in dile ctione acquiescent illi. Denique usu loquen di sermo impletus tunc dicitur, cum fuerit mancipatus effectu, quod uidelicet tamdiu inanis, & macer, ac quodammodo famelicus sit, donec opere compleatur. Sed audi
Ioa. 4. c ipsum quo se dicat cibo ali. Meus, inquit, cibus est, ut faciam uoluntatem patris mei. Verbum Verbi est aperte indicantis esse suum cibum factum bonum, si tamen inuenerit illud inter lilia, hoc est, inter uirtutes. Alioquin si extra reperit, etsi bonus
Mat. 6. a (quod in se est) uiddetur cibus, non tanget illum is, qui pascitur inter lilia. Verbi causa, non recipit eleemosynam de manu rapto ris, seu fœneratoris, sed nec de hypocritæ quidem, qui cum facit eleemesynam, facit tuba cani ante se, ut glorificetur ab homini
Ibidem. bus. Sed nec illius orationem aliquo modo exaudiet, qui amat orare in angulis platea-
Pro. 28. h rum, ut ab hominibus uideatur. Nempe oratio peccatoris execrabilis erit, frustra
Mat. 5. e quoque offert munus suum ad altare, qui
Gen. 4. a conscius est sibi, quòd frater suus habet ali-
B quid aduersum se. Denique non respicit
Esa. 1. d ad Cain munera, eo quòd non recte ambularet cum fratre suo. Teste sancto Prophe ta, etiam abominabatur sabbata, & neomenias, & sacrificia Iudæorum, ita ut manifestè protestaretur odisse ea animam suam, & dicebat: Cum ueniretis ante conspectum meū, quis quæsiuit ea de manibus uestris? Credo non redolebant lilia manus illæ, & propterea respuebat munus ex illis, qui pasci inter lilia consuerunt, & non inter spinas. Quidni spinosas habebant manus, quibus aiebat: manus uestræ sanguine pleuæ sunt? Et manus Esau pilosæ erant spinosis similes, ideoque non sunt admissæ, ut ministrarent sancto. Vereor ne & inter nos aliqui sibt, quorum non acceptet munera sponsus, eo quod non redoleant lilia. Etenim si in die ieiunij mei inueniatur uoluntas mea, nō tale ieiunium elegit sponsus, nec sapit illi ie iunium Meum, quod non lilium obedientiæ sed uitium propriæ uoluntatis sapit. Ego autem non solum de ieiunio, sed de silentio, de uigilijs, de oratione, de lectione, de opere manuum, postremo de omni obseruatione monachi, ubi inuenitur uoluntas sua in ea, & non obedientia magistri sui, idipsum sentio. Minimè prorsus obseruantias illas, et si bonas in se, tamē inter lilia, id est inter uirtutes cēseuerim deputādas, sed audiet a Pro *Ibidem.*
pheta, qui eiusmodi est: Numquid tale est ob sequium, quod elegi dicit Dominus? Et addit: In die bonorum tuorum inueniuntur unluntates tuæ. Grande malum propriæ
C uoluntas, qua fit, ut bona tua tibi bona non sint. Oportet proinde extra lilia fiant, qui huiusmodi sunt, quia nihil omnino, quod propria inquinatum sit uoluntate, gustabit *Can. 2. d*
is qui pascitur inter lilia. Sapientia est ubique attingens, propter munditiam suam, & nil inquinatum in eam incurrit. Ita ergo inter lilia pasci amat sponsus, id est apud munda, & nitida corda. Sed quousque? Donec aspiret dies, & inclinentur umbræ. Vm brosus locus est, & condensus, non intremus syluam hanc profundi sacramenti nisi clara luce diei. Iam enim disputante me longius inclinata est dies, dum inuiti abstrahimus ab his lilijs. Nec sum ueritus prolixitatem, cui fastidium omne detraheret odor florum. Modicum quid restare uidetur de præsenti capitulo. At istud modicum reconditum nimis, sicut & cætera uni- *Pro. 20. d*
uersa carminis huius. Sed qui reuelat *Hesi. 13. a*
mysteria, aderit, ut confido, cum pulsare cœperimus, & non claudet ora loquentium se, cui familiare magis est re serare clausa, sponsus Eccle- siæ Dominus noster Iesus Christus qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Dies

Dies aspirans, & umbræ inclinatæ; quæ sint: Et quod genus humanum accepit concupiscentiam hereditariam ex transgressione primorum parentum

SERMO LXXII.

Can. 2. c

DIlectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies, & inclinentur umbræ. Nouissima tā tum capituli huius tractāda pars est,
D dubito in ipso ingressu cui nam potissimū eam iungam duarum præcedentium: Nam possum indifferenter utrique. Siue enim dicas, Dilectus meus mihi, & ego illi, donec aspiret dies, & inclinentur umbræ; interposito tm, qui pascitur inter lilia: siue pro literæ serie, Qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies, & inclinentur umbræ: non inconuenie ter utrouis assignas. Hoc sanè refert, quod, donec, si primo iunxeris, inclusiuum oportet intelligas: si medio, exclusiuum sentias necesse est. Esto nempe, quod desinat sponsus pasci iam inter lilia, ubi aspirauerit dies, nunquid similiter cessabit etiam sponsę intendere, aut ipsa illi? Absit. In æternum perseuerabunt sibi, nisi quòd tunc fœlicius, cum uehementius: tunc uchementius, cum
Mat. 1. d expeditius. Sic ergo tale hoc, donec, quale est illud, apud Matthæum, ubi narratur non cognouisse Mariam Ioseph, donec peperit filium suum primogenitum? Non enim post cognouit. Vel certè quale est illud in Psal-
Ps. 112. mo. Oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri. Non enim
Mat. 28. auertentur, cum cœperit misereri. Vel qua-
d le item illud Domini ad Apostolos: Ecce ego uobiscum sum, usque ad consummationem seculi. Non enim post non erit cum illis. Verum hoc ita, si, donec, referas ad Dilectus meus mihi, & ego illi. Si autem ad, Qui pascitur inter lilia, respicere malis, erit alio sensu accipiendum. Porrò operosius ostendetur, quomodo tūc dilectus pasci de-
E sinat, cum aspirauerit dies. Etenim si dies resurrectio nis is est, quidni multo magis pa sci, ibi inter lilia iuuet, ubi horum maior admodum copia erit? Et pro apranda quidem lite, e consequentia hæc dicta sint. Nunc iam aduerte mecum, toto licet lilijs fulgentibus regno, sponsoque medio existente, & deliciante, non tamen esse, quod dicatur, & pasci, iuxta id quidem, quod ante cōsueuerat. Vbi namque iam peccatores, quos sibi incorporet Christus mansos morsosque quasi quibusdam dentibus disciplinæ anteriores, afflictione scilicet carnis, & cordis contritione? Sed neque cibum sibi iam exiget uerbū sponsus ex aliquibus factis seu operibus obe dientiæ, ubi omne negocium otium soloque in intuitu, & affectu res erit. Et quidem cibus eius: ut faciat uoluntatem filius unigeni tus patris sui: sed hic, non ibi. Quid enim faciat factam? Et perfectam, tunc esse constat. Denique probare iam tunc est omnibus sanctis, quæ sit uoluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Et certe post perfectum, faciendum superest nihil. Frui de cætero restat, non fieri: experiri, non operari: ea uiuere, non exerceri in ea. Nonne ipsa est, quam instantissima prece docti quidem à Domino, sicut in cœlo, ita & in terra perfici postulamus; quo eius iam delectet fructus, actus non fatiget? Non erit itaque sponso uerbo operis cibus, quia cessat necesse est omne opus, ubi plenius ab uniuersis percipitur sapientia. Nam qui minorantur actu, percipiunt eam. Sed uideamus nunc, si quod dici F
mus, stare possit, & secundum illam sententiam, qua pasci inter lilia, candidatu uirtutū oblectari, quidam interpretantur. Nam & nos ipsam inter cæteras non præteriuimus. Dicemusne aut non fore, aut sponso minimè sapere tunc uirtutes? Et quidem sentire alterutrum, dementiæ est. Sed uide ne forte alias illis delectetur, nam constat delectari, sed forsitan potu magis, quàm pastu. Sanè in tempore, & corpore illo nulla nostra uirtus ita ad purum defecata erit, nulla ita suauis, & mera, ut sponso habilis sit ad potandum. Sed qui uult omnes homines sal- *1. Ti. 2. e*
uos fieri, dissimulat multa, & quos non potest, potandi interim facilitate glutire curat ex ea, uel quippiam elicere sapidum, quasi arte quadam, & quodam labore mandendi. Erit cum erit uirtus colabilis, nec premetur dente, nec fatigabitur a mādante, uel potius non fatigabit mandentem, quæ bibentē absque opera delectabit, tanquam utiq, potus, non esca. Denique habes spondentem in Euangelio: quia non bibam de hoc genimi- *Mat. 26.*
ne uitis, inquit, donec bibā illud nouum uo *c*
biscum in regno patris mei. Et de cibo nulla mentio est. Sed apud Prophetam quoque legitur: Tanquam potens crapulatus uino. *Ps. 77. g*

Universidad de Deusto
Biblioteca

De cibo autem nihil ibi penitus inuenitur.
G Sponſa ergo conſcia myſterii huius, cum dilectum paſci inter lilia comperiſſe ac perhibuiſſet, conſtituit terminum, quòd ad id dignaretur, imò conſtitutum agnouit, & perCan. 2.d hibuit dicens: Donec aſpiret dies, & inclinentur umbræ. Sciebat enim uirtutibus eum poſtea potandum potius, quàm paſcendum. Conuenire uidetur, & conſuetudo eſt, quia poſt cibum potus ſumi de more ſolet. Ergo qui manducat, illic bibet, cò tunc ſuauius, quò ſecurius glutiturus, & ea ipſa, quæ ſcrupuloſius modò, & quodammodo laborioſius, quaſi mandendo liquat. Nunc iam intendamus conſiderare de die illo, & illis umbris, qui ille, quæ iſtæ: ille, qua ratione aſpirans, hæ in qua poteſtate habeant inclinari. Signanter omnino dictum eſt: Donec aſpiret dies: imo ſingulariter. Solo quippe hoc loco, niſi fallor, diem aſpirantem comperies. Auræ nempe non tempora ſpirare dicuntur. Spirat homo, ſpirãt animalia cætera, quibus indeſinenter reciprocatus aer uitam continuat. Et quid hoc niſi uentus? Spirat & Spiritus ſanctus, & inde ſpiritus.
I Quo pacto ergo dies ſpirans, qui nec uentus, nec ſpiritus, nec animal eſt? Quamquam nec ſpirans quidem, ſed quod ſignificantius ſonat, aſpirans dictus ſit. Nec minus præterea ſolitum dictum, & inclinentur umbræ. Denique ad exortum huius corpore, uiſibilisque luminis umbræ non inclinantur, ſed annullantur. Extra proinde corpora quærendæ hæ res.
Pſ. 83.c Et ſi quidem ſpirituales inuenerimus diẽ & umbras, tunc forſitan, & inclinatio harum & illius aſpiratio facilius elucebit. Qui illum diem de quo Propheta dicit: Melior eſt dies una in atriis tuis ſuper milia: corporeum opinetur, neſcio quid iam non corporeum
H opinetur. Eſt & in mala ſignificatione dies, cui maledixere prophetæ. Abſit autem ut ex uiſibilibus his, quos fecit dominus. Itaque ſpiritualis eſt. Iam umbram ambigat ſpiritualem, qua Mariæ obbumbratum eſt concipienti, & item eam, quæ in Propheta
Thre.3.d ſic memoratur: Spiritus ante faciem noſtrã Chriſtus dominus, ſub umbra eius uiuemus inter gentes. Ego tamen umbrarum nomine hoc loco magis arbitror deſignatas contrarias poteſtates, quæ non modo umbræ, uel tenebræ, ſed & principes tenebrarũ harum ab Apoſtolo perhibentur, ſimulque inhærentes illis ex genere noſtro filios utique noctis, & non lucis neque diei. Hæ ſiquidem umbræ non planè cum aſpirauerit dies in nihilum reuertentur, ſicut a facie huius corporeæ locis umbras corporeas nõ diſparere tantum, ſed & penitus deperire videmus. Itaque erunt minime quidem extremius nihilo, miſerius tamen. Erunt, ſed Pſal. 9.f
inclinatæ, & ſubditæ. Denique inclinabit ſe inquit, & cadet (haud dubium quin princeps vmbrarum) cum dominatus fuerit paulum. Ergo non natura delebitur, ſed potentia ſubtrahetur. Non peribit ſubſtantia, ſed tranſibit hora, & poteſtas tenebrarum. Tolluntur, ne uideant gloriam Dei, non annullantur, ut ſemper urantur. Quid niſi inclinabuntur umbræ, cum deponentur potentes de ſede, ponetuŕque ſcabellum Rom.13.d
pedum? Quod utique oportet fieri cito. Nouiſſima hora eſt. Nox perceſſit, dies autem appropinquauit. Aſpirabit nox. Nox diabolus eſt nox Angelus ſatanæ: etſi ſe tranſfiguret in Angelum lucis. Nox etiam Antichriſtus, quem dominus interficiet ſpiritu oris ſui, & deſtruet illuſtra- 1.Co.15.c
tione aduentus ſui. Nunquid non dominus dies eſt? Dies plane illuſtrans, & ſpirãs, equi ſpiritu oris ſui fugat umbras, & deſtruit laruas illuſtratione aduentus ſui.

Aut ſi magis placet ſimpliciter uerbum
I inclinationis accipere, nihilque aliud inclinari quam adnihilari, eſſe putandum, neque huic deſimus ſenſui: dicimus umbras figuras, & enigmata ſcripturarum, necnon & ſophiſticas locutiones, cauillationesque verborum, & implicita argumentorum, quæ omnia ueritatis interim lumen obumbrant. Ex parte enim cognoſcimus, & 1.Co.13.c
ex parte prophetamus. Verùm aſpirante de inclinabuntur umbræ, quia occupante Ibidem.
nia luminis plenitudine, nulla pars ſuperesſe poterit tenebrarum. Denique cum venerit quod perfectum eſt, tunc euacuabitur quod ex parte eſt. Hactenus de his ſufficere poterat ſi ſpirans dies illa, & non aſpirans dicta fuiſſet. Nunc uerò pro tantillo licet additamento adhuc aliquid addendum exiſtimo, nimirum pro inueſtiganda huius diuerſitatis ratione. Ego enim (ut uerum fatear) tam olim mihi perſuaſi in ſacri precioſiq́ue eloquij textu, nec modicã uacare particulam. Solemus aũt hac uoce uti, cũ uehementer aliquid deſideramus, vt verbi gratia, cum dicimus, ille ad illum honorem, uel illam dignitatem aſpirat. Deſignatur

gnatur itaque per hoc uerbum mira affuturæ affluentia vehementiaq́ue ſpiritus die illo cum non ſolum corda, ſed & corpora ſuo quidem in genere ſpiritualia erunt: & qui digni inuenientur, inebriabuntur ab ubertate
k domus domini, & torrente voluptatis illius potabuntur. Vel aliter. Iam ſanctis Angelis dies ſanctificatus illuxit ſpirans illis iugi impetu perpetis meatus melliflua ſempiternæ diuinitatis arcana: Denique fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei, ſed ciuitatem
Pſ.45.a cui dicitur: Sicut lætantium omnium habi-
Pſ.86.a tatio eſt in te. Cum autem & nobis, qui terram inhabitamus, ſpirare adiecerit, erit non modò ſpirans, & aſpirans, quod dilatato ſinu admittat & nos. Vel (ut paulo
Ge.2.b altius repetamus, & diſſeramus latius) pſalmato homine de limo terræ, pſalmator, ſicut uera narrat hiſtoria, inſpirauit in faciem eius ſpiraculum uitæ, factus proinde illi dies inſpirans. Et ecce inuida nox callidè impegit in diem hanc, luce utique ſimulata. Nam dum quaſi ſplendidus lumen ſciẽtiæ pollicetur, inopinatas nouæ luci offudit praui tenebras conſilij, & primordijs originis noſtræ terram damnoſæ prænaricationis inuexit calliginem. Væ uæ neſcie-
Iſa. 5.c runt neque intellexerunt, in tenebris ambulant neſcientes, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras. Denique comedit de ligno mulier, quod ſibi dederat ſerpens, quod uetuerat Deus: deditq́ue uiro ſuo,
Ge.3.b & cœpit illis quaſi de nouo diſcere. Nam illicò aperti ſunt oculi amborum, & factus eſt dies conſpirans, inſpirantem extundens & ſubſtituens expirãtem. Conſpirauerunt
Pſa.2.a ſiquidem, & conuenerunt in unum aduerſus dominum, & aduerſus Chriſtum eius, ſerpentis aſtutia, mulieris blanditiæ, uiri
L mollities. Vnde & loquebantur mutuò, dominus ſcilicet, & Chriſtus eius: Ecce Adam factus eſt quaſi unus ex nobis, quod ad
Gen.3.d utriuſque iniuriam laſtantibus ſe peccatoribus a quieuiſſet. In hac die naſcimur uniuerſi. Portamus denique omnes impreſſum nobis cauterium cõſpirationis antiquę, Eua ut que uiuente in carne noſtra, cuius per hæreditariam concupiſcentiam ſerpens noſtrum ſuæ factioni ſedula ſatagit ſolicitudine uendicare conſenſum. Propterea, ut dixi, huic diei maledixere ſancti, breuem oprantes, & cito uerti in tenebras, quod ſit contentionis, & contradictionis dies, dum non ceſſet in ea caro concupiſcere ad uerſus ſpiritum, legiq́ue mentis membrorum contraria lex rebellione infatigabili aſſiduè contradicat. Itaque dies expirans factus eſt. Extunc enim, & deinceps, quis eſt homo qui uiuet, & non videbit mortem?
Dicat pro ira quis, ego non minus pro miſe- Pſ. 88.g
ricordia putem, ne electos ſcilicet propter quos omnia fiunt, diu defatiget moleſta cõtradictio, qua captiui ducuntur, & ipſi in le-
ge peccati, quæ eſt in mẽbris ipſorum. Hor- Io. 14.a
rent nimirum ægerrimèq́ue fuerunt turpẽ captiuitatem, & triſtem contentionem. Feſtinemus proinde reſpirare a conſpiratione antiqua, & iniqua, quoniam breues dies hominis ſunt. Ante ſanè excipiat nos dies reſpirans, quàm nox ſuſpirans abſorbeat æternæ caliginis tenebris exterioribus inuoluendos. Quæris in quo reſpiratio iſta? In eos M
ſi incipiat ſpiritus uicißim concupiſcere ad uerſus carnem. Huic ſi repugnas, reſpiras. Si ſpiritu facta carnis mortificas, reſpiraſti. Si hanc cum uitijs, & concupiſcentijs ſuis
crucifigis, reſpiraſti. Caſtigo, inquit, cor- 1.Co.9.d
pus meum, & in ſeruitutem redigo, ne fortè cum alijs prædicauerim, ipſe reprobus efficiar. Vox eſt reſpirantis, imò qui iam reſpirarat. Vade & tu fac ſimiliter, ut te reſpiraſſe probes, ut diem denuò inſpirantem
tibi noueris illuxiſſe. Nec nox mortis præ- Ioan. 1.a
ualebit aduerſus rediuiuum hunc diem, magis autem in tenebris lucet, & tenebræ eum non comprehenderunt. Intantum non reos, nec uita decedente cedere lumen vitæ, vt nemini congruentius, quam ſic mortuo aſſignandam cenſeam uocem illam. Et Pſ.138.
nox illuminatio mea in delicijs meis. Quid b
ni clarius uideat, nube uel potius fece corporis euolutus? Erit ſine dubio uinculis ſolutus corporeis inter mortuos liber, & inter cœcos uidens. Nam quemadmodum olim
omni oculo caligante per uniuerſam Ægy- Exo.10.f
ptum ſolus in medijs tenebris clarè uidebat populus uidens Deum, id eſt populus Iſrael: dicente Scriptura, quia ubicunque Iſrael erat, lux erat: ſic inter filios tenebrarum in terra mortis caligine fulgebunt iuſti, & uidebunt, eò utique clarius quò exuti corporum umbris. Nam & hi qui ante non reſpirauerunt (nec enim quæſierunt inſpirantis diei lumen, & ſol iuſtitiæ non ortus eſt eis) inquam, ibunt de tenebris in tenebras denſiores, ut qui in tenebris ſunt, tenebreſcant adhuc: & qui uident, uideant magis. Vbi non inconuenien-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ter forsitã adducetur etiam sermo Domini
A quem dixit, quia habenti dabitur, & abunda
Luc. 19.c bit: ei autem, qui non habet, & quod uidetur habere, auferetur ab eo. Ita est, & additur in morte uidentibus, & nõ vidẽtibus demitur. Quo. n. hi minus, & minus, eo illi magis magisque vident, donec & hos excipiat suspirans nox, & illos aspirans dies, quæ sunt nouissima utrorumque, extrema videlicet cœcitas, & suprema claritas. Ex hoc iã non est, quod detur omnino uacuis, non est quod addatur plenis, nisi quod hi, nescio quid, pleno amplius se accepturos præ
Luc. 6.f sumunt secundum promissionem a Deo ad se factam. Et promissionis quidem uerbum tale est: Mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & superefluentem dabunt
M in sinum uestrum. An non plus pleno quodammodo tibi esse uidetur, quod superfluit? Porrò placidè audies plenum, & plenius, si te legisse memineris, in æternum, & ultra. Ergo is cumulus aspirantis erit diei. Ipsa, inquam, adijciet ad mensurã inspiratæ plenitudinis, ad inspirantis diei copiam, supra modum sublime pondus gloriæ operans, ita vt redundet in corpora superefluens clarificationis adiectio. Hac de causa enim non spirans, sed aspirans dicta
Ecc. 45.c est, quòd addat ad inspirantem, hoc significante spiritu sancto per adiectam, ad præpositionem: quia quos illa intus illuminat, hos ista adornat foris, & stolã glorię induit
B eos. Atque satis pro danda ratione vocaphil. 3.a buli quod est aspirans. Et si uultis scire, dies aspirans ipse est Saluator, quem expectamus, qui reformabit corpus humilitatis nostræ cõfiguratum corpori claritatis suæ. Nã & inspirans nihilominus idem ipse est secũdum operationem, qua nos respirare prius facit in lumine, quod inspirat, ut simus & nos dies respirans in ipso, secundum quod interior noster homo renouatur de die in diem, & renouatur in spiritu mentis suæ ad imaginem eius qui se creauit, factus proinde dies ex die, & lumen ex lumine; Cum igitur duo in nobis præcedant dies, unus quidẽ inspirans pro corporis uita, alter uero respirans in sanctificationis gratia, porrò tertius supersit aspirãs in resurrectionis gloria claret profectò aliqñ adimpletum iri in corpore, quod præcessit in capite, magnum utique pietatis sacramentũ, & Prophetæ testimonium, qui ait: Viuificabit nos post duos
Osee 6.a dies, in die tertia suscitabit nos, & viuemus in conspectu eius, sciemus, sequemurque, vt cognoscamus dominum. Ipse est in quem angeli prospicere concupiscunt, sponsus Ecclesiæ Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

Qualiter Christus ad iudicandum ueniet in forma humana, ut mitis appareat electis, qui conculcabit impios.
Sermo LXXIII.

REuertere, similis esto dilecte mi, capreæ hinnuloq; ceruorũ. Quid? Modò ir, modò reuocas? Quid subitum in tã breui emersit? Oblita ne aliq d? Etiã oblita totum quod non ille est, se quoque ipsam. Deniq; cum sit rationis non expers, non tamen modò, ut uidetur rõnis est compos. Sed nec in sensu illi ullatenus apparet uerecũdia esse, quam forte habet in moribus. Amor intemperans facit hoc. Nempe is est qui omnem in se triumphans captiuãq́ue pudoris sensum, conuenientiæ modum deliberationis consilium, totius modestiæ, & opportunitatis neglectũ quẽdam, & quãdam incuriam parit. Nã uide nunc quomodo illum pene adhuc incipientem ire, iam tñ redire flagitat. Etiã accelerare rogat, & quidem currere instar unius alicuius ferę syluarum uelociter currẽtis, uerbi gratia, capreæ hinnuli ue ceruorum. Hic literæ tenor & hæc Iudæorum portio. Ego uerò quẽadmodum accepi a domino, in profundo sacri eloquij gremio spiritum mihi scrutabor & uitam, & pars mea hæc, qui in Christum credo. Quidni cruam dulce ac salutare epulum spiritus de sterili, & insipida litera tanquam granum de palea, de testa nucleum, de osse medullam. Nihil mihi, & literæ huic, quæ guttata carnem saput, glutira mortem affert. Sed enim quod in ea tectum est, de Spiritu sancto est. Spiritus autem loquitur mysteria, teste Apostolo: Sed
1.Co.14 e Israel pro uelato mysterio ipsum mysterij uelamen tenet. Quare, nisi quia adhuc uelamen est positum super cor eius. Ita quod
D Ioan.6.g sonat litera, illius est, quod designat, meum Ps. 118. est: ac per hoc illi ministratio mortis in litera, mihi uita in spiritu. Nam spiritus est qui
f uiuificat, dat quippe intellectum. An non uita intellectus. Intellectum da mihi, & uiuam,

Cant. 2.d C

uam, ait Propheta domino. Intellectus non remanet extra, non hæret in superficie, non instar cæci palpat foris inseca, sed profunda rimatur, preciosissimas solitus exinde ueritatis exuuias tota auiditate diripere ac tollere sibi, & cum Propheta dicere domino.
Ibidem. Mat. 11. b Lætabor ergo super eloquia tua, sicut qui inuenit spolia multa. Nempe ita regnum ueritatis uim patitur, & uiolenti rapiunt illud. Verum ille senior frater qui de agro ueniens formam tenuit populi ueteris, & terreni, qui pro terrena hæreditate doctus diligere trituram, attrita fronte gemit anxius sub graui iugo legis, portatq́ue pondus diei & æstus, & is, inquam, quia intellectum non habuit, foris stat etiam nunc, & nõ uult
Ps. 132. a nec inuitatus à patre intrare domum conuiuij, semetipsum frandans usque adhuc participio symphoniæ & chori & tituli saginati. Miser qui renuit experiri quam bonum sit, & quàm iucundum habitare fratres in unũ. Et hæc dicta sint pro distinctione patris Ecclesiæ, partisq; synagogæ, quo & cæcitas huius, ex illius prudentia manifestior fiat, & fęlicitas illius, ex huius miserãda fatuitate prę emineat.

Nunc iam scrutemur uerba sponsæ, & sic conemur castos exprimere sancti amoris affectus, ut nil in sacro eloquio ratione carẽs
E nil indecorum importunũ ue resedisse om-
b. 13.a nino appareat. Et si in mentem uenerit hora illa cum dominus Iesus (is enim sponsus est) transiret ex hoc mundo ad patrem, simulq́ue quid tunc animi gereret sua illa domestica ecclesia, noua utique nupta cum se deseri cerneret quasi uiduam desolatam uica spe sua (Apostolo lobuor, qui relictis omnibus secuti fuerant eum, atque cum ipso permanserant in tentationibus suis) si hæc inquam, cogitauerimus, non immeritò, neque incongrue puto uidebitur quantum de abscessu tristis, tantum solicita extitisse de reditu, præsertim sic affecta & sic relicta. Ita que diligenti & indigenti hæc ipsa duplex ratio erat commonendi dilectum, ut quandoquidem persuaderi nõ poterat quin iret & ascenderat ubi erat prius, saltem promptum denuo maturaret aduentum. Quod enim optat, & postulat similem fore ferisq́ue, & eiusmodi feris quæ curru agiliores eẽ uidentur, cupientis animi indicium est, cui nihil satis festinetur. Nonne hoc quotidie postulat cum dicit in oratione: Adueniat re-
Mat. 6.b gnum tuum? Ego tamen præter agilitatem existimo non minus signanter exprimi etiã
Esa. 9.a firmitatem & quidem sexus in caprea, ętatis in hinnulo. Vult itaque eum, ut mihi uidetur, etsi cum potestate uenire, non tamen in forma Dei in iudicio apparere, sed sane in ea qua non modo natus, sed & paruulus natus est nobis, idque solo de infirmiori sexu mineo sexu. Cur hoc? Nempe ut ex utroque admoneatur infirmo mitescere in die iræ, memineritque in iudicio misericordiam superexaltare iudicio. * Etenim si ini F
Ps. 129. a quitates obseruaueris, etiam electorũ quis sustinebit? Astra non sunt munda in conIob. 25.b spectu eius, & in angelis sui reperit pravitatem. Audi denique sanctum & electum quid dicat Deo: Tu, inquit, remisisti impietatem peccati mei, pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno.

Opus itaque habent & sancti pro peccatis exorare, ut de misericordia salui fiant, propriæ iustitiæ non fidentes. Omnes enim peccauerunt, & egent misericordia Dei. Vt ergo cum iratus fuerit, misericordiæ recordetur, rogatur ab ista apparere in misericordię habitu, illo de quo Apostolus: Et habitu,
Phil. 2.a inquit, inuentus ut homo. Necessarie quidem. Si enim cum hoc quoque temperamẽto tanta erit in iudicio æquitas, in iudice feritas, in maiestate sublimitas, nouitas in fa-
Mal. 3.a cie ipsa rerum, ut secundum Prophetam, non possit cogitari dies aduentus eius, quid putas foret, si ignis ille consumens (Deum loquor omnipotentem) in illa suæ diuinitatis magnitudine, fortitudine, puritate, ueniret contra solum quod uento rapitur of-
Iob. 13. d fensurus potentiam suam, & stipulam siccã persecuturus? Et homo est, inquit, & quis uidebit eum? Et quis audebit ad uidendum eum? Quanto magis Deum nobis absque homine exhibentem nemo hominũ ferret, utpotè claritate inaccessibilem, celsitudine inattingibilem, incomprehensibilem maiestate? Nunc uero cum exarserit in bre-
Psal. 2.c ui ira eius, quàm grata propter filios gratiæ apparebit blanda quædam uisio hominis, sanè firmamentum fidei, spei robur, fiducię argumentum, quod scilicet gratia & miseri G cordia sit in sanctos eius, & respectus in electos illius. Denique ipse pater Deus dedit filio iudicij potestatem, & non quia suus, sed quia filius hominis est. O ueré patrem misericordiarum, uult per homi nem homines iudicari, quo in tanta trepidatione & perturbatione malorum, electis

fiduciam

Universidad de Deusto
Biblioteca

fiduciam præstet naturæ similitudo. Prædixerat hoc quondam sanctus Dauid orãs pariter & prophetans; Deus, inquiens, iudiciũ tuum regi da, & iustitiam tuam filio regis. Sed neque hic dissonat promissio facta per Angelos, qui eo assumpto ita ad Apostolos loquebantur: Hic Iesus qui assumptus est à uobis in cœlum, sic ueniet quemadmodũ uidistis eum euntem in cœlum; hoc est in hac ipsa corporis forma atque substantia.

Ps. 71.a

Act. 1.b

Liquet ex his omnibus sponsam in se diuinum habere consilium, & misterium supernæ uoluntatis minime ignorare, quę sub umbra imbellium imbecilliumque animantium naturam infirmiorem uel potius inferiorem (qùia iam infirma non erit) in iudicio exhibendam, & orantis affectu, & spiritu prophetantis enunciat, quatenus qui cœlum terramque mouebit in uirtute sua, accinctus potentia contra insensatos, & suas uis nihilominus, & mitis, & quasi omnino inermis appareat propter electos. Vbi hoc quoque addi potest quia ad discernendum alterutros a se, opus erit quodammodo illi cum hinnuli quidem saltibus, luminibus capreæ, quatenus uidere & discernere in tãta multitudine & in tãta turbatione possit in quosnam salire, & quos trãsilire oportet, ne forte contingat iustum pro impio conculcari, cum in ira populos confringet. Nam quantum ad impios, necesse est ut impleatur Propheta Dauid imò sermo domini loquentis per os eius: quia comminuam eos ut puluerem ante faciem uenti, ut lutum platearum delebo eos. Et item alius sermo iam per alium Prophetam prædixerat impletus nihilominus tunc cognoscetur, cũ ad Angelos rediens dicet: Calcaui eos in furore meo, & conculcani eos in ira mea. Si cui autem magis ita intelligendum uidetur, vt malos potius transilire, atque in bono salire hinnulus noster debeat, non contendo, tantum cogitet salus dispositum iri in discriminationem bonorum, malorum uè. Num & à me (bene memini) ita dictum est in sermone altero, vbi capitulum idem alibi supra & ab auctore positum, & à me expositum nihilominus reperitur. Verum ibi secundum dispensationem quidem gratiæ, quæ in præsenti vita alijs datur, alijs nõ datur iusto quidem Dei iudicio, sed occulto, salire & transilire is hinnulus dictus est, hic autem secundum ultimam ac variam retributionem meritorum. Et forte sensui huic videatur astipulati extremum capituli huius quod quidem penè oblitus fueram. Dicens namque: Similis esto dilecte mi, capreæ hinnuloque ceruorum, addit, supra montes Bethel. Nec enim in domo Dei (quod sonat Bethel) mali montes sunt.

Ps. 64.b

H

Ps. 17.f

Es. 63.a

Eph. 3.a

Quamobrem saliens eos hinnulus non conculcat, sed lætificat, ut Scriptura implea tur quæ dicit: Montes & colles cantabunt coram Deo laudes. Et quidem sunt montes, quos secundum Euangelium tollit fides cõparata sinapi, sed non sunt montes Bethel. Etenim quicunque sunt Bethel, minime eos tollit fides, sed colit. Quod si principatus & potestates, necnon & cætera nihilominus beatorum spirituum agmina cœlorumque uirtutes montes sunt Bethel, ut de his intelligamus dictum. Fundamenta eius in montibus sanctis: non sanè is hinnulus uilis accontmnendus, qui supra tam excellentes montes uisus est apparere tanto angelis melior effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditauit. Quid enim si in Psalmo legimus minoratum ab Angelis? Neque enim non melior quia minor, nec contraria sunt locuti Apostolus, & Propheta quippe habentes eundem spiritum. Nam si dignationis fuit quod minoratus est, nõ necessitatis, nihil plane in hoc bonitati præscribitur, sed ascribitur. Denique minoratũ Propheta perhibuit, non minorem, attollens gratiam, & propellens iniuriam. Nam & minoritatem natura recusat; & minorationem excusat causa. Nempe minoratus est, quia ipse uoluit. Minoratus est sua uoluntate, & nostra necessitate. Sic minorari, misereri fuit. Quenam perditio hæc. Protectio accessit pietati quicquid maiestati uisum est deperisse. Quanquam nec Apostolus tacuit hoc magnum magnæ pietatis arcanum, sed ait: Eum autem qui modico quam Angeli minoratus est uidemus Iesum propter passionem mortis gloria, & honore coronatum.

Cant. 2.b

I

Es. 55.d

Psal. 86.a

Psal. 8.b

Heb. 2.a

k

Et hæc dixerimus pro nomine, & similitudine hinnuli, quatenus sponso eam, iuxta sermonem sponsæ, absque maiestatis iniuria aptaremus. Quid dico absque maiestatis iniuria, quando nec infimitas inhonorata remansit? Hinnulus est paruulus est, capreæ quoque similis perhibetur, tanquam factus ex muliere, attamen super nõtes Bethel, attamen excelsior cœlis factus. Non dicit, excelsior cœlis manens uel existens sed

sed excelsior cœlis factus, ne quis putet de illa natura dictum in qua est, qui est. Sed, & ubi prefertur angelis, melior nihilominus prhibetur effectus, & non dicitur manens uel existens melior. Ex quibus apparet quod non modo in eo quod ab æterno est sed etiam in eo quod in tempore factus est, omnẽ sibi eminentiam vendicet supra omnem principatum & potestatem, supra omnem denique creaturam, utpotè primogenitus omnis creaturæ. Itaque quod stultum est Dei, sapiẽtius est hominibus: & quod infirmum est Dei, fortius est hominibus. Hoc quidem Apostolus. Mihi autem non uidetur errare siquis etiam sapientiæ, & fortitudini angelorum præferendum dicat identidem stultum, infirmumque Dei. Ita ergo præsens locus cõuenienter aptabitur uniuersali Ecclesiæ. Iam uerò quod ad unam singulariter animã spectat, nam & una, si Deum dulciter, sapienter uehementer amat sponsa est, quisque spiritualis in semetipso aduertere potest, quid sibi inde proprium respondeat experimentũ.

Heb. 7.d

1. Co. 1.d

L Ego uero quicquid illud est quod in me de huiusmodi experiri donatum est, coram eo qui non uerebor. Nam, & si uile forsitan, cum fuerit auditum, & despicabile uideatur non mea refert, quia qui spiritualis est, non me despiciet: qui minus, non me intelliget. Attamen si in alium istud sermonem seruero, forte non deerunt qui ędificentur in ijs, quę exoratus interim dominus inspirabit sponsus Ecclesiæ Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

De uisitationibus uerbi sponsi quæ fiunt in spiritu ad animam sanctam, de quibus sanctus ipse uir Bernardus se præbet exemplum ad ædificationem audientiũ.

Sermo LXXIIII.

Cant. 2.d

REuertere, inquit. Liquet non adesse quem reuocat, affuisse tamen idq; nõ longe ante, quippe qui dum adhuc abiret reuocari uidetur. Intempestiua reuocatio magni unius amoris, magnæ alterius amabilitatis indicium est. Qui sunt isti charitatis cultores, amatorijque tam indefessi sectatores negocij, quorũ alterũ prosequitur, alterã urget tã inquietus amor? Et mihi quidẽ, ut memini meæ promissionis, incũbit assignare hũc locũ Verbo, & animæ, sed ad hoc ut dignè uel aliquãtisper fiat, ipsius adiutorio Verbi egere me fateor. Et certe sermo iste decuerat magis expertum, magisq; cõsciũ sancti, & arcani amoris, sed non possum officio deesse meo, non uestris omnino uotis. Periculum meum uideo, & non caueo, uos me cogitis. Prorsus cogitis ambulare in magnis, & in mirabilibus super me. Heu quàm uereor ne subinde audiã. Quare tu enarras delicias meas, & assumis sacramentum ineũ per os tuum. Audite me tamen hominẽ qui loqui trepidat, & tacere uon potest. Excusabit forsitan ausum trepidatio ipsa mea, magis autem uestra si prouenerit ædificatio. Et forte hæ lachrymæ pariter uidebuntur.

M

Ps. 130.b

Ps. 49.c

Reuertere, ait. Bene. Abibat, reuocatur. Qui mihi referet huius mutabilitatis sacramentũ. Quis mihi dignè explicet ire, & redire Verbi? Nunquid leuitate utitur sponsus? Vnde quò uenire seu denuò ire queat, qui totum implet? Quem deniq; motum habere localẽ possit, qui spiritus est? Aut quem postremò uel cuiuscunq; generis motum das illi, qui Deus est? Est quippe omnino incommutabilis.

Verum hæc qui potest capere, capiat. Nos autem in expositione sacri mysticiq; eloquij cautè & simpliciter ambulãtes geramus morem Scripturæ quæ nostris uerbis sapientiã in mysterio absconditam loquitur nostris affectibus, dum Deum figurat, insinuat notis rerum sensibilium similitudinibus, tanquam quibusdam uilioris materiæ poculis, ea quæ præcioſa sunt, ignorat & inuisibilia Dei, mentibus propinat humanis.

Ps. 26.a

Sequamur proinde & nos eloquii casti cõsuetudinem dicamusque uerbum Dei Deũ sponsum animæ, prout uult uenire ad animã & iterum dimittere eam, tantum ut sensu animę non uerbi motu ista fieri sentiamus. Verbi causa, eum sentit gratia, agnoscit præsentiam: cum non absentiam quęritur, & rursum præsentiam quęrit, dicens cum Prophetа: Exquisiuit te facies mea, faciẽ tuam domine requiram. Quid ni requirat? Neq; enim subducto sibi tam dulci sponso, interim aliquid aliud non dico desiderare, sed nec cogitare libebit. Restat igitur ut absentem, studiosè requirat, reuocet abeuntem, ita ergo reuocatur uerbum. & reuocatur desiderio

A

animę,

Universidad de Deusto
Biblioteca

animæ cui,sed eius animæ cui semel indulse
Psa.9.a rit suauitatem sui. Nunquid non desiderium
vox? Et ualida. Denique desiderium,inquit,
exaudiuit Dominus. Verbo igitur abeunte
una interim,& continua animæ, uox conti-
nuum desiderium eius,tanquam unum,con
tinuumque reuertere donec ueniat. Et nunc
da mihi animam,quam frequenter uerbum
sponsus inuisere solear,cui familiaritas au-
sum,cui gustus famem,cui contemptus om-
nium ocium dederit,& ego huic incunctan-
ter assigno uocem pariter,& nomen sponsæ,
nec ab ea penitus locum qui in manibus est,
censuerim alienum. Talis nempe inducitur
loquens. Quem enim reuocat,eius absq; du
bio probat se meruisse præsentiam, etsi non
copiam. Alioquin non reuocasset illum, sed
uocasset. Porrò reuocationis uerbum, reuer
B tere, est. Et fortè ideo subtraxit se, quo
auidius reuocaretur,teneretur fortius. Nam
& aliquando simulabat se longius ire, non
quia hoc uolebat,sed uolebat audire: Mane
nobiscum domine, quoniam aduesperascit.
Et rursum alia uice super mare ambulans,cũ
Apostoli nauigarent, & laborarent in remi-
gando,quasi uidens præterire eos, nec tũc
Lu.24.d quidem istud uolebat,sed magis probare fi-
dem,& elicere precem. Denique sicut ait
Euangelista,Turbati sunt,& clamauerũt, pu
Mar.6.g tantes phantasmata esse. Ergo istiusmodi piã
simulationem,imo salutarem dispensationẽ
quam tunc corporaliter uerbum corpus in-
terdum exhibuit,non cessat idem idem uer-
bum spiritus modo suo spirituali cum deuo-
ta sibi anima sedulo actitare.

Præteriens teneri uult,abiens reuocari.

Ioa.7.d Neque enim hoc irreuocabile uerbum. It
& redit pro beneplacito suo, quasi uisitans
diluculo,& subitò probans. Et ire quidem
illi, quodammodo dispensatorium: redire
C uero,semper uoluntarium est, utrumque au
tem plenum iudicij. At penes ipsum horum
ratio. Nunc uerò constat in anima fieri huius
Io.14.d modi uicissitudines euntis & redeuntis uer-
Io.16.c bi,sicut ait: Vado,& uenio ad uos. Item:
Modicum,& non uidebitis me,& iterum mo
dicum,& uidebitis me. O modicum, & mo
dicum. O modicum longum. Pie domi-
ne,modicum dicis quod non uidemus tę?
Saluum fit uerbum domini mei,longum est
& multum ualde nimis. Veruntamen utrum-
Aba.2.a que uerum,& modicum meritis, & non mo-
dicum uotis. Habes utrunque in Prophetæ
si moram fecerit,inquit,expecta eum, quia
ueniens ueniet, & non tardabit. Quomo-
do non tardabit si moram fecerit, nisi quod
ad meritum satis est,sed non satis ad uotũ?

Porro anima amans uotis fertur,trahitur
desideriis, dissimulat merita maiestati ocu-
lo claudit,aperit uoluptati, ponens in salu-
tari,& fiducialiter agens in eo. Intrepida de
nique, & inuerecunda reuocat uerbum, &
cum fiducia repetit delicias suas,solita liber
tate uocans non dominum, sed dilectum.
Cant.2.d Reuertere dilecte mi. Et addit. Similis esto
capreæ hinnuloque ceruorum super mon-
tes Bethel. At istud postea: Nunc uerò sus-
2.Co.12 tinete modicum quid insipientiæ meæ. Vo
a lo dicere, nam & hoc pactus sum, quomo-
do mecum agitur in eiusmodi. Non expe-
dit quidem. Sed prodar sanè ut prosim, & si
profeceritis uos meam insipientiam confitebor.
Si non, meam insipientiam confitebor.
Fateor & mihi aduentasse uerbum,in insipiẽ-
tia dico, & pluries. Cumque sæpius in-
trauerit ad me non sensi aliquoties, cum in-
trauit. Adesse sensi, affuisse recordor,inter-
dum & præsentire potui introitum eius sen-
tire nunquam, sed ne exitum quidem.
Nam unde in animam meam uenerit, quo-
ue abierit. denuo eam dimittens: sed & quà
Ioan.3.c uel introierit uel exierit,etiam nunc ignora-
Ps.76.d re me fateor,secundũ illud: Nescis unde ue-
niat,aut quo uadat. nec mirũ tamen,quia ip-
se est: cui dictum est, Et uestigia tua non co-
gnoscẽtur. Sane poculos non intrauit, quia
non est coloratum. Sed neq; per aures,quia
non sonuit. Sed neque per nares, quia non
aeri miscetur,sed menti,nec infecit aerem,
D sed fecit. Neque uero per fauces,quia non
est mansum est ausum. Nec tactu comperi
illud,quia palpabile non est. Qua igitur
introiit? An forte nec introiuit quidem,
quia non deforis uenit? Neque enim est
unum aliquid ex ijs quæ foris sunt. Porro
nec de intra me uenit, quoniam bonum est,
& scio quoniam non est in me bonum. Ascẽ
di etiam superius meum, & ecce supra hoc
uerbum eminens. Ad inferius quoque meũ
curiosus explorator descendi,& nihilomin⁹
infra inuẽtũ. Si foras aspexi,extra oẽ exteri⁹
Act.17.f meũ cõperi illud esse,si intus, & ipsũ interi⁹
Pro.5.b erat. Et cognoui uerũ quidẽ esse quod lege-
ram. Quia in ipso uiuimus,mouemur,& su-
mus,sed ille beatus est,in quo est ipsum,qui
illi uiuit,qui eo mouetur. Quæris igitur cum
ita sint oino inuestigabiles uiæ eius,unde ad
esse norim. Viuũ,& efficax est,moxq; ut int⁹
uenit

venit, expergefecit dormitantem animam
Can.4.c meam,mouit,& molliuit, & vulnerauit cor
meum,quoniam durum lapideumque erat,
& male sanum. Cœpit quoque euellere, &
destruere,ędificare,& plantare,rigare arida
Isa.40.a tenebrosa illuminare,clausa reserare, frigi-
da inflãmare,necnon & mittere praua in di-
recta,& aspera in uias planas, ita ut benedi-
ceret anima mea domino,& omnia quæ in-
Ps.103.b tra me sunt nomini sancto eius. Ita igitur in
trans ad me aliquoties uerbum sponsus;nul
lis unquam introitum suum indicijs innote-
scere fecit,non uoce,non specie,non inces-
E su. Nullis denique suis motibus compertum
est mihi, nullis meis sensibus illapsum
penetralibus meis: tantum ex motu cordis
(sicut præfatus sum) intellexi præsentiam
eius,& ex fuga uitiorum carnaliumque com
pressione affectuum aduerti potentiam uir-
tutis eius,& ex discussione siue redargutio-
ne occultorum meorũ admiratus sum pro-
funditatem sapientię eius, & ex quantulacũ
que emendatione morum meorum exper-
tus sum bonitatem mansuetudinis eius, &
ex renouatione ac reformatione spiritus mẽ
tis meæ,ideſt,interioris hominis mei perce
pi,utcunq;,speciem decoris eius, & ex con-
tuitu horum omnium simul expaui multitu
dinem magnitudinis eius. Verum quia hęc
omnia ubi abscesserit uerbum, perinde ac si
ollæ bullienti subtraxeris ignem quodam il
lico languore torpentia,& frigida iacere in-
cipiunt: atque hoc mihi signum abscessionis
eius,tristis sit necesse est anima mea, donec
iterum reuertatur, & solito recalescat cor
meum intra me, idque sit reuersionis indi-
cium. Tale sanè experimentum de uerbo
habens,quid mirum, si & ego usurpo mihi
uocem sponsæ in reuocando illud cum se
absentauerit,qui etsi non pari,simili tamen
vel ex parte desiderio feror? Familiare mi-
hi erit quoad uixero pro uerbi reuocatione
reuocationis uerbum,quod utique, reuerte
Ps.50.c re, est. Et quoties elabetur, toties repetetur à me, nec cessabo clamitare quasi post
F tergum abeuntis ardenti desiderio cordis,
ut redeat & reddat mihi lætitiam salutaris
sui, reddat mihi seipsum. Fateor uobis, fi-
lij,nil aliud interim liber, dum non præsto
est quod solum libet. Et hoc oro ut non ua-
cuum ueniat,sed plenum gratiæ, & ueritatis,more utique suo sicut heri,& nudiustertius. In quo mihi similitudinem capreæ, & hinnuli exhibitum iri posse uidetur, cum
ueritas capreæ oculos habeat,gratia hinnu-
li hilaritatem. Vtraque res necessaria mihi,
& ueritas quidem cui absconditur non possim,
gratia autem cui nolim. Alioquin sine alte-
rutra uisitatio plena non erit, cum & alius
seueritas absque hac onerosa, & huius hila-
ritas absque illa dissoluta possit videri. Ama
ra est veritas sine condimento gratiæ, sicut
absque ueritatis freno leuis, & nescius mo
dum,plerunque, & insolens ipsa denotio.
Quàm multis non profuit gratiam percepis
se pro eo quòd temperamentum de ueritate pariter non acceperunt? Ex hoc enim
plus quàm oportuit complacuere sibi in ea,
dum ueritì non sunt veritatis obtutus,dum
non respexerunt ad capreæ maturitatẽ, ma
gis autem se totos hinnuli leuitati,hilarita-
tique dederunt. Inde factũ est ut in qua pri
uatim exultare uoluerant,gratia priuarentur, quibus vel sero dici potuerit: Euntes Psa.2.c
ergo discite quid sit. Seruite domino in ti
more,& exultare ei cum tremore. Dixerat
namque sancta anima quædam in abundan
tia sua: Non mouebor in æternum, cum su- Ps.29.a
bito sensit auersam à se faciem verbi, sequè
non modo motam,sed etiam conturbatam,
& sic in tristitia didicit opus fuisse sibi cum
munere quidem deuotionis,etiam,ponde-
re ueritatis. Ergo non in sola quidem gra-
tia plenitudo gratiæ est,sed ne in sola qui-
dem ueritate. Quid prodest scire quid te e- G
porteat facere,si non detur,& uelle facere?
Quid si velis quidem, sed minimè possis?
Quãtos expertus sũ agnita ueritate tristio
res,& ideo magis, quòd iam confugere ad
ignorantiæ excusationem non liceret,scien-
tes & non facientes quod veritas hortare-
tur? Quæ cũ ita se habeant,neutrum sine al-
tèro sufficit. Parum dixi, Non expedit quo Iac. 4.b
que. Vnde id scimus? Scienti,inquit,bonum Lu.12.c
& non facienti,peccatũ est illi. Seruus sciẽs
uoluntatem domini sui, & non faciens di-
gna, uapulabit multis. At istud pro parte
ueritatis. Pro gratiæ. quid? Scriptum est. Et
post buccellam introiuit in eum Satanas. Iu
dã loquit, qui accepto munere gratiæ, quia Ioã.12.c
in veritate non ambulabat cum ueritatis ma
gistro,vel potius cum magistra ueritate lo-
cum in se diabolo dedit. Audi alibi: Ciba
uit illos ex adipe frumenti, & de petra mel Ps.88.d
le saturauit eos. Quos? Inimici domini
mentiti sunt ei. Quos melle cibauit, &
adipe, hi mentiti sunt ei facti inimici: quia
veritatem gratiæ non iunxerũt. De quibus
alibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

alibi habes: Filij alieni mentiti sunt mihi, filij alieni inueterati sunt, & claudicauerũt à se mitis suis. Quidni claudicarent, uno pede gratiæ cõtenti, & non apponẽtes ueritatem? Erit igitur tempus eorum in secula, sicut & principis ipsorum, qui & ipse in ueritate non stetit, sed fuit mendax ab initio, ideoque audiuit: Perdisti in decore tuo sapientiam. Nolo decorem qui mihi sapientiã tollat. Quæris quis ille tã noxius tamq; pernicios decor? Tuus. Adhuc forte sine intellectu es? Planius audi. Priuatus. Non cupamus donum, sed usum. Denique si aduertisti non in decore sed in suo decore dictus est ille perdidisse sapientiam. Et ni fallor, Vnus Angeli animæq; decor ipsa est. Quid enim uel hæc, uel ille absque sapientia, nisi rudis deformisque materia est? Ea ergo ille non modò formatus, sed & formosus fuit. Sed perdidit eam cũ fecit suam, ut non sit aliud in decore suo, q̃ in sua sapiẽtia pdidisse sapiẽtiã. Proprietas in cã est. Quod sibi sapiens fuit, quod non dedit gloriam Deo, q̃ non retulit gratiam, pro gratia, quod non secundum ueritatem ambulauit in ea, sed ad suam eam retorsit uoluntatem: istud est cur eam perdidit, imò istud est, quod eam perdidit. Etenim sic habere, perdere est. Et si Abraham inquit, ex operibus iustificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum. Et ego, Non ergo in tuto, inquam? Perdidi quicquid habeo non apud Deum. Nam quid tã perditum, quam quod extra Deum exulat? Quid mors nisi priuatio uitæ? Ita nihil perditio nisi alienatio à Deo est. Væ qui sapiẽtes estis in oculis uestris, & coram uobismetipsis pudentes. De uobis dicitur: Perdam sapientiam sapientium: & prudentiam prudẽtium reprobabo. Perdiderunt sapientiam, quia sua sapientia perdidit eos. Quid non perdiderunt qui ipsi perditi sunt? An uerò non perditi quos nescit Deus?

Porrò autem uirgines fatuæ, quas quidẽ non aliunde fatuas puto, nisi quia dicentes se esse sapientes, stultæ factæ sunt: hæc inquam, a Deo audire habent: Nescio uos. Et itẽ illi, qui gratiam miraculorum ad suam usurpauerũt gloriam, nihilominus audituri sunt? Quia non noui uos: ut liquido ex his claresçat gratiam non prodesse, ubi ueritas non est in intentione, sed obesse magis. Et quidem penes sponsum utraque res. Denique gratia & ueritas per Iesum Christum facta est, ait Ioannes Baptista. Si ergo cum una quauis harum sine altera pulsauerit ad ostium meum Dominus Iesus Christus (ipse est enim Dei uerbum animæ sponsus) intrabit sane non tanquam sponsus, sed tanq̃ iudex. Absit, ne quaquam fiat hoc. Nõ intret in iudicium cum seruo suo. Intret pacificus, intret iucundus, & hilaris, maturus rñ, & serius intret qui seueriori quodã ueritatis uultu in medium insolentiam reprimit, purget lætitiam: intret quasi hinnulus saliens, quasi caprea circunspectus qui culpam dissimulando transiliat, pœnam miserando respiciat. Intret quasi descendẽs de montibus Bethel festibus, & splendidus, quasi procedens à patre suauis, & mitis, pui non dignetur dici, & fieri sponsus animæ quærenti se, cum sit super oia Deus benedictus in secula. Amen.

Deus quærendus est debito tempore, modo, & loco, quod nunc sit acceptabile tempus, in quo quisque per bona opera potest sibi inuenire Deũ, ac suã operari salutem. Sermo LXXV.

IN lectulo meo quæsiui per noctes quẽ diligit anima mea. Non est reuersus sponsus ad uocem, & uotum reuocantis. Quare? Vt desiderium crescat, ut probetur affectus, ut exerceatur amoris negocium. Sanè ergo dissimulatio est, nõ indignatio. Sed superest, vt quæratur si forte reperiatur quę situs, qui uocatus non uenit: dicente Domino: Omnis qui quærit inuenit. Porro uerbum reuocationis tale est. Reuertere, assimi late dilecte capreæ hinnuloque ceruorum. Ad quam uocem dum non est reuersus, vtique ob illas causas quæ dictæ sunt: hinc ista quæ amat, facta cupidior, mox sese ad requirendum tota auiditate dedit. Et primo quidẽ quærit illum in lectulo, sed minimè inuenit. Surgit inde, circuit ciuitatem, it, & redit per plateas, & uicos & non occurrit, neque apparet. Interrogantur quique fortè occurrerint, nihilque certi reportatur. Neque uici unius aut unius noctis quæsitio hæc frustratio, cũ dicat ista: quia quæsiui per noctes. Quid hoc desiderij est, & ardoris, ut surgẽs de nocte publicum non erubescat, percurrat ciuitatem, percunctetur palam, & passim de dilecto, atque à uestigandis semitis eius nulla ualeat ratione auerti, nulla præpediri difficultate, non tempestiuæ retineri amore

amore quietis, non sponsæ uerecundia, non uel timore nocturno? Et tamen in his omnibus frustrata est usq; adhuc à desiderio suo. Quare? Quid sibi uult pertinax hæc & diuturna fraudatio, tã diorum nutrix, suspitionum fomes, impatientiæ fax, nouerca amoris, mater desperationis? Si adhuc dissimulatio est, nimis est molesta.

Esto q̃ piè utiliterq́ue interim fuerit dissimulatum, donec in sola adhuc uocatione seu reuocatione res erat. Nunc uero cũ requiritur, & ita requiritur, quid iam conferre poterit dissimulatio. Si de carnalibus sponsis & pudendis amoribus quæstio est, sicut literalis superficies præluisse uidetur, & si inter illos talia contingere queant, mea non interest, ipsi uiderint. Quòd si animarum quærentium dominũ, mentibus, & affectibus pro quantulocunque posse meo respondere & satisfacere me oportet, eruendum sane est de Scriptura sancta (in qua se uitam habere confidunt (eò uitale aliquid quòd spirituale, ut edant pauperes, & saturẽtur, & uiuant corda eorum. Et quid tam cordium uita, quam dominus meus Iesus Christus, de quo aiebat qui eo uiuebat; quia cum Christus apparuerit uita uestra, tunc & uos apparebitis cum ipso in gloria. Ipse ergo ad medium ueniat, quo & nobis ueraciter dici possit: Medius autem uestrum stetit, quem uos nescitis. Quanquam nescio quomodo non sciatur à spiritualibus sponsus spiritus, qui tamen ita in spiritu profecerunt, ut possint dicere cum Propheta: Spiritus ante faciem nostram Christus dominus: & cum Apostolo: Etsi cognouimus Christum secundum carnem, sed nunc iam non nouimus. Nonne is est, quem sponsa quærebat. Is uerè est spõsus, & amãs & amabilis. Is, inquam, uere sponsus, sicut caro eius uerè est cibus, & sanguis eius uere est potus: totum quod de ipso est, uerè est, quãdo ipse est, non aliud sane quam ipsa ueritas. Verum is sponsus quid est quod non inuenitur quæsitus, cum requiratur tam studiose & impigrè, nunc quidem in lectulo, nunc uero in ciuitate, aut etiam in plateis uel uicis, ipse autem dicat: Quærite & inuenietis: & qui quærit inuenit. Propheta quoque loquitur ad eum: Bonus es domine animæ quærẽti te. Et itẽ sanctus Elias. Quærite dñm dum inuenire potest. Quomodo ergo implebuntur Scripturæ. Neque enim quæ hic inducitur, quærens, una est ex his quibus ipse ait: Quæretis me, & nõ inuenietis. Sed attẽdite tres esse causas, quæ interim occurrunt & quærentes frustrari solẽt, cum aut uidelicet nõ in tẽpore quærit, aut non sicut oportet, aut non ubi oportet. Si. n. omnes tempus aptũ est ad quęrendũ, cur ergo dicit Propheta (quod iam memoraui:) Quærite dñm dum inueniri potest. Erit ubique dubio cum inueniri non poterit, & ideo addit: Vt inuocetur dũ prope est, quia futurum est, iam non prope futurum. A quo enim tunc non requiretur. Mihi, inquit, curuabitur omne genu, &c. Nec tamen inuenietur ab impijs, quos ultores angeli arcebunt, profectò & tollent ne uideant gloriã Dei. Fruſtra inclamabunt, & fatuæ uirgines. mininè prorsus iã ad eas exit, clausa iannæ. Sibi proinde dictum putent illæ: Quæretis me, & non inuenietis. Cæterũ nũc tẽpus acceptabile, nunc dies salutis sunt, tempus plane & quęrendi & inuocandi, quando plerũque & antequam inuocetur, adesse sentitur. Andi deniq; quid polliceatur: Antequã me inuocetis, inquit, dicam, ecce adsum. Nec latuit benignitas hæc & facilitas temporis, q̃ nunc est, illum, qui in Psalmo loquitur: Desiderium pauperũ exaudiuit dominus, præparationem cordis eorũ audiuit auris tua. Quod si per bona opera quæritur Deus, ergo dũ tempus habemus operemur bonũ ad oẽs, præsertim quia dominus aperte prænũciat uenire noctẽ, quando nemo potest operari. Tunc aliud ad querendũ Deũ, ad operandũ q̃d bonũ est, reperturus es tibi tẽpus in seculis uenturis, præter hoc q̃ constituit tibi Deus in quo recordetur tui? Et ideo dies salutis, quia, in his ipse Deus rex noster ante secula operatus est saluté medio terrę.

I ergo tu, & in medio gehẽnæ expectato salutẽ, quæ iã facta est in medio terrę. Quiã tibi somnias prouenturã inter ardores sempiternos facultatẽ, ueniã promerẽdi cũ iam transijt tempus miserendi. Non relinquitur tibi hostia pro peccatis mortuo in peccatis. Nõ crucifigitur iterũ filius Dei, mortuus é semel, iã nõ moritur. Nõ descẽdit ad inferos sanguis qui effusus est super terrã. Biberũt oẽs peccatores terræ, non est q̃d sibi ex eo uendicent dæmones ad restinguẽdos focos suos, sed neq; homines socij dæmoniorum. Semel ille descendit non sanguis sed anima, & hæc portio eorũ qui in carcere erã, una illa usitatio, quæ tunc facta est per præsentiam animę cũ corpus penderet exanime

super

Universidad de Deusto Biblioteca

super terram. Sanguis aridam rigauit, sanguis infudit terram, & inebriauit eam, sanguis quæ in terra & quæ in cœlis sunt pacificauit: non autem & quæ apud inferos, nisi quod semel ille, vt dixi, anima eius excucurrit, & fecit ex parte redemptionem, ne uel eo momenti uacarent opera charitatis, sed
1.Co.6.a ultra non adijciet. Ergo nunc tempus acceptabile & aptum ad quærendum, in quo plane qui quærit inuenit, si tamen ubi, & uti, oportet, quærit. Et hæc una causa, quæ impedire potest ne inueniatur sponsus a quærentibus se, cum non quærũt in tempore opportuno. At non ea impedit sponsam, nempe inuocantem & quærentem in tempore opportuno. Sed ne illa quidem eum tepidè aut negligenter seu perfunctoriè quærit: nam corde ardenti omnino infatigabiliter quęrit, plane ut decet.

Can.3.a Restat ut de tertia videamus, ne uidelicet ubi non decet quærat. In lectulo meo quæsiui quem diligit anima mea. An fortè non in lectulo quærendus erat, sed in lecto
Esa. 9.b quippe cui orbis angustus est? Sed non horreo lectulum, qui nouit paruulum. Paruulus denique nobis natus est. Exulta tu & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui sanctus Israel. At idem dominus in Sion magnus apud nos paruulus, apud nos infirmus repertus est, ex uno iacere, ex altero & in lectulo iacere habens. An non lectulus tumulus? an non lectulus præsepium? an non lectulus uterus uirginis? Neque enim magni patris uterus le-
Ps.109. a ctulus est, sed lectus magnus: de quo ad filiũ. Ex utero, inquit, ante luciferum genui te.

Quanquam nec lectus quidem forsitan digne censendus sit uterus ille, qui regẽtis potius quàm iacentis est locus. Manens enim
Ibidem. in patre, regit cum patre uniuersa. Denique non iacere, sed sedere ad dexteram patris filium fides indubitata habet, & ipse cęlum sibi sedem esse non lectum perhibet: vt scias illum in suis, idest in superis nequaquàm solatia habere infirmitatis, sed potestatis insignia. Meritò proinde sponsa ponens lectulum dicit suum, quia omne quod infirmum est Dei, non de proprio inesse illi manifestum est, sed de nostro. Ex nobis assumpsit quæ pro nobis sustinuit, nasci, lactari, mori, sepeliri. Mea est mortalitas nati, mea infirmitas paruuli, mea expiratio cruci fixi, mea sepulti dormitio. Quæ priora transierunt, & ecce noua sunt omnia. In lectulo meo quæsiui per noctes quem diligit anima mea. Quid? In tuo querebas Can.3.a qui se iam in sua receperat? Nam uideras filium hominis ascendentem ubi erat prius? Iam cœlum tumulo commutauit & stabulo, & tu illum in tuo adhuc lectulo quæris.

Surrexit, non est hic. Quid quæris in lecto fortem, in lectulo magnum clarificatum in Mar.16 b
stabulo? Introuit in potentias domini, de D
corem induit & fortitudinem, & ecce sedet Ps.70.c
super Cherubim qui sub lapide iacuit. Ex Ps.92.a
hoc iam non iacet, sed sedet, & tu tanquam iacenti subsidia paras. Sine, ut absolutior ueritas sit, aut sedet iudicans, aut stat adiuuans. Sic uos o bonæ mulieres, cui nam quæso excubias exhibetis, cui aromata comparatis, paratis unguenta? Si sciretis quantus is sit, quanque sit inter mortuos liber Ps.87.a
mortuus iste, quem ungere pergitis, uos forsitan petissetis abeo potius ungi. Nonne iste est, quem unxit Deus suus oleo lætitiæ Ioan.10
præ consortibus suis? Beati eritis uos si gloriari potueritis reuertentes, & dicere, quia b
de plenitudine eius & nos accepimus. Enim uero factum est ita. Nam reuera unctæ Ro.10.c
remeant quæ unctura uenerant. Quidni unctæ tam læto nuncio nouæ odoriferæque resurrectionis? Quam speciosi pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona.

Missæ ab angelo opus faciunt Euangelistę: factæque Apostolæ Apostolorum dum festinant ad annunciandũ mane misericordiam Domini dicunt. In odorem unguentorũ tuorum curimus. Ex tunc ergo, & deinceps frustra in lectulo quæsitus est sponsus, quia etsi cognouerat eum Ecclesia secundum carnem id est secundum carnis infirmitatem, sed nunc iam non nouit. Denique quęsitus est postmodum à Petro, & Ioanne identidẽ in sepulchro, sed minimè inuentus. Vide tu utrumnè apte, & competenter quisque E
horum tunc decere quiuerit: In lectulo Can.3.a
meo quæsiui quem diligit anima mea, quæsiui, & non inueni. Nempe itura ad patrem caro, quæ non erat ex patre, prius per gloriam resurrectionis omne infirmum se exuit, accinxit potentia, induit lumine sicut uestimento, in quali nimirum gloria, & ornatu decuit eam paternis aspectibus præsentari.

Pulchrè uero sponsa non quem diligo ego, sed quem diligit anima mea, inquit, quod uerè, & proprie ad solam pertineat animam illa dilectio, qua aliquid spiritualiter

liter diligit, uerbi gratia, Deum, angelũ, animam. Sed & diligere iustitiam, ueritatem pietatem, sapientiam, uirtutesq; alias, eiusmodi est. Nam cum secundum carnẽ quippiam diligit, uel potius appetit anima, uerbi gratia cibum, uestimentum, dominũ, & quę istiusmodi sunt corporalia siue terrena, carnis potius, quam animæ amor dicẽdus est. Et hoc pro eo, q̃ sponsa minus usitate, sed non minus propriè animam suam sponsum diligere dicit, monstrans proinde spiritum esse sponsum, & a se nõ carnali, sed spiritua-
1.Th.5.b li amore diligi. Et bene per noctes se quę sisse eum ait. Nam si, iuxta Paulum, qui dormiunt, & qui ebrij sunt, nocte ebrij sunt, ita non absurde, ut opinor, dici potest, q̃ qui ignorant, nocte ignorãt, ac per hoc qui quę runt, nocte quærunt. Quis enim quærat, quod palam habet? Porrò dies palam facit quod nox abscondit: ut reperias in die, quod in nocte quæsieras. Nox est itaq; donec quæritur sponsus: quoniam si dies esset, de medio fieret, & minimè quereretur. Et de hoc satis: nisi forte numerositas hęc noctium adhuc aliquid quærentium fignet, quia non noctem, sed noctes posuit. Et mihi uidetur, si tu melius non habes, talis posse ratio reddi. Habet mundus iste noctes suas, & non paucas. Quid dico quia noctes habet mundus, cum penè totus ipse sit nox
F & totus semper uersetur in tenebris? Nox est Iudaica perfidia, nox ignorantia paganorum, nox hæretica prauitas, nox etiam catholicorum carnalis, animalisuè conuersatio. An nox ubi non percipiuntur ea, quæ sunt spiritus, Dei? Sed & apud hæreticos, vel scismaticos quot sectæ, tot noctes.

Frustra per has noctes iustitiæ solem, & lumen quæritis ueritatis, id est spõsum, quia nulla societas luci ad tenebras. Sed dicit aliquis quod non sit tam stulta, tamuè cæca
Can.3.a sponsa, ut quærat lumen in tenebris, quærat dilectum apud ignorantes, & quinon diligunt eum. Quasi uerò se per noctes nunc quærere dicat, & non potius quæsisse.

Nõ ait quæro: sed quæsiui per noctes, quẽ diligit anima mea. Et est sensus, quia cum esset paruula, sapiebat, ut paruula, cogitabat, ut paruula, & quærebat ueritatem ubi
Ps.118. y non erat, errans, & non inueniens: iuxta illud in Psalmo: Erraui sicut ouis, quæ periit. Denique in lectulo se memorat tunc adhuc esse: tanquam ætate imbecillam ac paruulam sensu, si tamen ita constrnas, in lectulo meo, subaudis, existẽs, uel iacens, quæsiui quẽ diligit anima mea. Non quæsiui in lectulo, sed sedes, in lectulo quę G
siui. Hoc est: Cum adhuc infirma, & inualida forem, & omnino minus idonea sequi sponsum quocunq; iret, sequi & ardua, & excelsa sublimitatis illius: incidi in mul-
Mar.13 tos, qui cognoscentes desiderium meum dicebant mihi: Ecce hic est Christus, ecce illic est: & neq; illic erat. Incidi autem, & nõ ad insipientiam mihi. Nam quo propius accessi, & exploraui diligentius, eo citius certiusque cognoui ueritatẽ apud eos minimè esse. Quæsiui enim, & non inueni, & deprehendi noctes, qui se dies mentiebantur. Et Can.5.b
dixi: Surgam, & circuibo ciuitatem per uicos, & plateas quæram, quem diligit anima mea. Intuere uel nunc, quæ dicit, surgã. Pulchrè omnino. Quidni surgeret, recognito Can.3.a
de resurrectione dilecti? Cæterum o beata si consurrexisti cum Christo, quæ sursum sunt sapias oportet, neq; deorsum, sed sursum quæras Christum necesse est: ubi sedet
Colo.3.a in dextera patris. Sed circuibo, ais, ciuitatẽ. Ad quid. In circuitu impij ambulãt. Iudęis istud relinquo, quibus proprius, eorũ Propheta hoc uaticinatus est, quia famem patientur, ut canes, & circuibunt ciuitatem. Ps.58.b
Et si introieris in ciuitatẽ secũdũ Prophetã aliũ, ecce attenuati fame, quod utiq; nõ esset, si in ea fuisset panis uitæ. Surrexit de corde terræ, sed super terram non ipse est, Hie.1 &.
& qui ascendit, panis uiuus, qui de cœlo d
descendit, idem ipse sponsus Ecclesiæ Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

De claritate sponsi, in qua coæqualis patri sedet à dextris gloriæ eius, & qualiter boni pastores debent esse solliciti uigiles, & discreti circa pascendas animas sibi commissas.

Sermo LXXVI. H

PEr uicos, & plateas quæram, quẽ diligit anima mea. Adhuc & paruula sapit. Puta arbitrata est egressum de tumulo, publicum mox petijsse, ut solito doceret populos, ac sanaret infirmos, & ut manifestaret gloriã suã in Israel, si fortè reciperent resurgentẽ de morte, qui se rece-
Can.3.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

pturos promittebant descendentem de cruce. Verum ille perfecerat opꝰ, quod sibi deberat pater, ut faceret: quod sanè illa intelligere debuerat, uel ex uoce pendentis, illa scilicet, qua illicò expiraturus ait: Consummatum est. Non erat iam, q̃ se denuo crederet turbis: quæ nec sic forsitan erant in eum creditura. Et festinabat ad patrem qui sibi diceret: Sede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos scabellum pedũ tuorum. Fortius nempe, atque diuinius cum exaltatus fuerit a terra, omnia trahet ad seipsum. Hæc autem per uicos, & plateas quærendum putauit, fruendi auida, sed ignara misterij. Iterum ergo frustrata repetit dicens: Quæsiui illum, & non inueni: ut sermo impleretur, quem dixit. Quia uadn ad patrem, & iam non uidebitis me. Dicat forsitan ista. Quomodo ergo credent in eum, quem non uiderunt? Qua si fides ex uisu sit, & non potius ex auditu. Quid magni est credere quod uideris, & tuis non negare oculis fidẽ, quid laudis meretur? Sed si quod non uidemus, speramus, per patientiam expectamus, & patientia meritum est. Beati denique qui non uiderunt, & crediderunt: Proinde, ut non euacuetur meritum fidei; subducat se uisui, dans uirtuti locum. Etiam & tempus est, ut iam in suum sese recipiat. Quæris in quem suum? In dexteram patris. Neque enim rapinam arbitrabitur, esse se æqualem Deo, cum sit in forma Dei. Ergo is fit unigeniti locus, in quo omnis eius iniuria propulsata uideatur. Sedeat sanè iuxta, non infrà, ut omnes honorificent filium, sicut honorificant patrem. In hoc apparebit maiestatis æqualitas, si nec inferiorem patre, nec posteriorem suspexeris. At ista interim nihil horum aduertit, sed quasi ebria præ amore hac, illacque discurrens quærit oculis, quem iam oculus non contigit, sed fides. Non enim existimat Christum aliter oportere intrare in gloriam suam, nisi prius resurrectionis gloria palam mundo innotescente confitetur impietas, exultent fideles, glorientur discipuli, populi cõuertantur, demumque ab uniuersis glorificetur ipse, cum ex præsentia resurgentis cũctis claruerit ueritas prædicentis. Falleris ò sponsa. Oportet quidem hæc fieri; sed in tempore. Nunc uerò interim uide ne forte id dignum magis, & superæ consentaneũ iustitiæ fit si non detur sanctum canibus, & margaritæ porcis, si iotius secundum scripturam tollatur impius ne uideat gloriã Dei, si non fraudetur fides meritò, quæ tunc sane probatior esse dignoscitur, cum creditur quod non uidetur, si penes ipsam seruetur dignis, quod occultatur indignis, ut qui in sordibus sunt sordescant adhuc, & iusti iustificentur magis, si non dormitét præ tædio. Cœli & cœli cœlorum tabescãt, & confundantur ab expectatione sua si non ipse pater omnipotens diuinius iam frustretur à desiderio cordis sui, si non demum unigenitus ultra ab introitu gloriæ suæ (q̃d uel solum indignissimum est) aliquatenus retardetur. Quanti putas æstimanda sit gloria quantacunque mortalium, ut ab ea, quæ a patre suo ab æterno parata est debeat eum uel ad modicum retinere? Adde, quod nulla ratione in longius protrahi decet ipsius filij petitionem. Quam dicam petitionem q̃æris? Nempe illam qua dicit: Pater clarifica filium tuũ. Quod tamen eum petijsse senserim, non ut suppliccm, sed ut præscium. Libere petitur quod in potestate petentis accipere est. Ergo dispensatoria filij petitio est, non necessaria: quippe donantis cum patre quicquid a patre acceperit.

Vbi & hoc dicendum, quia non solum pater clarificat filium, sed & filius clarificat patrem, ne quis dicat filium minorem patre, quasi a patre clarificetur, cum & ipse clarificet patrem: dicente filio: Pater, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te. Sed forte adhuc submittendum putes filium, quod quasi inglorius uideatur a patre recipere claritatem, quam demum patri refundat. Audi quia non est ita: Clarifica me, inquit, pater claritate quã habui priusquam mundus fieret apud te. Si ergo claritas filii posterior non est, utpote quæ ab æterno est, ex æquo se clarificant pater, & filius: Et si ita est, ubi patris primatus? Aequalitas profecto est ubi coæternitas. Et usq; adeo æqualitas, ut una sit claritas amborũ sicut ipsi unum sunt. Vnde mihi uidetur dicendo rursum. Pater clarifica nomen tuum: non sanè aliud petere, quam se clarificari, in quo & per quem nomen patris proculdubio clarificaretur. Et respondum accepit a patre. Et clarificaui, & iterum clarificabo. Quæ quidé ipsa respõsio nõ parua filij glorificatio fuit. Cæterum abundãtius ad fluenta Iordanis angustiusq; clarificatur

tus dignoscitur, & Ioannis testimonio, & columbæ designatione, & uoce dicentis: Hic est filius meus dilectus. Sed & in monte coram tribus discipulis, nihilominus magnificentissime clarificatus est, cum uoce eadem denuò ad se cœlitus delapsa, tum mira illa eximiaque transfiguratione corporis sui, tũ etiam prophetarum attestatione duorum, qui ibidem apparuerũt, cum eo loquentes. Supereſt ergo, ut iuxta promissum patris, se mel adhuc clarificetur, eaque erit plenitudo gloriæ, cui non queat amplius addi. Sed ubi illa dabitur benedictio? Non est, ut ista suspicata est in plateis, uel uicis, nisi forte in illis de quibus dicitur: Plateæ tuæ Hierusalem sternentur auro mundo, & per omnes uicos tuos alleluia cantabitur. In his reuera illã recepit a patre filius claritatem, cui non poterit similis inueniri, ne in cœlestibus quidem. Cui. n. aliquando Angelorum dictum est: Sede a dextris meis? Non modò autem de numero Angelorum, sed nec de superioribus quidem reliquis beatorum ordinibus omnino quis repertus idoneus est ad capassendam super excellẽtem hanc gloriam. Ad neminem prorsus illorum facta est uox illa gloriæ singularis, nemini uocis in se efficien tiam experiri datum. Siue throni, siue dominationes, siue principatus, siue potestates, profectò desiderant in eum prospicere, non se illi comparare præsumunt. Igitur Domino meo, singulariter a Domino & dictum, & datum est sedere a dextris gloriã ipsius utpotè in gloria coæquali, in essentia consubstantiali, pro generatione consimili, maiestate non dispari, æternitate non posteriori. Ibi ibi enim illum, qui quæret inueniet, & uidebit gloriam eius: non gloriam, quasi unius cæterorum, sed plane gloriam, quasi unigeniti a patre. Quid facies, o sponsa? Putas potes sequi eum illuc? Aut te ingerere audes, uel uales huic tam sancto arcano, tamque arcano sanctuario, ut filium in patre, & patrem intuearis in filio? Non utique. Vbi est ille, tu non potes uenire modò, uenies autem postea. Age tamen, sequere, quære, nec te inaccessibilis claritas, uel sublimitas a quærendo deterreat, ab inueniendo desperare faciat. Si potes credere: omnia possibilia sunt credenti. Prope est, inquit, uerbum in ore tuo, & in corde tuo. Crede & inueniſti. Nam credere inuenisse est. Norunt fidele habitare Christum per fidem in cordibus suis. Quid proprius est? Quære ergo secura, quære deuota, bonus est Dominus animæ quærenti se. Quære uotis, sequere actibus, fide inueni. Quid non inuenit fides? Attingit inaccessa, deprehendit ignota, comprehendit immensa, apprehendit nouissima, ipsam denique æternitatem suo illo uastissimo sinu quodammodo circumcludit. Fidenter dixerim, æternam beatamque trinitatem, quam non intelligo, credo: & fide teneo, quod nõ capio mente. Sed dicit aliquis, quomodo credet sine prædicante, cum fides ex auditu sit, auditus per uerbum prædicationis? Deus hoc prouidebit. Et ecce iam præsto sunt, qui nouam sponsam cælesti nupturam sponso, de quibus oporteti ustruant, & informent fidem doceant, formam pietatis, ac religionis tradant. Audi denique quid adijciat, inuenerunt me uigiles qui custodiunt ciuitatem. Qui enim uigiles hi? Nempe illi quos Saluator in Euangelio beatos pronunciat, si cum uenerit inuenerit uigilantes. Quam boni uigiles, qui nobis dormientibus ipsi peruigilant, quasi rationem reddituri pro animabus nostris. Quam boni custodes, qui uigilantes animo, atque in orationibus pernoctantes, hostium insidias sagaciter explorant, anticipant consilia malignantium, deprehendunt laqueos, eludunt tendiculas, retiacula dissipant, machinamenta frustrantur. Hi sunt fratrum amatores & populi Christiani, qui multum orant pro populo, & uniuersa sancta ciuitate. Hi sunt qui multum soliciti pro sibi commissis dominicis ouibus, cor suum tradant ad uigilandum diluculo, ad Dominum, qui fecit illos, & in conspectu altissimi deprecantur. Et uigilant, & deprecantur, scientes suam insufficientiam in custodienda ciuitate, & quia nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra uigilat, qui custodit eam. Porro cum Dominus ita præcipiat. Vigilate, & orate, ne intretis in tentationem: liquet, quod absque duplici hoc exercitio fidelium, studioque custodum, non potest esse secura ciuitas, non sponsa, non oues. Horum differentiam quæris? Vnum sunt. Ciuitas propter collectionem, sponsa propter dilectionem, oues propter mansuetudinem. Vis scire hoc sponsam, quod ciuitatem esse? Vidi, inquit, ciuitatem sanctam Hierusalem nouam descendentem de cœlo, a Deo paratam, tanquam sponsam ornatam uiro suo. Identidem tibi hoc & de

Universidad de Deusto
Biblioteca

quibus liquido apparebit, si recorderi, primus ille custos (Petrum loquor) cum sibi primò oues committerentur quàm attentè, simul de amore commonitus sit. Quod vtique tanta cura sapiens creditor non fecisset, nisi se sentiret sponsum, id sibi utiq; ex intimo respondente conscientia. Auditę hæc
Ioan. 21. amici sponsi, si tamen amici. At parum dixi, amici: amicissimi sint oportet, qui priuilegio tantę familiaritatis donantur. Non
C ociosè toties repetitum est, Petre amas me in comissione ouium. Et ego quidem id significatum perinde puto ac si illi dixisset Iesus: Nisi testimonium tibi perhibente conscientia, quòd me ames, & ualde perfectèque ames, hoc est plus quam tua, plus quam tuos, plus quàm & te, huius repeti-
Prou. 1. d tionis meæ numerus impleatur, nequaquam suscipias curam hanc, nec te intromittas de ouibus meis, pro quibus sanguis utique meus effusus est. Terribilis sermo, &
1. Th. 5. b qui possit etiam impauida quorumuis tyrannorum corda concutere. Propterea attendite uobis quicunque opus ministerij huius sortiti estis, attendite, inquam, uobis, & pretioso depositio quod uobis creditum est. Ciuitas est, vigilate ad custodiam concordiamque. Sponsa est, studete ornatui. Oues sunt, intendite pastui. Et hæc tria ad illam Domini trinam scisitationem fortè non congrue pertinere dicentur. Porrò custodia ciuitatis, ut sit sufficiens, tripharia erit, a ui tyranorum a fraude hæreticorum, & tentationibus dæmonum. Sponsæ uerò ornatus in bonis operibus, & moribus & ordinibus. Ad pastus ouium communiter quidem in pascuis scripturarum tanquã in hæreditate domini, sed est distinctio in illis. Nam sunt mandata, quæ duris atque carnalibus animis imponuntur ex lege uitæ & disciplinę Et sunt olera dispensationum, quæ infirmis, & pusillis corde de respectu misericordiæ apponuntur. Et sunt consiliorum solida fortiaque, quæ ex intimis sapientiæ proponuntur sanis, & qui exercitatos habent sensus ad discretionem boni, & mali. Paruulis namque tamquam anniculis adhortationis lac potus datur, non esca: Ad
D hæc boni solicitique pastores impinguare pecus non cessant bonis, lætisque exemplis, & suis magis quam alienis. Nam si alienis, & non suis, ignominia est illis, & pecus ita non proficit. Si enim, verbi causa, ego qui videor inter uos pastoris gerere curã uobis apposuero Moysi mansuetudinem, patientiã Iob, misericordiã Samuelis, Dauid sanctitatẽ, & si qua sunt eiusmodi exempla bonorũ: immitis ipse, & impatiens atque immisericors, & minimè sanctus sermo, ut uereor, minus sapidè eueniet, & uos minus auidè capietis. Verũ hoc supernæ pietati relinquo, ut quod minus uobis ex nobis est, ipsa suppleat: & quod perperam, ipsa corrigat. Nũc *Marc. 9.* uero bonus pastor hoc quoque curabit, ut g
secundum Euangeliũ inueniatur habere sal in semetipso, sciens quia sermo sale conditus quantum placuerit ad gratiam, tantum proderit ad salutem. Hęc interim de custodia ciuitatis, atque ornatu sponsæ, necnon & pastu ouium dicta sint.

Volo tamẽ adhuc eadẽ paulo expressius designare propter eos, qui dũ auide nimis honoribus inhiant, minus prouidè grauibus se supponunt oneribus, exponunt periculis, ut sciant ad quid uenerint, sicut scriptũ est: Amice, ad quid uenisti? Nisi fallor, ad tolam ciuitatis custodiam, ut quantum satis est procuretur, opus est uiro forti spirituali. For- *Mat. 26.*
ti ad propulsandas iniurias, spirituali ad deprehendendas insidias fideli qui non quæ sua sunt quærat. Porro autem ad mores honestandos, uel corrigendos (quod utique ad decorem pertinet sponsæ) quis non liquido agnoscat per necessariam fore cum multa quidem diligentia disciplinæ censuram? Ea propter omnis, cui hoc opus incumbit, oporter ferueat zelo illo, quo accensus præcipuus ille æmulator sponsæ domini aie
E bat: Æmulor uos Dei æmulatione: despondi enim uos uni uiro uirginem castam, ut exhibere Christo. Iam quomodo in pascua diuinorum educet eloquiorum greges dominicos pastor idiota? Sed & si doctus quidem fuerit, non sit autem bonus, uerendum ne non tam nutriat doctrina uberi, quàm læderi uita noceat. Temerè itaque, & in hac parte hoc onus subitur absque scientia pariter *1. Co. 11. a*
uitaque laudabili. Sed ecce quod nõ laudamus. Finis indicitur, ubi non erat finis. Euocamur in materiam alteram, & cui hanc cedere indignum. Angor undique, & quod ægrius feram ignoro, auelli ab ista, an distendi in illa, nisi quod utrolibet simul utrunque molestius. O seruitutem. O necessitatẽ. Non quod uolo hoc ago, sed quod odi illud facio. Notate tamen ubi deficimus, ut quàm cito in id redire liberum erit, inde mox ordiamur in nomine sponsi Ecclesiæ

Iesu Christi domini nostri, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

E

De malis pastoribus Ecclesiæ, & item quomodo spiritus, & animę sanctorum simul cũ angelis adiutorio sunt electis adhuc peregrinantibus.

Sermo LXXVII.

FIa expediti sumus. Diximus hesterno sermone, quales in uia hac qua ambulamus, uellemus habere duces, nõ quales habemus. Lõge dissimlies experimur. Non omnes sunt amici sponsi, quos hodie sponsæ hinc inde assistere cernis, & qui (ut uulgo aiunt) eam quasi addextrare uidẽtur. Pauci admodum sunt qui, non quę sua sunt, quærant, ex omnibus charis eius. Diligunt munera, nec possunt pariter diligere Christum, quia manus dederunt mãmonę.
Intuere quomodo incedunt nitidi, & ornati, *Ps. 18. b*
circunamicti uarietatibus, tarquam sponsa procedene de thalamo suo. Nonne si quem piam talium repente eminus procedentem aspexeris, sponsam potius putabis, quàm spõsæ custodem? Vnde uerò hanc illis exubera re existimas rerum affluentiam, uestiũ splendorem, mensarum luxuriem, congeriem uasorum argenteorum, & aureorum nisi de bonis sponsæ? Inde est, q; illa pauper, & inops & nuda relinquitur facie miseranda, inculta, hispida, exangui. Propter hoc non est hoc tẽpore ornare sponsam, sed spoliare: non est custodire, sed perdere, nõ est defendere, sed
Ps. 13. b exponere: non est instituere, sed prostituere
Osee. 4. b non est pascere gregẽ, sed mactare & deuorare: dicente de illis Domino? Qui deuorant plebem meam, uel cibum panis, & quia comederunt Iacob, & locum eius desolauerunt. Et in alio propheta: Peccata populi
G mei comedent: quasi dicat: Peccatorum precia exigunt, & peccantibus debitam solicitudinem, non impendunt. Quem dabis mihi de numero præpositorum, qui non plus inuigilet sunditorum uacuandis marsupiis, quam uitijs extirpandis? Vbi qui orando flectat iram, qui prędicet annum placabilẽ Domino. Leuiora loquimur, grauiora grauius manet iudiciũ. Sine causa tamen uel his, uel illis immotamur, quia non audiunt nos. Sed & si literis forsitan mandentur ista, quę dicimus, dedignabũtur legere: aut si forte legerint, mihi indigabuntur, quanuis rectius sibi hoc facerent. Proptarea relinquamus istos non inuentores sponsę, sed ueneditores, & inquiramus potius illos, a quibus sponsa se inuentam loquitur. Et quidem illorum isti sortiti sunt ministerij locum, sed non zelum. Successores omnes cupiunt esse, imitatores pauci. O utinam tam uigiles reperirentur ad curam, quàm alacres currunt ad cathedrã. Vigilarent utique solicite seruantes ab illis inuentam, sibi creditam. Imò uerò euigilarent pro semetipsis, nec sinerent de se dici: Amici mei, & proximi mei aduersũ me *Ps. 37. b*
appropinquauerunt, & steterunt. Iusta omnino querimonia nec ad ullam iustius, quam ad nostram referenda ętatem. Parùm est nostris uigilibus, q; non seruant nos, nisi & perdant. Alto quippe de mersi obliuionis somno, ad nullum dominicę cominationis tonitruum expergiscuntur, ut uel suum ipsorum periculum expauescant. Inde est, ut nõ par- H
cant suis, qui non parcunt sibi, perimentes pariter, & perenntes. Sed enim quinam illi sunt uigiles, à quibus se inuentam perhibet sponsa? Nempe apostoli, atque apostolici uiri. Vere hi sunt qui custodiunt ciuitatẽ, ideest eam ipsam, quam inuenerunt ecclesiam, eoque uigilantius, quo nũc tẽporis grauius periclitantem conspiciunt, a malo utique dome- *Mich. 7. b*
stico, & intestino, sicut scriptum est. Et inimici hominis domesticis eius. Nam. n. pro qua usque ad sanguinem restiterunt, suo derelinquunt patrocinio, destitutam, sed protegũt, & custodiunt eam die ac nocte, hoc est in uita, & in morte sua. Et si preciosa est in cõspe- *Ps. 115. a*
ctu Domini mors sanctorum, eius non ambigo ego quin etiam tanto in morte potẽtius *Ps. 138. d*
id agant, quanto in ipsa etiam cõfortatus est priacipatus eorum. Sic iste asseris, ait quis, ac si oculis tuis uideris ea sunt autẽ ab humanis secluſa conspectibus. Cui ego. Si tu tuorum oculorum testimoniũ fidele putas, testimoniũ Dei maius est. Ait verò. Super muros tuos Hierusalẽ cõstitui custodes tota die, & tota nocte, iu perpetuũ nõ tacebũt. Sed dean- *Esa. 62. c*
gelis, inquis, id dictũ est. Nõ abnuo, omnes sunt administratorij spiritꝰ. At quis me prohibeat itidem, & de istis sentire, qui potẽtia *Heb. 1. d*
quidẽ minime iã ipsis angelis impares sũt, affectu aũt, & misericordia eo nobis forsitã germaniores exisiũt, quo natura cõiũctiores. Iun-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ge & tolerantiam earundem passionum, & miseriarum, in quibus nos pro tempore adhuc versamur. Nihilnè amplius miserationis pro nobis, vel solicitudinis operabitur in mentibus sanctis, quòd & se transisse per eas proculdubio meminerunt? Nonne illa
Ps.65.c ipsorum uox est. Transiuimus per ignem, & aquam, & eduxisti nos in refrigerium? Quid? Ipsi transierũt, & nos in medijs ignibus, vel fluctibus derelinquent, nec saltem manum porrigere dignabuntur periclitantibus filijs? Non est ita. Bene tecum agitur ò mater Ecclesia bene tecum agitur in loco peregrinationis tuæ: de cœlo, & de terra venit auxilium tibi. Qui custodiũt te, non dormitant neque dormiunt. Custodes tui angeli sancti, uigiles tui spiritus, & animę iustorum. Non erraut, qui te ab vtrisque inuentam spiritibus senserint ab utrisque pariter custodiri. Et est huius solicitudinis ratio quibusque sua, his quidem quòd sine te non consummentur; illis uerò, quòd nisi de te ad sui plenitudinem minime restaurẽtur. Nam quis nesciat Satana cadente de cœlo, & eius complicibus, numerum supernæ multitudinis parte non modica imminutum? De te itaque omnes consummationẽ
Ps.141. b expectãt, alij numeri, alij desiderij sui. Agnosce proinde uocem in Psalmo. Me expectãt iusti donec retribuas mihi. Et aduertendum q̃ non ista illos, sed illi istam potius inuenisse referuntur, utq; ego suspicor, ad hoc ipsũ studium destinati. Nam quomodo prædicabunt nisi mittantur? Denique habes loquẽtes in Euangelijs: Ite, ecce ego mitto uos,
Lu.10.a & ite prædicate Euangelium omni creaturę. K Ita est. Illa quærebat sponsum, & sponsum non latebat. Nempe qui in hoc ipsum excitauerat eam, ut se quæreret, & dederat illi cor ad præcepta, & legem uitæ, & disciplinæ, dũ modo esset, qui instrueret, & doceret uiam prudentiæ. Et misit in occursum eius plantatores, & rigatores, qui eam enutrirent & cõfirmarent in omni certitudine veritatis, hoc est indicarent illi certamque reddent de dilecto: quia ueritas est quam quærit: & quam uere diligit anima eius. Et reuera quis fidus, verus ve animæ amor, nisi utique is, quo ueritas adamatur? Rationis sum compos, ueritatis sum capax, sed utinam nõ forem si amor ueri defuerit. Horum quippe amorum is fructus est, & ego radix. Non sum securus a securi, si absque eo inueniar. In illo nimirum naturæ munere illud diuinæ imaginis enitere insigne haud dubium est ex quo cæteris præsto animantibus. Inde est, quod audet anima mea ad dulces castosque assurgere ueritatis amplexus, & sic in amore ipsius tota securitate ac suauitate quiescere, si tamen inueniat gratia in oculis tanti sponsi, ut dignam reputet, quæ ad hanc pertingat gloriam, imò ipse eã sibi exhibeat non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid eiusmodi. Quanti putas esse discriminis qua uè dignum pœna tantum Dei donum ociosum tenere? Verum hoc alias. Nunc uerò sponsa quem quærebat, minime reperit, & quos non quærebat, reperta est ab ipsis. Audiant hoc qui sine duce, & præceptore uias uitæ ingredi L
non formidãt. Ipsi sunt in arte spirituali existentes, & discipuli pariter, & magistri. Non sufficit hoc etiam coaceruant discipulos sibi, cęci duces cęcorum. Quàm multi ex hoc a recto tramite periculosissime aberasse comperti sunt. Nimirum ignorantes astutias Satanæ, & cogitationes ipsius, factum est, ut qui spiritu cœperant, carne consummarentur, abducti turpiter, lapsi damnabiliter. Videant proinde qui eiusmodi sunt, quomodo caute ambulent, & de sponsa exẽplum sumat, quæ non prius ad eum quẽ desiderabat, ullo modo ualuit peruenire, quam sibi occurrerent quorum magisterio uteretur ad cognoscendum de dilecto, certè ad discendum timorem domini. Seductori dat manum, qui dare dissimulat præceptori. Et qui dimittit oues in pascua absque custode pastor est non ouium, sed luporum. Nunc iã uideamus de sponsa quomodo se dicat inuẽtam. Mihi enim insuetæ satis uerbum in Mat.8.b uentionis posuisse uidetur. Nam ita hoc dicit, ac si uno de loco Ecclesia uenerit. Venit enim ab Oriente & Occidẽte, iuxta uerbum Domini, & a cunctis finibus terræ. Sed neque aliquando congregata est in unũ locum, ubi ab Apostolis seu ab angelis inueniretur deducenda, uel dirigenda ad eum quem diligit anima sua. Fuit ne prius inuenta quam collecta? Non: quia nec erat. Quamobrem si collectam, si congregatam, si certè (quod magis uocabulo ecclesiæ cõpetit) conuocatam a prædicatoribus se dixisset, transissem simpliciter, minime in aliquo M
Mat.11.c cunctabundus. Coadiutores enim Dei sunt, quem & audiere loquentem Qui nõ colligit mecum, dispergit. Sed neque hoc mihi abre uidebitur, si dixerit quis ab eis fundatam
fiue

siue ędificatam. Siquidem hoc fecerunt una cum illo, qui in Euangelijs loquitur. Et su-
Mat.16. & 17. per hanc petram ædificabo ecclesiam meam & quia fundata est supra firmam petram. Nunc uerò nihil horum loquens, sed præter solitum quidem perhibens se inuentam, cunctari aliquantum nos facit, atq; in suspicionem adducit latere loco, quod sit diligentius intuendum. Volebam, fateor, præterire, neque subducere huic scrutinio, cui sufficere non sentirem. Cæterum reminiscens inquantis æquè dubijs, & obscuris uobis quidem sursum corda leuantibus, etiam supra spem meam adiutum me senserim, puder diffidentiæ, & reprehendens timorem meum adorior non quidem temerè, quod timidè refugiebam. Aderit, ut confido, solitum adiutorium, quod si minus, apud beneuolos tamen auditores non erit otiosum, quod uolui. Verùm hoc habebit sequens sermo principium, nam præsentem hic claudimus. Ipse autem det uobis ea, quæ dicuntur non solũ tenere memoriter, sed & ardenter diligere, & efficaciter adimplere, sponsus Ecclesiæ Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

A *Quòd sponsa, idest, Ecclesia electorum prædestinata est à Deo ante secula, & præuenta ab eo, ut quæreret eum, & conuerteretur.*

SERMO LXXVIII.

AD uerbum inuentionis (si bene memini) illic stetimus, & hæsimus scrupulosius, videlicet audientes, quòd sponsa à prædicatoribus suis se inuẽtam dixerit. Porrò causæ nostræ cunctationis, & dubitationis a nobis expressæ sunt, & visum est a nobis aliquid esse quærendum: sed non in calce sermonis, quo iam arctabamur, quod quæsitũ est potui explicari. Quid restat, nisi ut debitum iam soluamus? In explicatione sacramenti magni, illud loquor,
Ephe.5.g quod Doctor gentium interpretatus est in Christo, & in Ecclesia, sanctum castumque connubium: ipsum est opus nostræ salutis: in eo, inquam, tres sibi inuicem cooperantur, Deus, Angelus, homo. Et Deus quidem quidem operetur, & curam gerat nuptiarum dilecti filij sui? Ipse uerò ac tota uolũtate, & utique per se ipse sufficerer, & absque adminiculo horum, hi autem sine ipso possunt facere nihil. Ergo quod illis asciuit in opus ministerij huius, non sibi solatium, sed profectum quęsiuit in illis, Nam hominibus quidem merita locauit in opere, secũdum illud. Dignus est operarius mercede sua, & quia Luc.10.
g unusquisque secundum proprium laborem accipiet, siue qui in fide plantat, siue qui rigat, quod plantatum fuerit. Angelorum autem cum ad salutem humani generis ministerio utitur, nonne facit, ut ab hominibus B
Angeli diligantur? Nam quia ab Angelis homines diligantur, inde uel maxime aduerti potest, quòd antiqua suę ciuitatis damna ex hominibus resarcitum iri Angeli non ignorant. Hec alijs profectò legibus regnum charitatis regi dicebat, quàm pijs ipsorum, qui pariter regnaturi sunt mutuisque amoribus & puris affectionibus in inuicem, & in Deũ, Est autem in modo operandi differentia multa, pro cuiusque nimirum operarij dignitate. Deus nempe facit quod uult sola ipsa facilitate uolendo, sine æstu, sine motu, sine prędudicio loci, vel temporis, uel causæ, vel personæ. Est enim Dominus Sabaoth, qui cũ
Sap.8.a tranquillitate iudicat omnia. Est sapientia disponens omnia suauiter. Porrò Angelus non absque motu operatur, tam locali, quã temporali, sine æstu tamen. Homo autem, nec ab ęstu animi, nec a motu corporis animique liber est in operando. Denique cum
Ge.3.d timore, & tremore suam ipsius iubetur operari salutem, atque in sudore vultus sui comedere panẽ suum. His ita explicitis intuere nunc mecum in hoc tam magnifico opere nostrę salutis tria esse quędam, quæ sibi uendicat auctor Deus, prouenitque in illis omnes auxiliatores, & coopertores suos, prędestinationem, creationem, inspirationem. Quartum prędistinatio, non dico ab exortu Ecclesię, sed ne a mundi principio quidem principium habuit, non denique à tempore illo, uel illo ante tempora est. Por- C
rò creatio cum tempore, inspiratio iam in tempore fit, vbi & quando vult Deus. Sanè secundum prędestinationem nunquam ecclesia electorum penes Deum non fuit. Si miratur hoc infidelis, audiat, quod magis miretur: nunquã non grata extitit, nunquã non dilecta. Quidni audacter loquar arcanũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod mihi de corde Dei promptus ille superuorum delator consiliorum aperuit? Paulum dico, qui ut multa alia, ita hoc quoque de diuitijs bonitatis eius non est ueritus diuulgare secretum: Benedixit nos inquiens, in omni benedictione spirituali in Ephe.1.a cœlestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti, & immaculati in conspectu eius in Ibidem. charitate. Et addit: Qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christũ in ipso, secundum propositũ voluntatis suæ in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificauit nos in dilecto filio suo. Nec dubium quin uoce omnium electorum ista dicantur, & ipsi Ecclesia sunt. In illo igitur tã profundo æternitatis sinu tanquam in lucem opus prodiret huius creationis, quis illã uel beatorum spirituum inuenire aliquo modo ualuerit: nisi cui ipsa æternitas Deus uoluerit reuelare? Sed & cum iam ad nutum creantis uisa est emersisse in species formasque factitias has atque visibiles, non continuo tamen inuenta est a quoquam hominum, uel Angelorum, eo quod nõ agnosceretur, imagine terrestris hominis adumbrata, & operta mortis caligine. Sine quo generalis uelamine confusionis nemo filiorum hominum intrauit hanc uitam, uno sane excepto, qui D ingreditur sine macula. Emmanuelis est, qui Psa.14.a tamen & ipse ex nobis pro nobis nostri se induit maledicti nostrique peccati similitudinem, non veritatem. Sic enim habes. Qui Rom.8.d apparuit in similitudine carnis peccati, ut de peccato damnaret peccatum in carne: de cætero unus omnibus per omnia introitus est, electis dico, & reprobis. Non enim est distinctio. Omnes peccauerunt, & omnes capitium suæ verecundiæ portant. Propter hoc itaque etsi in rebus conditis iam creata existens ecclesia, nec si tamen a creatura ulla inueniri poterat, uel agnosci, miro utroque modo interim latens, & intra gremium beatæ prædestinationis, & intra massam miseræ damnationis. Cæterum quam celauerat ab ab æterno prædestinans sapientia & item creans potentia minime pro iderat ab initio: nisitans profectò gratia suo in tempore reuelauit, secundum operationem quam ideo inspirationem supra nominaui, quod de sponsi spiritu humanis insulum spiritibus quippiam fuerit in præparationem Euangelij pacis, id est, parare uiam domino, atque Euangelio gloriæ eius ad corda omniũ quot quot erant prædestinati ad uitam. Frustra uigiles laborassent in prædicando, si non hæc gratia præcelliet. Nunc uerò uidentes uelociter currere verbum, & populos nationum ad dominum in omni facilitate conuerti, concurrere in unitatem fidei tribus, & linguas, atque in unam colligi matrem catholicam terminos terræ, cognouerunt de diuitijs gratiæ, quæ a seculis absconditæ tenebã E tur in abditio prædestinationis æternæ, & gauisi sunt eam se inuenisse, quam ante secula dominus elegerat in sponsam sibi. Ex quo ut opinor, clarum fit nõ ocioſum esse, quòd se inuentam ab his sponsa testata est, sed ipro pterea, quòd se ab ipsis collectam agnosceret non electã, compertam non conuersam. Et nempe ascribenda cuiusque cõuersio est cui dicere necesse habent uniuersa illud de Psa. 84.a Psalmo: Conuerte nos Deus salutaris noster. Sed non æquè illi fortassis inuentionis uocem competenter aptarim, sicut conuersionis: imo uerò sic est. Non est inuenire domino, sed prænenire, & inuentionem præuentio excludit. Denique quid inueniat, 2.Ti.2.c qui nihil unquam non nouit? Nouit domi- Io.13.b nus qui sunt eius. ait quidam. Ipse uero qd? Ego scio, ait, quos elegerim a principio. Plane quam ab æterno præsciuit, quam elegit, quam dilexit, quam condidit: rationis non erat ab eodem perhiberi inuentam: præparatam tamen ab ipso vt inueniretur, fideliter Io. 19.f dixerim. Nam qui uidit, testimonium perhi- Apo.21.a buit, & scimus, quia uerum est testimonium eius. Vidi, inquit, ciuitatem sanctam Hierusalem nouam descendentem de cœlo à Deo paratam, tanquam sponsam ornatam uiro suo. Isque e uigilibus unus, qui custodiunt ciuitatem. Sed audi ipsum eius præparatorem ueluti digito eam demostrantem uigilibus, sed sub tropo altero: Leuate oculos ue- Ioã. 4.c stros, ait, & uidete regiones, quia albæ sunt F iam, id est præparatæ ad messem. Ex hoc paterfamilias operarios inuitat ad opus, quãdo iam senserit sic omnia præparata, ut absque multo sui ipsorum labore gloriari, & dicere queant, quoniam coadiutores Dei sumus. Quid enim facturi sunt? Nempe sponsam quæsituri, inuentæque indicaturi de dilecto. Non enim suam quærent, sed sponsi gloriam quoniam sponsi amici sunt. Et pro hac non multum apud illam laborabunt: adest iamque illum tota deuotione requirit intantum præparata est voluntas eius a Domino. Denique necdum illis uigilibus quicquam

quam loquentibus interrogat de dilecto, & præuenit prædicatores suos, prænenta ipsa, Can.3.b percunctans & dicens: Num quem diligit anima mea uidistis? Bene proinde se inuentam perhibuit ab his, qui custodiunt ciuitatem, quæ a Domino ciuitatis prænognitã iam se nouerat & præuentam, quatenus illi talem eam inuenirent, non facerent. Sic à Petro Cornelius, & Paulus ab Anania inuẽti sunt: nam ambo prænenti à Domino erãt & præparati. Quid Saulo paratius, qui supAct.9.a plici iam & mente, & uoce clamauerat: Domine, quid me uis facere? Nec minus Cornelius, qui eleemosynis, & orationibus suis, Domino quidem eas sibi inspirante, promeruit peruenire ad fidem. Inuenit quoque Act.10.a Philippus Nathanaelem, sed prius Domi- Ioan.1.f nus illum cum esset sub ficu iam uiderat. Quæ domini uisio, nunquid non præparatio fuit? Et Andreas Simonem fratrem suum nihilominus inuenisse refertur, sed præuisum æquè à Domino, atque præscitum ut uocaretur Cephas, quasi fortis in fide. Legimus de Maria quod inuenta fuerit in utero G habens de spiritu sancto. Existimo autem si- Mat.1.c mile quid habere in hac parte sponsam Domini matri ipsius. Nisi enim & ipsa inuenta esset habens de spiritu sancto, nequaquã ab inuentoribus suis tam familiariter requisisset de eo cuius spiritus est ille. Non sustinuit ut illi effarentur ad quid uenissent, ipsa locuta est, & qui loquentium ex abundantia cordis: Num quem diligit anima mea, uidistis? Mat.13.b Sciebat quia beati oculi qui uidissent: & admirans eos qui viderant, aiebat: Num uos estis, quibus uidere donatum est, quem tot reges & prophetæ voluerunt uidere, & non uiderunt? Num uos estis qui meruistis in Mar.13.c carne aspicere sapientiam, in corpore veritatem, in homine Deum? Multi dicunt, Ecce hic est, & ecce illic: sed ego tu tuis mihi arbitror fidem accommodare uobis qui manducastis & bibistis cum eo, post quam resurrexit a mortuis. Et hoc dictũ sit de eo quod sponsa sciscitata est uigilibus. Si quo minus supplebitur sermone alio. Nunc autem ex hoc uel maxime liquet, præuentam fuisse a spiritu sancto: ab his vero qui custodiunt ciuitatem inuentam compertamque, quod uere ipsa sit quam præsciit, & prædestinauit ante secula Deus, præparauitque dilecto filio suo delicias sempiternas in seculis æternis, ut sit sancta & immaculata in conspectu eius, germinans sicut liliũ, & florens in æternum ante Dominum patrem Domini mei Iesu Christi sponsi Ecclesiæ, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

De amore tenaci & indissolubili. quo anima H
tenet sponsum, & qualiter sponsus in
fine seculi reuertetur ad synagogam Iudæorum saluandam.
Sermo LXXIX.

NVm quem diligit anima mea uidistis? O amor præceps, uehemens, flagrans impetuose, qui præter te aliud cogitare non finis, fastidis cætera, cõtemnis omnia præter te, te contentus. Confundis ordines, dissimulas usum modũ ignoras, totum, quod opportunitatis, quod rationis, quod pudoris, quod cõsilii iudicij uè uiderur, triumphas in temetipso, & redigis in captiuitatem. Et omne quod cogitat ista, & quod loquitur, te sonat, te redolet, & aliud nihil: ita tibi ipsus, & cor vendicasti, & linguam. Ait, Num quem diligit anima mea, uidistis? Quasi uerò hi sciant quid cogitet ipsa. Quem diligit anima tua, de ipso sciscitaris? Et non habet nomen. Quænam uerò tu & ille quis? Et hæc ita dixerim propter singularitatem eloquii, & insignem uerborum incuriam, qua præsens scriptura cæteris dissimilis satis apparet. Vnde in epitalamio hoc non uerba pensanda sunt, sed affectus. Cur ita nisi quod amor sanctus quem totius huius uoluminis unam constet esse materiã non uerbo sit æstimandus, aut lingua, sed opere & uaritate? Amor ubique loquitur: & si quis horum quæ leguntur, cupit adipisci notitiam, amet. Aloquin frustra ad audiẽdum legendumue amoris carmen, qui non amat, accedit: quoniam omnino non potest I capere ignitum eloquium, frigidum pectus. Quomodo enim Græce loquentem non intelligit, qui Crœcum non nouit: nec Latinè loquentem, qui Latinus non est, & ita de cæteris, sic lingua amoris ei qui non amat, barbara erit, sicut æs sonans, aut cymbalum tinniens. Isti uerò (vigiles loquor) quoniam de spiritu & ipsi acceperunt ut ament, sciunt quid loquitur spiri- 1.Co.13.a tus, & amoris vocibus optime compertis sibi, in promptu habent respondere in simili lingua, id est, studijs amoris, pietarisque officijs.

Can.3.b

Ibidem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

officijs. Denique ita in breui edoctam emittunt de eo quod quærit, ut dicat: Paululum cum pertransissem eos, inueni quem diligit anima mea. Bene paululum, quia uerbum abreuiatum fecerunt ei symbolum fidei tradentes. Et quod sequitur, tale est. Oportebat quidē sponsam trāsire per eos per quos cognoscēret ueritatem, sed tamen & pertrā sire. Nisi enim pertransissēt & ipsos, non inuenisset quem quærebat. Atque hoc ipsum suasum ab illis non ambigas. Non enim prædicabant semetipsos, sed dominum suū Iesum, qui absque dubio, & supra ipsos est,
Ecc. 24. & ultra. Vnde & ait: Transite ad me omnes qui concupiscitis me. Nec sufficiebat trā sire, sed & pertransire docetur. Siquidem pertransierat is quem uestigabat: Non modo enim de morte ad uitam transierat, sed pertransierat ad gloriam. Quidni etiam hāc oportuit pariter pertransire? Alioquin non
K poterat apprehendere quem non per eadē uestigia sequeretur quocunque ierat. Et ut quod dico clarius sit, si dominus meus Iesus resurrexisset quidem a mortuis, sed ad cœlos minimè ascendisset, non poterat dici de eo, quod pertransierit, sed tantum transierit: ac per hoc sponsam illum quærentem transire solummodo oporteret, non pertrāsire. Nunc uerò quoniam iam resurgendo transierat, & adiecerat pertransire, utique ascendendo: merito se etiam ista non transisse, sed pertransisse perhibuit: quæ hunc qui dem fide, & deuotione ad cœlos usque secuta est. Igitur credere resurrectionem transire est, credere etiam ascensionem pertranre. Et fortasse (quod una dierum dixisse me memini cum tractarem) nouerat illam, istā non nouerat. Ergo quod sibi deerat instructa ab illis, quia scilicet qui resurrexerat, ēt ascendisset: ascendit & ipsa pariter, hoc est,
Can. 3. b pertransijt, & inuenit. Quidni inuenerit pertingens mente, ubi ille corpore est? Paululū cum pertransissem eos, & bene eos, nam tā ipsos quàm cætera membra sua quę sunt super terram, caput nostrum punctis præcessit duobus atque transcendit, resurrectione (ut iam diximus) & ascensione. Etenim primitiæ Christus. Quod si ille præcessit, & fides
Ps. 138. b nostra. Vbi enim illa eum non sequeretur? Si ascenderit in cœlum, ipsa illic est. si descēderit in infernum, adest. Et si sumpserit pennas suas diluculo, & habitauerit in extremis maris: illuc, ait, manus tua deducet me, & te
L nebit me dextera tua. Nonne denique secundum hanc omnipotens, & summe bonus pater sponsi conrescuscitauit, & consedere nos fecit in dextera sua in cœlestibus? Atq; hoc pro eo quod dixit Ecclesia, quia pertransiui eos, quoniam & semet pertransiit, fide istās quo necdum re ipsa peruenit. Arbitror & illud planum, cum cur se pertransisse potius, quàm trāfisse dicere malnit. Et nos trā seamus ad ea quæ sequūtur. Tenui eum nec dimittam, donec introducam illum in domū patris meæ, & in cubiculum genitricis meæ. ita est, extunc, & deinceps non deficit genus Christianum, nec fides de terra, nec cha Mat. 7. k
ritas de Ecclesia. Venerunt flumina, flauerūt venti, & impegerunt in eam, & non cecidit eo quòd fundata esset supra petram: Petra autem est Christus. Itaque nec uerbositate philosophorum, nec cauillationibus hæretico rum, nec gladijs persecutorum potuit ista aut poterit aliquando separari a charitate 1. Co. 13
Dei, quæ est in Christo Iesu adeo fortiter tenet quem diligit anima sua, adeo illi adhærere Deo bonum est. Glutino bonum est, ait ps. 72. d
Esaias. quid hoc tenacius glutino, quod nec Es. 41. b
aquis eluitur, nec uentis dissoluitur, nec scinditur gladijs? Denique aquæ multæ non poterunt extinguere charitatē. Tenui eum, nec dimittā. Et sanctus Patriarcha: Nō te inquit, dimittam, nisi benedixeris mihi. Ita ista non uult eum dimittere, & fortè magis quàm Patriarcha id non uult, quia nec pro benedictione quidem. Siquidem ille benedictione accepta dimisit eum, hæc autem non fic. Nolo, inquit, benedictionem tuam, sed te. Quid enim mihi est in cœlo, & à te M
quid uolui super terram? Non dimittam te, ps. 72. d
ne si benedixeris mihi. Tenui, nec dimittā. Cant. 3. b
Nèc minus forsitan ille teneri uult cum per Pro. 8. d
hibeat dicens: Deliciæ meæ esse cum filijs Mat. 28.
hominum. Quodque pollicens ait: Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad cōsumationem seculi. Quid hac culpa fortius, quæ una duorum tam uehementi uoluntate firmata est? Tenui eum, inquid. Sed nihilominus ipsa uicissim tenetur ab eo quem tenet, cui aliqui dicit: Tenuisti manum dexte ps. 72. d
ram meam. Quę tenetur, & tenet, quomodo iam cadere potest? Tenet fidei firmitate, tenet deuotionis affectu. At nequaquam diu teneret, si non tenetur. Tenetur autem potentia, & misericordia domini. Tenui eum, Can. 3. b
nec dimittam, donec introducam illum in domum matris meæ & in cubiculum genitricis meæ. Magna Ecclesiæ charitas, quæ ne

ne æmulæ quidem synagogæ suas delicias inuidet. Quid benignius, quàm ut quem diligit anima sua, ipsum communicare parata fit inimicæ? Nec mirum tamen, quia salus ex Iudæis est. Ad locum unde exierat, reuertatur Saluator, ut reliquiæ Israel saluæ fiant. Non rami radici, non matri filij ingrati sint. Non rami radici inuideant, quod ex ea sumpsere: non filij matri, quod eius suxere uberibus. Teneat itaque Ecclesia firmiter salutem, quam Iudęa perdidit, ipsa apprehendit, donec plenitudo gentium introeat, & sic omnis Israel saluus fiat. Velit in commune communem uenire salutem, quē
A sic ab omnibus capitur, ut nil singulis minuatur. Vtique hoc facit, & plus. Quid plus? Quod & nomen sponsæ illi optat, & gratiam. Prorsus super salutem hoc. Incredibilis charitatis, si nō sermo, quem locuta est ipsa, fecisset fidem. Dixit enim (si aduertisti) uelle se introducere quem tenebat, non modò in domum matris. Sed & in cubiculum quoque, quod est prærogatiuæ indicium. Sufficiebat ad salutem, si domum intraret: at secretum cubiculi signat gratiā. Hodie, ait, huic domui salus facta est. Quid
Lu. 19. d ni sit domesticis salus Saluatore ingresso domum? Sed quæ in cubiculum meretur recipere, seorsum habet secretum suum si-
Can. 3. d bi. Salus domui sit, thalamo deliciæ reconduntur. In domum matris meæ introducam eum, inquit. In quam domum, nisi de
Lu. 13. g qua olim prænunciaret Iudæis: Ecce relinquetur uobis domus uestra deserta. Fecit quod dixit, sicut habes, & de hoc testimonium eius in Propheta. Reliqui, ait, domū meam, dimisi hæreditatem meam: & nunc ista pollicetur reducere illum, & domui matris suæ perditam salutem restituere. Etsi
Ibidem. hoc parū videtur, audi quid boni adijciat: Et in cubiculum genitricis meæ. Qui ingreditur thalamum, sponsus est. Magna amoris potentia. Saluator indignabundus exierat de domo & hæreditate sua, & nunc ad huius gratiam mitigatus inflectitur ita, ut redeat non modò Saluator, sed & sponsus. Benedicta tu a Domino filia, quæ & indignationem compescis, & hæreditatem restituis. Benedicta tu matri tuæ, cuius beneficio auertitur ita, reuertitur qui dicat illi:
B Salus tua ego sum. Non sufficit hoc, addat Ps. 34. a
& dicat: Desponsabo te mihi in fide, de- Osee 2. d
sponsabo te mihi in iudicio & iustitia, desponsabo te mihi in misericordia & misera tionibus. Sed memento, quia quæ has conciliat amicitias, sponsa est. Quomodo ergo sponsum, & hunc spōsum alteri cedit, ne dicam cupit. Non est ita. Cupit quidem illū matri filia, bona, non tamen ut cedat illi, sed ut communicet. Sufficit unus duabus, nisi quod iam non erunt duæ, sed una in ipso. Ipse est. n. pax nostra, qui facit utramq; unam ut sit una sponsa, & spōsus unus Iesus Christus Dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in sęcula Amen.

De imagine siue uerbo Dei, & anima, quæ ad imaginem est, subtilis disputatio: & de errore Gilleberti Pictauensis Episcopi, quem Eugenius Papa damnauit in concilio Remensi.

Sermo. LXXX.

QVidā uestrū (ut cōperi) minus æquo animo ferunt, q̄ ecce iā per aliquot dies dum stupori & admirationi sacramētorū inhærere delectat, sermo quē ministram⁹, aut nullo fuerit, aut exiguo admodū moraliū sale conditus. Id quidem præter solitum. Sed nū quæ dicta sunt reuisere licet Non procedo nisi prius reuolua omnia. Eia dicite si recordamini, à quonā scripturæ loco cœperit defraudatio hęc, ut rursum inde adoriar. Meum est resarcire dāna, imo Domini, de quo totū ps̄umimus. Quo itaque repetendum principio. An in C
de: In lectulo meo quæsiui per noctes, quē Can. 3. c
diligit anima mea. Nisi fallor, inde. Abhinc tantum, & deinceps cura una fuit mihi harum allegoriarum densa discussa caligine ponere in lucem Christi, & Ecclesiæ secretas delicias. Igitur redeamus ad indaganda moralia. Nec enim mihi poterit esse pigrum, quod uobis commodum fuerit. Atque hoc ita congruē fiet, quæ dicta sunt in Christo, & in ecclesia, uerbo animæq; eadē nihilominus assignemus. Sed dicit mihi aliquis. Quid tu duo ista coniungis. Quid. n. animæ, & Verbo. Multum per omnem modum. Primo quidem quod naturarum tanta cognatio est, ut hoc imago, illa ad imaginem sit: deinde, quod cognationem similitudo testetur. Nempe non ad imaginem tantū, sed ad similitudinē facta est. In quo similis sit quæris. Audi de imagine prius: Verbū est ueritas, est sapiētia, est iustitia: & hæc

imago

Universidad de Deusto
Biblioteca

imago. Cuius? Iustitiæ, sapientiæ, & ueritatis. Est enim imago hæc iustitia de iustitia, sapientia de sapientia, ueritas de ueritate, quasi de lumine lumen, de Deo Deus. Harum rerum nihil est anima, quoniam nō est imago. Est tamen earundem capax, appetensque, & inde fortassis ad imaginem. Celsa creatura in capacitate quidem majestatis, in apparentia autem rectitudinis insignie præferens. Legimus quia Deus hominem rectum fecit, quod & magnum capacitas (vt
D dictum est) probat. Oportet namque id qđ ad imaginem est cum imagine conuenire, & non in vacuum participare nomē imaginis,
phili. 2. a quemadmodum nec imago ipsa solo uel uacuo nomine vocitatur imago. Habes uerò de eo qui imago est, quia cum in forma Dei esset, non rapinā arbitratus est esse se æqualē Deo. Vbi tibi vtique eius, & in forma Dei innuituitur rectitudo, & in æqualitate majestas, ut dum rectitudini rectitudo, & magnitudo magnitudini comparatur, consonā ter sibi altrinsecus respondere appareat qđ ad imaginem est, & imaginem: sicut imago quoque nihilominus in utroque respondet illi, cuius imago est. Nempe ipse est de quo
Ps. 256. a sanctum Dauid audistis in psalmis canentē, nunc quidem: Magnus dominus noster, &
Ps. 51. c magna uirtus eius, nunc uero: Rectus dominus Deus noster & non est iniquitas in eo. Ab isto recto, & magno Deo habet imago eius, ut & ipsa recta, & magna sit, habet anima quæ ad imaginem est. Sed dico, nihil ne ergo amplius habet imago ab anima, quæ ad imaginem est, quia & huic magnum rectumque assignamus. Et plurimum. Hæc ad mensuram accepit, illa ad æqualitatem. An non plus hæc. Aduerte & aliud: Huic utrunque aut creatio, aut dignatio consulit, illi generatio. Atque id magnificentius esse non dubium est. Sed ne hoc quidem eminentius esse quis abnuat, quod cum à Deo huic, illi & de Deo vtrunque sit, id est de Dei substantia. Est. n. consubstantialis Deo imago sua, & omne quod eidē suæ imagini impartiri videtur, ambobus est substantiale,
E non accidentale. Adhuc vnum attende, in quo imgo non parum eminet. Magnum & rectū, ista duo natura a sese discrepare quis nescīat. In imagine unum sunt. Neque hoc solùm, unum sunt & cum imagine. Imagini enim non modo id rectum est esse, qđ magnum esse, sed etiam id magnum rectumque esse, quod esse: animæ non ita. Et magnitudo eius, & rectitudo ipsius diuersæ ab ea, diuersæ abinuicem sunt. Si enim (ut supra docui) eo anima magna est, quo capax æternorum, eo recta quo appetens superno
Colo. 3. c rum, quæ non quærit nec sapit quæ sursum sunt, sed quæ super terram, non planè est recta, sed curua, cum tñ pro huiusmodi magna esse non desinat, manens vtique etiam sic æternitatis capax. Neque enim illius aliquando non capax erit, etiam si nunquam capiens fuerit, ut sit quomodo scriptum est:
Ps. 38. b Veruntamen in imagine pertransit homo. Ex parte tamen, ut eminentia verbi apparet de ipsa integritate. Quo enim à magno recto uè verbum cadat, quod sic ea utrique habet, ut sit quæ habet. Vel ideo ex parte, ne si toto priuaretur, non superesset spes salutis. Nam si desinat magna esse, & capax. Quippe de capacitate, ut dixi, æstimatur animæ magnitudo. Quid uerò sperare posset cuius capax non foret. Itaque per magnitudinem quam retentat etiam perdita rectitudine imagine pertransit homo, uno quasi
Ps. 17. f claudicans pede, & factus filius alienus. De talibus. n. reor dictū: Filij alieni mentiti sunt mihi, filij alieni inueterati sunt & claudicauerūt à semitis suis. Pulchrè appellati sunt filij alieni: nam filij propter retentam magnitudinem alieni propter amissam rectitudinem. Nec dixisset, claudicauerunt, sed
F corruerunt, aut quippiam simile, si ex toto hominis imaginem exuissent. Nunc uerò secundum magnitudinem quidem in imagine pertransit homo: quantum uerò ad rectitudinem veluti claudicans conturbatur, & detinebatur ab imagine, Scriptura ita dicente: Veruntamen in imagine pertransit ho-
Ps. 38. b mo, sed & frustra conturbatur. Frustra omnino thesaurizat & ignorat cui congregabit ea. Cur ignorat, nisi quia inclinans se ad hæc infima, & terrena, thesaurizat sibi terram? Prorsus ignorat de his quæ terrę cōmittit cui cōgregabit ea, tineæ ne demolienti, an furi effodienti, hosti diripienti, an igni deuoranti. Et inde misero homini incur-
Ps. 37. d ruanti se, & incubanti his, quæ in terra sunt, flebilis uox illa de Psalmo: Miser factus sum, & curuatus sum usque in finem, tota die contristatus ingrediebar. In semetipso siquidem experitur ueritatem illius sen-
Eccl. 7. d tentiæ Sapientis: Deum rectum hominem fecit, ipse autem se implicuit doloribus multis. Et continuò uox ludibrij ad eum: Incur-
Isa. 51. uare, ut transeamus. Sed unde uenimus
g huc

huc? Nempe inde cū docere uellemus rectū magnumque (quo gemino bono diffiniebamus imaginem) nec in anima esse unum, nec cum anima, quemadmodum in uerbo, & cum uerbo ea unum esse fideli æquè assertione docuimus. Et de rectitudine quidem
G ex his, quæ dicta sunt, liquet quod diuersa & ab anima sit, & ab animæ magnitudine. quando quidem ea nō existente anima manet & magna. Verum magnitudinis animęquè diuersitas unde docebitur. Non enim inde potest unde rectitudinis animæque monstrata est: cum non sicut rectitudine, ita & magnitudine sua priuari anima possit, non est tamen sua magnitudo anima. Nam etsi anima non inuenitur absque magnitudine sua, ipsa tamen & extra animam reperitur. Quæris ubi? In angelis. Inde quippe magni sunt angeli, unde animæ magnitudo comprobatur, ex captu uidelicet æternitatis. Quod si eo costitit animam discrepare à rectitudine sua, quòd ea carere possit: quidni æque liqueat esse diuersam & à sua magnitudine, quam sibi propriam uēdicare non possit? Cum itaque nec illa in omni, nec ista in sola sit anima, patet utramq; indifferenter differre ab ea. Item: Nulla forma est id, cuius est forma. est autem magnitudo forma animæ. Nec enim ideo non forma, quia inseparabilis est illi. Hoc siquidem sunt substantiales differentiæ omnes, hoc non modo proprie propria, sed & propria quædam, hoc etiam aliæ innumerabiles formę. Non igitur sua magnitudo anima, non magis quam suam nigredo coruus, quam suus candor nix, quam sua risibilitas seu rationalitas homo: cum tamen nec coruum sine nigredine, nec sine cādore niuem, nec hominem qui non & risibilis sit & rationalis, unquam reperias. Ita & anima, & animę magnitudo etsi inseparabiles, diuersę tamen abinuicem sunt. Quomodo non diuersę: cum hęc in subiecto, illa subiectum, & substantia sit? Sola summa, & increata natura, quæ est trinitas Deus, hanc
H sb uē dicat meram singularemq; suæ essentiæ simplicitatem, ut non aliud, & aliud, non alibi quoq;, & alibi, sed ne modo quidem, & modo inueniatur in ea. Nempe in semet manēs, quod habet est. & quod est, semper & uno modo est: In ea & multa in unum, & diuersa in idem rediguntur, ut nec numerositate rerum sumat pluralitatem, nec alterationem de uarietate sentiat. Loca omnia continet, & quæque suis ordinat lucis nusquam contenta locorum. Tempora sub ea transeunt, non ei. Futura non expectat, præterita non recogitat, præsentia non experitur. Recedant à nobis charissimi, recedant nouelli non dialectici, sed hæretici, qui magnitudinem qua magnus est Deus, & item bonitatem qua bonus, sed & sapientiā qua sapiens, & iustitiam qua iustus, postremò diuinitatem qua Deus est, Deum non esse impiissime disputant. Diuinitate, inquiunt Deus est, sed diuinitas non est Deus. Forsitan non dignatur Deus esse, quæ tanta est ut faciat Deum. Sed si Deus non est, quid est? Aut enim Deus est, aut aliquid quod non est Deus, aut nihil. Equidem non das Deum esse. Sed ne nihilum quidem (ut opinor) dabis, quam usque adeo necessariam Deo esse fateris, ut nō modò absque ea Deus esse non possit, sed ea sit. Quod si aliquid est quod non est Deus: aut minor erit Deo, aut maior, aut par. At quomodo minor, qua Deus est? Restat ut aut maiorem fatearis, aut parē. Sed si maior, ipsa est summū bonum, non Deus. Si par, duo sunt summa bona, non unum. Quod utrunque catholicus refugit sensus. Iam de magnitudine, bonitate, iustitiam sapientiaque, idem per omnia qđ de diuitate sentimus, unum in Deo sunt, & cum Deo. Nec enim aliunde bonus, quam unde magnus: nec aliunde iustus aut sapiens, quam unde magnus, & bonus: nec aliunde denique simul hęc omnia est, quàm unde Deus, & hoc quoq; non nisi seipso. Sed dicit hęreticus: Quid Deum diuinitate esse negas? Nō, sed eandē diuinitatem qua est, Deum nihilominus asseró, ne Deo excellentius aliquid esse assentiar. Nam & magnitudine dico magnum, sed quę ipse est, ne maius aliquid Deo ponam, & bonitate fateor bonum, sed nō alia, quàm ipse est, ne melius ipso aliquid mihi uidear inuesse: & de cæteris in huuc modum. Securus, & libens pergo inoffenso (ut aiunt) pede in eius sententiam qui dicebat: Deus non nisi ea magnitudine magnus est quę est quod ipse. Alioquin illa erit maior magnitudo quam Deus. Augustinus hic est ualidissimus malleus hęreticorum. Si quiditaque de Deo proprio dici possit, rectius congruentiusque dicetur, Deus est magnitudo, bonitas, iustitia, sepientia, quā Deus est magnus, bonus, iustus, aut sapiens. Vnde non immerito nuper in concilio qđ
I papa

Universidad de Deusto
Biblioteca

Papa Eugenius Remis celebrauit, tam ipsi quam cæteris Episcopis peruersa uisa est, & omnino suspecta expositio illa in libro Gilliberti Episcopi Pictauensis, quo super uerba Boethij de trinitate, saniſſima quidem atque catholica commentabatur hoc modo: Pater est veritas, ideſt verus: Filius est ueri-
k tas, id est uerus. Spiritus sanctus est veritas id est uerus. Et hi tres simul non tres ueritates, sed una veritas, ideſt vnus uerus. O obſcuram peruerſamque explanationem. Quàm uerius saniusque per contrarium ita dixiſſet: Pater est uerus, id est ueritas. Filius est verus id est, ueritas. Spiritus sanctus est uerus, id est ueritas, vnus uerus, ideſt una ueritas. Quod quidem feciſſet, ſi ſanctum dignaretur Fulgentium imitari qui ait: Vna quippe veritas vnius Dei, imò vna ueritas vnus Deus non patitur ſeruitium atque culturam creatoris, creaturæq; coniungi. Bonus corrector, qui veraciſſime de veritate loqueretur, qui piè catholiceq; ſentiret de uera, & meſa diuinæ ſimplicitate ſubſtantiæ, in qua nihil eſſe poſſit quod
I ipſa non ſit, & ipſa Deus. Quanquam manifeſtius in nonnullis locis alijs à rectitudine fidei liber ille præfati Epiſcopi uiſus eſt diſcrepare, quorum, verbi cauſa, adhuc unum pono. Nam dicente auctore: Cum dicitur Deus Deus Deus, pertinet ab ſubſtantiam. noſter commentator intulit, non quæ eſt, ſed qua eſt, quod abſit, ut aſſentiat catholica Eccleſia, eſſe uidelicet ſubſtantiam, uel aliquam omnino rem, qua Deus ſit, & quæ nõ ſit Deus. Sed hæc minimè iam contra ipſum loquimur (quippe qui in eodem conuentu ſententiæ epiſcoporum humiliter acquieſcens, tam hæc quàm cætera digna reprehẽ
L ſione inuenta, proprio ore damnauit) ſed propter eos qui adhuc librum illum contra apoſtolicum utique promulgatum ibidem interdictum anſcribere, lectitare feruntur, contentioſius perſiſtentes ſequi Epiſcopũ, in quo ipſe non ſtetit, & erroris quàm correctionis magiſtrum habere malentes. Non ſolum autem, ſed & propter uos, occaſione accepta de differentia imaginis, & animæ quæ ad imaginem facta eſt, operæ precium credidi excurſum hunc facere, vt ſi qui fortè ex aquis furtiuis, quæ dulciores uidentur, aliquando aliquid biberint ſumpto antidoto euomant illud, & purgato mentis ſtomacho ad id, quod ſecundum promiſſionem noſtrã dicendum de ſimilitudine ſupereſt accedan

puriora iã in gaudio non de noſtris hauriãt ſed de fontibus Saluatoris ſponſi Eccleſiæ Ieſu Chriſti Domini noſteri, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſęcula Amen.

Qualiter anima verbo Dei ſimilatur per ſimplicitatem eſſentiæ, immortalitatem, & arbitrij libertatem. Sermo LXXXI.

QVæſitum eſt ante de affinitate animæ ad uerbũ: atq; id quidem neceſſariè. Quæ enim conuentio tantæ maieſtati & tantę paupertati, ut more, & amore ſponſorum veluti ex æquo ſeſe complecti referãtur ſublimitas illa, & illa humilitas? Nam ſi uerè id dicimus, nalde læta fiducia eſt: ſi falsó ualde punienda audacia. Propterea ergo de conuenientia horũ quærendum ſunt q̃ q̃
M dem iã multa inuenta eſt, ſed non oĩs. Quis enim uel nimis hebes non uideat, quã ſe o uicino reſpiciant imago, & quod ad imaginẽ eſt? Quorũ utiq; vnum vni, & alterum alteri, ſermo (ſi re colligis) aſſignauit heſternus. Nec de imagine tantum, ſed etiã de ſimilitudine demonſtrata ibidẽ propinquitas eſt, niſi q̃ ipſa ſimilitudo in quo uel in quibus potiſſimum conſtet, necdum à nobis eſt declaratum. Age iam intendamus declarationi huic, ut quo anima plenius ſuã agnouerat originẽ, eó amplius erubeſcat uitã habere degenerem. Imò uerò quod peccato uitiatũ deprehenderet in naturã, ſtudeat reformare induſtria: ut digne ſuo genere, Dei quidẽ munere ſeſe regens, ad amplexus verbi fidẽter accedat. Aduertat igitur ex hac diuinæ ingenuitate ſimilitudinis ineſſe ſibi illã ſuæ ſubſtantiæ naturalẽ ſimplicitatẽ, qua hoc eſt illi eſſe q̃ uiuere: & ſi non quod bene, quodue beatè uiuere ut ſit ſimilitudo, nõ æqualitas. Gradus propinquus, gradus tñ. Neq; enim vnius excellentiæ, paris uel faſtigij ſunt, hoc habere eſſe quod uiuere, & itẽ habere hoc eſſe quod beatè uiuere. Ergo ſi uerbi eſt illud p̃p ſublimitatẽ, hoc animæ p̃p ſimilitudinem, ſalua quidem eminentia uerbi, palam eſt affinitas naturarum, palam animæ prærogatiua. Et ut quod dicitur planius fiat, ſoli Deo id eſt eſſe, quod beatum eſſe, atque hoc primũ, & puriſſimũ ſimplex. Secundũ aũt ſimile eſt huic, id uidelicet habere eſſe quod uiuere, atq; hoc animę eſt. Ex hoc etſi inferiori gradu aſcẽdi poteſt, nõ modo ad bene, ſed etiam ad beatè uiuendũ, non quia uel tunc ſit hoc eſſe quod beatum eſſe

eſſe illi qui eo peruenerit, quatenus ita glorietur pro ſimilitudine, vt tamen pro diſpa-
A ritate habeat ſemper vnde omnia oſſa eius dicant: Domine, quis ſimilis tui? Bonus tamen animæ gradus ex quo & ſolo ad beatã aſcenditur uitam. Sunt namque uiuentia, & horum genera duo, qua ſentiunt, & quæ nõ ſentiunt. Porrò inſenſibilibus ſenſibilia præferuntur, atque vtriſque vita qua uiuitur, & ſentitur. Non ſtabunt pariter in gradu vno vita & viuens, multo minus uita, & quę ſunt ſine uita. Vita anima eſt uiuens quidem, ſed non aliunde, quàm ſeipſa, ac per hoc non tam viuens, quàm uita, ut propriè de ea loquamur. Inde eſt quod infuſa corpori viuificat illud, vt ſit corpus de vitæ præſentia non vita, ſed uiuens. Vnde liquet, ne viuo quidem corpori id viuere eſſe quod eſſe, cum eſſe, & minimè uiuere poſſit. Multo minus quæ uitæ expertia ſunt, ad hunc gradum aſſurgent. Sed nec omne quod vita dicitur, vel eſt continuò valebit pertingere hunc. Eſt pecorum eſt, & arborum uita, ſenſu altera vigens, altera carens. At neutri tamen idem eſſe quod viuere eſt: cum (ut quidem multorum opinio eſt) ante in elementis, quàm vel illa in membris, uel iſta in ramis extiterint. At ſecundum hoc cum deſinunt viuificare, ſimul viuere ceſſant, ſed non & eſſe. Soluuntur pariter, & diſſoluuntur, tanquam nõ alligatæ tantum, ſed & colligatæ. Neque enim vnum ſimplex eſt quæque harum, ſed ex pluribus conſtans: & propterea non redigitur in nihilum, ſed diſſilijt in patres, ut & ad ſuum quodque recurrat principium: verbi cauſa, aer ad aerem, ignis ad ignem, & reliqua in hunc modum. Nequaquam igitur tali vitæ idem eſſe & viuere eſt, quæ eſt & quando non viuit.

Porrò nihil horum quibus non hoc eſſe quod viuere ſit, ad bene beateq̃ viuendũ quandoque proficiet vel emerget: quippe
B quod neq; ad hunc inferiorem gradum potuit peruenire. Sola quæ in ipſo ſtare cognoſcitur anima hominis, in eo dignitatis creata eſt vita à uita ſimplex à ſimplici, immortalis ab immortali: ut non ſit longè à ſummo gradu, vbi ſcilicet id eſſe quod beate uiuere eſt, in quo ſolus ſtat beatus, & ſolus potens, rex regum, & dominus dominantium. Accepit itaque in ſui conditione anima etſi non eſſe, poſſe tamen eſſe beata, ſummo proinde gradui quantum licet appropians, non pertingens tamen. Neque enim vel ipſi (ut ſupra diximus) hoc erit aliquando eſſe q̃d beatam eſſe, nec quãdo beata erit. Fatemur ſimilitudinem, æqualitatem renuimus. Verbi cauſa, vita Deus, vita, & anima eſt: ſimilis quidem, ſed diſpar. Porrò ſimilis, quod vita q̃ ſeipſa viuens, quod nõ tantum viuẽs, ſed & viuificans ſicut & ille hæc omnia eſt. Diſpar uerò quantum a creante creata. Diſpar, quod vt niſi creata ab illo nõ eſſet, ſic niſi ab ipſo viuificata non viueret. Non viueret dico, ſed ſpirituali vita, non naturali. Nam naturali quidem etiam quæ non ſpiritualiter viuit, immortaliter viuat, neceſſe eſt. At qualis vita, in qua ſatius foret non naſci, quam non ab ea mori? Mors potius eſt, & ideo
C grauior, quia peccati non naturæ. Denique *Pſ. 33.c*
mors peccatorum peſſima. Ita ergo quæ ſecundum carnem viuit anima uiuens mortua eſt, quippe cui bonum erat omnino non viuere, quàm ſic viuere. A qua nimirum vitali quadam morte minimè vnquam reſurget, niſi per verbum vitæ, imò per uerbum vitam viuentem vtique & viuificantem. Alias autem in mortalis eſt anima, & ĩ hoc nihilominus verbo ſimilis quidem, ſed non æqualis. Nam in tantum ſuperexcellit immortalitas deitatis, ut Apoſtolus dicat de
Deo: Qui ſolus habet immortalitatẽ. Qđ *1.Ti.6.a*
ego reor pro eo dictũ, q̃ ſolus ſit natura incommutabilis Deus, qui ait, Ego dominus,
& non mutor. Vera namque & integra im- *Mal.3.b*
mortalitas tam non recipit mutationem, q̃ nec finem, quod omnis mutatio quædam mortis imitatio ſit: omne etenim quod mutatur, dum de uno ad aliud tranſit, eſſe quodammodo neceſſe eſt moriatur quod eſt, ubi eſſe incipiat quod non eſt. Quod ſi tot mortes quot mutationes, ubi immortalitas? Et huic vanitati ſubiecta eſt ipſa creatura non volens: ſed propter eum qui ſubiecit eam ipſe. Attamen immortalis anima eſt quoniam cum ipſa ſibi vita ſit, ſicut non eſt quo cadat à ſe, ſic non eſt quo cadat à vita. Verum cum conſtet ſuis affectibus mutari eam, agnoſcatita ſe Deo immortalitate ſimilem, ut ſciat ſibi deeſſe non modicam immortalitatis partem, ſoli cedens abſolutam perfectamque immortalitatem, apud quem non eſt tranſmutatio, nec uiciſſitudinis obumbratio. Non mediocris tamen animæ dignitas præſenti diſputatione comperta
D eſt, quæ gemina quadam vicinitate naturæ uerbo appropriare videtur, ſimplicitate eſſentiæ, & perpetuitate uitæ. Sed in. adhuc

unum

vnum occurrit, quod minimè præteribo: nec enim minus insignem similemue minus verbo animam facit, & forte etiam plus. Arbitrij libertas hæc est planè diuinum quid dã præfulgens in animam tanquam gemma in auro. Ex hac nempe inest illi inter uitã & mortem, sed & nihilominus inter lucem & tenebras & cognitio iudicij, & optio eligendi; & si qua sunt alia quæ similiter circa animi habitum sese è regione respicere uidean tur, nihilominus inter ipsa censorius quidã arbiter is animæ oculus dijudicat, & discernit: si cut arbiter in discernendo, ita in eligendo liber. Vnde & liberum nominatur arbitrium, quod liceat uersari in his pro arbitrio voluntatis. Inde homo ad prumerendum potis. Omne etenim quod feceris bonum, malumue, quod quidem non facere liberum sit, meritò ad meritum reputatur.

Liber arbitrium.

Et ut meritò laudatur, non is tantum qui potuit facere mala & non fecit, sed & qui potuit non facere bona & fecit: ita malo nõ caret meritò tam is, qui potuit non facere mala & fecit, quàm qui potuit facere bona & non feci. Vbi autem non est libertas, nec meritum. Propterea quæ sunt carentia ratione animalia nihil merentur; quia sicut deliberatione, ita & libenter carent. Sensu aguntur, feruntur impetu, rapiuntur appetitu. Neque enim iudicium habent quo se dijudicent, siue regnat, sed ne instrumentum quidem iudicij, idest rationem, inde est quòd non iudicantur, quia non iudicant. Quanam quippe ratione ab his exigatur ratio, quam non acceperunt? Hanc uim à natura solus homo non patitur, & ideo solus inter animantia liber. Et tamen interueniente peccato patitur quandam vim & ipse, sed à voluntate, non a natura, vt ne sic quidem ingenita libertate priuetur. Quod enim voluntarium, & liberum. Et quidem peccato factum est, ut corpus quod corrumpitur, aggrauet animam, sed amore, non more. Nam quòd surgere anima per se iam non potest, quæ per se cadere potuit, uoluntas in causa est, quæ corrupti corporis uitiato ac uitioso amore languescens, & iacens, amorem pariter iustitiæ non admittit. Ita nescio quo prauo & miro modo ipsa sibi uoluntas, peccato quidem in deterius mutata, necessitatem facit, ut necessitas cum voluntaria sit excusare ualeat uoluntatem, nec uoluntas cum sit illecta excludere necessitatem. Est enim necessitas hæc quodammodo voluntaria. Est fauorabilis vis quædam premendo blandiens, & blandiendo premens, unde sese rea uoluntas, ubi semel peccator conscenserit, nec excutere iã per se, nec excusare tamen ullatenus de ratione queat. Inde querula illa uox ueluti gementis sub onere necessitatis huius; Domine, inquit, uim patior, responde pro me. Sed rursus sciens, quod non iustè causaretur aduersus dominum, cum uoluntas sua ipsius potius in causa foret, attende quid secutus intulerit. Quid dicã, aut quid respondebit mihi, cum ipse fecerim? Premebatur iugo, non alio tamen quàm uoluntatiæ cuiusdam seruitutis, & erat pro seruitute quidem miserabilis sed pro voluntate inexcusabilis. Voluntas enim est, quæ se cum esset libera seruam fecit peccati, peccato assentiendo; uoluntas nihilominus est, quæ se sub peccato tenet uoluntarie seruiendo. Vide quid dicas, ait aliquis mihi. Tu nè uoluntarium dicis, quod iam necessarium constat esse? Verum quidem est, quod uolũtas ipsam addixerit, sed non ipsa se retinet, magis retinetur & nolens. Bene hoc saltem das, quia retinetur. Sed uigilanter retine uoluntatem esse quam retineri fateris. Itaque voluntatem dicis? Non utique voluntas retinetur non volens. Voluntas enim uolentis est, non nolentis. Quod si volens retinetur, ipsa se retinet. Quid ergo dicet, aut q̃d respondebit ei, cum ipsa fecerit? Quid fecit? Seruam se fecit. Vnde dicitur. Qui facit peccatum, seruus est peccati. Propterea cum peccauit (peccauit autem, cum peccato obedire decreuit) seruam se fecit. Sed fit libera, si non adhuc facit. Facit autem in eadẽ seruitute se retinens. Neque enim non uolens uoluntas tenetur uoluntas enim est. Ergo quia volens, seruam seipsam fecit; non modo fecit sed facit. Merito proinde (quod sæpe memorandum est) quis respondebit illi cum ipsa fecerit ipsa, & faciat? Sed non me, inquis, decernere facies necessitatẽ quã patior, quam in memetipso experior, contra quam, & assidue luctor. Vbinam, quæso hanc necessitatem sentis? Nonne in uoluntate? Non ergo parũ firmiter uis, quod & necessario vis. Multum uis quod nolle ne queas, nec multum obluctans. Porro ubi uoluntas, & libertas. Quod tamen dico de naturali, non de spirituali, qua libertate, ut dicit, Apostolus, Christus nos liberauit. Nam de illa idem ipse dicit Vbi spiritus domini, ibi libertas. Ita anima miro quodam & malo modo sub hac voluntaria quadam ac malè libera necessitate, & ancilla tenetur, & libera: ancilla propter necessitatẽ, libera propter voluntatem: & quod magis mirum, magisque miserum est, eo rea quo libera, eoque ancilla quo rea, ac per hoc eo ancilla quo libera. Miser ego homo, quis me liberabit à calumnia huius pudendæ seruitutis, Miser, sed liber. Liber, quia homo: miser, quia seruus. Liber, quia similis Deo: miser, quia contrarius Deos. O custos hominum quare posuisti me contrarium tibi? Posuisti enim, cum non prohibuisti. Alioquin ipse me posui, & factus sum mihi metipsi grauis. Iustissimè quidem, ut hostis tuus, hostis sit & meus: & qui tibi repugnat, repugnet mhi. Ego uerò qui tibi, ego qui mihimet contrarius factus sum, atque in membris meis inuenio quod contradicat, & menti meæ, & legi tuę. Quis me liberabit de manibus meis? Non enim quo volo, hoc ago, sed me non alio prohibente. Et quod odi, illud facio, sed me non alio compellente.

Esa. 38. e

Ioã. 8. d

Sæp. 9. d

Lib. 7. d

Psa. 36. f

Eccl. 14. d

Rom. 7. d

Gala. 4. d

1. Co. 3. d

Atque utinam prohibitio hæc, & hæc compulsio ita esset violenta, ut non esset uoluntaria: forsitan enim sic possem excusari, aut certè ita esset voluntaria, ut non violenta, profectò enim sic possem corrigi. Nunc uerò nusquam exitus misero patet, quem & voluntas, vt dixi, inexcusabilem, & incorrigibilem necessitas facit. Quis me eripiet de manu peccatoris, & de manu contra legem agentis, & iniqui. Quærit quis de quo querat? De me. Ego ille peccator, ille exlex, ille iniquus. Peccator, quia peccaui: exlex, quia voluntate persisto agere contra legẽ. Nam mea voluntas ipsa est lex in membris meis, legi diuinæ recalcitrans. Et quoniam lex Domini lex mentis meæ, sicut scriptum est: Lex Deus eius in corde ipsius, per hoc & mihijpsi mea ipsius voluntas contraria inuenitur, quæ est iniquitas maxima. Cui enim non iniquus qui mihi sum, qui sibi nequam, ait, cui bonus? Fateor non sum bonus, quia non est in me bonum. Consolabor me tamen, quia & sanctorum uox ista est: Scio quia non est in me bonum, inquit. Discernit tamen quod dicit, in se, in carne sua interpretans, propter contradictoriam legem, quæ in ea est. Nam habet legem & in mente, eaque melior. An non lex Dei bona? Quod si malus propter legem malam: quomodo non propter bonam bonus. An mala sua est, quæ est in carne sua, & ideo de mala malus, & minime bonus de bona. Nõ est ita. Lex Dei, eius in mente ipsius, atque ita in mente, ut sit & mentis. Testis est ipse qui ait: Inuenio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Nunquid suum, quod carnis suæ est, & non suũ quod mentis suæ est? Ego dico & plus. Quidni dicam, quod idem ipse magister dicit? Nam mente quidem seruiens legi Dei, carni autem legi peccati, quid magis sum fateatur enidenter ostendit, cũ malum, quod in carne est, ita a se alienum censet, ut dicat: Itaque iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Et ideo fortassis signanter aliam dixerit legem inuentam in membris suis, quòd alienam hanc, & quasi aduentitiam reputaret. Vnde & adhuc ego aliquid audeo amplius, haud temere quidẽ; Paulum videlicet, non iam malum propter malum, quod in carne habet, magis autẽ bonum, propter bonum, quod in mẽte habet. An non bonus, qui consentit legi Dei, quoniam bona est. Nam & si se itidem fateatur seruire legi peccati, carne hoc facit, non mẽte. Cum autem mente quidem seruiat legi Dei, carne autem legi peccati, quidnam potissimum horum Paulo imputandum putes, tu uideris, nam mihi fateor facile persuasum, quod mentis, quàm quod carnis est pluris esse non solum mihi, sed & ipsi Paulo vt iam dictum est, qui ait. Si autem quod nolo, illud facio, iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Sed de libertate ista sufficiant. In libello quem de gratia, & libero arbitrio scripsi, diuersa fortassis de imagine, & similitudine disputata leguntur, sed ut arbitror, non aduersa. Legistis illa, ista audistis, quænam magis probetis, uestro iudicio derelinquo, uel siquid melius vtrisque sapitis, in hoc gaudeo, & gaudebo. At quo quo modo illa se habeant, tria quidem in præsentiarum præcipua commẽdata tenetis, simplicitatem, immortalitatem, libertatem. Et hoc vobis liquido apparere iam arbitror, animam pro ingenita, atque ingenua similitudine, quæ in his tam eximie claret non paruam cum uerbo habere affinitatem, sponso Ecclesiæ Iesu Christo domino nostro, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

Ibidem.

Ibidem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qualiter anima similis Deo manens, per peccatum tamen dissimilis facta est in simpliciate, immortalitate, & libertate.
Sermo. LXXXII.

QVid vobis videtur? Possumus ne iã regredi ad exponendi ordinem vnde digressi sumus, quia patet propinquitas Verbi, & animæ, pro una vtiq; demonstranda, digressio ipsa facta est, possemus (vt mihi videtur) nisi parum, quid dubietatis in his, quæ dicta sunt adhuc residere sentirem. Nil furari volo. Non libéter præterea, quod vobis utile putem. Et quo id audeam, de his præsertim, quæ vobis accipio. Scio hominem, aliquid aliquando inter loquendũ ex his quæ suggerebat spiritus (etsi non infideli, minus tamẽ fidenti animo) retentantem, & reseruantem sibi, ut haberet, quod diceret denuò tractaturus, & ecce vox ad eũ (vt quidem ei visum est) donec istud tenebis, aliud non accipies. Quid si retinuisset non prouidendo suę inopiæ, sed fraternis profectibus inuidendo, nonne meritò & hoc ipsum, quod videbitur habere, L auferretur ab eo. Quod quidem longè à seruo vestro semper faciat Deus, sicut semper fecit. Sic mihi iugiter abundare dignetur fons ille indeficiens sapientię salutaris, quomodo sine inuidia vobis communicaui, & refudi quicquid mihi infundere hactenus dignatus est ipse. Si ego vos fraudo, a quo iam non verear ipse fraudari. Ne à Deo quidẽ. Est itaque in his, quæ dicta sunt aliquid, qđ (vt vereor ego) offendiculum, dare queat, si non complanetur. Et, ni fallor, sunt de hic stantibus, quibus iam scrupulum mouit, qđ dicere volo. Trina illa verbi similitudo, quam animę assignauimus, imò qua insignitam aduertimus, recolitis ne quod etiã inseparabiliter inesse illi visa fuerit nobis? id quidem videatur, aliquibus scripturarum testimonijs obuiare: vt, verbi gratia, est illud in Psalmo: Homo cum in honore esset, non
Ps. 48. d intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Et item illud Mutauerunt gloriam suam in similitudinem
Ps. 105. d nituli comedentis fœnum: sed & quòd aperte dictum est in persona Dei: Existimasti inique, q. ero tui similis. Et pleraque aliæ
Ps. 49. d quæ similitudinẽ Dei in homine est peccatum deletam cõcorditer asseuerare videtur.

Quid ergo dicemus ad hæc. Tria illa in Deo minimè esse, & sic alia quærenda, in quibus similitudinem assignemus, aut esse quidẽ in Deo, sed nõ in anima, & ne sic quidem in his similitudinem inueniri, aut esse, & in anima, sed posse ẽt non inesse, ac per hoc nõ inseparabilia esse? Absit. Et in Deo, & in anima sunt, semper insunt, nec est, quod nõ aliquid horũ dixisse pœniteat, ita totũ subnixum est indubitata, & absolutissima veritate. Sed quod scriptura loquitur de dissimilitudine facta: non quia similitudo ista deleta sit loquitur, sed alia superducta. Non plane anima natiuam se exuit formam, sed super induit peregrinam: illa addita, non ista perdita est: & quæ superuenit, obscurare ingenitam potuit, sed nõ exterminare. De- Ro. 1. e
nique obscuratum est insipiens cor illorum ait Apostolus. Et Propterea: Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus. Obscuratum aurum plangit, sed aurum tamen, mutatum colorem optimum, sed non fundamentum coloris euulsum. Manet in fundamento prorsus inconcussa simplicitas, sed minime apparet duplicitate operta humanæ dolositatis, simulationis, hypocrisis.

Quàm incongruè simplicitati duplicitas admiscetur, quam indignè tali fundamento talis structura committitur. Huiusmodi sibi uersutiam serpens induerat, cum se, ut deciperet, consiliarium exhibebat, simulabat amicum. Huiusmodi quoque seducti ab eo Gen. 3. b
paradisi incolæ induerant sibi, cum pudendam iam nuditatem tegere conarentur, & umbra frondosi ligni, & frondium succincto rijs. Quam late extunc, & deinceps omnem posteritatem hæreditarium hypocrisis virus infecit. Quem dabis de filijs Adam, qui quod est, non dico uelit, sed uel patia- A
tur, videri. Sed perseuerat nihilominus in omni anima cum originali duplicitate generalis simplicitas, vt de collatione confusio augeatur. Perseuerat æque immortalitas, sed fusca, & terra, irruente tenebrosa corporeæ mortis caligine. Nam etsi non priuatur uita uitæ, tamen beneficium suo corpori iã non sufficit uendicare. Quid q. ne suam quidem Ezc. 18. c
spiritualem dũtaxat vitam retinet sibi. Anima nempe quæ peccauerit, ipsa morietur. Nonne morte ista duplici incursante, illa qualiscunque immortalitas quam retentat, tenebrosa satis redditur, & miserla? Adde, quòd appetentia terrenorum (quæ quidem omnia

omnia ad interitũ sunt) densat tenebras, ita vt in anima sic viuẽte nil a parte aliqua nisi pallida facies, & imago quædam mortis apparere cernatur. Cur non enim quę immortalis est, similia sibi immoralia appetit, & æterna: ut quod est, appareat, & quod facta est, viuat? Cæterum contraria sapit, & quę rit, & mortalibus sese de generi cõuersatione conformans; immortalitatis eandorem quodam mortiferæ consuetudinis piceo co- Ecc. 13. a
lore denigrat. Quidni mortalium appetitus immortalem mortali similem, immortali dissimilem faciat? Qui tangit picem, ait, sapiens, inquinabitur ab ea. Fruendo mortalibus mortalitatem se induit, & uestem immortalitatis incidente mortis similitudine decolorauit, non exuit. Euam attende, quomodo eius anima immortalis, immortalitatis suæ gloriæ fucum mortalitatis inuexit, Gen. 3. b
mortalia utique affectando. Vt quid enim B
cum immortalis esset, mortalia non contempsit, & transitoria, contenta sibi similibus immortalibus, & æternis? Vidit, inquit, lignum, quòd esset pulchrum oculis, & aspectu delectabile, ac suaue ad uescendum.
Non est tua, ò mulier ista suauitas, ista delectatio, istaque pulchritudo. Etsi tua pro parte luti, non tua solius, sed communis cunctis animantibus terræ. Tua, quæ uerè tua est, aliunde & alia: nam æterna est de æternitate. Quid tu animæ tuæ aliam formam, imò deformitatem imprimis alienam? Enim uerò quod delectat habere, id etiã perdere timet, & timor color est. Is libertatem dum tingit, tegit, & nã nihilominus sibimet reddit dissimilem. Quàm dignius sua origine nihil cuperet, ubi metueret: ac per hoc a seruili timore isto ingenitam sibi defenderet libertatem, manentem in uigore, & decore suo. Heu non ita est, mutatus est color optimus. Fugitas, & latitas, audis uocẽ Domini Dei, & abscõdis te. Cur hoc, nisi quia quem amabas times, & libertatis speciẽ forma seruilis exclusit? Sed & uoluntaria illa necessitas, & contraria lex infflicta in membri (de qua proximo sermone differui) eidem incumbat libertati, & liberam natura creaturam per propriam ipsius voluntatem dum allicit, subijcit seruituti; implens faciẽ eius ignominia; ita vt vel carne seruiat legi peccati, & non volens. Quia ergo naturę ingenuitatem, morum probitate defensare neglexit: iusto auctoris iudicio factum est, nõ quidem vt libertate propria nudaretur, sed tamen superinduere tur sicut diploide confusione sua. Et bene sicut diploide, ubi veste veluti duplicata manente libertate propter uoluntatem, seruilis nihilominus conuersatio necessitatem probat. Hoc de sim- C
plicitate, hoc de immortalitate animæ aduertere est, & nil tibi in ea, si bene consideres, apparebit, quod non sit istius modi similitudinis pariter, & dissimilitudinis diploide adopertum. An non diplois ubi nõ innata, sed affixa, & quadam quasi acu peccati assuta simplicitati fraus, immortalitati mors, necessitas libertati? Neque enim essentiæ simplicitati præscribit duplicitas cordis, nõ naturæ immortalitati mors, aut uolũtaria peccati, aut necessaria corporis, non arbitrij libertati necessitas uoluntariæ seruitutis. Itaque bonis naturæ mala aduentitia, dum nõ succedunt, sed accedunt, turpant vtique ea, non exterminant: conturbant, non deturbant. Inde anima dissimilis Deo, inde dissi- Ps. 105. c
milis est & sibi: inde comparata iumentis insipientibus, & similis facta est illis: inde, qđ legitur commutasse gloriam suam in similitudinem uituli comedentis fœnum: inde homines tanquam uulpes duplicitatis, & fraudis foueas habent, & quia pares uulpibus se fecerunt, partes uulpium erunt: inde iuxta Salomonem, unus exitus homini, & iumento. Quidni similiter exeat, qui simili Ecc. 3. d
ter uixit? More bestiali incubuit terrenis, Ps. 49. d
morte bestiali excedet terris. Audi aliud. Ibidem.
Quid mirum si similem sortimur exitum, qui & similem habemus introitum? Vnde enim hominibus, nisi de similitudine bestiali ille tam intemperans ardor in coitu, tam immoderatus dolor in partu? Ita homo in conceptu, & ortu, in uita & morte comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Quid, q. libera creatura sibi subditum appetitum non regit, ut domina, sed sequitur, & obsequitur, ut ancilla? Nonne & in hoc se assimilat, & annumerat cæteris animantibus, quæ natura non in libertatem uocauit, sed condidit in seruitutẽ suo ventri, appetitui obedire? Nonne tali meritò confunditur perhiberi, uel existimari similis Deus? Ideoque ait: Existimasti inique, quòd ero tui similis? Et infert. Arguam te, & statuam contra faciem tuam.
Non est sese uidentis animæ, Deum existimare similem sibi, animæ duntaxat (qualis mea est) peccatricis, & iniquæ. Eiusmodi nã que arguitur. Existimasti iniq;, ait, & non

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicit, existimasti anima, uel existimasti homo, q; ero tui similis, sed si statuatur iniqu⁹ ante faciem suam, & contra uultum quendam morbum putidumque interioris hominis sui sistatur, ut dissimulare, aut declinare non queat impuritatem conscientiæ suę sed videat vel inuitus sordes peccatorum suorum, utriorum inspiciat deformitatem, nequaquam poterit existimare Deum fortè similem sibi, sed quasi diffidens pro tanta dissimulitudine, quam uidebit, puto exclamabit, & dicet. Domine quis similis tibi? Quod quidem dictum pro uoluntaria illa & nouicia dissimulitudine. Nam manet prima similitudo, & ideo illa plus displicet, q; ista manet. O quantum bonum ista, quãtumq; malum illa: ex mutua tamẽ collatione utraq; res in genere suo plus eminet.

Cum ergo anima tantam in se una rerũ distantiam cernit, quidni clamet inter spem, & desperationem utique posita. Domine,
E quis similis tui? Trahitur in desperatione pro tanto malo, sed reuocatur in spem a tãto bono. Inde est, ut quo sibi plus displicet in malo quod in se uidet, eo se ardentius ad bonum quod æque in se conspicit trahat cupiatq; fieri ad quod facta est, simplex, & recta, & timens Deũ, ac recedens a malo. Quidni recedere posset, ad quod accedere potuit? Quidni accedere, a quo recedere potuit? Quod tamen utrunq; dixerim de gratia præsumendum, non de natura: sed ne de industria quidem. Nempe sapientia uincit malitiam, non industria, uel natura. Nec deest occasio præsumendi, ad uerbũ est conuersio eius. Non est apud uerbum otiosa animæ generosa cognatio, de qua triduo iam tractamus, & cognationis testis similitudo perseuerans. Dignanter admittit in societatem spiritus similem in natura. Et certè de ratione naturæ, similis similem quærit. Vox requirentis. Reuertere Sunamitis,
Cant. 6.d reuertere ut intueamur te. Intuebitur similem, qui dissimilem non videbat, sed & se intuendum præstabit. Scimus quoniam cũ apparuerit similes ei erimus, quoniam uidebimus eum sicut est. Puta ergo de difficultate magis, quàm de impossibilitate uenire illam percunctationem: Domino, quis similis tibi? Aut si hoc magis probas, uox est admirantis. Admiranda prorsus, & stupenda illa similitudo, quam Dei visio comitatur, imò quæ Dei visio est, ego autem dico in charitate. Charitas illa uisio, illa similitudo est. Quis nõ stupeat charitatẽ Dei spreti, & reuocantis? Merito iniquus arguitur il
P le qui supra inductus est Dei similitudinẽ usurpans sibi, cum diligendo iniquitatem, neq; possit se diligere, neque Deum, sic.n. habes. Qui diligit iniquitatem, odit animã suam. Facta igitur de medio iniquitate, quæ eã quæ ex parte est dissimilitudinem facit, erit vnio spiritus, erit mutua uisio mutuaq; dilectio. Siquidẽ nemente quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est, eritq; ad alterutrum casta & consummata dilectio, agnitio plena, uisio manifesta, cõiunctio firma, societas indiuidua, similitudo perfecta. Tunc cognoscet anima sicut cognita est, tũc amabit sicut amata est, & gaudebit sponsus super spõsam, cognoscens, & cognitus, diligens, & dilectus, Iesus Christus Dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in sęcula Amen.

Qualiter anima quantuncunque uitijs corrupta adhuc per amorem castum, & sanctum potest redire ad similitudinem sponsi, id est Christi.

Sermo LXXXIII.

QVantum quidem regularis hora permisit, quã nobis constituimus ad loquendum, biduum hoc in demõstrãdã uerbi, animæq; affinitate expensum est. Quæ utilitas ni labore isto. Nẽpe hæc: docuimus omnẽ animã licet oneratã vitijs, peccatis irretitã, captã illecebris, exilio captiuam, corpore carceratã, luto hærentem, infixam limo, affixã membris, confixã curis, distentam negocijs, contractam timoribus, afflictã doloribus, erroribus uagam, sollicitudinibus anxiã, suspicionibus inquietã, & postremò aduenã in terra inimicorũ iux
Bern.3.d ta Prophetæ uocẽ, coinquinatam cum mortuis deputatã cũ his qui in inferno sunt: licet, inquam, sic dãnatam, & sic desperatam, docuimus tamen hãc in sese posse aduertere nõ modò vnde respirare in spem ueniæ, in spẽ misericordiæ queat, sed etiam unde audeat aspirare ad nuptias uerbi, cum Deo inire fœdus societatis non trepidet, suaue amoris iugum cum rege ducere angelorũ non uereatur. Quid n. nõ tutè audeat apud eũ cuius se insignẽ cernit imagine, illustrẽ similitudine nouit. Quid, inquã, uereatur de
G maie-

maiestate, cui de origine fiducia datur. Tantum est, vt curet naturæ ingenuitatem uitæ honestate seruare, imò cęleste decus, quod sibi originaliter inest, dignis quibusdam studeat morum affectuumq; uenustare, & decorare coloribus. Vt quid enim dormitet industria? Grande profectò in nobis donũ naturæ ipsa est, quæ si minus suas exequatur partes, nonne quod reliquum habet natura in nobis, totũ turbabitur, totum quasi quadam uetustatis operietur rubigine? Id quidem iniuria auctori. Et vtique ad hoc auctor ipse Deus diuinæ insigne generositatis perpetuò voluit in anima conuersari, ut semper hæc in sese ex uerbo habeat, quod admoneatur semper aut stare cum verbo, aut rèdire si mota fuerit. Non mora quasi locis migrans, aut pedibus gradiẽs, sed mo
H ta (sicut substantiæ vtiq; spirituali moueri est (cum suis affectibus, imò defectibus a se quodammodo in pejus uadit cum se sibi uitæ, & morum prauitate dissimilem facit, reddit degenerem: quæ tamen dissimilitudo non naturæ abolitio, sed uitium, est bonum ipsum naturæ quantum sui comparatione attollens, tantum fedans coniunctione. Iam uerò animæ reditus, conuersio eius ad uerbum reformandæ per ipsum, con
Eph. 5. a formandæ ipsi. In quo? In charitate. Ait enim: Estote imitatores Dei sicut filij charissimi, & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit uos. Talis conformitas maritat animam verbo, cum cui videlicet similis est per naturam similem nihilominus ipsi se exhibet per uoluntatẽ, diligens sicut dilecta est. Ergo si perfecte diligit, nupsit. Quid hac cõformitate iucundius, quid optabilius charitate? qua fit, vt humano magistrio non contenta, per temet, ò anima, inducialiter accedens ad verbum, verbo consiã ter inhæreas, uerbum familiariter percũcteris consulteśq; de omni re, quantum intellectu capax, tantum audax desiderio. Vere spiritualis, sanctiq; connubij contractus est iste. Parùm dixi, contractus, complexus est. Complexus planè, vbi idem uelle, & nolle idem, vnum facit spiritum de duobus. Nec verendum ne disparitas personarum claudicare in aliquo faciat conuenientiam uoluntatum, quia amor reuerentiam nescit. Ab amando quippe amor, non ab honorando denominatur. Honoret sanè, qui horret qui stupet, quid metuit, qui mitatur, vacant hæc oĩa penes amantem. Amor sibi abũdat amor ubi uenerit, cæteros in se omnes traducit, & captiuat affectus. Propterea, quæ amat, amat, & aliud nouit nihil. Ipse qui honori meritò, meritò stupor, & miraculo est amari tamen plus amat. Sponsus, & sponsa tunt. Quam quæris altam inter sponsos ne-
cessitudinem, uel cõnexionem, præter ama Mat. 19.
ri, & amare? Hic nexus uinxit etiam quod a
natura arctius uinxit, uinculum parentum ad filios. Deniq; propter hoc, ait, relinquet homo patrem suum, & matrem suam, & adhærebit sponsæ. Vides iste affectibus, quam sit in sponsis non cæteris tantum affectib. sed etiam seipso potentior. Adde, quòd iste sponsus non modo amans, sed amor est. Nunquid honor. Contendat quis esse, ego
non legi. Legi autẽ quia Deus charitas est, 1. Io. 4. c
& non, quia honor est, vel dignitas, legi, nõ
quia honorem non uult Deus, qui ait: Si e- Mal. 1. c
go pater, ubi est honor meus? Verùm id pater. Sed si spõsum exhibeat, puto quia mutabit uocẽ, & dicet. Si ego spõsus, ubi est amor meus? Nam & ante ita locutus est. Si ego dominus, ubi est timor meus? Exigit ergo Deus timeri, ut dominus, honorari ut pater, ut sponsus amari. Quid in his præstat quid eminet. Nempe amor. Absq; hoc & timor pœnam habet, & honor non hẽt gratiam. Seruilis est timor, quandiu ab amore non manumittitur. Et qui de amore non uenit honor, non honor, sed adulatio est. Et quidem soli Deo honor, & gloria, sed horũ neutrum acceptabit Deus, si melle amoris condita non fuerint. Is per se sufficit, is per
se placet, & propter se. Ipse meritum, ipse k
præmium sibi est amor, præter se non requirit causam, non fructu. Fructus eius, usus eius Amo, quia amo, amo ut amem. Magna res amor, si tamen ad suum recurrat principiũ, si suæ origini reddit⁹, si refusus suo fonti semper ex eo sumat unde iugiter fluat. Solus est amor ex omnibus animæ motibus, sensibus, atque affectibus, in quo põt creatura etsi non ex æquo respondere auctori, vel de simili mutuam rependere uicẽ. Verbi gratia. Si mihi irascatur Deus, nõ illi ego similiter re irascar? Non utiq; sed pauebo, sed cõtremiscã, sed ueniam deprecabor. Ita si me arguat, non redarguetur a me, sed ex me potius iustificabit. Nec si me iudicabit, iudicabo ego eum, sed adorabo, & saluãs me non quærit a me ipse saluari, nec vicissim ab aliquo liberari, q a liberat oẽs. Si dominatur, me oportet seruire, si impat me oportet

Universidad de Deusto
Biblioteca

parere,& non uicissim a Domino uel seruitium exigere uel obsequium. Nunc iam uideas de amore quam aliter sit. Nam cum amat Deus,non aliud ault, quàm amari,quippe non ad aliud amat nisi ut ametur,sciens ipso amore beatos qui se amauerint. Magna res amor,sed sunt in eo gradus. Sponsa in summo stat. Amant enim & filij, sed de hæreditate cogitant: quam dum uerentur quoquomodo amittere,ipsum a quo expectatur hæreditas,plus reuerentur,minus amant. Suspectus est mihi amor cui aliud q̃d adipiscẽdi spes suffragari uidetur. Infirmus est,qui fortè spe subtracta,aut extinguitur,
L aut minuitur. Impurus est,qui & aliud cupit. Purus amor mercenarius non est. Purus amor de spes uires non sumit, nec tamen diffidentiæ damna sentit. Sponsæ hic est quia hoc sponsa est,quæcunq; est. Sponsæ res,& spes unus est amor. Hoc sponsa abundat,hoc contentus est sponsus. Nec is aliud quærit,nec illa aliud habet. Hinc ille sponsus,& sponsa illa est. Is sponsus proprius
Mal.1.c est quem alter nemo contingat, nec filius q̃ dem. Denique ad filios clamat, ubi est honor meus? & non vbi est amor meus dicit,
Deu. .b seruans sponsæ prærogatiuam. Sed & iubetur homo honorare patrem suum,& matrẽ suam,& de amore tacetur,nõ quia nõ amãdi sunt parentes a filijs,sed quia multi filiorum honorare parentes magis, quã amare affecti sunt. Esto quòd honor regis iudicisi diligat,sed sponsi amor, imò sponsus amor solam amoris uicem requirit,& fidem.
Liceat proinde redamare dilectam, quidni amet sponsa,& sponsa amoris? Quidni amet amor? Meritò cunctis renuncians affectionibus alijs,soli & tota incumbit amori, quæ ipsi respondere amori habet in reddibendo amore. Nam & cum se totam effudit in amorem,quãtum est hoc ad illius fontis perenne prnfluuium?
Non plane pari ubertate fluunt amans, & amor,anima & uerbũ, sponsa & sponsus creator & creatura,non magis, quàm sitiẽs & fons. Quid ergo? Peribit propter hoc & ex toto euacuabitur nupturæ uotũ,desideM rium suspirantis,amantis ardor, præsumentis fiducia,quia non ualet ex æquo currere cum gigante,dulcedine cum melle contendere,lenitate cum agno candore,cum lilio, claritate cum sole,charitate cum eo,qui charitas est? Non. Nam etsi minus diligit, creatura, quoniã minor est, tamen si ex tota se diligit,nihil deest,ubi totũ est. Propheta,ut dixi, sic amare nupsisse est, quoniã non põt sic diligere,& parũ dilecta esse, ut in consẽsu duorum integrũ stet, perfectũq; connubium: nisi quis dubitet animam a uerbo, & prius amari,& plus. Prorsus & præuenitur amando,& uincitur. Fęlix quæ meruit præ *1.Co.6.d*
ueniri in tantæ benedictione dulcedinis. Fęlix cui tãtæ suauitatis cõplexũ experiri donatum est. Quod non est aliud,quàm amor sanctus,& castus,amor suauis, & dulcis, amor tantæ sereniratis, quantæ & syncerita tis amor mutuus,intimus, ualidusque, qui non in carne una,sed uno plane in spiritu duos iungat,duos faciat iã non duos,sed unum. Paulo ita dicente. Qui adhæret Deo, unus spiritus est. Et nunc potius eam super his audiamus,quam facile magistrã de omnibus fecit,& magistra unctio, & frequens experientia Nisi forte id melius seruamus in aliud sermonis principium, ne rem bonã coarctemus inter angustias huius iam propemodum siniendi,etsi probatis, facio finẽ etiam ante finem ut famelici tempestiuè cõueniamus cras ad delicias sanctæ animæ, quibus beata meretur frui cum uerbo,& de uerbo sponso utique suo Iesu Christo domino nostro,qui est super omnia, Deus benedictus in secula. Amen.

A

Quòd anima quærens Deum præuenta est ab eo,& quid sit illa quæsitio, in qua iam ab eo præuenta est.

Sermo LXXXIIII.

Can.3.c

IN lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea. Magnum bonum quærere Deum. Ego hoc nullis in bonis animæ secundum existimo. Primum in donis,ultimum in profectibus est. Virtutum nulli accedit,cedit nulli. Cui accedat quam nulla præcedat,q̃ omnium magis consummatio est? Quæ.n. uirtus ascribi possit non quærẽti Deum,aut quis terminus quærẽti *Ps.140.*
Deum? Quærite,inquit,faciem eius sẽper. *a*
Existimo,quia nec cum inuentus fuerit,cessabitur a quærendo. Non pedum passibus, sed desiderijs quæritur Deus, & utiq; non tundit desiderium sanctum fœlix inuentio, sed

sed extendit. Nunquid consummatio gaudij,desiderij consumptio est? Oleũ magis est illi,nam ipsum flamma. Sic est. Adimpletur lætitia,sed desiderij nõ erit finis,ac per hoc,nec quærẽdi. Tu uero cogita, si potes,quæritãdi hoc studiũ sine indigẽtia, & desiderium sine anxietate. Alterũ profectò præsẽtia,alterũ copia excludit. Nunc iã uidete cur ista præmiserim. Nimirũ,ut ois inter uos anima quærens Deum, nec magnũ bonum in magnum sibi detorqueat malum nouerit se præuentã in illo, & ante quæsitã quàm quærentem. Sic enim de magnis bonis mala oriri non minima solent, cum facti
B eximij de bonis domini, vtimur donis tanquam non datis,non damus gloriã Deo. Ita profectò qui maximi uidebantur pro accepta gratia,pro non redhibita minimi reputãtur apud Deum. Ego autem parco uobis.
Vsus sum modestioribus uocibus, maximo, minimoq; sed quod sentio non expressi. Dispersimen inuolui,ipse nudabo,optimum pessimumq; dixisse debueram. Nam uere, & absque dubio, eo quisq; pessimus,quo optimus,si hoc ipsum quo est optimus ascribat sibi. Nempe pessimum hoc. Quod si dicat quis,absit,agnosco,gratia Dei sum id quod *Lu.19.d*
sum: studeat aũt captare gloriosam pro gratia quam accepit,noune fur est,& latro. Audiat qui eiusmodi est. Ex ore tuo te iudico serue nequam. Quid nequius seruo usurpãte sibi gloriã domini sui. In lectulo meo per noctes quæsiui,quẽ diligit anima mea quæ rit anima mea uerbũ,sed quæ a uerbo prius *Iob.7.b*
quæsita sit. Alioquin semel à facie uerbi egressa,uel electa,nõ reuertetur oculus eius ut uideat bona si non requiratur a uerbo.
Quasi uerò aliud anima nostra sit,quam spi *Ps.118.*
ritus uadens,& non rediẽs, si sibi fuerit de *γ*
relicta. Audi profugam,& deuiam, quid doleat,& quid petat. Erraui,ait,sicut ouis,quę perit,quære seruum tuum. O homo redire uis? Sed si in uoluntate res est, quid opem flagitas? Quid aliũde mendicas,in quo abũdas tu tibi? Palam est,quia uult,& non põt sed spiritus est uadent,& non rediens, etsi *Ps.77.c*
is sit longius agens qui nec uult quanquam
C non omnino illam animam expositam dixerim,uel relictam,quę reuerti cupit,& requiri petit. Vade.n. uoluntas hæc illi? Inde,ni fallor,quòd a uerbo uisitata iã sit & quæsita,nec ociosa quæsitio, quæ operata est uoluntatem,sine qua reditus esse nõ poterat. Sed nõ sufficit semel quæri: tantus est aĩæ lãguor,tantaq; in reditu difficultas. Quid enim si ault? Iacet uoluntas,ubi facultas nõ *Rom.7.d*
suppetit. Nã uelle adiacet mihi,inquit, perficere aũt bonum non inuenio. Quid ergo ille quem de Psalmo induximus, quærit.
Non planè aliud quã quæri,quod nõ quę- *Ps.118.*
reret nisi quæsitus fuisset,& rursũ non quæ *γ*
reret,si quæsitus satis fuisset. Quod & postulat,quære,inquiens,seruum tuum,ut qui dedit uelle, det & perficere pro bona uolũtate. Mihi tamen non uidetur istiusmodi animæ posse cõpetere locus,præsens,quæ se cundam gratiã necdũ percepit, uolens quidem,sed non ualens adire quem diligit aĩa *Can.3.a*
sua. Nam qũo põt illi conuenire quod ibi se quitur,surgere & circuire ciuitatem, sed & per uicos,& plateas quærere dilectum,quæ eget ipsa quæri. Faciat hoc quæ põt tantum se meminerit quæsitam prius,sicut & prius dilectam,atq; inde esse,& quod quęrit, & *Ps.78.b*
quod diligit. Oremus & nos charissimi, ut *Eph.5.a*
cito anticipent nos misericordiæ istæ, quia pauperes facti sumus nimis, quod non de omnibus nobis dico. Scio enim quamplurimos uestrum ambulantes in dilectione,qua Christus dilexit nos, & in simplicitate cordis quærentes illum. Sed sunt aliqui (quod tristis dico) qui nullum nobis adhuc in se dedere indicium huius tam salutaris antici
pationis,ac per hoc nec suę salutis, homi- D
nes seipsos amantes non dominum,& quærentes,quæ sua sunt,non quæ domini. Quæsiui,ait illa,quem diligit anima mea: Nempe huc te prouocat anticipantis benignitas illius,qui te & prior quæsiuit,& prior dile- *Can.3.d*
xit. Minimè prorsus nisi prius quæsita quæreres,sicut nec diligeres nisi dilecta prius.
Non in una tantũ benedictione,sed in duabus prȩuenta es,dilectione,& quæsitione. Dilectio causa quæsitionis,quæsitio fructus dilectionis est,& certitudo. Dilecta es, ne ad supplicium potius quæsitam suspiceris: quæsita est,ne frustra dilectam conquęraris: utraq; tam amica comperta suauitas, & ausum dedit,& uerecundiam depulit,& reditum persuasit,& monit affectum. Hinc zelus,hinc ardor iste quærendi, quem diligit anima tua,quia profectò, nec non quęsita quærere poteras,nec non quærere quęsita nunc potes. Sed noli obliuisci unde huc ueneris. Et ut in me potius transfigurem,quę dicuntur(id enim tutius) tu ne es, ò anima mea,q̃ relicte uiro tuo priore, cum quo tibi bene fuerat,primã fide irritam fecisti,iẽs

Universidad de Deusto
Biblioteca

post amatores tuos? Et nunc quo ad libuit fornicata cum illis, forte & cõtempta ab illis, audes impudens, & frontosa uelle reuerti ad illum, quem superba cõtẽpsisti? Quid? Digna latebris quæris lucem, & curris ad sponsum, dignior plagis, quàm osculis? Mirum si non pro sponso iudicem offendas.

E Fœlix qui ad hæc animam suã respondẽté audierit. Non timeo, quia amo, quod non amata omnino non facerẽ. Itaq; etiã amor. Nihil dilectæ timendũ. Paueant quæ nõ amant. Quidni assiduè inimicitias suspicentur? Ego uerò amans, amari me dubitare non possum, non plus quam amare. Nec possum ueteri uultum cuius sensi affectum. In quo? in eo, q̃ talem non modò quæsiui, sed & affecit, fecitq; certã proinde de quæsitu. Quidni respondeam in quæsitu, cui in affectu respondeo? Nunquid irascetur quæsitus, qui etiam contemptus dissimulauit? Quinimmo non repeller requirẽtem, qui & contemnentem requirit. Benignus est spiritus uerbi, & benigna nũciat mihi, intimãs, & suadens de uerbi, & zelo, desiderioque, quod utiq; sibi non potest esse absconditũ. Scrutetur alta Dei, conscius earũ, quas cogitat cogitationes pacis, & non afflictionis.

L Quidni animas ad quærendum experta clementiam, & persuasa de pace? Fratres, hoc suaderi: a uerbo quæri est: persuaderi, inueniri est. Sed non omnes capiunt hoc uerbũ. Quid faciemus paruuli nostris (illo loquor qui adhuc inter nos incipientes sunt, non tamen insipientes) cum teneant initium sapientiæ, subiecti inuicem in timore Christi. Vnde illis, inquam, facimus fidẽ, quod hæc ita se habeant penes sponsam, cũ ipsi talia agi secum, necdum persenserint? Sed mitto eos ego ad talẽ, cui decredere nõ debeant.

Hier. 3.a F Legant in libro, quod in corde altero, quia non cernũt non credunt. Est scriptũ in pro-
Ibidem. phetis. Si dimiserit uir uxorem suam, & illa recedens duxerit uirum alium: nunquid reuertetur ultra? nunquid non polluta & cõtaminata erit mulier illa? Tu autem formicata es cum amatoribus multis, & tamen reuertere, ad me dicit Dominus, & ego suscipiam te. Verba Domini sunt: non est fas suspendere fidem. Credant, quod non experiuntur, ut fructum quandoq; experientiæ fidei merito cõsequãtur. Satis arbitror declaratũ, quid sit, quæri a uerbo, & quæ hæc sit necessitas, non uerbo, sed animæ, nisi q̃ quę experta est, & plenius ista nouit, & fœlicius. Restat, ut sequẽti tractatu doceamus sitientes animas quærere a quo quæsitæ sunt, uel potius id discamus ab illa, quę hoc loco inducitur, quærens ipsũ quem diligit anima sua sponsum animæ Iesum Christũ Dominum nostrum, qui est super omnia Deus benedictus in sęcula Amen.

De septem necessitatibus, propter quas anima quærit uerbum, quæ tandem formata accedit ad eius dulcedinem contemplandam atque perfruendam. Sermo LXXXV.

Can. 3.a IN lectulo meo quæsiui quem diligit anima mea. Ad quid? Dictum est, & iterare superfluum: propter quosdam tamẽ, qui nõ interfuerunt cum tractaretur, dico aliquid breuiter, & quod fortasse ne hos quidem, qui interfuerunt, audire pigebit. Nec
G enim totũ dici tunc potuit. Quærit anima uerbum, cum cõsentiat ad correctionem, quæ illuminetur ad cognitionem, cui inuitatur ad uirtutem, quo reformetur ad sapientiã, cui cõformetur ad decorem, cui maritetur ad fœcũditatem, quo fruatur ad iucunditatem. Propter has omnes causas, quærit ait uerbum. Non ambigo esse, quã plures, & alias, sed hæ interim occurrunt. Poterit aũt si cui cordi fuerit, facile alias, atq; alias aduertere i semetipso. Siquidem multæ sũt auersiones nostræ, multæ, & infinitæ animæ necessitates, & anxietatũ nõ est numerus. At uerbũ ditius pleniusq; superabũdat in bonis, utpotè sapientia uincit malitiã, uincens in bonis mala. Et nũc harũ, quas posui, accipite rationem. Et primò, quod primũ est, uidete quẽadmodũ cõsentiat ad corruptionem. Legimus uerbum i Euãgelijs loquẽs. *Mat. 5.d* Esto consentiens, inbuit, aduersario tuo, dũ es cum illo in uia, ne fortè tradat te iudici, & iudex tortori. Quid consultius. Verbi cõsiliũ est, ni fallor, se aduersariũ protestantis, q̃ aduersetur carnalibus desiderijs nostris, dũ dicit. Sẽper hi errãt corde. Tu uerò *Ps. 94.d* qui hęc audis, si pauẽs cœperis uelle fugere a uentura ira: credo solicitus eris, quo huic cõsentias aduersario, qui tibi illã tam terribiliter intentare uidetur. At istud impossibile, nisi dissentias tecũ, nisi tibimet aduerseris, nisi graui, & uigili luctatione tuipse contra teipsũ i fatigabiliter prælieris, postremo nisi ualefacias, iueteratæ cõsuetudini, inateq; affectioni

fectioni. Id quidem durum. Si tuis attemperaueris uiribus, rale erit, ac si in uno digitorum tuorum torrentis impetum sistere,
H aut ipsum denuò coneris Iordanẽ conuertere retrorsum. Quid facies? Quære uerbum cui consentias, ipso facienter vt consentias. Fuge ad illum qui aduersatur, per quem talis fias, cui iam non aduersetur, vt blandiatur qui minabatur, & fit ad immutandum efficacior infusa gratia, quàm intensa ira. Hæc prima, vt opinor, necessitas, ob quam anima incipit quærere verbum. Sensi ignoras quid ille velit, cui iam uoluntate consentis, nonne & de te dicetur. Quia zelum Dei habes, sed non secundum scientiam? Et ne hoc leue existimes, memineris scriptum: Quia ignorans ignorabitur. Scire vis quid consulam & in hac necessitate?
1.Co.14 g Quod in prima. Meo consilio nunc quoque ibis ad verbum, & docebit te vias suas, ne volendo quidem, sed ignorando bonum dum
Ps. 118. v curris contingat excurrere, & errare in inuio, & non in via. Lux est enim uerbum. Declaratio denique sermonum illuminat, &
Ibidem. o intellectum dat paruulis. Beatus es si dicas & tu: Lucerna pedibus meis uerbum tuum, & lumen semitis meis. Nec parum profecit anima tua, cuius immutata uoluntas, cuius illuminata ratio est ut bonum, & velit & nouerit. In altero vitam, in altero visum recepit. Nam & malum volendo mortua erat, & bonum ignorando cœca. Iam viuit, iam videt, iam stat in bono, sed ope & & opere verbi. Sat manu verbi leuata uelu
1.Co.10. e ti super pedes duos, deuotionem, & agnitionem. Stat, inquam, sed sibi putet dictum: Qui se existimat stare, videat ne cadat. Putas ne stare per se possit, quæ surgere per se
Ps. 32.b I non potuit? Non opinor. Quid enim? Verbo domini cœli firmati sunt, & terra stabit
Ibidem. sine uerbo? Cur ergo si stare per se poterat, orabat homo de terra: Confirma me,
118.d inquiens, in uerbis tuis? Denique & probarat. Eius ipsius illa uox fuit: Impulsus euer-
Ps. 117. b sus sum vt caderem, & dominus suscepit me. Quæris quis ille impulsor? Non est unus. Impulsor diabolus est, impulsor mundus, impulsor homo. Quis iste homo sit, quæris. Quisque sui. Noli mirari usque adeo immo impulsor sibi est, & suimet præcipitator, vt non sit quod ab altero impulsore formides, si ipse à te proprias cõtineas manus.
1.Pe.3. e Quis enim, inquit, uobis nocere poterit, si boni æmulatores fueritis. Manus tua consensus tuus: si diabolo suggerente nec sęculo suadente quod nõ oportet, assensum tuum teneueris, & non dederis membra arma inquinati, nec permiseris regnare peccatum in tuo mortali corpore: bonum te æmulatorem probasti, cui malicia omnino nil nocuit, vide ne magis profuerit. Scri- *Ro.13.a*
ptum est enim: Bonum fac, & habebis laudem ex illa. Confusi sunt qui quærebant animam tuam, tu uero cantabis: Si nici non *Ps. 18.b*
fuerint dominati, tunc immaculatus ero.
Boni planè æmulatoris insigne dedisti, si cõsilio sapientis misereris animæ tuæ, si omni custodia seruas cor tuum, si iuxta Apostolum teipsum castum custodis. Alioquin, & *1.Co.5. d*
si uniuersum mundum lucreris, aninæ autem tuæ detrimentum patiaris, non plane bonum te censemus æmulatorem: quoniã quidem nec Saluator. Cum igitur tres sint *Mat.16.*
stanti immnentes stratores, horum diabolus liuore maliciæ, & mundus uento uanitatis, homo semetipsum pondere suæ cor- *d k*
uptionis impellit. Impellit diabolus, sed non *Iac. 4.b*
euertit; si quidem illi tuum negaueris assensum. Denique habes. Resiste diabolo, & fugiet à uobis. Iste est qui stantes in paradiso impulit inuidus, & euertit, sed consentientes, non resistentes. Iste est qui seipsum de cœlo superbus nullo impellente præcipitauit, ut scias multo magis hominẽ suo ipsius casui imminere, quem propriæ subsistantiæ põdus grauat. Est & mundus impulsor, quia in maligno positus est, impellit omnes, sed solos euertit amicos suos, id est consententes sibi. Nolo esse amicus mundi, ne cadam. Nam qui vult esse huius mũdi amicus, inimicus Dei constituitur, quo vtique nullus grauior casus. Ex quibus satis claret quam si thomo præcipuus impulsor sui, qui suo sine alieno impulsu cadere potest, alieno absque suo cadere non potest. Cuinam horum præcipue resistendũ, Nempe huic qui eo molestior, quo interior solus deijcere sufficit, eum sine ipso alij possint facere nihil. Non sine causa Sa- *prou.16. d*
piens expugnatori prætulit urbim uirũ qui animo dominatur. Multum hoc ad te, opus virtute habes, & non quacunque, sed qua induaris ex alto. Ipsa enim si perfecta sit, facile fic animum victorem sui, & sic inuictum reddit ad omnia. Est quippe uigor animi cedere nescius pro tuenda ratione. Aut si magis probas, uigor animi immobiliter stantis cum ratione uel pro tatione.

Vel

Universidad de Deusto Biblioteca

Vel sic Vigor animi quod in se est omnia ad
A rationem cogens vel dirigens. Quis ascen-
Ps. 23.a det in montem domini? Huius ad verticem
montis, idest ad virtutis perfectionem quis-
que conscendere adorietur, sciet profectò
quàm sit ascensus arduus, & casus concitus
abique verbi adiutorio. Fœlix anima, quæ
angelis spectantibus præbuit gaudium pari
Can. 8.a ter & miraculum sui, vt audiret de se loquē-
tes. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto
delicijs affluens, innixa super dilectum suũ?
Alioquin frustra nititur, si non innititur.
Sanè etiam contra se innitens inualescet,
& facta seipsa validior coget pro ratione
vniuersa; iram, metum, cupiditatem, & gau-
dium veluti quendam animi currum bonus
auriga reget: & in captiuitatem rediget om-
nem carnalem affectũ, & carnis sensum ad
nutũ rationis in obsequium virtutis. Quid-
ni omnia possibilia sint innitenti super eum
qui omnia potest. Quantæ fiduciæ uox,
Omnia possum in eo, qui me confortet? Nil
omnipotẽtiam verbi clariorem reddit, quã
quòd omnipotentes facit omnes qui in se
Mar. 9.d sperant. Denique omnia possibilia sunt cre-
denti. An non omnipotens cui omnia possi-
bilia sunt? Ita animus si non præsumat de
se, sed si confortetur à verbo poterit vtique
Ps. 118. dominari sui, vt non dominetur ei omnis in
s iustitia. Ita, in quam, verbo innixũ, & indutũ
virtute ex alto, nulla vis, nulla fraus, nulla
iam illecebra poterit, vel stantem deijcere
vel subijcere dominantẽ. Vis non timere im
M pulsorem? Non veniat tibi pes superbiæ, &
manus impellentis non moueat te. Ibi ceci-
derunt qui operantur iniquitatem: ibi dia-
bolus & angeli eius corruerunt, qui licet nõ
pulsi extrinsecus, expulsi sunt tamẽ, nec po-
tuerunt stare. Deniq; in veritate non stetit,
qui non innixus est verbo, qui in sua virtute
confisus est. Et ideo fortassis sedere voluit,
Ps. 14.d quia stare non valuit. Dicebat. n. Sedebo in
monte testamenti. Cæterum Deo aliter iu-
dicante, nec stetit, nec sedit, sed cecidit; dicẽ
Lu. 17.c te dño. Videbam Satanã sicut fulgur de cœ
lo cadentẽ. Ergo qui stat, si non vult cadere,
non fidat sibi, sed nitatur verbo. Verbum lo
Isa. 15.a quitur. Sine me nihil potestis facere. Ita
est, nec surgere ad bonum, nec stare in bono
possumus sine verbo. Tu ergo qui stas, da
Ps. 39.a gloriã Deo, & dic. Stauit supra petram pe-
des meos, & dixerit gressus meos. Cuius ma
nu erigeris, ipsius necesse est uirtute tenea-
ris. Hæc pro eo quòd dixi opus non habere
uerbo cui innitamur ad virtutem. Nunc iam
videndum de eo, quod itẽ memorani, p ver
bum. s. nihilominus nos reformari ad sapien
tiam. Verbũ virtus, verbum sapientia est. Su
mat ergo anima de virtute virtutem, ac de
sapientia sapientiã, & vni verbo munus vtrũ
que asscribat. Alioquin si aliunde aut vtran
que, aut alterutram arroget sibi, neget etiã
simul, vel de fonte riuum, vel de vite uinũ,
vel lumen oriri de lumine. Fidelis sermo.
Si inquis, inquit, indigent sapientia, postu-
let à Deo, qui dat omnibus affluenter, &
non improperat, & dabitur ei. Hæc ille. Ego
ueró haud secus de virtute sentirem. Co-
gnata virtus sapientiæ est. Donum Dei vir-
tus est, deputanda in donis, descendens, &
ipsa desursum a patre uerbi. Etsi quis exisli
met id per omnia eam quod sapientiam es-
se, non inficior, sed in uerbo non in anima.
Quæ .n. in verbo pro eius singulari diuinę
naturæ simplicitate vnum sunt, vnum tamẽ
effectum in anima non habent, sed ad illius
varias, & diuersas necessitates ueluti diuer
sa sese participanda accommodant. Iuxta
quam rationem profectò aliud est animo
virtute agi, & aliud sapientia règi, aliud do-
minari in virtute, aliud in suauitate delicia-
ri. Licet namque & sapientia potens, & vir-
tus suauis existat, vt tamen proprias quibus
que reddamus vocabulis significantias, vi-
gor virtutem, sapientiam, placidas animi cũ
spirituali quadam suauitate demõstrat. Hãc
puto ab Apostolo designatam, vbi post mul
ta hortamenta pertinentia ad virtutẽ, adie
cit, quod sapientiæ est. In suauitate, in spiri- 2. Co. 6.i
tu sancto. Igitur stare resistere, vim vi repel a
lere, quæ utique in partibus virtutis depu-
tantur, honor quidem, sed labor est. Non est
enim idipsum honorem tuum laboriosè de
fendere, & quietè possidere. Non est idem
virtute agi, & virtute frui. Quicquid vir-
tus eloborat, sapientia fruitur; & quod sa-
pientia ordinat, deliberat, moderatur, vir-
tus exequitur. Sapientiam scribere in ocio,
ait, Sapiens. Ergo sapientiæ ocia negocia sũt, Ecc. 38.e
& quo ociosior sapientia, eo exercitatior in
genere suo. E regione virtus exercitata cla-
rior est, eoque probatior quo officiosior. Et
si quis sapientiam virtutis amorem diffinie
rit, non à vero deuiare videbitur. Vbi autem
amor est, labor non est, sed sapor. Et fortè B
sapientia à sapore denominatur, quod uir-
tuti accedens quoddam ueluti condimen-
tum sapidam reddat, quæ per se insulsa quo

dammodo & aspera sentiabatur. Nec duxerim
reprehendendum, si quis sapientiam, saporẽ
boni diffiniat. Hunc saporem perdidimus
ab ipso pene exortus generis nostri. Ex quo
cordis palatũ sensu carnis prævalente infe-
cit uirus serpentis antiqui, cępit animæ non
Gene. 8.d sapere bonum, ac sapor noxius subintrare.
Denique proni sunt sensus hominis, & cogi-
tationes in malum ab adolescentia, hoc est
ab insipientia primæ mulieris. Ita insipien-
tia mulieris saporem boni exclusit, quia ser-
pentis malitia mulieris insipientiam circum
uenit. Sed unde malitia uisa est uicisse ad
tempus, inde se uitam dolet in æternum.
Nam ecce denuò sapientia mulieris cor, &
corpus impleuit, ut qui per fœminam defor
mati in insipientiam sumus, per fœminam
reformemus ad sapientiam. Et nunc assiduè
sapientia uincit malitiam in mentibus ad
quas intrauerit, saporem mali quem illa in-
uexit, sapore exterminans melioris. Intrans
sapientia dum sensum carnis infatuat, puri-
ficat intellectum, cordis palatũ sanat & re-
parat. Sano palato sapit iam bonum, sapit
ipsa sapientia, qua in bonis nullum melius.
Quam multa fiunt bona, & non sapiunt
facientibus: si quidem non sapore boni ad
illa sed aut ratione, aut quacunque occa-
sione, seu necessitate impelluntur: & econ
trario multis quę faciunt non sapiunt mala,
sed ad hæc inducuntur aut metu, aut cupi-
ditate rei cuiuspiam potius quam sapore ma
li. Qui autem trãsierunt in affectum cor-
dis, aut sapientes sunt, & ipso delectantur
sapore boni: aut maligni sunt, & ipsa com-
placet sibi malitia, etiam nulla spe alterius
commodi blandiente. Malitia uero quid ni-
si sapor est mali? Beata mens quam sibi to-
tam uendicauit sapor boni, & odium mali.
Hoc reformari ad sapientiam est, hoc sapien
tiæ uictoriam fœliciter experiri. Nam in
quo euidentius sapientia uincere malitiam
comprobatur, quam cum excluso sapor ma-
li, qui non aliud quàm ipsa malitia est, boni
quidam intimus sapor mentis intima occu-
pare tota suauitate sentitur? Itaque ad uir-
tutem spectat, tribulationes fortiter sustine
re: ad sapientiam, gaudere in tribulationi-
bus. Confortare cor tuum, & sustinere do-
Psal. 26. minum, uirtutis est: gustare, & uidere quo-
d niam suauis est dominus, sapientiæ est. Et
Psal. 33. ut magis ex proprio bono naturę bonum
9 quod que clarescat: modestia animi probat
sapientem, constantia uirum uirtutis osten-
dit. Et bene post uirtutem sapientia, quod
uirtus sit quoddam quasi stabile fundamen-
tum super quod sapientia ædificet sibi do-
mum. Oportuit autem præcedere notitiam
Prou. 9. boni quia non est societas luci sapientiæ, &
a tenebris ignorantiæ. Oportuit & bonam
uoluntatem, quia in maleuolam animam nõ
introibit sapientia. Iam si in uoluntatis mu-
tatione reddita innotuit animæ uita, in eru
ditione sanitas, in uirtute stabilitas, in sapiẽ-
tia postremò maturitas: supereſt ut decorẽ
illi inueniamus, sine quo speciosо forma
præ filiis hominum placere non potest. De
nique audit, quia concupiscet rex decorem
Psal. 44. tuum. Quanta enumerauimus animæ bo-
a na dona uerbi, uoluntatem bonam, scien-
tiam, uirtutem, sapientiam, & nihil horum
uerbum rex concupiscere legitur, sed tantũ
Concupiscet, inquit, rex decorem tuum.
Ait Propheta: Dominus regnauit, decorem
induit. Quidni imagini suæ pariter, & spon
sæ simile cupiat indumentum: Tanto pro-
fectò sibi charior illa, quanto similior sibi.
In quo ergo animæ decor? an fortè in eo q̃
Psa. 92.a honestum dicitur? Hoc interim sentiamus
si melius non occurrit. De honesto aut ex-
terior interroget ur conuersatio, non quod
ex ea honestum prodeat, sed per eam. Nã
in conscientia, & habitatio eius: & origo. Si
quidem claritas eius testimonium conscien
d tiæ. Nihil hac luce clarus, nihil hoc gloriosi⁹
testimonio, cũ ueritas in mẽte fulget, & mẽs
in ueritate se uidet. Sed qualem? Pudicã, ue
recundã, pauidã, circũspectã, nihil penitus
admittentem quod euacuet gloriã conscię
tię attestãtis, in nullo cõsciã sibi, quod erube
scat p̃sentiã ueritatis, quo cogatur auertere
faciẽ quasi cõtusam, & repercussã a lumine
Dei. Hoc planè hoc illud decorum est, quòd
super omnia bona animæ diuinos oblectat
aspectus, & nos nominamus ac diffinimus
honestũ. Cũ aũt decoris huius claritas abũ
dantius intima cordis repleuerit, prodeat fo
ras necesse est tãquã lucerna latẽs sub mo-
dio, imò lux iu tenebris lucẽs, latere nescia. Mat. 5.b
Porrò effulgẽte & ueluti qbusdã suis radiis Ioan. 1.a
erũpẽte mẽtis simulacrũ corp⁹ excipit, & dif
fundit per mẽbra, & sensus, quatenus omnis
inde reluceat actio, sermo, aspectus, incessus,
risus, si tamẽ risus mixtus grauitate, & ple-
nus honesti. Horũ & aliorũ profectò artuũ
sensuũq; motus, gestus & usus cũ apparue-
rit serius, purus, modestus, totius expers in
solẽtiæ atq; lasciuię, tũ leuitatis, tũ ignauiæ

alienus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

alienus, equitati autem accommodus, pietati officiosus: pulchritudo animæ palam erit si tamen non sit in spiritu eius dolus. Potest enim fieri ut simulentur omnia hæc, & non ex abundantia cordis taliter mouentur.

Et ut magis eluceat is animæ decor, ipsum si placet honestum, in quo hunc locandum censui nus, diffiniatur mentis ingenuitas solicita seruare cum conscientia bona famæ in
2.Co.8. tegritatem. Vel iuxta Apostolum, prouidere bona, non tantum coram Deo, sed etiam
Sap. 7.d coram hominibus. Beata mens, quę hoc se
Heb. 1.a induit castimoniæ decus, & quendam ueluti cœlestis innocentiæ candidatum, p quem sibi uendicet gloriosam conformitatem, non mundi, sed uerbi, de quo legitur, quod sit cãdor uitæ æternæ, splendor, & figura substantię Dei. Ex quo iam gradu audet, quæ hujusmodi est cogitare de nuptiis. Quidni audeat, eo se nubilem, quo similem cernens? Non terret celsitudo quem sociat similitudo, amor consiliat, professio maritat. Professionis forma hæc est: Iuraui, & statui cu-
Ps.118. o stodire iudicia iustitiæ tuæ. Hãc securi Apo-
Mat.19. d stoli aiebant: Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Simile est illud quod in carnali quidem dictum, Christi, & Ecclesiæ connubium spirituale signauit: propter hoc
F relinquet homo patrẽ suum & matrem suã
Eph. 5.g & ad hærebit uxori suæ: & erunt duo in carne una. Et apud prophetam gloriatio maritatæ: Mihi autem adhærere Deo bonum
Ps.72.d est ponere in domino Deo spem meam.

Ergo quam uideris animam relictis omnibus uerbo uotis omnibus adhærere, uerbo uiuere, uerbo se regere, de uerbo concipere quod pariat uerbo quę possit dicere: Mihi uiuere Christus est, & mori lucrum: puta cõiugem, uerboque maritatam. Confidat in eo cor uiri sui, sciens fidelem, quę prę se omnia spreuerit omnia, arbitretur ut stercora ut sibi ipsum lucrifaciat. Talem nouerat de
Actu 9.c quo dicebat. Vas electionis est mihi iste.
Gal. 4.c Prorsus pia mater, & fidelis uiro suo anima Pauli cum diceret: Filioli mei, quos iterum parturio donec formetur Christus in uobis. Sed attende, in spirituali matrimonio duo esse genera pariendi: & ex hoc etiã diuersas soboles, sed nõ aduersas: cum sanctæ matres aut prædicando animas, aut meditando intelligentias pariunt spirituales.

In hoc ultimo genere interdum exceditur & seceditur etiam à corporeis sensibus, ut se se non sentiat quæ uerbum sentit. Hoc fit cum mens ineffabili uerbi illecta dulcedine quonammodo se sibi furatur, imò rapitur atque elabitur a se ipsa ut uerbo fruatur.

Aliter sanè afficitur mens frutificans uerbo aliter fruens uerbo. Illic solicitat necessitas proximi, hic inuitat suauitas uerbi, Et G
quidem læta in prole mater, sed in amplexibus sponsi lætior. Chara pignora filiorum, sed oscula plus delectant. Bonum est sanctare multos: excedere autem, & cum uerbo esse multo iucundius. At quando hoc, aut quandiu hoc? Dulce commertium: sed breue momentum, & experimentum rarum: hoc est quod supra post alia memini me dixisse: quærere utique animam uerbum, quo fruatur ad iucunditatem. Pergat quis forsitan quærere a me etiã uerbo frui, quid sit? Respondeo. Quærat potius expertum a quo id quærat. Aut si & mihi experiri daretur, putas me posse eloqui quod ineffabile est? Audi expertum. Siue, inquit, mente 2.Co.5.
excedimus Deo siue sobrij sumus uobis: hoc e
ad, Aliud mihi cum Deo solo arbitro Deo, aliud uobiscũ mihi. Illud licuit experiri sed minime loqui: in hoc ita condescendo uobis; ut & ego dicere, & uos capere ualeatis. O qs quis curiosus scrire quid sit hoc uerbo frui, para illi non aurem, sed mentẽ. Non docet hoc lingua: sed docet gratia. Absconditur a Mat. 11
sapientibus, & prudentibus, & reuelatur par d
uulis. Magna, fratres, magne, & sublimis uirtus humilitas, quæ promeretur, quod nõ docetur, digna adipisci, quod non ualet adisci, digna a uerbo, & de uerbo concipere quod suis ipsa uerbis explicare nõ põt. Cur hoc? non quia sit meritũ, sed quia sic placitũ corã patre uerbi spõsi animæ Iesu Christi domini nostri qui est super omnia Deus benedictus in secula Amen.

De cautela, & uerecundia sponsę quærentis uerbum, & de commendatione uerecundiæ. Sermo. LXXXVI.

NOn est quod a me iam quęratur cur querat anima uerbum, satis superque id intimatũ supra. Age prosequamur reliqua præsentis capituli, duntaxat quæ ad mores spectant. Vbi primam nunc aduerte sponsæ uerecundiam, qua nescio. an quicquam gratius aduerti moribus hominum

num queat. Hanc primò omnium libet quo dammodo in manibus sumere, & quasi speciosum quẽdam florem decerpere loco, nostrisq; apponere addolescentibus. Nõ quia non sit & in prouectiori ætate omni studio retinenda, quæ est certè omnium ornatus ætatum, sed quod tenere gratia verecũdiæ in teneriori ætate amplius pulchriusq; eniteat. Quid amabilius verecundo adolescẽte, quàm pulchra hæc & quàm splẽdida gẽma morum in uita & uultu adolescentis, quàm uera & minimè dubia bonæ nuncia spei, bonæ indolis index? Virga disciplinæ est illi, qui pudendis affectibus imminens, lubricæ ætatis motus actusque leues coerceat, comprimat insolentes. Quid ita turpiloquij & omnis deinceps turpitudinis fugitans? Soror continentiæ est. Nullum æquè manifestum indicium columbinæ simplicitatis: & ideo etiam testis innocentiæ. I
Lampas est pudicæ mentis iugiter lucẽs, vt nil in ea turpi, nil indecorum residere attẽtet, quod non illa illicò prodat. Ita expunctrix malorum, & propugnatrix puritatis innatæ, specialis gloria conscientiæ, & famę custos, uitæ decus, virtutis sedes, virtutum primitiæ, naturæ laus, & insigne totius honesti. Rubor ipse genarum, quem fortę inuexerit pudor, quantum gratiæ & decoris suffuso afferre nultui solet? Vsque adeò gemi num animi bonũ uerecundia est, ut & qui
Iud.3.c male egere non verentur, videri tamen uerecundentur, dicente Domino: Omnis qui male agit, odit lucem. Sed & qui dormiunt, nocte dormiunt: & qui ebrij sunt, nocte ebrij sunt: opera nimirum tenebrarũ & digna latebris occultantes. Interest tamen, q occulta dedecoris, quæ uerecundia horum non habere, sed prodere erubescit, sponsæ uerecundia omnino non operit, sed expuit, sed propellit. Idcirco ait Sapiens.
Ecc. 4.c Est pudor adducẽs peccatum, & est pudor adducens gloriam. Quærit sponsa uerbum K
uerecundè quidem, quia in lectulo, quia
2.Co.1. c per noctes. sed hæc uerecundia habet gloriam, non peccatum. Quærit hoc ad purificationem; conscientiæ: quærit ad testimo
Can.3.a nium, ut possit dicere. Gloria mea hæc est testimonium conscientiæ meæ. In lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea. Verecundia tibi, si aduertis & loco signatur, & tempore. Quid tam amicum uerecundo animo, quam secretum. Porrò secretum & nox & lectulus habet.

Denique orare uolentes iubemur intrare cubiculum utique secreti gratia. Id quidem Mat.6.a
ad cautelam ne coram orantibus laus humana orationis furetur fructum, frustretur effectum. Sed doceris nihilominus uerecundiam sententia hac. Quid tam proprium ve recundiæ quàm proprias vitare laudes, vitare iactantiam. Patet quod signanter & ad uerecundiam orantibus petere secretum indixerit pudoris filius & minister. Quid tam indecorum maximè adolescenti quàm ostentatio sanctitatis? Cum tamen ab hac potissimum ætate aptum profecto capiatur temperaneumq; religionis exordium. Hie- Thr.3.e
remia dicente. Bonum est homini, si portauerit iugum domini ab adolescẽtia sua. Bona commendatio securæ orationis, si præ- Ps.118.e
mittas uerecundiam, dicens. Adolescentulus sum ego & contemptus, iustificationes tuas non sum oblitus. Nec modo locum & tempus obseruare oportet eum, qui sibi orare uoluerit. Tempus feriatum cõmodius aptiusq; maxime autem cum profundum Thr.2.f
nocturnus sopor inducit silentium, tũc plane liberior exit, puriorque oratio. Consurge in nocte, inquit, in principio uigiliarum tuarum, & effunde sicut aquam cor tuum, ante conspectum domini Dei tui, Quàm secura ascendit de nocte oratio, solo arbitro L
Deo, sanctoque angelo qui illã superno altari suscipit præsentandam. Quam grata & lucida uerecundo colorata rubore. Quam serena & placida nullo interturbata clamore uel strepitu. Quàm denique munda atque syncera nullo respersa puluere terrenæ solicitudinis, nulla aspicientis laude seu adulatione tentata. Propter hoc ergo sponsa non minus uerecundè quàm cautè & lectuli secretum petebat & noctis, orare, hoc est uerbum quærere uolens. Vnum est enim. Alioquin non rectè oras, si orãdo præter verbum aliquid quæras, aut quod p
pter uerbum non quæras, quoniam in ipso sunt omnia. Ibi remedium uulnerum, ibi subsidia necessitatum, ibi resarcitus defectuum, ibi profectuum copiæ, ibi denique quicquid accipere uel habere hominib. expedit, quicquid decet, quicquid oportet.

Sine causa ergo aliud a uerbo petitur, cum ipsum sit omnia. Nam & si ista temporalia, cum necesse est, postulare uidemur, si uerbũ in causa est (ut quidem dignum est) nõ utique illa, sed hoc potius quærimus, propter quod alia postulamus. Nonnulli hoc

qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui omnem usum harum rerum ad promerendum verbum dirigere consueuerunt. Nō pigeat tamen scrutari adhuc secreta lectuli huius & temporis, si forte in his aliquid lateat spirituale, quod uenire ad medium prosit. Et si placet sentire lectuli quidem nomine humanam figurari infirmitatem, nocturnis autem tenebris, ignorātiam æquè humanam, consequēs est & congruū satis, vt Dei uirtus & Dei sapientia uerbū, M econtra utrunque originale malum instantius requiratur. Nempe quid cōuenientius quam ut infirmitati uirtus, ignorantiæ sapientiæ opponatur. Et ne quid simplicium cordibus de hac interpretatione resideat dubium: audiant quid super hoc sanctus Propheta dicat: Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: uniuersum Ps. 40.a stratum eius uersasti in infirmitate eius. Atque id quidem de lectulo. Iam de ignorantiæ nocte quid manifestius quàm quod Ps. 81.a in alio identidem loquitur Psalmo. Nescierunt neque intellexerūt, in tenebris ambulant: pro certo exprimens ipsam in quanti sunt totius humani generis ignorantiam. Ipsa est, ut opinor, cui se beat⁹ Apostolus & fatetur natum, & gloriatur ereptum, dicens. Qui eruit nos de potestate tenebrarum. Vnde & dicebat. Non sumus filij noctis, neq; tenebrarum. Itē ad oēs electos. Vt filij, ingt, lucis ambulate, Colo. 1.b 1.Th. 5.b Eph. 5.b

Expliciunt sermones LXXXVI. Beati Bernardi super Cantica, quos morte preuentus non compleuit.

A DEVOTI PATRIS
DOMINI GILLIBERTI ABBATIS
DE HOILANDIA IN ANGLIA,
ORDINIS CISTERCIENSIS,

SERMONES SVPER CANTICA CANTICORVM, ab eo loco, quo beatus Bernardus morte prœuentus finierat, insequendo de vicino eiusdem Bernardi spiritum & stilum, incipiunt fœliciter.

SERMO PRIMVS.

VARII sunt amantium affectus, quia casus varij, & ideo sponsæ verba aliquoties interrupta videtur, sicut ipsa di lecto, suo, vel ex uoto fruitur vel præter uotū fraudatur: nunc, vt super montes reuertatur, inuitat: nunc in lectulo quærit elapsum. Quam assignabis consequentiæ seriem? Quæ docebitur ordinis ratio? Non videtur ratio, sed interruptio. Vota amoris non vniformia. Ideo sermo serie non tenetur. Affectus in amore loquitur, & verba interrumpit: quia nec ipse sibi semper in vno statu cohæret. Iurè & ipse sponsus hinnulo comparatur sic saliens, & sic fugiens dilectam: Varietas hæc nec consequē B tia, nec ratione caret. Verba tam subito cōmutata continuationem seruant, dum affectuum ordini seruiunt. Videte iam quæ sit in hac varietate series continuationis. Elapsus erat dilectæ suæ sup montes quasi hinnulus vagus & volitans, & ipsa ad se elapsa de montibus illis, in quibus mirabiliter illuminata erat, & illustrata uisione dilecti. De montibus inquam, illis ad conuallē lachrymarū, ad lectū doloris relapsa, ad lectum & ad noctem de montibus luminosis. Quidni sic recidat ipsa, vbi sic recedit dilectus suus? Ipse enim sponsæ suæ salus, & illuminatio. Ideo recedente ipso, illa recidit ad lectū infirmitatis, & ignorantiæ noctem. Iam versatur super stratum infirmitatis suæ. Super Psa. 26.a hunc tamen stratum memoratur dilecti, & iam non in matutinis, sed in nocte meditatur in ipso, quærens quem diligit anima sua. Non pigrè agit in hoc lecto ad quē relapsa est. Non lasciuit, non delectatur in lecto concupiscentiæ, sed magis reluctatur memorata dilecti solius: non obnoxia infirmiti, sed charitati. Sic interpretatur cui sic videtur. Ego tamen non hic accipio lectum doloris, nisi forte doloris illius, quē amor parturit de absente sponso: deliciari uidetur uelle magis quàm sanari, & amicum quę fisse, non medicum. Iuxta hunc sensum sic continuare potestis. De montibus se raptim contulerat ad lectulū sponsæ, ubi illa exercitata & deficiens vbertate delectationis obdormiuit exhausta inter amplexus dilecti, Oblectata abdormiuit somnum dulcē, sed expergefacta non inuenit illum hęc mulier deliciarum in manibus suis. Gaudia itaque illa gaudia ineffabilia silentio transiens in hanc tamen uocem erupit: In lectulo Can. 3.a meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea. Pro continuatione nunc ista sufficiant. Iam verba singula consideremus. In lectulo meo per noctem quæsiui quem diligit anima mea. Dulce satis est te bone Iesu quærere dulcius tenere. In uno pius labor, in altero perfecta lętitia. Dulcis itaque est attrectatio. Nam & ipse tactus fructu nō caret. Mulier illa euangelica fœlici furto attigit fimbriam Iesu, & statim stetit in illa fluxus sanguinis, fluxus carnalis illecebrę, carnalis delectationis, & curę, & restricta, & desiccata sunt quę prius in illa fluida erant, & totum hoc contingit ex con- Mat. 9.d

tactu

Universidad de Deusto
Biblioteca

ractu fimbriæ. Quid si caput ipsum amplexari contigisset? Non modo stăret, & ex
Ps.55.a siccaretur sanguinis fluxus emanaret impetus fluminis illius quod lętificat ciuitatẽ Dei. Bonus ergo tactus, sed attrectatio melior. In turba, in publico uix tangitur Ie-
D sus. Ideo sponsa quæ non tantum tangere, sed amplexări, & attrectare uerbum uitæ desiderat, deuitans publicam secretum elegit, secretum & lectuli, & noctis. Bonum opus uel quærere Iesum, uel tenere, sed opportunitas & loci, & temporis huic adhibenda est operi. & quę maior, & accommodatior ad usum amoris, quàm lectuli & noctis opportunitas? Nisi quieta mente quæri non potest delectatio sapientiæ, nec in tranquillis i illam aspectus dirigitur. Nihil inquinatum incurrit in illam, nec impacatum quidem.

Illa uerò in animum quietum, & purum ultro incurrere solet, & gratis influere. In
Ps.75.a pace enim factus est locus eius, & habitatio eius in Sion: hoc est in speculatione. Pax præponitur quasi pręparatio quædam speculationis. Oculus turbatur uel ira uel cura, quomodo lucem illam inaccessibilem intuebitur, quæ nisi serenis non attingitur mentibus, nec illi tamen semper ad libitum? Quid
Ps. 4.b inquies, paci ad lectulum? Multum plane secundum hunc modum quod sicut in lectulo, sic in pace dormitur, & quiescitur. In pace, inquit, in idipsum dormiam, & requiescam. Quidni libenter requiescat anima sancta, ubi locus est dilecti? In pace enim locus eius. Ideo hunc tibi locum primo acquire, ut in eo quem diligit anima tua uel ad lapsum teneas, uel elapsum requiras. In lectulo enim & secreta quadam mentis quiete potest inuestigari liberius, inueniri citius: & rutius teneri, forte & diutius, si tamen potest diu morari in deliciis illi quę ferè solent in ipsis intercidi principiis. Nam & hæc uelut inter ipsos elapsa amplexus, & fugientes insectatur delicias, dilectum rursus anxi-
E us quærit, & hoc in lectulo. Bene collocaris in lectulo, si ocio quodam ab occupationibus mens tua liberè feriatur. Liberate, & ocio quid accommodatius ad usum amoris? Et libertas illecebram parit. In ocio & expeditur affectus, & non parum impenditur illi. Sic est. Quanto fuerit expeditior animus, tanto quidem impensior erit in illud quod amat. Vsu euenit ut cum fuerimus ocio redditi tunc sentiamus acriorem morsum amoris diuini. Econtra in sensibilem penè reddit affectum frequens cura mundi, & quasi callum quendam menti obducit. Animum cura implicat, quies explicat. Explicita desideria in quæ putas incrementa se dilatant? Vides quanta bona contineantur in lectulo? Quies, libertas, illecebra. In lectulo enim quietis, & uacuitatis uora magis, inardescũt. Locus accommodatus oblectamento charitatis sponsam, ad quærendum urget ardentius. Illic enim C
ægrius caret dilecto, ubi poterat uberius frui. In lectulo, inquit, meo, & per noctes. Quę per noctes quærit, non uidetur mihi tam aspectus quam amplexus sectari, Te- 2.Cor.6.
nere magis optat quam intueri. Bona quidem uisio est, sed adhæsio arctior. Nam d
qui adhæret Deo, unus est spiritus. Melior tamen utraque. Nam coniuncte uicissim incrementis se cumulant gratiarum. Vtrăque si te apprehensurum non arbitraris, sectare tu quod sponsa sectatur. Amplexus quære dilecti, ignorantiæ tuæ nox, imò noctes ignorantiarum tuarum serenam tibi uisionem adimit secretorum cœlestium.

Tu suauia sequere. Quære, ut persentias illa si scire non potes. Nox non præscribitur Ps.138.
delicijs, nam & ipsis aliquoties illustratur. d
Nox, inquit, illuminatio mea in delicijs meis. In delicijs, ait, non in scientijs. Ita & tu noctem si non potes scientijs, pertenta il luminare delicijs. Quicquid hic uidemus per speculum, & in ænigmate, totum in nocte est: Et in hac nocte potest Iesus meus magis dulci quodam affectu suauiter sentiri, quàm sciri ad parum. Ideo etsi nondum ad contuitum admittitur, contactum tamen sectatur, dilectum lectulo, & per noctes quærens. Quid si ad inuentionem dilecti & nox operatur? Cooperatur plane, & accomodate satis. Sicut in lectulo sanctæ quietis accipit ocium, sic obliuionem quandam intelligem nocte. Vtrunque sapientiæ, & Eccl.38.
contemplationis negocio opportunitatem d
ministrat. Nec Salomon uult te scribere sa- philip.3.
pientiam, nisi in tempore ocij. Nec Paulus c
in anteriora extenditur, nisi prius eorum quę retro oblitus. Miraris, quòd bona nox, & dies malus est? Diem hominis, inquit Propheta, non concupiui. Nescio quo pacto Hiere.7.
sibi aduersantur, & alterutro se obscurant b
dies Domini, & dies hominis. Siquidem dum alter ex oritur, alter reconditur. Diem, inquit, hominis non concupiui, hoc est humanum fauorem, hominum gloriam, & inter

ter reliquòs, imò præ reliquis spectabilis uideri. Rectè hãc diem Propheta abiurat, quę perturbationis ministrat materiam. Melior ergo hęc nox die: siquidẽ nox a perturbatione abscondit, dies exponit. Deniq; primi parentes nostri statim, vt eorum oculi in hãc
G aperti sunt lucem, erubescentes confundebantur. Quanto fœlicius clausa prius tenuere lumina, & meliori cooperta nocte, peccati prurigenem nescientes. Abinde sumpsit hic malus dies origine, qui uitiorum denudauit semitas, illicientes species demõstrauit, oculo cõcupiscentiæ solicitantem ingessit materiam. Heu me quomodo, me circun fulget dies ilta, quomodo affectum meum ab se abripuit, quam claro versatur lumine ante mentis oculos. Et quidem satis importune procax simul, & impudica. Nusquam ferè declinandi, nusquam diliteſcendi copia, nullæ satis tutæ sunt latebræ. Ita ubiq; erumpunt, & emergunt in cogitatum cuncta, quæ spiritum uel turbent, vel deturpẽt, siue diligẽter attrectata, siue tracta leuiter. Licet enim animus castigatiora repellat illa
Rom.13.e propositio, solo tamen irruentium cogitationum sordidatur attactu. Qui tetigerit picẽ, inquinabitur ab illa. Deniq; secundum legis scita quarundam rerum tenuis etiam inquinat attactus. Non imputantur cum uinlenter importantur, culpam non inferuntta le cogitatus, aliquam tamen iniuriam irrogant affectatæ munditiæ. Quid cum se contemplantis animo corporeæ offerunt imagines? Forte carnalem appetitum non prouocant, sed tamen spiritualem tardant intuitum. Alia turbant, alia deturbant, alia tardant, hoc est lacerant, alliciunt, illidunt. Nõ ne melius huiusmodi omnia obscurari, quã illustrari, cæca obliuionis inuolui caligine,
H quàm memoriter recenseri? Bona ergo nox quæ prudenti obliuione dissimulat omnia temporalia ad illũ, qui æternus est quærendum, tempus expediens, & explicans occasiones, quæ mundi concupiscentiam abscondit, curam, cogitatum. Hoc est enim mundum habere absconditũ, vel mundo abscondi. Sic ẽt abscondi poterimus in abscõdito faciei tuæ Domine. Non dico plena notione, sed tamen tota deuotione & libera inuestigatione, & aliquanta inuentione. Hanc absconsionem, hoc secretum, has latebras, quibus mundani diei declinamus uel amorem, uel imaginationem, quib. humanũ diem aut ablatum non repetimus, aut abla tũ respuimus noctis nomine appellari nũc a sponsa crediderim. Deniq; in superiorib. dicit. Sub umbra eius, quem desideraue rã sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Fructus ille suauiter pascit, si tamen prius umbra protexerit. Bona umbra, quæ carnis prudentiam obscurat, concupiscentiã refrigerat. Intelligis, quæ sit umbra? Inde tibi refulget occasio, quomodo & hic noctem intelligas, nisi q; quæstam occultiores latebræ, & magis abditæ, & accommodatæ magis ad inuestigationis, & contemplationis usum sub noctis exprimuntur, quã sub umbræ uocabulo. In umbra, rerum uisibilium obliuionem aliquãtam accipe: in nocte omnimodam. Quis mihi dabit sic aduesperascere? Quis, inquam, dabit mihi, ut rerum temporaliũ memoria obliuionis huius uergat in uesperam? Bona quidem nox, quando imaginationes uanæ animum non uexant, nec uersantur in eo, quando absconditæ sunt ab oculis quærentis dilectum. Dilectio ipsa hanc noctem inducit, quæ reliqua omnia nec respicit, nec nota reputat, dum ad illum quem diligit intenta suspirat per noctes, inquit. Multæ sunt noctes eius, nec est una nox illi ingis, & continua. Noctes eius frequenter interpolantur absẽtia sponsi. Cum adest, lux est: cũ abest, nox est. Ideo multæ sunt noctes sponsæ: quia multi sunt elapsus sponsi, multæ latebræ. Beata plane, quæ dilecto adhæret tota die, & quæ rit illum totis noctibus. Pronocent studium Thr. 2.f
tuum qui audis ista, & instructus exemplo sponsæ consurge, & tu in nocte in principio uigiliarum tuarum, & effunde cor tuum, ut liquefiat, & currat, & decurrat, usque in cõspectum Dei tui. Illi liba principia uigiliarũ tuarum, nihil in te peregrinæ curæ decerpant. Quære per singulas noctes dilectum tuũ. Quid dico per singulas? Totas noctes in hoc opus continua. Ne cesses, & ne quiescas, donec egrediatur, ut splendor dilectus tuus & ut lampas accẽdatur tibi. Tunc poteris, illud Pauli dicere. Nox præcessit, dies au- Ro.13.d
tẽ appropiquauit. Nã quod sequitur. Abiiciamus opera tenebrarum, huic non potest nocti adaptari. Nescit. n. hæc nox opera tenebraram, sed magis lucem ministrat ijs, q permanent in agone quo dam quærendi dilectũ. Bona quidem nox, quando absconderis a conturbatione, & ab incursione imaginationum. Et quamus nõdũ abscõderis in abscondito faciei dilecti tui, bonũ tamẽ est,

Universidad de Deusto
Biblioteca

K ut abscondatur tibi facies, & pompa inaniũ & carnalium cogitationum. Nox est, vt illa nõ attendas, non uideas, sed tamẽ in hac nocte non extinguetur lucerna tua, vt dilectũ queras. Vtinã ego tales mihi possim noctes numerare, tã latebrosas, & tam luminosas. Et quis nostrum gloriabitur omnes se tales noctes habere? Quisquis est, fœlix est, cui omnes noctes in uium talem decurrũt, qui in occulto suo nihil agit ocultatione digniũ. Vnusquisq; suam conueniat conscientiam. Quid enim mihi aliorum percutere conscientiam infirmam. Non percutio, nec discutio quidem, & si infirma est, fœda saltem non sit. Non agat in occulto, nõ cogitet quidem quæ turpe est, & dicere. Ad talem stratũ lesus declinare non nouit. Offendit illum, & fugat confusa conscientia. Cõfusio conscien
1.Ti.1.b tiæ non inuitat illum, sed magis euitat. Cha
Can.3.a ritas autem de corde puro, & cõscientia bona, ipsa est, quæ quærit. Sic.n. habes. Quẽsiui quem diligit anima mea. Nihil bona tutius conscientia Bona conscientia audet, & charitas ardet. Illa non formidat, ista inflãmat. Illa pro dilecto non confunditur, ista confidit super dilecto. Magna vis amoris. Alieno non nititur suffragio, proprijs contenta meritis. Semper amari se præsumit, quę amare se sentit. Deniq; non respectis alijs maiestatis nominibus, solum sponsa dilectum memorat, quæ singularitate intus tolerat æstũ amoris. Hoc aũt attendendum, quàm fre-
L quenter dilecti recenset uocabulum quo-
Can.5.c cunq; ex mysterio. Dilectus meus cãdidus,
Ibid.3.a & rubicundus, & talis est dilectus meus, & in præsenti. Quem diligit anima mea. Magna certe sermonis huius gratia. Nec mirũ si frequentatur in ore, quod i corde seruet. Ideo anima commemorat. Non.n. verbo tãtum diligit, sed uoto: nec solo actu, sed magis affectu. Quid uerò sibi uult, q̃ animam
1.Co.6.d nõ spiritum dicit? Forte quia dilecto quem adhuc quærebat, nondum adhærebat. Qui autem adhæret Deo, unus est spiritus. Et quidem nusquam in toto hoc cantico spiritum
Cant.5.c nominat, sed anima mea liquefacta est, & anima mea cõturbauit me, & hoc ipsum frequẽter. Quẽ diligit anima mea. Id quoq; ferè nusquã, nisi cum absentem quærit, uel abesse queritur. Solent his nominibus gradus quidam distingui animæ perfectioris, & minus perfectiæ. Apostolus dicit. Animalis
1.Co.2.d homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei. Ego animam hanc ita amãtem & æstuã tem, feruentem & quærentem nũquam nõ spiritualem dixerim. Quippe quæ licet nõ dũ plena uisione, uoto tamen propensiore illi adhærebat, quem uehementer diligebat. Possumus autem non inconuenienter, sicut in spiritu subtilem, & attenuatum intellectum, sic in anima suauem, & tenerum affectum recipere. Per Prophetam in promissione Dominus dicit. Dabo uobis cor Ez.11.d
carneum. Si ergo carnis nomen in bono alicubi accipitur, cur non magis animæ. Ego beatam hanc animam (ut licenter loquar) non ladideam, sed carneã magis indicaue-
rim, & nihil habentem in serigoris, uel duritiæ, sed mollem, tenerã, tractabilem, & sensibilem ad singulos diuini uerbi aculeos. Denique quæ dicat. Neque caro mea ænea est, sed quam spiritualis pertimescat gladius, & charitate se uulneratam gaudeat. Iuro
M ergo animam suã diligere dicit, exprimere uolens iotimam quandã, & uiuidam, & animatam affectionem erga dilectuum suũ Iesum Christum qui uiuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo secundus.

VPer hesterno capitulo hodiernum uobis instauramus conuiuium. Nec enim sibi cuncta dicta sunt quæ dicẽda occurruunt. Quædam uerò nec tacta quidem sunt. Illa hoc sermonem discutienda suscipimus, id est, cur dicat lectulo, & non in lecto & cur in lectulo meo. Nam alibi lectulum nostrum dicere consuenit. Hæc reputare uobis in sortem. Si quid aũt nouæ disputationis super ijs quæ iam discussa sunt, adiecero, in lucri rationem (vt sic dicã) referte. Quid puratis mysterii signat hoc ipsum, quod dicit, in lectulo, laudisne aliquid occultæ cõtinet, aut fugillationis? Et si utrunq; potest libentius tamen hic laudẽ accipio, & ideo primitus in hunc sensũ inflectamus sermonem. Ego plane in hoc uerbo coarctationem quandam intelligo, ut soli secum dilecto sufficiat. Cur enim non in bono coarctatio accipitur, si stratu dilatatio in opprobriũ
A uertitur? Dilatasti i, inquit, Dominus p Pro-
Es.57.b pheram, stratum tuum, iuxta me suscepisti adul-

adulterum. Vides quomodo obiurgando, &
Esa.28.c exprobãdo, strati dilatatio objcitur animæ adulteræ. Bonum est ergo non dilatare, sed magis contrahere stratum cogitationis, & corpus lectulum. Ideo sponsa in re sibi applaudit de lectulo. Coaguitatum est, inquit Propheta, stratum, ita vt alter decidat, & pallium breue utrunque operire non põt. Vtrunq; id est uirum, & adulterum. Breue enim & angustum est cor hominis ad concipiendas Dei verbi Delicias, etiam cum in illas totum extenditur. Quomodo non multo brevius si fuerit ad alia distentum? Sufficiat dilecto tuo vel breuitas ista. Noli illa magis breuiare, lectulum communicando alteri. Bona quidẽ hæc breuitas lectuli, quæ nescit nisi dilectum suum, id est Christum susscipere. Est enim breuitas, quæ non nisi illum susscipere nouit, & est breuitas, quæ illum plene susscipere nequit. Illa charitatis, est & disciplinæ. hæc uerò infirmitatis, & naturæ. Vtraq; breuitas intelligi potest in
Pr.15.b lectulo, vel qua cum dilecto plures non susscipit, vel qua nec illum plene. Magna certe uoluptas lectuli, sed magna breuitas, & iõ bene lectulus magis quàm lectulus dicitur. Delectabilis lectul⁹ est de quo legis in Prouerbijs. Secura mens quasi iuge conuiuiũ. Foris nox, foris turbatio, sed trãquillitas intus quasi quietis lectulus quidam. Non est hic illud lamentabile dicere. Foris interficit
Ro.12.c gladius, & domi mors similis est. Imo si foris gladius est, intus gaudium. Spe, inquit, gaudentes in tribulatione patientes. Ad noctem tribulatio refertur, ad lectulum spes, & gaudium. Forte propter hoc non lectum sed lectulum appellat, parco uocabulo quoniam totum gaudium nostrum fere in spe est adhuc, & ex parte. Bonus ergo lectulus
Esa.57.d conscientiæ quies & munditia. Cor impij quasi mare feruens, quod quiescere non potest, sed redundant fluctus in cõculcationẽ, & lutum. Est ergo cor impij turbulentum, & tabidum & luto sum, & secum semper colluctans. Siquidẽ non est pax impiis. Re-
Ibidem. gnum verò Dei iustitia est, & pax. In pace,
Ro.14.c inquit, in idipsum dormiam & requiescam,
Psa.4.b quoniam tu domine singulariter in spe constituisti me. Vtrumque complectitur spei nomen, & lectulũ, & gaudiũ, quia in spe gaudemus, & in spe requiescimus. Sed unde spes nisi de securitate conscientiæ? Iure lectulum dixerim, mentem securam, & liberam. Securam propter conscientiæ bonum. Liberam aũt a tentatione. Liberam ab exteriore occupatione. Liberã a leui cogitatione. Quanta tamen esse põt in hoc corpore quies, & libertas mentis? Breuis, & exigua, & lectulo similis angusto. Multum inde decerpit reficiendi necessitas corporis multũ conquirẽdi, quæ necessaria sunt cura multũ
2.Co.1.a consumẽdi hora, multũ animæ casus immi-
C neus, inultum causi latens. Gloria nostra
1.Co.4.a hæc est, inquit Paulus, testimonium cõscientiæ nostræ. Suaui certè se collocarat in lectulo. Nihil, ait, mihi conscius sum. Sed quãtum illum dilatat, & extendit, magis istũ artat, & contrahit. Sed in hoc, inquit, iustificatus non sum. Qui ãt iudicat me, dominus est. Vides quomodo Paulus audet, & dicit. *Ibidem.*
Cor nostrum dilatatum est. Vides quomodo gloriam, & testimonium conscientiæ, diuinæ coarctat respectus sententiæ. Bene ergo lectulus mens secura, sed minime superba, quieta, nõ elata, bona de se sentiens, sed alta non sapiens, magis autem suspectã semper habens incerti noctem iudicii. In lectu-
Ps.33.d lo, inquit, per noctes. Multę noctes, sed vnus lectulus. Multæ enim tribulationes iustorum, sed tamen quasi non sentientes, nec respicientes uno dormiunt, & requiescunt in lectulo, in ea in qua uocati sumus una spe uocationis nostræ. Transit nox, & nox, sed illi non deserunt tranquilitatis suæ lectulũ, donec tota transeat iniquitas. Multæ noctes, & altæ tenebræ: sed tamen ab altitudine noctis nõ timent, nec turbantur, quia sperant in dño, non timent a noctibus, qui in huius spei lectulo, quiescunt. Nã & ipse nouit dare carmina in nocte tribulationis, &
Ps.41.b in nocte mandat canticum eius. Accepistis quare sponsa dicit noctes, & quare plures: quare lectulus dicatur, & quare vnus. Nunc accipite quare dicat sponsa, in meo. In lectulo suo, & quasi singulariter suo est, quandiu singulariter in spe est. Cum uerò ad spẽ res accesserit, uel magis successerit spei, cum iã ex parte tenuerit dilectum, nõ iam suus est hic lectulus spõsæ, sed magis communis spõsi, & sponsæ. Suus est, cum quasi sola sine dilecto quiescit. Cõmunis est cum ipse adest. D
Suus est sponsę, cum quietatis, & pacatis & compositis moribus intra se collecta quiescit. Communis est, cum iam incipit oblectari spõso. Forte est & aliquis proprius sponsi quanto sui oblita penitus, & se exuta tota trãsit in ipsum, & quasi induitur ipso dilecta ipsius. In lectulo suo, nec effluit extra

Universidad de Deusto
Biblioteca

se, nec turbatur in se. In lectulo communi affluunt illi deliciæ quædam de præsentia spōsi. In illo qui solus est, sponsi amoris exagitata incendio ebullit, & excrescit effusa, & effluens Tota transfunditur in ipsum, & in similē absorbetur qualitatē. In primo pęnes se est: in secūdo tenes illa spōsus. In tertio penitus est ipsa penes ipsū, & si dici pōt non est nisi ipse. In primo quærit: in secundo adhæret. In tertio unitur illi. In primo tranquilitatem propriam possidet: in secundo quandam meretur communitatem cum dilecto: in tertio assumitur, & absorbetur in quandam charitatis, & gratiæ unitatem. Melior hic lectulus tertius quam secūdus, quanto expressior est vnitas quàm cōmunitas. Bonus tamen prius, per quem ad istos paratur accessus. Quòd si ad carnalis infirmitatis illecebras lectuli sensum deflectere uelis: nec erras, nec laboras sic assignādo. Solius enim sponsæ sub hoc intellectu lectulus est, nec communicatur sponso. Nā & si nouimus Christum secundum carnem, secundum carnis concupiscentiam tamē nō nouimus. Communis quidem carnis natura, sed non est communis illi carnis illecebra. Nō refutauit lectum doloris nostri, sed
E nō se reclinauit vsq; ad sensū delectationis nostræ. Ideo cum istum designat, in lectulo meo dicit: non communiter, in nostro. Alibi siquidē legitur. Lectulus noster floridus.
Can. 1.d Qui communis est, floridus est, vetustatis nihil habens, nil corruptionis. Quando uerò proprium suum lectulum dicit, nulla ibi fit mentio floris. Suus sponsæ hic est, sed in suauis est: non floridus: sed horridus illi uidetur. Dura satis conditio, si uel sola corruptio foret: nunc verò ad infirmitatem accedit aduersitas, duplicatum incommodum, lectul⁹, & nox infirmitas, & aduersitas. Sed magna uis amoris, quem neutra compescit, nec illa innata, nec ista illata. Non enim lectulo tenetur, vel terretur nocte: sed in lectulo suo, & per noctes quærit quem diligit anima eius. Claustralium uidetur uox ista, maximè fratrum, qui & quieti a solicitudine, & quasi perditi, & abscōditi sunt in multitudine, habentes in altero lectulum, in altero noctis obscurum. Quodammodo enim absconditus cuiuslibet quamlibet excelsa conuersatio, vbi in æqualem altitudinē tota
Es. 50.d se fratrum numerositas attollit, iuxta illam de Saluatore prophetiam: Ambulant in tenebris, & non est eis lumē, sed humanæ lau-

dis lumen, vt liberius sperent in nomine domini, & innitantur super dominum suum. Quorum absconditus est ultus eorum. Vnde nec reputauimus eos, imò qui seipsos intus non reputant, qui sē mundi ad vsus foris non aptant, qui nec hominū ab ore gloriam exoptant, sed illam, quæ ex solo Deo F
est, iuxta quod legitur. Ego gloriam meam nō quæro. Et qui gloriatur, in domino glo Ioan. 8.
Ps. 83.a rietur, hoc est, non pro donis domini in ho 3. Co. 10.b
minum fauore quiescat: nec finis huius admixtione, spirituales gloriæ adulteret, in ali quo gaudia, sed illi referat gratiam, & quærat in illo gloriam: hoc est enim ipsum quærere. Habet iste in tranquillitate lectulum, in humilitate noctem. Nō illum mordaces curæ circumuolant, inquietudinū non exasperant iniuriæ, sed totum lectulus, & nox, totum pax, & quies, & latebræ. Nunquid Ecc. 5.d
satis est? Fortassis satis, sed laboranti, nō satis amanti. Dulcis enim laboranti somnus. Amātis anxietas illum dormire non sinit, somnolētiā excutit, vigilias inducit. Amor de quiete ipsa inquietior redditur. Quiescit tēptatio, quiescit occupatio, quiescit afflictio, sed quiescere dilectio nescit. Tunc magis vires exercet dulce incendiū, & flamma uorax de latibulis euadēs vacuo liberi⁹ euagatur in animo, altius possidens, & auidius depascens. Occasione accepta suum nescit amor non exercere negocium. Semper enim quem amat, vel præsente eo se oblectat, uel absentem desiderat. In die, inquit, tribulationis meæ Deum exquisiui manib. meis. Longe differentior quærendi ratio nunc a sponsa proponitur. Illā nō impellit afflictio sed trahit affectio. Ille in Psalmo quærit Ps. 76.b
aduersus tribulationem, ista ad amoris usū, & oblectationem. Ad hoc enim refert, & quietis lectulū, & noctis latibulum, ut quem diligit, & inconcusse recolat, & dulciter sentiat. Ergo multo potior diligenter quàm indigente quærendi ratio quanuis iure dici possit, q⁹ sancta quadam semper eget amor auaritia. Semper enim ad secretiora exæstuat, & quæ tenet non reputans uolubili se raptatu anteriora rotatu, & uitalis instar rotę spirituali leuitate ad superiora toto conatu attollitur de terra uix paululum aliquid attingens. Denique in Paulo nondū se cōprehendisse arbitratur, sed ipse ad anterior extensus, quasi rationalis rota sequitur quò illum rapit spiritus ferentis desiderij. Siquidem & cum consummauerit homo, tunc Ecc. 28.a
inci-

incipiet. In præsenti quoque sponsa dum tenet lectulum, non hoc contenta, ardentius quærit dilectum. Ille illi lectulus: ille dilectus. Lectulus dum infirmam & fatigatam suscipit: dilectus dum inflammat & succendit. Lectulus & dilectus, quia quiescit in illo, & concupiscit & deficit in ipsum. Miraris quod dico lectulum? Audebo & adijciā
Ps. 83.a uilius aliquid, imò sublimius super omnem gloriam laudis eius. Quanto enim pro meliora, tanto bonitatis suæ dedit indicia maiora. Ipse paruulis lectulus, ipse pullis est nidulus. Etenim passer inuenit sibi domum, & turtur nidum ubi ponat pullos suos. Vis audire qualis lectulus? tacta cogitatus tuos implumes adhuc & infirmos in domino, & ipse te enutriet donec formetur, & firmetur Christ⁹ in te, & occurras in uirum perfectum qui fluctuare non possit.
Bene ergo lectul⁹ qui mihi factus est à Deo iustitia & pax, & redemptio, & sapientia: q̄s
H dabit mihi tali collocari in lectulo? Quis,
Can. 2.a inquam, dabit mihi in istos puluillos, & cer uicalia huiuscemodi alius sub cubito, & capiti meo? Fęlix cerui cal, quod sibi sponsa
Ps. 15.c suppon t. Læuæius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Alterum iam possidet, alterum sibi pollicetur. Læuam tenet, sed dexteram quærit. Delectationes. n. in dextera tua vsq; in finē. Quasi de lectulo tendit in lectulum. Suauissimum mihi cerui cal bone Iesu, spinea illa capitis tui corona. Dulcis lectulus illud crucis tuæ lignū, In hoc ego nascor & nutrior, creor, & recreor, & super passionis tuæ altaria memoriæ mihi nidum libenter recolloco. Quod si maiora datur & arcaniora persentire diuinæ maiestatis mysteria, nihil aliud à lectulo & nocte differt, si quis ac futuram contē
Iac. 1.c pletur plenitudinem, non formulam perRo. 8.d fectionis humanæ. Nam & perfectius nostrū imperfectum est, & (ut uerius dicam) uix adhuc inchoatum. Propterea initium aliquod dicimur creaturæ Dei, & tantum primitias accepisse spiritus. Temerarius forsitan uidear, qui conor inexperta exponere & de sponsæ lectulo, quæ illum suauius forsan & secretius collocauit, quàm coniectura nostra possit attingere. Qua propter de mysterijs ad mores descendamus, & dicamus hoc esse dilectum in lectulo & per noctes quærere, cum post cordis strepitum, & carnis motum, quieti & præsētiū obliti, primitiuas quasdam futuræ dulcedinis capramus delicias. Habes ergo (ut breuiter colligam) in hoc capitulo occasionem, actū & causam. In diligente causa, actus in quærēte, opportunitas uerò & occasio in lectulo, & nocte innuitur. Breue autem capitulū quoniam bonus lectulus, in quo suscipit mens fatigata fomentum, imò feruens incē I
dium, in quo amor dum offendiculum non habet, desiderij usum exercet ardentius.
Sed iam nos hic paululum quiescamus, & in illo utinam lectulo, in quo sponsa, dum quieuit, dilectum quæsiuit, ut experientiæ sensu in nobis ipsis edisc ere possimus, quod nunc alios docere conamur, quàm dulce sit in hoc lectulo quiescere, & dilectum quærere Iesum Christum dominum nostrum.

Sermo tertius.

NOn solet sponsus sēper, uel pro tem Can. 3.a
pore uel pro quantitate aiæ se quærentis uoto respondere. Quæsiui, inquit, & non inueni illum. Gratū certe uerbum, quæsiui: sed non inueni illum, graue. Quidnigraue & intolerabile sic quęrenti & sic amanti? Nemo enim eo quod ardenter quærit, nō anxiē caret, tantoq; cumulatiore angustia, si uicina spe iamiamque apprehensura fraudatur. Quanto magis illa, quam expertæ & perditæ internæ dulcedinis prouocat esuries? Credibile est secundum multitudinem retractatæ & reuolutæ in corde dulcedinis, acriori ad quærendum ictu euerberari animum amantis. Denique ad dilectionis mensuram non inuenientis k
pādatur affectus. Si quis in se unquam talē expertus est uel dilectionis, uel desiderij sē sum proprij ęstimare potest coniectura exēpti quam querulo sponsa corde protulerit: Non inueni illū. Nusquam consolatio, nusquam refrigerium, sed ubique tribulationē & doloré inueni, dū illum quē ardenter di Iob. 7.d
ligo & tottāter quęro, non inueni illum. Deniq; posuisti me, nō dico tibi contrariū, sed a te quasi extraneam, & facta sū mihimetip
si grauis. Grauis plane, quā tædet uitæ, tæ- Ps. 37.b
det lumnis huius, quoniam lumē oculorū meorū & ipsum non est mecū. Vbi erit foris consolatio si intus in meipsa te absente turbatio? Conturbatum est cor meum, dereliquit me uirtus mea, & lumen oculorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

meorũ,& ipsum non est mecũ. Tria hæc tecum abierunt,virtus veritas identitas. Quomodo.n.uirtus erit in doloris lectulo,in nocte lumen,& in diuisione,& separatione id ipsum ? Ad me nunc respicit illa propheta lis exprobatio. Quousq; dissolueris filia vaHie.31.d ga. Denique & Cain, ex quo egressus est a facie domini vagus factus est, & profugus. Ego quidem non ita vaga,& profuga: magis enim quærens quam fugiens: & (ut licentius loquar) tibi fuga plus competit.

An non uaga, quæ de lectuli angustijs transeo ad ambitum urbis, discurrens per pla-
1.Co.6.d teas,per uicos,per uigiles. Qui adhæret Deo,unus est spiritus: dulce hoc ipsum, & ideo dura separatio. Quomodo separata est hæc identitas,dissiliit unio,& ad me dimidiata redij? Nam tota a te non discessi. Desiderio enim in te feror,sed a præsentia differor: habeo aliquod in desiderio solatiũ,sed totũ illud abscondit, & absorbet de
L dilatione supplicium,quo pacto non absco-
Oseæ.13. ditur oẽ solatium quandiu abscondis faciẽ tuam a me? Deniq; sicut ait Propheta: Cõsolatio abscõdita est ab oculis,quia facta est inter dilectos diuisio. Sed mihi absconditæ, quoniam mihi fuerat hæc unio indulta. Tu enim bonorum meorum non eges. Bona.n. mea,bona tua sunt ideo mihi incumbit de-
Ps.72.d solatio,dum a te separari contingit. Tu uirtus mea. Tu lumen oculorum meorum. Tu mihi ipsum. Tu mihi totum. Deniq; defecit caro mea & cor meum, ut de reliquo in me,nec carnalis affectus,nec cordis mei sensus respiret,sed sit Deꝰ cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Si hanc partẽ perdidero,inanis,& uacua remanebo,quasi terrã sitiens, & quasi uas perditum. Adsume adsume,qui ebrius es sitientem, & uacuo uasi tu plenitudinis portionẽ infunde. Quid parcis torrenti illi ubertatis tuæ. He[illegible]e, quam raptim transit torrens iste nostris in conuallibus. Cito quidẽ transit,sed trahunt me post se in æternum desiderium imparti tæ deliciæ. Deliciæ abeunt,sed desideriũ relinquunt. Illæ excurrunt,& istud excruciat. Quanto sunt enim prorogata dulciora,tanto molestior de dilectione mora. Itanẽ domine suauę uidebitur tibi miseram mortali torquere animam,& de pœnis diligẽtis, & quærentis te redire? Si maiestas te abducit misericordia inclinet. Si te nõ indulges dilectæ,miseræ,uel afflictæ. Afflicta sum & humiliata nimis,& a gemitu cordis mei me cum illum rugiens,non inueni illum. Vbi nunc multitudo viscerum tuorum, & miserationum tuarum ? Diu & nimis diu continuerunt se super me. Dilecta tua absentis desiderio in dolorem se fundit,& tu te cõ- M
tines? Ioseph male meritos de se miseratus fratres, non poterat se continere: sed commota sunt uiscera eius,& quis esset,blandè Gen.43.
innotuit. Et quidem tenerior esse solet ad g gratiam sponsi pietas quàm patris. Tu mihi plus quàm Ioseph. Tu enim frater. Tu sponsus. Quis dabit mihi te fratrem meũ ? Ego me totam ad quærendum impẽdo, & tu te suspendis sponsus,& frater? Ergo eris in dilectione minor, qui es maiestate superior ? Magis sibi respondent amor,& humilitas,quam amor,& maiestas. Paululum maiestatis obliuiscere, vt misericordiæ recorderis. In te omne desiderium meũ. Vt quid non ante te. Vt quid absconditus est à te gemitus meus,qui totus est per te. Dissimulas & differs,& auertis faciem tuam à me, & facta sum conturbata. Propterea queror, & causor,& clamito: non inueni illum. Fœlix conditio,quando dicere datum fuerit: Dilectus meus mihi,& ego illi. Nunc uerò ego dilecto meo,sed nõdũ ad me cõuersio eius. Amara quidem amanti commutatio. Id circo pro uoce uocem commuto: non inueni illum. Omnia tempus habent, & suis Ecc.3.e
spacijs vniuersa sub sole transcurrunt. Quãdo erit,vt cum sole permaneant,& ante mutabilitatem lunę vt in æternitate stent, & non transcurrant cum tempore. Nunc uerò omnia tempus habent,& habet forsitã suũ tempus æternitas ipsa. Dicuntur enim,& tẽ- A
pora æterna: æterna ergo in se æterna sunt, sed nobis parata sunt tempore suo. Omnia tempus habent,tempus amplectendi,& tẽpus ab amplexu longè fieri. Quod ergo erit aptum magis quàm nox amplectendi tempus. Imò quis erit aptior ad amplectẽdum, uel lectulo locus,uel nocte tempus. In pace locus tuus: ideo quietis tẽpus, & pacis tibi paraui in corde meo lectulum. Veniat dilectus meus, veniat delectatio mea, & requiescat in cubili suo. Tu forsan dispensatorie differs,sed non capit amor impatiens dispensatione solatium. Scio mihi repositũ tempore suo,sed de fugacis tarditate tẽporis amor causatur. Tu differs,ego quidẽ diu tius non fero,sed surgã,& circuibo ciuitatẽ. Contemno lectulum,& inritum sermonis. derelinquo,vt ad perfectiora ferat. Nã & si sponsa

sponsa sum,& perfecta pro regulæ modulo
Can.3.a humanæ,initium tãtum accepisse me reputo ad quod restat respiciens. Surgã,& circuibo ciuitatem quæram per uicos,& plateas, Iesu bone,quod est q̃ alicubi non inueniris qui vbiq; crederis? Multæ quidem mansiones in domo patris tui sunt,sed nũquid alias deseris ad alias trãsiens,qui infinitus ipse,& immensus es ? Vbiq; creaturarũ totus es creans,& continens, sed infinitatem tuã creatura nulla potest exprimere, quamuis uirtutem nulla non ex parte innuere. Vbique totus per existentiã,sed non equaliter
B in singulis per efficientia. Nam etsi ex toto te ubique opereris, non tamen totũ, quod potentiæ tuæ est vbiq; imo potius nusquam operaris. In differẽti.n. virtute efficis in minimis minima,& in magnis maiora. Cum ergo uirtus tua vbiq;& tota operetur,nusquã tamen tota expenditur,quia cum uolueris super tibi efficere maiora, nec exprimitur quia ueritatem nõ possunt ad integrũ æmulari simulacra. Omnia ergo te mihi mõstrãt ad cognitionem,sed non omnia me monere possunt intus ad deuotionem. Vbique in te impigo,sed non ubiq; compungor. Vbiq; te mihi ingerit rerum species, & usus & ordo,sed verbum sapientiam, non uerbum salutem. Verbum aũt sapientia,& salus,i deus Christus Iesus tentum in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius, propterea surgã, & circuibo ciuitatem. Surge,inquit,Paulus qui dormis,& exurge a mortuis, & illumi-
Eph.5.c nabit te Christus. Surgam ego non de moribus tuis operibus,non de prauis moribus, sed de bonis ad meliora,de moribus ad mysteria,de mysticis ad manifesta, de serenis ad suauia. Surgam & circuibo ciuitatẽ illam de
1.Pa.16 qua dicitur. Magnus dominus & laudabilis nimis,in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius. Ergo surgendum est ei,qui in montana vult cum Maria conscendere. Et Prodigus ille filius in se reuersus. Surgam, in-
Lu.15.d quit,& uadam ad patrem meum. Prudenter ait,surgam, iturus ad eum qui in cœlis est patrem. Sed nimis exilem & macilentã spem reposuerat in sinu suo, mercenariam conditionem patrem rogaturus. Modestè
C quidem pro meritis,sed de paternæ miserationis copia humiliter nimis & iniuriosè sentiens, uerè famelici dans in hoc animi indicium & inedia confecti. Dicam,inquit, ei. Pater,fac me sicut unum de mercenarijs tuis. Non enim poterat ieiunam & macrã spem ad maiora porrigere. Surgã,inquit,& uadam ad patrem meum. Iste de quærendo nil mouetur patre, tantum de flectendo solicitus. Quæ sponsa est,certa de gratia postulat præsentiam tantum. Surgam,inquit, & circuibo ciuitatem,& quæram quem diligit anima mea, inuentionem sufficere reputans. Vide si non in præseuti hæc possit observari distinctio, quoniam patris exposita est & parata cunctis indulgentia, deliciæ uerò fugaces & reconditæ,& latibulis gaudentes. Ideo ille dicit. Surgam & uadam. Illa uerò. Surgam & quæram. Denique & pater occurrit pœnitenti,sponsus se subducit diligenti. Misericordia sui profusior est, dele etatio parcior. Id autem non incongrue abutroque positum intelligitur,quod dicitur surgam. Non permittit te Paulus, quæ sursum sunt quærere,nisi prius resurrexeris.
Colo.3.a Non põt quæ sursum sunt sapere,nisi prius illa quæsieris. Quid enim est illa bona quæ sursum sunt inuenire,nisi quodam, dulcedinis & experientiæ gustu persentire illa. Ideo cuncta perlustrat & scrutatur,ut quod amat alicubi degustet. Surgam,inquit,& circuibo ciuitatem,quærã per uicos & plateas,quem diligis anima mea. Multum sibi fiducię sanctus amor adsumit. Quantum.n. D
putas diligebat,quæ tantũ præsumebat? Surgã,inquit,& circuibo ciuitatem. Nõ ueniet in conspectum tuũ domine omnis hypocrita. Abscõdit te Adã ex quo bonæ conscientiæ ausũ amisit,& inuẽtũ se doluit,qui magis q̃rere debuerat. Qui fictè diligit, fugit cõspectum tuũ,q̃ verò spõsa est,& charitis donata munere,ẽt fugiẽtem insectatur. Quo ibis bone Iesu a facie uehemẽtis desiderii. Si ascẽderis i cęlũ,illic es,t,si descenderis in infernum,adest. Vbique te sequitur curiosa scrutatrix,& p singulos operũ tuorũ gradus discurrens, quod fide tenet, conatur trãsfundere in affectum,& admirandæ maiestatis deuotione respõdere. Ad dilectionis incentiuum omnia Euangelij documẽta deducit: ut in quibus ueritatem suscipit uirtutem persentiat teipsum sponsum suum Christe Iesu, qui uiuis,& regnas per omnia secula seculorum Amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sermo quar tus.

CIrcuitus iſte non eſt peruagationis, ſed inueſtigationis. At ſi uagatur, q̃ circuit, non euagatur tamen, non excedit terminos ciuitatis, non loca, quæ dilectus perambulare ſolet. In circuitu ambulat, ſed intus ambulat p uicos, & plateas ciuitatis. Sapientia. n. in his uijs ſe oſtẽdit hilariter & in plateis dat uocem ſuam.
E Ideo in iſtis circuit, quia nouit ubi ſoleat il
Can. 3. d li uberior occurſus eſſe dilecti. Circuibo, inquit, quærens per uicos, & plateas. Frequẽs tibi eſt, ò fœlix anima, talis circuitus, & acceſſu familiaris, & nota ſunt tibi omnia ciuitatis huius: circuitus, & receſſus intimi, auguſta locorũ, & lata platearũ. Introduxit te rex in cellã uinariã. Nunquid nõ & in omnes alios ſecretiores receſſus. Omnia tibi ſunt aperta, & peruia, & uſu quodã ad beatum hunc expeditam te ſentis circuitum. Ideo non cnnctanti, ſed confidenti ſimilis dicit. Circuibo ciuitatẽ. Et quantum putatis, fratres, quantũ ſolatij confert inuiſcere interim, & crebro conterere greſſu loca in quibus ſtare ſolebant pedes eius, quem diligit? Neſcio quo pacto loca in quibus aliquid boni experti ſumus, expreſſius idipsũ imprimunt memoriæ, & ex ordine ante mẽtis depingunt oculos, & quod iam experti ſumus, in ipſis, iterato ſperamus. Ergo loca iſta non corporalia, ſed ſpiritualia credidetim, opportuna ad animæ exercitationem ſpiritalem, propterea in his accipiamus circuitum. Circuitus iſte an recordationis eſt, an inueſtigationis. Circuit enim qui uel nota recolit, uel ex ipſis notis colligit, quæ nõdum ſunt nota. Circuit quodammodo qui nota recordatur, uel perſcrutatur noua.
F Circuitus quidam eſt, cum ea, quæ iam fide uel intelligentia tenemus, ordine retractamus. Circuitus quidam eſt, cum ex his, quæ iam tenemus, ad occultiora tendimus, & penetramus. Circuitus ille oblationis eſt, iſte rationis. Ille amicabilior, iſte acutior. Et quanuis ille circuitus magis accommodatus ſponſæ uideatur, neutrum tamen illi negabimus. Siue enim nota, & comperta reuiſerit, ſiue inueſtiget noua in omnibus amoris tantum fomitem quæri bonus quidẽ rationis circuitus, ſed quando ratio ipſa intra fidei regulas ſe cõtinet, & eius terminos nõ excedit de fide ad fidem, uel de fide ad intelligẽtia pertingens. Intelligentia quidem etſi fidẽ excedit, non tamen aliud contuetur, q̃ quod fide continetur. In intelligẽtia quàm in fide non certitudo maior ineſt, ſed ſerenitas, neutra uel errat, uel hæſitat. Vbi uel error, uel hæſitatio eſt, intelligentia nõ eſt, ubi hæſitatio eſt, fides nõ eſt. Et ſi fides admittere poſſe uidetur errorem, nõ eſt uera nec catholica fides, ſed erronea credulitas. Fides, (ut ſic dicam) ueritatem rectam tenet, & poſſidet, intelligentia reuelatam, & nudã contuetur, ratio conatur reuelare. Ratio inter fidem intelligentiãq; diſcurrẽs ad illam ſe erigit. ſed iſta regit. Ratio plus aliquid, quam credere uult. Quid aliud. Cõſpicere. Aliud eſt credere, aliud eſt cernere non tamen aliud quàm quod fide concipit, conſpicere conatur. Et ſi nõdum ſyncere uidere põt, quibuſdã tamen accõmodatis experimentis conijcere tentat, quæ iã ſolida fide concepit. Ratio ſupra fidem conatur, ſi de tamen nititur, fide cohibetur. In primo deuota eſt: in ſecundo prudens in tertio ſobria, & (ut ſic dicam) fides tenet, tuetur ratio, intelligentia intuetur. Bonus iſte circuitus, in quo mens rationis ductu perueſtigãdo procedit, ſed a fide non recedit, inſtructa a fide, & reſtricta fidem. Erronea planè, ſi non cuncta ad eius referat examen, & citũ rationis inceſsũ ad fidei maturitatem caſtiget. Bonus circuitus ubi iuſtitia Dei reuelatur ex fide in fidem. Bonus circuitus ubi
Phil. 3. c quis trãsformatur a claritate in claritatem tanquàm a Domini ſpiritu. Bonus circuitus ubi quis poſteriorũ oblitus, ad anteriora extendit ſemetipſum, ſi quo modo cõprehendat. Bonus circuitus, nõ modo cũ noua ſemper, & occultiora cõprehendũtur, ſed cũ iã apprehenſa nouo, & recenti ſemper affectu reuoluũtur cũ nõ modo, quod reſtat, penetratur, ſed quod iã penetratũ eſt, frequẽter iteratur. Iucũdus circuitus, & ſpõſæ nõ ignotus. Ideo cõfidenter dicit. Surgã, & circuibo
Pſ. 86. a ciuitatem. Quæ aptius eſſe poterit ciuitas quàm illa de qua dictum eſt. Gloriosa dicta ſunt de te ciuitas Dei? Et quidem uniuerſitas creaturæ diei põt nõ inconuenienter ciuitas Dei, ab eo condita, & ab eo diſpoſita. Gloriosa planè, & pro ſpecie, & pro ordine. Nã pro actib. minus iuſtis quos depraua mentis producit libertas, quantum in ipſis eſt, minus in gloria, nec ex ipſis, quod ordinem diuinæ diſpoſitionis nõ effugiunt quem

quem non intendunt. Soli autem verè glorioſi ſunt, diuinę diſpoſitioni ſupponunt ſtudium, ſolliciti primæ conditionis integram ſeruare gratiam, uel reuelare & reſtaurare corruptam. Iſti gemino quidem modo glorioſi efficiuntur naturali cum cæteris conditione, & voluntaria præ cæteris coaptatione ad ordinantis, & dirigentis Dei nutum. Dicitur ergo ciuitas Dei vniuerſitas creaturæ: quippe legibus adminiſtrata diſpenſatio
H nis ipſius. Ipſe vniuerſæ creaturæ ſpeciem exiſtentiæ præſtat in proprio genere, in uſu efficaciam, conſequentiam in ordine, vt & in ſeipſa pulchra ſit & in vniuerſitate ſuperuacua non ſit, & cum reliquis inconſequens & repugnans non ſit. Siue enim res naturæ agatur motu, ſiue libero arbitrij nutu, ſiue diuinæ inſtinctu gratiæ, ſiue ſingulis his rationibus, ſiue conjunctis res agatur: quæ libet à diuina intus inuiſibiliter operante efficacia, & modum accipit & motum. Modum & quaſi legem quandam ordinis, & motum actionis. Non modò enim ab eo cuiuslibet motionis natiua facultas, ſed cuiuslibet facultatis miniſtratur motio, ut ſimul ab ipſo ſit & virtus, & motus uirtutis. Motus verò intentionis prauæ, & ab ipſo habet quod motus eſt, & ab ipſo non habet quod prauus eſt. Neque enim ab ipſo eſt, quod in minus ordinatum finem dirigitur: ſed ab ipſo eſt, quod inordinatio ipſa mira prorſus ratione in ordinem redigitur. Vide venditionem Ioſeph, deſcenſum in Ægyptum: egreſſum & inſectationẽ, Pharaonis ſubmerſione exercitus, & ereptionem Iſrael, quo incarnationis & paſſionis Chriſti & ereptionis noſtræ ſeruiunt myſterijs; & multis quidẽ in locis ſimilia diligens re-
I peries. Non ergo poſſent antiqua delicta nouis deſeruire ſacramentis, niſi occulta rõne diuina mtus operante prouidentia. Nec. n. illa antiqua caſu quodam & indifferenter ita prouenere, quibus noua poſtmodũ a prudenti diſpenſatore, & obſeruatore diligenti adaptarentur myſteria, magis autem illa ad horum ſunt ſignificationem (non homine illud intendente, ſed Deo diſponente (præparata, quàm hæc illis aptata. Quid denique quod dominus eo potiſſimum tempore ad paſſionem addictus, q̃ hac hora, hoc die, hoc mortis affectus genere? Quis iſta aut neget myſtica, aut credat fortuita? Quo die eſt homo conditus, ergo reparatus, qua hora ſentẽtiam pertulit, indulgentiam mernit. Per lignum ſententia mortis inducta, per lignum uita reſtituta. Et neſcio qui (iſta non diuinitus diſpenſata, ſed humanitas adminiſtrata contendit. Habes agni Paſchalis tempus, habes immaculatam hoſtiam, habes ereptionis Iſraeliticæ de Ægypto horam, habes ereptionis tuæ gratiam de ſeculi errore, de uanitate, de natiuitate corrupta, & hoc ſimpliciter contigiſſe credis, Deo non diſpenſante, ſed Iudęo operante, quamuis non obſeruante? Hæc, inquam, quæ tam aptè concurrunt de crucis ligno, de tempore, de hora, de die, & reliquas quæ obſeruari prudenter poſſunt circunſtantias, Iudaicæ deputas dementiæ, nõ diuinæ ſapientiæ? Prorſum in tam ſalubri remedio & cum antiquis in unam formam concurrente ſacramentis, & fortuitus caſus excluditur, & humanus intuitus, ſed nõ diuinus nutus. Et in Eſaiæ prophetia inuenies ad Ezechiam dictum. Data ſunt omnia hæc in manus Caldæorum. Vbi data eſſe dicit, oſtendit non tantum propheticè prædicta, ſed etiam iudiciaria quadam ęquitate dictata. Ex his & hujuſmodi paſſim per omnem ſcripturarum textum, cui dubium reſidebit, diuinam pariter virtutem, & ſapientiam iuſtis legibus prauas rationalis creaturæ non inſpirare quidem, ſed diſpenſare uoluntates? Quod ſi ita eſt, multo minus ambigi poteſt motus cæterorum animãtium, quę naturali ducuntur affectu, & ſenſu, vel imaginationis tantum aguntur iudicio, non arbitrio rationis a diuina diſpotione minimè exemptos. Et ut ſemel concludam vniuerſarum uel eſſentia, qua in hoc aut in hoc rerum genere ſunt, vel exiſtentiam qua ſunt, vel uſum quo aliquid efficiunt; iuſtiſſimus, potentiſſimus, prudentiſſimus moderator æternis, & immutabilibus mouet, & mutat, & continet decretorum regulis, & cunctam creaturam nuſquã exorbitante regit iuſtitia, quaſi ordinantiſſimam, & diſpoſitiſſimam ciuitatem. Hęcine ergo ciuitas eſt uniuerſitas creaturæ, quam ſponſa circuituram ſe proponit? Circuierunt ſapientes huius ſeculi rerum naturam, & in artificio ſuo operantem aduerterunt ſapientiam Dei, operantem dico, ſed non opus de quo legitur, Deus autem rex noſter ante ſęcula operatus eſt ſalutẽ in me
Pſ. 73 dio terræ. Cognouerunt in opere artificem ſed non glorificauerunt, aut gratias egerũt. Fidelis anima omnia replicat & recenſet in

laudem

laudem Dei, & omnem creaturã pronocat ad glorificandum, vt seipsam excitet in gratiam, & vniuersitatis contutu diuinum stimuletur in amorem. Clicuiuit Salomon, & de cedro Libani disputauit vsque ad hyssopum. Circuiuit in Ecclesiastice, & de elemẽtorum postquam disseruit circuitu, ad humanos actus disputationẽ deriuauit, vt de transeunte rerum vanitate ad permanẽtẽ transiret veritatem. Circuiuit Iob, imò circunductus est magis à domino per terræ fundamenta, per mensuram, per lineam, & bases, & lapidem angularem, & astra matutina, & filiorum Dei iubilum: per maris ostia, & vuluam, & vestimentum, & caliginosos infantiæ pannos: per terminos, & vectes, & ostia, per ortum diluculi, & auroræ locum, & certas quasdam ceterarum rerum naturas. Omnes enim numerare longum erat, quæ omnia prudenter intuenti admirationem conditoris facerent, & pie consideranti amorem.

Et hæc communiter omnibus proposita sunt ratione vtentibus, & conditoris sui maiestatem manifesta pulchritudinis suæ speciẽ commendant. Sub tam pulchro tamẽ velamine pulchriora sunt, quæ latent saluationis nostræ sacramenta & multiplicia spiritualium dona gratiarum.

Denique & Dauid in fine Psalmorum cum omnem creaturam in laudem Dei conPſ. 149. a citasset: Cantate, inquit, Deo canticum nouum, laus eius in ecclesia sanctorum. Verè nouum, cuius nescit antiquitatem materia, fastidium gratia: quæ semper est amore recens, vsu recentior. Verè enim nouũ, quod hominum animos ad æternam innouat beaEſa. 43. c titudinem. Denique legitur. Ne memineritis priorum, & antiqua intueamini: noua quoque ego facio. Iurè noua quæ ab antiquo currentis naturæ nequaquam concluſa
M sunt legibus. Laus eius in Ecclesia sancto-Pſ. 149. a rum. Quodam vtique excellentiæ priuilegio, non tantum æquitatis dispensatione, sed gratuito sanctitatis dono, & munere, laus eius in ecclesia sanctorum, quoniam ita laudem eius sanctorum ostendit actus, vt illam attendat affectus. Sancti enim excellenter gratiarum dona suscipiunt, deuotionem persentiunt, gratulationem persoluũt. Ideo quodam laudatur priuilegio in ecclesia sanctorum, extra ecclesiam laudatur ministerio insensibili, & muto rerum, vano hominum. In rebus insensatis condito, in hominibus non renatis aliquanta cognitio, in neutris tamen dilectio. Nam dilectio conditoris sui in primis nulla; in secundis non sancta. Laus eius in Ecclesia sanctorum. Sanctus. n. & quæ condita sunt, vt naturaliter & sint; quæ dispensata sunt, vt inconuenienter, & inordinatè non sint & quæ prædestinat sũt, vt beatæ sint, uniuersa persecutatur, & æstimat quantum datur, vt per hæc auctoris iuxta vires colligat notionem, migret ad emulationem, rapiatur in actionem. Hæc ergo ciuitas spiritualis est, hæc ecclesia sanctorum, quam circuituram sese sponsa præsumit. Deus bone, quanta hic vtilium copia speculationum? Quis enim satis existimare potest, quàm pulchra, & quam plurima sint vbique spectacula in sacramentis, exẽplis, miraculis?

Prima saluationis, secunda conuersationis, attestationis sunt tertia. Quid verò cũ de mysterijs, cum de moribus ad remunerationes æternas temporaliam meritorum admiratura mens assurgit? Quantum ibi profusis votis refunditur gaudij? Filij hominum, ut quid diligitis uana, & quæritis mẽdatium? ut quid animum ad aliena oblectamenta conuertitis, laboriosè quæritis labentes delicias. Quasi ad manum materiam fidei nostræ tenetis mysteria, ad memoriam prompta, ad meditandum profusa, ad subsistendum perpetua, ad sufficiendum plena. Fili, inquam, hominum, imo filij excelsi, alumni religionis, qui regularis disciplinæ limina teritis, ut quid arida fauce aquas cœnulentas sitis, cœlestes fastiditis? Vt quis cogitationes admittis in animum, ad quarum actiones non mittitis manum? Quod agere penitus detractatis, vt quid stulta mente retractatis. Experti frequẽter estis, quod omnem hanc inanem pompam recogitatæ turpitudinis citus excipere solet exitus pœnitudinis. Denique & pudor est prodere, & pœna reijcere. Meditationis ergo mutate materiam, sed seruate instantiã. Quàm fœdum est tunc studia vestra minui, cum mutantur in melius. Hoc autem dico, sicut exhibuistis animũ ad cogitat⁹ affectuosos fœde turpidinis, ita exhibete nunc ad fœcundos circuitus pulchræ ueritatis. Circundate Sion, inquit Psalmista, & complectimini eam. Circundate meditando, complectimini amando. Pſ. 47. d

Complectimini eam, ut eius sit & comprehensio integra, & collocatio intima.

Plus

Plus aliquid innuere uidetur complexus, quam circuitus. Complexus simul continet totum, circuitus de alio in aliud facit transitum. In hoc tamen circuitus præstare uidetur, quod ea quæ complectimur indifferenB ter, & inuolutè constringimus: ubi uerò circuitus est, singula seriatim discutimus. Ille contentus est summa, iste discurrit per singula. Esuriens enim, & quærens animus dũ illum non satiant aliqua, semper rapitur ad reliqua. Et quodam uoluitur circuitu, currentis desiderij protractus rotatur donec repleatur in bonis esuries amoris, & occupet in illo cursus sui statum in quo terminum hõn inuenit.

Nulla enim quæ creata sunt, in conditionis suæ statu infinita sunt: ideo mens quæ circuit, uniuersa pertransit, nusquam requiem capiens ubi finẽ reperit. Solus ille requies est amanti, & refectio, qui finis est omnium, & cuius nullus est finis. Propterea sponsa in circuitu suo cuncta pertransit, ut pertingat ad ipsum. Surgam, inquit, & circuibo ciuitatem. Circuibo in cunctis eum, Can. 3. d Rom. 1. c quem diligo quærens, sed nusquam reperiens. Inuisibilia ipsius per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur: sed tamen nullius creaturæ quamlibet excellentis, & ad ipsius accendentis imitationẽ, plene uel instruor indicio, uel incendor officio, Tantum enim & pigrum, & tardum, & inefficax ad cõditoris commendationem eorum quæ condita sunt, redditur ministerium, quantũ noscitur a ueritate distare simulacrum. Ego circuibo ciuitatem, uniuersa pertingens, uniuersa pertransiens: pertingens qua ex parte ipsius imaginem differenter præferũt: pertransiens ubi citra perfectum subsistunt. Circuibo ciuitatem ubique capiens refrigeC rium, & fastidium patiens. Quonam enim modo non me refrigerat, quod amoris mei pignus aliquod portat, præfert indicium, indicit memoriam, notitiam inducit? Sed iterum quonam pacto non tolero tedium, dũ quadam me recogito præludi imagine, & umbra detineri, nudam & simplicem nõ tenere ueritatem?

Circuibo ciuitatem, quoniam in toto eius tam pulchro ambitu ubique refoueor, sed nusquam reficior. Nec me fatigabit iste circuitus, donec pateat plenior aditus, ut intrem in sanctuarium Dei, & intelligam innouissimis eius: Habebit ibi circuitus terminum cum repleti fuerimus in bonis domus tuæ domine, cum intellexero in nouissimis eius illum qui primus est & nouissimus, initium & finis. O qualis ibi circuitus erit, per gere ab ipso in ipsum, ire & redire: desiderio ire, delectatione redire, dum sẽper eius, quod experientia desiderat, præsẽtia satiat, ut mens possidentis, & contuentis: & illi sit per appetentiã intenta, & illo sit sufficiẽter contenta. Sic enim pennata illa & oculata animalia in medio & in circuitu sedis Dei leguntur. In medio, quia uoti sui perducuntur ad intima. In circuitu, quia rediuiuo semper uoto feruntur in eadem ipsa. Id medio, quia eorum iam cõpletum est uotum. In circuitu, quia non sufficiunt comprehendere totum. In medio sunt admissa per gratiã, & in circuitu sunt excluſa p differentem naturam. In medio sunt, quia unita per contemplationem & in circuitu, quia disiuncta per cõparationem. Quę est enim sedes ista, nisi ea de loquitur Apostolus: Lux inaccessibilis, quam inhabitat Deus? Denique quantũ libet oculata sint beata illa animalia: & illuminat illa, ut quantum possunt, capiant: & excedit, ne ad totum sufficiant. O quàm ampla ibi speculatoria, quàm latæ plateæ in illa luminis infinitate patent, quàm coarctati & couniti & protẽsi in illa simplicitate, charitate, æternitate uici? Viæ illæ, uie pulchre, & semitæ pacificæ. Nõ est in illis uel errare uel elaborare semitis. Vndique occurrit ibi sponsus, & læto D (ut sic dicam) uultu se offert, & influit cordi dilectę, ut de cætero non indigeat quæri Iesus Christus qui uiuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo quintus.

LOngum hesternus sermo in exequendo sponsæ circuitu traxit limitem. Gratię tibi domine Iesu Christe quod fecisti tam dulcia faucibus meis eloqa tua, super mel ori meo. Ideo uix ab ore que semel gustata sũt discedũt, ut alia succedãt: cũ mora rumimãt: & si deglutita fuerint, suaui quodã ructu denuò redeũt ad ruminandũ. Poterant, hæc omnia breuiter & cursim dici, sed materiæ tractatur gratia, comedentis

Universidad de Deusto
Biblioteca

comedentis blanditur palato, & quandam sui appetentiam facit, non facile cedens cũ semel addicta fuerit in discussionem. Nam & quem mandendum infantulo nutrix comminuit panem, iam satis studioso dente sub actum aliquoties eum in ore detinet, gustus illecta sapore. Et nos cantici huius solidos, si qui fortè indigent, comminuentes cibos, gustatæ suauitatis facturam facere nequimus: sed ita alieno inseruimus usui, ut
E & nostro satisfaciamus in parte desiderio.
Denique cum terminatum reor sermonẽ, & competenti fine conclusum, impatienti exaltatione epulæ uerbi redeunt ad labia: & dum abundantiæ suauitatis eructatur memoria, ad discussionem reuocatur materia. Quid enim? Cur non ficus frequenter concutitur, cuius fructus planè nũquam excutitur? Quid mirùm si conuellitur sæpius quæ propriæ expoliatione fœcundior effecta, cũ uellicãtis uidetur certare manu, & decerpẽtis auiditatem ubertate conuincere? Non talis illa cui maledixit dominꝰ Iesus nihil in ea fructus inueniens pro sterilitate, aridita-
te ęterna condemnans illam. Vide quomodo aridas fecit fides Christi Iudæorum traditiones, & dogmata philosophorum. Quo modo arere fecit flumina Ægypti. Non est in eorum doctrinis, & interpretationibus fru-
Psal. 84. b ctum inuenire, de quo legitur ī Psalmo: Terra nostra dabit fructum suum. Non potest in eorum uicis, & plateis Christus inueniri, Iam, o Iudæi, emigrauit a uiculis uestris. Iam
Hie. 12. b dimisit domum suam: dereliquit hæreditatem suam.
Ibid 39. c Denique facti estis tugurium in cucumerario, quasi ciuitas, quæ uastatur. Sed & de plateis nihilominus legitur, quia corruit de platea ueritas. Siquidem de gentium philosophis dictum est, quod ueritatẽ Dei detinuerunt in mendatio. An non tibi uidetur congruè accipi inuicis Israel secundum carnem, quoniam de uno erant semine Abrahæ, & in unum compacti, & coarctati ritum, una lege constricti? Sapientes autem gentium iurè adumbrantur in plateis, quoniam effrænata libertate, & licentia, extra ueritatis euagati sunt tramitem. de maiestate diuina sentiente, & asserentes. non
F minus absona dignati, quam reluctantia ueritatis Iudæi paupertate intelligentiæ circa diuinæ singularitatem constricti substantiæ, usque ad filij, & spiritus sancti personas non potuerunt fidei incrementa dilatare. Gentium philosophi per planum diffusi, non nullo diuinæ eruditionis obice tardati, deorum induxerunt numerositatem in naturis, infinitatem in personis, sentiens inter se singuli uarias, uniuersi uana. Sed quæ iam anima in istis uel uicis uel plateis inquirit sponsum? Concubina est si qua est, aut adultera: quarum altera contubernium cum sponso non habet perpetuum, altera malefidum. Quid enim tibi quærat ubi casta: non occurrit sapientia, sed peregrina, & meretricia? Talis tibi depingitur in Prouerbijs? occurrens uecordi iuueni ubi transit in platea p- *prou. 7. b*
pe angelum aduesperascente die in noctis tenebris, & caligine, mulier ornatu meretricio, prępirata ad capiendas animas, garrula & uaga nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians.
Suspecta est mihi talis platea, in qua mulier tam uaria, & uersipelis, blanditiarum suarũ insidias: uecordi machinatur iuueni. Nescio enim quid obscurum, & distortum, & fuscatum mihi significat nox, & angulus & ornatus meretricius. Suspecta est mihi omnis doctrina, & certè despecta; quæ nullam inducit de Christo mentionem; quæ eius me
G nec sacramentis renouat, nec pręceptis informat, nec promissis inflammat. Nam Iudæi quidæm habent in pagina illum, sed in interpretatione non habent. Adhuc enim uelamen est magis in eorum mente, quàm lege. Nec enim auferri potest, nisi cum conuersi fuerint ad dominum. Suspecta est mihi tam in diuinis sensibus, quàm in humanis usibus unius licentia, alterius restrictio; obstinatio utriusque. Vnius in diuina natura numerositas, alterius singularitas, utriusq; ęcitas. Ideo sponsæ non dederim in istis uicis, & plateis quærere dilectum. Alios illi assignemus uicos alias plateas, quam sibi Christus desponsauit in fide, & ueritate. Et quidam gemina quædam est conuersatio fidelium. Alij latam sectantur uiam. Alij arctissimæ se tradunt disciplinæ. Nam etsi scribitur: Arcta uia quæ ducit ad uitam: est tamen quæpiam in hoc genere distinctio, & arctioris respectu alia reputatur, latior. An non tibi uidetur latitudo mandati, ubi nemo compellitur ad perfectionem, sed infirmæ non modo ualetudini, sed etiam uoluntati inferioris gradus permittitur licentia? Gratias tibi domine Iesu Christe, quod nobis salutis occasiones paras, & ita uegetis, & alacribus proponis consilium, ut etiam ægrotis disponas remedium, & pigris dispen-
ses

sos ascensum. Non modò uicos districtè uientium habet ciuitas tua sancta Hierusalẽ,
H sed etiam plateas humiliora & planiora diligentium. Sic in omni professione & ordine, quæ sponsa est, eius quem castè diligit, uestigia quærit, quatenus habeat undecunque operationis exemplum, & amoris incẽdium. Non dedignatur ab his etiam, qui foris sunt, qui nulla arctioris disciplinæ regula constringũtur, mutuari uirtutis insignia, reputans feruentiorem ibi frequenter affectum, ubi inferior fuerit ordinis gradus.
Quid dicemus de his, qui nusquam salutis occasiones quærunt, ubique causantes remissionem in plateis, & in uicis indiscretionem? Denique tales multi sunt qui omnes perscrutantur professiones & ordines, sed in eis nulla inueniunt quæ illos trahãt, sed cuncta, quibus ipsi detrahãtur, calumniãtes quod districtio in alijs sit nimia, in alijs nulla: Istorum dicere est, & quidem quàm miserè tam uerè: Non inueni illum. Prauus certè sensus, ut dicas, ecce Christus hic, immo ecce illic. Pessimus uerò si dicas, nec hic, nec illic. Vtrobique quærit sponsa, & hic & illic. Quæram per uicos & plateas, quem diligit anima mea. Per uicos districtionem accipe, per plateas dispensationẽ. Neutram in ministris Ecclesiæ sinistrè interpreteris. Vtramque Ecclesia recipit: in utro
I que sponsa quærit Christum. Noli in altero tantum: in utroque Christum quære. Vicis plateas in teipso coniunge. Quæris quomodo? Si te coarctat afflictio, aut uoluntariè suscepta, aut uiolenter impacta, intus in corde gaudio dilatare spirituali, & iam uicis plateas copulasti. Nonne tibi uidetur utrumque tenere, qui in tribulatione dilatatum sibi lætatur? Apostolus in arcto tribu-
Rom. 12. b lationis quandam latitudinem optabat illis quibus ait: Spe gaudentes, in tribulatione patientes. Denique ad spem latitudo refertur: habentes, inquit, tantas promissiones charissimi dilatamini & uos. Angusta
Luc. 8. a est nobis in præsenti res, spes uerò lata. Arcta possessio, expectatio quidem profusior. Ergo ad latitudinem spei plateas istas refer to. Spe gaudentes, Apostolus dicit. Prophe ta uerò. Adhuc replebuntur plateæ tuę chorꝰ ludentium. Vides quomodo sibi de spe & plateis sentiunt cõsona Apostolus & propheta? Vterque enim gaudium assignat. Simul etiam hoc aduertendum iuxta aliam distinctionem, quod etiam in uicis mansio est ad domesticas utilitates. In plateis seriatio quædam ad iucunditatem. In plateis enim chorus est & conuentus ludentium. Ergo uacationis & lætitiæ usus in plateis est. Bonæ quidem plateæ in quibus alacri satis agilitate in leues cõtemplationis saltus animꝰ se spiritualis exagitat. In plateis ergo quærit sponsa quem diligit, dum domesticis euoluta curis, dum extra corporis affecta mansionem, & domum terrestrem quantum datur deserens, quàm liberè, tam lætè cõtemplari studet. In uicis est mansio diuturnior. In plateis quidem breuis, sed dulcior. In uicis uirtutum usus est & exercitium, quæ necessaria nobis sunt, dum in corporis huius habitaculo moramur. In plateis uerò feriata quædam fœlicitatis futuræ præludia. Et uide nunc uerborum seriem. Primò ponit uicos, & consequenter plateas. Habes & in psalmo simile. Quàm dilecta tabernacula tua domine uirtutum, concupiscit, & deficit anima mea in atria domini. Miraris sponsę sedulitatem? ordinem sequere. Noli te prudentiorem uel promptiorem, sponsa ꝑsumere. Primò exerce te in opere uirtuali, ut deinceps ad ueritatis speculatorium con *Ps. 83. a k*
scẽdas. Quid illac ingressum paras, qua exitus est? Cum sponsa per uicos ad plateas ueni, & cum psalmista post tabernacula uirtutum ad ampla ueritatis atria, alioquin ordinem si conuertis, peruertis. Quanto magis coangustati sunt uici, tanto uberiora, & liberiora sunt intus ocia mentis. Quid ocia dico? deuotionem dicerem iustius. Arcta exterius disciplina animam interius dilatat. Siue libertatem, siue lætitiam in plateis intelligas, ubi ampliores, quàm in hoc ordine nostro plateas reperies? Sed nec facile dixeris, ubi sint arctiores uici, ubi maior libertas & ad usum, & ad exercitium uirtutis, quam in hoc ordine & conuentu sancto. Et ideo maior ad bonum libertas, eo quod sit minor licentia in malum. Quo maior districtio, eo maior directio. Arctiores uici, ampliores plateas efficiunt. Quid ergo est per uicos & plateas Iesum quærere, nisi hoc se modò restringere & extendere ad capiendam de ipsius illustratione lætitiam. Vis utraque intus in mente assignem, plateas & uicos. Nonne tibi uidetur in uico quodam & uelut in arcto positus is, cujus uexatur patientia, castitas arcetur, coarguslatur charitas. Quis in nullo uirtutis studio, libere & sine labore uersatur, sine labore &

an

Universidad de Deusto
Biblioteca

anxio conatu animi, num tibi quasi in vicis locatus videtur? Et quamuis non sine labore, non sine conatu quærunt: tamen
Esa. 26. etiam quia tales sunt, quietem in illo, quê diligit anima sua, quasi per uices quærunt. De quibus Propheta: Domine in angustia quæsierunt te, & in semita iudiciorum tuorum domine sustinuimus te. Rudibus, & nouitijs istud sæpius cuenit, qui solent vel varijs tẽtamentis, uel quodam tædio laborare, quando eos aut carnis desideria coarctant, aut virtutum non exhilarat oblectatio. Et beatus, qui non est scandalizatus in istis, qui non offenditur, qui non perdit
Ibidem. Iesum, sed magis quærit per vicos tales, qui in angustia quærunt. Non sic de quibusdam dicitur: In angustia quæsierunt te in tribulatione murmuris doctrina tua eis: imò & exercitia virtutis, & doctrinam patris intelligit in angustijs illis, & protendit à fine vsque ad finem fortiter, donec de vicis ad plateas euadat: & qui pfectiores sunt, & plateis assueti, aliquoties ad angustias vicorum subito sinuntur relabi. Et qui perfectior illa quæ sponsa dicitur? Ecce & ipsa per vicos, & arctos quosdam meatur quærit dilectum. Non est otiosa difficultas ista quæ rendi. Per hanc enim & exercetur eius humilitas, & desiderium excitatur. Quoties inextricabilibus me sensi quasi vicis errantem, & angustijs animi conclusum, cum subitò vicinas in plateas euasi, & eduxit me i latitudinem bonus dominus, in vicis expira ui ferè, sed in plateis respiraui statim. Latitudo quædam, & libertas inoccupatæ, & ex
M peditæ mentis in plateis tibi commẽdatur. Sed cõsidera ne libertatem istam des in occasionẽ carnis, ne coacerues lutum in platea tua, lutum illicitæ cogitationis. Alioquin sicut lutum platearum delebit te domi
Thr. 4. b nus. Lubricauerunt, ait Propheta, in plateis vestigia nostra: lutosas uolens intelligi eas, in quibus sit lubricus incessus. Non luto sed auro sternantur plateæ tuæ. Non ibi sit lutum, nec tamen siccitas, & ariditas quædam sit tibi: sed fluant flumina ibi aquæ uiuæ, spiritualis quædam fluenta meditationis. In plateis aquas ista diuide in latitudine liberæ mentis. Sapientia quasi platanus, in-
Eccl. 24. b quit, exaltata sum iuxta aquas in plateis. Non in plateis solum, nec solũ iuxta aquas, sed iuxta aquas, & plateis exaltata sum, inquit. Vt læta prodeant germina sapientiæ, quantum putas cooperatur & otium liberum, irrigatio crebra sanctæ meditationis? Iurè quasi platanus exaltatur, quæ sic plantantur. O beatas uere plateas, in quibus sapientias sic exaltatur, & supereminet perspicuam se ostendens, & non indigẽs quæri. Et vide quomodo secularis prudẽtiæ aliqui totam sui cordis latitudem exponat quantum distendant animum, & dilatant in platea vt plantent ibi plantationem infidelẽ, hoc est germen alienũ, qũo & continuis exercitijs, & meditatione frequenti, & doctrina illam irrigant. Ideo cernas in illis lætam, & uberẽ & exaltatam seculi sapientiam, & fructificatem huius mundi sensum: sapientiam uerò, quæ ex Deo est, humilem, obscuram & inue A niri non posse penes illos. Exi in plateas, & vicos ciuitatis, ociadiscute, scrutare negocia eorum, qui iudicijs vacant, qui tenet cathedram, qui sedent in tribunalibus: contẽplare quid agant in publico, quid in cubiculo. Nunquid apud illos para, & vera, & cœlestis eminet sapientia? Nunquid expressa est in moribus, quæ in sermone versatur. Nunquid in prospectu inuenies illam? Nunquid exaltatam sicut cedrum in Libano, & sicut Cypressum in monte Sion? Nam in his montibus exaltatam se gloriatur. Nomina ipsa mysterium continent: nec ociosus est etiam ordo verborum. Præcedit Libanus in laude sapientiæ, Siõ subnectitur, post cordis mundi candorẽ ad contẽplandæ ueritatis fulgorem ascendit. Munditia meretẽ notitiã; non hanc literatoriã tantũ, sed quadam dulcem, & intimã, & ipsius animę medullis infusam. Deniq; puritas veritatis socia est, & comes est, & præuia est. Idcirco montes istos Libanum, & Sion in laude sua sapientia copulat. Montes istos apud quos illorũ adsignare poteris, qui licibus aut exercendis aut dirimendis vacant? Non potest apud illos inueni sapientia, in quibus non inuenitur locus sapientiæ. Amat Libanum, B
amat Sion, amat plateas, libertate gaudet, & sublimitate. Quanta peruersitas, si sapientia quæ litibus vacat; quæ lucra sectatur supereminet, & diuina latet? Supereminet litigiosa & ea, quæ pudica est, pacifica, quæ bonis consentiens contempta delitescit velut in obscuro. Illa excolitur, ista negligitur, ac si sterilis & parũ lucrosa. Neglecta plantatio in altũ nõ crescit. Rarò in plateis quasi plãtatũ exaltatum inuenies. Non est obuia, nõ est frequens, ideo dicit. Quæsiui, & non inueni illum. Vbique teritur, ubique ueritur

titur in quæstione, vbique venerabile est nomen Iesu. Et vtinam quod uox sonat, uita depromat: exprimat imitatio, emineat & eluceat in moribus. Qui penes te sapientiam quærit, assidentem inueniat illam in ipsis foribus tuis, in ipsis sensibus, in modestia & compositione hominis exterioris.
Nam quasi fores sunt per quas interioris prodeunt habitatoris indicia. A fructibus cognoscitur, si apud te Iesus moratur.
Accedit ad te sponsa, folia uertit siculneæ tuæ, quærit in te fructum, quærit dilectũ. Hic est enim fructus dulcis gutturis eius. Fœlix es cum hoc abundaueris fructu, cum domini tui sponsam isto satiaueris cibo. Esca eius, esca electa. Delicię eius sunt, tecum esse dilectum suum. Non inuidet, non zelatur. Dilectum suum omnium uult esse dilectum. Ideo apud omnes quærit, vt illum apud omnes aut inueniat, aut inuitet. Quærit enim apud illos Iesum, quorum quærit profectum in ipso. Quærit per vicos & plateas, sed non in omnibus inuenire potest. Quæsiui, inquit, & non inue
Philip. 2. c ni illum. Paulus omnium sitiebat salutem, in uisceribus omnium Christum inuenire cupiebat, omnes cupiens in uisceribus Chri
C sti. Sed enim audi quid dicit, quomodo quosdam deplorat: Neminem, inquit, una nimem habeo. Omnes quæ sua sunt quærunt, non quæ Iesu Christi. Putas quod apud eos inuenit Christus queat, quia ipsum vt inueniant, non quærunt? Et multos quidem sic quærentes reperies, aliud præter ipsum, sed tamen per ipsum. Tractatur in consilijs, discrepatur in iudicijs, in scholis disputatur, cantat in ecclesijs. Religiosa sunt hæc negocia, sed uade ad exitus aquarum, & pensa quis generalior istorum finis est operum. Vide si non per hæc omnia quædam exerceantur mercimonia de Christo. Quæstuosa res nomen est Christi. Nil pensius, nil aptarius. Fœlix tamen qui nominis huius uirtutem sectatur. Apud illos tractetur, disceptetur, disputetur super hoc nomine. Nobis satis est, si nostris in claustris saltem adametur: nusquam commoditas maior: ideoque maior confusio nusquam, si pœnes nos non inuenitur Christus. Non inuenitur forma iustitiæ, si piorum operum non est intentio pura. Nam ipsa lætitia est mentis quædã diuina alacritas, quæ de ipsius præsentia concipi solet, & q̃ uerè possumus præsentiam ipsius interpretari. Hæc, inquam, cœlestis & excedens affectio, non est res facilis & passim obuia. Hãc præcipue sponsa vt puto designat dicens: Quæsiui & non inueni illum qui quem diligit anima mea, Christum Iesum, qui viuit, & regnat in sęcula sęculorum. Amen.

Sermo sextus.

Sponsa moram in quærendo patitur, & D
quãdam illi difficultatis vmbram sponsus obtendit, copiã sui nõ statim indulgẽs. Illa tñ calente studio sedulitatẽ cõtinuat, querelam ingeminat. Non inuenit illũ. Fratres, si sedulitas submouetur, desidia qñ admittẽt? Si nõ inuenit amor, qñ inueniet tepor, qñ raritas orandi, qñ remissio? Quid ergo nũc cõtra raritatẽ orãdi, & remissionẽ iter nos disputo? Nõ est op⁹ medelã adhibere morbo quo nõ laboratis. Peregrina sũt à vobis hæc uitia. Quis n. vestrũ qui nõ sit, & frequẽs, & feruẽs in orõne? Et si torpor ab est, videte ne uos dilationis tędia defatigẽt, & infringant desideria vestra. Vtrobiq; reat⁹ est, si sit anima vestra, uel in postulatione remissa, vel in expectatione deficiens. Sponsæ desideria audis dilata: & tu ad primum ora- *Mat. 26. d*
tionis tuæ pulsum inspirationis diuinæ delicias tibi nõ affluere querulus causaris? Nũc cępi, & tam cito à directione sua tuus infringitur spiritus? Quid si tibi illud de Euangelio improperetur. Sic non potuisti una hora vigilare mecum? Vigilate ergo, & orate, qa nescitis qua hora dilectus vester adueniat. Pertinax oratio pertingit ad finem. Et si tibi in initijs sicca, & velut saxea uideatur, oleum tamen gratiarum elicies de hoc saxo durissimo, tantum si perseueres, si te longior mora non dissoluat, si nõ dilatione tua uota lenteſcant. Molesta planè amenti dilatio, sed solent protracta desideria amplius crescere. Quid uobis nota ingero? Vexa- E
tio crebra ipsa uobis huius rei dabit intellectum, imò iam dedit, idq́ue frequenter. Crebro uos excitatos inueni in huiusmodi studijs. Non possum gloriari hos me genuisse affectus in vobis, gaudeo tñ inuenisse uos in istis. Et si non hæc in nobis studia formaui, utinam in illis fouere uos possim. Et ipse custos sum, ideo illam nuhi sponsæ uocem sæpe replicatis. Num quem diligit

anima

Universidad de Deusto
Biblioteca

anima mea vidistis? O beata anima, quam tam sancta desideria exercent. Desideria di
Can.3.b lectæ, dilectæ quæ nescit nisi de Christo rogare, q; talem inuenta erumpit in vocem: Num quem diligit anima mea vidistis? Denique sponsa est, quæ talibus inuenitur occupata scrutinijs. Inuenerunt me, inquit, custodes ciuitatis. Qui ficti, & fallaces sunt, ni hil tam refugiunt, quã ab his inueniri custo
Gen.4.b dibus: & si deprehenduntur, non facilè conuincuntur. Cain factus est vagus, & profugus super terram, inueniri formidãs: Omnis, inquit, qui inuenerit me, occidet me. Non vult peccatum occidi: non vult pati salutarem in confessiones uerecundiam, medicinalem castigationem magistri. Non vult inueniri, quia non vult mori. Nam ubi non veretur interfici, sed magis se foueri confidit, impudenter se iactat indisciplinatus affectus. Sed sponsa ultro se offert, læta sponsi occurrit sodalibus. Quidni læta? Non in
E uenitur quasi fugiens vltorem, sed quærens amatorem. Inuenerunt me custodes: non sunt inuenti sed inuenerunt. Diligentia ipsorum in hoc commendatur. Pigri custodes, & male fideles nullam in hoc adhibent diligentiam, non eunt, non quærunt si quê inueniant cauteritatem habentem conscientiam, signo amoris casti, & studio quærendi prodentem dilectionis incendium. Non conueniunt subditor, & fortè molestum ducunt si compellantur ab ipsis. Non nisi interrogati proferunt verbum solarij quidam nec tunc quidem. Litera quod habet, impagina tantum proponit, nil superadijciens vel industriæ uel diligentiæ. Alia est plane custodis ratio: spuenire debet, non tantum exponere: excitare magis quam expectare quæsituros: quasi de specula super filios prospicere, qui sit intelligens, & requirens Deum. Custos tuus sum, da mihi domine linguam eruditam, vt sciam eum qui lapsus est sustentare verbo, & ad uerbum dirigere. Et quid aliud optat sponsa, cum dicit. Num quidem diligit anima mea vidistis? Vides illam non tam fatigatam, quam excitatam studijs spiritualibus. Intellixisti pertinaciam eius in quærendo dilectum, vide nunc humilem prudentiam. Nescit custodes contemnere. Nec enim tutum arbitratur inconsultos præterire, quos scit dominici & conscios secreti, & nuncios mandati. Num quem diligit anima mea vidistis? Quid tamen sibi vult hæc interrogatio sub ambiguo posita? An in hoc admonere te voluit ut non credas omni spiritui, sed probes si ex Deo sit spiritus? Denique nõ omnium est certum sponsi præstare indicium, qui custodis officium vel susceperunt vel ar ripuerunt. Multi enim sunt, quorum est oculus in vniuersa terra, & iuxta alterius loci pronerbium, in finibus terræ. Non est lumẽ eorum cum ipsis, nec possunt illud vltra terrę porrigere limitem, leuare ad cœlum. Satis quidem fideles sunt, & sedulj, sed hucusque ut terrena coaceruent, & terrena seruent. Oculus, inquit, eorum in uniuersa terra. Inexplebilis auiditas in uniuersa terra se extendit: propterea terrenis incrassata mens curis, & illius mensæ seruiẽs qui perit cibi, cœlestis epulæ nescit dispensare uiaticum, & de supernis theorijs aliquid serenum temperare subiectis. Nam & si forte qui tales sunt, de spiritualibus rogentur secretis, planam fidei & motum respondent sufficere uiam. In hoc sterilitatem solantes suam, uel ex tẽpore proprio auiditatẽ alienam metientes. Languidus enim & remissus amor, culpabili quadam patientia non tam optat quam expectat futura bona. Qui uero feruentior est, ardẽti fertur desiderio, repositam plenitudinem furtim, & ex parte deflorare tentans. Quia tales plurimos nouit sponsa custodes, quodam sub ambiguo interrogationem librat. Nam quem diligit anima mea vidistis. Sit prudens, sit fidelis sit custos sedulus, & disciplinæ diligẽtia hostium coerceat irruptionem ab ouili. Non tamen statim sciet amatoria canere, & sponsi internuncius eus monstrare præsentiam & in recessus secretos raptim admissus stillare de intima aliquid dulcedine. Valde enim est imparis gratiæ, furtiua, & fucata adulteri deprehendere lenocinia, legitimo sponsi adG uentus conciliare. Malorum, quia frequens est experientia, facilis est notitia. Spiritualium uerò sensuum, quia rarus usus est, & exile iudicium, tenue satis est indicium de ipsis, nec possunt spiritualia nisi à spiritualibus dijudicari. Et ideo non possunt nisi à spiritualibus demonstrare, quales sunt de q
Esa.52.b bus legitur: Quam pulchri super montes peds annunciantium pacem, annunciantium bona. Num quem diligit anima mea vidistis? Non est una, nec simplex, nec uniformis visio sponsi. Exultauit Abraham ut uideret diem eius, & uidit & gauisus est. Vidit Iacob dominum facie ad faciẽ, & salua facta

na facta est anima eius. Vidit Moyses, sed posteriora uidit. Vidit Esaias dominum sedentem super solium excelsum. Vidit Ezechiel. Vidit Daniel in hominis similitudine, cum nondum hominẽ suscepisset. Sed omnis ante incarnationem huiusmodi visio in corporali monstrata est specie, nõ in cor
Ioã.14.b poris humani ueritate. Viderunt Apostoli in ipsa carnis ueritate, & palpauerunt, & attrectauerunt. Vtriq; tamen intus fide Deũ uiderunt. Dictum est Philippo. Qui uidet me, uidet, & patrem meum. Quæ uisio, qa referatur ad fidem, quod adiunctum est, declarat. Non creditis quia ego in patre, & pater in me est? Alioquin propter opera credite. Quæ enim consequentia, ut ad probã
I dum, q; patrem uiderit, inducat, quia se uiderit, nisi q; in vtroq, eam voluit visionẽ intelligi, quæ per fidem fit? Propterea & de credulitate consequenter adiungit. Nõ creditis quia ego in patre, & pater in me est. Alioquin propter opera ipsa credite. Si em habitat Christus per fidem in cordibus nostris, & ipsa corda nostra mundantur per fidem, cur nõ & in cordibus nostris uidetur per fidem? Superiorum uerò uisionũ, quarum altera facta est in imagine altera in carne: vtraque plena est, uel iucunditatis vel vtilitatis sed cum tertię, quæ est per fidem, seruatur integritas. Nam ut de verbi apparitione, quæ in carne erat, loquar, præter vitæ verba, quæ de ore eius procedebat, quã tum putas uirtutis insigne in ipso exteriori retinebat habitu, quam manifesta eius, q̃ intus erat, dabant indicia oculus, uox, uultus? Deniq; gestus omnis qũo diuinam spirabat gratiam? Iucunda planè uisio illa, sed Deum in homine credenti. Et quidem illa, quæ prophetis, & patribus ante Christi in carnationem facta est, diuinum quiddam spirabat in apparente imagine, quãtũ mea se habet fides, in æstimabilem delectationẽ & menti, & sensui infundebat cernẽtis, nec nisi quorum mundus erat animus, apparebat obtutibus. Nam & post resurrectionem in ipsa carnis suæ veritate, non nisi testibus præordinatis à Deo apparuisse legitur. Fœlices illi custodes, si quibus tamen apparet frequenter, & familiariter talis visio, præsertim illa, quæ est in carnis iam glorificatę aK spectu, qualem eum Petrus, & Ioannes uiderunt in monte transfiguratum, sed tamẽ & illa prior non uera, & illa non plena. Nam illa Moyses delectabiliter detentus, non tamen contentus, ostende mihi, inquit, teipsum. De altera uerò ipse Dominus. Ex
Ex.33.b pedit uobis, ut ego uadam, alioquin paracle
Ioã.16.c tus non veniet. Bona ergo uisio, quam paracletus aduenies inducit, spiritualis est, quia facta intus per spiritum. Deniq; & spiritus ante faciem nostram Christus dominus. Visio hæc, uel in reuelata spiritualiter ueritate per intelligentiam, uel in suauitate infusa per gratiam. Nam & hoc ipsum experiri uidere est. Gustate, inquit, & videte quoniã
Ps.33.b suauis est dominus. Suauissima certè hæc visio, & quanuis futurum iuxta modum non dum plena uicina tamen, uicina qualitate, non æqualitate. Visio hæc humano non est suppositа ingenio, uel proposita studio, & si aliquando desiderio gratis indulta. Denique non est talis, quæ intelligentiæ concepta uiribus, continuo tenore moram in animi memoria protelare queat. Subitanea est, & sui foris hæc uisio, in spiritu uehementi uadens & ueniens. Subitanea est, & momentanea, repente ueniens, & repente uadens: & si momentanea est, manent tamen reliquiæ cogitationis, tam succensæ, tam serenę, & diem festum agunt in animo recordantis. Manet quidem memoria degustatæ L
& deglutitæ uisionis cuius suauitatem qui gustare possunt, eructare norũt, & hora hac maxime. Erectat enim bonum uerbum cor recenti adhuc incalescens gratia, & feruida meditatio similes effundit sermones. Multum. n intimæ dulcedinis sapit in uerbis, & gratissimi sunt sermones, qui de gratiarum ubertate prorumpunt.

Si custos es, scito quoniam talia te oportet præparare in occursum sponsæ. Vt quid occurs, si nihil dulce, nihil nouum nunciaturus uenis. Si nona non potes, uetera profer. Ingere nota, si noua non habes. Non tamen ingeritur quod exigitur. Non quærit qualem uideris, sed si videris. Sufficit nunciare qualem ipsa nouit. Augmentum tamẽ affert gratiarum si noua annuncians. Denique quod non est, uel ignotum, uel insolitum meditationi, sponsæ noua quadã gratia dulcescere solet. Non fastidit auditus, quando feruet auiditas: tantum de sponsa disputa, & noua protulisti in auribus sponsæ. Non suppetit tibi de illo excellẽti, & excedenti uisionis modo semper respondere. Sublimis illa, & subtilis est, & subito præoccupare solet animum, quem mundũ, & exoccupatũ inuenerit. Subito prœoccupas, sed

Universidad de Deusto
Biblioteca

non occupat diu. Subtilia ista nō adsunt ad uotum, dulcia deducit in mediū. Simplicis fidei capitula singula quodam dulci disputationis temperamento suauissimos gignūt in audiente mentis affectus, & excessus.

Delicata est sponsa, dulcia uult magis, quā fortia, nisi quod omnia pōt in eo, qui eam cōfortat sponsus. Narrent alij fabulationes controuersias meditentur. Os tuū meditetur sapientiam, & lingua loquatur delicias, qui sponsæ loqueris. Nā & illa tales uult,

M qui de dilecto narrent, & nunciēt. Labia sacerdotum custodire debent scientiam, ideo legem requirit ex ore eorū, legē uidendi, & inueniendi dilectum. Num quem diligit

Mal.2.b *Cant.3.b* anima mea vidistis. De uisione illorū se usuram præsumit, ideo diligēter inuestigat custodum uisionem, eorum sperans alloquio uel in secretiora deduci. uel dulcioribus affici. Ideſt. n. uidere quem diligit, Dei sapientiam, & uirtutem propenso affectu, & pura concipere mente. Bene illum conspicit, qui hoc utroq; concipit modo, pure cernens, & piè sentiens. Dulce puto susurriū, quod inter sponsam custodesq; vertitur, & grata collatio, si tamen collatio. Nulla. n. illorum hic responsio memoratur. Secreta ualde est, si qua est, quam alto tegendam putat silentio. Secretum suum sibi. Nec audemus aliquid inde conjecere,

Esa.24.c quod sponsa curauit reticere. Cum eorum silentio claudamus nunc sermonem, prorogantes in crastinum sponsæ transitum, quo se uigiles paululum pertransire dicit, & inueniſſe, quem diligit anima ina.

Sermo septimus.

IMprobi exactores estis, & nimis insidiater repetitis debitorē uestrum, dignū tamē uenia est, dummodo iusta postuletis. Sed uox exigitis, ut soluā, ad quod nō me obligaui. Tractaturus eram de transitu sponsæ.

A Ad hoc. n & ordinis, & spōsionis nostræ ratione teneor, & uos adhuc mihi ingeritis,

Cant.3.b illud cum sponsa. Num quem diligit anima mea uidistis. Sed illa modestius interrogationem temperat ambigenti similis, quærens magis, quam urgens. Nouit. n. nec omnia nec omni tempore de hac uisione adesse sermonem. Ex quo enim abscondit uultum suum, quis est qui contempletur eum? Vos aūt vrgetis me, ut legem nobis ponam contemplandi dilectum, & disciplinam inuentionis huius, & uisionis tradā. Quid ergo? Vultis, ut muneris diuini largitatem cōcludam sub regula? Visio hæc nō industriæ sed gratiæ reuelationis est, non inuestigationis. Si quid tamen ad hæc potest industria cooperari, illud primum obseruare, quod *Esa.1.d* scribitur. Lauamini, mundi estote. Secundò ut scribatis sapientiam tempore. Qui enim minoratur actu, recipiet eam. Tertiò, vt violenti sitis, & gaudiū regni, quod uobis diutius surripitur, præcipiatis, ideſt, ut habeatis cor purgatum, paratum, improbum. In primo efficieris dignus, in secūdo deuotus, in tertio uehemens, hoc est idoneus obuius urgens. Idoneus gratiæ percipiendæ, obuius uenienti, urgens morantem. In primo præpararis, in secundo assimilaris sponsæ expectanti dilectum, qñ reuertatur a nuptijs. in tertio properas, & sponsa non expectat, sed proderat, & ipsos præterit custodes. Dixissē melius si dixissem, pertransit. Quod. n. præterimus, nō resipimus, nō attingimus, sed contemnimus. Quod uerò pertransimus, intelligimus, illud discutere, & quasi disqui- B rere, & penetrare nec inutilis hæc pertransitio. Paulum, n. cum pertransisset, inuenit dilectum. Videtis, fratres quid proficiat consultatio custodum. Deuotam, sed nagam animam ad inuentionē dilecti perducit. Vtilis quidem consultatio, & frequenter quod non confert eorum, qui consuluntur, eruditio, consulentis meretur humilitas. Bonum est, ut sis ad quærendum sedulus non tamē assiduus. Nam & sponsa non tam ex studio, quā occasione custodes interrogas & id in transitu. Tradebat. n. illam ulterius amor dilecti, nec uacuū esse sinebat ex otio cōferre cum illis. Currebat in cordis siti, hausto forsitan de sponsi uicino spiritu, & ideo minus intendebat in his, qui benedicebant ore, tēdens ad illum qui benedicit in spiritu, qui est super omnia benedictus in secula Deus.

Aduertite illud uos, qui in trāsitu oratis & cum mora legitis, qui ad legendum feruetis, in orando tepetis: debet lectio orationi seruire, prēparare affectū, non horas præripere, nec succidere moras. Cum legis, eruditis de Christo orans uerò, familiare cū ipso seris colloquium. Et quanto suauioris est gratiæ cū illo, quā de illo loqui. Si quædam spiritualium detrimēta sustinēt uisitationū

propter

propter orandi raritatē, qui lectioni vehementius uacant, quid dicemus de his, quos aut indiscretæ collocutiones dissoluunt, uel anxiæ quæstiones scindunt? Denique

C monachorum est non colloquium, sed silentium non quæstiones, sed quietem sectari. Aut si admittenda est inquietudo dilectionis esse debet, non contentionis. Habet. n.

Esa.62.a amor sanctus inquietudinem suā, sed qualem legis apud Propheram. Non tacebo, & non quiescam, donec egrediatur, vt splēdor iustus, & saluator, ut lampas accenda-

Can.3.b tur. An non similem animi sui passionem intimat istam cum ditit. Cum pertransissem illos? Ferebatur impetu feruentis amoris, ideoq; pertransisse se perhibet, quasi auiditate, & desiderio supergrediens quicquid dici poterat. Cum pertransissem illos inueni, quem diligit anima mea. Pertransiuit illos, vel eruentilando doctrinam, uel æstimando naturam. Pertrāsiuit, & quod potuit ab illis dici, & quod potuit in illis conspici. Quilibet. n. sint custodes isti, licet Cherubim interpreteris, licet Seraphim nō possunt totū, quod de Christo est, nec eloquendo depromere, nec æmulando exprimere.

Ecc.1.b Cunctæ res difficiles, nec ualet homo eas explicare sermone. Si tanta difficultas est in rebus conditis, rerum autorem quis indicabit uel dignē, uel plenē? Ideo dicit. Cum pertransissem illos. Vtinam nos tales simus auditores uerbi Dei, qui non succumbamus his, quæ dicuntur, uel tardante ingenio, uel tepente uoto, ne nos illa pertranſeat, ne nostram excedant tam auiditatem quam capacitatem, sed magis docentis quàm commonentis pertranseamus conatum, maiora etsi nondum capientes, conijcientes tamē, aut certē concupiscentes. Quadam enim ratione pertransit. quod sibi proponitur qui am

D pliora sectatur, quamuis non consequatur statim. Sponsa uero consecuta est propter quod electat decantat. Cum pertransissem illos, inueni quem diligit anima mea. Quid ni pertranseat illos, quorum & scientiæ est numerus, & naturæ modus? Ille uerò, qui quæritur magnus, & immensus, & non æstimabitur alius ad illum. Non ergo potest a-

Ecc.24.c lieno documento, aut exemplo ex æquo perpendi. Reliqui omnes pertrāsibiles sunt solus ipse pertransiri non potest. Denique dicit. Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & a generationib. meis adimplemini Transite, inquit, ad me, nō pertrāsite. Quo nam. n. modo pertrāsiri potest, quod immē sum est? Mensura bona, & coagitata, & conferta, & super effluens dabitur, inquit, in si *Luc.6.f* num uestrum. Vobis immensitas dispensatur in mensura. Nam in se immensa est. Nō ait, replens, sed supereffluens. Si ergo mensura capi non potest, immēsitas ipsa qñ capietur? Quo pacto pertransiri poterit, quod *Cant.3.b* nec capi plenè potest? Deniq; nec sponsa pertransiſce uult, sed dicit: Tenui, nec dimittā illum. Paulum cum pertransissem illos, inueni quē diligit anima mea, Forte propinqui erant sponso nigiles hi, quos cum paululum pertransisset, inuenit dilectum. Quod si iuxta diuinam eius accipimus dici naturam, q s creatorum spirituum ad immensitatem, & maiestatem illam proximè accedit? Nam et si similitudo ineſſe intelligitur, longe tamē E inferior, & dissimilis dignoscitur. Nō est. n. domine quis similis tui. Proximitatem forte ergo hanc, quam excludit cōditio, cognitio admittit. Sed quis audeat abyssum illam diuinæ sapientiæ, cuius non est numerus, ingenio, creati spiritus perceptibilem diffinire? Lucem, inquit Apostolus, habitat inaccessibilem Lux ista nobis inaccessibilis est, sed nos non sumus inaccessibiles illi. Propter quod dicit. Prope fecit iustitiam meā, & salus mea non elongabitur. Prope facta *1.Ti.6.c* est, quia incarnata: proximior, quia renelata, magis autem proxime facta, quia donata. Prope facta est iustitia Dei patris Christus *Esa.46.d* Iesus carnis nostræ susceptione, sed gemino hominum genus oē excessit priuilegio, quātum spectat ad humanæ naturæ statū, æquitate, & integritate, quia præter illum nemo mundus a sorde, nemo imunis a corruptione. Notatus est ergo duplici hoc munere, præcellitque participes suos. Itaque & reliquos omnes fides tua pertranseat, ut in illo solo perpendas æquitatem iustitiæ, & integritatem cor similis naturæ. Sed tamen paululum pertransi: quoniam sicut nos longe excedit iustitia, & corruptione, sic prope factus est naturæ indifferentis conditione. Nescierunt Iudæi in illius existimatione pertransire Moysen pertransire Abraham, pertransire reliquos, uel patriarchas, uel prophetas: qui illum sicut unum de reliquis æstimabant, nec aliquid habere gratiæ præcellentis. Denique dicebant: Abraham, & prophetæ mortui sunt, & tu dicis, Qui manducat meam carnem, non morietur in æternum? Quem teip sum facis? No- F

Universidad de Deusto
Biblioteca

luerunt Ioannem petrranſire,ſed dicebant quia Ioannes ipſe eſt Chriſtus. Non paſſus eſt tamen eos in ſe remanere Ioannes, ſed opinionem infideliter præſumptam a ſe auertit. Non ſum ego, inquit, Chriſtus: medius autẽ ueſtrum ſtat, quem uos neſcitis.

Ibidem.

Neſcit ſynagoga pertranſire, ſed ad cetera rum menſuram eſtimauit illum: & quaſi blaſphemiam opponebat ei, quia cum homo eſſet, ſe faceret Deum. Sed eccleſiæ per

Pſ. 44.a

tranſiuit fides, & inuenit illum unctũ oleo lætitiæ præ conſortibus ſuis. Et quam ueri vnctus erat oleo, de cui⁹ plenitudine omnium noſtrum infundit uulneribus. Nos enim ſumus ſaucius ille, qui deſcendit in Hierico, qui incidit in latrones, qui expoliatus eſt, & uulneratus eſt, & ſemiuiuus relictus. Pertranſierunt plurimi, & nullus erat qui ſaluaret. Pertranſijt magnus ille patriarcha Abraham: non enim erat ille iuſtificans, ſed tantnm iuſtificatus in fide futuri. Pertranſijt Moyſes, non enim erat gratiæ dator, ſed legislaror, & eius legis quæ neminem ducit ad perfectum. Nec enim ex lege inſtitia. Pertranſiit Aaron. Pertranſit ſacerdos, & eiſdem hoſtijs, quas indefinenter offerebat, nec poterat mundare conſciẽtiam ab operibus mortuis ad ſeruiendum Deo uiuenti. Pertranſijt patriarcha, pontifex, & propheta arido tam animo quàm ope

Luc. 10.

re, imò & illi in hoc ſaucio ſaucij erant. Solus ille Samaritanus uerus uiſo illo miſericordia mot⁹ eſt, ſicut miſericordia totus eſt & infudit oleum uulneribus, ſeipſum cordi

G

bus, mundans per fidem corda omnium.

Ideo eccleſiæ fides omnes pertrãſijt, pertingens ad illum, qui ſolus illã pertranſire non poterat, imponens in iumentum ſuum, & fecuſeit ipſe iumentum. Et paululum pertrã ſit, ut inueniat illum, quem ſic credit exorté corruptionis, ut conſortem prædicet conditionis. Sic illum habet principem gratiæ, ut confiteatur participem naturæ. Quòd ſi & cœleſtes illos angelicos ſpiritus contuitusã ẽtiſſimæ, quam fortitus eſt, animæ, ipſum ſupereminere dicamus, non erit a fide alienũ, ſed omnino congruum dignitatis eius perſonæ. Etenim ſi minoratus eſt paulo minus ab angelis propter partem, qua indutus eſt, carnalem: par tamen eſt illis ſecundum ſubſtantiam ſpiritualem, & ſuperior ſecundum prærogatiuam uirtualem. Et hos ergo ſponſa pertranſi anima. Nam & illi cuſtodes tui, & curatores tui ſunt, qui dicunt in Prophe-

ta. Curauimus Babylonem, & non eſt ſanata. Hos, inquam, pertranſi, & in dilecto tuo priuilegij ſingularis dotes contemplare.

Hie. 51.d

Illi adminiſtratorij ſpiritus, non operarij ſalutis. Ipſe uerò magni conſilij angelus, qui operatus eſt ſalutem in medio terræ. Propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen quod eſt ſuper omne nomẽ. Iucunda contemplatio in cœleſti familia cõtueri eſſentię ſimplicitatem, ſerenitaté mentis, & mutui ſuauitatem amoris. Iucunda contemplatio contueri perpetuitatem exiſtentiæ, puritatem exiſtentiæ, puritatem intelligentiæ, ſcientiæ profunditatem: tum etiam humilitatem in obedientia, tranquillitatem in diligentia, facultatem in efficacia. Omnes tamen pertranſi, & intuere H quantus ſit iſte, qui ingreditur ad ſaluandas gentes. Quem ingredientem in orbem terræ angelicæ laudes inducunt, & triũphaliter regredientem, cum admirationis

Eſa. 63.d

cantico dicunt: Quis eſt iſti qui uenit de Edon, tinctis veſtibus de Boſra? Iſte formoſus in ſtola, utique carnis ſuæ. Iure quidem formoſus in ſtola ſua, quæ ſine commixtione concepta eſt, & de uirgine nata eſt, & ab omni non modo corruptione, ſed etiam corruptionis fomite immunis conſeruata eſt, & in ſepulchro diſſoluta non eſt, & die tertia reſuſcitata, quadrageſima in cœlum aſſumpta, omni die (quod ſuper omnia mirandum, & amandum) in ſalutis cibum credentibus propoſita. Quis nõ ad ſingula iſta miretur amanter, & dicat. Quis eſt iſte tam formoſus in ſua ſtola? Cucurriſti per hæc omnia admirationis genera, imò ſtupidus per ſingula ſubſtitiſti, & ecce denuò noua tibi admirationis materia inde exurgit. Satis in illis exercitatus fueris, hic iterum ad ſtupendum excitatis, quaſi illud tibi dicatur

Eſa. 43.b

Prophetæ. Ne memineris priorũ, noua ego facio. Quid magis nouum, quàm q⁹ in myſterio dominici corporis mutatur materies, & ſpecies ſeruatur? Priſtina manet forma, ſed noua gratia, quia noua ſubſtantia. Noua quidem non in ſe, ſed in huiuſmodi ſpecie. I Nouũ plane, q⁹ carnis dominicæ ſubſtantia in aliena, & ſpecie ſumpta ſanctificationis uirtutem animæ confert, & ſpiritualé emundat ſubſtantiam in myſterio altaris immaculata caro. Nouum quidem, & ſupra reliquorum uſum ſacramentorum, q⁹ non modò ſanctificationis noua gratia datur, ſed ſubſtantia naturalis mutatur. Nã p ſacramẽti benedictio

dilectionẽ accipit oblatus panis hãc ineffabilẽ mutationem, & ex myſtica conſecratione, & verbi viuentis copulatione hæc uiuificatrix gratia in carne Chriſti redũdat. Ca-

Ioan. 6.g

ro. n. non prodeſt quicquam, ſed ſpiritus eſt qui viuificat, ſacroſanctæ carni conferens in ſolemni ſacramento ſpiritualem efficaciam ad uiuificandos tanti participes myſterij. Formoſus ergo in ſtola, hoc eſt in carne ſua ſed multo formoſior in aſſumpto ſpiritu, q utique carne præſtantior, quia verbo uicinior, Et in hoc ſpiritum unctum eum intellige præ conſortibus ſuis: id eſt, non modo præ filijs hominum, ſed etiam præangelorum agminibus. Quidni unctus ſit præ illis oleo gratiæ, qui non ſicut alij participatione, ſed perſonali vnctione uberrimæ illi cõfertus eſt oliuæ, ex qua unctio omnis emanat? An non tibi velut oliua videtur veritas, & verbum Dei, cuius unctio docet nos de omnib. cuius mollijti ſunt ſermones ſuper oleum, cuius unguentũ effuſum nomen eſt? Huic oliuæ perſonali unione cõſertus cõditionis nõ corruptionis noſtræ oleaſter (ut ſic dicam) & pinguedinis illius factus particeps.

Quid luminis, quid dulcedinis, quid ſua uitatis, quid omnimodæ uirtutis acceperit, operũ eius indicia loquuntur, niſi q⁹ longe excellebat, q⁹ ſenſit in ſpiritu, quã q⁹ expreſ

k

Can. 1.a

ſit in actu. Deniq, ad oia uirtutis indicia dicere potes. Oleum effuſum nomen tuum, abſq; eo, q⁹ intrinſecus latet. Nec. n. conſentaneum eſt, ut quamlibet mirificum foris animæ opus illius uirtutes exæquet. Nõ poſſum Domine, quæ in proſpectu ſunt, omnia opera tua comprehendere. Conforrata. n. ſunt, & nequeo æſtimare illa, & eam, quæ in trinſecus latet quonam modo experiar gratiam? Oculus non uidit, beatiſſima aia Chriſti, præter te munera, quæ diuinitus collata ſunt in te. Ideo angelici ſpiritus deficientes in comprehenſione, non deſinũt ab admiratione, & quaſi neſcientes, ſed ſtupentes in

Eſa. 63.a

laudem ſuprapoſitam erumpunt. Quis eſt iſte ſic formoſus in ſtola ſua, gradiẽs in multitudine fortitudinis ſuæ? Hanc conſideràs prærogatiuam uirtutum in dilecto, iure ipõſa cuſtodes ſe pertranſiſſe dicit, paululũ pertranſiſſe, quia ſic in eo ſingularem miratur gratiam, ut tamen communem conſtituat naturam, beatamq; illam Chriſti animam eſſe cum reliquis eiuſdem quidem generis, ſed differentijs excellentiſq; uirtutis. Parabam adhuc alium uobis explicare tranſitum, ſed quod materia opportune ſuggerit, uel magis exigit, ſermo refugit iam uel urgens ad exitum. Nos interim ad quod uenimus, in eo permaneamus, quatenus ex hoc gradu, cum ociũ dabitur, ad altiora tranſeamus myſteria ſponſi Eccleſiæ Ieſu Chriſti: qui uiuit, & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Sermo octauus.

L

PErtranſiſti, ò ſponſa domini, cuſtodes tuos, conſortes, & particeps ſuos, conſortes naturæ participes gratiæ. Pertrãſiſti illos & perueniſti ad dilectũ. Quid ni illos pertranſeas, qui & ipſi pertranſirent quaſi ſumus, niſi in dilecto ſuo ſtarent. Inueniſti dilectum, inueniſti illum vnctum oleo ſpiritibus præ conſortibus ſuis. Perpendiſti in illo uirtutum priuilegia quædam in conſimili naturæ. Inueniſti ſanctam eius animam quædam habere dona ſingulariter, quędam excellenter. Ideo pertranſiſti illos, quia illũ prætuliſti, & paululum pertranſiſſe te dicis, quia conſideratio tua in hac prælatione nõ dum receſſit a generis eiuſdem communione. Sed nunquid hic ſubſiſtes. In ulteriora & altiora ex hoc gradu urgenda eſt profectio, pertingendũ in finem. Sapientia. n. at-

Sap. 8.c

tingit a fine in finem. Deniq; & hæreticus, vt ſuperioré dilecto tuo gradum conferat, hunc tollit. Tantũ carnem uerbo copulat in Chriſto, animã negat: aut ſi hãc non audet (propter euidens ipſius Chriſti teſtimoniũ, dicentis. Nemo tollit a me animam meam, ſed ego pono eam, & iterum ſumo eam (ani

Ioan. 10. d

mam ſenſificantem donat, ſed ratiocinãtem tollit ſpiritum. Correxit in parte errorem, ſed non potuit longius ab Aegiptijs recedere tenebris. Non potuit tridui iter confi cere. Eccleſiæ fides humanitatem, nec ſolã conſtituit in Chriſto, nec dimidiam. Vtram que naturam collocat in Chriſto. Et quia diuina ſimplex eſt, & diſtinctione carens, in M homine triplicem illam, quam ponit Apoſtolus diſtinctionem faretur, id eſt integrũ corpus, & animam, & ſpiritum. Alioquin non hominẽ, quẽ reformaturus in ſe fuerat ſuſcepit. Deniq; & rationalis aię pars humanæ, indiguit mediatoris remedio, quia ignorãtiæ ſuffocata nubilo, & cõcupiſcẽtię ſuccẽſã

Universidad de Deusto
Biblioteca

igniculo,utramq; naturã,id est humanam,
Lu. 13.d & diuinam integram fatetur in Christo Ecclesia eius,& sic euangelica mulier in satis tribus humanæ farinæ diuinæ sapientiæ fermentum recondit. Sed quid? Indigebat rationali spiritu Christus,uerbum ipse patris & sapientia,& ueritas? Nec quod lateret ipsum aliquid esse poterat, sed ipse illumi-
Ioan. 1.a nat omnem hominem uenientem in hunc mundum. Qua ergo consequentia creato, & illuminato indigeret lumen creans & illuminans? Nulla planè. Ille non indiget, sed mea est hæc indigentia. Ratio hæc est meæ cæcitatis, non claritatis illius: non assumentis uerbi,sed assumpti spiritus. Ergo indigebã, ut & hæc naturę meæ pars uerbo uniretur,& sic clarificatæ in Deo portionis merita in uniuersos per fidem refluerent. Omnes nos mediante consubstantiali nostro reformamur in Christo accedentes per fidem ad ipsum. Et ideo totum oportebat adsumi, ut grati, refunderetur in totum, quia corruptio fermentauerat totum. Manent ergo in una persona naturę geminę sicut integræ,sic & impermixtę. Diuina enim inconuertibilis, & incommutabilis est:nec potest conuerti in aliam, nec in se finit illam conuerti. Non ualet in alia
A ex se deficere. Defectus siquidem illi foret omnis mutatio:nec magis in illam alia proficere potest. Non commutare, sed communicare illam possumus:utendo certè, nõ existendo. Manet itaque naturis istis sua cuique tam integritas quam proprietas. Consequenter etiam competentes his cõprehensiones,& affectus contemplationes, & beatitudines impremixtæ sunt, & distinctæ, & differentes, & numerabiles sine numero personæ. Nam quis assereret beatissimam Christi animam, aut nihil sentire penitus dulcedinis,& gaudij:aut iterum gustum intimum illi permittere suauitatis, & saporis,& beatitudinis illius qua beatissima perfruitur trinitas? Maioris siquidem est excellentiæ esse illud uitale bonum quàm participare,longeq; expressior est experiẽtia, & domestica magis in essentia quàm in usu ipsius. Esse utique idipsum uti est, non tamen usus essentiam confert. Quomodo ergo essentia perfruitione sola non potior quia proximior? Deinde licet anima hæc in uerbo omnia uidet, & ipsum uerbũ in uerbo uidet: tamen quia admissã non est in societatem essentiæ, nec admitti potest in æqualitatem notitiæ. Nam hoc ipsum essentialiter Deum esse,& sapientiam esse, & summam bonitatem esse, & uirtutẽ summã & solam,& sempiternam, quid habeat delectationis,& gaudij, cui dabimus nosse, nisi cui datum est & esse? Verbum ergo patris tanto magis intimè,& syncerè, & simpliciter seipsum nouit,& uniuersa per seipsum
B quanto meliore utitur priuilegio essentialis unitas,quàm unio personalis. Hæc ad hoc replicamus,ad discernendas scilicet unius Iesu Christi uirtutes, pro gemina in Christo natura, idest uerbi essentialiter ex patre nati,& spiritus ex patre creati: maxime propter illos, qui de unitate personæ æqualitatem,vel magis vnitatem inducunt & uirtutis,& scientiæ. Qui tamen cum omnia dicant animam habere per gratiã, quæ habet uerbum per naturam: ipsi uidentur quasdam distantias,& gradus(vt sic dicam) inducere per distinctionem nominum istorum,id est naturam,& gratiam. Quantũ illi denegant,cui hoc ipsum non dant per naturam habere,uel nosse? Nam etsi animo Iesu uerbo unita excelleater, & per gratiam illuminata sit,nunquid & illud habere dicetur ex gratia,vt naturaliter,& essentialiter & simpliciter lumen sit,& illuminans sit? Aut quonam modo erit naturæ quam gratiæ notitia præstantior,si non expressior? At illud adducunt,quod legitur,& uerissime legitur,quia omnis sapientia a domino
Eccl.1.a Deo est,& cum illo fuit semper & est ante æuum. Si omnis sapientia a Deo, & cum illo est,& ante æuum ergo qso multæ sapientiæ sunt cum illa,quæ a Deo est, & illi coæterna est,quia cum illo ante æuum est? Non multæ,nec uariæ,& diuersæ sapiẽtiæ, sed una sola,& inuariabilis est. Quæstio
C hæc non iam circa unam domini Iesu solam restringitur animam, sed se dilatat ad oẽs, quæ alicuius sunt participes sapientiæ, ut similiter quæri possit,an omnes vnam habeant cum verbo Dei sapientiam, imo an omnes aliam non habeant quàm ipsum dei verbum sapientiam. Quod si itẽ est una, iam & indiuersa erit omnium sapientia. Et qua ratione dicitur omnis,si non nisi una est? Quid si ideo numerosè dicitur,non quia in se numerabilis sit,sed propter numerositatẽ hñtium eã. Nã & vna dicitur fides, pp unã rem creditã,cum tñ cuiq; sit sua. Quare ergo una res non dicatur numerosè, cum multæ singulariter dicantur. Deniq; & multæ

tæ scientiæ. & multæ voluntates eiusdẽ personæ dicuntur,& eodem tempore, propter multitudinem rerum,quas vel scit,vel uult etiam simul. Ad res ergo scitas respiciẽtes, non ad ipsius mentis vim, qua quisque scit omne,quod scit,& unius multas, & multorum dicimus vnam scientiam. Cum itaque dicitur: Omnis sapientia à Domino Deo est, nihil officit ad astruendam unitatem sapientiæ: quia hoc non ad ipsam,sed ad illæ quæ sciuntur per ipsam,refertur, quod dicitur,omnis. Neque enim, quia multa sunt, quæ illuminantur, ut uideri possint, aut multi videri possint, ideo multiplex lumen est,quod & visa illuminans, & videntibus lucet. Quid ergo? Dicemus unam, & eandem esse scientiam animæ Iesu cum verbo, imo omnium rationalium spirituum, & inter se, & cum Dei uerbo unam esse sapientiam,quia Dei verbum? Iam ergo de sola anima Iesu non erit hæc disceptatio, & nullus iam erit nobis exitus ad tuendam superius positam diuersitatem scientiæ inter verbum & anima Iesu & quomodo patebit exitus,cum hoc modo omnium una conuincatur sapientia,quia unum lumen, quod illu-
D minat omnes? An fortè quia diuersũ modo illuminatio fit,etiam diuersæ inter se illuminationes sunt,& ab eo,per quod fiunt, lumine differunt:ita etiam in animis rationalibꝰ,& diuinitus illuminatis,& lumẽ quo illuminantur,& ipsa illuminatio,quæ per lumen fit,ab inuicem discernentur? Nam illuminatio quidem fit in illuminato,& ex tẽpore fit,lumen autem ipsum non fit,sed est & ex æterno est. Hoc modo in una mente quis neget multas scientias esse,in qua intelligit multas comprehẽsiones esse, quamuis vna sit mentis vis,quæ comprehendit,& uidet:& unum lumen illuminans, ut comprehendere,& videre queat? Hæc ergo distinguenda sunt diligenter,lumen, & illuminatio,quæ per lumen fit in animo intelligentis. Nam hoc ipsum intelligere,& illuminari,& scire est. Quis itaque non videat,quãuis, nisi subtilissimè non discernatur propter nonnullam similitudinem. Quis, inquam,non videat differre inter se lumẽ per quod illuminatio fit,& illuminationẽ, quæ per lumen fit in quouis illuminato? Alterum enim creatum est,alterum creans: per illuminatum,alterum illuminans. Nec potest essentialiter esse eadem sapientia, quæ fit per gratiam, cum illa, quæ per naturam existit: illa quæ fit in tempore,cum illa quę nata est ab æternitate. Si hoc distinxisti in dilecto,o sponsa,& ab his,quæ iuxta statum humanæ substantiæ in illo sunt virtutes,ad verbi detransisti diuinitas,tunc iure,& excel
E lenter dicere potes: Paululùm cum pertransissem illos,inueni quem diligit anima mea. Sed quomodo aptabimus illud,quod ponitur,i. paululùm? Inæstimabiliter prærogat Can.3.d omni creaturæ diuina maiestas, & quasi vicina,& familiaris sit,dici: Cum pertransissem illos paululum,inueni quem diligit anima mea. Denique chaos magnum firmatum est inter nostram, & ipsius naturam. Quale quæris chaos? utique inanitatis nostræ. Omnes gentes,ait Propheta,quasi non sint Esa. 47. sic sunt coram eo,& quasi nihil,& inane reputatæ sunt ei. Iure inanis reputatur nostra substantia,in cuius assumptione exinaniisse dicitur ille plenitudo. Quæ ergo poterit assignari conuenientia, & vicinitas manis cum solido, nihil cum immenso? Qua ergo ratione dicit? Paululùm cum pertransissem illos,inueni quem diligit anima mea? An fortè pennigera est charitas, & præpeti volatu ardentis desiderijs interiacens hoc,de quo loquimur,præteruolat uacuum. Vtique sic assentior. Nam amare iam tenere est,& iam assimilari,& uniri est. Quidni cum Deus charitas sit. Sed aliam hic ego paro rationem. Post rationalis contemplationem naturæ sursum ascendenti, primo se statim gradu diuina offert, & occurrit natura,nullius̃que alterius præstantioris naturæ interponitur distinctio. Non enim inter imaginem, & ueritatem medium assignari,quid potest,superius uno,inferius altero. Quod.n. ueritas non est, quomodo ꝓximus accedit ad eam,quã ut ipsius simulachrum,& character sit. In quo ergo attenditur in rationali spiritu ea, quæ ad diuinam F
est naturã,imago. Primo quidem loco, quia est ueritatis,& iustitiæ capax. Secundo si capiat illas,& fiat verus,& per gratiam, quod Deus eæ per naturã. Tria hic mihi distincta sunt,i capacẽ esse boni sui mi, ipsum habere,& esse ipsum. Imago attenditur in primo similitudo in secundo,ueritas in tertio. Primũ commune est omnium intellectualium spirituum Secundum electorum tantũ. Tertium solius increati spiritus. In primo prope accedimus. In secundo proximè. Tertium,ipse est prope accedimus per aptitudinem, proxime per cooptationem. Pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pe per naturæ primæua, proximè per uirtutis priuilegia. Prope quia capaces: proximè, quia capientes. Quonam enim modo nõ de vicino accedit immortalitas ad immutabilitatem, incorporalitas ad simplicitatem, illocalitas ad immensitatem, ratio ad veritatẽ, virtus ad bonitatem? Et ut expressius loquar, quid esse vicinius, & similius potest quàm sapientia sapientiæ? iustitia iustitiæ, quam illuminata illuminanti? Iustificanti iustificata, quid similius alij, quàm causatium causæ, formatum formæ. Nam in formato fere nihil aliud attenditur quam forma. Deniq; & quod dulce est, super omnia simile videtur dulcedini: & quod lucidum est, luci. Itaque proximum non iniuste uidetur, quod illi tanta æmulationem componitur, proximum, quia nihil interponitur. Nã & si finitum nostrum incomparabiliter excedit dies immensitatis, iusinitas imaginis, G
tamen ad veritatem nonnulla dignoscitur *Can.3.b* esse affinitas. Iure ergo dicit: Paululum cum pertransissem illos, inueni quem diligit anima mea. O quam fœlix, quam lætus prouentus tam longè circuitus. Beati gradus illi per quos in talem euaditur terminum. Quæsiuit in lectulo, circuiuit ciuitatem, interrogauit custodes. Primo loco quæ rit per se, & penes se. Secundo extra se, sed per se. Tertiò uerò, nec per se, nec penes se. Et hoc loco quarto humilius quærit, tanto quidem efficacius: quantoq́ue a sui confidentia longius recessit, tãto reperis citius. Inueni, inquit, inueni illum: qui me prior quasi ouem errantem, & q̃si drachmam perditam quæsiuit, & inuenit, & misericordia eius præuenit me. Me, inquam, prior inuenit perditam, præuenit nihil meritam. Inuenit errantem, præuenit desperantem, inuenit differentem, præuenit diffidentem: inuenit, qualis essem mihi indicans: præuenit ad sua me reuocans, uagam inuenit in erroribus, vacuam gratiæ præuenit muneribus. Inuenit, ut non ego ipsum, sed ipse me eligeret; præuenit, ut prior diligeret. Sic ergo electa, & dilecta, quæsita, & acquisita, inuenta, & præuenta, quomodo non secundũ vires conatu, & supra uires affectu illum & diligam & quæram. Quæram, quæram donec uoti compos uocem lætitiæ proferam. Inueni quem diligit anima mea. Ego inuentionem hic ad ueritatis, & gratiæ non refero initium, sed augumentum. Pergens enim, & proficiens anima de virtute in uirtutem, de veritate in ueritatem, dum ubique nouis informatur mysterijs, & infunditur gaudijs per singulos profectuum gradus dicere potest; Inueni quem diligit anima mea, uerbum patris Christum Iesum qui est super omnia benedictus in sęcula sęculorum. Amen. H

Sermo IX.

TEnui illum, nec dimittam. Ego huius capituli sensum ad futuram volui tantum felicitatem referre, quando sponsus dilectę manifestam præsentiæ suæ exhibebit plenitudinẽ, ut nihil sit quod interrumpat perpetuitatẽ. Nã & qđ pmittitur. *Can.3.b*
Cum per transissem illos, non incongrue id refertur. Cum euacuauerit omnem principatum & potestatem, ut sit Deus omnia in omnibus. Ante illud enim tempus quis ex sententia dicere potest. Non dimittam illum? Sed hunc arctat, & euertit intellectũ, & ad præsens facit referri illud, quod sequitur. *1.Co.15.c*
Donec introducam illum in domum matris meæ. Sed iam vigilanter singula consideremus. Primo considera quàm sint lætitię plena hæc uerba. Inueni, inquit, tenui, nec dimittã. Magnus ille Patriarcha Abrahã legitur vidisse dominũ, non inuenisse. Apparuit *Gen.18.a*
.n. ei vltro stanti in ostio tabernacula ad meridiem. Denique egressus de tabernaculo obuius, sedulus sub illice exhibuit officium, in tabernaculum uerò introducere non meruit, necdum in cubiculum. Vidit & Moyses apparentem sibi in Oreb dominum, sed tenere non meruit, qui nec permissus est propius accedere. Vidit Iacob dominum, sed *Exo.16. 34.d*
vidit in somnis, & de longe, scalæ innixum. Nam etsi apprehendit Angelum, non tamen retinuit, sed quadam lucrę uiolentia benedictionis extorsit gratiã, amisit præsentiam, & idcirco dicere non potuit. Non *Ge.28.e*
dimittam illum. Inuenit illud Maria Magdalene, se prohibita est, non dico tenere, sed etiam tangere, quia penes monumentum uitam quæsiuit. Suscepit diu expectatum, & *Io.20.d*
insperato inuentum senex ille Simeon in vluas suas, & gratulationis lætus erupit in canticum, sed uocis huius usum sibi non pręsumpsit. Non dimittam illum. Denique sic ait. Nunc dimittis seruum tuum domine secundum uerbum tuum in pace. Vtique in pace dimittitur solutus, & sequestratus à *Luc.2.d*

carne, vt non amplius concupiscat aduersus spiritũ, & repugnet. Ille ad noui amplexum pueri, senescentis deposuit hominis uetustatem, & in tranquilliorem statum à corporis corruptibilis pœna, & carnis pugna dimitti se uel postulat, vel exultat. Sponsa uerò dilectum a se non dimittendum præsumit.
Et quanto præcellentis est gratiæ non dimittere quod ames, quam euadere quod horreas? Omnes hi etsi in carne, uel carnis specie viderint: quosdam uel apprehensionis gradus distinguũt humanis in mentibus. Quod nulli eorum indultum legimus, ista vsurpat, cuius tentauimus euentilare sermones. Inueni, tenui, nec dimittam. Inueni per aspirationem: tenui memoriæ retractatione: non dimittam continuatione iugi. Tenui
k illum, & tu cum inueneris Christum cum inueneris sapientiam, cum inueneris iustitiam, sanctitatem, redemptionem, hæc omnia enim nobis factus est Christus: cum ista inueneris, tene affectu, tene studio. Quod intelligentia inueneris, diligentia tene, & retine (vt sic dicam) remittentes uirtutes, & lubricas species arctiori tibi astringe amplexu donec uice uersa ultro tibi inhæreant, & amplexentur te gratis, & sine studij tui labore te teneant, nec sinant vel longius abscendere, uel diutius abesse. Et si quando declines ad officia humanæ necessitatis, ibi te insectẽtur, & reuocent, & arripiant ad se, ut non possint assidue studiũ, semper habeãt obligatũ affectũ. Nam nonnulla mihi uidetur distinctio, an tu teneas Christum Dei virtutẽ, & sapientiam, an tenearis ab ipso. Ama, inquit, sapientiam, & amplexabitur te. Denique & de quibusdam dicitur, quod tenuit
Pro.4.a eos superbia. Quid est tenuit, nisi irretinit, & implicauit, & inolitæ consuetudinis indissolubili obligauit vinculo? Hoc enim est quod sequitur, Operti sunt iniquitate, & impietate sua, ut non facile euoluere, & expli-
Ps.72.a care ab illa se possint. Et ut amplius dica, quasi cute quadam, sic aliqui praua operti, & inuoluti sunt consuetudine vitiorum, vt illam dediscere, & desuescere, non tam expoliari sit, quàm excoriari. In cuius rei iu-
Cant.1.b Ez.28.c dicium, forte institutio legis continet hostię pellem abstrahi. Nam e regione quòd strista sacerdos indui iubetur linea, ueritatis tenuit illius, quæ de terra orta est, habitu arctius astringi, vt per se castimoniæ, & puritatis, & innocentiæ tibi virtus inhæreat, & agglutinetur tibi: sed & omnia sacerdotis indumenta, uel catenulis, uel baltheis, uel uittis astricta, & colligata sibi uult esse lex: & cum indueris dominum nostrum Iesum Christum, cum te indueris uiscera misericordiæ, benignitatem, charitatem, & reliquas quas apud Apostolum legis, virtutes *Ro.13.d* cum Christi te fide memoriter uestieris, & *Colo.3.b* contemplandæ ueritatis inuisceraueris affectum omnia tibi coaptentur, & cohæreant, constricta sint, nihilque circa te uagari, & fluctuari possit, & tentationis uel dissolutionis uento follicare: qui se tali uirtutis uestierit habitu, ut ei in naturam uersa uideantur non ego hunc tam tenere quàm teneri dixerim. Tenuisti, inquit, manum dexteram *Ps.72.d* meam, & in uoluntate tua deduxisti me. Tenuisti, ne pergerem in defectum, deduxisti in multiplicem profectum. In uoluntate tua deduxisti me, idest in uoluntate quæ à te est, & quæ secundum te est. In uoluntate quæ magis trahens quam tracta est. Nã & bonam voluntatem cum multo labore nõ nunquam attrahere nitimur, & magis prosequimur quasi fugientem, quam sequimur ducentem. Sic enim legitur: Concupiui de siderare. Bona talis uoluntas, sed nondum *Ps.118.* placens. Iusta, sed nondum iucunda. In *c* uoluntate tua deduxisti me. In illa quæ blãdo constat bonis ipsius gustu. Nec tantum (ut sic dicam) pigra nititur ratione, quàm pia boni ipsius oblectatione. Tenui nec dimittam illum, donec introducam illum in M
domum matris meæ, & in cubiculum geni- *Can.3.b* tricis meæ. Multo planior uideretur sensus si ita dixisset: Non dimittam illum, cum introduxero in domum matris meæ, illius scilicet quæ sursum est Hierusalem cœlestis, quæ est mater omnium nostrum. Nam ante illud tempus omnia hic incerta sunt, & inter spem, & metum fluctuant, & pendulo nituntur gradu. Et quæ erit certitudo de gratia, dum mutabilis est natura? Deniq; *Ps.26.b* & ille ait. Ego dixi in abundantia mea, nõ mouebor in æternum. Auertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbatus? An non tibi similia dixisse uidetur Psalmista, & sponsa? Quid enim aliud est, non mouebor in æternum quàm quod hic ponitur. Non dimittam illum? Sed ibi quidem mani festa præsumptio, quia nicina uitro. Auertisti, inquit, faciem tuam a me, & factus sum conturbatus. Cum sit in hac carne facilis lapsus, & frequens impulsos, citus lapsus, & certus labor, quomodo non videbãtur præ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sumptionis,& nimis prõptulæ deuotionis esse hæc sponse uerba; Non dimittam illũ? Quis enim hic in eodẽ statu pmanere pote rit,præsertim illo subtilissimæ contempla tionis,qui uix attingi potest tenuissimo mẽ tis ictu? Forte ergo uerba hæc non securita tem,sed solicitudinem sonãt. Nec enim se curitas esse potest donec introduxerit dile ctum in domum matris suę, & in cubiculũ genitricis suę. Non erit tunc retinendi so licitudo,quia erit certitudo manẽdi:in illo fœlicitatis statu absq; studii nostri usu & A disciplinæ custodia ultro nobis affluet, imò intrinsecus de quodã inexhausto animę uẽ tre flumina fluent aquę uiuæ, & indefessæ delectationis. Nulla tunc erit necessitas Ge.26.d in altũ fodere nullus labor uel purgare pu teos,quos Philistæi repleuerũt,uel propu gnare ne repleãt. Hic ille labor exigitur nõ inde excluditur. Quod ergo dicit: Nõ dimit tam illũ,studium pollicetur uidetur,& diligẽ tiam,ut semper solicita sit quoadusque ple nè possit esse secura: ne sibi elabatur de reli quo dilectus suus dominus Iesus,qui uiuit, & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo X.

1.Re.1. b QVę infirmitatis exempla sunt apta- uimus sponsæ præterito sermone, hodierno quę sũt uirtutis aptemus de scripturis sacris. De Anna legit cum in tẽte profuso exoraret affectu,q nõ sũt uultus eius amplius in diuersa mutati. Vultus animi interpres est: & ab intimo affe ctu habitum trahit. Ideo ab eius constantia interioris,quæ in anima est, perseuerãtiæ ducitur argumentũ. Non sunt uultus eius i diuersa mutati, quia nihil imminutum est desiderij semel cõcepti. Et quid aliud sonat qđ dicit: Non dimittam illum, nisi non mu tabo in diuersa uultum, & intuitum mẽtis aliò nõ diuertam ab ipso? Sed & Apostolus 1.Tes.5. d simile quid horrãt. Sine intermissione ora- te. Et item: Gratias agentes semper: illud B quoque; Gaudete in domino semper. Con- Eph. 5.d tinua, & non interrupta hæc uult esse Apo Phil.3.c stolus, orationem, gratiarum actionem; & gaudium in domino. Sed quis ista ipso mẽtis habitu,& affectu animi inde fesso ex plere sufficiat, nisi cui dicere permissũ est: Quis nos separabit a contemplatione Chri sti? Apostolus dicit: Quis nos separabit a Rom.8.g charitate Christi? A contemplatione enim 2.Co.5.e dicere non poterat. Nam aliquando a cõtẽ platione segregari Christi illũ compellebat charitas. Siue, inquit, mente excedimus Deo, sine sobrii sumꝰ uobis: Charitas enim Christi urget nos. Charitas ergo quadã di- spensatione contemplationis se subducit, cuius tamen proprius est, & familiaris in ip sa usus. Omnia quæ agit charitas, quandam habent indefessæ orationis, & gratulatio- nis uicem, & efficaciam. Sed tunc ista pro- fusius, & excellentius exequitur, cum singu lariter in istis exercetur. Absconde eleemo synam in sinu pauperis, & ipsa orabit pro te ad dominum. Eleemosynæ uocabulo non incongruè censentur uniuersa quę indigen tibus misericorditer impenditur: non mo- do iste corporeus cibus, & indumentum, sed etiam doctrina, exhortatio, correctio, cõ solatio, & uniuersa quæ ad animæ commo- da spectare uidentur. Opera sunt hæc chari tatis, & orationis uim obtinent, cum solius Dei fiunt intuitu, sed non sũt hæc specialia & propria, ipsius.

C Quid enim tam proprium quàm dilecto soli intendere, & libere in amoris se exerce re negocio? Ab spiritualis iucunditatis excessu & ebrietate sobrium fieri, & ꝓpter fraternas necessitates ab alienatione men- tis temperare, quid nisi uultum in diuersa mutare est? Denique & Martha sollicita Lu.10.g erat, & turbata circa plurima. Illa circa mul ta turbatio, uidetur quædam uultus in di- uersa mutatio. Maria optimam partem ele- git, quæ nõ auferetur ab ea. Optima pars contemplationis, & dilectionis est us⁹. Nã etsi illa sunt opera charitatis quæ exhibe- bat Martha: ibi tamen seruit charitas neces- sitati, non charitas sibi. Id subleuandis alie- nis necessitatibus bonum opus, sed molesta causa. Bona.n. misericordia: sed molesta mi- seria. Bona curatio, sed circa quem uersatur non bonus languor. Bonus ẽt huiusmodi cõ passionis affectus, sed non bona compassio- nis occasionem ministrans alterius passio. Fraternis in necessitatibus charitas intue- tur cui condoleat, quo moueatur ad mi- serationem, quid amouere nitatur. At cum dilecti contemplantur uirtutes, to- tum placet, totum delectat, totum allicit: nihil ibi uidet quod horreat sed cui dulci- ter adhæreat. Hic propri⁹ amoris usus est, hoc

hoc eius officium, ut totus sit in amando. Sic est plane cum & indiuidua iucunditas omnia conuoluit & complectitur officium, & causam. Officium amor est: causa uisio: finis utrunque. Neque ullus esse potest bea tior finis, quàm ipsa uisio, & dilectio Dei. Omnia ad huc finem sanctorum uota su- spirant. Finis iste ipse sibi fini est, ipso contentus, in melius aliquid expectationẽ D porrigere non ualens. Hoc est illud unum quod necessarium dicitur, quo a Maria non tollitur, in quo Psalmista gratulatur: Mihi, inquit, adhærere Deo bonum est. Hic est ille mentis excessus, qui usq; ad ter tium cœlum Paulum repuerat. Hæc ebrie- tas tumulento similem Annæ uultũ expres serat. Hoc musto madebant Apostoli cum illos uehemens replerat spiritus, & illius, qđ nouum pollicitus est Iesus, uini uirtutẽ primò sensere. Hoc uino infusus Noe spiri- tualis passus est saporis excessum, & carnis curam post habuit, totus factus in spiritu, posteriora contemnens, quem anteriora te nebant ex integro. Fœlix si instar Annæ hu ius uini nunquam digessisset uirtutem. Il- la enim foris castigato corpore, mentis est passa temulentiam, & sanctam, quam postea Can.3.b nõ euacuaret, ebrietatem. Nã hoc sibi uult quod non ulterius uultus eius sint in diuer sa mutati. Talem sibi apprehensę iugitatẽ præsentiæ sponsa polliceri uidetur cum di- cit: Non dimittam illum. Quid enim pręcla rum, quid spirituale, quid sponsa dignum diceretur, si ad fidem, si ad iustitiam, si ad humilitatem, ad continentiam, ad benefi- E centiam, & ad reliquas, quæ Christus esse dicitur, uirtutes id referet quod ait; Non di mittam illum? Nam nec his uacua creden- da est etiam cum dilectum quęsiuit. Deni- que & communes huiusmodi uirtutes, & ita habeatibus commode, ut caruisse nefas credatur. Eximum ergo, & singulare quip- piam hæc indicat inuentio, per quam dile- ctum & comprehensum applaudit, & non dimittendum pręsumit. Forte primitiæ ali- quæ sunt future contemplationis & gloriæ, propter quod adiungit: Donec introducam illum in domum matris meæ. & in cubicu- lum genitricis meæ, in illã cœlestẽ Hieru sa lem quæ mater est omniũ nostrũ, cuius mu- ros salus occupat, & portas laudatio, cuius in pacem positi sunt fines. In illum locum lucis & letitię, laboriosæ uitæ huius intro- duci non possunt uirtutes: quæ si ingredium tur per meritum, tamen excluduntur per usum. Cœlestem ergo aliquam affectio- nem & supermundanum saporem dilecta experta, non iactando, sed gratulando di- cit · Non dimittam illum, donec introdu- cam in domum matris meæ. Sed nunquid Ibidem. non iam ascendit ad patrem? Nunquid iam precursor introiuit pro nobis? Et quomo- do tu introduces quõ ipse prior ascendit? Tu magis indiges ut ipse te ducat, cui dici- tur: Deduc me inuia mandatorum tuorum. Vado, inquit, parare uobis locum, & cum Ps.118. parauero, iterum uenio, & adsumam uos c ad meipsum. Quomodo introduces illum Io.14.a quò iam ipse ascendit? Ascendit quidem per se, sed adhuc in te foris existit. In te intro- ducitur, quò per se prior ascendit. Quid- ni? In te nascitur, in te formatur, & in te non introducitur. Filioli, quos iterum par- turio, donec formetur Christus in uobis. In nobis ergo Christus & parturitur & per ficitur, nec semel, sed sæpius & iterata cre- bro parturitione. Neque possumus omnes Gal.4.c Christi simul uirtutes adaprare nobis, equi- dem ne unquam quamlibet ad plenum. Id- F circo semper insistendum est, quia non ni- si sensum sit in nobis spiritualis parturitio Christi. Qui ergo in membris suis in spon- sa sua nascitur, cur non introducatur? Non enim uel parturitio hæc uel introdu- ctio ad Christi potest referri personam, sed ad uirtutes & gratiam. Ideo frequens est sicut parturitio, sic introductio. Nam & consedere dicimur in cœlestibus cum Chri sto. Sed sicut una est uera ęterna sessio Eph.2.b in cœlis, sic & introductio. Perambulauit Abraham terram promissionis antequam Gen.12. possideret. Fœlix omnino cui datur bea- & 17. tas illas perambulare regiones; & uisentis instar uolucri calcare uestigio locum om- nem quem acceptarus est in possessionem. Cui licet, istare non permittitur, ascendere tamen datur in montem domini: & quam- uis per umbram adhuc cursum, tamẽ perlu strate cuncta & se tali uisu refouere. Quæ autem uerè est & plena introductio, hic in- nui uidetur cum dicitur: donec introducam illum in domum matris meæ. Fœlix omnino quæ adeo alligare potuit uerbũ Dei, & am- plius ad glutinare sibi, & in exilio collatera re, quousque copulari in cubiculo detur, Non dimittã illum, donec introducam i do mũ matris meę, & in cubiculum genitricis meæ. Quod tũc fiet quando corpore & men te plene

Universidad de Deusto
Biblioteca

te plenè portebit imaginem cęlestis, ut domus intelligẽtiam ad corpus, cubiculi verò ad mentem reducas. Aut si magis placet, in domo possessionẽ accipe securam, in cubiculo secretam, in domo sempiternam, in cubiculo interiorem. In domo, vt dicit Ecclesiastes, æternitatis, & in cubiculo charitatis.
G Eccl. 12. In cubiculo ubi clauso ostio non iam ores patrem, sed de cætero adores in spiritu, & veritate. In domum non dicit patris, sed matris, & in cubiculum genitricis. Nouit illa mensuram suam, & ideo spem suam extendit ad illam æternitatem, ueritatem, charitatem, quam adsecuta est Ecclesia primitiuorum in cœlis. Nam quantum ad ea
1.Ti.6.c quæ Dei sunt, spectat, solus habet immortalitatem, & ipse lucem habitat inaccessibilẽ, & superemmet scientiæ plenitudo charitatis Christi. qui nos impleat in omnem plenitudinem in seipso, qui est benedictus Deus, & regnat in omnia secula seculorum. Amen.

Sermo vndecimus.

DElicata est species amoris affectio, & tenui occasione læditur lætitia spiritualis. Amor occupationum externarum impatiens est, sui satis habens inseruire negocijs, ocio gaudet, quiete fouetur, ad internã delectationem libera habere tempora volens. An non hoc ipsum tibi uidetur sponsa innuere, dilectum suũ ad cubili secretum trahens. Nouit illa dilectũ suum non posse foris secure possideri, nec integre quidem. Et quàm durum est amanti animum dimidiare cum Christo & mun-
Ps.76.a do? Quàm durum, inquam, in dilectionis iura peregrinas admittere curas, & cœleste secretum secularibus infestare turbellis? Memor fui, inquit, Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum, & defecit spiritus meꝰ.
H Si delectatio memoriæ Dei negocio se exercet, & exhaurit spiritum prophetiæ, quomodo plura poterit & peregrina cum isto complecti negocia. Iure ergo sponsa cũ dilecto cubiculũ petit, vt libero illi intendat studio & ex animi sui arbitrio perfruatur, & quieto pectore penitus amplexetur. Apparet illam spiritu charitatis duci, & ex sponsæ affectu locutam, opportunitatem exercẽdi quæ sit quærit amoris. Et quomodo nos si quid vel tenuiter attingimus de Christo, de sapiẽtia, de suauitate, de contemplationis gustu, Psa. 4.b
non contenti gratia, nec mensuram contemplantes nostrã, statim erumpere conamur, Luc.10.g
& cubiculo fastidito festinamus egredi à requie, & ab illa requie? In pace, inquit, in id ipsum, dormiam & requescam. Maria ad domini pedes sedens idipsum te nebat, turbatur Martha circa plurima. In multis turPs.67.d
batio, porrò vnũ est necessarium, imò & iucundũ. Deniq; quàm bonum & quàm iucũdum habitare amantes in unum. Alioquin
1.Io.3.d noon est habitatio in unũ, nisi in amore qui inhabitare facit unisono moris in domo. Quid est unius moris, nisi fœdere cõformes amoris? Amor humanum animum Deo conciliat, & unit. Similes, inquit, ei erimus cũ apparuerit. Quidni similes? Commendat sepsum mundis reuelatam mentibus maiesta
I tis diuinæ inæstimabilis pulchritudo, & intuentis in se affectum rapit, quadam ratione sibi facit similem, dum aliud cogitare nõ sinit. Odore trahimur, transformamur aũt uisione. Bonus ergo contẽplationis usus, q unius mortis efficit, & cõformat humanam mẽtem, & summam maiestatem. Bona hæc mansio ultra quàm nec vota nos trahunt, Ps.121.a
nec citra tenere nos debent. Quis det mihi ut hæc sit requies mea in seculum seculi. Fęlix qui ex corde potest dicere: hic habitabo Lu. 10.g
quoniam elegi eam. Maria optimam partẽ 1.Co.13.c
elegit, quæ non auferetur ab ea. Sciẽtiæ destruentur, euacuabuntur prophetiæ, linguæ cessabunt, sola contẽplatio nõ excidet in futuro. Ideo hãc tibi partem eliget in prælecti, quæ non auferetur unquam, vt dicat anima tua. Pars mea dominus, propterea cõtẽplabor eum. Propheta dicit, proptera expe Thr.3.c
ctabo eum. Recte quidem. Expectat. n. boni plenitudinem, cuius portionem iam tenet. Qui contemplationis bono hic fruitur, amplius quidem expectare põt in hoc genere, sed aliud quid non dẽt. Bona hæc, bona sũt reposita in annos multos, imò in annos cunctos. Ideo fęlix anima, quæ bono hoc frueris, epulare, comede, quia pars hæc nõ repetetur a te, sed refundetur & reformabitur uberius. Hæc requies tua in seculũ seculi, hic habitabo qm̃ elegi eam: hic inhabita, ut cũ illo inhabites, qui sedet super Cherubim super sciẽtiæ plenitudinem, qui lucem habitas inaccessibilem. Et ideo in speculationis luce

luce sit locus tuus. Hic matris tuæ ecclesiæ proprius & domesticus locus, hæc eius do-
k mus: cætera quæ exercet téporalis necessitatis officia illum ad finem respiciunt. Actionis officia transeunt, permanent contemplationis. Bonum est hic tibi esse, hic tibi tabernaculum fac. Non tibi unum, & dilecto tuo unum, sed tibi & ipsi unum. In hoc cubiculum dilectum tuum introduc, ingredere in requiem tuam, ut requiescas e laboribus tuis, sicut & à suis Deus. Septima requeuit ab opere institutionis. Septima requeuit a labore restitutionis. In illa postquam mundum condidit: in ista quando se in monumento recondidit. In illa postquam fundauit mundana: in ista postquam reformauit humana. Si quæsisti, si inueneris, si tenuisti dilectum tuum: tene quem tenes, tene, in hære, imprimere illi, vt eius in te uelut expressa reformetur imago, huic fias conformis sigillo. Eris autem si adhæseris. Qui e-
1.Co.6.d nim adhæret Deo, unus est spiritus. Fortè sicut duræ materiæ difficulter in te primo sit eius impressio, & si laboriosa impressio, sed dulcis adhæsio. Laboriosa est reformationis tuæ sexta, sed dulcia sabbata quietis sequũtur. Consepelire ergo cũ Christo per
Apo. 14 hunc sabbatismũ in mortẽ. Beati enim mor
b.1 tui qui in domino moriuntur, an odo iam dicit spiritus, vt requiescant à laboribus suis. Spiritus hoc dicit. Collatæ utiq; quietis exhibitione, & effectu gratiæ, quomodo & ipse testimonium reddit spiritui nostro. Spiritus hoc dicit, quia spiritus hoc efficit. Ipse se dicit, quia ipse se donat. Amodò iã dicit spiritus, vt requiescãt a laboribus suis.
L A laboribus, inquit, non ab operibus. Opera enim illorum sequuntur illos. Opera sequuntur spiritum sicut calor ignem umbra, corpus, lux solem effectus causam. Qui sabbatizat in spiritu, non habet opus sectari opera: opera enim sequuntur illum. Opera illorum. Quæ sunt opera illorum? Quæ sunt opera quiescentium, opera mortuorũ in Christo, consepultorum cum Christo opera sabbatizantium? Festiua sunt, feriata sunt ocium. Valet opera ista festiua ingredi in hanc requiem, in hunc sabbatismum. Sed vide quòd non relinquitur sabbatismꝰ nisi consepultis cum Christo, non relinquitur nisi post sextam diem. Post sextam diẽ in qua aut uetus homo crucifigitur, aut nouus perficitur. Nam propter illum dicitur, vt qui mortui sunt in Christo, requiescant

Gen.2.b
Ps.45.b
Eccl.38.c
M
Ps.4.b
Esa.58.d
pro.21.d
1.Ti.6.b

à laboribus suis, & propter istum quod nouo condito hoie die sexta, septima requeuit ab operibus suis Deus. Et tu quoq; sabbatum tibi compara, redime tempus, & liberas ab exteriori occupatione horas uendica tibi. Sed vide ne hostes derideant sabbata tua, ne illis seruiant ocia tua, ne illis uaces, quia uacare Deo debueras. Vacate, inquit, & uidete quoniam ego sum Deus. Bonũ est ocium, sed sapientiam scribe in tempore ocij tui. Scribe illam super latitudinem cordis tui. Latum enim cor, quod curæ non artant. Imprime in intimo cordis tui literas quæ non deleantur, & exara in tabulis spiritualibus signa sapientiæ, ut dicere possis. Signatum est super nos lumen uultꝰ tui domine, dedisti lætitiam in corde meo. Lætare, & diem festum age cum dilecto, & epulare (sicut scriptum est) in introitu gloriæ huiusmodi. Sabbatum, iuxta quod dicit Esaias delicatum est, & sanctũ domini gloriosum. Delicatum, inquit, & sanctum. In desiderijs est omnis ociosus, sed non sunt omnia sancta desideria, qualia eorum qui uolunt diuites fieri, & per hoc incidunt in desideria multa inutilia & nociua. Vides quomodo Apostolus multitudinem desideriorum in uitio ponit. Quid si & immunda fuerint? Nam & multi qui agere non possunt, in occulto cogitant quæ turpe est si dicecere, tenui se in hoc solantes remedio. Ad horum distinctionem non contentus dicere sabbatum delicatum, adiecit & sanctum & domini gloriosum, ut nõ sint in confusione gloriæ tuę. Si uacas, sabbatum habes: si uacas & uides, & contemplaris delectationes domini: iam sabbatum tuum delicatum est & sanctum, & sabbatum domini gloriosum: sabbatum ex sabbato, ideſt uacatio de uacatione. Prima vacatio est & bona, si mũdo non uaca. Secunda quidem est melior, si tibi ipsi, & vaces, & cogites quomodo placeas Deo. Tertia est & optima si etiam tui oblitus, soli Deo uaces, & cogites quæ domini sunt, quomodo tibi placeat ipse. Non sit desidiosum sabbatum tuum, operare i sabbato tua opera Dei. Opus enim Dei est ut credas in eum. Fide uidens, uidemus enim nunc per speculum, ideo uaca & videas. Delicatum planè opus est uisio & uisio Dei. Non est tibi necessitas de reliquo dimicare pro fide, sed tantum deliciari in ea. Erepta est iam de contradictionibus persequentis populi, & peruertentis hæretiri. Constitue

enim

Universidad de Deusto
Biblioteca

A enim eã in caput cogitationũ tuarũ, ut cogites cogitationes fideles antiquas, Amen.

Sermo. XII.

NEsciunt cogitationes antiquas habere, qui nouitates uerborum exquirunt, qui noua excudunt dogmata, qui iuuenilia desideria nõ declinãt, qui nihil habent grauitatis, nihil auctoritatis, nihil antiquitatis plenum: non est ibi amen, ubi est aut discrepatio aut deceptio cogitationũ: ubi aut infidelitas est, aut fluctuat fides ipsa. Ingredere in tutos receſſus fidei, introduc dilectũ in cubiculũ matris tuę, ut quicquid de Christo sapis, quicquid sentis, intra ecclesiæ constringas regulas, ad eius castiges censuram: huiusmodi opera operare in sabbato tuo. Alioquin si uacas, & talibus non uacas studiis, facile in uacuo animo cogitationes uanę & uenenata erũpent consilia. Denique sicut habes, agrum homi
Pro. 24. d nis pigri urticæ & spinæ occident, & Euangelia tibi dicunt, quia duo erunt in lecto,
Mat. 24 d unus adsumetur, & alter relinquetur. Qua si lectus quidem est ociosa uia, & quieta in ecclesiæ gremio degentium eorum, qui nullo sunt ecclesiastici muneris onere occupati, nec prouidentiæ & dispensationis sollicitudine distenti, sed libero utuntur ocio sub alieno regimine. Non tamen eoc ocio omnes rite & iure debito fruuntur, sed libertatem quam obtinent temporis, dant in occasionem corporis. Bonus enim lectus si quis eo legitime utatur, & opportunitatem exterioris quietis in uoluptatem conuertat uisionis internæ. Hi sunt qui assumentur ab hoc ecclesiæ cubiculo ad illud cœleſte, ut ubi Christus est, & ibi sint cum ipso. Denique ubi fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ. Isto tu quasi aquila: & acutis utere luminibus: spiritualibus assuesce contemplationi: commune in petris, & in præruptis cõmemorare filicibus, imò in singulatis illius pœtræ, quę Christus est, cauernas
Esa. 26. d ingredere. Intra, iuxta Esaiæ uerbum, in cubicula tua, claude ostia tua, & abscondere modicũ ad momentũ, donec pertranseat indignatio. Magis uerò abscondere in æternũ ut delectatio maneat. Intra i cubiculũ pacis, in potentias dñi, quia pax in uirtute eius, Nemorare iustitiæ eius solius, ut in te sibi
1. Co. 4. b obtuient pax, & iustitia. Memorare iustitię eius solius, quia quid habes, quod non accepisti? Iustitiæ eius solius. Bona iustitia quã aduersus titullantia uitia tibi pugna quadã defendis. Fœlicior ubi non dimicas pro iustitia, sed magis delectaris in ea: ubi non cõflictationi studes, sed delectationi, nõ seris cũ uitijs iurgiũ, sed cõmerciũ cũ uirtute con C
trahis. Ille possidens, nõ impugnas illa: ubi *Ro. 14. a*
posteriorũ oblitus, non cogitas quæ hominis, sed quæ dñi, & memoraris iustitiæ eius solius: cum iustitiæ, & pax in te osculatæ sefuerint: regnũ. n. Dei iustitia, & pax, & gaudiũ. Si regnũ, quare non & domus, & cubi- *Ps. 77. A*
culum? In pace enim factus est locus eius, & habitatio eius in Siõ. Ingredere in cubicu *Ps. 4. b.*
lũ pacis huius quidem exterioris, sed magis illius interioris, in habitationem speculationis, quia Sion speculatio interpretatur. In pace, inquit, in idipsum dormiam, & requieſcam. Idipsum ad speculationem refert, quia hæc est pars optima quæ non au- *Cant. 3. b*
feretur. Denique & sponsa obdormiuit cũ dilecto in cubiculo matris suæ, & quendam passa est soporatæ mentis excessum in amplexu sponsi. Ideo sequitur: Adiuro uos, & cætera. Et tu ergo si sponsum apprehendisti, tene, nec dimittas donec introducas in domũ & in cubiculum matris tuæ. Quid ego nunc tibi persuadeo ad quod te ipsa experientia percepte dulcedinis multo magis inuitat & allicit? Si quis enim feriato animo furtim & quasi in raptu prælibare potuit liberæ meditationis festina gaudia, nescio si quid unquam libẽtius agat, quàm ut huic totum & ex itegro se studio tradat & expediat. Denique trahebant sponsam prima pulchræ contemplationis blandimenta & ad quietis prouocabant cubiculum, quo dilectum introducturam se læta gratulatur. Non dimittã illum donec introducam. An non tibi uidetur quasi dicere his uerbis il- *Ps. 131.*
lud de Psalmo: Si dedero somnum oculis *a*
meis, & palpebris meis dormitationem, donec inueniam locum dño? Omnia dimitto, ne dimittam illum. Omnia detrimentũ facio, ut Christũ lucrifaciã, propter superemi
nentẽ lætitiã præsentiæ eius. Si dormierint *D*
duo, fouebunt mutuo: unus quomodo calefiet? Ecclesiastes hoc dicit: Bonũ fouerit & inflãmari in amplexu uerbi. Ignitũ. n. elo *Ecc. 4. c*
quiũ dñi uehemẽter, & spiritualibus æstua re desideriis: ideo nõ dabo somnum oculis meis, & palpebris meis dormitionẽ, donec introducã illũ in cubiculũ matris meæ. Tũc quiescã, & suauis erit somnus meus. Quasi dor-

dormiuit Ioannes recumbens in pectore Iesu, ubi reconditi sunt oẽs thesauri sapientiæ & scientiæ Dei. Ibi uerè quietis locus, intelligentiæ serenũ, sanctuariũ pietatis, delectationis cubiculũ. Hic dormi, ut videas, quod ipse vidit, verbum in principio, uerbũ apud Deum, & verbũ Deum, & intelligas in Christo cum patre existentiã coæternitatem, personalẽ diuersitatem, & vnitatem consubstantialem. Quid tibi uidetur similius somno? Huc se nõ possunt humani tractare intuitus, irrumpere ratio. Denique non uidebit hæc homo, & viuet. Bonum est ergo te obdormire, & humanorum sensuum, & affectuum obliuione sopiri, ut huiusmodi somnia formare possis. Hoc Apostolum cubiculum est *Gal. 4. c 2. Cor. 5. c*
qui nos genuerunt in Christo. Quasi mater est Paulus, cum dicit: Filioli mei quos iterum parturio donec formetur Christus in uobis. Matrem habes, vis habere, cubiculum? Nostra, inquit, conuersatio in cœlis est. Vis somnum? Mente, inquit, excedimus Deo. Huc ergo transit cum dilecto, hic mane, hæc meditare, in his esto: aut si isto p
tingere non potes, temperantius age: si *E*
non potes recumbere in pectore Iesu, ubi *Esa. 9. b Deu. 33. b*
indefessæ puteus sapientiæ, requieſce inter scapulas, ubi patientiæ eius exempla & mysteria contempletis. Inter humeros eius, qa principatus factus est super humerum eius. Et de Beniamin dictum est, quod amantissimus domini inter humeros requieſcet. Requieuit quidem, & obdormiuit Iesus in cruce, & tu cum ipso in passionis eius fide, & memoria dormis, uel potius inter istas fortes discurre inter pectus, & humeros, inter fidei mysteria, & manifestationem ueritatis. In altero fac tibi domum, in altero cubiculũ. Amantissimus domini Beniamin quasi in thalamo morabitur tota die, & inter humeros requieſcet. Vides quomodo inter humeros thalamum collocat. Quid ergo erit in pectore? Vtrobique planè contemplationis pulchræ locus, & inter humeros, & intera ybera. Sed uberior gratia in pectore ubi amoris locus, cogitationum sedes, amplexus occasio, & cernendi copia multus. Bene ego in pectore Iesu thalamus, immo, thesaurus. Ibi enim & delitiæ sponsi, & diuitiæ uerbi, quia in illo abscondti sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei. In hos ingredere thesauros, absconde te in abscondito faciei eius à conturbatione hominum, & nemo te exsuscitet neque euigilare factat donec ipsa uelis. Deniq; & hoc habet ea, quæ subsequitur, adiuratio spõsi Christi Iesu qui uiuit, & regnat in secula. Amen. F

Sermo XIII.

ADduc capituli huius nos discussio tenet. Tenui nec dimittam illum. Ita ne adhibẽda est diligentia, & studiũ ut dilectus tuus apprehẽsus retineatur? Si sponsus est, & amanti respondet exæquo, qũo non vltro cohæret tibi, & astringitur gratis? Deniq; hoc habet impatiens zelus amantium, vt et expulsus importunè se ingerat, & pudorem dediscat æmulatio dura. Nunc autem dicis. Non dimittam illum, quasi declinare volentem si non instantius retineatur: Qũo si amat aut declinare uolet aut auelli se sinet? An fortè suspicionibus amatorijs moueris, & superuacuo quodam metu amittẽdi, pro multo affectu retinẽdi? Non est tamen superuacuus timor, ubi exitus in ancipiti pendet. Non est superuacuus inter pericula metus. Sed domestica tibi magis metuẽda est leuitas. Nã Deus ille, & nõ mutatur. Innata tibi leuitas uicina est lapsui & instabili quodã uagæ mentis motu facilli mè abripieris, si non firmè adhæseris. Sed nos iam ad primitiuã uerba hæc referamus ecclesiã. Eius. u. esse, videtur fidei, & charitatis iura aduersus persecutionũ iniurias prophetica quadã præsumptione sibi defendentis. Vide etenim quã multi conati sunt spirituale hoc Christi, & ecclesiæ uel diuellere, vel adulterare cõnubiũ. Cõtemplare adhuc initia latentis ecclesiæ, quando uelut noua nupta in primos Christi properabat amplexus. Quid furoris, quid fraudis illis Iesu bone sustinuit diebus? Oportebat quidẽ hæreses esse, oportebat & persecutiones esse, ut tanto adhæreret dilecto tenacius, quãto ab eius uel fide uel confessione uehementius se abrũpi videbat. Quis nos (inquit unus, p
uniuersa ecclesia) separabit, à charitate Chri
sti? Deniq; nõ est in illis vel fidei corrupta veritas, vel confessione obturata libertas. Propter Sion, inquit, nõ tacebo, & propter Hierusalem non quiescam. Cæsis in synagoga discipulis denũtiatum est ut tacerẽt. Sed illi propter Sion non tacent, & propter Hierusalẽ illam carnalem non quiescunt. Vere carnalis synagoga, quæ uiuificantem in se extinxit spiritũ, & ecclesiæ extorquere conatur. Non probauit Christum habere in notitia: *Cant. 3. a* *Rom. 8. g* *Esa. 26. a* G

Universidad de Deusto
Biblioteca

titia:ideo tradita est in reprobum sensum. Reprobauit enim lapidem probatum, lapidem electum,tenuit legem, sed Christum nescriuit: tulit clauem scientiæ, nec ipsa introuit,nec alios intrare permisit. Quis nobis claudit,quibus Christus aperuit? Super humerum eius clauis domus Dauid, quæ aperit,& nemo claudit,claudit & nemo aperit. Aperuit gentibus, & clausit Iudæis. Cę citas enim in Israel contingit ex parte, ut gentium plenitudo intraret. Cœca est Iudæa, & in literæ uelamine oltium inuenire nescit. Synagoga prædicat, uelamen reprobat, ueritatem non recte vel diuidens. Recte enim diuideret,si literæ obseruationem
H ab eius interpretatione distingueret:si aliud
Ecc. 3.a tempus illius antiquitati, aliud huius nouitati daret. Tempus enim suendi, & tempus scindendi. Similiter enim & illa præcepta sunt,& ista prædicta sunt. Sed in illis figura, ista sub figuris. Ecclesia iam ista dimidit, & scindit quæ fuerant consueta: etsi nouit literam aliquando secundum carnem, sed iã non nouit synagoga,quem inuolutum quaCan.3.b si tenuit rei elatum dimittit. Ecclesia dicit: Tenui nec dimittam, Synagoga reprobat, imò & exprobrat:sed Ecclesia non ueretur
Mat. 24 a à uoce exprobrantis, obloquentis, à facie inimici, & persequentis. Denique seruus ille nequam dicit in corde suo: Moram facit dominus meus uenire, & ideo percutit pueros domini,quia iam eius nouerunt, & nunciant aduentum: sed illi propter Sion non tacent & propter Hierusalem nõ quiescunt. Corpus possunt percutere, non possunt ab animo Christum excutere. Flagellis firmius ligata est in corde eorum affectio Christi. In synagogis flagellati sunt, in custodias traditi ad cathedras tracti, sed gaudent in his omnibus, quia digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Tenui, nec dimittam illum. Tenui,quia non timuit dum turbaretur omnis terra, & maiores mundi huius potestate transferentur aduersus illam in cor amaritudinis. Adglutinata est sponso funiculo,qui rumpi non poterat. Funiculo charitatis,qui reicit excidi,
1. Co. 6. d quia illa nunquam excidit: fiducialiter ergo,quia charitate adhæsit. Qui enim adhæ
I ret Deo, unus est spiritus: ubi autem spiritus domini,ibi libertas. Ideo libere egit,& spei suæ confessionem tenuit indeclinabilẽ. Et tunc quidem fatuitatis res fides videbatur,& confusione digna confessio. Quid confusionem nomino? Extremi res erat periculi. Non tamen timere poterant eos,qui occidunt corpus. Spiritus enim uitæ ante faciem illorum,Christus dominus. Ideo & Thr.4.d a carne auelli se facillius passi sunt, qui ab eius charitate nihil sibi de se retinuit ut illũ teneret,Ideo dici. Tenui nec dimittam illũ. Plane inter tot peruertentes, & persequentes tenuit strenuè, & dũ adhuc tenera erat Can.3.d nostra fidei ætas. Donec introductam illum in domum matris meæ. Iam introducta est fides nostra in tutum. Non est qui palã impugnet illam,sed qui fuerant persequẽtes, facti sunt obsequentes: & qui peruertentes,& facti sunt dirigentes. Iam introducta est de campo in domum,de pelago i portũ. Iam in fauorem uersus est persequentium furor principum, & uersuræ hæreticorum cauillationes,catholicæ fidei syncera uerita te redargutæ silnerunt. Iam erepta est fides nostra,creptus est Christus de contradictionibus populi. Iam constitutus est in caput gentium,nec positus est nunc in signum cui contradicatur. Post tot desudata martyrum pro fide Christi certamina,postquã tot fregit persecutorum uiolentias, & hæreticorũ refellit versutias,postquam non est amplius in cruce Christi scandalum,sed gaudium,& facti sumus mundo huic non theatrum cõtumeliæ,sed triumphus gratiæ,post tot enarigata pericula,nonne tibi uidetur,quasi de campo quodam pugnæ & laboris in pacis & quietis introduxisse cubiculum dilectum suum Ecclesia Christi? Vides ergo in institijs Ecclesiæ nascentis necessariam diligentiam,ne dilectus tandiu desideratus,& tandem apprehensus posset extorqueri. Qui ergo nunc de cætero fiet,quando in tutum introductus est, & quasi in thalamum perfidem? Dabitur de reliquo desidiæ locus, & diligentiæ uale dicemus? Periclitabitur in tranquillo, qui in tempestate non potuit? Luc. 2. d An non periclitatur qui moritur? Sine operibus mortua est fides. Commendat Apostolus fidem,sed illam quæ per dilectionem operatur. Vbi dilectionis opus est,uel dilectio operis,ibi uita est fidei. Quid si est in credulitate ueritas,in confessione,libertas, & non ibi p dilectionẽ uita? Funiculus iste triplex est non est,& facile rumpitur. Deniq; imaginaria libertas, nec tam nititur cõcessio talis libertate sua,quam aliena licẽtia utitur. Precaria est,non propria, ex principum fauore pendet, nõ procedit de calore fidei.

fidei. Fides feruore charitatis animat ad uitam. Pigra planè ubi discrimen impendet, si
Eph. 3.d non confessionis sibi uẽdicet libertatem beneficio dilectionis. Alioquin a mortuo,quasi qui non sit,perit confessio. Est ergo sine charitate,& fides mortua,& confessio uana. Apostolus dicit Christum habitare per fidẽ
L in cordibus nostris. Nunquid per mortuam? Si intus est ueritas,& foris diuisus est Christus, nondũ ex integro introduxisti dilectũ tuum,ubi dimidius est foris. Quid si nec dilectum? Quomodo n.dilectus,si fidei non fuerit sociata charitas? Christus resurgens
Rom.6.b ex mortuis,iam non moritur,sed sibi nõ moritur: uide ne tibi, aut magis tu ne illi moriaris,alioquin quæ poterit esse mortui,uel cum mortuo delectatio? Quanam ergo ratione dilectus esse dicetur, ubi dilectio non est? Si habitat Christus in corde tuo per fidem,sed foris est per dilectionem,vereor, imò uerum est,quia dimidius in te est, uel mortuus. Viuo,inquit Paulus, iam non ego,
Gala.2. uiuit verò in me Christus. Potus & tu tibi uocis huius usum assumere,si tamen cum eodem dicere potes. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctũ, qui
Rom.5.a datus est nobis. Sed est in alijs hæc uita laboriosa,in alijs libera, & in spiritualibus quibusdam delicijs agens. Quod si in carnis iura totus transisti,& principibus tenebrarum in cordis tui recessus facilis, & familiaris aditus patet,& immundis amatoribus animã tuam prostituisti, quæ erit ibi conuentio Christi ad Belial? quæ societas lucis ad tenebras? Si uero uitiis,& incentori uitiorum indixisti pro Christi charitate conflictum: etiam quidem dilectum tenes, sed nõdum tibi res est in tuto. Turbaris adhuc,& thalami tranquillitate non frueris. Fides in portu
M est,sed prauæ consuetudinis impetus,& tentationum,uel emergentium,uel frequentiũ cumulus adhuc tibi frangendus,aut certe fugiendus est. Tene constanter inter discrimina ne te effugiat,donec introducas dilectum in domum matris tuæ, & in cubiculum genitricis tuæ. Tene cum labore, ne minus cauto,& parum curioso citius elabatur.
2.Tim.3.c

Fide tenes, professiones tenes tene moribus,tene conuersatione,nec dimittas. Non est de cætero nunc pro fidei ueritate conflictus,sed spiritualis huius certaminis æstus aduersus mores bonos, & uitam honestam totus incanduit. Instant his diebus nouissimis tempora periculosa, quando sunt homines seipsos amantes,cupidi,elati,inuẽtores, imo & incentores malorum. In exortu fidei Christianæ persecutio nominis huius grauis erupit. Hodie pestilentia morum fœda satis,& lentanimis exhalat. Corrumpunt.n. mores bonos exempla mala. Trahe nos bone Iesu, in odorem unguentorum tuorum, ne pestilens aura de uicino erumpens,salem sapientiæ in nobis insatuet. Sermo vester Colo. 4.e Paulus inquit,semper in gratiæ sale conditus sit. Nunquid solus sermo, & non potius uisus,auditus, incessus, omnis denique exterior gestus sale cõdiri dẽt? Placete,inquit, omnibus per omnia,sicut & ego. Quod si in 1. Co.10 g fatuati sunt Ecclesiæ Principes, plebes in quo salientur.

Et nos,fratres,qui religionis professores sumus,sal esse terræ debemus. Si ergo & in nobis sal euanuerit,in quo salietur? Factus est sacerdos sicut populus,ut licentius populus,sicut sacerdos fiat. Mundo se monachi studio conformans,& qui in mũdo sunt,errorem suum nostrorum satis uersute, & nimis uere tuentur exemplo. Mutuis ad uitia A
fe seaut informant,aut fouent exemplis,pastores,populi,seculares,& religiosi,prõptuaria plena sunt huiusmodi,eructantia ex hoc in illud,aut turpis, aut tepidæ conuersationis spiritum pestilentem. Heu quam auido cordis ore prauum hunc attrahimus spiritũ & corrumpentem haurimus auram. Pestilẽtia hæc passim influit per fenestras nostras. Iesu bone quando erit, si tamen aliquando erit,sicut fides integra,sic & incorrupti mores? Quando continget,ut sicut cum ueritate pax,sic non sit pugna pro uirtute. Quãdo integrum te,& ex arbitrio ex contemplationis,& quietis cubiculo cõplectemur? Pauci sunt in Ecclesia, qui in hunc statum peruenerunt,sed tñ pro parte profitentur. Tenui nec dimittam illũ,donec introducam in domum matris meæ, & in cubiculũ genitricis meæ. Non est tota talis Ecclesiæ facies, sed tñ multa talis,ut dicere possit. Tenui nec dimittam illum,donec introducam in domum matris meæ,& in cubiculũ genitricis meę. Fides profusior est;contracta negocia charitatis. Nunquid in uniuersitate credentium hanc aduertere est distinctionem, & non ẽt in singulis nobis? Quis enim erit cui sicut ueræ,& indubitatæ fidei, sic etiam affectuũ piorũ integritas constet? Magnus planè est si quis est,qui sicut nunquã titubat in fide,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ita passionibus animi nullis turbetur. Plane talem ego dixerim cubiculi secreta ingressum. Bonum cubiculum cordis tanquillitas. Cum aliis laborat sapientia, sed cum humili & tranquillo quiescit spiritus domini, & in pace locus eius. Sed hic quiescat interim sermo noster, magis uerò sensus noster in hoc utinam requiescat secreto cubiculi, vt quod experientia docuerit, expressius resundat sermone sequenti, præstante domino nostro Iesu Christo, qui cum patre, & spiritu sancto uiuit, & regnat Deus per omnia secula seculorum. Amen.

Sermo decimusquartus.

Cant. 3.b. ADiuro uos, & cætera. Patet illam obdormisse, pro qua talis est facta adiuratio. Quidni dormiat, cum dilecto ingressa matris cubiculum, deliciarũ recessus? Dormiuit cum patitur mentis excessum de accessu dilecti. Adiuro, inquit, uos ne suscitetis dilectam. Beata plane, quæ dilectum hunc & tenere permittitur, & dimittere non compellitur. Tene quod tenes: tene & attrecta morose, & diligenter uerbum uitæ, reuolue volumen vitę, volumen quod reuoluit Iesus, imò quod est Iesus. Inuolue te illi, inuolue te illa, qua inuolutus est ipse, sindone: quia amictus est lumine sicut uestimẽto. Induere dilectum tuum Dominum nostrum Iesum Christum. Excide tibi memoriale diligenter in petra, monumentum nouum, in quo nondum quisquam positus fuerat. Christus enim petra. Semper noua reperiri possunt in Christo. Ad noua põt penetrari. Multi sunt in illo recessus, thesauri sapientiæ innumerabiles. Non est uno contentus uellere, sæpius tonderi põt. Bona uellera sunt sensus mystici, sacrati affectus. Talib. abundat Iesus. Nudari, expoliari, non põt. *Psal. 118. x* Lætabor, inquit, super eloquia tua, sicut qui inuenit spolia multa. His te uesti spolijs, inuolue uellcribus, ut calefiant, sicut scriptum est, latera tua. Eloquiũ enim eius ignitum. In his quiesce, ut suauis sit somnus tuus, sicut Salomon ait. Denique & sponsus istum dilectæ suæ somnum tuetur, & fouet, illam exsuscitari uetans. Adiuro vos, inquit, per *Cant. 3.b* capreas, ceruosq; camporum. Nona planè adiuratio, nec plus habens admirationis in specie, quàm in uirtute mysterii. Quærens quid in se sacramenti inuolutum contineãt hæc animalia, quandam liberę mentis alacritatem, & agilitatem spiritus, cursim se & saltatim (ut sic dicam) ad superiora ferentis, intelligo obumbrari in illis. An non & tibi uelut capreæ, & cerui uidẽtur, qui licet in corpore commorantes, corporis tamen euaserunt incommoda, & spirituali leuitate pondera carnis pene non sentiunt, & terrenæ molis materiam nesciunt mentis beneficio. Hi sunt qui spiritu ambulantes, vltra non sẽtiunt desideria carnis: aut si sentiunt, langui da certe, & quasi palpitantia, ad extremum *Rom. 8.b* ducentia halitum. Vos (inquit Apostolus *2. Co. 5.d* his qui huiusmodi sunt) non estis in carne, sed in spiritu. Denique etsi cognouimus Christum, secundum carnem, iam non nouimus. Iam totus spiritualis factus est, iam D se ad solitudines cœlestes contulit, iam con *Cant. 2.b* scendit ad superiora. Ideo dicit Ecclesia. Similis est dilectus meus capræ hinnuloq; ceruorum super montes Bethel. Ad hos te montes inuitat, qui dicit. Si consurrexistis *Colo. 3.a* cum Christo, & cætera. Quasi capreante spiritualem fieri uult Paulus, qui ad illos te cę lestes montes prouocat, qui singularis illius hinnuli te uestit imaginem. Sicut, inquit, portauimus imaginẽ terreni, portemus & ima- *2. Co. 15.a* ginem eius, qui de cęlo est. Bonus ceruus, & *f* ipse Paulus, qui ait. Nostra conuersatio in cœlis est. Bonus planè ceruus, quem spiritus Domini uegetat, & agit. Spiritus enim *Phil. 3.d* Domini subtilis, & mobilis. Boni cerui quos uox Domini præparat, quibus reuelat condensa mysteriorum, condensa in quibus benedictus ille latitat hinnulus. Bona certe capreа, quæ ad omnia, quæ uel sibi proposita sunt, vel inposita, impigra & indefessa deuotione spiritus dicere potest. Paratum cor *Ps. 56.b* meum Deus, paratum cor meum. Quæ eã quæ retro sunt obliuiscens, ad anteriora extenditur. Audisti communia, audi singularia ut aliquid distinctionis inter hæc assignem, animalia, nec confusa, & indifferens sit de utrisq; disputatio. In ceruis antiquitatem attende uiuendi, & uidendi acumẽ in capreis. Cerui quadam arte naturali a senio se tueri perhibentur, & nergentem in defectum uicam rediuiua nouitate ab interitu reuocare. Christus singulariter non tam ceruus, quàm hinnulus dicitur: qui nititur æterna nouitate, nec habet aliquid uetustatis admixtum, quod subinde renouatione indigeat. Ille singulariter capreа uidendi priuilegio. *Luc. 10.d* Denique nemo nouit patrem nisi filius, & cui ipse voluerit reuelare. Omnia autem nuda, & aperta sunt oculis eius. Ergo & hi quoque quasi capreæ quædam spiritualeS intelliguntur, qui reuelatos habent mentis oculos in agnitione Dei, qui spirituales effecti diiudicant omnia, & perscrutantur, qui reuelata facie gloriam domini contemplantur. Cerui uerò sunt in eo, q̃ in eandem imaginem transformantur a claritate in claritatem tanquam a domini spiritu, qui uetrem deponentes hominem, nouum induũt eum, qui creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis: qui senescentem deuotionem, & quodam languentem tædio, in nouum denuò feruorem reducunt, & perseuerantiæ fastidia nesciunt reparatione frequenti.

Isa. 40.e Qui, inquit Esaias, confidunt in domino, mutabunt fortitudinem: non quidem, ut ueterem perdant, sed vt nouam adijciant. Mutabũt fortitudiné instauratis frequẽter incremẽtis. Mutabũt inqt, fortitudine: current, & nõ laborabũt: ambulabunt, & nõ deficient. Musat o hæc profectuum uidetur F innouatio iugis sine defectu sine fatigatione. Bona quidem fortitudo, quæ currens licet cum labore, tamen ad defectum declinare non nouit. Melior plane, quæ nec laboris sentit molestias: sed oppositarum difficultatum transilit scandala, & uelut in campestri planitie explicitus gressibus vtẽs, iux- *Hier. 2.c* ta quod scribitur. Cursor leuis explicat uias suas. Hoc est, quod in præsenti ceruos cãporum dicit, quod illis quælibet aspera, & ardua quælibet plana sunt, & per uia, & inoffensis expolita cursibus, quasi planioris æquora campi. Vox domini, uox intimæ inspirationis, mentis auribus suauiter illapsa. Illa est utique, quæ ceruos humiscemodi præparat, quæ reuelat condensa. Nam si qua condensa sunt, & crebris scandalorum quasi spinarum aculeis obsita, illis condensa non sunt, quarũ domus perficit pedes quasi ceruorum, qui nullo iniuriarum obice tardari possunt magis autem complacent sibi in tribulationibus, & acceptas habere non norunt iniurias, aut nec respicere penitus, ex uchementia desiderij ad superiora properantis, & intendentis in anteriora. O misera hæc tempora nostra, quomodo ab hac regula in contrarium omnes pene resilimus, etiam quæ pietatis plena sunt specie, ad iniurias interpretamur. Vbique fere obicem patimur, & impingimus in planis, & lubrica facta sunt in plateis vestigia nostra, sicut di- *Thr. 4.d* cit Hieremias. Omnia nobis obtrusa quærimur, siquidem iter pigrorum quasi sepes spinarum. Ad querelarum occasiones gratu lamur, ad suspiciones parati, ut, quemadmodum scriptum est, terrere nos uideatur sonitus uolantis folij, & animi molestias manibus, & verbis accersire nitamur. Inde est, quod spiritualium virorum nimis crebro in quietamus quietem, interrumpimus ocia, & mentis ad superiora intentæ perturbamus soporem, & a gratissimo spõsi auellimus am G plexu. Huiuscemodi ergo molestias quas uel peruersitas quærit, uel infirmitas parit à dilecta sua sponsus auertit, filias Hierusalẽ ad spiritualem quandam alacritatẽ inuitãs. Hoc enim sibi uult, q̃ per capreas, & ceruos adiurat, ut spiritualium ad æmulationé pro uocentur uirorum, & ab infestatione impor- *Cant. 3.b* tuna dilectæ quiescant. Adiuro uos ne excitetis dilectam, donec ipsa uelit. Vtile uobis est, ut dilecta cuigilet: sed expectate donec ipsa uelit. Eius expectetur arbitrium, ad cuius curam vestri spectat officium. Tunc uolet, cum spiritus illam uelle docuerit. Vnctio spiritus docebit illam. Adhærens enim dilecto, unus cum illo effecta est spiritus. Ideo dicere potest. Spi- *Esa. 61.a* ritus domini super me, eo quòd unxerit me, euangelizare misit me. Ergo euangelizabit uobis, cum acceperit tempus a spiritu. Interim bibulat hauriat, quod refundat uberius. Contemplationis gratia compassionem non euacuat, sed informat, & mentis excessus temperantem reddit infirmus. Denique cum dormit Adam, uirilis costa in infirmiorem mollescit sexum, & propter socialem copulam de latere uiri formata est mulier, imò in sociam mulierem Adam ipse conuertitur, & conformatione quadam transit in coniugem. Ideo dum cuigilat, charitatis uocem primam emittit in compari sua seipsum agnoscens. Hoc nunc os, inquit, de ossibus meis, & caro de carne mea. At non tibi Paulus videtur virilem dignitatem in humiliorem sexum deflectere, cum dicit se factum infirmis in- *Gen. 2.d* firmum. Quasi spiritualis Adam Eua efficitur, dum subiectis compatitur Apostolica firmitas, & sublimitas uirtutis, & scię tiæ sobrietate quadam capacitati tempe- H ratur infirmorum. Et si mente excedit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Deo, sobriùs tamẽ sit filiis. Mentis excessus bonus est sopor: non superbiam inducens, sed sobrietatem docens. A diuro uos ne exsuscitetis dilectum, donec ipsa uelit, etsi mẽte interim excedit Deo, iterum tamen sobria fiet. Si modò dormit, euigilabit rursum ut uina, quæ repetit, cũ temperamento quodam uobis refundat. Ipsa nouit quando diuidat prædam domesticis, & cibaria ancillis. Quomodo non miserebitur filiarum uteri sui, quæ nec ancillas præterit? Bonæ tamẽ filiæ ancillas se reputant, & naturalem nesciunt libertatem, dum ueritatis spiritu libertas se esse recenset. Verè enim liberæ sunt, quas liberat ueritas, & ideo alieni libertatem ignorant, quæ per adoptionem liberatas se gaudent. Denique quanto magis est gratuita adoptio, tanto est abiectio deuotior. Eædem ergo ancillæ sunt, & filiæ: qa ubi maior est in adoptione diguatio, ibi iustior in subiectione deuotio. Ne suscitetis eam donec ipsa uelit. Ipsa nouit quando diuidat prædam domesticis, & cibaria ancillis. Non est de ista metuendum quod legitur. Filia populi mei crudelis quasi Struthio in deserto. Struthio pennæ speciem habet, caret tamen affectu uolandi. Nescit per mentis excessum volare: propterea speciem non visitat suam, sed derelinquit in terra oua sua. Obliuiscitur, quòd pes conculcet ea, bestia conterat. Non nouit in contemplationis soporem assurgere Struthio, ideo se compassionis affectu non induit. Ad commodum enim spectat filiarum in mentis excessu dormitio matris, & totum de compendio est, quòd spiritualis eius somnus protrahitur. Ideo dicit.

Thr.4.d

Can.3.b Adiuro uos ne suscitetis dilectam, donec ipsa uelit. Bona adiuratio per quam & matri parcitur, & profectus quæritur filiarum. Quanto enim liberius vacat, & uidet, tanto uberius adolescentulas reuisit. Quanto sublimius suspenditur, tanto condescendit humilius, condescendit vtilius, quid uultis tempora dispensare, quæ sponsus posuit in uoluntate dilectæ? Ne exsuscitetis, inquit, illam, donec ipsa velit. Tũc uolet cum ab oculis eius euolauerit uisio dilecti. Lubrica est eius præsentia, & elabitur subito. Ego, inquit, dilecto, & ad me conuersio eius. Quid tam sanctam tentatis commercium ante tempus diuellere? Beata collatio, sed breuis hora. Sufficiat illi brevitas sua, quid illam decurrere uultis. Nihil tam exiguo imminuendum est momento. Fruatur interim libere hora fugaci. Exsuscitare eam uultis, & auellere ad uos quam Christus exsuscitat, & in se euigilare facit? Denique etsi dormit ipsa, sed cor eius uigilat in Christo. Petrus, & qui cum ipso erant in monte, grauati sunt somno, & euigilantes uiderunt maiestatem Iesu. Bene grauati somno, in quibus humanus reprimebatur sensus. Grauabatur, & reprimebatur in ipsis quod erat ex ipsis, ut ad ea, quæ mundi sunt cœci, & hæbetes, tantum ad cognoscenda, quæ Dei sunt, spiritu euigilarent exsuscitari diuino. Euigilantes, inquit, uiderunt maiestatem. Bene ergo uigilat, qui talia uidet, qui uidet gloriam unigeniti a patre, qui audit arcana uerba, quæ nõ licet homini loqui. Non licet ei dici in quo filius Dei nondum resurrexit. Videte, inquit, nemini uisionem dixeritis, donec filius hominis a mortuis resurgat. Non potest ei dici uisio, in quo nondum Christus resurrexit. Denique simile dictum est Mariæ. Noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem. Noli licet ei dici, qui non est raptus in paradisum, in locum deliciarum, in locum de quo Petrus dixit: Bonum est nos hic esse. Bene exsuscitatur qui in hunc cum Paulo rapitur paradisum, qui ascendit cum Petro in montem, qui uel una cum Christo potest hora uigilare, quem non homo tangit, sed exsuscitet, & euigilare faciat Christus. Et Petrũ ipse tetigit, ideo euigilauit, & uidit maiestatem eius. Denique & hæc ipsa dilecta uide qualis exurgat de sponsi amplexu. Quæ est ista, inquit, quæ ascendit quasi uirgula fumi? Sed nos iam hic ascenden tem reuocemus sermonem, & capitulum hoc alteri seruemus principio imò illi qui de seipso dicit. Ego principium qui & loquor uobis. Qui utinam nobis sit, & sermonis principium, qui & cordis uerbum vt quæ locuturi sumus de ipso, prior ipse loquatur in nobis. Loquere domine, loquere mihi, & loquere pro me. Increpa pro me filias non Hierusalem, sed Babylonis: dic ut sedeat, & taceat filia Chaldæorum. Deus bone quantæ sunt hodie filiæ Babylonis, quæ nesciunt cantica Sion, propter quas organa nostra suspendimus. Quanti sunt filii Edom, qui nos exinaniunt, & exhauriunt lætitia spirituali? Compescis filias Hierusalem ab infestatione dilectæ. Vtinam mihi Domine a filiabus parcas Babylonis

Cant.7.b

k

Luc. 9.d
Ioan.1.d

Mat.17.b

Ioa. 10.d

Can. 3.c

Ioan.8.d

bylonis. Dispar.n. est, & satis molestior vexatio malignantiũ, quam amantiũ. Sed th nescio qua nostri tẽporis huius miseria ipsi amantes facti sunt malignantes. Quanta malignatur hodie amicus in sancto? dix isse debui inimicus, sed dixi quod magis dolet. Ipsi amici facti sunt inimici. Amici professione inimici affectione. Specie amici, sed amicitiæ virtutẽ differentes. Amicus Absalon, qa filius: sed quanta malignatus est sceleratus in sancto, filius in patre, Absalon in Dauid? Absalon pax patris dicitur. Bonum plane nomen, sed ipse nominis huius virtutem abnegabat. Affectauit regnum, incestauit cubile. Fœlix tamen Dauid, cui inter tot filios non nisi unus persecutor erupit. Quem mihi da bis hodie inter magistros, cui non nisi vnus Absalon insidietur? An non quasi Absalones sunt quidam qui, sicut scriptum est, Pacem prædicant, & mordent dentibus? Affectant locum patris, fœdant cubile, dum praeuis susurijs socios corrumpunt: & subuertunt corda innocentium, in quibus patris spiritus suauiter quiescebat. Imitatione Absalon est, qui magistri, & locum sibi arrogat, & uitæ derogat, pacem prædicat, & mordet dentibus. Malus est morsus derogatio, malus cibus de quo dicitur. Dulce est.n. in ore eius malũ, & abscondit illud sub lingua sua. Abscondit donec euomat in tẽpore uirus collectum. Quanta malignatur amicus in sancto? Denique quæ non vider, suspicatur: Posuerunt, inquit, signa sua signa, & non cognouerunt. Ponunt quæ non inueniunt. Ponunt quæ praue postea exponunt. Signa, inquit, sua; seipsos.n. in signum ponunt, cum ex iuæ prauitatis regula alios metiuntur. Signa, inquit, quasi dicat: tantum signa, & non veritatem. Signa non certitudinis, sed suspicionis. Et non cognouerunt. Non.n. cognitione, sed coniectura nituntur. Malignatur inimicus in sancto. In quo sancto? In sancto sanctorum. In sancto qui dicit: Qui uos spernit me spernit. Temerarium est, vt dicit Apostolus, alienum seruum iudicare. Tu ergo quis es qui Dominum tuũ iudices. Qui enim potestatem dijudicat, ordinationem Dei dijudicat. Denique conqueritur, & dicit: Tulerunt a me homines iudicium meũ. Filij hominum, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Vanitatem utique diligitis prælationis, & ideo quæritis in prælatis vestris mendacium prauæ suspicionis. Vani enim filij hominum, mendaces in stateris, mendaces in iudicijs. Et vtinam pro nimo mihi sit ab humano die iudicari, dum ęterni die expecto iudicium. Cum, inquit, accepero tempus, ego iustitias iudicabo. Ipse iustus iudex tempus expectare se dicit, ut iustitias iudicet, & tu tibi ante tempus assumis iudiciũ? Pater omne iudicium dedit filio, & tu tibi, quod non accepisti iudiciũ assumis, & hoc in patrem? Vide ne fortè in eũ patrẽ, a quo omnis paternitas in cœlis, & in terris nominatur. Viperæ generatio matrẽ suam comedit, & dente venenato doctoris vitam corrodit. Non sunt istæ filiæ Hierusalem, & filiæ pacis, sed Babylonis: quando in crepabis illa, & dices: Filiæ Babylonis nolite flere super me, sed super vosipsas flete? Siquidem improperia eorum, qui uices tuas gerunt, in te redundant, nec est murmur eorum contra nos, sed contra Dominũ. Parcite ergo a murmuratione, quæ nõ prodest vobis, & alijs nocet. Tu Domine, tu potius obstrue os loquentium iniqua, & ne claudas ora te cauentium. Sed quid iam nunc queris his vlterius immoror? Non id nunc gero propositi, vt nostra defleam, sed ut aliena cantem. Sufficiat paucis nostra deploraſſe. Iam a lamentis reuertor ad cantica. Illa nobis animũ præstante, & os, & ocium, qui cohiber inquietos a sponsę somno Christus Iesus, una cum patre, & spiritu sancto regnans per omnia sęcula. Amen.

Mich. 3. b

M

Iob.20.b

Ps. 73.a

Ibidem.

Rom.3.a

Psal.4.c

Ps.61.

Ps.74.a

A

Sermo XV.

QVæ est ista quæ ascendit per desertũ, quasi virgula fumi ex aromatibus? Videte, fratres, sicut & videtis, q̃ sit efficax ad increméta gratiarũ tranquillitas mentis, quales metat fructus de interna quiete Xpi dilecta. Videte, inquã qualis procedat de spõsi amplexu. Qualis ergo progreditur a me ne quæsieritis, sponsi potius sup hoc sodales cõsulite. Quid si & ipsis quasi noli, & insolita de secreto dilecti sinu procedit? Noua planè. Nã ipsa nouitas admisrationẽ inducit. Quæ est ista, quæ ascendit? Attende profectũ. In superioribus custodes interpellat, & de uisione rogat dilecti. Hic ipsis custodibus admiranda prorumpit & noua sub specie. Quidni in noua procedat de complexu dilecti? ipse est enim qui de se dicit: Ecce ego omnia noua facio. Etiã quæ noua sunt, ipse renouat. Puta caminus

B

Colo. 3.a

Apo.21.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

est,aurũ admoue. Si purũ est, purgatius red
dit,& rutilãs metallum recentem de forna
ce fulgorem educit. An non caminus Chri-
Ps.118. stus? Ignitũ,inquit,Psalmista,eloquiũ tuum
f uehementer. Hoc camino decocta non põt
nisi noua,& uelut altera prodire creatura in
Christo. Denique & ipsius dum oraret, spe
cies facta est altera: sed tibi altara cum oras
eius fit species. Nam in se manens, vnus in-
nouat omnia. Altera facta est corporalis do
mini species cum oraret, & voluit per hoc
in mente tua orationis commendare virtu
C tem quod illa sit, quæ te intimis alterum fa
2.Cor.3 ciat, & nouum commutet in hominẽ, & me
d ditatio innouet. Nos, inquit Apostolus, re-
uelata facie gloriam Domini speculantes, in
eandem imaginem transformamur, hoc est.
in eandem, quam intuemur, trãsformamur,
Fortè & sponsa de speculationis arcano eã
quam intuebatur, sponsi imaginem uestita
prodit. Noua planè. Nam sodalium circa ip
Cant.3.c sam admiratio nouitatem protestatur. Quæ
est ista, quæ ascendit? ac si dicat, non est
cum illa sicut heri,& nudiustertius. Non
iam amplius circuit ciuitatem: non discur-
rit per vicos, per plateas, per uigiles. Non
errabunda uagatur, sed itinere directo ascẽ
dit. Quæ est in hac ipsa, hæc tam subita no-
uitas. Quæ est ista, quæ ascendit, & ascendit
per desertum? Desertum verè,& aridum,&
sterile reputat seculum omne hoc per quod
ascendit,& quanam ratione nobis factus de
serti hui⁹ odor, sicut odor agri pleni, & qua
si ei benedixerit Dominus? Quantos trahit
ad se deserti huius odor,& tenet ne possint
auelli odor iste, odor mortis ad mortem?
Inanitas est quam putatis vbertatem. Deni
que terra sitis est,& imago mortis, sicut di-
Hier.2.b cit Hieremias prophetas. Terra, inquit, si-
tis. Cupiditates .n. mundanas magis irritat,
quàm satiat. Infructuosa est ista quam puras
plenitudo,& si quid est fructus, id fluxum
est,& mutabilitate sua mortis præfert ima-
ginem. Quomodo vbi mortis vides imagi-
nem, odorem uitæ sentire te reputas? Odo
rem vitæ Christi spirat ubertas. Ipse enim
est ager uerè plen⁹, ager fertilis, ager cui be
nedixit Deus pater. Alium præter istum
agrum sponsa nescit, sed desertum reputat,
D & terram salsuginis. Quæ est ista, quæ ascen
dit per desertum? Bonum erit certe desertũ
si non fuerit cor tuum insulcatum inimici
vomere: si non fuerit eius irriguum stillici-
dijs, impinguatum rore; si non quæ super-
seminat zizania in te læta luxurient, imò re
nascantur, quidem quasi fœcundo in solo.
Sterile sit cor tuum, ne tale uel semen pro
ferat, uel semen suscipiat. Anima, inquit,
mea sicut terra, sine aqua tibi. Bonum de- Ps.142.
sertum talis anima, bonum desertum caro b
integra, caro intacta, caro immundis non ex
arata concupiscentis, caro carnalis volupta
tis nescius semina. Qui enim seminat in Gala.6.c
carne, de carne metet corruptionem.
Bonum denique desertum alius virginalis.
Talis erat beatæ illius, & specialis virginita-
tis vterus, quem nullus impudici motus af-
fectionis immundæ temerauit læsio. Ca-
ro ipsius sicut terra deserta, & in via, & in
aquosa, in qua Christus apparuit. Non
tamen deserta pœnitus, quæ Christum par
turiuit, irrigua est, sed defluentis uirtutum.
Ideo quasi puteus dicitur aquarum uiuen-
tium, quæ fluunt impetu de Libano, quòd
virginalis munditiæ candor spirituales re-
fundat gratias. Hortus conclusus uenter
eius castimoniæ uirginalis disciplina, eo ꝙ
integritatis sepem carnalis desiderij, non
dissipauerit ardor, propterea in rabbis ir-
riguus aquis fructum dedit in tempore suo.
Vis audire qualem hæc terra deserta dedit
fructum? Osee te docet qui dicit. Abdu- Ose.13.d
cet Dominus uentum de deserto urentem, E
& deiccabit venas mortis. Quis alius
mortis deiccauit venas, nisi Christus Iesus,
quem nobis intemerati uentris desertum
refudit? Et bene uentus, quia spiritus an-
te faciem nostram Christus dominus. De- Thr.4.d
nique dictus est secũdus Adam in spiritum
uiuificantem. Huius flatu Apostolicæ
nubes uolant, quas Esaias miratur. Quid
mirum si uentus dicitur, quem & nubem
legis? Ascendit, inquit, Deus super nu-
bem leuem: Nec hic leuem, quasi ingam, Esa.19.b
instabilem accipias, sed leuitatis intelligen-
tiam ad spiritualem aptitudinem trahe,
quod corpus incorruptibile multam animæ
grauitatem attulerit, nec depressit terrena
commoratio sensum multa, imò cuncta co-
gitantem. An non quasi uenti facti sunt om
nes qui spirituali leuitate a terrenis elapsi,
conuersationem sibi in cœlo collocant?
Sed ipse speciali ratione uentus, qui reliquo
rum ambulat super pennas uentorum, &
spirituum omnium uirtutes excedit. Iure er
go uentum eum uocat, nominat & uentum
urentem, quod eius flatu peccati sint in no-
bis frigora resoluta, & captiuitas nostra con
uersa

uersa tãquã torrens in austro. Huius se æstu
exustos discipuli senserunt, cum dicerent.
Luc.24.e Nonne cor nostrum ardens erat in nobis
dum loqueretur? Et nescio si uspiam liben
tius spirat, quàm in castæ, & illesæ integrita
tis deserto, & inuio. Hæc loca libenter per-
flat, & casti corporis animam charitatis fer-
uore decoquit, & spiritualibus liquefactum
desiderijs tenues resoluit in uapores, & ue-
luti fumi uirgulam exurgere facit.

F Quæ est, inquit, ista quæ ascendit per de
sertum quasi uirgula fumi? Et bonum de
sertum caro castitatis exhausta, & deiccata
uirtute, quæ nullam delectationis immun-
dæ nebulam exhalet, nec ignem extinguat,
sed nutriat, quem domini flatus succendit.
Ignis hic aromaticam si inuenerit animam
succendit, & alteram commutat in speciem,
& quasi uirgula fumi exhalat in superiora.
Quasi uirgula, inquit, quod per cogitatio-
num disciplinam ab exteriori sit ad interio
ra constricta, & ab inferiori ad superiora di-
recta, quasi uirgula, quod sese ad seipsam
colligat, & supra se porrigat. Sed quid sibi
uult, quòd illam fumi uirgulæ comparat?
An forte per hoc innuere uoluit, quòd non
sit perpetua ac solida spiritualis huius sua-
uitatis gratia, & mentis ascensus, sed facile
sicut fumus liquescat? Suauis est planè, &
omnino spiritualis uapor fumi, in quem se
aromata concremata relaxant. Sed ego uir-
gulæ isti teneræ, & delicatæ turbines metuo
ne illam uentorum flabra diuerberent ne
circunferat procella curarum, & tentationis
auara illam dissoluat, & cedat omni uento.
Exempla nobis metum suadent. Multos
enim uidemus, & dolemus tam insperatos
cessisse, quàm subito erupisse. Meditatio
ne subtiles sunt, orationis impensi studio,
piugues gratia, deuotione quadam dulci u-
beres, effusi in lachrymas: cum subito leuis
impatiẽtiæ occasio quælibet spirituales has
contristat delicias, & exhaurit. An non er-
go quasi fumus tam facile euanescens glo-
ria? Iurè quasi uirgula fumi talis ascensio,
quæ uel propria mutabilitate deficit, uel ac
G cedenti molestiæ cedit. Ego tamen non au-
deo super sponsæ persona fumum pro defe
ctu interpretari. At si tu contentiosè resi-
stis, eum tibi do defectum accipere, quem ti
bi Psalmus commendat. Defecerunt oculi
Ps.118. mei in eloquium tuum. Defecit in salutare
tuum anima mea.

Vtinam hoc Domine defectu attenuẽtur oculi mei, & deficiant. Vtinam hoc defectu deficiat anima mea, deficiat, & liquefiat, & eloquio tuo calefacta, eloquio uehementer ignito, ab omni crasso intellectu, & in te-
nuiorem spiritualis habitudinis auram laxe
tur. Vtinam si quid fuerit in me torpulentæ intelligentiæ, & hebetis desiderij, in subtilio
ris gratiæ usum deficiat, & attenuatione qua
dam, & cacumine spirituali a crassitudine sua uertatur in uirgulam fumi. In talem u-
tinam deficiat fumum animæ meæ uirtus,
& non deficiat sicut fumus, ne dicat. Defece Ps.101.
runt sicut fumus dies mei. Aliud est omni- a
no ita deficere sicut fumus, ut omnino non
sis. Aliud ita deficere sicut fumus, atte-
nuatus animo, & spiritualis sis. Bene de-
fecerat Psalmista, cum diceret. Concupi- Ps.83.a
scit, & deficit anima mea in atria domini.
Quonam enim modo non deficit, quem
Christus inflammat? Ignis ipse est, sicut scri
bitur, & ignis consumens. Qui, inquit, ap- He.12.g
proximat ad ignem. Quis mihi dabit, ut hũc
possim ignem ligare in sinu meo, ut inflam-
met cor meum, renes commutet, & ad nihi
lum me redigat? Iure quasi uirgula fumi a-
scendit, quæ de calore protexit cubiculi, de
uerbi igniti complexu. Suaues tua flamma
Christe uapores euomere solet, & odoris
aromatici fumum producit. Quasi uirgula,
inquit, fumi ex aromatibus. Et fumum
lego qui de Leuiathan ore procedit. Et
item fumum de puteo abyssi prodeuntem,
sed non ibi uirgulam, non aromata lego.
Nihil ibi directum, nihil dulce, sed hor-
ror fumus, & ordo nullus. Fumus hor- Apo.9.c
roris est, qui de puteo procedit abissi.
De hoc fumo impij dixisse leguntur. Fumus Sap.2.a
afflatus est in naribus nostris, & sermo scin-
tillæ ad commouendum cor nostrum. Meis
utinam, Iesu bone naribus fumus afflatur,
quem tuus ignis agit: & de camino tuo ser
mo scintillæ ad commouendum, imo ad
commouendum cor meum. Ignis tuus ignis
consumens est, uitia si inuenit consumit,
& confessionis fumum emittit. Sed non
est iste fumus ex aromatibus. Qui tan- P. 103.
git, inquit, montes, & fumigant. Bonus b
ignis, qui tumores extenuat animorum, &
attactu suo elationes terrenas per emissos
pœnitentiæ fumos euanescere facit. Sed alte
rius odoris, & gratiæ fumus est, quem aro-
mata uirtutum cremata refundũt. Ignis iste, Lu.12.f
ignis quem dominus misit in terram, & uo
luit uehementer accendi, non tantum uitia

Universidad de Deusto
Biblioteca

consumit,sed virtutes ipsas in suauioris gratiæ affectum commutat. Aromata cum integra sunt,olent suauiter,sed hoc igne liquefacta alium longè spirant odorem. Huius odoris fragrantiam sentientes in spõsa spõsi
Can.3.b I sodales mirantur,& dicũt. Quæ est ista,quæ ascendit per desertum quasi virgula fumi ex aromatibus myrrhæ,& thuris,& vniuersi pulueris pigmentarij? Habes in myrrha cõtinentię uirtutem,in thure orationis studiũ in puluere pigmentario inter virtutum copias contriti humilitatem. Et bona myrrha quæ carnalem petulantiam reprimit,& fluxos motus lasciuire non finit, & carnẽ non esse carnalem compellere nititur. Sed contínétiæ nostræ myrrha corpulenta videntur, & minus castigata,& quasi uicina carni, nisi fuerit hoc igne cœlesti, hoc amoris diuini feruore liquefacta. Bona quidem continẽtię myrrha,quæ pergentem ad illi cita cohibet appetitum,sed alterius est suauitatis,& gratiæ quando charitatis ardore liquescẽs crassum omnem,& carnalem nescit effectum.

Quid uero thus? Nonne ipsum est odoris exigui,dum integritas illi, & corpulentia sua manet? Cum uerò flammis subactum effluere cęperit,in odoriferos totum fumos expirat. Simili ratione nonne tibi videtur crassa,& pigra oratio, & corporea quadam tarditate segnis igniti,& intimi eloquij, si non fuerit virtute succensa? Vtique in thure ego accipio orationis materiam,& in fumo gratiam. Dirigatur, inquit, oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Nescit iti
Psl.140.a nere directo ad Deum ire oratio,quę succẽsa non fuerit. Oratio, quæ frigido fuerit de corde expressa,subitò relabitur,nec põt esse perpetua quæ non est prompta. Vim patitur,& nõ est sui iuris. Sed nec sui iuris est planè succensa oratio. Illa contra conatũ reprimitur,ista supra conatum arripitur. Illa conatur,& recidit,ista præter conatũ ascen-
A dit. Illa uiolenter dirigitur,ista uolũtate fertur. Illa uis exhibetur,ista nec cohibetur. Illa laboriosa,ista libera. Illa tristis,ista læta. Illa bona,sed ista optima. Denique est oratio temperatè media inter frigidã, & feruidã illam excedens,sed non accedẽs ad istã. Et,vt ne dicam,prima coacta est secunda directa,tertia arrepta. Prima,ut sic dicam,sitiens,secunda sobria,tertia ebria est. Ista cũ enim est,quæ mente excedit Deo: ideo ascendit quasi uirgula fumi ex aromatib. myrrhæ,& thuris,& uniuersi,inquit,pulueris pigmentarij. Myrrha in puluere pigmentario humilitatis expressit virtutẽ, q̃ ea de magnis
Cant.3.a meritis nil magnũ sentire nouerit, non altũ sapere, sed humili æstimatione reliquarum attenuet merita virtutum,& earum solidita tem quasi ad quandam pulueris exiguitatẽ deducat. Et bene post orationis commenda tionem sub figura pulueris pigmentarij de humilitate subiunxit. Oratio enim humilian
Eccl.35.d tis se nubes penetrat, imò sine humilitatis gratia oratio quantumlibet acuta hebes tamen est,& tristem refundit odorem elatæ myrrha castitatis, neq; fluxos carnaliũ bene restrimgit motus cogitationum continentiæ myrrha,quę animum in superbiæ fumum la sciuire permittit. Contritione multa pigmẽ
Psl.50.b ta rediguntur in pulueremL. Et bona contritio,quoniam cor contritum, & humiliatum Deus non despicit. Bona planè contritio, quæ nihil relinquit indiscussum, nihil tumidum,nthil non humiliatum: nec in uirtutibus ipsis,iustitias ipsas diiudicabit,& arguit non modò de peccato, sed de iustitia, & de iudicio. An non quasi comminuitur, quod redarguitur? An non quasi humiliatur iustitia, quæ diiudicatur? In ueritate, inquit,tua humiliasti me. Nõ omnium est hoc dicere. Infirmiores in uanitate sua humilian
Psl.118.k tur,perfectiores in ueritate Dei. Non põt vanitas veritatẽ diiudicare,sed ueritas uanitatem, & ueritas ueritatem. Spiritus enim dijudicat omnia, Quod humano solidũ & integrum videbatur iudicio,cum inuenerit spiritus ueritatis,euacuar & comminuit illud. In spiritu enim uehementi conterun-
Iob.9.b tur spirituum pigmenta in pulueremM, & iustitia iudicatur. In turbine, inquit Iob conteret me. In turbine spiritus sui,spiritus uehementis, in turbine spiritum meum arripientis. In hoc turbine conteret me,& multiplicabit,inquit,uulnera mea. Integra mihi uidebatur antequam ueniret spiritus uehemens,iustitia mea: sed ipse dijudicat,ipse cõterit,ipse vulnerat, & multipliciter confrin git bonorũ præsumptionem meritorum,sanciam,& languidã humanam docet esse uirtutem. Vtinam mihi hoc modo conteri obueniat,redigi in pulueremN omnium bonorũ affectuũ piarum meditationum. Vtinam,Iesu bone,turbo spiritus tui talẽ animæ meæ pulueremO afflet de plateis cœlestis. Hierusalem,vt in hoc pulueremP sedeam, in pulueremQ sedeã,in pulueremR dormiam,sed pulueremS pigmentario. Beatus,qui in hoc pulueremT moratur,cui suaues,& spiritualiter pulueream cogitationes undique labuntur. Expergit cimi
Isa.26. ni,inquit,& laudate qui habitatis in pulueremU. Denique & sponsa de sęlici expergefacta somno, quasi virgula fumi exurgit ex aromatibus uniuersi pulueris pigmentarij. Vniuersi,inquit. Et ueritas ipsa bonorum uinerfitatem operum, ad quendam te docet pulueremV, & uelut sterilitatem deducere.
Lu.17.c Cum omnia feceritis inquit,dicite,serui inutiles sumus, quæ debuimus facere, fecimus. Fœlix qui tantum, & talem sibi colle git pulueremW,ut quæ iubentur,faciat omnia & reputet quasi nulla, quia uniuersa bona quæ colligit,per humilitatẽ illa conuertit. Paulus ad Corinthios operum suorum aromata multa enumerat. In itineribus, inquit, sępe,periculis fluminum,periculs latronum periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in mari, periculis in ciuitate, periculis in solitudine, periculis in falsis fratribus. Quid deinceps? Quotidiana eius solicitudo omnium Ecclesiarum. Quis,inquit, in
2.Co.12 a firmatur,& ego non infirmor? Quis scandalizatur,& ego non uror? An non quendam bonorum operum pulueremX tibi collegisse uidetur Apostolus hæc,& huiusmodi plura percurrens. Vis adhuc sublimiores aliquas virtutum eius species audire? Veni cum illo ad uisiones, & reuelationes Dei, ad raptum in paradisum, in tertium cœlum, ad beatam illam ignorantiam nescientis,utrum in corpore an extra corpus extasis illa facta
A fuerit,non iam puluis sed fumus. Sed tamen fumo huic spiritualis contemplationis se iactantiæ fumus immisceat,audi quid sequitur. Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ. Paulus stimulatur, ne extollatur. Et quomodo qui hæc audis,refugis stimulari. Quomodo teipsum inter ubertatem donorum aut contere desinis, aut conferi non finis? Molestus stimulus, sed tamen uexatio præstat humilitatem profectui. Molestus stimulus carnis,sed non charitatis. Et passio amara,& discussio seuera, utraque uirtutes humiliat. Sed omnia dulcius, & efficacius procedunt de camino quodã succensi amoris. Flamma hæc non modò uirtutes humiliat,sed etiam immutat, & in nouam conuertit speciem,& de spiritualibus spiritualiores facit. Continentiæ myrra, orationes thus, & in pulueremY pigmentario omniũ

humilis conscientia virtutum, omnia magis serenum producunt vultum, & gratiam speciem cum de hac prodeunt officina. Bona enim contritio,sed concrematio melior. Suauis puluis pigmentarius, sed fumus excellit. Nescio enim quid magis suaue, spirituale magis in fumo,quam in pulueremZ significatur. Ideo quodam igniti uerbi beneficio inter sponsi flagrans amplexus, de pulueropigmentaario in fumi tenuitatem liquescit, de humiliatarum pulueremAa virtutum, in fummum gloriæ. Qualis est putas pernentio cũ tam delicatus sit ascensus? Quò tendit quę B
talis ascendit? Quantus deliciarum est locus,in quem ascensiones istas disponit? Lectus fortè dilecti est. Nam ad illum præcipuè sponsa debet aspirare. Ita planè est. Id-
Cant.3.c eo sequitur; En lectulum Salomonis sexaginta ambiunt ex fortissimis Israel. Et pulcher ordo,ut de lectulo ad lectulum ueniat, de lectulo suo de cubiculo matris suæ ad sui lectulum Salomonis. Nec minus congrua varietas,quod delicijs istis immiscet fortia, & lectulum suum Salomon tam munita custodia uallat. Sed verbi prouentis iam reducamus habenas, nouo capitulo nouum dedicaturi sermonem,præstante domino nostro Iesu Christo,qui uiuit,& regnat in sęcula sęculorum. Amen.

Sermo XVI.

Quàm delicata sponsa ascendit,quã bene sine mole corporis,& quã pe-
O nitus sine corruptione carnis? Quæ nã erit corpulentia vbi fumo conferetur? Quæ corruptela cũ illã nõ caro fluxa, sed aromata cremata exhalét? Delicate ascẽ
Indi.10. a dit,& digna lectulo Salomonis Iudith,& lotã,& vnctam lego,ut regios unguenti suauitate mulceret amplexus. Hæc uero iã unguẽtis non utitur in sponsi gratiam,sed liquefacta effecta est odore ipso vnguenti, sed non omnes verbũ hoc capiunt, non oẽs his pos- C
sunt delicijs perfrui. Si omnes fruerentur, omnes fraudarentur,& in hoc est & pulchra uarietas, & pia charitas, quia alius est qui fruitur, alius qui tuetur. In hoc aliorum & tuta,& læta sunt ocia,quod aliorum sunt munita custodia. Ideo lectulum Salomonis sexaginta ambiunt ex fortissimis Israel. Nõ vult Salomon noster lectuli sui turbari delicias,dulces attenuari affectus ne attentati quidem,pacata diligit qui pacificus dicitur.

Quis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quis noster Salomon, nisi Iesus Christus? Ipse est pax nostra, ipse qui fecit utraque vnum. Ipse pacificauit sanguine suo nō modò quæ in terris, sed quæ in cęlis sunt. Disciplina pacis nostræ super eum. Disciplinam debitæ nobis pœnæ sustinuit, ut nobis iustitiæ pacem refunderet: ipse punit⁹, tu repropitiatus: & tu punitus, sed pœna tua pacem tibi parturire non potuit. Hostia immunda contaminatos mundare nō poterat nō modò alios, sed ne seipsam quidem. Disciplina ergo super nos, sed non erat illa nobis ad pacem disciplina. Erat in nos mortalitatis, & afflictionis lata sententia, sed non erat iusti tia reuocata. Tu quidem iudiciaria sententia ligatus, sed tuus non erat solutus reatus: & pœna erat, & pax non erat. O misera, & grauis disciplina super filios Adam: conteris, & non protegit, punis, & non purgas, cō sumis, & non concilias: consumis, sed carnis substantiam, non culpam. Quid tibi, & paci? Quando pacem conferes, cui est cum peccato commercium? Quando conferes gratiam, quæ non aufers copulam? Iustitia enim, & pax osculatæ sunt. Disciplina pacis nostræ super eum, qui nobis attulit fructus pacatos iustitiæ. Dictus est ille solus Salomon noster uerus pacificus, quòd in diebus eius orta nobis sit iustitia, & abundantia pacis. Abundans uerè pax, quæ non modò prę terita suffecerit repropitiare delicta, sed omne etiam abundet in seculum. Abundat. n. donec auferatur luna, donec auferat labor mutabilitatis nostræ, labor mortalitatis nostræ, alternantium labor defectuum. Verè abundans pax, quæ non est data ad mensurā meriti. Non n. meritum inuenit, sed contulit. Quomodo non abundans pax, quæ & remisit offensam, & priorem cumulauit gratiam? Erat homini primo in paradiso pax ut non posset inuitus abduci, sed non erat uirtus per quam uellet reduci. Erat gratia, ut posset non exire: sed non erat ut posset, cum vellet, redire. Modò pax uberior in gratia Christi, quæ post iteratos excessus ultro offertur, & pœnitentes non repudiat, sed reuocat. Bene pax abundans, quę nulla potest exhauriri iniuria, paratior ad ueniam, quam uindictam. Pax hæc a remissione peccatorum incipiens, usque ad diuinæ participium abundauit natura. Qui enim adhæret Deo, unus spiritus est. Vides quanta repropitiationis abundantia, ut non iam pax cum Deo, sed magis unitas cum eo dici possit.

Eph. 2.c *Colo. 1.c* *Esa. 53.b*

Psal. 45.b

D

2. Co. 6.a

O beatum confinium, ubi sublatus est inimicitiarum paries medius. Beatus quidem confinium, sed nondum tuum. Adhuc hostis noster hos tentat peruadere terminos, fines conuellere. Est nobis in Christo pax cum Deo patre, sed nondum pax ab hoste cōmuni. Abundabit autem pax hæc, donec destruatur nouissimus inimicus, mors. Interim et si non est pax ab ipso, profectò tamen est contra ipsum. Erit ipse pax nostra cum Assyrius venerit in terram nostram, & calcauerit in finibus nostris. Proximos sibi potest Assyrius fines infestare spirituales, interiores non potest; calcare potest, sed stare nō potest in finibus nostris. Erit enim Christus pax cum calcauerit in finibus nostris Assyrius. Habemus confinium, & confiniū. Confinium cum Deo, & confinium cū mundo. Confinium cum spiritu, & confinium cū carne. Etsi quibusdam dictum est: Vos non estis in carne, sed in spiritu, confines tamen sunt carni, uel propter substātiæ naturam, vel propter carnis curam. Hostis ergo carne nostra quasi castro utens, regiones spiritus de vicino infestat, & de cōtermino præsidio insidias machinatur. Sed erit iste, id est Christus, pax, cum Assyrius calcauerit fines nostros. Ille Salomon noster, pacificus noster, qui præstat nobis pacem super pacem, pacem cum patre, pacem ab hoste, ipse ponet fines nostros pacem. O confinium, & cōfinium, quanti discrepatis abinuicem, quantis tu abundas gaudijs, & quantis uicinus es obnoxius scandalis. O finis, & finis, tu quam lætè teneris, & tu quàm laboriosè regeris.

E

Rom. 8.b

Psal. 147.a

Vtrobique Christus lines est medius: istinc separans, illinc fœderans: istinc inchoans, illinc consummans. Sapientia enim attingit ab hoc fine fortiter usque ad finem illum, disponens in illo fine cuncta suauiter. Finis ille lectulus est. Ideo de muliere forti dicitur. Procul, & de ultimis finibus precium eius est, propter quod ipse se impedit, quo se æstimat, quo eius expletur auiditas. Quid id aliud est, nisi sponsi amplexus, & lectulus? Vltimus finis est, ultra quem se non potest auiditas extendere, nec facultas comprehendere sufficit. Finis est ubi ipse à te deficis, ubi exhauriris, ubi alius esse incipis totus in Christo, & solus in te Christus. O uera pax, & plena pax, quando de regno Dei tollentur scandala, quādo nō erit

F

Sap. 8.d

Pro. 31.a

erit timor in finibus nostris, quando non erit finis & finis, sed unus tantum finis, & supradictus finis, Finis Deo fœderans & conformans tantum, Finis lectuli gaudiis fruens, non gladiis agens. Nunc uerò ut quieta sint quantulacunque lectuli gaudia, necessaria quidem est custodia fortis. Ideo lectulum Salomonis sexaginta ambiunt ex fortissimis Israel. Et in euangelio habes: Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet. Vberior hic commemoratur custodia, quia uberior est gratia lectuli quam atrij & sponsæ solicitudo maior quàm possessionis, & ad portam paradisi angelicam custodiam cum gladio flameo positam lego. An non quidam paradisus lectulus Salomonis? Lectulus, inquit, noster floridus. Denique ipse flos campi, ipse lignum uitæ. Bene paradisus deliciarum lectulus talis. Vides quomodo amplæ deliciæ arcta cinguntur custodia? Lectulum enim Salomonis ambiunt sexaginta fortes ex fortissimis Israel. Non multum nunc de numeri huius disputo ratione: illos tamen uidetur signare, qui prærogant & iustitia operis, & notitia legis. De fortibus Israel sunt qui fide fortes sunt: qui stant in fide, & uiriliter agunt, qui omnia possunt, sed in eo qui omnia confortat Christ⁹. Male fortis est, qui aduersus scientiam Dei se extollit, qui aduersus illam inflexibilis & rigidus est, cui fortitudo lapidum fortitudo eius, & cor eius æneum, ut nec uexatio det intellectum auditui eius: quales denique sunt quibus Paulus ait: An æmulamur dominum? Nunquid fortiores illo sumus? Non est de fortibus Israel, qui cum uulneratur non dolet, cum uerberatur non sentit, stupidus manens ad omnes stimulos ancipitis gladij uerbi penetrabilis, & gloriatur si contra sapientiæ stimulos calcitret. Non talis Maria, cuius animam ac si mollem materiam gladius pertransiuit. Me utinam facile obtineat uerbum ualidum: in me operetur eius efficacia, & animam meā hic penetret gladius, ut & ipsa quasi in gladium conuertatur contra spirituales pugnaturā nequitias. Quid mittis manum ad fortia, qui ex fortissimis non es? Custodiam ut quid suscipis, qui desidiam non excutis? Quid lectulum ambis qui gladium non habes? aut si gladium habes uerbi, habes illum in uagina, non habes in lingua? Non tenes manibus linguæ, uerbi Dei uersatilem gladium. Volubilis est sermo, spiritus flammeus est: sed nescio quomodo contra naturam suam pigrescit in manu tua restringitur & hebetatur, qui acutior est & penetrabilior omni gladio ancipiti. Non est uelox uerbum in ore tuo, non currit uelociter non est uersatile in manu tua pro uarietate negocii, quod tamen ad omnes spiritualis certaminis usus abundat. Quid tibi usurpas officium, cuius usum non habes? Omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi. Sine causa gladium portas tu qui bellum di sufficienter non habes peritiam: aut si doctus es belligerare, magis te exerces ad negocia seculi, quàm ad negocia Christi: forensi iure plus uteris, quā ecclesiastico, plus seculari quàm spirituali certamine calles. Paratū uult uirum ecclesiasticum princeps ecclesiæ, paratum eum uult ad reddendam rationem de ea, quæ est in nobis, fide & spe. Et quonam pacto piger & imperitus ad ista gloriaris si prompte respondeas de iure publico? Decentius multo in ore clerici, in ore monachi sacra quàm secularis litera sonat. Quid in Hierusalem uis loqui lingua Ægyptia? Non sic Esaia: Erunt, inquit, quinque ciuitate in terra Ægypti loquentes lingua Chanaan, scilicet quia penitus Hebræa non poterant, ea loquerentur, quæ est uicina Hebreæ, quia lingua sancta non poterant, nec ea loquerentur quæ sanctę affinis est. Quid uis media ex parte loqui Azoticè, qui Iudaicè debes? Sic enim habes in Esdra: Loquere linguis non hominum, sed angelorum. Angelus enim Dei est, qui sacri profiteris uerbi mysterium: labia enim sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore eius, quia angelus domini exercituum est. Euangelice ex toto loquere, qui uir euangelicus es. Sermo ergo tuus legem redoleat, prophetas, apostolos: eorum uerbis linguam tuam exacue, mutua ex eis arma potentia Deo, ad debellandas munitiones, ad redigendum in captiuitatem omnem intellectum extollentem se aduersus scientiam Dei. Versatilis sit in manu tua gladius spiritus, ut ad omne quod tibi emergit negocium famuletur, nec te destituat sermonis sacri facultas, quem temporalis & subita deposcit occasio.

H

Cant. 3.c

Luc. 11.c

Cant. 3.c

Cant. 3.d

Can. 1.

G

1. Co. 10.c

1. Esd. 13.d

Esa. 16.c

Mala. 2.b

In labijs tibi sit non in folijs uerbum ualidum & efficax. Labia enim non folia, sacerdotis custodiunt scientiam.

Mala. 2.b

I

Sa-

Ps. 44.a Saeculum pecuniæ tolle tecum. Gladius uerbi tibi sit à latere, non in latebris: proximus tibi sit. Accingere eo super fœmur tuum, ut potens & promptus & exhortari in doctrina sana, & contradicentes redarguere.

Non tibi sit ensis sub fœmore, & uerbi sacri studium carnis prudentiæ non supponas. Vniuscuiusq; ensis super fœmur suum. Alii datur sermo scientiæ, alii sermo sapientiæ, & unicuique doctori suadetur a spiritu
1. Co. 12. a gratia. Vniuscuiusque ensis super fœmur suum, ut ubi est tentationis occasio, ibi maior uerbi præoccupatio fiat, commonitio crebrior. Vniuscuiusque ensis super fœmur suum, ut seipsum primo corripiat, seipsum custodiat. seipsum diiudicet. Docet te Paulus quasi super fœmur tuum ensem habere:
Gal. 6.a Cosidera, inquit, teipsum, ne & tu tenteris.
k Ensis cuiuscunq; super fœmur suũ, propter timores nocturnos, propter lapsus subitos, præoccupatos casus. Quasi timorem nocturnum Apostolus innuit, dicens: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto.

2. Cor. 2. Nocturnũ est enim quod improuisum est, quod subitum est. Nocturnum etiam, quod insidiosum est. Ideo dicit: Vt non circumueniamur a Satana. Non enim ignoramus insidias eius. Idem Paulus alibi timebat a timore nocturno. Timeo, inquit, ne sicut serpens seduxit Euam, ita & corrumpantur sensus uestris a simplicitate, quæ est in Chri
1. Co. 6. b sto. Bona simplcitas, ubi Christo adhærens unus est cum illo spiritus. Simplicitas est, ubi unitas est: simplicitas est, si iam non ipse uiuis sed uiuit in te Christus; si te
Eph. 6. b deuorat sapientia Dei, si te spiritualis absorbeat lætitia, & in intimis recondat uisceribus. Et ubi est tanta simplicitas nisi in lectulo? Vniuscuisque ensis super fœmur suum. Super fœmur, non propter fœmur, sed propter timores nocturnos? forte quia non est illis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, qui signantur in fœmore, sed aduersus mundi rectores tenebrarum harum. Ideo propter timores nocturnos, contra spirituales nequitias, quanto fœliciorem sortita es luctã, quæ Salomonis contineris in lectulo: non contra carnales nequitias, nec contra spirituales quidem, sed cum spirituali lætitia, cum Salomone, qui pacifici nomine prærogat. Ideo pacifica colluctatio
L cum ipso. Et pacifici nomen, & sapientiæ personam Salomon gerit. Ama, inquit, sapientiam, & amplexabitur te. Amplexus, collu&tationis quandam speciem præfert. Pro. 4.a
Amplexare, ut amplexetur te. Glotificaberis ab ea, cũ illã fueris amplexatus, sicut dicit in Prouerbiis. Amplectere uerbũ, utere eo sicut in lectulo non sicut in bello. In lectulo locus est non ensibus, sed amplexibus stricti. Noli foris esse, ne tibi foris esse contigat. Intus utere uerbo non quasi gladio, sed quasi sponso, vt uerbo ipso oblecteris. Oblecteris ueritate ipsa, non cõtra errores oblecteris, & uitia, alii hoc munus, & officiũ relinque. Quid tibi cum conflictu, cui totum de affectu constare debet? Quæ sponsa est, non disputantis, & confligentis sectatur negocium, sed ocium amplexantis. Alij lectulum ambiant tu cupitis amplexibus fruere. Quid tamen est q; de ipso lectuli nobis apparatur nil dicit, quod non eius uel in modico depromit delicias? Fortè uerbum hoc uerbum ineffabile est, quòd non licet homini loqui. Qui experitur, intelligit & tantisper dum experitur, ne memoria quidem præteritis iutegre recensẽt delicias.

Quod potuit Scriptura expressit. Lectulum dixit, & lectulum Salomonis. Satis dictum est, sed sapiẽti. Et thronum lego Salomonis 3. Re. 10. e
& ferculum, sed utrunque ambitioso extructum apparatu, & sicut regias decet delicias. Can. 3.c
Nunquid ergo lectulum intelligimus neglectum? Absit, sed sufficiebat scribenti, ut lectulum diceret, qui sponsę loquebatur. Illa enim nihil in lectulo diligit, nisi quod lectulus est, & quod in eo copiã sit suum amplectendi Salomonem. Magnum & mul M
tiplex mysterium reperies in lectulis q̃ omnem scripturarum textum, sed non est cõparatio ad lectulum Salomonis. Est lectulus Iob. 17.d
quem sibi Iob sternit in tenebris, & est lectu Ps. 6.b
lus, quem Dauid rigat in lachrymis, & est le Ma. 5.d
ctulus, in quem languens decumbit, & est 4. Re. 4.f
lectulus, in quo defunctus resurgit. Talis Helisæi, talis lectulus Heliæ. Vterque defunctum hospitæ mulieris filium in lectulo suscitauit. Ille expandit se super mortuum iste incuruauit. Vnus in utroque Christus. Ille exinaniuit se ut formã serui susciperet, & æternitatis suæ longitudinem inter breuitatem temporalis naturæ contraxit. Ipse expandit se, cum Spiritum sanctum abunde in nobis infudit. Sinus ille matris defunctum premere poterat, non uiuificare. Litera enim occidit, spiritus autem uiuificat. Sed uerus Helias illum in cœnaculum tulit ad

ad spiritualem prouexit intellectum. Frigidus erat literæ sinus, nec poterat eius intelligentia uitalem spirare calorem. Bonus Heliæ lectulus, qui defuncto uitæ calorem infudit. Iustus ex fide uiuit. Ideo tribus metitur vicibus, vt trinitatis cognitionem conferat, & diuidat mensuram fidei. Plangit lex literæ sensum extinctum, sensum carnalem, sed Christus hunc sensum tulit spiritualem restituit nouum, & uitalem intellectum reddidit literæ, quem suum uere cognoscit ipse Helias, qui restituit omnia & noua facit, &
Gal. 2.a Paulus legi se mortuũ dicit ut uiuat in Chri
A sto. Bonum est ut & tu motiaris non modò ueteri legi, sed & ueteri homini, ut suo te uiuificet in lecto, qui peccata nostra tulit in corpore suo, ut peccatis mortui, iustitiæ
1. Pe. 2. d uiuamus. Tu enim quod seminas, non uiuificatur, nisi prius moriatur. In hoc resuscitato intelligimur omnes, & ideo communis resurrectio hæc. Sed priuata quædam in lectulo Salomonis gratia, & solius sponsæ prę rogatiuæ seruata. Etiam nunc si quis matris nostræ (conuentus huius sancti) uiduæ apud quam utcunque sustentaris Iesu bone si quis filius eius moritur, tu resuscita. Mortuus est qui uel tædii uel desperationis mole obruitur, in quo nihil est uiuidæ deuotionis, feruidi spiritus: qui & si legis præcepta non deserat, & intra regulæ gremium se cõcludat, frigido tamen, & moribũdo languet affectu, in opere sancto suaue nil sentiens, totius illum ordinis tristis exanimat facies, molli & fœmineo matris est sinu fouendus, vt non exasperatus abundantiore tristitia absorbeatur. Non expedit ei extra materni sinus ambitum reperiri, ne forte non tollat illum uerus Helias in cubiculum suum.

Lu. 17.c Quos resuscitat Christus, mulierum ubi-
Io. 11.d que fletibus donat. Suscitauit filium, sic
Luc. 8.g sanctarum fratrem mulierum, sic parentum precibus suscitauit puellam. Tolle bone Iesu, & hunc mortuum nostrum de matris gremio. Regularis hæc & exterior observantia neminem ad perfectum adducit. Introduc illum ad molliorem lectum melioris spei, per quem approximetur Deo.

Thr. 3.c Experiatur quod expectat, quoniam bonus
B dominus expectantibus se, animæ quærenti illum. Vnius horæ experientia, multorum temporum labores exhilarat. Tunc redditur matri quem illa prius amiserat, dũ teneret eius affectum, sed mortuam deuotionem defleret. Nouus redit ad nos, postquam tu illum teipso uestisti. Ideo te super ipsũ expandis, ut quod est in eo fœdum, operias, quod sordũ, uestias. Bonus huius lectuli uius, qui breui hora in tempora sequentia uitalem alacritatem transfundit. Maior in Salomonis lectulo gratia, in quo sponsa matrem carnalem derelinquens, perpetuo iure dilecto adhæret, & unus cum illo efficitur spiritus. Bonus ergo lectulus in quo nullus languor est, nisi forte languor amoris, qui non uersatur in infirmitate, sed in iucunditate. Bonus lectulus qui non riga ur lachrymis, qui non in tenebris sternitur, qui nihil habet in se triste, nihil tenebrosum, sed totũ lux & lætitia est: qui non indiget sterni tapetibus de Ægypto, quibus in Prouerbiis Pro. 7.c
mulier hæretica lectulum sternit. Nihil u. in se habet sectulus Salomonis alieni ornatus, nihil picti, nihil mundani, sed totum sãcta uoluptas & solida ueritas. Magnum & uarium sacramentum in sanctorum lectulis sed supergressus est uniuersos lectulus Salomonis: nec sponsæ lectulus huic ualet cõparari. In lectulo suo quem quærit dilectũ non inuenit, ideo surgit, & circuit donec ad
C istum pertingat. Festina filia, sacra uirgo festina istam ingredi requiem. Noli strictos in circuita enses uereri. Enses isti, enses uerbi super femur, & propter timores nocturnos, uel carnis configunt lasciuiam, uel timidi cordis absẽdunt ignauiam. Hoc quidem in aliis, te uero suauius uulnerant, ut charitate trãsfixa nocturnũ ignores timorem, nec quicquã habeas frigidi timoris admixtum, sed tota transeas in affectum igniti amoris, quæ in solũ amoris es usũ dicata, & in charitatis locũ ascensura stratum dilecti, lectulũ Salomonis ueri Iesu Christi, qui uiuit & regnat per oia secula seculorũ. Amen.

Sermo XVII.

I

AVdiuistis sacræ uirgines sponsæ Christi, auditis heiterno sermone de lectulo uestri Solomonis, ulterius hodierno pergitis quærere de ferculi sacramento. Oês uultis huius cantici sermones ad amoris usum deflectere, & ad uestras interpretari delicias. Vobis solis hæc putatis esse cõscripta carmina. Nulli sapit uobis sermo, q̃ nõ amatoris uernet affecti & dulcẽ charita-

Universidad de Deusto
Biblioteca

charitatis odorem aspiret. Habetis ergo & hic aliquid, quod amatorium sonat blandimentum, de ferculo vobis alludit sermo diuinus. Nullam vobis residere patitur dilectus excusandi materiam. Grata quidē sunt promissa lectuli gaudia, sed poterat aliqua in vobis adhuc suspicio de perueniendi difficultate submurmurare. Ideo nobis sermo sacri vehiculi quo estis ad lectulum portandæ, pulchra uarietate describit ornatum.

D

Etiam in itinere sponsus vobis procurat ipse delicias. Ferculum hoc quidem gratum est in materiam, sed ab auctore est gratius. Ipse enim Salomon ferculi huius est auctor & artifex. Ferculum enim sibi fecit rex Salomon de lignis Libani, columnas fecit argenteas, reclinatorium aureum. Audi filia quā glorioso apparatu portaris ad lectum finit te sponsus sine reclinatio, & illo aureo fortasse ex illo aureo de quo legis: Caput eius aurum optimum. Multus reclinatorij vsus est, sed inferior quàm lectuli. In reclinatorio habes spes fessa iucundum sustentamentum, oblectamentum in lectulo. Hic sponsæ uotum vouetur: ibi uotis fruitur.

Cant. 3. c

Can. 5. c

Quantus te putas expectat apparatus quæ talis deduceris ornatu? Quid ego nunc sermone frequenti cuncta exagerem, ligna cedrina, ligna Libani, columnas argenteas? Ipso auditu se nobis ista comendant, & corporalis pulchritudo in figuram adducta, spiritualem quendam, & intelligibilem conatur indicare decorem, & sancte animæ designare uehiculum. Hæc enim corporalia intelligi lectionis circunstantia non sinit. Quid enim aurum materiale charitate consternatur? Sed omnia spiritualia sunt, quia spiritualis est amor, cui tam ambitiosus ferculi blanditur apparatus. Possem hæc & similia de ferculo hoc ad nostrum deriuare sensum. Sufficiant ista breuiter disputasse ad uestram uel satiandam uel prouocādam auiditatem. Quid? Vobis solis uultis cantica seruire? Siuite adolescentulæ pascant, finite ad suam commoditatem ut uel pauca inflectant capitula. Sapientibus, & insipientibus debitor est Christus. Nihil uobis imminuitur, si alijs pro suo sensu abundet. Estote contentæ lectulo: inferioribus uel ferculi permittite usum seruire. Illius gratia parcior, huius popularior. Illo includitur, in isto ingreditur Christus. Vobis se uberius & quadā specialitate indulget, sed tamen alias non obliuiscitur, quæ uestram

E

nondum ualeant ad mensuram pertingere. Poteritis & uos ferculi participare sacramento, & uice perfungi, si sponsum quem inclusum tenetis, ad nos quasi reportetis, si deseratis pacem, si annuncietis bona, si gaudia foris prædicetis quæ intus uidetis. Quidni ferculum erant de quibus in Ecclesia canitur: Portantes pacem, & illuminantes patriam? Sed nemo uel prædicationis officium adsumat nemo sibi sumat honorem nisi uocatus à Deo. Quid teipsum super candelabrum ponis, qui teipsum non accedis? Ille te ponati sublime qui lucernam te fecit. Per illum ascende, qui te accendit. Denique nemo seipsum ferculum facit, sed ipse Salomō fecit sibi ferculum de lignis libani. Est & ferculum si quis non solum in ore, sed & in corpore suo Christum portat. Glorificate, & portate Christum in corpore uestrro, dicit Paulus. Portari uult à nobis Christum, sed gloriosè, non cum tædio nec cum murmure, non cum indignatione, & fluctuante proposito: Denique portari, non trahi, trahentem enim onerosus est Christus, onerosa castitas, onerosa humiliatio, obediētia grauis, pauperies sordet; deformiter portas qui sic conuersaris. Fascis quidem grandis tibi uidetur fides, & pietas ponderosa. Non potes dicere: Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi. Quid? Fœnum tibi uidetur fides tua, sub cuius onere sic strides, sic gemi, sic murmuras, quomodo plaustrū stride onustum fœno. Non est fœnum Christus, sed flos est, sed fructus est, sed lignum uitæ, lignum quod dat fructum in tempore suo: & tu non uis tēpus expectare? Beati qui uescūtur tempore suo. Denique patiētia necessaria est, ut reportetis promissiones. Portate ergo patienter onera imò opera pietatis. Pietas enim & ipsa partem iam habet repromissionis, sicut scriptū est: Ergo portate imaginem eius qui de cœlis est, & glorioſe portate. Onus. n. eius leue Estote non ignominiosum offendiculum, sed gloriosum uehiculū, quale fecit sibi rex Salomon. Miro autem modo ita uirtutū distinguit uarietatem, ut in primo loco elationis uanitatem excludat. Quid enim habes quod nō accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi nō acceperis? Si ferculum es, non tu te, sed ipse te fecit. Ferculū enim sibi fecit rex Salomon de lignis Libani. Et ligna ipsa qui fecit? nonne ipse? plantauit cedros Libani. Quod si cedrus es alta Libani

Heb. 5. c

Can. 3. c

1. Cor. 6 b

Can. 1. b

1. Co. 15.

1. Co. 4. f

noli

G noli tamen altum sapere, sed time ne forte inde euellaris propter elationem, supplantatus es per electionem. Non enim tu te, sed ipse elegit te in opus ministerij, ipse ministerij officium quasi ministrandi confert gratiam ideſt facultatem & dignitatem. Agnosce a quo plantatus es, & non tibi ueniat radix superbiæ, ut non moueat te manus tentatoris. Non ascendat ut succidat te securis inimici, cuius ne nouacula quidem super caput sanctorum ascendit. Ferculum Dei ille sibi præripere gestit, & in vsus suos de Libano ligna succedere. Denique apud Ezechielem gloriatur, & dicit: In cathedra Dei sedi. Vide ergo ne per elationem de cathedra iustitiæ efficiaris cathedra pestilentiæ, & ferculum scandali, & per te uel exempla uel sermo malus ad multorum pernicié vt cancer serpat. Esto ferculum Dei, vt eius in te imaginem portes, & odorem noticiæ suæ per te manifestet. Tale Paulus ferculum erat, de quo dominus ipse profitetur. Vas electionis est mihi iste, vt portet nomē meum. Ipse qui elegit, ipse ferculum fecit. Ferculum sibi fecit rex Salomon de lignis Libani. Ligna hæc ligna cedrina sunt, & natura sui, & nomine loci nescio quid magnū commendant. Libanus candorem sonat, cuius ligna nulli obnoxia sunt corruptioni: & sicut substantiæ suæ non admittunt putredinem ita suauissimum spirant odorem. Bene Libanus Paulus, qui seruiebat domino, ut ipse dicit, in conscientia pura. Quid enim pura candidius conscientia? Quid impuberibilius illo, quem nulla potuit aduersitas separare a charitate Dei? Momentaneæ uirtutes, & quæ ad horam subsistunt mihi non uidentur tam ligna quàm olera, quæ cito decidunt. At in Paulo quædam erat indefessæ charitatis imputribilitas.

Ezer. 28 a

Act. 9. c

2. Tim. a

2 Tim. 4. b

H Ideo bonum certamen certauit cur sum cō summauit, de cætero expectans coronam iustitiæ, coronam de manipulis, cuius iam quasi de vicino attraxit odorem. Denique & ipse bonum exhalauit odorem, odorem uitæ ad uitam, odorem notitiæ Dei. Bonus odor fama bona, bonus odor conscientia bona. Illa alijs bene olet: ista sibi. Hæc enim gloria sanctorum, testimonium conscientiæ. Futuræ enim beatitudinis fructus iam nobis in bonitate uitæ cœperunt olere. Et bene imputribilitati bonus odor adiungitur. Nam econtrario putredo fœtorem emittit. Qui enim seminat in carne, de carne metet corruptionem, de corruptione tristem odorem, sicut de integritate suauem. Et bene de integritate inducta est mētio, quòd virginalis candor expressus videatur Libani lignis. Nam & bonum uirginalis continentia uaporat odorem, & eius est perpetuus usus. Siue enim coniugij seruitus euacuabitur, siue desolatio viduarum cessabit: virginalis uerò integritatis libertas & gratia nō excidet unquam: quia qui non nubunt, nec nubuntur, iam sunt quasi angeli in cœlo. Denique & Libano in Scripturis legitur comparata uirginitas. Ego, inquit, quasi Libanus non incisus euaporaui, & sicut balsamum non mixtum odor meus. Meritò Libanus uenter immaculatus, uenter impollutus, uenter intactus, uenter non incisus. Non incisus est, cuius manet integritas, cuius non sunt resignata clausura pudoris. Propter munditiam, Libanus: propter integritatem non incisus. Meritò enim non iacisa, quæ non est diuisa. Vis audire incisum? Mulier nupta cogitat quæ mundi sunt, quomodo placeat utro, & diuisa est, ut ique in Deum, & nirum diuisa: & fortè non æqualiter diuisa, sed in uirum propensior. Mulier autem innupta & virgo non cogitat nisi quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. Quasi Libanus non incisus euaporaui habitationem meam. Matris domini specialiter hæc uerba videntur. Illa verè Libanus, & Libanus non incisus. Illa nobis euaporauit sacræ uirginis habitationem suam, habitationem cœlestem, habitationem angelicam, quando virginalis conuersationis exempla in uos tranfudit, & perpetui pudoris inspirauit amorem: & satis expressit habitationis suæ gratiam, quam euaporare se dicit. Quid enim habitatione virginea uapori similius? Nihil habet hæc conuersatio carneum, nihil mundanum, sed totum cęleste. Super mundanum totum, spirituale totum: & ideo simile uapori: sed qua li uapori? Et tanquam balsamum, inquit, non mixtum odor meus. Tanquam balsamum non mixtum, non corruptum: tanquam balsamum non adulteratum. Est mixtura, quæ balsamum simulat & mentitur, & est mixtura, quæ si non habet balsami si militudinem: bonum tamen contristat odorem. Et ergo (ut sic dicam) balsamum uerum & solum: & est balsamum etsi uerum, non solum, & est balsamum, nec uerum, nec solum. Primum in perfectis est,

Mat. 22. a

Eccl. 22. b

1. Cor. 7. f

Ibidem.

Eccl. 24.

K

2. Cor. 1. c

hoc

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc vltimum in deceptis: medium in illis, qui etsi nulla illudũtur fallacia aliqua tamẽ virtutis gratia destituuntur. Meritò itaque illa quæ sola gratia plena erat, quasi balsamũ non mixtum odorem suum dicit. Quod si tu virginitatem oles, si orationum initiantiam, si ieiuniorum abstinentiam: bene oles & balsamum oles. Si uerò impatientiæ adhuc morbo laboras, si uaniloquium, si leuitas consiliorum, si ardor explẽdæ propriæ uoluntatis, si tristitia, si tędium, si horum ali quando vaum in te nominatur, mixtus est iã odor tuus, & non purum balsamũ spiras: Modica enim stilla admixtionis peregrinæ, totam balsami massam contristat. Bene qui
Iac. 3. a dem cũ illo agitur, qui si quid triste fortuito & uelut subito redolet, statim abolet. Nam in multis offendimus omnes dicit Apostolus. Ex subito quidem lapsu, sed statim correcto nullus est odor æstimandus, magis uerò in eo, in quo quis est sedulus, uitio. Periculosa & pessima mixtura cuiuslibet est, qñ uitium quod libet uirtutis meritur speciem
1. Co. 41 figurat, & quasi uenenum facit balsamũ spirare. Vnguentarius est Satanas, nolite ab illo oleũ emere. Non enim tã confector est, quam corruptor vnguenti. Denique (sicut
Iob. 41. d scriptum est) feruescere facit quasi ollam
L mare, & ponit, sicut cum unguenta ebullũt. Mors in hac olla. Ollam hanc succensam vidit Hieremias, & faciem eius a facie Aquilonis. Qualis unguentorum artifex qui de
Hie. 1. c mortis olla uitæ uapores exire simulat? Qualis artifex qui ollæ succensæ faciem quasi ab Austro feruere facit, per quam potius ab Aquilone mala exardescunt in terra? Aut filius prophetæ est, aut certè prophetæ qui mortem in olla deprehendit, & uapore ei⁹ ab Aquilone uenire. Sulphur sunt ei uapores, quos olla carnis tuæ succensa euomit, & tu in his balsami tibi videris odorem sentire? Si per te nescis balsamum uerum à mixto discernere veni ad prophetas, veni ad filios prophetarũ Apostolos, qui te mixtura
1. Co. 2. c rum differentias doceant, qua in olla mors fit. Talis Paulus, qui dicere ausus est. Non ignoramus astutias eius. Si nõ sufficit mau⁹ tua ut purum habeas balsamũ sancti te doceant qũo misceas. Attulit Nicodemus mixturam myrrhæ, & aloes quasi libras centum
Ioã. 19. g & Mariæ emerunt unguenta. Sed Maria
Mar. 16. a Dominis mater unguenta non tam cõparat quam spirat, quæ unctum oleo lætitiæ ipsũ parturiuit Christum, Tanquam balsamum, inquit, non mixtum odor meus. Si mixtu-
Ecc. 24. b ræ rationem ignoras, ueni ad Doctores Ecclesiæ, ad eos qui columnæ quædam sunt, firmamentum ueritatis. & columnæ argenteæ in domini ferculo, & sacri dispensatores eloquij, ab his disce quomodo cogites quæ domini sunt, & quomodo solicita sis pro
M Christo, ut sibi placeas. Tunc & tu columnas habebis in te argenteas, si utriusque testamenti fueris suffulta scientia. Ideo & hic post Libani ligna, columnas subtexit argenteas sermo diuinus, ut habeas mysterium fidei in conscientia pura. Mysterium fidei quam sacrum tibi præscribit eloquium, eloquium argenteum est, ut euãgelicis & Apostolicis subnixa præceptis illa mediteris, illa cõserues, & conferas in corde tuo, nec patiari inerti situ cohærere, & oblectari & oblectationis erugine denigrari diuini uerbi argentum. Sed non possumus nunc in sermonem hodiernum has inserere columnas. Hunc enim tractatum Libani præoccupauerunt ligna, & in eorum odore longius, quã putabam, noster sermo excurrit suauitate illectus materiæ. Tibi Domine hunc cõmendum Libanum, Libanum egregium, hũc chorum virgineum, sacrũ cętũ feminarum. Tu custodi ut non succidatur, ut non incidatur, sed sua illi seruetur integritas, seruetur caiti tatis candor, quia Libanus candorem sonat, seruetur puritas mentis, ut sanctæ sit & corpore, & spiritu. Custodi Libanum hunc, cuius ligna in ferculi tui dedicasti materiam. Procul ab illo sit prophetica comminatio: Aperi Libane portas tuas, comedet ignis cedros tuas. Portæ tuæ claudantur alijs, soli aperiantur tibi. Tu illi clauis sis, & clausturũ, tu signa, & resigna, ut nec signaculum nec clauem præter te recipiat, Christe Iesu, qui
Zac. 11. a Deus es benedictus in sęcula Amen.

Sermo XVIII.

LIgnis Libani incorruptio carnis, & munditię uobis est candor expressus.
Rom. 14. b Bona quidem est castitas, sed quod nõ sit ex fide peccatũ est. Fide, dicit, Scriptura purificans corda eorũ. Nõ. n. sola carnis continẽtia castitas censetur, cordis multo magis est æstimanda puritas. Iam uos, inquit Iesus, mundi estis propter sermonem,
Act. 15. c *Ioã. 15. c* quem locutus sum uobis. Bonus fidei ser-
Ps. 32. b mo

Ps. 11. b mo qui mundat, & ideo in hoc ferculi cultu post ligna Libani columnas producit argenteas, & virginalis mentem munditiæ ad sacri prouocat meditationem eloquij, eloquij casti, eloquij, quod argento examinato confertur. Bonæ sunt in pectore virginum erectæ columnæ, si sacræ fuerint scripturæ suffultæ & cognitione fideli, & recogitatione frequenti. Bonus Libanus es si mũdum cor habes, mundum a cogitatione fœda, & cogitatione iusideli. Magna fœditas spiritus fidei corruptela. Quod si sana fuerit in te firma forma fidei, iam vnam habes columnam. Noli tamen esse hac contenta, adiunge & alterã, meditare in lege Domini die, ac nocte. Infidelitate, & fornicationem puta finiens tua vel modicum a fidei recogitatione declinet. Bonæ columnæ sunt: diuinæ notitia & memoria legis, recta credulitas, & recordatio fidei. Columna es, si fueris in si
Ps. 32. a de firma. Argentea, si diuini fueris usu instructa sermonis. Rectum est, inquit, verbũ
Ps. 118. a Domini, & omnia opera eius in fide. Bonæ columnæ fides, & verbum fidei. Verbum
B hoc prope fit in corde tuo, nam in ore prope est, prope fit, & perpetuum ibi sit. Ex abũdantia cordis sermo erumpit. Septies in die
Ephe. 5. d inquit Propheta, laudem dixi tibi. Vos sacræ uirgines dicite semper: Septies quidem dicite laudem propter horas solemnes, semper autem cantantes, & psallentes in cordibus uestris. Argenteæ sint linguæ vestræ, Argenteæ sunt, si de sacra Christum pagina sonant. Non mittatur massa plumbea in os vestrum. Plumbeum os est, quod nihil subtile loquitur, nil acutum, nil de supernis, sed totum remissum est, totum hebes, totum de
Zac. 5. b imis, fortasse & de iniquis. Nam iniquitas
Mat. 22. a sedet in talento plumbi. Homo ille Euangelicus peregre proficiens, non talia seruis suis talenta distribuit. Nolite de talibus negocia ri talentis, in thesauris vestris huiusmodi non inueniantur. Paulo dicenti intendite. Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat, sed qui bonus est ad ædificationem fi dei. Ad ædificationem, inquit, non ad euersionem fidei. Ferreum os est, quod fidẽ euertit, quod sanctam subruit conuersationem: instrumentum est belli, seminarium litis,
Dan. 7. b quod murmur, & amaritudinem sonat. Bestia talis in Daniele describitur, Dentes & ungues ferreos habens, comedens, & cõminuens omnia. Nulla inter ouiculas, imó inter amicas Domini bestias talis reperiatur.

In hoc grege virgineo nulla uirulentà, nulla violenta sit, nullus in hoc paradiso serpen C
tis sibilus sonet, virgineum os virulenta verba non decent. Quid? Prauis polluta uerbis in osculum sponsi labia porrigis? Candor ipse lucis æternæ, & nil inquinatum attingit illum. Memento os tuum cœlestibus osculis, & ora culis consecratum. Sacrilegiũ puta si quid non dulce, non diuinum, non de sancta pagina sonet. Buccinate, inquit, in neomenia tuba, in insigni die solemnitatis vestræ. Omnis dies vobis solemnis debet *Psa. 80.* esse, semper neomenia, semper sabbatum. Ideo os vestrum, quasi tuba sit ductilis, tuba argentea, tuba, quæ non lites, sed lætitiã onet, sed solemnitatem, sed cantica spiritualia. Nescio quomodo de columnis argenteis ad tubas nostras deflexit oratio, nisi quod optima columna est in domo Domini, qui tale os portat · Bona columna est, in quo fessi sustentantur. Habes in Esaia, Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut sciam cum qui lapsus est sustentare uerbo. Erudita pla *Esa. 50. b* nè lingua Christi Iesu, annuncantis p[illegible]em, prædicantis bonum. Lingua placabilis, lignũ vitæ, columna & firmamentum veritatis. Et *Pro. 15. a* tu virgo in hoc sponsi imaginem porta vt habeas linguam eruditam, linguam placabilem, non erroneam, non uagam, non labilẽ ad ociosa, sed quæ loquatur iudicium, quæ verbum solatij proferat, quæ columna quædam sit, & firmamentum ad ædificationem fidei tuæ, vel alienæ. Prope sit uerbum fidei in ore tuo, & in corde tuo. Vis columnam audire argenteam? Lex, inquit, Dei eius in *Ro. 10. b* corde ipsius, ecce argentum. Et non supplãtabantur gressus eius, ecce columna. Iure D
columna, quæ subuerti non potest. Verbo *Ps. 36.* Domini cœli firmati sunt, inquit Psalmi *Ps. 32.* sta. Hoc verbo confirmetur cor virginis, vt cœlum sit, ut sedes Dei, ut reclinatorium possit aureum fieri. In argento, fidei rationem, & scientiam accipite, in auro, intelligẽtiæ, & veritatis fulgorem. Reclinatorium hoc aureum super huiusmodi columnas imponitur. Nisi enim crediderit is, non intelligetis. Fidei eruditio ad intelligentiæ puritatem gradum præstat. Fundamento huic contemplationis inuitur gratia. Dum in sermone Dei meditaris fideliter, & per patientiam, & consolationem Scripturæ ad spem te supernam erigis, columnam te exhibes. Reclinatorium aureum tunc exurgis, cum nuda tibi, sine sermonis inuolucro raptim

Universidad de Deusto
Biblioteca

incipit coruscare ueritas. Sed iam perfectius ordinem intuere, & prouectum quemdam de Libani lignis ad columnas argenteas, & aureum reclinatorium. In Libano cordis munditia, & inargento diuinæ legis notitia, in auro siue sermonis ministerio mysteria sacra manifestè resplendent. In primo mentis oculum purgas, in secundo prospicis, perspicis autem in tertio. Vel si imauis ita dici, mundaris, specularis, contem
Ps.95.b plaris. Confessio, inquit, & pulchritudo in conspectu eius. In Libano pulchritudo, in argento confessio, in auro diuinæ conspectus præsentiæ tibi commendatur. Quàm magna est confessionis, & pulchritudinis eius gratia, quæ in conspectu tantæ maiestatis admittitur, uis alibi in Psalmo
E audire? Audi hanc distinctionem:
Ps.50.c Cor, inquit, mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in uisceribus meis. Ne proijcias me a facie tua. Vides quomodo abyssus abyssum inuocat, quomodo diuersa Scripturæ capitula sibi concinunt? Primum ad Libani candorem refert. Beati enim mundo corde,
Mat.5.a quoniam ipsi Deum uidebunt. Secundum ad argenti columnas. Rectum est enim verbum Domini. Tertium ad aureum reclinatorium, ubi domini facies sine velamento syncerè uidetur & in auro rutilat maiestas regia: hoc est, purgatum instructum, & (ut sic dicam) præscriptum spiritū sibi postulat dari. In Libano purgatur, in argento instruitur, in auro perstringitur.
Perstringitur enim uere in contemplando quælibet purgatæ mentis acies: & coruscationes intimæ lucis ad modicum sustinet. Hos profectuum gradus tu, quæ speculationis aspiras ad gratiam. Nihil in te fœdum, nihil infidele resideat, ut nuda tibi possit fulgurare ueritas. Primo emundare, secundo exercitare, tertio intuere.
Emundare a lege carnali, excitare in lege fidei, intuere & perspice in lege perfectæ libertatis, in lege spirituali. Vbi enim spiritus do
2.Co.3.d mini, ibi libertas. In lege, quæ literæ uelamine caret, in qua nec errori nec ignorantiæ, nec ænigmati locus est. Error ubi est, seducit. Ignorantia ubi est, non ducit. Aenigma ubi est, etsi ducit, non tamen perducit. Quis ibi erret? Reclinatorium enim est, & quies, & notorum finis. Quis ignoret? Au-
F rum enim est, & rutilat ad lucem. Quod ibi ænigma? Votorum finis, & serena ueritas, ænigmatum figuras non recipit. Ibi nihil falsum, nihil occultatum, nihil figuratum: aurum est, & fulget: reclinatorium est, & fouet, dulcis fomes, sed hora fugax. Et fulgor iste fulguri comparatur. In momento fit in ictu oculi, in nouissima tuba.
1.Co.15 Nouissima tuba est, quando non iam in pagina, sed in ipsa præsentia innotescit, quando
3 quis efficitur docibilis Dei, quando post Apostolorum, & Prophetarum sermones nouissima in seipso Dei filius patris uerbum loquitur. Tuba nescit incertum sonum dare, non sonat nisi ad solemnitatem, nisi in neomenia, & nouæ lucis exordio. Buccina nobis tu bone Iesu, in neomenia tuba,
Ps.80.d in insigni die solemnitatis nostræ. Vere insignis dies, ubi diuina maiestas se manifestat, nihil insignius, sed nil succinctius. Diem dixi? hora est. Hora uerè insignis, & uere solemnis. Eructa tu nobis, Iesu bone, æterni illius diei horas aliquas, diem illum statim efficies, ubi tuæ lucis uerbum eructas, qui dies es æternus. Fulgura nobis coruscationes tales. Fulgur efficitur, cui tu fulguras. Similem tibi reddis si
1.Io.3.c quem irradias. Similes, inquit, ei erimus cū apparuerit. Montes quos tali radio tangis, non fumigant, sed fulgurant. Aureis fiunt, tuum quibus aurum refulget. Caput tuum aurum optimum reclinatorium aureum non inuenit, sed redit ubi se reclinat.
Iam non est illud de Euangelio dicere. Filius hominis non habet ubi caput suum reclinet. Videsne, Domine Iesu, quot hic habes reclinatoria? Nunquam se ma-
G Luc.9.g iestatis suæ caput ibentius reclinet, quam in uirginitatis aureo sinu. Respice uirginea pectora hæc, pectora uacantia tibi, in his frequenter reclinas, & recumbis, & cubas in meridie, & aureo quodam sereno. Non his uulpes foueas habent, nec nidificant uolucres cœli. Solidius est reclinatorium hoc, quàm ut hic subdola ualeat uul
pes infodere. Nullus dolositati relinquitur hæreticæ locus, ubi serena fulgurat
Mat.15.d ueritas. Sublimius est, quàm ut huc aut subdola uulpes, uel superba uolucris accedere queat. Abscondita sunt hæc a sapientibus, & prudentibus, & reuelata sunt paruulis, qui humilem sectantur ascensum purpureum, & passionis Christi uestigijs insistunt. Vere purpureus ascē sus, quem Christi signauit cruor, & passionis eius colorauit fides. Sed illud attendendum

cum, quomodo, imo quàm congruo modo sibi concidunt columnæ argenteæ, & ascensus purpureus. In illis sapis fideliter, in isto sentis humiliter. In illis meditatio, in isto imitatio.
1.Co.4.d Non enim in sermone tantum est regnū Dei, sed in uirtute. Quid tu illis dices, qui humiliationem seruitutem putas? Seruilis non est, quem regalis nobilitat purpurat. Ornamentum est etenim purpura regium. Hos si tu uel didignaris, uel horres gradus, respice & purpurei sunt. Humilitas suscepta
H pro Christo, regiam præfert dignitatem. Tu verò sponsa Christi cādido preme pede gradus purpureos. Nobilis est semita, quam dilectus tuus prior incessit. Quàm pulchri sunt etenim gradus purpurei, quos pede sacro Christus prior signauit pedibus illis, quibus nullus puluis adhæsit, pedib. niueis quos cruoris sui signauit uestigio.
Exo.13.b Et tu ardenter uestigia relege. Aufer calceamentum carneum de pedibus tuis. Sanctus enim ascensus est, quem tibi disponis. Nudo & expedito insiste uestigio gradibus istis. Purpuram hanc non conchylij, sed Christi sanguis intinxit. Hic tu pedē libenter pone, ut pes tuus intingatur in sanguine Christi: Non ueniet tibi pes superbiæ, si humilem secteris ascensum, qui sponsi tui cruore sacro signatur. Hic tu non modo pedem, sed etiam manum & caput intinge, & tota
2.Ti.2.b purpurea, tota regalis, & passione Christi tota nobilitata ascendas. Nam etsi compateris, conregnas. Nolite seculi nobilitatem caram reputare. Vilior eris si respexeris ad illam, si natales tuos spōso imputas, si te proseculi fastu præferas alijs, aut aliquid habere priuilegij putas. Contra humilitatem propositi de prosapia carnis euacuaris a gloria Christi, si alia te nobilitari præsumas. Hæc tibi purpura sufficiat ad fastum, sufficiat ad ascensum, sufficiat ad gloriam, vt nō glorieris, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi. Ascensus purpureus reclinatorium te perducet ad aureum: quoniam humilibus, & quietis contemplationis debe-
I tur gratia, a sapientibus autem, & prudentibus absconditur, reuelanda paruulis. Purpura hæc magnum quoddam est pignus amoris, quem tibi dilectus exhibuit Vere magnum pignus amoris mortis passio. Maiorē
Ioan.15.9 hac dilectionem nemo habet, quàm ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Tale præstitit, tale pignus repostulat passio tua, humiliatio tua. Quid pro te pertulit in memoriam tibi reducat, & quantum adamauit, pro quo se tantum humiliauit. Ama ergo tu illum, qui prius, & plus dilexit. Non exigunt hæc tempora, ut sanguiné effundas. Effunde animam tuam, effunde 1.Co.13
sicut aquam cor tuum. Nam & si tradideris corpus tuum, ita ardeat, charitatem a non habeas, quid tibi proderit? Denique & ultimo loco quasi finalis omnium clausula gratiarum ponitur charitas, & media uelut ornamento quodam charitate constrata dicuntur propter filias Hierusalem.

Sermo XIX.

NOuum aliquid uultis audire, sed ego nouum quid non habeo, nisi uruos innouet amor. Mandatum hoc nouū do vobis, nihil uobis notius, & nihil nouius. Non estis in isto rudes, & exercitati negocio. Vestrum hoc proprium officium est. In amoris enim præcipuè munus estis dedicatæ. Deniq; & propter uos fercula Salomonis media charitate constrata dicūtur. Media, inquit, charitate constrauit propter filias Hierusalem. Quodam quasi priuilegio uobis hic sermo delegauit usum amoris. Æmulamini filiæ Hierusalem charis- K
mata meliora, magis autem, ut ametis. A- Can.3.d
mor omni supereminet gratiæ, & in huiusmodi descriptione ferculi, charitas reliquarum, quasi ornamentum & clausula, superponitur gratiarum. Plures in hoc ferculo enumerantur gratiæ, sed charitate cumulantur omnes. Charitas cumulus est, charitas Ephe.3.d
fundamentum. In charitate, inquit, radicati & fundati. Illa in primis, illa in ultimis, illa in intimis: illa inchoat, illa consummat, illa communicat charismatibus cæteris: ideo in medio collocatur quasi ornamentū quoddam commune, & totius clausula ferculi.
Et color purpureus, & auri fulgor obscurior esset si non charitate uestiretur. Quanta eius est gratia, quæ ipsum contemplationis autem exornat? Ipsa media est, & reliquarum quasi medulla gratiarum. Nulla tam est intima uirtus, nulla sic animos penetrat, & perfundit, & arcanos cordis implet recessus. Ipsis animi medul-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lis amor imbibitur,& secretis influit venis. Media,inquit,charitate.Bene media, quæ
Can.3.d sic intima est. Plenitudo legis est charitas: ideo lex vacuatur.si fuerit destituta charita te.Vitalis quædam uena legis est,& reliqua rum charitas virtutum. Cæteræ quasi in partem se contrahunt, illa omni communis est graduiisiue mente excedas, ue sobrius fias:ubique charitatis,& necessarius, & iucundus est usus . Reliquarum officia variantur gratiarum, & vicibus alternantur:
L charitatis continuantur iura quodam iugi tenore:siue mente excedamus Deo,siue sobrij simus,urget nos charitas Christi. Vos uere,sicut arbitror,vrget charitas Christi.In quit uos urget ? In seipsam, aliorum alia sunt officia,uestrum speciale munus est amor. Improbus sui prouocator est amor, & dulcem agit in patientes tyrannidem.Amor seipsum in prouectus semper vrget uberiores . Æmulamini filiæ Hierusalem charismata meliora,magis autem,ut ametis. Aemulatio vos hæc semper amplius urgeat . Mandatum hoc vobis semper sit nouum . Et nouum est,nisi in uestro dulcis Iesus ueterauerit affectu.Vtinam semper in vobis ille recens sit,nec mora temporis aliquid imminuat gratiæ.Vtique recens in vobis vester Iesus est.Ipse semper recens , sed non Deus alienus . Vere recens, in quem semper anxio inhiatis amore. Denique id solum habetis in vobis, ut vobis semper amplius placeat. Quantum placet, qui satis placere non potest ? Nulla magis uos ratione placere potestis,quam si vobis placeat ipse.Animum vult,aliud non quærit . Solus sufficit,si tamen totus impenditur . Satis est pro viribus tuis,sed parum est pro eius meritis.Si te tibi conferas , & tua metiaris ex regula sufficit.Sed si te de te, nil tibi relinquitur.Si autem ex ipsius te regula metiaris,& uelut in libra colloces,quid tu momẽti aduorsus illum tenebis?Si infra vires tuas amor se cohibet,& contrahit,iniquus est: & si iuxta uires tuas,exiguus.Quid ergo ? supra uires casso te extendes conatu?Quidni?
M amor non capit de impossibilitate remediũ. Nulla satis magna sunt amoris officia, vbi tamen ipso non intepuit amor . Quomodo erit in suo parcus, qui in alieno fidelis extitit; Quomodo erit in officijs propensus, in seipso parcus ? Amor seipso nihil impedit libentius,nihil vberius potest . Quæ maior vbertas,quàm ubi nihil decerpitur ? Amor exæstuat,seipsum non capit, superfluit sibi, immensitatem æmulatur , dum metam nescit affectui ponere . Oleum est,quod stare nescit,nisi cum vasculum desijt , nisi quod nec tunc nouit cõpesci. Musti præfert amor insigne, quod natiuitatis suæ feruore quodam,& velut ætatis lasciuia excrescit, & superfluit,capi nesciens,& nouo semper exfer uescit,& fermentatur affectu. Amor infirmitatem non causat,sed magis accusat. Amori nihil satis est,nihil minus seipso. Amor seipso satiari non potest:& tamen, nisi seipso pasci non potest, ipse sibi dulce satis est pabulum . Amor nil magis vult quàm amare . Quàm dabit homo commutationem pro amore ? Quàm dabit, vel quam accipiet ? Nihil gratius amore impenditur, nil dulcius sentitur. Amor & dulciter optat, & dulciter utitur dulciter ꝺeliciatur & dulciter dolet. Vere dulcis amor, & solus dulcis amor,& omnis dulcis amor, sed
Sap. 7.a non est amor ad amorem Christi. Super omnem pulchritudinem pulchritudo est. Super omnem pulchritudinem,inquit, dile xi sapientiam. Quon odo non decorus
A qui candor est lucis æternæ ? Frater mi Ionatha,quàm amabilis es,& decorus valde? Volebam Iesum dicere,sed de consuetudi-
2.Re.1.d ne Ionathæ produxi vocabulum: & tamen gratus error,qui gratiam expressit . Error in nomine,sed in re,nominis huius est seruata proprietas . Ionathas columbæ est donum , illum significans, qui spiritualis gratiæ est plenus,puerum qui datus est nobis,siue Ionatham siue Iesum dicam, Iesum iutelligo. Quam amabilis es frater mi Ionatha,& decorus valde?Præsumptionem putatis quod fratrem eum dico ? Verba hæc non meam temeritatẽ, sed eius charitatem sonant . Præsumptio fuerit,si non ipse Iesus mihi indulserit ausum . Denique & ipse cognationis huius , & assumpsit habitum, & exhibuit affectum , & iuxta Apostolum:
Hebr. 2.a Non confunditur nos fratres uocare. Si non confunditur, cur non & tu confidenter dicas , Frater mi Ionatha , aut si domestico magis uis vti vocabulo,frater mi Iesu amabilis es,& decorus valde,amabilis est super anorẽ mulierũ? Anxio , & vehementi affectu vestra sanctæ mulieres in Christum inardescunt vota,sed ipse molto magis est amabilis,quam amatur a vobis. Aemulamini ergo charismata meliora,magis aũt, ut ametis.Enupserat ligna Libani,columnas argenteas

teas,reclinatoriũ aureum, ascensum purpu-
1.Co.12. d reum,ad ultimum charitate cumulans omnia.Quidni ? Adhuc,inquit Paulus excellẽtiorem vobis uiam demonstro. Bonæ sunt
2.Co.13. a etenim columnæ , & sacri magna quidem est eloquij gratia . Sed si linguis hominum loquar, & Angelorum , charitatem autem non habeam,factus sum, ut cymbalum tinniens , vocis inanem dans sonitum sine sen
B su charitatis . Reclinatorij aurei ingens est gloria,per quod tibi mysteriorum arcana signantur . Sed quid ? Si nouerim mysteria omnia,& omnem scientiam , charitatem autem non habuero, nihil sum. Per gra
Ibidem. dus ascendit purpureos,& passionis Christi te gaudes habere insignia.Sed si tradidero
Ibidem. corpus meum ita ut ardeam , charitatem autem non habuero,nihil mihi pro dest, in-
Ibidem. quit Apostolus. Charitas non inflatur , non est ambitiosa,non quærit, quæ sua sunt, medio gaudet,& quasi in communis sua bona profitetur . Media enim charitate constrauit. Non inflatur,inquit, non est ambitiosa. Non enim charitas bonum singulare, aut si habet,amat: aut si non habet optat: non vult alijs præcellere,sed nec ipsum magis habere bonum. Multi meritorum suorũ infirma cognoscunt . Ideoque de se magnũ nil sentientes , non inflantur isti, sed fortè ambiunt.Vnde inflentur, non habent: sed inflate satis optant,ut habeant.Priuatam & hi amant excellentiam,dum aut concupiscũt ut fit,aut contabescunt quod esse non possit . Charitas uerò cum inuidia contabescente iter non habet,non quærit quod suũ est: & quomodo poterit quod suum non est de
C cerpere ? Quid tu inuidia alienum vis corrumpere bonum ? Nunquid adijcies quod ab alieno decerpis ? ita forsitan,sed si corporalis aliquid pecuniæ subtrahas . Non ergo in claustralibus rapacitatis huius uirium ueror . Est subtilius quoddam rapacitatis inuidæ genus.Quid enim? Rapacitatem non putas,si pecuniæ parcis, famam decerpis ? Non concupiscis possessionem, & laceras opinionem.Quid tibi emolumenti aliena diminutio confert,aliena si corrodis bona : & quid tibi inde accrescit . Euidenti forsitan veritate alienæ virtutis cõterunt in ore tuo dentes,quos ad derogandum paraueras. Non audes corrodere,non tamen potes collaudare . Iam alienum bonum uerbo nõ carpis : nunquid ideo non rapis . Quomodo non rapacitas vbi euidens bonum debito de fraudas testimonio, & ueram alterius gloriam etsi mendacio non corrumpit, silentio tamen supprimis . Vis audire in sola etiam æstimatione rapacitatem esse.Non rapinam inquit Apostolus,arbitratus est esse se æqualem Deo . In inuidam animam non potest intrare æstimatio bona de bonis alienis . Non uult enim intelligere quod alius bene agat,etsi palam non audet , penes se tamen uel dissimulat,uel attenuat alterius merita. Vt quid istud,nisi quod liuor priuatam semper excellentiam cogitat,alienam obscurat. 1.C.13 .
Charitas autem non cogitat malum , non b gaudet super iniquitate,& (ut sic dicam) super inæqualitate,congaudet autem veritati. Priuatum autem non cogitat: medio quo- Ibidem.
dam,& communi lætatur:quæ sua sunt non quærit,sed quæ Christi Iesu. Eius in omnibus gloriam uel amat,uel optat.Communis 1.Ti.2.b
est Christus,mediator enim est,& ideo eius D non sunt, quæ media non sunt , sed in partem se restringunt. Quid tu liuore Christũ uis in partem contrahere . Auaram uis esse gratiam spiritus,cuius circa te solum optas beneficia restringit . Siue ut excrescat , & exuberet,& effundat se super omnem carnem spiritus domini,& repleat orbem terrarum.Noli communem omnibus beneficientiam intra cordis tui angustias incarcerare. Diues est enim in omnes & tu minuere ten- Rom.10.
tas affluentiam gratiæ,& immensitatem re c digere ad minutias . Æmuli cordis anaras dedignatur Christus angustias. Nescit æmulatione tua eius bonitas detineri. Profluus est non tibi soli,sed uicinis etiam se uasis eius oleum infundit.

Fac ut illa mutuo tua sint. Ferunt autem, si communi fueris bono lætatus,alioquin & animæ tuæ oleum euacuas, & illis nihilominus tamẽ infunditur mediator Christus, & Ioã.13.b
ideo quæ sua sunt media uult esse.Io hoc,inquit,cognoscent omnes,quia mei estis discipuli,si dilectionem habueritis adinuicem. Vides quomodo charitas speciale quoddã est insigne discipulatus Christi, & doctrinæ eius singulare iudicium . Ideo hic in ultimo loco quasi ornatus quidam aliarum in- Cant.3.d
ducitur gratiarum.Media,inquit , charitate constrauit.O quàm molle est stratum. charitas.Proximi charitas liuore, charitas Christi timore caret . Nihil habet pœnale hæc 1.Io.4.b
charitas, timor pœnam habet , ideo non est 1.Pet.4.
in charitate timor,sed perfecta charitas foras mittit timorem . Quid enim ? timebit b

Universidad de Deusto
Biblioteca

E- charitas uteres offensas? sed charitas operit multitudinem peccatorum. Infirmitas
Cant.8. propriæ conscientiæ timebit ne decidat? sed
b fortis est, ut mors dilectio. Vtrunque motũ charitas foras mittit, sed nec perfecta charitas temporales pro Christo timebit molestias. Sed ne quidẽ æternæ si fuerint, defatigari, & euanescere poterit consummata dilectio. Non potest semel hausta cognitione tantæ non delectari dulcedinis. Non ideo amat charitas ne pereat, sed mauult foris pœnaliter in æternum perire, quàm usu amoris æterni priuari. Si enim dederit homo omnem substantiam pro charitate, quasi
Ibid.8.c nihil despiciet eã. Verè hoc molle stratum, in quo etiam inter iniuria tam suauiter quã sanctè quiescitur. Da mihi Iesu bone, ut super stratum hoc memor sim tui. & mediter in te in matutinis. Dulcis planè memoria, quam amor inducit: grata meditatio, quam suggerit charitas. Nihil enim est, quod non iam dulciter, & gratè de Christo cogitetur. Amor proximi compassionem habet, & quendam nimis suauem guttum, dum gementibus nouit condolere. Christus (in quo condoleas) etsi crucifixus est ex infirmitate, sed uiuit ex uirtute Dei, non condolendi, sed congaudendi in se uobis undique meritum præstat. Totus desiderabilis, & concupiscentia totus, & quasi charitate constratus. Quid enim uidebis in Christo, quod non eius nobis, & charitatem exhibeat, & nostram exigat? Totus nobis est charitatis illecebra, incitamentum amoris. Nullum in se mericuloso relinquit locum affectui, totus amari uult, qui totus meretur amari. Noli uirgo ad tormenta respicere, cui tanta proposita sunt oblectamenta
F in sponso. Ociosus debet esse timor, ubi tot insigna relucent amoris. Dedignatur charitas timoris comercium, cogi nesciens, quæ nescit compesci. Ideo charitas perfecta foras mittit timorem, uelut inutilem, & superuacuum, sed non timorem illum, qui ca-
1.Ioa.4. tius permanet in seculum seculi. Est enim timor quem foras mittit charitas. & est timor quẽ mittit ueritas: & est timor, quẽ intromittit, & charitas & ueritas. Primus cautus, secundus castus, sed non permanens in seculum seculi, tertius & castus, & permanens. Primus uereretur pœnã, secundus offensam, tertius totus libera quẽdam, & secura reuerentia est. Et primus quidem timet offensam, sed propter pœnam: secundis offensam, sed propter ipsam. Et quidem iniuriã quædam iustitiæ est, si metu pœnarum in gratiam ueniat. Satis ipsa per se meriti obtinet, ut hominum in se studia prouocet, & conciliet affectus. Hunc ergo timorem charitas perfecta excludit. Quomodo enim perfecta charitas, quæ timoris stimulo indiget ad cultum iustitiæ? Perfecta dilectio mentem in solido possidet, omnia soli sibi iustitiæ munera depatari uolens. Frigidus timor est, & pigre incedit, satis habens tãtum impunè euadere. Amor fastidum nescit, G
feruidus est, & in anteriora extentus: metus contractior, necessitate tantum iustitiæ, subit officia. Amor perfectus soli quod agit, debet iustitiæ, nihil in ea iuris relinquens mori. Quidni? An non satis in se obtinet meriti ad omne bonum opus iustitia? Christus enim nobis factus est iustitia. Quid ergo? Christus non satis in se habet dotis ad placendum? Alieno ergo & ipse, ut placeat, indiget adiumento? Si non eius obtentu, solus obtemperatur ipsi, quomodo erit eius perfecta dilectio? Diligam te bone Iesu, diligam te uirtus mea, quem non possum gratis diligere, nec possum tamen satis diligere. Dirigantur in te ex integro studia mea, nec alieno deducantur, & distrahantur affectu. At quàm exigua sunt etiam cum integra sunt in te studia nostra? quomodo ergo diminuam quod cum integrum est, tam exile est? Totus in te Deus bone, ex desiderio ferar. Trahe me tu in teipsum, ut nullo indigeã timoris impulsu, sed perfe
Epho.5. cta charitas usum eius excludat. Quid igitur non sunt metuenda æterna supplicia? Metuenda plane sunt, & cauenda. Nemo enim unquam carnem suam odio habuit, sed uehementior Christi dilectio motu timoris non eget in affectum iustitiæ. Amor iste nihil tãueretur quantum offensam: sed propter offensam, non propter pœnam. At istud quidem, quandiu in incerto humanæ res fluctuant, & non est tuta laus hominis in uita ipsius. At cum ad ueritatem post uitam fuerit introductus, huiusmodi de reliquo metus cessabit, timori tertio faciens, locum, qui
H prioribus quidem succedat, sed nulli cedat: permanet enim in seculum seculi. Primus ergo timor metuit ne temeritas offensam luat. Secundus ne infirmitate offendat. Tertius quod metuat nõ habet. Quid enim metuat completa fœlicitas, & consummatæ charitas? Timor hic de plantario oritur charitatis.

tatis. Non audeo dicere, quod charitas est, nec tamen audeo negare. Quid enim nisi amor esse conatur, qui iam nescit affectũ timoris? Quomodo non amor, qui iam pene timor esse desijt? Quanam enim ratione timor nil metuens timorem filium tam tutũ nomine impartiretur amoris, nisi qđ Deus ipse ibi quidem amat nos: non tamen timori in tanta maiestate permittitur locus? Sed in omnibus, quomodo à charitate timor ille separabitur? Et quid aliud est ibi timere nisi non tumere aduersus Dominum maiestatis. Quid est timor ille nisi uotiua subiectio, obedientia non coacta, ultro impensa reuerentia? Quomodo timor qui offendere non timet? Non enim ualet. Sed iterum quomodo non timor, qui offendere non audet? Et timor ergo nõ uidetur, quia nihil uel peccati, uel periculi metuit, & timor manet, quia nihil audacter, uel temere præsumit. Quid est timor ille, nisi reuerẽtia humilis ex debiti necessitate impensa, necessitate nil passa? Est enim obsequendi necessitas iure conditionis, sed necessitatem ignorat libertas dilectionis. Quid est timor ille,
I nisi temeritatis, & negligentiæ magis priuatio, quàm necessitatis coactio? Vides quantum timor iste approximat ad charitatem? Pene illa est, sed penè non est. Causa distat, par est affectu. Quæris qua causa? Inferioris conditionis respectu obsequendi ad omnem nutum tantæ maiestati. Incumbit tibi iusta necessitas, sed ad causam istam charitas non respectat: diuinæ maiestatis admiratione rapitur, non contuitu infimæ conditionis. Ergo rationem, quam timor respicit, charitas nescit causis præuenta potioribus. Causis ergo distant timor, & amor, obsequio, & affectu libero cognati. Primus ergo timor metuit puniri. Secundus priuari. Tertius neutrum. Primum illum perfecta charitas exterminat. Secundum ad tempus tolerat. Tertium sibi indiuisè collaterat. Hunc uos filiæ Hierusalem timorem captate. Primum cauete illum, quem charitas
an.3.d foras mittit. Media, inquit, charitate constra uit. Vbi media dicit, totum dat intelligi. Et uestri cordis medium charitas consternat, charitas uestiat. Vestis hæc, & ornamentum nuptiale. Quæ si a nuptiali exigitur conuiua, quanto magis a nupta? Sola præoccupare, & possidere uult omnes mentis uestræ recessus. Nolite illos degeneri, & alieno communicare affectui. Molle quidem, & delicatum est stratum charitatis, molesto ne ad modicum quidem uult metu contrista
ri (propter filias, inquit Hierusalem) Iure Ps.118.
quidem. Pax enim multa diligentibus legẽ a
tuam. Si quis de indulta dominatur gratia, quanto magis & uox? Nam etsi constat spiritualium bonorum magnas esse diuitias, sed charitas supergressa est uniuersa. Non modò supergressa, sed etiam complexa. Et dulcis, & uiuens est charitas. Denique sicut habet psalmus. Inter medios uirtutum cleros, & in spiritualium communione gratiarũ super stratum dormiuit charitatis. Charitas K
quasi media omnibus communicat, & quasi melior omnes cumulat uirtutes. Æmulamini ergo filiæ. Hierusalem charismata me Ps.67.c
liora. Magis autem, ut charitate habeatis, & abundantius habeatis, totæ in affectum amoris transite. Totus enim amabilis est dilectus noster Iesus Christus, q uiuit, & regnat in ęcula fœculorum. Amen.

Sermo XX.

AVdistis quo inuitatæ sunt filiæ Sion, sed unde iubentur egredi nondũ audistis. Id.n.est, quod non exprimit litera. Vnde ergo. Nunquid de Sion? Sed videtur Deus Deorum in Sion. Non ergo de Sion eas uocat, quas ad videndũ Deũ vocat At fortè non ad uisionem Dei, sed ad videndum Salomonẽ in diademate, quo coronauit enm mater sua. Ideoque nihil obstat si filias Sion egredi iubeat de Sion. Sed nunquid non homo ille natus est in Sion. Ergo si de Sion euocantur, non tamen uocãtur, nisi ad Sion: de Sion superiori ad inferiorem Sion. Nec enim dignum, aut consentaneum videtur, ut filiæ Sion egrediantur de ea, præsertim ad uidendum ipsum cuius habitatio in Sion, ut qui natus est in ea. Memini disertum, & eruditum quendam uirum, L
cum super hoc disputaret loco, dixisse: Male locatæ uidentur, quæ iubentur egredi. Satis commodè pro tempore dixit, ad audientiũ quod proposuerat utilitatem deflectens. Mihi tamen nimis bene locatæ uidentur, ad quas præsentis uerbi hortatus intenditur. Vbi quæris: In reclinatorio aureo, de quo præcessit sermo hesternus. Delectabilis ille locus est, & uberior ad lætitiam, quam humana queat affectio capere. Delectationis nimietas seipsam exhaurit, & ebibit

Universidad de Deusto
Biblioteca

animum uoluptas exundas. Vicibus alternatur hoc gaudium, nec poteſt eſſe continuum, quod eſt nimium. Bonæ tamen uices vbi non diſceditur a ſponſo. Non datur in carne commoranti hæreditate poſſidere reclinatorium aureum. Ideo iubentur egredi filiæ Sion. Sed quomodo dicat. Ne longius abeatis. Egredimini, inquit, & videte regem *Cant. 3.d* Salomonē in diademate quo coronauit eū mater ſua. Non uult eas à Chriſto diſcedere, ſiue mente excedant, ſiue ſobriæ fiant. Bona ſobrietas, ſimplicitas fidei, quam intuētium poſſit aſpectus ferre, & quia poſſit foueri. Fœlix qui hoc gradu cum deſcendit, excipitur, & cum aſcendit, incipit. Aſcedentibus enim hic ſpeculationis locus primus occurrit. Bona enim ſpeculationis emulatio ſed ſcientia neceſſaria eſt. Reclinatorium ad illud anreum ſuecenderis, & ſuccingeris locum uere ſpeculatorium. Studium probo ſed expecta, ut componam tibi greſſum, &
M gradum ponam. Specula eſt, & ſpecula uerè ſublimis, ſpecula omnis terrenæ exaltationi ſupergreſſa nebulas. Inaſſuetus quid illuc ſaltum paras? Manibus (ſicut ſcriptum *Pro. 30. d* eſt) nitere, vt aſſueſcas morari in æde regis Salomonis. Interim repe, donec rapiaris. Non enim ſaltus, ſed aſcēſiones, inquit pſal*Pſ. 83. b* mus, diſpoſuit in corde ſuo. Erit autē quando aſcenſio in ſalutem magis uerò in aſſumptionem conuertetur. Quæ ſunt autem iſtæ aſcenſiones, niſi quædam mentis purgationes. Ideo in ualle lachrymarum, quoniam delicta, quæ plorantur, purgantur. Fœlix qui ſatis lauit lectulum cordis, qui ſufficienter ploraut, cuius completa eſt triſtitia, cuius ad cor conſolationes inſpiratio loquitur diuina, & de conualle plorationis euocat, cuius à furore iudicis non turbatur oculus, ut uidere ualeat regem Salomonem tranquillo aſpectu in die lætitiæ cordis eius. Egredimini filiæ Sion, & uidete regem Salomo*Cant. 3.d* nem. Illi enim habentur digni hac læta uiſione, qui ſe quadam pœnitentiæ lege cōcluſerint, & diſciplinæ coarctauerint cuſtodia, quorum renuit anima conſolari. Vis noſ*Cant. 4.b* ſe, quàm bona ſit concluſio. Hortus conclu*Cant. 2.c* ſus, fons ſignatus. Surge, propera amica mea & ueni. Vides iam quōmodo illam inuitat, & amicam vocat, quæ ſeipſam concludere nouit. Quod ſi concluſæ eſtis, nolite egre*Gen. 34. a* di, donec Chriſtus uos iuuet. Egreſſa eſt Dina non educta, & egreſſa eſt, non ut regem Salomonem, ſed ut mulieres uideret regionis illius. Quid inuenerit, uos noſtis, uos egredi nolite, niſi quando uos, aut ſponſus, aut ſponſi inuitant ſodales. Egreſſus eſt Lazarus, cum illum Dominus euocaret ad uitam. Egreſſus eſt Noe de ea, quæ ipſum inter huius mundi fluctus illæſum arca concluſit, ſed ingreſſus eſt, cum ei reclauſit oſtia Dominus. Egreſſus eſt Abraham de terra ſua, vt repromiſſionis terram uideret, ſed uocatus egreditur. Et uos egredimini filiæ Sion, inuitatæ ad fœlicioris gratiam viſionis. Concluſus eſt, & concluſus miſerè, qui beatam ad hanc uiſionem egredi nec nititur, nec meretur. Sed uilis concluſio, egreſſio libera. Denique cum fueris, inquit, conuerſus ad Dominum, auferetur uelamen (uelamen ignorantiæ, & ignobilitatis) Dominus enim ſpiritus eſt. Vbi ſpiritus Domini, ibi libertas. Vbi maior abundantia *2. Co. 2.d* ſpiritus, ubertas ubreior. Quod concluditur, & inuoluitur, tenuem habet reſpirandi libertatem. Egredimini ergo filiæ, Sion *Ibidem.* ut cum Paulo dicere poſſitis. Nos autem reuelata facie gloriam Dei ſpeculantes, in *Ibidem.* eandem imaginem transformamur. Viſio Dei, quodam eſt cum affectu ſemper accipienda. Et uerè efficax eſt, & uiolenta uiſio tua, bone Ieſu, quæ intuentium in ſe rapit affectus. Nonne dulce quandam deſiderij ſui paſſus eſt uiolentiam Moyſes, ut tran*Ioan. 12.a* ſiret, & uideret uiſionem illam magnam. Vis accipere, quam ſit efficax. Cum exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipſum. Quid uerò cum humiliatus fueris ad terram, nonne omnium ad te trahis animos. Ego bone Ieſu, reſurrectionis tuæ non expecto gloriam, nec admirationem meam aſcendentis in cœlum reſeruo potentiæ: ſed ſtatim in initio annunciationis, B uel natiuitatis tuæ uoces angelicæ antes meas percellunt, & rumor nouus ſtupefacit me, & ad ſe rapit inſueta lux exorta in tenebris.

Nuda uiſio, & quæ ſe in affectus condignos non transfert, ignorantiæ & cæcitati non connumeratur. Vultis uiſionem fru*Eſa. 47. b* ctuoſam accipere. Viderunt inſulæ, & timuerunt, & extrema terræ obſtupuerunt, & ſucceſſerunt, ait Eſaias. Videtis quos uirtutum fructus Dei uiſio pariat, timorem, ſtuporem, amorem. Viderunt, inquit, & timuerunt, obſtupuerunt: & acceſſerunt. Viderunt te ad intelligentiam, timuerunt ad reuerentiam, obſtupuerunt ad nouitatem, acceſſe-

ceſſerunt per conformitatem. Viſio cōprehendit timor comprimit, ſuſpendit ſtupor, rapit & unit acceſſio. Illi enim accedūt qui æmulatione accenduntur. Videtis, animum timor humiliat, ſtupor quaſi infatuat, amor conglutinat. Caſſa uiſio eſt, nec contemplationis digna uocabulo, quæ talibus non eſt veſtita affectibus. An illum uidere diffinies, qui de myſterii cognitione nō timet nec ſtupet nec ardet? Timore ſobrius ſit animus, ſtupore abſorptus, acceſſu conſertus, & cōſociatus. Huiuſmodi virtutibus contemplationis gratia cōſtat, ſed ſtupore magis, & amore. Nā ſtupore, & admiratione mēs excedit, amore accedit. Nec æſtimanda eſt uirtus cō
C templationis tam ex materia, quam ex modo. Vtraque attendenda ſunt, & genera rerum contemplandarum & gradus affectuū. *Mat. 11. d* Sed ſatius inferiori genere amplius affici, q̄ in ſuperiore minus. Viſio hæc abſcondita eſt à ſapientibus, & prudentibus & reuelata eſt paruulis. Ideo dicit: Extrema terræ ob*Ioan. 12. c* ſtupuerunt, & acceſſerunt. Quid humiles capere ſufficiūt, id magis ſolet afficere, & quā dam ſui admirationem, & amorem importare. Cum exaltatus, inquit, fuero a terra, omnia traham ad meipſum. Omnia quæ in de ſunt, bone Ieſu, quandam habent allicie di efficaciam, & cogitationes ſollicitant in affectum, ſed ad omnia nō poſſumus omnes attingere. Sublimia ſolis ſublimibus ſunt, humilia omnibus. Quæ maior humilitas quàm exaltari in cruce? Etiam de hoc ait. Cum exultatus fuero a terra, omnia traham admeipſum. Efficax ad trahendum humilitas eſt. Quidni? Quis non ad ſimplicem cogitatum hui⁹ rei ſtupore, & extaſi replea tur? Cuius non affectum fides hæc exhauriat, & infatuet, & reddat inſufficientem? Facilis ad contemplandum locus, ſed fœcundus ad gratiam. Simplicitas fidei huius minus habet intelligentiæ, ſatis magnum, & admirationis, & amoris incitamentum habēs. Acceſſibilis locus, ſed exceſſus dulciſſimos *Gal. 6.d* pariens. Nolite hunc cōtemplationis locum dedignari. Non eſt difficilis ad recogitādum & eſt dies ad gloriam. Mihi, inquit Paulus, abſit gloriari, niſi in cruce domini noſtri Ieſu Chriſti. Et quid uultis audire? Crux ipſa corona eſt gloriæ, diadema regni. Denique in cruce triumphauit, expolians principatus, & poteſtates, & mundi principē eie*Can. 3.d* cit foras. Glorioſa uiſio triumphi ipſi⁹. Egredimini filiæ Sion, & uidere regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater ſua. Videte carnem quam humano ſumpſit ex genere triumphantem in ligno. Et fę lix caro quam ſibi Chriſtus non quaſi carcerem, ſed quaſi coronam aſſumpſit: quę fuit ornamento, non oneri. Nos omnes in carne quaſi in domibus carcerum abſconditi ſumus, compediti, & ſeruientes legi peccati. *Rom. 7.d* Infœlix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia, inquit, Dei per *Ibid. 8.* Ieſum Chriſtum. Deus enim mittens filium ſuum in ſimilitudinē carnis peccati, de peccato damnauit peccatum in carne. Veritas carnis in Chriſto: peccati pondus non ſentiens, nobis omnibus de peccato uictricem palmam aduexit. Bene quaſi diadema accipitur corp⁹ immaculatum, corpus triumphi, corpus honoris, & gloriæ, corpus cuius cruore peccati deletur chirographum, iuſtitiæ, & ſalutis ſignatur conſcriptio, nuptialia ſunt inſtrumenta confecta. Deniq; hic dies deſpenſationis, quando uetereres repudians ritus noua Eccleſiæ ſacramenta inſtituit, qñ in perpetui matrimonij ſignum, & copulæ nuptialis, de latere eius ſanguinis, & aquæ mixtura profluxit. Hodie ſynagogæ dedit libellum repudii, & à priore odioſa ad poſteriorem dilectam tranſiit. A ueteri tranſiuit *Ephe. 5.f* ad nouam, quem ſibi ipſe exhibuit glorioſā non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiuſmodi. Nouitatis ſignū eſt quod ruga caret. Explicuit Chriſtus literæ rugas, & quod inerat nouitatis elicuit. Quid vultis uos Sion, & ſynagogæ filiæ rugas contrahere, quas Chriſtus explicuit? Nouis ſuperuenientibus, quid ueteribus adhuc gloriamini? Egredimini filiæ Sion de cauernis literæ, de anguſta, & ignobili intelligentia. Egredimini & videte regem Salomonem in diademate quo coronauit eum mater ſua. Corona a nobis eſt incarnatio, quam uos putatis contumeliam. Et uidete iam quomodo benedixit coronæ anni beniguitatis ſuæ, quomodo campi eius repleti ſunt vbertate. Videte coronam, uidete & copiam. Coronam uictoriæ, uirtutum copiam. *Pſ. 64. c* Vnde hoc, niſi quia granum frumenti ca- *1. Ioan. 5.g* dens in terram mortuum fuit? Denique hæc eſt uictoria, quæ uincit mundum fides noſtra. Et ipſa credentium multitudo corona eſt & ornamentū Chriſto. Eris inq̄t corona gloriæ in manu domini, & diadema regni in manu Dei tui. Nunquid hoc dictum uobis uſurpatis, an non per uos nomē

Dei

Dei blasphematur? Egredimini filiæ Sion, & videre quam gloriosus sit Deus in sanctis suis si forte visio hæc ad æmulationem uos deducat, & de solitudine uestra de ecclesiæ frequentiam transire faciat. Etsi deserta fuisti, sed non vocaberis, inquit, ultra derelicta & terra tua nõ uocabitur amplius desolata. Sed iã desistamus ad eos qui foris sunt sermonem proferre. Ipsi potius uidere delectemur quomodo iam pingue scunt speciosa de
1.Th.2.d serti, quomodo credentium corona Christus in ecclesia cingitur. Quæ est spes nostra, & cerona gloriæ? nõne vos ante Deũ? Si Paulus hoc dicit, quomodo non magis
Esa.49.c Christus? Viuo ego, dicit dominus, quia his omnibus uelut ornamento uestieris. Aduertisti quomodo credentium agmina ornamẽtum esse Christi in ecclesia diffiniat. Quare non & corona sunt? Corona habet quandam insignem, & illustrem præcæteris ornamentis dignitatem: quia cætera cum sint corporis, ista est capitis. Et temporis ratio ad eius commendationem aliquid affert. Solemnibus tantum usus eius est accommodatus ferijs. Iam erectam video alacritatem uestram: iam ad uos huius verbi interpretationem deflectitis. Iam uestrum in coronæ prærogatiua intelligitis priuilegium qui puriori estis uitæ & professione astricti & exercitio iustructi & indefessi studio, & ocio festiui. Iure diadematis censentur nomine, quos iam non tam pugna solicitat, quàm triumphus lætificat, quibus non est colluctatio aduersus carnem, & sanguinem, qui serpentis iam caput non obseruant, sed Christi exornant. Vos estis corona Christi, & gaudium, & ideo sicut cœpistis, sic state charissimi, sic state in domino, imò si capite dominum. Sublimis locus est, nihil
1.Co.1.d illic uilioris afferre materiæ. Videte uocationem uestram, uidete quem estis in usum assumpti. Nihil fœni, nihil ligni, nihil stipularum in domini uelitis diademate texere. Nihil denique quod ignem mereatur vel uereatur. Spinæ complexę igne com
G Ps.36.a burantur. Noli æmulari in malignantibus, neque zelaueris eos, qui spineam capitis regis nostri imposuere coronam. Tale diadema non honorem, sed horrorem adducit. Horret Christus magis asperitatem morum linguè stimulos, quàm aculeos spinarum in his præsertim qui in silentii uocati sunt simplicitatem in charitatis negocium, & ocii quietem, in humilitatis scholam, in subiectionis uotum & uinculum unitatis. Sed non est bonum uinculum quando sibi mutuò confœderantur, & in aliorum obtrectationem dexteras conferunt, Iudæorum more dicentes. Tollamus iustum, quia inutilis est nobis, & contrarius operibus nostris. Vos autem æmulamini pacis bonum in bono semper. Deniq; species coronæ quoddã unitatis præfert indicium. Non sola coronæ est æstimãda materies, sed & forma pulchræ intelligentiæ ratione eius administrat. Ea enim est coronæ species, quod, & in orbem cohæret, & in altum se erigit. Vis habere cohærentiam quandam communem, & idipsum? Credentium, inquit, erat cor unum, & anima una.

Quis huius unitatis finis? Propter spem utique quæ proposita est in cœlestibus: Iam ego habes cohærentiam in unitate, erectionem in spe. Et Apostolus: Galeam, inquit, salutis assumite. Et bene de Galea introducta est mentio, eo quòd habeat quãdam cum corona uiciniam. Nam utraque capitis est, sed altera munimentum, altera ornamentum. Ideo nihil impedit spem ad vtranque referri, spe enim salui facti sumus. Ista nunc de forma perstricta sufficiant. De materia quid quæritis? Ipsi enim scitis quod fragilem & obscuram materiam ne dignatur locus sublimis. Aurum uult, & lapides pretiosos. Posuisti enim in capite eius coronam de lapide pretioso. Aureas in Apocalypsi coronas legis. Pretiosa materies siue solum sit aurum, siue quædam auri gemmarumque mixtura. Sed nescio quid maioris gratiæ significare uidetur quod auri mentione sublata, de lapide, inquit, pretioso posuisti in capite eius coronam. Et ad huc excellentionem uobis demonstro materiam.

Apparuit signum magnum in cœlo, mulier amicta sole, & in capite eius corona stellarum duodecim. Apostolorum tibi & numero, & specie chorus monstratur. Qui eñ ad sapientiam erudiunt multos, quasi stellæ splendent ad perpetuas æternitatas. Hæc corona fratrum stetit in circuitu Iesu, sicut scriptum est. Et in Apocalypsi, diademata multa in capite sponsi, secundum diuersitatem gratiarum, & graduum, sed illud precipuum quo coronatus est in die desponsationis suæ, in die quo sibi in discipulis desponsauit ecclesiam.

Desponsauit eam in fide, desponsauit eã dando

Act.4.f

H

Rom.8.e

Ps.20.4
Apo.4.b

Ps.20.c

Ap.12.a

Dã.12.b

Ap.19.a

dando in cordibus eorum arram & pignus & primitias spiritus. Et desponsatio dicitur,
1.Co.6.d participatio spiritus, quando adhærés Deo
Eph.5.g iam non duo, sed unus spiritus est. Denique & ipse est homo qui reliquit patrem & matrem, & adhæsit uxori suæ, & facti sunt duo
I in carne una. O beatum commercium, facta es cum sponso in carne una, & ipsa cũ sponso in vno spiritu. Quomodo oportuerat de tali te gaudere conjugio fidelis anima? quo
Es.52.a lætari, & die festum agere? Induere indue re uestimentis gloriæ tuę ciuitas sancta, spõsa agni, gaude & lætare Sion adiuncta Christo. Quomodo tu non gaudebis, cum gau-
Ibid.62. deat ipse. Gaudebit sponsus, inquit, super
Can.3.d sponsam, & gaudebit super te Deus tuus, sed quanto gaudio? In die inquit, desponsationis eius, & in die lætitiæ cordis eius.

Non leuem dedit intelligi lętitię motum
Pro.8.d quem esse cordis expressit, lætitiam dico? deliciæ sunt. Deliciæ, inquit, meæ esse cum filiis hominum. Quàm carè, tibi, Iesu bone, constant illæ lætitiæ. Nõ gratis eas possides, quas carnis passione comparasti. Ideo cordis tantum hanc dicit lætitiam. Iniuria est sponsi, si ipse lætatur, & tu non ex corde applaudis, non gratularis, non gaudes. Vel fastidii uel despectionis instar est cum gaudẽte non gaudere, & hoc in despõsationis die. Affectum tuum cuius alliciat species, si non eius, qui speciosus est forma præ filiis hominum? Gaudens gaude in domino, & exultet anima tua in sponso tuo, in Deo tuo: qui si Deus non esset, & homo purus esset, quantas tamẽ haberet in se amoris illecebras homo talis, tot gratiarũ abundans muneribus.

Nam si a radice conceptionis eius recen
k sere cęperis, totus tibi stellatus uidebitur iuxta conditionem humanam tam singularitate, quàm excellentia uirtutum, homo innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus, ut interim sileam quod excellentior cœlis factus est, infirmitatibus nostris potes
Heb.4.d compati, tentatus per omnia pro similitudine absque peccato. Diffusa est gratia in labiis eius, misericordia in uisceribus, uirtus in manibus, conuersatione singularis, sermone communis, prudentia in responsis, uita in uerbis. Quid ergo quod cõceptus est ex fide, natus ex uirgine, non consumptus est in morte, & assumptus in gloria? Reticeo nunc credentium numerum, & merita populorum, quos misso spiritu sibi in fide & charitate sociauit. O uere magnum pietatis lacramentum Christus, incitamẽtum amoris, qui manifestatus & infestatus est in carne, iustificatus est in spiritu, apparuit angelis, 1.Ti.3.a
prædicatus est gẽtibus, creditus est mundo, assumptus est in gloria. Quis det mihi istas discurrere, & recurrere frequenter per lineas, & per singulos uirtutum, & operum gradus dicere, Domine quis similis tui?
Quis mihi det, ut scribantur sermones isti Ps.34.b
in corde meo, ut exarentur stylo, & quasi in silice scribantur, ut non deleantur? Bonus stylus digitus tuus domine, digitus quo scribebas in terra arcana uerba, quorum uirtutem calumniantes ferre non poterant. Incli
na te ipsum Deus meus, & incide in corde Ioan.8.a
meo legis tuæ tabulas. Lapideum est cor meum, sed durum lapidis naturæ obliuiscitur, ad digiti tui impressionem facilè cedẽs, ubi tu incidis. Sed iã multa diximus pro eo quòd oportebat sponsum lætari & gaudere in die desponsationis suæ, & in die lætitiæ cordis sui dilecti. Magna in hac die lætitiæ ratio, & quæ cordis & affectus humani fines excedat.

Nec est huc peregrina inducenda lætitia, sed dici isti sufficit lætitia sua. Dulcis es Domine, & directus est ad nos spiritus tuus, spiritus suauis. Humanas tibi animas per fidem & amorem quodam sponsi associas affectu, & de conuersione lætaris. Durum cor, quod sibi lætitiæ huius materiam subducit, occasionẽ attenuat, imminuit rationes. O me impudentem & ingratum si non ego talem diligam, tam absolutum a corruptione, & tanta circa me astrictum compassione necessitate non obnoxium, & pietate obnixum. Diligam te dulcis Domine, etsi non pro me, pro te tamen, ut tuo satisfaciam desiderio deliciarum tibi causas subministrem, argumenta lætitiæ, in die desponsationis, & in die lætitiæ cordis tui.

Sermo

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sermo XXI.

ET vos audeo confidenter ad uisionis huius inuitare lætitiam, filiæ cœlestis Sion, Hierusalem, quæ in cœlis est. Vos veræ & plenæ filiæ Sion, quæ sē per intuemini faciem patris. Vos, inquam, multorum milium angelorum frequentia, nos inuito & uoco. Egredimini & uidete, egredimini de recondito illud sinu intimæ visionis, de secreto lucis inaccessibilis. Nouū vobis terra nostra præstat spectaculum. Nouum enim facit dominus super terram. Ab
M æternis de terrena uos prouoco. Mira hæc
Hie.31.d inuitatio, sed nescio quo pacto æterna illa, quæ in seipsis semper & noua miranda sūt, in eo quod factum est in terra nouum, noua magis & mirabiliora refulgent. O beata hæc in terris nouitas temporalis, quæ antiquam illam & æternam nouitatem angelicis in aspectibus amplius innouauit. Nouum faciet dominus super terram? fœmina circundabit uirum. Quem uirum? Ec-
Zach.6.c ce, inquit, vir oriens nomen illi. Oriens splendor lucis æternæ, fœmineo, sed uirgineo circundatur vtero, & carne uestitur. Hoc est illud nouum, quod ipsa sui nouitate nimia credulitatem obstrueret, si non esset inauditis prius signis fides elicita. Denique inter tot & prophetarum & prodigiorum manifestat testimonia, ad nouitatem istam adeo quorundam sensus obstupuit, ut dum nouitati fidem abrogant, signis euidentissimis non accommodent credulitatem. Sed quid uos ad egrediendum inuito: qui ipsos etiam ubique præuenitis & instruitis apostolos? Vbique seduli estis, & admiratores, & annunciatores nouitatis i-
Luc.1.c stius. Angelus concipiendum nunciat Ma-
Idē 2. b riæ: natum pastoribus angelus nunciat, imò & ipsis angelis, non tantum pastoribus angelus nunciasse uidetur. Vnus prædicat, alii
Ibidem. applaudunt. Facta est, inquit, cum angelo multitudo cœlestis exercitus laudantium & dicentium. Gloria in altissimis Deo. Vnus annunciat, quod alii æque nouerant
A & tamen quasi nouum & recens audiunt, quod illis ignotum esse non poterat. O beata hæc nouitas, quæ angelico gaudium præstat auditui, & (ut sic dicam) delectat illos ab alio audire & quasi discere, quod eos ab initio ipsa ueritas edocuit. O humilis & indefessa denotio & ad Deum, & adinuicem. Est hic aliquid, quod nos utinam obseruemus, imò & seruemus. Quid illud? Vt angelico exemplo humilem & attentum præbeamus auditum alieno sermoni, etiam in illis quæ non ignoramus. Non tamen alienus est, qui de cœlo est: nisi nos a Deo alienos reputauerimus. Et si alienus est, auctoritatem illi tribuit diuina materia. Nota fastidire, aut curiositatis est, aut contumaciæ signum. Angelici spiritus, quibus a principio innotuit sacramentum incarnationis, non abstinent ab admiratione in nouitatis huius exhibitione, & antiqua cognitio non modo uisione noua, sed nouo gaudet & lætatur auditu. In temporum fine egressus est Christus, ideo egrediuntur, & ipsi. Et egressus eius a diebus æternitatis. *Mic.5.d*
Sed in temporum fine de utero eius egressus est, quæ circundedit eum, fœminæ.
Ideo egrediuntur cœlestis filiæ Sion admiratiræ in completione quod semper admiratæ sunt in expectatione. Angelus in annū *Luc.1.c*
ciatione, angelus in natiuitate, angelus in *& 2.b &*
baptismate, angelus apparuit oranti, testis *3.c. &*
est resurgenti, astat ascendenti. Quam ue *22.c. &*
hementes putas amatores, sunt tam sedu- *24.a*
li annunciatores, & indefessi admiratores. B
Per omnes huius sacramenti gradus circumeunt & immolant hostiam admirationis, hostiam uociferationis cantant, & psalmum dicunt domino. Et omnis hæc ueneratio *Act.1.b*
extrinsecus exhibita est, absque ea quæ intrinsecus latet. Et si nouum fecit dominus super terram, cœlos tamen nouitatis huius odore repleuit. Fœmina circundabit uirum, quomodo circundat corona caput. Caput enim ecclesiæ Christus, gloriosus plane in illo splendore gloriæ, & paternæ figu- *Eph.5.b*
ra substantiæ, sed superaddito nostræ quodam velut fuco naturæ, & colore inducto, dum sublucet, plus placet. Nec illis tantum qui secus ferre non poterant, sed in his etiā quibus pure se splendor ille refundit. Hæc autem dico quod dignatio hæc ipsa, qua uoluit incarnari, quendam uidetur attulisse decorem dignitati maiestatis.

Quomodo enim non plus placebit humiliata sublimitas, exinanita immensitas, & diuinitas incarnata? Iūa uarietate quid pulchrius? Varietatem dico? Contrarietas uidetur, eo quod ad contemplandum pulchrior, quod hæc sese contraria non impugnant, sed congruunt sibi, Mirabilis in se diui-

diuina simplicitas, sed (ut sic dicam) multo hæc compositio mirabilior, quia nouior. Non possum mixturæ huius artem satis mirari, & puto nec angelis. Et quidem illis mirandi ratio maior, quibus diuinę naturæ mera simplicitas syncerius innotescit. Illa incomparabiliter mera est, & ideo mixturam hanc mirabiliorem reddit. Quænam hęc mixtura cum sua cuique naturæ cōstet integri
C tas? Nam nec alterutra in alteram transit, nec ex utrisque quasi tertia, & noua quędā cōfluit. Nouum tamen est quod in una persona conueniunt. Contemplatio utraq; quę dam uelut cella uinaria. In illam introducti sunt angelici spiritus cellam nectaream maiestatis æternæ, imò a cōditionis suæ initio positi. Iam nunc in temporum fine hæc nostra in terris cella mustum nouū eructat.
Ps.143. O promptuaria plena, promptuaria exundā
c tia, & eructantia ex hoc in illud. Egredimini filiæ de cella uini meri ad hoc mustum qđ miscuit sapientia in cratere nouo. O calix inebrians quàm præclarus es, & ideo clarita te inebrias. Liquo æternus nouo huic infusus calici, maiore cum charitate hauritur, quamuis cum claritate temperata, idcirco & amor esse debet intemperatus, quis enim se ab amando temperet, quando nostræ se capacitati contēperauit immensa maiestas?
Ps.22.b O calix non hominum tantum, sed & angelorum mentes inebrians, & in se a contemplatione meræ diuinitatis mixtura hac noua conuertens. Egredimini filiæ Sion de copia illi vini meri ad hunc calicem temperatum. Egredimini & gustate quam suauis est dominus. Ibi suauitatis diuinæ simplex natura prospicitur, hic suauitatis eius usus & indicia proponuntur. Ibi in se uidetur hic in effectu suo, hoc ultimo in genere utrum-
D que mirabile est, & nescio quid magis mirer in personam naturarum; compositionem, an compositionis causam. Quid iam in unitate diuinæ essentiæ tres esse miramur personas? Plures iam ex integro in una persona naturas mirare. Quid non hic ad contemplandum suaue, quod quem nō afficiat. Denique ad admirationis cumulum causa accedit.

Causa nec cōsequētia rationis, nec saluationis efficacia caret, nec gratia cōpassionis. Vis audire cōsequentiā. Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes ui-
1.Co.5.c nificabuntur. Et idem. Sicut per unius in-
Rom.5.d obedientiā peccatores cōstituti sunt multi ita & per unius obedientiam iusti constituuntur multi. Quid consequentius. Magna consequentia, sed ex parte iustitiæ efficacia maior. Denique & si abundauit delictum, superabundauit & gratia. Vbi delictum, ibi seductio, & fallacia interceſſit, & ideo non omni ex parte uoluntarium uidetur. In gratia uerò nihil non ex proposito, nihil non ad libitum. Quomodo ergo non efficaciora sunt uoluntaria bona, quam uelut aliqua ex parte coacta mala. Et uere efficax gratia & artificiosa. Nescio quid magis mirer, artificiū coactionis, an efficaciam saluationis. Vtrunque in bene cio gratum est & uoluntas, & euentus. Adde & tertium, modum ipsum & rationem. Nihil uoluntate hac affectuosius. Quæ dilectio maior quam ut ponat quis animam suam pro amicis suis. At hoc fecit pro inimicis, & inimici erant in seipsis, & amici, quia ante mundi constitutionem dilecti. Quid operis huius euentu uberius. Larga effusio spiritus super omnē carnē, satis manifestat. Effusio sanguinis Chri E
sti, spiritualem nobis effusionem impetrauit. Quos lauit sanguine suo, quomodo non perfunderet spiritu sancto suo. ideo prius mundauit, ut essent super quos altius postea spiritus inundaret. Ad ordinem quid consequentius. Coarctor in huius materiæ consideratione, & quid potissimū ad contēplandum è tribus eligam ignoro, pietatem, an prudentiam, an prouentum. Certant hæc inter se in contemplatione nostra, & cum in alteram partem intenditur, & in alterā trahitur. Blandiuntur hæc mihi, & affectione diuersa permulcent. Inardesco, stupeo gaudeo. Gaudeo pro utilitate, ad prudentiam stupeo, inardesco propter impensum mihi pietatis amorem. Quid ista dispertior. Confunditur hæc inter se, & in uno quoque genere permiscentur frequenter. Nam & modus, & commoditas, & affectio siue mali sic dicere, prudentia, & prouētus & pietas hæc inquam, tria siue simul siue figillatim considerata, animū ad se meum & trahunt citius, & tenent diutius, & quandam in admiratione nem, & exultationem conuertunt. Matris ecclesiæ fides talium uarietate uirtutū eius diadema contexuit. Hunc ibi numerum, hoc pondus, hanc mensuram assignat. In ordinis ratione, & consequentia numerus deprehenditur, & concordiæ modus. In pondere pietatis affectus uehementior. Et uere uehemēs pondus gratiæ, de cœlis ad terram majestatem

ieſtatem immenſam deducens. Immenſitas
hæc omnem incõparabiliter excedens crea-
turam, ad menſuram ſe contraxit, menſurã
pertingendi vſque ad nos. Non enim quaſi
non condeſcendens ad nos ſuperextendit
ſeipſum, ſed in menſura nobis diſtillat dona
F ſpiritus. Menſuram interpretor in effectu
virtutum munera: ad menſuram enim dat
nobis Deus ſpiritum. In menſura contra
menſuram. In menſura gratiæ, contra men-
ſuram iniuſtitiæ. Nam ſicut abundauit deli-
ctum, abundauit & gratia. An non hæc men
ſura contra menſuram? Certè & ſupra. Su-
perabundauit enim & gratia. Nunquid tan-
tum ſuper menſuram delicti? Non utique
tantum ſuper menſuram delicti, ſed etiã ſu
per menſuram gratiæ. Et econtrario, & ſu-
pra menſuram iniuſtitiæ abundat gratia, &
ſupra menſuram gratiæ. ſed non contra a-
bundat gratia. Vbi enim una abundat, neceſ
ſe eſt & altera ſuperabundet, & detur abun
dantius abundanter habenti. Menſura hæc
menſura bona, & conferta, & coagitata, &
ſupereffluens. Superfluitas uidetur, quando
non tantum neceſſaria ſuppetunt, ſed & exu
berant uoluptuoſa. In donis ſpiritus quædã
expediunt, quædam decent, quædam de-
lectant, ſanant, exornant, exhilarant. Quo-
modo non ſupereffluunt quæ ſic excreſcũt?
Sed hæc ſufficiunt de numero, & menſura,
& de pondere diadematis, quod Salomoni
regi mater eius cõpoſuit. Quoddam. n. qua-
ſi ſertum gloriæ confert, dum coaptat qđ à
nobis aſſumpſit, & quod nobis exhibuit. Vi-
Pro. 4.b detis quibus hoc diadema dotibus gratiarũ
conſtet: ſed quid de gratijs ad diadema?
Dabit, inquit in prouerbijs capiti tuo aug-
menta gratiarum. Pater dat, & mater coro
G nat. Ipſa coronat, quia credit. Quia ipſa
circundat, ipſa coronat. Mater eccleſia ſe-
ipſa te, Ieſu bone, exornat, ſeipſa te ueſtit.
ſeipſa te calceat, & coronat. In perfectio-
ne calciamentum eſt, in perfectione coro-
na. Mira mutatio, ubi excuſſo puluere ſi
Cant. 3.b quis adhæſerat, de calciamento corona effi-
citur In die deſponſationis & lætitia. Vide
ordinem. Vnus dicitur deſponſationis, &
coronationis dies. Si iſtud ſcis, beatus es, ſi
ſequaris. Conuertis ordinem, ſi uis prius de
ſponſari, quam coronari: ſi prius uis ad iu-
cunditatem, & quietem deuinciri Chriſto,
quàm cum Chriſto uincere. Anticipatio qui
dem beata, ſed non ordinata, ſi ante triu-
phum thalamum tibi optas collocari: ſi an-
te laborem præſumis lætitiam. Vnus eſt
his tribus conſtitutus dies: diademati, de
ſponſationi, & lętitiæ cordis. Et quid eſt cor
Salomonis noſtri? Vos inquit, eſtis corpus
Chriſti, & membra de membro. Felix planè *1.Co.12*
quocunque membrum capitis huius: ſed *d*
qui cor eſt eius, de præcipuis eſt. Et uide
ſi non cor eius, qui quodam in uentre ſecre
torum Dei foueatur, in uitali affectionum ca
lore in medio meditationum. De corde. n. *Ma.15.*
cogitationes non operationes exeunt. Iu- *b*
re ergo cor eſt, qui in medio ſpiritualium lo
catus eſt cogitionum, in pinguedine gratia-
rum, in quodam uentre ueritatis, in utero ſa
pientiæ, cuius in Sypo Salomon ponitur. Et
quidem una eademq; uel eccleſia uel anima
& corona eſt, & cor, & ſponſa. Corona in
capite, ſponſa delatere, cor in uentre. Co- H
rona in ſummo, ſponſa in proximo, cor in in
timo. Quid hic nõ optimè collocatur? Quid
non feſtiue? Egredimini hinc noſtræ filiæ
Sion, & uidete ut & uos tranſeatis in affe-
ctũ cordis huius, in ſponſæ gratiam, in diade
matis ſpeciem. Nolite nomine caſſo gloria
ri. Eſtote quod eſſe dicmini, ſpeculationis
filiæ. Vius ipſe ateſtetur nomini. Feſtus
enim eſt deſponſationis iſte dies, & Dei ſu-
ſceptione dignus, & ab hoc ad feſtiuiorem,
qui nuptiarum eſt dies, pertingitur: in quo
non datur libellus repudij, nõ intercedit di
uortium, non abit uir uia longiſſima, ne bre
uiſſima quidem. ſed eſt ſemper in domo ſua
ſponſus Chriſtus Ieſus. Qui uiuit, & regnat
cum Deo patre, & ſpiritu ſancto per omnia
ſęcula ſęculorum. Amen.

Sermo XXII.

NOn ueretur ne ſuis intumeſcat laudi
bus, & humiliratis iacturam faciat, cu
ius ipſe ſibi pulchritudinem cum ex
preſſione tanta ſponſa commendat.
Frequẽter ex multo placendi deſiderio ſub
eſt metus diſplicẽdi: & propenſior deuotio,
conſcientiæ ſecuritatem imminuit, & fura-
tur. Quid ergo mirum ſi ſponſus applaudit
illi de pulchritudine, affectumq́ue blanda al I
locutione, demulcet, quẽ metus inuexerat?
Quænam. n. ratione deformitatem non ue-
reatur ſuam hominis anima quælibet, quæ
noſtri Salomonis in matrimonium aſciſci-
tur? Audiuit illum in diademate ſuo, in die
deſponſationis, & lætitiæ cordis, in illa
abyſſo

aby ſſo gloriæ ſolito feſtiuiorem: poteratq́ue
iure ueteri repulſam, ſi deformitatis, & abie
ctionis ſuæ reſpectaret ad cauſam. Oportuit
itaque vt ſecurior redita reſumeret animũ,
& infuſa alacritas mentis faciem viuido quo
dam colore perfunderet. Nam totius uitæ
& operum pulchro uultui plurimum adij-
Can.4.d cit mentis hilaritas: propterea in hunc mo-
Ibid.1.d dum amicam ſponſus alloquitur. Quam pul
chra es amica mea. Similia ferè dicta ſunt
ſupra in præcedentibus, ubi ſic legitur. Ec-
ce tu pulchras es amica mea, ecce tu pulchra.
Idẽ pene uidetur: Ecce tu pulchra es, & quã
pulchra es. Vtrobique pulchritudo prædica
tur ipſius, & iterata commendatio confirma
tionem declarat. Sed quantum ipſe aduerte
re poſſum, aliquanta hic innuitur diſtinctio.
Nam ubi dicit: Ecce tu pulchra, agit tantũ
de pulchritudine: hic uerò de nimietate pul
chritudinis. Quam pulchra es amica mea,
quam pulchra. Ibi ſimplex atteſtatio qnaſi
ſubito deprehenſæ pulchritudinis: hic au-
tem admiratio nimietatis. Ibi atteſtatur quã
pulchra: hic oblectatur, quòd tam pulchra.
Hic enim maiore pronunciatur cum ponde
re affectuq́ue mirantis, & prolationis mo-
dus motum oblectatæ mentis declarat, quã
pulchra es amica mea, quàm pulchra. Ei qui
dem in proceſſu cantici profectiora ad ſpon
ſam dici oportuit. Hæc à nobis de ſimilium
diſtinctionem uerborum.

Nam quæ ſuper pulchritudine ſponſæ in
terpretanda fuerãt, copioſe, & accurate ſuis
explicata ſunt locis. Et quæ uir (utrum eru-
k ditior, an eloquentior neſcio) ſuis diſputa-
uit in humilijs: nec minimo (ut ſic dicã) digi
to decuit a nobis ad diſcutiendum attingit.
Hoc uerò non negligenter attendendum,
quòd poſt generalem commendationẽ pul
chritudinis particulatim amicam de pictu-
rus, loco primo ab oculis orditur, prudẽter
quidem: quoniam ſi ſimplex oculus fuerit,
totũ corpus lucidũ erit. Et ideo columbarũ
Mat.6.c cõparat oculis, ut iuxta euangelij doctrinã,
ſuã amicã ſimplicẽ doceat ſicut colũbã. De-
nique uniuerſum corpus operationis, ſim-
plex illuſtrat oculus intentionis, & facit ut
corã Deo luceant opera, quæ per ſe corã ho
minibus poterant lucere. Nam quando foris
bonum lucet opus, ſed operis bonitatem nõ
intendit animus: quaſi corpore claro ocu-
lus cœcatur. Opera quidem ipſa aliquoties
in genere ſuo bona ſunt, & aliis commoda,
ſed operum bonitas in actorem non refun-
ditur, qui ſimplicem oculũ in ipſis non ha
bet. Ideo tenebroſa ſunt, quod intentionis
ſyncerę lumine carent. Bonus itaque ſim-
plex oculus, non habens ullam partem te-
nebrarum, conuerſationis corpus totum ſe-
renas. Aut totus enim tenebroſus eſt ocu-
lus, aut totus lucidus, aut habens aliquam
partem tenebrarum admixtam. Totus tene
broſus eſt, cum operi malo propter malum
intendit. Totus lucidus, cum operi bono
non niſi propter bonum intendit. Cum ue
rò in opere bono non tantum in ipſum bo
num, ſed etiam in alium aliquem finem in-
tentio dirigitur, uel cum in opere non bo-
no, quod ineſſe credebatur bonum, errand
do diligitur, aliqua ex parte oculus caligat,
& non eſt mera ſimplicitate putus. Quid
cum opus bonum prætenditur, & non ip- L
ſum bonum, ſed aliud totum intenditur?
Oculus ne iſte tenebroſus dicetur ex toto,
an ex parte caligans? Mihi quidem magis
tenebroſus ex toto uiderur. Nam etſi lux
deputetur in opere, nulla tamen agnoſcit
in intentione. Quomodo autem intentio
bona, quæ bonum non optat, aut quomo-
do ſimplex quæ ſub boni uelamine ſeipſam
occultat? In oculis uerò ſponſæ utraq; cõ-
mendantur, & ſimplicitas, & ſpiritualitas,
ideo columbarum dicuntur. Et bene in ami
ca ſua primò lucem commendat, ut ſibi de-
monſtret ſimilem, qui & ipſe dicitur lux mũ
di, & in quo tenebræ non ſunt ullæ. In ſex
dierum conditione lux omnium prima crea
ta dicitur, & in deſcribenda pulchritudine
ſponſæ, lucis in primis inducta decenter *1.Io.1.b*
eſt mentio. Oculi tui columbarum. Quid
te amicam eſſe præſumis, quæ neſcis ocu-
los habere columbæ? Opera quantumcun-
que fuerint bona; ſi impurus eſt animus,
de pulchritudine fruſtra tibi applaudis.
Quomodo amica es, quæ pulchra non es?
Sed Quomodo non es inimica, quæ malig-
naris in ſancto? Malignatur in ſancto, qui
malignatur in bono, ſiue in ſuo, ſiue in alie-
no. In tuo malignaris bono, cum bonum M
ipſum non conſpicaris. In alieno, cum de
bono male ſuſpicaris. Et praua intentio, &
peruerſa interpretatio, utraque maligna-
tio eſt, utraque fellea, utraque felſa, nihil ha
bens cum columbarum natura commu-
ne. Oculi columbarum ſunt qui nec falli
uolunt, nec fallere norunt. Neſcis quod
ſponſus tuus ueritas eſt. Quomodo di-
cet tibi. Columba mea, amica mea, quæ ſim

plicitate

Universidad de Deusto
Biblioteca

plicitate nõ gaudes? Amica est ueritate simplicitas? ideo cum simplicibus sermocinatio eius. Denique simplicitati amicæ applaudit dicens: Oculi tui columbarum. Bona enim est oculata simplicitas ita simulationem excludens, ut non caliget in ueritate. Rara hæc hodie in terris auis: & si qua est eius usquam frequentia, occulta satis, & latens in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ, & desuper riuos aquarum. Quomodo autem obscuratus est aut occultatus est oculus columbinus? Quis est qui seculi caliditates non sectetur, qui illis se uti non gaudeat, qui non amet habere, aut saltem nominari in se non uelit? Quis est qui non ve-
Rom.8.c recundetur oculus columbinos, glorietur se habere miluinos? Si Christi amicam dicte uelis, quid tibi cum prudentia carnis, quę inimica est Deo? An istas inimicitias euacuare conaris, ut utrasque carnis, & spiri-
1.Co.5.b tus prudentias condas in te ipsa? Modicum fermentum totam massam corrumpit. Quid ergo fiet ubi multum est fermentum, massa modica? Quæ societas legi cupiditatis, & legi charitatis? Non debet illa huic esse coniuncta, quia nequit esse subiecta. Prudentiam enim carnis legis Dei aut repugnat & inimica est aut omnino perit, & nul-
A la est, aut resistit, aut ex toto desistit. Potest perimi ut penitus non sit, non potest premi ut ei contemperata sit. Tuum ergo & os & cor huiusmodi exercitatum optas habere prudentia, quæ legi Dei non potest uel associari uel subijci. Prudentia spiritus uita est & pax. Vitalis est enim prudentia spiritus, usum habens uitæ quæ nunc est & fu-
Rom.8.b turæ. Prudentiæ uerò carnis in præsenti tantum exercetur uita, nullum in ea, quæ sequitur, habitura locum. Cupiditatis enim apud inferos nec opus nec usus est, sed excruciatio. Ista pax est, illa litigium. Et bene pax, cui hoc est euacuari, quod paci non uacare. Talem prudentiam ad sponsæ pulchritudinem Christus commemorat. Talis in oculis columbarum depingitur, quæ simplicitatem & spiritualitatẽ redoleat, eo quod i columbæ figura spiritus sanctus intelligi soleat. Non solet esse uacua talis simplicitas, multum enim subest latentis gratiæ. Oculi tui columbarum, absque eo quòd intrinsecus latet. Magnum nescio quid illud est, & uerè magnum, quod manifestum uel dici non debuit, uel dici non potuit, nec aliquo ut gratiæ cæteræ simili figurari, sed in suspicione & coniectura sola relinquitur ijs qui similia fortè patiuntur. Absque eo inquit, quod intrinsecus latet, quasi nõ sint intrinsecus aliæ gratiæ & dona spiritus. Et quomodo omnis gloria filiæ regis abintus? Denique & intrinsecus ipsi oculi columbarum, ubi simplicitas fidei corda purificat, & illuminatos reddit oculos cordis: ubi non modò oculos, sed totus absconditus homo cordis dicitur. Sed licet abintus omnis sit gloria, est tamen gloria gloriæ respectu inte- B
rior, & sicut in ipso homine exteriori, sic & in illo interiori alia alijs magis sunt intima, & latentia penitus, soli tantum nota dilecto fortasse, & aliqua ẽt ipsi sunt sponsæ ignota, nec collatorum diuinitus ad plenum habet notitiam munerum. Quid enim si occulatur sublimitas, dum seruatur humilitas? Secretum tuum tibi, Iesu bone, secretum tuum tibi, & in absconditis sponsæ solus deliciaris. Cur non uel ad modicum illud nescio quid latens nobis communicas, & occultam, qua delectaris, figura pulchritudinem. Plus nos ad quærendum allicis, dum illud latere intrinsecus dicis, & curiositatem nostram amplius irritas, tantum silentio mysterium premens. Plus nos dum taces trahis. Quam magua multitudo dulcedinis huius, quam abscondendam indicas dũ non explicas. Quidquid illud est, latet intrinsecus, sed de latebris istis suauissimus odor aspirat. Nescio enim quo pacto dum illud admirabiliter dulce esse conijcio, admirabiliter dulce esse iam sentio, iam illud pensat affectus, ad quod non petrat intelligentia. Conditum est hoc penes sponsam, & signatum in thesauris ipsius, soli fas est dilectò istos ingredi, & gloriæ latentis arcana euoluere. Hoc autem dico quod non facile est uirtutem cuiusquam ex indiciis diffinire. Frequenter enim exiguis extantibus signis, eximia sunt quæ latent intus secreta. Ideoq; manifestas debemus sic uirtutes laudare, ut hac in singulis adiectione utamur absque eo quod intrinsecus latet. Denique C
ipsam hanc (de qua nobis est sermo) cõmendatam in sponsa columbinam inspicite simplicitatem, quam gratifica, quam est in seipsa suauis, & placens, maiores tamen in se reconditos habet thesauros, & dulci est (ut sic dicam) medullat secreto. Quæritis, quid sit illud? Dixi iam, & si adhuc uultis audire, ignorare me fateor. Possem piam hanc uobis commendare simplicitatem, & ad eius

uos

uos æmulationem hortari, quæ tam inexplicabile, & dulce mysterium continet, fortasse & confert. Id autem ipsum si fuero conatus euoluere, forsitan ad aliquid occultum, & latens pertingam, uel experientia, uel coniectura. Sed nunquid illud erit, cuius tam inuolutæ meminit sponsus in laude dilectæ? Quamlibet potuero occultum eruere, aliquid adhuc latebit intrinsecus. Altis illud latet ostio in tenebris, nec nostro subiacet uel stylo uel studio. Venerabor ipsum silentium tanti mysterij. Nam quanuis non est datum diffinite nosse quid sit, eo quòd fileatur: relictum est credere, quod aliquid singulariter dulce, & sponso gratum sit: non potest inue stigari quale sit, sed potest æstimari, quam magnum sit, uel eo ipso, quod uerbum tam arcanum dici non licuit. Vt tamen aliquid dixisse videar, & non ex toto siluisse (ad hoc enim instatis) accipite quod mihi uidetur in hac parte uerè dici posse, utrum accommodate ad præsens capitulum, uos uideritis. Virtutes ipse suapte natura intus in animo locatæ sunt, sed usus quarundam in exterioribus uiget, quædam uero suam in interioribus exercent potentiam. Et illa quidem
D carnales declinat illecebras, ista verò spiritualium deliciarum latebras amplexatur. Illa uel solicitantes occasiones refugit, uel insolentes affectiones compescit, & quanuis interim necessario, molesto tamen exercitio laborat. Ista tali delectatur materia, quæ nõ iucunditate magis, quam honestate præcellat. Illa simplici intuitu, & oculo columbino exteriores, dum percurrit species uel odit, uel despicit: ista curiosiore prospectu cœlestes perlustrat species, & prospectis amplius inardescit. Possumus talem quandam distinctionem formare, ut dicamus alias exteriores esse, alias interiores, alias intimas. Aliæ enim se a carnalibus retrahunt, alię spiritualibus intendunt, alia quasdam iam tenent primitias. Primæ se a mundi illecebra, quam contemnunt, compescunt: mediæ se ad id, quod spiritualiter concupiscunt adhuc componunt: ultimæ, imo intimæ optatis auide iam utuntur. Deus bone, quantum lucis, & deliciarum in illis est latebris: quantus excessus in recessibus illis? Vtinam tales me cõcludant latebræ, ut illud de Psalmo dicere
Ps. 318. possim: Nox hæc illuminatio mea in delicijs meis. Ecce nunc aliquid latens attigi in hoc ultimo gradu, & forte uel hoc est, uel aliquid simile, quod sponsus signauit. Volo de cætero deferre mysterijs, nec enim fas est audaci sermone orationum arcana nudare, & minus sanctis manibus linguæ conuolutas delicate sancti sanctorum reuoluere species, & reconditum manna contrectare, qd aurea & urna continet, & arca recludit. Et ipsum mannæ nomen aliquid ostendit arcanum, & de quo magis possit quæri, quid est E
hoc? quam dici, quid sit hoc. Et cui melius quam mannæ latens illud comparauerim? Dulcis quidem, & cœlestis est manna cibus, sed videtis, quàm secrete reconditus in urna, in arca, in sanctis sanctorum, ut curiosus & minus idoneus ab huiusmodi aspectu arceatur, oculus ille qui columbinus esse non nouit, quem non dirigi pia credulitas, & intẽtio pura. Rogamus autem uos, fratres, amplectimini sanctam simplicitatem, quietem mentis, meditationes puras, liberas orationes, quoniam in talibus uasis, & (ut ita dicã) in arca sanctæ meditationis, & interiori orationis urna, diuina nobis est locata refectio, & portio gloriæ, de qua legitur: Satiabor cũ apparuerit gloria tua. Cuius plenitudo vi- *Ps.* 23.*d*
tam nobis æternam cõferat per Iesum Christum. cui est honor, & gloria per omnia secula seculorum. Amen.

Sermo XXIII.

Ecclesiæ (ut bene nostis) hæc blandimenta, & spiritualibus eius oculis, speculanti disputatũ est sermone. Sed quia tales sunt, nunquid rari sunt? Vide totum corpus eius quo plenum sit oculis ante *Eze.* 1.*b*
& retro. Oculi eius prophetę, oculi eius apostoli, qui uel futura prædicunt, uel iam facta F
prædicant. Oculi eius sunt utrorumq; interpretes, & doctores populorum. quorum officio spiritualia animæ, uel commoda, uel scandala & cernimus, & discernimus. Sed nescio si omnes, qui oculi habent officium, teneant & usum. Duces cæci, nec tantum eę corum, sed quod indignius est & uidentiũ, nonne uidentur oculi habere, & locum, & speciem, sed uirtute carere? Vtinam uel id sufficeret, & uirtute prouidendi bona carerent, essentque ad communes utilitates cæci, dum nõ ad priuatas arguti cõmoditates. Nunc autẽ & cæci sunt, & callidi: heberes ad Ecclesiæ lucra, ad propria acuti. Sed quo oculus est columbæ, qui columbæ non in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

seruit,columbæ non videt, columbæ non prouidet,qui columbam non ducit,sed magis abducit Ecclesiam, & quantum in ipso paruis præcipitat exemplis? De talibus Apo
Phil.2.c stolus loquitur: Omnes,quæ sua sunt quærunt,non quæ Iesu Christi. Tales occupant locum,& peruertunt vsum, cum è diuerso sint alij,qui oculi non habent officium expromotione, sed vsurpant ex præsumptione. Et quidem frequens hæc turba. Quem dabis nunc ex numero discipulorum,qui platorum opera pene se,velut quodam locatus in tribunali non carpat, non corrigat, non castiget? Isti non iam sunt oculi membrorum,sed quidem oculi oculorum, quomodo si pennæ,& plumæ in corpore columbæ,cum ipsa velint oculorum dirigere lumina. Nolo locum hunc nimis vrgere, ne vos
G fratres exagitare videar. Estote vestra contenti mensura. Nihil omnino in corpore columbæ officio vacat,nihil caret honore, & ea quæ abscondita sunt,abundantiorem habent honorem. Denique & capillis sponsæ suus est honos. Si n. in oculis prælati,in capillis qui sunt intelligeudi,nisi discipuli? Et boni discipuli,qui se capillorum more tractabiles,& flexibiles exibent ad omnem nutum magistri, sicut ad motum venti: qui graciles, & spiritualibus extenuati disciplinis,pene sine corpore sunt, & penitus sine carne ad omnem insensibiles iniuriam, vt nec tondentis instrumenti sentiant læsioné, in hoc tantum passionis sustinentes molestias,si a capite, cui inhæserunt, contingat euelli. Reliquo enim e mortuo corpore, uitalem ibi tantum sensum retentant, ubi capiti,de quo oruntur, iunguntur. Qui ipsi vicini cerebro ubi sapientiæ dicitur recessus,quasi ad intima ipsius arcana nituntur intrare. quibus hoc eradicari, & quasi inde euelli videtur,ad exteriores qualibet occasione curas uocari. Nam qui inde sine sensu doloris effluunt,quomodo ibi aut nati, aut radicari credentur? Denique quod non decidant capilli sponsæ; sed assurgant,audi quid
Cant.4.a sequitur: Capilli tui sicut grex caprarum, quæ ascendunt de monte Galaad. Quasi grex caprarum,eo quòd in sublimibus pasti & positi,& tendentes semper ad alta, ut capræ. altum tamen nil sapiunt, sed carnalis conscij sunt infirmitatis. Elatio namque ipsa
H descendit,ascendit humilitas. Ideo quasi capræ,q; semper & alta petant, & ad infirma sua respiciẽt. Et bene de more Galaad ascẽdunt: sed tamen non nisi in monte Galaad, qui testimonij aceruus interpretatur. Et qs ille nisi Christus, super quem omnia prophetarum coaceruata sunt testimonia, cui prophetæ,cui Ioannes,cui pater, cui opera ipsa testimonium reddunt? Hic mons Ecclesiæ caput est noli de hoc monte defluere, si capillus es. Quid nobis separationem minaris,& velut auulsum ira reliquorum grege capillorum? Nunquid casus tuus Ecclesiæ caluationem adducet? Nescit illa decaluari. Nam & capilli eius oẽs numerati sunt. Ad synagogam illa interminatio facta est in
Esa. 3.d Propheta: Erit pro crispãte crine caluitium. Crispi sunt Ecclesiæ crines, ad suum recurrentes caput,circa illud ambitu amico reuoluti in ipsa capiti secreta conantes intrare. Ideo capilli eius non decidunt,sed ascendũt de monte Galaad,operum Christi maiora sibi semper ad imitandum exempla cumulantes. Vtinam fidei, quam habeo in Christo, oĩa opera mea atteſtentur, & iugi profectu congesta aceruum mihi ascensionis constituant. Quàm paucos ego mihi testimonij huius contuli lapides: Vereor equidem ne in contrarium multos cõgesserim. Quid enim? Nonne tibi videntur non pro fide, sed magis contra fidem testimonia congessisse,qui sic viuunt, vt alterius videantur fidei, quàm Christianæ? Denique tales quam multos videmus,de quibus iure dici possit: Isti non I
sit conuersantur, ut qui Christi redemptos se sanguine credant,qui aliam sperant vitã, qui futurum vereantur iudicium, qui tandem euangelica præcepta diuinitus data fateantur. Talia vtinam penes me testimonia pauca reperiantur,mallem nulla, ne modicum fermentum aceruum fidelium operũ totum denigret. Et fratres mei (ut modicũ de communi glorier,qui de priuato nõ possum) si totius vitæ vestræ respexeritis ordinem,& regularis obseruantiæ cursum, non erit exiguus,quem boni testimonij coædificatis aceruus. Nã si a nocturnis vigilijs,quas impigro velut primitias quasdã prælibatis affectu,& effunditis a principio uigiliarũ,sicut aquam cor vestrum ante conspectum Dei,si,inquam,a capite singulos per gradus conuersationis diurnæ seriatim velitis incedere: quid ibi reperietur quod disciplinam non sones,quod non concinat fidei vestræ, q; nõ vel corpus atterat, vel mẽtẽ erigat, vel ditigat erectam? Inter psallendũ quanta est disciplina in corpore, & quam maior quorundam

rundam in mente,dum ne admodicum, uel certè tantum ad modicum a sensu verborum illum sinunt abire. Nam ibi,ideſt in ipsis,quæ cantantur,uerbis, aut ligatam tenent,aut ad cognata relaxant,ad peregrina nequaquam. Quod si contingat (fugax est enim mens humana) quanta statim castigant censura,& moræ huius usuras a se reposcunt. Sed nec ipsa communium horarum interualla nocturna uacant. Deus bone,hora illa noctis,quam sine nocte est,quã
Ps. 138. b nox illa illuminatio in delicijs? Orationes illæ priuatim fiunt,sed priuata non petunt.
k Submissior quidem uox, sed mens intensior, & preces tacitæ multum habent acuminis. Denique frequenter uocem eripit oratio nohemens: & uerbis nec eget, nec utitur,quę puro,& pleno fertur affectu. Amor in auribus Domini solus obstrepẽs,corporalium strepitus dedignatur verborũ,quę sicut inchoanti excitamenta sunt,sic impedimenta solent esse perfectè oranti. Quid deinde? ipsis horis matutinis quasi de recenti orationes instaurant, frequetant confessiones,& uerecunda,sed manifesta reuelatione exiguos purgant excessu. Nõ tamen exiguũ deputant, si a Christo vel tenui memoria titubant. Hostis calliditi si quid fuerit improbitate suggestum,sibi imputant iuiqui in hac parte æstimatores, dum proprium arbitrantur casum, quod alienæ sunt fraudi casso conatu tantum prouocati. Quid quotidianus manuum labor, quo corpus & satis etteritur, & tenuiter pascitur? Labores manuum suarum non soli manducant, sed de insufficienti patriuntur egenis, ut & illi sit tribulatio, dummodo alijs abundet. Interuallis quibusdam leuant labores, sed sesso corpore feruet affectus. Illic tacitæ lachrimæ vbertim uoluuntur, prodeunt gemitus,erumpunt suspiria,ut qui iuxta sedent, si forte ex se frigidi sunt, uicinis possint scintillis accendi. Qui denique non de crastino cogitant,nec de odiernis quidẽ omnem curam proijcientes in ipsum,qui eis præest: non premium, sed quærentes, regnum Dei.
L Quid (quod pene præterieram) in capitulo singulis diebus examinãdi abbatis aliãt iudicio,quasi ad Christi præsentari tribunal? Ibi quisque in primis accusator est sui, accusandi se locũ alijs præripere festinans. Quid ipsum continuum silentium,& quędam coarctationis grauitas,nonne totam conuersatio nem uenustat,& quanda sanctitatis pulchra uestitu facie? Ipse somnus quoque sanctitatis testimonium reddit,nec in aceruo testimoniorum est tantorum sine confessione. Nam reliquiæ cogitationum confitentur Christo, ubi somno corpus obruitur. Quomodo enim dormientis poterunt non uersari ante oculos totius diurnæ conuersationis imagines depictæ,& in animo uigilare? Nonne tibi magnas hic uidetur testimonij aceruus *Ps.92.a* erigi,nisi quod non aceruatim, & sine ordine fiunt ista,sed serie certa, & suis singulis sunt distincta temporibus? Nonne hæc testimonia credibilia fama sunt nimis,eo quòd domum tuam talis decet sanctitudo Domine? Vtinam cordis mei radices super illum densentur aceruum. Nescit sterilis esse tantus bonę conuersationis cumulus. Locus est altus,& uber,qualem Propheta commemorat. Vinea facta est dilecto in cornu in loco uberi. Et magnum plane fertilis soli te *Esa.5.a* stimonium,fructuum prouentus uberior, sicut econtrario loci ubertas arboris qualitatẽ redarguit de infructuositate sua. An non arbor mala quæ terram bonam occupans, fructus condignos non parit, sed nec ullos *Luc.13.b* bonæ spei parturit flores? Forsitan & ficul neam illam sterilem, quam Dominus iussit succidi, fertiles de uicino uinea condemnabant. Periniquum est in sancta conuersa- M
tione plantatum,nil sanctam moliri, & excusationes prætendentem cognatis exemplis conuinci, & inde descensiones disponere in corde suo unde alij ascendunt. Sufficiat tibi,qui talis es,descensus tuus. Quid bonorum aceruum operum,quem alii alacritate ascendunt,detrahere moliris, & regulares obseruantias immutare,quarum numerum & rigorem causaris? Noli prohibere eos,q. benefaciunt,si potes,& ipse ascende. Audi de quanto, & quali aceruo sancti ascenderunt. Sancti ludibria,& uerbera experti,insuper & uincula,& carceres,lapidati sunt,lecti sunt,tentati sunt,in occisione gladii mortui sunt. Circumierũt in melotis,in pellibus caprinis,egentes,angustiati,afflicti,in solitudinibus errantes,in montibus,in & speluncis, & in cauernis terræ,qui omnes testimonio fidei prosunt. Vides quanto sit eorum fides probata scrutinio,quibus testimoniis examinata? Quid a nobis tale,uel expetitur uel expectatur? Et nostra hæc inferiori genere testimonia credibilia satis,eo quidem credibiliora, quod non ea necessitas imposuit,

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed suppoſuit ſe uoluntas. Voluntas ergo voluntas ſit, & primæ libertatis iure nitatur liberam ſe ad perſiſtendum exhibeat, non æſtimet ad recedendum. Agnoſcat neceſſitatis debitum, ſed non ſentiat iugum. In bono libera ſit, & ab bonum nihilominus libera.

In illo quod iam tenet, & ad illud quo tẽdere debet: ſed ad ea, quæ retro ſunt, nullam ſibi licentiam permiſſam exiſtimans. De quanto aceruo teſtimonij Paulus aſcẽderit
A tandem audire: Ipſe quidem ſpiritus teſtimonium reddit ſpiritui noſtro quod ſumus
Rom.8.c filij Dei. Quantus uno in hoc teſtimonio aceruus? Sed foris nũq nõ perhibuit teſtimonium? Deo, inquit, atteſtante ſignis, &
Heb.2.a prodigijs, & uarijs virtutibus, & ſpiritus ſancti diſtributionibus. Et tamen tanto conſtitutus in aceruo uirtutum, & atteſtantium
Phil.3.c gratiarum: nondum, inquit, me arbitror cõprehendiſſe: unum quidem, quæ retro ſũt obliti, ad anteriora extendor. Et nos ergo tantam habentes impoſitam nubẽ teſtimoniorum, deponentes omne pondus, & circũſtans nos peccatum, per patiẽtiam curramus
Hebr.12.a ad propoſitum certamen aſpicientes in auctorem fidei, & conſummatorem Ieſum, qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem, confuſione contempta, atq; in dextra Dei ſedet. Recogitate enim eum qui talem ſuſtinuit a peccatoribus aduerſus ſemetipſũ contradictionem, ut non fatigemini animis ueſtris deficientes. Nondum enim uſque ad ſanguinem reſtitiſtis. Illorum enim teſtimonia, prærogatiua quadam dicuntur teſtimonia, id eſt martyria, qui pro fide Chriſti ſanguinem fuderunt. Videte primũ ipſum martyrem Sthephanum de quanto lapidum
Cant.4.a aceruo aſcenderit ad Chriſtum, quem & omnes ſequuntur animæ iuſtæ. Quaſi grex inquit, captarum quæ aſcenderunt de monte Galaad. Geſtabant theſaurum fidei in uaſis fictilibus, ſed ſublimitas erat uirtutis
B Dei. Ideo quaſi aſcendentes dicuntur, quod eos immania tormenta non tam fregerunt, quàm firmauerunt ad reddendum teſtimonium uirtute magna. Quid hic eis animi eſt, qui nec unaõ, & eam leuem, & amicam præpoſitorum increpationem ſuſtinent, ſed ad unum auſterius uerbum totũ liqueſcit boni propoſiti, quum ſibi firmauerant, rigor? Iſtorum tot ſuſtulta adminiculis teſtimonia uix ſtare poſſunt, illorum tot repreſſa tormentis uberius eruperunt.

An non quantus numerus ſuppliciorum, tantus & aceruus teſtimoniorum? Etſi mor te affecti tota die, & æſtimati ſicut oues occiſionis, in omnibus tamen ſuperauerunt, & Pſ.43.d uelut ſuper aſcenderunt de Galaad, de acer uo martiri. Non enim de conſeruanda corporali uita certamen inierunt ſancti, ſed de uita fidei, ex qua iuſtus uiuit. Ideoque in omnibus ſuperauerunt, quibus ſalua cauſa cõſtitit. Quomodo enim non ſuperant, cum aut perſiſtendo in confeſſione redditi ſunt æternitati, aut perſuadendo perſecutores informauerunt ueritati? Denique etſi æſtimati ſunt ſicut oues occiſionis, quibuſdam tamen innocuis dentibus ab infidelitatis radice hoſtes præciderunt ſuos, ut inter Eccleſiæ uiſcera reconderent uiſcera.

An non hoc ſibi uult quod ſubnectitur: Cant.4.c
Dentes, inquit, tui quaſi grex detonſarum? Aduertis quales oues iſtæ ſint, quæ poſſunt quidem detonderi: ſed dentes earum non poſſunt conteri. Occidi poſſunt, & flecti nequeunt. Imo ipſi perſecutores infregerunt ſuos, & in uinculis doctrinæ ſermonibus emollitos quaſi dentibus manſos, infidelium C
traiecerunt unitatem. Petro dictum eſt. Ma Act.10.
cta, & manduca. Et Moyſi dentes non ſunt b
moti. Dentes enim eorum arma, & ſagittæ. pſa.56.a
Arma ſpiritualia, potentia domini ad debellandas munitiones. An non quidam Eccleſiæ dentes? de quibus dicit Apoſtolus. Intret 2.Co.14
infidelis, aut idiota, diiudicatur ab omnibus d
conuincitur ab omnibus, occulta cordis eius manifeſta fiunt, & ſic cadens in faciem adorabit Deum, pronuncians, quia uerè in nobis ſit Deus. Nolite fratres, iſtorum ueteri
morſus dentium, non ſunt canini, ſed ouini. Eſa.56.g
Detonſarum enim grege conferuntur. In canibus non dilaceratio, ſed latratus commẽ datur. Canes muti, dicit Eſaias non ualentes latrare: canes impudentiſſimi, neſciẽtes faturitatem. Ac ſi quibuſdam exprobret, qđ in altero ſe canum officio exuant, in altero ſe canes exhibeant, latrare non ualentes, & non deſinentes lacerare. Tales ſunt qui inuicem mordent, & comedunt, & conſummuntur abinuicem. Vtinam hucuſque ſufficiat, ut inuicem mordeant, & comedant, nec tentent ipſos detonſarum lacerare dentes.

Ipſi doctores eccleſiæ, & præpoſiti nonne tibi uidentur dentes quidam, qui redargutionis beneuolæ uelut morſibus ſubiectos conuincunt, diiudicant, manifeſtant, & ad meliorem emolliunt ſtatim? Quod ſi tu prædurus es, & emolliri non potes, quid remordere

mordere paras? An non remordes, qui uel in occulto detrahis, uel palam contradicis? Quid dentem contra dentem paras, dẽtem improbum contra dentem pium? Mordere pores, ſed conſumere non potes. Dentes enim ſunt, & duri ſunt, & firmi, & detrahen
D tes non metuunt, memores ſe cum Prophe
Eccl.2.c ta inter ſcorpiones, & incredulos commo-
Mat.10. rari, & ſicut oues miſſos inter lupos, ut ip-
b ſos lupos in oues rationabili tolerantia, & exhortatione commutent. Et bene detonſa rum dicuntur, quod illorum non ſint morſus fugiendi, qui bonorum operum exempla, ſicut uellera quædam, ſubiectis miniſtrant. Non tamen uſus dentium in alienis tantum remordendis, & conuincendis erroribus æſtimatur. Eſt & potior quidam eorum uſus, ſi qui idonei ſunt ſolidum cœleſtis edulij mandere panem, & ſublimioris doctrinæ ſecretos dijudicare, & diſſerere intellectus, quibus non iam lacte opus eſt, ſed ſolido cibo, ipſumque quodammodo attenuare, & infirmare poſſunt, & quodam temperamento diſpenſationis uel ſobrium reddere, qui ad ſolidum per ſe inſufficientes erant, ſed tantummodo lactis participes Quodam enim ſolidioris inſtrumenti ad mandendum utuntur miniſterio, qui exercitatos habent ſenſus ad diſcretionem boni & malirimo etiam boni, & boni, non tantum iudicantes inter noctem, & diem, ſed omnem iud cantes diem. Et iure de lauacro accendere dicit, ut mundando cordi ſtudioſos probet, eo quòd mundis corde diuina ſit repromiſſa cognitio. Vides quomodo lotos, & irreprehenſibiles eſſe oportet eos, qui aliorum exceſſus debent remordere, & corripere? Quomodo lotos, & mundos corde, qui diuini ſermonis diſpenſare debant alimoniam, & arcanos ſecretio
E ris uerbi diſcutere ſenſus, ſapientiæ intima rimari, & ruminare in ſancta? Dentes tui quaſi grex detonſarum. Quare ergo quaſi grex? Vtique quod ſeſe non impu
Cant.4.a gnent, & aduerſentur ſibi, ſed in ſimplicita te, & unitate ſenſus ſui concinunt, & concordant Eccleſiæ dentes. Quaſi grex detonſarum. quæ aſcenderunt de lauacro. Veterem enim deponentes hominem, & onere ſuperuacuo leuati ac loti, alacrius ad ſuperiora conſcendunt. Siquidem ipſi pili ueteres oneri iam eſſe incipiunt, cum primò noua uellera germinant, cum hyems tranſijt, cum imber abiit, & receſſit. Ideoq; ſi ueteri, & ſuperuacuo leuium, & inanium rerum uellere te inuolui adhuc neceſſariũ ducis, nondum tibi hyemalia congelatæ mẽtis frigora tranſierunt. Bene enim detonſi, & de lauacro aſcendunt, quaſi nihil ueteris uel ſarcinæ, uel ſordis. Attendendis, quod non tibi ſufficit detondẽri, non ſufficit exonerari, non ſufficit lotum, & nouum fieri, niſi ſtatim aſcendas, & ſpiritu incedas, qui renouaris in ſpiritu. Si ſpiritu, inquit, uiuimus, ſpiritu & ambulemus. Tu igi
Gal.6.a tur ſi aſcendere ſemper de lauacro, ſem-
Pſal.6.a per nouus, & mundus. Laua per ſingulas noctes lectum tuum lachrymis. Aut ſi re peccatum non quaſi nox inuoluit, ſed ſicut nubes præteruolat: tu tamẽ lauare per ſingulas noctes, etiam leuium veſtigia delictorum lachrymis dele. Hic enim in conualle lachrymarum locus eſt lauacri. Quid F
eſt quod ſordes congeſtas, & peccati purgamenta, futuri reſeruas lauacro ſeculi? Quid ſcis ſi non erit illic conflatorium magis quã lauacrum? Nam quæ hic facile poterant ablui, ibi non tam miſericorditer, quàm in ſpiritu iudicij, & ardoris purgantur. Et fęlix, qui de ſeculo non quaſi de cæno, ſed quaſi de lauacro aſcendit, non habens neceſſe, ut aliquid in ſe lauet, ſed eſt mundus totus. Iſte planè dignus habetur dealbatis dentibus, id eſt, animæ ſenſibus panem angelorum manducare: non iam panem doloris, ſed panem, qui lætificat cor hominis. Illum utique panem quem ſignificauit Propheta dicens. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Sic enim illa nos gloria dum apparet paſcit: reficit dum reuelatur. Huius Pſa.16.d
quidem gloriæ reuelatio plena, quid eſt, niſi ſapientia uera? Quæ nos ad ſeipſam edendum inuitans, non alias a nobis manditur, niſi cum illam meditamur, uelut uitales puræ mentis delicias, & indeficientem refectionem. Hic ergo purgatos, & exercitatos animi ſenſus habeamus, non tam ad diſcretionem boni, & mali, ſed tantum ad perceptionem tanti boni. Actitemus hic crebro quod ibi continue agemus: præoccupemus frequenter, in quo indeſinenter occupandi erimus. Summum nobis hic negocium ſit, quod ſolum ibi erit. Contemplatio namque ſapientiæ, æterna refectio eſt. Nihil omnino ſpiritualibus animæ dentibus dulcius ruminatur, quam ille panis uiuus, qui patri ait: Hæc eſt uita æterna, ut cognoſcant te uerum Deum, & quem miſiſti Ie-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sum, Christum, qui uiuit & regnat Deus per omnia secula seculorum. Amen.

Sermo XXIIII.

G

Audistis præcedenti commendatos sermone sponsæ dentes. Iure quidē quòd non exigua sit pulchritudinis ratio in dentibus posita, si candidi sint, si æqualiter conferti. Nec tantum aptitudo, sed & utilitas in dentibus placet. Quid enim? Ioannes in Apocalypsi inuolutum, qđ sibi ab angelo porrectum est, quomodo comederet uolumen, sine idoneis ad talem cibum dentibus? Durus videbatur cibus liber integer, & ideo dentibus opus erat, qui illū comminuerent integrum, & emollirent durum, ut leuius deglutiri posset. Et bonus plane dens, intelligentia exercitata, intelligentia spiritualis, quæ omnia dijudicat, omnia discutit, omnia ruminat, & scrutatur, etiam profunda Dei quæ etiam ipsam inuoluti libri medullam mandit, & intima sapiētiæ comedit viscera. Stultus, sicut, scriptum est, cōplicat manus suas, & comedit viscera sua. *Eccl. 4.b*

Cibus iste cruentus, cibus carnalis est, cibus qui perit, imò qui perimit. Quàm dulcius, & vtilius viscera sapientiæ comeduntur, & sacri verbi arcana? Non potest cruentis attingi dentibus, sed lotis & candidis, quia candor est ipsa lucis æternæ, & ipsius sponsi dētes lacte candidiores dicuntur: propterea tales in sponsa commendat, qui suis sint similes. Dentes tui sicut grex detonsarum, quæ ascenderunt de lauacro. Non modo lotos, sed liberos oportet mentis sensus habere, si quis illos ad diuini uerbi scrutinium parat. Omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est in eis. Sterilitas reputatur, si vel vno fueris fœtu contentus. Si potuisti ad sacratum aliquem in scripturis intellectum pertingere, vnum iam peperisti fœtum. Bonus profectus & ingens, sed insufficiens sacrato sensui, si affectus non respondeat. *Can. 4.b* H

Sterilis est intelligētia, quam non coæua & germana comitatur deuotio. Vbique tibi in scripturis spargitur, quasi semen quodam vnde gemellum hunc possis fœtum cōcipere. Non tantum subtilia, sed & suauia ibi sunt omnia. Et præceptum domini lucidum est, & ignitum eloquium. Sterile est in te uerbum Dei, ex qua parte horum alterutrum non operatur. Si per intelligētiam uides, sed gelido adhuc riges affectu: nonne sterilis & inefficax reputaē in te verbi Dei virtus ignea? Denique etsi ad ignem spectat vt illuminet, multo amplius, vt succendat. Verbum, inquit dominus, quod egreditur de ore meo, non reuertetur ad me vacuum, sed faciet, & prosperabitur in his ad quæ misi illud. Ad quæ? Habes in Euangelio: Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi, vt succendatur? Semen est verbum Dei, & in eo (sicut apud Iob legis) & lux, & æstus spargitur super terram. Sed nescio quo pacto lux amplius germinauit, & dilexerunt homines magis lucem, quam feruorem, nisi quod ipsi magis de luce placent, qui idipsum, quod lucet non amplectuntur. An non tibi videtur perdidisse aut dedicisse naturam ignis, non succendens? Cum audis aliquem quasi gloriantem, & dicentem: Non me illæ scripturæ sacræ sermo ædificat quid aliud videtur tibi dicere, quàm perdidit in me efficaciam verbum ignitum, non me succendit, non inflammat, non exercet in me vim genitalem? Sterilitatem suam imputat uerbo, quod quantum in se est, crescit & fructificat. Quàm gloriosa, frater, iactantia, quod non te sermo diuinus ædificat? qui ista loqueris? Forsitan euersa, & euulsa nondum sunt vetera. ideo noua superædificari non valent, non germinare, non gigni. Fœlix, in quo amoris mundani desiccatus est humor, & vigor deficit, in eo facile ignitis verbi uis operatur. Verbum Dei & lucet, & ardet. Neutra in te virtute priuetur, sed gemmum de isto semine concipe fœtum. Sterilis reputatur vterus, qui istis fœtibus non grauidatur. In Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed fides quæ per dilectionem operatur. Bonus plane fœtus dilectio: quia charitas in fructibus spiritus connumeratur. Denique velut gemelli fœtus gemina charitas. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua. Hoc est maximum, & primum mandatum. Secundum simile est huic. Diliges proximum tuum, sicut teipsum. Illud primum, istud secundum: vtrunque maximum, quia istud simili illi. Boni & sufficientes isti fœtus gemelli, quia in his tota lex pendet, & prophetæ. Denique & finis precepti charitas, quæ etiam alicubi vinculum perfectionis dicitur. Et congruè de coccineo vinculo sequitur, de quo in laude labiorum *Isa. 55.d* *Luc. 12.f* *Iob. 38.c* I *Gal. 5.a* *Mat. 22.d* *1. Ti. 1.b* *Colo. 3.c* K

sponsæ assumpta est similitudo. Sicut uitta coccinea labia tua. Ea enim labia ligant, & rutilant, quæ de tali uentris fructu loquuntur. Concepta in corde charitas, quasi ignis flammigerans coccineo colore labia inficit, per quæ erumpit. Calor excelso missus in corde, germanum labiis præstat colorem. Quid enim aliud sibi uult, quod coccinea dicuntur, nisi quòd in hoc flamma demonstrantur, eo quòd coccus igneo rubet colore. Labia hæc non iam altaris carbonibus purgari indigent, & exteriori igne aduri. Ipsa, enim de interiori flamma iam flammea sunt, & conceptum uisceribus ignē de excelso aliis seminant. Salutarem utique dissēminant scientiam: legem igneam, quam dominus uenit in terram mittere. Bene coccinea labia, quæ hunc ignem non solum in terram, sed in cœlum mittunt. Denique, & ipsum dominum cœli succedunt. Ideo coccinea commendat labia, quod illi coccinea sunt, quod illi calentia uidentur, quod illa flammea sentit, & in mutuam amplius succē dunt charitatē. Mira res ignis ipse est, & nostris tamen inardescit scintillis. Quidni? Et gladius est uerbum Dei, & tamen uulneratur. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, unlneraſti cor meum in uno oculorum tuorum. Ita & ignis est, tamen inflammatur. Vulneratur oculo, labio inflammatur etiā, & ligatur, ideo uittæ comparatur. Sed charitas uulnus est, charitas uitta est, charitas coccus est. Vides quam acuta, quam tenax, quā igne est charitas? Talibus in orando netere labiis, tenaci uelut uitta uinculo memoriæ cordi tuo dilectum astringe, agglutina, succende illum: succensō affectu quam dulce sit, dicat, & alludat tibi: Ignitum eloquium tuum uehementer, & sponsus tuus diligit illud. Osculare me osculo oris tui, quia pulchra sunt labia tua, sicut uitta coccinea. Osculandi siquidem desiderium labiorum innuit commendatio. Labia tua suis desiderat imprima, ut fiat os unum, & labium unum, & post impressionem dicat tibi: Hoc nunc os ex ore meo, & labium de labio meo. Diffusa est gratia in labiis eius: in tua se refundit, & de cocco suo tua sunt effecta coccinea. Bona impressio, quæ tātam exprimit gratiā in labiis sponsę. Memineris tamen non me nunc labia significare carnalia, sed spiritualia, sed interiora, sed illa de quibus Apostolus loquitur: Cantantes, & Psallentes in cor dibus uestris domino. Si sponsa es in hoc vnum debent esse constricta, debent esse succensa labia tua, ut dilecto tuo supplicent, ut confabulentur cum illo ut illi canant, & dicas cum Propheta: Exultabunt labia mea cum cantauero tibi. In tam sancta confabulatione nil fit in labiis tuis fluidum, & quasi uitta sunt, nil frigidum, & habes illa coccinea. Quis mihi det, Iesu bone, talia habere labia in} conferendis te cum sermonibus, tam prompta, tam exerta, tā succensa, succensa & exultātia ut tantum tibi cātent, & de te cantēt? Talia sint utinā labii mea, quæ subtili quodam ductu, & succenso affectu indiruptæ meditationis, funiculi coccinei specimen exprimant. Huiusmodi labium in sponsa. Christus commendat non tantum in oratione, sed etiam in exhortatione, ut potens sit exhortari in doctrina sana. Quæ .n. se labia in eius alloquio astringūt, iurē quidem salutarē diffundunt, & dissēminant scientiam. Si dulci, & feruida utantur oratione, ut audientiū corda excitēt. coccinea sunt, quia inflammatiua. Si uerò simul exhortentur, & doceant, & ea doceant, quæ sanam deceant doctrinam, quæ regulis concināt fidei: iam quasi uita sūt, & nō solū saluta rem, sed etiam indissolubilem, dissēminant scientiam. Quid enim tam sibi cohærens, tam tenax, tam insolubili contextum nodo, quā ratio fidei. Talia Paulus discipulum informabat dicens: Attende exhortationi doctrinæ. Sed & in sermone communi ubi fidei non tractantur mysteria, etiam sic uite coccineę labia tua conferuntur, si fuerit sermo tuus subtili mensura districtus, & discretus, & parcus, & grato uerecundiæ rubore coloratus. si crucis Christi eò frequenter, quo libenter mentionem usurpet. O beata hæc labia Christi & osculo, & alloquio uere digna labia tam syncera, & tam succensa. In fide syncera, & in amore succensa, Succensio ista de intimis, & de summis est, nil habens de infimis. Nam est succensio quędam de inferius erumpens. Iacobus ait: Lingua modicum membrum inflammat rotam natiuitatis nostræ, inflammata & ipsa gehenna. Quomodo potest bene inflammare linguatam pessime inflammata. Vitiatę natiuitatis mobilis corruptela per se nimis rotatur ad malum, & uolubilitate propria fertur in pręceps. Et quid necesse est inflammare rotam hanc, quæ firmari non potest. *Cant. 4.a* *Ephe. 6.g* *Cant. 4.c* *Ibidem 62.* *prou. 8.d* *Psa. 118. e* *Ephe. 5.d* *psal. 70. d* *1. Ti. 4.d* *Iaco. 3.b*

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed per se fertur in malum? Denique diligẽ
Gen. 8.d ter appositum est cor hominis in malum ab
adolescentia sua. A prima natiuitate impul-
sa nescit cursum inflectere, & tu illam lingua
praua impellis amplius, & inflammas? Lin-
gua praua iracundiæ, & indignationis occa-
siones requirit, iniuria, uel falsas simulat,
uel ueras exaggeras, quas debuerat dissimu
lare ad offensam officia etiam interpretatur
& uenenati sermones scintillas adhibet, ad
commouendum cor suum. Quid lingua ne
quam cordi tuo talem adhibes flammam;
Sufficiat illi flamma sua, sufficiat illi concu-
piscentiæ ardor carnalis, & leuitatis calor in
natæ, quibus cor tuum, ac si uolubilis rota
impellitur. Hanc tibi flammam natiuitas
prima ingenuit, sed renascendi gratia restrin
git. Noli ignem igni adhibere, & concupiscẽ
tiæ addere malitiam. Ignem hunc, quem
Iacob. 3. euomis, hauris de gehenna. Inde incipit, &
illo rapit. Lingua, inquit, inflammata a gehẽ
na. Lingua hæc mala cocinea est, sed uita nõ,
est. Non.n.ligat, sed dissipat. Male succendit,
quia succidit unita, quia dissidii uerba scintil
lat, & flãma talis de inferis est. Nam flãma,
quæ de sursum est, pudica est, pacifica est, bo
nis consentiens, & bonos fatiens. Verbum
enim dulce & multiplicat amicos, & mittigat
B inimicos. Quasi flammam flamma cõsumit,
inferiorem superior, infernalem cœlestis: dũ
sapiens, & suauè uerbum uincit malignum, &
Cant. 4 a dulce duram emollit, & ideo dicit: Sicut uita
coccinea labia tua, & eloquium tuum dulce.
Non enim decent spõsam nisi uerba dulcia,
uerba amoris, uerba quæ delicati funiculi ui
ce fugantur, uerba quæ sponsam irretiant, &
trahant uinculis charitatis. Fœlix anima,
quæ huius nouit dulcium uerborum nec-
tere retia, quibus Iesum illaqueet, alliget uer
bum patris, animi affectibus uel affatibus
Christum includat, amatorio detineat ser-
mone, & delectet, ut eius eloquium
dulce sit ei, qui habet uerba uitæ
æternæ, & est uerbum æ-
ternum, quod cum
patre, & spiri-
tu sancto
uiuit,
& regnat Deus per omnia
secula seculorum.
Amen.

Sermo XXV.

QVam suaues sunt putas sponsæ genę,
quę mãdi possit, quę salubris fructus
obtinẽt gratiam. Et reuera etiam cor
porales genas alicuius, ita gratia ui-
deas uenustate refertas, ut ipsa exterior faci-
es intuentiũ animos reficere possit, & de inte-
riori, quã innuit, cibare gratia. Vetustas nul-
tus mentẽ interpretatur, & internos affectus
facies loquitur. Vides quam cõsequenter post
candidos dentes, & coccina labia genarum in
ducitur mentio. Genæ satis germanæ sunt
labiis, & ipsis tacentibus quodam uisibili C
uerbo mentis arcanas denuntiant. Genæ
ipsæ uocis usum habent, & oris aut supplent
officium, aut amplius exornant. Quantum-
uis fuerit dulcis, & feruidus sermo, omnem
eius gratiam procax uultus exasperat, & le
uitate sua eloquii grauitatem imminuit.
ideo de genis sequitur, quod earum mode-
sta maturitas coccinei labii accumulet gra
tiam. Denique quandam earum maturita-
tem tacitè uidetur innuere, quas fructui com
parauit. Ideo fructibus enim semper grata
maturitas. Et in præcedentibus genas eius
descripsit, ut turturis, eo quòd nihil lasciuũ,
nihil leue, nihil petulans in eius appareat uul
tu, sed desiderium æstus genas dulci grau
tate deiiciat. Affectus anxii uultum lasciuire
non sinunt, & amatoriæ meditationes omnẽ
a genis leuitatem ablegant. Turtur siquidem
auis solitaria est, auis gemebũda. Talem uolt
Paulus uirginẽ esse, ut solicita sit quomodo
placeat Deo, quę dicere soleat: Sitiuit anima 1. Cor. 9.
mea ad Deum fontem uiuum, quando ueniã, f
& apparebo ante faciem Domini? An nõ tibi psal. 41
uidetur uox hæc esse gementis? Gemitus tu⁹
dulcis, quem genuit amor. Quomodo nõ gra
ues, & maturæ genæ, quas gemebundus infor
mat affectus? Gemitus isti non tantum gemi
tus sed refectionis gratiam tenent: Cibabis
inquit, nos pane lachrymarum. Et in præsenti
malo punico spõsi genas assimilat, eo quòd so psal. 79.
licitus, & amatorius affectus cognata quadã a
maturitate, & uultũ ueritiat, & cibat intuẽtes.
Relucens enim in facie mẽtis gratia uidentes
quasi reficit, & suam in alios transfundit
passionem. Non possum nõ dulciter moueri,
dum talem penes me uultũ depingo & ama-
toriæ

D toriæ genæ in me similem gignunt affectum
dum recogitantur, quanto magis dum vi-
dentur; Nam expressior visio, quam cogi-
tatus. Pulchræ omnino genæ, in quibus tã
ta uenustas eminet, quas grata commendat
humilitas nil in se altum habentes, nil rigi-
dum, sed quæ sunt ad modestæ humilita-
tis compositionem quodam disciplinæ exer
citio infractæ. Sicut fragmen, inquit, ma
Esa 4. a li punici, sic genæ tuæ. An non tibi quasi
Cant: 4.c fractas habuisse genas videtur ille, qui eas
dedit percutientibus, dedit uellantibus, &
non auertit à conspuentibus? Bona quidem
hæc fractio, per quam interior cœpit uirtus
eminere, &, quæ intra carnis corticem con-
cludebatur, erumpere gratia. Quasi confra-
cta videtur tanta dignitas ad passionis ina-
niens seipsam iniurias: sed per hæc fragmen
ta salutis se nobis ubertas effudit. Et tu si
adimpleas ea quæ desunt passionum Chri-
sti in carne tua, si portes stigmata Christi Ie
su in corpore tuo: iam tibi dicit Christus:
quia sicut fragmen mali punici, sic genæ
tuæ, si confractæ sunt, & quasi crucifixæ ge
næ tuæ, si quadam edomitæ & excultæ disci
plina, nonne tibi videntur velut fragmina
cuiusdam boni fructus? Et in consequenti-
bus ad sponsum dicitur. Quia genæ eius si-
cut areolæ aromatum, eo quòd exaratæ sũt
Can. 4 b & cultæ & compositæ aromatibus confouen
dis. Sic hic sponsæ genas, sicut fragmen
mali punici esse dicit. Et bona confractio
per quam non mors ingreditur, sed spiri-
tualis fructus specimen elucet. Bonæ ergo
genæ, quæ per humilitatem ita confractæ
E sunt, vt fructus interni non perdant, sed ma
gis prodant gratiam. Denique & ipsa mala
punica gratiam modesti vultus verecundiã,
corticis rubei colore designant. Optimum
plane in Christi sponsa decoramentum ve-
recundia. Verecundia quasi aurora quædam
omnium actuum colorat principia, & vir-
gineo virtutes reliquas venustat pudore.
Verecundia bona sua non petulanter iactat,
sed parce loquitur, contenta tenuiter innuis
se, & cum vrget necessitas. Iesu bone, quan-
ta vbique verecundia in sermonibus tuis,
quàm proprijs parcus in laudibus, quas po-
teras sufficienter loqui, tam sine humilita-
tis iactura, quàm sine damno veritatis. Et
cum propria exprimeretur, tamen nomen
suppressit. Poterat plenius loqui, sed ipse
ad sponsæ exemplum modesti pudoris colo
rem assumpsit. Non hanc modò prædico
verecundiam, quæ corporali rubore solet
ora suffundere, sed eam quæ totius conuer-
sationis venustat faciem. Nam sicut corpo-
ris, ita & conuersationis genæ sunt quædam
in quibus nihil est eo colore gratius, si ope-
rum omnium habitus humilitatem redo-
leat si plus occultet in corde, quàm ostẽdat
in facie. Denique & hic dicit: Sicut fragmen
mali punici, sic genæ tuæ absque occultis
tuis. Bonæ, genæ, quæ sicut nihil habent si-
mulatum, ita multum habent occultatum,
quæ sicut nihil fingunt, sic nec totum effun-
dunt quæ minus prætendunt in specie, quã
tenent in virtute. Possunt hæc ad interiores
animę genas referri, quæ in conscientiæ fa- F
cie sunt, ubi non homo, sed Deus videt Ha-
bet cuiusque conscientia quadam propriam
faciem. Eius genæ verecundo humilitatis
rubent colore, si penes se opera non iactet
non magnificet merita: non illa eximia pu-
tet, sed tam exigua pudeat. Quis enim glo-
riabitur castum se habere cor? Si accepit,
quomodo gloriabitur quasi non acceperit?
Et tamen ipsa quæ accepit dona, quis intel- Pro. 120
ligit? Nam si delicta non intelligit, quan- b
to minus dona? Dona de sursum sunt, de
scendunt à patre luminum. Quæ vero Dei
sunt, nemo nouit, nisi spiritus Dei. Ideo si
cui Deus per spiritum suum reuelat, non tã
ipse nouit, quàm spiritus Dei in illo. Nos,
inquit Paulus, accepimus spiritum qui ex
Deo est, ut sciamus quæ a Deo donata sunt 1. Co. 2.c
nobis. Nunquid omnia? Aut si omnia sci-
re potuit, nunquid omnino. Ne vnum qui
dem, vt arbitror, ex integro: & si in flagel
lo, non potuit intelligere donum. Vtiliter
ipsa sibi conscientia absconditur in parte:
& ipse proficiendi amor nimius, incrementa
sui profectus ignorat. Denique non ipsa vir
tutum velut pomorum integritas, sed tan-
tum fragmina in genis sponsæ eminere di-
cuntur: quia quod in genis est, in euiden-
ti est. Et si nouit quis veram in se uirtu-
tis alicuius gratiam, nunquid constantiam,
nunquid perseuerantiam? Non est, inquir,
occultatum os meum a te quod fecisti in oc
culto. Et si mihi occultum est non tamen Ps. 138.
tibi. Spiritus enim tuus omnia scrutatur,
etiam occulta mea. Vtinam talia in me oc-
culta multa habeam cognita tibi, Iesu bone,
& cognita in thesauris tuis. Periculosa repo
sitio iustorum in mea scientia, ideo tuæ ma- G
gis tuto illa committo. Sed non ego tam
illa committo tibi, quàm tu non commit-

tis

is mihi. Penes te adhuc tutius foues quod fecisti in occulto. Nec sponsæ perfectio tanta finitur ipsi patere, & prodire in genas. Sic, inquit, genæ tuę absque occultis tuis. Sunt quædam occulta tempore cõgruo producenda in lucem, & in facie collocanda. Interim latent in semine, tempore suo plenam acceptura speciem. Nunc igitur sponsa es, sed nondum apparet quid eris. Quis
2.Co.3.d putas similis mei cum apparuero? Et nunc similitudinem tenes in parte; quia ex parte cognoscis. Reuelata facie iam gloriam meã specularis, sed tamen adhuc transformaris à claritate in claritatem. Dum transformaris nondum integre tenes. Transformari, proficere est, non esse perfectum. Perfectum autem tuum nondum tui, sed iam oculi mei vident: penes me iam es, qualis futura es. Iam in libro descripta es vitæ, & in manibus depinxi te. Facies tua coram me semper, coram me fulget, quæ in te nunc est obfuscata. Iam drachmam imaginis meæ in te inueni, sed adhuc quadam squalet rubigine, & occultatur species eius. Iam fides tuis rubet in genis, & uitæ colorem infundit, sed adhuc fidei res est in occulto. Ideo sicut framen mali punici, sic genæ tuæ absque
occultis tuis. Grata satis fidei facies, sed de occultis tuis mihi commendabilior apH pares. Patientiæ virtus in euidenti, & qua
Rom. 8.d si in genis tuis satis iam placet, sed ego de posteriore te magis æstimo gloria. Et reuera fiat res, non sunt condignæ, non dico, passiones, sed & ipsa patientia huius temporis, ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Cuius iam quædam in nobis iacta sunt semina, quæ occulta operatione seipsa ad maturitatem perducunt, & ad perfecti fructus substantiam. Substantia hæc per quandam seminalem gratiam nunc occultatur in nobis. Substantia mea, inquit, in inferioribus
Ps.138.c terræ. Vides vbi occultatam eam dicit. In inferioribus terræ. Fœliciter cum eo agitur, quod non in infimis. Ego quædam terræ superiora accipio, quædam inferiora, quędam infima. Superiora sunt ipsa corporis humani natura. Inferiora ipsius naturæ corruptela. Infima, quædam iniquitas & culpa de corruptela procedens & ipsam magis corrumpens. Ideo non dicit substantiam suam in infimis, quod nullum habeat spiritualis gratia (quæ summa Prophetæ substantia) cum iniquitate commercium. Sed in inferioribus terræ substantia mea, eo quod medici naliter gratia spiritus in infirmitate carnis sit occultata, & quasi fermentum abscondita sanans & operãs donec absorbeatur mortalitas à vita. Nam non debet massa fermentum corrumpere, sed magis a fermẽto in similem conuerti saporem. Sed & alibi idem dicit: Substantia mea apud te est. Ergo & in inferioribus terræ eius substantia est, & apud dominum. Distantibus est in locis abscondita, in superioribus cœli, & in inferioribus terræ; in æternitate, & in infirmitate. Ibi per prudentiam, hic per inoperã I tem gratiam. Et bona gratia, quæ sic uirtutum profectus operatur, vt quendam perfectionis saporem nobis vicissim aspiret, & eructet abscondita ab origine mundi, abscõdita mundo, abscondita in Deo, ubi uita no Psal.30.a stra abscondita est cum Christo. Et verèmagna multitudo dulcedinis tuæ domine quã abscondisti, sed timentibus te, non amantibus. Ideo nec sponsæ fortè hæc furtiua dul Can.6.b cedo. Illa ipsa occulta sunt sponsæ, de quibus dicit: Ita genæ tuæ absque occultis tuis. Ideo non propter illam tantum hæc uox facta est, sed propter circunstantes, magis verò propter longe stantes, & propter resistentes: propter illos qui se timidè retrahunt a sancta conuersatione, & propter illos qui inuidè detrahunt. Quorum alij uitam secretam, uitam sanctorum vacuam putant, & sine honore. Alij quidem etsi non vacuam, tamen totum eius excursum cum summo horrore. Nam exitum sine honore suspicari non audent. Alij vanam, alij amaram religionem putant. Illi non venerantur, & isti uerentur accedere: ideo de occultis sponsæ curauit tenuiter innuere, qua si ex obliquo illos tangens, & istos trahens, dum sic latenter de intimis eius admonuit Ibidem. delicijs. Sic, inquit, genæ tuæ absque occultis tuis. Ac si dicat: Si cognouissent & alij, quibus absconditis adimpletus est uenter, o sponsa, quam facile omnia detrimentum facerent, vt illa lucrarentur: quam libenter & bona perderent, & mala perferrent, ut absconditæ dulcedinis participes efficerentur. Nunc autem abscondita est ab oculis eorum, quæ sanctis k animalibus in occulto per vices alludit. Grata tamen vicissitudo, quæ multorum molestia mitigat temporum. Nec exiles delitię, quæ in futura tempora abundant. Quid egestatem in illa veremini? Deliciæ in occultis eius, & abundantes deliciæ.

Abun-

Abundantia enim in turribus tuis o sponsa.
Cant.4.a Denique sicut turris Dauid collum tuum. etsi latent deliciæ, sed uirtus eminet. Quomodo non eminens turri collata. Sed differamus hunc in crastinum sermonem, dicturi de hac turre, quod ipse Dauid dederit auctor eius & tutor Iesus Christus, qui uiuit & regnat per omnia sæcula. Amen.

Sermo XXVI.

Cant.1.c
Ps.92.a IAm fortia ad sponsam, & de sponsa loquitur (nam delicata in superioribus) ubi sic ait: Collum tuum sicut monilia, & simile quid habes in Psalmo: Dominus decorem induit, induit fortitudinem. Bona hæc indumenta, quorum unum ornat, alterũ armat. Primum illud posuit, quod magis proprium sponsæ uidetur. Nunc se ad eius quã dam fortitudinem conuertit. Virtus fortitu
Pro. 31. d dinis tanto in sponsa preciosior, quanto rarior. Rara plane Mulierem enim fortem qs inueniet? Etsi potest, tu tamen Iesu bone, nõ tã inuenis quæ talis sit, quàm prænenis ut fit. Non seipsam hæc turris ædificat, sed ipse fine quo in uanum laborant ædificantes. Et vide quàm fortem uelit intelligi, quàm tur-
L ri Dauid assimilat. Sicut turris, inquit, Dauid collum tuum. Noli in hoc collo inflexibilitatem, & duritiam accipere. Hæc enim
Gen.49. non possunt ad laudem reflecti, sed ad male
a dictionis sententiam prouocant. Maledictus, inquit, furor eorum, quia pertinax: &
Esa.48. obstinatio, quia dura. Neruus, inquit, ferreus ceruix tua. Ad condemnationem intorta sunt ista, non ad commendationem prolata. Rigida peruicacitas solet libertatem mentiri, quam in his uerbis accipio: Sicut turris Dauid collum tuum. Libera planè ceruix, & seruilis conditionis ignara, tã erecta, tam munita ut turris Dauid. Non puto quòd aliquo abiectæ seruitutis iugo collum illud atteratur. Graue iugum super filios
Ecc.40.a Adam a die natiuitatis eorum. Sed hęc iam non uidetur de filiabus Adam. Iam ueteré natiuitatem regenerationis nouitate mutauit: carnalem nesciens Adam, ex quo transiit ad Christum: ex quo secundo adhæsit, unus spiritus effectus cum illo. Ideo libera, quoniam ubi spiritus domini, ibi libertas, qua nos Christus liberauit: libertas data, non innata. Nam a natiuitate eorum graue iugum super filios Adã. Vere graue, qđ mulierem illam euangelicã annis decẽ & octo incuruauerat, ne sineret sursum respicere. Multum dissimilem ab ista, quæ ceruicem in turris modum sustulit in cœlum. Graue planè iugum, quod totum humanum genus in hac inclinata muliere excutere non poterat, nec deponere: non desinebat ab onere, & iniquitatem addere super iniquitatem, &
M infirmitatem super infirmitatem, & utranque super alteram: fœcunda satis, sed infœlici nimis fructificatione. Vis audire apponentem iugum super iugum? Audi quali se excusatione unus de inuitatis ab euan-
Lu.14.d gelica subduxerit cœna. Iuga boum emi quinque. O stolida anima, anima rationalis inna lida ceruice, & attrito collo, unum illud por tas, quod tibi corrupta imposuit natiuitas, & plura comparas. Non indigas emere quod gratis innascitur. Adde adiicis emere, & ab hoc, quo oppresseris, collum eximere, non potes. Iuga, inquis, boum emi quinque. & unum hoc tam graue, tam generale gratis excutere non potes. Nec tibi tamen precium suppetit, unde te redimas. Ne scis quam graui iugo teneris. Nisi sanguine Christi auferri non ualet. Abundans ut plura emas, non abundans ut ab illo te redimas? O miseræ diuitiæ tuæ, satis es locuples, non ut mitiges, sed ut multiplices uincula colli tui, & compedes aggraues. Suffi-
A ciat illud iugum graue, quo opprimeris. Iugum hoc, si nescis, quædam est delinquendi necessitas, & impossibilitas resurgendi. Iugum hoc difficultas est ad bonum, & auiditas ad malum. Iugum hoc & iniquitas est, qua reus teneris ad supplicium, & ifirmitas, qua pronus in uitium traheris. Originalia tibi sunt ista, & de propaginis uitio, & tu ad huc uoluntaria accumulas onera. Curiositate qninque sensuum dum exteriores intendis in species, interioris concupiscentiæ flãmam prouocas, quæ nisi sanguine Christi extingui non potest. Concupiscentia cum sola est, satis inardescit exterior uero materia si accedit, insanit. Geminum incommodum naturæ corruptio, & curiositas quædam exterius eius irritamento explorans. Duplicatum incommodum, proprius impetus & hostilis impulsus. Duplicatum incommodum, flamma concupiscentiæ, & flatus incentoris. Iuga boum, inquit, emi quinque. Bene utique boum, quod bru-

tas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tas mentes curiositatis atterat labor. Iugum si optas, non habes necesse comparare. Tolle super te iugum Christi, iugum gratuitũ, iugum gratum, gratum non graue. Iugum enim, inquit, meum suaue est, & onus meũ leue. Iugum hoc non est iugum boum, quia iugum rationale est, iugum non quod laborem infligat, sed requiem comparet. Et uide quomodo iugum hoc leue dicat. Nam illud superius graue quod est super filios Adam, a die Natiuitatis vsque ad diem mortis eorum. Cuius putas mortis? Vtique eius, de qua habes: Mortui estis, & uita uestra abscondita est cum Christo in Deo. Bona hęc mors, quæ ueterem sepelit natiuitatem nouam inducit. Mors bona, quæ seruitutem absorbet, generat libertatem. Nam huius natiuitatis liberi sunt filii. Bonus hic exitus uitæ aut ueterem exuentes Adam, simul graue iugum abijciamus. Hic uitæ carnalis exitus, captiuitatis nostræ iugum dirumpit, ultra grauare non potest, sed computrescit à facie olei, ex quo cœpimus nomine alio uocari, & inuocatum est super nos nomen secundi Adam, cuius ut oleũ effusum nomẽ eius. Vis audire utrumq; iugum hoc graue, & dirumpi & putrescere? Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat oẽs infirmitates tua. Iniquitas tota & semel dimittitur. Diruptum est iugum, infirmitas adhuc sanatur, iugum computrescit. Denique quod computrescit lente deficit, non desinit semel. Propositum uoluntas præcidi quidem potest, & quasi dirumpi: sed inueterata passio non tam deciditur quam dediscitur. Et quando operandæ salutis impossibilitas aufertur per gratiam, tunc quasi dirumpitur captiuitatis iugum. Sed quæ residet adhuc boni difficultas, dum paulatim sanatur eius uidetur iugum computrescere. Computrescet, inquit: ut quamuis non semel totum, tamen quandoque putredine conficiendum donet intelligit. Quod computrescit utique corrumpitur. Quomodo non liber, cuius iugum uel semel dirumpitur, uel sensim corrumpitur. Et iugum, & uinculum corruptum, utrumque usu suo priuatum videtur. Nam nec grauiter premit, nec tenaciter stringit. Fœlix plane cuius conputruerunt uincula ut nulli sunt usui, cuius computruerunt, & corruptæ sunt catenæ a facie diei. Sed dices, de collo sponsæ sermonem institueras, quid nunc circa iugum immoratis? Quid de iugo collum, utinam nihil. Nunc autem contritio magna. Iugum enim ad quid, nisi ad collum. Sed non ad collum sponsæ, quia iam soluta uincula colli eius, iam nescit seruitutis iugo contineri. Sicut turris, inquit Dauid, sic collum tuum. Exuberantissima per hoc monstratur libertas, & depressione ab omni libera, non tamen nuda, sed quæ habeat aliquid fortitudinis admixtum. In turre non solum erectio sed munimenti fortitudo attenditur a facie inimici. Restituta est quidem libertas, sed securitas tibi nondum permittitur. Captiuitatis contritus est laqueus, hostis aliud de quærit innectere, ius perdidit, nõ deposuit recuperandi spem, non pernicaciam infestandi. Liber effectus es, libertatis tuendę de cætero tibi incumbit negocium. Collũ amplexibus sponsæ deditum, noli ne in modico quidem degeneri exponere iugo. Denique reuertenti filio pater obuius procidit super collum eius. Pia sarcina, & iugum dulce, quod tamen sustinere nec sentire meruit, donec primo in se reuersus sera. Iem cõditionem dirupit, sic regressus ad patrẽ. Erecta est cervix tua, esto fortis sicut turris David ut dicere possis. Fortitudinem meam ad te custodiam. Ipse enim Dauid, ipse Salomon, Christus scilicet Dei uirtus, & Dei sapientia. Eius turris es, si non infimè, infirmè sentias circa ipsum. Sed si sublimitas uirtutis Dei non ex teipsa quasi turris est, non turris Dauid, sed magis aduersus Dauid, q̃ inflatus sensu carnis suæ extollit se aduersus scientiam Dei. Sublime hoc collum, sed superborum, & sublimium colla sapientia calcat, humilium exaltat. Humilitas ipsa sumptus necessarios subministrat ad ædificationem euangelicæ turris. Nec uerendũ est ne sponsæ sumptus definit, quos abundãter de sponsi potest arca mutuari. Discite, inquit, me quia mitis sum, & humilis corde. Nondum intelligis qua ratione sumptus humilitas præstet in ædificationem turris. Qui se, inquit, humiliat, exaltabitur. Et bene de humilitate in præcedenti latenter est suggestum capitulo, ubi sponsæ occulta commemorat, eo quòd humilitatis pulchra sit species, meritorum laudes occultare. Si ibi de humilitate, conuenienter de sublimitate istic annmit. Non potest abscondi diu turris in humilitate fundata. Sicut turris Dauid collum tuum. Vide priuilegium sponsæ. Apostolus Petrus hortatur nos coędificari in domos spiritnales, hic uerò

Mat. 11. d
Colo. 3. a
Ps. 102. a
B
C
Luc. 15. c
Ps. 58. b
Mat. 11. d
D
Luc. 14. & 18. c
1. Pet. 2. a
Ephe. 2. d

non

non tantum in domum, sed etiam in turrim ædificatur. Paulus in habitaculum Dei coædificari nos optat: sed sponsa hoc non contenta, etiam propugnacula adiungit, ut sublimis & securior sit habitatio. Forte & hæc vna de illis turribus est, de quibus dicitur, Fiat pax in virtute tua, & abundantia in turribus tuis. Omnino conuenit, ut in turre non desit libertas. Dura, quia duplicata necessitas, vbi foris obsidio, fames intrinsecus. Quid proficit claustos & munitos esse aditus omnes si intus sæuus hostis fames cuncta contristat. Mala fames fastidium. Clausæ sunt ianuæ exteriores, muniti aditus, sed per sensuum tuorum fenestras mors ingreditur, nec experientia indisciplinatorum sensuum de exteriori materia mali incentiua admittit. Si proijcis auaritiam ex calumnia, si obturas aurem ne audias sanguinem, si claudis oculos ne uideas malum, iam clausus es, iam habitas in excelsis, & munimenta saxorum sublimitas tua. Nunquid satis est? Quid prodest tam munita sublimitas, si quæ intus sunt, fames & fastidij vastat crudelis egestas? Quid prodest dura saxorum & inaccessa sublimitas, si non ibi panis est, si non aquę fideles sunt? Bona quidem protectio, si tamen non desit refectio. Bona sunt munimenta saxorum, si tamen talia sint, de quorum possit duritia & mel, & oleum elici.

Et quidem ipsa obseruantiarum duritia, & petra disciplinæ, frequenter largos effundit riuos olei, & mentis faucibus dulcedinem deuotionis ministrat ordinis quidam lapideus rigor. Denique sic habes. Fiat pax in uirtute tua, & abũdantia in turribus tuis o Hierusalem, sed abundantia diligentibus te. Alioquin qui non amat, etsi intus sit, esurit tamen. Quomodo autem egestas erit in hac spirituali turre, in turre Dauid, in collo sponsæ, in quo iugi commercio spiritus vitalis trahitur & refunditur, in quo uerbi sacri commeatus assiduus est; & vocalis spiritus discurrit? Quomodo fames in collo, per quod abundantia suauitatis eructatur, & verbum bonum de cordis ubertate? Collum quoddam videtur commercium, & quoddam glutinum, & cordis cum ore. & corporis cum capite, vtriusque ad alterum. In collo uinculum est & uia. Quod aliud erit vinculum nisi charitas, per quam capiti corpus cohæret Christo Ecclesia? Quæ alia uia spiritus nisi charitas? Hæc excellentior est via, imò hęc est spiritus vadens & rediens, & ad suam recurrens originem, vnde nascitur illo reuertens. Ab hac lex pendet & prophetæ. Ideo mille clypei pendent ex ea. Omnis enim sermo domini ignitus clypeus est, & propugnacula ipsa ad sermonem referuntur. In sequentibus dicit: Si murus est, ædificemus super eum propugnacula argentea. Propugnacula de ipsa solent esse turris materia, & quasi de eodẽ cum ipsa corpore. Et vide quomodo charitas consubstantialia & sibi concorporalia propugnacula gestat. Vide quomodo innata sit charitati sollicitudo quædam, prudentia q̃dam, & peruigil cautio ad declinandas vel depellendas infestationes & machinas hostiles. Habent propugnacula aliquid clausum, habent & apertum aliquid. Per illud insidias explorat, per illud assultus declinat. Illic prouidens, illic se protegens. Talibus est charitas cum propugnaculis ædificata, quia talis est ei tam fortis, tam prudens sollicitudo innata. Ipsa magnum est sibi firmamentum quoddam. Denique fortis est ut turris dilectio. Ipsa nouit tentamenti occasiones, & cum opus est fugere, & vbi fugiendi non est copia fortiter ferre, & cum ipsa in se aliquid firmamenti habere videatur, alienа tamen adiumenta non refugit propugnaculis munita. Assumit & clypeos conuersationis. Bonus clypeus conuersationis ordo, & lex ab hominibus tradita. Hæc etsi nõ est charitati necessaria, non tamen reputatur superuacua, nec onerosa quidem. Spiritualis est charitas, nec indiget lege, nec tamen legem dedignatur, sed legitimè vtitur ea protecta non oppressa. Bonus etiam clypeus sacri meditatio verbi. Omnis enim sermo domini ignitus clypeus est. Non est contenta charitas spiritualibus quas ipsa gignit, meditationibus, & cum ipsa dñi lex sit, in ipsis tamen legis sermonibus meditatur, inde sibi testimonia assumit, inde se tuetur, & multiplici protegit clypeo. Et cũ magnũ habeat intus testimonium spiritus, ab ipsis tamen literis sacris patrocinia sibi decerpit. Et bona protectio quã charitatis experientia suggerit, uel sermonis sacri peritia tradit. Paulus in epistola sua quædam charitatis tibi propugnacula depingit. Charitas, inquit, patiens est, benigna est. Percurre totum illum de charitate locum, nonne tibi tot propugnacula videntur exurgere, quot gratias distinctas enumerat? Non æmulatur

Ps. 121. b
E
Esa. 33. e
F
Mat. 22 d
pro. 30. a Can. 8.
Pro. 30.
G
1. Co. 13. b

non

Universidad de Deusto
Biblioteca

non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati, &c. usque, non excidit. Vides quot propugnaculis turrita confiflat? Nunquid non ista corporalia charitati uidentur, & uelut de fundamento eius exurgere? Et tamen istos affectus, quos charitas quasi naturaliter gignit, doctrina dirigit, disciplina regit: erigit exercitatio, & bonum originale quantum ad charitatem. Ordo hic ab expertis præscriptus, uel fouere ne deficiat, uel promouet ut crescat; ideo charitas iterna inspiratione non contenta, sermonis sacri undique sibi uelut clypeos institutiones memoriter appendit. Ipsum inspice sponsum, qui mediator & sequester quidem est inter homines & Deum, quasi collum medium inter corpus & caput, turris fortitudinis a facie inimici. Ipsum, inquam, inspice qui proprijs abundabat, quomodo assumpsit scripturæ clypeos, & uelut ad auctoritatem se contulit, scuto unitatis fraudulentas interpretis maligni propulsans insidias. Tu quoque si fueris mediator quidam & sequester inter homines & Deum, & uelut collum corpus, & caput coniungens, mille clypei in te pendeant, omnimodi clypei diuini sermonis. Sacra tibi præstò sit auctoritas, & ad omne bonum patrocinetur negocium, non tantũ ut tibi sufficiat, sed ut reliquis abũdet. Esto paratus ad reddendam rationem omni poscenti de ea, quæ in te est fide & spe. Quasi poscere uidetur fidei tuæ rationem, qui fidei contraria persuadere conatur, & ipsam infringere. Bonum ergo a collo tuo scutum pender, si fueris scuto fidei munitus, scuto ueritatis, scuto bonæ uoluntatis, sacri scuto sermonis. Omnes hos in scripturis clypeos legis. Sed & si fueris in sublime per charitatem erectus uelut turris, si per contemplationis gratiam quasi collum reliquum corpus excedens accedas ad caput domini, & abscondaris in abscondito faciei domini, in secretario sponsi, in thalamo ueritatis: nonne tibi uideris delicato protectus clypeo, & nescio si quod scutum ad protegendum efficacius sit quàm talis amplexus dilecti. Igneus est, & ideo omnia tela nequissimi iguea extinguit, & ignis ignem consumit. Si fidei scrutum illa extinguit, quomodo non magis ueritatis bono protegitur clypeo, qui absconditur in calore eius? Est enim ueritatis feruida meditatio, & suggestiones inimici male ignitas ante extinguit quã ad mentem pertingant. Inter sponsi amplexus, & charitatis interna negocia, non uocat sponsæ peregrina tela suscipere. Bene talis clypeus a collo sponsæ dependet, eo quòd tam succensi amplexus gratiam experitur sola dilectio: sola tales nouit excessus, & mentem faciens adhærere Deo, unum ad horam cum illo spiritum efficit. Beatum planè collum, in quo sermo domini igneus moratur, a quo uelut scutum gratis dependet amplexibus patris uerbum, ueritas, & uirtus. An non tibi delicatè protectus uidetur, qui talibus coronatur, & circundatur undique scutis ante & retro? Fidelis paxillus in quo tot diuersa uasorum genera pendent. Bene hæc a collo charitatis pendent, quod ipsa sit unctio quæ nos docet de omnibus, & omnia suggerit, quod in ipsa omnes gratiæ conferuntur, & referuntur ad ipsam, ut ex ipsius pensantur, & penduntur mensura. Mille clypei pendent ex ea armatura omnis fortium. Armatura plane quam Paulus ad Ephesios narrat. Omnis armatura fortium, id est amantium. Fortis est enim ut mors dilectio. Quid ergo? Tamen ibi sunt arma fortium, non infantium ubera. Si excedit quasi curris quædam charitas non condescendit. Siue mente excedimus Deo, siue sobrij simul uobis, charitas Christi urget nos. Audistis excedentem; uultis sobriam, & condescendentem accipere sponsam? Vbera, inquit, tua sicut duo hinnuli capreæ gemelli. Bona turris sponsa, quæ se per conuersationis disciplinam undique claudit, & per scripturam doctrinam sibi clypeos copiosè appendit, & per contemplationis excessum in sublime assurgit. Ipsius etiam continentia fortis, & doctrina fidelis, & excessus cœlestis, cum & eius sublimitas condescendere didicit, & doctrinæ copia ad sobrietatem deduci, & rigor liquescere in quandam rationabilis lactis dulcedinem, & arma fortium in infirmorum uerba conuerti. Vbique illam urget charitas Christi sursum ad illum rapiens, deorsum propter illum trahens, sed non tenens diutius, dum ad suas subinde delicias in excessum recurrit. Ideo dicit. Vbera tua sicut hinnuli gemelli, quod semper circunspicit mõtes pascuæ suæ, q. ad pascuæ locum illam conuertat, & rapiat nota refectio, quod ad sponsi lilia leui saltu subito relabitur, unde delicatè refecta cœlestium

1. Pe. 3. c

H

Cant. 4. b Ephe. 6. e

Cant. 4. c 2. Co. 5. c

K

I

stiũ succis herbarum distenta ubera ad paruulos iterato reportet. Sed quæ de uberibus istis dicenda sunt, non possunt autes fatigare, forsitan & hora fugiens portare modò, & potum lactis ab uberibus istis exprimere. Vberius ocium, & horam libertiorem orantibus uobis cum dominus dederit, oris nostri officium non denegabo, ipso in eius præconia præstãte copiam, qui præstat affectum, Christo Iesu, qui cum Deo patre, & spiritu sancto uiuit, & regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

L

Sermo XXVII.

VIdetis, fratres, quomodo nec ubera sponsæ laude priuantur. Equidem uberum usurpatio frequens tum in aliis locis, tum in istis præcipuè Canticis. Vino ubera præfert, botro confert, assimilat turri. Et quod nũc in præsenti est, duo inquit, ubera tua sicut duo hinnuli capreæ gemelli, qui pascuntur in lilijs. Videtis quã multiplex uberum commendatio. Si mater est, maternum pectus uberibus carere nõ decet. Vbera nouerat Paulus habere cum diceret: Facti sumus paruuli in medio uestrum, quomodo si nutrix foueat filios tuos. An nõ tibi uidetur factus quasi hinnulus, qui factus est quasi paruulus? Vnde fouebat filios quasi nutrix, si non habeat ubera? Quasi duo hinnuli capræ; duo filii Ecclesiæ: alter de circuncisione, alter de gentibus. Vide quomodo Paulus utrique ubera coaptat. Factus sum, inquit, Iudæis quasi Iudæus: his autem qui sine lege erant, quasi sine lege essem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrifaciam. An non ubera hinnulis istis coaptauerat, omnia factus omnibus? Omnibus omnia factus est non simulantis astu, sed compatientis affectu, & habitu coaptantis. Denique utriusque se conformabat nũc se cum illis à licitis cohibens: nunc ad licita condescendens, utrorumque ubique declinans scandalum, ubi fidei non obsistebat iniuria. Omnibus omnia factus est, nec Iudæis ritum in initijs licitum tollens, nec ad eorum irritationem gentiles compellens. Omnibus omnia factus est, pro audientium capacitate, & præcipiens moralia, & differens mystica. In hac duplici materia uelut duo ubera porrigit doctrinæ planioris, lactea ubera paruulis temperans. Interna cõ passio ubera quidem habet, sed coaptatio foris ubera exhibet. Illa miseretur, sed ista medetur. Quid enim mihi prodest si tantum cõpateris & infirmitati, & quasi infantiæ meæ cõtemperare te commodè nescis? Quid mihi prodest si compatientis affectu causam in te meam transfers, si curam quam debes non affers? Vtraque necessaria est, & compassio, & quædam disciplinæ, & doctrinæ compositio. Compassio affectum conformat, & compositio te ad lactandum paruulos utiliter incuruat. Neutro in genere sancti doctores auditoribus desunt, facti sicut illi, & pietatis affectu, & conformationis usu. Vtinam istud attendant, qui facturi sunt in conuentu fratrum sermonem. Studeant magis alta quàm apta dicere, facientes apud infirmas intelligentias miraculum tui non ipsorum salutem operantes. Erube scunt humilia & plana docere, ne sola hæc scisse videantur. Erubescunt ubera habere, nudare mammam, lactare paruulos, quid istud est? Ideone consedisti in medio cathedram tenens, ut scientiam iactes, an ut teneram subditorum lactes infantiam. Subtilia textis: artem qui audiunt, mirantur eloquẽ tiam laudant. Bene quidem, tamen si gratiam sentiunt, si te disputante audientium moueatur affectus, intellectus instruatur. Alioquin quid ad præsens negotium peregrina quædam adducere, quæ auscultantes non capiant? Magna eloquentiæ laus est, causam quã susceperis aptè exequi ad eius commodum cũcta referre suscepto inseruire negocio. Nusquam euidentius eloquentiæ tuæ signum dabis, quàm si humilem materiam exequaris ornate, & sermonis tẽperamento attollas, quæ per se iacere uidebantur, & uelut contemptibiles sententias commendabiliores efficias. Nec tam debes attẽdere quę te dicere deceant hominem literatum, quàm quæ debeant audire quos instruis. Quid enim inde consequuntur sic ambulas in magnis, & in mirabilibus, non super te, sed super eos qui assident? Noli altum alte sapere, sed condescende humilibus. Sublimia loquens, sed non in tempore, quid aliud affectare uideris, nisi ut tibi soli taceant homines, & dicatur de te quod dictum est de Saluatore, quia nunquam sic locutus est homo, sicut hic loquitur. Ascendisti cathedram, ut alios ædifices, non teipsum infles: ut impleas, non exinanias teipsum, nisi forte

2. The. 1 b

A

1. Co. 9. d

M

Ioan. 7. g

Phil. 2. a

co

Universidad de Deusto
Biblioteca

eo modo, quo se Saluator exinaniuit formã
ſerui accipiens, ut nos carnis ſuæ lactè nutri
ret in ſaluté. Bonus imitator magiſtri Pau-
lus vbera non occultat, ſed habere ſe iactat.
1.Cor.3.a Tamquam paruulis, inquit, in Chriſto lac
vobis potum dedi, non eſcam. Et item: Ni-
1.Co.2.a hil me arbitror ſcire inrer uos, niſi Ieſum
Chriſtum, & hunc crucifixum. Ipſe nouit
cui menſam paret, & quibus ubera porri-
gat. Ideo ubera eius ſicut hinnuli, quia do-
ctrinæ ſuæ ubera emollita ſunt, qualia par-
B uuli in Chriſto capere poſſunt. Audiſti iam
quid ſunt iſtis innuli, & quare duo. Vis
noſſe quare gemelli? Quia in fide non eſt
diſtinctio Iudæi, & Græci. Vacant ibi priui-
Ro.10.a legia meritorum, & regeneratio nullos di-
Rom.3.c ſtinguit, quæ cunctos æqualiter abſoluit.
Omnes enim egent gloria Dei iuſtificati
gratis per gratiam ipſius. Fides utroſque po
pulos æquè uobilitat, ſed Iudæus aliter re-
putat. In communi clementia iura ſibi pri-
uata depoſcit. Quid mirum ſi uult eſſe pri-
mus, quando uoluit eſſe ſolus? Vnigenitus
eſſe non poteſt, affectat uel primogenitus.
Vide quanta obiecta ſint Petro in Actibus
Apoſtolorum, quòd ad homines præputiũ
Act.11.a habẽtes introiſſet, quòd illos ſuſcepiſſet ad
Gal.2.a fidei myſteria. Vide quantum in Epiſtola
ad Romanos Paulus deſudet aduerſum Iu-
dæos, quòd in gratia ſibi fidei priuilegia ven
dicarent quædam, & quos una fides coniun
xit, diſtinguerent gradibus. Ibi affectabant
eſſe in gratia ſoli: hic ſummi, nolentes habe
re compares, quos non poterant non habe-
re participes. Gentes autem fecit Deus cũ
Iſrael concorporales, & comparticipes te-
ſtamentorum, & in nullo diſcreuit, fide mũ
dans corda earum. Ideo dicuntur gemelli,
quia fides nullis gradibus ſeparat, quos æ-
què regenerat. Alioquin qui neſciunt eſſe
gemelli, effecti ſunt nulli, & in conuiuio lo-
cũ occupantes primũ, iam nec habent nouiſ
ſimũ. Quæ ratio non inter illos tantum ver
titur, ſed dilatat ad omnes, ut nemo alij in
C gratia, quocũque in gradu fuerit, aut partici
pũ, aut parilitaté inuideat. Quis enim meri
ta prætendat, ubi in munere ſola eſt gratia?
Non debent uetera præiudicare, ubi noua
facta ſunt omnia. Et in hinnulis regenerario
nis nouitas intimatur ſicut in gemellis in re
generatione parilitas. Qui benè capræ dicũ
tur, id eſt Eccleſię filij, propterea q̃ ſicut ca-
prea accutè cernant. Acuta ſunt enim Eccle
ſiæ lumina contemplantis, non quæ uiden-
tur, ſed quæ non uidentur. Vbera tua ſicut Cant.4.c
duo hinnuli, capreæ gemelli, qui paſcuntur
in lilijs, ſi tamen liliorum ſentiant gratiam:
ſi ipſis lilia redoleant ut lilia, & non inſua-
uem odorem refundant. Bonus, & gratus
eſt odor lilij. Sed tamen ipſum lilium alijs
redolet lilium, alijs abſcinthium. Lilium cõ
uallium, lilium ſingulare Chriſtus: lilia e-
rant ipſi imitatores eius. Audi quid liliorum
unum loquitur. Chriſti bonus odor ſumus:
aliis odor mortis in mortem: aliis uitæ
ad uitam. Vides quomodo ſingulare lilium 2.Co.2.d
illud, in quo bonorum omnium plenitudo
olebat, triſtem tamen uidebatur: quibuſ-
dam odorem ſpirare. Iſti ſunt qui ponunt
dulce in amarum, & lucem in tenebras. Sed
ille uerè lilia paſcitur, qui liliorum odore
potitur. Lilia ſunt exempla caſtitatis quæ
non ſolũ moderna, & præſentia, ſed præte
rita, & longè poſita optimè redolent. Lilia
ſunt etiam ſacri ſermones, in quibus æter-
næ uitæ olfacimus gaudia, & odorum attra-
himus ſpiritum. Quam multis, fratres, eſtis, D
huiuſmodi uallati lilijs. Etſi omnes Eccle-
ſiæ filij uos copioſius: quorum naribus ſin
gulis ferè momentis, nunc prophetarum,
nunc apoſtolorum, nunc euangeliſtarũ ſpi-
rant caſta eloquia tanquam lilia, & uerba &
uita eorum grato fragrãt odore. Quæ enim
lilia ſuauius redoleãt, quę poterant illorum
æquare fragrantia? Qualem tibi refundit
odorem Maria, qualem Ioannes, qualem Pe
trus, qualem alij euangelici uiri: qualem de
nique ipſe Ieſus qui ſingulariter & in ſe re
dolet, & in re liquis omnibus ſolus ipſe ſen
titur. Quicquid ſuauè fragrat in ipſis, eius
uerba nouum mundo ſpargunt odorem, cũ
myſteria reuelant Trinitatis cum redẽptio
nis gratiam, cum copiam uirtutum. cum glo
riam reſurrectionis, cum æternæ uitæ ſtatũ Ioan.6.b
exponunt. Verba uitæ æternæ habes, Pe-
trus ait, ad quem ibimus. Et nos idem dica-
mus dulci eius odore perfuſi: In te Ieſu bo
ne, patris deitas, olet, qui eſt in te. In te
gratia ſpiritus, qui unxit te. In te matris uir
ginitas, in te propriæ carnis integritas, in te
noſtri medela langoris. Omnia hæc nobis
olent in te, & ad quem alium uel amore
uel memoria ibimus. Iniuria eſt planè ta-
lium liliorum, ſi aliquis peregrinus odor ſe
illis immiſceat, qui ſuauitatem illorum con
triſtet, animique afflatus naribus ipſum cor
rumpat, & conuertat ad ſeculum, & poſt eę
ni fœtorem currere faciat. Iniuria eſt ſi tibi

ſuauius

ſuauius fragrant uitia, quam uirtutum lilia
faſtidioſus eſt uerè, qui lacte & in lilijs paſ-
ci non delectatur. Non eſt enim omne lac
paruulorum. Nonne tibi quaſi lac uide-
E tur omnis doctrina, omnis affectus pius ani-
mo illapſus dulciter? Quicquid facile, &
dulciter fugitur, lac uidetur. Tali lacte a-
bundabant vbera ſponſæ, & ideo dicuntur
ſicut hinnuli, quod ſit in illis recens, &
quaſi ſemper noua, & renaſcens conſolatio
verbi, & doctrinæ alacris copia. Vbera hæc
uetuſtatis nil habent, ideo meliora ſunt ui-
no, ſed ſimilia muſto. Vbera, inquit, tua
Cant.7.c botri, non habentia ſcilicet auſteritatem ui-
ni, ſed multi nouam dulcedinem. Vbera
alia paſcunt, iſta inebriant. Bene ergo vbe-
ra ſicut hinnuli: quia nulla vetuſtate infra-
cta. Magnum ſponſæ pectoris ornamen
tum ſi ubera integra habeat, non laxa, non
fractas mammas in huius Aegypto ſeculi.
Ideo dicit. Vbera mea turris inexpugnabi-
lia vbera hæc, & lactis ubertate tumẽtia ex
creuerunt modum. Bona ego ubera tam
diſtenta ubera pietatis, vbera gemina, eo
quòd pietas cõſolationem habeat vitæ, quæ
2.Ti.4.c nunc eſt, & futuræ. Gaudete, inquit, gau-
dio magno, ut potemini a lacte & ſatiemini
ab uberibus conſolationis eius. Et cum auul
ſi fueritis a lacte, epulemini ab introitu glo
riæ eius. Videtis quo lactis uſus adducat.
Vt epulemini, inquit, ab introitu gloriæ.
An non tibi uidentur ubera ſponſi epulari
ab introitu gloriæ, quæ ſicut hinnuli paſcun
tur in lilijs, donec aſpirent dies, & inclinen-
tur vmbrę? Quàm dulciter ſuguntur ubera
quæ ſic paſcuntur, ubera de cælo plena,
quia cœleſtibus refecta in lilijs? Ipſa lilio-
rum fragrantia paſcit. Odor eorum cibi gra
F tiam tenet. Odor enim quidam fructus eſt.
Eccl.24.c Ego, inquit, quaſi uitis fructificaui ſuauita
tem odoris. Vide quomodo ſapientia
odorem ſuum in fructibus reputat. Spiri-
tualis iſte cibus eſt, nil habens corpulentiæ.
nec dent tactus, nec labore manũs, ſed
hauſtus ſpiritu, ipſis ſtatim uberibus influẽs
& ubera diſtendens. Vnde etenim fragran
tia dicuntur unguentis optimis, niſi quòd
in ipſis de vicinis hauſtus lilijs ſpiritus re-
dolet, donec aſpiret dies, & inclinentur
umbræ? Dulce quidem inter lilia expectare
auroram ſurgentem: & fortè vicinus eſt dies
iſtis lilijs: & inter lilia eius frequenter aura
quædam, & uapor hauritur, & ipſe ſponſus
in lilijs paſcitur, qui ipſe & lilium eſt con-
uallium, & lumen diei. Dulce eſt ergo con-
paſcẽdo cum ipſo, poſtulare ipſum, præſtola
ri inter lilia, donec diei lumen aſpiret. Tem-
pus illud declarat, de quo dicitur: Satiabor Pſ.16.d
cum apparuerit gloria tua. Tunc uerus, &
æternus aſpirabit dies, cum ænigmatum, in
quibus adhuc uidemus, umbræ inclinabun-
tur. Plures hic umbræ ſunt, umbra falla-
ciæ, umbra refrigerii, umbra figuræ. In pri
ma ſerpens dormit, in ſecunda ſponſus quie
ſcit, in tertia ſponſus deliteſcit. De prima di
citur: In umbra dormit. De ſecunda: In Iob 40.c
umbra eius, quem deſideraueram ſedi De
tertia: Quia ſapientia in myſterio abſcon
ditur. Omnes iſtæ reclinabuntur umbræ
cum aſpirauerit dies, umbra fraudis, umbra
fidei, umbra myſterii. Tunc erit umbra nul-
la, quia ueritas nuda. Tunc ergo reclinabun
tur, quæ modò ſunt exaltatæ. Vultis
noſſe quam altæ. Operuit montes umbra pſa.79.b
eius, Magnus mons Paulus, opertum ta- G
men hac umbra ſe dicit, tantum in ſpeculo, 1.Co.13.
& ænigmate uidens. Magnus mons, & ta- d
men facile raptus in tertium cœlum. Felix
raptus, & multo fœlicior illo, quo mons il-
le euangelicus ad apoſtolorum imperium in
mare mittitur: Raptus eſt, quia ſapientia
Dei immutauit ſenſum illius. Ideo raptus
in tertium cœlum, in cœlum intelligentiæ
puræ, unde umbræ ænigmata procul abie-
ctaſunt. Inferiores ſunt umbræ, & reclina-
tæ quodammodo eius reſpectu, qui in cœ-
lum rapitur. Raptus in cœlum eſt, raptus &
in paradiſum. Serenitatis locus eſt cœlum,
paradiſus uoluptatum. Pulchre in utrunque
rapitur, eo quod ſemplena ſit contemplatio, quæ alterutro caret. Denique in quo-
dam paradiſo deliciarum, & uoluptatum lo-
cata uidetur, quæ paſcitur inter lilia, donec
aſpiret. Antequam aſpiret dies, nox
eſt. Sed nox iſta neſcio quid uidetur habere
diei. Nox, inquit, illuminatio mea in deliciis Pſ.138.
meis. Illuminationis etenim uicem tenent b
ex parte deliciæ. Pulcherrimus contemplationis locus eſt, ubi ſimplex conſideratio fi-
dei cœleſtes & ſuaueolentes aſpergit affe-
ctus, & æterni luminis gratiam ſpirat. Non
ſunt iſtæ deliciæ, quas beatus Iob commemo Iob 28.b
rans de ſapientia dicit, quia nõ inuenitur in
terra ſuauiter uiuentium. Quædam ſapien-
tiæ portio eſt in iſtis deliciis. Quomodo nõ
ſapientia portio eſt, ubi eſt ipſa ueritas nõdũ
intellecta, ſed iã credita dulciter ſapit? Ipſæ
ſpũales deliciæ experientia ſui ſatis edocet,

Universidad de Deusto
Biblioteca

H & quantum expetendum sit, quod de ipsis restat, & quantum respuendum, quicquid illis obstat. Tria hic obseruanda occurrunt: tempus, opus, & locus. Tempus ideſt nox, tempus quietis, & uacationis est, opus refectionis est, quia pascuntur, locus delectationis est, eo quod inter lilia. Iure distenta ad paruulos reportat vbera, qui sic pascitur, qui in meditationibus pascitur fidei liberrimè, vberrimè, uoluptuosè. Putas q Salomon in omni gloria sua vestitus est, sicut sponsa, quæ inter lilia pascitur? Quomodo non gloriosè vestita, vallata lilijs? Nam etsi umbra obscurat speciem, sentit tamen odorem, sentit vestimentorum fragrantiam: & in his sapientiæ quasi famam odoratur, donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ, id est donec aspiret dies, & sempiternus dies. Quandiu dies, & nox uices alternant, non videntur umbræ reclinatæ ex toto, donec statum habent. Vbi uerò reclinatæ sunt? Apud patrem vtique luminis, apud quem non est viciſſitudinis obumbratio. Omnis uiciſſitudo obumbrationis instar habet, & dum alij aliud succedit, quodammodo abscondit, & obumbrat quod præcedit. Hoc ergo est, quod dicit, do
Cant. 4.b nec aspiret dies, & inclinentur umbræ, ideſt, donec aspiret dies, & plenus sempiternus meridies, qui umbras omnes adnihilet. Qui pascuntur, inquit, in lilijs, donec aspiret dies & inclinentur vmbræ, hoc est qui sapientiæ oblectantur, & pascuntur odore, donec ipse lucis æternæ candor illucescat. Vtrunque I commendatur in lilijs, candor, & odor. Et odor quidem, quid aliud nisi gratia fidei, & candor nisi gloria speciei? In nocte odor sentitur, sed candor non cernitur, donec aspiret dies: quia candor ipse est dies, non habens ullam partem vmbrarum. Ille cum aspirauerit dies, iam non erunt vbera necessaria. Omnes enim erunt docibiles ipsius Dei interim ergo sponsæ vbera sunt, sicut duo hinnuli, q pascuntur in lilijs, donec aspiret dies de die Christus Iesus.

Sermo XXVIII.

Ibidem. VBera, inquit, tua, sicut hinnuli capreæ gemelli. Videtis quanta gratia sponsæ, paruula est, & quasi iuuenc ula, & ubera habet. Quid enim nisi iuuenculam notat, dum hinnulis comparat? Ergo & mater est, & paruula alios pascens, & pasci non indigens. Etsi quis sit Paulo similis, nondum tamen euacuauit, quæ sunt paruuli in carne commorans. Etsi alijs abundat, nondum tamen se arbitratur comprehê disse, In speculo uidet, in ænigmate uidet: ideo sicut paruulus, sicut hinnulus in umbra pascitur, donec aspiret dies. In umbra, sed inter lilia pascitur. Infœlix planè qui quidem inter lilia positus, inter lilia sanctæ cõgregationis, ubi uariæ undique uirtutes redolent, nihil tamen suaue, nihil illorum simile nouit odorare. Bonus planè, & sponsæ priuilegio gaudens, cui ipsa intrinsecus virtutum nascuntur lilia, qui inter lilia pascitur, inter lilia reficitur, lilia esurit. Beati enim qui esuriunt, & sitiunt lilia iustitię, lilia castitatis, omnium lilia gratiarum. Si esurire beatum, multo magis pſ. 16.d inter lilia pasci. Et ipsa uirtutum esuries pascit, & delectat auiditas. Odor cibat sed nondum satiat. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Denique ipsarum uirtutum (ut sic dicam) gloria latet adhuc. Totum quod inde audis in odore est. Occultatur forma, sed famam audimus. Tenuis quidem fama in fumo, subtilis in odore cibatus dulcis, sed tenuis. Et nos iam saturati sumus, iam diuites facti, solo virtutum odore contenti. Nescio tamen si uel odorem haurimus, quos perfectionis non trahit auiditas. Suauis quidem liliorum odor, sed æmulata in specie gratia. Suauis quidem liliorum odor, sed suauitas tenuis, si odor tantum. Denique qui pascuntur, inquit, in lilijs id est, inter lilia, non ipsis lilijs, sentientes viciniam, non fluentes substantia. Exiguus virtutum usus exprimitur in odore, non copiosa, non solida, & quasi corpulenta refectio. Non enim omnimodis reficitur, qui pascitur, ideo non dicit qui reficiuntur, sed qui pascuntur in lilijs, donec aspiret dies. Delicioſa tamen expectatio lucis inter lilia, & uide qualibus sponsa pascatur in lilijs. In lilijs non caducis, in lilijs non macrescentibus, in lilijs denique quadam incorruptibilitate myrrhatis. Nam myrrha incorruptionem demonstrat. Iure post lilia de myrrha subtexitur, ut sponsæ lilia quadam incorruptionis perpetuitate commendet. Vadam, inquit, ad mihi ad montẽ myrrhæ. Quid est, bone Iesu, q Cant. 4.d spõsa tua, dilecta tua alibi expectat, tu alio vadis? illa pascit, & expectat in lilijs, & tu vadis ad

ad montem myrrhæ? Quare nõ magis ad lilia uadis, ubi sponsæ moratur donec aspiret dies? An forte lilia hæc non sunt aliena, nec longe posita a monte myrrhæ, sed magis oriuntur in illo? Ita quidem est, nusquã lętius nascuntur lilia, quàm in monte myrrhę, nusquam magis illæsa seruantur. In monte myrrhæ nec corruptioni, nec corruptibilitatis locus vllus relinquitur. Ibi in monte myrrhæ, ubi carnis uniuersi mortificantur affectus, ibi lilia castimoniæ, lilia gratiarum & purè nascuntur, & perpetuò florẽt. Ergo in lilijs, & in monte myrrhæ sponsam satis delicatè locatam aduertis. Nam alterum tibi sermo præsens expressit, alterum tu ipse potes per interpretationẽ exprimere. Quonam enim modò aliò iturum se diceret, quã ubi dilectam esse cognouit. Sicut enim illa auidè expectat, sic ille ardenter properat. Vadam, inquit, mihi. Quid ergo sponsæ non uadit. An ideo sibi ipsi uadit, quod ad illam uadit? Vadam ergo, inquit mihi. Mihi uadam, non solum illi uadam. Non illa sola de meo capit aduentu lætitiam, sed & mihi nihilominus alacritatem refundit. Mihi dulce, mihi iucundum est, quod ad illam uado. Iam uadã mihi. Mihi sic ire proficit, nõ delectabiliter afficit, ideo uadam mihi. Iam mihi de monte myrrhæ suauis aspirat fragrantia, ideo uadam odore illectus. Vadam mihi, quia deliciæ meæ cum sponsa morari.
M Ita nè, Iesu bone, de sponsæ colloquio oblectamenta tibi captas, ideo tibi uadis, nec uelut fastidioſus amator declinas cum excludaris, sed stas ad ostium? Stas, & pulsas, & quãdam repulsæ passus iniuriam stas tamen, & pulsas, tamen ut aperiatur. Aſperge sponsa, aſperge cubile tuũ myrrha, & aloe. Christus in odore currit unguentorum tuorum. Aſperge cubile tuum myrrha, quam Paulus commemorat. Mortui, inquit, estis, & uita uestra absconsa est cum Christo. Tali myrrha aſperge, & irriga profunde cubile tuum uel potius esto mons myrrhæ. Vberior enim gratia ubi myrrha nascitur, quàm ubi aſpergitur. In hoc monte colloca cubile tibi, imò dilecto in quadam myrrhæ copia, ubi hæc species aromatica magis oritur, quã aduehitur. In multis scripturæ locis usus myrrhæ ad mysteria sumitur. Cum myrrha Magi ad Christũ ueniunt. Venit & Ni
Matt. 2.a codemus ferens mixturam myrrhæ, quaſi li
Ioan. 19. bras centum. Magna hæc copia. Sed quid ad
g collationem mentis? Ferens, inquit, ideſt secum ferens, non ex se proferens, portans, non pariens. Bona utraque & quę offertur, & quæ oritur, sed ista potior. Denique illa ad Christum aduehitur, ad hanc ipse uadit. Vadit enim sibi ad montem myrrhæ. Bene mons myrrhæ, qui mortem circunfert seipso, nõ in parte, nec quaſi respersam, sed ubere m, & continuam, & eminentem, nec ad horam, & quaſi ueteraſcentem, sed magis renaſcentem. Bene mons myrrhæ, qui Christi in se mortificationem, & incorruptibilitatem quandam, & resurrectionis futuræ imaginem non tam gestat, quàm germinat. Nunquid tibi mons myrrhæ uideri potest, in quo futuræ incorruptibilitatis nil magnificum, nil eminens, nil nisi ad horam appareat? Beatus planè mons, qui huius myrrhæ germine undique uestitur, non respergitur per partes, nil in se nudum, nil habens sterile, sed totum hac fęlici fœcundum specie. Quomodo non beatus, qui Christum ad se trahit in sui odore aromatis? Bonus odor non tantum leprosi domum replens, sed etiam cœli palatium, thalamum sponsi. Bonus odor plane sponso Christo, inter ipsas deitatis gratus delicias. Denique super tantas delicias, deliciæ tamen eius esse in monte myrrhæ. Ideo dicit: Vadam, inquit, mihi ad montem myrrhæ. O beatum montem ad quem uadis, Iesu, bone, ad quem uenis, quem perambulas, quem inhabitas, & inhabitas in finem: quem solus inhabitas, & hoc usque ad terminum loci. Veni Iesu, incipe hunc montem possidere. Nullus tibi quæstionem moueat, nullus dicat: Nunquid habitabis in hoc monte tu solus. Mons uber, mons pinguis, mons abundans, mons affluens unguentis: hæc unguenta exinaniri non possunt. Magna enim unguenti moles in monte myrrhæ. Non deficient unguenta de hoc monte: ideo qui uadit ad montem myrrhæ unguentis non indigebit, nec odoramentis quidem qui uadit ad colles Libani. Non enim deficient thura de Libano. Nam & Libanum dicunt thus intelligi. Veni Iesu bone ad colles, ut fluant thura a facie tua. O quantus incensi fumus ascendit de collibus istis cum tuo, immo cum te fuerint igne succensi. Magnam habet in collibus thuris ignis tuus materiam pabuli, & magnum incensi fomitem. Non tito consummuntur hæc thura. Incensi huius fumus non facile inanescit. Tanta thuris moles, tanta copia collis

thuris non poteſt pugillo concludi, non cõprehendi thuribulo, uaſculo non capitur, menſuam neſcit, quia neſcit intermitti. Bene ergo collis thuris, qui ſine intermiſſione orat, & quod ſatius eſt ſine remiſſione. Qui in oratione nil habet remiſſum, nil exile, ſed velut cuiuſdam fornacis magnæ fumus pingueſcit, ſic pingueſcentium votorum, & deſiderii exuberantis agit volumina. Veni ergo, Ieſu bone, ad colles thuris: copioſum orationis incenſum fumigant montes, quos tangis. Quid ſimile, fratres, habent orationes noſtræ? quàm cito thura noſtra inaneſcunt, & quodammodo uix ſuccenduntur, & ſtatim extinguuntur. Vt quid iſtud? Vtiq; quoniam exiguam nobis incenſi congeſtimus materiam. Ego ſpiritus angelicos, & ſi qui inter homines illorum æmuli ſunt quoſdam uelut colles thuris interpretor, quorũ oratio quaſi inceſſum dirigitur ſemper in conſpectu Dei: qui deuotionis ſuauiſſimos vapores gignunt cœleſtium glomerãt nubes affectuum. Beatus utique ſacerdos, qui thura tanta offert, quem tam ſuauis nebulæ uapor operit, & inuoluit. In Apocalypſi legis phialas plenas odoramentorum, orationes ſanctorum. Et quæ conuentio collibus thuris ad phialas? quæ enim phiala capiat collem thuris? Bona phiala plena odoramentorum. Sed ecce pluſquam phiala hic. Aſcendit, inquit, fumus aromatum in conſpectu domini de manu angeli. Sed quæ manus integro colli ſufficiat? Quæ, inquam, manus, niſi tuæ, Ieſu bone, manus, qui montes ponderas, & terram palmo concludis, qui libras montes in pondere, & colles in ſtatera? in manu tua domine omnes fines iſtorum collium, & (ſi fas eſt dicere) in ſinu tuo. Denique in ſinu tuo ſanctorum oratio conuertitur, in conſpectu tuo intrat, ibi conuerſatur, ibi conuertitur: alli in te, & tu in illis propter ea uadam mihi, inquis, ad colles thuris. Veni ergo Domine, ueni & noli tardare, ueni & ne tranſilias colles iſtos. Quid & ſi ad te tranſiliunt colles thuris? Mobiles ſunt montes myrrhę, & colles thuris, ubi ipſe aduenerit. Quomodo non mobiles, qui liqueſcunt, qui fluunt, qui fumigant, qui aſcendunt, ſicut fumus aromatum in conſpectu Domini de manu tua. Vade ergo tibi ad colles thuris, ubi incenſa multa ſunt, ubi incenſa cuncta ſunt, nam in colle thuris nil ſine incenſo. Incenſa hæc data tibi ſunt, ideo ueni, ut adoleas in conſpectu tuo. Vadam mihi ad montem myrrhæ, & ad collem thuris. Veni in Libano, ueni. Iam excluſum eſt cur uadat, ut quid enim niſi ut uocet, ut intret, ut dicat, ueni? Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare in collibus iſtis, ad quos uerbum Dei uadit, quos reuiſit. De quibus ſponſa uocat, & vocat ad coronam. Veni, inquit, de Libano, ueni, coronaberis. Libanus cãdorem ſonat. Quidni candidus de niue cœleſti? Non eni deficiet, ſicut ſcribit, nix de Libano. Nix illa quæ deſcendit de cœlo, quæ infundit terram, & inebriat, & germinare facit. Beati montes, ſuper quos nix iſta cadit, & colles quos operit. Sic, inquit Dominus, erit uerbum, quod egredietur de ore meo, non reuertetur ad me uacuum. Videtur ne tibi uacuum reuerti uerbum, quod uadit ad mõtes myrrhæ, & colles thuris, quod cadit ſuper hos montes, colles operit? Neſcit uacuum reuerti, ideo uocat, & dicit, Veni de Libano, ueni. An myſterio uacare putas, & poſt montes myrrhæ, & colles, thuris commemorat Libanum? Quæ res animum ſic reddit mundum, & candidum quomodo orationis uſus. Primò quidé myrrha mortificat, deinde thus purificat. Nec enim pura poterit emanare oratio, ſi non omnis pranus primo fuerit odor repreſſus, & exhalatio * carnis. In myrrhæ unguento mẽs ſtringitur, ut ad quadam imò omnimodam unitatem ſe coarctet; per thus incenſum dirigitur, & dilatatur, & ſe diffundit, & cęleſtes replet regiones ex odore unguenti incenſi. Illic ſe liberæ ueritatis aure immiſcet, & cõfundit, & quæ primo ad ſe anima ipſa contracta eſt, ibi rareſcit, & attenuatur, & deficit, ſuſpenſa, & ſuſpiciens in excelſo. Oratio vtriuſque, & myrrhæ & thuris myſterium explet. Orantis affectum in primis colligit, & ſtringit in ſeipſum, deinceps diffundit, & tranſfundit in Deum. Quid myrrhæ ſimilius, ubi tanta in diuinam unionem transfuſio. Quid incenſo ſimilius ubi ranta diuini cuiuſdam ſenſus diffuſio. Iure tota pulchra uocatur, & ſine macula, quàm orationis ardor incanduit, quam colorauit, & candidam reddidit candor lucis æternæ. Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te. Tota pulcha es, quia tota pulchra es hac hora maxime, hora orationis, hora incenſi. Tota pulchra es amica mea, tota pulchra es, quia tota amica es, & ſolo amoris candens affectu. Tota pulchra

Apoc. 5. 8

C

Apo. 8.a

Cæn. 4. 8

Hie. 18. 6

D

Eſa. 55. 10

* exalta tio alias

E

Can. 4. b

pulchra es, & ſine macula peregrini nil habens coloris admixtum. Veni de Libano, quia plene lota. Veni de Libano, ex toto illuſtrata. Veni de Libano, carens culpa. Veni de Libano, & cadens gratia: ueni, coronaberis Fœlix omnino qui de Libano candentis affectus, de collethuris, de orationis intẽtæ copia uocatur ad coronam. Fœlix, inquam, anima, quę hora incẽſi aſcendit ad patrem, quę ſine interuallo de Libano ad coronam uocatur, coronam gloriæ, quam reddet illi in hora trãſitus iudex iuſtus, & dulcis ſpõſus Ieſus Chriſtus cum Deo patre per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Sermo XXIX.

Ibidem. TOta pulchra es amica mea, & macula non eſt in te: ueni de Libano, ueni de Libano: ueni, coronaberis. Quis mihi dabit iſtud trium ut ſic dicã (dierum iter conficere: Quis, inquã, dabit mihi hãc uiam indefeſſo incęſſu pcurrere. Viæ, iſtæ uiæ pulchrę, & ſemitę pacificæ ſunt, uenire de Libano ad Libanum, de Libano ad regnum. Nam ſponſa ad coronam uocata, inuitata uidetur ad regnandi conſortium. Dulcis eſt hic uiæ terminus, ſed nihilominus dulcis eſt trãſitus. Quidni dulcis, qui neſcit a Libano deflectere? Non hæc eſt uia lata, non hæc eſt uia laica, nec poteſt per eam tranſire pollutus. Non eſt currentis, nec uolẽtis, ſed miſerentis Dei. Miſerentis, cur dico? dixiſſem melius deſiderantis. An non æſtuantis deſſiderij uota deſignat uocatio trina? Vehementis affectus argumentum eſt, quod tertio uocat. Percurre animo præcedentia cantici huius nuſquam reperies, uel tam crebro uocatam, uel tam expreſſe commendatam pulchritudinem ſponſæ. Ter uocat, & totam pulchram dicit. Denique in præcedentibus ſic habes: Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra. Et iterum alibi: O quam pulchra es amica mea, quàm pulchra es. Hoc autem tertio in loco totam pulchram diffinit. Illis in locis uel demonſtrant, quod pulchra eſt, uel miratur, quod tam pulchra eſt: non tamen difinite determinat, quòd ipſa ſit ex integro pulchra, ſicut in præſenti. Tota pulchra es amica mea. Quomodo non tota pulchra pulchritudini, & toti pulchritudini collatę rata ex toto? Quomodo non tota pulchra, inquam, lucis æternæ candor imenſus emanat? Bene tota pulchra, & ſuper pulchra, in quam, uberi illapſu ſe tranfudit omnis pulchritudo domini. Exaltata eſt quidem ſuper ſidera, ſpecies tamen pulchritudinis eius in ſponſa: Species, inquit, eius in nubibus cœli. Quandiu ſponſa nubes cœli eſt, nubes lucida, & leuis, & quaſi ad ſolem accedens, & ipſum ſuſcipiens, tandiu in ea ſolis ſplendor relucet, & pulchritudinis eius ſpecies manet. Plane tunc nubes eſt ſponſa quando ſpiritualis obtinet affectionis leuitatem, & lucem intelligentiæ. Quandiu ſpiritualis anima per orationis, & contẽplationis uſum in ſupernis ſuſpenditur ſicut lucida nubes, & leuis, tota interim pulchra eſt, quia tota amica eſt: & macula carens, quia in feruidæ charitatis uerſa eſt colorem: hora iſta glorioſam ſibi ſponſam exhibes, non habentem maculam, uel rugam, mundans illam non tam ſanguine, quam in lumine ſuo. Quomodo non tota pulchra, in qua tam expreſſa diuinæ pulchritudinis ſpecies apparet? Quam mihi dabis animam, quam audeas ex toto pulchram diffinire, niſi in hac hora tantum, quando per amoris æſtum plus imbuitur, quàm induitur ſpecie ſponſi? Aliis quidem horis ſine macula deputatur, dum culpa non imputatur. Hoc autem momento, quod ſine macula dicitur, non eſt indulgentię, ſed dilectionis, ſed deſiderij, ſed deuotionis. Quis enim dabitur uenię locus, ubi uota charitatis tantũ exæſtuant? Amor indulgentia non egens, totum enim gratioſum eſt, ubi ſolus eſt. Denique uide nunc quomodo & offenſa excluditur, & gratia commendatur, & ſola gratia. Tota, inquit, pulchra es amica mea, & macula non eſt in te. Blandimenta huiuſmodi non uidentur indulgentis, ſed diligentis ſed amantis, ſed admirantis. Oblectatus pulchritudine optat præſentiam. Veni de Libano, ueni de Libano: ueni, coronaberis. Inuitatio crebra prodit affectum; uota manifeſtat. Alij trinæ uocationis ſcrutentur ſacramenta, & gradus aſſignent: mihi quidem ſufficit diuinæ maieſtatis humanam aduerſus animam affectum mirari. Iſtud ſufficit ſed ipſe ſuccumbo. Vtinam mihi nihil incumbat negocii, niſi ſuſpenſo ſemper ſtupore mirari impenſam gratiam, ita tamen ut admirationi huic uota iungantur, & germana ſit charitas. Affectus enim affe-

Cant. 4. c

F

G

H

cum meretur, & abyssus abyssum similem
.41.b prouocat in uoce perfluentium cataracta
rum. Bonæ quidem cataractæ sunt, quæ tuũ
bone Iesu, distillant affectũ, infundunt amo
rem. Amor mutus non est, usum habet uo
cis. Quod enim continet omnia, scientiam
Rom.3.c habet uocis. De spiritu scriptum est hoc,
1.Co.14 & bene nostis quanta sit affinitas (si non
a potius identitas) charitas ad spiritum. Il-
la continet omnia, quia plenitudo legis est
charitas. Spiritus loquitur mysteria, & ama
toria planè loquitur. Ipse spiritus redit te
stimonium spiritui nostro, utique & blan
dimentum loqui potest. Sonus eius sensus
amoris est, & desiderii uota instar habens
uocis. Experimentum gratiæ ipsum est uti
que, quod loquit, qđ inuitat, qđ dicit: Veni
de Libano: Ter uocat, fortasse Idcirco: quòd
funiculus triplex difficile rumpitur. Tenax
enim funiculus, amor. Amor affectuose tra
hit, cui est idipsum alloqui, quod est allice
re. Nihil amoris tenacius uinculo, nil tra-
Mat.22 hentius. Audi quomodo lex diuina triplicẽ
d huius ostendit nexum funiculi. Diliges do
minum Deum tuum ex toto corde tuo, ex
tota anima tua, & ex omni mente tua, ac si
dicat: Diliges dominum Deum tuum cordis
E proposito, animæ affectu uitali, integro, &
rationabili quodam mẽtis arbitrio: ut amo
ris in te & propositum sit, & ipsum propẽ
sum sit, & perspicax sit. Bona si quidem cor
dis in Deum intentio pia. Sed quid si pi
gra sit, si emortua, si nihil habens in se uita
le, nil animarum? Bona ergo intentio pu
ra, quam uiuidam reddit, & uelut animatam
feruida, & dulcis affectio. Affectum hunc
qui est ac si quedam anima boni propositi
infestat, informat meditatio. Si discreta est,
& renouet, si creba est funiculo: si tripliciter nexo, ad meritum repositę coronę, quid
uberius? Ad experimẽtum quid expressius.
An non tibi uidetur inuitare, & quasi tri
pliciter dicere. Veni hæc trina dilectio?
Denique quasi inuitat dum confert, & au
daciam pro merito, & auiditatẽ pro experi-
Can.4.e mento. Veni, inquit, de Libano, ueni, coro-
naberis. In Apocalypsi quasi de Libano ue
Apo.7.c nientes sic legis: Hi qui amicti sunt stolis
albis, quis sunt, & unde uenerunt? Hi sunt,
qui uenerunt de mngna tribulatione, & la
Isa.53.c uerunt stolas suas, & cãdidas eas fecerunt in
sanguine agni. Vtique & credẽdi fide, & cõ
seruandi forma, qui in tribulatione sua se-
quuntur hunc agnum non aperientẽ os suũ
cum ad occisionem doceretur, & coram ton
dente se obmutescentem. Qui non sunt tri
stes neque turbulenti, donec eiiciant ad ui
ctoriam iudicium, & certamen ad coronam.
Non.n. coronabitur, nisi qui legitimè certa
uerit. Et quia de certamine corona, ideo for 2.Ti.2.a
sitan dilectam sic inuitat ad coronam, ut ex Cant.4.e
primat causam. Ait enim: Coronaberis de k
capite Sarmana, & Seir, de uertice * Her- *In bibli legitur de capite Amanæ deuertice Seir.
mon, de montibus pardorum, de cubilibus
leonum. Nescio enim, quid asperum, quid
ferum, quid fraudulentum in his nomini
bus, uel naturis datur intelligi. Ideoq; de
his coronari dicitur, dum hęc triumphata co
ronæ ministrant materiam. Ille quidem per
tribulationis tolerantiam coronatur, qui mi
tis, qui mansuetus, qui uelut agnus de tribu
latione magna uenit: qui in charitate uenit
candidatus non consumptus, quem nulla
impatientiæ, & murmuris macula denigrat.
Hi sunt, qui de Libano ueniunt, & coronan
tur de capite Sarmana, & Seir, & de cubili
bus leonum, de montibus pardorum. p hæc
enim coronantur, qui per hæc tentamento
rum genera probantur. Nunquid non colli
gunt isti de spinis uuas, & de tribus ficus.
Quod in præsenti est inquit Apostolus,
momentaneum, & leue tribulationis no
stræ supra modum in sublimitate æternum
gloriæ pondus operatur in nobis. Passiones
ergo eius temporis cooperantur quidẽ, etsi
non comparandum ad futuram gloriæ coro
nã, quæ reseruatur nobis. Cumulata plane
materies premiorum inter totius puritatis
merita passionibus uarijs atteritur. Pul
cherrimus coronæ nexus, quãdo puritas ui
tæ, & humilis præsurarum tollerantia sibi
cohærent. Magnum quidem est præsura-
rum pondus, ideo forsitan montium est ex
pressum nominibus. Ingens moles, sed fi-
des super fertur, nescius opprimi. Capita L
montium istorum conculcat, & percutit ip-
sum caput de domo impii. Iure ergo caput
ipsum triũphans coronatur de capite, quia
& tentationum initium conterit, & tribula-
tionum uehementiæ non cedit. in omni re
quasi caput est, quod uel primum est, uel ma
ximum. Sic ergo caput hic accipe quasi re
rum, quę his montibus figurantur, uel prin-
cipium uelcumulum donet intelligi. De capi
te Sarmana coronatur, de uertice Hermon
& Sanir (alias Seir) quæ iniuriarum cumulũ
quendã exuperat, & tribulationum molẽ ex
tollentẽ se aduersus humilẽ sciẽtiã Christi.

Sed

Sed moles ista tanto uidetur minus ponde-
ris habere, quanto totum est momenta-
neum, quod tumet. Denique & si mons
Iob 14.c defluit, & saxum transfertur de loco suo.
Et uide quomodo defluxerunt, quomodo
translati sunt montes isti. Translati sunt,
quia transmutati sunt. Quasi translatos, &
triumphatos indicat illos Apostolus, qui
1.Co.6.e bus loquitur: Et hæc aliquando quidem,
inquit, fuistis, sed abluti estis, sed sanctifica-
ti estis, sed iustificati estis hac ablutione, &
emundatione, quæ fit per uerbum fidei.
Pardus deposuit uarietates suas, totus im-
maculatus effectus, totus unius coloris, id
est unius fidei, & moris. Velut pardus qui-
dam uidetur homo hæretici dogmatis va-
rietate respersus, sed nihilominus pardo si-
milis est homo dissimilis sibi, homo uarius
& inconstans, & subinde mutans consilia.
Quasi enim (ut ita dicam) uult & non uult
M pardus. Trahe ista ad conuersionem gentiũ
& mox intelliges, quomodo per unitatem
fidei, & spei, & unum induisse colorem ui-
dentur qui conuersi sunt ad Dominum, nec
modo uarietatem, sed & feritatem exuisse
leonum. Non in cubilibus, inquam, & impu-
dicitijs, sed in cubilibus, & in hortis aroma-
tum commorari, in lectulis non ferinis, in
lectulis non fœdis, sed floridis. Floridus
enim lectulus sponsi, & sponsæ. Non uide-
tur sponsa de libano libens egredi, & de
Iudæa transire ad gentes. Abscedi enim
in uita, quæ toties uocatur, non uult desere-
re Libanum, ut transeat ad montem Sar-
mana, ad uerticem Sanir (alias Seir) & Her
mon. Sed transitu suo montes hos steriles,
montes barbaros cõuertit ipsa in Libanum.
Sed iam montium istorum nomina intere.
Sarmana populus uanus intelligitur, uel coã
gustans. Seir uel Sanir hispidus, Hermon
anathema. Quid uanius illo populo, quo-
rum ipsi doctores euanuerunt in cogitatio-
nibus suis, & dicentes se sapientes esse, stulti
facti sunt? Quid angustius illis qui desperantes semetipsos, tradiderunt immunditię?
Angustum enim cor, quod finem uotorum
intra temporalis iucunditatis metas contra
hit nescius spem ad æterna dilatare. Quid
magis hispidum, & magis incompositum il-
1.Ti.3.a lis, de quibus Apostolus dicit. Sine affectu,
sine fœdere, in malitia, & in inuidia agen-
tes? Nonne isti uelut Seir reputandi sunt?
Nam Hermon accipiuntur qui sunt aliena-
ti a sensu Christi, promissionis spem non ha
bentes, non ciues sanctorum, non domestici Ephe.2.c
Dei, sed omnino sine Deo in hoc mun- 1.Co.6.c
do. Et hæc quidem gentes fuistis, sed ablu-
ti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati es-
tis in nomine Domini nostri Iesu: ideo de
uobis sponsa coronatur, quæ de uestra im-
mutatione gloriatur. Bona enim mutatio, A
ubi Seir conuertitur in Libanum. Et Liba-
nus quidem, ille prior Libanus Iudaicus cõ
uersus iam in Seir uidetur, & Hermon: ideo
ueni de Libano, & ueni, & uide pro Libano
illo exiguo & breui quanti tibi exurgant Li-
bani. Leua in circuitu oculos, & uide, om-
nes mundi istius montes tibi sunt in Liba-
num conuertendi. Molestum planè gen-
tis tuæ detrimenta, & desolationem uidere,
sed molestiam hanc tam lucrosa commuta-
tio cõpensat, ut unius damna redimat pro-
uentus uberior. Noli ergo moram nectere, sed ueni, ut de gentium fide, & conuersatione coroneris. Vis omnes hos mon
tes non in Iudæa, & gentibus, sed in Eccle-
sia tantum intelligere? Non erit dissonus
intellectus, si interpretationem in hanc par
tem uelis deflectere. Inuenies hic Libanum
& Sarmana, & Seir, & Hermon. Inuenies,
hic, & montes pardorum, & leonum cubi-
lia. Vtinam in hoc Libano nostro, in hoc
sacro monachorum conuentu, quem & pro-
fessio, & conuersio uenustat, & candidat; in
hoc, inquam, Libano, utinam detur cernere
caput Sarmana, non uerticem Seir, & Her-
mon. Cum uideris in cœtu & in congerie
sanctorum quenquam efferentem seipsum,
inflatum sensu carnali, iactantia uanam, in-
tus & foris tumidum & turbidum, ociosita-
tis anxium uanitate (ocium enim acediam
parit talem) cum talem uideris, quid aliud,
quàm caput Sarmana cum Libano cernis?
Nil ocio uanius, nil anxius acidia, nil tu-
more turbatius. Nam & Sarmana pau-
lulum uanum, uel turbidum sonat: ideo
de Sarmana uenitur ad Seir, ad hospidum
& pilosum. Vbi enim acedia, ibi tumor: B
ubi turbatio, ibi nil lene, nihil compositum,
nihil ordinatum, sed totum orridum, &
qui talis est, sine fœdere est, sine affectio-
ne: minuti sensus, & alienati, imo anathema
tizati, quod Hermon significat. Non hic
domesticus Dei, non ciuis, non aduena qui-
dem, & hospes, propter quod nulla ad Deũ
gratia, deuotio nulla declinat. Non diuer-
tit ad illum sponsus, ut uel in transitu vi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sitet, & sicut hospes ad commorandum. Commorantur autem in eo pardi, demones quidem uarii, & uersipelles, & leones cubant ibi. Non circumeunt, ut transuolent, sed securi possident; & cubilia collocant. Sed qui tales sunt, desperandi non sunt. *Cant.3.c* Etenim multi istiusmodi in sponsi prædestinantur ornatum: ideo dicit: Veni coronaberis de capite Sarmana, & de uertice Seir. Veni, inquit, de Libano, veni. Vide si non morosè egreditur de Libano, quæ toties uocatur, mora tamen hæc non est contumaciæ, sed cautelæ. Quis enim a contemplationis candore, a quietis internæ, & puritatis sereno libens discedit? Cui non erit molestum, vel ad momentum, de loco deliciarum secedere. Forsitan inspirata in discipulis lucra blandiuntur. Optanda quidem lucra, sed metuendus est lapsus. Suspecta mihi sunt lucra, quorum incertus est proventus, uicinum propriæ periculum salutis, certum internæ suauitatis damnum. Quid mirum si moretur uenire, cum & molestum sit de Libano discedere, & metuendum sit ad montes illos barbaros, & bestiales accedere? Et forsitan sponsæ mora festinationem nostram suggillat, & arguit, qui nimis propti, & parum prouidi, uires nostras minus pensantes, festinamus ingredi in labores prælationis, in solicitudinum molestias, & materiam lapsus: nec expectantes, uel semel uocari, ultro nobis ipsi honorem sumimus, uocationem uel præuenientes, uel arte procurantes. Non debet esse tanti muneris improuida psumptio, sed nec pertinax metus. Denique præsumendum est ubi Christus iubet ubi sponsus uocat, & prouentus uberes pollicetur, sicut in hoc loco. Veni, inquit, coro- *Ibidem.* naberis de capite Sarmana, de uertice Seir & Hermon, de cubilibus leonum, de montibus pardorum. Cum in subiectis mutatur morum barbaries, cum de cubilibus & impudicitiis ad florida, & honesta transferuntur cubilia, & in hortos aromatum, ad cubilia in quibus non est fremitus, sed fletus, ad cubilia in quibus compunctio est cordis non pugna cogitationum. Sed tum aufertur maculosæ uarietatis uelamen, & nuda succedit simplicitas, moribus ministerio suo in melius commutatis, coronari sponsa satis apte accipitur. Bene quidem de talibus coronatur, cum iam uertuntur in ornatum, quorum antea mores horrebat. Cum ordine quodam charitatis sibi hærent in unum, qui ferinis prius affectibus diffidebant. Grata planè sponso hæc unitatis coherentia: ideo forsitan sequitur, & uulneratum se dicit in uno oculorum, in uno crine colli eius scilicet sponsæ. Capituli huius ratio in aliud differenda est tempus. Hoc autem in fine admonuisse sufficit, si quem alieni cura profectus ad gradum altiorem solicitat, non dissuadeo, & nec suadeo plane. Vnum autem hortor, quisquis es, æmulare & cunctationē & candorem sponsæ, quæ non est contenta semel uocari, nec digna penitus, nisi de quodam puræ, & dealbatæ conscientiæ Libano. Non enim nisi de Libano dilectam uocat ad coronam sponsus eius, qui est Deus benedictus in secula seculorum. Amen.

Sermo XXX.

O Cor durum, & male durum, in quo uerba ista uulnera non generant. Stupidum plane est cor, quod uerborum istorum virtutem non persentit, quod non stupet ad dignationem tantam. Quid dignationem dico? Etiam plus est quantum esset si vel dignatio esset. Magna enim res, & omni admiratione digna, si uel dignatur tanta maiestas humanam infirmitatem sororis & sponsæ imparitri uocabulo. Nunc autem non tam dignatio est, quàm deuotio. Vultis autem deuoti, & propensi affectus argumentum audire. Vulneraſti, inquit, *Cant.4.c* cor meum soror mea sponsa, vulneraſti cor meum. Cordis vulnus uehementiam designat amoris. O uere dulce cor, quod nostris mouetur affectibus ad rependendam uicissitudinem dilectionis. Et necessitudo hæc, & uicissitudo: necessitudo in sororis, & sponsę nomine, vicissitudo designatur in uulnere. Magna necessitudo sororis, sponsæ maior; illa cognationis, ista dilectionis. Ibi significatur, quia de uno sunt: hic, quia vnum. Soror est, quia diuinæ consors naturæ. Sponsa uero, quia in singularitatem assumpta personæ. Expressa plane necessitudinis hæc uocabula sunt, quæ uel uerum, uel gratiam sonant. Quantum amare oportet, quæ tantis affinitatibus fœderatam Christo se nouit, quantumcunque amat, non amat, *1.Io.4.b* sed redamat. Ipse enim prior dilexit nos. Amor ad illū nostr quantumcunq; propensus fuerit, non impenditur, sed rependitur: debitus est non gratuitus: æquari ei quia iā impēsus

est amori non potest. Et quonam modo mereri potest, quomodo obligare potest qui ne plane quidem soluere sufficit? Non potes sponsa amatori tuo vicissitudinem plenam rependere. Ipse tamen non definit superimpendere. Quod impendit tibi nondum plenè solutum est, & tamen obligatum se putat. Quicquid illi rependis amoris, non accipit quasi debitum, sed quasi gratuitum. Qua si prouocatum ad dilectionem se persentit, dum cor suum uulneratum fatetur. Quid est hoc miraculi fratres? Nonne beatam hāc reputatis animam, quæ ipsum cor domini nostri Iesu Christi pijs affectibus transfigit, & penetrat? Acutus, & efficax, & uere uiolentus affectus ille est, qui tuum, Iesu bone, meretur, & mouet affectum. Magna, & violenta est uis charitatis, ipsum affectum Dei attingens, & penetrans, & uelut sagitta iecur eius transfigens. Quid mirum, si regnū *Mat.11.d* cœlorum uim patitur? Ipse dominus uio- *Cant.4.c* lenti amoris uulnus sustinet. Sed uide qui bus iaculis vulneretur. Vulneraſti, inquit cor meum in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui. Ne parcas sponsa talibus sponsum telis appetere. Aspectibus pijs quasi speculis utere. Noli in hoc negotio remissius agere, noli contenta esse dilectum uulnerare semel, sed concide ipsum uulnere super uulnus. Fœlix ex si sagittæ tuæ infixæ sunt illi, & amores tui militent in Christo, si oculus tuus defixus indefesse sit in illo. Bonum vulnus, de quo uirtus egreditur. Tetigit mulier fimbriam & virtutem de se *Luc. 8.f* sensit Christus exire. Quanto magis cum cor eius non leuiter tangitur, sed vulneratur, gratiam de se emanare sentit. Vulnus illud non est sine sensu; ideo puri aspectus in illum spicula vibra: reputa illum quasi signum positum ad tales sagittas. Tales fauorabiliter excipit, quia tales iacit. Respexit Petrum, & cor eius percussit, & compunxit ad pœnitentiam. Vulnerati cordis lachrymæ dant signa. Denique clementi re spectu cor illud uulnerat, quod ad aliquem virtutis mouet affectum. Talia in me utinam multiplicet uulnera a planta pedis usque ad uerticem, ut non sit in me sanitas. Mala enim sanitas ubi uulnera vacant, quæ Christi pius infligit aspectus. Aspectus aspectum prouocat, ideo tuo illum tenta vulnerare prospectum. Oculi tui semper ad dominum, ut amoris tui nutibus capiatur, illaqueetur criniculis. Non tamen dicit in oculis, & criniculis, quasi in pluribus, sed quasi in uno. Vulneraſti, inquit, *Cant. 4. c* cor meum soror mea sponsa, uulneraſti cor meum in vno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui. Si plures habes oculos, oēs alios claude, vt hoc uno utaris, quo solo dilectum intueri soles, & quo solo uales. Qui directius intueri volunt, alterum oculum claudunt, alterum intendunt, & eū ipsum, quo cernunt, stringunt, ut stricto efficacius contemplētur acumine. Oculus tuus unus est, si purus est: vnus est, si ad plura nō *Ps.26.b* est: unus est, si quodammo simplificatus & strictus, & directus in unum est, non fissus, non diffusus, non sparsus in multa. Oculus tuus unus est si intendis, & intueris semper in unum & in illum unum. Denique si amoris oculus est, unus est. Vnam, inquit, petij a domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo domini in longitudinem dierum, ut videam uoluntatem domini. Oculus iste unus est, unum petens, & vnum prospiciens. Et in uno crine colli tui. Non oportet ut crines fluitent, ut sine lege euagentur. & sparsi, & errantes oculorum effundantur luminibus. Non decet ut strictus sit oculus, & crinis laxus. Oculus enim offendi tur cum crinis effunditur. Si intentio in oculo intelligitur, quid in crine ubi cogitatus designatur. Vis unum habere utrunque, & crinem, & lumen, & intentionem, & meditationem. Cuius est in lege domini uoluntas eius; & in ea meditabitur die ac nocte: iste etiam in voluntate vniformi unum possidet oculum, & crinem unum in meditatione. Alioquin si uniformis, & simplex, in- H tentio in Deum tibi non fuerit, si cogitationes tuæ sine disciplina tua fluitent: intentū retundunt oculum, & simplicem intētionis diuerberant, aciem, & cor dissipant peregrinæ, & indisciplinatæ mentis uolutiones. Intentioni puræ cogitatus respondeat, vnus sit sicut & illa uniformis est. Bonus enim crinis qui fusus non est, non incultus, sed collectus in unum in collo inhærens. Collo utique illi de quo dicitur: Collum tuum sicut turris, de *Cant.4.c* qua mille clypei dependent. Collum hoc sacram scripturam intellige, per quā ad nos diuinæ nuncia voluntatis uerba proflunnt. Bene ergo crinis colli, cogitatus adsiduus i lege Dei, ideo colli dicitur, quia omnis cogitatus tuus, omnis sensus tuus, & intellectus tuus sacro non debet præiudicare sermoni, sed ex eius prescripto pendere & prodire ab

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipſo. Quod diuiſi,& quaſi lacerati ſunt crines tui & nihil in ſe compoſitionis habentes collo licet inhæreant:non tamẽ placent ſpõſo,nec eius cor uulnerant,non mouent affectum,nec gratiam merentur. Vtrunque exigit,ut coniuncti ſint, & collo inhæreant, & obtineant in ſe tam ordinem,quàm auctoritatem. Quid enim proficis ſi meditationes tuæ in lege Dei ſint,& ipſæ in ſeipſis ſine lege ſint? Sine lege ſunt,quæ ſine ordine ſunt & paſſim feruntur. In vno,inquit,crine colli tui. In collo,ſacri ſermonis auctoritas intelligitur,quæ cogitationis informet. Ordo autem in vnitate. Bonus enim ordo ubi colliguntur in idipſum, & feruntur in unum, I & in vnum illud quod non aufertur. Vel ideo dicit in uno crine colli tui, vt liberam, & reuelatam ſignificet ſponſæ faciem. Crines enim pro uelamine habentur. Vult ergo in ſponſa exutam,& reuelatam faciem ad ſpeculandam gloriam Dei ad intendendum ſine offenſione oculum contemplationis: ideo commendat crines compoſitos,& reductos a uultu ad collum. Quid hoc in una ſingulariter intelligimus anima? Deriuemus hunc ſenſum ad Eccleſiæ ſtatum. Gratius eſt enim quod Eccleſiæ commune eſt. Denique nihil ſponſo gratius communitate imò unitate credentium, & compage Eccleſiæ. Multa bona in ſponſæ cumulauit præconium, quibus ſe delectatum oſtendit, ſed nunquam ſic expreſſit congaudentis affectum ſicut hic,vbi & luminis, & crinis commemorata eſt unitas. Quomodo non maximum erit eius gaudium,vbi maximum con-
Io. 13. d ſeruatur mandatum? Mandatum,inquit, nouum do uobis, ut diligatis inuicem ſicut dile-
xi uos. Oculi Eccleſiæ, doctores ſunt, quos qui tangit,tãgit pupillam oculi domini. Cri-
Ibidem. nes uero,plebs credentium. In utriſque eſt ſponſo grata vnitas. In hoc, inquit, cognoſcent omnes,quia mei eſtis diſcipuli, ſi dile-
Ma. 18. c ctionem habueritis adinuicem. Conſenſus duorum vel trium preces impetrabiles facit quanto magis totius Eccleſiæ in Chriſto cõſenſus? Quomodo non impetrat unitas, quę ipſum cor domini penetrat? Vulneraſti, in-
Cant. 4. c quit, cor meum ſoror mea ſponſa, uulnera K ſti cor meum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui, Quid enim in toto muliebri ornatu plus allicit, & afficit amantis affectum quàm crines compoſiti? Sed quid conamur laudibus cumulare crines ſponſæ ambitioſo comptos, & collectos ornatu? Magis ſubeſt plangendi copia,quam applaudendi: His diebus cernimus diuulſos miſeræ,& laceros ſponſæ crines, & inter ſe pugnare Eccleſiæ plebes,p Eccleſia. Cernis hoc & tu, Ieſu bone, & nihil te mouet iſta diuulſio,non te ſponſæ tuæ uulnus tam graue vulnerat? Si vnitas ad gratulationem cor tuum uulnerat,diſſidium ad compaſſionem uulnerare te debet. Mouet te unitatis & uniformitatis diſpoſitio,moueat te eorum,quæ unita,fuerint,diſſipatio. Diuiſi ſũt crines tui,& diſparati abinuicem,imo & cõtra inuicem. Vtrique a ſponſæ collo pendere ſe iactant,& de proprietate gloriantes, a ſe diuellere tentant. Nouit dominus qui
2. Ti. 2. d ſunt eius, & diſcedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen domini: geminum hoc habens ſignaculum, ut Paulus loquitur. Immobilis manet ſponſa ipſius inter impias manus vndique conuellentium illam, & lacerantium. Reges terræ, & principes con-
Pſal. 2. d uenerunt in vnum aduerſus Chriſtum domini, & aduerſus ſponſam eius. Sed ſponſa ſponſum nouit,ut non ſequatur alienum, ſed ipſum. Non ignorat ſeipſam, non ignorat cuius ſponſa ſit: ideo non uult egredi, nec abire poſt greges ſodalium. Et ſi ſodales fuerunt, iam quidem non ſunt. Exie-
L runt a nobis, ſed non ſunt ex nobis. Quomodo ſodales ſunt qui amici non ſunt? Amicus enim ſponſi ſtat,& audit, & gaudio gaudet propter vocem eius. Iſti vero non audiunt,nec gaudent ad uocem ſponſi, ſed magis ad uocem Imperatoris Romani. Niſi (qđ uerius fatemur) non tam gaudent quam timent ad rugitum eius. Sed nouit dominus qui ſunt eius, non qui ſunt Imperatoris. Ideo moueri non poſſunt ad fremitum leonis, quia immobili diuinæ notitiæ continentur ſigaculo. Bonum enim ſignaculum notitia Dei. Notitia quæ ſecundum propoſitum eſt, ſecundum quod uocati ſunt ſancti. Firmum eſt ſignaculum hoc notitiæ eius,quia nihil ei deperit. Non tantum non deperit ei nihil:ſed ipſa ſaluandos parit,ipſa prædeſtinat, ipſa ſignat quos ſuos eſſe uelit. Geminum ſignaculum, diuinum propoſitum, & humanum ſtudium: diuina prouidentia, & humana diligentia. Nam de
1. Ti. 2. d diligentia ſubdit Apoſtolus: Et diſcedat ab iniquitate omnis, qui nominat nomen domini. Vnde duas huius ſignaculi partes: unam diuinæ tantum gratiæ, alteram & libertatis & gratiæ noſtræ. Illam propo-

poſiti; hanc adiutorij. Secunda hæc pars libertatis noſtræ infirmum arbitrium dirigit. Nam prima prędeſtinando diſponit. In prima qui ſunt eius dominus præuidendo nouit:in ſecunda nobis innoteſcit. Illa cauſa, hæc eſt illius effectus. Illud ſignaculum immobile eſt, hoc probabile. Illud ſignaculum eſt, iſtud ſignaculi ſignum. Illa radix eſt, hic fructus: & à fructibus iſtis cognoſcetis eos, qui nominant nomen
M domini. Nam ipſe in beneplacito ſuo nouit qui ſunt eius, & ponit eos, ut fructum hunc plurimum afferant. Ideo dicit: Diſcedat ab iniquitate omnis qui nominat nomẽ domini; qui eius eſſe ſe dicit, non diſcedat ab unitate. Nec diſcedere poteſt quiſquam illorum,quos diuina formauit, & firmauit notitia. Denique & capillus de capite Eccleſiæ non peribit. Capilli enim eius omnes numerati ſunt, omnes ſignati ſignaculo præcedentis notitiæ. Sine pœnitentia eſt iſta notitia. Ideo firmum ſtat fundamentum,domini habens ſignaculum, diuini propoſiti adiutorium, & arbitrij noſtri conatum. Iſto qui ligantur crines ſignaculo,non poterit eos quiſquam rapere de capite ſpõſæ. In manu tua domine omnes crines ſpõſæ, & non rapiet eos quiſquam de manu tua. Tene Ieſu bone, quos tenes, & recolli ge quos noſti, & qui tuum ſe nouit, qui dicit,Domini ego ſum: qui nominat nomen domini,diſcedat ab iniquitate, accedat ad unitatem Eccleſiæ,ad unitatem capitis, & corporis, ideſt ſit crinis colli,& crinis unus. Nihil ſic ſponſi cor vulnerat, nihil promouet affectum,& animum penetrat, quomodo vnitas ſponſæ, & ea ipſa inter diripentium ſeruata & quaſi ſolidata conatus. Epiſcopi religioſi proprias deſerũt ſedes, de ciuitate in ciuitatem fugiunt a facie perſequẽtis. Deo deuoti, & clerici & monachi tribulationibus,& contumelijs affecti, rapinã bonorum ſuorum cum gaudio ſuſtinent, co-
Can. 8. c gnoſcentes ſe meliorem habere & manentem ſubſtantiam in vnitate ſuperne & eccleſiaſticæ charitatis. Si enim omnem ſubſtan-
A tiam ſuam dederit homo pro charitate,quaſi nihil deſpiciet eam. Quidam equidẽ liber tatem eccleſiaſticæ communionis muneribus redimunt. Bona redemptio,ſed uẽditio turpis,Quid uendis quod ipſe condemnas? Si ſchiſmaticos reputas quia te ſeparati ſũt, non debueras precio inductus erroris ſui illi permiſiſſe licentiam. Si ſciſmata reputas, cur libertatem eius muneribus uenditas. Si autem eccleſiaſticæ vnitatis apud nos ueritas eſt,quid illam diuellere tentas? Si Petri ſedem ſucceſſionis iure tenes, cur nõ Petri ſententia uendicas in eos, quos ſciſmaticos arbitraris? Pecunia,inquit,tua tecum ſit in perditionem. Nunc uerò dicis: Pecunia *Act. 8. d* tua ſalua mihi ſit,anima verò eat in perditionem. Quomodo n.non perditio hæc,ubi ab *3. Reg. 3* vnitate corporis ſeparatio eſt? Nec mihi, in *d* quit,nec tibi ſit,ſed diuidatur. Ita & tu pecunias tollis,cum animas non potes. Tolle quod tollis,munera tolle tibi,animas Eccleſiæ relinque. Nam & ipſa niſi animas non quærit. Corporalia autẽ apud te bona ſpargant,ne bona animæ diſpergant tecũ. Qui enim non colligit cum Eccleſia, diſpergit. Signanter ſatis ait. Qui non colligit mecũ, *Mat. 12.* diſpergit. Collectio namque, unitatis ra- *c* tionem continet,ſicut diſperſio innuit ſeparationem. Eccleſia cum ſponſo dicere nouit. Qui non eſt mecum, contra me eſt. Nihil medium relinquens, aut colligis cum illa,aut certè diſpergis:aut cum illa es, aut contra illam. Tu autem dicere (ut aiunt) ſo- B les: Si non uis diſpergere mecum, ſaltem nõ colligas cum illis. Si non es mecum, ſaltem non ſis contra me. Sufficit ſi nec noſter ſis,nec aduerſarioſum. Sed non ita noſter Ieſus qui ait: Noſter es, an aduerſario- *Ioſue 5. d* rum? medium nil relinquens. Nunquid *Hier. 8. g* Ieſu bone, non eſt reſina in Galaad? *Eſa. 1. b* Quare ergo non eſt ſanata domine contritio ſponſæ tuæ,uulnus & liuor & plaga tumens non eſt circumligata, nec curata medicamine,neq; fota oleo? Potaſti domine ſatis dilectã tuam uino cõpunctionis, quãdo oleo fouebis, oleo ſancto tuo? Oleum autẽ peccatoris non impinguauit eam. Nam & qui ex aduerſo ſunt, oleum habere iactant. Quid enim niſi oleum uenditant,dum blandiuntur, dum pollicentur honores dum munera proponunt? Oleum iſtud non ſanat,ſed magis ſcindit. Ideo ſicut uinum eorum, ita & oleum eorum. Æqua lance penſanda ſunt uerba & uerbera eorum. Re- *Pſ. 76. a* nuit conſolari anima mea ab uberibus conſolationis eorum. Ipſi enim ſicut* lamia nu- *Th. 4. a** dauerunt mammas, lactauerunt enim catulos ſuos, non Eccleſiæ filios. Eccleſia enim mammas ſuas habet, idcirco in laudibus ſuis ſequitur ſtatim: Quam pulchræ *Cant. 4. c* ſunt mammæ tuę ſoror mea ſponſa. Reuoca domine Ieſu filios tuos qui aberrant *Pſal. 8. a*

ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad lactis huius dulcedinem, ut ex ore lactentium perficias laudem, cum destruxeris inimicum & ultorem: ideo festina, & eiice ad uictoriam iudicium, ut habitent in uob qui inuocant nomen tuum, quoniam in hac unitate mandas benedictionem, & uitam per omnia secula seculorum. Amen.

Sermo XXXI.

CLEniter sunt a nobis perstringenda nũc ubera sponsæ, quæ superius non uno in loco studiosius pressa sunt. & nescio an ex toto expressa. Fortasse modò tacta, nouum aliquid nobis effundent. Quis non auide & cum spe bona ad ubera currat quæ sic sponsus laudare curauit? Hæc ubera sunt, quorũ nos Petrus quasi modo genitos infantes lac concupiscere hortatur. Et commendatio præsens nonne uim quandam inuitationis uidetur obtinere? Quam pulchrè sunt, inquit, mammæ tuæ soror mea sponsa. Non est simpliciter & sine expressione laus tanta profusa, sed ipse pronunciationis modus admirationem & oblectationem proferentis demonstrat. Quæ tamen est huius ordinis ratio? Cur post oculum & crinem statim ad mammas sermonem deflectit? aut cur in illis unitas commendatur, in his commendatur pluralitas? Mihi quidem in capitulo superiori mentis quidam & cogitationum excessus ad Deum uidetur innui, sobrietas uerò & temperantia ad paruulos in isto: ibi unum necessarium est. hic solicitudo & sermo doctrinæ partiendus in plura. Ibi intemperantia feruidi amoris collecta in unum & constricta, & penetrans ipsum dilecti pectus sauciat, hic temperat
D doctrina, & sermo sobrius, lacteo quodam potu paruulos satiat. Vides quomodo nihil medium relinquit in laude sponsæ, sed
2.Co.5.e cum Paulo aut mente excedit Deo, aut condescendit nobis. Charitas enim, inquit, urget nos. Ad quid urget nos? Nunquid ad excessum? Non utique ad excessum, sed utique ad condescensum. Res illa est uoti hæc obsequii. Illic intemperantis affectus sumus, hic contemperantis. Bonus ordo planè haurire ibi, & hic exhauriri. Primò ibi infundi, postea hic infundere: inebriari ibi, & hic inebriare. Bona uicissitudo talis, si tamen modo talis. Ordinatione tua domine hæc uicissitudo perseuerat, uicissitudo contemplationis & consolationis. An non beatus cui omnia uitę momenta in hoc decurrunt, ut uel Christo uulnera charitatis infigat, uel pietatis ubera porrigat subditis? Ego si quando (si tamen aliquando) inebriatus ab ubertate domus tuæ domine, distenta ubera inde reportare uideor, tot uarijs & tam molestis exsiccãtur negocijs i currentibus, ut mox arentia reddantur, quę prius eruditionis & gratiarum ubertim lacte rorabant. Fœlix quidem qui sancti interpellatione aliqua talia in se cõtinuat studia, ut uel ipsum (ac si ita dicam) sapientiæ cor & secretariũ penetret, aut ubera inde referat uoluptatis illi⁹ ubertate referta. Sponsa planè est, quæ nouit huiusmodi uariare uices. Ideo in laude ipsius post contẽplationis excessum, de consolationis & doctrinæ uberibus sermo statim contexitur. E
Cant.4.c Quam pulchræ sunt mammæ tuæ: purus oculus, & pulchræ mammæ. Ille sponso, & filius sponsi. Ille ideo unus dicitur, hic plures: quia uaria debet esse uberum temperatura, pro sugentium qualitate diuersa. Vide quomodo Paulus Iudæis factus est
1.Co.9.d Iudæus, & iis qui sine lege erant, quasi & ipse sine lege esset, infirmus infirmis. Nonne uelut tot applicat discipulis ubera, qui in se tot transformat genera? Quid aliud molitus est temperatura tam multiplici nisi ut leniter & lacti, more teneris auditorum eius doctrina influeret animis? Tot uide-
1.The.2 b tur abundare mammis, quot modis arte ingeniosa capacitati se infirmorum coatabat. Factus sum, inquit, in medio uestri tanquã paruulus in medio paruulorum, quomodo si nutrix foueat filios. Et si uultis, duas uobis mãmas maternæ pietatis assignabo, imò idem ipse Paulus assignat cum dicit: quia pietas ad omnia utilis est, consolationem habens uitæ, quæ nunc est, & futuræ. His uberibus geminis erga subditos abundare debet, qui doctoris & patris in Ecclesia locum occupat, hic muniti mammis, a dextris & a sinistris, ut qui ei commissi sunt potentur a lacte & satientur ab uberibus cõ Esa.66.e solationis eius. Harum alteram reputa si nistram, alteram dexteram. Sinistram in tem Ro.12.b poralibus subsidiis, dexterã in spirituali cõsolatione. Qui misereatur in hilaritate, qui tribuit in simplicitate, qui iuxta apostolorum Principem gregi cõmisso prouidet non coacte sed spontanee, mammam hic sinistram exhibet: & Ecclesiæ promittitur 1.Pet.5.a in

F in prophetia Esaiæ, quod regum mamilla lactabitur Mamilla, inquit, & non mamil-
Esa.60.c lis, eo quod regum est temporalib. præcipue
Prou.3. b bonis Ecclesiam fouere: hæc enim sinistra eius est, in qua sunt diuitiæ & gloria. Dextera quidem mamilla sic nos Paulus in-
1.Th.5.c format. Consolamini, inquit, pusillanimes, & consolamini eum qui huiusmodi est, ne abundantiore tristitia absorbeatur. Item
Gala.9. a uos qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis. Et (ut ita dicam) sunt qui sinistram tantum mammã ex officio habent, sicut ij, quos supra diximus, reges & principes. Et sunt, quibus ex officii sui iure pendet. dexteram maxime præbere mamillam, sicut sacerdotes domini & doctores, quorum labia custodiunt scientiam,
Mala.2. b & lex domini requirenda est ab eis. Hi enim magis a subditis plebibus carnalia metunt, quibus spiritualia seminant. Qui uerò possessionibus cunctis renunciant, qui rebus temporalibus uale dicunt, se suaque omnia monasterio tradentes, & ex toto in ius abbati transeunt, nullam sui sibi curam relinquentes de cæteto, tales utique gemino consolationis lactandi sunt ubere. Ideo neutro hoc carere debent, qui talibus præsunt, ne mutilum & uelut detruncatum uideantur pectus gestate, una deformiter mamilla contentum. Qui uerò utroque destituuntur locum hunc in Ecclesia & sibi damnose, tenent, & quantum ad alios periculose, ne forte lingua lactantis adhæreat palato dum arentia sunt ubera matris. Pere-
G grina est planè hęc laus ab illis in præsenti facta ad sponsam: Quam pulchræ sunt mammæ tuæ soror mea sponsa. Simulq; aduer-
Cant.4.c te quod non omnes pulchræ sunt mammæ. Non est enim speciosa laus in ore peccatoris Fili, inquit, si te lactauerint peccatores,
Eccl.15. b ne acquiescas eis. Vide quomodo quorundam ubera non modò non uult speciosa haProu.1. b beri, sed uult suspecta. Idcirco ista commendat, ut bene noris ad quæ te debeas tutò conferre. Quàm pulchræ suat mammæ
Canti.4. tuæ: meliora sunt ubera tua uino. Duo
Can.1.a sunt, quæ ponit in laude uberum istorum pulchritudinem & uirtutem. Alterum conuenit amanti, alterum lactanti. Quid enim lactantis refert si pulcha sunt ubera, dummodo sint ubera, & redundantia lacte salubri? Pulchritudinem ergo pro se commemorat, & lactis gratiam pro suis. Et si non ipse melius sapis, pulchritudinem ad cõ uersationis uenustatem refert: ad doctrinam & eruditionem, quod restat in commendationem mammarum. Dulcius fugitur, ubi uita uenustat sermonis uirtutem. Et si spirituale aliquid uis, & expressum de pulchritudine earum audire, ad mulierum te studia mitto, quę corporei decoris, & cultus & operam gerunt, & assecutæ sunt artem. quid enim magis affectant in ornatum pectoris, quam ne mammæ superexcrescant, & deformiter fluitent, & pectoris ipsius occupent spatia? Ideo excrescentes & fluitantes, fascijs pectoralibus stringunt, naturæ H
uitio arte medentes. Pulchra sunt enim ubera quæ paululum supereminent, & tument modicè: nec elata nimis, nec tamen æquata carni reliquæ quasi repressa, sed non depressa: leniter restricta, non fluitantia licẽter. Hoc quidem exemplo qui uerba bona, uerba spiritualia debet proferre, mulierum imitetur & studia & industriam. Castigato utatur sermone uerborum, non fluitent ubera, non sine lege ferantur, non pectus & quoddam secretarium mentis magis occupent quam ornent, non habeant plus materiæ quam gratiæ, non plus carnis quam lactis. Purus & prudens sit sermo pro tempore. Accedat huc pietas, & pulchritudinis numeros teneat. Non habeat plus oris quam pectoris, nec lactis fluxum patiatur. Ex pectore debent ubera prodire, & inhærere illi, non ipsum conuertit in illa. Ex abundantia cordis os loquatur, ex illa non totum effundat. Restringenda sunt ubera, ne nimis exubereat. Videas aliquos dum uerba consolatoria plus æquo sectantur, in uana deuolui: & dum auditores longo per tædos silentio, & quasi quadam subtristes acedia exhilarare uoluat, petulantis lasciuia linguę post utilia profluunt ad scurilia, & modico frumento multum zizaniorum aut præseminant aut superseminant. loquuntur placentia, & doctrinæ panem in risum faciunt (sicut Eccle.18
scriptum est), sed paulo post risum sine pane, 2.Co.4.c
sine pane & uerbi salutaris. Non est adulterandum uerbum Dei, nec admixtione corrumpendum peregrina. Suis sit contentum uberibus, uberibus utriusque testamenti. Hæc tibi memoriter in pectore hæreant, hæc tibi consolatorium & quasi lacteum sermonem ministrent, ista suggerant quod alii sugant. De pectore tuo erumpant radicitus, ut non sint affectata quæ dicis, sed de puro & præcordiali prolata affectu,

Universidad de Deusto
Biblioteca

iuxta illud: Si uis mestere, plorandum est primò tibiipsi. Compassionis, & gratulationis affectus intus nascatur tibi, sed per scripturæ sacræ uerba ac si ubera quædam ad educationem audientium profluat. Pudicè quidem, ut in re seria, & petulantia absit, & serenitas adsit. Ad pulchritudinem enim mammarum accedit si se paululũ attollant, & tumeant modice, tantum ut habeant auctoritatis quantum sat est, austeritatis nihil. Ideo & uino meliora dicuntur ubera. Sic enim in laude eorum statim sequitur. Meliora sunt ubera tua uino. Vbera gratiæ, ubera consolationis, austeritatis, & duritiæ, uino meliora sunt ac efficaciora, & accommodata magis ad commutandum tristes, & exasperatos affectus, ad consolandum imbecilles, & teneros. Facilius mouent, & fouent suauius. Verbum enim dulce & mitigat inimicos, & amicos multiplicat. Dulce Euangelij uerbum, durum legis Et uide quo modo uerbum dulce effera gentium corda conuertit, & quasi marinos, & salsos fluctus
Num.33. in lactis saporem. Inundationem, inquit, maris quasi lac sugent. De apostolis hoc dictum est sub typo Zabulon, & Isachar. Hodie si quis amatus, & turbidus fluit, non desperes. Adhibe ubera, instilla lac, fortè & ipse creas lacteus fiuet. Quis scit si non modica stilla totam massam cõuertat? Dabit enim
K dominus uerbum euangelizantibus uirtute
Ps.67.c multa. Sterilis, & infirma est seueritas legis, & sine gratia precipit, & sine uenia punit, utroque ubere caret, inde uel præsignatione uel præfiguratione hæc continet, sed in actu non exhibet. Memento non legis, sed Euangelii ministrum te esse, ministrum Iesu qui in passione acetum, & in cœna uini ueteris reprobauit acorem. Nouatianus nõ habet mammam ueniæ, nec Pelagius gratiæ. Ille naturæ inueteratæ, & corruptæ bona prædicat, & ad iustitiam sufficere dicit: hic diuinæ naturæ bonitatem tollit, dum pœnitentiam negat. Ille (ut sic dicam) reuocat petentes: hic non suscipit pœnitentes. Vetustatem ille propinat: hic austeritatem, Non habet eius doctrina gratiæ lacteam nouitatem, nec huiusmodi dulcedinem. Parasti, inquit Psalmista, in dulcedine tua pauperi Deus. Pelagius diues est, non eget hac
Ibidem. dulcedine: innascitur ei, non paratur, Pelagius dicit, non indigeo: & Nouatianus non indulgeo. Alter prædurus est, alter prædiues. Para domine para in dulcedine tua pauperi tuo Deus. Tu para, tu repara, & non nisi in dulcedine tua. Magna multitudo dulcedinis, quæ de uberibus tui, domine sugitur. Quoties post opus grauis excessus ad ista accessi, presum instantius: & quantam lactis expressi copiam, tu domine nosti. Vbi abundauit delictum, abundauit & gratia. Sufficiebat mihi ut diuitiæ computarentur si uel mererer ueniam. & ec ce abundauit & gratia. Mammarum pressi unam, & utraque influxit ubertim. Ideo spõ L sa tua gratiæ lacte potata, & satiata ab uberibus consolationis, didicit & ipsa ubera magis præbere, quàm uinum. Meliora n. sunt ubera eius uino. Vinum uetustate acescit: ubera totum nonum, dulce totum effundũt. 1.Co.13
Denique & timor foras mittitur, & charitas b nunquam excidit. Hoc est mandatum nouum eius, semper recens dulcedo. Non potest amor esse, & dulcis non esse. Meliora ergo sunt ubera tua uino. Vinum non malum, sed ubere meliora. Meliora quidem sunt, mixtu am tamen non refugiunt uini.

Nam si sequentibus aliquanto post dicet: Cant.5.
Bibi uinum cum lacte meo. Melius tamen b
si bibat lac solum, & sine uino: quia in uino terror est, in uberibus compassionis, & gratię lene blandimentum. Nam uinum licet in bonum ualeat, & soleat accipi: hic tamen ex collatione uberum aliquid durum, & forte significare uidetur. Meliora sunt ubera eius uino: quia melior est dulci, & fraterna compassio, quam indignantis animi durus, & immittis affectus. Quasi non habentes ubera Paulus notat, quos sine affectione uocat. Non potest in humano pectore uberibus carere pietatis sponsa sponso Rom.1.d
suo ad hærens.

Ipsi enim mons uber, mons incaseatus, mons coagulatus, mons pinguis. Quomodo de tanta lactis copia nil sponsa capiat, cui beneplacitum est in hoc monte habitare? Et si in hoc monte sine intermissione habitare nondum possumus, recurramus frequenter, ascendamus, inebriemur M
uberibus. Sic enim scriptura habet: Vbera eius inebrient te omni tempore, & Prou.5.
in amore eius delectare iugiter. Videte d
ad quem sensum uberum interpretationem deflectat, ad ebrietatem & oblectationem amoris. Quid necesse est diutius in quærenda uberum ratione morari? magis uero quæramus ipsis inebriari: meliora enim sunt ubera uino, quia melior

melior est misericordia super uitas: melior
Ps.62.a est amoris affectio, quam afflictio carnis, & lactens potus spiritualis nouitatis, compunctionis uino. Ibi enim ostenduntur & gustantur dura, dum uetus homo repellitur & destruitur: hic in nouitate uitæ, diuini fauoris lactea capimus blandimenta, nec fugæ, sed refugij significationem. Bonum quidem uinum, sed ubera dulciora. Bona compunctio, sed melior unctio. Odor enim unguentorum
Cant.4.c tuorum super omnia aromata. Iam studia uestra ad audiendum redintegrata video. Auiditatem uestram excitauit odor unguentorum sponsæ. Indiscreta quadam esurie illa uultis hodie uberibus superaddi: date inducias usque mane hodie sufficiant ubera, crastino accedemus ad unguenta, eo uotis nostris præstante effectum, qui uberum & unguentorum sponsæ suæ & commendator est & dator, Iesu Christo, qui uiuit & regnat in secula seculorum. Amen.

A

Sermo XXXII.

EXiguum est mihi olei & unguenti, fratres, & uos hodie uasa affertis tanta, tam uacua. Nec ducatis ad iniuriam, quòd uacua uasa uestra dico. Ego non inania per hoc, sed magis capacia uolo intelligi eo quod auida & idonea sint uobis ad capiendum ingenia. Quis ista implere sufficiat? Attenditis ad unguenta sponsæ, quanta sit illi aromatum copia, quasi non & instrumenti habẽda sit ratio, per quod ad uos manare debent? copiosa quidem materia, sed nihilominus attendite quid ministerqueat. Fiat quod uultis, non causabor inopiam, ne uos me non obseruatæ sponsionis incusetis. Instillãbo modicum quod habeo olei uasis ingentibus, atque utinam aliquis Helisæus iubeat, cuius uirtus nostro prouentum bonum conatui tribuat. Quid ergo. Nõ ne hic multi assident Helisæi, multi prophetæ, aut certè filij prophetarum? Et hi omnes iubent, & si merita inferius essent, numerus ipse magni unius alicuius poterat uicem supplere. Instillãbo ergo aliquid de reliquijs unguentorum. Nam ipsa in capite libri copiose & sufficienter effusa meministis, & forte sex illorum nondum est eximanita. Nunquid & ego modo fum exhaufturus illam? Ne speretis id a me, nec enim præsumo. Fertilis apud sponsam est unguentorum apotheca. Nõ est quod dicatis: Exhaurite, exinanite usque ad fundamẽtum in ea, B
Vtinam contingat mihi in hac fece intingi in oleo, sicut scriptum est de Aser. Fratres, Deu. 33.
si non meremur in olei dolium, in unguen- d
torum copiam, cum Euangelista Ioanne immergi, si non meremur tam uberem unctionem, nunquid desperabimus uel intinctionem, nunquid saltem odorem? Nam & odor hic tantum commendatus est, & odor, inquit unguentorum tuorum super omnia aromata. Vbera prosunt ut crescas, unguenta ne deficias. Meliora sunt ubera tua uino, & odor unguẽtorum tuorum super omnia aromata. Et ut hodiernum capitulum cum hesterno copulemus, dicamus ubera tenerorũ esse, unguenta fortium. Vbera prosunt ut crescas, unguenta ne deficias. Meliora sunt, inquit, ubera tua uino. Conferamus inter se ista tria, uina, ubera, unguenta. In uino ueteris hominis defectio, in ubere noui refectio, in unguentis quædam delectatio. Vino carnalis sensus inebriatur, & sopitur & obruitur, ubere nouus nutritur, unguentis adultus deliciatur. In primo homo uetus conficitur, in secundo nouus reficitur, in tertio iam appropinquans ad perfectionem ineffabili lætitia afficitur. An non ordo bonus, ut de refectionem ad delectationẽ accedas post lactis primitias ad unguentorum delicias? Et a principio cantici huius utraque ista unguenta, & ubera, & commemorata & copulata sunt in præconijs sponsæ. Nec exigua horum gratia, quæ toties replicat in laudem dilectæ, non contentus C
commemorasse semel.

Nonne delectatum putas laudibus istis, quas tanto affectu, tam frequenter recenset? Est & quod ad te trahas de tanta sedulitate iteratæ laudationis: inuitationem tuam puta hanc iterationem: curie & tu in odorem unguentorum istorum, imò cura magis ut hæc in te unguenta redoleant. ut & tu audire digneris, quia odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Nec tantum semel hoc audias, sed itera- Cant.4.c
to has tibi laudationes os dilecti loquatur. Recentia in te sint, & quasi noua semper unguenta, non arescant, non exsiccentur, non eximaniatur, Oleum exi- Cant.4.c
nanitum nomen dilecti. Sed uide ut eximaniatur usque in te, non eximaniatur à te.

Bonum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bonum est si cum sponsa inchoes ab unguen
tis: sed non bonum ut consumeris in unguē
tis. Alioquin tibi dicit Paulus: Cum spiri-
Gal. 3.a tu cœperis, nunc carne consumaris. Bene
vngeris, si spiritu vngeris. Ideo sic vngere,
ut caro in te immutetur propter oleum.
Oleum non immutetur aut minuatur pro-
pter carnem. Oleum, imò & unguentum
non de capite tuo discebat, sed exuberet, &
descendat usque ad pedes: quia vtraque
in Christo Iesu non tam uncta, quam perfu-
sa sunt unguento, Intret oleum interiora
tua, ipsis imbibatur affectibus, ut carnalitas
omnis in te mutetur propter oleum. Erit
enim quando & caro immutabitur propter
Ps. 44.b oleum. Vnctus est, & perfusus oleo lætitię p
Ps. 108. consortibus suis. Ideo solus ante resurrectio
d nis tempus dicere potuit: Caro mea im-
D mutata est propter oleum. Iure anticipa-
uit communis horam immutationis caro im
munis à carnalitate. O hora optabilis, o
dulce unguentum quando & per quod caro
dissoluta ascendet in incorruptionem. Nam
ante illum statum quid nisi descendat incor
ruptionem? Vidistis hesterno die, fratres,
aspexistis lachrymabilibus oculis carnē mi-
seram commutatam carnem descendentem
de corruptibilitate in corruptionem. Et qui
dem satis leute, & cum mora descendentem
nec posse penitus corrumpi. Videbatur vel
le corpus quod occupauerat hæreditate pos
sidere ipsa corruptio, & ne desineret putre-
scere, non sinebat perputruisse. Cohibebat
uires quasi nollet substantiam celeriter con
sumere, vt diutius inficere posset. Nam cum
fuerit caro redacta in puluerem, quid habet
1.Pe.1.d vltra corruptela quod faciat? Omnis caro
fœnum, & omnis gloria eius quasi flos fœni.
Exsiccatum est fœnum, & cecidit flos. His
uerbis Propheta uelocitatem defectionis ex
pressit, qua facile caro florida, & uitali pube
scens calore, & roseo colore pulchra, sed de
terra succisa uiuentium exsiccatur quidem
subitò, sed non computrescit tam citò. Ergo
fœni collatione celeritatem subitæ commu-
tationis ostendit, non lentæ, & putridæ cor-
ruptionis expressit horrorem. Videres in
illo cadauere ossa, quæ recta fuerant, quædā
denudata, quædam quidem adhuc non tam
tecta, quàm polluta, & inuoluta putredine.
Grassabatur in carne misera lōga corruptio,
& attingens à fine vsque ad finem fortiter,
E miserabiliter dissipabat omnia. Poteram
& ego dicere: dissipabat omnia carnis eius,
eo quod dissipatio virtuti diuinæ dispositio
nis seruiebat. Misera commutatio, sed pul-
chra ratio, qua Deo placuit ut carnis gloria
non nisi per putredinem deducatur in pul-
uerem. Sæuiat mors, sæuiat & grassetur ip-
sa corruptio in carnem humanam, depopu-
letur eam quantum potest, deducat eam pri
mo in saniem, deinde in cinerem. Nam
hucusque potest, & non amplius quàm in
puluerem deducere, scilicet carnis gloriam.
Non ad nihilum consumere valet carnis sub
stantiam, nec penitus consumere, nec perpe-
tuo possidere. Donec atteratur cœlum, non Iob 14.b
consurget, sed tamen tunc consurget. Tunc Ioel. 2.i
enim effundet dominus de spiritu suo super
omnem carnem, tunc caro sanctorum erit
immutata propter oleum, eo quòd spiritus
domini vnxerit eam. Omnes eum resurge- 1.Co.15
mus, sed non omnes immutabimur. O quan g
ta virtus unguenti illius, cuius facie corru-
ptionis tam vetustæ iugum computrescit,
& caro quo consumata fuit à supplicijs, re-
uertetur ad dies adolescentiæ suæ, adolescē
tiæ quæ non discedet alia ætate succedente.
Efficax omnino unguentum, per quod tam
inueterata sanabitur contritio, & tam anno-
sa sanies in sanitatem incorruptibilem con-
uertetur. Ecclesiæ proprium est hoc unguē
tum, ideo Christiani dicuntur filij eius a
sponso suo Christo, id est uncto. Et iam ac-
cipimus hoc unguentum in baptismate. Sed
ficut tibi optatum est ad sanctificationem,
ita & in fine temporum operabitur ad glo-
riosam illam immutationem, quando caro
immutata erit propter oleum. Qui scit si I
non interim morbus sinatur desæuire, vt ex
violentia morbi uirtus declaretur remedij?
Bene ergo unguenti huius odor commen-
datur, eo quòd gratiam eius ac si de lōge ad-
huc odoramus. Quod aliud dabis antidotū
tam efficax ad mitigandum omnem mentis,
quæ potest accidere, desolationem, quàm q
fidissima spes est resurrectionis futuræ, & fę
licis illius commutationis? Non habet do-
ctrina gentilium resurrectionis credulitatē,
& Iudeorum traditio non tenet qualitatem.
Illi non credunt: isti minus plenè, sed pa-
rum pure de spirituali resurrectionis gloria
& angelica similitudine sentiunt. Gentiles
unguenti huius odorem non trahunt. Iudei
quidem non ipsum, & proprium, sed nescio
quem alium, & adulterinum pro eo. Apud
solam Ecclesiam unguenti illius odor & inte
ger, & proprius exitit. Ideo odor unguentorum

torum eius super omnia aromata. Bona vn-
guenta impassibilitas, & patientia. Per il-
lam caro resuscitata lædi non poterit: per
istam mens pia inter prouocationes, & iniu
rias illæsa consistit. Per illam quieto, & in
concusso iure carnis nostræ terram hæredita
re possidemus: per hanc vero ipsam animā.
Luc.21.d Iu patientia, inquit, vestra possidebitis ani-
mas vestras. Ipsa patientia quid aliud est,
nisi velut quidam futuræ impassibilitatis
odor? Illic mala nulla inseruntur: hic verò
patientiæ beneficio, ac si vnguento quodam
mitigatorio, etiam quæ illata sunt, non sen-
tiuntur. Efficax, & utile omnino vnguen-
tum quòd inter carnis vexationes animum
G ab iniuria tuetur, & continet ne fatiscat, ne
deficiat, ne laboret. Ego vtilitatem unguen-
ti huius prædico, tu fortè voluptatem quæ-
ris. Ne in hoc quidem deero, & adhuc vo-
bis excellentiorem vnctionem demonstro.
Iaco. 1.a Omne gaudium, inquit, existimate fratres,
com in tentationes varias incideritis. An
non tibi videtur excellentiori vnguento p-
fusus, qui nouit in aduersis gaudere, quam
qui didicit in ipsis non contristari? Minus
enim est quo dolor excluditur, quàm quo
lætitia suadetur. Denique & inimicos non
modo tolerare, sed amare iubetur sponsa
Luc.6.a Christi. Diligite, inquit, inimicos vestros. Bo
na ergo eius vnguenta, quæ in tristibus læti-
tiam redolent, & hostibus dilectionem prę-
stant. Dilectio enim maior est omnibus sacri
ficijs, & holocaustomatibus. Ideo odor un-
guentorum tuorum præcellit omnibus aro-
Mat.5.c matibus. Bonum planè orationis aroma,
bonum incensum. Sed audi quid Euange-
lium præferat: Si offers, inquit, munus tuum
ante altare, & ibi recordatus fueris, quia fra-
ter tuus habet ali quid aduersum te, dimitte
ibi munus tuum ante altare, & vade prius re
conciliari fratri tuo. Aduertis satis quomo-
do vnguentum reconciliationis aromati præ
fert orationis. Quid est reconciliatio,
nisi iterata animorum dissidentium concilia
Ps.132.a tio? Et de conciliatione, & charitate fra
1.Co.12. terna dicit tibi Psalmus. Ecce quàm bonum
a & quam iucundum habitare fratres in vnū.
Ps. 132. H Hæc est excellentior uia iuxta Paulum, &
a alijs maior charismatibus, quam odor vn-
guentorum cunctis aromatibus. Vnguen-
tum hoc descendit de capite in barbam, &
oram vestimenti. Christus enim caput no-
strum prius dilexit nos, vt nos diligamus
eum. Ideo & sponsa se currere dicit in odo-
re vnctionis, id est in æmulatione dilectio-
nis. Non dicit vnguenti, sed vnguentorum:
eo quod gemina sit dilectio. Vna qua diligi-
mus ipsum, quoniam ipse prior dilexit nos.
Alia qua diligimus inuicem, sicut & ipse di-
lexit nos. Vtriusque dilectionis habemus ab
ipso, & exemplum, & donum: Ipse enim dile
ctionis, & viam monstrat, & ministrat uirtu-
tem. Ideo scriptum est: In odore unguen-
torum eius curremus. Ipsa connexio, & sua-
uitas, & amor patris, & filij, & mutua com-
plexio per spiritum amborum, nonne gra-
to nos odore perfundit, & ad similem nos
inuitat æmulationem, vt & nos vnum si-
mus, sicut & ipsi vnum sunt? Fœlix quidem
qui sequitur, & currit, in odore charitatis
illius, suauitatis illius, dilectionis illius, vn-
ctionis illius. Ipse enim spiritus utrosque
quasi perungit, quos tanta amoris dulcedi-
ne coniungit. Imitemur vnctionem istam,
curramus in eius odore. Diuinæ illius, &
essentialis vnitatis æmula est, & quasi ima-
go fraterna charitas, & quædam velut um-
bra vnguenti illius, & dulcedinis, & amoris
mutui. Ecce enim quàm bonum, & quàm Ps. 132.
iucundum habitare fratres in vnum. Sicut a
vnguentum in capite, quod descendit, &c.
Atque vtinam de capite nostro, quod sur-
sum est, quædam vnguenti istius in nos um
bra descendat, vt & ipsi audire mereamur: I
quoniam odor vnguentorum tuorum super Can. 4.e
omnia aromata. Percurre animo virtutes re-
liquas, vsum & opera singularum recense:
nihil in illis tam suauiter redolet quantum
pura de corde charitas. Quem odorem tibi
spirent ieiunia, quem odorem eleemosynæ,
si in illis charitas non pollet? Castitas ipsa
& tolerantia passionum, si non fuerint cha-
ritate condita, quid tibi suauis odoris refun-
dent? Si tradidero, inquit Paulus, corpus
meum ita, ut ardeam, & quasi aroma incen- 1.Co.13.
sum liquescam totus in igne, charitatem b
autem non habeam, nihil mihi prodest. Non
potest gratis suscipi, quod non cum gratia
offertur. Charitas radix est; quasi rami uir
tutes cæteræ de illa pullulant, & ideo pin-
guedinis illius participes esse debent. Quid
prodest ramus in bona oliua si non, in eo sen
titur radicis pinguedo, & gratia: Ita qui-
dem nec virtutes, nec opera virtutum, si nō
in eis charitatis, & dilectionis virtus redo-
leat. Maria, cuius etiam modo tibi nomen
de Euangelio sonuit, quid in ea aliud, quàm
dilectio redolebat? Dimissa sunt ei, inquit, Luc.7.

Universidad de Deusto
Biblioteca

peccata multa,quoniam dilexit multũ. Bonus huius unguenti odor,cuius gratia ueteris corruptelæ fœtorem deleuit omnino, & totam Ecclesiæ domum suauitate grata perfudit. Dum esset rex in accubitu suo, nardi pistici alabastrum confregit, & effudit super caput recumbentis. Et nardus illa dedit, & ad huc dat,& in finem seculi dabit odorem suum. Bonum in ara pectoris sui Christo Domino incendit aroma,ac si unguentum
K exinanitum cor eius liquefactum flamma charitatis,Sepultos domino,uide quam officiosa,quam sedula monumentum frequentat. It & redit,uidet angelos, apostolus inuitat,abeuntibus illis non abiit illa. Ardens est,inquit,cor meum;desiderio uidere Deũ meum:quæro & non inuenio eum, Nonne tibi anxietas ista quærentis,eximie quoque dilectionis uidetur odorem spirare? Hæc uerba dum in eius memoria cantantur, non ne qui cantant, & ipsi quoque inflammantur? Denique & ipse Iesus qui desideratur, unguenti illius fragrantiam odorat, & quasi currit ad illam in odore uehementis amo
Mat.16. b ris. Quidni ad cognata libenter recurrat unguenta? Quasi in matutino festinat ad illam, & surgens mane prima sabbati.primo apparet Mariæ, & ungit eam oleo lætitiæ præ cõsortibus suis,dum,se iam resurrexisse manifestat in gloria. Iam aromata illius in unguenta conuertit,& desideria eius in dilectionem commutat. Aromata mihi uidetur offerre, qui orat,& optat. Tunc autem unguentum perfunditur, eius quem amat, potitur copia,cum præsentia delectatur. Bonum quidem orare,& desiderare dominum sed amare,& habere,& frui melius. Et (ut ita dicam) cum non habes,bonum est mendicare,sed melius manducare. Si potes absentem amare, quanto magis cum adest, cũ copiam sui indulget,cum experientia dulcis alimenta ministrat amori? Tunc enim & spiritualius, & profusius ungitur anima,
L cũ illi qui ũctus est spiritu,& uirtute,arctius iungitur. Tunc præcipuè dilecto placet,tunc suauius redolet,cum tota fuerit in ipsũ transfusa,cũ adhærens illi uni,oris fragrat unguẽto,unguento illo,quod de sponso redundat in sponsam. Iucunde omnino, & suauiter redolet cohabitatio ista in unũ, sicut unguentũ in capite,quod descendit,&c. Id eo odor unguentorũ eius super omnia aromata. Et si unguenta etiam ipsi sponsæ alia sint:nulla talia sunt,quale aliud, quod descendit in ipsam, hora hac maximè qua dilecto cohæret,quando inter eius ubera moratur, quando cubat in secretario cordis. Denique quãdo rex est in accubitu suo,tunc nardus sponsæ spargit odorẽ suum odorẽ bonum super omnia aro Cant.1.d mata, o dorem sponsi, magis uero odorem spõsum. Ipse est.n. dilectæ suę unguentũ,ipse est odor. nam ipse in dilecta sua complacet sibi,ipse redolet. Atque utinam unguentum hoc de capite nostro ñ discedat,& odoris ei⁹ fumus ascẽdit de cordibus nostris in secula seculorum. Amen.

Sermo XXXIII.

Dies ista dominicæ resurrectiõis annua celebritate solemnis, de unguentis superiori tractatu me cõpellit instaurare sermonẽ. Veniet hodie mulieres cũ aromatib⁹, uenit & Nicodem⁹ ferẽs mixturã myrrhæ,& aloes quasi libras cẽtũ. Ma- Luc. 24. a
ria Magdalenæ ipsa puenit ungere corp⁹ Ie- Io. 19. b
sũ in sepulturam. Videtis quanta mysteria M
celebrantur in unguentis. Magna mysteria, & quis ad ista idoneus? Quis digne unguentorum assignabit distinctionem,proprietatẽ exponet? Disputatio hæc experientis est, nõ coniicientis. Non.n. facile cuiquam de unguentis tractare,nisi quem ipsa docuerit unctio. Hodie unctus est Dominus oleo letitiæ præ consortibus suis,non tamen sine consortibus suis. Quomodo.n. consors est qui non congratulatur non congaudet, qui de surgente non consurgit in nouam letitiam? Opportuna quidem occasio de unguentis uobiscum differere,sed multo magis opportuna unguentis redolere. Vos exigitis a me sermonem,& ego a uobis unguẽtorum odorem deposco. Qua ratione cum sanctis mulieribus domini Iesu frequentatis monumẽtum,si nullum spirituale defertis ad illud unguentum? Caro domini hodie gloriose est immutata propter oleum. Nonne condignũ uidetur,ut corda nostra immutentur,& conuertantur in oleum spirituale, in oleũ exultationis,& lætitię? Institueram de unguẽtis sermonẽ, & ecce disputatio nostra hæ sit in oleo. Et quid oleo cũ unguẽtis? Nullũ quidem,& si nõ per omnem modum idem est, accedit tãmẽ ex parte aliqua, & assimilatur eis. Oleũ.n. quamuis non fragrat,mitigat tamen: non bene olet,sed bene ungeris ex eo.

Hic

Hic autem non tam unctionem, quàm odorem commendat in unguentis sponsæ. Et
A odor, inquit, unguentorum tuorum super
4.Re.4.c omnia aromata. Non omnis anima odoriferis abundat unguentis, sicut & mulier illa in Regum libro loquitur ad Prophetam. Non est in domo mea nisi paululum olei quo ungar. Non habet hæc mulier unguẽta odoriferis speciebus composita, sed oleũ ad unctionem simplex,& exiguum. Maria
Mar.14. a Magdalene,non legis sed euangelica mulier
Luc.7.g unguentum defert nardi spicati preciosi:nec exiguum,sed libram integram. Et ipse Simõ redarguitur a domino, quod nec oleo quidem caput eius perunxerit, cum illa caput eius perfudit unguento. Vides quomodo unguenta oleo præferuntur, & odorifera unguenta? Nam præter hoc quod unctionis habent effectum, quodam odoris spiritualis beneficio prærogant. Unctio quidem parcior est,sed fragrantia se diffundit,in plures. Etiam qui solus ungitur,non solus odorat. Virtus est communis,in omnes se spargit. Ergo unctio tibi, odor & alijs & tibi. Bene ungitur,& bene redolet, qui diligit bona coram Deo,& prouidet bona coram hominibus. Gaudete,inquit Paulus, in domino semper,& iterum dico gaudete: modestia uestra
Phil.4.a nota sit omnibus hominibus. Gaudete ad unguenta modestię. Notitiam referto ad odorem. Audi quomodo ipse Paulus odo
2.Co.2. rem ad notitiam trahit. Et odorem, inquit, notitiæ suæ per nos manifestat in omni loco. Bonum ergo unguentum, & bonus odor spiritualis in domino exultatio: & modesta exhibitio, lætitia & notitia. Bene ungitur, cui dominus in conscientiæ interioris gau-
B dio placet, qui delectatur in ipso: & bene
1.Co.18. g olet qui cum Paulo omnibus per omnia placet: & non placet nisi in domino: in cuius modesto habitu, discreto opere,sermone docto, interioris alacritatis,& gratiæ fragrant unguenta. Bene ungitur, qui gloriatur in domino: bene olet, per quem dominus glorificatur coram hominibus. Et ipsi qui redolet odor suus, suauiter fragrat, si non gloriatur seipsum commen-
Can. 4. c dari,sed per se dominum. Odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Vultis,ut inter unguenta, & aromata differentiam uobis assignem? Ipse ergo sermo cantici distinguere uidetur non reprobans aromata,sed unguenta præponens. Quantumergo iuconsimilibus, & coniunctis rebus inuenire distantiæ possum, unguenta uideri possunt dona gratiarum, quæ in spiritu sancto conferuntur: aromata uero ipsa officia,quæ deuote referuntur. In operibus,& in officijs honestatis quædam naturalis species grata est, in unguentis gratia spiritus. Dominum Iesum unctum spiritu,& uirtute,ita & sponsam eius in hoc decuit assimilari, ut & ipsa spiritu, & uirtute ungatur. Bona quidem sunt aromata uirtutum,& per se redolere uidentur,sed cumulatore gratia fragrant cum de unctione spiritus suauitatis asperguntur odore. Opera ipse,& uirtutes cum his,quæ foris sunt communia nobis esse possunt, unguenta non possunt. Denique etsi per se pulchra sunt, plus placent cum procedunt de spiritu. Quomodo uidentes opera bona glorificant Deum, nisi quia intelligunt, quod ipsum C opus bonum, & a Deo uenit, & ad ipsum uadit? Siqua sane in me bona sunt, gratiora mihi quidem inde sunt cum deputantur gratiæ Christi: cum eius in me unctio commendatur: cum spiritus redolet, magis quã cum naturalis arbitrij prædicatur facultas, aut fructus industriæ. Denique sine unctione spiritus,& natura libertate destituitur,& uirtus ueritate, & opus merito. Nam sine gratia spiritus, & fide Christi, & uoluntatis conatus effectu caret,& uirtus, quæ uidetur, fucata est,& opus æternæ mercedis non assequitur fructum. Ideo odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Etenim qualiacunque aromata fuerint, non meræ suauitatis spargunt odorem, nisi cum in eis spiritualis gratiæ redolent, & redundant unguenta. Vultis, ut aliquod nobis unguentum proponam, cuius odor super omnia ecclesiasticorum donorũ excellat aromata? Quis odor in Ecclesia suauius fragrat odore misericordiæ, & remissionis? Quanti cucurrerunt in odore unguenti istius, & per hoc Lu.7.f.
Christo comparati,& adglutinati sunt? Bene redolet quod ueteris corruptelæ,& peccati ab antiquo inoliti sub momento delet fœtorem. Mulier illa,quæ erat in ciuitate, Maria nomine,quam fœtida erat,quando accessit ad pedes Iesu in domo Simonis leprosi? Quantum ipsi fœtebat Simoni, quæ præsentiæ eius non sustinuit horrorem portare, quã fœtida,inquam,accessit ad Iesum:& ecce iã in toto mundo,& pœnitentiæ, & dilectionis,& gratiæ quam reportauit spargitur odor. Non est sera gratia Christi:in ipso con

Universidad de Deusto
Biblioteca

D uiuio quo mulier hæc domini pedes rigauit, terſit, & perunxit: & lata, & exterſa, & peruncta eſt, & ipſius Domini teſtimonio Phariſæo præfertur. Non eſt enim parca clementia Chriſti, nec pigra quidem: plus rependit, & ſub hora rependit. Quid mirum
Luc. 8.c ſi pœnitenti occurrit indulgentia, vbi ad patientiam pœnitentiam adducit? Mulier illa deprehenſa in adulterio, & relicta in medio vide quomodo clementiam Ieſu redolebat, quæ mœchiæ culpa prius fœtebat. Reuolue Euangelium, vbique Ieſum inuenies, & citum, & copioſam ad veniam. Denique etſi quatriduanus mortuus eſt, & publicati criminis fama iam fœtet: vbi Ieſus euocat, & educit de tumulo prauæ conſuetudinis, vbi Ieſus ſoluit, & remiſſionis infundit vnguentum: ſtatim a facie eius fugit omnis fœtor antiquæ putredinis. Quis enim retractabit, quod non imputat dominus? Quis tenebit
Ioan. 11.c errata quæ ipſe remittit? Non poteſt male olere, quod ipſe abolet. Domine, inquit Martha, quatriduanus eſt, & iam fœtet. Erras Martha. Ieſus non tam fugit fœtida, quam ſolet ipſum fœtorem fugare. Exemplum dedit Eccleſiæ ſuę, vt quemadmodum ipſe fecit nobis, ita & nos inuicem faciamus. Hæc illi reliquit vnguenta. Quanti deſperantes ſemetipſos tradidiſſent immunditiæ, & auaritiæ: omniumque vitiorũ præcipites ſe dediſſent in gurgitem, ſi non medicaminis huius retraherentur odore? Tribularer, inquit, ſi ne ſcirem miſericordias domini, miſericordias in capite, & miſericordias in corpore eius,
E quod eſt Eccleſia. Nam & ipſa accepit à domino, quod & filijs tradidit; ipſa, inquam, accepit miſericordiam in munere, ipſa etiam in mandato, ut ſit miniſtra miſerationum. Bonum quidem miſericordiam miniſtrare, ſed melius miſereri. Miſericordiam, quam debes ex loco, ex animo ſolue. Exprime in te Chriſti affectum, cuius officium, & vicem ſuſcepiſti. Miniſter es eius, qui dies eſt in miſericordia. Noli in alieno prædurus inueniri. Eroga conſeruis tuis vnguenti huius menſuram in tempore. Si in alieno infideles eſtis, quod veſtrum eſt, quis dabit uobis? Affectus tuus ſit miſericordiæ, nam domini eſt effectus veniæ. Qui læſam conſcientiam geſtat, tectum uulnus ſub pectore, tuto ſe tibi committet ſi penes te vnguenti huius odorem præſenſerit. Si ſcirctis quid eſt, miſericordiam volo, & non ſacrificium, nunquam condemnaſſetis innocentes. Non ſic tu Do-
mine, non ſic, non modo non innocentes, ſed ne nocentes quidem condemnas, ſed emendas eos. Emendabit, inquit, me iuſtus in Pſ. 140.
miſericordia, oleum autem peccatoris non b
impinguet caput meum. Diſtinguit hic Pſalmiſta inter oleum, & oleum. inter oleũ adulationis, & oleum miſerationis. Illud demulcet, & ſauciat; iſtud demulcet, & ſanat. An non tibi ſuper omnia aromata bene redolet vnguentum, per quod vniuerſa delicta tam facile delentur? Filius ille iunior in ſe reuerſus, vnguenti huius vberem copiam odoratus eſt in patre de regione longinqua: & inter greges porcorum patris eius cœpit fragrare clementia: ideo attractus eſt, & currere cępit ad patrem in
F odore vnguentorum eius. Vide facilem, vide profluam Domini Ieſu gratiam, cum pœnitente filio gaudere eum oportet, & epulari. Manet in domo Zachæi, Pupblicanum in diſcipulatum aſciſcit, & cum Lazaro poſt tumulum inſtaurat conuiuium. Quibus propitiatur, improperare neſcit: dimidia uti non nouit clementia: familiaritatis in gratiam ſuſcipit quibus indulget. Bonum ergo miſericordiæ vnguentum, quod peccata remittit, prævenit merita, comitatur, accumulat, ſuper omnia fragrat aromata, eo quod omnis eccleſia ſanctorum plus miſericordia, quàm meritis nititur. Denique remiſſionis vnguentorum ultimum ſacramentum. Vnguentum hoc & peccatoribus, & iuſtis commune, & commodum eſt, nam ſunt alia quædam ſpecialia ſanctorum, & ſolis ipſis accommodata. Sunt enim vnguenta, quæ ſanant: ſunt unguenta, quæ fouent: ſunt vnguenta, quæ ſanctificãt, ſunt quæ delectant. Et prima quidem, ægritudinem depellunt, ſecunda iam ſanis conferunt alacritatem: tertia ſanctificant in opus miniſterij, ſicut regium, & ſacerdotale vnguentum, quarta non iam in opus ſunt: ſed in ocium, non in adminiſtrationem, ſed in amorem, ſed in gloriam, ſed in delicias, ſed in uſum ſponſi, & ſponſæ. Bonum eſt commorari in vnguentis, ſed quoniam alibi ſatis diſputatum eſt ſuper vnguentorum diſtinctione, vngendi modos nunc breuiter diſtinguamus. Alij tanguntur, alij aſperguntur, alij inunguntur, alij perfunduntur. Relege Pentateuchum, Euangelium reuolue, & diuerſitates iſtas vngendi, quas corporaliter, & exterius factas aduertis ad amores deflecte. Non ego nunc de natura unguentorum,

guentorum, ſed de menſura ago vngendi: & alij quidem ſemel, alij ſæpius, alij ſemper unguenta frequentant: Bona quidem copia ſi adſit & gratia. Neutra deeſſe videtur in vnguentis ſponſæ, nec ſuauitas, nec vbertas, quorum odor omnia aromata ſuperat. Ad Eccleſiam generaliter hanc laudem deriuauimus, ad ſpecialem aliquam in Eccleſia perſonam declinemus ſermonem, quæ ſingulari quodam modo amoris, & familiaritatis beneficio ſponſæ debeat nomine cenſeri, in qua non modò neceſſitatis, ſed dignitatis & voluptatis ubertim vnguenta aſpirant. Non hanc crediderim ego ſacro vnguine, vel tactam in parte, vel reſperſam per partes, ſed perfuſam, & peruncta abundantius in ſponſi delicias. Copioſe penes hunc ſponſum aromatum cellæ eructantes ex hac in illam, ſicut regales oportet habere diuitias. Sed credibile eſt excellentioribus reginam vnguentis redolere. Nihil tamen nobis de virtute vnguentorum exprimitur. præterquam quòd ſolus odor commendatur in ipſis. Non eloquitur quid efficiat unctio, delicias ſolas memoraſſe contentus, & eas delicias, quæ ſpiritualem magis charitatem accendunt. Vnctio ſolo tactu ſentitur. cum fuerit carni ſuperfuſa. Odor uerò tactum diffugiens, tantum ſpiritu ſenturi ſe patitur. Et vnguenti quidem liquor ſenſim in interiora liquatur: odor vero cum omni facilitate ſuperiora petit, crebro illabitur, ſen
H ſorum ſedem dum occupat, recreat. Multo ergo ſubtilior, & ſublimior, multo magis unguentorum eſt odor, quam liquor. Et in blãdimento ſponſæ magis delicata, & magis accommoda ſpiritualibus oblectamentis, & ſeculentiæ minus habentia oportuit commemorari. Alię vnguentis, & oleo indigent, vt motus carnis aut mitigent, aut immutent. Hæc autem iam non in carne, ſed in ſpiritu (vt Domini ſponſam decet) ſpiritualibus abundat delicijs. Odor vnguentorum tuorũ ſuper omnia aromata. Et ſi ſolus odor commemoratur, forte non ſolus operatur, opera
Gal. 5. d tur & vnctio. Qui ſunt Chriſti, ait Apoſtolus, carnem ſuam crucifixerunt cum vitijs, & concupiſcentijs. Vbi unctio eſt, non videtur crucifixio neceſſaria. Illa mortificat, & hæc immutat. Et quidem crucifixio doloris ſenſum habet, vnctio lenitatem. Suauis unctio eſt, & efficax, tamen quæ ſine læſione oleo exultationis, & lætitiæ a corruptione carnem illæſam conſeruat corruptionem aufert, & cruciatum non importat. Domini Ieſu paſſionem vnguenta præueniunt vnguenta ſubſecuntur: vt diſcas & tu carnis tuæ (ſi quis eſt) cruciatum vnguentorum exuberantium perfuſione lenire. Bis vnctus eſt, vt & crucis non ſentiret iniuriam, & reſurrectionis ſuæ nouitatem cõſequeretur, & vt quaſi per hoc ſacramentum ſpiritualis vnctionis gratiam commendaret. Bonum ergo vnguentum cuius (vt ſic dicam) liquor carnem immutat, & odor ſpiritum recreat. Et ut ſummatim hæc recapitulemus, vnctio eſt mentis exhilaratio, & exultatio, odor eſt ipſa oratio. Vnctio ſpiritualis lætitia, odor quædam eorum, quæ animo geſtantur, exterior per famam notitia: vnctio interna delectatio, odor quoddam de gaudiorum experientia Cant. 4.c
deſiderium ſuauiter profluens. Ideo odor vnguentorum tuorum ſuper omnia aromata. Omne enim orationis incenſum, & deſiderij vehementiam excedit deſiderium illud, quod de cœleſtium blandimento gaudiorum gignitur, & concupiſcentia, quæ de ſpiritus vnctione quaſi ſuauiſſimus quidam odor vbertim exhalatur. Bonum hoc deſiderium quod vim habet orationis, & non habet afflictionis moleſtiam. Sponſa hęc, cui priuilegium hoc vnguenti, & odoris defertur. Quid mirum ſi præcellentius redolet, quę ſpecialius vngitur? quid mirum ſi auidius optat, quæ geſtat ſuauius? Æquum enim eſt, ut amplius oret, quæ arctius hæret. Adhærens ſponſo, vnus cũ illo effectus eſt ſpiritus. Idcirco non niſi ſpiritus redolet in ea, qui unxit eam, & orat pro ea affectibus inenarrabilibus. Propterea odor
Apo. 5.a vnguentorum eius ſuper omnia aromata. Et in Apocalypſi legis phialas plenas odoramentorum, quæ ſunt orationes ſanctorũ. Aromata, ſicut, Exodus docet, geminos in vſus diſtribuuntur, id eſt chriſmatis, & thymiamatis. Nonne tibi videntur etiam nunc in laudibus ſponſæ hæc vtraque coniungi? Vnguenta eius, & unguenta ſunt, & odorifera ualde. Odor enim eorum ſuper omnia aromata. Vnguentum (vt dictum eſt) donorum perceptio: odor de perceptione actio gratiarum, deſiderium æternorum, & quidam inter ſublimia bona ſenſus
K humilis. Oratio enim humiliantis ſe, ipſa nubes penetrat. Vides quomodo aſcendit odoramentum humilis orationis? Aſcendit Eccl. 35.c Luc. 18.b
Phariſæus ille in templum, vt oraret: ſed

Universidad de Deusto
Biblioteca

orationis eius odor nesciuit ascendere. Bona gratiarum sibi diuinitus collata secum reputat, & quasi vnguenta recēset. Nō sum inquit, sicut cæteri homines, raptores, iniusti, adulteri. Audi præ quibus vnctum se gloriatur, gloria eius in confusione aliorum videtur. Non magna gloria, magna tamen
Ibidem. ipsi videtur. Ipsi redolet, non tamen super aromata, sed super sulphura cæterorum. Audisti quibus præferatur: audi nunc quid in se gratiæ præferant vnguēta, in quibus Pha
Ibidem. risæus gloriatur. Iciuno bis in sabbato, decimas do omnium, quæ possideo, & si quem defraudaui reddo quadruplum. Bona hæc legis elementa redolent, non euangelicam doctrinam. Non iciunat per omne tempus, non renunciat omnibus, quæ possidet, vt nō habeat unde possit vel primitias, vel decimas dare. Defraudata reddit in quadruplū, non se patitur defraudari, non quod reliquum est exponit partem auferenti, non acceptas se habere dicit iniurias. Pharisee inter infirma opera supra modum tumes. Pharisee non rogas, sed prope astanti Publicano iniurias irrogas. Tu de teipso perhibes testimonium, exiguum est testimoniū tuū. Duo quædam in oratione tua nō tam redolent, quàm fœtent tumor, & tepor. Tumor est in eo quod publicano improperas. Tepor quidem, quia omnino nihil rogas. Quomodo n. non tepebit oratio elationis uento
L & inanitate satiata? Pharisee non oras, sed effers teipsum. Tu de teipso peribes testimonium, & testimonium tuum non est verum. De operatione tua exiguum est, de prę latione non verum. Audi n. testimonium veritatis. Amen amen inquit, dico vobis, descēdit hic iustificatus ab illo in domum suam.
2. Co. 10. Non n. qui seipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat. Ideo felix anima, ad quam ab ipsa veritate tam excellens commendatio profertur. Odor vnguentorum tuorum super omnia aromata. Magnum exibitum est Publicano testimonium, huic autem, cui laudes istæ canuntur, multo maius. Descendit ille iustificatus a Pharisæo, hoc est ab homine elato, ab homine iniusto, in domum suam, huius autem sponsæ vnguentorum odor omnia excedit aromata. Ingens præconium, sed ipsa nō ab homine testimonium accepit, sed ab illo qui corda scrutatur, qui per fidem, & dilectionem in corde ipsius & inhabitat, & operatur. Non se commendat, nō improbat alios. Fauus enim distillans labia eius. Capitulum hoc ordine sequitur, sed hodie tractari non potest: Chrastina disputatio auditui vestro, & auiditati dabit gaudium, & lætitiam in domino Iesu quod ipse præstare dignetur, qui viuit, & regnat per omnia secula seculorum. Amen. *Cant. 4.c*

Sermo XXXIIII. M

FAuus distillans labia tua sponsa mel & lac sub lingua tua, & odor vestimentorum tuorum, sicut odor thuris. Vehementer dulcia sunt, quæ nunc dicta sunt ad sponsam. Sed quæritis quō superioribus ista conueniant? Semel uos comminuisse sufficiat, necessitate continuationis liberam esse legem commendationis. Nō tenet seriem, sed vtitur vaga licentia. Vbi laudum ratio vertitur, non potest ordo quidem exigi: sed nec debet respui, si assignari queat. Post unguentorum laudes statim labiorum gratia profertur in medium. Quid enim si non de unguenti virtute hæc in labijs diffusa est gratia? Euangelium reuolue, & aliquid tale de sponso ipso dici inuenies. Spiritus, inquit, domini super me, eo q̄ vnxerit me: euangelizare pauperibus misit me. Oportuit ergo & sponsam in hoc assimilari sponso, vt & ipsa in opus Euangelij vnctione spiritus vngeretur. Spiritus enim ad officium vngit, & ad efficaciam. Vtrunque ab illo est, & ministerij gradus, & gratia ministrandi. *Rom. 10.* Sine gratia gradus inutilis, & sine gradu *Luc. 4.c* præsumptionis vsus est gratiæ. Quomodo prædicabunt, nisi mittantur, aut quomodo mittentur nisi vngantur? sicut scriptum est: *et Esa. 61* Spiritus domini unxit me euangelizare pauperibus misit me. Spiritus ordinat in officiū spiritus & os aperit, & formant in vsum. Id circo in laudibus spōsæ prius agit de vnguētis sponsæ, deinde de dulcedine labiorum eius: quia & si dulcia loquitur, non ipsa est quæ loquitur, sed spiritus sponsi qui loquitur in ea. Denique audi quid ipse spōsus Iesus primitiuæ pollicetur spōsæ, ideſt apostolis, quia primitias spiritus acceperunt. Ego, *Luc. 21.c* inquit, dabo vobis os, & sapientiā cui nō poterunt resistere omnes aduersarij vestri. Magna quidē virtus sermonis diuini, & aduersantes retundere potest, & non aduersantes allicere. Et hoc ipsum est de præconijs eius, quod nūc in disputatione fertur, ad blandimentum

mentū plus spectat, quàm ad redargutionis
Cant. 4.c effectū. Fauus distillans labia tua. Familiare quidē est illi, & quasi innatū dulcia loqui. Si quando autem increpat dure, peregrinū illud ab ea, & de longe ascitum, & non insitū, nec sic est affecta, sed magis coacta. Cum dulcia loquitur de proprijs loquitur: cum uero dura, non habet hæc oris eius qualitas sed prauitas audientium. Ergo de proprio & de familiari laudat sponsam, cum dicit:
Ibidem. Fauus distillans labia tua. Sed quia de continuatione aliquanta iam audistis, uultis & de continentia commendationis eius disseram. Tria quædam laus ista complectitur, dulcedinem, plenitudinem, parcitatem. Dulcedo consideratur in genere, plenitudo in copia, parcitas in effusione. Quid effusionem dico. Distillatio magis est quàm effusio. Fauus distillans labia tua. Quid necesse est in assignandis singulis immorari. Ipsi enim scitis, quia fauus non nisi dulcedinem effundit, nec nisi de pleno effundit. Et de plenitudine quidem ipsa, non totam ipsam. Ideo fauus non effundens, sed distillans labia tua. Est ergo in labijs sponsæ, & dulcedo sola, & dulcedo plena, & dulcedo sobria.
Plenè quidem possideretur, sed non plenè effunditur, sed prout auditorum capacitas exi
B git. Vultis etiam ipsius sponsæ de labijs
Ps. 118. suis habere testimonium. Quam dulcia, inquit, faucibus meis eloquia tua, super mel, & fauum oti meo. Dulcia quidem sunt labia sponsæ. Eloquia enim domini distillant ab eis. Eloquiorum domini est ista dulcedo. Non enim de suo loquitur sed quasi sermones Domini. Idcirco diffusa est gratia in labijs eius. Accipite iam ex parte qualia mella sacri fauus distillat eloquii, & unicuique sicut Deus diuisit uasi, cui instilletur, mensuram. Remittit, permittit, promittit, præmittit. Dilecta remittit, infirma permittit, æterna promittit, & ipsorum primitias quasdam præmittit. Sapientiam loquitur inter perfectos, sapientiam quidem non huius mundi, sed Dei sapientiam in mysterio absconditam, & interminus spiritualiter sapientes nil arbitratur se scire nisi Christum Iesum, & hunc crucifixum. Cohortatur ad perfectionem, non cogit, sed magis consolatur pusillanimes, susci
A pit infirmos: & si inquietos corrigit correctio iam dulcedinem sapit materiam peccanti compatitur, conuerso indulget, nec indulgentiarum numerum, & quasi terminum, quem non transgrediatur, præfigit, cui præcipitur septuagiessepties in die delicta toties confitenti donare. Vide quam magna multitudo dulcedinis in labijs sponsæ, quæ quoties ipse peressluis in malum, toties si conuertaris, ipsa tibi distillat in bonum, & præ- *Lu. 15.b*
bendæ uenæ uicibus non exhauritur. De- C
nique, instar angelorum Dei, non insultat, sed exultat super peccatore pœnitentiam agente. Bonum ergo est labijs eius auditum præbere. Nam & dominus precibus eius aurem accommodat, sicque tuum prouocat, & inuitat affectum, ut prodat & suum. Loquere sponsa quod loqueris, quia audit cū desiderio dilectus tuus siue disputantē, de se, siue colloquentem sibi. Sed cum ipsi spō so sponsa loquitur, tunc loquitur in lequela dulcioris labij, & lingua altera. Tunc cordis labia ueræ melle delectationis stillāt diuinæ, imò non tam distillant quam fluunt, quoniā hora illa in melleas affectiones anima tota cōuertitur. Beata uicissitudo, quando de corde spōsæ quædā fluenta mellis emanant in dilectum, & ab ipso redundāt in sponsam. Ad locū. n. unde exeunt hæc mellis flumina reuertetur, ut iterum fluant. Bo- *Eccl. 1.b*
ni faui in labijs sponsi, & sponsæ eructantes ex hoc in illud, & inuicem rotantes amoris dulcedinē. Ille desuper irrorat gratiam: illa deorsum actionē gratiarū. Ipse Iesus in anima dilecta roris huius mel, & stillas genuit. Dulces omnino stillæ roris, affectiones illæ diuini amoris, q̄ sponsa liquefacta tota distillat à facie ei⁹, quē diligit a facie Dei sui. Ideo quasi fauus distillans labia eius, eo q̄ uehementer dulcis est sic affectę mentis succensio, sed uelox succisio, propter illum dulcem excessum mentis raptum, & propter ci tam interruptionem. Fauus distillans labia tua. Purgata omnino hæc ego crediderim labia, de quibus ipse Iesus dulcedinem melleā haurire se reputat. Esaiæ labia forcipe, & carbone de altari tacta purgantur. Misit, D
inquit alius, manum suam dominus, & tetigit os meum. Quæ sponsa est, non carbonē, *Esa 6.c*
non digitū optat, sed oris contractū. Oscule *Hie. 1.b*
tur me, inquit, osculo oris sui: labia labijs de *Can. 1.a*
bentur. Nec. n. de sponsæ labijs exprimerentur dulcedines, si non labijs imprimerentur dilecti. Quid autem nisi osculi suauitate, q̄ de labijs sponsæ rapit, se delectatum gaudet cū dicit: Fauus distillans labia sua. Propter utrūque, & propter osculū charitatis, & pro- *Cant. 4.c*
pter oraculum ueritatis. Fauus, inquit, di-

stillans labia tua, mel & lac sub lingua tua.
Istud iam propriè ad eloquij gratiam respicit. Nam labiorum usus & iam ad osculum
Ibidem. est: linguæ uerò ad eloquium tantum. Non tantum dulcedo in lingua sonat, sed mel & lac sub lingua tua. Simulata dulcedo est, quæ tantum sonat in lingua, & non sentitur sub ipsa. Exigua est, quæ tota est in labiis, & in lingua, & non pars eius maior sub lingua. Non est dulcedo tantum in eius lingua, nec tota est in lingua, sed sicut ipse, qui nouit, testatur: Mel & lac sub lingua tua.
Ideo eructat uerbum bonum: uerbum tam melleũ, quàm lacteum, propter deitatis maiestatem, & propter incarnationis mysteriũ. Lingua ac labia, ac si quidem argenteus canalis sunt, per quem de cordis fonte riuuli lactis, & mellis erumpunt. Vtrunque dulce, sed distincta dulcedo. Lac paruulorum
2. Co. 3. a est, ut Paulus loquitur. Et idem inter per-
1. Co. 2. b fectos dulcem, & diuinam, & quasi melleam
E sapientiam docet. Alij mel tantum habent sub linguæ, alii tantum lac, & non mel. Mel autem, & lac utrunque pariter sub lingua sunt sponsæ. Nec mel fluit, sed magis distillat. Nec enim passim, & intemperanter profundit sublimes illos, & reconditos sensus secretorum cœlestium, deitatis arcana, nec lactis potum, sine delectu propinat. Mel
Cant. 4. e inquit, & lac sub lingua tua. Non enim sermo est, uel interna dulcedine uacuus, uel internæ dulcedini coæquatus. In promptu est illi dulcia loqui, sub cuius lingua mel & lac. Beata lingua, quæ uelut fauus distillat, & uelut ubera quædam paruulorũ lacte distenditur, quæ mel distillat, & lac fluit. Omnis clamor, & amaritudo, & bla-
Epho. 4. g sphemia longe ab istis proscribitur labiis, sicut Apostolus suadet, hortatus hæc iuxta Psalmum: Sub lingua eius labor, & dolor.
Sed mel & lac, inquit, sub lingua tua. Fauus
Psal. 9. c distillans labia meretricis, & nitidius oleo
Pro. 5. a guttur eius, non tamen mel, & lac sub lingua eius, non in intimis eius, non in ultimis eius, sed nouissima eius amara, sicut absinthium, & acuta, ut gladius biceps. De mu-
Pro. 31. d liere uero fort: hoc idem in prouerbijs, inquit. Fortitudo & decor indumentũ eius & ridebit in die nouissimo. Spiritualem illum, & uere beatum risum iam nunc parturit os eius, & quasi dulcedo eius sub lingua latitat. Ebullient autem, quæ nunc subsunt mel, & lac, in plenam lætitiam in die nouissimo. Tunc nulla ex parte quasi sub lingua premeretur silentio, sed pressum diu prorumpet gaudium, & implebitur os eius risu. Os, inquã, mulieris, cuius fortitudo, & F decor indumentum eius. Vide quomodo non oportet nudam inueniri, quæ promissa sibi expectat gaudia reddi.
Quis scit si non hæc ipsa sunt indumenta, de quibus in hoc eodem Cãtici loco sub sequitur: Quia odor unguentorum tuorum *Psal. 68. b* sicut odor thuris? Operui, inquit Psalmista, in ieiunio animam meam. Item: Hu- *Ps. 34. a* miliabo in ieiunio animam meam, & oratio mea in sinu meo conuertetur. Bona uestis ieiunium; in cuius sinu quodam secreto oratio commoratur. Vestis est, quæ sinum habet. Oratio mea in sinu meo conuertetur. Habes hic utrunque, si aduertas, & in ieiunio indumentum fortitudinis, & in oratione odorem thuris. Oratio, inquit, mea in *Ibidem.* sinu meo conuertetur. Cur uerò, ait in sinum? An forte defectum orationis tepidæ, & infractæ dedit intelligi, in ipso primo euanescentis processu, ideo que dicitur in sinu suo, conuerti ibidem, scilicet occidens, vbi exhauritur. Sed quomodo conuertitur & redit, quæ perit? Magis quidem in sinu conuerti videtur, quæ celerem precis reportat effectum, & si nondum plenè, ex parte tamen humilis, & deuotæ petitionis fructu potitur. Habet enim dulcedinem multam uehemens, & deuota oratio, & dum dirigitur in conspectu Domini, quasi incensum, suauem ipsa odoris sui sensum hanrit. An non bonum indumentum cum uapor huius nebulæ ipsam offerentis operit & uestit animam? Bonum planè. Sed non sicut cœpimus, uestimentorum interpretationes, secundum exteriores actus exequamur. Opera enim bona, & prorem deformitatem operiunt, ne ad noxam imputetur, & de- G corem quendam, & uenustatem conferũt, vt ad gratiam reputetur. Bona enim uestimenta, bona sunt opera, & simul ornant, & orant. Et quod orient, manifestum quidem est, sed non omnium ornatus redolet thura, non orationis speciem tenet. Denique cuiusque opera, & patientia, & publica, ostentationem, & inanem iactantiam redolent, non supplicationis instantiã non solicitudinem placendi domino, nõ impetrandæ uotæ gratiæ. Quomodo.n. aptabitur odor uestimẽtorum tuorum, sicut odor thuris? Qui verò omnia agit, vt ei placeat, cui se probauit Deo, vt eius mereat fauorẽ,

utique

que odor uestimentorum eius sicut odor thuris. Et quidem thura nisi Deo soli nec
feri solent nec debent: ideo odor uestimentorum eius sicut odor thuris, cum quicquid siue palam, siue etiam agit, ad impetrationem placationis refert diuinæ. Idem uidetur esse oleum in uasis, & in uestimentis odorem, sed odorem thuris. Quid aliud, quàm gaudia illa spiritualia, & æternam de
Ps. 62. a lectationem Deum exorat, qui omnem aliã abiurat & horret? Sitiuit, inquit Psalmus, in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea. Vides in verbis quomodo & ipsum carnis uestimentum quasi orationis habet vicem, dum Deo sitire dicitur. Caro voluntariis afflicta disciplinis, nonne Deum ad propitiationem flectere nititur. Ipsa eius propter Deum supplicia, quædam ad eum
H supplicationes sunt. Eleemosyna pauperi misericorditer impensa exorat. Carnis propriæ delectatio discretè repressa, cur non & ipsa orationis habet effectum. Voluptatis repressio, quædam est votorum expressio, & desiderij delectationem aliam suspirãtis. Orationis feruidæ effectus in sinu cordis vertitur & conuertitur. Thura in exterioris abstinentiæ uestimento suauiter fragrãt. Et bonum omnino vestimentum, quando anima non tam carne vestitur, quam carnalium ieiunio quodam & temperantia voluptatum. Bonum omnino vestimentum continentiæ virginalis, suauem redolet, & velut thuris odorem uel illi, quem diligit, vel sibi quæ diligit. Quicquid cum dilectione offertur, non potest eius delectatione non perfrui ipsa quæ offert. Omnis enim hæc dulcedo, quæ prædicatur in ea, sentitur, & ab ipsa. Ab ipsa manat, in ipsa manet. In labiis fauus, sub lingua mel, & in uestimentis eius redolentia thuris. Proxima sunt ipsi uniuersa hæc, quorum tam gratus est sensus, & perfruitio dulcis. Erunt, inquit Da-
Ps. 18. d uid, ut complaceant eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Habetis hic vtraque hæc: & ne quid desit ad cumulum gratiæ, sub uestimentorum vocabulo operum qualitas tertio loco profertur in medium. In labiis stillant eloquia: sub lingua meditationes melleæ fluunt, vestimentorum ornatus thuris spirat
I odorem. Quid illi censes deesse ad gloriam
Act. 10. a in qua hæc tria cõplacent, os, animus, opus? Hoc numero omnia comprehensa sunt, sed ordine conuersa sunt. Ab operibus enim inchoandum est, non ab eloquio. Cornelij centurionis primo opera & orationes exauditæ sunt, fide corda mundata sunt, deinde super ipsum, & super suos spiritus cecidit. Et erant loquentes linguis ipsi, apostoli, post ascensionem domini vnanimes perstiterunt in oratione completis promissionis diebus repleti sunt spiritu, postea profecti prædicauerunt ubique. Primo in oratione profusi sunt, deinde spiritu infusi sunt, & sic quam susceperant, aliis gratiam ipsi profundunt. Primo expectatione & desiderio conuersi sunt ad Deum. Secundò ad ipsos facta est Dei conuersio. Tertiò ipsi conuersi confirmantur, & confirmant fratres suos. Sed sive sanctitatem uitæ, siue uisitationem diuinam, siue uerbi ministerium in apostolis attendas, omnia hęc uestimentorum vicem tenét, his omnibus operti sunt, & ornati sunt. Quid in illis relictum est nudum, aut uetustate pristina sordens, quin tam festiuo & verbi & uirtutis cultu resplendeat? Eximius itaque cultus in illis, sed nec copia minor. Quidnam hæc uestimenta redolent? qualis est odor eorum? nunquid non sicut thuris. Cum domini pecuniam conseruis erogant, non inde penes se quicquam, uel furtim residere passi sunt: nihil inde fraudulenter sibi decerpẽtes, etiam a laudis munere manum excutiunt, omnia referẽdo ad gloriam Dei. Quasi cœli decoro uestiti sunt lumine, sed cœli enarrant gloriam, non suã, sed gloriam Dei. Ipse tibi Paulus subtilia, & indissolubilia quædam vestimenta uerbis suis contexit, & pro capacitate tua luminis, & intelligentiæ coaptat amictum, non tamẽ in persuasibilibus humanæ sapientiæ uerbis, sed in doctrina spiritus. Ideo uestimenta quibus uel ipse tegitur, uel quæ tibi contexit, non nisi thuris habent odorem. Nam affectata uerborum lasciuia & cultus, inanis & leuis gloriæ redolere uidetur affectum. Et qui non leporem eloquii, sed lubricas, & fallaces disputationes subtilioris sectantur materiæ, dum se nimis propter inanem fauorem extenuant, aliquoties intexunt blasphemias. Non ergo odor uestimentorum eiusmodi sicut odor thuris. Nullum in uestimentis sponsæ excipere uidetur, dum indefinitè pronunciat. Odor uestimentorum tuorum sicut odor thuris. O
Cant. 4. c me fœlicem, si uel unũ uel alterum in me vestimentum, integrum reddat thurs odorem, nec aliqua admixtione peregrina corrup-

tum

Universidad de Deusto
Biblioteca

ptum. Nam ad hanc mensuram ut omnia eius indumenta uelut thura reduleãt, nemi nem accessisse puto, qui necdum in sponsarum sorte meruit ascisci a domino Iesu spon sarum sponso.

Sermo XXXV.

Can.4.b HOrtus conclusus es soror mea spõsa, hortus conclusus, fons signatus. Primò ex uerbis suis laudatoris huiº affectum pensare oblectatus uidetur, L qui non est contentus laudasse semel. Et quantum esset si uel simpliciter & sine repe titione eius quam alloquitur, eloqueretur præconia, nunc autem & exquisitis ad illam utitur blandimentis, & congratulando ipsa congeminat. Quidni quam in matrimonii delegit gratiam, non eius dotibus eximiis aggaudebit? Non poterat in tam dulcis ne cessitudinis iura nisi digna eligi, nec iam ele *Ge.27.d* cta tepidè diligi. Nunquid non æquum est, ut & ipsa in talibus ei placere studeat, q sic ipsam probauit? Ipse probat, ipse talem pa rat, ipse plantat sibi paradisum uoluptatis, ipse qui talem eam parat, ipse comparat pa radisum deliciarum. Ecce inquit Isaac, odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit dominus. Hæc autem non agro confertur, sed horto: ubi spiritualis uidetur plantatio florum, & aromatum cultus uberior. In hũc hortũ, Iesu bone, libenter descendis ad arco las aromatum: cum cubes in eo ut cõlas; & custodias illum. Hortus, inquit, conclusus *Cant.4.b* soror mea sponsa, hortus conclusus. Per hor tum internas, fratres, intelligite delicias, p conclusionem, disciplinam custodiæ. Quem dabitis horto similem, nisi cuius anima spiri tualibus sic affectibus redolet, sicut aromaticis floribus hortos, quàm iucundum pene trat, quàm suauis recessus in pectore spon sæ, in pectore tam florigero, ut horto compa retur. Nulla in eo radix amaritudinis sursũ germinans, per quam horti huius impediantur deliciæ. Omnis plantatio quam non plã tauit pater meus cœlestis, non inuenietur in eo. Denique ipse plantauit hunc hortum voluptatis, vt solus operetur & custodiat il- M lã. Gemino quidem operatur modo, plantãs & purgãs. Plantat, vt sit oẽ ei semen uerum, purgatur ut fructum plus afferat. Et planta- tur ut semen uerum sit, & purgatur ut semi plenum non sit. Quid proderit plantatio facta ad veritatem, si purgatio desit ad uberta tem? Nihil confert cultura diligens disciplinæ, si custodia desit. Neutro destituitur qui assimilatur horto, & horto concluso. Hortus *Ibidem.* conclusus soror mea sponsa. Male hortum, in quo positus erat, custodiuit Adam contra lubricum fraudulenti serpentis ingressum. Iucundus quidem ille corporalium paradisus lignorũ, sed ego multo meliorem in eius ani mum plantatum intelligo. Nihil obfuisset in illum corporalem irrupuisse, si nõ irrupisset in istũ. Admissus est coluber, & statim eius *Ecc.10.* persensit uenena. Qui enim dissipat sepem, mordebit eum coluber. Bona custodia sepes quę cultra ab inculis separat, & seruet illęsa. Circunda ergo hanc horto tuo sepem, ne si fuerit ablata sepes, destructa maceria, in di reptionem & conculcationem fias. Non erat ille reclusus hosti: eiecto & exuli inde quã grauiter est intereclusus? Cum difficultate re greditur unde incauta facilitate prolapsus est. In sudore vultus pane uescitur suo, qui in paradiso de uitæ ligno ad limitum: poña carpebat. Hic uescitur pane suo, ibi uitæ fru ctibus. In paradiso produxit dominus omne lignum pulchrũ visu. & ad escendum suaue. Labora in terra electus Adã, non dominus, sed ipsa terra spinas & tribulos germinat o peranti. Paradisus gratis dat fructus suos: ter ra laboranti nec suos. Commutatio misera, A *Ps.72.d* sed tu domine perdis (& iustè) omnes qui fornicantur abs te. Iure perditur, qui tã cha ras necessitudines perdit fornicando, nec ul tra meretur, hæc blandimenta audire, ut uo cetur soror, vt sponsa, vt hortus, & hortus cõ clusus, qui neminem nisi dilectum admittit. Porta paradisi tui sẽper clausa sit, soli prin cipi pateat. Nõ deiiciatur in securi, & ascia ia nua eius. Vnº sit aditus, & his cõmissus Che rubim. Nihil admittatur nõ examinatũ priº gladio flãmeo, nihil qđ uerbũ Dei, reprobet qđ nõ approbet charitas, quod non ad perfe ctionẽ & plenitudinẽ legis accedat. Plenitu do ergo scientiæ Cherubim, & plenitudo le gis charitas, in qua oĩa cõcludũtur mãdataª. Hæc sit ibi custodia flãmea, ut quicquid irrũ pere indignũ tẽtauerit, sub momento & nõ lente cõsumat. Nũquid non cõmode dilecti est assignata conclusio, quæ sponsæ semper cõstringit affectus, & cõcludit in idipsũ, ad interiora semper cõuertẽs, ubi deliciæ eius nt esse cũ filio Dei? Bonus dilectio murus, sed

sed habet hic murus antemurale. Dilectio quasi murus est, antemurale regularis distri ctio. Illa cogitationes sanctas, & affectus dulces includit: hæc occasiones delinquen di repellit, & excludit. Hæc opportunitate uacationis ad amoris præstat officia, illa per fruitur. Ille murº gratus est: hic necessarius. Ille te cœlestes inter delicias claudit, iste, p scribit mundanas. Si tibi notiuum est cor tuum velut hortum deliciarũ præstare Chri B sto, non ægreferas hoc antemurali si conclu daris. Delicias perdere uult, quas habet (si tamen habet) qui de munitione submurmu rat. Hortus nescit esse, qui non vult esse con *Can. 4.d* clusus. Hortus cõclusus, fons signatus. Emis siones tuæ Paradisus malorum punicorum, cum pomorum fructibus. In tribus huius horti laude absoluit, conclusus, & irriguus, aromaticus. Primum securitatem confert. C secundum fertilitatem: tertium, & ad germina, quæ producit, respicit, & ad gratiam. Nonne nobis gratus hortus iste videtur tam integer, tam vber, tam vtilis? Nec tantum utilis est, sed aromaticus, & abundans deli cijs. Quis nostrum has ad se laudes audeat attrahere? Quis hæc sibi dici blandimenta præsumat? Atque vtinam sicut irrigationẽ & germinationẽ optamus aromatum, sic concludi signarique non detrectemus. Non enim immissiones illas aroma tum producit nisi hortus conclusus, & fontis signati, fluen ti irriguus. Signetur ergo fons tuus vt nõ ef fusione prodiga totus exsiccetur, signetur vt ad irrigandum tibi sufficiat. In plateis tuis aquas tuas diuide, habeto eas solus, vt non sint alienæ participes tui. In plateis, inquam, sed in tuis aquas diuide, vt uirtutum aroma ta tibi acrescant, ac si iuxta aquam in pla teis. Quomodo non erit fons signatus, q de fonte illo vitæ profluit quem signauit Deus pater? Qui inquit, biberit de aqua hac, quam *Ioan. 4.a* ego do, fiet in eo fons aquæ salientis in vitã æternam. In fonte hoc, quem signatum uo cat, signatam quãdam, & spiritualem, & pro priam, & a seculari seiunctam doctrinam in telligẽ, aut doctrinam, aut certè deuotionẽ C priuilegio dulcedini signatam, & quasi sin gularem copiosè fluentem, & iugiter. Hæc est quæ omnia virtutum læta reddit genimi na. Hæc est fortium operum exhilaratio, ac si quædam irrigatio ossium. Gaudium enim cordis exhilarat hęc singularis, & insignis deuotio in Deũ, quasi fons signatus, & pro prius, segregatusque in hoc ministerium, vt cor sponsæ ac si hortum quendam irriget in sponsi delicias. Signetur ergo vt non siat *Pro. 15.* iuxta quod scriptum est: fons tuus turbatus *d* pede & uana corrupta. Alioqn nescit tuus *Ps.4.a* dilectus de puro fonte potare. Signatum est inquit, super nos lumen uultus tui domine, dedisti letitiam in corde meo. Lætitiam ad *Ps. 64.c* irrigationem deflecte. Denique in stillici dus fontis hortus lætabitur germinans. Non ne recolis de Genesi, quod fons ascendebat & irrigabat totam faciem terræ? Adhuc ter ra dedit fructus suos nondum nouit spinas, & tribulos. Quis dabit hortulo meo hanc aquam, & areolis meis hunc fontem signa tum? Quis dabit ut tota hortuli mei facies ir rigua sit lætitiæ, & lucis riuulis, nihil in eo aut sterile sit, aut quadam in deuotione tri ste? Vicina sterilitas videtur operatio tristis, & spiritualis gaudii carens irrigatione. De nique & si quid nascitur, quasi radix, ascẽdit de terra sitienti. Quasi radix, non quasi flo res, non quasi fructus. Quasi radix, hoc est, aut parum, aut nihil plus habens in radice. Ideo fontis inducta est mentio, vt germina læta credas erumpere horto irriguo. Et est D equidem hortus cuius aquæ fortuitæ sunt, & quasi de foris ascitæ, non perennes, non propriæ. Bonus aũt hortus, cuius fons in ip so nascitur. Fons signatus, & proprius. Fons, inquit, & fons signatus: id est iugiter intus erumpens, & non valẽs corrumpi. Fons, qa vbertim fluit. Signatus, quia nequaquã per effluit. Aut ideo dicitur fons signatus: quia & si aliis alii fontes sunt, sorori, & sponsæ specialis est fons, & proprius & quadam prę rogatiua signatus. Bonus omnino fons sapie tiæ, sed adhuc sub signaculo nobis emanat, dulciter sapiat, sed nondum dilucidè scitur. Signatus est, & clausus sub figuris. In Apo calypsi liber ostenditur in manu sedentis su *Apoc. 5.* per thronum, signaculis septem signatus. *a* Vtriusque ratio, & fontis, & libri ad sapien tiæ spectat intellectum, sed vterque signa tus est figuris, & ænigmatibus inuolutus. Si gnatus est, quibusdã enim nobis intimatur indiciis, & occultatur i ipsis: & sicut in Apo calypsi libri si gnati legis apertiones, ita & hic signati fontis emissiones. Emissiones, in *Cant. 4.d* quit, tuæ Paradisus malorum punicorum cum pomorum fructibus. Fons iste signatus quidem est, sed exsiccatus non est, cuius tam gratiosę sunt emissiones. Signatus est fons sapietiæ, sed ab emissionibº eius cogno *zach. 13.* scetis eam. Erit, inquit, fons patens domus *a*

Dauid

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dauid in ablutionem peccatoris, & mẽstruatæ. Ille patet, hic signatur. Ille abluit, hic alit. Ille lauat, hic rigat. Ille purgat delicta hic producit delicias. Ille communis multorum, hic specialis est sponsæ. Ibi remissiones fiunt, hic emissiones. In Psalmo pro octaua vide quomodo primo fectum lauat, deinde rigat. Non enim est satis a fœditate lauari, nisi & fœcunditas sectetur. Emissiones tuæ Paradisus malorum punicorum. Ita, Iesu bone, ita est. Emissiones istæ immis-
E siones sunt tuæ, immissiones per angelos bonos. Non posset tales remittere delicias, nisi tu intrinsecus delectationes aquæ uiuæ immisisses. Signatum est super nos lumẽ vultus tui domine, dedisti lætitiã in corde meo.
Psal.4.b Signatum est super nos, quod desuper nobis impressum est. Cui diuini luminis imago desuper imprimitur, intus in corde lætitiæ spiritualis vbertas exprimitur. Ideo gloriosæ emissiones, filiæ regis abintus sunt. Emissiones tuæ Paradisus. Non sunt exiguæ deliciarũ intrinsecus copiæ, de quibus integer Paradisus emittitur. Vtrunque habes, & Paradisum cõclusum, & Paradisum, & Paradisum emissum. Ille est in puritatis affectibus, hic in actibus pietatis. Ille intus est, hic de illo procedit, & probat illã. Vtraque delectabilis est, & conscientia, & cõuersatio sponsæ. Omnia enim proponit utiliter & disponit suauiter. Ideo quasi paradisum quendam cernas in eius habitu, & opere exteriori, dum honestas placet in singulis, & series in collatis, & suauitas in dispositis.
Modestè, & in tranquillitate omnia agit, vt virginalis in ea verecundiæ non violetur serenitas. Denique & Paradisi dotes enumeraturus incipit à verecundia, in eius de signa
F tionem propter colorẽ similem punica mala proponens. Emissiones tuæ paradisus malorum punicorum. Potest & in malis punicis, martyrum intelligi patientia, eo quod ꝑprio sint sanguine rubricati. Et bona pudicitiæ comes patientia, quæ in laude sapien-
Iaco. 3.d tiæ sibi connectuntur, sicut scribitur: Sapientia, quæ desursum est, primo quidem pudica est, deinde pacifica. Pudicitia modeste se pro dignitate temperat: patientia alienam immodestiam æquanimiter portat. Illa proprios motus informat, hæc alienos impetus infringit. Illa decor est, hæc fortitudo: ideo
Pro.31.d dicitur: Fortitudo & decor indumentum eius. Primò, inquit pudica est, deinde pacifica; & post aliquanta subiungit: Plena operibus bonis. Bonum est enim persecutionem pati, sed propter iustitiæ fructus. Ideo *Iaco. 3.c*
emissiones eius malorum punicorum sunt, sed cum pomorum fructibus. Bona quidem pudicitia: sed si ociosa non est, non affectata, non ficta, sed fructum afferens in patientia. Illa disponit suauiter, illa protegit fortiter. Illa modesta: hæc longanimis. Ideoque his duabus nunc annectuntur, quasi cõsumatio, & finis operum fructus pomorum.
Transeundum iam erat ad arborum aromaticarum disputationem, ad delicaciores species, ad emissiones cypri cum nardo: nisi mala punica odore nos adhuc traherent, & festinantem ad alia retinerent sermonem.
Nos malorum punicorum parabola respicit qui regulares celebramus conuentus, qui
G sub vno continemur ordine quasi grana sub cortice. Atque vtinam hæc grana imitemur similiter in cohærentia cordis vnanimes, sicut in conclusione quadam ordinis. Penè in discreta facie huius sibi mali grana cohærẽt, numeri singularitate magis distãt, quam specie: discamus, & nos abinuicẽ numero differre, non animo. Non rixantur inuicem, nõ cõtra corticem murmurant, non tentant illum perrumpere, patienter se sinunt eius quasi aluo concludi, vt quodammodo dicere illud
Ps.132. videantur. Ecce quàm bonum, & quam iu-
a cundum, habitare fratres in vnum. An nõ fratres, in hoc ordine nostra ac si in cortice punico passiones Christi per imitationem color rutilat? Denique velut quædam huius mali grana sunt, qui sibi natiuum dicunt sub disciplinæ corio contineri, qui non tam premi se censent, quã protegi. Absit amor proprietatis, absit amor priuatę potestatis, & huius te mali granum exhibes. Discant alij nostro inuitati exemplo quàm bonũ sit, & quã iucundum habitare in quodam horto communionis, & sub munimine corticis. Charitas uniat, & hortex muniat. Quod videtis ordinata collegia, tot intelligite velut quædam mala punica, quę de fonte fluxere baptismatis. Denique credẽtium (vt legimus) *Act.4.f*
erat cor vnum, & anima vna. Ex illis quasi granis tantarum congregationum ordinate & vnanimiter viuentium mala punica prodierunt. Illos primos credentium cõuentus non adstringebat adhuc institutio ordinis, sed instinctus amoris. Non modo ducebant vtile, nõ modo bonum, sed etiam iucun-
H dum habitare in vnum: sicut vnguentum, quod descendit in barbam, barbam Aaron: in oram vestimenti ab ipso capite Christo Iesu: qui uiuit & regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Sermo XXXVI.

Cant.4.d * *alias. Cyperi alias. Cãphore.*

EMissiones tuæ paradisus malorum punicorum cum pomorum fructibus, cypri * cum nardo nardus & crocus fistula & cinamomum cum uniuersis lignis Liban, myrrha & aloe cum omnibus primis unguentis. A cypro incipiendum est: nam ibi femininauimus. Septem hic annumerantur arbores aromaticæ, quæ dicuntur emitti de fonte signato. Et quidem uerba hæc uidentur uerba libri signati. Ita est, signata sunt, & obsecrata. Quid nobis, Iesu bone, spõsæ tuæ lautes proponis? si non quid uirtutis intus continent, ipse depromis? Tu tenes clauem huius horti concluſi, tu signasti, tu resigna, tu solue: tu, inquam, solue septem ista signacula. Nemo nouit quæ sunt illa intima spõsæ, illa abscondita tua, quibus a dimpletus est venter tuus. Nemo nouit illa nisi tu, & cui uolueris ipse reuelare. Vtinam & nos simus, qui facie reuelata gloriam sponsę, quæ ab intus est, speculari possimus. Magna gloria eius in mysterio tam numeri, quàm nominum istorum. Et quidem hic quantum donante domino quimus inspicere, septenarij sacramentum, aut spiritualitatem, aut uni
I uersalitatem indicat gratiarum. Id enim frequens & usitatum est in sacris literis, ut septenarius numerus interpretetur dona illa, quæ perfecta sunt, & quæ desursum sunt, Diuisiones gratiarum sunt, & diuiuisiones ministrationũ sunt, & diuisiones operationũ sunt: idem autem spiritus diuidens singulis prout uult. Alias alijs diuidit, sed in sponsa quasi colligit, & confert uniuersa. Non particulatim diuiduntur illi, quasi diuisa sint in illa. Alijs etiam diuidit & donat, illi non tã
1.Co.12. diuidit, quàm totum donat. nisi in hoc cum
a diuidere illi intelligas quod selectim & prærogatiuè confert illi, uel in eodem genere gratiarum amplius, uel specialiter in alio. Posset alias arbores aromaticas enumerasse, sed sufficit septẽ, propter eam', quã diximus, uel spiritualitatis, uel uniuersitatis significantiam. Nunc arborum istarum nomina, & naturas in discussiones, adducamus. Et sub umbra istarum immorari incundum uidetur, & fructus earum dulcis erit gutturi nostro. Vmbram, figuram ipsam intelligo, fructum, veritatem earum. Quomodo non dulcis sensuum fructus, quando ipsa uerborum grata sunt folia? Et scitis quantam auditui nostro dat affectionem tam dulcium frequẽtia uocabulorum. Poterant ad permouendã affectum ista sufficere. Sufficit quidem affectui simplicitas ista, nam intellectui sufficere nequit. Mos gerendus est ipsi, qui pasci uult sensuum ueritate. Dulciter auditur hęc *Cant.4.d*
dulcium inculcatio uerborum. Cypri cum nardo, nardus & crocus, fistula & cinamomum, myrrha & aloe. Absit autem ut non
K multo dulcius intelligantur. Magnæ sunt corporales in arboribus enumeratis deliciæ, sed quanto maiores spirituales sunt quæ figurantur in istis? Emissiones, inquit, tuæ *Ibidem.*
paradisus malorum punicorum sunt: sunt etiam cypri cum nardo. Bonus enim ordo, post labores patientiæ, post uerecundiam pudoris ad ungnenta proficisci, & unguenta regalia. Nam & de cypri semine regale confici solet unguentum, & quia in malis punicis regularem interpretati sumus unanimitatem, consequenter his uerbis & unguẽtis regijs excellentem quandam sublimitatem intellige. Qui se inquit, humiliat, ex- *Luc. 14. & 18.c*
altabitur. In patientia & in unanimitate quid nisi humilitas. Humilitas nec contra iniuriantes tumet, nec supra consortes se tendit. In malis ergo punicis humilitas, in cypro sublimitas. In illis labor, in his deliciæ. Cypri (ut aiunt) semen decoqui oleo solet, ut unguentum exprimatur ex eo. Alij seminant in lacrymis, sed sponsa in oleo. Semina nostra, opera nostra sunt. Hæc si habent hilaritatem, quasi in oleo decoquuntur. Non satis est oleo intingi, nisi sint cocta & confecta in oleo, & quasi in ipsum oleum conuersa. Quod in oleo calente decoquitur, olei ipsius imbuitur natura. Coquuntur & conficiuntur semen cypri & oleum in unam unguenti qualitatem. Mira quidem confectio laboris & lętitiæ eo mirabilior quòd in labore non labor, sed lætitia sola sentitur. Opus enim exultationis in oleo decoctum, in eius transit naturam. Opus ipsum (ut sic dicam) obliuiscitur opus
L se esse, dum amoris pinguedine totum inficitur. Sed ipsa interior exultatio de opere capit augmentum, sic enim & oleo semen cõfert, & oleum semini, quando cũ exultatione

operatur

Universidad de Deusto
Biblioteca

operatur ſpõſa,& de ipſo opere magis exultat. Vnguentum hoc regium eſt. Ieſus ip-
2.Co. 9.b ſe libenter ex hoc inungitur. Hilarem enim datorem diligit Deus. Etſi vnxit eum pater Deus ſpiritu & virtute: etſi vnctus eſt oleo lætitiæ præ conſortibus ſuis: vult tamen a conſortibus ſuis ungi & deuotionis noſtræ optat vnguentum. Quis dabit mihi tantam olei copiam, in qua omnes operum meorum fructus decoqui poſſint, & cor meum fructus decoqui poſſint, & cor meum totum confrigi? Euangeliſta Ioannes ſub typo vitæ contemplatiuæ, ſub ſponſæ figura in plenum oleo feruente dolium deſcendit.

Quis dabit mihi tantam abundantiã olei, & olei feruentis, ut totus immergat & confrigar? Quis dabit mihi tantam abundantiam olei & ſeminis cyprini, vt vnguentariæ confectioni ſufficiat? Non omne ſemẽ hæc olei decoctio recipit, non omnem vult fructum. Denique non omne opus contemplationis immiſceri lætitiæ poteſt. Opera exterioris ſollicitudinis, & vſus contemplationis confici ſimul non poſſunt, nec in vnã
Gal. 5.d coagulari qualitatem. Quos ergo fructus hæc confectio recipit? Illos plane quos Apoſtolus enumerat. Fructus autem ſpiritus gaudium, pax, patientia, longanimitas, fides, mãſuetudo, modeſtia, continentia, caſtitas. Hi fructus cum oleo contemplationis conueni
M unt, & quaſi in vnam coeunt naturam. Sed & illud ſemen huic confectioni maxime conuenit, de quo legitur: Semen eſt verbũ Dei.
Luc. 18. Denique ſemen cypri cum manna ſimilitudinem quandam habet, in quo verbum Dei
b figuratum accipimus. Vtrunque enim & manna cypri ſemen album eſt, & ſimile ſemi
Pſ. 18.b ni coriandri. Lex enim domini immaculata eſt.

Hæc non vult aqua ſecularis diſcuti ſapientiæ, non eius aſſertionibus firmari, ſed oleo ſpiritus, vt ſpiritualis ſenſus, vt vnctio ſpiritus exprimatur ex ea. Huius meditatio & contemplationis lætitiæ facillime commiſceatur, cum ſibi coniungitur verbi ſtudium, & gratiæ oleum in contemplatione. & dum illud per iſtam decoquitur, facillime ex hac confectione ſpiritualis exprimitur intelligentia, & vnctio quæ docet de omnibus. Et vide quia non ait ſimpliciter cypri: ſed cypri cum nardo. Nardo ſe dominus fatetur præunctum in ſepultu-
ram. Quid ergo in nardo, niſi mentis quietem intelligis? Ideo cum cypro iungitur, eo quòd omnis contemplationis uſus quiete mentis indigeat. Cypri, inquit, cum nardo, nardus & crocus. Bona connexio: Crocus enim flos quaſi aurei coloris ad ſapientię rutilum refertur colorem. Ergo in cypro intelligitur veſtigatio: in nardo vocatio: in croco, viſio ſapientiæ. Iure nardus ponitur in medio, vtrique neceſſaria, ideſt veſtigationi & viſioni. Nam nec inueſtigari ſine vacatione mentis veritas poteſt, nec videri cum inuenta fuerit. Accipe ergo in cypro ſtudium, in nardo ocium, 1
in croco vtriuſque fructum. Noli decætero ſponſæ, noli dicere quia fuſca ſim, noli amplius te decoloratam vocare. Iam enim ſponſi ipſius teſtimonio croceo colore reſplendes, quæ crocum immittis. Bene croceo nitet colore, quem non infuſcat fatuitas quem non tædij & deficientis animi moribũ dus pallor inficit, ſed ſapientiæ fulgidus & rutilus charitatis color exhilarat. Si velimus hæc ad Chriſti perſonam reflectere, cõgrua planè interpretatio ſequitur. Quis magis oleo decoctus eſt gratiæ? Ipſe in manna intelligitur, ipſe ſeminis cypri ſpeciem tenet, ipſe paſſionis cruce preſſus ſacramẽta ſalutis & vnguenta gratiæ profudit: ipſe in cypro patitur, & in nardo ſepelitur, & de corde terræ reſurgit in croco. Quaſi nouus flos & rutilus, quando per reſurrectionem eius caro refloruit. Et fortaſſe in fiſtula aſcendit ad cœlum. Hæc enim arbor in altum excreſcit, & ſponſa eius quaſi compatitur in cypro: conſepelitur in nardo, & in croco conreſurgit. Quid ergo conſequens eſt, niſi vt coaſcendat in fiſtula? Si enim con- Colo.3.d
reſurrexerit ſponſo quæ ſurſum ſunt quærere debet, quæ ſurſum ſunt ſapere, ubi ſponſus eius eſt in dextera Dei ſedens. Fiſtula & Cant.4.d
cinamomum. Fiſtula exurgit in altum, cinamomum parum quidem exurgit a terra. In fiſtula altum cernit, ſed in cinamomo altum non ſapit. Illa aſcendit, illud condeſcendit. Fiſtula eſt quando ſponſa excidit Deo: cinamomum quando contemperans eſt nobis. Etſi ſe contemperat, totum tamen eſt ſpirituale
quod profert. Cinamomum enim cum fran- B
gitur, viſibile ſpiramentum emittit. Quando frangitur, niſi cum aperitur, cum exponitur? Sic enim Ieſus cum accepit panem, fre- Ma.14.d
git & dedit. Tunc ergo doctor contemperãs

ſeipſum

ſeipſum quaſi frangit, cum ſe cœperit aperire, vel audiri: cum euiſcerare illa, quæ intus de ſupernis latent ſecreta: cum memoriam abundantiæ ſuauitatis eructat. Hoc eſt quo cinamomum fractum uiſibile dicitur ſpiramentum emittere. Quare ſpiramentum, & quare uiſibile? Spiramentum, quia ſpiritualia ſunt, quæ dicit, uiſibile, quia manifeſtè docet. Qui enim in ſublimibus ad ludicra, & vanas fabulationes prolabitur, non condeſcendit, ſed cadit. Fractè quidem loquitur, ſed ſpiramentum ſuaue non emittit. Quaſi fiſtula, quæ creſcit in aquis, ita inter orationum lachrymas exurgit in altum. Pulchra aſcenſio. Sed uide ut deſcenſus cinamomo fit ſimilis. Cum te ab aſcenſu illo & exceſſu aliqua rationabilis cauſa reuocat, & reſtringit, eſto velut cinamomum. Colloquia tua conuerſatio communis gratiam ſpirent. Etſi de voluntate tua, & propoſito aliquoties reflecterit, ad ſenioris arbitrium reflexa, & quaſi fracta ſit uoluntas, non murmur reſonet, non querimonia: eſto cinamomũ confractum, uiſibile ſpiramentum emitte, eo quod uirtus humilitatis in infirmitate uexationis & uelut fractionis proficit & probatur.

Et ſpiramentum, & uiſibile dicitur, Spi-
C ramentum, quia tranquillitas ſeruatur in corde: uiſibile, quia relucet in facie. His annectit, & omnia ligna Libani. Et uide quòd nulla niſi Libani ligna ponit, nec ali-
Cant.4.d qua quæ ſunt Libani præmittit. Cum omnibus, inquit, lignis Libani. Ligna Libani, & imputribilitatem habent, quia cedrina ſunt: & puritatem, eo quòd ſunt Libani. Sola Eccleſiæ ligna, ſunt quæ habent myſterium fidei in conſcientia pura, quandam quaſi imputribilitatem continentiæ: ſola eius ligna, & puritatem, & perpetuitatem habent. Bonum planè lignum uir eccleſiaſticus, in quo concurrunt, & obuiant ſibi fortitudo diſci-
Pro. 31. d plinæ, & decor fidei. Fortitudo, & decor indumentum eius. Erumpunt his diebus ligna quædam, quæ non plantauit pater cœleſtis, ligna quæ nõ ſunt plantata in Libano noſtro. Fortitudinem prætendunt operis; iniuriarum inſenſibilitatem, parſimoniæ tol-
ad.Ti.4 d lerantiam. Cedrina videntur, ſed Libani nõ ſunt, quia immunda eſt eorum mens, & cõſcientia. Infidelibus enim nihil eſt mundum. Fortitudo quidem quæ oſtentatur, & vireſcit in conuerſatione, in confeſſio
ne putreſcit. Quod ibi quaſi fulget, hic fœtet. In opere quidem uidetur pietas, in interrogatione infidelitas putret. Fortitudo lapidis, fortitudo eorum, & caro ænea eſt: ſcilicet non degenerant à patre ſuo, de quo
Iob.41.c in Iob ſcribitur, induratum eſt cor eius qua ſi lapis, ſtringitur tanquam malleatoris incus. Male fortes ſunt non pro fide ſed contra fidem. Non enim emolliuit omnipotens cor eorum, non emolliuit, non emunda uit, nec fide candidum fecit, ideo non ſunt
Libani ligna. Omne quod non eſt ex fide, Ro. 14.d
peccatum eſt, quomodo non magis quod D
eſt contra fidem? Non ſunt ligna Libani, quæ fidei non irrigat puritas. Steriles ſunt virtutes, quæ non fœcundantur per fidem, ſed ipſa fides ſine uirtutibus mortua eſt. Cãdorem eius nulla incontinentiæ fœdat putredo, eccleſiaſticis lignis vtraque obuiant ſibi, forma fidei, & operis fortitudo. Talis cedrus noſtro plantatur in Libano. Hic eſt & alibi non eſt puritas fidei, & perpetua, & quaſi incorrupta perſeuerantia uirtutis. Hic enim emittitur myrrha, & aloe cũ omnibus primis unguentis. Hæ ſpecies ea etiam quæ per ſe corruptibilia ſunt, à corruptione illæſa ſeruare noſcuntur. Quid enim hæc poſt ligna Libani inuẽta produceret, ſi nihil in eis eſſet diſtantiæ?

Nam etſi uidentur ſimilia, diſtinctionem tamen recipiunt. Illa enim, id eſt Libani ligna incorruptibilitatem in ſe habent, iſta, id eſt myrrha, & aloe, non habentibus exhibent. Illa imputribilia ſunt, iſta imputribilitatem conferunt. Bonum ergo lignum, & uerè plantatum in paradiſo domini, in monte illo egregio, in monte Libano, quod & ipſum ſe continet ne per illicita defluat, ſermonis ſui myrrha à tali fluxu alios reddit immunes; cuius corpus quaſi cedrinum
eſt, & à labiis myrrha diſtillat. Myrrha, Cant.4.d
inquam, & aloe cum omnibus primis unguentis. Poſſumus quidem hæc ad quatuor cardinales uirtutes interpretando deflectere, ſi intelligamus in cedro fortitudinem, in Libano fidem, quæ ipſam prudentiam informat, in myrrha temperantiam, continentiam, & iuſtitiam, in aloe puritatem. Nam huius arbori gummi dicitur ſtomachũ purgare.

Per myrrham ergo exteriora conſtricta
ſunt, per aloe interiora in hypocriſi ficta nõ E
ſunt. Habes iam in his hæc quatuor expreſ-

ſa

Universidad de Deusto
Biblioteca

sa. Primo constantia, ne ad tempus credas,& in tempore tētationis recedas. Deinde prudentiam,ut sit rationabile obsequiū tuum. Sic myrrha mortificandæ carnis sequetur,cum habueris zelum secundum sciētiam. Quarto loco aloe,cum ipsum cum offertur,& adoletur,ut simul sit & in myrrha mortificatio carnis, & in aloe emundatio conscientiæ ab operibus mortuis ad seruiendum Deo viuenti: ne simus seruientes ad oculum,nec quasi nominibus placentes,sed magis Deo. Nonne beata uerè sponsa, cui tot blandimenta dicuntur? Multum immissum est ei,qui tot emittit munera grata dilecto.Nam in his omnibus ipse gloriatur, & sponsæ suę applaudit muneribus Iesus Christus : qui uiuit, & regnat pēr omnia sęcula sęculorum, Amen.

Sermo XXXVII.

Ibidem. FOns hortum, puteus aquarum uiuentium quæ fluunt impetu de Libano.In capituli principio istius fons dicta est sponsa & nunc in fine fontis eam impartit vocabulo dilectus suus. Ab ubertate inchoat & in senecta ubera multiplicatur, origini finis respōdet.Multæ sunt immissiones eius,sed ipsa emissionibus non exhauritur,Nō arescit mora, nō exsiccatur emanatione.In initio huius capituli dicitur fons signatus,hic innuitur nō exsiccatus. Ibi quales sint emissiones eius,hic quā sint indefessæ docetur.Copiosi ex hoc fonte riuuli gratiarū emanant,& semper tñ fons manet.Abeo in quo inchoat non se cohibet: ideo hic, & ibi fons dicitur.Sed & iam vide quo in loco eius aquæ fluunt:ubi nisi in hortis ? Fons enim est hortum,& delicatè fluit, qui nō ab hortis egreditur,qui nō lauat,sed rigat. Cuius in hoc omnis vsus est,non ut auferat fœditatem,sed ut fœcunditatem afferat. Bonus quidem fontis vsus mundare, sed melior fœcundare. Ille abluit inquinamenta, iste quasi ablutione quadam, gratiarum cōportat augmenta. Ille germina lota reddit: *Genes.4.b* hic læta.Ille patens est in ablutionem peccatoris, & menstruatæ hic signatus delicijs sponsæ.Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.Ideo non nisi fons hortorū dicitur fons deliciarum. Denique quàm uarius & multiplex est cœlestium deliciarum modus,tātus uidetur,& numerus hortorū. In alio rubēt rosæ,in alio candent lilia,coloremque flores uiolæ purpureum reddunt. Tot horti sunt quot virtutum plantationes simul collectæ, vbi tātum flos unus est quis ibi hortum esse diffiniat. Sic nec una castitatis plantatio,nec una iustitiæ,horti potest integritatem explere.Salomō qui delicatus *Ecc.2.c* & tenellus dict⁹ est, ipse sibi fecit hortos,& pomeria, conseuit ea cuncti generis arboribus.Non arbore conseui,inquit, sed arboribus,nec unius generis,sed cuncti generis. G Extruxi,inquit,mihi piscinas aquarum ut irrigarem syluam lignorum germinantium. Diues quidē in delicijs, qui non rara ligna & quæ præ paucitate numerari,& scribi possent,sed integram possedit syluam lignorū germinantium. In hortu quippe sapientiæ nihil sterile,nil non germinans.Sic & sponsa plures habet hortos,& cuncti generis uirtutum copiosè virgultis est consita.Et in sequentibus sponsæ sponsus applaudit dicēs. *Can.8.d* Quæ habitas in hortis,amici auscultant te, Fac me audire vocē tuā.Iurè omnino.Quid enim nisi dulcere auscultare illi, quę in hortis morāt,& de hortis loquitur ? Non audit foris vox eius,nec extra hortum; ideo amicus est qui in hortis commoratur cū ea.Nec tam in hortis est quam hortus ipse.Ipsa hortus & ipse frons,huius hortos doctrinę suę fluētis irrigans. Fœlix sponsa quæ nō habet nisi hortos irrigare. An non in hoc frequēti conuētu tot horti quot animi?propter unanimitatem hortus unus,propter differentes gratias horti plures.Vtinā in his hortis nulla radix amaritudinis sursum germinet, nullū sit lignū inutile, nullum quod hortū spōsę dedeceat,nullus sit hic hortus olerū,quia olera herbarum cito decident. Qui enim, *Ps.36.d* inquit infirmus est,olus manducet. Vos aūt *Ro.14.d* oleribus non indigetis quasi infirmi. Quod enim infirmum est in uobis, fortius est seculariburs.Illorum infirmitas quiescit in licitis ad perfecta uestra laborat. Illorum infirmi- H tas est uti concessis,uestra quidem citra perfectum subsistere. Quid est in uobis esse infirmum,nisi non esse perfectum.? Quid est in uobis esse infirmum , nisi summum non apprehendere. Et quid fortè nisi ut apprehendatis contendere?Ideo infirmum nostrum fortius est secularibus , & (ut sic dicam)melior est infirmitas monachi, quā secularis benefaciens. Opera quæ penes nos putantur infirma, quanto crederētur si ab ipsis fieri viderentur? Perfectorum solidus cibus

cibus est,quot tamen in nobis imperfecti sunt,esum olerum dedignantur.Quę secularibus licent infirmis nostris nec exhibentur nec ipsi exigūt.Apud nos perfecta professio,quamuis infirma expletio. Perfectæ plātationes,sed incrementa infirma.Irrigādæ sunt,vt crescāt, sed spiritualibus aquis. *2. Cor.7. b*

Paulus bene nouit quibus aquis quēlibet hortū irriget.Coniugatis copulæ maritalis vsum dispēsat, cōsolatur pusillanimes *1.Tes.5.a* susscipit infirmos,carnalibus potū lac præbet,sapientiam loquitur spiritualibus,qui *1. Co.7.b* dijudicant omnia ,sapientiam autem non *1.Co. 2.d* huius seculi, sed quæ ex Deo est,sapiētiam absconditam in misterio. Et si quis alius loquitur decorem domus domini,locum habitationis glorię eius,thalami delicias,gaudium quo gaudet sponsus super sponsam, & quo vicissim ipsa gaudens gaudet in do- *Ibidem.* mino: planè hic hortū olerum irrigare talibus debet aquis. Animalis enim homo nō percipit ea,quæ sunt spiritus Dei . Et oīno quisquis spiritualia , uel agenda præcepit vel intelligenda proponit,nonne tibi uidetur aromaticis in hortis, quasi fons purus manare? Et bene purus,cui nō ēnecesse inI ter auditorū perfectionē,qui in hortis auscultāt , nisi de spiritualis vitæ puritate disputare , & quasi paradisi incolis de paradisi propinare fluentis. Iuxta hunc sensum hortū,auditores intellige;fontē,doctores. Sed si fons sunt,quomodo puteus? Nostis enim quātum inter se distent hi noti fontes,& putei. Puteus infoditur,fons gratis fluit. In illo aquæ reconditæ sunt , in isto quasi propositæ, & seipsas offerētes vltro. Magna est in istis differentia , nec possunt vtraque in alterutris inueniri. Non potest uel fons putei , uel puteus fontis propria, & domestica uendicante sibi, uterque naturæ suę continetur limitibus.Corporalia, & terrena angusta sunt, spirituales abundant diuitiæ. Ad spiritualia si referamus ista in eodem erit inuenire fontem,& puteum, & alterutra ab inuicem propria cōmunicari.

Communicemus ergo hęc si vultis inuicem propria,& in eodem assignemus utraque.Accipiamus in fonte sufficientiam doctrinæ,in puteo secretum.In illo abundantiā,in isto alta mysteria . Et quidem bonus doctor qui quasi de quodā alto puteo, ita de abdito sapiētiæ thesauro copiosè ,pfert *1. Co.2.c* noua,& vetera,puteus est: quia quæ Dei sunt,nemo nouit nisi spiritus dei. Spiritus omnia scrutatur, ēt profunda Dei,& quasi fons quidā producit in medium ,& uirtutū hortos irriguos reddit. Habetis ergo in puteo occultationē,in fonte copiam.Profusionem in fonte, & sensuum ,pfunditatē in puteo.Puteus altus est,sed nō indiget K hauritorio.Fōs est,& gratis fluit. Qui sitit ueniat,& bibat de aquis sponsæ, de aquis Bersabeæ,vt nouus ex ea Salomō nascatur. Et Bersabeæ puteus septimus interpretat, id est,puteus quietis,puteus sapientiæ. Nā sapiētia in spiritualium catalogo munerū ascendenti sursum septima occurrit. Sicut & puteus sapientiæ, ita & fons sapientię legitur.Et fortè in his duobus geminus eius modus exprimit. Vnus qui fit per inuestigationē, alter qui fit per inaspirationem. *Ecc. 1.e* Fontis aquæ vltro prorumpunt. In puteo verò terræ prērumpitur moles,& soliditas penetratur,vt ad aquam viuam pertingas. Vtraq; alteri necessaria est,& industria gratiæ,& gratia industriæ, & vicariam opem sibi communicāt. In uanum enim laborat, qui puteum fodit, si non ipse fons vitę gratis affluat. Sed & tibi gratis foderis puteū, & receptaculum aquarum præparaueris, si fueris neglectus puteus tuus. Et si tu squaleas,non descendent in illum aquæ uiuæ, non fluent impetu de Libano. Aquæ quæ descendunt de Libano,nesciunt colligi,nisi in puteum candidum.Et aquæ quæ cum impetu fluunt, volūt puteum habere capacem. Altum & capacem efficies cordis tui puteū,si curas terrenas egeras , si locū efficias in animo tuo lætitię spirituali,si os tuum aperias,vt attrahas spiritum, & fluāt in uentrem tuum flumina aquæ uitæ. Ad hoc opus præparata sunt foramina tua in die natiuitatis tuæ, sicut scriptū est de principe Tyri. Capacitas intelligētiæ naturalis, L qua in die creationis præ cæteris animātibus priuilegiatus es, ingentis receptaculi vicem tenet ad comprehendēdas cōtinendasque aquas uisionis & uitæ. Legimus *Gen.16.d* enim uiuentis,& uidentis puteum. Qui si post peccatum vitijs uel innatis, uel superadditis obstrusus videtur, aperiat illum fides,spes in altum instanter diffodiat, dilatet amor.Ocium & exoccupatio cohærere situ turpi non sinat. Siquidem feriatas mētes ab anxijs curis volūt hēre festiua gaudia , & vacationem sibi vēdicat uisio Dei. An non ubi quidem puteus altius uidetur

Universidad de Deusto
Biblioteca

ille, in quo recõditi sunt omnes thesauri sapientię, & scientiæ Dei? An Mariam quasi
Luc. 2. g puteũ aquę purissimæ inficiaberis, quæ cõ
seruabat oĩa verba de Christo, conferẽs in
corde suo? Esto, & tu talis puteus pro mo-
do tuo, puteus altus, & amplus. Isaac
Gen. 26d post calumniæ puteum, post puteum ini-
micitiarũ, post hos, inquam, duos puteos
relictos, duos puteos effodit: puteum lati-
tudinis, & puteum satietatis. In illo cœpit
non rixari cum vitiis, in isto cœpit fructu
deliciari uirtutis. Noluit cum Philistæis pu
teum habere communem, qui interpretã-
tur potione carentes. Puteos inimicitiarũ,
& calumniæ reliquit Philistæis. Corruunt
planè, qui bibunt de erroris, & scisinatis
puteo. Tales puteos fodiunt auctores, bi-
bunt auditores. Sic confodit Arrius, sic
Donatus. Alter fidei calumniam induxit,
alter fraternitatis copulam in partes didu-
xit. Ille trinitatis æqualitatem hæretica
M diffinitione distinxit gradibus: iste Eccle-
siæ unitatem sua præsumptione distraxit
partibus. Dathan, & Abyron puteos calũ-
Num. 16 niæ foderunt aduersus Moysen, & Aaron,
inciderunt in foueam ipsi, quam fecerunt:
quos terra viuos absorbuit: portione quã
ipsi foderunt, præcipitati sunt, nomen Phi
listæorum interpretantes euentu. Bonus
autem puteus, de cuius aquis, qui biberit,
exaltabit caput, non potione cadet. Quasi
foueam fodit, qui terreni sensus acumine
scripturæ soliditatem penetrat, & violen-
ter se indit hortulum Ecclesiæ quoddam
incognitum dogma producẽs, & obscura
mysteria sed & qui subtili scrutinio, & do-
losa machinatione fraternæ charitatis soli
da perforat, & discordię uenã aperit: q se
cõspirationum claudit, & signat in puteo,
non acquiescens egredi, sed magis ac ma-
gis ingrediens interiora scismatis, & eius
effodiens abyssum. Philistæorum est hic
puteus, nihil tibi sit commune cum illo.
Sensim primò & secreto crescunt, & de
terrenæ, & brutę mentis erumpunt uiscer
bus, donec postea cum impetu fluant, sed
non fluunt de Libano. Non hæ aquæ
fluctes sunt, non aquæ uiuæ. Non potest
sibi constare discordia, non potest inter pa
rientes scisma perpetua pax seruari. Ip-
sum scisma infidum est sibi, nequit sibi
cohærere diutius, quod charitatis pertẽ-
tat dissoluere glutinum. Si qs te ad hos pu
teos inuitauerit, dirumpe (si potes) puteos
Philistinorum, & aquas pestilẽtes exsicca:
relinque Philistęis puteos suos, puteos ini
micitiarum. Sectare puteos cœlestium deli A
ciarum, puteos aquarum fideliũ, & aqua-
rum viuẽtium, quæ fluunt impetu de Liba
no. Esto flos horti & horti concluſi, vt non
diripiaris: & videbis quomodo tibi dirum
pet dominus fontes, & torrentes. Conuer-
sare in horto, si forte & ipse cõuertaris in
puteum, & de ventre tuo flumina fluant
aquæ viuæ. Quænam sunt aquæ viuæ, nisi
aquæ nõ deficientes? Et quidem bene hau
stus aquarum æstum desiderij sine defectu
refrigerãt, seculi oblectamenta uniuersali
ter falsam præferunt refrigerij speciem, &
secularẽ concupiscentiam sedant ad horã,
sed quasi sub ipso ortu statum aresc̃t, nec
fluunt uena perenni quasi torrentes. ra-
ptim transcrũt, & non est inuenire in hoc
torrente aquas viuas. Alio quodam Isaac Gen. 26d
fodit in torrẽte, & aquas viuas inuenit. Est
enim torrens, qui suauis uĩ, sed salutaris nõ ẽ,
nec sempiternus quidẽ, sicut secularis ille,
quẽ p̃diximus, fluxus uoluptatis. Et est tor
rens salutaris quidem, sed sempiternus: si
tamẽ effoderis in eo, aquas viuas reperies. 1. Pet. 1 d
Habemus, inquit Petrus, firmiorẽ p̃ prophe
ticũ sermonẽ, cui benefacitis attẽdentes, tã
quam lucernę lucẽti in caliginoso loco do
nec illucescat dies, & lucifer oriatur in cor
dibus vestris. Nõ extinguetur in nocte illa
lucerna ĩterim enim usus eius necessarius
est. Sed cũ dies æternus eluxerit, prophetи-
cæ lucerna cessabit doctrinæ, & literarij ser 1. Co. 13 d
monis exsiccabitur torrens. Siue n. p̃phe-
tiæ euacuabuntur, siue linguæ cessabunt,
siue scięntia destruetur, futurę manifestatio B
nis respectu turbidus (vt sic dicam) in mo
dum torrentis fluit sacræ scripturæ, in-
struẽs nos per speculum, & in ænigmate.
Illius autem, quæ est facie ad faciem, uisio-
nis veræ puræ sunt, & perenes aquæ. Non
deerunt illæ tibi, non tu illis. Cum morta-
litatis transierit torrens, transibunt cum
mortalitate mysteria nubila, & sine velami
ne serena veritas, propter quam hic torrẽ-
tem effoderas, hilariter erũpet. Istic locus
est speculo, illic directæ speculationi. Solet
tamen aliquo modo hęc speculatio locum
alienũ peruadere, & in loco peregrinatio-
nis se uiantibus hilariter ostendẽs, inuitat
ad patriã. Verè quidẽ festiuus, sed furtiuus
adhuc istius ęterni, & luminis radius, & flu
minis riuus. Non emicat, non emergit nisi
in

in hortis, & ĩ hortis aromaticis. O altitudo
diuitiarum sapiẽtię, & scientię Dei, quàm
similis es puteo! Non potes exhauriri. A-
quas uiuas effũdis, & aquas salubres, & vbe
res. Quis dabit hortulo meo has aquas, &
Psal. 18. d cordi meo hũc puteũ deliciarũ? Ab occul-
Psal. 50 a tis meis munda me dñe, & ab alienis parce
seruo tuo. Fac me Libanum, asperge me
& mũdabor, laua me, & super niuem deal-
Psal. 18. d babor. Emunda me a dilecto maximo, &
erunt ut complaceant eloquia oris mei, &
meditatio cordis mei in conspectu tuo sẽ-
per. Fac me Libanum, ut has tibi semper
aquas effundam. Erunt, inquit, ut cõpla-
C ceant. Quid est complaceant, nisi ut utra-
que placeant, & utrique placeant? Cui utri
que, nisi mihi & tibi? Quæ utraque nisi elo
quia laudis, & meditatio cordis? Aquę istę
uiuentes sunt, quia sẽper complacent, sem
per fluunt: sed non fluunt nisi de Libano,
nec lẽtè quidem, sed cum impetu. Magnus
impetus uiolenti sensus amoris, & dulces
tamẽ nõ difficiles aditus impetus habet.
Magnus impetus eius, quia usq; ad affectũ
pertingit efficaciter, & exhaurit suauiter.
Magnus impetus eius, cuius uehemẽtię re
sistere nil potest. Cum impetu, inquit, de
Libano. Expressit causam redundantiæ
nomine Libani. Munditia locus est redun
dantis lætitiæ, & aquas sapientiæ salutaris
effundit, de candido prorũpit, & cãdidius
reddit. Congere in unum, & quasi in acer
uum accumula delicias istas. Vide, & consi
dera puteum. Libanum, impetum, aquas
uiuas. Deprehendes in his (si animo ad-
uertas) aquas istas, & serenas esse, & secre
tas, & uehementes, & non deficientes. Pu
teus secretũ designat, serenitatẽ Libanus.
In impetu oĩs alius exhauritur affectus,
aquæ uiuæ nesciunt exhauriri. Bonus etiã
Libanus fides, eo q̃ fide corda mundẽtur.
Ab hoc Libano serenę intelligentiæ, aquę
uiuæ fluunt: quia nisi credideritis, non in-
telligetis. Intellectus autẽ bonus, cuius cõ
templatio manet in seculum seculi. Hic est
uerè uiuens. Nam uita æterna hæc est, ut
cognoscamus unum uerum Deum, & quẽ
ipse misit Iesũ Christum. Et ipse Christus
noster est Libanus, delectationes uiuas fũ
D dens cum impetu in sinum dilectæ. Ipse Li
banus, & ipse riuus: siquidẽ ipse est cãdor
lucis æternę, & emanatio syncerissima. De
lectabilis planè puteus affectus est sponsę,
in quem æterni candoris radij, ac si quidã
de Libano riuuli & colligũtur, & effundũ-
tur, ut flores, & hortos irrigẽt spõsi. Bonus
ergo Libanus, in quem nihil inquinatũ in-
currit, & magnus impetus, qui nullo cõpe
sci obice potest. Denique illi aquæ cum im
petu fluunt, quem nec pśecutio, nec nudi-
tas, nec gladius separare potest a charitate
Dei. Tot credentibus populis obiecti sunt
obices scãdalorũ, tot oppositę moles tor
mentorum, & tamen semper fluunt aquæ
de Libano. Aquæ enim populi sunt. Ma-
gni obices, sed maior ĩpetus. Si coneris cõ
pescere, plus increscit, & perumpit obsta
tia. Repulsus exurgit in cumulum, & impe
dimento lucra conquirens. se diffũdit ube
rius. Puto amori etiã ipsi obices cooperan
tur in bonum, & incrementa capit uexata
uirtus in iniurijs. Nonne me silente ista
possunt percutere conscientias eorũ, quo-
rum amor in certis locis, & horis fluit, qui
quidẽ ad tempus diligunt, & in tempore
tribulationis recedunt? Quid dico tribula
tionis? Etiam exiguæ, & dubiæ tentationis
nunquam molem, sed obicem passi, facile
cõpescũtur, & reflexo ,,posito impetu
irreuocabili ad secularia ruunt. Si inclama
ueris iuxta Prophetam: State, state non est
qui reuertatur. Nulla illos persuasio reuo- Nahum 2. c
cat, nec persecutio pia magistri, nõ infęlici
tas, quæ frequẽter, & ferè semper est ĩ uijs
eorũ. Fluũt & ruunt, & corruunt, ut bibãt
in uia de torrente uoluptatis, quę nõ exal E
tabit, sed cõquassabit in terra capita eorũ.
Beati quidẽ immaculati in uia, qui ambu-
lant in lege charitatis, qui ambulant in im
petu ubicũque fuerit impetus spiritus, &
non reuertuntur, nec aliquo separãtur ob
staculo a charitate Dei, quę est in Christo
Iesu domino nostro, qui uiuit & regnat p̃
omnia secula seculorum. Amen.

Sermo XXXVIII.

Affectiones dulces, & sanctæ sunt
sponsæ; aromata. Nam ip-
sa est hortus. Austro flante ista
fluunt in delicias sponsi, sed
aquilonis hæc iterum inclementi sistit.
Frigidus est enim uentus Aquilo, & ad fla
tum eius aromata congelantur. Quan-
diu Domine aduersitatis aquilo regiones
nostras premet? quandiu incumbet hortu
lis nostris? quandiu, Iesu bone, con-
stringet aromata nostra rigor Aquilonis?

parce dñe, parce ab aquilone sponsæ tuæ. Diu est, quòd vrget, quòd premit, ꝙ incũbat spiritus hic durus, & uehemens. Cumulata nos undiq; premit aduersitas. Dic ei domine, ut surgat, ut cedat, ut sinat locum esse respirandi infortunij. Paupertas sterilis est, & graues undiq; parturit casus. Res infimę facile lædũtur, & infœlicitatis abyssus aliam inuocat in uoce cataractarũ tuarum. Occultè aduersum nos vocas aduersa: & quomodo si dicas aquiloni, insurge, preme, possides? Fumus, inquit Esaias, ab aquilone ueniet. Nobis autem non tam fumus quã flammæ iam imminet ollæ succẽsæ a facie aquilonis, Ab aquilone frigus, & ab aquilone flamma. Ita est domine. Indurisia manus tuæ aduersaris mihi, misericordiæ tuæ venas restringis, ideo exæstuat animus meus, & in meditatione mea exardescet ignis. Grauis iste anxiæ solicitudinis ignis ẽ, & calore eius aromata nõ fluũt, sed magis si qua sinis fluere, siccãtur fluenta, præsertim ubi magis magisq; aduersita tũ aperire se videtur occasio. Domine, dolor meus in conspectu tuo est, & gemitus meus a te non est absc̃ditus. Solicitudinis meæ ratio nota est tibi, sed mœroris magis dicere debueram: solicitudo enim in mœrorem iam cœpit tota transire. Vbi consilij nõ fulget occasio, ubi bonæ spei se vel vmbra non offert, ibi non solicitudinis, sed mœroris sunt partes. Multi gemitus mei, & cor meum mœrens. Paruuli petunt panem & non est, qui frangat eis. Deest enim qui frangat. Non dico de uerbi pane, sed hoc quotidiano torporis alimento. Non potest tamen cœlestis illius panis pinguedine repleri anima mea: dum quotidiani huius panis inopia maciem quãdam mœroris inducit. A uoce gemitus istius oblitus sũ comedere panẽ illum cœlestem. Durus aquilo exterior aduersitas, sed multo durior mentis anxietas. Altera fratres uos urget: me premit utraque. Ego cõi attritione laboro in uobis, & domestica quadam præ uobis, quia pro vobis. Hinc infortunij casus, hinc forenses insurgunt calumniæ. Alij submurmurant, & alij insultant: & quod non est humanæ industriæ prouidere ne cõtingat, improperant cum accidere. Quidam irritant, quidã irridentaduersam fortunam ad fatuitatem trahentes. Successus bonos quibus exuberant, sibi imputant, & quasi aut prouidentiæ, aut merito credunt non muneris esse diuini. Abundant, inquit Iob, tabernacula prædonũ, & audacter prouocant Deum, cum ipse omnia dederit in manus ipsorum. Quidam & prædones, & prouocatores sunt: qui quod Dei est, ipsi tollunt, dũ sibi tribuunt, & diuinæ donum gratiæ ad propriæ inflectunt effectum industriæ. Quid impẽsa desuper uobis beneficia improperatis nobis? An quia clementię diuinæ circa nos oculos bonus est, ideo uidetur erga nos nequam esse? Cur nos diuina beneficia paratiores reddunt ad derogandum, quàm ad erogandum? Vides domine quot ex partibus aquilonis nos flabra molestant, undiq; perflant incõmoda, murmura, probra. Inter huius dolores distractus, & constrictus animus, austri lenia nesc it flabra recipere. Exurge domine, non pxæualeat aquilo, satis est, ꝙ iã diu insurrexit, ꝙ incubuit: dic vt surgat, ut discedat, ut cedat austro. Succensa iam pridem est olla a facie aquilonis, sed tu dñe austrum emitte, qui faciat medium fornacis huius quasi uentum roris flantem. Non audeo continuos austri flatus rogare, sufficit si modò interpolatione eius aquilonis malignitas temperetur. Extẽdis (sicut in Iob legimus) aquilonem superuacuum, nõ super ortũ. Nõ est uacuus hortulus spõsæ, in quo superius annumeratæ plantãtur tot aromaticæ species. Et quomodo quibũt meditationis aromata læta profluere, ubi a mœrore libera nõ sunt studia, ubi cõtristat aduersitas, aquilo stringit. Esto dñe zelotes, æmulare sponsam, dic aquiloni, ut surgat, & cum austro dimidiet tẽpora sua. Sic quidem fiet secundum multitudinem dolorum mœrorũ in corde meo, si cõsolationes tuę lętificent animam meam. Videtis fratres, qualiter Aquilo ad mensuram sui austrum parturiat: & fortè ubi abundauit Aquilo, superabũdauit & auster. Auster enim & prosperè flabit, & quas intulit aquilo compensabit iniurias. Ergo surgat aquilo, sęuiat, quã tumlibet fremat, dũmodo occasionem, & quasi uim præstet flatibus austri. Nonne tibi uidentur graues pertulisse aquilonis flatus, quos in epistola ad Hębreos Paulus alloquitur? Magnum, inquit, certamen sustinuistis passionum, & in altero quidẽ opprobrijs, & tribulationib. spectaculũ facti in altero socij tali conuersantiũ effecti: nã & uinctis, inquit, compassi estis. Sed inter tãta aquilonis flabra nullas sibi uices uendidicauit

cauit auster? Imo planè. Denique audi qđ sequitur: Et rapinam, inquit, bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem, & manentẽ substantiam. Quid cum Apostoli irent gaudentes a conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati, nonne tibi videtur contra aquilõis graues impetus leniter ipsis auster spirasse? Considera tristitia illa sabbata sepulturæ dominicæ. Nonne velut ad aquilonis flatum, Apostolorum corda infidelitate, & timiditate quadam diriguerũt? Resurgẽte domino cœpit auster lenis hortũ eius perflare. Totis his deniq; quadraginta diebus ĩ multis argumẽtis dominicę resurrectiõis, & veritatis fides, & veritatis fiducia sensim incremẽta sumpserunt. Ipso die Pẽtecostes quando factus est spiritus vehemens in cęnaculo vbi erant Apostoli sedentes, soluta est omnis congelatæ mẽtis frigiditas, sicut torrens in austro: & deinceps verbi, virtutumque profluxerunt aromata.

Sed nunquid idcirco aquilo durus quiescit? Nonne multo vehementius persecutorum insurrexit procella, & impetus hæreticæ tempestatis? Nunquid non æmulatione quadam tẽtationis aquilo, austro se opposuit gratię? Quasi solus hortum perflare conatur quodam rigore duri spiritus, aromata restringere uolens ne fluerent, sed tãto latius fluxerunt aduersitatis, & prosperitatis alternis motibus nunc prouocata, nunc pacata spõsa Christi. Ecclesia eius aromata uirtutum proferre non destitit, uel nõ desinit. In ꝓsecutione uirtus enituit, in pace auctus est numerus. In illa fortes probantur, in ista fouentur infirmi. Quid ergo primitiuam ecclesiam nũc memoro, cũ ad huc etsi nõ tam uehemẽtes, frequentes tamẽ aquilonis ĩpetus sustinet hortus spõsi. Alternant circa illum uices auster, & aquilo. Grauis impetus hoc tempore Ecclesiam impulit, & quidem ab aquilone. Nam inde est origo scismatis, inde oritur, & ibi moratur, solus illic aquilo premit. Dic ei domine, ut surgat, & discedat, uoca & dic austro: Veni perfla hortũ meum, & fluent aromata illius. Non dico austrũ fœlicitatis, & securitatis terrenæ: nam hic auster frequenter aromata stringit, & exsiccat, sed austrũ uoca gratiæ tuæ. Etsi ita necesse est, & aquilonem in illum sterilem hortum mitte, nõ obstinationis sed uexationis aquilonẽ, ut ipsa uexatio det intellectũ auditui ad obediendum. Aquilonis rigore flagella hortũ tuum, hoc quasi uerbere excita torporẽ eius, ut auidius ad austri se lenia spiramina cõferat. Tam partibus quam temporibus auster, & aquilo, circa hortum nostrum uices alternant. Sicut enim nunc flat auster, nunc aquilo: ita hic auster, & illic aquilo. Aliquoties autem & simul flant, sed alter foris, & alter intus. Foris aquilo, & intus auster. Ille furens, & iste fouens. Fremat aquilo, & tumultuetur foris, tãtummodo hortos intus nõ perflet, intro nõ penetret, intimam, quæ est in Christo non constringat cordis lętitiam. Quãdo domine exintegro gelidus ille spiritus quiescet, quando erit, ut iam nõ timeatur a facie frigoris eius. Fundata est ciuitas tua hortus plãtatus in lateribus aquilonis. Hic uentus in scripturis dexter uocatur. Ideo Iob talẽ super eo deponit querelam. Ad dexterã, inquit, Oriẽtis calamitates meæ illicò surrexerũt. Iure uentum illum dexterum uocauit, qui nihil ei quiuit sinistrum inferre: quin etiã coronę glorię uiro iusto comportauit augmẽtum, quando uirtus probata enituit, & quando prouocata excreuit. De uicino in hortum tuũ impinguit: situs est enim in lateribus aquilonis. Effice illum nobis domine dextrum, tempera illum flatibus austri. Cooperatur enim nobis etiam aquilo in bonum tuæ dilectionis, etiam austro aflante: Siue iussus siue permissus surgere aquilo tribulationis, non nos terreat. Modicum enim & consolationis auster succedet, etsi non ũterim intercidat. Vbi enim abundauit afflictio, abundauit & gratia.

Sed ꝙ nobis fratres, de exteriori disputo tribulatione? Alius solet uos aquilo, ꝓurgere. Ab hoc uobis Deus aquilone parcit, alios interponẽs, ꝙ secularis tumultus, & tribulationis impulsus frequẽtes excipiant. Exterior uos cura grauis nulla perstringit, quia de iure nulla contingit, nec tamẽ immunes uos sinit. Quos exterior cura nõ ualet, interior afficit tædio. Bene cum illis agitur in hac parte, ꝙ exterioribus non patent, sed nihilominus aquilonem non effugiunt, dum sibi in interioribus nõ placẽt. Festiua prius gaudia uertuntur in fastidiũ & hilarem mẽtis faciẽ tristitia commutat. Felix, cui non est hæc commutatio. Sed q̃s tamẽ est? quis n. est quẽ non aliquoties, &

Universidad de Deusto
Biblioteca

M tædium conficiet, & exultet tristitia? Denique ubi prospero ferebamur nauigio, ibi paulo post uadosa incurrimus: & secunda fluctibus aura, turbo aduersus erupit. Etiã ubi non erat ratio, instat turbatio. Causa
Ioan 3.b non eminet, & ira imminet. Irascitur homo itę, quam irrationabiliter patitur, & cuius detestatur motum, nescit exortum. Spiritus hic durus ubi uult spirat: nescis undeveniat, & fortè quò uadat An magis quò euadat? Nam sępe ad malum talis affectio uadit, sed frequẽter euadit ad bonum. Non pertingit quò pergit, sed facit Deus etiam de tentatione prouentum. Quando uult ipse inducit Aquilonem, quando vult dicit, Aquilo surge. Et si interim de eius molestia quereris, scito te tali magisterio, & cõmemorari, & commoueri. Commemoraris ut Aquilonis viciniam attendas, cõmoneris, ut rigorem eius effugias. Non subest tibi dum ĩ lateribus aquilonis situs es eius uiciniam fugere, sed tamen uiolentiam euadere potes. Dum hic sumus, semper uicinus est, non est semper violentus, sed post quam gyrauimus per aquilonẽ, sæpe reflectimus per Meridiem. Etiam cum impulsũ non sentis, habe suspectam uiciniam eius. Quãdo tamen eius turbines euades, nisi lenis Auster uocatus aduenias, & sic expẽdas ad austrum alas tuas, ut in cœlestẽ plumescas uolatum, si tamen se intermiscere nititur aquilo, & nascentes in nouitate pẽnas gelido restringere spiritu? Pẽnas a uolatu, & aromata restringit a fluxu. Stringit, inquam, non tollit. Vehemens enim tędium & amaritudo cordis uirtutes ipsas exercet, nõ euertit. Hic turbo propositum sanctum
A impellit quidem, non tollit. Stringit lętitiã non tollit constantiam. Tædio afficitur animus, sed non conficitur. Tristatur, sed oblectatur tristitiæ suæ. Non est minus fortis sic effecta uirtus, sed minus fœlix, qui illi conuitio, cum quo rixatur bellum indicit. Quasi suum non est fastidium cum quo fœdus non contrahit Molestum patitur, non propitiatur illi. Denique non ipse animus hoc operatur, sed magis aquilo, in cuius lateribus habitat. Ideo detestatur illud, eo ꝙ aduersus uirtutẽ eius molimine sentit. Qui sentit, ipse scit, quanto cum tædio illud bonæ conuersationis tædiũ to
Iob 5.d lerat, quomodo fastidit fastidium illud, quãta cum amaritudine obluctatur amaritudinis illi, amaritudini uiolentæ, quæ de iugitate exercitii disciplinaris inuito se ingerit. Ad austrũ animus ex uoto se vergit, & ecce aquilo aduersãti, & inuito se impor tunè immergit. Durum est sustinere a facie frigoris huius, & fugere nõ subest ad votũ. Laborat animus, & disciplinæ tædio, & hu ius tædii odio. Molesta est vtraque affectio, & nõ dulcescere, quod elegeris, & sentire, quod oderis. Molestum utrũque, & propugnare disciplinam, & propulsare desidiam. Quomodo Iesu, bone, tantam tandiu toleras venationem dilectæ sponsæ tuæ? Desidiam inuita patitur, & quasi uoluntariam in se sic puniendo persequitur. Aegerimè tolerat, quod nõ ad votum in te qui bonũ eius es, solum deliciari ualet. Sibi imputat B qđ suffert in vita. Stimulator ab aquilone uenit illi sed stimulus iste ad preces sponsã instigat. Hoc stimulo castigata, ad supplicationes se confert, quæ se prius in amplexus parauerat. Mitiga sponsæ tuę Iesu bone, a diebus his malis. Nisi enim adiuues eam, habitabit in aquilone anima eius. Quis enim consurget aduersus aquilonẽ, nisi tu Deus qui uenis ab austro? Bonum aromata propositum sanctum, & conscientia pura, sed non fluit illi, qui boni istius delicijs nõ fruitur. Veni Iesu bone, ueni, perfla hortũ tuum, ut fluant aromata eius, sicut torrens in austro. Ipsa est hortus, esto tu auster. Te irrigante erit anima eius, sicut hortus irriguus, & te flante non deficient eius aromata, qui uiuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Sermo XXXIX.

EXple Iesu bone, quod iubes, transfer austrum de cęlo, & induc illum in hortum tuum, in animã sponsæ tuæ. Hoc flatu leni solue tædium, solue tristitiam ab eius affectu. Nã utrunq; in uitio est, & propter speciẽ aquilonis, vtrũq; mentẽ ligat, percutit, & pellit a puro profluuio quodam lætitiæ. Quid timor, nonne & ipse rigore gelido cõstringit affectus? Ab alienis parce domine sponsæ tuæ. Quid magis alienũ ab ea, q̃ timor qui non est in charitate, cũ ipsa tota sit in charitate? Ille seruilis est, illa in libertatem uocata. Vidistis fratres hesterno uirum mericuloſe incedere, ut institutionis prima subirent elementa, quam morante, & quam C nutante proposito disciplinæ rudimẽtis se passus

passus est insigniri. Et bene nostis dum adhuc secularis erat: quam largos eleemosynarum riuulos manus eius fundebant. Quid erat causæ, nisi quod mentem in hac parte timoris perstrinxerat aquilo? Auster scilicet illam ex parte afflauit, sed non perflauit, ideo eleemosynarum promptè perdit aromata. Sed abrenunciationis precio sissimus ille aromaticusque liquor post
Ma.19.c multos conatus uix tandem ab eius animo tenuiter exprimi potuit. Planè similis erat euãgelico iuueni quia apud Dominum de legis obseruatione gloriatus, euãgelice perfectionis coarctationes proposita tristis abscessit. Nisi quòd ille tristis abscessit, hic quamuis tristis, accessit tamẽ. Videte timoris aquilonem flantem sub lege. ideo de prȩcipuis electisque aromatibus rara fluxerant in ea. Ideo die Pentecostes quando
Act. 2.a spiritus uehemens flauit: ab austro, tot hominum milia, veritate, verbo uitæ spiritualiter produxerunt, non eos rei familiaris cura constrixerat de reliquo. Libera quidẽ ab hoc aquilone satis duro corda largius profluunt in contemplationis, & claritate Dei. Non accepistis, inquit, spiritum seRom.8.c uitutis iterum in timore, sed accepistis spiritũ adoptionis filiorũ, in quo clamamus, abba pater. Ille aquilonis ingratus: ideo illi tanquam graui, & ponderoso prementiq; se dicitur: Surge. Hic tãquam lætus, gratusque inuitatur, ut ueniat, & perflet hortulũ spõsi. Ille pœnam habet, hic proflua gaudia.
D Ille minax est, hic blãdimẽtis delicijsq; manãs. Rogabo, inquit, patrem meum, &
Ioa.14.b aliũ paracletum dabit uobis, hoc est austrũ inuitare, & dicere, vt veniat, & perflet hortũ
Can. 4.d suum. Perfla hortum meum, & fluent aromata eius. Quidã fructus nisi pressi, coactique liquorem non fundũt. Fructus autem qui sunt in horto tã delicatè depicto, pressorem non expectant, cogi nesciunt, sed austro perflante fluunt ultro. Intuemini mundi sapientiam, nonne violenter expressa videtur, & lõge elaborata tam exercitio quã studio? Aut in nostræ auctoribus prophetiæ, & velox, & vehemẽs sapientiæ prorupit abyssus. Vultis uelocitatẽ audire? Cũ
Ma.10.b steteritis ante reges, & presides, nolite præ
Mar.13. b meditari dabitur uobis in illa hora quid loquamini. Vultis uehementiã? Ego, inquit,
Ibidem. dabo vobis os, & sapientiam, cui non poterũt resistere aduersarij uestri. Quando hæc tam subita, & tam serena profluerent, nisi hoc austro afflante? Audiuistis iã unde nerũt aromata ueritatis tam profluа & parata tẽpore suo. Charitas nõne & ipsa diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctũ, qui datus est nobis? Multa sũt aromata, quæ profluunt per spiritũ, nec nisi p spiritũ, gaudiũ, pax, patiẽtia, lõganimitas, bo Gala.5.d na, benignitas, fides, mãsuetudo, modestia cõtinentia, castitas. Hæc nõ modo prouenerũt, sed etiã profluxerunt. Quòd profluũt, copia designatur, quòd ad flatũ austri, coactio tollitur Charitas nõ potest cogi, gra- E tis fuit, non necessitate, sed arbitrio fertur austro tamen flante. Arbitrii enim quid cõferret libertas, si nõ aspiraret auster gratię? Nam & si arbitrium ubi est, semper liberũ est, non tamẽ liberum ad omnia, id esse damus: nec electionẽ, nec executionẽ omniũ liberam habet. In eligendo semper est libertas, sed non est semper ad eligendum. Eligere namque nisi liberè non potest, sed est aliquid quod nõ eligere per se potest. Sui iuris uoluntas est libera est cum adest: sed nõ est animus ad omnem, quam oportet adesse uolũtatem, liber cum abest. Nec magis sui iuris est quam intensam habeat uolũtatem, quam habet, nec quam habeat uoluntatem bonam. Sed quantum post lapsum in libertate consistit arbitrij, quod uult animus, semper uult, sed non est liberum ei quodlibet etiã qđ oportet uelle. Est enim libertas, quæ sine uoluntate non est, & sine qua non est uoluntas: & est libertas quædam, quam nõ semper comitatur uoluntas. Illa est in uoluntate, hæc est in quadam uolendi facultate. Illa est in ipsa, hæc quasi ad ipsam. Istam possumus, & illã cogimus. Et uisus quædam est uidendi uirtus in oculo, & uisus nihilominus quædã passio in uidendo. Sic & in animo dicitur intellectus, & potentiæ naturalis ad intelligendũ, & usus potentiæ in arbitrio. Similiter hęc occurrit distinctio, ut uno sub nomine, & aptitudo intelligatur, & actus. Vtrobique arbitrij libertas est, & ad arbitrãdũ, & in arbitrando, & cum in malo est, semp p F serua est. Illa quidem eo ipso quo infirmatam ad bonum, quam contra malum. Libera est volũtas mala ꝙ voluntas, sed seruilis eoipso, quòd mala. Omnis enim qui fa- Ioan.8.d cit peccatũ, seruus est peccati. Cùm enim Ps. 126. cum occupat, stringit, & ligat, captiuat, dũ a cogit. Sed tu domine conuerte captiuitatẽ Psa.103 nostram sicut torrens in austro. Emitte spi a

tum tuum, & renouabitur antiqua liber
tas: renouabitur inquam, non recreabitur.
Nam si obliterata est, ablata tamen nõ est.
Manet quę creata est sed mouere se nequit
ad quod est data, uiuit tamẽ, & uiget. Nam
& in phreneticis nõ minuit innata rationa
litas, sed in sic affectis nullus eius motus
existere ualet. Cũ fuerit curata grauis pas-
sio non redditur, sed resuscitatur consopi
ta ratio. Sic & concreata homini libertas
arbitrij non est penitus, uel ex parte obla-
ta, sed peccato ligata: eadem est, quæ fa-
cta est, sed est aliter affecta.

Et (vt sic dicam) est libertas conditionis
ẽ libertas dispositionis, est libertas affectio
nis. Prima naturæ est, & ideo semper bona
est, sed nisi sanata fuerit, nõ secũda erit ad
bonum, nec tertia in bono. Prima in natu-
rali aptitudine consistit, secunda in habitu
bene, vel male constitutæ mentis, tertia in
usu. Ideo nisi fuerit aptitudo naturalis ad-
iuta per gratiam: nec habitus, nec actus vo
lũtatis ad uirtutẽ spectabit. Inualida est ar-
bitrij libertas: propterea ubi arbitriũ suc-
cũbit, efflet, auster & statim aromata fluẽt.
Non habet generosam hanc libertatem, &
G verè liberam, quæ est ad bonum, & in bo-
no, nisi spiritus liberauerit. Idcirco dñe e-
mitte spiritum tuum, vt conferat, & uelle,
& posse per gratiam, qui primo possibilita
tem ad utrunque contulit, dum naturã ho
minis condidit. Tres supra enumerauimus
libertates. In tertia uelle quidem abest,
in secunda subest. In prima cõsideratur ad
duas reliquas potentia naturalis. Ergo pri
ma uocetur potentia, secunda potestas, ter
tia uoluntas. Non uidetur idem naturalem potentiam ad aliquid habere, & illud
posse. Multa siquidem ad quæ naturaliter
potentes sumus, non statim illa possumus,
vbi connata facultas, aut infirmitate prępe
ditur, aut arte vsuque destituitur. Frequẽ-
ter ad horam oculus uidere non potest, cũ
tamen naturali destituitur potentia visus,
adest habitus, & abest usus. Naturaliter
potens est uidere, sed actualiter nõ potest.
Sic & naturalis libertas arbitrij manet qui
dem, sed impedita peccato: ideoque nõ va
let habere tertiam illam libertatẽ, quæ est
in bono; nec secũdam, quæ est ad bonum.
Prima manet mutata quidem, nõ imminu
ta: reliquæ nec manere dicendæ sunt. Non
enim post peccatum, liberum nobis relin-
quitur bonũ velle: ideo nec residua liber-
tas est, quæ consistit in bona uoluntate, sed
per gratiam hæc ultima inspiratur, & secũ-
da reparatur, & prima naturaliter creatur.
Dicta hæc est de libertate, qua bonum uo-
lumus, quoniam est ex gratia. Sed est alia
libertas nihilominus per gratiam, qua nõ
modò bene uolumus, sed bonum ipsum H
affectuosè. Illa libertas semper in voluntate est, ista non sic. Semper enim liberè uolu
mus, affectuosè non semper. Affectus ad li
bertatem non spectant arbitrij. Nec tamen
planè libera est bonæ uolũtatis libertas, si
affectuosa non fuerit, sed cum auster aspla
uerit, statim affectiones aromaticæ fluent:
Non premuntur, ut exprimantur: liberè
fluunt. Voluntatem sanctam frequenter tę
dium quoddam, & tristitia comitatur, sed
affectiones dulces cum illis iter nõ habẽt.
Aromaticæ sunt odoratu, & tactu pariter
gratæ: dulciter sentiuntur, & dulciter reco
lũtur: dulciter fluunt, & dulciter profluũt.
Sibi fluunt, & alijs profluunt. Aromatici
vtrique sunt intus affectus, & foris affatus.
Ad ista potest aspirare libertas arbitrij, sed
de arbitrij libertate non pendent. Sicut
affectiones malè contra bonam uoluntatẽ
ępe sunt, sic bonæ affectiones, etsi cum ip-
sa sunt, ex ea tamen non sunt, libera est si-
ne istis, & quasi liberalis redditur ex istis.
Voluntatem ipsam liberiorem efficiũt, sed
eius libertate non fluunt. Fluunt autem
cum auster perflauerit. O dulcis auster &
uerè optabilis, cuius spiritu hyemalis rigo
ris horrida soluitur facies, & iucundę nou
itatis uerna temperies arridet inhortis, &
noua temperies, & autumnalis ubertas.
Nam in fluxu aromatum, fructuum si-
gnatur maturitas. Ecce quàm bonum, &
quàm iucũdũ in cubilibus, & in hortis aro-
matum auram hanc expectare tam dulcem
renouantem, & recreãtem fructus spiritus I
profundentem aromata, spargentem odo
res. Mitte domine hunc spiritum nobis, q
post Aquilonis horrorẽ hortulum nostrũ
noua facies vestiat, luctum nostrum vertat
in gaudiũ. Aut siquid boni significat Aqui
lo, illum cum austro simul inuita. Iungant
officia, & partes suas assequatur uterque.
Aquilo stringat, auster resoluat. Stringat il
le lasciuiã, hic animum in gaudia ꝓfluа la-
xet. Ille continentiam præster, iste conscien
tiam exhilaret. Iste cõtineat, & ille repleat.
Factus sum, inquit, sicut vter ī pruina, iusti
ficationes tuas nõ sum oblitus. Bonus uter
fic

ꝓf. 118.

sic congelatus & infusus. Foris continentię
pruina, intus repletio iustitiæ. Boni utres
fiunt quando exteriora gelido quodã con
tinentiæ spiritu stringunt, & interiora ri-
gant profluis gaudijs. Et ut austri flatum
ad interiora reflectas, perfla inquit. Qui
perflat & impenetrabile nihil est illi: spiri-
tus iste subtilis est, acutus, & mobilis, per-
1. Co. 8 a flans, non inflans. Scientia inflat, chari-
tas perflat. Charitas interior est, quã scien
tia, & ad secretiora pertingit. Omnia in-
teriora perflat spiritus, qui scrutatur etiam
profunda Dei. Vbi perflauerit & quasi per
flauerit istæ: ibi scientiarum aromata utilis
fluunt, meditationes, orationes, suspi-
tia, singultus, lachrymæ, ipsa colloquia.
Omnia, velut aromata fluunt, quæ de cha-
ritate ducunt originem. Omnia quæ pro-
cedunt de ea, quasi aromatica sunt, gratia
plena. Cara sunt, & copiosa sunt. Aroma-
tica sunt, & fluentia sunt. Plena sunt quæ
de charitatis plenitudine procedunt. Ple-
na sunt, & expressa non sunt, nec torcularis
violentiam patiuntur eius aromata. Tor-
K cular in hoc horto nõ legis extructu: nam
vicem torcularis obtinet auster. Asflata
quam calcata melius fluunt. Gratuita enim
(ut diximus) sunt non extorta metu, sed
spiritu rusa sunt. Quidam Aquilonem &
Austrum ad huius seculi aduersa, & ꝓspe-
ra trahunt. Et quidem gemina hac tẽtatio
ne uexata Ecclesia Dei, bonæ semper affe
ctionis & opinionis abundat aromatibus.
Ideo his tentationibus perflandum dimit-
tit, eo quòd abundare nouit, & inopiã pa-
ti. Locus iste extorsionem latiorẽ exoptat.
Sed torcular hoc tantum quasi leniter teti
gisse sufficiat. Sequẽs sermo ad mutuas in-
uitationes sponsi, sponsæ transibit, si gra-
tiã nobis prestare dignetur Iesus Christus,
qui uiuit & regnat Deus.

Sermo. XL.

QVàm longe fratres, à cõuersatio
ne mea sunt uerba votorum isto
rum. Auiditatem dominus no
uit, sed ausu destituor. Quidni?
Non est hortus mihi, qualem supra Chri-
stus depinxit. non poma, quibus auide ue-
scitur, non fructus aromatici, non frons ir
rigans, non altus puteus aquarum uiuen-
tium: magis autem in hortum meũ ascen-
dit horror spinarum & ueprium. Non au-
deo te, bone Iesu, in talẽ hortum vocare
nisi fortè ut euellas, & disperdas, & dissi-
pes primò, & plãtes postea, & sic tempore
congruo de plantatione comedes dexterę L
tuę. Fœlix anima quæ te inuitare digna est
ad fructus iam maturos, ad fructus para-
tos, & acerbitatis nihil habentes. Atque
utinam acerbitas, sola nostris accusetur in
fructibus. Vtinam immaturi sint, dummo-
do mali non sint. Frequenter poma quæ
genere bona sunt, tempore nondum gra-
ta sunt, sed immaturitate sola displicẽt. Fœ
lix hortus cuius oẽs fructus & natura bo-
ni sunt, & tempore congrui. Neutrum de-
esse nouit pomis suis spõsa, ad quorum co Can. 5. d
mestionem dilectum prouocat. Veniat di-
lectus meus in hortũ suũ, ut comedat fru-
ctum pomorum suorum. Vide quàm mo-
rosè & modestè & post multa præconia fa
cta sit hæc inuitatio. Non enim præsumit
hęc dilectum inuitare, non sitit delicias, do
nec satis se nouit descriptam. Quid enim?
Putatisne Iesum delectabilem illum aduen
tum præsentiæ suæ illis indulgere, qui præ
dictis non sunt prædoti dotibus, nec laudi-
bus digni? Temerariæ præsumptionis pu-
ta, si prius quàm aptus sis ad cõtemplatio-
nis usum, Iesum inuitas. Tu illum ad deli-
ciandum tecum solicitas, qui fortè sordes
adhuc delictis. Hortus tuus sentibus hor-
ret & sterilescit, & illic Iesum inuitas? Inui-
ta illum non ut iam delectetur, sed ut de-
leat quod non plantauit dextera sua. Inui-
ta illum, ut purget primo, postea plantet.
In utroque labor est, sed cum delectatione
decerpere ueniet fructus maturos.

Veniat, inquit, dilectus meus. Non tan-
tum blanditur & applaudit præsenti, sed
etiam in absentem inardescũt vota ipsius.
Falsus amor, & simulatorius absentẽ obli- M
uiscitur, præsenti blanditur. Non sic sponsa, non sic, sed absentem desiderat, præsente lætatur. Veniat, inquit dilectus meus in
hortum suum. Ad me quid austrum in-
uitat? Ipse ueniat, & sufficit mihi. Ipse
auster est meus, ipse aroma est meum. Ip-
se auster meus, ipse amor meus. Deus ab
austro venit, & auster venit cum eo. Den-
que ipse plenus est gratiæ & ueritatis. Be-
ne auster meus qui serenus illustrat, & sua
uis illabitur. Auster meus est Christus
meus, ipse hortũ perflat, ipse comedit po-
ma. Veniat dilectus meus in hortum suum,
ut comedat fructũ pomorũ suorum. Puta-
tionis

Universidad de Deusto
Biblioteca

tionis tempus iam trāsijt, flores pepererūt fructus, quos parturierunt, hyems abijt, recessit, ver æstatem iam inclinatā maturior autumnus impellit. Veniat iam dilectus meus in hortū suū, vt comedat fructus pomorum suorum, Ecce iam venit plenitudo temporis, ideo uenit dilectus meus in hortū suū. Poma p̄matura sunt: ideo comedat
Mat.21.b fructū pomorum suorum. Ficulneę prima poma desiderat. Cum nondum tēpus esset ficorum, accessit ad ficum secus uiam, uertit folia, & nihil fructus inuenit. Ante tempus comedendi, & ante tempus fructuum, acceſſit ad eam mane esuriens. Noui ego ficulneā matutinos à prima pueritia fructus ferentē, fructus primitiarū, fructus gratiæ uirginalis. Nec erat hæc ficus plātata secus viā, sed in horto, & in horto cōcluso, in horto, quē circundat disciplinæ maceria, & arctæ custodiæ sepes. Fœcunda planè ficus & pulcherrima inter alias species, frequenter declinauit ad eā dominus
A Iesus, illud fortè dicens: Sub umbra eius
Can.2.a quē desiderauerā sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Sed utinam fructus, quos protulit, seruasset. Vtinā improba furis manus non deprædata esset eam. Nūc autem optimos fructus tulit, & eos qui renasci non possunt. Alij succeſſerunt in locum eorum, ideſt pro uirginali continentia, amara pœnitentia.

Quàm dulcius illo natiuo fructu, quàm hoc subsecutiuo & te & dilectum cibabas? Væ miseræ tibi, quando ueniet dilectus tuus, quæ tibi mens, quæ facies, quis vultus erit? quò te uertes præ pudore, quæ pudicitiæ fructus perdidisti? quò te uertes cū accedet, cum uertet folia tua, & solitos fructus non inueniet, pudebit illum præconfusione. Tua recole uerba uoti uirginalis, consecrationis tuæ uerba recense. Sub his follis attende, quia iam non est proprius fructus, fructus integritatis, fructus uirginitatis. Tales consecrati sunt, sed iam ablati
Ps.86.a sunt. Non bene conueniunt consecratio & corruptio. Læsa uirginitas condonari solet, sed te donari non ualet. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei, sed ignominiosa facta sunt in te. Cum confusione duplici, & rubore de cætero in planctu agnosce partem tuam. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo lapsam non nilem de plebe, sed quasi primam in uirginali grege?
Quis, inquam, dabit mihi fontem lachrymarum? Nam ipsa quę lapsa est, lachrymis
B tota pene fluit, per ora irrigua lachryma-
rum riui defluunt. Alta suspiria & anxij gemitus produnt quòd contingua sem̄p cupæ confusio supprimit. Vidi miserandam in miseria facie, deiectū uultum, fractas genas. Singultos sermones intercidebat, a lapsu continere voluit, a lachrymis cōtinere non ualet. Age, quod agis, fructus dignos pœnitentiæ. Innouet te dolor, mœrore consumere, cum Propheta dic. Nolite *Esa.22.a* incumbere, ut eonsolemini me, amarè flebo. Flebo & ego tecū. Fortè dilectus tuus & ipse collachrymabitur tibi, qui Lazarum fleuit. Fortè plus ille flet. Plus dolet qui *Ioā.11.a* plus diligit. Miserationes eius multæ sunt, *Thr.3.a* ideo inquit Propheta: Non sumus cōsumpti. Denique nec tu consumeris, quia cōsiliarius est tibi, & consolatur, conuertēs animam tuam. Quomodo (ut dicam quod intelligi uix potest) non promouebit (impassibiliter tamen) eius affectū, luctus tui miserabilis facies, dum ipse qui retracto mœroris tui seriem, dolore cordis tangor intrinsecus.

Si feceris dignos pœnitentiæ fructus, reuertetur iterū dilectus tuus in hortū suū. Nam pœnitentiæ poma libenter comedit. Beatus tamen, si primeuæ puritatis fructus intactos quis seruet. Bonum est in maturitate præuenire, & perseuerare in eo. Ideo sponsa præuenit in maturitate, & di- *Can.5.a*
cit: Veniat dilectus meus in hortum suum, ut comedat fructum pomorum suorum. Veni in hortum meum soror mea sponsa. Vehemēs amator est dominus Iesus ad vnā
C inuitationis uocē aduolat libēs in hortulū sponsæ. Quasi præuolat & præuenit in maturitate. Veni, inquiēs, accipiatur hoc uerbum imperatiui sensus, & aptè cohærebit quod dicit, ueni. Non est piger, nō parcus retributor, sed incontinēti sponsam reinuitat. Veni in hortū meum soror mea spōsa. Messui myrrham meam cum aromatibus meis. Durus est affectus, qui non promouetur per inuitationes, & munerationes istas tam dulces.

Quid hac uicissitudine gratius, quid mirabilius est hoc commercio? O admirabile commercium. Dilectus Dei patris, gloria cœli, angelorum deliciæ, ad hortus nostros reinuitari se p̄mittit, & ad suos reinuitare non prætermittit. Et qui no-

ster est hortus, verius dicitur ipsius. Non enim ait veniat dilectus meus in hortum meum, sed in hortum suum. Iure quidem in suū, quoniam ab ipso datū, & ipse debitum, & certe debitum. Veniat dilectus. Veni soror mea sponsa. Magna dulcedo, & aptata distinctio. Ille desiderat, & ille imperat.

Apo.3.b Hæc dicit, ueniat: hic dicit, ueni. Ego, inquit, sto ad ostium, & pulso. Si quis aperuerit mihi, introibo, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. Non habes necesse, o bone Iesu morari ad ostium sponsæ. Ipsa enim te uotis ultro interpellat. Redde uicem, reinuita illam. Sedisti ad mensam eius, vide quanta sint opposita tibi sciens quia & tanta oportet te præparare. Tanta, inquam, & sufficit ei. Hoc autem dico, totam se impendit, tu te totum repende. Quomodo totum erit, si illa se totam dat, tu te dimidias? Exi-
D guū tuum, plus est toto illius. Totum eius, portio est quędā gratię tuę: ideo & suus totus est, & tuus, suus est hortus. Veni hortū meū. Ego fratres, in horto sponsi copiosū illum, & delicatum, & gloriosè consitū paradisum uirtutum Christi libenter accipio quas secundum geminam naturam uel ab æterno habuit, uel accepit in tempore. Ergo secundum hunc modum hortum spōsę statum animę uel Ecclesiæ interpretare, & uirtutū affectumque dotes quibus dotatur a sponso. In isto considerantur bona corporis, in illo capitis. Pulchra utrobique contemplationis cibatio. Sed quid illa ad istam?

Quanto gloria Christi, uel animę uel Ecclesię præcellit uirtutes, tanto delectabilior in hunc hortū ingressus. At illum operatio plus spectat, ad istum contemplatio sola. Sponsa & si lætatur de illo, laborat cum illo: & si in sudore uultus uescitur pomis suis. In istum cum introducta fuerit, nihil reliquum est nisi deliciæ tantum. Suum tuetur, & istum intuetur. Ne intromittitur in istum nisi de illo, hoc est, de actione ad usum speculationis. Aut si contemplationē in illum sponsę hortū admittimus similis est actioni. Vtiq; de illis hortis ordine cō modo uenitur ad hanc myrrham. Non. n. nisi in abundantia uirtutum ingreditur in hortum dilecti. Ingredieris, inquit Iob, in abundantia sepulchrum. Melius tamen hic sonat in hortū. In sepulchro innuitur quies, & quędam a curis occultatio: in horto

exprimit intuitus, & epulatio. In sepulchro feriamur in horto fruimur. Sicut ergo in sepulchrum non nisi in abundantia ingredimur (sicut scriptū ē) multo minus ī hor- E
tum. Ideo sponsam de horto in hortū inuitat: Veni in hortum meum soror mea spō sa. Ingredere sponsa in contemplationem uirtutum dilecti tui, ingredere in delectationes eius, memorare iustitiæ eius solius. Ibi Deus Deus tuus docebit te in iucūditate, & deducet te mirabiliter dextera sua. Cibauit te pomis uitæ, & intellectus. Myrrhā & aromata messuit tibi. Messui, inquit, myr- *Cant.5.d*
rham meam cum aromatibus meis. Immortalitatem enim, & incorruptibilitatē messuit post mortem. Myrrhæ siquidem beneficio corpora mortuorum perdurāt illęsa. Myrrham, inquit, meam. Bene suam, quam & primus accepit, & solus impartit. Primitiæ enim Christus, deinde qui sunt Christi: per illum resurrectio mortuorum, qui primus resurgens iam non moritur. Bona talis myrrha & melior quàm hęc usitata, quę carnem mortuam non sinit putrescere. Nā ista rediuiuam non sinit deficere. Erat & myrrha eius præcellens, & singularis illa castitas uirginalis quæ nullū titillationis motum surgentem sēsit, nec fomitem habuit: in quo nec motus est talis repressus, nec fomes remissus: præuctus est enim in unctionibus myrrhæ, & myrrhæ suæ. Aliorū eatenus est efficax myrrha, & continentia p-
git seruat a corruptione hæc a corruptibilitate carnem dominicā custodit intactā. F
Aliorū myrrha corruptionem carnalis incentiui subsequitur hęc incētiuum prę-
uenit omne. Illorum excludit, & huius præcludit. In Iesu nec causa, nec corruptio: in eius matre etsi causa non tamē corruptio. In alijs omnibus & causa, & corruptio. Myrrha nostra motus exurgentes carnali cōcupiscentię reprimit. Myrrha Mariæ tales motus nescivit. Myrrha Iesu taliter mouendi nec causam nec originē habuit. De plenitudine eius omnes accepimus, & myr- *Ioan.1.b*
rham de myrrha.

Myrrha nostræ castitatis, muneris, inuitationis ipsius est. Ideo cum in nobis myrrham metit, utinam ipsę multam myrrhā inueniat, quē merat. Myrrham cum aromatibus, id est abstinentiam mali cum affectibus boni, districtionē carnis, & deuotionē cordis, siue temperantia a licitis, ac tolerātiā in iniurijs accipiamus. In myrrha bene

utrisque

utrisque uirtutum aromata sociantur. Hęc est em gratia si benefacientes flagellamur, si ipsi nosmetipsos foris affligētes, eo spiritu suauiter intus afficimur. Multā de martyris Laurentij (cuius festa nunc agimus) agro myrrhā demessui, aromata multa, cō fectionis myrrham, confectionis aromata. Ad ignem enim applicatus Christum confessus est, corpus sum tradidit, ita ut arderet, facultates dispersit pauperibus caro eius cremata est propter Christum, sed cor magis in Christo. ideo de craticula uocatur ad hortū. Et dū in craticula erat, ab horto non aberat. Nunc tantum in horto, non tamen totus in eo. Caro eius adhuc in corruptione tenetur, nondum refloruit. Reflorebit autem cū fuerit corpus humilitatis nostræ conforme corpori claritatis Iesu. Tunc metet immortalitatis myrrham quam ipse præmessuit, & aromata multimodę glorię. Tunc uerè inuitabit, & dicet: Veni in hortū meū soror mea spōsa. Tūc glotiabitur plenè cum aromatibus suis se myrrhā messuisse. Tūc. n. & passionis suæ, & præcū (quæ in aromatibus signātur) potietur effectu. Cū clamore si quidē ualido, & lachrymis preces offerens exauditus est pro sua reuerentia, factus omnibus obtēperātibus sibi causa salutis æternæ. Volo, inquit, ut ubi ego sum, illic sit, & minister meus. Vbi nisi ī horto? Erit hoc generalis resurrectionis completione: nihilominus tamen & modo sit per cōtemplationem. Quasi enim in hortū eius ingredimur cū affectuosa, cōdigneq; & desiderāter speculamur quales futuri sumus per ipsum, & qualis iam resurgens factus est ipse pro nobis, & in exemplum nobis. Quid dico resurgens? & ante resurrectionē ois cōuersatio eius, horti pulcherrimi gratiam præfert: sed quod ante plantauit, postea messuit. In resurrectione maturitatis, & messionis est tempus, quando unusquisque laborū suorum fructus percipiat. Quòd ergo nos in hortū suum uocat quòd myrrham & aromata sua se messuisse subnectit, ad contēplandam resurrectionis gloriā hortatur, quæ futura est per ipsum in nobis, uel quæ in ipso præcessit pro nobis. Nonne incundus, & uerè delectabilis, progressus introire in hortū Christi, introire in plātationes domini quodam prospectu de uirtute in uirtutem eius? Prospectu, inquem, non audeo prouectum dicere: Nam ad uirtutum ipsius ueritatē, & pleni tudinem quis sibi prouectum pollicetur? Iucūdus digressus plane, & cōmodus quidem. Nusquam magis humānæ mentis fastus reprimitur humiliatione, nec fames contemplatione satiatur, nec fastidium excitatur ęmulatione. Comparatio humiliat, imitatio exercet, consideratio delectat. Prima premit, secunda prouocat, tertia pascit. Premit immensitas, prouocat honestas, pascit veritas.

Denique paulo post ipse dilectus, ipse sponsus amicos, & charissimos sibi inuitat vt comedant, & bibāt, & inebrientur: quoque maior illis innascatur auiditas, de suo plus blāditur, & proponit conuiuio. Comedi fauū cū melle meo. Tuū Iesu bone, vtrūque est, & illud mel, qđ das, & illud qđ es. Sed hoc in loco mel illud quod es ipse, nostræ intelligentiæ se promptius offert. Cur non dicis fauum tuum sicut & mel tuum? Cur hac distinctione nunc veteris? Et fauus tuus est, sicut & mel tuum: quamuis manifestè illud exprimas, cū istud fileas. Tua est vtraque natura, sed diuina tua, & quasi naturaliter tua: humana non est quasi naturaliter tua, sed magis assumpta, & dignatione tibi effecta est naturalis. Comedi fauū cum melle meo. Ante sacræ conceptum uirginis quasi mel solum erat, & sine fauo nondum incarnata diuinitas. Postea mel in fauo Deus in homine, nunc autem fauus in melle homo deitate vestitus. Etsi cognouimus Christum secundum carnem, sed iam non cognouimus, ait Apostolus. Sicut erat Deus reconditus in carne, sic nunc vice versa ipsa caro est occultata in Deo. Et si glorificata est caro illa, vt iam spiritualis sit, & infirmitatis nil habens: tamen est occulta quodammodo, dum magis eū in eo quod ipsa est Deus, attendimus & adoramus. Quodāmodo carnis fauus deitatis in melle reconditur, dum admirationem nostrā & fidem ad se traxit, & ītegra manifestatæ reuerentia maiestatis. Iam ergo post resurrectionis gloriam Christus comedit fauū cum melle suo, & sine carnali, infirmitatis iniuria in assumptæ carnis substantia delectatione diuina, & sibi soli natiua perfruitur. Comedi fauū cū melle meo. Bibi vinū meum cum lacte meo. Iam dicis tuum esse vtrumque tam lac quàm vinum. Tua sunt enim vtriusque iura naturæ, vtriusque propria non alterius vitia. Et sicut bibit vinum nouum, ita & lac nouum. Cum lacte, inquit,

Cant. 5. a

Ioan. 12. & 17. d

H

I

2. Cor. 5. d

Cant. 5. a

quit, meo, id est cum lacte nouitatis tuę, nō infirmitatis nostræ. Curre sponsa, propera ad tam dulce conuiuium, ubi uinū est sponsi, ubi lac, ubi fauus non inanis, nō uacuus, sed melle plenus. Mel inueniśti comede quod sufficit. Nam tu ad totum nō sufficis. Ipse autem Iesus non comedit admensurā, sed totum comedit, qui sufficit ad totum.

Pro. 25. b

Ibidem. Mat. 11. d

K

Tibi dicitur: Ne fis scrutator maiestatis, ut non opprimaris a gloria. Ipse scrutatur omnia etiam profunda Dei. Nemo nouit patrem nisi filius, & cui uoluerit filius reuelare. Ipse totum comedit, ipse cui uult, & quā tū uult impar fit, quasi participiū tibi pollicetur huius tibi se refectum gloriando. Si datum fuerit ūn escam tuam fel, & aceto in siti fueris potatus, memento quia talia passus est Iesus. Gustauit illa in cruce, non bibit, uelocē amaritudinis transitum signās. Bibit autem uinum cum lacte suo. Non turbatur amplius ad monumētum cum Lazaro, non tristatur usque ad mortem nō sub ipsa morte aceto, & felle potat. Vetera trāsierunt, noua successerunt. Turbatio illa, tristitiæ tædium, dispensatoriè ad horā susceptа de homine ueteri, in lactis dulcedinē nouā dimigrarunt. Bonum uinum, quo hausto obliuioni traduntur priores angustiæ, & non ascendunt super cor, sed nouis, & puris, & lacteis in carne iam resuscitata potatur affectibus, quando nulla iam de reliquo iniuria, molestia nulla aut in anima aut in carne, sicut prius, uel assumitur uel sustinetur. Vel acetum cum felle mixtum quod degustauit, prælibatus non bibens, in vini, & lactis transiuit saporem. Hanc & tu fidelis anima, quæ sponsæ dignitate perfungeris: hanc, inquam, & tu tibi cōmutationem futuram confide. Ideo hæc in se futura prædicat, ut tibi tu similia discas spe-

Mat. 26. c

rare: tecum em conuiuari uult, tecum bibere. Non bibam, inquit, de hoc genimine uitis, donec bibam illud nouum in regno meo. Hoc tibi regnum significat, cum ad hortū te uocat, ad hortum deliciarum, ad paradisum uoluptatis, ad fructus maturos,

L

ad fructus iam perceptos a se, & a te percipiendos. Tunc bibes uinum cum lacte, vt obliuiscaris prioris angustiæ, & nouæ resurrectionis degustes dulcedinem. Præstante domino nostro, quiviuit & regnat in secula seculorū. Amen.

Sermo XLI.

MEssui myrrham meā cum aromatibus meis, comedi fauū cum melle meo, bibi vinum meum cū lacte meo. Veni in hortū meum soror mea sponsa. Putate, fratres, vocationem hāc ad sęculi finem referri, quando completis omnibus sacramentis Ecclesiæ, ipsa inuitatur ad regnum, quando mittet Dominus messores angelos, eo quòd regiones albæ tunc erunt ad messē. O fœlicia tēpora primitiuæ Ecclesiæ, quā uber tunc erat ager illius, quàm copiosos producebat fructus, quanta in martyribus erat fœcunditas myrrhæ, quot apes perfectioris, & mysticæ doctrinæ fauos operantes. Putares inter ipsa initia fidei cum uerbi semina mitterentur, messionis iam esse tempus, quasi maturas ad falcem regiones albere. Quid moraris Iesu bone, cur sponsam non inuitas in hortū? Nonne iam dicere potes: quia messui myrrham meam cum aromatibus meis, comedi fauum cū melle meo, bibi ninum meum cum lacte meo? Vbi nunc martyres in myrrha, ubi doctores in fauo, ubi feruenter spiritu, qui signantur in uino, & simplices in malo, quos lactis dulcedo figurat? An non ager Ecclesiæ tuæ iam tāra gloria nudatus uidetur? Multiplicasti gētem, sed non magnificasti lætitiam. Multi credentium fructus, sed aromata pauca. Præcessit autumnalis ubertas primis illis nascentis Ecclesiæ diebus, nunc hyemalis horror perurget. Præcesserunt ubertatis anni, nunc sterilitatis incumbunt, Post spicas florentes, & lætas, steriles & uredine cōfectæ exurgunt. Cur non dicis iam bone Iesu: Veni in hortum meum soror mea sponsa? Quid expectas? cur moras nectis? An ut post hanc hyemē autumnus redeat? Lætabuntur adhuc coram te, sicut lætantur in messe. Tunc benedices coronę anni benignitatis tuę, & cāpi tui ubertate replebuntur. Pinguescent speciosa huius nostri (quod nunc uidetur) deserti, & persecutionis feruor nouissimæ maturitatis canam albedinem messibus nostris inducet. Multiplicabuntur in senecta sufficiente non confecta, non sterili, sed in senecta uberi, & bene patientes erūt ut annuncient. Patientes propter martyrium, annunciātes propter uerbū. In patiētibus myrrham.

Cant. 5. a

M

Esa. 9. a

Ibidem. psal. 64. c

psal. 91. a

Universidad de Deusto
Biblioteca

myrrham metes, ita annũciantibus comedes fauum. Tunc electo tuos compunctionis vino potabis, cõsolationis lacte mixto. Si enim nõ abbreuiasset dominus dies illos, salua esse non posset omnis caro. Metit etiam nunc dominus, etsi non quantã tũc myrrham, tamen multam myrrham afflictionis spõtaneæ. Fauũ comedit cum melle, & expressa spiritualium dulcedine sensuum, cõtinentibus figuris nos facit oblectari. Vinũ cum lacte bibit, quia sublimes sensus, & excedẽtes contemplationes fidei & morũ simplicitatem temperat, & indulcat. Zeli feruorem diligit, si tamen affert lactea quædam fomenta paruulorum. Cum fuerint expressa hęc omnia, cum pertransierint tempora martyrum: cum doctores quasi quidam faui sapientiã cõtinentes in mysterio abscõditam ministerium compleuerint suum, & disputationibus hæreticorum pressi, melleã doctrinã profuderint: cum numeros suos, & dies compleuerint, uel paruuli, qui lacte fouentur, uel feruentes spiritu q̃ inebriati uino gratiæ obliuiscuntur quę retro sunt: cum consummata hęc omnia fuerint (non enim transibit unus apex aut unũ iota de lege, donec omnia fiãt) tunc exultabit omnis ecclesia sanctorum a tam dulci auditu: Veni in hortũ meũ soror mea sponsa, messui myrrham meam cum aromatibus meis, comedi fauum cum melle meo, bibi uinum meum cum lacte meo. Messui, comedi, bibi: præteriti sunt temporis hęc uerba, & consummationem cõpletam significãt, ac si dicat: Consummatũ est. Veni in hortũ meum soror mea sponsa. Messui myrrham meã cũ aromatibus meis. In hortũ illum, ubi prope erumpẽs nulla urtica liliorum gratiam contristet, vbi vernantem rosam asperitas spinarum non uiolet, ubi arbor nulla est, cuius sit interdictus accessus. Veni in hortum meum soror mea sponsa, messui myrrham meã cum aromatibus meis. Audite, quia nõ metit nisi quod suum ẽ, nisi quod ipse præseminauit. Verè seruus ille malus, & piger, qui pigritiæ suę causam in dominum interpretatione maligna transfudit. Scio quia homo austerus es, tollens quod non posuisti, & metens vbi non seminasti. Bene piger, in quo dominus non inuenit, quod meteret. Et uerè malus, qui diligentiam metẽtis dñi, in duritiã puerso sensu cõuertit, infructuose, qđ acceperat seruãs, & iniuriosè de bono dño sentiens. Nõ mẽtit dñs Iesus nisi quod seminauit, nõ metit nisi suum. Quod inimicus homo superseminat tritico suo, nõ metit illud, sed mittet angelos q̃ colligãt zizania, & faciãt fasciculos ad comburẽdum, qui colligãt de regno eius omnia scandala. Ergo prius regnum suum purgat a scãdalis, agrũ suum a zizanijs, & hortũ suum ab inutili germine, ut non nisi suum metat, & colligat. Si modò ueniat Iesus, fouet uox angeli, terribiliter intonet nouissima tuba, producatur iudicium, ignis in conspectu eius exardescat, aduocetur cœlum de sursum, & terra discernere populũ suum, si iam hęc omnia subito uos præoccupẽt, de meritis uestris quã teneretis sententiam? Vbi uestro esse tis collocandi iudicio? Inter sanctos eius qui congregabuntur illic, an inter eos qui cõgregabũtur in cõgregatione unius fasci is in lacum? Inter zizania, an inter aromata? An fortè etiam uestrum de uobis arbitrium hæsitat? Quis gloriabitur in agro suo se nthil habere zizaniorum? Fœlix in quo parum quid est, & idipsum non exultum, non totum, sed furtiuum & latitans ĩ quadam aromatum ubertate, & quod statim cum aduertit auellit hõ ab horto suo. Væ mihi domine ab imperfectione mea, si homo durus es, si exactor austerus, si tollẽs qđ non posuisti, & metẽs qđ non seminasti. Væ mihi si totũ mẽtis, qđ nõ seminasti, sine remissione, & pietatis respectu. Nã nõ totum qđ in me seminasti excreuit. Vtinã myrrhæ meę acceptũ digneris habere fasciculũ, ut in medio vberũ tuorũ cõmoretur. Vtinã aromatũ meorũ vapor exiguus & admodicũ parens aer trascendat. Nam qñ tibi offerã integrum fauũ mellis, qñ tibi offerã meditationem assiduã in lege tua, qñ purã, & plenã intelligentiã spiritualiũ sacramentorũ, qñ sapientiã melleam, q̃ Paulus loquitur inter perfectos? Nã sicut cellulis fauus mellis, ita purissimis figuratũ sacramẽtis cœlestis sapientia continetur, ut mutua collatione sacramẽti ueritas figurata cõmendetur, & nõ parũ gratię trahat ipsa ueritas talibus quasi cellis expressa. Qñ tibi in quodã cordis mei cratere, uini, & lactis iam potero tẽperaturã miscere? Rara est mixtura hæc, quæ mente excedit Deo. Sobrius esse discat, ut alta sciens consentiat humilibus. Paruulus fiat, qui puriori inebriat intellectu. Quãtus fauus, quã ingens quam

Matt. 13. d f

Psal. 49. d

Matt. 25. c

quàm uber ad cœleste his diebus est trãslatus cõuiuium (dominum Rieuallensem dico abbatem) cuius nobis dum locum istũ tractamus, nunciatus est transitus. Videtur mihi illo dũ sublatus est, hortus noster esse nudatus, & grãdem agricolę Deo resignasse fasciculum myrrhæ. Nullus talis in aluearibus nostris relictus est fauus. Vtrunque quę in illo cernere erat, & mellis fauum, & myrrhæ fasciculum cum aromatibus bonis. Quis illo uel uita purior, uel doctrina prudẽtior? Quis magis illo uel ægrotus in carne, vel alacer in spiritu? Sermo eius quasi cereus, melleam effundebat scientiam. Carne lãguidus, magis tamen intus in spiritu cœlestium amor languebat: myrrhata carne, mente aromatica, crematione continua, indefessi amoris odoriferum incẽsum offerebat. Corpore desiccato, & arido, anima eius sicut adipe, & pinguedine repleba tur: ideo labijs exultationis laudauit dominũ, semper os eius fauus distillans ipsius. Nam totus cõuersus in labia, modesto uultu, & totius corporis habitu tranquillo, serenos animi prodebat affectus. Sensu perspicuus erat sermone non præceps. Modestè rogabat, reddebat modestius. Molestos sustinens, molestus nulli. Acutè intelligẽs, morosè referẽs, æquanimiter ferens. Memini frequẽter illum, cum acceptum de assidentibus, aliquis interrupisset sermonẽ importunè, verba suspẽdisse, donec alter totũ effudisset spiritum suum: cum importuni sermonis impetuosos defluxisset gurges, eadẽ qua sustinuerat trãquillitate, suspensum verbum resumpsit, opportunè loquẽs & opportunè silens. Velox ad audiendum, ad loquendum tardus, & tardus ad iram. Quomodo ad iram dicendus est tardus, ad quem magis inuẽtus est (vt sic dicam) nullus? Bene fauus, quia synceris vndiq; compositus, & consitus cellis, in omni actu, sermone, & gestu interne putabatur dulcedinis mella sudare. Fœlix in quo Iesus integrum fauum quem comedat inuenit: crassum, non exiccatum. Vide naturam faui quasi galea ĩ capite est, propter formã ut sculi cui innascit. Deinde de superioribus pendet, & de superioribus prodit. Bona secundum Paulum galea spei salutis æternæ. Aspe quidem supernorũ, omnium actuũ caput & totius intentio uitæ inchoare dẽt & illi cohærere, ad hãc tendere, & hac se cõtra omnia tentamenta tueri. Si uideris hominem propter spem supernorũ in omni actu etiã aduerso casu repleri gaudio spiritus, qui super mel dulcis est quid hũc nisi fauũ credideris in cunctis cellulis melle redundantem? Quid cum hominem cernis capacem sensu, conuersatione cõpositum actuum, & vitæ æquabili cõmensuratione cohærentem sibi, talibus undique uascolis cõsertum, uacuis tamen, & ipsi quæ est reposita ĩ cẽlis, melleo exhaustis liquore, nũ quid aliud tibi quàm faui arẽtis siccitatem depingit? Duplicatum quidem incommodũ, si simul fuerit, & dissipatus, & dissolutione quadam desiccatus. Aliud tamen est si seruat speciem, ut mentiatur uirtutem: aliud si integritatis formam, & infundendę fauorẽ spe bona gratiæ refert, ut dono spiritualis dulcedinis receptacula apta nõ desint & idoneę cellulæ melli superno. Nos ter autem hic fauus, de quo loquimur, integer erat, & in ęterno liquore exuberans. Plenus erat cellularũ, hac illacque distillabat dulcedinem, sermonis diuini assiduus operatos fauos componebat. Boni faui, q̃ bus adhuc integris multorum quotidie indulcantur fauces. Molestum non sectabatur subtilitatem, quæ plus contentionis quàm instructionis ministrat materiam. Circa moralem operosus scientiam, cultissimis illam uerborum cellis committebat. Prudens erat eloquij mystici quod inter perfectos dispensabat, lactea in salutẽ, & consolationem paruulorũ exuberabat doctrina, cui tamen lætificantis, & inebriantis sermonis uinum sæpe latenter immiscuit. Ita est. Lac ipsius uini obtinebat uirtutẽ. Simplex eius institutio, & sermo lactens animũ auditoris in quẽdam inebriantẽ aliena tę mẽtis excessum furtim arripere consueuit. Vnde qui potabat iurè dicere poterat quia bibi uinũ cũ lacte. Imò in lacte nouerat ista temperatè miscere, & in altero vtrũ que largiri. Facili ad ędificãdum utebatur materia, sed uehementiam inebriantis gratię sentires in uerbis. Facilis, inerat ei intellectus, sed affectio uehemens. Dolendum quidem quòd tãti uiri subtracta est nobis copia, sed nihilominus gloriandum quòd talem de hortulis nostris fasciculum myrrhę ad cœlestẽ illum hortum præmiserimus. Illic ornamentum est, qui nobis hic fuerat adiumentum. Et si uacuata uidentur alueraria nostra, & corpus nudatus, multos tamen reliquit manipulos, de quibus

Psal. 62. b

2. Thess. 5. b

bus

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus potens est Deus per uirtutum incrementa creare fasciculos. Quod & in tota operatur Ecclesia, donec p successiones cõtinuas omniũ graduum dispensatione cõpleta spõsæ suæ iam perfectæ, & cõsummatę dicat: Veni in hortũ meũ soror mea sponsa: messui in myrrham meã cũ aroma tibus meis: comedi fauum cũ melle meo: bibi uinum meum cum lacte meo. Comedite amici: & bibite, & inebriamini charissimi. Quod quidẽ etsi in generali illa Ecclesiæ introductione in domini gaudiũ, quæ post resurrectionẽ fiet, perfectissimè speratur: quotidie tamen angelicos ciues ad cõgratulationis conuiuiũ inuitari credimus cum sancta quælibet anima (siue qualẽ supra meminimus, siue inferioris pfectionis & gratiæ) in paradisi amœnitatẽ transfertur in hortos semper uirẽtes, in locũ tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei. Hæc recolite, fratres, hæc recordamini, & effundite in uobis animas uestras. Ignita est hæc recordatio, & liquescere facit animam tuã, & in delectationes, & desideria effundi, cum tu subis in locum tabernaculi admirabilis, i uoce exultationis, & cõfessiõnis sonus epulantis, & domini inuitantis. Inuitantis est enim uox: Comedite amici, & bibite, inebriamini charissimi. Amici, inquit, & charissimi. Blanditiarum hęc sunt nomina, sed hę blanditię adulationem non sapiunt, officij, & dilectionis sunt plenæ. Ipsa non ad blandimenta prolata, inebriandi non carent effectu. Efficacia sũt ad demulcendos eorum, quibus fiunt affectus. Habent tamen inter se distinctionem, & aliquid amplius gratię præfert charissimi quam amici uocabulum. Vos, inquit apostolis Dominus, amici mei estis, si feceritis quę præcipio uobis. Iam nõ inquit, dicã uos seruos, sed amicos: quia omnia quę cũque audiui a patre meo nota feci uobis. Videte & hic quandam distantiam. Illic dicuntur amici & hic, sed differenter. Ibi quia faciunt, hic quia sciunt. Ibi non propter ministrationem, sed propter mysteriũ. Ibi comedunt, & hic bibunt. Vtrique amici, non dum tamen charissimi. Charissimi in potationem cedit ebrietas, ipsa nominis sui forma superabundantiam quandam latenter insinuat, & significat plenitudinẽ charitatis. Charissimus ẽ, q. charitate plenissimus est. Charissimus est, qui charitate infusus, & ibutus est, cuius medullæ, & ossa, & omnia intetiora charitatis liquore rigantur. Nec quia charissimus est inebriatur, etsi inde charissimus est quia inebriatur. Denique quid aliud est inebriari, nisi charitatis perfectissimè delectatione repleri? Aut si fortè distinguere uolumus, ut sint charissimi plenissimè diligẽtes, inebriati perfectissimè delectati. Comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi. Amici sunt qui uel agunt, uel audiunt charissimi qui adhęrẽt. Amici agunt pro eo, & audiunt ab eo, charissimi inebriantur eo. Amici sunt, quibus nota fecit quæ audiuit a patre. Charissimi, quibus plenã ipsius patris infudit notitiã. Ibi multa docentur, hic diligitur unum. In charissimis non est operum, uel doctrinæ distensio, sed diffusio sola & summa amoris diuini uoluptas. Comedite amici. Iam non dicitur: Edent pauperes, & saturabũtur, sed comedite amici, & inebriamini. Quomodo pauperes, qui inebriãtur ab ubertate domos domini? Quomodo pauperes ubi ubertas? Comedite amici, & bibite & inebriamini charissimi. Amici, uos & charissimi mihi: amici propter delectationem spiritualem, charissimi propter sponsalem. Inebriamini carissimi. Intro duxi uos in cellam uinariam, ut ordinarem in uobis charitatem. Nec est charitas ordinata nisi cum mẽs uestra fuerit uehemẽtia charitatis inebriata. Non est ordinata, nisi cum omnibus alijs fuerit affectibus superordinata. Bonus ordo, supereminẽtia amoris, superminens amor charissimos efficit. Charissimi sũt i q. bus nihil est uel charitate uacuũ uel alij negocio uacans. Ordo plenus est cũ de charis in charissimorum gradus trãsit. Ordo plenus est cum charitatis cumulo nihil adijci potest. Comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi. Omnes ibi amici & omnes charissimi. Omnes potantur, & omnes inebriantur. Nõ sic autem in hac conualle lachrymarum, non sic: sed multi amici, pauci charissimi: multi potantur, non inebriantur omnes. Et qui inebriantur, iterum temperantes fiunt. Ad horam mente excedunt, & ad sobrietatem solitã denuo redeunt. Soporantur, & excitãtur, somnolenti fiunt, & post paululum iterũ uigilant. Ideo sequitur: Ego dormio, & cor meum uigilat. Hæ tamen uigiliæ non uidẽtur dormitioni succedere, sed ipsam comitari. Præstet nobis dominus Iesus quæ sẽper hæc sunt dicenda uigilãter intelligere, & uobis audire. Qui uiuit, & regnat Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Cant.5.a

Ibidem.

H

Ioan.15.

I

Cant.5.a

K

Sermo. XLII.

EGo dormio, & cor meum uigilat. Post hesternum capitulum, qua rationis consequentia talis responsionis sermo infertur? Tũc erat generalis inuitatio, hæc est responsio quasi singularis. Ibi plures inuitantur hic vnus respondet. Ibi dicitur: Inebriamini charissimi, hic quæ charissima est, quę spõsa est, dormire se refert. Ego dormio. Quid mirum si ad communem inuitationem responsum redditur singulare? Multi charissimi, sed omnium est cor unum, & anima vna. Vna est, inquit, columba mea. Amor unit, & amor inebriat. Vides quàm iustè fit omnium unica responsio, quos in ecclesia charitatis uehementis liquor infundit? Vere uehemens uirtus amoris, inebrians & abalienans. Vultis audire quomodo charitas abalienet animum, quẽ inebriat? Ego, inquit, dormio, ac iudicat dilecto: Tu me ad ebrietatem uocas, & ego tota huic muneri uaco. Ego dormio, & cor meum uigilat. Ab alijs dormio, & quiesco negocijs: ideo cor meum liberius uigilat ad sectandam hanc ebrietatem, & unum potandũ. Ordo mirabilis. De ebrietate dormitio, & de dormitione uigiliæ. Ille dicit: Inebriamini. Et illa dicit: Ego dormio. Bonus sopor mentis excessus, & alienatio ab affectibus carnis, & (si id etiam dicitur) a sensibus corporis. Tunc magis uidet, & inuigilat amor spiritualis, cum cõsopitur penitus omnis passio, & affectus animalis. Et dormitio, & inebriatio utraq; alienationis uicem præfert. Et quiddã in hoc ipso adinuicẽ tenẽt cõmune, quod mentẽ tã hęc quàm illa sibi arripit, & penes se manere nõ sinit. Vtraq; statum pristinum ipsi animę (ut sic dicam) furat, & nouos informat affectus. Ego dormio, & cor meũ uigilat. Dormiunt alij somnum suũ, & delectatio eorũ in ptopria uoluntate quiescit. A talibus ego dormio, & uigilat cor meũ tibi. Ab increpatione tua domine dormiũt alij, ego ab increpulatione. Dura hæc increpatio satis, quando dissimulãdo sic hominem permittis desidiæ, sicut est magna increpatio discretionis signum. Ab hac increpatione dormit, qui ex dissimulatione diuina, somnolentę securitati se tradens, dissimulantis patientiam non attendi parturite impœnitentis repulsam. Patientis longanimitas, & interim nõ percutiens in uerecundis mentibus uim habet, & eadem domini tolerantia, quæ mentes honestas facit solicitas, duras ipsa reddit securas. Ego, inquit, dormio, & cor meũ uigilat. Dormio nõ increpata, sed increpulata a uino ad quod uocas charissimos tibi. Crapula ebrietatis tuę mundo me tollit, & tibi tradit, soporat, & excitat, secularium obliuisci me facit, & tui non sinit. Ego dormio, dormi mecum, iuxta illud quod ipse in Salomone dixisti: Si dormierint duo simul, fouebuntur mutuò; sic fiet, ut ex dilecti præsentia ob uehementiam amoris cor meum uigilet amplius. Cor meum uigilat, cum tuus amor in eo amplius uiget. Ego dormio. Dormio propter amici requiem, propter raptum inuigilo. In somno dulci quietis meæ, solicitudo uigilãtis te uigilantius somniat. Dulcis somnus, & dulce somnium nescire alia, solum te scire. Vacare tibi, & te uidere sicut hic datur p somnium (ut sic dicam) & umbram, & ænigma. Bona crapula copia uacationis, & uisionis istius. Visio ista habet aliquid somnio simile, eo quòd nõ humano arbitrio, & industria fiat, nõ ex inuestigatione nostra sed ex uisitione oriẽtis ex alto. Paulus quasi dormit cum mundo moritur: quasi uigilat cum uiuit Christo. Dormiat utinam, fratres, anima mea dormitatione ista, & fiant uigiliæ meæ talium similes. Vtinam fuges sint, nõ interpolentur. Nunc autem uersa uice ego uigilo, cor meum dormit, domit spiritus, caro uigilat: etsi caro dormit, non tamẽ statim spiritus uigilat. Indulgetur animo requies, nondũ tamen ab illa gloriosa ebrietate sorbetur, & rapitur. Dormit tentamẽtis, nõdũ tamen excitatur illis inebriantibus blãdimentis: & quamuis frequẽter gustẽt: rediuiua tamen nouitate animam, quã inebriant, excitant.

L

Psal.75.a

M

Ecc.4.c

A

Iurè uigiles dicti sunt, qui nunquam uinum illud inebrians digerunt: qui semper madent æternę delectationis ubertate. Tales in Danielis libro uigiles legis. Bene uigiles, in q bus nihil est quod sopportatione indigeat, sed totum inuigilat Deo. Bene uigiles, quorum non interpolantur uigiliæ. Nullus in eis animalis affectus sentitur quẽ deceat cõsopiri, ut expeditiores sint cordis

1.Pet.5.b uigiliæ. Sunt quædam uigiliæ solicitudinũ repleræ molestia, de quibus Petrus: Sobrii estote, & uigilate, quia aduersarius uester
1.Cor.16.c diabolus, tanquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret. Et Paulus inquit: Vigilate & state in fide. Sed ille uigiliæ nihilominus solicitudine nõ carent quibus Ecclesiæ uexantur doctores, sicut euangelici illi
Luc.12.b pastores vigilantes, & custodientes vigilies noctis super gregem suum. Vigiliæ istæ quadam torquentur molestia ob imminẽtis mali cautelam. Vigiliæ sponsæ dormientis non continent mali cautionem, sed copiam boni. Præoccupatæ enim menti uehemens amor auiditatis inexplerę uigilias inducit. Vigiliæ quædam sunt, uel desideriũ optatæ presentiæ, uel delectatio iã adeptę. Vigiliæ bonæ uigens, & non somnolenta deuotio, siue in copia dilecti presentis, siue in concupiscentia absentis. Hæc nec uigilat, nec uiget nisi inquieta, & quantum ad seculi, uel studia, uel desideria consopita
Iob 33.b mente. Ideo dicit: Ego dormio, & cor meũ
B uigilat. Et in Iob legitur, quod in uisione nocturna cum sopor irruit super homines, & dormiunt in lecto, tunc aperit Deus aures, tunc loquitur, tunc pulsat: ideo hic sequitur: Vox dilecti pulsantis: Aperi mihi
Cant 5.a surore uigilat nesciens qua hora uenit dilectus eius. Quasi continuæ sunt uigilię sponsę, & uox dilecti. Cor, inquit, meum uigilat: & statim adiecit uox dilecti pulsantis: Aperi mihi. Cor meum uigilat, & dilectus meus non dormit. Vox eius pulsat, & dicit: Aperi mihi. Cor meum uigilat, & ipse statim auolat, & auditur uox eius. Vox inquit, dilecti. Hęc mihi uox nota est, hæc mihi grata, ad alias absurdesco uoces, ad hanc expergefacta sum, statim cũ insonuit in auribus meis, exultaui præ gaudio. Multę uoces obstrepere solent, & falsas insusurrare blanditias, sed non sicut uox dilecti. Magna fratres prudentia sponsę, & discretione spirituum pollens, quæ sic destinguere nouit inter uersutias dęmonum, & blanditias ueras dilecti. Vox, inquit, dilecti pulsantis. Quare talis uox, qualis esu? Nunquid philosophorum? Nunquid hæreticorum? Num legis? Num prophetarum? ualida uox eius est, stultam fecit huius mundi sapientiam. Lex & prophetę nihil ad perfectum adduxerunt, uox Iesu consummationis summam complecti
1.Cor.16.c tur, uox eius, consummationis præcepta continet, uox eius mouet affectus. Vox, inquit pulsantis. Pulsat enim & penetrat efficax, instat ancipitis gladii, leniter illabitur, & C
blãdè persuadet, quod nulla potuit alia doctrina obtinere. Non altus sermo, sed alta mysteria. Humilitatem conscientiæ, morum contemperantiã, obtemperantiã obedientiæ carnis munditiam, contemptũ mundi, cõupiscentiam æternorum, diuinitatis notitiam, quæ unquam disputatio, quæ districtio tantam, aut sermone tradidit, aut inspirando persuasit? Resurgendi gratiam, impassibilitatem resurgentium, ęternitatem uitę, maiestatis reuelationem, hac docẽte spirare didicimus, & suspirare: Notos in Iudea Deus, in Israel magnum nomen eius. Nunquid tantum? Nunquid psal.75.a
tam expressum. Nunquid tam impressum? Nunquid tam sparsum In Israel magnum nomen eius, sed non eatenus magnũ uel euidenti doctrina, uel uehementi deuotione, uel numerosa populositate credentiũ. Hebr.1.a
Olim loquens Deus patribus in prophetis nouissime diebus istis locutus est nobis in filio. Ideo uox ualida, uox uirtutis, uox dilecti. Sed Iudæorum cõuale scere nequiit in auribus: audiuit gentilitas, & cõfessa est, & non negauit, dicens. Vox dilecti pulsantis. Vtrunque agnosco esse dilecti, uocẽ & pulsum uerbum, & uirtutem. Vtroque mihi gratus dilectus meus, utroque me demulceat, & mouet uoce, & pulsu, & (ut sic dicam) cantico, & psalmo. Bene pulsat, & quasi tympanizat, qui uerbi & operis concordem mouet symphoniam. Tympanum puta Iesum, accede, tange, discuto, pulsa moreș, opera, uerba uitam. Omnes meæ chordę extentę, & sonorę sunt, tuctæ melodiam dulcer resultant. Iesus ipse pulsat seipsum.

Nemo, inquit, tollit animã meam, sed D
Ioã.10.b ego pono eam, & iterum sumo eam, & potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterum sumendi eam. Vide quid tibi sonet ista positio, sumptio, & utriusque potestas, quid ipsa pulsandi causa. Nonne & ipsa maximè ad cor nostrum pulsat, & excitat, ut nos uelut cithara quędam effecti, sic sonanti cõsonate nitamur? Vox dilecti pulsantis. Bene dilecti, inquit, quasi ex dilectione sola, & gratia loquentis, & pulsantis: Aperi mihi, quia caput meum plenum est rore, & Cantic.5.a
cincinni mei guttis noctium. Refrigescet in

in Iudæa charitas, iam transmigratio fit iusta Scripturã, ad gentes. Illi missum est uerbum salutis, sed repulit illud, in dignam se indicans æternæ uitæ. Exclusus sum ab ea, tu aperi mihi, quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium. Caput Christi Deus. De Deo patre gloriãtur Iudęi, eius se iactauit habere notitiã, filiũ reprobant, & blasphemant, ut aperi mihi. Caput meum plenum est rore. Non tales desiderat, non sitit, sed magis fastidit, ideo plenum est. Plenum est rore, eo quòd sẽsu leues sint, rationis carentes pondere, non habẽtes aliquod in assertione momentũ. Ratione leues, obstinatione graues. Quasi ros, & guttæ inefficaces, & pertinaces. Et cincinni mei guttis noctiũ, quę gelidę sunt & tenebrosæ. Nam est quidam ros, qui noctis non est. Ros tuus (ait Esaias Deo) ros
Esa.29.d lucis. Et cincinni mei guttis noctium. Figuris adhæserunt, scientes litteraturã, nescięF tes sensum spiritualem. De unus scientia Dei, de figurali legis obseruatione Iudæi gloriantur, mysterium inficiãtes trinitatis & prefigurationis ueritatem, de superfluis & emortuis signis se iactant. Molesti sunt mihi, discipulos meos premunt, qui sũt ue lut quoddam capitis mei ornamentum, & decus, ideo fugio, aperi mihi. Quidam hæretici Christi diuinitatem ad quam, nec fide uolũt, nec ratione possũt attingere, conantur extinguere. Subtilia, consona literarum testimonia, & quæ diuina nituntur auctoritate, quasi quosdam cincinnos capitis (non cohærentibus disputationum suarum argutijs, & uelut quibusdam rotis instar minutijs) inficiunr, corrumpunt, opprimunt. Hi quoque notitiam Dei præsumentes, & spiritualium subtilitatẽ sensuũ quasi in ipso Dei capite, & capillis superbè locatis, rori conferuntur, & guttis noctiũ ut intelligas eos minutos, gelidos, fluidos, & non cohærentes sibi. Sed & si quidam uideris eos sanam quasi caput ipsũ tenere fidẽ, superficie tenus communicare subtili uigere sensu: gelida tamen est propter malam conscientiam, & propter hypocrisim obscura, & propter uelocem trãsitum fluida. Gaudium enim hypocritæ instar
Iob.20.a puncti. Hunc et lem Iesus foris esse iudicat opperimentum, & quasi grauem sibi refugit. Huiusmodi non tam ambulant, quàm uoltitant in magnis, & mirabilibus super se, superba elatione pendulo uagi in aere. Ambitiosa quidem negociatione perambulant in tenebris. De religione lucrum uenantes spiritualem se simulãtes habere doctrinã, studium, instar roris eloquium, incerta, & occulta, & quasi nocturna nosse mysteria sapientiæ Dei, sanctitatis tenere caput, & culmen, & in ipso Christi hærere uertice, eminendi magis, quam intradi studium gerunt. Istos molestę ferens, & fugitans Iesus, dicit: Aperi mihi soro mea. Quæ intus es, quæ non uagaris foris, quæ nõ in sublimibus uolitas, Cant. 5.a
quæ non uis tam eminere foris, quam intus te tenere, aperi mihi. Aperi mihi. Non quæris nisi me. Tota es mea. Tota mea, & multiplici iure mea. Quare multiplici? Audi quàm multiplici: Soror mea, proxima mea, columba mea, immaculata mea. Soror mea in assumpta carne cognata. Proxima mea, quia de latere cum in cruce dormiret, de secundo Adam Eua noua est creata, ut non iam sint duo, sed una caro. Ibi est cognatio naturalis, hic & coniunctio personali. Ibi soror, hic sponsa. Columba mea, sed spiritus per gratiam. Immaculata mea per remissionem, & disciplinam. In carne soror, in sacramentis spõsa. In spiritu simplex, immaculata in sanctitate. In his omnibus mea, aperi mihi. Age quod agis, aperi mihi. Tibi intus sum, sed aperi mihi in illis, ĩ quibus adhuc foris commoror. Aperi illis, inuita, introduc in locum tabernaculi admirabilis. Pulsa, ut aperiatur tibi ostium magnum, & euidens (sicut Paulus dicit) ut pateat introitus persuasionibus tuis ad affectus eorum. Pe 2.Cor.16.b
netra ad illos, ut ad te post introducas. Exi G
ad illos, ut intrent ad te, qui foris cõgelato frigescunt affectu. Exitus tui damna aliorum introductione redime. Quid dicis? Exui me tunica mea, quomodo induar illa? Quid dicis? Laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? Exuisti te tunica tua, tunica carnalis curę, tunica certè molesta, & forte polluta. Tunica tua te exuisti, mea induere. Zelus domus meæ comedit te: ideo iuxta Esaiam, induere pallo zeli. Insta Esa.56.b
arge, prędica, obsecra, opportune, impor 2.li.4.a
tunè. Non est pedet polluere, hac incedere uia. Si quis adhęsit puluis, excutias illum de pedibus tuis. Non pollutos, sed pulchros commendat Esaias pedes cum dicit: Esaiæ.52
Quàm pulchri super montes pedes annun b
ciantium pacem, annũciantium bona Ne

Universidad de Deusto
Biblioteca

cunctéris, operum meorũ exempla te moueant. Tangat manus, si pigritaris ad uerbum. Zelotes ego sum, tu quoque pro me zelare. Ocium te pone paululum, meis implicare negocijs. Omnis militans Deo, istis cum iubetur, se implicet oportet negocijs. Cum diues essem, pro omnibus pauper factus sum. Aequalis Deo, exinaniui meipsum, ministrandi formam accipiens. Pro omnibus mortuus sum, ut qui uiuunt, iam sibi non uiuant, sed mihi. Attentis talibus in dilecto sponsa, & his motæ exemplis ad emuladum, sic ait: Dilectus meus misit manum suam per foramen, & ad tactum eius intremuit uenter meus. Per arctũ pau- Cant. 5. b pertatis, persecutionis, & mortis foramen H operum suorum ad me intromisit exẽpla. Hæc me tangunt hæc me mouẽt. Nota tremorem uẽtris, audi denique motionis effectum. Sequitur enim: Surrexi, ut aperirẽ dilecto meo. Audite, & intelligite qui præpropere satis, & pterue nimis ad Ecclesiæ properatis honores: Sponsa enim, ad quã Cantici huius blandimenta cantantur, morose, & cunctanter accidit, etiam postquã se sororem, proximam columbam, immaculatam audiuit uocari. Cõtemplare si hęc in te sint: & si sint, uerere ne perdas. Si non sunt, magis uerere ne non accipias. Attende post quos & inuitationes & commẽdationes sic dicit: Surrexi ut aperirem dilecto meo. Et tibi uanum sit surgere antequam uoceris, qui delectationis illius sanctę panem manducas, & bibis uinũ de quo supra dicitur: Comedite, micimei, & bibite, & inebriamini charissimi. Vanum, Ibidem. imo uerendum sit tibi nisi cũ inuitata sis, surgere, cum dormis somnum dulcem, do nec dilectus aperiat. Aperi mihi: non ambitionis, nõ auaritiæ, nõ inquietudinis, nõ elationis uox moueat animum, non demulceat blandimento fallaci. Istæ tibi ignotę sint uoces, non tibi istæ opus bonum suadeant: si tamen ante dilecti tui uocem assurgere. Qui uiuit, & regnat, & cæte ra.

Sermo XLIII.

SVperiore sermone hunc locum ita discussimus, ut diceremus Iesum sponsæ suæ imploraſſe solatia aduersus molestias eorum, qui fidei nostræ synceritatem humanæ, & perfidæ doctrinæ corruptela tẽtant inficere, & subtilium persuasionũ immadidare rore nocturno, quem princeps tenebrarũ, princeps acris huius latenter, & leniter instillat. Nam & alio Scripturæ loco quęritur quod aquæ inundauerũt super caput suum. Heri ergo inductus est a nobis Dominus Iesus molestias fugiens: hodie inducetur gaudia ferens. Heri inductus est solatia implorans: hodie secum solatia portans. Heri plenus iniurijs, hodie gratijs. Illa interpretatio raras respicit, ista refertur ad plures. Non omnes ad prædicationis opus uel idoneæ sunt, uel delegate. Nõ enim corruptelas fidei repellere uel sufficiunt, uel huic muneri præciuntur. Non possũt omnes esse matres, & spõsæ, omnes possunt sorores, & sponsæ. Non omnes possunt partus sustinere iniuriã omnes debent amplexus gratiam. Fuerat secũdum hesternã iterpretationẽ roris illius nocturni liquor molestus, hodiernus iste sit gratus. Ibi loquitur Iesus querelas deponens, hic loquitur blãditias suggerens. Ibi fugit infestos, hic solũ ad sponsam festinat. Aperi mihi soror mea, proxima mea. Discipri- Cant. 5. a nã hic attẽde custodię, ubi ianua passim nõ patet. Quis illuc intrabit ad arbitrium, ubi Iesus siue iterpellatione nõ intrat, nec nisi cum fuerit audita, & mota uox eius? K O me fœlicem si de mea dici anima queat. Porta hæc clausa est, & per eam nec furtim nec fortuito indisciplinatus affectus imittitur. Soli principi patet sponam ori meo custodiam, ut soli principi pateat cum assistit ad illud. Aperi mihi portam iustitię: & ingressus in eam conuiuabor tecũ, comedam in ea, & bibam, & inebriabor, deniq; & ego inebriabo te guttis meis. Non accedo sterilis, sed madens uauiter illãbẽte rore gratiarum. Aperi mihi. Intus iam tibi sum nunc, sed aperi mihi, ut amplius intrem. Aperi mihi. Iam quasi nouus accedo, & recenti rorans affectu. Vt ros tibi fluet eloquium meum, cũ deitatis meę tibi instillabo arcana. Caput meum rore abundat & con-

& contemplatio diuinæ in me naturæ, subtiles, & fœcundos parturit sensus. Quid circa humanitatis mysteria solum moraris? Quid tandiu solus ad pedes resides? Surge accende ad caput, illi aperi. Aperi mihi in hoc, quia caput meum plenum est rore. Humanitas gratiam cõparat, diuinitas cõfert humanitas impetrat, diuinitas infundit amorem. Caput meum plenum est. Ipsum est ros, ipse illabitur animæ, & eius medullas itrigat. Vsque ad aliquid ingressum aperi mihi, ut pertingam ad intima, ut diuinitatis meæ dulcis notitia influat, & ificiat totum, quod est in interioribus tuis. Aperi mihi, ut diuinitatis meæ subtilis ros cordis tui terram infundat, & inebriet eam. Et reuera sic est fratres. Vbi in materia maior est gloria, ibi in meditatione maior est L gratia. Quod plus habet excellentiæ, plus sibi exigit reuerentiæ, plus refundit & gratiæ. Quod quidam naturæ suæ merito progat, perceptio eius oblectationis plus erogat. Plus omnibus placet, quod omnibus præstat. Singulari materię peculiaris debetur cernendi modus. Non est humani iuris: non est.n. moris humani. Quietæ, & perui gili donatur menti, non tamen ad uotum, sed cum ipse uult, & dicit: Aperi mihi, nisi quodam blãdimento affectum illicere, mouere concupiscentiam, ut mens ex parte tacta tantę lucis coruſco, ad plenioręperceptionem se prestet purgatam? Sic lux quasi oculo dicit aperi mihi: quæ ex modica perceptione ad maius participium sui quãdam auiditatem prægenerat. Aperi mihi soror mea. Quid est, Iesu bone, quod Apoc. 3. rogas aperiri? Tu ipse habes clauẽ Dauid. Aperis, & nemo claudit. Apparatio tua, apertio est. Appare, & nemo tibi claudit. Cui ex minima parte maiestatis tuæ cœpit gloria scintillare, animum ad se subito conuertit, & rapit. Non sinit sibi claudi dum ipsa coruſcat. Cor quod penetras, aperis tibi. Apertum tenes, dum te subtrahis. Et forte utraque necessaria est, & cognatæ sunt sibi apertio sponsi, & apertio sponsæ. Apertio sponsi, apparitio eius apertio sponsæ, apparatus eius, & coaptatio ad tã dulces vsus. Cant. 5. a Caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium. Caput plenum est, & M eo madent, qui adhærent illi. Delectabilis est Deus in se, & delectabilis in sanctis suis, qui de ipso per gratiam oriuntur, & ordinatione sua quasi quidã distincti cincinni perseuerant in eo. Pulchra utraque contẽplatio, vel essentio eius, vel gratiarum, quę procedunt de ea. Diuisiones enim gratiarum sunt, ac si quædam distinctio cincinno- 1. Co. 12. a rum. Inuisibilia enim ipsis quædam præferre distinctionem uidentur, ad nostræ tamen capacitatis mensuram. Nam distinctis signis, & sermonibus aliud significare conantibus, quæ in ipso sunt unum quasi plura, & varia innotescunt nobis. Quædam ad solam eius magnitudinem respiciunt: unum hoc cincinnum pura. Quædam ad solam potentiam, sic & quæ ad sapientiam, quę ad bonitatem, quæ ad prędestinationem, ad prouidẽtiam, ad gratiam, ad indulgentiam, consilium, cogitationes Dei, generaliter, quæ una significationis complectitur ratio, & quasi ad unam pertinent, pro uno cincinno interpretare: quæ ad aliam, pro alio crede. Inuisibilia ipsius, ait Apostolus, per ea quę facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoq; eius diuinitas. Illa plurali protulit; hanc singulari intellectu. Hanc ergo velut caput accipe: illa uelut cincinnos. Nam diuinitas in se una simplex est, secundum effectum autem in subiectis, & effigiem particulariter impressam subiectis, uariæ significationis recipit numerũ: ideo essentialia nomina mutuo de se dici possunt, sic non autem denbminata. Essentia Dei scientia eius est cum conuersionis ueritate, & substantiæ A identitate: nõ tamen cum verum est Deum nosse aliquid, & sequenter uerum erit illum id est. Sic & potentia cum uoluntate in Deo unum idemque essentialiter est, denominata uero ab his non se mutuo cõsequuntur. Denominationes enim istæ cum aliquem circa creaturas effectum continent, cognatam ab illis multitudinẽ trahunt, in se nequeunt commutari. Mira identitas, & mira diuersitas, utraque inexplicabilis, utraque admirationis est plena, deuotionis, reuerentię occultissimas, & efficacissimas causas continens. Accede sponsa ad hoc caput dilecti, & concinnos eius stringe rorantes crines, multum inde dulcissimi liquoris elicies. Pleni sunt guttis noctis, guttis occultis, guttis non ignota dulcedine refrigerantibus. Erit quando guttæ tales expressæ frequentius integri fluminis efficient impetum. Bonus quidẽ, qui desiderium æstuantis amoris refrigerat. Siue supradictis modis caput cincin-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nos que intelligas, siue in capite illã deitatis nudam notitiam, quæ est facie ad faciẽ cincinnos autem illam, quæ per speculum fit, & in uelamento ænigmatis, in utroque refrigerii uberem rorem reperies: ideo forte capiti ros simpliciter assignat, guttæ nerò cũ adiectione noctis cincinnis atribuuntur, quod & uisio, quæ per speculum fit, & ænigma, nocturnæ quiddam habet qualitatis, minus fulgens, & minus feruens.

Aemulare sancta anima sponsum, caput & capilli deuotionis rore madescant. Caput intentionis, cincinni cogitationis. Ad modum madentium capillorum strictæ sint, pingues sint, continentiæ extenuatæ disciplina, continuationis perseuerantia protẽtę, exultationis specie pingues, ne ad modicum tenebroso, & gelido malitiæ, & nequitiæ rore inficiantur, quem princeps aeris huius leuiter, & latenter aspergit. Caue fallaces infectiones eius, sponsi tui illum cœlestem se mentitur habere rorem. Claude illi: & si dicat, aperi mihi soror mea, nullam tibi cum eo cognationem esse respondе. Quæ illi cognata est, immaculata non est. Praua cognatio, quam contagio sequitur. Christus cum iam sororem dicit, immaculatam subiungit. Ausculta quãdo dicere possis. Vox dilecti pulsantis.

Cant. 5. a Hostis primo aggressu timidè agit. Tentantis modo deprehẽdi timens: palpat, nõ pulsat. Dilectus tuus innotescere uolens

Ibidem. pulsat audenter. Aperi mihi, quia caput meum, inquit, plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium. Ac si dicat: Aperi mihi, quia rore gratiæ refertus illabor. Aperi mihi, aptam te præpara tantæ præsentię. Tunc illa: Exui me tunica, quomodo induas illa: Laui pedes meos, quomodo inquinabo eos? Tu dicis, aperi mihi. Ecce aperui, parata sum, & domestici turbari de nuo curis refugio. Nolo quàm semel exui, reindui tunica. Quomodo induar ea? Quomodo? Nullo modo. Non acquiesco, non possum, non ægrè indutionis uerbum audire. Laneam exui, uestita subtilibus. Noui quàm laboriosè sint partes Marthæ, quam onerosa operta sit tunica, quomodo circa frequens discurrendo ministerium inquinatos oportet illum affectuum pedes habere, & operum gressus. Non possum de Maria in Martham degenerare. Optimam partem elegi, apertum & paratum efficere cor meum ad aduentum dilecti. Non uidetur in partibus Marthæ, passus molestias, qui semel ad illas iterum reuerti festinat. Nuda ab omni materi mũdi, & sine impedimento uelaminis liberã, & quasi reuelata facie gloriam cõtemplatura dilecti, surgam ut aperiam ei. Via hæc uia pulchra est, nõ potest per eam pes pollutus incedere, nec pullui in ea. Breuis uia nam dilectus stat ad ostium uociferans, & pulsans, quasi moræ impatiens. Pulsat ad ostium, explorat aditus, & ardentius diligens properantem prænenit me. Manum suam misit per foramen, & ad tactũ eius uenter meus intremit. Quod sibi uult Cant. 5. b hoc loco quod sponsa, quæ clauserat ostiũ cubilis sui, nõ hoc quoque obturauit foramen, ne ad illam quid ingrederetur incautè? In cæteris cautius agens, cur hic locum negligẽtiæ reliquit? An fortè hoc in se minus ipsa nouit foramen? Quis enim in se omnia potest nosse foramina, omnes aditus, omnes aptitudines, nisi ille qui, sicut in Ezechiele legitur) in lapide precioso foramina præparauit? Ipse foramina ubi uult parat, quia ubi uult spirat. Ipse manum mittit per foramẽ: per aptum aditum, inspirationis occultæ uirtutem. Per foramen, inquit, idest per aptum, per abditũ per arctũ ingressum. Arctus enim ingressus satis, ubi manum tantum immittit Iesus, eius D respectu quem per ostii apertionẽ sibi fieri petit. Non moueretur ille uenter, sponsæ, non surgeret, non aperiter dilecto, nisi ipse prior inspirationis suæ manum immisisset occultam, Occulta ratio uocationis primæ latens causa, & nondum latus ingressus. Dilatatur autem, cum præoperanti sponso anima cooperatur, conatur assurgit, & aperit. Prima solius Dei manus agnoscitur, secunda Dei simul, & hominis. Et cum magis Dei sit propter munus, sõli tamen homini deputatur ad meritum.

Arcta est etiam, & quasi per foramen concepta cognitio Dei, ea quæ per operũ eius contemplationẽ percipitur, & quasi tactus manus, non uisio uultus eius. Aduerte trinum contemplãdi modum in capite, in ciconis, in manu. In capite naturam, in cincinnis figuram, in manu facturam. De hoc ultimo sic ait: Delectasti me Domine in factura tua, & in operibus manuũ tuarum exultabo. Possumus etiam sic illa nocare, essentiam, signa, opera. Diuinæ illius naturæ notitiam, signa per quandam

dam in suo genere similitudinẽ depromũt, opera probant. Signa, ut sic dicam, exprimunt, & opera astruunt. Vltimus hic contemplationis modus, simplicium est, secundus eruditorum, primus purissimorum. Veruntamen, sicut iam diximus, immissio manus per foramen, immissionem illam latentem, & occultam significat inspirationis, quam diuinæ uirtus tactus operator. Hic etiam est aduertere tria quę iam in sponsa.

F Quæ tria? Primo quòd tremit, secundò, q surgit, tertiò quòd aperit. Primum fit quidem in ipsa, sed non ab ipsa. Duo sequẽtia sic fiunt in ipsa, quòd etiam ab ipsa. In primo præ occupatur, in secundo conatur, in tertio captat. Dum tremit, nil in ipsa agit, sed magis patitur. Cum surgit, & aperit, ppriæ aliquid industrię adhibet. Tremit, cũ motum occultum inspirationis sanctæ dulciter. Assurgit, cum consentit, & sequitur quo illa ducit. Aperit, cum huic totã se operi mens indulget, & reddit capacem. Veruntamẽ quãto magis se huic uisui aperit, tanto eximia affectione, & uehementia in se deperit. Memor fui, inquit, Dei, Psal. 76. a & delectatus sum, & exercitatus sum, & defecit spiritus meus. Memoriam uentri, tremori delectationem, exercitationem surrectioni confert, & aptat. Nam quod dicit, deficit spiritus meus, ad istud spectat, quod Cant. 5. b hoc sequitur in loco: Pessulum ostii mei aperui dilecto, & ipse declinauit. Tunc declinat, cum tu deficis ferre non ualens. Cũ tu afficeris uehemẽtius, tũc ipse citius auolat. Quanto affectuosius captas dilecti amplexus, & quasi aperto corde totũ absorbere, & deglutire conatis, tãto uelocius declinat labilis præsentia dilecti tui. Sed iã redeamus ad seriem literæ. Surrexi, ut aperirem dilecto. Manus meæ distillauerunt myrrham: digiti mei pleni myrrha probatissima. Quid est, quod de apertione locutura præmittit de manibus? An forte suggerere uoluit, q bus te manibus oporF teat aperire dilecto tuo, quibus operũ meritis contemplandæ ueritati aditum prępararet? Bene quidem myrrhatæ manus, quæ carnis mortificationẽ operãtur, quia fluxũ eius compescunt stringũt, ut latius influat oblectatio uerbi. An nõ uelut quosdã myrrhę stillas cẽses opera regularis cõuersationis, quæ uicissim sibi succedentia mentem ungunt, & carnẽ stringunt: Vigilię, ieiunia castigatus, & parcus uictus, asper pãnis, & panis ater, plagę uirgarũ uolũtariæ susceptæ, in matutinis psalmodiæ uociferatio, & silẽs oratio, utraq; in spiritu cordis uehementi: sed hæc tanto uehementior, quãto corporalis spũs minus est continens: quidni distillant nobis dum uicissim succedunt sibi? Iurè conferuntur myrrhæ, quia carni amaritudinem uexationis inferũt, & deuotionis uelut unguento mitigant animum. Et ut discretionẽ adesse intelligas, & obsequium rationale: digiti, inquit, mei pleni myrrha probatissima. Manus opera sũt, discretio digiti. Myrrha tam actio carnis, quã unguentaria exhilaratio cordis. Hæc myrrha probata est, nam est quędam myrrha, quæ reprobata est. Cum videris quorundã pueriliũ hominum digitos prohibita passim signa distillare, agilem manũ undique petulantis, uel puersi affectus indicia spargere, ut arbitror, indisciplinatæ cõuersationis amaritudinẽ: quasi reprobam myrrhã istum fundere non negabis. Probatissima verò myrrha est, quę in multis argumẽtis exercitij regularis ẽ reperta laudabilis. Et regularis exercitatio, & hostili uexatio u- E traq; probabilis est, cũ patientiæ uirtus sex uata ĩtegritate sua, amaritudine nimia nõ corrũpitur ac degenerat. Recole tempora, quibus iuuencula adhuc ecclesia ad aures pulsauit gentilium, ut dilecto suo Christo ad corda ipsorum ostium aperiretur, pateret aditus: quàm ĩnumeros desudauit agones, quãta confecit martyria, quàm continuis est uexata supplicijs? Verè digiti eius pleni myrrha probatissima, eo quòd omnimodarum passionũ argumentis honestata est uirtus eius in laboribus suis. Cum huiusmodi manibus sat agite, fratres, aperire uerbo, speculationis dulcedini aditũ præparare. Bonorum actuum meritis, mentis uestræ recessus Christo uberius referabitis. Videte si laboris, & fatigationis uestræ myrrha multis est experimẽtis reperta laudabilis, sicut aurum quod per ignem probatur. Digiti mei, inquit, pleni myrrha probatissima. Discretionis significatur subtilitas, & unctionis libertas. Et digitos enim dicit, & plenos. Distillant, & pleni sunt. Vicissitudinem habẽt, non cuacationem. Interpolantur ieiunia refectione, labores requie, vigilię somno. Vicissitudo refectionẽ affert, non defectum. Digi, inquit, mei pleni myrrha probatissima. Contemplationis optas delicias, sponsi amplexi bus ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

ocio perfrui, illum solum cordis tui cõtinere secreto? noli ad aperiendum vacuis, noli aridis occurrere manibus. Actio contẽplationem præcurrit. Quanto magis myrrha cõtinentię, & afflictionis mortificaueris affectus animales, tanto uberiorẽ aditum dilecto paraueris. Denique sequitur: Pessulũ
H Cant. 5. b ostij mei aperui dilecto. Non possumus in angustia terminandi sermonis huius ostiũ aperire capituli. In alium differamus tractatũ, gratiam ab eo expetentes, & expectantes, qui habet clauẽ Dauid, sine qua nemo aperit. Iesus Christus: qui uiuit, & regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Sermo. XLIIII.

HOdie vobis, fratres, de apertione ostij disserturi sumus. Nam hesternus sermo de operatione (quæ uelut quædã ad apertionem est via) vltimum tractatus nostri digessit articulum. Bona plane operatio, quæ immortalitatis, & incorruptionis spẽ & speciem semper præfert, quæ non seminatin carne, ut corruptionem inde metat.
Cant. 7. b Vtinã in ueritate ego dicere possim, quia myrrha in manibus meis semper. Si quis, inquit Iesus, fecerit uoluntatem patris mei, cognoscet de doctrina mea. Ecce qualiter pietatis actus aditum reserat ueritatis. Bonicere actus, qui & quadam contemperãtia, & moderatione discreti sunt, & unctionis deuotione repleti. Iure manibus unguentarijs aperitur Christo, qui de
I unctione nomen accepit. Et forsitan nisi per vnctum othum ingredi nescit. Ideo in templo de lignis oliuarum ostiola facta sunt, per quę in sancta sanctorũ aditur pateret. Huiusmodi enim & ligni materia unguentarij est ministra liquoris. Ostiola dicta sunt, & oliuarum arctus introitur, sed pinguedine gratiæ sine difficultate illaberis, vbi subtilis est intelligentia, & secretũ mysterium. Non laboriosus patebit ingressus, si deuotionis, & charitatis oleo quasi ostio volueris uti. Et puto quòd conueniens est de templo testimonium prolatum.
Templum enim Dei sanctum est, quod estis uos. Habe ego in templo tuo ostia, p quę summus põtifex solus ingrediatur in intimũ cordis tui recessum. Claude ostiũ, ob de pessulum, nisi quando dilectus tuus ingredi volet. Si ostium non est, passim patebit ingressus omni transeunti. Si ostium clausum est, pessulum nõ obseratum: facilè cedet, & patebit impulsui, clausuram non habens firmiorem. Habe vtrunque ostium circunstantiæ, & pessulum cõstantiæ. Prospice circunstanter, resiste constanter: oblivio, & ignorantia non surripiat, improbitas non irrumpat. Et si ita mauis distinguere: solicitam præmeditationẽ reputa ostium: orationem quasi pessulum. Tali firmatum repagulo, hostili nõ patebit impulsui ostium tuum. Confortauit, inquit Psalmista feras portarum suarum. Non nein seris, & portis uelut ostium, & pessulum tibi uideris audite? Vtrunque necessarium est, sed contra insidias inimici. Vbi
Ps. 147. a K vocem, & pulsum audis dilecti, vbi manus eius subtilem, & p foramen sẽtis attactũ: aũfer pessulũ, ostium aperi, cuncta cedant obstacula: si fieri potest, medium paries totum aufer, vt liberè se tibi dilectus tuus infundat. Solicitudo aduersus tẽtamẽta dæmonũ insecuritatem ventatur de presentia sponsi: cautelã hostẽ repellendi, in potẽdi dilecti copiam vertet. Ostiũ aperuisse se nouit, q dixit: Paratum cor meũ Deus, paratũ cor meum. Quomodo ostio eget Iesus, qui
Psa. 107 a in Euangelio ait: Ego sum ostium? Miranda ratio. Ostium est, & pulsat ad ostium. Intrare uult, per quem quisquis introierit saluabitur, & pascua inueniet. Magna est ostiorum distãtia. Est enim ostium quoddam in argumentis naturæ, est ostium in sacramentis Ecclesiæ, est ostium in experimentis gratiæ. In primo illo ostio naturalis rationis ductu innotescit nobis per opera operãs sapientia, & ad aliud ueritatis introimittitur, diuinitatis colligimus notitiam, non tamen personalem in deitate distantiam. In hoc ostio non distinguitur persona, nec confertur gratia. Ideo non debet esse assiduus, nõ nimius ad hoc ostium pulsator. Per secundum in eo quod salutaribus initiamur sacramentis, ad Ecclesiæ vnitatem intramus, ad communionem sanctorum. In hoc secundo ostio sic quidam intus sunt, vt tamen quasi foris sint, donec ad tertiũ accedãt: quod familiarẽ interpretamur accessum p charitatis affectũ, in copiosa quandam contemplationem dilecti. Ostiũ hoc tam secretum, tam intimũ, non omnibus patet, sed soli sponsæ præbet accessum. In Ezechiele multorũ ostiorum distã
L tias legis, quas modo longũ esset psequi.

Verũ-

Verũtamen patem quidem interesse reputo tu nè ad illum ingrediaris, an ad te ipse: nisi quod tũc videris ingredi ad ipsum, cũ tu quasi prœuenis, & prior rogas. Ipse verò ad te, cũ ipse te præuenit, pulsat affectum, improuisus illabitur, & nil tale meditãtem inopinatæ dulcedinis mouet attactu. Quã
Cant. 5. b do pulsat hoc modo ad ostium tuum, noli morari: surge, festina, ne fortè declinet. Nã & in hoc loco sic habes: Pessulum ostij mei a pui dilecto: at ille declinauerat atque trãsierat. Cur abis Iesu bone? cur declinas? cur defraudas dilectam à desiderio suo? Tu desiderium inducis, tu delectationem subducis. An fortè hoc modo in maiorẽ auiditatem, & ardentius desiderium concupiscentiam protrahis, dum coram subtrahis? ita est. Planè ita est. Iste amoris fallaciæ, ipsum amorem magis inflammant, ad eius cumulũ proficium dum sic decipiunt. Illæ dominicæ resurrectionis apparitiones, quã breues erãt quam subitæ, quàm spectiues. Quibusdam vix iam agnitus est, & statim claPsus est. Non se patitur ab aliquibus tangi. Atrijs clausis illabitur ianuis, nihil ingressione non indigens. Illud enim ostium maximè illi aperitur, quod alijs omnibus negocijs, clauditur. Cum putatur teneri, quasi furatur præsentiam gratiam: furtim accedẽs, & furtim recedens. Gaudium enim contemM plationis instar est pũcti. Velociter recedit & excellenter trãscendit omnem humanæ capacitatis fortitudinem. Quò ipsa uadit, non
Ecc. 7. d possumus æquis eam in hac carne passibus sequi. Dixi, inquit Salomon, sapiens efficiar, & ipsa lõgius recessit à me multo magis q̃ antea erat. Perceptio eius melius q̃ priuatio docet, quàm sit trãscendens eius maiestas. Eo ipso quo uehementiõr est, uelocius transit. Ipse, inquit, declinauerat, at-
Cant. 5 c que trãsierat. Ideone Iesu bone declinasti ad sponsam, ut tam citò declinares ab ea? Ipse, inquit, declinauerat atque transierat. Quid est transierat? Transierat me, transierat uires meas, pertransijt me. Ideo quasi ferre, & subsistere non ualentem transijt
Eph. 6. d me. Gladius est uerbum Dei, gladius est Iesus, animã sine mora & difficultate pertrãsit: hõ subsistens, dum eius uehementiam liquefacta mens sustinere non ualet. Flam meus hic gladius est, ideo sicut cera fluit à facie ignis, sic anima succensa à facie eius.
Cant. 5. e Anima, inquit, mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Videtis qualiter ad ignũ eloquiũ liquefacit animam. Pessulum ostij mei a pui dilecto meo, at ipse declinauerat atque transierat. Ita in manifestatione dominicæ resurrectionis, quæ facta ẽ duobus illis eũtibus in Emaus, & aperti sunt oculi eorum ad cognoscendum Iesum, sub ipsa apertionis hora euanuit ab oculis eorum. Luc. 24. c
& quasi pertransijt cor illorum, ut ipsi fatentur: Nonne cor nostrum ardens erat in A nobis dum loqueretur & cætera. Ardens erat in ipsis in collocutione liquefactũ est in illa visione uehemẽti, soliditatem, & cõstantiam non obtinens. Quid enim est Iesum euanuisse, nisi illos in gloriosa apparitione subsistere nõ ualuisse. Declinat dilectam ut flumen pacis, sed ut glorię torrens pertrãsit, sicut torrẽs igneus liquescere facies animam, quam mundat, quam reficit, quam transit. Quàm dulcis hora quando anima huic igneo torrẽti liquefacta miscetur: quia subtilis est in illo momẽto, quàm extenuata, quàm mobilis. Nihil tunc tẽporis habet nihil duritiæ reliquum, nil rigoris, tantummodo calens, & liquens. Cognata sunt sibi inuicem liquidum, & calidum. In his duobus contemplationis usus consistit. Quod liquidũ est, colorem promptius cõcipit, & conceptus calor vice uersa quod liquidum reperit, liquidius reddit. Quod dico calidũ, & liquidum, (hoc est si alijs dicatur nominibus) succẽsum, & syncerum. Calidum eo q̃ amat, syncerum, & liquidũ est, quia quandam amati in se speciem repræsentat. Calidum, quia ardet, liquidum quia uidet. Calidum, quia inflammatur. liquidum quia dilecti imagine informatur. Quod liquidum est, nil habet impurum, nil pigrũ, facile cernens, & facilè sequens. Sed tanta gratia liquidi non est cum calor non est. Bene liquidum, quod ex puritate dilecti claritatẽ percidit, & quasi percitũ, & prõptum extra se effusum post dilectũ festinat, qui iam pertransit. Ipse, inquit, B iam pertransijt à me, qui totam pertransijt me. Velox transitus, sed uiolentiæ non parum habens in tactu, liquefactum post se reliquit animam meã, effusam uberius, & conãtem transire usque ad dilecti trãsitum, nihil præsumens in eius præsentia. In hoc exultationis liquefacta sũ statim ut locutus est ipse. Anima mea liquefacta est inquit. Quid est liquefacta est? id est, crescens facta est, currens, clarescens. Crescẽs super se, currens ad ipsum, ex ipso clare-

Universidad de Deusto
Biblioteca

clarescens. Virtute crescens, currens uotis, ueritate clarescens: hoc est, lata, labilis, lucens. Ex hac fortè liquefactione præstitum illi est, quod manus suæ myrrham distillãt mẽs liquefacta est. Cur tertiũ præterimus quòd canticum illud apponit? Habet enim sit connexum ex ordine. Venter tremit, distillant manus, anima liquefacta est. Potest istic etiam leuiter hanc lectionem transcurrens, ordinatum quoddã agnitum aduertere: non tamen facilè est planum gradare distinctionis orationẽ assignare. In omnibus quidã modus signatur, sed amor in secũdo quàm in primo, & maior in tertio quàm in secundo. Plus est enim distillare quàm tremere sicut liquescere quàm distillare. Totũ præstat præsentia spõsi sponsæ suæ, & eius uẽter tremit, distillant manus, anima liquefacta est. Totum ex tactu eius, & uocis auditu, totum est (vt sic dicam) ex pertrãsitu eius. Quia tangit, tremit: distillat, quia perstringit, & pertrãsijt illam in spiritu uehementi, cuius vocem audis, sed nescis unde ueniat, aut quò vadat. Ideo liquefacta est anima eius vt locutus est ipse. Vox subtilior manu est, uehemẽtius mouet, & uelocius transit. Sermo Iesu subtilioris & sublimioris doctrinæ plus cõtinet quàm aliqua operũ prodere queant exempla. Omne trãsit exemplum de maiestate deitatis sermo, quem inter discipulos fudit: omnem experiẽtiam pollicitatio glorię futuræ, quæ reuelabitur in nobis. Huic intelligẽtię, & perceptioni aperi ostium ut comprehẽdas: statim declinat, & petrãsit, ideo & tu transi in affectum liquefacti cordis. Ad hanc vocem dilecti dic: Mirabilis facta est scientia tua ex me, confortata est, & non potero ad eam & anima mea liquefacta est deficiẽs a comprehensione, & non sufficiens ex vehemẽti, & uiolenta dulcedine persistere, & morii in admiratione. Propter hęc, & huiusmodi, inquit: Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Quid putatis vt aliquid præter seriem, & quasi ex abundanti ad cohortationem præsumam? Quid, inquam, putatis quòd nõ hic sermo quorundã sugillat duritiã, quorũ uiscera gelido austeritatis rigescunt affectu, quorum uiscera nullum misericordiæ distillant liquorem, nec exiguo tremunt, & mouentur affectu erga pœnitentes misericordis manus tactũ non sentiũt, pijssimi Iesu non iniungitur alloquio, pulsantẽ in pœnitente Iesum foris non audiunt? Vereor ne declinet ab eis, & pertranseat, ne non inueniant cum quæsierint, & cum clamauerint nõ exaudiat eos. Cur durantur uiscera tua ad filios, quasi non sint tui? Poteras forsitan tuos inclemẽti oculo respicere, & rẽsupino fastu prætereire, si tamen tui tantum essent, & non domini tui? Quàm durus fores si de tuo largiri deberes, qui domini substantiam tam auaro, & imminuto etiam filijs affectu dispartitis? Dispersit, inquit, dedit pauperibus. Sed si forsitan pauperes nescis. Quid si dicat tibi Deus: Imperfectum meum non viderunt oculi tui: In libro tuo nõ nisi perfecti sunt scripti, de perficiendis nulla te cura tenere consueuit. Malus medicus qui non est opus ægrotis, sed bene habẽtes fortasse exulcerans. Si non uis errantem quærere, saltem occurre reuertenti. Aperi ianuam misericordię, & si non pœnitentem propter Christum, suscipe vel Christum impœnitente. Liquescat anima tua misericordiæ rore, ac clamãtis, & pulsantis Iesu succẽdatur eloquio. Vox pœnitentis, uox pauperis, uox est Iesu. Ideo cum audis hanc uocẽ, clementi affectu liquescat anima tua, ut & tu cum spõsa dicere queas: Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Ausculta, & recole quid locutus Mariæ Magdalenæ quid mulieri in adulterio deprehensæ, & quid Samaritanæ, Chananeæ, Zachæo, Petro, Centurioni.

Ad tot pietatis sermones, & clemẽtię cuius nõ mollescat affectus, viscera liquescãt? Ad tam uehemẽtes flatus astrinos, etiã de durissimo pectore quantũlibet annosa poterat glacies solui. Sentio me affluentis olei liquore pfundi, & simili affectu liquescere, quoties misericordiæ tuæ opera, & uerba perfectè recenseo. Ignitum eloquium tuum hoc vehemẽter, & seruus tuus dilgit illud. Diligit, quid indiget ideo anima mea & p̃ gaudio liquescit ubi tu loqueris. Istã liquefactionem oportet ut sentiat omnis sanctus. Nam illa superius disputata liquefactio non nisi perfectorum est, & eorum non semper. In tempore oportuno, & fructuoso, oc subducam silentio quod mihi suggeritur, breuiter uobis absoluam quod adhuc de hac liquefactione intellectu concepi. Non cernitis quod liquescit, qualiter de quodã rigore & immobilitate moueri incipit, seipsum egredi, & deserere nititur, de tumore & mole pristina

stina desluit, & descendit, & euanescit, seipsum ducentẽ & ad humiliora loca facilè sequitur, uel eadẽ per seipsum sectatur, percurrens frequenter ducentis conatum. Magna in liquefactis ad sequẽdum mobilitas, & prompta uoluntas. Intelligitis iam, ut arbitror, in liquefactis ad obediẽdum aptitudinem grandem, humilis animæ affectũ tractabilem. Hunc humilitatem non metus infringit, sed calor amoris informat. Metus mentem uiolenter infringit, amor emollit, & teneram achquidam reddens infringit ad libitum. Humilitas de charitate profluens, nil molestiæ patitur, ultro ad imum tendit, quiescens cum apprehender inferiora. Habetis iam in liquefactione, humilitatis illius generosę, habetis & obediẽtiæ expressam sub breuitate naturã. Vultis & testimonia? Dñs aperuit mihi aurem, audiam eum quasi magistrum. Audistis loquentem dominum, addite liquefactum affectum discipuli. Ego, inquit, non contradito, retrorsum non abii. Audistis quomodo sequitur, audice iam ad quam infirma. Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas uellentibus: faciem meam non auerti ab increpantibus & conspuentibus in me.

An nõ iste quasi aspera, & abiecta descendit, non rigidè resistens sed liquefactus, effectus tractabilis ad auditum calentis eloquii? Ergo qui huius humilitatis & obedientię liquescit affectu, non frigida tumentique mole immobilis & rigescens, pro suo iure ius sibi uerbi usum gloriosè præsumit. Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. O mira uis uerbi, & ignita uehementer. Inflammat cor, commutat renes in nihilum in conspectu suo respectu Dei sui, animum redigit a seipso liquescere, & deficere facit, ut iam anima non sit secum, sed sicut sequentia continent quius uersiculi: Ego semper tecum. Ideo non in se, non secum, sed cum Deo suo est, semper obsequens & quantum datur, sequens, sed non adsequens semper pro uoto, nec illo excellenti modo, qui sponsæ cum sponso competit. Nam & hic sequitur. Quæsiui & non inueni illum: vocaui, & non respondit mihi. Sed capitulum hoc alterius temporis eget tractatu, ex otio discuti volens. Sufficient ista non pro magnificentia sui, sed pro nostris disputata uiribus, qualiter anima spõsæ liquescit ad loquelam dilecti sui Iesu Christi, qui uiuit & regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Sermo XLV.

CVM tibi fuerit dilectus tuus elapsus, non tibi reddit ad libitum: vexatio hæc dat intellectum amori, & augmonta affectum. Nunc uisitat, nunc euanescente uisitatione uexat amicam. Varietas hæc amantis cor & desiderium rapit, & reparat ad usum. Vt dilectus, locutos est, liquescit anima tua. Anima tua liquefacta deficit, ferre non ualens, & dilectus tuus declinat. Defectio tua, fuga ipsius est. Præsente, & loquẽte dilecto liquescis & deficis & expiras, absente eo respirare permitteris. Absens uires reparat, quas præsens exhaurit. Delectationum uehementiam interualla temperant cuius continuationẽ ferre non potes. Quid continuationẽ dico, nonne ipsa te inchoatio reddit exhaustam? Statim enim, ut loquitur dilectus, liquescit anima tua. Denique & in sequentibus dicit: Oculi tui auolare me fecerũt. Quomodo dilectum auolare fecerunt, nisi dum nimio affectu in eo defecerunt? Modum nescis, ideo dilectus tuus moderatur, præsentiæ suæ mensuram tibi distribuit in tempore. Ideo quæris, & non inuenis: uocas, & non respondet. Attendite, fratres, uehementiam, & uim amoris. Nec abesse dilectum sustinet, nec sufficit præsenti. Ibi tota anhelata laborant, hic exhausta relinqui patiuntur. O fœlix amor, qui continua quadam uicissitudine aut liquescit in ipso, aut quærens anhelat ad ipsum. Quæsiui & non inueni illum inquit uocaui, & non respondit mihi.

Alibi scriptum est hoc, hoc modo. Quærent ne mali, & non inueniet: uocabunt & non exaudiam. Quid iam non est quod ipsum tam cõmune est bonis & malis? Cur indifferenter utrisque Iesu, bone subducis? Verum quidem non indifferenter, sed multum differenter. De malis dicitur: quærent, & non inuenit. Sponsa uerò non se in uenturam diffidit, sed non inuenisse causatur. Quæsiuit, & non inueni: illum uocaui & non respondit mihi. O quoties quæsiui

Universidad de Deusto
Biblioteca

suui dominum Iesum meditando, inuocaui orando, sed nec meditatio effecta est dulcis, nec pinguis oratio. Ideo non inueni illum, nec respondit mihi. Nec inueni illum ipsum nec sua, sed supra modū dulcia sunt quæ respondit mihi. At utinam mihi frequenter respondeat cum uel lego uel oro. Ita, Iesu bone, respōde mihi quātas habeo iniq tates & peccata, scelera mea & delicta mea ostende mihi. Absconde paulisper faciem tuam, ut mea mihi fœditas salubriter innotescat uel in meditatione mea, uel in lectione sacrarum scripturarum. Tūc enim me inueniunt custodes ciuitatis, doctores sancti, cum meos in eorum scriptis mores inuenio. Tunc me inueniunt, cum meos mores, & uita depingunt, cum discutiunt, cum uulnerant, cum increpant. Sacri scriptores ac si quidam custodes ciuitatis sanctæ Hierusalem (quæ est Ecclesia) uarios animorū inuestigant affectus, & inueniūt singulorū passiones bonos mores, & morbū quo quisque laborat: nullius uel cogitatio non inuenitur ab illis. Quoties illa lego, quasi inuentum me, & deprehēsum puto. Illa me exhortationum iaculis feriunt, illa uulnerāt, dum quod integrum arbitrabat, sanciū esse conuincunt. Illa simulationis tollunt uelamen ignorātiæ uel obliuionis, inuolutum falsæ pallium gloriæ. Illa ac si pallio quodā, & dissimulationis spoliat operimento, & elationis ornamētum. Illa me quodā præsumptæ fallaciter glorię pallio spoliant, dum conscientiæ denudant infirma. Vtiliter ergo a custodibus in hunc modum inuenior, quamuis dilectū admodum inuenire non queam. Deniqueiam minus in me in quo glorier, minus in quo quiescam inueniens, amoris in dilectum facibus inardesco. Filiæ Hierusalem nunciate dilecto, quia amore langueo. Per me non audeo accedere, nō hanc familiaritatē mihi præsumo, non sui copiam mihi adhuc Iesus indulget. Ideo filiæ Hierusalem ad K uos accedo, uos ambio, uobis causſam cōmendo, committo negotium, nunciate dilecto. Quasi ignorat, dum dissimulat. Custodes spolient, filiæ nuncient, doctores exhortētur, exorēt filiæ. Filię Hierusalē nunciate dilecto, quia amore langueo. Nuncia te, ingerite, frequens suggestio dilectū inflectet. Iā exuta sum iam spoliata sum, me ipsa iā indonea dilecto uestiri. Spoliata, & ex occupata mens languet amore, nūciare

Ioh 13.c

Cant 5.a

dilecto, quia amore lāgueo. Fratres, si nō increpatorius doctoris sermo tāgere specialiter uidetur uestros expresse ferire mores mentis uestræ, nudare uulnera, uel occulta tæ, uel excæcatæ cōscientiæ tollere palliū ad incentiuum amoris, nō ad odij illud incertitę fomitem. Cur priuatam trahis ad iniuriam, quod in commune profertur ad omnes? Forsitan ad te quod dicit respicit, te tamen nominatim non exprimit. Amoris tibi langnorem generalis tibi ministret correctio, non murmuris passionem. Et si non dulcis, illius amoris desiderio langues, bonum est interim langues pudore dilecti, si langues pœnitentia, si timore iudicij configuntur carnes tuæ. Conuertere in ærumna tua dum configitur spina: delictum confitere, & operimenti palliū quo iniustitias dissimulanter abscondis, huc ut tibi tollat, noli pertinacius, noli strictius hypocrisis te pallio operire, inuolucre tegumento. Non conuertetur ad te Iesus, nisi simulationis & fallaciæ a te fuerit ablatum L uelamen, quod tibi confusio quędam & displicendi metus prætexit. Operuit confusio faciem conscientię tuę; auferat uelamen confusionis, confessionis induere. Nam & dominus cōfessionem induit, confessionē non suam sed tuam. Hoc se ornatum pallio reputat, hoc a te mutuatur, hoc illi pallium trade, quod affectuose tollit quasi pignus amoris, & reconciliationis signū. Tunc incipies amore languere, cum prius pœnitentiæ fueris effectibus languida. Tunc te incipient filiæ Hierusalem commendare dilecto. Tunc cœlestes spiritus, & animę spirituales congratulantes languorem nunciabunt amoris. Sed nos exabundanti super pœnitentiæ statu versamus hunc locum, cuius tota facies perfectiora quædam uidetur spirare, & eius consona gratię, quę spōsę meretur conditione censeri. Quęsiui inquit, & non inueni illum: uocaui, & non respondit mihi: inuenerunt me custodes ciuitatis. Meditando querit, uocat, orando audiendo doctores inuenitur, percutitur, uulneratur, exuitur. Et ne quid desit ad cumulum, filiarum Hierusalem (fideliū scilicet animarum) commendatione adiuuatur. Quatuor hic quędam aduerte, uel in illa uel circa illam; inuestigationes, uota, præcepta, & preces. Inuestigationes meditationis, desiderij uota, præcepta doctorū, & sanctorum orationes. An nō doctorum præ-

Cant. 5.b

præcepta, & exhortationes frequēter commodè sentiūtur ab his, quos & anxia inuestigatio, & syncera oratio poterat lassare? M Nōne pigra vota, uerborum sæpius stimulis excitantur? Denique quę feruida sunt, his fomitibus efficiūtur feruentiora. Inuenerūt me custodes ciuitatis Boni, prudentes magistri, uago quodam, & quasi venatico genere dediti utūtur, & varios ad mentium status vertūt sermonem, si forte inueniāt quem stimulent permoueant, si quis audientium glorietur, & dicat: Inuenerūt Ibidem. me custodes ciuitatis, percusserunt me, & vulnerauerunt me. Quo quis perfectior ē, vulnerat facilius: & tenere affectus uerborum citius sentit aculeos. O fœlicem animū, ad quem tam sublimia exhortationis iacula veniūt, quem inueniunt suis aptum vulneribus, quādo non abeunt retrorsum, auditorū uel duritia, uel stoliditate repulsa. Non sunt passim huiusmodi iacula fundēda nec in omni multitudine sed tātum vbi idoneæ mētes credūtur inueniri, quas tam excellēs doctrina non effugiat. Quasi fulgura sunt hæc, summa feriunt, submissa effugiūt, summa inueniunt, si summa tuerint. Ideo dicit: Inuenerunt me custodes ciuitatis, percusserunt me, uulnerauerunt me, tulerunt pallium meum. Tulerunt pallium, quo inuolutus erat pęnaliter Adam prioris simplicitatis splendore nudatur: tulerūt imaginationum operimenta, quibus impediebat intrinsecus pallium figuratū uelamen tulerunt, ueritatem intulerunt. A Reuelata, nudata, siplex ueritas gignit feruorem amoris. Ideo filiæ Hierusalem, nunciate dilecto, quia amore lāgueo. Quandiu nō placet, non rapit affectum, non succendit pfecta ueritas: quātumlibet syncerè se frui q.s putet aspecto intelligentiæ velamē patitur operimētū lippitudinis, obductionis pallium. Cum autem ablatum hoc uelamen fuerit, tunc rutilat ueritas, tunc scintillat, & succendit amorem, tunc alios ad cōgratulandū, qui hoc patitur, poterit inui- Cant. 5.c tare, dicens: Nunciate dilecto, quia amore lāgueo. Videte Iudęam, quandiu sub legis operimēto latebat veritas, quandiu cæcitatis ipsa tolerabat velamē, metu torpebat, affectu rigido nil poterat dulce sētire, nec vulnerari iaculo charitatis. Cum autē conuersa ad dominum uelamen deposuit, cū ablatū hoc illi palliū erat, tunc cœpit gloriosę huius confessionis verbum vsurpare: Filię Hierusalē nunciate dilecto, quia amore lāgueo. Tunc gloriata de nouæ, & insolitę dulcedinis gustu filias Hierusalem ad gratias agendum inuitat, & suę gentis consortet exēplo solicitat. Audi denique quid tali solicitatione prouocatæ respondeant. Qualis est dilectus tuus? & quæremus eū tecū. Vides quomodo participes fidei huius, & doctrinæ fieri quærant in nobis. Do ce qualis est dilectus tuus, & quęremus eū tecū. Fac nos tātę consortes gratię, vt quærendi studio amoris incipiamus affectu lāguere. Sufficiat īterpretatione mystica hęc perstrixisse breuiter. Iam ad id redeamus, B cuius ex occasione in hunc sumus locum delapsi, dū ablati pallij utilitatem exposuimus. Nam inde est sumpta occasio, quòd ait: Tulerunt pallium meum. Hereamus adhuc paululū hoc ī loco, explicemus hoc pallium. Non est enim simplex pallium, quo etiam sanctæ mentes inuoluūtur. Est enim diplois, id est duplex palliū, fortasse triplex, & quadruplex quot vobis palliorū genera proposuimus. An nō adhuc grauę, & onerosum satis est palliū aīarum cura & administrādæ necessitatis solicitudo? Proprie incommoda expressus loquar. Noui quid fit hoc pallio premi, quam arantē sortitus fum terram, & siculneā sterilem. Iā multi elapsi sunt anni quod vino in mo A nasterio quærens fructum in eo, & non inuenio. Quoties spes nostra elūsit, & fefellit operam, expectationem nostrā frustrauit? Iurè onerosum hoc palliū dico, & eo magis onerosum quo minus utile. Nam onera solicitudinis leuiora sunt q̄ prouentum leuat ubertas. Væ mihi quòd inuenerūt me custodes ciuitatis, & aliquid in me Dei dignū honore se inuenisse, putauerūt percusserūt me, vulnerauerūt me; tulerūt palliū meum, & plagis impositis abierūt, semiuiuo me relicto. Tulerunt palliū meū, pallium simplicitatis, pallium lucis, amictū lætitiæ, ardentis uestimentis affectus. Quoties solebam huiusmodi pallijs totus inuolui, foueri in croceis? Nunc autem tota C die mente amplector, & uersor quæ Paulus arbitratur, & sunt communia. Hæc dulcia, hęc gloriosa mihi pallia tulerunt, onerosa induerunt. Quando hæc tollent a me? Quando proijciam hæc, si tamen proijcere licet? Felix dies quo hoc exutus, & expeditus pallio, liberiore uos ad congratulandū mihi inuitabo affectu filiæ Hierusalem,

cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

cùm vos(quæ nihil estis exptæ huius qualem nunc deploro) pro renouato in uobis amoris languore gratias referetis. Miserq̃ dẽ est qui huiusmodi pallio spoliatus mœrore,& molestia tabescit,non languet amore.Quæ sponsa ẽ,sic spoliata uel officio solicitudinis vel vsu,non fastidio lãguet, sed amoris studio. Ideo ipsa alias ad congaudẽdũ sibi,& gratias agendum dilecto exorat. Ecclesia primitiua cum quæreret Christũ in Iudæa, repulsa est. Pulsa non inuento ei loco in eis,non inuento ibi Iesu, transiuit ad gentes quęsiuit in eis,vocauit,& in multis nõ inuenit,non accepit responsum. Deniq; a principibus huius mũdi quasi custodibus ciuitatis quomodo vulnerati, spoliati bonis,laniati corpore carnis suę exuti pallio cũ uitijs martyres nostri? Inter tanta,& tot flumina,& gurgites tormentorum, nõ ẽin eis extincta charitas, sed magis augmẽtatus,quo languebant,amor.Iucũdum planè uidetur, ex præsentis occasione uerbi martyrum, inter tot vexationum, & genera charitatem indefessam recolere: quomodo passiones corporis passione intrinseca tẽperabant amoris.Nam si ad illos hunc locum referas,non est querelæ, sed gloriæ
D vox ista,qua dicũt:Percusserunt me,vulnerauerunt me,tollerunt pallium meum cu-
Cant.5.c stodes murorũ. Eo modo nos oportet nõ ægrè ferre,si quando nos spoliant, uel molestę solicitudinis,vel nõ bonæ aut periculosæ coactionis,quo strictè inuoluimur pallio,custodes murorũ Iecit Helias pallium, dum raperetur:fugit Ioseph,dũ teneretur: spõsa tulit,dum tolleretur.Speculi,& imaginis velamen proiecit Helias raptus ad fa-
4.Re.2.c ciẽ.Mundi ornamenta uelut magna onera fugit Ioseph sentiẽs fomitem. Solicitudine exuta, dilecti liberius captat spõsa fauorẽ. Imaginatione quasi velamina tenetur ire lectus, ne synceram cõtempletur veritatẽ. Honorum,& dignitatum affectu obuoluitur pallio,ne liberè pergat in ea, quæ Dei sunt solicitudo omnem in anima lætitiam obnubilat,imaginatio obscurat honor tẽtat.In primo tenebrę,in secundo illecebrę, in tertio labor. In primo caligo,in secundo cupiditas,in tertio cura. Tulerunt pallium meum custodes murorum. Boni custodes bene norũt cui curarum impedimenta tollant,quã exonerent animam,& ad delicias ducant dilecti sui, reddant expeditam ad delectandum,& ad quærendum. Non frequenter elabitur,nec quiescere potest nisi expedito affectu Norunt ergo boni custo-
Cant.5.b des cui parcant ab oneribus, & actionum
E angustijs molestijsq;, ut expeditius in occursum amplexumq; properent verbi, cui pallium persuasionibus auferãt suis. Exui me,inquit,tunica mea.Hoc quidem in anterioribus dicit:Tulerunt pallium meũ nudæ,& puræ simplicitatis innotescit,& libero affectu in amoris negocijs:tulerunt pallium meum,quodammodo dicẽtes: Quid compedita curis quæris dilectum? Quid istas tecum uoluis molestias? Si non penitus deponis Non detractamus studijs, sed instantiæ uolumus detrahas Noli nimieta tem quæstus,necessitatis uerbo retexere. Quid bonum in te signis ingenium terrenis obrui? Quid illos æmularis? In oneribus positis,iumẽtis cõparantur:terrenis inhiãt,terrena mandũt,studio ruminant,uorãt affectu ponuntur in sublimi,sed uolutantur in limo. Noli æmulari in istis uehemẽtibus,ne zelaueris hãc facientes iniquitatem.An nõ iniquitas, & inęqualitas multa ad transitoria incensum impẽdere aĩum ad ęterna remissum? Quid quod non semper intendunt negocijs? Quid quod quidã sub obtẽtu prouidentiæ necessitatis, & ab opere manuum,& a meditatione ac studio scrutãdę veritatis excusant se plus dãt negociationi, quàm q̃ eti: plus scurrilitati verborũ, quàm scripturæ sacræ collationi: plus ocio quàm operi,fratrũ officinas circumeũt,& cellas: ociosè, curiosè,uerbosè. Noli æmulari in sic negociãtibus, nec in sic ociantibus. Ocia vel oblata, uel parata,in vsum amoris, in sapientiæ meditationem, in dilecti vel quærendi studium, uel inueniendi complexũ tota conuerte. Huiusmodi, & his hortamẽtis tulerunt pallium meum custodes murorum. Custodes isti sũt, F
de q̃ bus ait Esaias: Super muros Hierusa- Esa. 2. c
lem custodes constitui,tota die,& tota nocte non tacebunt. Sed nos iam hic taceamus sermone hoc, orationum, & laudum debita soluentes, ore aliquando tacituri, animo semper reddẽtes solemnia laudum Domino Iesu regi, & sponso cœlesti, per infinita secula seculorum. Amen.

Sermo

Sermo XLVI.

ORdo conueniens.Post exhortationem doctorum, orationum a sodalibus suffragia uidetur orare: non simpliciter rogare,
Cant.5.c sed cum obtestationis obsecratione: Adiuro uos,filiæ Hierusalem,si inueneritis dilectum, ut annuncietis ei, quia amore langueo. Adiuratio vehementiã precandi manifestat.Anxia vota suis nesciunt esse contenta meritis: ideo alienę precis mendicãt suffragia. Perfecta humilitas de meritis sẽper alienis præsumit. Adiuro uos,inquit, filiæ Hierusalem,si inueneritis dilectum. Conditio ista non dubitantis est, sed cum temperamento rogantis, ac si dicat: Si inueneritis,hoc est cum inueneritis: conditionaliter suspendo, non ambigens de inuentione uestra, sed magis consulens verecundiæ. Nam sub conditione ancipiti hæc vobis dici temperatius auditis,quam si dicatur præcisè,cũ inueneritis. Non ueretur
G ne suspensiuam rogationem ad iniuriã trahãt, nouit uerecundiam filiarum Hierusalem,nouit humilẽ spiritum, & quòd tenerent pudorem.Plus lederet præcisa definitio,quàm suspẽsa conditio,Si,inquit, inueneritis.Dico si inueneritis:nõ dico, cum inueneritis.Illud dico,sed istud intelligo. De meo affectu dubitatio ista non prodit, sed affectui uestro & humillimæ existimationi de nobis ipsis morem gero.Si inueneritis,hoc est cũ inueneritis,mementote mei: cũ bene uobis fuerit,tũc memeutote mei, ut suggeratis,ut annuncietis dilecto. Non oportet in huius loci disputatione morari, ad mores vestros,fratres,uos mitto. Recolite qualiter abinuicem,qnàm humili affectu,quãta votorum instantia, & cum adiuratione orationum mendicatis solatia, nõ q̃ oẽs auderetis petere nunciari de uobis q̃ sitis amore languentes. Aliũ soletis inuicem languorem deplorare, nõ gloriari de isto.Et si potest quis ad horam gloriari,nõ expedit quidẽ, ne fortè immissione inanis gloriæ gloria vestra nihil sit. Sunt tamen nõnulli qui conuersationis iudicio, & oris officio diuini in se lãguorẽ amoris occultare non possunt.Concepta non potest non aliquando amantis os parturire. Nam ad
H aliorũ consolationem verbum latenter elicit spiritus interiora replens,infusę gratiæ copiam eructat. Denique & in hoc loco spõsa non loquitur, sed spiritus est qui loquitur in illa.In colationibus sanctis suspiria,singultus, de imis prodeuntis præcordijs crebri gemitus, nonne sunt quædam eructationes spiritus & conceptæ gratiæ? Talibus indicijs nonne se prodit languor amoris? Non est occultatus languor, quando gemitus non est absconditus. Ipse se prodit languor,cum hæc producit indicia. Quid ergo percepta signa,nonne quandã admirationis uim habent, vt eos qui hæc deprehendũt, ad congratulationis promoueant affectum? Etiam si sermo sileat,conuersationis pię sanctitas rogat. Cõmendari vult, dum se quibusdam prodit indicijs. Quid enim? Cũ aliquando cœlestem hunc deprehẽdo amorem, nonne habebo quasi adiuratũ puteum, ut propensas pro ea gratias agam? Nunc commendabo precibus pijs cõceptum languorem,quem gemitus altus prodit? Durus ego si non tã sanctam & diuinã in fratribus passionem, qua possum orationis instantiam foueam, supplicatione commendem,replicem & annunciẽ dilecto si copia detur. Quid tu? quid fratrum mauis uitia numerare quàm uirtutes,damna quàm dona,cõdemnare quã commendare? Si te ad commendationem adiuratum non sentias, non es iam Hierusalem filia,sed filia Babylonis. Filia Babylonis misera, quis retribuet tibi retributionem? Retribuetur enim tibi. Dediscе Baby- I
lonis filia esse, barbaros deponere mores. Desine in sanctis numerare magis detrimenta,quàm lucra. Sufficiat tibi iniuriandi malicia.Noli saltem foris nunciare,noli prædicare sodalibus tuis. Nam sodales sponsi aurem non accommodant,si deroges sponsæ. Ipse sponsus ægrè audit iniurias dilectæ.

Cuicunque dicis,illi dicis. Auris enim zeli,audit omnis. Temerarium est dilectam condemnare dilecto. Bona sibi mauult nunciari de sponsa,& commendationi promptius aurem præbet. Nouit hoc Canti. 5.
sponsa,ideo dicit. Adiuro uos filiæ Hierusalem,si inueneritis dilectum, ut annuncietis ei quia amore langueo. Vt annuncietis,inquit. Annunciatio precationis tenet effectum. Humanũ cogitare morem in rogando. Nam apud misericordem alicuius commemorare misericordiam,ipsum rogare est. Efficax precatio est modesta suggestio,

Universidad de Deusto
Biblioteca

stio, oppressi infirma exponere, fortunę in fœlicitatem, insolentiam hostium. Hæc, inquam, exponere in aure potentis, quid aliud est, quàm ipsum uerecunda quadam prece ad auxiliandum inflectere? Quot in locis apud Psalmistam in hunc precis modum inuenies? In Euangelio, inquit Maria ad Iesum: Vinum non habent. Non precatur dominum, nec imperat filio defectum uini tantum nunciasse contenta. Cū beneficis & ad liberalitatem propensis, ita agendum est: non est enim gratia uiolēter exprimenda sed proponenda occasio. Cōmenda sponsam sponso, dotes eius enumera. Nonne hoc est eius inflammare concupiscentiam, stimulos adhibere? Nunciate dilecto. Hoc nunciare, ipsum prouocare est ad rependendam uicem, ad refocillandum amore languentem. Ipse consolationes disponit in corde suo, sed nostris expectat precibus compelli. Quod facit, faciet citius nobis pulsātibus, fortasse & uberius. Dilatio hæc cruciatum mihi parit, sed consolationi parturit cumulum. Multiplicatis precibus expectata solatia uberius refundet. Nunciate dilecto, quia amore langueo. Vos nuntiate quibus patet ad dilectū familiaris accessus. Vos nunciate quę nostis ex parte quanta sit amatorii uirtus languoris, quam sit fortis ut mors dilectio, quā sit ut infernus æmulatio dura. Adiuro uos vt annuncietis, quia amore langueo. Narrate & annunciate, & exaudiet uocem uestrā ut refoueat nota mea. Annunciate quia amore langueo. Non languet amor, sed languet amans. Vbi uiget amor, ibi uiget languor, si absit quod amatur. Quid est languor nisi affectio quædam de absente dilectio amantem conficiens? Amor uehemens patientis simul afficit & carnē & mentē. Illius extinguit lasciuiam, huius & lætitiam perstringit. Carnis extinguit motus, mentis hilaritatē perstringit quodam tristi affectu, & desiderio absentis dilecti. Languet caro, dum eius languidior & remissior motus efficitur. Lāguet animus dū æstuantis uoti nimietate conficitur. Carnis languor est motus eius uel nullus, uel perexiguus. Animæ languor est motus eius nimius. Nōne eo ipso caro conficitur, quo mēs abstracta ab eius amore in alia quædā auertitur? Carnis motus non sentitur, dum animus sentitur uehemētior factus. Vix sustinetur aliquoties, quidē nec sustineri pōt quando nimius exæstuans amor patientis animi uires exhaurit. Quæ est enim humanæ mentis fortitudo ut sustineat, cum eam ille celestis amor sponsi impatienter exagitat? Liquefactus in hac exercitatione e fugit animus, amoris uiolentiā ferre nō ualens. Sic enim in consumpta materia, & tam deficiente, languidiora redduntur ignis incēdia. Et Deus noster ignis consumens est. Sentit omnino uim sermonis huius qui uehementiori lāguet affectu in meditatione Dei sui delectatus, & exercitatus, & deficiēs: O potens & præpotens passio charitatis, si non temperatur, non toleratur. Iurē potens, quæ animum quem possederit, sui ipsius efficit impotem. Cū semel fuerit accensa in mente, attingit a fine usque ad finem fortiter facit ad quod venit, & prosperatur & crescit, nec deficit donec deficientem reddiderit animam. Sicut enim hic corporalis languor non est semper æqualis vehementiæ, sed est aliquoties eius intensior passio, sic & amoris affectio, & si iugi desiderio se tendit in dilectum aliquando quidem intensionibus votis exæstuat, hora orationis maximè. Tunc quidē languet amans, quia spiritus uehemens pertransit in illo, & non subsistit. In exitu horæ illius dicere potest: Filiæ Hierusalem nunciate dilecto quia amore liquesco. Ante hanc horā languor est, sed in exitu eius in liquefactionē uertitur lāguor. Ideo cum tu oras, nō sinas animum fluctuare, non declinare ad alia, ut cum fœlici fuerit hac passione tactus, ad illam se stringat donec plenius inficiatur, & percurratur & consumatur. Non enim desinet quousque totum percurrat & ebibat hominis spiritum. Sic vir desideriorū elanguit Daniel ex uisione cœlesti, ut nihil uirium remaneret in ipso. Cum pertransierit illa vehemens passio, ad tolerabiliorē quandam & humanam magis languorem sponsa redit, qui ei continuus est, qui tam concitatus non est. Hic planè etsi non deficit, tabescit tamē absentis amore dilecti. Bonus hic languor, per quem carnalis affectus se languidè mouet. Aliud est si impetus carnis fortiter surgens, fortiore superuenientę reprimitur: aliud si languens & quasi expirans moribundo pulsu molliter tētat. Sentio adhuc alios quosdam lāguores molestos: omnes utiles tamen: languorem timoris, languorem tedij, languorem tristitiæ. Quidni consumat timore, & mœrore præ-

Ioan 2.a

Deu.4.d

K

I

M

Da.10.c

præ conscientia nequiret transactæ uitæ, timore pro facilitate uitæ inter laqueos agendæ, uitæ tædio in imagine transeuntis uitę? Vniuersa enim uanitas omnis homo uiuēs.

Ps.38.d Vtinam tibi domine aliquæ filiæ Hierusalem nuncient languores meos, si qui sunt in me, qui commendari tibi digni sunt. Nam multi sunt in me indigentes curari.

A Ma.8.a O me fœlicem si aliquis Centurio cœlestis dicat tibi. Domine puer meus iacet paralyticus in domo, & malè torquetur. Vtinam domine statim respondeas: Ego ueniam, & curabo eum. Dic domine uerbo & sanabor. Verbo enim ades, quia uerbum es. Magna curationis uirtus in uerbo, & quod tu es domine, & quod à te per tuos es. Sensit hoc Centurio, qui dixit: Domine dic tantum uerbo, & sanabitur puer meus. Sed uacuus est tamen omnis sermo docentis, si tu domine intus non loqueris.

Ibidem. Dic uerbo & sanabitur languor meus, fortē & generabitur in me languor te loquente, ut ego dicere audeam: Filiæ Hierusalem nunciare dilecto, quia amore langueo. Bonus uterque languor, siue uehemens, & concitatus, siue hic cōtinuus, & temperatus, nisi quòd in eo iste continuus non est, quod frequenter nō reuertitur ad ipsum, propter incontinentiam ardentis desideriie excrescēs & non se compescens. Non conuertitur do nec deficiat iterum. Si ad horam diligis, & post horam desistis, non est amor. Si diligis & ex amore absentis dilecti non tabescis, non est languor. Vt ergo amor languor sit, habeat vtrunque & continuationem, & confectionem. Nunciate, inquit, dilecto, quia amore langueo. Qui in infirmitatibus sunt, languores nunciari uolunt medico, quæ dilectionis sunt amico. Illi quidem ut curentur: isti autem ut recreentur. Æmulamini fratres, meliorem habere languorem, quem sicut absentan tis

B se dilecti desiderium creat, sic præsentantis delectatio recreat domini Iesu sponsi Ecclesiæ, & animæ sanctæ. Qui uiuit & regnat per omnia sæcula sæculorum, Amen.

Sermo XLVII.

Cant.5. QValis est dilectus tuus ex dilecto, o pulcherrima mulierum? qualis est dilectus tuus quoniam sic adiurasti nos? Magno profusæ uidētur affectu interrogationes istæ tam uehementes. Arbitror in filiabus Hierusalē ex confabulatione sponsæ languentis similē languoré aut creatū ut sit aut excitatū ut auctior sit. Et in sequētibus dicunt: Quò abijt dilectus tuus? & quæremus eum tecum: quasi dicāt: Quæremus tecum, sed & nobis quæremus, Ibid.6.a illo tecum frui uolentes. Denique non dicunt: quæremus tibi, sed quæremus tecum, participium inuentionis optantes, & sibi. Magna utrinque humilitas & in sponsa, & ī filiabus Hierusalem. Illa se rogat commendari sponso: istæ se instrui rogant de sponso nec simpliciter: sed illa cum adiuratione, hę cum ingeminatione. Non est enim leuiter rogantis, uel quod illa adiurat, uel quod istę ingemināt. Qualis est, inquiunt, dilectus tuus ex dilecto, o pulcherrima mulierum? Qualis est dilectus tuus ex dilecto, quoniā sic adiurasti nos? Vtiliter adiuratæ sunt, q̄ sic animatæ sunt. Non est exigua sanctæ collationis utilitas. Verbum est, & quo charitatis languor generatur, & quo infirmitatis curatur. Nouit Centurio uim medendi efficacem in uerbo: ideo dicit: Dic tantum uerbo. Bonum est si dicantur uerba, sed nihilominus bonum est si scribantur uerba. Mat.8.c Volat enim irreuocabile uerbum, nisi scripto mandetur. Scriptura uerbum, & stabile facit, & uisibile: mandatum paginæ reposcetur cum uoles. Bonus depositarius est liber integrè quod acceperit resignans, cū uoles sumes, ubi uoles leges, quandiu uoles moraberis. Scriptura memoriæ reparatrix est; q̄a uerbi repræsentatrix est. Tuto uerbi medicamenta illis condis. Seruantur enim illæsa. Si uerbum medendi uim habet cum dicitur: cur non habet cum legitur? Si bona curatio cum dicis, cur non bona cum legis? Non curetur hoc modò languor meus, hoc est dicere, qui primo audit, uerbi utilitatem capiat, ad pastores & longè positos non pertingat: ubi primo sonat, ibi suffocetur: exhauriatur omnis eis commoditas auditu primo, æterno præmatur silentio. Non iterum cadat in terram bonam ut fru-

C

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctum faciat. Hoc medicamentum qui primus acceperit conualescat æger, uirtutem eius post illum persentiat nullus. In piscina illa post aquæ motum sanabatur unus, sed in uno, illo signata est charitas, non singularitas. Post primum curatum, non est dictum de piscina illa. Exinanite exinanite usque ad fundamentum in ea, aquæ salutaris nec uestigium maneat. Bonus aquæ motus
D disputatio, & exagitatio sacræ paginæ. Bene enim mouetur, cum prudentis uentilatione ad spititualem promouetur intellectum. Bene mouetur, cum eius discussione auditor promouetur. Sicut medicamentum, sic & cibus est uerbum. Et quomodo dicitis, cibus quem uos operamini pereat, nõ permaneat? Sed tamen non est passim omni
Ibidem. bus hæc permittenda licentia, nec aquæ motus sanabat nisi cum Angelus descẽdẽs tẽpore suo mouisset eam: ille utique angelus cuius labia custodiunt scientiam, ex cuius ore est exquirẽda legis scientia. Ergo (quod quidem fatendum est) magna texendi uerbi salutaris utilitas, sed cum alicui hoc opus permittitur, uel magis cum exigitur ab eo. Ideo non uidetur nostrorum redarguenda cautela maiorum (quæ superabundans non nocet) quæ generaliter imponit silentium; ne aliquibus utiliter indulta licentia, alijs præsumptionis temerariæ scandalum fiat: simul ne quis dũ in onere sibi nõ imposito occupatur, ocietur ab imposito. Et ut reuertamur ad propositum. Multum excitatæ, & animatæ sunt ex collocutione, & adiuratione sponsæ filię Hierusalem. Quomodo non animetur ad rogãdum de pulchritudine ipsius, pro cuius amore sponsam languentem & ferè exanimatam uident? Deprehensus in sponsa languor amoris, in hanc illas quærendi curiositatem protraxit. Videntes. n. in sponsa amorem esse uehementem, causas & irritamenta tanti affectus arbitrantur in
E sponso. Affectuosè quærunt qualis sit in sponso pulchritudo, de quo non possunt nõ præsumere quin admirabiliter pulcher sit, & sponsæ pulchritudinem in argumentum assumunt pulcherrimi sponsi. Qualis est dilectus tuus ex dilecto, o pulcherrima mulie
Cant. 5. a rũ? Pulcherrima mulierũ ecclesia est q̃ singularũ animarũ pulchritudo est. Pulcherrima est in qua omnis pulchritudo est, & deformitas nõ inest. Deniq; & qua ex parte de Ecclesia sunt, deformes non sunt. Si quibus ex parte inesse deformitas, & aliquib. de mẽbris eius ad horã respergitur deformis mæcula, non tamen imputatur dum nõ immoratur; Fortassè plus accipit pulchritudinis post maculam detersa, quam deformitatis cõtraxit subito respersa. Bene itaq; pulcherrima, & omnem pulchritudinem habens, & omni fœditate carens. Sed & multæ fideles, & spirituales animę in eo pulcherrimę sunt quòd aut per sanctam conuersationem maculam nõ admittunt: aut per solidam, & sinceram confessionem subinde diluunt. Pulcherrima est quodammodo, non omnes aliis excellens, sed non excedens. Quasi
* al. Citus. excessus nõ est, ubi * situs regressus est. Pulcherrima ergo est, decorem, & confessionem induens, amicta lumine sicut uestimento. Pulcherrima est quæ per ipsum lumen est amicta lumine per confessionem, per conuersationem existendo lumen ipsum. Qualis est dilectus tuus ex dilecto, o pulcherrima mulierũ, qualis est dilectus tuus? Non uacat multo affectu hæc ingeminatio, nec mysterio uacat. Quod si ita dixisset: Qualis est dilectus tuus ex delicta, sicut dicit. Qualis est dilectus tuus ex delicto: ne-
F mo ambigeret quin alterum referendum esset ad eam generationem, quæ est ex patre, alterum ad eam, quæ est ex matre. In utraque enim mirabilis est, & concupiscibilis nimis, sed ex coniunctione mirabilior multo. Naturarum duarum alterutram, aut cũ patre habet, aut cum matre communem. Coniunctio ista propria est. Ibi personalis eius proprietas cõmuniter consideratur in istis, quia integraliter cõficitur ex istis. Cõstat. n. ex duabus naturis, sed nihilominus constat ex duabus illis ex coniunctis cõstat & in singulis constat. Ex coniunctis, & non in singulis cõstat proprietatis eius integritas, per q̃ simul distat, & à patre, & à matre. Non. n. ab alterutro, sed incopulatis, distat ab utroque, & quolibet, qui non est ipse. In singulis, & in copulatis consistit naturalis eius essentialitas secundum quid, & simpliciter, & per se Deus est sicut, & pater, & simpliciter, & per se homo sicut, & mater. Non est ex parte, & secũdum quid Deus, ex parte, & secundum quid homo. Ideo totus dictus est Deus, & totus dictus est homo. Nõ totum quod ipsum est, sed quod ipse totus, nec quasi in omni parte sit Deus, & in omni patre homo: sed quia non est pro parte Deus, & pro parte homo. Quod ergo dicitur totus Deus & totus homo, magis partes exclu-

excludit quàm colligit essentialem simplicitatem in utraque natura inducens non q̃
G utraque essentia simplex sit, sed q̃ ipse simPhil. 2. a pliciter, est utraque. Propter quod & habitu inuentus dictus est ut homo, quia cum nõ sit connaturalis diuinitati humanitas, per susceptionem tamen in persona Iesu quasi habitudo quodam est uestiens, & cooperiẽs rem. Non est diuinæ naturæ humana natura connaturalis, sed tantum personæ ipsius Iesu, quæ humanæ naturæ propria sunt, naturaliter insunt. Sic est in natura hominis, quod naturaliter est homo, uerus homo, & uerè homo. Verus homo propter ueritatem animæ & humanæ carnis. Verè homo, quia uerè constans ex anima humana & carne, ex ueris constans, & uerè constans, nõ tantum uera habens, & uere habẽs partes humanitatis, sed uegè etiam existens ex ipsis. Naturales habens, & naturaliter habens, sicut naturaliter Deus, ergo & generaliter & non tantum habitu homo. Iurè ergo, sicut in ueritate diuinæ dicitur extare naturæ Iesus, sed & in ueritate humanæ naturæ creditur, utrasque naturas habens, & naturaliter. Ideò filiæ Hierusalem distinctè q̃runt qualis sit secundum utranque partem de generatione ipsius optãtes & natura doceri. Qualis est dilectus tuus? In natiuitate est dilectus ex dilecto, in natiuitate humana factus est dilectus ex dilecta, nisi q̃ non tam est ipse dilectus ex matre, quàm ipsa est effecta dilecta per ipsum. Totum habet, quod habet dilectus ex dilecto, sed non totum a dilecta, magis autem totum habet, quod habet ipsa ab ipso. Ideo cum primum rogant filiæ Hierusalem. Qualis est dilectus tuus ex dilecto, non similiter adiungunt, qualis est dilectus tuus ex ex dilecta, sed simpliciter, qualis est dilectus tuus, q̃ ibi supra capacitatis suæ uires uota porrigunt, corrigunt incontinenti ad humaniorem quandam & magis modestã se conuertentes.

Possumus autem utroque sensu hoc intelligere, ut aut interregatio propter geminam in Iesu naturam accipiatur cõgemi nata, aut illa prior quasi incapabilis hac sequenti sit reuocata, ac si dicant: Qualis est dilectus tuus ex dilecto, ò pulcherrima mulierum? Huius te fidei ueritas, quam tenes de generatione dilecti de dilecto, inter omnes omnium professores sectarum te pulcherrimam facit. Ista fides te mundat, ista uenustat, qua dilectum tuum dilecto ex quo est æqualem defendis. Talis est, qualis ipse à quo est. Mira æqualitas, & mira qualitas. Aequalitas illa identitatem ualet, qualitas substantialitatem. Si essent duæ naturæ, utraque summa, una in patre, in filio alia, esset quidem æqualitas, non esset identitas, sed æqualem sibi aliam diuina natura non admittit. Vna numero in utroque est qualitas, & substantialis qualitas, imò substantiæ qualitas, ideo filium qualis est pater talem esse, & est & ipsum quo pater est esse, qualis pater est, talis & filius, & ipsa qualitas est uterque, consubstantialis est illi, & eadem est cum illo substantia. Substantia non tantum subsistere conferens, sed & ipsa subsistens, uiuens, potens, intelligens.

Talem prædicas dilectum tuum ex dilecto, talem diffinis. Si fieri potest huius fidei nobis rationem edissere, & sufficit nobis. Ostende nobis patrem & sufficit nobis. Quomodo sciemus qualis est dilectus tuus ex dilecto, si non edoces qualis est dilectus ex quo est? Sed non est hoc, aut huius temporis, aut huius capacitati nostræ, sed sufficit credere, quia talis est qualis est pater. Quanuis non sufficimus comprohendere quæ illa qualitas est, doce qualis secũdum humanitatem est, secundum quam dilectus est ex dilecta. Doce & dic qualis est dilectus tuus. Delectat nos de ipso iam audita reaudire. Replica nobis quæ de dilecto tuo uel crede debent, uel capi ualent. Vtraque audita nos uehementer delectãt, & quæ incapabilia nobis sunt, nos tamẽ capiunt illa, eo ipso admirationis, & amoris æstu capti sumus, qui te sic captam, sic arreptam, sic æstuantem uidemus. O qualis est quàm amabilis est dilectus tuus, cuius in te semper amor, capit augmenta, qui tibi fit semper de dilecto dilectus, imo de dilectissimo semper dilectior, cuius te facit amor pulchram, experientia auidam, auiditas anxiam. Anxij est enim & affectus uotiui, quod sic adiuras nos. Qualis est dilectus tuus ex dilecto, quoniam sic adiurasti nos. Quam pulcher est in te fœdum nihil esse sustinet, ideoque pulcherrimam efficit mulierum, Quam amabilis & gratiosus, sine quo nec ad horam esse sustines, propter quem sic adiurasti nos? Rogo uos filiæ Hierusalem (huius terrestris Hierusalem) cur non has ad Ecclesiam interrogatione

Ingeminatis. Cur hanc utranque natiuitatẽ in Christo, quem detrectatis commendare, dissimulati s addiscere? Cur uos non sentitis adiuratas ab ecclesia, prolatis cõtra uos. Scripturæ uestræ cum fidei testimonijs, collatis in fide spirituum gratijs, perlatis pro fide passionum martirijs? Cur nõ uos quasi adiuratas sentitis ab Ecclesia aptioribus, quas frequentat ceremonijs, acutioribus, quas tractat, sententijs altioribus, quæ expectat præmijs, arctioribus, quibus se instituit, uotis? Disciplina restrictior, doctrina instructior, expeditior ritus, eminẽtior uirtus tibi poterat zelum generare, prouocare affectum, & admouendam æmulationem adiurationis habere uim. Sed ueniet tempus (nondum est enim) cum conuersis uobis ad dominum, auferetur ignorantiæ, & dissimulationis uelamen, tunc quasi sensibiles effectæ, accepto domini spiritu, adiurationum istarum sentietis uirtutem, tunc in sanctam experge factæ curiositatem, auidas interrogationes frequentabis, dicẽdo qualis est dilectus tuus ex dilecto, o pulcherrima mulierum? qualis est dilectus tuus, qm̃ sic adiurasti nos? Iudæorum fratres mei, nõ dum tempus aduenit, nostrum autem semper paratum est. Ideo omissis friuolis, & fraudulentis sermonibus, huiusmodi admirationum, uel interrogationum commercia celebremus in cõuentibus nostris. Vtinam uos tales filiæ, quæ talia dogmata desideretis audire, utinam & ego talis sim sponsa, a qua ualeatis paratæ talia petere. O beata uerè mater, quæ sibi dici audire meretur. O pulcherrima mulierum. Beata planè si pulchritudinem tantam integram seruet. Candidiores, inquit, Nazaræi eius niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphiro pulchriores. Denigrata est super carbones facies eorum. Magna certè collaudatio, sed maior uituperatio. Candor niuis, lactis nictor, rubor eboris, puritas, & pulchritudo sapphiri, carbouis, obducuntur nigredine. Denigrata est super carbones facies eorum, & non sunt cogniti in plateis. Non sunt utique pro Nazaræis cogniti iam in plateis. Silebo de alijs ordinis nostri cernite uiros, quàm admirabile erat nomen eorum in uniuersa terra. In uicis quando uix erant uisi in plateis, statim cogniti pro sanctitatis signo erant in eis. Nunc autem nullo religionis discrimine, nullo priuilegio conuersationis, aut nullo, aut prætenui distincti & signati sũt à cæteris. Ideo non sunt cogniti, quasi Nazaræi in plateis. Frequentia platearum dedecorat Nazaræos, & peregrinam speciem induc it. Mutatus est color optimus, dispersi sũt lappides sanctuarij in capite omnium platearum, ideo non sunt agniti in plateis. Nõ agnoscitur in eis natiuus candor, nõ rubor, non pulchritudo. Quid enim ista significẽt pulchritudinem magnam depingunt, ideo non sunt cogniti in plateis. Hi Nazaræorum colores sunt, hi etiam sponsæ, & sponsi sunt. Nam & sponsa hoc in loco loquitur, & dicit. Dilectus meus candidus, & rubicundus. Talis est Nazaræus noster, & cui assimilatur Nazaræorum color, assimilatur & sponsæ color. Illa enim Nazarea est, dominо se Iesu Nazaræo deuouens, & desponsans, quam cum talem inuenerimus, collaudemus pulchritudinem eius, consulamus peritiam. Qualis est dilectus tu⁹ ex dilecto, o pulcherrima mulierum? qualis dilectus tuus, quoniam sic adiurasti nos? Sed iã dilecti sui laudes retexat domine Iesu. Qui uiuit, & regnat per omnia sæcula sæculorũ. Amen.

Cant. 5. c

Cant. 5. e

Tbr. 4. b

Ibidem.

Ibidem.

Serm. XLVIII.

Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Studium dilectum intermittit ad tempus, sed ad tempus modicum, ut filias instruat, delectabilia necessarijs interrumpit nec tamen sine dilectione est, quòd sponsi memoriter recensẽt præconia. Dulces em̃ faucibus sponsæ laudes sunt sponsi. Pia mater, & sponsa prudens filias informat commendat dilectum. Iurè prudens, tam parata, & tam profusa habens, quæ eloquatur desponso. Diligenter illi singula ipsius, & nouata sunt, & recogitata sunt, quæ tã in promptu sunt. Trahunt singula affectum eius, quæ memoriæ tenaciter hærent. Color, caput, comæ, oculi, genæ, labia, manus, uenter, crura, pes, guttur, omnia hæc figuratè describuntur in laude sponsi. Et quasi in clausula, & breui capitulo totum concludens. Totus, inquit, desiderabilis, ut quæ in his amoris sui parata alimenta esse doceat. Talis est, ait dilectus meus, & ipse est amicus meus. Videte in his omnibus doctrinam sponsæ, uidete deuotionem, uidete diligentiam, uel quærendo dilectum, uel instruendo filias, uel recolendo laudes ipsius. Obnixè adiurat, paratè respondet, figuratè, ornate, distincte partitur, succinctè p̃transit, summatim stringit, & nescio an sufficienter exprimit. Scio quidem quod affectuosè concludit. Talis est dilectus meus, & ipse est amicus meus. Laudum istarum magnus ambitus, & magnus planè amor laudantis. Iam singulos laudis huius articulos reuoluamus. Dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex milibus. Singularis mixtura est colorũ, qui in sola persona domini operatione diuina conuenerunt in unum, nec ut sint unus, sed ut sint in uno. O gratiosus sponsus, & amabilis ualde, in quo generatio diuina candet, & rubet humana. Ipse est. n. candor lucis æternæ. Ipse etsi non ex sanguinibus, neque ex uoluntate carnis, neque ex uoluntate uiri, de sanguine tamen matris natus est, & nihil in eo ruboris illius, de quo ait Esaias. Si fuerint peccata uestra rubra, sicut uermiculus, & sicut lana alba erunt. Non sibi conueniunt, non se patiuntur lanæ albedo, & rubor uermiculi. Alius est quidam rubor qui inuenitur simul cum candore in uestimento Iesu. Quare, inquit Esaias, rubrum est uestimentum tuum? Vestimentum domini Iesu natura uirgineæ generationis, candens munditia, & innocentia sanctitatis, multo decẽtius colore passionis uoluntariæ incredentium rubet affectibus. Qualis rubor, qui dealbandi non caret effectu? Lauerunt, inquit, stolas suas, & candidas fecerunt in sanguine agni. Rubor hic in Iesu meo candorem inuenit, non fecit, in nobis facit, non inuenit. Rubor hic cruentæ natiuitatis, & propriæ iniquitate super inductus colore, ruborem eius in candorem conuertit, fide corda mundans. Iustificati enim sumus per fidem in sanguine Iesu. Bene tibi rubet pro te cruor effusus, si in animo tuo uicissitudinis accendit affectum. Bene tibi rubet si tibi rutilat in effuso sanguine pro te nimia charitas Dei. Sic enim dilexit spõsam suam Iesus, ut lauaret eam in sanguine suo. Flam mea est charitas, hæc mihi Dominum Iesũ rubicundum facit. In eo mihi & ueritas cãdet, & rubet charitas. Dilectus, inquit, meus candidus, & rubicundus. Quidni candidus? Ipse lux est, & in eo tenebræ non sunt ullę. Quidni rubicundus? Deus. n. ignis est, & ipse ignem uenit mittere in terram. Si tibi ministrat intelligentię lucem, candidus est, sed si non animum accendit ad amorem, non eum sentis rubicundum. In seipso utrunq; est, sed tibi non est nisi cum eorum in te sẽtis effectum. Si sponsa es, æmulare mixturam gemini coloris huius à sponso tuo, ut similiter candida, & rubicũda sis, id est syncera, & succensa. Nam ipse sicut serenandi, ita & succedendi uim habet. Qui approximat illi approximat igni.

Esa. 1. c

Esa. 63. a

EXPLICIVNT SERMONES GILLEBERTI
super Cantica canticorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universitätsbibliothek Bielefeld
Bibliothek